AZIONALE
CENTRALE V.E. II
8 11
5 D
10
OMA

8-45-D-10

ROberti Holkot: natione Angli: profeſſione ſacri Predicatorum ordinis: viri lōge perſpicaciſſimi: atq3 adeo non vulgaris inter theologos nominis: operū hoc in volumine contentorum catalogus.

In quatuor libros Sententiarum queſtiones argutiſſime.

Quedam (vt ipſe auctor appellat) cōferentie.

De imputabilitate peccati q̄ſtio nō penitenda.

Determinationes item quarūdā aliarū q̄ſtionū.

Tabula duplex omnium predictorum.

Auctoris ipſius vita nuper adiecta.

Que ſane omnia ꝙ caſtigate prodeāt in lucem: penes eum ſit fides: qui vetuſta illa exemplaria cum recentioribus his contulerit.

B.S.
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
3-D-10

Roberti Holkot vita ex eo Joannis Trittenhemij abbatis Spanhemenſis libro cui titulus eſt De ſcriptoribus eccleſiaſticis.

Robertus Holkot: natione Anglicus: ordinis fratrum Predicatorum: vir in diuinis ſcripturis eruditiſſimus: et ſecularium literarum non ignarus: ingenio preſtans: et clarus eloquio: declamator quoq; ſermonū egregius. Scripſit multa preclara opuſcula: quibus nomen ſuum poſteris notificauit. E quibus iſta feruntur.

Super ſententias:	Li.iiij.	Utrum quilibet viator.
In librum ſapientie:	Li.j.	Dn̄s petra mea et ro.
De ſeptē pc̄tis mortalibus:	Li.j.	Hec eſt via: ambulate.
Moraliʒationes:	Li.j.	Theodoſius de vita.
De immortalitate anime:	Li.j.	
In cantica canticorum:	Li.j.	
In eccleſiaſticū impfecte:	Li.j.	

Et alia plura.

Moritur ex peſte: poſteaꝙ lecturam ſuper librum Eccleſiaſtici inchoauerat: ſub Carolo Imperatore quarto: et Clemente papa ſexto. Anno domini. M.CCCXLIX. Indictione ſecunda.

¶ Clariſſimi ꝛ longe diſertiſſimi viri Roberti Holkot ſacre theologie ꝓfeſſoris excellentiſſimi: ꝛ ſacri ordinis ꝑdicatoꝝ obſeruātiſſimi: nationis Anglice: Tabule ſeu indices qſtionum ſup. iiij. lib. ſniaꝝ: de imputabilitate peccati: ꝛ quarūdā q̄ eiuſdē dicunt̄ determinationū: feliciter incipiūt̄.

¶ Tabula qſtionū in primū librū ſniarū.

Qō. j. Libri primi. **Utrū quilibet viator exiſtēs in grā aſſentiēdo articulis fidei mereat̄? Queſtio prima.**

In hac aūt queſtione multa ſane vtilia diſquiruntur.

Primū. An aliquis poſſet peccare ꝛ mereri ſimul ꝛ ſemel. de quo habetur ibidē A ꝛ N. Item

Utrū viator plus poſſet mereri de ꝑmio: q̄ deus poſſet ſibi dare. ibidē in. ij. argu. prin. ꝛ eius ſolu.

Utrū ds poſſet plus ꝑmiari ꝓ actu minoris bonitatis: q̄ alius ꝓ actu maioris bonitatis. ibi. in. iij. arg. pn. ꝛ eius ſolu. P.

An ſit dare ſummū gradū meriti viatori alicui poſſibilē. ibidē in. iiij. argu. prin. ꝛ eius ſolu.

Utrū ds poſſet mereri ꝑ fidē falſam. ibidē in arg. v. prin. ꝛ eius ſolu.

Utrū teneamur ſcire expſſe oēs articulos fidei. ibidē in arg. vj. prin. ꝛ eius ſolu.

An teneamur credere oēs articulos fidei equali firmitate. ibidem argu. vij. princi. ꝛ eius ſolu.

Utrum credere articulis fidei ſit in libera hoīs ptāte. ibidē arti. j. hoc eſt C.

Utrū ſit in ptāte hoīs q̄ act⁹ ſuus ſit meritorius vel demeritorius. ibidē D.

Utrū deus poſſit ſine cā rōnabili cauſare aſſenſum vel diſſenſum in eadem creatura: ipſa non coagēte. ibi. arti. ij. poſt D

Utrum hō poſſet mereri vel demereri ſine vſu liberi arbitrij. ibidē ar. vj. hoc eſt F

Qualiter titulus queſtionis ſit intelligendus. ibidem G

Utrū fides ſit ꝯ naturalē rōnem. ibidē in ſexti arti. dubio. ij. ꝛ eius ſolu.

Utrum fidelis neceſſitetur ad credendum ibidem arg. iij. ꝛc.

Utrū in ptāte liberi arbi. ſit ſaluare rectitudinem. ibi. in. iij. dubio ꝛ eius ſolu.

Utrū meritū ſit infinitū intēſiue. ibidē P.

Utrū vna ꝓpō vera ſit verior alia. ibidem circa finē. hoc eſt ad ſeptimum princi.

Qō. ij. **Utrum obiectum actus credēdi ſit ipm cōplexū an res ſignificata per cōplexū? Qō. ij. ſed imperfecta.**

Qō. iij **Utrum voluntas creata ſit libera in vtēdo ꝛ fruēdo libertate ꝯdictionis? Qō. iij. in qua hec diſquiruntur.**

Utrū volūtas pōt libere ſuſpendere oēm actū ſuū. ibidē in. ij. prin. ꝛ eius ſolu.

Utrū voluntas pōt libere oēm actum ſuū abſcindere. ibidem ꝯſequenter: hoc eſt tertio prin. ꝛ eius ſolu.

Utrū pōt velle ꝯ qdcūq ȝ iudiciū. ibidē in quarto prin. ꝛ eius ſolu.

Utrum contradictoria ſint ſimul vera. ibidem. in. iiij. prin.

Utꝝ pt libe ſe ꝯformare iudicio rōnis. ib.

Utrum ſine actu voluntatis ſit peccatum. ibidem quarto.

Utrum obligans ſe ſub conditione teneat̄ conditione adimpleta: ꝛ quō. ibidem in v. prin. cum ſolu.

Utrū premiū pōt corrn̄dere tpi. ibidem.

Utrū pctm̄ pōt eſſe infinite malitie intēſiue. ibidē in. ix. prin. cū eius ſolu.

Utrū voluntas pōt elicere actū in inſtāti. ibidē in. x. prin. cū eius ſolu.

Utrū chriſtus meruit in ꝑmo inſtanti ſue cōceptionis. ibidē arg. iiij. x. prin. cū ſolu.

Utrū chriſt⁹ ſubito ē i altari. ibidē ar. iiij.

Utrū diabolus peccauit qn̄ fuit obſtinatus. ibidem arg. x.

Utrū res ꝑmanēs poſſit moueri ſolū ꝑ inſtans. ibidē arg. xij. x. prin. ꝛ in ſolu.

An volūtas ſolū ſit potentia paſſiua ꝛ nō actiua. ibidē arg. xj. prin. ꝛ in eius ſolu.

An poteſt non diligere deum clare viſum. arg. xij. prin.

An poſſet libere vitare peccatum. ibidē argu. xiij. prin.

An poſt neceſſitet̄ ad pctm̄. ibidē arg. ij.

Utrū pctōr pt libere penitere. ar. xiiij. prin.

An volūtas poſſit ſimul triſtari ꝛ gaudere ibidē ar. ij. cū eius ſolu. q̄ poſt argu. ſemper videnda eſt.

Utrū idē actus poſſet eſſe voluntarius et inuoluntarius. ibi. arg. iiij. xiiij. prin.

Utrū rectitudo volūtatis ſit alia res a voluntate. ibidē poſt. j. arti. ar. ſcdo cum ijs que ipm reſpiciunt in ſolu. Item quid ſit libertas voluntatis. ibidem arti. ij.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

An rectitudo voluntatis ſit alia res a voluntate.ibidē ar.ij. Et an volūtas creata poſſit ad aliquē actū neceſſitari.ibi.ar.iij
Utrū voluntas ſit actiua an paſſiua.ibidē arti. iiij.
Utrū voluntas ſit cognitio.ibidē arti.v.
Utrū paſſiones volūtatis ⁊ intellect⁹ ſint res alie ab opationib⁹ ſuis.ibidē ar.vj.
Utrū volitio fiat ſubito an ſucceſſiue.ibidem arti.vij.
Utrū qs poſſit mereri in inſtāti.ibidē poſt K arg.iiij.vij.ar. cū eius ſolu.
Utrū meritū inſtātaneū ⁊ tꝑale ſint equalia.ibidē arg.v. Et primo ſcḋe ꝓbatiōis.
Utrum aliqs poſſet plus peccare ꝙ̄ deus poſſet eum punire.ibidem in ſcḋo arg. ſecunde ꝓbationis.
Utrū ꝯtinuās ꝑ certū tꝑs meritū vel demeritū:habeat ꝑmiū vel penā intēſiue infinitā.ibi.ꝯſ̄ter arg.iij.eiuſdē ꝓbatiōis.
Utrū odiū ſit amor.ibidē ar. viij.dubio.ij
Utrum idem numero ſit oditum ⁊ dilectū.ibidē dubio.iij.
Utrum dilectio poſſet eſſe ſine obiecto dilecto ⁊ ſimiliter odium.ibidem in. iiij.dubio.viij.articuli.
Utrū ſit dare vltimū rei ꝑmanentis ⁊ charitatis.ibidem hoc eſt.q.iij.in ſolu.xij. argumenti decimi princi.poſt B B

Qõ.iiij. Utrum viator teneatur frui ſolo deo. Qõ.iiij.pri.li. diſqrēs hec.
Utrū aliqs debeat dimittere fruitionē et cogitationē de deo ad ſubueniendū indigenti in vltima neceſſitate ꝯſtituto.ibidē arg.j.prin.cum ſolu.
Utrū btūs teneaᷣ frui deo. ibi. arg. ij.ꝓn.
Utrū poſſit ꝓ nobis orare.ibidē ꝯſ̄ter.
Utrum homo poſſit ex ſuis naturalib⁹ diligere deum ſuper oīa. ibidem poſt F in prima difficultate.
Utrū deū eſſe ſuꝑ oia diligendū poſſet naturali rōne demonſtrari.ibidē M
An hō magis teneaᷣ diligere vnā ꝑſonā ꝙ̄ aliā.ibidem O. Itē vtrū hō poſſet frui vna ꝑſona nō fruendo alia.ibidē P.
Utrū ſit medi⁹ act⁹ īter frui ⁊ vti.ibidē D
Utrum ꝑ ſola naturalia poſſet qs implere diuina pcepta ibidē ſicut tactū eſt in F.
Utrū peccans vno peccato peccet infinitis peccatis. Et vtrū oīs caſus peccati mortalis eſt infinita peccata mortalia. ibidem ab I vſq M
Utrū ſit poſſibile ꝙ aliquis diligat deum ſuper omnia: et eadem dilectione peccet mortaliter.ibi.ante T.
Utrum quis licite fruatur creatura. ibidē ſtatim poſt T.
Utrum homo tenetur quotieſcūq cogitat de deo: frui deo actualiter.ibidem V in queſtiuncula quadam.
Utrū beatus ſit qui habet quod vult licite ibidem B B.
Utrū ⁊ quō augeaᷣ beatitudo in patria ex ſocietate ſaluatoꝝ.ibidem ꝯſ̄ter.
Utrū hō teneaᷣ magis ſe diligere ꝙ̄ deū. ibidē circa finē Z Z. Plura in hac qſtiōe inuenies: ſi diligenter eā ꝑlegeris.

Utrū deus ſit tres perſone diſtincte. Queſtio.v.continens hec: Qõ.v.
Utrum perſone diuine diſtinguantur finite.in.j.prin.
Utrum eſſentia diuina generat. ibidem in v.arg.princi.
Utrum eſſentia diuina ſit cōmunicabilis. ibidem arg.vj.prin.
Utrum dicꝰ liceat ꝙ homo ſit non homo. ibidem arg.vij.prin.
Utrum filius ⁊ id qḋ eſt filius conuertuntur.arg.ix.
Utrum ſpūſſanctus ꝓcedat a patre ⁊ filio ibidem arg.x.
Utrum trinitas perſonarū poſſet ſtare cū ſumma ſimplicitate.ibidem arg.xj.prin. ⁊ eius ſolu.
Utrum vnitas perſonalis ſit maior ꝙ̄ vnitas trinitatis.ibidem arg.xv.prin.cū ſolutione eius.
Utrū rōnes ideales ſint in diuina eſſentia ibidem arg.xvj.ꝓn.⁊ in eius ſolu.

Utrū aliqua res ſimpliciter ſimplex ſit in genere. Queſtio.vj.cōtinens hec. Qõ.vj.
Quid ſit dicendum ſimplex ſimpliciter.ibidem D ⁊ F.
An deus ſit aliquo mō in genere.ibidē G.
Utrū gn̄a gn̄aliſſima ſint voces vel conceptus ⁊c.ibidem H.⁊ in.iiij. dubio poſt I
Utrum ſimplicitas ſit perfectio.ibidem in primo dubio.
Utrum partes ſubſtātie ſint in genere. ibidem in.ij.dubio.
Quare conceptus entis non ſit conceptus generis.ibidem M.

Quō aliq̄d ſimplex ſit in gn̄e.ibidē. O

¶ Queſtiones ſuper ſcdm ſniaꝝ.

Qō.j. Libri ſecūdi.

Utrum creator generis humani iuſte gubernet

gen⁹ humanū: Queſtio prima ſcdi libri ſniaꝝ: in qua hec pn̄cipaliter diſquiruntur.
Utrū deus iuſte puniat.ibidē.in.j.ar. pn̄.
Utrū equaliter peccantes inequaliter puniantur.ibidem conſequēter arg.ij. ꝛ.iij. ꝛ.iiij.ꝛ.v.ſequentibus.
Utrū de⁹ iniuſte p̄miat. ibidē in ſcda parte antecedentis primi principalis.
Utrū finis naturalis hoīs ſit btitudo ar. q̄rto ſcdi arg.principalis ꝛ i̾ei⁹ ſolutiōe
Utrū de⁹ velit oīa fieri voluntate bn̄placiti.ibidē in.ij. pn̄.ꝛ eius ſolutione.
Utrum deus ſit acceptor perſonarum.ibidem.iij.prin.
Utrū ſit cā pctī : ꝛ vtrū velit mala fieri.in iiij .pn̄.cū ei⁹ annexionibus . Et vtrū oīs pene ſit auctor.ibidē arg.v. quarti pn̄.
Utrū deus faciat oē qđ priuet ad iuitū iudicē.ibidē arg.v.prin.ꝛ eius ſolu.
Utrū deus p̄cipiat aliud q̄ꝫ vult fieri. ibidē arg.v.quinti princi.cū eius ſolu.
Utrum beatitudo augmentabit poſt diē iudicij.ibidē arg.vj.prin.ꝛ eius ſolu.
Utrū deus ſit debitor alicui hoī.ibidē D
Utrū pctm̄ ſit malū finitū.ibidē Z
Utrū pctm̄ in dānatis maneat ſemp. ibiđ
Utrū ꝓ pctō finiti tpis debeat pena infinita ſeu infiniti tpis.ibidē ꝯclu.iij.
Utrū ꝓ mortali debet pena q̄ manet vſqꝫ ad mortē.ibidē.M.cū ſequentibus.
Utrū tāte malitie ſit pctm̄: quāte bonitatis erat honor ſubtractus deo.ibidem N
Utrum deus ordinet hominem ad miſeriam.ibidem poſt Z
Utrū in predeſtinato ſit aliqua cauſa ſue predeſtinatiōis: ꝛ in reprobato ſue reprobationis.Et ꝗs ſit ꝓprie acceptor ꝑſonarum.ibidem U.per totum.
Quid ſit voluntas dei apud doctores. Et vtrū volūtas bn̄placiti ei⁹ ſemꝑ ipleat. Et an velit pctm̄ fieri volūtate bn̄placiti. Et an viator teneat facere quicq̄d credit deū velle volūtate bn̄placiti. Et vtrū in illa cōformitate conſiſtit rectitudo humane voluntatis.ibidē A A.ꝛ ſequentibus.
Utrū vna eadē res ſit iuſta ꝛ iniuſta: reſpectu dei ꝛ creature ꝛc.ibidem.B B
Deum velle aliquid contingit dupliciter. ibidem poſt V V
Utrū aliud voluit ꝛ aliud precepit iubens Abrae immolare filiū: ꝛ ceco ne cuiq̄ꝫ dicat.ibidem. M M

Utrū deus ab eterno ſci Qō. ij.

uerit ſe ꝓductuꝝ mūdū.q.ij. ꝯtinēs hec.
Utrū de⁹ ab eterno ſciuit ſe ꝓducere plures mūdos. ibidē i.iij.arg. pn̄.cū ei⁹ ſolu.
An poſſet ꝓducere plures mūdos.ibidem conſequenter .
An potuit ꝓduxiſſe mūdū meliorē iſto.ibidem hoc eſt tertio pn̄.arg. v. ꝛ eius ſolu.
An poſſit facere hoīem ipeccabilē.ibidem
Utrum de neceſſitate produxit mundū: an libere ſeu contingenter.ibidem in. iiij. et vij.prin.ꝛ eorum ſolu.
Utrū i deo ſit p̄ſciētia futuroꝝ: ꝛ an ſciuit ſe ꝓductuꝝ mūdū ab eterno.ibidē.v.pn̄.
Utrū deus ſciat futura ꝯtingentia: et poſſit ea reuelare ita vt maneant contingentia ibidem.viij.prin.
Itē vtꝝ angel⁹ poſſit peccare ꝛ mereri.Et de⁹ dicere falſuꝫ.Et vtꝝ de⁹ ſit auctor deſperationis.Si fortes poſſit velle oē qđ ſcit deū velle.Si de⁹ p̄t facere p̄teritū nō fuiſſe p̄teritū. Si deus ſcit ab eterno futurū neceſſario ꝯtingenter.Si oē futurū neceſſario erit: ꝛ quedam ꝯſimilia.inquiruntur ibidem cōſequēter.
Utrū res habuerūt ab eterno eē diſtinctū a deo.Et vtrū habeāt eē aliqđ in deo. Et an res q̄ nō ē poſſit itelligi. Uel vtrū q̄n roſa nō eſt: hec ſit ꝯcedēda: roſa itelligit vl̾ ꝯcipit.Utrū v̄itas ꝓpōnis ſit alia res a ꝓpōne: ꝛ cōſimilia inueſtigant ibidem in diuerſis articulis C D E ꝛc.
Utrū de⁹ p̄t facere optimū qđ p̄t facere. ꝛ an mūdū ꝑfectiorē iſto ꝛc.ibiđ.i. vj.arti.
Utrū de⁹ poſſit facere q̄cq̄d nō includit cōtradictionē.ibidē ad ſcdm dubiū ꝛc.
Utrū in ꝓpōnibus de futuro ꝯtingenti ſit determinata veritas.ibidem V
Utrū de⁹ poſſet reuelare notitiā futuroꝝ. Et an maneāt reuelata ꝯtingentia. Et an de⁹ poſſit ſcire plura q̄ꝫ ſcit.ibidē A A.
Quis dicatur obligatus in argumentatione.ibidem D D
Utꝝ chriſt⁹ potuit aſſerere falſuꝫ: ꝛ an aīa ei⁹ credidit falſum.ibidē poſt E E. Plura notata īuenies in margine q̄ōnis: q̄ eruditionis ꝛ ſubtilitatis pleniſſima eſt.

Qõ.iij. **Utrum demones libere** peccauerunt.lib.ij.q.iij.cõtinẽs hec.
Utrum potuerũt vitare peccatum.ibidem arg.ij.prin.
Utrum electio ſit impoſſibiliũ. ibidem argu.iij.prin.
Utrũ peccauerint male volẽdo.ibidẽ arg. iiij.⁊.v.principalib⁹ ⁊ eoꝝ ſolu.
Utrum potuerũt peccare in primo inſtãti ſue creationis.ibidem argu.ix.prin.⁊ in eius ſolutione.
Utrũ appetierint equari deo. ibidẽ argu. xj.princi.
Quomodo potuerit primus angelus peccare:⁊ quo genere peccati.ibidem per totam fere queſtionem.

Qõ.iiij **Utrum angelo cõfirma**to conueniat deputari ad cuſtodiẽdũ hominem viatorem. Queſtio quarta ſecũdi libri:in qua hec habentur.
Utrum angelus poſſet errare.ibidem arg. primo prin.
Utrum ſciat occultas cogitationes hominum.ar.ij.prin.
Utrũ vn⁹ poſſit alteri loq̃.ibidẽ ar.iiij.p̃n.
Utrum poſſet moueri localiter.ibidẽ arg. v.prin.
Utrum boni angeli poſſent peccare:⁊ mali bene velle.ibidem arg.vj.prin.cũ ſolu.
An q̃libꝫ hẽat diſcretõeꝫ ſpũuꝫ.ar.vij.p̃n.
Utrũ angel⁹ poſſet ſibi vnire corp⁹ ⁊ quõ. ibidẽ ar.viij.prin. ⁊ eius ſolu.
Utrũ in angelo ſint volubiles cogitatiões ibidẽ ar.ix.prin.⁊ eius ſolu.
Utꝝ chriſt⁹ habuit ãgelũ cuſtodẽ.ibi.ar.x
Utrũ beatus poſſet errare.ibidẽ C
Utrũ de facto aliq̃ angeli errẽt.ibidẽ D
Utrũ angeli mali poſſent delectari:⁊ boni contriſtari ibidẽ poſt E ad tertium.
Qualiter angel⁹ cognoſcat deũ.Utꝝ ĩ ipo debeat aliquid poni ꝑ qđ cognoſcat deũ Qualr̃ cognoſcat ſeipm. Qualiter ceteros angelos.Qualr̃ res corpales. Quomodo debeat intelligi dictũ Aug.de duplici cognitiõe angeloꝝ: matutina ⁊ veſpertina.Itẽ vtrũ angel⁹ recipiat cognitionẽ a rebus.Et vtrum cõponat ⁊ diuidat ⁊c.ibidem poſt G per ordinem.
Utrum oporteat ponere in angelo tot ſpecies quot ſunt res cognite.ibidem I ⁊ in replica.

Utrũ ſit dare maximã multitudinẽ ſimul cognitoꝝ ab angelo.ibidẽ cõſequẽter.
Quomõ angelus eſt in loco ſine corpe vnito.Qualiter eſt in loco ꝑ accidens cũ corpore vnito Utrũ poſſit moueri in inſtãti de loco ad locũ: Utrũ poſſit moueri ſucceſſiue ad motum corporis a ſe moti. An poſſit moueri de loco ad locũ nõ ꝑtranſeundo mediũ.ab M vſq; AA ꝑ ordinẽ.
Que ſit cauſa confirmationis in beatis: et obſtinationis in damnatis.Utrum beati poſſent mereri ⁊ damnati demereri. ibidem DD vſq; OO
Quot modis accipi poſſit libtas.ib:đ BB
Utrum angelus bonus aut malus poſſet in corpore aſſumpto exercere opationes vitales:vtpote comedere/bibere/generare ⁊c.Et q̃d de incubis ⁊ ſuccubis ſit ſentiendum.ibidem TT ⁊ VV
¶ Queſtio vnica ſuper tertium.

VTrum filius dei potuerit incarnari. q. tertij li. continens hec. Qõ.ſ. Libri tertij.
Utrum quis poſſet poni omnino ſimilis filio dei ſic incarnato. ibidem arg.primo prin.⁊ ſolu.
Utrũ votũ ex natura voti plus obliget,q̃ iuramẽtũ ceteris parib⁹. Utrũ aliq̃s debeat potius eligere adnihilari q̃ puniri pena eterna in inferno:ſi deus ſibi conferat liberam electionem. Utrũ voluntas poſſet neceſſitari ad volendũ nõ eſſe per penas.Utrũ damnatus ad mortẽ cõſtitutus in tali caſu in quo poſſit fugere ſine iniuria proximi:poſſet declinare mortem ad quã dãnatus eſt:⁊ fugere. Utrũ adorãs diabolũ transfiguratũ in effigiẽ chriſti:excuſet ab idololatria ꝑ errorẽ inuincibilẽ. Utrũ aliq̃s poſſet mereri per fidẽ falſã.Utꝝ Abraã credidit abſolute q̃ debuit imolare filiũ ſuũ. Utrũ de⁹ poſſet aliquem fallere ⁊c.ibidem poſt B per ordinem in diuerſis articulis.
Utrum quis peccet in eo quod vitare non poteſt.ibidem FF
Qualiter contingit aliquem errare. ibidẽ OO
Utrum conſcientia erronea obliget. ibidẽ ⁊ PP
Utrũ in lege dei ſit pplexitas. ibidẽ QQ
Utrum philoſophi denegauerunt chriſtũ. ibidem ZZ

¶ Queſtiones ſuper quartū ſnīarum.

Qō.j. Libri quarti **Utrū baptiſmus** rite ſuſceptus conferat gratiam baptizato. Queſtio.j. iiij.li. continens hec.

Utrū puulus recēs baptizatus: ⁊ adultus qui actualr̄ meruit: eqlr̄ p̄mientur. arg.j. prin. (v.p̄n.

Utrꝫ pl⁹ ꝯferat infanti q̄ꝫ adulto. ibi.arg.

Utrū auferat culpā ⁊ penā. ibi.ar.vj.p̄n.

Utrū contulit anime chriſti gratiam. ibidem arg.vij.p̄n.

Utrum intentio miniſtri ſit neceſſaria. ibidem arg.viij.prin.

Utrū q̄s poſſet meritorie baptizare ſeip̄m ibidē arg.x.prin. addendo ſemper ſolu.

Que ſint de eſſentia ſacramenti baptiſmi.

Que forma: q̄ materia: q̄s recipiēs: q̄s miniſtrans: q̄s effectus eius. ibidē poſt B. p diuerſos articulos ſm̄ ordinem: vt notatur in margine.

Quō procedēdum ſit in varijs caſibus dubijs hm̄ōi ſacramentū ꝯcernentibus: qui ponunt̄ ibidem arti.vij. J. per ordinē litterarum ⁊ articulorꝫ.

Utrum creatura poſſet cāre grām. ibi. EE

Qō.ij. **Utrum cōfirmatio ſit ſacrm̄.** Qō.ij.li. quarti diſquirens hec.

Utrū ſit inſtituta a chriſto. arg.j. prin.

Utrū habeat certā formā ⁊ certā materiā ⁊ que ſint. ibidē arg.ij.prin. cū ſolu.

Utrum ſit ſacramētum neceſſitatis. ibidē arg.iij. prin.

Utrum quilibet cōfirmatus poſſet confirmare. ibidem arg.iiij.princi. Et vtrū p̄ſbr degradatus poſſet hoc ſacrm̄ ꝯferre. ibidem arg.v.⁊ in fine queſtionis.

Qō.iij. **Utrum in ſacramēto eu**chariſtie ſub ſpeciebus panis vere ⁊ realiter exiſtat corpus chriſti. q.iij.libri.iiij. continens hec.

Utrū fiat ꝯuerſio panis ⁊ vini in corpus chriſti: ⁊ quō. hoc eſt an panis adnihilet̄ an maneat. ibidē arg.j. p̄n. cū eius ſolu.

Utrū hm̄ōi ꝓpōnes ſint ꝯcedēde: de pane fit corpus chriſti ⁊c. ibidē arg.ij.prin.

Utrū oculus corporis chriſti in ſacro videat ſe in alia hoſtia. ibidē arg.iij.prin.

Utrū nos videamus corpus chriſti, ibidē arg.iiij.prin.

Utrum requirat̄ intētio ſacerdotis certa. ibidem arg.v.prin.

Utrū forma ꝯſecrādi ſit ꝓpō v̄a: ⁊ q̄d demōſtret ly hoc: dicēdo hoc ē enī.c.m. ibi. arg.vj.p̄n. vbi annotatū eſt. viij.prin.

Utrū panis ꝯuertat̄ in corp⁹ natū de Maria v̄gine. ibidē. viij.p̄n. cū eius ſolu.

Utrū veri ſint iſti v̄ſiculi. Rex ſedet in cena turba cinctus duodena. Se tenet in manibus: ſe cibat ipſe cibus. ibidem arg. ix.prin. ⁊ in ſolu.

Utrū in triduo paſſionis chriſti potuiſſet fieri conſecratio corporis chriſti. poſt.ix. p̄n.argu.v.

Utrum ſpēs poſſent moueri: ⁊ an ſit dare motū ſine mobili. poſt.x.prin.arg.iiij.

Utrū maneant ibi accidentia ſine ſubiecto poſt ꝯſecrationē. ibidem arg.x. prin.

Utrū incredibilior ſit trāſſubſtantiatio panis in corpus chriſti: q̄ꝫ transformatiōes multe que ab antiquis narrant̄. ibidē C hoc eſt concluſione.ij.

Utrū chriſtus ſit ſub qualibet parte ſpecierum totius. ibidē ꝯnter ꝯcluſione.iij.

Que ſit forma huius ſacri. Que materia. Quis miniſter. ⁊ quō differat transmutatio hm̄ōi ab alijs transmutationibus. ibidem D vſqꝫ D

Utrū ſacerdos obligatus varijs ad dicendum miſſam: ſatiſfaciat per vnā. ibidē D

Quid ſit celebrare p̄ncipaliter ꝓ aliquo. ⁊ vtrum tantū valeat cuilibet ſi pro pluribus vna fiat: ſicut ſi pro ſingulis ſingule. ibidem J cū annexis argumentis.

Utrū tm̄ debeat ſumi a ieiuno. ibidē L

Utrū cōſecratio debeat ſub vtraqꝫ ſpecie neceſſario fieri. ibidem cōſequenter paulo ante M

Utrum confeſſio ſacerdoti faciēda ſit hoī neceſſaria ad ſalutē. Qō.iiij. Queſtio.iiij.li.iiij. diſquirens.

Utrū ſola ꝯtritione pctīn dimittat̄ ſine cōfeſſione vocali. arg.j.prin.

Utrꝫ ſcīa acq̄ſita dicat̄ clauis. ibi.argu.iij.

Ubi ſit inſtituta ꝯfeſſio. ibi.arg.v.⁊ vlti.

Utrum penitenti et confeſſo nō ꝓprio ſacerdoti: habēti tn̄ generalē cōmiſſionē audiēdi ꝯfeſſiōes: neceſſe ſit eadē peccata iterū ꝯfiteri ꝓprio ſacerdoti. Queſtio.v.ſup quartū librū ſententiarum: in qua hec diſquirunt̄. Qō.v.

Quis ſit dicendus ꝓprius ſacerdos. ibidē arg.j.prin. An quod cedat in pͥudiciū alterius: poſſet alicui concedi in pͥuilegiū ibidem arg.ij. (ꝛ E

Que ſit interio ſtatuti. Ois vtriuſq; ꝛc. D

Qō. vj **Utrū quilibet ſacerdos** poſſit quēlibet abſoluere a quocūq; peccato. Queſtio. vj. ſuper quartum ſen. diſquirens hec.

Utrū ep̄s poſſit ſibi aliquos caſus reſeruare. in medio queſtionis.

Qui ꝛ in qbus caſib⁹: ꝛ qn̄ ſint aliq̄ remittēdi ad ſuperiorē. ibidē E

In quibus caſibus alius a ſacerdote proprio poſſit abſoluere: ꝛ ponuntur. viij. caſus ibidem F.

Qō. vij **Utrū peccator poſſit ſa**tiſfacere deo ꝓ peccato mortali. q. vij. cōtinens hec.

Utrū peccatū mortale ſit infinite malitie intēſiue. ibidem in primo prin. cū ipſum cōcernētibus.

Utrum grauius peccans ad maiorē ſatiſfactionem teneatur. ꝛ vtrum ad maiorē ſatiſfactionem teneatur trāſgreſſor voti ꝙ̄ trāſgreſſor iuramēti: an ecōtrario. ibidē in ſecūdo prin.

Utrū dānatus ad mortem ſm̄ leges teneatur velle executionem in ſe fieri. ibidem ī tertio princi.

Utrum per cōtritionem deleat̄ pctm̄: ꝛ an vtilior ſit cōtritio ꝙ̄ martyriū. ibidem in quarto prin.

Utrū pctōr citius debeat velle nō eē ꝙ̄ in deū peccare. ibidem ī quinto prin.

Utrū dānati deſiderēt nō eſſe: ꝛ que ſit intētio Aug. negātis adnihilatiōem appeti poſſe. ibidem in ſecūdo articulo ꝛ tertio. hoc eſt C ꝛ D

Quō bonū ꝛ malū dicāt̄ equoce. ibidē E

Qō viij **Utrum finale premium** boni viatoris ſit eterna btitudo. Qō. viij libri quarti: diſquirens ſubſequentia.

Utrū pmiū boni viatoris ſit gaudiū īfinitū. ibidē arg. j. prin. cū ſubnexis eidē.

Utrū itellect⁹ itelligēs deū debeat eſſe īfinite virtutis. ibidē arg. viij. primi prin.

Utrū de⁹ apparebit btis eſſe bonū īfinitū ibidē arg. v. primi prin.

An ſit dare gradū ſummum beatitudinis ibidem arg. xj. ꝛ. xij. primi prin.

Utrū viatores oēs equabūtur in premio. ibidē arg. ij. prin. cum eius ſolu.

Utrū hō naturalr̄ appetat btitudinē. ibidem quarto arg. ij. prin.

An oēs cognoſcet deum equaliter. ibidem arg. quinto.

An quilibet beatus diligat deum quātum pōt. arg. vj. ibidem.

An btūs appetet equari in btitudine beate v̄gini. ibidē arg. vij. eiuſdē. ij. prin.

An q̄libet ſciet oē ſcibile. ibidē arg. viij.

Utrum omnes erunt equaliter glorioſi in corporibus: ꝛ habebūt eaſdem dotes. ibidem arg. ix. ꝛ. x.

Utrū btūs ſit ſecurus de ſua beatitudine. ibidē arg. iij. prin. ꝛ eius ſolu.

An btūs deſinet eſſe beatus. poſt B ar. ij.

An viſio dei ſit beatitudo. ibidem D. ꝯcluſione prima.

An fruitio dei ſit pfecta btitudo. ibidē E

Utrū aīe btē ſint liberate ab oīb⁹ incōmodis ꝛ oī indigētia. ibidē Scdo ꝛc.

An gaudium de deo clare viſo ſit btitudo ibidem. F

Utrū beatitudo ſm̄ deſcriptionem Boetij accepta ſit beatitudo. ibidem H

Utrū beati intēdēt ſua gaudia ī īfinitū: et q̄libet gaudebit de gaudio alterius quātum de proprio. ibidem N

Utrū intellect⁹ poſſet eq̄ diſtincte intelligere plura ſicut pauciora. ibi. ad. xj. arg.

Utrū beatitudo det̄ ſm̄ appetitū hois. ibidem ad. iiij. argu. poſt O

Utrū eſſentia diuina repreſentet naturalr̄ quicquid repn̄tat. ibidē ad arg. v. poſt Q

Et hec de ſententijs.

Cōtenta in conferentijs

De conferētijs

Utrū obiectū fidei ſcientie ꝛ opinionis: ꝛ vniuerſaliter ois notitie aſſenſio ſit complexum: ꝛ nō res ſignificata per complexum. articulo primo.

Utrū liberū arbitriū ſufficiat ad determinādū intellectū ad actū credēdi. arti. ij.

Utrū cognitio creature ſit naturalr̄ diſtincta ab ipſa creatura. arti. iij.

Utrum ois cognitio creature cauſet̄ effectiue a creatura cognoſcēte. arti. iiij.

Utrū quis fruatur meritorie creatura. articulo. v.

Utrum idem actus ſit meritum ꝛ demeritum. ar. vj.

¶ Incipitur tabula alphabetica p̄ntis operis: indicās ſm ordinē alphabeti p̄cipuas totius operis materias: qb⁹ locis tractate fuerint. Pro cuius faciliori cognitiōe aiaduertat lector opus ip̄m in tres p̄tes diuidi quaꝝ prima ꝑtinet q̄ōnes ſup quatuor libros ſniaꝝ: ſcd̄a q̄ōnē vnā de imputabilitate pc̄i: tertia quarūdā aliaꝝ queſtionū p̄ci pue ſup primū ⁊ ſc̄dm ſententiaꝝ determinationes. Pro prima aūt p̄te ſignabitur ſic li.ſ.ſen.q.ſ.⁊c.hoc ē libro.ſ.ſup ſnias q̄ōne p̄ma ⁊c. Pro ſcd̄a ſic.q.de impu. i.q.de ipu tabilitate pc̄i. Pro tertia autē ſic.deter.q.ſ.⁊c.hoc ē determiatiōe q̄ōnis p̄me. Articulus aūt ſignaṫ ſicut.arti. Argumētū ſic.argu. Principale ſic.p̄n. Solutio ſic. ſolu. ⁊c. Multū aūt cōfert ad facile indiciū faciendū ꝙ articulos argumēta cū eoꝝ ſolutionibus: ⁊ nōnulla alia notatu digna ſepe cū characteribus alphabeticis in marginib⁹ annotauimus: ⁊ libroꝝ q̄ōnūcꝫ diſcrimina in frontibus chartarū poſuim⁹. Sit ꝙ̄ hec prenotatio de incipientibus ab A.

Abraam abſolute credidit ſe debuiſſe filium immolare.lib.iij.ſen q.ſ.ZZ ⁊ Cōfer. K.

Abſolutio qualr̄ ⁊ a quibus debeat fieri: ⁊ qbus caſibus q̄s debeat remitti ad ſuperiorē ꝓ abſolutione ſua.li.iiij.ſen.q.vſ. per totū.

Acceptio pſonaꝝ nō eſt apud deū.li.ij. q.ſ.arg.iij.pun.cū eius ſolu.

Accidētia an maneāt ſine ſubiecto circa euchariſtiā.li.iiij.ſen.q.iij.arg.x.pun.

Actū ſuū nō h̄z hō in p̄tāte vt faciat meritorium vel demeritoꝛium.li.ſ.ſen. q.ſ. D.

Actus idem an poſſit eē voluntarius ⁊ inuoluntarius.li.ſ.ſen.q.iiſ.arg.iiij.xiiij.pun.

Actus volūtatis an poſſit ab ea libere ſuſpendi.li.ſ.ſen.q.iij.in.ij.p̄n.⁊ ſolu. Et vtꝝ poſſit elici ab ea in inſtanti.ibidem argu. x.pūn.

Actus medius inter frui ⁊ vti ꝙ̄ neutrū ſit an ſit poſſibilis.li.ſ.ſen.q.iiij.D.

Actus minoris bonitatis plus p̄miari pōt ꝙ̄ act⁹ maioris.li.ſ.ſen.q.ſ.arg.iiſ.pūn.

Actus credendi deus eſt cauſa.li.ſ.ſen.q.ſ. poſt.Z.vbi notatum eſt in margine. Plura de actu credendi videbis.ibidem.ad argumenta p̄nci.

Actus meritorius quō intelligaṫ fieri debere cum perſeuerātia.li.ſ.q.ſ. Z.hoc eſt in fine.

Actus vtendi ⁊ fruendi an ſit vn⁹ act⁹ voluntatis an aggregatio pluriū.eadē.q.C.

Actus idē an ſit amor ⁊ odiū.ibidē.hoc eſt li.ſ.ſen.q.ſ.arti.viij.Dubio.ij.

Actus credēdi an habeat ſubiectū ſimplex an cōpoſitum.li.ſ.ſen.q.ij. A.

Actus venialis.requiratur infra veniale.

Actio dei an ſit naturalis an libera. deter. q.xſ.ad quartū articulū ſignatum per A.

Adam vtrū potuit vitare peccatū: ⁊ ſilr̄ q̄libet peccans.li.ij.ſen.q.iij.D.

Adorans diabolū transfiguratū in effigiē chriſti tantū meret ac ſi chriſtū adoraret: dūmodo error ſit omnino inuincibilis. li.iij.ſen.q.ſ.MM ⁊ NN.⁊ in ſequentibus

Adulterium nō ſemper eſt peccatū mortale.de imputabilitate peccati. BB.

Adult⁹ qui perſonaliter meruit: equaliter poteſt premiari cum paruulo recēs baptizato de lege ſtatuta.li.iiij.ſen.q.ſ.arg. v. p̄nci.

Angelus malus an libere peccauerit ſic ꝙ potuiſſet nō peccaſſe.li.ij.q.iij.per totū.

Angelus malus quomodo potuit primum peccare: ⁊ quo genere peccati: diſquiritur li.ij. ſenten.q .iij.fere per totam.q. Uide infra demones.

Angelo confirmato in gratia an congruat deputari ad cuſtodiā hominum.li.ij.q.iiij per totum.

Angelus an poſſit errare.ibidem. argu.ſ. p̄ncipali.

An ſciat occultas cogitationes hominum. arg.ij.p̄in.

An alter alteri loquatur. ibidem.argu.v. p̄ncipali.

An moueatur localiter.ibidem.argumē.v. p̄nci.

An bonus poſſit peccare: ⁊ malus beneuelle operari.ibidem argu.vſ.p̄nci.

An quilibet tenetur habere diſcretionem ſpirituum.ibidem.arg.vij.p̄in.

Angelus quomodo poteſt ſibi vnire corp⁹. argu.viij.p̄nci.

An habeat volubiles cogitationes. argu. ix.p̄nci.

Utrum chriſto fuerit aliquis deputatus. argu.x.p̄in.

Angelus beatus an poſſit errare.ibidē. C.

An de facto erret. ibidem: hoc eſt libro. ij. q.iiij.D.

Angeli mali an poſſint delectari: ⁊ boni cõtriſtari. ibidem poſt E. ad tertium argu.
Qualiter angelus cognoſcat deū. Et vtrū in ipſo debeat aliqd poni p qd cognoſcat deū. Itē qualiter cognoſcat ſeipm. Qualiter ceteros angelos. Qualiter res corporales. Quomō debeat intelligi dictū Auguſtini de duplici cognitiōe angelorum: matutina ⁊ veſpertina. Item vtrum angel⁹ recipiat cognitionē a rebus. Et vtrum cōponat diſcurrendo ac diuidat ⁊c. diſquiritur eadē. q. poſt B per ordinē. Item vtrū oporteat ponere in angelo tot ſpēs: quot ſunt res cognite. ibidē ⁊ in replica ſequenti. Et vtrum ſit dare maximā multitudinē ſimul cognitorū ab āgelo. ibidē ōnter.
Angelus vtrum ſit in loco p ſe ſine corpore vnito: ⁊ qualiter ſit in loco p accidens in corpe vnito. Utrū poſſit moueri in inſtāti de loco ad locū. Utrū poſſit moueri ſucceſſiue ad motū corpis a ſe moti. Utrū poſſit moueri de loco ad locū nō pertranſeundo mediū: diſquiritur eadē. q. iiij. li. ij. ab MM. vſqȝ ad AA per ordinem.
Angelorū bonorū que cā ſit ɔfirmatiōis: et malorū obſtinationis. Et an beati poſſent mereri: ⁊ dānati demereri. ibidem a DD. ɔſequenter vſqȝ ad OO.
Angelus bon⁹ aut malus an poſſit in corpore aſſumpto exercere operatiōes vitales. vtpote comedere: generare ⁊c. Et qd de incubis ⁊ ſuccubis ſit ſentiendū. ibidē ZZ ⁊ UU.
Angelus nō cōfirmatus vidēs deū an poſſit deū nō diligere ſtāte illa viſione. deter. q. ix. A.
Annihilatio an ſit appetenda ab hoīe potius qꝫ recidiuatio. li. iiij. ſenten. q. vij. argu. v. princi.
Annihilari ⁊ non eſſe an ſint aliquid. ibidē C ⁊ D.
Annihilari eſt minus malū qꝫ miſerū eſſe: vt innuitur. ibidem ante E.
Anima viatoris nō eſt virtutis infinite. li. j. ſen. q. j. ad quartum princi.
Anime dānatorū puniuntur in purgatorio duplici pena: ſcȝ ſenſus ⁊ dāni. lib. ij. ſen. q. j. poſt R.
Animā nō eſſe ex aīa parentū nec ex traduce ɔcreatā oſtenditur. de impu. R ⁊ Z.
Arbitrij liberi vſus an ſit neceſſarius ad hoc vt hō mereatur. li. j. ſen. q. j. arti. iiij. F.
Articulis fidei aſſentiendo an mereamur in via. li. j. ſen. q. j. A. Utrū teneamur credere oēs expreſſe. ibidē. arg. vj. prin.
An equali firmitate. ibidē. arg. vij. prin.
An ſit in hoīs ptāte eis aſſentire. ibidē. C.
An ſint ɔ naturalē rōnē. ibidē in. vj. ar. dubio. ij. ⁊ eiuſdem ſolutione.
Aſſenſum fidei an deus ſine rationabili cā in nobis cauſare poſſet. li. j. ſen. q. j. D.
Augmētatio quō fiat. Et vtrū poſt augmētationē ⁊ nutritionē maneat homo idem numero q prius. deter. q. xv. qſi per totū.

Baptiſm⁹ rite ſuſceptus an ɔferat grām baptizato. lib. iiij. ſenten. q. j. p totum.
Baptiſmus vtrū plus cōferat adulto qꝫ paruulo. ibidem argu. j. pn. ⁊ etiam. v.
Baptiſmi qs ſit effectus: ⁊ vtrū auferat culpā ⁊ penā. ibidē arg. vj. prin. ⁊ eius ſolu.
Baptiſmus an cōtulit aīe chriſti grām. ibi. argu. vij. prin. ⁊ eius ſolu.
Baptiſmo an intentio miniſtri ſit neceſſaria. argu. viij. princi.
Baptizans ſeipſum an mereatur. ibidem. arg. x. princi.
Baptiſmi quot ſint de eſſentia. Que ſit ei⁹ forma. Que materia. Quis recipiēs. Quis miniſtrans. Quis effectus eius. ibidē poſt B per ordinem in diuerſis articulis: vt notatur ibidem.
Quomodo ɔcedendū ſit in varijs caſibus dubijs hmōi ſacramentū cōcernētibus: q ponūtur ibi. arti. vij. I per ordinē literarū ⁊ articulorum. Utrū quodāmodo cauſet gratiam. ibidem. EE.
Beatitudo an augeať i patria: ⁊ quō: ⁊ de ſocietate ſaluādorū. li. j. ſen. q. iiij. poſt BB
Beatitudo vtrū augebit poſt diē iudicij. li. ij. ſen. q. j. arg. vj. pńci. ⁊ ſolu.
Btitudo eterna vtrū ſit finale premiū boni viatoris. li. iiij. ſen. q. viij. per totā. q.
Beatitudo non eſt viſio dei per eſſentiam. ibidem D.
Btitudo pfecta nō eſt fruitio dei. ibidē. E.
Beatitudo nō eſt gaudiū vel delectatio de deo viſo. ibidē F. Nec eſt ea quā deſcribit Boetius. ibidē V. Nulla aūt res eſt finale pmiū viatoris: aut btitudo i creatura. ibidem I. Eſt aūt iſte termin⁹ beatitudo nomē collectiuū vel equiualēs nomini collectiuo. ibidem K.

¶ De imputabilitate peccati.

De imputabiliſtate peccati

Utrum oē peccatū ſit imputabile voluntati ad culpā? Queſtio principalis diſquirēs hec ſubſequētia.

Utrum peccatum originale ſit imputabile.arg.j. prin.

Utrū oē veniale ſit imputabile.arg.ij.pn.

Utrum omne mortale ſit imputabile.arg.iij.princi.

Utrū oē pctm̄ ignorātie ſit ipu.ar.iiij. pn.

Utrum quelibet tranſgreſſio pcepti ſit ⁊c. arg.v.princi.

Utrū pplexitas ſit iputabilis.ar.vj. prin.

Utrū pctm̄ finalis impenitētie.ar.vij.pn.

Utrum quelibet omiſſio precepti ſit ⁊c.ar.viij. prin.

Utrū pmi mot⁹ ſint iputabiles.ar.ix.pn.

Utrum omnis actio infideliū ſit ⁊c. argu.x.princi. Et quod ſemp faciendum eſt in ſolu.eius.

Quō pctm̄ dicit̄ dupliciter. ibidem. C

Utrum pctm̄ originale foret in paruulis ſi ſine libidine generarent̄.⁊ vtrū poſſit fieri natural'r gnatio ſine libidine.ibidē. G.

Utrum peccatū originale cōtraheretur ſi anima materie a deo create infunderetur ibidem. V.

Quomodo pctm̄ ſit ex carne.ibidem. N.

Utrum adulteriū ſemper ſit mortale. ibidem. BB

Utrum anima ſit ex anima parentum.ibidem. K ⁊ Z

Plura tangentur in tabula alphabetica.

¶ Contenta in determinationibus quarūdam queſtionum: que eiuſdem Roberti Hollcot dicuntur.

Qō. j. determinationum.

Utrū aliqs in caſu poſſet ex precepto obligari ad aliquid qd̄ eſt cōtra ꝯſcientiam ſuam. Determinationum queſtio prima prin. diſquirens hec.

Utrum ſit dare maximū qd̄ ſic ⁊ minimum qd̄ nō. ibidē C vſqȝ ad O. Itē vtrū loquēdo de talibus agentibus que ꝓducunt ſimiles effectus cū principalibus agētib⁹: ſit dare maximū effectū quē talia agētia poſſent ꝓducere:⁊ minimum quem non. ibidem ab O vſqȝ P

Utrum oē quod eſt licitū ⁊ nō contra ſalutem anime: poſſet precipi rationabiliter a deo. ibidem ar. ij. A

Quomodo aliquid dicatur licitum dupliciter. ibidem. B

Quale preceptum ſit rationabile. ibidem C D E.

Utrum pars ꝓpoſitionis poſſet ſupponere pro contradictoria ad illā ꝓpōnem cuius eſt pars. ibidē I. vide de inſolubilib⁹ ibidem vſqȝ ad M.

Utrum iudex poſſet ſm eccleſiam ꝓducere ſniam cōtra innocentē quē ſcit innocētem: licet aliter allegetur ꝯ eum. ibidem N. Et vtrum tunc licet quando cū formidine dubitat. ibidem. O

Utrum alicui poſſet rōnabiliter precipi ꝙ ſit deus: aut aliud impoſſibile. ibidem. Q R S T

Utrum aliquis poſſet faciendo contra p̄ceptum dei mereri. ibidē Y. Et vtrū odiū dei poſſet rationabiliter precipi. ibidē. Z

Utrum vie viuēdi quas chriſtus docuit ſint meritorie vite eterne Qō. ij. Queſtio ſecunda principalis diſquirens huiuſmodi.

Utrum viator conſeruatus a deo in ſtatu viatoris poſſet augere meritū ſuū vltra quemcūqȝ gradum datum. ibidem. C

Utrū opus penitentie ſit meritorium vite eterne. ibidem articulo ſecundo princip. hoc eſt M.

Utrum ſola continuatio temporis addat bonitatem vel malitiā operationi morali. ibidē arti. iij. N

Utrum voluntas humana in vtendo creaturis ſit libera. Queſtio Qō. iij. tertia A.

Quomodo poſſet euidenter ꝓbari ꝙ vna res ſit cā effectiua alterius rei. ibidē M

Utrum viator exiſtens Qō. iiij. in gratia ordinate vtēdo ⁊ fruēdo poſſet vitare omne peccatū. Queſtio. iiij. A

Utrum anima chriſti fru Qō. v. ens deo fruatur ex ipſo neceſſario quolibet qd̄ eſt deus. Queſtio. v. Circa cui⁹ ſolutionem mouentur articulo ſecūdo hoc eſt D. xij. dubia. que ſoluūtur ſtatim per ordinem. ibidem I.

Qō.vj. Utrū creatura rationalis ſit a deo facta ad fruēdū finaliter ſolo deo.q.vj. Multa diſquirēs de fruitione ⁊ de obiecto eius per totū.

Qō.vij. Utrū obiectū fruitionis beatifice ſit, deus: an aliud a deo. Queſtio.vij. Conſimiliter de obiecto beatifice fruitionis: varia diſquirens per totum.

Qō.viij. Utrum fruitio poſſit manere in voluntate ⁊ non eſſe fruitio. Queſtio.viij.
Utrū fruitio beatifica ſit aliquo mō effectiue a voluntate fruentis.ibidem C per ordinem.

Qō.ix. Utrū angelus non cōfirmatus vidēs deū poſſet deū nō diligere ſtante illa viſione. Queſtio.ix.querens
Utrum ſtet ꝙ creatura rationalis clare videat deū: ⁊ tamen non fruaſ eo. Et an ſit abſolute in poteſtate volūtatis ſuſpendere actū ſuum ne fruatur deo ſtante eadē viſione clara dei. ibidem per duos articulos poſt principium.

Qō.x. Utrum cum eſſentia diuina ſtet pluralitas perſonarū. Queſtio x.diſcutiens
Utrū logica Ariſtotelis ſit formalis: ⁊ an teneat in omnibus terminis vniuerſaliter.ibidem D ⁊ E.

Qō.xj. Utrum deus ſit cauſa effectiua omnium aliorum a ſe. Queſtio.xj. diſquirens
Quid de hac.q.ſenſerint philoſophi: ⁊ q̄d tenendum in re. Et qualiter deus ſine ſui mutatione potuit creare de nouo. Et an cauſet immediate in actione creature. ibidem per diuerſos articulos.

Qō.xij Utrum deus fuerat cauſa effectiua mundi per creationem. Queſtio.xij.imperfecta: diſquirēs quid creare ⁊ quid creatio.

Qō.xiij Utrum chriſtus conuenienter redemit genus humanum. Queſtio.xiij.

Qō. xiiij. Utrum deus ſit a nobis cognoſcibilis. Queſtio.xiiij.imperfecta.

Qō.xv Utrum doctrina euāgelica beati Matthei de chriſto ſit generaliter vera tota. Et preciſe vbi dicit ꝙ nutritus eſt. Circa quod principaliter queritur hec queſtio.
Utrū homo ſit idem numero poſt augmētationem ⁊ nutritionem qui ante. Queſtio.xv.⁊ vltima.

Plura annotabuntur in tabula alphabeti ca ſequenti: que nunc generaliter tetigimus.

Finis.

Beatus vtrū teneať frui deo.li.j.ſen.q.iiij argu.ij.prin. Et vtꝝ poſſit pro nobis orare.ibidē cōſequēter. Itē an ſit brūs q̄ habet quicq̄d vult licite.ibidē BB

Beatus vtꝝ poſſit errare.li.ij.q.iiij. E

Bonū ⁊ malū habēt quādā equiuocationē q̄ aliq̄n p̄dicātur de rebus: aliq̄n de verbis iſinitiui modi.li.iiij.ſen.q.vij. E

Cathecumino in caſu mortuo tāta gratia cōferť ac ſi eſſet baptizatus.li.iiij.ſen.q.j.F

Celebrare pncipaľr p aliq̄ q̄d p prie ſit .li.iiij.ſen.q.ij. I.vbi inq̄ritur an obligatus ad celebrandū pro pluribꝰ: ſatiſfaciat p vnā miſſam celebratā p oibꝰ.

Certificare accipitur multipliciter ſicut eē certū.li.ij.ſen.q.ij.poſt BB di.ij.

Charitas vtrum ſolū poſſit manere p inſtās.li.j.ſen.q.iij.poſt BB ad.xv.arg. Et q̄ eſt dare vltimū iſtās charitatis cōcedi tur.ibidē ad.xiij.arg.x.prin.

Chriſtus an meruit in inſtāti ſue cōceptionis.li.j.q.iij.arg.iij.x.prin.⁊ ſolutione eiꝰ

Chriſtus an ſit ſubito in altari.ibidem argu.v.eiuſdē.x.prin. An ſit non homo.lib.j.q.v.Z. An iuſte redemit nos.deť.q.xiij. per totū. An videat ſe in euchariſtia. Require viſio. An fallat. Require fallere. An habuit angelum cuſtodem. Require Cuſtodia Angelus ⁊ deus.

Conceptus ⁊ voces ſaltē ſigna ad placitū inſtituta ſunt in genere.li.j.q.vj.V

Cōceptus entisꝰ quare nō ſit cōceptus generis.eadem queſtiōe circa finē. M

Cōfeſſio hoī faciēda vtrū ſit neceſſaria ad ſalutem.li.iiij.q.iiij.per totum.

Confeſſus nō pprio ſacerdoti: habēti tamē commiſſionem audiēdi cōfeſſionem: an teneatur iterum cōfiteri ſuo pprio ſacerdoti: diſquiritur.li.iiij.q.v.per totam queſtionem.

Cōfirmatio vtrū ſit ſacramētū: diſquiritur li.iiij.ſen.per totā. Et vtꝝ ſit ſacramētū neceſſitatis.ibidē.ij.prin. Et vtrū fuerit a chriſto inſtitutum: ⁊ quādo.ibidē C. Et que ſint de eſſentia eius.ibidē B. Et q̄nō quilibet cōfirmatꝰ poteſt cōfirmare.ibidem in .iiij.princi.et eius ſolu. Et vtrum epiſcopus degradatus poſſit cōfirmare. ibidē in.v.prin.⁊ eius ſolu.

Cogitatiōes volubiles an ſint in angelis. li.ij.ſen.q.iiij.arg.ix.pri.⁊ eius ſolu.

Cognitio āgeloꝝ ⁊ qualis ſit: ⁊ ē quaľr cognoſcāt deū: ⁊ vtꝝ in ipſis debeat aliq̄d poni p q̄d cognoſcāt deum. Itē quaľr cognoſcāt ſeipſos. Quaľr res corpales: ⁊ q̄ ſit in eis cognitio matutina: ⁊ q̄ veſptina quas ponit Aug. Itē vtꝝ recipiāt cognitionē a rebꝰ: ⁊ vtꝝ cōponēdo ⁊ diuidēdo li.ij.ſen.q.iiij.poſt B p ordinē. Sed vtrū oporteat ponere in angelis tot ſpēs quot ſunt res cognite.ibidē I ⁊ in replica. Itē an ſit dare maximā multitudinē ſimul cognitoꝝ ab angelis.ibidē cōſequēter.

Cognitio beatoꝝ qualis ſit: hoc eſt vtrum oēs cognoſcēt deū equaliter.li.iiij.q.viij. arti.v.princi.

Cognitio creature an ſit reaľr diſtincta ab ipa creatura.i pferētijs.arti.iij. Et vtrum oīs cognitio creature cauſetur effectiue a creatura cognoſcēte.ibidē arti.iiij.

Cognoſcere deū an ſit nobis poſſibile. de termi.q.xiiij. A. plura notabuntur in verbis: Scire ⁊ intelligere.

Cōfirmatiōis bonoꝝ ⁊ obduratiōis maloꝝ q̄ ſit cā.li.ij.ſen.q.iiij. DD vſq3 QQ

Cōſecratio euchariſtie ſeu corporis chriſti quomodo fiat.habeť li.iiij.ſen.q.ij.circa prin. Plura videbis in dictione euchariſtia ⁊ ſuo loco.

Cōuerſio panis ⁊ vini ī corpꝰ chriſti quō ſit poſſibilis.ibidē.hoc eſt li.iiij.q.ij. B ⁊ C. Et quō hmōi cōuerſio ſeu trāſmutatio differat ab alijs trāſmutatiōibus oſtēditur ibidē S. Plura ānotauimus in ſuperiori tabula.q.iiij.li.iij.

Cōtritio an deleat pctm̄: ⁊ an ſit vtilior q̄ martyriū.li.iiij.ſen.q.vij.argu.iiij.prin.

Cōtinuās p certū tēpus meritū vel demeritū vtrū habeat premiū vel penā intēſiue infinitā.li.j.ſen.q.iij. argu.iij.poſt K. in probatiōe ſecūde cōcluſionis.

Cōtradictoria ſimul.V a.li.j.q.iij.ar.iiij.pri. ⁊ deter.q.x.quinto dubio poſt E

Cōſciētia erronea quō ⁊ quarenꝰ obligat ⁊ vtrū q̄s eam teneatur deponere ⁊ cōſilia no.li.iij.q.j. OO PP QQ.

Cōtinuatio ſolius tpis vel ſola cōtinuatio temporis vtrum addat bonitatē vel malitiā operationi morali.deter.q.ij.arti.iij. per totum R

Cōtingētia ⁊ cōdemnatus.vide futura et damnatus.

Corpus chriſti cōcernētia habentur li.iiij. q.iij.per totā fere queſtionē. Quomodo

autē ſe videat:aut videatur a nobis: vide infra in verbo Uideo.
Creare ⁊ creatio q̄d ſint.deter. q.xſ.p totū
Creator gñis humani vtꝝ iuſte gubernet genus hūanū.li.ij.ſen.q.ſ.per totū.
Creatura vna an excedat aliā in pfectione in īfinitū.li.ij.ſen.q.ij.dubio. iiij.ante T.
Creature nullū eſſe habuerūt ab eterno diſtinctū a deo.eadē.q.C.Utrū autem habuerunt aliquod eſſe in deo ab eterno.diſquiritur.ibidem D.
Creaſſe ab eterno vtꝝ ſit deo poſſibile.ibi. Q.Plura videbis in vocabulis.De⁹.pduco:guberno:⁊ cōſimilibus.
Credere quot modis dicat.li.ſ.q.ſ.poſt D.
Credens ⁊ aſſentiēs articulis fidei an quis mereat.li.ſ.ſen.q.ſ.p totū. An credēs falſum mereat.ibidē argu.v. pn.An teneamur credere oēs articulos fidei eq̄li firmitate.ibidē argu.vij.pzin.Utꝝ credere articulis fidei ſit in libera hoīs ptāte.ibidē arti.ſ.hoc eſt C.Itē vtꝝ q̄s moziendo p fide falſa poſſet in caſu adipiſci meritū martyzis . ibidē ad.vſ.pn.in fine ſolu. Uide totā queſtionē pzimā.
Crimē:vide in vocabulo peccatū.
Cauſa notabiſ in vocabulis.de⁹ ⁊ effectus
Culpa mozalis nctat duplex.de impu.T.
Cuſtodia hoīs an cōueniat angelo . lib.ij. ſen.q.iiij.p totū.An chziſtus habuerit angelū cuſtodē.ibidē arg.xſ.pzin.⁊ ſolu.

Damnatus ad mortē an poſſet declinare licite per fugā ſine iniuria pzoximi. li.iij. ſen.q.ſ.DD. Et li.iiij.ſen.q.vij. argu.vij.pzin.⁊ eius ſolu.
Damnati an poſſent delectari, lib.ij.q.iiij poſt E.
Damnatozum obſtinationis cauſa.ibidem ⁊ vtrum poſſent mereri oſtenditur ibidē. DD vſq; ad OO.
Dānati vtrū deſiderāt nō eē.li.iiij.q.vij.C
De⁹ vtꝝ poſſit ſine cā rōnabili cāre aſſenſum vel diſſenſum in creatura ipa nō coagēte li.ſ.ſen.q.ſ.arti.iij.poſt D.Et vtrum ſit cauſa actus credendi.ibidē poſt L.
Deo ſolo fruēdū ſit necne.li.ſ.q.iiij. p totū
Deum eſſe ſuper oīa diligendū. vide infra diligo.
Deus vtꝝ ſit tres pſone diſtīcte.li.ſ.ſen.q. v.p totū.Utꝝ ſit in genere.q.vſ.B.
Deus an iuſte gubernet genus humanum li.ij.ſen.q.ſ.p totū. Utrum iuſte puniat. ibidem argu.ſ.pzinci.Utrū iuſte premiet ibidē poſt.v.pzin.
Deus an velit oīa fieri volūtate bñplaciti.ibidē arg.ij.pzin.⁊ eius ſolutio.
Deus an ſit acceptoz perſonarum.ibidē argu.iij.pzin.
Deus an ſit cauſa peccati:⁊ vtrū velit mala fieri.ibidem ar.iiij.pzin. An auctoz penę.ibi ergu.v.iiij.pzinci. An faciat omne quod pertinet ad iuſtum iudicem.ibidem arg.v.pzin.⁊ ſolu.
Deus an pzecipiat aliud q̄ velit fieri. ibidē argu.quinto quinti pzin. An ſit debitoz. ibidē D.An ozdinet hominē ad miſeriā. ibidem poſt T.
Deum velle aliquid contingit dupliciter. ibidem poſt DD.
Dei volūtas q̄d ſit vide infra. Uoluntas.
De⁹ an ab eterno ſciuit ſe pducturū mūdū. lib.ij.q.ij.per totum.An ab eterno ſciuit ſe pducere plures mūdos.ibidē arg. iij. pzinci.An poſſit pducere plures mūdos An meliozē mūdum.An hoīem impeccabilē.An de neceſſitate pzoduxit mūdum. An libere:⁊ plura alia diſquirunt ibidem vſq; ad.v.pzin.
Deus an habeat pzeſcientiam futurorꝫ: et an ſciuerit ſe pducturū mūdū ab eterno. li.ij.ſen.q.ij.ar.v.pzin . Utꝝ ſciat futura cōtingētia:⁊ poſſit ea reuelare q̄ maneat cōtingentia poſt reuelationē.ibi.ar.viij. pzinci.Et an poſſit ſcire plura q̄ ſcit.ibidē AA.Utꝝ pōt facere optimū q̄d poſſet facere:⁊ an mūdū pfectiozē iſto.ibi.ſ.vſ.ar.
Deus an apparebit beatis eſſe bonū infinitū.li.iiij.ſen.q.viij.ar.v.ſ.pzin.An ītelligens deū debeat eſſe infinite virtutis. ibidem arg.viij.pzimi pzin.
Deus an ſit cauſa effectiua oīm aliorꝫ a ſe. deter.q.xſ p totū.An ſine ſui mutatione potuit creare de nouo.ibidē F.An cauſet naturaliter an libere.ibidē K.Utꝝ cōcauſet in omni opatione creature. ibidē AA An ſit cauſa peccati.ibidē CC.An aliq̄ a deo ſit neceſſario.ibidē in fi.
Deus an fuerit cā effectiua mundi p creationē mundi ibidem.q.xij.A.An ſit creatio actio.ibidem D.
Deus an ſit obiectum beatifice fruitionis deter.q.vſ.p totum.Plura vide in Chziſtus.Fruitio.Uiſio ⁊c.
Demones vtrum libere peccauerunt. li.ij.

ſen.q.iij.p totū.Utꝝ potuerūt vitare peccatū.ibidē argu.ij.prin.Utꝝ peccauerūt malevolēdo:ibidē argu.iiij.ꝛ.v.pri. Utꝝ potuerūt peccare i pmo inſtāti creatiōis ibi.viij. pn. Utꝝ appetiuerūt equari deo argu.xj.prin. Require Angelus.
Dem quomodo poteſt fallere. li.iij.ſen.q.j.BBB.
Diabolus vtꝝ peccauit qñ fuit obſtinatus li.j.ſen.q.iij.arg.x.v.princi.
Diabolū trāſfiguratū in effigiē chriſti ado rās an ſit idololatra.li.iij.ſen.q.j.MM
Dilectio an poſſit eſſe ſine obiecto dilecto. li.j.ſen.q.iij.poſt K in.iiij.dubio.viij.ar. An ḡs poſſit nō diligere deū clare viſum ibidē arg.xij.pri. Et vtꝝ angel⁹ nōdū cōfirmatus videns deū potuiſſet eū nō diligere ſtāte illa viſiōe.deter. q.ix.p totum.
Diligere deū ſup oīa an ḡs poſſet ex ſolis naturalib⁹.li.j.ſen.q.iiij.poſt F in prima difficultate.Et vtꝝ deū eſſe ſup oīa diligendū poſſet naturali ratione demōſtrari.ibidē M.Sed vtꝝ homo magis teneatur diligere vnā perſonā in diuinis ꝙ aliam.ibidem O. Utrū poſſet diligere vnam perſonā nō diligendo aliā.ibidē P. Item an quis diligens deū ſuper oīa:poſſet eadē dilectione peccare mortaliter.ibidē ante T. Preterea vtꝝ hō teneatur ſe magis diligere ꝙ deū.ibidem circa finē queſtionis iuxta LL.
Diligat ne ḡlibet beat⁹ deū quātū pōt. li. iiij.ſen.q.viij.arg.vj prin.ꝛ ſolu.eius.
Diligens magis deū an poſſet min⁹ diligi ab eo.ibidē.hoc eſt .li.j.ſen.q.iiij.D.
Dilectio accipitur dupliciter.ibidem paulo poſt. Sed vtrū beatus plus diligat a.j. deū cū omnibus ſanctis ꝙ deū tantum:ꝛ quomodo ibidē AA.
Diligit vnum magis alio quadrupliciter. ibidē EE. vbi diſquiritur vtrū fortes in caſu nō teneat diligere deū intēſiori actu ꝙ creaturam. Itē vtꝝ quis tenetur illud magis diligere qđ magis cedit cē ad honorem dei.ibidem DD.
Dilectū ꝛ oditum require infra. Odium.

Effectus ſacramentoꝝ in diuerſis locis deſcribuntur. B:ptiſmi.li.iiij.ſen q.j. D Cōfirmatiōis.eo.li.q.ij.ar. iij. princi.ꝛc.
Effectiua cā oīm rerū aliarū a ſe an de⁹ ſit: deter.q.xj.per totum.
Electio an ſit īpoſſibiliū oſtēdit.lib.ij.ſen. q.iij.argu.iij.pn.ꝛ eius ſolu.
Electio actu voluntatis an fiat in inſtanti diſquiritur.li.j.ſen.q.iij.arg.x.prin.
Eligibilius eſt nō eſſe ꝙ dānari.li. iij. ſen. q.j.O.vſqꝫ ad P.ꝛ in ſequētibus.
Epiſcopus an poſſit ſibi caſus reſeruare:ꝛ qui ſint illi:oſtēditur.li.iiij.ſen.q.vj.circa medium.
Eps degradatus an poſſit confirmationis ſacrm miniſtrare.li.iiij.q.ij.ar.v.prin.
Equari in btītudine b:ē virgini an beatus appetat.li.iiij.ſen.q.viij.ar.vij.ij.prin.
Errare an conueniat beatis.li.ij.q. iiij.C. vtrum cōueniat angelis ſic ꝙ de facto errent.ibidem D.
Errare qualiter aliquem contingat.lib.iij. q.j.OO.
Erronea cōſciētia an obliget.ibidem. PP
Eſſe damnatum ꝛc.vide paulo ante, Eligibilius.
Eſſe in loco qualiter angelo competat.li.ij. q.iiij.M.
Eſſentia diuina an gñet.li.j.q.v.ar.v. pn. An ſit cōicabilis.ibidē argu.vj.prin.
Eſſentia diuina an repſentet naturalr ḡcqd repñtat.lib.iiij.ſen.q viij.poſt O.
Eſſentie diuine vnitas an pmittat pluralitatē pſonaꝝ.deter.q.x.per totū.
Euchariſtiā cōcernētia ſupra notata ſunt. li.iiij.q.iij.per totum.

Falſum an poſſit de⁹ dicere.li.ij.q.ij.circa ſol.viij. prin.
Fallere competit deo.lib.iiij.q. j.BBB.
Fides falſa an ſit meritoria.ibidem artic. vj.XX.
Fides an ſit ɔ rationē naturalē.li.j. ſen.q. j.poſt F in ſcđo dubio. Plura vide ſupra in vocabulis Articulus ꝛ Credere.
Fili⁹ dei an potuit īcarnari.vide īcarnari.
Fili⁹ dei ꝛ id qđ eſt filius an ɔuertātur.li. j.ſen q v.arg.ix.prin.ꝛ eius ſolu.
Filius dei an poſſit eſſe filius alteri hoīs qui nō fuiſſet de⁹:ita ꝙ nulli⁹ potuiſſet diſcerniſſe viſibiliter īter eos.li.iij.q j.ar.j pn.
Finis naturalis hoīs an ſit btītudo.lib.ij. q.j.argu.iiij.ij.prin.ꝛ eius ſolu.
Forma ſacroꝝ notaē li.iiij. ſen. in diuerſis queſtiōibus. Baptiſmi.q.j.poſt B. Cōfir

mationis.q.ij.arg.ij.prin.⁊ eius ſolu.Eucharistie.q.iij.D Utrū ſit propoſitio vera que dicitur forma eucharistie.ſ. Hoc ē enim corpus meum. Et qd ly hoc demōſtret.argu.vj.prin.

Forma ſyllogiſmi expoſitorij:an vbiqꝫ teneat.deter.q.x.E.Uide infra Logica.

Fruitio dei an ſit viatori neceſſaria:hoc ē an teneatur frui ſolo deo.li.j.ſen.q.iiij.ꝑ totū.Utrum viator poſſet dimittere fruitionem dei ad ſubueniendū indigēti. ibidem arg.j.prin.⁊ eius ſolu.

Frui ⁊ vti accipiunt̄ tripliciter.li.j.q.iiij.E

Frui ⁊ vti an habeāt actū mediū.ibidē D

Fruitionis obiectū an ſit aliud a deo. ibidem DD.Et determinatur queſtiōe ſeptima per totum.

Fruitione an ſit fruendū.q.eadē lib.j.FF

Frui creatura pōt eſſe licitum.ibidē poſt Z cōcluſione ſecūda.An quotieſcūqꝫ hō de deo cogitat:teneat̄ eo actualiter frui.ibidem Y.Itē an quis poſſet frui vna perſona nō fruendo alia.ibidem P

Plura habētur per totā illā queſtionem.

Fruitio dei an ſit beatitudo.li.iiij. queſtione.viij.E

Fruendo ⁊ vtendo ordinate vtrum peccator poſſet vitare omne peccatū. deter. q. iiij.per totum.

Fruens deo ſicut aīa chriſti an fruat̄ neceſſario quolibet qḋ ē de⁹.deter.q v. ꝑ totū An creatura rōnalis ſit facta ad fruendū finaliter deo.deter.q.vj.per totū.

Fruitio an poſſit manere in voluntate : et tñ ſit fruitio.deter.q.viij.per totū

Fruitio beatifica an ſit aliquo mō effectiue a voluntate fruentis.ibidē C

Fruitio an neceſſario ſequatur claram viſionē dei.deter.q.ix.B ⁊ C.⁊ pluribꝰ alijs locis:vt nota.in vocabulis Uideo ⁊ viſio

Fugere an liceat dānato.Reqre dānatus.

Futuroꝝ preſciētia an ſit in deo.lib.ij.q.ij. argu.v.prin.An ſciat futura cōtingentia determinate:⁊ an poſſit ea reuelare : ita vt maneāt poſt reuelationē contingētia. ibidē argu.viij. prin.Utrū de⁹ ſciat neceſſario futurū:⁊ an omne futurū neceſſario erit.ibidē conſequēter.

Gaudium īfinitum

vtrū ſit premiū boni viatoris. libro quarto ſenten. q. viij.argu.j.princi.

Ubi etiam inquiritur an aliquis tantum gaudebit in celo de gaudio alterius ſicut de proprio.

Gaudium de deo viſo non eſt beatitudo ꝑfecta.libro quarto ſenten.q.eadē. hoc eſt viij.F

Genus humanū an iuſte gubernetur.vide Gubernatio.an iuſte redemptum ſit. vide Redemptio.

Genus logicale ⁊ ipm cōcernentia : notat̄ in ſuperiori tabula.li.j.q.vj.vbi queritur vtrū res ſimplr̄ ſimplex ſit in genere ꝑ totū.An deus ſit in gnē. ibidē G.An genera generaliſſima ſint voces an conceptus ibidē V.⁊ quarto dubio poſt Z.Utrum partes ſubſtātie ſint in genere.ibidē poſt Z in ſecundo dubio.Utrum cōceptus entis ſit conceptus generis ibidem M.

Genitus abſqꝫ libidine:vtrū quis ſit preter chriſtū.Et an haberet peccatū originale.de imputa.G.

Generatio actiua an cōueniat eſſentie diuine.li.j.ſen.q.v.argu. v.prin . ⁊ deter.q.x. N.Utrum demonibus qui dicuntur incubi.li.ij.q.vltima.UU

Generans quare nō dat ſpeciem generato in generatione hominis.de impu.peccati in reſponſione ſexte forme ſecundi argumenti prin.

Gradus ſummus meriti an ſit aliqs dabilis.li.j.ſen.q.j.paulo poſt P

Gratia an conferatur in baptiſmo.lib.iiij. ſenten.q.j.per totum.Utrum chriſto.ibidem argu.vij.princi.

Gratia correſpondēs merito ꝑſonali quātūcūqꝫ parua:eſt maior grā baptiſmali. ibidē:hoc eſt in li.iiij.ſen.q.j.in reſpōſione primi ṗn.CC.Et vtrū gratie adulti et paruuli ſint eiuſdē ſpeciei:diſquiritur ibidem conſequēter.

Grauius crimen apud deū: nō ſemper grauius punit̄ apud eccleſiā.li.iij.q.j.D

Gubernatio dei q̄ gubernat mundū:an ſit iuſta diſqrit̄ li.ij.ſen.q.j.ꝑ totū.Ubi multa notata ſunt de iuſta gubernatione dei in premiādo ⁊ puniēdo.vide ſupra.

Ereſis et infidelitas

qd ſint li.j.q.j.K

Homicidiū an ſit grauius piurio:diſquiritur li.iij.q.j.circa ṗmum principale.

Homines mali an faciāt voluntatē dei:no

tabitur infra. Voluntas.
Homo an neceſſario debeat habere diſcretionem ſpirituū: diſquiritur li.ij.q.iiij.ar. vij.prin.
Homo quomodo teneatur diligere deum: vide. Diligere.
Homo an poſſit plus mereri ꝙ deus eū pmiare.li.j.q.j.ar.ij.prin.ꝛ O
Homo an poſſit aliquē diligere ꝛ nō diligere ſimul ꝛ ſemel.vide infra Odium.
Hō an habeat in ptāte ꝙ act⁹ ſuus ſit meritorius vel nō.li.j.ſen.q.j.D.

Idee an ſint in deo libro.j.q.v.argu.xvj.prin. ꝛ ſolutione.
Incarnatio filij dei an ſit poſſibilis.li.iij.per totum.
Infidelitas: require Hereſis.
Infinitum an ſit ptrāſitū. li.ij.q.ij.R. An vnū infinitū poſſit aliud infinitum excedere.ibidē. Null⁹ tenetur ad actum īfinite virtutis ſeu perfectionis.li.j.q.iiij.ar. ij.prin.et eius ſolu.
Infinitū meritū ꝛ pctm̄.require ſuis locis
Ignorantia diſtinguitur multipliciter ſm iuriſtas ꝛ theologos.de impu.ad.iiij.pn. Z.vbi inquiritur an peccatū ignorantie ſit imputabile.
Imputabilitas peccati diſquiritur eadem q.per totum.
Intellectus nō intelligit ſubito.li.j.ſen.q. iij.in ſolutione.x.priu.ad.vj.formā.
Intellect⁹ an pōt eq̄ diſtīcte itelligere plura ꝛ pauciora.li.iiij.q.viij. poſt N.ad.xj. arg. Plura require Cognitio.
Iudex an poſſit proferre ſententiā iuxta allegata cōtra eū quē ſcit innocentē.deter. q.j.N.
Iuramentū magis obligat ꝙ votū.li.iij. q.j.primo C.ꝛ in ſequenti.
Iuſtū reſpectu dei pōt eſſe iniuſtū reſpectu creature.li.ij.ſen.q.j.MM.

Latria impenſa dia bolo transfigurato in effigiem chriſti: an ſit ſemper peccatum mortale.li.iij.ſenten.queſtione prima MM.
Lex diuina an patiatur perplexitatem .ibidem.QQ.
Libertas capit̄ q̄nꝗ̄ modis.li.ij.q.iiij.BB
Libertas volūtatis q̄d ſit.li.j.q.iij.poſt C
Libido an ſit cauſa peccati originalis: ꝛ an ſine ea poſſit fieri generatio.de īputa.B.
Licitum quid ſit: et an omne licitum poſſit p̄cipi.deter.q.j.arti.ij. BB.ꝛ in ſequentibus.
Locutio angelorū qualis ſit: ꝛ qualiter fiat.li.ij.q.iiij.K.
Locus eorum.ibidē poſt M.
Logica Ariſtotelis q̄ cōiter tradit̄ in ſcholis: an ſit formalis: tenēs etiā in terminis diuinis an nō.deter.q.x.D ꝛ E.
Lōgitudo corporis chriſti ꝛ linea eiuſdē lōgitudinis quō ſeruetur in euchariſtia.li. iiij.q.iij.in reſponſione ad.iij.prin.O.

Marie virgini an aliquis beatorꝫ appetat in beatitudine coequari.lib.iiij.q. viij. ar.ij.ſcdi prin.ꝛ eius ſolu.
Materia ſacramentorꝫ ptꝫ in diuerſis locis. Baptiſmi.li.iiij.q.j.ſtatim poſt B. Cōfirmatiōis.eiuſdē li. q.ij.ij.pn.Euchariſtie ſeu corpis chriſti.q.iij.ibidē poſt D.
Maximū qd̄ ſic: ꝛ minimū qd̄ non: an ſint dabilia: ꝛ ea cōcernētia habētur ad lōgū deter.q.j.arti.j.a E vſꝙ ad O.
Mereri an quis poſſet ꝛ peccare ſimulꝛ ſemel.li.j.ſen.q.i.A ꝛ N. Itē an viator pl⁹ mereatur ꝙ deus poſſit dare. ibidem Q.
Meriti an ſit dabilis ſumm⁹ grad⁹. ibidē hoc eſt li.j.q.j.argu.iiij. prin.ꝛ eius ſolu. Itē vtrꝫ viator cōfuat⁹ a deo in ſtatu viatoris poſſet augere meritū ſuū vltra quēcūꝙ gradum datum.deter.q.ij.
Mereri an q̄s poſſit per fidē falſam.ibidē arg.v.prin. An ſit in ptāte hoīs ꝙ mereatur aut demereatur.ibidem.D. An poſſit mereri vl' demereri ſine vſu liberi arbitrij ibidē F.
Mereri poſſ[illegible] actū attritionis ꝙ per quēcūꝙ aliū.ibi.ad.q.prin. O
Meritum an ſit dabile infinitū intenſiue. ibidē P.
Meritū chriſti an q̄s poſſet pſeq̄.ibidē.Q
Mereri q̄d ſit.deter.q.ij.prin.E.
Meritum angelorum. Require angelus.
Meritoriū actū. Require ſupra actus.
Miſſa. vide ſupra Celebrare.ꝛ infra obligatio.
Monachus inobediens ſuperiori nō magis peccat ꝙ ſecularis frangens iuramētum.li.iij.D.
Motum angelorū Require Angelus.ꝛ li.

ij.q iiij.per totum. et precipue ab Myſ q̃ AA.
Mūdus quō eſt ꝓductus. Reqre.Deus.

Naturalia ſola ho minis an ſufficiant ad hoc ꝙ hō diligat deū ſup oia: ⁊ ipleat ei⁹ precepta.lib.ſ.q.iiij.F.in prima difficultate. An fides ſit contra naturalē rationē.li.ſ.q.ſ.poſt G.vſ.arti.du.ij.
Notitia cognoſcētis deum an debeat eē in finita.libro.iiij.q.viij.argu.viij. pmi pn.
Notitia beatoꝝ qua cognoſcūt deū:an ſit equalis.ibidē.ar.v.ij.prin.
Notitia angelorum patuit ſupra Cognitio ⁊ habetur li.ij.q.iiij.fere per totum:vt notatum eſt.

Obligans ſe ſub cō ditione an tenet cōditiōe adimpleta:⁊ quō.li.ſ.q.iiij.arg.v.pn. et eius ſolu.
Utrum in obligationibus ⁊ cōtractibus factis hoī vl̃ deo:eccleſia diuerſimode diſpenſat.li.iij.q.ſ.E.
Obligatio iuramēti ⁊ voti.ibi.ad v.argu.
Obligatio iuramēti eſt maior ꝙ voti.ibi.C
Obligatio ꝯ cōſcientiā facta per preceptū an teneat.deter.q.ſ.per totum.
Obligatio cōſciētie erronee. li.iij.q.ſ.PP
Obligatus in argumētatiōe.li.ij.q.ij.DD.
Obiectū actus credendi.li.ſ.q.ij. per totū.
Obiectum fidei ſcientie ⁊ opi. an ſit cōplexū:an res ſignificata.in cōferentijs. ar.ſ.
Obiectū beatifice fruitionis an ſit de⁹:an aliud a deo.deter.q.vij.per totum.
Obduratio.vide ſupra cōfirmatio.
Occidens inuite non peccat.libro tertio.q. ſ.FF.
Odiū an ſit amor.li.ſ.q.iij.arti.viij.dubio ij.An vnum ⁊ idem ſit oditum ⁊ dilectū. ibidem.dubio.iij.
Odire ſumme deū poſſet ꝗs meritorie.lib. ſ.q.iiij.arti.ij.cōcluſione. iij.hoc eſt.U
Omiſſionis pctī.vide infra peccatum.
Orare an poſſit btūs.li.ſ.q.iiij.arg. ij. pn.

Panis in conſecratione an maneat an adnibiletur li.iiij.q.iij.ar.ſ.ꝓn.⁊ in eius ſol.
Papa pōt dare ꝯmiſſionē generalem audiendi cōfeſſionem.li.iiij.q.v.paulo ante C ⁊ ꝙnō teneatur ꝗs cōfiteri curato paro chiali.ibidem cōſequenter.
Paſſiones voluntatis ⁊ intellectus an ſint res alie ab opationib⁹ſuis.li.ſ.q.iij.ar.vſ
Peccare ⁊ mereri an ſtēt ſimul in vno ⁊ eodē li.ſ.ſen.q.ſ.A ⁊ N.
Peccatum an poſſit ab hoīe vitari. ibidem arg.xiij.prin.An neceſſitet ad peccādum. ibidē.arg.ij.xiij.prin.An quis poſſet peccare plus ꝗ̃ deus punire.ibi.arg.ij. ſecunde probationis poſt K.
Peccare ⁊ mereri an conueniant angelo.li. ij.q.iij.poſt.viij.prin.ſolutionē. Quomodo conueniat demonibus. li.ij. q.iij. arti. iiij.⁊.v.prin.An peccauerūt in primo inſtāti ſue creationis.ibidem.viij.princi. Et fere per totam queſtionem eadem res deducit.Similiter.q.iiij.eiuſdem ſecundi libri diſquiritur an angelus bon⁹poſſit peccare.arg.vſ.prin.cū ſolu.
Pctm̄ cōmiſſionis ꝗlibet eſt mala volitio li.ſ.ſen.q.iiij.poſt L. ibi Riſio ad.ſ.
Pctm̄ an poſſet correſpondere xpi.li.ſ.q.iiij arg.v.princi.et eius ſolu.
Pctm̄ an ſit infinite malitie. ibidē argu.ix princi.Et precipue peccatū ebrietatis. ibidem ante.x.princi.
Peccati cauſa an de⁹ſit vide ſupra de⁹. An ſit malū finitū.li.ij.q.ſ.L. An maneat in dānatis.ibidē.An mereat penā infinitā cū fiat in tpe finito.ibi cōcluſiōe.iij.⁊ M An tante ſit malitie quāte bonitatis eſſet honor ſubtractus deo.ibidem N.
Peccator dr̄ ꝗs dupliciter.de impu.C.
Peccatum an quodlibet ſit imputabile ad culpā diſquiritur de impu.per totum. De originali ⁊ ipſum cōcernēte . in ſolutione arg.ſ.prīci.De veniali.ar.ij.prī. De mortali.arg.iij.princi. De peccato ignorantie. argu. iiij.prin.Tranſgreſſionis precepti. arg.v.prin.Perplexitas.arg.vſ.prin. Im penitentie.arg.vij.princi.
Peccatum omiſſionis.ibidē.viij.prin.ſolu.
Peccator an debeat potius velle nō eē ꝙ in deū peccare.li.iiij.q.vij.in.v.prin.
Pena ſumma quā natura humana pōt ſuſtinere:an ſit dabilis.li.ij. q.ſ. E.
Pena ſenſus ⁊ damni non ſunt eiuſdē rationis.ibidem F.
Pena grauior dat veniali interdū ꝗ̃ mortali .ibidem G.An ſit ꝓportio penarū ad culpas.ibidē K.Et an peccato finite malitie detur pena infinita.
Penitētiā cōcernētia reqre in ſuperiori ta

bula.li.iiij.ſen.q.iiij.v.vj.vij. per totum.

Penitētie opus an ſit meritoriū vite eterne diſquirit.deter.q.ij.ar.ij.hoc eſt M.

Perplexitas an ſit in lege dei. Reqre lex.et de impu.arg.vj.prin.& eius ſolu.

Periuriū eſt grauius q̄ homicidiū. lib.iij. q.j.poſt articulum.ij.hoc eſt poſt N. ibi. Quartum &c.

Perſone diuine an debeāt equalr ab oib⁹ diligi.li.j.q.iiij.O.Et an frui.ibidē.

Perſonalis vnitas notabit infra.Unitas.

Perſonarum pluralitas an ſtet cum diuīa eſſentia.deter.q.x.per totum. vbi multa diſquiruntur.

Preceptum de ſumma dilectione dei null⁹ poteſt implere per ſola naturalia.li.j.ſen. q.iiij.B.

Preceptum vnū vt pote de furto trāſgrediens an ſit omniū reus.ibidē in argu.cōtra ſecūdam concluſionem.

Precipi quid ꝓprie poſſit. Utrū omne qđ eſt licitū & honeſtum. deter.q.j.arti.ij.A. vbi multa inquiruntur:vtpote quale preceptum eſt rationabile.ibidem per aliquot concluſiones.C. An res impoſſibilis poſſet precipi.ibidē.Q vſq; Z.Et an qs faciēdo contra preceptū dei poſſet mereri. ibidem. Y.Et an odiū dei poſſet alicui rationabiliter precipi de potentia dei abſoluta.ibidem.Z.

Preceptum a deo an ſit ſemper volitum ab eo.li.ij.q.j.MM. An ex vi precepti poſſet quis neceſſitari ad peccandū. vide infra.Voluntas.

Predeſtinatus an habeat cauſam ſue predeſtinationis in ſe.li.ij.q.j.U. vbi multa diſquiruntur.

Premia an correſpondeant bonitati actus li.j.q.j.argu.iij.prin.& P.An corrn̄deant tēpori.li.j.q.iij.arg.v.prin.& eius ſolu.

Premiū viatoris an poſſit equari premio chriſti.li.j.q.j.in ſolu.iiij.prin.An ſit gaudiū infinitū.li.iiij.q.iiij.arg.j.prin.

Preſcientia dei de futuris. libro. ij.q.ij.argu.v.prin.

Priuilegium an poſſit dari in preiudicium notabile alterius.li.iiij.ſenten.q.v.argu.ij.princi.

Propoſitio vna an ſit verior alia.libro.j.q. j.ad.vij.arg.princi.

Propoſitionum contradictoriarum de futuro contingenti neutra pars eſt vera.li. ij.q.ij.arg.iiij.prin.

Propoſitio vocalis & eam cōcernētia habētur.ibidem.J.plura habentur ibidē B & D.& in ſequentibus.

Proceſſio ſpiritusſancti.li.j.q.v.arg.x.prin.

Productio mundi & que eam reſpiciunt habent.li.ij.q.ij.per totum.

Prophetia qđ ſit.li.ij.q.ij.poſt.viij. princi.

Punitio dei an ſit iuſta.libro.ij.q.j.arg.j. princi.

Plura habentur per totam queſtio.& notata ſunt in premio.

R Ectitudinē ſeruare an ſit in libera hois poteſtate.li.j.ſen.q.j.ſen.q.j. circa finē in tertio dubio.

Rectitudo volūtatis an ſit volūtas. li.j.q. iij.poſt primū arti.arg.ij.& arti.ij.

Redemptio generis humani. deter. q.xiij. per totum.

Res permanēs an poſſit moueri ſolum per inſtans.li.j.q.iij.arg.xij.decimi prin.cum eius ſolu.

Rei permanentis an ſit vltimum.ibidē ar. xij.poſt BB.

Res an habuerunt eſſe ab eterno diſtinctū a deo.li.ij.q.ij.C D E.Ubi multa alia habentur.

Relatum a deo an maneat contingens. li. ij.q.ij.arti.viij.AA.Ubi cōtinue plura habentur.

S Acerdos ſolus eſt miniſter cōficiendi corpis chriſti.li.iiij.q.iij.F. An quilibet poſſet quemlibet abſoluere.q. v. eiuſdē libri per totum. An habeat plenā poteſtatē ordinis & iuriſdictionis.li.iiij.q. iiij.arti.iij. Uide ſupra notata.

Sacramenta cōcernentia habentur. li.iiij. de baptiſmo.q.j. De confirmatione. q.ij. De euchariſtia.q.iij.Confeſſionis.iiij.v.& ſexto.

Satiſfactio .ibidem.hoc eſt.li.iiij.q.vj.per totum.

Securitas de beatitudine an ſit hoī poſſibilis.li.iiij.q.iiij.B.& in ſequentibus.

Scire articulos fidei. Require articulus.

Scire futura cōtingētia an cōueniat deo. li.j.q.ij.viij.prin.An ſciuerit ſe ꝓducturꝫ mundū.ibidē per totā.q. Utrum āgelus ſciat occultas cogitationes. Uide cogitationes. An beati ſcient qđlibet ſcibile.li.

iiij.ſen.q.viij.argu.viij.prin.
Scientia aliqua eſt honorabilis ⁊ perfecta dupliciter.li.iiij.q.viij.paulo poſt M.
Simplr ſimplex qd ſit.li.j.q.vj.D ⁊ F.
Simplicitas an ſit perfectio. ibidē poſt J.
Simpliciter ſimplex an ſit in genere ⁊ quo modo.ibidem O.
Spiritusſancti proceſſio. vide ſupra Proceſſio.

TRanſmutatio panis in corpus chriſti differt ab aliis.li.iiij.q.iij.B.
Transgreſſio voti: dicet ſtatim Uotum.
Transgreſſor vni⁹ precepti an ſit oim re⁹. li.j.q.iiij.Circa J vſq; M.
Trāſgreſſio precepti an ſemp ſit imputabilis.de imputa.pec.arg.vj.prin.⁊ ſolu.

VElle nō eſſe notatū eſt ſupra in Udnſh:lari.
Uelle cōtingit dupliciter.li.ij.q.ij.VV.
Ueritas ꝓpoſitionis an diſtinguatur a ꝓpōne.li.ij.q.ij.F.
Uerum an ſuſcipiat magis ⁊ min⁹.li.j.q.j Circa.vij.prin.ſolu.
Uiator exiſtens in gratia an mereat̄ aſſentiendo articulis fidei.lib.j.q.j.ꝑ totum. An fruēdo ordinate vitet peccatū. deter. q.iiij.A.Et an teneatur frui ſolo deo.li.j. q.iiij.per totum.
Uidēs deū an poſſit deū nō diligere. det. q ix.ꝑ to.Et li.j.ſen.q.iij.arg.xij.prin.
Uie viuēdi quas chriſt⁹ docuit:an ſint meritorie vite eterne.deter.q.ij. per totum.
Uiſio dei an ſit beatitudo.li.iiij.q.viij.poſt D.An corp⁹ chriſti in vna hoſtia videat̄ a ſe ī alia.li.iiij.q.iij.argu.iij.prin.An a nobis.ibi.arg.iiij.
Unitas perſonalis an ſit maior ꝙ vnitas trinitatis.li.j.q.v.arg.xv.prin.cum ſolu.
Uitare pctm̄ an fuerit demonib⁹ poſſibile li.ij.q.iij.ar.ij.p̄n.An qs peccet in eo qđ vitare nō poteſt.li.iij.q.j.FF.
Uoluntas creata an ſit libera in vtendo et fruendo.li.j.ſen.q.iij.ꝑ totū.An poſſit libere ſuſpendere oēm actū ſuū.ibi.arg.ij. p̄n.⁊ ſolu.An poſſit velle ꝯ qđcūq; iudiciū rōnis.ibidē arg.iiij.An ſine ea ſit peccatū.ibidē q̄rto.An poſſit elicere actū ſuum in inſtāti,ibidē.x.prin.An ſit tātum potentia paſſiua:⁊ nō actiua. ibi.xj.prin. An poſſit vitare pctm̄.ibidē arg.xiij p̄n. An neceſſitetur ad peccādū.ibi.in.ij.ronꝭ ma. An poſſit ſimul triſtari ⁊ gaudere.ibi.ꝯtrer. An idē act⁹ ſit volūtarius ⁊ nōvoluntarius.ibidē argu.iij.xiiij.princi. An ſit cognitio ⁊ multa cōſimilia notant̄ ibidem per totam queſtionem.
Uolitio an fiat ſubito. eadē.q.artic.v. An deus velit omnia fieri volūtate beneplaciti.li.ij.q.j.ar.ij.prin.Ubi varia notanda ſunt.
Uolūtas dei qđ ſit apud doctores.Et vtrꝫ volūtas beneplaciti eius ſemꝑ impleat̄. Et an velit pctm̄ fieri volūtate bn̄placiti Et an viator teneatur facere qcqđ credat deum velle voluntate beneplaciti. lib.ij. q.j.AA.⁊ conſequentibus.
Uoluntas an poſſit neceſſitari ad volendū nō eſſe per penas.li.j.q.j.poſt B.vbi notat̄.An vtendo creaturis ſit libera.deter. q.iij.per totum.
Uoluntas an ſit libera per aliquā rem ſibi additā.li.j.q.iij.poſt C.⁊ que libertas ei⁹. ibidem.
Uotum an minus obliget ꝙ iuramentum li.iij.q.j.poſt B.vt notatur in decaſiōe q̄ſtionis.
Uti notandum eſt vbicumq; mentio fit de frui.

¶ Finis vtriuſq; tabule.

¶ Clariſſimi ⁊ longe diſertiſſimi viri magiſtri Roberti Holkot ſacre theologie ꝓfeſſoris eminentiſſimi: ⁊ ſacri ordinis Predicatorum obſeruantiſſimi: ex Britannia magna: que nunc Anglia dicit̃ oriundi: opus queſtionū ac determinationū ſuper libros ſententiarum feliciter incipitur.

¶ Circa p̄mū librū ſententiaꝝ. Queſtio .j.

Qō prima.

VTrū quilibet viator exiſtens in gratia aſſentiēdo articulis fidei mereat̃ vitā eternam? Et arguitur ꝙ nō: q2 ſi ſic: ſequeretur iſta concluſio: poſito poſſibili: ꝙ in caſu idē viator ſimul ⁊ ſemel peccaret mortaliter ⁊ mereret̃. ꝯñs eſt falſum: quia ſi ſic: ſimul ⁊ ſemel haberet gratiā ⁊ careret gratia. qđ includit cōtradictionem. Conſequentiā ꝓbo ſic: ſuppoſito ꝙ deus p̄cipiat ſorti ꝙ credat hāc ꝓpōnem eſſe verā. ſortes dānabit̃. ⁊ ſimul cum hoc ꝙ ſortes obediat ei. quo facto: tūc arguitur ſic. Sortes credit ſe dānari ꝓpter auctoritatē dei p̄cipientis. igit̃ ſortes meretur ꝑ cōcluſionē. ⁊ iterū: ſortes credit ſe damnari: ergo deſperat. ⁊ per ꝯñs peccat mortal̃r: ergo ſimul ⁊ ſemel peccat mortaliter ⁊ meret̃.

A Primū argu. princi.

Scđo ſic. Si queſtio foret vera: ſequeret̃ ꝙ aliq̄s viator plus poſſet mereri de p̄mio: ꝙ̄ deus poſſet ſibi dare. Probatio. Pono aliquē adultū accedentē ad fidē: ⁊ ſit ſortes exēpli gratia: ⁊ accipio primū actū credendi quē ipſe habet in gratia: ⁊ ſit a. tunc arguit̃ ſic. ſi queſtio eſſet vera: hec foret cōcedenda: ſorti ꝓ a debet̃ vita eterna. ꝯñs eſt falſum. nā ſi ſortes pro a meruerit vitā eternā: ergo per actū duple bonitatis ad a poſſet mereri duplū p̄miū correſpōdens ipſi a. ſed p̄miū correſpōdens ipſi a eſt infinite bonitatis. ergo ſortes poſſet mereri p̄miū duplū ad p̄miū infinitū: qđ includit ꝯdictionem. Qꝛ aūt premiū correſpōdens ipſi a ſit infinitū p5: q2 eſt p̄miū eternum ⁊ vita eterna. Si dicat̃ ad iſta ꝙ ſortes nō pōt poſtea ꝙ̄ habuit a: habere actū in duplo meliorē a. Hoc eſt omnino irrōnabile. qđ ꝓbo: q2 certū eſt ꝙ pōt habere aliquem actū equalē ipſi a: ⁊ tunc ſequeretur vel ꝙ ille actus nō p̄miabit̃ ad ꝯdignū: q2 nō tantū quātū a: vel ꝙ ille p̄miandus recipiet premiū duplū ad illud qđ meruit ꝑ a. ꝯñs eſt falſum: q2 deus nō pōt aliqđ dare premiū qđ ſit duple bonitatis ad vitam eternā. ergo nec ipſe ſortes pōt hoc recipere.

Scđm argu. princi.

Proba tio.

Euaſio

Repiehenſio.

Tertio ſi queſtio foret vera: ſequeret̃ iſta cōcluſio: ꝙ aliq̄s viator plus p̄miabit̃ ꝓ actu minoris meriti ⁊ minoris bonitat̃ moralis/ ꝙ̄ alius ꝓ actu maioris meriti. Nā capio ſortē ⁊ platonē: ⁊ ſit ſortes optimus hō: ⁊ plato peſſimus infidelis. tūc ſorti deberetur vita eterna: ⁊ platoni nō: certū eſt ex caſu poſito mō. tūc volo ꝙ ſortes faciat opus optimū: puta ꝙ ſaluet aīam ꝓximi ſui eternaliter perituri: vel ꝙ offerat ſe ad moriēdū ꝓ fide eccleſie: qđ opus ſit a. plato ꝟo habeat minimū motū cōtritionis qui ſufficit ad deletionē culpe: qui mot⁹ ſit b. tūc arguit̃ ſic. Plato plus merebit̃ per b ꝙ̄ ſortes per a. igit̃ plato pl⁹ merebit̃ ꝑ actū minus bonū ꝙ̄ ſortes ꝑ actū multo meliorē. Cōſequētia patet: q2 a eſt in cētuplo magis meritoriū ⁊ virtuoſum: ⁊ elicitur ab habēte in centuplo maiorem gratiam. igit̃ ſibi debet̃ ſm iuſtitiā diſtributiuā premiū melius in cētuplo. Antecedens ꝓbo. Nā ſortes merebit̃ tātū ꝑ a aliquē gradū premij: vltra quē ſibi prius nō debebat̃. ſit gradus ille f. plato merebit̃ ꝑ b vitā eternā q̄ ſit g. tūc ſic arguit̃. Iſtud premiū qđ eſt habere g vitā eternā: in quo cūq3 gradu beatitudinis q̄3tūcūq3 remiſſe eſt melius q̄3 habere f gradum intēſioris beatitudinis. cuius ꝓbatio eſt. q2 maius malū eſt carere g q̄3 carere f. ergo melius eſt habere g q̄3 habere f. ergo ſortes optimus minus meret̃ ꝙ̄ plato peſſimus: ⁊ tñ facit optimū factum: ⁊ plato minimū vel quaſi minimū.

Tertiū argu. princi.

Poteſt dici ad iſtud: ꝙ nō eſt verū illud qđ accipit̃ de ſorte: ꝙ nō meret̃ per a vitā eternā: q2 nō meret̃ ſolū vitā eternā de nouo per a: immo meretur vitā eternā in f gradu. qđ eſt maius q̄3 mereri vitā eternā in gradu aliquo remiſſo in q̄ meret̃ ipam plato.

Rñſio.

Cōtra iſtđ arguit̃ ſic. nullus iuſte p̄miat̃ ꝓ nouo actu ꝑ illđ idē premiū qđ ſibi correſpōdebat ꝓ actu antiquo. Cuius ꝓbatio eſt: q2 illud ſibi deberetur dato ꝙ iſtū actū nouū nō feciſſet: ⁊ ꝑ ꝯñs fruſtra feciſſet iſtum nouū actū: ſi eidē nullū nouū premiū correſpōderet. ſ3 ſorti anteq̄ eliceret actū a: debebat̃ eterni

Arguitur ꝯ rñſio.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

tas viſionis ⁊ fruitionis diuine eſſentie: ⁊
etiã ſecuritas ⁊ oĩa q̃ ſunt de eſſentia bea-
titudinis. g̃ ꝑ nullum iſtoꝝ nec ꝑ oĩa ſimul
põ: iuſte p̃miari ꝓ iſto nouo actu: ſʒ nihil
pertinẽs ad btitudinẽ eſt melius q̃ʒ iſta: g̃
nihil meli⁹ iſtis: nec aliq̃d equalẽs iſtꝫ põt
ſorti retribui ꝓ a actu: ſʒ iſta põt deberi et
de facto debẽtur platoni ꝓ b actu p̃ciſe: g̃
plus merebit plato ꝑ b q̃ ſortes ꝑ a. qd̃ ẽ
ꝓpoſitũ. Et ſic generalr̃ ꝯtingit ꝓbare ꝙ
impoſſibile eſt hoĩem ꝑſiſtẽre in gr̃a face-
re actũ ita meritoriũ / ſicut faceret cõmittẽ
do pctm̃ mortale ⁊ penitendo. ⁊ ſilr̃ ꝙ im-
poſſibile eſt hoĩem facere op⁹ melius q̃ eſt
ſuũ p̃mũ opus meritoriũ: q̃tũcumq; ſit re-
Confirmatur ratio. miſſum. Et ꝯfirmo iſtã rõnem: ⁊ ꝓbo ꝙ
minimus act⁹ ꝯtritiõis ẽ magis meritori⁹
q̃ quicũq; act⁹ martyrij in duplo ſaltem.
Sint ſortes ⁊ plato ſicut p̃us: ſortes opti-
mus ⁊ plato peſſim⁹: ⁊ ꝯterat plato. ⁊ ar-
guit ſic. Plato meret duo bona infinita: ⁊
ſortes nõ niſi vnũ: q: certũ gradũ intenſio
ris gaudij ꝓ ſemꝑ. igit plato meret in du-
plo plus. Aſſumptũ ꝓbat. nã plato meret
liberationẽ a pena eterna ſibi debita: ⁊ vl
tra hoc meret collationem vite eterne ſibi
nõ debite. g̃ meret duo bona. ſʒ vtrũq; eſt
infinitũ. Probo. nã de ſcd̃o cõſtat. de vita
eterna videlʒ de p̃mo ꝓbo. nã tãtũ bonũ ẽ
liberatio a pena eterna: q̃tũ malũ eſt obli
gatio ad penã eternã. ſʒ certũ eſt ꝙ hoc eſt
malũ infinitũ. igit illud eſt bonũ infinitũ.
Confirmat ſecundo. igit plato meret duo bona ĩfinita. Et cõ
firmat illud: q: ſi plato fuiſſet ſemꝑ inno-
cẽs: non meruiſſet ꝑ p̃mũ opus bonũ niſi
vitã eternã: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ niſi alterũ iſtorum
bonoꝝ. igit plus meret mõ propter pctm̃
p̃cedẽs: q̃ ſi illud pctm̃ non p̃ceſſiſſet. igit
videtur mirabile ꝙ pctm̃ debet eſſe cauſa
Quartũ arg. princi. maioris p̃mij. Quarto ad principale. ſi
aliq̃s aſſentiendo articulis fidei mereret:
q̃ro vtrũ eſt dare ſummũ gradũ meriti ſor
ti viatori poſſibilẽ an nõ? Si dicat ꝙ non
eſt dare gloriã ſummã vel ſummũ gradum
meriti quẽ ſortes põt acq̃rere ſibi: igit ſe-
Primũ incõueniens. quunt duo incõueniẽtia. Primũ: ꝙ p̃miũ
ſortis poſſet equari p̃mio chriſti: immo ex-
cedere: cũ p̃miũ aĩe chriſti ſit finitũ. Scd̃o
Scd̃m incõue. ſequit ꝙ anima ſortis nõ ſit virtutis fini-
te nec in agendo nec in patiẽdo: q: oĩs vir
tus finita ſiue actiua ſiue paſſiua hʒ ſuum
terminũ: ſicut declarat. j. de celo verſus fi-
nem. Si dicat ꝙ ſit dare maximũ gradum
meriti quem ſortes poteſt habere in hac vi-
ta: ſit ille a. ⁊ pono ꝙ ſortes habuit a gra-
dum. ꝯſeruet igit deus poſt gradũ acquiſi
ſitũ a meriti vitã ſortis: quero an põt me-
reri an nõ? ſi non: igitur eſt dare viatorẽ
perfectum in naturalibus: ⁊ informatum
excellẽti gratia gratũ faciẽte: ⁊ tñ non po-
tentem mereri: qd̃ videt inconueniens: q:
opa ſua poſſunt elici a maiori habitu gra-
tie q̃ prius: ⁊ cũ equali conatu volũtatis.
ergo poſſunt ⁊ debent eſſe equaliter acce-
pta a deo. Si poteſt mereri: igit a non fuit Scd̃o
ſumm⁹ gradus poſſibilis ſorti. Itẽ ſi ſit ꝓbat
dare maximũ gradum meriti poſſibilem idem.
viatori: accipio aliquem qui in principio
mũdi meruit ſũmũ g̃dũ ſibi poſſibilẽ. ⁊ ac
cipio vnũ aliũ equalẽ ſibi in naturalib⁹. ⁊
volo ſimiliter ꝙ mereat ſummũ gradum
ſibi poſſibilẽ: iſtũ nõ põt de⁹ iuſte premia-
re. Probo: q: iſte non p̃miabit iuſte: niſi
ſibi ꝯferat tãtũ bonũ quãtũ collatũ ẽ alte
ri ſibi equali tam in naturalibus q̃ in me
rito: qui mortuus eſt centũ vel mille annis
elapſis. ſʒ hoc eſt impoſſibile: quia ceteris
paribus diuturnius bonũ eſt melius. ergo
qui prius deceſſit: habebit melius. nec põt
fieri recõpẽſatio ꝑ intenſionẽ p̃mij: q: ipſe
p̃miat ſm totũ poſſe ſuorũ naturaliũ. igi-
tur hoc dato: deus talẽ nõ poſſet iuſte pre-
miare. Quinto ſic ad principale arguitur Quintũ
ſi deus vellet nos mereri credendo articu- princi.
lis fidei: ſequeret ꝙ hõ poſſet mereri ꝑ fi-
dem falſam credẽdo falſum. ⁊ ſic hõ erran
do ⁊ ꝑ errorẽ mereret. ꝯñs eſt falſum ⁊ ꝯ
Anſel. ij. lib. cur deus hõ. c. xvj. arguit eñ
ſic. ſi chriſt⁹ nõ fuiſſet mortuus: tũc nõ fuiſ
ſet vera fides mortis ſue future: ꝑ quam ⁊
ṽgo maria de qua nat⁹ eſt ⁊ multi alij mũ-
dati ſunt a pctõ. Nã ſi vera nõ fuiſſet: nihil
ꝓdeſſe potuiſſet. ſed certũ eſt ꝙ iſta ꝓpoſi
tio reſurrectio hoĩm erit põt eſſe falſa: q: ſi
reſurrectio erit: a deo libere fiet. ergo poſſi
bile eſt ꝙ ſit falſa. accipio ergo ſortem qui
heri meruit credẽdo iſtũ articulũ: ⁊ arguo
ſic. hec eſt neceſſaria ſortes meruit q: credi
dit reſurrectionẽ futuram: ⁊ reſurrectio nõ
erit: igitur ſortes meruit q: credidit falſum
ergo meruit ꝑ fidẽ falſam. maior eſt neceſ-
ſaria: ⁊ minor eſt poſſibilis. ergo ꝯſequẽtia
eſt poſſibilis ꝯtra Anſelmũ. Itẽ ex eodẽ Ad idẽ
ſequeret ꝙ chriſt⁹ poſſet nos fallere. Nã
velle aliquẽ credere illd̃ qd̃ ẽ falſum: ⁊ cau
ſare ĩ illo fidẽ ⁊ adheſionẽ ad illd̃ falſũ: eſt

ip̄m fallere:ſꝫ chriſtꝰ p̄dicauit ⁊ docuit nos credere iſtud:reſurrectio erit:⁊ voluit nos iſtud credere:ergo hec eſt neceſſaria: chriſtus libere creauit in hoībꝰ talē fidē:ſꝫ hec fides pōt eē falſa:ḡ chriſtꝰ potuit eos fallere ⁊ fefelliſſe.ꝯñs eſt falſū:⁊ ꝯ̄ Aug.lib. lxxxiij.q.q.xiiij.vbi intēdit ꝓbare ꝙ corpꝰ qd̄ chriſtꝰ oñdit diſcipulis ſuis poſt reſurrectionē ſuā:nō fuit phātaſma.Et arguit ſic.ſi phātaſma eēt corpꝰ chriſti:fefelliſſet chriſtꝰ:⁊ ſi fefellit:ꝟitas nō eſt.Eſt aūt ꝟitas chriſtꝰ:nō ḡ phātaſma fuit corpꝰ eiꝰ. ecce ex h̄ qd̄ ē chriſtū fefelliſſe:ducit ad h̄ īcōueniēs:ꝙ chriſtꝰ nō ē ꝟitas. ſꝫ cōſtat ꝙ

Sextū argumentū princi.

h̄ ē īpoſſibile.ḡ illud ex q̄ ſeq̄tur:ſi ꝯñia Auguſtini valeat. Sexto ſic ad principale. ſi teneremur credere articulis fidei: aut q̄libet fidelis ſimul tenet̄ ad oēs: aut nō.ſi ſic:ergo q̄libet vetula tenet̄ ſcire totā ſcripturā.ſi nō:ꝯ̄.q̄libet tenet̄ vitare hereſim. ſed oppoſitū cuiuſlibet articuli eſt hereſis

Cōfirmatio.

ergo q̄libet tenet̄ noſſe oppoſitū cuiuſlibꝫ articuli:q2 qd̄ ignorat̄/nō vitat̄. Confirmat̄ iſta rō.q2 ſi ſufficit vetule credere ſicut p̄latus ſuꝰ ei p̄dicat: ⁊ ſit ita ꝙ p̄latus ſit hereticus: iſta ergo meret̄ credēdo hereſim.ponat̄ ergo ꝙ illa vetula interficiatur ꝓ articulo heretico:quē putat eſſe catholicū:aut eſt martyꝛ:vel nō.Si ſic:ꝯ̄.nō eſt teſtis veritatis:nec morit̄ ꝓ fide:nec ꝓ iuſtitia:ergo caret cā.Si nō:ꝯ̄.facit qd̄ in ſe eſt:⁊ intēdit defendere fidē:⁊ eſt ignorātia inuincibilis:ergo intētio eſt integra.ḡ aliq̄s mereri pōt in fide falſa: imo in credendo oppoſitū fidei: dū tñ nō malitioſe nec ꝑtinaciter defendat. ⁊ ſic eſſet poſſibile ꝙ aliq̄s efficeret̄ martyꝛ h̄ eſt dignꝰ premio martyꝝ:⁊ tñ crederet oppoſitū articuli:⁊ mereret̄ p̄ciſe q2 credidit oppoſitū

Septimū argumētū principale.

articuli fidei. Septimo ad p̄cipale. ſi hō teneret̄ credere articulos fidei eſſe veros:vel ergo equali firmitate ⁊ certitudīe dꝫ credere oēs:vel aliq̄s maiori certitudine ⁊ aliq̄s minori certitudine.Si dicat̄ ꝙ oībus articulis dꝫ hō aſſentire equali certitudine:ergo tanta certitudine tenet̄ hō aſſentire ꝓpōni quā tenet̄ credere eſſe verā cōtingēter:ſicut ꝓpōni quā tenet̄ credere eſſe neceſſariā:qd̄ videt̄ incōueniens.q2 non videtur poſſibile ꝙ ego ita certitudinaliter aſſentiā ꝓpoſitiōi quā credo poſſe eſſe falſam:ſicut ꝓpoſitioni quā ſcio nūq̄ poſſe eſſe falſam.Cōſequētia ptꝫ: q2 ſi oībus articulis teneoꝛ aſſentire equali certitudine:ergo tāta certitudine teneoꝛ aſſētire iſti/reſurrectio erit:ſicut iſti/ chriſtus natus eſt de virgine.⁊ tñ p̄mā teneoꝛ credere eſſe cōtingentē:⁊ ſcd̄am teneoꝛ credere eſſe neceſſariā. Si dicat̄ ꝙ nō oībus teneoꝛ equaliter aſſentire:ſꝫ ſufficiat ꝙ magis vni ꝙ alteri. Cōtra.tātā euidētiam habeo ꝙ hec eſt ꝟa reſurrectio mortuoꝝ erit:ſicut ꝙ hec eſt ꝟa chriſtꝰ natꝰ ē de virgine.q2 deus reuelauit vtrāq̄:⁊ ꝑ eadem miracula vtrūq̄ eſt cōfirmatū.Cōfirmat̄ q2 q̄cq̄d fides tradit:firmiſſime credendū eſt iuxta informationē beati Aug.de fide ad petrū:ergo nullꝰ articulus firmiꝰ alio credi debet:ſed oēs eq̄liter ⁊ firmiſſime.

Octauū argumētū pn.

Octauo ad principale arguo ſic.nullus actus credēdi eſt meritoriꝰ vite eterne:niſi ei adſit ꝑſeuerātia finalis: ſꝫ nullū actū credēdi cōcomitat̄ ꝙdiu hō viuit ꝑſeuerātia finalis:ergo nullus actus credendi eſt meritorius.igit̄.Minorē oſtēdo.q2 ſi aliquē actū credēdi ꝯcomitaret̄ ꝑſeuerātia finalis:ſit tp̄s inquo actus ille fuit elicitꝰ a:cuius mediū inſtās ſit b.tunc poſt b hec fuit neceſſaria iſte habuit ꝑſeuerantiā finalē.ꝯñs eſt impoſſibile:ergo ⁊ añs.īpoſſibilitas ꝯñtis oſtēditur:quia in quolibet inſtāti poſt b pōt peccare mortaliter.ergo in quolibet īſtāti poſt b hec eſt poſſibilis: iſte nūq̄ habuit ꝑſeuerātiam finalē.⁊ per ꝯñs hec nō fuit vera iſte in a habuit ꝑſeuerantiā finalē.Maioꝛ ꝓbat̄. videlꝫ iſta

Probatur maioꝛ ar. dicti.

nullus actus eſt meritoriꝰ vite eterne niſi ſit cū ꝑſeuerātia finali: q2 nulli viatori dabit̄ vita eterna niſi ſit cū ꝑſeuerātia finali ergo nullꝰ actus eſt meritorius vite eterne niſi ei adſit ꝑſeuerātia finalis.

B

Ad oppoſitū

Ad oppoſitū q̄ſtionis eſt illud ad Hebꝛe.xj. Sācti ꝑ fidē vicerūt regna:opati ſunt iuſtitiā adepti ſunt repꝛomiſſiones.ſed adipiſci repromiſſiones eſt mereri vitā eternā. ergo ſcti ꝑ fidē meruerūt credendo articulis fidei vitā eternā.

Deciſio queſtionis tāgēs ſeptē articulos.

In iſta queſtiōe ſunt ſeptē facīēda. Pꝛīo vidēdū ē vtꝝ actꝰ fidei q̄ ē credere articul' fidei: ſit in libera hoīs ꝑtāte.Scd̄o vidēdū ē vtꝝ ſit in libera ꝑtāte hoīs ꝙ actꝰ ſuꝰ ſit meritoriꝰ vl' demeritoriꝰ.Tertio vtꝝ deꝰ poſſit cāre ī creatura rōnali aſſenſū vl' diſſenſum ip̄a creatura nō coagēte.Quarto vtꝝ ſit poſſibile ꝙ hō mereat̄ ſine vſu liberi arbitrij.Quinto dicet̄ ad formā q̄ōnis.Sexto ſoluēt̄ q̄dā dubia

Prim⁹ articu-lus. Septio dicet ad rōnes pncipales. Eſt ğ
prim⁹ articulus: an credere articulis fidei
ſit in libera ptāte hoīm. ad iſtū intellectū
ꝙ apprehēſo articulo fidei quocūqȝ: ſicut
ꝙ deus eſt trin⁹ ⁊ vnus: libere poſſit hō p
ſolū imperiū volūtatis credere illi articu
lo: vel iſtā ꝓpoſitionē eſſe verā: vel crede-
re eā eſſe falſam. Uñ nō intelligo iſtū arti
culū ad talē intellectū: verū habens habi
tū fidei pōt ꝓducere actū credēdi ⁊ nō ꝓ
ducere: q2 ſic haberet hō actū ſciētie ⁊ opi
nionis ⁊ intellect⁹ principioꝝ in ſua ptāte
Sed pono aliquē nō habituatū in fide: ⁊
audiat talis aliū predicātē iſtū articulū:
deus eſt trin⁹ ⁊ vnus: et ꝙ ꝗ hoc credide-
rit: habebit vitā eternā Tūc q̄ro an iſte ſta
tim ſine alia euidentia rōnis poſſit libere
aſſentire iſti? Et vniuerſaliter q̄ro an volū
tas poſſit p ſuū imperiū cauſare aſſenſū
in itellectu: reſpectu alicui⁹ ꝓpoſitiōis ſi-
C bi dubie ſicut āte imperiū propter pmiū
Cōclu-ſio ꝙ credeṙ alicui articu-lo nō ē in ptā-te hoīs vite eterne? Et ad iſtū intellectū teneo in
hoc articulo partē negatiuā: videlȝ ꝙ cre
dere articulis fidei: vel quācūqȝ ꝓpoſitio
nē: nō eſt in hoīs libera ptāte. iſtud ꝓbo p
tres rōnes. Primo ſic. nō eſt in ptāte hoīs
opinari libere vnā ꝓpoſitionē ſibi dubiā.
ergo nō eſt in ptāte hoīs credere articulo
fidei: vel aſſentire ꝓpoſitioni ſibi dubie.
Rō pri ma ꝓ-bās cō-cluſio-nem. Uel ſic. non eſt in ptāte hoīs cauſare in ſe
actū opinionis. ergo nec eſt in ſua ptāte
cauſare in ſe actū fidei reſpectu eiuſdē ꝓ-
poſitionis reſpectu cui⁹ nō poteſt cauſare
actū opiniōis. ꝯñam ꝓbo ſic: q2 potētia ꝗ
nō pōt in id qđ min⁹ eſt ⁊ facili⁹: nō pōt i
id qđ eſt mai⁹ ſibi ⁊ difficilius: ſed diffici-
lius ⁊ maius eſt hoīem cauſare in ſe aſſen
ſum firmū ⁊ ſine formidine: cuiuſmodi eſt
aſſenſus fidei: ꝙ̄ aſſenſum cū formidine:
cuiuſmodi eſt aſſenſus opiniōis. Si ergo
in hūc aſſenſum nō pōt hō libere: ğ nec in
aſſenſum fidei. ātecedēs ptȝ tā per experi-
mentū ꝙ̄ p auctoritatē. experiri em̄ quili-
bet pōt in ſeipſo: ꝙ ꝓpoſita ſibi ꝓpoſitio
ne que ē ſibi neutra vel dubia: puta ꝙ rex
ſedet: vel ꝙ papa eſt Rome: non pōt ſine
alia rōne addita aſſentire vel diſſentire: ſȝ
velit nolit / niſi plus ꝯcipiat: ꝓpoſitio erit
ſibi dubia ſicut pri⁹: ⁊ manebit ſibi dubia
donec cogat aſſentire ei propter euidētiā
cōnexionis illius ad aliā ꝓpoſitionē quā
credit eſſe verā: vel ꝓpter teſtimoniū ali-
quoꝝ ꝗb⁹ rōnabiliter dȝ credere: vl ꝓpter
notitiā aliquā intuitiuā nouā in eo: vl q2
aliquo mō aliter ſibi apparet de ſignifica
to illius ꝓpoſitiōis ꝙ̄ ante apparuit. Itē
ptȝ p auctoritatē cōmētatoris ſcđo de ani
ma cōmēto. cliij. vbi intēdit ꝓbare ꝙ ima
ginatio nō ē opinio: vt p hoc ꝓbet ꝙ ima
ginatio nō eſt intellectus. Et arguit p du
as rōnes. Prīo ſic. imaginari poſſum⁹ cū
volum⁹: qñ habem⁹ ſpeciē rei ſenſibilis in
memoria: ſȝ opinari nō poſſum⁹ cū volu-
mus: q2 opinio nō eſt niſi illius qđ appa-
ret nobis veꝝ. ergo opinio nō eſt imagina
tio. Scđa rōne ibidē facta ad pñs dimiſſa
ptȝ ex hac rōne plane ꝙ apud Ariſtotelē
⁊ cōmētatorē nō eſt in libera poteſtate ho
minis operari qñ vult. Scđo arguo ſic Scđo ſic ꝓba-tur cō-cluſio.
principaliter. nō eſt in ptāte hoīs aſſenti-
re ꝓpoſitionib⁹ magis ineuidētib⁹ natu-
raliter: ⁊ dubitare velit nolit de ꝓpōnib⁹
min⁹ ieuidētib⁹. Sȝ articuli fidei ſūt ma-
xime ꝓpōnes ꝗ ineuidētes īter oēs ꝓpō-
nes credūtur eſſe ⁊c. nā ſunt ꝯ oēm rōnē
naturalē, ſicut ꝙ vna res ſit tres res: ⁊ q̄li
bet illorū triū: vel ꝙ virgo pariat dei filiū
⁊ hmōi: ergo nō eſt in ptāte hoīs aſſentire
talib⁹ libere. ⁊ tñ quilibet hȝ dubitare ve-
lit, nolit de talib⁹: rex ſedet: rex nō ſedet: i-
mo arguit ſic. libere pōt hō: ⁊ in ptāte ſua
eſt aſſentire ꝓpoſitionib⁹ ꝗ minime appa
rent vere ductu naturalis rationis: ⁊ ꝗb⁹
eſt diffinitū aſſentire: ergo pōt aſſentire ꝗ
buſcūqȝ alijs ꝓpōnib⁹ in ꝗb⁹ apparet mi
nor difficultas vel ineuidētia. Tertio ar Tertio ſic ꝓ cō-cluſiōe
guo ſic. nō eſt ī ptāte hoīs ꝙ appareat ſic
eſſe ex pte rei ſicut totaliter p ꝓpōnē de-
notat. ergo nō eſt in ptāte hoīs ꝙ ꝓpoſi-
tio appareat ſibi vera: nec p cōſequēs ꝙ
credat eā eſſe verā. Nam hō nō credit ali-
quā ꝓpōnē eſſe verā / niſi illa appareat ſi-
bi vera: nec aliqua apparet ſibi vera / niſi
appareat ſibi ſic eſſe ſicut per eā denotat.
ſi ğ ī ptāte hoīs eſſet credere ꝓpoſitionē
ſibi ꝓpoſitā: etiā illā ad quā nō hȝ rōnem
mouentē: in ptāte hoīs eſſet facere res ap
parere ſibi ſicut vellet. ⁊ iđ cōtradictio eſt
Credo ꝙ hec ꝓpō eſt vera: ⁊ iſta ꝓpō nō
apparet mihi eſſe vera ⁊c. Ex quo cōcludi-
tur ꝙ hec ſimiliter de virtute vocis eſt fal
ſa: fides eſt non apparentiū vel de nō ap-
parentibus eſſe veris: q2 ſi non apparerēt
eſſe vera: nullo modo eſſet fides de eis. Ad
auctoritatē aūt apoſtoli de deſcriptiōe fi-
dei ad Hebre. xi. cap. dicet infra. cū de hac

Ad ſe- materia agetur. Ad ſcđam rõnem a qui
cundã. buſdã ꝯcedit ꝙ articuli fidei nõ ſunt ꝯtra
Rñſio rõnem naturalẽ:ſ; ſunt ſupra rõnem natu
cuiuſđ. ralem. Dico tñ ꝙ naturalẽ appꝛehẽſionem
Opin. rõnis excedunt. ⁊ ꝑ tanto videntᷣ rõni re-
rõnis. pugnare:ꝗuis nõ repugnent:ſicut ruſtico
videtur rõni repugnãs ꝙ ſol ſit maioꝛ to-
ta terra:⁊ ꝙ diameter cõmenſurabilis ſit
coſte:que tñ ſapiẽti rõnabilia apparent. ⁊
q2 voluntas põt imperare intellectui ꝙ ta
lib9 aſſentiat ꝓpter ꝓmiũ vite eterne. Uñ
l; tale ꝓmiũ ꝓpoſitũ hoi/non ſufficiat ad
cogẽdũ intellectũ ad aſſenſum: ſufficit tñ
ad mouẽdũ volũtatẽ vt ipſa impet intelle
ctui talib9 aſſentire. Uñ nõ ꝓpter euidẽtiã
ꝓpõnũ: q2 ſunt ſcḋm eos ſimplr ineuidẽtes
⁊ ſupꝛa rõnẽ naturalẽ aſſentit eis fidelis:
ſ; ex impio voluntatis. ⁊ iõ credere eſt act9
meritoꝛius: q2 eſt actus imperat9 a volũta
te: ſicut dicunt multi. Unde in fide ſcḋm eos
aſſenſus nõ cauſatᷣ ex cognitiõe: ſ; ex volũ
tate. q2 volũtas eligit aſſentire determina
te vni pti ꝯdictionis. ⁊ iõ intellect9 nõ de-
terminatᷣ ad aſſenſũ ꝓpter ſignificata ter
minoꝝ ſicut in pꝛincipijs: nec ꝓptᷣ cõnexio
nẽ ad pꝛĩcipia ſicut in ꝯcluſiõibus. ſ; volũ
tas determinatᷣ ꝓptᷣ aliq̃d qđ eſt ſufficiẽs
ad mouendũ volũtatẽ: vtpote q2 videtᷣ bo
nũ hoi ⁊ cõueniẽs iſti pti aſſentire. q2 pꝛo
mittitᷣ nobis ꝓmiũ eternũ ſi credamus. et
h ꝓmio mouetᷣ voluntas ad aſſentiẽdũ ijs
q̃ dicuntᷣ. ſicut đ2 in ꝓmo articulo: ꝙ fidelᷣ
aſſentit ijs q̃ ſunt fidei/ꝑ motũ illũ quo
voluntas elicit aſſentire determinate vni
pti ꝯdictionis: ⁊ ĩpat ĩtellectui vt illi pti
aſſentiat ꝓpter ꝓmiũ vite eterne: qđ ei pꝛo
mittitᷣ ſi aſſentiat. Uñ nõ ꝓpter euidentiã
ꝓpoſitionũ iſtarum creditᷣ: q2 ſunt ſcḋm eos
ſimplr ineuidẽtes. q2 ſup rõnẽ naturalẽ fi
deles aſſentiũt eis: ſ; ex imperio volũtatis
inde eſt ꝙ act9 credẽdi eſt meritoꝛi9: q2 eſt
imperat9 a volũtate. hoc eñ h; volũtas: ꝙ
põt impare intellectui ꝙ ꝓpter pꝛemium
vite eterne aſſentiat. Addit opi. ꝙ rões ⁊
miracula pñt cauſare in nõ aſſentiẽte vel
in nõ affectato opinionẽ ſi pꝛedicetᷣ: ſed tñ
nõ aſſenſum firmũ: niſi addat imperiũ volũ
tatis. q2 niſi poſſet cauſare opi. fruſtra ꝓdi
caretᷣ: ſed eſſent alliciẽdi ꝑ dona infideles.
Cõtra Contra iſta ⁊ pꝛimo ꝯ hoc qđ đ: ꝙ arti-
opin. culi fidei nõ ſunt ꝯ rõnẽ naturalẽ/arguitᷣ
Pꝛimo ſic. Ratio naturalis dictat oppoſitum eſſe
verũ. Uñ ⁊ ph̃i concludunt ꝙ impoſſibile
eſt mulierẽ concipere ſine viro et hmõi. et
ideo eſt ꝙ actus credẽdi eſt meritoꝛi9. igitᷣ
nõ ſunt ſolũ ſupꝛa vel iuxta: ſed ꝯ rationẽ
naturalẽ. Cõfirmatᷣ ꝑ exẽplũ ſuũ de quãti Scḋo.
tate ſolis. nã certũ eſt ꝙ ſolẽ eẽ maioꝛẽ to-
ta terra/eſt ꝯtra rationẽ ⁊ dictamẽ ruſtico
rũ: qui credũt oppoſitũ. ⁊ ſi eſſet ſiliter cõ-
tra dictamen aſtrologi: tũc diceretᷣ eſſe cõ-
tra dictamen naturalis rõnis: nec eſt alia
cã quare aliq̃d đ2 ꝯ naturale dictamen ra-
tionis: niſi q2 eſt ꝯ ſapiẽtes qui ſequuntur
experimentũ ⁊ cognitionẽ certiſſimã quã
hõ põt habere ⁊ ex naturalib9 colligere. ſ;
alij ſcḋm ea que apparẽt ſenſui/iudicãt op-
poſitũ illi9. Tertio cõtra hoc qđ đ2: volũ Tertio
tas eligit determinate aſſentire vni parti ꝯ opi.
contradictionis ꝓpter ꝓmiũ ꝓmiſſũ ei. da
to hoc: ſequeretᷣ ꝙ ſi aliq̃s tibi ꝓmitteret
decẽ ad h ꝙ crederes regẽ ſedere: ⁊ alius
viginti ad hoc ꝙ crederes regẽ nõ ſedere:
libere poſſes velle quodcumq; de numero
iſtoꝝ eligere. ꝯñs eſt falſũ ⁊ ꝯ experientiã.
Quarto ſic. ſi volũtas ꝑ ſolũ ſuũ impe- Quar-
riũ poſſet determinare intellectũ ad aſſen to ꝯtra
tiendũ ꝓpõni ſibi dubie: ſequeretᷣ ꝙ nũꝗ̃ opi.
opoꝛteret ꝙ hõ dubitaret de q̃cũq; ꝓpoſi
tione ſi ipſe vellet. ⁊ ſic hõ rñdendo in qua
cumq; materia nũꝗ̃ haberet dubitare niſi
qñ vellet. ꝯñs eſt falſum ⁊ cõtra oẽm expe
rientiã. Quinto ſequeretur ꝙ hõ dicere Quĩto
poſſet quicq̃d vellet: ⁊ quaſcumq; ꝓpões
vellet ſine mẽdacio: q2 qñ vellet dicere vnã
ꝓpõnẽ falſam: poſſet volũtarie credere ꝙ
eſſet vera: ⁊ qñ vellet dicere oppoſitũ: poſ-
ſet libere credere illã eſſe verã. ꝯñs eſt fal-
ſum. igitᷣ. Sexto. q2 ſi ſic: fruſtra ꝓdicarẽ Sexto
tur infidelib9 miracula ⁊ geſta antiquoꝝ ⁊ ꝯ opi.
fierẽt rões: niſi talia eſſent nata cauſare
aſſenſum ad illa q̃ hõ pꝛedicat. Si dicatᷣ Rñſio.
ꝙ cauſant aſſenſum cũ foꝛmidine: q̃ eſt aſ-
ſenſus opinionis. Cõtra. nõ minoꝛẽ aſſen
ſum cauſant talia ꝙ̃ teſtimoniũ humanũ: Cõtra
ſ; nos videm9 ꝙ teſtimoniũ humanũ ⁊ hi rñſio.
ſtoꝛie antique q̃s inuenimus in libꝛis: cau
ſant ĩ nobis aſſenſum ſine foꝛmidine. ergo
Septimo ſpãliter ꝯ hoc qđ đ2 ꝙ ratio- Septi-
nes ⁊ miracula cauſant tantũ opinionẽ in mum.
nõ affectatis. ꝯtra. aſſenſus in articulos fi
dei eſt in demonib9: q2 demones credũt et
cõtremiſcunt. Jaco. ij. quero ergo vtrũ ille
aſſenſus cauſatᷣ ex euidentia rei? ⁊ hoc eſt
impoſſibile: q2 illa euidẽtia foret ex viſiõe
eſſentie diuie. ergo eſt ꝓptᷣ miracula mul-

ta que viderūt: ſʒ ꝯſtat ꝙ ipſi nō ſunt affe
ctati ad credēdū: nec credūt ꝑ impiū volū
tatis. ꝗ aſſenſus fidei pōt eſſe ſine imperio
volūtatis. ſed illa q̄ impellunt intellectum
Octa- demōis: poſſent impellere intellectū hoīs
uum. abſq; imperio volūtatis: ergo ꝛc. Octa-
uo accipio aliquē habētē ꝯſciam erroneā.
talis credit ꝙ eleuare feſtucā ſit pctm̄ mor
tale: ſit ita gratia exempli: quero an libere
credit hoc: an nō libere: ſi libere: ergo libe-
re pōt dimittere illā fidē: ergo in nullo eſt
perplexus. ꝯn̄s eſt falſum. quia habentes
ꝯſcias erroneas vel nimis ſtrictas, patiun
tur maximam penā: eo ꝙ nō poſſunt tales
ꝯſcias deponere: ꝛ libētiſſime deponerēt:
ſed nō poſſunt. ſi ꝯcedatur ꝙ nō libere cre
dit errores ſuos: ergo actus credēdi nō re
quirit impiū volūtatis: imo eſt in hoīe cō
Nonū. tra voluntatē. Nono contra hoc qd̄ dr̄
ꝙ volūtas ꝯcipiēs p̄miū eternū promitti
ſolis credētibus: p̄cipit intellectui vt aſſen
tiat vni parti ꝯdictionis determinate. Ar-
guo ſic. anteq̄ volūtas p̄cipiat intellectui
ꝙ aſſentiat determinate vni parti ꝛ in cer
to articulo: ꝯcipit premiū eternū poſſe da-
ri: vel dandū credentibus ꝛ crediturís. qꝛ
ꝓpter hoc ſolū p̄cipit intellectui: vt aſſen
tiat. ergo ante omnē aſſenſum illoꝝ que fi
dei ſunt: credit homo articulum fidei. ꝯn̄s
impoſſibile. Iſtam ꝯn̄am ꝓbo ſub hac for
ma. ante oēm aſſenſum fidei credit ꝙ pre-
mium eternū dabitur credētibus. ſʒ p̄miū
eternū dari credētibꝰ: eſt vnus articulꝰ fi-
dei. ergo anteq̄ credat p̄miū eternū dari
credētibꝰ: credit p̄miū eternū dari credēti
bus. qd̄ eſt ipoſſibile. Vn̄ manifeſte ponit
hec opinio ꝙ hec fides eſt ante aſſenſum: ꝛ
Deci- ꝙ fides nō eſt ante aſſenſum: que ſunt con
mum. tradictoria. Decimo arguo ſic. ad fidem
de certa ꝓpoſitiōe ſequit̄ delectatio: ꝛ cor-
rumpit̄ triſtitia: ſi prefuerit ex fide articu-
li oppoſiti ſicut fides certa de morte p̄ris
cauſat in filio triſtitiā. ſi ergo filius poſſet
libere opinari ſeu credere patrē ſuum non
eſſe mortuū: quātūcūq; ab alijs narraret̄:
ſequeret̄ ꝙ eſſet in ptāte ſua triſtari ꝛ non
triſtari ꝓ morte patris: ſicut placeret ſibi.
Similiter in ptāte mea eſſet cauſare gau-
diū ſummū: vel vltra quodlibet datū cau-
ſare maius. Probo. nā poſſem libere aſſen
tire iſti ꝓpoſitioni: cras ero ita btūs ſicut
eſt modo ſctūs Petrus. certū eſt ꝙ iſtā fi-
dē ꝯſequet̄ aliqd̄ gaudium. tunc vel illud
eſſet maximū qd̄ poſſum habere: vel nō. ſi
ſic: habetur ꝓpoſitum: ꝙ poſſum quando
placet mihi, cauſare in me maximum gau
dium qd̄ poſſum habere. ſi nō eſt maximū:
volo ꝙ credā ꝙ ero cras in duplo beatior
tunc conſtat ꝙ gaudiū intēdetur in certo
gradu: qui ſit a. Item tertio credam ꝙ ero
in triplo beatior. ſequitur ꝙ iterū tantus
gradus ſicut a daretur: ꝛ ſic vltra qd̄cūq;
gaudium datum poſſem augere gaudium
meum: vel eſt dare maximum quod habe-
re poſſem. ꝛ tūc illud gaudium libere poſ-
ſem in meipſo cauſare. ꝯſequens falſum:
ſicut quilibet experitur. De ſecundo arti D
culo: videlicet vtrū ſit in poteſtate homi- Secun
nis ꝙ actus ſuus ſit meritorius vel deme- di arti.
ritorius. Dico iſtā concluſionem: ꝙ non eſt ꝯcluſio
in poteſtate voluntatis create ꝙ actus ſu-
us ſit meritorius alicuius boni: vel deme-
ritorius vt ei correſpondeat aliqua pena.
Hec concluſio ſic apparet: omne meritū vel Proba
demeritum eſt ex hoc ꝙ actus creature eſt tur con
ꝯformis vel difformis legi diuine: ideo eīm̄ cluſio
homo meretur: qꝛ facit ſicut deus vult eū primo.
facere. ſ. voluntate precepti vel conſilij: et
ideo demeret̄ qꝛ facit contrariū legi diui-
ne. ſed non eſt in poteſtate voluntatis crea
te, ꝙ ſibi aliqua lex a deo ponatur. poſſet
eīm̄ deus permittere hominē ſine lege ſibi
data ꝛ ſine preceptis vel ꝯſilijs: ſicut ꝑmit
tit beſtias: ſi volūtati ſue placeret. ergo nō
eſt in ptāte hoīs ꝛc. Scd̄o ſic. Et eſt qua Scd̄o.
ſi eiuſdem virtutis: omnis actus volunta-
tis create ideo eſt meritorius ſi eſt merito-
rius: quia deus illum acceptat. ſed non eſt
in poteſtate voluntatis create ꝙ deꝰ actū
ſuum acceptet pro libito ſuo. ergo non eſt
in poteſtate volūtatis create ꝙ actꝰ ſuus
ſit meritorius. ꝛ eodem modo cōtingit ar-
guere de demeritorio. qꝛ nullus actus de-
meritorius vel malus dr̄: niſi quia reproba
tur a deo. Tertio ptʒ hoc idem de meri-
torio: qꝛ nullus actus eſt meritorius vite Tertio.
eterne, niſi ſit actus liberi arbitrij: ꝛ ꝙ ſit
in gratia: ſed non eſt in poteſtate liberi ar-
bitrij ꝙ ſit in gratia abſolute loquendo: ſʒ
quodāmodo ex pacto habito inter deum
ꝛ hominem ſit modo de facto in eius pote
ſtate. ſi tamen deus illud pactum de dādo
gratiā cuiq; creature rationali nō preſtan
ti obicem ſue ſalutis abrogaret: ꝛ ſimul cū
hoc non acceptaret actum niſi coniun-
ctum gratie; tūc non poſſet homo mereri.

ſicut ſi deo placeret: ipſe poſſet ordinare de
vna certa ꝑſona humana ꝙ illa nūꝗ ha⸗
beret gratiā: ⁊ ꝑ cōſequēs ꝙ nunꝗ mere
retur. talis ergo nō haberet in ſua poteſta
te mereri ⁊ demereri: ſed forte neutrū: vel
Tertiꝰ ſaltē nullo mō mereri. ergo ⁊c. Tertius
articu⸗ articulus eſt an deus poſſit ſine cauſa rō⸗
lus. nabili cauſare aſſenſum vel diſſenſum in
eadem creatura ipſa nō coagente: ita ꝙ hec
ſit vera: homo vel iſte angelus aſſentit iſti
ꝓpoſitioni: ſine hoc ꝙ iſte hō vel iſte ange
lus cauſet aliquo modo talē aſſenſum. et
in hoc articulo ſimiliter ſine preiudicio te
neo ꝯcluſionē iſtam negatiuā: Deꝰ nō pōt
in aliqua creatura rationali cauſare aſſen
ſum vel diſſenſum intellectus ſeu volūta⸗
tis ipſa nō coagente: vel nō cōcauſante ta
lē aſſenſum vel diſſenſum. hoc ꝑſuadetur
ſic. Omne iudiciū itellectꝰ creati eſt actio
intellectꝰ creati: ſed oīs aſſenſus vel diſſen
ſus intellectus creati ꝓpoſitioni appꝛehē
ſe eſt quoddā iudiciū intellectus eiuſmo⸗
di: ergo aſſenſus vel diſſenſus intellectus
creati eſt aliquo modo actus eiuſmodi. er
go impoſſibile eſt deū facere aſſenſum vel
diſſenſum intellectus creati alicui propo⸗
ſitioni ſine coactione intellectus creati.
Dico tamē ꝙ oēm aſſenſum vel diſſenſum
pōt deꝰ ꝓducere ſine intellectu creato: ſed
illa res q̄ eſt modo aſſenſus: ſi ſic ꝓduceretur:
nō foret aſſenſus. Vn̄ ſicut hec eſt con
cedēda: omnem actū meritoriū volūtatis
create poteſt deus ꝓducere ſine volunta⸗
te creata: ⁊ hec eſt negāda: deus pōt pro⸗
ducere actū meritoriū voluntatis in volū
tate ſine volūtate creata coagēte: ſic omni
no in ꝓpoſito de aſſenſu ⁊ diſſenſu eſt di⸗
cendum. Vnde dato ꝙ deus adnihilaret
in homine vnam animam habentem in ſe
vnum actum meritorium ſimul cum actu
ſuo: ⁊ illā eandem cū eodē actu vniformi⸗
ter repararet ad decem annos ſubito ⁊ in
inſtanti: dico ꝙ ille actus nunꝗ poſtea fo
ret meritoriꝰ: vel ſaltē tūc nō foret merito
rius q̄n prio eſſet. cā eſt: q2 oē meritorium
importat actū eſſe elicitū a volūtate merē
tis. Maior iſtiꝰ rōnis videlicꝫ hec: oē iudi
ciū intellectꝰ creati eſt eiꝰ actio: videt̄ ma⸗
nifeſta: q2 iudicare ē agere: ſcd̄m qd̄ pōt ha
beri a cōmētatore ſcd̄o de aīa commento
clix. vbi loquitur de iudicio ſenſus cōmu
nis: ⁊ dicit ſic. Judicium enī digniꝰ eſt at
tribui iſti potentie ſcd̄m qd̄ eſt actus: q̄ ſcd̄m
quod eſt potentia: quēadmodum motio
eius paſſiua de ſenſibus dignior eſt attri⸗
bui ei ſcd̄m qd̄ eſt recipiēs: q̄ ſcd̄m qd̄ ē agēs
Eſt ergo apud iſtum ſcꝫ Ariſtotelē: vt vi⸗
delicet recipiens ſcd̄m ſenſus ſicut eſt agēs
iudiciū. recipere enī eſt aliud q̄ iudicare:
⁊ recipere aliquid aliud q̄ꝫ iudicare illud.
⁊ ratio eſt. Videmus ꝙ hec virtus iudicat
intentiones quas ꝓprie percipit ⁊ earum
priuationes: ⁊ ſimiliter eſt in virtute ratio
nali. hec ille. Ex quo patet ꝙ iudicare eſt
agere ſcd̄m eū. ḡ aſſentire ⁊ diſſentire intel
lectus non poſſunt eſſe ex eo quod recipit
niſi etiā ſimul agat eum. Quartus arti⸗
culus eſt videre vtrū poſſet homo mereri Quar⸗
vel demereri ſine vſu liberi arbitrij. Ad hoc tus ar⸗
eſt dicendū ꝙ iſte terminꝰ mereri eſt equi ticulꝰ.
uocꝰ. Nā vno mō mereri eſt ſimpliciter fa
cere vel cōmittere aliquē actum cui debe
tur p̄miū ex aliqua lege ſtatuta. Alio mō
mereri eſt facere libere ⁊ ſponte aliquem
actum cui debetur premium ex aliqua le⸗
ge ſtatuta. Dico tunc iſtam concluſionem:
ꝙ deꝰ pōt acceptare ad vitā eternam oēs
actus naturales alicuius hominis: ⁊ face
re oēs actus liberos atqꝫ indifferētes aut
nō meritorios. Iſta ꝓpoſitio quantum Proba
ad vtramqꝫ partē probatur ſic. q2 hoc fie tur cō⸗
ri nō includit ꝯdictionē: ergo deus poteſt cluſio.
hoc facere. Preterea deus libere acceptat
actum voluntatis. ergo non neceſſitat̄ ad
acceptandum eum nec a ſe nec a creatura
ergo ſi ſibi placeret: poſſet acceptare actus
naturales: ſicut eſurire/ſitire/deſcendere/
⁊ huiuſmodi. Vnde nulla contradictio eſt
ſi ſtatueret talem legem: ꝙ quicūqꝫ ex im
prouiſo lapſus fuerit/ſaluus erit: Vel cui
cumqꝫ ſol illuxerit ſaluabitur: vel q̇cumqꝫ
natus fuerit ſub tali cōſtellatione/ſaluus
erit: vel quācumqꝫ legem ſimilem. ſed ſta⸗
tuta tali lege quilibet actus talis cadens
ſub cōformitate legis erit meritorius illo
modo: licet nullo mō ſit a libero arbitrio.
ergo non eſt contradictio: dicendo ꝙ actꝰ
naturalis ſit meritoriꝰ ſi deo placet: ⁊ hoc
quia eque libere poſſet illum acceptare ad
vitam eternam: ſicut modo ſub iſta lege ac
ceptat de facto vſum liberi arbitrij. ⁊ iſto
modo videt̄ deus acceptaſſe mortē inno⸗
cētium: in quibus nullus fuit vſus liberi
arbitrij. Hic poſſunt addi alique cōcluſio⸗
nes cū tp̄s vacauerit. Prima: ꝙ omitte
re actū volūtatꝫ eſt in aliq̄ caſu meritoriū

⁊ in aliquo caſu demeritoriū: ꝓprie loquē
do de meritorio ⁊ de demeritorio. Primū
pꝫ. precipiat deꝰ volūtati ꝙ nihil velit ci
tra craſtinū diē. Sc̄d̓ʒ ſimiliter pꝫ. indicet
deus vel precipiat alicui ꝙ diligat dn̄m:
vel ꝙ velit aliq̄d: pōt ne iſte venire cōtra
hoc iudiciū vel illud preceptū: ſi ſic: pꝫ ꝓ
B
Quītꝰ articulus.
poſitū. Nota ꝙ iſte articulꝰ eſt diminutꝰ
⁊ incōpletus: ſed nuſq̄ʒ eſt reperire ꝑfectū
Quintus articulus eſt reſpōdere ad for
mā queſtionis: vbi ſciendū eſt ꝙ q̄ſtio de
forma pōt habere tres ſenſus. pōt enī eē
cōditionalis: vl̓ cauſalis: vl̓ tꝑalis: ꝓpter
verbū gerundiuū qd̓ in ea ponit̄: qd̓ q̄dē
ſicut cōiter dr̄ / pōt exponi per ſi: ⁊ tunc eſt
cōditionalis: vel per q̄z: ⁊ tūc eſt cauſalis:
vel per dū: ⁊ tunc eſt tēporalis. ⁊ ſm̄ iſtos
tres ſenſus diuerſimode opꝫ reſpōdere ad
queſtionem. Primo mō qd̓ eſt talis. vtrū
ſi viator aſſentiat articulis fidei: mereat̄.
Secundo modo eſt ſenſus iſte: an q̄z via
tor aſſentiat articulis fidei: ideo meretur?
ſuppoſito ꝙ ſit in gratia ſemper in omni
ſenſu: q̄z alʼs nō foret queſtio vera: eo ꝙ ſi
ne gratia nullum meritum eſſe poſſet: niſi
deo placeret. Tertio mō ſenſus ē iſte: vtrū
Rn̄ſio ad q̄ōnem.
dum viator aſſentit articulis fidei: merea
tur. Ad queſtionem ſub primo ſenſu q̄n
querit̄ vtrū ſi viator exiſtēs i gratia aſſen
tiat articulis fidei: mereat̄? dico ꝙ nō. nā
hec eſt vna cōditionalis: cuius antecedēs
pōt eſſe verū ꝯſequēte exiſtēte falſo. ergo
nō eſt vera. Aſſumptū ꝓbat̄. nam iſta cō
ſequētia nō valet: iſte viator exiſtēs i grā
aſſentit articulis fidei: ergo meret̄: cuius
cā eſt iſta. nā ita pōt eſſe ſicut denotat̄ per
hoc antecedēs: licet nō ſit ſicut denotatur
ꝑ cōſequēs. ergo conſequentia non valet
Rn̄ſio ad queſtionē
Iſtud aſſumptū pꝫ primo ſic. poſſibile eſt
ꝙ aliquis exiſtēs in gratia aſſentiat arti
culis fidei neceſſitatis ꝑ rōnē que videtur
Probatur aſſumptū ꝑ rationē ꝓbāte concluſionem.
ſibi demōſtratiua: vl̓ que ſic ſaltē generat
fidē: ꝙ ipſe non pōt non credere: ſimiliter
propter cōſuetudinē credēdi certis articu
lis / multi aſſuefacti ⁊ habituati ī fide nō
poſſunt nō aſſentire: ḡ talis non meretur
credendo: accipiēdo meritum ſtricte: ſecū
dum ꝙ includit actum liberū ⁊ aſſenſum
liberum: ⁊ credere pro aſſentire. q̄z non eſt
in poteſtate talis ꝑſone nō aſſentire illis
Arguitur aliter.
articulis quibꝰ ipſe aſſentit. Primo ar
guitur ſub hac forma. nullus libere aſſen
tit articulis fidei: ergo nullus aſſentiēdo
articulis fidei meretur: accipiendo mereri
ſtricte: ⁊ exponendo gerundiū ꝑ ſi vel ꝑ q̄z
Añs iſtius conſequentie ꝓbatū eſt in pri
mo articulo. nā oſtēſum eſt ꝙ credere arti
culos fidei nō eſt in libera poteſtate homi
Probatur ſecundo.
nis. Sc̄d̓o oſtendo ꝙ hec ꝯña nō valet:
iſte viator eſt in gratia: ⁊ aſſentit articulis
fidei: ergo meret̄: q̄z poſſibile eſt legē que
nūc eſt / mutari de merēdo. poteſt enī deꝰ
ſtatuere ꝙ licet viator ſit in gratia: ⁊ licet
credat omnes articulos fidei ſiue neceſſa
rio ſiue libere: ꝙ plus nihil mereat̄ apud
deū. Illud patet ꝑ ea que ꝓbata ſunt in ſe
cūdo articulo: q̄z nō eſt in poteſtate homi
nis ꝙ actus ſuus ſit meritorius vel deme
ritorius, ergo poſſibile eſt ita eſſe ſicut mō
denotat̄ per antecedens: licet non ſit ita
ſicut modo denotat̄ per cōſequens. Unde
ſicut iſta cōſequentia non valet: hec eſt va
homo eſt animal: ergo homo eſt aſinꝰ: q̄z
poſſibile eſt eſſe ſicut denotatur ꝑ antece
dens: ⁊ impoſſibile eſt eſſe ſicut denotat̄
per conſequens: eodem modo in propoſi
to cauſa eſt mutatio inſtitutiōis termino
rū antecedentis. Nam poſito ꝙ hec ꝓpo
ſitio homo eſt aſinus iſtituatur cras ad ſi
gnificandū cōuertibiliter idē cū iſta / deꝰ
eſt eternus tunc manifeſtū eſt ꝙ ita erit a
parte rei ſicut per hanc denotat̄ modo / ho
mo eſt aſinus: ⁊ tn̄ non eſt ita ſicut ꝑ hanc
denotatur homo eſt aſinus: ⁊ ideo ꝯſequē
tia non valet nec eſt formalis. Eodem mō
nulla cōſequētia cuius antecedens depen
det a lege diuina: eſt formalis: ⁊ ideo non
ſequitur: iſte exiſtēs in gratia diligit deū
maximo conatu: igitur meretur. Iſte mo
rit̄ ꝓ fide: ergo meret̄. Iſte facit ſummū
opus charitatis: ergo meret̄. nā in omni
bus iſtis ꝑ mutationē legis quā deꝰ pōt
facere: poſſibile eſt ita eſſe ſicut mō deno
tatur ꝑ añs: licet nō ſit ita ſicut modo de
notatur per cōſequēs: cuius tota cauſa eſt
quia deus libere ſtatuit ⁊ precipit: ⁊ oppo
ſitum cuiuſcūꝫ precepti precipere poſſet
ſi vellet: nec neceſſitat̄ plus acceptare gra
tiā vel actū exiſtētis in gratia: ꝙ neceſſita
tur acceptare actū naturalē: licet modo ꝓ
nūc ſit ſtatutū oppoſitum. Sic ergo intel
ligēdo queſtionē vt eſt cōditionalis dicen
dū eſt negatiue ad q̄ſtionē. Si aūt ſen
Sc̄d̓s ſenſus q̄ōnis.
ſus q̄ſtionis ſit iſte: an viator q̄z aſſentit /
id̓ meret̄: Dicēdū ē a multo fortiori ꝙ nō
nā iſta cauſalis infert ꝯditionalē: ſicut pꝫ

ſequit͛ eñi manifeſte. iſte exiſtẽs in gratia
qꝛ aſſentit: ideo meret͛. ergo ſi aſſentit me
retur. nã oĩs talis cauſalis vera infert cõ
Tertiꝰ ſenſus ditionalẽ verã. Si vero intelligit͛ que
ſtio ſub tertio ſenſu: vt ſit vna temporalis
ſic oportet dubie rñdere. Nã dubiũ ẽ vtrũ
aliquis viator aſſentiat p̄ tẽpore pro quo
querit q̄ſtio. Si ponat͛ ꝙ aliq̄s aſſentiat:
⁊ ſit in gratia. Dicendũ eſt ꝙ talis meret͛:
nõ qꝛ credit: nec qꝛ vult credere preciſe: ſʒ
qꝛ vult credere: ⁊ deꝰ acceptat actũ ſuũ cre
dẽdi tanq̄ȝ dignũ premio. ideo tanq̄ȝ p̄ci
pua cauſa cõcedendũ eſt ꝙ ipſe meret͛. ſic
Sextꝰ articlꝰ ergo p꞉ʒ ad formã queſtionis. Sextus ar
ticulus eſt ſoluere quedã dubia circa pre
Primũ dubiũ. dicta. Primo dubitat͛ de concluſione pri
mi articuli: q̄ eſt ꝙ nõ eſt ĩ libera poteſta
te volũtatis humane credere articulos fi
dei. hoc enim videt͛ falſum ꝓpter multa.
Arguitur contra primo. Primo qꝛ ſi nõ: deꝰ irrationabiliter pre
ciperet hoĩ ꝙ crederet: ⁊ irrõnabiliter pu
niret eũ ſi nõ crederet. ſed vtrũq̄ȝ facit deꝰ
Marci vltimo. Qui crediderit ⁊ baptiza
tus fuerit: ſaluus erit. quantũ ad primũ.
Sc̄do. Qui nõ crediderit: cõdẽnabit͛. quãtum
ad ſecundũ. Preterea Auguſtinꝰ de fide
ad Petrũ frequẽter ĩ multis capitulis ſic
incipit. Firmiſſime tene ⁊ nullatenꝰ dubi
ta. ſʒ hoc fruſtra precipit͛ ſm̄ p̄dicta. Nam
ſi hõ poſſit cõuinci per rationẽ ad creden
dũ: tũc expediret rõnẽ facere ⁊ p̄dicare: et
ſic poſſent hoĩes neceſſitari ad aſſentiẽdũ
fidei noſtre: ſicut neceſſitant͛ ad aſſentien
dũ concluſionibꝰ phyſicis q̄n docent͛. ꝯñs
eſt falſum: ⁊ cõtra Auguſtinũ: q̄ dicit ſic.
Cetera põt hõ nolẽs: credere non põt niſi
volẽs. Unde Auguſtinꝰ ſuper Joannẽ ho
milia: xxvj. Intrare quiſq̄ȝ eccleſiã poteſt
nolẽs: accedere altare põt nolẽs: accipere
ſacramẽtũ põt nolẽs: credere nõ põt niſi
Tertio volens. Preterea ſi nõ ſit in libera po
teſtate volũtatis aſſentire articulis: nec eſt
virtuoſum nec meritoriũ hmõĩ eis aſſenti
Quarto. re. Preterea tũc nec infidelitas nec he
reſis foret pctm̃: poſito ꝙ aliq̄s neſciens
ſoluere ſophiſma factũ ꝯ fidẽ aſſentiret
concluſioni. Cõſequentia p꞉ʒ: qꝛ qua rõne
vnũ argumẽtũ neceſſitat intellectũ ad aſ
Sc̄m dubiũ ſentiẽdũ articulis: eadẽ rõne vna alia rõ
neceſſitat ad oppoſitum ſi nequeat ſolui.
Sc̄do dubitat͛ de eo q̄d in eodẽ articulo
dictũ eſt: ꝙ ea q̄ fides p̄dicat / ſunt ꝯ rõnẽ
naturalẽ: ⁊ nõ ſolũ ſupra rõnẽ naturalem

ſicut cõiter ſolet dici. Cõtra. oẽ q̄d ꝯtriatur Arguit͛ primo
fidei: eſt falſum: ſʒ cõcluſum p rõnẽ natu
ralẽ ꝯtriat͛ fidei. g̃ cõcluſum p rõnẽ natura
lẽ eſt falſum. g̃ ꝯcluſio demõſtrationis eſt
falſa. Preterea grã nõ deſtruit naturam Sc̄do.
ſʒ pficit. g̃ fides chriſtiana q̄ eſt potiſſima
via vel ſecta grẽ: pficit naturã: ⁊ nõ deſtru
it. g̃ nõ ꝯtriat͛ nature nec naturali dictami
ni rõnis. Preterea ſi rõ naturalis dicta Tertio
ret oppoſitũ fidei: cũ rõ naturalis natura
liter diſtringat ⁊ cõuincat intellectum ad
aſſenſum illius q̄d p talẽ rõnẽ oñdit͛ ſicut
cõcludit͛: ſequit͛ ꝙ hõ neceſſitat͛ ad infide
litatẽ: nec poſſet aliq̄ mõ ſoluere rõnes fa
ctas ꝯ fidẽ: ſicut nec põt ſoluere demõſtra
tiones quaſcũq̄ȝ. Preterea ſi ſic: tota na Quarto.
tura humana naturaliter erraret: ⁊ eſſet
natura hũana totalr̄ inſtituta a deo: ſic ꝙ
nata eſſet naturalr̄ credere falſum: q̄d vi
detur incõueniens: ⁊ iniuriã dei creatoris Confirmatur
ſonare. Cõfirmatur iſta rõ: qꝛ principia
ſunt nobis indita a deo naturalr̄. g̃ oĩs no
titia q̄ ex eis naturalr̄ colligit͛: eſt radicali
ter deo imputãda. Si g̃ talia p̄ncipia du
cerẽt naturalr̄ in errorẽ: deꝰ eẽt cã ſufficiẽ Tertiũ dubiũ.
ciẽs hoĩes errare. Tertio dubitat͛ de con
cluſione ſecũdi articuli: qua d꞉r ꝙ nõ eſt in
ptãte hoĩs ꝙ actus ſuus ſit meritoriꝰ vel Arguitur.
demeritorius. Cõtra iſtam cõcluſionẽ ar
guo ſic. In cuiꝰ poteſtate eſt ſeruare recti
tudinẽ ⁊ eã deſerere: in eius ptãte eſt face
re actũ ſuũ meritoriũ vel demeritoriũ: q̄a
ſeruãdo rectitudinẽ põt mereri: ⁊ eã deſe
rẽdo põt demereri. Sʒ in ptãte cuiuſcũq̄ȝ
exiſtẽtis liberi arbitrij eſt ſeruare rectitu
dinẽ ⁊c. ergo in ptãte cuiuſcũq̄ȝ habentis
liberũ arbitriũ eſt facere ꝙ actus ſuus ſit
meritoriꝰ vel demeritoriꝰ. Maior videtur
manifeſta. minor p꞉ʒ ꝑ Anſelmũ de libero
arbitrio. c. iij. Diffinit eñi arbitriũ liberũ:
dicẽs liberũ arbitriũ nihil aliud eſſe q̄ȝ ar
bitriũ potẽs ſeruare rectitudinẽ volunta
tis ꝓpter ipſam rectitudinẽ. g̃ ſi iſta diffi
nitio ſit bene data: cuicũq̄ȝ cõuenit liberũ
arbitriũ: eidẽ cõuenit ptãs ſeruãdi rectitu
dinẽ voluntatis. ſed oĩ hoĩ cõuenit liberũ
arbitriũ. ergo ⁊c. Ad iſta tria dubia alijs Ad dubia rñdetur.
multis omiſſis rñdeo. Ad p̄mũ dico ꝙ
difficultas p̄ncipalis ꝓpter quã mouet͛ q̄
ſtio: ſtat in tribꝰ ꝓpoſitionibꝰ: quarũ vnã Primꝰ modus
op꞉ʒ cõcedere: ⁊ tñ difficile eſt elicere. Uel
eñi oportet dicere ꝙ actꝰ credẽdi nõ ẽ me
ritorius: qꝛ nõ eſt in poteſtate volũtatis.

Scđs modꝰ ⁊ ȝ hoc ſunt aſſertiones diuerſorū̄ docto-
rum. Vl' opȝ dicere ꝙ actꝰ credēdi ſit me-
ritoriꝰ ⁊ in ptāte voluntatis. Et circa hoc
ſunt rōnes quas feci in primo articulo q̄-
ſtionis ⁊ experiētia cōis vt mihi videtur
Tertiꝰ modꝰ Vel oportet dicere ꝙ actꝰ credēdi ſit meri
toriꝰ: ⁊ tñ ꝙ nō ſit in ptātevoluntatis. Et
cōtra hoc videnť multe auctoritates tam
ſctōꝝ q̄ꝫ pħoꝝ: dicētiū ꝙ nullus actꝰ eſt
laudabilis vel vituperabil'/virtuoſus vel
vitioſus/meritoriꝰ vel demeritoriꝰ/niſi ſit
a libero arbitrio libere elicitꝰ vel impera-
Meritoriū capiť triplr̄ tus. Ad euidētiā huius difficultatis ad
preſens primo diſtinguo de meritorio: q̄a
aliquid diciť tripliciter meritorium. Uno
mō diſpoſitiue ⁊ antecedēter: q̄ niſi illud
preſupponať: nullum meritū poteſt ſequi
in homine. ⁊ ſic poteſt dici ꝙ habere gra-
tiā eſt meritorium: vel habere vſum liberi
arbitrij. ⁊ iſtud eſt ſatis improbe dictum.
Secūdo modo aliq̄d diciť meritoriū for-
maliter ⁊ eſſentialiter: q̄ eſt ipm meritū.
⁊ ſic apud multos/actus ſoliꝰ voluntatis
dr̄ meritoriꝰ adſiſtente grā. Tertio mō di
ciť aliq̄d meritoriū q̄ ē a tali merito eſſen
tiali cauſatū: quēadmodū dicimus ꝙ da-
re eleemoſynam eſt meritorium: ⁊ taleſcō
ſimiles operationes imperate a volunta-
te elicite ꝯformiter legi diuine: per quam
legem promittiť premiū ſic libere facienti.
Iterū meritū capiť duplr̄ hec eſt vna diſtinctio. Scđo adhuc pono
vnam diuiſionē de eodem termino. q̄ me
ritum vel demeritū poteſt accipi duplici-
ter. Uno mō large ⁊ improprie. alio modo
ſtricte ⁊ ꝓprie. Largo mō loquēdo poteſt
dici meritū oīs opatio vel omiſſio opera-
tionis cōformis legi diuine: ꝑ quā ꝓ tali
opatione vel omiſſione ꝓmittitur premiū
quodcumq; per legē taxatā: ſiue illa opa-
tio ſit libere cauſata vel caſualiter vel na-
turaliter. ꝓprie aūt ſtricte diciť meritum
libera operatio vel omiſſio operatiōis cō
formis legi per quam pro tali operatione
vel omiſſione premiū quodcūq; promitti
tur per eandem legem. immo ipſa volitio
talis operationis ſi ſit alterius potentie a
volūtate: operatio dicitur meritoria. Dixi
aūt ad hoc ꝙ quicūq; actus ſit meritoriꝰ
requiriť ꝙ ſit cōformis alicui legi pollicē
ti premiū pro codē actu ipſi facienti vel al
teri: q̄ ſi deus preciperet aliquid abſolute
ſub nullo premio cōferendo: vel ꝓhiberet
quocūq; mō ꝓhiberet nullā penā tranſ-
greſſoribus infligendo: nec eſſet meritum
facere diuina precepta: nec demeritū face
re ꝓhibitū. cuius probatio eſt: q̄ ꝓ nullo
actu quo ſic p̄cipitur: merces foret debita
ipſi facienti. poſſet enī deus precipere ho-
mini ꝙ faceret aliquid: ⁊ tñ nihil velit ſi-
bi dare ſeu ꝓmittere ſi ſuū preceptū impleť
⁊ eodē mō ꝓhibere ne aliq̄d faceret: ⁊ ta-
mē trāſgredientē in nullo punire: nec ei ꝑ
legē penam taxare. ⁊ tunc talis tranſgre-
diens prohibitionem licet forte peccaret:
vel ſaltē licet eſſet trāſgreſſor legis: tamē
non demereret: nec foret ſibi debita pena
q̄ legiſlator nullā taxat. Tertio diſtin- Credere capitur tripliciter.
guo de iſto termino credere: ⁊ pono duas
diſtinctiones. Prima eſt: ꝙ credere eſt du-
pliciter. vel actualiter vl' habitualiter. Se
cūda eſt iſta: ꝓpter diuerſum modū loq̄n-
di ſanctorū ꝙ credere diciť multipliciter.
Uno modo aſſentire ꝙ ſic eſt in re ſicut ꝑ
illam ꝓpoſitionē denotať. ⁊ ſic accipitur
credere cōmuniſſime. Uñ illa ꝓpoſitio dr̄
credita: cui ſit aſſenſus. ⁊ ſic credimus tā
illa que ſcimus: q̄ꝫ illa que formaliter opi
namur. ⁊ ſic diffinit Aug. credere lib. ſuo
de p̄deſtinatione ſctōꝝ. c. j. Credere (inq̄t)
eſt aliqua cū aſſenſione cogitare. In diffi-
nitione nihil poniť ad libertatē pertinēs
Item Aug. lib. primo ſenten. ca. ix. Fides
eſt ꝑceptio ꝟitatis cuiuſcūq; rei cū aſſen-
ſione. Alio mō accipiť credere magis ſtri- Scđo modo.
cte: ꝑ aſſentire ꝓpoſitionibꝰ de quarū ve
ritate nō cōſtat niſi ꝑ teſtimoniū alienū: ⁊
ſic dicimur credere ea q̄ nō videmꝰ neq; ꝑ
ſenſum neq; per rōnē. Uñ Augu. ſuꝑ Io.
homil'. ſeu tractatu. lxviij. ⁊. lxxix. Quid ē
fides: niſi credere qđ nō vides? Tertio Tertio
modo accipiť credere ſtrictiſſime ꝓ aſſen-
tire reuelato a deo ⁊ teſtimonio per mira-
cula: ⁊ velle viuere ⁊ opari ſm̄ ea. ſic crede
re includit tā actus voluntatis q̄ꝫ intelle-
ctus. Et iſtud ſolum credere eſt meritoriū:
loquendo de meritorio ſtricte: ⁊ ſecundo
modo ſcđe diſtinctionis. ⁊ iſto modo loq̄-
tur Aug. de fide in multis locis: ⁊ de actu
credēdi. Unde Aug. ſuper Ioā. homilia
xxix. Credere in deum eſt credēdo amare:
credendo in eum ire: credēdo ei adherere:
eius mēbris incorporari. Item magiſter
ſenten. li. iij. dilectio opꝰ fidei dr̄. Silr̄ pōt
dici ꝙ velle aſſētire vl' acceptare aſſenſum
vl' gaudere de aſſēſu ē meritoriū. q̄ oē qđ
eſt meritū eſſētialr̄ eſt actꝰ volūtatis que

ſola meret̄ ⁊ demeret̄ ſm Anſ. de cōceptu
virginali. c. iiij. ⁊ ideo ꝓprie ⁊ ſtricte loquē
do de merito: aſſentire articulis fidei nō ē
meritū nec meritoriū: ſed accipiendo meri
tum ꝓ illo qđ ſupponit̄ merito: ſicut arti-
culus fidei: aſſentire eſt meritoriū: ſilr act⁹
credēdi pōt imperari a volūtate: ſicut act⁹
cōſiderādi aliquā ꝯcluſionē geometricam
vel phyſicā quācūqꝫ. ⁊ hoc pōt eſſe merito
rium in caſu ſic credere. Vñ ſi hō tētet̄ vel
per rōnes impugnet̄ ad laudādū deū: vel
ex deuotiōe velit elicere actū credēdi: tunc
dicendū eſt ꝙ tale credere imperatū a vo-
lūtate cū bonis circūſtātijs eſt meritoriū:
ſicut ꝗlibet act⁹ credēdi ali⁹ imperatus a vo
lūtate ⁊ exercitat⁹ ꝑ potētias alias exterio
res: cuiuſmodi ſunt dare eleemoſynā ⁊ pe-
grinari ac cōſimiles. Ad primū argumē
Ad pri mū ar. primi dubij. tū primi dubij: qñ arguit̄ ꝙ ſi credere non
ſit in ptāte libera volūtatis: ſic ꝙ itellect⁹
neceſſitet̄ ad credēdū ex impio voluntatis
ſequit̄ ꝙ de⁹ irrōnabiliter pciperet homi-
ni credere: ⁊ irrōnabiliter puniret ſi nō cre
deret. nego iſtā ꝯñam. qꝛ ꝯñs eſt impoſſi-
bile: qꝛ de⁹ nō pōt aliqđ irrōnabiliter pci-
pere: cū ſua voluntas ſit ſufficiēs reſpectu
oim pceptoꝝ ſuoꝝ. Vñ Anſ. Cur deus hō
lib. j. c. viij. Sufficere nobis dꝫ ad rōnē vo
lūtas dei cū aliqđ facit: lꝫ nō videam⁹ cur
velit. volūtas nāqꝫ dei nunꝙ̄ eſt irrōnabi
lis. hec ille. Silr leges humane ſtatuunt ⁊
precipiūt ꝙ aliq hoies ſciāt ſcientias pra-
cticas: ⁊ aliq ſpeculatiuas: ⁊ puniūt igno-
rantes q tenent̄ ſcire eas: ſicut ptꝫ tā de ar
tib⁹ mechanicis ꝗ̄ꝫ de ſciētijs ſpeculatiuis
Vñ Damaſce. li. ij. ſen. c. xxvj. vbi oſtēdit q
ſunt ī nobis ⁊ in noſtra ptāte: ⁊ q nō ſunt:
Alibi. dicit. In nobis eñ eſt pcipere quantūcūqꝫ
Necꝫ eñ ī no bis ē p cipe ⁊c. voluntius artem: ⁊ nō percipere. Et Ariſt.
dicit. ij. Ethi. c. ij. ꝙ ignorantes aliqđ eoꝝ
que ſunt in legib⁹ que opꝫ ſcire: ⁊ nō ſunt
difficilia: punirētur: etiā puniūt quoſcūqꝫ
qui ꝓpter negligentiā legis ignorāt veꝝ.
Ex his tñ non ſequit̄ ꝙ hō poſſit aſſentire
cōcluſioni ſciende ſtatim ex ſolo impio vo-
luntatis: ſed opꝫ ꝙ addiſcat: ⁊ per rationē
cauſetur in eo aſſenſus: qui cōiter vocatur
ſciētia. ⁊ eodē mō in eis q fidei ſunt ſtatu
it de⁹ ꝙ hō ſit ſolicitus circa ſalutē ꝓpriā:
Rñſio. ⁊ inqrat ⁊ addiſcat. Et videt̄ mihi ꝙ ſuffi
cienter inqrenti ſunt rōnes ſufficiētes ad
Ad ſe- cundā. cauſandū aſſenſum fidei. Ad ſcđam rō-
nem qñ allegat̄ de btō Aug. qui inquit ſic
Firmiſſime tene ⁊ nullaten⁹ dubita ⁊c. ꝙ
hō poſſet dubitare ⁊ nō dubitare de certa
ꝓpōne qñ placeret ſibi: qđ nō eſt veꝝ. Di-
co ꝙ intētio beati Aug. eſt informare fide
lem q ſunt credēda. ⁊ qꝛ poſſet ꝯtingere ꝙ
aliqs fidelis crederet in gñali ſicut eccleſia
credit: ⁊ ignoraret in ſpāli q ſunt illa cre-
dēda: iō btūs Aug. talia enumerat q deus
reuelauit eccl'ie eſſe credēda. Silr eſt notā-
dū ꝙ lꝫ voluntas nō poſſit impare intelle
ctui ꝙ credat certā ꝓpōnē: ſic ꝙ ex vi illi⁹
imperij intellect⁹ aſſentiat ꝓpōni ſibi du-
bie aū imperiū ꝗ̄ꝫ volūtas poſſit certifica-
re intellectū de dubio: tñ volūtas pōt vel-
le credere vnā ꝓpōnē neutrā ſibi vel du-
biā. ſicut ꝓpoſito hoī aliquo theoremate
geometrico dubio ſibi: pōt deſiderare vel-
le ⁊ ſcire illō ꝑ demōſtrationē: ⁊ eodē mō
hō pōt velle credere articl'os credēdos: qꝛ
dꝫ velle ꝯſeq oīa q ſūt neceſſaria ad ſalutē
ſuā: ſic naturalr vult ꝯſeq ſalutē ſiue btitu
dinē. ⁊ ſilr qñ hꝫ ħ ipm credere: pt de actu
tali credēdi gaudere ⁊ ipm acceptare. ⁊ ta
les volitiones habite circa actum credēdi
pñt eſſe libere ⁊ meritorie: ꝓprie loquēdo
de merito. Et qñ arguit̄ vlteri⁹: ꝙ ſi ꝗlibet
credēs credit nō libere: ſꝫ ꝓpter euidentiā
rōnis: tūc ſequit̄ ꝙ ꝗlibet infidelis poſſet
neceſſitari ad aſſentiēdū. ꝯñs eſt falſum ⁊
ꝯ Aug. ſup Io. homil. xxvj. Cetera pōt hō
nolēs ⁊c. Rñſio ad iſtā rōnē. pmo dico ad
Ad al- ud ar. qđ ini- tit̄ au- cto. Au guſti. incōueniēs qđ infert̄. ſcđo ad mentē beati
Aug. Ad incōueniēs qđ infert̄: ꝙ quilibet
infidelis poſſet neceſſitari ad aſſenſum fi-
dei. Dico ꝙ nō vr̄ mihi incōueniēs ꝯcede-
re iſtā ꝯcluſionē. Vñ ꝯcedo ꝙ hō quantū-
cūqꝫ fuerit īfidelis: ſi corā eo fierēt miracu
la inſolita ad oñſionē ꝟitatis taliū articu-
loꝝ: puta ꝙ mortui reſuſcitarēt̄ ꝑ pdicatō
nes taliū articuloꝝ: q mortui ſilr teſtarēt
ꝟitatē taliū. Dico ꝙ talis infidelis neceſſi
taret̄ ad credēdū. Silr ſi ꝯſtaret ſibi euidē
ter vnā multitudinē hoim eſſe veracem in
ꝟbis: ⁊ honeſtā ī vita: ⁊ pitā ⁊ circūſpectā
ī naturalib⁹ ſiue in naturalr ſcibilib⁹: ⁊ ta
lis mltitudo aſſereret ꝯſtāter qdā eē credē
da: ad q rō naturał nō attigit nec attigere
pōt in pñti. Dico ꝙ eēt bñ poſſibile neceſ-
ſitare talē infidelē ⁊ capacē rōnis ad aſſen
ſum qrūcūqꝫ credēdoꝝ. ad ħ eñ deſeruiūt
miracula ⁊ rōes qdā ꝓbabiles: q ſufficiūt
ad cāndū fidē. Manifeſtū ē aūt nobis in
iſtis agibilib⁹ ꝙ teſtimoniū duoꝝ vel triū

quos reputamus veraces: determinat totã dubitationẽ in nobis aliqñ de occultis ⁊ dubijs: de quib⁹ nihil ſcim⁹ niſi p eos. cui⁹ cã eſt: q2 naturalr hõ natus eſt credere teſtimonio alioꝝ in ijs q̃ ipſe non nouit. ſilr de⁹ naturalr indidit hoi quandã ꝓmptitudinẽ ad credẽdũ mũdũ regi p quaſdam cauſas: qd̾ p3 ex h̾ ꝙ in omni gẽte reperit̃ aliqs cult⁹ ⁊ aliq̃ religio/vel in tota multitudine/vel in aliq̃bus pſonis illi⁹ multitudinis/inſtituta in reuerẽtiã aliquarũ ſubſtantiarũ nõ pfecte cognitarũ. Ad h̾ addo ꝙ de⁹ ipſe cõicat aſſenſum fidei infidelib⁹ ſicut ſancta eccleſia credit. Preterea q̃libet hõ prudẽs aduertit ſe ita frequẽter erraſſe in iudicãdo ⁊ falſa ꝓbãdo ꝓ veris: ꝙ ſi credat aliquã ꝓpoſitionẽ vehemẽti aſſenſu: ⁊ aliq̃ multitudo hoim ſciẽtificoꝝ diceret aſſertiue oppoſitũ: nõ obſtãte vehemẽti aſſenſu ⁊ euidẽtia pcedẽte: incipiet dubitare ⁊ corrũpere aſſenſum cauſatũ p ꝓpõnes notas vel p euidẽtiã rei: ⁊ fieret aſſenſus oppoſitus. vñ ſatis mõ adhereo iſti ꝓpoſitiõi: ſi linea recta ſupra lineã rectã ſteterit: cauſabit duos angulos rectos vel eq̃les duob⁹ rectis: ⁊ apparet mihi euidẽs. ⁊ tñ ſi tota multitudo ſtudẽtiũ ĩ geometria aſſereret me eſſe deceptũ: ⁊ oppoſitũ eẽ verũ: inciperẽ dubitare: imo aſſentirẽ oppoſito illi⁹ ꝓpter ſolũ teſtimoniũ alienũ. Et idõ credo ꝙ vna magna cã aſſenſus in ijs que fidei ſunt/modernis tpibus ĩ multis fidelibus eſt: q2 ſciũt tam peritos viros ⁊ veraces q̃ nec falli potuerũt/nec fallere voluerũt: talia crediđiſſe. Ad auct. Aug. qñ dic.

Ad formam Aug.

Cetera põt hõ nolens: credere nõ põt niſi volẽs ⁊c. Dico ꝙ btũs Au. eq̃uocat freq̃nter de credere: ſicut patuit. ĩ. in di. facta de credere. Vñ accipit credere prout includit actũ volũtatis ⁊ ſilr intellectus. Silr illa aucto. nõ dicit niſi ꝙ hõ p corpalẽ cõpulſionẽ vel violẽtiã ſenſibilẽ nõ põt cõpelli ad credẽdũ. ⁊ h̾ videt̃ innuere p ipa verba auctatis. Si inq̃t corpe crederet̃: fieret in nolẽtib⁹.

Cõtra riſio. Cõtra. ſaltẽ ergo Aug. habuit ꝓ incõuenienti ꝙ fides fiat in nolẽtib⁹.

Rñſio. Dicendũ eſt ꝙ h3 ꝓ incõuenienti/ꝙ fides formata q̃ eſt fides operãs per dilectionẽ: fieret in nolẽtib⁹. ⁊ h̾ eſt impoſſibile maxime p cõpulſionẽ corpalẽ: q2 iſte termin⁹ fides ſic accept⁹ cõnotat actũ liberũ volũtatis.

Ad tertiũ gr. Ad tertiũ arg. qñ infert̃ ꝙ ſi ſic: tunc credere nõ foret virtuoſum nec meritoriũ: ſtricte loquẽdo de meritorio: ſicut ſchola moderna loquit̃: nihil formalr vocans meritorium niſi actũ liberũ volũtatis: eſt tñ meritoriũ large loquẽdo: q2 eſt op⁹ ꝯforme legi diuine: p quã ꝓ tali actu ꝓmittit̃ premiũ ab inſtitutore legis. ⁊ qñ dr ꝙ nõ eſt ṽtuoſum credere: dico ꝙ eſt virtuoſum denominatiue a ṽtute intelligibili. Eſt enĩ credere opus ſapiẽtie vel prudẽtie.

K Ad quartum.

Ad quartum argumẽtũ qñ arguit̃ ꝙ ſi ſic: ĩfidelitas nõ foret pctm̃ nec hereſis: q2 aſſenſus ad oppoſita articuloꝝ poſſet cauſari in hoĩe velit nolit per aliqd̾ ſophiſma. Ad iſtud põt dici ꝙ infidelitas eſt nolle credere q̃ eccl'ia credit; vel nolle viuere ſm fidẽ. i. ſm precepta fidei. vñ odire fidẽ mores ⁊ ritũ chriſtianoꝝ eſt pctm̃ infidelitatis. Nõ oĩs aũt error in ijs q̃ fidei ſunt/eſt pctm̃ infidelitatis vel hereſis: q2 poſito ꝙ aliqs ĩ generali velit credere oĩa q̃ ſpũſſanctus reuelauit eccleſie eſſe credẽda: ⁊ ſub hac fide credat errando cõtineri quoddã oppoſitũ alicui articulo ſubtili: ad cui⁹ fidẽ explicitã nõ oẽs tenent̃. ⁊ p ꝯñs ſi adhereat illi: hñs tñ ꝓmptum animũ credẽdi ea ſola q̃ eccl'ia credit talis nõ eſt hereticus nec ĩfidelis. Vñ Vincẽtius in ſcd̾a parte ſpeculi hiſtorialis narrat allegãdo helinãdũ epm̃ de quodã epo Aſie qui dicebat̃ Papias: q̃ fuit auctor hereticoꝝ qui dicunt̃ chiliaſte. i. millenarij. illi ſm Papiã dixerunt ꝙ hõ per mille annos foret cũ chriſto in vita corporali: ⁊ frueretur corpis voluptate: ⁊ tñ nõ obſtãte ꝙ iſte Papias ſic erat iſtoꝝ auctor: nõ inter hereticos ſed inter ſctõs in martyrologio cõputat̃. Silr Yrieneus Lugdunẽ. ⁊ Vlictorin⁹ Pictauẽ. quoꝝ vterq3 ꝓdictũ Papiam ſequunt̃: glorioſi tñ martyres extiterunt. ſiliter btũs Cyprianus de hereticis rebaptizãdis errauit. iſti ergo errores predictis ſanctis nõ imputant̃: q2 nõ ex ptinacia: ſ3 ex ſimplicitate errauerunt.

Z Ad primũ ſecundi dubij.

Ad primũ argumẽtũ ſcd̾i dubij: qñ arguit̃ ꝙ ſi articuli fidei eſſent ꝯtra rõnem naturalẽ: ſequeretur ꝙ ꝯcluſio demonſtrationis eſſet falſa. nego illã ꝯñam. ⁊ ad ꝓbationẽ cum dr: omne ꝯtrium fidei eſt falſum: ſ3 tu dicis ꝙ cõcluſum p rõnem naturalẽ eſt ꝯtrium fidei: ꝯcedo. Et ideo cõcluſum ꝓut al's dixi ſepius ⁊ frequẽter: per rõnem naturalẽ nõ eſt demõſtratio: ſ3 ſophiſma. Vñ oĩs talis demõſtratio concludẽs oppoſitũ fidei/etiã ſi neſciat̃ ſolui ab aliq̃ hoĩe ſcientifico

Quid ĩfidelitas ⁊ hereſis

eſt credēda ſophiſtica.ꝛ hocvult Anſelm⁹
Ad ſecundū ſecūdi dubij Ad ſcōm ꝯcedo ꝙ fides ꝑficit naturam
imo dico ꝙ fides eſt inſtituta in pñti po-
tius ad credendū ꝙ̄ ad ſciēdum. Uñ illud
deſideriū naturale quo hō ſcire deſiderat
nō ſatiabit niſi vidēdo deū. ꝛ nō ſequitur
cōtrariat rōni vł argumēto naturalis rō-
nis:ergo nō ꝑficit naturā. imo magis op
poſitū.nā natura eo ipō ꝙ imperfecta eſt
ſine fidei grā:eo ipſo errat vel errare pōt.
Ad tertiū ſcōi dubij. ꝛ iō fides iſtū errorē excludēdo naturam
ꝑficit. Ad tertium qñ arguit ꝙ ſi ſic:hō
poſſet neceſſitari ad infidelitatē: qꝛ rō na
turalis cōuincit itellectū ad aſſenſum ꝛc.
nego ꝯñam:qꝛ oīs rō naturalis q̄ conclu-
dit oppoſitū fidei:debet dici ꝛ credi ſophi
Obiectio, ſtica.Cōtra.aut libere potes talē rōnē cre
dere ſophiſma:ſicut ē illud.nulla vna res
eſt tres res diſtincte ſimul accepte:ꝛ queli
bet earū.de⁹ eſt vna res. ergo de⁹ non eſt
tres res diſtincte ſimul accepte:ꝛ q̄libet il
larū.aut neceſſitaris per rōnē ad credēdū
iſtū ſyllogiſmū eſſe ſophiſticū vel nō.ſi ſic
hoc nō pōt eſſe ꝓpter formā.nā in modo
eſt ꝛ in figura.ergo oportet ꝙ ſit propter
materiā ſyllogiſmi.ḡ habes aliā rōnē ne-
ceſſitātē te ad credēdū maiorē eſſe falſam
ergo illa rō poſſet neceſſitare intellectū al
Rñſio terius hoīs. Ad iſtud reſpōdeo ꝙ credo
illō argumētū ꝛ quodlibet cōſimile eē ſo-
phiſma:qꝛ oē argumētū credo eſſe ſophiſ
ma:ꝛ peccare vel in materia vel in forma:
cui⁹ cōcluſio eſt cōtraria fidei. ꝛ qñ argui
tur:aut ſpōte credis hoc:aut neceſſitatus
dico ꝙ nō ſpōte:ſic ꝙ ideo credā/qꝛ pciſe
volo:ſed neceſſitat⁹:qꝛ credo articulos fi-
dei a deo reuelatos:ꝛ ꝑ miracula ſufficiē-
Replica. ter ꝓbatos. Sꝫ cōtra.aut credis articu-
los fidei a deo reuelatos ꝛ ꝑ miracula cō
firmatos:aut vero credis tales articulos
ſpōte:ꝛ qꝛ vis eligis credere magis iſtos
articulos ꝙ̄ oppoſitos: aut qꝛ rō neceſſi-
tat te:qꝛ credis aliquā aliā ꝓpōnē ex qua
iſta ſeqtur.ꝛ ſi hoc:q̄rā de illa q̄re credis
illā:vtrū ꝓpter ſe:an ꝓpter aliā? ꝛ cū nō
cōtingat ꝓcedere in infinitū: erit dare ali
quā quā tu ꝓpter ſeipſam credis. ꝛ de il-
la q̄ro vtrū ipa te neceſſitat ad aſſenſum:
an libere eligis illi aſſentire? et ſi libere
eligis aſſentire:hꝫ ꝓpoſitū. Si neceſſitat
te:ḡ talis ꝓpō neceſſitaret intellectū alte
Solutio. ri⁹:qꝛ idē agēs in ꝯſilia paſſa pōt iducere
cōſimiles effect⁹. Ad iſtā rōnē cōcedo ꝙ
eſt dare p̄mā ꝓpōnē creditā tā ordine tē-
poris in vno quoqꝫ hoīe ꝙ̄ ordine ꝯñtie:
ita ꝙ illa nō credit qꝛ ſeqtur ad aliā: ſꝫ ꝓ
pter ſe.vñ eſt dare propōnē quā vnus hō **Primū creditū**
cōceptā credet.qꝛ videt ſibi ꝙ ſic eſt ſicut
ꝑ eā denotat.ꝛ ali⁹ eidē nō credet. ꝛ ſi ab
hoīe credēte q̄rat vtrū credit talē ꝓpoſi-
tionē:reſpōderet ꝙ ſic.ſi querat de cauſa:
neſcit dare aliā niſi talem:ꝙ ideo credit qꝛ
videt ſibi ita eſſe ſicut ꝑ eā denotat. Hoc
tñ experit:ꝙ nō libere nec ꝑ imperiū ſoli⁹
volūtatis.Hec aūt diuerſitas pōt eſſe vel
ꝓpter diuerſitatē habituū in illis homi-
nibus:vel cōſuetudines diuerſas. ſicut di
cit cōmētator in ꝓlogo.ij.phyſico.ꝛ Ari-
ſto ij.meta.qđ eſt in textu cōmentatoris.
ſ.lib.cōmento.xiiij.Ibi eñ dicitur ꝙ con-
tingunt auditiones ſm̄ cōſuetudines:vel
ꝙ dedignamur qñ nō dꝛ ſicut cōſueuim⁹.
Et ibi multe dant cauſe q̄re hoīes diuerſi-
mode ſe habēt in aſſentiēdo ꝛ credēdo di-
uerſis ꝓpoſitionib⁹.Similiter alia cauſa
pōt eſſe ꝯplexio naturalis phantaſie. Uñ
dꝛ ꝙ illi quoꝝ cōplexionē diſponit Mer-
curi⁹:ſunt faciles ꝛapti ad credēdū ſupna
turalia. Puto aūt ꝙ modernis tꝑib⁹ mul
ti chriſtiani ideo credūt: qꝛ inter credētes
educati:articulos credēdos a pueritia cō-
ſueuerūt audire:noīationē etiā dei ꝛ eius
timorē ab infantia cōceperūt:qꝛ ſuos pro
genitores ꝛ alios veraces et honeſtos ta-
lia credere vident. Similiter inter cau- **De⁹ eſt cā act⁹ credendi.**
ſas quare vn⁹ credit ꝛ alius nō:q̄ cōputa
ri debet:deus p̄cipue iſti infundit aliqñ:ꝛ
illi nō grām credēdi.Unde q̄dā ducti ſūt
ad fidē ꝑ oratiōes ſcōꝝ.Silr aliq̄ ſolici-
ti de ſalute cōſequēda/ volūt ꝛ deſiderāt
ſcire q̄ ſunt media ꝛ ad ſalutē neceſſaria:ꝛ
ꝛ cū intellexerint ꝙ credere ſit neceſſariū
ad ſalutē:tunc deſiderant credere:ꝛ volūt
credere:ꝛ habēt animū pmptū ad facien-
dū q̄cq̄d eſt neceſſariū ad ſalutem. ꝛ qui-
cūqꝫ fuerint tales in quacūqꝫ ſecta:credo
eos per diuinā gratiā aliquo modo ſaluā
dos. Cōtra.tu cōcedis ꝙ hō tenet velle **Arguitur cōtra rationē replicādo.**
credere:imo dicis ꝙ eſt naturale ꝙ velit
credere.ergo actus credēdi depēdet a vo-
lūtate:quēadmodū act⁹ ſciēdi. Rñdeo.cō
cedo ꝙ actus credēdi depēdet a volūtate
ita ſicut actus ſciendi:nō tñ actus credēdi **Rñſio.**
cauſat totaliter a volūtate ſic ꝙ hec ſit ve
ra:credo qꝛ volo credere. ſicut hec eſt i ca-
ſu ꝟa:moueo digitū:qꝛ volo mouere digi-

tū. Uerbi grā. ego volo ſcire ꝙ triāgulus
hꝫ tres: ⁊ tn̄ nunꝗ̄ hoc poſſum ſcire ꝑ ſo-
lū imperiū volūtatis: ſꝫ certe ꝙ ego volū
tate ſtudeā circa hoc: multū iuuat ad ſciē
dū. nō eſt dubiū. Un̄ breuiter nō eſt aliter
in ptāte volūtatis hūane credere ꝗ̄ ſcire
Ad q̄rtum. vel opinari. Ad q̄rtū qn̄ dr̄ ꝙ tunc natu
ra eſſet inſtituta ad errandū et credēdum
falſa: ⁊ tūc idē poſſet imputari ſi illa q̄ ra
tio dictat ſint falſa: qꝛ ꝯtra fidei. Ad iſtud
dico ꝙ ſicut naturā humanā cōſequūtur
defectꝰ corꝑales: ſicut eſurire ⁊ ſitire ⁊ pa
ti tam a calido ꝗ̄ a frigido ⁊ multa talia.
Ita errare ⁊ credere falſa cōſequunť itel-
lectū hūanū: maxime poſt pctm̄: qꝛ hō eſt
vulneratꝰ in naturalibꝰ: ſicut fides docet
Un̄ ſicut docēt Aug. ⁊ magr̄ ſen. li. ij. ⁊ cō
cedūt ꝙ liberū arbitriū eſt corruptū poſt
pctm̄: ⁊ eodē modo pōt dici de intellectu:
iſti tn̄ errores ſananť ꝑ ea q̄ fidei ſunt: q̄a
Replica. fides captiuat intellectū. i. captiuū oñdit
in erroribꝰ ſuis. Sed iſta reſpōſio nō ſuffi
cit. nam in ſtatu innocētie fuiſſet fides ne
ceſſaria ſicut mō. ergo cū fides ſit de non
apparētibꝰ: ſequiť ꝙ ita fuiſſet in ſtatu in
nocētie: ꝙ fides fuiſſet ꝯ illa que rō natu
Alia reſpōſio. ralis dictaſſet: ⁊ hoc de rōne dico accepta
a ſenſibilibus. Et ideo pono aliā rñſionē:
⁊ cōcedo ꝙ gnāliter natura hūana in ſta-
tu innocētie ꝗ̄ in ſtatu nature lapſe nata
eſt errare ⁊ decipi in cognitione: niſi a deo
doceať. Unde ſicut ſm̄ corpus hō in ſtatu
innocētie eſuriſſet ⁊ ſitiſſet: niſi fuiſſet ꝑ ci
bū eſuries preuenta: ita intellectꝰ erraſſet
niſi a deo ad credēdū fuiſſet inſtructꝰ. deꝰ
aūt nunꝗ̄ deficit in gratuitis: ſicut nec in
Ad argu. contra terciū dubium. naturalibꝰ. ⁊ iō nō erraſſet hō in ſtatu in-
nocētie: niſi prius peccaſſet. Ad tertium
dubiū qn̄ dr̄ ꝙ in ptāte hoīs eſt ꝙ actus
ſuꝰ ſit meritoriꝰ vel demeritoriꝰ: qđ ꝓbať
ꝑ hoc ꝙ in eiꝰ ptāte eſt ſeruare rectitudi-
nē. dico ſalua reuerētia venerabilis Anſ.
quē in iſta materia nō itelligo: ſicut nec in
q̄buſdā alijs. Dico ꝙ nō eſt in ptāte hoīs
ſimpl'r loquēdo ſeruare rectitudinē ⁊ de-
ſerere rectitudinē: ꝗ̄uis de lege ſtatuta q̄
mō eſt: ſit in hoīs ptāte ſeruare rectitudi-
nē. verūtn̄ ꝓpter h̄ nō debuit diffiniſſe li-
berū arbitriū: nec debuit niti ad ꝓbandū
deū nō poſſe auferre rectitudinē a volūta
te ſiue volēte ſiue nolēte. Preſerti cū recti
tudo iporter multas res diſtinctas a volū
tate: videlicet tā actū volūtatis ꝗ̄ legē di

uinā. Un̄ ꝯ illā diffinitionē libertatis vl' li
beri arbitrij / q̄ dr̄ ꝙ libertas arbitrij ē po
teſtas ſeruādi rectitudinē. Cōtra ipſam Arguitur ꝯ
rectitudinē arguo ſic. In oī diffinitiōe hū ipſam
data diffinitio cōuertiť cū termino diffini ꝯ ſcrip.
to q̄ ad ſuppoſita ⁊ q̄ ad contraria ꝙ de q̄cūꝗ̄ recti.
verificať diffinitū: de eodē verificabiť
diffinitio: ⁊ qñcūꝗ̄ in q̄cūꝗ̄ caſu poſſibili
de aliq̄ verificať diffinitū: de eodē verifice
tur diffinitio: ſicut quocūꝗ̄ caſu poſſibili
poſito: ſi aīal rōnale ſit diffinitio hoīs: ⁊ h̄
ſit ꝟa ſortes eſt hō: hec erit vera ſi ſit: ſor-
tes eſt aīal. ſꝫ nō eſt ſic in ꝓpoſito. Nā ca-
ſu poſito poſſibili hec pōt eē ꝟa a eſt liber
tas: hac exiſtēte falſa / a ē ptās ſeruādi re-
ctitudinē ⁊c. ꝗ diffinitio non eſt bn̄ data.
Minorē ꝓbo: qꝛ pono ꝙ deꝰ creet vnū ho
minē: cui nullā legē tribuat. quo poſito ar
guo ſic: volūtas a / voceť iſte hō a / eſt liber
tas: ſꝫ volūtas a nō eſt ptās ſeruādi recti-
tudinē: ꝗ hec pōt eſſe vera / a eſt libertas:
hac exiſtēte falſa / a eſt ptās ſeruādi recti-
tudinē. Maior añt ſua volūtas ſit libertas pa
tet: qꝛ eſt aīal rōnale: ⁊ ꝑ ꝯñs potēs in op
poſita. Minorē ꝓbo: qꝛ ſequiť: voluntas
a nō pōt qđ deꝰ vult eā velle: ergo volun
tas a nō pōt ſeruare rectitudinē. ꝯña pꝫ
ꝑ eū. qꝛ h̄ eſt voluntatē eſſe rectā / eā velle
qđ deꝰ vult eā velle ſm̄ eū. añs patet: q̄a
ſua oppoſita eſt falſa: ſcꝫ hec / a pōt velle
qđ deꝰ vult eā velle: qꝛ eſt implicatiua fal
ſi. importat enī ꝙ velit eā aliq̄d velle: ⁊ tn̄ Alia reſpōſio.
per caſum deꝰ nihil vult eā velle. Poteſt
dici iſto caſu poſito / ꝙ hec volūtas eſt re-
cta neceſſario quicq̄d velit. qꝛ ex quo deus
eā ſic creauit: ⁊ nullā legē ei dedit: q̄cquid
fecerit: eſt iuxta volūtatē dei. Ul' aliter po Alia reſpōſio.
teſt dici ꝙ ſi viuat ſm̄ rōnem rectā: tūc eſt
recta: ꝙ deꝰ eo ipſo ꝙ vult hoīem eē homi
nē: vult hoīem viuere ſm̄ rōnē rectā. ⁊ iō
tal' hō ſi velit ſm̄ rectā rōnē: volūtas eiꝰ
eſt recta. ⁊ qꝛ hoc pōt: ideo hꝫ poteſtatem
ſeruandi rectitudinē. Sꝫ cōtra hāc ſecun- Cōtra ſolu.
dā reſpōſionē que videť eſſe magis ratio
nabilis: arguo ſic. ſit a ſicut priꝰ iſte hō: q̄ Replica prima.
ro vtrū ſeruat rectitudinē volūtatis volū
tarie an naturaliter: ſi naturaliter: ꝗ non
poteſt deſerere rectitudinē: ⁊ per ꝯſequēs
nec mereť in ſeruādo: imo ſm̄ mētem An
ſelmi proprie loquēdo non ſeruat rectitu-
dinem: licet viuat recte. ſi volūtarie: ergo
vult illā rectitudinē. ⁊ vltra. ergo cogno-
ſcit rectitudinē: ſꝫ rectitudo ſua nihil aliđ

eſt niſi velle qđ deus vult eam velle. ergo
cognouit illud velle qđ de⁹ vult eā velle: ⁊
vult ꝯformiter deo ꝓpter ipam ꝯformita
tē ſiue rectitudinē. ergo cognoſcit deū: et
deū velle cū aliqđ velle. ꝯñs eſt falſum: qꝛ
naturalr̄ nullā cognitionem de deo poſſet
Scđa replica habere. Preterea qñ aliqua potētia vel
ỽtus eſt ſolū partialis cauſa alicu⁹ opa
tiōis: ita ꝙ in illā nō pōt naturalr̄ niſi cō
currētib⁹ alijs q̄ nō ſunt in ſua ptāte: illā
opationē nō hꝫ talis potētia in ſua ptāte
ſꝫ voluntas creata eſt ſolū partialis cauſa
reſpectu huius opatiōis q̄ ē ſeruare recti
tudinē: ⁊ nō pōt i illā niſi ꝯcurrētib⁹ alijs
q̄ nō ſunt in ſua ptāte: videlꝫ gratia ⁊ ac
ceptiōe diuina: q̄ eſt ipſe deus. ergo illam
opationē q̄ eſt ſeruare rectitudinē: non hꝫ
Rñſio. voluntas in ſua poteſtate. Poteſt dici ad
iſtud ſic: ꝙ voluntas pro tāto habet pote
ſtatem ſeruādi rectitudinē: qꝛ pōt ſi vult
habere grām. Unde ſi diſponat ſe: et non
prebeat obicē viuendo cōtra dictamen na
turalis ratiōis: habebit grām. ⁊ qꝛ gr̄a ⁊
liberū arbitriū ſufficiūt ad ſeruandū recti
tudinē: iō q̄cqđ ad hanc opationē reqrit̄
eſt in ptāte voluntatis: qꝛ ſi voluntas diſ
ponat ſe: deus infundit grām ⁊ acceptat.
Replica. Sꝫ contra iſtud. nihil qđ ex libera volū
tate alteri⁹ dependet: eſt in mea ptāte ſim
pliciter ⁊ abſolute loquēdo: ſꝫ ſolū vt nūc
⁊ ex ꝯditione: immo eoipſo ꝙ tale qđ de
pendet ex libera ptāte alterius vt videt̄:
nō eſt in ptāte mea. ſed grām quōcūqꝫ ſe
habeat volūtas mea: eſt mere in libera vo
luntate diuina an velit mihi dare vel nō:
q̄cquid ego fecero. ꝗ gratia nō eſt in mea
Confirmatur. libera ptāte. Cōfirmat̄ rō per exemplū:
ſi rex videns ſortē leuare centū libras/ ꝓ
moueret eū in militē. ⁊ ſil'r platonē ꝓpter
idem: ⁊ Ciceronē: ⁊ ſic de multis. ſi vellē ꝗ
poſtea diffinire potentiā vel virtutē Joā
nis q̄ eſſet eq̄lis ỽtutis cū ſorte ⁊ ceteris
⁊ dicerē. Uirt⁹ Joānis eſt ptās eſſendi mi
les vel ptās habēdi militiā: manifeſtū eſt
Scđo. ꝙ male diffinirē. ſꝫ ſic debet diffiniri. ptās
Joānis eſt ỽtus leuādi cētū libras. Pre
terea qñ ỽtus aliq̄ diffinit̄ per opationē:
debet diffiniri ꝑ terminū ſignificātē opa
tionē ⁊ nō cōnotantē aliqđ extrinſecū vel
accidētale opatiōi: ⁊ qđ aliqñ accidit opa
tioni: ⁊ aliqñ nō: ſicut ſi diceret̄ ꝙ potētia
viſiua eſt ỽtus vidēdi lucē motā: qꝛ hoc ac
cidit ꝙ lux moueat̄ vel q̄eſcat; qꝛ nihilo
minus videret̄. ſil'r ſi vellē dicere de auri
fabro q̄ facit calicē: ꝙ ipē hꝫ in ptāte face
re vaſa ſacra: vel de argentario ꝙ ipſe hꝫ
in ſua libera facultate facere p̄ciū: certe di
cerē falſum: qꝛ primū eſt in ptāte epi: ⁊ ab
eo dependet ꝙ vaſa fiant ſacra. Un lꝫ ve
rū ſit dicere poſt ꝯſecrationē de aurifabro
ꝙ ipē fecit vaſa ſacra: qꝛ fecit iſta: hec tñ ē
falſa: Iſte hꝫ in ptāte ſua facere vaſa ſacra
ſꝫ tātū hꝫ poſſe facere vaſa. Sil'r ſi rex or
dinaret ꝙ nullū argētū foret p̄ciū: argen
tarius nō haberet in ptāte ſua facere mo
netā vel facere preciū. ⁊ iō nihil tale poni
debet in cōueniēti diffinitiōe argētarij ex
primēte qđ nois argētarij. ſꝫ ſeruare recti
tudinē eſt terminus cōnotatiu⁹: aliqđ ad
dēs opationi volūtatis vel libertatis. ꝗ in
diffinitione libertatis vel volūtatis poni
nō debet. ptꝫ ꝙ cōnotat: qꝛ importat deū
velle volūtatē velle aliqđ: qꝛ rectitudo vo
lūtatis eſt velle qđ deus vult eā velle ſm
eūdē. ꝗ incōuenienter diffinit̄. Ad argu N Ad ar. pncipalia.
menta p̄ncipalia lꝫ ſiant ad vnā partem:
qꝛ ꝓbāt ꝙ aſſentire nō ē meritoriū ꝓpe:
tñ qꝛ aliqua de eis ꝯcludunt inſufficienter
⁊ q̄dam dubia accipiūt: ideo ad ea reſpon
deo ſigillatim. Ad p̄mū qñ ponit̄ ꝙ de⁹ Ad primum.
p̄cipiat ſorti ꝙ credat ſe eſſe dānandū ⁊c.
Dico ꝙ caſus pōt poni dupl'r. Uno modo
ꝙ ſorte exñte fideli/ deus ei p̄cipiat ꝙ cre
dat ſe eſſe dānandū: ⁊ abroget legem quā
modo ſtatuit de ſpe habenda. Alio modo
poteſt caſus poni ꝙ de⁹ nihil abroget de le
ge ſtatuta: ⁊ tñ ſic precipiat. Primo modo
admitto caſum: ⁊ cōſequēter cōcedo ꝙ ſor
tes mereretur: qꝛ credit ſe dānari: qꝛ hoc ē
p̄ceptum a deo: ⁊ deus acceptat actū ſortis
ꝙ ſic credit ad p̄miū. Et qñ arguit̄: ergo ſi
mul meret̄ ⁊ peccat mortaliter: nego ꝯñam
qꝛ nō peccat. ⁊ qñ arguit̄ contra: qꝛ deſpe
rat. cōcedo. ⁊ qñ arguitur vltra. ergo pec
cat. nego ꝯñam: qꝛ nulla talis ꝯña eſt for
malis: ſicut dictū eſt prius. ſi deo placeret:
ita poteſt homo mereri deſperando ſicut
ſperando. hoc tñ poſito ꝙ diffinitio expri
mens quid nominis iſtius termini deſpe
ratio ſit iſta: fides eſt ꝙ homo damnabit̄.
Si ſecūdo modo ponatur caſus: dico ꝙ nō
eſt admittendus: quia ſic deus preciperet
homini duo cōtraria: qđ videt̄ irrōnabile.
qꝛ preciperet ſibi ꝙ ſimul deſperaret ⁊ ſpe
raret. Si tñ placeret ſibi ſic alternatim p̄
cipere pro diuerſis tpibus alicui homini;

bene poſſet: qꝛ oĩa que ꝑcipit: libere pre
cipit: ⁊ nõ includit ↄdictionẽ cũ ſic precis
pere: vt videt. Ad ſcðm argumẽtũ pnci
pale qð tẽdit ad ꝓbãdũ hãc ↄcluſionẽ: ꝙ
hõ per primũ actũ meritoriũ vite eterne
plus meret ꝙ̃ ⁊c. ⁊ ſimiliter ꝙ plus me
ret per actũ ↄtritiõis: ꝙ̃ ꝑ actũ martyrij
vel per ingreſſum religiõis: vel quẽcũq̃
bonũ actũ elicitũ poſtea ab eodẽ exiſtẽte
in charitate: ↄcedo ↄcluſionẽ ꝓ nũc: acci
piendo premiũ preciſe correſpõdẽs actui
ſcðo: ⁊ diſtinguẽdo illud ↄtra premiũ cor
reſpõdẽs actui prĩo: alioqn oporteret cõ
cedere ꝙ eẽt aliqð premiũ melius ꝙ̃ hr̃e
vitã eternã in remiſſo gradu / totaliter dif
ferens ab omni eo qð includit vitã eternã
in remiſſiſſimo gradu: qð nõ eſt verũ. ⁊ cõ
cedo ꝙ maius bonũ ⁊ magis eligibile cõ
fert puero baptiſato ꝑ meritũ chriſti: ꝙ̃
fuerit bonũ qð ꝑaſe meruerit Petrus per
martyriũ: diſtinguẽdo ↄ illud qð merue
rat an̄ de vita eterna. Et ſi arguit ꝙ deus
tũc ꝑmiat irrõnabiliter: nõ valet: qꝛ nihil
põt dici fieri irrõnabilr a deo. Vñ Anſel.
li. j. cur de⁹ hõ. ca. viij. Sufficere nobis dꝫ
ad rõnem voluntas dei: cũ aliqd facit: lꝫ
nõ videamus cur velit. voluntas nãq̃ dei
nũꝙ̃ eſt irrõnabilis. ↄcedo ſimilr̃ ꝙ pctõr
ↄtritus meritorie nunꝙ̃ põt poſtea face
re actũ meritoriũ ita bonũ nec ita vtilem
ſibi: ſicut facit cũ ↄterit: niſi iterũ ↄterat:
qð nõ põt niſi per iteratũ lapſum. vñ cũ
accipit in argumento ꝙ a ſit ꝑmus actus
credendi adulti baptizati: dico ꝙ nunꝙ̃
poſtea põt elicere actum duple bonitatis
ad a nec equalis bonitatis: niſi iterũ pec
cet mortaliter: ⁊ iterũ reſipiſcat. ⁊ ideo cõ
cluſio eſt ↄcedẽda: vt mihi ꝓ nũc videt: ꝙ
ↄtritio meritoria pctõris eſt duple boni
tatis ad quemcũq̃ aliũ bonũ actũ: immo
maioris bonitatis. Ad tertiũ principa
le ꝑꝫ idẽ: excepto hoc ꝙ accipit in princi
pio vnũ falſum. videlꝫ ꝙ aliquis act⁹ mo
ralis poſſit eſſe maioris bonitatꝭ moralis
ꝙ̃ act⁹ prim⁹ meritorius: ⁊ hoc intelligen
do maiorẽ bonitatẽ moralẽ in actu: actu. ſ.
dignũ eſſe maiori ꝑmio: diſtinguendo ↄ ꝑ
miũ correſpõdens actui primo meritorio:
ſicut ad ſcðm dictũ eſt. Ad quartũ prin
cipale qñ arguit: aut eſt dare ſummũ gra
dũ meriti poſſibilẽ viatori ſorti vel nõ ⁊c.
Ad iſtud põt faciliter dici ꝙ non eſt dare
ſummũ gradũ meriti poſſibilẽ viatori: ſic

[margin: O — Ad ſecundũ princi.]
[margin: Ad tertiũ pn.]
[margin: P — Ad q̃rtũ pn.]

ꝙ in aliquo inſtãti vite ſue ſit verũ dicere:
iſte nũc hꝫ ſummũ gradũ meriti. qꝛ inter
illð inſtãs ⁊ inſtãs mortꝭ ſue ẽ tp̃s mediũ
in quo mereri poteſt. ſꝫ quia argumẽtũ nõ
vadit ad hoc: ſꝫ querit an ſit dare ſummũ
gradũ poſſibilẽ ſiue in vita ſiue in morte:
ideo dico diſtinguendo: quia aut ſit q̃ſtio
de ſummo gradu poſſibili ſorti viatori exi
ſtenti in tali diſpoſitione circa naturalia:
⁊ ſtãte lege dei q̃ mõ eſt: aut abſolute que
ritur an ſit dare ſummum gradum meriti
poſſibilẽ ſorti viatori. Si primo mõ fiat
q̃ſtio: mihi videt ꝓ nũc ꝙ ſit dare ſummũ
gradũ poſſibilẽ viatori. ſ. ſorti. Eſt enĩ dare
maximã periodũ vite ſortis: cũ ſit natura
liter corruptibilis. Eſt etiã dare maximum
conatũ ſue volũtatis tã extẽſiue ꝙ̃ intenſi
ue quẽ poſſet hr̃e. ⁊ ſm hoc gr̃a de lege cõ
muni cõfert. ⁊ ideo dico ꝙ cũ meritũ corre
ſpondeat intenſioni actus volũtatis ⁊ diu
turnitati: ⁊ ĩ vtroq̃ iſtoꝝ ſit dare ſummũ
gradũ: cõcedo ꝓ nũc ꝙ eſt dare ſummum
gradũ meriti quem ſortes põt hr̃e in vita
ſua. ⁊ eodẽ mõ dico de demerito. Et cũ ar
guit ↄ. ponat ꝙ ſortes habeat iam in actu
illũ gradũ: ⁊ ꝙ de⁹ cõtinuet vlterius vitã
ſuã. Dico ꝙ hoc nõ eſt poſſibile. nã hoc cũ
caſu poſito includit ↄdictionẽ: puta ꝙ ſit
ſumm⁹ gradus meriti ſortꝭ: ⁊ ſortes viuat
vlterius cũ vſu liberi arbitrij. nã bonitas
actus auget ⁊ ex intẽſione conat⁹ ⁊ ex diu
turnitate cõtinuatiõis. Unde nunꝙ̃ habe
bit illũ gradũ meriti in vita ſua ipo viuen
te ⁊ aĩa exiſtẽte in corpore. ſꝫ in primo in
ſtanti ſui nõ eſſe erit ꝑmo verũ dicere: iſte
meruit a gradũ beatitudinis. ⁊ ſic impro
prie loquẽdo dicimus ꝙ in aĩa ſortis tunc
erit a gradus bonitatis: cũ tñ in rei verita
te meritum ſuũ pro tunc nihil ſit. qð ꝑꝫ: qꝛ
iſte termin⁹ meritũ vel eſt vnũ nomen col
lectiuũ ſignificãs oẽs actus bonos vnius
perſone: ſicut dicimus in fine hoĩs: meritũ
iſtius hoĩs exigit magnum premiũ. vel eſt
nomen cõe cuilibet actui meritorio: ⁊ ſiue
accipiat vno mõ vel alio: patet ꝙ meritũ
nihil eſt poſtꝙ̃ actus preterierunt. ⁊ iõ qñ
dicimus: iſta aĩa habet magnũ meritũ co
ram deo: loquẽdo de aĩa ſeparata: impro
prie ⁊ metaphorice loq̃mur: ſicut volentes
dicere ꝙ ipſa multa bona fecit: ꝓpt̃ q̃ de⁹
ei tenet ſm legẽ quã ſtatuit. Cõtra. moria
tur ſortes ĩ ſũmo gradu ſibi poſſibili meri
ti: ⁊ poſtea reſuſcitet, q̃ro vtrũ põt mereri

[margin: De ſũ̃mo gradu meriti.]
[margin: Replica.]

ān non? dico ꝙ pōt mereri: qꝛ vltra perio-
dū certā naturalē iā miraculoſe viuit: ⁊ in-
cidit tūc in ſcḋm caſū p̄dictū. Vn̄ abſolute
loquēdo nō eſt dare ſummū gradū meriti
que viator pōt mereri. Tū qꝛ de⁹ poſſet ac
ceptare minimū actū: puta ſemel ire duos
paſſus ꝓ amore ſui ad vnū premiū ꝯtinue
intendēdū in vita eterna: ita ꝙ ꝓ illo actu
ſortes ſi feciſſet illū actū: gauderet ⁊ frue-
ref deo in ꝑpetuū: ſic ꝙ vna die in a gradu
beatitudinis: ſcḋo die plus ꝑ medietatē a:
⁊ tertio plus ꝑ medietatē illi⁹ medietatis:
⁊ ſic in infinitū. tūc planū eſſet ꝙ nō eſſet
dare maximū gradū meriti ſortis: ⁊ tn̄ ꝗli
bet foret finit⁹: nec vnq̄ tātū gauderet ſicͭ
chriſt⁹. Tū qꝛ ꝑ aliā legē deus poſſet ordi-
nare ꝙ ſortes in eternū mereref: ⁊ ſic ſimꝉ
cū p̄mio actus p̄cedētis mereref nouū pre
miū: ⁊ ſic videref ſatis ꝯueniēs ponere de
btis ꝙ ꝯtinue merētur ⁊ ꝯtinue p̄miātur
ꝓ p̄cedētibus: ſicut eſt de ſeruiētibus dn̄is
ſuis bonis in p̄ſenti: q̄ nō ideo ſtatim ceſ-
ſant ſeruire: qꝛ premiant ꝓ ſeruitio p̄cedē-
te. ⁊ ſiꝉr dici pōt de dānatis: ꝙ cōtinue de-
merentur ⁊ ꝯtinue puniunt: ſicut etiā ꝗdā
moderni dicūt. ⁊ adhuc neutra iſtaꝝ viaꝝ
Rn̄ſio ad ſcḋ- uenien tia q̄rti ꝑncipa lis. equiparat meritū ſortis merito chriſti. Vn̄
qn̄ arguif. ſi nō eſſet dare ſummū gradū
meriti ſortis: ſequerenf duo incōueniētia.
Primū: ꝙ aīa ſortis nō eſſet virtutis fini-
te. Scḋm: ꝙ aliq̄s viator poſſit equipara-
ri chriſto in merito. neutra ꝯn̄a valet. quia
añs pōt eſſe verū ſine ꝯſequente in vtraq̄
ꝯn̄a. Nam patet de prima ꝯn̄a. ſi ſortes me
reatur plus habere per medietatē ⁊ poſt:
⁊ etiā plus ꝑ medietatem medietatis: ⁊ ſic
ſm̄ partes ꝓportionabiles tendēdo min⁹
⁊ minus. ⁊ planū eſt ꝙ ſtat ꝙ ſit virtutis
finite: ⁊ tn̄ premief plus ⁊ plus in infinitū
De ſcḋa ꝯ̄o ꝯn̄a: videlicet ꝙ aliq̄s viator
Q No. de merito chriſti ſi aliq̄s viator poſſit mereri tantū. poſſet equiparari chriſto in merito. Dico ſi
ne p̄iudicio ꝙ ſiue meritū chriſti fuerit fini
tum intenſiue ſiue infinitū: ꝯcedo ꝯcluſio-
nem poſſe eſſe verā multipꝉr. Primo qꝛ ea
dem perſona viuendo aliā naturā vel me-
liorē ſeu etiā alia ꝑſona poſſꝫ facere ꝙ vn⁹
ali⁹ viator ⁊ cōprehenſor vt chriſtus fuit:
tantū mereref extēſiue ⁊ intēſiue. Scḋo cū
deus nō acceptet meritū hoīs ex cōdigno
ipſi⁹ opatiōis: ſꝫ ſicut ſibi placet: nō video
qn̄ poſſet acceptare tātū leuare feſtucā ſicͭ
facere vnū mōaſteriū ſi placeret ſibi. an ꝯ̄o
meritū chriſti fuerit finitū an infinitū: pa

tebit ſup tertiū. Cōtra. ſi nō ſit dare maxi- Replica.
mū meritū qḋ ſortes pōt hr̄e abſolute lo-
quendo: ꝗ pōt hr̄e meritū maius quocūq̄
demōſtrato. ergo gaudiū maius quocūq̄
gaudio dato. hoc ē mihi dubiū: an aīa chri
ſti tātū gaudeat quātū pōt de potētia dei
abſoluta. Videf ꝙ ſic. qꝛ tātū meritū quā- Rn̄ſio.
tū creatura mereri potuit. Hic dico ꝙ gau
diū aīe chriſti nō fuit p̄miſum p̄miū corn̄-
dēs ſuo merito. Ad q̄ntū p̄ncipale qn̄ in R
fertur ꝓ incōueniēti/ ꝙ hō poſſꝫ mereri ꝑ Ad q̄ntū p̄n.
fidē falſam: ꝯn̄s eſt ꝯ̄ Anſ. i. cur deus ho
c. xvi. Dico ꝙ illud verbū allegatū ē argu
mentū diſcipuli: ⁊ nō determinatio mgri.
vn̄ nō habēdo reſpectū ad auctoritatē: ſed
ponderando ꝓpōnem que inferf ꝓ incon
ueniēti: videlꝫ ꝙ hō poſſet mereri per fidē
falſam: ꝯcedo eam. hō em̄ volendo credere
certā ꝓpoſitionē que p̄cipif eſſe credenda:
⁊ eſt falſa: pōt mereri: nec ꝑtinet ad meri-
tū fidei vtrū ſit ꝟa an falſa: ſꝫ hoc ꝑ ſe ꝑti
net ad rōnē meriti fidei/ ꝙ volūtarie cre-
daf ſicut de⁹ vult credi. Poſſe aūt deū p̄ci-
pere aliqḋ falſum credi nō eſt dubiū. Siꝉr
de facto videf ꝙ Abraā crediderit filium
ſuū interficiendū: ⁊ ſe filiū interfecturum.
Siꝉr Dauid volēdo edificare templū credi
dit ꝙ hoc eſſet facturus: qꝛ ꝓpheta dixit ſi
bi. Oē qḋ eſt ī corde tuo vade ⁊ fac: qꝛ dn̄s
tecū eſt. ij. Reg. vij. Et forte diſcipuli q̄ fu-
gerunt: nec in morte chriſti p̄ntes fuerūt:
crediderūt iſtū articulū: chriſtus morietur
poſtq̄ fuit mortuus. Et ſiꝉr manifeſtū eſt
ꝙ multi diſcipuli crediderūt iſtā: chriſt⁹ re
ſurget poſtq̄ reſurrexerat: ⁊ per ꝯn̄s credi
derunt falſum. Ad ſcḋm incōueniēs qḋ Ad ſecundū incō.
inferf in eodē argumento: ꝙ deus poſſet
fallere ⁊ decipere. dico ꝙ nō habēdo reſpe
ctū ad auctoritatē: ſꝫ reſpiciēdo ad virtutē
volūtatis: ꝯcedo ꝙ de⁹ pōt fallere ⁊ deci-
pere. i. volūtarie cauſare errorē in mēte ho
minis: ⁊ facere eū credere aꝉr q̄ res ſe hꝫ.
Auguſtin⁹ aūt accepit fallere ⁊ decipe ſic
videlꝫ ꝙ in diffinitiōe exprimēte q̄d nōis
iſti⁹ qḋ dico fallere: includaf iniuſte cauſa
re errorē: vel deordinate cauſare errorē: vꝉ
aliquis talis termin⁹ ſiue determinatio q̄
deo ꝯuenire nō poſſet: ⁊ ſic tenet argumen
tū ſuū de. lxxxiij. qōnibus. q. xiiij. ſꝫ ad vir
tutē vocis capiēdo ꝓpōnes: argumētū ſuū
nō ꝯcludit niſi ſicut ex īpoſſibili ſequif qḋ
libet: qꝛ hec mō eſt impoſſibilis: chriſt⁹ fe- Ad ſextū p̄n.
fellit in hoc facto. Ad ſextum principa-

le q̄n arguiť ſic. ſi hō teneť credere articu-
los fidei: aut q̇libet teneť ad oēs explicite.
dico φ nō. ſʒ ad quoſdā teneť hō explicite:
ſicut ad articulū trinitatis ⁊ incarnatiōis/
paſſionis/⁊ reſurrectiōis/⁊ hmōi: ⁊ alios
nō. Et cū arguiť ꝫ. quilibet hō teneť vita-
re errorē oppoſitū articulo. dico φ nō q̇li-
bet teneť vitare quēlibet errorē ſub pena
pctī mortalis. ſʒ licet q̇buſdā ſimplicibus
errare ī obſcuris ⁊ occultis fidei: dūmō ve
lint credere ſicut eccleſia catholica credit.
nec eſt piculū pctī mortalis: ſi vn⁹ ſimplex
crediderit φ Abraā non habuit duas vxo
res: vel aliq̇d aliud cui⁹ oppoſitū ē in ſcri
Ad re- ptura: ⁊ eſt verū ⁊ creditū a theologo. Et
plicam ad ꝯfirmationē q̄n arguiť φ ſufficiat vetu-
le credere ſicut audiuit p̄latū ſuū p̄dicātē:
īmo ei obedire teneť: ponať ergo φ ſit he-
retic⁹: ⁊ ip̄a putat eū eē fidelē: tūc eſt poſſi
bile φ ipſa mereať volēdo credere hereſim
⁊ tūc vltra ponať φ ip̄a interficiať ꝓ eo φ
h̄ credit ⁊ aſſentit. ip̄a pōt effici martyr: ⁊
tīmnori ꝓ errore: ꝯn̄s falſum. Ad iſtud di-
co φ vetula q̇cūqꝫ teneť ad fidē explicitā
de q̇buſdā articulis: ſʒ ī ſubtilib⁹ nō teneť
ad explicitā fidē vt dictū eſt. Un̄ ſi audiat
p̄latū p̄dicantē errorē vel ꝓpōnē erroneā:
quā ipſa neſcit eſſe erroneā: ⁊ credat ei: nō
peccat: ſʒ teneť errare: q̄r teneť ei credere:
niſi ita eſſet φ ip̄a ſciat eū indubitanter er
rare. Sʒ cōcedo φ poſſibile eſt ponere ca-
ſum in quo talis vetula teneť errare: ⁊ me
reť volēdo credere errorē. Nā ꝯſcīa ſua po
teſt ſibi dictare φ teneť ei obedire ⁊ crede-
re: ⁊ tūc ſimplicitas ⁊ ignorātia eam excu-
ſant. Et vlteri⁹ ad argumētū: ꝯcedo φ ip̄a
pōt adipiſci meritū debitū martyrii: ſi ipſa
interficiať ꝓ tali errore quē ip̄a credit errā
do eſſe articulū fidei: q̄r error talis eſt ei in
uincibilis: ⁊ ideo non diminuit de merito.
Ad ſe- Ad ſeptimū p̄ncipale q̄n arguiť. ſi teneť
primū credere articulos fidei: vel ḡ eq̄li firmitate
princi. dʒ credere oēs: aut aliquos minori firmita
te: ⁊ alios maiori. ſi eq̄liter oēs: ergo teneť
ita firmiter credere articulū quē ego tene-
or credere ꝯtingentē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s poſſe eſſe fal
ſum: ſicut illū quē teneor credere nūq̄ poſ-
ſe eſſe falſum: ſicut iſtum articulū: chriſtus
mortu⁹ ē: vel chriſt⁹ reſurrexit: quē teneor
credere eſſe neceſſariū ⁊c. Ad iſtud dico φ
teneor ita firmiter credere φ hec ē v̄a con
tingens tn̄: reſurrectio erit: ſicut φ hec eſt
neceſſaria: chriſtus reſurrexit. Et ꝯcedo φ
credo hāc eē ita verā: reſurrectio erit: ſicut
hāc/chriſt⁹ reſurrexit. ⁊ tn̄ credo φ pōt eē
falſa: ⁊ nūq̄ fuiſſe v̄a. Et ꝓp̄e loquēdo pōt Uerū
dici φ nulla ꝓpoſitio pōt eſſe alia verior: nō ſuſ-
q̄r verū nō ſuſcipit magis ⁊ min⁹. ſatis eſt cipit
notū: q̄r verū ꝯſiſtit in indiuiſibili. Nā vel magis
eſt ſicut ꝑ ꝓpoſitionē denotať: vl̄ nō ſicut ⁊c.
ꝑ eā denotať. ſi ſic: eſt vera. ſi nō: eſt falſa.
Nā nō magis hec eſt vera: deus eſt: q̄ʒ hec/
ſortes currit. ſʒ hec: ſortes currit: pōt eē fal
ſa ⁊ alia nō. ſicut iſta: aliq̇d pōt eſſe album
qđ erit poſtea nigrū: ſicut margarita erit
nigra. Et ſic dicēdū eſt φ nō magis eſt hec
v̄a: chriſt⁹ reſurrexit: q̄ hec/ſortes reſurget
Nec neceſſariū eſt magis verū q̄ verū ꝯtin-
gens. Et nego iſtā ꝯſequētiā. poſſibile eſt
hoc eſſe falſum: ergo ipſum eſt minus verū
q̄ qđ impoſſibile eſt eſſe falſum: ſicut illud
qđ pōt eſſe nigrū: eſt ita albū mō: ſicut ali-
quid qđ nūq̄ʒ erit nigrū. Contra. tu credis Repli-
φ hoc pōt eſſe falſum. ⁊ tu credis φ illud ca.
non poteſt eſſe falſum. ergo maiori aſſenſu
tu credis vnū q̄ reliquū. Nego iſtam conſe Rn̄ſio.
quētiā: q̄r licet credā φ poſſit eſſe falſum:
credo tamē φ de facto eſt verū: ⁊ ita verū
ſicut reliquū: q̄r omne verū equaliter ē ve
rum: ⁊ equaliter credo oēs articulos eē ve
ros. Ad vltimū q̄n arguiť. Nullus act⁹ E
credendi eſt meritorius vite eterne niſi ſit Ad
cū perſeuerantia finali: ſed nullus act⁹ cre octauū
dendi in vita hoīs eſt cū ꝑſeuerantia fina princi.
li: q̄r dato φ ſic: ſit ille nūc in hoc inſtāti: ⁊
tūc ſequiť φ hec erit vera: iſte ꝑſeuerauit
final̄r imediate poſt hoc. ꝯn̄s falſum. Ad
iſtud dico negādo primā ꝓpoſitionē. nam
dico φ dānand⁹ pōt facere ita bonū actū
ſicut predeſtinat⁹ ⁊ ita meritoriū. tn̄ verū
eſt φ nullus habebit vitā eternā niſi q̇ ꝑ-
ſeuerauerit vſqꝫ in finē: hoc eſt qui fuerit
finaliter bonus. accipiendo tn̄ vnū preſci-
tum ad penā eternā/exiſtentē tn̄ in chari-
tate ⁊ in grā: verū eſt dicere φ eſt dignus
vita eterna. cuius ꝓbatio eſt: q̄r capio illū
predeſtinatū in minori gratia ⁊ in minori
charitate exiſtentē. hec tūc eſt vera. iſte eſt
dignus vita eterna: ſʒ ali⁹ eſt melior iſto.
q̄r ſequiť: habet maiorē charitatē: ergo eſt
melior ſm̄ beatū Aug. Enchi. c. xvj. Sed
cū inquit queriť vtrum q̇ſqꝫ ſit hō bonus:
nō queriť quid ſperet aut q̇d credat: ſʒ q̇d
amet. nā q̇ recte amat: procul dubio recte cre
dit ⁊ ſperat. q̇ nō amat: inaniter credit: etiā
ſi ſunt vera q̇ credit. ergo talis exiſtens in

charitate eſt dign⁹ vita eterna: ⁊ iō hec eſt falſa: nullus act⁹ eſt meritori⁹ niſi ſit cū p̄ſeuerātia finali: nec eſt imaginādū ꝙ pſeuerātia ſit q̄dā ētus ſiue res vna exiſtens in aīa ſiue in hoie: ſʒ vtimur iſto abſtracto ꝓpter eloquētiā: loco ūbi iſti⁹ pſeuerare. Vn̄ dicim⁹: iſte hʒ pſeuerātiā: hoc eſt iſte pſeuerat: ⁊ iō vna ꝓpoſitio accipit̄ p̄ alia: ⁊ ſic eſt vera. Et hec de prima queſtione.

¶ Queſtio ſcd̄a quā nō oēs codices habēt

Queſtio. ij. **De obiecto actus** credēdi: vtꝝ ſit ipſum cōplexū an res ſignificata p̄ complexū. Eſt apud quoſdā dubiū: ⁊ tenet Ockā ꝙ vniuer-
Opinio ockam
ſaliter ſciētie ⁊ opinionis ⁊ fidei ⁊ cuiuſlibet talis aſſenſus obiectū eſt res ſignificata p̄ p̄tes ꝓpōnis: ſiue res ſignificata per
Cōcluſio probatur primo.
cōplexū: ⁊ nō ipſum cōplexū. Hoc ꝓbatur multipliciter. Primo. poſita ſola formatione demōſtratiōis eſt facere ſcire: ſʒ poſita tali demōſtratione nō opʒ ꝙ ipſa demonſtratio cognoſcat̄: nec etiā cōcluſio: nec aliqua premiſſa. q: non opʒ ꝙ appꝛehēdat̄: ğ
Scd̄o. ꝓbat̄ idem.
aſſenſus eſt reſpectus rei: ⁊ nō reſpect⁹ ſigni. Scd̄o ſic: ſpēs rei vel habit⁹ cauſat cognitionē rei. ergo multo magis ꝓpoſitio cōpoſita ex cognitionibus rei extra cauſat
Tertio
actū aſſentiendi rei extra. Tertio ſic. ꝓpoſitio in mēte / ⁊ res extra / ſunt diſtincta cognoſcibilia. ergo diſtinctis aſſenſibus eis aſſentit̄. Cōfirmat̄: q: ab eterno nō fuerūt ꝓpoſitiones nec cōplexa: ſed tm̄ de⁹. et tm̄ poſito ꝙ tu nūc nō ſedeas: ipſe aſſenſit ꝙ tu nō ſedes. Quarto. in eo ꝙ res eſt vel nō
Quarto.
eſt ⁊c. ergo opʒ ꝙ intelligatur ꝙ res ſic ſe habeat: ſed cōplexū denotat anteq̄ꝫ aſſentit̄ ꝙ ꝓpō ſit ūa: ergo primus aſſenſus eſt reſpectus rei. Quinto. tūc oīs aſſenſus fo-
Quīto
ret actus reflexus ⁊ oīs ſcientia. Cōtrariū tenent alij: dicētes ꝙ actus ſciēdi eſt ipſa cōcluſio demōſtrationis. ⁊ articul⁹ actus credēdi: q: ſi ſcire eſſet act⁹ ſequēs: tūc nō foret actus veridicus: ſʒ ſimplex intelligētia. Dubiū eſt de ꝓpōne mētali quā homo dicit dubitādo vel opinādo: ⁊ de cōſimili quā dicit aſſerēdo: quō differūt: q: in ꝓpōnibus vocalibus nulla eſt differētia. Per obiectū actus credendi non intelligo aliud / niſi illud qd̄ denoiatur creditū: ⁊ p̄ obiectū act⁹ ſciendi illud qd̄ vere d̄r ſcitū ⁊ q: nulla res extra excepto deo ꝓprie loquēdo d̄r eſſe ſcita: nō eīn ſcio lapidē: ſʒ lapidē eſſe grauē: vel ꝙ lapis eſt grauis. ita ꝙ hoc ūbū ſcit̄ nec tale p̄ticipiū ſicut ē ſcitū vel creditū p̄dicat̄ de aliq̄ incōplexo: ſʒ tm̄ de cōplexo: qd̄ q̄dē cōplexū vario mō format̄. ⁊ iō tenet̄ ꝙ ſolū cōplexū eſt obiectū act⁹ credēdi. Tn̄ videt̄ ꝓ nūc ꝙ aliq̄n ꝯplexū ē creditū p̄ ſe: ita ꝙ idē aſſenſus ē illud cui aſſentit̄ ſciā ⁊ ſcitū ſcd̄m Ariſ. aliq̄n cōplexo credito aſſentit̄ p̄ vnū aliud cōplexū. ſicut q̄n aliqd̄ cōplexū p̄cedit dubiū p̄mo: ⁊ poſtea certū. ⁊ ſunt due notitie. ſicut dico: hec ꝓpō eſt ūa: demōſtrata illa q̄ fuit mihi āte dubia: tm̄ q̄n ſic dictū eſt: credit̄ a me. Ad primū argumētū. non video euidētiā. ſi ſtet in iſto: cōcluſio nō eſt ꝯprehenſa: ğ nō eſt ſcita. cōcedo ꝯñam: ⁊ nego āteceden̄s. q: cōcluſio eſt formata ⁊ apprehēſa. dico tm̄ ſicut dicit Ariſt. i de me. ⁊ re. c. iiij. ꝙ hō vtit̄ cognoſcendo ſpeciē in memoria ꝓ ſe vel ꝓ alia re. Eodē mō ꝙ mens vtit̄ cognitiōe ſua: aliq̄n ꝓ ſe: aliq̄n ꝓ rebus. Vn̄ aſſentio iſtis terminis naturalit̄ acceptis: ſed nō ſignificatiue. Ad ſcd̄m nego ꝯñam. q: aſſenſus nō eſt nat⁹ etiā reſpectu rei extra: ſed tm̄ reſpectu ſigni. Ad tertiū verū eſt ſunt diſtincta cognoſcibilia. et ideo p̄nt diſtinctis cognitionibus cognoſci: ſed nō ſeq̄tur q̄n poſſint vna cognitiōe cognoſci. ⁊ ad reſidua argumenta pōt diſci cū vacauerit. Finis q̄ſtiūcule imp̄fecte.

¶ Sequitur queſtio tertia.

Circa diſtinctionē p̄mā in qua agit̄ de frui ⁊ vti: q̄ritur vtrū voluntas creata in vtēdo ⁊ fruēdo ſit libera libertate ꝯdictiōis? Qō. iij.
Argumentū principale p̄mum.
Qd̄ nō: q: ſi ſic: ſeq̄ret̄ ꝙ voluntas creata poſſet libere velle ⁊ libere nō velle libertate ꝯdictiōis. ꝯñs falſum: q: pōt libere velle ꝓ vtraq̄ꝫ p̄te: vt ꝓbabo. ğ ⁊ añs. ꝯñtia ē nota. falſitatē ꝯñtis quo ad p̄mā p̄tē: vi
Probatur falſitas cōſeq̄ntis primo.
delʒ volūtas libera pōt libere velle: ꝓbo ſic. Nā ſi b̄ ſit ūa: ponat̄ in eſſe: ğ poſſibile eſt ꝙ b̄ ſit ūa: volūtas libere vult: ꝯñs falſum: q: ſi ſic: q̄n volūtas accidētaliter vult eēt ī libtate ꝯdictiōis ad volēdū: qd̄ ē manifeſte falſū: q: actu vult: ğ q̄ncūq̄ꝫ volūtas vult: caret libtate ꝯdictiōis ad volēdū illo actu q̄ tūc vult. ğ b̄ ē īpoſſibilis: volūtas libere vult. Preterea ſi hec ſit poſſibilis
Scd̄o.
hō libere vult. pari rōne b̄ eēt poſſibil̄: hō

libere intelligit: vel hō libere loq̄tur. cōſe-
quēs falſum: q2 arguo ſic: homo libere in-
telligit: ergo intelligit. ⁊ ſequit̄: actu intel
ligit: ergo nō eſt in potētia cōtradictionis
ad intelligēdū: q2 oē qđ eſt in potētia ꝯdi
ctionis ad aliquem actum: caret illo actu

Tertio. Preterea ſi volūtas poſſet libere velle: ḡ
haberet in ſua ptāte volitiones ſuas fu-
turas. cōſequētia pt3 p magiſtrū ſniarū.
lib. ij. di. xxiiij. vbi dicit ꝙ liberū arbitriū
nō eſt niſi reſpectu futuroꝝ: ſ3 hoc ꝯñs eſt
falſum. Probo: q2 ſortes pōt cognitionē
habere ⁊ diligere platonē cēties in die di-
ſtinctis volitionib⁹ ⁊ eque intenſis. ḡ oēs
iſte volitiones ſunt eq̄ in poteſtate ſortis:
ꝯñs eſt falſum: q2 ſic libere poſſet eligere
quācumq3 de numero iſtarū q̄n vellet: im
mo nō magis poſſet vnā cauſare q̄3 aliā:
q2 arguo ſic. tā obiectum qđ eſt plato / q̄3
etiā volūtas ſortꝭ eq̄liter ſe habēt ad oēs
volitiones cauſandas: ⁊ cognitio ſortis de
platone ⁊ oīa ſunt paria. ergo vel oēs iſte

Quarto. volitiones ꝓducent̄ vel nulla. Preterea
ſi aliq̄s eſt in ptāte volūtatis: aut ḡ actus
q̄ iā eſt: aut actus q̄ nō eſt. primū non pōt
dari: q2 illū non pōt volūtas mō cauſare.
nec ſcđm: q2 qđ nihil eſt: in nulli⁹ eſt ptāte
pt3 ḡ falſitas ꝯñtis prime conſequentie q̄

Probatur falſitas cōſequentis q̄ ad ſecūdā ptē primo. ad primā eius partē. Scđo probo falſita
tem eiuſdē ꝯñtis quo ad ſcđam ei⁹ partē:
videlicet iſtam: volūtas creata pōt libere
nō velle: ⁊ arguo ſic. hec eſt impoſſibilis:
volūtas creata libere nō vult: ḡ ⁊c. antece
dēs ꝓbo: q2 volūtas talis libere non vult
q̄ volūtarie nō vult. ergo inuite non vult
aut volūtarie nō vult. Si dicat̄ ꝙ nō vo-
lūtarie vel inuite nō vult. ergo nō libere.
ꝯña pt3: q2 oē liberū eſt volūtariū: ⁊ oē qđ
libere fit vel nō fit: voluntarie fit vel non
fit. ḡ relinquit̄ ꝙ ſi volūtas libere nō vult
volūtarie nō vult. ſ3 ſeq̄tur. Volūtarie nō
vult: ḡ volēdo nō vult. ⁊ vltra: ſimul vult
⁊ nō vult: qđ includit ꝯdictionē: ḡ volun-
tas creata nō pōt libere velle ⁊ libere non
velle: qđ eſt ꝓpoſitū. Scđo ad principa-

Secundū principale. le. ſi volūtas creata foret libera: pōt libere
ſuſpēdere oēm actū ſuū. ꝯña pt3 per illud
Auguſt. de libero arbi. l. iij. c. iij. Nihil ma
gis eſt in ptāte volūtatis q̄3 ipſa volūtas
id eſt act⁹ volūtatis. Idē etiā Aug. libro
retractationū. c. ix. ⁊. ca. xiij. falſitas ꝯñtis
pt3: q2 ſi pōt libere ſuſpēdere oēm actum
ſuū: ponat̄ in eſſe: ſequunt̄ contradictoria

inter ſe eē ſimul vera. nā ſequit̄: libere ſuſ-
pendit actū ſuū: ḡ ſuſpēdit oēm actū. ⁊ vl
tra. ḡ nullū actū elicit: neq3 aliū actū h3.
Itē libere ſuſpēdit oēm actū ſuū: ḡ volun
tarie: ḡ volendo ſuſpēdit oēm actū: ḡ vult
ſuſpēdere oēm actū ſuū. ḡ volūtas reſpe-
ctu huius qđ eſt ſuſpēdere oēm actū ſuū /
h3 actū volēdi. ergo nō ſuſpēdit oēm actū
ſuū. ḡ hec ꝓpoſitio: volūtas libere ſuſpen-
dit oēm actū ſuū: infert ꝯdictoria inter ſe
eſſe ſimul vera. ḡ eſt impoſſibilis: quod eſt
ꝓpoſitū. Tertio ad ꝑncipale. Si ſic: vo- Tertiū principale.
lūtas creata poſſet libere abſcindere ⁊ cor
rumpere quācumq3 intellectionē poſitam
in intellectu. Iſta ꝯña ꝓbat̄. q2 ſcđm beatū
Aug. lib. de nuptijs ⁊ cōcupiſcētia. Volū-
tas eſt regina in regno aīe. Et ſcđm Anſel-
mū de cōcordia. c. xxiij. Ipſa mouet oīa in-
ſtrumenta in nobis ⁊ extra nos. Et vocat
ibi Anſelm⁹ īſtrumēta nō ſolū naturalia
īmo intellectū ⁊ volūtatē. Ex his auctori-
tatib⁹ pt3 ꝙ volūtas nata eſt regulare in
tellectū in actu ſcđo: Nec eſt in intellectu
aliqua rebellio vel reſiſtētia. ergo pōt q̄n
vult / quācūq3 ſuā intellectionē ſuſpēdere
⁊ abſcindere. Preterea ſic arguit Ariſto. Scđo ad idē ſub alia forma.
in de memoria ⁊ reminiſcētia in fine: pro-
bans ꝙ reminiſci eſt paſſio corporea ⁊ ma
terialis: q2 nō ſtatim cū volum⁹ / poſſum⁹
reminiſci alicui⁹. ergo eſt paſſio corporea
Vbi pt3 ꝙ ꝓbs ex hoc infert ꝙ reminiſci
eſt paſſio corpalis: q2 nō obedit voluntati
Ergo ex oppoſito cū ītellect⁹ nō ſit paſſio
corporea: ſ3 incorporea ⁊ īmaterialis: obe
dit volūtati. ergo hō pōt ea vti cum vult Tertio.

Preterea. ix. meta. dat̄ differentia inter
potētias rōnales ⁊ irrationales: p hoc ꝙ
agente ⁊ patiēte diſpoſitis: ⁊ ceſſante im-
pedimēto extrinſeco in potētijs irrōnali
bus ſtatim ſequit̄ act⁹ ſcđs. Sicut ſi gra-
ue h3 formā grauitatis: ⁊ nō ſit impediēs
extrinſecū: ſtatim deſcendit: ſed in poten-
tia rōnali poſita diſpoſitione tā ex parte
obiecti q̄3 ex parte potētie: req̄rit volūtas.
Vñ tertius dicit. Neceſſe eſt ergo alterum
aliq̄d eſſe: quod eſt ꝓpoſitum in hac potē
tia. Dico aūt hic appetitum ſyntereſim ꝓ
bereſim. id eſt electionē ⁊ volūtatē. Quod
ēnī deſiderat pncipaliter hoc faciet. ergo
cū intellectus ſit potentia rationalis: ad
eius actū ſecundū requirit̄ tā volūtas q̄3
ſpecies vel obiectū. ergo intellectus impe
diri pōt tā per volūtatē: ſiue velit ſiue no-

Quarto.

lit: q̄ p abſentiā ſpēi vel obiecti. Preterea. Hoc eſt de mēte bti Aug. ix de trini. q ad formādū actū cognitionis requirit volun tas copulans parentē cū ꝓle: q2 aliter nō eſ ſet trinitas in illa ꝓductione. ḡ nō pōt eē actualis cognitio: niſi ſit volūtas copulās ſm eū. Pz ergo hec ꝯña. voluntas creata eſt libera: ḡ pōt abſcindere actū ſcdm intel lectus qñ vult. Sz falſitas iſtius conſequē

Probatur falſitas ꝯñtis tertij articuli pmo.

tis oſtendit multipliciter. Primo ſic. Si ſic: ergo exiſtens in igne cōburēte ⁊ agente in eum quantū pōt: pōt libere abſcindere actū intelligēdi illā cōbuſtionē: ⁊ p ꝯñs fa cere q nō aduerteret eā. Si dicat q nō ſe quit: q2 illa cōbuſtio ē paſſio ſenſus: ⁊ ſen ſus pñt neceſſitari per obiecta. Cōtra. qro de actuali intellectione iſti' pene: vtrū pōt eā volūtas abſcindere an nō: Si ſic: ḡ hō

Tertio

pōt itelligere ſe nō eſſe in pena. Preterea ſtante ſenſu exteriori in actu ſuo: ⁊ imagi natione nō īpedita: neceſſario cauſat intel lectio reſpectu eiuſdē obiecti: ſicut experi

Quarto.

mētū ſatis docet. Preterea aliqḋ obiectū cū certis circūſtātijs ⁊ certis diſpoſitioni bus eſt maioris virtutis ad cauſandū ⁊ cō tinuandū intellectionē: q̄3 volūtas ad ab ſcindendū. ḡ tali obiecto poſito in ſui opti ma diſpoſitione: nō pōt volūtas ipſi' intel lectionē interrūpere. ꝯña pz. ꝓbo añs. q2 voluntas nō eſt niſi potentie vel virtutis finite ad abſcindendū intellectionem obie cti: qḋ ſit a. Si a ſit virtutis finite: ⁊ mino ris virtutis ad ꝯtinuandū vel cauſandum intellectionē ſui: ḡ virtus voluntatis ab ſciſſiua excedit virtutē obiecti ꝯtinuatiuā ſiue intellectionis in aliquo certo exceſſu. Uolo ergo q de' cauſet aliqḋ obiectū exce dēs virtutē a obiecti ſm exceſſum quo vir tus volūtatis excedit virtutē a: ⁊ ſit illud obiectū b. tūc p caſum virt' b ⁊ virt' volū tatis ſunt equales: ḡ voluntas non poteſt īpedire actionē b. ergo intellectionē ipſius b non poterit volūtas abſcindere. ſi ponat ergo volūtas creata: nō pōt abſcīdere quā

Quartum pn.

cūq3 intellectionē intellect'. Quarto ad principale ſic. ſi ſic: ḡ voluntas pōt velle ꝯ

Probatur falſitas ꝯñtis q̄ ad pmā ptē.

quodcūq3 iudiciū rōnis libere: ⁊ ſe confor mare cuilibet iudicio rōnis. ꝯñs falſum q̄ ad vtrāq3 partē. Falſitas prime partis pz ſic. q2 volūtas pōt libere velle ꝯ quodcūq3 iudicium rōnis. poſito ḡ q rō ſortis dictet ſorti: q ex q̄ pōt velle ꝯ oē iudiciū rōnis: debeat velle ꝯ omne iudiciū rōnis: ⁊ ſit il lud dictamen ſortis a. tūc arguo ſic. volun tas ſortis pōt ꝯ oē iudiciū ſuū velle. ḡ pōt velle ꝯ a. q2 a ē vnū iudiciū. ꝯña pz ab vni uerſali ad vnū ſuū ſingulare. ꝯñs ē falſum q2 ſi pōt velle: igit ponat in eſſe: ⁊ ſequit duo ꝯdictoria eſſe ſimul vera. videlz q ſor tes velit ꝯformiter iſti iudicio: ⁊ q non ve lit ꝯformiter iſti iudicio. ꝓbo. q2 p te vult ꝯ oē iudiciū rōnis: ſed a eſt iudiciū quo di ctatur q dz velle ꝯ oē iudiciū rōnis: ḡ vult ꝯformiter iſti iudicio. ſz q nō velit ꝯformi ter: ꝓbo. q2 ſequit. vult ꝯ oē iudiciū rōnis ⁊ hoc iudiciū dictat q dz velle ꝯ oē iudiciū rōnis: ergo nō vult ꝯformiter iſti iudicio: ergo ſi vult ꝯformiter iſti iudicio: non vult ꝯformare ſe iſti iudicio. ergo ad pmā partē p.iij ꝯñtis ſequit duo ꝯdictoria ſimul eſſe

Probatur falſitas ꝯñtis quo ad ſcdam partē.

vera. Scdo ꝓbo q ſcda pars ſit falſa. ſ. iſta volūtas pōt libere ſe ꝯformare cuilibz iudicio rōnis: ⁊ hoc pōt ꝓbari p eandē rō nem. Sed aliter arguo ſic. poſito q rō dictet volūtati q nihil ſit ab ea volendū citra a: ſit a dies craſtin'. quero vtrū volūtas pōt ſe ꝯformare iſti iudicio an nō: ſi nō: hoc eſt ꝓpoſitū. ſi ſic: ꝯtra. ꝯformat ſe iſti iudicio: ḡ vult ſe ꝯformari iſti iudicio. ⁊ vltra. ergo vult aliqḋ citra a. ⁊ vltra. ḡ nō ꝯformat ſe

Rñſio.

iſti iudicio. Dicit hic q ꝯformat ſe iſti iudi cio: ſz nō volēdo. Un̄ ħ ꝯña nō valet: ꝯfor mat ſe iſti iudicio: ḡ vult ꝯformiter iſti iu dicio: q2 iſtud iudiciū nō ē de volēdo: ſz de nō volēdo. ⁊ iō nō volendo fit ꝯformis iſti

Cōtra rñſio.

iudicio. Sz ꝯ iſtud arguit ſic. ſi ponatur q iſtud dictamē pſuadeat ſeu pcipiat ſorti a deo ⁊ det ꝯñter iſta rñſio: ſequit q rectitu do volūtatis male diffinit a venerabili An ſel. de lib. ar. c. viij. Nā arguit ſic. iſta volū tas ꝯformat ſe iſti pcepto diuio: ⁊ ſic ſe hz ſicut de' pcepit eā ſe hre. ḡ eſt recta. ſz p rñ ſionē ꝓ nūc nihil vult. ḡ eſt recta qñ nihil vult. ⁊ tunc arguo vltra. hec volūtas nihil vult: ḡ nō vult qḋ de' vult eā velle: ⁊ ħ vo

Probatur q voluntas nō pt ſe cōformare cuilibet iudicio rōnis.

lūtas eſt recta ⁊ meret: ḡ ſeruat rectitudi nem: ⁊ tñ nō vult qḋ de' vult eā velle: ḡ re ctitudo volūtatis nō eſt volūtatē velle qḋ de' vult eā velle: nec ſeruare rectitudinē vo lūtatis ē vnicuiq3 velle qḋ de' vult eā vel le: cui' oppoſitū dicit ibidē Anſ. Preterea ꝓbo q volūtas nō pōt libere ſe ꝯformare cuilibz iudicio rōnis: q2 pono q rō dictet alicui q magis dz velle primū ſuū dāna ri q̄3 ſeipſ3 peccare mortali: ⁊ ſit ille ſortes gr̄a exempli: ⁊ dictet q magis dz velle pla

Tertio.

tonē dānari ꝙ̄ ſcipm peccare mortalr̄ q̄cūqȝ genere peccati. ponat̄ ꝙ ſortes ꝯformet ſe iſti iudicio. ⁊ arguo ſic. Sortes magis vult ꝙ plato dānet̄: ꝙ̄ ꝙ ſortes peccet mortalr̄. ergo ſortes magis vult ꝙ plato dānet̄: ꝙ̄ ꝙ ſortes velit platonē dānari. ꝯña iſta ptȝ: q: ſortē velle platonē dānari/ eſt ſortē eſſe extra charitatē ⁊ peccare mortalr̄: ⁊ ſortes magis vult ꝙ p. dānet̄: ꝙ̄ ꝙ ſortes peccet mortalr̄ quocūqȝ gn̄e pcti: ḡ ſortes magis vult ꝙ p. dānet̄: ꝙ̄ ꝙ ſortes velit platonē dānari. ꝯñs includit ꝯdictionem: q: ſic magis vult ꝙ plato damnet̄: ꝙ̄ vult ꝙ plato dānet̄: qd̄ includit ꝯdictionē

Quarto. Preterea niſi iudiciū intellect⁹ neceſſitaret volūtatē: tūc ſequeret̄ ꝙ hō poſſet peccare mortalr̄ ſine quolibet actu voluntatis. ꝯñs falſum. q: pctm̄ ſm Aug. eſt adeo volūtariū: ꝙ niſi ſit volūtariū: nō eſt pctm̄. ꝯñam ꝓbo. q: pono ꝙ aliq̄s actualiſſime iudicet ꝙ dȝ velle ſubuenire iſti paupi indigēti. iſto iudicio poſito: aut pōt ſuſpēdere actū volūtatis: aut nō. ſi nō: tūc habeo ꝓpoſitū. ſi ſic: fiat. ⁊ arguo ſic. Iſte videt ꝓximū ſuū in extrema neceſſitate: ⁊ nō cōpatit̄: ḡ claudit viſcera ſua ab eo: ḡ charitas dei nō eſt in illo. Similr̄ nō vult ſm rectū iudiciū rōnis: ergo peccat in materia ꝓhibita ſub pena eterna. ḡ peccat mortalr̄: et tn̄ ſine actu voluntatis: qd̄ eſt ꝓpoſitum.

Quito. Preterea pono ꝙ voluntas habeat iudiciū clariſſimū de aliquo agibili: ⁊ volo ꝙ ꝑſiſtat in iſto iudicio. q̄ro tunc an volūtas pōt in oppoſitū illi⁹ agibilis an nō? ſi nō: habetur ꝓpoſitū. ſi ſic: ḡ ſtante iſto iudicio pōt oppoſitū hui⁹ agibilis ſibi appere bonum. ḡ pōt hō hr̄e iudiciū ꝙ hoc nō ē agēdum: ſtante clariſſimo iudicio ꝙ eſt agēdū ꝯñs falſum. q: hr̄et ſimul iudicia ꝯria ⁊ alterū in ſummo: qd̄ eſt ipoſſibile.

Sexto. Preterea pono ꝙ rō dictet alicui ꝙ magis dȝ velle illud qd̄ ſumme eſt ad honorē dei: ꝙ̄ qd̄cūqȝ qd̄ eſt ad cōmodū ſuū. ſi volūtas poſſit ſe iſti iudicio ꝯformare: ſit illud a. tūc ꝓbo ꝙ ſequatur ꝯdictio. Et arguo ſic. Magis vult a ꝙ̄ qd̄cūqȝ qd̄ eſt ad cōmodū ſuū: ḡ magis vult a ꝙ̄ vult a. qd̄ includit ꝯdictionem vt ptȝ.

Quitū princi. Quinto ad ꝑncipale: ſi voluntas creata vtēdo ⁊ fruēdo ſit libera: tunc pōt hō libere obligare ſe alteri ſub ꝯditione: ⁊ ꝯditiōe adimpleta tenetur ei ſm formā obligationis ꝑſtite ſub ꝯditione. Ptȝ ꝑ illud dictū vulgare. Omne promiſſum ab ore fidelis eſt debitū. Et ꝑnt ad hoc allegari iura ciuilia: ſȝ tranſeo ea. Et ꝯñam ꝓbo ꝑ illō qd̄ dr̄ ex̄ de iureiu. Peruenit ad nos ij. vbi habet̄ ꝙ ꝓmiſſum iuramento vel ſi dei atteſtatiōe vallatū/ tenet: niſi ꝯditiōe nō ſeruata. ḡ a ꝯrio ſimili ꝯditiōe ſeruata tenet. Ptȝ ḡ ꝙ ſi hō libere ſe obliget ſub cōditione: tenet ꝯditione ſtante. Sed ꝓbo ꝙ̄ ꝙ ſit falſum multipliciter.

In contrariū primo. Ptȝ primo ſic. Pono ꝙ ſor. obliget ſe platoni ſub hac forma: ꝙ teneat̄ dare platoni decē: ſi plato obuiet in a inſtanti ſolūmō hoī qui ſibi nō teneretur: ⁊ aliter non. iſto caſu poſito volo ꝙ plato in a obuiet ſoli ſorti: quo facto q̄ro vtrū ſor. teneat̄ platoni in decē an non? ſi nō tenet̄ platoni in decē: ⁊ plato nō obuiet niſi ſorti: ergo plato in a obuiat ſolūmō hoī qui ſibi non tenet̄. ⁊ ſub hac ꝯditione ſortes obligauit ſe platōi in decē. ḡ ſortes tenet̄ platoni in decē. ḡ ſi tenet̄: nō tenetur Si ꝯcedat̄ ꝙ ſortes tenet̄ platoni in decē: arguo ſic. ſortes in a tenet̄ platoni in decē: ⁊ plato in a obuiat ſoli ſorti: ḡ plato ſolum obuiat hoī q̄ ſibi nō tenet̄. ergo ꝯditio nō ſtat. ergo ſor. ſibi nō tenetur: q: ꝯditio fuit ꝙ ſibi non teneret̄: niſi obuiaret plato hoī ſolūmodo in a inſtāti qui ſibi nō teneret̄. ḡ aliquo caſu poſito aliquis hō obligat̄ ſub licita ꝯditione ⁊ poſſibili: ⁊ tn̄ in nullo tenetur illi cui ſe obligauit: nec per iudicē cōpelli pōt ſibi in aliquo ſatiſfacere.

Scd̄o. Preterea ſint tres hoīes ſortes/plato/cicero. et volo ꝙ ſortes obliget ſe ciceroni in. xx. libris: ſi tn̄ plato obliget ſe eidē immediate poſt in inſtanti: ⁊ nō alr̄. pono ergo ꝙ plato obliget ſe ciceroni in decē: ſi ſortes i nullo teneat̄ ciceroni: ⁊ nō alr̄. quo poſito q̄ro vtrū plato tenet̄ ciceroni in decē an non? Si tenet̄ ciceroni in decē: ḡ ſor. tenet̄ in duplo: per ꝑmā ptē caſus. Et ſequit̄. ſortes tenetur ciceroni: ḡ plato nō tenet̄: per ſcd̄am partē caſus. ergo ſi pla. tenet̄: plato nō tenetur. Si dicat̄ ꝙ plato nō tenet̄. Cōtra. ſequit̄ pla. nō tenet̄: ḡ ſortes nō tenet̄: q: plato obligauit ſe ſi ſortes non teneret̄: ⁊ non alr̄. ergo ſi pla. nō tenet̄: ſortes nō tenetur Et ſequit̄: ſor. nō tenet̄: ergo plato tenetur ex ꝑma parte caſus. ſi ergo pla. nō tenetur pla. tenet̄.

Tertiū. Preterea ponat̄ ꝙ dñs cicero habeat duos ſeruos: ſortē ⁊ platonē: et ꝙ idē dñs libere ꝯcedat vtriqȝ libertatē ſub hac ꝯditiōe ꝙ ſit liber: ſi ꝑmi⁹ cui obuiauerit non ſit liber. iſto caſu poſito volo ꝙ im

imediate poſtea obuiēt ſibi ipſis: q̄ facto q̄
ro nunqd ſoz.ꝛ pla.ſunt liberi an nō:ꝛ ꝙ
neuter ſit liber ꝓbaſ:qꝛ ſeqſ:ſoz.eſt liber:
ergo pla.eſt ſeruus:p pmā partē caſus.et
eodē modo ſequiſ:plato eſt liber:ergo ſoz.
eſt ſeru⁹:p ſcḋam ptē caſus:ꝗ neuter eoꝝ
eſt liber:qꝛ ſi ſoz.eſt liber:pla.eſt ſeruus:ꝛ
ſi pla.eſt ſeru⁹:pla.non eſt liber.Et eodem
Quarto. nō cōuenit arguere de platone. Preter-
ea ponaſ ꝙ Petr⁹ ꝛ Joānes ſic ſe habeāt
ad inuicē:ꝙ Petr⁹ velit religionē intrare
ſi Joānes vult intrare religionē:ꝛ nō ali-
ter:ꝛ ꝙ ioannes velit intrare religionē: ſi
petr⁹ nō velit intrare:ꝛ nō aliter. q̄ poſito
q̄ro vtrū petrus velit intrare religionē an
nō:ſi petr⁹ vult intrare:ꝗ ioannes vult in
trare:p primā ptē caſus:ꝛ ſi ioannes vult
intrare:petr⁹ nō vult intrare:p ſcḋam ptē
caſus.ergo ſi petr⁹ vult itrare:pe.nō vult
intrare.Si dicaſ ꝙ pe.nō vult itrare: tūc
arguiſ.Petrus nō vult intrare religionē:
ergo Jo.vult intrare religionē:per ſcḋam
partē caſus.Et ſi Jo.vult itrare religionē
ꝗ pe.vult intrare religionē:p pmā ptē ca-
ſus:ꝗ ſi petr⁹ nō vult intrare religionem:
petr⁹ vult itrare religionē.ꝗ nō oīs q̄ vult
Quito aliq̄d ſub ꝯditione:vult illud ſtāte ꝯditio
ne. Preterea.Cōtrahant martin⁹ ꝛ ber-
tha matrimoniū p v̄ba de pn̄ti:ꝛ ſub tali
cōditione dicat martin⁹:accipio te in vxo-
rem ſi imediate poſt a dixeris mihi verū:ꝛ
ſit a vnū inſtās craſtine diei.Dicat eodem
modo bertha martino:accipio te in virū ſi
cras imediate poſt a dixeris mihi verum.
quo facto pono ꝙ obuiēt ſibi mutuo ī cra
ſtino martin⁹ ꝛ bertha.Dicat vir mulieri:
non es vxoꝛ mea:ꝛ illa econuerſo:nec tu es
vir me⁹.Iſto caſu poſito:q̄ro an ꝯct⁹ pri-
ſtin⁹ valeat an nō. Si cōcedaſ ꝙ valeat:
ꝛ fuit ꝯctus cōditionalis:ꝗ cōditio ſtat.ſꝫ
cōditio fuit ꝙ vterqꝫ diceret verū alteri ī
mediate poſt a.ꝗ vterqꝫ dicit verū alteri ī-
mediate poſt a ꝗ ita eſt ꝙ vterqꝫ dixit ve-
rū.ꝛ vterqꝫ dixit neuter eſt cōiunx alteri⁹
ꝗ ita eſt ꝙ neuter eſt cōiunx alteri⁹:ꝛ per
ꝯn̄s ꝯct⁹ nihil valet. Si ꝯcedaſ ꝙ ꝯctus
nihil valet:Cōtra.ſi ꝯct⁹ nō valet:ꝗ vterqꝫ
iſtoꝝ dixit verū ſtatim poſt a. ergo ꝯditio
Sexto ꝯctus eſt adimpleta ꝗ ꝯct⁹ tenet. ꝗ ſi ꝯct⁹
nō valet:ꝯctus valet. Preterea.precipiat
de⁹ ſorti ꝙ caueat oē falſum:ꝛ indulgeat
ꝙ liceat q̄cq̄d libet:h̄ excepto ꝙ caueat ne
dicat falſum:ꝛ certificet eū ꝙ ſi dicat fal-
ſum:dānabiſ.Caſus ptꝫ:qꝛ de⁹ pōt libere
ordinare q̄cq̄d voluerit circa ſortē:q̄ poſi-
to nihil aliud dicat ſortes poſtea niſi iſtud
ſoz.dānabiſ.hoc etiā pōt libere facere.tūc
q̄ro vtrū ſortes iuſte dānabiſ an nō:ſi ſic:
ꝗ dixit verū:ꝛ dicit ꝙ dānabiſ: ꝗ nō ē ita
ꝙ dānabiſ:ꝗ ſi dānabiſ:non dānabiſ.Si
dicaſ ꝙ nō dānabiſ:Cōtra. ꝗ ita ē ꝙ hoc
eſt falſum ſoz.dānabiſ.ꝛ h̄ dixit.ꝗ falſum
Et vltra:ꝗ iuſte dānabiſ: ꝗ ſi nō dānabiſ:
dānabiſ. Sexto ad principale.Si volun Sextū princi.
tas hoīs eēt libera:qua rōne volūtas hu
ius eſſet libera:eadē rōne ꝛ volūtas alte-
rius ꝛc.ꝛ ſic ſequereſ ꝙ iſte hō poſſet aliū
diligere ꝛ nō diligere ſimul ꝛ ſemel:con ſe
quēs falſum:quia ponaſ caſus ꝙ ſint tm̄
tres hoīes ſortes plato et cicero.ꝛ volo ꝙ
ſoz.diligat oēm hoīem diligētem ſe: ꝛ tm̄
diligat talē:ſilr pla.ſoz.ſolum: ꝛ ſit cicero
terti⁹ q̄ velit diligere ſoz.ſi nō diligat niſi
ſolū vnū hoīem. Iſte caſus eſt poſſibilis:
ex q̄ q̄libet eoꝝ libere pōt velle ſicut pla-
cet ſibi.q̄ poſito:q̄ro an ſoz. diligit ſolum
platonē:an nō diligit ſolū platonē:ſi dili
git ſolū pla.ꝗ cicero diligit eū:qꝛ cicero di
ligit ſoz.ſi ſoz.diligat ſolū vnū hoīem:per
tertiā ptē caſus.ꝛ vltra:ꝗ pla.diligit cice.
p pmā ptē caſus.ꝛ vltra:ꝗ diligit duos:ꝛ
p ꝯn̄s nō ſolū pla.Cui⁹ oppoſitū ē ꝯceſſū.
Si dicaſ ꝙ ſoz.nō diligit ſolū pla.tūc ar-
guiſ ſic.ſoz.nō diligit ſolū pla. ꝗ cice.non
diligit ſoz.ꝛ vltra:ꝗ ſoz.nō diligit cice.ꝛ vl
tra.ꝗ diligit ſolū pla.ꝗ ſi nō diligit ſolum
pla.diligit ſolū pla.ꝗ ſi nō diligit ſolū pla
to.diligit ſolū pla.ꝛ ſequunſ ꝯdictoria ĩter
ſe. Preterea.ad idē arguiſ ſic.ſit ſoz.alb⁹ Scḋo
ꝛ plato niger:ꝛ velit pla.eſſe alb⁹:ꝛ ſoz.ni
ger.ꝛ arguiſ ſic.ſoz.vult eſſe ſimilis pla.ꝛ
nō vult eſſe ſimilis pla.ergo idē vult ꝛ nō
vult.Prima ps aīis ptꝫ ſic.ſortes vult eē
talis qualis eſt pla.p caſum:qꝛ vult eē ni-
ger:ꝗ vult eē ſimilis platoni.Scḋa ps ptꝫ
qꝛ ſortes ꝛ pla.volūt eſſe diſſimiles. ergo
ſoz vult eſſe diſſimilis pla. ꝛ pla.vult eſſe
diſſimilis ſorti.Et ſilr ſequiſ:ſoz. ꝛ pla.vo
lūt eſſe ſimiles:ꝗ ſoz.ꝛ pla. volunt habere Septimū prin.
qualitates eaſdē. Septimo ad principa
le.Si voluntas ꝛc.ſequiſ ꝙ hō poſſet vti
habitu ſciētie acq̄ſite:ꝛ cōſiderare ſm illā
toties q̄ties ſibi placeret.vt ptꝫ.ij. de aīa.
ꝛ ī cōmētatoꝛe cōmē.lx.vbi dꝛ ꝙ ītellige-
re poſſum⁹ qn̄ volum⁹:ſꝫ ſentire nō poſſu
mus qn̄ volumus:qꝛ in ſenſatione indige
mus ſenſatis extra que nō ſunt in noſtra
poteſtate,Et expreſſi⁹.iij.de aīa cōmento

xviij. Diſpoſitio habit⁹ eſt: ꝙ habẽs illum
pōt cōſiderare de illo cū voluerit ſine aliq̄
medio extrinſeco mouẽte. Uerba cōmen.
ſunt iſta. Hec eſt em̄ diſpoſitio habit⁹. ſ. ꝙ
habẽs habitū intelligat ꝑ illū illō qd̓ eſt
ſibi ꝓximū ex ſe: ⁊ qn̄ voluerit: abſq̧ eo ꝙ
indigeat aliq̄ alio extrinſeco. Si hō ꝗ ſm̄
eū ſit libere volūtatis: ⁊ habeat habitum
alicui⁹ ſciẽtie: pōt libere qn̄ vult ⁊ q̄ꝗeſcū
ꝙ vult conſiderare. ſed ꝙ hoc ꝯn̄s ſit fal-
ſum: ꝓbo ſic. ſit talis habituat⁹ grã exem
pli ſortes habẽs habitū alicui⁹ conſidera
bilis: qui ſit a: ⁊ pono ꝙ nō cōſideret actu
ipm̄ a. tūc per te ſortes pōt libere cōſidera
re de a. ponat̄ ꝗ ineſſe. ⁊ arguo ſic. ſortes
nūc cōſiderat de a libere. ꝗ ſortes pri⁹ vo-
luit cōſiderare de a. ꝯn̄a ptꝫ. ideo nūc cōſi
derat a: qꝛ voluit cōſiderare a. ⁊ vult cōſi-
derare a. igit̄ nulla cā eſt q̄re nūc ꝯſideret:
niſi qꝛ libere vult cōſiderare. ꝗ pri⁹ voluit
cōſiderare a: q̄ꝫ ꝯſideraret a: ſiue ꝙ cōſide
rauit a. tūc arguit̄. prius voluit cōſidera-
re a ꝙ cōſiderauit a: ſꝫ cū voluit cōſidera
re a: cōſiderauit a. ꝗ pri⁹ conſiderauit a q̄ꝫ
Proba- cōſiderauit a. qd̓ includit ꝯdictionē. Hec
tur ꝯſe- vltima ꝯn̄a ꝓbat̄: qꝛ ſeq̄tur. pri⁹ voluit cō
quẽtia ſiderare a: ꝗ pri⁹ cōſiderauit a. Nā ſi volu-
it cōſiderare a: cū oē volitū ſit cognitū: er
go pri⁹ cogitauit de a. qꝛ iꝑoſſibile eſt vel-
le a actualr̄: ſine ꝯſiderare de ipo a. Unde
Anſ. frequẽter dās differẽtiā inter volun
tatē q̄ eſt inſtrumentū: ⁊ volūtatē que eſt
vſus: dicit ꝙ vſus nunq̄ꝫ eſt niſi qn̄ cogi-
tat̄ illud qd̓ eſt volitū. igit̄ ſequit̄ ꝙ ſi pri⁹
ante b inſtās voluit cōſiderare a: pri⁹ cōſi
derauit a: ꝗ cōſiderauit anteq̄ꝫ ꝯſiderauit
Ad idē ꝯn̄s iꝑoſſibile. Preterea ſub alia forma
ſecūdo ſic. Si hoc eſſet verū: hō poſſet libere eorꝫ
ſub q̄ ſunt in memoria ſua recordari. ꝯn̄s fal
alia for- ſum: qꝛ ſi ſortes vult recordari: ꝗ recordat̄
ma. qꝛ volūtas recordādi de a: ꝓcedit ex recor
datiōe ipſi⁹ a. Si igit̄ recordatio ipſi⁹ ꝓce
dit a volūtate: qꝛ volūtas vult libere recor
dari de a: ſeq̄t̄ ꝙ reſpectu eiuſdē idē erit cā
⁊ effect⁹. Qꝛ aūt volūtas recordādi de a ꝓ
cedit ex ipſa recordatione: dic̄ expſſe btūs
Aug. ij. de lib. c. xxj. de ꝑuis. ⁊. vij. c. de ma
gnis vbi dicit ſic. Quicq̄d em̄ recordari vo
lum⁹: iā recordati ſum⁹ in memoria nr̃a eē
Tertio vel fuiſſe. Preterea ſi libere poſſum cōſi-
ad idē. derare de a: cui⁹ habitū habeo: ꝗ anteq̄ꝫ cō
ſiderē de a: libere poſſum deliberare an ve
lim cōſiderare de a: an nō. ꝯn̄a ptꝫ: qꝛ nul

lus act⁹ eſt liber niſi p̄ceſſerit deliberatio:
ꝯn̄s falſum. Nā ſequit̄: delibero ſi velim
cōſiderare de a vel nō: ergo cōſidero de a.
Si igit̄ cōſidero de a: anteq̄ꝫ cōſidero de a
⁊ delibero ad cōſiderādum de a: ſequit̄ ꝙ
pri⁹ cōſidero q̄ꝫ conſidero: qd̓ eſt ꝯdictio.
Preterea pari rōne volūtas pōt diuer- Quar-
tere intellectū libere a cōſideratione illi⁹ to.
a ad cōſiderādū aliq̄d aliud qd̓ mō nō eſt
cōſideratū. ꝯn̄s falſum. Nā ſit illud nō cō
ſideratū b. tūc arguo ſic. volūtas vult di-
uertere intellectū a cōſideratione a ad cō
ſiderādū b: ꝗ vult cōſiderare b: ⁊ nondum
cōſiderauit b. qꝛ tūc nō pōt diuertere in-
tellectū ad b. qꝛ tūc foret diuerſus intelle
ct⁹ an̄ diuerſionē. ꝗ an̄ diuerſionē nō cōſi-
derat de b: ⁊ tn̄ an̄ diuerſionē vult cōſide
rare de b. ergo vult cōſiderare de b: qn̄ ni-
hil cōſiderat de b. quod eſt impoſſibile: qꝛ
ſi nihil cōſiderat de b: nihil cōſiderat circa
b: nec vult circa b. Octauo ad principale Octa-
ſi volūtas ⁊c. ergo libere pōt elicere duos uū pn̄.
actus oppoſitos ſucceſſiue ⁊ immediate.
conſequens falſum. Nam ſi eſt poſſibile:
pono ꝙ a ſit vna hora: ⁊ b ſit alia īmedia
te ſequens. ⁊ pono ꝙ angelus velit per to
tum a ſortem ſedere: ⁊ per totum b ſortem
non ſedere. Tūc arguitur ſic. per totum b
vult ſortē nō ſedere: ⁊ hoc libere. ſꝫ omne
qd̓ aliquid vult libere: prius mouet ſe ad
volendū illud. ſm̄ Anſel. de caſu diaboli
ca. xij. Quicquid mouet ſe ad volēdū: pri⁹
vult ſe ita mouere: ergo in inſtanti medio
inter b ⁊ a ille angelus incipit ſe mouere
ad volendum. ergo prius ante b voluit ſe
ita mouere: ergo prius ante b voluit ſortē
nō ſedere: ſed ſemꝑ ante b voluit ſortem ſe
dere: ergo voluit ſimul ſortē ſedere ⁊ nō ſe
dere. Iſtud argumentū ſtat in pōdere hu
ius auctoritatis. Nono ad pn̄cipale. Si Nonū
ſic: ſequit̄ ꝙ voluntas poſſet ſimul mere- pn̄ci.
ri ⁊ demereri libere. ꝯn̄s falſum. Quod ꝓ Proba-
bo multipliciter. Primo ſic. ponat̄ ꝙ ali- tur ꝯſe-
q̄s hō in pria pte ꝓportionabili vni⁹ ho- quens
re mereat̄: ⁊ in ſcđa peccet: ⁊ in tertia me- eſſe fal-
reatur: ⁊ in q̄rta peccet: ⁊ ſic ſemꝑ alterna ſum.
tim ſm̄ oēs ptes ꝓportionabiles hui⁹ ho
re: in cui⁹ hore vltio inſtāti moriat̄: ⁊ ſit il
lud inſtās a. tūc ſeq̄t̄ ꝙ iſtū hoīem nō pōt
de⁹ p̄miare nec punire: qꝛ nec fuit finali-
ter malus nec finaliter bon⁹: ergo talē nō Rn̄ſio.
pōt deus nec ſciet iudicare. Si dicatur ꝙ Repli-
fuit finaliter mal⁹: Cōtra. ergo ꝑ aliqd̓ tē ca.

pus immediate ante inſtãs a fuit malus.
ſit illud tẽpus b. Et arguit̃ ſic. In b ſunt
diuerſe ptes ꝓportionabiles: g̃ in aliqua
parte ipſi⁹ b eſt bon⁹.ergo per totũ b non
fuit malus. ergo ſi fuit malus in pria me-
dietate b tp̃is:ſequit̃ ꝙ fuit bonus in alia
medietate poſt illã. Et eodẽ mõ conuenit
arguere ꝙ nõ fuit finaliter bon⁹. Preter
Scdo. ea ſortes intẽdit actũ meritoriũ vſq; ad in
ſtãs a:in quo moriat̃.⁊ arguit̃ ſic. Iſte in-
tedebat libere actũ meritoriũ ꝑ totã horã:
g̃ nõ eſt dare maximũ gradũ meriti quem
ipſe habuerit.ergo cũ premiũ debeat ſm
gradũ maximũ:⁊ nullus fuit gradus ma
xim⁹ i ſorte:q2 quocũq; gradu dato/poſt-
ea habuerit maiorẽ:ſicut faciliter ꝑ caſum
Tertio deduceret̃:g̃ de⁹ neſciet eũ p̃miare digne.
Preterea.ſint duo hoĩes ſortes ⁊ plato:
⁊ mereãtur ꝑ vnã horã eq̃liter:cui⁹ vltimũ
inſtans ſit a.⁊ moriat̃ ſortes in a.⁊ viuat
plato vlteri⁹:ſ3 nõ mereatur plus.iſto ca-
ſu poſito q̃ro an ſor.⁊ pla.eodẽ mõ p̃mia-
bũtur an nõ?Si ineq̃liter:cũ plato nõ de-
beat habere min⁹ aliq̃ rõne:ſeq̃tur ꝙ ha-
bebit plus.Qz nõ d3 habere min⁹ manife
ſte apparet:q2 eq̃liter meruit:⁊ diuti⁹ fu
it in gr̃a.Si diceret̃ ꝙ plus habebit de p̃
mio:q̃ro vtrũ p̃miũ platonis tunc excedit
premiũ ſortis in indiuiſibili an in diuiſibi
li?Si in indiuiſibili:g̃ ꝓ inſtãti correſpon
det premiũ diuiſibile.ergo q̃ in ĩfinitis in
ſtãtib⁹ meret̃:foret dign⁹ p̃mio infinito.⁊
ſic ꝑ ꝯñs quicũq; mereret̃ ꝑ aliqđ tẽpus:
foret dign⁹ p̃mio infinito. Silr̃ equale p̃-
miũ correſpõdet iſti tp̃i ⁊ inſtãti.nã capio
meritũ platonis in tp̃e aliquo:qđ ſit b. et
exceſſum meriti quẽ tu dicis eũ habere vl
tra ſortẽ ꝓ illo inſtãti a preciſe:quẽ ponis
exceſſum diuiſibilẽ q̃ ſit c.tũc quero vtrũ b
eſt equale c an nõ?ſi ſic:habeo ꝓpoſitũ ꝙ
equale p̃miũ correſpondet platoni ꝓ iſtã
ti ſicut ꝓ certo tp̃e dato.ſi b nõ eſt equale
c.nec eſt min⁹:cõſtat:q2 ſic meritũ elicitũ
in iſtãti excederet meritũ elicitũ ꝑ tp̃s ab
eodẽ conatu:ergo eſt maius.ſed certũ ẽ ꝙ
nõ eſt maius niſi in ꝓportione finita.Sit
gratia exẽpli ꝙ in triplo ſit b maius c.vo
lo tunc ꝙ plato eliciat vnũ actũ vel vnum
meritum in tẽpore in triplo minoris boni
tatis q̃ eſt b.ergo illud meritũ eſt eq̃le c.
Quar- ⁊ tñ erit elicitũ in tp̃e.g̃ tp̃ale meritũ ⁊ in
to. ſtãtaneũ erũt equalia. Preterea.ſuppono
ꝙ circũſtãtia bona finis diminuat pctm̃.
Sint ergo duo hoĩes ſ3 ſortes ⁊ plato:⁊
pono ꝙ ſortes occidat patrẽ ſuũ gratis/
nullũ bonũ finẽ intẽdẽdo:⁊ occidat plato
patrẽ ſuũ ꝓpter bonũ reipublice.Iſto po
ſito ꝓbo ꝙ ſortes peccat pctõ infinite ma
litie intẽſiue.Et arguo ſic.ſortes cõmittit
pctm̃ in infinitũ graui⁹ platone:ergo com
mittit pctm̃ infinite malitie. Antecedens
ꝓbo:q2 ſortes peccat in triplo grauius q̃
plato:q2 ſi ſortes peccaret ꝓpter finẽ i du
plo minus bonũ q̃ ſit finis intẽtus a pla-
tone:adhuc in duplo peccaret graui⁹ pla-
tone.⁊ nũc peccat graui⁹ q̃ tũc:q2 ꝯſtat ꝙ
nullũ bonũ finẽ intẽdit: ergo peccat nunc
plus q̃ in duplo graui⁹ q̃ plato.Eadẽ rõ
ne ꝓbo ꝙ in q̃druplo peccat graui⁹: q2 ſi
cõſimilẽ actũ illi quẽ mõ facit/faceret pro
pter finẽ i q̃druplo min⁹ bonũ q̃ ſit finis
nũc intẽtus a platone:adhuc in q̃druplo
graui⁹ peccaret platone.ſ3 nũc peccat gra
uius q̃ tũc faceret:g̃ nũc peccat ĩ quadru
plo grauius.Et ſic põt argui de quacũq;
ꝓportione finita.Et tũc arguit̃ ſic. Peccat
in duplo grauius:⁊ in triplo:⁊ in quadru
plo:⁊ ſic in infinitũ:g̃ ꝯmittit pctm̃ infini Quīto
te malitie intẽſiue:qđ eſt ꝓpoſitũ. Pre-
terea arguo ſic. Velle occidere duos hoĩes
eſt pctm̃ alicui⁹ grauitatis.ergo velle occi
dere q̃tuor eſt pctm̃ quadruple grauitatis
g̃ velle occidere infinitos eſt pctm̃ infinite
malitie intẽſiue. Preterea.velle peccare Sexto
ꝑ duos dies eſt graui⁹ q̃ velle peccare ꝑ
vnũ diẽ tm̃.g̃ velle peccare per ĩfinitũ tp̃s
eſt in infinitũ graui⁹ q̃ velle peccare per
vnũ diẽ tm̃.ergo ſi ſortes vult peccare per
tp̃s ĩfinitũ:cõmittet pctm̃ infinite mali- Septi
tie ſiue grauitatis. Preterea arguit̃ ſub mo.
hac forma.velle peccare ꝑ tp̃s infinitũ eſt
grauius q̃ velle peccare ꝑ vnũ diẽ tm̃.ma
nifeſtũ eſt.quero tũc vtrũ in infinitũ gra-
uius:an in aliqua certa ꝓportione?Si in
infinitũ grauius:habet̃ ꝓpoſitum.Si in
aliqua certa ꝓportiõe:det̃ illa:⁊ ſit gratia
exempli centupla.⁊ tunc arguit̃ ſic.pecca-
re ꝑ duos dies eſt grauius q̃ per vnũ tm̃:
⁊ ꝑ q̃tuor q̃ ꝑ vnũ vel duos tm̃.g̃ ſic addẽ
do numerũ dierũ erit deuenire ad aliquã
multitudinẽ dierũ finitã:ꝑ quã velle pec-
care eſt in cẽtuplo graui⁹ q̃ velle peccare
ꝑ vnũ diẽ tm̃.⁊ tamẽ cũ non ſit graui⁹ per
te velle peccare ꝑ tp̃s infinitũ q̃ velle pec
care ꝑ vnum diem tm̃ in centuplo: ſequi-
tur ꝙ velle peccare per tp̃s infinitũ nõ eſt

grauius ꝙ̄ velle peccare per certū nume-
octauo rū dierū.ꝯn̄s falſum. Preterea cōmittēs
pctm̄ ebꝛietatis/cōmittit peccatū infinite
grauitat(:qꝛ ex vna ebꝛietate poſſent ꝯtin
gere mala infinita: ſed non minus peccat
ebꝛius ſi non contingant: qꝛ quantum in
eo eſt cōtingerēt.ergo peccat mō peccato
infinito.Confirmat̄ iſta ratio:qꝛ tot mere
tur ebꝛius increpationes vel penas: quot
peccata ſequūtur ex ebꝛietate. Unde pħs
iij.Ethico.c.v.Ebꝛius ſi in tali ignoꝛantia
cōmiſerit flagitiū:tunc nō excuſat̄:ſed me
ret̄ duplices increpationes. vnam ꝓpter
ebꝛietatē qua fact⁹ eſt ignoꝛās: ⁊ aliā pro
pctō ex illa ignoꝛātia cōmiſſo:qꝛ dn̄s eius
fuit.i.habuit in ſua ptāte inebꝛiari. ergo
ſi ex ebꝛietate ſequunt̄ vitia infinita:debe
ret puniri pena infinita intēſiue. Sed nō
minus peccat modo:licet non ſequant̄: qꝛ
quantū in eo eſt/cāni pꝛeſtitit vt ſequant̄
Nono. Preterea:ponat̄ ꝙ ſoꝛtes iuret ꝙ reue
labit platoni oē pctm̄ qd̄ faciet citra a in-
ſtans omittēdo vel cōmittendo. ponat̄ er
go ꝙ ſtatim deueniat ebꝛi⁹: ⁊ ꝙ non reue
let platoni ante a.tūc arguit̄ ſic.ſoꝛtes iu-
rauit ꝙ reuelaret platoni oē pctm̄ omit-
tendū vel cōmittēdū a ſe ante a. ⁊ ipſe fu-
it ebꝛius ante a. ⁊ illud peccatū nō reuela
uit platoni.ergo ante a fuit piurus.ģ ſoꝛ-
tes ante a omiſit vel cōmiſit aliqd̄ pecca-
tum aliud ab ebꝛietate. ⁊ illud fuit ſecun-
dū pctm̄ nō reuelatū platoni ante a.ģ ſoꝛ
tes ante a fuit piurus ꝓ illo ſcd̄o pctō nō
reuelato.ergo ante a iterū fuit piurus ꝓ
illo ſcd̄o piurio:⁊ ꝑ idē ꝓbat̄ ꝙ fuit tertio
piurus:⁊ ſic in infinitū. ergo ante a pecca
Deci- uit pctīs infinitis:⁊ meruit penā infinitā
mū ꝓn intēſiue. Decimo ad pꝛincipale.ſi volun-
cipale. tas ⁊c.tūc pōt elicere actū ſuū in inſtanti
vel in tpe libere ſicut ſibi placeret.ꝯn̄s eſt
falſum:qꝛ nihil ꝓhibet: nec eſt ibi aliqua
reſiſtētia.ergo ſtatim ſequitur actio. Jſta
ꝯn̄a ptʒ.iiij.phyſicoꝝ.cō.lxxj.aiibi.iij.phy
Scd̄o. ſicoꝝ cō.v. Scd̄o.qꝛ ſi volūtas nō poſſit
velle de nouo niſi in tpe: ſequit̄ ꝙ hō exi-
ſtens in aliq̄ pctō/neceſſario erit poſtea in
pctō ꝑ tpͣs:qꝛ neceſſario āteꝗ̄ eliciat̄ act⁹
cōtritionis:erit tēpus lapſum: ⁊ toto illo
tpe eſt in pctō:ergo velit nolit eſt in pctō.
Tertio Tertio.ſi volūtas nō pōt libere velle in
inſtāti:ſeqtur ꝙ chꝛiſt⁹ nō meruit in ṗmo
inſtāti ſue cōceptionis.ꝯn̄s falſum:qꝛ ſm
magiſtrū.iij.ſen.di.xviij. A pꝛincipio ſue

cōceptiōis habuit ſummū meritū. Quar Quar-
to:qꝛ aliter chꝛiſt⁹ nō eſſet ſubito in altari to.
ꝯn̄s eſt falſum:ꝯn̄a ꝓbat̄:qꝛ vel eſt ibi de
nouo volēdo:vl̄ nō volēdo.ſi volēdo:⁊ nō
pōt velle niſi in tpe:ſeqtur ꝙ pri⁹ fuit ibi
ꝗ̄ voluit:vel pri⁹ voluit ibi eſſe ꝙ̄ fuit:qꝛ
vtrūqꝫ eſt incōueniēs. Quīto:qꝛ tāte po Quīto
tētie eſt virt⁹ libera ſicut virt⁹ naturalis:
ſed virt⁹ naturalis hʒ opationē in inſtāti
ģ ⁊c.Maioꝛ ptʒ:⁊ cōfirmat̄ ꝑ Aug. de li-
bero arbitrio ca.iij. Nihil eſt tā in nr̄a po-
teſtate ꝗ̄ ipſa volūtas:ea eīm pꝛoꝛſus nul
lo īteruallo ⁊ moꝛ vt volum⁹ pſto ē.Maioꝛ
ptʒ:qꝛ lūīnoſum coꝛp⁹ agit ſubito. ſic ptʒ
vj.phyſi.cō.xxxij. Et in de ſenſu ⁊ ſenſa-
to. Sexto:qꝛ intellect⁹ intelligit ſubito. Sexto
ergo voluntas pōt velle ſubito. ꝯn̄a ptʒ:
qꝛ volūtas eſt potētia ita actiua ⁊ ita im-
materialis ⁊ ita potēs:nec hʒ maioꝛē reſi-
ſtentiā. Ān̄s ꝓbat̄.iij.de aīa.cō.xxiij.vbi
dicit pħs ⁊ commentatoꝛ ꝙ intellectio eſt
actio ꝑfecta:⁊ fit in nō tpe:⁊ nō pꝛecedit
ipam actio determinata. Septīo: qꝛ.xij. Septi
meta.cō.iij.Uoluptas delectatio vel volū mo.
tas ſequit̄ appħēſionē ſicut vmbꝛa coꝛp⁹:
ſʒ delectatio nō eſt ſine volitione:ģ volitio
ſeqtur appħēſionē in eadē mēſura. Octa Octa-
uo:qꝛ viſio fit ſubito:igit̄ ⁊ volitio. Ān̄s uo.
ptʒ.iij.de aīa.cō.xviij.vbi dicit cōmētatoꝛ
ꝙ ſentire eſt ꝑfecta actio ⁊ ſine tpe:⁊ abſ-
qꝫ hoc ꝙ eā ꝓcedat actio determinata.Et
infra intēdit declarare cām ꝓpter quā in
telligit ſine tpe:pari rōne ģ etiā volitio fit
in nō tpe.Cōfirmat̄: qꝛ qñcūqꝫ aīal videt Confir
volūtas copulat ꝯtutē viſiuā cū obiecto: matur.
qꝛ aliter aīal nō videret.ſicut dicit Augu.
ij.de tri.ꝑ totū.et.ij.de li.ar.ca.viij. Sed
volūtas nō copulat aliq̄ niſi ꝑ actum ſuū:
ergo quādocūqꝫ animal videt:habet actū
ſuū.Et ita ſi viſio fit in inſtāti:volitio erit
in inſtanti. Nono:qꝛ aliquod agens na- Nono.
turale agit ſubito:ſicut coꝛp⁹ luminoſum
ſm cōmentatoꝛem.vj.phyſicoꝛum cōmē.
xxxij.igitur volūtas multo magis agit ſu
bito. Decimo arguitur ſic.ſi volitio non Decīo.
poſſet eſſe niſi in tpe:ſequeret̄ ꝙ diabolus
peccauit qñ fuit obduratus:⁊ ſic nunꝗ̄ li
bere peccauit.ꝯſequētia patet: qꝛ diabol⁹
poſtqꝫ peccauit:nō manſit per aliqd̄ tem-
pus ſine obduratione:quia tunc potuiſſet
penituiſſe:vel igit̄ peccauit in pꝛimo inſtā
ti:quia ſi in tempoꝛe :ergo ſua mala voli-
tio nō habuit pꝛimum inſtans; quia dura

uit p tp̄s ꝛ ſic in ſcd̄a pte tp̄is potuit peni-
tuiſſe. Tūc arguo ſub hac forma: aut pctm̄
ſuū pceſſit indurationē ſuā: vel nō: ſi nō: ꝗ
nulla culpa pceſſit penā. ſi ſic: cū nō poſſit
eſſe niſi in tpe: ergo tp̄s pceſſit anteꝙ eſſet
Unde- induratio. ꝛ ſic ī ſcd̄a medietate potuit pe
cimo. nituiſſe. ꝯn̄s falſum ꝛ ꝯ Auguſtinū. Un-
decimo. ſi nō ſit dare p̄mū inſtās act⁹ volū
tatis: eadē rōne nec vltimū: ꝛ p ꝯn̄s inter
demeritū ꝛ penā p̄mi angeli eſſet inſtans
in quo neutrū hr̄et: ꝛ p ꝯn̄s tūc p̄mus an-
gelus non fuiſſet btūs nec miſer: qđ negat
Aug. iij. de li. ar. ca. xxiiij. vbi dicit ſic. Non
ſinit aīa peccatrix nō reddere debitū deo:
aut em̄ reddit bene vtēdo qđ accepit: aut
reddit omittēdo quo bn̄ vti noluit. Nāqꝫ ſi
non reddit faciendo iuſtitiā: reddit patiē-
do miſeriam. Et paulo poſt ſequit. In nul
lo interuallo tp̄is ita diuiduntur: vt qđ in
aliquo tpe nō faciat qđ dꝫ: ꝛ alio patiatur
qđ dꝫ: vel in puncto tp̄is vniuerſi pulchri-
tudo deturpet: vt ſit in ea pcti dedecus ſi-
Duode ne decore vindicte. Duodecio ſm̄ Augu.
cimo. iij. de lib. ar. vbi p̄riꝰ. pctm̄ diaboli nullo
interuallo tp̄is fuit ſine pena debita: ergo
ſi nō fuit aliqđ primū inſtās in quo pecca-
uit: ſequit ꝙ pctm̄ nō preceſſit ſuā penam.
ꝯn̄s falſum: qꝛ cā efficiēs neceſſario prece-
dit ſuū effectū tpe. xij. meta. cōmen. xvij. et
ix. meta. cō. xiij. vbi habet ꝙ agēs neceſſa-
Decio rio precedit ſuū effectū tpe. Decimotertio
tertio. ſi nō ſit dare primum inſtās: ſequitur ꝙ ſit
dare vltimū inſtās charitatis: ꝛ p ꝯn̄s qn̄
res pmanēs corrūpit: in medio inſtāti in-
ter eſſe ꝛ nō eſſe pmanens habebit eē. ꝯn̄s
eſt ꝯ cōmētatorē ꝛ pħm. viij. phyſicoꝝ cō.
ix. vbi habet ꝙ qn̄ res pmanens corrūpit:
in inſtāti medio inter eſſe ꝛ nō eſſe res non
Decio- eſt: ꝛ ecōuerſo qn̄ res gn̄at. Decimoquar
quarto to ſic. precipiat alicui ꝙ in aliquo inſtanti
incipiat aliqđ opus meritoriū: ꝛ volo ꝙ
omittat illud facere gratis: iſto poſito non
obſtāte omiſſione illius qđ ſibi precipieba
tur pbo ꝙ non peccauit pctō omiſſionis:
qꝛ q̄ro qn̄ p̄mo peccauit? nō in p̄mo inſtan
ti: qꝛ tūc nō dimiſit facere qđ debuit: quia
tūc nō tenebat ad aliquā volitionē: nec pec
cauit poſt illud inſtās: qꝛ nō erat ſibi prece
ptū ꝙ illud inciperet p illud inſtās. ergo
poſt illud inſtans hec fuit falſa: iſte pecca-
uit: ergo nūꝙ peccauit: ꝛ p ꝯn̄s peccauit ꝛ
Decio non peccauit. Decimoq̄nto ſic. ſi ſic: foret
quinto poſſibile ꝙ res pmanēs nō pmaneret niſi

p inſtans. ꝯn̄s eſt falſuꝫ ꝛ ꝯ pħm. viij. phy
ſi. cō. lxviij. alibi cō. lxxxiij. vbi habetur ſic.
Impoſſibile eſt ꝙ motus gn̄ationis ſit cō
tinuus cū motu corruptionis: qꝛ ſi iſti duo
mot⁹ eſſent ꝯtinui: non haberent gn̄aliter
eſſe in actu: oē em̄ ex̄ns in actu eſt in tpe.
Nec ꝯn̄a pbat. ponat ꝙ deus creet chari-
tatē in inſtanti aliquo in hoīe: ꝛ ꝙ ille hō
īmediate poſt eliciat actū maximū peccati
mortalis: ſequit ꝙ charitas illa nō manet
niſi p inſtās. Decimoſexto: qꝛ angel⁹ ſta Decio
tim qn̄ fuit creatus: cognouit deū: ꝛ lauda ſexto.
uit deū. ergo in p̄mo inſtāti habuit actum
volūtatis. Decimoſeptimo. ſi nō ſit dare Decio
p̄mū inſtās volūtatis: ſequit poſito poſſi- ſeptio.
bili ꝙ angelus qn̄ fuit creat⁹ peccauit: nec
pri⁹ fuit bon⁹. ꝯn̄s eſt ꝯ Aug. xij. de ci. dei
c. vj. vbi pbat ꝙ nulla volūtas pōt eē ma
la ab eterno. Et arguit ſic. vitiū eſt in hac
volūtate: ergo adimit aliqđ bonū huic vo
lūtati. ergo aliqđ bonū pceſſit in hac volū
tate. ergo bonitas illa pceſſit hoc vitium.
Un̄ cōcludit. Nō igit potuit eſſe ſempiter-
na volūtas mala in ea re ī qua bonū natu
rale precefferat: qꝛ voluntas mala nocēdo
pōt adimere. hec ille. Undecimo arguit Xj. p̄n.
principaliter ſic. Si voluntas ꝛc. ſequeret
ꝙ ipā ſit potētia paſſiua ꝛ nō actiua. ꝯn̄s
eſt falſum: ꝯn̄a pbat p cō. iij. phyſi. cōmē.
xx. alſ. ij. phyſi. cō. xlviij. Cōtingēs equali-
ter nō inuenit in potētijs agētib⁹ p ſe: ſed
in potētijs paſſiuis: ꝛ in illis quaꝝ ppria
rō ad receptionē duoꝝ ꝯrioꝝ eſt eq̄lis. Et
parū ante in eodē cōmē. Actio nō ꝯuenit
ab eo qđ eſt ꝯtingēs equalr̄. ſ. ad vtrūlibꝫ:
niſi ex aliq̄ cā extrinſeca adiuncta cū eo. ꝗ
ſi voluntas ſit libera librate ꝯdictiōis ad
ſuū actū: ipſa reſpectu illi⁹ eſt ꝯtingēs ad
vtrūlibet. ꝗ reſpectu illi⁹ nō eſt actiua: ſed
paſſiua tantū. Falſitas ꝯn̄tis pꝫ. quia ſi Proba
eēt tātū paſſiua: tūc p̄n̄te agēte vel p̄n̄tib⁹ tur fal-
agētib⁹ q̄ ſunt nata cauſare actū: ipā neceſ ſitas
ſario pateret: nec potētia paſſiua hꝫ ſuam ꝯn̄tis.
opationē ī ſua ptāte. Nā nō eſt ī ptāte ſua
ꝙ patiat ꝛ nō patiat agēte approximato:
ꝛ ſic piret libtas volūtatis. Duodecio ad Xij. p̄n.
p̄ncipale. Si volūtas ꝛc. ꝗ volūtas pōt li-
bere nō diligere deū clare viſum. ꝯn̄s fal-
ſum ꝛ ꝯ mgr̄m li. iiij. q̄ vult ꝙ ipijs nō ma
nifeſtabit filius dei in forma dei in finali
iudicio: qꝛ ſic non pōt videri niſi ad gau-
diū: ergo deus nō pōt clare videri a volun
tate: qn̄ ipſa circa eū habeat actū gaudij:

ergo non niſi diligat.vñ dicit mgr̄.Deitas
chriſti ſine gaudio videri nõ põt.ꝯña ꝓba
tur:q2 ſic dec̄ oppoſitũ ꝯñtis.ſ.ꝙ volũtas
neceſſario velit vel diligat deũ clarevisum
ſequit̄ ꝙ volũtas nõ eſt volũtas.Jſta ꝯña
ꝓbat̄ p dctm̄ Aug.iij de li.ar.ca.iij.vbi ar-
guit ꝙ diuina pſciẽtia nõ ĩponit neceſſita
tẽ volũtati:ꝛ arguit ſic. Si neceſſe ẽ vt vo
lũtas velit:vñ volet cũ volũtas nõ erit: et
ĩfra. Uolũtas nr̄a nec volũtas eẽt niſi eẽt
in nr̄a ptãte. Porro qꝛ eſt in nr̄a ptãte:iõ
libera eſt.ğ ſm Aug.volũtas nõ eẽt volũ-
tas:niſi eẽt in nr̄a ptãte:nec eẽt libera. Et
cõſtat ꝙ loquit̄ de volũtate q̃ ẽ volitio vel
vſus:ꝛ nõ inſtrm̄. ergo illa volitio que eſt
neceſſario in volẽte:nõ eſt libera:nec ẽ vo-
litio dicẽda ſm eũ.Jteꝫ.ſi ſic:volũtas põt
nolle beatitudinẽ.ꝯñs falſum ꝛ ꝯ Au.xiij.
de tri.ꝙ ꝓ viſſimo certiſſimoꝙꝫ poſſumus
dicere breviuere oẽs hoĩes velle.ca.viij.ix.
Xiij.pñ ꝛ.x.ꝑ totũ. Jtẽ decimotertio arguit ad
capa. ꝓpoſitũ ſub hac forma. Si volũtas ꝛc.vo
lũtas creata poſſet libere velle vitare pec-
catũ.ꝯñs falſũ:q2 ſi volũtas Ade potuiſſꝫ
vitaſſe pctm̄:aut ergo qñ peccauit:aut an
teꝙ̃ peccauerit:aut poſtꝙ̃ peccauerit. Nõ
aũt potuit vitare qñ peccauit:q2 tunc non
fuit ille act⁹ futur⁹:nec ꝑ ꝯñs in ſua ptãte
Nec poſtꝙ̃ peccauerit:q2 nõ potuit facere
p̄teritũ nõ fuiſſe p̄teritũ poſtꝙꝫ fuit p̄teri-
tũ.ergo relinquit ꝙ Adã nõ potuit vitare
pctm̄:niſi preciſe in tp̄e anteꝙ̃ peccauerit.
Tũc ſit illud tp̄s a.ꝛ arguo ſic.Tãtũ i a po
tuit vitare pctm̄:ꝛ nunꝙ̃ ante a: nec poſt
a.ergo tm̄ in a tenebat̄ vitare pctm̄.ğ poſt
a nõ tenebat̄ vitare pctm̄.ergo poſt a non
peccauit. Jtẽ arguo ſub hac forma.ſi hõ
Scdo. põt vitare pctm̄:aut pctm̄ preſens:aut fu-
turum:aut p̄teritũ. p̄teritũ ꝛ pñs nõ põt:
vt ptꝫ ꝑ p̄dicta. Relinquit̄ ergo ꝙ hõ an-
teꝙꝫ peccaret ſiue peccet: põt vitare pctm̄
futurũ. ꝯñs falſum. q2 ſi põt vitare pctm̄
futurũ:ſit illud a.ꝛ arguo ſic.a eſt futurũ:
ergo ab eterno fuit futurũ.ſꝫ nõ eſt ĩ ptãte
volũtatis create vitare vel impedire ne il-
lud ſit qd̃ fuit ab eterno futuꝝ: q2 ſic eſſet
in ptãte ſua decipe deũ vl̄ aiam chriſti. Nã
aĩa chriſti heri aſſenſit iſti ꝓpõni: a ab eter
no fuit futurũ:ergo volũtas creata nõ põt
Tertio vitare pctm̄ futurũ. Jtẽ ſi voluntas põt
vitare pctm̄ futurũ:ponat̄ in eſſe:ꝛ ſit gr̄a
exẽpli a.hoc eſt verũ: in inſtãti p̄nti volun
tas vitauit a.ꝛ arguo ſic.hec volũtas vita
uit a:ergo nõ cõmiſit peccatũ a: ergo a nõ
fuit futurũ.igit̄ a nõ vitauit pctm̄ futurũ.
Jtẽ ſi volũtas tenet̄ vitare peccatũ: q̃ro Quar-
vtrũ pctm̄ cõmittendũ a ſe:an pctm̄ nõ cõ to.
mittendũ a ſe aut ab alio: ſcdm̄ nõ põt da
ri:q2 illud nõ põt vitare: ex q̃ illud nunꝙ̃
cõmittet. Si teneat̄ vitare pctm̄ cõmitten Quĩto
dum a ſe:tenet̄ ad impoſſibile.nã hec ẽ ne-
ceſſaria:omne cõmittẽdũ a ſe eſt cõmitten
dum a ſe:ergo videt̄ ꝙ volũtas ꝛc. Pre- Sexto.
terea ad idẽ ꝓbat̄ ꝙ poſito poſſibili in eẽ:
voluntas neceſſitabit ad peccandũ.ꝓbo:
pono ꝙ deus reuelet ſorti exiſtẽti in chari
tate iſtã ꝓpõnẽ certificãdo eũ de ea: tãtũ
ille de numero iſtoꝝ/ſorte ꝛ platone demõ
ſtratis/ſaluabit̄:qui cras peccabit morta-
liter.hoc eſt ſatis poſſibile.nã põt ꝯtinge-
re ꝙ omnes hoĩes electi cras ſint peccatu-
ri mortaliter:ꝛ poſt futuri penitentes.illo
caſu poſito:ſortes non põt vitare pctm̄:q2
q̃ro vtrũ vult cras peccare mortalr̄ an nõ:
ſi ſic:ergo iã peccat mortalr̄:q2 q̃ nũc vult
peccare mortalr̄:aut qñ põt:peccat morta
liter. Si nõ:ꝯ.ergo vult damnari:q2 ſcit ꝙ
tm̄ ille ſaluabit̄ q̃ cras peccabit mortalr̄.
ꝛ ipſe nõ vult cras peccare mortalr̄. ğ non
vult ſaluari.ꝛ ſi nõ vult ſaluari: nõ diligit
ſe ad vitã eternã.ꝛ ſi ſic:nõ eſt in charitate
ğ peccat mortalr̄. Preterea.reuelet deus Septi-
ſorti ꝙ nũꝙ̃ ſaluabit niſi ꝑ cõmiſſionẽ ho mo.
micidij platonis faciendã per eũ:tunc q̃ro
vtrũ debeat cõmiſſionẽ deſiderare an nõ:
Si nõ:ꝯ.dꝫ velle ſaluari. Si ſic:ergo debꝫ
velle homicidiũ platonis. Sed ꝯ illud eſt
btũs Aug. Pctm̄ eſt adeo voluntariũ ꝙ ſi
ꝛc. Preterea.ſuppono ꝙ quicũꝙꝫ aſſentit Octa-
peccato mortali ſuo vel alterius: peccat uo.
mortalr̄.quo ſuppoſito:ꝓbat̄ ꝙ aliq̃s ne-
ceſſitet̄ ad peccandũ.nam poſſibile eſt eſſe
hoĩem ꝑplexũ inter duo pctã mala eligen-
da:ſꝫ in tali caſu tenet̄ hõ eligere min⁹ ma
lũ:ğ i aliquo caſu hõ tenet̄ peccare.Aſſum
ptu ꝓbat̄ ex caſu p̄cedẽti.vbi ſortes dꝫ eli
gere minus malũ:ꝛ ꝑ ꝯñs min⁹ peccatum.
Probo aſſumptũ ꝑ canonẽ diſtin.iij.Duo
mala ꝛc.vbi ſuadet eligere min⁹ malum ꝛ
min⁹ pctm̄:ꝛ ꝑ ꝯñs ẽ aliqñ eligẽdũ. Jtẽ Nono-
ꝓbat̄ idẽ aſſumptũ multiplr̄. Reuelet ti-
bi aliq̃s ꝙ aliq̃s iterficiet te:niſi aſſenſeri
ſibi in pctõ mortali:q̃ro q̃d faciendum eſt:
Q2 ſi aſſenti:peccas mortalr̄. Si nõ aſſen-
tis: ğ magi vis ꝙ te iterficiat.ğ ꝯſenti in
pctm̄ ſuũ:ꝛ ꝑ ꝯñs peccas. Preterea.ſciat Decĩo-

aliquis dñs ꝙ ſi ipſe exiret certa hora de
ſua domo: aliqs famulus quẽ hȝ/cõmitteret
fornicationẽ: ⁊ ſi remãſerit: fornicationẽ ⁊
homicidiũ: ita ꝙ nullo mõ ſit in ptãte ſua
eũ ĩpedire: tunc talis neceſſitatꝰ ad pctm̃.
Undecimo. Preterea. ſciat iudex aliqđ matrimoniũ
fuiſſe ꝯctũ inter duas pſonas occulte: tñ
ꝓbetur legitime corã eo oppoſitũ in foro
publico: iſte iudex vl' aſſentiet in diuortiũ
iudicãdo ſm allegata: vel faciet iuſtitiam
⁊ forte ſcandalũ alijs: ⁊ forte diffamatio-
nẽ ſue pſone ſi nõ miniſtrat copiã iuſtitie
ſue ſm allegata coram eo. Uñ ſiue ſic ſiue
ſic: iſte iudex aſſentiet in pctõ vt videtꝰ ⁊c.
Duodecimo. Preterea. ſit aliqs exiſtẽs cũ vſurario: ⁊
ſit in extrema neceſſitate: nec poſſit habe-
re aliquo mõ quicꝗ̃ niſi tñ ab eo ſub vſu-
ra: tunc vel capiet: vel nõ. ſi ſic: aſſentit in
vſurã alteriꝰ: qꝛ ſcit ꝙ nullo mõ faciet ſine
vſura. ſi nõ: eſt cauſa mortis ſue: ergo ho-
Decimotertio. micida. Preterea. ſit inter ſortẽ ⁊ plato-
nẽ exiſtẽtes in extrema neceſſitate vnꝰ pa-
nis in equali diſtãtia. ⁊ ſint ſortes ⁊ plato
precise equalis virtutis ad mouẽdũ ſe ad
apprehendẽdũ panẽ illũ: ⁊ ſit panis ille ꝑ
ciſe tãte quãtitatis ꝙ poſſit releuare ne-
ceſſitatẽ ſortis: ⁊ nõ platonis: ⁊ ecõuerſo:
q̃ ſit a. ita ꝙ nõ ſufficiat ꝓ vtroqꝫ. tũc cũ
totꝰ caſus iſte ſit poſſibilis: q̃ro vtrũ ãbo
ſor. ⁊ pla. debẽt niti ad apprehẽdẽdũ panẽ
illũ an neuter an tñ alter: ſi vterqꝫ ſimul:
ergo ſimul attingẽt a. Maior eſt manife-
ſta. ꝯña pȝ ꝑ caſum: qꝛ ſi eq̃lis ꝟtutis ⁊ eſt
equalis diſtãtia ⁊c. ⁊ ſuppono ꝙ nihil im-
pediat. ipſis ĝ ſic approximatis ad a. ĝ q̃-
libet rapiet ptẽ ipſiꝰ a: cũ ſint eq̃lis ꝟtutꝭ.
cũ ĝ vterqꝫ ſciat ꝙ medietas non ſufficit
ad ſaluãdũ vitã ſuã: vel ĝ vnꝰ tenetꝰ cede-
re alteri vel nõ. ſi nõ: ergo vterqꝫ peccabit
vt ptȝ. Si vnus cedat alteri: ĝ ille q̃ cedit:
diligit aliũ cui cedit plus q̃ ſe. ĝ peccat: qꝛ
Decimumquartum principale. nõ eſt in charitate. ĝ in tali caſu ⁊c. neceſ-
ſitatur ad peccãdum. Decimoquarto ad
principale. ſi volũtas ⁊c. tunc peccator poſ-
ſet libere penitere: vel ſaltẽ poſſet alſ vir-
tuoſe penitere. ꝯña falſum. ꝯña ptȝ. Nam
penitẽtia eſt virtus. ĝ hȝ aliquẽ actũ quẽ
volũtas põt libere cauſare: Falſitatẽ ꝯñ-
tis ꝓbo: qꝛ ſi ſic: ſeq̃retur ꝙ in eadẽ aĩa ſi-
mul ⁊ ſemel formarẽtꝰ actꝰ ꝯrij. Nã arguo
ſic. ſit ſortes q̃ peniteat ꝟtuoſe: tũc ſequitꝰ
ſortes penitet: ĝ dolet ⁊ triſtatꝰ. ⁊ ex alia ꝑ
te ſequitꝰ. agit ꝟtuoſe: ĝ delectatꝰ ⁊ gaudet

ꝑ pħm. iij. Ethicoꝝ. c. iij. Habituatꝰ in ꝟ-
tute delectabiliter opatꝰ. ſignũ aũt hñtis
ꝟtutẽ eſt ſupueniens delectatio. ergo ſi ſor-
tes ꝟtuoſe penitet: ſil' gaudet ⁊ dolet: dele-
ctatur ⁊ triſtatꝰ pnĩa. Dici põt ꝙ h nõ eſt Rñſio.
incõueniẽs reſpectu diuerſoꝝ obiectoꝝ: qꝛ
gaudet de cõtritiõe: ⁊ dolet de pctõ cõmiſ-
ſo. Sȝ ꝯ iſtõ eſt pħs. x. Ethi. vbi dicit ꝙ de- Replica.
lectatio excludit triſtitiã ꝯriã: ⁊ nõ ſolũ il-
lã: imo oẽm cõtingentẽ. Preterea. ſi ſimꝰ Scđo. ꝓbatꝰ.
dȝ gaudere a dolore vere penitẽs: iuxta il-
lud beati Aug. de vera. ⁊ falſa pnĩa. ⁊ po-
nitꝰ. iiij. ſniaꝝ. di. xiiij. c. xij. Hic ſemꝑ dole-
at: ⁊ de dolore gaudeat. ĝ de modico dolo-
re minus dȝ gaudere: ⁊ de maiori magis.
ĝ quãto magis dolet: tãto magis dȝ gau-
dere. ꝯñs falſum. qꝛ hoc nõ poteſt facere. Tertio
Preterea. delectatio pficit opationẽ ꝟtu-
tis. x. Ethi. ĝ ſi dolor etiã ſit opatio virtu-
tũ: dȝ pfici ꝑ delectationẽ. ĝ delectatio poſ-
ſet pficere dolorẽ. ꝯñs falſũ. nã corrũpit
dolorẽ. Preterea. actꝰ pnĩe eſt volũtariꝰ Quarto.
⁊ tũc nõ eſt penalis ꝑ Anſ. de cõceptu ꝟ-
ginis. c. x. Nihil penale eſt alicui: niſi qđ ẽ
ꝯ eiꝰ volũtatẽ. vl' nõ ẽ volũtariꝰ: ⁊ tũc nõ
eſt ꝟtuoſus: vel eſt ſil' volũtariꝰ ⁊ nõ volũ-
tariꝰ: ⁊ hoc eſt ĩpoſſibile. In oppoſitũ qõ- A
nis eſt totꝰ pceſſus Ariſ. iij. ethi. ſil'r. ix. me- Arguitur in oppoſitum.
ta. de differẽtia inter potẽtias rõnales et
irrõnales: qꝛ rõnales ſũt in oppoſita: ſed
irrõnales determinantꝰ ad vnũ. Itẽ Aug.
⁊ Anſ. ⁊ Ber. q̃ libros de libero arbitrio
ſcripſerũt. Ad qõnẽ dico ꝙ ſic: ſicut hȝ Rñſio ad queſtionẽ.
q̃libet dicere. Ad cuiꝰ euidentiã ⁊ maiorẽ
declarationẽ circa hãc materiã ſic volo ꝓ-
cedere. Primo recitabo ſniam Anſelmi de B
libertate volũtatis: ad inquirẽdũ qđ ſit li- Deciſio qõnis.
bertas volũtatis. Scđo an rectitudo vo-
lũtatis ſit alia res a voluntate. Tertio an
volũtas creata poſſit ad aliquẽ actũ neceſ-
ſitari. Quarto an volũtas ſit actiua an paſ-
ſiua. Quĩto an volitio ſit cognitio. Sexto
an paſſiones volũtatis ⁊ intellectus ſint
res alie ab operationibꝰ. Septimo an vo-
litio fiat ſubito an ſucceſſiue. Octauo mo-
uebo quedã dubia ⁊ ſoluã. Nono ⁊ vltĩo
dicetur ad rationes principales. C

Circa primum ſciẽdum Primꝰ articlꝰ
eſt ꝙ intẽtio venerabil' Anſelmi circa hãc Quid ſit libertas volũtatis
materiã colligi põt cõplete ex libro ſuo de
libero arbitrio: ⁊ de cõcordia: ⁊ de caſu dia-
boli: maxime ad propoſitũ meũ. Et de cõ-

coꝛdia ca.xvij.vbi diſtiguit de equocatio
ne hui⁹ noīs volūtas:qḋ accipit ꝑ inſtru
mēto volendi affectiue vel appetitiue:vel
inſtrumētaliter ꝑ vſu ipſi⁹ inſtrumenti.q̄
vſus inſtrumēti nō eſt ſine actuali cogni-
tione illi⁹ obiecti reſpectu cui⁹ diceret:ſic-
ut freq̄nter replicat in eodē capitulo. Et
de eodē vſu dicit de libero arbitrio.ca.vij.
Uolūtas (inq̄t) quā voco inſtrumētū vo-
lendi:vna ꝛ eadē eſt ſemꝑ:q̄cq̄d velim⁹:il-
la vero q̄ opus eius eſt cauſa multiplex eſt
q̄ꝫ multa ꝛ q̄ꝫ ſepe volum⁹.Uolūtas vero
q̄ eſt affectio:eſt duplex. Una ad volendū
cōmoditatē:alia ad volēdū rectitudinem
ſicut viſus ſm eū habet plures appetitio
nes ad videndū.Et he affectiones ſunt ſi-
ne actuali cognitione obiecti. Un̄ in hoīe
doꝛmiēte viſio eſt affectio iuſtitie etiā ſi ni
hil ſomniet.ꝛ hec affectio eſt rectitudo.De
aūt due affectiones cōſociant ipſi volūta
ti a deo:ſed affectio iuſti eſt ſeparabilis a
volūtate:affectio cōmodi nō.Similiter af
fectio iuſti eſt maioꝛ ꝛ minoꝛ in diuerſis:
Diffini ſed affectio cōmodi nō.Iſtis poſitis An-
tio An ſelm⁹ diffinit libertatē de libero arbitrio
ſelmi. c.iij.dicēs.Iā ḡ clarū eſt de libero arbitrio
ꝙ nō ē aliḋ q̄ꝫ arbitriū liberū poteṡ ſerua
re rectitudinem.Et paulo poſt.Oīs liber-
tas eſt poteſtas voluntatis ſeruādi recti-
tudinē.De qua volūtate ꝓbat ꝙ de⁹ non
pōt ab ea auferre rectitudinē.de libe.arbi
Cōtra trio.c.vj.ał's.viij. Cōtra iſtā diffinitionē
diffini eſt illud.iij.de libe.arb.c.iij.vbi Augu.in-
tionē q̄rit q̄d eſt eſſe in potētia volūtatis:ꝛ di-
Anſel. cit ſic.Optime ꝛ volūtas clamat neminē
Pꝛimo poſſe ſentire aliq̄d eſſe in potētia nr̄a:niſi
qḋ cū volum⁹ facim⁹.Et retractationum
lib.ij.c.j.Non dicim⁹ eſſe in ptāte nr̄a niſi
qḋ cū volum⁹ fit.Ubi pri⁹ ꝛ marie ē ipm
velle ſine quocūq̄ꝫ interuallo tpis preſto ē
ipſa volūtas cū volum⁹:vide ibidē.Ergo
ſm Aug.iſti termini cōuertunt habere alī
q̄d in ptāte nr̄a:ꝛ poſſe facere illud cū vo-
lumus.ſed rectitudinē non poſſumus fa-
Scḋo. cere cū volum⁹.ergo. Preterea iſte affe-
ctiones vident poni ſuꝑflue alie res a vo-
lūtate.nam poſita ſola voluntate ſaluan-
tur oīa que ſaluantur per eas.nec experiē
tia nec rō/nec auctoꝛitas ſcripture tales
res diſtinctas a volūtate ponit.ergo fru-
Confir ſtra ponunt. Cōfirmat per exēplū ſuum
matur de inſtrumento videndi.dicit em̄ ꝙ aliam
habitudinem habet ad vidēdum lucem:ꝛ

aliā ad videndū coloꝛes:ꝛ aliā ad vidēdū
figuras:ſed manifeſtū eſt ꝙ nulla res req̄
ritur alia ab inſtrumento videndi:ſcꝫ po-
tentia viſiua ꝛ organo bn̄ diſpoſito:ḡ nec
in voluntate.Preterea ſi rectitudo volun-
tatis ſit affectio iuſti:ꝛ illa eſt alia res ab
ipſa volūtate:ergo naturaliter ſeparabi-
lis ab ipſa voluntate.ergo deus pōt eam
ſeparare vel auferre ab ipſa voluntate qḋ
eſt cōtra Anſ.de libero arbi.c.viij.ꝯſequē
tia ptꝫ:q: oēm rē pōt de⁹ auferre ab alia
que nō eſt pars ꝛc.ſed in de ꝯcoꝛdia.c.vj.
Aliud eſt volūtas:aliud rectitudo q̄ recta
eſt.Si dicat ꝙ nō pōt ipa inuita. Cōtra Euaſio
ſi voluntas velit habere ipſam rectitudi- Repli
nem:tūc ſunt hec tria:ſcꝫ volūtas/inſtru- ca.
mētū/ꝛ opus ei⁹ affectio. certū eſt ꝙ affe-
ctio que eſt opus eius:non impedit deum
quin poſſit adnihilare affectionē. Preter Tertio
ea affectio ita per eum intenditur in iuſto
Accipio ergo aliquē in q̄ eſt affectio mul-
tum intenſa:ꝛ peccet iſte moꝛtalr̄. nō pōt
dici ꝙ vnicus actus peccati coꝛrūpat to-
tum iſtū habitū:q: nullus vnus act⁹ pōt
coꝛrūpere habitū:ſicut quidam dicunt:et
ſatis veriſimile eſt ꝙ habit⁹ intēſus non
pōt ſtatim coꝛrūpi: ał's ſicut habemus in
nr̄a ptāte opationes facere:ita haberem⁹
priuationes ꝛ habitus.ꝯñs eſt falſum.et
ꝯtra Ariſt.iij.Ethi. Et ſic dicat ꝙ ſi aliq̄s Rñſio.
peccet moꝛtalr̄ actu:ꝙ totus habit⁹ acq̄ſi
tus ꝑ mille opationes diminuitur: q: ał's
opoꝛtet concedere ꝙ rectitudo pōt eſſe in
peccatoꝛe dānato ſi ſtatim moꝛiat. Pre- Quar-
terea illa opatio que minus imputat libe to.
ro arbitrio:non debet poni in diffinitione
liberi arbitrij quaſi exiſtēs in ptāte liberi
arbitrij:ſed ſeruare rectitudinē minus im
putat libero arbitrio q̄ꝫ gratie.ergo male
ponit in diffinitione liberi arbitrij.mino-
rem ꝓbo per eundē Anſ. de libero arbi.
c.xix.Uel de ꝯceptu virgi.vbi dicit ſic.Nē
pe q̄ꝫuis illa ſeruet ꝑ liberū arbitriū:non
eſt tn̄ tm̄ īputandū libero arbitrio q̄ꝫ grē
cū rectitudo ſeruat.Confirmat iſta ratio.
q: illud qḋ liberū arbi.nō pōt niſi ꝑ aliud
a ſe:nō dꝫ dici habere in ſua poteſtate.nec
per talē opationē dꝫ diffiniri:ſed liberum
arbi.ſm eundē vbi prius nō ſeruat recti-
tudinē niſi ꝑ aliud.Un̄ dicit.Rectitudinē
liberū arb.nō niſi ꝑ grām ꝓueniētē ꝛ ſub-
ſequētē hꝫ ꝛ ſeruat.ḡ ꝑdicta diffinitio nō
eſt cōueniēs.Preterea argumētū q̄ vititur Quīto

ꝓbare ꝙ deus nō pōt auferre rectitudinē
nō videt̄ ꝯcludere. arguit enī ſic de libero
arbitrio. c. viij. deus ſeparat rectitudinem
ab alicui⁹ volūtate: vl' hoc facit nolēs aut
volēs. nolēs nō: ꝯſtat. Si igit̄ hoc facit vo
lēs: ergo vult auferre ab ea rectitudinē. ⁊
vltra: ergo nō vult eā ſeruare rectitudinē
⁊ vltra: ergo nō vult eā velle q̄cq̄d vult eā vel
le: quo nihil eſt impoſſibili⁹ ſm eū. Iſtud
argumētū nō videt̄ ꝯcludere icōueniens.
Nā ꝯcluſio eſt vna negatiua: q̄ nihil ponit
Vn̄ lapis nō vult qd̄ de⁹ vult eū velle: q2
ſua oppoſita ē falſa. Accipio ergo aliquē
dormiētē: vel aliquē circa quē deus nihil
velit niſi ꝙ ſit hō. Et arguo ſic. hec eſt fal
ſa: de⁹ vult iſtū velle qd̄ vult eū velle: ergo
ſua oppoſita eſt vera. ſ. deus non vult iſtū
velle qd̄ de⁹ vult eū velle: ergo incōueniēs
ad qd̄ deducit̄ nō eſt aliqd̄ ipoſſibile. Pre
terea. iſta ꝯña eſt bona: de⁹ nihil vult ſor
tē velle: ergo non vult eū velle qd̄ vult eū
Articulus ſecūdus. velle. In ſcd̓o articulo vbi q̄rit̄ vtꝝ liber
tas ſit alia res a volūtate. Anteq̄ oſtēda
tur: p̄mittēde ſunt diſtinctiōes q̄dā q̄ pro
iſto ⁊ alijs articulis valere poterūt: ꝓpter
diuerſos modos loquēdi q̄ in doctoꝝ di
Distinctio prima. ctis inueniūtur. Prima ergo diſtinctio
eſt libertatis: quā mgr̄ ſniaꝝ. li. ij. diſt. xxv
c. r. ponit dicens ꝙ libertas eſt triplex. A
Libertas triplex. neceſſitate: a miſeria: ⁊ a peccato. Liberta
tē a neceſſitate vocat ipſe libertatē a coa
ctione: iō dicit̄ volūtatē humanā eſſe liberā
hac libertate tam āte pctm̄ q̄ poſt. q2 nec
tūc nec nūc cogi pōt. Libertatē a pctō ibi
vocat īmunitatē a pctō: q2 hō pōt eſſe in
gratia ⁊ mereri. Libertatē a miſeria vocat
Secūda. priuationē vel ſtatū in quo homo poteſt
carere omni nociuo ⁊ oī penali. Secūda
diſtinctio: Libertas a neceſſitate ē duplex
ſm qd̄ neceſſitas dr̄ dupliciter. Eſt enī ne
ceſſitas idē qd̄ coactio vel violētia. Et eſt
neceſſitas idē quod ineuitabilitas: ſiue ſit
violentū illi reſpectu cuius eſt ineuitabili
Tertia. tas: ſiue non. Tertia diſtinctio ꝙ hec li
bertas a coactione eſt duplex. Nā q̄dā di
citur libertas indifferētie: ⁊ q̄dā dicit̄ li
bertas ꝯdictionis. Nec iſta v̄ba ſunt ſyno
nima: ſcꝫ libertas indifferētie ⁊ ꝯdictiōis
Niſi oīs libertas indifferētie eſt libertas
ꝯdictionis: ⁊ nō ecōuerſo. Eſt enī libertas
indifferētie: qn̄ volūtas ad neutrā partē
ꝯdictiōis inclinat̄ magis vel determinat̄
ſed libertas cōtradictionis eſſe pōt: lꝫ ma
gis ad vnā partē determinat̄ voluntas q̄
ad aliā. ſicut aliquis habituat⁹ ad orandū
certo tpe: eſt in potētia ꝯdictionis ad orā
dū ⁊ ad nō orandū: ſed nō in ptāte indiffe
rētie: imo īuenit ſe magis promptū ſeu in
clinatū ad orandū q̄ ad non orādū. Et ſic
ꝓprie loquēdo nullus virtuoſus nec vitio
ſus eſt liber libertate indifferentie ad ope
randū virtuoſe vel vitioſe ꝓpter determi
nationē habit⁹ virtuoſi vel vitioſi ſm na
turā. Si qs tn̄ vti voluerit iſtis terminis
tanq̄ ſynonimis: hoc eſt idē: ſed īproprie.
Quarta distinctio est iſta. ꝙ hō aliq̄d li Quarta.
bere facere dr̄ dupliciter. Vno modo vere.
Alio mō interpretatiue. Vere libere dr̄ ali
q̄d fieri: qn̄ aliq̄d poſitiuū precedit ipm̄ qd̄
fuit in hoīs poteſtate. Et hoc dupl'r. Vno
modo per deliberationē ⁊ collectionē vel
cōpoſitionem rōnis: quādo vel ſoli vel cū
alijs cōſiliamur. Alio modo per habitum
prius acquiſitū: ꝓpter quē nō requiritur
deliberatio noſtra. Et ideo dicit Ariſto. ꝙ
in repentinis maxime operamur per habi
tum. iij. Ethi. Vnde etiā ſine actuali cogni
tione multa facimus que nobis imputan
tur: vel ſunt ex habitu vel cōſuetudine ma
gna. Et certe ſi ſint virtuoſa: laudamur. et
ſi mala: vituperamur. Vnde ⁊ talia dicun
tur voluntaria: ⁊ libere a nobis fieri: quia
principiū ⁊ generatio iſtoꝝ habituum no
bis debet imputari. Interpretatiue dicit̄
homo libere facere aliq̄d: quādo delibera
re poteſt: ⁊ habet deliberationē in ſua po
teſtate: ⁊ nō deliberat: ſed ad determinatā
partem aſſentit naturaliter: vel ex impetu
cōſuetudinis. Dico aūt naturaliter quan
do voluntas ex omiſſione deliberationis
cauſat actum ſuū modo nature: non modo
rationis. Iſtis diſtinctionibus poſitis: Rñſio ad art.
dico ꝙ libertas quantū ad rectitudinem
quam principaliter importat: ⁊ ꝓ qua ſup
ponit: quocūq3 modo accipiat̄: eſt volūtas
in diuerſis tamē acceptionib⁹ diuerſa ha
bet cōnotata. Nam libertas a peccato ſup
ponit ꝓ voluntate: ⁊ connotat eam eſſe in
gratia. Libertas a miſeria cōnotat eā eſſe
ſine pena. Libertas a neceſſitate connotat
eam nō poſſe cogi ad actū ſuum. Libertas
indifferentie cōnotat eam nō magis incli
nari ad vnum oppoſitoꝝ q̄ ad aliud. Li
bertas contradictionis cōnotat eam velle
poſſe vtrumq3 oppoſitorum. Et ſic omnes
iſti termini ſupponūt ꝓ vna re que eſt vo

libere intelligit:vel hō libere loqtur.cōſe-
quēs falſum:q2 arguo ſic:homo libere in-
telligit:ergo intelligit.⁊ ſequit:actu intel
ligit:ergo nō eſt in potētia cōtradictionis
ad intelligēdū:q2 oē qd eſt in potētia ꝯdi
ctionis ad aliquem actum:caret illo actu

Tertio. Preterea ſi volūtas poſſet libere velle:ḡ
haberet in ſua ptāte volitiones ſuas fu-
turas.cōſequētia ptz p magiſtrū ſniarū.
lib.ij.di.xxiiij.vbi dicit ꝙ liberū arbitriū
nō eſt niſi reſpectu futuroꝝ:ſꝫ hoc ꝯñs eſt
falſum. Probo:q2 ſortes pōt cognitionē
habere ⁊ diligere platonē cēties in die di-
ſtinctis volitionib9 ⁊ eque intenſis.ḡ oēs
iſte volitiones ſunt eq̄ in poteſtate ſortis:
ꝯñs eſt falſum:q2 ſic libere poſſet eligere
quācumq3 de numero iſtarū qñ vellet:im
mo nō magis poſſet vnā cauſare ꝙ̄ aliā:
q2 arguo ſic.tā obiectum qd eſt plato/ꝙ̄
etiā volūtas ſort' eq̄liter ſe habet ad oēs
volitiones cauſandas:⁊ cognitio ſortis de
platone ⁊ oīa ſunt paria.ergo vel oēs iſte

Quarto. volitiones ꝓducent vel nulla. Preterea
ſi aliq̄s eſt in ptāte volūtatis:aut ḡ actus
q̄ iā eſt:aut actus q̄ nō eſt.primū non pōt
dari:q2 illū non pōt volūtas mō cauſare.
nec ſcōm:q2 qd nihil eſt:in nulli9 eſt ptāte
ptz ḡ falſitas ꝯñtis prime conſequentie q̄

Probatur falſitas cōſequentis q̄ ad ſecūdā ptē primo. ad primā eius partē. Scdo probo falſita
tem eiuſdē ꝯñtis quo ad ſcdam ei9 partē:
videlicet iſtam:volūtas creata pōt libere
nō velle:⁊ arguo ſic.hec eſt impoſſibilis:
volūtas creata libere nō vult:ḡ ⁊c.antece
dēs ꝓbo:q2 volūtas talis libere non vult
q̄ volūtarie nō vult.ergo inuite non vult
aut volūtarie nō vult. Si dicat ꝙ nō vo-
lūtarie vel inuite nō vult.ergo nō libere.
ꝯñs ptz:q2 oē liberū eſt volūtariū:⁊ oē qd
libere fit vel nō fit:voluntarie fit vel non
fit.ḡ relinquit ꝙ ſi volūtas libere nō vult
volūtarie nō vult.ſꝫ ſeqtur.Volūtarie nō
vult:ḡ volēdo nō vult.⁊ vltra:ſimul vult
⁊ nō vult:qd includit ꝯdictionē:ḡ volun-
tas creata nō pōt libere velle ⁊ libere non
velle:qd eſt ꝓpoſitū. Scdo ad principa-

Secundū pn̄cipale. le.ſi volūtas creata foret libera:pōt libere
ſuſpēdere oēm actū ſuū.ꝯñs ptz per illud
Auguſt.de libero arbi.l.iij.c.iij.Nihil ma
gis eſt in ptāte volūtatis ꝙ̄ ipſa volūtas
id eſt act9 volūtatis. Idē etiā Aug.libro
retractationū.c.ix.⁊.ca.xiij.falſitas ꝯñtis
ptz.q2 ſi pōt libere ſuſpēdere oēm actum
ſuū:ponat in eſſe:ſequunt contradictoria
inter ſe eē ſimul vera.nā ſequit:libere ſuſ-
pendit actū ſuū:ḡ ſuſpēdit oēm actū.⁊ vl
tra.ḡ nullū actū elicit:neq3 aliū actū hꝫ.
Itē libere ſuſpēdit oēm actū ſuū:ḡ volun
tarie:ḡ volendo ſuſpēdit oēm actū:ḡ vult
ſuſpēdere oēm actū ſuū.ḡ volūtas reſpe-
ctu huius qd eſt ſuſpēdere oēm actū ſuū/
hꝫ actū volēdi.ergo nō ſuſpēdit oēm actū
ſuū.ḡ hec ꝓpoſitio:volūtas libere ſupen-
dit oēm actū ſuū:infert ꝯdictoria inter ſe
eſſe ſimul vera.ḡ eſt impoſſibilis:quod eſt
ꝓpoſitū. Tertio ad pncipale.Si ſic:vo- Tertiū pzinci.
lūtas creata poſſet libere abſcindere ⁊ cor
rumpere quācumq3 intellectionē poſitam
in intellectu. Iſta ꝯñs ꝓbat.q2 ſm beatū
Aug.lib.de nuptijs ⁊ cōcupiſcētia.Volū-
tas eſt regina in regno aīe.Et ſm Anſel-
mū de cōcordia.c.xxiij.Ipſa mouet oīa in-
ſtrumenta in nobis ⁊ extra nos.Et vocat
ibi Anſelm9 iſtrumēta nō ſolū naturalia
imo intellectū ⁊ volūtatē.Ex his auctori-
tatib9 ptz ꝙ volūtas nata eſt regulare in
tellectū in actu ſcdo: Nec eſt in intellectu
aliqua rebellio vel reſiſtētia.ergo pōt qñ
vult/quācūq3 ſuā intellectionē ſuſpēdere Scdo ad idē ſub aliafor ma.
⁊ abſcindere. Preterea ſic arguit Ariſto.
in de memoria ⁊ reminiſcētia in fine:pro-
bans ꝙ reminiſci eſt paſſio corporea ⁊ ma
terialis:q2 nō ſtatim cū volum9/poſſum9
reminiſci alicui9.ergo eſt paſſio corporea
Vbi ptz ꝙ phs ex hoc infert ꝙ reminiſci
eſt paſſio corpalis:q2 nō obedit voluntati
Ergo ex oppoſito cū ītellect9 nō ſit paſſio
corporea:ſꝫ incorporea ⁊ īmaterialis:obe
dit volūtati.ergo hō pōt ea vti cum vult Tertio.

Preterea.ix.meta:dat differentia inter
potētias rōnales ⁊ irrationales:p hoc ꝙ
agente ⁊ patiēte diſpoſitis:⁊ ceſſante im-
pedimēto extrinſeco in potētijs irrōnali
bus ſtatim ſequit act9 ſcds. Sicut ſi gra-
ue hꝫ formā grauitatis:⁊ nō ſit impediēs
extrinſecū:ſtatim deſcendit:ſed in poten-
tia rōnali poſita diſpoſitione tā ex parte
obiecti ꝙ̄ ex parte potētie:reqrit volūtas
Vñ textus dicit. Neceſſe eſt ergo alterum
aliq̄d eſſe:quod eſt ꝓpoſitum in hac potē
tia.Dico aūt hic appetitum ſynthereſim ꝑ
hereſim.id eſt electionē ⁊ volūtatē.Quod
eñi deſiderat pricipaliter hoc faciet.ergo
cū intellectus ſit potentia rationalis:ad
eius actū ſecundū requirit tā volūtas ꝙ̄
ſpecies vel obiectū.ergo intellectus impe
diri pōt tā per volūtatē:ſiue velit ſiue no-

Quar- lit: ꝙ̄ ꝑ abſentiã ſpẽi vel obiecti. Preterea.
to. Voi eſt de mẽte bti Aug. in de trini. ꝙ ad
formãdũ actũ cognitionis requirit volun
tas copulans parentẽ cũ ꝓle: q: alr nõ eſ-
ſet trinitas in illa ꝓductione. ḡ nõ põt eẽ
actualis cognitio: niſi ſit volũtas copulãs
ſm eã. Pꝫ ergo hec ꝯña. voluntas creata
eſt libera: ḡ põt abſcindere actũ ſcdm intel
lectus qñ vult. Sꝫ falſitas iſtius conſequẽ
Proba tis oſtendit multipliciter. Primo ſic. Si
tur fal ſic ergo exiſtens in igne cõburẽte ⁊ agente
ſitas in eum quantũ põt: põt libere abſcindere
ꝯñtis actũ intelligẽdi illã cõbuſtionẽ: ⁊ p ꝯñs fa
tertij cere ꝙ nõ aduerteret eã. Si dicat ꝙ nõ ſe-
articu- quit: q: illa cõbuſtio ẽ paſſio ſenſus: ⁊ ſen
li primo. ſus põt neceſſitari per obiecta. Cõtra. q̄ro
de actuali intellectione iſti⁹ pene: vtrũ põt
eã volũtas abſcindere an nõ? Si ſic: ḡ hõ
Tertio põt itelligere ſe nõ eſſe in pena. Preterea
ſtante ſenſu exteriori in actu ſuo: ⁊ imagi-
natione nõ ipedita: neceſſario cauſat intel
lectio reſpectu eiuſdẽ obiecti: ſicut experi-
Quar- mẽtũ ſatis docet. Preterea aliqđ obiectũ
to. cũ certis circũſtãtijs ⁊ certis diſpoſitioni-
bus eſt maioris virtutis ad cauſandũ ⁊ cõ
tinuandũ intellectionẽ: ꝙ̄ volũtas ad ab-
ſcindendũ. ḡ tali obiecto poſito in ſui opti
ma diſpoſitione: nõ põt volũtas ipſi⁹ intel
lectionẽ interrũpere. ꝯña pꝫ. ꝓbo añs. q:
voluntas nõ eſt niſi potentie vel virtutis
finite ad abſcindendũ intellectionem obie
cti: qđ ſit a. Si a ſit virtutis finite: ⁊ mino-
ris virtutis ad ꝯtinuandũ vel cauſandum
intellectionẽ ſui: ḡ virtus voluntatis ab-
ſciſſiua excedit virtutẽ obiecti ꝯtinuatiuã
ſiue intellectionis in aliquo certo exceſſu.
Uolo ergo ꝙ de⁹ cauſet aliqđ obiectũ exce
dẽs virtutẽ a obiecti ſm exceſſum quo vir
tus volũtatis excedit virtutẽ a: ⁊ ſit illud
obiectũ b. tũc p caſum virt⁹ b ⁊ virt⁹ volũ
tatis ſunt equales: ḡ voluntas non poteſt
īpedire actionẽ b. ergo intellectionẽ ipſius
b non poterit volũtas abſcindere. ſi ponat
ergo volũtas creata: nõ põt abſcidere quã
Quar- cũqꝫ intellectionẽ intellect⁹. Quarto ad
tũ prĩ. principale ſic. ſi ſic: ḡ voluntas põt velle ꝯ̄
Proba quodcũqꝫ iudiciũ rõnis libere: ⁊ ſe confor
tur fal mare cuilibet iudicio rõnis. ꝯñs falſum q̄
ſitas ad vtrãqꝫ partẽ. Falſitas prime partis pꝫ
ꝯñtis ſic. q: volũtas põt libere velle ꝯ̄ quodcũqꝫ
q̄ ad p̄ iudicium rõnis. poſito ḡ ꝙ rõ ſortis dicet
mã partẽ ſorti: ꝙ ex q̄ põt velle ꝯ oẽ iudiciũ rõnis:
debeat velle ꝯ omne iudiciũ rõnis: ⁊ ſit il-
lud dictamen ſortis a. tũc arguo ſic. volun
tas ſortis põt ꝯ̄ oẽ iudiciũ ſuũ velle. ḡ põt
velle ꝯ̄ a. q: a ẽ vnũ iudiciũ. ꝯña pꝫ ab vni
uerſali ad vnã ſuã ſingularẽ. ꝯñs ẽ falſum
q: ſi põt velle: igit ponat in eſſe: ⁊ ſequit
duo ꝯdictoria eſſe ſimul vera. videlꝫ ꝙ ſor
tes velit ꝯformiter iſti iudicio: ⁊ ꝙ non ve
lit ꝯformiter iſti iudicio. ꝓbo. q: p te vult
ꝯ oẽ iudiciũ rõnis: ſed a eſt iudiciũ quo di-
ctatur ꝙ dꝫ velle ꝯ̄ oẽ iudiciũ rõnis: ḡ vult
ꝯformiter iſti iudicio. ſꝫ ꝙ nõ velit ꝯformi
ter: ꝓbo. q: ſequit. vult ꝯ oẽ iudiciũ rõnis
⁊ hoc iudiciũ dictat ꝙ dꝫ velle ꝯ̄ oẽ iudiciũ
rõnis: ergo nõ vult ꝯformiter iſti iudicio:
ergo ſi vult ꝯformiter iſti iudicio: non vult
ꝯformare ſe iſti iudicio. ergo ad p̄mã partẽ
p̄mi ꝯñtis ſequit duo ꝯ̄dictoria ſimul eſſe
vera. Scđo ꝓbo ꝙ ſcđa pars ſit falſa. ſ. Proba
iſta volũtas põt libere ſe ꝯformare cuilibꝫ tur fal
iudicio rõnis: ⁊ hoc põt ꝓbari p eandẽ rõ- ſitas
nem. Sed alr arguo ſic. poſito ꝙ rõ dictet ꝯñtis
volũtati ꝙ nihil ſit ab ea volendũ citra a: quo ad
ſit a dies craſtin⁹. quero vtrũ volũtas põt ſcđam
ſe ꝯformare iſti iudicio an nõ? ſi nõ: hoc eſt partẽ.
ꝓpoſitũ. ſi ſic: ꝯtra. ꝯformat ſe iſti iudicio:
ḡ vult ſe ꝯformari iſti iudicio. ⁊ vltra. ergo
vult aliqđ citra a. ⁊ vltra. ḡ nõ ꝯformat ſe
iſti iudicio. Dicit hic ꝙ ꝯformat ſe iſti iudi Rñſio.
cio: ſꝫ nõ volẽdo. Uñ h̄ ꝯña nõ valet: ꝯfor
mat ſe iſti iudicio: ḡ vult ꝯformiter iſti iu-
dicio: q: iſtud iudiciũ nõ ẽ de volẽdo: ſꝫ de
nõ volẽdo. ⁊ iõ nõ volendo ſit ꝯformit̃ iſti
iudicio. Sꝫ ꝯ̄ iſtud arguit ſic. ſi ponatur ꝙ Cõtra
iſtud dictamẽ p̄ſcindat ſeu p̄cipiat ſorti a rñſio.
deo ⁊ dicat ꝯ̄ iter iſta rñſio: ſequit ꝙ rectitu
do volũtatis male diffinit a venerabili An
ſel. de lib. ar. c. viij. Nã arguit ſic. iſta volũ-
tas ꝯformat ſe iſti p̄cepto diuio: ⁊ ſic ſe hꝫ
ſicut de⁹ p̄cepit eã ſe hre. ḡ eſt recta. ſꝫ p rñ
ſionẽ ꝓ nũc nihil vult. ḡ eſt recta qñ nihil
vult. ⁊ tunc arguo vltra. hec volũtas nihil
vult: ḡ nõ vult qđ de⁹ vult eã velle: ⁊ h̄ vo
lũtas eſt recta ⁊ meret: ḡ ſeruat rectitudi-
nem: ⁊ tñ nõ vult qđ de⁹ vult eã velle: ḡ re Proba
ctitudo volũtatis nõ eſt volũtatẽ velle qđ tur ꝙ
de⁹ vult eã velle: nec ſeruare rectitudinẽ vo volun-
lũtatis ẽ vnicuiqꝫ velle qđ de⁹ vult eã vel tas nõ
le: cui⁹ oppoſitũ dicit ibidẽ Anſ. Preterea põt ſe cõ
ꝓbo ꝙ volũtas nõ põt libere ſe ꝯformare forma-
cuilibꝫ iudicio rõnis: q: pono ꝙ rõ dictet re cuili
alicui ꝙ magis dꝫ velle primũ ſuũ dãna- bet iu-
ri q̄ ſeipꝫ peccare mortali: ⁊ ſit ille ſortes dicio
gra exempli: ⁊ dictet ꝙ magis dꝫ velle pla rõnis.
Tertio.

tonē dānari ꝗ̄ ſeipm̄ peccare mortalr̄ q̄ſ-
cūꝗ genere peccati. ponaſ ꝙ ſortes ꝯfor-
met ſe iſti iudicio. ꝛ arguo ſic. Sortes ma
gis vult ꝙ plato dānet̄: ꝗ̄ ꝙ ſortes peccet
mortalr̄. ergo ſortes magis vult ꝙ plato
dānet̄: ꝗ̄ ꝙ ſortes velit platonē dānari.
ꝯña iſta ptꝫ: q: ſortē velle platonē dānari/
eſt ſortē eſſe extra charitatē ꝛ peccare mor
talr̄: ꝛ ſortes magis vult ꝙ p. dānet̄: ꝗ̄ ꝙ
ſortes peccet mortalr̄ quocūꝗ gñe pcti: ğ
ſortes magis vult ꝙ p. dānet̄: ꝗ̄ ꝙ ſortes
velit platonē dānari. ꝯñs includit ꝯdictio
nem: q: ſic magis vult ꝙ plato damnet̄: ꝗ̄
vult ꝙ plato dānet̄: qḋ includit ꝯdictionē

Quarto. Preterea niſi iudiciū intellect⁹ neceſſita
ret volūtatē: tūc ſequeret̄ ꝙ hō poſſet pec
care mortalr̄ ſine quolibet actu voluntaſ
tis. ꝯñs falſum. q: pctm̄ ſm̄ Aug. eſt adeo
volūtariū: ꝙ niſi ſit volūtariū: nō eſt pctm̄
ꝯñam ꝓbo. q: pono ꝙ aliq̄s actualiſſime
iudicet ꝙ dꝫ velle ſubuenire iſti paupi inſ
digēti. iſto iudicio poſito: aut pōt ſuſpēdeſ
re actū volūtatis: aut nō. ſi nō: tūc habeo
ꝓpoſitū. ſi ſic: fiat. ꝛ arguo ſic. Iſte videt ꝓ
ximū ſuū in extrema neceſſitate: ꝛ nō cōpa
tit̄: ğ claudit viſcera ſua ab eo: ğ charitas
dei nō eſt in illo. Similr̄ nō vult ſm̄ rectū
iudiciū rōnis: ergo peccat in materia ꝓhiſ
bita ſub pena eterna. ğ peccat mortalr̄: et
tñ ſine actu voluntatis: qḋ eſt ꝓpoſitum.

Quito. Preterea pono ꝙ voluntas habeat iudi
ciū clariſſimū de aliquo agibili: ꝛ volo ꝙ
ꝑſiſtat in iſto iudicio. q̄ro tunc an volūtas
pōt in oppoſitū illi⁹ agibilis an nō? ſi nō:
habetur ꝓpoſitū. ſi ſic: ğ ſtante iſto iudicio
pōt oppoſitū hui⁹ agibilis ſibi appere boſ
num. ğ pōt hō hr̄e iudiciū ꝙ hoc nō ē agē
dum: ſtante clariſſimo iudicio ꝙ eſt agēdū
ꝯñs falſum. q: hr̄et ſimul iudicia ꝯria ꝛ al

Sexto. terū in ſummo: qḋ eſt īpoſſibile. Preterea
pono ꝙ rō dictet alicui ꝙ magis dꝫ velle
illud qḋ ſumme eſt ad honorē dei: ꝗ̄ qḋcū
ꝗ qḋ eſt ad cōmodū ſuū. ſi volūtas poſſit
ſe iſti iudicio ꝯformare: ſit illud a. tūc ꝓbo
ꝙ ſequatur ꝯdictio. Et arguo ſic. Magis
vult a ꝗ̄ qḋcūꝗ qḋ eſt ad cōmodū ſuū: ğ
magis vult a ꝗ̄ vult a. qḋ includit ꝯdictio
nem vt ptꝫ.

Quītū princi. Quinto ad ṗncipale: ſi volun
tas creata vtēdo ꝛ fruēdo ſit libera: tunc
pōt hō libere obligare ſe alteri ſub ꝯditio
ne: ꝛ ꝯditiōe adimpleta tenetur ei ſm̄ forſ
mā obligationis ꝑſtite ſub ꝯditione. Pꝫ ꝑ
illud dictū vulgare. Omne promiſſum ab
ore fidelis eſt debitū. Et pñt ad hoc allega
ri iura ciuilia: ſꝫ tranſeo ea. Et ꝯñam ꝓbo
ꝑ illḋ qḋ dr̄ ex̄ de iureiu. Peruenit ad nos
ij. vbi habet̄ ꝙ ꝓmiſſum iuramento vel fi
dei atteſtatiōe vallatū/tenet: niſi ꝯditiōe
nō ſeruata. ğ a ꝯrio ſimili ꝯditiōe ſeruata
tenet. Pꝫ ğ ꝙ ſi hō libere ſe obliget ſub cō
ditione: tenet ꝯditione ſtante. Sed ꝓbo h
ꝙ ſit falſum multipliciter. Ptꝫ primo ſic. In contrariū primo.
Pono ꝙ ſor. obliget ſe platoni ſub hac for
ma: ꝙ teneaſ dare platoni decē: ſi plato ob
uiet in a inſtanti ſolūmō hoī qui ſibi nō te
netur: ꝛ aliter non. iſto caſu poſito volo ꝙ
plato in a obuiet ſoli ſorti: quo facto q̄ro
vtrū ſor. teneaſ platoni in decē an non? ſi
nō tenet̄ platoni in decē: ꝛ plato nō obuiſ
et niſi ſorti: ergo plato in a obuiat ſolūmō
hoī qui ſibi non tenet̄. ꝛ ſub hac ꝯditione
ſortes obligauit ſe platōi in decē. ğ ſortes
tenet̄ platoni in decē. ğ ſi tenet̄: nō tenetur
Si ꝯcedaſ ꝙ ſortes tenet̄ platoni in decē:
arguo ſic. ſortes in a tenet̄ platoni in decē:
ꝛ plato in a obuiat ſoli ſorti: ğ plato ſolum
obuiat hoī q̄ ſibi nō tenet̄. ergo ꝯditio nō
ſtat. ergo ſor. ſibi nō tenetur: q: ꝯditio fuit
ꝙ ſibi non teneret̄: niſi obuiaret plato hoī
ſolūmodo in a inſtāti qui ſibi nō teneret̄. ğ
aliquo caſu poſito aliquis hō obligaſ ſub
licita ꝯditione ꝛ poſſibili: ꝛ tñ in nullo teſ
netur illi cui ſe obligauit: nec per iudicē cō
pelli pōt ſibi in aliquo ſatiſfacere. Preter Scḋo.
ea ſint tres hoīes ſortes/plato/cicero. et
volo ꝙ ſortes obliget ſe ciceroni in. xx. liſ
bris: ſi tñ plato obliget ſe eidē immediate
poſt in inſtanti: ꝛ nō alr̄. pono ergo ꝙ pla
to obliget ſe ciceroni in decē: ſi ſortes ī nul
lo teneaſ ciceroni: ꝛ nō alr̄. quo poſito q̄ro
vtrū plato tenet̄ ciceroni in decē an non?
Si tenet̄ ciceroni in decē: ğ ſor. tenet̄ in du
plo: per ṗmā ptē caſus. Et ſequit̄. ſortes te
netur ciceroni: ğ plato nō tenet̄: per ſcḋam
partē caſus. ergo ſi pla. tenet̄: plato nō teſ
netur. Si dicaſ ꝙ plato nō tenet̄. Cōtra. ſe
quit̄ pla. nō tenet̄: ğ ſortes nō tenet̄: q: pla
to obligauit ſe ſi ſortes non teneret̄: ꝛ non
alr̄. ergo ſi pla. nō tenet̄: ſortes nō tenetur
Et ſequit̄: ſor. nō tenet̄: ergo plato tenetur
ex ṗma parte caſus. ſi ergo pla. nō tenetur
pla. tenet̄. Preterea ponat ꝙ dñs cicero Tertio.
habeat duos ſeruos: ſortē ꝛ platonē: et ꝙ
idē dñs libere ꝯcedat vtriꝗ libertatē ſub
hac ꝯditiōe ꝙ ſit liber: ſi ṗm⁹ cui obuiaue
rit non ſit liber, iſto caſu poſito volo ꝙ im

imediate poſtea obuiēt ſibi ipſis: q̄ facto q̄
ro nunq̄d ſoꝛ. ꝛ pla. ſunt liberi an nō: ꝛ ꝙ
neuter ſit liber ꝓbat: q2 ſeq̄t: ſoꝛ. eſt liber:
ergo pla. eſt ſeruus: p p̄mā partē caſus. et
eodē modo ſequit: plato eſt liber: ergo ſoꝛ.
eſt ſeru9: p ſcđam ptē caſus: ǵ neuter eoꝝ
eſt liber: q2 ſi ſoꝛ. eſt liber: pla. eſt ſeruus: ꝛ
ſi pla. eſt ſeru9: pla. non eſt liber. Et eodem
Quarto. mō cōuenit arguere de platone. Preter-
ea ponat ꝙ Petr9 ꝛ Joānes ſic ſe habeāt
ad inuicē: ꝙ Petr9 velit religionē intrare
ſi Joānes vult intrare religionē: ꝛ nō ali-
ter: ꝛ ꝙ ioannes velit intrare religionē: ſi
petr9 nō velit intrare: ꝛ nō aliter. q̄ poſito
q̄ro vtrū petrus velit intrare religionē an
nō: ſi petr9 vult intrare: ǵ ioannes vult in
trare: p primā ptē caſus: ꝛ ſi ioannes vult
intrare: petr9 nō vult intrare: p ſcđam ptē
caſus. ergo ſi petr9 vult ītrare: pe. nō vult
intrare. Si dicat ꝙ pe. nō vult ītrare: tūc
arguit. Petrus nō vult intrare religionē:
ergo Jo. vult intrare religionē: per ſcđam
partē caſus. Et ſi Jo. vult ītrare religionē
ǵ pe. vult intrare religionē: p p̄mā ptē ca-
ſus: ǵ ſi petr9 nō vult intrare religionem:
petr9 vult ītrare religionē. ǵ nō oīs q̄ vult
Quito aliq̄d ſub ꝯditione: vult illud ſtāre ꝯditio
ne. Preterea. Cōtrahant martin9 ꝛ ber-
tha matrimoniū p vba de p̄nti: ꝛ ſub tali
cōditione dicat martin9: accipio te in vxo-
rem ſi imediate poſt a dixeris mihi verū: ꝛ
ſit a vnū inſtās craſtine diei. Dicat eodem
modo bertha martino: accipio te in virū ſi
cras imediate poſt a dixeris mihi verum.
quo facto pono ꝙ obuiēt ſibi mutuo ī cra
ſtino martin9 ꝛ bertha. Dicat vir mulieri:
non es vxoꝛ mea: ꝛ illa econuerſo: nec tu es
vir me9. Jſto caſu poſito: q̄ro an ꝯtc9 pri-
ſtin9 valeat an nō: Si cōcedat ꝙ valeat:
ꝛ fuit ꝯtus cōditionalis: ǵ cōditio ſtat. ſꝫ
cōditio fuit ꝙ vterq3 diceret verū alteri ī
mediate poſt a. ǵ vterq3 dicit verū alteri ī-
mediate poſt a ǵ ita eſt ꝙ vterq3 dixit ve-
rū. ꝛ vterq3 dixit neuter eſt cōiunx alteri9
ǵ ita eſt ꝙ neuter eſt cōiunx alteri9: ꝛ per
ꝯñs ꝯtc9 nihil valet. Si ꝯcedat ꝙ ꝯtus
nihil valet: Cōtra. ſi ꝯtc9 nō valet: ǵ vterq3
iſtoꝝ dixit verū ſtatim poſt a. ergo ꝯditio
Sexto ꝯtus eſt adimpleta ǵ ꝯtc9 tenet. ǵ ſi ꝯtc9
nō valet: ꝯtus valet. Preterea. precipiat
de9 ſoꝛti ꝙ caueat oē falſum: ꝛ indulgeat
ꝙ liceat q̄cq̄d libet: h̄ excepto ꝙ caueat ne
dicat falſum: ꝛ certificet eū ꝙ ſi dicat fal-
ſum: dānabit. Caſus ptꝫ: q2 de9 pōt libere

ordinare q̄cq̄d voluerit circa ſoꝛtē: q̄ poſi-
to nihil aliud dicat ſoꝛtes poſtea niſi iſtud
ſoꝛ. dānabit. hoc etiā pōt libere facere. tūc
q̄ro vtrū ſoꝛtes iuſte dānabit an nō: ſi ſic:
ǵ dixit verū: ꝛ dicit ꝙ dānabit: ǵ nō ē ita
ꝙ dānabit: ǵ ſi dānabit: non dānabit. Si
dicat ꝙ nō dānabit: Cōtra. ǵ ita ē ꝙ hoc
eſt falſum ſoꝛ. dānabit. ꝛ h̄ dixit. ǵ falſum
Et vltra: ǵ iuſte dānabit: ǵ ſi nō dānabit:
dānabit. Sexto ad principale. Si volun Sextū princi.
tas hoīs eēt libera: qua rōne volūtas hu
ius eſſet libera: eadē rōne ꝛ volūtas alte-
rius ꝛc. ꝛ ſic ſequeret ꝙ iſte hō poſſet aliū
diligere ꝛ nō diligere ſimul ꝛ ſemel: conſe
quēs falſum: quia ponat caſus ꝙ ſint tm̄
tres hoīes ſoꝛtes plato et cicero. ꝛ volo ꝙ
ſoꝛ. diligat oēm hoīem diligētem ſe: ꝛ tm̄
diligat talē: ſilr pla. ſoꝛ. ſolum: ꝛ ſit cicero
terti9 q̄ velit diligere ſoꝛ. ſi nō diligat niſi
ſolū vnū hoīem. Jſte caſus eſt poſſibilis:
ex q̄ q̄libet eoꝝ libere pōt velle ſicut pla-
cet ſibi. q̄ poſito: q̄ro an ſoꝛ. diligit ſolum
platonē: an nō diligit ſolū platonē: ſi dili
git ſolū pla. ǵ cicero diligit eū: q2 cicero di
ligit ſoꝛ. ſi ſoꝛ. diligat ſolū vnū hoīem: per
tertiā ptē caſus. ꝛ vltra: ǵ pla. diligit cice.
p p̄mā ptē caſus. ꝛ vltra: ǵ diligit duos: ꝛ
p ꝯñs nō ſolū pla. Cui9 oppoſitū ē ꝯceſſū.
Si dicat ꝙ ſoꝛ. nō diligit ſolū pla. tūc ar-
guit ſic. ſoꝛ. nō diligit ſolū pla. ǵ cice. non
diligit ſoꝛ. ꝛ vltra: ǵ ſoꝛ. nō diligit cice. ꝛ vl
tra. ǵ diligit ſolū pla. ǵ ſi nō diligit ſolum
pla. diligit ſolū pla. ǵ ſi nō diligit ſolū pla
to. diligit ſolū pla. ꝛ ſequunt ꝯdictoꝛia inter
ſe. Preterea. ad idē arguit ſic. ſit ſoꝛ. alb9 Scđo
ꝛ plato niger: ꝛ velit pla. eſſe alb9: ꝛ ſoꝛ. ni
ger. ꝛ arguit ſic. ſoꝛ. vult eſſe ſimilis pla. ꝛ
nō vult eſſe ſimilis pla. ergo idē vult ꝛ nō
vult. Prima ps ãntis ptꝫ ſic. ſoꝛtes vult eē
talis qualis eſt pla. p caſum: q2 vult eē ni-
ger: ǵ vult eē ſimilis platoni. Scđa ps ptꝫ
q2 ſoꝛtes ꝛ pla. volūt eſſe diſſimiles. ergo
ſoꝛ. vult eſſe diſſimilis pla. ꝛ pla. vult eſſe
diſſimilis ſoꝛti. Et ſilr ſequit: ſoꝛ. ꝛ pla. vo
lūt eſſe ſimiles: ǵ ſoꝛ. ꝛ pla. volunt habere Septimū prin.
qualitates eaſdē. Septimo ad principa
le. Si voluntas ꝛc. ſequit ꝙ hō poſſet vti
habitu ſciētie acq̄ſite: ꝛ cōſiderare ſm illā
toties q̄ties ſibi placeret. vt ptꝫ. ij. de aīa:
ꝛ ī cōmētatoꝛe cōmē. lx. vbi dr ꝙ itellige-
re poſſum9 q̄ñ volum9: ſꝫ ſentire nō poſſu
mus q̄ñ volumus: q2 in ſenſatione indige
mus ſenſatis extra que nō ſunt in noſtra
poteſtate. Et expreſſi9. iij. de aīa cōmento

xviij. Diſpoſitio habit⁹ eſt: ꝙ habẽs illum
pōt cōſiderare de illo cū voluerit ſine aliq̄
medio extrinſeco mouēte. Verba cōmen.
ſunt iſta. Hec eſt enī diſpoſitio habit⁹. ſ. ꝙ
habẽs habitū/intelligat ꝑ illū illd̄ qd̄ eſt
ſibi ꝓximū ex ſe: ⁊ qn̄ voluerit: abſq; eo ꝙ
indigeat aliq̄ alio extrinſeco. Si hō ḡ ſm
eū ſit libere volūtatis: ⁊ habeat habitum
alicui⁹ ſciētie: pōt libere qn̄ vult/⁊ q̄rieſcū
ꝗ vult conſiderare. ſed ꝙ hoc ꝯn̄s ſit fal-
ſum: ꝓbo ſic. ſit talis habituat⁹/grā exem
pli ſortes habẽs habitū alicui⁹ conſidera
bilis: qui ſit a: ⁊ pono ꝙ nō cōſideret actu
ipm̄ a. tūc per te ſortes pōt libere cōſidera
re de a. ponaſ ḡ ineſſe. ⁊ arguo ſic. ſortes
nūc cōſiderat de a libere. ḡ ſortes pri⁹ vo-
luit cōſiderare de a. ꝯn̄a p̄tz. ideo nūc cōſi
derat a: q: voluit cōſiderare a. ⁊ vult cōſi-
derare a. igiſ nulla cā eſt q̄re nūc ꝯſideret:
niſi q: libere vult cōſiderare. ḡ pri⁹ voluit
cōſiderare a: ꝙ̄ ꝯſideraret a: ſiue ꝙ̄ cōſide
rauit a. tūc arguiſ. prius voluit cōſidera-
re a/ꝙ̄ cōſiderauit a: ſ; cū voluit cōſidera
re a: cōſiderauit a. ḡ pri⁹ conſiderauit a ꝙ̄
Probatur ꝯſequētia cōſiderauit a. qd̄ includit ꝯdictionē. Hec
vltima ꝯn̄a ꝓbaſ: q: ſeq̄tur. pri⁹ voluit cō
ſiderare a: ḡ pri⁹ cōſiderauit a. Nā ſi volu-
it cōſiderare a: cū oē volitū ſit cognitū: er
go pri⁹ cogitauit de a. q: īpoſſibile eſt vel-
le a actualr̄: ſine ꝯſiderare de ip̄o a. Unde
Anſ. frequēter dās differētiā inter volun
tatē q̄ eſt inſtrumentū: ⁊ volūtatē que eſt
vſus: dicit ꝙ vſus nunꝙ̄ eſt niſi qn̄ cogi-
taſ illud qd̄ eſt volitū. igiſ ſequiſ ꝙ ſi pri⁹
ante b̄ inſtās voluit cōſiderare a: pri⁹ cōſi
derauit a: ḡ cōſiderauit anteꝙ̄ ꝯſiderauit
Ad idē ſecūdo ſub alia forma. ꝯn̄s īpoſſibile. Preterea ſub alia forma
ſic. Si hoc eſſet verū: hō poſſet libere eoꝝ
q̄ ſunt in memoria ſua/ recordari. ꝯn̄s fal
ſum: q: ſi ſortes vult recordari: ḡ recordaſ
q: volūtas recordādi de a: ꝓcedit ex recor
datiōe ipſi⁹ a. Si igiſ recordatio ipſi⁹ ꝓce
dit a volūtate: q: volūtas vult libere recor
dari de a: ſeq̄ſ ꝙ reſpectu eiuſdē idē erit cā
⁊ effect⁹. Qꝫ aūt volūtas recordādi de a ꝓ
cedit ex ipſa recordatione: dicī expſſe btūs
Aug. ij. de lib. c. xxj. de ꝗuis. ⁊. vij. c. de ma
gnis vbi dicit ſic. Quicq̄d enī recordari vo
lum⁹: iā recordati ſum⁹ in memoria nr̄a eē
Tertio ad idē. vel fuiſſe. Preterea ſi libere poſſum cōſi-
derare de a: cui⁹ habitū habeo: ḡ anteꝙ̄ cō
ſiderē de a: libere poſſum deliberare an ve
lim cōſiderare de a: an nō. ꝯn̄a p̄tz: q: nul
lus act⁹ eſt liber niſi p̄ceſſerit deliberatio:
ꝯn̄s falſum. Nā ſequiſ: delibero ſi velim
cōſiderare de a vel nō: ergo cōſidero de a.
Si igiſ cōſidero de a: anteꝙ̄ cōſidero de a
⁊ delibero ad cōſiderādum de a: ſequiſ ꝙ
pri⁹ cōſidero ꝙ̄ conſidero: qd̄ eſt ꝯdictio.
Preterea pari rōne volūtas pōt diuer- Quarto.
tere intellectū libere a cōſideratione illi⁹
a/ad cōſiderādū aliq̄d aliud qd̄ mō nō eſt
cōſideratū. ꝯn̄s falſum. Nā ſit illud nō cō
ſideratū b. tūc arguo ſic. volūtas vult di-
uertere intellectū a cōſideratione a ad cō
ſiderādū b: ḡ vult cōſiderare b: ⁊ nondum
cōſiderauit b. q: tūc nō pōt diuertere in-
tellectū ad b. q: tūc foret diuerſus intelle
ct⁹ an̄ diuerſionē. ḡ an̄ diuerſionē nō cōſi-
derat de b: ⁊ tn̄ an̄ diuerſionē vult cōſide
rare de b. ergo vult cōſiderare de b: qn̄ ni-
hil cōſiderat de b. quod eſt impoſſibile: q:
ſi nihil cōſiderat de b: nihil cōſiderat circa
b: nec vult circa b. Octauo ad principale Octauū ꝑn.
ſi volūtas ⁊c. ergo libere pōt elicere duos
actus oppoſitos ſucceſſiue ⁊ immediate.
conſequens falſum. Nam ſi eſt poſſibile:
pono ꝙ a ſit vna hora: ⁊ b ſit alia īmedia
te ſequens. ⁊ pono ꝙ angelus velit per to
tum a ſortem ſedere: ⁊ per totum b ſortem
non ſedere. Tūc arguitur ſic. per totum b
vult ſortē nō ſedere: ⁊ hoc libere. ſ; omne
qd̄ aliquid vult libere: prius mouet ſe ad
volendū illud. ſm Anſel. de caſu diaboli
ca. xij. Quicquid mouet ſe ad volēdū: pri⁹
vult ſe ita mouere: ergo in inſtanti medio
inter b ⁊ a ille angelus incipit ſe mouere
ad volendum. ergo prius ante b voluit ſe
ita mouere: ergo prius ante b voluit ſortē
nō ſedere: ſed ſemꝑ ante b voluit ſortem ſe
dere: ergo voluit ſimul ſortē ſedere ⁊ nō ſe
dere. Illud argumentū ſtat in pōdere hu
ius auctoritatis. Nono ad p̄cipale. Si Nonū ꝑnci.
ſic: ſequiſ ꝙ voluntas poſſet ſimul mere- Probatur ꝯſequens eſſe falſum.
ri ⁊ demereri libere. ꝯn̄s falſum. Quod ꝓ
bo multipliciter. Primo ſic. ponaſ ꝙ ali-
q̄s hō in p̄ia ꝑte ꝓportionabili vni⁹ ho-
re mereaſ: ⁊ in ſc̄da peccet: ⁊ in tertia me-
reatur: ⁊ in q̄rta peccet: ⁊ ſic ſemꝑ alterna
tim ſm oēs ꝑtes ꝓportionabiles hui⁹ ho
re: in cui⁹ hore vltio inſtāti moriaſ: ⁊ ſit il
lud inſtās a. tūc ſeq̄ſ ꝙ iſtū hoīem nō pōt
de⁹ p̄miare nec punire: q: nec fuit finali- Rn̄ſio.
ter malus nec finaliter bon⁹: ergo talē nō Replica.
pōt deus nec ſciet iudicare. Si dicatur ꝙ
fuit finaliter mal⁹: Cōtra. ergo ꝑ aliqd̄ tē

pus immediate ante inſtās a fuit malus.
ſit illud tēpus b. Et arguit̄ ſic. In b ſunt
diuerſe ꝑtes ꝓpoꝛtionabiles: ꝗ in aliqua
parte ipſiꝰ b eſt bonꝰ.ergo per totū b non
fuit malus. ergo ſi fuit malus in pꝛia me-
dietate b tpis:ſequit̄ ꝙ fuit bonus in alia
medietate poſt illā. Et eodē mō conuenit
arguere ꝙ nō fuit finaliter bonꝰ. Preter
Scdo. ea ſoꝛtes intēdit actū meritoꝛiū vſqꝫ ad in
ſtās a:in quo moꝛiat̄.ꝛ arguit̄ ſic. Iſte in-
tēdebat libere actū meritoꝛiū ꝑ totā hoꝛā:
ꝗ nō eſt dare maximū gradū meriti quem
ipſe habuerit.ergo cū premiū debeat ſm
gradū maximū:ꝛ nullus fuit gradus ma
ximꝰ i ſoꝛte:qꝛ quocūqꝫ gradu dato/poſt-
ea habuerit maioꝛē:ſicut faciliter ꝑ caſum
Tertio deduceret̄:ꝗ deꝰ neſciet eū ꝓmiare digne.
Preterea.ſint duo hoīes ſoꝛtes ꝛ plato:
ꝛ mereātur ꝑ vnā hoꝛā eq̄liter:cuiꝰ vltimū
inſtans ſit a.ꝛ moꝛiat̄ ſoꝛtes in a.ꝛ viuat
plato vlteriꝰ:ſꝫ nō mereatur plus.iſto ca-
ſu poſito q̄ro an ſoꝛ.ꝛ pla.eodē mō ꝓmia-
būtur an nō.Si ineq̄liter:cū plato nō de-
beat habere minꝰ aliq̄ rōne:ſeq̄tur ꝙ ha-
bebit plus.Qꝛ nō dꝫ habere minꝰ manife
ſte appareret:qꝛ eq̄liter meruit:ꝛ diutiꝰ fu
it in gr̄a.Si diceret̄ ꝙ plus habebit de ꝓ
mio:q̄ro vtꝝ ꝓmiū platonis tunc excedit
premiū ſoꝛtis in indiuiſibili an in diuiſibi
li.Si in indiuiſibili:ꝗ ꝓ inſtāti correſpon
det premiū diuiſibile.ergo q̄ in īfinitis in
ſtātibꝰ merer̄:foꝛet dignꝰ ꝓmio infinito.ꝛ
ſic ꝑ ꝯñs quicūqꝫ mereret̄ ꝑ aliqͦd tēpus:
foꝛet dignꝰ ꝓmio infinito. Silr̄ equale ꝓ-
miū coꝛreſpōdet iſti tpi ꝛ inſtāti.nā capio
meritū platonis in tpe aliquo:qͦd ſit b. et
exceſſum meriti quē tu dicis eū habere vl
tra ſoꝛtē ꝓ illo inſtāti a preciſe:quē ponis
exceſſum diuiſibilē q̄ ſit c.tūc quero vtꝝ b
eſt equale c an nō.ſi ſic:habeo ꝓpoſitū ꝙ
equale ꝓmiū coꝛreſpondet platoni ꝓ iſtā
ti ſicut ꝓ certo tpe dato.ſi b nō eſt equale
c.nec eſt minꝰ:cōſtat:qꝛ ſic meritū elicitū
in iſtāti excederet meritū elicitū ꝑ tps ab
eodē conatu:ergo eſt maius.ſed certū ē ꝙ
nō eſt maius niſi in ꝓpoꝛtione finita.Sit
gratia exēpli ꝙ in triplo ſit b maius c.vo
lo tunc ꝙ plato eliciat vnū actū vel vnum
meritum in tēpoꝛe in triplo minoꝛis boni
tatis ꝙ̄ eſt b.ergo illud meritū eſt eq̄le c.
Quar-
to.
ꝛ tñ erit elicitū in tpe.ꝗ tpale meritū ꝛ in
ſtātaneū erūt equalia. Preterea.ſuppono
ꝙ circūſtātia bona finis diminuat pctm̄,

Sint ergo duo hoīes ſcꝫ ſoꝛtes ꝛ plato:ꝛ
pono ꝙ ſoꝛtes occidat patrē ſuū gratis/
nullū bonū finē intēdēdo:ꝛ occidat plato
patrē ſuū ꝓpter bonū reipublice.Iſto po
ſito ꝓbo ꝙ ſoꝛtes peccat pctō infinite ma
litie intēſiue.Et arguo ſic.ſoꝛtes cōmittit
pctm̄ in infinitū grauiꝰ platone:ergo com
mittit pctm̄ infinite malitie. Antecedens
ꝓbo:qꝛ ſoꝛtes peccat in triplo grauius ꝙ̄
plato:qꝛ ſi ſoꝛtes peccaret ꝓpter finē i du
plo minus bonū ꝙ̄ ſit finis intētus a pla-
tone:adhuc in duplo peccaret grauiꝰ pla-
tone.ꝛ nūc peccat grauiꝰ ꝙ̄ tūc:qꝛ ꝯſtat ꝙ
nullū bonū finē intēdit:ergo peccat nunc
plus ꝙ̄ in duplo grauiꝰ ꝙ̄ plato.Eadē rō
ne ꝓbo ꝙ in q̄druplo peccat grauiꝰ:qꝛ ſi
cōſimilē actū illi quē mō facit/faceret pro
pter finē i q̄druplo minꝰ bonū ꝙ̄ ſit finis
nūc intētus a platone:adhuc in q̄druplo
grauiꝰ peccaret platone.ſꝫ nūc peccat gra
uius ꝙ̄ tūc faceret:ꝗ nūc peccat ī quadru
plo grauius.Et ſic pōt argui de quacūqꝫ
ꝓpoꝛtione finita.Et tūc arguit̄ ſic.Peccat
in duplo grauius:ꝛ in triplo:ꝛ in quadru
plo:ꝛ ſic in infinitū:ꝗ ꝯmittit pctm̄ infini Quito
te malitie intēſiue:qͦd eſt ꝓpoſitū. Pre-
terea arguo ſic.Velle occidere duos hoīes
eſt pctm̄ alicuiꝰ grauitatis.ergo velle occi
dere q̄tuoꝛ eſt pctm̄ quadruple grauitatis
ꝗ velle occidere infinitos eſt pctm̄ infinite
malitie intēſiue. Preterea.velle peccare Sexto
ꝑ duos dies eſt grauiꝰ ꝙ̄ velle peccare ꝑ
vnū diē tm̄.ꝗ velle peccare per īfinitū tps
eſt in infinitū grauiꝰ ꝙ̄ velle peccare per
vnū diē tm̄.ergo ſi ſoꝛtes vult peccare per
tps infinitū:cōmittet pctm̄ infinite mali- Septi
tie ſiue grauitatis. Preterea arguit̄ ſub mo.
hac foꝛma.velle peccare ꝑ tps infinitū eſt
grauius ꝙ̄ velle peccare ꝑ vnū diē tm̄.ma
nifeſtū eſt.quero tūc vtrū in infinitū gra-
uius:an in aliqua certa ꝓpoꝛtione.Si in
infinitū grauius:habet̄ ꝓpoſitum.Si in
aliqua certa ꝓpoꝛtiōe:det̄ illa:ꝛ ſit gratia
exempli centupla.ꝛ tunc arguit̄ ſic.pecca-
re ꝑ duos dies eſt grauius ꝙ̄ ꝑ vnū tm̄:
ꝛ ꝑ q̄tuoꝛ ꝙ̄ ꝑ vnū vel duos tm̄.ꝗ ſic addē
do numerū dierū erit deuenire ad aliquā
multitudinē dierū finitā:ꝑ quā velle pec-
care eſt in cētuplo grauiꝰ ꝙ̄ velle peccare
ꝑ vnū diē tm̄.ꝛ tamē cū non ſit grauiꝰ per
te velle peccare ꝑ tps infinitū ꝙ̄ velle pec
care ꝑ vnum diem tm̄ in centuplo: ſequi-
tur ꝙ velle peccare per tps infinitū nō eſt

grauius q̄ velle peccare per certū nume-
octauo rū dierū. ꝯñs falſum. Preterea cōmittēs
pctm̄ ebrietatis/cōmittit peccatū infinite
grauitatis: q2 ex vna ebrietate poſſent ꝯtin
gere mala infinita: ſed non minus peccat
ebrius ſi non contingant: q2 quantum in
eo eſt cōtingerēt. ergo peccat mō peccato
infinito. Confirmat̄ iſta ratio: q2 tot mere
tur ebrius increpationes vel penas: quot
peccata ſequūtur ex ebrietate. Unde pħs
iij. Ethico. c. v. Ebrius ſi in tali ignorantia
comiſerit flagitiū: tunc nō excuſat̄: ſed me
ret̄ duplices increpationes. vnam ꝑpter
ebrietatē qua fact⁹ eſt ignorās: ⁊ aliā pro
pctō ex illa ignorātia comiſſo: q2 dñs eius
fuit. i. habuit in ſua ptāte inebriari. ergo
ſi ex ebrietate ſequunt̄ vitia infinita: debe
ret puniri pena infinita intēſiue. Sed nō
minus peccat modo: licet non ſequant̄: q2
quantū in eo eſt/cām preſtitit vt ſequant̄
Nono. Preterea: ponat̄ ꝙ ſortes iuret ꝙ reue
labit platoni oē pctm̄ qd̄ faciet citra a in-
ſtans omittēdo vel cōmittendo. ponat̄ er
go ꝙ ſtatim deueniat ebri⁹: ⁊ ꝙ non reue
let platoni ante a. tūc arguit̄ ſic. ſortes iu-
rauit ꝙ reuelaret platoni oē pctm̄ omit-
tendū vel cōmittēdū a ſe ante a. ⁊ ipſe fu-
it ebrius ante a. ⁊ illud peccatū nō reuela
uit platoni. ergo ante a fuit piurus. ğ ſor-
tes ante a omiſit vel cōmiſit aliqd̄ pecca-
tum aliud ab ebrietate. ⁊ illud fuit ſecun-
dū pctm̄ nō reuelatū platoni ante a. ğ ſor
tes ante a fuit piurus ꝓ illo ſcd̄o pctō nō
reuelato. ergo ante a iterū fuit piurus ꝓ
illo ſcd̄o piurio: ⁊ ꝑ idē ꝓbat̄ ꝙ fuit tertio
piurus: ⁊ ſic in infinitū. ergo ante a pecca
Deci- uit pctīs infinitis: ⁊ meruit penā infinitā
mū ꝑn intēſiue. Decimo ad principale. ſi volun-
cipale. tas ⁊c. tūc pōt elicere actū ſuū in inſtanti
vel in tpe libere ſicut ſibi placeret. ꝯñs eſt
falſum: q2 nihil ꝓhibet: nec eſt ibi aliqua
reſiſtētia. ergo ſtatim ſequitur actio. Iſta
ꝯñ a ptz. iiij. phyſicoꝝ. cō. lxxj. alibi. iij. phy
Scd̄o. ſicoꝝ cō. v. Scd̄o. q2 ſi volūtas nō poſſit
velle de nouo niſi in tpe: ſequit̄ ꝙ hō exi-
ſtens in aliq̄ pctō/neceſſario erit poſtea in
pctō ꝑ tpo: q2 neceſſario ītēꝗ eliciat̄ act⁹
cōtritionis: erit tēpus lapſum: ⁊ toto illo
tpe eſt in pctō: ergo velit nolit eſt in pctō.
Tertio Tertio. ſi volūtas nō pōt libere velle in
inſtāti: ſeqtur ꝙ chriſt⁹ nō meruit in ꝑmo
inſtāti ſue cōceptionis. ꝯñs falſum: q2 ſm
magiſtrū. iij. ſen. di. xviij. A principio ſue

cōceptiōis habuit ſummū meritū. Quar Quar-
to: q2 aliter chriſt⁹ nō eſſet ſubito in altari to.
ꝯñs eſt falſum: ꝯña ꝓbat̄: q2 vel eſt ibi de
nouo volēdo: vl̄ nō volēdo. ſi volēdo: ⁊ nō
pōt velle niſi in tpe: ſeqtur ꝙ pri⁹ fuit ibi
q̄ꝫ voluit: vel pri⁹ voluit ibi eſſe q̄ fuit: q̄z
vtrūqꝫ eſt incōueniēs. Quito: q2 tāte po Quito
tētie eſt virt⁹ libera ſicut virt⁹ naturalis:
ſed virt⁹ naturalis hꝫ opationē in inſtāti
ğ ⁊c. Maior ptz: ⁊ cōfirmat̄ ꝑ Aug. de li-
bero arbitrio ca. iij. Nihil eſt tā in nr̄a po-
teſtate q̄ꝫ ipſa volūtas: ea em̄ prorſus nul
lo īteruallo ⁊ mox vt volum⁹ p̄ſto ē. Minor
ptz: q2 lūinoſum corp⁹ agit ſubito. ſic ptz
vj. phyſi. cō. xxxij. Et in de ſenſu ⁊ ſenſa-
to. Sexto: q2 intellect⁹ intelligit ſubito. Sexto
ergo voluntas pōt velle ſubito. ꝯña ptz:
q: volūtas eſt potētia ita actiua ⁊ ita im-
materialis ⁊ ita potēs: nec hꝫ maiorē reſi-
ſtentiā. Añs ꝓbat̄. iij. de aīa. cō. xxiij. vbi
dicit pħs ⁊ commentator ꝙ intellectio eſt
actio ꝑfecta: ⁊ fit in non tpe: ⁊ nō precedit
ipam actio determinata. Septio: q2. xij. Septi
meta. cō. iij. Uoluptas delectatio vel volū mo.
tas ſequit̄ appħēſionē ſicut vmbra corp⁹:
ſꝫ delectatio nō eſt ſine volitione: ğ volitio
ſeqtur appħēſionē in eadē mēſura. Octa Octa-
uo: q2 viſio fit ſubito: igit̄ ⁊ volitio. Añs uo.
ptz. iij. de aīa. cō. xviij. vbi dicit cōmētator
ꝙ ſentire eſt ꝑfecta actio ⁊ ſine tpe: ⁊ abſ-
qꝫ hoc ꝙ eā pcedat actio determinata. Et
infra intēdit declarare cām ꝑpter quā in
telligit ſine tpe: pari rōne ğ etiā volitio fit
in nō tpe. Cōfirmat̄: q2 qncūqꝫ aīal videt Confir
volūtas copulat ꝟtutē viſiuā cū obiecto: matur.
q2 aliter aīal nō videret. ſicut dicit Augu.
ij. de tri. ꝑ totū. ⁊ c. ij. de li. ar. ca. viij. Sed
volūtas nō copulat aliq̄ niſi ꝑ actum ſuū:
ergo quādocūqꝫ animal videt: habet actū
ſuū. Et ita ſi viſio fit in inſtāti: volitio erit
in inſtanti. Nono: q2 aliquod agens na- Nono.
turale agit ſubito: ſicut corp⁹ luminoſum
ſm cōmentatorem. vj. phyſicorum cōmē.
xxxij. igitur volūtas multo magis agit ſu
bito. Decimo arguitur ſic. ſi volitio non Decio.
poſſet eſſe niſi in tpe: ſequeret̄ ꝙ diabolus
peccauit qn̄ fuit obduratus: ⁊ ſic nunq̄ꝫ li
bere peccauit. ꝯſequētia patet: q2 diabol⁹
poſtqꝫ peccauit: nō manſit per aliqd̄ tem-
pus ſine obduratione: quia tunc potuiſſet
penituiſſe: vel igit̄ peccauit in primo inſtā
ti: quia ſi in tempore: ergo ſua mala voli-
tio nō habuit primum inſtans; quia dura

uit p tp̄s ⁊ ſic in ſcđa pte tpis potuit peni-
tuiſſe. Tūc arguo ſub hac forma: aut pctm̄
ſuū p̄ceſſit indurationē ſuā: vel nō: ſi nō: ḡ
nulla culpa p̄ceſſit penā. ſi ſic: cū nō poſſit
eſſe niſi in tpe: ergo tp̄s p̄ceſſit anteq̄ eſſet
Unde- induratio. ⁊ ſic ī ſcđa medietate potuit pe
cimo. nituiſſe. ꝯn̄s falſum ⁊ ꝯ̄ Auguſtinū. Un-
decimo. ſi nō ſit dare p̄mū inſtās act⁹ volū
tatis: eadē rōne nec vltimū: ⁊ p ꝯn̄s inter
demeritū ⁊ penā p̄mi angeli eſſet inſtans
in quo neutrū h̄ret: ⁊ p ꝯn̄s tūc p̄mus an-
gelus non fuiſſet bt̄ūs nec miſer: qđ negat
Aug. iij. de li. ar. ca. xxiiij. vbi dicit ſic. Non
ſinit oīa peccatrix nō reddere debitū deo:
aut eñ reddit bene vtēdo qđ accepit: aut
reddit omittēdo quo bn̄ vti noluit. Nāq3 ſi
non reddit faciendo iuſticiā: reddit patiē-
do miſeriam. Et paulo poſt ſequit̄. In nul
lo interuallo tpis ita diuiduntur: vt qđ in
aliquo tpe nō faciat qđ dz: ⁊ alio patiatur
qđ dz: vel in puncto tpis vniuerſi pulchri-
tudo deturpet̄: vt ſit in ea pcti dedecus ſi-
Duode ne decore vindicte. Duodecio ſm̄ Augu.
cimo. iij. de lib. ar. vbi p̄ius. pctm̄ diaboli nullo
interuallo tpis fuit ſine pena debita: ergo
ſi nō fuit aliqđ p̄imū inſtās in quo pecca-
uit: ſequit̄ q̄ pctm̄ nō preceſſit ſuā penam.
ꝯn̄s falſum: q2 cā efficiēs neceſſario prece-
dit ſuū effectū tpe. xij. meta. cōmen. xvij. et
ix. meta. cō. xiij. vbi habet̄ q̄ agēs neceſſa-
Decio rio precedit ſuū effectū tpe. Decimotertio
tertio. ſi nō ſit dare p̄mum inſtās: ſequitur q̄ ſit
dare vltimū inſtās charitatis: ⁊ p ꝯn̄s qñ
res pmanēs corrūpit̄: in medio inſtāti in-
ter eſſe ⁊ nō eſſe pmanens habebit eē. ꝯn̄s
eſt ꝯ̄ cōmētatorē ⁊ pħm. viij. phyſicoꝝ cō.
ix. vbi habet̄ q̄ qñ res pmanens corrūpit̄:
in inſtāti medio inter eſſe ⁊ nō eſſe res non
Decio eſt: ⁊ ecōuerſo qñ res gñat̄. Decimoquar
quarto to ſic. precipiat̄ alicui q̄ in aliquo inſtanti
incipiat aliqđ opus meritorium: ⁊ volo q̄
omittat illud facere gratis: iſto poſito non
obſtāte omiſſione illius qđ ſibi precipieba
tur, pbo q̄ non peccauit pctō omiſſionis:
q2 q̄ro qñ p̄mo peccauit? nō in p̄mo inſtan
ti: q2 tūc nō dimiſit facere qđ debuit: quia
tūc nō tenebat̄ ad aliquā volitionē: nec pec
cauit poſt illud inſtās: q2 nō erat ſibi prece
ptū q̄ illud inciperet p illud inſtās, ergo
poſt illud inſtans hec fuit falſa: iſte pecca-
uit: ergo nūq̄ peccauit: ⁊ p ꝯn̄s peccauit ⁊
Decio non peccauit. Decimoquīto ſic. ſi ſic: foret
quinto poſſibile q̄ res pmanēs nō pmaneret niſi
p inſtans. ꝯn̄s eſt falſum ⁊ ꝯ̄ pħm. viij. phy
ſi. cō. lxviij. alibi cō. lxxxiij. vbi habetur ſic.
Impoſſibile eſt q̄ motus gñationis ſit cō
tinuus cū motu corruptionis: q2 ſi iſti duo
mot⁹ eſſent ꝯtinui: non haberent gñaliter
eſſe in actu: oē eñ exn̄s in actu eſt in tpe.
Nec ꝯn̄a pbat̄. ponat̄ q̄ deus creet chari-
tatē in inſtanti aliquo in hoīe: ⁊ q̄ ille hō
īmediate poſt eliciat actū maximū peccati
mortalis: ſequit̄ q̄ charitas illa nō manet
niſi p inſtās. Decimoſexto: q2 angel⁹ ſta Decio
tim qñ fuit creatus: cognouit deū: ⁊ lauda ſexto.
uit deū. ergo in p̄mo inſtāti habuit actum
volūtatis. Decimoſeptimo. ſi nō ſit dare Decio
p̄mū inſtās volūtatis: ſequit̄ poſito poſſi- ſeptio.
bili, q̄ angelus qñ fuit creat⁹ peccauit: nec
p̄i⁹ fuit bon⁹. ꝯn̄s eſt ꝯ̄ Aug. xij. de ci. dei
c. vj. vbi pbat q̄ nulla volūtas pōt eē ma
la ab eterno. Et arguit ſic. vitiū eſt in hac
volūtate: ergo adimit aliqđ bonū huic vo
lūtati. ergo aliqđ bonū p̄ceſſit in hac volū
tate. ergo bonitas illa p̄ceſſit hoc vitium.
Un̄ cōcludit. Nō igit̄ potuit eſſe ſempiter-
na volūtas mala in ea re ī qua bonū natu
rale preceſſerat: q2 voluntas mala nocēdo
pōt adimere. hec ille. Undecimo arguit̄ Xj. pn̄.
principaliter ſic. Si voluntas ⁊c. ſequeret̄
q̄ ipa ſit potētia paſſiua ⁊ nō actiua. ꝯn̄s
eſt falſum: ꝯn̄a pbat̄ p cō. iij. phyſi. cōmē.
xx. alˀs. ij. phyſi. cō. xlviij. Cōtingēs equali-
ter nō inuenit̄ in potētijs agētib⁹ p ſe: ſed
in potētijs paſſiuis: ⁊ in illis quaꝝ ꝓpri-
rō ad receptionē duoꝝ ꝯ̄rioꝝ eſt eq̄lis. Et
parū ante in eodē cōmē. Actio nō ꝯuenit
ab eo qđ eſt ꝯtingēs equalr̄. ſ. ad vtrūlib3:
niſi ex aliq̄ cā extrinſeca adiuncta cū eo. ḡ
ſi voluntas ſit libera libtate ꝯ̄dictiōis ad
ſuū actū: ipſa reſpectu illi⁹ eſt ꝯtingēs ad
vtrūlibet. ḡ reſpectu illi⁹ nō eſt actiua: ſed
paſſiua tantū. Falſitas ꝯn̄tis pt3. quia ſi Proba
eēt tātū paſſiua: tūc p̄nte agēte vel p̄ntib⁹ tur fal-
agētib⁹ q̄ ſunt nata cauſare actū: ipa neceſ ſitas
ſario pateret̄: nec potētia paſſiua h3 ſuam ꝯn̄tis.
opationē ī ſua ptāte. Nā nō eſt ī ptāte ſua
q̄ patiat̄ ⁊ nō patiat̄ agēte approximato:
⁊ ſic periret libtas volūtatis. Duodecio ad Xij. pn̄.
p̄ncipale. Si volūtas ⁊c. ḡ volūtas pōt li-
bere nō diligere deū clare viſum. ꝯn̄s fal-
ſum ⁊ ꝯ̄ mgrm li. iiij. d. vult q̄ ſpijs nō ma
nifeſtabit̄ filius dei in forma dei in finali
iudicio: q2 ſic non pōt videri niſi ad gau-
diū: ergo deus nō pōt clare videri a volun
tate: qn ipſa circa eū habeat actū gaudij:

ergo non niſi diligat. vñ dicit mgr̃. Deitas
chriſti ſine gaudio videri nõ põt. ꝯña ꝓba
tur: qꝛ ſic deſ oppoſitũ ꝯñtis. ſ. ꝙ volũtas
neceſſario velit vel diligat deũ clarevisum
ſequiſ ꝙ volũtas nõ eſt volũtas. Iſta ꝯña
ꝓbaſ ꝑ btũ Aug. iij de li. ar. ca. iij. vbi ar-
guit ꝙ diuina pſciẽtia nõ īponit neceſſita
tẽ volũtati: ⁊ arguit ſic. Si neceſſe ẽ vt vo
lũtas velit: vñ volet cũ volũtas nõ erit: et
īfra. Uolũtas nr̃a nec volũtas eẽt: niſi eẽt
in nr̃a ptãte. Porro qꝛ eſt in nr̃a ptãte: iõ
libera eſt. ğ ſm Aug. volũtas nõ eẽt volũ-
tas: niſi eẽt in nr̃a ptãte: nec eẽt libera. Et
cõſtat ꝙ loquiſ de volũtate q̃ ẽ volitio vel
vſus: ⁊ nõ inſtr̃m. ergo illa volitio que eſt
neceſſario in volẽte: nõ eſt libera: nec ẽ vo-
litio dicẽda ſm eũ. Itẽ ꝑ. ſi ſic: volũtas põt
nolle beatitudinẽ. ꝯñs falſum ⁊ ꝯ Au. xiij.
de tri. ꝙ ꝓ veriſſimo certiſſimoq; poſſumus
dicere breviuere oẽs hoĩes velle. ca. viij. ix.
Xiij. pn cipa. ⁊ x. ꝑ totũ. Itẽ decimotertio arguit ad
ꝓpoſitũ ſub hac forma. Si volũtas ⁊c. vo
lũtas creata poſſet libere velle vitare pec-
catũ. ꝯñs falſũ: qꝛ ſi volũtas Ade potuiſſʒ
vitaſſe pctm̃: aut ergo qñ peccauit: aut an
teq̃ peccauerit: aut poſtq̃ peccauerit. Nõ
aũt potuit vitare qñ peccauit: qꝛ tunc non
fuit ille act⁹ futur⁹: nec ꝑ ꝯñs in ſua ptãte
Nec poſtq̃ peccauerit: qꝛ nõ potuit facere
p̃teritũ nõ fuiſſe p̃teritũ poſtq; fuit p̃teri-
tũ. ergo relinquiſ ꝙ Adã nõ potuit vitare
pctm̃: niſi preciſe in tpe anteq̃ peccauerit.
Tũc ſit illud tps a. ⁊ arguo ſic. Tãtũ i a po
tuit vitare pctm̃: ⁊ nunq̃ ante a: nec poſt
a. ergo tm̃ in a tenebaſ vitare pctm̃. ğ poſt
a nõ tenebaſ vitare pctm̃. ergo poſt a non
Scdo. peccauit. Itẽ arguo ſub hac forma. ſi hõ
põt vitare pctm̃: aut pctm̃ preſens: aut fu-
turum: aut p̃teritũ. p̃teritũ ⁊ pñs nõ põt:
vt ptʒ ꝑ p̃dicta. Relinquiſ ergo ꝙ hõ an-
teq; peccaret ſiue peccet: põt vitare pctm̃
futurũ. ꝯñs falſum. qꝛ ſi põt vitare pctm̃
futurũ: ſit illud a. ⁊ arguo ſic. a eſt futurũ:
ergo ab eterno fuit futurũ. ſʒ nõ eſt ĩ ptãte
volũtatis create vitare vel impedire ne il-
lud ſit qđ fuit ab eterno futuꝝ: qꝛ ſic eſſet
in ptãte ſua decipe deũ vl' aĩam chriſti. Nã
aĩa chriſti heri aſſenſit iſti ꝓpõni: a ab eter
no fuit futurũ: ergo volũtas creata nõ põt
Tertio vitare pctm̃ futurũ. Itẽ ſi voluntas põt
vitare pctm̃ futurũ: ponaſ in eſſe: ⁊ ſit gr̃a
exẽpli a. hoc eſt verũ: in inſtãti pñti volun
tas vitauit a. ⁊ arguo ſic. hec volũtas vita
uit a: ergo nõ cõmiſit peccatũ a: ergo a nõ
fuit futurũ. igiſ a nõ vitauit pctm̃ futurũ.
Itẽ ſi volũtas teneſ vitare peccatũ: q̃ro Quarto.
vtrũ pctm̃ cõmittendũ a ſe: an pctm̃ nõ cõ
mittendũ a ſe aut ab alio. ſcõm nõ põt da
ri: qꝛ illud nõ põt vitare: ex q̃ illud nunq̃
cõmittet. Si teneaſ vitare pctm̃ cõmitten Quito
dum a ſe: teneſ ad impoſſibile. nã hec ẽ ne-
ceſſaria: omne cõmittẽdũ a ſe eſt cõmitten
dum a ſe: ergo videſ ꝙ volũtas ⁊c. Pre- Sexto.
terea ad idẽ ꝓbaſ ꝙ poſito poſſibili in eẽ:
voluntas neceſſitabit ad peccandũ. ꝓbo: ſup
pono ꝙ deus reuelet ſorti exiſtẽti in chari
tate iſtã ꝓpõnẽ certificãdo eũ de ea: tãtũ
ille de numero iſtoꝝ/ſorte ⁊ platone demõ
ſtratis/ſaluabiſ: qui cras peccabit morta-
liter. hoc eſt ſatis poſſibile. nã põt ꝯtinge-
re ꝙ omnes hoĩes electi cras ſint peccatu-
ri mortaliter: ⁊ poſt futuri penitentes. illo
caſu poſito: ſortes non põt vitare pctm̃: qꝛ
q̃ro vtrũ vult cras peccare mortalr̃ an nõ?
ſi ſic: ergo iã peccat mortalr̃: qꝛ q̃ nũc vult
peccare mortalr̃: aut qñ põt: peccat morta
liter. Si nõ: ꝯ. ergo vult damnari: qꝛ ſcit ꝙ
tm̃ ille ſaluabiſ q̃ cras peccabit mortalr̃.
⁊ ipſe nõ vult cras peccare mortalr̃. ğ non
vult ſaluari. ⁊ ſi nõ vult ſaluari: nõ diligit
ſe ad vitã eternã. ⁊ ſi ſic: nõ eſt in charitate
ğ peccat mortalr̃. Preterea. reuelet deus Septimo.
ſorti ꝙ nũq̃ ſaluabiſ niſi ꝑ cõmiſſionẽ ho
micidij platonis faciendã per eũ: tunc q̃ro
vtrũ debeat cõmiſſionẽ deſiderare an nõ?
Si nõ: ꝯ. dʒ velle ſaluari. Si ſic: ergo debʒ
velle homicidiũ platonis. Sed ꝯ illud eſt
btũs Aug. Pctm̃ eſt adeo voluntariũ ꝙ ſi
⁊c. Preterea. ſuppono ꝙ quicũq; aſſentit Octauo.
peccato mortali ſuo vel alterius: peccat
mortalr̃. quo ſuppoſito: ꝓbaſ ꝙ aliq̃s ne-
ceſſiteſ ad peccandũ. nam poſſibile eſt eſſe
hoĩem ꝑplexũ inter duo pctã mala eligen-
da: ſʒ in tali caſu teneſ hõ eligere min⁹ ma
lũ: ğ i aliquo caſu hõ teneſ peccare. Aſſum
ptu ꝓbaſ ex caſu p̃cedẽti. vbi ſortes dʒ eli
gere minus malũ: ⁊ ꝑ ꝯñs min⁹ peccatum.
Probo aſſumptũ ꝑ canonẽ diſtin. iij. Duo
mala ⁊c. vbi ſuadet eligere min⁹ malum ⁊
min⁹ pctm̃: ⁊ ꝑ ꝯñs ẽ aliqñ eligẽdũ. Itẽ Nono.
ꝓbaſ idẽ aſſumptũ multiplr̃. Reuelet ti-
bi aliq̃s ꝙ aliq̃s interficiet te: niſi aſſenſerꝭ
ſibi in pctõ mortali: q̃ro qđ faciendum eſt?
Qꝛ ſi aſſenſeꝭ: peccas mortalr̃. Si nõ aſſen-
tis: ğ magꝭ vis ꝙ te interficiat. ğ ꝯſenſꝭ in
pctm̃ ſuũ: ⁊ ꝑ ꝯñs peccas. Preterea. ſciat Decimo.

aliquis dñs ꝙ ſi ipſe exiret certa hora de
ſua domo: aliqs famulus quē hꝫ/cōmittet
fornicationē: ⁊ ſi remāſerit: fornicationē ⁊
homicidiū: ita ꝙ nullo mō ſit in ptāte ſua
eū ipedire: tunc talis neceſſitat᷑ ad pctm̄.
Undecimo. Preterea. ſciat iudex aliqđ matrimoniū
fuiſſe ꝯctū inter duas pſonas occulte: tñ
ꝓbetur legitime corā eo oppoſitū in foro
publico: iſte iudex vl᷑ aſſentiet in diuortiū
iudicādo ſm allegata: vel faciet iuſtitiam
⁊ forte ſcandalū alijs: ⁊ forte diffamatio-
nē ſue pſone ſi nō miniſtrat copiā iuſtitie
ſue ſm allegata coram eo. Uñ ſiue ſic ſiue
ſic: iſte iudex aſſentiet in pctō vt videt᷑ ⁊c.
Duodecimo. Preterea. ſit aliqs exiſtēs cū vſurario: ⁊
ſit in extrema neceſſitate: nec poſſit habe-
re aliquo mō quicꝗ niſi tm̄ ab eo ſub vſu-
ra: tunc vel capiet: vel nō. ſi ſic: aſſentit in
vſurā alteri⁹: qꝛ ſcit ꝙ nullo mō faciet ſine
vſura. ſi nō: eſt cauſa mortis ſue: ergo ho-
Decimotertio. micida. Preterea. ſit inter ſortē ⁊ plato-
nē exiſtētes in extrema neceſſitate vn⁹ pa-
nis in equali diſtātia. ⁊ ſint ſortes ⁊ plato
preciſe equalis virtutis ad mouēdū ſe ad
apprehendēdū panē illū: ⁊ ſit panis ille p̄-
ciſe tāte quātitatis ꝙ poſſit releuare ne-
ceſſitatē ſortis: ⁊ nō platonis: ⁊ ecōuerſo:
q̄ ſit a. ita ꝙ nō ſufficiat ꝓ vtroqꝫ. tūc cū
tot⁹ caſus iſte ſit poſſibilis: q̄ro vtꝝ ābo
ſor. ⁊ pla. debēt niti ad apprehēdēdū panē
illū an neuter an tm̄ alter⁹. ſi vterqꝫ ſimul:
ergo ſimul attingēt a. Maior eſt manife-
ſta. ꝯña pꝫ p caſum: qꝛ ſi eq̄lis ꝟtutis ⁊ eſt
equalis diſtātia ⁊c. ⁊ ſuppono ꝙ nihil im-
pediat. ipſis ģ ſic approximatis ad a. ģ q̄-
libet rapiet ptē ipſi⁹ a: cū ſint eq̄lis ꝟtut(is).
cū ģ vterqꝫ ſciat ꝙ medietas non ſufficit
ad ſaluādū vitā ſuā: vel ģ vn⁹ tenet᷑ cede-
re alteri vel nō. ſi nō: ergo vterqꝫ peccabit
vt ptꝫ. Si vnus cedat alteri: ģ ille q̄ cedit:
diligit aliū cui cedit plus q̄ ſe. ģ peccat: qꝛ
Decimumquartū principalem. nō eſt in charitate. ģ in tali caſu ⁊c. neceſ-
ſitatur ad peccādum. Decimoquarto ad
principale. ſi volūtas ⁊c. tunc peccator poſ-
ſet libere penitere: vel ſaltē poſſet al's vir-
tuoſe penitere. ꝯñs falſum. ꝯña ptꝫ. Nam
penitētia eſt virtus. ģ hꝫ aliquē actū quē
volūtas pōt libere cauſare: Falſitatē ꝯñ-
tis ꝓbo: qꝛ ſi ſic: ſeq̄retur ꝙ in eadē aīa ſi-
mul ⁊ ſemel formarēt᷑ act⁹ ꝯrij. Nā arguo
ſic. ſit ſortes q̄ peniteat ꝟtuoſe: tūc ſequit᷑
ſortes penitet: ģ dolet ⁊ triſtat᷑. ⁊ ex alia p-
te ſequit᷑. agit ꝟtuoſe: ģ delectat᷑ ⁊ gaudet
p phm̄. ij. Ethicoꝝ. c. iij. Habituat⁹ in ꝟ-
tute delectabiliter opat᷑. ſignū aūt hñtis
ꝟtutē eſt ſupueniens delectatio. ergo ſi ſor-
tes ꝟtuoſe penitet: ſil᷑ gaudet ⁊ dolet: dele-
ctatur ⁊ triſtat᷑ pnīa. Dici pōt ꝙ h̄ nō eſt Rñſio.
incōueniēs reſpectu diuerſoꝝ obiectoꝝ: qꝛ
gaudet de cōtritiōe: ⁊ dolet de pctō cōmiſ-
ſo. Sꝫ ꝯ iſtō eſt phs. x. Ethi. vbi dicit ꝙ de- Replica.
lectatio excludit triſtitiā ꝯriā: ⁊ nō ſolū il- Scđo.
lā: imo oēm cōtingentē. Preterea. ſi ſimil᷑ pbat᷑.
dꝫ gaudere a dolore vere penitēs: iuxta il-
lud beati Aug. de vera. ⁊ falſa pnīa. ⁊ po-
nit. iiij. ſniaꝝ. di. xiiij. c. xij. Hic ſemp dole-
at: ⁊ de dolore gaudeat. ģ de modico dolo-
re minus dꝫ gaudere: ⁊ de maiori magis.
ģ quāto magis dolet: tāto magis dꝫ gau-
dere. ꝯñs falſum. qꝛ hoc nō poteſt facere. Tertio
Preterea. delectatio pficit opationē ꝟtu-
tis. x. Ethi. ģ ſi dolor etiā ſit opatio virtu-
tū: dꝫ pfici p delectationē. ģ delectatio poſ-
ſet pficere dolorē. ꝯñs falſū. nā corrūpit
dolorē. Preterea. act⁹ pnīe eſt volūtari⁹ Quarto.
⁊ tūc nō eſt penalis p Anſ. de cōceptu ꝟ-
ginis. c. x. Nihil penale eſt alicui: niſi qđ ē
ꝯ ei⁹ volūtatē. vl nō ē volūtari⁹: ⁊ tūc nō
eſt ꝟtuoſus: vel eſt ſil᷑ volūtari⁹ ⁊ nō volū-
tari⁹: ⁊ hoc eſt īpoſſibile. In oppoſitū qđ- A
nis eſt tot⁹ pceſſus Ariſ. iij. ethi. ſil᷑r. ix. me- Arguitur in
ta. de differētia inter potētias rōnales et oppoſitum.
irrōnales: qꝛ rōnales ſūt in oppoſita: ſed
irrōnales determinant᷑ ad vnū. Itē Aug.
⁊ Anſ. ⁊ Ber. q̄ libros de libero arbitrio
ſcripſerūt. Ad q̄ōnē dico ꝙ ſic: ſicut habꝫ Rñſio
q̄libet dicere. Ad cui⁹ euidentiā ⁊ maiorē ad que-
declarationē circa hāc materiā ſic volo p- ſtionē.
cedere. Primo recitabo ſniam Anſelmi de B
libertate volūtatis: ad inquirēdū q̄d ſit li- Deciſio
bertas volūtatis. Scđo an rectitudo vo- q̄ōnis.
lūtatis ſit alia res a voluntate. Tertio an
volūtas creata poſſit ad aliquē actū neceſ-
ſitari. Quarto an volūtas ſit actiua an paſ-
ſiua. Quīto an volitio ſit cognitio. Sexto
an paſſiones volūtatis ⁊ intellectus ſint
res alie ab operationib⁹. Septimo an vo-
litio fiat ſubito an ſucceſſiue. Octauo mo-
uebo quedā dubia ⁊ ſoluā. Nono ⁊ vltio
dicetur ad rationes principales. C

Primus articulus Quid ſit libertas volūtatis

Circa primum ſciēdum
eſt ꝙ intētio venerabil᷑ Anſelmi circa hāc
materiā colligi pōt cōplete ex libro ſuo de
libero arbitrio: ⁊ de cōcordia: ⁊ de caſu dia-
boli: maxime ad propoſitū meū. Et de cō-

co:dia ca.xvij.vbi diſtiguit de equocatio
ne hui⁹ noīs volūtas:qđ accipiẗ ꝑ inſtru
mēto volendi affectiue vel appetitiue:vel
inſtrumētaliter ꝑ vſu ipſi⁹ inſtrumenti.ꝗ
vſus inſtrumēti nō eſt ſine actuali cogni-
tione illi⁹ obiecti reſpectu cui⁹ diceret:ſicͥ-
ut frequēter replicat in eodē capitulo. Et
de eodē vſu dicit de libero arbitrio.ca.vij.
Volūtas (inꝗt) quā voco inſtrumētū vo-
lendi:vna ⁊ eadē eſt ſemꝑ:ꝗcꝗd velim⁹:il-
la vero ꝗ opus eius eſt cauſa multiplex eſt
ꝙ̄ multa ⁊ ꝙ̄ ſepe volum⁹. Volūtas vero
ꝗ eſt affectio:eſt duplex. Una ad volendū
cōmoditatē:alia ad volēdū rectitudinem
ſicut viſus ſm eū habet plures appetitio
nes ad videndū. Et he affectiones ſunt ſi-
ne actuali cognitione obiecti. Uñ in hoīe
do:miēte viſio eſt affectio iuſtitie etiā ſi ni
hil ſomniet. ⁊ hec affectio eſt rectitudo. He
aūt due affectiones cōſociant ipſi volūta
ti a deo:ſed affectio iuſti eſt ſeparabilis a
volūtate:affectio cōmodi nō. Similiter af
fectio iuſti eſt maior ⁊ minor in diuerſis:
Diffini- ſed affectio cōmodi nō. Iſtis poſitis An-
tio An- ſelm⁹ diffinit libertatē de libero arbitrio
ſelmi. c.iij.dicēs. Iā ꝗ clarū eſt de libero arbitrio
ꝙ nō ē aliđ ꝙ̄ arbitriū liberū potēs ſerua
re rectitudinem. Et paulo poſt. Oīs liber-
tas eſt poteſtas voluntatis ſeruādi recti-
tudinē. De qua volūtate ꝓbat ꝙ de⁹ non
pōt ab ea auferre rectitudinē. de libe.arbi
Cōtra trio.c.vi.ałs.viij. Cōtra iſtā diffinitionē
diffini- eſt illud.iij.de libe.arb.c.iij.vbi Augu.in-
tionē ꝗrit ꝗd eſt eſſe in potētia volūtatis: ⁊ di-
Anſel. cit ſic. Optime ⁊ volūtas clamat neminē
Primo poſſe ſentire aliꝗd eſſe in potētia nr̄a:niſi
qđ cū volum⁹ facim⁹. Et retractationum
lib.ij.c.j. Non dicim⁹ eſſe in ptāte nr̄a niſi
qđ cū volum⁹ fit. Ubi pri⁹ ⁊ maxie ē ipm
velle ſine quocūꝗ interuallo tpis preſto ē
ipſa volūtas cū volum⁹:vide ibidē. Ergo
ſm Aug. iſti termini cōuertunẗ habere aliꝗd
ꝗd in ptāte nr̄a: ⁊ poſſe facere illud cū vo-
Scđo. lumus. ſed rectitudinē non poſſumus fa-
cere cū volum⁹.ergo. Preterea iſte affe-
ctiones videnẗ poni ſuꝑflue alie res a vo-
lūtate. nam poſita ſola voluntate ſaluan-
tur oīa que ſaluantur per eas. nec experiē-
tia nec rō nec auctoritas ſcripture tales
res diſtinctas a volūtate ponit.ergo fru-
Confir- ſtra ponunẗ. Cōfirmaẗ per exēplū ſuum
matur de inſtrumento videndi. dicit eñ ꝙ aliam
habitudinem habet ad vidēdum lucem: ⁊
aliā ad videndū colores: ⁊ aliā ad vidēdū
figuras:ſed manifeſtū eſt ꝙ nulla res reꝗ
ritur alia ab inſtrumento videndi: ſcȝ po-
tentia viſiua ⁊ organo bñ diſpoſito: ꝗ nec
in voluntate. Preterea ſi rectitudo volun-
tatis ſit affectio iuſti: ⁊ illa eſt alia res ab
ipſa volūtate:ergo naturaliter ſeparabi-
lis ab ipſa voluntate.ergo deus pōt eam
ſeparare vel auferre ab ipſa voluntate qđ
eſt cōtra Anſ. de libero arbi.c.viij.ꝯſequē
tia ptȝ:qꝛ oēm rē pōt de⁹ auferre ab alia
que nō eſt pars ⁊c. ſed in de ꝯcordia.c.vi.
Aliud eſt volūtas:aliud rectitudo ꝗ recta
eſt. Si dicaẗ ꝙ nō pōt ipa inuita. Cōtra Euaſio
ſi voluntas velit habere ipſam rectitudi- Repli-
nem:tūc ſunt hec tria:ſcȝ volūtas/inſtru- ca.
mētū/⁊ opus ei⁹ affectio. certū eſt ꝙ affe-
ctio que eſt opus eius:non impedit deum
quin poſſit adnihilare affectionē. Preter Tertio
ea affectio ita per eum intenditur in iuſto
Accipio ergo aliquē in ꝗ eſt affectio mul-
tum intenſa: ⁊ peccet iſte mortalr̄. nō pōt
dici ꝙ vnicus actus peccati corrūpat to-
tum iſtū habitū:qꝛ nullus vnus act⁹ pōt
corrūpere habitū:ſicut quidam dicunt:et
ſatis veriſimile eſt ꝙ habit⁹ intēſus non
pōt ſtatim corrūpi: ałs ſicut habemus in
nr̄a ptāte opationes facere:ita haberem⁹
priuationes ⁊ habitus. ꝯñs eſt falſum.et
ꝯtra Ariſt.iij.Ethi. Et ſic dicaẗ ꝙ ſi aliꝗs Rñſio.
peccet mortalr̄ actu:ꝙ totus habit⁹ acꝗſi
tus ꝑ mille opationes diminuitur: qꝛ ałs
oportet concedere ꝙ rectitudo pōt eſſe in
peccatore dānato ſi ſtatim moriaẗ. Pre- Quar-
terea illa opatio que minus imputaẗ libe to.
ro arbitrio:non debet poni in diffinitione
liberi arbitrij quaſi exiſtēs in ptāte liberi
arbitrij:ſed ſeruare rectitudinē minus im
putaẗ libero arbitrio ꝙ̄ gratie.ergo male
ponit in diffinitione liberi arbitrij.mino-
rem ꝓbo per eundē Anſ. de libero arbi.
c.xix. Uel de ꝯceptu virgi.vbi dicit ſic. Nē
pe ꝗuis illa ſeruet ꝑ liberū arbitriū:non
eſt tñ tm̄ īputandū libero arbitrio ꝙ̄ grē
cū rectitudo ſeruaẗ. Confirmaẗ iſta ratio.
qꝛ illud qđ liberū arbi.nō pōt niſi ꝑ aliud
a ſe:nō dȝ dici habere in ſua poteſtate.nec
per talē opationē dȝ diffiniri:ſed liberum
arbi. ſm eundē vbi prius nō ſeruat recti-
tudinē niſi ꝑ aliud. Uñ dicit. Rectitudinē
liberū arb.nō niſi ꝑ grām ꝑueniētē ⁊ ſub-
ſequētē hȝ ⁊ ſeruat.ꝗ ꝑdicta diffinitio nō
eſt cōueniēs. Preterea argumētū ꝗ nititur Quīto

ꝓbare ꝙ deus nō pōt auferre rectitudinē
nō videt̃ ꝯcludere. arguit enī ſic de libero
arbitrio. c. viij. deus ſeparat rectitudinem
ab alicui⁹ volūtate: vl' hoc facit nolēs aut
volēs. nolēs nō: ꝯſtat. Si igit̃ hoc facit vo
lēs: ergo vult auferre ab ea rectitudinē. ⁊
vltra: ergo nō vult eā ſeruare rectitudinē
⁊ vltra: g̃ nō vult eā velle q̇c q̇d vult eā vel
le: quo nihil eſt impoſſibili⁹ ſm eū. Iſtud
argumētū nō videt̃ ꝯcludere icōueniens.
Nā ꝯcluſio eſt vna negatiua: q̄ nihil ponit
Vn̄ lapis nō vult qđ de⁹ vult eū velle: q̄
ſua oppoſita ē falſa. Accipio ergo aliquē
dormiētē: vel aliquē circa quē deus nihil
velit niſi ꝙ ſit hō. Et arguo ſic. hec eſt fal-
ſa: de⁹ vult iſtū velle qđ vult eū velle: ergo
ſua oppoſita eſt vera. ſ. deus non vult iſtū
velle qđ de⁹ vult eū velle: ergo incōueniēs
ad qđ deducit̃ nō eſt aliqđ ipoſſibile. Pre
terea. iſta ꝯña eſt bona: de⁹ nihil vult ſor-
tē velle: ergo non vult eū velle qđ vult eū
Articulus ſecūdus. velle. In ſcđo articulo vbi q̄rit̃ vtrū liber
tas ſit alia res a volūtate. Anteq̄ oſtēda
tur: p̄mittēde ſunt diſtinctiōes q̄dā q̄ pro
iſto ⁊ alijs articulis valere poterūt: ꝓpter
diuerſos modos loquēdi q̄ in doctorū di
ℭ Diſtinctio prima. ctis inueniūtur. Prima ergo diſtinctio
eſt libertatis: quā mḡr ſniarū. li. ij. diſt. xxv
c. v. ponit dicens ꝙ libertas eſt triplex. A
Libertas triplex. neceſſitate: a miſeria: ⁊ a peccato. Liberta
tē a neceſſitate vocat ipſe libertatē a coa-
ctione: ideo dicit volūtatē humanā eſſe liberā
hac libertate tam āte pctm̄ q̄ poſt. q̄ nec
tūc nec nūc cogi pōt. Libertatē a pctō ibi
vocat imunitatē a pctō: q̄ hō pōt eſſe in
gratia ⁊ mereri. Libertatē a miſeria vocat
Scđa. priuationē vel ſtatū in quo homo poteſt
carere omni nociuo ⁊ oī penali. Secūda
diſtinctio: Libertas a neceſſitate ē duplex
ſm qđ neceſſitas dr̄ dupliciter. Eſt enī ne-
ceſſitas idē qđ coactio vel violētia. Et eſt
neceſſitas idē quod ineuitabilitas: ſiue ſit
violentū illi reſpectu cuius eſt ineuitabili
Tertia tas: ſiue non. Tertia diſtinctio ꝙ hec li-
bertas a coactione eſt duplex. Nā q̄dā di-
citur libertas indifferētie: ⁊ q̄dā dicit̃ li-
bertas ꝯdictionis. Nec iſta v̄ba ſunt ſyno
nima: ſcʒ libertas indifferētie ⁊ ꝯdictiōis
Niſi oīs libertas indifferētie eſt libertas
ꝯdictionis: ⁊ nō ecōuerſo. Eſt enī libertas
indifferētie: qn̄ volūtas ad neutrā partē
ꝯdictiōis inclinat̃ magis vel determinat̃
ſed libertas cōtradictionis eſſe pōt: lʒ ma
gis ad vnā partē determinat̃ voluntas q̄
ad aliā. ſicut aliquis habituat⁹ ad orandū
certo tpe/eſt in potētia ꝯdictionis ad orā-
dū ⁊ ad nō orandū: ſed nō in ptāte indiffe
rētie: imo īuenit ſe magis promptū ſeu in
clinatū ad orandū q̄ ad non orādū. Et ſic
ꝓprie loquēdo nullus virtuoſus nec vitio
ſus eſt liber libertate indifferentie ad ope
randū virtuoſe vel vitioſe ꝓpter determi
nationē habit⁹ virtuoſi vel vitioſi ſm na-
turā. Si qs tn̄ vti voluerit iſtis terminis
tanq̄ ſynonimis: hoc eſt idē: ſed īproprie.
Quarta diſtinctio eſt iſta. ꝙ hō aliq̇d li Quarta.
bere facere dr̄ dupliciter. Uno modo vere.
Alio mō interpretatiue. Uere libere dr̄ ali
q̇d fieri: qn̄ aliq̇d poſitiuū precedit ipm̄ qđ
fuit in hoīs poteſtate. Et hoc duplr̄. Uno
modo per deliberationē ⁊ collectionē vel
cōpoſitionem rōnis: quādo vel ſoli vel cū
alijs cōſiliamur. Alio modo per habitum
prius acquiſitū: ꝓpter quē nō requiritur
deliberatio noſtra. Et ideo dicit Ariſto. ꝙ
in repentinis maxime operamur per habi
tum. iij. Ethi. Unde etiā ſine actuali cogni
tione multa facimus que nobis imputan-
tur: vel ſunt ex habitu vel cōſuetudine ma
gna. Et certe ſi ſint virtuoſa: laudamur. et
ſi mala: vituperamur. Unde ⁊ talia dicun
tur voluntaria: ⁊ libere a nobis fieri: quia
principiū ⁊ generatio iſtorū habituum no
bis debet imputari. Interpretatiue dicit̃
homo libere facere aliq̇d: quādo delibera-
re poteſt: ⁊ habet deliberationē in ſua po-
teſtate: ⁊ nō deliberat: ſed ad determinatā
partem aſſentit naturaliter: vel ex impetu
cōſuetudinis. Dico aūt naturaliter quan-
do voluntas ex omiſſione deliberationis
cauſat actum ſuū modo nature: non modo
rationis. Iſtis diſtinctionibus poſitis; Rn̄ſio ad art.
dico ꝙ libertas quantū ad rectitudinem
quam principaliter importat: ⁊ ꝓ qua ſup
ponit: quocūq̄ modo accipiat̃: eſt volūtas
in diuerſis tamē acceptionib⁹ diuerſa ha-
bet cōnotata. Nam libertas a peccato ſup
ponit ꝓ voluntate: ⁊ connotat eam eſſe in
gratia. Libertas a miſeria cōnotat eā eſſe
ſine pena. Libertas a neceſſitate connotat
eam nō poſſe cogi ad actū ſuum. Libertas
indifferentie cōnotat eam nō magis incli-
nari ad vnum oppoſitorū q̄ ad aliud. Li-
bertas contradictionis cōnotat eam velle
poſſe vtrumq̄ oppoſitorum. Et ſic omnes
iſti termini ſupponūt ꝓ vna re que eſt vo-

luntas: nō tñ ſunt noīa ſynonima propter
Proba diuerſa cōnotata. Qz aūt volūtas non ſit
tur ꝙ libera ꝑ rem additā ſibi: ſicut dicim⁹ aqua
volun- eſt calida: vel aer eſt lucidus per res addi-
tas nō tas: ꝓbo. qz ſi ſit alia res: deus poſſet eā ſe
ſit libe parare a volūtate. ꝯñs falſum: qz tūc foret
ra ꝑ ali volūtas nō rōnalis: ⁊ nō potētia rōnalis.
quā rē ſed hoc eſt falſum: qz volūtas eſt rōnalis ꝑ
ſibi ad eſſentiā. Sic ergo quātū ad qd̄ rei iſtius
ditam. termini libertas volūtatis: dico ꝙ eſt ipſa
Quid volūtas. quantū vo ad qd̄ noīs hui⁹ termi
ſit liber ni libertas: ſm̄ qō modo vtimur ea; ⁊ ſm̄
tas vo qō pħs vtebaẜ: Libertas eſt ptās quedā:
lūtatis qua volūtas ꝯcurrētibus oībus cauſis re
quiſitis ad ſuū effectū hꝫ ꝙ poſſit cum eis
coagere ⁊ ponere actū ſuū in effectum: vel
nō ponere: ſicut ei placuerit. Et hec vocaẜ
libertas contradictionis: de qua intelligo
Scd̄o titulum qōnis. Scd̄o hic videndū eſt an
viden- rectitudo volūtatis ſit alia res a volūtate.
dū an Et hic dico primo ꝙ diffinitio exprimens
rectitu qd̄ noīs/ nō eſt volūtatē velle qō de⁹ vult
do vo- eā velle. ⁊ hoc loquendo ꝓprie de velle. qz
lūtatis ſine quocūqꝫ velle volūtas pōt hr̄e rectitu
ſit alia dinē. ſꝫ diffinitio exp̄mens qd̄ noīs huius
res a termini rectitudo/ pōt ſic dari. Rectitudo
volun- volūtatis eſt ſtatus volūtatis cōformis le
tate. gi diuine in volēdo: ſicut de⁹ vult eā velle
vel nō velle. Et ſic ꝯſequenter debet dici ꝙ
rectitudo volūtatis aliqñ eſt alia res a vo
luntate: puta qñ volūtas recte vult qō de⁹
vult: qz tunc volitio conformis legi diuine
eſt ſua rectitudo. Aliqñ rectitudo volūta-
tis nō eſt alia res a voluntate: ſicut qñ vo
luntas nihil vult cōformando ſe legi diui-
ne nihil volēdo: qz tūc rectitudo eſt ipa vo
luntas recta. Vñ poſſibile eſt ꝙ voluntas
ſit ita recta nō volēdo/ ſicut volēdo vel no
lendo: ⁊ ita recta nihil volendo. Et ſic pōt
dici ad iſtū articulum/ ꝙ aliqua rectitudo
eſt volūtas: ⁊ aliqua nō: ſꝫ res eſt diſtincta
a volūtate: qz pono ꝙ volitio ſit res diſtin
Terti⁹ cta a volūtate. Terti⁹ articul⁹ eſt videre
arti. an voluntas creata poſſit ad actum ſuum
neceſſitari: non neceſſitate actionis: ſed ne-
ceſſitate naturalis ꝓductionis: an videlꝫ
volūtas creata poſſit eſſe ſimplr̄ diſpoſita
⁊ ſic circūſtātionata: ꝙ eliciat actū ſuum
mō nature ⁊ non libere: nec habeat in ſua
ptāte coagere illa que reqrunẜ ad actū ſuū
Opin. ⁊ nō coagere. Vna opinio eſt ꝙ non: et
vult ꝙ voluntas creata ſi vult ſe exponere
ad experiendū ſuā libertatē: pōt omne ob-
iectum libere diligere ⁊ libere odire. Vnde
pōt libere velle miſeriā: ⁊ odire beatitudi-
nē: ⁊ conſtituere ſibi pro fine quicqd̄ eſt in
vita iſta. Iſta opinio non eſt directe ad Cōtra
ꝓpoſitū. Nā ꝓpoſitum eſt inueſtigare an opin.
volūtas poſſit ſic eſſe diſpoſita vt dr̄ ꝑus.
Ad h̄ eſt opinio dicēs ꝙ ſic: ⁊ h̄ in trib⁹ ca
ſibus: vel pluribus forte. Primo videlꝫ qñ
eſt ita ꝙ eſt intenſa apprehenſio exceſſiui
triſtabilis: nec eſt in ptāte volūtatis illam
apprehenſionē impedire. In tali caſu pōt
dici ꝙ volūtas neceſſitaẜ ad fugam illius.
Scd̄o qñ ita eſt ꝙ ē intēſa apprehēſio ex-
ceſſiui delectabilis: nec eſt in ptāte volūta
tis illam apprehēſionē impedire. poſſibile
eñ foret ꝙ apprehēſio eēt tā delectabilis:
ꝙ volūtas aliquē actū volēdi vel delectā-
di hr̄et in illo. Tertio pōt etiā dici qñ volū
tas vult aliqd̄: ⁊ ſcit aliquid aliud eſſe ꝯñs
ad illud: ⁊ vult illud eſſe ꝯñs; eoipſo vult
ipm̄ ꝯñs forte velle diſtincto: ⁊ forte eodē
velle. Dico aūt ſignanter ꝙ voluntas ſciat
ip̄m eſſe ꝯñs: ⁊ velit ip̄m eſſe ꝯñs. Nam nō
ſequiẜ: volo trāſire mare: ḡ volo nauigare.
Nā forte neſcio ꝙ nauigare ſit neceſſario
ꝯñs ad h̄. nec iterū dato ꝙ eſſet neceſſario
ꝯñs ad hoc: adhuc nō valet. Nā ſicut nō ſe
quitur. volo viuere in corpore mortali; er-
go volo mori: qz poſſibile eſt ꝙ nolim hoc
eſſe conſequens: qz licet ſit neceſſario conſe
quens: eſt tñ imaginabile ꝙ non ſit conſe-
quens: qz volūtas eſt impoſſibiliū. iij. Ethi
coꝝ. Et ideo poſſum velle volare vltra ma
re: ⁊ poſſum velle in tali corpore ſemꝑ viue
re: qz hec ſunt imaginabilia: licet nō poſſi-
bilia. Quarto pōt dici ꝙ aliqs habit⁹ pōt
eſſe ita intenſus in volūtate: ꝙ ſtante gra
du intēſionis ſue ⁊ habitu cū alijs circum
ſtantijs requiſitis ad actū in quē habitus
talis inclinat: volūtas neceſſario produce
ret actū conſimilē illi habitui. Vnde de fa
cto ꝙ voluntas humana cōiter producat
actus ſuos modo nature ⁊ nō libere: ſed li
bere interpretatiue; patet per experientiā
in vita humana. Nā paucos de actib⁹ no-
ſtris deliberamus per collectionē vel ſyl-
logiſmū practicū; ſed regulamus per ꝯſue
tudinē in illis ad quos maxime conſueui-
mus. ſicut hō raro deliberat qñ vult pone
re capiciū vel alia indumenta: ſed ſicut con
ſueuimus ⁊ habituati ſumus: ſic quaſi na-
turaliter operamur: ⁊ ita de valde multis
operamur. ſicut aliqui habituati in diſtra

ctionibus: ita bñ operãtur ſicut ſi optime
ſcirent vel aduerterent quid facerent. Hoc
facit tamen habitus acquiſitus: ꝙ hõ non
ita indiget deliberatione. Unde Ariſt. j. po
ſterioꝝ ca. viij. dicit ꝙ ars non deliberat.
Ubi cõmentatoꝛ ponit exemplũ de arte ſu
Proba endi ⁊ texendi. Ad cõcluſionẽ iſtius articu
tur cõ- li: que dicit ꝙ voluntas creata põt neceſſi
cluſio tari ad volendũ ⁊ nolendũ: poſſunt addu-
huius ci rationes multipliciter. Et primo arguiť
articli ex eodem ꝓceſſu Ariſt. vj. ethicoꝝ. c. iij. vbi
Primo docet qualis eſt ꝓceſſus ſcientie practice:
dicẽs ꝙ in naturali ꝓceſſu ſciẽtie practice
ẽ duplex opinio vel notitia neceſſaria. Una
vniuerſalis: alia ſingularis de actu cadẽte
ſub ſenſu. Uerbi grã: ſi in aĩa ſit hec opi-
nio: omne dulce eſt guſtãdum. ⁊ ſimul hec
ſingularis: hoc eſt dulce. ſequiť cõcluſio ꝙ
hoc eſt guſtandũ. Unde dicit Ariſt. In ſyl
logiſmo ſpeculatiuo anima diſcit cõcluſio-
nẽ ſolũ: ſed in practico ſtatim operatur eã
ſi poteſt. Unde dicit. In factiuis autẽ ope
rari confeſtim ⁊c. Ex iſtis arguitur ſic. Tan
ta eſt neceſſitas ſyllogiſmi practici ad ſuã
concluſionem: ſicut ſyllogiſmi ſpeculatiui
ad ſuam: ſed ſtante aſſenſu principioꝝ ſcʒ
premiſſarum: ⁊ applicatis premiſſis adin-
uicem: nõ relinquitur aliquis diſſenſus in
anima: nec poteſt anima nõ aſſentire con-
cluſioni: ſed ſimul inducẽs cognoſcit. j. po-
ſterioꝝ. ergo eodẽ modo in ſyllogiſmo pra
ctico ſi ſit aſſenſus premiſſaꝝ: erit aſſenſus
concluſionis. Unde dicit phs vbi pꝰ. Ne-
ceſſarium eſt potentẽ nõ prohibitũ opera-
Scdo. ri confeſtim. Preterea quanto bonũ oſtẽ
ſum alicui magis apparet: tãto difficilius
voluntas reſpuit illud. ergo cum potentia
qua hõ reſpuit hoc / ſit finita: ⁊ bonũ põt
apparere melius ⁊ melius in infinitũ: ſeq-
tur ꝙ continget excedere oẽm potentiã re
ſpuitiuam voluntatis: ⁊ ſic neceſſitabiť vo
Tertio luntas. Preterea agiť de illecebra ex quo
difficultat voluntatẽ. vel ergo eſt dare dif
ficultatẽ maximã ſuper quã volũtas põt:
vel minimã ſuper quã voluntas non põt.
⁊ ſiue ſic ſiue ſic: eſt dare aliquã potentiam
voluntatis excedentẽ: ⁊ per ꝯñs voluntas
poterit neceſſitari. Ad iſtud argumentũ
Rñſio. ⁊ ad formas ꝯſimiles multipľr reſpondeť
Uno modo ꝙ in operatione ꝓprie volun-
tatis nulla eſt difficultas. ſ. in ipſo velle: ſʒ
eſt rebellio vel inobediẽtia virtutis appeti
tiue quo ad eius operationes ad volunta

tem: ita ꝙ nõ poteſt faciliter paſſiões eius
domare vel corrũpere: vel amputare eas:
tñ velle eas nõ eſſe eque faciliter põt ſem-
per: concediť tñ ꝙ volũtas nõ põt ſtatim
cũ voluerit / illas paſſiones vel ꝯcupiſcẽti-
as refrenare vel reprimere: ſʒ ſtant ꝑ aliqđ
tẽpus in appetitu ſenſitiuo: inuita volun-
tate ⁊ renitẽte ⁊ penitẽte de eis. quelibet
eñ ꝯcupiſcentia recipit certũ: ⁊ etiã reqrit
alterationẽ ⁊ motum ſpirituũ ad ſui mo-
tionẽ etiã localẽ. ⁊ ideo requiriť tẽpus. nã
ira: triſtitia: gaudiũ: ⁊ hmõi requirũt mo-
tum localẽ ſpirituũ. ⁊ ideo nõ poſſunt ſta-
tim ad nutũ volũtatis deleri vel generari.
Iſti opinioni ꝯcordat Auicen. primo cañ.
⁊ Galenus tertia parte regiminis: ⁊ alij
medici dicentes ꝙ gaudiũ ⁊ doloꝛ ⁊ alia
accidentia anime non ſunt niſi cũ motu lo
cali ſpirituũ. in delicijs autẽ eſt motus lo-
calis ſpirituũ ⁊ ſanguinis ab interioꝛibus
ad exterioꝛa: ⁊ tũc fit ĩfrigidatio interioꝝ
⁊ calefactio exterioꝛũ. ⁊ ideo ſine tali mo-
tu ſpirituũ / imaginatio poteſt eſſe: ſʒ con-
cupiſcentia non erit. ⁊ qꝛ eadẽ eſt ratio de
ira ⁊ concupiſcentia: de qua dicit Ariſtot.
in de memoꝛia: ꝙ nõ ſtatim põt reprimi a
voluntate. Sed contra iſtã reſponſionẽ ar Repli-
guitur: qꝛ tunc nõ foret maioꝛ difficultas ca pma
volũtati nec magis laudabile vincere ma-
ioꝛem tentationẽ ꝙ̃ minoꝛẽ: qꝛ eque facile
poteſt vnũ reſpuere ſicut aliud. ſʒ hoc ẽ ſa
tis ad vincendũ tentationẽ. nã quãtũcũqȝ
maneat in ſenſitiua: ſi voluntati diſpliceat
nullũ peccatum eſt: ergo nõ eſt magis lau
dabile voluntati refrenare maximã tenta
tionẽ ꝙ̃ minimã. conſequens eſt falſum ⁊
contra experientiam. Secũdo confirmať Confir
iſta: qꝛ concupiſcentia adiuncta peccato ſi- matur.
ue annexa / vel tentatio diminuit de graui
tate peccati: ⁊ abſentia tẽtatiõis eſt circũ-
ſtantia aggrauans peccatũ ſm btm̃ Aug.
de ci. dei. vbi dicit ꝙ Adam plus peccauit
qꝛ cupiditas volũtati nõdũ reſiſtebat nec
ſenſualitas: quod de pena tranſgreſſionis
poſtea ſubſecutũ ⁊ concauſatũ eſt. eſt ergo
modo cupiditas reſiſtens voluntati: ſʒ nul
lo modo reſiſtit niſi faciendo difficultatem
voluntati: ğ ⁊c. Preterea ſm apoſtolum. Scd'a
Caro concupiſcit aduerſus ſpm̃ ⁊c. ſʒ hoc
nõ poteſt eſſe niſi ſibi aliquã inferat diffi-
cultatem. Preterea tũc ſtãte doloꝛe ſen- Tertia
ſus: volũtas poteſt ſine difficultate iſtum
doloꝛem acciperet velle: ⁊ equaliter maxi-

Quarto. mū ſicut minimū. Preterea. ſi quacumq̄ paſſione ſtante in ſenſu/pōt volūtas velle ɔriū huius paſſionis: ḡ ſtāte quacūq̄ paſſione ire vel appetitus: ad motū corporis in loco pōt voluntas impedire talē motū. ɔn̄s falſum. ɔn̄a pꝫ: qꝛ alr̄ nō moueretur in loco: ſi volūtas nō cōcordaret appetitui ſenſitiuo: quia motus localis corporis eſt partim a volūtate. Vn̄ appetitus inferior videt̄ hr̄e duas operationes: videlicet appetere ꝛ mouere partes corporis: ſicut colligitur ex. iij. de aīa. de mouere ꝯſus finē. Et cōcordās Anſ. de cōceptu virginali. c. iiij. Si (inq̄t) de actiōib⁹ volūtarijs q̄ iniuſte ſiūt arguit̄: mēbra ꝛ ſenſus q̄b⁹ ſiūt rn̄dere pūt. de⁹ nos ꝛ prārē q̄ i motu nr̄o ē/ſubiecit volūtati: vt ad impiū ei⁹ non poſſim⁹ nos non mouere ꝛ facere qᵒ vult. Ex quo arguit̄ ſic. Mēbra corporis nō pn̄t nō obedire volūtati qn̄ vult: ſꝫ voluntas pōt velle oppoſitū ɔcupiſcentie vel ire: maxie ſtāte ɔcupiſcētia vel ira: ḡ ꝑ tūc ptes nō pn̄t nō obedire. ḡ nō foret maior difficultas ꝙ hō ɔtineret manū ſtante magno appetitu vindicte: ꝙ̄ qn̄ totaliter eſt quietatus. ɔn̄s falſum ꝛ ɔ experientiā: ḡ non eſt ita facile volūtati velle elicere volitionē ɔriā concupiſcētie qn̄ ɔcupiſcētia eſt ꝛ qn̄ nō eſt: ꝛ ꝑ

Quīta ɔn̄s voluntati ſit difficultas. Preterea volūtas nō reſpuit illecebrā niſi ꝑ volitionem ɔriā illi: ſed voluntas in cauſando talem volitionē/nullā difficultatē patitur in reprimendo paſſiones: ergo nullā difficultatem patit̄. ɔn̄s falſum. Iſte eſt articulus de neceſſitate volūtatis: ꝛ hic tātū recitat⁹

Quartus ar. nō aſſertus. Quartus articulus eſt inq̄rere an voluntas ſit potētia actiua an paſſiua. Et in hoc articulo dico ꝙ volūtas eſt actiua ꝛ paſſiua reſpectu ſue operationis. Eſt actiua: qꝛ eā efficit ſaltē ſicut cauſa partialis. Paſſiua: qꝛ eā in ſe recipit ſicut ſubiectum.

Cōcluſio probatur. Primo Iſtā cōcluſionē ſuadeo ſic quantū ad primā partē. Ariſt. iij. ethi. c. iiij. diffinit voluntariū ſic. Voluntariū eſt cuius principium eſt in ipſo operante principio ſciente ſingularia in quibus eſt opatio. In qua diffinitione excludit duo que cauſant inuoluntarium: videlꝫ violentiā ꝛ ignorantiā. Violentiā excludit per hoc qᵒ dicit. Cuius principiū eſt in ipſo. Ignorantiā excludit per hoc qᵒ dicit: in ipſo ſciente ſingularia. Quero igitur an loquat̄ de principio actiuo; an de paſſiuo tantū? Si ſecūdo modo: nō excludit violentiā: nam in eo qᵒ violenter patit̄: eſt principiū paſſiuū. Planū eſt ergo ꝙ loquit̄ de principio actiuo diſpoſito ꝛ ſufficienter approximato. Itē ſic. Nō eſt in potētia principij paſſiui pati ꝛ nō pati ab obiecto actiuo pn̄te ꝛ ſufficienter approximato. Si ergo volūtas eſſet potentia paſſiua tantū: nō foret in ptāte ſua velle ꝛ non velle obiecto pn̄te. ɔn̄s falſum: qꝛ ſic

Scḋo pbat̄. periret oīs libertas. Preterea Augu. xij. de ciui. Oīs actio erit inuolūtaria cui⁹ principiū nō eſt in opante. Si igit̄ volitio non haberet principiū actiuum in hoīe: volitio foret inuolūtaria.

Tertio Preterea ſi ſic: meritū ꝛ demeritum nō forēt in ptāte volūtatis: ɔn̄s falſum.

Quarto. Preterea ſi ſic: tātū reciperet ꝛ nō ageret: ꝛ ꝑ ɔn̄s nō peccaret: quia pati malū nō eſt pcm̄ ſiue malū: ꝛ pati iniuſtū nō eſt iniuſtum. Et Anſ. iij. de lib. ar. Pati iniuſtū nō eſt pcm̄. Etiā de li. ar. Augu. in multis locis. Nihil eſt tā in poteſtate volūtatis ſicut ipſa voluntas: igit̄.

G Quintus ar. Quintus articulus eſt inq̄rere an volitio ſit cognitio. Et hic videt̄ mihi dicendū ꝙ oīs volitio eſt cognitio cōpleta: ꝛ nō ecōuerſo. Vn̄ pōt poni ꝙ oīs volitio vel nolitio eſt q̄dā oratio optatiui modi: vel equalēs tali orationi: ſicut cū format̄ in mēte/ vtinā haberem hoc: vel hoc fieret: vel ɔſimiles. Tales aūt ꝓpōnes mētales: appeto hoc: diligo hoc: odio illud: nō ſunt actus exerciti volūtatis: ſꝫ ſignificāt act⁹ volūtatis. Impoſſibile eſt aūt ꝙ volūtas ferat̄ in aliq̄d niſi ī illud qᵒ apparet ſibi bonum. ſicut dꝛ. ſ. de aīa. c. xv.

H Sext⁹ articu. Sextus articulus eſt inquirere an delectatio ſit alia res a volūtate: ꝛ breuiter an paſſiōes volūtatis ꝛ intellect⁹ ſint res alie ab operationibus. Et lꝫ multi tenent ꝙ nō: videt̄ tn̄ melius ꝙ ſic.

Cōclu. pbat̄ Primo hoc enim multū cōcordat ꝓceſſui pħi: ꝛ ꝟbis cōmētatoris. Vn̄ pħs expſſe. ix. ethicoꝝ ꝓbat ꝙ delectatio pficit opationē: ſicut pulchritudo iuuentutē. Vn̄ textus hꝫ. Perficit autē opationē delectatio: nō vt habit⁹ q̄ ineſt: ſꝫ ſupueniēs q̄dā finis: ſicut venit iuuenib⁹ pulchritudo. Ubi exponit Tho. ꝙ formal̄ pfectio eſt duplex. Una intrinſeca: q̄ conſtituit eſſentiā rei. Alia q̄ ſupuenit in ſua ſpecie conſtituente. Dicit em̄ ꝙ delectatio perficiat operationem: non ſicut habitus cui ineſt. i. ſicut nō forma intrās eſſentiā rei: ſꝫ ſicut finis. i. quedam perfectio ſuperueniens; ſicut pulchritudo ſuperuenit iuueni ꝛ

dus nõ q̄ſi exiſtẽs de eſſe inuẽtutis. Eodẽ
mõ delectatio cõſeq̄r bonã diſpoſitionem
cauſaꝝ opationis. Ex quo videt̄ expꝛeſſe ꝙ
delectatio ſit alia res ab opatione quã cõ
Cõcluſio ꝓbatur ſecũdo. ſeq̄tur. Preterea. ponat̄ ꝙ aliquis vehe
meter appetat aliq̄d qḋ nõ habet: tũc iſta
volitio adhuc non eſt delectatio: nec dele-
ctationẽ hꝫ: imo eſt magis doloꝛ q̄ꝫ volu-
ptas. ſicut dicit cõmẽta. xij. meta. cõmẽto.
xxxviij. vbi dicit ꝙ deſideriũ precedẽs ap
prehẽſionẽ rei deſiderate eſt magis doloꝛ
q̄ꝫ voluptas. ꝛ ſi ponat̄ ꝙ ſtatim adipiſca
tur illud delectabile qḋ appetit: delectatio
talis nõ eſt ſine alteratiõe coꝛpis. Tũc ar-
guit̄. Si iſta delectatio in coꝛpore non eſt
niſi ꝓpter aliq̄d exiſtẽs in volũtate: ꝛ hec
alteratio eſt noua ſine alteratiõe coꝛpoꝛis
cũ ergo talis alteratio in coꝛpore nõ ẽ niſi
ꝓpter aliq̄d exiſtens in volũtate aliud ab
ipſa volũtate q̄ reſpuit: ſꝫ hec delectatio ẽ
noua: ꝗ ꝓpter aliqḋ nouũ exiſtẽs in volũ-
tate: ſꝫ volitio pri⁹ fuit: ꝗ illa ẽ aliq̄d ĩ vo-
Probatur tertio. lũtate aliud ab illa volitiõe q̄ p̄ceſſit: ſꝫ ni
hil eſt niſi delectatio. ꝗ. Preterea. dele-
ctatio eſt in operatione ſenſus exterioꝛis.
ſꝫ null⁹ act⁹ appetitiue virtutis eſt in opa
tione ſenſus exterioꝛis: ꝗ delectatio nõ eſt
appetit⁹. Minoꝛ ẽ btĩ Aug. de li. ar. c. vij.
vbi dicit. Nã aliud eſt q̄ videt beſtia: ꝛ ali-
ud q̄ vidẽdo ea q̄ ſentit/ vel vitat vel appe
tit. Maioꝛ habet̄ a pħo. ij. ethicoꝝ. ꝙ q̄li-
bet ſenſus hꝫ opationẽ circa ſuũ obiectũ
cõueniẽs. Sed iſta ratio nõ valet: qꝛ cum
J aĩa ſit appetit⁹: ꝛ aĩa ẽ ſenſus: ſeq̄r ꝙ ſen-
Septimus articul⁹. ſus eſt appetit⁹. Septim⁹ articulus eſt
an volitio fiat ſubito an ſucceſſiue. Et ad
iſtud ſunt tres modi dicẽdi. Un⁹ eſt ꝙ tũ
Tres ſũt modi dicẽdi. ſit in tpe: ita ꝙ nõ ſit dare primũ inſtãs in
q̄ hec ſit vera: volũtas vult. Scḋs modus
dicẽdi ꝙ volitio põt eẽ ſubito. Terti⁹ mo
d⁹ ẽ ꝙ res vel act⁹ q̄ ẽ volitio: bñ ſit ſubi-
to. Sꝫ tñ nõ ẽ dare primũ inſtãs in q̄ illa
eſt volitio: vel in q̄ volũtas illa re vtit̄: vl
ꝑ illã vult. De iſtis neſcio vtra ẽ verioꝛ de
duab⁹ primis: teneo tñ primã ad p̄ñs: vi-
delꝫ ꝙ oĩs volitio data fiat ſucceſſiue ꝛ in
Cõtra tertiũ modũ dicẽdi. tpe: ꝛ nõ ſubito. Tertiũ ḋo nõ apparet mul
tũ rõnabilis: qꝛ poſita illa re q̄ p̄ꝛĩo vocat̄
volitio: nõ ẽ rõ q̄re p̄ꝛ̇io non dꝛ volitio: et
poſtea dꝛ volitio: niſi qꝛ aliq̄d ꝯnotat̄ qḋ
mõ eſt: ꝛ pri⁹ nõ fuit: ſicut ĩ iſtãti q̄ ignis
eſt appꝛoximat⁹ ad lignũ: ille caloꝛ ignis
nõ eſt calefactio: ꝛ imediate poſt h̄ erit ca-
lefactio. Nõ ẽ: qꝛ ĩmediate poſt h̄ habebit
caloꝛẽ cauſatũ in ligno: ꝛ h̄ ĩpoꝛtat iſte ter
min⁹ calefactio. ĩpoꝛtat enĩ aliq̄d qḋ cau-
ſat caloꝛẽ. iḋ ꝯcedim⁹ p̄ꝛĩo ꝙ iſte caloꝛ nõ
ẽ calefactio: ꝛ imediate poſt h̄ erit calefa-
ctio. ſꝫ talẽ rẽ ponere ĩ volũtate nõ eſt ma
nifeſtũ. Jlla enĩ res poti⁹ diceret̄ act⁹ vo-
lũtatis: qḋ alĩs oñdet̄: qñ aget̄ de diſtĩctio
ne ĩtellect⁹ ſiue ĩtelligibilis ad intellectũ. K
Cꝫ aũt nulla volitio cauſata poſſit eẽ ſub- Cꝫ nulla volitio poſſit eſſe ſubita.
ito declarat̄: qꝛ ſi ſic: tunc foꝛet poſſibile ꝙ
ãgel⁹ peccaret ſiue peccaſſet in inſtãti ſue
creatiõis. ꝯña ptꝫ: qꝛ ſi in iſtãti h̄ret cogni
tionẽ boni ꝛ mali ꝛ vſũ liberi arbitrij: tũc
in illo inſtãti poſſet bñ vl̄ male velle: ꝛ pec Probatur falſitas cõſequentis primo.
caret. Falſitas ꝯñtis oſtẽdit̄ multipl̄r.
Prĩo ꝑ btm̄ Aug. xij. de ciui. ca. vj. vbi ar-
guit ſic. Uitiũ eſt in hac volũtate. ꝗ volun
tas iſta pri⁹ fuit bona. Probat̄ ꝯñtia: qꝛ
oẽ vitiũ adimit aliqḋ bonũ qḋ fuit ĩ volũ
tate. ꝗ iſtã ſdatũ nõ fuit primũ inſtãs in q̄ Scḋo.
hec volũtas fuit mala. Scḋo ꝑ eundem
xj. de ciui. ca. xv. vbi arguit ꝙ pctm̄ ex hoc
ꝙ ponit̄ in primo inſtãti angeli: eſt natu-
rale. Et repꝛobat quoſdã q̄ dixerũt primũ
angelũ peccaſſe in primo inſtanti ſui eſſe:
propter illud. j. Jo. iij. Ab initio diabolus
peccat. Et ſi eſt naturale: deducit ꝙ nõ eſt
peccatũ. Etiã cap. xvij. dicit. Sine dubio
vbi eſt malitie vitiũ: natura nõ vitiata pre
ceſſit. Ecce ꝙ expꝛeſſe concludit ꝙ natura
neceſſario p̄ceſſit vitiũ. Tertio. Si ange- Tertio
lus peccauit in hoc inſtãti: ergo potuit vi
tiũ vitaſſe. Quarto. Si ſic: pari rõne ta- Quarto.
lis põt mereri in primo inſtãti ſui eſſe. cõ-
ſequẽs eſt falſum: qꝛ primo nõ potuit iuſti
tiã amittere: nec ĩ hoc iſtãti põt. ergo ne-
ceſſario ſeruat iuſtitiã. Et vltra: ergo non
magis laudãd⁹ eſt de iuſtitia quã ſeruat:
q̄ꝫ de rõnabilitate quã ſeruat. Sicut argu
it Anſ. de caſu diaboli ca. v. ꝓbãs ꝙ boni
angeli potuerunt peccare. Preterea. ſi Quinto
actus volũtatis fiat ſubito: aliq̄s angel⁹
neceſſario peccaret ꝛ inuit⁹: qꝛ ſuppoſito
ꝙ de⁹ creet in hoc inſtãti angelũ: ꝛ p̄cipiat
ſibi actualiter ꝙ diligat q̄ꝫ citiſſime pote-
rit: ꝛ ſeq̄ſtret actũ volũtatis ſue ꝑ h̄ iſtãs
p̄ciſe. q̄ facto: iſte in aliquo inſtãti amabit
deũ: ꝛ ſit illud iſtãs a. Et arguo ſic. Jnter
a ꝛ hoc inſtans fuit tempus medium in
quo ille angelus non amauit deum: ergo
tunc peccauit: ꝛ tamen hoc vitare non po
tuit. ergo inuitus et neceſſario peccauit.

Proba Nec valet dicere ꝙ p̄ceptū eſt irrationabi
tio. le:q2 ingratus foret ſi haberet cognitionē
dei ⁊ vſum liberi arbitrij: niſi amaret deū
Scḋo ꝙ̄ citiſſime poſſet. Scḋo circa p̄ncipale.
ꝓbat Si ſic:tūc meritū inſtātaneū ⁊ t̄pale forēt
primo eq̄lia ceteris paribꝰ. Probat ꝯña ſic. po-
no duos hoīes q̄ ſunt eq̄les in gratuitis ⁊
naturalibꝰ ⁊ in conatu volūtatꝫ: ⁊ merea
tur vnꝰ ꝑ inſtās:⁊ aliꝰ ꝑ horā. Iſte ſcḋs ha
bebit plus de merito:⁊ nō in infinitum:ḡ
ſuū meritū factū in hora excedit aliud in
aliq̄ ꝓportione finita. ſit gr̄a exēpli ꝙ in
duplo:accipio ḡ tertiū hoīem:⁊ volo ꝙ il
le mereaꝛ ī medietate hore:⁊ ſit eq̄lis ſecū
do in oībꝰ. ḡ iſte mereꝛ ſubduplū ad ſcḋm
⁊ ꝑ ꝯñs eq̄le ad p̄mū. Q aūt mereꝛ ſub-
duplū ptꝫ:q2 ſi primus habuiſſet interru-
ptionē ꝑ inſtās ſolū:⁊ fuiſſet poſſibile me
ritū vtriuſqꝫ medietatis:ſcḋm fuiſſet eq̄le
merito tertij. Silr̄ ſi iſte tertiꝰ cū eq̄li co-
natu meruiſſet ꝑ totā horā:habuiſſet eq̄le
Scḋo. meritū cū ſcḋo:ergo nūc habet ſubduplū
Falſitas ꝯſequētis ptꝫ: q2 tunc nihil ꝓ-
deſſet cōtinuare meritū ꝑ tēpus. Preter
ea. Si ſic:ꝓ pctō mortali vnius inſtantis
tm̄ deberet vna pena:⁊ ſic ſeq̄ret ꝙ poſſi
bile eēt aliquē angelū tātū peccare:ꝙ deꝰ
nō poſſet eū punire. ꝯña ꝓbaꝛ:q2 cū ange
lus ſit natura finita:erit dāda aliqua pe-
na quā angelus nō poterit recipe. ſit talis
a. tūc inter a ⁊ penā debitā angelo ꝓ pec
cato inſtātaneo eſt aliqua ꝓportio:nō in-
finita. ſit ḡ ꝙ ſit decupla. cū ergo in quo-
cūqꝫ t̄pe accepto ille angelus pōt in decē
inſtātibus peccare:pōt mereri decē tales
Tertio penas:⁊ ꝑ ꝯſequēs ipſum a. Preterea.
Cōtinuans meritū vel demeritū per cer-
tum tēpus haberet p̄miū vel penā intēſi-
ue infinitā:q2 ſicut merēti ꝓ p̄mo inſtanti
extrinſeco debeꝛ aliqḋ p̄miū: ita ꝓ q̄libet
inſtāti illius t̄pis. aut ergo ꝓ quolibet de
beꝛ eq̄le:⁊ tūc patet ꝓpoſitū. Aut ꝓ p̄mo
inſtanti debeꝛ maius:tunc accipio mediū
inſtans illius tēporis: pro hoc debeꝛ ali-
qḋ p̄miū:ergo ꝓ infinitis que preceſſerūt
debētur infinita p̄mia maiora iſto. Si ſe-
cūdo mō:tūc ꝓ infinitis oībꝰ ſequētibus
illud inſtās debētur premia infinita:quo
rū quodlibet eſt maius debito huic inſtā-
Rñſio ti. Si dicaꝛ ad iſtā rōnē ꝙ pro primo in-
Cōtra ſtanti tm̄ debeꝛ p̄miū:⁊ ꝓ nullo poſterio-
rñſio- ri. Cōtra. ſequiꝛ p̄mo ꝙ inequaliter me-
nem. rentes eq̄liter debeāt premiari: poſito ca-
ſu poſſibili. pono ergo ꝙ ſortes mereaꝛ in
aliqua hora:⁊ in p̄mo eius inſtāti:⁊ in vl
timo ſimiliter:⁊ mereaꝛ plato vniformi-
ter cū ſorte:excepto ſolo inſtanti vltio. qḋ
ſit c. Tūc arguo ſic. aut p̄miū ſortis ⁊ pre-
miū platonis erunt eq̄lia:vel p̄miū ſortis
erit maius. Si eq̄lia:ḡ ineq̄liter merētes
habebūt equalia p̄mia. Et ſilr̄ ſi male vo-
luiſſet plato in c inſtāti:demeruiſſet. ḡ mo
do meruit. Si ineq̄lia:b eſt maius. ergo ꝓ
c debeꝛ p̄miū. ergo pari rōne ꝓ quolibet
inſtanti poſteriori. Preterea ſequiꝛ ꝙ ſi Quīto
aliq̄s peccaret venialiter vniformiter per
tēpus in cuius fine mereref:talis deberet
eſſe in ꝑpetuū ī purgatorio:vel habere pe
nā infinitā intēſiue. Et ſilr̄ ſi peccaret mor
taliter:planū eſt ꝙ ſibi debeꝛ pena infini- Articu
ta intenſiue. ꝯñs falſum. Octauo reſtat lus o-
mouere q̄dam dubia ꝯtra p̄dicta. Fuerūt ctauꝰ.
em̄ dicte ſeptē cōcluſiones in ſeptē articu
lis. Prima fuit:ꝙ volūtas eſt libertas: et
nō res addita. Scḋa:ꝙ rectitudo volūta
tis ē aliq̄ñ volūtas. videlicet q̄ñ ē a volū-
tate. ſ. q̄ñ volūtas eſt recta:vel volēdo ſic-
ut deus vult eā velle. Tertia fuit:ꝙ volū-
tas pōt neceſſitari ad eliciēdū actū ſuum
mō nature:⁊ nō libere. Quarta:ꝙ volun-
tas reſpectu ſue oꝑatiōis eſt actiua ⁊ paſ-
ſiua:⁊ nō paſſiua tm̄. Quīta:ꝙ oīs volitio
ē q̄dā cognitio ꝯplexa: videlicet oro opta
tiui modi:affirmatiua vel negatiua. Sex-
ta:ꝙ delectatio non eſt volitio nec actus
volūtatis quē ꝯſequiꝛ: ita ꝙ eadē ſit voli
tio p̄mo ⁊ nō delectatio:⁊ poſtea ꝯñter fi-
at delectatio. Septīa: ꝙ volitio fit ſucceſ
ſiue ⁊ nō ſubito. Circa oīa iſta pōt merito
q̄s dubia ꝯtēplari:ſꝫ q2 t̄ps nō ſufficit: ar
guo ꝯ q̄dā iſtorū tm̄. Et p̄mo cōtra primā Argui
cōcluſionē ꝓbo ꝙ libertas ſit res addita turꝯdi
volūtati:ꝑ quā volūtas diceret libera: ſic cta in
ut aer dr̄ lucidus ꝑ lucē. Nā arguiꝛ ſic. Li- primo
bertas ſuſcipit magis ⁊ minus:voluntas articu-
nō. ḡ ⁊c. Añs ꝓbo. q2 volūtas beati eſt li- lo ⁊ po
berior q̄ꝫ volūtas viatoris:⁊ liberior eſt il niꝛ pro
la que peccare nequit: q̄ꝫ illa q̄ peccare po primo
teſt. Vñ Anſ. de lib. arbi. Poteſtas peccā dubio.
di addita volūtati minuit libertatem. Et Primū
Augu. enchi. ca. ciiij. Multo quippe libe-
rius eſt arbitriū qḋ oīno nō poterit ſerui-
re pctō. Ex q̄ arguiꝛ ſic. Volūtas non po-
teſt minui:nec ſuſcipit magis ⁊ minꝰ: q2 ē
ſubſtātia aīe:ſꝫ libertas pōt: vt ptꝫ ex di- Scḋm
ctis. ḡ libertas nō eſt volūtas. Secundū dubiū.

dubiū pōt eſſe an odium ſit amor. Et appa
ret ꝙ nō: qꝛ nō ſunt ꝯria. Tamen videt ꝙ
ſic: qꝛ ſequit/odio ſortē: ergo volo ſortē nō
eſſe vel male eſſe. ergo ſortē male eſſe eſt vo
litum ⁊ deſideratū a me ⁊ dilectū: ergo eo
dē actu diligo ſortē ⁊ odio ſortē: ergo omē
odiū eſt amor. Et idē actus dr odiū: amor:
Tertiū ⁊ deſideriū. Tertio pōt eſſe dubiū an idē
dubiū. numero poſſit eſſe odirū ſimul ⁊ dilectum.
Et videt ꝙ nō: quia ſi diligo hoc volo hoc
bene eſſe. ſi odio hoc volo hoc male eſſe. ſ;
nō poſſum ſimul ⁊ ſemel velle hoc bene eē
⁊ male eſſe vel nō eſſe: ergo nec odire ⁊ dili
gere ſimul ⁊ ſemel. Sed contra iſtud ſunt
caſus poſſibiles. Primo. Odiat ſortes in-
terfectorem patris ſui: ⁊ neſciat ꝗs ſit: ⁊ di
ligat platonē: ⁊ ſit ita in rei veritate ꝙ pla
to occiderit patrē ſortis. Sic ex caſu ſequit
ſortes odit oēm interfectorē patris ſui: er-
go platonē odit ſortes. ſed platonē diligit
ꝑ caſum: ergo ſortes eundē diligit ⁊ odit.
Quar- Quarto pōt eſſe dubiū an aliquis poſſit
tū. du- diligere: ⁊ tñ nihil diligere. odire: ⁊ tamen
bium. nihil odire. deſiderare: ⁊ tñ nihil deſidera-
In ꝯri re. Videt ꝙ nō: qꝛ ſequit: ſortes nihil dili-
um pri git: ergo nulla dilectio eſt in ſorte. Et vltra
mo. ꝑ non diligit. Preterea cuiuſlibet actus
Scdo. volēdi eſt aliqđ obiectū: ergo cuiuſlibet di
lectionis eſt aliqđ obiectū. ſed obiectū dile
ctionis eſt dilectū: ergo in ꝗlibet dilectiōe
Tertio eſt aliqđ dilectū. Nā etiā ſequit: ſortes di-
ligit: ergo vult alicui bonū. Et vltra. ergo
Quar- diligit aliqđ. Preterea. iij de aīa. co. xvj
to. ponit pħs ꝙ ad motū aīalis reqritur ſem
per vnū mouēs imobile. ſ. appetibile: ⁊ ali
ud mouēs qđ mouet. ſ. appetitus: ⁊ tertiū
motū ⁊ nō mouēs. ſ. ipm aīal: ꝑ ad talem
dilectionē reqrit aliqđ appetibile vel odi-
Quīto bile qđ moueat voluntatē. Preterea eo-
dem libro cōmentator cōmen. xv. Semper
quidē mouet appetitū: ſ; hoc aut eſt bonū
aut videt bonū. ergo oīs dilectio vel eſt re
ſpectu boni veri: vel reſpectu boni apparē
Sexto tis. Preterea ſi dilectio pōt eſſe: ⁊ tñ ni-
hil diligi per eā: ſequit ꝙ ſumma dilectio
poſſet eſſe: ⁊ tñ hñs eā in nullo delectaret.
In op- In oppoſitū eſt caſus poſſibilis. Ponatur
poſitū. ꝙ plato diligat ſortē: ⁊ nihil aliud a ſorte:
⁊ interim ſtante dilectione adnihilet ſor-
tes: tunc hec eſt vera: dilectio eſt in plato-
ne: ⁊ tñ nihil diligit a platone. Hec enim
vniuerſalis eſt vera: qꝛ quelibet ſingularis
Scdo. eſt vera: ſicut pꝫ inductiue. Preterea ali

quis deſiderat: ⁊ tñ nihil deſiderat. Primo
quia infirmus deſiderat ſanitatē: ⁊ tamen
nullā rem: qꝛ nulla ſanitas deſiderat ab eo
Pꝫ: qꝛ ꝗlibet ſingularis eſt vera: quia nec
hec ſanitas ꝗ eſt in ſorte: nec ꝗ eſt in plato
ne: ⁊ ſic de alijs. Sꝫ oīs ſanitas eſt aliqua
iſtaꝝ: ergo nulla deſiderat ab eo. Preter- Tertio
ea ſi ſortes deſiderat edificare caſtrū: tunc
in ſorte eſt edificiꝫ deſideriū: ⁊ tñ nulla res
deſiderat: qꝛ nec preſens nec futura: qꝛ ſor
tem edificare caſtrū nihil eſt. Quinto du- Quītū
bitatur de eo qđ dictū eſt: ꝙ voluntas eſt dubiū.
actiua reſpectu ſue opatiōis. Et ꝯ hᷣ argui Argui
tur pꝛīo. qꝛ ſi ſic: ſequit ꝙ volūtas altera- tur ꝯ.
bit ſe. ꝯñs eſt falſum: ⁊ ꝯña pꝫ: qꝛ cauſa- Primo
ret in ſeipſā aliā qualitatē ſucceſſiue. Nam
volitio ſucceſſiue ꝓducit: ſicut dictum fuit
in alio articulo. Sed omne ꝓducens ſuc-
ceſſiue qualitatē ī aliquo ſubiecto/vere al
terat illud. ergo ſi volūtas ꝓducit ſucceſſi
ue vnā qualitatē: ſequit ꝙ vere alterat ſe.
Falſitas cōſequētis pꝫ. qꝛ eſt vere cōtra cō
men. ſ. ⁊. vij. phyſicoꝝ comento. x. Probat
eñ ꝙ in parte itellectiua nō eſt alteratio.
Siliter ꝓbat in eodē ꝙ omne qđ muta Scdo ⁊
tur: ab alio mutat. Preterea. ſi ſic idē re- Tertio
ſpectu euſdē foret in actu ⁊ in potentia: vi
delꝫ volūtas reſpectu ſue operatiōis: quia
omne agēs in actu reſpectu illius qđ agit:
⁊ omne recipiēs eſt in potētia reſpectu illi
us qđ recipit. ꝯñs eſt contra cōmentatorē
ix. meta. cōmento. ij. vbi deducit ad hᷣ rōēꝫ
ad impoſſibile. ſ. ꝙ aliquid pateret ⁊ ꝓdu
catur a ſe. Preterea. Volūtas nō eſt cau Tertiū
ſa effectiua ſue dilectiōis: ergo nec ſui act9 princi.
Iſta ꝯña pꝫ per cōmentatorē. xij. meta. cō ꝯ dictū
mento. xxxix. Delectatio ſequit apprehen- ī dubia
ſionē: ſicut vmbra corpus. ergo ſi volūtas
ſit cauſa effectiua ſui actus: tūc erit effecti-
ua ſue dilectionis ꝑ non eſt cauſa ſue dile-
ctionis: nec per ꝯñs erit cauſa efficiens ſui
actus. Cōfirmat iſta ratio: qꝛ apprehenſio Confir
nō cauſat a volūtate: ſ; ab extrinſeco. ⁊ de matur.
lectatio ſequit neceſſario apprehenſionē.
ergo delectatio cauſat ab extrinſeco. Item
ſi eſſet cauſa ſue delectationis: eſſet etiā cā
ſue triſtitie. ⁊ tunc in poteſtate voluntatis
dānati foret facere penā nō eſſe afflictiuā.
Itē ſub alia forma arguit ſic. ſicut volitio Aliter.
ad triſtitiā: ſic volitio ad delectationē: ſed
volitio ſequit neceſſario triſtitiam: ⁊ triſti
tia total' cauſatur ab extra ⁊ nō a volunta
te; ergo delectatio. ⁊ vltra. ergo ⁊ volitio

naturaliter eſt ſequens iſtã delectationẽ.
Tertiũ Preterea arguit̃ ſic. ſi volũtas eſſet cau
ſa effectiua ſufficiẽs reſpectu volitiõis: po
ſita cognitiõe alicuius obiecti delectabilis
ipſa libere poſſet ſtante illa cognitiõe/vel
le illud vel nolle. ꝯñs falſum. Falſitas con
ſequentis p3: q2 ponat̃ ꝙ velit obiectũ. ⁊
arguo ſic. capio inſtans in quo incipit vel-
le. aut nũc primo h3 poſſe ſufficiẽs ad cau-
ſandum illã volitionẽ/⁊ ad volendũ: aut
nõ primo. Si nõ nunc primo h3 poſſe ſuffi
ciens ad volendũ. Contra. nũc incipit vel-
le: ğ h3 poſſe ſufficiẽs ad volendũ. Si cõce
datur ꝙ nunc primo h3 poſſe ſufficiens ad
volendum: ğ prius nõ habuit poſſe ſuffici-
ens: ergo aliqua mutatio facta eſt circa vo
luntate: quare modo poteſt ⁊ prius nõ po
tuit. q̃ro de illa mutatione vnde cauſabit̃?
vtrũ a ſe an ab extrinſeco? Si ab extriſeco:
ergo nõ libere ꝓducit hanc volitionem: q2
p̃ter cognitionẽ obiecti⁊ ſemetipam/volũ
tas nõ requirit ab extrinſeco diſpoſitionẽ
ad ꝓducẽdũ volitionẽ. Si a ſe ſit illa mu-
tatio: q̃ro vtrũ nũc ṗmo põt cauſare illam
mutationẽ: an prius potuit? Si prius po-
tuit: ergo prius ꝓduxit: q2 q̃cunq3 agẽs
h3 poſſe ſufficiẽs ad ꝓducẽdũ effectũ: pro-
ducit illũ: qr aliter agẽs h̃ret habitudinẽ
eandem ad effectum q̃n non ꝓducit ⁊ q̃n
ꝓducit. Si ğ prius potuit iſtã mutationẽ
ſufficienter cauſare: prius cauſauit ipſam.
Rñſio. ⁊ ſi ſic ğ prius voluit. Si diceretur ꝙ nunc
Repli- primo poteſt iſtã mutationem in ſe: ergo
ca. prius non potuit: ergo aliqua mutatio fa-
cta eſt in voluntate vel in aliquo extrinſe-
co: quare modo poteſt ⁊ prius nõ potuit.
Si in aliquo extrinſeco: nõ iuuat volunta
tem vel ad volitionem. Si in ſeipſa: quere
tur vnde? vtrũ a ſe an ab alio? queret̃ etiã
q̃n primo potuit cauſare mutationẽ iſtã?
⁊ ſic ibitur in infinitũ in talibus mutatio-
nibus: ita ꝙ oẽm mutationẽ preceſſit mu-
Quar- tatio in infinitũ. Preterea ponatur ſicut
tum. prius/ꝙ voluntas habeat ſufficiẽtẽ cogni
tionẽ alicuius obiecti: nihil tñ velit circa
illud obiectũ. ꝓbo ꝙ nõ poſſit velle illud
obiectũ: niſi moueat̃ ab extrinſeco: qr dato
ꝙ ſic: ğ erit in oĩbus diſpoſitionibus ſuis
vniformis oĩno q̃n cauſat volitionẽ/⁊ q̃n
nõ: ergo nõ eſt magis cã q̃n vult/ꝙ q̃n nõ
vult. nec eſt magis cã volitionis nunc ꝙ̃
prius: ſit nũc inſtãs in quo voluit. Confir-
matur iſta rõ ſicut p̃cedens: p argumentũ

cõmẽ. viij. phyſicoꝝ cõmẽto. v. vbi probat
ꝙ ante oẽm motũ fuit mot⁹. Motor inq̃t
nõ mouet niſi in tp̃e in q̃ mouet: ⁊ non an:
q2 ante nõ habebat diſpoſitionẽ in q̃ poſ-
ſibile erat ei mouere. Et planius cõmento
viij. vbi dicit q̃n ꝓportio illi⁹ qđ habet po
tẽtiã agẽdi duo ꝯtraria: fuerit eadẽ: nõ fa
ciet alterũ eoꝝ. In cõmẽto nono ꝓbat ꝙ
nulla virtus rationalis põt agere poſtꝙ
nõ egit/niſi p trãſmutationẽ p̃cedentẽ in
illa v̄tute: vel in extrinſeco: ergo ſi volun-
tas nũc vellet: ⁊ ante nõ voluit: aliquã diſ
poſitionẽ habet quã ante nõ habuit. ⁊ nõ
ab extrinſeco: q2 cognitio obiecti ſufficiẽs
prefuit: per poſitũ: ergo aliud requirit̃ ad
cauſandũ volitionẽ p̃ter voluntatẽ ⁊ intel
lectũ: ergo cauſat̃ ab extrinſeco: ergo volũ
tas eſt tantũ paſſiua. Preterea. ſi volun Quītũ
tas foret actiua reſpectu ſue volitiõis: voli
tio nõ foret actus inmanens in ipſa. ꝯñs
falſum. ꝯña patet: q2 potẽtia actiua eſt p̃n
cipium tranſmutãdi alterũ inquantũ alte Sextũ
rum. ix. meta. ca. v. ſc3 de potentia. Pre-
terea. iij. de aĩa. c. de voluntate/ſiue de mo
uente dicit ꝙ voluntas eſt mouẽs motũ: ⁊
appetibile mouẽs ⁊ nõ motũ. igit̃ volun-
tas mouet̃ ab obiecto: ⁊ non mouetur niſi
motu appetendi⁊ volẽdi obiectũ: ergo vo M
lũtas tatũ patit̃ volẽdo. Ad ṗmũ dubiũ Rñſio
de libertate/dico ꝙ libertas eſt voluntas. ad pri-
Et ad argumẽtũ in oppoſitũ nego ꝯñam. mũ. du
S3 tantũ ſequit̃ ꝙ libertas nõ ſit termin⁹ bium.
ſynonimus cũ iſto termino voluntas: quia
iſte termin⁹ libertas cõnotat aliqđ aliud a
volũtate: qđ non ſignificat principalr ⁊ in
recto: ideo põt de diuerſis p̃dicari ſm ma-
gis ⁊ minus. Ad ſecũdũ dubiũ põt ꝯcedi N
ꝙ idẽ actus ſit odiũ ⁊ dilectio reſpectu di- Ad ſe-
uerſorũ: ſicut manifeſte patet ſi velim ſic. cundũ.
vtinã ſortes occidat̃ vt plato ꝓmoueatur.
vnica volitione poſſum velle finẽ ⁊ ea que
ſunt ad finẽ. Siĩr idẽ act⁹ eſt quo volo ſor
tem nõ eſſe: ⁊ odio ſortẽ: ⁊ deſideriũ reſpe-
ctu ipſi⁹. Et q̃n arguit̃ ꝙ amor ⁊ odiũ ſunt
ꝯtria. dico ꝙ nõ niſi reſpectu eiuſdẽ obiecti
ſicut duplũ ⁊ dimidiũ nõ ſunt diuerſa ſeu
ꝯtria niſi reſpectu eiuſdẽ: ⁊ nõ reſpectu di-
uerſoꝝ. Nam etiã idem eſt actus quo volo
ſortẽ nõ eſſe: ⁊ deſideriũ reſpectu eiuſdem:
ſic ꝙ nõ eſſet ſicut denotat̃ per hanc ꝓpo-
ſitionẽ: ſortes nõ eſt. Ad tertium dubi- O
um an idem poſſit eſſe ſimul ⁊ ſemel odi- Ad ter
tus ⁊ dilectus. Dico ꝙ ſic apprehendendo tium.

per duas ꝓpoſitiones ſiue intētiones: quo-
rum vna cauſat ſicut partialis cauſa dile-
ctionē: ⁊ alia odiū. vt patuit in iſto exēplo
de ſorte odiente interfectorē pr̄is ſui: quē
P neſcit eſſe platonē: ⁊ diligit platonē: ⁊ ſcit
Ad qr ſe diligere platonē. Ad quartū dubium
tum. qđ mouet quoſdā ad ponēdū res in eē co
gnito in quodā eſſe diminuto: dico ꝙ bñ
ſtāt: ſortes diligit: ⁊ tñ ſortes nihil diligit
Nā per iſtā ꝓpoſitionē ſortes diligit: ni-
hil aliud deſignat niſi ꝙ dilectio eſt in ſor
te. Hac aūt dilectione aliqñ aliquid diligi
tur: ſicut quādo ſortes eſt aliqđ. Et aliqñ
nihil per eam diligitur: ſicut quando ſor-
Q tes nō eſt. Ad primū in oppoſitum. Ne-
Ad ar- go ɔñam. ſor. nihil diligit: ergo dilectio
gumē- nō eſt in ſorte. Ad ſcđm. nego iſtam: cu-
tum in iuſlibet dilectionis eſt aliqđ obiectū dile-
oppoſi ctum. Ad tertium. nego iſtam cōſequen-
tū qr- tiam: plato diligit: ergo vult alicui bonū.
ti du- ſorte tñ putat ſe velle alicui bonum. Ad
bij. quartū de pħo ꝙ in motu aīalis reqrunt
Ad ſe- appetibile: mouens: imobile. Illud ſoluit
cundū cōmētator. xij. meta. cōmento. xxxvj. ꝑ exē
Ad ter plum cōmune de balneo: ꝙ balneū habet
tium. duplicē formā: ſcȝ in anima ⁊ extra animā
Ad qr Per formā in aīa agit deſideriū ⁊ modum
tum. ⁊ per formā extra animā vt finis. Et dicit
ꝙ nō debēt talia dicta intelligi quaſi bal
neū ſit in anima hoīs loquendo proprie.
Sed vult dicere ꝙ intētio vel ſpecies vel
cognitio balnei eſt in anima: que eſt cauſa
partialis deſiderij: quod eſt reſpectu bal-
nei. Et ſimiliter philoſophꝰ dicit. ij. de aīa
ꝙ requiritur appetibile: ⁊ hoc verum eſt
vel ſm qđ eſt in anima tm̄: vel ſm qđ eſt
in anima ⁊ extra aīam. ſicut aliqñ accipit
vt loquitur ad reſpondēdum ad hoc qđ eſt
R manifeſtius: quia vel requirit appetibile
Ad qn extra vel intētio appetibilis. Manifeſtū
tum. eſt eñ ꝙ ita vere mouet aliquādo animal
Ad ſex creatum ſine quocumq; terribili extra: ſic
tum ar ut ſi veriſſimū terribile extra appareret.
gumē- Ad quintū argumētū cōcedo ꝙ poteſt
tum ſa eſſe dilectio ſiue re circa quā: qꝛ ſic non eſt
tis rñ- dubiū. Ad quintū dubiū dico ſicut di-
ſum eſt ctum eſt ꝙ volūtas nō ſolū eſt actiua: ſed
in p'ſa etiā paſſiua reſpectu ſui actus: ſicut cauſa
rū ſiōe. partialis. Nā cognitio p̄cedens volitionē
Ad qn eſt etiā cauſa volitionis. Et quecūq; ſunt
tū du. cauſe cognitionis p̄cedentis: ſunt cauſe vo
Ad pri litionis aliquo mō. Ad primū in op. de
mū ar. pħo. vij. phyſi. verū eſt ꝙ ibi probat ꝙ in

virtute intellectiua nō eſt alteratio ibidē:
tamē in. ij. de anima textus commēti. lvj.
dans differentiā inter ſcientē in potentia
anteq̄ habeat ſciētiam: ⁊ ſcientē in poten
tia ad ɔſiderādū: dicit ſic. Utriq; ergo ſm
potētiam ſcientes. Sed hic quidē per do-
ctrinā alteratus eſt: ⁊ multoties ex cōtra-
rio mutatus eſt in habitū. hic autē ex eo
ꝙ habet ſenſum ⁊ grāmaticam: naturali-
ter agit in agendo aliquo modo. Ecce pla
ne duo dicit. Unum: ꝙ intellectꝰ alteratur
quādo deducit de ignorantia diſpoſitio-
nis ad habitū ſciētie. Aliud: dicit ꝙ ſciēs
habitum quādo deducitur ad actum ſecū
dum in agēdo: aliquo modo mutat. Com
mentator etiam commē. lviij. in fine. Que
eſt euaſio facientis: eſt duplex: ſcilicet alte
ratio de nō eſſe ad perfectionem: ⁊ altera
tio de prima perfectione ad vltimā. Et in
alijs commētis circa paſſum iſtū frequen
ter replicat ꝙ intellectus alteratur. Et iđ
ad ſaluādum intētionem Ariſto. ibi opor
tet ſcire ꝙ intentio ſua eſt ꝓbare q̄ i mo-
uentibus ⁊ motis non eſt ꝓceſſus in infi-
nitum. Ad quod probandum prius ꝓbat
ꝙ in tali motu aliquod mouēs eſt motū.
⁊ hoc ꝓbat in motu locali inductiue: ⁊ cō
ſequēter de pulſione: vectione: tractione:
⁊ vertigine. hoc idem probat in motu alte
rationis: vbi oſtendit ꝙ non eſt alteratio
niſi ad qualitates ſenſibiles: que ſunt de
tertia ſpecie qualitatis: ⁊ in omni tali alte
ratione mouens ⁊ motū ſunt ſimul. quali
tates autem que ſunt in parte itellectiua
cauſantur vel a ſenſibus: ⁊ ſic per ſenſum
ad intellectum: ⁊ ſemper aliquod mouēs
eſt ſemper cum moto. immo quando intel
lectus poſſibilis recipit ſpeciem a phātaſ-
mate: ſimul eſt intellectus q̄ mouet: ⁊ phā
taſma qđ mouet: vel intellectus agens.
Si ponat ita ꝙ intētio pħi eſt principalr
oſtēdere ꝙ in oī motu aliqđ mouēs eſt ſi-
mul cum moto: in parte autē intellectiua
nō eſt alteratio: verū eſt ꝙ alteratio illā ꝓ
poſitionē falſificet: mouēs ⁊ motū ſunt ſi
mul. Sic ḡ intelligit ad pñs: q̄uis ꝑ tex-
tū ſuū videat ibi magis eum ſecutū fuiſſe
ſniam Platonis de ſciētia: q̄ ſuſtam ꝓpri
am. ⁊ lȝ ponēdo viā Platonis de cōcrea-
tione ſciētie cū aīa: planū ſit ꝙ in aīa non
fiat alteratio qñ acqrit ſcientiā: tamē ſm
opinionē Ariſto. erit alteratio in aīa qua
alterās ⁊ alteratū ſint ſimul: ultro magiſq̄

Ad ſe-cundū ſenſibile alterās mediū. Ad aliud quod
acapit ex alio: omne qđ mouet ⁊c. ergo vo
luntas nō mouet a ſe. Dico ꝙ volūtas mo
uetur a ſe tamē̄ a cā partiali ⁊ ab alio: qꝛ
volūtas nunꝗ̄ cauſat in ſe volitionē niſi
cognitione voliti ꝑhabita: ⁊ ideo nō mo-
Ad ter-tium. uetur a ſe ſicut a cā totali. Ad tertiū qñ
deducit ad hoc incōueniēs: ꝙ idē eſſet in
actu ⁊ in potētia reſpectu eiuſdē. Dico ꝙ
incōueniēs eſſet ꝙ idē haberet aliqđ: ⁊ tn̄
eſſet ī potētia ad illud: qꝛ ſic idē hr̄et ⁊ nō
haberet. Vñ volūtas nō eſt in actu volēs
anteꝗ̄ velit: ſed in potētia tātū: vt dictū
Ad ſe-cundū princi-pale hu-ius du-bij. fuit: tn̄ ſic eſt in potētia: qꝛ pōt ſe reducere
ad actū ſcđm cū coactiōe cognitiōis. Ad
ſcđm principale de iſto dubio: cuiꝰ vis ſtat
in hoc ꝙ volūtas nō eſt cauſa ſue delecta-
tionis: ergo nō eſt cā ſue volitionis: dato
ꝙ delectatio aliqua ſequat naturaliter co
gnitionem alicuius delectabilis: ſicut po-
nūt aliq̄ ꝙ ad clarā dei viſionē ſequit na
turaliter delectatio: ⁊ ad iſtā delectationē
ſequit volitio. hoc poſito adhuc iſta ꝯña
nō valet: iſta delectatio eſt ab extrinſeco: ⁊
iſtā delectationē ſeq̄tur naturalr̄ iſta vo-
litio: ergo iſta volitio eſt ab extrinſeco: ſed
ſeq̄tur ꝙ eſt ab extrinſeco totaliter: vel eſt
ab extrinſeco ⁊ volūtate nō libere ſʒ natu-
raliter: ⁊ hoc ē īpoſſibile: ſi ita ſit ꝙ aliquā
viſionē ſequat naturalr̄ delectatio. ſed nō
ſequit: nō eſt libere a volūtate: ergo nō eſt
effectiue a volūtate. Dico tn̄ ꝙ in caſu vo-
lūtas pōt eſſe cā ſue delectatiōis indirecte
Pōt eñi volūtas cōtinuare cōſiderationē
intellectꝰ circa aliqđ delectabile in quo de
lectatur: ⁊ copulare ad illud cognitionem
ſenſitiuā: ⁊ ſic intēdit delectationē ſuā: ⁊ ꝑ
ꝯñs cauſare delectationē in ſe. Et ſilr̄ cōce
do ꝙ volūtas pōt cauſare in ſe triſtitiam:
intēdēdo eā ꝑ continuationē cognitionis
circa cauſam triſtitie. Vñ ille q̄ attentiꝰ et
diligētius vult cauſas triſtitie cōſiderare
certe cauſat ⁊ augmētat triſtitiā ſuā: eo ꝙ
augmētū cognitionis de triſtibꝰ in cauſis
ſeq̄tur augmētatio triſtitie. Et licʒ volitio
triſtitie ſequat triſtitiā naturalr̄: nō tn̄ iđ
ſeq̄tur ꝙ illa nō ſit a volūtate: ſed eſt a vo
E lūtate: licʒ nō libere: ſed tātū naturaliter.
Ad ter-tium. Ad tertiū principale dubij: cuiꝰ vis ſtat
in hoc ꝙ volūtas nō pōt eſſe in conſimili
diſpoſitiōe qñ cauſat volitionē ⁊ qñ non:
propter iſtā ꝓpoſitionē. viij. phyſi. Si mo
tor moueat poſtꝗ̄ nō mouebat ⁊c. Dicēdū
eſt ad hāc propoſitionē vltimā ꝙ ipſa ha
bet intelligi de motu locali ab extrinſeco
extra volūtatem. ſic ꝙ ſi moueat modo: et
prius nō mouebat: hʒ aliquā diſpōnē quā
prius nō habuit: qꝛ ſaltē nūc vult mouere
⁊ prius nō voluit: qꝛ ſi prius voluiſſet: pri
us mouiſſet: vel nō habuiſſet poſſe ſuffici-
ens. tn̄ in rei veritate ꝓpoſitio eſt falſa de
virtute ſermonis: tam de agente libero ꝗ̄
de deo: qꝛ agens liberū reſpectu volitiōis
hʒ poſſe ſufficiēs reſpectu volitiōis qñ nō
vult ad volendū. Et ideo đꝛ liberū: qꝛ pōt
agere: ⁊ per cōſeq̄ns hʒ poſſe ſufficiēs ad
agendū: ⁊ pōt nō agere. Et ad primā ꝓpō
ne: que eſt ꝙ volūtas nō pōt oīno eſſe in
cōſimili diſpoſitione qñ cauſat volitionē
⁊ qñ nō. Nec hʒ eandē habitudinē ad effe
ctū illū q̄ eſt velle qñ vult: ⁊ qñ non vult.
Cōcedo ꝙ qñ cauſat volitionē; informat
ꝑ volitionē ſuā: ⁊ diſponit ꝑ eā: ⁊ habet ſe
ad eā in habitudine cauſe ad ſuū effectū.
De nouo tn̄ nullā rē recipit: q̄ coagat ad
cauſādū volitionē quā prius nō habebat
Et ideo ad formā argumēti qñ capit iſtās
in quo voluntas incipit velle a obiectum.
Dicitur ꝙ nō eſt dare tale inſtans. Et qñ
querit vtrū nūc primo hʒ poſſe ſufficiens
ad volendū an nō: Dico ꝙ nūc nō primo:
qꝛ priꝰ ꝑ caſum habuit poſſe ſufficiens ad
volendū. Et qñ arguit: ergo prius voluit.
Nego ꝯñam de agēte libero: ſʒ ſi naturalr̄
egiſſet: ꝯña foret bona. Ad quartū prin Ad q̄r-tum.
cipale ptʒ ꝑ idē: qꝛ eſt equalis ꝟtutis. Et
ad auctoritatē cōmētatoris. viij. phyſicoꝝ
cōmēto. v. q̄ dicit ꝙ motor mouet in tp̄e ī
quo mouetur ⁊ nō ante: niſi qꝛ ante nō ha
bebat diſpoſitionē in qua poſſibile erat ei
mouere. Dicendū ꝙ iſta propoſitio ſua eſt
falſa. plane ptʒ de deo: qui poſſe ſufficiens
hʒ ad ꝓducendū mūdos alios: ⁊ nō facit:
⁊ ſufficiēs poſſe habuit ad ꝓducēdū ipm
anteꝗ̄ ipm ꝓduxerit: ⁊ nō fecit. Cuius op
poſitū nititur cōmentator declarare com-
mento. viij. eiuſdē libri: ⁊ in alijs cōmētis
multis. Et verū eſt ꝙ ratiōes Ariſtotelis
in. viij. ſuper quas fundat ſe ad concludē-
dū vnū motorē primū ſeparatū a magni-
tudine ⁊ īmobilē ſunt falſe: ſcʒ pmo eter-
nitas motus ⁊ tēporis a parte ante ⁊ a p-
te poſt: ⁊ ideo totus proceſſus ſuus in. viij
eſt nimis debilis ad intentum ſuū probā-
dum: ⁊ ideo nō oportet auctoritatē ſuā in Ad q̄n-
tali recipere. Ad quintū qñ arguitur ꝑ tum.

diffinitionē potentie actiue quā ponit. eſt
pricipiū trāſmutādi ⁊c. Pōt dici ꝙ ꝑ iſtā
diffinitionē ſatis innuit ꝙ idē poſſit ſe ali
quo modo trāſmutare. Et ideo nō dicit ꝙ
potētia actiua eſt principiū trāſmutādi al
terū a ſe abſolute: ſed dicit ſub diſiūctiōe
vel alterū a ſe vel inquātū alterū. i. inquā
tū caret aliqua ꝑfectione quā a ſe pōt reci
pere: ⁊ ita volūtas trāſmutat ſe ad volitio
nem: large loquendo de tranſmutatione.

Ad ſextum. Ad ſextum de pħo. iij. de aīa ⁊c. Dico ꝙ
pħs loquit grā doctrine: ſicut manifeſti⁹
videbimus de motib⁹ aīalium: videlicet ꝙ
mouent ſe ꝓpter appetibile ſenſatum ab
eis: qđ cōuenit oībus aīalibus: ⁊ tūc appe
tibile mouet: verū eſt cauſando cognitio-
nem ſui ⁊ appetitū: nō tñ vult negare qn
in ꝑfectis aīalib⁹ ſic eſt ꝙ moueant aliqñ
⁊ appetāt illud qđ nō vidēt nec ſentiunt:
imo appetūt/⁊ nullā rem appetūt: ſicut ſi
in hyeme appetā roſas. Et ideo dicēdum
ꝙ appetibile acapit ibi ꝓ appetibili cōi-
ter: pro eo qđ eſt appetibile in rei veritate
⁊ pro intētione ſeu cognitione q̄ eſt cauſa
partialis volitionis: vel actus volendi: ita
ꝙ ſemꝑ ad cauſandū volitionē vel appeti
tum cōcurrit intētio obiecti vel obiectum
vna cū potētia appetitiua: ⁊ ideo potētia
appetitiua nō eſt niſi cauſa partialis effe-

Ad argumētū primū. ctiua act⁹. Ad primū principale queſtio
nis hui⁹ qñ arguitur. Si volūtas foret li-
bera ⁊c. ſequit ꝙ volūtas poſſet libere vel
le ⁊ libere nō velle libertate cōtradictiōis
cōcedo. Et qñ arguit. ſi hec ſit vera: volun
tas pōt libere velle: ponat in eſſe: tūc erit
hec vera: volūtas libere vult ⁊ non vult.
Poteſt dici ꝙ hec de poſſibili nō dʒ ſic po
ni in eſſe. Uerbi gratia. iſta ꝓpoſitio: volū
tas pōt indifferēter velle ⁊ non velle in a:
nō debet ſic poni in eſſe: volūtas indifferē
ter vult ⁊ non vult in a. ſʒ ſic: volūtas vult
in a: ⁊ potuit immediate ante a noluiſſe in
a. Uel ſic: volūtas nō vult in a: ⁊ potuit vo
luiſſe in a. Eodē modo iſta: voluntas pōt
libere velle: debet ſic poni in eſſe: volūtas
vult: ⁊ immediate anteꝗ̄ incepit velle/po
tuit nō incipere velle. Similiter alius de-
fect⁹ ⁊ in iſto argumēto eſt: ꝙ iſta ꝯña nō
valet: hec ē poſſibilis/volūtas libere vult
ergo iſta pōt eſſe vera: volūtas libere vult
Nā he: poſſibile eſt tñ deū eſſe: ⁊ poſſibile
eſt nullā propoſitionē eſſe verā: ⁊ deus po
teſt nihil creare: ⁊ multe tales ſunt poſſibi
les: ⁊ tñ nunꝗ̄ poſſunt eſſe vere: ſed ideo
dicūtur poſſibiles: qꝛ ita pōt eſſe ſicut per
eas ſignificat: nec ꝑ iſtā/poſſibile eſt nul-
lā ꝓpoſitionē eē verā: denotat ꝙ hec pōt
eē vera: nulla ꝓpoſitio eſt vera: ſed deno-
tatur ꝙ poſſibile eſt ꝙ ita ſit ſicut ꝑ illam
denotat: nulla ꝓpoſitio eſt vera. Aliter po- Alia reſpōſio.
teſt dici ꝙ hec ꝓpoſitio: volūtas pōt libe
re velle: eſt diſtinguēda: eo ꝙ libere poteſt
determinare primū verbū vel ſcđm: prece
dens vel ſequens. Si precedens: ꝓpoſitio
eſt vera. ſi ſequēs: ꝓpoſitio eſt falſa. Et cū
arguit. hec foret poſſibilis: libere vult ⁊
ſimiliter libere nō vult. concedo ꝙ hec eſt
poſſibilis: volūtas libere vult. ⁊ hec ſimili
ter: volūtas libere nō vult. ſed debet ſic ex
poni: volūtas poſitis oībus que requirū-
tur ad actū ſuū: habet in poteſtate ſua in-
cipere velle ⁊ nō incipere velle. ⁊ ſimiliter
ideo libere vult: quia pōt deſinere velle qñ
ſibi placet. ⁊ qñ arguitur: voluntas libere
vult: ⁊ eſt in potentia contradictionis ad
velle. ergo qñ libere vult: caret actu nolen
di. Nego conſequētiā: quia nō dicit ꝙ vo-
luntas libere vult: quia vult libertate con
tradictionis quā tunc habet ad actū ſuū
quē habet. ſed dꝛ libere velle a libertate cō
tradictionis in qua eſt ad cōtinuādū ſuū
velle in futurū vel ad diſcontinuandum. Cōtra rñſionem.
Contra. ſi volūtas vult: ergo de neceſſi-
tate vult ſiue volet per aliqđ tēpus. ⁊ ſi ſic
nō poteſt libere nō velle pro futuro: qꝛ de Replica.
neceſſitate volet pro aliquo futuro. Ad
iſtud ꝯcedo ꝯñam ⁊ ꝯñs. qꝛ ſi vult: de ne- Rñſio.
ceſſitate volet ꝑ tēpus: per nullū tñ tēp⁹
de neceſſitate volet: ⁊ qꝛ in poteſtate volū
tatis eſt qñꝗ̄ in ſuis actibus pec hoc tem
pus futurū velle: ſicut velle ꝑ horā vel ꝑ
medietatē hore: ideo qñꝗ̄ qñ vult: ab illa
poteſtate reſpectu futuri denominat libe
ra: licet nō ſit verū in oīb⁹ ſuis actib⁹: q̄a
nō in illis in quibus neceſſitat agere mo-
do nature. Itē nota circa iſta/ꝙ iſta ꝓpo
ſitio de poſſibili nō dʒ ſic exponi: videlicet
ꝙ volūtas poteſt indifferēter velle ⁊ non
velle in a. ſed ſic: volūtas vult in a: ⁊ potu-
it īmediate ante nō voluiſſe in a. vel ſic: vo
luntas nō vult in a: ⁊ potuit īmediate an-
te voluiſſe in a. Eodē modo iſta: voluntas
pōt libere velle: debet poni in eſſe: volun-
tas vult: ⁊ īmediate anteꝗ̄ inceperit velle
potuit nō īcipere velle. Similr ali⁹ defectus Alia ſolutio.
eſt in iſto argumēto: quia iſta ꝯña nō va-

ſet. hec eſt poſſibilis: volūtas libere vult: ģ ipſa pōt eſſe vera. Nā multe ſunt ꝓpoſitiones poſſibiles: q̄s poſſe eſſe eſt impoſſibile. Sed ideo dicuntur poſſibiles: q2 ita pōt eē ſicut p eas denotaṫ eſſe: ⁊ h̄ ſufficit Dicaṫ ergo vt prius dictū eſt: ꝙ voluntas pōt libere velle. ⁊ volūtas vult. ſic intelligēdo ꝙ poſitis oīb⁹ q̄ reqrūtur ⁊c. Et ſic

Alia reſpōſio. ptȝ ſolutio ad primā formā. Aliter pōt dici ꝙ hec ꝓpō: volūtas pōt libere velle: eſt cōcedenda: eo ꝙ libere pōt determinare primū verbū/vel ſcd̄m: precedēs vł ſub ſequens. q2 ſi ꝑcedens: ꝓpoſitio eſt vera. ſi

Ad ſecundū primi principalis. ſequens: erit falſa. Ad ſcd̄m qn̄ diciṫ: tūc hec poſſet eſſe vera: homo libere intelligit cōcediṫ illo mō vt prius. Et eodē mō expo neṫ. nō ꝙ ꝓ inſtāti ꝓ q̄ hec eſt vera: ſit in potētia cōtradictionis: ſed q2 īmediate an teq̄ inciperet intelligere: cōcurrentib⁹ oībus reqſitis ad ītellectionē: habuit in ſua

Ad tertiū eiuſdem. poteſtate incipere intelligere ⁊ nō intelligere. Ad tertiū quādo arguitur. ſi volūtas foret libera: haberet in ſua poteſtate volitiones futuras: ⁊ cum poſſit cēties in die cōſimiles volitiōes habere: eſſet in ſua poteſtate quā vellet primo cauſare. Nego iſtā vltimā ꝯn̄am: q2 ipſa nō eſt niſi cauſa

Cōtra rn̄ſio. partialis actus volēdi: ideo hāc volitionē primo cauſabit: ⁊ nō aliā. Contra. oēs cauſe ſunt eedē: puta volūtas ⁊ cognitio. Nā ſtante vna cognitione cōtinuata p horā: poſſum in prima parte hore diligere a dilectiōe: ⁊ in ſcd̄a nō diligere: ⁊ in tertia

Solutio. diligere b dilectiōe oīno ſiſi ipi a: ⁊ ī quarta nō. tūc q̄ritur quare magis volūtas ꝓducit in prima parte a: q̄ꝫ b: ſi tēpus ſit ali

Ad q̄rtum. quo mō cauſa ſeu celū: tūc facile erit ſoluere. Ad quartū qn̄ arguiṫ. ſi actus volūtatis ſit in ei⁹ ptāte: tūc aut act⁹ q̄ eſt: aut actus qui nō eſt. Dico ꝙ nō eſt ille q̄ non eſt: q2 nullus act⁹ eſt q̄ nō eſt: ſed q̄libet actus eſt. Diciṫ tn̄ ꝙ anteq̄ꝫ volūtas habeat actū: actus ſu⁹ eſt in ſua poteſtate: q̄ eſt ꝓpō falſa de in eſſe: ⁊ ideo eſt ipropria locutio. Sed concediṫ in vſu loquētiū: ⁊ admittitur ꝓ vna de poſſibili: q̄ eſt iſta: volūtas pōt libere velle cauſare actū ſuū. Siłr in aliquo caſu qn̄ volūtas vult: hec cōcedi tur: iſte actus eſt in poteſtate volūtatis: q2 volūtas pōt libere ꝯtinuare actū ſuū diu

Ad q̄ntum. tius vel minus diu. Ad q̄ntū qn̄ arguiṫ ꝙ hec eſt impoſſibilis: volūtas libere non vult. q2 tūc volēdo nō vult. Nego ꝯn̄am: q2 dꝫ libere nō velle a ptāte ꝯdictiōis precedente: ꝑ quā potuit qn̄ incepit nō velle voluiſſe: ſicut de libere velle dictū eſt. Et ideo cōcedo iſtā: volūtas nihil volēdo libere nō vult. Uti libertate eſt dupłr. ſ. poſitiue ⁊ negatiue. Scd̄o mō vtiṫ voluntas libertate nihil volēdo. Ad ſcd̄m principa

Ad ſecundū. princi. le q̄ſtionis qn̄ dꝫ: ſi voluntas foret libera: poſſet libere ſuſpendere actū ſuū. ꝯn̄s falſum. q2 ſeqtur: libere ſuſpēdit: ģ vult ſuſpēdere. Dico hic ꝙ exponēdo iſtū terminum ſuſpēdere actū ſuū: ſic ꝙ ſuſpēdere actum ſuū nihil aliud ſit q̄ꝫ libere nō hr̄e aliquē actū: ſic cōcedo ꝙ pōt ſuſpēdere oēm actū q2 libere nihil volēdo ſuſpēdit oēm actum ſuū. Si aūt iſte termin⁹ ſuſpēdere aliṫ exponaṫ: videlꝫ ſic velle nullū actū habere: ita ꝙ iſte termin⁹ ſuſpēdere actū denotet ſic eſſe a parte rei ſicut per hanc copulatiuā ſignaṫ: tūc manifeſtū eſt ꝙ hec ē ipoſſibilis: voluntas ſuſpēdit oēm actū ſuū: q2 iportaṫ p eā ꝙ nullū actū hꝫ: ⁊ nullū actū vult habere: q̄d includit cōtradictionē. et certe ad talē itellectū argumētū ꝓcedit: ⁊ cōcludit verū. videlꝫ ꝙ hoc includit cōtradictionē: volūtas libere ſuſpēdit oēꝫ actū ſuū: q2 ſi ſic: volūtarie ſuſpēdit: ⁊ ſi voluntarie vult: ģ non oēm actū ſuū ſuſpendit.

Ad tertiū pn̄. Ad tertiū ꝑncipale. ſi volūtas ⁊c. ģ poſſet abſcindere ⁊c. nego illā ꝯn̄am. ⁊ ꝯn̄s ſimiliter. q2 ſicut argumēta facta ꝓbant: q̄bus oñdiṫ falſitas ꝯn̄tis: cognitio pōt cōtinuari in ſenſu p aliq̄d excellēs ſenſibile. ģ ⁊ intellectus ſiłr: ita ꝙ talē notitiā nullo mō poſſit volūtas corrūpere. ſicut patꝫ de exiſtēte ꝓpe ignē: ⁊ eodē mō ē de intellectu ſepato. Un̄ aīa dānata ſiue in purgatorio/hꝫ intellectiōes quas nō pōt libere abſcindere: ſed cōtinuātur vel per diuinā actionē: vel p actionē obiecti: ſiue aliqn̄ de velit nolit. Et qn̄ arguiṫ in oppoſitū ad ꝓbādū ꝯn̄am: ꝙ volūtas ē regina ſui act⁹: ⁊ regulat intellectū: ⁊ intellect⁹ nō pōt reſiſtere. Dico ꝙ dato ꝙ ſit regīa: nō tn̄ pōt facere q̄cq̄d vult. nā iſta regina eſt ita miſerabilis: ꝙ aliqn̄ vult ipoſſibilia: nec pōt intellect⁹ in oībus ſuis ꝑceptis obedire ei: nec etiā ſenſus. Cōtra. Anſel. dicit de cō

Cōtra ſolutionem. ceptu ꝟginali. ca. iiij. ꝙ ſenſus nō poſſunt deficere: eo ꝙ volūtas mouet eos in actionibus ſuis: ⁊ ꝙ nō pn̄t ei nō obedire. Dico

Rn̄ſio. ꝙ intētio Anſ. nō eſt alia niſi ꝙ null⁹ act⁹ ſentiēdi eſt peccatum: niſi ſit imperatus a.

volūtate. vñ dicit. Si de volūtarijs actionibus q̄ iniuſte fiūt: arguantur ſenſus: reſpōdere pñt ⁊c. Siliter qñ accipit̄ in rōne ꝙ volūtas eſt regina ⁊ ratio intellect⁹. nō eſt verū: q: tūc intellect⁹ foret rō ⁊ regina ſimul: q: idem eſt intellect⁹ ⁊ voluntas.

Ad aliam formā eiuſdem. Ad ſcdam formam qñ arguit̄ ꝙ reminiſci nō eſt opatio materialis: q: non obedit volūtati ⁊c. Dico ꝙ ad intellectū Ariſtotelis nunq̄ pōt homo reminiſci cum vult: q: reminiſci eſt recordari alicui⁹ quod homo tradidit obliuioni. Et ideo ſequit̄ ſm Ariſto. ꝙ omne reminiſci dependet ab organo corporali. Et ſimiliter ex oppoſito ſequit̄. Si intelligere eſt imaterialis opatio: ſequit̄ ꝙ voluntas pōt in aliqḋ intelligibile licet nō in omne.

Ad tertiam. Ad tertiā formam qñ arguit̄ per differentiā inter potentiā rōnalem ⁊ irrōnalem. Dico ꝙ potentia rōnalis aliqñ opatur mō nature ⁊ non libere: ⁊ in tali caſu nō requirit̄ voluntas copulans.

Ad q̄rtam. Ad quartā de intentione beati Aug. dicentis. Ad formandū actū/ alſ aciem/ cogitantis: requirit̄ voluntas copulans ⁊c. Dico ad tp̄s differendo difficultatē illi⁹ vſq; alias: quātum requirit argumētū. Dico ꝙ verū eſt ꝙ in quibuſdam intellectionibus ita eſt ꝙ voluntas cōcurrit copulans ſpeciem in memoria cū actuali intelligentia. hoc eſt ꝙ homo habet ſpeciē: ⁊ intelligit p illā: ⁊ delectat̄ intelligendo forte: ⁊ tunc magis nitit̄ intellectionē iſtam cōtinuare: ⁊ tunc cōcurrit voluntas cū ſpecie ad intelligēdū intellectionē ⁊ ad cauſandū intellectionē. Et ſic quodāmodo metaphorice cōiungit parentē cū ꝓle. Similiter in ſenſu cōtingit: puta viſum imutari aliquādo ab obiecto: ⁊ recipere ſpeciē: ⁊ tñ non videre: ſicut accidit cū homo vehementer cogitat de aliqua re: vel cum auditus vel tactus eſt vehemēter in actu ſuo intentus: tūc verū eſt ꝙ ſpecies coloris eſt in viſu: ⁊ tamē viſus nihil videt. Cauſa eſt ſm Aug. q: ibi nō eſt voluntas copulās ſpeciē: q̄ eſt quaſi ꝓles forme ſenſate: que eſt quaſi parens in memoria. hoc eſt dictu: ibi non eſt cognitio vel attētio q̄ eſt viſio realiter: ſicut alſ dicet̄: q: aīa taliter intenta ſenſibili nihil cauſat ad intentionē iſtius viſibilis. Dicta aūt Auguſtini iſta materia ſunt quedam adaptatiōes metaphorice: ⁊ hñt quādā ſilitudinē ad intētū ſuū: licet exilē.

Ad q̄rtū prin. Ad quartū principale qñ arguit̄ ꝙ ſic tūc voluntas pōt libere velle ꝯ qḋcumq; iudiciū rōnis: ⁊ libere ꝯformare ſe cuilibet iudicio rōnis. Dico ꝓ nūc negādo ꝯñam ꝓ vtraq; pte: q: nec rōni nec etiā cuilibet tali iudicio ſe cōformare pōt. poſſibile eſt tñ ꝙ volūtas velit ꝯ qḋcūq; iudiciū rationis. q: habeat ſortes tñ hoc iudicium rationis: ꝙ eundū eſt ad eccliam in a: poteſt tamen velle ꝯ hoc iudiciū. ⁊ tūc cōcedo ꝙ vult ꝯ omē iudiciū rōnis: q: iudicium rōnis ꝓ tūc nō hʒ plura ſuppoſita. Sʒ dico ꝙ eſt dare tale iudiciū rōnis ꝯ qḋ voluntas nō pōt velle: ⁊ tale iudiciū eſt iſtḋ: non eſt viuēdū miſere: q: impoſſibile eſt ſicut ꝓ nūc teneo/ ꝙ volūtas velit ſe eſſe miſerā: licet poſſit velle ſe nō eē beatā: vl' poſſit vel'e ſe nō eſſe. ſicut i ꝓxima q̄ſtiōe dicet̄.

Siliṫ ꝓ materia argumēti eſt notandum ꝙ aliḋ eſt volūtatē ſe ꝯformare iudicio rationis: ⁊ aliud eſt velle conformari iudicio rōnis. q: nō ſequit̄: voluntas cōformat ſe iudicio rōnis: ergo vult cōformari iudicio rōnis. Nam ponat̄ ꝙ ratio dicter non eſſe volendū in a: ſit a vna hora futura cras: et ſit ita ꝙ ſortes in a dormiat: tunc in a voluntas ſortis conformat ſe iudicio ratiōis: ⁊ tamen non vult conformiter iudicio precedenti: q: nihil vult: immo ſi aliquid vult ſiue vellet: nō ꝯformaret ſe illi iudicio rōnis. Unde voluntatē cōformare ſe iudicio rōnis: eſt voluntatē facere ꝙ ita ſit ſicut p tale iudiciū principalṙ denotat̄. Sʒ cōformiter velle iudicio rōnis: eſt velle ⁊ optare ita eſſe ſicut p iudiciū denotat̄. ⁊ ideo aliqua iudicia poſſunt eſſe: quibus voluntas nō pōt ꝯformiter velle. ſicut ſi rō dicret nū q̄ eſſe volendū: voluntas nō pōt iſti iudicio ꝯformiter velle.

Ad formā ar. Ad formā argumenti qñ arguit̄: ſi volūtas pōt velle ꝯ oē iudiciū rōnis: poſſet velle ꝯ hoc iudiciū rōnis: qḋ eſt/ volendū eſt ꝯ omne iudicium rationis: vel contra omne iudicium rationis volendum eſt. ſit ergo illud dictamen a. tunc querit̄ an ſortes pōt velle cōtra a an non? Dico ꝙ ſortes pōt velle cōtra a: ⁊ velle difformari tali iudicio. Nā ſortes pōt hr̄e aliquod iudiciū oppoſitum illi iudicio: ⁊ tūc tale iudiciū/ videlicet velle conformari ſe illi: eſt primo ſe velle difformari iudicio a. Et qñ arguit̄. Contra. ſi vult cōtra illud iudicium: ⁊ hoc iudiciū eſt ꝙ volendū eſt cōtra omne iudicium rationis: ergo non vult contra omne iudicium rationis. concedo.

Et ſi arguat̄ ergo non vult contra a. nego ↄ̄ñam. Uñ dico ꝙ ꝫ hoc iudiciū bñ pōt volūtas velle: ſꝫ dico ꝙ impoſſibile eſt ꝙ velit cōformari iſti iudicio / ſtāte illo iudicio ſolo: q2 ſi vult cōformari iſti iudicio: vult cōformari alicui iudicio. ⁊ p ↄ̄ñs non vult cōtra omne iudiciū: vel nō cōtra omne iudiciū vult. ⁊ ſi nō cōtra omne iudiciū vult ergo nō vult conformari iſti iudicio. ideo pōt dici ꝙ ſtante tali iudicio ſolo in intellectu hoīs: nō pōt libere velle cōformiter illi iudicio nec difformiter: q2 ſi vult difformari: vult cōtra hoc iudiciū. ⁊ ſi vult ↄtra hoc iudiciū: vult ↄtra omne iudiciū: quia nō ſunt plura iudicia. ⁊ ſi vult cōtra omē iudiciū: vult cōformari iſti iudicio. ⁊ ideo ſtante iſto iudicio / nō pōt velle cōformari vl difformari: ſꝫ trāſibit iſtud iudiciū ſine volitione ſequēte: ⁊ ideo cōcedendū eſt ꝙ voluntas nō vult cōformiter iſti iudicio. Iſtud enī iudiciū denotat ꝙ volendū eſt ſicut p ipm̄ denotat̄ eſſe volēdū: ⁊ nō eſſe volendū ſicut p ipm̄ denotat̄ eſſe volēdū. Pōt etiā dici ꝙ ſtāte illo iudicio ſolo / poteſt volūtas velle ꝫ hoc iudiciū: ſed nullo modo cōformat̄ totaliter iſti iudicio: quia iſtud iudiciū denotat ꝙ debet velle cōtra hoc iudiciū: ⁊ nō debet velle ꝫ hoc iudiciū ideo pōt negari iſta ↄ̄ña: vult ꝫ omne iudiciū: ⁊ iſtud iudiciū eſt ꝙ debet velle cōtra omne iudiciū: ergo vult cōformari totaliter iſti iudicio.

Ad ſecundā formā eiuſdē. Ad ſcđam formā eiuſdē qñ arguit̄ ꝙ voluntas nō pōt ſe cōformare cuilibet iudicio rōnis. Cōcedo cōcluſionem. Quis argumentū nō cōcludit. Dico tñ ad argumentū cū dicit volūtas ſortis ꝙ nihil ſit volēdū ab ea citra a: ⁊ ſit a dies craſtina. Dico ſicut dicebat̄: ꝙ volūtas cōformat ſe in nō volendo. Dico tñ ꝙ ſi iſta cōformitas ſiat: nō eſt laudabilis nec virtuoſa: q2 nūꝗ fuit volita: q2 nec poſt dictamen nec ſimul cum dictamine voluit ſe nō velle. Et cōcedo ꝙ voluntas nō poteſt velle conformari iſti dictamini citra a. q2 nō eſt idem iudiciū voluntatē velle cōformari iudicio rōnis: ⁊ ſe ↄformare vt dictū eſt

Ad tertiam eiuſdē. Ad tertiā formā que pbat ꝙ volūtas nō pōt ſe cōformare cuilibet iudicio rationis. cōcedo cōcluſionē. Tñ ad rōnem dico ꝙ ſi eſſet tale dictamen apud ſortem: ꝙ ratio ſua erraret: quia nec debeo velle proximum meū dānari: nec me peccare mortaliter: ſed vtrūꝗ debeo nolle. De lege tñ minus debeo nolle proximū meū damnari ꝙ me peccare mortaliter: ⁊ tūc nō ↄcedit argumentū. Aliter rñdeo: ⁊ dico ad ↄpoſitionē ſup quā totū argumentū dependet: Alia reſpōſio. videlꝫ ad iſtā: ſortes magis vult plato. dānari ꝙ peccare mortaliter: q2 hec eſt falſa ⁊ negāda: q2 hec dictio ꝗ̄ cōfundit cōfuſe ⁊ diſtributiue terminū cui additur. ⁊ ideo cōfundit iſtū terminū ſortē peccare mortaliter: q2 pro quolibet ſuo ſuppoſito: ſcꝫ pro quolibet pctō mortali qđ ſortes pōt committere: ⁊ per ↄ̄ñs cōtingit deſcendere ſub iſto termino diſtributo ad oīa ſua ſuppoſita. ⁊ ideo ſequit̄: ſortes magis vult platonem dānari ꝗ̄ ſe peccare mortaliter: ergo ſor. magis vult plato. dānari ꝗ̄ ſe peccare mortalr hoc pctō vel iſto vel iſto: et ſic de ſingulis. ſicut ſequit̄: margarita eſt magis alba ꝗ̄ homo: ergo ē magis alba ꝗ̄ ſortes vel plato vel petr⁹: ⁊ ſic de ſingulis. Quia igit̄ inter pctā q ſortes pōt cōmittere: vnū eſt iſtud: ſortes vult platonē damnari: ad iſtud contingit deſcendere. ꝗ ſortes magis vult platonē dānari / ꝗ̄ ſe velle platonē dānari. qđ includit contradictionē: ideo pma ↄpoſitio ex qua ſequit̄ talis cōcluſio: falſa eſt ⁊ negāda.

Ad q̄rtā formā argumenti Ad q̄rtā eiuſdem. qñ arguitur ꝙ vbi intellectus neceſſitaret volūtatem: hō poſſet peccare mortalr ſine actu quocūꝗ volūtatis. cōcedo illā cōcluſionē: q2 caſus eſt poſſibilis: ꝙ hō. pōt peccare mortalr ſine quocūꝗ actu volūtatis. ⁊ in iſto caſu ↄcedo ꝙ pctō omiſſionis nullus actus corrñdet nec interior nec exterior. Et q2 nō habet actū volendi: ſed priuat̄ illo actu: ideo peccat mortalr. Nam ad habendum actū illū tenet̄ ex precepto diuino q2 tñ libere nō vult eum hre: vt expoſitum fuit in primo pncipali: iō peccat mortalr.

Ad quintā. Ad q̄ntā formam. qñ ponitur in volūtate ſummū clariſſimūꝗ iudicium ⁊c. pōt dici vno mō ꝙ nō obſtāte illo iudicio / pōt volūtas illud nō velle: lꝫ nō pōt velle oppoſitū ſtāte illo iudicio: q2 ſi oppoſitū vel aliud oſtēderet̄: illud iudiciū remitteret̄: ⁊ iō ſtante illo iudicio volūtas bñ pōt ſuſpēdere actū ſuū: non tñ aliqđ aliud velle. Aliter pōt Alia reſpōſio. dici / ꝙ clarū iudiciū de vno oppoſitoꝝ eſt ſufficiens notitia reſpectu vtriuſꝗ: ita ꝙ per illud iudiciū ſufficienter repreſentetur volūtati vtrūꝗ oppoſitoꝝ. ſicut per illud iudiciū: eundū eſt ad eccleſiā cū hac intentione recta: q2 ſemꝑ eſt pſto menti volūtaſ

hȝ notitiã ſufficiẽtẽ ad elicicẽdũ qḋcumq̧ voluerit de nũero illorũ duoꝝ.

Ad ſextã formam.

Ad ſextũ qñ accipit̃ ꝙ ſortes magis vult illḋ qḋ eſt ad honorẽ dei: ꝙ̃ qḋcũq̧ aliud ꝑtinẽs ad cõmodũ ꝓpriũ. Dico ad illã ſicut dixi ad cõſimilẽ in forma: ꝙ ipa ẽ falſa: q: ly ꝙ̃ cõfundit ꝯfuſe ⁊ diſtributiue ꝑtinens ad cõmodũ ſortis: ſub q̃ ꝯtinet̃ velle illud quod ſumme eſt ad honorẽ dei. ⁊ ideo ꝑ illã ꝓpõnẽ denotat̃ ꝙ magis velit illḋ qḋ ſumme eſt ad honorẽ dei: ꝙ̃ velit illud qḋ ſumme ẽ ad honorẽ dei: qḋ ĩcludit ꝯdictionẽ.

AA

Ad q̃ntũ principale. ſub vtraq̧ forma. R̃nſio ſm alios.

Ad q̃ntũ p̃ncipale, qñ arguit̃: ſi voluntas poſſet eſſe ⁊c. ad illas formas r̃ndet̃ ſm quoſdã/ ꝙ in tali caſu vel cõſimili obligãs ſe ꝑ modũ iſtũ ſub conditione: tenet̃ illi ſm formã obligationis cui fit obligatio: ſiue cõditio adimpleat̃ ſiue nõ. ⁊ iõ negat̃ illa ꝯña: dedit ſibi ſub iſta ꝯditione ⁊ nõ aliter: ⁊ cõditio nõ eſt adimpleta: g̃ nõ tenet̃. Sed in caſu ſequit̃ oppoſitũ: q: qñ aliq̃s obligat ſe alicui: vel promittit aliq̃d ſub cõditione: ⁊ ex oppoſito cõditionis ſequit̃ ip̃m teneri ſibi ſiue vt nũc ſiue ſimpl̃r ſiue cõditione adimpleta ſiue nõ/ tenetur tũc facta tali obligatione: ⁊ rõne talis obligationis: eſt in ptãte mea facere ip̃m teneri mihi: ⁊ ex oppoſito conditionis facte tũc ille tenet̃ ex oppoſito cõditionis facte ⁊ tũc illud erat ꝓpter p̃mã obligationẽ. ſi tñ caſus ponit̃ ſic: ꝙ ſortes tenet̃ platoni dare. x. deñ. ſi plato obuiet in a inſtãti hoĩ q̃ ſibi nõ tenet̃: ⁊ nõ aliter. tũc obuiet p. in a ſorti. diceret̃ ꝙ caſus eſt ĩpoſſibilis: q̃a ex p̃ria pte ſequit̃ ꝙ illa ꝯuertunt̃: ſortes dabit platoni decẽ denarios: ſi pla. obuiet hoĩ q̃ ſibi nõ tenet̃ dare decẽ denarios. Et ꝑ ſcḋam ptẽ caſus ſeq̃tur ꝙ nõ ꝯuertunt̃ ⁊ iḋ caſus ſi ſic ponit̃: eſt ĩpoſſibilis. Si tñ ſupponit̃ ꝙ ſortes dȝ platoni ſub ꝯditiõe poſita in caſu: caſus eſt poſſibilis. Et qñ arguit̃: tũc tenet̃ dare vel nõ. Dicit̃ ꝙ ſic: q̃a ſiue ꝯditio ſit adimpleta ſiue nõ: tenet̃: q: ſi cõditio nõ ſit adĩpleta: tũc plato nõ obuiat hoĩ q̃ ſibi non tenet̃: ergo obuiat hoĩ q̃ ſibi tenet̃. ⁊ negat̃ ꝯña: ꝯditio nõ ẽ adimpleta: g̃ nõ tenet̃ ꝓpter caſum ſupradictũ.

Ad tertium.

Ad tertiũ dr̃ ꝙ pla. ẽ liber: et ſortes eſt ſeru⁹: q: platonẽ eſſe liberũ ſequit̃ adimpletionẽ cõditionis: ⁊ ad nõ ĩpletionẽ cõditionis: ſȝ ſortẽ eẽ liberũ nõ ſequit̃ niſi ex impletione q̃ nõ põt eſſe. Et negat̃ ꝯña plato ẽ liber: g̃ obuiat libero, ⁊ tñ ſub iſta conditione dedit dñs platoni libertatem.

Ad q̃rtum.

Ad quartũ admittit caſus. ⁊ qñ querit̃ vtrũ petr⁹ vult intrare religionẽ an non. Diceret̃ ex caſu ꝙ neutra pars ſeq̃t̃: q: nõ ſeq̃tur: petrus vult intrare religionẽ ſi ioãnes vult: ergo petr⁹ vult intrare religionẽ. Quia ſic velle nõ eſt velle niſi ſub conditione: q: ſic volẽdo cadit act⁹ volũtatis ſuꝑ iſto toto: petr⁹ vult intrare religionẽ ſi ioãnes vult. Nec ſub iſto caſu valet conſequẽtia: petrus vult ĩtrare ſi ioãnes vult intrare: ergo petrus vult ⁊c. Nec ecõuerſo Joãnes nõ vult: ergo petrus vult. Sȝ cõtra iſta põt argui. Nã accipit pro radice ꝙ aliq̃ñ obligãs ſe ſub cõditione ⁊ nõ aliter tenetur virtute obligationis: etiã ſi cõditio non ſit adimpleta ex oppoſito cõditionis.

Cõtra r̃nſiones ⁊ fundamentũ. Primo

Cõtra illud arguit̃ primo ſic. tota ratio quare ſortes tenetur: eſt forma obligãs: q: nullo mõ teneret̃ ſi ſe nullo modo obligaſſet. ergo nõ aliter obligat̃ niſi ſm formã obligatiõis. ſed forma obligatiõis eſt ꝙ non tenet̃ niſi cõditione adimpleta. ergo non tenetur conditione nõ adimpleta ergo ex hoc qḋ eſt cõditionẽ nõ adimpleri nõ ſeq̃tur eũ teneri.

Scḋo

Preterea. ſi aliquid antecedit ad aliud ſicut cauſa principalis ad ſuũ effectũ: oppoſitũ cauſe nõ ãtecedit ad eundẽ effectũ: q: illud añs nõ foret p̃ciſa cauſa iſtius effectus. ſed in illa conſequentia cõditione nõ adimpleta ſortes tenet̃ aliq̃d eſt cauſa p̃ciſa cõſequẽtis: q: obligauit ſe cõditione adimpleta ⁊ nõ aliter g̃ oppoſitũ nõ infert illud ꝯñs: nec antecedit ad illud.

Tertio

Preterea ĩ eodẽ inſtãti in q̃ ſortes tenetur platoni: obuiant ſe ſcȝ in a. ergo in a obuiat homini qui ſibi tenetur: ⁊ nulli alteri obuiat niſi ſorti: g̃ nõ obuiat ei q̃ ſibi nõ tenet̃. Et vltra. ergo nõ implet cõditionẽ. Et vltra. ergo ſortes non tenet̃. Jdeo aliter ⁊ magis rõnabiliter põt dici ꝙ predicto caſu poſito: ſortes nõ tenetur.

Solutio doctoris ad q̃ntũ p̃n. Obligatio ſub cõditiõe vtrũ teneat.

Ad cuius euidentiã eſt ſciendũ ꝙ ſi aliq̃s obligatus eſt vel obligat ſe ſub conditiõe impoſſibili ⁊ nõ aliter: in nullo tenetur: q: cõditio non põt adimpleri: nec ipſe ſe obligat niſi conditio adimpleatur: ⁊ ideo oĩs qui obligat ſe ſub ꝯditione: obligat ſe ſub cõditione q̃ põt adimpleri. Si autẽ conditio deueniat impoſſibilis ex aliq̃ euentu poſt obligationẽ ante tp̄s quo deberet impleri: in nullo obligat̃ ꝓmittẽs ſub tali cõditione: ⁊ hoc dico ſi promittẽs nullo mõ

ſciuerit cauſam quare cōditio deuenit im
poſſibilis in hora qua dʒ impleri. mō ita
eſt in ꝓpoſito: ꝙ hora qua ꝯditio interpo
ſita eſt inter ſortē ⁊ platonē: deberet adim
pleri: videlicet in a. ex euētu cuiꝰ ſortes nō
eſt volūtaria cauſa q̄re ſit impletio condi
tionis īpoſſibilis: qꝛ impoſſibile eſt ꝙ ita
totaliter ſit in a ſicut cōditio denotatᷓ ī a.
Jllo caſu poſito ꝙ ſit totaliter in a: ſicut ꝑ
cōditionē denotatᷓ. Jſto īquā caſu poſito:
infertᷓ ꝯdictoꝛia: ⁊ ergo eſt impoſſibilis: q̄
re ſoꝛtes nō tenetᷓ. Similiter ipſe accipit ⁊
nō ꝓbat iſtā ꝓpōnē: qn̄ ita eſt ꝙ in ptāte
eſt illius cui ſit ꝓmiſſio/facere promittē-
tem ſibi teneri: tā ex oppoſito cōditionis
q̄ȝ ex impletione cōditionis: tunc tenetur
ipſe obligās. Et ego accipio vnā aliā ma-
gis vel ſaltē eque rationabilē ꝓpoſitionē
⁊ cōcludo ꝙ ꝓmiſſio non tenetᷓ: qn̄cumq̄ȝ
eſt ita ꝙ aliq̄s obligat ſe ſub cōditione: ⁊
hoꝛa impletionis cōditionis ipſiꝰ ipſa cō
ditio infert ꝓmittentē nō teneri: tūc pro-
mittēs nō tenetᷓ. ſed ſic eſt in caſu iſto ho-
ra cōcurſus. Nā ſeq̄tur ex cōditione: plato
obuiat hoī q̄ ſibi nō tenetᷓ: ergo ſoꝛtes nō
tenetᷓ: qꝛ ſoꝛtes eſt ſolus ille cui obuiat. Et
ſil̄r ſeq̄tur ex oppoſito: plato obuiat hoī q̄
ſibi tenetᷓ: ergo plato nō implet cōditionē
Et vltra. ergo ſoꝛtes nō tenetᷓ. igitᷓ hec ſoꝛ
tes nō tenetᷓ: ſeq̄tur tā ex oppoſito cōditio
nis q̄ȝ ex ipſa cōditione: ergo ſoꝛtes nō te
netᷓ. Preterea cōtra eū. videtᷓ ꝙ ipē dicit
ꝙ ſi caſus ſic poneretᷓ: ꝙ teneatur ſoꝛtes
platoni in decē ſi obuiet in a homini q̄ ſibi
nō tenetᷓ: ⁊ aliter nō. ⁊ tūc obuiet plato ſo
li ſoꝛti: tūc dicit ꝙ caſus eſt impoſſibilis.
⁊ totū iſtud ponitᷓ in cōditione cū caſu. ġ
caſus cū cōditione eſt impoſſibilis: ⁊ cōdi
tio eſt impoſſibilis cū caſu. ergo ꝯditio in
BB a eſt impoſſibilis. ergo nō tenetᷓ qui ſe ſub
Dic rn̄ illa obligauit. Preterea. oīs conditio re-
detᷓ im pugnās ꝯctui ꝑncipali/ in ſui adimpletio
plicite ne inficit principalē ꝯtractū. verbi gratia
ad qui ſi vir cōtrahat cū muliere ſub tali cōditio
tum ar ne: accipio te in meā: tali cōditione ꝙ nun
gumen q̄ȝ reddā tibi debitū. certe cōtractꝰ nullus
tū q̄n- eſt: qꝛ adimpletio cōditionis repugnat im
tī ꝑnci pletioni contractus matrimonialis: qꝛ ex
palis. cōditione non tenetᷓ ei reddere debitum:
⁊ ex contractu tenetᷓ ei neceſſario reddere
debitū: ideo cōtractus nullus eſt. Sic ar-
guo in ꝓpoſito. impletio ꝯditiōis arguit
ſoꝛtem in caſu poſito nō teneri platoni: et

ſoꝛtē teneri platoni eſt principalis ꝯctus:
ergo cōditio interpoſita ex euentu ſequen
ti repugnat cōtractui ⁊ inficit totū ꝯctū:
⁊ ſic ꝑ ꝯn̄s ſoꝛtes nō tenetᷓ. Ad argumē- Ad ar-
tum in oppoſitū rn̄deo: qn̄ dicitᷓ: ſi ſoꝛtes gumē-
non tenetᷓ: ġ plato obuiat hoī in a qui ſibi tum in
nō tenetur. cōcedo. ⁊ qn̄ arguitur vltra: ġ ꝯtrium.
implet cōditionē. nego cōſequētiā: qꝛ im-
plere cōditionē eſt facere eſſe ſic totaliter
ſicut ꝑ cōditionē denotatur. iō nō implet
cōditionē: qꝛ hoc non facit plato: qꝛ condi
tio cōuertitur in a cū hac copulatiua: pla-
to obuiat hoī ſcʒ ſoꝛti: ⁊ ſoꝛtes ē hō q̄ pla-
toni non tenetur: ⁊ ſoꝛtes tenetᷓ platoni. q̄
copulatiua eſt impoſſibilis: ⁊ iō nō implet
cōditionē: nec totaliter facit ſicut ꝑ condi
tionē denotatᷓ: ideo nō implet cōditionē:
ſed diminute facit ad cōditionē: quare nō
tenetᷓ. Similiter certum eſt ꝙ intentio ꝓ-
mittētis ſub ꝯditione fuit: qꝛ impletio cō
ditiōis infert ſoꝛtē teneri. modo impletio
quācumq̄ȝ ſoꝛtes facit/non infert ſoꝛtem
teneri: ſed potius ſoꝛtē non teneri. ⁊ ideo
nō implet ꝯditionē: qꝛ implere cōditionē
eſt facere ſicut per eā denotatur ad inten-
tionē ꝓmittētis. Ad ſextum principale: CC
qn̄ dicitᷓ ꝙ tunc ſeq̄tur ꝙ idem hō eundē Ad ſex
diligeret ⁊ nō diligeret. Nego ꝯn̄am. ⁊ ad tū ꝑn.
caſum cū ponitᷓ ꝙ ſoꝛtes diligat oēm ho-
minē ⁊c. Dico breuiter ꝙ ꝑtes caſus ſunt
oīno incōpoſſibiles: qꝛ ex primis duabus
partibꝰ habetᷓ iſta copulatiua: ſoꝛtes dili-
git oēm diligentē ſe: ⁊ ſoꝛtes diligit plato
nem. Et ex tertia parte habetᷓ cōtradictio
eiuſdē copulatiue: videlicet ꝙ ſoꝛ. nō dili- ad aliā
gat oēm hoīem diligentē ſe. Ad aliam formā.
foꝛmā qn̄ arguitᷓ ꝙ ſoꝛtes vult ⁊ non vult
idē. ⁊ ponitᷓ caſus ſic. ſit ſoꝛtes albus ⁊c.
Nego illā ꝯn̄am. ſoꝛtes vult eſſe ſilis pla-
toni: ⁊ plato vult eſſe ſimilis ſoꝛti: ġ ſoꝛtes
⁊ plato volūt eſſe ſimiles: qꝛ aliquid deno
tatᷓ per ꝯn̄s: qđ non denotatᷓ ꝑ antecedēs
qꝛ per ꝯn̄s denotatᷓ ſi volūt eſſe ſimiles: ꝙ
volunt habere qualitatē eiuſdem ſpeciei:
qđ non eſt verū: nec per cōſequēs denota
tur. Sed antecedēs pōt habere duas cau
ſas veritatis: cōſequēs xͦo nō niſi vnā tan
tum: ergo eſt fallacia conſequentis in ar- DD
gumento. Ad ſeptimū principale quan Ad ſe-
do arguitᷓ: ꝙ ſi voluntas foꝛet libera: tūc ptimū
homo poſſet libere vti habitu ſcientie ac- princi.
quiſite ⁊c. Pro materia illius argumenti
dico ꝙ intentio philoſophi ⁊ commenta-

toris ibidē cōmē.xviij.eſt ꝙ hñs habitum
ſciētie/pōt eo vti qñ vult.i.non indiget ad
hoc ꝙ vtaꝶ ſua ſcientia/ actiōe ſenſibilis ex
terioris:ſed ꝑ ea q̄ habet in ſua memoria:
vna cū voluntate pōt ea vti qñ vult:nō qꝛ
ſua voluntas ſola ſufficiat ſine noua ad de
ducendū ſcientē in habitu ad actualē cōſi-
derationē:ſꝫ quicūqꝫ deducaꝶ de habituali
notitia ad actualē ꝯſiderationē libere per
volūtatē:hꝫ priꝰ vnā ꝯfuſam notitiā ipſiꝰ
cōſiderabilis:⁊ ſcit quid eſt conſiderare:et
tūc virtute illiꝰ notitie pōt libere velle cō-
ſiderare illud in ſpeciali ⁊ diſtincte: ⁊ ideo
impoſſibile eſt ꝙ hō per voluntatē dedu-
cat ſe ab habituali notitia ad diſtictā: niſi
prius ꝑuenerit ad confuſam eiuſdem obie
Ad pri- cti. Et tunc ad primā formā qñ arguiꝶ.
mā for habeat ſortes habitum alicuius cōſidera-
mam. bilis:qd ſit a ⁊c. Dico ꝙ nō plus cōcludiꝶ:
niſi ꝙ priuſq̄ conſideret diſtincte: conſide
rat cōfuſe de a. ſufficit eñ cōſideratio con-
fuſa ad velle cognoſcere a: ſꝫ non ſufficiat
ad volendū diſtincte a: qꝛ nō eſt idem dice
re vult diſtincte a: ⁊ vult diſtincte cogno-
ſcere a. qꝛ ad primā reqriꝶ diſtincta cogni
Ad ſe- tio:ad ſcōm ſufficiat cognitio confuſa. Ad
cundā ſcōam formā q̄ arguit ꝙ ſi q̄ſtio foret vera
formā. hō poſſet libere recordari ⁊ reducere ⁊c.
Dico ad iſtud ſic ad primū:ꝙ iō diceret ꝙ hō
pōt libere recordari:qꝛ hꝫ in ſe principium
actus recordandi: nō ꝙ per ſolā volitionē
poſſit recordari. Et ꝯcedo ꝙ qcūqꝫ vult re
cordari/iam recordaꝶ:ſꝫ forte ꝯfuſe.⁊ ꝑ il-
lam recordationē ꝯfuſam appetit recorda
ri de re diſtincte.Et hoc innuit Augu.x.de
trini.c.j.dicēs. Ois amor ſtudentis animi:
hoc eſt volētis ſcire qd neſcit: nō eſt amor
eiꝰ rei quā neſcit:ſꝫ eiꝰ quā ſcit: ꝓpter quā
Ad ter vult ſcire qd neſcit. Ad tertiā qñ arguiꝶ:
tiā eiuſ libere poſſum ⁊c. Dico ꝙ oīa cōcurrūt ſup
dem. idem:qꝛ ꝑ confuſam notitiā de a delibero
an velim diſtincte an diutius conſiderare
Repli- de a Cōtra. volo ſcire quod neſcio: ergo
ca. volo quod neſcis. Preterea. vellem ſcire
Scda. quod nullo modo ſcio: ergo volo qd nullo
Rñſio. modo cognoſco. Ad argumenta iſta re-
ſpondet Auguſtinus.xj.de tri.c.vij.de ma
gnis.Et dico cū eo ad illa ⁊ ad ſimilia/ ꝙ
volo me ſcire quod neſcio in particulari.⁊
tū nō ſequitur:ergo volo:quod neſcio.quia
bene ſcio quid eſt ſcire qd neſcio .i. quicqd
per hanc ꝓpoſitionem denotaꝶ.⁊ hoc ſuffi
cit ad volendū. Ad ſecundum quando ar

guitur:volo qd nullo modo ſcio nec ī gene
rali nec in ſpeciali:hoc forte eſt impoſſibile
Nam per intentiones generales habeo no
titiam confuſam de omni ſcibili per inten
tionem ſcibilis.⁊ hoc eſt verū. Ad quar Ad q̄r-
tum quando arguitur ꝙ voluntas poteſt tā eiuſ-
libere velle ſiue diuertere intellectum a cō dem.
ſideratione a/ad conſiderationem b.conce
do.ſed dico ꝙ non eſt poſſibile: niſi intel-
lectus apprehendat determinate a:⁊ indi-
ſtincte ſeu confuſe b. tunc enim quādo in-
telligit vel vtrūqꝫ confuſe:vel b cōfuſe: po
teſt velle diſtinctiꝰ cognoſcere ipm b:⁊ ſic
dimittere ꝯſideratione de a.ſꝫ diuertere in
tellectum ad conſiderationē incogniti nul
lo modo poteſt voluntas. Ad octauum EE
principale.dico ꝙ argumētū ſtat in pōde Ad
re auctoritatis Anſ.iō videtur ꝙ facile eſt octauū
homini volēti illo onuſto pōdere ſeipſum princi.
deonerare/negare illā auctoritatē Anſ.de
caſu diaboli.xij.ca. Ad nonū principale FF
qñ dr ꝙ voluntas ⁊c.cōcedo ꝯñam. Et ad Ad no
primū quod ꝓbat falſitatem ꝯñtis: quan nū prin.
do arguiꝶ. poſito ⁊c. cū cōcludiꝶ ꝙ in fine
neſciet deus iſtū iudicare. poteſt dici vno
modo ꝙ debet dānari:qꝛ in a inſtanti mor
tis ſue hec eſſet vera:immediate ante a ille
fuit malꝰ.⁊ ſufficit ad hoc ꝙ dicaꝶ finalr
malus.Sed contra.immediate ante a fuit Repli-
bonus:ergo fuit finaliter bonus. añs pa- ca pma
tet.quia nullum tempus fuit ante poſtq̄
fuit bonus. Preterea.poſt qdlibet pecca Scda.
tum ipſe penituit:ergo fuit finaliter bonꝰ
Verū eſt ꝙ iſto caſu admiſſo opꝫ vtrumqꝫ Rñſio.
concedere:ꝙ.ſ. immediate ante a fuit bo-
nus:⁊ immediate ante a fuit malus. Ideo Rñdeꝶ
poſſet caſus negari:⁊ dici ꝓbabiliter ꝙ eſt alr ad
minimū tēpus in quo poteſt hec creatura nonū
mereri: vel maximū in quo non pōt.⁊ ſiue princi.
ſic ſiue ſic detur:argumentū impeditur. qꝛ
qñ alternaſſet peccans ille vſqꝫ ad tale tē-
pus qd foret minus minimo in quo pōt:
vel maximū in quo nō pōt:vel minus eo:
in illa diſpoſitiōe inueniretꝶ in inſtāti mor-
tis ſue:⁊ ſm illā deberet iudicari:⁊ iſtud ē
ſenſibilius.quo viſo dicendum eſt ad argu
menta. Ad ſecundam formam quando Ad ſe-
arguitur.intendat ſortes actū meriti vſqꝫ cundā.
ad inſtās mortis ⁊c. ad illud dico et nego
conſequentiam illam: non eſt dare maxi-
mum gradum ⁊c. ergo deus neſcit ⁊c. Nā
deus iudicabit eum ſm gradum quē ani-
ma habuit in primo inſtanti ſui non eſſe ⁊

Ad ter videlicet in inſtanti mortis. Ad tertiã ꝑ
tiam. idem p̄ꝫ: quia ſi ſortes ⁊ plato mereant̄ p
vnã horã: in cui⁹ vltimo inſtãti qđ ſit a: mo
riat̄ ſortes: ⁊ plato ſupuiuat: ſꝫ nũ̄ꝙ̄ poſt
a mereat̄ nec demereat: tũc arguit̄ ꝙ meri
tũ platonis excedit: vt ſit tale meritũ ſor
tis ꝑ minimũ inſtantiũ. Et q̄rit̄ vtrũ exceſ
ſus meriti platonis ſit diuiſibilis an indi
uiſibilis: Si diuiſibilis: ḡ ē dare tp̄ale me
ritum illi equale. Si indiuiſibilis: eſt ḡ im
perceptibilis. Ad illud dico ꝙ ſortes ⁊ pla
to eq̄liter p̄miabunt̄: q̄ꝛ eq̄liter meruerũt.
Nã inſtanti nullũ meritũ correſ̄ndet diſtin
ctũ a merito correſ̄ndente tēpori. E ideo ſm̄
gradũ meriti quē aīa ſortis habuit in in
ſtanti mortis: p̄miabit̄. Et qñ arguit̄. pla
to eq̄liter meruit: ⁊ diutius fuit in grã: ḡ
magis p̄miabit̄. Negat̄ ꝯñа: q̄ꝛ eſſe in grã
ſine op̄atiõe meritoria nõ facit ad augmē
tũ p̄mij. Habitib⁹ enĩ ⁊ potētijs nõ mere
mur: ſꝫ actib⁹. ſicut habetur p̄mo ethicoꝝ.
Ad q̄r tam. Ad quartã qñ arguit̄. poſito caſu ſortes
peccat in infinitũ grauius ⁊c. Ad illud re
ſpõdeo negando añs ⁊ ꝯñam ⁊ ꝯñs ſil̄r: ex
ponendo pctm̄ infinite malitie/ipm̄ pctm̄
ꝓ quo deberet̄ infinita pena intenſiue. Et
rõ quare negat̄ añs: videlꝫ ꝙ ſortes peccat
in infinitũ grauius ꝙ̄ plato ⁊c. eſt iſta: q̄ꝛ
Notabile. negabo ſil̄r iſtã: ſortes peccat in duplo gra
uius ꝙ̄ plato. Ad cui⁹ euidētiã ē ſciēdũ
ꝙ qñ aliq̄ plura requirũtur ad aliquē effe
ctũ: ſicut ſi decē hoīes requirantur ad tra
hēdũ nauē ꝑ ſpatiũ vni⁹ ſtadij vna hora:
tunc certe. xx. hoīes ꝑtrahēt eandē nauē ꝑ
idē ſpatiũ in medietate hore: ſicut p̄ꝫ ex re
gulis cõparationũ. vij. phyſi. Sꝫ ſi virtus
quocunq; ex iſtis preciſe foret duplicata:
nõ ideo ſequit̄ dupla velocitas. Sꝫ ad hoc
ꝙ ſit dupla velocitas/req̄rit̄ duplicatio to
tius ꝟtutis. Modo ad ꝓpoſitũ. ad graui
tatē alicuius peccati mortalis puta parici
dij multe circũſtantie ꝯcurrũt. ꝓhibitio le
gis: machinatio ꝯ̄ ꝓpriũ ſanguinē: intētio
occidentis: vtilitas patris occiſi in republi
ca. Nã grauius eſt occidere patrē vtilē rei
publice aut ꝓ republica: ꝙ̄ patrē inutilem
reipublice ⁊ ꝓ eadem. Silr̄ multe alie cir
cũſtantie poſſunt eſſe ex parte tp̄is/loci/et
alioꝝ que agunt ad grauitatem peccati a.
Ad hoc aũt ꝙ a foret in duplo graui⁹: nõ
ſufficit duplare vnã circũſtantiam de iſtis
cauſantibus iſtã grauitatē. puta ꝙ fiat ꝓ
pter finem in duplo minus bonũ; q̄ꝛ licet
ſequatur duplatio iſtius circũſtantie: non
tñ duplatio omniũ alioꝝ circũſtãtiaꝝ cau
ſantiũ grauitatē: ideo bene ſequit̄ ꝙ a erit
grauius: ſꝫ certe nõ eſt graui⁹ ſm̄ aliquam
ſpēm ꝓportionis: q̄ꝛ nec in duplo: nec ĩ tri
plo: ⁊ ſic de alijs. ideo dico ꝙ in caſu ſortes
nõ peccat in duplo grauius platone: ſꝫ pec
cat in alia ꝓportione ſimpliciter grauius.
Et hec eſt cã quare nego añs: videlꝫ illud:
ſortes peccat in infinitũ grauius platone:
ergo peccat pctõ infinite malitie intēſiue.
Nam peccans mortaliter peccat in infini
tum grauius ꝙ̄ peccans venial̄r: ⁊ tamen
nõ peccat pctõ infinite malitie: ad illũ in
tellectum ꝙ ſibi debeat̄ pena infinita intē
ſiue. Ad quintã formã qñ arguit̄. velle Ad quintam formam.
occidere duos hoīes ⁊c. p̄ꝫ ꝑ p̄dicta ꝙ cõ
ſequētia nõ valet: q̄ꝛ ad duplationē vnius
circũſtãtie requiſite ad peccatũ nõ ſequit̄
grauitatē toti⁹ peccati duplari: ſꝫ bene ma
iori ꝓportione ꝑticulari. Ad ſextã eodē Ad ſextam.
modo ꝙ velle peccare per duos dies nõ eſt
in duplo graui⁹ ꝙ̄ velle peccare ꝑ vnũ diē.
Ad ſeptimã formã q̄ videt̄ reducere ad Ad ſeptimam.
ꝯdictionē. ſ. ꝙ velle peccare ꝑ tēpus infini
tum/eſt graui⁹ ꝙ̄ velle peccare ꝑ vnũ diē:
vel ḡ ⁊c. Ad iſtud dico ꝙ velle peccare per
tēpus infinitũ non eſt grauius in infinitũ
ꝙ̄ velle peccare ꝑ vnũ diē: q̄ꝛ nullũ pecca
tũ mortale eſt in infinitũ grauius alio: pē
ſando grauitatē ex pena debita pro pctõ:
q̄ꝛ ꝓ quolibet pctõ mortali debet̄ pena in
finita extēſiue: ⁊ nulla pena eſt dupla/vel
eſſe põt ad penã infinitã extēſiue. Et idõ ad
argumētũ in ꝯriũ: qñ accipit̄ ꝙ velle pec
care ꝑ duos dies eſt graui⁹ ꝙ̄ velle pecca
re ꝑ vnũ diē ceteris paribus: ⁊ velle pecca
re ꝑ tres ꝙ̄ velle peccare per duos: ⁊ ſic de
alijs. Ad preſens dico ꝙ impoſſibile eſt cete
ra eſſe paria que faciunt ad grauitatē pec
cati. ⁊ ſic põt imaginari vna ſufficiēs r̄nſio
cũ parua additiõe. Ad octauã cũ arguit̄
ſic. cõmittēs pctm̄ ebrietatis. Ad iſtã r̄nſio Ad octauã
nē r̄ndet quidã: licet nõ ſufficiēter ſic: ſi ar
gumētũ valeat: ⁊ meũ valebit. capio illud
qđ ſumme vitio ebrietatis opponit̄: puta
ꝟtutē ſobrietatis: ⁊ ſit iſta abſtinentia ſeu
ſobrietas a: ⁊ pono ꝙ aliq̄s puta b exiſtēs
in multis pctĩs mortalib⁹ alijs ab ebrieta
te diligat tãtũ a: ⁊ ipſi adhereat. Iſto poſi
to arguo a ſimili: b diligit a: ergo diligit
aliquã ꝟtutē creatã intēſiue. Probo ꝯñaꝫ.
nã ſicut ex ebrietate pñt ꝯtigere mala infi

nita ꝑ eū: ita p̄nt ꝯtingere ex ſuo oppoſito a bona infinita. ⁊ ſic nō min⁹ peccat ebri⁹ ſi etiā illa mala nō ꝯtingāt: q2 quātū in eo eſt ⁊c. Et ſicut dicet in ꝯfirmatione: ebri⁹ tor meret penas ⁊c. ſic arguo in ꝓpoſito. videlȝ ꝙ ꝓpter a p̄miabit p̄mio infinito ⁊c. Sȝ hoc eſt falſum: q2 nullo modo p̄miabit: poſito ꝙ ſit in quocūqȝ pctō mortali: ſi tn̄ in eo decedat. Un̄ ſic arguere nō ꝯcludit efficaciter: ſicut ex caſu ptȝ: lȝ de⁹ nullā poſſet dare gratiā ipſi b ꝓpter a: ad purgādū ſe de ſuis pctīs mortalibus ⁊ ad faciēdū infinita intēſiue. nec p̄miabit ꝓ a p̄mio infinito intēſiue. Cū igit aſſumit: cōmittēs pctm̄ ebrietatis ⁊c. Dico ꝙ ſi infinite intelligat intēſiue: falſa eſt. ſi extēſiue: va eſt: q2 ſic correſpōdet ſibi pena infinita extenſiue rōne ipſius durationis ⁊c.

Ad nonā formam. Ad nonā formā dicit abyno/ꝙ illo caſu poſito īpoſſibile ē ꝙ ſortes peccet duob⁹ pctīs mortalib⁹: ſcȝ ebrietate ⁊ piurio: niſi peccet infinitis. Sed tūc ꝯñam negat qn̄ infert: ergo pena corñdēs eſt infinita intenſiue: q2 ſicut dicit: forte oīa illa pctā puniēt vna pena: que eſt infinita extenſiue. Uel ſi ſint diſtincte pene correſpōdētes diſtinctis pctīs: deus tn̄ nō facit nec fieri pmittit vnā.

bb Ad decimum pn̄cipalē. Ad decimū p̄ncipale qn̄ arguit ꝙ ſi voluntas ⁊c. tūc poſſet velle ⁊c. Nego ꝯñam: q2 volūtas eſt impoſſibiliū: vt habet. iij. Ethi. Unde cōcedo ꝙ voluntas pōt velle ſe. ſȝ nō pōt velle ſe ſubito: ſȝ ſucceſſiue tm̄: ſicut dictū eſt in articulo ſecūdo queſtionis.

Ad primam. Ad rationes q̄ facte ſunt in illo decimo p̄ncipali: q̄ ſunt in vniuerſo ſeptēdecim. Rn̄deo ad primā qn̄ arguit. Nihil ꝓhibet ⁊c. Nego ꝯñam: ⁊ illā videt negare cōmētator. vij. phyſi. cōmēto. xxxv. Nā īter corpora celeſtia ⁊ eoꝝ motores nulla eſt reſiſtētia: ⁊ tn̄ mouēt ī tpe ſimiliter mediū nō reſiſtit angelo: ⁊ tn̄ mutat ſe localiter in tpe. Sȝ de iſtis dicet alſ ideo ſufficit ad p̄ns ꝙ natura forme que eſt volitio: hȝ partes intēſiuas incluſas: ꝑ quas ꝯtingit imaginari verā reſiſtentiā ad volitionē ꝓducendā.

Ad ſecundā. Ad ſcḋam formā qn̄ arguit: ꝙ ſi volitio fieret ⁊c. Concedo ꝙ ſicut illud qḋ mouet: neceſſario mouebit in tpe poſtea: ſed ꝑ nullū tp̄s preciſe poſtea mouebitur: ſicut qui peccat/poſtea peccabit: ſed per nullū tempus neceſſario peccabit.

Ad tertiam. Ad tertiā quando concludit ꝙ chriſt⁹ tūc nō meruit in p̄mo inſtāti ſue cōceptionis ⁊c. Cōcedo cōcluſionē quātū ad nunc: ſed incipit mereri: ⁊ ideo a primo inſtanti ſue cōceptionis meruit. Uide magiſtrū lib. iij. diſt. xviij.

Ad quartam. Ad quartam qn̄ arguit. tūc chriſt⁹ ⁊c. Nego primā ꝯñam. et dico ꝙ chriſt⁹ eſt in altari ſubito ſacramētaliter: ⁊ hec tn̄ eſt cōcedēda ꝑ cōicationē idiomatū: chriſt⁹ fuit ibi ante: ſȝ hoc nō eſt ad ꝓpoſitū. Sȝ qn̄ arguit: aut volēdo aut ⁊c. Dico ꝙ volendo nō volitione inſtantanea: ſed ſucceſſiue ꝓducta ⁊ per tp̄s cōſeruata. Contra. ergo voluit ibi prius eſſe ꝙ̄ fuerit. Concedo ꝙ anteꝙ̄ fuerit/voluit ꝓ aliquo tempore eſſe ibi: ſicut volo nunc ꝓ aliquo tēpore eſſe Rome. Tamen in rei veritate nō eſt idem iudiciū de chriſto ⁊ ſua volitione ⁊ noſtra. Nā forte deitas ſic coagit: ꝙ ſubito vel in tpe ꝓducit volitionem ſicut deo placet.

Ad quintam. Ad quintā de illuminatiōe medij qn̄ arguit. Agēs naturale agit ſubito. Dico ꝙ volūtas nō agit ſubito: niſi quādo actio ſua eſt finis tranſmutationis ſucceſſiue: ſicut ꝑ cōmentatorē ptȝ. vj. phyſicoꝝ. cōmen. xxxij. Et q2 volitio nō pōt ſequi actionē niſi in tpe: volitio dico libera: ideo nō pōt eſſe in inſtanti.

Ad ſextam. Ad ſextā qn̄ arguit. Intellectus intelligit ⁊c. Nego antecedens. Et ad dictū pħi ⁊ cōmentatoris: qui in diuerſis locis vident dicere ꝙ intellectio fit ſubito vt viſio: ſicut de intellectione dicit. iij. de aīa cōmen. xxviij. ⁊ de delectatione. iiij. Ethico. c. v. Dicit ꝙ ꝙ̄uis ille q̄litates in ſua gn̄atione intendant: ⁊ partibiliter acquirant: tn̄ q2 poſſunt manere in eſſe quieto ſine intenſione vel remiſſiōe qn̄ ſunt perfecte: ⁊ illa ꝑfectio eſt in inſtanti: ſic aūt nō eſt de alteratione. Sed impoſſibile eſt alterationē eſſe niſi in tpe: ⁊ pars ſic acquiſita ⁊ pars acquirenda: ideo intellectio: viſio: volitio: ⁊ hmōi non ſunt eſſentialiter alterationes: q2 poſſunt manere in eſſe quieto: ⁊ tunc vere denominát ſua ſubiecta: ita ꝙ aīa intellectiua ꝑ intellectionē que fuit ſucceſſiue ꝓducta: ⁊ manet in eſſe ꝑfecto in inſtāti. Et ſic ꝓbat Ari. iiij. ethi. ꝙ delectatio nō eſt vera gn̄atio nec alteratio: q2 delectatio eſt ꝑfecta in inſtāti.

Ad ſeptimā. Ad ſeptimā qn̄ dr̄ ꝙ delectatio ſeqt ⁊c. Nego ꝯñam: q2 ſic arguendo eſt fallacia ꝯn̄tis.

Ad oc. Ad octauā nego ꝯñam ⁊ añs. ſicut patet ad quintū.

Ad no. Ad nonā cū dr̄. agens naturale agit ſubito. Negat: vt ptȝ in p̄dicto quinto.

Ad decimam. Ad decimā qn̄ arguitur. ſi ſic diabol⁹

rc. Cõcedo ꝙ in inſtãti in quo incepit pec care: vtraqꝫ iſtarum fuit vera ſi fuiſſet forma ta: immediate poſt hoc ille peccabit: ⁊ im mediate poſt hoc ille eſt induratus. Sed

Nota bene. hic eſt vna difficultas: q: in iſto inſtanti vi detur ꝙ hec fuit vera: hic in gr̄a eſt/⁊ nun ꝗ̄ poſtea erit. ⁊ idem eſt quandocumqꝫ hõ peccat mortaliter: q: vel eſt dare primũ in ſtans nõ eſſe gratie: vel vltimũ eſſe. ſi pri mum nõ eſſe: ergo primũ nõ eſſe pc̄ti. ſi vl timũ eſſe: ꝗ̄ habeſ ꝓpoſitũ: ꝙ eſt dare vlti mum eſſe rei ꝑmanentis in eſſe. Ad iſtud poſſet dici: quia in actionibus vel tranſmu tationibus vbi deus eſt agens: non eſt omnino ſicut in actionibus vel tranſmuta tionibus naturalib⁹. de ꝗbus loquiſ Ari. viij. phyſi. vbi dicit ꝙ inſtãs ſemp ẽ poſte ritas paſſionis. a quo eſt hoc gñale dictũ: ꝙ nõ eſſe dare vltimũ inſtãs rei ꝑmanẽtis

Ad vn decimã in eſſe. hoc nõ eſt incõueniẽs. Ad vnde cimã ꝯcedo ꝙ nec eſt primũ volitionis nec vltimũ. h̄ eſt: nõ eſt dare primũ in quo hec eſt vera ſoꝛ. vult: nec vltimũ: q: ſi vult: voluit ⁊ volet. Et qñ arguiſ. tũc inter meritum ⁊ demeritũ ⁊ penã foret mediũ. ꝯñs eſt fal ſum ⁊ ꝯ̄ Aug. ⁊c. Nego ꝯñam: q: ſicut non eſt dare primũ in quo peccat: ita nõ eſt da re primũ in quo puniſ: q: ſimul cũ peccat: priuat ſe gratia ⁊ diſpõne ad bonũ: ⁊ ideo punit ſe continue ſicut peccat. Et hoc vult Aug. ꝙ patiẽdo reddit qd̕ noluit faciẽdo.

Ad. xij Ad duodecimũ qñ arguiſ. ſi ſic ⁊c. ergo pc̄tm̄ ⁊c. Cõcedo ꝯcluſionem: q: nõ p̄ceſſit tpe nec pũcto tp̄is: ſicut dicit Aug. Dico tñ ꝙ aliquo genere loquẽdi pc̄tm̄ p̄ceſſit pe nã cauſalitate vel natura: h̄ eſt tales locu tiones ſunt vere: iſte puniſ/q: peccauit: ⁊ ſi nõ peccaſſet: nõ fuiſſet punit⁹. Et iõ cũ d: ꝙ pc̄tm̄ p̄ceſſit penã ĩ angelo vl' hoĩe: verum eſt cauſalitate vel natura: nõ duratiõe pre ceſſit. Et qñ arguiſ p cõmentatoꝛẽ. dico ꝙ loquiſ de agente p tranſmutationẽ: ⁊ de

Ad. xiij effectu cõpleto. Ad decimũtertiũ. cõce do ad p̄ſens ꝙ eſt dare vltimũ inſtãs cha ritatis: q: charitas nõ cauſaſ a creatura: nec ab ea corrũpiſ: ſꝫ p hoc ꝙ deus iã eam vlterius nõ ꝯſeruat: ⁊ q: in iſtãti põt inci pere eã nõ ꝯſeruare: igiſ eſt dare vltimum inſtãs in quo ꝯſeruat. Ad decimũquar

Ad de cimam q̄rtam tũ qñ poniſ: precipiat alicui ꝙ in a inſtan ti ⁊c. tũc queriſ ⁊c. Verũ eſt ꝙ iſta difficul tas põt multiplr̄ fieri: ſꝫ quãtũ ad preſens ſpectat: hec ꝯcluſio eſt ꝯcedenda: ⁊ hec eſt vera: aliquis peccauit: ⁊ tñ nunqꝫ̄ peccauit in aliquo tpe qd̕ eſſet preciſa menſura pec cati ſui. ⁊ hoc loquẽdo de pc̄tõ omiſſionis. ⁊ hoc ſi nõ ſit dare minimũ tp̄s in quo vo luntas põt velle: ⁊ maximũ in quo nõ põt

velle. Vel aliter dico ꝙ ante a eſt dare ali qd̕ tp̄s qd̕ eſſet minimũ perceptibile ab eo Alia re ſpõſio. in quo põt: vel maximũ in quo non põt: et in quo debebat velle incipere: q: nõ ſufficit obedienti ꝙ exequatur: niſi exequatur ad intẽtionẽ precipiẽtis. hoc aũt requirit de liberationẽ. ⁊ ideo ex deliberatione ⁊ non ſubito debet incipere in a: ⁊ ideo dꝫ velle

incipere in a ante a. Et tunc eſt dicendum Replica. ꝙ in toto tẽpoꝛe illo peccauit. Sed cõtra non omittit qd̕ debet et facere: q: nihil dꝫ Solutio. facere ante a. Nego: q: qui precepit ꝙ de beret incipere facere: precepit ꝙ ante a de beret velle hoc facere: ⁊ ideo licet ſit p̄ce ptum rationale de quodã particulari voli bili: tñ illud foret preceptũ oĩno irrationa bile: precipio tibi ꝙ tu incipias bene vel

le in a. Ad decimũquintũ vbi dr ꝙ tũc Ad decimam q̄ntam charitas maneret ſolũ p inſtãs ⁊c. Cõcedo ꝯcluſionẽ. ⁊ dico ad p̄bm ꝙ Ari. vult ꝙ h ſit ĩpoſſibile p actionẽ ꝯiunctã cũ tpe: ita ꝙ eadẽ res generetur p trãſmutationẽ con iunctã cũ tpe: ⁊ poſtea coꝛrũpaſ p agẽs na

turale: ⁊ nõ maneret niſi p inſtãs. Ad de Ad decimam ſextam cimũſextũ qñ accipiſ de angelo ⁊c. Põt ex poni ſic. ꝙ a primo inſtanti: nõ in p̄mo in

ſtanti. Ad decimũſeptimũ dico ꝙ illud Ad decimã ſeptimã. argumẽtũ directe ꝯcludit oppoſitũ: q: ſi nõ peccauit niſi in tpe: tunc in p̄mo inſtãti extrinſeco illi⁹ tp̄is fuit bon⁹. ideſt exiſtẽs

in gratia. Ad vndecimũ p̄ncipale qñ ar VV Ad vndecimũ p̄ncipale. guiſ ꝙ ſi volũtas ⁊c. ſequereſ ⁊c. Nego cõ ſequentiã: ſicut patuit in quarto articulo queſtionis. Ad ꝓbationẽ que eſt auctori tas cõmẽtatoris. iij. phyſicorũ gloſſaſ cõ muniter ꝙ intelligiſ ſic: ꝙ cõtingẽs equa liter nõ inueniſ in potẽtijs actiuis. verum eſt in potẽtijs actiuis naturalib⁹: qd̕ cõce do: ſꝫ de potẽtijs actiuis ⁊ liberis nõ loq̄ſ.

Ad duodecimũ principale quãdo argui Ad. xij princi. tur ⁊c. differo ad p̄mã queſtionẽ que erit YY de modo fruẽdi. Ad decimũtertiũ prin Ad. xiij princi. cipale qñ arguitur. tunc volũtas libere po teſt vitare peccatũ: ꝯcedo ꝯſequẽtiã ⁊ cõſe quẽs ſimiliter. ad iſtũ intellectũ: põt libe re anteꝗ̄ peccet facere peccatũ ⁊ nõ face re pc̄tm̄: nõ ita ꝙ poſſit libere vitare pec catũ poſtꝗ̄ peccauit; ſicut ꝓbat venerabi

lis Anſelmus de libe.ar.c.ij. Nam ſeruit⁹
Ad pri peccati eſt impotētia non peccandi. Ad
mā foz formas q̄ probant falſitatē ꝯñtis/ rñdeo
mā ꝓ/ quarū prima fuit talis: Si Adam potuit
bantē vitare peccatū: aut ergo anteq̄ peccauit:
falſita aut qñ peccauit ⁊c. Dico ꝙ quelibet iſta/
tē cōſe rum eſt diſtinguenda ſm ſenſum ꝯpoſitū
quētis ⁊ ſm ſenſum diuiſum. Senſus cōpoſitus
pōt eſſe talis: ꝙ hec fuit poſſibilis: Adā
vitauit pctm̄ qñ peccauit. ⁊ ille ſenſus eſt
falſus. Sēſus diuiſus eſt iſte: Adā in hoc
tēpore potuit vitaſſe pctm̄: ⁊ in b tpe pec/
cauit: demōſtrato tpe q̄ peccauit. tūc cōce
do illā in ſenſu diuiſo: ſcʒ Adā potuit vita
re pctm̄ qñ peccauit. Qui ſenſus magis ꝓ
prie exprimit hic: Adā qñ peccauit/ potu/
it vitare pctm̄. Scđa ꝓpō eſt iſta: Adā po
tuit vitare pctm̄ anteq̄ peccauit: eſt vā ſi/
militer in ſenſu diuiſo: ⁊ in ſenſu cōpoſito
falſa. Tertia eſt falſa in vtroq; ſenſu. Vñ
cōcedo iſtā: Adā quādo peccauit/ potuit
Replica. vitaſſe pctm̄. Cōtra. capio aliquē peccātē
nūc actualiter: aut iſte pōt vitare peccatū
aut nō. Si ſic: cōtra. nūc eſt in pctō: q: nūc
peccat: ergo nūc nō pōt vitare pctm̄: quia
habēs peccatū non poteſt vitare pctm̄: q:
habet pctm̄. tunc ſi nō poteſt nunc vitare
peccatū: ergo nūc nō peccat: q: nemo pec
Rñſio. cat in eo qđ vitare non poteſt. ſm Aug. li
bro. iij. de libero arbi. c. xxviij. Ad iſtud di
co ꝙ iſte due ꝓpōnes ſunt incōpoſſibi/
les: ſcʒ ille peccat: ⁊ ille poteſt vitare pecca
tum. Unde demōſtrato peccante: concedo
ꝙ iſte nō pōt vitare pctm̄. Et ad Aug. di
co ꝙ dʒ ſic intelligi. nemo peccat in eo qđ
vitare non pōt: id eſt nemo peccat faciēdo
illud quod ſic excedit ſuū poſſe: ꝙ nō po/
tuit illud vitare anteq̄ peccauerit. Vñ di
co ꝙ iō hō peccat: q: anteq̄ peccauerit/
poterat nō peccare: ſimiliter peccās eſt cā
hui⁹ impotētie qua non poteſt vitare: ⁊ iō
eſt ſibi imputandū. Sed cōtra iſtud argui
tur p ſcđam formā: ſit a tēpus ante pctm̄
Ade quod peccatum fiat in tēpore b: tunc
Replica p ſecūdam formā. arguitur ſic: Adam tantum ante b potuit
vitare pctm̄: ⁊ ſemp ante b vitauit pctm̄
ḡ fecit quātū potuit. ḡ nō peccauit. Pre/
terea. Si an̄ b potuit vitare pctm̄: ne pec/
Scđa. caret in b: ⁊ nō vitauit: ergo ante b omiſit
facere qđ debuit: ergo ante b peccauit. Cō
ſequēs falſum: q: argumētū ꝓcedit de pri
Tertia mo peccato Ade. Preterea. Capio primū
angelū q̄ peccauit. ſ. Luciferū ⁊ Michae
lem: ⁊ ſit a inſtās caſus vel ruine ipſi⁹ Lu/
ciferi: ⁊ arguo ſic. ſemp ante a eque bene ſe
habuerūt Michael ⁊ Lucifer: q: ſi nō: Lu
cifer peccauit anteq̄ peccauit. conſequēs
falſum. ⁊ in a Lucifer nō potuit vitare pec
catū. ḡ quādocūq; potuit vitare pctm̄: vi/
tauit. Ad primū iſtorū nego iſtā: Adam Ad primam.
tm̄ ante b potuit vitare pctm̄: q: in b po/
tuit vitare peccatū. Unde concedo ꝙ quā
do peccauit: potuit vitare peccatum. Ad Ad ſecundā.
ſcđm dico ꝙ ante b potuit vitare peccatū
ne faceret ī b. Et quādo arguit̄: ante b nō
vitauit ne faceret in b: ergo ante b pecca/
uit ⁊c. Nego ꝯñam: ſed ſequit̄ ꝙ in b pec/
cauit. q: nō tenebat̄ vitare ne peccaret in
b ante b: ſed ante b. quia hoc nō potuit fa
cere: quia non potuit peccare in b ante b:
ſed tm̄ ante b tenebat̄ vitare peccatum in
b. ⁊ in b ſimiliter tenebatur vitare in b. et
ideo q: nō vitauit in b: ideo ī b primo pec
cauit. Ad tertiū ꝯcedit̄ ꝙ Michael ⁊ Lu Ad tertiam.
cifer eque bene ſe habuerunt ⁊c. vſq; ad a
⁊ nego iſtam: in a Lucifer non potuit vita
re pctm̄. ⁊ qñ peccauit: potuit cauere vl' vi
tare pctm̄: loquēdo ſcilicet in ſenſu diuiſo
ſicut dictū eſt. Ad tertiā formā quādo ar Ad tertiā formā decimiter tiſ pn.
guit̄. ſi hō pōt vitare pctm̄: aut pctm̄ pñs
aut futurū. Dico ꝙ nec ſic nec ſic: ſed dicit̄
ꝙ homo pōt vitare pctm̄: loquendo ſcʒ in
ſenſu diuiſo ſicut dictū eſt ad iſtā intelle/
ctū ꝙ pōt vitare ne peccet in futurū. Ad Ad q̄rtam.
quartā qñ arguit̄. Si pōt vitare peccatū
futurū: ponat̄ in eſſe ⁊c. Dico ꝙ hec eſt fal
ſa. hō pōt vitare pctm̄ futurū: ſi ꝓprie ac
cipiat̄. Si aūt improprie accipiat̄ ⁊ ꝓ qua/
dā alia: ſcʒ ꝓ iſta: hō pōt vitare ne peccet
in futurū: ſic eſt vera. Ad quītā qñ ar/ Ad q̄ntam.
guit̄ per idem. aut hō tenetur vitare pec/
catū cōmittendū a ſe: vel cōmittēdum ab
alio. Dico ꝙ nec ſic nec ſic: ſed dʒ vitare ne
cōmittat peccatum. Ad ſextam formam Ad ſextam.
quando ponitur ꝙ de⁹ reuelet ſorti ꝙ tā/
tum ille de numero iſtoꝝ: demōſtratis ſoz
te platone ⁊ quibuſdā alijs: ſaluabit̄/ qui
cras peccabit mortaliter ⁊c. Et ſic q̄ritur
in tali caſu vtrū dʒ velle peccare mortali/
ter an nō. Videt̄ mihi dicendū ad iſtā ſm
artē obligatoriā. Nā idē eſt dicere: reuelet
de⁹ ſorti a ꝓpoſitionē: ⁊ credat ſortes hāc
ꝓpōnē deo docēte: ⁊ ſic erit ſicut p eā de/
notat̄. Et ſile ē ſi ſibi dicat. reuelo tibi iſtā
ꝓpōnē: tm̄ de numero iſtoꝝ iſte q̄ cras pec
cabit mortal'r ſaluabit̄. Quātū ad ꝓpoſitū

eſt cōcedēdū:⁊ quātū ad materiā eſt negā
dū poſtea. Et facta tali reuelatiōe:ipa ꝓ
poſitio reuelata quoties ꝓponit̄: eſt cōce
dēda.⁊ oē ſequēs ex ea ſimpl'r ↄña forma
li eſt cōcedēdū.ad oē aūt qđ nō ſeqtur ex
ea niſi ↄña vt nūc:rñdendū eſt ſicut ad im
pertinēs:q2 ↄña vt nūc dꝫ negari ī illa ar
te. Iſtis ſuppoſitis diſtiguo de caſu:q2 vel
deus reuelando iſtā ſorti:tātū ille ſaluabi
tur de numero iſtoꝝ/q̄ cras peccabit mor
taliter:depoſuit ſibi ꝓpōnes dni⁹ poſitas
cuilibꝫ chriſtiano ex lege cōi:vl'vult ꝙ vna
cū alijs ponat̄:ſicut oēs prius poſite cuili
bet chriſtiano:cuiuſmodi ſunt iſte: q̄libet
chriſtian⁹ dꝫ velle actu vel habitu ſe ſalua
ri:⁊ ꝙ dꝫ velle oē illud qđ credit eē neceſ
ſariū ad ſalutē ſuā:⁊ ꝙ nullus dꝫ peccare
mortaliter.⁊ hmōi.ita de⁹ iſtas pri⁹ poſi
tas vult ſtare in ſui rōne:⁊ ſic cū ipis ma
nētib⁹ in eadē ꝑfixione ponit ſibi de nouo
illā. Si dicat̄ ſcđm:vꝫ ꝙ caſus debet ītelli
gi ꝙ vna copulatiua ſit poſita ſorti:q̄ ſic
talis:tm̄ ille ſaluabit̄ q̄ cras peccabit mor
taliter.⁊ ſortes nō vult peccare mortaliter
ſed vult ſe ſaluari:⁊ vult oē qđ credit/eſſe
neceſſariū ad ſalutē ſuam:⁊ dꝫ credere ꝙ
peccare mortaliter ſit neceſſariū ad ſalutē
Videt̄ ꝙ hoc ponere ſit impoſſibile:⁊ per
ↄña nō dꝫ poni rōnabiliter ipi ſorti ſub le
ge. Si aūt caſus intelligat̄ primo modo.ſ.
ꝙ deus reuelādo iſtā:tātū ille ſaluabit̄ q̄
cras peccabit mortal'r: deponat quācūq3
ſibi repugnātē:⁊ abroget legē ſtatutā de
repugnātibus ad illā:vel ſaltē diſpēſet cū
ſorte quo ad legē ꝓpoſitionū repugnātiū
iſti ꝓpoſitioni de nouo poſite ſorti. Caſus
eſt poſſibilis:⁊ ↄñter cōcedendū eſt ꝙ ſor
tes non vult ſe ſaluari.ſi tn̄ illa diſpenſet
quilibet homo dꝫ ſe velle ſaluari: ⁊ tn̄ nō
peccat mortaliter:q2 lex eſt mutata . nunc
cōcedendū eſt ꝙ ſortes vult cras peccare
mortaliter:⁊ tn̄ nūc nō peccat mortal'r;q2
illa ꝓpō eſt depoſita.i.ꝑfixa vt ſuſtineat̄
tāꝗ̄ falſum. Volēs peccare mortaliter pec
cat mortaliter.⁊ iō hec ↄña eſt neganda:
ſortes vult nunc peccare mortaliter:ǧ pec
cat mor.⁊ ſic nullū ſeqtur incōueniens ad
Ad ſe- argumētū. Ad ſeptimā formā qū dr: re
ptimā uelet deus ſorti ꝙ non ſaluabit̄ niſi ꝑ con
formā. tritionē ⁊c. Dico ꝙ nō poteſt illud reuela
re ſorti:niſi diſpēſet de aliqua lege ſtatuta
modo ꝑ ipſum: q2 repugnat legi ſtatute:
ſtatuit eīn ꝙ nullus homo debet velle pec
care mortal'r:⁊ ꝙ debet velle oēm viā ⁊ oē
mediū neceſſariū ad ſalutē.⁊ cū deus non
poſſit ſtatuere duo ↄ̄dictoria eſſe ſimul ve
ra;ideo caſus nō eſt admittēd⁹. Ad octa Ad o-
uū qū ꝓbatur ꝙ homo pōt neceſſitari ab ctauū.
aliquo extrinſeco ad peccandū:nego illud
omnino.q2 q̄cq̄d eſt illud ad quod hō ne
ceſſitatur:illud nō eſt ſibi imputabile ad
pctm̄:accipiendo pctm̄ ꝓprie ⁊ ſtricte. Si
autem poſſibile foret ꝙ aliq̄s eſſet in tali
neceſſitate:ꝙ vel deberet furari vel occide
re hoiem:ſi caſus ſit poſſibilis: certe debe
ret eligere furari:tunc dico ꝙ nō peccaret
furando:q2 eo poſito ꝙ eſſet neceſſitatus
ad alterū iſtoꝝ:nullo mō foret pctm̄. Con
tra.facit ↄ̄ ꝑceptū. Negatur : q2 intelligit̄ Repli-
preceptū extra neceſſitatē.vnde ſenſus eſt ca.
nō furaberis.i.nō ſpōte vl volūtarie fura Rñſio.
beris:q2 in oī precepto negatiuo ꝓhibet̄
actus volūtatis:⁊ nō ſolum actus exteri
or. Et ꝑ hoc patet ad auctoritates canonis
Vtrū aūt aliquis debeat peccare venial'r
vt alius vitet pctm̄ mortale: al's videbit̄.
Ad nonū qū dicitur:reuelet tibi de⁹ ꝙ pla
to interficiet te:niſi aſſenſeris ei in homi Ad no
cidio ⁊c. Dico breuiter ꝙ ſi fiat neceſſitas num.
ad eligendū alterū iſtoꝝ:plato interficiet
ſortem:ſi nulla alia reuelatio ſpecialis fie
ret mihi cū iſta;eligā ꝙ plato interficiat
ſortē. Et qū arguit̄.ergo aſſentis ꝙ peccet
mortaliter. Concedo. ⁊ dico ꝙ nō eſt pec
catū mortale ſemper aſſentire ꝙ hō peccet
mortaliter:immo iuuare liceret in caſu ad
hoc ꝙ peccaret mortaliter minori pctō ad
vitandū maius. Ad hoc ſunt auctoritates
⁊ primo Gratiani di.xiij.in pri. dicētis. Itē
aduerſus naturale ius nulla diſpēſatio ad
mittit̄:niſi forte duo mala ita vrgeāt:vt al
terū eoꝝ neceſſe ſit eligi. Et ſequēti caplo.
ſcꝫ duo mala. Licet enim mala cautiſſime
ſint precauēda:tū ſi periculi neceſſitas vnū
ex his perpetrare cōpulerit :id debemus
reſoluere qđ minori nexu noſcitur obliga
ri. Cōſequēter.iij.c.⁊ eſt Greg.moral.xxxv
Suggeſtio diaboli pleroſq3 peccare facit:
quaten⁹ ſi fortaſſe fugere pctm̄ appetunt:
hoc ſine alio peccati laqueo non euadant.
Cōtrariū huic dicit Aug.de libe.arbi.li. Cōtra
iij.c.xxviij. Hoc breuiſſime tene:q̄ren⁹ iſta rium.
cā ē volūtatis:ſi ei nō pōt reſiſti ſine pctō
ei cedat̄.ſi aūt pōt:ei nō cedat̄.⁊ non pec
cat.an forte fallit incautū.ǧ caueat ne fal
latur,vbi tanta fallacia eſt:vt caueri oīno

non poſſit ſi ita eſt:nulla pctá ſunt: qͦ eñ
peccat cõmittẽdo qͦ nullo mõ vitari poſ
Ad de ſit:b ille. Ad decimũ de dño ⁊ famulo ⁊c.
cimum Dico ſicut ad pcedẽs: ꝙ ſi poſſibile ſit ali
quẽ ſic neceſſitari:nõ peccat in eligẽdo mi
nꝰ ĩcõueniẽs: ſʒ peccaret in eligẽdo maiꝰ.
Unde poſito caſu neceſſitatis:non peccat.
Ad vn Ad vndecimum: qͦ fuit de iudice an de
deci. beat iudicare ſm allegata ⁊c.ſi tñ ſint con
tra ꝯſciam ⁊ veritatẽ quã nouerit notitia
certa. rñdeſ ꝙ dʒ tráſmittere ad ſuperiorem
⁊ ſi nõ poſſit nec differre iudiciũ/ nec per
aliã aliquã cautelã iudiciũ declinare:dʒ fa
cere iudiciũ ſm allegata ⁊ probata contra
ſciẽtiã ꝓpriã: qꝛ ille actus ſentẽtiãdi nõ eſt
niſi actionis deductio corã eo iudicialiter.
nec eſt reus iniurie q̄ fit iudicato : ſed falſi
Ad.xij actores ⁊ falſi teſtes. Ad aliud de illo q̄
viuit cum vſurario ⁊c. in neceſſitate talis
conſentit ꝙ alius det vſurã ſiue cõmittat:
cõcedo:nec tñ peccat:ſed facit ad vitandũ
maius malũ. Põt etiam dici ꝙ talis nõ aſ
ſentit vſuris ſimpliciter:ſed ſm quid: ⁊ ſic
de alijs caſibus precedẽtibus. Sed contra
hoc videſ eſſe ꝓceſſus Ariſto.iij.Ethicoꝝ.
vbi inquirit vtꝝ operationes facte ex timo
re/ſint volũtarie an inuolũtarie: ſicut ꝓij
cere merces in mare imminente periculo: ⁊ di
cit ꝙ ſimpliciter loquẽdo ſunt voluntarie:
ſʒ videntur mixte ex voluntario ⁊ nõ volun
tario. cuius ratio eſt: qꝛ cõſideratis parti
cularibꝰ circũſtãtijs facti:illud preeligitur
ideo ſimpliciter loquendo ſunt voluntarie
qꝛ operationes ſm particulares circũſtan
Ad.xiij tias ſpecificari debẽt. Ad decimũtertium
de ſor. ⁊ pla. exiſtentibꝰ ⁊ in extrema neceſ
ſitate habẽtibꝰ vnũ panẽ ⁊c. ptʒ p predicta
ꝙ homo dʒ facere aliquã cautelã ad deci
piendũ aliũ anteq̄ ipſe moriaſ:nec neceſ
Alia re ſitatur. Uel aliter põt dici ꝙ non licet nec
ſpõſio. ſorti nec platoni nec cuiq̄ cũ iniuria alteri
us ſaluare vitam ſuam. vnde pro caſu iſto
licet ſorti auferre panẽ: qꝛ ex caſu panis eſt
vtriq̄ cõmunis. vnde ſortes auferendo pa
nẽ/aufert qͦ ſuũ eſt:ſed certe nõ licet ſibi
inferre violentiã proximo ſuo:niſi tãtũ vi
Replica. vim repellendo. Si dicaſ ꝯ:ſi qͦs vellet mi
hi auferre cucullã:licet mihi vivi repellere
ſed panis eſt meus p caſum ꝓpter neceſſi
Rñſio. tatem. Rñdeo ꝙ nõ eſt ſimile de cuculla q̄
eſt ꝑſonaliter res tua: ⁊ de pane iſto qui ex
caſu eſt tuus ſi poſſis eũ habere:hoc eſt di
ctum/iuſte potes eum recipere:ſed qꝛ plá.

habet equalẽ iuſtitiã ſicut tu:ideo appon ẽ
do diligentiã/vt panem habeat ſine graua
mine perſone tue:nullam tibi infert iniuri
am. ⁊ ideo potes omni via tibi poſſibili ꝓ
curare ꝙ panis a te habeaſ: dũmodo nõ fa
cias iniuriã. his viſis facile ẽ euadere ſupra
dicta. Sed cõtra hoc põt argui mutãdo ca Replica.
ſum: ponaſ ꝙ plato ſit ꝓpinquior pani vl
fortior:ita ꝙ ſor. non poſſit attingere ad pa
nẽ:niſi interficiat platonẽ. Tunc arguitur
ſic. ſortes tenetur ſaluare vitã ſuã:ergo te
netur velle mediũ neceſſarium ſatã eſſe ta
le ad vitã ſuã.ſed nullũ eſt niſi occiſio pla
tonis:ergo teneſ eũ occidere. Preterea ipſe Scda.
teneſ accipere panẽ ſi poſſit:ſed ſi aufert:
occidit plato. ita efficaciter ac ſi iugularet
eũ gladio: qꝛ ab illo pane conſeruatur vita
tota platonis. ergo teneſ quacũq̄ via da
ta occidere platonẽ ⁊ licite. Preterea plato Tertia
vult eũ occidere: ⁊ hoc ſibi conſtat :ḡ teneſ
defendere vitam ſuã etiam ſine neceſſitate
ſm oĩa iura. ergo ſine pctõ ⁊ ſine neceſſita
te põt platonẽ interficere: qꝛ non eſt alia
via defendendi. Ad primã cũ dicitur:te Ad primam.
netur. ergo ⁊c. cõſequẽtia negaſ. ſed opor
tet addere ꝙ mediũ ſibi ſit licitũ. qͦ nõ eſt
verũ in caſu. Ad ſcdam cõcedo atecedẽs Ad ſecundã.
⁊ ꝯñs: qꝛ licet eũ occidere p vnã viã: ⁊ non
per aliã. Nec eſt equalis ratio q̄re põt vnũ
fieri iuſte ⁊ aliud nõ. Ad tertiã patet : qꝛ Ad tertiam.
nõ licʒ homini defendere niſi qñ aliqͦs miti
tur iniuſte auferre: qͦ nõ eſt verũ in ꝓpo
ſito: ⁊ ideo nõ cadit hic vi vim repellere:ſic
ut dictũ eſt ſuperius. Adhuc probaſ ꝙ vo Replicat for
lũtas creata põt neceſſitari ad volendũ ali tiꝰ per
quid: pbaſ hoc p duas propoſitiões. Pri alias
ma eſt: ꝙ omnis volũtas creata eſt finita ꝓpões
intenſiue. Scda eſt ꝙ aliqͦ bonũ difficul Prima
tat volũtatẽ: ⁊ etiã malũ intantũ ꝙ non Scda.
põt illud velle. Prima ꝓpoſitio ſatis ptʒ p Probatur
experientiã ⁊ auctoritatẽ Anſel. Per expe prima.
rientiam primo: experimur eñ in malis. qꝛ
ſentimus: ꝙ nimis difficile ẽ ea acceptare
vel velle. Unde multo magis difficile ẽ vel Probatur au
le intrare ignẽ:q̄ velle intrare rorẽ: velle ctoritate.
bibere fel ꝙ velle bibere aquã. Ad hoc etiã
eſt auctoritas Anſ. de libero arbitrio ca. vj
Frater:oportet nos aliqñ ſic premi tẽtatio
nibus: vt ſine difficultate nõ valemus fu
gere ſiue nolle quod ſuggerunt. Unde cer
tum eſt ꝙ ipſe vult ꝙ tentationes inferãt
difficultates reſiſtẽdi ipſi volũtati. Ex his
ꝓbaſ intentum: qꝛ ex quo voluntas creata

eſt finita tētatio:intātū poterit intēdi:ꝙ
Proba excedet volūtatē reſpectu nolle. Secundo
tur ſe- etiā ꝓbaṫ:q2 volūtas pōt ꝯfirmari in bo
cūdo ꝓ no:⁊ obſtinari ī malo. Et de facto ita erit
poſitio de omni volūtate creata. igiṫ oīs volūtas
pōt neceſſitari. Antecedens ſatis pꝫ. qm̄
vt volūt oēs doctores:angelus bonus nō
pōt peccare:non tm̄ ex natura:ſed ex grā
dei. Nā vt dicit Aug. enchirid. c. xi. in fine
Ad mutationē ad malum repugnat grā
nō natura in bonis. Accipio igiṫ gratiam
que eſt in mente beati:⁊ volo ꝙ deus po-
nat eā in mente viatoris. Si igiṫ iſta gra-
tia neceſſitat mentē beati ad bene volēdū
⁊ mentē iſtius viatoris neceſſitabit. Cōſe-
quētia patet: q2 oīa ſunt paria: q2 poniṫ
Tertio ꝙ mētes ſint equalis virtutis. Tertio ar-
guo ſic. pono ꝙ deus aliquā voluntatem
ponat in maximo pena. quo facto:aut vo
lūtas talis pōt eā velle:aut neceſſitaṫ ad
eā nolendā. Si primū:igiṫ voluntas pōt
facere ꝙ illud afflictiuum nō foret ſibi pe
nale:⁊ ſic homo exiſtens in maximo igne
poſſet facere ꝑ ſuā voluntatē ꝙ non foret
ſibi penalis. Iſta ꝯña pꝫ ꝑ Anſelmum de
Proba ꝯceptu virginali. ca. iiij. Nihil eſt penale
tur ꝯña alicui:niſi qđ eſt cōtra voluntatē eius. Si
ſcđm:habeo ꝓpoſitū:ꝙ eſt dare aliqđ ob
iectū ꝑ qđ volūtas neceſſitabiṫ ad nolen-
dū vel reſpuendū ſi ſibi offeraṫ. Cōfirmaṫ
Cōfir- iſta ratio:q2 ſi oēm penā pōt volūtas acce
matur. ptare:ipſa pōt velle dānari eternaliter:⁊
ſimiľr nolle beatitudinē. Cōſequēs eſt fal
ſum. Enchirid. c. iiij. Neqꝫ culpanda erit
volūtas. Aut volūtas libera nō eſt dicen-
da qua beati eſſe ſic volum⁹:vt eſſe miſeri
Quar- nō ſolū nolimus:ſꝫ nec proꝛſus velle poſ-
to. ſimus Quarto ſic:habitus diminuit de
indifferētia volūtatis. nā habitus volun
tatē inclinat mō nature determinate ad
cōſimilē opationē illis ꝑ quas generabaṫ
ergo intēſioꝛ habitus intēſius inclinat:ḡ
cū volūtas ī ſua indifferētia ſit virtutis ⁊
potētie finite:eſt inuenire habitū q̄ neceſ-
ſitaret volūtatē cū notitia obiecti:⁊ alijs
circūſtantijs extrinſecis reqſitis. Cōfir
Cōfir- maṫ iſta rō ꝑ btīm Aug. viij. de ꝯfeſ. vbi vi
matur deṫ dicere ꝙ in malis hoībus ex cōſuetu-
dine ꝑuerſa viuēdi generaṫ vn⁹ habitus:
qui neceſſitat hoīem ad male vitioſeqꝫ vi-
uendū. dicit em̄ ſic. Velle meū tenebat ini-
micus:⁊ inde mihi catenam fecerat:⁊ con
ſtrinxerat me. Quippe ex volūtate ꝑuerſa

facta eſt libido:⁊ dū ſeruiṫ libidini: facta
eſt ꝯſuetudo. ⁊ dū cōſuetudini nō reſiſtiṫ
facta eſt neceſſitas. hec ille. Et nota quo-
modo diciṫ in principio auctoritatis. Vel
le meum tenebat inimicus. Et poſt pauca.
Volūtas autē noua que mihi eſſe ceperat
vt te gratis colerem:fruiqꝫ te vellem:deus
ſola certa iocūditas nondū erat idonea ad
ſuperandā prioꝛē vetuſtate roboꝛatā. Ita
due voluntates mee:vna vet⁹:alia noua:il
la carnalis:illa ſpiritualis cōfligebant in-
ter ſe:atqꝫ diſcoꝛdādo diſſipabant animā
meā. Sic intelligebā in meipſo experimēto
id quod legerā:quō caro concupiſceret ad-
uerſus ſpm̄:⁊ ſpūs aduerſus carnem. Ego
q̄dē in vtroqꝫ:ſed magis ego in eo qđ ī me
approbabā:ꝙ̄ in eo quod ī eo improbabā.
Ibi em̄ magis iā nō ego:q2 ex magna par
te id patiebar inuitus:ꝙ̄ faciebam volens.
Sed tm̄ cōſuetudo aduerſus me pugnaci-
oꝛ ex me facta erat:qm̄ volēs quo nollē ꝑ-
uenerā. Et q̄s iure cōtradiceret:cū peccan-
tē iuſta pena ſeqretur. Itē iuxta finē capi-
tuli. Lex em̄ peccati eſt violētia cōſuetudi-
nis:qua trahiṫ ⁊ teneṫ etiā inuitus anim⁹ Quīto
eo merito quo in eā volēs illabiṫ. Quin-
to vna cōplexio magis inclinat ad volēdū
aliqđ volibile ꝙ̄ alia:ſicut cholericus ma-
gis inclinatur ad vindictā ꝑ facili iniuria
ꝙ̄ ſanguineus ceteris paribus. Vel aliud
exēplū pōt inueniri ad talē gradū intēſio-
nis:ꝙ approximatis obiectis cū notitia:⁊
alijs q̄ naturaliter reqrūtur ſiue ab extra
ſiue ab intra:ꝙ volūtas naturaliter ⁊ ſine
indifferentia vel electiue ferṫ in illa. Cōfir
matur iſtud experimēto. nā hō in eſtatela
boꝛās neceſſitaṫ bibere velle:⁊ hō fameli-
cus nō libere eſurit:imo velit nolit nō eſt
in ptāte ſua nō appetere cibū. q2 ſi ſic:fací
liter poſſet hō nō eſurire ⁊ non ſitire qn̄ ſi
bi placeret. ꝯñs falſum ⁊ ꝯtra experiētiā.
Sexto arguiṫ ſic. magnitudo tpīs dimi Sexto
nuit de reatu quē tentat⁹ meruit ſi cadat.
iſta ꝓpō ē euidēs. nā ceteris pibus ſi duo
peccēt:vn⁹ ex tētatiōe ex īpugnatiōe ab ex
trinſeco:⁊ ali⁹ ex libera electiōe ſola: ſcđs
graui⁹ peccat. Et h̄ aſſignaṫ rō q̄re pctm̄
pmi hoīs fuit magꝭ remiſſibile:nō aūt an
geli. Nā hō cecidit ꝑ ſuaſionē diaboli: an
gelus aūt de ſpōtanea malitia. Septio
pōt argui:q2 tētatio pōt excedere volūtatē Septi-
cū volūtas ſit firma. Cōfirmaṫ iſta rō per mo.
Greg. ix. mo. ca. xi. vbi inquit. Miſericoꝛ

deꝰ cū viribꝰ ɀ cramēta modificeꝰ. Nullus
ꝑfecto ē q̄ malignoꝝ īſidias nō corruēs
portet: qꝛ ſi mēſurā tētatiōis nō ꝑber: eo
ipſo ſtatē ꝑrinus deijcit: quo vltra vires
Ad decimum q̄rtum princi. onera īpoſuit. Ad decimū quartū ꝑncis
pale ⁊ vltimū qn̄ arguiꝭ. ſi volūtas foret
libera ⁊c. ɔcedo ɔ̄ñam ⁊ ɔ̄ñs. ⁊ ad argumē
ta q̄ ꝓbāt falſitatē ɔ̄ñtis: rn̄deo ad ꝑmā
Ad primā formam. formā qn̄ arguiꝭ tūc ī eadē aīa ſiꝰ foret de
lectatio ⁊ triſtitia. Probaꝭ ɔ̄ña: qꝛ opatio
virtuoſi perficiꝭ ꝑ delectatiōem: ſꝫ opatio
pniē eſt triſtari. Dico ſicut rn̄ſum eſt ī ar-
gumēto: ꝙ dolor eſt de pctō: ⁊ gaudiū eſt
de dolore: ⁊ ſic nō ſunt reſpectu eiuſdē ob
iecti. Addo etiā ꝓnunc qꝛ aīs de hoc fiet
ſermo: ꝙ actus pniē ē vna aggregatio di
uerſoꝝ actuū ſuccedētiū ſibi in aīa. Nam
pͦſo hō perpēdit feditatē peccati ⁊ ingra
titudinē ſuā ad deū: ⁊ ſic iudicat ꝙ dolen
dū ē ꝙ ſic ſe habuerit ad deū. Etiā īperat
ſibyp̄ſi ꝙ doleat. Cōſiderās etiā ꝙ iſte do
lor eſt deo acceptꝰ: incipit gaudere de iſto
dolore: hn̄s memoriā de dolore. Un̄ nō po
no ꝙ gaudet de dolore qn̄ dolet: ſꝫ poſt-
q̄ꝫ doluit qn̄ nō dolet: hꝫ tn̄ memoriā re-
cētē doloris ⁊ cognitionē de dolore. ſicut
dicit btūs Aug. x. cōfeſſionū. Letatū me
fuiſſe reminiſcor nō letus: ⁊ triſtitiā meā
recordor nō triſtis ⁊c. Quia tn̄ iſta in bre-
ui valde tpē fiūt: vr̄ homini ac ſi ſiꝰ gau-
deret ⁊ doleret: delectareꝭ ⁊ triſtareꝭ ꝓpꝭ
imperfectionē tpis. Tūc ad formā qua ſic
arguiꝭ. Agit virtuoſe: ergo delectaꝭ. Cōſe
quētia nō valet ſꝫ pħm. iij. Ethi. ca. xviij.
in fine. vbi dicit ꝙ nō oēs opatiōes virtu
tū ſunt delectabiles. Nā non requiriꝭ ꝙ
fortis ī opatione forti delecteꝭ: ſꝫ ſufficit
Ad vltimā. ꝙ non triſteꝭ. Per iſtā pꝫ ad oēs formas:
preterꝙ̄ ad iſtā. ſ. ad vltimā q̄ fuit dictū
Anſelmi de ɔceptu virginali. c. iiij. Nullū
volūtariū eſt penale voluntati cū pena ſit
volūtaria: ſequiꝭ igiꝭ ꝙ nulla pena eſt pe
Voluntariū capiꝭ dupl r. nalis. Ad iſtud dr̄ ꝙ aliq̄d pōt dici volun
tariū dupliater. Uno mō denoīatiue a vo
litione naturali: que nata eſt cauſari a vo-
luntate ⁊ cognitione ſenſitiua: ⁊ talis vo-
litio ſemꝑ eſt affectio cōmodi. Alio mō a
volitione rationali: q̄ eſt cauſata a cogni-
tione diſcretiua ⁊ volūtate ⁊ volitiōe. Pri
mo mō eſt maior vera: ⁊ iſte eſt intellectꝰ
Anſelmi. Scōo modo eſt minor vera: ⁊ ſic
dicimus ꝙ pnīa eſt voluntaria. Unde An
ſelmus qn̄ dicit ꝙ nihil eſt penale niſi qđ
eſt ɔ volūtatē: accipit ſibi volūtatē nō pro
inſtrumēto volēdi: ſꝫ ꝑ affectione cōmodi
ſm̄ ſuū modū loquēdi. Et ſic in forma ar-
guēdi equocaꝭ de volūtate: ⁊ iō diſcurſus
nō ɔcludit: ⁊ ſic q̄ſtio totaliter terminaꝭ.

A Qō. iiij Primo princi. **Ueritur vlteriꝰ**
riꝰ vtrū viator teneaꝭ frui
ſolo deo? Et videꝭ ꝙ nō: qꝛ
hō pōt meritorie nolle frui
deo. ergo ⁊c. Conſequentia
videtur bona: qꝛ ꝑ actum repugnantē ali
cui actui cui hō teneꝭ: non pōt neceſſitari
Aīs ꝓbaꝭ: qꝛ poniꝭ ꝙ ſortes videat pla-
tonē in extrema neceſſitate: ⁊ ꝙ eū poſſit
iuuare ſi apponat diligētiā maximā. quo
poſito arguiꝭ ſic. ſortes pōt meritorie vel-
le iuuare platonē: imo teneꝭ ad hoc. ḡ po-
teſt meritorie nō velle frui deo. Conſequē
tia pꝫ: qꝛ nō pōt iuuare platonē niſi di-
mittat fruitionē dei: qꝛ non pōt eū iuuare
niſi dimittat cogitationē de deo: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs Rn̄ſio
fruitionē. Pōt dici ad iſtud ꝙ in tali caſu Replica primo
cōcedendū eſt ꝙ ſortes pōt dimittere frui
tionē dei: vt iuuet ꝓximū. Cōtra iſtud ar-
guo ſic. ſi iſta rn̄ſio eēt bona: ſeqreꝭ ꝙ hō
in caſu tenereꝭ dimittere operationē ꝑfe-
ctiorē vel forte ꝑfectiſſimā in hac vita pro
pter minus ꝑfectā: quod videꝭ irrationa-
bile. nā nullus ſapiēs eligit minus bonū
omiſſo magis bono. Conſequētia pꝫ: qꝛ
fruitio dei diciꝭ eſſe ꝑfectiſſima viatorum
opatio: ⁊ maxime cōformis operatiōi bea
torum. Secūdo ſi reſpōſio data ſit bona: Scdo
ſequiꝭ ꝙ aliq̄s viator tenereꝭ nunq̄ꝫ frui
deo. cōſequēs videꝭ eſſe incōueniēs. Cōſe
quētiam ꝓbo ſic. ſit aliquis adultus acce
dēs ad baptiſmū: et informeꝭ ante ſuſce-
ptionē baptiſmi in operibꝰ pietatis ſuffi-
ciēter. volo tūc ꝙ poſt baptiſmū īmediate
occurrat caſus talis neceſſitatis ꝓximi: q̄
reqrat diligētiā ipſiꝰ baptizati ꝑ vnā ho-
rā: qua terminata occurrat caſus cōſimi-
lis. ſi igiꝭ talis nō viuat niſi per vnū diem
⁊ ſic eueniat ſingulis horis ipſius diei: ſeq̄
tur ꝙ talis nunq̄ꝫ teneꝭ frui deo. Iſtā con
ſequētiā ꝓbo ſic: qꝛ in prima hora teneba
tur nō frui deo ꝑ rōnē: nec in ſcōa: nec in
tertia ⁊c. ḡ ꝑ totū diē tenebaꝭ nō frui deo
ſed ꝑ illā ſolā diē vixit: ḡ ꝑ totā vitam ſuā
non tenebatur diligere deum ſup omnia:
quod eſt frui deo. Confirmatur iſta ratio: Confirmatur
quia ſi ſortes tenetur frui deo: quero quo

tēpo:e nō hodie nec cras: ⁊ ſic de ſingulis
igiť nūq̄ tenet: ⁊ ſi nō tenet hodie: ergo
ſi nō fruatur hodie nō peccat. Si dicaf φ
Rñſio. tenet aliquo die certo. Cōtra. ergo oīs hō
Replica. tenet illo die. ptz q: preceptū eſt equali-
ter datum oībus igitur ſi ligat iſtū ꝓ iſto
die: pari rōne quēlibet hoīeȝ: ꝯñs falſum
q: quocūq; tpe dato: pōt homo licite tūc
dormire: niſi habeat ſpeciale p̄ceptū ſibi
Secūdū principale. factū φ hoc nō faciat. Secundo princi-
paliter. ſi ſic: homo teneret ad actum infi-
nite perfectionis intēſiue. ꝯñs falſum: q̄a
actū p̄fectionis talis nullus pōt recipere
nec efficere. ꝯñs ptz: q: cognoſcere deū eſt
in infinitū p̄fecti⁹ intenſiue q̄ȝ cognoſcere
lapidē: ergo delectatio dei cōſimiliter. cō-
ſequētia ptz: q: delectatio vel eſt cognitio
vel p̄ſupponit cognitionē. Aſſumptū pro
baf: videlicet φ cognitio dei ſit in infini-
tū p̄fectio: q̄ȝ cognitio lapidis: q: p̄fectio
ris obiecti p̄fectio: ē cognitio. ſcḋo de aīa
Vñ cōmētato: cōmēto p̄rio. Artes nō dif
ferūt ab inuicē niſi altero illo⁊ duorum
modo⁊. Verbi gratia: q: geometria exce-
dit aſtronomiā cōſideratione demonſtra
tionis. Aſtrologia aūt excedit illā nobili-
tate ſubiecti. Quero igiť tunc an cognitio
dei eſt infinita itēſiue an nō? ſi ſic: habeo
propoſitū. ſi nō: igiť ſolū finita. ergo exce
dit cognitionē lapidis in ꝓpo:tione fini-
ta. ſit φ in centuplo: creet deus vnū aliū
lapidem perfectio:ē iſto in cētuplo: ⁊ tūc
ptz deducendo / φ cognitio dei ⁊ lapidis
erūt eq̄les intēſiue: ⁊ per ꝯñs obiectū erit
equale obiecto vel deo: qḋ eſt impoſſibile
Tertiū prin. Tertio principaliter: ſi ſic: beatus tenet
frui deo. ꝯñs eſt falſum. Nam beatus non
fruiť. qḋ ꝓbo. nā ſi ſic: ergo diligeret ſup
oīa illud qḋ modo hȝ: ⁊ ſic anima btā ni-
hil plus deſideraret nec diligeret q̄ȝ deū
quē modo hȝ. ꝯñs eſt falſum. nam demon-
ſtrata tota multitudine btō⁊ futura vna
cū deo que ſit a: ⁊ arguo ſic. beatus plus
diligit a q̄ȝ deū: ergo nō diligit deū ſuper
oīa. antecedēs ꝓbaf: q: habito deo deſi-
Secunda forma pro eodem. derauit a: ⁊ nō habuit a: igiť diligit plus
a q̄ȝ aliq̄d ipſi⁹ a. ergo plus q̄ȝ deū. Pre-
terea ſi beatus fruiť deo: igiť nihil poteſt
velle niſi quod videt deū velle. ⁊ vltra. er-
go ſancti non poſſunt orare pro nobis. cō
ſequēs eſt falſum: ꝯñs ptz: q: ſi orēt ꝓ no
bis: vel igiť petūt fieri circa nos qḋ ſciūt
deū velle fieri circa nos: vel q̄ dubitant ⁊
neſciūt deū velle fieri circa nos. ſi p̄mū: igiť
deū fruſtra orāt ſiue petūt: ex quo p̄ri⁹ vi
dent hoc faciēdū. Si ſcḋm: igiť deſiderāt
aliq̄d fieri circa nos: de quo dubitāt an de
beat fieri: igiť nō ſunt beati. Nā btūs eſt
qui hȝ quicquid vult: ⁊ nihil male vult ſm
Aug. xiij. de tri. c. v. Similiter ſi petūt fie
ri illud de quo neſciūt an deus decreuerit
hoc faciendū: igiť exponūt ſe periculo in
petendo illud de quo neſciūt an deo place
at an diſpliceat. Preterea ſi orant ꝓ no- Tertio
bis: igiť de neceſſitate ſaluabimur. probo
ꝯñam: q: nihil petūt niſi qḋ ſciūt deū vel-
le. q: aliȝ exponerēt ſe periculo ⁊ erro:i: vt
argutū eſt. ponaf ergo φ petr⁹ orauit he
ri ꝓ ſorte: hec eſt mō neceſſaria: petr⁹ he-
ri orauit ꝓ ſorte vt eſſet ſaluatus: ergo vi-
dit φ deus vult ipſum ſaluari. ergo ſicut
hec eſt mō neceſſaria: petr⁹ heri orauit ꝓ
ſorte. ita hec eſt neceſſaria: deus voluit ſor
tem ſaluari: q: aīs eſt neceſſariū ⁊ ꝯñs ne
ceſſaria: igiť ⁊ ꝯñs. ⁊ vltra. ergo hec eſt ne Cōfirmatur
ceſſaria: ſortes ſaluabiť. Cōfirmaf iſtud
argumētū p magi. li. iiij. di. xlv. c. ij. vbi di
cit. Adeo ſunt diuine voluntati addicti: vt
nihil poſſint ꝫ eius voluntatem orare aut
velle. ⁊ infra. c. xij. Oramus igiť vt interce
dāt ꝓ nobis. i. vt merita eo⁊ nobis ſuffra
gent: ⁊ vt ipſi velint bonū noſtrū: q: volē- Quartū prin.
tibus eis de⁹ vult ⁊ ita fiet. Quarto p̄n-
cipaliter. Obiectum fruitionis eſt aliud
a deo: ergo ⁊c. aīs ꝓbo: q: idē eſt obiectū
fruitionis ſequētis ⁊ deſiderij precedētis
ſed de⁹ mō non eſt obiectū deſiderij viato
rū. Tum q: obiectū deſiderij eſt aliq̄d fu-
turū: puta habere deū vł vniri deo: ſȝ vni
ri deo nō eſt de⁹. Tū q: idē ē obiectū dele
ctationis beati ⁊ fruitionis: ſȝ obiectū de
lectationis eſt hr̄e deū. Delectaf eñ beat⁹
nō imediate ⁊ p̄cipue in deo: ſȝ in hr̄e deū.
Cōfirmaf iſta ratio p Aug. xiiij. de tri. c. v.
Oēs hoīes beati eſſe volūt: illudq; vnum Confirmatur
ardētiſſimo amore appetūt: ⁊ ꝓpter h̄ ce-
tera q̄cūq; appetūt. ſed eſſe beatū non eſt
de⁹: ergo aliud a deo ardētiſſimo amore di
ligiť. igiť ſuper oīa ⁊ ꝓpter illud oīa alia.
Quinto principaliter. Aliud a deo eſt eq̄ Quītū princi.
liter diligēdū ſicut deus: igitur viato: nō
tenetur frui ſolo deo. aīs ꝓbo. q: accipio
creaturā ſumme diligendā a ſorte: q̄ ſit a:
⁊ diligat ſortē a / tāta dilectione quāta te
neť: q̄ ſit b. ⁊ ſit dilectio q̄ ſortes diligit
c. tūc arguitur ſic. c eſt dilectio finita: et b

Alr: ꝛ p te c ē maioꝛ b: igit̄ in pꝛopoꝛtione
finita. ſic gr̄a exēpli ꝙ ī decupla: creet er-
go de⁹ vnā creaturā decuple bonitatis ad
creaturā ī datam: igit̄ illa pōt diligi rōna-
biliter in decup'o plus ꝙ̄ creatura data:
ſꝫ tm̄ ꝑcise diligit̄ de⁹: igit̄ eſt dare aliquā
creaturā tanta dilectione diligēdā a ſoꝛte
quāta diligi dꝫ de⁹: ſed quacūq̄ creatura
poſſibili data: melioꝛ eſt aīa chꝛiſti vel hu
manitas chꝛiſti ſm̄ Anſ. lib. ij. cur de⁹ hō
c. iiij. ꝗ illa eſt neceſſario equaliter diligen
Sextū da cū deo. Sexto pꝛincipaliter. fruitione
eſt fruēdū: ꝗ non ſolū deo. añs pbo. quia
fruitio eſt diligenda. aut igit̄ dilectione q̄
eſt ipſamet: vel alia. ſi ipſamet: ꝗ dilectiōe
eadē ꝛ eque intenſe diligendus eſt deus ꝛ
creatura. ergo ſi fruit̄: fruitur creatura vel
deo. ſi dilectio vni⁹ eſt fruitio: ꝛ dilectio al
teri⁹ eſt fruitio. Siſr ſequit̄: fruitione dili
go fruitionē: ergo fruoꝛ fruitione: ꝛ vltra
ꝗ fruoꝛ creatura. Si fruitio ſit diligenda
alia dilectione: ꝗ ipſa exiſtente erit ſil' vna
alia dilectio. igit̄ ponēda ē tertia dilectio
qua ſcđa diligit̄: ꝛ q̄rta ꝛ q̄nta: ꝛ ſic ſtatu
ꝛ ſic infinite dilectiões erūt ſil': vel aliq̄ di
lectio erit nō dilecta: qđ videt̄ incōueniēs
Iſtud argumentū pōt fieri de volūtate ꝛ
velle: ꝛ pōt fundari ſup hoc qđ dicit Anſ.
de libero arbi. c. v. Oīs volēs vult ſuū vel-
Cōfir- le. Cōfirmat̄ iſta rō: qꝛ fruēte ſoꝛte deo: q̄
matur ro an tenet̄ diligere iſtā fruitionē ſiue dile
Pꝛimo ctionē equalr̄ cū deo: an min⁹ vel magis:
ſi equaliter: habeo ꝓpoſitū. ſi magis deū
ꝛ minus fruitionē: ergo magis tenet̄ dili-
gere deum ꝙ̄ frui deo: ſed frui deo eſt dili
gere deū: ergo magꝭ tenet̄ diligere deū ꝙ̄
Cōfir- diligere deū: qđ includit ꝯdictionē. Cō-
matur firmat̄ ſcđo ſic. Significet a idem qđ iſte
Scđo. termin⁹, deus: ꝛ b fruitionē ſoꝛtis de deo:
tūc arguit̄ ſic. ſoꝛtes magis tenet̄ diligere
a ꝙ̄ b: ergo magis tenet̄ velle a eſſe ꝙ̄ b eē
ꝗ citi⁹ deberet velle eſſe omne illud qđ re-
pugnat ad b eſſe: ꝙ̄ aliq̄d quod repugnat
ad a eſſe: ſꝫ odiū dei repugnat ad b eſſe: er
go citius debet velle ſe odire deū ꝙ̄ velle
ſe odire deū: qđ eſt impoſſibile: qꝛ tunc dꝫ
ſimul odire deū ꝛ non odire deū: quod eſt
Septi manifeſte ꝯdictio. Septimo pꝛincipalis-
mū pn. ter. Aliquid aliud a deo pōt ſatiare appe-
titū: ergo aliud a deo poteſt eſſe obiectum
licite fruitionis. ꝯña pbat̄ per hoc ꝙ bo-
nū eſt: ꝛ licet hoī illud diligere ſup oīa qđ
poteſt totū appetitū ſatiare: qꝛ ad hoc fa-
cti ſumus. Unde Aug. pꝛimo confeſſionū
ca. j. Feciſti nos dñe ad te: ꝛ inquietum eſt
coꝛ noſtrū donec requieſcat in te ꝛc. Ante Pꝛoba
cedens pbat̄ pꝛimo: qꝛ mens nr̄a eſt virtu tur an-
tis ꝛ capacitatis finite. ergo per finitum tece-
pōt ſatiari. Scđo ſic. ſicut de⁹ excedit ca- dens.
pacitatem mētis: ita coꝛpus eſt min⁹ capa Pꝛimo
citate mentis. ꝗ inter iſta duo eſt deuenire Scđo.
ad aliq̄d equale ipſi mēti. Octauo pꝛinci Octa-
paliter. ſi teneoꝛ diligere deū ſup oīa: ergo uū pn.
debeo velle qđ magis credo eē ad honoꝛē
dei. ꝯñs eſt falſum: qꝛ ſic quocūq̄ caſu po
ſito: ſi opoꝛteret me eligere de duob⁹ exi-
ſtētib⁹ ad honoꝛē dei: deberē eligere illud
qđ magꝭ crederē eē ad honoꝛē ſuū. ꝯñs eſt
falſum: qꝛ ponat̄ ꝙ reuelet̄ mihi ꝙ magꝭ
eēt ad honoꝛē dei: ꝙ decē alij eſſent ī cha-
ritate: ꝛ ego extra charitatē: ꝙ̄ ꝙ ego ſol⁹
eſſem in charitate: ꝛ alij decē extra chari-
tatē: vel ꝙ ego ſolus cōtinuarē finaliter
charitatē: ergo tūc magis deberē hoc vel-
le. ꝯñs falſum. Nono ꝑncipalr̄. demon- Nonū
ſtrata tota latitudine conatus volūtatis ꝑnā.
ipſi⁹ ſoꝛtꝭ: q̄ro vtrū tenet̄ diligere deū ſum
mo gradu iſti⁹ conat⁹: an licet ſibi diligere
q̄libet gradu iſti⁹ conat⁹. Si pꝛimū: igitur
ad impoſſibile tenet̄. nā dilectio viatoris
depēdet ex ꝟtutib⁹ oꝛganicis: ꝛ p ꝯñs fati
gabilib⁹: ꝗ ſi hō obligaret̄ ad diligendum
ſummo conatu: ſic ꝙ diligat deū p a tēp⁹
igit̄ cū ꝟtutes oꝛganice ꝯtinue debilitent̄
nō poterit ita intenſe diligere in ſecūda
medietate tp̄is ſicut in pꝛia. igit̄ obligat̄
ad īpoſſibile. ſilr̄ hō grauat⁹ infirmitate
nō pōt ita intēſe diligere deū ſicut ſanus:
ꝗ ad ſummū conatū null⁹ obligat̄. Si di-
cit̄ ꝙ q̄libet gradus latitudinis conatus
eſt homini licit⁹ citra ſummū: ꝛ q̄libet ta-
li gradu licet diligere creaturā: igit̄ nō te-
net̄ intēſi⁹ diligere deū ꝙ̄ diligere creatu
ram. ꝗ ſi eque intenſe diligat creaturā nō
peccat. Cōfirmat̄ iſta rō. qꝛ pono ꝙ ali
q̄s de nō fruente fiat fruēs deo: fruitione Cōfir-
intēſa per partē añ partē ꝯtinue: ꝛ ſit ſoꝛ- matur
tes gr̄a exēpli q̄ diligat ſe vel platonē di-
lectione debita pꝛimo: ꝛ ſit nūc inſtās in-
trinſecū iſti⁹ alterationis. ꝛ arguo ſic. ſoꝛ.
in infinitū magis intēſe diligit platonem
ꝙ̄ incipiat diligere deū: ꝛ ſi incipit meri-
toꝛie frui deo. igit̄ licet ſoꝛti magis intēſe
diligere creaturā ꝙ̄ deū: ꝛ tūc fruit̄ deo: ꝗ
nō eſt ꝯ ꝓceptū ꝙ hō diligat creaturā ma-
gis intēſe ꝙ̄ deū ꝛ maioꝛi conatu volun-

tatio. Añs pz;q2 quãtũcumq; gradus q̃
ſortes diligit platonẽ ſit modicus: caſus
erit elapſus anteq̃ tãto vel equali gradu
diligat deũ.ergo non immediate poſt hoc
inſtãs diliget platonẽ tãto gradu.ꝛ ſic pa
tet deductio. Uel ſic ꝓbaꝶ añs:q2 q̃cumq;
gradu modico q̃ ſortes diligit platonẽ ex-
cepto:tantũ tẽp⁹ erit elapſum: anteq̃ ſor
tes tãto vel eq̃li diligat deũ.ergo nõ ime
Decimo pn. diate poſt hoc inſtãs diligit ſortes deũ ita
intẽſe ſicut platonẽ. ꝛ ſic pz deductio ea-
dẽ aliis vbis. Decimo principaliter. ſi hõ
teneaꝶ ꝛc ſeq̃tur ꝙ hõ ex vi diuini p̃cepti
neceſſitaꝶ ad peccandũ. ꝯñs eſt falſum:g
añs.ꝯñam probo ſic. ſortes per preceptũ
tenetur frui deo: ergo teneꝶ diligere deũ
toto corde tota anima ꝛc.igitur teneꝶ dili
gere deũ quantũ põt fiat ergo.quo facto
de⁹ tribuit ſibi maiorẽ grãm:igiꝶ tũc ma-
gis teneꝶ diligere q̃ prius:ſed hoc eſt ſibi
impoſſibile:g ex oĩ beneficio collato hoi a
deo obligaꝶ homo deo ad debitũ qđ non
eſt poſſibile ſibi ſoluere. Silr cũ hõ magl
teneꝶ deo cõtinue ꝓpter cõtinuationẽ ſui
eſſe:hõ obligaꝶ magis diligere deũ ꝛ ma-
gis.ſed hoc nõ eſt hoi poſſibile:ſi in princi
pio diligere teneaꝶ ex toto corde. ergo ꝛc.
Scđa forma. Preterea.aut hõ magl teneꝶ diligere deũ
q̃ angelus:vel min⁹:vel eq̃liter.nõ min⁹:
nec eq̃liter:q2 plus fecit ꝓ hoie q̃ ꝓ ange
lo. Nuſq̃ em̃ angelos apprehẽdit:ſʒ ſemẽ
Abrae.ad Hebre.ij. Quia ſi angelum crea
uit:etiã hoiem creauit ꝛ redemit. Si ma-
gis:ergo obligatur ad impoſſibile: q2 an-
Tertia gel⁹ hʒ meliora naturalia. Preterea q̃ro
verũ aĩa chriſti plus teneꝶ diligere deũ q̃
aĩa ſortis(ſit ſortes vn⁹ viator:)an non:ſi
nõ:cõtra.de⁹ multo plus fecit ꝓ aĩa chri-
ſti.ꝛ ſimiliter aĩa chriſti diliget citra illud
qđ teneꝶ. Si dicaꝶ ꝙ ſic: aut ergo in infi-
nitũ plus: aut per finitum tm̃. ſi in infi-
nitũ plus:ergo aĩa chriſti teneꝶ ad impoſ
ſibile. Si per finitũ tm̃:ſit gratia exẽpli ꝙ
in duplo plus.volo g ꝙ ſortes peccet mor
taliter:ꝛ reſurgat ꝑ grãm: q̃ facto ſortes
pl⁹ teneꝶ diligere deũ q̃ pri⁹. ſit iſte gra-
dus debiti a. peccet iterũ:ꝛ reſurgat.g cũ
ſcđo reſipiſcat:plus teneꝶ diligere q̃ ante
q̃ peccauerit:ꝛ hoc ꝑ plus q̃ ꝑ gradũ eq̃
lem ipi a. q2 ſicut ſcđs caſus eſt grauior ꝓ-
pter recidiuũ q̃ prim⁹: ita ſcđa reſtitutio
grẽ eſt maior q̃ pria.ſit igitur gradus au
ctus determinatus debiti iſtius ſecũdi b.

cadat tertio:ꝛ reſurgat. tũc ergo pl⁹ tene-
bitur in tertio q̃ in ſcđo. ꝛ ſit iſte gradus
debiti c.tunc a b c ſic ſe habent: ꝙ poſteri
or excedit priorẽ. igitur ꝑ aliq̃s tales gra
dus cõtinget ſortẽ equare debitũ diligen
di deum:quo debito aĩa chriſti teneꝶ dili-
gere deũ.cõſequẽs eſt falſum:q2 ſi ſic:ſor-
tes obligaꝶ ad aliq̃d quod ipſe nõ põt ſol
uere:ꝛ hec ſequunꝶ ex vi legis diuine ſta-
tute. Undecimo p̃ncipaliter.homo teneꝶ Undecimum princi.
magis diligere ſeipm̃ q̃ deũ.ergo ꝛc.añs
probo.q2 hoc eſt naturale hoi: ſed qđ eſt
naturale homini:eſt a deo inſtitutũ: ergo
ad hoc homo teneꝶ. Confirmaꝶ per illud Confirmatur
x.Ethicoꝝ. Amicabilia que ſunt ad alte-
rũ:p̃ſupponũt amicabilia que ſunt ad ſe.
Unde.ix.Ethicoꝝ.ix.ca. homo ẽ maxime
amic⁹ ſibiipſi. Preterea. niſi homo ma- Scđa forma.
gis deberet ſe diligere q̃ deũ:ſequereꝶ ꝙ
homo magis deberet eligere adnihilatio
nẽ ſui poſita ꝑplexitate:q̃ peccare morta
liter.ꝯñs eſt falſum.ꝯña ꝓbaꝶ per Anſel
mũ primo cur de⁹ hõ.c.xij.ꝛ ſecũdo lib.c.
iiii.vbi vult ꝙ ſi hõ eſſet in iſta neceſſitate
ꝙ totus mũdus ꝛ quicq̃d nõ eſt de⁹ peri-
ret aut tẽderet ad nihil:aut ipſe aliq̃d mo
dicũ quodcũq; eſſet/faceret cõtra dei vo-
lũtatẽ:citi⁹ deberet eligere totũ ꝑmittere
redigi ad nihilũ:q̃ peccare mortaliter. ſʒ
ꝯñs eſt falſum:q2 hoc eſſet maius malum
nã maius malũ eſſet adnihilatio aĩe chri-
ſti vł vite chriſti:q̃ peccare mortaliter ſm
oĩa pctã mũdi.maius bonũ fuit vita chri
ſti:q̃ oĩa pctã mũdi fuerũt malũ.ergo ꝓ
vitando quocũq; peccato nõ deberet hõ
diligere adnihilationẽ aĩe vel vite chriſti.
ergo dictũ Anſelmi nõ eſt verũ. Duode- Duodecimum pn.
cimo p̃ncipalr.ſi homo teneꝶ frui deo ꝛc.
aut ergo equalr poſt redemptionẽ ꝛ ante
aut nõ.ſi ſic:tũc ergo talis cauſalis nõ eẽt
vera:teneor diligere deũ ſup oĩa:q2 eſt re-
dẽptor.ꝯñs eſt falſum.Confirmaꝶ iſta ra
tio ꝛ ꝓbaꝶ:q2 debem⁹ plus diligere hũa-
nitatẽ chriſti q̃ deũ ſm Anſelmum libro
cur de⁹ hõ.c.xij.ſi homo vel angelus poſt
pctm̃ originale liberaſſet hominẽ:oẽs ho
mines ſerui illi⁹ angeli fuiſſent: imo tãtũ
vel plus obligati ſibi fuiſſent q̃ deo. Tũ
q2 nihil nobis naſci ꝓfuit:niſi redimi pro
fuiſſet ſm Gregoriũ. Tum q2 vt multis vi
detur magis deberet hõ eligere:ꝛ melius
eſſet pro eo ſimplr non eſſe q̃ ſemp dãna-
ri in inferno,ergo maius beneficiũ fuit re.

dēptio ꝙ̄ creatio. ſed nō min⁹ modo tene-
mur humanitati chriſti ꝙ̄ tācſi fuiſſemus
obligati angelo. ergo illi⁹ humanitatis ſer
ui ſum⁹. ꝛ p ꝯñs obligati ꝑ noſtra redem
ptione: ſꝫ noſtra redēptio vt allegatū eſt: ē
maius bñficiū ꝙ̄ creatio: ergo plus tene-
mur humanitati chriſti ꝑ redemptione: ꝙ̄
deo ꝑ quocūqꝫ alio. ergo tenemur illi ſup
Cōfir- omnia. Cōfirmatur: q: illā humanitatē
matur debemus diligere ſuper omnes creaturas.
cuius probatio eſt. q: debemus eā diligere
pluſꝙ̄ nos ſm magiſtrū lib. iij. Sed nō de
bemus creaturas alias a nobis pluſꝙ̄ nos
diligere: nec equaliter nobis. ergo debem⁹
humanitatem chriſti diligere pluſꝙ̄ crea-
turas. igit̃ ſaltē aliqua duo: ideſt due q̄ in
Deci- chriſto ſunt nature: magis ſunt diligēde ꝙ̄
mātertiū p̄n. deus. ¶ Decimotertio p̄ncipaliter. aliquis
meritorie poſito caſu q̄ non repugnat legi
date: fruitur creatura: ergo nō tenet̃ dilige
re deū ſup oīa. ꝯñtia p₃. antecedēs probo
pono ꝙ Petrus videat chriſtū ꝛ Jacobū:
ꝛ neſciat īter ipſos diſtiguere: ſꝫ exiſtimet
Jacobū eē chriſtū: q̄ poſtꝫ diligat ſup oīa
Jacobū: tūc arguit̃ ſic. Petr⁹ diligit Ja-
cobū ſuper omnia: ergo fruit̃ eo. cōſequen
tia eſt nota. antecedens p₃ ex caſu. ꝛ tamē
meritorie. igitur cōtigit frui creatura me-
ritorie. ꝙ meritorie hoc faciat p₃: q: ē igno
rantia inuincibilis: ergo nullo mō impedit
virtutem. ergo poſſibile eſt ꝙ homo fruat̃
Rñſio. creatura vel diabolo tranſfigurato meri-
torie. Dicit̃ ꝑ iſto caſu poſito ꝙ Petr⁹ nō
Repli- fruit̃ Jacobo: ſꝫ deo. q: hūc eſſe deū exiſti-
ca. mat. Sꝫ iſtud nō valet: nec videt̃ verum.
Nā arguo ſic. Jſtū diligit ſuper oīa: iſte eſt
Jacob⁹: ergo Jacobū diligit ſup oīa. ergo
fruitur Jacobo. Per ſimile argumentū cō
tingit probare ꝙ aliquis meritorie odit de
um: ꝛ ſimul fruit̃ deo ſub diuerſis intētio-
B nibus ꝛ acceptionib⁹. forma argumētū vt
Ad op- vis. Ad oppoſitū eſt magiſter libro primo
poſitū. diſtin. j. ꝛ Anſelmus libro. v. cur deus hō
cap. ij. Ad hoc factam creaturā rationalē
credimus: ſicut certum eſt: vt ſummū bonū
ſup omnia amaret ꝛ diligeret: nō propter
aliud: ſꝫ ꝑpter ipm. ſi ꝯo ꝑpter aliud: non
ipſum: ſed aliud amat. hoc autē niſi iniuſte
facere nequit. Jterum mono. c. lxvij. Nihil
aptius credim⁹: ꝙ̄ rationalē creaturā ad
hoc factā eſſe: vt ſummā eſſentiā amet ſup
Deciſio oīa. Circa iſtā queſtionē ſic eſt ꝓcedēdū
primo inquirā aliqua circa actū vtēdi. ſcḋo
inquirā quoſdā articulos circa fruitionem
vie. tertio q̄ſdā circa fruitionē patrie. q̄rto
ſoluā q̄ſdā dubitatiōes. quinto dicā ad ra
tiōes p̄ncipales. Circa p̄mum de actu vtē
C
di erūt tres breues articuli. Primo eſt aſſi- Primi
gnāda differētia inter frui ꝛ vti. Scḋo vi- arti. di
dendū eſt an ſit actus volūtatis medius q̄ ſtinc.
neqꝫ ſit vti neqꝫ frui. Tertio an act⁹ volū- q̄ ē de
tatꝫ vtēdi ꝓprie accept⁹ ſit vn⁹ act⁹ volūta actu
tis: an aggrauatio pluriū actuū volūtatis. vtēdi.
Circa primū ſciendū eſt ꝙ tā frui ꝙ̄ vti Nota
ſignificāt actū volūtatis. triplicit autem bile pri
i volēdo ſe h₃ volūtas: q: aliqñ vult aliq̄d mum.
ꝑpter ſe: ita ꝙ ſi illud ſolūmō p̄ſentet̃ vo-
lūtati: cōplacet volūtati illud velle. ſicut ſi
aliq̄s clare videret deū: ꝑpter ſeipm dili-
geret: etiā nihil aliō a ſe diligeret: ſicut cōi
ter multi tenēt. Aliqñ tñ volūtas vult ali-
q̄d ꝑpter aliud tm̄. ita ꝙ ſi illud ſit volūta
ti p ſe p̄ntatū: ita ꝙ volūtas nō p̄ciperet
illud aliq̄ mō ordinari ad aliud q̄ꝺ diligit̃
volūtas illud nō diligeret. Vbi grā: hō di-
ligit ſanitatē: ꝛ cū p̄pēdit ꝙ amara potio
ordinata eſt ad ſanitatē: tūc diligit eā pro
pter ſanitatē: ita ꝙ̄ ſi potio amara eēt ap-
prehēſa a volūtate p ſe nō ſub intētione q̄
ſumit̃ ad ſanitatē ꝯſequēdā: volūtas eā nō
diligeret. ꝛ ideo potio diligit̃ a voluntate
ꝑpter aliud tm̄. Tertio mō pōt cōtingere
ꝙ volūtas diligit aliq̄d ꝑpter ſe ꝛ ꝑpter
aliud. verbi grā. aliq̄s diligit vinū propter
ſe. q: dulce deſiderat: vel addiſcat de nouo
ꝙ generat purū ſanguinē. ꝛ ſic ꝯſeruat ſa-
nitatē. ꝛ tūc incipit diligere illud tā ꝑpter
ſe ꝙ̄ ꝑpter aliud: ꝑpter. ſ. ſanitatē. Pri Scḋm
mus modus de iſtis tribus: videlꝫ ꝙ volū notabi
tas diligit aliq̄d ꝑpter ſe: pōt conſiderari le.
dupl̄r. Vno mō ꝙ abſolute diligit illud ꝑ
pter ſe. Alio mō ꝙ ſic diligat illud ꝑpter
ſe: ꝙ exiſtimet illud vt finē eſſe diligēdū a
volūtate. ꝛ hoc eſt diligere aliq̄d propter
finē vltimū. ꝛ iſte actus volūtatis vocatur
apud theologos frui: ſtricte ꝛ ꝓprie capiē-
do hoc verbū frui. Vnde Aug. p̄mo de do-
ctrina chriſtia. c. xxxviij. Dicimus nos ea re
frui quā diligimus ꝑpter ſe. Et infra. Si i
hereā ꝑmāſeris finē i ea ponēs letitie tue:
tunc vere ꝛ ꝓprie frui dicēdus es. Ceteri Tertiū
ꝯo act⁹ volūtatis dicunt̃ vti. ita ꝙ vti ſit notabi
amare aliquid propter aliud. hoc tñ cōtin le.
git dupl̄r. Quia vel vtrūqꝫ iſtorū ſit actu
volitū ꝛ vnū propter aliud: ꝛ tunc volun-
tas proprie vtitur illo quod propter aliud

diliat: ſiue amet illud tm̄ ꝑpter ſe ꝙ ꝑpter
aliud: ſiue amet illud ꝑpter aliud tm̄. Ali-
ter ꝯtingit vnū eſſe volitū actualiter: aliō
habitualiter. ſicut cōtingit ꝙ aliqs vtens
medicina nō cogitat actualr̄ de medicina
ſiue ſanitate: ſꝫ tm̄ habitualr̄: ⁊ tñ vere vti
tur medicina. ⁊ iſtomodo multi faciunt ele
emoſynas et opera miſericordie ꝑpter deū
⁊ tñ ꝓ tunc nō cogitant de deo: ſed cogita
uerunt ante. Ex his ptꝫ qd eſt frui ꝓprie
⁊ quid vti. qꝛ frui eſt ſumere aliquid in fa-
cultatem volūtatis propter ſe: ⁊ ſinē letitie
ſue in eo ponere. Uti eſt aſſumere aliqd in
facultatem volūtatis nō ꝑpter ſe finaliter
ſed propter aliud magis dilectū actu vel
habitu. Circa ſcōm articulū eſt querēdū

D Scōs articulus — videlꝫ vtrū ſit aliquis actus medius q nec
ſit frui nec vti. Dicit ꝙ ſic. quia aliqd pōt
diligi nō vt vltimus finis ſimpliciter: et ꝑ
cōſequens nō diligitur fruitione: nec etiā
Cōclo. — actualiter refert in aliud: ſꝫ diligit ꝑpter
ſe. ⁊ ſic hic nec eſt frui nec vti. Sꝫ cōtra
iſtā opinionē poteſt argui ex dictis beati
Contra concluſionem — Augu. ꝓmo de doctrina chriſti. c. vj. vbi in
quirit quomodo deus diligat nos: ⁊ qrit
vtrū deus fruatur nobis an vtat nobis. de
terminat ꝙ vtit nobis. ⁊ in arguēdo acci-
pit ſic. Si eñ nec fruit nec vtit: nō inuenio
quō diligat nos. hec eſt rō ꝑ quā probat ꝙ
vtitur nobis. ⁊ ſi ratio ſua valeat: videt ꝙ
Rñſio ad rationem — ois amor ſit fruitio vel vſus. ideo hoc cōce
do. Et quādo arguit ꝙ aliquid diligitur
ꝑpter ſe: ⁊ tamē nō vt vltimus finis: nec
etiā refertur ad aliud actualiter. concedo.
⁊ dico ꝙ talis dilectio eſt vſus: quādo res
diligit ꝑpter aliud habitualiter. nā nō re
quiritur ad vſum actualis relatio in aliud
magis dilectū: ſicut ſuperius dictū eſt: ⁊ iō
qñ dicitur: diligo hoc ꝑpter illud: ly ꝑpter
pōt dicere cauſalitatē act⁹ vel habitus. ⁊ ſi
E Tertius articulus. — ue ſic ſiue ſic: dilectio talis ē vſus. Quan
tum ad tertiū articulū rationabiliter pōt
dici ꝙ aliquādo ſunt duo actus: quorum
vnus qui eſt finis/cauſat aliū. ſicut cū vo-
lo ſanitatē primo ⁊ nō potionē: qꝛ neſcio
ꝙ eſt vtilis. ſi ſcio poſtea ꝙ eſt vtilis: tunc
poſſum eā velle. ⁊ illud velle cauſatur a ſa
nitatis volitione ſicut a cā partiali. ⁊ ſic ē
dicendū de deo ⁊ creatura diligenda ꝓ-
pter deū. Aliquādo autē eſt vnus actus ꝙ
homo habituatus ad diligendū proximū
ꝑpter deū: poteſt elicere vnum actum quo
vtrumqꝫ diliget. ⁊ ſic vno actu diligit crea
tura ⁊ deus: ⁊ eodem actu diligitur magis
ꝙ deus. Nūc videnda ſunt quedam cir-
F Quatuor difficultates notande. — ca fruitionē vie: vbi primo occurrunt qua
tuor difficultates cōmunes. Prima: vtrū
homo poſſit ex ſuis naturalib⁹ diligere de
um ſuper omnia. Secunda: vtrum deū ſu-
per omnia diligendum poſſit naturali ra-
tione demōſtrari. Tertia: an homo magis
teneatur diligere vnam perſonam diuinā
ꝙ aliā. Quarta: vtrū homo poſſit diligere
vnā perſonā diuinā non diligendo aliam. — Prima difficultas.
Circa primā difficultatem que eſt an ho
mo ex ſuis naturalibus ſine habitu ſup na
turali poſſit diligere deū ſup oia: id eſt ſine
gratia vel charitate: ⁊ in iſto articulo dico
duas concluſiones. Prima eſt affirmati- — Cōclo prima.
ua talis. homo poteſt ex ſuis ſolis natura-
libus diligere deū ſuper oia. Hanc conclu-
ſionē probo ſic. omne illud qd intellectus
humanus ex ſuis naturalibus pōt crede- — Probatur concluſio.
re eſſe ſumme diligendū: pōt ex ſuis natu
ralibus ſumme diligere: qꝛ irrationabile — Primo
oino videt ꝙ homo crederet aliqd eſſe ab
eo diligendū: ⁊ tñ ꝙ non poſſet illud ſum
me diligere: cū nihil ſit magis in poteſta-
te voluntatis ꝙ ipſa volūtas: vt habetur
iij. de libero arbi. ca. iij. ſed deus eſt hmōi
qꝛ intellectus humanus pōt eū credere ſi
ue veraciter ſiue erronee eſſe ſumme dili-
gendū: ⁊ hoc ex ſolis naturalibus. i. ſine
quocumqꝫ habitu ſupnaturali. ergo ⁊c.
maiorem ꝓbo. nam poſſibile eſt ꝙ aliqs
aſſentiat alicui narranti de deo: qꝛ ipſe eſt
creator omniū ⁊ ꝯſeruator cōtinu⁹ ⁊ opti
mus: ⁊ ꝑ ꝯñs ſumme diligendus. poſſibi-
le eſt ergo iſtū deū ſūme diligere: nec op₃
ꝙ aliquē habitū ſibi deus infundat. ergo
pōt eum diligere ſup omnia ſine habitu.
Secundo arguo ſub hac forma. homo — Scdo:
pōt ꝑ ſola naturalia diligere deū pluſqꝫ
iſtam rem: demōſtrādo ſortē: ⁊ pluſꝙ iſtā
rem: demonſtrando platonē. ⁊ ſic de alijs
rebus. ergo poteſt per ſola naturalia deū
diligere ſuper oia. ꝯñā ptꝫ: qꝛ antecedēs
⁊ ꝯñs ꝯuertunt. añs ꝓbo: qꝛ intellect⁹ pōt
dictare ꝙ de⁹ ē melior ꝙ ſortes ⁊ ꝙ plato
⁊c. ⁊ ꝙ tunc magis tenetur diligere deum.
ergo volūtas cū ſit libera: pōt illud bonū — Tertio
plus diligere ꝙ aliqd alioꝝ ⁊c. Tertio ar
guo ſic. homo poteſt ex ſolis naturalib⁹ vel
le deū eſſe deū: ⁊ nō aliud a deo eſſe deum:
ſit ergo talis ſic volens ſortes. ⁊ arguo ſic:
ſortes vult deo maximum bonum: ⁊ nul

li alteri a deo vult tantū bonū:ergo pl⁹di
ligit deū ꝙ̄ quodcūqꝫ aliud:igiť pōt deū
Quarto. naturaliter diligere ſup oīa. Quarto: qꝛ
homo errās poteſt diligere creaturā ſup
oīa:ꝛ frui creatura ex ſuis naturalib⁹; er-
go pari rōne frui deo. Si dicať ad iſta ꝙ
eoipo ꝙ homo dictat ꝙ vult diligere deū
ſup omnia:ꝛ incipit deum diligere: deus
infundit ſibi gratiam;ita ꝙ ſimul incipit
Replica. diligere quādo habet gratiam. Sed hͦ nō
impedit argumēta:qꝛ dato ꝙ deus nō fa
ciat hoc nec minus: tm̄ hō talis diligeret
deū ſuper oīa:ſicͬ de⁹ libere infundit gra
tiam:ergo poteſt omittere ne infundat:et
tunc ſtabit dilectio dei ſuper oīa in anima
Scḋa cōcluſio carēte quocūqꝫ ſupnaturali. Scḋa con-
cluſio eſt iſta. nullus homo pōt libere im-
plere preceptū de dilectione dei ſup oīa p
Probatur cōcluſio primo. ſola naturalia ſtāte lege que nūc eſt. Nec
cōcluſio ꝑbať. qꝛ lex iubet ꝙ actus cadēs
ſub ꝓcepto fiat in gratia ꝛ charitate: que
ſunt habitus ſupnaturales:ergo licet exi-
ſtens extra charitatem/ ſcꝫ carens habitu
infuſo diligat deū ſup oīa per ſola natura
lia:non tamē ſequiť ꝙ impleat preceptū
ad intētionē precipiētis. Et hoc eſt qḋ di-
cunt doctores: ꝙ homo pōt ſine gratia im
plere preceptū quātū ad ſubſtantiā prece
pti vel facti cadentis ſub ꝓcepto:nō tamē
quātum ad circumſtantiā facti:vel quātū
Scḋo. ad intētionē precipientis. Secundo ptꝫ
idem ex determinatione eccleſie in quodā
concilio. de cōſecratione diſtin. iiij. c. vlti-
mo. vbi habeť ſic. Qui dicit ꝙ ſine gratia
mandata dei poſſumus implere per libe-
rū arbitriū: anathema ſit. In ꝯtrariū fuit
hereſis Pelagianorū. ꝛ ideo licet de⁹ poſ-
ſit acceptare ad vitam eternā factū hoīs
ſine gratia:non tamē facit:ſed ſtatuit mo
dum:ſicut ſanctis patribus reuelatum eſt
ideo tenendū. Cōtra primam concluſio-
Cōtra primā concluſionem nem arguiť ſic:ſi ipſa eſſet vera:ſequiť iſta
concluſio: ꝙ magis diligēs deū minus di
ligať a deo:conſequēs eſt falſum:ꝛ contra
illud Prouer. viij. Ego diligentes me dili-
go. ꝛ cōſequentia ꝓbatur ſic. primo pono
Probatur cōſequentia primo ſic. aliquē q̄ acq̄ſiuit ſibi habitū diligēdi ex ſo
lis naturalibus:ꝛ accipio aliū exiſtentem
in gr̄a:nō habētem habitū acquiſitū talē.
tunc arguo ſic. primus pōt diligere deum
intēſius in hac hora ꝙ̄ ſecūdus; ponať in
eſſe:igiť ſcḋs minus diligit ꝙ̄ primus. et
tamē magis diligiť. ꝓbatur; quia ſibi da-
tur gratia ſicͬ:ꝛ ſi decederet: imediate ſal-
uaretur:ꝛ alius q̄ diligit deū ſup oīa ꝛ in-
tēſius eo: damnareť: quod videtur incōue
niens. Preterea ſi ſic: homo poſſet vitare Scḋo.
omne pctm̄ per ſola naturalia. ꝯn̄s eſt fal
ſum. ꝯn̄a ptꝫ: qꝛ ſi poteſt naturaliter dili-
gere deum ſuper oīa: ergo poteſt natura-
liter velle cōformare ſe pceptis diuinis p
omnia. ꝛ per ꝯſequens cū ita ſit ꝙ ipſe iſti
dictamini poſſit ſe cōformare: pōt vitare
omne pctm̄. ꝯſequēs eſt falſum. conſequē
tia ꝓbatur: qꝛ non videť veriſimile ꝙ ho-
mo velit ſe cōformare deo ſuper omnia:ꝛ
tamen ſimul cū voluntate iſta ſtante in eo
peccet. Preterea. ſi eſſet in naturali pote Tertio
ſtate hoīs diligere deū ſuper oīa: ꝛ hoc eſt
maximū mandatū; ſicut ptꝫ Mat. xxij. igi
tur in eius naturali ptāte eſſet obſeruare
aliq̄ minora:ꝛ ſic fruſtra ad hoc dareť gra
tia. ꝯn̄s falſum: qꝛ deus ꝛ natura nihil fa
ciūt fruſtra. Cōtra ſcḋam concluſionē ar Cōtra ſcḋam concluſionem
guiť ſic. dato ꝙ homo teneret obſeruare
preceptum in gratia: ſequitur ꝙ tranſgre
diens ꝓceptū de furto facto/ trāſgredereť
preceptū de homicidio. Nam iſte fur tene
tur hoc preceptū obſeruare: nō occides: et
per te nō ſolū teneť ad ſubſtantiam prece
pti: ſꝫ teneť ſeruare preceptū ī gratia. tūc
arguo ſic. hoc ꝓceptū eſt ꝙ ipē nō occidat
ꝛ ꝙ ipſe exiſtēs in gr̄a nō occidat: ſed ipſe
nō eſt in gr̄a: igiť nō obſeruat iſtud prece-
ptum: non occides. ꝛ ſic pōt argui de oī p-
cepto. Preterea. ſi ſic: ſequereť ꝙ peccās Scḋo.
vno peccato/ peccaret neceſſario infinitis
pctis mortalibus. ꝓbať: quia accipio tem
pus in quo ſortes peccat: ꝛ ſit a. tūc in pri-
ma parte ꝓportionabili ipſius a ſortes te
netur in gratia eſſe: ꝛ nō eſt: ğ peccat mor-
taliter omittendo ꝓ prima parte qḋ debe
ret habere in eadem. ꝛ in ſecūda eodē mo-
do nouo peccato. ꝓbo: qꝛ eq̄liter obliga-
tur pro ſecunda ſicut pro prima: igiť equa
liter delinquit: vel ſaltē mortaliter delin-
quit dimittendo pro ſecūda parte. ꝛ ſic de
tertia ꝛ q̄rta ꝛc. ergo peccat infinitis pec-
catis mortalib⁹ diſtinctis. Si dicať ꝙ eſt Rn̄ſio
vna omiſſio tm̄ continuata ꝛ vnum pecca Replica pͥma
tū omiſſionis: Contra. ſit omiſſio prima
ꝓ pte ꝓportionabili b: ꝛ ꝓ ſcḋa c: ꝛ ꝓ ter
tia d; tūc arguo ſic. quādo b eſt: c non eſt. ğ
peccās pctō b nondū peccat pctō c. ergo b
ꝛ c nō ſunt vnū peccatū. Preterea quan- Scḋa.
do b preteritū eſt; d poteſt caueri: ꝛ eſt fu-

turū:ſed b nō pōt caueri:nec eſt futurū.er
Tertia go nō ſunt vnū pctm̄. Preterea ſic dice-
rē ꝙ omittēs ꝑ totā vitā ſuam:non pecca-
Quarta. ret niſi tm̄ vno pctō omiſſionis. Preterea
ſi ſorteo in prima pte ipſi⁹ a cōmitteret b:
⁊ ī ſcda ꝯtereret ⁊ peniteret:⁊ ī tertia pec
caret ⁊ omitteret omiſſione d. tūc manife
ſtum eſt ꝙ b ⁊ d nō ſunt vnū peccatū: ſed
non min⁹ grauiter peccat mō ꝙ̄ tūc:ergo
nūc peccat vel vno peccato infinite graui
tatis: vel infinitis peccatis mortalibus.
Tertio arguit̄ ꝯ ꝯcluſionem. Preterea ſi iſta cōcluſio ſit vera:ſeqtur ꝙ
peccās mortaliter ⁊ exiſtēs in pctō morta
li/ꝑ omni tpe quo poſſet penitere ⁊ nō pe
niteret:ipſe incurreret nouū peccatū mor-
tale ꝯn̄a pꝫ:qꝛ omni tempore tenet̄ eſſe in
Quarto ꝯ cō cluſionem. grā ⁊ penitere:ergo quicūqꝫ omittit peni
tere cū poſſet:peccat nouo pctō.ꝯn̄ videt̄
multū difficile. Preterea.ſi illa cōcluſio
foret vera:ſeqret̄ ꝙ teneremur ad aliquid
qđ nō eſt in ptāte noſtra.ꝯn̄a tenet:qꝛ te-
neremur ad gratiā que nō eſt a nobis:ſed
a ſolo deo.ꝯn̄s falſum videt̄:qꝛ tūc obliga
Ad primū cōtra primā cō cluſionem. remur vltra poſſe. Ad primū qn̄ arguit̄
cōtra primā cōcluſionē:⁊ deducitur ad h
ꝙ magis diligens deū min⁹ diligeretur a
deo ⁊c.poteſt dici ꝙ nec ꝯn̄a valet:nec cō
ſequens eſt īpoſſibile.⁊ ad ꝓbationē ꝯn̄e:
b exiſtēs in charitate min⁹ diligit deū ꝙ̄
a carens charitate:qꝛ de⁹ in illo carēte cau
ſat ī nō charitatē.⁊ſilr ſi decederet:illū btī
ficaret:⁊ alium ſi decederet/damnaret: er
go magis diligit minus diligentem. dico
ꝙ iſta ꝯn̄a nō valet:deus infundit chari-
tatē iſti:vel auget ſeu cōſeruat in iſto ſcꝫ
a charitatem:⁊ in b non:ergo magis dili
git a ꝙ̄ b:qꝛ capio vnū preſcitū ad mortē
eternam exiſtentem in gratia:⁊ aliū prede
ſtinatum exiſtentē in peccato mortali:iſtū
plus diligit: manifeſtū eſt:qꝛ iſti vult ma
ius bonū ſcꝫ vitam eternā:⁊ tm̄ nullā cha
ritatem ſibi dat.Similiter non ſequit̄ for
maliter:ſed vt nunc tm̄:iſte caret charita-
te:ergo ſi decedat/damnabit̄. nā non in-
cludit cōtradictionem ꝙ deus hoīem ſine
charitate beatificet.Silr nec iſta ꝯn̄a va-
let:deus damnaret a/ſi modo decederet:
⁊ deus beatificaret b/ſi modo decederet:
igitur deus nūc plus diligit b ꝙ̄ a. Nam
ꝙ modo plus diligit b ꝙ̄ a nō ſequitur:ſꝫ
bene ſequitur ꝙ deus magis diliget b ꝙ̄
a.Inſtātia patet:ſi b ſit predeſtinatus exi
ſtens in peccato mortali;⁊ a preſcitus exi-
ſtens in gratia:tunc iſta cōditionalis ſm
legem ſtatutā eſt bona:deus damnaret b
ſi modo decederet.⁊ tamē certum eſt ꝙ de
us nō plus diligit b ꝙ̄ a:qꝛ ipſi b preordi
Reſpō ad ꝯn̄s nat vitam eternā:⁊ ipſi a nō. Secundo
dico ꝙ conſequens non eſt incōueniens.
videlicet ꝙ minus diligēs deum plus dili
gatur a deo.nam de facto verū eſt in exē-
plo poſito de preſcito exiſtente in gratia
⁊ predeſtinato exiſtēte in peccato mortali.
Silr ꝑdeſtinat⁹ dormiēs quādo non dili-
dilectō accipit̄ dupl'r. git deū:plus diligit̄ a deo ꝙ̄ preſcitus in
gratia ſumme diligens deū. Ad aucto-
ritatē ſcripture Prouer.viij.Ego diligen-
tes me diligo.dico ꝙ diligere accipit̄ eq-
uoce in ſcriptura.Uno mō ꝓ actu vel pro
motu volūtatis in deū:quo volūtas vult
deo bonū.Alio modo diligere deū vocat̄
in ſcriptura perſeueranter viuere ſecundū
mādata diuina.iuxta illud.Qui audit mā
data mea:⁊ ſeruat ea ⁊c.Primo mō loquē
do de dilectione:nō opꝫ ꝙ qui magis dili
git deū:magis diligat̄ a deo:imo chriſtus
plus dilexit Petrū qn̄ negauit eū:ꝙ̄ vnqꝫ
fecerat Iudā:etiam qn̄ optime ſe habuit.
Secūdo modo verū eſt ꝙ qui magis dili-
git:ideſt qui melius ꝑſeuerāter viuit:ma-
Ad ſecundū. gis diligitur a deo. Ad ſcdm quādo ar
guitur:ſi homo ꝑ ſola naturalia diligeret
deū ⁊c.ergo ⁊c.conſequētia nō valet.ꝓbo
qꝛ nō pōt vitare originale peccatum. ſimi
liter ꝯn̄s nō eſt incōueniens:qꝛ licꝫ nūc de
facto non poſſit homo vitare ſine gratia:
poſſet tm̄ ſi deo placeret/aliter ſtatuere.et
ſm legem ſtatutā credim⁹ ꝙ talis homo
qui audiens loqui de vna re que eſſet crea
trix ⁊ gubernatrix omnium:⁊ eam ſumme
diligeret:deus ei ꝓuideret de via ſalutis:
⁊ infunderet ſibi grām:etiā ſine baptiſmo
Ad tertium. vel alijs ſacramētis. Ad tertiū qn̄ argui
tur ꝙ tunc poteſt homo ⁊c. Dico ꝙ hoc
nō includit cōtradictionē.⁊ quādo argui
tur.igitur fruſtra datur gratia.negat̄ cō-
ſequētia.nā placet deo:et ideo nō eſt fru-
ſtra.alioquin omnia forent fruſtra. Nam
ideo ſunt quecūqꝫ ſunt:qꝛ deo ſolūmodo
placent vt ſint:⁊ ſi aliquid eſſet quod deo
Ad primū argu. ꝯ ſecūdā cō cluſionem. non placeret:fruſtra eſſet. Ad primum
argumentum contra ſecundā concluſionē
factū quādo arguitur ſic dato ⁊c.pōt dici
ꝙ conſequens eſt diſtinguendum:eo ꝙ
tranſgredi preceptum poteſt dupliciter
accipi. Uno modo; ſtricte et proprie

Tranſgreſſio pcepti accipiť dupľr. Alio modo large ⁊ extēſiue. pmo modo ne
go ꝯñam: qꝛ pꝛopꝛie tranſgredi eſt facere
libere ſubſtantiā actus ꝓhibiti per pꝛece-
ptū: vel omittere ſubſtātiā actus impoſiti
ſub pꝛecepto. actus aūt cadens ſub hm̄ōi
pꝛeceptiōe: non occides: alius eſt oīno ab
actu ꝓhibito ꝑ iſtud pꝛeceptū: nō furabe-
ris. ⁊ ideo tranſgrediēs vnū: nō neceſſario
tranſgrediť alterū: pꝛopꝛie loquēdo ⁊ ſtri
Scḋo. cte de tranſgreſſione pꝛecepti. Alio modo
accipiť trāſgredi pꝛeceptū large: qꝛ ſi pꝛe-
cipiť a deo ꝙ circūſtātia cuiuſlibet obſer-
uationis ⁊ impletionis pꝛecepti ſit in gra
tia: ideo carens gratia non obſeruat aliqḋ
pꝛeceptū ſm circūſtātias debitas: ⁊ ideo
large loquēdo tranſgrediť quodlibet pꝛe-
ceptū: ⁊ tranſgrediť circūſtantiā incluſam
R ſub quolibet pꝛecepto. ſic cōcedo ꝙ q̄ deli
Ad ſe- quit in vno: factus eſt oīum reus. Ad ſe
cundū. cundū qñ dicit ꝙ ſi homo teneť ad obſer-
uantiā pꝛeceptoꝝ in gratia: igitur peccās
moꝛtaliter ꝑ vnā hoꝛam: peccaret peccatis
infinitis: qꝛ in pma parte ꝓpoꝛtiōabili te
neť eſſe in gratia ⁊ nō eſt: ergo ibi eſt a'ia
omiſſio. ⁊ ſic in ſcḋa ⁊ in tertia ⁊c. Dic pōt
dici ꝓpoꝛtionabiľr ꝙ ꝯcluſio eſt cōceden-
da in caſu. qꝛ ſi teneret de volūtate ꝙ poſ
ſet habere ſubitū actū: hoc eſt in inſtāti: ⁊
in quolibet inſtanti nouū actū: vel in tpe
minoꝛi ⁊ in minoꝛi: igiť in infinitū ex deli
beratione: ꝯcluſio foꝛet vera maxie in pec
cato omiſſionis: qꝛ ꝓ infinitis tpibus vel
inſtātibus omitteret illud qḋ dꝫ habere.
Tenēdo tñ ꝙ voluntas ſucceſſiue habeat
actū ſuū: ita ꝙ volitio cauſeť in voluntate
partibiliter: ſicut caloꝛ cauſať in ligno: lo-
quēdo de partibus intēſionis: tūc non eſť
dare pꝛimū inſtans in quo volūtas vult:
ſꝫ cōtinue eſt alia volitio. ⁊ lꝫ ſit dare pmū
inſtās in quo hec volitio eſt: nō tñ eſt da-
re pꝛimū inſtans in quo voluntas illa ma
le vult. ideo ſicut in alteratione continua
eſt dare infinitas foꝛmas ⁊ remiſſioꝛes foꝛ
ma in vltimo gradu terminante alteratio
nē: ⁊ ꝑ ꝯñs infinitas albedines remiſſas
dealbatione ꝯtinua: ita etiā in hac volitio
ne ꝓducta partialiter eſt dare volitiones
infinitas remiſſioꝛes. ⁊ tñ quelibet illarū
fuit pctm̄ moꝛtale. nec eſt dare minimum
pctm̄ moꝛtale qḋ iſte cōmiſit eligēdo hanc
volitionē: imo ſunt infinita peccata moꝛ-
talia: que ſunt tm̄ pꝛeter vnius peccati moꝛ-
talis. ⁊ ſic in actu cōmiſſionis committēs
cōmittit pctā infinita. ⁊ ideo ꝑ has vias
ꝯcluſio ad quā deduciť / nō eſt inconueniēs.
qꝛ tñ argumētū nitiť ꝓbare ꝙ omittēs ꝑ
hoꝛā peccat infinitis omiſſionibus: pōt di
ci ꝙ hoc pōt intelligi dupľr. Uno modo
ꝙ peccet infinitis omiſſionib⁹ cōcomitāti peccās infini-
bus. ⁊ ſic dicať ꝙ nō eſt verum. cuius cau tis pec
ſa eſt: qꝛ ſtat aliquā partē ꝓpoꝛtionalem catū pt
eſſe ita paruam in qua nō pōt reſiſtere nec itelligi
reſipiſcere nec penitere. ſꝫ cōcedo ꝙ omni dupľr.
tpe ꝓ quo pōt penitere añ finē hoꝛe ⁊ non
facit: peccat moꝛtaliter nouo pctō omiſ-
ſiōis ſic dicto. i. nō cōcomitāte alteri. Alio
modo poteſt intelligi ꝙ peccet in hac ho-
ra peccatis infinitis vel omiſſionibus in-
finitis cōcomitantibus: ⁊ ſic ꝓcediť cōclu-
ſio ꝙ in pꝛima medietate hoꝛe peccat vna
omiſſione: ⁊ infinities poſſet accipere par-
tem equalē iſti medietati differētē ab iſta
medietate partialiter ⁊ nō totaliter. eodē
mō dicēdū ē de illis omiſſionib⁹. ⁊ ſic ſunt
in omni pctō omiſſionis omiſſiones infi-
nite: qꝛ infinities iſte omiſit qḋ debuit fa-
cere. Et peccare peccato omiſſionis nō eſt
aliud niſi facere ꝙ ita ſit ſicut ꝑ hāc deno-
tať: iſte infinities omiſit qḋ debuit. Tūc Ad pꝛi
ad pꝛimā foꝛmā qñ arguiť ſic. ſit omiſſio mā re-
ꝓ pꝛima parte ꝓpoꝛtionali b: ꝓ ſecūda c: plicam
pꝛo tertia d. tunc b c d ſunt totaliter pecca
ta diſtincta. igiť ⁊c. Poteſt dici ꝙ ante fi-
nem hoꝛe eſt aliqua pars pꝛopoꝛtionalis
ita modica: ꝙ in pꝛimo inſtanti illius non
pōt incipere penitere. ⁊ per totā talem ho
ram peccat peccato antiquo: ⁊ nō nouo. ⁊
cum infinite ſint tales partes ꝓpoꝛtiona-
les in hac hoꝛa: ſequiť ꝙ non ſm oēs par-
tes ꝓpoꝛtionales in hac hoꝛa ſunt diſtin-
cta pctā omiſſiōis. ⁊ ſic poſſet dici ad illas
quatuoꝛ breuēs foꝛmas: quibus ꝓbať ꝙ
ſingulis partibus ꝓpoꝛtionabilibus coꝛ-
reſpōdēt peccata omiſſionis diſtincta foꝛ-
maliter. Ad tertium argumētū cōtra ſe Ad ter
cundā cōcluſionē quādo arguiť: ꝙ tūc exi tiū con
ſtens in pctō moꝛtali ⁊c. cōcedo. ꝯcluſionē tra ſecū
ſm intellectū pꝛius dictū ad alias foꝛmas dā ꝯclu
Ad quartū qñ arguiť: tunc teneť hō ad ſionem.
aliqḋ ⁊c. Rñdeo ꝙ eſſe in poteſtate hoīs R
accipiť dupľr. Uno modo complete ⁊ ꝑ Ad qr-
fecte. Alio modo diſpoſitiue. Poteſt igitur tū. Eſſe
homo in aliquam operationem per vſum i ptāte
bonum liberi arbitrij: qua diſpoſitione exi hoīs ac
ſtente in homine / deus infundit ſibi gra- cipitur
tiam. ⁊ ſic aliquo modo habem⁹ gratiam dupľ

in noſtra ptāte: videlꝫ diſpoſitiue ꝛ incom
plete: nō tñ pfecte ꝛ effectiue. ſilr pꝫ p pħm
Cōtra hoc poſſum⁹: qđ p amicos poſſum⁹. Sed
ſol. ad ꝯ iſtam cōcluſionē qua dicitur ꝙ oīs act⁹
ſcđꝫ ar. peccati mortalis eſt infinita peccata mor-
ꝯ ſcđaꝫ talia: qꝛ oīs volitio mala eſt infinite male
ꝯcloñē volitiones: qꝛ ꝗ per vnā horā habuit malā
volitionē: habuit infinitas malas volitio-
nes. Et ſilr oīs omiſſio pcti mortalis eſt in
Argui finite omiſſiones. Arguit̃ primo ſic: ſit a
tur pri vnū pctm̃ mortale: ꝛ b aliud qđ non ſit ps
mo. ipſius a: ꝛ c tertiū diſtinctū totalr ab vtro
ꝗ: tunc ſic: a pctō correſpondet pena infi-
nita extenſiue: igit̃ a ꝛ b corrñdet maior pe
na infinita. ſed non extenſiue ptꝫ: qꝛ nulla
pōt eſſe maior extenſiue pena infinita extē
ſiue. ergo a ꝛ b correſpōdet maior pena in-
tenſiue ꝙ̄ ſoli a. ergo adhuc correſpondet
maior a b c ꝙ̄ ſoli a. ꝛ nō extēſiue: ꝗ intēſi-
ue. ꝗ infinitis pctīs mortalib⁹ correſpōdet
pena infinita in infinitū maior pena corre
ſpōdenti ipſi a intēſiue. ꝗ ſi iſte peccās pec
cat infinitis pctīs mortalib⁹: ipe meret̃ pe
nā infinitā intēſiue: qđ eſt impoſſibile etiā
deū ſibi dare. ꝛ p ꝯñs ſi ꝯclō data ſit vera:
ſequit̃ ꝙ oē pctm̃ mortale meret̃ penā eter
Scđo nā infinitā intēſiue. Scđo ſic. nullū infi
nitū eſt mai⁹ alio infinito vel eſſe pōt: ſm
cōmentatorem. j. phyſicoꝝ. igit̃ ſi in omni
pctō ſint infinita pctā multa: nulla multi-
tudo pctōꝝ eſt maior alia: nec aliqđ pctm̃
Tertio maius alio. ꝯñs eſt falſum. Tertio ſequi
tur ꝙ toties peccauit Adā: ꝗ nō legit̃ pec
caſſe niſi ſemel: ꝛ tot pctā cōmiſit quot cō-
miſit Nero vel Judas: vel vnus alius ꝗ ad
didit pctā peccatis p ꝗnquaginta vel ſexa
Quar- ginta annos. Quarto ſequeret̃ ꝙ pctm̃
to. occidētiū chriſtū ſciēter/nō foret graui⁹ ꝙ̄
ſimplex furtū vl̄ mēdaciū mortale: vt vide
tur. ꝯñs ē falſum ꝛ ꝯ Anſ. ꝗ. cur de⁹ hō. c.
xiiij. vbi dic̄ ꝙ nō ſolū occiſio chriſti: ſꝫ leſio
ſola chriſti excederet oīa pctā mūdi cogita
Quīto bilia. Quīto. ſit a vltimū inſtās terminās
alterationē: tūc ſortes in infinitū grauius
peccat in a ꝙ̄ qñ inceperit peccare: igitur
Rñſio peccat pctō infinite grauitatis. Ad iſta
ad pri- pōt dici tenēdo ꝙ oē pctm̃ cōmiſſionis eſt
mum. mala volitio: ꝛ oē pctm̃ omiſſiōis eſt mala
omiſſio volēdi qđ hō dꝫ velle p tpe p quo
omittit. ꝛ tūc ꝯñter dici pōt ꝙ cū mala vo
litio pducat̃ ſucceſſiue in volūtate: pducit̃
p alterationē. ꝛ cū oīs alteratio ſit infinite
alterationes: vel ſibi infinitas alteratiōes
cōtinuet: hic erūt infinite male volitiones
pducte: anteꝙ̄ a pducat̃. ſit a vna volitio
pducenda. dici tñ pōt ꝙ hoc nō obſtāte: lꝫ
a pducat̃ per alterationē: tñ a pōt mane-
re in volūtate alteratiōe terminata: ita ꝙ
a ꝯſeruet̃ in volūtate ſine intēſione ſiue re
miſſione ſui. ꝛ ſm modū loquendi Ariſto.
de formis ī actu a erit in actu volitio: ꝛ oīs
volitio ꝗ preceſſit ꝛ nō māſit niſi p inſtans
ſine additione alterius gradus adueniens-
tis p alterationē: diceret̃ apud eū volitio
in potētia: qꝛ apud Ariſto. nulla forma eſt
forma in actu illa que manet p tpꝰ: ſic ꝙ
de ea nihil deperdat̃: nec illi aliqđ addat̃.
ꝛ ideo ſm ſuū modū legendi nō forent in-
finite volitiones in potentia: ꝛ vna tantū
in actu. ſic ꝯſilr iſte peccauit infinitis pec-
catis in potentia: ꝛ vno pctō in actu. ꝛ hoc
dici deberet in peccatis poſitiuis: que ſunt
peccata cōmiſſionis. Tunc ad argumentū
qñ arguit̃. ſit a vna ps peccati: ꝛ b alia: ꝛ c
tertia: ꝛ tunc a ꝛ b deberet̃ maior pena ꝙ̄
a tantū ꝛc. dici pōt ꝙ ſi a ꝛ b ꝛ c ſint pecca
ta diſtincta totaliter ꝯ partes vnius pecca
ti: cuilibet eoꝝ debet̃ infinita pena extenſi
ue. ꝛ oībus ſimul pena maior ꝙ̄ vni de il-
lis preciſe: ſi ſint pctā talia. Ad ſcđm ar- Ad ſe-
gu. iuxta ſuperius poſita ꝯcedo ꝯñs: qꝛ in cundū.
omni multitudine pctōꝝ ſunt infinita: et
infiniti ad finitū nulla eſt proportio: ideo
vna multitudo pctōꝝ eſt īfinita pctā mor
talia. quecūꝗ fuerint: puniet̃ pena infi-
nita extenſiue: ſed illa pena erit acerbior ꝛ
amarior vni pctō ꝙ̄ alteri: ſm qđ pctm̃ eſt
graui⁹. Nec valet ꝯña: a pctm̃ eſt pctā infi
nita: ꝛ b eſt infinita pctā: igit̃ a ꝛ b ſunt in
finita pctā ꝛ eque grauia. ſicut nec valet
hec: ſortes habet infinitas malas volitio-
nes ad occidendū platonē: ꝛ cicero hꝫ infi
nitas malas volitiones ad ſummū ponti-
ficē occidēdū: ꝗ ſortes ꝛ cicero peccāt eque
grauiter: concluſio de forma nō valet. Vñ
ꝯñter dico ꝙ vnū pctm̃ nō eſt maius alio:
ſic ꝙ bis debet̃ pena extenſiue maior. ſed
vnū eſt graui⁹ alio. ꝛ ideo pena extēſiue in
finita tolerabilius affliget vnū peccatorē
ꝙ̄ aliū. Ad tertium qñ arguit̃. ſi ſic ergo Ad ter
toties peccauit Adam ſicut Nero ꝛc. dico tium.
ꝙ iſta de vi vocis nō valet. nā ex hoc impli
catur ꝙ Adā Nero ꝛ Judas peccauerūt in
finities: ſꝫ nō habeo dare p nūc iſtā: quili
bet iſtoꝝ infinities peccauit: ꝛ per ꝯñs in-
ter pctā iſtoꝝ non cadit cōparatio; quā tñ

ponunt ſic arguentes. ⁊ ideo nõ ↄcludit ar
gumētū. ⁊ põt vlterius dici ꝙ ꝓpter hoc
dicit Adã ſemel peccaſſe:qꝛ forte pctã ſua
fuerūt omiſſiões:omittendo qḋ debuit fe
ciſſe iuxta mãdatū dei:ſiue cõmiſſiões cõ
mittendo ↄ dei volūtatē per iobediētiam.
iſta duo pctã ſimul ⁊ vno noīe pñt noīari.
Cõtra reſpõ. videlꝫ ſupbia. Sꝫ cõtra. pono pctm̃ ſortis
qui aliquo graui pctõ peccauit diſtincto ꝑ
ſcripturas. ⁊ arguo ſic. ſoꝛ. ſemel peccauit
tãtū:ġ nõ ſepties.ↄña pꝫ. ⁊ ↄña eſt verū
ex iam dictis. qꝛ oīa illa vno noīe nomiat
Auguſtinus ſupbiã. ⁊ vniuerſalr̃ oīa redu
Rñſio. cunt ad ſupbiã. Dicēdū ꝙ iuxta intellectū
datū de tãtū ſemel peccare:ↄña iam nõ va
Ad q̄rtum. let.nã ſic ſtãt ſimul ꝙ ſortes tãtū ſemel pec
cet:⁊ tñ infinita cõmittat ⁊c. Ad quartū
nego ↄñam. bene volo ꝙ peccatū occiden
tiū chriſtū nõ maiꝰ fuit furto vel mēdacio
mortali:ſed fuit grauiꝰ. Cõtra. hoc qḋ di
ctū eſt prius eſt falſum. ſ. ꝙ pctã mortalia
nõ poſſunt cõparari adinuicē ſm̃ ſimilitu
dinē maiorē vel minorē:ſꝫ in hoc ſunt ad
Ad q̄ntum. inuicē cõparata:ꝙ vni deberet grauior ꝑ
ticipatio pene q̄ꝫ reliquo. Ad q̄ntū ⁊ vl
timū q̄ñ arguit ſuppoſito caſu ⁊c. ſortes ĩ
infinitū grauius peccat. etiã nego ↄñam.
qꝛ ꝑ ãtecedēs nihil aliud denotat: niſi ꝙ
põt eſſe ꝓceſſus in infinitū in cõmiſſione
pcti grauioris:qꝛ in aliqua parte alteratio
nis dicte hec fuit ſꝫa:pctm̃ ſortis nõ eſt ita
graue quin poſſit eſſe duplo grauius: nec
in duplo q̄n poſſit eē ĩ triplo ⁊ quadruplo
⁊ ſic in infinitū. Unde infinitū tenet ſynca
thegoreumatice a ꝑte ſubiecti: ⁊ denotat
ꝓceſſum in infinitū:⁊ ex hoc nõ ſeqͣtur ꝙ
ſortes in a peccat pctõ infinite grauitatis:
qꝛ ex ꝓceſſu in infinitū nū q̄ꝫ ſeqͣtur ſtatꝰ:⁊
illud ↄña ponit ſtatū:ſed tñ bñ valet ↄña:
ſi ly infinitū teneretur cathegoreumatice
a parte predicati:ſed antecedens eſſet tunc
falſum ⁊ ↄñs ſimiliter. cū iſta reſponſione
ſtat ꝙ in a põt eſſe vera:ſortes cõmiſit infi
nita peccata:quorū vnum eſt grauius alio
M in infinitū;tamen eſt accipere vltimū gra
Scḋa difficultas. uius. Secūda difficultas circa fruitionē
de deo habendã a viatore / eſt:an deū eſſe
ſup oīa diligendū poſſit naturali ratione
Cõcluſio. i. demõſtrari:vbi dico duas cõcluſiones. Pri
ma eſt:hec cathegorica nõ põt naturali ra
Cõcluſio. ii. tione ꝓbari:deus eſt diligendus ab hoīe
ſuper omnia. Scḋa eſt:hec hypotheti
ca ſiue conditionalis põt naturali ratione
ꝓbari:ſi deus eſt:deus eſt ſup oīa diligen
dus ab hoīe. Probat prima ſic. non põt
Probatur prima concluſio. demonſtrari ꝙ ita ſit in re ſicut per hãc de
notat:deus eſt. ergo nõ põt demõſtrari ꝙ
ita ſit in re ſicut denotat per iſtã:deꝰ eſt ſu
per omnia diligendus. ↄña pꝫ: qꝛ ſequit
formaliter:deus eſt ſuper oīa diligendus:
ergo deus eſt. cum ergo ↄña ſit formalis:
non põt demõſtrari aña naturali ratione.
Aſſumptum probat. videlꝫ ꝙ hec nõ poſ
ſit demõſtrari naturali ratione:deus eſt. qꝛ
ſola fide tenet. Ad hebre. xi. Credere opor
tet accedentē ad deū:quia eſt:⁊ inquirenti
bus ſe remunerator ſit. Idē pꝫ inductiue
ex ſufficientia rationū q̄ ad hoc inducūtur
Prima ſic. Nulla ꝓpoſitio affirmatiua ⁊
cathegorica cuius ſubiectū eſt iplicatiuum
Probatur aſſūptū primo. falſi eſt propoſitio vera:ita nulla ꝓpõ ca
thegorica affirmatiua cuiꝰ ſubiectū ē ipli
catiuū crediti eſt naturaliter euidens: vel
põt eſſe naturalr̃ euidēs:ſed hec ꝓpõ / deꝰ
eſt ſup oīa diligendus:eſt ꝓpõ cuiꝰ ſubie
ctū eſt implicatiuū cuiuſdã maxime credi
ti:ſicut iſtius / deꝰ eſt ſummū bonū:⁊ iſtiꝰ
deꝰ eſt. ergo hec ꝓpõ / deus eſt ſup oīa dili
gendus:nõ põt eſſe naturaliter euidens.
Maior pꝫ. qꝛ ſicut hec eſt falſa: homo eſt
hõ. vel homo eſt animal rationale mortale
ſi nullus eſſet homo. Et hec ſimilr̃:aſinꝰ cur
rit:ſi nullus aſinus ſit. ita hec ꝓpõ eſt me
re credita:deus eſt prima cauſa. deus ē pri
mus motor:⁊ ſic de alijs. Minor oſtendit
videlꝫ ꝙ hec ſit implicatiua crediti:deꝰ eſt
ſuper oīa diligendus ab homine. patet:qꝛ
ſi ponatur oratio exprimēs quid nominis
loco iſtius termini deꝰ:propoſitio erit im
plicatiua vnius crediti. ſicut ſi dicatur ſic:
deus eſt ens infinitū. ⁊ multo magis ſi po
natur cõceptus quē habet chriſtianus de
iſto termino deus. Secūda cõcluſio:que N
Scḋa ↄcluſio eſt ꝙ hec cõditionalis põt eſſe euidens:ſi
deus eſt:deus eſt ſup oīa diligēdus. ꝓbat
Probatur concluſio. prefixo ſignificato iſtius vocabuli deꝰ:⁊cõ
ceptu quē nos chriſtiani habemꝰ de eo:vi
delꝫ ꝙ ſit vnū intelligibile creans ⁊ cõſer
uans libere oīa:ad cuius nõ eſſe ſequit nõ
eſſe oim̃:ſine quo nihil poſſumus: ⁊ cetera
vocabula q̄ de deo credimus ⁊ cõcipimus
intelligi ſeu includi in ſignificato huius vo
cabuli deꝰ. tūc põt argui ſic. Illud ē ab ho
mine ſumme diligendū:qḋ ſcitur ab eo eē
ſumme bonū ipſi homini:ſed ſi iſta ſciatur
ab homine / deus eſt;ſicut ꝙ illud eſt quod

eſt ſumme bonū homini. ergo ſcit ꝙ illud
O eſt qđ eſt ab homine ſumme diligendum.
Tertia difficultas. Tertia difficultas: an homo magis dili-
gere teneat vnā pſonā in diuinis ꝙ̄ aliam
puta patrē vel filiū vel ſpiritūſanctū. Et hic
Concluſio .j. poſſunt dici due cōcluſiones. Prima ē: ꝙ
nō teneor diligere magis vnā pſonā in di-
Secunda concluſio. uinis ꝙ̄ aliam. Secūda eſt: ꝙ ꝓpter ali-
quā cauſam teneor diligere vnā pſonā pro-
Secunda concluſio. pter quā nō teneor diligere aliā. hoc eſt ꝙ
tales ꝓpoſitiones ſunt vere: diligo filium
ſz opi. aliquorū. ꝓpter hoc: nō diligo patrē propter hoc. ſic
ut diligo filiū: q2 redemit nos: ⁊ nō dili-
go patrē: q2 redemit nos. ſed iſta ꝯcluſio ſe-
cūda nō eſt ſufficienter ꝓbata. Nā licet di-
ligā filiū: q2 redemit me: vel q2 paſſus ē ꝓ
me ⁊ mortuus: tñ ex eadē cauſa qua diligo
filiū: ſcȝ q2 redemit me: diligo cōſequenter
patrē ⁊ ſpiritūſanctū. q2 quātum operatus
eſt filius ad redemptionē meā: tantum ibi
operati ſunt. Licȝ ergo ſcđa cōcluſio nō ſit ſuffi-
cienter ꝓbata ꝓpter actū redēptionis: vi-
Probatur ſecunda concluſio. detur tñ ꝙ poſſit ſic ꝓbari. Iſta cōſequen-
tia eſt bona. diligo hanc humanitatē chri-
ſti: ergo diligo hunc hoīem. ꝓbatur cōſe-
quētia. q2 ſeqtur: diligo hanc humanitatē
ꝗ hec humanitas diligit a me. igit ille hō
diligitur a me: alioquin nō fieret cōicatio
idiomatū. nūc ſeqtur: illa hūanitas morie-
batur. ergo filius dei moriebatur. qđ tñ eſt
falſum. agitur de primo ad vltimū diligo
hanc humanitatem: ergo diligo filiū dei:
ſed iſta cōſequētia nō valet: diligo hāc hu-
manitatē: ergo diligo patrē. ſicut nō ſequi-
Reſponſio ad probationem concluſionis. tur: hec humanitas eſt paſſa: ergo pater ē
paſſus: ſed filius. Sed adhuc videt ꝙ iſtđ
nō ſufficiat: q2 ſequit: diligis hāc humani-
tatē: ergo diligis filium dei ꝑ ꝯmunicatio-
nē idiomatū. Et ſeqtur: diligis filium dei
ergo diligis deū. ⁊ vltra. ergo diligis trini-
Opinio doctoris. tatem: quia trinitas eſt deus. Propter hoc
dico ꝙ ſcđa concluſio eſt falſa: ⁊ ſua oppo-
ſita eſt vera. videlicȝ hec: propter nullā cau-
ſam teneor diligere vnam perſonam diui-
nā/ propter quā nō teneor diligere quālī-
bet pſonā diuinā. ꝑ alias tñ ꝓpōnes tali-
as exprimitur eadem cauſa diligendi in cō-
paratione ad diuerſas perſonas. ſicut cum
dicit: diligo filiū: q2 redemit me: ⁊ non pa-
trē: q2 redemit me: ſȝ q2 filius redemit me:
⁊ ſic de ſpiritusancto. Prima autē cōcluſio
vera eſt: videlicet/ nō teneor magis dilige-
re vnam perſonam ꝙ̄ aliā: quia eadē boni-
tas eſt omniū: ⁊ omnis cauſa propter quā
debeo diligere vnā perſonā: eſt cauſa pro-
pter quā debeo diligere aliā. Quarta dif- P
Quarta difficultas. ficultas circa fruitionē viatoris eſt: an via-
tor poſſit frui vna pſona nō fruendo alia.
⁊ videt mihi ꝙ nō. q2 ſic̄ impoſſibile ē cuili-
ꝙ Marc⁹ Tullius ſint noīa eiuſdē: ⁊ ego
neſciā hoc: ſȝ tātū ſcio ꝙ hec pſona vocat
Marcus: impoſſibile eſt ꝙ hec ſit vera: dili-
go Marcū: quin hec ſit vera: diligo Tulliū
⁊ ſimiliter eſt īpoſſibile ꝙ hec ſit vera: dili-
go deū: quin hec ſit vera: diligo trinitatē:
⁊ diligo patrē ⁊ filiū ⁊ ſpiritūſctm: eodem
mō īpoſſibile eſt ꝙ hec ſit vera: diligo filiū
qn hec ſit vera: diligo deū ſic formata: q2 ſic
ſemꝑ intelligo: licet nō exprimā: vl' loquor
ſic. impoſſibile eſt ꝙ ita ſit in re ſicut ꝑ hāc
denotatur. Nā ſi diligo filiū: volo filio bo-
nū: ⁊ illud volo deo: ergo trinitati. patȝ cō-
ſequentia. q2 per ſyllogiſmū expoſitorium
Huic deo volo hoc bonum: hic deus eſt tri-
nitas: ergo trinitati volo hoc bonum. ſicut
tamen cū iſta. diligo Tullium: ſtat iſta: hec
nō eſt ſcita a me: diligo Tullium: ita cū iſta
diligo trinitatem: ſtat iſta: neſcio hāc: trini-
Contra primā concluſionem ſecunde diffi. tas eſt a me dilecta. Contra primā cōclu-
ſionē ſecūde difficultatis arguo ſic. Omne
quod antiqui philoſophi probauerunt: po-
teſt naturali ratione probari: ſed deū eſſe
ſuꝑ oīa diligendū antiqui philoſophi pro-
bauerunt: ergo ⁊c. Maior pȝ: q2 ipſi ſolis
propoſitionibus naturaliter manifeſtis aſ-
ſenſerunt. Minor probat. q2 ipſi cognoue-
rūt deū ſuper omnia eſſe diligendum. ergo
hoc probauerunt: quod nō eſt primū prin-
cipium: patet aſſumptū quia cognouerunt
deum ſuper omnia diligendū: q2 ſm apo-
ſtolū Roma. primo. Gentiles ꝑ creaturas
viſibiles deuenerunt in notitiā dei. Unde
dicit. Deus enim illis reuelauit. inuiſibilia
enim dei a creatura mundi per ea q̄ facta
ſunt intellecta conſpiciuntur ⁊c. Ex hac au-
ctoritate arguitur ſic. tantam cognitionem
⁊ ita euidentem habuerunt de deo: ꝙ fue-
runt omnino inexcuſabiles de eo ꝙ nō colue-
runt nec glorificauerunt ſicut deum. ergo
ita euidentem notitiam habuerunt de deo
ꝙ ſciuerunt eum eſſe colendum ⁊ glorifi-
candum ſicut deum. ſed colere aliquid ſic-
ut deum eſt diligere illud ſuper omnia. Er-
go talem cognitionem habuerunt: ꝙ ſci-
uerunt deum eſſe diligendum ſuper omnia
Cōfirmatur. quod eſt propoſitum. Confirmatur iſta

ratio:q2 aut cognouerunt ꝙ debuerūt eū
diligere ſup omnia:aut eos latuit.ſi latu-
it:ḡ fuerūt excuſabiles in hoc:ſi cognoue-
Scdo. runt: habetur propoſitum. Preterea ex
hac auctoritate arguitur cōtra mediū:p-
pter hoc ꝙ dicis hanc propoſitionem nō
poſſe ꝓbari:deus eſt ſuper omnia diligen
dus.videlicet q2 hec eſt mere credita:deus
eſt.Nam aut cognouerūt deū eſſe:aut nō.
ſi nō:ergo fuerunt excuſabiles. ſi ſic: igiť
naturali rōne pōt hoc probari. Similiter
apoſtolus aſſumit oppoſitum.nā ꝙ inui-
ſibilia dei: ideſt attributa deo inuiſibili ꝑ
ea q̄ facta ſunt/intellecta conſpiciuntur:
ideſt ꝑ ꝓpoſitiōes formatas de terminis
intellectis cognoſcūtur predicata de deo:
ſicut de⁹ eſt bonus/potēs/etern⁹/⁊ huiuſ
modi.Vñ ſubdit:Sempiterna quoqꝫ vir-
Tertio tus ei⁹ ⁊ diuinitas.igiť nō ſolū iſtā: deus
eſt bon⁹ ⁊c. Preterea contra eandē ꝯclu-
ſionē.Omne qđ precipiť iure naturali:po
teſt naturali ratione oſtendi eſſe rationa-
bile:ſed deum eſſe ſuper omnia diligendū
precipitur iure naturali:igitur.maior p3.
q2 fatuum foret obedire illi cui⁹ nulla ra-
tio aſſignareť.Minor p3:q2 diligere deū
ſuper omnia precipitur lege diuina. Sed
omnes leges diuine natura cōſtant: hū-
ne autē moribus.vt dicit Iſidorus quin-
to etymol.⁊ in decretis ponitur diſtinctio
ne prima.c.omnes.Confirmatur:q2 ſi dili
gere deum ſuper omnia foret contrarium
rationi naturali: ergo preceptum diuinū
Quar- deſtrueret rationem naturalem potius ꝙ̄
to. perficeret:quod eſt inconueniens. Pre-
terea ratione naturali probatur ꝙ bonū
cōmune diuinum eſt magis diligendū ꝙ̄
bonum particulare.primo Ethicorū. c.ij.
bonum ciuitatis eſt melius ⁊ diuinius ꝙ̄
vnius perſone.igiť qđ eſt ſumme diuinū:
eſt ſumme diligēdum:q2 eſt maxime com-
mune bonum:q2 eſt bonum omnium ⁊ cō
muniſſimū ⁊ optimū: q2 eſt ipſemet deus
Quinto ergo eſt ſumme diligendus. Preterea ho
mo debet naturaliter diligere ſe propter
finem ſuum:q2 propter quod vnūquodqꝫ
tale:⁊ ipm magis:q2 finis eſt magis ama
bilis eo quod eſt ad finem.nono Ethicoꝝ
ſed deus eſt finis vltim⁹ q̄ mouet vt ama-
tum ⁊ deſideratum.xij.metaphyſice cōmē
Cōfir- to.xxxvj.igiť homo naturaliter maxime
matur debet deū diligere. Cōfirmať ꝑ illud cō-
ratio. mētatoris ibidem q̄ dicit ſic. Si motor ce-
leſtiū corpoꝝ eſt magis bonus oībus:ne-
ceſſe eſt vt ſit deſideratus magis oīb⁹ bo-
nis.⁊ ita cū corpora celeſtia ſint nobiliſſi-
ma corpora ſenſibilium:neceſſe eſt vt illud
bonū qđ appetunt/ſit nobiliſſimū eternū
⁊ maxie qđ appetit totū celū in motu di-
urno. Preterea.hō ſm naturā ſuā ⁊ ra- Sexto
tionē naturalē magis d3 diligere bonita-
tē ⁊ veritatē ꝙ̄ ſemetipſum vel ſuū eſſe.ſ3
de⁹ eſt ſumma bonitas ⁊ ſumma veritas.
igiť ⁊c.maior p3 primo Ethico.ca.vj.ſm
Thomā etiā ꝓ ſalute veritatis oportet fa
miliā deſtruere.⁊ phs. Ambob⁹ eñ exiſtē
tibus amicis:ſanctū eſt prehonorare veri
tatē.ergo ſi ꝓ multitudine amicoꝝ hō ſe
d3 morti exponere:quāto magis ꝓ verita
te:ſ3 ꝙ ꝓ multitudine amicorū hō ſe de-
beat morti exponere:p3:q2 aliter deſtrue
reť ois politia mūdana ⁊ ois defenſio:er-
go a multo fortiori debet homo deū dili- Septi-
gere ſup oīa. Itē aplš ad Roma.ſecundo mo.
Gētes que legē nō habēt:ipe ſibi ſunt lex
id eſt naturaliter ea q̄ legis ſunt faciunt.
ſ3 lex diuina ſiue lex Moyſaica ꝑcipit deū
diligi ſup oīa:ergo gentiles hoc naturaľr
fecerūt.ergo naturaliter cognouerūt deū
debere diligi ſup oīa. Preterea/obiecta Octa-
diligibilia ⁊ dilectiones ad quas hō teneť uo.
ex euidentia rationali ſunt ordinata.que-
ro ergo vtrū eſt ꝓceſſus in infinitū:ita ꝙ
ratio nō dictet aliqđ eſſe ſumme diligēdū
an eſt ſtatus:ſi eſt ſtatus:nō niſi in deo:q2
rō naturalis erraret:⁊ nō foret euidens.ſi
eſt ꝓceſſus i infinitū:ergo nō eſt dare ſm
rōnē naturalē ſummū bonū:ꝯñs falſum.
⁊ cōtra phm ſecūdo metaphy. q2 i cauſis
eſſentialib⁹ nō eſt ꝓceſſus in infinitū. igi
tur cōtingit ſm rōnē naturalem deuenire
in finē vltimū:ḡ in ſummū bonū: q2 finis Cōtra
bonū ⁊ optimū voluit eſſe. Cōtra medi- mediū
um q̄ ꝓbatur concluſio. d2 eñ ꝙ hec non proba-
pōt demōſtrari:de⁹ eſt ſup oīa diligēdus tionis
q2 hec eſt mere credita:de⁹ eſt. Arguiť pri Primo
mo ſic.tñ deū eē ꝑ ſe notū p3 ꝑ Damaſc.
primo ſentē.dī.xxvij.c.iij.Cognitio exiſtē-
di deū nobis naturaliter inſita eſt. Pre- Scdo.
terea. Anſelmus proſolog .ca.ſecūdo.di-
cit ꝙ deus nō poteſt cogitari nō eſſe.⁊ ar
guit contra inſipientem:qui dicit in corde
ſuo non eſt deus:ſic probās deū eſſe. Inſi
piens q̄ audit iſtud aliqđ quo maius non
pōt cogitari inintellectu: ergo qđ audit:
eſt in intellectu ſuo: ḡo igitur vtrū eſt in

intellectu ſuo tm̄:an in re ⁊ in intellectu:
ſi primum:ergo non eſt quo maius cogita
ri ⁊c.igiť illud quo maiꝰ cogitari nõ põt:
non eſt illud quo maius cogitari nõ põt.
quod includit contradictionē.ſi in re ⁊ in
intellectu: igiť eſt in re: ſed deꝰ eſt illud q̄
maius cogitari nõ põt:igiť ⁊c. Iſta ratio
eſt apud Anſelmū tāti ponderis ⁊ tā eui-
dens:vt in fine quarti capituli dicat.Gra
tias tibi domine: q2 quod prio credidi te
dante:iam ſic intelligo te illuminãte:vt ſi
te eſſe nolim credere:non poſſim nõ intel
ligere.Fuit aūt q̄dā q̄ pro inſipiēte rn̄dēs
dicit ſic ſe probare poſſe ꝙ inſula perdita
eſſet.vocat inſulā perditam fingendo ꝙ
poſſet eſſe nobiliſſima inſula q̄dā inacceſ-
ſibilis in mari oēs terras vincēs fertilita
te.Ↄ qd̄ dicit Anſel.libro ſuo cōtra inſipiē
tem:ꝙ ſi quis inuenerit aliq̄d preter id q̄
maius cogitari nõ poteſt:cui ſue rōnis co
gnitio valeat coaptari: dabit ſibi Anſel-
mus inſulam perditam amplius non per-
dendam.Iſta verba replico ad oſtendēdū
quātū cōfiſus fuerat Anſelmus in iſto ar
Tertio gumento.Preterea hec eſt per ſe nota:ne-
ceſſe eſt eē vnū primū mouēs actu operās
Quar- ⁊ hmōi.Preterea veritatē eſſe pōt demō-
to. ſtrari:igiť deū eſſe pōt demonſtrari. Añs
ptꝫ:q2 Anſelmus hoc demonſtrat monol.
xviij.Cuiꝰ ratio ſtat in hoc: ſi veritas non
eſt:ergo veritatē nõ eē eſt verū. g̃ veritas
Confir eſt.Confirmať.q2 veritatē eſſe ſequitur ex
matur vtraq̃ parte ↄdictionis. Preterea Ariſt.
Quinto viij.Phyſicorum.⁊ in.xij.metaphy.ꝓbat
deū eſſe infinite virtutis intenſiue:⁊ ꝙ eſt
Cōtra prima cauſa:primū mouēs ⁊ hmōi. Con
ↄcluſio tra cōcluſionē quarte difficultatis:que fu
nē q̄r- it ꝙ viator non poteſt frui vna pſona niſi
te diffi. fruať oībꝰ:arguiť multipliciter: primo ſic
Primo Nā filius pōt videri corporali viſione nõ
viſo patre nec ſpū ſancto: igiť pōt diligi
illis nõ dilectis.añs probo:q2 Iudei vide
runt pſonā hūanā q̄ erat filiꝰ:⁊ non vide
rūt patrem nec eſſentiā diuinā.manifeſtū
eſt:q2 non viderunt filium niſi inquantū
Scd̄o. hominē per cōmunicationē idiomatum.
Preterea vna pſona poteſt eſſe bō alia nõ
exiſtente:igiť contingit frui vna/alia non
Tertio dilecta:q2 non magnū mirum eſt vnā pſo
nā diligi:⁊ aliā non.Preterea pater prior
Quar- origine eſt filio:igiť in illo priori potuit di
to. ligi ſine filio:vel non viſo filio. Preterea
creatura intelligēs pſonas ſiue clare ſiue

obſcure:aut cognoſcit illas vna cognitiōe
vel duabꝰ.ſi vna:igiť nõ diſtiguit inter il-
las.ſi duabus:igiť vna pōt deſtrui alia re
manēte.igiť vna pſona pōt cognoſci/alia
nõ cognita:⁊ p ↄñs pōt diligi/alia nõ di-
lecta. Ad iſta per ordinē rn̄deo: ⁊ primo Q
ad primū qn̄ dicit ꝙ omne quod philoſo Rñſio
phi ꝓbauerunt ⁊c.concedo.ſed hoc nõ eſt ad ar-
huiuſmodi. Ad auctoritatem apoſtoli di- gumen
co ꝙ ante ortum magnorū philoſophorū ta p or
fuerunt patriarche:⁊ cultus dei fuit reue dinem.
latus hoībus:⁊ ideo philoſophi hoc ſciue Ad pri
runt.⁊ cū quidā eorum licet hoc crederēt mū cō-
non tamen eum coluerunt: ſed tyrannorū tra ſecū
timore:⁊ vt vulgo placerent:coluerūt ido dā con
la.ideo fuerunt inexcuſabiles.Cōtra.apo cluſio-
ſtolus dicit ꝙ inuiſibilia dei ⁊c. ergo po- nem.
tuerunt hoc per creaturas ꝓbare.dici pōt
ꝙ habita reuelatione ꝙ deꝰ eſt:multe cō-
gruētie poſſunt haberi ex creaturis. ad-
huc tm̄ nõ pōt ꝓbari deum eſſe per creatu
ras:⁊ hoc concipiendo per terminū deus
ſicut nos chriſtiani cōcipimꝰ. infidelis au
tem qui non concipit per illum terminum
deus niſi ſolem vel idolum:ipſe ſcit deum
ſuum eſſe:videlicet illud quod intēdit per
illum terminum. Unde ad argumentum
cōcedo ꝙ illi gētiles fuerūt inexcuſabiles
⁊ tamē ex hoc non ſequiť ꝙ cognouerunt
deū eſſe diligendum ſuper oīa naturali ra
tione ſed reuelatione ꝓphetarū.⁊ cū cre-
derent deum eſſe:nõ vixerunt ſm̄ illam fi
dē:ſed colebāt idola:⁊ iō fuerūt inexcuſa- Ad ſe-
biles. Ad dictum apoſtoli:inuiſibilia ⁊c. cundū
verum eſt apud credentē deum eſſe multa
predicata que non concluduntur de deo:ta-
men poſſunt concludi ratione de eo ex co-
gnitione creaturarum. ⁊ ſic patet ad pri- Ad ter
mum ⁊ ad ſcd̄um. Ad tertium poteſt di- tium.
ci ꝙ aliq̄d precipitur in iure naturali du-
pliciter.Uno modo expreſſe vel formaliter
ſicut hic.hoc facias alteri qd̄ tibi fieri vis.
Alio modo latenter ⁊ quaſi in ſuo antece
dēte.⁊ ſic precipiuntur illa que ad hoc ſe-
quuntur. Illa vero q̄ dicunť ſequi ad h̄ pre-
ceptū:ſunt in duplici genere. q2 quedā ſe-
quuntur conſequētia naturali ⁊ euidēti na
turaliter:quedā tm̄ ↄñā credita. Illa que
primo modo ſequunť:poſſunt per rationē
naturalē oſtendi eſſe facienda ⁊ rationabi
lia. Illa v̄o que tm̄ ſequunť ſecūdo modo
non poſſunt oſtendi:ſed tm̄ creduntur eſſe
rationabilia. et huiuſmodi ſunt quedam

que in euāgelio cōtinētur. qꝛ rōne natura
li nō pōt oſtendi ꝙ cōcupiſcere rē alienam
ſit pcīm mortale: vel ꝙ homo debeat deū
Ad q̄r- diligere pluſꝙ̄ ſe. Ad quartum qn̄ dicit
tum. ꝙ bonū cōmune ꝛc. pōt dici ꝙ ſi iſtud ar
gumentum concluderet: probaret ꝙ homo
magis deberet diligere cōmunitatē ꝙ̄ ſe-
metipſum. Reueletur ergo alicui ꝙ ſi ipſe
adnihilaretur vel dānaretur: totaliter com
munitas ſaluabit̄: quo poſito iſte ſm̄ argu
mētū deberet velle adnihilari vel dānari:
qđ eſt falſum. ꝛ iō dictū Ariſtotelis: bonū
cōmune ꝛc. pōt forte intelligi de admini-
ſtratione temporaliū: ꝛ de laboribus pſo-
nalibus ptinentibus ad cōmunitatē. Si-
militer illud verbū accipit quoddā creditū
videlʒ ꝙ aliquid ſit diuinū: quod eſt ver-
bum perſuaſiuū: nec ratione naturali ꝓba
tur ꝙ homo debet magis diligere ſe ꝙ̄ cō
Ad qn̄ munitatē cuius ipſe nō eſt pars. Ad qn̄
tum. tum pōt dici ꝙ nō eſt demōſtrabile qn̄ ho
mo ſit finis ſuipſius: ꝛ non ordinetur ad
aliquid aliud ſicut ad finē ſcʒ ad felicitatē
nō ideo ſeq̄tur ꝙ felicitas nō ſit maior ho
mine: cū felicitas vno modo loquendi ſit
operatio vel ſpeculatio intellectus. x. Ethi
coꝝ. Et qn̄ dr̄ ꝙ ordinatur ad felicitatē ſic
ut ad finē: ſenſus eſt ꝙ homo dʒ ſe ordina-
re vt bene ꝛ feliciter viuat. vnde finis hoīs
eſt hoc totū: ſcʒ ipſum feliciter viuere: ita
ꝙ ipſe includatur in fine ſuo aliquo modo
Ad ſex loquendi. Ad ſextum pōt dici ꝙ illa ſunt
tum. mere credita vel a creditis deducta. vn̄ ſic
ut philoſophi ſuam philoſophiam practi
cam ſiue ſpeculatiuā miſcuerunt cū opere
vulgi: ita etiam ſuā ſcientiā moralē cū le-
gibus ſtatutis miſcuerunt: volentes dare
rationē eoꝝ omniū que legibus precipie-
batur. Vn̄ ſi iſta ratio cōcluderet: ꝓbaret
ꝙ homo magis deberet ſemꝑ velle eſſe mi
ſer vel adnihilari pro veritate ſuſtinenda.
Silr̄ vbi Ariſtoteles hoc dicit: loquitur cō
tra opinionē Platonis: qui dicit ꝙ ſanctū
eſt prehonorare veritatem. ꝑ qđ forte innu
it qđ eſt hoībus per prophetas ꝛ legiſlato
res reuelatū. Unde licʒ Ariſtoteles hoc di
cat vel phs: nō ideo ſeq̄tur ꝙ poſſit ratiōe
naturali demonſtrari. Nam ipſi quidē per
ſuaſerunt ꝓbabiliter: ſicut facit vbiqꝫ Ari
ſtoteles in ethicis ꝛ in moralibus: ſicut ipe
Ad ſe- met docet primo Ethicoꝝ. Ad auctorita
ptimū. tē apoſtoli: gentes que legē nō ꝛc. Dico ꝙ
gētes que legē Moyſi nō habēt; viuētes
ſm̄ principia iuris naturalis: perceperunt
fidē ꝛ gratiā a deo ſine lege Moyſi: ꝛ facie
bāt legē: ꝛ dilexerāt deū ſuꝑ oīa: inſtructe
a deo nō ꝑ demōſtrationes naturales: et
hoc intellexit apoſtolus: ſicut ptʒ per gloſ-
ſam. Vult eīn retrahere ſuperbiā Judeoꝝ
putātium gratiā dei vel fidem vel iuſtitiā
nulli fuiſſe datam niſi exiſtentibus in lege
Moyſi ante incarnationē. Ad octauum Ad o-
pōt dici ꝙ verū eſt ꝙ ipſe homo eſt finis: ctauū.
ꝛ maxime diligendꝰ a ſe naturaliter: et oīa
alia propter ſe. Ad argumenta ꝓbātia de
um eſſe/non eſſe mere creditū: ſed naturali R
ratione ſcibile: dr̄ ꝙ nō. Ad Damaſcenū di Ad ar-
co ꝙ capitulū illud intitulatur demōſtra- gu. con
tio ꝙ deus eſt. vnde intendit ibi ꝓbare de tra me
um eſſe: qꝛ fruſtra ꝓbaret: ſi eſſet naturali dium.
ter per ſe notū. ꝛ ideo qn̄ dicit: cognitio eſ- ad pri-
ſendi deū eſt naturaliter hoībꝰ inſerta: pla mum.
ne dicit cōtra phm̄: ſi ſm̄ veritatē dictū ſu
um accipiat̄: q̄ vult aīam eſſe ſicut tabulā
raſam. i. nudā ī pn̄o iſtāti carētē cognitio
ne. ſed pōt vtrūqꝫ ſic gloſſari. in omni hoīe
eſt aīa que eſt capax dei cognitionis: ſʒ ta-
men hec ꝓpoſitio per fidem tenetur: vide-
licet ꝙ anima humana eſt capax dei. Ad Ad ſe-
aliud pōt dici ꝙ ratio Anſel. eſt ſophiſtica cundū.
ꝛ errat in rei veritate. Unde ſicut nos deci
pimur: lʒ hoc nō ꝑcipiamꝰ: ita etiā fuit de
iſto doctore: qui in multis etiam pertinen-
tibus ad logicā deceptus fuit valde. Unde
ad argumentū in ſua forma quando acci-
pitur. tu audis iſtū terminum: id quo ma-
ius cogitari non pōt: aut intelligit̄ ꝛc. Di-
co ꝙ intelligo ꝙ partes iſtius termini cō-
plexi ſignificant: ſed nō intelligo iudicādo
ꝙ aliud dicit de quo iſte terminus pōt ve
rificari ſignificatiue acceptus. vnde ſtatim
reſiſto in principio: ꝛ dico ꝙ hec eſt falſa: il
lud quo maius cogitari non pōt/intelligit̄
a te: capiēdo ſubiectum ſignificatiue: ſicut
hec eſt falſa/infinitum in magnitudine in
telligitur a te: vel melius deus intelligitur
a te. capiendo ſubiectū ſignificatiue. qꝛ ſeq̄
tur: illud quo maius cogitari nō pōt/ē in-
tellectū a te. ꝛ vltra. ergo aliq̄d intellectū
a te eſt illud quo maius cogitari nō pōt. cō
ſequens eſt falſum. Dicit volēs reſpondere
ꝓ inſipiēte. pōt tn̄ iſta diſtingui: illud quo
maiꝰ cogitari nō pōt/eſt intellectū a te: eo
ꝙ de dicto vl̄ facto pōt eſſe vera: ſicut iſta
ꝓpoſitio: papā cātare miſſam auditur a te
ꝛ ſimilis. ꝛ ſic de dicto eſt vera: qꝛ hoc di-

ctum mentale vel vocale vel ſcriptum intel-
ligitur a te.ſi eſt de re:falſa eſt ꝓpoſitio:ſic
ut iſta:tu audis ꝙ angeli cantant.i.perci-
pis per auditū ꝙ angeli cantent.vnde per
eandē formā pōt ꝓbari ꝙ aliquid melius
deo eſt:q: tu audis ꝙ hoc eſt melius deo:
⁊ intelligis terminos: ergo melius deo eſt
in intellectu tuo.q̄ro vtꝝ eſt tātū in intel-
lectu tuo:an eſt in intellectu tuo ⁊ in re? ſi
ſcōm:habeſ ꝓpoſitū: ꝙ iſta res eſt melior
deo.ſi tātū in intellectu tuo.Cōtra.melius
eſt illud qḋ eſt in intellectu tuo ⁊ in eſſe:q̄
illud qḋ eſt tātū in intellectu tuo. Silr ni-
hil meliꝰ deo eſt tātū in ītellectu tuo: q: ſi
ſic:melius deo nō eſt meliꝰ deo.qḋ apud eū
foret magnū incōueniēs:licet ꝓpō ſit ve-
ra in rei veritate.vnde breuiter loquendo:
oēs tales ſunt negande de virtute ſermo-
nis:illud quo maius cogitari nō pōt/eſt in
intellectu tuo.Si tn̄ accipiantur īproprie:
bene poſſunt concedi.Nā tunc tales ꝓpo-
ſitiones nihil aliud ſignificant:niſi ꝙ cōce-
ptus correſpōdēs iſtis vocibus:aliq̄d quo
Ad ter- maius ⁊c.ſunt in intellectu ⁊c. ⁊ tūc nullū
tium. ſequitur incōueniēs. Ad tertiū qn̄ dicaſ
hec eſt ꝑ ſe nota:neceſſe eſt principiū mo-
uens eſſe actu operans. dicendū ꝙ nō. q:
nūq̄ propoſitio eſt per ſe nota:in qua ſub-
ijcitur terminꝰ cōplexus ex partibꝰ: niſi ſit
ꝑ ſe notū ꝙ ille partes de ſeinuicē p̄dicanſ
⁊ ideo nō pōt ꝑ ſe eſſe nota:niſi ſit ꝑ ſe no-
tū/aliqḋ ens eſt qḋ eſt neceſſe eſſe. nec iſta
primū mouēs eſt:niſi iſta ſit nota/ aliquid
mouens eſt mouēs primū.Silr verū eſt qḋ
Anſel.nititur probare ꝙ ſit tātū vnū neceſ-
ſe eſſe.⁊ Ariſt ꝙ ſit vnū primū mouens:et
vna prima cauſa:⁊ vnus princeps oīm.xij.
mera.Nota ergo ꝙ iſta ꝓpoſitio: deū eſſe
eſt demōſtratum ab Ariſto.opinatū: ꝓba-
tum: cōcluſum:ſcitum:⁊ huiuſmodi faciūt
ꝓpoſitionem aliquo modo modalem:quia
predicata de tota compoſitione predicanſ
ſicut faciunt quatuor modi famoſi neceſſa-
riū impoſſibile ⁊c.ſenſus cōpoſitus iſtius
propoſitionis:deū eſſe demōſtratū eſt: eſt
qn̄ iſte modꝰ demōſtratū p̄dicaſ de tota ꝓ-
poſitiōe:ſicut demōſtrata iſta/deꝰ ē:ē ꝓpō
demōſtrata.Senſus diuiſus eſt:qn̄ iſte ter-
minus demōſtratū p̄dicaſ de aliqua ꝓpo-
ſitiōe cuius ſubiectū ſupponit ꝓ eodē pro
quo iſte terminus deꝰ ſupponit. In primo
ſenſu loq̄mur qn̄ inueſtigamꝰ an deū eſſe
ſit demōſtrabile.i.an hec ꝓpō/deus eſt/ſit
demōſtrabilis:vel ſit cōcluſio alicuiꝰ demō-
ſtrationis:⁊ in iſto ſenſu iſte diſcurſus nō
valet.primā cām eſſe eſt demōſtratū:deus
eſt p̄ma cā:g̃ deū eſſe eſt demōſtratū. ſicut
nō valet:vltimā ſpherā eſſe eſt demōſtra-
tū ab Ariſt.in ſenſu cōpoſito:ſphera carēs
ſtellis eſt vltima ſphera: vel ſm veritatē ce-
lum empyreū eſt vltima ſphera:ergo celū
empyreū eſſe eſt demōſtratū ab Ariſt.⁊ h̃
accipiendo maiorē ⁊ cōcluſionē in ſenſu cō-
poſito.Nā Ariſt.nō credidit niſi octo ſphe-
ras:nec probauit eſſe niſi octo:⁊ ideo octa-
uā dicit eſſe vltimā. Unde maiori exiſtēte
de poſſibili:⁊ minori de in eſſe: non ſequiſ
concluſio de poſſibili nec in ſenſu cōpoſito
nec diuiſo.Unde iſte diſcurſus non valet.
oēm ep̄m eſſe Jo.eſt poſſibile. Petrus eſt
ep̄s:ergo Petrū eſſe Joannē eſt poſſibile.
nā maior eſt vera in ſenſu ꝯpoſito:⁊ minor
vera de in eſſe:⁊ concluſio eſt īpoſſibilis.et
ideo nec iſte diſcurſus valet:oēm epiſcopū
eſſe Joannē eſt poſſibile eſt probatū a me:
pe.eſt ep̄s:ergo petrū eſſe Joannē eſt poſſi-
bile:eſt ꝓbatū a me.Silr dā ꝙ ego ſciā cō-
cluſionē iſtā.aliquis angulus eſt acutiſſi-
mus ſm ſpeciem:q: nullus diſtinctꝰ ſpeci-
fice ab eo eſt acutior:⁊ tñ ꝙ nūq̄ viderim
nec intellexerim aliquem angulum cōtin-
gentem:nō ſequitur:omnis angulus acu-
tiſſimus ſm ſpeciem eſt angulus cōtingēs
aliquis angulus ſcitur a me eſſe acutiſſime
contingentie ſm ſpeciem:ergo ⁊c. Maior
eſt vera:⁊ minor ſimiliter in ſenſu cōpoſito
⁊ concluſio eſt falſa ſecundum caſum:ideo
diſcurſus ſicut ſupra dictum eſt/non valet
Dico tñ ꝙ nūq̄ aliquis philoſophus pro-
bauit ratione naturali hanc mentalē:deus
eſt:demōſtrata propoſitione mentali q̄ eſt
in mente fidelis catholici.immo nūq̄ talē
conceptum habuit:ſicut correſpōdet iſti vo-
ci deus in mente fidelis.Unde iſte termi-
nus deus eſt in vſu communi eſt equiuocꝰ
inter colentem idolum ⁊ colentem verū de- Ad q̄rtum.
um. Ad quartū patet ꝑ predicta. Ad for-
mam:ſi ergo capiatur in ſenſu compoſito:
non valet.tamen ad argumentum Anſel-
mi dico ꝙ logica ſua nihil valet qn̄ arguit
veritas nō eſt:ergo veritatem nō eſſe ē ve-
rum.nā ſicut nō ſeq̄tur:homo nō eſt aſinꝰ: Cōtra
igitur hominē nō eſſe aſinū eſt verum. ita reſpōſi-
nec in ꝓpoſito.Cōtra hoc arguit quidā ſic one re-
ſi nulla veritas eſt:quero vtrum hec eſt ve- plicat.
ra:nulla veritas eſt,qꝛ ꝙ nō:ſi nō:ergo ſua

contradictoria eſt vera:ſcʒ hec/aliqua veritas eſt. ſi ſit vera:habet ppoſitū. igitur ſiue ſic
Rñſio. ſiue ſic/aliqua veritas eſt. Ad hoc dico ꝙ poſito ꝙ nulla veritas ſit:h nō eſt vera:nulla veritas eſt. ⁊ qñ arguit:hec non eſt vera: ergo ſua ɔdictoria eſt vera. cōſequētia nō
Replica. valet:qꝛ forte ſua ɔdictoria nō eſt. Sed cōtra. ponat ꝙ nulla veritas ſit: ⁊ ꝙ iſte due ppones ſint:nulla veritas eſt:⁊ aliq̄ veritas eſt. tūc ſequitur ꝙ aliqua veritas eſt.
Rñſio. quicquid dicēdum ſit: dicitur ꝙ caſus includit contradictionem: vt manifeſtū eſt.
S an fuerit aliqua veritas certa:alˀs patebit

Ad rōnes cōtra cōcluſionē q̄rte difficultatis. Ad rationes factas contra concluſionē qua dicebat ꝙ viator non poteſt frui filio quin fruatur patre:primo exponam cōcluſionē:conſequēter dicam ad rationes ⁊ dico ꝙ viatorē frui filio poteſt intelligi dupliciter. Uno modo proprie:quia filius eſt terminus vel obiectū fruitionis talis. ita ꝙ actus fruendi ſit vna talis oratio mētalis:puta hec:iſti rei ſit ſummus honor:vel vtinam filio dei ſit ſummus honor vel aliqua equiualens. Alio modo poteſt intelligi viatorem frui filio dei per cōicationem idiomatum:qꝛ videlicet obiectum ſue dilectionis eſt humanitas vnita filio dei:propter quā vnitionē hec eſt concedenda:iſte fruit deo ⁊ filio per cōicationem idiomatum:ſicut paſſio illata humanitati eſt cauſa quare cōcedimus tales propoſitiones: filius dei eſt paſſus. ⁊ iſto ſecūdo mō poſſet concedi ⁊ cōcedo ad preſens/ꝙ qˀs poteſt frui vna pſona nō fruendo alia:qꝛ predicata que ſic tm̄ conueniunt perſone vnite alicui nature per cōicationem idiomatum: repugnāt cuilibet alteri pſone. Un̄ ſicut nō ſequit:iſte filiꝰ eſt paſſus ſub Pilato:igit pater eſt paſſus ſub Pilato: ita nō ſequitur:iſte filiꝰ eſt dilectus a Petro: igit ⁊ pater. poſito ꝙ Petrus fruat chriſto hoie:⁊ odiat deū patrē. ⁊ eodē mō videtur ꝙ hec debeat cōcedi:iſte fruit filio dei:⁊ nō eſſentia diuina: qꝛ predicata conuenientia filio dei ſolum ppter cōicationem idiomatum/negātur a perſonis ⁊ ab eſſentia diuina in abſtracto:non in cōcreto:ſicut concedimus ꝙ deus eſt paſſus:et negamus hanc/diuinitas eſt paſſa. ⁊ ſic ſi iſta ſecunda debeat teneri in omnibꝰ vniuerſaliter conuenientibus filio dei ſolum per cōicationem idiomatū:tūc oportet cōſequenter cōcedere iſtas; Petrꝰ fruit deo; ⁊ tamē nō fruit diuinitate. Tunc ad primum argumentum quando dicitur ꝙ filius poteſt videri viſione corporali ⁊c. cōceditur ꝙ Judei viderunt deum: nō tamen viderūt diuinitatē. ⁊ odiebant deum:non tamen diuinitatē. ſicut concedimus ꝙ oēs ciderūt deum:nō tamen deitatem:⁊ ſic cōcedimus de omnibus terminis qui accipi poſſunt eſſentialiter:ſicut deus:ſummum bonū:omnipotens:⁊ huiuſmodi que recipiunt predicationē per cōicationē idiomatum:ſicut dicimus omnipotens eſt paſſus ſummum bonum fuit vulneratum. ſic in propoſito:ſi Judas odiret humanitatem chriſti:⁊ diligeret deum:oporteret cōcedere per communicationem idiomatum ꝙ filius dei eſt oditus a Juda:⁊ ſummū bonum eſt oditum a Juda:⁊ ſic de alijs. ⁊ ſic cōcluſio prīa quā dixi ſupra in quarta difficultate:ꝙ viator nō pōt frui vna pſona nō fruendo alia:debet intelligi de fruitiōe cuius obiectū p ſe ⁊ pprie eſt filiꝰ dei primo mō diſtinctionis iam poſite:⁊ non de fruitione filij que dicit ſecūdo modo per communicationem idiomatū: qꝛ ſicut iam dictū eſt/cōtingit bene frui vna perſona nō fruendo alia:immo odiendo tam perſonā q̄ʒ eſſentiam:immo iuxta iſtū modum loquēdi poſſunt dici cōcluſiones que videntur mirabiles. Prima eſt:ꝙ hec ē poſſi- Prima ɔcluſio ſequēs ex dictꝭ
bilis:aliqˀs diligit deū ſup omnia:⁊ eadē dilectione peccat mortaliter. Probatur iſta ɔcluſio primo ſic. pono ꝙ chriſtꝰ oſtēdat Joāni viatori ſuam humanitatē:⁊ volo ꝙ Joānes delectatus in iſta humanitate fruat ea:neſciens ꝙ eſt aſſumpta:illo caſu poſito Joānes peccat mortaliter:qꝛ fruit creatura. nā fruitur humanitate hac igit creatura. ⁊ tamē dilectione qua fruit hac humanitate:diligit deum ſup omnia per cōicationem idiomatū. igit p actum qui eſt pctm̄ mortale/diligit deū ſup oīa ⁊ ɔ̄trio. Preterea arguo ſic. Joānes fruit hac hūanitate:ḡ diligit eā pluſq̄ deū:qꝛ diligit eā ſup oīa alia ab ea:igit p cōicatione idiomatū diligit deū pluſq̄ deū. qꝛ ſic ſequit: Joānes tāgit hāc hūanitatē: igit tāgit deū p cōicationē idiomatū. ita ſequitur diligit hāc hūanitatē pluſq̄ deū. igit diligit deū pluſq̄ deū. Et ſimiliter iſte ſunt cōcedēde: Judei oderūt deū pluſq̄ oderunt deū:⁊ Judei viderūt deū clariꝰ q̄ viderūt deū. ⁊ pari rōne tales:maria minꝰ dilexit Probatur concluſio.

filiū ꝙ̄ ſpiritūſctm̄: q̃ minus dilexit huma⸗
nitate filij ꝙ̄ ſpiritūſanctū. ergo humani
tas filij fuit minus dilecta a maria ꝙ̄ ſpi
rituſſanctus. ergo iſte homo fuit minꝰ di⸗
lectus a maria ꝙ̄ ſpirituſſanctus. imo ſeq̄
tur ꝙ deus minus dilexit ſe ꝙ̄ diligat ſe.
q̃ filius minus diligit humanitatē ſuam
ꝙ̄ ſe. igit̃ ſi oīa predicata que conueniunt
nature ſic vnite: cōueniūt ⁊ filio dei ꝑ com
municationē idiomatū: hoc predicatū qḋ
eſt minus diligit̃ a filio ꝙ̄ filius diligitur
a ſe: cōueniret etiā filio ꝑ cōicationē idio⸗
matū. ⁊ ſic hec erit concedenda: filiꝰ dei ſe
minus diligit ꝙ̄ diligit ſe. ⁊ hec foret con
cedenda: chriſtꝰ vult ꝙ minꝰ diligamꝰ eū
ſuppoſito ꝙ eū ordinate diligamus. igit̃
per cōmunicationem idiomatū ſequitur
ꝙ chriſtꝰ vult ꝙ minus diligamꝰ dei filiū
ꝙ̄ diligamus eū. igitur vult ꝙ minus di⸗
ligamꝰ eū ꝙ̄ diligamus eū. Pōt dici ꝙ ta
lia predicata frui/intelligere/diligere/et
cōſimilia poſſunt ɔuenire hūanitati: licet
nō cōueniāt homini. ⁊ ideo nō opꝫ ꝙ ſeq̄
tur cōmunicatio idiomatū: ſecus autē eſt
de iſtis percutit/tāgit/videt. Un̄ ſeq̄tur:
tangit humanitatē: ergo tangit deū. Cō
tra primā rn̄ſionē. retento caſu priori ſtāt
ſimul iſta. Jo. fruitur hac humanitate: et
tū nullum hominem diligit. Uerum eſt ꝙ
multa predicata ſunt que cōueniūt natu⸗
re aſſumpte: que nō ɔueniūt ꝑ cōicationē
idiomatū filio dei: ſicut hec eſt vꝛa: hec na
tura eſt vnita filio dei: ⁊ tū filius dei non
vnitur filio dei. Similiter hec natura eſt
creata. hec natura differt realiter ab eſſen
tia diuina. hec natura incepit eſſe aliquid
ſed ſuffecit ſanctis ꝙ natura hūana cōica
ret idiomata. i. ꝓprietates nature diuine:
⁊ ecōuerſo filius cōicaret idiomata. i. ꝓ⸗
prietates nature hūane: ſicut naſci de mꝛe
famere: ſitire: mori: pati: ⁊ hmōi: ⁊ ſic frui
tio eſt cōicatio idiomatū in talibꝰ p̄dica⸗
tis diligi/videri: in talibꝰ nō ſeq̄tur iſta p̄
ma ɔcluſio. Si vo dicat̃ ꝙ dꝫ eſſe cōica⸗
tio idiomatū: tūc talis deꝰ minꝰ dilexit ſe
ꝙ̄ dilexit ſe: exponit̃ ſic. deꝰ minꝰ dilexit ſe
ſm naturā hūanā: ꝙ̄ dilexit ſe ſm diuinā
⁊ ſic de alijs. Scd̄a ɔcluſio ē iſta. hō pōt
licite ⁊ meritorie frui quacunq̈ creatura
Probat̃ ſic. videat Pe. chriſtū ⁊ Jacobū:
⁊ exiſtimet Jaco. eē chriſtū. ⁊ ſtāte iſto er⸗
rore inuincibili in pe. volo ꝙ Petrꝰ velit
Ja. eē deū: ⁊ diligat eū ſuꝑ oīa. iſte fruit̃

Z
Rn̄ſio ad oēs ſeq̄las ⁊ declaratio q̄ modo debeāt ītelligi
Cōtra rōnem ad arg.
Rn̄ſio
Scd̄a ɔcluſio

creatura: ⁊ tū meritorie: q̃ ignorātia ſua
eſt inuincibilis. in b. ſ. ꝙ credit ꝙ Jacobꝰ
ſit chriſtꝰ: eo fruit̃. pōt etiā eē error inuin⸗
cibilis in aliq̄ ꝙ diabolus ſit deꝰ: ſi trāſfi⸗
guraret ſe. ſic de q̄cūq̈ creatura argui po
teſt. Tertia eſt iſta: hō pōt odire ſumme
deū meritorie: ſtāte lege q̄ mō eſt. Proba
tur. q̃ ſi ꝑ talē errorē vel ignorātiā inuin⸗
cibilē credat aliq̄s chriſtū eē peſſimum ⁊
ſubuerſorē morū: ⁊ ꝑcipiat̃ ſibi ꝙ quemli
bet talē odiat ⁊ ꝑſequat̃: tūc iſte odit chri
ſtū ⁊ diligit eū: ergo idē odit ⁊ diligit. ptꝫ cō
cluſio. Quarta ɔcluſio eſt iſta: ꝙ aliq̄s hō
meritorie fruit̃ ſeipſo: ⁊ deificat ſeipſum.
q̃ hec eſt vera de facto. chriſtꝰ fruit̃ ſeipō
⁊ deificat iā ſemetipm̄. Quīta cōcluſio:
ꝙ eadē re ſil' ⁊ ſemel pōt hō frui ⁊ vti me
ritorie. Hec ꝓbat̃. ponat̃ ꝙ aliq̄s. ſ. Petrꝰ
diligat deū ſuꝑ oīa: ⁊ pono ꝙ talis vide⸗
at chriſtū: nō tū ſciat ipm̄ eē chriſtū: ſꝫ cre
dat ipm̄ eē Jacobū. tūc arguit̃ ſic. Iſtū ho
minē Petrꝰ diligit ꝓpter deū: ergo Petrꝰ
vtit̃ iſto hoīe. Similiter arguit̃ ſic. Iſtum
hoīem Petrꝰ diligit ſuꝑ oīa: ergo iſto ho⸗
mine Petrꝰ vtit̃ ⁊ fruitur. ⁊ vtrūq̈ fit me
ritorie: q̃ error inuincibilis excuſat pecca
tū. Sexta cōcluſio. ſic poſſet eſſe ꝑ erro⸗
rē inuincibilē intellectus: ꝙ Petrus eadē
re fruat̃ meritorie quā odit. Ponatur ꝙ
Petrꝰ diligat chriſtū ſumme ſuꝑ omnia. ⁊
tū ꝙ nūq̈ viderit chriſtū: nec ſciat diſcer⸗
nere chriſtū ab alio. pono ſimiliter ꝙ ſum
me odiat Judā de p̄cepto dei: q̃ ꝓdidit ⁊
tradidit chriſtū: neſciat tū diſcernere q̄s
ſit Judas. q̄ poſito occurrat ſibi Judas: ⁊
credat Petrꝰ ipm̄ eſſe chriſtū. tūc arguit̃
ſic. Iſtū meritorie diligit ſuꝑ oīa: iſte eſt
Judas: ergo Judā meritorie diligit ſuꝑ oīa:
ſꝫ maxime odit Judā ꝑ caſum: ergo eundē
maxime odit ⁊ maxime diligit ſimul ⁊ ſe⸗
mel. ⁊ vtrūq̈ meritorie: q̃ odiū Jude eſt
ſibi p̄ceptū a deo. Nec eſt hoc incōueniēs
idē apprehēdere ꝑ diuerſas intētiones: ⁊
ignorat̃ ꝙ intētiones ille ſint eiuſdē rei:
ſicut in precedenti concluſione dictū eſt.
Iſtis viſis dicēdū eſt ad rōnes. Ad p̄mā
q̄n dr̄ ꝙ cōtingit viatorē frui vna pſona
nō fruēdo alia ⁊c. Pōt dici ꝙ ſi talia p̄di⸗
cata dilectū/ītellectū/ ⁊ hmōi nō trāſeāt
ꝑ cōicationē idiomatum a natura aſſum⸗
pta ad pſonā: tūc non ſeq̄tur ꝙ hō poſſet
frui filio nō fruendo pr̄e. Si aūt cōicatio
idiomatū extēdat ſe etiā ad p̄dicata talia

U
Tertia ɔcluſio
Quarta cōcluſio.
Quīta ɔcluſio
Sexta ɔcluſio
Ad aſſūptū in arg. ɔ q̄rtā difficultatem.

⁊ ꝯcedanť tales ꝯñe. hūanitas ē dilecta: ğ
hō eſt dilect⁹. tunc opꝫ concedere ꝙ filius
pōt diligi dilectione qua nō diligiť eſſen-
tia: nec pr̄ nec ſpūſſctūs: qꝛ predicata q̄ cō
ueniūt mere filio ꝑ cōicationē idiomatū:
non conueniūt patri nec eſſentie. ſicut nō
cōcedim⁹ ꝙ eſſentia eſt paſſa vel moꝛtua.
ſꝫm quꝫ que ꝑdicata fiat cōicatio idioma-
tū: ⁊ ſꝫm que nō: ſpectat ad tertiū libꝛum.
Ad pro batio nem. Ad argumentū negať ꝯña: qꝛ viſio ter-
minať ad eſſentiā diuinā. ⁊ iō viſo filio vi-
Ad ſe cundū. deť eſſentia diuina: qn̄ pꝛopꝛie videť: ſiue
intelligiť: ſiue obſcure videať: ſiue clare vi-
ſione ꝓpꝛia nō ꝑ cōicationē idiomatum.
per idē pōt rn̄deri ad ſcd̄m. ptꝫ etiā rn̄ ſio
Ad ter tium. per ſuperi⁹ īmediate dicta. Ad tertiū qn̄
dꝛ: pr̄ eſt pꝛioꝛ ⁊c. cōcedo ad bonū ſenſum
ſcꝫ ꝙ fili⁹ eſt a pr̄e: nō pater a filio. ⁊ qn̄ in-
ferť: tunc in illo pꝛioꝛi pōt pater videri ⁊c.
Ad q̄r tum. nego ꝯñam: qꝛ illud pꝛi⁹ nō eſt niſi pater:
⁊ ille pater non videť niſi viſo filio. Ad
quartū dico ꝙ creatura videt ꝑſonas vna
viſione. ⁊ qn̄ diciť. igiť nō diſtinguit inter
eas ꝑ illā. nego ꝯñam. qꝛ vna cognitione
diſtinguo hoīem ab hoīe ⁊ album a nigro

Terti⁹ articl's x Terti⁹ articulus iuxta ordinē ꝑmiſſum
dꝫ eſſe de fruitione patrie: quē differo vſqꝫ
ad finē quarti. ⁊ finaliter ad foꝛmā q̄ōnis
dico ꝙ ſic. Mat. xxij. Diliges dn̄m deum
Ad pri mū pn. tuū ⁊c. Ad pꝛimam rōnem pꝛincipalem
qn̄ arguiť: hō non teneť frui ſolo deo. cō-
cediť maioꝛ in ſenſu ꝯpoſito. hoc ē: hec eſt
poſſibilis: hō non meretur per actum re-
pugnātem actui cui ipſe teneť. Tūc ad ꝓ-
bationem qn̄ ponitur caſus ꝙ ſoꝛte fruē-
te actualiter deo: videat in extrema neceſ-
ſitate ⁊c. Ad iſtū caſum pōt dici ꝙ ſoꝛtes
vel eſt ꝑſona q̄ pꝛo t̄pe illo q̄ videt petrū
in tali neceſſitate: obligať oīno intendere
deo in aliq̄ actu latrie: ſicut foꝛte ſi eſt ſa-
cerdos: ⁊ circa hoꝛam cōſecrationis inno-
teſcit ſibi indigētia pe. coꝛpoꝛalis: vel ſoꝛ-
tes eſt ꝑſona q̄ cōtēplať ⁊ fruiť deo deuo-
tione volūtaria. ſi caſus poniť pꝛimo mo-
do: non tenet argumentum: ſi teneať con-
tinuare actū illum: ſicut ſacerdos tenetur
continuare ſumptionē eucharistie ex pre-
cepto eccleſie. Si ſecūdo modo ponať: tūc
dicitur ꝙ licet ſibi remittere fruitionem
actualē circa deū: ⁊ intendere indigētie ꝓ-
ximi. tūc argumentū habet falſam imagi-
nationē in parte. nā videtur ſupponere ꝙ
hō non poſſit frui deo: ⁊ intēſe iuuare coꝛ-

poꝛali miniſterio ꝓximū: qď eſt falſum. nā
ſi iuuet eum oꝛdinate: iuuat ꝓpter deum.
ergo tunc diligit deū. ⁊ conſtat ꝙ plus q̄
ꝓximū: qꝛ ꝓpter qď vnūquodqꝫ tale ⁊c.
Unde nō ſemꝑ hō tenetur actualiter frui
deo. nec illud preceptū: diliges dn̄m deū
tuū: obligat ad ſemꝑ pꝛo actu diligēdi: ſꝫ
certe obligat ad ſemꝑ ꝓ habitu. ita ꝙ hō
ſemꝑ habitualiter teneť diligere deū. ⁊ h̄
pōt etiā qn̄ non cogitat de deo. ergo ſtant
ſimul ꝙ maxime diligat deū actu remiſſo
vel habitualr̄: ⁊ ꝑ ꝯñs fruať deo: ⁊ tn̄ ꝙ ſe
ſolicitet circa ꝓximū. Ad iſtud quod dꝛ Ad ar gu. ali ud ibi dē qď eſt pꝛi ma re plica.
contra iſtam ſolutionē ꝙ tūc in actu ho-
mo poſſet dimittere ꝑfectiſſimā oꝑationē
puta frui deo: ꝓpter min⁹ ꝑfectā. dico ꝙ
nō ſequiť: qꝛ vna oꝑatio eſt aliqn̄ ꝑfectiſ-
ſima quā hō pōt facere cū iſtis circūſtan-
tijs. ⁊ eadē oꝑatio foꝛet vitioſa cū iſtiſmet
circūſtātijs vel vna de eis. Un̄ dico ꝙ ali-
qn̄ ꝑfecti⁹ eſt op⁹ vite actiue: ⁊ aliqn̄ cum
alijs circūſtātijs vite ꝯtēplatiue. Un̄ dico
ꝙ in caſu argumēti ſoꝛtes nō dimitteret
ꝑfectioꝛē oꝑationē ꝓpter min⁹ ꝑfectā: ſꝫ Ad ꝯfir matio nē que eſt ſcd̄a replica
ꝯ̄trio. Ad aliā foꝛmā qn̄ ꝯcludiť ꝙ tunc
ſeq̄tur ꝙ eſſet poſſibile ꝙ viatoꝛ nunq̄ te-
nereť frui deo. concedo ꝙ caſus eſt valde
poſſibilis. ſicut ſi aliq̄s in pꝛimo inſtāti in
q̄ deberet vti rōne: ꝑdat vſum rōnis: tunc
ad caſum argumēti qn̄ poniť ꝙ alicui no-
uiter baptizato ⁊c. Dico ꝙ oīno eſt impoſ-
ſibile ꝙ iſte velit facere opus pietatis cir-
ca ꝓximū virtuoſe: niſi velit h̄ ꝓpter deū
ğ eodē caſu quo vult applicare ſe ad mini-
ſteriū indigētis ꝓpter deū: ip̄e hꝫ actum
fruēdi deo. Nā eodē actu quo diligit ꝓxi-
mū ꝓpter deū: diligit ꝓpter ſe. vn̄ caſus
argumēti concludit oppoſitū. videlicet ꝙ
iſte dꝫ toties frui deo nouis fruitionibus
quoties tales caſus habet circa pꝛoximos
⁊ ideo concludit ꝙ frequenter in die tene-
retur frui deo. concedo tn̄ ꝙ in caſu poſſi-
bili homo tenetur dimittere actum fruen-
di: ⁊ ſimiliter remittere illum actum. Ad Ad cō firma tionē.
confirmationem illius rationis: quando
queritur quo tempoꝛe homo tenetur frui
deo: qꝛ non tenetur hodie nec cras ⁊c. an-
tecedens eſt diſtinguendum: eo ꝙ pōt eſſe
copulatiua vel de copulato extremo. ſi ſit
copulatiua: conſequentia nō valet: qꝛ ſen-
ſus eſt iſte: hō non tenetur hodie nec cras
⁊ ſic de ſingulis dieb⁹ vite ſue. ergo nūq̄
tenetur. ſi vo antecedens ſit de copulato

extremo: antecedens eſt falſum. vnde dico
ꝙ hō tenet̄ aliquo tp̄e frui deo. ſicut ſi te-
neor tibi in x. ſolidis: ⁊ licet mihi ſoluere
qñ volo: tūc iſta ſunt ſimul vera: teneor ſi
bi ſoluere. x. ſol. aliquo tp̄e: ⁊ nō teneor ali
quo tp̄e ſoluere decē ſol. Preceptū aūt de
dilectione dei nō obligat ad certū tēp⁹ ni
ſi in caſu ſm̄ aliquas particulares circū-
ſtātias. puta ꝙ ſi in hoc tp̄e nō pōt caue-
re periſi: niſi actu cogitet de deo ⁊ fruatur
deo. Similiter ponamus vnū hominem q̄
nunꝗ̄ dilexit deū: nec ſit victurus niſi per
horam. certe iſte obligatur ad diligēdum
deum in iſta hora: ⁊ hoc eſt per accidēs ex
circumſtantia: qꝛ ipſe nō hꝫ plus de tem-
Qō pore. Sed tenet̄ ne homo quotieſcūqꝫ co-
Rñſio. gitat de deo: frui deo actualr̄? Credo ꝙ
non: qꝛ ſufficit habitualiter. Voco autem
actualiter frui/formare tales orōnes mē-
tales: vtinā deo ſit ſumm⁹ honor. ſꝫ habi-
tualiter ſemꝑ tenet̄. ſꝫ qꝛ iſta ſolutio vide
tur innuere ꝙ nihil eſt actu volitū: niſi ſit
Cōtra ſolutionem. cognitū: cōtra Aug. ⁊ magiſtrū in ſecūdo
di. i. c. viij. Ab eo quod eſt in memoria vel
le actiue auertere: nō eſt aliud ꝙ̄ inde nō
Primo cogitare. ergo volūtas qñ vult actiue auer
tere ab a cogitādo: non cogitat de a. ergo
Scdō. vult aliqd circa a: nō cogitādo de a. Pre
terea pono hoīem adultum creatum: ⁊ cō
ſtet ꝙ iſte per tres dies viuet ſine cibo: iſte
eſuriet: ſed eſuries eſt appetitus calidi et
ſicci. ſcdō de aīa. ergo appetet cibū: ſꝫ nul
Tertio lum cognoſcit: qꝛ nullum vidit nec guſta-
uit. ergo ⁊c. Preterea ſi dilectio ꝑſuppo-
nat cognitionē: igit̄ ita cito corrūpi poteſt
act⁹ intēſiſſim⁹ in hoīe ſicut remiſſiſſim⁹:
qđ videt̄ falſum: qꝛ aliqs cum modica co-
gnitione diligit deū intēſiſſime: ⁊ ali⁹ cum
magna cognitione diligit deum valde re-
miſſe. ſed iſta modica cognitio cito perdi
pōt: igit̄ ⁊ iſte act⁹ diligēdi intēſiſſimus.
Quarto. Preterea. aliqs plus diligit ꝙ̄ cognoſcit
igit̄ illud plus eſt reſpectu cogniti. igitur
Quīto aliqđ incognitū plus diligit̄. Preterea
prim⁹ angelus appetijt eq̄litatē dei: igit̄
vel hoc fuit ſue volūtati oſtenſum tamꝙ̄
bonū vel nō. ſi nō: voluit incognitū: qđ eſt
ꝓpoſitū. ſi ſic: aut ab intellectu errāte aut
recto. ſi recto: nō peccauit. ſi errāte: tūc er
Ad primum. ror ⁊ pena p̄ceſſit pctm̄: qđ ē falſum. Ad
primū iſtoꝝ dr̄ ꝙ hō nō pōt velle ſimplr̄
incognitū. Vñ Aug. in de trini. Null⁹ inq̄t
ſtudioſus rem prorſus icognitā pōt velle,
⁊ alibi dicit. Inuiſa poſſumus diligere: in
cognita aūt nequaꝙ̄. vnde qñ ipē dicit in
lib. de tri. Ab eo qđ eſt i memoria. nō vult
dicere niſi ꝙ ipm̄ auertere nihil aliud eſt
niſi nō inde cogitare: ſed velle auertere eſt
aliud. Ad ſcdm̄ argumentū dr̄ ꝙ iſte lā- Ad ſecundū.
guebit in ifirmitate: ſꝫ nihil appetet actu
elicito a volūtate: qꝛ nec hoc nec illud. Vñ
appetit⁹ dicit̄ equoce de eſurire ⁊ de actu
volūtatis. Ad tertiū concedo ꝙ ita cito Ad tertium.
pōt corrūpi vnus actus ſicut alius in caſu
Ad quartū dico ꝙ ly plus pōt determi Ad q̄rtum.
nare obiectum dilectū vel actū diligendi.
primo modo verū eſt. ſcdō modo falſum
eſt. Ad quintū cōcedit̄ ꝙ appetijt eq̄li- Ad q̄ntum.
tatem dei: ⁊ ꝙ hoc fuit ſibi ſufficienter re
preſentatū ꝑ hoc ꝙ nouit deum eſſe ⁊ ſe: ⁊
de hoc al's. Ad ſcdm̄ principale dicendū Z
ꝙ qñ arguit̄ ꝙ homo tenet̄ ad actū infi- Ad ſecundū princi.
nite ꝑfectionis: dicit̄ vno mō negādo illā
ꝯñam: cognoſcere deū eſt in infinitū perfe
ctius ꝙ̄ cognoſcere lapidem: ergo cogno-
ſcere deū eſt infinite ꝑfectionis. vñ inſtan
tia eſt primo: qñ fit cōparatio inter diſtin
cta ꝑ ſpēm. ſicut nō ſequit̄: in infinitū ſor-
tes eſt ꝑfectior plāto: ergo ſortes eſt ifini-
te ꝑfectionis. ſilr̄ nō ſeqtur: corp⁹ excedit
ſuꝑficiē in infinitū vel linea punctū: igit̄
corp⁹ eſt infinitū: ponēdo ꝙ talia ſint res
quedā. Et aūt corp⁹ bicubitū excedit ſuā
ſuꝑficiē in infinitū: ꝓbat̄: qꝛ pluſqꝫ in du
plo ⁊ in triplo ⁊ ſic in infinitū: ergo eodē
mō pōt ꝓbari de ſorte ⁊ de muſca. qꝛ ſi de
tur ꝙ in certa ꝓportione: videt̄ ꝙ de⁹ poſ
ſet creare vnā muſcā eq̄lis ꝑfectionis cū
ſorte: ⁊ forte nō ē dare muſcā ꝑfectiſſimā:
qn de⁹ poſſet facere ꝑfectiorē. Alia inſtan
tia ad īpediēdū tales ꝯñas: a in infinitū
excedit b: ḡ a eſt infinitū. a mouet̄ in infi-
nitū veloci⁹ b: ḡ a mouet̄ infinita velocita
te. nō ſeqtur. nā ponatur ꝙ b ſit vnū mo-
bile motū difformiter: ſic ꝙ nunꝗ̄ moue-
tur ita velociter ſicut ſol: ſed per vnā horā
tardius. ⁊ ſit a ſol. ⁊ c hora in q̄ b moueat̄
tardius ⁊ tardi⁹. tunc hec eſt vera: in infi-
nitum mouet̄ velocius a ꝙ̄ b. ⁊ tamē hec
eſt falſa: a mouetur motu infinite velocita
tis. Et aūt a moueat̄ in infinitū velocius
ꝙ̄ b: probatur. qꝛ b mouetur in infinitum
tardius a. qꝛ pluſꝙ̄ in duplo ⁊ triplo ⁊c.
Aſſumptū ꝓbatur: qꝛ dato ꝙ nō: tūc opꝫ
concedere ꝙ in certa ꝓportione b moueat̄
tardi⁹ a. ſit ergo ꝙ in quadruplo: ergo in

aliqua parte ipſius hore b mouebit in qua
druplo tardi⁹ p̄cipue ꝙ̄ a. ſit illa pars c.
tūc ſi in prima pte c/b mouebat in quadru
plo tardius p̄ciſe. Cōtra. in ſc̄da pte moue-
bat b tardius ꝙ̄ in prima. ḡ e nō fuit hora
data in qua mouebat in quadruplo p̄ciſe
tardius. Arguit aliter ſic. in prima parte
ꝓportionabili hui⁹ hore b mouebatur tar
dius a: ꝛ ī ſecūda tardius: ꝛ ī tertia ꝛc. nul
la fuit tarditas maxima qua b mouebat:
ergo in infinitū mouebatur tardius ꝙ̄ a: ꝛ
tñ nō ſeq̄tur ꝙ b moueatur tarditate īfini
ta: nec a velocitate infinita. ſicut ergo in ꝓ
poſito negat illa ꝯñtia maxime ꝓpter pri-
mā inſtantiā. Cognitio dei in infinitū exce
dit cognitionē lapidis: ergo cognitio dei ē
Ad tertiū pn. infinite ꝑfectionis. Ad tertiū concedo
ꝯñam. Et cū ꝓbatur ꝙ nō: q2 aīa btā pl⁹
diligit a ꝙ̄ deū: ſit a ꝛc. nego illā: ſiue illud
cōparatiuum determinet actū diligendi ſi
ue bonum operatum dilectū: q2 nec inten-
Replica. ſius diligit a: nec maius bonum volet ipſi
a ꝙ̄ deo. Cōtra. ſit bonū qđ p. vult deo b
ꝛ bonū qđ vult ipſi a ſit c. tunc arguit ſic:
b eſt pars ipſi⁹ c. ergo minus bonū ꝙ̄ ipm
c. ſed b eſt bonū qđ p. vult deo: ergo p. vult
deo minus bonū ꝙ̄ vult ipſi a. ꝙ autem b
ſit pars c ptȝ. q2 c ſignificat bonū qđ vult
Rñſio. deo ꝛ bonū c. ergo ſignificat c: quicquid ſi-
gnificat b. ꝛ amplius: ergo b eſt ps c. Ad
iſtud dicitur ꝙ plato vult plura bona a ꝙ̄
deo: ſed nō maius bonum: q2 vult deo bo-
nū infinitū: qñ vult deū eſſe deū: ꝛ vult an
gelum eſſe bonū in tali gradu: ꝛ Paulū in
tali gradu: ꝛ ſic de ſingulis. ꝛ ideo bñ vult
plura bona iſti multitudini beatorum: nō
tamē maius bonum. Et qñ arguit ꝙ b eſt
c. tunc dici pōt ꝙ duplex eſt pars. ſcꝫ ſcđm
fidem ꝛ ſm imaginationē: ſicut diffinit cō
mentator quarto phyſicorū cōmēto quin-
to. Loquendo de parte ſm imaginationē:
pōt vnum infinitū eſſe pars cū alijs infini
tis. ꝛ tunc illud totū nō eſt maius ſua par
Alia reſpōſio. te. ꝛ ſic eſt in propoſito. Siľr aliter pōt dici
ꝙ illa ꝯñā nō valet. p. plus diligit a ꝙ̄ de
um: ergo nō diligit deū ſup oīa: accipiendo
ꝯñs ſicut precipitur homini diligere deum
ſup omnia alia a deo. Quia ſenſus eſt. ſup
oīa alia a deo. i. pluſ ꝙ̄ quodcumq; aliud a
deo quorum nullum eſt deus. Unde demō
ſtrato deo ꝛ platone: nō valet conſequētia
ſm mentē theologorū: ſortes non diligit
deū plus ꝙ̄ iſta: igitur non diligit deū ſup
oīa: tamē de virtute ſermonis. hec eſt im-
poſſibilis: ſortes diligit deū ſuper oīa vel
plus ꝙ̄ oīa. q2 iſti termini ſup ꝛ pluſ ꝙ̄ cō-
fundunt. ꝛ ideo ſeq̄tur: ſortes diligit deum
ſuper oīa: ergo diligit deū pluſ ꝙ̄ deū: con
ſequēs eſt falſum. Sed cōtra iſtū modū Replicat primo.
dicēdi arguitur ſic. omne illud ex quo bea-
tus ꝯſeq̄tur maiorē delectationē: btūs pl⁹
tenetur diligere: ſed ex a cōſeq̄tur maiorē
delectationē ꝙ ex deo tātū: igit plus tene
tur diligere a ꝙ̄ deū. Maior patȝ: q2 bea-
tus tenet diligere oēs cauſas ſue delecta-
tionis: q2 delectatio illa eſt virtuoſa vł ſal
tem bona. Probo minorem: q2 quilibet ho
mo gaudet de gaudio alterius: ergo quili-
bet beatus gaudium alterius intendit. er-
go tota multitudo intenſiorem delectatio-
nem cauſat ꝙ̄ aliqua pars multitudinis il
lius ꝑ ſe. tota igit multitudo agit in vno-
quoq; maiorem delectationē ꝙ de⁹ tātū. Scđo.
Preterea beatificet deus Petrū ꝛ Linū
eq̄li viſiōe ꝛ cognitiōe dei: ꝛ neſciat vterq;
illoꝝ ꝙ aliq̄s alius ſit beatus p̄ter ſeipſos
deinde volo ꝙ innoteſcat eis de noua bea
titudine Pauli. q̄ro igit vtꝝ gaudiū illorū
ītēdit: an nō. ſi nō: cōtra Anſelmū proſo
log. ꝛ cōtra cōmune dictū eccľie. videlȝ ꝙ
quilibet gaudebit de gaudio alteri⁹. ſi ſic:
ergo de⁹ ꝛ Paul⁹ plus beatificāt Petrum
ꝛ Linū ꝙ̄ de⁹ tātū. ergo. p. plus diligit de
um ꝛ Paulū ꝙ̄ deū tātū. Preterea. beat⁹ Tertio
eſt q̄ hȝ q̄cq̄d vult ꝛc. ſed aīa nō hȝ q̄cquid
vult: ergo nō eſt beata. Minor probat: q2
habet īclinationē ad corporis miniſtratio
nem: per qđ retardat a ſua perfecta btitu
dine. xij. ſuper Gen̄. c. xij. de magnis. ꝛ. xvij
de paruis mouet Aug. q̄nē iſtā: ad quid
neceſſarium eſt corpora mortuorū reſurge-
re: ſi animabus vel ſpiritibus ſanctoꝝ poſ
ſit conferri beatitudo perpetua qualis dat
modo angelis? Et reſpondet ꝙ anime ſepa
rate nō ſic poſſunt videre ſubſtātiam incō
prehēſibilē vt ſancti angeli vident: ſiue vt
dicit/ ꝓpter aliquā cauſam magis latentē
ſiue q2 ineſt aīe quidā naturalis appetit⁹:
quo appetitu retardatur quodāmodo ne
tota intētione in illud ꝑgat ſummū bonū
ꝙ̄ diu nō ſibi eſt corp⁹ cui⁹ adminiſtratiōe
appetit⁹ cōq̄ſcat: hec ille. Ex quo arguit
ſic. illud qđ ꝑ ſuā p̄ſentiā auget aīe btitu-
dinē eēntialē: de qua hoīes loquūt: q̄ cōſi-
ſtit in viſiōe ꝛ fruitiōe dei: ꝑ eius abſentiā
minuit ſm quendā modū loquēdi: ḡ co-

pus erit cauſa beatitudinis eſſentialis: ſaltem cā partialis. ergo aīa quelibet magis tenet diligere deū ⁊ corpus ſuū ꝙ̄ deū tantū. Simulr ꝙ maiꝰ erit gaudiū btōꝝ poſt

Rñſio Ad primum. reſurrectionē ꝙ̄ ante: ptꝫ per magi. lib. iiij. diſt. xlv. Ad iſtā pōt dici ꝙ btm̄ magꝭ diligere a ꝙ̄ deū pōt multipliciť itelligi. Uno mō exteſiue: ſcꝫ qꝛ plura bona vult ipi a: ſcꝫ multitudini beatorum. Alio modo inteſiue: ⁊ hoc dupľr pōt intelligi: vľ intenſione actus volendi: vt puta ꝙ feruētius vult a plura bona ꝙ̄ deo: vel intenſione boni voliti ipſi a. qꝛ ſcꝫ vult ipſi a quoddā bonum qđ eſt maius bonū: vel quedā q̄ ſunt meliora ꝙ̄ illud qđ vult deo. Primo modo cōcedi pōt ꝙ btūs plus diligit a ꝙ̄ deum: hoc eſt vult plura bona a ꝙ̄ deo. Secūdo mō dici pōt ꝙ nō: qꝛ nec intēſius: ideſt firmius vult ipſi a illa que vult ſibi ſcꝫ a: nec iterū illud deſiderat ipſi a melius ꝙ̄ illud qđ deſiderat ipſi deo. nec iſta oīa ſimul q̄ vult ipſi a: ſunt melius ꝙ̄ illud qđ vult deo

Ad ſecundū. Uñ beatꝰ plus diligit extēſiue a ꝙ̄ deū: ſꝫ nō intēſiue. Et ad argumentū in oppoſitū qñ arguitur ꝙ ſic: qꝛ beatus tenetur diligere oēs cauſas ⁊c. Dico ꝙ plus extēſiue ſed nō intēſiue, cuius ratio eſt: qꝛ vna eſt tota cauſa: nā licet alie cauſe cōcurrant: tamen deus eſt cauſa quare cōcauſant: ⁊ ſibi imputandū eſt totū: qꝛ ꝑ eū habēt ꝙ beatitudinē intendāt vel cauſent: ⁊ ideo dico ꝙ non plus diligere tenetur oēs cauſas ſue beatitudinis ꝙ̄ vnā intenſiue: ſed extenſiue tantū: qꝛ plura bona dꝫ eis velle. ⁊ ꝑ hoc patꝫ ad ſcđm.

Ad tertium. Ad tertiū dī ꝙ ſi hec deſcriptio intelligatur de actu volēdi: nō eſt vera: qꝛ tunc poſſet quilibet beatificare ſe qñ placeret ſibi: qꝛ poſſum ſi volo/ nihil aliud velle niſi ꝙ deus ſit. hoc velle nō eſt malū. ⁊ tūc habeo quod volo. nō tamē ideo ſum beatꝰ ideo poteſt intelligi de velle in habitu: vt ſit ſenſus: beatus eſt qui habet q̄cq̄d vult. i. quicquid naturaliter ⁊ habitualiter deſiderat: ⁊ nihil male deſiderat. ⁊ tunc concedendū eſt ꝙ anima modo non eſt perfecte beata. Tamen diſtinguitur a doctoribꝰ duplex beatitudo: vna eſſentialis: ⁊ alia accidentalis.

Beatitudo duplex. Beatitudo eſſentialis includit viſionem ⁊ fruitionem ⁊ delectationem eſſentie diuine cū ſecuritate perpetuitatis. Beatitudo accidentalis vocatur quecūq̄ delectatio occaſionata a creatura. ⁊ hec pōt intendi: ⁊ ſic concedendū eſt ꝙ vnus beatus poteſt eſſe magis beatꝰ ꝙ̄ eſt. ⁊ quādo arguitur. ergo aīa plus diligit deū ⁊ corpus ſuū ꝙ̄ deū tantū: diſtinguendū eſt de hoc cōparatiuo plus: ſcꝫ extenſiue ⁊ intenſiue. ⁊ ſic pñter ad totum argumentū.

Replicatur ꝯ ſolutionem. Contra predicta pōt argui: qꝛ beatus gaudet infinito gaudio: ⁊ accipiť dictū Anſ. ꝓſol xxiiij. in fine. Si quis eius quē oīno ſicut ſeipſum diligeret/ eandē beatitudinē haberet: duplicaretur gaudiū: qꝛ nō minꝰ gauderes ꝓ illo ꝙ̄ ꝓ teipſo. Si vero ſcđa vel tertia: vel quacūq̄ parte ipſo gauderes: ſi ſingulos ſicut teipm amares: ergo ī iſta ꝑfecta charitate innumerabiliū beatorū angelorū ⁊ hoīm: vbi nullus diligit aliū minus ꝙ̄ ſeipſum: nō aliter gaudebit q̄cūq̄ pro ſingulis alijs ꝙ̄ pro ſeipſo: qꝛ illam auctoritatē nō intelligo.

Cōtra auctor. Anſel. Primo. Ideo cōtra illā arguo. ⁊ primo cōtra illud qđ verſus finē auctoritatis dī: ⁊ in principio ſupponitur: ꝙ nullus in patria diligit aliū minꝰ ꝙ̄ ſeipm. Et arguo ſic. nihil pertinens ad ordinē charitatis q̄ deberet ſeruari in via: deſtruetur in pria: ſed ordo charitatis hꝫ in via ꝙ quilibet plus diligit ſeipm ꝙ̄ aliū: ſicut ptꝫ. iij. ſentē. diſt. xxxiij. vbi determinať ꝙ ſic. ⁊ cōfiatur ibi rō: qꝛ gloria ꝑficit naturā. ꝫ qđ eſt naturale: ꝑ illā nō deſtruiť: ſed ꝑficitur ſed naturale eſt hmōi ⁊c.

Scđo. Preterea magiſter eodē li. ſniarū diſtin. xiij. querit vtrum virtutes cardinales manebūt in patria. et reſpōdet ſaltē de iuſtitia ꝙ ipſa eſt imortalis: ⁊ tunc magis ꝑficiet in nobis. Sꝫ iuſtū videtur ꝙ de magis beato magis gaudeā. ergo ſicut hic: ita ibi faciā. Aſſumptū ptꝫ: qꝛ ex quo ratio tota gaudēdi eſt bonitas: vbi maior eſt bonitas: maior eſt ratio gaudendi.

Cōfirmať rō. Cōfirmať ratio: qꝛ gaudium Pauli cognitū a pe. cauſat pe. naturaliter gaudiū: ⁊ tale gaudiū ſaltē agit quantum pōt ſicut cauſa partiales. ergo fortius cauſat ꝙ̄ minus gaudium puta Lini. cū igiť omnes cauſe alie ſunt equales: ſequitur ꝙ plus gaudebit pe. de gaudio Pauli ꝙ̄ de gaudio Lini.

Tertio. Preterea cōtra primā conditionalē quā ponit: ſi quis aliū ſicut ſeipm diligit. Si illa conditionalis eſt vera: ergo ſi viderem aliquem talem habere aliquam beatitudinem maiorem mea: plus gauderē de illa ꝙ̄ de mea: ⁊ beatitudo mea eſt creata per viſionem dei: ergo maius gaudium cauſaret in me beatitudo pe. ꝙ̄ viſio dei. Uel aliter arguo ſub hac forma.

ſit ſolus Pe. beatꝰ modo: ⁊ ſit gaudiū ſuū
a: ⁊ videat Linū de nouo beatificari: quē
ꝑ te diligit quātū ſe. ergo ꝑ te gaudiū pe.
erit duplū ad a ex viſione: cū tātū gaudiū
cauſat in p. ex viſione gaudij Lini: quātū
cauſat ex viſione dei: qd̄ eſt ipoſſibile: im-
mo ſeq̄tur ſm eū ꝙ multo maius gaudiū
cauſatur in beato ex viſione creaturarū ꝙ̄
ex viſione dei. Nam ſint mille beati cū p.
⁊ ſit a ſicut priꝰ: gaudiū ſcʒ ꝓpriū qd̄ ipſe
habuit anteꝙ̄ iſti mille haberēt btitudi-
nem h: ⁊ totū gaudiū qd̄ hʒ viſis gaudijs
alioꝝ mille. ⁊ tūc arguo ſic. gaudiū vnius
de iſtis viſum cauſat in pe. gaudiū duplū
ad a. ergo gaudiū ſcdi triplū: ⁊ gaudium
tertij quadruplū: ⁊ ſic de ſingulis. igit̄ mil
lies plꝰ gaudebit de creaturis viſis ꝙ̄ de
deo: qd̄ eſt abſurdū ⁊ cōtra ſeipſum ꝓ ſo-
lo. xxiiij. q dicit. Sine cōparatione plꝰ gau
Quarto. debit beatus de beatitudine ſui dei: ꝙ̄ de
btitudine ſua ⁊ oīm alioꝝ. Preterea. ſi q̄
libet beatꝰ diligeret quēlibet btm̄ quātū
ſe: igit̄ nō q̄libet beatus cōformabit volū
tatē ſuā volūtati diuine ſcite ⁊ note: qd̄ vi
detur inconueniens videlicet ꝙ btūs vi-
deat deū velle aliq̄d qd̄ ipſe nō velit. ꝯña
ptʒ. q2 deus plus diligit beatam virginē
ꝙ̄ quēcūq3 aliū ſanctū. ergo ſi beata vir-
go diligit Linū quātū ſe: ⁊ deꝰ diligat eū
minus ꝙ̄ eam: ⁊ hoc ipſa ſcit: igit̄ ſciēter
diſſormat volūtatē ſuam volūtati diuine
Similiter ad idem arguo ſic. ſi ipa diligit
quēlibet beatū quātū ſe: ⁊ deus nullū bea
tū diligit quātū ſeipſam: igit̄ ipſa deordi
Cōfirmatur nate diligit. Confirmat̄ rō: q2 ipſa gau-
det ꝙ iuſtū eſt eā diligere ſicut deus eā di
ligit. ſʒ deus diligit aliq̄s beatos minꝰ ea
ergo videt ꝙ iuſtum eſt diligere aliquos
Quinto beatos minꝰ ea. Preterea ſi diligit Linū
quātū ſe: igit̄ vult Linū quantū ſe. ⁊ ipſa
videt ꝙ deus vult eum eſſe minus beatū
ergo ipſa foret totaliter. q. volūtatis con-
trarie ad deum quātū ad illam perpetuā
Rñſio pro dicto Anſel. beatitudinem ⁊ ordinationē beatorum. et
ideo intentionē Anſ. ibidem reputo velle
excitare aīam ad deuotionem ⁊ dilectionē
dei: qd̄ multū fit ꝑ cōſiderationem gaudij
futuri. illud aūt gaudiū eſt oīno ineffabi-
le: ⁊ ideo ſicut voluit facere quod non po-
tuit: ita dicit quod non erit: vt oſtenderet
illud gaudiū maius eſſe ꝙ̄ dicere poſſet.
Unde loquitur hyperbolice: q2 magnitu-
do hoc exigit: ⁊ non preciſe ad menſurā ve

ritatis. Ad tertiū principale dicendū ꝙ CC Ad tertiū pn.
quicq̄d ſit de prima ꝯña: ſcda non valet. ⁊
qñ arguit̄ cōtra. aut petunt ⁊c. nihil mali
eſſet dicere ꝙ beatus pōt dubitare de vna
ꝓpōne: nec minus tñ gaudet. ſed ꝓ argu
mēto mō opʒ ſi ſcti petūt qd̄ vidēt deū fie
ri velle circa nos: ⁊ qñ arguit̄ fruſtra pe-
tūt. negatur cōſequentia: q2 ſciunt deū or-
dinaſſe ꝙ volūtas ſua impleatur mediāti 4
bus orationibꝰ ſanctoꝝ: nec ſe exponunt
diſcrimini petendo dubiū: nec fruſtra pe-
tūt. Ad aliā formā: ſi orāt ꝓ nobis: de ne Ad ſecundā.
ceſſitate ſaluamur. nego ꝯñam. Cōtra. hec
mō eſt neceſſaria p. orauit ꝓ forte. ꝯcedit̄.
ꝙ hec eſt mō neceſſaria p. videt deū velle
fortē ſaluari. Nego ꝯñam. q2 veritas cōſe
quētis dependet a veritate vniꝰ de futu-
ro. ⁊ ideo ꝯñs eſt cōtingens. Ad quartū DD Ad q̄rtū pn.
principale qñ dicit ꝙ obiectū fruitionis
eſt aliud a deo. negat̄: ⁊ cū ꝓbat̄: obiectū
deſiderij nihil aliud eſt ꝙ̄ deſideriū habe
re deū vel videre deū: ſʒ videre deū non eſt
deꝰ. Dico ꝙ obiectum deſiderij vel eſt ipſe
met deꝰ: vel eſt nihil: q2 videre deū nihil ē
hoc eſt nulla res eſt videre. Un̄ aut vocas
obiectum fruitionis illud quo volo frui: ⁊
illud eſt deꝰ: aut illud qd̄ volo habere: ⁊ ſi
militer illud eſt deꝰ. Ex eodē mō de deſide
rio. aut vocas obiectū deſiderij oē illō per
qd̄ cōueniēter rñdet̄ ad iſtā q̄ōnē: vel vnā
equalentē: q̄d deſideras: ⁊ ſic obiectū deſi
derij eſt habere deū vel videre deum. ⁊ ſic
nego iſtā: idē ē obiectū deſiderij ⁊ fruitio
nis. q2 nō cōueniēter rñdet̄ ad iſtā q̄ſtio-
nē factā: quo frueris: dicendo ſic. fruor ha
bere vel videre deum: ſed fruor deo. ⁊ ideo
in argumēto eſt equocatio de iſto termīo
obiectū. exiſtimāt eñ multi ꝙ ita neceſſa-
riū eſt obiectū in intellectione ⁊ dilectione
ſicut in ſenſatione exteriori: qd̄ nō eſt verꝫ
q2 poſſum diligere: ⁊ tñ nulla res erit ob-
iectū dilectō: ſicut alās dictū fuit. Ad q̄n- EE Ad q̄ntū pn.
tū ꝑncipale qñ arguit̄. aliud a deo eſt eq̄li
ter diligendū cū deo. igit̄ ⁊c. nego antece-
dēs. Ad ꝓbationē qñ arguit̄: capiat̄ crea
tura ſumme diligenda. ad iſtud dr̄ ꝙ vna
pōt excedere aliā multipliciter. Nā q̄tuor
modis pōt dici de homine ꝙ diligit vnū
magis dilectū alio. Uno mō: q2 actus eſt
intēſior quo diligit vnū iſtoꝝ. Secundo
modo: q2 maius bonū vult vni ꝙ̄ alteri.
Tertio modo: quia firmius diligit vnū ꝙ̄
aliud. Et quarto mō: q2 ſi deberet alterius

amorē ex electione dimittere: eligeret amo-
rē huiꝰ dimittere: ⁊ ideo iſtud diceret mi-
nus diligere: ⁊ alterū p̄eligeret: cuiꝰ amo-
rē cōſeruari diligeret amplius ampliādo.
Tū ad argumentū qñ dicit̄: capiat̄ creatu-
ra ſumme diligēda a ſorte. dico ꝙ creatu-
ra nō eſt diligēda ſumme in via p̄io mō:
hoc eſt intēſiſſimo actu: ⁊ tertio modo: q̄ꝛ
firmiſſime: ⁊ quarto mō: quo nullus alte-
rius creature amorē p̄eeligeret amori ſui
ipſius. Sed ſcḋo mō creatura ſumme dili-
genda a ſorte eſt humanitas chriſti: ⁊ plus
ꝙ̄ btā virgo: q̄ꝛ maximū bonū debet velle
hūanitati chriſti inter bona volibilia crea-
turis. tūc qñ dicit̄: capiat̄ creatura ſumme
diligēda a ſorte: ⁊ ſit a. b vero ſit dilectio
qua ſortes tenet̄ diligere a ⁊ b. ⁊ dilectio
q̄ tenet̄ diligere deum: ſit c. tūc c excedet b
aut igit̄ in ꝓportione: vel ſine ꝓportione
Dico ꝙ exceſſus inter iſtas dilectiōes po-
teſt attēdi quadrupl'r: q̄ꝛ pōt attēdi vel pe-
nes intenſionē actꝰ: vel penes magnitudi-
nē boni voliti: vel firmitatē volēdi: vel p̄e-
electionē alteriꝰ ⁊ dimiſſionē reliqui ī ne-
ceſſitate. P̄io mō c non excedit b niſi fini-
te etiā ſi excedit. q̄ꝛ nō eſt neceſſe ꝙ hō di-
ligat deū actu intenſiori ꝙ̄ creaturā: ſ; ſe-
cūdo modo nō eſt neceſſe ꝙ c excedat b in
infinitū. nā in infinitū maius bonū dꝫ ſor-
tes velle deo ꝙ̄ creature. Tertio mō c non
excedit b. nā firmiꝰ tenet̄ pro ſtatu iſto di-
ligere c: q̄ꝛ hoc eſt ſibi naturale: ꝙ̄ qḋcūq̄
aliud. Quarto modo c excedit b in infini-
tū: q̄ꝛ nullus dꝫ eligere carere dilectiōe er-
ga deū: ꝓ dilectione cuiuſcūq̄ alterius: ⁊
iḋ vno mō c excedit b finite: alio mō infi-
nite. Si aūt argumētū intelligat̄ de exceſ-
ſu ſḃm intēſionē actꝰ. ꝯcluſio eſt cōcedēda
videlicet ꝙ ſortes nō tenet̄ diligere deum
intēſiori actu hoc eſt in via ꝙ̄ creaturam.
Nā licet ſorti diligere deum ita remiſſe ſic
ut vult: dūmodo velit ſibi ſummū honorē
⁊ licet ſibi ſil'r diligere creaturā ita intēſe
ſicut vult. nec ē p̄ceptū de exceſſu dilectio-
nis habēde ad deū ad dilectionē hn̄dā ad
creaturā. Intelligēdo ṽo de intēſione actꝰ
ſ; de exceſſu boni voliti: ſic p̄ceptū eſt ꝙ
dilectio dei habeat hāc circūſtantiā ꝙ eſt
ꝓpter ſe. i. deū. ⁊ dilectio creature iſtā ꝓ-
pter aliud. ⁊ iſte circūſtantie variāt ſpem
dilectionis. nec vna pōt p quācūq̄ multi-
plicationē ptingere ad aliā: ipoſſibile eñ
eſt ꝙ dilectio ſortis ꝓpter aliud fiat pro-
pter ſe. ⁊ qñ accipit̄ vltimo ꝙ humanitas
chriſti eſt diligēda ſup oēs creaturas: con-
cedo de exceſſu boni voliti. Ad ſextū p̄n- Ad ſextū p̄n.
cipale qñ ḋi: fruitione eſt fruēdū. Dico ꝙ
añs eſt diſtinguēdū: eo ꝙ iſte ablatiuus
fruitione pōt cōſtrui in habitudine obie-
cti vel cauſe formalis. Si p̄mū: añs eſt fal-
ſum: ſi ſupponat ꝓ fruitiōe creata nō pro-
pter fruitionē q̄ eſt deꝰ: qḋ eſt ad ꝓpoſitū
Scḋo mō añs eſt verū: ſ; ꝯña nō valet ſic
ut p; q̄ꝛ argumētū ꝓcedit p̄io mō. vlte-
riꝰ qñ dicit̄: fruitio aut eſt diligēda ſeipſa
aut alia. ſi ſeipſa: ergo equali dilectiōe di-
ligenda eſt creatura ⁊ deꝰ. ſi alia: erit ꝓceſ-
ſus in infinitū. Dico ſiue ſic ſiue ſic: nō cō-
cludit ꝙ fruitione ſit fruēdū: niſi ablatiuꝰ
iſte denotet habitudinē obiecti fruibilis.
Un̄ iſta ꝯña nō valet: diligo fruitionē frui-
tione: ḡ fruor fruitiōe: ſicut nō ſequit̄: vſu
diligo deū: ergo vtor deo. Un̄ tenendo ꝙ
ipſamet fruitione diligat̄ fruitio: nō tū di-
ligit̄ ꝓpter ſe: ſ; ꝓpter deū: ⁊ ideo eadem
dilectione diligo deū fruendo eo: ⁊ diligo
fruitionē meā vtēdo ea. ita ꝙ eadem dile-
ctio dicat̄ fruitio ⁊ vſus reſpectu diuerſo-
rum obiectoꝝ. Ad cōfirmationē p̄mā qñ Ad cōfirmationē.
arguit̄: ſorte fruēte deo ⁊c. igit̄ tenet̄ dili-
gere illā fruitionē eq̄liter cū deo: vel nō. ſi
ſic: habetur ꝓpoſitum. ſi non: ſed magis
deum: ergo magis tenetur diligere deum
ꝙ̄ frui deo. Dico ꝙ hō magis dꝫ diligere
deū ꝙ̄ actū ſuū fruēdi: ⁊ nō ſequit̄: ḡ ma-
gis tenet̄ diligere deū ꝙ̄ frui deo: q̄ꝛ nul-
la habitudo ꝯñe eſt. ⁊ ad cōfirmationem
qñ arguit̄ ſic: ſit a deꝰ: ⁊ b fruitio ſortis de
deo: tūc ſortes magis tenetur diligere a ꝙ̄
b. cōcedo. Cōtra. ergo deberet citius vel-
le oē qḋ repugnat b: ꝙ̄ qḋ repugnat ipſi
a. nego ꝯñam: q̄ꝛ ē dare aliq̄d qḋ cōiter re-
pugnat tā a ꝙ̄ b. ſicut odiū dei a ſorte re-
pugnat tā a ꝙ̄ b. ⁊ iḋ ſi deberet magis vel
citius velle omne repugnās b ꝙ̄ aliq̄d re-
pugnās a: citiꝰ deberet velle odire deū ꝙ̄
odire deum. Si aūt dicat̄ ꝙ fruitio dili-
gat̄ p aliā fruitionē: non ſeq̄tur proceſſus
in infinitū: ſ; cōcedendū eſt ꝙ eſt aliq̄ dile-
ctio nō actu diſtincto dilecta. Unde ſicut
in intelligendo eſt neceſſaria aliq̄ intelle-
ctio non diſtincte cognita: ita de dilectiōe
etiā cōceditur: ꝙ ad hoc ꝙ ſortes diligat
ſuā dilectionē: requirit̄ alia dilectio: ⁊ illa
aliā: ⁊ nō tū contingit ire in infinitū. imo
poſtꝙ̄ fuerūt tres vel q̄tuoꝛ: peribit noti-

tia de prima ⁊ ſcđa:⁊ corrūpetur. ⁊ ſic oēs
deſtruent̄.⁊ hoc ꝑpter finitatē potētie co
BB gnitiue.de qua videbit̄ infra. Ad ſepti
Ad ſe mā principale:qn̄ dicit̄ ꝙ aliud a deo pōt
primā. ſatiare appetitū ⁊c. Dico ꝙ nihil aliud a
princi. deo pōt ſatiare appetitū effectiue. Ad pro
bationē qn̄ dicit̄:mēs eſt capacitatis finite
ergo ꝑ finitū pōt ſatiari. Dico ꝙ ſi ly ꝑ de
notet circūſtantiā cauſe finalis:verū eſt ꝙ
ꝑ finitū pōt ſatiari:⁊ q: lumē glīe eſt act⁹
beatificus recept⁹in mēte:⁊ talia quecūq̧
in ea recipiuntur ſunt finita. Si aūt ly per
denotet circūſtantiā vel habitudinē cauſe
efficientis:ſic dico ꝙ nō pōt ſatiari ꝑ finitū.
Replicatur. Cōtra.oīs effectus finitus pōt produci:
Rūſio. vt videt̄:a cā finite ꝟtutis:hec eſt falſa. Nā
multi effectus finiti ſunt:ſicut gratia:⁊ ipa
met aīa ⁊ angelus ⁊ hmōi:q̄ non poſſunt
ꝑduci ab aliquo: niſi ſit infinite virtutis.
Ad ſecundā. formā. Ad aliā formā qn̄ dicit̄:deus excedit ca
pacitatē mētis:⁊ corpus excedit̄ a mente:
ergo eſt dare aliq̄d mēti equale.ꝯn̄a nō va
let.ſed ꝯn̄a eſt verū. vnde mēs eſt equalis
VV alteri:ſꝫ nō ſeq̄tur:ē eq̄lis ſibi:ergo pōt eā
Ad octauū. ſatiare. Ad octauum qn̄ dr̄ ſi ſic:ergo ma
gis tenet̄ diligere qđ magis credit ⁊c. Di
princi. co ꝙ nec aīs eſt verū:nec ꝯn̄a valet. Pri
mū pꝫ:q: ſi ſic:teneret̄ diligere deū pluſq̄
deū ⁊ ſeipſum:q: iſta ſunt aliqua diligēda
Similiter tūc teneretur diligere oīa:⁊ tūc
deū pluſq̄ oīa:qđ eſt falſum: q: tūc tenere
tur diligere demones ⁊ creaturas rationa
biles ⁊ irrationabiles oues ⁊ pecora.⁊ ideo
hec ꝓpō:ſortes tenetur diligere deū ſuper
oīa:eſt falſa de vi vocis.ſed ſic dꝫ exponi:
tenet̄ deū diligere ſuꝑ oīa.i.ſuꝑ oīa diligē
da a ſorte:de quorū numero nō eſt deus:et
hoc verū eſt. Similiter ꝯn̄a eſt falſum: q:
nō teneor velle mille hoīes eſſe in charita
te:⁊ me carere charitate potius q̄ ecōtra
rio.immo in multis caſibus deberē eligere
illud qđ crederē minus eſſe ad honorē dei.
q: hoc eſt mihi preceptum a deo:ꝙ potius
me debeam velle eſſe in gr̄a q̄ mille hoīes
alios:ſi alterū ꝑcise deberē eligere. ⁊ ideo
magis eſt ad honorem dei.nam ſic precipit
mihi.ſimiliter cōſequentia non valet:quia
YY antecedēs ad bonum intellectum pōt eſſe
Ad nonū pn. verū:⁊ cōſequens falſum. Ad nonū cū di
citur de latitudine conat⁹ ⁊c. Dico ꝙ ſup
poſita tali latitudine graduū in conatu vo
luntatis:licet ſibi quolibet conatu latitudi
nis diligere deum. Et quādo arguit̄. ergo
in quolibet gradu ſortis licet ſibi diligere
creaturā:quicq̄d ſit de cōſequentia: conſe
quēs tamē pōt concedi:q: preceptū de ma
gnitudine dilectionis dei nō eſt reſpectu in
tenſionis actus:ſed reſpectu boni voliti et
circūſtantie volendi.ſcꝫ ꝙ bonū ſibi debi
tū optetur ꝑpter ſe:nō ꝑpter aliud. Et qn̄
arguit̄:⁊ ponit̄ ꝙ ſortes de nō fruente fru
ens fiat fruitione intenſa ⁊c. cōcedo cōclu
ſionē iſtā.ſortes incipit minus diligere de
um q̄ diligit platonē:ſi hoc cōparatiuū mi
nus dicat cōparationē ſ̄m intenſionē act⁹
⁊ cōceditur ꝙ ſortes in infinitum min⁹ in
cipit diligere deū q̄ platonē. ⁊ tamē inci
pit frui deo:⁊ incipit diligere in infinitum
pluſq̄ platonē:ſi ly plus dicat cōparatio KK
nē ſ̄m magnitudinē boni voliti. Ad de Ad decimum
cimum principale quando dicitur.ſi ſic:er principa.
go homo ex vi precepti neceſſitabit̄ ad pec
candū.nego ꝯn̄am:q: dico ꝙ homo ad il
lud idem tenetur poſtea ex plurib⁹ cauſis
q̄ prius. Unde deus exigit ab homine ꝙ
velit ſibi summū honorem:⁊ ad hoc homo
tenetur ex precepto ⁊ beneficio: nec exigit
pro beneficio aliud q̄ qđ impoſuit ſub pre
pto:ſed tn̄ homo cōtinuat ſiue ſit bonus ſi
ue malus:propter cōtinuationē ſui eſſe et
vite ſue que eſt magnū beneficiū: ex nouo
obligat̄ nec ad plus diligendū q̄ prius:q:
prius tenebatur toto corde. Ad aliā for
Ad aliā forma. mā qn̄ dicunt homo magis tenet̄ diligere
deū q̄ angelus:vel equaliter. Dico ꝙ ma
gis tenet̄:hoc eſt pluribꝫ cauſis tenet̄.non
tenet̄ tn̄ magis diligere hic in via:ſed ma
gis tenet̄ diligere ſicut pōt.⁊ certe in pa
tria homo magis diliget deū q̄ angelus.
Contra.angelus hꝫ meliora naturalia.
Replicatur. Dicendū ꝙ naturalia hoīs ꝑ lumē gratie
⁊ coactionē dei magis iuuabunt. ſicut enī
Rūſio. beata virgo eſt exaltata ſuper oēs angelos
ita diligit deū intenſius q̄ aliquis eorum.
Ad aliā formā qn̄ dicit̄ de aīa chriſti ⁊c.
Ad aliā formā. ipſa magis tenetur diligere ⁊c. Dico ꝙ ma
gis tenet̄:⁊ nō eſt poſſibile ſi ſortes in infi
nitū peccaret:⁊ ꝙ reciperet veniā a deo:ꝙ
ideo tātū teneret̄ deo ſicut aīa chriſti ꝑpter
gr̄am datam ſorti:q: iſta debita nō ſunt ſi
milia nec eiuſdē rōnis. Ad vndecimū ar
ZZ gumentū ꝑncipale qn̄ dicitur: hō tenetur
Ad.xj. princi. magis diligere ſeipm̄ q̄ deū. Dico ꝙ ſi ly
magis dicat menſurā boni voliti vel circum
ſtātie volēdi:falſum eſt. Et ad illud phi di
co ꝙ verū ē quātū ad notitiā:nō quātū ad

Repli- catur. magnitudinē voliti. Cōtra. q̄ro quō ſanctus vel magnus hō tenet magis diligere deū q̄ hō hodie nat⁹ vel adultus: an plus q̄ intēſiou actu: an plus: q̄ maius bonū ſibi velle: an pl⁹ ex circūſtātia: q̄ magis

Rñſio. ꝓpter ſe: nullū iſtoꝝ pōt dici. Pōt dici ꝙ hec ꝓpō: ſortes magis tenet diligere deū q̄ plato: eſt diſtinguenda ſm amphibologiā: eo ꝙ ly magis pōt determinare ly tenetur vel ly diligere. ſi primū: ꝓpō eſt vera ſi ſcōm: falſa. q̄ nō tenetur diligere magis ſed magis tenetur equaliter diligere: et ſic

Ad aliam for mam. vn⁹ hō nō tenet diligere magis ꝙ ali⁹: tñ magis tenet. i. ex plurib⁹ cauſis. Ad aliā formā: ſi hō deberet diligere deū pluſq̄ ſe ergo deberet pelligere ſuā adnihilationem

Ad. xij. prīnci. potius q̄ peccare mortaliter: dr ꝙ ſic. Ad duodecimū principale qn̄ q̄rit vtꝝ hō tenetur equaliter āte redēptionē ⁊ poſt. dico ꝙ nō equalr tenet. ⁊ qn̄ arguit ꝙ debem⁹ diligere humanitatē chriſti: dicēdū eſt ꝙ nō.

Ad xiij prīnci. ¶ Ad. xiij. concedo concluſionem.

Q. v. Primū prīnci. **Queritur vtrum deus ſit tres pſone diſtincte?** Uidetur ꝙ nō: q̄ tres perſone ſunt tres dij: igit vn⁹ de⁹ nō eſt tres pſone. ꝯña pꝫ. Antecedēs pbo. q̄ iſta ꝯña eſt bona. vnū eſt tale quo maius cogitari nō pōt. igit vnū eſt de⁹. ⁊ eadē rōne iſta ꝯña erit bona. tria ſūt talia: quoꝝ q̄libet mai⁹ excogitari nō pōt. pbat. q̄ vel pater eſt illud quo mai⁹ ⁊c. vl nō. ſi nō: nō eſt de⁹. ſi ſic: pari rōne filius ⁊ ſpūſſctūs. Preterea ſi tres pſone diſtin-

Scōm guūtur: quero vtꝝ finite an infinite? Si finite: igit duo finita ſunt in deo. ⁊ vltra: igitur aliqđ finitū eſt in deo: ⁊ omne qđ eſt in deo: eſt deus: igit aliqđ finitū eſt deus. Si infinite: ergo nō magis differūt de⁹ ⁊ diabolus q̄ pater ⁊ filius: nec homo et aſinus magis differūt q̄ pater ⁊ filius. ⁊ ſilr ſeqtur ꝙ ſumme diuerſe res forēt vna res. Secundo dato ꝙ differant infinite: ſequit ꝙ tantūmodo differūt ſicut differrent ſi pīm poſſibile diſtinguerent. ⁊ p ꝯñs ſequit ꝙ forent diuerſi dij data tāta diuerſitate: iſta igitur nec differunt finite nec ifinite.

Tertiū Preterea deus ⁊ trinitas ſunt omni modo idē quo ſimpliciter eſt meli⁹ eſſe idē q̄ nō idē: ſed eſſe idē eſſentialiter ⁊ pſonaliter ē ſimpliciter melius q̄ nō eſſe ſic idem: igit de⁹ et trinitas ſunt idē eſſentialiter. maior pꝫ per Anſelmum pſolo. xv. Tu es itaq̄ iuſtus verax ⁊ beatus: ⁊ quicquid eſt meli⁹ eſſe q̄ non eſſe. mino: pꝫ etiam. q̄ quicq̄d conuenit patri: eſt melius ſimpliciter ipm q̄ non ipſum. igitur ⁊c. Preterea ſi vn⁹

Quartū. deus eſt tres perſone: deus erit compoſitus ex tribus diſtinctis rebus. pꝫ: q̄ eſſe cōſtituens diſtinguitur a cōſtituto: ſz pater conſtituitur per paternitatem: ⁊ pater eſt eſſentia. igit ſunt quatuor res in diuinis. Cū aūt cōſtituat p paternitatē: pꝫ p cōem modū loquēdi doctoꝝ: ⁊ p icm Thomā in ſcripto ſuo locis diuerſis ſup pmū ſniarū. vbi dicit ꝙ aliqua ꝓprietas conſtituit pſonā: ⁊ aliq̄ eſt pſonalis: ⁊ tñ nō ꝯſtituit: ſicut pꝫ p magiſtrū primo ſentēciaꝝ.

Quītū Preterea eſſentia diuina generat. igitur gñat aliū deū. igit ſunt duo dij: qđ ē ipoſſibile. Antecedēs pmū pbat: q̄ arguit ſic. hic pater generat: hic pater eſt hec eſſentia diuina. igit hec eſſentia diuina generat. eſt

Ad idē eīm ſyllogiſm⁹ expoſitorius. Itē filius eſt genitus de ſubſtātia patris: q̄ro quā habitudinē dicit ly de: nō formalē: nec materialē: ergo efficietē: igitur ſubſtātia patris generat filiū. Itē eſſentia eſt pater. igit ē pater filij. igit generauit filiū. Itē ſubſtan-

Ad idē tia patris eſt ſubſtātia filij: ſed fili⁹ eſt ge-

Ad idē nitus de ſubſtantia pr̄is: igit filius eſt genitus de ſubſtantia filij: igit fili⁹ eſt genit⁹ ex ſe. Preterea eſſentia diuina eſt res ge-

Ad idē nerans: igit eſſentia diuina ē generās. ꝯña pꝫ a termino ſumpto cum determinatiōe q̄ nō eſt diminuēs nec diſtrahēs: ad terminū ſumptū abſolute. Preterea nullū in-

Sextū cōmunicabile tribus pſonis, eſt cōicabile tribus perſonis: pater eſt incōmunicabilis eſſentia eſt cōmunicabilis: igitur pater nō eſt eſſentia. Maioꝛ pꝫ: q̄ vnū oppoſitoꝛū remouetur a reliquo. ⁊ diſcurſus pꝫ: q̄ regulatur per dici de nullo. Preterea

Septimum. iſta ꝯña eſt bona: nullus hō eſt nō homo: igit iſte homo nō eſt nō homo: demōſtrato chriſto. ⁊ vltra. igit iſte homo nō eſt eſſentia diuina. hec ꝯña pꝫ: q̄ eſſentia diuina nō eſt homo. ⁊ tñ ſeqtur ſic ꝙ eſt nō homo Nā ſi eſſentia diuia eſſet homo: eſſentia diuina eſſet aliquis homo: ⁊ non niſi fili⁹ dei ergo eſſentia diuina eſſet genita. ⁊ ſimiliter haberet corpus: et haberet matrem. quod eſt falſum. Preterea ſi ſic duo ꝯdictoria

Octauum. forent ſimul vera. ſ. iſta deus generat deū: ⁊ de⁹ nō generat deum. prima pars patꝫ

primo ſen.di.iiij. Scdo ptz.nã ſequit᷑ for⸗
maliter:filius nõ generat deũ:igit᷑ de⁹ nõ
generat deũ. Simil᷑r ſeqͣ᷑ formal᷑r.eſſen⸗
tia diuina nõ generat:ergo deus nõ gene
rat.vel ſub hac forma.hec res nõ generat
demonſtrata diuinitate:ergo deus nõ ge
nerat.ꝯña ptz:qꝛ eadẽ res demonſtrat᷑ in
ſubiecto antecedẽtis ꝓ qua ſupponit ſub
iectum ꝯñtis:ꝛ reliqᷓue partes ꝯuertunt᷑.
Nonũ. Preterea illud quod eſt fili⁹ ꝛ fili⁹ ꝯuer
tunt᷑:ſed pater eſt illud qđ eſt filius:ergo
pater eſt fili⁹. Maioꝛ ptz:qꝛ mutuo ſe in⸗
ferũt. Sil᷑r arguit᷑ ſub hac forma.oẽ qđ ẽ
fili⁹:eſt nõ pater: eſſentia diuina eſt fili⁹:
ergo ipſa eſt nõ pater.ergo non eſt pater.
Deci⸗ Preterea ſi ſic:ſpũſſanctus procederet a
mum. patre ꝛ filio.ꝯñs eſt falſum.qꝛ vel eſt eq̄li
ter ab vtroqꝫ.ꝛ hoc nõ:qꝛ tũc nõ foꝛet niſi
vn⁹.pz ꝯña.vij. Meta.cõmento.xxxj.vbi
hz ꝓ incõueniẽti ꝙ vnũ actu ſm qđ vnũ
generet᷑ a duob⁹ agẽtib⁹ equal᷑r vel ineq̄
liter.ꝛ ſi hoc alterũ iſtoꝝ nõ eſſet deus.
Itẽ tũc ꝓcederet tꝑaliter a p̄re ꝛ filio. vl᷑
ergo eadẽ ꝓceſſione ꝓcedit tꝑaliter ꝛ eter
naliter:vel alia ꝛ alia.ſi eadẽ: ergo cũ pro
cedat tꝑaliter a ſe:ꝓcederet eternal᷑r a ſe.
ſi alia ꝛ alia:ꝗ ẽ mutabilis. Itẽ ſi ꝓcedat
a patre ꝛ filio:ergo pater ꝛ filius vel ſunt
vnũ principiũ ſpũſſancti:vel duo. ſi duo:
igit᷑ duo dij.ſi vnũ principiũ: ergo vna ꝑ⸗
Unde⸗ ſona. Preterea ſi ſic:ergo trinitas perſo
cimum naꝝ ſtaret cũ ſumma ſimplicitate.ꝯñs eſt
falſuꝫ.qꝛ ſi ſic:pari rõne ſi eſſent quatuoꝛ
ꝑſone:ꝛ ꝑ ꝯñs infinite:ſtarẽt cũ ſũma ſim
Duode plicitate. Itẽ tũc pater haberet filiũ:et
cimum ꝑ ꝯñs hoc eẽt meli⁹ ꝑma ꝙ̃ nõ hr̃e filiũ:
qꝛ al᷑r nõ cõpeteret deo: ſꝫ hoc nõ cõpetit
filio:ergo aliqua ꝑfectio cõpetit pr̄i que
Confir nõ cõpetit filio. Cõfirmat᷑ iſtud:demõ⸗
matur ſtratis iſtis duob⁹ hr̃e filiũ ꝛ nõ hr̃e filiũ:
primo. quero qđ eſt melius:ꝛ pz deductio ꝙ pa
Confir ter ꝛ filius nõ ſunt equales. Cõfirmat᷑ rõ
matur qꝛ poſſe gñare eſt melius ꝙ̃ nõ gñare:igi
ſcdo. tur ꝯuenit ſumme eſſentie.ꝯña ptz:qꝛ ne
ceſſe eſt vt ſuꝑma natura ſit ꝗcquid meli⁹
oĩno eſt ip̄m ꝙ̃ nõ ip̄m:ergo eſſentia diui
na põt gñare.añs pz:qꝛ nihil attribuitur
Deci⸗ deo niſi qđ ẽ meli⁹ ip̄m ꝙ̃ nõ ip̄m. Pre⸗
mũter⸗ terea fili⁹ generat᷑ ab aliquo ente:ergo ab
tium. aliqua ſubſtãtia vel accidẽte: qꝛ oẽ ens ẽ
ſubſtãtia vel accidẽs.ſed a nullo accidẽte
ergo ab aliqua ſubſtãtia.ſed a nulla crea⸗
tura:ergo a ſubſtãtia diuina,ergo fili⁹ ge

nerat᷑ ab eſſentia diuina:igit᷑ eſſentia diui
na generat. Preterea hec eſt vera:trini⸗ Deci⸗
tas eſt vn⁹ de⁹:ꝗ trinitas eſt vnitas.ſꝫ nõ mũqr⸗
eſt pater neqꝫ fili⁹ neqꝫ ſpũſſctũs: ꝗ eſt q̄r tum.
ta res in diuinis. Preterea vnitas ꝑſo Deci⸗
nalis eſt maioꝛ ꝙ̃ vnitas trinitat᷑.igit᷑ tri mũqn⸗
nitas nõ ẽ ſumme vna. Añs pz: qꝛ illi rei tum.
repugnat pluralitas aliq̄ quã alia ꝑmit⸗
tit ꝛc. Preterea rõnes ideales ſunt eſſen Deci⸗
tia diuina:ſꝫ iſta differũt realiter:ꝛ nõ ꝑ⸗ mũſex⸗
ſonaliter.ergo ſũt plures eſſentie diuine. tum.
Maioꝛ pz ꝑ Aug.lxxxiij.q.xlvj.ꝛ minoꝛ
etiã:vbi dicit ſic. Sũt naqꝫ idee q̄dã prin⸗
cipales forme vel rõnes reꝝ ſtabiles atqꝫ
imutabiles:ꝗ ipſe forme tꝑales nõ ſunt:
ac ꝑ hoc eterne. Ad oppoſitũ ẽ ꝑma canõ.
Jo.c.v. Tres ſunt qui teſti.ꝛc. Ad iſtã B
queſtionẽ dico ꝙ ſic.qꝛ hec eſt fides catho Ad op⸗
lica ſctis patribus reuelata ſicut in diuer poſituꝫ
ſis ſymbolis ſatis ptz.qꝛ hoc ꝓbare facul dicitur
tatẽ hũane rõnis excedit:ꝛ ideo nõ ſolum C
ꝑſumptuoſum:ſꝫ ꝛ fatuũ eſt ad illa ꝓban Rñſio
da niti.ꝛ ideo in p̄nti qõne dico cũ Uila⸗ ad qõ⸗
rio:ſicut dicit ꝛ allegat magiſter ꝑmo ſen nem.
ten.diſt.xxxiij.c.v.in fine. Forma fidei cer
ta eſt.nõ igit᷑ aliq̄d addẽdũ eſt:ſꝫ modus
cõſtituendus audacie.ꝗcq̄d vltra querit᷑:
nõ intelligit᷑. Qualiter tñ ad articulos fi⸗
dei ſe habeat vel ſe debeat hr̃e ſtudẽs ca⸗
tholicus:docet Anſ. de incarnatione ꝟbi
cito poſt principiũ. Nefanda (inq̄t) teme⸗
ritate audẽt q̄dã diſputare ꝯtra ea q̄ chri
ſtiana fides cõfitet᷑:qm̄ illud in intellectu
cape nequeũt:ſꝫ poti⁹ inflati ſuꝑbia iudi⸗
cant nullatenus eſſe poſſe qđ nequeũt in⸗
telligere:ꝙ̃ humili ſapiẽtia fateantur eſſe
multa poſſe que ipſi nõ valent cõprehẽde
re. Et ideo docet iſta ꝙ catholicus dꝫ hu⸗
militer querere rõnem quõ ſit.ſi põt intel
ligere:deo gratias agat.ſi nõ põt:nõ im⸗
mittat cornua ad ventilandũ:ſed ſubmit D
tat caput ad venerandum. hec ille. Ad Ad pri
ꝑmũ ꝑncipale qñ dr:tres ꝑſone ſunt tres mũ ar⸗
dij:ergo vn⁹ deus nõ eſt tres ꝑſone. Põt gu.pn.
dici ꝙ nec añs eſt verũ:nec ꝯña valet for
maliter:ſꝫ tm̄ gratia materie tenet. Qꝛ nõ
ſit formalis ptz.nã nõ ſeq͛᷑: tria ligna ſũt
tres ſubſtantie:ergo vnũ lignũ nõ ẽ tres
ſubſtantie:nã añs eſt verũ:ꝛ ꝯñs falſum:
tenendo ꝙ totũ ſit ſue partes. Similiter
antecedens iſtius eſt falſum.ſ.tres ꝑſone
ſunt tres dij. Et ad ꝓbationẽ qñ dicit᷑.hec
ꝯña eſt bona.vnũ eſt tale quo maius ꝛc.

igiť illud vnū eſt deus: ⁊ tria ſunt talia: er-
go tres dij. nego iſtā ꝯñam. cā eſt: quia no
mē qḋ ḋr ad ſe ⁊ abſolute: nō pōt predica
ri ī plurali de ꝑſonis. ſʒ ſequiť: tria ſūt ta
lia quoꝝ quodlibet ⁊c. igitur illa tria ſunt
vnus deus. magis tñ ꝯueniēter dicerenť
Replica. tres ꝑſone ꝙ̄ alia tria. Sed ꝯ̄ hoc argui
tur ſic. iſta ſunt quib⁹ maiora excogitari
nō pñt: ġ iſta ſunt dij. ꝯña ꝓbať ꝑ modū
arguēdi Anſ. pſol. ij. ⁊ ꝯtra inſipiētē. qꝛ
vel illa q̄b⁹ maiora cogitari nō pñt: ſunt
in intellectu tm̄: vel in itellectu ⁊ in re. Si
ſcḋm: ġ talia ſunt dij. Si pͥmū: ġ maiora
eis cogitari pñt. ġ illa q̄bus maiora cogi-
tari pñt: ſunt illa q̄b⁹ maiora cogitari nō
Rñſio. pñt. Ad iſtud ḋr ꝙ forma arguēdi Anſ.
nō valet in ſingulari: ſʒ multo min⁹ valʒ ī
plurali. nā añs ꝯñe facte eſt veꝝ mō de fa
cto: ⁊ ꝯñs eſt falſum. Nā demōſtrata qua
cūqꝫ creatura ⁊ deo: hec ē vera: iſta ſunt q̄
bus maiora excogitari nō pñt: qꝛ ſi eēt da
re aliq̄ cogitabilia maiora iſt(: eēt dare co
gitabile mai⁹ deo. ꝯñs ē falſum. ſic demō
ſtratis duob⁹ corꝑib⁹: q̄ꝝ vnū eſt finitū ⁊
aliud infinitū: ſi ꝑ poſſibile vel īpoſſibile:
hec eēt va. iſtis nō ē dare maiora. qꝛ ſi ſic:
vtroqꝫ iſtoꝝ eēt dare mai⁹. ⁊ ſic aliq̄ infi-
nito eēt dare mai⁹. ⁊ iō ꝯña facta nō valʒ
Si aūt arguať demōſtratis ꝑſonis diui-
nis: iſta ſunt q̄bus maiora ⁊c. ġ ſunt dij.
Alia reſpōſio. Dici pōt ꝙ ꝯña nō valet: qꝛ ſunt vn⁹ de⁹
tātū: ⁊ nō ſunt q̄dā diſtincta eēntialr̄. et
iō nō ſunt plures dij. Vel alr̄ pōt dici ꝙ
añs ſi exponiť ad ſanū itellectū ⁊ cōem: ē
falſum. videlʒ: illa ſunt q̄dā magna q̄bus
maiora ⁊c. qꝛ ſunt vnū magnū: ⁊ nō q̄dā
Replicať pͥmo. magna. Cōtra. ſunt bone ꝑſone: ġ ſunt
magne ꝑſone. ꝯña pʒ ꝑ Aug. In ijs q̄ nō
mole magna ſunt: h̄ eſt mai⁹ qḋ meli⁹. ġ
Sc̄do. in eiſdē h̄ eſt magnū: qḋ eſt bonū. Pre-
terea dicim⁹ ꝙ ſunt tres ꝑſone coeterne ⁊
coequales: ġ ſunt tres magne ꝑſone ⁊ bo
ne: qꝛ nō coequales niſi in magnitudine
Tertio. q̄ ē bonitas. Preterea videť ꝙ in ſym-
bolo eſt ꝯ̄dictio: qꝛ Athana. dic̄ ꝙ nō ſūt
tres eterni: ſed vnus eternus. ⁊ cito poſt
ſubdit ꝙ ſunt tres ꝑſone coeterne. ſed ſe-
quitur: ſunt coeterne: ġ ſunt eterne. Ad h̄
argumenta nō eſt op⁹ rñdere: qꝛ oīa pñt
E ſolui ꝑ ſolutiones ꝓcedentes ⁊ ꝑ cōnota-
Ad ſecūdum princi. tiones: vt pʒ cuilibet cōſideranti. Ad ſe
cundū principale qñ ḋr. aut diſtinguūtur
infinite aut finite ⁊c. Primo dico ad ma-
teriam argumenti: ꝙ poſſet dici ꝙ pater
diſtinguiť a filio diſtinctione infinita: qꝛ
ſeipſo q̄ eſt infinitus. Silr̄ iſta diſtinctio
eſt eſſentia diuina: ⁊ ꝑ ꝯñs infinita. ⁊ tūc
poſſet negari illa ꝯña: pr̄ ⁊ fili⁹ diſtinguū
tur diſtinctiōe infinita: ġ diſtinguūť infi-
nite vel in infinitū. ſicut nō ſequiť. diſtin-
guunť diſtinctiōe que eſt eſſentia diuina.
ġ diſtinguunť eſſentialiter. Solet dici Nota cōem ſol.
a doctoribus ꝙ diſtinctio ꝑſonalis eſt mi-
nima: nec eſt cōparabilis alicui diſtinctio
ni inter creaturas vel inter res diſtinctas
eſſentialr̄. ⁊ iō in infinitū min⁹ diſtinguū
tur pr̄ ⁊ filius ꝙ̄ ſortes ⁊ plato. ſic̄ in infi
nitū minor eſt linea ꝙ̄ ſuperficies: vel ſaltē
pūctus ꝙ̄ linea. Et tūc ad formā argumē
ti pōt dici ꝙ nec diſtinguunť finite nec in
finite. ſ. nō finite: qꝛ diſtinguunť indiuiſi
biliter. Cōtra. aut diſtinguunť magis Replica.
ꝙ̄ ſortes ⁊ plato: aut min⁹ vel equalr̄. Si
min⁹ vel equalr̄: ġ finite. Dico ꝙ min⁹. et Rñſio.
nego vltra. ġ finite. Cōtra ſi illa q̄ ma- Replica.
gis diſtinguunť: diſtinguunť tm̄ finite: ġ
illa q̄ minus diſtinguunť: diſtinguunť fi-
nite. Negať ꝯña de illis q̄ in infinitū mi- Rñſio.
nus diſtinguunť. Ad tertiū principale F
qñ arguiť. de⁹ ⁊ trinitas ſunt oīno idē ⁊c. Ad tertiū pri.
Pōt dici negādo minorē: ⁊ cōcedēdo ma
iorem. Et ad ꝓbationē qñ accipiť: q̄cquid
cōuenit patri: eſt melius ſimpliciter ipm̄
ꝙ̄ nō ipm̄. Dico ꝙ nō: immo Anſel. dicit
oppoſitū. Sed dicit: quicquid cōuenit p̄-
ter relationē: melius eſt ipm̄ ꝙ̄ nō ipm̄.

Ad quartū qñ ḋr ſic. Deus eſt tres per Ad. q̄rtum.
ſone: igiť deus eſt cōpoſitus ⁊c. nego con-
ſequentiam. Et ad ꝓbationem: omne con
ſtituens diſtinguiť a cōſtituto: concedo. ſʒ
negať minor: qꝛ cū ꝓbatur per cōem mo-
dum loquēdi: dico ꝙ doctores in multis
loquunť ex ꝓpoſito metaphorice: et ſm̄
noſtrū modū intelligendi qui eſt imperfe
ctus de diuinis. Vñ nolūt dicere ꝙ bene
ſentiunt ꝙ pater ſit cōſtitutus ꝑ aliud: ſed
ſi eſſentia ⁊ paternitas eſſent due res ī pa
tre: vt materia ⁊ forma in creaturis: tunc
paternitas cōſtitueret patrē: hoc eſt ꝑ pa
ternitatē foret illud cōpoſitū formalr̄ pa-
ter. Similr̄ nihil eſt ibi elicitiuū operatio
nis niſi perſona. Ad quintū qñ accipiť D
eēntia diuina generat: ġ generat aliū deū Ad. q̄ntū pri.
Nego antecedens. ⁊ cū arguitur per ſyllo
giſmum expoſitoriū: pōt dici ꝙ nunꝙ̄ eſt
ſyllogiſmus expoſitorius vbi demonſtra-

tur res q̄ eſt vna ⁊ tres. ⁊ iō de forma ſic
nō eſt bon⁹ ſyllogiſm⁹ ſeʒ expoſitoꝛi⁹: hic
deus creat: hic deus eſt trinitas: ergo tri⸗
nitas creat: licet oēs ꝓpoſitiones ſint ve⸗
re. Siſr nō eſt incōueniēs ꝙ logica natu
ralis deficiat in ijs que fidei ſunt. Et ideo
ſicut fides eſt ſupra phyſicā naturalē: po
nēs res ꝓduci p creationē: ad quā philo⸗
ſophia naturalis nō attingit, ita moralis
doctrina fidei ponit q̄dam principia: q̄ ſci
I Nota de logica. entia moralis nō cōcedit. Eodē mō rōna
lis logica fidei alia debet eſſe a logica na⸗
turali. Dicit em̄ cōmētatoꝛ. ij. Metaphy
ſice cōmē. xv. ꝙ q̄dā logica eſt vniuerſalis
oīb⁹ ſciētijs: ⁊ q̄dam ꝓpria vnicuiqꝫ ſciē
tie. ⁊ ſi hoc eſt verū: a multo fortioꝛi opoꝛ
tet ponere vnā logicā fidei. ⁊ ſiſr alia logi
ca vtiſ obligatus certa ſpecie obligatiōis
⁊ alia libere reſpondens ſm qualitatē ꝓ⸗
poſitionū: modo philoſophi nō viderunt
aliquā rē eſſe vnā ⁊ tres: ideo de ea in ſu⸗
is regulis mētionē nō fecerūt. Sunt igiſ
Nota reglas logice in theologia tenentes in logica fidei tales regule: ꝙ oē abſolutū
p̄dicaſ in ſingulari de trib⁹: ⁊ nō in plura
li. Alia ꝙ vnitas tenet ſuū conſequens:
vbi nō obuiat relationis oppoſitū: ⁊ ideo
cōceſſis p̄miſſis diſpoſitis in modo ⁊ ī fi
gura negaſ cōcluſio. q: in cōcluſiōe obui⸗
at relationis oppoſitio. ſicut ſi arguitur
ſic. hec eſſentia eſt pr̄: hec eſſentia eſt filius
ergo fili⁹ eſt pater. ⁊ vtraqꝫ p̄miſſarū eſt
vera: ⁊ apparet diſpoſitio tertie figure.
Nota de logica Ari. Sʒ q̄d eſt dicēdū: eſt ne logica Ariſt. foꝛ
malis an nō: Dico ꝙ ſi nō vis vocare lo⸗
gicā formalē niſi illā q̄ tenet in oī materia
ſicut dicit cōmētatoꝛ. j. phyſicoꝝ cōmēto
xxv. ſermo cōcludēs p ſe dʒ concludere in
oī materia: tūc ptʒ ꝙ nō. Si vis vocare lo
gicā formalē: illā q̄ per naturalē inq̄ſitio
nem in reb⁹ a nobis ſenſibiliter notis nō
K Ad ſextū pn. capit inſtātiā: dico ꝙ ſic. Ad ſextū prin⸗
cipale dico ꝙ nihil ꝓprie cōicaſ ī diuinis
q: vbi aliq̄d cōicaſ: cōicatur alteri a ſe. tñ
dicaſ ꝙ eſſentia diuina nō cōicaſ alteri a
ſe: q: eſt eadē in tribus pſonis: ⁊ eſt tres p
ſone. ⁊ ſic accipiſ cōmunicabile ꝓ eodem.
ſimiliter hec eſt falſa. nihil idē tribus eſt
L Ad ſeptimū princi. cōicabile. Ad ſeptimū qn̄ dr̄: nullus hō
eſt nō homo. dico ꝙ ī argumētis de chri⸗
ſto opʒ habere logicā ſingularē: q: ibi de
eodē ſuppoſito opʒ concedi cōtradictoria
cū ſpecificatione diuerſarū naturarū. vn⸗
de ꝯñs apud theologos poteſt diſtingui:

iſte hō eſt non hō: demōſtrato filio dei: q:
vl intelligiſ ꝙ ſit nō hō ſm naturā hūa⸗
nā: ⁊ tūc eſt falſum. vel ſm diuinā: ⁊ tunc
eſt verū. ſiſr logica vtiſ magiſter ſniarū:
qn̄ cōcedit ꝙ idē hō eſt moꝛtalis ⁊ imoꝛ⸗
talis ⁊ hmōi. Ad octauū qn̄ dr̄ ꝙ ſi ſic: M
cōtradictoꝛia forēt vera: ſcʒ iſta. de⁹ gene Ad
rat: ⁊ de⁹ nō generat, nego ꝯñam: q: nen octauū
ſunt ꝯdictoꝛia. q: verificanſ p̄o diuerſis princi.
ſuppoſitꝭ: ſic bñ poſſet dici: ſi placuiſſet an
tiquis: vel ſi ſint cōtradictoꝛia: dr̄ ꝙ nega
tiua eſt falſa. ſ. iſta. de⁹ nō generat. Ad ꝓ
bationē nō valet ꝯña; filius nō generat:
ergo de⁹ nō generat. nec iſta valet. eēntia
diuina nō generat. ergo ⁊c. q: añs eſt ve⸗
rū ⁊ ꝯñs falſum. Ad nonū p̄ncipale qn̄ N
dr̄: illud qđ eſt fili⁹ ⁊ filius ꝯuertunſ: hec Ad no
pōt negari. q: pr̄ eſt illud qđ eſt fili⁹: ⁊ iō nū pn.
iſte termin⁹ id qđ eſt fili⁹ pōt v̄ificari de
aliq̄ de quo nō verificaſ fili⁹. Ad deci⸗ O
mū qn̄ dr̄ ꝙ tūc ſpūſſctūs ꝓcederet a pr̄e Ad de⸗
⁊ filio: cōcedo ꝙ ab vtroqꝫ equaliter ꝓce cimum
dit: ⁊ dictū cōmentatoꝛis nō eſt ad ꝓpoſi princi.
tū: q: pr̄ ⁊ filius nō ſunt cauſe agētes. ſſ.
Ad aliā formā dico ꝙ ꝓceſſio tempoꝛa
lis nō eſt eterna. hoc eſt iſte ꝓpōnes non
cōuertunſ: ꝓcedit tempoꝛaliter: ⁊ ꝓcedit
eternaſr ⁊c. Ad aliū dico ꝙ pater ⁊ fili⁹ P
ſunt vnū principiū. Ad vndecimū cōce⸗ Ad vn
do hāc ꝯditionalē. ſi eſſent infinite perſo⸗ deci⸗
ne: ſtarent cū ſumma ſimplicitate. Ad mum.
duodecimū neutrū eſt melius ſimpliciter ad duo
ipſum q̄ꝫ non ipſū: ſicut patet de ſe. Ad deci.
aliud: fili⁹ generaſ de ſubſtantia pr̄is. hec Ad de⸗
debet exponi ſm magiſtrum. i. a patre q̄ cimū
eſt ſubſtātia. Ad aliud dico ꝙ trinitas nō tertiū.
eſt quatuoꝛ res: ſed eſt iſte tres res. ſicut Ad de
ſi lignū. d. compoſitū eſſet ex. a. b. c. nō ſeq̄ cimū⸗
tur. d. non eſt. a. nec. b. nec. c. ergo eſt quar q̄rtum
ta res diſtincta ab iſtis tribus reb⁹: lʒ exē
plum non ſit omnino conueniens. Ad Ad de
aliud cum dicaſ: vnitas perſonalis eſt ma cimū⸗
ioꝛ: nego. Ad probationem: q: ſibi repu q̄ntum
gnat pluralitas aliqua: cōceditur: ſed nō Q
illa q̄ ſtat cum ſumma ſimplicitate. Ad Ad de⸗
aliud: ideales rationes ſunt eſſentia diui⸗ cimū ſe
na ⁊c. dico ꝙ idea eſt eſſentia diuina: et xtum.
eſt tm̄ vna. ⁊ ſic tñ loquiſ Aug. ad oñdē
dū deū habere cognitionē oīm: ⁊ exponē⸗
de ſunt ꝓpoſitiones ſue oēs. Unde dicūt
q̄dā ꝙ nulla ꝯdictoꝛia de q̄bus loquitur
Ariſt. v̄ificanſ de pr̄e ⁊ filio: q: ipſe intelli
git de talibus vbi negatiua negat eēntiā

affirmatā in alia. ꝛ ſic hec eſt falſa: fili⁹ eſt
nō pater. ſi neget eſſentiam: vera aūt eſt ſi
neget ſolam relationem.

A Qō. vj
Primū
princi. Queritur vtrum
aliq̄ res ſimpl̄r ſimplex ſit
in genere? Et nō: ꝓbaṫ. nā
ſequiṫ: de⁹ nō eſt in genere:
ergo nulla res ſimpliciter ſimplex eſt in
genere. conſequentia p₃: qꝛ oīs creatu-
ra vel eſt cōpoſita: vel alteri cōponibilis:
ergo nulla res talis ē ſimpliciter ſimplex.
qꝛ de⁹ nec eſt cōpoſit⁹: nec alteri cōponibi-
lis. aīs ꝓbaṫ: ꝙ de⁹ nō ſit in genere: poſi-
to ꝙ nulla creatura ſit, niſi tm̄ vn⁹ ange-
lus: q̄ ſit a. hoc poſito: hec eſt vera. deus ꝛ
a ſunt in genere ſubſtātie: ſed de⁹ eſt tres
perſone: ergo tres perſone ꝛ a ſunt in ge-
nere ſubſtātie. ergo quatuor pſone ſunt in
genere ſubſtātie. tūc ſic. Quatuor perſone
ſunt in genere ſubſtātie: ſed nō ſunt in ge-
nere ſubſtātie niſi deus ꝛ a. ergo deus ꝛ a
ſunt quatuor ſubſtantie: ſed a non eſt niſi
vna ſubſtātia: ergo de⁹ eſt tres ſubſtātie.
prima ꝯña videlicet ꝙ q̄tuor pſone ſunt
in genere ſubſtātie: ergo quatuor ſubſtan-
tie ſunt in genere ſubſtātie. ꝓbatur p Au-
gu. vij. de tri. c. vj. vbi arguit ſic. ſi eſſentia
foret ſpēs: ꝛ tres pſone indiuidua: tres p-
ſone forent tres ſubſtātie: ſicut tres hoīes
ſunt tria aīalia. Et allegat magiſter pmo
ſententiarū diſt. xix. c. ix. ergo eadē ratiōe
ſi quatuor perſone ſunt indiuidua in ge-
nere ſubſtantie: ergo quatuor pſone erūt
quatuor ſubſtantie. ſed vltimū cōſequens
Scḋm eſt falſum: ſc₃ deus eſt tres perſone: qꝛ ſic
princi. deus eſſet tres dij. Preterea ſi de⁹ eſſet
in genere: vel illud gen⁹ eſſet ens: vel ali-
ud ab ente cōe deo ꝛ creaturis. ſ₃ ens nō
poteſt eſſe genus: qꝛ omne genus ſeparat
illud cuius eſt gen⁹ ab aliquo altero. hoc
patet. vij. phyſicorū. qꝛ omne genus poſi-
tū in diffinitione ſeparat diffinitum ab
aliq̄. Similiter tertio metaphyſice. ens
nō eſt genus: qꝛ omne genus vere negaṫ
ab aliqua differētia: ſicut intelligit Ariſt.
nec aliud ab ente eſt gen⁹ deo ꝛ creaturis
cōe. igiṫ ꝛc. Si dicaṫ ꝙ ſubſtātia eſt gen⁹
Rūſio. dei. Sed ꝫ Anſel. mono. xxvij. cōſtat igiṫ
ꝙ ſubſtātia iſta nullo communi tractatu
ſubſtātiarū includitur. ergo nec ens neq₃
Ad ter ſubſtātia poteſt eſſe gen⁹ dei. Preterea
tiū pn. quecūq₃ ſunt in genere: habēt certā ꝓpor-

tionē pfectionis inter ſe: ſed de⁹ in infini-
tum excedit in pfectione oē aliud a deo. ğ
nō eſt in genere. Preterea q̄ ſe totis dif- Quar-
ferūt: in nullo ꝯueniūt: maxime ſi ſumme tum.
differāt: de⁹ ꝛ creatura ſunt hmōi. igitur
ꝛc. Minor p₃: qꝛ plus differt de⁹ a crea-
tura ꝙ̄ creatura differat a creatura: ergo
ſi ſit dare aliq̄ ſumme differētia: illa erūt
de⁹ ꝛ creatura. Cōfirmaṫ iſtud p modū
loquēdi Diony. de di. no. ꝙ de⁹ nō ē ſub-
ſtātia: ſ₃ ſup ſubſtātiā ꝛc. Preterea nihil Quitū
cōicās ī noīe ſolo cū alijs eſt in eodē gñe
cū illis: ſ₃ deo nō cōuenit niſi ſolū nomen
cū creaturis. igiṫ. Minor patet. monolo.
xxvj. in fine. ſi illi ſubſtātie ſit cū alijs cōi-
catio noīs: eēt valde ꝓculdubio intelligē-
da diuerſa ſignificatio. Preterea oē qḋ Sextū
eſt in gñe: eſt ī aliq̄ ei⁹ ſpecie: ſ₃ eē in ſpecie
repugnat deo. ꝙ ſi de⁹ h₃ aliquē cōceptū
ſpecificū de eo pdicabilē: ſit ille a. ꝛ argui-
tur ſic. pl⁹ ꝯuenit cū ꝯceptu cuiuſlibet ſub-
ſtātie: ꝛ cū q̄libet creatura: ꝙ̄ cū deo. ğ nō
pdicaṫ in q̄d de deo: ꝛ ſi predicaṫ in q̄d de
deo: magis pdicaṫ creatura in q̄d de deo.
ꝛ ſi hoc: ğ nō eſt ꝯcept⁹ ſpecific⁹ dei: qꝛ cō-
ſtat ꝙ de⁹ nō ē eiuſdē ſpeciei cū aliq̄ crea-
tura: excepta cōicatione idiomatū: de q̄ ni-
hil ad pñs. Preterea ſi ſic: de⁹ poſſet dif- Septi-
finiri. ꝯñs eſt falſum. qꝛ vel p ſe: vel p ad- mum.
ditū. nō p ſe: qꝛ nō h₃ pncipia intrinſeca:
qḋ tm̄ reqriṫ. viij. metaph. Oportet diffini-
tionē eē orōnē lōgā: q̄ ſignificet aliq̄d de
aliq̄. genus aūt ſumiṫ ab vna realitate ꝛ
differētia ab alia: ſ₃ in deo nō eſt realitas
qꝛ tūc foret ꝯpoſit⁹. Nec diffiniṫ de⁹ p ad-
ditū: qꝛ oē tale eſt depēdēs ab eo per qḋ
diffiniṫ. Preterea Auicē. octa metaphy- Octa-
ſice ſue capitulo quarto. De⁹ nō eſt in ge- uum.
nere. qꝛ gen⁹ eſt pars ſpeciei. vnde omnis
ſpēs eſt cōpoſita. vñ ibidē probat Auicē.
iſtā cōcluſionē ſic. Si neceſſe eſt eſſe h₃ ge-
nus: igiṫ intētio generis vel ē ex ſe neceſſe
vel nō. ſi ſic: nō ceſſabit quouſq₃ ſit ibi dif-
ferētia: ꝛ tūc nō foret gen⁹. ſi nō: ğ neceſſe
eſt eſſe cōſtitutū per illud qḋ nō ē neceſſe
eſſe. Preterea ſi de⁹ ſignificareṫ aliquo Nonū.
conceptu generis: ergo ſibi correſpōderet
aliq̄s cōcept⁹ ſpecificus. cōſequēs eſt fal-
ſum: qꝛ ſpecies predicatur de pluribꝰ dif-
ferētibus ſolo numero. ergo eſſent multi
dij eiuſdē ſpeciei. Preterea Auicē. viij. Deci-
metaphy. ſue in fine. Manifeſtum eſt no- mum.
bis ꝙ prim⁹ nō habet gen⁹: nec quātitas

tem:nec q̄litatē:q̄n:nec vbi:nec ſimile:nec
genus:nec ꝯtrariū:qui eſt altiſſim⁹ glorio
Unde ſ- ſus. Itē.ix. Meta.c.xvij. Manifeſtum
cimum eſt nobis ꝙ vnitas h̄z principiū qḋ neceſ-
ſe eſt eſſe:nō ꝯceptū ſub gn̄e: neq̄ ſub dif
B finitiōe:neq̄ ſub demōſtratiōe ex p̄te q̄li
Ad op- tatis:neq̄ eſt ſibi ſiīe nec cōīcās. Ad op
poſitū. poſitū ē cōmētator.x.Meta. cōmento.x.
vbi dicit eſſe primū in gn̄e ſubſtātie ⁊ me-
rū ⁊ pfectiſſimū eſt p̄mus motor: q̄ eſt p̄n
cipiū ſicut forma ⁊ finis. Preterea in p̄-
dicamētis dicit̄ ſubſtātia eſt genus gn̄aliſ
ſimū:q̄z nō h̄z ſupra ſe aliqḋ genus. ⁊ iſta
ſubſtātia diuidit̄ ī corporeā ⁊ in īcorporeā
ꝯtinet q̄dē incorporeā deū ⁊ angelū ⁊ aīas
C ⁊ demones. Hic vidēdū eſt q̄lis eſt ꝯce
Rn̄ſio ptus gn̄is. ⁊ dic̄ Ockā ꝙ oīs cōceptus ge
ad que neris eſt p̄dicabilis in q̄d de pluribꝰ diffe-
ſtionē rētibus pluſq̄ ſolo numero: h̄ntibus cer-
ſm Oc tā ꝓportionē pfectiōis inter ſe:quoꝝ nul-
kam. lus eſt ps eſſentialis alteriꝰ ꝑ ſe. Per p̄-
mū diſtinguit̄ a ꝯceptu denoīatiuo. ꝑ ſe-
cūdū a ꝯceptu ſpecifico. ꝑ tertiū a ꝯceptu
cōi deo ⁊ creaturis. ꝑ q̄rtū a ꝯceptu cōi q̄
p̄dicat̄ de parte eſſentiali:vt illud qḋ ꝯue
Scḋm nit angelo ⁊ aīe. Scḋo dicit ꝙ aliq̄d ſim
dictū. pliciter ſimplex:puta angelus:eſt ꝑ ſe ī ge
nere:q̄z ſibi ꝯueniūt iſte ꝯditiōes. De deo
Dictū aūt tenet ſctūs Tho.q.j.di.viij.ꝙ non eſt
Tho. in genere ꝓpter defectū ſcḋe ꝯditiōis: tn̄
nec eū ſimplicitas īpedit nec incōponibi-
litas. Sed nō pōt rōne ꝓbari. rō tn̄ prin-
cipalis ſcḋa ē ſua. tenet btūs Tho. ꝙ deo
repugnat eſſe in gn̄e p̄dicamentali ex ſua
ſimplicitate. q̄z talis eſt ſua ſimplicitas:ꝙ
ſua diffinitio ſpecifica requirit per ſe pri-
mo mō vel ſcḋo ꝙ partibus diffinitionis
corrn̄deat eadē res:⁊ hoc nō eſſet verū ſi
eſſet in gn̄e. Scḋo ex eius neceſſitate: q̄z
ſua diffinitio ſpecifica requirit ꝙ quelibet
res in re diffinita corrn̄dens partibꝰ diffi
nitionis ſic neceſſe eſſe: ſed diffinitio ſpeci
fica nō requirit ſic. Tertio ex eius vnitate:
q̄z eiꝰ diffinitio ſpecifica nō ē nata p̄dicari
de pluribꝰ differētibꝰ nūero. Quarto ex eiꝰ
infinitate: q̄z eius infinitas plus excedit
D oēm creaturā ꝙ ſubſtātia albedinē. In
Diuiſio iſta q̄ōne faciā quatuor. Priō ponā quaſ-
q̄ōnis. dam diſtinctiones. Scḋo quaſdā cōcluſio
Prima nes. Tertio ſoluā quedā dubia. Quarto di-
diſtin. cam ad rationes principales. Prima di
ſtinctio eſt iſta.ꝙ aliquid pōt dici ſimplr
ſimplex dupl̄r. Uno modo qḋ ex nullis re

bus cōponit̄. Scḋo modo q̄z nec ex rebus
cōponit̄:nec eſt alicui rei cōponibile. Se Scḋa
cūda diſtinctio eſt ꝙ aliq̄d dicit̄ eſſe ī gn̄e diſtinct.
dupl̄r. Uno mō ſicut ps alicuiꝰ coordina-
tionis p̄dicamentalis:⁊ ſic nihil eſt in gn̄e
niſi vox vel cōceptus. q̄z coordinatiōes p̄-
dicamentales nō ſunt niſi de ſignis p̄dica
bilibus. Alio mō dr̄ aliq̄d eſſe in gn̄e:quia
principal̄r ſignificat̄ per cōceptū vel vocē.
⁊ ſic dr̄ ꝙ ſortes ē in gn̄e ſubſtātie:⁊ color
in gn̄e q̄litatis. Scḋo pono q̄tuor ꝯclu
ſiones. Prima eſt ꝙ aliq̄ creatura eſt ſim E
pl̄r ſimplex p̄mo mō loquēdo:q̄z videlicet Prima
ex nullis rebus cōponit̄. Probat̄.q̄z capio cōclu.
angelū: q̄ro vtrū eſt cōpoſitꝰ ex materia
⁊ forma an nō? ſi ſic:q̄ro de ſua forma an
ē ſimpl̄r ſimplex an nō? ſi nō:erit ꝓceſſus
in infinitū in cōpoſitione. vel dabit̄ aliq̄d
incōpoſitū.qḋ eſt ꝓpoſitū. Sciendū ꝙ Rn̄ſio.
iſta rō ꝓbat ꝙ eſt dare aliq̄d ſimpl̄r ſim-
plex ꝑ negationē oīs cōpoſitiōis ex ꝑtibꝰ
q̄litatis alteriꝰ rōnis:ſicut ſunt potētia et
actꝰ:materia ⁊ forma. ſꝫ ſi diceret̄ ꝙ aliq̄
res creata cōponit̄ ex ꝑtibus eiuſdē rōnis
vel extēſis:ſicut calor ⁊ lux: vel nō extēſis
ſicut aīa ⁊ angelꝰ:vt aliq̄ volūt: diceret̄ tūc
ꝙ iſta rō ꝯ eos nō cōcludit:ſed oē cōpoſi-
tū eſt diuiſibile in cōponibilia in infinitū.
Sed ꝯ iſtud dictū pōt argui:q̄z ſic poſ- Replica.
ſet deus cauſare vnū actū ſucceſſiue. ſic ꝙ
hodie inciperet cauſare vnā partem: ⁊ ad
mille annos poſtea foret iſte cōplete cau-
ſatus:⁊ in toto t̄pe intermedio ꝯtinue fo
ret in cauſari. qḋ nō videt̄ verū. forte tn̄ ꝯ
ipſi ꝯcederēt. Itē ſi puncta forēt res:foret Scḋo
aliq̄ creatura ſimpl̄r ſimplex p̄mo modo. replica
Scḋa cōcluſio ē iſta. ſolꝰ deꝰ eſt ſimpl̄r ſim tur.
plex ſcḋo mō. Hoc ꝓbat̄:q̄z oīs creatura ē F
alteri cōponibilis. ꝓbo:q̄z vel eſt ſubā vel Scḋa
eſt accn̄s. ſi accn̄s:pꝫ. ſi ſubā:pōt ſubſtare cōclu.
accidēti. deꝰ aūt nullo mō ē cōponibilis.
Preterea ſi eſſet talis creatura: hoc ma- Proba
xime videret̄ de angelo. ſꝫ angelus recipit tur pri-
ſuas affectiōes ⁊ intētiōes. vn̄ Aug.vj.de mo.
tri.c.xvij. Nihil ſimplex mutabile eſt. oīs
creatura mutabilis ē. nulla igit̄ creatura
eſt ſimplex. Videt̄ aūt ꝙ iſta rō debeat in Scḋo.
telligi de ſimplicitate q̄ excludit cū alio cō
ponibilitatē. vn̄ in eodē. c. dicit ꝙ iō aīa
nō eſt ſimplex:q̄z aliud eſt cupiditas:aliud
timor:aliud triſtitia. ex his pꝫ ꝙ diffinitio
pūcti nō eſt bn̄ data p̄io Euclidis. Pun-
ctus eſt cuiꝰ ps nō eſt ⁊c. ita ē deꝰ ⁊ angel

B lus ꝛ aīa. Et ſic deberet dici: ꝙ pdicat⁹ ē res
Tertia cōcluſio contra thomā: poſitionē hnē: cui⁹ nō ē ps. Tertia ɔcl'o
eſt: ꝙ de⁹ eſt in gn̄e ſcd̄o mō ſcd̄e diſtincti
onis. Qd̄ pbo ſic: cis ɔcept⁹ pdicabil' de
deo ꝛ angelo: eſt ɔcept⁹ gn̄is: q2 non ſunt
eiuſdē ſpēi. Cōſtat: ḡ nō eſt ɔceptus ſpēi
nec diffinitiōis: ſ3 ɔcept⁹ ſubſtātie pdicaƭ
in qd̄ de deo ꝛ angelo: ꝛ ſilr ſuba incorpo
rea. cui⁹ pbatio eſt: q2 ad qōnē factā p qd̄
de deo ɔuen: ēter rn̄deƭ ꝙ eſt ſuba: vl' res
p ſe ſubſiſtēs: ꝛ ſuba incorporea. vel eſt in
gn̄e ſubſtātie. nec hoc repugnat ei⁹ infini
tati. Nā ſi eſſet vnū lignū infinitū: non iō
min⁹ foret indiuiduū de gn̄e ſubſtātie. nec
repugnat ei ꝙ neceſſe eſt eſſe: q2 ſi corpus
celeſte foret neceſſe eſſe: ſicē qdā pbi poſue
runt: nō ideo negareƭ eſſe in gn̄e ſubſtan
tie. nec repugnat ei⁹ ſimplicitati: q2 ange
lus eſt in gn̄e: ꝛ tn̄ ɔcediƭ ꝙ eſt ſimplex ca
rēs p carētiā q̄rūcūq3 partiū integralium
nec derogat ei⁹ pfectiōi: ꝙ habeat conce
ptū cōem in aīa mea ſibi ꝛ alijs: pl⁹ ꝙ̄ de
rogat eidē ꝙ hoc nomē ens ſignificat eū
cōiter cū alijs: nec rq̄riƭ ꝙ ſit ɔportio fi
nita inter oīa extrema in gn̄e pfectionis.
D Quarta ɔcl'o eſt: ꝙ ɔprie loq̄ndo pmo
Quarta ɔcl'o: mō de eſſe in gn̄e: ſoli cōcept⁹ ꝛ voces vel
ſaltē ſigna ad placitū inſtituta ſunt i gn̄e.
Hoc p3: q2 tm̄ iſta incōplexa ponunƭ i ge
nere q̄ ſunt ptes ɔpoſitionū: ſed hmōi nō
ſunt niſi ſigna vel ɔcept⁹ vel voces. ḡ. pt3
maior: q2 ſola iſta nata ſunt eē ſubiecta ꝛ
pdicata: ꝛ ſolum iſta q̄ ſunt termini cathe
goreumatici: ſunt ordinabilia in gn̄e. ergo
E Sed ɔ iſta ſunt qdā dubia: quorū pmū
Primū dubiū. Utrum ſimplicitas ſit pfectio: eſt. vtrū ſimplicitas ſit pfectio. videƭ ꝙ ſic
q2 p magna pfectione attribuiƭ deo ꝛ an
gelo. ſilr ſuū oppoſitū eſt impfectio. ḡ hec
eſt pfectio. Scd̄m dubiū eſt an ptes ſub
ſtātie ſint in gn̄e. videƭ ꝙ nō. q2 Boeti⁹ di
Scd̄m dubiū. cit ꝙ Ariſtotelis relictis extremis. ſ. mate
ria ꝛ forma: agit d̄ ſubſtātia cōpoſita. Sʒ
oppoſitū videƭ ex multis dictis pbi ꝛ cō
mentatoris ſcd̄o de aīa tex. cōmēti ſecūdi.
Dicimus ergo ꝙ ſubſtātia eſt vnū genus
cōtēnuū ſubſtantiarū: aut quedā eſt ma
teria: ꝛ q̄dā eſt forma. Cōmētator incipit
diuidere gen⁹ ſubſtātie: ꝛ diuidit oīa de q̄
bus dicƭ ſubſtātia ſub tribus modis: q̄2
primus eſt vt ſit ſubſtātia. ſcd̄s aūt mate
ria aut forma. terti⁹ illud qd̄ conſtituitur
ex his. hec eſt ſentētia cōmētatoris: ꝛ3 plu
ra ſunt verba. Itē ſeptimo Methaphyſi
ce cōmēto. vij. habeƭ eadem ſentētia. ꝛ in
multis alijs locis habeƭ ꝙ ex nō ſubſtan
tijs nō ſit ſuba. Itē hec eſt pdicatio ſupio
ris de inferiori: aīa intellectiua eſt aīa. ꝛ
hec ſilr: aīa intellectiua eſt ſubſtātia. Itē
ps ligni eſt lignū. igiƭ pars ligni eſt ſuba.
ɔn̄a patet: q2 oīs pars ligni eſt ſubſtātia.
aliter nō valeret diſtinctio de partib⁹ ho
mogeneis. c. j. de gn̄atione ꝛ de augmēta
Tertiū dubiū. tione. al's corruptiōe. Tertiū dubiū q̄re
ɔcept⁹ entis nō eſt ɔcept⁹ gn̄is: cū ſit cō
munis ꝛ predicabilis de deo ꝛ creatura.
Quartū dubiū. Quarto poſſet eſſe dubiū an genera ge
neraliſſima ꝛ vniuerſalr oīa ordinabilia i
coordinatiōib⁹ pdicamētalib⁹ ſint voces
vel ɔceptus: ſicut dicit q̄rta ɔcl'o. Q2 non
Probatur primo ꝙ cōcept⁹ nō ſint ſube. ſint ɔcept⁹: pbo. oīs ɔcept⁹ mētis eſt q̄li
tas: ſ3 ſuba eſt genus gn̄aliſſimū: ꝛ eſt cō
cept⁹ mētis. ḡ ſuba eſt qualitas. cōcluſio
falſa: q2 ſua oppoſita eſt immediata. nul
la ſubſtātia eſt q̄litas. pmo poſteriorum.
Scd̄o. Scd̄o: ſi iſte cōcept⁹ eſt q̄litas: ḡ q̄litas
pdicaƭ in qd̄ de iſto ɔceptu. ꝛ iſte cōcept⁹
pdicaƭ in qd̄ de ſorte. ergo qualitas pdica
Tertio. tur in qd̄ de ſorte. ɔn̄s eſt falſum. Tertio
tūc tales forēt ɔcedēde: aīal eſt cōceptus.
Quarto. ɔn̄s eſt falſum. Quarto: ſi oīa pdicamē
ta ſunt ɔcept⁹: oīa pdicamēta ſunt in ge
nere q̄litatis. ɔn̄s eſt falſum: q2 ſi ſic quali
tas foret ſuperius ꝛ inferius reſpectu ſui
ipſius. nam iſte cōceptus demōſtrato con
ceptu generaliſſimo in coordinatiōe qua
litatis: eſt ɔcept⁹. ergo eſt qualitas: ꝛ cer
tū eſt ꝙ nō oīs q̄litas. ergo iſte cōceptus
q̄litas pdiceƭ de illa ꝛ de alijs. ḡ eſt cōis
Quinto. ad illā ꝛ ad illas. igiƭ idē reſpectu ſumpti⁹
eſt ſuperius ꝛ inferi⁹. Quinto. ſi ſic: qd̄
libet pdicamētū foret indiuiduū vni⁹ pre
dicamenti. videl3 qualitatis. ꝛ ſic foret cō
cedendū ꝙ q̄ntitas ſit q̄litas: ꝛ quātitas
eſt in aīa: ꝛ pari rōne talis ſubſtātia eſt in
Sexto. aīa ꝛ multa alia. Sexto ſi ſic: accipio cō
ceptū aīalis quē tu ponis per ſe in genere
ſubſtātie: ille conceptus eſt p ſe qualitas.
Septimo. ergo eſt p ſe in duob⁹ generib⁹. Septi
mo: tūc vnū gen⁹ generaliſſimū foret ſu
perius ad aliud ſicut ad inferius: imo q̄li
tas foret gen⁹ generaliſſimū oīb⁹ alijs ſic.
Octauo. ergo nō foret niſi vnū genus generaliſſi
mū. Octauo ſic: ſi omne genus genera
Nono. liſſimū eſt qualitas: ſubſtātia eſt gen⁹ ge
neraliſſimū. ḡ ſubſtātia eſt q̄litas. Itē An
ſelm⁹ de incarnatiōe verbi vocat iſtos dia

bolicos hereticos: q̄ nō ponunt vniuerſa-
les ſubſtātias niſi flat⁹ voc̄ꝫ. ⁊ de caſu dia-
boli dicit ꝙ de⁹ facit oēs naturas ſubſtā-
tiales accidētales vniuerſales ⁊ indiuidu-
Quintū dubiū. as. Quintū dubiū eſt quō aliq̄d ſimpler
pōt eſſe in genere. ⁊ videt̄ ꝙ nō: q: genus
Primo ⁊ differētia accipiunt̄ a diſtinctis realita-
Confirmatur. tib⁹. ergo omne qđ eſt in genere: eſt cōpo-
ſitū ex diuerſis realitatib⁹. Cōfirmatur
ꝑ Boetiū in libro diuiſionū. Gen⁹ ſpecie-
b⁹ materia ē. nā ſicut accepta forma trāſit
in ſtatū aliū: ita gen⁹ accepta differentia
Scđo. trāſit in ſpeciē. Scđo: q: Anſelmus dicit
expſſe monolo. xvij. ꝙ aliq̄s dicat̄ ratio-
nalis: ⁊ corp⁹: ⁊ hō: nō vno modo vel cōſi-
deratione. hoc eſt dictum ꝙ ſm aliud eſt
corp⁹: ⁊ ſm aliud rationalis. ⁊ ſingulum
eorū nō eſt totū hoc qđ eſt hō. ergo ſm eū
hō dr̄ corpus ſm vnā rationē: ⁊ rationa-
Tertio lis ſm aliā. Tertio: q: quinto metaphyſi-
ce cōmento. xx. Gen⁹ eſt pars formarum
ſpecierū. Forma em̄ ſpeciei diuidit̄ in ge-
nus ⁊ differētiā. Et cōmēto. xxiij. Genus
eſt illud qđ recipit differētias ⁊ q̄litates:
⁊ talis eſt materia. Itē. vij. metaphyſi. in
diuerſis cōmentis habētur auctoritates
R eiuſdē virtutis. Ad primū dubiū de ſim-
Rñſio plicitate. Dico ꝙ loquēdo de ſimplicitate
ad pri- q̄ excludit cōpoſitionē ex partib⁹: illa non
mū du. eſt pfectio: ad iſtū intellectū ꝙ oē ſimplex
ſit pfecti⁹ ſuo cōpoſito. hoc pꝫ: q: nec ma-
teria eſt pfectio: cōpoſito: nec forma nec
accidens ſubiecto. Sꝫ ſi loquamur de ſim-
plicitate q̄ excludit non ſolū cōpoſitionē
ex his: ſed etiā componibilitatē: ſic eſt pfe-
ctius. ⁊ ſic attribuit̄ deo: vt dictū eſt ꝯclu-
ſione ſcđa. Nec ſequit̄: ſuū oppoſitum eſt
impfectio: ergo eſt pfectio. vocādo pfectio-
nem illud qđ eſt ſimpliciter meli⁹ ipm ꝙ̄
nō ipſum. Qꝛ aūt deus nō pōt cōponi cū
Z alio corpore: videt̄: q: forte tunc poſſet eē
pfectius deo. Ad ſcđm dubiū dico ad pñ-
Ad ſe- ſens ꝙ partes ſubſtātie ſunt ī genere ſub-
cundū ſtātie. ⁊ ideo in deſcriptione cōcept⁹ gene-
dubiū. ris/nec opꝫ ponere ꝙ ſit predicabilis de
pluribus: quorū nullū eſt pars eſſentialis
vnius per ſe: nec ꝙ illa plura habeāt ad-
Replicatur inuicē ꝓportionem perfectionis. Contra
primo. anima igitur eſſet indiuiduum de genere
ſubſtātie: ⁊ eſſet cōpoſitū. ⁊ ſic quodlibet
indiuiduū de genere ſubſtātie eſſet cōpoſi-
Scđo. tum ex infinitis indiuiduis. Itē tūc ani-
ma foret pſona: ⁊ ſic perſone forēt pe ho-
minis: ⁊ in chriſto forēt due pſone. Ad Rñſio ad pri-
primū iſtoꝝ cōcedo ꝙ aīa eſt indiuiduū: ⁊ mum.
eſt in genere ſubſtātie: ⁊ in genere en-tie:
q: iſte termin⁹ aīa predicat̄ de oībꝫ aīab-
ꝰ in q̄d: ⁊ aīe differūt pluſq̄ ſolo nume-
ro: ideo aīa eſt gen⁹ ad eas: q: oīs ꝯcept⁹
predicabilis in q̄d de pluribus differētib⁹
pluſq̄ ſolo numero/⁊ natus eſt diſtingue-
re ea ab alijs/eſt cōcept⁹ generis. ⁊ qñ di-
cit̄: tunc quodlibet indiuiduum in genere
ſubſtātie foret cōpoſitū ex infinitis ⁊c. cō-
cedo ꝯcluſionē de corporalib⁹ indiuiduis
q: certū eſt ꝙ omne tale pōt diuidi in in-
finitū: ⁊ nō niſi in ſubſtantias q̄ ſunt ſue
partes. ergo ⁊c. Ad illud de pſona/dico Ad ſecundū
ꝙ ſi pſona eſt rationalis nature incōmu- Diffinitio per
nicabilis ſubſtātia: ⁊ ly incōicabilis exclu- ſone.
dit cōicabilitatē nō ſolū ꝑ pdicationē: ſed
ꝑ vnionē forme ad materiā: ſicut cōiter di-
citur: tūc aīa nō ē pſona. ſi aūt deſcriptio
foret rationalis nature indiuidua ſubſtā-
tia: ad virtutē vocis loquēdo/poſſet cōce-
di ꝙ aīa eſt pſona tam ꝯiuncta ꝙ̄ ſepara-
ta. Ad rōnem ſecundi dubij ꝙ relictis Ad rōnē ꝯ ſe
⁊c. verū eſt. q: poſitio extrema accipit ſub- cundū
ſtantias cōpoſitas: q: manifeſtiores. Ad dubiū.
tertiū dubiū dico ꝙ cōceptus generis dꝫ M
ipm qđ eſt in genere: aliquo modo diſtin-
guere ab aliquo alio. Vñ ideo ponit̄ con- Ad ter
ceptus generis in diffinitione: vt eius di- tiū du.
ſtinctio innoteſcat ſaltem ab aliquo. Ad N
quartū dubiū dico ꝙ oīa pdicamēta ſunt Ad q̄r
in genere qualitatis: loquendo de predi- tū du.
camētis q̄ ſunt ꝯcept⁹ vel voces. nā pdi-
camēta ſunt ſigna cōia inſtituta: vel na-
turalr̄ ſigna ſicut ꝯcept⁹: vel ad placitum
ſicut voces: ſꝫ qua rōne voces ſunt ad pla-
citū inſtitute ad ſignificandū res: poſſent
lapides inſtitui ſi placeret oīb⁹ ad ſignifi-
candū: ⁊ tūc oīa iſta forēt ī genere ſubſtā-
tie. Sciēdū tñ ꝙ ꝯcept⁹ poſiti in coordi-
natione pdicamētali/duplr̄ poſſunt ſup-
ponere: vel ꝑ ſe: ⁊ ſic vocat̄ ſuppoſitio ſim-
plex. vel ꝑ ſuis ſignificatꝭ: ⁊ ſic vocat̄ ſup-
poſitio pſonalis. ⁊ ſm has diuerſas ſup- Ad pri
poſitiones ſoluunt̄ argumēta facta. Ad mū q̄r-
primū qñ dr̄ oē gen⁹ generaliſſimū eſt q̄li- ti dubij
tas ⁊c. hic nō eſt fallacia ꝯñtis: q: medi⁹
terminus nō variat̄. dicēdū tamen ꝙ diſ-
curſus nihil valet. nā licet nō ſit variatio
medij: eſt tñ variatio minoris extremitatꝭ
q: iſte termin⁹ ſubſtātia ī minori ſuppōit
ſimplr̄: ⁊ ī ꝯcluſione forte pſonalr̄. Vel di

cedū ꝙ ꝯcluſio eſt diſtinguēda: eo ꝙ ſub-
iectū pōt ſupponere ſimplr̄ vel pſonalr̄:

Replicatur.

Sz ꝯ. iſta diſtinctio nō dꝫ dari niſi vbi
terminꝰ prime intētionis ſupponit reſpe
ctu termini ſcd̄e intētionis. ſicut hic: aīal
eſt genꝰ. vel hō eſt ſpēs. pōt dici ꝙ ſic: q̄a
qn̄ videlꝫ terminꝰ p̄me intētionis ſuppo
nit reſpectu p̄dicati termini cōis ad ſecū
das intētiōes: ſicut ſunt iſti termini cōce
ptꝰ / q̄litas / ſignū / ꝛ hmōi. ꝛ qn̄ dr̄ ꝙ ſue
oppoſita ē īmediata: ſicut iſta / nullū aīal
eſt genꝰ. nō ꝯdicit iſti / aīal ē genꝰ. q: vtra
ꝙ eſt vera. nec ſeqtur eſt īmediata: ḡ ē fal
ſa: vt dicūt alīq.

Ad ſecundū.

Ad ſcd̄m qn̄ dr̄ ſi ille ꝯce
ptꝰ ē q̄litas: ḡ q̄litas p̄dicabiꝛ ī q̄d de iſto
ꝯceptu. ꝯn̄a nō valet. ſꝫ tn̄ ꝯn̄a eſt verū.
ꝛ qn̄ dr̄: q̄litas p̄dicaꝛ in q̄d de ſorte. ꝯn̄a
nō valet: q: iſte ꝯceptꝰ q̄ eſt genꝰ in coordi
natione ſubſtātie: p̄dicaꝛ de ſubſtantia in
q̄d: qn̄ ſupponit pſonalr̄: ſꝫ qn̄ ſubijciꝛ re-
ſpectu iſtiꝰ termini q̄litas tn̄: accipiꝛ ſim-
pliciter.

Ad tertium.

Ad tertiū qn̄ dr̄ ꝙ tūc tales fo-
rēt ꝯcedēde: aīal eſt ꝯceptꝰ: hō eſt q̄litas.
Dico ꝙ multe ꝓpōnes ſunt diſtinguēde
vel nō diſtinguēde ſm̄ vſum volētiū loq̄:
vl̄ ſimplr̄ negāde. Vn̄ aīal ſm̄ ſuppoſitio
nem pſonalē: h̄ eſt res ꝓ qua ſupponit p
ſonalr̄ iſte terminꝰ aīal: nō eſt ꝯceptꝰ: ſed
qn̄ ſupponit ſimplr̄: vel hꝫ ſuppoſitionē
ſimplicē: tūc eſt ꝯceptꝰ. Eodē modo hō eſt
qualitas qn̄ ſupponit ſimpliciter.

Ad q̄rtum.

Ad
quartū qn̄ dicitur / ſi omnia predicamēta
ſunt cōceptus: omnia predicamenta erūt
in genere qualitatis: concedo ꝯn̄am: ꝛ cō
ceditur aīns accipiendo quodlibet predica
mentum vt habet ſuppoſitionē ſimplicē
ꝛ non perſonalē. Et quādo vlteriꝰ dicitur
ergo predicamentū qualitatis eſt ſuperiꝰ
ad omne predicamentū: ꝛ per cōſequens
ad ſeip̄m. dico ꝙ nullū eſt incōueniēs ꝙ
idē ſit ſuperiꝰ ad ſeip̄m. tn̄ dico ꝙ habet
diuerſam ſuppoſitionem. Vnde qualitas
eſt predicamētū. qn̄ habet ſuppoſitionem
pſonalē: eſt ſuperiꝰ ad ſeip̄m habens ſup
poſitionē ſimplicē: q: vt hꝫ ſuppoſitionē
ſimplicē: eſt q̄dam qualitas mētis vel in-
tentio que eſt in genere qualitatis.

Ad quintum.

Ad
quintū qn̄ dicꝛ: tunc quodlibet predica-
mentū foret indiuiduū vnius p̄dicamēti.
cōceditur quādo ſupponit ſimpliciter: nō
aūt quādo ſupponit pſonaliter: ꝛ ſm̄ ſup
poſitionē ſimplicē cōceditur ꝙ quātitas
eſt q̄litas: ꝛ ꝙ quātitas eſt in aīa. Et ſimi
liter ꝙ ſubſtātia eſt in aīa: ꝛ ꝙ aīal ratio
nale eſt ī aīa: q: qn̄ iſti termini ſupponūt
ſimpliciter: ſupponūt pro intētione q̄ eſt
in aīa.

Ad ſextum.

Et ſimiliter eſt dicendū ad ſextū ꝙ
iſte conceptus qui ſm̄ perſonalē ſuppoſi
tionem eſt per ſe in genere ſubſtantie: ſm̄
ſuppoſitionē ſimplicē eſt in genere quali-
tatis p ſe.

Ad ſeptimū.

Ad ſeptimū dr̄ ꝙ vnū genus
generaliſſimū nō eſt inferius ad aliud ge
nus generaliſſimū ſimplr̄ loquēdo. niſi q:
iſte terminꝰ de quo pſonaliter ſupponēte
predicaꝛ genus generaliſſimū ſupponēs
ſimplr̄: eſt inferius ad qualitatē q̄ eſt ge-
nus generaliſſimū.

Ad octauū.

Ad octauū dicitur ꝙ
diſcurſus nō valet: q: minor terminꝰ acci
pitur diuerſimode in minori propoſitiōe
ꝛ in ꝯcluſione: ꝛ ſm̄ diuerſam ſuppoſitio
nem. q: cōcluſio eſt vera quādo iſte termi
nus ſubſtātia habet ſuppoſitionē ſimpli-
cem. maior aūt de ꝟtute ſermonis eſt fal-
ſa: equiualet tn̄ vni ꝓpoſitioni vere. ſicut
ſic dicendo: oē genꝰ generaliſſimū eſt qua
litas. hoc eſt / oīs terminꝰ de quo predicaꝛ
iſte terminꝰ genꝰ generaliſſimū. ſicut ſic
dicendo: ſubſtantia eſt genus generaliſſi-
mum: qn̄ habet ſuppoſitionē ſimplicē: eſt
in genere qualitatiſ. q: tūc ſupponit ꝓ in-
tētione quadā q̄ eſt qualitas.

Ad nonum.

Ad nonū
de hoc qd̄ dicit Anſelmus de incarnatiōe
ꝛc. debet intelligi ꝙ vniuerſales ſubſtan-
tie nō ſunt ſic flatꝰ vocis: ſed ſolū habeāt
ſuppoſitionē ſimplicē: ꝛ nō pſonalē. q: nō
ſunt niſi cōceptus vel voces ſupponētes
pſonaliter p̄dicabiles de alijs. vel pōt di-
ci ꝙ Anſelmꝰ vocat vniuerſales ſubſtan-
tias illas que habēt influentiā generalē
in iſta īferiora: ſicut ſunt corpora celeſtia.

Ad q̄rtū du.

Ad aliud dubiū dr̄ ꝙ illud qd̄ ē ſimplex
eſt in genere. tn̄ ſciendū q: conceptuū qui
ſunt in genere: q̄dam ſignificant cōpoſita
ex diuerſis partibꝰ vel rebꝰ: ꝛ tales ſunt ꝓ
prie diffinibiles. Alia ſunt q̄ non cōponū
tur ex diuerſis rebus ſicut ſimplicia: ꝛ illi
cōceptꝰ nō ſunt ꝓprie diffinibiles ſignifi
cātes talia ſimplicia: q: differētia q̄ eſt pa
diffinitiōis / exprimit partē rei. ꝛ q: talia
ſimplicia nō habēt partes: ideo ꝓprie nō
ſunt diffinibilia.

Ad argu. q̄rti dubij

Tūc ad argumentū dr̄
ꝙ ꝯn̄a nō valet: genꝰ ꝛ differētia accipiū
tur a diſtinctis realitatibꝰ: ergo omne qd̄
eſt in genere ꝛc. quia non omne quod eſt
in genere / eſt diffinibile ꝓprie.

Ad cōfirmationē.

Et ad illā
Boetij auctoritatē: genꝰ eſt ſpeciebꝰ ma-

teria. falſa eſt de vi vocis: ſed debet intelli
gi ꝙ in diffinitione ꝓpria ſpeciei genus
ſe habet per modū materie. q2 differētia
ad conſtituendū ſpeciem additur ipſi ge-
neri: ſicut forma materie addiť ad cōſtitu
Ad ſecundū. endum cōpoſitū in eſſe. Ad illud Anſel-
mi monolo. xvij. dicitur ꝙ ipſe loquiť de
Ad tertium. cōpoſitis que habent diffinitionē ⁊ ſunt
in genere. Ad illud quinto Metaphy-
ſice dicēdū ꝙ iſte propoſitiones ſunt fal-
ſe de virtute ſermonis: ſed debent intelli
gi pro alijs quibus equivalēt. Unde hec
eſt falſa: genus eſt pars ſpecierū. ſed equi
valet huic vere propoſitioni: gen9 eſt pars
diffinitionis ſpeciei. vel genus poniť in
diffinitiōe ſpeciei. Et hec forma ſpeciei di
uiditur in genus ⁊ differentiā: hoc eſt dif
finitio ſpeciei cōſtituitur ex genere ⁊ diffe
rentia: vel habet gen9 ⁊ differentiā in cō-
ſtitutione ſui. Et ſimiliter genus recipit
differentiā ⁊ qualitates: non ꝙ ſit aliqua
res extra: ſicut ſi ſit ſubiectū aliqđ: ſed q2
generi in diffinitione propria addiť diffe
rentia: ac ſi materie adderet forma: ⁊ alie
differentie accidentales quādo non habe
mus differentias proprias/adduť gene
ri loco differentie proprie ad exprimendū
ſpeciem que per eam diffinitur. patet. Et
ſic conſequenter patet quid dicendum ſit
ad queſtionem ⁊ ad argumenta principa
lia. ⁊ hec de queſtionibus primi libri.

¶ Sequuntur queſtiones eiuſdem
in ſecundum librum ſententiarum.

¶ Eiuſdem magiſtri Roberti Holkot vi-
ri longe argutiſſimi circa ſecundum ſen-
tētiarum incipiť diſquiſitio: pro cui9 de-
claratione premittit ſic.

Diſtinctione prima ſecū

di libri ſententiarū agit magiſter de crea-
tione hoīs: ⁊ dicit hominē ideo creatum
a deo vt deo ſeruiret ⁊ deo frueret. Uer-
ſus ſūt finē primi libri agit magiſter de
gubernatione diuina q̄ fit ſpecialiter cir-
ca naturam rationalem per predeſtinatio
nem ⁊ preſcientiā: ideo continuādo quo-
dāmodo finem primi libri cum principio
ſecundi quero iſtam queſtionem.

¶ Libri ſecundi. Queſtio prima. A

VTrū creator Q͠d. i. Argu. princi.
generis hūani iuſte gu
bernet gen9 hūanū: Et
nō: q2 de9 iniuſte punit
hoīes ⁊ p̄miat: ergo de9
gen9 humanū nō iuſte
gubernat. ꝯña patet. Añs ꝓbo primo de
punitione multipliciter. Primo pono ꝙ Probatur pri
ſit dare ſummā penā quam aīa humana ma pars
poſſit ſuſtinere. ⁊ hoc eſt veriſimile: cū ſit anteceſ
potentie finite tam in agēdo ꝙ̄ in patien dentis
do. ſint ergo ſortes ⁊ plato duo infideles Argu.
equales in naturalibus ꝑ oīa: ⁊ peccet ſor p̄mū.
tes donec ſibi correſpōdeat ſumma pena
quam pōt ſuſtinere: peccet ſimiliter plato
eq̄liter oīno cū ſorte: ita ꝙ inter illos non
ſint differētie in pctīs: tn̄ ponať cū iſtis ꝙ
ſortes moriať ante platonē ꝑ annū. tunc
arguo ſic. grauı9 punietur ſortes ꝙ̄ plato
⁊ tn̄ nō peccauit grauı9 ꝙ̄ plato. ergo in-
iuſte puniet. Prīa pars antecedētis pro-
batur. q2 ſortes puniet in inferno ꝑ annū
ante mortē platonis: ⁊ ſemꝑ poſt mortem
platonis eq̄liter puniet cū platone. ergo
grauı9 puniet ꝙ̄ plato. Preterea pri9 pu
nietur ꝙ̄ plato: ⁊ poſtea equalr̄ cū plato-
ne ī eternū. ergo grauı9 ꝙ̄ plato. Itē ſub
hac forma. pena futura poſt inſtās mor-
tis platonis eſt ſufficiēs ꝓ pctō platonis
alioq̄n plato inſufficiēter puniret a deo.
ergo eadē pena eſt ſufficiēs ꝓ pctō ſortis
ergo tota pena q̄ p̄ceſſit ī ſorte: eſt ſupflua
igiť iniuſta. nec pōt dici ꝙ plato q2 tardi9
moriť ꝙ̄ ſortes: ꝑ aliqđ tēpus intēſi9 affli
geť: vt fiat eq̄litas vni9 ad penā alteri9: q2
poſitū eſt ꝙ ſortes meruit ſummā penā ⁊
plato ſilr̄. ergo illa nō pōt intēdi in plato
ne. Scđo ſic. accipio penā vni9 paruuli Argu.
decedētis in pctō originali: ⁊ ſit a: ⁊ penā ſcđm.
alicuius adulti decedētis in pctō actuali
mortali: ſit b. tūc conſtat ꝙ b eſt maior a.
aut ergo in infinitū: ⁊ hoc nō. aut in aliq̄
ꝓportione finita: ⁊ hoc eſt falſum. q2 ſit b
maior a in decuplo. pono ergo ꝙ ſit aliq̄s
viator q̄ in decuplo min9 peccet ꝙ̄ iſte ad
ult9 dat9 iā dānat9. ergo in decuplo min9
puniet. ergo eq̄liter puniet iſte ꝓ actuali
ſicut infans pro originali. ꝯña eſt falſum.
igiť. Tertio arguiť ſic. decedat ſortes in Argu. tertiū.
pctō veniali ⁊ mortali: ⁊ puniať in perpe-
tuū ꝓ vtroq3. ergo plus puniet ⁊ intēſio-

ri pena ꝙ ſi careret veniali. ſi ḡ pena cor-
reſpōdēs ſorti decedēti cum mortali ⁊ ve
niali a. ⁊ ſit pena que correſpondeat pctō
ſuo ſcʒ mortali ailꝫ ꝑ ſe b. tūc a excedit
b. qꝛ alſ nihil pateref ꝓ pctō veniali. ſit
iſte exceſſus c. tūc arguo ſic. c eſt pena cer-
ti gradus debita pro veniali: ḡ c aliq̄ties
ſumpta reddet penā eq̄lē b. ꝯña ptʒ: qꝛ b
eſt pena finita. ⁊ c eſt pena alicuiꝰ gradus
ḡ toties poſſet c pena mltiplicari: ꝙ red-
deret penā totalē eq̄lē b. ſit ḡ grā exēpli ꝙ
c cēties replicata reddat penā eq̄lē b. ⁊ ca
pio vnū viatorē q̄ ſit d. ⁊ decedat in pecca
to mortali eq̄li pctō ſortis iā dānati ⁊ pu-
niti pena b. pro ſuo pctō mortali cū centū
venialibꝰ eq̄libꝰ veniali eiuſdē ſortis. tūc
arguif ſic. d in duplo punif graviꝰ ꝙ ſor-
tes: ⁊ peccavit ꝑ ſe mortaliter eq̄liter cū
ſorte: ergo medietas pene ſibi correſpon-
det ꝓ venialibꝰ. ḡ tātū punif pro veniali-
bꝰ quātū pro mortali. Hec ꝯña ptʒ. qꝛ hec
tota pena punif ꝓ oībꝰ pctīs ſuis: ⁊ me-
dietate ꝓ ſuo mortali. ergo reliq̄ medieta
te punif ꝓ venialibꝰ tm̄. ſed ꝯſtat ꝙ vna
medietas eſt eq̄lis alteri, ergo equalr pu
nif ſicut pro mortali. ḡ ita grave fuit cō-
mittere multa venialia ſicut peccare mor
taliter. ꝯñs eſt falſum. Qꝛ aūt iſte d punie
tur graviꝰ in duplo ꝙ ſortes ꝓ pctō mor
tali: ꝓbo: qꝛ tm̄ ꝓ ſolo pctō mortali ſicut
ſortes pro ſuo mortali: qꝛ ſunt equa. ⁊ cē-
ties tātū punief pro venialibꝰ quātū ſor-
tes ꝓ vno ſolo veniali. igif iſte d patief
ꝓ ſuis venialibꝰ cēties tātā penā quanta
eſt pena c. ⁊ tāta pena cēties quāta c eſt:
eſt eq̄lis pene b q̄ eſt pena ſortis debita ꝓ
mortali. ḡ bis tantā penā patif d quāta
ſortes ꝓ ſuo mortali. ergo i duplo punief
d plꝰ ꝙ ſortes ꝓ ſuo mortali: qḋ eſt iniu-
Argu. quartũ. ſtū. Quarto ſic. ſit ſortes in grā: ⁊ plato
ſilr: ſʒ in maiori grā. ⁊ peccēt eq̄lr ⁊ dece-
dāt: tūc iſti eq̄liter peccāt: ⁊ ineq̄liter puni
untur. Probo: qꝛ tāta pena ſenſus infligi
tur platoni quāta ſorti: ⁊ maior pena dā-
ni: qꝛ maiori bono privatū gravius puni
tur eo ꝙ maiori bono ꝑuaf. ptʒ: qꝛ maio-
Argu. quintũ. ri grā. igif ⁊c. Quinto ſic. creet deus ali
quē in puris naturalibꝰ: ⁊ volo ꝙ vivat ꝑ
aliquā horā: ſic tm̄ ꝙ nō peccet nec habeat
grām: ⁊ poſt horā moriatur. q̄ poſito: q̄ro
vtrū talis ſalvabif: an dānabitur: an neu
trum: vltimū nō pōt dari: qꝛ nō ſunt niſi
duo loca ꝑpetua, ſcʒ celū ⁊ infernus. ergo
oꝑʒ ꝙ vadat ad alterū. ſi ad celū: ergo ex
puris naturalibus poſſet mereri vitā eter
nā, ſi ad infernū: ergo vel ad penā dāni:
vel ſenſus. ſcḋm nō poteſt dari: qꝛ nunꝙ
peccavit. ſi ad penā dāni: ergo peccato ori
ginali nulla correſpōdet pena. Probo: qꝛ
ſi contraxiſſet peccatū originale: nō plꝰ pu-
niref ꝙ modo. ergo ⁊c. ergo deus iniuſte
puniret ⁊ inſufficienter iſto caſu poſito.
Sexto eſt dare ꝓportionē maiorē inter Argu. ſextum
penas punitorū ꝙ inter peccata eorūdē.
ergo pene nō iuſte ꝓportionanf. ꝯña ptʒ
qꝛ qualis eſt ꝓportio īter culpas: talis dʒ
eſſe inter penas ſ̄m iuſtitiā diſtributivā
v. Ethicoꝝ. Antecedēs ꝓbaf: qꝛ aliqḋ pec
catū eſt in infinitū gravius quocūq; alio
ergo illi deberet correſpōdere pena in infi
nitū maior quacūq; alia pena, ſed nulla
talis eſt poſſibilis: qꝛ creatura non poſſet
eā ſuſtinere. ergo. Aſſumptū probo ꝑ An
ſelmū. ij. cur deꝰ hō. c. xiiij. vbi vult ꝙ pec
catū factū in perſonā chriſti per modicā
violētiā, eſt graviꝰ ꝙ facere oīa peccata q̄
cogitari poſſent extra ꝑſonā chriſti. et ita
incōparabilr ſuperat omne peccatū ⁊c.
Septimo deꝰ pro peccato finite malitie Arg. ſeptimũ.
infligit penā infinitā: ⁊ pro tēporali pecca
to penā eternā. ergo iniuſte. qꝛ pena in ꝓ
portione excedit culpā. Qꝛ aut peccatum
ſit finite malitie, probatur per Anſel. lib.
j. cur deꝰ homo. c. xj. Peccare nō eſt aliud
niſi nō reddere deo honorē debitū. ſʒ ho-
nor debitus deo ab hoīe nō eſt infinitus:
qꝛ talē non poſſet homo ſolvere. ergo fini
tus tm̄. igif nō reddere deo illū honorem
eſt malū finitū: ſed pro pctō tꝑali infligif
a deo pena eterna ſive infinita. ptʒ Mat.
xxv. c. Ibūt in ſuppliciū eternū ⁊c. Octa Argu. octa.
vo accipio duas aīas equaliter puniēdas
in purgatorio: ⁊ ſint a ⁊ b. ⁊ debeaf a ma
ior gloria in eternū ⁊ b minor. tunc arguo
ſic. a peccavit eq̄liter cū b. ⁊ graviꝰ punie
tur. ergo iniuſte. Aſſumptū quātū ad pri
mā ꝑtē ptʒ. ⁊ partē ſcḋam ꝓbo. nā a ꝑ to
tum tēpus privatur maiori bono ꝙ b. qꝛ
iſta tota beatitudine quā haberet a ſi nō
eſſent illa pctā venialia: ⁊ illa eſſet maior
gloria ꝙ glīa quā habebit b. igif maiori Confirmatur primo
bono privaf. ergo plus punif. Itē eodē
caſu poſito: ſiāt orōnes ab eccl̄ia militan
te ꝓ vna aīa: ⁊ nō ꝓ alia: tūc illa ꝓ q̄ pre
ces ſiūt, citiꝰ liberabitur: vel tolerabilius
patief: ſed hoc eſt iniuſtū. qꝛ non mereſ ꝑ

Scḋo. meritũ vincẽtis plus ꝙ alia. Item pctm̃
veniale punitũ in purgatorio/ grauiꝰ pu
nitur ꝙ peccatũ mortale punitũ ſufficien
ter ꝑ ꝯtritionẽ ꝛ ſatiſfactionẽ in preſenti.
ergo iniuſte ordinaṫ illud. ꝯña ptꝫ: minor
culpa multo grauius puniṫ. anteceden͂s
ꝓbo: qꝛ impediri a fruitione ꝑ vnam ho-
rã eſt grauior pena ꝙ ĩpediri a q̃cũq̧ de-
lectatione huius vite preſentis ꝑ totam
vitã hoĩs. cuiꝰ probat. o eſt: qꝛ videre deũ
beatifice ꝑ vnã horam/ eſt melius ꝙ frui
quacũq̧ delectatione preſenti per centũ
annos. ergo grauius punit deus peccatũ
veniale ꝙ mortale ſm̃ legẽ ſtatutã: igiṫ
iniuſte. pꝫ ergo p̄ma pars antecedẽtis: ꝙ
Pro ſe-cunda pte añ-cedẽtis ar. p̄n. deus iniuſte hoĩes punit: que fuit prima
ps añcedentis. Scḋa ps eiuſdẽ: videlꝫ
ꝙ iniuſte p̄miat: etiã poſſet ꝓbari multi-
pliciter. Primo ſic. deus equalr̃ premiat
aliquẽ qui nunq̃ꝫ habuit vſum liberi arbi
Argu. primũ. trij nec meruit: ſicut adultũ qui meruit. er
go iniuſte. ꝯña ptꝫ: qꝛ premia debẽt corre
ſpõdere meritis. añs ꝓbaṫ: qꝛ capio p̄miũ
Lini adulti: ꝛ p̄miũ vniꝰ de innocẽtibus:
premiũ Lini aut eſt maiꝰ/ aut minus/ aut
equale. ſi minus vel equale: habeo ꝓpoſi-
tũ. ſi maiꝰ: nõ in infinitũ: ꝯſtat. ſit igiṫ ꝙ
in triplo. capio ergo vnũ viatorẽ qui me-
reṫ in triplo minꝰ ꝙ Linus meruit: ꝛ de-
cedat: tũc iſte p̄miabiṫ p̄ciſe ĩ triplo pluſ-
ꝙ ille q̃ nũq̃ꝫ meruit. videlꝫ innocẽs. ergo
iſte q̃ meruit ꝛ q̃ fuit adultus: p̄miabiṫ p̄
Scḋm argu. ciſe cũ illo q̃ nũq̃ꝫ meruit: qḋ nõ videṫ iu-
ſtũ. Scḋo ſic. capio duos viatores. ſ. ꝛ. p
ꝛ ſit ſortes melius ꝛ multo plus diſpoſitꝰ
ĩn naturalibꝰ ꝙ plato: ꝛ ſit p. maioris me
riti apud deũ. tũc arguo ſic. beatitudo nõ
deſtruit naturã: nec mutat ſubãm hoĩs:
g̃ in btĩtudine ſor. hẽbit meliora natura-
lia ꝙ plato. g̃ plus diliget deũ ꝙ plato.
Iſta ꝯña pꝫ: qꝛ q̃libet btũs diligit deũ ex
toto corde ꝛc. qꝛ ſm̃ btm̃ Aug. in lib. de ꝑ
fectione iuſtitie. tũc p̄nio ĩpleṫ illud prece
ptũ. ſꝫ vltra ſequiṫ: piꝰ diliget deũ ꝙ pla
to: igiṫ plus diligeṫ a deo. ꝛ vltra. g̃ plus
recipiet de btĩtudine. ꝛ tñ minus meruit
ꝑ caſum. igiṫ q̃ minꝰ meruit: magis p̄mia
Tertiũ argu. bitur. Tertio ſub hac forma: capio duos
equos fideles equalis meriti apud deũ. ſ.
ſortẽ ꝛ platonẽ: ꝛ ſit ſortes ſimplex: plato
ſapiẽs: ꝛ decedãt. quero tũc vtrũ p̄miabũ
tur equaliter an inequaliter? ſi inequalr̃:
habeo ꝓpoſitũ. ſi equalr̃: g̃ equalis beati
tudo dabitur vtriq̧: ergo ꝛ equalis cogni
tio. ſꝫ ſi inequalibꝰ addanṫ equalia: q̃ re-
ſultant/ erunt inequalia. igiṫ cũ ſortes et
plato priꝰ fuerũt ineq̃les: ꝛ eq̃lis cognitio
eis addaṫ: erũt adhuc ĩeq̃les in cognitiõe
ſicut prius. g̃ ſic priꝰ plato erit ſapiẽtior
ꝙ ſortes. igiṫ ſi p̄miabunṫ eq̃liter: p̄mia
bunṫ ineq̃liter. Itẽ ſi iſti duo deberent Confir-matur.
eq̃liter p̄miari: g̃ ſortes erit in p̄mio equa
lis platoni. ꝛ vltra. igiṫ erit equalis ĩ co-
gnitione. ſit igiṫ gradꝰ iſtiꝰ equalitatis a.
ꝛ arguo ſic. platoni nõ dabiṫ de cognitio
ne plꝰ niſi quantũ ſibi deficit de a gradu
ꝛ tãtũ p̄ciſe nec plus ſorti dabiṫ de cogni
tione. ſ. quãtũ ſibi deficit de a p̄ciſe: ſꝫ plꝰ
deficit ſorti de a ꝙ platoni: ergo plus da
biṫ ſorti ꝙ platoni. ergo inequaliter da-
biṫ eis: igiṫ ſi p̄miabunṫ equaliter: p̄mia
bunṫ inequaliter. g̃ iniuſte. qḋ ẽ ꝓpoſitũ. Quar-tũ arg.
Quarto ſic. deus iniuſte p̄miat chriſtũ
igiṫ. Aſſumptũ ꝓbo. qꝛ q̃ro vtꝝ tãtũ da-
biṫ chriſto ꝛ hũano gñi quãtũ chriſtꝰ me-
ruit: qꝛ chriſtꝰ non meruit ſibi btĩtudinẽ:
ſed nobis. an nõ dabiṫ tãtũ ſibi ꝛ nob̃ ꝛc̃.
ſi nõ: igiṫ ſibi minꝰ dabiṫ ꝙ debeṫ. igiṫ ſi
bi iniuriaṫ. ſi ſic: ſit tota multitudo ſaluan
doꝝ a. tũc erit hec vera. tãtũ daṫ a quãtũ
chriſtꝰ meruit. ex q̃ ſequiṫ p̄mo ꝙ ſi tunc
aliq̃s eoꝝ gñaret filiũ q̃ ꝯtraheret pctm̃ ori-
ginale: ille nõ poſſet mundari virtute ſa-
cramẽti: nec virtute paſſiõis chriſti. Se-
cũdo ſeq̃reṫ ſi h̃ ſit veꝝ: ꝙ tot hoĩes poſ-
ſent eſſe circa finẽ mũdi: ꝙ meritũ chriſti
nõ ſufficeret ad ſatiſfaciẽdũ ꝓ eis: nec ſa
cramẽta eccl̃ie hẽrent efficaciã. Probo cõ-
ſeq̃ntiã: qꝛ ſit tota multitudo ꝯſũpta a pre
ter q̃nq̧ añ finẽ mũdi: ꝛ ſint adhuc cẽtũ
hoĩes. tũc arguiṫ ſic. Meritũ xp̄i ſufficiẽ-
ter p̄miaṫ ꝑ h̃ qḋ daṫ xp̄o in a. g̃ de toto
p̄mio xp̄i correſpõdẽte nõ deeſt niſi ſalus
q̃nq̧ hoĩm. g̃ merito xp̄i nõ debeṫ de iu-
re niſi ſalꝰ q̃nq̧ hoĩm. ſꝫ cẽtũ hoĩes nunc
ſunt ĩ mũdo. igiṫ de merito xp̄i nihil põt
ĩpetrari niſi ſcl̃ilꝫ q̃nq̧. Quīto arguiṫ ſic Quintũ argu.
accipio aliquẽ viatorẽ qui ſit a. ꝛ pono ꝙ
mereaṫ p̄ciſe equalr̃ cũ aĩa boni latrõis:
q̃ fuit p̄miata iã ꝑ mille ãnos. tũc arguiṫ
ſic. ſi a dꝫ equalr̃ p̄miari cũ iſta aĩa: opꝫ ꝙ
ei fiat recõpẽſatio btĩtudinis ꝛ gaudij qḋ
iſte habuit iã ꝑ totũ tp̄s p̄teritũ: qꝛ a p̄re
duratiõis in poſterũ nihil põt addi: qꝛ ſi
mul gaudebũt ſine fine. g̃ opꝫ ꝙ a ꝑ al. qḋ
tp̄s gaudeat gaudio intenſiori ꝙ illa aĩa tã

beata. ⁊ ꝙ videat deū clari⁹: ⁊ inteſi⁹ pci-
piat lumē glorie: ⁊ poſt trāſacta illa hora
remittat ad equalitatē gaudij qḋ non h̄z
alia aīa boni latronis. ſ3 videt hoc incōue
Primū niens ꝑpter multa. Primo q: ſequeret
incōue- ꝙ charitas beati poſſet minui. ⁊ ſic btūs
niens. ille aut vellet diminutionē ſue beatitudi-
nis: qḋ nō videt poſſibile: vel ſaltē videtur
multū irrōnabile. vel nollet: ⁊ tūc triſtare
tur ſi hoc cōaperet. Si dī ꝙ h̄ lateret eū:
ꝙ ſua btitudo diminueret: igit deciperet
q: ſi videt ſuā beatitudinē: ḡ credit eā eſſe
Scḋm. eternā: ⁊ nō erit: ḡ decipit. Scḋo tunc q:
poſtea poſſet recordari ſe fuiſſe beatiorē ꝙ
poſt: ⁊ magis dilexiſſe deū: ⁊ tūc gauderet
de hoc ꝙ minus diligeret deū: ⁊ de hoc ꝙ
ſua btitudo ē diminuta. ꝯñā ptʒ: q: btūs
nihil habebit vñ nō debeat gaudere: ſicut
dicit Anſel. de beati. c. vij. Tu inquit iſto
gaudio ꝑfrueris: q: nihil vñ gaudere non
Tertiū. debeas habebis. Tertio ex alia pte ſi hoc
eſſet verū ꝙ gaudiū iſtius q̄ tardius me-
ruit deberet ſibi recōpenſari ꝑ intenſionē
gaudij ſui: vt equaret totaliter p̄miū ſuū
premio alterius qui iā fuit beatus ꝑ mille
vel quoſcūq3 annos in p̄terito: ſequeretur
ꝙ ſi pater aſſumeret vnā naturā humanā
eq̄lē hūanitati chriſti: ⁊ illa tātū mereret
ſicut natura q̄ in chriſto meruit: illa foret
premiāda inteſiori merito ꝑ aliqḋ tp̄s q̄
aīa chriſti. ꝯñā pʒ: q: cū iſta tātum meruit
quantū aīa chriſti. ḡ dʒ equalr̄ p̄miari. ḡ
nō ſufficit ꝙ p̄miet mō ⁊ deiceps equalr̄
cū aīa chriſti: niſi fiat ei recōpēſatio ꝑ bti-
tudine p̄terita quā iam habuit aīa chriſti
ſ3 hoc fieri nō pōt: niſi ꝑ inteſionē gaudij
ſicut dicit hec miſſo. ḡ opʒ ꝙ ꝑ aliqḋ tp̄s
inteſius gaudeat q̄ aīa chriſti. Simile ar
gumentū pōt fieri de angelo: ſi creet mō
vnus equalis beatiſſimo in naturalibus:
qui tantū mereat quantū ad oēs circūſtā
tias ſicut iſte meruit: talis nullo mō poſſ3
Scḋm iuſte premiari. Scḋo ad p̄ncipale ſic. de⁹
p̄n. ar. nō gubernat genus humanū. ergo nō iu
gōnis. ſte gubernat. ꝯñā pʒ. añs probatur: q: ſi
gubernaret genus hūanū: ordinaret oēm
hoiem ad vitā eternā. ꝯñā ptʒ: q: oīs gu-
bernans aliū ſi ſapienter gubernat: ordi-
nat eū ad finē ſuū naturalē: ſ3 finis hoīs
naturalis eſt btitudo ſm̄ Anſel. monolo.
c. lxix. Rationalis creatura ad hoc facta ē:
vt ſine fine amet ſummā eſſentiā. Itē idē
ſcḋo. cur deus homo. c. j. ergo deus vult
volūtate beneplaciti quēlibet hoīem hr̄e
beatitudinē. ꝯñs eſt falſum: ergo illud ex
quo ſequit. igitur deus nō gubernat mū
dum ſeu genus humanū. Cōfirmatur Confir-
q: deus volūtate bn̄placiti creat iſtā aīam matur
ḡ volūtate bn̄placiti vult eā eē. aut igitur primo.
vult eā eē volūtate bn̄placiti ꝑpter finē:
aut nō. ſi nō: tūc de⁹ i agēdo nō attēderet
finē. ſi ſic: aut vult aīam hūanā fieri beatā
vel nō. ſi nō: igit nō fecit eam ꝑpter bea
titudinē. ſi ſic: ⁊ ipſa nō erit beata: ponat.
igitur nō gubernat eam. Itē ſub alia for- Confir-
ma ſic. Sub ſapiēte gubernatore nihil ac matur
cidit p̄ter intentionem gubernantis: neq3 ſcḋo.
aliquis periclitat ſub ſua gubernatione:
ſed multi hoīes periclitant. igit non ſunt
ſub diuina gubernatione. Itē nihil inten Tertio.
tum a natura accidit vt in paucioribus: ſ3
ſemꝑ vel frequēter. ij. phyſi. ⁊ deficit vt in
paucioribus. ſed hoīes attingere ad bti-
tudinem accidit vt in paucioribus. igitur
nō eſt intentū a natura: igitur nec a deo.
ḡ nec eſt finis naturalis hoīs. Itē incōue Quar-
niens eſt nobiliſſimā creaturā gubernari to.
⁊ fruſtrari fine ſuo in perpetuo: ſed maior
pars generis humani fruſtrat beatitudi-
ne. ḡ eſt ſine dei gubernatiōe. Tertio p̄n Tertiū
cipaliter ſic. nullus acceptator perſonarū ar. p̄n.
iuſte gubernat ꝑſonas: quarū alterā acce
ptat: ⁊ alterā reprobat ſine merito vel de-
merito. ſed de⁹ ſic gubernat hoīes ꝙ vnū
acceptat ⁊ alterū reprobat ⁊c. Malach. j.
Jacob dilexi: Eſau aūt odio habui. ⁊ ſimi
lis rō in alijs. neq3 valet dicere ꝙ iſtū re-
probauit: q: vidit eius malitiā futuram: ⁊
iſtū elegit: q: vidit eius merita futura: q:
hoc retractauit btūs Aug. dicens ſpem fu
turam ⁊ futurā fidē ꝑcedere ex grā diui-
na. li. ij. c. xxiij. Item ſic. nullus ſponte Confir-
⁊ de mera ſua voluntate ⁊ grā eligens ali matur
os ad honores ⁊ premia: ⁊ reprobans ali- primo
os ad penas ⁊ ſupplicia: iuſte eos guber-
nat: ſed deus nō ꝑpter futurā fidē ⁊ me-
rita elegit hos hoīes ab eterno ad gloriā:
⁊ alios p̄ſciuit ad penā eternā. igit nō iu-
ſte ſ3 voluntarie eligit quos vult: ⁊ quos
vult reprobat. Itē arguit ſic. ſint duo Scḋo
cras naſcituri: vn⁹ p̄deſtinat⁹ q̄ ſit a. ⁊ ali⁹
p̄ſcit⁹ q̄ ſit b. q̄ro q̄n deus creauit aīam b.
vtrū ordinauit eā ad vitā eternā: an ad pe
nā eternā: nō pōt dici ꝙ ad neutrū: q: ipē
ordinat ꝙ quelibet aīa ibit ad alterū. et ꝑ
ꝯñs ꝙ hec anima ibit ad alterum. et hec

ordinat nõ intelligendo illud.ſ.ad qȝ aĩa
ordinať hoc diſiunctũ vita eterna vel pe-
na eterna.imo determinate aĩa ordinať ꝛ
ab eo pſcit ad alterã partẽ diſiũctiue. Si
dicať ꝙ ordinat aĩam.b.ad vitã eternam
igiť nõ preſcit aĩam.b.ad penã. cuius op
poſitũ ponit caſus. Si dicať ꝙ ordinat eã
ad penã eternam: ſequunť incõueniẽtia.
Primũ incõueniens. Primo ꝙ nõ ordinat oẽm naturã rõna
lẽ vt fruať deo finaliter: cui⁹ oppoſitũ di-
cit Anſel.ſcdo cur de⁹ hõ.c.v. ꝛ monolo.
lxix. ꝛ ſic ſequiť ꝙ vita eterna nõ ſit finis
Scdm rõnalis creature. Secũdo ſequiť ꝙ libere
creat iſtã aĩam nulla neceſſitate coactus:
necȝ alia bona rõne induct⁹: vt dãneť. qȝ
nõ videť aliquã iuſtiiã ĩportare nec miſe
ricordiã.cũ tñ dicať ꝙ oẽs vie ei⁹ mĩa et
Tertio confirmatur. veritas. Itẽ arguiť ſic. q̃ nullã ꝓportio
nẽ attẽdit inter meritũ ꝛ pmiũ quãtũ ad
illos q̃s honorat: nec demeritũ ꝛ ſuppli-
ciũ quantũ ad illos q̃s reprobat ꝛ punit:
nõ videť eos iuſte gubernare: ſȝ ſic videť
eſſe de deo.ad Roma.ix. Cui vult miſereť:
ꝛ quẽ vult indurat.ſicut figul⁹ facit vas
vnũ in honorẽ: ꝛ aliud in cõtumeliã. hoc
eſt exẽplũ apli. Et certũ eſt ꝙ figul⁹ nec
iuſte nec iniuſte gubernat vaſa ſic de eis
ordinãdo: ergo eodẽ modo deus nec iuſte
nec iniuſte: ſed mere libere videť guberna
Quarto cõfirmatur. re genus humanũ. Itẽ deus ab eterno
p̃parauit res ſicut contingẽt a creatione
mũdi: ꝛ cõtinue gubernat.ita ꝙ demon-
ſtratis oĩb⁹ beatis futuris: ꝛ nullis alijs:
hec eſt vera. ſolũ iſtis p̃parauit vitã eter-
nã: igiť nullũ aliũ ab iſtis ordinauit ad vi-
tã eternã. ſilr demonſtratis dãnatis oĩb⁹
ſolũ: hec eſt vera: ſolũ iſtis p̃parauit penã
eternã. Tũc arguiť ſic. oẽs iſtos p̃parauit
ad vitã: ḡ nullũ iſtoꝝ potuit gubernare ad
aliũ finẽ. ptȝ ꝯñ: qꝛ nõ potuit gubernare
ꝯ ſuã p̃ordinationẽ. ꝛ ſic ſequiť ꝙ nõ oẽs
Quartũ arg. principa. hoĩes ordinanť ad eundẽ finẽ. Quarto
principaliter ſic. null⁹ iuſte gubernãs ali-
os punit eos ꝓ eiſdẽ opib⁹ q̃ vult eos fa
cere: ſed de⁹ facit ſic. ergo. maior ptȝ: qꝛ ſi
iuſte gubernãs vult eos facere aliq̃d: vult
eos premiari: ſi hoc fecerint: ꝛ nõ puniri.
Prima probatio minoris. Minor ꝓbať multipľr. Primo ſic. om-
ne qȝ deus facit ſicut cã totalis vel partia
lis in hoĩe: de⁹ vult fieri tale opus: ſȝ om-
ne opus hoĩs deus cauſat ſicut totalis cã
vel partialis in hoĩe: ergo tale opus vult
fieri: ſed aliqȝ pctm̃ eſt op⁹ hoĩs: ſicut fu-
rari ꝛ occidere. ergo de⁹ vult iſtos actus
fieri. ꝛ pro eiſdẽ punit hoĩem. ergo pro eo
dem punit hoĩem quod vult ab hoĩe fieri
Maior iſti⁹ rõnis ptȝ: qꝛ oẽ qȝ deus facit
volẽdo facit: ꝛ p electionẽ. vnde eligit hoc
fieri: ꝛ magis vult hoc fieri q̃ꝫ omitti qȝ
ipſe facit. Minor ꝓbať. qꝛ Eſa. xxvj. Oĩa
opa nr̃a operat⁹ es ĩ nob. Et Actuũ. xvij.
In quo viuimus mouemur ꝛ ſum⁹. vnde
ſicut eſt cõtinua cã vite noſtre: ita eſt cau-
ſa motionũ noſtrarũ. Unde Augu. iij. de
tri. c. iiij. Uolũtas dei prima ꝛ ſumma cã
eſt oĩm corporaliũ ſpecierũ atqȝ motionũ
ḡ motionis q̃ q̃s occidiť: ꝛ motionis qua
occidẽs vult illũ occidere: volũtas dei eſt
ſumma cã. ſed illa volitio pctm̃ eſt. ḡ de⁹
eſt cauſa peccati. Scdo ad idẽ. de⁹ vult Probatur ſecundo.
oẽs illos facere illud qȝ eſt neceſſariũ ad
finẽ de eis p̃ordinatũ: ꝛ ad qȝlibet qȝ eſt
ꝓuiſum a ſe mãſurũ in ppetuũ. ſȝ de⁹ or-
dinauit infernũ ab eterno ꝛ in eternũ eẽ.
ergo vult oẽ illud qȝ eſt ad hoc ordinatũ.
ſed ſi nemo peccaret: infern⁹ foret fruſtra
ergo vult hoĩes peccare q̃b⁹ infernũ pre-
parauit: ꝛ ꝓ peccatis puniet eos. ergo ꝛc.
Qȝ aũt malis p̃parauit infernũ: dicit Ful
gẽtius. ꝛ allegat magiſter primo ſen. diſt.
xl. c. iiij. Preparauit inq̃t de⁹ malis ignẽ
eternũ. Illis vticȝ q̃s iuſte p̃parauit ad
luenda ſupplicia. ꝛ Mat. xxv. Ite maledi
cti ꝛc. Et cõſtat ꝙ nõ ſolũ illis demonib⁹
ſȝ malis hoĩb⁹: iſtis videlicet demõſtratiſ
oĩb⁹ dãnatis. ḡ iſtos ꝛ nullos alios vult
eẽ tales vt ad finẽ iſtũ vadãt. Tertio ſic. Probatur tertio minor.
de⁹ vult q̃cq̃d eſt ad decorẽ vniuerſi: ꝛ ad
manifeſtationẽ ſue iuſtitie. ſȝ mala fieri ꝛ
peccata puniri eſt ad decorẽ vniuerſi: ꝛ ad
manifeſtationẽ diuine iuſtitie: ergo deus
vult peccata puniri. ſed pctã puniri non
poſſunt niſi ab hoĩb⁹ cõmittanť. necȝ di-
uina iuſtitia ĩ eoꝝ punitione manifeſtari
poſſet: niſi pctã ꝑpetrarenť. ḡ vult pctã ꝑ
petrari: vt ſua iuſtitia manifeſteť ad deco
rem vniuerſi. Sȝ minor. p̃ncipalis rõnis
patet per Aug. in Enchi. c. x. Malũ bene
ordinatũ ꝛ ſuo loco poſitũ eminẽtius cõ-
mẽdat bona. Itẽ eodẽ libro. Meli⁹ ordi-
nauit de⁹ de malis bona facere: q̃ꝫ mala
nulla ꝑmittere. Quarto ſic. illud qȝ de⁹
p̃elegit: illud vult magȝ fieri q̃ꝫ nõ fieri: ſȝ Probatur quarto.
deus preelegit mala fieri q̃ꝫ ea impedire:
ergo de⁹ magis vult fieri mala: q̃ꝫ nõ fieri
necȝ puniri. Qȝ ſi nõ: tũc q̃ro an melius

eſt mala nõ fieri neqꝫ puniri:an mala fie-
ri ⁊ puniri: Non põt dici primũ: q: ſi eſſet
meli⁹ illud de⁹ elegiſſet. ꝯña patet ex iſto
dicto Aug.iij.de lib.ar.c.vij. Quicqd eñ
tibi in illa rõne meli⁹ occurrerit: ſcias fe-
ciſſe deũ tamq̃ bonoꝝ oĩm ꝯditorẽ.ꝗ me-
lius eſt mala fieri ⁊ puniri:q̃ illa nõ fieri
nec puniri.ſꝫ hoc totũ eſt a deo volitũ.ſcꝫ
mala puniri. Si dicaꝭ ꝙ de⁹ nõ vult ma-
la fieri ⁊ puniri: ſꝫ vult ꝙ mala puniãtur
ſi fiãt:nõ tñ vult ꝙ fiãt:ꝯ:aut vult abſo-
lute aliquã penã: aut nõ. ſi dicaꝭ ꝙ nõ:h̃
nõ põt ſtare.ſi ſic:ꝗ vult peccm̃ fieri.q: opꝫ
peccm̃ p̃cedere penã: ſaltẽ ordine aliquo.

Probatur quinto minor.

Quinto ſic.oĩs pene de⁹ ẽ auctor. Amos
iij. Nõ eſt malũ in ciuitate qḋ de⁹ nõ fece-
rit.ſꝫ aliqḋ peccm̃ ẽ pena alteri⁹ pcĩ:vt ptꝫ
p beatũ Grego.⁊ Aug.⁊ allegat magiſter
iij.ſen.di.xxxj.c.vj.vij.⁊.viij.vſqꝫ ad finẽ
dicit eñ magiſter.c.viij.ꝙ aliqua peccata
ſunt pene pctõꝝ.⁊ dicit Aug.j.retracta.c.
ix.ꝙ oĩs pena pcĩ iuſta eſt: ⁊ a deo infli-
giꝭ. Capio ergo vnũ peccm̃ qḋ ſit pena al-
teri⁹ p̃cedentis peccati.ſit a. Et arguo ſic.
oĩs pena eſt volita a deo: a eſt pena:ergo
a eſt volitũ a deo. Et vltra.a eſt volitũ a
deo:a eſt peccm̃:ꝗ aliqḋ peccm̃ eſt volitum a
deo.igiꝭ de⁹ eſt cauſa pcĩ ⁊ auctor ipſius

Probatur ſexto minor.

Sexto ſic.de⁹ voluit chriſtũ occidi a Iu-
deis.igiꝭ voluit Iudeos occidere chriſtũ.
ꝯſequẽtia ptꝫ.q: idẽ preciſe ſignificaꝭ p
añs ⁊ ꝯñs.q: q̃cq̃d ſignificaꝭ p hãc ꝓpo-
ſitionẽ de⁹ voluit chriſtũ occidi a Iudeis
ſigꝭ p iſtã deus voluit Iudeos occidere
chriſtũ. nec eſt alia dñia niſi vocal' ⁊ grã-
maticalis: ⁊ cõtradictionẽ includit ꝙ ita
eſſet ſicut denotaꝭ p ꝯñs.ſꝫ iterfectio chri-
ſti apud Iudeos fuit maximũ peccm̃.igiꝭ.

Probatur ſeptimo minor.

Septimo ſic.op⁹ vel effect⁹ inſtrumenti
dꝫ iputari p̃ncipali agẽti:ſꝫ in pſecutioni-
b⁹ ſctõꝝ tyrãni ſunt inſtrumẽta dei: ⁊ di-
cũt ſcti ꝙ de⁹ p malos affligit bonos. igi-
tur pſecutio illa eſt a deo auctore p̃ncipa-
li.ſꝫ iſta pſecutio eſt peccm̃:igitur eſt a deo
auctore.qḋ oĩno vitari vult btũs Augu.
li.lxxxiij.q.q.iiij.⁊ in alijs locis ſicut alle-
gat magr ſen.di.xlvj. Cõfirmaꝭ.q: de⁹
voluit aliqs:⁊ p̃deſtinauit eos: vt ꝓpter
patientiã pſecutionis ⁊ martyrij mereren-
tur vitã eternam.ergo voluit patientiam
illã eſſe mediũ ſalutis eorũ ⁊ nihil aliud.
ergo voluit eſſe illud ſine quo paſſio illa
nõ habeꝭ.ſed ſine pſecutione iniuſta non
põt eſſe paſſio iuſta.igiꝭ voluit eſſe pſecu-
tionẽ iniuſtam. Octauo ſic.de⁹ ab eter-
no voluit btm̃ Stephanũ habere aureo-
lã martyrij.igiꝭ voluit eſſe illud qḋ ſciuit
eẽ mediũ ad illã obtinẽdã.ergo voluit p-
ſecutionẽ malorũ.igiꝭ malã volitionẽ eo-
rũdẽ. Nono ſic.de⁹ voluit diabolũ vinci
a chriſto qñ chriſtũ tẽtauit. igiꝭ voluit eũ
tẽtari.imo plane dr̃ Mat. iiij. Duct⁹ eſt
Ieſus in deſertũ a ſpũ.⁊ exponiꝭ de ſpũ
ſctõ:vt tẽtareꝭ a diabolo.⁊ cõſtat ꝙ dia-
boli tentatio fuit vitiũ: ſicut ſunt oẽs ſue
opationes.igiꝭ de⁹ voluit illũ illã vitio-
ſam opationẽ exercere i chriſtũ. Decimo
ſic.de⁹ voluit Paulũ mereri p ſuã cõuer-
ſionẽ ⁊ p ſuã pñiam de pſecutione quam
fecerat eccľie: ⁊ voluit ꝙ miraculoſa eius
cõuerſio eẽt ad edificationẽ eccľie.igiꝭ vo-
luit oẽ illud qḋ ſciuit eẽ mediũ neceſſariũ
ad illã ꝯuerſionẽ ⁊ eccľie edificationẽ. Cõ-
firmaꝭ.q: de⁹ vult illud eſſe qḋ eſt mediũ
neceſſariũ ad cõplẽdũ effectũ predeſtina-
tionis circa eoſdẽ.igiꝭ ⁊c. Minor ꝓbaꝭ.
q: q̃dã nunq̃ fuiſſent ſaluati:niſi p peni-
tẽtiã ⁊ hũilitatẽ quã de pctis pri⁹ cõmiſ-
ſis ꝯceperãt:ſm illud Augu. Expedit ſu-
perbis cadere in aliqḋ pcm̃ ⁊c. Quinto
principalr de⁹ nõ facit oẽ illud qḋ ad iu-
ſtum iudicẽ ptinet.igiꝭ nõ iuſte gubernat
ꝯña patet. Antecedẽs ꝓbaꝭ. Primo ſic.
ad iuſtũ gubernatorẽ pertinet nõ pmitte-
re mala fieri a ſubditis:ſed oĩa debet im-
pedire:ſi poſſit ea impedire:ſed de⁹ pmit-
tit gratis mala fieri a ſubditis:q̃ oĩa poſ-
ſet impedire. Cõſtat:⁊ expſſe habeꝭ primo
ſenten. diſt.xlvj.ergo deus nõ facit oẽ il-
lud qḋ ptinet ad iuſtũ gubernatorẽ. Cõ-
firmaꝭ.q: maxĩe iuſtũ decet cauere iniu-
ſta ⁊ ĩpedire ſi poſſit:q: ſicut hr̃ in decre.
diſ.lxxxiij.c.error.error cui nõ reſiſtiꝭ:ap-
probaꝭ: ⁊ veritas cũ minime defenſaꝭ:op-
primiꝭ. Negligere quippe cũ poſſis ptur-
bare puerſos:nihil aliud eſt q̃ fouere.ne-
qꝫ ſcrupulo caret ſocietatis occulte:q̃ ma-
nifeſto facinori deſinit obuiare. Scdo q:
deus remittit partem pene vel forte tota-
liter: ⁊ ſemp punit citra cõdignũ.igiꝭ ſem-
per recedit ab equalitate ꝓportiõis debi-
te iter culpã ⁊ penã. Qr aũt hoc repugnet
iuſtitie ꝓbaꝭ: quin tali caſu nõ puniꝭ qḋ
puniri deberet quantum puniri deberet.
Cõfirmaꝭ p illud Anſelmi prio.cur de⁹
homo,c.xij. Recte ordinare peccatum nõ

Probatur octauo

Probatur nono.

Probatur decimo.

Quintũ argu: p̃ncipale.

Probatur añs primo.

Probatur ſecũdo añs

Confirmaꝭ.

eſt niſi punire. ſi nõ punit̃: inordinatũ diſ-
mittit̃. ⁊ infra. c. xx. ſcḋm mẽſurã pcti opꝫ ſa-
tiſfactionẽ eſſe: aliter aliquaten⁹ ĩordina-
tum manet pctm̃: qḋ eſſe nõ põt ſi de⁹ ni-
hil relinquit inordinatum in regno ſuo.

Probatur tertio añs. Tertio ſi gubernat: nihil inordinatũ re-
linqt ĩ regno ſuo. ſcḋm qḋ dicit Anſel. ſcḋo
cur deus hõ. c. xij. ⁊ xiij. ſꝫ multa ſunt in-
ter hoĩes deordinata: ⁊ multa pctã impu-
nita: igit̃ de⁹ eos nõ gubernat.

Quarto ꝓbatur añs. Quarto
ſic. tãta eſt diſtãtia pene tpalis ad eternã:
quãta eſt eterne ad tpalem. pꝫ. iij. phyſico-
rũ. Tãta eſt via Athenis ⁊c. Sint igit̃ ſoꝛ-
tes ⁊ plato due pſone que peccauerũt ſic:
ꝙ ſoꝛtes meruit penã tpalem que ſit a. et
plato penã eternã que ſit b. tũc arguit̃ ſic.
tãta eſt iuſtitia ꝙ pla. habeat b. ſic ꝙ ſoꝛ-
tes habeat a. ⁊ ecõuerſo. ẜ tãta iniuſtitia
eſt ꝙ plato habeat a ⁊ nõ b. ſicut ꝙ ſoꝛtes
habeat b ⁊ nõ a. ſꝫ talia facit deus. nã illi
cui debet̃ pena eterna: facit cõmutationẽ
in penã tpalẽ p ſacrm̃ penitentie. igit̃ fa-
cit tantã iniuſtitiã: quantã faceret ſi com-
mutaret penã tpalẽ in eternã. ꝯña pꝫ: qꝛ
eque iuſtũ eſt ꝙ plato habeat b. ſic ꝙ ſoꝛ-
tes habeat a. cũ ſit equalitas ꝓpoꝛtionis
geometrice inter ſoꝛtẽ ⁊ a. ⁊ platonẽ ⁊ b.
igit̃ tãtũ recedit ab iſta equalitate dando
platoni a. ſicut dando ſoꝛti b. qḋ eſt ꝓpoſi-
tum.

Probatur qͥntus añs. Quinto ſic. ad iuſtũ iudicẽ ptinet
nihil pcipere niſi qḋ vult fieri: nec aliqḋ ꝓ-
hibere niſi qḋ vult nõ fieri. quia ſic finge-
ret ſe velle qḋ nõ vult: ⁊ deciperet ſubditos.
ſꝫ deus pͥcipit qñqꝫ hoĩbus illud qḋ non
vult eos facere: ⁊ ꝓhibet qbuſdã illud qḋ
vult eos facere. vñ magiſter. ſ. ſen. diſt. xlv
⁊ xlvij. in fine dicit. Quedã pꝛecepit deus
in noua ⁊ veteri lege: q̃ ab eis quibus pͨce-
pit fieri noluit. vt Abrae de imolatione fi-
lij. Geñ. xxij. ⁊ in euangelio quibuſdã cu-
ratis quibus precepit ne alicui dicerent.

Sextũ ar. pn̄. Sexto pͥncipaliter ſic. nullus detinens
a ſubdito illud qḋ oĩno ſibi ſufficiẽter de-
bet̃ ⁊ meruit: ſubditũ illũ iuſte gubernat:
ſed de⁹ ſic ſe habet ad ſubditũ. ꝓbo. capio
gaudiũ illud qḋ debet̃ aĩabus iam exiſtẽ-
tibus in celo: ⁊ qḋ habebũt reſumptis coꝛ-
poꝛibus poſt diẽ iudicij: ⁊ ſit a. tũc a tã ꝓ
meritis eoꝝ q̃ ꝓ meritis chꝛiſti ẽ ſufficiẽ-
ter cõparatũ. igit̃ eſt ſufficiẽter ⁊ de iuſti-
tia eis debitũ.

Confirmatur pꝛimo. Cõfirmat̃ rõ iſta. ſub iu-
ſto gubernatoꝛe vn⁹ nõ dꝫ dãnari neqꝫ lu-
ere pctm̃ alteri⁹ cuius nullo mõ eſt parti-
ceps nec occaſio: ſꝫ ille anime luunt ꝓpter
peccata viuentium damnatoꝝ: quia ſi illi
nõ damnarent̃: foꝛet cit⁹ iudiciũ ⁊ reſur-
rectio generalis. ⁊ per cõſequẽs impletio
gaudij electoꝝ. ergo iſte anime ⁊ etiã bea-
ti angeli modo habent culpas peccantiũ.
Qꝛ aũt eoꝝ gaudium ⁊ beatitudo augebi-
tur poſt diem iudicij: expꝛeſſe dicit beatus
Aug. ſuper Geñ. ⁊ allegatur in fine quar-
ti ſenten. diſt. xliiij. ⁊ xlix.

Confirmatur ſecũdo. Et confirmat̃
iſta ratio. qꝛ iſtud damnũ quod ſuſtinẽt ſi-
ne eoꝝ culpa: nunq̃ recõpenſabitur. igit̃
fit eis iniuſtitia.

Septimũ ar. pꝛinci. Septimo ſic. nullus iu-
ſte gubernãs ſubditos exigit ab eis quod
nõ vult fieri ab eis. ſed deus hoc facit: qꝛ
exigit a repꝛobis ꝙ ſeruent finaliter iuſti-
tiam. ergo.

Scḋa foꝛma ſeptimi argu. Item ꝙ deus iniuſte guber-
nat genus humanũ: pꝛobat̃ ſic. Duobus
pctoꝛibus decedentibus in peccatis ⁊ dã-
natis: deus plus remittit de pena peioꝛi
q̃ alteri. ergo ⁊c. Añs pꝛobo ſic. Sint duo
ſoꝛtes ⁊ plato. ⁊ ponat̃ ꝙ ſoꝛtes peccauit
in duplo plus q̃ plato. igit̃ pena ꝯdigna
ſoꝛtis erit dupla ad penã cõdignã plato-
nis. ſit igit̃ pena ſoꝛtis duodecupla: ⁊ pe-
na platonis ſextupla: ⁊ ſupponatur ꝙ de-
us ſemper puniat citra condignũ: ⁊ p cõ-
ſequens aliqḋ remittit de condigno. que-
ro igitur an remittat iſtis equaliter ſcḋm
quantitatem: an equaliter ſcḋm pꝛopoꝛtio-
nem? Si pꝛimum: ſit gratia exempli ꝙ re-
mittat vtriqꝫ duos gradus: ergo remittit
vni tertiam partem: ⁊ alteri nõ niſi ſextã:
⁊ tñ eque cõdigna fuit pena ſextupla pla-
toni ſicut pena. xij. ſoꝛti. ergo miſericoꝛdi⁹
agit cũ vno q̃ cũ alio: ergo plus de condi-
gno remittit vni q̃ alteri: quia penã vni⁹
reducit ad tertiã partem: ⁊ alteri infligit
totam penam pꝛeter ſextam partem. ergo
cum eo durius agit: ⁊ per conſequens in-
iuſte. Si detur ſcḋm: ſit igitur ꝙ vtriqꝫ re-
mittat tertiã partẽ. ergo ſoꝛti remittit. iiij.
⁊ platoni tantũ ſcḋam. ẜ minus remittit
platoni minus malo q̃ ſoꝛti peioꝛi.

Pꝛimũ ar. ĩ oppoſitũ. Ad
oppoſitũ Sap. xiiij. Tua aũt pater ꝓuidẽ-
tia ab initio cũcta gubernat: ⁊ non niſi iu-
ſte: qꝛ iuſtus dñs in oĩbus vijs ſuis. ergo
iuſte gubernat gen⁹ humanũ.

Scḋm ar. ĩ oppoſitũ. Itẽ Aug. ſ.
de libe. ar. c. iiij. Opꝛ ne de deo exiſtima-
re veriſſimũ eſt pietatis exoꝛdiũ. nec quiſq̃
optime de deo exiſtimat: q̃ nõ eũ oĩpotẽtẽ
atqꝫ ex nulla pte cõmutabilẽ credit bono-
rũ oĩum creatoꝛẽ ⁊ qbus ipſe pſtãtioꝛ eſt.

Rectorē quoq; iuſtiſſimū eoꝝ oīuʒ q̄ crea
uit. ergo eſt oīuʒ creator ⁊ oīuʒ iuſtiſſim⁹.
ergo eſt creator generis humani ⁊ eiuſdē
B gubernator. Et h̄ tota ſcriptura ſacra ſo
Reſolu nat. Circa iſtā q̄ōnē: in cuius titulo nō
tio que eſt magna difficultas: p̄mo expono termi
ſtionis nos queſtionis: ⁊ intelligo p̄ creatorē ge
Diſtin nens hūani deū. nō ꝙ oēs hoīes creat: q̄ꝛ
ctio pri nullū hoīem creat: ſed aīas tm̄. Unde ad
ma. formā q̄ſtionis dici dʒ negatiue ꝙ eſt fal
ſa: q̄ꝛ implicatiua falſi: ſʒ dicit vulgariter
creator generis hūani: q̄ꝛ creat aīas: ⁊ q̄ꝛ
creauit aīam p̄mi hoīs: ſimiliter corp⁹. i.
primā materiā: vn̄ fecit corpus. ſi tn̄ nihil
eſſet in hoīe niſi materia p̄ma: ⁊ aīa intel
lectiua: ⁊ totū eſſet ſue partes: deberet cō
cedi: quocūq; hoīe demonſtrato: iſte hō
fuit creatus a deo: vt v₃: ſʒ de hoc mō nō
Scd̄a curo. Similr̄ p̄ gen⁹ humanū nō intel
diſtin ligo aliquā intentionē ſcd̄aʒ: que tn̄ voca
ctio. ri poſſit genus humanū: ſʒ intelligo p̄ ge
Tertia nus humanū idē q̄ð oēs hoīes. Tertio
diſtin diſtinguo de iſto aduerbio iuſte. Pōt em̄
ctio. de⁹ tripl̄r dici iuſte gubernare. Primo mō
ideo q̄ꝛ gubernat ſicut dʒ vt ſicut tenet. ſic
em̄ in q̄buſdā locutionibus exponimus
iſtū terminū iuſte. iſte hō iuſte ſe hʒ qn̄ fa
cit illud q̄ð dʒ: ⁊ ad q̄ð ex officio obligat ⁊
tenet. ⁊ ſic multipl̄r loquit Anſ. ð v̄itate
c. xij. vbi dicit ꝙ duo ſunt neceſſaria volū
C tati ad iuſtitiā. ſ. velle q̄ð dʒ: ⁊ nolle q̄ð nō
Expō ti dʒ. ⁊ p̄ſol. x. Deniq; q̄ð non iuſte fit: neq;
tuli q̄ō dʒ fieri. ⁊ q̄ð nō dʒ fieri: nō iuſte fit. Scd̄o
nis. mō pōt itelligi ꝙ deus iuſte gubernat: q̄ꝛ
equaliter gubernat: ſic videlʒ ꝙ in dādo
p̄mia ⁊ penas: q̄ð ptinet ad iuſtitiā diſtri
butiuā: ſeruat equalitatē ꝓportiōis inter
meritū ⁊ p̄miū: ⁊ ſimilr̄ inter culpā ⁊ ſup
pliciū. ita ꝙ eq̄ bonū ſit p̄miū ſicut meri
tū: ⁊ ecōuerſo: ⁊ eque malū pena ſicut cul
pa: ⁊ ecōtrario. ⁊ ſic v̄r iuſtitia accipi cōi
ter apud loquētes de iuſtis iudicib⁹: q̄ꝛ vi
delʒ cōmenſurate ⁊ equaliter adequāt pe
nas culpis ⁊ p̄mia meritis. Tertio mō p̄t
dici de⁹ iuſte gubernare creaturā: ſi ly iu
ſte exponat. i. ſic̄ decet deū: ⁊ ꝯuenit crea
ture: ⁊ h̄ eſt gn̄aliter ſicut ip̄e vult. Un̄ iſti
termini cōuertunt: hoc eſt iuſtum: ⁊ deus
vult hoc. ⁊ ſic accipit Anſel. iuſtū p̄ſol. xj.
Uere inquit vniuerſe vie dn̄i mīa ⁊ v̄itas
⁊ tn̄ iuſtus dn̄s in oībus vijs ſuis. ⁊ vtiq;
ſine repugnantia: q̄ꝛ quos vis punire nō
eſt iuſtū ſaluari: ⁊ quibus vis parcere nō

eſt iuſtū damnari. Nā illud ſolū eſt iuſtū
q̄ð vis: ⁊ nō iuſtū q̄ð non vis. igit ſm̄ eū
deū velle hoc: ⁊ hoc eſſe iuſtū: ꝯuertunt.
Exponēdo igit diuerſimode iſtā determi
nationē: iuſte: diuerſimode dicendū eſt ad
queſtionē. Exponēdo primo mō: deus iu
ſte gubernat. i. ſicut dʒ: ⁊ q̄ꝛ dʒ: q̄ꝛ in q̄buſ
dā opatiōib⁹ diuinis circa hoīes fac̄ iuſte
in q̄buſdā nō iuſte ad illū intellectū. Facit
aūt iuſte primo modo. i. q̄ð dʒ: ⁊ q̄ꝛ dʒ: cer
te qn̄ punit hoīem p̄ culpa: ⁊ premiat ho
minē p̄ bono ope. Similr̄ qn̄ īfundit gra
tiam ſe bene diſponēti: ⁊ qn̄ auget grām
bn̄ operanti: ⁊ qn̄ ſubtrahit peccanti: quia
oīa iſta deus debet: ⁊ ad iſta tenetur. In
quibuſdā aūt operationibus nō facit iu
ſte illo modo: ſicut qn̄ creauit mundū: quā
do īſtituit homini tales leges ſicut modo
habemus: qn̄ ordinauit iſta ſacramēta fo
re media ad noſtrā ſalutē: ⁊ ad nihil eoꝛū D
tenebatur: ⁊ nihil iſtoꝛū iuſte fecit. Ad Proba
iſtū intellectū datū ꝙ alicui nō ſit incon tur ꝙ
ueniens iſto modo loqui de deo: dicendo deus ſit
deū debitorē creature: ⁊ ꝙ deus facit q̄ð debitor
debet: ⁊ ſicut debet. Probo ſic. hoc eſt verꝫ homini
de deo. igit nō eſt inconueniens deo. ꝯn̄a
pʒ: q̄ꝛ mediū incōueniens deo eſt impoſſi
bile ſm̄ Anſel. Antecedēs probo ſic. omne
cōmunicans alteri cōmunicatione politi
ca debet alteri q̄ð ſibi ꝓmittit: ſed de⁹ cōi
cat hoībus cōicatione ciuili: ſicut dn̄s ſer
uis: ⁊ eis multa ꝓmittit. igit poſt ꝓmiſſi
onē eſt vere debitor. Cōfirmat rō: q̄ꝛ nō Confir
eſt incōueniens ponere in deo illud ſine q̄ matio.
fidelitas ſeruari nō poteſt neq; eius veri
tas: ſed ſi promiſit ⁊ nō eſt debitor: nō eſt
fidelis. Secundo ſic. homo pōt mereri Scd̄o.
apud deū. igitur poteſt deum facere debi
torem ſuū. ꝯn̄a patet. quia mereri non eſt
aliud q̄̄ ꝙ aliquis faciat ſibi debitū: vel
ꝙ faciat ſibi idem vel magis vel alio mo
do debitū ſeu multiplicius debitū. ita ꝙ
in diffinitione iſtius termini mereri indu
ditur facere aliq̄ð debitū. ergo homo me
rendo apud deum facit aliquem ſibi debi
torem: ⁊ non niſi deū. igit ⁊c. Tertio pʒ Tertio.
idem primo ſenten. vbi ſic d̄r. Multiplicē
⁊ inuolutam intelligētiā tenet: nec deo ꝓ
prie competit: q̄ nō eſt debitor nobis niſi
forte ex promiſſo. ex quo arguitur ſic. ſi nō
eſt nobis ꝓprie debitor niſi ex ꝓmiſſo: er
go eſt nobis ꝓprie debitor. cōſequētia te
net ab exceptiua ad ſuam affirmatiuā ex

Rñſio ad.q. ſm pri mū ſen ſuz titu li q̄ſtionis.

ponentē. Sic dico ad queſtionē exponē do ly iuſte primo modo. videlꝫ ꝙ in quibuſdā deus iuſte gubernat: ꝛ in q̄buſdam nō: q꞉ q̄nq꞉ facit qd̄ dꝫ ꝛ ſicut dꝫ q̄n.ſ. circa nos implet illud qd̄ ꝓmiſit: ꝛ q̄nq꞉ facit illud qd̄ nullo mō dꝫ: exponendo ly iuſte dꝫ obligatorie. Exponendo vero ly iuſte gubernare ſcd̄o modo: ſic dico ſimilr̄ ꝙ q̄nq꞉ iuſte gubernat: ꝛ q̄nq꞉ nō. Nam aliquando maxime de malis hoībus q̄ nullum premiū recipiunt niſi in preſenti: forte poſſet cōtingere ꝙ aliquis p̄n̄ſe tantū bonū recipit quātū meruit de bonis tpalibus. Similiter forte aliq̄n cōtingit in p̄ſenti ꝙ hō equaliter punitur ſicut culpa requirebat: licet hoc nō ſeruet̄ cōiter. Et certe ſic loquendo de iuſtitia iſto ſcd̄o mō eſt difficile nimis ſaluare. imo impoſſibile eſt in oībus operationibus diuinis ſeruare iuſtitiā: q̄uis etiā iſto ſcd̄o mō ſit credenda quedā ratio iuſtitie in diuinis opationibus nobis incōp̄hēnſibilis. Tertio mō exponēdo ly iuſte abſolute dico ꝙ ſic: q꞉ deus ſic gubernat ſicut decet ꝛ ſicut cōuenit hoībus.

E Rñſio ſm tertiū modum ex poſitionis titu li q̄ōis. Ad pri mū argu. pn.

Ad primū principale dico ꝓ materia argumēti iſtius ꝙ aſſignare maximā penā quā natura hūana poſſit ſuſtinere: pōt intelligi dupl̄r. Uno mō ſimpl̄r ꝛ abſolute. Alio mō ſub certis circūſtantijs ꝛ diſpoſitionibus. Dico igitur loquendo abſolute: ꝙ nō eſt dare ſummā penā quā natura humana poſſit ſuſtinere: q꞉ quocūq꞉ afflictiuo dato deus pōt creare maius ꝛ actiuius. ſil̄r quacūq꞉ ap prehenſione pene deus pōt c[...]re maiorem: ꝛ ſic de q̄buſcūq꞉ cauſis ipſius pene. ꝛ ſic deꝰ intendendo cauſas bene pōt quacūq꞉ data cauſare maiorē. Dico tñ ꝙ eſt ſumma pena que pōt cauſari in hac natura exiſtēte ſub iſtis diſpoſitionibus ab obiecto tali ꝛ cū talibus circūſtantijs. Tunc ad formā argumēti admitto totū caſum. ꝛ q̄n arguit̄ ꝙ ſortes grauius punit̄ platone: poteſt negari: q꞉ deus pōt forte intenſius punire platonē qui tardiꝰ obijt ad certā mēſurā donec fiat equalis recōpēſatio pene quā ſuſtinuit ſortes an̄ mortē platonis: ꝛ ſic equaliter puniret̄. vel neget̄ poſſibilitas caſus: q꞉ plato per annū nō ſtabit indifferēter: q꞉ aut merebit̄ aut demerebit̄: ꝛ tūc puniet̄ plus vel minus. Si aūt argueret̄ ſic. ſortes punit̄ plus q̄ plato: ꝛ poſt equaliter cū platōe. igit̄ diutius. ꝯña nō valet. concedo tñ ꝙ ſi plato nō puniretur intenſius ꝑ aliqd̄ tp̄s: ſed ſemper equal̄r cū ſorte ab inſtāti ſue mortis: tūc puniret̄ minus grauiter q̄ ſortes ꝛ ſi hoc fieret: negaret̄ tñ ꝙ hoc iniuſte fit.

F Ad ſecundū.

Ad ſcd̄m q̄n dr̄ ꝙ pena paruuli decedētis que ſit a. ꝛ adulti dānati que ſit b. dico ꝙ a ꝛ b nō ſunt pene eiuſdē rōnis: cū vna ſit dāni tm̄: ꝛ alia ſit dāni ꝛ ſenſus. ꝛ ideo b excedit a in infinitū: ſicut corpꝰ ſuperficiē vel linea punctū. ꝛ ideo licet a infinities replicaretur: qd̄ tñ fieri nō poſſet cū ſit quedā priuatio: qd̄ nihil ē dictū ꝛc.

G Ad tertium.

Ad tertiū q̄n arguit̄ de decedente cum pctō mortali ꝛ veniali ꝛc. cōcedo ꝙ veniale cōiunctū mortali puniet̄ pena ꝑpetua: q꞉ nulla penitentia pōt illud pctm̄ diluere: cū deſit gratia ſine qua nullū pctm̄ remitti pōt. ꝛ q̄n dicitur ꝙ grauiꝰ punitur pro mortali ꝛ veniali q̄ pro mortali ſolo. cōcedo. ꝛ q̄n capitur ille exceſſus: ꝛ ſit c. caſum admitto. ꝛ q̄n arguit̄ c eſt aliquanti gradus: igit̄ aliquoties replicata reddet b vel maius. nego ꝯñam. q꞉ iſte exceſſus nulla multiplicatiōe replicatus reddet b. Nā eternitas pene infligit̄ ꝓ mortali. et iō concedo ꝙ intēſius patit̄ ꝑ exceſſum c. qui exceſſus notat gradū intēſiorē: ꝛ iſte gradus nō foret eternus niſi ꝓpter mortale pctm̄. ꝛ ideo ſi per conſiderationē diſtinguamus illud qd̄ infligit̄ p̄n̄ſe ꝓ veniali ab illo qd̄ p̄n̄ſe infligit̄ ꝓ mortali: nō ſunt eiuſdē rōnis: nec cōparabilia adinuicem: ſic ꝙ c aliquoties replicata reddat b ſicut neq꞉ linea infinities replicata redderet ſuperficiē. ꝛ iō nunq̄ tantū punit̄ q̄s ꝓ venialibꝰ ſicut ꝓ mortali: etiā ſi haberet infinita venialia.

H Ad q̄rtum.

Ad quartū cū dr̄ ꝙ peccent ſortes ꝛ plato equal̄r: ſit tñ ſortes in maiori gratia ꝛc. Admitto caſum: ꝛ concedo ꝙ ſortes grauius punit̄. q꞉ maiori bono priuat̄. ꝛ q̄n infertur igitur iniuſte. nego ꝯñam. q꞉ punit̄ ſicut deus ſtatuit: ꝛ vult hoīem priuari grā quātūcūq꞉ intēſa in eo ꝑ quodcūq꞉ mortale.

I Ad q̄ntum.

Ad q̄ntum q̄n arguit̄ de hoīe creato ſine originali ꝛc. nihil habemus dicere ſm legē ſtatutā nunc: deus tñ poſſet multipliciter ordinare ſicut ſibi placeret: vel adnihilādo ipſum: vel ꝯſeruando ſibi vitā eternā ſine meritis. ꝛ nō valet. ponit̄ in celo ſine meritis: igit̄ homo pōt mereri celū ex puris naturalibus, ſicut ptꝫ. ꝛ poſſet eū ponere

in inferno,ſi vellet:vel poſſet eũ manutene
re extra ꝑ ſemp ſicut vellet.⁊ ꝙcquid face
K ret:iuſte fieret tertio modo exponendo ly
Ad ſe- iuſte. Ad ſextã qñ arguit. deus nõ atten
xtum. dit ꝓportionẽ inter culpas ⁊ penas malo
rũ ⁊ premia ⁊ merita iuſtoꝝ.ig.ẜ iniuſte.
nego iſtã ꝯñam. Nã ſi ſtatim ab initio ho
minẽ creaſſet:⁊ eũ in celo ſine merito po-
ſuiſſet:nullius iniuſtitie re⁹ eſſet. ſilr ſi eũ
in ꝑpetuo ſupplicio poſuiſſet. ⁊ pari rõne
nõ obligaret ad attẽdẽdũ ꝓportionẽ in-
ter penas ⁊ culpas/vel inter pmiũ ⁊ meri
tũ. Alr põt dici negãdo aſſumptũ: q: illõ
qõ ipſe repẽdit ꝓ culpa/eſt ꝓportionatũ:
eoipſo ꝙ vult ꝙ ſit ꝓ tali culpa repẽſum.
⁊ qñ probaẜ añs:videlȝ ꝙ ſit aliq̃ culpa q̃
quãlibet eaꝝ improportionabilr excedit.
puta q̃libet malitia cõmiſſa ꝯ ꝑſonã chri-
Nota ſti ẜm Anſ.ij.cur de⁹hõ.c.xiiij. Ad iſtud
quomo põt dici ꝙ vnũ pctm̃ eſſe grauius altero
do vnũ põt duplr intelligi. Uno mõ ꝙ duo pctã
pctm̃ ẽ cõparabilia ⁊ eiuſdẽ ſpeciei ſic ſe haberẽt
grauı⁹ ꝙ vnũ excederet aliud ſine ꝓportiõe. Alio
alio. mõ ꝙ vnum qõ eſt minus/infinities re-
Z plicatũ nõ redderet aliud:⁊ tñ aliud foret
Ad ſe- finitũ. ⁊ hoc includit ꝯdictionem. Ad ſe-
ptimũ ptimum qñ dr:pro pctõ finite malitie de⁹
Opi. infligit penã infinitã:⁊ pro pctõ tꝑali ge-
nam eternã. Ad difficultatẽ iſtius argu
Conclu menti rñdet quidã doctor ponendo tres
ſio pri- concluſiones. Prima eſt ꝙ pctm̃ eſt ma-
ma. lum in ſe finitũ. Scđa:ꝙ pctm̃ in dãna-
Conclu tis manet perpetuũ:ſicut dilectio dei ma-
ſio ſcđa net in ſanctis perpetua. ⁊ ideo debeẜ pctõ
pena perpetua ſeu infinita in duratione:
q: pctm̃ manet:⁊ damnati manent. ⁊ pec
Conclu cans eternalr in infinitũ durabit. Ter-
ſio.iij. tia:ꝙ peccato mortali finiti tꝑis nõ debe
Proba tur pena infinita ẜm tẽpus:ſed finita tã-
tur pri tum. Prima concluſio probaẜ ſic. tantũ
ma con eſt pctm̃ preciſe/quãtus eſt honor debit⁹
cluſio. deo ꝑ peccãtẽ ſubtract⁹: ſed honor debit⁹
deo ab hoĩe eſt tantũ finitus.igiẜ ⁊ pctm̃
qõ eſt eius ſubtractio/eſt finitũ. Maior
ptȝ per Anſ. primo cur deus homo.c.xi.
q: peccare nõ eſt aliud q̃ nõ reddere deo
debitũ honorem. Minor probaẜ:q: ſi ho
nor debitus deo a natura finita foret infi
nitus:ſequiẜ ꝙ tantũ teneret iſta creatu-
ra natura honorare deũ ſicut deus ſeipm̃
vel filius prẽm. ⁊ ſi honor debitus deo ſit
infinitus: tunc aliqua creatura teneẜ ad
opationẽ que excedit in infinitũ naturam

orantẽ. Scđo arguiẜ ſic. ſi pctm̃ foret Scđa
infinite malitie intenſiue: tãta eſſet mali- ꝓbatio
tia volũtatis:quãta ẽ bonitas dei. qõ nõ
bene capit intellect⁹. Tertio arguiẜ ſic. Tertia
q: niſi ſic:deus nõ poſſet punire ſufficien- ꝓbatio
ter illud pctm̃. q: nõ ꝑ penã finitã: q: tũc
eſſet debita ꝓportio inter pctm̃ ⁊ penã: q:
velle peccare ꝑ vnũ diẽ mereret penã infi
nitã intenſiue:ſȝ velle peccare ꝑ tp̃s infini
tũ in infinitũ maius malũ eſt q̃ velle pec-
care ꝑ vnũ diẽ. ꝗ velle peccare ꝑ tp̃s infi-
nitum mereret penã infinitã intẽſiue: ſed
hãc nõ põt natura tolerare. igiẜ ⁊c. Scđa
cõcluſio probaẜ ſic. volũtas rõnalis rema Proba
net obligata ad diligẽdũ deũ ſup oĩa poſt tur ſe-
mortẽ ſicut ĩ vita:ſȝ dãnati hͦ nõ faciẽt: cunda
igiẜ ꝯtinue peccabũt. Maior ptȝ: q: aliter ꝯcluſio
hõ in patria nõ teneret deũ diligere ſup primo.
oĩa. ꝯñs ẽ falſum. q: ẜm Aug. de ꝑfectiõe
iuſtitie illud p̃ceptũ de diligendo deũ ſup
oĩa nõ ip̃leẜ niſi in patria. ꝗ in patria bti
tenebunẜ ĩplere. Scđo ſic. pctm̃ ẽ aufer- Scđo
re a deo honorẽ q̃ ſibi debeẜ in via. ꝗ pec-
catũ mai⁹ eſt auferre ſibi maiorẽ honorẽ.
ſȝ maior honor debeẜ deo in pr̃ia q̃ ĩ via:
q: ĩpletio totalis illius p̃cepti ſicut dicit
Aug. erit ĩ patria. ꝗ dãnati graui⁹ peccãt
in morte q̃ ĩ vita. ⁊ hͦ cõfirmaẜ ꝑ mgr̃m
ſen.iiij.li.di.vl. vbi dicit. Sane tenebre ex
teriores intelligi poſſunt q̃dã malignitas
odij ⁊ volũtas q̃ tũc exercetur in mẽtibus
reproboꝝ. vult dicere ꝙ in mentib⁹ repro
boꝝ maior eſt malignitas poſt mortẽ q̃ ĩ
vita fuit. Tertia ꝯcluſio aſſeriẜ ad euacu Proba
ationẽ illius argumẽti. Pctõ mortali fini tur ter-
to ẜm tp̃s/debeẜ pena infinita ẜm tp̃s. ꝗ tia con
pctõ mortali in duplo ẜm tp̃s/debeẜ ĩ du cluſio.
plo pena maior. ⁊ nõ in duplo maior ẜm
tp̃s: q: alteri debeẜ infinita ẜm tp̃s. igiẜ
maior in duplo intẽſiue. igiẜ maiori ĩ qua
druplo ẜm tp̃s debeẜ maior intẽſiue. igiẜ
infinito pctõ ẜm tp̃s debeẜ pena infinita
intẽſiue. igiẜ pari rõne gaudiũ ĩfinitũ bea
tis. ⁊ ꝑ ꝯñs tãtũ gaudet quilibet btũs ſicͭ
de⁹. Ad iſtã rõnẽ rñdeẜ negãdo illõ cui to
tũ argumentũ innitiẜ. ſ. ꝙ pctõ finito ẜm
tp̃s debeẜ pena infinita ẜm tp̃s. Cõtra Contra
hãc opi. ⁊ prio ꝯ primã ꝯclu. q̃ tñ apparet opi. ar-
magis rõnabilis:arguiẜ ꝓbãdo ꝙ peccãs guitur
ſit infinite malitie intẽſiue ſic. tãte malitie et p̃mo
eſt pctm̃/quãte bonitatis foret illud ꝓ q̃ ꝯ p̃mã
nõ deberet fieri pctm̃ ſi eſſet: ſȝ ꝓ infinitis conclu-
mũdis ſaluãdis nõ deberet fieri peccatũ ſionem

ſm Anſ.cur deus hō.c.xiiij.ergo tante
malitie eſt pctm̄ quāte bonitatis forēt in
finiti mūdi:ſʒ illi forent īfinite bonitatis
inteſiue:igiť ſm auctoritatē Anſelmi pec
catū mortale eſt infinite malitie īteſiue.
Preterea ſi peccatū nō ſit maioris malitie
ꝙ honor ſubtractus eſt bonus:igitur nō
eſt grauiꝰ pctm̄ occidere ꝙ̄ ille honor eſt
bonus quē homo facit deo qn̄ nō occidit.
ſʒ ſeruādo hoc negatiuū pceptū paruū
Cōtra honorē facit deo.igiť ꝛc. Tertia cōclu
tertiā ſio videť magis picaloſa:qꝛ videť eſſe dire
conclu cte ꝫ intētionē ſctōꝝ. Nam Aug.xxi.de ci
ſionem uitate dei p totū ſ intendit pbare:ꝙ ꝓ
pctō mortali ꝛ momētaneo ſm tps debeť
pena eterna: ſpālíter autē.c.xi.vbi inqt.
Octo gnā penaꝝ in legibꝰ eſſe ſcribit Tul
liꝰ ꝛc. Cōfirmať.nā leges hūane q̄ dicunť
iuſte: ꝓ pctō momētaneo infligūt penas
ppetuas.ſicut pʒ de exilio ppetuo:qd̓ ppe
tuū foret ſi pſona ppetuo maneret.ſilr de
mutilatiōe ꝛ morte.ġ nō eſt ꝫ rōnē ſenti
re hoc de diuino iudicio. Itē pbat Greg.
iiij.lib.dialog. Ad magnā iuſtitiam iudi
Cōtra cis ptinet vt nūꝙ̄ careāt ſupplicio q̄ nūꝙ̄
ſecūdā ꝙ̄ carere voluerūt pctō. Cōtra ſcdām
ꝯcluſio cōcluſionē Si dānati ꝯtinue peccarent:ġ
nē pmo ꝛ beati mererenť cōtinue. ꝛ oporteret ſic
arguiť imaginari ꝙ beatitudo eſſentialis auge
biť ꝯtinue. ꝛ ſic nullus eſſet pfecte beatꝰ
Silr arguo ꝫ eū ſic.ipſe ponit ꝙ eſt dare
maximū gradū quē deꝰ pōt dare illi natu
re.ſit iſte gradus a.tūc q̄ro vtrū hʒ a.an
non? ſi hʒ: ġ nō pōt plꝰ mereri.ſi non hʒ
a.tūc arguo ſic. Linꝰ ꝯtinue mereť:ġ pro
vna die ſibi debeť aliqd̓ pmiū.ſit b ġ pro
ſcdā die debeť ſibi tātūdē:qꝛ nō ē veriſile
Cōtra ꝙ minꝰ haberet ꝓ die ſcdō ꝙ̄ ꝓ pmo.ġ a
holem gradꝰ nō diſtat ī infinitū a pmio qd̓ mō
hʒ. Aliqn̄ etiā erit verū dicere ꝙ Linꝰ hʒ
a.ġ poſt illd̓ inſtās nō poterit mereri. Eo
dē mō arguo de dānato:ſit ſummꝰ gradꝰ
pene quā Judas pōt ſuſtinere a. ꝛ capio
pctm̄ diurnū Jude:ꝛ penā correſpōdētē:
qꝛ ſicut ꝯtinue peccat:ita opʒ ꝙ ꝯtinue pe
na ſua ītēdať.ġ erit deuenire neceſſario ī
aliq̄ tpe finito ad gradū pene a. Si dicať
ꝙ puniť p eternitatē:nō p ītēſionē:ꝫ:tūc
periret dria doctorū inter veniale ꝛ mor
tale:qꝛ mortali correſpōdet pena ppetua
qꝛ manet ſemp vſqꝫ ad mortē:veniali tē
M porał. Si dicať ꝙ id mortali correſpōde
Rūſio. ret pena ppetua:qꝛ manet ſemper vſqꝫ ad

mortē. Cōtra.eadē ratione veniali debe Cōtra
tur pena ppetua ſi manet ſine mortali vſ rūſionē
qꝫ ad mortē. Preterea ſi ſic:tūc nunꝙ̄ ali Primo
qs ſctūs cōmiſit pctm̄ mortale:qꝛ in nul Scdō
lo ſctō pmāſit pctm̄ vſqꝫ ad mortē. Pre
terea q̄ cōfiteret de peccato mortali ꝛ cō Tertio
tereretur:ꝛ diceret ſe peccaſſe mortaliter:
mentireť.nam ſequiť. conteriť:ergo non
eſt in mortali.ꝛ vltra.ergo nō manet ī eo
vſqꝫ ad mortē.ꝛ vltra.ergo nō fuit morta
le.ꝛ ſciuit ſe contritū:ꝛ p ꝯn̄s ſciuit pctm̄
ſuū dimiſſum cū ceteris circūſtantijs. er
go mentireť confitendo. Preterea ꝯtra Cōtra
hoc qd̓ dicit actum peccati manere. pono aliud qd̓
viatorē dānatū ꝓpter volūtariū homici dicit in
diū.quero quis actus ſemp manet? non eadem
velle occidere:manifeſtū eſt.nec velle occi cōclu.
diſſe:qꝛ triſtabiť de hoc ꝙ voluit:licet nō
virtuoſe penitebit. Propterea q̄ ratione Scdō.
vnū pctm̄ maneret:ꝛ aliud. ꝛ ſic oēs ma
le volūtates manerent cōtinue in peccan
tibus.ꝯn̄s falſum eſt:igiť nihil eſt dicere
ꝙ peccatū nō manet quātū ad actum: ſʒ
ſolum quantū ad reatū: ſicut dicit magi
ſter ſentē.li.ij.di.xlij.c.v. Preterea ſi ali Tertio
quis homo nimis diligat ſociū deordina
te fruendo eo:ꝛ eūdem poſtea odiat:ſicut
cōuenit aliquādo:quia ſm Senecā idem
eſt exitus odij ꝛ amoris inſani. iſte dāna
tur ꝓpter illa peccata tm̄.ergo iſti actꝰ ꝑ
petue manebūt in eo.ꝛ ſic eundem nimis
odiet ꝛ nimis diliget in eternū. Preter Quar
ea damneť aliqs:qꝛ deū non dilexit pro to.
pter ſe:iſte actus eſt peccatū mortale:dā
netur igiť ꝓpter hoc:tūc ſm eandem opi
nionē iſte actꝰ diligēdi deū ſumme ꝓpter
ſeipm̄ manebit in eternū. ꝛ ſic idē odibit
deū:qꝛ cōſtat ꝙ oēs dānati odibūt deū.
ꝛ diliget deū inteſiue ꝛ ſub eadem inten
tione apprehenſum. Preterea ſunt q̄dā Quīto
peccata omiſſionis que nullū actū requi
runt.ponať ergo ꝙ aliqs dāneť ꝓpter ta
lem omiſſionē.igiť nihil in ppetuū rema
net. Si dicať ꝙ dānatꝰ approbat qd̓ omi
ſit:hoc nō videť. Tū qꝛ iſta approbatio eſt N
nouū pctm̄. Tū qꝛ dolebit de iſta omiſſio Rūſio
ne:licet nō virtuoſe. Ad rōnes qn̄ argui ad ra
tur ꝓ pma ꝯcluſiōe: tāte malitie eſt pctm̄ tiones
quāte bonitatis eſt honor ſubtractꝰ deo a opi.ad
peccāte:nego iſtā ꝓpōnē ſup quā fundať primā
totū argumētū. Qꝛ vł ipa eſt vna vniuer conclu
ſal:ꝛ tūc ī caſu eſt falſa:vel ē vna indefini ſionis
ta:ꝛ ſic argumētū peccat ī forma. Qꝛ aūt prime

poſſit eſſe falſa patet. Nã quis min⁹ pec-
cãdo põt ſubſtrahere deo maiorẽ honorẽ
ꝛ magis peccãdo minorẽ. verbi grã. Eſto
ꝙ teneor ſub pena pctĩ venialis celebrare
hodie vnã miſſam: ita ꝙ peccẽ venialiter
ſi nõ celebrauero. Et ſilr ꝙ teneor dicere
orationẽ dñicam ſub pena pctĩ mortalis
tũc ſimul pono ꝙ omittã vtrũqȝ. Tũc ar-
guit̃ ſic. magis pecco omittendo orationẽ
dñicam ꝙ̃ omittẽdo miſſam. igit̃ maior
honor eſt ſubtract⁹ deo ꝑ hãc omiſſionẽ.
ꝯñs eſt falſum. qꝛ ſic maior honor eẽt deo
ꝙ aliq̃s diceret vnã orõnẽ dñicã / ꝙ̃ ꝙ ce-

Euaſio

lebraret miſſam. Si dicat̃ ad iſtud ꝙ ex
caſu ꝯcedẽdũ eſt ꝙ maior honor ſit deo
obediẽdo ei⁹ p̃cepto de leuãdo. ſ. feſtucã:
ꝙ̃ faciẽdo q̃dcũqȝ opus bonũ de conſilio
puta de edificãdo eccliam. Cõtra. igitur

Arguitur contra.

beat⁹ Petr⁹ pl⁹ honorauit deũ qñ ſerua-
uit ſabbatũ in iudaiſmo: ꝙ̃ qñ obtulit ſe
ſpõte ad moriendũ ꝓ fide ecclie. ꝯñs ptȝ:
qꝛ vnũ fecit de p̃cepto: alterũ de conſilio.

Alia reſpõſio.

Forte aliter poſſet dici ꝙ honor ſubtra-
ct⁹ deo eſt infinit⁹: ſaltẽ duratiõe. Nã hõ
tenet̃ ex p̃cepto ſeruare charitatẽ in eter-
nũ: ꝛ deũ diligere in ſempiternũ. ꝛ iõ qui
priuat ſe charitate: priuat ſe bono infini-
to ſaltẽ ſm duratiõnẽ. ꝛ iõ ſubtractio il-
li⁹ eſt infinitũ malũ intẽſiue eo mõ q̃ pri-
uatio põt dici malũ ĩfinitũ. ꝛ iõ qñ argui-
tur in argumẽto / ꝙ honor deo debitus a
creatura nõ eſt infinit⁹ intẽſiue: ꝯcedit̃. ꝛ
tũc nego iſtã ꝯñam. igit̃ ſubtractio illius
honoris nõ eſt malũ infinitũ intẽſiue. et
ꝯcedo ꝙ priuatio cuiuſlibet boni ꝑpetui
põt dici malũ infinitũ intẽſiue veraciter.
Et vltra ad argumẽtũ: qñ arguit̃ ꝙ ſi hõ
tenet̃ ad infinitũ honorẽ: tenet̃ tñ hono-
rare deũ ſicut fili⁹ p̃rem ĩ diuinis. dici põt
ꝙ nuſꝙ̃ legit̃ ꝙ fili⁹ tenet̃ honorare pa-
trẽ nec ſpũſſctũs: cũ ſint vn⁹ dñs. Vñ nõ
tenet̃ fili⁹ honorare niſi ſm hũanitatẽ aſ-
ſumptã: ſed eſt ĩpropria vel falſa locutio.

Ad ſecundã.

Ad ſcõm qñ arguit̃: ſi malitia pctĩ foret
infinita intẽſiue: g̃ foret tãta quãta eſt bo-
nitas dei. Dici põt diſtinguẽdo ꝯñs. tãta
eſt hec malitia quãta eſt dei bonitas ſm
amphibologiã: eo ꝙ põt accipi ꝓprie: ꝛ
tũc ẽ falſa. denotat̃ eñ ꝙ malitia pctĩ ſit
aliq̃d: ꝛ bonitas dei aliq̃d. ꝛ neutrũ iſtorũ
maius alio. ꝛ h̃ eſt falſum: qꝛ malitia eſt
termin⁹ negatiu⁹. ꝛ nõ eſt mag̃ res ĩ aĩa
vbi deberet eſſe bonitas ꝙ̃ in lapide: ſic-
ut dic̃ Anſel. de ꝯceptu ṽginali. c. v. Alio
mõ põt accipi iſta ꝓpõ improprie: prout
iſta ꝛ ꝯſimili termino vtimur qñ bñ rñde-
mus ad q̃õnẽ factã ꝑ quãta eſt de bonita-
te: ꝑ quãtũ eſt de pctõ mortali: ꝛ ꝑ quãta
eſt de bonitate dei. ꝛ hoc eſt verũ. Dicim⁹
eñ ꝙ vtraqȝ eſt infinita intẽſiue: ſȝ diuer-
ſimode: qꝛ bonitas dei eſt infinita intenſi-
ue: pctĩ malitia eſt p̃uatio boni ĩfiniti ſm
duratiõnẽ. iõ aliquo modo duratio eſt in-
finita intẽſiue.

Ad tertiam.

Ad tertium qñ arguit̃. ſi
pctm̃ foret infinite malitie: de⁹ nõ poſſet
ſufficiẽter punire illud. nego ꝯñam. Et ad
ꝓbationẽ qñ arguit̃ / velle peccare ꝑ vnũ
diẽ meret̃ penã infinitã intẽſiue: ſȝ velle
peccare ꝑ tp̃s infinitũ eſt in infinitũ mai⁹
malũ ꝙ̃ velle peccare ꝑ vnũ diẽ tm̃: igit̃
velle peccare ꝑ tp̃s infinitũ meret̃ penã
infinitã intẽſiue: ſȝ talẽ nõ põt natura to-
lerare. Ad iſtud põt dici negãdo minorẽ:
qꝛ impoſſibile eſt ꝙ aliq̃s ita grauiter pec-
cet volẽdo peccare ꝑ vnũ diẽ tm̃ / ſicut il-
le q̃ vult peccare ꝑ tp̃s infinitũ. Ponatur
eñ ꝓ exẽplo ꝙ hic ſint duo hoĩes: quorũ
vn⁹ ſtatuat penes ſe hodie volo occidere
chriſtũ. vel hodie volo deſtruere eccliam
dei. ꝛ ali⁹ penes ſe ſtatuat ſiliter volo odi-
re ſortẽ in eternũ. nõ eſt dubiũ q̃n pctm̃ p̃-
mi foret graui⁹. Nã circũſtãtia q̃dã eſt a
ꝑte voliti in volitione primi: q̃ p̃põderat
circũſtãtijs de infinitis tpib⁹ in volitione
ſcdi. ꝛ iõ põt dici ꝙ minor accepta eſt fal-

Cõtra rñſionẽ

ſa. Et ſi arguat̃ ſic. Cõtra. velle odire deũ
ꝑ diẽ meret̃ penã infinitã ſm tp̃s: ꝛ velle
odire deũ ꝑ duos dies meret̃ maiorem. ꝛ
velle odire deũ ꝑ tres adhuc maiorẽ. g̃ vel-
le odire deũ ꝑ tp̃s infinitũ meret̃ penã in-

Rñdet̃

finitã intẽſiue. Dici põt ꝙ ꝯñs de forma
nõ valet: qꝛ ſi fiat ꝓceſſus in augẽdo ſm
eãdẽ ꝓportionẽ ꝛ ſm eq̃lẽ quãtitatẽ: erit
ꝓceſſus ĩ infinitũ: ꝛ iõ nõ ſeq̃tur / infinita
quãtitas: ſicut ptȝ diuidẽdo vnũ lignum
pedale ſm tres ꝑtes proportionabiles: ꝛ
apponẽdo alteri ꝯtinuo pedali: erit ꝓceſ-
ſus apponẽdi ĩ infinitũ: ꝛ tñ nũꝙ̃ illõ cui
ſit additio / erit duorũ pedũ: qꝛ nunꝙ̃ to-
tũ de q̃ ſit appoſitio totũ ꝯſumet̃. ꝛ iõ for-
ma illa arguẽdi nõ valet.

Arguit̃ ad idẽ.

Si ſcdo arguit̃
ſic. velle peccare ꝑ vnũ diẽ eſt malitie ali-
quãte: ꝛ velle peccare ꝑ duos dies eſt du-
ple malitie: ꝛ ꝑ tres triple: ꝛ ſic de ceteris
igit̃ velle peccare ꝑ tp̃s infinitũ eſt infini-
te malitie intenſiue.

Rñdet̃

Põt dici ꝙ añs eſt

falſum: qꝛ ſicut alīs dictū fuit: nullū pctm̄ eſt in duplo grauiꝰ alio ſimplr̄ loquēdo: ꝛ pēſando quātitatē pcti ſm penā correſpōdē tem de lege ordinata. Nam ſint a ꝛ b due pene eterne: tu dicas ꝙ a eſt dupla ad b. tūc arguo ſic. omne duplū ad aliud ē diui ſibile in duo: quorū vtrūq3 eſt eq̄le illi cui eſt duplū: ſ3 a eſt duplū ad b. ḡ a pōt diui di in duo: quoꝝ vtrūq3 eſt eq̄le ipſi b. igiť a cōponiť ex duobus infinitis. Nec valet iſta ꝯña/a eſt in duplo intenſioꝛ b. ergo eſt in duplo maioꝛ b. ſicut nō ſequiť/ſoꝛtes ē in duplo longioꝛ platone: ḡ eſt in duplo maioꝛ platone: qꝛ ſtat cū hoc ꝙ plato ſit ſimplr̄ maioꝛ: qꝛ latioꝛ et ſpiſſioꝛ. Preter ea a eſt equalis b in eternitate pene que ſit c. ꝛ vtraq3 eſt eterna: ergo ſi a ſit dupla ad b. oportet imaginari ꝙ in a ſit adhuc aliud a c equale c. qꝛ in c equanť. ergo ali qua intēſio pene vel gradus foꝛet que eq̄ retur eternitati pene a. aliꝰ ab eternitate c. ꝛ ſic non foꝛet eternitas pene c potiſſima poꝛtio pene a. ꝯñs eſt falſum.

Contra rōnē et rñſionē ſimul.

Cōtra iſtō arguiť ſic. Omne qō eſt in infinitū maius alio/eſt pluſq̄ꝫ duplū ad illud: ꝛ pluſq̄ꝫ tri plū ad illud: ꝛ ſic in infinitū. ſed vnū pctm̄ eſt in infinitū maius alio ſm Anſel. ij. cur deus homo. c. xiij. Omne pctm̄ cōmiſſum in ꝑſonā chꝛiſti eſt in infinitum grauius quocūq3 alio peccato alterius generis. er go tale peccatū eſt pluſq̄ꝫ in duplo grauiꝰ ꝛ pluſq̄ꝫ in triplo grauius: licet nō preciſe quocūq3 alio.

Rñdeť

Ad iſtud pōt dici negādo minoꝛē: que eſt Anſelmi ſicut allegāt: ꝛ po teſt dici ꝙ Anſelmus loquiť hyperbolice: ad inſinuandū ſummū honoꝛē quē homo d3 illi ꝑſone. ꝛ ꝙ nō omne pctm̄ illatū im mediate illi perſone ſit in infinitū maius quolibet alio; ꝓz: qꝛ poſſibile eēt ꝙ aliq̄s per erroꝛē occideret chꝛiſtū: ꝛ tunc ſi erroꝛ iſte foꝛet īuincibilis: nullū foꝛet pctm̄. Si ꝟo erroꝛ foꝛet peccatū veniale: talis mole ſtia illata chꝛiſto iniuſte foꝛet veniale pec catū ſolū. Silr̄ pōt dici ꝛ exponi ſic Anſ. ꝙ ꝑ iſtā cathegoꝛicā hoc peccatū eſt incō parabile cuilibet alteri: intelligit iſtā pro poſitionem hypotheticā: ſi tota grauitas peccati eſſet ex circūſtantia nobilitatis ob iecti contra qō immediate et coꝛpoꝛaliter peccatur: ꝛ aliquis tunc peccaret coꝛpoꝛa liter moleſtando chꝛiſtū: ſuū peccatū foꝛet incōparabile cuilibet alteri peccato diſtin cto ſm ſpeciē; quo quidē peccato iniuria tur cuilibet alteri perſone coꝛpoꝛaliter. et hoc eſt veꝝ. Modo non ſequiť. hoc eſt in infinitū grauius illo ſm hāc circumſtan tiam: ḡ hoc in infinitū eſt grauius illo: ſ3 eſt fallacia ſm q̄d ad ſimpliciter. ſicut nō ſequiť/a eſt in infinitū longius b. ergo a eſt in infinitū maius b ſimplr̄ ſm oēm di mēſionem. vñ ſit b vna quātitas bipeda lis longitudine ꝛ latitudine: ꝛ a quātitas pedalis in latitudine ex vna extremitate extenſa: ponēdo partē ꝓpoꝛtionabilē in fra partē: ita ꝙ ſequēs ſemꝑ ſit eq̄lis p̄ce denti immediate in longitudine: ſubdupla ī latitudine: ſicut cōtingit imaginari quan titatē pedalē extēdi ī infinitū. ꝛ ſic a ē in infinitū lōgius b: ꝛ tñ eq̄le in magnitudīe Silr̄ aliud exēplū. ſit b vna linea īfinita: ꝛ a vnū coꝛpꝰ pedale. nō ſequiť a ē in infi nitum longius b. ḡ eſt in infinitū maius b. immo ſtat ꝙ b ſit in infinitū maius a.

Quantū ad quantitatē pcti moꝛtalis de q̄ eſt tota difficultas argumēti p̄ncipalis: videť ꝓbabilr̄ poſſe dici ꝙ oē pctm̄ moꝛ tale ſit īfinite malitie intēſiue: eo mō quo infinitas intēſiua ponit priuationē. Cuiꝰ cā pōt ſic aſſignari. Poſſumꝰ priuationē cōmēſurare ex habitu: ꝛ malū ſm bonum qō priuat. ꝑuat aūt pctm̄ gratiā quā in ꝑ petuū hō teneť in ſe ſeruare. Item priuat peccantē btitudine q̄ foꝛet ꝑpetua. Et iō cū pctm̄ ꝑuat tot bona infinita: opꝫ pctm̄ aliquo mō eſſe malitie infinite: ꝛ nō extē ſiue. ꝓbo: qꝛ nō manet in infinitū. Silr̄ ſi priuat in infinitū bono infinito extēſiue: foꝛet malū infinitū extēſiue: ḡ ſi ꝑuat mō hoiē3 bono īfinito ītēſiuo: videť ꝙ ſit ma lū īfinitū intēſiue.

Reſolutio dō cto. pro p̄mo ar gumento p̄n.

Cōtra. Si h̄ eſſet verū: nullū pctm̄ eſſet grauiꝰ alio. ꝯñs falſū. qꝛ h̄ dicere eſt hereticū. ꝯña ꝑ3 ꝑ cōmētato rem in de celo. cōmēto. cxxiiij. vbi deduciť ad hoc tāq̄ꝫ ad incōueniens ꝑ vnū in infi nitū eſſet maiꝰ alio.

Obijcitur.

Ad illud rñdeo ꝙ nō eſt imaginādū ꝙ pctm̄ ſit īfinitū itēſiue: ſ3 qꝛ h̄ nomē pctm̄ ſignificat priuatiue vl̄ negatiue multa: quoꝝ aliq̄ ſunt finita ali qua infinita duratiōe. vñ qñ dico/iſte pec cat moꝛtalr̄: denotať ꝙ facit vl̄ omittit ali q̄d de nouo alio mō q̄ꝫ ſibi eſt p̄ceptū: ꝛ ꝙ iō ꝑuat ſe bonis infinitis ſm tps. ꝛ iō dē ꝙ ſuū pctm̄ eſt infinitū intēſiue: nō extēſi ue: niſi quātū ad reatū. Et eſſe infinitū in tēſiue in ꝓpoſito/nō eſt aliud niſi ꝙ intrin ſeca rōne h̄ eſt ī deſcriptiōe exp̄mēre quā

Rñdeť

titati iſtius peccati dꝫ poni iſte terminus infinitū. ⁊ ideo iſtud peccatum eſt quodāmodo infinitū: ⁊ nō extēſiue: q2 nō manet actus. ſꝫ trāſit. ⁊ ideo dr ꝙ eſt intenſiue infinitū. Ad formā igiť argumēti nego cōſequentiā. ſicut ſi hic eſſet vna linea infinita ⁊ vna ſupficies infinita: ſupficies foret in infinitū maior linea. Similiter ſi foret hic vna ſupficies pedalis latitudinis: ⁊ longitudinis infinite: q̄ ſit b. ⁊ alia bipedalis: et longitudinis ⁊ latitudinis infinite: q̄ ſit a. manifeſtū eſt ꝙ iſta ſcda foret maior ſimpliciter: ⁊ tñ nō foret longior. ⁊ tñ nō ſeq̄tur / a eſt equalis b in longitudine. g̃ eſt equalis b. Eodē mō dico de pctis. hoc eſt infinitū intēſiue: ⁊ illud eſt infinitū intenſiue: g̃ neutrū eſt mai⁹ alio. nego ꝯñam. q2 poteſt eſſe mai⁹ malū: q2 plura mala includit: vel q2 ꝯ maius pceptū eſt. Ad cōmentatorē dico ꝙ vult dicere ꝙ vnū tps infinitū nō eſt mai⁹ alio. hoc ꝓbat ibi: nec vna linea infinita maior alia: nec vnū corp⁹ īfinitū mai⁹ alio. Silr equiuocatio eſt de intenſione qñ ꝓbať de pctō ⁊ de re poſitiua: ⁊ iō nō eſt ſimile.

Ad primā ar. ꝓ ſcda conclu. opi. — Ad primū argumētū ꝓ ſcda ꝯcluſione qñ arguiť ꝙ volūtas hoīs eſt obligata diligere ⁊c. ꝯcedo ſilitudinē: nō tñ in oib⁹. Et qñ dr: dānatus nunꝙ̄ diliget deū: igiť ꝯtinue peccabit. nego ꝯñam. pōt tñ dici ꝙ iſta ꝓpō / ſortes peccat: ⁊ q̄libet cōſimilis pōt dupliciter exponi. Uno mō ſic. ſortes nō facit ſicut dꝫ: ⁊ deberet aliq̄d facere vel omittere. Alio mō ſic. ſortes nō ſe hꝫ ſicut ſe hr̄e deberet: ⁊ ideo mereť penā. ⁊ ſic oīs q̄ demereť: peccat. ſed nō oīs q̄ peccat illo mō: demereť. Primo mō ꝯcedi pōt ꝙ dānatus ꝯtinue peccat: q2 ꝯtinue omittit illud ad qd̄ obligať: q2 oīs natura q̄ diligere pōt: ꝯtinue dꝫ diligere deū. h̄ ē teneť vitare oēm actū oppoſitū. Scdo non peccat dānat⁹: q2 de⁹ nō vult ꝙ ille act⁹ deformis īputeť ſibi ad demeritū: nec ꝙ ꝓ illo actu penā hēat. ſicut ſi de⁹ hoīem poneret ī naturalibus: nec approbādo facta ad beatitudinē: nec reprobādo ea ad penā: tal' nec mereret nec demereret: illo mō loquendo quo nunc ſchola loquiť de merito ⁊ de demerito. ⁊ ſic aīe dānate nō demerenť. ⁊ tñ vſq3 ad diē iudicij demones demerenť ſic dicit Aug.

Ad octauū primi pnā. — Ad octauū pncipalis qñ arguitur. ſint a ⁊ b due aīe equalr puniende in purgatorio: ſic tñ ꝙ a debeť maior gl'ia ⁊ b minor: cū trāſierit purgatoriū. Ad iſtō poteſt dici ꝙ anime punite in purgatorio duplici pena puniunť. ſ. pena ſenſus ⁊ pena dāni. loquēdo de pena ſenſus: a ⁊ b eq̄liter puniunť intēſiue ⁊ extēſiue. loquendo de pena dāni: equalr extēſiue puniuť: ⁊ nō intēſiue. h̄ eſt ꝑ tantū tps puniť a ſicut b ⁊ eq̄li pena dāni. h̄ eſt ꝑ tantū tps puniť. b eſt ita diu retardať a ne videat deū ſicut b. ſꝫ nō puniť pena dāni eq̄lr intenſiue: hoc eſt nō a tāto bono retardať b ſicut a. nec ē ſimpliciter ita malū retardari ꝑ eq̄le tps a gloria debita b ſicut a gloria debita ipſi a. ⁊ tunc qñ arguiť. ergo iniuſte punienť. nego ꝯñam. q2 antecedēs eſt verū ⁊ ꝯñs falſum: q2 deus vult ꝙ habētes equalia purganda equaliter punieť pena ſenſus tātū.

Tūc ad aliud qñ arguiť ꝙ oreť ꝓ a ⁊ nō ꝓ b. tunc a citius liberabiť. cōcedo ꝯñam. ꝯ. nō mereť plus ꝙ̄ b. Dico ſicut credūt catholici: ꝙ alius viator mereť pro eo. ⁊ ita eſt lex ſtatuta ꝙ viatores mereri poſſunt ꝓ ijs q̄ ſunt in purgatorio ⁊ etiā in via: q2 illi q̄ ſunt ī purgatorio / ſunt viatores. Dico tamen ꝙ nunꝙ̄ fuit aliqua lex ꝑ quā equaliter peccātibus pōt equalis pena infligi: ꝓ duplo dupla: ⁊ ſic ꝯñter: q2 natura peccās nō eſt capax penaꝝ in iſta ꝓportione: ⁊ tñ forte ſic pōt homo mortalr peccare. Ponatur ꝙ hic ſint duo: quoꝝ vnus cōmiſit voluntariū homicidiū vnius pſone: ali⁹ mille pſonaꝝ. tūc tanta pena millies debeť ſcdo quāta primo. ⁊ tñ ꝑ nullū pōt tanta pena ſibi infligi tpalis: ⁊ ideo iuſtitia punitiua plus relinquit impunitū. — Ad confirmationem primā.

Ad aliud dico ꝙ de⁹ habet duo fora ad puniēda peccata vnū in vita iſta: aliud in futuro. ⁊ cōcedo ꝙ multo grauius puniat in futuro veniale pctī: q2 in infinitum: ꝙ̄ peccatū mortale in vita iſta. ⁊ qñ arguiť: ergo iniuſte: neganda eſt conſequentia ⁊ omnis conſimilis. Qr aūt multo grauius puniat in futuro veniale ⁊c. ſatis bene oſtendit argumētum. — Ad ſecundā.

Ad primū ar. ꝓbans ſecūdā partem arg. pncipalis. — Ad illud ꝓ alia parte qñ arguiť: deus equaliter premiat vnū qui meruit et aliū qui nō meruit. Probať: q2 premiū Lini nō excedit ī infinitū pmiū innocētis ⁊c. pōt dici cōcedendo ꝙ pmiū Lini adulti excedit in certa ꝓportione premiū innocentis qui nunꝙ̄ habuit vſum liberi arbitrij: ⁊ detur proportio gratia exempli multipliciter maior: vel ſuppartialiter: non curo. ſed dico ꝙ impoſſibile eſt ſi detur ꝙ ſit tripla: ꝙ aliquis adultus viator mereatur

ſubtriplã p̄miũ ad p̄miũ Lini. Nã p̄remiũ
datũ inocẽti tali cõferꝛ ſibi ꝓpter meritũ
chriſti cuius iſte puulus efficiꝛ pticeps: ⁊
per ſacramenta eccleſie idẽ chriſti meritũ
vniformiꝛ pticipaꝛ ab ipſo adulto. Vñ ſi
habeat vltra aliquod meritũ ꝓpriũ: illud
erit per gratiã: ⁊ ab homine habẽte vſum
liberi arbitrij. ⁊ ita neceſſe eſt ꝙ plꝰ merea
tur q̃ ſubtriplũ p̄miũ ad p̄miũ lini in ca
ſu argumẽti. Ad ſcd̃m qñ arguiꝛ de duo
bus viatoribꝰ: quoꝝ vnꝰ eſt alio excellen-
tior i naturalibꝰ ⁊c. poteſt dici quãtũ nũc
occurrit ꝙ ille qui plus meruit: plus dili-
git. ⁊ ſm opi. que ponit actũ beatificũ frui
tiõis totaliter cauſari a deo: ⁊ nõ ab intel
lectu: facile eſt euadere. ſꝫ qꝛ h̄ non teneo:
dico ꝙ ptialiꝛ cauſaꝛ actꝰ beatificꝰ nõ ꝙ
vna ps eiꝰ cauſeꝛ a deo: ⁊ alia a creatura:
ſꝫ qꝛ deꝰ ⁊ creatura ꝯcurrũt ad cauſandũ
iſtũ actũ: ſicut celũ ⁊ hõ ꝯcurrũt ad cauſã
dũ hoiem. Vñ dico ꝙ deꝰ illi q̃ debiliora
hꝫ naturalia efficacꝰ coagit: vel maiꝰ lu-
mẽ glie infundẽdo: vel p media alia nob
ignota: vl' imediate intẽſiorẽ actũ cauſan
do. Ad tertiũ qñ arguiꝛ de literato ⁊ ſim
plice: ꝯcediꝛ ꝙ eq̃liter p̄mianꝛ. ⁊ nõ ſeq̃-
tur ſortes ⁊ plato p̄miãꝛ eq̃liter: ꝗ ſortes
⁊ plato recipient equaliter de cognitione
Nã poſſet dici ꝙ plato ſapiẽs minus reci
peret de cognitione: qꝛ plꝰ habuit de co-
gnitiõe hic invia: ſꝫ fit ſibi recõpẽſatio in
dilectiõe: vñ plꝰ recipit de dilectiõe: ⁊ mi-
nus de cognitiõe. ⁊ ſic eq̃liter meruerunt
cognoſcẽtes ⁊ diligẽtes deũ. Vñ beatitu-
do nõ ſolũ ꝯſiſtit i cognitiõe ſꝫ etiã i mul
tis alijs: cũ ſic ſtatꝰ oim bonoꝝ aggrega-
tiõe pfectꝰ. Aliter põt dici ꝙ quãtũcũq̃
plato ſit ſapiẽs: nullã ptẽ hꝫ cognitiõis
beatifice: q̃ eſt cognitio intuitiua dei. ⁊ iõ
tantũ põt recipere de cognitiõe beatifica
ſapiẽtiſſimꝰ ſicut ſimpliciſſimꝰ. Argumen
tũ aũt ꝓcedit acſi cognitio quã hõ hꝫ hic
invia: vel alia ꝯſimil' foret ps cognitiõis
beatifice: qđ nõ eſt verũ. Ad quartũ qñ
arguiꝛ. deꝰ iniuſte p̄miat chriſtũ: ergo in-
iuſte gubernat. nego añs. Ad ꝓbationẽ
qñ q̃riꝛ: dabiꝛ chriſto ⁊ hũano generi tãtũ
quãtũ chriſtꝰ meruit p ſufficiẽtiã infinitiſ
hoibꝰ ſi eſſent credituri in eũ ꝙ poſſent
ſaluari: lꝫ tot nõ meruit p efficaciã. ⁊ ſm
h̄ põt dici ꝙ h̄ ẽ negãda: chriſto ⁊ hũano
generi dabiꝛ tãtũ quãtũ chriſtꝰ meruit p
ſufficiẽtiã. qꝛ nõ tot de hũano gñe ſalua-
buntꝛ ad q̃t ſaluãdos paſſio chriſti ſuffice
re põt: quãtũ tñ meruit p efficaciã ſibi da
biꝛ. Ad q̃rtũ qñ arguiꝛ de duobꝰ eq̃lis
meriti: q̃rũ vnꝰ p̄miatꝰ eſt ante aliũ. Dico
ꝓ iſto arg. ⁊ multiſ alijs negãdo iſtã ꝯñaꝫ
iſte eq̃liter meruit: ⁊ inequal'r p̄miaꝛ: ꝗ in
iuſte agiꝛ cũ eis. Nã eſto ꝙ ſortes ⁊ plato
p aliqua opa mihi impẽſa meruerũt a me
recipe decẽ. ⁊ ego retribuẽdo do ſorti. xv.
platoni. xx. nihil iniuſte nec eis iniuriã fa-
cio. Nã vterq̃ recipit quãtũ meruit ⁊ plꝰ
⁊ in ꝓpoſito ſic eſt: ꝙ q̃libet btũs plꝰ hẽ-
bit q̃ meruit. h̄ videꝛ ſaluator ſatiſ innue
re ſ. Mat. xx. de p̄rẽfamilias cõducẽte opa
rios ⁊c. ⁊ in fine diei dedit ſingulis ſingu
los denarios: q̃ ſignãt vitã eternã vnicui-
q̃ tribuẽdã: differẽter tñ: q̃buſdã añ: qui
buſdã poſt: q̃buſdã itẽſiꝰ: q̃buſdã remiſſiꝰ
Vñ cõcedi põt ꝙ ille q̃ eſt hodie ita ſctũs
ſicͭ ille btũs latro: p̄cipue nũq̃ hꝫ tãtũ de
btitudine extẽſiue et itẽſiue ſicͭ ille: ⁊ tãtũ
hẽbit quãtũ meruit: imo plꝰ: qꝛ vterq̃ plꝰ
hẽbit q̃ meruit. Ad ſcd̃m p̄ncipale qñ ar
guiꝛ. ſi deꝰ gubernaret genꝰ hũanũ: deꝰ or
dinaret oẽm hoiem ad btitudinẽ ⁊c. Dico
ꝓ materia iſtiꝰ argu. ꝙ deũ ordinare ho-
minẽ ad btitudinem põt dupl'r intelligi:
Vno mõ ſic ꝙ predeſtinet oẽm hoiem ad
gliam: ꝯferẽdo ei vtrũq̃. Alio mõ põt in
telligi ſic ꝙ creet naturã hũanã talẽ q̃ ſit
capax btitudinis: ⁊ p̄beat ei leges ⁊ ſtatu
ta q̃bꝰ poſſit puenire ad btitudinẽ ſi illas
leges tenuerit. P̄rio mõ nõ ordinat. ſcd̃o
aũt mõ ordinat: h̄ eſt creat naturã hũanã
capacẽ btitudinis. Sꝫ ꝯ. finis hoĩs ẽ bti
tudo: ſꝫ maior ps hoim nõ cõſeq̃ꝛ illũ fi-
nẽ: qꝛ plures ſunt mali hoĩes q̃ boni. ſic-
ut dicͭ magr̃. ij. ſen. Et ptꝫ ex euãg. Multi
ſunt vocati ⁊c. ꝗ maior ps caret ꝑpetuo
ſuo fine naturali. ꝯñs eſt falſum: qꝛ nullũ
violẽtũ eſt ꝑpetuũ. P̄reterea p̄rio de ce-
lo cõmẽtator ꝓbat ꝙ motꝰ inordinatus
nõ põt ꝯuenire rebꝰ p tp̄s infinitũ. qꝛ tũc
inordinatio foret naturalis rebꝰ. ꝯñs fal
ſum. cõſequẽtia ꝓbaꝛ: qꝛ natura rerũ eſt:
ſicut dicit antiqua tranſlatio: qđ eſt ſum-
ma iſta rerũ ⁊ in ſumma tp̄is. vbi dicͭ cõ-
mẽtator ꝙ res q̃ ſunt in maiori pte ſubie
cti ⁊ i maiori pte tẽporis: ſunt naturales
ergo illud qđ cõuenit ſeu ꝯtingit pluribꝰ
ſuppoſitis humane nature: ⁊ in maiori p
te temporis: eſt homini naturale: ſed hoc
eſt carere beatitudine. ergo beatitudo nõ

Marginalia (left column): Ad ſecundũ — Ad tertium. — Alia reſpõſio. — Ad q̃rtum.
Marginalia (right column): Ad q̃rtum. — Ad ſecundũ p̄nci. — Cõtra mĩſtos nẽ p̄rio — Scd̃o.

Rūdet ad pri- mum. eſt finis naturalis hoīs. Ad primū iſto-
rum dico ſicut dictū eſt: ꝙ finis hoīs eſt
beatitudo: ꝛ quilibet hō ordinat̃ ad bea-
titudinē: ħ eſt tal̃ natura q̄ eſt capax bea-
titudinis. vñ ſicut generās graue ordinat
graue vt ſit deorſum. ꝛ nihil aliud eſt di-
ctu/hoc ordinat graue deorſum: niſi qꝛ ħ
dat ſibi grauitatē: vel remouet ꝓhibens.
ita deꝰ id̄ dꝛ ordinare hoīem ad btītudi-
nē: qꝛ creat hoīem naturā capacē btītudi
nis. ꝛ remouet ꝓhibēs quātū ī eo eſt: ſta
tuēdo leges ꝯuenientes hoī ꝓ tali fine cō
ſequēdo. ꝛ nō ſic ordinat hoīem ad btītu
dinē: ſicut ordinat̃ ſagitta ad metā ꝑ arcū
vt ꝯtinue moueat vel pellat hoīem in btī
tudinē: ſꝫ ſicut dictū eſt: qꝛ fecit eū capacē
btītudinis: ꝛ qꝛ tūc eſt ꝑfectiſſimꝰ qn̄ ꝯiū
git̃ deo: id̄ eſt deꝰ finis hoīs. Tūc ad argu
mētū qn̄ dꝛ ꝙ maior pars caret ꝛ carebit
btītudine: ꝯcedo. qꝛ ſunt liberi arbitrij: et
auertūt a fine quē ꝯſeq̄ deberēt. ſ. a deo.
Et qn̄ dꝛ ꝙ nullū violētū eſt ꝑpetuū: ħ dꝫ
Cōtra rn̄ſio- nem. negari: qꝛ ī inferno erit violēta actio ſine
corruptiōe. Cōtra. eadē rōne poſſem dice
re ꝙ deꝰ ordinat hoīem ad miſeriā: qꝛ fe-
cit hoīem talē naturā q̄ eſt capax miſerie.
Rn̄ſio. Nego ꝯn̄am. tū qꝛ btītudo ſiue deꝰ cuius
hō eſt capax/ꝑficit naturā: ꝛ ei ſumme cō
uenit. ꝛ id̄ naturā hoīs eē talis rei capacē
eſt eā ad illā ordinari ſicut ad finē. ſicut li
cet graue poſſit eē deorſum: ꝛ ſil̃r ſurſum
tñ magꝭ ꝯuenit nature ſue eē deorſum: et
ibi maxīe ſaluat̃. Tū qꝛ deꝰ nō dat leges
hoī vel doctrinā q̄ īclinet̃ ad peccādū: ſed
magꝭ ad ꝯriū: ꝛ id̄ ꝓprie loquēdo nō ordi
Ad ſe- cundū. nat hoīem ad miſeriā. Ad ſcd̄m qn̄ ar-
guit̃. oē qd̄ accidit ī pluribꝰ ſuppoſitꝭ ꝛc.
Ad con firma- tionē ſecūdi pnīci. Dico ꝙ ħ ē verū de natura nō libera tm̄.
Ad ꝯfirmationē ſcd̄i ꝑncipal̃ qn̄ arguit̃
ſic. deꝰ ordinat hoīem ad btītudinē: g̃ vo
lūtate bn̄placiti creat iſtā aīam: ꝛ vult eā
eſſe. vel g̃ ad finē illū: vl̃ nō. Cōcedo ꝙ vo
lūtate bn̄placiti vult eā eē ꝓpt̃ finē illū:
qꝛ volūtas bn̄placiti eſt efficax cauſa rerū
Ad ſe- cundā. ꝛ id̄ nihil vult volūtate bn̄placiti niſi illō
qd̄ efficit. Ad aliā formā qn̄ arguit̃: ſub
ſapiēte gubernatore nihil accidit ꝑter in-
tētionē agētꝭ. Cōcedo illā ꝓpōnē de deo:
qꝛ ꝑter intētionē ſuā nihil accidit. Cꝫ ſua
volūtas vel ſit de nobis: vel a nobis ſm
Aug. Enchi. c. cēteſimo. Intētio ſua in ꝓ
poſito eſt volūtas ſua. vñ nō eſt intentio
ſua ſimplr̃ ꝛ abſolute ꝙ oēs ſaluent̃: ſed

vult ꝙ q̄cū̄qꝫ vixerit ſm leges ſtatutas/ Ad ter tiam.
ſaluet̃. Ad tertiā qn̄ dꝛ ꝙ nihil intētū a
natura accidit vt ī paucioribꝰ. verū eſt in
natura intēdēte finē nature ſolū. nō aūt
a natura q̄ dupl̃r pōt intēdere. ſ. natural̃r
ꝛ libere. Nā ſm Aug. xiij. de tri. c. v. Oēs
hoīes volūt natural̃r eſſe btī: ꝛ tñ in pau
cioribꝰ accidit ꝙ aliq̄s ſit btūs. Ad q̄rtā Ad q̄r tam.
qn̄ arguit̃: incōueniēs eſt gubernatori ſi
nobiliſſimū qd̄ ei ſubdit̃/ ꝑpetuo careat
ſuo fine: nego illud. imo incōueniēs eſſet
ſi nobiliſſima creatura ꝯtra ꝓpriā electio
nē cogeret̃ ī finē. Ad tertiū ꝑncipale qn̄ V
arguit̃. nullꝰ ꝑſonarū acceptator ꝛc. Pro Ad ter tiū pn̄.
materia iſtius argumēti opꝫ videre tria.
Unū eſt: an ī ꝑdeſtinato ſit aliq̄ cauſa ſue
ꝑdeſtinationis. Scd̄o an in reprobato ſit
aliq̄ cā ſue reprobatiōis. Tertio q̄s dicen
dus eſt ꝓprie acceptator ꝑſonarū. Circa Primū notan- dum.
primū primo ponā q̄ſdam diſtinctiones.
Prima eſt ꝙ iſte terminꝰ ꝑdeſtinatio eq̄
uoce dꝛ. Uno modo ſonat in actionē. alio Prede ſtina- tio eq̄- uoce dꝛ
modo in paſſionē. Tertio modo poſſumꝰ
dicere ꝙ glīa eterna eſt predeſtinatio: vel
gratia eſt ꝑdeſtinatio. ꝛ generaliter oē do
num collatū homini a deo/quo hō btīfica
tur ad btītudinē/pōt vocari ꝑdeſtinatio
Quarto modo iſte terminꝰ ꝑdeſtinatio ꝓ
nulla re ſupponit: ſicut iſte terminꝰ edifi-
catio: ſꝫ eſt terminꝰ q̄ vtimur ꝓpt̃ eloquē
tiā ꝛ breuiloquiū loco vnꝰ ꝯpleri. Unde
iſte terminꝰ edificatio denotat aliquē ap-
ponere ꝛ ꝯiūgere ligna ꝛ lapides ꝛ hmōi
in certā figurā. ꝛ ſic iſte terminꝰ ꝑdeſtina
tio accipit̃ loco talis ꝯpleri/deū velle da- X
re alicui vitā eternā quā ille non hꝫ: ſꝫ ha Scd̄m notan- dum.
bebit. Si igit̃ q̄rat̃ an ꝑdeſtinatio habe
at aliquā cauſam in ꝑdeſtinato. Dici pōt
ꝙ ꝑdeſtinatio ꝑmo mō loquēdo nullam
cauſam hꝫ: cū ſit deꝰ. Si loquamur ſecun
do modo: tūc ſenſus q̄ſtionis eſt: nunq̄d
ꝑdeſtinatꝰ habeat cām ſui in ſe. Et ſi loq̄-
mur de hoīe: manifeſtū eſt ꝙ ſic. qꝛ ꝯponit̃
ex materia ꝛ forma q̄ ſunt eſſe ſui: ſed hoc
nihil eſt ad ꝓpoſitū. Si aūt loq̄mur ter-
tio mō: tūc eſt ſenſus: an ſit aliq̄ cauſa ex
pte ꝑdeſtinati quare ipē habebit gratiam
ꝛ gloriā. Et ſic videt̃ dicendū ꝙ aliq̄s effe
ctus ꝑdeſtinationis. i. predeſtinatꝰ habet
cauſam in predeſtinato: ꝛ aliq̄s nō: ſꝫ tota
multitudo effectuū ꝑdeſtinationis nō hꝫ
cām in ꝑdeſtinato. ħ ꝑꝫ. qꝛ bona opatio
hoīs hꝫ cām in hoīe: ꝛ tñ eſt vnꝰ effectus

pdeſtinationis.creatio ſbo aīe ⁊ forma-
tio corpis ⁊ hmōi nō hñt cām in ipo hoīe
predeſtinato:nec per ꝯñs tota multitudo
opationū q̄ vocaꝫ effect⁹ p̄deſtinationis.
Si loq̄mur q̄rto mō:ſenſus eſt iſte.vtrū a
pte p̄deſtinati ſit aliq̄ cā ſue p̄deſtinatiōis
h̄ eſt/an de⁹ ordinauerit ſe alicui daturū
vitā eternā ꝓpter aliq̄d i p̄deſtinato:vel
ꝓpꝫ h̄ ꝙ p̄ſcit aliq̄d futurū i p̄deſtinato:
h̄ eſt/an talis cauſalis ſit ṽa. de⁹ p̄deſti-
nauit ⁊ p̄ordinauit Pe.ad vitā eternā:q̄
ſciuit Pe.crediturū i deū ⁊ finalr̄ dilectu-
rū deū:⁊ iſte ſenſus tractaꝫ ꝓprie ad pro
poſitū apud doctores.⁊ dr̄ ꝙ nō.imo ecō
uerſo eſt hec cauſalis ṽa:q̄ ſcꝫ de⁹ p̄ordi-
nauit Petrū ad vitā eternā:iō Petr⁹ fuit
creditur⁹ in deū:⁊ finalr̄ dilectur⁹.ita ꝙ
ſicut iſta ꝯña eſt bona.terra directe inter-
ponitur inter ſolē ⁊ lunā:ḡ eſt eclipſis:⁊ nō
ecōtrario.ita iſta ꝯña eſt bona.de⁹ p̄ordi
nauit Petrū ad vitā eternā:ergo Petrus
fuit creditur⁹ ⁊c. Hec tm̄ cauſalis non eſt
vera.ideo de⁹ p̄ordinauit Petrū ad vitā
eternā:q: fuit creditur⁹ ⁊c. ſed ecōtrario
ſm ſanctos. Sed aliter dicūt de reproba-
tione. Nā ideo de⁹ preſciuit Judā dānan
dū:⁊ p̄ordinauit ſe eidē daturū penā:q̄a
Judas fuit peccatur⁹:⁊ nō ecōuerſo.⁊ iō
de⁹ q̄ eſt reprobatio actiua: non eſt cauſa
q̄re ipſe peccauit. Iſto mō loq̄tur Anſel.
de caſu diaboli.c.ij.in fine.⁊.c.iij.in p̄nci.
vbi q̄rit q̄re angel⁹ malus nō habuit pſe
uerātiā.⁊ nitiꝫ ſoluere iſtud argumētū.ſi
angel⁹ bon⁹ ideo nō accepit:q̄ de⁹ nō de
dit. Rñdet Anſel. nulla inq̄t eſt cōuenien
tia.⁊ loquēs ad diſcipulū ſuū ponit ei exē
plū tale. Porrigo inq̄t tibi aliq̄d:⁊ tu acci
pis:nō ideo do quia tu accipis:ſed q̄ acci
pis/ideo ego do.⁊ datio eſt cā acceptiōis.
porrigo alteri: ⁊ nō accipit.ille non iō nō
accipit:q̄ nō do ego:ſed ideo nō do:q̄ il-
Duplex eſt cā. le non accipit:⁊ ſtatim iuuuit diſtinctionē
quādā de cā:q̄ loq̄mur duplr̄ de cā:aliqñ
de cā efficiēdi rē: aliqñ de cā ꝯſequēdi rē.
⁊ nō oē illud q̄d eſt cā ꝯſequēdi rē: etiam
eſt cā eſſendi illi⁹ rei.⁊ ponit exēplū:ſicut
incēdiū nō eſt cā ignis:ſꝫ ignis eſt cā incē
dij:⁊ tm̄ i ꝯſequēdo incēdiū eē infert ignē
eē.ſic vt dicit Anſel.eſt in ꝓpoſito. deum
non dare grām hñ eſt cā eſſendi iſtud:q̄
iſte nō accepit grām.hec tm̄ cāl'is eſt falſa
iō iſte nō accepit:q̄ de⁹ nō dedit.ſꝫ ſic dꝫ
cāl'is formari ṽa.iō de⁹ nō dedit Jude vl

diabolo grām:q̄ ille nō accepit. Videtur
ḡ doctores alr̄ loq̄ de p̄deſtinatione ⁊ p̄e
deſtinato:⁊ alr̄ de reprobatiōe ⁊ reprobis.
Nā de p̄deſtinat⁊ tales cāles ſūt ṽe:q̄ Pe
tr⁹ ē p̄deſtinat⁹ Pe.ſaluabiꝫ. In reprobis
aūt nō debēt tales ꝯcedi:q̄ de⁹ Judā re-
probauit:iō peccauit:⁊ iō dānabiꝫ: ſꝫ ecō
trario q̄ Judas erat peccatur⁹:iō de⁹ eū
reprobauit. Tertio vidēdū ē q̄s ſit acce-
ptator pſonarū. Dici pōt ꝙ ille gñalr̄ eſt
acceptator pſonarū: q̄ vnū p̄ponit alteri
alr̄ ꝙ dꝫ. Vñ ſi ſortes ⁊ plato ſint duo eq̄
lis meriti oīno:⁊ ego neutri iſtorū teneor
in aliq̄:volo tm̄ de liberalitate mea dare
ſor.decē ⁊ platoni nihil:nō ideo ſum acce
ptator pſonarū:q̄ nihil ſubtraho platoni
q̄d ſibi debeꝫ. Iſto mō dicēdū eſt de deo.
q̄ licet velit.dare iſti puulo iā nato vitam
eternā:q̄ nunꝙ merebiꝫ ſi baptizabitur ⁊
morieꝫ:⁊ paruulo alteri eodem tp̄e nato
q̄ morieꝫ ante baptiſmū/nō vult dare vi-
tā eternā:ideo nō eſt de⁹ acceptator pſo-
narū:q̄ neutri ē aliq̄d debitū a deo. Nec
pōt argui de iniuſtitia:q̄ nulli ſubtrahit
q̄d ei debeꝫ. His viſis: ad primā formā
argumenti dico ꝙ deus predeſtinat ante
meritū:⁊ reprobat ante demeritū:⁊ tamē
ſine acceptione perſonarū: q̄ acceptio ſi-
gnificat in acceptis preponere vnum alte
ri aliter ꝙ debet:⁊ ſic ſubtrahere ab vno
aliq̄d ſibi debitū. Ad ſcd̄m q̄n arguiꝫ.
null⁹ de mera grā eligēs aliq̄s ad p̄miū/
⁊ alios preparans ad ſupplicia/iuſte eos
gubernat:de⁹ ſic facit.ḡ ⁊c. Dico ad iſtud
per diſtinctionē poſitā in poſitione de ly
iuſte.nā tertio mō exponēdo h̄ aduerbiū
iuſte:ſicut decet deū ⁊ conuenit creature:
tūc maior eſt falſa.Exponēdo tm̄ p̄mo mō
id eſt ſicut dꝫ:⁊ ſicut teneꝫ: vel ſcd̄o mō.i.
eq̄lr̄ ſm eq̄litatē quādā inter meritū ⁊ p̄-
mium inter culpā ⁊ ſuppliciū:ꝯña eſt ṽa:
q̄ de⁹ in multis ſuis actib⁹ nō illo mō iu
ſte gubernat:vt ibi dictū eſt. Ad tertiam
formā:q̄n arguiꝫ ſic.ſint duo cras naſcitu
ri:vn⁹ p̄deſtinat⁹ a ⁊ ali⁹ p̄ſcit⁹ b. q̄ritur
tūc q̄n de⁹ creat aīam b. vtrū ordinat eā
ad vitā eternā an ad penā eternā: Si pri-
mū ḡ ⁊c.Dico ꝙ admiſſo caſu b ſit p̄deſti
nat⁹ ad vitā eternā naſcitur⁹ cras:q̄n q̄ri
tur an de⁹ creādo aīam b ordinat eā ad vi
tā eternā an ad infernū:Diſtinguo de iſto
termino ordinat:vel de iſta ꝓpōne deus
ordinat aīam b ad vitā eternā. Iſta ꝓpō

V Tertiū notandum. Perſonarū acceptator q̄s.

Ad formā argu.

Ad confirmationē primā.

Ad ſecundā confirmationē q̄ facit tertiū ar.

exponi pōt p iſtā/de⁹ p̄ſcit aiam b ad vitā
eternā: ⁊ vult dare ſibi vitā eternā: ⁊ tunc
negāda eſt: q2 repugnat caſui. Nā poſitū
eſt ꝙ b ſit p̄ſcit⁹ ad penā eternā. vn̄ ſua op
poſita eſt cōcedēda: iſta videlicet / de⁹ nō
ordinat aiam b ad vitam eternā. ⁊ ita ſilr
de⁹ ordinat b ad penā: ⁊ vult ſibi dare pe
nā. Alio mō pōt iſta ꝓpō exponi. de⁹ or-
dinat aiam b ad vitā eternā. i. facit aiam
b naturā capacē btitudinis: ꝓuidens de
medijs: q̄ ſi ſeruet illa aīa: ſaluabit. ⁊ ſic
cōcedo iſtā. de⁹ ordinat aiam b ad vitam
eternā. ⁊ h̄ in nullo eſt incōueniens. Silr
iſta ꝓpō/de⁹ ordinat aiam b ad penā. po
teſt duplr exponi. Uno mō ſic. deus ordi
nat aiam b ad penā. i. de⁹ p̄ſcit aiam b ad
penā: ⁊ vult ei dare penā: ⁊ vult eē p̄ncipa
lis cā q̄re erit dign⁹ pena. ⁊ illud ē falſuz.
ſi tn̄ nō pl⁹ itelligat̄ p iſtam/ de⁹ ordinat
aiam b ad penā eternā: q̄ ꝙ velit ſibi da
re penā eternā: p pte ꝯcedo eā. vn̄ vtraqꝫ
iſtaꝝ i aliq̄ ſenſu eſt ꝯcedēda: de⁹ ordinat
aiam b ad vitā eternā: ⁊ de⁹ ordinat aiam
a ad penā eternā. Pria tn̄ i vno ſenſu eſt
ꝯtigēs: ⁊ alio ſenſu nō. ſ3 ſcđa eſt i vͦo ſen
ſu depēdēs a futuro ꝯtingēte: ⁊ exponit̄ p
p̄ſcit̄. Un̄ l3 de⁹ ordinauit a ad penā: pōt
Ad ter- tn̄ nunq̄ ordinaſſe b ad penā: ſicut i pri-
tiā rep. ma ſeqn̄ti q̄ōne tractabit̄. Ad q̄rtā for
ſeu q̄r- mā qn̄ arguit̄ nullā ꝓportionem attēdit
tū arg. ⁊c. Ad iſtō ꝯcedo maiorē: ⁊ nego minorē.
Nā dico ꝙ de⁹ attēdit ꝓportionē aliquā
iter culpā ⁊ penā i reprobis: ⁊ iter p̄miū ⁊
meritū i electiſ: qn̄ eos p̄miat: l3 tales cau
ſales nō ſint vere. ſi preelegit: p̄elegit ꝓpt̄
merita futura vl̄ p̄terita. Et ad aplm vidē
da ē itētio ei⁹. dic̄ em̄ Ro. ix. ſic. Cū em̄ nō
dū nati fuiſſent: aut aliquid egiſſent boni
aut mali: vt ſm electionē ꝓpoſitū dei ma
neret: nō ex opib⁹ ſ3 ex vocāte dictū eſt ei.
qꝛ maior ſuiet minori: ſic̄ ſcriptū ē. Jacob
dilexi: Eſau aūt odio habui. Quid ḡ dice-
m⁹? nūqd iniq̄tas: ē apō deū? abſit. Moyſi
em̄ dic̄. Miſerebor cui miſert⁹ ero: ⁊ miaꝫ
p̄ſtabo cui miſerebor. igit̄ nō volētiſ neqꝫ
currētiſ/ ſ3 miſerētiſ ē dei. ⁊ paulo poſt. Er-
go cui⁹ vult miſeret̄: ⁊ quē vult idurat. Di
cis itaqꝫ mihi. Quid adhuc q̄rit̄? voluta-
ti em̄ ei⁹ q̄s reſiſtit? O hō tu q̄s es q̄ r̄nde
as deo? nūqd dic̄ figmētū ei q̄ ſe finxit/ q̄d
me feciſti ſic? Et iſtō exēplū ꝓſeq̄t̄: oñdēs
quō figul⁹ ex eadē maſſa fac̄ vnū vas i ho
norē: aliō i ꝯtumeliā. ⁊ ſic de⁹ volēs oñde

re ⁊c. inſpice gloſſam ibidē ⁊c. Ad q̄rtū AA
p̄ncipale null⁹ iuſte gubernās aliq̄s/ pu- Ad q̄r-
nit eos pro eiſdē opib⁹ q̄ vult eos facere. tū p̄n-
Pro iſt⁹ arg. materia opꝫ videre q̄tuor. Deciſio
Primo quō iſte termin⁹ volūtas dei apud r̄nſio-
doc. diſtinguit̄. ſcđo an volūtas bn̄placiti nis ad
ſp ipleat̄. tertio an de⁹ volūtate bn̄placi hoc arg
ti velit pctm̄ fieri: ⁊ an ſit auctor peccati.
q̄rto an viator teneat̄ q̄cq̄d credit deū vel-
le volūtate bn̄placiti: ⁊ vtrū i illa ꝯformi
tate conſiſtat rectitudo hūane volūtatis. BB
Circa p̄mū ſciēdū ꝙ ſic̄ cōcorditer dicūt Articu
doc. iſte termin⁹ volūtas equoce p̄dicatur lus pri
de deo in diuerſis ꝓpōnib⁹ i ſcriptura ſa mus.
cra. Nā aliqn̄ denotat volūtatē bn̄placiti Uolun
⁊ aliqn̄ ſigni: h̄ ē ſignū volūtatiſ. ⁊ h̄ qnqꝫ tas de
modis. Un̄ iſta ꝓpō/ de⁹ vult a fieri. expo deo p̄di
nit̄ ſex modis. Uno mō ſic: placet deo ꝙ a cat̄ eq-
ſit. ſcđo ſic: de⁹ p̄cipit a eſſe. tertio mō ſic: uoce.
de⁹ ꝓhibet a nō eē: ⁊ iō dr̄ ꝙ vult a eē. q̄r
to mō ſic: de⁹ p̄mittit a eē. q̄nto: de⁹ cōſu
lit a fore. ſexto mō p iſtā: de⁹ opatur a. Si
aūt iſta ꝓpō/ de⁹ vult a eē. vincet̄ p p̄mā
ꝓpōnē exponētē. videl3 p iſtā. placet deo
ꝙ a ſit. tūc dicēdū eſt ſm doctores ꝙ de⁹
vult a eē volūtate bn̄placiti. Si vͦo vifice
tur iſta ꝓpō/ de⁹ vult a eē. p aliquā illaꝝ
q̄nqꝫ exponentiū: tūc dicēdū ē ſm eos ꝙ
de⁹ vult h̄ volūtate ſigni. ⁊ dicunt̄ ſigna
ſue volūtatiſ. ſic̄ dicit magr̄ di. xlv. c. ſ. ⁊ re
tinent̄ cōiter p hunc vͦſum. Uult: iubet: ac
ꝓhibet: p̄mittit: ꝯſulit: iplet. Scđo ſciē- CC
dū ꝙ volūtas bn̄placiti apud doctores dr̄ Uolun
duplr. Nā eſt volūtas bn̄placiti añs: ⁊ vo tas bn̄
lūtas bn̄placiti ꝯñs. Quā diſtinctionē ſic placiti
explanāt. q2 iſte termin⁹ volūtas bn̄placi duplex
ti añs h3 tale quid noīs. Uolūtas antece
dens dei eſt illa q̄ dat alicui naturalia vel
antecedētia quib⁹ pōt aliq̄d conſequi: cui
de⁹ parat⁹ eſt coagere ſi ille velit: nec ſibi
cōtrariū manifeſtabit: cū p̄cepto vel ꝯſi-
lio p̄mittēdi eū libere agere ad cōſecutio-
nē ſue ſalutis. Per iſtā p̄ticulā/ cui de⁹ pa
rat⁹ ē coagere ſi ali⁹ velit: nec ſibi ꝯtriū re-
uelabit. excludit̄ iſtātia de Abraā: quē de⁹
noluit imolare filiū ſuum: ⁊ tn̄ dederat ei
naturalia q̄b⁹ potuit eū imolaſſe: ⁊ p̄ceptū
vt imolaret: ſ3 reuelauit ſibi ꝯtriū poſtea.
Per mediā particulā excludit̄ inſtātia de
malis: q2 licet de⁹ dederit malis antecedē
tia vel naturalia q̄b⁹ p̄nt facere mala: q̄a
tamē nō p̄cipit nec cōſulit ꝙ peccent: ſed
precipit ⁊ cōſulit ꝯtriū: iō nō dr̄ antecedēs

ter velle malū:ſ; ōƺ antecedēter hoīeƺ velle mereri ⁊ bñ agere.⁊ ſic intelligitur illa au ctoritas Apli.j.Timo.ij. De⁹ vult oēs ho mines ſaluos fieri.qꝛ dat eis antecedētia q̄bus poſſunt ꝯſequi ſalutē cū p̄ceptoꝛ cō ſilio cōſequēdi:⁊ nū q̄ eis p̄cipiet ꝯtrariū: et eis parat⁹ ē coagere:pmittēs eos libere velle agere ad ꝯſecutionē ſalutis ſue. Per vltimā particulā excludit̄ inſtātia q̄ poſſet fieri de dānatis:q̄s de⁹ nō vult ſaluos fie ri etiā añcedenter. Volūtas aūt placiti cō ſequēs ē illa q̄ de⁹ vult aliq̄d efficaciter po nendo illud i eē.h̄ Ockā ſup.j. ſenten. di.

Cōtra dicta. xlvj.q.j.Sƺ ꝯ.hoc eſt dubiū:qꝛ ſm iſtō de⁹ nō vult paruulos ſaluari volūtate antece dēte.qꝛ nō dat eis nālia vl̄ añtia q̄b⁹ pñt ꝯſeq̄ ſalutē:neqꝫ p̄cepta neqꝫ ꝯſilia.igr̄ ⁊c. Itē nō vr̄ q̄ illa deſcṗtio ꝯueniat volūta ti bñplaciti:ſƺ magꝭ volūtati ſigni.vñ.j.p ticula dic̄ diuinā opationē:media p̄ceptio

Rñſio. nē ⁊ pꝛohibitionē:vltima pmiſſionē:q̄ oīa ptinēt ad volūtatē ſigni. Iō pōt dici q̄ h̄ ꝓpoſitio/de⁹ vult oēs hoīes ſaluos fieri: ōƺ intelligi de volūtate ſigni:⁊ nō de volū tate bñplaciti.ſenſus eſt iſte. de⁹ fecit oēs hoīes capaces ſalutis. ⁊ ſtatuit p̄cepta q̄ ſi oēs hoīes facerēt:ſalui forēt.⁊ nō pl⁹ iſ portat̄ p illā q̄ p hanc copulatiuā. Alr̄ eā exponit mgr̄:dicēs de⁹ vult oēs hoīes ⁊c.

DD j.nullus ſaluat̄ niſi quē deus vult ſaluari.

Articu lus ſe cūdus. De ſcd̄o videlƺ an volūtas bñplaciti ſem per impleat̄:dicēdū eſt q̄ ſic:qꝛ volūtas bñ placiti denotat deū velle aliq̄d ꝓpꝛie loq̄n do.volūtas:ꝰo ſigni nō:qꝛ denotat deū ali q̄d velle mediāte ſigno. Probat̄ pꝛimū.nā

Pꝛimū argu. ſi volūtas bñplaciti pōt impediri: ſequit̄

Scd̄m pꝛimo q̄ de⁹ nō eſſet oīpotēs nec infinite virtutis. Scd̄o ſequit̄ q̄ de⁹ pōt triſtari: qꝛ oīs volūtas nata ē triſtari qñ impedit̄

Tertiū ne fiat qd̄ ipa vult:⁊ ſic de⁹ nō eſſet btūs. Tertio pꝫ idē p mgr̄m ſen.j.diſt.xlv.in fi. vbi dicit ſic.Cōſonat rerū effectibus bene placitū dei:⁊ ipſi effectus rerū ab illo non diſcoꝛdant.fit enī omne qd̄ bñplacito vult fieri:⁊ omne qd̄ nō vult fieri: nequaq̄ fit. Item diſ.xlvij.in pꝛin. Volūtas q̄ppe dei ſemp efficax eſt vt fiat omne qd̄ velit:⁊ ni hil fiat qd̄ nō velit:q̄ de hoīe ſemp implet̄ quocūqꝫ ſe vertat.nihil enī vt ait Aug. in

EE de libe.arb ꝯſtituiū ſuperat volūtatē dei.

Articu lus ter tius. hoc idē ſonat ſcriptura ſacra vbiqꝫ. Ter tio reſtat videre an deus velit pctm̄ fieri:⁊ an ſit auctoꝛ pcti.⁊ iſte articul⁹ vt mihi vi

detur:dependet ex duabus ꝓpoſitionib⁹: quaꝝ pꝛima eſt:an deus ſit cauſa ⁊ auctoꝛ oīs rei que fit.Secūda eſt.an pctm̄ ſit res aliqua:ſicut cōiter dicit̄ q̄ pctm̄ cōmiſſio nis ſit actus volūtatis elicitus vel impera tus:⁊ maxime pꝛimū pctm̄ ōƺ act⁹ elicit⁹ volūtatis. Quātū ad pꝛimū:eſt ſnia cō Nota

munis oīm theologoꝝ:q̄ de⁹ eſt cauſa im pꝛimo ꝓ

mediata oīs rei producte:ſic q̄ oī creature illo no

agēti:ſiue ſit natura ſiue volūtas:de⁹ coa tabili.

git.⁊ ſic imaginādū eſt q̄ in oī actiōe crea ture q̄ aliq̄d ꝓducit̄:deus ⁊ creatura ſunt due cauſe partiales illi⁹ ꝓducti:nō ſic ima ginādo q̄ de⁹ ꝓducit vnā ptē effect⁹:⁊ cre atura aliā:⁊ ob h̄ dicat̄ cā partialꝭ: ſicut q̄ dā rudes imaginant̄:ſƺ ideo qꝛ ꝯcurrūt in agēdo vel cauſando:vt alꝭ oſtēdet̄. vñ tā cā vlis q̄ particularis ōƺ cōiter cā ptialꝭ. ⁊ iō etiā ſol⁊ hō ſunt due cauſe ptiales ho minis gñandi:⁊ ſilr̄ vir ⁊ mulier: qꝛ ad h̄ q̄ aliq̄d ōƺ cā partialꝭ: ſufficit q̄ ſit tale q̄ ꝓpter ipm̄ ⁊ qd̄dā aliud vl̄ quedā alia res ponat̄ in eē:ſic qd̄ illis poſitis res eſt:⁊ ali quo iſtoꝝ ablato res nō fiet. Ad hoc addu ci pōt dictū Anſel.de coꝛ.c.xvij. Ipſa vero id eſt volūtas:ſe ſuis affectionib⁹ mouet: vnde dici pōt inſtr̄m ſeipſum mouens. Di co voluntatē inſtr̄m oēs voluntarios mo tus facere.ſƺ ſi diligēter ꝯſiderem⁹:de⁹ ipē verius ōƺ facere omne qd̄ facit natura aut volūtas:qꝛ facit naturā inſtrumentū volē di cū affectionibus ſuis: ſine quibus iſtud inſtr̄m nihil facit.Ad idē li.de caſu diabo li.c.xx.q̄ de⁹ facit ſingulas actiōes q̄ fiunt mera/alꝭ mala volūtate.Supponat̄ ḡ q̄ hec ſit vera.de⁹ agit in omni actione natu re ⁊ voluntatis.Supponat̄ etiā hec pꝛopō q̄ aliqd̄ pctm̄ ſit res: qꝛ aliqd̄ peccatū eſt actus voluntatis.quibus ſuppoſitis ſeq̄ tur neceſſario q̄ de⁹ ſit imediata cā pecca ti ſub duplici foꝛma arguendi. Nā ſequit̄ FF

in darij.cuiuſlibet actus volūtatis de⁹ eſt Pꝛoba

cā:aliqd̄ pctm̄ eſt act⁹ volūtatis: ḡ alicui⁹ tur con

peccati de⁹ eſt cā.ſilr̄ ſequit̄ per ſyllogiſmū clu.pn.

expoſitoꝛiū: huius act⁹ de⁹ eſt cā:hic actus in h̄ ar

eſt pctm̄:ḡ huius pcti de⁹ eſt cauſa.Conſi ticulo

mili modo contingit pꝛobare q̄ de⁹ eſt pn tenta ⁊

cipalioꝛ cā pcti q̄ voluntas creata: qꝛ quā Corre

cūqꝫ rem deus ⁊ natura cauſant/de⁹ pꝛin larium

cipalius cauſat.Ex eodem ſequitur q̄ de⁹ voluntate bñplaciti vult pctm̄ eſſe et fieri. q̄ arguitur ſic. omne illud cuius deus eſt cauſa effectiua:de⁹ vult eē voluntate bene

placiti:ſꝫ pcti deus eſt cã effectiua:ğ pecca tum deus vult eſſe. Sꝫ tũc ad iſtã ꝓpõnẽ/ deus ẽ auctor pcti: quã ſemp negat Aug. quõ erit dicendũ: inueſtigat eni Aug. lib. lxxxiij.q.q.iij.ꝛ.iiij. de cã pcti.ꝛ ſilr.q.xxi.q nt vtrũ deus ſit auctor mali. In qua ꝯclu ſione dicit plane iſta duo. videlꝫ ꝙ deꝰ eſt auctor oĩm q̃ ſunt reꝝ: ꝛ tñ non eſt auctor mali nec pcti.ꝛ allegat eũ mgr.j. ſen. diſt. xlvj.c.xiiij. ſilr explanãs q̃d ipſe intelligit p deũ eſſe auctorẽ pcti. li.lxxxiij. q.q.iij.et arguit ſic. Nullo ſapiente hoĩe auctore ſit hõ deterior:eſt aũt deus omni hoĩe ſapien te p̃ſtantior:ğ deo auctore nõ ſit hõ dete rior. Quid aũt ſit fieri deo auctore deterio rem ſubiungit. illo aũt auctore cũ dr:illo vo lente dr. vñ ꝯcludit. Eſt ğ vitiũ volentis q̃ eſt hõ deterior. qõ vitium ſi longe eſt a dei voluntate: vt rõ docet: in quo ſit querẽdũ eſt. Poſſet dici ad iſtud ꝙ ideo hõ peccat: qꝛ facit ꝫ voluntatẽ ſigni:ꝛ nõ ꝫ volunta tem bñplaciti dei. vnde qñ hõ volẽdo alr ſe hꝫ ꝙ̃ deꝰ ſibi p̃cipit:talis peccat. Et huic ſnie concordant cõiter oẽs diffinitiones q̃ dant cõiter de pctõ: quas recitat mgr ſen. li.ij.di.xxxv.in prin. vna eſt beati Aug. in

Peccati diffini tiones. li. de duabus aĩabus. Pctm̃ eſt volũtas re tinen di vel cõſequendi qõ iuſtitia vetat. Ubi nota duo. vnũ/ꝙ pctm̃ eſt res: qꝛ eſt voluntas. ſcðm/ꝙ pctm̃ eſt voluntarium. Alia eſt diffinitio Amb. libro ſuo de para. Quid eſt inquit pctm̃:niſi p̃uaricatio legꝭ diuine:ꝛ celeſtiũ inobedientia mandatoꝝ. Tertio diffinitur a beato Aug. ꝫ Fauſtum li.xij. ꝙ peccatũ eſt dictũ vel factũ vel con cupitũ ꝫ legem dei. lex aũt dei dr dei volũ tas:qꝛ eſt ſignũ ſue voluntatis. Qz autem nullus peccet volendo ꝫ voluntatẽ bene placiti:hoc eſt habendo volitionẽ quã deꝰ nõ vult eum habere voluntate beneplaci ti:manifeſtũ eſt ꝙ eſt impoſſibile. nã ſic ha beret volitionẽ quã deus nõ cauſaret: qõ eſt ꝫ primũ ſuppoſitũ.ꝛ tunc ad Aug. qñ ꝓbat ꝙ deus nõ eſt auctor peccati: p hoc

Nota ad Au guſtinũ ꝙ eſſe auctorẽ peccati eſt vitiũ tantũ:qõ ĩ hoĩem ſapientẽ nõ cadit. Põt dici cõſeqn ter ad dicta ꝙ nullo mõ cadit in ſapientẽ ꝙ ſtatuat malas leges vel erroneas vel in iuſta p̃cepta per que hõ inclinetur ad de terius. nã ſi hec faceret: neceſſario foret ĩſi piens:qꝛ vel ſtatueret ex ignorantia vel ex malitia.ꝛ ſiue ſic ſiue ſic ſequit̃ inſipiẽtia: qꝛ oĩs malus eſt ignorans. deꝰ aũt preſtãs tior eſt omni hoĩe tã in bonitate ꝙ̃ in ſapi entia.ğ nullo mõ ſtatuit mala q̃bus hõ ſit deterior. Et qꝛ hoĩes ſtatuẽtes leges inı̄q̃s dant alijs licentiã ꝛ auctãtem peccãdi: iõ ad mentẽ Aug. in ꝓpoſito ſtatuẽs malas leges vocat̃ auctor pcti. deus hoc nõ facit. iõ nõ dr ad iſtũ intellectũ auctor peccati: qꝛ nemini p̃ſtat licentiã ꝛ auctoritatẽ pec cãdi. dr aũt auctor pene ꝫm mgrm. ij. ſen di. xxxvij.c. vlt.ꝛ hoc põt intelligi:qꝛ leges

ſtatuit punitiuas. Sic igit̃ ex iſto articu lo patent tria. Unũ/ꝙ deꝰ eſt cã oĩs rei. et hoc dicit Aug. li.iij.de tri.ca.v.ꝛ.viij.ꝛ.ix ſicut fuit allegatũ. Scðm eſt/ꝙ deꝰ eſt cã pcti.i. volitionis q̃ eſt pctm̃. Et tertiũ eſt/ ꝙ nõ debet dici auctor pcti quaſi auctenti cans leges peccãdi. Sꝫ ꝫ hoc ſcðm arguit̃ ſic. oẽ qõ ſit a deo: bonũ eſt:ꝛ bñ ſit ꝛ iuſte: pctm̃ per te ſit a deo:ğ pctm̃ bonũ eſt ꝛ iu ſte ſit. ſꝫ cõſtat ꝙ oẽ pctm̃ eſt malũ ꝛ ſit in iuſte:ğ idẽ eſt bonũ ꝛ malũ:ꝛ idẽ ſit iuſte ꝛ iniuſte.ꝛ tũc vltra ſequit̃ ꝙ qua rõne iſte actus eſt pctm̃ vel iniuſtitia q̃ ſit iniuſte: ea dẽ rõne eſt bonũ ꝛ iuſtitia q̃ ſit bñ ꝛ iuſte: ꝛ ſic foret ꝯcedendũ ꝙ eadẽ res foret ſil et ſemel iuſtitia ꝛ ĩiuſtitia. Preterea arguo ſic. ſit a volũtas q̃ Judas vult tradere chri ſtũ. per te a cauſat̃ partialr a deo. ğ volun tarie. ğ deꝰ vult Judã velle tradere chriſtũ ꝛ vltra.ğ deꝰ vult ſicut Judas vult eũ vel le.ğ recte vult p Anſ. de lib. arb.c.viij.ꝛ ſi recte vult:non peccat.ğ ſi deus eſt cã pcti: deꝰ vult pctõrẽ peccare:ğ peccãs vult ĩ pec cãdo ſicut deꝰ vult eũ velle.ğ pctm̃ non eſt pctm̃:ꝛ peccãs nõ ẽ peccãs. Preterea ni hil qõ deꝰ vult eſſe/diſplicet deo. pctm̃ deꝰ vult eẽ:ğ pctm̃ nõ diſplicet deo. Preterea aliqõ pctm̃ deꝰ vult eẽ: oẽ pctm̃ deꝰ ꝓhibet eẽ:ğ aliq̃d qõ deꝰ ꝓhibet/deꝰ vult eſſe. Itẽ oĩs q̃ facit malũ: ẽ malꝰ. Preterea. ſi ſic: hõ nũꝙ̃ penitere deberet ꝓ pctõ cõmiſſo. qõ arguit̃ ſic. de nullo qõ deus voluit fieri dꝫ hõ penitere:ſꝫ pctm̃ cõmiſſum ab iſto deꝰ voluit fieri:ğ de pctõ commiſſo ab iſto iſte nõ dꝫ penitere. Ad p̃mũ iſtoꝝ dr ꝙ actũ eẽ malũ ẽ ipm male fieri: ꝛ eodẽ mõ actũ eẽ iuſtũ ẽ actũ iuſte fieri: actũ eẽ iniuſtũ eſt actũ iniuſte fieri. qꝛ igit̃ idẽ actꝰ ſit iuſte a deo/ꝛ ab hoĩe iniuſte: qꝛ ꝫ p̃ceptũ: iõ idẽ actꝰ põt ꝯdici bonꝰ ꝛ malꝰ: iuſtꝰ ꝛ ĩiuſtꝰ. vñ bonũ ꝛ malũ iuſtũ ꝛ ĩiuſtũ ꝛ hmõi non ſũt termini abſoluti:ſꝫ reſpectiui: ſicẽ ſile vl eq̃le, alioq̃n hec foret ĩpoſſibilis. oẽ malũ

Epilo gat p̃di cta inſe rendo correla ria.

Arguit̃ p̃mo ꝫ ſcðm.

Scðo:

Tertio

Quar to.

Quito:

Sexto.

Rñſio ad pri mum.

eſt bonū.ſicut iſta.oē nigrū eſt albū. Qȝ
aūt hec ſit ꝟa:oē malū eſt bonū:haberi po
teſt a btō Augu.Enchi.c.xij.Oīs natura
bonū eſt:nec res aliq̄ mala eſſet:ſi res ipa
q̄ mala eſt/natura non eſſet. Ex q̄ arguiť
ſic.oīs natura eſt bonū:ipſa res q̄ eſt ma-
la/eſt natura:ergo eadē res eſt bona ꝛ ma
la.hoc plane dicit magr̄.ij.lib.di.xxxiiij.c.
vſ.ꝙ in his duob⁹ cōtrarijs :q̄ ſunt bonū
ꝛ malū:fallit regula dialecticoꝝ: qꝛ eadē
res eſt bona ꝛ mala.Qȝ aūt eadē actio vł
idē actus ſit rectū ꝛ nō rectū diuerſis in-
tentionib⁹ ꝛ cōſiderationibus: probať ex
intentione venerabilis Anſel.de veritate
ca.viij.per tria exēpla. Idē inquit dȝ eſſe
ꝛ nō eſſe.dȝ inquit eſſe bene ꝛ ſapienter.ꝛ
nō dȝ eſſe quātum ab iniqua volūtate cō
cipiť.ꝛ ita qs audebit negare debere eſſe
qđ tāta ſapiētia ꝛ bonitate permittitur.
deneget q̄ audet: ego nō audeo. ergo ſm
Anſel.pctm̄ debet eſſe.ꝛ vltra.ergo qñ fit
iuſte fit.ꝛ hoc eſt verū:qꝛ actus fit iuſte ꝛ
iniuſte a diuerſis. Primū exēplū Anſel.
eſt de chriſto:ꝙ chriſt⁹ debuit pati mortē
ꝛ chriſt⁹ nō debuit pati mortē. Multiſ eñ
modis eadē res ſuſcipit diuerſis cōſidera
tionib⁹ ꝯria. Scđm exēplū. eadē ꝑcuſſio
eſt recta ꝛ nō recta qñ reus ꝑcutiť ab aliq̄
cuius nō intereſt ꝑcutere.recta eſt: qꝛ ille
debet percuti.nō recta eſt:qꝛ ille nō debet
percutere. Tertiū exemplū.claui ferrei de
buerunt penetrare carnem chriſti: ꝛ non
debuerunt penetrare carnem chriſti.caro
chriſti debuit dolere:ꝛ non debuit dolere
Licet modus loquendi in iſtis exemplis
mihi non placeat:vtor tñ eis ad ꝓpoſitū
BB meū. Dico tunc ad argumentū qñ acci-
Rñſio piť.omne qđ fit a deo:eſt bonū ꝛ iuſte fit
ad pri- cōcedo:qꝛ idem actus puta eadem volitio
mū ar- iuſte cauſatur a deo:ꝛ iniuſte ab hoīe cui
gumē. precipiť ne talē actū cauſet.ꝛ poſſet cōce-
di ꝙ eadē res eſt iuſtitia ꝛ iniuſtitia:ſicut
eadem res eſt equalitas ꝛ inequalitas: ſimi
litudo ꝛ diſſimilitudo:propinquitas ꝛ di
Ad ſe- ſtantia ꝛ hmōi. Ad ſcđm qñ arguiť.ſit a
cundū. voluntas vel volitio qua Judas voluit
occidere chriſtū ꝛc.pōt ꝯcedi ꝙ Judas vo
luit ſicut de⁹ voluit eū velle volūtate bñ-
placiti:nō tñ voluit ſicut de⁹ voluit eū vel
le voluntate ſigni ſiue precepti.ꝛ ideo Ju
das peccauit.nec cōſiſtit rectitudo volūta
tis create in hoc ꝙ voluntas creata velit
ſicut de⁹ vult eā velle volūtate bñplaciti;
ſȝ in hoc ꝙ velit ſicut de⁹ p̄cepit eū velle.
Ad tertiū cōcluſio eſt ꝟa ꝓprie accepta Ad tertium.
qꝛ nulla res diſplicet deo:dī tñ pctm̄ diſpli
cere deo locutiōe tropica ꝛ īpropria:qꝛ ſic
ſe hȝ ad peccantē/ſicut hō ſolet ſe habere
ad aliū qui ſibi diſplicet:qꝛ punit eū ſi pōt
ꝛ precipit ne faciat hoc qđ ſibi diſplicet.
Ad quartū cōcedo cōcluſionē. Ad qn- Ad q̄rtū ꝛ q̄ntum.
tum nego aſſumptū:qꝛ ſolus ille eſt mal⁹
q̄ male facit:ꝛ ille bon⁹ q̄ bñ facit. Sic eti
am nō oīs qui facit iuſta/eſt iuſt⁹:ſȝ q̄ fa-
cit iuſta iuſte.vj.ethicoꝝ. Ad ſextū conce Ad ſextum.
do ꝙ debeo dolere de illo qđ deus voluit
me facere volūtate bñplaciti: qꝛ illud idē
ꝓhibuerat mihi ne facerē ꝑ p̄ceptū:ꝛ ꝙ
voluit me peccare/fuit ex volūtate ex ꝯdi
tione:qꝛ ego volui peccare:ꝛ nō volūtate
ex ſua electione abſoluta. Quarto reſtat DD
videre an volūtas creata teneť velle q̄cq̄d Quartus articulus
credit deū velle:an rectitudo volūtatis cō
ſiſtat in hoc ꝙ velit oē illud qđ de⁹ vult
eā velle. Et hic diſtinguo de velle:qꝛ volū
tas creata aliq̄d vult actualr̄:ꝛ aliq̄d ha-
bitualr̄. ſilr̄ aliq̄d vult ī generali:ꝛ aliq̄d
in particulari ꝛ diſtincte. Poſſunt igitur
ſine aſſertione hic dici tria. Primū:ꝙ vo Noteť primū dictum ſeu concluſio.
luntas creata nō teneť ſemꝑ conformare
ſe volūtati bñplaciti ipſi⁹ dei:etiā qñ ſibi
cōſtat de ea. Scđm eſt ꝙ volūtas crea-
ta teneť ſemꝑ ſe cōformare volūtati p̄ce-
pti dei actualr̄ vel habitualr̄:qꝛ p̄cepta af
firmatiua nō obligāt ad ſemꝑ exercendū
actualr̄ ea. Tertiū eſt ꝙ volūtas creata
ſemꝑ teneť ſe ꝯformare volūtati bñplaci
ti ipſi⁹ dei agnite,dūmō nō hēat p̄ceptū Probatur prima concluſio.
de ꝯrio. Primū ptȝ ſic:qñ ſortes actualr̄
peccat:de⁹ vult eū volūtate bñplaciti pec
care.ſicut ptȝ ex tertio articulo p̄cedente:
qꝛ de⁹ coagit ſecū ad peccādū:qꝛ alr̄ ipoſ
ſibile eſſet ꝙ ſortes peccaret. igiť tūc ſor-
tes cōformat ſe volūtati bñplaciti dei:q̄a
de⁹ vult eū peccare;ꝛ ipemet ſilr̄.ꝛ ꝑ ꝯns
iſte volūtates ſūt ꝯformes:ꝛ tñ ſortes nō
teneť ad hāc ꝯformitatē:qꝛ ſi teneretur:nō
peccaret.peccat aūt ꝑ poſitū:ꝗ vult cōfor
mari volūtati bñplaciti.ꝛ tñ ad hoc nō te
neť:ꝗ nō ſemꝑ teneť voluntas viatoris
ad ꝯformādum ſe volūtati bñplaciti dei
agnite. Qȝ aūt ſortes credat deū velle ipm
peccare ptȝ:qꝛ credit ꝙ nō pōt peccare ni
ſi de⁹ coagat:ꝛ ſcit ſe peccare actualr̄: er-
go credit deū ſibi coagere. ergo credit ꝙ
volūtas bñplaciti ipi⁹ dei ſit ꝙ ipe peccet.

ergo manifeſte in iſto caſu pz. ꝙ hō non
tenet ſe cōformare volūtati bñplaciti ip̄i⁹
dei. Et iō poſſet dici ꝙ de⁹ dr̄ aliq̄d velle
Deus dupl̄r. Uno mō abſolute. Alio mō ex ꝯdi
vult ali tione: vel ex q̄dā ꝯuctione cū creatura rō
q̄d du⸗ nali. Prīo mō ꝯcurrit ad agēdū cū oī na
pliciter tura agēte naturalr̄ volūtarie. illo etiam
mō facit q̄cq̄d facit p̄aiſe p ſeipm̄. ⁊ iō oē
tale eſt ab eo abſolute volitū ⁊ ex electiōe
Scđo mō ꝯcurrit de⁹ volūtarie ad coa⸗
gēdū cū natura rōnali libera: cui tales le
ges ſtatuit/ꝙ q̄cq̄d ipſa velit: placet ſibi
coagere ad illā volitionē: ſꝫ nō ſemp pla⸗
ceret ſibi agere ſic p illā volitionē denotat
ita ꝙ ſi ſortes vult peccare: placet deo coa
gere ſecū i hac volitiōe ⁊ nō ipedire eū: vl
ſi ipediat eū: h̄ fac p legē cōem. Qñ igit q̄
ritur an volūtas creata teneat ſe confor⸗
II mare volūtati beneplaciti ipſi⁹ dei. Dici
Reſolu pōt ꝙ loquēdo de volūtate bñplaciti dei
tio que abſoluta/dicēdū eſt ꝙ ſic: qñ ſibi conſtat
ſiti ar⸗ de ea: niſi hēat p̄ceptū in ꝯriū. Si vo loq̄
ca p̄mā mur de bñplacito dei ſm̄ q̄d ⁊ cōditiona⸗
conclu to: nō opꝫ ꝙ ſemp. Preterea ad idē pōt
ſionem argui de aliq̄ peccante. reuelet de⁹ pla. ꝙ
Proba ſor. peccat: igit plato ſcit ꝙ de⁹ vult ſortē
tur ſe peccare volūtate bñplaciti: cui oēs effect⁹
cūdo p̄ cōſonāt ſm̄ magiſtrū. Precipiat tñ deus
ma con platoni ꝙ velit ſortē nō peccare: certū eſt
cluſio. ꝙ plato tenet obedire p̄cepto: igit tenet
ſe nō ꝯformare dei bñplacito. Sic igit ſi⸗
ne aſſertiōe pōt dici hec ꝯcluſio: ꝙ volun
tas nō obligat ad cōformādū ſe gñaliter
in oī caſu oī volūtati quā ſcit vel credit eē
Proba volūtatem bñplaciti ip̄i⁹ dei. Dico tñ ꝙ
tur con ſcti i p̄ria forte ſe ꝯformāt voluntati dei.
cluſio. Scđo poſſet dici ꝙ volūtas creata ſem
ſcđa. per tenet ꝯformare ſe i volēdo volūtati p̄
cepti: ⁊ exinde ſurgit ip̄ius rectitudo. Hoc
pz ſic: volūtas obligat ad cauēdū pctm̄:
ſꝫ ipoſſibile eſt eā cauere pctm̄: niſi velit cō
formari habitualr̄ vel actualr̄ p̄cepto: ſic⸗
ut pbatū fuit ſupra p diſtinctiōes peti: g̃
volūtas creata tenet velle ꝯformari habi
tualr̄ vel actualr̄ volūtati p̄cepti: h̄ eſt p̄⸗
cepto. Un̄ qñ dic̄ Anſ. ꝙ volūtas creata
eſt recta qñ vult ſicut de⁹ vult eā velle: dꝫ
exponi de volūtate p̄cepti: nō de volūtate
bñplaciti. Nā qñ ſortes actualr̄ peccat: ſor
tes vult ſicut de⁹ vult eū velle volūtate bñ
placiti: nō tñ volūtate ſigni ſiue precepti.
Tertia Tertio pōt dici rōnabiliter ꝙ voluntas
ꝯcluſio creata ſemp tenet ſe cōformare voluntati

beneplaciti cognite: dūmodo non habeat
preceptū de cōtrario: ⁊ hoc habitualr̄; vel
actualr̄: ⁊ hoc loquēdo de hͫs q̄ deus vult
volūtate abſoluta: nō cōditionata. His KK
viſis dico ad primā formā iſti⁹ p̄ncipalis Ad pri
qñ arguit. nullus iuſte aliq̄s gubernans ma for
punit eos ⁊c. Nego iſtā intellectā de volū ma q̄r⸗
tate beneplaciti. nā ideo iuſte punit eos: ti prin
qꝛ precepit eis ne facerent. Et qñ arguit cipalis
ꝙ eſſet ſumma cauſa peti. cōcedo. Tamē
pōt dici ꝙ nō ē cauſa peti: qꝛ iſta cauſalis
eſt vera. deus vult ſortē peccare: qꝛ ſortes
vult peccare. ⁊ nō ecōtrario. ideo ſortes ē
magis cā peti ꝙ̄ de⁹: nō tñ eſt maior cau⸗
ſa vel melior ſeu p̄ncipalior. Ud pōt cōce
di ꝙ de⁹ eſt ſumma cauſa peti: et ſumme
cauſat. tñ hoc nō obſtāte imputatur crea
ture: ꝙ in ptāte ipſius fuit deum eſſe cau
ſam iſti⁹ peti. Unde eoipſo ꝙ hō eſt liber
qꝛ deus ſtatuit coagendo vnicuiqꝫ creatu
re ſm̄ modū nature ſue: ſequitur ꝙ hō hꝫ
in ſua ptāte facere deū coagere ⁊ nō coa⸗
gere: ſicut ſibi placet. qꝛ de⁹ ſeruiret hoīs
volūtati. vñ pctōrib⁹ exprobrat de⁹: Ser⸗ Repli⸗
uire me feciſtis in pctis vr̄is. Cōtra. de⁹ ca.
libere cooperat volūtati: g̃ nō ſeruit. Uez Rñſio.
eſt: ſꝫ eſt metaphorica locutio. Sꝫ q̄re nō
ſubtrahit coopationē: tūc em̄ nemo pecca
ret. Rñdeo: qꝛ deus nō vult. tūc em̄ ipedi Ad ſe⸗
ret liberū arbitriū. Ad ſcđam formā qñ cundā:
arguitur ꝙ de⁹ ordinat de medijs neceſſa
rijs ad fine: ſꝫ multi ſunt ordinati ad pe⸗
nā: ergo vult eos peccare concedo ꝙ vult
eos peccare ſi velint. Et qꝛ ipſi volūt: cōce
do ꝙ qñ volūt peccare abſolute: vult eos
peccare: ⁊ tñ iuſte punit eos: qꝛ faciunt cō
tra ſuū p̄ceptū. Et qñ arguit fruſtra fie⸗
ret ifern⁹ ſi nemo peccaret. falſum eſt. Tū
qꝛ nihil eſt fruſtra qđ de⁹ vult eſſe. Tū qꝛ
manifeſtius oſtēditur dei iuſtitia p ipſum
licet nullū puniret. ſicut patibulum nō eſt
fruſtra licet nunq̄ hō in eo dānet. decla⸗
rat em̄ ſe iuſtitie eſſe inſtrumētū ex ip̄o ꝙ Ad ter
eſt. Ad tertiā ꝯcedo ꝙ de⁹ vult mala fie tiam.
ri: ſꝫ qꝛ p̄cepit hoībus ne mala fiāt: iō hoc
relinqt in eoꝝ diſpōne. ⁊ iō peccant. ⁊ eis
debet imputari ꝙ de⁹ cauſat peccatū. q̄a
tñ argumentū videt niti ad probandū ꝙ
mala ⁊ petā ſunt de pfectione vniuerſi: cō
cedo ꝙ hec pfectio q̄ nūc eſt/ exigit mala
fuiſſe facta ⁊ hoīes peccaſſe: tñ ſi nūq̄ hō
peccaſſet: nō min⁹ fuiſſet vniuerſum pfe⸗ Ad q̄r⸗
ctū ⁊ pulchrū: ſꝫ tñ alia pulchritudie. Ad tam.

quartā ꝯcedo ꝙ deꝰ ꝑelegit mala fieri ꝙ̄
ea impedire: ⁊ ꝙ mala fieri ē bonū: nō tñ
eſt bonū male faciēti: ſꝫ ſibi eſt pctm̄: ⁊ nō
vult deꝰ impedire mala fieri: qm̄ ipſi pla-
Ad q̄n- cet poſſe agere libere. Ad quintā cōcedo
tam. ꝙ vnum pctm̄ eſt pena alterius: qꝛ fit cō
tra ꝑceptū: ideo eſt pctm̄: qꝛ nocet faciēti:
iō eſt pena: ⁊ gñaliter oē pctm̄ eſt pena
Ad ſe- ſicut alſa oſtendet. Ad ſextā cū arguit-
xtam. deus voluit chriſtū occidi a Judeis: ğ vo-
luit Judeos occidere chriſtū. cōcedo ꝯñaꝫ
⁊ añcedens ⁊ ꝯñs: nec video differētiā in-
ter añcedēs ⁊ ꝯñs: niſi forte grāmaticalē:
imo forte in cōceptu vna mentalis eis cor
rñdet. ⁊ ſicut freqnter replicaui: nego illā
ꝯñam/deꝰ voluit ꝙ Judei occiderent chri
ſtum: ğ ipſi nō peccauerunt: qꝛ ipſi habue
runt ꝑceptum de oppoſito. Cōcedo tñ ꝙ
chriſtus fuit iuſte occaſus: ⁊ iniuſte ſimilis
ter: ⁊ iuſtū fuit eū mori ⁊ iniuſtū ſilr: ſicut
declarat Anſ. de veritate. c. viij. vt fuit i
Ad ſe- quarto arti. vltimus argu. allegatū. Ad ſe
ptimā. ptimā cōcedo ꝙ tyrāni ⁊ mali hoies ſunt
inſtrā diuine volūtatis: nō ꝙ deꝰ eos ne-
ceſſitet ad ꝑſequendos ſctōs: ſed qꝛ ꝑmit
tit ⁊ cooperat̄ eis in ꝑſecutiōe ſctōꝝ: ſicut
vbicūqꝫ creature agenti cooperat̄ volun
tarie agenti ſm̄ poſitionē cui iſte rōnes
innitunt̄. qꝛ tñ illus tyrannis ꝑcepit oppo
ſitū: iō nō plꝰ excuſant̄ ꝙ̄ ſi oino facerēt
ꝯtrium bñplacito dei: ⁊ deo reſiſterent. vñ
Aug. enchi. xcix. de peccantibꝰ dicit. Quā
tum ad ipſos attinet: qđ deꝰ noluit fece-
runt. quantū vero ad oipotentiā dei: nul
lo mō illud facere valuerūt. qđ verbū ex-
ponit magr̄ in ꝑmo ſen. dicens ſic: ac ſi di
ceret; fecert ꝯ dei ꝑceptū qđ appellat̄ dei
volūtas: ſꝫ nō fecerūt ꝯ dei voluntatē oi-
potentē: qꝛ hoc nō valuerūt. Vñ dicit ma
giſter ſilr ꝙ deꝰ implet volūtatē ſuā: hoc
eſt ꝑſciētiā ⁊ volūtatē ſilr ꝑ malas hoim
volūtates. di. xlviij. c. ij. Et nota dictū ma
giſtri. xlvij. di. c. vl. Neqꝫ inqt iō precepit
deꝰ oibus bona: vel ꝓhibuit mala: vel cō
ſuluit optima: ꝙ vellet ab oibus bona q̄
ꝑcepit fieri; vel mala q̄ prohibuit vitari. ſi
eīn vellet: vtiqꝫ ⁊ fierēt: qꝛ in nullo ꝑōt ab
Ad hoie ſuperari vel impediri volūtas eiꝰ. Ad
octauā octauā cōcedo ꝙ deꝰ voluit ſctm̄ Stepha
nū coronari; qꝛ voluit ꝙ ſctūs Stephanꝰ
voluntarie pateret̄. vñ ꝓprie loquēdo ſcti
nō iō merent̄: qꝛ patiunt̄ ꝓpter deū: ſꝫ qꝛ
volunt pati propter deū. Et certe illa voli

tio cauſat̄ ab eis libere. ⁊ cōcedo ꝙ deus
coagat ad paſſionem ſanctoꝝ: qꝛ alr nihil
paterent̄. qꝛ niſi deus coageret ꝑſecutori-
bus: ipſi nihil agerēt: ⁊ ſi illi nihil agerēt:
ſcti nihil paterent̄. Itē ex alia parte deꝰ co
agit ſctis concauſando volitiones qbꝰ ac-
ceptāt ſe pati propt̄ deū. hec tñ dei opatio
nō diminuit meritū nec demeritū. Con- Repli-
tra. ſi meritū martyrij ꝯſiſtit in volēdo ſic ca.
pati ꝓ chriſto: ğ q̄ ita intēſe vellet pati ꝓ
chriſto ſicut fecit Laurētiꝰ: ſine q̄cūqꝫ paſſiōe
illata poſſet tātū mereri ſicut fecit. ſ. Lau
rentius. Dico ꝙ cōcluſio ē vera: nō tñ ha- Rñſio.
beret aureolā martyrij. Ad nonā de tēta Ad no-
tione chriſti a diabolo. ꝯcedo ꝙ deꝰ coegit nam.
diabolo ad tētādū chriſtū: ⁊ hoc volūtate
bñplaciti. qꝛ tñ diabolus ꝓpt̄ malū fecit:
deꝰ vero propt̄ bonū: diabolus fecit vitio
ſe ⁊ iniuſte: deus aūt iuſte. Ad decimam Ad de-
de pctis Pauli ante cōuerſionē dico ſicut cimam.
dictū eſt de pctis alioꝝ. Et concedo ꝙ deꝰ
ꝑordinauit ꝙ illa pctā forēt ſibi ⁊ alijs oc
caſio boni: ſed nunꝙ̄ ꝑcepit ꝙ ipſe pecca-
ret. nec cōſuluit. ⁊ ideo peccauit: nihil tñ
ꝯ placitū dei fecit. Hec oīa dicta ſint occa
ſione exercitij ſine quacūqꝫ aſſertiōe. Exē
plum pōt poni. ſint duo ſerui ſortes ⁊ pla
to. ꝑcipiat dñs ſorti ꝙ trahat nauē: ⁊ pla
toni prohibeat idē. trahant igit̄ ſortes et
plato nauē. ſunt igit̄ due cauſe partiales
iſtius tractus: ⁊ idē opus ſic fit ab vtroqꝫ
⁊ tñ ab vno iuſte ⁊ ab alio īiuſte: qꝛ ſortes
fecit qđ dꝫ: ⁊ plato qđ nō dꝫ. Eodē modo
eſt de deo ⁊ diabolo vel tyranno. deꝰ iuſte
coagit tyranno vel diabolo in perſecutiōe
qꝛ facit qđ eū decet ⁊ qđ ſibi placet. illi aūt
iniuſte agunt: qꝛ qđ nō deberent. Ad q̄n ZZ
tum principale in quo per quinqꝫ formas Ad q̄n-
arguebat̄: quarū prima fuit iſta. deus nō tū pn.
facit omne illud qđ ꝑtinet ad iuſtū iudicē Ad pri-
ğ ⁊c. Pōt dici ꝙ ꝯñia nō valet; qꝛ ad vnū mā for-
iudicē pertinet facere aliqđ qđ aliꝰ iudex mam.
liter remittit. vñ añs poteſt cōcedi: ꝙ deꝰ
nō facit omne qđ pertinet ad iuſtū iudicē:
extendendo nomen faciendi: qꝛ ſortes te-
netur facere a. ⁊ plato eſt vnus iudex ad
quē nihil ꝑtinet de a. Et ideo ſi dimittat:
nō ſequit̄: ſortes nō facit omne qđ ꝑtinet
ad iuſtū iudicē: ğ nō iuſte gubernat: qꝛ an
tecedēs eſt verū ⁊ ꝯñs falſum. Sit ergo
exēpli gratia ꝙ plato iuſte gubernat. Q̄
añs ſit verū patet: qꝛ ſeqt̄: ſortes nō facit
a. ergo non facit omne quod pertinet ad

iuſtū iudicē:ğ nō iuſte gubernat.ꝯña ptz:
q꞉ a eſt vnū de ijs q̄ ꝑtinēt ad iuſtū iudi⸗
cē:demōſtrato ſorte.q꞉ illa ꝓpō deus nō
facit oē qđ ꝑtinet ad hoc ꝙ ipſe ſit iuſt⁹ iu
dex ꝛc.nego ad illū intellectū añs. Et qñ
ꝓbaf ꝑ hoc ꝙ ipſe ꝑmittit mala fieri q̄
poſſet īpedire ne fieret:ꝯcedo.ſed nego vl
terius ꝯñam.ğ nō facit oē qđ ꝑtinet ad h̄
ꝙ ſit iuſt⁹ iudex.nā ipſe iuſte ꝑmittit ma⸗
la fieri:ꝓhibet tñ ne fiāt ꝑ leges ꝛ doctri
nā.nō tñ īpedit violenter naturā liberā:
ſʒ relinqt eā ſue libertati:loquēdo de adul
tis. Paruulos aūt q̄ nō fuerunt ꝑticipes
ſacroꝝ:iuſte ꝓpt̄ pctm̄ originale dānat:
ſicut dictū fuit in tertio arti.principali. et
ad auctoritatē illoꝝ capl̄oꝝ decreti dicoꝙ
debēt intelligi de iudicib⁹ exiſtentib⁹ ſub
lege:nō de deo cui⁹ volūtas eſt lex:ꝛ om̄e
qđ vult iuſtū eſt. Vñ ſi ipſi ꝑmittāt mala
fieri vbi poſſent īpedire licite ꝛ iuſte: ipſi
Ad ſe⸗cundā formā. peccāt:ſʒ ſecus eſt de deo. Ad ſcđam for
mā qñ arguit. deus ſemꝑ remittit partē
Nota. pene cōdigne:ğ recedit ab equalitate.dici
pōt ꝙ pena đr ꝯdigna alicui culpe dupl̄r
Vno mō q꞉ tā magna eſt pena ꝙ magna
fuit culpa:ꝛ tūc eſſet tāta quantā ipe me⸗
ruit q̄ peccauit. Alio mō đr pena ꝯdigna
culpe:q꞉ tanta eſt quantā placet iuſto iu⸗
Repli⸗ca. dici infligere ꝓ ea. Primo mō de⁹ punit ci
tra ꝯdignū.ſcđo mō nō. Cōtra. Ois pe⸗
na poſſet eſſe ꝯdigna cuicūqȝ culpe: ergo
ſi infligeret Nerōi penā Iude:ꝯdigna eēt
vtriqȝ vtraqȝ.ſʒ tāta eſſet mō quanta tūc
Rñſio. eſſet:ꝛ mō pena Neronis eſt minor: ğ Ne
ro min⁹ mō punit. Dico ꝙ oīs pena eſt cō
digna culpe ſcđo mō:quātū placet ſibi in⸗
fligere ꝓ culpa.ꝛ nō valet ꝯña:ğ pena mi
nor eſt diminuta.q꞉ eoipſo ꝙ eſt ab eo vo
lita: ē iuſta ꝛ ꝯdigna illo mō. Et ad aucto
Ad con firma⸗tionem ritatē Anſ.cur deus hō.c.xij. qñ dicit re⸗
cte ordinare pctm̄ ꝛc. Dico ꝙ illud ſicut
ſonat eſt falſum:loquēdo de pena ſatiſfa⸗
ctoria:vel qualis dʒ infligi ꝓ ſatiſfactione
q꞉ multa pctā ad tps de⁹ dimittit impu⸗
nita: q꞉ diſſimulat pctā hominū propter
pniam:ꝛ tñ nō ſequit ꝙ deus ad tps re⸗
linquat aliquid deordinatū in mundo. et
ideo pōt intelligi ſic ꝙ ordinare pctm̄ eſt
ſtatuere leges punitiuas:ꝛ illas oppoitu
ne executioni mandare. Opportune dico:
qñ deo placet. Ad aliā auctoritatē eiuſ⸗
dem libri.c.xx.ꝙ ſm̄ menſurā peccati ꝛc.
Dico ꝙ mēſura pcti eſt vno modo atten⸗
denda ſm̄ menſurā legis cuius eſt ꝑuari⸗
catio:ꝛ ſatiſfactio eſt menſuranda menſu
ra legis punitiue. Satiſfacit aūt hō deo/
qñ penā ſubit ꝓ pctō quā placet deo ſibi
infligere. vñ oīs pena q̄ ſibi placet infligi
ꝓ pctō:eſt ſibi ſatiſfactio ꝯdigna.ꝛ iō illa
xba Anſ.ꝛ ꝯſimilia ſctōꝝ ſunt ꝓlata ad
modū iudicij hūani nobis noti:ꝛ nō ſunt
oīa ꝓpria iudicio diuino. Ad tertiū qñ ar Ad ter⸗tiā eiuſ dem.
guit ꝙ multa videm⁹ impunita in mūdo
ꝯcedo: videlicet ꝙ puniunt aliqua:ꝛ aliq̄
remittunt.ſed bene ordinant etiā ſine pu
nitiōe:q꞉ ſicut deo placet ita fit:ꝛ ideo iu⸗
ſte fit.mirant tñ hoīes quare de⁹ ſic per⸗
mittit:q̄ putant deū obligatū ad regēdū
mūdū ſuū ſm̄ capita eoꝝ: ꝛ tūc male iret
negotiū. ꝛ ideo qñ expectat: miſericordi⸗
ter expectat.ꝛ qñ punit: iuſte punit. ꝛ qñ
remittit:tā miſericordit̄ ꝙ iuſte remittit.
Ad quartū qñ arguit.tāta diſtātia pe⸗ Ad q̄r⸗tā eiuſ⸗dem.
ne ꝛc.ꝯcedo ꝙ vtraqȝ diſtat ab alia in in⸗
finitū.ꝛ nego vltra ꝯñam.ğ tantā iniuſti
tiā faciet deus cōmutando penā eternā ī
tꝑalem/quāta fieret cōmutādo tꝑalē in
eternā. Ad quintū qñ arguit. nihil ꝑti Ad qn⸗tam.
net ad iuſtū iudicē ꝑ̄cipere/niſi qđ velit fie
ri ab eis.dico ꝙ veꝝ eſt de volūtate ꝑmiſ
ſionis.vñ ſi preciperet eis aliqđ: ꝛ poſtea
eos impediret ſine culpa eoꝝ ne illud poſ
ſent implere:iniuſte faceret.pōt tñ ꝯtinge
re ꝙ aliqui faciāt ſe ineptos ad exequēdū
ꝑ̄ceptū:ꝛ tñ deus vult ꝑ̄ceptū ſuū ſtare:
ꝛ tñ nō placet ſibi ꝙ exequāt preceptū ꝓ
tūc:ſʒ vult eos pūire:q꞉ fecerūt ſe īeptos
ad exequēdū ꝑ̄ceptū. Exemplū de ſeruo q̄
ſe inebriat:nec pōt ꝓtūc ſeruire dño ſuo:
nec ideo relaxatur ꝑ̄ceptū de ſibi deſeruiē
do:ſed manet ꝑ̄ceptū: ꝛ tñ dñs ꝓtunc nō
vult ſuū ſeruitiū:nec illud ipſe pōt impē⸗
dere. Ad Aug.de precepto Abrae facto et Nota de Abraā.
ceco curato:q̄ vident fuiſſe ſigna falſa:q꞉
precepit qđ nō voluit fieri. Dicūt quidam
ꝙ videbat Abrae ꝑ̄cepiſſe īmolationē:qđ
tñ nō fecit. Pōt dici ꝙ ꝑ̄cepit ſibi īmola⸗
re filiū:ꝛ tñ noluit hoc:ſicut patuit ꝑ effe⸗
ctū.ꝛ ſi arguitur ꝯ. Fictio videt ꝙ aliqs Repli⸗ca.
ꝑ̄cipiat vnū ꝛ velit oppoſitū:q꞉ tūc fac ſi⸗ Rñſio.
gnū falſum. Pōt dici ꝙ nō repugnat iu
ſtitie nec ſapiētie dei fingere:h̄ ē facere ſi⸗
gnū ꝙ velit aliqđ fieri:ꝛ tamē ꝙ nolit il⸗
lud.immo hoc expedit vtilitati illi⁹cui fit
ſignū:ſicut multum expediebat Abrae ꝙ
de⁹ ꝑ̄tendebat ſe hoc voluiſſe per ꝑ̄ceptū

qđ per ipſum ſignificabatur: ꝛ tñ hoc no-
Repli- luit. Cōtra, ergo decepit Abraam. ↄcedo
ca. ꝙ ad vtilitatem ſuam decepit eū. Uel po
Rñſio. teſt dici ꝙ nō deceperit eū: ſ; Abraam alr
intelligēdo q̄ fuit in rei veritate decepit
ſeipſum. Nam iſta nō ſonant idem. facias
hoc: ꝛ volo ꝙ tu facias hoc. Uñ p̄ceptum
dei pōt diſtingui: quando dr/ immola fili-
um. Uno modo accipitur pro iſta: volo ꝙ
tu immoles. Alio modo ꝓ iſta: volo ꝙ tu
facias ac ſi vellem te immolare filiū. Pri-
mo modo ſic intellexit Abraam p̄ceptum.
ſecūdo modo deus. Ad exemplum de ceco
nato illuminato: credo ꝙ deus non prece-
pit ſibi ne cuiq̄ diceret: ſ; euangeliſta hoc
verbo precepit vtatur: ſed dixit ſibi ne fa-
ceret ad oſtentationē: appetēdo deum de
hoc laudari a malis. Unde p̄cepit ſibi ne
cui diceret. ideſt docuit illū ne in vanā glo
riam laudes hominū ꝓ benefactis appe-
teret: ꝛ ſic intelligendo pōt concedi ꝙ pre-
cepit aliquid aliud q̄ verba ſonant: ꝛ non
ſm qđ verba ſonant cum dicit. ne dixeris
alicui. ꝛ potuit eſſe ꝙ vel ex circumſtantia
aliqua/ vel dictis chriſti p̄cedētib⁹/ vel mo
do loquēdi ſeu motu aliquo ſenſus ille in
N N telligeret ab illo curato qđ deus precepit.
Ad ſe- Ad ſextum principale quādo arguitur.
xtū pn. nullus detinēs de ſubditis ꝛc. Dico ꝙ de⁹
plus eis tribuit q̄ meruerūt: ꝛ ideo nullā
iniuſtitiā eis facit. Similr ipſi illud gau-
dium nō meruerunt habere abſolute ꝛ ſta
tim: ſed quādo deo placeret. Similr retar
datio nō grauat: qꝛ volunt qđ deo placet
de eis fieri. Et qñ dicit ꝙ luunt nūc pecca
ta noſtra: qꝛ ꝓpterea dānificant: ꝛ hoc eſt
iniuſtū. Dico ꝙ nō ē iniuſtū: qꝛ placet deo
ꝛ nō op; ꝙ fiat eis recōpenſatio: qꝛ placet
eis retardatio: ꝛ recōpēſatū eſt eis in infi-
nitū illud vltra qđ mereri poterant de ſe
Ad vlti ipſis. Ad vltimū qñ arguit. deus exigit
mū pn. a reprobis iuſtitiā ꝛc. ꝛ tñ non vult ab eis
fieri. Cōcedo exigit exactione p̄cepti: ꝛ tñ
nō vult volūtate beneplaciti: qꝛ ipſi nolūt
Ad ſe- Ad ſcđam formā ſeptimi argumenti qñ
cūdam arguebat. duob⁹ petōrib⁹ decedētib⁹ ꝛc.
formā ↄcedo ꝙ minus in quātitate remittet vni
ſeptimi q̄ alteri: ſ; equale in proportione: qꝛ vtro
argu. biq; vel ſecūdā vel tertiā vel quotāuis vt
deo placuerit aliā partē: ꝛ ſic neutri fit in-
iuria: ſed vtriq; proportionata miſericor-
dia. Et hec de preſenti queſtione.

¶ Sequitur ſecunda.

Ueritur ſecun- a
do vtrum deus ab eterno Qō. ij.
ſciuerit ſe ꝓductuꝝ mūdū? Primū
Uidet ꝙ nō. Primo ſic. Ni prīnci.
hil aliud a deo fuit ab eter
no: deū eē productuꝝ mūdū eſt aliđ a deo:
ğ deū eē ꝓductuꝝ mūdū nō fuit ab eterno
veꝝ. ꝛ vltra: ğ nō fuit ab eterno ſcitū a deo
Ultima ↄña ptꝫ: qꝛ oē qđ ſcit/ eſt verū qñ
ſcit. Penultima ↄña ptꝫ. ſ. hec veꝝ nō fuit
ab eterno: ğ non fuit veꝝ ab eterno. qꝛ oē
qđ eſt verū: eſt qñ eſt veꝝ: ſicut manifeſtū
eſt. Ad iſtud pōt dici negādo minorē p̄nci Rñſio
palis rōnis. iſtā videl;. deū eſſe productuꝝ
mūdū eſt aliud ab eo. qꝛ hec ab eterno fuit
vera: de⁹ ꝓducet mūdū. ꝛ iđ ỽitas iſti⁹ fuit
ab eterno. ꝛ conſtat ꝙ nihil fuit ab eterno
niſi de⁹. ğ ỽitas iſti⁹ de⁹ ꝓducet mūdū: fu
it ab eterno de⁹. ſ; ỽitas iſti⁹ deus ꝓducet
mūdū: nō ē aliđ q̄ deū eē ꝓductuꝝ mūdū
igit deū eē ꝓductuꝝ mūdū ab eterno fuit
de⁹. Cōfirmat iſta rñſio ꝑ venerabilē An- Confir
ſel. mono. xviij. ca. ꝛ de ỽitate. j. c. vbi vult matur
ꝙ hoc veꝝ. i. aliqđ eſſe futurū ſemꝑ fuit: rñſio.
neq; habuit p̄ncipiū: vñ nunq̄ incepit eē
verū. Silr hoc veꝝ p̄ſētū vel p̄teritū eſſe
aliqđ nunq̄ deſinet eſſe verū. Ex qbus cō
cludit ꝙ ỽitas fuit ab eterno: et in eternū
erit. Un dicit ſic. ſi ỽitas habuit p̄ncipiū:
vel habebit finē: anteq̄ ipſa inciperet/ verū
erat ꝙ nō erat ỽitas. ꝛ poſtq̄ finita erit:
tūc veꝝ erit ꝙ nō erit ỽitas. atq; i. certe ve
rū nō pōt eē ſine ỽitate: erat igit ỽitas an
teq̄ erat veritas: ꝛ erit ỽitas poſtq̄ finita
erit ỽitas. qđ incōuenientiſſimū eſt. ꝛ ideo
p̄mittit in p̄ncipio ſue rōnis: Cogitet inq̄
q̄ pōt qñ incepit aut qñ nō fuit h̄ verū: fu
turū erat aliqđ. q. d. hoc null⁹ pōt cogitare
S; ỽiſile eſt Anſ. ſentire ꝙ ſolus de⁹ fuit
ab eterno: ğ hoc qđ eſt futurū aliqđ erat/
fuit deus ab eterno: ꝛ ſic negatur totaliter
minor principalis rōnis. Sed ↄ iſtud ar Repli-
guit ſic. ſit ỽitas iſti⁹ de⁹ ꝓducet mūdū a. catur.
ꝛ arguit ſic. a fuit de⁹: ꝛ a nō ē de⁹. ğ aliqđ
fuit de⁹/ qđ mō nō ē de⁹. Itē a fuit de⁹: et
a fuit hec ꝓpō de⁹ producet mundū. ğ hec
ꝓpō fuit de⁹. Minor p;: qꝛ ỽitas ꝓpōis Scđo.
nō eſt aliud a ꝓpōne. qꝛ ſi ſic: vel foret acci
dēs ꝓpōnis: vel res ſignificata ꝑ ꝓpōnē.
p̄mū nō pōt dari: qꝛ ſic orōꝛa mutaret qñ
tranſiret de ỽitate in falſitatē. q̄ arguebat
in p̄cedēti. c. de ſuba. Nec pōt dari ſcđꝫ: qꝛ

ſm Anſ. de ꝟitate. c. ij. Ueritas enũciati‑
onis nõ eſt res enũciata: ſʒ res enũciata
eſt cã ꝟitatis in enũciatõe: igit ꝟitas ꝓpo
ſitiõis eſt ꝓpõ: igit ſi ꝟitas huiꝰ fuit deꝰ:
Tertio hec fuit deꝰ. Preterea ſi deꝰ ſciuiſſet iſtã
añ ꝓductionẽ mũdi: deꝰ ꝓducet mũdũ. igi
tur ſic fuiſſet repñtata ꝑ eẽntiã diuinã ſic
ut ꝑ iſtã denotaf. ꝗ cũ eſſentia diuina na‑
turalr repñtet: ſequif ꝙ adhuc ſicut tunc
repñtabit. igif mõ repñtat deũ eẽ ꝓductu
rũ mũdũ: ſʒ hͦ eſt falſum: igif eẽntia diuia
Quar‑ repñtat falſum. Quarto eſſentia diuina
to. repñtat ita eẽ ſicut ꝑ hãc denotaf: deꝰ nõ
ꝓducet mũdũ: qꝛ oẽ veꝝ repñtaf ꝑ eẽntiã
diuinã: ⁊ hͦ ẽ ꝟa. igif cũ naturalr repñtet:
ſemꝑ repñtauit ita fore ſicut ꝑ eã denotaf
igif ſil añ ꝓductionẽ mũdi repñtat iſta cõ
tradictoria deꝰ ꝓducet mũdũ: deꝰ nõ ꝓdu
cet mũdũ. Preterea. loquimur nũc ꝓ illa
mẽſura imaginata añ ꝓductionẽ mũdi:
ꝓtũc hͦ fuiſſet ꝟa: ſi fuiſſet: deꝰ vult creare
mũdũ: vl' ꝗ voluit creare ſe: vel aliud a ſe.
Nõ ſe: qꝛ hͦ fuit ipoſſibile. ꝗ voluit creare
aliud a ſe. ꝗ aliõ a deo fuit volitũ a deo ꝓ
tũc. ⁊ nõ niſi mũdꝰ: igif mũdꝰ fuit ꝓtũc:
qꝛ ſi fuit aliõ a deo: fuit. ⁊ ſi nõ fuit aliõ a
Quito deo: nihil aliud fuit volitũ a deo. Preter
ea ſcti ab eterno fuerũt electi: igif ab eter‑
no fuerũt dilecti: ꝗ ab eterno fuerũt boni.
qꝛ deꝰ nũꝙ̃ diligit niſi bonũ. ꝗ hoies fue‑
runt ab eterno. Pũmũ añs pʒ ꝑ illud
Sexto Eph. j. Elegit nos añ mũdi ꝯſtõnẽ. Pre
terea ſit a nomẽ alicuiꝰ q̃ erit electꝰ in fine
mũdi: q̃ro tũc vtꝝ deus diligit a an nõ: ſi
nõ: ꝗ nec elegit: ⁊ ꝑ ꝯñs nũꝙ̃ elegit: ⁊ vl‑
tra: ꝗ a nõ erit nomẽ alicuiꝰ electi: cuiꝰ op‑
poſitũ ponif. ſi dicaf ꝙ deꝰ diligit a: ſeq̃f
tũc ꝙ a ẽ dilectũ a deo. ⁊ ſeq̃f: a ẽ dilectũ a
deo: ꝗ a ẽ aliq̃d dilectũ a deo: qꝛ a nõ ẽ ni‑
hil dilectũ a deo. ꝗ a ẽ aliq̃d dilectũ a deo.
Septi‑ ⁊ vltra: ꝗ ẽ aliq̃d. Preterea ita naturalr
mo. repñtat eſſentia diuia antichꝛiſtũ fore: ſicut
illa ꝓpõ mẽtalis / antichꝛiſtꝰ erit: ĩ mente
hoĩs repñtat antichꝛiſtũ fore. ſʒ hͦ oꝛõ mẽ
tal' ita repñtat ãtichꝛiſtũ fore naturalr: qꝛ
ipa nõ põt eẽ in mẽte niſi ſic repñtet. ꝗ eſ‑
ſentia diuia ſemꝑ repñtabit antichꝛiſtũ fo
re: ⁊ mũdũ eẽ ꝓducẽdũ ſi vnꝙ̃ ſic repñta‑
Scdm uit: qꝛ aĩs mutaref. Scdo arguo ſic. deꝰ
princ. ab eterno ſciuit ſe ꝓductuꝝ mũdũ: ꝗ ꝓ tũc
ſciuit ſe nihil ꝓduxiſſe. ꝗ ꝓ tunc ſciuit mũ
dũ nõ eẽ. ꝗ ex iſto antecedẽte deꝰ ab eterno
ſciuit mũdũ ſe ꝓductuꝝ: ſequif formaliter
ꝙ mũdus nõ fuit ab eterno. ꝗ ĩpoſſibile ẽ
ꝙ oppoſitũ añcedẽtis ſtet cũ añcedente:
ſtãte ſignificatiõe vtriuſqꝫ. ꝗ nõ potuit ꝓ
duxiſſe mũdũ ab eterno: ſi ab eterno ſciuit
ſe ꝓductuꝝ mũdũ. Itẽ ſi potuit ꝓduxiſſe
mũdũ ab eterno: ponaf in eſſe. ⁊ ſeq̃f: mũ
dus fuit ab eterno: ꝗ nũꝙ̃ fuit ꝓducendꝰ.
⁊ vltra. ꝗ deꝰ nunꝙ̃ ſciuit ſe ꝓductuꝝ mũ
dũ. ꝗ vt videf / ꝓma ꝯña ẽ bona. Rñdetur Rñſio
vno mõ diſſimulãdo de ꝯña: cõcedo ꝯñs.
qꝛ deus nõ potuit ꝓduxiſſe mũdũ ab eter
no. Sʒ ꝯ hoc arguif multiplr. Pͥmo ſic. Repli‑
nõ minus põt deꝰ qꝛ ꝓducit libere: ꝙ poſ catur.
ſet ſi naturalr ꝓduceret: ſed ſi deꝰ egiſſet
naturalr: deꝰ produxiſſet mũdũ ab eterno
ꝗ ⁊ libere potuit hͦ feciſſe. Preterea mun
dũ fuiſſe ab eterno nõ includit ꝯdictionẽ.
ꝗ deus potuit feciſſe. ꝗ ⁊c. ꝯña pʒ. qꝛ deus
põt q̃cq̃d nõ includit ꝯdictionẽ fieri. Añs
ꝓbaf. tũ qꝛ ſm Ariſt. j. topi. ſunt q̃dã pro
blemata de q̃bꝰ nõ hẽmus certã rõnẽ. ſic‑
ut vtrũ mũdus ſit eternꝰ. vñ nõ poſſumꝰ
ꝓbare ꝙ ĩcludit ꝯdictionẽ. Tũ qꝛ pħi mltͥ
ſic opinati ſunt: ſicut docet Aug. x. de ciui.
c. xxxi. de Platone: cuiꝰ opinio fuit mundũ
fuiſſe eternũ: ⁊ a deo habuiſſe initiũ ꝯditiõ‑
nis: nõ tñ initiũ tpis. ſicut ſi pes ex eterni
tate ſtetiſſet in puluere: veſtigiũ ſꝑ ei ſub‑
eſſet: qð tñ veſtigiũ a calcãte fctũ nemo du
bitaret: nec alterũ altero prius eẽt. Tũ qꝛ
btũs Au. vj. de tri. c. j. rñdet Arrio. ſi filiꝰ
erat natꝰ: ꝗ eſt: ⁊ priꝰ tñ erat. Rñdet Aug.
ꝙ nõ ſeq̃f: qꝛ natꝰ põt eſſe coeternꝰ: ſicut
ſplendoꝛ q̃ gignif ab igne. Et iſtis exẽplis
frequẽter vtif Aug. ꝗ ſimul ſtant ꝙ aliq̃d
hẽat cãm effectẽ: ⁊ tñ illi cauſe coeternũ.
Preterea arguif ſic. anteꝙ̃ ꝓduxit: potuit
ꝓduxiſſe. vel ꝗ tm̃ ꝑ finitũ tps ante: vel in
finitũ tps añ. Pͥmũ nõ põt rõnabilr dici
qꝛ qua rõne mõ ꝯcedimꝰ ꝙ poſſet pꝰus ꝓ
duxiſſe mũdũ: eadẽ rõne ꝯcedere debemꝰ
idẽ quocũqꝫ inſtãti ſignato añ. poſito enĩ
ꝙ duplũ plus de tpe fuiſſet a creatiõe mũ
di ꝙ̃ mõ: diceremꝰ qꝛ ante tot ãnos potuit
ꝓduxiſſe mũdum: ⁊ eadẽ nõ ſi triplũ vel
quadruplũ poneref. qð ſi verũ eſt: ꝗ in in‑
finitũ añ potuit ꝓduxiſſe mũdũ. ꝗ ab eter
no: Preterea capio inſtãs in quo deꝰ crea‑
uit mũdũ: ⁊ ſit a: ⁊ arguo ſic. Deꝰ oĩno eo‑
dẽ mõ ſe habuit ante a ſicut in a. ergo q̃c‑
q̃d intellerit vel voluit in a: voluit ante a.
ſʒ ante a voluit mũdũ eſſe: ꝗ ante a mũdꝰ
fuit. Preterea ſi includit ꝯdictionẽ deum

produxiſſe mūdū ab eterno: ergo poſſet ꝓbari
ꝙ mūdus ꝓduct⁹ eſt ex tpe. ⁊ ſic articulus
fidei poſſet ꝓbari. Preterea volūtati rōna
li nō repugnat hr̄e effectū liberū ſibi coe-
ternū. ergo nec deo. Aſſumptū ptȝ de aīa chri
ſti: q2 ſi chriſt⁹ ab eterno fuiſſet viator: ab
Confir matur eterno habuiſſet actū meritoriū. Confir-
maſ rō ꝑ Dio. de diuinis noib⁹. c. iiij. Diui
n⁹ amor nō ꝑmiſit eū ſine germine eſſe: ſȝ
amor ille fuit ab eterno. Preterea ſm Au
gu. x. de ciui. c. xxxi. Si pes ab eterno fuiſ-
ſet in puluere ⁊c. Chryſo. ſuꝑ Joan. homi.
xxxvi. dicit ꝙ virgultū ⁊ ei⁹ imago coeter-
na ſunt. ſi ſemꝑ inq̄t virgultū ab eterno fu
it ſemꝑ: ergo imago de virgulto fuit. ſed ſi
pes vel virgultū fuiſſet ab eterno: nō poſ-
ſet citi⁹ vel pri⁹ habere effectū ꝙ de⁹. ergo cū
de⁹ ab eterno fuit: potuit habuiſſe effectū
ſibi coeternū. Preterea: q̄cq̄d ꝑfectiōis ē in
cā ſcðā: dȝ attribui cāe prīe: ſȝ hoc eſt ꝑfe-
ctionis in cā ſcða / habere effectū ſibi coe-
ternū: ꝙ nō expectet tp̄s ad h̄ ꝙ poſſet ꝓ
ducere ſuū effectū. vn̄ quāto cā eſt ꝑfectior
tāto min⁹ expectat de tpe. ergo hoc dȝ deo at
tribui / ꝙ poſſit ſtatim hr̄e effectū ſibi coe-
ternū. ergo de⁹ potuit ꝓduxiſſe mūdū ab eter
Tertiū princi no. Tertio ad p̄ncipale ſic. ſi de⁹ ⁊c. ergo ab
eterno ſciuit ſe ꝓducere plures mundos:
vel nō. ſi nō: ergo nō potuit producere plures
mūdos: ea.d.ē rōne nec mō pōt. ꝯn̄s falſuȝ
q2 tāte potētie eſt mō ſicut tūc fuit qn̄ ꝓdu
xit iſtū mūdū: nec eſt alia reſiſtētia vel im-
pedimētū ꝙ tūc impediēs. ergo poſſet mō ꝓ
ducere aliū ſi vellet. Si dicat ꝙ de⁹ ab eter
Rn̄ſio. no ſciuit ſe ꝓducere plures mūdos. Cō-
Scðo. tra. ergo plures mūdi fuerūt itellecti a deo: et
ſunt adhuc itellecti a deo. ergo aliq̄ intellecta
ſunt plures mūdi. Itē vel itelligit ſe ꝓ-
ducere plures mūdos finitos vel īfinitos
tm̄. nō finitos tm̄: q2 q̄ rōne ſex: eadē rōne
ſeptē vel octo: ⁊ ſic in infinitū. ſi īfinitos q̄
erūt eq̄les iſti: ergo illi infiniti ſi eſſent / moue
ri poſſent motu circulari i ſuis partib⁹ ſu
ꝑiorib⁹: ſicͭ iſte mūd⁹ mouet. ergo pari rōne ſi
eēt vnū īfinitū ꝯpoſitū ex illͭ illō poſſet mo
ueri motu diurno: ⁊ ſic corp⁹ īfinitū poſſet
Tertio moueri in tempore finito: contra philoſo
phum. j. de celo ⁊. vj. phyſicorum. Item
ſi deus potuit produxiſſe plures mundos
⁊ non fecit: ergo fuit inuid⁹. ꝯn̄a ꝓbaſ ꝑ
modū arguēdi bti Aug. iiij. ſuꝑ Ge. c. xviij
Bōa aūt facere ſi nō poſſit nlla eēt potētia
ſi āt poſſet nec faceret: magna eēt īuidētia
q2 igiſ ē oīpotēs ⁊ bon⁹: idō oīa valde bona
fecit: ergo pari rōne ſi de⁹ potuiſſet producere
mūdos infinitos: ⁊ nō fecit: ergo fuit inuid⁹
Cōfirmaſ. q2 q̄ omittit qd̄ meli⁹ eſt: non Confir
facit optimū qd̄ poſſet facere: nec optime matur
qd̄ poſſet: ſȝ ſi de⁹ poſſet producere plures primo
mūdos: ⁊ nō fecit: omiſit illud qd̄ meli⁹ eſt
Nā meli⁹ eſſet duos mūdos eē ꝙ vnū. cō-
ſtat: q2 in duplo: manifeſtū eſt. igiſ de⁹ nō
optime cūcta diſponit. Cōfirmaſ ſimplr̄ Scðo.
ꝑ illō Aug. iij. de lib. ar. c. vij. Quicq̄d tibi
vera rōne meli⁹ occurrerit: ſcias feciſſe deū
tamꝙ oīm bonorū cōditorē: igiſ de facto Quar-
iā fecit plures mūdos. Preterea. ſi deus to.
qn̄ ꝓduxit iſtū mūdū: ſciuit ſe poſſe produ
cere aliū mūdū ab iſto: ſit ille a. q̄ro igitur
q̄re magis voluit ꝓducere iſtū ꝙ a: vel fu
it aliq̄ rō: vel nulla. Si nulla: volūtas ſua
fuit irrōnabilis. Si aliq̄: cū oīa ſint paria
in obiectis intellectiuis: videſ ꝙ magꝭ nō
debuit producere hūc ꝙ iſtū: ⁊ ſic vel nullū Quītō
vel iſtos infinitos. Preterea. aut potuit
ꝓduxiſſe mūdū meliorē iſto: vel non. ſi ſic
igiſ nō facit q̄cq̄d meli⁹ potuit. igiſ nō fe-
cit optīe qd̄ ſciuit ⁊ potuit. Si nō potuit:
Cōtra: iſte mūdus eſt finite ꝑfectiōis: ergo po
tuit feciſſe mūdū maioris ꝑfectiōis. Silr̄
poſſet feciſſe hoīem meliorem ꝙ fecit. ſm
magiſtrū. j. ſentē. di. xliiij. c. ij. Et ꝓbat ma
giſter h̄ ꝑ Aug. v. ſuꝑ Geñ. c. x. Talē potu-
it de⁹ hoīem feciſſe qui nō peccare poſſet
nec vellet: ⁊ ſi talē feciſſet: q̄s dubitat quin
meliorē feciſſet: igiſ potuit hoīem feciſſe
meliorē: igiſ pari rōne angelū: ⁊ ſic ꝑ ꝯn̄s Sexto.
totū vniuerſum. Preterea. ſi de⁹ poſſet
mō facere aliū mūdū ab iſto: poſſet facere
illū eſſe alicubi: ſicut iſte eſt mō: ita ꝙ par
tes illi⁹ mūdi diſtarēt abinuicē extra mū-
dū iſtū. q̄ro ergo q̄d eſt ibi modo: an aliq̄d
an nihil: ſi aliq̄d: ergo extra mūdū de facto eſt
aliq̄d. ſi nihil: tūc arguiſ ſic. extra mūdū ni
hil eſt: ⁊ extra mundū pōt eſſe corp⁹: ergo
extra mūdū eſt vacuū: q2 vbi pōt eſſe cor-
pus / ⁊ nullū eſt: ibi vacuū eſt. ergo vacuū Quar-
mō eſt. Quarto ad principale. ſi deus ab tū prīs
eterno ſciuit ⁊c. ergo anteꝙ produxit mundū
verū fuit deū eſſe producturū mūdū. ergo ſic
hec propō ab eterno fuiſſet vera: de⁹ produ
cet mundū ab eterno. igiſ ſi hō fuiſſet crea
tus ante mundū: q̄ dixiſſet iſtā: dixiſſet ve-
rū. ergo de neceſſitate deus produxit mun
dū. Cōfirmaſ iſte mod⁹ arguēdi ꝑ proceſ Confir
ſum Ariſto. j. peri her. in fine, vbi oñdit ꝙ matur

in ꝓpõnibꝰ ꝯdictorijs de futuro in mate-
ria cõtingẽti neutra ꝑs eſt determinate ve-
ra. h aũt arguit ꝑ duas rõnes: quarũ vna
ducit ad ĩpoſſibile: ſcõa eſt oſtẽſiua. Prio
mõ ſic. ſi hec ſit ṽa a erit: ḡ dicẽs hãc/dicit
verũ. ſ; ſi dicẽs hãc dicit verũ: neceſſe ẽ ſic
fore ſicut ipẽ dicit: ⁊ ſi neceſſe eſt ſic fore ſic
ut ipẽ dicit: nõ põt aliter euenire ꝙ̃ ipẽ di
cit: igit̃ a de neceſſitate eueniret. Hoc autẽ
relinqt Ariſt. ꝓ impoſſibili tam ibi ꝙ̃. vj.
meta. Scõo arguit ad idẽ ſic. ſicut res ſe
hñt ad fore ⁊ nõ fore: ſic ſe hñt ꝯdictiones
de eis formate ad ṽitatẽ ⁊ falſitatẽ: ſ; res
q̃ ſignificant̃ future/ſunt oĩno ad vtrũlib;
nec ulꝰ determinant̃ ad fore ꝙ̃ ad nõ fore
igit̃ ꝯdictiones de eis formate nõ plꝰ de-
terminant̃ ad veritatẽ ꝙ̃ ad falſitatẽ nec
ecõtrario. Jõ tenet ipẽ ꝙ ĩ talibꝰ ꝯdictio-
nibꝰ neutra ꝑs ẽ ṽa: ⁊ neutra ꝑs falſa. igi
tur ſm eũ ſi aliq̃ ꝓpõ de futuro ſit ṽa: de
neceſſitate ſic erit ſicͭ denotat̃ ꝑ eã: ḡ ſi h fu
iſſet ṽa ab eterno deꝰ ꝓducet mũdum: ab
eterno verũ fuiſſet dicere deꝰ de neceſſitate
Quin-tũ pn. ꝓducet mũdũ: ꝯñs falſũ: q: libere ꝓducit
mũdũ. Quinto ad ꝑncipale ſic: ſi deꝰ ab
eterno ⁊c. ſequit̃ ꝙ in deo eſſe poſſet ꝑſciẽ
tia futuroꝝ. ꝯñs falſum. ꝯña pʒ. quia q̃n
mũdꝰ nõ fuit: deꝰ ſciuit ſe ꝓducturũ mun
dũ: ḡ habuit ꝑſciẽtiã de h ꝙ mũdꝰ fuit fu
turꝰ. ⁊ ſic pari rõne hʒ mõ ꝑſciẽtiã de futu
ris. Falſitas ꝯñtiꝫ ꝓbat̃ ꝑ venerabilẽ Anſ.
de caſu diaboli. c. xxj. Breuiter inqt Anſ.
hic rñdeo. Preſciẽtia dei nõ ꝓprie dr̃ ꝑſciẽ
tia. cui eñ oĩa ſemꝑ ꝑſentia; nõ hʒ futuro
rũ ꝑſciẽtiã: ſ; ꝑſentiũ ſciam. igit̃ ſm mẽtẽ
Anſ. oĩa q̃ apud nos ſunt futura vel ꝑteri
Confir-matur ta: ſunt deo ſemꝑ vniformiter pñtia. ḡ ab
eterno mũdꝰ fuit pñs deo. Jtẽ ꝯfirmat̃ ꝑ
Boe. de ꝯſola. li. v. pſa vlti. Oĩa q̃ſi iã ge-
rant̃/in ſuã ſimplici cognitione conſiderat
deꝰ. itaq; ſi preſciẽtiam penſare velis qua
cũcta dignoſcit: nõ eſſe ꝑſciẽtiã quaſi futu
ri/ſ; ſciẽtiã nũꝙ̃ deficiẽtis inſtãtie rectius
eſtimabis. Vñ nõ ꝑuidẽtia ſ; ꝓuidẽtia ꝑo
tius dr̃: ꝙ porro a rebꝰ ĩfimis ꝯſtituta q̃ſi
ab excelſo rerũ cacumine cuncta ꝓſpiciat.
h ille. Vult igit̃ dicere ꝙ dei cognitio de
futuris nõ eſt ꝓprie ꝑſcientia: ſ; cognitio
q̃rũcũq; ſibi pñtiũ. nũꝙ̃ ſibi ſunt aliqua fu
tura aliqua ꝑterita aliqua pñtia ſicut no-
bis: ſ; oĩa ſunt ſibi pñtia in ſua eternitate
igit̃ ab eterno mũdꝰ fuit pñs deo. Jdem
Anſ. de concor. ca. iiij. Quẽadmodum pre
ſens tps cõtinet oẽm locũ: ⁊ que in quoli
bet loco ſunt: ita eterno ꝑſenti ſimul clau-
dit̃ oẽ tps: ⁊ que ſunt in quolibet tpe. ⁊ in
fra. hʒ eñ eternitas ſuũ ſimul: in quo tunc
oĩa q̃ ſimul ſunt loco ⁊ tpe: ⁊ q̃ ſunt in di-
uerſis locis vel tpibus. Vñ dicit infra ꝙ
actio mea craſtina ſemꝑ eſt pñs in eterni- Sextũ
tate. De iſto nota li. j. di. xxxv. c. vj. Sexto princi.
ad principale. ſi deus ab eterno ⁊c. deꝰ ab
eterno ſciuit ſe ꝓducturum ꝑ creationẽ ſe
metipm. ꝯñs eſt impoſſibile: vt manifeſtũ
eſt. ꝯñam ꝓbo. Jſte creature ſunt mũdꝰ: ḡ
mũdus eſt deꝰ. maior pʒ: ꝙ creature ſunt
deꝰ ꝑ Aug. ſup Jo. ſer. j. Et de verbis dñi
ſer. iiij. Quecũq; hic varia q̃ris: ipſe vnus
oĩa tibi erit. ⁊ Jo. j. Qđ factũ eſt in ipſo
vita erat. ⁊ Anſ. mono. xxxv. Quicq̃d factũ
eſt: ſiue viuat ſiue nõ viuat: aut quõcumq;
eſt in ſe: in illo eſt vita ⁊ veritas. Jtẽ creare Septi-
in deo eſt ipſa creatrix eſſentia. Septio mũ pn.
ad ꝑncipale quero an ꝓducit mũdũ cõtin
gẽter an neceſſario: ſi neceſſario: ḡ natura
liter: ḡ ab eťno: q: poſita cã ſufficiẽti ⁊ nõ
ĩpoſſibili ⁊ naturaliter agẽte/neceſſe eſt ef
fectũ poni. ḡ ſic mũdus fuiſſet ab eterno.
ꝯñs falſum. Si cõtingẽter ⁊ libere produ
cit: ḡ ſemꝑ añ inſtãs productiõis mũdi h
fuiſſet ꝯtingẽs: deꝰ producet mũdũ: ḡ ſi fu
iſſet ſcita a deo: fuiſſet ſimul vera ⁊ cõtin-
gẽs ad vtrũlibet. ⁊ ſic ꝑ ꝯñs deꝰ mõ in fu-
turis cõtingẽtibꝰ cuiuſlibet ꝯdictionis ſci
ret alterã partẽ. ꝯñs falſum: videl; ꝙ deꝰ
ſciat aliquã propoſitionẽ de futuro ĩ mate
ria cõtingenti: puta iſtã a erit. Sit a pctm̃
qđ ſortes libere cõmittet cras. tunc arguo
ſic. Deꝰ ſcit a fore. ḡ ab eterno ſciuit a fore
vel incepit ſcire a fore. nõ põt dici ꝙ ince-
pit ſcire a fore: q: poſſet tũc aliq̃d ſcire vel
preſcire in tpe ⁊ ex tpe. ꝯñs falſum: et con
tra mgr̃m. j. ſentẽ. di. xxxix. Si ab eterno
ſciuit a fore. Pono ꝙ a fore fuit heri ſcptũ Rñſio.
in pariete: ḡ hec eſt modo vera ſcriptũ in
pariete fuit verũ. ꝯña pʒ: q: hec eſt vna ve
ra de ꝑteritis: ⁊ ꝑ ꝯñs neceſſaria. ḡ neceſ-
ſe eſt ſortẽ peccare. Ad iſtud argumentum
põt dici ſic: ꝙ hec ꝓpoſitio a erit: eſt vera:
tamen contingenter. ⁊ ideo licet ſit vera:
poteſt tamen nunꝙ̃ fuiſſe vera. ⁊ eodẽ mõ
iſta/deus ſciuit a fore: vera eſt per caſum:
contingenter tamen: q: ſic eſt vera ꝙ põt
nunꝙ̃ fuiſſe vera. ⁊ eodem modo dicit̃ de
iſta: hoc ſcriptum heri fuit verum: demon
ſtrato iſto ſcripto heri a erit, ⁊ hec eſt diſ-

ferētia inter ꝓpoſitionē de futuro ī materia ꝯtingēti ꝛ ei equalentes: ſiue ſint de p̄ſenti ſiue ſint de futuro: ꝛ ꝓpōnes de p̄terito ꝛ de pn̄ti: que nunꝙ̄ equalent talibꝰ: nec tales virtualiter īcludūt: qꝛ ſi aliq̄ ſit ꝓpoſitio vera de pn̄ti vel de p̄terito: neceſſario ſemꝑ erit poſtea verū dicere ꝙ illa fuit vera: ſicut ſi hec fuit vera / modo ſortes ſedet: hec ē neceſſaria / hec fuit vera ſoꝛ. ſedet necꝫ deueniet poſtea falſa: niſi omittatur ſignificatio terminoꝝ. ꝛ eodē mō ē de illis de p̄terito q̄ nullo mō exponi dn̄t ꝑ aliquā de futuro: puta de iſta / ſortes fuit albꝰ. qꝛ ſi hec eſt modo vera: hec ſemper erit poſtea vera: hec fuit vera ſortes fuit albus. ſed in propoſitionibus de pn̄ti ꝛ preterito q̄ equiualent propoſitioni de futuro: vel exponi habent per aliquā de futuro: ſecꝰ eſt. nā iſta propō / a fuit ſcitū a deo: que ē de p̄terito: vel iſta / a eſt ſcitū a deo: q̄ eſt de pn̄ti: ſic eſt vera mō ꝙ tn̄ potuiſſet nūꝙ̄ fuiſſe vera. ꝛ ideo a eſt ſcitū a deo: pōt tn̄ nunꝙ̄ fuiſſe ſcitum a deo. ꝛ eodē mō quārūcūꝗ hec ſit vera ſortes fuit p̄deſtinatus: hec tn̄ eſt ſemꝑ cōtingens / hec fuit vera ſortes eſt p̄deſtinatus. ſi tn̄ hec ſit vera ſortes eſt p̄deſtinatus: ab eterno fuit vera: ꝛ ſua oppoſita falſa: ita ꝙ neutrū ipſoꝝ poteſt ſucceſſiue eē verum poſt reliquū. Sꝫ ꝯ iſtud dictū pōt argui mlt̄ipli̇r. **Replicatur.** Primo ſic. ſit a vnū futuꝝ ꝯtigēs qd̄ deus ſcit foꝛe. Tūc ꝑ te iſta ſtant ſiml̄ a erit: ꝛ ꝓpō iſta a pōt nō euenire eſt ꝯcedenda. Ponat̄ igit̄ in eſſe: ꝛ arguo ſic. a nō eueniet: igit̄ hec nunꝙ̄ fuit vera a eueniet. et hec fuit ante ꝯceſſa a te. igit̄ falſum fuit ꝯceſſū a te nulla obligatiōe tibi facta. **Secūdo.** Preterea. ſit ita ꝙ heri ꝯceſſiſti nulla obligatiōe tibi facta a erit: hodie ꝓpono tibi iſtā a pōt nō euenire. ſi neges: igit̄ a neceſſario eueniet. ſi ꝯcedas: ponat̄ in eē a nō eueniet. tūc arguo ſic. a nō eueniet: igit̄ hec ſemꝑ an̄ fuit vera a nō eueniet. ſi fuit vera ſꝑ ante: igitur hec nunꝙ̄ fuit vera a eueniet: et vltra: igit̄ non fuit vera heri: ꝛ heri fuit cōceſſa a te nulla obligatione tibi facta: igit̄ heri cōceſſiſti falſum nulla obligatione tibi facta: igit̄ heri male rn̄diſti. **Tertio.** Preterea oēs due ꝓpōnes an̄ b inſtans: ſit b inſtās in quo a erit: poſſunt eſſe ſimul vere: aut ſucceſſiue ante b inſtās: ſed iſte propoſitiones ſic ſe hn̄t a erit: a non erit: ꝙ vtraꝗ poteſt eē vera ante b inſtās: qꝛ vtraꝗ eſt ꝯtingens: ſed nō poſſunt eſſe ſimul vere: igitur ſucceſſiue. igit̄ vna pōt eē vera poſt aliā: etiā anteꝙ̄ a ſit: qꝛ poſtꝙ̄ a fuit: conſtat ꝙ hec pōt eē falſa a erit: ꝛ ſua oppoſita vera poſtꝙ̄ fuit falſa. Preterea **Quarto.** ſint a ꝛ b duo ꝯdictoria de futuro: ꝛ ſit a verū in hoc inſtanti: ꝛ b poſſit eē veꝝ cras. Et arguit̄ ſic. a eſt veꝝ in hoc inſtanti: ꝛ b pōt eē verū cras: igit̄ b pōt eē verū poſtꝙ̄ a fuit verū: ꝗ. Item ſic. oē qd̄ nō eſt verū ī hoc **Ad idē.** inſtanti: ꝛ pōt eē verū poſt hoc inſtās: pōt eē verū poſtꝙ̄ fuit falſum: ſed b nō eſt verū in hoc inſtanti: ꝛ poteſt eē verū poſt hoc inſtans: ꝛ vltra. ꝗ pōt eſſe verū poſtꝙ̄ fuit verum. Preterea. ſit aliquid qd̄ nō eſt futurum: ꝛ poteſt eē futurū. ꝛ arguo ſic. a non ē **Quīto.** futurū: ꝛ poteſt eē futurū: ergo a pōt incipere eſſe futurū. ſit igit̄ b inſtans in quo a incipit eē futuꝝ: ergo a eſt futuꝝ: ꝛ immediate ante b nō futurū. ꝛ arguo ſic. a incipit eē futurū: ergo a eſt futurū: ꝛ immediate ante hoc non fuit futurū: igitur immediate ante b hec fuit vera / a non fuit futurū: igit̄ immediate ante b hec etiā fuit vera: a nunꝙ̄ erit futurū. Preterea. Si oīs propoſitio **Sexto.** foret ꝯtingēs ad cuiꝰ veritatē requirit̄ veritas vnius de futuro: ſequit̄ ꝙ oēs tales forēt ꝯtingentes. ſol eſt. ſol mouet̄. deꝰ eſt p̄ia cauſa. ſortes currit. et hō haberet dubitare iſtam: ego ſum. Nam ſequit̄. ſoꝛ. eſt: ergo ſortes erit: qꝛ nō pōt dari vltimū rei ꝑmanētis ī eſſe. ergo ſi ē mō: poſt hoc erit. ſed hec ē ꝯtingēs: ſortes erit: qꝛ deꝰ poteſt facere ꝙ ſit falſa: alioq̄n vellet nollet / ſortes foret futurꝰ poſt hoc inſtās: ꝯn̄s eſt falſum. igit̄ illud ex quo ſequit̄. Octauo ad **Octauū pn̄.** principale: ſi ſic: ergo deus modo ſciret aliqua quecūꝗ futura ꝯtingentia. ꝯſequens falſum: qꝛ tūc deꝰ poſſet reuelare quodcūꝗ futurū cōtingens homini vel angelo: itaꝙ facta tali reuelatiōe reuelatū maneret ꝯtingens. ꝯn̄s falſum. Nā ſi ſic: ſacra ſcriptura poſſet eſſe falſa. nā in ea ꝯtinet̄ ꝙ reſurrectio mortuoꝝ erit. ꝛ ꝙ dies iudicij erit. ſi ꝗ iſta ſunt adhuc contingentia: ergo poſſunt eē falſa. ꝛ ſi vna pars ſcripturaꝝ poſſit eſſe falſa: ꝛ alia: ꝛ ſic tota ſm̄ rōnē Auguſtini ꝯtra Iouinianū. ꝛ ſic aliq̇s pōt meruiſſe in fide falſa: ꝛ fides Abrae q̄ fuit vera / mlt̄is milibꝰ annoꝝ elapſis pōt eē falſa: et beati poſſunt decipi. nā angeli credunt diem iudicij fore futurū: ꝛ ſic ſunt deceptibiles: ꝛ ꝑ conſequens nō beati. Similr̄ in poteſtate mea eſſet decipere angelū meum q̄ cuſtodit me: ꝛ decipere aīam chriſti: qꝛ eſto ꝙ deꝰ re

uelauit aīe chriſti vel angelo meo ꝙ ego
ſim ſaluādus: adhuc hec ē ꝯtingēs: ego ſal
uabor: ꝗ in libertate mea ē facere ꝙ ſit fal-
ſa: ꝗ poſſum facere ꝙ hec ſit vera/aīa chri-
ſti credit falſum. Siſr in ptāte mea eſt face
re ꝙ chriſt⁹ mētit⁹ eſt: q: ſi chriſt⁹ dixit hēc
ꝟgini aſſertiue: iſte ſaluabit: adhuc iſta eſt
ꝯtingēs: ꝗ pōt eē falſa. ꝗ chriſtus pōt aſſe-
ruiſſe falſum: ⁊ tūc fuit decept⁹: vel dixit ꝯ
ꝯſciām. imo ꝓbari pōt ꝙ dixit ꝯ ꝯſciam.
Nam ſi hec ſit falſa/iſte ſaluabitur: ꝗ nūꝗ
vera. ſuppoſito ꝙ nunꝗ ſciuit aliud. ergo
ſciuit ꝙ nunꝗ fuit vera: ⁊ deus dixit hoc:
Sc̄da forma. ergo deus dixit ſcienter falſum. Preterea
ſi ſit aliqͣs qui fuit iuſte dānatus ad mille
annos: ⁊ paſſus ibi maximā penam: poteſt
adhuc fuiſſe iniuſte damnatus. Probatur:
accipio aliquē q̄ fuit de ſecta Saduceorū.
⁊ volo ꝙ ꝓ nullo alio damnatus ſit: niſi q:
credidit falſum. ſ. reſurrectionē non eē fu-
turam. quo poſito arguo ſic. iſte non eſt dā-
natus niſi q: credidit hoc falſum: reſurre-
ctio non erit: ⁊ poſſibile eſt eū nunꝗ credi-
diſſe hoc falſum q: ſequit̄. hoc nūꝗ fuit fal
ſum: ꝗ ipſe non credidit falſum. ⁊ ſic poſſi-
bile eſt ꝙ nunꝗ credidit falſum: ⁊ per ꝯn̄s
Tertia. ꝙ ſine cauſa fuit dānatus. Preterea reue-
let de⁹ ſorti ꝙ plato ſaluabit̄. ⁊ p̄cipiat ſibi
ꝙ velit platonē ſaluari: ⁊ ꝙ conformet vo
luntatē ſuā voluntati diuine. ſimul cū hoc
pono ꝙ ſortes tranſgrediat̄ p̄ceptū: ⁊ inui
deat platoni: ꝓ quo peccato dānet̄ ſortes:
ſit igit̄ ꝙ iſtud fuit factū ante centū annos
⁊ ſit adhuc plato ſupſtes: adhuc ē ꝯtingēs:
plato dānabit̄: ergo poteſt eē vera. Ponat̄
in eē. ⁊ arguit̄ ſic. Plato eſt dānatus: ergo
plato nunꝗ fuit p̄deſtinatus. ⁊ vltra: igit̄
deus nunꝗ voluit eū ſaluari. ⁊ vltra: ergo
ſortes nūꝗ voluit diſſormiter deo: ergo ſor
tes non peccauit. ergo modo poteſt facere
plato ꝙ ſortes ſit iniuſte damnatus: q̄ fuit
ante dānatus ad centū annos: per caſum.
Quarta. Preterea. ſi reuelatū maneat contingēs:
ꝗ in ptāte mea eſt facere ꝙ aliqͣs q̄ vixit an̄
mille annos: ſit ꝓpheta: ⁊ ꝙ nō ſit ꝓpheta.
q: eſto ꝙ aliqͣs ꝓphetauerit me facturū a:
ſequit̄: poſſum facere a: ⁊ omittere: ꝗ poſſu
facere ꝙ dixit ver̄ vel falſum: ſicut mihi pla
cet. ſed ſequit̄: dixit falſum: ꝗ nō ꝓpheta-
uit. ꝑ diffinitionē ꝓphetie: q̄ includit dictū
ꝓphete eē verū. imo ſm̄ iſtā ꝓphetie diffi-
Quĩta. nitio eſt impoſſibilis: ergo ⁊c. Preterea
apl's arguit ſic ad ꝓbandū reſurrectionē.
Si mortui nō reſurgēt: ꝗ nec chriſtus reſur
rexit. j. Cor. xv. Et dicit Augu. de doctrina
chriſtiana. li. ij. c. xxxj. hoc ē circa finē. ꝙ con
nexiones apl'i ſunt bone: ſꝫ habeant ſnīas
falſas. Conſequēs eſt impoſſibile: ꝗ ⁊ an̄s:
q: ſi an̄s ſit contingens: ꝯn̄a nō valet. Uel
opꝫ dicere ꝙ deus poſſet vno mō facere ꝙ
chriſtus nūꝗ reſurrexit a mortuis: ꝯn̄s fal
ſum. Item Micheas ꝓpheta. iij. Reg. xxij
fecit iſtā ꝯn̄am regi Achab. Si reuerſus fu
eris in pace: non eſt locutus in me dn̄s. ſed
ꝯn̄s fuit impoſſibile: igitur an̄s. igitur illō
reuelatū Michee non fuit contingens poſt
Sexta. reuelationē. Preterea. ſicut hec eſt contin
gens nunc/aīa chriſti eſt beata: q: ſequitur
fuit beata: ergo eternaliter fuit futura bea
ta: ⁊ fuit certa ꝙ eternaliter foret beata: ſꝫ
ſequitur/poteſt adnihilari quia creatura ē
ergo poteſt non eternaliter eſſe beata: ergo
poteſt nunꝗ fuiſſe certa de ſua beatitudie:
igitur poteſt nunꝗ fuiſſe beata: ⁊ per ꝯn̄s
nunquā fuit beata. hoc antecedens eſt poſ-
ſibile: anima chriſti poteſt adnihilari: ergo
Septĩa ⁊ vltimū ꝯn̄s. Preterea: deus non poſſet
certificare hoīem de aliquo futuro: nec poſ
ſet homo certitudinaliter credere vel ſpera-
re illud quod deus ꝓmittit niſi deciperet̄.
q: quantūcūqꝫ aſſeruerit ſe aliquid eſſe fa-
cturū: poteſt poſt aſſertionē vel ꝓmiſſionē
facere oppoſitū: q: tale dictū non obſtante
reuelatione vel promiſſione dei manet con
tingens poſt dictū vel promiſſionē ſicut an
te. Sed ꝙ iſtud ſit falſum patet per illā au
ctoritatem. Fidelis eſt deus: ſeipſum nega-
re nō poteſt. ij. Timo. ij. gloſſa. Qui eſt veri
tas: non poteſt negare ſeipſum. qō faceret
ſi dicta ſua nō impleret. Itē Lu. xxiiij. Chri
ſtus dixit diſcipulis ſuis poſt reſurrectionē
ſuā. Hec ſunt que locut⁹ ſum ad vos cū ad-
huc eſſem vobiſcū: qm̄ neceſſe ē impleri oīa
que ſcripta ſunt in lege Moyſi et ꝓphetis
⁊ pſalmis de me. ſi neceſſe eſt ipleri ea: ergo
non contingenter. Preterea ſi ſic angeli Octaua
nō ſunt ꝯfirmati: nec diabol⁹ adiudicatus
pene eterne: q: poſſibile eſt nullam penā eē
eternā: q: poſſibile eſt ꝙ nunꝗ fuit adiudi
catus pene eterne. Similr̄ angelus poſſet
peccare: q: priuari grā: ⁊ relinqͥ in ſolis na-
turalib⁹: ⁊ ſic demereri: ex pari rōne diabo
lus mereri. Et chriſtus poſſet dixiſſe falſum
cū oībus q̄ p̄dicāt ſuadendo gaudiū aliqō
eternū vel penā eternā: ⁊ poſſibile eēt oēs
q̄ crediderūt in eū fuiſſe deceptos: ⁊ totam

fidē eſſe falſam: ꝛ deū fefelliſſe hoīes q̄s do
Nona. cuit. Preterea. Nō minorē certitudinem
dʒ cauſare reuelatio diuina q̄ꝫ prophetia.
ſʒ ꝓphetia cauſat certitudinē veritatis im
mobilē: ḡ diuīa reuelatio. Maior pʒ: qꝛ to
Quid ꝓphia ta certitudo q̄ eſt in ꝓphetia: eſt ꝓpter diui
nā reuelationē. Minor pʒ ꝑ diffinitionē
ꝓphetie ꝛ maior ſilr̄ q̄ ē iſta. Prophetia eſt
diuina iſpiratio rerū euēt⁹ immobilitate de
nūtians. ḡ ſi aliquid eſt ꝓphetatū eē futu-
rū: illud immobiliter erit futurū: ſit p̄ſens:
Decīa. ꝛ vltra neceſſario erit futurū. Preterea. Omne
illud neceſſario eueniet / qḋ ſic ē futurū φ nō
pōt eſſe nō futurꝫ anteq̄ꝫ ſit p̄ſens: ſʒ oē qḋ
de⁹ ꝓponit facere: eſt ſic futurū φ non pōt
eē nō futurū anteq̄ꝫ ſit preſens: ḡ omne tale
neceſſario eſt futurū. Jdeo ſi deus ſe reuelet
aliq̄d facturū: illud poſt reuelationē neceſ-
ſario eueniet. Maior pʒ. minorē ꝓbo per
Anſ. ij. Cur de⁹ hō. c. xvij. vbi dicit φ volū
tas dei vult veritatē eē immutabilē: ꝛ ſi ꝓpo
nit aliq̄d ſe imutabilr̄ facturū: illud nō pōt
nō eē futurū anteq̄ꝫ fiat. Jtē in eodē. c. lo-
quens de fide btē virginis: q̄ credidit filiū
moriturꝫ: dicit φ vera fuit fides ei⁹: ꝛ neceſ-
ſe fuit ita futurꝫ eē ſicut ipa credidit. Tunc
arguit̄ ſic. Oē qḋ eſt a deo reuelatū: neceſſe
eſt fieri poſtq̄ꝫ eſt reuelatū: ergo nihil poſt-
ea manet cōtingens: ḡ iſta ſunt incompoſ-
ſibilia: hoc fore eſt ꝯtingēs: et h̄ fore ē reue
Vnde- cima. latū a deo. Preterea. Si teneor credere φ ꝓ
phetatū vł̄ reuelatū poſſit nō euenire: ḡ nō
teneor credere ꝓphe nec deo: qꝛ ſcio φ q̄ꝫ-
cūq̄ꝫ aſſeruit vel iurauit: φ oppoſitū dicti
ſui pōt eē verū: ḡ nō teneor credere φ dictū
ſuū ſit verū: ḡ Judei nō tenebātur credere
ꝓphetis de Chriſto de Meſſia mittēdo: qꝛ
nō obſtāte quacūq̄ꝫ ꝓphetia Hieremie vł̄
Eſaie de filio incarnādo vł̄ de Meſſia mit-
tēdo: credere debuerūt φ oppoſitū potuit
euenire: ꝛ ꝑ ꝯñs φ ꝓphetia talis non fuit
Duode- cima. certa. Preterea φ de⁹ nō poſſit reuelare cō
tingētia futura: arguit̄ ſic. Sit ſoꝛ. nunc in
charitate: ꝛ reuelet ſibi de⁹ φ cras peccabit
mortalr̄: ḡ ſoꝛ. pōt h̄ licite velle. ꝯñs impoſſi-
bile: ḡ añs. impoſſibilitas pʒ. qꝛ ſeq̄t̄: vult
eē in pctō mortali: ḡ eſt i pctō mortali: ꝛ vl
tra: ḡ peccat mortalr̄. Et ſilr̄ ex eodē ſeq̄t̄ φ
licite vult eē in pctō mortali: ḡ non peccat
mortalr̄ ſic volēdo. ꝯña ꝓbat̄: qꝛ poſito iſto
caſu: ſoꝛ. ſcit deum velle ipm̄ cras peccare
mortalr̄: ḡ pōt ſe ꝯformare diuīe volūtati.
Jtē eodē caſu poſito / ſeq̄t̄ φ cōtradictoria
aliq̄n nō ſint ſil vera: igit̄ caſus ē ipoſſibilis
Añs ꝓbo: qꝛ ſoꝛti eſt reuelatū φ peccabit: ḡ
ſoꝛ. volet peccare. Ex alia parte ſoꝛ. ſcit φ ſi
peccet erit miſer: ḡ nō poteſt velle peccare.
ꝯña pʒ ꝑ Anſ. de caſu dia. c. xxiij. vbi ꝓbat
φ angel⁹ nō potuit p̄ſcire caſum ſuū. Pre Decia- tertia.
terea ſi deus poſſet reuelare ꝓpoſitionē de
futuro: q̄ rōne vnā ꝛ aliā. Ponat̄ igit̄ φ in
rei veritate ſoꝛ. ſit dānād⁹: ḡ pōt hoc de⁹ reue
lare ſoꝛ. Quo facto arguit̄ φ ſoꝛtes deſpa-
bit: qꝛ tenet̄ credere deo: ḡ deus erit auctoꝛ
iſti⁹ deſpatiōis: ꝛ ſic erit auctoꝛ pctī. Pre Decia- quarta
terea reuelet de⁹ Gabrieli φ ſoꝛ. ſꝑ erit in
charitate: ꝛ ſil cū h̄ p̄cipiat Gabrieli φ iu-
uet ſoꝛ. q̄ꝫdiu ē in charitate. iſtis poſitis ad
huc remanet in libera facultate ſoꝛ. peccan
di qꝛ nec reuelatio eū ipediret: nec preceptū
datū Gabrieli manifeſtū eſt. Ponatur ḡ φ
peccat: quo facto q̄ro vtrū Gabriel tenet̄
eū iuuare an nō? Si ſic: cōtra. nō ē in chari
tate: ḡ Gabriel nō tenet̄ eū iuuare. Si non:
ꝯ. Gabriel credit φ ſꝑ erit in charitate ꝑ re
uelationē: ḡ ſꝑ tenet̄ eū iuuare. Preterea Decia- quinta
reuelet de⁹ ſoꝛti exñti in charitate φ finalr̄
dānād⁹ ē: q̄ro tūc vtrū ſoꝛ. pōt iuſte oꝛare ꝓ
ſua ſalute an nō? ḡ ſi ſic pōt iuſte velle oppoſi
tū illi⁹ qḋ ſcit deū velle ꝑ reuelationē. ꝯñs
falſum. ſilr̄ ſi liceret ſibi oꝛare ꝓ ſeipſo caſu
poſito: ſic liceret eccl̄ie oꝛare ꝓ hoīb⁹ de q̄-
bus ipa eēt certa φ dānarent̄. ꝯñs falſum
ꝛ ꝯ Aug. li. xxj. de ciui. dei. c. xxiiij. vbi dicit
Deniq̄ꝫ ſi de aliquib⁹ ita certa eſſet eccleſia
vt q̄ ſint illi. ſ. dānandi etiā non noſſet: qui
licʒ adhuc in hac vita ſint cōſtituti: tñ p̄de
ſtinati ſūt in ignē eternū ire cū diaboloꝝ tā
ꝓ eis nō oꝛaret q̄ꝫ nec ꝓ ipſo. Ex hac aucto
ritate arguit̄ φ reuelatū nō eſt cōtingens
poſt reuelationē. qꝛ ſi ſic: dato φ reuelatū
foret eccl̄ie de ſoꝛ. φ eſt dānād⁹: ꝛ tñ adhuc
hec foret cōtingens: ſoꝛtes dānabit̄: ergo li
ceret ſperare de ſoꝛte ꝛ oꝛare ꝓ eo: ergo ſm̄
mentē Aug. facta tali reuelatione hec foret Rñſio- Replis ca.
ita vera: ſoꝛtes damnabit̄: ſicut hec: diabo-
lus dānabitur. Si dicat̄ φ caſu illo poſito
ſoꝛtes nō pōt iuſte oꝛare ꝓ ſalute ſua. Con
tra. ſoꝛ. eſt viatoꝛ: ḡ tenet̄ ex precepto velle
ſalutē ſuā. Silr̄ ꝑ caſum ſoꝛ. eſt in charitate
etiā poſt reuelationē: ḡ diligit ſe ad btitu-
dinē. Similit̄ nō pōt nō velle btitudinem
ergo pōt licite oꝛare vt habeat eā. Similit̄
facta tali reuelatione tenet̄ diligere proxi-
mū: ergo ſeipſum: alioquin nō ſeruaret oꝛ-
dinē charitatis: ḡ iuſte pōt oꝛare ꝓ ſalute

ſua. Cõſequētia ptȝ: q2 põt iuſte orare pro illo quē tenet naturalr diligere: ⁊ ſilr ex p̄-
Decia ſexta. cepto. ergo ⁊c. Preterea. Si reuelatum a deo eſt cõtingens: ſequit ꝙ hec fuit cõtingens poſt aſſertionem chriſti dictā Petro. Ter me negabis. Petr⁹ negabit chriſtum. Cõſequēs falſum: q2 ſequit: Petr⁹ nõ negabit chriſtū: ℊ chriſt⁹ dixit falſum aſſertiue.
Decia ſeptia. Preterea. Si ſic: tūc poſtꝙ̄ ſudauerat pre timore mortꝭ: hec fuiſſet cõtingēs: chriſtus ſudauit ꝓpt timorē mortꝭ future: ℊ ꝓ tuit eē falſa: ⁊ ſic ſine cā ſudaſſet ⁊ fruſtra timēs vbi nõ erat timor: ⁊ fuiſſet deceptus.
Decia octaua Preterea. Hec eēt oīno cõtingēs: Gabriel vidit ī ꝟbo ꝙ dies iudicij erit. Cõſequētia ptȝ: q2 ſeqtur: dies iudicij non erit: ℊ verbū nunꝗ̄ reuelauit diē iudicij fore: ⁊ vltra: ergo nunꝗ̄ Gabriel h̄ vidit in ꝟbo. Primum añs eſt poſſibile. ℊ vltimum ꝯñs. Falſitas ꝯñtis ptȝ: q2 Gabriel reuelauit h̄ Danieli: ſȝ nõ reuelauit ſibi illud niſi qḋ vidit ī ꝟbo ſȝ hec eſt neceſſaria: Gabriel reuelauit h̄ Danieli: ℊ et iſta: Gabriel vidit hoc in verbo.
Decia nona. Preterea. Si ordinatū manet cõtingens ſeqtur ꝙ in ptāte ſortis eſt facere ꝙ de⁹ p̄deſtinauit eū: ⁊ ſilr ꝙ de⁹ eū reprobauit ab eterno: ⁊ ſic põt ſortes eſſe cā ſue p̄deſtinatiõis q̄ fuit ab eterno. Et ſilr electio dei dependeret totalr a volūtate creata. Cõſequētie patēt: q2 ī ptāte ſortꝭ eſt bñviuere: q2 eſt viator: ℊ põt eē p̄deſtinat⁹: ⁊ hȝ hoc in ſua ptāte. Silr põt male viuere eadem rõne. ℊ
Vigeſima. ⁊c. Preterea. Creet de⁹ vnū angelū in naturalib⁹ pfectū in cognitione cauſarū creatarum: ſȝ nõ ꝯfirmet eū: ⁊ reuelet ei in ꝟbo ꝙ ſortes cõmittet homicidiū pro q̄ puniet in iferno pena certa q̄ ſit a: volo etiā ꝙ de⁹ p̄cipiat illi angelo ꝙ nihil velit niſi qḋ videt deū velle. Et pono ſilr ꝙ pro prima bona volitione cõformi diuine volitioni deus eū cõfirmet: ⁊ ſil' cū hoc ꝙ iſte angel⁹ velit ſorti penā: q2 videt in ꝟbo deū h̄ velle: ⁊ ꝓ hac volitione cõfirmet. Iſto caſu poſito arguit ſic. Iſte angel⁹ voluit penā infligi ſorti pro homicidio: q̄ro tūc vtrū neceſſario hoc eueniet: an põt non euenire? Si neceſſario eueniet: habet ꝓpoſitū: q2 reuelatū non eſt ꝯtingēs poſt reuelationē. Si põt nõ euenire: arguit ſic. Sortes nõ peccabit: ℊ de⁹ nõ voluit ſortē puniri ꝓ pctõ a. ⁊ vltra: ℊ iſte angel⁹ nūꝗ̄ voluit penā a infligi ſorti. Cõſequētia ptȝ: q2 nūꝗ̄ vidit hoc ī ꝟbo: et nullū aliū bonū actū fecit: ℊ iſte angel⁹ eſt ꝯfirmat⁹ ſine q̄cūq3 merito. Añs primū. ſ. iſtud: ſortes peccabit: ē cõtingēs ad vtrūlibet: ℊ vltimū. Cõſequēs eſt poſſibile: ℊ nūc eſt poſſibile ꝙ iſte angel⁹ nūꝗ̄ fuiſſet cõfirmat⁹ ꝓ merito ſuo. Itē arguit ſic. Iſte angel⁹ voluit penā a ſorti infligi: ⁊ de⁹ nunꝗ̄ voluit: ℊ iſte peccauit mortalr: q2 ꝯ̄ p̄ceptū voluit aliud ꝙ̄ vidit deū velle: ⁊ pro eodē actu fuit cõfirmat⁹: ℊ fuit cõfirmat⁹ ꝓpter pctm̄ mortale. Primū añs eſt poſſibile: q2 vna ps eſt neceſſaria. ſ. iſta: iſte angel⁹ voluit penā a infligi ſorti. ⁊ alia ps eſt ꝯtingēs. ſ. iſta: de⁹ nūꝗ̄ h̄ voluit. ⁊ ptes ſunt cõpoſſibiles: q2 nihil repugnās neceſſario eſt cõtingēs: igit totū añs eſt poſſibile: igit hec eſt poſſibilis: iſte angel⁹ meruit cõfirmari q2 peccauit mortalr: qḋ eſt incõueniēs. Item p̄cipiat de⁹ ſorti exñti in charitate ꝙ nihil velit niſi qḋ appet ſibi rõnabile: nā hoc p̄ceptū videt ſatis iuſtū. Pono ℊ ꝙ de⁹ reuelet ſibi reuelatiõe clara vnū effectū cõtingēter futurū: q̄ ſit a fore: ⁊ credat ille p rõnē ꝓpriā ꝙ a nõ eſt effect⁹ futur⁹: reuelatiõe facta pono ꝙ vult a fore: ſicut videt ex reuelatione: ⁊ duret ſua volitio p horā. Iſto caſu poſito q̄ totus eſt poſſibilis: ſit a fore adhuc cõtingēs. Probat ꝙ hec ſit cõtingens ſortes ſil' fuit in grā ⁊ in pctõ mortali. cõſequens falſum. cõſequētia probat ſic. Sortes in principio hore: ⁊ p totā horā fuit in charitate: ptȝ p caſum: ℊ hec eſt oīno neceſſaria: ſortes p hāc horā fuit mõ ī charitate ⁊ hec eſt ꝯtigēs: ſortes ī hac hora peccauit mortalr: ℊ hec copulatiua eſt ꝯtingēs: ſortes fuit in charitate: ⁊ peccauit mortaliter. Qȝ autē hec ſit cõtingēs: ī fine hore ſortes peccauit: ꝓbo: q2 in fine hore hec eſt cõtingens: a nõ erit. Et ſequit: ℊ ꝟbū nūꝗ̄ rep̄ſentauit a fore. ⁊ vltra: ℊ ſortes nunꝗ̄ vidit in ꝟbo a fore: ℊ voluit a fore ſine q̄cūq3 rõne: imo ꝯ̄ rõnē: q2 extimatiõe ꝓpa ſortes credit a nõ fore: ℊ nihil fuit ſibi reuelatum in ꝟbo de a fore: ⁊ ipſe voluit a fore: ℊ voluit a fore ſine ratione: ⁊ ſic cõtra p̄ceptū ſibi factū: igitur in tota hora peccauit mortaliter. Primū añs eſt cõtingens: vicȝ a nõ erit: ergo vltimū cõſequēs: ℊ hec eſt in fine hore date cõtingens: ſortes ſil' fuit in charitate ⁊ in pctõ mortali: qḋ eſt impoſſibile.
Preterea. Si reuelatū maneret cõtingēs ſequitur ꝙ deus poſſet facere preteritū nõ eſſe preteritū. Conſequens eſt falſum ⁊ contra Ariſt. vj. Ethi. c. ij. vbi di. Nõ ꝯſiliamur Vigeſima prima.

de facto:ſ; de futuro ⁊ cõtingẽti: factũ aũt
nõ contingit nõ fieri: ꝓpter q̇ꝺ recte dixit
Agathon. Solo em̃ ipo priuat̃ deꝰ ingeni
ta facere q̃ vtiq; ſũt facta. Cõſequẽtia p;:
q: ſi deꝰ reuelauit Petro ꝙ dies iudicij erit
iõ veritas huiꝰ fuit qñ Petrꝰ fuit: ğ v̇itas
huiꝰ iã eſt p̃terita: ſ; deus põt facere mõ ꝙ
dies iudicij nõ erit: ğ põt facere ꝙ nũq̃ fu
it hec vera. ⁊ vltra: ğ nũq̃ fuit veritas hu
ius in Petro: igit̃ deꝰ põt facere ꝙ p̃teritũ
nõ ſit preteritũ. Et ſic eſt concedẽdũ ꝙ aliq̃
res heri fuit: ⁊ tñ hodie nunq̃ poteſt fuiſſe
q: v̇itas huiꝰ dies iudicij erit: fuit heri: et
Nonũ punc. tñ põt nunq̃ fuiſſe. Nono ad principale
ſic: ꝙ deꝰ ab eterno ſciuit oĩa futura talia q̃
ſunt vera contingẽter: aut ſciuit ea neceſſa
rio vel contingẽter. Si neceſſario: ğ poſito
ꝙ deꝰ noluiſſet aliq̃d creaſſe: adhuc ſciuiſ-
ſet iſtud: ãtichriſtꝰ erit: deꝰ ꝓducet mũdũ. cõ
ſequẽs falſũ. Si ꝯtingẽter: tũc fuiſſet poſ-
ſibile ꝙ deꝰ non ſciuiſſet iſta: ponat̃ in eſſe
⁊ ſequet̃ ꝙ deꝰ non potuit creare mundũ:
nec producere muſcã: nec aliq̃d tale. Conſe-
quẽtia p;. q: nihil poſſet ꝓduxiſſe nõ ſciẽ
ter: ğ ſi poſſibile fuit eũ nihil taliter non ſci
re: poſſibile fuit eũ nihil oĩno poſſe ꝓduce-
re: igit̃ poſſibile fuit eũ non eẽ oĩpotentem
Itẽ ſic. Aut deꝰ mõ ſcit antichriſtũ fore ne
ceſſario: vel libere ⁊ ꝯtingẽter. Si neceſſario
igit̃ ĩpoſſibile eſt ꝙ antichriſtus non ſit: ꝙ
deꝰ non poteſt nolle ãtichriſtũ fore. Et dato
ꝙ nollet: adhuc eẽt futurus: q: neceſſario ſcit
Rñſio eũ eẽ futurũ. Si dicat̃ ꝙ deꝰ libere mõ ſcit
Repli. ãtichriſtũ fore: igit̃ põt h̃ neſcire qñ placz ſi-
bi. Ponat̃ in eẽ: ⁊ nihil accidit ĩpoſſibile: de
us non ſcit ãtichriſtũ fore: ğ non põt creare
ãtichriſtũ: q: nihil põt creare niſi ſciẽter. Si
militer deꝰ non poteſt tũc velle antichriſtũ
fore: q: non appꝛ̃hẽdit ãtichriſtũ fore. Et po
teſt totũ argumentũ fieri de appꝛ̃hẽſione vł
de cognitione. Preterea. Si deꝰ eſt: mõ ẽ
ſciẽtia iſtiꝰ/ antichriſtꝰ erit: ⁊ põt non eẽ ſci
entia huiꝰ. Ponat̃ in eẽ. tũc arguit̃ ſic. Deꝰ
fuit ſcientia iſtiꝰ: ⁊ modo non eſt ſcĩa iſtiꝰ:
ergo aliq̃ mutatio facta eſt in deo vł in crea
tura. Non in creatura: planũ eſt: q: ãtichri
ſtus nondũ eſt. nec mutatio in aliqua crea
tura faceret aliq̃d ad ꝓpoſitũ. igr̃ deꝰ põt
facere ꝓpoſitionẽ verã poſtq̃ non fuit ve-
ra ſine ꝓductione noue rei vel deſtructione
antique ⁊ ſine mutatione. Nec valet ſi dica
tur ꝙ lapſus tẽporis ſufficit ad hoc ꝙ an-
tichriſtus ſit futurus vel non futurus: p;.

Decimo ad p̃ncipale ſic. Oẽ neceſſario fu Deci-
turũ erit: ergo nihil contingẽter erit. Añs mũ p̃n
ꝓbo. nã antichriſtus neceſſario erit: ⁊ pari
rõne oẽ aliud ſiue quodlibet aliud. Añs ꝓ
batur. Sit a inſtãs in quo antichriſtꝰ erit:
⁊ arguo ſic. In a ita erit ꝙ ãtichriſtꝰ neceſſa-
rio erit: ergo in a antichriſtꝰ neceſſario erit.
Conſequẽtia videt̃ bona. Añs ꝓbo: q: in a
inſtanti hec erit vera: antichriſtꝰ neceſſario
erit: q: cũ ſit primo in a: ⁊ nõ ſolũ manet ꝑ
inſtans: ğ erit neceſſario poſt illud inſtans:
ergo in a erit hec vera: antichriſtꝰ neceſſa-
rio erit in a: ergo ⁊c. Preterea. Si anti-
chriſtus cõtingẽter erit in a: tũc arguit̃ ſic.
In a antichriſtꝰ erit neceſſario: ⁊ antichri-
ſtus cõtingẽter erit in a: ergo cõtingenter
erit qñ neceſſario erit. Probo illã maiorẽ: vi-
delicet in a antichriſtꝰ neceſſario erit: q: in a
erit hec vera: antichriſtꝰ neceſſario erit. ⁊ nõ
ſignificabit aliud niſi antichriſtũ neceſſario fu
turũ eẽ: ergo in a antichriſtus neceſſario erit. B
Ad oppoſitũ: deꝰ volũtarie ⁊ libere ꝓdu- Ad oppoſitũ.
xit mundũ: ergo anteq̃ ꝓduxit voluit pro-
ducere mũdũ. ⁊ ſciuit ꝙ nihil ĩpediret ſuã
volitionẽ: q: eſt oĩpotẽs: ergo ſciuit ꝙ mũ-
dus ꝓduceret̃ a ſe: ſ; hoc nunq̃ incepit ſci
re: ğ ab eterno ſciuit ſe ꝓducturũ mundũ.
Ad queſtionẽ dico ꝙ ſic: ſed pro diuerſis Rñſio ad queſtionẽ. deciſio qõnis.
materijs q̃ tacte ſunt in arguẽdo/ faciẽda
ſunt decẽ ꝑ ordinẽ. Primo volo inq̇rere an
res habuerit eẽ ab eterno diſtinctũ a deo.
Secũdo an res create habeãt vł habuerũt
aliq̇ꝺ eẽ ĩ deo. Tertio an re nõ exiſtẽte ſint
tales ꝓpõnes cõcedẽde: roſa intelligit̃: ro-
ſa concipit̃ ⁊ hmõi. Quarto an veritas ꝓ-
poſitionis ſit alia res a ꝓpõne. Et hec q̃tu
or tangunt̃ in primo ⁊ q̃nto ⁊ ſexto p̃ncipa
li. Quinto inq̇ret̃ an deꝰ potuerit ꝓduxiſſe
mundũ ab eterno. Sexto an potuerit pro-
ducere mundũ meliorẽ q̃ fecit. Septio an
in ꝓpõnibꝰ de futuro ſit veritas determi-
nata. Octaua an deꝰ poſſit reuelãdo cau-
ſare in creatura notitiã futurorũ cõtingen
tiũ. Nono an reuelatũ a deo poſt reuelatio C
nem maneat contingẽs. Decimo reſtat ſol Articulus primus.
uere formas argumẽtorũ. Circa primum
articulũ dico plane ꝙ res alie a deo nullũ
eẽ habuerũt ab eterno diſtinctũ a deo: neq;
eẽ quidditatiuũ: neq; eẽ potẽtiale: neq; eẽ
repreſentatiuũ: ſm̃ q̇ꝺ diuerſi antiq̇ꝰ opi-
nati ſunt. Et hoc ꝓbat̃ breuiter: q: ſi ſic: q̃-
libet res fuiſſet ab eterno: q: oẽ q̇ꝺ habuit
eẽ reale ab eterno: fuit vera res ab eterno:

ꝙ ſi ſortes habuiſſet eẽ reale ab eterno: ſor-
tes fuiſſet vera res: ſʒ nulla res alia a ſorte
ꝙ ſortes fuiſſet ſortes ab eterno: ⁊ ſic nūꝙ
creatꝰ a deo: nec genitꝰ ab hoie. Et eodem
modo cōtingit arguere ꝙ totꝰ mūdus fu-
iſſet ab eterno: ⁊ ꝙ antichriſtꝰ vere eſt mō
⁊ nihil foret futurū. Uñ de iſtis q̄ videtur
D absurda: nō plus ad pſens. Circa ſcōm
Articu- articulū videlicet vtrum res create habue-
lus ſe- runt aliqͦd eẽ in deo ab eterno. Dico ꝙ pro-
cūdus. prie loquēdo nihil eſt in alio niſi locatū in
loco: vel pars ĩ toto: vel forma in ſubiecto
ſed creature nullo iſtorū modorū fuerūt in
deo ab eterno: ⁊ idō ꝓprie nō ſunt ĩ deo. Di-
cūt tñ ſcti creaturas eẽ in deo ĩproprie: q̄a
cognoſcit eas ⁊ pōt ꝓducere: ſicut ſeruꝰ po-
teſt eẽ in dño: q2 pōt eum monere. vel ſicut
opꝰ fuit in artifice: q2 ſciuit id facere. Et de
iſtis ſatis ſufficiēter dicit Mag. ſentē. li. j.
di. xxxv. c. v. Oīa dicunt eẽ in deo ⁊c. Et in
fine ſubdit dicēs. Ex hoc ſenſu igit oīa dicū-
tur eẽ in deo: ⁊ oẽ qͦd factū eſt dicit vita eẽ
in ipſo: non ideo q2 creatura ſit creator: vel
q2 iſta tēporalia eẽntialiter ſint in deo: ſed
q2 in eius ſciētia ſemꝑ ſunt q̄ vita eſt: hec il-
le. Nec de hoc articulo eſt maior difficultas
Uñ planiꝰ hoc docet Magr̄ in fine di. iſtiꝰ
ita dicēs. Ecce hic plane aperit Augu. ex q̄
intelligētia ↄ̄cipiēda ſunt hmōi v̄ba. Oīa
deo preſentia ſunt: in deo ſunt oīa: vel cū
deo: vel apud deū: vel in eo vita: q2 ineffa-
E bilis oīm cognitio eſt in eo. hec ille. Cir-
Articu- ca tertiū articulū reſtat videre an roſa non
lus ter- exiſtente hec ſit ↄ̄cedēda: roſa ↄ̄cipit: ro-
tius. ſa intelligitur. Et eſt hic vnꝰ modus dicēdi
Opio ꝙ ſic: q2 tales termini: concipi: intelligi: co-
gnoſci: ⁊ eis equalentes pñt verificari tam
de terminis ſupponētibus pro nihilo ſicut
pro re. Pōt eñ homo intelligere eſſe illud
qͦd nihil eſt ſm iſtos. ↄ̄cedunt eñ ꝙ illud
qͦd nihil eſt/eſt intelligibile ⁊ cognoſcibile
immo illud cui repñtat eẽ pōt intelligi: ⁊ a
nobis imaginādo cognoſci. Uñ intellectus
format ꝓpoſitiones de nō entibꝰ; ⁊ habet
de eis conceptꝰ tā cōplexos ꝙ incōplexos.
Et dr̄ pdicatū ineſſe ſubiecto nec pro ſe nec
pro alio exiſtēte: ſed pro illo qͦd nihil eſt: ac
ſi eēt illud. Iſtud cōfirmat per Anſel. de ca-
ſu diaboli. c. xj. Multa eñ inqt dicunt ſm
formā loquēdi: q̄ nō ſunt aliqd ſm rē. Sic
ut eñ dicimꝰ de aliquo ꝙ hʒ viſum: ⁊ vi-
ſus eſt in eo: ita dicimꝰ ꝙ habet cecitatem
⁊ cecitas eſt in eo: cū hec nō ſit aliqd: ⁊ hāc
habere nō ſit habere: q2 cecitas nō magis
eſt in oculo vbi dʒ eẽ viſus: ꝙ nō viſus vel
abſentia viſus in lapide vbi viſus non de-
bet eẽ. Et infra. Multa quoqʒ ſilr̄ dicunt
aliqd ſm formā loquēdi q̄ nō ſunt aliqd:
qm̄ ſic loqmur de illis ſicut de rebꝰ exiſten-
tibꝰ. Et illo mō malū ſignificat aliqd: et ꝙ
ſilr̄ eſt aliqd nō ſm rem: ſed ſm formā lo-
quendi. Et infra. Et tñ negamꝰ aliqd oīno
eẽ qͦd dicit aliqd: dicimꝰ hoc qͦd dicit nihil
eſt: nā ⁊ hoc ⁊ quoddā proprie non dicunt
niſi de eo qͦd eſt aliqd. ſʒ cū ita dr̄ ſicut mō
dixi: nō dr̄ eo ꝙ ſit aliqd: ſʒ q2 aliqd dicit.
hec ille. Iſtud cōfirmat ꝑ rōnes multipli- Proba-
citer. Primo ſic Quilibet experit ꝙ pōt co- tur opi-
gitare ⁊ recordari hoīs mortui: alr̄ nō poſ- nio.
ſet hō dolere de morte pr̄is ſui: nec orare ꝑ Primo
aīa pr̄is ſui. Itē ſi non poſſet hoc: ꝙ neqʒ Scdo.
cōteri ⁊ cōfiteri de pctis ſuis. Itē nō poſ-
ſemus ꝓuidere de futuris: q2 nec cogitare Tertio
de eis. Itē hō timet mortē naturalr̄: er- Quar-
go cogitat de morte. Silr̄ ſpes ⁊ deſideriū to.
ſunt tm̄ futurorꝫ: ergo futura ſperant ⁊ in-
telligunt. Itē oẽ libere operās pmeditat Quito
opꝰ ſuū: ⁊ edificator pimaginat domū: et
pictor ſtatuā; alioqn nunꝙ ꝓduceret. Itē Sexto
oẽ operās ꝑ intellectū ⁊ ꝓpter finē intelli-
git finē quē intēdit ꝓſeq ꝑ opationē: igit
finis qn̄ nō eſt/intēdit: ⁊ ꝑ ↄ̄ns intelligit.
Et nō pōt dici ꝙ finis ſit in aīa: quia ſic eſt
agens motū. xij. metaphi. Finis preintelli-
gitur ſm eſſe extra aīam: ⁊ ſm illud ꝓtūc
nō eſt: igit ⁊c. Preterea Aug. xj. de ciui. c. Septi-
x. Deꝰ nō aliqd neſciēs fecit. qͦd nec de qli- mo.
bet hoie artifice recte dici pōt. Porro ſi ſci-
ens fecit oīa: ea vtiqʒ fecit q̄ nouerat. Ex q̄
inquit Aug. Occurrit aīo quiddā mirū: ſed
tamē verū: ꝙ iſte mūdus nobis notus eſſe
nō poſſet niſi eſſet: deo aūt niſi notus eſſet
eſſe nō poſſet. Itē. xv. de trini. c. xiij. Uni- Octa-
uerſas creaturas ſuas ⁊ ſpiritales ⁊ corpa- uo.
les nō q2 ſunt ideo nouit: ſed ideo ſunt q2
nouit. Nō eñ neſciuit q̄ fuerat creaturꝰ: q2
ergo ſciuit: creauit: nō q2 creauit/ſciuit: nec
alr̄ ſciuit creata ꝙ creanda. Preterea. Da- Nono.
to ꝙ vidiſſes ſortē interficere pla. ⁊ poſtea
deꝰ vtrūqʒ adnihilaſſet: certū eſt ꝙ poſſes
recordari ⁊ teſtificari de facto. vñ dicere op-
poſitū eſt negare ſenſum. Preterea multa
credimꝰ de chriſto: ſicut eiꝰ natiuitatē: mortē
reſurrectionē: d. ē iudiciū: antichriſtū ſeduce-
re gēte. Preterea. ſi credis Iudeos interfeciſ- Decio.
ſe chriſtū: ꝙ ↄ̄cipis qd ſignificat ꝑ terminos: ꝙ

Undecimo. intelligis iudeos ⁊ mortē. Preterea dato ꝙ nihil poſſet itelligi niſi ens: ſeq̄ren̄t due ↄ̄cloneſ ↄ̄ principia Ariſto. Pr̄ia ꝙ h̄ ↄ̄ña erit bona: ceſar eſt in opiniōe: ꝑ ceſar ē. ↄ̄ña pꝫ q: ſequet̄: ceſar ē i opiniōe: ꝑ ceſar ē intellect⁹: falſitas ↄ̄ñtis pꝫ. ij. peri hermenias ca. ij. Et v̄bo vnū de pl̄·b⁹ ⁊c. vbi etiā negat hāc. Homer⁹ ē aliq̄d vt poeta: ꝑ Home. eſt. Scd̄a ↄ̄clo ↄ̄ p̄ncipia Ariſt. ē ꝙ hec nō ē acceptabilis: b ↄ̄tingit eē a. ſm̄ has duas acceptiones: qd̄ ē ↄ̄tingit eē a. ⁊ qd̄ ↄ̄tingit eē b: ↄ̄tingit eē a. Nā hec ſcd̄a acceptio non foret itelligibil̄ niſi aliq̄d poſſꝫ itelligi qd̄ nō

Duodecimo. eſt: ſꝫ ↄ̄tingit eē. Preterea Ariſt. deter. de ifinito ⁊ vacuo: ꝑ ifinitū fuit intellectū ab Ariſt. ⁊ vacuū: ꝑ ↄ̄tingit itelligere qd̄ ipoſſibile ē eē. E cōtrario eſt opinio alioꝝ tal̄ ꝙ poſita itellectiōe roſe i mēte ſortis ⁊ ↄ̄ſeruata poſt adnihilationē ⁊ corruptionē roſe: ita ꝙ ſor. nihil aliud itelligit. Dicūt igitur ꝙ hec ꝓpō eſt negāda: aliq̄d itelligit̄ a ſor. ⁊ hec ſil̄r roſa itelligit̄ a ſor. ⁊ eadē rōne h̄ eſt mō negāda. antichriſt⁹ itelligit̄ a deo. ⁊ ꝙ an̄ creationē mūdi hec fuiſſet falſa ſi fuiſſet. de⁹ itelligit mūdū: ⁊ h̄ ſil̄r aliq̄ creatura itelligit̄ a deo. Pro hac opinione pōt arguī ſic: poſito caſu pore de ſorte ⁊ de intellectione roſe arguit̄ ſic. oīs vl̄is ē vera cuius q̄libꝫ ſingularis ē v̄a: ſꝫ hui⁹ vl̄is nihil itelligit̄ a ſor. iſto caſu poſito q̄libꝫ ſingularis ē v̄a: ꝑ ⁊c. Mino: pꝫ iductiue: ſil̄r ſua ↄ̄dictoria ē falſa aliq̄d itelligit̄ a ſor. qꝛ hec eſt vna p̄ticularis cui⁹ nulla ſinglaris ē v̄a. ꝑ ipa falſa. Preterea i iſta ꝓpōne. roſa itelligit̄ a ſorte: vel iſta antichriſt⁹ intelligit̄ a deo: querit̄ an ſubiectū ſupponat ꝑ aliq̄ an pro nullo: ſi ꝑ aliq̄: ꝑ roſa ē aliq̄a ↄ̄ caſum: ſi ꝑ nullo: ꝑ nihil intelligit̄ a ſorte. Preterea oē qd̄ ē aliq̄d: vel ē de⁹ vel creatura: ſꝫ intellectū a ſorte ē aliq̄d: ꝑ ē de⁹ vel creatura. Preterea: ſit pr̄ tu⁹ mortu⁹ in rei v̄itate: ⁊ habeas intellectionē pr̄is tui ſi eēt ⁊ nullā aliā. ⁊ arguit̄ ſic. aut aliq̄d eſt intellectū a te: vel nihil. ſi aliq̄d ⁊ nō niſi pr̄ tu⁹: ꝑ pr̄ tuus eſt aliq̄d. ſi nihil eſt intellectū a te: ꝟ̄ ꝓpoſitū: ꝙ tu itelligis ⁊ nihil itelligis. Preterea. oē intellectū a deo ē aliq̄d intellectū a deo: antichriſt⁹ ē itellect⁹ a deo: ergo ē aliq̄d intellectū a deo. ⁊ vltra: ꝑ eſt aliq̄d. Preterea ſi ſic ſeq̄ret̄ ꝙ tales forēt ↄ̄cedēde. chimera ē chimera. antichriſt⁹ ē āticħriſt⁹. ⁊ ſil̄es. ↄ̄ñs falſum. nā arguit̄ ſic. aliq̄d itellectū eſt antichriſt⁹: ſꝫ nullū intellectū aliq̄d ab antichriſto eſt antichriſt⁹. ⁊ vltra. ꝑ illd̄ qd̄ ē antichriſt⁹ ē antichriſt⁹. Ultra ↄ̄ña pꝫ. qꝛ i iſta ꝓpōne antichriſt⁹ ē antichriſt⁹: ſubm̄ ſupponit reſpectu v̄bi de p̄nti: ⁊ nihil ponit̄ ibi āpliatiuū. ꝑ ↄ̄uertit̄ cū iſta. aliq̄d qd̄ ē antichriſt⁹ ē āticħriſt⁹. Preterea ſi h̄ ſit v̄a aliq̄d

Septimo. ē itellectū a ſorte: illo caſu poſito cū h̄ ꝓpō ſit affirmatiua: ꝑ res ſignificata ꝑ p̄dicatū ē res ſignificata ꝑ ſubm̄: ⁊ h̄ ſi ē ꝓpō mere de in eſſe ⁊ de p̄nti. Pari rōne ſi de⁹ ↄ̄ſeruaret viſionē ⁊ actū tact⁹ i organis illoꝝ ſenſuū deſtruēdo oppoſitū: eſſet ↄ̄cedēdū ꝙ a ē viſum ⁊ tactū. ⁊ ſic pr̄e ſor. adnihilato h̄ foret poſſibil̄ ſor. tāgit pr̄em ſuū. ⁊ vltra. ꝑ pr̄ ſor. tāgit̄ a ſorte. qd̄ ē abſurdū. Preterea

Octauo. iſte mod⁹ dicēdi ↄ̄firmat̄ ex dictis bti Au. xj. cōfeſ. circa mediū: vbi inq̄rit quō futura ⁊ p̄terita cognoſcunt̄: ⁊ inter alia dicit ſic. Cū ꝙ p̄terita cū v̄a narrant̄ ex mēoria ꝓferunt̄ nō res ipe q̄ p̄terierūt ſꝫ v̄ba cōcepta ex imaginib⁹ earū q̄ in aīo velut veſtigia ꝑ ſenſus p̄tereūdo fixert. Pueritia q̄ppe mea q̄ iā nō eſt in tp̄e p̄terito ē: qꝛ iam nō ē: imaginē v̄o ei⁹ cū eā recolo ⁊ narro in p̄nti tp̄e itueor: qꝛ ē adhuc in mēoria mea. Et infra magis ad ꝓpoſitū. Quoq̄mō ſe hꝫ arcana p̄ntia futuroꝝ videri niſi qd̄ eſt nō pōt. qd̄ aūt iā ē: nō futuꝝ ſed p̄ns eſt. h̄ ille. Ecce ꝙ plane dīc ꝙ nihil videri pōt. ⁊ vocat videri ideſt cognoſci: cōſtat qꝛ ſil̄r nihil foret ad ꝓpoſitū ſuū. Nullus eī dubitat ꝙ nō poſſum⁹ videre oc̄lo corꝑali futura. Uñ ↄ̄ñr ſubdit. cū igr̄ videri dñr futura: nō ipa q̄ nōdū ſūt. i. q̄ futura ſūt: ſꝫ eoꝝ ſigna forſitā vident̄ q̄ iā ſūt: iō nō futura ſꝫ p̄ntia ſunt iā vidētib⁹ ex q̄b⁹ futura p̄dicant̄ aīo ſiā cōcepta. Et īfra cōcludit ſic. Nec ꝓp̄e dr̄. Tp̄a ſūt tria: p̄teritū p̄ns ⁊ futuꝝ. Sed fortaſſe ꝓp̄e diceret̄. Tp̄a ſūt tria: p̄ns de p̄teritis: p̄ns de p̄ntibus: p̄ns de futuris. Sūt eñ h̄ i aīa tria q̄dā: ⁊ alibi ea nō video. P̄ns de p̄teritis mēoria: p̄ns de p̄ntib⁹ cōtuit⁹: p̄ns de futuris expectatio. Si hec permittimur dicere: tria tp̄a video fateorq̧ tria ſunt. Dicat̄ etiā tp̄a ſūt tria: p̄teritū p̄ns ⁊ futurū: ſicut abutitur cōſuetudo. Dicat̄. Ecce nō curo nec reſiſto nec rep̄hendo: dū tñ intelligatur qd̄ dr̄. Neq̧ illud qd̄ futurū eſt eē iā: neq̧ id qd̄ p̄teriit iā ē. Et ſubdit ſtatim. Pauca eī ſūt q̄ ꝓprie loq̄mur: pl̄a aūt q̄ nō ꝓp̄e ſꝫ coḡſcit̄ q̄d velim⁹. h̄ ille. Ex hac aūt auctoritate pꝫ ꝙ Au. vult dicere ꝙ ꝓp̄e loquēdo nihil cognoſcit̄ niſi illud qd̄ eſt. vnde ſi dī

catur ꝙ ceſar vel antichriſt⁹ cognoſcit: hoc
id ē qꝛ ſpēs q̄ foret hui⁹ vel illi⁹ ſi eēt: ē q̄
Nono. iā cognoſcit. Preterea ſi iſti termini cōcipi
cognoſci ⁊ intelligi forēt ampliatiui: vt qñ po
nunt in p̄dicato: facerēt ſubiectū ſtare pro
nō entib⁹: ⁊ p iis q̄ eē p̄nt ⁊ iis que eē non
p̄nt: ſicut dicit hec opi. tales ꝓpōnes forēt
ꝯcedēde: hoc cognitū ē cognitū a te demō-
ſtrata aliq̄ re de q̄ nullam hꝫ cognitionē: qꝛ
ſubiectū pōt ſupponere reſpectu talis p̄di-
cati p eo qđ nō ē cognitū. ⁊ ſic foret hec ꝯce
dēda: qđ nō ē cognitū ē cognitū a te. Quā-
tū aūt ad iſtos varios modos loq̄ndi magꝫ
ē difficultas v̄balis q̄ꝫ realis. vñ tales ꝓpō
nes antichriſt⁹ itelligit: ceſar cognoſcit: ro
ſa itelligit ⁊ hmōi ſunt diſtinguēde penes
ampliationē: eo ꝙ p̄nt accipi ꝓpe ⁊ p ſeipis
ad v̄tutē vocabuloꝝ: ⁊ ſic ſunt falſe. Nā ꝓ-
prie iſta antichriſt⁹ itelligit: ꝯuertit cū iſta:
antichriſt⁹ ē itellect⁹: q̄ ꝓpō ē falſa: cū ſub
iectū ſupponit reſpectu v̄bi de p̄nti: qđ nul
lo mō ampliat. Alio mō p̄nt tales ꝓpōnes ac
cipi p aliis iterdū p veris ſm volūtatē vtē
tiū: vt iſta ꝓpō antichriſt⁹ itelligit: accipit
p iſta itellectio q̄dā ē q̄ antichriſt⁹ ſi foret:
foret itellect⁹: vel ꝯcept⁹ q̄dā q̄ foret conce-
pt⁹ antichriſti: ſi eēt. Eodē mō iſta: ſpēs an-
tichriſti ē: accipit p illa: ſpēs q̄dā ē q̄ foret
ſpēs antichriſti: ſi antichriſt⁹ eēt: ⁊ hmōi.
nec ē phicū nec logice dictū: ſꝫ ſolū ad placi
tū: ꝙ .ſ. tales ampliant / itellectū / cognitū / cō
ceptū / ⁊ hmōi. Et iō ꝓpe loquēdo vr̄ ꝙ ta
les ſunt negāde. roſa itelligitur: nulla roſa
exñte: antichriſt⁹ itelligit a deo: aīa p̄ris mei
itelligit a me. Nā illa ē manifeſte falſa ꝓpt
aliā cām q̄ iplicat. ſ. ꝙ p̄r me⁹ hr̄et aīam: ꝯ
cedūt tñ iprope p aliis ꝓpōnib⁹. antichri
ſtus itelligit a deo: ꝯcedit p iſta: ī deo ē q̄-
dā itellectio q̄ antichriſt⁹ foret ſi antichriſt⁹
Rñſio eēt: ⁊ ſic de ꝯſimilib⁹. Ad p̄mū argumētū
ad arg. alteri⁹ vie de auctē Anſ. Anſelm⁹ ibidē di
cit ꝙ iſta ꝓnoīa hic ⁊ quidā: nō dicunt niſi
de eo qđ ē. Silr̄ Anſel. dicit ibidē ꝙ qñ loq̄
mur de nō entib⁹: ꝙ de reb⁹ ꝓpe loq̄mur.
Unde auctoritas nihil facit p eis: ſicut cū
dicimus / cecitas eſt in oculo. qꝛ hec proprie
accepta eſt falſa: ſignificat enim ꝙ cecitas
Ad p̄i- ſit aliq̄d exñs in oculo. Ad p̄mā rōnem cū
mā rō- d̄r: quilibet experitur ꝙ pōt recordari hoīs
nē alte- mortui. Dico ꝙ hec ꝓpō / recordor hominis
ri⁹ opi. mortui: eſt falſa: qꝛ ponit oppoſitū in adie-
cto in p̄dicato. hec tñ recordor ceſaris: ꝯce-
ditur vulgariter pro illis: habeo notitiam
ꝙ fuit ceſar: ⁊ ceſar fuit ⁊ non eſt. Et certe
ſm Aug. cognitū a me eſt imago ceſaris: ⁊
ideo quia habeo imaginationem que fuit
cauſata a ceſare quādo ceſar fuit: ⁊ ita vtor
ceſare non exñte. ideo cōcedo ꝙ recordor ce
ſaris. Et ille modus loquēdi eſt introduct⁹
propter cōmoditatē breuitatis: vt vtamur
ſic vna cathegorica pro tribus ⁊ pro vna co
pulatiua compoſita ex tribus: ſicut iſta re-
cordor ceſaris: exponitur per has tres: co-
gnitio q̄dā eſt in me q̄ foret ceſaris ſi eſſet.
⁊ ceſar fuit cognitus a me: et ceſar nō eſt. et
ſic vere loq̄mur ad intētionē loquentiū. lꝫ
improprie ſm vocē. Ad ſcđm dico ꝙ hō Ad ſe-
ꝯteritur de pctīs ſuis. vel cogitat de illis. i. cundū.
hꝫ cogitationē qua pctā forēt cogitanda ſi
eſſent: ⁊ illa cogitatio cauſat dolorē. Cōſtat
tamen ꝙ hec eſt falſa de virtute vocis: iſte
ꝯteritur de pctīs ſuis: vel p pctīs ſuis: ſi p
pōnes iſte debite ⁊ ꝓprie exponāt vt deno
tant circūſtātiā alicuius rei. Et ideo opꝫ ꝙ
exponant aliter q̄ꝫ voces ꝓprie p̄tēdunt.
Ad tertiū qñ arguit. non poſſum⁹ ꝓuide Ad ter-
re de futuris ⁊c. ꝯcedo futura non ſicut p̄- tium.
uiſa ꝓprie loquēdo: qꝛ nihil eſt futurū ſm
Anſel. ſupra allegatū: diſtinguendo futurū
ꝯtra p̄ns. ꝯcedo etiā ꝙ vtimur multis ter-
minis q̄ſi ſtarēt p reb⁹: ⁊ non ſtāt p rebus
nec p re: ⁊ tñ denotat q̄ ſtāt. Et iō ꝓpe lo
quēdo dicim⁹ falſum qñ ſic loq̄mur. Dic co
gitat vel ꝯfert de pāno ſuo emēdo: ⁊ tñ illa
cogitatio de pāno ſuo foret vera cogitatio
ſi haberet pannū. Et ſilr̄ cū d̄r: talis hō fa-
cit ꝓuidētiā ⁊ ꝓuidet ſibi de tali re: ⁊ iſtis ꝯ
ſimilib⁹. tota difficultas eſt in exponēdo di
cta nr̄a de futuro. Uñ hec ꝓpō hō erit an-
tichriſtus: ſub iſta acceptione: qđ erit hō eſt
antichriſt⁹: ⁊ diſtinguēdo futurū ꝯ p̄ſens:
iſta acceptio includit contradictoria: qꝛ hoc
ꝓnomē qđ quōcunqꝫ accipiat / denotat ſe
exercere ſignificatū ſuū p aliq̄ ente. Per h̄ ¶
pꝫ ad alias formas. Ad quartū articulū Quar-
eſt vidēdū vtrum veritas ⁊ falſitas diſtin- tus ar.
guant a ꝓpōnib⁹ que dicunt vere et falſe. Prima
Dico hic tria. Primo ꝙ veritas et falſitas ꝯcluſio
non ſunt accidētia abſoluta vel inherentia Veri-
ꝓpōnibus diſtincta realiter ab ipſis. Pro- tas et
batur quadrupl̄r. Primo ſic: qꝛ ſic ſequere- falſitas
tur ꝙ p motū digiti mei poſſeꝫ mutare mē nō ſūt
tē angeli: ⁊ muſca volādo mutaret oēs an- accñia
gelos ⁊ oēs libros de mūdo: poſito ꝙ ī eis ꝓpōni
ſcriberet: nullū aīal mouet: vel aliqđ tale. b⁹ inhe
Similiter muſca quieſcente hec eſſet vera, rentia.

notitia in angelo:muſca quieſcit.ꝫ ipſa vo
lante deueniret falſa: ⁊ ſic nous res cauſa
ret in angelo:⁊ ſic mutaret.ſilr muſca poſ
ſet agere ad diſtātiā infinitā ſi eſſet. ⁊ ego
poſſem alterare aīam chriſti quācūqꝫ moue
rē me;⁊ multa talia ſequūtur abſurda: et
diabolꝰ ꝯtinue alteraret bonos angelos ⁊
Scḋo. aīam chriſti. Preterea.ſi ſic:tunc ſola ſub
ſtātia non eſſet ſuſceptibilis ꝯrioꝝ ſine ſui
mutatiōe.cuiꝰ ꝯriū hētur ī ṗdicamētꝫ.vbi
dr plane ꝙ propō nō deuenit vͣa de nouo
⁊ ſilr falſa ſine ſui mutatiōe: ſꝫ eo ꝙ res ē
Tertio vel nō eſt ⁊c. Preterea:ſi ſic:aliq̄ res poſ
ſet eē/quā deꝰ nō poſſet creare.qꝛ iſta pro
poſitio pōt eē falſa.deꝰ aliq̄d creat de no
uo:ꝫ falſitas illiꝰ pōt eē.vel ꝫ a deo:vl nō.
ſi nō:ꝫ aliq̄d pōt eē/qḋ deꝰ nō pōt creare.
ſi ſic.ponat ꝙ fiat. tūc arguet ſic.hec falſi
tas fit:h falſitas ē aliq̄d: ꝫ aliq̄d fit a deo
de nouo:qꝛ ponat ꝙ h propō maneat cō
tinue:ꝫ veritas huiꝰ eſt.ꝫ falſitas huiꝰ nō
eſt.ꝫ falſitas illiꝰ nō cauſat a deo de nouo
qḋ eſt ꝯ poſitū.Uel opꝫ ꝯcedere ꝙ h eſt ſil
Quarto. vera ⁊ falſa:qḋ eſt falſum ſtāte ſignifica
tiōe quā mō hñt termini. Quarto. h po
teſt eē vͣa.deꝰ nihil creat.aut ergo veritas
huiꝰ pōt creari a deo:vel nō.Si nō:habet
propoſitū:ꝙ ſcꝫ aliq̄d pōt eē aliud a deo/
qḋ deꝰ nō pōt efficere. Si ſic:ponat in eē:
tūc hec eſt vͣa:deꝰ nihil creat.Et arguit ſic.
hec veritas creat a deo:hec veritas ē aliq̄d
ergo aliq̄d creat a deo:ꝫ hec ē vͣa ſi eſt ali
qḋ creat a deo. Et hec ſilr eſt vͣa ꝑ caſum:
nihil creat a deo:ergo ꝯdictoria ſunt ſil vͣa
B Scḋo dico ꝙ vͣitas propōnis nō ē res
Scḋa ſignificata ꝑ propōnem:qꝛ tūc aliq̄ propō
ꝯcluſio eſſet vͣa/q̄ nullā haberet vͣitatē: vt ptꝫ de
probat iſta.ceſar nō ē chimera:vbi ͭmini nō ſup
primo. ponūt pro aliq̄bus rebus.Silr oē animal
fuit in arca noe:hō erit antichriſtꝰ:album
Scḋo. pōt eē nigrū:⁊ hmōi. Preterea. eadem
eſt veritas duorū ꝯdictoriorū:qꝛ oīa ſigni
ficata ꝑ iſtā ſor.currit:ſignificātur ꝑ iſtam
ſortes non currit:⁊ ſic de alijs ꝯdictorijs.
Tertio ⁊ ſic iſta forēt ſil vera ⁊ falſa. Preterea
talia forēt conuertibilia: hō currit: homo
D non currit.⁊ alia ſeq̄rent abſurda:ſicut ꝙ
Tertia deꝰ ⁊ diabolꝰ ſint vna falſitas:ſcꝫ illiꝰ deꝰ
ꝯcluſio eſt diabolꝰ ⁊c. Tertio dico ꝙ eſt aliqua
vͣitas diſticta realiter ab aliq̄ ꝑpōne. ⁊ in
Proba nō dicit vniuoce veritas de ea ⁊ de ꝑpoſi
tur. tione.Nā ſuppono ꝙ hec ſit deſcriptio ve
ritatis.Ueritas eſt res ſignificans totalit
ter ſicut eſt:⁊ hec res eſt deꝰ ſm mētē Au
gu.qꝛ eſt puriſſima ⁊ ſūma vͣitas. Et ſm
Anſ.de vͣitate.Et hec eſt vͣitas cuiuſlibet
propoſitionis: vere eſt ſicut vera propoſi
tio ſignificat vtētī ea:ſicut eſt diuina eſſen
tia.Significat em̄ vniuerſaliter cui vult:
⁊ ſibi ipſi naturalr ſicut eſt. Quia ipſa eſt
vna cognitio ꝯformis ſemꝑ cuicūqꝫ pro
poſitiōi vͣe in ſignificādo. Silr dicēdū eſt
ꝙ notitia angeli eſt vͣitas q̄dā incōplexa
equalēs nr̄e notitie cōplexe:ſi nō ītelligat
cōponēdo ⁊ diuidēdo:ſicut alibi dictū eſt
⁊ fortaſſe dicet:ſed de h nō plꝰ mō. Uex I
videndū eſt de propoſitiōe q̄ ꝯfert hoībꝰ: primū
⁊ eſt hoībꝰ inſtrm ad notificandū mutuo dubiū
cōceptꝰ ſuos.Et de ea ſunt dubia. Pri de ꝑpō
mū an aliq̄ propoſitio vocalis poſſet eſſe ne vo
vͣa vl falſa. Videt ꝙ nō:qꝛ qḋ nō ē:nec cali.
eſt verū nec falſum: ſꝫ propoſitio vocalis Argui
nūq̄ eſt:qꝛ qñ ſubiectū eſt:ṗdicatū nō eſt tur pri
⁊ qñ ṗdicatū eſt:ſubiectū nō eſt. ꝫ nūq̄ mo.
eſt ſicut ꝑ illā propoſitionē vocalē ſignifi
cat. Aſſumptū ptꝫ:qꝛ propoſitio vocal pro
fert ſucceſſiue:ſicut ptꝫ ad ſenſum:qꝛ vo
ces cauſant cū motu locali. Preterea. ſi Scḋo.
propoſitio vocalis poſſet eſſe vͣa: poſſibi
le eſſet ꝙ aliq̄s proferret eā: ⁊ ſic tal' eſſet
cōcedēda:ſortes profert verū:⁊ ponat ꝙ
dicat illā:nullꝰ homo eſt aſinꝰ. Cōſeq̄ns
eſt falſum:qꝛ q̄ro qñ profert verū:nō qñ
profert primū terminū:nec qñ ſecūdum:
nec qñ tertiū:nec qñ quartū:qꝛ nullus ter
minus eſt verus.⁊ qñ profert primū ter
minū:nō profert ſecūdū:⁊ ita nō profert
verū.qꝛ arguo ſic.Qñ profert primū ter
minū:non profert niſi vnā dictionē:vide
licet hanc dictionē nullus.⁊ tūc arguitur
ſic.Iſta dictio non eſt vera: ⁊ tñ hec dictio
profert a ſorte:ergo nullū verū profert a
ſorte:qñ tm̄ hec dictio profertur a ſorte.
Sed pōt dici ꝙ iſte terminꝰ profert po Rñſio.
teſt ſonare in prolato eſſe vel in proferri.
Si in proferri:dicat qñ profert primū ter
minū:profert verū.i.in proferēdo eſt verꝫ
qꝛ qñ profert partē:eſt in proferēdo totū
Si aūt iſte terminꝰ profert ſonat in pro
lato eſſe:ſic proferēdo primū vel ſecūdum
vel tertiū nō profert verū:⁊ ſic argumētū
cōcludit. Sed ꝯ ad iſtud argumētū dō Repli
tū ſequit ꝙ qñ ſortes incipit proferre iſtā ca.
nullus hō eſt aſinus:⁊ protulit nihil niſi
ſubiectū:ſi debeat hec cōcedi :iſte profert
verū:pari rōne deberet hec ꝯcedi; iſte pro

fert falſum:qꝛ pri⁹ profert iſtã propõnem
falſam/null⁹ hõ eſt:ꝙ iſtã verã/ null⁹ hõ
eſt aſinus.ergo ſimul ꝓfert verũ ⁊ falſum
⁊ vtrãq; dicit ſcienter:ergo ſimul dicit ſm
cõſciẽtiã ⁊ cõtra cõſcientiã. Preterea. pro
ferat ſortes iſtã/de⁹ eſt hõ eſt aial. ⁊ ſequi
tur idẽ qđ pri⁹:qꝛ qñ incipit loqui: hec eſt
cõcedenda ſortes incipit proferre falſum:
⁊ ſortes incipit proferre iſtã:de⁹ eſt.ideo q̃
Tertio incipit proferre iſtã : de⁹ eſt:incipit profer
re falſum. Preterea.audiat plato propõ
nem iſtã/deus eſt:qñ ſortes profert hãc co
pulatiuã/de⁹ eſt hõ eſt aial: ⁊ non audiat
pl⁹ in hora q̃ ſit a.tũc ſic.oẽ qđ ſortes pro
tulit in a: fuit auditũ a platone:tãtũ verũ
fuit auditum a platone:ergo in a protulit
tãtũ verũ:ergo in a nõ ꝓtulit hãc totã co
Quarto. pulatiuã/deus eſt hõ nõ eſt aial. Preter
ea.qua rõne dr̃ ꝙ profert totũ qñ profert
vnã partẽ:eadẽ rõne qñ ⁊ aliã: ⁊ ſic ꝯcedẽ
dũ eſſet ꝙ eſſet in proferẽdo totã propõnẽ
qñ ꝓferret vltimã ſyllabã. ergo qñ ꝓferret
vltimã:eſſet ĩ ꝓferẽdo mediã. Preterea h
Quito eſſet cõcedẽda/ aliqñ protulit verũ ⁊ põt
nunq̃ ꝓtuliſſe verũ:⁊ aliqñ ꝓtulit menda
ciũ ⁊ põt nunq̃ fuiſſe mẽtit⁹. Nam poſtq̃
ſortes protulit illã/null⁹ hõ eſt:põt libere
addere aſinus vel dimittere:⁊ tamen cer
tum eſt ꝙ protulit mendaciũ: ergo mõ eſt
mentit⁹:⁊ põt nunq̃ fuiſſe mẽtit⁹:dato ꝙ
Sexto nunq̃ dixerit aliqđ ſciẽter falſum. Pre
terea ꝙ nulla propõ vocalis affirmatiua
ſaltẽ põt eſſe vera:probaẽ ſic.capiaẽ illa pro
poſitio in voce/hõ eſt aial:illa ſignificat ex
impoſitione ꝙ ita eſt in re:ſcʒ ꝙ hõ ẽ aial:
⁊ ꝙ res pro qua ſupponit p̃dicatũ/ſit res
pro qua ſupponit ſubiectũ. ⁊ ſimul cũ hoc
ſignificat ꝙ iſte termin⁹ hõ eſt iſte termi
n⁹ aial:ſʒ hec eſt falſa. Et qđ ſic ſignificet
patʒ:qꝛ ſignificat naturalr̃ ante impoſitio
nem terminorũ. Vñ ſi prolata tũc fuiſſet
hõ eſt animal apud nõ intelligẽtes termi
nos eſſe ſignificatiuos: faceret eos cõcipe
re ꝙ ille termin⁹ homo eſſet ille terminus
animal. Sed ſignificatio ex impoſitione nõ
tollit ſignificationem naturalem:ergo mõ
Septimo. ſignificat dupliciter. vno mõ naturaliter:
alio modo ex impoſitione: ergo ⁊c. Pre
terea.predicatum ⁊ ſubiectũ illi⁹ propoſi
tionis/homo eſt animal: creat duas inten
tiones in mente audientis: videlicet inten
tionẽ vocis apud illũ qui nõ ſciret impoſi
tionem ſeu ſignificationẽ terminorũ:⁊ in

tentionẽ rei ſignificate apud illũ q̃ ſigni
ficata intelligeret:⁊ tũc prima intẽtio ſeu
intellectio eſt eſſentialior ⁊ prior:ſʒ altera
illarum eſt falſa:ergo illa prolata generat
naturaliter in aĩo audiẽtis ꝓpõnẽ mẽta
lẽ falſam:ergo eſt falſa. Et qđ iſte termi
nus hõ ſic generet intentionẽ ſui in mẽte
patʒ:qꝛ eſt agẽs naturaliter.ergo oẽ qđ cau
ſat in mẽte vni⁹ audiẽtis eq̃ diſpoſiti/cau
ſat in mẽte alterius:qꝛ ſi agẽs eſt idem ⁊
paſſa cõſimilia:effect⁹ erũt conſimiles.xij.
meta.commẽ.xſ. Sed iſta ꝓpoſitio ꝓlata
hõ eſt aial:in audiẽte qui nõ intelligit qđ
termini ſignificent ex impoſitiõe/niſi id ſo
lum qđ copula denotat: cauſat intẽtionẽ
iſtoꝝ terminorum ſicut patʒ:qꝛ ſcit recitare
illam ꝓpoſitionẽ auditã:ergo conſimiles
intẽtiones cauſat in mẽte alterius qui in
telligit quid termini ſignificãt ex impoſi
tione:ergo in audiente q̃ intelligit ⁊c. cau
ſanẽ due itẽtiones:quarũ vna ſignificat
ꝙ ita eſt ꝙ hõ ſit aial:⁊ alia ſignificat ꝙ
ille terminus hõ eſt ille termin⁹ aial:⁊ illa
eſt falſa.ergo ꝓlatũ eſt falſum. Cõfirma Confirmatio.
tur iſtud.qꝛ magis cõpetit propõni ꝓla
te cauſare intẽtiones conſimiles vocib⁹ ex
quib⁹ cõponiẽ:q̃ intẽtiones cõſimiles re
bus quas termini ſui ſignificãt ex impoſi
tione:qꝛ hoc cõpetit ſibi naturaliter:illud
autẽ tñ ad placitũ hoim.ergo eſſentialius
cõpetit iſtis vocib⁹ hõ eſt aial:cauſare pro
poſitionẽ in mẽte q̃ denotet ꝙ iſte termi
nus hõ ſit iſte termin⁹ aial:q̃ cauſare pro
põnem mẽtalẽ que denotet ꝙ res ſignifi
cata p illũ terminũ hõ eſt res ſignificata
p illũ terminũ aial:ergo ſibi eſſẽtiali⁹ cõpetit
cauſare ꝓpõnẽ falſam in mẽte auditoris
q̃ verã:ergo eſt falſa. Preterea dicat ſor Octauo.
tes iſtã/aliqñ hõ eſt ſortes:⁊ ille eſt plato
⁊ arguiẽ ꝙ ſcđa pars illius copulatiue ẽ fal
ſa:⁊ eſt propõ vera.ergo ſimul falſa ⁊ vera. Et
illa ſcđa pars ſit falſa patʒ:qꝛ denotat ꝙ ſor
tes ſit plato. Et autẽ ſit vera probaẽ:qꝛ ẽ pars
vni⁹ copulatiue vere.ſ.iſti⁹ :aliqñ hõ diſpu Nono.
tat ⁊ ille eſt plato ergo eſt vera.ergo ⁊c. Preterea
ſcribaẽ illa propõ/ego ſum robert⁹:⁊ non
ſit ali⁹ hõ q̃ vocẽ hoc noĩe: tũc quilibet
legens eã legit falſum.ergo illa ꝓpõ ſcripta
ẽ falſa. ⁊ vocẽ aliqñ robert⁹:⁊ tũc ſi legat
eã:dicet verũ:ergo ſcriptũ ẽ verũ. ⁊ ergo ꝓpõ eſt
vera:ergo ꝓpõ falſa ẽ propõ vera:qꝛ idẽ legiẽ
ab eo ⁊ ab alijs:ab alijs legeẽ falſum:⁊ ab
eo q̃ h noĩe vocaẽ/verũ.ergo verũ ẽ falſum:⁊

Decio⸗ falſum verũ. Preterea. hec nõ dr̃ eſſe vera
hõ eſt aĩal: niſi q2 ita eſt in re ſicut ſignifi⸗
caſ ex ĩpoſitiõe: vel q2 ſic eſt in re ſicut con
ſueuim⁹ credere eã ſignificare ad placitũ:
ſ3 voces nõ ſunt eedẽ apud oẽs. pro q̃ ibi her
me. Ponaſ ḡ ꝙ in aliq̃ lingua illa ꝑpõ hõ
eſt aĩal/ ſignificet hoĩem eẽ lapidẽ. pono ḡ
vnũ aſſuefactũ ad linguã talẽ q̃ ſit ſortes:
ꝛ plato ſit aſſuet⁹ ad idioma latinoꝝ: ſicut
nos ſum⁹: ꝓferat tũc cicero illã/ hõ ẽ aĩal:
vtroq3 dictoꝝ audiẽte: ꝛ nõ erit maior rõ
q̃re Cicero ꝓferat verũ mag' ꝙ̃ falſum. Nã
ſortes bñ rñdendo negabit illã: quã plato
ſilr̃ bñ rñdendo pro eodẽ tp̃e cõcedet. Mo
do ſit dubiũ an ita ſit de quacũq3 ꝑpõne
demõſtrata: ꝛ ſequeſ ꝙ de q̃libet ꝑpõne
demõſtrata hõ rõnabilr̃ hr̃et dubitare an
ſit vera an nõ: q2 nõ ſcit an in alio idiomate
ſignificet falſum. Cõfirmaſ iſtud: q2 certũ
eſt ꝙ nunq3 fuit aliq̃s vnus q̃ ĩpoſuit oẽs
linguas: ꝛ dato ꝙ fuiſſet: manifeſtũ eſt ꝙ
ſi placeret vni multitudini vt vno termio
vel ꝓ hoĩe vel ꝓ lapide vtaſ: poterit ĩ illa
ſignificatiõe vti. ponaſ ḡ ꝙ vna mltitudo
puta latinoꝝ vtaſ illo termio hõ ſicut nos
ꝓ hoĩe: ꝛ alia puta barbaroꝝ ꝓ lapide. tũc
cũ vna multitudo ſit ita libera ad vtendũ
termĩs in q̃cũq3 ſignificatiõe velit ſicut al
tera: latin⁹ audiẽs hãc/ hõ eſt aĩal: dicet eã
eſſe verã: ꝛ barbarus cui ſignificat hoĩem
eſſe lapidẽ: licite dicet eã eſſe falſam. ꝛ ſic
erit ſimul vera ꝛ falſa. Preterea ſic. ꝓfe
Undeci- rat ſortes iſtã de⁹ eſt: ꝛ ſit ſortes ſurd⁹: nec
mo. ſit aliquis ali⁹ audiẽs eũ: q̃ro an ꝑpõ pla
ta ab eo ſit vera an falſa? Non eſt falſa: p3 ꝑ
diffinitionẽ falſi. q2 falſum ẽ qð ſignificat
alr̃ ꝙ̃ eſt. ſ3 hec cũ nihil ſignificet: nõ ſigni
ficat alr̃ ꝙ̃ eſt: ḡ nõ ẽ falſa. Et ꝙ nõ ſit vera:
probo ꝑ diffinitionẽ veri: q2 nõ ſignificant
termini ſicut eſt in re. qð probo: q2 nulli ſi⸗
Quid gnificãt: ḡ nihil ſignificant. Cõfirmaſ iſta
ſignũ. rõ ꝑ diffinitionẽ ſigni: quã dat btũs Aug.
ij. d̃ doc. chriſtiana. c. j. Signũ ẽ res ꝑ ſpe3
quã ingerit ſenſib⁹/ aliq̃d aliud ex ſe faciẽs
in cognitionẽ venire. ſ3 prolatũ a ſorte nõ
ingerit ſeipm̃ ſenſui: q2 nõ audiſ: nec facit
aliq̃d in cognitionẽ venire alicui⁹ hoĩs: ḡ
nõ eſt ſignũ. ꝛ vltra: ergo nõ ſignificãt ter
Duode- mini ſicut eſt: ḡ ꝛc. Preterea arguiſ ꝙ ſi
cimo. ſic erit in p̃tãte mea ꝙ nullũ cõtentum in
euãgelio ſit verũ: vel ꝙ nullũ verũ ſit ſcri⸗
ptũ in euãgelio: q2 poſſu3 claudere vel ape
rire librũ. ꝛ ſi claudã: nemo leget librum. ḡ
nihil in eo ſcriptũ eſt verũ: q2 nihil ibi ſcri⸗
ptũ eſt ſignũ: vt p3 ꝑ diffinitionẽ ſigni iã
p̃miſſam. Et cõiter dr̃ ꝙ ſignum oſtendit
vnũ ſenſui: ꝛ aliud derelinquit ĩ intellectu.
Preterea ĩ p̃tãte ſortis eſt facere quãcũq3
ꝑpõnẽ ſignificare aliter ꝙ̃ eſt: ḡ in p̃tãte
ſortis eſt facere quãcũq3 ꝑpõnẽ ſcp̃tã vel
prolatã ſignificare ſibi falſum. Sed ſequiſ
hoc ſignificat ſorti falſum: ergo eſt falſu3.
ergo in p̃tãte ſortis eſt facere totã bibliam
falſam. Pro iſto dubio vidẽdũ eſt q̃d h3
propõ vocalis naturalr̃. ſcðo q̃d ex inſtitu
tione. Naturalr̃ h3 quatuor. primo ꝙ pro⸗
ducaſ ſucceſſiue. ſcðo ꝙ ꝑtes nõ manent.
tertio ꝙ oratio vocalis eſt quedã multitu
do vocũ. vnde poniſ ab Ari. quãtitas diſ⸗
creta. Ex quo ſequiſ ꝙ hoc nomen orõ vo⸗
calis ẽ quoddã nomẽ collectiuũ impoſitũ
ad ſignificandũ multas res nõ facientes ꝑ
ſe vnũ. Et q2 nõ credo ꝙ vox ſit ſubã ꝑcu⸗
tiens ꝛ ꝑcuſſa: ſed qualitas gñata ꝑ ſubã3
ꝑcutientẽ ꝛ ꝑcuſſam ꝛ mediũ: iõ credo ꝙ
orõ vocalis eſt multe qualitates: ꝛ hoc h3
a natura. Quartũ eſt ꝙ eſt naturale ſignũ
imaginatiõis ipſi⁹ proferẽtis. Uñ oĩs vox
proferſ cũ imaginatiõe. ſicut diciſ ſcðo de
aĩa. Sz ab impoſitione ꝛ ad placitũ h3 ꝙ
ſignificet hoĩ hanc rem exteriorẽ quãcũq3
voluerit. Et ſm qð diuerſe voces diuerſi⸗
mode ab hoĩbus imponunſ: diſtinguunſ
apud diuerſos diuerſa linguaꝝ gñā. Ex q̃
ſequiſ ꝙ oĩs propõ vera põt fieri falſa: et
ecõuerſo: ſi oẽs hoĩes vellent ſignificatio⸗
nes terminoꝝ mutare. Scðo h3 propõ vo
calis cuius termini ſunt ſignificatiui: ꝙ
accipiatur ſignificatiue: nõ naturaliter et
inſtitutione hoĩm niſi in certis propõni⸗
bus: q2 ſm voces ſunt diſtinguende. Itẽ
notandũ eſt tertio ꝙ propõ vera eſt que ſi
gnificat ſicut eſt: ꝛ nõ alr̃ ꝙ̃ ẽ: ꝛ propõ fal
ſa ecõuerſo. Ex quibus p3 ꝙ eadẽ propõ
eſt vera ꝛ falſa: ꝛ eadẽ propoſitio eſt vera
ꝛ propõ falſa: tñ nulla propõ vera eſt pro⸗
poſitio falſa: nec aliqua propõ falſa eſt ali
qua propõ vera. Qz aũt eadẽ propõ ſit vera
ꝛ falſa: neceſſaria ꝛ ĩpoſſibilis: p3 in tali⸗
bus. de⁹ eſt hõ eſt aĩal. l3 quidã dicãt ꝙ ẽ
ĩpropria ꝛ nõ intelligibilis: niſi ſint due ꝑ
põnes. Qz aũt ipã ſit falſa ꝛ ĩpoſſibilis: p3
quia ſignificat ꝙ hec propoſitio deus eſt/
ſit hec homo eſt animal. Qz aũt ſit vera et
neceſſaria p3: quia totum non eſt aliud
ꝙ̃ ſue partes. Et illa duo deus eſt homo

R
Rñſio ad dubium.
Quantum ad primũ.
Quantum ad ſcðm.
Z
Notandũ tertio.

eſt aīal ſunt duovera ⁊ neceſſaria. Silr ꝙ
hec ſit ꝯcedēda eadē eſt ꝓpō vera ⁊ ꝓpō
falſa: ſm qḋ eſt de copulato ꝑdicato mani
feſtū eſt in ꝓpōne copulatiua: vt ſi dicat
deꝰ eſt hō eſt aīal. nā iſta copulatiua ē ille
due ꝓpōnes: ⁊ ꝑ ꝯn̄s eſt hec ⁊ illa demon
ſtratis eiſdē. g̃ ē ꝓpō v̄a ⁊ ꝓpō falſa. Sꝫ
ad illud pōt dici ꝙ copulatiua non eſt ille
due ꝓpōnes: q: includit aliā ptē ab iſtis.
videlꝫ copulā. ⁊ iō hec eſt v̄a due ꝓpōnes
cū copula ſunt vnq copulatiua. iō ſola pri
ma ꝓpoſitio ſupius poſita eſt ꝯcedēda: vi
M delicet ꝙ eadē ꝓpoſitio eſt v̄a ⁊ falſa: ne
Notandū q̄rto ceſſaria ⁊ īpoſſibil. Ulteriꝰ notādū ꝙ ab
inſtōne hūana eſt ꝙ ꝓpōni vocali rn̄deat
ac ſi eſſet ſimul tota in inſtāti terminante
eiꝰ ꝓlationē: tn̄ in rei veritate nō eſt: nec
vnꝗ fuit v̄a orō vocalis: q: ſucceſſiue pro
ducit: nec partes manēt. Un̄ ꝯcedimꝰ ta
les. hec orō eſt v̄a: deꝰ eſt: ꝑ iſta ſi iſta ora
tio deus eſt eſſet tota ſimul: ⁊ ſignificaret
deū eſſe alicubi ⁊ nihil aliud: ipſa eſſet v̄a:
tn̄ rn̄dēs bn̄ hꝫ dubitare qualibꝫ talē. hec
ꝓpō eſt v̄a quacūqꝫ demōſtrata: q: lꝫ iſta
demōſtraret deꝰ eſt: ⁊ tn̄ ſignificaret ſibi
deū eſſe: adhuc habet dubitare an in alio
idiomate ſignificaret forte alijs hoīem eē
lapidē vel aliqd tale. ⁊ ideo ꝯn̄a nō valet.
eſt verū mihi: g̃ eſt verū: lꝫ ſequat eſt fal
ſum mihi: g̃ eſt falſum. Sufficit tn̄ rn̄den
ti ꝙ ꝯcedat illud qḋ eſt ſibi verū ī lingua
illa in qua cōicat cum opponente: ⁊ neget
quod eſt ſibi falſum. Ex quo ptꝫ ꝙ aliqs
bn̄ rn̄dendo cōcedit falſum: ſed nō ſibi fal
ſum. vt ſi iſta deus eſt: in lingua barbari
ca ſignificet hoīem eſſe lapidē: latinus tn̄
bene ꝯcederet eā. Silr aliqs bn̄ rn̄dendo
negat verū: ſicut ſi alicui tacēti ꝓponatur
tu nō loqris. hec eſſet v̄a. ⁊ hoc ipſo ꝯcedē
te hec eſt falſa: ⁊ tn̄ bn̄ cōcedit falſum non
N obligatus. Et ſilr ſi ꝓferat tu loqueris: ne
Notandū q̄n[tum] gando bene rn̄det negando verū. Ulte
rius ſciēdū ꝙ ſi vnꝰ cōcedat iſtā: homo nō
eſt animal: ⁊ alius ordine retrogrado: ani
mal nō eſt homo. he ſunt due ꝓpōnes ꝑ
late diſtincte ſm ſpeciē: lꝫ nulla dictio que
eſt pars vniꝰ diſtinguat ſpecie a quacūqꝫ
parte alteriꝰ. ⁊ nō valet. iſta ſunt eiuſdem
ſpeciei cū iſtis: iſta ſunt hec ꝓpoſitio. ergo
hec ꝓpoſitio eſt eiuſdē ſpeciei cum iſta: q:
ille voces homo non eſt aīal non ſunt hec
ꝓpoſitio vocalis: aīal nō eſt homo: niſi ꝓ
ferant ſic ꝙ ille terminꝰ homo primo pro

ferat: poſtea nō: ⁊ ſic de alijs. Ad primū O
argumētū ptꝫ ex dictis ꝙ nulla orō voca Ad primū rn̄detur.
lis eſt v̄a vel falſa: q: nulla talis infert iu
diciū de ea: ſicut eſt in rei veritate. q: nūꝗ̄
eſt ita ſicut ꝑ iſtā denotat ꝓpoſitio vocal
eſt: ſed q: eſt inſtitutū ꝙ orationes dicunt
inſtrumēta loquēdi: ⁊ ideo nō poſſunt cō
uenienter conceptibus noſtris deſeruire:
niſi imaginemur eas quaſi res ꝑmanētes
ideo inſtitutum eſt ꝙ ſic debet iudicari de
orōne vocali ac ſi eſſet res ꝑmanens: tota
ſimul exiſtēs in vltimo inſtāti ꝓlationis:
vt dictū eſt ſupius. ideo qn̄ cōcedimus ꝙ
hec oratio deus eſt: eſt v̄a: ſenſus eſt. ſi hec
orō foret res ꝑmanēs: ſignificaret deū eſſe
⁊ nihil aliud foret vex. Silr qn̄ dicimꝰ ꝙ
hec oratio homo eſt aſinꝰ eſt falſa: ſenſus
eſt. ſi hec oratio foret res ꝑmanēs in vltio
inſtāti ꝓlationis: ⁊ ſignificaret hoīem eſſe
aſinū: eſſet falſa. Et q: hoc in oībus ꝓpoſi
tionibus eſt negandū ſeu ꝯcedēdū: longū
foret exponere. iō dꝫ homo doceri in vſu
⁊ inſtitutiōe humana grāmaticā ⁊ logicā
ſemel ꝓ ſemꝑ. Ad ſcōm qn̄ arguit ꝙ tūc Ad ſecundū.
hec foret ꝯcedēda: ſortes ꝓfert vex ⁊c. Di
co cōcedēdo illā ſortes ꝓfert verū ſicut di
cebat ad illū intellectū. i. eſt in ꝓferēdo ve
rū: ⁊ cōcedo ꝙ eſt ſimul in ꝓferēdo falſu;
⁊ vex: ſed iudiciū de ꝓlato dꝫ ſumi ſm iu
diciū de totali ꝓlato. q: ſic eſt inſtitutū
ab hoībus ad cōmodius exprimēdū cōce
ptiones nr̄as. Et cū dr̄ tūc qn̄ profert hō
eſt aſinus: ſimul profert vex ⁊ falſum: ⁊ ſi
mul eſt in dicēdo ſm ꝯſciētiā ⁊ cōtra con
ſciētiā. Rn̄deo ꝙ nō vtimur tota ꝓlatio
ne ac ſi oēs partes forēt res ꝑmanētes in
vltima ꝓlatiōe. ideo a tota orōne quam
intēdit dicere: denotat verax vel mendax:
non a parte orōnis ꝓlate. Et cū replicat
ꝙ ſi proferat iſtā: deꝰ eſt hō eſt aīal. ꝯcedi
tur ꝙ ſit propria ⁊ intelligibilis. Et cū dr̄
incipit proferre falſum: ⁊ incepit proferre
iſtā deꝰ eſt. g̃ hec eſt falſa. ꝯn̄a nō valet: q:
ſimul nō intēdit proferre vex ⁊ falſum: q:
totū vocale ꝓlatū eſt falſum: etiā ad illō
fuit reſpōſum Ad tertiū ꝙ incipit pro P
ferre falſum. vn̄ cōcedo ꝙ ſortes in a non Ad tertium.
protulit niſi verū in a. tn̄ hec fuit vera ſor
tes profert falſum: exponēdo ly profert. i.
eſt in proferēdo: ⁊ ſic cōcedo ꝙ ſimul pro
fert verum ⁊ falſum: ⁊ totum ⁊ partes.
Ad q̄rtū cōcedo ꝙ qn̄ profert. i. eſt i pro Ad q̄rtum.
ferēdo vltimū terminū: eſt in proferēdo to

tum:accipiẽdo ly totũ cathegoꝛeumatice.
Ad qn tum. Ad qntũ qñ arguit̃ ſi ſic ⁊c. nego ꝯñam
⁊ ꝯñs:qꝛ ſi ꝓtulit verũ: neceſſe eſt ꝙ ꝓtulit
verũ.⁊ nõ ſequit̃:a imediate ante hoc fuit
veꝝ:ꝗ ſoꝛtes ꝓfert veꝝ:ſic exponẽdo ly ꝓ-
fert.i.ẽ mõ ĩ ꝓferẽdo,veꝝ:ita ꝙ ꝓlata pꝛi
ma ſyllaba hec eſt ꝯcedẽda:hec fuit ꝟa: ſoꝛ
tes ꝓfert verũ.ꝗ hoc eſt mõ verũ:ſoꝛtes ꝓ
tulit verũ.Si tñ aliter exponat̃ ly ꝓfert:ꝯſe
quẽtia foꝛet bona:ſꝫ añs eſt falſum in caſu
Ad ſex tum. argumẽti. Ad ſextũ dico ꝙ hec ꝓpõ vo
calis:hõ eſt aĩal:nihil ſignificat naturalr̃:
ſed dꝫ accipi ſm ſuã ſignificationẽ ad placi
tum:nec aliã hꝫ.nec aliquo mõ denotat̃ ꝑ
eã naturalr̃ ꝙ ille termin⁹ hõ ſit ille termi-
nus aĩal.vñ negandũ eſt qđ argumẽtũ aſ-
Ad ſe primũ. ſumit. Ad ſeptimũ qñ arguit̃.Subiectũ
illi⁹ ꝓpõnis homo eſt aĩal/cauſat duas in-
tentiones in mẽte audiẽtis:qꝛ cauſat intẽ-
tionẽ rei q̃ eſt homo per ſignificationẽ ſuã
quã hꝫ ex inſtitutione: ⁊ cauſat intentionẽ
hui⁹ termini hõ ꝑ ſignificationẽ naturalẽ:
⁊ eodẽ mõ copulat ꝓdicatũ:ergo hec ꝓpo-
ſitio cauſat duas ꝓpões mentales. Vñ
põt dici ꝯcedẽdo ꝙ quilibet termin⁹ ſigni-
ficatiuus ⁊ ſignificatiue ſumptus hui⁹ ꝓ-
poſitiõis vocalis/hõ eſt aĩal:cauſat in aĩa
duas intentiones vel natus eſt cauſare: tñ
hec nõ cauſat duas ꝓpões mentales:ſed
vnã mentalẽ ſolũ. Ad cuius euidẽtia dico
ꝙ qñ pica audit illã ꝓpoſitionẽ/homo eſt
animal:intentiones hoꝝ terminoꝝ ſunt in
oꝛgano phãtaſie illius pice: ita ꝙ intẽtio il
lius termini hõ: eſt ſpẽs eius:et nullo mõ
repꝛeſentat hoĩem: nõ plus q̃ ille termin⁹
aſinus:ſed tantũ repñtat hanc vocẽ hõ.eo-
dem mõ intẽtio illius termini eſt/nõ ſigni
ficat illud qđ ſignificat ad placitũ illa vox
eſt:vel qđ ſignificat naturaliter conceptus
mentalis copule qñ foꝛmo talẽ mentalem:
homo eſt aĩal.ſed intentio illi⁹ termini/eſt
cauſata in capite pice cui repñtat hanc vo-
cem:eſt. Modo impoſſibile eſt ꝙ aliqua cõ
geries dictionũ vel cõceptuum ſit ꝓpõ:niſi
aliquis terminus de numero ipſoꝝ ſic ſigni
ficaret ſicut copula vocalis vel ſcripta ſigni
ficat:vel naturaliter ſicut copula mẽtalis.
Et ideo ſicut ille tres intentiones in capite
cuiuſcũqꝫ:homo lignũ animal: non ſunt ꝓ
poſitio:ita nec ille tres intẽtiones que ſunt
ſimiles triũ vocũ.⁊ ideo nec ꝑ illã: qꝛ ꝑ nul
lum incõplexũ denotat̃ cõplexũ:aliquid ſi-
gnificat̃, Et ſm hoc eſt dicendũ lꝫ cauſent̃
in mẽte hoĩs ſex intẽtiones ꝓlata illa pro-
poſitione:quarũ tres repꝛeſentant tres vo
ces:⁊ tres repꝛeſentant tria ſignificata ad
placitũ:per tres voces tres cauſate nõ ſunt
ꝓpꝛie ꝓpoſitio:⁊ tres alie vna ꝓpoſitio.⁊
ideo ꝑ tres intẽtiones triũ vocũ nec deno-
tatur cõplexio: nec ꝙ ille terminus homo
ſit ille terminus aĩal: nec aliqđ aliud cõple
xum denotat̃.Et ita ad argumentũ ꝯcedit̃
ꝙ ſubiectũ facit duas intentiones in men-
te:ſed iſta ꝓpoſitio nõ cauſat niſi vnã intẽ
tionem mentalẽ:qꝛ ſignificatio que repꝛe-
ſentat naturalr̃ vel phantaſialiter duas vo
ces/nõ facit ꝓpoſitionẽ:ſed quandã conge
riem intentionũ:qualis poteſt in phãtaſia
vni⁹ pecoꝛis terminari. Ad hoc em̃ ꝙ fiat
ꝓpoſitio:opꝫ ꝙ aliq̃ diffinitio ſignificet ita
ſicut ſignificat.⁊ licet ſint ibi duplices intẽ
tiones:eſt tñ vna ꝓpoſitio:qꝛ nõ niſi vnum
cõplexe denotat̃. Ad octauũ dico ꝙ ſcđa Ad octauũ
pars hui⁹ copulatiue/aliq̃s hõ eſt ſoꝛtes ⁊
ille eſt plato:eſt falſa. ⁊ vna alia ſimilis:vt
que eſt pars hui⁹ copulatiue/aliq̃s hõ diſ-
putat ⁊ plato eſt ille: ſi ita ſit ꝙ plato diſ-
putet:eſt vera.In hmõi ꝓpõnibus:quarũ
ſubiecta vel pꝛedicata ſunt ꝓpꝛia noĩa vel
ꝓnoĩa demonſtratiua ſiue relatiua: ꝯcedẽ
dũ eſt ꝙ due ꝓpões oĩno ſimiles in voce
ꝑ oĩa ſe habent ſic ꝙ vna eſt ꝟa ⁊ alia falſa
qꝛ in vna ꝓpõne iſte termin⁹ ille refert ſoꝛ
tem:⁊ in alia platonẽ:⁊ ideo nihil ẽ ad pro-
poſitũ. Ad nonũ dico ꝙ illud ſcriptũ:ego Ad nonum.
ſum Robertus: nec verũ eſt nec falſum:qꝛ
hec ſcriptura ego/nihil ſignificat niſi iſtam
vocẽ ego:q̃ vox ſignificat ꝓferentem qñ ꝓ
fertur cũ imaginatiõe.Vñ dico ꝙ ille q̃ le-
git:ſi vocet̃ Robert⁹:dicit verũ.ſi nõ: ꝓfert
falſum.⁊ ꝯcedo ꝙ vterqꝫ legit hanc ſcriptu
ram bñ ſicut dꝫ:⁊ tñ vnus dicit veꝝ:⁊ alius
falſum.⁊ cũ dꝛ:ꝗ ſcriptũ eſt verũ ⁊ falſum.
nego ꝯñam:ꝯcedo tñ ꝙ illud ſcriptũ repꝛe
ſentat ꝓpoſitionẽ verã ⁊ ꝓpõnẽ falſam in
voce:ſi ſimul a diuerſis ꝓferat̃:quoꝝ vnus
vocat̃ Robert⁹: ⁊ ali⁹ nõ vocat̃ Robert⁹.
ſed ipm ſcriptũ nec eſt verũ nec eſt falſum.
hoc ſpecialiter dico propter ſcripturã pro-
noĩs demonſtratiui.Et dicũt aliqui ꝙ lege
re ꝓpõnem ſcriptã nihil aliud eſt: niſi vidẽ
do illã ꝓferre ꝓpõnem ſibi equiualentẽ in
voce ſibi coꝛreſpondentẽ. ſed illud nõ bene
dꝛ:qꝛ legere plus impoꝛtat. qꝛ ponam⁹ ꝙ
pica ſic doceatur loqui ⁊ dicere hãc ꝓpõnẽ:
ego ſum Robertus:⁊ dicat illã videndo li-

l

bũm vbi talis ꝓpõ ſcribitur. tunc pica nõ
legit. certũ eſt. ſilr laicus videndo poteſt di
cere orõnem dñicam: quã tñ neſcit legere.
Et ideo ad hoc ꝙ ſcriptũ dicatur legi ab ali
quo: requirit ꝙ ſcriptura cauſet in illo ima
ginationem vocis correſpondentis ſignis
ſeu figuris ſcriptis per actum videndi: ⁊ ꝙ
tunc ꝓferat voces illas figuris ſcriptis cor
Ad de- respondentes: ⁊ tunc vere legit. Ad deci
cimum mum dico ꝙ ſicut vnus terminus põt eſſe
equiuocus a caſu vel a conſilio: ita põt vna
tota ꝓpoſitio. vñ ſatis poſſibile eſt ꝙ hec ꝓ-
poſitio vocalis deꝰ eſt: que mihi ſignificat
deũ eſſe: ſignificet vni barbaro hoiem eſſe
aſinũ: ſed ex hoc nõ ſequit ꝙ ꝓpõ vera ſit
ꝓpoſitio falſa: ſed bene ſequit ꝙ talis ſit
ꝓpõ falſa. ⁊ ideo cõcedo: ꝙ iſta eſt vera qua
cũqꝫ demonſtrata: hanc hꝫ quilibet reſpon
dens nõ obligatus dubitare: latinus tñ cõ
cedens iſtã deꝰ eſt. bñ ɔcedit. ſi nihil aliud
ſupponat: qꝛ apud eũ hec eſt vera. Et cum
dꝫ ꝙ iſtã deꝰ eſt / ſi ꝓferatur corã barbaro
⁊ latino: barbarus bene negabit: ⁊ latinus
bñ cõcedet. cõcedit ꝙ ſm mentalẽ intẽtio-
nẽ quã cauſat in audiẽte ꝓpoſitio vocalis
audita: dꝫ reſpõdens rñdere. ⁊ ideo in men
te latini cauſat mẽtalis ſignificãs deũ eſſe:
⁊ nihil aliud: ⁊ in mente barbari cõceptus
mẽtis ſignificans hoiem eſſe aſinũ: ⁊ nihil
aliud. iõ vnꝰ bñ negat: qꝛ negat ſibi falſum
⁊ alius bene ɔcedit: qꝛ cõcedit ſibi verum.
Et in tali ɔceſſione ſupponit ɔcedẽs ꝙ ꝓ-
poſitio ꝓlata nihil ſignificat niſi qd̃ ꝑ mẽ-
talem denotat. vñ qñ ꝓponitur iſta latino
deus eſt: ɔcedit eã qꝛ ſupponit ꝙ hec ꝓpoſi
tio ſignificet deũ eſſe et nihil aliud: ⁊ tamẽ
habebit dubitare an hec eſt vera deus eſt:
Ad vn- vt dictũ eſt prius. Ad vndecimũ dico ꝙ
decimũ ſi ſurdus ꝓferat hãc deus eſt: illud ɔplexũ
deus eſt ſignificat verũ: ⁊ ꝓfert ꝓpõnẽ ve-
rã: qꝛ illud ɔplexũ eſt inſtitutũ ad ſignificã
dũ: ⁊ ita ẽ ſicut ſignificat: ⁊ licet nulli ſigni-
ficet actu: bene tamẽ nata eſt ſignificare ex
ſua inſtitutione. nec valet ɔña: nulli ſignifi
cat: ergo nõ ſignificat. Et ad ꝓbationem de
diffinitione ſigni et de libro clauſo: dico ꝙ
termini poſiti in diffinitione qui ſonant in
actum: debẽt exponi vt ſonent in aptitudi-
nẽ: vt dicat ſcꝫ ſignũ eſt ⁊c. qua nata ſunt
Ad du deuenire in notitiã alterius. Ad duodeci
odeci- mũ cũ dicit. in poteſtate ſortis eſt facere ꝓ-
mum. poſitionẽ ſignificare aliter ꝙ̃ eſt: ɔcedo ꝙ
ſi ſortes velit mutare ſignificationẽ termi-
norũ: põt facere ꝙ audita hac ꝓpõne deus
eſt: põt ſibi formare hãc mẽtalẽ canis cur-
rit: ⁊ ſic ɔcedo ꝙ hõ põt falſificare totã bi
bliã: ⁊ oẽs articulos fidei ꝑ mutationẽ ſi-
gnificationis terminorũ. Cõtra. vnꝰ hõ non
põt mutare ſignificationẽ iſtiꝰ deꝰ eſt: niſi
alij voluerint. Nego: qꝛ põt facere ꝙ ſibi ſi
gnificet aliter ꝙ̃ priꝰ: ⁊ ſic ſibi ſignificat fal
ſum: alijs tñ ſignificat verũ. qꝛ nõ ſequit: ẽ
ſibi vera: g̃ eſt vera. lꝫ ſequat: eſt ſibi falſa:
g̃ eſt falſa. Quinto reſtat videre an deus Q
potuit ꝓducere mundũ ab eterno. In hoc Quintꝰ
articulo dico tria. Primum eſt ꝙ hec ꝓpõ articulꝰ.
mundus fuit ab eterno: nõ põt demõſtrari Prima
ne ꝓbari nec improbari: ⁊ ideo eſt ꝓblema ɔcluſio.
neutrum: ptꝫ. j. topicorũ. Dico ſcd̃o idem Scd̃a
de hac ꝓpoſitione: mũdus fuit creatus vel
conſeruatus a deo vel effectiue productus
ab eterno. Tertio dico ꝙ hec includit cõ- Tertia
tradictionẽ: mũdꝰ fuit creatꝰ a deo ab eter Proba
no: vel effectiue ꝓductus ab eterno. Pro tur pri
bat hec multiplr. Primo ſic. omne ꝓducẽs mo ter
aliqd̃ de nõ eſſe ad eſſe / libere ⁊ ꝑ itellectio tia con
nẽ prius intellexit illud nõ eſſe ꝙ̃ eſſe: ſed ſi cluſio.
deus ab eterno ꝓduxiſſet mundũ de nõ eẽ
ad eẽ: ꝑ electionẽ ⁊ libere. igit ſi ab eterno
ꝓduxiſſet ⁊c. prius intellexiſſet mundũ nõ
eſſe ꝙ̃ eẽ: qd̃ icludit ɔdictionem. qꝛ ſequit /
deꝰ ab eterno ꝓduxit mũdũ: g̃ mũdus fuit
ab eterno. ⁊ vltra. g̃ nunꝙ̃ deus intellexit
mũdũ nõ eſſe. Maior ptꝫ: qꝛ agens intelli
gens aliqd̃ ſemꝑ eſſe / nõ poſſet ꝓducere il-
lud de nõ eſſe ad eſſe. Et ſilr agens intelli-
gens ſemꝑ aliqd̃ fuiſſe / nõ põt illud ꝓduce
re de nõ eſſe ad eſſe. Si deꝰ ergo intellexiſ-
ſet ab eterno mũdũ fuiſſe ab eterno: igitur
nõ potuit mũdũ ꝓducere de nõ eẽ ad eſſe.
Minor ꝓbat: qꝛ nihil põt ꝓducere ad eſſe
niſi libere. Cõfirmat ratio: qꝛ omne qd̃ ex-
trahit de nõ eſſe ad eſſe / prius fuit in potẽ
tia ad eẽ ꝙ̃ habuit eẽ: ⁊ oẽ tale incepit eẽ.
ergo nihil tale potuit eſſe ab eterno. Pre- Scd̃o
terea. ſi deꝰ potuit mundũ ꝓducere ab eter ꝓbat
no libere: ponat ꝙ ita fuerit. quo ſuppoſi- ɔcluſio
to: q̃ro vtrũ ſciuit ſe vnꝙ̃ creare mundũ an tertia.
nõ? Si nõ: g̃ nunꝙ̃ libere creauit. Si ſic: g̃
deꝰ aliqñ ſic ſciuit eẽ ſicut ꝑ hãc denotat:
deꝰ creat mũdũ. ſi qñcũqꝫ ſic ſciuit eſſe: etiã
ſimul ſciuit ita eẽ ſicut denotat ꝑ hãc copu
latiuã: deꝰ nũc creat mũdũ: ⁊ imediate an-
te hoc mũdꝰ nõ fuit. ſi deꝰ nũꝙ̃ creauit mũ
dũ: deꝰ ſciuit mũdũ nõ eẽ priꝰ ⁊ poſt incipe
re. Iſta rõ ſupponit ꝙ creatio mundi fuit

ſubita. Et ideo ſiue hoc ponaṫ ſiue non: ar-
guo ſic: quero ponēdo mūdū fuiſſe ab eter-
no: ⁊ tñ creatū a deo: vtrū mūdus fuiſſet
creatꝰ ſubito an ſucceſſiue? Si in inſtāti: ſit
illud a: ⁊ tūc nō eſt imaginabile ponere mū-
dū creatū i a: ⁊ tñ nō incipe eē in a. Si ſuc-
ceſſiue: q̄ro vtrū ꝑ tps infinitū an finitū?
Si infinitū: ergo nūꝙ mūdus fuiſſet pro-
ductus. Si per finitū: ſit ita gr̄a exēpli/ ꝙ
ꝑ diē: ergo ante diē illū nō fuit mūdus: er-
go illo die mūdus īcepit: ⁊ ſi mūdꝰ incepit
ergo non fuit ab eterno. Sed rn̄deṫ aliter
negando illud aſſumptū: q̄ncūqȝ deus ſci-
uit illā: deus creat mūdū: deꝰ ſciuit iſtā co-
pulatiuā ⁊c. Cōtra. ſi deꝰ vnq̄ȝ creauit mū-
dū: deus ſciuit tūc ſic eſſe ſicut ꝑ primā par
tem copulatiue denotaṫ: ꝙ ſciuiſſet hanc: ſi
ſciuiſſet deꝰ: deꝰ creat mūdū. ſi ģ tūc nō ſci
uit ſimul ſic eſſe ſicut ꝑ ſcd̓am ptē copulati
ue denotaṫ: ģ ſciuit tūc ſic eē ſicut ꝑ oppoſi
tū ſcd̓e ptis denotaṫ. ģ creādo mūdū ſciuit
iſtas ſi fuiſſent: deꝰ creat mūdū. et tñ imme
diate ante hoc mūdus non fuit. Sed ſeq̄ṫ.
immediate āte hoc mūdꝰ nō fuit: ģ tūc ſci-
uit iſtā copulatiuā/ deꝰ creat mūdū: ⁊ mū-
dus priꝰ fuit. ꝯñs ꝯcludit ꝯdictionē: niſi ve
limus dicere ꝙ mūdus fuerit āte illā crea
tionē: ⁊ poſt deſtructꝰ ⁊ iterū renouatꝰ. qḋ
nihil eſt: ⁊ ꝯdicit ꝓpoſito: q꞉ arguo idē de
vltima creatione q̄ vſqȝ nūc dicaṫ duraſſe.
Tertio ꝓbaṫ ꝯcluſio tertia. Preterea. ſi deus potuit creaſſe mūdū ab
eterno: potuit creaſſe ſolē ab eterno. Pona
tur ꝙ ita fuerit: ⁊ arguo ſic. deꝰ creauit ſo-
lē ab eterno: ģ creauit eū in aliq̄ gradu ali
cuiꝰ ſigni in celo. ſit ille gradꝰ a. tūc quero
vtrū a gradū ſol acq̄ſiuit ꝑ motum an nō?
Si ſic: ģ ſol moucbaṫ ad a. ģ nō fuit creatꝰ
in a. qḋ ē oppoſitū poſiti. Si non: ergo nō
mouebatur āteꝙ fuit in a. ⁊ per vnā horā
tm̄ fuit in a. ſit illa gr̄a exēpli b. tranſacta
iſta hora cū veniſſet ad b gradū immedia-
te ſequētē a: hec fuiſſet vera ſi fuiſſet: ſol nō
eſt motus niſi ꝑ vnā horā: ⁊ ſic ſiľ ſol ince-
pit ītrare b: ⁊ nūꝙ fuit prius in b. ergo ſol
ante incepit moueri: ģ non fuit ab eterno.
Quarto. Preterea. ſit a gradꝰ caput arietis: tūc deꝰ
qn̄ creauit ſolē: ſciuit iſtam: ſol eſt in capite
arietis: ⁊ nunꝙ priꝰ fuit in capite arietis:
⁊ annus erit anteꝙ redeat ad caput ariet꞉
ergo tūc ſciuit ꝙ nūc incepit p̄mꝰ annꝰ mū
di. ģ ꝑtranſacto ſigno piſcū deꝰ ſciuit illā
nunc ſcd̓o: ſol eſt in ariete: q꞉ primꝰ annus
mūdi eſt cōpletus; ergo mūdus incipit. qḋ
eſt propoſitū. Preterea. in eodē inſtanti ģ Quito
creabatur ſol: quero an illuminauit horizō
tem noſtrū: an hemiſpheriū aliorū. ſ. anti-
podum noſtrorū? Si noſtrū: ergo nox fuit
eis: ģ dies noſtra p̄ceſſit diē eorū. ģ eſt dare
primū diē eorū. ģ totū tēpus eſt finitū. Si
dr̄ ꝙ ſol priꝰ illuminauit hemiſpheriū eoꝝ
idē argumentū ꝓcedit: ꝙ tūc dies eoꝝ pre
ceſſit primū diē noſtrum. Preterea. ſit ꝙ Sexto
ſol fuit creatꝰ in eclipſi: ⁊ ſit inſtās creatio-
nis a. q̄ro an inter a ⁊ primā eclipſim fuit
tēpus finitū: an infinitū? Si infinitū: ģ nū-
ꝙ fuit illa eclipſis niſi poſt tēpus infinitū
interceptū inter a ⁊ ipm̄. qḋ non eſt imagi
nabile. Si per finitū: ſit per vnū annū: ģ ſol
non fuit ante eclipſim ſuam niſi per vnum
annū: ergo incepit eſſe. Preterea. ponaṫ Septi-
ꝙ deꝰ ab eterno ꝓduxiſſet mūdū: et ſimul mo.
cū hoc ſciat iſtā ꝓpōnem/ deꝰ nō pōt face-
re quin mūdus fuerit. q̄ro vtrū iſta ſemper
fuit vera an nō? Si ſic: ģ deꝰ nunꝙ potuit
facere q̄n mūdus fuit: ģ mūdꝰ nō fuit ꝓdu
ctus a deo libere. Si non ſemꝑ fuit vera: ģ
aliq̄n fuit falſa. ģ tunc ſua oppoſita fuit ve
ra: q꞉ ponaṫ a principio argumēti ꝙ deus
ſcit illas duas: ⁊ capio meſurā in qua iſta
affirmatiua fuit vera: deus pōt facere ⁊c. ⁊
ſit a. Cōtra. ī a mūdꝰ fuit: ģ ī a iſta eſt neceſ-
ria/ aň a mūdꝰ fuit. ģ deꝰ non pōt facere q̄n
mundus fuit. q꞉. vj. Ethico. Hoc ſolo priua
tur deꝰ ⁊c. ergo nō eſt poſſibile ꝙ deus ab
eterno creauit mūdū ⁊ tm̄ libere. Preter- Octa-
ea. ſi ſic: ergo pōt ꝓduxiſſe hoīeȝ ab eterno uo.
ſit ille a. quero vtrū a vixiſſet ꝑ tēpus fini-
tum: an infinitū? Si per infinitū: nūꝙ fuiſ
ſet mortuꝰ: ergo adhuc viueret. Si ꝑ finitū
⁊ inter mortē eiꝰ ⁊ diē hūc nō eſt niſi tēpus
finitū: ergo totum tp̄s a ſua creatione vſqȝ
nūc eſt finitū: ģ mūdus incepit eſſe. Pre- Nono.
terea. demōſtratis oībꝰ hoībꝰ hec eſt vera
poſito iſto caſu: ⁊ ſimul cū hoc ꝙ ab eo fuiſ
ſent deriuati per generationem oēs hoies
preter eū: ſicut dicimꝰ de Adam: hec inquā
fuiſſet vera. tm̄ a fuit ingenitꝰ: ergo a nul-
lus alius p̄ceſſit: ⁊ nō vixit niſi ꝑ cētū an-
nos: ergo nunꝙ fuit ab eterno. Preterea Decīo.
in omni ordine ſibijnuicē ſuccedentiū illud
quod eſt anteꝙ nulliū/ et poſtꝙ quodlibet
aliud ab illo iſtius ordinis: illud eſt ſimpli-
citer primum illius ordinis: ſed ſi deus ab
eterno creaſſet vnum hominem a quo deri
uata fuiſſet humana poſteritas: ille fuiſſet
anteꝙ nullus homo preceſſiſſet: et poſt-

ꝙ q̄libet hō alius: ḡ fuiſſet ſimplr̄ primus
ergo tota illa multitudo habuit ſimplr̄ pri
mū: ḡ oēs alij fuiſſent finiti numero. Cōfir
matur illa ꝓpoſitio per auctoritatē Hilarij
vij. de tri. q: filius nō eſt de nihilo: ḡ nō hʒ
eſſe de nouo: ergo ſm eū oē qḋ fuit de nihi
lo habet eſſe de nouo. ⁊ Hug. de ſacramen
tis lib. j. c. j. Nō fuit poſſibile deo hr̄e crea⸗
turā coeternā. Preterea Anſ. monolo. vj.
Si qḋ eſt ex nihilo ꝑ aliqḋ: neceſſe eſt vt illḋ
per qḋ eſt/ pri⁹ ſit. Cōtra primā qua dicit̄

Cōtra primā ꝯcluſionē ⁊ ſecundā quinti dubij.

mūdū fuiſſe eternaliter: eſt ꝓblema neutꝝ
Et cōtra ſecundā ſic arguit̄. ⁊ ꝓbat̄ multi⸗
pliciter ꝙ īcludat ꝯdictionē mundū fuiſſe
ab eterno. Prio ſic. Infinito repugnat eſſe
ꝑtrāſitū: ſʒ ſi mund⁹ fuiſſet ab eterno: mul⸗
titudo infinita fuiſſet ꝑtranſita: q: infiniti

Primo

hoīes fuiſſent mortui. Tūc arguit̄ ſic. quili
bet eoꝝ fuit futur⁹: ergo tota multitudo fu
it futura: ⁊ nunc eſt preterita: ergo infinita

Scdo.

multitudo eſt ꝑtrāſita. Preterea. infinito
repugnat excedi: ſʒ ſi mūd⁹ fuiſſet eternus
vna multitudo excederet aliā in infinitū. er
go ⁊c. Maior probat̄: q: omne exceſſum ab
alio eſt finitum. Minor oſtēdit̄: q: plures

Tertio.

fuiſſent digiti ꝙ̄ hoīes: ⁊ reuolutiones lu
ne ꝙ̄ ſolis ⁊c. Tertio. in omni die potuiſ
ſet creaſſe vnā aīam ⁊ ꝯſeruaſſe. ⁊ ſic ꝑ ꝯn̄s
iā foret altera multitudo īfinita actu. cōſe⸗
quēs impoſſibile ſm quoſdā: immo de fa⸗
cto poſita eternitate mundi/ infiniti hoīes

Quarto.

fuiſſent: ⁊ cū aīa ſit icorruptibilis: eēnt nūc
infinite aīe. Quarto. demōſtratis oībus
hoībus q̄ fuerūt: q̄libet eorū fuit poſterior
ſole: ḡ ſol p̄ceſſit iſtā multitudinē: ergo illo
priori in quo ſol p̄ceſſit nō fuit aliq̄s hō. ḡ

Quito.

ab eterno nō fuit hō. Quinto. ſi ſic: pars
nō eſſet minor ſuo toto: q: a tota multitu⸗
dine hoīm aufero decē: q̄ro vtrum reſidui
ſint finiti an infiniti? Si infiniti: ergo tota
multitudo reſidua nō eſt minor tota multi
tudine hoīm. ḡ tot: cū. x. non ſint plures ꝙ̄

Sexto.

tot ſine decē. Preterea ſi ſic: deus nō pōt
creare plures aīas ꝙ̄ fecit: q: da ꝙ ſic: tūc
poſſent eſſe plures aīe ꝙ̄ infinite. Ad pri⸗

R Rn̄ſio ad iſta argumenta Ad primum.

mā cū ḋr. Infinito repugnat eſſe ꝑtrāſitū.
Dico ꝙ poſſumus loqui de infinito dupli⸗
citer. vel de infinito ſm quātitatē cōtinuā:
ſicut de infinita magnitudine: vel ſm mul⸗
titudinē: ⁊ ħ dupl'r: vel ꝙ ſit infinita actu/
vel potētia: ſicut eſt multitudo partiū pro⸗
portionaliū in ꝯtinuo. Silr̄ eſſe ꝑtranſitū
pōt dupl'r exponi. Uno mō exponit̄ in ſuc⸗
ceſſiuis ꝑ eē prio futurū ⁊ poſtea p̄teritū:
ſicut dicim⁹ ꝙ dies p̄terita eſt pertrāſita.
Alio mō exponit̄ in ꝑmanētib⁹ eē ꝑtrāſitū
ꝑ hoc ꝙ aliqḋ motū ē ab extremo ad extre
mū alicui⁹ quātitatꝫ. ⁊ ſic dicim⁹ ꝙ magni
tudo ſup quā eſt fact⁹ mot⁹ aliq̄s: eſt ꝑtrāſ
ita a mobili: cū ꝑuenerit vſqꝫ ad finē ꝑ me
diū illi⁹. Tūc ad ꝓpoſitū cū ḋr: infinito re⸗
pugnat eē ꝑtrāſitū. Nego iſtā: ſi intelligat̄
de quanto infinito: q: nullū tale eſt: ⁊ ideo
nihil ſibi repugnat. Et qn̄ arguit̄. ſi mūd⁹
fuiſſet ab eterno: multitudo infinita fuiſſet
ꝑtrāſita. Dico ꝙ nullū icōueniēs eſt ꝯcede
re illā ꝓpōnē: q: quolibet tpe ꝑtrāſito/ infi
nita multitudo eſt ꝑtranſita. ⁊ ſilr̄ ꝑtrāſita
quacūqꝫ magnitudine quātācūqꝫ ꝑua: cō⸗
cedēdū eſt ꝙ infinita multitudo eſt ꝑtrāſi⸗
ta: q: oīs magnitudo eſt vna multitudo in
finita. nā vnus numer⁹ ſeu magnitudo eſt
vnū: duo: tria: ⁊ ſic in infinitū: capiēdo illā
vt eſt de copulato extremo: ⁊ ſic cōcedo ꝙ
infiniti hoīes fuiſſent mortui: ſi mūd⁹ fuiſ
ſet ab eterno. Et cū dicit̄: q̄libet illoꝝ fuit fu
turus: demōſtratis oīb⁹ p̄teritis. Pōt dici
ꝙ eſt falſa: q: eſt implicatiua falſi. implicat
eñ ꝙ aliq̄ fuerūt hoīes illi: ⁊ tūc eſt negan
da hec. ſ. tota multitudo hoīm fuit futura:
q: infinita multitudo nō eſt aliq̄ vna mul⸗

Alia reſpōſio.

titudo. Aut poteſt dici ꝙ tota multitudo
hoīm preteritorū nō fuit futura: ⁊ ideo nō
eſt modo ꝑtranſita: ꝓprie loquēdo de per⸗
tranſito. Silr̄ q̄ negāt illas conſequētias.
a erit: ergo a eſt futurū. a fuit: ḡ a eſt p̄ter⸗
itū. haberēt negare iſtā: multitudo hoīm
eſt ꝑtrāſita: q: ille termin⁹ multitudo ſup⸗
ponit ꝓ multitudine que eſt: ergo illa ꝯn̄a
pōt negari. quilibet illoꝝ fuit futurus: er⸗
go multitudo fuit futura: ſicut nō ſequit̄.
quilibet illorū eſt preterit⁹: demoſtratis oī
bus de choris angelorum: ḡ hec multitu⸗
do eſt p̄terita. Nec ſequit̄: q̄libet illorū fuit
futur⁹: ḡ oēs iſti fuerūt futuri. ⁊ licet hec ſit
falſa: tota multitudo hoīm fuit futura: hec
tn̄ eſt vera: infiniti hoīes fuerūt futuri. ⁊ ſi
in hac ꝓpōne infinita multitudo fuit futu
ra: ille termin⁹ īfinita poſſit ſtare ſyncathe
gorеumatice: cōcedo ꝙ eſt vera: ⁊ ſic conce
do ſilr̄ iſtā: infinita multitudo eſt ꝑtrāſita:
ergo oēs ille vnitates ſunt ꝑtrāſite. ſʒ nego
ḡ tota multitudo fuit futura. ⁊ ſilr̄ hāc to⸗

Replicat̄ primo.

ta hec multitudo eſt p̄terita. Cōtra. q̄libꝫ
vnitas illius multitudinis eſt ꝑtranſita: ḡ
oēs ille vnitates ſunt ꝑtrāſite: ḡ tota mlti⸗

Scḋo. tudo eſt ꝑtranſita. Itē tota illa multitu-
do fuit: ꝛ nulla vnitas iſti⁹ mō eſt: ğ tota ē
Tertio p̄terita. Itē q̄libꝫ vnitas iſti⁹ multitudi
nis eſt p̄terita: ğ oēs vnitates ſunt p̄terite
Ad pri- Ad primū pōt dici ꝙ ꝯña nō valet: ſicut
mum. nec iſta. qđlibet iſtoꝝ diſtat a b: ğ oīa diſtāt
a b. ſit b vltim⁹ pūct⁹ vni⁹ linee ponēdo pū
cta ꝛ lineas: ꝛ demōſtro per ly iſtoꝝ oīa pū
cta preter b. vel ſi dicatur ꝙ nō pñt demon
ſtrari ꝑ illud ꝓnomē: ꝛ hoc credo veꝝ: cū
ꝓnomē nihil ſignificet: niſi qñ hō vtit̄ vo-
cabulo illo demōſtrādo aliq̄d certū: ꝛ con-
ſtat ꝙ nō ē poſſibile ꝙ hō demōſtret īfini-
ta. Propt̄ iſtā rñſionē volo ꝙ a ſit termin⁹
corrñdens cuilibꝫ pūcto in linea q̄ ſit c: pre
ter b. ꝛ tūc hec ē ꝯcedēda: qđlibet a diſtat a
b. ꝛ tñ hec ē negāda: oīa a diſtāt a b. accipiē
do ly oīa collectiue. ſilr̄ iſta eſt neganda. to-
ta multitudo a diſtat a b. q: tūc inter totā
multitudinē a ꝛ b/eſſet linea ꝛ eēnt media:
ꝛ illa ſunt q̄dā. ğ a ꝛ b etiā mediāt inter to
tam multitudinē a ꝛ b. ꝛ hoc accipiēdo ſem
Ad ter- per ly totā cathegoreumatice. Et a ſimili ne
tiam. go ꝯñam. q̄libet vnitas illi⁹ multitudinis
eſt p̄terita: ğ oēs vnitates ſunt p̄terite: ca-
piendo ly oēs collectiue. lꝫ añs iſti⁹ ꝯñe ſit
negandū apud illos q̄ dicūt ꝙ h̄ verbū p̄te
riti tp̄is fuit nō pōt ꝟe ꝛ liate exponi ꝑ eſt
Repli- p̄teritū. nec h̄ ꝟbū erit ꝑ eſt futurū. Sed
ca. ꝯ. Capio iſtā/oēs vnitates iſti⁹ multitudi-
nis ſunt ꝑtranſite: q: ſi hoc eſt falſum: vl̄ h̄
eſt in toto vel in ꝑte. Si ī toto: ğ q̄libet hō
q̄ fuit eſt. ꝛ ſic nunc̄ adhuc hō moriebat̄.
Si in ꝑte: ergo oēs vnitates hui⁹ multitu
dinis nō ſūt ꝑtrāſite: ğ aliqui q̄ moriebā-
Rñſio. tur nō ſūt ꝑtrāſiti. Pōt dici ꝙ hec/oēs
vnitates ſunt ꝑtrāſite: eſt diſtinguēda: eo
ꝙ ly oēs pōt teneri collectiue vel diuiſi-
ue. ſi diuiſiue: ꝓpō eſt partim ꝟa ꝛ partim
falſa: q: eſt vniuerſalis cui⁹ q̄libet ſingula
ris eſt ꝟa p̄ter vnā. Silr̄ iſta/oēs ꝑtes ſor-
tis ſunt aliq̄d minus ſorte. Si eſt vniuerſa
lis: hꝫ quālibet ſingularē verā p̄ter vnā in
qua ſunt ſimul ſingule ꝑtes ſortis: ꝛ illa ſin
gularis ꝯuertitur cū ſenſu collectiuo: ſicut
iſta/oēs apl̄i ſunt duodecim: accipiendo ly
oēs collectiue: et ſic eſt in qualibet ꝓpōne
dicendū ꝙ vna ſingularis illius vniuerſa-
lis eſt falſa: q: ꝯuertit̄ cū collectiuo. iō dico
ꝙ hec vl̄is oēs apl̄i ſunt duodecim/eſt par
tim vera ꝛ partim falſa. hoc eſt hꝫ aliquā
ſingularē falſam ꝛ aliquā verā. Et dico ſic:
ꝙ oēs iſte vnitates ſunt pertrāſite; ſm qđ

eſt vniuerſalis hñs vnā ſingularem falſam
in qua denotatur demōſtrari ꝙ aliq̄ ſunt
infinita: ꝛ ꝙ illa ſunt quodāmō q̄ aliqñ fu
erunt futura: ꝛ nūc ſunt p̄terita. Si autē ly
oēs tenet̄ collectiue: tūc eſt vna ꝓpō ſingu
laris de qua nō pōt queri an ſit in parte ꝟa
ꝛ in parte falſa: q: ꝓpō ſingularis nō hꝫ ꝟi
tatē niſi ꝓ ſe. iō ipſa falſa. hec tñ ꝓpō/oēs
iſte vnitates ſunt ꝑtranſite: nō pōt diſtin-
gui: ſicut nec illa/oēs iſti apl̄i ſūt. xij. demō
ſtratis. xij. q: illa orō cōuertitur cū ſingula
ri. ꝛ eſt ꝓpō ſingularis. iō argumentū non
ꝓcedit. vt ꝑꝫ. Ad aliā formā: nego illam Ad ſe-
ꝯñam tota illa multitudo fuit: ꝛ nulla eius cundū.
vnitas eſt: ğ tota eſt ꝑtranſita. lꝫ ſilr̄ añs ſit
falſum ꝓpter falſam implicationē. ſ. ꝙ illa
multitudo ſit vna tota mltitudo. Ad ter Ad ter
tiam ſilr̄ nego ꝯñam: ſꝫ ꝯcedo añs. ꝯceden tium.
da tñ videt̄ iſta: infiniti hoīes fuerūt futuri
ꝛ p̄teriti: q̄ nō ſunt mō p̄ntes: niſi forte īpe
diret falſa implicatio in hoc ꝓnomine qui.
Ad ſcḋm principale cū d̄r. infinito repu- Ad ſe-
gnat excedi. nego illā: q: vnū infinitū pōt cundū
excedere aliud: ſi eſſet in caſu infinitū. Si- ꝯ p̄mā
militer corpus infinitū ſi eēt: excederet ſup- cōclu.
ficiē infinitam ſi eſſet: ꝛ ſupficies infinita ſi hui⁹ ar
eſſet/lineā infinitā ſi eſſet. Nec valet talis ticli q̄n
ꝯña: hoc infinitū excedit illud: ğ excedit il- ti.
lud in duplo vel in triplo ꝛc. Verūtamē
ſi excedens ꝛ exceſſum ſint eiuſdē rōnis et
ſpeciei in genere quantitatis: ꝯña eſt bona.
Ad ꝓbationem cū d̄r ꝙ plures fuiſſent re
uolutiones lune q̄ ſolis ꝛc. Pōt dici negā-
do: q: licet in mille hoībus ſint plures digi
ti q̄ hoīes: non tamen in infinitis hoībus
ſunt plures digiti q̄ hoīes: q: infiniti digi
ti ꝛ infiniti hoīes. Aliter aliqui dicūt ad Alia re
iſtud argumentū: ꝙ vna multitudo infini ſpōſio.
ta eſt maior alia: ꝛ ꝯcedunt ꝙ plures fue-
runt reuolutiones lune q̄ ſolis. Dicūt etiā
ꝙ ſicut inter ternariū ꝛ binariū eſt ſeſquial
tera ꝓportio: ita inter ternarios infinitos
ꝛ binarios infinitos eſt ſeſquialtera ꝓpor-
tio: ꝛ infinito pōt fieri additio. Et hec opi.
eſt Linconieñ. ſup librū phyſicoꝝ. Ad ter Ad ter
tium de infinitate aīarū in actu. iſta rō nō tium.
ꝯcluderet Pythagoricis: qui poſuerāt re-
ditionem animaꝝ ad corpora. ꝛ ponunt ꝙ
aīa tranſit de corpore hoīs in corpus beſtie
ꝛ ꝯtrario: ſicut recitat Ouidius meta. xv. ꝛ di
cit ſic. Morte carent aīe: ſempqꝫ priore reli
cta Sede: nouis domib⁹ viuūt habitantqꝫ
recepte. Quicquid ſit de eis; tñ immortalꝫ

tatem anime humane ſola fides determi-
nat cū multitudine aīarū ſm multitudinē
corpoꝝ. Alr poteſt dici ꝙ cōcluſio de infini
to in actu pōt ↄcedi. ↄcedendo nunc. ⁊ ne-
gando eſſe in actu idem qđ eſſe i ↄm veram
in hoc mundo: qꝛ in quolibet ↄtinuo ſunt
infinita in actu diſtincta ſitu ab inuicē. qꝛ
volo ꝙ a ſignificet primā partē ꝓportiona
lem alicuius ↄtinui: ⁊. iij. ⁊. v. ⁊. vij. ⁊ ſic in
infinitū ſm numeros impares. ⁊ b ſit no-
men ſcđe partis ↄtinue ꝓportionalis eiuſ-
dē ↄtinui. ij. iiij. vj. viij. ⁊ ſic in infinitū ſm
ꝓgreſſionē numeri paris. tunc manifeſtum
eſt ꝙ infinita a ſunt in iſto continuo: ⁊ ſilr
infinita b. ⁊ quecūqꝫ a diſtant ab inuicē lo-
co ⁊ ſitu: ⁊ inter quecumqꝫ a ſunt aliqua b
media: ⁊ inter quecūqꝫ b infinita a. iſta tñ
oīa ↄſtituūt vnū ↄtinuū. Et iđ apud Ari.
iij. phyſi. vocat̃ hec multitudo in potentia:
qꝛ oīs res que eſt pars alterius/dicit̃ apud
eū eſſe in potentia: ⁊ ſic ſol eſt ens in poten
tia: qꝛ pars ſui orbis ſm eū. ⁊ corpus hoīs
eſt quoddā ens in potentia: qꝛ eſt pars ho-
minis. Sed credo ꝙ apud Ariſt. nō poſſet
eſſe multitudo actu infinita. ⁊ ideo ſm eū
nō forent anime infinite: quācūqꝫ viā tene
ret. Ad hoc vitandū ex libris ſuis nō claret
nec reditus aliquaꝝ animaꝝ ad corpa aliq̃
Ad quar-tum. liter videtur probabilis. Ad quartū cum
dr. ergo q̃libet homo fuit poſterior ſole. cō-
cedo: ⁊ nego ↄñam. vltra. ergo tota multi-
tudo hoīm fuit poſterior ſole. Et iterū ergo
Ad quin-tum. hoīes fuerūt poſteriores ſole. Ad quin-
tum cū dr. tunc pars nō eſſet minor ſuo to-
to. ↄcedo ꝙ eſt dare partē equalē toti cōpo
ſito: ſicut corpus hoīs eſt equale toti cōpo-
ſito. Silr ſi materia ⁊ forma ſunt due res
extenſe in igne: vtraqꝫ ps eſt eq̃lis toti cō-
poſito ſimul ſiue in quantitate ↄtinua ſiue
diſcreta. Imaginemur quātitatē finitā ex
vna pte: ⁊ infinitā ex alia: ↄcedo ꝙ ps non
eſt minor toto ex parte illa qua totū eſt infi
nitum. verbi gratia. ſi imaginamur vnā li-
neam ab hoc loco ꝓtractā in infinitū ꝟſus
occidentem: que ſit a: ⁊ ſit b iſta tota linea
p̄ter vnū pedem verſus terminū hui⁹ linee
i. verſus orientē: tunc b eſt ps a. manifeſtū
eſt. ⁊ tñ b eſt linea infinita: nec eſt ſimplicit̃
minor a. Eodē mō de multitudine infinita
a parte ante/⁊ finita a parte poſt/pōt fieri
additio: ⁊ iſtius multitudis a pte ante ſunt
infinite multitudines: quaꝝ quelibet eſt fi-
nita. ⁊ tñ ſunt multitudines infinite termi-

nate ad iſtū hoīem qui mō naſcit̃: ⁊ ideo cō
cedo ꝙ ſubtractis. x. reſidua multitudo eſt
infinita: nec eſt minor multitudo q̃ cōpoſi
ta ex. x. ⁊ reſiduis. ſicut ſi imaginamur vnū
cōpoſitū ex verbo dei ⁊ humanitate ſibi vni
ta: dico ꝙ illa pfectio cōpoſita ſi foret/non
foret maior altero cōpoſito: qꝛ illud eſt quo
maius cogitari non poteſt. ⁊ ſic concedo ꝙ
nō omnis pars eſt minor ſuo toto. Et licet
omne totū ſit maius ſua parte: nō tñ omne
totū eſt maius qualibet ſua parte. Ad ſex- Ad ſextum.
tum cum dr. ſi eſſent anime infinite: deus
nō poſſet creare plures aīas q̃ creauit. cō-
cedo ↄñam: ⁊ ↄcedo de virtute vocis ꝙ de⁹
nō poſſet creare plures res q̃ creauit. pōt
tñ creare alias aīas. dato ꝙ eſſent infinite:
non eſſent plures res q̃ eſt vnū cōtinuū: ſi
tñ continuū ſit infinite partes ꝓportiona-
les. Sextus articulus eſt an deus poſſet Sext⁹ arti.
facere mundū meliorē q̃ fecit. In iſto arti
culo opꝫ dicere ↄformiter ſm fidē: ad min⁹
enī ſuppono deū eſſe infinite virtutis intē-
ſiue: ⁊ eū libere ꝓducere mundū: ⁊ mundū
eſſe finite bonitatis ⁊ perfectionis. Quib⁹
ſuppoſitis dico tria. Primū/ꝙ deus poteſt
facere mundū aliū ab iſto: pfectiorē iſto: et
eiuſdē ſpeciei cū eo: ſolū numero differentē
ab iſto. Scđo/ꝙ pōt facere aliū pfectio- Prima cōclu.
rem alterius ſpeciei. Tertio/ꝙ nō pōt fa Scđa.
cere optimū qđ pōt facere: ⁊ iđ nō pōt face Tertia
re mundū ita bonū ſicut pōt facere: iđ ſol⁹
de⁹ eſt qui nō pōt facere optimū qđ poteſt
Primā concluſionē probo ſic. accipiendo Probatur prima cō-cluſio.
iſtā cōem ſuppōnem de dei potentia: que ē
ꝙ deus pōt facere q̃cq̃d fieri nō includit cō
tradictionem. Ex quo arguit̃ ſic. Deus pōt
facere q̃cquid nō includit cōtradictionem:
ſꝫ vnū aliū mundū fieri ab iſto differentem
ſolo numero nō includit cōtradictionē: er-
go ⁊c. Minor ꝓbat̃: qꝛ nulla contradictio
eſt: duo ſoles ſunt. due lune ſunt. duo mun
di ſunt. Poſſet ergo de⁹ creare alia corpora
celeſtia eiuſdē ſpeciei cū iſtꝫ: ⁊ per ↄñs ſolo
numero differrent. Scđo ex eodē ſequit̃ Scđo.
ꝙ de⁹ poteſt facere mundū in infinitū me-
liorē iſto: ⁊ tñ q̃ fact⁹ eſt ſit finite pfectiōis
et eiuſdē ſpēi cū eo. Iſtud ptꝫ ſic: deus pōt
facere ſpheras celeſtes q̃ eſſent maiores q̃
ſint iſte: ⁊ ſtellas oēs maioris quātitatis ⁊
elemēta ꝓportionabilr: ⁊ tūc diameter illi⁹
mūdi eſſet maior q̃ iſtius mūdi: ſꝫ nō ē da
re maximā quātitatē q̃ nō poſſit maiorē fa
cere: ſꝫ in infinitū pōt augere mundū. ⁊ tñ

quilibet foret finite pfectionis ⁊ eiuſdē ſpe-
ciei cū alio. Et autē maioritas extenſionis
nō faceret drīam ſpecificā/ptꝫ marie in to-
tis homogeneis:qꝛ ſi diameter ſolis eēt ī du
plo lōgior ꝙ ſol eſt:non differret ſpecie ab
iſto:ſic nec ſphera ignis differret ſpecie ab
iſto igne pedalis quātitatis. Sic ꝫ de⁹ pōt
facere mundū meliorē:⁊ meliorē in infini-
tum:ſeruata tñ ꝓportione cōſimiliter ꝑ au
gmētationē ptiū cōſimiliū ⁊ eq̄liū ipſi⁹mū
Probatur ſecunda ꝯcluſio di. Et eodē mō peiorē in infinitū:per dimi-
nutionē partiū quas nunc hꝫ. Scḋo dico
ꝙ de⁹ pōt facere mūdū aliū differētem ab
iſto ſpē:meliorē iſto:tñ nō pōt facere mun-
dū differentē ab iſto ſpē:peiorem iſto. Pri-
mū ptꝫ:qꝛ ſupra quācūqꝫ ſpēm datam pōt
creare ſpēm pfectiorē:ergo pōt creare cor-
pus ſolis alterius ſpēi a ſole:qḋ pfectiores
opationes facere ſm ſpēm ꝙ ſol facit. ſic-
ut hō pfecti⁹ imaginat̄ ꝙ bos. ⁊ tūc mun-
dus cōpoſit⁹ ex ſilib⁹ ptib⁹ iſti⁹ mūdi: ⁊ vna
tali ſpē vel duabus vel trib⁹:foret pfectior
iſto:⁊ alteri⁹ ſpēi ab iſto mūdo. Aſſumptū
ptꝫ:qꝛ talia fieri non iplicat ꝯdictionē. Et
aūt nō pōt fieri peior iſto differēs ſpē/ptꝫ
quia ſic etiam oporteret imaginari ꝙ ſibi
Tertia ꝯcluſio pbat. deeſſet aliq̄ ſpēs quā iſte mūd⁹ hꝫ:et ſi hoc
tūc nō foret mūd⁹. Tertio dico ꝙ de⁹ nō
poſſet facere optimū qḋ pōt facere: qꝛ quo
Primū dubiū. cūqꝫ bono dato deus pōt facere meli⁹: nec
pōt facere quātūcūqꝫ pōt facere:nec pōt fa
Cōtra dicta ī pma ꝯcluſiōe arguit̄ cere ita cito ſicut pōt facere. Sꝫ ꝯ iſta ſunt
q̄dā dubia ꝓpter rōnes Ariſtotelis primo
celi:q̄bus ꝓbat vnitatē mundi. Prima eſt
talis. Mūdus cōſtat ex materia ſua tota:ꝫ
nō eſt plurificabilis:ꝫ nō pñt eſſe multi: ⁊
Primo ꝑ ꝯñs nec īfiniti. Secūdo. qꝛ nō eſſet ma
Scḋo. ior rō quare graue moueret̄ ad mediū iſti⁹
Tertio mundi ꝙ ad mediū alterius. Tertio ſic.
oē qḋ naturaliter recedit ab vno loco/vio-
lēter accedit ad eūdē:ſed graue in alio mū
do poſitū naturaliter recedit a medio iſti⁹
mundi:ergo violēter accedit ad mediū alte
rius mūdi:⁊ ꝑ ꝯñs recedet a medio iſtius
mūdi. ergo vbicūqꝫ ponit̄/violēter accedet
ad mediū iſtius mundi. ꝫ lꝫ poneret̄ infra
circūferētiā iſtius mundi: violenter accede
ret ad mediū iſtius mūdi:⁊ nō naturaliter
Scḋm dubiū ꝯ ſcḋem ſuppōne prio ꝯñs falſum. ergo ⁊c. Scḋm dubium eſt/
cōtra ſuppoſitionē illā cōem:de⁹ nō pōt fa
cere q̄cq̄d includit cōtradictionē. Et primo
ſic. de⁹ pōt facere impoſſibilia fieri. ergo ⁊c
Antecedēs probatur per Anſ. ij. cur deus
homo. c. xvij. Oīs neceſſitas et impoſſibili
tas dei ſubiacet volūtati. illi⁹ aūt voluntas
nulli ſubditur neceſſitati aut impoſſibilita
ti. nihil em̄ eſt neceſſariū aut īpoſſibile:niſi
quia ipſe vult:ipſum aūt velle aut nolle ali
qd ꝓpter neceſſitatē aut impoſſibilitatem
alienū eſt a veritate. ergo ſi deus poſſet vel
le hoīem eē aſinū:hoc vtiqꝫ eēt poſſibile:ſꝫ
de⁹ nō neceſſario nō vult hoīem eſſe aſinū
qꝛ eius voluntas nulli neceſſitati ſubditur
ergo poſſibile eſt ꝙ hō ſit aſinus:ꝫ hoc de⁹
pōt facere. ſꝫ tenetur ꝙ hoc impoſſibile ſit
fieri. ꝫ de⁹ pōt facere qḋ impoſſibile eſt fie
ri. Preterea ego poſſem hoc facere quod Scḋo.
fieri includit ꝯdictionē: ergo deus. antece-
dēs ꝓbatur:qꝛ poſſem facere vnā copulati
uā cōpoſitā ex duab⁹ cōtradictorijs: ſꝫ hoc
fieri includit ꝯdictionē:qꝛ nō pōt fieri niſi
fiat ꝯtradictio. Tertiū dubiū ē ſi de⁹ face Tertiū dubiū.
ret hoīem q̄ peccare nō vellet nec poſſet:ſic-
ut poſſibile foret ſm magiſtrū. in. ij. ſen. di.
xliiij. Et eſt verbū Aug. xi. ſuper Gen. c. iiij.
Talem deus potuit hominē feciſſe qui nec
peccare poſſet nec vellet. ⁊ ſi talem feciſſet:
q̄s dubitaret eum meliorē eſſe? Eſt ergo du
bium an talis eſſet eiuſdem ſpeciei cū alijs
hoīb⁹. ⁊ videtur ꝙ nō: qꝛ quando aliquid
cōuenit alicui indiuiduo: ⁊ nulli alteri indi
uiduo eiuſdē rōnis videtur repugnare. vñ
lꝫ humana natura in chriſto nō potuit pec
care ſtāte illa vnione:tamē ſi foret depoſita
peccare potuiſſet:ergo ſibi nō repugnabat
peccare potuiſſe:ergo homo talis fact⁹ nō
foret eiuſdem ſpeciei cum alijs hominibus Quartū dubium
Quartū dubiū an aliqua creatura exce-
dat aliā in perfectione infinite. videt̄ ꝙ ſic:
qꝛ dato ꝙ nō:ergo Gabriel nō excedit pfe-
ctionē vnius muſce in infinitū: ⁊ conſtat ꝙ
excedit:ergo in aliqua ꝓportione finita:ſit
ergo ꝙ in centuplo:pono ergo ꝙ de⁹ faci-
at centum muſcas equalis perfectionis cū
muſca data:ergo tanta eſt perfectio in iſta
multitudine ſicut in Gabriele. ⁊ ſic tāta bo
nitas eſſet in iſta multitudine ſicut in āge-
lo:⁊ per ꝯñs ita mala eſſet deſtructio eius
ſicut deſtructio angeli:qḋ videt̄ valde incō
uenīēs. Preterea ſi Gabriel nō excederet Scḋo.
ignē pedalis quātitatꝫ niſi ꝓportiōe. fini-
ta:que ſit a: detur illa proportio. cum ergo
deus poſſit facere ignē duplum ad a: ⁊ tri-
plum ⁊ quadruplum: ⁊ ſic in infinitū:ſeq̄t̄
ꝙ poſſit tantum ignē creare/ꝙ eſſet equa-
lis perfectionis cum perfectione Gabrielis

T Ad primũ dubiũ dico ꝙ rationes Ariſto
Ad pri telis poſſunt ſolui ſuppoſita veritate fidei.
mũ ar Ad primũ cũ dr.celũ ↄſtat ex materia ſua
gu. pri tota:ḡ nõ eſt pluriſicabile:ↄñã eſt negãda:
mi du. qꝛ plurificari põt p agẽs qd̃ nullã materiã
preſupponit ſue actioni:ſ; totũ creat.vñ li
cet cõcedit ꝙ nulla materia ſit mõ in potẽ
tia ad formã ſolis:non iõ ſeq̃tur q̃n ali⁹ ſol
poſſit fieri:ſed tñ ſeq̃tur ꝙ nullũ agẽs crea
tum preſupponẽs materiã ſue actioni/põt
Ad ſe producere formã ſolis. Ad ſcðm dico ꝙ
cundũ. graue exiſtẽs in vno mũdo moueret natu
ralr̃ ad cẽtrũ illi⁹ mũdi in q̃ eẽt:ꝛ aliud gra
Ad ter ue in alio mũdo ad ſuũ centrũ. Ad tertiũ
tium. q̃n dr.oẽ qd̃ naturalr̃ recedit ꝛc.nego iſtã
ꝓpõnẽ tã de grauib⁹ q̃; de leuib⁹.de gra
uib⁹:qꝛ naturalr̃ oẽ graue deſcẽdit ad me
diũ mũdi:ꝛ aliqd̃ graue naturalr̃ recedit a
medio mũdi:ḡ aliqd̃ graue naturalr̃ natũ
eſt recedere ab eodẽ loco ꝺm naturam/ad
quẽ ſilr̃ natũ eſt accedere. Cõ aũt caſu poſi
to aliqd̃ graue recedit a medio mũdi ptꝫ:qꝛ
ferrũ poſitũ in medio mũdi accederet natu
raliter ad adamãtẽ ſupra poſitũ. Similiter
ne relinq̃ret vacuũ:idẽ ↄtingeret. De leuib⁹
facili⁹ eſt videre hoc idem: qꝛ imaginemur
vnã lineã trãſeuntem p centrũ terre vſq;
ad celũ:in q̃ ſit diameter ſphere corpora
lium:cui⁹ termini in celo ſint a ꝛ b.tũc ma
nifeſtũ eſt ꝙ ignis exiſtens in ſupficie terre
directe ſub a/naturalr̃ aſcẽdet ad a.ḡ natu
ralr̃ recederet ab illo ſurſum.ꝛ tñ ſi idẽ ſup
poneret in alia parte directe ſub b:natura
liter accederet ad b: et recederet ab a.ḡ idẽ
leue in diuerſis ſitib⁹ poſitũ natũ eſt ſilr̃ re
cedere ꝛ accedere ad eundẽ locũ. Eodẽ mõ
dico de graui poſito primo in vno mundo:
V poſt in alio. Ad ſcðm dubium dico ꝙ hec
Ad ar ſuppoſitio:de⁹ põt facere q̃cq̃d nõ ĩcludit
gu.ſcði ↄdictionẽ:eſt vera ſi bñ intelligat. Intelli
dubij. git eñ ſic.de⁹ nõ põt facere q̃ facto ꝛ exiſtẽ
tib⁹ oĩb⁹ ꝓpõnib⁹ q̃ pñt eſſe/ſeq̃ũtur ali
qua ↄdictoria eſſe ſimul vᷓa. ꝛ oẽ illud põt
facere:quo poſito in eſſe/nõ ſeq̃ũtur aliq̃
ↄdictoria eſſe ſimul vera. Ad illud Anſel.
dico ꝙ nõ dꝫ intelligi ꝺm vᷓba: ſ; ſicut ipſe
met declarat in medio capituli:dicẽs ꝙ du
plex eſt neceſſitas.ſ.neceſſitas coactionis ꝛ
neceſſitas ꝓhibitionis. ſilr̃ impoſſibilitas
ſonat in defectũ potẽtie. manifeſtũ eſt aũt
ꝙ voluntatẽ dei nulla põt coactio cogere:
nec aliq̃ ĩpoſſibilitas cohibere: nec in eo eſt
defect⁹ potẽtie q̃n poſſit q̃cq̃d eſt poſſibile.

Et iõ dicit Anſ.ad talẽ intellectũ ꝙ oĩs ne
ceſſitas ꝛ ĩpoſſibilitas ei⁹ ſubiacẽt volũta
ti:hoc eſt nihil põt ei⁹ volũtatẽ cogere vel
ꝓhibere vel al'q̃ mõ impedire:nec plus in
tẽdit. Vñ ad formã argumẽti dico ꝙ deus
nõ põt velle hoĩem eſſe aſinũ:ſic ꝙ huma
na natura ſit natura aſini: ꝛ ↄcedo ꝙ non
vult libere hoĩem nõ eſſe aſinũ: ſ; neceſſa
rio.ꝛ cõcedo ꝙ nihil vult neceſſario niſi ſe.
vñ nullã rẽ vult eſſe neceſſario niſi ſe: vult
tñ multa ſic eẽ neceſſario: ſicut p quedã cõ
plexa neceſſaria denotant: vt deũ non eſſe
creaturã: hoĩem nõ eſſe aſinũ. Ad aliud Ad ſe
cõcedo ꝙ hõ põt facere illud qd̃ fieri inclu cundũ.
dit ↄdictionẽ:ſicut cõcludit argumẽtũ: q̃a
hõ nõ põt facere copulatiuã cõpoſitã ex cõ
tradictorijs/q̃n faciat illud qd̃ fieri ĩcludit
ↄdictionẽ:nõ tñ põt hõ aliq̃d facere/q̃ fa
cto ↄdictoria ſint ſil' vera. Ad tertiũ du X
biũ rñdet Ockã pmo ſniarũ di.xliiij.ꝙ hõ Ad ar
talis nõ foret eiuſdẽ ſpeciei nobiſcũ. Vnde gu. ter
dicit ꝙ iſte terminus hõ põt duplr̃ accipi. tij du
Vno mõ pro omni ↄpoſito ex corpore ꝛ na bij.
tura intelligibili:ꝛ ſic homo nõ eſt ſpecies
ſpecialiſſima. Scðo accipit pro compoſito
ex corpore ꝛ tali aĩa intellectiua qualẽ nos
habem⁹.ꝛ hõ ſic ſumpt⁹ eſt ſpẽs ſpecialiſſi
ma. Nec ille q̃ foret impeccabilis per natu
rã eſſet eiuſdẽ ſpẽi ſpecialiſſime cũ illo qui
põt peccare p naturã.qd̃ ꝓbat p rõnẽ quã
poſui in iſto dubio ſuperi⁹: qꝛ ſi aliq̃d cõue
nit vni indiuiduo alicui⁹ ſpẽi:nõ repugnat
alteri indiuiduo eiuſdẽ ſpẽi cõſimile habe
re ꝛc. Cõtra.hoc nõ eſt ad mentẽ magi Repli
ſtri ꝛ Aug. Quoꝝ vterq; dicit de hoĩe iam cat pri
facto:ꝙ de⁹ poterat eũ talẽ feciſſe q̃ nõ vel mo.
let peccare nec poſſet: vt dicit magiſter.ſed
deus nõ poſſet facere hoĩem iã factũ alte
ri⁹ ſpẽi q̃; eſt:ḡ nõ eſt ad ꝓpoſitum dicere
deũ poſſe facere hoĩem alteri⁹ ſpẽi qui nõ
poſſit peccare. Scðo.qꝛ nõ ſequitur: ille Scðo.
hõ nõ põt peccare:ḡ eſt alteri⁹ ſpẽi.ꝛ loq̃r lo
quẽdo de potentia ꝓpinqua ad peccandũ
ſicut nõ ſeq̃tur.hoc graue impeditũ nõ po
teſt deſcẽdere:ḡ eſt alteri⁹ ſpẽi ab alio gra
ui qd̃ iã deſcẽdit. Silr̃ chriſt⁹ nõ põt pecca
re:ꝛ tñ eſt eiuſdẽ ſpẽi cũ q̃libet petõre. Silr̃
dato ꝙ de⁹ nullũ pceptũ daret hoĩ:nõ poſ
ſet peccare potẽtia ꝓpinq̃. Silr̃ dato ꝙ de⁹
cõſtitueret ꝙ nõ coageret hoĩ ad actũ ma
lũ:ꝛ ĩpediret ne aliq̃d omitteret: talis non
poſſet peccare potẽtia ꝓpinq̃.niſi ſicut fri
gidũ põt calefacere;ꝛ obſcurũ illuminare;qꝛ

frigidū pōt fieri calidū: ⁊ obſcurū illumino-
ſum. Et ſm illū modū loquēdi poſſum di-
cere ꝙ ille cecus pōt videre: ⁊ ſutor pōt cō-
Tertio. ſecrare epos. Tertio. videf incōueniēter
dictū ꝙ ideo deꝰ poſſet facere hoīem īpec-
cabilē: qꝛ pōt facere vnā creaturā alterius
ſpēi ab hoīe: q̄ peccare non pōt: qꝛ ſeq̄tur: a
nō eſt aīal rōnale mortale: ḡ a nō eſt hō. ſit
aīal rōnale mortale diffinitio conuertibilis
cū iſto termino hō: ḡ non ſeq̄tur ꝙ feciſſet
Confirmatur. hoīem impeccabilē: ſꝫ vnā creaturā q̄ fuiſ-
ſet vocata hō. Cōfirmaf: qꝛ hoc nomē hō
eſt nomē ſpēi ſpecialiſſime: et nō genꝰ. nec
Quarto. pōt eſſe nomē generis niſi ꝑ nouā impoſi-
tionē. Quarto. aut illa creatura foret li-
bera: aut nō. Si non libera: ḡ non foret hō
rōnalis. Si libera: ergo facto ſibi precepto
poſſet libere obedire vel tranſgredi. Cōfir-
maf ꝑ illud Hiero. in quadā homilia de fi-
lio prodigo. Et ponif lib. ij. diſ. xxv. Solus
deꝰ eſt in quē pctm̄ nō cadit: nec cadere pōt
Quinto. ceteri cū ſint liberi arbitrij: in vtrāq; partē
flecti pnt. Quinto ſic. aut talis poſſet me-
reri aut nō. ſi nō: ergo neceſſario dānaref:
⁊ tn̄ ſine pctō: qḋ eſt inconueniens. Si ſic:
aut per naturā aut per grām. ſi per naturā
ſeq̄tur error Pelagij. Si ꝑ grām: ꝯ: grā nō
eſt ſibi neceſſaria: qꝛ nō eſt magis peccabi-
lis q̄ꝫ lapis: ḡ ſine grā poſſet vitare pctm̄:
Imo nō ꝓprie vitaret: qꝛ vitare eſt nō face-
re vel nō habere qḋ hō pōt facere vel hr̄e:
⁊ ita nihil ðr vitare niſi illud qḋ facere pōt.
Rn̄ſio ad auctoritatē Au. Et ideo nō eſt ſm mentē Aug. nec cōcludit
ſua rō: qꝛ nō vult dicere Aug. ꝙ deꝰ poſſet
facere hoīem qui foret impeccabilis ꝑ na-
turā: ſꝫ poſſet feciſſe ſic hoīem/ ꝙ eū donis
gratuitis ⁊ virtutibꝰ ſic dotaſſet: ꝙ ſibi ad
bn̄ agendū ſolūmodo ⁊ nō ad peccādū coe-
giſſet: ꝙ nūq̄ꝫ poſſet peccare potētia ꝓpin-
qua: ſicut dicimꝰ ꝙ graue nō pōt deſcēde-
re qn̄ impedif. Un̄ ꝟba magiſtri ſuperiꝰ al-
legata ſunt ꝟba Aug. ij. ſup Gen̄. c. iiij. Nec
magiſter videf ibi hr̄e intellectū Augu. vt
pꝫ ibidē. Nec plꝰ habef niſi ꝙ Aug. in pn̄-
cipio capituli dicit. Talē inq̄t facere hoīem
potuit: q̄ nollet oīno peccare. Ecce nos con-
cedimꝰ meliorē eſſe naturā q̄ oīno peccare
noluit. Loq̄tur eīm Aug. ꝯ increpātes deū
eo ꝙ hoīem ꝑmittat tētari ⁊ peccare: ⁊ ꝙ
debuit hoīez feciſſe talē q̄ nollet oīno pecca-
re. Ad hos rn̄det Aug. ꝙ melior eſt natu-
ra q̄ oīno peccare nō vult: q̄ꝫ illa q̄ peccare
vult. Utrū aūt poſſet facere hominem qui
oīno peccare nō poſſet: nō querit Auguſti-
nus ibidē de hoc: nec determinat ſalua re-
uerētia magiſtri. Un̄ nec Ockā hꝫ intētio-
nē magiſtri: nec magiſter intentionē Au-
guſtini. Nec tamē magiſter intendit ꝙ deꝰ
poſſet feciſſe hominē impeccabilē per natu-
ram: ſed per dona: ſicut de natura humana
in chriſto pꝫ: ⁊ de beatis fiet. Ad argu- Ad rationem Ockā.
mēta iſtiꝰ opinionis. Illud qḋ cōuenit indi-
uiduo ⁊c. hec pōt negari. Nā iſti calori repu-
gnat cōpati ſecū frigꝰ: demonſtrato calore
in ſummo: et hoc conuenit tamen calori
remiſſo. Silr iſti calori magno ꝯuenit age-
re ad vnū miliare: demōſtrato vno magno
igne: ⁊ tn̄ hoc repugnat multis paruis ca-
loribus. Similiter lignū pedale ⁊ bipedale
ſunt eiuſdē ſpeciei: ⁊ tn̄ ligno bipedali cōue-
nit cōponi ex duabꝰ quātitatibꝰ pedalibꝰ:
ſed hoc pedali repugnat. Ad quartum du-
biū dicef alſ. Iā reſtat videre de ſeptimo Y
articulo. an in ꝓpōnibꝰ de futuro in mate- Septimꝰ articulus
ria contingenti ſit determinata veritas in
vno cōtradictoriorū: ⁊ falſitas in reliq̄. Et
videf ſnīa Ariſtotelis ꝙ nō: ſicut argueba-
tur. Un̄ videf ꝙ neutra pars in materia cō-
tingenti eſt vera vel falſa. Opinio aūt theo-
logorū huic eſt contraria. Credimꝰ eīm deū
ſcire reſurrectionē eſſe futurā: ⁊ oīm cōtra-
dictoriorū determinate alterā partem: alſ
ꝓphetia eſſet impoſſibilis: nec ei oporteret
credere. Silr: vel eſt ita a parte rei ſicut per
illā denotaf a erit. ſit a vnū futurū contin-
gēs. vel nō eſt ita a parte rei. ſi nō: ꝓpō eſt
falſa ꝑ diffinitionē: qꝛ ſignificat aliter eſſe
q̄ꝫ eſt. ſi ſic: ḡ ꝓpō eſt vera. Dico ḡ ſicut ðr Rn̄ſio doctoris.
cōiter: ꝙ ꝓpō de futuro neceſſario eſt vera
ſic tn̄ ꝙ nunq̄ꝫ pōt fuiſſe vera. ⁊ ideo aliter
eſt vera q̄ꝫ illa que eſt de preterito ſimplici-
ter vel de pn̄ti: eſt tamen ſic vera/ ꝙ nullo
modo ad ſui veritatē req̄rit aliquā de futu-
ro eſſe verā: qꝛ ſi aliqua talis ſit vera: neceſ-
ſariū erit poſtea ꝙ illa fuerit vera. In pro-
poſitionibꝰ aūt de futuro in materia cōtin-
gēti ſic eſt ꝙ vtrūq; ꝯdicto: ioꝛ pōt eē verū
⁊ tn̄ nec ſimul nec ſucceſſiue. Preterea ali-
qua ꝓpō eſt vera ⁊ pōt eſſe falſa: ⁊ tn̄ non
pōt deſinere eſſe vera: nec incipere eē falſa.
Itē aliqua ꝓpō eſt vera ⁊ pōt eſſe falſa: et
tn̄ nō pōt mutari a veritate in falſitatem.
Itē aliq̄ ꝓpoſitio fuit vera ab eterno: ⁊ eſt
vera nūc: ⁊ tamē poteſt fuiſſe falſa ab eter-
no. tamē ſi fiat falſa: non aliter ſe habebit
q̄ꝫ ſe habuerit ab eterno: qꝛ ſi nunc ſit falſa

ob eterno fuit falſa. Itē ſortes poteſt facere aliquā ꝓpōnem fuiſſe verā ab eterno/q̄ nunq̄ fuit facta a deo: tn̄ de⁹ nō pōt incipere ſcire eā. Iſte ꝓpōnes patēt in talibus ſortes erit būs: ſortes nō erit būs: q2 iſta q̄ eſt vera de iſtis ſemp erit vera: et tn̄ pōt nunq̄ fuiſſe vera: nō tn̄ incipe eē vera. Sꝫ in q̄buſdā ꝓpōnib⁹ cōtingētibus illa q̄ eſt vera/pōt deſinere eſſe vera: ⁊ incipere eſſe falſa: ſi continue maneat. ſicut pꝫ de iſtis: aīa antichriſti creabit: dies iudicii erit. ſortes naſcet in a. nā i p̄io inſtāti eē ipſi⁹ antichriſti hec incipit eſſe falſa ſi cōtinue maneat: aīa antichriſti creabit. ⁊ hec ſilr: dies iudicij erit: erit falſa poſt diē iudicij. et erit falſa poſtq̄ fuit vera. ⁊ ſic de ſimilib⁹ q̄ nō ſemp erūt vere de futuro: ſed vſq3 ad certū tēp⁹. Alie vero ꝓpōnes q̄ ſunt in p̄ſciētia dei reſpectu beatitudinis q̄ erit eterna: vel dānationis eterne: ſic ſunt vere/q̄ ab eterno fuerunt vere. ſicut tales: aīa chriſti erit beata: anima Jude erit dānata: ſtāte ſignificatione quā mō ꝓpōnes habēt. ⁊ de talibus verū eſt q̄ ſunt vere: ⁊ pōt eſſe falſe: ſꝫ non pōt deſinere eſſe vere: nec incipere eſſe falſe. Siſr aliq̄ue ꝓpōnes ſunt de futuro: que ſunt vere ⁊ non falſe: ⁊ non erūt vere niſi ad certū tempus. ſicut ſortes peccabit cras: dies iudicij erit: ⁊ hmōi poſſunt ante tp̄s illud nunq̄ fuiſſe vere: non tn̄ poſſunt ante illud tp̄s eſſe vere vel falſe ſucceſſiue: vel mutari de veritate in falſitatē. ſic ergo pꝫ ad iſtū articulū q̄ ꝓpō de futuro iō eſt vera: q2 ſic erit ſicut per eā denotat: pōt tn̄ aliter eſſe: ⁊ ideo nō eſt neceſſe ſi fuerit vera q̄ ſemper erit poſtea verū dicere q̄ fuit. ⁊a et in hoc differt a ꝓpoſitionibus de preterito ⁊ p̄nti. Octau⁹ articulus an de⁹ poſſit reuelare futura cōtingētia. Dic dico q̄ iſte articul⁹ p̄ſupponit deū ſcire futura cōtingētia: qd̄ ꝯcedo ſicut opꝫ: vt pꝫ. ſ. ſentē. di. xxxviij. ⁊. xxxix. per totū. Sed dubiū eſt an de⁹ poſſit ſcire plura q̄ ſcit an nō. de h̄ ſcire diri al's contra Odiā. querere quintū articulū de ſciētia dei quā hꝫ deus de futuris cōtingētib⁹: an poſſit futura cōtingētia reuelare creature rationali. ⁊ dato q̄ ſic: an talia reuelata ſint cōtingentia poſt reuelationē. vbi ſunt quatuor vidēda. Primo p̄mittā q̄ſdā auctoritates ſctōꝝ. Scdō q̄ſdā diffinitiones ⁊ terminoꝝ expōnes. Tertio q̄ſdā ſuppōnes. Quarto ad q̄ſdā rōnes factas in argumento p̄ncipali illi⁹ opi. rū debo. Quantū ad p̄mū: ſciēdū q̄ cū timore et reuerētia etiā opꝫ exprimere illa q̄ vera ſāt/qn̄ loq̄mur de deo. Un̄ Aug. x. de ciui. dei. c. xxiij. Liberis ṽbis loquātur p̄hi nec in reb⁹ ad itelligēdū difficillimis offenſionē religioſarū aurium p̄timeſcunt. Nobis aūt ad certā regulā loq̄ fas eſt: ne ṽboꝝ licētia etiā de reb⁹ q̄ his ſignificātur impiā gignat opinionē. Hec ille. Et ideo q̄ in iſta materia dico: ſine ꝑtinacia/inueſtigationis grā dico. ⁊ lꝫ nullā rōnē haberē ad ꝯcordādū cū rerū cōtingentia diuinā p̄ſcientiā et reuelationes: nō minus ideo crederē q̄n ṽe ſil' ſtent/deū tales reuelatiōes poſſe reuelare: ⁊ eas poſt reuelationē eſſe cōtingentes. ⁊ argumēta optima que ponūt in cōtrariū reputarē ſophiſtica: lꝫ nullus foret q̄ ea ſciret ſoluere. Unde Anſ. de cōcordia. c. xviij. dicit q̄ qn̄ rōnē habemus cui ſcriptura repugnat: q̄uis nobis iſta rō videatur inexpugnabilis: nulla tn̄ veritate fulciri credenda eſt. Et Aug. v. de ci. dei. c. x. diſputans ꝯ opinionē Ciceronis: q̄ negauit p̄ſcientiā dei: dicit. Nullo mō cogimur aut retēta p̄ſcientia dei tollere volūtatis arbitriū: aut retēto volūtatis arbitrio deū: qd̄ nefas eſt negare p̄ſciū futuroꝝ: ſꝫ vtrūq3 ꝯplectimur vtrūq3 fidelr ⁊ veraciter ꝯfitemur. Illud vt bn̄ credam⁹: h̄ vt bn̄ viuam⁹. Male aūt viuit: ſi nō de deo bn̄ credit. vn̄ abſit a nobis negare ei⁹ p̄ſciētiā vt liberi eē velim⁹: q̄ ad iuuāte liberi erim⁹. Itē Aug. ad Uoluſianū. Dicamus deū aliquid poſſe: qd̄ nos fateamur iueſtigare nō poſſe. Et Anſ. de ꝯceptiōe illa dicit q̄ multa debemus fateri deū poſſe: q̄ nos nō valeamus obtinere. Et. iiij. cur de⁹ hō. c. xxvij. De⁹ facere pōt qd̄ hoīs rō cōprehendere non pōt. Reſtat ponere diſtinctiones ⁊ expōnes terminoꝝ. quarū prima eſt: q̄ iſte termin⁹ ſcire tripl'r accipitur. Primo mō largiſſime: ⁊ ſic conuertitur cū cognoſcere. ⁊ eſt veroꝝ et falſoꝝ cōplexorū ⁊ incōplexoꝝ. Scdō mō magis ſtricte ꝓ notitia euidēte aſſenſiua alicui vero: q̄ hō aſſentit q̄ ita eſt in re ſicut per illud verum denotatur ſine formidie: ⁊ ſic poſſum ſcire iſtā/paries eſt alb⁹: vel iſtā/ſol orietr cras. Tertio ſtrictiſſime ꝓ notitia euidēte aſſenſiua alicui ꝓmo: q̄ homo aſſentit q̄ ita ē in re ſicut ꝑ illud veꝝ denotat: ⁊ qd̄ nō pōt ſe aliť hr̄e. ⁊ ſic loquiť Ariſt. de ſcire p̄mo poſterioꝝ. c. ij. in p̄n. dicēs. Scire eſt rē ꝑ cām cognoſcere. Et i fine ſubdit. Et q̄m ipoſſibi

Nota.

Nota.

Rn̄ſio ad articulum

AA Octauus articul⁹.

Quatuor facit

Primū

BB Scdm mēbrū hui⁹ articuli.

Scire tripliciter accipitur ꝫ

le eſt alr ſe hre. ſicut loquit Anſel. de caſu
diaboli. c. xxi. vbi inqt. De illa ſcia qrit: q
nō ē/niſi cū certa rōne intelligit oino. Rn
deo nō poſſe ſciri qd pōt nō eſſe. qd em nō
eſſe pōt: nequaq eē certa rōne colligi pōt.
hec ille. Et loquit inquirēdo an diabolus
pſciuit ſe caſum. Pmo mō deus ſcit oia cop
prehēſibilia a creatura: va τ falſa: poſſibi
lia τ ipoſſibilia: cōplexa τ incōplexa. Secū
do modo de9 ſcit futura cōtingētia. Tertio
mō nō: qz tales propōnes ſic ſunt vere/ q
pñt nūq fuiſſe vere: ſicut dictū eſt in articu
lo. vij. Scdo mō accipiēdo ſcire/eadē noti
tia pōt ſucceſſiue eē ſciētia τ opinio falſa ſi
ue error per mutationē rerū: vt ſi viderem
ſortē currere: tūc aſſenſus quo credo ſortē
currere/vocatur ſcia: iſto mō cōiter loquen
do de ſcia. Si aūt deus manuteneat aſſen
ſum in mēte mea: τ ſpēs in ſenſu ſicut pu9
τ adnihilet ſortē: idē aſſenſus erit error et
falſa opinio: qz ſcia nō dicit de aſſenſu ſic
ut nomē abſolutū: ſz ſimul cū hoc q ſuppo
nit p aſſenſu: connotat ſic eē in re ſicut per
aſſenſum denotat. ideo hec eſt concedenda
p ſciam pōt hō errare τ opinari falſum: ſi
militer iſta: p certitudinē pōt hō decipi: ſz
nō ſi ꝯuertat ponēdo circūſpectionē vel ſa
piētiā a pte pdicati: ideo tales ſunt negan
de hō pōt errare p ſciam: hō pōt decipi per
certitudinē. denotat em q hec ſit poſſibi
Scda diſt. lis: hō decipit p certitudinē. Scdo qa in
iſta materia cōiter vtimur hoc termino cer
tificare: dicēdo talē ppōnem: de9 pōt cer
tificare beatū q ſemp erit beatus. ſortes
pōt certificari q erit ſaluatus. Ideo dicen
dū eſt de termino cert9: q aliquē eē certum
pōt eſſe duplr. Vel qz credit q ita eſt ſicut
denotat p ppōnem cui aſſentit: τ ſic eſt in
rei veritate. Vel qz eſt ſicut denotat p ppō
nem cui aſſentit: τ q nō pōt alr eſſe. Pmo
mō deus certificat btm q ſemp btūs erit.
Credit em natura btā q ſemper erit beata
τ ideo ſatis certa eſt: tm ſic ē certa/q poteſt
nunq fuiſſe certa. Et notitia que eſt certitu
do vel ſecuritas bti: pōt fieri deceptio τ er
ror de potentia dei abſoluta: tamē in rei ve
ritate certa eſt. Scdo mō non eſt certa: nec
de9 eā certificare ſic pōt: quia includeret
ꝯdictionē: vel argueret deū nō eē oipotētē
qz nō poſſet creaturā certificatā adnihila
re: cuius oppoſitū dicit Anſ. de libe. arb. c.
Tertia diſt. viij. Totā qppe ſubam τc. Tertia diſtin
ctio eſt de iſto termino reuelare: qz iſto poſ
ſumus vti duplr. Primo mō p cauſatione
noui aſſenſus in intellectu alicuius creatu
re alicui cōplexo vo: ita q h ſit diffinitio ex
primēs qd ipoztat p hoc nomē reuelatio:
vt nō ſit aliud q cauſare nouū aſſenſum ī
intellectu alterius alicui vo cōplexo: qz ſibi
ipſi nemo dr ppzie reuelare. τ hoc pōt eſſe
duplr. vel q aſſentiat cū formidine: τ tunc
eſt opinio. vel ſine formidine: τ tunc vocat
reuelatio ſcita. Scdo mō accipit reuelare p
cauſare aſſenſum alicui cōplexo in intelle
ctu alteri9 de nouo: vt iſta/deus reuelauit
ſorti q dies iudicij erit: exponit enim p iſtā
deus creauit de nouo in mente ſortis aſſen
ſum q credit diē iudicij fore. Pmo mō acci
piēdo h nomē reuelare/hec ē ꝯtingēs: de9
reuelauit ſorti diē iudicij fore. τ poſtq hoc
reuelauit ſorti: hec eſt contingēs: iſte aſſen
ſus fuit reuelatio: demonſtrato aſſenſu q in
rei vitate fuit reuelatio: qz ſic iſte terminus
reuelatio ē vn9 termin9 cōnotatiu9/ſup po
nens p illa qlitate q eſt aſſenſus: τ ipoztās
q cōplexū cui aſſentit ſit verū. Vn iſta pro
poſitio/deus reuelauit ſorti q dies iudicij
erit: dz exponi p illas in iſto ſenſu: deus ali
quo mō creauit ī ſorte aſſenſum iſti9 articu
li de nouo: τ ita erit: alioqn non creaſſet aſ
ſenſum cōplexo vo. Si aūt iſte termin9 re
uelatio exponat ſcdo mō: p eo qd ē ſimplr
cauſare aſſenſū alicui ꝯplexo: ſic eſt neceſſaria
hec/de9 reuelauit ſorti q dies iudicij erit. τ
nō depēdet ab aliq futuro: qz ſic pōt de9 re
uelare falſum: ſi velit decipe τ fallere crea
turā: τ nullū incōueniēs ſequit ex h: qz nul
lū incōueniēs eſt q ille q ē vitas/cauſet in
aliq falſitatē. Tertio reſtat exponere ali
qs ppōnes qbus vtimur ī iſta materia. di
cim9 em q chriſt9 aſſeruit: de9 pmiſit: chri
ſt9 iurauit. Aſſerere ē vocalr pferre aliquā
ppōnē vocalē: τ velle q audiēs credat eā
eſſe verā. vn iſte q aſſerit vocalr deū eſſe: p
fert hāc/de9 eſt. τ vult q illa ppō ab eo p
lata certificet eū q audit/q de9 eſt. τ p h dz
aſſerere τ iurare τ pferre ꝯſimilē vocē ma
terialr vel recitatiue. Nec requirit q ipē cre
dat dictū ſuū eē veꝝ: qz multi aſſerūt falſum
qd ſciūt eſſe falſum: τ iō mētiunt. Ego aūt
ꝯdictionē nō video ſeq ſi ꝯcedit deū aſſere
re falſum ſciēter. ſz deū mētiri vel periura
re/vel deū eē falſum eo modo quo mēdax
dicit eſſe falſus: nō cōcedit: qz ſm Aug. li
bro de mendacio. Mendacium eſt falſa vo
cis ſignificatio cum intentione fallendi. Et

Tertiū mēbrū huius articli.

hec duo ſic exponi: cū intētione deordinata fallēdi. De⁹ aūt nō pōt hr̄e intētionē deor dinatā in aliquo facto ſuo: ꝛ ideo deus nō pōt mētiri neqꝫ peccare. Nulli tn̄ dubiū qn̄ deus poſſit aſſerere falſum ſciēter ꝛ cū in tentione fallēdi creaturā: qꝛ nō includit ꝯ dictionē in deo: imo īperfect⁹ eēt ſi nō poſ ſet intelligere: qꝛ aliq̄ creatura pōt mereri vt decipiaꝛ a deo. Et credo ꝙ demones fue runt decipi ꝛ iuſte a deo: ita ꝙ de⁹ mul ta facit intētiōe fallēdi eos: ꝛ fec intētione fallēdi. Nec video cām q̄re de⁹ nō pōt vel le creaturā decipe p ſeipm̄ imediate. Un̄ di cit Aug. lib. lxxxiij. q. q. ij. ꝙ deus decipit p malos angelos ꝛ p malos hoīes: ꝛ ꝙ de⁹ iuſſit filijs Iſrael decipe Egyptios. Ubi al ludit Aug. hiſtorie de rege Achab. iij. Reg. c. xxij. Et de ſpū q̄ dic̄. Egrediar: ꝛ ero ſpūs mendax. Et ſequiꝛ. Decipies: ꝛ preualebis: egredere. Ubi manifeſtū eſt ſm̄ Au. ꝙ de⁹ dixit malo angelo vt deciperet regē. Silr̄ chriſtus voluit naſci de virgine vt decipet diabolū: eius natiuitatē ſm̄ ſctōs occultās Silr̄ Rebecca ꝛ Jacob de ſingulari cōſilio ſpūſſancti deceperunt Iſaac. Gen̄. xxvij. Si militer Judith Holofernē. Un̄ videꝛ ꝙ de us poſſit decipe etiā p bonos: vt ſatis veri ſimile eſt ꝙ frequēter decepit diabolū p ma los hoīes. Similr̄ deus precepit Joſue ꝙ poneret inſidias vbi Hay qn̄ debuit eā ca pere. ſicr̄ dixit Joſue ꝙ deciperet eos. Silr̄ nullū incōueniens videꝛ ſequi ſi dicaꝛ deū dicere falſum: vel pmittere ſe facturū ꝛ nō

Quītū dictū. facere: ſicut hō pōt. Quinto dico ꝙ deus eſt vera notitia ſimplr̄ ꝛ accidentalis cuiuſ libet veri: ſiue ſit exponibilis per ꝓpōnem de futuro: de pterito vel de pn̄ti. ſic tamē ſcit futura: ꝙ pōt nunꝙ ſciuiſſe ea. Et pōt eſſe notitia equiualens duobus ꝯdictorijs aliqn̄ ſucceſſiue p mutationē rei: aut ſine mutatione rei: ſiue in ꝯdictorijs de futuro:

Sextū vt pꝫ in ſeptimo articulo. Sexto dico ꝙ oīs notitia creata eſt limitata ad ſignificā dum ſic eſſe ſicut per eā denotaꝛ: ꝛ ideo ois notitia creata pōt eſſe error: ſi ſit de obiecto mutabili. ꝛ iō cū in aīa beati ꝛ in aīa chriſti ſint multe notitie create: que ſunt veridice notitie mō de creaturis: vt ꝙ ſol moueꝛ in celo: ꝛ ꝙ luna eclipſabiꝛ in tali tpe. Dico ꝙ ille poſſunt ſi deus voluerit fieri errores et falſe opiniones. ꝛ ſic hec eſſet vera: beatus decipitur. ꝛ hec ſimiliter: deus decipit. p cō municationē idiomatū iſta pōt concedi: qꝛ

nō includit ꝯtradictionē ſic fieri: ideo ꝯce dendū eſt ꝙ de⁹ pōt ſic facere: ꝛ ideo ſolus deus eſt in quē error vel deceptio cadere nō pōt. ꝛ oīs creatura quātūcūqꝫ beata vl̄ nobilis ei⁹ notitia pōt decipi: nec foret mi nus beata ſi decipeꝛ circa creaturas. Nam certitudo notitie creaturaꝝ nihil facit ad beatitudinē eſſentialē: vel ſaltē cū ignorā tia taliū poſſet eſſe beata. In nono arti DD

culo primo ſupponēde ſunt alique regule Articu

logicales ꝓpter quaſdā formas: que regu lus no

le in arte obligatoria diffuſius ptractātur nus.

Et eſt primo ſciendū ꝙ qn̄ opponēs ponit Prima

caſum: ꝛ qn̄ rn̄dens admittit: reſpondens ſuppō.

eſt obligatus ad reſpondēdū ſm̄ caſum. ꝛ qn̄cunqꝫ dicit ab opponēte: ponaꝛ ꝙ ita ſit: vel aliqd equiualēs: ſit rn̄denti vna po ſitio que eſt ſpecies obligationis ſi admit tat. Scđo ſuppono ꝙ omne ſequens ex Scđa ꝛ

poſito formaliter ꝯceſſo eſt ꝯcedendū: ꝛ ꝙ omne repugnās eſt negandū tamꝫ imper tinēs. Reſpondendū eſt ſm̄ qđ ꝯſtat rn̄dē ti de ſua qualitate. Tertio ſuppono ex Tertia

eadē arte ꝙ oīs poſitio equiualet vni de poſitiōi: qꝛ illa equiualēt rn̄denti. qꝛ ſi po niꝛ ꝙ tu es Rome: tūc deponiꝛ iſta tu nō es Rome: qꝛ tota reſpōſio ſua in ꝓpōnib⁹ cōcedendis ꝛ negādis ꝛ dubitandis vni formiter ſe habebit facta ſibi iſta poſitiōe tu es Rome: ꝛ facta depoſitiōe iſti⁹ tu non es Rome. ꝛ iō qui poſuit vnū ꝯdictoꝝium depoſuit reliquū: ꝛ ecōtrio. Quarto ſup Quar

pono hāc regulā. poſito falſo ꝯtingēti nō ta.

eſt incōueniēs ꝯcedere impoſſibile p acci dēs eadē arte. non plus de iſto. Ad for Ad pri

mas argumētoꝝ pncipaliū in. vij. ꝛ. viij. mum.

principali dicendū eſt. Ad primū em̄ dr̄. ſit ita ꝙ deus ſciuit iſtam: a erit. ꝛ ꝙ iſta fuit heri ſcripta in pariete: ꝛ nihil aliud: tūc eſt mō neceſſariū. ſcriptū in pariete fuit verū. ꝛ lꝫ ſit vā: tn̄ potuit nunꝙ fuiſſe vera. vt di ctū eſt in argumēto: qꝛ eius veritas reqrit veritatē vni⁹ de futuro: q̄ pōt eſſe nunc vā: ſicut pꝫ. Et iſta rn̄ſio fuit data in faciendo argumentū. ꝛ ad reductionē argumēti: qn̄ arguiꝛ ꝯ rn̄ſionem iſtam. ſit a vnū futurū ꝯtingēs qđ de⁹ ſcit fore: tūc iſte ſunt ſimul vere: a erit: ꝛ a pōt nō euenire. concedo ꝙ a erit: ꝛ tn̄ pōt nō euenire. ꝛ bene ſtāt ſimul. Et cū dr̄: ponatur ī eſſe: a poteſt nō euenire Dico ꝙ hic ſit noua ſpecies poſitionis: qꝛ oppoſita eius prius fuit poſita: qꝛ ſi poneꝛ iſta a erit: ꝛ per ꝯn̄s deponeꝛ ſua contradi

ctoꝛia a nõ erit:vt ꝑʒ in ſcđa regula ꝑcedẽ-
tis articuli:⁊ ꝑ ꝯñs hec eſt negãda:de⁹ ſci
uit a foꝛe:q: hec eſt negãda ſi ponat̃:a non
erit:q: eſt oppoſitũ poſiti. Et cũ đr ꝓponẽ
do iſtã:oppoſitũ iſti⁹ fuit a te heri ꝯceſſum
nulla obligatione tibi facta heri.hec eſt im
ꝑtinẽs ⁊ ṽa:⁊ ideo cõcedẽda. Et quãdo ar
guitur.hec/a erit fuit heri ꝯceſſa a te:⁊ hec
heri cõtinue fuit falſa:ergo falſum fuit he
ri cõceſſum a te nulla obligatiõe tibi facta
⁊ vltra:ergo male rñdiſti heri. qđ põt cõce
di:q: eſt ſequẽs ex poſito ⁊ bene ꝯceſſo. eſt
tñ cõcluſio falſa ⁊ impoſſibilis ꝑ accidens:
ẜm quartã regulã precedẽtis articuli: q̃ đi
cit ꝙ poſito ṽo impoſſibili:nõ eſt incõueni
ens concedere impoſſibile ꝑ accidẽs. Vñ li
cet nõ ſit ita ꝙ male rñdiſti: poſito tñ caſu
admiſſo:hec debet cõcedi/tu male reſpõdi
Ad ſe- ſti.Et ꝑ idẽ ꝑʒ ad ſcđm ꝯ reſponſionem ibi
cundũ. datam. Ad tertiũ dico ꝙ aſſumptum eſt
Ad ter falſum:q: eẽt dare duas ꝓpõnes q̃ pñt eẽ
tium. ṽe:⁊ tñ nec ſimul vere nec ſucceſſiue. Et ſi-
militer eſt dare duas ꝓpõnes que erũt ve
re ſucceſſiue:⁊ tamẽ neutra pars eſt ṽa an
te aliã:ſed hoc non eſt ad ꝓpoſitũ.⁊ ſic ali-
quid põt eẽ verũ:⁊ tñ nõ eſt verũ: ⁊ tñ po
teſt fieri veꝝ.ꝑʒ de iſta:ſoꝛtes eſt predeſti-
natus.q: da ꝙ poſſit fieri verũ in hoc ſen-
ſu:ergo hec eſt poſſibilis hoc fuit verum.⁊
ſequit̃:fuit verũ:ergo icepit eẽ veꝝ.exponẽ
do ly incipit ꝑ poſitionẽ ꝑſentis ⁊ negatio
nẽ preteriti:vel per negationẽ preſentis et
poſitionẽ futuri.ꝯñs falſum:q: ſit a inſtãs
in quo incipit eſſe verũ:tũc ante a hec fuit
vera/b non eſt verũ:ſit b illa ꝓpoſitio:q̃ ẜ
fuit vera ab eterno/ſoꝛtes nõ eſt ꝑdeſtina-
tus:⁊ erit ꝑdeſtinat⁹ in a ꝑ te:ergo ab eter
no de⁹ ſciuit iſtã copulatiuã ſoꝛtes nõ ẽ ꝑ-
Ad q̄r- deſtinat⁹ in b:⁊ erit ꝑdeſtinat⁹:⁊ ꝑ ꝯñs nõ
tum. habebit vitã eternã. Ad quartũ cum đr ꝯ
hãc reſponſionẽ:ſint a ⁊ b duo cõtradicto-
ria de futuro:⁊ ſit a veꝝ in b iſtãti:⁊ b põt
eſſe verũ cras:ergo põt eẽ veꝝ poſtꝙ a fu-
it verũ. Nego ꝯñam:⁊ ꝯcedo iſtã. poſtꝙ a
fuit verũ:b põt eſſe verũ.⁊ nõ denotat̃ per
iſtã ꝙ hec poſſit eſſe ṽa b eſt verũ: ſʒ deno-
tat̃ ꝙ a eſt veꝝ in hoc inſtãti:⁊ ꝙ b põt eſſe
veꝝ poſt hoc inſtãs:⁊ hoc ẽ veꝝ:tñ nego:b
põt eẽ veꝝ poſtq̃ a fuit veꝝ. Vel aliter põt
dici diſtinguendo iſtã ẜm cõpoſitionem et
diuiſionẽ:cõcedendo ẜm ſenſum diuiſum:
Ad qn ⁊ negando ẜm ſenſũ cõpoſitũ. Ad quĩtũ di
tum. co ſic negãdo ꝯñam:q: añs hʒ aliquã cau
ſam veritatis:⁊ ꝯñs nullã:q: ſignificat ꝙ
a non ſit futurum:tamẽ poteſt ſemꝑ fuiſſe
Ad ſextũ quãdo arguit̃.ſi oĩs ꝓpõ eſt cõ-
tingẽs:ad cuius veritatẽ reqrit̃ ṽitas vni⁹ Ad ſex
de futuro:tũc tales foꝛẽt cõtigẽtes: ſoꝛtes tum.
mouet̃:ſoꝛtes eſt albus:hõ eſt animal rõna
le:q: quelibet infert foꝛmaliter vnum cõtin
gens.quia ſequitur apud Ariſtotelẽ:hõ eſt
animal:ergo homo erit animal : q: non eſt
dare vltimũ in quo eſt vera. Similiter ſoꝛ-
tes eſt albus:q: vel albedo ſua coꝛrumpet̃
ſubito vel ſucceſſiue. Si ſucceſſiue:ergo ſoꝛ
tes erit albus ꝑ tẽpus poſt hoc inſtãs. Si
ſubito:ergo in inſtanti.capiat̃ illud inſtãs:
⁊ ſit a.tũc a vel eſt immediatũ huic inſtanti
vel nõ.ſi nõ:patet reductio ⁊c. Põt dici ꝙ
apud Ariſtotelem nulla fuiſſet talis depen
dens contingenter ad vtrũlibet demõſtra-
ta iſta ꝓpõne:ſol mouet̃:ſoꝛtes eſt alb⁹:q:
ẜm eũ qñ hec eſt ṽa:ſol mouet̃:hec nõ ẽ cõ
tingens ad vtrũlibet/ſol mouebit̃.nec per
ꝯñs hec/ſoꝛtes erit alb⁹.q: qñ hec eſt vera
ſoꝛtes eſt alb⁹:hec erit ṽa ſoꝛtes erit albus
Et ideo ẜm eũ non oĩs ꝓpõ de futuro eſt in
materia contingenti. Nec ſeq̃t̃:hec ꝓpõ de
mõſtrata iſta ꝓpõne/ſol mouet̃:dependet
immediate ab vna de futuro:ergo depẽdet
a contingenti ad vtrũlibet:ſi tamen ſit da
re vltimũ.etiam iſta nõ valet:ſoꝛtes eſt : ẜ
ſoꝛtes erit: ſʒ cõcedo ꝙ ſoꝛtes eſt nullũ ſin- CC
gulare iſti⁹ cõpoſiti. Ad octauũ principa Ad
le cũ dicit̃:ſi deus ſciret cõtingentia:poſſet octauũ
ea reuelare angelo vel homini:ſic ꝙ poſt re princi.
uelationem manerẽt cõtingentia.cõcedo.⁊
cũ arguit̃:tũc qcq̃d eſt reuelatũ futurum in
ſacra ſcriptura:ſicut de die iudicij:reſurre-
ctiõe ⁊ hmoi:poſſet eſſe cõtingẽs:et ꝑ ꝯñs
ſcriptura poſſet eſſe falſa: concedo:⁊ conce-
do ꝙ hec eſt poſſibilis Abraã meruit in fi-
de falſa:⁊ ꝙ hõ põt mereri per fidẽ falſam
ita bene ſicut per fidem verã: quia nõ ideo
meretur homo credẽdo:q: creditum ab eo
eſt verum vel falſum: q: hoc nõ eſt in pote
ſtate ſua:ſed ideo credendo meretur:q: de⁹
ꝑcipit ſibi ꝙ ſi credat:⁊ vult acceptare actũ
credẽdi ſi credat.Et ſi arguat̃:ergo aĩa chri Obijci
ſti potuit fuiſſe decepta:q: aĩa chriſti credi- tur.
dit ꝙ dies iudicij erit:et hec põt eſſe falſa:
ergo hec eſt poſſibilis/chriſtus predicauit
falſum:q: hec ẽ neceſſaria/chriſt⁹ ꝑdicauit
hoc:demõſtrata hac ꝓpõne/dies iudicij e- Rñſio.
rit. Poteſt dici ꝙ hec eſt cõtingens/chriſt⁹
ꝑdicauit hoc,ſic iſta/chriſt⁹ aſſeruit b,imo

chriſtus pōt nūq̄ p̄dicaſſe hoc:qꝛ iſta ꝑpō
ſaltem grā materie/chriſtꝰ p̄dicauit hoc:cō
uertitur cū iſta/chriſtꝰ p̄ſciuit hoc:ꝛ hoc fu
it verū:ꝛ certū ē ꝙ hec copulatiua ē cōtin
gens:ꝛ iō illa eſt cōtingēs. Et ſm hoc d:ꝙ
poſtq̄ chriſtꝰ dixit Petro Ter me negabis
h̄ fuit ꝯtīgēs:ſilr h̄:chriſtꝰ aſſeruit h̄ Petro
vl' aſſertiue dixit h̄ Petro:ad iſtū itellectū/
ꝙ ꝑ illō dictū ſignificaret Petrū negaturꝝ
chriſtū. Et eodē mō pōt dici ꝙ h̄ ē ꝯtīgēs:
modo aīa chriſti credit ꝙ dies iudicij erit:
ꝛ ꝯuertit cū iſta:aīa chriſti credit ꝙ dies iu
dicij erit:ꝛ hec fuit vera/dies iudicij erit.
Vn̄ oīs difficultas iſtoꝝ argumētoꝝ ſolue
Rn̄ſio aliq̄rū. ret:ſi poſſet ſolui illud cōe argumētū de re
uelatiōe facta Petro de negatiōe chriſti. Et
de iſto dicūt aliq̄ ꝙ poſtq̄ chriſtꝰ aſſeruit h̄
Petro:potuit nūq̄ aſſeruiſſe illō ad talē in
tellectū. ſꝫ hāc opꝫ ꝯcedere/ꝙ chriſtꝰ p̄dica
uit falſū:poſito ꝙ h̄ ſit xa/dies iudicij erit
qꝛ poſito falſo poſſibili nō ē icōueniēs cō
cedere ipoſſibile ꝑ accidēs:ꝛ nō eſt ipoſſibi
le niſi ꝑ accidēs chriſtꝰ p̄dicauit falſū in a.
Cōtra rn̄ſionem Hec aūt rn̄ſio nō ſufficit mihi:iō ꝯtra h̄ ar
guit ſic. aſſertio chriſti vocalis qua aſſeruit
diē iudicij fore audientibꝰ diſcipulis ſuis/
ſit a. tūc ſic arguit. hoc fuit ꝑlatū a chriſto
in b tpe:demōſtrato a: hoc fuit priꝰ in b tē
pore:ergo falſum in b tēpore fuit ꝑlatū a
chriſto. Maior eſt neceſſaria ꝑ accidens:qꝛ
deꝰ ꝑtulit a corā diſcipulis ſuis in b tpe:ꝛ
minor eſt cōtingēs:ergo cōcluſio eſt cōtin
Scdo. gens. Itē aīa chriſti aſſeruit ipm a ꝑla
tum a ſe in b tpe:ꝛ a prolatū a chriſto in b
tpe eſt falſum:g̊ aīa chriſti aſſeruit falſum
in b tpe. Et vltra:g̊ aīa chriſti fuit decepta.
Maior eſt neceſſaria:minor eſt cōtingens:
ergo cōcluſio eſt cōtingēs. Nec eſt ſile ſi ar
guatur ſic. a fuit ſcitū a deo in b tēpore:ꝛ a
fuit falſum in b tēpore:g̊ falſum fuit ſcitū a
deo in b tpe:qꝛ maior eſt cōtingēs. et licet
Tertio hec ſit vera:tn̄ pōt nūq̄ fuiſſe vera. Sed
nō eſt ſimile de iſta ꝑpone:aīa chriſti aſſe
ruit a qn̄ ꝑtulit a in b tpe:qꝛ hec eſt ſimpli
citer neceſſaria vel impoſſibilis. neceſſaria
ſi eſt vera:impoſſibilis ſi eſt falſa. ſed cōſtat
ꝙ eſt vera:g̊ eſt neceſſaria. ꝛ ideo pōt con
cedi ꝙ hec mō eſt neceſſaria: anima chriſti
aſſeruit iſtā ꝑpōnē dies iudicij erit. ꝛ non
depēdet ab aliquo futuro pluſq̄ iſta Petrꝰ
aſſeruit. ꝛ cōcedēdū eſt ꝙ hec eſt cōtingēs:
aīa chriſti fuit decepta: aīa chriſti credidit
falſum:aīa chriſti fuit beata: eſt concedens

dum:ſꝫ hoc eſt mō impoſſibile. Natura hu
mana in chriſto vel anima chriſti mētiebat
qꝛ nihil ꝑtulit cum deordinata intentione
fallendi. Contra. chriſtꝰ voluit diſcipulos Replica.
credere qn̄ audierūt h̄ ꝑlatū a chriſto:tunc
ſic. hoc voluit chriſtꝰ diſcipulos ſuos crede
re:ꝛ hoc eſt falſum:g̊ falſum voluit eos cre
dere:g̊ voluit eos decipere. Maior eſt ne
ceſſaria:minor eſt contingēs:ergo cōcluſio
eſt cōtingēs. Cōcedo cōcluſionē:ſcꝫ ꝙ eſt Rn̄ſio.
cōtingēs. ſed nunq̄ erit vera iſta:videlicet
chriſtꝰ voluit ꝙ diſcipuli ſui crederēt ſibi in
falſis:alr̄s nimis derogat potētie dei:ſi mō
non pōt facere ꝙ dies iudicij non erit: nec
adnihilare vnū angelū:ꝛ per ꝯn̄s pōt face
re tales ꝑpōnes falſas quas ipſe protulit
dies iudicij erit:ꝛ angelus malus non erit
dānatus. Scdm hoc pōt dici ad argumen
tum de negatione Petri/ꝙ toto tpe inter
medio poſtq̄ chriſtꝰ dixit: ter me negabis:
vſq; ad negationē:ꝙ hec fuit ꝯtingēs:Pe
trus negabit chriſtū. g̊ chriſtꝰ potuit aſſeru
iſſe falſum. ꝛ i ptāte Petri fuit chriſtū aſſe
ruiſſe:imo in ptāte cuiuſlibet alteriꝰ q̄ fuit
cū Petro:qꝛ in tpe medio potuit Petrꝰ fu
iſſe occiſus. ꝛ nō oportebat ꝙ deꝰ eū ſtatim
reſuſcitaſſet. ſed nō fuit in ptāte Petri face Replica.
re chriſtū dixiſſe mendaciū. Cōtra. chriſtꝰ
ſciuit ꝙ ipſe aſſeruit falſum: cū intentione
faciēdi Petro credere illud. g̊ in dicto chri
ſti fuit falſa ſignificatio vocis cū intētione
fallēdi. Añs fuit ꝯtingēs in medio tēpore
ergo ꝯn̄s. Qd aūt añs fuit cōtingēs probo
qꝛ hec fuit cōtingens illo medio tēpore:deꝰ
ſciuit chriſtū aſſeruiſſe falſum cū intentio
ne faciēdi Petrū credere falſum: qꝛ h̄ fuit
neceſſaria illo tpe/deꝰ ſciuit chriſtū aſſeru
iſſe hec cū intētiōe faciēdi Petrū credere. h̄
eſt/hec fuit cōtingēs: deꝰ ſciuit hoc eē fal
ſum. igit tota iſta ꝑpō fuit ꝯtingēs illo tē
pore:deꝰ ſciuit chriſtū aſſeruiſſe falſum cū
intētiōe faciēdi Petrū credere falſum. er
go hec fuit ꝯtingēs illo tpe:deꝰ ſciuit chri Rn̄ſio.
ſtū dixiſſe mēdaciū. Pōt dici ꝙ in chriſto
eſt duplex notitia:increata ꝛ creata:diuina
ſcꝫ ꝛ hūana. Ita ꝛ duplex eſt intētio:q̄dam
eſt intentio actꝰ volūtatis. Nā eſt vna intē
tio que eſt voluntas diuina. ꝛ eſt vna alia
q̄ eſt volitio creata:q̄ eſt vna q̄litas in ani
ma chriſti. Mō videt ꝙ iter iſtas notitias
ſit talis differētia:ꝙ in notitia creata poſ
ſit eſſe error ꝑ mutationem rei cuius eſt:qꝛ
notitia iſtiꝰ/a erit; ſemꝑ erit notitia iſtius

a erit: nec pōt eſſe notitia iſti⁹ a nō erit: ſed in notitia increata nunq̄ pōt eē error. Et ſimiliter lʒ ſit notitia iſtius a erit: pōt tñ eſſe notitia iſti⁹ a nō erit: ⁊ ſine ſui mutatiōe: ⁊ nūq̄ fuiſſe notitia iſti⁹ a erit: ⁊ hoc eſt propter illimitationē notitie q̄ eſt deus: quam admirari poſſum⁹: ſʒ nō cōmēſurare. Eodē mō dico de intētiōe in chriſto: q̄ eſt duplex: creata ⁊ increata. Si ergo loq̄mur de intētiōe īcreata: cōcedo ꝙ chriſt⁹ potuit facere petrū credere falſum: nec tñ hoc eſt cōtingēs. Si loquamur de intētione creata: hec fuit īpoſſibilis medio tpe illo chriſt⁹ ītēdebat decipere Petrū: ſed hec fuit cōtingens chriſt⁹ intēdebat intētiōe creata facere Petrū credere falſum. Nec tñ hec eſt ꝯtingēs/ chriſt⁹ intētiōe creata voluit decipere Petrū. Exēplū pōt dici ꝙ h̄ ꝯña nō valet: volo te credere falſum: ḡ volo te decipi. Quia ponit ꝙ rex ſedeat: ⁊ ego credā regē non ſedere: ⁊ aſſerā tibi ꝙ rex nō ſedet: tūc ptʒ ꝙ volo te credere aſſertū a me: qḋ eſt falſum. ⁊ tñ nolo decipe te. Poſſet dici forte ꝙ exēplū nō eſt ad ꝓpoſitū: nec eſt verum in iſto caſu ꝙ nō volo te decipere: īmo volo decipere te: ⁊ non ſcio me te decipere. Et ſic in hmōi caſibus ꝯſueuimus dicere. ipſe decepit me: ſʒ noluit decepiſſe me: qꝛ non ſciuit ſe velle decipere me ⁊c. Vñ ꝓprie loquēdo iſta ꝓpoſitio/ ego volo decipere te: equiualet iſti/ volo te facere credere ſicut hoc denotatur. ⁊ credo ꝙ nō eſt ſicut per hoc denotatur. ⁊ ſic velle eſt intentio decipiēdi. ⁊ certe hec fuit īpoſſibilis poſt aſſertionē chriſti factā Petro: chriſt⁹ voluit Petrū credere per h̄ qḋ chriſt⁹ credidit/ ꝙ dictū ſuū fuit verū ⁊ hec fuit ꝯtingēs medio tpe: aīa chriſti fuit decepta: ⁊ ſic ꝑ ꝯñs de⁹ pōt decipi ꝑ cōicatione idiomatū: ſicut hec ſilr fuit vʹa ꝑ cōicationē idiomatū: deus pōt mori. Cōtra: vr̄ adhuc ꝙ hec ſit ꝯcedēda ſicut poſſibilis. deus aſſeruit falſum ſciētū eſſe falſum cū intentione fallēdi. Rn̄deo. ſiue ſequaꝛ ſiue nō: ꝯcluſio eſt vʹa: ſi aſſerere non ſit aliquid aliḋ niſi dicere aliq̄d cū intētiōe ꝙ audiēs credat illud eſſe vez. qḋ etiā incōueniēs foret ſi de⁹ ſcriberet in libro iſtā ꝓpōnē/ dies iudicij nō erit. ⁊ ſimul intēderet ꝙ aliquis malus credēs illud ſcptū a deo aſſentiret illi falſo: ⁊ ita falleꝛ. Eodē mō ſi formaret tales voces in aere ad eandem intētionē ſeu rōnē: vt ꝓpter hoc foret in audiēte falſum. Et ſic ꝯñter poteſt dici ꝙ hec fuit poſſibilis

Replica. (beside "cationē idiomatū: deus pōt mori. Cōtra:")

Rñſio. (beside "deus aſſeruit falſum ſciētū eſſe falſum")

poſt aſſertionē chriſti: chriſt⁹ voluit fallere Petrū. chriſt⁹ dixit falſum ſciū eē falſum. qꝛ aīa chriſti credidit chriſtū dicere verum. chriſt⁹ nō fuit decept⁹: qꝛ aīa chriſti nūc fuit decepta: ⁊ chriſt⁹ putabat eē vez qḋ aīa chriſti putabat eſſe falſum. lʒ eīm nulla iſtaꝝ ſit vera: tñ q̄libet iſtaꝝ eſt poſſibilis ꝑ cōicationem idiomatū. Ad ſcḋm cū dꝛ/ de⁹ nō pōt reuelare futura ꝯtingētia ſic ꝙ poſt reuelationem maneant ꝯtingentia. qꝛ ſi ſic: aliq̄s iuſte dānatus ante centum annos pōt mō nunq̄ fuiſſe iuſte dānat⁹. Nego ꝯñam. Ad ꝓbationem cū dꝛ ꝙ aliquis de ſecta Saduceorū eſt dānatus: qꝛ credidit hoc falſum: reſurrectio nō erit. Reſpondeo ꝙ poſſibile eſt iſtū dānatū crediſſe hoc falſum: poſito ꝙ nunq̄ credidit falſum niſi illud tātū. ⁊ nego ꝯñam: ḡ eſt poſſibile ꝙ ſit iniuſte dānatus qꝛ credidit verū qḋ nō debuit credere: ⁊ noluit falſum credere qḋ tñ hūit credere ſub precepto: poſita falſitate iſtius reſurrectio non erit. Ad tertiū dicendū ꝙ admiſſo caſu debet cōcedi ꝙ ſortes nunq̄ voluit difformiter deo in volendo platonē dānare: qꝛ tñ voluit oppoſitū iſtius qḋ preceptum fuit ſibi velle: ḡ peccauit: ⁊ iuſte fuit dānatus. Ad quartū cōcedo ꝙ mō eſt in ptāte mea facere ſic aliquē mortuū ante cētum annos fuiſſe ꝓphetam: iſte terminus propheta eſt terminus cōnotatiuus: cuius ſignificatū eſt aliq̄d predicēs verū. ⁊ planū eſt ꝙ ſi de me aliq̄s predixit aliq̄d me facturum: cū poſſum facere ⁊ non facere libere: ꝯñs eſt ꝙ poſſum facere eū fuiſſe ꝓphetā ⁊ non fuiſſe ꝓphetam. qꝛ poſſum facere ꝙ ipſe dixerit verū aut falſum. i. poſſum facere ꝙ hec ꝓpoſitio ſit vera vel falſa: ſicut placet mihi: talis homo fuit ꝓpheta: accipiendo ꝓphetam ſtricte ſm diffinitionē ꝓphete. ⁊ iō poſt tempus in quo aliquis ꝑdixit futuꝝ: ꝯtinue donec fuerit impletū: hoc eſt ꝯtingens/ ille ꝓphetauit: iſto demōſtrato. Unde hec eſt hodie cōtingens. Job ꝓphetauit de reſurrectione. ⁊ quelibet talis contingens: Job credidit vez de reſurrectiōe ⁊ hmōi. ⁊ ꝯcedēdū eſt ꝙ aliq̄s ꝓphetauit: ⁊ pōt nunq̄ ꝓphetaſſe. ⁊ ꝙ aliq̄s dixit verū ꝑ totā vitā ſuā: ⁊ poteſt adhuc ita eſſe ꝙ nunq̄ dixerit vnā ꝓpōnē verā. hec oīa patent ex p̄cedentib⁹. Ad diffinitionē ꝓphetie cum dꝛ ꝙ eſt diuina inſpiratio ⁊c. preter veritatem immobili neceſſitate demonſtrata ⁊c. Intelligo hāc diffinitionē de veri

Ff

Ad ſecundū octaui princi.

Ad tertium.

Ad quartum.

De prophetia.

tate immobili multoꝝ ↄtingentiū. sicut lo/quitur Ans. de imobili necessitate futurorū. dicit eīn lib. ij. Cur deus hō. c. xvij. ꝙ illud qđ deus ꝓponit anteꝙ fuerit: non potuit nō esse futurū. Et alibi dicit. rem futurā ne esse est eē futurā. Qualiter aūt hec necessi/tas sit intelligenda/declarat de ȝco2. c. ij. ꝛ

Necessitas est duplex

aliter in loco pallegato: dicens ꝙ est duplex necessitas: precedens/ꝛ subsequēs. Necessi/tas ꝓcedēs est cā vt res sit. Necessitas sub/sequēs est necessitas quā res facit. Uult di/cere ꝙ tales ↄditionales sunt necessarie. si aliqđ est futurū: illud erit. si deus sciuit ali/qđ esse futurū: illud erit. si Job ꝓphetauit resurrectionē: resurrectio erit. ꝛ dicit b̄ idē Boeti⁹ sub ṽbis magis ↄuenientibus. iiij. de ↄsolatione ꝓsa vltima. Duplex est neces/sitas. Una simplex: videlicet oēs hoīes esse mortales. Scđa ↄditionalis: vt si aliquem ambulare scias: eum ambulare necesse est. Hec distinctio ponit̄ ab alijs in ista mate/ria sub istis ṽbis. Quedā est necessitas cō/sequētie: ꝛ quedā necessitas ↄñtis. Cū ḡ ōt ꝓphetia hꝫ immobilē ṽitatē: hoc est neces/sitatem: verā est ↄñtem vel ↄditionalē vel respectiuā: nō aūt absolutā ↄñie. Et sic ↄco2/dant dicto Ans. ij. cur deus hō. c. xvij. vbi inqrit an christ⁹ potuit voluisse seruare vi/tā suā: ꝛ dicit ꝙ illud qđ de⁹ ꝓposuit anꝙ fuit: nō potuit nō esse futuꝝ: hoc ē dictū/ b̄ ↄditionalis est necessaria. si de⁹ ꝓposuit ali/qđ futurū: illud est futuꝝ. Nā de ↄco2. c. ij. dicit. Aliq̄ res vt q̄dā actio non necessitate futura est: q2 priusꝙ fit/ fieri potest vt non sit futura. re vo futurā necesse est eē futurā vn̄ futurū nō pōt esse futuꝝ simul ꝛ nō fu/turū. ꝛ infra. Cras seditio futura in ꝓpo/nō de necessitate erit seditio. pōt eīn fieri anꝙ fiat vt nō fiat. Ecce plane vult dicere ꝙ futurū pōt eē nō futurū: ꝛ tn̄ hec ē necessa/ria: oē futuꝝ est futurū: ꝛ ꝙ impossibile est ꝙ aliqđ simul sit futurū ꝛ non futurū: lꝫ sit verū ꝙ aliqđ sit futuꝝ ꝛ pōt nō esse futuꝝ: ꝛ aliqđ nō est futurū ꝛ pōt esse futurū. im/ꝓprie hec dicunt̄. sed si habeat̄ intellect⁹ in proposito difficultatis: nō est cura an im/

Replica.

proprietas sit. Contra. capio illud quod nō est futurū: sed pōt esse futurū: ꝛ sit a. et ar/guo sic. a nō est futurū: ꝛ pōt esse futurū: er/

Rn̄sio.

go pōt incipere esse futurū. Rn̄deo ꝙ totū argumentū fit in locutionibus improprijs q2 nihil est tale: qđ non est nec est futurū: ꝛ pōt esse futurū. sed intelligo ꝑ istā/ aliquid nō est futurū et pōt esse futurū: ꝙ hmōi ꝓ positiones in aliqua materia sunt cōceden de: a nō est nec erit: ꝛ tamen a potest fore. ꝛ tunc valet ↄñā: a pōt incipere esse futurū.

Ad quintū.

Ad quintū de ap̄lo. j. Co2. xv. potest in/telligi. si christus nō hꝫ ptātem suscitandi mortuos: ḡ nec christus resurrexit. Un̄ vult ꝓbare possibilitatē resurrectiōis: et simili/ter psuadere ṽitatē eiusdē ꝙ christ⁹ docuit hoc eē credēdū. Unde est talis ↄñā. si mor/tui nō resurgunt. i. si mortui resurgere non possunt: ḡ nec christus. ↄñā est bona: lꝫ añs sit impossibile: sicut dicit Aug. lib. ij. de do/ctri. christiana. Ad ↄñam Michee. iij. Reg. xxij. Si reuersus fueris in pace ꝛc. ↄditio/nalis est vera: añs fuit ↄtingēs: ꝛ ↄñs sil̄r.

Ad sextum.

Ad sextū ↄcedo ꝙ hec est ↄtingens: aīa christi fuit btā. hic tn̄ ille terminus beatus dꝫ sic exponi: fruit̄ ꝛ semp fruet̄ deo: sicut pꝫ.

Ad septimū.

Ad septimū patet quō de⁹ pōt certi/ficare: ꝛ quō nō: per pdicta in primo articu/lo posito de illa materia. Ad glossam illam ꝙ christ⁹ ē ṽitas: q̄ seipsm negare nō pōt: ꝛ tn̄ faceret si dicta sua nō impleret. Uult dicere ꝙ deus implet ꝓmissiones suas ita certitudinaliter ac si nō posset nō implere. Et eodē mō dico ad illud Lu. xxiiij. Neces/se est adimpleri oīa ꝛc. hoc est/ illa adimple/bunt̄ ac si nō posset impediri.

Ad octauū

Ad octauū ↄcedo ꝙ angeli sunt confirmati: potest ta/men ita esse ꝙ nunꝙ fuerunt confirmati. Omnes alie forme argumentoꝝ possunt solui per predicta in articulis.

¶ Sequitur questio tertia.

Ar Qō. iii. Primū princi.

Queritur vtrū de/mones libere peccauerūt. Et videt̄ ꝙ nō: q2 tūc malus an/gelus peccasset volēdo aliqđ iniuste. ↄñā patet per Ans. de casu diaboli ca. iiij. Nullus iustitiā deserit nisi volendo qđ nō dꝫ. sed ↄñs falsum. q2 si angel⁹ pec/cauit volēdo qđ nō debuit: quero vtꝝ illud qđ voluit/ apparuit sibi cōmodū: an non? Scđm nō pōt dici: q2 ꝫm Ans. de casu dia/boli. ca. ij. Non potuit velle aliud: nisi qđ aliquo modo apparuit sibi cōmodū: ergo illud qđ voluit/ ꝓuus apparuit sibi cōmo/dum. ꝛ certū est ꝙ nō fuit sibi cōmodum ꝫ ergo erro2 ꝓcessit suū pctm̄: ergo pena cul/pā: q2 fuit deceptus: ꝛ oīs deceptio est pe/na.

Secūm princi.

Scđo. si peccauit: ergo potuit vitasse pctm̄. ↄñā pꝫ ꝑ Aug. iij. de li. ar. ca. xxviij.

Nullus peccat in eo qꝺ vitare nō pōt. Falſitas ꝯñtis ꝓbaɫ. qꝛ vel poſtꝙ peccauit: et ħ nō: qꝛ poſt neceſſe fuit eum peccaſſe. Nec tunc: qꝛ tūc ſimul peccaſſet/ ⁊ caruiſſet peccato. Nec ante: qꝛ ante nō potuit melius facere ꝙ fecit: qꝛ ita bene fecit ſicut illi q̄ ſteterunt: ꝫ nō potuit melius facere nec cauere ꝙ fecit. igiɫ ⁊c.

Tertiū punci.

Tertio. qꝛ aut angeli mali ſperauerunt ſe poſſe cōſequi qꝺ optabāt vel non. ſi nō: ergo nō voluerūt illud ex electione: qꝛ electio nō eſt īpoſſibiliū. iij. Ethi. ſi ſic: ꝫ fuerūt decepti ſicut prius argutū ē.

Quartū pn.

Quarto ſic. tūc oēs peccaſſent male volēdo. ꝯñs eſt falſum: qꝛ tūc primus peccaſſet male volendo ſolū ex mala volitione. ꝯña pꝫ: qꝛ nō ſunt alie potētie in angelo q̄bus potuit peccare. Falſitas ꝯñtis pꝫ qꝛ angelus primus fuit alijs occaſio peccādi: ſicut legitur Apoc. xij. vbi dicit ꝙ draco cadens de celo trahit ſecū tertiā partē ſtellaꝝ. ſed ſi peccaſſet ſola voluntate: nō fuiſſet alijs occaſio peccandi: qꝛ volitionē talē alij nō nouiſſent.

Ad idē.

Silr videtur ꝙ nullo mō alijs fuit occaſio peccādi: qꝛ tūc oēs alij peccaſſent ex tentatione. Cuius oppoſitū dicit Augu. in Enchi.

Quītū pn.

Quinto ſic. ſi angelus malus peccauit male volendo: ꝫ cū in illa mala volitione nō fuerit creat⁹: mouit ſe ad ſic volendum: ꝫ anteꝙ ſic voluit/ voluit ſe ita velle. q̄ro tūc vtrū ꝑ volitionē primā? ⁊ tūc ꝑ primā volitionē qua ſe peccare voluit: voluit peccare. ſed prima ſua volitio fuit naturalis: ergo volitione naturali voluit ſe peccare: ꝫ volitio naturalis fuit mala. Si mouit ſe ad volendū volitione alia a prima: ⁊ illa fuit mala: ergo mouit ſe ad illā quadā alia volitione. ⁊ ſic vel erit ꝓceſſus in infinitū: vel dabitur ꝙ prima volitio naturalis fuit mala.

Confirmatur.

Confirmaɫ iſta rō ex ꝓceſſu Anſ. de caſu diaboli c. xij. vbi dicit. Neceſſe eſt fateri: quia nihil poteſt per ſe velle qui nihil vult: ⁊ q̄cq̄d mouet ſe ad volēdū/ pri⁹ vult ſe ita mouere: ergo ſi malus angel⁹ mouit ſe ad male volendum: prius voluit ſe male velle/ ꝙ male voluit: qꝺ eſt impoſſibile.

Sextū prin.

Sexto. ſi angelus mal⁹ mouit ſe ad male volendū: ergo aliq̄ volitiōe p̄cedēte malitiā: ſꝫ oīs volitio que p̄ceſſit malitiam in angelo fuit volūtas recta: ergo ꝑ voluntatē rectā mouit ſe ad peccandum. Cōfirmaɫ ratio: qꝛ ꝑ Anſel. de caſu diaboli. c. xv. Angelus nō fuiſſet debitoꝛ iuſtitie: niſi iuſtitiam a deo accepiſſet; ergo iuſtā volitionē accepit a deo: ergo omnis volitio ante peccatum fuit iuſta: ergo ſi mouit ſe ꝑ volitionē ad malā volūtatē ſeu ad malitiam: opꝫ imaginari ꝙ per iuſtā volitionē mouit ſe ad volendū iniuſte: qꝺ eſt impoſſibile. ergo ⁊c.

Septimū pn.

Septimo ſi angelus peccauit: quero vtrū preſciuit ſe eternaliter debere puniri pro peccato: an non preſciuit? ſi preſciuit: ergo ſic peccare non potuit: qꝛ non potuit velle vnde miſer eſſet. ſicut pꝫ per Anſ. vbi. ſ. c. xij. Si non preſciuit hoc. Cōtra. preſciuit ꝙ ſi peccaret puniretur: ſicut pꝫ per Anſel. eodem li. c. xxj. Uel ergo credidit puniri pena eterna: vel tꝑali. ſi eterna: ſtat argumentum. ſi tꝑali: errauit: ⁊ ſic pena preceſſit culpam. Similr ſi credidit ꝙ debuiſſet tantū puniri tꝑaliter: ergo credidit pctm̄ ſuū fore veniale ſi peccaret: ergo errauit ſicut prius anteꝙ peccauit. Et ſimiliter deus iniuſte: vt videtur: egiſſet cū eis dando p̄ceptū: niſi demonſtraret que pena ſequereɫ tranſgreſſionem precepti. Similiter videɫ irrationabile ꝙ tantū lateret angelū de ꝯditionibus ſue nature: ꝙ neſciret ſe ſemper fore miſerum ſi in pctm̄ ſemel caderet: ⁊ ſi hoc ſibi ꝯſtabat: nullo mō peccare poterat: niſi poſſet velle miſeriam.

Octauū pn.

Octauo. ſi angeli peccauerūt oēs occaſione vnius: igiɫ illi viderunt eū prius peccaſſe. ſꝫ nullo momēto diuidiɫ pena ⁊ culpa: ergo ſtatim viderunt eū priuatū gratia ⁊ in pena: ergo nullo modo habuerūt ab eo occaſionē peccandi: ſed magis cauendi.

Nonū pnci.

Nono ſic. ſi angelus potuit peccare: vtrū ergo peccare potuit in primo inſtanti ſue creationis: an nō: ſꝫ poſt primum inſtās? Primū non pōt dari. Tum qꝛ ſic nunꝙ fuiſſet bonus: ⁊ ſic nunꝙ cecidiſſet a bono habitu. Tum qꝛ ſm Anſel. de caſu diabo. c. xij. Creatura nō pōt hr̄e primū actum niſi a deo. Si ergo in primo inſtanti fuiſſet malus: factus fuiſſet malus a deo. Tum qꝛ ſtatim in peccando fuit corruptus in naturalib⁹: ⁊ depreſſus in libe. arbi. ſm qꝺ dicit magiſter lib. ij. diſt. vij. ⁊ ſic ſi peccaſſet in primo inſtāti: ſimul fuiſſet integer in naturalibus ⁊ corruptus vel depreſſus.

Solutio.

Si aūt concedatur ꝙ nō potuit peccare in primo inſtāti ſue creationis: ſꝫ poſt tantū.

Replica.

Cōtra. aut eſt dare primū inſtās in quo potuit peccare: vel nō. Si ſic: ſit a. tūc inter inſtans a ⁊ tp̄s creationis fuit mediū tp̄s: ꝫ in illo toto tpe medio fuit impeccabilis. qꝺ nō apparet rōnabile; tunc em̄ eſſet dare in

finita tpa media: quoꝝ nullum ſufficeret
ad deliberationem vel electionē angeli. Si
vo nō ſit dare pmū in quo potuit peccare:
ḡ ante illud in quo peccauit potuit peccaſ-
ſe: ⁊ ante illud aliud adhuc. ⁊ ſic in infinitū.
Ad idē Preterea. chriſtus meruit in pmo inſtan
Scdo. ti ſue ꝯceptionis: ḡ angelus potuit peccare
Tertio in primo inſtanti ſue creatiōis. Preterea.
aīa pueri nunc ꝫhit pctm̄ in primo inſtanti
ſue infuſionis: ergo illa aīa fuit mala in pri
Quar- mo inſtanti. igiť ⁊ angelus. Preterea. hō
to. pōt peccare iu primo inſtanti ſui eſſe: ergo
⁊ angelus. Probo antecedēs: qꝛ peccet aīa
aliqua ſeparata extra corpus ⁊ habens pꝛ-
ceptum. ponatur ꝙ ipſa peccante actualr
vniať corpori: ⁊ ſit hō: tunc homo iſte pec-
cat in primo inſtanti ſue creationis. Cuius
pbatio eſt: qꝛ volūtas huius hoīs peccat:
Quīto ergo homo iſte peccat. Preterea. angelus
in pmo inſtanti ſue creationis habuit co-
gnitionē boni ⁊ mali: ⁊ pfectā voluntatē:
⁊ eque facilē ad volēdū ſicut intellectū ad
cognoſcendū: nec cognouit per diſcurſum:
nec cōponit nec diuidit ſicut multi dicunt:
ergo in pmo inſtāti potuit bn̄ vel male vel-
Deci- le. Decimo ſic. angelus nunꝙ cecidit a iu
mū pn. ſtitia ſua quā habuit: ergo nunꝙ peccauit:
ꝯn̄a ptꝫ: qꝛ ſi non accepiſſet iuſtitiā ⁊ ab ea
cecidiſſet: nunꝙ fuiſſet debitor iuſtitie ſm
Anſel. de caſu diabo. c. iij. Et ſi nunꝙ fuiſ-
ſet debitor iuſtitie ad ſeruandam eā: nunꝙ
peccaſſet: igitur qꝛ nunꝙ accepit iuſtitiam:
nunꝙ peccauit. Sed ꝙ nunꝙ accepit iuſti
tiam pbatur per Aug. xj. ſuper Gen. c. xxx
iiij. vbi dicit ꝙ diabolus eſt continue impi
us ⁊ mente cecus: nō ex eo qḋ acceperat ce
cidit: ſed ex eo qḋ accepiſſet ſi deo ſubdi vo-
luiſſet. Ex hoc arguitur ſic. diabolus nō ce
cidit ab aliquo qḋ habuit: ⁊ cecidit a iuſti-
tia: ergo iuſtitiā nō habuit. Uel alr ſub hac
forma: nō cecidit ab aliquo qḋ habuit: er-
go nunꝙ cecidit a iuſtitia: ergo nunꝙ acce
pit iuſtitiam. ergo nunꝙ deſerendo iuſtitiā
peccauit. qḋ eſt ppoſitum. ꝯn̄e intermedie
Unde- patent ſicut prius. Preterea vndecimo. ſi
cimum angelus peccauit male appetendo: q̄ro q̇d
pnci. fuit illud qḋ deordinate vel iniuſte appetijt:
⁊ videtur ꝙ eſt equalitas dei: ppter illud
Eſa. xiiij. qḋ dr ex perſona Nabuchodono-
ſor: ⁊ in figura diaboli. In celum aſcendā: ⁊
ſupra aſtra celi exaltabo ſolium meum. qḋ
qꝛ nō pōt intelligi de celo empyreo: qꝛ in il-
lo creatus erat: opꝫ ꝙ intelligatur de celo
trinitatis: qḋ eſt excelſitudo diuine maieſta
tis. Sed contra illud eſt ꝙ angelus ſciuit
hoc ſibi eſſe impoſſibile. Un̄. j. ſuper Gen.
c. vlti. dicit Aug. ꝙ Adam diabolo ſugge-
rente/ qn̄ audiuit ꝙ primi parentes forent
ſicut dij: nullo modo credidit ſi iam ſpūali
mente pditus erat. ſꝫ ꝯſtat ꝙ angel⁹ ſpūa
li mēte pditus fuit: ergo ſe fieri equalem
deo īpoſſibile ſciuit. Ad oppoſitū eſt ca- B
tholica fides. ⁊ Augu. ſup Gen. et Anſ. de In op-
caſu diabo. per totū. ⁊ mgr ſen. lib. ij. Ad poſitū.
queſtionē dicendū ꝙ ſic. qꝛ ſequitur: pecca- Rn̄ſio.
uit: ergo libere peccauit. Sꝫ quō peccauit
angelus: ⁊ quid peccando petijt: ⁊ an pctm̄
primi angeli fuit pctm̄ omiſſionis an com- Ad q̄-
miſſionis difficile eſt videre. Tn̄ ad preſens ſtionē
dico ꝙ pbabiliter pōt poni modus iſte. ſ. Deciſio
ꝙ oēs angeli fuerunt creati in gratia: ſm qōnis.
doctores cōiter: licet magiſter dicat oppoſi
tum lib. ij. diſt. iij. c. v. ⁊ in hoc non tenetur.
Creati eīm fuerūt in cognitione dei ⁊ ſui: et
ſciebant quid debebāt velle ⁊ quid reſpue-
re. Boni igiť cognoſcentes ſe eſſe factos a
deo p cognitionē naturalē: ⁊ exiſtentes in
gratia/ inceperunt diligere deum: et ei de
ſua tā notabili pductione regratiari: ppť
quā dilectionē meruerūt de ꝯgruo ſuā btī
tudinē ⁊ ſuā ꝯfirmationē. Mali vo econ-
trario ſuā nobilitatē ꝯſiderantes: in deum
ſicut in auctorē ſue bonitatis nō referebāt:
nec ei aſſurgebant: ſed abſolute in ꝯſidera-
tione ſue nobilitatis perſiſtebāt: ⁊ perfrue-
bantur ſeipſis/ delectati de ppria nobilita-
te: ⁊ nulli alteri de eius bonitatis efficacia
regratiantes/ ſibijpſis attribuebant boni-
tatem ſuā: ⁊ negantes aliquid eſſe ipſius
cauſam: qḋ deus ſolus iuſte pōt facere ⁊ ve
re de ſeipſo. ppter qḋ angeli cadētes: quia
ſeipſis fruebanť: ⁊ in ſeipſis delectabātur:
⁊ nō referentes ſuā bonitatē per gratiarū
actiones in deū: diligēdo illū ſup oīa: ideo
dicunť aliquid ppriū deo ſibi vſurpaſſe: et
ſic quodāmodo interpretatiue dei equalita
tem appetiſſe: qꝛ in hoc ꝙ voluerūt delecta
ri de ſe/ nō referendo ſe ad aliq̄d aliud ſicut
in cauſam: voluerūt illud qḋ ſolus de⁹ pōt
velle licite: cuius eſſe nihil reſpicit p cā. et
ſic pctm̄ eoꝝ multiplicē habuit deformita-
tem: qꝛ conſiderando bonum qḋ a deo acce
perant: ⁊ omiſſionē quā fecerunt de regra-
tiando auctori eoꝝ: qḋ pctm̄ pōt vocari in-
gratitudo: que eſt radix omniū vitioꝝ: pen
ſando ⁊ ꝯſiderando actū quo peccauerunt:

ꝛ malitiā qua ſe dilexerūt abſolute ibi inſi-
ſtēdo: poſſet dici peccatum eoꝝ libido. Pōt
etiā vocari ſupbia: q2 fuit amoꝛ ꝓprie ex-
cellentie inoꝛdinatus. nā amare ꝓpriā ex-
cellentiā nullū pctm̄ eſt: cū virtuoſi ꝛ beati
hoc faciāt: ſed inoꝛdinate ꝓpriā excellētiā
amare eſt pctm̄: ꝛ ſupbia dici pōt. ergo ſm
iſta dici pōt ꝙ pctm̄ angelicū non fuit ap-
petitus alicuius nature habite niſi interp-
tatiue: ſed amoꝛ deoꝛdinatus vere habite.
Cōtra dicta. Sed ꝫ hoc videt dictū Anſ. de caſu diabo
li. c. vj. ꝛ. xxv. vbi inqrendo qd fuit illud qd
angelus appetijt: dicit ſic. Quid illud fuit
non video: ſed qcqd fuerit, ſufficit ſcire ꝙ
fuit aliquid ad qd ꝓficere ꝛ ad qd creſce-
re ꝛ ptingere potuerāt: qd nō acceperāt qn
creati fuerūt: vt ad id ſuo merito ꝓficerēt.
ergo ſm eū appetierūt aliqd q̄ caruerūt, et
Alibi q̄ corrue- runt. aliqd ptinēs ad beatitudinē: q2 ſm eū illō
debebāt poſtea p meritū accepiſſe. ꝛ tn̄. iiij.
c. dicit ꝙ angelus peccādo aliqd voluit qd
deus illū velle nō voluit. ex quib9 duobus
cōcludit ꝙ de9 nō voluit eū velle illud qd
debuit meruiſſe: ꝛ tn̄ certū eſt ꝙ voluit vo
lūtate ꝓcepti ꝙ illud meruiſſet. q2 aliter nō
peccaſſet in nō merendo. igitur voluit eum
aliquid mereri: qd tn̄ noluit eū velle. qd tn̄
apparet oīno irrationabile. vn̄ dicere ꝙ ni
hil appetierūt niſi illud ad qd ꝓficere de-
buerāt ex merito ſuo: ꝛ tn̄ ꝙ voluerūt ali-
quid qd de9 nō voluit eos velle: nō videt
rōnabile. vn̄ dictū Anſel. non intelligo illo
mō: niſi dicat foꝛte ꝙ angel9 peccauit volē
do btitudinē deoꝛdinate: qꝛ voluit hr̄e bti-
tudinē ex ſolis naturalib9 ſine gratia: non
tn̄ a ſe: ſꝫ a deo. Et ſic dicit ſanct9 Thomas
quinto articulo quarti libri. Et in hoc autē
ꝙ appetijt habere finalē beatitudinē ſine
auxilio diuino ꝛ ſine diuina gratia ex ſolis
naturalib9: appetijt quodāmodo equalita-
tem dei p ſimilitudinē: q2 hoc eſt dei ꝓpriū
ſ. beatificari p ſeipſum. Unde ſiue dicatur
iſta via ſiue alia: parua cura eſt: q2 veritatē
Ad pri mū ar- gumē. princi. noſſe nō poſſumus niſi p reuelationē. Ad
primū igit argumentū dici pōt ꝙ nō ꝓceſ-
ſit aliqua notitia erronea: ſed ex ſola viſiōe
dei ꝛ ſui ꝛ alioꝝ angeloꝝ potuit appetere
deoꝛdinate btitudinē: ſicut dicit ſecūda via
Uel potuit diligere ſe ſine relatione ad deū
Alia re ſpōſio. ſicut dicit pma via. Si diceret aliter: ſcꝫ ꝙ
peccatum primi angeli fuit omiſſio ꝛ negli
gentia conſiderandi. Tunc fuit talis oꝛdo
in peccato ſuo. primo omiſit conſiderare na

turales leges a deo ſibi preceptas. Secun-
do quia ſicut omiſit ſic cōſiderare: incidit
in iudicium erroneum. Et tertio in amorē
vel appetitum deoꝛdinatum: ꝛ tunc nō fa-
cit difficultatem an appetierit poſſibile an
impoſſibile: q2 erroꝛ ſequebat peccatū omiſ
ſionis: licet ꝓcederet peccatum poſitiuum
Et tunc poſſet dici ad argumentū plane cō
cedendo ꝙ illud quod appetijt apparuit ſi Ad foꝛ mam.
bi cōmodū: ꝛ ideo fuit deceptus per negli-
gentiam vtendi cognitione habituali ſibi
indita a deo. Sed cōtra iſtud eſt ꝙ talis Repli- catur.
negligentia non potuit eſſe in angelo: niſi
ex nimia intentione circa bonū aliquod in-
telligendum: propter quod diſtraheretur a
cōſideratione tali ꝛ collatione legis ſibi da
te. Talis igitur attentio volūtaria fuit: nō
caſualis: quia tunc a caſu peccaſſet. Et ſi fu
it voluntaria: tunc ſic volēdo illud attēde-
re fuit peccatum primū. Quantū ad iſtā C
difficultatem, facilius eſt euadere dicendo Rñſio docto- ris.
ꝙ volitio vel amoꝛ potuit eſſe ſine dictami
ne quocunqꝫ precedente: ꝛ ſine notitia qua
cunqꝫ complexa. Unde apprehendendo
beatitudinem potuit ſtatim ꝓrumpere in
talem actum volūtatis ac ex ſe foret beat9.
ſed tunc appetiſſet impoſſibile. Si dicatur
prima via: illa euadit difficultatem de ap-
petitu impoſſibili: ſimiliter de errore prece-
dēte culpam: quia ex ſola notitia potuit in-
herere ſibiipſi amoꝛe, non reddēdo deo gra
tias de conditionis beneficio. Ad ſecun- D
dū dico ꝙ illa foꝛma generalis eſt de quo- Ad ſe- cundū.
cunqꝫ peccante: ꝙ peccat anteq̄ peccet: vel
peccat in eo quod vitare nō poteſt. ideo di
cendum eſt ꝙ hec ꝓpoſitio eſt conceden-
da, om̄is homo qui peccat, peccat in eo qd
cauere non poteſt. Sed ad iſtā de preterito
qn̄ qritur an potuit cauiſſe peccatū qn̄ pec-
cauit an non. pōt dici ꝙ iſta potuit cauiſſe
quando peccauit: eſt diſtinguenda ſm ſen
ſum cōpoſitū ꝛ diuiſum. ſenſus cōpoſitus
eſt falſus: ꝛ eſt iſte: hec eſt poſſibilis cauit
ne peccaret quando peccauit. ſuppoſita tn̄
ſignificatione terminoꝝ q̄ nunc eſt. ſenſus
diuiſus eſt iſte. in hoc tempoꝛe potuit cauiſ
ſe: ꝛ in hoc tēpoꝛe peccauit: ꝛ eſt vera copu
latiua cui9 vtraqꝫ pars eſt vera. Et tūc ad ar Ad foꝛ mam.
gumētū qn̄ queritur an potuit cauere anq̄
peccauit an quādo peccauit aut poſtq̄ pecca
uit. dico: nō potuit cauere poſtq̄ peccauit:
ſed āteqū peccauit potuit cauere: accepta ꝓ
poſitione in ſenſu diuiſo: nō aūt in ſenſu cō

poſito:qꝛ ſenſus cōpoſitꝰ dicit ꝙ potuit ſi-
mul peccaſſe ⁊ non peccaſſe: ⁊ de ꝟtute ſer-
monis iſta ꝓpō eſt falſa:potuit cauere qñ
peccauit.p̄tēdit eñi ſenſum cōpoſitū: qꝛ p-
dicatū appellat ſuā formā:iō eſt negāda ſi-
ne diſtinctiōe. Hec aūt:qñ peccauit potuit
cauere:p̄tēdit ſenſū diuiſū:qꝛ ſignū tp̄ale.ſ.
qñ nō ponit a pte p̄dicati.ideo pōt abſolu
te cōcedi.cōcedo etiā ꝙ ita bñ ſe habuerūt
Repli- anteꝙ̄ peccarēt:ſicut illi q̄ ſteterūt ⁊ nō pec
catur. cauerūt. Nec valet. iſti boni nō peccauerūt
iſti mali peccauerūt.ḡ ita bñ nō ſe habuerūt
qꝛ ſit a mēſura in qua peccauerūt:tūc non
valet diſcurſus.boni non peccauerūt: ergo
ita bñ nō ſe habuerūt vſq ad a ſicut alij:qꝛ
iſte terminꝰ peccauerūt depēdet a futuro:
⁊ ita īportat ꝙ illi q̄ peccauerūt/ cauebant
in a:⁊ āte a:et qꝛ mali ita bñ cauerūt āte a
ſicut boni:cū nō peccauerūt:iō nō valꝫ diſ-
E curſus factꝰ. Ad tertiū qñ q̄rit an ſperaue
Ad ter- rat ſe cōſeq̄ qd̄ optabat ⁊c. Dico ꝙ iſtd̄ ar-
tium. gumētū nitit̄ ꝓbare errorē vel ignorātiā p̄
ceſſiſſe culpā.⁊ ſi dicat̄ ꝙ p̄mū pctm̄ angeli
fuit omiſſio cōfitendi:tūc error ſequebatur
pctm̄. Uel pōt dici ꝙ appetierūt interpreta
tiue illud qd̄ nō ſperabant: qꝛ nō diſtincte
ſm̄ p̄mā rōnē appetierūt dei eq̄litatē:
ſꝫ dilexerūt ſe/nō referēdo in deū: ⁊ qꝛ nul
li dꝫ cōpetere ſe diligere non referēdo ſe in
aliud:iō vt dꝛ interptatiue eq̄uerūt ſe deo:
⁊ illā dilectionē nullus actꝰ aſſenſiuꝰ p̄ceſ-
F ſit:ſꝫ ex apphēſionibꝰ ⁊ notitijs incōpletis
Ad q̄r- cauſauerūt in ſe talē dilectionē. Ad q̄rtū
tum. pōt dici ꝙ ſimul angelꝰ in illā dilectionem
inordinatā ꝓrupit:⁊ illā voluit alijs inote
ſcere. ⁊ ſic ꝑ locutionē qualis eſt in angelis
innotuit alijs. Nec tñ tētatio fuit illis qui
bus loquebat̄:qꝛ oīs tētatio cauſat in ten-
tato difficultatē. mō in illis nulla difficul-
tas fuit cauſata ꝑ hoc ꝙ eis ſuā deordina-
tā dilectionē manifeſtauit. Jō dico ꝙ ceci-
Repli- derūt ſine tētatione. Cōtra. ſi oīs tētatio
catur. affert tentato difficultatē: igit̄ p̄mi paren-
tes ſenſerūt difficultatē anteꝙ̄ peccauerūt
Rñſio. igit̄ pena in eis p̄ceſſit culpā. Ad hoc dico
ꝙ nō oīs difficultas eſt pena: ſicut nec oīs
neſciētia eſt pena:⁊ iō ſtat ꝙ fuiſſet difficul
tas in ſtatu inocētie:qꝛ nō poſſent hr̄e opa
virtuoſa ſine difficultate: cū virtꝰ conſiſtat
G circa difficile. Sꝫ ꝯ.tūc nō erūt ꝟtutes in
Repli- p̄ria:aut ſaltē oporteet dicere ꝙ manebunt
ca. in p̄ria difficultates. Pōt dici ꝙ habitꝰ vir
Rñſio. tutū ibi manebūt:ſꝫ nō habebūt talē vſum

qualē mō hn̄t:ſicut dicit magr̄ lib.iij.diſt.
xxxiij. ⁊ Aug.xiiij.de trini.c.ix. Ad quītū H
pōt dici ſicut ad formā Anſel. ꝙ angelus Ad q̄n
malus mouit ſe ad male volēdū volitione tum.
bona. Pro q̄ ſciēdū ꝙ apud Anſ. volūtas
accipit̄ ꝓ inſtrumēto:ꝓ vſu:⁊ ꝓ affectione
ſicut ptꝫ de cōcordia.c.xvij.⁊ de lib. arbi.c. J
ij. Nā vult dicere ꝙ ſine affectione cōmodi alſ.vij
vel iuſti nō pōt volūtas aliq̄d velle: vtraq
aūt affectio eſt bona:licet nō volūtas vera-
q virtuoſa:qꝛ hō nō pōt nō velle cōmodū
Sic igit̄ pōt dici ꝙ angelꝰ habēs affectio
nem cōmodi cōcreatā ꝑ volūtatē vt inſtru
mentū ⁊ iſtā affectionē cū notitia:mouit ſe
ad volendū inordinate:id eſt ad diligendū
ſe ſine relatione in deū. ⁊ ſic oīa q̄bꝰ mouit
ſe ad volēdū inordinate: fuerūt bona boni
tate naturali/nō morali.ſicut ptꝫ ꝙ oīa q̄-
bus hō cōmittit homicidiū/ſunt bona na-
turalr̄:ſꝫ nō ſūt naturali dilectiōe. ⁊ ſic nō
ſeq̄tur ꝙ ante p̄mā volitionē p̄ceſſit aliqua
oīno diſtincta ⁊ mala volitio. Ad ſextum K
dico ꝙ nō eſt imaginatio Anſ. ꝙ angelus Ad ſex
ita mouit ſe ad volēdū ꝑ volitionē q̄ eſſet tum.
vſus vel libera opatio volūtatꝭ: qꝛ ſic oēm
volitionē p̄ceſſiſſet aliq̄ volitio in infinitū
qd̄ nō eſt imaginabile/ponēdo āgelū ꝯcrea
tum ex tp̄e. Sed vult dicere ꝙ volitionem
q̄ eſt vſus/p̄ceſſit volitio q̄ eſt affectio con-
creata cū volūtate:quā vocat inſtrumētū:
⁊ tunc iſta tria natura affectio ⁊ voluntas
cauſant operationē quam vocat vſum. Et
tūc volēdo affectionē cōmodi ⁊c. cōceden-
dum eſt ꝙ volitione recta mouit ſe ad pec-
candū:ſed iſta rectitudo in angelis non eſt
moralis rectitudo: ſꝫ pōt vocari rectitudo
que eſt affectio cōcreata a deo:ſicut poteſt
equiuoce dici ꝙ grauitas eſt rectitudo gra
uis. Ad ſeptimū dico ſicut videt̄ mihi ꝙ L
ipſe habitualiter credebat ꝙ ſi peccaret pu Ad ſe
niret̄ eternaliter.ſed nō cōſiderabat de hoc primū.
delectatꝰ nimis in ꝓpria nobilitate. Et qñ
arguit̄.ſi preſciuit: non potuiſſet voluiſſe
vnde miſer eſſet. Pōt dici ꝙ hoc eſt verū:ſi
actualiter cōſideraſſet: ⁊ cōtuliſſet penā ſe
quentē ad culpā. Ad octauū pōt dici ꝙ M
tāta intentione cōſiderauerūt ſuā locutio- Ad
nem:ꝙ nō intēderūt ad penā:ſꝫ tm̄ ad pec octauū
cantē. vnde ſimul peccauerūt. puto etiā ꝙ
valde improprie fuit eis occaſio peccandi.
Ad nonū dico ad p̄ſens ꝙ in primo in- N
ſtanti ſue creationis potuit peccaſſe: ſed Ad no
non potuit peccaſſe in primo inſtanti ſue num.

creationis. Primū patet: qꝛ ante illud in⸗
ſtans ſui peccati deꝰ potuit eū creaſſe: ⁊ in
illo inſtanti potuit peccaſſe. vnde primū in⸗
ſtans ſue creationis potuit fuiſſe vltimum
inſtās ſui pctī: qꝛ deus potuit eū creaſſe: et
in inſtanti potuit peccaſſe. Sc̄dm ptꝫ. qꝛ re
cta rō nō eſt niſi reſpectu futuri ſm mgrm
li. ij. di. xxv. ⁊ ideo reſpectu primi inſtantis
vel reſpectu pn̄tis nō eſt liberū arbi. ⁊ per
ɔn̄s libere cauſare nō potuit actū malū in
primo inſtanti. Dico tn̄ ꝙ angelus bene po
tuit hr̄e primo actū volūtatis malū. qꝛ po
ſito ꝙ deus creaſſet angelū: q̄ ſtetiſſet in co
gnitione alicuius cognoſcibilis ꝑ tp̄s ſine
q̄cūq; actu volūtatis: ſicut fuiſſet ſatis
deo poſſibile: tn̄ poſt tale iudiciū pōt ange⸗
lus eliciſſe actū malū: ⁊ ſic p̄mus actus vo
luntatis illius fuiſſet malꝰ: ſꝫ ꝙ fuiſſet pri
Ad for mus actus in p̄io inſtanti ſui eſſet malus
mā pri includit ɔdictionē. Ad rōnes qn̄ q̄rit aut
me rō⸗ eſt dare primū ⁊c. Dico ꝙ pōt ɔcedi ꝙ nō ē
nis. dare primū inſtans in quo potuit incipere
peccare. nec eſt dare primū inſtans in quo
potuit peccare. ⁊ cōcedenda eſt hec ɔcluſio
ꝙ infinitis tp̄ibus anteꝙ̄ peccauit/potuit
Repli⸗ peccaſſe. Sꝫ ɔ arguo ſic. q̄ro an in primo
catur. inſtanti incepit peccare: an poſt primū in⸗
ſtans? Si poſt primū inſtans: capio illud
inſtans: ⁊ inter illud inſtans ⁊ primū tp̄s
fuit tp̄s mediū: tūc in illo tp̄e nō peccauit.
Si in primo inſtāti incepit peccare: tūc nō
fuit in gr̄a niſi ꝑ inſtans. Vn̄ nō vr̄ ꝙ libe
Rn̄ſio. re potuit incipe peccare i p̄mo inſtāti. Vic
pōt dici ɔcedendo ꝙ eſt dare p̄mū inſtans
in quo potuit peccare de facto: ſiue incepit
peccare: ſꝫ nō ſic dare p̄mū inſtans in quo
peccare potuiſſet. ⁊ ɔcedo tūc ꝙ in illo tp̄e
medio diabolꝰ bn̄ voluit ⁊ meruit: ſꝫ qꝛ nō
pſeuerauit: idō nō p̄miabat nec p̄miabit: ſic
ut dicit Anſ. de caſu diaboli. c. iij. Et i hoc
ſilr̄ fuit de eo ⁊ de hoīe p̄ſcito finalr̄: q̄ ad
tp̄s meret: ſꝫ finalr̄ ɔfundit totū. Sed ad⸗
huc difficile eſt videre quō incepit hr̄e pri⸗
mū actū liberū: qꝛ poſt primū inſtans veri
ſile eſt ꝙ ip̄e habuit actū cognitiōis vel co
gnoſcēdi ⁊ volendi. ⁊ tūc pōt dici ꝙ in pri⸗
mo inſtāti ſui eſſe icepit elicere primū actū
volūtatis reſpectu dei ⁊ ſui actꝰ: qꝛ angelꝰ
nō p̄ceſſit eū niſi ꝑ inſtās: ⁊ (vt ita loq̄r) nō
fuit liber: ſꝫ naturalis. ⁊ idō per actū illū nō
meruit nec demeruit: ſꝫ iſto caſu ſtante co⸗
gnouit ſe fore liberi arbitrij: ⁊ hr̄e p̄ceptum
hmōi: ⁊ tūc poſt aliquā breuē morā elicuit
liberū actum. tūc pōt poni ꝙ peccauit: nec
opꝫ dicere ꝙ nūꝙ̄ meruit. qꝛ illā dilectionē
naturalē qua dilexit deū: ⁊ ſe habuit natu
raliter ⁊ nō libere: ſꝫ cauſalr̄: ſed iſtā deſeru
it. ⁊ idō ꝑdidit iuſtitiā naturalē. Sꝫ de iſta
voluntate ⁊ de illa ptāte dicit Anſ. ꝙ vo⸗
luit: ſꝫ nō pſeuerauit: ⁊ ab illa iuſtitia ceci⸗ Als ꝓ⸗
dit: ⁊ tūc ɔcedendū eſt ꝙ fuit neceſſariū eū voluit.
eſſe i gr̄a ꝑ tp̄s: ſꝫ per nullū tp̄s neceſſario
fuit in gr̄a. Et ſilr̄ ſicut prius dictū eſt ɔce⸗
dendū eſt ꝙ infinitis tp̄ibus prius potuit
peccaſſe ꝙ̄ peccauit: ſꝫ de facto fuit certum
tp̄s inter inſtās creatiōis ⁊ inſtās lapſus:
ſicut eſt inſtans in quo intelligit labi. Ad Ad ſe
ſcōm ɔcedit ꝙ angelus potuit peccaſſe in cundū.
p̄mo inſtanti: qꝛ etiā pōt dici ꝙ chriſtꝰ non
meruit in p̄io inſtāti ſue ɔceptiōis: ſꝫ ince
pit mereri. Ad terciū dico ꝙ ɔn̄a nō valet Ad ter
qꝛ ad ɔhendū pctīn originale nullus actus tium.
liberi arbitrij requirit. Ad q̄rtum ɔcedit Ad q̄r⸗
ꝙ hō pōt peccare in p̄mo inſtāti ſui eſſe/ꝑ tum.
caſum de creatiōe aīe an̄ corpus: ſꝫ hoc eſt
ꝑ partē. ſ. ꝙ hō peccat ſm ipm quo primo
peccat: ſꝫ nō pōt peccare in primo inſtanti
ſui eſſe. Ad quintū qn̄ querit/angelus in Ad q̄n
primo inſtāti habuit certā ⁊c. Apparet mi tum.
hi dicendū ꝙ nō: ſꝫ tūc incepit hr̄e dilectio⸗
nem ⁊ cognitionē. Et dꝛ creatꝰ in cognitio⸗
ne: qꝛ in inſtāti creatiōis habuit oīa req̄ſi⸗
ta ad principiandū in ſe actū cognitiōis et
dilectionis. Ad decimū p̄ncipale qn̄ dꝛ ꝙ O
angelus nunꝙ̄ cecidit a iuſtitia quā habu⸗ Ad de⸗
it. dico vt ſuperius dixi: ꝙ cecidit a iuſtitia cimum
naturali: ſꝫ forte nunꝙ̄ cecidit a iuſtitia mo princi.
rali: que eſt libere ⁊ iuſte velle: ⁊ ɔcedo ꝙ fu
it debitor illius iuſtitie: qꝛ ſicut voluit libe
re naturalr̄ a creatione: ita debuit libere cō
tinuaſſe ⁊ ꝑuoluiſſe: ⁊ tunc fuiſſet cōfirma Ad vn
tus cū alijs. Ad vndecimū dictū fuit ſu⸗ decimū
perfluus. ¶ Sequitur queſtio quarta. princi.

V Trū angelo cō⸗ a
firmato cōueniat deputari Qō. iiij
ad cuſtodiendū hoīem viato Primo
torem? Videt ꝙ nō: qꝛ ſi ſic/ princi.
ſequeret ꝙ angelus ɔfirma
tus in beatitudine ſimul erraret ⁊ eſſet bea
tus. ɔſequens eſt falſum: qꝛ oīs error repu
gnat beatitudini. Vnde Aug. enchi. c. x. Ad
illā beatitudinē tendēdū eſt: vbi nullā pa⸗
tiamur erumnā: nullo errore fallamur. qꝛ
ſicut ibi in ſequenti cap̄. dicit. In hac vita
nullo modo cauere errorē poſſumus perfe⸗

ete. Similiter oīs ignorātia eſt pena vel cul
pa. ſicut innuit mgr li. ij. diſt. xxij. ⁊. iij. ſen.
diſt. xv. Et Aug. iij. de lib. ar. c. xix. Appro-
bare falſa pro veris vt erret inuitus: nō eſt
natura inſtituti hoīs: ſed pena dānati. Et
conſequenter in eodem ca. Ad miſeriam iu
ſte dānationis pertinet ignorantia: ⁊ diffi-
cultas quā patit̄ oīs homo ab exordio nati
uitatis ſue: ſed in āgelis nulla eſt pena nec
Probatur ꝯña culpa: igit̄ nec error. Cōſequentiam ꝓbo
multipliciter. Primo ſic. capio angelū bo-
Primo num alicuius preſciti ad penā: ⁊ quero vtrꝫ
credit eū eſſe ſaluādū: an nō credit? Si nō:
igitur nō vult eū hr̄e grām finalem: igitur
nō vult eū iuuare in hoc: nec diligit eū ad
vitā eternā. ꝯñe iſte patent: qꝛ aliter beāus
vellet aliqđ contra dictamen rōnis recte.
Si dicatur ꝙ credit eū eſſe ſaluandum: ha
beo propoſitum ꝙ angelus beatus errat.
Scđo. Scđo ſic. capio preſcitū ad penā: ſꝫ exiſten
tem actualiter in gratia. tunc ſic. angelus
qui eſt cuſtos ſuus: videt eū in gratia. Que
ro igitur vtrū iſte deſiderat ꝙ hō ille aliqñ
grām illā quā hꝫ perdat: an ꝙ nunq̄ eā p-
dat? qꝛ nō pōt dici rōnabiliter ꝙ deſideriū
angeli ſit indifferens: puta ſalutis vel dam
Confirmatur. nationis hoīs ſue cuſtodie deputati. Cō-
firmatur. qꝛ magis tenet̄ talis angelus vel
le ſalutē hoīs ſibi cōmiſſi: q̄ hō ꝑlatus te-
netur velle ſalutē ſubditi: ſꝫ nō ſufficit pla
to nō velle ſubditū dānari: ſed tenet̄ eū vel
le ſaluari. ergo multo magis angelus ho
mini deputatꝰ. Sꝫ ſi dicat̄ ꝙ angelus iſte
deſiderat ꝙ talis hō perdat grām: ergo nō
vult iuuare eū ad ꝑſeuerandū in grā: ⁊ tñ
ad hoc eſt iſti homini deputatus a deo. Si
dicatur ꝙ deſiderat ꝙ nunq̄ perdat grām
ergo deſiderat aliť q̄ erit: ſed nō deſiderat
niſi ſicut credit deū velle: ḡ credidit deum
Tertio velle ꝙ talis nō perdat gratiā: ḡ decipitur
per caſum. qđ eſt ꝓpoſitū. Tertio ſub hac
forma. hoīe peccante angelus ſuus videt ꝙ
perdit gratiā quā prius habuit. quero vtrꝫ
gaudet de hoc ꝙ hō iſte perdit gratiā ſuā:
an nō? Si ſic: ergo gaudet de damno hoīs
quē cuſtodit: ergo nō diligit ipm̄ eſſe in cha
ritate. Si non gaudet: ⁊ ſcit ꝙ hoc placet
deo: ꝙ deus vult eū carere grā: igitur vult
deū aliqđ velle vel operari in mōdo de quo
non gaudet: igitur non eſt iuſtus: et errat.
Confirmatur. Cōfirmat̄. qꝛ. ij. Ethi. dicit phus ꝙ non
eſt iuſtus/qui non gaudet operationibus iu
ſtis. ſcđ ipſe ſcit. ꝙ deus iuſte illi peccatori
ſubtrahit gratiā: ergo gaudet de illa ſub-
Quarto. tractione. Quarto ſub hac forma. angelꝰ
bonus ſcit ꝙ vnus angelus malus deputa
tus eſt ad īpugnandū hoīem quē ipſe cuſto
dit ex diuina voluntate: ergo ſcit ꝙ volun-
tas dei eſt ꝙ ille malus tentet ⁊ alliciat ho
minē ad peccandū. q̄ro ḡ vtrū iſte bonꝰ ni
titur īpedire illū malū quando vult hoīem
ipm̄ tentare: an nō? Si nō: male cuſtodit:
⁊ errat nō exequēdo officiū ſibi deputatū.
Si ſic: ergo nititur īpedire illud qđ ſcit de-
um velle fieri ꝑ angelū malū: igit̄ ſe nō cō-
format ꝑfecte diuine voluntati: ⁊ ergo er-
Quinto rat. Quinto ſic. aut angelus bonus cuſto
dit hoīem quātū pōt/ſcit/⁊ dꝫ: vel non. Si
ſic: cū ſit ſapientior demone tentante ⁊ po-
tentior: debet ⁊ tenetur hoīem preſeruare
a pctō: ⁊ per ꝯñs vult: ergo ſic pōt ⁊ vult: ḡ
demon nunq̄ preualet. ⁊ ſic hō nunq̄ pec-
cat ex tentatione. ꝯñs eſt falſum. Si nō cu-
ſtodit hoīem quantū pōt/ſcit/⁊ dꝫ: ḡ errat
Sexto. negligenter agendo. Sexto. poſſibile eſt
ꝙ angelus aliq̄s cuſtodie hoīs deputatus
ꝓmittat ſe facturū aliqđ circa eum: qđ de-
pendet ex eius libera voluntate. ſicut patet
Tob. v. ꝙ angelus ꝓmiſit Tobie ſeniori ꝙ
duceret filiū ſuū ſanū: ⁊ reduceret. hoc aūt
erat depēdēs ex libero arbitrio Tobie: quia
potuiſſet eū nō ſequi. Similr̄ potuit inter
feciſſe ſeipm̄. quo poſito: angelꝰ dixiſſet fal-
ſum. ⁊ ꝑ ꝯñs erraſſet deceptꝰ. ⁊ ſic poſſibi-
Septimo. le eſſet ꝙ angelus beāus erraret. Septimo
ſic. angeli boni volūt oppoſita: ⁊ reſiſtūt im
pedientes ſe mutuo: ſed bonus angelꝰ agit
ꝯ ꝯſciam: ḡ vterqꝫ iudicat ꝙ illud expedit
fieri qđ ipe ꝓponit fieri: igit̄ cū iudicēt cō-
traria: neceſſario alter eoꝝ errat. totū añs
patꝫ de facto Danielis. x. vbi legimus ꝙ an
gelus venit ad Danielē: ⁊ dixit preces eius
exauditas: ⁊ ꝙ citius veniſſet: ſꝫ ꝙ princeps
Perſaꝝ reſtitit ei ꝑ viginti vnū dies. Et ſub
dit ſic. Reuertar vt prelier aduerſus prin-
cipem Perſaꝝ. Et ſm̄ Greg. ambo fuerunt
boni angeli tā princeps Perſaꝝ q̄ Grecoꝝ:
ḡ angeli boni volūt oppoſita: ⁊ reſiſtūt im
Octauo. pedientes ſeinuicē: qđ eſt ꝓpoſitū. Octauo
ſic. precipiat deus āgelo ꝙ curet equalr̄ de
duobus a ⁊ b. ⁊ tunc pono ꝙ illi duo equa
liter ſe habeant ⁊ indigeāt oīno in vna ho
ra: ⁊ ꝙ indigentia ſit talis ꝙ angelꝰ poſſit
alterutrū ſ iuuare in illa hora: ⁊ ꝙ preeligat
iuuare a. iſto poſito angelus talis errauit.
ꝓbatur: quia prepoſuit nō preponendum

ergo fuit acceptator pſonarū: ergo errauit
Nono. Nono ſic pbatur. ſint duo angeli a et b.
pcipiat deus cuilibet alternatim cuſtodire
ſortē ſm ptes pportionabiles iſtius diei.
ita qꝫ a cuſtodiat in prima medietate: ⁊ b ī
ſcda: ⁊ ſic alternatim vſqꝫ ad finē diei: q̄ ſit
c. in quo moriat ſortes. ⁊ pono qꝫ ſortes in
tēdat meritū ſuū cōtinue donec moriatur.
iſto caſu poſito: q̄s iſtoꝝ preſentabit animā
ſortis deo cū meritis ſuis: Videt qꝫ neuter
qꝛ vterqꝫ eoꝝ dimiſit eū ante c. g̃ ad neutꝝ
eoꝝ pertinet pſentare iſtā aiam chriſto. An
tecedēs pꝫ: qꝛ nec alter eoꝝ continue cuſtodi
uit vſqꝫ ad finē c. ſeqtur qꝫ vterqꝫ errauit
ꝯ primū pceptū. qꝛ ſi cuſtodiuit cōtinue vſ
qꝫ ad c: ſit illud tps d: tūc ſic. d eſt tps: g̃ hꝫ
ptes pportionabiles. g̃ iſti nō alternauert
ſm ptes pportionabiles ipſi⁹ d. ⁊ per ꝯñs
nec huius diei vſqꝫ ad c. qđ eſt cōtra prece
ptū eis datū. igiṫ neuter iſtoꝝ cuſtodiuit eū
vſqꝫ ad. c. Et vltra. ergo vterqꝫ dimiſit eū
ante. c. ⁊ vltra: ergo ſortes fuit dimiſſus ſo
lus āte. c. g̃ vterqꝫ errauit. Preterea neuter
eoꝝ nouit ſummā gratiā quā habuit. ergo
neuter iſtoꝝ nouit ſuū meritū. g̃ neuter pt
ſufficienter ſua merita pñtare chriſto. Añs
pꝫ inductiue: qꝛ a non nouit ſummā grām
quā habuit ſortes: qꝛ poſt qđlibet tps in q̄
a cuſtodiuit: ſortes pfecit ad maiorē grām
ergo a nō nouit ſummā grām quā ſortes
habuit. Eodē mō pōt argui de b. Silr nul
la fuit ſumma gratia quā ſor. habuit ante
c. ergo neuter eoꝝ nouit ſummā grām quā
Decīo. ſor. habuit in vita ſua. Decimo ſub hac
forma retento caſu priori de ſorte p oia: po
no tres malos angelos. e. f. g. q̄ alternent
pugnationē circa ſortē oino ſicut faciunt a
⁊ b. iſto caſu adiecto ad priorē: pbo qꝫ nec a
nec b bene cuſtodiet: ⁊ in caſus eſt poſſibi
lis ⁊ rōnabilis ſi deo placuerit. g̃ alter eo
rū errabit. Añs pbo: qꝛ ſi vterqꝫ eorū bene
cuſtodiet: ergo vterqꝫ iſtoꝝ ſciet accuſare e
f. g. ⁊ dicere quis eoꝝ frequentius reſtitit.
cōſequentia pꝫ: qꝛ fatuus cuſtos videretur
qui de tribus hoſtib⁹ neſciret quis frequen
tius vel breuius reſtitit ei. Similiter ſi neu
teṙ eoꝝ ſcit quis reſtitit de his tribus plus
aut breuius: ergo circa hoc pōt errare. ſed
falſitas primi conſequentis oſtenditur: tū
quia quilibet eorū infinities eis reſtitit: tū
qꝛ ſi dr̄ qꝫ aliquis iſtoꝝ triū frequenti⁹ reſti
tit ipſi a: ſit gratia exēpli e. aut ergo in infi
nitū reſtitit frequentius: aut finite tm̄. Si
in infinitū: hꝰ eſt irrōnabile ⁊ ꝯ caſum. Si fi
nite: ſit igiṫ qꝫ frequentius in trib⁹ ptib⁹
pportionabiliub⁹ reſtitit e qꝫ f vel g. g̃ e f et
g nō bene alternauerunt ptes pportiona
biles. qđ eſt cōtra caſum. Scđo ad princi Scđm
pale ſic. Si angel⁹ cōfirmat⁹ deputareṫ ad princi.
cuſtodiendū hoīem viatorē ſeqreṫ qꝫ talis
angelus ſciret occultas cogitationes hoīs
⁊ affectiones volūtatis humane occultas:
⁊ angel⁹ malus ſilr. ꝯña pꝫ: qꝛ angel⁹ ma
lus tētat hoīem: ſed homo per actū volun
tatis pmo vincit eū. pbo: qꝛ ſola volunta
te prio peccaṫ ⁊ recte viuiṫ ſm Aug. pmo
retractationū. ſꝫ ꝯſtat bono angelo ⁊ malo
ſilr q̄n recte viuiṫ ab illo quē cuſtodit: qꝛ di
abol⁹ ſcit ſe victū: qꝛ tūc ceſſat tētare: ſed vo
lūtate occulta primo vinciṫ: aliter cum tam
meritū qꝫ demeritū ꝯſiſtat in interiori actu
voluntatis: ⁊ multa merita ⁊ peccata fiāt
q̄ nūqꝫ vlteri⁹ ad aliquas extrinſecas opa
tiones vel affectiones trāſeūt: angelus cu
ſtos nō ſciret tales cogitatiōes vel affectio
nes occultas: ergo magna pars bonitatis
humane eū lateret. Preterea: cū orō ſm Scđo
Aug. ſit aſcēſus mētis in deū: ⁊ hoc nō pōt
ſcire niſi ſciat cogitationes occultas: g̃ tūc
angel⁹ nō poſſet pñtare illā orationē. Pre
terea. nō minus eſt cognoſcēda opatio mē Tertio
tis qꝫ grā exiſtens in mēte: vel aliquis ha
bitus infuſus: g̃ ſi angel⁹ cuſtos non poſſit
videre occultā cogitationē: non poterit ſci
re qñ hō eſt in grā ⁊ qñ nō: qđ videṫ incon
ueniēs: qꝛ tūc neſciret ſtatū hoīs quē cuſto
diret. Preterea ſi ſic: chriſt⁹ fuiſſet incarna Quar
t⁹ anteqꝫ hꝰ Gabriel ſciuiſſet. qꝛ aſſenſus fu to.
it ī mēte beate vginis añ expſſionē vocalē
cōſtat. ſꝫ ita occultus eſt aſſenſus ſicut cogi
tatio: qꝛ eque immaterialis eſt voluntas ſi
ue intellect⁹: cū eadē natura ſit voluntas ⁊
intellect⁹: pꝫ g̃ qꝫ ſi angel⁹ debeat deputa
ri ad cuſtodiēdū hoīem: cōueniēs eſt qꝫ ſci
at cogitatiōes ⁊ occultas affectiones hoīs
ſꝫ hꝰ ꝯñs eſt ꝯ ſctōs. vñ Aug. de eccliaſticis
dogmatibus. c. xlv. ſm librum nrm. Inter
nas animi cogitationes diabolū nō videre
certi ſumus: motib⁹ eas corporis ab illo et
affectionem indicijs colligi experimēto di
dicimus. Et ſubdit. Secreta aūt cordis ille
nouit ſol⁹ ad quē dr̄: tu ſolus noſti corda fi
liorū hoīm. hec Aug. Idē dicere. xvij. Pra
uū ē cor hoīs ⁊ iſcrutabile. q̄s cognoſcet il
lud: ego dñs ſcrutās corda ⁊ pbās renes:
q̄ do vnicuiqꝫ ſm ſuā viā. Oloſ. patet quis

ſolus de⁹ nouit cogitationes. Ecce argumē
tum gloſſe ad pbādū ꝙ chuſt⁹ eſt de⁹. Itē
ſup illō pō. ſcrutās corda ꝛ renes. dicit gloſ.
ſol⁹ de⁹ ſcrutat corda qd qſqꝫ cogitet. et re-
nes: ideſt qd quēqꝫ delectet: qꝛ finis cure ꝛ
cogitatiōis eſt delectatio. ꝛ infra. Opa aūt
nrā q̄ ſunt in dictis et factis/pñt videre ho
mines: ſꝫ q̄ aīo fiāt/ꝛ q̄ iure cupiāt/ſol⁹ de⁹
videt. Ecce plane dicit Aug. ꝙ intētionem
mētis ſolus de⁹ videt ꝛ delectationē men-
tis. Ex q̄ ſeqtur ꝙ ſolus deus videt merita
ꝛ demerita occulta. Dicit ad materiā iſti⁹
Rñſio argumētī vno mō ꝙ angeli boni duplr co
gnoſcūt res. vno mō in ꝟbo. alio mō in ꝓ-
prio genere: ſiue p ſpēs occultas ꝛ concrea-
tas ſm qſdā: ſiue p habit⁹ īditos ſm alios
ſeu p habit⁹ acceptos a rebus ſm tertios.
Primo mō pñt cognoſcere cogitationes
occultas: ſi eis reuelētur. Alio mō nō niſi ī
ſignis corpalib⁹: puta ex gaudio ꝛ triſtitia
Repli- reſultāte in motibus corpoꝝ/ vidēt angeli
catur. gaudiū mētis vel triſtitiā. Sꝫ ꝯ iſtō ar-
Primo guo ſic. ſi iſta ſit ꝟa: ſequit tūc ꝙ cogitatio
vel affectio mētis ſit quedā res ſicut calor
in ligno/vel ſicut lumē in medio: ḡ non eſt
maior rō q̄re magis pōt iſta res occultari
ab angelo: q̄ vna muſca vel vnū lumen in
Scdo. aere: vel vn⁹ calor in ligno. Preterea po-
no ꝙ angel⁹ cuſtos ſortis deſideret videre
qd ſortes cogitet: tūc ſi āgeli nō cognoſcūt
niſi in verbo: tūc cū ꝟbū nō oſtendat niſi li
bere: poterit ille angel⁹ deſiderare aliqd qd
nō hēbit/vel qd nō hꝫ: ſꝫ tale deſideriū re-
ſpectu nō habiti nō vr ſtare cū beatitudine
Tertio Preterea. de⁹ ꝛ natura nihil agūt fruſtra
ſꝫ tales due cogitatiōes reſpectu eiuſdē rei
vidētur fruſtra poni. videlꝫ ꝙ āgel⁹ cogno
ſcat ſortē in verbo: ꝛ ſilr quadā alia cogni-
tione: qꝛ aut equaliter cognoſcat p iſtas du
as cognitiones: vel īeqliter. Si eqliter: tūc
altera indubitāter ſupfluit. Si ſequaliter
tūc alia p quā res min⁹ cognoſcat/ſupfluit
Quar- ſicut candela in lumine ſolis. Preterea. ſi
to. angel⁹ poſſit hr̄e duas tales cognitiōes ſi
mul: quaꝝ vna vocat matutina: alia vocat
veſptina: vnā in ꝟbo: aliā in ꝓprio gn̄e: aut
pōt libere vti vtraqꝫ qn̄ ſibi placet: vel nō.
ſi ſic: tūc poſſet libere videre ꝟbum ꝛ libere
dimittere: ꝛ ſic nō eſſet cōfirmat⁹: ꝛ poſſet
ſe btificare qn̄ vellet. Si nō: ſꝫ illa q̄ eſt in ꝓ
prio gn̄e pōt angel⁹ vti qn̄ vult. Cōtra. po-
no ꝙ hēat notitiā ſortis in ꝟbo: cū illa ſit
darior q̄cūqꝫ alia ſibi poſſibili ex naturali-
bus: fruſtra cauſaret in ſe notitiā debilio-
rē. Tertio ad principale. ſi angel⁹ confir- Tertiū
matus deputaret ꝛc. ſequit ꝙ angel⁹ talis princi.
haberet notitiā oīm rerū qbus hō indiget
in vita iſta: ꝛ p ꝯñs oīm materialiū ꝛ ima
terialiū: qꝛ oīa veniūt in vſum hoīs aliquo
mō ad laudē ꝛ gliam dei. ꝯñs falſum: qa
vel cognoſceret talia p eſſentiā ꝓpriā: vel
p ſpēs a deo ſibi inditas vel infuſas: vel p
habit⁹ accipiēdo cognitionē a reb⁹. Non p
eſſentiā ſuā: qꝛ nō eſt naturalr repñtatiua
iſtoꝝ inferioꝝ: neqꝫ ſicut ſilitudo: neqꝫ ſicut
cā effectiua: qꝛ nō eſt naturalr cā iſtoꝝ in-
ferioꝝ. Silr nec immaterialiū a multo for
tioꝝ. ergo angel⁹ nō cognoſcit oīa p eſſen-
tiā ſuā: nec p ſpēs. qꝛ pono ꝙ Michael co
gnoſcat Gabrielē p ſpeciē: ḡ Michael co-
gnoſcat ſpēm illā p aliā ſpeciē: ꝛ illam per
aliam: ꝛ ſic in infinitū. Cōfirmat rō. qa Confir
vna ſilitudo naturalis nō repñtat diſtin- matur.
cta ꝛ diſſimilia: vt ſunt diſſimilia. ergo re-
linquit ꝙ angel⁹ habeat tot ſpēs qt res co
gnoſcit: ꝛ ſic hr̄et ſpēs infinitas. ꝯñs ptꝫ:
qꝛ infinite cōcluſiones ſunt ſcibiles de nu- Scdo
meris ꝛ figuris. Preterea ſi p ſpēm ſor- ad idē.
tis cognoſcat ſortē: capio notitiā intuitiuā
qua angelus iudicat ſortem eſſe Rome. po
no vlteri⁹ ꝙ ſortes recedat a Roma: quero
vtrū ſtat eadē notitia cōtinue ī angelo: an
alia ꝛ alia: ſi eadē: āgel⁹ errat. ſi alia ꝛ alia
ḡ angel⁹ ꝯtinue alterat: ꝛ nō niſi a ſorte: ꝛ
ita ſortes p motū ſuū alterabit angelū ſic-
ut cā effectiua alterationis. ꝓbo: qꝛ illud q̄
poſito ponit aliud/eſt cā illi⁹: ꝛ q̄ nō poſito
nō ponit illud/nō eſt cā: ſꝫ poſito motu ſor
tis a Roma cōtinue: ponit mutatio notitie
ꝯtinua in angelo: ꝛ nō poſito nō ponitur. ḡ
ſortes eſt aliq mō cā illi⁹ mutationis. Ma
ior ptꝫ: qꝛ oīs res ſufficiēter depēdet a ſuis Proba
cauſis in eſſe: ꝛ oībus depētis p ſolas ſuas tur ma
cauſas res hꝫ eſſe: alioqn periret oīs via ꝓ ior.
bandi p cām. Minor ptꝫ ſimiliter. ꝛ tūc vl
tra. ſortes eſt cauſa iſti⁹ mutationis in an- minor.
gelo: ſꝫ nec materialis/nec formalis/nec fi
nalis: ſicut ptꝫ. ergo efficiēs. ḡ quocūqꝫ mō
dicat ꝙ angel⁹ cognoſcat res materiales
cognitione in proprio genere: videt ꝙ res
alterent angelos. Preterea. vel ille ſpe- Tertio
cies oēs fuiſſent ꝯcreate a pncipio vel non ad idē.
Si ſic: tūc nō poſſet angel⁹ pficere ī cogni
tione: ꝯ magrm li. ij. diſ. iij. c. vij. nec poſſet
vn⁹ aliū illuminare ꝯ dictū Dionyſij de ce-
leſti hierarchia. Si nō: tūc intellectus an-

gelicꝰ acq̄reret de nouo cognitiōes ⁊ ſpēs rerū: ꝯtra Augu. ij. ſupra Gen̄. c. xiij. ⁊. xiiij. de paruis. vbi vult ꝙ oīs creatura priꝰ eſt cōdita in cognitione angelica ꝙ̄ in ſeipſa. ⁊ ſic fuit de ſpēbus lignoꝝ ⁊ herbarū / aq̄ ⁊ terre ⁊ luminariū celi. ꝗ oīm rerū ſpēs fuerūt ab initio angelis bonis cōcreate. Et q̄r to ſup Gene. ca. xix. Proculdubio vniuerſam creaturā in qua ipſi ſunt ṗncipalr̄ conditi: in verbo ipſo dei priꝰ nouerūt: ī q̄ ſunt oīa q̄ tp̱aliter ſunt eterne rōnes / tamꝙ̄ in eo ꝑ quem facta ſunt oīa: ac deinde in ipſa creatura tamꝙ̄ infra deſpiciētes ⁊ referentes ad ipſiꝰ laudē: ꝗ vniuerſam creaturam nouerūt tā veſpertina cognitione ꝙ̄ cognitione matutina. Itē ſcđo ſup Gen̄. ca. xxiij. Quapropter lucis cōditio priꝰ eſt in verbo dei ſm̄ rōnē qua eſt cōdita: hoc eſt ī coeterna p̄ris ſapiētia: ac deinde in ipſa lucis cōditione ſm̄ naturā qua cōdita eſt: ⁊ illic nō facta ſ; genita. Hec v̄o facta: q̄ ex informitate formata: q̄ iō dicit deꝰ. Fiat lux: q̄ ibi creat in v̄bo: hic v̄o in opere. Cōditio vero celi priꝰ erat in verbo dei ſm̄ genitā ſapiētiā. deinde facta eſt in creatura ſpirituali, hoc eſt in cognitione angeloꝝ ſm̄ creatam in illis ſapiētiā. Deinde celū factum eſt: vt etiā eſſet ipſa celi creatura in genere ꝓṗo: ſic ⁊ diſcretio vel ſpēs aquarū atq; terrarū lignoꝝ ⁊ herbarū: ſic luminaria celi: ſic animātia orta ex aquis ⁊ terra. Et infra. Quēadmodū ergo cognitio qua creatura cōdita eſt / prior in verbo dei: ꝙ̄ que cōdit in ipſa creatura: ⁊ ſic etiā eiuſdē rationis cognitio priꝰ fit in natura intellectuali q̄ pctō nō tenebrata eſt: ac deinde cognitio creature. Et infra. Nec mirū eſt ꝙ ſctis angelis ſuis in prima lucis cōditiōe formatis priꝰ deus oſtēdebat q̄d erat deinceps creaturus: nec eñi intellectū dei noſcerēt / niſi quantū ipſe mōſtraſſet. Ex ipſo ergo deſcēdebāt angeli: cū ipis fieret cognitio creature deinceps faciēda: ac deinde fieret in gn̄e proprio. et

Probatur tertiū aſſumptū in pn̄o argumēti tertij ṗncipalis.

multis alijs locis idē dicit. Tertio oſtendit ꝙ nō intelligūt ꝑ habitū: q̄ nec cōcreatū nec acq̄ſitū: q̄ habitꝰ non repn̄tat: ⁊ per ꝯn̄s non iuuat ad cognitionē. Si dicat ꝙ repn̄tat vel iuuat cognitionē: tunc magis rōnabiliter pōt vocari ſpēs. Silr̄ oporteret ponere ꝙ tot habitus ſunt / quot cōcluſiones cognite ab angelo. Silr̄ q̄rendū eſt ſiue ponant habitꝰ ſiue ſpēs: an ſit dare maximā multitudinē cognitoꝝ ab angelo: an non? Si nō: angelus eſt virtutis infinite: ⁊ ſilr̄ ꝑfectionis ⁊ bonitatis infinite. Conſequētia ptꝫ: q̄ maioris virtutis ⁊ meliꝰ eſt ſibi intelligere duo ꝙ̄ vnū: tria ꝙ̄ duo: ⁊ q̄tuor ꝙ̄ tria. ergo infinite ꝑfectionis eſt intelligere ſimul infinita. Silr̄ ſi eſt dare maximā multitudinē quam angelus ſimul intelligit: ergo non poſſet vnum aliud ab illis intelligere: niſi remitteret cognitio precedēs: ſed qua rōne vna: ⁊ alia. Silr̄ capta prima maxima multitudine: ⁊ addito vno illo: totū reſultās nō eſſet maioris difficultatis ad cognoſcēdū ꝙ̄ deus: ſ; in deū pōt angelus: ergo ⁊ in iſtā multitudinem: ergo nō eſt dare maximā multitudinē in quam angelꝰ ſimul pōt. Quarto non pōt dici ꝙ angelꝰ capit cognitionē a rebꝰ. Tū q̄ cōtinue alteraret ꝑ res: ⁊ deciperet: ſicut argutū fuit ſuperiꝰ. Tū q̄ infinite res cauſarent in angelo: q̄ oēs notitie et affectiōes q̄ ſunt in vno / cauſarent intentiones ſuas in alio: ⁊ ille intētiones create cauſarēt alias viceuerſa in quolibet: ⁊ ſic cū oēs forent cognite: oporteret imaginari in angelis continuas reflexiōes ⁊ ꝓductiones cauſataꝝ notitiarum. Silr̄ iſtud eſt ꝯ Aug. q̄ dicit ij. ſup Gen̄. ꝙ angeli nō ꝓficiunt capiēdo cognitionē a rebꝰ ſicut nos: ſed ſimul acceperūt notitiā rerū. Quarto ad ṗncipale. ſi ſic: tunc poſſet vnus angelus alteri loq̄ de his que ſpectāt ad ſuam cuſtodiam. ꝯn̄s falſum: ꝓbo: q̄ fruſtra foret in eis locutio: q̄ñ locutio nō eſt niſi ad manifeſtandū incognitū: ergo ſi angelus poſſet alteri loqui: ⁊ exprimere ei ſuos cōceptus: ⁊ ꝑ ꝯn̄s vnꝰ poſſet ab alio occultare affectionē ſuā ⁊ intentionē bonā. ⁊ ſic lateret vnū quātū bonum vel bonus alius eſſet: ⁊ quantū ad gratitudinē ⁊ ex diuina ordinatione d; eū diligere

Quarto.

Quartū pn.

Scđo ſi ſic: pono ꝙ q̄tuor loquātur vni de diſtinctis materijs. q̄ro vtrū perfecte intelligeret eos oēs ac ſi vnus loqueret ſolꝰ: an non? Si ſic: ergo pari rōne ⁊ ſi. v. ⁊ ſilr̄ ſi. x. ⁊ ſic in infinitū. ſed hoc eſt virtutis infinite: ergo nō pōt dici. ſi non eque perfecte: ergo tot poſſunt loqui tunc: ꝙ ille nihil intelligeret de dictis eorum. Tertio ſi q̄libet poſſet loqui alteri: ⁊ cauſare notitiā in altero: ergo q̄libet poſſet eū illumiare. ꝯn̄s eſt falſum. ⁊ ꝯ Dionyſiū qui dicit ꝙ tm̄ ſuperiores illumināt inferiores. Quarto ſi vnus poſſet alteri loq̄: hoc non foret ſine ſigno. tunc quero vtrum illud ſignum ſignifi

Scđo.

Tertio

Quarto.

cat ad placitū: an naturaliter? Si naturali
ter: tūc q̄ſq; vidēs ſignū illud ſcit q̄d ille an
gel⁹ loq̄tur. ḡ nō poſſet loq̄ vni: quin loq̄re
tur oībus. ſi ad placitū: quero ad cui⁹ placi
tū an loquentis tm̄? ⁊ tunc nō pōt alteri cō
ſtare quid illud ſignificat niſi per locutionē
precedētem doceat. et tūc de illa locutione
eodē modo foret querendū vtrū ſignifica
uit ad placitū an naturaliter ⁊c. Si dicat
ꝙ hn̄t ſigna ſignificatiua ad placitū ex cō
muni ſenſu. Sequit̄ primo ꝙ vn⁹ nō pōt
vni loq̄: niſi oēs illi ſciāt. Siſr mirū ē quō
primo pn̄t ſuas volitiōes cōicare ⁊ manife
ſtare inuicē: niſi vn⁹ videat occultā cogita
tionē alteri⁹ ḡ nō eſt imaginabile ꝙ cōſen
tiant ad inſtituendū talia ſigna: niſi vn⁹ na
turaliter videret volitionē alterius: q̄d nō
ↄcedit̄ cōiter. Si dicat ꝙ hoc eſt p volūtatē
q: volūtas angeli vult ꝙ ſua cognitio ino
teſcat alteri. Cōtra. vel illa notitia volitio
nis cauſaret notitiā ſui vel notitiā alteri⁹
cognitiōis. nō primo mō: q: eadē rōne oīs
volitio cauſaret notitiā ſui ita pfecte ſicut
iſta. nec pōt dici ꝙ iſta volitio eſſet notitia
alteri⁹ cognitiōis: q: tūc ipſo inuito poſſet
Quīto ſibi loq̄: ḡ poſſet eū offēdere. Quinto. tūc
poſſet vn⁹ alteri loq̄ de grāmatica vel logi
ca: ⁊ poſſet vn⁹ alteri dicere: hō eſt diſſylla
bū: vel hō eſt pars orōnis: vel aliquid tale
ↄn̄s ē falſum: q: de ꝓſic q̄ro quō ſubiectū
ſupponit an materialiter an ſignificatiue?
Si materialiter vel ſimpliciter: tūc ſuppo
nit p cōceptu in mēte angeli: ⁊ p ↄn̄s eſt p
poſitio falſa: q: tale nō eſt diſſyllabū. ſi ſup
ponat ſignificatiue: ppō eſt falſa: vel alias
Sexto ſuppōnes hn̄t ꝙ nos. Sexto. ſi talib⁹ ſi
gnis vterent̄ āgeli mutuo loquēdo: poſſet
vn⁹ decipe aliū: q: neſciret vtrū tale ſignū
Septi ſupponeret p ſe an p alio. ⁊ poſſet ſic deci
mo. pi p equiuocationē. Septimo. ſi ſic: nō poſ
ſet vn⁹ diſcernere qn̄ ali⁹ diceret aliq̄d aſſer
tiue ⁊ qn̄ recitatiue: q: eadē ppō mētalis
Octa eſt q̄ correſpōdet vtriq;: ḡ vn⁹ nō pōt loq̄ alte
uo. ri. Octauo. ſi ſic ſeq̄ret̄ ꝙ angel⁹ poſſet lo
q̄ alteri diſtāti a ſe: ⁊ ſi ſic: foret infinite virtu
tis. ↄn̄s falſum. aīs pbo ⁊ ↄn̄am. aīs pz
q: bon⁹ angel⁹ in celo pōt loq̄ malo exn̄ti i
terra vel in inferno: vel bono exn̄ti i mūdo
ↄn̄am pbo. q: loquat̄ a ip̄i b diſtāti p leu
cā: ḡ cauſat intellectionē in b. ḡ ſi in q̄libet
pte pportionabili illi⁹ leuce foret angelus
cauſare poſſet in vnoq̄q; vnā intellectionē:
ḡ tot intellectiones poſſet ſicāre quot De⁹.

Nono. loquat̄ mal⁹ angel⁹ bono: ⁊ mētia Nono.
tur. q̄ro vtrū bon⁹ crederet ſibi: an nō? ſi ſic
deciperet̄. ſi nō: ḡ pari rōne nec bono crede
ret ꝓpt̄ ſuā locutionē: q: ↄſilis locutio fie
ri pōt a malo ſic fit a bono. Si dicat̄ ꝙ ad
uerteret eā mētiri: ⁊ iō nō crederet ei. Cōtra
h̄ ē ppoſitū: ꝙ ſoli deo ↄuenit aduertere ſi
ne ſignis occultas cogitationes: ſic argutū
fuit ſupi⁹ i ſcdo pncipali. Decio. ſi vn⁹ an Decio.
gel⁹ poſſet loq̄ alteri: poſſet ei notificare cō
plexū notū ſibi. ↄn̄s falſū. ↄn̄a pz: q: q̄ rōne
vnū: eadē rōne ⁊ aliud. Falſitas ↄn̄tis pz:
q: ſit a aliq̄d nō apphēſum ab iferiori ſꝫ a
ſupiori. ſi cōcluſio ſit vera: ſupior poſſet certi
ficare iferiorē de iſta: tu nō apphendis a.
ↄn̄s falſū: q: ſi ē cert⁹ de iſta ppone: ḡ app
hēdit eā. ḡ apphēdit terminos. ḡ apphēdit
a. ⁊ ſic erit hec falſa: iſte iferior nō apphēdit
a: et ſic ↄdictoria ſiſ vera. Undecio. ſi ſic: tūc Unde
ſupior poſſet illumiare ⁊ iformare iferiorē. cimo.
ſicut docet Dionyſi. c. viij. celeſtis hierar. et
tūc foret poſſibile ꝙ āgel⁹ ſupior cāret in
iferiori notitiā alicui⁹ obiecti obliti ⁊ illius
obliuiōis: ita ꝙ āgel⁹ iferior ſciret ſe fuiſſe
oblitū illi⁹ cogniti. ↄn̄s falſum per Aug. x.
ↄfeſ. c. xvij. vbi inq̄rit quō obliuio eſt in me
moria: an in ſua imaginatiōe: an in ſe. non
primo mō tm̄: q: anteq̄ pn̄tet ſeu imprimat
cuiuſcūq; imago in memoria: pri⁹ neceſſe ē
vt adſit res ipſa vn̄ imago poſſet iprimi: ſꝫ
obliuio nullā imaginationē pōt imprimere
ſꝫ magis tollere: ḡ nō eſt ibi i ſua imagina
tione. Si dicat̄ ꝙ obliuio eſt in memoria ſe
cūdo mō: ḡ cauſat obliuionē vel ignorātiā:
⁊ nō notitiā. Quinto ad principale ſequit̄ Quītū
ꝙ āgel⁹ pōt moueri localiter. ↄn̄s pz. ⁊ ↄn̄s princi.
ſimilr p Damaſ. ij. ſenten. ca. iij. vbi dicit ꝙ
āgeli ſunt circūſcriptibiles locis: q: cū ſint
in celo: nō ſunt in terra: ⁊ cū ad terrā a deo
mittūtur: nō remanent in celo. Et ſiſr pmo
ſentē. c. xiij. dicit ſic. ꝙ q: angel⁹ velocita
te nature cito ptranſit: opatur in diuerſis
locis. Itē Gen. xxviij. Jacob vidit ſcalā et
angelos. Sed ꝙ h ↄn̄s ſit falſum: arguitur
multiplr. Primo: q: vj. phyſicoꝝ cōmento Primo.
x. pbatur p pbm ꝙ indiuiſibile nō mouet̄
q: oē q̄d mouet̄: partim eſt in termino a Scdo.
quo: ⁊ partim in termino ad quē. Scdo.
oē q̄d mouetur: prius pertranſit min⁹ ſe ꝙ
equale ſibi: ſed indiuiſibili nihil eſt minus. Tertio.
Tertio. q: ſi ſic: vel ſubito: vel ſucceſſiue.
nō ſubito: q: oīs mot⁹ ē i tpe. iiij. phyſi. Et
Aug. viij. ſup Gen. c. xix. Oē q̄d mouet̄ p

locū:nō pōt ſimul moueri. Si ſucceſſiue: ḡ aliqua certa velocitate. ſꝫ determinata veſlocitas eſt ex reſiſtentia medij vel mobilis ad motorē:ſicut pꝫ.iiij.phy. comento.lv.ḡ vbi nulla eſt reſiſtētia:nulla eſt ſucceſſio. ſꝫ angeli ad ſe/nec medij ad angelū eſt reſiſtē
Quarto. tia aliq̄:ḡ nec mot⁹ local. Quarto ſic. nulla eſt ꝓportio angeli ad corp⁹ in ſubtilitate:ḡ nulla eſt ꝓportio mot⁹ angeli ad motū corporū in velocitate.ḡ angelus moueri
Quīto. pōt velocitate infinita. Quinto nō plus reſiſtit mediū angelo q̄ͣ vacuū ſi eſſet/reſiſteret graui. ſꝫ ſi eſſet vacuū: mot⁹ grauis ī vacuo fieret in inſtāti. ſicut ꝓbat phs ibidē iiij.phyſi.de vacuo.c.ix.ſm Tho.Et cōmē. vij.phyſi.cōmē.vij. quare nō foret reſiſtentia inter rē motā ⁊ motorē i graui tali. Vñ cōmentator. Illa aūt in qb⁹ res mote ex ſe diuidunt in motorē ⁊ rem motā in actu: neceſſario indigent medio: ⁊ hec ſunt grauia corpa ⁊ leuia. ⁊ ſi nō:mouerēt in nō tpe
Sexto. Sexto ſic. ſint a ⁊ b duo loca totalr̄ diſtincta ⁊ immediata:⁊ moueant ab a in b. tūc angel⁹ nō pōt hr̄e ptē in b. ſꝫ ſi moueat ab a:⁊ in b:mouebit qn̄ eſt in a: vel qn̄ eſt in b
Septimo. qd̄ eſt impoſſibile. Septimo q̄ nō moueantur localiter qn̄ mittuntur ꝓbo:q2 ſimul ſunt in celo ⁊ in terra. qd̄ ꝓbat p illā orōnē eccleſie de angelis in qua petit a deo ſic. Ut qbus tibi miniſtrātib⁹ in celo ſemp adſiſtit:ab his ī terra vita nr̄a muniat.ḡ male peteret ecclia:niſi ijdē angeli ſemper adſiſtētes in celo muniāt nos hic in terra:ḡ ſimul pñt hic eē nobiſcū in terra:⁊ tñ eſſe in celo. Cōfirmat p illō qd̄ ſcribit Tobie.xij. vbi dicit Raphael. Ego ſum angelus Raphael:vn⁹ de ſeptē q̄ adſtam⁹ an deū. ḡ ſil
Octauo. fuit in terra:⁊ adſtabat ī celo. Octauo ſic. angel⁹ pōt eē ī loco pedali:ḡ ſimul pōt eſſe in celo ⁊ in terra in vtroq̄ꝫ termino diametri mūdi:vl̄ ambire totū mūdū. ꝓbo ꝯñā. q2 aſſumat angel⁹ corp⁹ pedale aliqd̄ qd̄ ſit b. quo facto angel⁹ eſt in loco illo p̄ciſe cū corpe aſſumpto.q̄ loc⁹ ſit a. Tūc arguo ſic. iſte angelus eſt in a:ergo pōt eſſe in oī loco eq̄li ipi a. diuido ḡ b in duas medietates: ⁊ cōtinuo eas adiuuicē:⁊ reliquā medietatem in duas medietates: ⁊ cōtinuo adinuicē ita q̄ mō faciāt vnū corpus eq̄ıs latitudinis:⁊ maioris lōgitudinis: ⁊ minoris ꝓfunditatis.ḡ ſignando illud ſm partes ꝓportionabiles ipſi b:aliqn̄ deueniā ad longitudinē diametri mundi vel circuli equinoctialis. ⁊ locus quē tūc occultabat illō corpus:eſt eq̄lis ipſi a.ḡ angelus q̄ p̄ciſe fuit in a:potuit ſimul eſſe in vtroq̄ꝫ termino diametri mūdi p mutationē dimēſionū ipſi⁹ b corpis. Qd̄ aūt poſſit ſic ſignari p angelū vel p deū māifeſtū eſt:cū i b ſint infinite ptes ꝓportionabiles pedalis quātitatis. Nā quilibet ps ꝓportionabilis illi⁹ b ſm ꝓportionē iā dictā erit ineq̄lis dimēſiōe pedali. ḡ cū ptes ꝓportionales b ſint infinite:ꝯtingit accipe tot pedales quātitates ⁊ apponere ſm lōgitudinē/q̄ longitudo corpis adeq̄bit diametro mūdi:⁊ certū eſt q̄ tūc loc⁹ eius corpis erit eq̄lis a:q2 oīs dimēſio q̄ mō eſt pri⁹ fuit in a. nec augēt in dimēſionibus:ſꝫ tm̄ trāſponit:ḡ ⁊c.

Nono. ſi angel⁹ foret in loco circūſcriptiue:ſicut Damaſcen⁹ dicit:vt in p̄ncipio allegatū fuit:ſeq̄ret q̄ ſic foret in loco vt aīa in corpe:ita q̄ tot⁹ foret in toto:⁊ totus in qualibet pte. ꝯñs falſum. q2 ſi ſic:ſeq̄ret q̄ vn⁹ angel⁹ eē poſſet vbiq̄ꝫ. Hec ꝯña ꝓbat Tū q2 pfectior angel⁹ maiorē locū pōt occupare:⁊ vltra quēcūq̄ꝫ datū pōt de⁹ cauſare pfectiorem:ḡ de⁹ pōt cauſare aliquē q̄ poſſet eē vbiq̄ꝫ. Hec ꝯña ꝓbat:q2 accepto quocūq̄ꝫ angelo inferiori/arguo ſic. Cognitio illi⁹ angeli pōt eſſe vbiq̄ꝫ:ḡ angel⁹ pōt eſſe vbiq̄ꝫ. Antecedēs ꝓbo.q2 creet angelū q̄ ſit vbiq̄ꝫ iuxta caſum p̄cedētē:tūc in iſto angelo potuit ponere quācūq̄ꝫ cognitionē ſeu intellectionē actualē:ḡ cognitionē iſti⁹ angeli inferioris: ergo cognitio iſtius potuit eē vbiq̄ꝫ:ḡ pari rōne ⁊ iſte angelus Sextū

Sexto ad p̄ncipale. ſi angel⁹ ꝯfirmatus principale. ⁊c. tūc foret verū q̄ angeli aliq̄ forēt cōfirmati:⁊ pari rōe aliq̄ obſtinati:ſicut docet mgr̄ lib.ij.di.vij. vbi vult q̄ boni ita ſunt ꝯfirmati p grām/q̄ peccare nequeāt. Mali vō p maliciam adeo ſunt obſtinati:q̄ bn̄ velle nō poſſint. Tamē illud ꝯñs videt falſuꝫ tā de bonis q̄ͣ de malis. De bonis qdē q2 grā non tollit naturā: ſꝫ pficit. ſꝫ poſſe oīa p libertatē arbitrij eſt angelo naturale cū ſit eſſentialiter potētia rōnalis ⁊ valens ad oppoſita:igit p nullū ſupnaturale potuit illud adimi angelo. De malis vō patet idē:q2 in malis naturalia manēt itegra: ḡ ſunt vere liberi. Similr̄ ſi ipſi ſunt obſtinati ī malo:q̄ro per q̄d opꝫ vt videt/ponere aliquā rē creatā ī mal: q̄ ipediat libertatē voluntatis:⁊ determiet ſe ad vnū:ſicut grā in ꝯfirmatis determinat beatū ad bn̄ volē

dum. Et ſi hoc ponatur: tūc opꝫ ↄcedere ꝙ de-
us ſit cauſa obdurationis vere īmutādo et
cauſando eā in malis. ↄñs falſum. qꝛ ſi ſic:
deus foret ꝑ ſe cā quare creatura foret de-
Scđo. terior. Contra Aug. lib. lxxxiij. q. q. ij. Si
ſic angeli boni miniſtrantes bonis hoībus
ↄtinue mererentur: ⁊ angeli mali demere-
rentur: ğ nec iſti ſunt ↄfirmati in beatitudi
ne: nec illi obſtinati in miſeria. Añs probo
per dictū mgr̄i. ij. ſen. di. vij. c. ij. vbi dicitꝙ
vtriꝗ habēt liberū arbitriū: qꝛ boni nō ali
qua cogente neceſſitate: ſed ꝓprie ac ſpōta
nea volūtate/ꝑ gr̄aꝫ q̄dē adiuti ad vitā bo
nā eligūt: ⁊ malā reſpuūt. Et mali ſilr ſpō-
tanea volūtate a gr̄a deſtituti bonū vitāt:
⁊ malā ſequunt. Sꝫ quicūꝗ ſm rectā rō-
nē ſpontanee ⁊ libere eligit bonū: ⁊ dimit-
tit malū: vtuoſe opat: ⁊ ꝑ ↄñs meret lau-
dari. ⁊ ſi ſit in gr̄a: meret pmiari: qꝛ nō plꝯ
requirit ad meritū niſi gr̄a ⁊ liberū arbitri
um: ergo boni merent: ⁊ mali eadem rōne
Tertio. demerent. Tertio q̄ro ſic/an mali ſciant
ſe errare in hoc ꝙ alliciunt hoīes ad peccā-
dum an nō? Nō veriſile eſt ꝙ nō. qꝛ ꝑ lōgā
experientiā bn̄ poſſunt aduertere ꝙ ex mul
titudine dānatoꝝ augef miſeria. Si ſic: er-
go nō poſſunt velle ꝙ hoīes finaliter pec-
cent. Probo ↄñam: qꝛ tūc poſſent ſponte et
ſcīēter velle illud vñ miſeri eſſent. vel ſaltē
velle illud vnde eoꝝ miſeria intenderetur.
Contra Anſel. de caſu diaboli lib. iij. c. xli.
Quar- Quarto ſic. angeli boni pn̄t peccare: igi-
to. tur nō ſunt in gr̄a ↄfirmati. ↄña ptꝫ. ⁊ ans
ꝓbat. qꝛ cōſtat eos bn̄ facere: vel ergo bn̄
faciūt de neceſſitate vel ſpontanea volūta
te. Primū nō: ſicut ſupius patuit ꝑ mgr̄m
Et ſilr ſequit. faciūt de neceſſitate: ergo nō
ſunt magis laudabiles dicēdi de hoc ꝙ fa
ciūt ⁊ ſeruāt iuſtitiā: ꝙ̄ de eo ꝙ ſunt rōna-
les: ſicut arguit Anſel. ꝙ añ cōfirmationē
potuerunt peccare. de caſu dia. c. v. Si di-
cat ꝙ nō ex neceſſitate ſꝫ ex electiōe: ğ poſ-
ſent omittere. ğ poſſibile eēt ſi angelus vel
let/ꝙ angelꝯ oīno dimitteret hoīem ſue cu
ſtodie deputatū. Ponat in eē: ⁊ hꝫ p̄ceptū
Confir de oppoſito: ergo pōt peccare. Cōfirma-
matur. tur rō ꝑ phm. iij. Ethi. ca. viij. vbi ꝓbat ꝙ
ſi virtus eſt in nr̄a ptāte: ꝙ ſilr malitia eſt
in noſtra ptāte. Et arguit ſic. Si opari bo-
nū exiſtēs in nobis eſt: ⁊ opari malū exi-
ſtens in nobis eſt. hoc eſt dictu. Si opari
ſit in ptāte noſtra: nō operari erit in ptāte
noſtra: nō ergo de neceſſitate opabimur

Similiter ſi opari ſit bonū: non operari eſt
malū. Et ideo ↄcludit ꝙ ſi bonū eſt in ptā-
te noſtra: malū eſt in ptāte noſtra. Quīto Quito
ſic. demones eligunt male facere: ⁊ quanto
peius/tāto libentius. ſint ergo mō duo eq̄-
les in demeritis: ⁊ volo ꝙ hodie vnus cō-
mittat multa mala circa hoīes: ⁊ alius nō:
quero vtrū ille qui peccauit hodie: plus pu
nitur an nō? ſi nō: igit erit aliqđ pctm̄ īpu-
nitū: ⁊ ſic aliqđ deordinatū in regno dei: et
iniuſtitia regnaret libera. Cōtra Anſ. p̄mo
cur deus hō. c. xij. Sexto ſic. diabolꝯ pōt Sexto.
appetere iuſtitiā: ğ pōt hr̄e iuſtitiā. añs ꝓ-
bo: qꝛ pōt recto iudicio iudicare/iuſtitia eſt
bonū. ⁊ pōt ſe volendo ↄformare illi dicta-
mini. ğ pōt appetere iuſtitiā ⁊ penitere. Qꝛ
poſſit ſe ↄformare illi dictamini apparet:
qꝛ in demonibus naturalia integra rema-
nent. ſed nihil magis eſt in ptāte volunta-
tis actu ſuo. ğ ⁊c. Prima ↄña ptꝫ per Anſ.
de ↄcor. c. xviij. Nullus pōt velle rectitudi- Aliter xiij.
nem niſi eā habeat: ğ ⁊c. Septimo ad pn̄
cipale. Si ſic: oporteret ꝙ oīs hō haberet Septi-
diſcretionē ſpirituū. ꝯ aplm. j. Coꝝ. xij. ↄña mū pn̄.
ptꝫ. qꝛ aliter non poſſet diſcernere inter bo
num ⁊ malū: neꝗ ſciret qn̄ eſſet bono obe-
diēdū/vel reſiſtendū malo. ↄñs eſt incōue-
niens. Octauo ad pncipale. ſi ſic: tūc poſ Octa-
ſet ſibi vnire corpus: ⁊ in eo exercere opera uū pn̄.
tiones vite. ↄñs falſum. ↄña ptꝫ: qꝛ ſic legi
tur factū Tobie. v. ⁊ xij. ⁊ in Gen̄. de ange-
lis apparentibus Loth: ⁊ cū eis comeden-
tibus. ⁊ in alijs locis multis. falſitas cōſe-
quentis ptꝫ: qꝛ tūc poſſet in corpe ſic aſſum
pto loqui ⁊ audire: ⁊ exercere operationes
anime vegetatiue: puta comedere/nutrire
⁊ generare. ↄñs falſum. Nono ad pncī-
pale. ſi ſic: in angelis bonis forent volubi- Nonū
les cogitationes. ꝯ Aug. xv. de tri. c. xvi. et pnci.
xij. cōfeſſionū. c. xij. Sic interim ſentio pro-
pter illud celum celi: celum intelligibile vbi
eſt intellectus noſſe non ex parte: nō in eni-
gmate: non per ſpeculum: ſed ſimul totum
in manifeſtatione faciei ad faciem: nō mo-
do hoc/modo illud: ſed dictum eſt noſſe ſi-
mul ſine vlla viciſſitudine tempoꝝ. ↄña
patet. Scđo. adueniente noua cogitatio Scđo.
ne qua cogitat de iſto homine nouiter ſibi
cōmiſſo: remittitur in aliquo cogitatio de
deo: vel non. Si non: ergo poteſt diſtincte
de iſto et de deo cogitare eque perfecte vt
prius. ergo de tertio et quarto eadem ratio
ne, ergo ſic addēdo nouas cogitationes di-

ſtinctas habebit pceſſum infinitū.⁊ ſic an⸗
gelus foret infinite ꝟtutis in cogitādo. Si
dicat̄ ꝙ ſic:tūc angel⁹ ſolicitus circa cuſto
Deci⸗ diā ds diminuere ſuā beatitudinē. Ↄñs fal
mū pn. ſum. Decimo ad principale. ſi ſic:tūc chri
ſtus habuit angelū cuſtodē. Ↄñs ptꝫ:qꝛ de
buit p oīa fratrib⁹ ſimilari: ſicut dicitur ad
Heb.ij. Cōfirmat̄:qꝛ ita fuit de facto. quia
Luce.xxij. Apparuit illi angelus de celo cō
fortās eū. falſitas ↄñtis ptꝫ: qꝛ hoc fuiſſet
frustra:cū aīa ſua fuit beatior q̄cūq̧ ange⸗
B lo in primo inſtāti ſue ↄceptionis. Ad op⸗
Ad op poſitū eſt magiſter.ij.ſniarū. Et Hiero. ſup
poſitū. illud Mat.xviij. Angeli eorum in celis ⁊c.
Magna dignitas aiarū:vt vnaqueq̧ ha⸗
beat ab exordio natiuitatis ſue in cuſtodiā
ſui angelū deputatū. Silr eſt ad idē Greg.
C ſicut ibidē allegat magr̄ ſniarū. Itē i pſal.
Rñſio Angelis ſuis deus mādauit de te ⁊c. Ad
ad que iſtā q̄ſtionē dico ꝙ ſic:qꝛ hoc eſt ſctis pri⸗
ſtionē. bus reuelatū:et miraculis confirmatum.
Ad pri Ad primū pncipale:cuius queſtio princi
mū pn. palis eſt:an cū beatitudine creature poſſit
Cōclu⸗ ſtare error. Nō video ꝓ nūc q̄n iſta conclu⸗
ſio prīa ſio ſit cōcedēda:videlicet ꝙ angelus btūs
vel aīa beata poſſit cōſentire ꝓpōnib⁹ fal⸗
Proba ſis ⁊ errare:licet de facto nō erret. Hoc pōt
tur pri ſic pſuaderi. nulla notitia creature eſt ſic ne
mo. ceſſaria ad beatitudinē:q̄n cū ignorātia ve
ritatis de creaturis ſtet pfecta btītudo ex
ſola cognitione dei. manuteneat ergo deus
cognitionē ſuā beatificā in mēte angeli:et
ponat̄ cū eadē error: ⁊ tunc erūt ſimul iſta
duo vera. iſte eſt btūs:⁊ iſte errat. vñ iſtud
Scdo. fieri nō includit cōtradictionē. Preterea.
ſicut oīs hō naturalr̄ appetit non falli: ita
appetit nō ignorare:qꝛ oēs hoīes natura⸗
liter ſcire deſiderāt. ſed ignorātia multarū
ſcientiarū ſtat cū beatitudine:⁊ ignorantia
veritatū de deo quantū ad adminiſtratio⸗
nē creaturarū. Vñ Hiero. ſup illud Ephes.
iij. Ut innoteſcat pncipatib⁹ ⁊ poteſtatib⁹
in celeſtib⁹ p eccleſiā multiformis ſapiētia
dei. dicit ꝙ ſacramentū incarnationis non
fuit plenarie intellectū ab angelis añ paſ⸗
ſionē chriſti. Et hoc ꝓbat p queſtiones q̄s
fecerūt minores deo aſcendēte: quarū vna
ſcribit̄ Eſa.lxiij. Quis eſt iſte qui venit de
edom ⁊c.? Scda i pſal. Quis ē iſte rex glie?
Confirmat̄ iſta ratio primo per illud Aug.
v.confeſ.ca.iiij. Infelix ille homo q̄ ſcit oīa
te aūt neſcit. beatus autē qui te ſcit: etiam
ſi illa neſciat. qui vero te ⁊ illa nouerit:non
propter illa beatior: ſed propter te ſolum
beat⁹ eſt. ergo notitia de multis creaturis
nō eſt neceſſaria ad beatitudinē creature:
notitia tamen creature beate eſt neceſſaria
ad beatitudinē. Preterea Dionyſi.iij.et Tertio
iiij. celeſtis hierarchie dicit ꝙ angeli ſupe⸗
riores illumināt inferiores:⁊ purgant a ne
ſciētia:ergo in beatis eſt neſciētia. g̃ ⁊c. Sꝫ
vbicūq̧ eſt neſciētia:pōt eſſe error de crea⸗
turis. Preterea. cauſet de⁹ in angelo no⸗ Quar⸗
titiā iſti⁹/ſol oriet̄ cras. nō obſtāte iſta no⸗ to.
titia:deus pōt impedire ne ſol oriat̄: alio⸗
quin nō eſſet oīpotēs:qꝛ creaſſet vnā noti⸗
tiam in angelo/quā nō poſſet deſtruere vel
mutare. igitur pōt facere ꝙ angelus erra⸗
uit. ⁊ tñ nō fuit eo min⁹ btūs. Sic ergo pa
tet ꝙ illud qd̄ pro incōuenienti deducit̄ in
prīo pncipali:nō eſt ſaltē impoſſibile. Se D
cūdo dico ꝙ forte angeli de facto nō errāt Scda
qꝛ pōt eſſe ꝙ deus nō coagit eis ad eliciē⸗ ↄcluſio.
dū aliqd̄ iudiciū erroneū. vñ nulli iudicio
erroneo aſſentiūt. Itē ſic. vn⁹ angelus pōt
loqui alteri ſm oēs. pono ergo ꝙ de⁹ ſine
voluntate angeli ponat in angelo notitiā
iſti⁹ a.⁊ oīa que angelus cauſat q̄n loquit̄
alteri:ſcꝫ b. tūc a cū b preſentabit eum loq̄
ergo errabit. Cōtra tamen primā conclu⸗ Argui
ſionē occurrit Anſ. de ſimilib⁹.c.vj. vbi lo⸗ tur con
quens de ſapiētia future beatitudinis ait tra pri
ſic. Btūs eſt q̄ cū deo eſt. pfecta eñ ſapien⸗ mā cō⸗
tia replebit̄:eūq̧ facie ad faciem intuebit̄. cluſio⸗
ꝙdiu iſta pſpexerit:creature totius natu⸗ nem.
ram videbit:que in deo melius ꝙ in ſeipſa
conſiſtit. Tunc etenī iuſti cuncta ſcient que
deus facit ſcienda: tam ea que ſunt preteri
ta/ꝙ ea que ſūt futura. Ibi a ſingulis oēs
illi ab hominibus ſinguli cognoſcent̄:nec
quicꝙ oīno latebit:qua patria:qua gente:
qua ſtirpe q̄s editus fuerit:vel etiam quid
in vita ſua fecerit. Et in caplo ſequenti de
hoc verbo mouet vltimo dubitationē:nun
q̄d oīa pctā ſingulis patebūt? Et reſpōdet
ꝙ ſic:⁊ quicq̄d fecerit vnuſquiſq̧ vñ deus
eſt laudandus: ſed ꝓpter rē factam deus
laudandus:ergo nullius veritatis ignorā
tia erit in beatitudine:nec aliquid erroris. Rñſio.
Sed ad illud poteſt dici ꝙ Anſel. loquitur
de facto:nō q̄n aliter eſſe poſſet. Silr dictū
ſuū eſt valde dubiū:cū ponat ꝙ q̄libet bea
tus ſciet oīa ſcibilia ſimul:⁊ p ↄñs tot ſciet
minim⁹ btūs ſicut aīa chriſti. g̃ ſm eū q̄li⸗
bet btūs ſciet infinita:qꝛ ſpēs numerorū ⁊
figurarū ⁊ cōcluſiones geometrie ⁊ arith⸗

metice ſunt infinite. ſicut dicit Lincon. pmo
poſteriorū. ⁊ ideo non cōprehēdunt oēs actu
ab intellectu creato potētie finite. Sed contra
iſtud videt ipſemet Lincon. dicere eodē li. b.
vbi dicit ꝙ mēs diuina videt oēs res ſcibi
les vniuerſales ⁊ particulares in ſe. Similiter in
telligētie recipiētes irradiationē a lumine
primo/videbūt in eo oēs res ſcibiles vniuer
ſales ⁊ particulares. Et ideo exponi poſſent
iſte auctoritates ſic. ſciēt cūcta q̄ deus fecit
ſciēda: ⁊ ꝙ beati vidēt in eo oēs res ſcibiles
vniuerſales ⁊ particulares: hoc eſt videbūt eū
per quē pōt ſcire oīa ſcibilia: ſi ipſe voluerit
eis manifeſtare. Iſta materia tota ē nimis
obſcura de cognitione āgelorū ⁊ beatorū: in q̄
phi manifeſte errauerunt: ſicut patz. in. de aīa
⁊. xij. meta. ⁊ ſcti doctores icōprehēſibilia
⁊ meo iudicio ɔdictoria tradiderūt. ſicut patz
inſpiciēti ex vna parte dicta Aug. ſup Gen. ad
lram. vbi dicit ꝙ oīs creatura pter ſpūalē
q̄ eſt ipa natura āgelica prius facta eſt in co
gnitione angeli: ⁊ poſtea in ſeipa. ⁊ ex alia
parte dicta Diony. in celeſti hierarchia: vt de
multis alijs taceat. Et iſtis ideo omiſſis/di
E co ad formas argumētorū in pīo pnci. Ad
Ad pri pmū qn̄ q̄rit. nunq̄d angelus bonus deputa
mū pri tus pſcito ad cuſtodiā nouit eū eē dānādū:
mi pn. pōt dici veriſilr ꝙ ſic: q2 pbabile eſt ꝙ vi
deat hoc in vbo: nec poſſet debito mō de ſe ad
eū ordinare: qn fruſtraret intentio ſua: niſi
hoc ſibi cōſtaret. Et qn̄ ſubdit. ſi ſic: tūc ange
lus talis nō diligit eū ad vitā eternā. cōce
do. diligit tn̄ ſic/ꝙ inſtigat eū ad pauciora
mala faciēda: ⁊ reſiſtit āgelo malo: ⁊ pmo
uet ad bonū opus: licet nō itēdat ꝙ habebit
vitā eternā. Nec p rōnē iſtā video conclu
ſionē argumēti qn angelus bonus poſſit erra
re: q2 ſequit: credit ꝙ iſte dānabit: ⁊ iſte pſ
ſcitus pōt ſaluari: g̃ iſte credēs pōt decipi. qd
ɔcedo: nō tn̄ de facto decipiunt vt exiſtimo
Ad ſe Ad ſcōm qn̄ accipit aliqs pſcit exiſtens
cundū. nūc in gra ⁊c. ⁊ q̄rit vtrū angelus ſuus deſide
ret ꝙ iſte pdat grām an mortē an nō. Dico
ꝙ angelus vult ꝙ pdat grām ante mortē:
⁊ ꝙ peccet. q2 reuelatū eſt ſibi in verbo/ꝙ
ita eſt futurū: deo pmittēte. vñ vult pmit
tere ꝙ ipſe peccet: nō tn̄ vult eſſe cauſa ſui
peccati. Et qn̄ ɔcludit: g̃ nō vult iuuare eū
ad pſeuerādum in gratia. Dico ꝙ angelus
deputatus homini non iuuat eū niſi vide
licet ſub conditione: ſcz ſi iſte voluerit iuua
re ſeipſum: ⁊ ideo q2 homo malus ſe nō vult
iuuare: nec ſi fuerit in gratia/perſeuerare
in gratia: ideo angelus nō vult iuuare eum
ad hoc: facit tn̄ id ad quod eſt deputatus:
q2 eſt deputatus vt adiuuet: nō vt totū fa
ciat. Ad tertiū dico ꝙ angeli boni nullo Ad ter
modo triſtant de aliq̄ qd euenit ſupra nos tium.
vel circa nos. oīs eñ triſtitia repugnat bea
titudini: gaudent tn̄ gaudio coaccidentali
de ijs que fiunt circa nos: ſiue bene fiant ſi
ue male. Unde ſicut furtū penſata vna cir
cumſtantia eſt bonū: pēſata alia eſt malum
ſicut etiā bonū eſt ꝙ fur ſuſpendat: ⁊ ma
lum eſt ꝙ amicus moriat: ita ꝙ idē factū
hz vnā circūſtantiā placentē: ⁊ aliā diſplicē
tem. ita pctm̄ hoīs maxime predeſtinati hz
vnā circūſtantiā placētē: q2 pmittit a deo.
aliā nō placētē: q2 priuat gratia. nō tn̄ hec
triſtitia cauſat in angelo triſtitiā vel dolo
rem: q2 nō ideo gaudet de alterius malo/q2
eſt malū ſibi: ſed q2 eſt iuſtū iuſte pmiſſum
a deo. Ad quartū dico ꝙ nō vult impe Ad q̄r
dire demonē ne tētet ſemp: ſz p loco ⁊ tpe. tum.
ſicut patuit de Raphaele. ſz ſemp eſt para
tus impedire ne vincat vel preualeat: ſi hō
coopari voluerit. Ad q̄ntū qn̄ arguitur. Ad q̄n
angelus bonus cuſtodit quantū ſcit ⁊ pōt: g̃ tum.
cū ſit fortior demone ⁊ ſapiētior: hō nunq̄
peccaret. Nego ɔñam: q2 hō eſt liberi arbi
trij: ⁊ angelus nō iuuat niſi homo ad ſalu
tem ppriā coagat. Ad ſextū qn̄ dī. poſſi Ad ſex
bile eſt ꝙ angelus pmittat ſe facturū ali tum.
qd circa hoiez depēdēs a libero arbitrio: g̃
poſſibile eſt errare angelū. Cōcedo cōcluſio
nem: tn̄ de facto forte non errant. ſicut nec
Raphael errauit: nec deus pmiſit eū errare
vt dictū eſt. Ad ſeptimū de iſtis angelis Ad ſe
volētibus oppoſita: dicit Thomas ꝙ fuerūt ptimū.
mali angeli: quorū vnus angelus Perſarum
laborabat vehemēter ne Hebrei liberarent
a dominio Perſarū. Tū q2 delectabat in eo
rum afflictionibus. Tū q2 Perſe diutius eos
affligētes grauius peccarēt. angelus vero Gre
corum laborabat vt ⁊ tam Perſe q̄ captiui
trāſirēt in dominiū Grecorū. Cōtra. ſi ma Repli
li angeli pñt delectari: g̃ ⁊ boni triſtari: con ca.
ſequētia patz: q2 tm̄ repugnat delectatio mi
ſerie: ſicut triſtitia btitudini. Dici pōt ꝙ Rñſio.
nō pprie delectant: ſz magis volūt hoc ꝙ
illud: videlicet hoīes peccare q̄ nō peccare
ideo ad modū delectantiū ſe hñt. Aliter de
iſtis angelis ſentit Greg. ⁊ ſic dicendum ꝙ
fuerūt boni angeli cōſulētes diuinā ſniam
de diuerſis hoīb9 quibus preſidebant. Se
creta enim et profunda dei iudicia angeli

nõ cõprehendũt. ſicut ibi dicit Greg. Unde in diuerſis gentibus ↄtingũt diuerſa merita: ꝓpter que ↄſideranti merita vni⁹ poſſet videri ꝙ illa deberet alteri ꝑeſſe: ⁊ conſideranti alterius ꝙ reliq̃ viceuerſa. Uñ iſti angeli referebant diuerſa merita hoim in cõſpectu dei: ↄſulẽtes ei⁹ ſniam. Et qꝛ diuerſa merita tendũt ĩ oppoſitos effect⁹: iõ iſte relatiões angeloꝝ dicunť reſiſtẽtie vel pugne. Uñ ex vna pte merita Danielis ⁊ orones exigebant liberationem ppli: ex altera pte diuulgatio noĩs dei in gẽte Perſarum fuit magna cauſa q̃re impediuit illã liberationem iam fieri. Et ẜm iſta manifeſtũ ẽ ꝙ angeli hñt ignorãtiã vel neſciẽtiã: vel dubitationẽ: cũ tñ ſint beati.

Ad octauũ

Ad octauũ qñ arguitur ꝙ ꝑpiat de⁹ angelo ꝙ eq̃liter caret de duob⁹ ⁊c. Dico ꝙ in iſto caſu angel⁹ nõ errat. Cõtra. ꝑponit nõ ꝑponẽdũ. nego ↄñam: qꝛ licet ſibi ꝑponere quẽ vult.

Ad nonum.

Ad nonũ dicendũ ꝙ in iſto caſu vterqꝫ dꝫ adeſſe ⁊ ꝑſentare ꝓ rata ſua. nec ille qui vltimo cuſtodit plus teneť: qꝛ neuter eorũ vltimo cuſtodiuit. Et qñ queritur quis eoꝝ cuſtodiuit eũ vſqꝫ ad d: ſit d v.timũ inſtãs vite hoĩs cuſtodiri. Dicendum ꝙ neuter. Si tunc arguať in ↄ̃rium: neuter eoꝝ cuſtodiuit eũ vſqꝫ ad d. ergo fuit dimiſſus ab iſtis añ d. negãda eſt ↄña: qꝛ ĩmediate ante d a cuſtodiuit: ⁊ immediate añ d b cuſtodiuit: ⁊ tñ neuter cuſtodiuit vſqꝫ ad d. qꝛ poſt q̃dlibet tp̃s añ d in quo cuſtodiuit a: cuſtodiuit b. ⁊ poſt quodlibet tp̃s ante d in quo cuſtodiuit b: cuſtodiuit a. ideo neuter eoꝝ cuſtodiuit vſqꝫ ad d. qꝛ neuter eoꝝ fuit vltimus per caſum. Et qñ arguitur ꝙ neuter eorum nouit ſummã gratiã quã iſte habuit ante mortem: ideo neuter nouit ſummũ gradũ meriti. Nego ↄñam: qꝛ cum veritate ↄñtis ſtat ꝙ vterqꝫ eoꝝ nouit ſummũ gradũ quẽ habuit tp̃e mortis.

Ad decimum

Ad decimũ admiſſo caſu: qñ arguiť ꝙ male cuſtodient: qꝛ neuter eoꝝ ſciret dicere quoties iſte cuſtoditus viat e vel f. ⁊ an frequẽtius viat e ꝙ̃ f. Cõcedatur. ⁊ tñ nõ ſequitur ꝙ male cuſtodierunt: qꝛ vterqꝫ ſciet dicere ꝙ infinitis vicibus vterqꝫ eoꝝ illũ tentauit. Aliter põt dici negãdo poſſibilitatẽ caſus: qꝛ nõ eſt poſſibile ꝙ hõ ꝑ liberũ arbitriũ naturalr in oi parte ꝓportionabili vinceret vniformiter: ⁊ haberet actũ meriti vel demeriti. ⁊ ideo nõ põt admitti caſus ꝙ ſic ab alternantibus teneťur: ⁊ ꝑ adiutoriũ bonoꝝ vincat.

Ad ſecundũ princi.

Ad ſcd̃m ꝑncipale cui⁹ queſtio eſt an angeli cognoſcãt occultas cogitatiões hoim viatoꝝ: ſi eoꝝ cuſtodie deputarenť. Dicendũ ẜm mẽtes doctoꝝ cõiter negãdo ↄñam. ⁊ lꝫ neſcirẽ ꝓbare: tñ poſſum ꝑ vnũ ṽbum ↄñam ĩpedire: ⁊ dare cãm quare nõ cognoſcunt cogitationes occultas nec hoĩm nec angeloꝝ. dicendo ꝙ deus eis ad talẽ notitiã nõ coopať. Nulla eñ res in effectũ diſcõueniente nature ſue põt niſi deo coagente. ſicut dicit Aug. iij. de tri. c. iij. vbi vult ꝙ deus eſt ꝑma ⁊ ſumma cã rerũ atqꝫ motionũ. ſi tñ forſitan dicta ſanctoꝝ q̃ cãs occultationũ talium ab angelis aſſignãt: mouere poſſint: recogitabo in euentũ.

Opi. ſ. thome

Dicit ergo ſctũs Tho. in. q. de veritate. q. viij. arti. xiij ꝙ angeli cogitatiões cordiũ ꝑ ſe ⁊ directe nõ cognoſcũt: ꝓ tãto ꝙ cogitare nõ poteſt mẽs niſi volũtate copulãte intẽtionem ad ſpẽm motionũ. ẜm Aug. de tri. Sꝫ motus volũtatis nõ põt directe cognoſci ab angelo: ſꝫ a ſolo deo: iõ nec cogitatio q̃ ſine motu voluntatis eẽ nõ põt. Qr aũt mot⁹ volũtatis ab ãgelo naturalr cognoſci nõ poſſit: ꝓbat ꝑ h̃ ꝙ angel⁹ res cognoſcat ꝑ formas ſibi indicatas a deo: qꝛ ſunt ſilitudines reꝝ exiſtentiũ in natura. Sꝫ mot⁹ volũtatis nõ eſt de numero taliũ reꝝ: iõ ⁊c. h̃ ẽ ſua ſententia. Uñ qꝛ cogitatio cauſať ex ĩperio voluntatis. iõ illud impium eſt q̃ſi impedimentũ aut obſtaculũ impediens angelũ aliq̃n a cognitione cogitationũ alteri⁹ angeli ⁊ hoĩs. Silr qñ illud obſtaculũ amoueť: ita ꝙ angel⁹ cognitionẽ hñs: ordiat eã volũtarie ad illũ: ⁊ vult vt ſic ſibi pateat ꝙ tũc cognoſcat angel⁹ ille cogitationẽ ſuã. ⁊ hec ẽ locutio angelica ẜm eũ: de q̃ videbiť in q̃rto princi.

Opin. Henrici

Opinio Henrici q̃ hãc opinionẽ pertractat iij. quodli. q. xiij. eſt hec: ꝙ in cognitiõe duo pñt cõſiderari. ſ. ſubã actus: ⁊ directio act⁹ in finẽ: q̃ ꝑtinet ad intẽtionem volũtatis. Subam ꝗ act⁹ põt cognoſcere naturalr tã bonus ꝙ̃ mal⁹. Sꝫ intẽtionẽ volũtatis dirigẽtis actũ ĩ finẽ talẽ vl' talẽ nõ põt naturalr cogſcere: ſi nõ ſequať aliq̃s effect⁹ ĩ ſenſualitate.

Opin. alioꝝ.

Aliter alij q̃dam dicũt ꝙ nihil põt occultã cogitationẽ mẽtis cognoſcere: niſi qð põt mẽti illabi: cuiuſmodi ẽ de⁹ ſol⁹ ſicut dicit Aug. ĩ de eccliaſticis dogmatib⁹ ſicut ſup⁹ allegaui.

Opin. alioꝝ. Cõtra opin.

Sꝫ ↄ̃ iſtas duas primas opiniões ſtatim occurrit ꝙ ita intelligibilis eſt intẽtio volũtatis ſic actus ĩtellectus: ⁊ ita ꝓportionatũ intelligibile intel

lectui. Siľr hō multoties ītēdit ſine actu
volūtatis: alioqn eēt pceſſus in infinitū:
ſic ꝙ oēm notitiā precederet amor: ⁊ oēm
amorē notitia: vľ amor pcederet notitiam
qđ nō ē imaginabile. Un̄ qcqđ ſit de mēte
Aug. exprimur oppoſitū. multa enī ītelligi
mus in mēte. Jllō ḡ dictū de illapſu ī nul
lo mouet: qꝛ talis illapſus nihil facit ad co
gnitionē. ⁊ ſiľr eadē rōe nec angel⁹ cogno
ſceret quācūq; ītētionē vľ dilectionē alte
ri⁹: nec aliqđ ex̄ns in eo. ⁊ iō ꝯcedēdo ange
lis tā largā notitiā rez creataz: ſicut facit
Aug. iij. ſup Geñ. ⁊. iiij. ⁊ viij. nō vř rō ali
qua q̄re negari dꝫ ab eis cognitio natura
liū volitionū ⁊ cogitationū q̄rūcumq;: ni
ſi forte diceref ſicut ſupi⁹ dictū eſt: ꝙ deo
nō plꝫ eis coagere ad notitiā taliū cogita
tionū: niſi qn̄ angeli cogitātes volūt vt alij
cogitātes cogitatiōes eoꝝ aduertāt. Si qs
aūt ad illud qđ ī ꝯrīū a nob̄ fingi pōt / nob̄
nuntiare poterit veritatē oīno neſcio. Sup
poſita tn̄ ꝯcluſiōe: videlꝫ ꝙ non cognoſcūt
Ad pri cogitatiōes occultas. Ad formas factas
mū ſe in ſcđo pncipali dicendū. Et ad primā pōt
cūdi pn dici vno mō ꝙ nec bon⁹ nec mal⁹ cognoſcit
ci. actū volūtatis quo tentatio vincif: niſi per
effectū cauſatū in corpe. Siľr non eſt dare
pmū inſtās in q̄ diabolus vincif: ſicut nō ē
pmū pncipiū bone volūtatis aut male: cū
act⁹ volūtatiſ ſint ſucceſſiue cauſati. ⁊ iō nec
bon⁹ angel⁹ nec mal⁹ ſcit qn̄ hō prio meref
vel demeref: ſcit tn̄ poſtea qn̄ hō īcepit pri
mo mereri: pcipiēdo iſtās extrinſecū ań ſuū
Alia rn̄ meritū. Aľr pōt dici de bono angelo pro
ſio. pte. ſ. ꝙ de⁹ ſibi coopaf ad ſciendū occultas
cogitationes ⁊ volitiones illius quē cuſto
dit: ⁊ nō alteri⁹. ⁊ ſiue ſic dicatur ſiue pmo
mō: ſequif ꝙ magna ps bonitatis hoīs la
teret ſuū angelū: donec aliquo ſigno oſten
Ad ſe deref. Ad ſcđm pōt dici ſicut prius / ꝙ ni
cundū hil latet angelū donec aliq̄ ſigno oſtēdaf ī
phātaſia. Uel meli⁹ dr̄ ꝙ de⁹ coagit āgelo
vľ hoī ad cauſandū notitiā orōnū mētaliū
⁊ bonaꝝ volitionū ī āgelo cuſtodiēte ſpāli:
ex quadā familiaritate maiori quā hre re
nef ille angel⁹ ad hoiem talē / ꝙ̄ ad aliū q̄
Ad ter ſue cuſtodie nō cōmittif. Ad tertiū qn̄ ar
tium. guif. nō min⁹ eſt cognoſcabilis cogitatio vľ
ītellectio ꝙ̄ grā ⁊c. pōt dici ꝙ ſic: qꝛ deo ſic
placet ad vni⁹ notitiā coopari: ⁊ nō alteri⁹.
vn̄ tota iſta occultatio deo debet attribui.
Ad q̄r Ad q̄rtū qn̄ arguif ꝙ fuiſſet incarnatio
tum. facta anteꝙ̄ Gabriel b̄ ſaluiſſet ⁊c. pōt nega

ri ꝯña. qꝛ Gabriel forte vidit in ꝟbo tpꝰ in
quo beatā virginē ſalutaret: ⁊ pmū inſtās
in q̄ incepit ꝯſentire. ſꝫ hoc eſt dubiū ſi non
ſit dare pmū inſtās aſſenſus btē ꝟginis: vľ
nō fuit dare pmū inſtās incarnatiōis ꝟbi:
vel ipſa aſſenſit anteꝙ̄ ꝯcepit filiū dei. Di
ci pōt ꝙ in vltimo inſtāti pductiōis aſſen
ſus ꝯcepit: ita ꝙ in eodē inſtanti fuit iſta q̄
litas q̄ vocaf aſſenſus / pducta cōplete: ⁊ Ad ali
īcarnatio celebrata ex opatiōe ſpūſſcti. Et as rōeſ
ſic ꝯcedēdū ꝙ ipa pri⁹ aſſenſit ꝙ̄ ꝟbū fuit ſequen
incarnatū: ſicut ptꝫ ad rōnes illas q̄b⁹ oſtē tes.
debaf ꝙ ſi angel⁹ deputef hūane cuſtodie:
neceſſe eſt eū hre notitiā cogitationū occul
tarū: hꝫ tn̄ rōnes pbantes ꝙ nō naturaľr
ꝯcedanf: hꝫ tn̄ vt dictū eſt ex ſpāli coopera
tione dei / notitiā affectionū ⁊ cogitationū
hoīs quē cuſtodit. Ad duas alias rōnes q̄
fiunt circa rn̄ſionē datā de duplici cognitio
ne angeloꝝ btōꝝ: ſtatim patebit. Ad ter G
tiū igif pnc. cuius ꝯcluſio eſt ꝙ angelus cō Ad ter
firmat⁹ hꝫ notitiā oīs rei / dei / ſeu alioꝝ an tiū pn.
gelorū / ⁊ rerū materialiū. reſpectu enī oiuꝫ
iſtorū hꝫ angelus hoiem ſibi deputatū bn̄
ordinare. Dicēdū eſt ad ꝯcluſionē: cōceden Deciſio
do ꝙ angel⁹ hꝫ aliquo mō oīs rei notitiā rn̄ſiōis
quā opꝫ cognoſcere ad cuſtodiendū hoiem ad hoc
viatorē. Sꝫ tn̄ ad aliqualē euidētiā decla pnapa
rare volo. vij. de cognitiōe angeloꝝ. Et pri le ſeptē
mo qualr angel⁹ naturaľr cognoſcit deum declas
Scđo qualr ſeipm. Tertio qualr ceteros rans.
angelos. Quarto qualr res corpales. Quī
to quō debeat intelligi illa metaphorica lo
cutio Aug. iiij. ⁊. v. ſuper Geñ. diſtinguen
tis cognitionē angeli in cognitionē matu
tinā ⁊ veſptinā. Sexto an angelus recipiat
cognitionē a reb⁹. Septimo an cōponat ⁊
diuidat formādo ppōes cōplexas: ⁊ diſcur
rat ſyllogizando an nō. De his vř mihi con
ueniēs ante recitare illud qđ pbabili⁹ fue Primū
nio ab alijs. De prio tenet mgr̄ ſen. diſt. iij.
ꝙ in āgelis fuit naturalis cognitio triplex. Angeli
qꝛ ſciebant ꝙ facti erant: ⁊ a quo fcti erāt: quam
⁊ cū quo facti erant. Ex quo patet ꝙ deum hūt de
naturaľr cognouerunt. Jtē ſm eundē diſt. deo co
ſ. ſi queraf ad quid facta ſit rationalis crea gnitio
tura. Reſpondendū ꝙ ad laudandū deum nem.
⁊ ad ſeruiendū ei: ſed laudare deū non poſ
ſet niſi eum cognoſceret: ergo videtur ꝙ cū
deus non deficiat in neceſſarijs: rationali
creature cognitionē ſui ꝯceſſit naturalem.
Tenent ergo doctores cōmuniter ꝙ ange
li naturaliter cognouerūt deū; ſed an in ea

gelo aliquid poni debeat:ꝑ qđ deū cogno
Thomiſte. ſcat an nō: diuerſi diuerſimode dicūt. Tho
miſte eñ dicūt ꝙ angelus cognoſcendo eſ
ſentiā ſuā: deū cognouit nō ꝑ ſpeciē: ſꝫ res
Alij. alias a deo eſſe ꝑ ſpeciē cognoſcat. Dicunt
qdā alij ꝙ in angelo fuit ſpecies cōcreata
dei repreſentatiua: q̄ medio mō repreſenta
bat inter notitiā beatoꝝ ⁊ notitiā imagi-
Alij. natiuā viatoꝝ. Poſſet dici tertio ꝙ deum
cognouerūt ſtatim cōditi naturaliter: deo
cauſante in eis notitiā cū itellectu eoꝝ. ita
ꝙ in eodē inſtāti in quo fuerūt creati: fuit
Scđm illa notitia dei cōcreata a deo in intellectu
āgelico: ſine alia re in angelo ponenda. De
ſcđo dr̄ cōiter ꝙ ſemetipſum per ſe intelle
xit: cū ſit actu intellectus ⁊ intelligibilis: ⁊
Tertiū ſibi ſufficienter preſens. De tertio dicit ſan
ctus Tho. ꝙ angelus itelligit alios ange-
los ꝑ eoꝝ ſimilitudines nō ipꝛeſſas ab eis
nec aliq̄ mō acq̄ſitas: ſꝫ ipꝛeſſas a creatore
Dicūt alij ꝙ nō ꝑ ſpēs: ſꝫ ꝑ habit⁹. Tertia
opinio eſt opinio Ockā ſup ſniās: ꝙ nec ꝑ
ſpēs nec ꝑ habit⁹: ſꝫ ꝑ ſeipſos ⁊ eēntiā reꝝ
cognitarū: loquēdo de cognitiōe ītuitiua:
ita ꝙ ly ꝑ dicat circūſtātiā cauſe efficiētis:
vñ vna rō cognoſcēdi rē ē ipamet res: alia
ītellect⁹ āgelic⁹ ⁊ human⁹ in cognitiōe in
tuitiua: ⁊ hec ſufficiūt. Qꝛ aūt in cognitiōe
ītuitiua āgeli res ſit cā effectiua ꝓbaꝛ: qꝛ
illud q̄ poſito pōt aliud poni: ⁊ q̄ nō poſi-
to nō pōt poni aliud: ē naturalr̄ cā ei⁹: ſed
poſita re p̄ſente ⁊ ītellectu āgelico ſiue hu-
mano: ſine oī alio p̄uio vel ſpē vel habitu:
pōt ītellect⁹ illā rē ītuitiue cognoſcere: er-
go talis res eſt cā talis cognitiōis. Loquē
do v̄o de cognitiōe abſtractiua: ſm eū illa
eſt duplex. Una q̄ cōſeq̄tur notitiā intuiti
uā: ⁊ ſemꝑ ꝯcomitaꝛ eā. Alia ē q̄ hꝫ eē poſt
corruptionē ītuitiue. ⁊ vtraq̄ ē īcōplexa.
Si v̄o loquamur de p̄ma: illa hꝫ tres cās
partiales. ſ. obiectū: ītellectū: ⁊ notitiā ītel
lectiuā. ſꝫ ſcđa q̄ habeꝛ ⁊ manet poſt corru
ptionē notitie ītuitiue: illa hꝫ ꝓ cauſis par
tialib⁹ intellectū ⁊ habitū generatū ex co-
gnitiōe abſtractiua elicita ſimul cū intuiti
ua. ⁊ nō req̄riꝛ obiectū: qꝛ pōt eē poſt cor-
ruptionē obiecti: vel adnihilationem. Rō
aūt q̄re ponit notitiā abſtractiuā ſimul cū
intuitiua: eſt iſta: qꝛ poſtq̄ hō habuit noti
tiā intuitiuā: q̄ formauit ꝯplexū tale: h̄ res
eſt: ſi res deſtruaꝛ: itellect⁹ ſu⁹ pꝛōpte īcli-
naꝛ ad formationem talis cōplexi: hec res
fuit: vel talis res fuit: q̄ ē notitia abſtracti
ua. ġ hoc ꝑ aliquē habitū in hoīe: qꝛ aliter
nō pꝛōptius īclinaremur nūc ad eliciēdū
talē notitiā q̄ p̄us. ġ iſte habitus generaꝛ
ex alia notitia actuali: ſꝫ nō ex ītuitiua. Cu
ius ꝓbatio ē. qꝛ tūc īclinaret ad intuitiuā
ꝯñs falſum. ġ opꝫ ꝙ cauſareꝛ a notitia abſ
Quartum. tractiua cōcomitāte ītuitiua. hec ille. De
quarto q̄liter videt angelus ⁊ itelligit res
materiales: Dicit Tho. ꝙ ꝑ ſpēs ꝯcreatas
Henric⁹ ꝙ ꝑ habit⁹. Ockā ſicut p̄us ꝙ per
res: ⁊ ꝑ ſe: loquēdo de notitia intuitiua: et
p̄ma abſtractiua ꝑ ſe ⁊ ꝑ habit⁹ acq̄ſitos a
reb⁹: ⁊ ꝑ act⁹ hꝫ notitias abſtractiuas de
Quintū reb⁹ materialib⁹. Circa q̄ntū de diſtinctiōe
notitie matutine ⁊ veſꝑtine ſm mētē Au-
gu. iiij. ⁊. v. ſup gen̄. Sciēdū ꝙ iſte due co
Cognitio matutina ⁊ veſpertina. gnitiōes introducūtur metaphorice a btō
Aug. vt poſſet ſaluare ꝓceſſum Gen̄. j. de
ꝓductiōe rerū in. vj. diebus ſine ſucceſſiōe
tpis. Uult ġ imaginari ꝙ cognitio angeli
ca vocaꝛ dies. ⁊ ſm ſex genera reꝝ ſupq̄s
nō ſucceſſiue ꝑ ordinē tēpoꝝ ferꝛ cognitio
angelica: ſꝫ ſolo ordine nature: ſex dies q̄ſi
ſex cognitiones dicunꝛ. ⁊ ſicut in die tp̄ali
mane eſt principiū diei: ⁊ veſꝑe finis: ita vo
luit ꝙ angelū cognoſcere rē in ſuo princi-
pio vel ꝑ ſuū principiū qđ eſt de⁹: illius co
gnitio creature vocaꝛ matutina. Cognoſce
re aūt res ꝑ creaturas: ſicut ꝑ mediū: ſeu
voceꝛ forma ſeu habit⁹: vocaꝛ apud eū co
gnitio veſꝑtina: qꝛ veſꝑe ē finis diei: ⁊ ipa
res eſt finis ꝓductiōis diei: ita ꝙ de⁹ hꝫ rō
nē p̄ncipij: ⁊ res ipa rōnē termini. Op⁹ v̄o
p̄me diei eſt lux: quā Aug. vocat ſubſtātiā
itellectualē. i. naturā angelicā. angel⁹ ergo
creat⁹ ſtatim cognouit ſe ꝑ ſeipm̄: ⁊ iō ſta-
tim habuit cognitionē veſꝑtinā. ſꝫ qꝛ non
cecidit: qꝛ tūc fuiſſet facta nox: ſicut malis
accidit: imo ſtatim in laudē creatoris retu
lit: ex cōtēplatione ſui cōuerſus eſt in cōtē
platione creatoris: iō ſignatus prim⁹ dies
nō diciꝛ habere mane: ſed veſꝑe primo: qꝛ
veſꝑe trāſiuit in mane: qꝛ angelus factus
ſtatim ſe cognouit: qđ fuit cognitiōis ve-
ſpertine. Et qꝛ ꝯtinue ad laude dei retulit
ī quo facta eſt dei cognitio matutina. Sic
ergo diſtinguūtur iſte due cognitiōes apđ
modū ſuū loquēdi ꝑ diuerſa media cogno
ſcēdi. Et ita ꝙ oē qđ cognoſciꝛ ꝑ verbū dei
cognoſcitur cognitione matutina. oē autē
qđ cognoſcitur per creaturā ab angelo: ſi-
ue ſit ſpecies ſiue ſit habit⁹: vel ipſa res q̄
cognoſcitur: vocatur cognitio veſpertina.

Sextū De ſexto vtrū angel⁹ acq̄rat cognitionē a
rebus. Dicit Tho. ꝙ nō: ⁊ alij antiq̄ cōiter
oēs. Ockā tenet ꝙ ſic de poſſibili: ſ; q̄d eſt
de facto dicē ꝙ neſcit: ⁊ h̄ eſt veꝝ: nec aliq̄s
hō ſcire pōt naturalr̄: planū ē. S; de poſſi
bili tenet ꝙ āgel⁹ pōt de nouo acq̄rere no
titiā incōplexā: intuitiuā: ⁊ abſtractiuā: ⁊
cōplexā de ꝯtingētib⁹ ⁊ neceſſarijs ſicē nos
Als ꝑ ꝑ oīa: l; ſenſibus nō vtanſ. De ſeptio an
obiecta angel⁹ cōponat: vel diuidat vel diſcurrat.
Septi⸗ Tenet Tho. ꝙ nō: ⁊ h̄ eſt mirabile: cū tn̄ di
mum. cat ꝙ angeli occultas cogitationes hoīm
ſciāt tm̄ ꝑ ſigna: qđ nō eſt niſi arguitiue ⁊
diſcurſiue. ⁊ iō ꝓbabile videſ ꝙ cōponūt
⁊ diuidūt ⁊ diſcurrūt. Hec de angeloꝝ no
titia narraſſe ſufficiat. de q̄bus oībus me
fateoꝛ nihil ſcire niſi ꝑ fidē quam adhibeo
dictis ſcoꝝ: q̄ niſi ī reuerētia haberē: mul
ta de iſtis īpugnarē: ⁊ q̄ſi ſomnia reputa⸗
3 rem. Dico ḡ ad formas argumentoꝝ ter
Ad pri tij principalis. Ad primū q̄n arguiſ. ſi an⸗
mū ter gelus cognoſcat alia a ſe: vel ꝑ ſpēs: vel ꝑ
tij pn̄c. eēntiā ſui: vel ꝑ habit⁹: vel ꝑ res cognitas
Dico ꝙ mihi appꝫ ꝓbabile dicere ꝙ ali⸗
qua cognoſcit ꝑ res ipſas ⁊ ꝑ eſſentiā ſuā:
q̄ eſt intellect⁹ ſuus. Un̄ ad notitiā intuiti
uā iſta duo ſufficiūt ita ꝙ angelus ſcit ſoꝛ
tē eſſe ꝑ eſſentiā ſuā q̄ ē intellect⁹ ſu⁹: ⁊ ꝑ
ſoꝛtē. h; aūt recoꝛdationē ꝑ ſpēs ⁊ ꝑ habi
tus ⁊ ꝑ ſeipm̄. Et cū arguit ꝯ: ſi Michael
cog̃ſcat Gabrielē ꝑ ſpēm: ḡ Gabriel cog̃ſcit
ī mēte Michaelis ⁊ ꝑ alia ſpēm exn̄tem ī
ſe: ⁊ Michael eandē ꝑ aliā ⁊c. Pōt dici ꝙ
reſpectu rei exiſtētis nō indiget angelus
ſpecie: ſ; ꝓ cognitiōe recoꝛdatiua indiget
ſpē vl̄ habitu. Parū curo de hoc: q2 nō po
no ſpēm naturalē ſimilitudinē rei cui⁹ co
gnitionē facit: vt ſpēs lapidis ī angelo ſit
lapis: ſ; pono vnā qualitatē cauſatiuā no
titie lapidis q̄n lapis nō ē pn̄s: ꝓpter qđ
đ: repn̄tatiua lapidis vel ſil̄itudo lapidis
vel ei⁹ ſpēs: ⁊ eadē res pōt vocari habit⁹:
q2 inclinat vel facilitat ītellectū ad cogni
Ad foꝛ tionē abſtractiuā lapidis. Dico tūc ad ar
mā ar. gumētū ꝙ Michael nō cog̃ſcat Gabrielē
Ad ſe⸗ ꝑ ſpēm: ſ; ꝑ ſeipm̄. Ad ſcđm pōt dici cō⸗
cundū. cedēdo ꝙ angelus ꝯtinue h; nouam noti
tiā de re mota localiter: aliter nō ꝑciperet
Ad ter q̄n mutareſ. Ad tertiū q̄n q̄riſ an ꝑ ſpēs
tium. ꝯcreatas: an ꝑ acq̄ſitas. Pōt dici ꝓbabilr̄
ꝙ ſpēs in mēte angeli ſunt quedā qualita
tes natē cauſare cognitionē alioꝝ ⁊ etiam
notitiā de ſeipſis. ⁊ l; ſufficiāt ad cauſan⸗
dū nouā opinionē ſeu notitiā appꝛehenſi
uā oīm reꝝ: ⁊ notitiā intuitiuā oīs rei: nō
tn̄ pōt intellect⁹ angelic⁹ cū illis deuenire
in notitiā q̄ālibet cōplexā: ſed in aliquā
pōt: in aliquā nō pōt: ſicut hō ꝑ viſum de
uenit ī notitiā iſti⁹ ꝙ paries ē lapide⁹ vel
terreus: ⁊ ſic de alijs. pōt em̄ ꝑ adiutoriū
alioꝝ ſenſuū deuenire in notitiā taliū cō⸗
plexoꝝ. Eodē mō angelus pōt deuenire ꝑ
ſpēs in notitiā intuitiuā oīs rei cū re ipa:
nō tn̄ pōt in oē cōplexū ſcibile de re. ⁊ ab
angelo ſupioꝛi pōt illuminari ſine creatio
ne noue ſpēi ſm̄ mentē btī Tho. ꝑ ꝯfoꝛta
tionē luminis intellectualis inferioꝛis an
geli. ⁊ foꝛte iſta cōfoꝛtatio nō fit ꝑ aliquā
nouā rē creatā illuminatā: ſ; pōt eē ꝑ h̄ ꝙ
angelus ſupioꝛ cōicat intellectionē ꝑ ītel⸗
lectū ⁊ ꝑ ſuā notitiā ⁊ volūtatē cū inferio
ri: ⁊ ſic iſta duo ſimul cauſant cognitionē
pfectioꝛē q̄ꝫ poſſet inferioꝛ ꝑ ſe cauſare. vl̄
inferioꝛ ex adſiſtētia ſupioꝛis cauſat talē
notitiā. S; hoc eſt idē cū dicto p̄cedēti.
Et ſi arguiſ ꝯ iſtas ſpēs q2 tunc opoꝛteret Repli⸗
ponere in angelo tot ſpēs q̄t res cognoſci catur.
biles: q2 vna ſpēs nō pōt eē ſil̄itudo duaꝝ Rn̄ſio.
reꝝ diſſimiliū. Pōt dici negādo ꝯn̄am: ꝙ
hec vna res nō pōt eē ꝑfecta ſil̄itudo dua
rū reꝝ diſſimiliū: pōt tn̄ intellect⁹ ꝑ vnā rē
cauſare ꝑfectā cognitionē reꝝ diſſimiliū ī
ſe: res aūt q̄ vocanſ ſpēs: nō iō cauſant no
titiā: q2 ſunt naturales ſil̄itudines. q2 h̄ re
puto īpoſſibile: ꝙ notitia videl; huius rei
icōplexa cauſaret purā notitiā incōplexā
alteri⁹: ⁊ iō iſte q̄litates q̄s ego voco ſpēs:
pn̄t rōnabilr̄ dici habit⁹ ſciētiales. ⁊ cū de
re ꝯſtat: de noīb⁹ nō eſt diſputandū. Sic ḡ
op; ꝙ iſte ſpēs ſint finite ī actu: l; poſſint
cognitiōes īfinitas ꝑnoīare ſeu ꝑncipiare
cū intellect⁹ ſucceſſiōe. Nec obſtat q̄n illu⸗
minatio poſſet fieri inter angelos ⁊ docto
res v; Dio. nō obſtāte ꝙ vnuſq̄ſq; cēm rē
cognoſcat: q2 niſi q̄libet eq̄lr̄ cia cōplexa
cognoſcit: aliq̄ ignoꝛat: ⁊ iō pōt illūinari
ſine noua creatiōe ſpēi ſm̄ mētē ſcti Tho.
Qz aūt ſolus angelus cū re nō ſufficiat ad
oēm notitiā cauſandā: pꝫ: q2 l; roſa exn̄te
dici poſſet ꝙ angelus ⁊ roſa ſufficiēter cau
ſarēt notitiā ī angelo: poſito tn̄ caſu ꝙ ro⸗
ſa adnihileſ: pōt tn̄ adhuc angel⁹ recoꝛda
ri ꝙ roſa fuit: ⁊ ſic q̄n res coꝛrūpeſ, ꝑiret
notitia angeli ⁊ memoꝛia: niſi poneret ſpe
cies vel habit⁹: qđ ꝯcedo ſpēm eē habitū.
Silr̄ ꝯuenientius videſ ponere ꝙ iſte q̄lit

tates que cōicāt intellectualē notitiā: cū ſint cōnaturales ⁊ acq̄ſite p creationē re rū. q2 res aliter alterarēt ꝯtinue angelos qḋ apparet valde incōueniēs dicere: ꝙ mu ſca volās cauſaret ꝯtinue nouas q̄litates in celo ⁊ in iferno. ⁊ h̄ tn̄ mihi apparet cō cedēdū: niſi velim⁹ dicere ꝙ angel⁹ poſſit decipi: vel ꝙ vna notitia eſt per quā ange lus iudicat muſcā volare in cāpo ⁊ ſedere in horto ſucceſſiue: qḋ nō apparet verum. Pōt ḡ dici ꝙ ex cognitione intuitiua ha bēda de reb⁹ nō ſufficiūt ſpēs: q2 cū tales q̄litates vniformiter cauſent cognitionē: nō poſſet angel⁹ varias hr̄e cognitiones ſucceſſiuas p tales ſpēs: nec formare affir mationes ⁊ negatiōes: ſ3 ipſemet res coa gunt ⁊ cōicāt in intellectu angeli notitiā cōplexā. ⁊ nō videt̄ ſubtiliter cōſiderādo arguere iperfectionē nature i āgelo. videli cet ꝙ ſic p res alteret̄ ꝯtinue: q2 illa altera tio nō ē niſi accidētalis notitia: q̄ eſt ſal⁹ ⁊ pfectio. vt dr̄. ij. de aīa. ⁊ vt videt̄: opoꝛtet illā reducere ad res ſicut ad cām ꝑtialē ef fectiuā. Itē ex alia pte nō ſufficiūt ꝓ oīno titia abſtractiua res extra āgelū ſiue ſpēs q2 coꝛrupta roſa angel⁹ formāt tales: roſa creuit in hac arboꝛe: ⁊ hmōi: q̄ nō poſſent cauſari niſi p ſpēm ꝯcurrētē cū intellectu angeli. ⁊ ideo ꝓ tali notitia habēda poſt tēp⁹ rerū videnť aliq̄ q̄litates ponēde in angelo: q̄ dici pn̄t ſpēs vel habit⁹. Si q̄ra tur an ſit dare maximā multitudinē ſil co gnitoꝝ ab angelo. mihi videt̄ ꝙ ſic. ⁊ ꝙ an geli aliq̄ cognoſcūt i actu: aliq̄ cognoſcūt in habitu ſicut nos: ⁊ ſic duob⁹ modis. et qn̄ de nouo icipiūt ꝯſiderare: tūc vnū di mittūt totalr̄: vl̄ ſaltē remittūt cognitiōes ſeu conſiderationē de alijs: licet poſſint ſil plura intelligere: nō tn̄ vltra certā mul: itu dinē ⁊ intētionē certam cognoſcēdi. Hoc videt̄: q2 nō in infinitū excedūt itellectus nr̄os: ⁊ intellect⁹ nr̄ nō pōt ſil niſi pauca ꝯſiderare: ḡ illi nō pn̄t i multitudinē ifini tā. Ad q̄rtū ꝑnci. cui⁹ ꝯcluſio ꝑncipalis inq̄rit de locutiōe mutua īter angelos. Di cēdū ꝯcedēdo in eis locutionē ⁊ illumina tionē. Ad ꝑmā formā q̄ arguit̄ ꝙ non: q2 foꝛet fruſtra: q2 vn⁹ angel⁹ nō pōt ꝯce ptū ſuū ab alio occultare. dicēdū ꝙ ſic: ſic: ut tactū fuit īuſione ad ſcd̄m ꝑncipale q2 cogitationes vni⁹ ali⁹ nō nouit: q2 deo nō placet coagere ad cauſandū notitiā illa rū cogitationū: ⁊ iō pōt poni ꝙ loquunt̄ adinuicē p modū iſtū, vn⁹ affectat ꝙ ſuus

Nota vtrum ſit dare maxi mā mł titudi nē ſil cogni toꝝ ab angelo

R Ad q̄r tum ꝑnci. Ad pri mum.

ꝯcept⁹ manifeſtet̄ alteri: de⁹ aſſit ad illam volitionē cauſat i alio cui deſiderat ſnote ſcere ſuū ꝯceptum / notitiā illi⁹ ꝯcept⁹: et iō pȝ cā q̄re vn⁹ pōt loq̄ vni tm̄ vel pluri b⁹: vel ſi velit / oīb⁹ ſil: q2 ſm ſuū deſideriū placet deo ꝯplere ⁊ cauſare notitiā in vno tm̄ vel in plurib⁹. Pȝ etiā cā q̄re pōt loq̄ ad minoꝛē diſtātiā: ⁊ loq̄ remotioꝛi vl̄ ma gis diſtāti: ſine h̄ ꝙ ſua locutio inoteſcat ꝓpinq̄oꝛi. ſilr ꝙ ꝓpe loq̄ndo loquunt̄ p ſi gna ad placitū iſtituta: ſ3 oīno ſicut volūt ſuos ꝯcept⁹ alijs manifeſtare: ſic de⁹ pficit ⁊ cauſat realr̄ i alijs. ⁊ ſm iſtū modū ꝓba biliter dicūt q̄dā ꝙ inoteſcūt ſctis oꝛōnes nr̄e vl̄ affectiōes. nō ꝙ oꝛōnes nr̄e vl̄ affe ctiōes nr̄e aliq̄d cauſent imediate p ſe in aīab⁹ vl̄ i angelis: ſ3 q2 de⁹ iuxta nr̄m deſi deriū cauſat i eis notitiā q̄lē nos vellem⁹ i eis cauſari. Et codē mō dici pōt ꝙ āgel⁹ ſuū ꝯceptū occultare pōt ab alio: volēdo. ſ. ꝙ nulli ꝯſtet: q2 tūc de⁹ nō coagēdo ad il li⁹ notitiā cauſandā in alijs / ſuſtinet ꝙ ſit occultata ab alijs. Tūc ad argumētū dici pōt ꝙ vnicuiqꝫ ꝯſtat de dilectiōe alteri⁹ q̄ de⁹ diligit̄: q2 ē dilectio btifica. ⁊ q2 ſm il lā ē ꝑncipalis rō diligibilitat̄ ⁊ bonitat̄ ipſi⁹ attēdēda: iō null⁹ errat i diligēdo: qn̄ q̄libet diligat quātū tenet̄ ſm mēſurā bonitatis: qḋ ex ſua btitud ine dȝ habere. Ad ſcd̄m dicēdū ꝙ exiſtimo ꝙ tm̄ finiti pn̄t ſil loq̄ de finitis materijs: ⁊ nō ita ꝑ fecte cauſabit̄ notitia multoꝝ nec ita diſti cte ſicut vni⁹ p ſe: ſ3 ſi cogitet actu de duo b⁹ ſcibilib⁹: min⁹ diſtīcte ⁊ magis remiſſe cogitabit de vtroqꝫ: ꝙ ſi tm̄ de altero co gitaret. ⁊ h̄ ꝓpt̄ limitationē a potētia co gnitiua i eis. ⁊ ſm h̄ ē ꝯcedēdū ꝙ tot pn̄t ſil velle loq̄ vni de tā diſtictis materijs: ꝙ de⁹ nō poſſet i illo vno cauſare notitias tot ad diſtincte ⁊ pfecte ꝯcipiēdū locutiones oīm iſtoꝝ angeloꝝ ſil / ꝓpt̄ defectū illius capacitatis vni⁹ angeli cui fieret locutio. Ad tertiū qn̄ arguit̄. ſi q̄libet poſſet loq̄ alteri: q̄libet poſſet aliū illumiare: ꝯña pa tet: q2 poſſet in eis cauſare nouā notitiā. Falſitas ꝯñtis pȝ ex Dio. q2 tm̄ ſupioꝛes illumināt iferioꝛes: ⁊ nō eꝯ2io. Hec ē ima ginatio Dio. de celeſt. hierar. ca. iiij. ⁊. vij. qm̄ tres act⁹ hierarchicos ponit i angelis purgare illuminare: ⁊ perficere. ⁊ hoc ab omnibus doctoꝛib⁹ antiq̄s cōcedit̄ ⁊ tene turqꝫ ſupioꝛes purgāt iferiores a neſcie tia: ⁊ illumināt ⁊ pficiūt. Sȝ iferioꝛes nō illumināt ſupioꝛes: ſed cū eis loquunt̄ tm̄

Ad ſe cundū. Ad ter tium.

No. differētiā inter illuminationē ⁊ locutionem.

Unde inter locutionē ⁊ illuminationem
aſſignaꝶ multiplex differētia. Primo q2 lo
cutio pōt eſſe de veris ⁊ falſis indifferen-
ter: ſ3 illuminatio ⁊ reuelatio tm̄ fit de ve
ris. Scd̄o q2 locutio pōt fieri indifferēter
de noto pꝰ vtriq3: vel de aliq̄ nouiter no
to illi cui fit locutio. ſ3 reuelatio ⁊ illumina
tio ſemꝑ fit de aliq̄ nouiter noto ⁊ notifi-
cādo illi cui illuminatio fit. Tertio q2 oīs
qui illuminat vel reuelat loquiꝶ: ſed non
ecōuerſo. Quarto q2 illuminatio eſt tm̄ ſu
periorū: ⁊ locutio oīm. Quinto q2 locutio
eſt de oī vero: illuminatio de aliq̄ tm̄ ſuꝑ-
naturaliter ſm̄ Anſ. Sed ꝯ iſtud arguit
Ockā ſuꝑ ſnīas. Poniꝶ em̄ in. ij. a Joāne
ſcoto ꝙ angelꝰ ſupior ex pñtia ſua ad agē
dū cōfortat lumē itellectꝰ inferioris: ⁊ ſic

Arguitur cōtra dicta. Primo. Scd̄o. Tertio

illuminat. Cōtra. qn̄ eſt cōfortatio aliq̄ꝝ
illa ē mutua ſicut pꝫ. q2 em̄ magnꝰ ignis
cōfortat paruū: ideo ⁊ paruꝰ cōfortat ma
gnū: ꝗ ſi ſupior ex tali ſibi reſiſtētia cōfor-
tat inferiorē: ita poterit iferior illumina-
re ſupiorē. Pꝛeterea. tūc beatitudo vnius
depēderet ab alio cōfortāte: ꝯn̄s falſum.
Pꝛeterea q̄ro q̄d intelligit ꝑ iſtā conforta
tionē: an cōſeruationē intellectꝰ angelici
an augmētationē alicuiꝰ luminis in itelle
ctu. Primū nō pōt eſſe: q2 intellectꝰ ange
licus cōſeruaꝶ a ſolo deo: ſicut ⁊ cauſatur.
Nec ſcd̄o mō pōt dici ꝑ idē: q2 iſtud lumē
a ſolo deo augeri pōt: ſic ⁊ ab illo ſolo crea
tur: iō tenet ꝙ nullo mō agit ſupior in in-
feriorē: q̄n eodē mō agat inferior in ſupe-
riorē: q2 nullus angelus agit in aliū niſi ꝑ
modū obiecti: q2. ſ. vnꝰ pōt eē obiectū in-
tellectionis ⁊ volitiōis alteriꝰ. ⁊ ſic agere
ita cōpetit inferiori ſicut ſupiori: ⁊ ecōtra
rio. S3 q1 iſta opinio negat actꝰ hierarchi
cos ⁊ ordinē traditū a ſctō Dionyſio: licet
neutra ps poſſet euidēter ꝓbari: malo tm̄
dictis ſctōꝝ fauere. Ad primū qn̄ argui

L

Ad primū ꝯ Okam ꝯ ſcotū ⁊ ſanctū Tho.

tur ꝙ inferior illuminat ſupiorē ⁊c. Dico
ꝙ negāda eſt ꝯn̄a: q2 inferior eſt in poten
tia vt illumineꝶ a ſupiori: ⁊ nō econtrario
ſic corpora elemētaria cōſeruanꝶ ⁊ fortifi
canꝶ in ſuis actionibꝰ a corporibꝰ celeſti-
bus: ⁊ tm̄ nō cōfortāt nec fortificāt corpa
celeſtia in ſuis actionibꝰ. Et qn̄ arguiꝶ ſic:
maius cōfortat minꝰ ⁊ ecōuerſo: q2 cōfor-
tatio d3 eē mutua: ſicut pꝫ de duobꝰ igni
bus. Phs dicit ꝙ qn̄ duo agētia ſunt di-
uerſe ſpēi: nō eſt verū qd̄ accipiꝶ. ſic ignis
in ſua ſphera conſeruatur ex vicinitate
corporis celeſtis: ⁊ tm̄ in nullo ꝯfortat cor
pus celeſte. Silr̄ ponaꝶ ꝙ aīa ſenſitiua in
hoīe foret diſtincta ab itellectiua: ipa ſen-
ſitiua cōfortareꝶ ī ſuis ſenſatiōibꝰ ⁊ actio
nibꝰ ꝑ intellectiuā: ſed intellectiua non ꝑ
ſenſitiuā: maxīe tenēdo opinionē cōmen.
de itellectu poſſibili: quā ponit. iij. de aīa
cō. v. Ad ſcd̄m non valet ꝯn̄a: q2 in ijs q̄

Ad ſecundū.

ad btitudinē eēntialē reqrunꝶ: nō illumi-
naꝶ angelꝰ ab angelo. Ad tertiū qn̄ q̄riꝶ

Ad tertium.

q̄d intelligiꝶ ꝑ illā confortationē luminis
intellectualis in angelo inferiori. Poſſet
dici ꝙ ſicut in corporibꝰ ordinatis ſm̄ ſitū
ſuperiꝰ corpus ſaluat illud qd̄ cōtinet: vn̄
dr̄ actꝰ reſpectu inferioris. iiij. Phy. c. xij.
Ita ex ordine naturali h3 ſuperior angelꝰ
ꝙ pōt coagere ad cauſandū notitiā in mē
te inferioris qn̄ vult. ⁊ tūc ꝓduciꝶ notitia
clarior: vel formaꝶ cōceptꝰ euidētior q̄ ſi
ſolꝰ inferior cauſet ꝑ ſe: ⁊ tūc dr̄ illumina-
ri ⁊ purgari nō ab imūditia: ſ3 a neſcitia:
q2 nūc ſcit aliq̄d qd̄ priꝰ ignorauit. Sic ꝗ
ad formā iſtiꝰ argumēti dicēdū eſt negan
do ꝯn̄am. q̄libet loquiꝶ alteri: ꝗ q̄libet il-
luminat alterū ꝓpt cauſas ꝑdictas. Ad

Ad q̄rtū q̄rti princi.

q̄rtū qn̄ arguiꝶ: ſi vnꝰ loquaꝶ alteri: hoc
erit ꝑ ſignū. Pōt dici ꝙ nō videꝶ loq̄ ꝑ ſi-
gnū aliqd̄ exiſtens in loquēte: ita ꝙ in lo-
quēte ſint duo ꝯceptꝰ: quoꝝ vnꝰ ſit ſignū
alteriꝰ: ſicut in nr̄a locutione ſunt duo ſi-
gna. ſ. ꝯceptꝰ ⁊ vox extra: ſ3 fit locutio ex
ſola ordinatiōe volūtatis angelice: q̄ vult
ꝙ ſua cogitatio inoteſcat alteri: q2 tūc deꝰ
coagit ad illā notitiā cauſandā in alio ad
quē locutio dirigiꝶ. Ad q̄ntū dico ꝙ ſic-

Ad quintum.

ut grāmaticꝰ dicit ꝙ hō eſt nomē. ſ. ꝙ iſta
vox hō ē nomē: ita ⁊ angelꝰ pōt dicere al-
teri ꝙ iſta vox hō eſt nomē biſſyllabū. et
ſubiectū illiꝰ ꝓpōnis formate ab angelo
eſt vnꝰ ꝯceptꝰ angelicꝰ: ſuppōnēs ſignifi-
catiue ꝓ tali voce hō. ⁊ ſequiꝶ: ſupponit ſi
gnificatiue: ꝗ ꝓpō ē falſa: licet iſta voca-
lis ꝓlata a nobis/ hō eſt biſſyllabū: ſit fal
ſa: capto ſubiecto ſignificatiue: ſicut patꝫ.

Ad ſextum.

Ad ſextū qn̄ arguiꝶ ꝙ vnꝰ angelꝰ poſſet
decipe aliū. Pōt dici ꝙ nō valet illud ar-
gumētū: ſ3 ꝓcedit ac ſi locutio fieret ꝑ ſi-
gnū ī loquēte: qd̄ nō ē verū. Ad ſeptimū

Ad ſeptimū.

qn̄ q̄riꝶ quō vnꝰ āgelꝰ pōt ꝑcipere: an aliꝰ
dicat aſſertiue aliq̄d an recitatiue: pꝫ fa-
ciliter: q2 deꝰ cauſat veraciter notitiā q̄ ſu
dicabit de notitia alteriꝰ ſic res ſe h3. S3
illō argumētū ſilr̄ ſupponit ꝙ fieret locu

Ad oc= tio p ſigna exiſtiā i loqnte. Ad octa. dico
tauū. p̄io ꝙ nō pono āgelū loqntē cāre notitiā
aliquā i mēte angeli cui loqꝛ. ⁊ iō ꝯcedit
ꝙ ad quācūqꝫ diſtātiā vni⁹ pōt dici loq al
teri īfinitis ītermedijs ſi eēnt. Silr dato
ꝙ cāret notitias īfinitas: nō ſeqret iō ꝙ
eēt īfinite ꝟtutis intēſiue: qꝛ nō ē maioris
ꝟtutis cauſare duas ꝗ̄ vnā: ſic lapis cau=
ſaret infinitas viſiones ſi eēnt īfiniti ocu
Ad no li ſibi obiecti: manifeſtū eſt. Ad nonū vr
num. dicēdū ꝙ mal⁹ nō pōt loq bono: niſi deus
coageret ⁊ ꝓpter pfectionē boni angeli: ⁊
tūc manifeſtū ē ꝙ nō pōt decipe bonū an
gelū: qꝛ ītētionē occultā videbit bon⁹ an=
Ad de= gelus deo coagēte. Ad decimū dico negā
cimum do p̄mā ꝯn̄am: qꝛ mlte ſunt ꝟitates note
vni: q̄ nō ſunt alteri: ab eodē reuelabiles:
ſic ſunt tales: nō loqr tibi: h̄ ē apphenſum
a me qḋ nō ē apphēſum a te: nec notifico
tibi. ſic hō multas mētales ꝯcepit veras:
q̄s nō pōt exp̄mere p vocales: ſicut tales:
nihil profero: nihil loquor: taceo: ⁊ hmōi.
Ad vn Ad vndecimū dicēdū ꝙ hec eſt ipoſſibi
decimū lis ad ꝟturē vocis: obliuio eſt i memoria.
denotat̄ em̄ ꝙ obliuio eēt ꝟa res exñs in
memoria: qḋ ē falſum. Improprie tn̄ pōt
ꝯcedi ꝙ obliuio erit i mēoria: ⁊ h̄ dupl̄r:
vno mō vt ſit ſenſus/aīa cognouit aliqd
cui⁹ mō nō hꝫ memoriā: ⁊ iō obliuio eſt in
memoria. ⁊ h̄ eſt: hō nō memorat̄ de h̄ qḋ
p̄cognouit: ſꝫ h̄ nō ē ad ꝓpoſitū. Alio mō
pōt admitti illa: obliuio eſt cognita a me=
moria vl̄ ab aīa. pōt em̄ hō cognoſcere ob
liuionē ſuā: ſic alias ꝓgnoſticatiōes p in=
tentiōes oppoſitoꝝ ⁊ p intētiōes negati=
uas. vbi gra. hēo mēoriā de donato meo:
⁊ ſcio q̄d ſignificat. h̄ ē ītelligo aliqd ſcire
diſtincte cordeten⁹: qꝛ ſigt ꝙ ſciat de h̄ a=
ctualr̄ cogitare ſm ptes illi⁹ a p̄ncipio vſ=
qꝫ i finē: ⁊ expior ꝙ h̄ nō poſſum mō face
re de donato meo. ⁊ ſcio ꝙ donatū ꝓ ma=
gna pte dedi obliuiōi: ⁊ ſic cognoſco obli=
Ad for uionē meā p intētiōes actuū oppoſitoꝝ: ⁊
mā ar. p intētiōes negatiuas. Et tūc ad formam
qn̄ arguit̄. ſi obliuio eſt in memoria vel in
ſua imagine. Dico ꝙ eodē mō quo dicim⁹
ꝙ cecitas eſt ī oculo: qḋ eſt īproprie dictū
ſm Anſ. de ꝯceptu ꝟgi. c. vij. poſſum⁹ dice
re ꝙ obliuio eſt in memoria: qꝛ memoria
nō recordat̄ iſti⁹ qḋ p̄mo nouit. ⁊ h̄ eſt eā
veraciter oblitā eē. Silr vocādo imaginē
ītētionē aut notitiā: pōt dici ꝙ obliuio ē
in imagine ſua: qꝛ p intētiōes ⁊ notitias
nouit memoria ſe eſſe oblitam. ⁊ hoc noſſe
eſt ꝟa notitia. Et ſic ad argumētū ꝯcedat̄
ꝙ angel⁹ pōt cauſare in alio recordationē
⁊ notitiā obliuiōis. Notādū eſt tn̄ ꝙ obli
uio rei nō cognoſcit̄: niſi vn⁹ ꝯcept⁹ habea
tur de re q̄ dr̄ tradita obliuiōi: qꝛ ſi nullū
ꝯceptū hrem de donato meo: nullo mō ex
perirer me tradidiſſe obliuioni ꝓ magna
pte ſui. ⁊ qn̄ obliuio ē i mēoria ſm ſe: nō ē
in ea notitia diſtīcta illi⁹: puta cui⁹ dr̄ illa
obliuio. qꝛ tūc ſil̄ illa memoria hrēt ⁊ cau
ſaret notitiā eiuſdē obiecti: qḋ ē īpoſſibile
Ad qntū p̄ncipale cui⁹ materia ē de mo Ad qn
tu locali āgeli. ⁊ circa iſtū articulū ſex ſūt tū p̄n.
faciēda. P̄rio tāgā breuit̄ quō āgel⁹ ē i lo
co p ſe poſito: ita ꝙ vniat̄ corpori alicui. Prim⁹
Scdo ąliter dr̄ eē i loco p accidēs qn̄ vnit̄ arti.
corpi. Tertio eſt vidēdū an poſſit mutari
de loco ad locū i inſtāti. Quarto an poſſit
moueri localit̄ ſuceſſiue p ſe ad motū cor=
poris moti a ſe. Quinto an poſſit moueri
de loco ad locū nō ptrāſeūdo mediū. Sex
to dicet̄ ad rōes. Et circa p̄mū ſciendū ꝙ Nota
aliqd dr̄ eſſe in loco multiplicit̄. Uno mō de loco
circūſcriptiue: qꝛ hꝫ ptes extēſiuas ītra a=
liqḋ corp⁹. ⁊ ſic dr̄ cōmēſurare ſe ptib⁹ loci
⁊ hoc eſt veriſſime eē in loco: aut circūſcri
bi loco. Alio mō dr̄ aliqd eē in loco diffini
tiue: qꝛ eſt in aliquo loco ita ꝙ nō eſt ex̄ il
lum locū. ⁊ ſic eſt in illo: qḋ eſt totū ī toto:
⁊ totū in q̄libet pte illius loci. Tertio pōt
aliqd imaginari eē ī loco qḋ ē alicubi tm̄
indiuiſibilr. Quarto poſſet aliqd dici eſſe
in loco: qꝛ exerceret opationē ſuā circa cor
pus exñs in loco: qḋ tn̄ nō eſt alicubi p de
terminationē ſue eſſentie ad ſitū vel ad lo
cū. Et lꝫ iſto mō poſſum⁹ loq ꝓpt̄ varias
opiniōes q̄s audiuim⁹ de loco a diuerſis
doctorib⁹ traditas: tn̄ ſol⁹ p̄m⁹ mod⁹ eēn
di in loco ē a nobis imaginabilis ⁊ expibi
lis. Scḋs aūt mod⁹ lꝫ ſub hūana imagina
tiōe nō cadat ſicut exiſtimo: credi tn̄ dꝫ de
deo maxie q̄ ponit̄ eſſe vbiqꝫ p eſſentiā et
p̄ntiā ⁊ potētiā. Terti⁹ ⁊ qrt⁹ defendi pn̄t
vel negari ad placitū volūtatis. de his lo
quimur diſputatiue. Loquēdo ğ de ange=
lo p̄mo mō vel de quocūqꝫ īcorporeo: pla
nū eſt ꝙ angel⁹ nō eſt in loco: cū ſit ſubſtā
tia indiuiſibilis. Et iō ꝓprie loqndo ange
lus nō eſt in loco: ſicut nec aliqd incorpeū
⁊ ſic loquit̄ Aug. vj. ſup Gen̄. c. xxix. vbi di
cit ꝙ de⁹ ſpūale creaturā corpali p̄poſuit:
qꝛ ſpūal̄ tm̄mō p tpa mutari pōt: corpal̄

ſūt p tpa ⁊ loca. vbi negat creaturā ſpūa
lē poſſe moueri localr. qḋ ē intelligēdū p-
priē: ſ; ut qḋ diuerſas ſui ptes diuerſis pti
bus ſpatij cōmēſuraret. Et. c. xxviij. dic.
Tibi nō facile occurrat ꝙ p loca nō moue
anf: qꝛ p loci ſpatia nō diuidunf. Quicqd
aūt ad loci ſpatia diſtēdif: corp⁹ eſt. Et ad
iſtū intellectū pbat Aug. ꝙ de⁹ nō ē ī lo
co: qꝛ nō eſt corp⁹. lxxxiij. q. q. xx. Et ſic dic
Boe. li. ſuo de pblematib⁹: ꝙ cōis animi
ↄceptio apud ſapiētes eſt incorpalia non
eē ī loco. Scḋo mō ↄcedūt qdā ꝙ angel⁹
eſt in loco p eſſentiā ſuā: ſic ꝙ ſit in q̄libet
pte illi⁹ loci: ⁊ nō pōt naturalr eſſe ī maio
ri loco eo nec minori: ſ; poſſet p potentiā
dei eē ī maiori vel minori. Et ſic dic Aug.
ꝙ aīa eſt ↄiūcta in loco corpis. de īmorta
litate aīe. ⁊ ſic etiā qdā imaginanf ꝙ mo
tores corpoꝝ celeſtiū ſint vbiqꝫ in q̄libet
pte orbiū quos mouēt: ſ; mot⁹ pmi orbis
maxīe appeat eſſe in dextra pte celi: q̄ eſt
oriēs. Tertio mō dici poſſ; ꝙ angelus eſt
in loco intelligibilr tm̄ ⁊ īdiuiſibilr: ſic ꝙ
nihil pmo circūdat angelū: ſ; eſt cū corpe
in celo: ⁊ tn̄ cū nulla pte corpis primo eſt.
Et ſic vr̄ loq̄ Damaſc. j. ſniaꝝ. c. xiij. vbi di
ſtinguit de loco: qꝛ loc⁹ vno mō eſt corpa-
lis finis ei⁹ qḋ ↄtinet ⁊ qḋ continef. Alio
mō locus eſt intellectualis vbi ⁊ intelligi
tur: ⁊ eſt incorpea natura: ⁊ mirū eſt et
opaf: nō corpoialr ↄtinef: ſ; ītelligif. Q̄
aūt angelus ſit ī ſitu indiuiſibili: ſicut po
nētes pūcta hn̄t dicere de punctis: qḋ no
tat Auicēna. iij. metaphy. ſue. ⁊ ſcḋo. Nā
in. iij. meta. c. xxx. dicit ſic. Natura que eſt
aliqd aliḋ pter hoc qḋ nō diuidif. Si iſta
natura eſt ſit⁹: vel ↄuenit ſitui: eſt punct⁹:
vel illa natura nō eſt ſitus: nec qḋ conue-
nit ei: ſicut intelligētia ⁊ ſicut aīa. Intelli
gētia eīm h; eſſe qḋ nō eſt trāſitū: nec diui
dif. illud aūt eē nō eſt trāſitū: ppter illud
qḋ inducif de ea ꝙ non diuidit. Illud eīm
eſſe nō eſt trāſitū qḋ nō diuidif in ſua na-
tura nec alio mō. Silr. ij. met. c. j. ſic. Ma-
teria pma aut eſt diuiſibilis: ⁊ tūc h; quā
titatē. aut eſt indiuiſibilis: ⁊ tūc aut h; ſi-
tū: ⁊ tūc ſine dubio eſt pūct⁹. ſi nō h; ſitū:
tūc ē ſuba ītellectualis: q̄ vult ꝙ ſuba ītel Dictū
lectualis nullū ſitū hēat. Quarto mō dic iuxta
ſctūs Tho. angelū eē in loco p applicatio- Tho.
nem ſue virtutis ad corp⁹ exns in loco: ita
ꝙ ſicut corp⁹ ē in loco p applicationē ſue
quā. itatꝫ ad dīmēſiōes locales ſpatij: ita

angel⁹ equiuoce tm̄ dr̄ eē in loco p applica-
tionē ſue ↄtutis: p quā opaf circa corpus
exns in loco. Et l; fuerit olim iſte articul⁹
dānat⁹ a Stephano Pariſien. epo: iam tn̄
qcqd ↄ doctrinā. ſ. Tho. ibidē dānatū fuit
reuocatū eſt: videl; ꝙ ſit opinabile: ſicut
tpe ſancti Tho. fuit. De his oībus vnū eſt
nobis certū: ꝙ eſſe in loco equiuoce cōue-
nit angelo ⁊ corpi. p qd tn̄ ſit ī loco ⁊ quō
dubiū eſt. Quidā dicūt ꝙ p limitationem Nota.
ſue potētie: ſicut Hēri. ⁊ Jo. Sco. ⁊ ꝙ eſt
dare maximū locū in quo āgel⁹ poſſit eē:
l; nō ſit dare minimū. De ſcḋo pūcto quō O
angelus eſt in loco qn̄ viuif corpi: dicūt q- Secun
dā ꝙ eſt tot⁹ in toto: ſicut de motore celi. dus ar
Dicūt alij ꝙ motor celi ē in determiāta p ticulus
te circa oriētē: vbi circul⁹ equinoctialis iter
ſecat orizontē toti⁹ terre habitabilis. De P
tertia pūcto rn̄det Sco. ⁊ Hibernic⁹. ⁊ dic Terti⁹.
Sco. ꝙ mutari de loco ad locū in inſtan- arti.
ti pōt itelligi duplr. pprie ⁊ cōiter. Prope Alibi
illud mutaf ſubito: qḋ eſt ī aliq̄ inſtāti in habef.
aliquo loco in q̄ pus nō fuit: ⁊ hoc circū- Hēric⁹.
ſcriptiue: ⁊ nō eſt in aliquo loco in q̄ pus
fuit: ſ; totaliter extra ipm. cōiter dr̄ aliqd
mutari ſubito localiter: qḋ eſt ī aliquo lo
co circūſcriptiue in quo pus nō fuit: l; ſit
in loco in q̄ pus fuit. ſicut eſt de aīa hoīs:
qn̄ corp⁹ hūanū augmētaf. Adhuc moue
ri ſubito localr ppꝛie pōt duplr: vel a vir
tute creata: vel a deo. pmo mō nullus ſpi
ritus creat⁹ mouet ſe ſubito localr. Scḋo Nota
mō de⁹ pōt angelū ⁊ quālibet rem ſubito bene.
mouere localr. vn̄ ponit Hibernic⁹ ꝙ ī au
gmētatiōe hoīs aīa mouef a deo ad ptē
gnatā: ⁊ nō a ſe. pbaf q̄ ꝙ ſpūs creat⁹ nō
pōt ſubito moueri localr: qꝛ nulla virt⁹ fi
nita pōt facere ꝙ aliqd mutef de extremo
ad extremū: ſine h̄ ꝙ fuerit aliqn̄ ī medio
ſ; de⁹ pōt hoc facere: qḋ pbaf ſic. de⁹ pōt
adnihilare angelū hic in terra: ⁊ īmediate
reparare in celo: ⁊ p ↄn̄s pōt facere rē eſſe
primo in terra ⁊ poſtea in celo: abſqꝫ h̄ ꝙ
ſit in medio. ſic ergo tenef ab iſtis ꝙ nul-
lus ſpūs creatus pōt ſe mouere ſubito de
loco ad locū. De quarto pūcto an videl; Q
ſpūs poſſit moueri localif ſucceſſiue per ſe Quar-
ſine corpe. Tenet Scot⁹ ſup. ij. ſnīa. ꝙ ſic: tus ar.
nō ſolū p accidēs ad motū corpis: ſ; etiā
p ſe a ſeipſo: ſicut aīa chriſti deſcēdit ad i-
ferna. Tenet Hibernic⁹ ꝙ nō ſup. ij. ſent.
diſt. vj. articulo vltimo. vn̄ dicit ꝙ nullus
ſpūs creatus pōt moueri localiter niſi per

acidēs ad motū corporis: ꝛ ħ a potentia
creata: deus pōt tñ mouere ſpiritū quēcūq̄
Probatur primo opinio Hibernici ꝙ angelus ꝑ ſe nō poſſit moueri ſucceſſiue.
ſucceſſiue abſq̄ corpe: ꝛ ſpūs pōt ſe moue-
re cū corpore ſucceſſiue: ſꝫ nō ſine corpore.
Hoc ꝓbaſ multipliciter. pmo q: ſi poſſet
ſe mouere ſine reſiſtētia: moueret ſe ī īſtā-
ti: ſicut arguit phs. iiij. phy. c. de vacuo. ꝓ
bādo ꝙ corp⁹ ſimplex nō pōt moueri ī va-
cuo. Scdo ſic: ſi āgel⁹ poſſet ſe mouere ꝛc.
tūc poſſet ſe mouere ꝑ illō ſpatiū ſm vlti-
mū ſue potētie. ſit ğ tps ī q̄ Gabriel mo-
uet ſe de celo ad trā ꝙ citiſſime pōt a: tūc
Scdo.
Gabriel pōt mouere aliqō corp⁹ ſibi reſi-
ſtēs ꝑ illō ſpatiū ī aliq̄ tpe: ſit illud tēp⁹ b
ꝛ c ſit illud corp⁹: aliq̄ igiſ erit ꝓportio b.
ad a: ꝛ ꝙ ſit decupla: capio tūc vnū corp⁹
ī decuplo minoris reſiſtētie ꝙ̄ c: qō ſit d: ğ
idē Gabriel pōt mouere d corp⁹ ī decuplo
minori tpe ꝙ̄ c. ğ in tpe eq̄li a ꝑcīſe. ğ mo-
uēs ſm vltimū potētie ſue mouebit itave
lociſ cū reſiſtētia ꝛ ſine reſiſtētia: qō nō ē
Tertio
ītelligibile. Tertio q: tūc magnitudo ꝯpo-
nereſ ex īdiuiſibilib⁹: q: mot⁹ tps/ magni-
tudo/ ꝯſequunſ ſe ſm diuiſibilitatē ꝛ fini-
Quarto.
tatē: vt pꝫ. vj. Phy. Quarto pono duos
angelos fortiores ꝛ debiliores: ꝛ ſint ī ter-
ra: ꝛ affectēt eē in celo: ꝛ ita feruēter ꝛ ita
intēſe ſic pñt. q̄ poſtro q̄ro vtrū deſcent in
terra an nō: nō videſ dicēdū ꝙ deſcāt: q:
volāt ſe mouere: ꝛ nihil īpedit: ğ mouenſ
ſi mouenſ ꝛ nō eq̄ velociter: erit dare cor-
pus qō ita velociter moueri pōt ſicē āgel⁹
debilior: q: aliq̄s ignis moueri poſſet per
idē ſpatiū ꝛ ſubtilitatē maiorē ꝛ maiorem
Quinto
ꝯñs falſum ꝛ īcōueniēs. Quīto ꝑ auctori-
tatē Aug. ſup Gen. c. xx. q: nihil ꝑ ſe mo-
ueſ localr: niſi diſtēdaſ ꝑ ſpatia loci: ꝛ per
Sexto
ꝯñs ſit corp⁹. Sexto q: Aug. xij. ſup Ge-
ne. c. liiij. loquēs de aīa q̄ñ exit de corpore:
verū neceſſaria ad alia loca corpalia fera-
tur: dicē cito q̄dē cuidā rñdēri ad corpalia
loca eā nō ferri niſi cū aliq̄ corpe: vl̄ nō lo-
calr ferri: ğ eodē mō ſentiēdū eſt de ange-
Septimo.
lo. Septio q: phs. vij. Phy. ꝓbat ꝙ oē
qō moueſ: moueſ ab alio: ğ angel⁹ nō mo-
uet ſe. Et cōmē. vj. Phy. c. xliiij. improbat
Platonē ī duob⁹: q: poſuit āgelos moue-
re ſe. vbi ꝓbat ꝙ omne mouēs in q̄buſcū
q̄ dꝫ eſſe cōpoſitū ex duab⁹ partib⁹: quo-
rū vna mouet aliā. Eſt igiſ opinio Hiber-
nici ꝓpter iſta: ꝙ angel⁹ nullo mō moueſ
localiter per ſe ſine corpore: nec ſubito nec
ſucceſſiue: ſꝫ pōt mutari localr ſubito ꝛ ſuc-
ceſſiue tā a deo ꝙ̄ a ſeipſo/ vnito ſibi cor-
Cōtra opi. Hibernici arguiſ Primo
pore. Sꝫ ad ꝯ̄ria ſidē argumēta talia. Pri-
mo ſic. aīa chriſti mouebaſ ad iferos ꝑ ſe:
ſicut eſt articul⁹ fidei. Scdo: q: demones
ꝯtinue moueſ ad diuerſa loca: ꝛ nō hñt
Scdo.
corpa vnita: q: chriſt⁹ legiſ expuliſſe legio-
nē ab hoīe. ſi aūt tūc habuiſſent corpa ſibi
vnita: illa fuiſſent cū corpe illi⁹ hoīs: ꝯñs
falſum: q: nō ſunt glificata: ꝯſtat. Tertio
Tertio
q: ſicut dicit magiſter ſen. li. ij. di. vj. demo-
nes ducūt aīas ad inferos: ſꝫ tūc aīe ſunt
ſine corpe; ergo demones multo mag̃ poſ-
ſunt ſe mouere ſine corpib⁹. Quarto. q̄a
Quarto.
aīa ſeparata pōt pati alterationē. ğ ꝛ mo-
ueri localiter ꝑ ſe. ꝯñs pꝫ. vj. Phy. vbi ꝓ-
bat phs ꝙ mot⁹ localis ē pm⁹ motuū: q:
in quocūq̄ reperiſ aliq̄s aliorū motuum:
in illo reperiſ motus localis: ſꝫ nō ꝯuertiſ
cōmē. lv. añs pꝫ: q: aīa patiſ ab igne pur-
gatorij: ꝛ ſilr in inferno. Quinto arguo
Quinto
ꝙ nō moueſ per accidēs ad motū corpo-
ris: q: tūc idē ſil moueref ꝛ q̄ſceret: ꝛ idē
ſil moueref ad ꝯ̄ria loca. ꝯñs pꝫ quo ad
pmū. ſi vna pars corpis q̄ſcat: ꝛ alia mo-
ueaſ: ſi tunc aīa moueſ ad motū corpis ꝑ
accidēs: ſilr etiā ad q̄etē corpis q̄ſcet per
accidēs. ꝛ ſic ſil mouebiſ ꝛ q̄ſcet. Scōm
pꝫ: q: due ptes corpis pñt moueri moti-
b⁹ ꝯ̄rijs: ſicut vna ſurſum ꝛ alia deorſum.
Sexto
ſicut pꝫ. Sexto tūc idē moueref ad ſe: q:
diuidaſ ī duas medietates: quarū vna. ſ.
anterior ſit a: ꝛ alia b. tūc adhuc ꝓcedēte
b moueſ ad locū in quo eſt a: ğ aīa ꝑ acci-
dēs moueſ ad eūdē locū: ꝛ aīa eſt ibi: ergo
Septimo.
moueſ ad ſe. Septio ſm Anſ. de ſilibus
c. xcij. dicit ꝙ hoīes receptis corpib⁹ erūt
ita agiles ſicut āgeli: ꝛ corpa nō impediēt
aīas a velocitate angelica. q. d. citius dicto
mouerentur de celo in terram. aīas aīa ab-
horreret cōſortiū corporis: ſi poſſet ipſam
impedire per ſui grauitatē: ğ ponit agili-
Octauo.
tatē tā in aīa ꝙ̄ ī āgelo. Octauo ſm Aug.
xj ſup Gen. c. iij. q̄ñ diabol⁹ in pncipio ten-
tauit Euā: mouebat liguā ſerpētis ſicē vo-
luit ad formādū voces ꝛ ſonos: ꝛ cū occul-
to inſtinctu mouebat interi⁹ mulierē. qō
agebat exteri⁹ per ſerpentem. ergo diabo-
lus fuit ſimul in muliere ꝛ in ſerpēte. No-
Nono.
no quādo āgeli boni dimittūt corpora. in
quibus ſuū miniſteriū impleuerāt: aut ea
dimittūt in celo empyreo: vel citra. ſi pmū
tūc oportet imaginari ꝙ corpa illa pene-
trant ꝛ diuidunt celos; vel ꝙ angelus fa-

cerer duo corpa eē ī eodē loco. ſi dicaf ſcðm
ꝗ corpe dimiſſo angel⁹ ꝑ ſe mouef in celū
R empy:cū.nō ſubito:qꝛ h nō pōt. igif ſuc-
Rñſio ceſſiue:qđ ē ꝓpoſitū. Inter iſtas opinio
ad dif- nes difficile eſt videre veritatē. mihi tñ ꝓ
ficulta nūc apparet ꝓbabile dicere tria. ꝙ angel⁹
tem. eſt ī loco diffinitiue: nō circūſcriptiue: ſicut
Cōcl'o cōiter đr: qꝛ alr̄ nō magꝭ foret verū ꝙ an-
prima. gel⁹ eēt ī celo empyreo ꝙ ī celo Saturni:
cui⁹ oppoſitū tenet eccl'ia. Silr̄ nec demo
nes dicerenf eē in īferno nec aīe. ꝯñs ē fal
Scða. ſum. Scðo videf mihi ꝓbabile dicere ꝙ
nec āgel⁹ nec aīa pōt ſe mutare ſubito lo-
caliter: qꝛ h reqrit potētiā īfinitā: qꝛ talis
trāſit⁹ foret īfinite velocitatꝭ: ⁊ mot⁹ infi-
nite velocitatis arguit potētiā infinite vir
tutꝭ: ſicut dicit cōmētator p̄io de celo cōmē
Tertia to. viij. Tertio dico ꝙ angelus cū corpe
aſſumpto pōt ſe mouere localiter ſucceſſi
ue. ⁊ hoc ſatis mouet vltimū argumentū
factū ad illā partē: qꝛ qñ aſſumūt angeli
corpa vt expleāt miniſteria circa nos: cer-
tū eſt ꝙ illa corpora nō formātur de cele-
ſtibus corpib⁹: ſed ex materia elemētari. ꝗ
ſiue illa corpa formenf ab eis: ſiue a deo:
opꝫ dicere ꝙ angeli mouenf ad loca taliū
corpoꝝ: ⁊ iterū illis dimiſſis ꝑ ſpheras ce
leſtes reuertunf. Nā illa corpa nō pñt in-
fra ſpheras celeſtes moueri: niſi celū diui-
deret: vel duo corpa eēnt ī eodē loco. ſi di-
Rñſio. caf ꝙ mouēt a deo ad illa corpa ſiue ſub-
ito ſiue ſucceſſiue: ſicut ſibi placet: ⁊ non a
Replica. ſeipſis. Cōtra h arguere neſcio ꝗd. ſit de fa
cto. ſꝫ magꝭ habeo ꝑſuaſum ꝙ poſſint mo
uere ſe ad ea. ſi vo dicaf ꝙ hñt corpa natu
ralr̄ ſibi vnita tā demones ꝙ̄ boni angeli
nō apparet rōnabile ꝙ oēm opationē eis
cōuenientē exercere poſſint ſine actione cor
porali: puta ītelligere: velle: ⁊ mouere. Vñ
fruſtra corpa eis vnirenf. Et ſi naturaliter
corpa deberēt hr̄e: videf ꝙ corpa organi-
ca ⁊ glorioſa deberēt habere boni: ſꝫ de hnō
G pl⁹. Ad rōnes ī oppoſitū pōt dici: ad pri
Ad rō- mā qñ arguif. ſi āgel⁹ pōt ſe mouere ſine
nes hi- reſiſtētia: ſeqref ꝙ poſſet ſe mouere in in-
ber. ſtāti. nego ꝯñam. Ad ꝓceſſum aūt Ariſt.
iiij. Phy. textui correſpōdētem cōmēto. lxxi.
Pōt dici ꝙ Ariſ. ibi arguit ꝯ ꝗſdā ponen
tes vacuū ꝓpt̄ motū localē: ꝗ putabāt ꝙ
niſi vacuū eēt: vel nihil mouerenf: vel duo
corpa forēt ſiꝰ: vl' moto vno corpe mouerē
tur oīa alia: ita ꝙ totā cām mot⁹ local' cū
ſucceſſione poſuerūt eē vacuū. Et ꝯ tales

videf ſeq̄ ꝙ mota ī vacuo eēnt infinite ve
locitatꝭ: ſꝫ hoc nō valet: qꝛ Ariſt. accipit ꝯ
eos ꝙ aliqđ mouef in pleno. qđ ipſi nega
rēt: ⁊ ita nō ꝓbaret: ſꝫ peteret ꝯ eos p̄nci-
piū. Et iō pōt dici ꝙ reſiſtētia ē duplex. ſ.
poſitiua ⁊ negatiua. Poſitiua reſiſtētia ē
qñ corpus reſiſtit corpi: vel vna ps alteri.
Negatiua reſiſtētia eſt reſiſtētia ex diſtan
tia terminoꝝ ſpatij. Et ſic eſt imaginabile
ꝙ ſi de⁹ adnihilaret totā ſpherā aeris: tā-
ta foret diſtātia vel ſpatiū vacuū: ſicut mō ꝑ
aerē occupatū. tūc imaginemur vnā ꝑticā
a ſupficie terre vſqꝫ ad ſpherā ignis attin
gētē: ⁊ ꝙ aliqđ iuxta illā deſcēdat: neceſſa
rio habem⁹ imaginari ꝙ pri⁹ attingat ad
h ꝙ ſit iuxta pūctū mediū iſti⁹ partice: ꝙ̄
ſit ī ſupficie terre: qꝛ ſi ſit vnū graue peda
lis quātitatꝭ: vt applicaref ſingulis quā-
titatib⁹ pedalib⁹ ſucceſſiue illi⁹ ꝑtice. vñ ē
cōtra imaginationē ponere talē deſcēſum
ſubitū: ⁊ iō ſola diſtātia īter termīos ſpa-
tij ꝑtrāſeūdi ſufficit ad cauſandū ſucceſſio
nē in motu. Sic igif dico de angelo: ꝙ li-
cet aer vel aq̄ vel terra ſibi reſiſtere nō poſ
ſit: qn ſil' cū eo poſſit eē reſiſtētia: tñ ſuffi-
cit potētie ſue motiue diſtātia ſpatij īter-
cepti īter terminos mot⁹ ſui. Sꝫ iſtū ꝓceſ
ſum Ariſt. iiij. Phy. nō ītelligo: ſꝫ ꝗcꝗd ſit
de h: reduco argumentū ꝯ facientē: qꝛ ſi ad
motū localē ſucceſſiuū reqrif neceſſario re
ſiſtētia: igif de⁹ nō pōt mouere ſucceſſiue
aīam aut angelū ſine corpe: cui⁹ oppoſitū
ipſe dicit. ꝯña pꝫ: qꝛ potētie diuine infini
te nihil pōt reſiſtere: ꝗ nō includit ꝯdictio
nē ſm eū motū localē fieri ſine reſiſtētia.
Dico ꝗ ꝙ angel⁹ ſucceſſiue pōt trāſire ſpa
tiū plenū vl' vacuū: tardi⁹ vel veloci⁹: ſicut
ſibi placet: qꝛ ſucceſſio in ſuo motu oīf ex
duob⁹. ſ. ex dimēſione ſpatij: ⁊ ex libertate
voluntatis ſue q̄ pōt ſe mouere ſicut ſibi pla T
cet. Ad ſcðm qñ đ: ꝙ ſi ſic: pōt eq̄ veloci Ad ſe-
ter moueri cū reſiſtētia ⁊ ſine reſiſtētia. qđ cundū.
ꝓbaf ſic. moueat ſe Gabriel de celo ad ter
rā ſm vltimū ſue potētie ī tpe a ⁊c. Si di
caf ad iſtud argumētū ꝙ nullū corp⁹ reſi
ſtit angelo ad motū localē reſiſtētia poſi-
tiua: ſꝫ obediūt ſibi ad nutū: tūc nō ſequi-
tur ꝯcluſio: ſꝫ argumētū ſupponit falſum
videlicet ꝙ aliqđ corp⁹ reſiſtat āgelo quā
tū ad motū localē. Si aliter dicatur: ſcꝫ ꝙ
nō eſt dare maximā velocitatē qua pōt ſe
mouere: tūc argumētū iterū accipit falſū
h aūt videf ꝓbabile: qꝛ cū volēdo moueat

ſe ꝛ mere libere: pōt velle ptrāſire hoc ſpa
tiū minori tpe ꝛ in minori: ita ꝙ nō ē das
re minimū tps in quo nō poſſit moueri a
termino diametri mūdi ad aliū terminū
Nec hoc arguit potētiā ei⁹ eſſe infinitā: ſic
ut nec arguit volūtatē meā ifinitā eſſe: qꝛ
vltra qdcūqꝫ corp⁹ imaginatū poſſum vel
le maius eſſe in rerū natura. Deinde diſtā
tia negatiua de qua ſuperi⁹ dictū eſt: non
impedit quin ſe poſſit mouere veloci⁹ ꝛ ve
loci⁹ in infinitū: ſed ipedit ne ſubito poſſit
ptrāſire: qꝛ hoc icludit ꝯdictionē ſm imas
V ginatione. Ad tertiū qn̄ arguit ꝙ tunc
Ad tertium. magnitudo cōponeret ex idiuiſibilib⁹ ꝛc.
Hec rō eſt ꝯ eū: qꝛ ponit deū poſſe moue
re angelū ſucceſſiue. ꝛ equalr̄ vadit hec rō
ꝯ eū ſicut ꝯ me. Dico igit ꝙ rō Ariſt. ē bo
na ꝯ ponētes indiuiſibilia q̄ pn̄t ſe tange
re ſitualiter: quorū qdlibet exiſtimat circū
ſcribi loco pūctali. tale enim idiuiſibile ap
plicaret ſe neceſſario vni indiuiſibili mas
gnitudinis: ſꝫ talis intelligentia nō eſt ſic
intelligibilis: nec ſe cōmenſurat vel appli
cat alicui corpori vel magnitudini: nec cir
X cūſcribit aliquo loco nec pūctali nec cor
Ad quartum. porali. Ad quartū argumētū de angelo
fortiori ꝛ debiliori. Pōt dici ꝙ accipit fal
ſum: videlꝫ ꝙ āgel⁹ aliqs ſit debilior alio
ad mouēdū ſe localr̄: ſicut forte null⁹ i bti
tudine erit agilior alio vel ſubtilior: qꝛ ſic
poſſet fieri aliqd corp⁹ ita ꝯpactū: i q̄ poſ
ſet btūs in corpe detineri iuite. ꝛ fieri ſilr̄
aliqd mediū ita dēſum: in q̄ tale corp⁹ nō
poſſet ſe mouere: qd incōueniēs apparet.
Ad quintum. Ad quītū de btō Aug. dico ꝙ itelligit de
motu locali ꝓprie dicto: in quo mobile cō
Ad ſextum. mēſurat dimēſionib⁹ ſpatij. Ad ſextū de
dictis Aug. ſup Gen̄. dico ꝙ eodē mō acci
Ad ſeptimū pit motū. ſ. localē. Ad ſeptimū de ꝓbas
tiōe Ariſt. vij. Phy. ꝙ oē qd mouetur ꝛc.
Pōt dici ꝙ ſilr̄ Ariſt. loquit de motu loca
Y li ꝓpe dicto: qꝛ aliū forte nō nouit. Alr̄ pt
Ad primā rōnē alterius opinionis qua arguit ꝯ opinionē hiberniciꝫ. dici ꝙ nimis difficile eſt ſuū ꝓceſſum ibi
ſuſtinere. Et qn̄ allegat ꝙ cōmētator re ꝓ
bat Platonē q̄ poſuit angelos ſe mouere.
dico ꝙ maioris auctōtatis ē Plato ꝙ̄ cōmē
tator Auerrois. Et iō volēs tenere ptē op
poſitā ꝯmētatoris facilr̄ poſſet rn̄dere ad
rōnes. Ad primā de aīa chriſti deſcēdēte
ad iferos: dꝛ ꝙ mouebat ſucceſſiue a deis
tate ꝯiūcta. Ad ſcdam ꝙ forte illa legio fu
Ad. ij. it i porcꝫ ꝛ locis aereis iuxta porcos: ꝛ ha
buerūt corpa ſubtilia: in q̄ moueri potue

rūt: ꝛ forte hn̄t ad ſui vīdictā aliq̄ corpa ſi
bi vnita ſubtilia: tn̄ nob̄ iuiſibilia. Ad ter Ad tertiam.
tiā dꝛ ꝙ aīe tales mouēt a deo: ꝛ demōes
cōcomitāt: ꝛ iō dicūt eas ducere. Ad q̄rtā Ad quartam.
dꝛ ꝙ ꝯcl'o ē vā: qꝛ pōt moueri localr̄ a deo
ſꝫ nō ſeqt: ꝑt altari: g pōt moueri localr̄ i Ad quintam.
vacuo. Ad q̄ntā qn̄ ꝓbat ꝙ aīa nō mouet
ꝑ accn̄s ꝛc. Rn̄det Scot⁹ ꝯcedēdo ꝯcl'onē
de ſpū q̄ ē tot⁹ i diuerſis locꝫ ſil. Ad ſextā Ad ſextam.
tūc aīa mouet a ſe. nego ꝯn̄am ꝓpe. ſꝫ mo
uet ꝑ accn̄s ad locū: nō tn̄ mouet ad ſe ꝑ
accn̄s. Ad ſeptimā dicēdū ꝙ vult dicere ꝙ Ad ſeptimā.
aīe mouēt ꝑ deū ſepate: ꝛ mouebūt cū ſu
is corpib⁹ ita velocit ſicut nūc mouēt āge
li i ſuis corpib⁹ q̄ aſſumūt vl ſic nūc mouet
aīe q̄ ſunt mote a deo. Ad octauā de btō Ad octauā.
Aug. li. ij. ſup Gen̄. ꝙ diabolus aliqn̄ fu
it i ſerpēte: ꝛ aliqn̄ i muliere: ſꝫ in illo tpe
i q̄ fuit i ſerpēte: nō fuit ſil i mliere: ſꝫ viciſ
ſim velocitate iſenſibili. Ad nonā q̄ marie Ad nonam.
vr̄ mouere: videlꝫ q̄lr̄ vniāt ad corpa q̄ aſ
ſumūt: ꝛ qualr̄ ea dimittāt: pōt dici ꝙ bo
ni angeli ſi nulla corpa ſibi habeāt natura
liter vnita: tūc mouent ſucceſſiue: vel ſubi
to ꝑ deū ad loca illoꝝ corpoꝝ: ꝛ eodē mō
illis dimiſſis redeūt ad celū. De demonib⁹
pōt dici ꝙ hn̄t ad ſui penā aliq̄ corpora ꝑ
deū ſibi vnita: ad quorū motionē mouent
ſucceſſiue. Ad q̄ntū punctū hui⁹ articuli Z
vtrū vꝫ āgelus poſſit moueri de loco ad Quint⁹
locū ſine h ꝙ ptrāſeat aliqd mediū: vr̄ ſm articlus
dicta ꝯn̄ter dicēdū ꝙ nō ꝑ potētiā ꝓpriā
vl alicui⁹ creature: qꝛ tūc poſſꝫ ſe mouere
localr̄ ſubito. qd ſupi⁹ negatū ē. ſic tn̄ ē in
loco equoce cū corpe: ſic ptrāſit mediū eq
uoce cū corpore: ita ꝙ non coapplicat vel
ꝯmēſurat ſe ptib⁹ medij. Sexto iā dicēdū A A
ē ad rōnes q̄nti ꝑncipalis: qb⁹ ꝓbat ꝙ an Sext⁹
gel⁹ mouet localr: ꝛ argutū ē ꝑ no ꝑ phm articlus
vj. Phy. ꝛ illd eſt ſolutū ſuperi⁹ pūcto q̄n reſpon
to hui⁹ articli. Ad ſcdam qn̄ arguit ꝙ oē det ad
mobile pri⁹ ptranſit min⁹ ꝙ̄ eq̄le ſibi. pōt rōnes
dici ꝙ veꝝ eſt de eo qd mouet motu locali q̄nti pn
ꝓprie dicto: qd circūſcribit ipſo loco. Ad cipalis
tertiā qn̄ dꝛ ꝙ mouet aut ſucceſſiue ꝛc. di argu.
co ꝙ ſucceſſiue a ſe ꝛ ſubito pōt mutare lo Ad primam.
cū a deo. ꝛ qn̄ ꝓbat ꝙ non ſubito qꝛ oīs
mot⁹ ē i tpe. iiij. ꝛ vj. Phy. Cōcedo ꝙ oīs Ad ſecundā.
mot⁹ local' ē in tpe: nō aūt oīs mutatio lo
calis. ſilr̄ qn̄ ꝓbat ꝙ nō ſucceſſiue: qꝛ ſuc Ad tertiam.
ceſſio i motu ē ex reſiſtētia medij ꝛ mobil'
ad motē. Dico ꝙ veꝝ ē de reſiſtētia poſiti
ua: nō negatiua: ad quā ſufficit diſtantia

terminorū cū libertate potentie motiue. Et ſilr cū eꝰ limitatiōe: q2 verū ē ꝙ licet potētia motiua angeli foret infinita: ꝛ nō tñ finita: ſic adhuc nō poſſet ſe mouere ſubito.

Ad quartam. Ad q̄rtā qn̄ arguit̄. nulla eſt finita ꝓportio motꝰ angeli ad motū corpis ī velocitate: nego ꝯñam. Cōcedo tñ ꝙ licet nulla ē ꝓportio motꝰ localis āgeli ad motū localē corporis ī alijs ꝯditionibꝰ qbuſdā: puta ī occupādo locū ꝛ cōmēſurādo ſe dimēſionibꝰ ſpatij ꝛ hmōi. ſ3 ī duratiōe ꝛ ī tpe bñ eſt ꝓportio: veluti ſi p poſſibile vel īpoſſibile poneret̄ vna ſuperficies moueri: tūc illiꝰ ſuperficiei ad corpꝰ nulla eēt ꝓportio: et tñ ī eodē tpe fieri pñt: ꝛ ſic aliq̄ mō eq̄ velociter.

Alia reſpōſio. Aliter pōt dici ꝯcedēdo cōcluſionē ꝙ īter illas velocitates nulla ꝓportio eſt: q2 nō ſunt eiuſdē gñis: ꝛ iō nō ſunt ad īuicē cōpabiles: ꝗuis tñ vtraq3 velocitas ſit finita: ſicut īter velocitatē ꝯformē ꝛ diſcō formē nulla ē ꝓportio: ꝛ tñ neutra eſt velocitas īfinita.

Ad quintam. Ad q̄ntā qn̄ dr̄ ꝙ nō plꝰ reſiſtit mediū angelo ꝙ ꝛc. pꝫ p ſupiꝰ dicta ꝙ nō īcludit ꝯdictionē motū fieri īvacuo: nec ē ꝓceſſus Ariſt. ibi demōſtratiuꝰ q2 omittit illā reſiſtētiā q̄ orit̄ ex diſtantia media termīoꝝ: ꝛ ſilr ex ipa magnitudine mobilis. Nā ſi imaginemur ꝙ mobile bipedale ſit ī loco aeris medio aere adnihilato: ꝛ ſit illa quātitas bipedalis a b: ſitq3 b ſupiꝰ ꝛ a īferiꝰ: manifeſtū ē ꝙ priꝰ ꝯtiget a ad terrā ꝙ̄ b: ſi ambo debeāt ꝯforare terrā: q2 qn̄ a tāgit ſuperficiē: b diſtat a terra p quātitatē pedalē.

Ad ſextam. Ad ſextā qn̄ arguit̄. ſint a ꝛ b duo loca diſtīcta totalr̄: ꝛ moueatur āgelꝰ ab a in b. q̄rit̄ qn̄ mouet̄ ꝛc. Dico ad h̄ ſicut de corpe: ꝙ vl̄ illa ſunt ꝯtigua: ita ꝙ nō ē aliq̄s locꝰ mediꝰ diſtinctꝰ totaliter ab vtroq3: vl̄ ē aliq̄s talis locꝰ. ſi primo tūc mouet̄ qn̄ deſerit mediā ptē de a: ꝛ acq̄rit ptē de b. ꝛ ſic ē parti ī termīo a q̄ ꝛ partim ī termīo ad quē: nō ꝑtitiōe mobil: ſed partitiōe loci ſicut ſi imaginemur ꝙ adnihilato corpe hoīs maneret aīa ī eodē loco in q̄ nūc eſt eodē mō ſicut nūc eſt: tūc occuparet locū ſuo mō occupādi: h̄ eſt foret diffinitiue vbi mō ē corpꝰ. Si ṽo tūc imaginemur ꝙ ipa tm̄ locū debeat occupare ſemper illo mō occupādi: ꝛ cū h̄ ꝙ ſit mobile: ponamꝰ ꝙ ipa aſcēdat ṽſus celū: tūc cū fuerit ṽſus ſupiꝰ diſtās a terra p vnum pedē: iſta h̄ebit ſex pedes de loco priori: ꝛ vnū pedē tm̄ de loco nouo q̄ fuit alteri cōtiguatꝰ: ꝛ ſic erit parti ī termīo a q̄ ꝛ partim ī termino ad quē: ꝛ ſic ꝯtigit faciliter imaginari motū localē āgeli: ſi ſit in loco. Silr̄ ſi īter loca diſtīcta totalr̄ ſit locꝰ mediꝰ: eodē mō dicēdū ē. Si aūt āgelꝰ poneret̄ eē ī loco pūctali: ſic tñ ꝙ nihil tāgeret adhuc poſſet imaginari mediū quātū ad ſucceſſionē: q2 īter q̄cūq3 duo pūcta ꝯtigit imaginari lineā: h̄ ē lōgitudinē mediam.

Ad ſeptimā. Ad ſeptimā qn̄ dr̄ ꝙ angeli q̄ mittunt̄ ad nos ſunt ſil' ī celo ꝛ ī terra: ꝛ h̄ videt̄ inueṅre oṙo de āgelis. Deꝰ q̄ miro ordine ꝛc. vbi petit̄ vt q̄bꝰ tibi miniſtrātibꝰ in celo ſemꝑ adſiſtit̄: ab his ī terra nr̄a muniat̄. pōt dici ꝙ ſenſus ē: ꝙ eccl'ia petit ꝙ ab his qui nūc miſtrāt deo ī celo: ꝛ ſemꝑ adſiſtūt ei: vita nr̄a muniat̄ ī terris. licet eñ āgeli nō ſemꝑ adſiſtāt deo ī celo fruēdo ipō: ſemꝑ tñ ei adſiſtūt. Alr̄ pōt dici ꝙ ſit ibi demōſtratio gn̄alis: nō ſingularis: vt ſit ſenſus q̄renꝰ ab eis. i. ſpiritibꝰ angelicis: q̄ꝝ aliq̄ ſemꝑ tibi adſiſtūt ī celo: ab his: h̄ ē ab huiuſmodi vita nr̄a muniat̄ ī tr̄is. Itē pōt dici ꝙ eccl'ia petit ꝙ ab ill' vita nr̄a ī tr̄is muniat̄ p oṙones ꝛ miſſiōes īferioꝝ āgeloꝝ: ꝛ ſic ꝙ muniāt mediate: lic3 nō īmediate.

BB Ad cōfirmationē. Ad ꝯfirmationē argumenti cū probat̄ ꝙ q̄dā āgeli ſūt ī celo: ꝛ miſtrāt h̄ nob ī tr̄a: p h̄ dictū Tob. xij. Ego ſū Raphael vnꝰ de ſeptē q̄ adſtamꝰ añ deū. Dicēdū ꝙ iſte t̄minꝰ adſiſtere ē equocꝰ apō ſctōs: qn̄ de āgelis faciūt mētionē. Nā adſiſtere vno mō īcludit miſteriū apō nos. vñ fac̄ Greg. diſtictionē ꝛ Diony. ſilr̄ īter adſiſtētes ꝛ miniſtrātes. imo ſm̄ Diony. ſoli de pria hierarchia adſiſtūt: q2 adſiſtere iſto mō accipit̄ ad ſilitudinē eoꝝ q̄ regibꝰ adſiſtūt: q̄ iō dicūt̄ regi adſiſtere: q2 ab eo ꝓ officiis exterioribus nō recedūt. Alio mō dicūt̄ adſiſtere deo: q2 ab eo ſuā volūtatē īmediate addiſcūt. iſto mō iſti de ſumma hierarchia dicūt̄ deo adſiſtere: q2 īmediate ab ipō illumiātiōes recipiūt: alij ṽo p eos. Aliqn̄ accipit̄ iſte t̄minꝰ adſiſtere p frui vl̄ ꝯtēplari ꝯtinue diuinā eēntiā: ꝛ ſic oēs ſp adſiſtūt. vñ Gre. ſup Ezech. c. xxxiiij. Illi ſpūs q̄ mittūt̄ ad nos: ſp adſiſtūt deo: ipm̄ ſp ꝯtēplātes: q2 q̄cūq3 mittāt̄: ſp ītra ipm̄ currūt: ꝛ ipm̄ ꝯtēplāt̄. Et ſic pōt ītelligi qd̄ dic̄ āgelꝰ Tobie.

CC Ad octauā. Ad octauā qn̄ dr̄ ꝙ āgelꝰ pōt ſil' eē ī celo ꝛ ī terra: ꝛ q2 ſupponit̄ ꝙ poſſint ſil' in diuerſis eē locis: videt̄ mihi ꝙ iſtud argumētū ꝯcludit veꝝ; videlicet ꝙ poſſi-

bile ſit ꝙ angelus ſit ſimul in vtroqꝫ ter-
mino diametri mūdi in vno angulo tan-
gēre mūdū: ſi tñ angelus ſibi nō determi
net aliquā figurā loci: nec certā ſpiſſitudi
nē nec quantitatē. vñ nō video ꝙ ꝯdictio
nē includat āgelū corpi vniri ꝑ deū: ⁊ cor
pus illud ſic ordinari ſm imaginationem
argumēti: ꝙ angel⁹ foret in vtroqꝫ termi
no diametri mūdi ⁊ in cētro terre: ſed nō
vbiqꝫ: qꝛ illud corp⁹ pedale nūqꝫ plus oc-
cupabit in ſpatio niſi quātū eſt ſpatiū pe
dale. ſi quadrāgulus eque diſtātiū laterū
⁊ quadratū ſup eandē baſim ꝑtrahať īter
lineas eque diſtātes: neceſſario ſunt equa
Ad no- les: etiā ſi in infinitū ꝑtrahať quadrāgu-
nam. lus lōgior ⁊ lōgior. Ad nonā qñ arguiť
ꝙ qlibet āgel⁹ pōt eē vbiqꝫ. Dico ꝙ verū
eſt ꝙ ꝯcluſio nō ē īpoſſibilis: qꝛ adnihila
to toto mūdo ꝑter locū pedale in quo ſit
angel⁹: tūc ille eēt vbiqꝫ: ſꝫ qꝛ argumentū
aliter nitiť ꝯcludere: ideo aliter videť di-
cendū. Unde qñ arguiť: cognitio minimi
angeli pōt eſſe vbiqꝫ: igiť ⁊ minim⁹ ange-
lus. antecedēs ⁊ ꝯña ꝓbať: qꝛ de⁹ pōt vl-
tra quēlibet creatū ꝑfectiorē creare: ⁊ per
fectior pōt eſſe ſemꝑ in maiori loco: ꝗ pōt
creare aliquē angelū q̄ ſit vbiqꝫ. Tūc vltra
in iſto pōt ponere cognitionē minimi an-
geli: qꝛ qlibet cognitio pōt poni in qcūqꝫ
intellectu. igiť cognitio minimi āgeli pōt
eſſe vbiqꝫ. ⁊ vltra. ergo minimus angelus
pōt eſſe vbiqꝫ. Dici pōt ꝙ vltima ꝯña nō
valet. qꝛ alia eſt rō de cognitione angeli:
q̄ eſt actus ſpūalis: ⁊ ꝑ ꝯñs pōt ſine cōtra
dictiōe poni in quolibet angelo: ⁊ ſic pōt
ſibi cōpetere eſſe vbiqꝫ ꝑ accidēs. ⁊ nō ſeq
tur: cognitio minimi angeli pōt eē in loco
tāto ꝑ accñs: igiť āgel⁹ pōt eſſe in loco tā
DD to: qꝛ angelus nō pōt eſſe in loco per acci
Ad ſex- dens. Ad ſextū argumentū pncipale iam
tū pn. dicendū eſt. Et qꝛ eius materia eſt de ꝯfir
matiōe bonoꝝ ⁊ obſtinatiōe maloꝝ: ideo
primo videndū eſt q̄ ſit cā cōfirmationis
in beatis: ⁊ que cā obſtinatiōis ī dānatis.
Scdo an bti poſſunt mereri: ⁊ dānati de
mereri: ſtante lege q̄ nunc eſt: hoc eſt dictu
an faciāt de facto ⁊c. Tertio diceť ad for-
EE mas in iſto principali. Circa primum de
Prim⁹ cā cōfirmatiōis in beatis dicit Hibernic⁹
articu. ſup. ij. ſniarū. q. iiij. arti. iiij. Ad primum
Hiber. principale dicit ꝙ cā cōfirmationis coꝝ
opi. eſt illa certa cognitio quā habēt in verbo
qua ſciunt vel certitudinaliter exiſtimant

ſe nō debere facere ꝯtra rectā rōnē ſub pe
na dānationis eterne. Unde quia angel⁹
beatus ſcit vel exiſtimat immutabiliter
ex aliq̄ reuelatiōe ſibi facta: cui ita adhe-
ret firmiter ꝑpter auctoritatē reuelātis
ſicut vni ſcito: vel firmi⁹. ſicut dicit Ariſt.
ſ. Ethico. c. iiij. ꝙ quidā credūt que opinā
tur nō minus firmiter ꝙ alij q̄ ſciunt. qꝛ
inquā ita credit: ideo nō pōt peccare. ⁊ ſic
eſt ita ꝯfirmat⁹. De obſtinatiōe nihil dicit
expſſe qd viderim. Aliter dicit Ockā ſup FF Reſpō Ockā.
ij. ſen. q. xix. que eſt: vtrū angelus malus
ſemꝑ ſit in actu malo: videlꝫ ꝙ cā ꝯfirma
tionis beatoꝝ eſt: ꝙ in beatis ſemꝑ cauſa
tur aliqs actus vidēdi ⁊ diligēdi deū: ita
ꝙ beatus nō eſt totalr̄ a deo cā effectiua
vel partialis aliquo modo illoꝝ actuum:
neqꝫ per voluntatē: neqꝫ per intellectū. ⁊
qꝛ ille actus dilectionis opponiť formalr̄
omni actui pcti: ideo actus ille diligendi
⁊ actus peccandi nō ſe cōpatiunť aliquo
mō in eodē: ⁊ ꝙdiu actus ille ꝯſeruať: to-
taliter a deo/ ſicut ab ipſo cauſať: tamdiu
eſt angelus ꝯfirmatus: ita ꝙ nullo modo
de potentia volūtatis create eſt ꝙ poſſit
īpedire actū dilectionis ꝑ actū ꝯriū: ꝑpť
repugnantiā formalē inter illos act⁹: nec
ex hoc dici dꝫ voluntas cogi: qꝛ voluntas
formalr̄ vult ⁊ diligit illo actu: ⁊ nō cauſe
tur ab eo. Eodē mō ſm eū aſſignať cā ob-
ſtinationis maloꝝ: videlꝫ ꝙ de⁹ cauſat ſic
ut cā totalis quicqd abſolutū eſt in actu
volendi vel odiēdi deū. Ille actus nullum
actū bonū ſecū cōpatiť ꝑpter repugnātiā
formalē iter illos: ideo ſtāte illo actu ⁊ cō
ſeruato a deo totalr̄: nō pōt volūtas crea
ta in oppoſitū. Sed ꝯ iſta arguit ⁊ ſol- Argu.
uit: ſpecialr̄ ꝯ iſtud vltimū quo dꝫ ꝙ odiū Ockā
dei poteſt cauſari a ſolo deo. ſm Ariſt. iij. primū.
Ethi. Aliq̄ actus ſunt q̄ ſtatim noīati hñt
malitiā adnexā ⁊ difformitatē: ſꝫ null⁹ ta
lis eſt ſic a deo ſicut a cā totalr̄: hmōi aūt eſt
odiū dei. Scdo. oīs act⁹ quē volūtas po Scdm
teſt hr̄e ſine pctō: pōt ſibi precipi a deo: ita
pōt pcipere de⁹ volūtati ꝙ odiret deū: et
ſic volūtas creata pōt mereri odiēdo deū.
Tertio ꝯ hoc ꝙ ſupponiť angelū beatū Tertiū
nō habere libertatē reſpectu act⁹ creati a
deo: qꝛ ſm ſcrōs angeli boni habēt maio
rē libertatē poſt ꝯfirmationē ꝙ ante: ſed
ante cōfirmationē habuerūt libertatē re-
ſpectu cuiuſqꝫ act⁹ volūtatis. Itē quarto. Quar-
qꝛ tunc volūtas ad talem actū cogeretur. tum.

Rn̄ſio Ad pͥmū rn̄deť. Furari ⁊ adulterari et
Odiū hmōi oīa mala ſunt ex circūſtātia: qꝛ ſunt
Ad pͥ ꝯ preceptū dei: tn̄ bene⁊ meritorie poſſent
mum. fieri a creatura: ſi caderent ſub ꝑcepto di-
uino: ita ꝙ hō ad talia eſſet obligat⁹: ſicut
nūc eſt obligat⁹ ad oppoſita illoꝝ: ſꝫ quia
iſti termini furtū ⁊ adulteriū ſignificāt ta
les act⁹: ꝯnotādo ꝙ fiāt ab illo q̄ obligať
ad oppoſitū: ideo ſtatim qn̄ noīanť: dicūn-
tur hr̄e malitiā ꝯuolutā. Si aūt tales act⁹
caderēt ſub ꝑcepto: tunc non haberēt illā
malitiā ſiue malā circūſtantiā: nec forent
Ad ſe- mali. Ad ſcd̄m pōt dici ꝯſequēter conce-
cundū. dēdo ꝯcluſionem: ⁊ credo ꝙ eſt vera. dicat
tn̄ ꝙ cauſare odiū dei in voluntate nō eſt
in deo peccatū: qꝛ deus nō obligať ad ali-
quid: ſed volūtati create eſt pctm̄: qꝛ obli
BB gať ad oppoſitū. Ad tertium rn̄deť ꝙ li
Ad ter bertas capiť quinq̄ modis. Uno modo vt
tium. opponiť ſeruituti culpe. Scd̄o mō vt op-
Liber- poniť ſeruituti pene. Tertio mō vt oppo-
tas qn niť ſeruituti miſerie. Quarto mō vt oppo
tuplex. nitur coactioni. Quinto mō vt opponitur
immutabilitati. Loquēdo igitur de liber-
tate primo modo ſcd̄o ⁊ tertio: ſic nō eſt in
angelo malo libertas: qꝛ nō eſt liber reſpe
ctu culpe: nec reſpectu pene: nec reſpectu
miſerie. qꝛ angelus malus nō poteſt velle
nō eſſe in loco cruciatiuo: qꝛ actus volen-
di eē in loco illo neceſſario ineſt ſibi a deo:
⁊ actus oppoſiti nō poſſunt eſſe ſimul: tn̄
in eis eſt libertas q̄ opponiť coactioni et
imutabilitati quātū ad act⁹ alios qui nō
repugnāt illi actui quē neceſſario habēt a
deo: nec ſequiť ad illū actū. Et reſpectu ta
liū poſſunt indifferenter elicere vnum vel
alium. Sed in angelis bonis eſt libertas
pͥmo mō ſcd̄o tertio ⁊ quarto. qꝛ non co-
gunť ad aliq̄d ꝯ inclinationem volūtatis
eoꝝ. ſꝫ libertas q̄nto mō nō eſt in angelis
bonis: quātū ad act⁹ illos q̄ totaliter cau
ſanť a deo: qꝛ ſic ꝑ illos volūt vnū oppoſi
toꝝ: ꝙ nō pn̄t velle reliquū: ſꝫ quantū ad
actus indifferētes q̄ nec repugnāt forma
liter illis actib⁹: nec ſequunť neceſſario ad
eos: hn̄t indifferētiā. ⁊ ſic iſto quinto mō
maior eſt libertas in viatore q̄ꝫ in angelo
bono: qꝛ viator hꝫ imutabilitatē ⁊ indiffe
rētiā reſpectu oīum actuū: ſicut ⁊ angelus
malus habuit an̄ ꝯfirmationē. Quātū ꝟo
ad quartā libertatē: maior eſt in āgelo bo
no ꝙ in hoīe viatore: qꝛ lꝫ viator cogi non
poſſit quātū ad act⁹ interiores volūtatis:
pōt tn̄ cogi quantū ad act⁹ exteriores ꝯ in
clinationē ſue volūtatis: ſꝫ angelus btūs
nullo mō cogi pōt. Ad q̄rtū cū arguiť: qꝛ Ad q̄r-
tūc voluntas cogereť. qꝛ reſpectu nullius tum.
act⁹ ē libera: niſi reſpectu illi⁹ cui⁹ eſt acti
ua. dicit ꝙ nō cogiť recipiēdo illū actū a deo
tn̄ bn̄ neceſſitať. Primū pꝫ. qꝛ tunc aliq̄d
cogiť qn̄ recipit aliq̄d ꝯ inclinationē ſuā
naturalē: ſicut ſi graue ferať ſurſum: mo-
do volūtas pōt illū actū ſaltē ꝑtialr̄ cau-
ſare: ⁊ ſic naturalr̄ recipe. ⁊ ꝑ ꝯns nō eſt ꝯ
ſuā inclinationē naturalē illū actū recipe.
ſilr̄ volūtas nō īclinať nalr̄ in oppoſitū il
li⁹ act⁹. Scd̄m pꝫ: videlꝫ ꝙ neceſſitať: qꝛ
nō ē in ſua ptāte recipe vel nō recipe illū Repli-
actū a deo. Sꝫ ꝯ iſta pōt rōnabilr̄ dubita catur.
ri. pͥmo ꝯ h' ꝙ dicit ꝙ āgel⁹ mal⁹ nō liber ē
libtate q̄ opponiť culpe: ſꝫ necīario hꝫ cul
pā. Qꝛ arguo ſic. oēm actū quē āgel⁹ mal⁹
hꝫ neceſſario: hꝫ totalr̄ a deo: ⁊ nullo mō a
ſe ſicut a cā partiali: ſꝫ culpā hꝫ āgel⁹ ma-
lus neceſſario: igiť hꝫ totalr̄ a deo: ğ deus
eſt totalis cā alicui⁹ culpe. maior ē ſua: qꝛ
ſi aliq̄ mō hr̄et angel⁹ mal⁹ a ſe actū ma-
lū ſicut a cā ꝑtiali: tūc in ſua ptāte eēt nō
cauſare ꝑtialr̄. ⁊ ſic foret in ptāte ſua ꝑua
re ſe totali actu. Mino: ſilr̄ eſt ſua. ſꝫ falſi
tas ꝯcluſiōis pꝫ: q: ſi ille act⁹ ē culpa: q̄ro
cui⁹ eſt culpa: vtꝝ ipſi⁹ dei: qd̄ ē nefas di-
cere. an demonis: ⁊ ſi ē culpa demonis: de
mon ē aliq̄ mō cā ꝑtialis illi⁹. Cōfirmať Confir
iſtud argumētum ex ꝓceſſu phi. iij. Ethi. matur.
vbi ꝓbat frequēter ꝙ oīs act⁹ virtuoſus
vl' vitioſus ē cauſat⁹ a volūtate. Scd̄o ſic Scd̄o.
opatio btitudinis ꝯſiſtit ī actu ſcd̄o: ſꝫ a-
ct⁹ ſcd̄s cauſať ab actu pͥmo. act⁹ aūt pͥm⁹
volitiōis eſt volūtas: ita oīs act⁹ ſcd̄s vo
lūtatis ē a volūtate ſicā cā. Cōfirmať: qꝛ Confir
nulla rō appet q̄re vna res cauſata a deo matur.
ī volūtate dicať act⁹ volūtatꝭ magiſq̄ꝫ alia
ſi nō ꝯcurrat volūtas magis ad cauſandū
illā rē q̄ꝫ aliā: ğ poſſet rōnabilr̄ dici ꝙ grā
⁊ ꝟtutes theologice que infunduť aīe a
deo: forēt opatiōes aīe: qd̄ eſt falſū. Ter Tertio
tio ꝯfirmať pͥma rō: qꝛ ſi de⁹ cāret odium ꝯfirma
ſui in viatore: ille viator in nullo foret cul tur pͥ
pabilis de hoc ꝙ hr̄et actū talē. Silr̄ ſi ſic ma rō.
angelus poſſet peccare in pͥmo inſtāti ſue
creatiōis. ⁊ ſilr̄ ꝙ deus poſſꝫ creaſſe ange
lū peccatorē ⁊ actualr̄ in pctō. Cōſequēs
eſt falſum. Tū qꝛ nunq̄ꝫ fuiſſet debitor iu
ſtitie. cōtra Anſ. de caſu diabo. ca. xv. Tū
qꝛ nunq̄ꝫ a bono cecidiſſet contra Augu.

V V Sed ꝯ primā opinionē pōt argui.qꝛ ſi
Cōtra illa foret cā ꝯfirmatiōis bonoꝝ:videlꝫ ꝙ
primā eriſtimāt firmiſſime ꝙ nō deberēt pecca
opinio re ſub pena dānationis eṫne:ſeq̄reṫ ꝙ via
nē prio toꝛ poſſet facere ſe īpeccabilē.nā poſſibile
eſt ꝙ aliq̄s ita firmiṫ h̄ credat:ſicut credit
ꝙ oē totū eſt maius ſua pte:igiṫ talis nō
poſſet peccare ſtāte tali adheſiōe:imo q̄n-
cūq; hō hr̄et tale iudiciū:ſi fecero h̄ dāna
Scđo. boꝛ:nō poſſet peccare. Preterea.ſeq̄ṫ ꝙ ꝑ
fecta btitudo depēderet ex cognitōe crea-
ture miſerrime.ꝯn̄s eſt falſum:⁊ ꝯ Augu.
volētē ꝙ btitudo ex ſola dei cognitiōe de-
pēdet.ꝯn̄a pꝫ:qꝛ angelꝰ nō pōt ſcire ſe eſſe
btm̄:niſi ſciret ſe eſſe cōfirmatū:nec ſciret
hoc niſi ſtaret illud iudiciū in mēte ſua:ſi
peccauero dānaboꝛ.igiṫ de eſſe beatitudi
Tertio nis eēt cogitare de miſeria. Preterea ſta
tuat deꝰ ꝙ nulla creatura dānabitur eter
naliṫ:hoc pōt.qꝛ libere pōt oꝛdinare ⁊ ſta
tuere ꝙ quecūq; creatura peccaret:puni-
reṫ tpaliter ſolū:q̄ poſito:q̄ro vtrū angelꝰ
beatꝰ poſſit peccare an nō:ſi ſic:tūc nō eſ
ſet impeccabilis.ſi nō:⁊ nō īpediṫ niſi ꝑ ta
le iudiciū qđ eſt erroneū in tali caſu:igiṫ ꝑ
Quar- iudiciū erroneū foret ꝯfirmatꝰ. Preterea
to. capio iſtđ iudiciū ſcꝫ angeli:ſi fecero ꝯ iu-
diciū rōnis:dānaboꝛ eternalr̄.quero vtrū
iudicat ꝙ iſta ꝯditionalis ē neceſſaria an
cōtingēs: Si iudicat ꝙ eſt neceſſaria:de
cipiṫ ⁊ errat:qꝛ deus poſſet facere ꝙ an̄s
foret verū ſine ꝯſequēte.igiṫ iudicat ꝯ iu
diciū recte rōnis diuīe ſaltē:igiṫ nō ē bea
tus.Si dicaṫ ꝙ iudicat hāc ꝯditiōalē eſſe
cōtingētē:igiṫ credit ꝙ ita poſſet eē ſicut
ꝑ an̄s denotaṫ:abſq; hoc ꝙ ita ſit ſicut ꝑ
ꝯn̄s denotaṫ:ergo nō credit h̄ firmiſſime.
Quīto ergo pōt velle antecedēs ſine timoꝛe ꝯn̄tꝭ
Preterea.ſi ideo non pōt velle ꝯ rectū iu
diciū rōnis:qꝛ nō pōt velle miſeriā:⁊ iſta
ſola ſit cā quare nō pōt velle male:⁊ nō di
lectio qua diligit deū:igiṫ magis ꝯfirma
tur ꝑ hoc ꝙ odit penā/ꝙ̄ ꝑ aliq̄d aliud.ꝯ̄
odiū pene eſt cā q̄re angelꝰ btūs ꝑſeuerā-
ter diligit deū.ꝯ̄ magis diligit deū timoꝛe
pene ꝙ̄ amoꝛe ſui:qđ eſt incōueniēs. Iſta
I I ſnīa ꝑ nūc que ē ſcti Thome in iſta q̄ōne
Rn̄ſio. magis mihi placet:q̄ ſnīa oīno accipiṫ ex
ad arti dictis ꝑhi.vij.Ethi.c. iij. que vr̄ cōſiſtere
culum in hoc:ꝙ oē pctm̄ ex erroꝛe vel ꝯcupiſcen
ſm̄ tho tia vel negligentia eſt ꝓcedente.Et concoꝛ
mam. dat cū Boetio ꝓ no de ꝯſolatione ꝓſa.v.
vbi philoſophia loquēs Boetio dicit ſic.

Atqui tibi talia contuleramꝰ:q̄ niſi abie-
ciſſes:inuicta te firmitate tuerenṫ. qꝛ igiṫ
in btīs eſt notitia in vli ⁊ particulari:⁊ iu
diciū ꝙ nullo mō eſt peccādū: nec ab illo
iudicio neq; ꝑ erroꝛē neq; ꝑ negligētiā cō
ſiderādi pñt auerti: ⁊ iſtud iudiciū ī eis a
deo cōſeruaṫ:iō actū malū nō poſſunt eli
cere:qꝛ h̄ neceſſario foret ꝑ iudiciū ꝯ̄riū
qđ nullo mō habere poſſunt. Aliter pōt R R
dici:⁊ iſtud pōt ſeruire ꝓ cōfirmatione ⁊ Alia re
obſtinatione ſilr̄: videlicet ꝙ indifferētia ſpōſio
volūtatis vel libertas nō eſt infinite ꝟtu- ad arti
tis:ſꝫ tm̄ finite:⁊ iō ſicut pōt ab aliq̄ habi culum
tu īclinari ⁊ facilitari: ita pōt ab aliq̄ ha-
bitu creabili a deo neceſſitari ad vnū. Iſte
aūt habitꝰ in beatis eſt grā ꝯfirmata:q̄ vi
dens deū/neceſſitaṫ ad cauſandū dilectio
nem erga deū. ⁊ pōt eſſe ꝙ neceſſitaṫ per
obiectū ⁊ habitū: ꝑ lumē glie ad certū iu
diciū:ita ꝙ iſtis tribꝰ cōcurrētibꝰ viſione
clara dei:lumine glie:⁊ habitu grē:neceſſi
taṫ mō nature volūtas ad actū ſibi cōue-
niētiſſimū.Ecōtrario in malis ꝓ pena in-
fligiṫ habitꝰ odiēdi ⁊ tenebꝛa erroꝛis cum
ꝑuerſo iudicio:⁊ hūc deꝰ ī malis cōſeruat
ita ꝙ nō eſt ī eoꝝ ptāte iſta deſtruere. vn̄
relinq̄tur vt bn̄ oꝑari nō poſſint. Un̄ ha-
bitꝰ talis in malis eſt cā obſtinatiōis ma
loꝝ.Et h̄ eſt qđ dicit magiſter li.ij.di.vij.
c.ij.ꝙ mali hn̄t liberū arbitriū:ſꝫ depreſ-
ſum atq; coꝛruptū:ꝙ ſurgere ad bonū nō
valeāt. Iſta aūt depſſio vel coꝛruptio libe
ri arbitrij nō pōt facilꝰ ītelligi ꝙ ꝑ habi
tū creatū ī eis a deo:q̄ ſiſtiṫ īdifferētia vo
lūtatis:⁊ determinaṫ eiꝰ libertas ad vnū
ſm̄ iudiciū ꝑuerſū:⁊ iſtū malū habitū ha
bere meruerūt q̄n peccauerūt.⁊ iō tā actꝰ
ꝙ̄ habitꝰ oēs ꝯntes pene ſunt ⁊ actꝰ deoꝛ
dinati ſibi:licet foꝛte ꝑ eos nō demereanṫ
nouā penā. Scđs pūctꝰ iſtiꝰ articuli eſt: Z Z
an angeli btī cuſtodes hoīm mereanṫ: et Scđs
an demones exercitatoꝛes demereanṫ. In punctꝰ
iſto pūcto mihi apparet dicēdū ꝙ neutra articu-
ps pōt rōnabilr̄ ꝓbari vel impꝛobari.Cō li.
ſtat enī bonos angelos multos actꝰ elice-
re circa nos libere:ſm̄ oēs circūſtātias vir
tuoſe:⁊ certū eſt ꝙ ſunt in grā.ꝯ̄ videṫ ꝙ
mereanṫ.ꝯn̄a pꝫ:qꝛ nō ſunt plura req̄ſita
in nobis ad meritū.Silr̄ ex alia pte de ma
lis ꝓbabile eſt ꝙ multos actꝰ libere exer-
cent ⁊ vitioſe:ſm̄ oēs vel plures circūſtā-
tias:igiṫ videṫ ꝙ demereanṫ. An̄s ⁊ ꝯn̄a
pꝫ.nā angelꝰ apparēs hoī pōt velocꝰ vel

tardi⁹ moueri ſi vellet: ita ꝙ hoc relĩqtur
ſue libertati: ſicut de Raphaele pꝫ Tobie
xij. ꝙ ĩtẽſi⁹ vel remiſſi⁹ põt velle aliqd: ꝙ
libere. Siliꝛ de malis verificabile ẽ ꝙ paucio-
ra mala poſſent libere facere: ⁊ eligere pe-
ius facere. Un̄ poſſet videri ꝓbabiliꝛ ꝙ bo-
M M ni merent̃: ⁊ mali demerent̃. Hic aut̄ mł
Rñtio tis videt̃ ꝙ ĩ cognitiõe btĩfica nõ ꝓficiũt
ſm ali nec ĩ dilectõe: ſꝫ ĩ cognitiõe eoꝝ q̃ꝝ cogni
os ad tio ſiue notitia nõ ꝑtinet ad btĩtudinẽ. ſic
articu ut etiã magr̃ dic̃ li. ij. ſniaꝝ. Sꝫ ꝯ hoc ar
lum. guo ſic. qm̄ ita bonũ ex gñe ⁊ ex oĩb⁹ circũ
Repli- ſtãtijs facere põt angel⁹ btũs ſicut hõ via
ca. toꝛ: ſꝫ hõ viatoꝛ ꝑ ſuũ actũ põt mereri au
Rñſio. gmẽtũ ꝓmij eẽntialis: ꝙ ⁊ ãgel⁹ bon⁹. Ad
talia põt faciliꝛ rñderi ſm viã illã q̃ ĩ ꝓma
ꝯcluſione dixi: ꝙ meritũ ſtricte acceptum
dicit actũ libere elicitũ: cõfoꝛmẽ precepto
vel legi ꝓmittẽti ꝑ tali actu mercedẽ ipſi
agẽti. Et nõ includit ꝯdictionẽ quin deus
põt hoĩ ꝑcipere q̃cumq; mõ ꝑcipit: abla-
ta tñ ꝓmiſſione mercedis: ⁊ ſtante ꝓmiſ-
ſione de pena trãſgreſſoꝛib⁹ ĩfligẽda. ⁊ iõ
nulla talis ꝯña eſt foꝛmalis: angel⁹ eq̃ bo
nũ actũ facit in grã ſicut viatoꝛ: ꝙ eq̃le bo
nũ meret̃: qꝛ nõ placet deo ꝙ act⁹ bonus
eoꝝ tñ ꝓmiet̃: ſic act⁹ fruẽdi deo ſm oẽs
circũſtãtias virtutis eſt act⁹ elicit⁹: vt ꝓ-
babile eſt: quo hõ diligit deũ ꝓpter ſe ſuꝑ
oĩa: licet a deo neceſſario conſeruet̃: ⁊ tñ il
le act⁹ nõ hꝫ aliud premiũ. Un̄ põt dici ꝙ
de⁹ vult angelos bonos facere q̃cũq; faci
unt: ſine ſpe vlterioris meriti. Et ideo licet
virtuoſe faciãt ⁊ laudabiliꝛ: nõ tñ merito-
rie ꝑ ꝓmio nouo: eo ꝙ ſm iuſtitiã dei ſunt
ſufficiẽter ꝓmiati. De malis ṽo põt dici ꝙ
ſunt quaſi extra familiã dei electi: ⁊ ab ei⁹
ꝑcepto abſoluti. ⁊ ideo licet faciãt opera-
tiones de genere maloꝝ: q̃ operationes fo
rent demeritoꝛie ſi a viatoꝛib⁹ fierẽt: i eis
tamen non ſunt demeritoꝛie: qꝛ nõ habẽt
preceptũ vt caueãt. Unde ſicut canis, ſi ho
minẽ ſanctũ moꝛdeat: facit actũ qui ſi ab
hoĩe fieret/eſſet pctm̄: ⁊ tamen nõ eſt pec
catũ. ſic demones voluntatẽ habẽt depreſ
ſam ⁊ habituatã in malo: nec habẽt prece
ptũ vt caueãt: ſed ſunt quaſi extra curã ⁊
cuſtodiã atq; cõicationẽ diuinã ſeparati ⁊
depoſiti. ⁊ ideo pro malis q̃ faciunt: nouã
Hiber- penam non curat de⁹ eis infligere. Et di
nicus. cit hic Hibernicus ꝙ peccant: ſed non de-
merẽtur ꝓprie aliquã penã eternã: qꝛ nõ
ſunt viatoꝛes: ⁊ ideo actus illoꝝ non ſunt

demeritoꝛij: ſed dãnatoꝛij. ſicut dicit Sco
tus: qui tenet ĩ hoc lib. ij. diſ. vij. q. vlti. ꝙ
demerent̃ penã tꝑalem: ⁊ ſic peccãt venia
liter: ſed nõ moꝛtaliter. Addit etiã ꝙ nõ
peccãt moꝛtaliꝛ ſicut viatoꝛes: qꝛ nõ habẽt
ꝑceptũ eis factũ de cauẽdo. Nec ſciũt vo-
lũtatẽ dei bñplaciti: qꝛ tũc non fieret ab
eis. Nec volũtatẽ dei ſciũt eſſe ad ꝯtrium
ſed volũtatẽ cõſulẽtẽ foꝛte credunt eſſe ad
ꝯtrũ. Poſt iudiciũ aũt nullo mõ peccabũt
qꝛ nullã libertatẽ volũtatis ipſi habebũt
Alius modus dicendi eſt cuiuſdã moder Secũ-
ni qui diſtinguit de iſto termino peccatũ: d⁹ mo
⁊ dicit ꝙ poteſt tripliciter accipi. Uno mõ dus di
ꝓ actu interioꝛi vel exterioꝛi. Alio modo cendi.
pro defoꝛmitate vel iniuſtitia. Tertio mõ
pro reatu quo homo poſtea obligatur ad
penã. Iſta diſtinctio pꝫ: qꝛ pctm̄ ꝓmo mo
do ſtatim delet̃: qꝛ actus tranſit. Secũdo
modo pctm̄ manet donec grã infundat̃ ꝑ
cõtritionẽ. Tertio mõ pctm̄ etiã poſt ꝯfeſ
ſionẽ ⁊ ꝯtritionẽ in caſu manet: qꝛ adhuc
obligat̃ ad penã aliquã faciẽdã hic vel in
purgatoꝛio. Scdo ergo mõ ⁊ tertio nõ ẽ
dubiũ quin demones ſint cõtinue in pctõ
⁊ peccẽt ſic. ſꝫ primo mõ an videlꝫ peccẽt
habendo nouos actus pcti: poſſet eẽ du-
biũ: ⁊ ſic eſt ad ꝓpoſitũ. Et ita tenet ꝙ ſic
qꝛ de nouo volunt male: ſicut iſtũ dãnari:
iſtũ peccare: ⁊ hmõi. Un̄ ſm eũ faciũt cõ-
tra preceptũ charitatis de dilectione dei
⁊ ꝓximi. Nec iſta ꝯña valet: neceſſario et
nõ libere male volũt: ergo nõ peccãt: quia
ipi ſunt ſibiipſis cã illi⁹ neceſſitatis: ſicut
ebri⁹. vt pꝫ. iij. Ethicoꝝ. Impotentia eñ
deſcẽdẽs ex culpa nũq̃ excuſat: ſicut pꝫ ꝑ
Anſ. ſ. cur deus homo. c. xiij. Et ideo dicit
iſte ꝙ demones peccãt moꝛtaliꝛ de nouo.
Dicit tamẽ ꝙ innouatio malarũ volũta-
tũ tñ durabit vſq; ad diẽ iudicij: in quo
tꝑe intermedio intromittunt ſe de hoĩb⁹
tẽtandis ⁊ exercitãdis. Sed poſt diẽ iudi
cij nõ: qꝛ nõ habebũt obiecta aliqua cir-
ca q̃ poſſint innouare ſua opa mala et tẽ
tationes ⁊ hmõi. Et cõſequẽter cõcedit̃ ꝙ
eoꝝ pena intendit̃ vſq; in diẽ iudicij. Eſt
tamen in eis duplex pena. Una que eſt pe
na ſenſus. Alia q̃ eſt pena dãni. Pena ſen-
ſus eſt qd accidẽtale reſpectu pene dãni.
qꝛ directe opponit̃ gaudio eſſentiali bea-
toꝝ: q̃ eſt viſio dei. prima intendit̃: nõ ſe-
cũda. Hoc ꝓbatur dupliꝛ. primo mõ qm̄
ſm magiſtrũ: in angelis bonis eſt augmẽ

tatio ⁊ ꝑfectus in gaudio accidētali: igitur
in iſtis erit augmentatio in pena accidēta
li. Scd̄o. q: poſt iudicium maior erit pena
dānatoꝝ ⁊ demonū: vnde dies illa erit eis
horrēda. Et hec ē cauſa quare tētāt hoīes
vt peccent: ⁊ tn̄ magis puniūtur qn̄ hoīes
noui dānātur: ſed preeligūt ſuſtinere mino
rē penā: vt differāt maiorē: impediēdo nu
merū electoꝝ ⁊ diē iudicij. ergo pena dani
Cōtra natoꝝ intēdetur vſq; ad diē iudicij. Sed
primū cōtra primū modū dicēdi occurrit ſic. ſi di
modū catur ꝙ peccant venialiter: cōtra. aut pec
dicēdi cāt cōtra ꝓceptū: vl' nō. ſi nō: nō peccāt ſim
primo. pliciter. ſi ſic: nō videt̄ rō quare debeat eis
ꝑcipi ſub minori pena ꝙ̄ viatori. Unde ꝙ
eque male velit diabolus cū hoīe viatore:
⁊ iſte viator dꝫ puniri pena eterna: ⁊ alius
Scd̄o. tꝑali: nō videt̄ rōnabile. Preterea ipē di
cit ꝙ ipſi nō ſciunt voluntatē dei ꝑcipien
tem eis eſſe ad cōtrariū: ſed tātū cōſulentē
Cōtra. igit̄ nullo modo peccant: q: facere
cōtra voluntatē cōſulentē non eſt peccatū
veniale nec mortale: al's q̄libet peccaret ve
nialiter, q̄ nō faceret oīa conſilia: qd̄ nemo
NN dicit. Nō igit̄ videt̄ illa opinio poſſe ſtare.
De ſe Scd̄s modus dicēdi apparet multū pro
cundo babilis: hoc excepto ꝙ nō ſufficienter cau
modo ſam aſſignat quare poſt diē iudicij non de
dicēdi. merebunt̄ dānati. Dicit em̄ ꝙ ideo nō poſ
ſunt habere nouas volitiōes malas: q: nō
habebūt obiecta circa q̄ poſſunt innouare
Cōtra ſua mala opera. Cōtra. oē opus malū eſt
ſcd̄m eſt opus volūtatis: ſꝫ obiecta habebūt cir
modū ca que poterunt male velle de nouo ⁊ ha
dicēdi. bere malas volitiōes: q: nō videt̄ veriſimi
primo. le ꝙ nūꝙ̄ malas volitiones habebūt poſt
diē iudicij. ergo nō eſt rō quare tūc nō po
Scd̄o. terūt de nouo peccare. Preterea. pei⁹ eſt
male velle ꝑ annū ꝙ̄ ꝑ diē: igitur ſaltē cō
tinue ex circūſtantia tꝑis augebitur mali
tia dānatorū. De his oīb⁹ diſcerni nō pōt
ab hoīe quid ſit verius ſentiendū. Tertius
punctus eſt dicere ad rationes in principa
OO li. Ad primū igit̄ qn̄ dr̄ cōtra confirma
Terti⁹ tionē ⁊ obſtinationē: quia tam in bonis ꝙ̄
articl's in malis manēt naturalia integra: ꝫ in de
reſpon monibus ⁊c. Pōt dici de bonis ꝙ non ma
det ad net in eis libertas reſpectu oim: ⁊ ideo pec
arg. ſex care nō pōt. reſpectu vero quorūdā bonoꝝ
ti prin. manet in eis libertas indifferenter. ⁊ ideo
Ad pri mereri pn̄t ſaltē premiū accidētale. De ma
mum. lis vero ꝙ in eis ſunt naturalia integra: ſꝫ
male habituata, vn̄ ſunt ſplēdidiſſima ſm
Dionyſiū: quātū attinet ad naturā: ſꝫ ma
nēt ꝑ habit⁹ depꝛ̄ſſa vitioſos quātū ad cul
pā. Et qn̄ arguitur ꝙ de⁹ tūc foret ꝑ ſe et
directe cā illius induratiōis ꝑ immiſſionē
habit⁹. Cōcedo. ſꝫ nō eſt prima cā in omni
genere cauſe iſti⁹ habit⁹: ſꝫ creatura pec
cās eſt aliquo mō cā prior. Ideo eni deus
hūc habitū imediate creat in āgelo peccā
te: q: ſic puniri meruit. ⁊ ſic itelligit Aug.
ꝙ de⁹ nō ē cā ꝑma q̄re creatura ē deterior
veꝝ eſt: ſꝫ creatura demeruit: vt deo agēte
fiat deterior. Ad ſcd̄m qn̄ arguit̄ ꝙ nec PP
boni ſunt cōfirmati nec mali obſtinati: q: Ad ſe
hi merēt̄: ⁊ illi demerēt̄. Dicēdū eſt ꝙ ꝯña cundū.
nō valet: pn̄t em̄ oīno boni nō obſtāte ꝯfir
matiōe, mereri ꝑmiū accidētale: ⁊ mali pe QQ
nā accidētalē: ſicut ſupius dictū eſt. Ad Ad ter
tertiū qn̄ dr̄ de malis an ſciant ſe errare in tium.
hoc ꝙ alliciunt hoīes ad peccādū ⁊ nocere
ſibiipſis: an nō: dr̄ ſicut ſuperius tactū eſt:
ꝙ ſciunt ꝙ ex caſu ⁊ dānatione hominum
auget̄ eoꝝ miſeria: min⁹ tn̄ auget̄ ꝙ̄ auge
bit poſt iudiciū. ⁊ ideo ad differendū penā
illā maiorē ad tꝑs ꝑeligūt ſuſtinere mino
rē. Aliter pōt dici ꝙ ira ⁊ inuidia ſtimulā
te habēt errones iudicia: ⁊ nō obſtante ꝙ
noceant ſibiipſis: ꝑeligūt tn̄ ſibiipſis noce
re ⁊ alijs: ꝙ̄ nō nocere alijs. Et qn̄ accipit̄
ꝙ nihil poſſunt velle vnde eoꝝ miſeria in
tendat̄: dicendū eſt ꝙ ſic: non tn̄ ideo hoc
volūt ꝑciſe vt eoꝝ miſeria intendatur. Et ſi
alleget̄ dictū Anſel. de caſu diabo. c. xxiij.
vbi ꝓbat ꝙ āgel⁹ mal⁹ nō potuit habere
preſcientiā ſui caſus: q: tunc nullo mō po
tuiſſet voluiſſe aliq̄d vn̄ miſer fuiſſet. Dico
ꝙ dictū Anſel. eſt iſtud. ſi em̄ ſciuiſſet: poſ
ſet volens ⁊ habēs certitudinē ſponte vel
le vn̄ miſer eſſet. Uult dicere ꝙ angelus in
ſtatu innocentie ante lapſum: quē ſtatum
vocat beatitudinē: nō potuit velle vn̄ mi
ſer eſſet. Ex hoc tn̄ nō ſeq̄tur quin āgelus
dānatus poſſet aliquid velle vnde magis
miſer ſit: ſꝫ hoc principaliter non intendat
Ad quartū qn̄ dr̄ ꝙ angeli bri pn̄t pecca
re: q: operant̄ bonū libere ⁊ virtuoſe circa Ad q̄r
hoīem quē cuſtodiunt nūc: igitur ſi libere tum.
hoc faciunt: pn̄t illud omittere. Et cōfirma
tur ꝑ Ariſt. iij. Ethi. ⁊c. Pōt dici ꝙ angeli
boni miniſtrando circa hoīes nullū actum
ad quē tenent̄ faciūt mere libere libertate
īdifferētie: q: tunc poſſent illū actū omit
tere ⁊ ſic peccare: faciūt tn̄ q̄edā ad q̄ non
tenent̄: niſi ex cōſilio vel coꝝ bona volun

Ad q̄n tate:⁊ ſi talia omitterēt:nō peccarēt. Ad
tum. q̄ntū q̄n dr̄ ꝙ demones peccāt ⁊ demeren
tur:qꝛ alſ aliq̄d foret deordinatū in regno
dei:niſi plus punirent̄. Cōcedat̄ totū:ſicut
RR in ſcdo pūcto iſti⁹ articuli dictū eſt. Ad ſex
Ad ſex tū q̄n arguit̄ ꝙ diabolus pōt fieri iuſtus:
tum. qꝛ pōt dictare ꝙ bonū eſſet ſibi habere iu
ſtitiā:⁊ pōt ſe ꝯformare illi dictamini:igit̄
⁊c. Et ꝯfirmatur p̄ Anſ. de cōcordia. c. xiij
Nullus pōt velle rectitudinē:niſi eā habe-
at. Dici pōt ꝙ diabolus eſt ſic obſtinatus:
vt dictū eſt ſuperius: ⁊ deus non vult ſibi
coagere ad aliquē actū rectū vel bonū:igi
tur in nullū actū bonū pōt. Et ideo dato ꝙ
dictaret de facto ꝙ bonū foret ſibi habere
iuſtitiā:nō ideo pōt ſe illi dictamini iuſte
ſm̄ bonas circūſtātias ꝯformare. bn̄ tn̄ for
te pōt velle ſe eſſe iuſtum vt careret pena:
lꝫ nō pōt velle juſtitiā iuſte:qꝛ hꝫ liberū ar
bitriū ita depreſſum p̄ habitū obdurantē:
⁊ etiā p̄ ſubtractionē diuine cooperatiōis
SS ad bonū:ꝙ nihil bonū pōt velle. vt aīt ma
Ad ſe- giſter ſente. lib. ij. Ad ſeptimū principa-
ptimū le q̄n dr̄ ꝙ ſi angelus cōfirmatus foret de
princi. putatus ad cuſtodiendū hoīem viatorē: ſe
quere ꝙ oporteret oēm hoīem hr̄e diſcre
tionē ſpirituū. cōcedo ꝯcluſionē:qꝛ opꝫ ꝙ
oīs hō habeat diſcretionē q̄n bonus ange
lus incitat:⁊ q̄n malus. poſſibile eſt tn̄ ꝙ
hō habeat actū diſcretionis ſpirituū:lꝫ nō
habeat habitū ſiue donū. vnde actū illum
TT dꝫ a deo petere q̄n iminet neceſſitas et rō
Ad o- dubitandi. Ad octauū q̄n arguit̄ ꝙ ſi ſic
ctauū poſſet vnire ſibi corp⁹:⁊ in eo exercere ope
princi. rationes vitales:⁊ tunc poſſet angel⁹ com
edere ⁊ nutrire:⁊ generare:⁊ videre ⁊ hu-
iuſmodi. Ad iſtud eſt dicēdū ſm̄ doctores
cōiter ꝙ opa vite ſunt duplicia: quedā em̄
cōueniunt cū operationibus inaīatorū:eo
ꝙ cōſiſtunt in motu locali vel colliſiōe cor-
poꝝ adinuicē:ſicut ambulare ⁊ loq̄. Que-
dā ſunt opa vite q̄ cū opationibus inaīa-
torū nō cōueniūt:ſicut videre/ſentire/⁊ hu
iuſmodi. Dicunt igit̄ ꝙ opa vite de primo
genere angeli vident̄ exercere: ſed nō exer
cēt ī rei veritate:niſi quātū ad motū localē
vnde cauſant ſonos:⁊ videntur loqui ⁊ am
bulare:⁊ tn̄ ꝓprie nec ambulāt. nec loquū
tur:qꝛ iſti actus connotant ſe fieri a prin-
cipio vitali. vnde breuiter nihil faciūt:niſi
ꝙ mouēt corpora localiter. opatiōes vero
de ſcdo genere:que videlicet in nullo cōcor
dant cū motu locali; nullo modo exercent.

vnde nullo modo ſentiunt:nec vident: nec
generant. Et ſi arguatur cōtra ad ꝓban- Repli-
dū ꝙ generant:qꝛ ſunt quidam demones ca.
incubi:⁊ quidā ſuccubi:ſicut Joſeph⁹ nar- Nota
rat:⁊ habet̄ in hiſtorijs ſup Gen̄. Et vidē- de icu-
tes filij dei filias hoīm ⁊c. vbi dicit̄ ꝙ āge bis.
li cū mulierib⁹ coeūtes iiurioſos filios ge
nuerūt:q̄ ꝓpter cōfidentiā fortitudinis gi
gantes a Grecis dicti ſunt. Jſtā materiam
ptractat Aug. xv. de ciui. dei. c. xxiij. oſten-
dēs ex veriſſima aſſertiōe iuſtoꝝ vtriuſq̄
ſexus: ꝙ tales demones mulierū cōcubitū
appetierūt:⁊ opere peregerūt. hoc tn̄ nō ē
per ſemen ab eoꝝ corporibus deciſum: ſed
a corporibus viroꝝ:per hoc ꝙ idem demō
fit viro ſuccubus : ⁊ ſemine recepto coit cū
muliere:⁊ fit incubus. Unde puer genitus
nō filius demonis:ſed filius hominis cu-
ius fuit illud ſemē/dicendus eſt. Jdē dicē-
dum eſt de operationibus etiā angelorū.
vide Aug. iij. de tri. ca. iij. ⁊ in multis alijs VV
locis. Ad nonū q̄n arguitur. quia tūc in Ad no
angelis forent noue cogitationes. cōcedo nū pu.
de notitijs habitis ⁊ acquiſitis p̄ habitus
vel per ſpecies. Et q̄n Augu. dicit ꝙ in pa
tria nō erunt volubiles cogitatiōes. Pōt
dici:verū eſt de illis cogitationibus q̄ ſpe
ctant ad beatitudinē. de alijs vero bn̄ poſ
ſunt illic eſſe. Et q̄n arguitur contra ſic. an
gelo de nouo intelligente hoīem quē inci-
pit cuſtodire:aut remittit̄ cogitatio de deo
vel non. Pōt dici ꝙ nō:qꝛ de⁹ ſic coagit cū
intellectu angeli ad cauſandū illā notitiā
que eſt beatificata : ꝙ nullo modo pōt re-
mitti:ſed eque diſtincte contēplatur q̄n co
gitat de vno regno cui preeſt:ac ſi nihil ali
ud a deo cogitaret. De alijs tn̄ cogitationi
bus ab angelo non apparet mihi pro nūc
incōueniens concedere ꝙ vna intenſa cogi
tatio de vna re/remittit cogitationem de
alia. Ad decimū q̄n arguit̄. ſi ſic:tūc chri XX
ſtus habuiſſet angelū cuſtodē. Dicendū ꝙ Ad de-
nō:qꝛ nō indiguit:qm̄ ſm̄ aīam fuit cōpre cimum
henſor. Et qꝛ humanitas fuit deo vnita:iō princi.
nec impediri nec iuuari poterat. Dicit̄ aūt
angelus eū cōfortaſſe:non aliq̄d in ipſum
cauſando:ſed eius fortitudini congratulā-
do:qꝛ ad modū cōfortantis ſe habebat. Et
ſic eſt finis hui⁹ vltime queſtionis Holkot
in ſecundum librum.

¶ Sequitur eiuſdem vnica queſtio
in tertium ſententiarum.

A
Libri tertij Qō vnica.
Primū prin.

Utrum filius dei incarnari potuit? Et videt̄ ꝙ nō: q2 ſic fili⁹ dei poſſʒ fuiſſe ita filius alteri hoī: q̄ non fuiſſet deus: ꝙ nemo potuiſſet ſēſualiter diſcreuiſſe it̄er eos. ꝯñs eſt falſum: q2 ſi ſic: ponat̄ ꝙ chriſt⁹ ita ſimilis fuiſſet Jacobo: ꝙ Petr⁹ i abſētia chriſti credidiſſʒ de Jacobo ꝙ eēt chriſt⁹: ⁊ adoraſſet eū adoratiōe latrie: quo poſito q̄ro an Petr⁹ meruiſſet: an demeruiſſet? nō demeruiſſet: q2 error inuicibilis excuſaſſet eū. Si dicat̄ ꝙ meruiſſet: ꝯ. ex h̄ ſequunt̄ duo icōueniētia. Unū ꝙ meruit i credēdo falſū ⁊ vouēdo ipoſſibile: q2 credidit Jacobū eſſe chriſtū. Aliud icōueniēs ē: ꝙ aliq̄s mereret̄ ꝯmittendo idololatriā: large loquēdo de idololatria: q2 tribuēdo latriā creature ꝯmittit̄ idololatria: large loquēdo de idololatria. ꝯñs falſū.

Scđo. Preterea. ſi ſic: igit̄ hō vouēdo aliq̄d chriſto: magis obligaret ſe q̄ iurando de eodē i ꝯſimili materia ⁊ i ꝯſimilib⁹ circūſtātijs.

Tertio. Preterea. ſi ſic: igit̄ hō deberet magis velle nō eſſe: q̄ illi hoī iferre malitiole quācūq3 moleſtiā. ſʒ Anſ. ij. cur de⁹ hō. c. xiiij. Cōſequēs eſt falſū: q2 ſi ſic: poſſʒ aliq̄s eligere nō eē ⁊ adnihilari. ꝯ Anſ. de libe. arbi. c. v. de magnis ⁊ de paruis. c. xi. xij. ⁊. xiij.

B
In oppoſitū
In oppoſitū eſt magr̄ i lr̄a: ⁊ tota fides eccleſie.

Deciſio qōnis tāgēs viij. articulos
Ad iſtā qōnē ſic eſt arguitū vt itroducerent̄ articuli: ⁊ erūt octo articuli. Prim⁹ eſt vtrū votū ex natura voti magis obliget q̄ iuramētū ceteris paribus. Scđs: an aliq̄s deberet poti⁹ eligere adnihilari q̄ puniri pena īfernali eternaliter: ſi ſibi de⁹ ꝯferret liberā electiōeʒ. Tertius: an volūtas poſſit neceſſitari ad volēdū nō eſſe p̄ penas. Quartus: an iuſte dānatus ad mortē: ꝯſtitut⁹ i tali caſu in quo poteſt fugere: ſine iniuria poſſit declinare mortē ad quā dānat⁹ ē: ⁊ fugere. Quint⁹: an adorās diabolū trāſfiguratū in effigiē chriſti/ excuſet̄ ab idololatria p̄ errorē inuincibilē. Sext⁹: an aliq̄s poſſit mereri p̄ fidē falſā. Septim⁹: an Abraā credidit abſolute ꝙ debuit imolare filiū ſuū. Octau⁹ an de⁹ poſſit aliquē fallere. Et p̄t addi ad hos articulos non⁹: vbi dicet̄ ad qōnē ⁊ ad rōnes p̄ncipales.

C
Diuiſio p̄mi articuli.
Circa p̄mū articulū tria fiēt. Primo recitabo articulū cū rōnibus cuiuſdā ſocij mei. Scđo r̄ndebo ad eas. Tertio reducā rōnes meas.

Arti. p̄mi Cōclo.
De p̄mo articulo videlʒ an votū ⁊c. Dico ꝙ ſi ſit eq̄lis deliberatio ⁊ eq̄lis ꝯſenſus: ⁊ circūſtantie ſint oēs pares ex p̄te materie. ſ. circa quā ſiūt illi act⁹ votū ⁊ iuramētū: eq̄liter nec magis obligat votū q̄ iuramētū: ſicut nitebar p̄ſuadere p̄ q̄tuor rōnes.

Cōtra cōclu. arguit̄ primo
Sʒ ꝯ iſtā ꝯcluſionē arguit q̄dā ſubtiliter bñ p̄ nouem rōnes. Quaꝝ p̄ma eſt iſta. Frangentes votū ꝯtinentie ſunt peiores adulteris xxvij. q. ſ. c. meliore ꝓpoſito. Et eſt dictum Aug. de bono ꝯiugali. in vtroq3 ē trāſgreſſio p̄cepti: ſʒ in adulteris eſt trāſgreſſio iuramēti. ſ. fidei date: i alio trāſgreſſio voti.

Scđo.
Preterea. ꝯhētes matrimoniū poſt votum ſolenne ſunt excōicati ipſo iure. ex̄ de ꝯſanguinitate ⁊ affinitate in ꝯſtitutionibus Clemē. ſed ꝯhentes poſt peierationē nō ſunt excōicati: ergo ceteris parib⁹ grauius peccāt frāgētes votū ⁊c.

Tertio
Preterea. aliq̄s iuret ſe velle ꝯhere matrimoniū: illud iuramētū eſt licitū: ⁊ añ matrimoniū ꝯtū voueat ꝯtinentiā ſolēniter. ſi igit̄ iuramētū plus obliget q̄ votū: ſeq̄t̄ ꝙ ipſe poſt votū ꝯtinētie iā emiſſum de neceſſitate ſalutis tenet̄ ꝯhere matrimoniū. Cōſequēs eſt falſum. p3: q2 ꝯtcto matrimonio/ ante copulā ſubſecutā licitū eſt alteri altero inuito religionē intrare.

Quarto.
Preterea. ſi aliq̄s p̄mo voueat ꝯtinētiā: ⁊ poſt iuret cōtrahere: ſi iuramentū plus obligat q̄ votū: ſi ꝯheret poſt votū ſolēne: nō ipediret matrimoniū ꝯhendū: nec dirimeret iā cōtractū. ꝯñs eſt falſum ſ̄m oēs.

Quinto
Preterea ſi ſic: ſeq̄ret̄ ꝙ tantū vel plus mereret̄ aliq̄s ſecularis obediēs abbati ex iuramēto ſicut religioſus obediēs ex voto: ⁊ p̄ ꝯñs nō grauius peccaret monach⁹ nō obediēs abbati: q̄ ſecularis frāgēs mādatū ſeu iuramētū fidelitatis. Cōſequēs falſum ſ̄m oēs: ⁊ p̄cipue ſ̄m Anſ. de ſilibus. ꝯña p3. q2 iuramētū pl⁹ obligat: ⁊ cetera ſunt paria: exceptis illis q̄ p̄tinēt ad voti ſolēnitatē ⁊ iuramēti fidelitatē: q2 ad h̄ ꝙ votū ſit ſolēne ipediēs matrimoniū ꝯhendū ⁊ dirimēs iam ꝯtcum: opʒ ꝙ ſolēnizet̄ p̄ ſuſceptionē ſacri ordinis: aut ꝓfeſſionē expreſſam vel tacitā factā alicui religioni approbate per ſedē ap̄licam. ex̄ de voto ⁊ voti redemp. li. vj.

Sexto
Preterea arguit̄ ſic. ſi aliq̄s iurauit adire terrā ſanctā: p̄ votū religionis ⁊ p̄ ingreſſum religionis abſoluit ab illo iuramento: igitur iuramentū minus

obligat eũ φ votũ. ⁊ pono ſemp cetera pa
ria: exceptis illis q̃ ptinẽt ad iuramẽtũ ⁊
Septimo. votũ. Preterea in voto difficilior eſt ab
ſolutio: qꝛ eſt caſus reſeruat⁹ pape vl' epo
⁊ a trãſgreſſione iuramẽti põt ſimplex ſa
cerdos abſoluere: dũ tñ nõ ſit piuriũ ĩ cã
ſanguis: vel ĩ hereditatiõe. ⁊ qcũqꝫ abſol
uit aliquẽ de aliq̃ caſu reſeruato epo p ca
nonẽ: vel p ſtatuta puincialia vel ſynoda
lia ſniam excõicatiõis ĩcurrerit: ipo facto
in ꝯſtõnibus Clemẽ. ex̃ de puilegio ⁊ puis
legiatis. c. j. Preterea. in voto eſt diffici
Octauo. lior diſpẽſatio: qꝛ ẽm multos papa nõ põt
diſpẽſare de voto ꝯtinẽtie: ſꝫ ĩ iuramento
facil'r diſpẽſabit. argumẽtũ ad h' ex̃ de ſta
tu mona. ⁊ canonicoꝝ regulariũ. c. Cũ ad
monaſteriũ. ĩ fi. Abdicatio ꝓprietatis: ſic
ut ⁊ cuſtodia caſtitatꝭ: adeo eſt adnexa re
gule monachali: vt ꝯ ipam ſummus põti
fex nõ poſſit licẽtiã ĩdulgere. Hec Jnno.
iiij. tenet: lꝫ hoc arguẽs nõ teneat. Pre
Nono terea: graui⁹ videt eẽ pctm̃ qd̃ immediate
eſt ꝯ deũ ⁊ ꝯ ſeipm: φ qd̃ eſt ĩmediate ꝯ
ꝓximũ: ſed trãſgreſſio voti eſt ĩmediate ꝯ
deũ ⁊ ipm vouentẽ: piuriũ eſt ĩmediate ꝯ
ꝓximũ: g̃ ⁊c. Scd̃s articulus eſt rñdere
Scd̃s articulus. ad rõnes: ⁊ in rñdendo ad eas q̃ mouẽt ꝯ
dicta mea: ſic ꝓcedã. pmo p̄mittã duas
Prima ꝯcluſio ꝓpõnes q̃s volo ſupponere. ſcd̃o dicã ad
rõnes. Circa pmũ ſit pma ꝓpõ iſta. nõ
ſemp grauius crimẽ apud deũ graui⁹ pu
nit apud eccleſiã. Nã verberãs clericũ ex
facili motu ire ⁊ ſine deliberatiõe/ẽ excõi
catus ipo facto. Et volẽs ex deliberatiõe
occidere patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ ſemetipm: nõ eſt
excõicatus ipſo facto: ⁊ tñ ꝯſtat φ graui⁹
peccat. vñ notat apparat⁹. ij. q. j. ꝓpoſiti ĩ
diuerſis caſib⁹: φ graui⁹ crimẽ minus pu
nit. vñ caſus manifeſt⁹ ẽ φ vxoricida gra
ui⁹ punit φ̃ patricida ſeu matricida: ⁊ tñ
min⁹ peccat. pꝫ hoc. xxxiij. q. ij. admonere.
⁊. c. latorẽ. Et cã eſt ꝓpter ꝓuitatẽ vitij: vt
ꝓuitas refrenet ⁊ retardet p penã. vnde
gloſ. ibidẽ. nõ valet argumẽtũ: hic graui⁹
punit: g̃ grauius peccauit. ſcd̃o ꝓpt ſcan
dalũ. vñ fornicatio ſimplex actu ꝯpleta ꝓ
pter ſcãdalũ graui⁹ punit φ̃ ſumma volũ
Scd̃a. tas adulterãdi. Scd̃a ꝓpõ eſt φ iſ ꝯtrib⁹
⁊ obligationib⁹ factis hoi/ deus vel eccle
ſia diuerſimode iudicat ⁊ diſpenſat. ita φ
ex difficultate diſpẽſandi cũ aliquo obli
gato voto vel iuramẽto nõ arguit maior
obligatio in illo cũ quo nõ diſpenſat. Nec

iſta ꝯña valet. eccl'ia nõ diſpẽſat in iſta ob
ligatiõe: ⁊ diſpẽſat in iſta: g̃ ſcd̃a ẽ minor.
Pꝫ: qꝛ voueãt aliq̃ duo eq̃li deuotiõe adi
re terrã ſctãm: quoꝝ vn⁹ ẽ rex: ⁊ ali⁹ puas
ta pſona: ⁊ vix ſufficiẽs ſibiipſi: iſti duo ob
ligant eq̃l'r apud deũ: ⁊ tñ eccl'ia facilius
diſpẽſaret cũ puata pſona φ̃ cũ rege: non
qꝛ rex fuit maiori obligatiõe obligat⁹: ſed
qꝛ plura bona ſequent ex ĩpletiõe voti ſui
φ ex ĩpletiõe voti alteri⁹. Jtẽ ꝓfiteãt in
religiõe ſortes ⁊ plato eq̃li deuotiõe ⁊ eq̃
li ſolẽnitate: ⁊ ſit ſortes de ſanguine regꝭ:
⁊ p mortẽ deuoluat regnũ iure heredita
rio ad ſortẽ. iſtẽt tũc ſor. ⁊ plato ꝓ diſpen
ſatiõe de toto voto religiõis: manifeſtũ ẽ p
experimẽtũ φ eccl'ia diſpẽſabit cũ ſorte:
⁊ negabit platoni: ſicut nõ habẽti cãm: cũ
diſpẽſatio ſine cã nõ ſit diſpẽſatio ẽm iu
ra. Jtẽ voueãt vl' iurẽt ſortes ⁊ plato eq̃li
deuotione ſe daturos ad terrã ſanctã ſor.
x. ⁊ plato. xx. difficilius diſpenſabit cũ pla
tone φ cum ſorte: ſicut notũ eſt. Et iõ iſta
ꝯña nõ valet: eccl'ia facili⁹ abſoluit ⁊ diſ
penſat in hac obligatione φ in iſta: g̃ illa
ẽ maior. Et hec eſt ſcd̃a ꝓpõ. Et p hoc ad
formas argumẽtoꝝ. Ad pmũ qñ dr̃ p
Ad primũ argumentum. Au. de bono ꝯiugali. φ frãgẽtes votũ co
tinẽtie ſunt peiores adulteris ⁊c. Põt di
ci φ gloſ. ibidẽ ſoluit dicẽs. forte iſtud dr̃
nõ qꝛ magꝭ deliquũt: ſꝫ qꝛ a maiori bono
cadũt: vl' dr̃ eſſe mai⁹ pctm̃: qꝛ ĩ deũ ſpẽlit
Ad ſecundũ. cõmittit: h' gloſ. Ad ſcd̃m qñ dr̃: ꝯhẽtes
matrimoniũ poſt votũ ſolẽne ſũt excõica
ti iure: ⁊ nõ ꝯhentes poſt piuriũ: g̃ graui⁹
peccãt ⁊c. Dicẽdũ φ nõ valet ꝯña: ſicut pꝫ
ex pma ꝓpõne. qꝛ nõ valet pcutiẽs clericũ
excõicat: ⁊ occidẽs laicũ nõ excõicat: g̃ ⁊c.
Ad tertium. Ad tertiũ qñ dr̃ φ aliquis iurat ſe velle
ꝯhere matrimoniũ: ⁊ ante ꝯtractũ voueat
ſolẽniter ꝯtinentiã: igit ſi iuramẽtũ forti⁹
ligaret: iſte poſt votũ ſolẽne ꝯtinẽtie tene
ret. Primo iſtã formã arguẽdi reduco cõ
tra eũ. ⁊ arguo ſic. Voueat aliq̃s cõtrahe
re matrimoniũ: ⁊ poſtea ante ꝯtctũ voueat
ſolẽniter ꝯtinentiã: certũ eſt φ eccleſia iu
dicabit ꝓ ſcd̃o voto ꝓpter bonũ ſeu fauo
rẽ ꝯtinẽtie: igit vnũ votũ magis obligat
φ̃ aliud equale ſibi. Et ſic eſt rõnabile di
cere φ iõ magis obligat vnũ votũ φ̃ aliud
qꝛ eſt de meliori bono: qꝛ tota vis obliga
tionis ſurgit ex aſſenſu ⁊ deliberatiõe vo
uẽtis cũ ꝓmiſſiõe facta deo. Preterea. vo
ueat aliqua mulier ꝯtinentiam deo occul

te:⁊ poſt ꝯbat in facie eccleſie:certū eſt ꝙ
mr̄imoniū ſtabit:nec licet mulieri votū ꝯ
plere.igiť fides data ī mr̄imonio fortius
ligat ꝗ̄ votū p̄cedēs. Preterea voueat ali
q̄s adire terrā ſctā̄m:⁊ iuret poſtea ſe in
greſſurū religionē:iſtud ſequēs iuramētū
p̄iudicat voto:⁊ ſi poſſit ꝓbari:ſtabit. Un̄
viciſſim inuenire poſſum⁹ in factis eccle
ſie:ꝙ aliq̄n votū p̄iudicat iuramēto:⁊ ali
quando iuramentum voto. Ideo ad for
mā argumēti facti dicendū eſt:ꝙ nō ideo
votū ꝯtinētie ſequēs iuramētū de mr̄imo
nio ſtat:q̄ꝛ magis ligat ꝗ̄ iuramētū ſolē
ne p̄cedēs:ſꝫ q̄ꝛ eq̄liter ligat:ſꝫ ad mai⁹ bo
nū ligat:nec ſic faciēs peierat:q̄ꝛ iuramē
tū ſuū in meli⁹ cōmutat. Ad quartū cū
B Ad q̄rtum. d̄r. ſi aliq̄s p̄mo voueat cōtinētiā:⁊ poſtea
iuret cōtrahere ⁊c. Ad iſtud dico ꝙ in ca
ſu iſto iuramentū ſequēs nec magis obli
gat nec min⁹ obligat:q̄ꝛ eſt illicitū illi pſo
ne poſt votū ſic emiſſum:nec iō eccl̄ia iudi
cat ꝙ votū ſolēne p̄cedēs dirimat mr̄imo
niū ꝯctū:nō ꝙ magis eſt obligatoriū ꝗ̄
iuramētū in cōtractu:ſꝫ q̄ꝛ obligat ad bo
nū cōtinētie:qđ cōiter iudicať eſſe melius
ꝗ̄ bonū matrimonij:licet in caſu ſit min⁹
bonū ꝓpter q̄dā ānexa ⁊ ꝓpter circūſtan
tias pſonarū ⁊ tēpoꝝ.ſꝫ eccl̄ia iudicat ſm̄
illud qđ natū eſt accidere frequētius. Et
ideo fauor q̄ fit in voto cōtinētie:vel voto
religionis:nō fit ꝓpter ligamē obligatio
nis q̄ cōtineať in voto:ſꝫ propter excellen
tē bonitatē cōtinētie ⁊ religiōis. Un̄ ſi po
namus ꝙ aliq̄s iuret ſolēniter cōtinentiā
corā ep̄o:⁊ poſtea voueat ſe cōtrahere:eq̄
dirimit iuramētū votū ſequēs/ſicut votū
p̄cedēs dirimit gr̄a materie iuramētū. ſil'r
eť q̄ clerici vel vouētes ꝯtrahere poſſunt
ea.rurſus.habeť ꝙ votū ſimplex nō min⁹
obligat apud deū ꝗ̄ votū ſolenne. Ibidē
in gloſ.d̄r ſic. collige ex hoc qđ hic dicitur
votū ex ſui natura nō dirimit mr̄imoniū:
ſed ꝯſtitutio eccleſie facta ſup voto. Unde
iſta ꝯn̄a nō valet:votū dirimit mr̄imoniū
igiť magis obligat ꝗ̄ iuramētū. q̄ꝛ ſic ſe
q̄reť ꝙ votū ſolenne mag̃ obligat apud
deū ꝗ̄ votū ſimplex. q̄ꝛ ſolū votū ſolenne
D dirimit mr̄imoniū iam ꝯctū. ex̄ qui cleri.
Ad q̄ntum. cōſuluit. Ad q̄ntū q̄n ſic arguiť. q̄ꝛ ſi ſic:
ſequereť ꝙ tm̄ vel pl⁹ mereretť aliq̄s ſecu
laris obediēs abbati ex voto:ſicut religio
ſus obediēs ex voto:⁊ per ꝯn̄s nō magis
peccaret monach⁹ inobediēs ꝗ̄ ſecularis
frāgēs fidelitatis iuramētū. Ad iſtđ d̄:ꝙ
nec ꝯn̄a p̄ma valet:nec ꝯn̄s eſt icōueniēs.
Qꝛ ꝯn̄a nō ſit bona:pꝫ.q̄ꝛ teneť p̄ h̄ ꝙ vni
uerſaliter ita eſt ꝙ faciēs illud ad qđ ma
gis obligať:mag̃ mereť.qđ nō ē gnaliter
veꝝ:nā ſi ſic:ſeruās hoc p̄ceptū nō furabe
ris:magis mereret ꝗ̄ ſubiēs mr̄imoniū:
vl̄ voues ꝯtinētiā ꝑpetuā. Sil'r ꝙ p̄mū
ꝯn̄s nō ſit incōueniēs pꝫ in multis caſib⁹.
Ponať ꝙ aliq̄s ſacerdos ꝯueniat cū abba
te fide data/ꝙ ſeruiat eccl̄ie p̄ochiali iſti⁹.
iſte ex fide data tūc tenetur informare pa
rochianos abbatis:eſto ꝙ p̄dicādo cōuer
tat multos infideles ad fidē in tali paro
chia:⁊ poſtea inſiſtēs diligēter ad implē
dū efficaciter iuramētū p̄ſtitū martyrizeť
ab infidelib⁹:certū ē ꝙ pl⁹ mereť obediē
do ex iuramēto p̄ſtito abbati:ꝗ̄ monach⁹
qui dicat vnū pſalteriū in clauſtro ad p̄ce
ptū abbatis. Sil'r p̄cipiēs abbas armige
ro ſuo vidēs innocētē p̄iudicari iniuſte/ꝙ
iterponat vires ꝯtute iuramēti fidelitat̃
⁊ liberet innocētē. Uel mittat eū abbas
ad iuſtū bellū:⁊ liberet patriā:⁊ precipiat
monacho ꝙ fundat aquā ſup man⁹ ſuas:
⁊ obediat vterq̄ꝫ:nō ē dubiū q̄n ſecularis
plus mereť. Un̄ manifeſtū ē ꝙ ex maiori
merito vel minori nō arguiť mai⁹ vinculū
in voto ꝗ̄ in iuramēto:nec econtrario: q̄ꝛ
pōt cōtigere ꝙ obediēs ex voto mag̃ me
reať:⁊ pōt cōtingere ꝙ equaliter mereať
Si dicať ꝙ oīa deberet poni eq̄lia: tūc o
porteret imaginari ꝙ caſus includit cōtra
dictionē:q̄ꝛ ſi ſecular̃ iuret obedire abba
ti in oīb⁹ ad q̄ obligať monach⁹ ꝓ ſemꝑ
vſq̄ꝫ ad mortē:iā nō eſt ſecularis:ſꝫ mona
chus:⁊ eq̄lis eſt obligatio:imo maior quā
tū ē ex forma obligādi foret:ſi eccl̄ia ordi
naret ꝙ ꝓfeſſio religionis fieret ꝑ formā
iuramēti:ſicut mō fit ꝑ formā voti: ſꝫ for
ma voti ſit mag̃ ꝯueniēs: ad ſignificādū
ꝙ act⁹ ꝓfitēdi religionē ſit mere ſpōtane⁹
⁊ ob amorē dei ſuſcept⁹: ſꝫ vt deť argumē
to quātū dari pōt i aliq̄ caſu:pōam⁹ ꝙ mo
nach⁹ de licētia abba.ſui voueat deo aliq̄d
ad qđ nō teneť ex voto p̄ori q̄ fact⁹ ē mo
nach⁹:⁊ obliget ſe ſclaris iuramēto eidē
abbati ſup ꝯſili caſu:⁊ ſit licitū vtriq̄ꝫ:⁊ fi
at ab vtroq̄ꝫ intuitu charitat̃ ꝓ amore dei
itētiōe eq̄li.ꝯcedo ꝙ pl⁹ teneť ſclar̃ ꝗ̄ mo
nach⁹. Ad ſcđm icōueniēs qđ vlteri⁹ iferť
ꝙ mōach⁹ iobediēs nō mag̃ peccaret ꝗ̄
ſecularis frāgēs iuramētū. Dico ꝙ cōcło

nō eſt impoſſibilis:īmo valde cōueniens. duꝝ em̄ eſſet ſi quecūqꝫ minima īobedientia foret grauiꝰ pctm̄ ꝙ̄ ꝓditio vel ſacrilegiū: vel furtū: vel piuriū: aut homicidiū. nec credo ꝙ monachꝰ ꝑ modicā īobedientiā ita grauiter peccaret ſicut camerarius abbatis: ſi iugularet eū de nocte: vel ſi coquus dn̄m ſuū ītoxicaret in cibo. Un̄ iſta argumēta nō videt̄ ſufficiētia ad īprobandū ꝙ forma iuramēti ē magꝫ obligatoria ꝙ̄ forma voti: qḋ ē pncipale dictū meum.

I Ad ſextum. Ad ſextū qn̄ dr̄: ſi aliqs iurauit adire terrā ſctām: ꝑ votū religiōis abſoluit̄: ḡ minꝰ obligat iuramētū ꝙ̄ votū. Dico ad iſtḋ negādo ꝯn̄am: qꝛ ſi forma arguēdi teneret ꝓbari poſſet ꝙ minꝰ obligaret iuramētū ꝙ̄ iuramētū: ⁊ votū ꝙ̄ votū: ⁊ minꝰ obligaret votū ꝙ̄ iuramētū. Primū pꝫ ſic: iuret aliqs ꝙ adiret terrā ſctām: ⁊ poſtea ſe ītrare religionē: ⁊ obliget ſe ad oīa ſubſtātialia ⁊ cerimonialia illiꝰ religiōis per formā iuramēti: ⁊ ſic patebit pmū. Scḋꝫ ſilr̄ pꝫ: qꝛ ponat̄ ꝙ aliqs voueat ſe adire terrā ſctām: ⁊ poſtea emittat votū religiōis: pꝫ ꝙ ſcḋm piudicat pmo: ḡ ſi forma arguēdi ſit bona: votū magis obligat ꝙ̄ votū: qḋ eſt īpoſſibile. Itē ponat̄ ꝙ aliqs emiſerit votū de ꝑegrinādo ī terrā ſctām: ⁊ poſtea ꝑ formā iuramēti ſe aſtringat religioni: ſequit̄ ꝙ iuramētū fortiꝰ ligabit ꝗ̄ votum ſm̄ formā ſuā qḋ tn̄ vellet cauere. Et iō dicēdū ad caſum argumēti ⁊ ad cōſimiles: ꝙ nō iō votū ſequēs de religiōe piudicat iuramēto de ꝑegrinādo: qꝛ forma iuramēti minꝰ obligat: ſꝫ iō qꝛ votū ſequēs obligat ad maiꝰ bonū ꝗ̄ iuramētū pcedēs: et iō tale iuramētū nō trāſgredit̄ ſm̄ interptationē eccl̄ie: ſꝫ cōmutat in meliꝰ.

K Ad ſeptimū. Ad ſeptimū qn̄ dr̄ ꝙ in trāſgreſſiōe voti eſt difficilior abſolutio: qꝛ ē caſus reſeruatꝰ ep̄o ḡ magꝫ obligat ꝗ̄ iuramētū. Nego ꝯn̄am ſicut patuit ī ſcḋa ꝓpōne. reſeruāt em̄ ep̄i caſus ſibi: nō qꝛ ſunt ſemꝑ maioris criminis: ſꝫ aliqn̄ ī mīorībꝰ ad terrorē. vn̄ ponatur ꝙ mulier ex negligētia vl̄ ebrietate vl̄ ruditate necet puerū vel opprimat: talis nō peccat mortalr̄: ⁊ tn̄ nō abſoluit̄ niſi ab ep̄o. Un̄ fit reſeruatio nō ꝓpter immanitatē criminis: ſꝫ ad terrorē ⁊ cautelā: vt parētes diligētiꝰ ⁊ curioſiꝰ educēt ꝓlē ſuam

L Ad octauū. Ad octauū qꝛ dr̄: ī voto eſt difficilior diſpēſatio: igit̄ magis obligat. Pōt dici ꝙ ꝯn̄a nō valet: ſicut patuit ī ſcḋa ꝓpōne. Et aliter dr̄ ꝙ ceterꝭ paribꝰ nō faciliꝰ diſpēſaret papa de iuramēto ꝙ̄ de voto. vn̄ ſi ſortes ꝓmittat ꝯtinētiā ꝑ formā iuramēti: ⁊ plato ꝑ formā voti: ⁊ ꝑſone ſiut eq̄lis ꝑfectiōis ⁊ ꝯditiōis: ⁊ circūſtātie oēs ſint pares: nō eēt citiꝰ diſpēſadū cū ſorte ꝙ̄ cum platone: īmo difficiliꝰ: ſi tn̄ hoc fiat: nō iō fit qꝛ minor eſt obligatio iuramēti ꝙ̄ voti ſꝫ qꝛ hoies magis ꝓni ſunt ad iurādū ex inſufficiēti deliberatione ꝗ̄ ad vouendū.

M Ad nonum. Ad nonū qn̄ dr̄: grauiꝰ pctm̄ ē qḋ ē immediate ꝯ deū ⁊ ꝯ ſeipm̄: ꝙ̄ qḋ ē īmediate ꝯ ꝓximū: ſꝫ ⁊c. Dicēdū ꝙ maior ē falſa: ⁊ ſimiliter minor. Maior ꝓ: qꝛ implicat ꝙ aliqḋ eſt pctm̄ qḋ nō eſt immediate ꝯ deū cū oē pctm̄ iō eſt pctm̄: qꝛ eſt ꝯ diuinū preceptū. Minor ſilr̄ appet falſa: qꝛ trāſgreſſio iuramenti liciti eſt īmediate ꝯ deum ⁊ etiā ꝯ iurātem. ⁊ aliqn̄ cōtingit ꝙ eſt contra ꝓximū: ⁊ ideo nō ē dāda talis differētia īter votū ⁊ iuramētū: ꝙ iuramētū nō pōt fieri niſi hoī: pōt enim fieri deo vl̄ hoī ꝑ deum. Quicūqꝫ em̄ iurat hoī: obligat ſe deo. ex̄ de iureiurādo. ca. Debitores.

Replica. Sed ꝯtra. ſi oīs iurās hoī obligat in eo ſe deo ſm̄ illud ca. de iureiurādo. videt̄ ꝙ hō nō poſſit alteri remittere qḋ ſibi ſub iuramēto ꝓmiſit.

Solutio. Dicēdū eſt ꝙ ſi illud qḋ hō ſub iuramēto ꝓmittit: pcipue ꝑtinet ad fauorē hominis: licet hoī remittere iuramētū. Si autē ꝑtineat pri ad honorē dei: pri ad fauorē hoīs: nō pōt hō remittere illud iuramētū. ⁊ ſic ītelligit̄ illud ca. Debitores. Et iō potiꝰ nō obſtātibꝰ iſtis rōnibꝰ, vr̄ dicēdū ꝙ iuramētū īcludit virtualiter obligationē voti: ⁊ ſupaddit atteſtationē diuinā ī maiorē obligationē: vt veꝝ ſit vel veꝝ fiat qḋ iurauit. vn̄ iuramētū pōt dici votū diuina atteſtatiōe firmatū.

N Articulus tertius articuli primi. Iā tertio volo reducere rōnes meas. Arguebā em̄ ſic. oīs rō obligatiōis q̄ eſt in voto: eſt in iuramēto: ⁊ nō ecōtrario: qꝛ aliqua eſt in iuramēto q̄ nō eſt in voto: ḡ iuramētū eſt maioris obligationis. ꝓbat̄ maior: ꝙ tota ratio obligādi in voto eſt ex ꝓmiſſione deliberata. Illa aūt ꝓmiſſio q̄ primo obligat deo: eſt mētalis: ⁊ nō vocalis: ſꝫ tāta deliberatio eſt ī iuramēto ꝙ fiat illḋ qḋ iurat̄ ⁊ tātꝰ aſſenſus: ḡ tāta obligatio: ⁊ vltra iſtā adiūgitur diuini noīs inuocatio in teſtimoniū: q̄ ſemꝑ eſt obligatio: qꝛ propter hoc ſpecialiter fit ⁊c. Ad illud nō rn̄debatur.

Secūdo. Scḋo arguo ſic. plus irreuerentie fit

deo in traſgreſſiõe iuramẽti ꝙ̃ ĩ trãgreſ-
ſione voti pӡati.ná talis interpꝛtatiue eſt
blaſphem⁹.qꝛ quátũ ĩ eo ẽ:falſificat ſeipꝫ
ꝛ deũ:trãgreſſoꝛ voti nõ niſi ſe: ꝫ maioꝛẽ
Rñſio. facit deo irreuerẽtiá. Ad iſtud rñdeṫ ꝙ
iſta ꝯña nõ valꝫ:traſgreſſoꝛ iuramẽti quá
tũ in eo eſt:facit deũ falſum.ꝫ ꝛc.ꝛ ꝙ iſta
ꝯña nõ valet ꝓbaṫ:qꝛ ſic deſperás vel im
penitẽs vľ ſupoſiſſim⁹ hõ min⁹ peccaret ꝙ̃
tráſgreſſoꝛ iuramenti.ſiľr vxoꝛicida ꝛ ma-
Repli- tricida ꝛ volẽs iterficere oẽs hoies de mũ
catur. do.Sꝫ ꝙ iſta rñſio nõ euacuet argumẽtũ
ꝓbaṫ:qꝛ ſic nõ arguebaṫ:ſꝫ ſic:pl⁹ irreue-
rẽtie fit deo in piurio ꝙ̃ i tráſgreſſiõe vo-
ti:ꝫ.Añs ꝓbaṫ ꝑ ħ ꝙ falſificás iuramẽtũ
falſificat ſe ꝛ deũ:ſꝫ falſificás votũ falſifi
cat ſe ſolũ:ꝫ.Iſtõ argu.tenet gr̃a materie
tñ in q̃ fit.vñ defoꝛmitas tãta fit in piu-
rio:quáta ẽ in tráſgreſſione voti. Maioꝛ
ptꝫ:qꝛ piur⁹ ẽ peioꝛ:ſꝫ tota defoꝛmitas vľ
ſaltẽ pcipua q̃ ĩ tráſgreſſiõe voti aſſignaṫ
ẽ ĩfidelitas ꝯ deũ ꝛ ꝯ ꝓximũ.ꝫ ꝛc. Hec ẽ
rõ q̃ ad ħ me mouet.Inſtãtie aũt q̃ addu
cunt:nõ ſunt ꝯ me:qꝛ ĩ illis pctis ſunt ali
que defoꝛmitates:pp q̃s foꝛte pñt adeq̃ri
piurio vľ excedere.tñ ꝯcľo ad quã deduciṫ
nõ eſt poſſibilis:qꝛ poſſibile eſt ꝙ piurus
graui⁹ peccet ꝓpť piuriũ/ ꝙ̃ vxoꝛicida vľ
mr̃icida vel volẽs interficere oẽs hoies vľ
heretic⁹ vľ ſchiſmatic⁹.Sic em̃ poſſent ag
grauari circũſtãtie ex pte piurij ꝛ alleuia
ri ex alijs ptib⁹:ꝙ ꝯcluſio foꝛet poſſibilis
Tertiũ arg. ꝓ bás cõcluſio. Tertio arguebaṫ ſic.iuramẽtũ ligat ex
veritate ꝛ diuina ꝛ hũana.votũ tñ ex ve-
ritate hũana:ꝫ etiã adhuc nihil dictũ eſt.
Quar-tum. Quarto ſi mouerẽt rõnes ſumpte de ca-
none:poſſem ꝓbare ꝙ piuriũ ẜm canões
graui⁹ puniṫ ꝙ̃ tráſgreſſio voti:ꝫ.añs pꝫ
qꝛ piurus eſt infamis.vj.q.j.ĩfames.xxij
q.v.ꝑuuli.vbi dꝛ in gloſ.ꝙ ſi ſuſpitio ali-
qua ẽ ꝯ piurũ :ſtatim hẽtur ꝓ ꝯuicto: cũ
ſe expurgare nõ poſſit.ex quo em̃ ſemel pe
ierauit:pſumiṫ ꝙ ſp debeat peierare.vt.ij
q.vij.nõ pᵗ.Sꝫ ꝙ̃ grauis pena ſit ĩfamia
ptꝫ pẽſando ꝙ̃ bonũ ſit fama. Item piu-
rus cleric⁹ q̃ tráſgrediṫ iuramẽtũ ꝓmiſſũ:
ab eccľia teneṫ remoueri.ex̃ de iureiu.q̃re
lã. Itẽ ẜm iura ciuilia iuriſiurãdi ꝯtẽpta
religio ſtati deũ hꝫ vltoꝛẽ.vt.C.de iureiu.
L.ij.qđ iõ fit:qꝛ tã graue ẽ:ꝙ null⁹ ei⁹ ꝯdi
gnã pniam eſtimare pᵗ.Vñ Sen.de bene
ficijs dicit ꝙ ꝯ ingratũ nũq̃ fuit lex ſtatu
ta q̃ poſſit agi ꝯ eũ.cui⁹ cãs aſſignat mul

tas:qꝛ ħ ꝓpter ſui ĩmanitatẽ diuine ẜuaṫ
vltiõi. Itẽ piuriũ graui⁹ eſt ꝙ̃ homicidiũ
ẜm Tho.Et qꝛ ipẽ dicit ſpãľr ꝯ me in pn.
q.ij.ij.q.xcix.arti.viij. Iõ ſpãľr verba ſua
adduco ꝯ me.ſ.q̃dlibeto.q.xviij.vbi dicit
ꝙ piuriũ ẽ graui⁹ ꝙ̃ homicidiũ:ꝛ ꝙ tenet
ſcđm locũ poſt idololatriã ẜm oꝛdinẽ pce
ptoꝝ.Immo facit argumẽtũ in pede q̃õ-
nis:ad ꝓbãdũ ꝙ eſt grauiſſimũ pctm̃.Et
ẽ rõ ſatis bona innitẽs ſcripture ſacre:q̃ di
cit ꝙ hoies ꝑ maioꝛẽ ſui iurãt:ꝛ oĩs ꝯtro
uerſie eoꝝ finis ad ꝯfirmationẽ ẽ iuramẽ
tũ:dicit apľs ad Heb.vj.Ex qua auctẽ ar
guit.ſ.Tho.ſi homicidiũ eſſet graui⁹ ꝙ̃ ꝑ-
iuriũ:fruſtra in ꝯtrouerſia de cã homici-
dij adduceret iuramẽtũ ad firmandũ illã
ꝯtrouerſiã:cui⁹ ꝓbatio eſt:qꝛ pſumi debe
ret ꝙ q̃ maioꝛẽ culpã nõ verebaṫ admitte
re:nõ verereṫ ĩcidere ĩ minoꝛẽ:ſꝫ ad termi
nandũ ꝯtrouerſiã in cã homicidij admit-
tiṫ iuramẽtũ: ꝫ piuriũ ẽ graui⁹ ꝙ̃ homici
diũ.Virtute hui⁹ argumẽti ꝯtingit ꝓbare
ꝙ piuriũ ẽ graui⁹ quocũq̃ crimine:ad cu
ius ꝓbationẽ admittiṫ iuramẽtũ. Addit
etiã.ſ.Tho.ꝙ eſt q̃dã diuini noĩs denega
tio:vel ꝙ apud gẽtiles iuramẽtũ fuit ho-
noꝛatiſſimũ:ſicut ptꝫ in pnci.meta. Et oẽ
iuramẽtũ valeat ad purgationẽ criminũ:
ptꝫ ex cõſuetudine eccľie.ex̃ de purg.can.
per totũ.Ex his foꝛmo talẽ rõnẽ. Illõ qđ
eſt a deo inſtitutũ ad certificãdũ in oĩ cã Probatur ħ rõe ex ſupradictis
de ꝟitate:maxie videṫ obligare ad dicẽdũ
ꝟitatẽ:ſꝫ tale eſt iuramẽtũ:ꝫ ꝛc. Cõfirma
tur iſta rõ ꝑ apľm ad Heb. vj. Vult enim
apľs inducere Iudeos ad ꝯſtantiã fidei:
vt ſecuri⁹ expectẽt hereditatẽ celeſtẽ:quã
de⁹ ꝓmiſit Abꝛae ꝛ ſemini ei⁹ ꝛ oĩbus cre
dentib⁹.Et in ſignũ ꝙ ħ ſperare debeant
adducit:de⁹ Abꝛae dupľr ſe obligauit.ꝑ-
mo ꝑ ꝓmiſſionẽ.ſcđo per iuſiurandũ.q.
d.ad cõfirmãdũ ꝓmiſſionẽ factã pri⁹/iuſ-
iurãdũ fuit ĩterpoſitũ ĩter ꝓmiſſionẽ ꝛ ĩ-
pletionẽ:ſicut finis cõfirmás ꝓmiſſionẽ:ꝫ
ẜm apľm de⁹ ipſe vſus ẽ iuramento ſicut
quodã maioꝛi vĩculo obligatiõis ꝙ̃ ſit ꝓ-
miſſio:ſꝫ tota obligatio q̃ eſt in voto:ẽ ex
deliberata ꝓmiſſiõe:ꝫ mai⁹ vinculũ obli-
gationis eſt in iuramẽto ꝙ̃ ĩ voto. Vñ di
cit apľs ſic.Abꝛae ꝓmittẽs de⁹:qm̃ nemi
nẽ habuit ꝑ quẽ iuraret maioꝛẽ:iurauit ꝑ
ſemetipm̃ dicẽs.Bñdicẽs bñdicã te:ꝛ mul-
tiplicãs multiplicabo te.ꝛ ſic lõganimiter
ferẽs adept⁹ eſt repromiſſionẽ glie. Ecce

hic dicit tria: ꝙ ꝓmiſſio facta ē Abrae: ⁊ ꝑ iuramētū firmata: ⁊ i Abraā cōpleta. Seq̄ꝛ ꝯñter in textu apl'i ad Heb. vj. paulo ante allegato. Hoies em̄ ꝑ maiorē ſui iurāt: ⁊ oīs ꝯtrouerſie eoꝝ finis ad ꝯfirmatione ē iuramētū. In q̄ abūdāti⁹ deus volēs oñdere pollicitatiōis hr̄dibus imobilitatē: ꝯſilij ſui interpoſuit iuſiurādū: vt per duas res imobiles q̄bus eſt ipoſſibile mētiri deū: fortiſſimū ſolatiū habeam⁹. Gloſ. abūdāti⁹: q2 abundant ꝑ ꝓmiſſionē: abūdāti⁹ ꝑ iuramētū: vtpote ꝑ duas res. ſ. ꝓmiſſionē ⁊ iuramentū. Nota ꝙ apl's dic ꝙ ꝯfirmatio ꝓmiſſionis ⁊ finis oīs altercationis hūane eſt iuramētū. Silr ꝙ de⁹ voluit ſic abūdātius oſtēdere imobilitatē cōſilij ſui: vt faceret vltimū poſſibile fieri: interpoſuit iuſiurādū: q̄ſi nō potēs plus facere ad certificādū. ꝓpꝛ qḋ fortiſſimū ſolatiū hn̄t fideles. Nota ꝙ apud deū nō minus obligat votū ſimplex q̄ ſolēne. Et ſm Oſtiē. votū ⁊ iuramentū videnꝛ eſſe eq̄lis firmitatis.

Quītū argumentū pro cōcluſiōe

Quinto pōt argui more iuriſtaꝝ ꝑſuadēdo ſic. aliq̄s pōt abſoluere vinculū voti: q̄ tn̄ nō pōt ſoluere vinculū iuramēti in ꝯtcu mr̄imoniali: g̃. Añs ꝓbaꝛ ſic. votū religiōis emiſſum ꝑ ꝓfeſſionē a ſuo: pōt adnihilari a dn̄o: qū ſibi ꝯſtiterit: ſed mr̄imoniū ꝯtcū a ſeruo ſine licētiā dn̄i ſui nō pōt ab eodē diſſolui. ex̄ de ꝯiug. ſeruo. c. dignū eſt. vbi dꝛ ꝙ ſi dn̄is ꝯdicētib⁹ ⁊ inuitis inter ſeruos ꝯcta fuerint mr̄imonia: nulla rōne ꝓpter hoc ſunt diſſoluenda. g̃ poſt votū ſolēne ꝯtinētie pōt aliq̄s ꝯhere matrimoniū: ⁊ aliq̄s pōt ſoluere vinculū voti ſolēnis: q̄ nō pōt ſoluere vinculū matrimonij: g̃ ⁊c.

Scd̄us articl's ꝑinci.

Scd̄s articulus ꝑncipalis eſt. Poſito ꝙ de⁹ ꝯferret alicui liberā electionē ꝙ eligeret alteꝝ de iſtis: vel puniri pena īfernali in ꝑpetuū: vel adnihilari: an talis deberet vel poſſet eligere nō eē? Circa iſtū articulū q̄nq3 fiēt. ꝑmo ponam opinionē ꝯriā cū rōnib⁹. ſcd̄o arguā ꝯ eā. tertio oſtendā ꝙ h̄ nō fuit de mēte Aug. q̄rto dabo intellectū Aug. quinto reducā rōnes meas.

Prima ꝑticula huiꝰ q̄ni arti. Cōcl'o.

Circa ꝑmū ad iſtū articulum rn̄deꝛ ꝙ aliq̄s bn̄ pōt velle nō eē: q2 volūtas eſt ipoſſibiliū. tn̄ nō pōt eligere nō eē. Et h̄ eſt ſm cū intētio Aug. iij. de li. arb. c. v. de magnis: vbi dicit ſic ꝙ ſi q̄s dixerit: nō eē q̄ miſerū eē me mallē: ⁊ ſi debo mētiris. nam ⁊ nūc miſer es: nec ob aliud mori vis niſi vt ſis. ⁊ ita cū miſer eē nolis: eē vis. Itē ibidē. ſi dixeris id mag' volo miſer eē: q2 iā ſum. ſi aūt ꝑuſq̄ eſſem: poſſē ꝯſulere eligerē poti⁹ nō eē q̄ vt eſſem miſer. nūc em̄ ꝙ tunc nō eē: cū miſer ſum: ad ipām miſeriā ꝑtinet: q2 nō illḋ volo qḋ velle deberē: nūc aūt fateor me q̄dē malle vel miſerū eē q̄ nihil: ſ3 tāto ſtulti⁹ illḋ volo: q̄nto miſeri⁹: tāto aūt miſeri⁹ q̄to video nō h̄ velle me debuiſſe. Rn̄ſio: caue poti⁹ ne hic erres vbi te videre verū putas: nā ſi btūs eſſes: vtiq3 eē q̄ nō eſſe malles: ⁊ nūc miſer cū ſis: malles tn̄ eē miſer: q̄ oīno nō eē: cū eē vel' miſer. Cōſidera g̃ ꝙ potēs q̄ magnū bonū ſit ipm eē: qḋ btī ⁊ miſeri volūt. Itē c. xiij. ꝯcludit: cū igiꝛ quiſq3 credēs ꝙ poſt mortē nō erit: intolerabilib⁹ tn̄ moleſtijs ad tātā cupiditatē mortꝭ īpelliꝛ: ꝙ decernit atq3 arripit mortē i opiniōe: ⁊ h3 errorē oīmode defectiōis: i ſenſu aūt naturale deſideriū q̄etꝭ. qḋ āt q̄etū ē nō ē nihil imo magꝭ eſt q̄ illḋ qḋ ē inq̄etū. h̄ Augu. Et q2 dixi ꝙ tales occidētes ſe ꝓ miſerijs itolerabilib⁹: ſic cū h̄ ꝙ volūt eē: hn̄t itētionē aliq̄m i mēte ꝯiūctā itētiōi nō eēndi: puta intētionē q̄etꝭ a miſeria: ꝓpꝛ quā itētionē appetūt nō eſſe: ⁊ illa itētio nō ē q̄etꝭ poſitiue ſ3 negatiue.

Cōtra dictum arguit ſociꝰ.

Cōtra h̄ arguiꝛ ſic. Aug. dicit: itētio variat affectiōes vt altera alterā ꝑimat: q̄es aūt maxie h3 ꝯſtātiā in q̄ te arguitur: qḋ dꝛ itētio. cū oīs itaq3 ille appetit⁹ i volūtate mortꝭ nō vt q̄ moriꝛ nō ſit: ſ3 vt requieſcat intēdiꝛ: ita vt cū errore credat ſe nō eē futurū: nec tn̄ h̄ deſiderat: ſ3 q̄et⁹ eē ⁊ ob h̄ magꝭ eē deſiderat. Un̄ ꝯcludit i fi. Quapropter, nullo pacto fieri pōt vt nō eē aliquē delectet.

Articulus ſecūdus ſocij.

Circa ſcd̄m articulū ſocij in hac q̄ne reſolutio ſtat breuiꝛ in iſto. ꝙ l3 hō poſſit velle nō eē: nō tn̄ pōt eligere nō eē: q2 volūtas eſt ipoſſibiliū: ſ3 electio non.

Cōtra illud dictum. Primo

Sz ꝯ iſtud arguo: ⁊ ꝑ no oſtēdo ꝙ electio large loquēdo de electiōe ita pōt eē ipoſſibiliū ſicut volūtas. Et arguo ſic. Oē illḋ qḋ duob⁹ ꝯſideratꝭ pōt alteri ꝑacceptari ⁊ ꝑoptari: pōt eligi. ſ3 poſſibile eſt aliquē cōferre adinuicē an malit deū nō eſſe an ſe ipm nō eē: ⁊ poſt deliberationē pōt eligere ⁊ malle deū nō eſſe: g̃ ꝑelegit impoſſibile.

Scd̄o.

Preterea. mulier ꝑma qn̄ elegit trāſgredi diuinū ꝑceptū: credēs ⁊ appetēs dei quādā eq̄litatē: ſm magrm l. ij. ſniaꝝ. Tali q̄dem electiōe aut elegit poſſibile vl' impoſſibile. ſi impoſſibile: habeꝛ ꝓpoſitū. ſi poſſibile: igiꝛ poſſibile fuiſſet ꝙ ipſa ha-

buiſſet ſimilitudinē dei cū quadā equitate
qi hoc appetijt ſm magiſtꝛ̄ ſniaꝛ̄. Pre-
Tertio tcrea ſoci⁹ in rn̄dēdo ad quoddā argumē
tū meū quo volui ꝓbare ꝙ hō pōt elige-
re rōne nō errāte adnihilare. cōcedit ꝙ h̄
eſt verū lege mutata: q̄ nūc eſt de imoꝛtali
tate aie. Argumētū fuit tale: oē qd̄ pōt iu
dicari a rōne nō errāte eē mediū ad beati
tudinē: pōt eligi a rōne nō errāte: ſʒ adni
hilari ꝑ aliquot dies ē hmōi: ergo ꝛc. Rn̄
Rn̄ſio. det ſoci⁹ ꝙ iſtud argumētū nō eſt ꝯ eū: qꝛ
poſuit ꝙ leges nūc inſtitute nō mutētur
ſed ſtāte lege q̄ nūc eſt: nō pōt eligere non
Repli- eſſe. Sed ꝯ arguo ſic. mutata lege q̄ nunc
ca. eſt: hō pōt eligere nō eſſe: ſed legē mutari
eſt poſſibile: igiť hoīem eligere nō eſſe eſt
poſſibile. Preterea aut de⁹ pōt adnihilare
hoīem vel nō. ſi nō: hoc eſt ꝯ Augu. ſuper
Gen̄. ꝛ ꝯ Anſ. de libero arbi. c. viij. volen-
tes ꝙ totā ſubſtātiā quā de⁹ creauit de ni
hilo: pōt redigere in nihilū. Si ſic: igiť ho
minē adnihilari eſt poſſibile: ergo nō īpe-
dit aliqua impoſſibilitas: qn̄ ſicut hō pōt
velle nō eſſe: ita pōt eligere nō eē. Preter-
ea chriſt⁹ dicit de Juda Mat. xxvj. Bonū
erat ei ſi nat⁹ nō fuiſſet hō ille. Vn̄ Hiero.
ī gloſ. Nō tn̄ ideo putādū eſt eū āte fuiſ-
ſe q̄ꝫ naſcereť: qꝛ nulli potuit eſſe bene niſi
illi q̄ fuerit: ſʒ ſimplr̄ dictū eſt melius eſſe
non ſubſiſtere q̄ꝫ male ſubſiſtere. Jdē ſup
cōſimile verbū Marci. x. Meli⁹ eſt eīn nō
eē q̄ꝫ ad tormēta eſſe. ideo Theophilus de
Juda dicit. Poſtq̄ꝫ ad tātā deuenit maliti
am melius fuiſſet ei ſi nat⁹ nō fuiſſet. Et li
cet Aug. inter alios ſenſus ponat vnū ſen
ſū moꝛalē: ꝛ talē ꝙ meli⁹ illi fuiſſet ſi non
fuiſſet nat⁹ ꝛ vocat⁹ ad apl'atū: tn̄ illo ſen
ſu nō obſtāte: habuit aliū ſenſum literalē
ſicut ſatis ptʒ ex ſerie litere. Preterea q̄-
ro vtꝛ̄ poſſit eſſe vera electio ſequēs iudi-
cium erroneū an nō: ſi ſic: igitur ponať ꝙ
erroꝛ ſit tātus ꝙ iudicet aliq̄d poſſibile eē
qd̄ īpoſſibile eſt. ſicut ſi crederē ꝙ poſſem
edificare turrim q̄ ſe extēderet extra celū
ſicut foꝛte fuit de filijs Noe poſt diluuiū.
igiť poſſem h̄ eligere. Narrat etiā Sueto-
ni⁹ de Caio caligula libꝛo ſuo de vita. xij
ceſaꝛ̄ ſicut nūc occurrit: ꝙ ipe iuſſit balli
ſtarios ꝛ ſagittarios dirigere tela in celū
ꝯ Jouē: qꝛ pluerat ī feſto regꝭ. Si dicať ꝙ
nō ē vera electio ſequēs iudiciū erroneū: igi
tur ſarraceni ꝛ pagani ꝛ credētes falſas ſe
ctas ꝛ ꝓpter illas multa faciētes: nō vere
eligūt in talib⁹ actib⁹. Si dicať ꝙ Ariſt. di
cit. iij. Ethi. ꝙ electio nō eſt impoſſibiliū.
Dico ꝙ vult dicere ꝙ electio ſtricte acce-
pta: q̄ eſt imediatū pꝛincipiū operādi ſm
electionē: non eſt niſi reſpectu illi⁹ qd̄ cre-
diť eſſe poſſibile: qꝛ null⁹ incipit ſe moue-
re ad agēdū vel cōſequēdū aliq̄d qd̄ ꝓ tūc
apparet impoſſibile ſibi: qꝛ ſic ſimul ꝛ ſub
eadē intētione appareret aliq̄d ſibi poſſi
bile ꝛ impoſſibile: ſʒ certe aliqs pōt velle il
lud qd̄ ſcit eſſe īpoſſibile: ꝛ velle illud eſſe
poſſibile ꝛ veꝛ̄. Sic igiť videť ꝙ hō poſ-
ſit eligere nō eſſe: qꝛ hoīem nō eē nō eſt im
poſſibile: vt manifeſtū eſt: qd̄ tn̄ ſocius ille
aſſignat potiſſimū ꝓ rōne quare non pōt
eligi: qꝛ eſt īpoſſibile. Tertio: ſicut als oſtē
di: vel opʒ cōcedere ꝙ Aug. ibi dicat ꝯtra
dictoꝛia: vel ꝙ intēdit dicere ꝙ hō poſſit
eligere non eſſe. Nā expreſſe dicit. c. xiij. ꝙ
foꝛte ſunt aliq̄ gētiles: q̄ cū ſe īteremerūt:
crediderūt ſe oino nullos futuros: ꝛ tamē
elegerūt ſe interimere. Jtē. c. xij. Qui ma-
gis vult nō eſſe ne miſer ſit: qꝛ nō eſſe non
pōt: reſtat vt miſer ſit. Preterea ſm Aug.
xij. de tri. ꝛ multis alijs locis. Miſeriā ne
mo pōt velle. Et ſm Anſ. de caſu diaboli.
c. xxij. Nemo pōt velle ſciēter vn̄ miſer ſit.
igiť a multo foꝛtioꝛi nec miſeriā. Ponať
igiť ꝙ de⁹ diabolo tribuat electionē iſto
rū duoꝛ̄. videlʒ vel adnihilari vel eſſe mi-
ſerū: ꝛ relinquat ei⁹ naturā in ꝓpꝛia liber
tate: ſeq̄tur ꝙ neutrū iſtoꝛ̄ poterit elige-
re. qd̄ dicere eſt multū irrōnabile: ſeq̄tur
eīn ꝙ idē ſumme odit miſeriā: ꝛ ſūme odit
nō eſſe ī miſeria. qd̄ videť īcludere ꝯdictio
nē: ꝛ ideo ſi ſumme odit miſeriā: nihil tan
tū odit. Preterea. ꝙ hō dʒ magis eligere
nō eē in miſeria q̄ꝫ ſic eſſe in miſeria: ſi ſibi
a deo deť electio: ꝓbo: qꝛ miſer ī quātū ta
lis odit deū. ꝛ peccat cōtinue: qꝛ pena non
facit miſeriā ſine culpa: ꝛ miſer ſcit ſe non
eē liberādū a miſeria niſi ꝑ nō eſſe. Stāte
igiť iſto dictamie ī mēte hoīs; vel ꝙ pec-
cabit ī ꝑpetuū: vl' ꝙ adnihileť: q̄ro q̄d iſto
rū debeat velle: ſi adnihilari: habeo ꝓpo
ſitū. ſi eē miſeꝛ̄: dʒ eligere in eternū pecca-
re: ꝛ eternalr̄ odire deū. igiť hoc dʒ eligere
ſm rectā rōnē. ſʒ null⁹ peccat in ſequendo
illud qd̄ recte eligit exequēdū: ḡ iſte ī pec-
cādo nō peccat: qd̄ eſt īpoſſibile. Jſtud vr̄
directe ꝯ ſociū: q̄ dicit ꝙ deberet citi⁹ vel
le peccare in eternū ꝛ dānari q̄ꝫ adnihila
ri. Preterea. dānati de facto vellēt nō eē: ꝛ

mallēt nō eē ꝙ̄ eē in illa miſeria. Hoc pro
bo ꝑ duas auctoritates venerabilis Anſ.
quarū prima eſt de caſu diaboli.c.vj.vbi di-
cit ſic. Sic igit̄ āgeli diſtincti ſunt:vt adhe
rētes iuſtitie nullū bonū poſſint q̄ nō gau
deāt:⁊ deſerētes eā nullū bonū poſſēt nec
vellent quo nō careāt. Ex quo arguo ſic.q̄
ro vtꝝ diabol⁹ vult illud eē qḋ h̄z:an non
amat illud eſſe qḋ h̄z:ſi vult ⁊ amat illud
eē qḋ h̄z:ḡ amat ⁊ vult bonū qḋ h̄z:⁊ bo-
nū q̄ nō caret ꝯ Anſ.ſi nō amat illud eſſe
habeo ꝓpoſitū. Scḋa auctoritas eiuſdē
ponit̄ de ſeptē btitudinib⁹.ca.viij.vbi di-
cit ſic. Tāta īpotētia eos ꝯſeq̄t̄:vt oīno ni
hil eoꝝ q̄ voluerint poſſint:⁊ q̄cq̄d habue
rint nolint.Ex hac ſcḋa pte arguo ſic.nihil
habent qḋ volūt:eē h̄nt:ḡ eē nolūt. Et iō
doctores cōiter ſup.iiij.ſniaꝝ.di.vlti. te-
nēt ꝙ dānati de facto vellēt nō eē:volūta
te ꝯſequēte deliberationē:ſicut ſctūs Tho
mas ⁊ Richardus de media villa:⁊ multi
alij. Preterea Ariſt.iij.Ethi.c.vj.ſ̄m Tho
mā dicit ꝙ mors eſt eligibilior turpi fuga
ipi forti.vñ dicit.his em̄ q̄dē turpe fuge-
re:⁊ mors tali fuga eligibilior forti.Sꝫ ali
q̄s pōt eē fortis:q̄ nullā ſpē h̄z de vita alia
igit̄ h̄z v̓tutē fortitudis eligēs pōt eligere
nō eē.Cōfirmat̄ hec rō ꝑ h̄ qḋ dr̄ ifra.c.vij.
videlꝫ ꝙ fortis dꝫ ſuſtiere mortē tā ꝓpter
turpe ſicut ꝓpter bonū.hoc eſt dictu.ptī-
net ad fortē ſuſtinere mortē advitādū tur
pe ⁊ vitioſū ſicut ꝓpter bonū: ſꝫ maximū
turpe ē in ꝑpetuū odire deū qḋ dānati fa
ciūt:ḡ adnihilari citi⁹ ē eligere ꝙ̄ dānari
Cōfirmat̄ adhuc.q2 q̄ro an apud illos qui
nō ponūt aliā vitā eē:poſſint eē virtutes
morales:an nō:Si non : ḡ nec liberalitas
nec magnificētia nec recta rō de iſtꝭ agibi
lib⁹:cui⁹ oppoſitū expimētalr̄ ſat̄. Si ſic:
ḡ iter tales v̓tuoſi⁹ eēt mori ꝓ republica:
Epilogat. ⁊ ꝑ ꝯñs adnihilari. Sic igit̄ patēt iſte cō-
cluſiōes:lꝫ diſſute ꝓpt̄ feſtinationē rōnes
ordinauerī: videlꝫ ꝙ hō pōt eligere poti⁹
nō eē ꝙ̄ dānari. Scḋo ꝙ hō dꝫ poti⁹ eli-
gere nō eē ꝙ̄ dānari ſ̄m rectā rōnē : ſub
ꝯditiōe tñ:poſito ſcꝫ ꝙ de⁹ vellet eū adni-
hilari. Tertio:ꝙ de facto dānati mallent
nō eē ꝙ̄ ſic eē:lꝫ vitioſe hoc velīt:q2 vellēt
P nō eē:nō vt carerēt culpa :ſꝫ vt carerēt pe
Nota na. Quarto quātū ad ꝓceſſū bti Aug.iij.
ad au- de li.arbi.c.xj.xij.⁊.xiij.de ꝗuis.⁊ q̄nto de
ctorita magnis. Sciendū ꝙ ꝑncipalis itētio bti
tē aug. Aug.eſt in illo libro oſtēdere ꝙ petm̄ na-

ture rōnalis nō dꝫ iputari deo. In illa aūt
pte ſpecialr̄ agit ꝯ aliq̄s q̄ volebāt dicere
ꝙ meli⁹ eēt aīam nō eſſe/ꝙ̄ eē peccatricē
occaſiōe cui⁹ dicti inueſtigat iſtā q̄ſtionē.
An eligibili⁹ vl̄ meli⁹ ſit oīno nō eē ꝙ̄ miſe
rū eſſe. Et circa hāc q̄ſtionē p̄io ꝓcedit diſ
putatiue. ſcḋo determinatiue.ca.xiij.ante
mediū ibi. Uerūtñ vt de hac re tota dicat̄
ſi potero:dicā qḋ ſentio ⁊c. Ubi vult dice-
re ꝙ q̄cūq̄ ſeipm̄ necat ꝓ miſeria:h̄z in ſe
duas notitias:⁊ duas affectiōes. Unā no
titiā h̄z hui⁹ qḋ eſt carere pena:⁊ aliā iſti⁹
qḋ eſt nō eſſe. Unde talis dictat apud ſe.
bonū tibi eſſet ſine pena eē:⁊ ſi nō eſſes:ca
reres pena hac. vel in pͥma ꝑſona. bonū
eēt mihi ſine pena eē: ⁊ ſi nō eſſem: carerē
hac pena.⁊ ꝑ has notitias ex deliberatio
ne ſiue ponat̄ i tali falſa opinio de morta-
litate aīe ſue ſiue nō:pōt eligere nō eē. Uñ
nihil aliud vult Aug. niſi ꝙ nō eſſe vl̄ ad-
nihilari nō eſt eligibile ꝓpter ſe:hoc eſt ꝓ
pter apphēſionē vnius ſoli⁹ intētionis q̄
eſt nō eſſe:eſt tñ eligibile ꝓpter aliud pro
pter adiūctionē alterius intētionis : ſicut
eē in luto nō eſt eligibile ꝓpter ſe : ſꝫ ꝓpt̄
centū marchas auri.⁊ ſic ꝯcordat Aug. cū
Ariſt.v.Ethi.c.v.ſ̄m Thomā aūt.ix.Ethi.
c.xj. Uñ.v. Ethicorū dicit ſic. In boni em̄
rōne ſic minus malū eſt magis eligibile
maiori. Nono aūt Ethicoꝝ declarat ꝙ eē
viuere:⁊ h̄mōi ſunt bona ſ̄m ſe diligibilia
ꝓpter qḋ eē oībus videt̄ delectabile. ⁊ ſta
tim quaſi remouēs dubiū de eligentibus
nō eē ⁊ ſe interimētib⁹ ꝓpter miſeriā/ſub
iūgit.nō opꝫ aūt accipe.i.hoc qḋ dictū eſt
intelligere de illis q̄ h̄nt malā vitā.i.vitio
ſā vitā:ꝓpter qḋ nō videt̄ eis ꝙ ſint digni
eſſe:neq̄ corruptā : ſicut euenit quibuſdā
ex corruptiōe nature ⁊ ſupabūdātia melā
cholie:neq̄ in iter ſtigijs.i. ſ exceſſiuis pe-
nis:ꝓpter quas euitādas apḋ tales iudi
cat̄ delectabilius nō eē ꝙ̄ eſſe. Aliter autē
gñaliter oīb⁹ vr̄ delectabile eſſe . Et beat⁹
Aug. videbat̄.c.xj. ⁊.xiiij.niti ad ꝓbandū
ꝙ in nullo caſu eſt eligibili⁹ nō eſſe ꝙ̄ mi-
ſerū eē: quaſi determinās quō debeat itel
ligi: incipit ſic. Uerūtamē.i.nō obſtātibus
prius dictis de hac tota re.i.quā a princi-
pio diſcuſſi:ſi potero dicā qḋ ſentio: ⁊ nō
ſ̄m predicta:ſꝫ ſ̄m dicēda ſentio. ⁊ in tota
parte capituli vſq̄ in finē nihil aliō deter
minat:niſi ꝙ ille q̄ eligit mortē:h̄z vnū in
opinione:⁊ aliud in ſenſu. In opiniōe ha-

bet errorē: q2 oīno deficiet. in ſenſu natura
le deſideriū quietis: ita ꝙ in tali ſunt due
affectiones: quaꝝ vna eſt talis: vellē care
re penis ⁊ eſſe: ⁊ alia talis: volo nō eē vt ca
reā penis: vñ nō eligit nō eē ſimplr: ſed vt
careat penis: ⁊ ne ſit miſer: ⁊ iō vt ſimul
ſtāt ꝙ ego nolo eē in luto abſolute: ⁊ ꝙ vo
lo eſſe in luto ſub ꝯditiōe: vt habeā centū
marchas auri: ita ſimul ſtāt ꝙ dānat⁹ nō
vult nō eſſe abſolute ⁊ ꝓpter ſe: ⁊ tñ vult
nō eſſe vt careat penis. Et ꝑ hac intentio
ne Aug. remitto vos ad textū: ⁊ videbitis
ꝙ opꝫ ſic dicere: vel īponere Augu. dixiſſe
Q ꝯdictoria. Ad primū argumētū qđ eſt de
Ad pri dicto Aug. ca. xj. Si qs dixerit: me nō eſſe
mū ar- ꝙ me miſeꝝ eſſe mallē: rñdebo: mētiris. di
gumē- co ꝙ iſte termin⁹ mallē accipit dupliciter
tum. vno mō ꝓprie. alio mō extēſiue ⁊ iproprie.
Primo mō nō pōt hō dicere: malo hoc ꝙ
illud: niſi vtrūqꝫ vellet: q2 qđ nois iſtius
termini malo eſt magis volo: ⁊ ſi magꝫ vo
lo hoc ꝙ illud: volo hoc et illud. Alio mō
accipit iſte termin⁹ malo extēſiue ⁊ impro
prie. Et ſic dicimus nos: malo hoc ꝙ illud
etiā qñ alterū nolum⁹: ſicut dicimus nos
malle ſuſpēdi ꝙ adulterari: ⁊ tñ neutrum
volum⁹. ⁊ ſi actualr vellē alteꝝ: puta ſuſ
pēdi: tñ reliquū nullo mō vellē. ⁊ ſic etiā
dicim⁹ qñ dat nobis optio de duobus: ꝙ
tm̄ alteꝝ eligam⁹: dicim⁹ malo h̄ ꝙ illud
h̄ ē dictu: volo h̄ ⁊ nō illud. Dico ꝙ ꝙ acci-
piendo malle ꝓprie: btūs Aug. dicit veꝝ.
q2 quicūqꝫ dicit ꝙ vult eſſe miſer: ⁊ ſil vult
nō eē ne miſer ſit: mētit: manifeſtū eſt. Si
aūt capit malle ſcđo mō: nō eſt veꝝ qđ di
cit Aug. q2 dānat⁹ de facto pōt hoc dice-
R re ſine mendacio: ſicut superi⁹ patuit. Ad
Ad ſe- ſcđm dictū Aug. dico ꝙ bene reprobat il-
cundū lā rñſionē dicētis ꝙ ex miſeria eſt ꝙ miſer
dubiū nō pōt velle nō eſſe: q2 illud dictū eſt falſū
Augu. ⁊ ſtulte dictū: q2 ſi prīuſꝙ eſſet poſſet cōſu-
lere an vellet eſſe miſer an non eſſe miſer:
eligeret nō eſſe: fatua poſitio eſt ⁊ nō intel
ligibilis: ꝙ nō eſſe eligeret. ⁊ qñ dicit in fi
ne. Conſidera igit quantū potes: ꝙ bonū
ſit ipm eſſe qđ beati ⁊ miſeri volūt. cōcedo
ꝙ ſtant ſil ꝙ miſer vellet eſſe: ⁊ tñ vult nō
eſſe poti⁹ ꝙ miſer eē: ſiue ſint due affectio
nes ſiue vna. iſte etiā auctoritates ponunt
in ꝓceſſu diſputatiue: ⁊ nō determinatiue.
S Ad tertiū dictū Aug. qđ ponit. c. xiij. cum
Ad ter igit quiſqꝫ credēs ꝙ poſt mortē non erit ⁊c.
tium. Dico ꝙ illa auctoritas eſt [illegible]e; q2 expſſe

dicit ꝙ aliqs credēs ſe oīno deficere ꝑ mor
tē: cupit ⁊ arripit mortē: ſꝫ certe h̄ eſt ꝑ er-
rorē in opiniōe q̄ credit aīam eſſe mortalē
⁊ ꝑ deſideriū quietis negatiue: qđ eſt carere
penis ꝑ nō eē. Et qñ Aug. dicit ꝙ illa quies
maxie īportat ꝯſtātiā in q̄ includit eſſe: et
ſic talis vult eē quiet⁹: ſꝫ quietū eē eſt eē poſiti
ue: Pōt dici ꝙ Aug. loquit de hoc ſm qđ
euenire ſolet cōiter ī his q̄ occidūt ſeipos.
tales eñ abſorpti ꝑ triſtitijs volūt añs ad
ꝯdictoria: q2 ſil intendūt nō eē: ⁊ quietū eē. Albip
h̄ tñ nō eſt neceſſe de illo cui dat optio añ ſtigijs
miſeriā: vt eligat ſe adnihilari vel ꝑpetua ſeu iter
ri in miſeria. talis eñ bñ ſcit ꝙ nō requieſcit ſtigijs.
poſitiue nec priuatiue. ſꝫ quieſcit negatiue: et
nō torquebit. ⁊ hoc vult. vñ preelegit nō eē vt
nō torqueat: ꝙ eſſe vt torqueat: ⁊ tñ mallet eē
ſine tormētis. Siſr vult Aug. ibi dicere ꝙ
affectiōe naturali deſiderat eſſe: ⁊ affectio
ne deliberata appetit nō eſſe. iō dicit cum
errore ⁊ per errorē credit ſe nō futurū: nō
tñ idē naturali affectiōe: ſed naturali affe
ctiōe deſiderat quiet⁹ eſſe: ⁊ ſic magis eē: tñ
manifeſtū eſt ꝙ volūtate deliberata eligit
nō eē: q2 certū eſt ꝙ actualis volitio ē prin
cipiū ad ſui ſpōtaneā occiſionē: cū opinio
ne vt nūꝙ ſit. Iā quarto reducā rōnes qs T
feci ad cōcluſionē meā. Prima fuit hec. oē Quītū
qđ pōt iudicari eē meli⁹ vel min⁹ malū a qđ fa-
rōne recta vel erronea: pōt a ſic iudicante cit in h̄
preeligi: ſꝫ nō eē vel adnihilari pōt iudica articlo
ri meli⁹ vl min⁹ malū a rōne recta vl erro ꝓbat
nea: ꝙ pōt a tali rōne recta vel erronea eli ꝯcluſio
gi. Maior pꝫ ꝓpt libertatē volūtatꝭ: q̄ pōt nē rōni
velle oē qđ itellect⁹ iudicat eē volēdū. Ad bus.
iſtā rōnē rñdet ſoci⁹ ſic. negat minorē. Tū Rñſio.
q2 adnihilari vl nō eē nō ē aliqđ ſm Aug
iij. de libero ar. vt ſupi⁹ viſum eſt. ⁊ ſi nō ē
aliqđ: nō ē meli⁹. Tū q2 ꝑ eādē rōnē adni-
hilari nō pōt eē min⁹ malū: q2 oē malū eſt
aliqđ. Et iō iſta eſt negāda: adnihilari eſt
min⁹ malū ꝙ eē miſeꝝ: q2 adnihilari nihil
eſt. Et pōt ꝓbari ꝙ nō eē vel adnihilari
ſit min⁹ malū ꝙ eſſe miſeꝝ: q2 reuelet de-
us alicui ꝙ ſi velit adnihilari ꝑ quinqꝫ dies
ſaluabit ⁊ itegrabit ad vitā eternā: adnihi
lari ī tali caſu nō eēt malū. Preterea ꝙ ad
nihilari nō ſit malū: ꝓbat ſoci⁹ ſubtilr: q2
ſi ſic: vl culpe vl pene. nō culpe: planū ē. nec
pene: q2 dato ꝙ ſic: ſicut arguit Anſ. mono
lo. xj. tūc aīa rea poſt tātā culpā reciperet eſ
ſe qđ hēbat āte oēm culpā. quippe āteꝙ eſ-
ſet: nec culpā hēre nec penā ſentire poterat

ergo ſi aīa ↄtēnēs illud ad qḋ facta eſt: ſic
moꝛiť vt nihil ſentiat oīno:nō ſiľr ſe hēbit
Repli- ſine oī culpa. In rn̄ſione iſta duo ↄtinēť
catur ↄ pꝛimo ꝙ adnihilari nec bonū ē nec malū:
dicta i quia nō eſt aliquid.. Scḋm:ꝙ ſpāľr nō ē
rn̄ſiōe. malū pene:qꝛ ſcḋm Anſ.aīa peccatrix nō
U pōt debite puniri per adnihilationē.Sed
Cōtra neutꝝ iſtoꝝ eſt ↄueniēter dictū:ad vulga
pꝛimū. rē modū loquēdi in moꝛalib᷒:nec ad phi-
loſophicū modū loquēdi in moꝛalib᷒.pri-
mū nō:qꝛ ſicut alꝰ oſtēdi: iſti termini bo-
nū ꝛ malū aliqn̄ p̄dicanť de terminis ſup
ponētib᷒ ꝓ reb᷒:ꝛ aliqn̄ de nō ſupponēti
b᷒ ꝓ reb᷒:ſed de v̄bis ifinitiui modi:et de
dictis ꝓpōnū.ꝛ ſic cōiter accipiť bonum
moꝛale ꝛ v̄tuoſū:quēadmodū dicim᷒ moꝛ
tē ſuſtinere ꝓpter bonū reipublice qn̄ opꝫ
ꝛ ſm qḋ opꝫ:manifeſtū ē ꝙ ſubiectū iſti᷒
ꝓpōnis non ſupponit ꝓ aliqua re.ꝛ ideo
nō ſeqtur ſuſtinere moꝛtē ꝛc. nō eſt aliqd
ſtricte accipiēdo ly aliqd: ergo nō eſt bo-
nū:qꝛ an̄s eſt verꝝ ꝛ ↄn̄s falſum. Siľr iu-
ſte iudicare eſt bonū:ꝛ furari eſt malū: et
occidere hoiem eſt malū:ꝛ tn̄ manifeſtum
eſt ꝙ nulla res eſt occidere hoiem illicite:
ꝛ iō planū eſt moꝛaliter loquendo/ꝙ hec
ↄn̄a nō valet. hoc nō eſt aliqd:ſeu non eſt
aliqua res:g̃ nō eſt malū. ſicut nec iſta ↄn̄a
valet.iſte nō facit aliquā rē:g̃ nec male fa
cit nec bn̄ facit:qꝛ iſta ꝓpō ꝛ ↄſiľes: dare
elecmoſynā eſt bonū:furari eſt malū:occi
dere hoiem illicite eſt malū.equalēt iſtis:
q̄ dat elecmoſynā/bn̄ facit:q̄ furať /male
facit:q̄ occidit hoiem illicite male facit:.et
tn̄ nihil facit:qꝛ nullā rē facit. Simile eſt
de talib᷒:delinquētē punire eſt bonum:re
mittere penitentē eſt bonū:ꝛ ſic de multis
alijs. Un̄ iſta ↄn̄a nō valet:nō eſſe vľ adni
hilari nō eſt aliqd:g̃ nō ē malū. Preterea
ſi illa ↄn̄a foret bona:hoc nō ē aliqd: g̃ nō
eſt malū:demōſtrādo dictā ꝓpōnem acce
ptā ſignificatiue:ſeqtur ꝙ excecari non fo-
ret malū;dato ꝙ fiat ſine pena ſenſus:ſiľr
decollari nō eſſet malū pene:nec moꝛi:nec
occidi ꝑ eādē rōnē:qꝛ caput diuidi a coꝛ-
poꝛe nulla res eſt:nec aīam ſepari a coꝛpe:
nec cecitas eſt aliqua res magis in oculo
vbi dꝫ eſſe:q̄ꝫ in lapide vbi nō dꝫ eſſe:ſic-
ut dicit Anſ.de cōceptu virginali.c.v. Un̄
oīno iſta ↄcluſio eſt ↄ mentē Anſ.ibidē:q̄
ꝓbat ꝙ iniuſtitia nihil ē:ſicut cecitas ni-
hil eſt.Et pctm̄ nihil eſt ſm Aug.ꝛ Anſ.
ꝛ tn̄ ſemꝑ dicūt ꝙ pctm̄ eſt malum:ꝛ qui

peccat malefacit. Preterea. Anſ.j.cur de᷒
hō.c.xiiij. Oē bonū tā bonū ē ꝙ mala eſt
ei᷒ deſtructio:ergo deſtructio boni eſt ma
lū:ſed deſtructio boni nihil ē.i.nulla res ē
g̃ nō ſeqtur:nō eſt aliq̄ res:g̃ nō eſt malū.
Cōfirmať;q: occidere chriſtū nulla res eſt
ꝛ tn̄ occidere ſpm fuit malū. Preťea. diui
tē depaupari ꝛ ſpoliari in caſu ē ſibi malū Confir
ꝛ tn̄ hoc nulla res eſt. Un̄ manifeſtū ē iſtū matur
modū loquēdi nō eſſe verū: nec a ſanctis
eſſe approbatū. Scḋm in quo dicit ꝙ ad Cōtra
nihilari nō eſt malū pene:nō eſt verꝝ: imo ſcḋm di
adnihilari pōt eē malū pene ſenſus ꝛ dā- ctū ar-
ni.ſi eñ de᷒ adnihilaret hoiem ſucceſſiue guitur
ꝛ paulatiue ꝑ ptē āte ptē:manifeſtū eſt ꝙ pꝛimo.
vna ps doleret ꝓpť carētiā alteri᷒: ꝛ hō
triſtari poſſet in coꝛde ꝓpter adnihilatio-
nē taliū ptiū exterioꝝ:ꝛ ſi pena auferreť.
ꝛ ſic ſi āgel᷒ vel de᷒ ſine doloꝛis illatione
furareť ocľm hoīs:hō qn̄ pcipet ocľm ſibi
deeſſe grauareť. Siľr ꝙ adnihilari pōt eē
malū pene:ꝓbo ſic.oē qḋ pōt iſligi volū-
tati ↄtrariū vľ ↄdictoꝛiū appetitui volūtatis
pōt eē penale illi volūtati:ſꝫ adnihilari ꝑ
te ē ſūme repugnās appetitui volūtaꝫ:et
de᷒ pōt ſtatuere ꝙ volūtas ſi peccet adni
hilareť:g̃ adnihilatio pōt eē pena ſtatuta
ꝓ culpa.Et ſi dicať ꝙ nihil pōt infligi ſic
pena ꝓ culpa:niſi maneat ſubiectū ſuſcipi
ēs tale penā. Hoc nō eſt bene dictū:qꝛ tūc
moꝛs nō poſſet iſligi ſicut pena. Siľr iura
puniūt hoiem nō ſolū i ſe ꝛ ꝓ tpe vite ſue
ſꝫ etiā ꝑ ſp ꝛ i heredib᷒ ꝛ i exilio toti᷒ plis
ꝛ in multis alijs caſib᷒. Cōfirmať iſta rō
ꝑ itētionē Aug.xxj.de ci.dei.c.xj.vbi oſtē
dit ꝙ pene ſūt diuturnioꝛes pctis ſm oīa
iura vn̄ nō ē maioꝛ rō ꝙ adnihilari dēat
negari pena q̄ꝫ moꝛs. Si dicať ꝙ moꝛs iō
dꝛ pena:qꝛ moꝛtē p̄cedit alťatio:q̄ ē pena
ſenſ᷒:ſꝫ ſic nihil ē i adnihilatiōe.vn̄ qn̄ dꝛ
ꝙ moꝛs ē pena:nō accipiť moꝛs ꝓ coꝛru-
ptiōe ſubita ſubiecti:ſꝫ ꝑ trāſmutatiōe q̄
paulatī īducit moꝛtē. Cōtra ponam᷒ ꝙ a-
liqs poſſet occidi ſubito:ↄſtat ꝙ malefic᷒
nō min᷒ iſligeret moꝛtē q̄ꝫ mō fec. Siľr iſta
rn̄ſio nō valꝫ:niſi quātū ad penā ſeſ᷒ tm̄:
ꝙ oīs pēa eēt pēa ſēſ᷒. Et iō dicēdū ꝙ oē
illḋ dꝛ pēa alicui:qḋ ip̄e refugeret ꝛ dete-
ſtareť ſi eēt. Preterea de᷒ bn̄ facit hoi ip̄ſe Scḋo.
rēdo eē ſibi.vn̄ Phs.viij.Ethi.c.xiiij.dicit
ꝙ filij nō pn̄t retribuere dijs nec parētib᷒
ad cōdignū.ergo dare eē eſt bn̄ficiū.g̃ ex
oppoſito auferre eſſe eſt inferre damnum

Argu- Sȝ q̄d inq̄t dicens ad. Anſ. qn̄ ꝓbat ꝙ aīa
mentū chriſti puniret: ſilr āticbriſtꝰ puniret: ꝛ hō
primū. ab eterno fuiſſet punitꝰ: ꝛ pena ꝓceſſiſſet
culpā: ꝛ deꝰ fuiſſet ꝑus vltor ꝙ hō pctōr:
qd̄ ē icōueniēs. Siſr ſeq̄r ꝙ btā ꝟgo fuit
Secū- punita ꝛ aīa chriſti: q2 vtraqȝ fuit aliqn̄ nō
dū ar- ens: h̄ eſt neutra ſemꝑ fuit. Preterea. oīs
gumē- pena alicui eſt pena: ꝛ oē damnū alicui eſt
tum. dānū. ſi ergo adnihilatio ſortis ſit pēa: vel
poſſit eſſe pena: vel ergo ſorti vl̄ alteri. nō
alteri: notū eſt. ſi ſorti: vel qn̄ eſt: vel qn̄ nō
eſt. nō qn̄ nō eſt: q2 tūc nihil eſt ſibi penale
nec aliq̄d eſt ſibi dānū. ſi qn̄ eſt: cōtra. tūc
adnihilatio ſortis nō eſt: g̃ nō eſt ſibi dam
nū vel pena. g̃ adnihilatio nō pōt eſſe pe-
V na. Ad primū dicēdū ꝙ iſti duo termini:
Ad ra- nō eſſe et eſſe adnihilatū: nō ꝯuertunt̄. vn̄
tiones nō eſſe đr: de aliquo termino ſignificatiue
ſocij. accepto: de quo nō đr eē adnihilatū. Nam
hec eſt vera: antichriſtꝰ nō eſt. ꝛ hec eſt fal-
ſa: antichriſtꝰ eſt adnihilatꝰ. ꝛ iō plus im-
portat̄ ꝑ eſſe adnihilatū ꝙ̄ ꝑ nō eſſe: ſicut
ptȝ ꝑ diffinitiōes exprimētes q̄d noīs vtri
uſqȝ termini. vn̄ adnihilatū eē eſt aliq̄d ꝓ-
mo fuiſſe: ꝛ poſtea ſm̄ nullā partē ſui eſſe.
Nō eſſe aūt nō dicit aliq̄d ꝑus fuiſſe. ꝛ iō
eſſe adnihilatū vel adnihilari pōt impor-
tare penā expꝛeſſam ſignificatiōe: lȝ nō eſſe
nō exprimat penā: q2 pena iportat aliq̄d eē
vel fuiſſe punibile. nō eſſe nō ſignificat ali
q̄d fuiſſe. ꝛ ideo ptȝ ꝙ nec antichriſtꝰ puni
tur: nec hō ab eterno puniebat̄: ſȝ đr ꝙ la-
Z tro puniebat̄ morte: ꝛ Judas puniebat̄ ſuſ
Ad ſe- pendio. Ad ſcđm đr ꝙ ꝑ illā formā ꝯtin
cundū. git ꝓbare ꝙ nulla actio ē pena: nec mors
eſt pena dāni: capiēdo mortē ꝓ ſeparatiōe
aīe a corpe: qd̄ nō eſt verū: ſed ꝓcedit iſtō
argumentū ac ſi pena dāni vel dānū foret
terminꝰ abſolutus: ꝛ ſupponeret ꝓ vna re
qua demōſtrata poſſet vere dici: hec eſt pe
na: vel hoc eſt dānū: qd̄ nō eſt verū. vn̄ ta-
les ꝓpōnes: mors eſt dānū: adnihilatio ē
pena: ꝛ ꝯſiles ſunt falſe de virtute vocis:
q2 ex forma denotat̄ ꝙ ſubiectū ſupponit
ꝓ aliq̄ re reſpectu huiꝰ verbi eſt: ſed impro-
prie accipiunt̄ ꝓ alijs: ſicut iſta: mors ē dā
nū: exponit̄ ꝑ iſtā: q̄ eſt ꝛ nō erit / dānifica-
bitur. Eodē mō adnihilatio eſt pena ꝑ iſtā
ſi aliq̄d eſt: ꝛ poſtea ſm̄ nullā ptē ſui erit:
de eo fiet qd̄ hō vl̄r nollet. Et lȝ tal' modꝰ
loquēdi nō ſit oīno ꝓprꝰ: adnihilatio eſt
pena: tn̄ ꝓpt̄ breuitatē loquēdi magis eli
git cōitas hoim̄ ſic loq̄: ꝙ̄ ꝑ eiꝰ iterp̄tatio
nem. Tūc ad formā argu. oīs pena alicui
eſt pena aut dū eſt: aut dū nō eſt ꝛc. Dicit̄
ꝙ iſte ꝓpōnes pn̄t accipi vel improprie pro
alijs vel ꝓprie. Scđo mō ſunt falſe: ꝑmo
mō ſunt vere. ꝛ ē ſenſus. ꝑ quācūqȝ penā
aliqs puniebat̄: ꝛ ꝑ qdcūqȝ dānū aliqs dā
nificabat̄. Et iō qn̄ arguit̄. ſi adnihilatio
ſortis poſſit eē dānū ſortis: aut qn̄ eſt aut
qn̄ nō eſt. đr ꝙ qn̄ nō eſt. vn̄ in ꝑmo inſtā-
ti in q̄ h̄ eſt ꝟa: ſortes nō eſt: verū eſt dicere
ſortes imediate an̄ h̄ fuit: ꝛ mō nō eſt. ꝛ ſi
eſſet meliꝰ iudicaret̄ ſibi eē ꝙ̄ nō eē ſortē
eē i bona diſpoſitiōe. ꝛ iō ſortē eē ꝛ poſtea
nō eē đr pena ſortis vel dānū. ꝛ nō ē q̄ren-
dū q̄ res eſt ſortē ꝑmo eē ꝛ poſtea nō eſſe:
ꝛ ſortē eē iudicari meliꝰ rōnabilr̄ ꝙ̄ ſortē AA
nō eſſe. Scđo arguebā ad ꝓbandū ꝙ dā Scđo
natꝰ actualr̄ volūtate deliberata vult nō eē ad ꝑn.
q2 magis diſcōueniēs eſt dānato ſua pēa: cōclu.
ꝙ̄ ſit ꝯueniēs ſuū eſſe. hoc ꝓbat̄: q2 ſi pēa
dānati foret minꝰ diſcōueniēs ſue volūta-
ti: ꝙ̄ ſuū eē eſt ꝯueniēs: plus delectaret̄ de
hoc ꝙ eēt. ꝙ̄ triſtaret̄ de eo ꝙ in tali pena
eēt: g̃ dānatus appꝛehendēs ſe eſſe vel ſe eē
miſerū: iudicat ſe eē miſerꝝ magis diſcōue
niens eē ſue volūtati. ꝙ̄ ſe eſſe ſit cōueni-
ens ſue voluntati ergo magis odit ſe eſſe
miſerꝝ: ꝙ̄ diligit ſe eſſe. g̃ mallet ſe nō eſſe Rn̄ſio.
ꝙ̄ eſſe miſerꝝ. Ad illud rn̄det̄ negādo aſ-
ſumptū ꝑmū: iſtā videlȝ: magis diſcōueni
ens ē dānato ſua pena: ꝙ̄ ꝯueniēs ſit ſuū
eſſe. ꝛ h̄ q2 eſſe dānati nō eſt aliq̄d niſi ipe- Repli-
met dānatꝰ. Sȝ iſta rn̄ſio ī nullo vadit ad ca.
argumētū. nā placet mihi ꝙ eſſe nō ſit res
ſit addita rei q̄ đr eſſe: ſȝ ſumo iſtā ꝓpōnē:
dānatus appꝛehendēs ſe eē miſerꝝ eſt ſuo ap
petitui magis diſcōueniēs ꝙ̄ ſe eē ſit ꝯue-
niens. Sȝ ad ꝓbatiouē iſtius qn̄ arguitur
ꝙ ſi nō dānatꝰ magis delectaret̄ de eo ꝙ
eſſet: ꝙ̄ triſtaret̄ de eo ꝙ miſer eēt. Dicitur
ꝙ delectatio vel gaudiū đr dupl̄r: vno mō
eſt actꝰ elicitꝰ vel paſſio ꝓueniēs ex ꝯiun-
ctione ꝯuenientis cū ꝯueniēti: ꝛ alio mō đr
naturalis cōplacētia. Pꝛio mō nō gaudet
dānatꝰ de ſuo eē: q2 eē ſuū ē ipemet. Scđo
mō ꝯcedit̄ ꝙ dānatꝰ magis gaudet de eo
ꝙ ē: ꝙ̄ triſtet̄ de eo ꝙ miſer eſt. Sȝ ꝯ: q2 in
neutro mēbro diſtinctiōis vr̄ ꝯueniēter eē
dictū. Pꝛio đr ꝙ dānatꝰ nō gaudet de ſuo
eē actu elicito: q2 ipemet ē ſuū eē. ſi iſta cā
ſit bōa: nec btūs gaudet de ſuo eē actu eli-
cito. ꝯn̄a ptȝ: q2 btūs eſt ſuū eē ita bn̄ ſicut
dānatus. ꝯns falſum. tū q2 actu elicito

gaudet de ſe: ergo gaudet de ſuo eſſe: tū q2 re-
gratiat deo de ſuo eſſe: ſicut ꝯſtat. Preterea
dr qn̄ q̄rit q̄re hō deteſtat adnihilari: vtꝝ
q2 eſt malū: an nō q2 eſt malū? Rn̄det ꝙ p
mo ⁊ p̄ncipaliṫ diligit ſuū eē: ⁊ ex ꝯn̄ti fu-
git nō eē: nō q2 nō eē ē aliq̄d fugibile: ſ3 q2
p q̄d nōis ipſi⁹ nō eē ſignificat p̄uatio oīs
boni ⁊ oīs ordinis. Ex iſto arguo ſic. De q̄
libet qđ aliq̄s diligit: p̄ncipaliṫ delectat: ſ3
ſuū eē dānat⁹ p̄ncipaliṫ diligit: ergo de ſuo eē
p̄ncipaliṫ delectat. Cōfirmat ratio: q2 ſm
pħm delectatio nō diſtinguit a delectāte:
ſeu a delectatiōe. Scđo dr ꝙ naturali cō-
placētia dānat⁹ pl⁹ delectat de ſuo eſſe: q̄
triſtet de ſuo nō eſſe. Cōtra. aut illa cōpla-
cētia eſt act⁹ volūtatis vel nō. ſi nō: ergo volū
tas nō delectat: q2 volūtas nō delectat ſi-
ne actu delectādi. ſi ſic: ergo ē act⁹ cātus a vo
lūtate: ⁊ rn̄dēs ponit ꝙ ſit mere paſſiua re
ſpectu ſui act⁹. Preterea. ſi dānat⁹ plus dele
ctat aliq̄ mō de eo ꝙ eſt: q̄ triſtet de eo ꝙ
miſer ē: ergo illa delectatio ē itēſior q̄ ſit ſua
triſtitia: ergo pl⁹ hʒ de delectatiōe q̄ de triſti
tia: qđ nefas eſt credere: dicēte Anſ. ꝙ q̄c
q̄d hʒt nolūt: ⁊ ꝙ nullū bonū velle pn̄t qđ
hn̄t: ſicut in arguēdo ſupi⁹ ē allegatū. Pre
terea arguo ſic. capio delectationē itēſam
alicui⁹ viatoris: q̄ ſit a. ⁊ vnā triſtitiā eque
itēſam: q̄ ſit b. tūc ſic. triſtitia dānati exce-
dit b: igit triſtitia dānati eſt intēſior triſti
tia q̄ b. ſ3 delectatio dānati eſt intēſior q̄
eius triſtitia. igit delectatio dānati eſt in-
tēſior q̄ delectatio viatoris intēſiſſima vl'
maxia. Cōfirmat. q2. ſi delectatio q̄cūq̄ i
dānato: ſiue dicat naturalis cōplacētia: ſi
ue quōcūq̄ vocet: ſit maior q̄ ſua triſtitia
cū cāe ꝯſeruātes triſtitiā vniformiṫ ſe ha-
beāt: ⁊ cāe ꝯſeruātes delectationē: ſiṁr oīs
delectatio nata ſit diminuere triſtitiā: iſta
delectatio ꝯtinue diminuet iſtā triſtitiā. ⁊
iō ꝯuenīēti⁹ dr ſm ſctōs: ꝙ nulla delecta
tio eſt in dānatꝭ: q̄ poſſit excedere triſtitiā
BB eoꝝ. Tertio arguebat. aliq̄s pōt p̄cipue
De ter- ꝓpṫ bonū reipublice velle aliū adnihilari
tio ar. igit tm̄ pōt intēdi amor reipublice in eo:
ꝙ pōt velle ſeipm̄ adnihilari ꝓpter bonū
Rn̄ſio. reipublice. Ad iſtud rn̄det negādo ꝯn̄aꝫ:
capiēdo ly velle i ꝯūte ꝓ eligere: ⁊ aſſigna
tur ꝓ cā: q2 hō p̄t velle ipoſſibile: ſ3 nō p̄t
Repli- eligere ipoſſibile. Iſta rn̄ſio nō ſufficit: q2
ca. acapit falſum: ⁊ ſiṁr nō ſoluit. falſum acce
pit: q2 hō eligēdo nō eſſe vel adnihilari nō
eligit ipoſſibile: vt manifeſtū eſt ſimpliṫ.

ꝯn̄am factā ꝓbo: iſtā videlʒ: aliq̄s pōt vel
le aliū adnihilari p̄ciſe ꝓpter bonū reipu-
blice: ergo ſeipm̄. nā poſſibile ē ꝙ aliq̄s amo-
re ita intēſo diligat rempub. ꝙ velit oē il-
lud qđ pōt eſſe ꝓmotiuū reipublice: ſ3 ta-
ſtāte dictamine illo/ pōt iudicare ꝙ adni-
hilatio ſui ſit ꝓmotiua reipublice: ergo pōt eā
velle. Cōfirmat per exēplū de Codro rege
Athenienſiū: de quo Aug. xviij. de ci. dei. c.
xix. Siṁr ad h̄ ꝙ hō hēat ꝟtutē fortitudi-
nis: non videt req̄ri fides de īmortalitate
aīe: nec de reditu aiaꝝ. Quartū arg. meū
ſatis reductū eſt. ⁊ rn̄ſio data ꝯcedit ꝓpo
ſitū meū. Dicit em̄ ꝙ hō pōt adnihilari le
ge mutata que nūc eſt de īmortalitate aīe
in alq̄s tn̄ q̄buſdā aliter q̄ feci ipſe recitat
formas meas. Terti⁹ articulus p̄ncipalis
eſt an volūtas poſſit neceſſitari per penas
ad volēdū nō eſſe. In hoc articulo dixi in-
cidentaliter ꝙ ſic: qđ ꝓbaui ſufficiēter per
dictū Aug. iij. de lib. ar. c. xiij. vbi dicit ſic.
Cū quiſq̄ credēs ꝙ poſt mortē nō erit: in
tolerabilibus tn̄ moleſtijs ad tantā cupi-
ditatē mortis impellit: ꝙ decernit atq̄ ar
ripit mortē: i opiniōe hʒ errorem oīmode
defectionis: in ſenſu aūt naturale deſide-
riū quietis. Ecce in hac auctoritate expreſ
ſe dicit ꝙ aliq̄s credēs ſe poſt mortem ad
nihilari: ⁊ oīno nō eſſe: impellit ad volen-
dū ſe nō eſſe intolerabilib⁹ moleſtijs: qđ
eſt ꝓpoſitū. Sed ꝯ iſtud arguit ſocius q-
druplr. Primo ſic. ſi ſic: aliqua tētatio pu-
ta de occidēdo ſe ꝓpter penas intolerabi
les euadendas: poſſet eſſe ita grauis: ꝙ vo
lūtas neceſſitaret ad peccandū. ꝯn̄s eſt fal
ſum. q2 vel pōt volūtas tali tentationi re-
ſiſtere: vel neceſſitat cōſentire. ſi primū: ergo
nō neceſſitat. ſi ſcđm/ detur: igit nō peccat
ſm Augu. iij. de libe. arbi. c. ij. de magnis:
q̄s nō peccat in eo qđ nullo mō cauere pōt
pctm̄ autē caueri pōt. Itē ibidē. Quecūq̄
ſit cā volūtatis male: ſi ei nō pōt reſiſtere:
ſine pctō ei cedit. ⁊ talia multa ibi dicit. ⁊
per ꝯn̄s gentilis: de quo loquit Augu. de
ciui. dei: ⁊ Trogus Pompeius ⁊ Ualerius
maximus: ⁊ alij qui ſeipſos occiderūt: nō
peccauerunt: cōſequens falſum. Preter-
ea Aug. vbi ſupra. Aut volūtas eſt prima
cauſa peccādi: aut nullū peccatū eſt. ⁊ c. x.
de magnis probat Auguſt. ꝙ nulla natu-
ra pōt vincere voluntatē. Item Anſel. de
lib. arbi. c. vj. Tentatio poteſt impugnare
voluntatē; inuitam expugnare nō poteſt.

CC De q̄r-to.

DD Terti⁹ articl's princi.

Repli-catur primo.

Scđo.

Tertio.

Quarto. Preterea apl's.j.Cor.x.Fidelis ē de⁹ q̄ nō patiſ vos tētari ſup illō qō poteſtis ꝛc.
EE Ad iſta rn̄deſ. Ad primū qn̄ arguiſ. ſi
Rn̄ſio. volūtas poſſit neceſſitari ad volēdū: ḡ poſ
ad pri⸗ ſet neceſſitari ad peccādū. Dico ꝙ nec ꝯn̄a
mum. ē bona: nec ꝯn̄s eſt ĩpoſſibile ſm̄ multos. Primū q: vl' volūtas talis eſt cā ſue neceſſitatis: vl' nō eſt cā q̄re in talē neceſſitatē incidit. ꝛ ſm̄ hoc diuerſimode eſt iudicandū de facto ad qō ꝑ penas neceſſitaſ. Nā ſi neceſſitaſ neceſſitate violētie: quam nullo mō meruit ſuſtinere: dico ꝙ nō peccat hoc volēdo: q: talis neceſſitas diminuit de volūtario: hoc ē diminuit de libertate electiōis. vn̄ ſicut in ꝟtuoſo nō ſufficit ꝙ faciat iuſtū: ſ; reqriſ ꝙ faciat iuſte ſciēs ꝛ eligēs: ſm̄ Ariſto.ij. Ethi.c.iiij. ita in peccāte mortalr̄ reqriſ ꝙ opeſ ſciēs ꝛ eligēs: ꝛ iō nō ſeqſ: fortes neceſſitaſ ad volēdū ſe īterficere: ḡ neceſſitaſ ad peccādū. ſicut nō ſeqſ: iſte neceſſitaſ ad accipiendū rē alteri⁹: ḡ neceſſitaſ ad peccādū: q: īminente tali neceſſitate illud excuſaſ a pctō qō extra neceſſitatē foret pctm̄. ſicut etiā non ſeqtur: iſte neceſſitaſ ad occidendū hoīem vt ſaluet vitā ꝓpriā: ḡ neceſſitaſ ad peccādū: q: homicidiū in tali neceſſitate nō eſt pctm̄: ꝛ hoc ſi occidēs nō fuerit illicite ſibijpſi cā illi⁹ neceſſitatis. ſic igiſ pt; ꝙ illa ꝯn̄a nō valet. Siľr nec ꝯn̄s eſt incōueniens ſaltē apud aliq̄s. multi em̄ dicūt ꝙ dānati peccāt ꝯtinue: ꝛ tn̄ neceſſitanſ ad peccādū: ꝛ eos peccare infligiſ eis ꝓ pena: q: tn̄ ſibijpſis fuerūt cā iſti⁹ neceſſitat;: iō nō excuſanſ. Et ad oīa ꝟba Aug. q̄ dicit de ma
FF teria illa: ſicut ꝙ null⁹ peccat in eo qō vi⸗
Rn̄ſio. tare nō pōt. Dico ꝙ ſic d; ītelligi. ꝙ null⁹
ad au⸗ peccat niſi in eo qō aliqn̄ vitaſſe potuit an
ctorita teq̄ peccaret. nā q̄cūq; peccat: peccat ī eo
tē aug. qō vitare nō pōt qn̄ peccat: ꝛ ſi eſſet aliq̄ cā deo ꝑmittēte īpellēs hoīem ad faciēdū vel omittēdū: vult dicere ꝙ hoc faciendo nō peccaret: ſi illā neceſſitatē ꝑ culpā p̄cedētē nō meruiſſet. Et qō ꝯcludiſ ꝙ gentiles q̄dā neceſſitati ꝑ penas mortē elegerūt ḡ ſm̄ iſta nō peccauerūt: pt; ꝑ p̄dicta ꝙ h̄ ꝯn̄a nō valet: q: forte ſm̄ eoꝝ culpā p̄cedētē meruerūt incidere in illā deordinatā neceſſitatē: ſicut dictū ē de dānatis. nec ꝯn̄s eſt īpoſſibile: ꝙ multi tales nō peccauerūt vel ꝓpter violētiā vel ꝓpter ignorantiā excuſati. vnde ſi q̄s ſimplex deo ꝑmittēte: ꝛ diabolo etiā ſuggerēte: putās ſe ꝑ errorē in homicidio ſui p̄ſtare deo obſeqūm: interficeret ſeipm̄: licet eccl'ia militās talem iudicet eē dānatū: non tn̄ dānareſ in rei ꝟitate: nec hoc etiā iudicaret ſi ei de ei⁹ ne
ceſſitate cōſtaret. Ad ſcd̄m qn̄ allegaſ ab Ad ſe⸗
Aug. ꝙ nulla natura pōt vincere volūta cundū.
tē. vult dicere ꝙ ſm̄ legē ſtatutā nulla natura pōt cogere volūtatē: nec facere eam peccare niſi velit: vel niſi ante deordinate aliqd voluerit: ꝓpter qō mereret̄ tāq̄ in penā/ꝙ neceſſitet ad peccādū: ſicut de diabolo pt; ꝛ dānatis. Ad tertiū de Anſ. pt;
idē ꝑ ea q̄ diffuſius dixi in prima qōne ſu BB
pra primū. Ad quartū de illa auctoritate Ad ter
apl'i: dico ꝙ illa mag; facit ꝓ me q̄ ꝯ me. tium.
Nā fruſtra cōmēdaret apl's diuinā boni⸗ Ad qr̄
tatē in h̄ ꝙ nō patiſ hoīes tētari vltra il⸗ tum.
lud qō p̄nt: niſi neceſſitari poſſent. ꝛ iō ex h̄ ſatis inuiſ ꝙ hō/quātū ad naturā ꝓpriā attinet: nō obſtāte libertate ſue volūtatis poſſet neceſſitari ꝑ exceſſiue triſtabile et exceſſiue delectabile ad volēdū aliqd ꝯ diuinū p̄ceptū: ſ; ī h̄ volēdo nō peccaret. Deus aūt de ſua bonitate nō ꝑmittit de fctō tētationē ītātū ꝯualeſcere: qn̄ hō ēt fcm̄ tale vitare poſſit: niſi hō fuerit in cā vt a deo dereliq̄ mereaſ. Sic igiſ nō obſtātib⁹ iſtis rōnib⁹: ꝓ nūc teneo ꝙ volūtas dānatoꝝ neceſſitaſ de facto ad volēdū ſe nō eē q: ꝯſtat ſm̄ doctores ꝙ dānati volūtate deliberata deſiderāt nō eē citi⁹ ſi poſſent: q̄ ſic eē. ꝛ tūc op; dicere ꝙ h̄ vellet libere vel ex neceſſitate. ſi libere: hoc ē ꝯ ſociū in p̄cedēti articulo. Et ſiľr ſi libere h̄ eligerēt vr̄ ꝙ talē volitionē eligerēt cū delectatione. ſi ex neceſſitate: habeſ ꝓpoſitū. Seq̄
tur quartus articul⁹ p̄ncipalis: ſc; an ma DD
lefactor iuſte dānat⁹ ad mortē poſſit licite Articu
declinare mortē ꝑ fugā vl' executionē iu⸗ lus qr⸗
dicij dati: dato caſu ꝙ poſſit fugere ſine in t⁹ p̄n.
iuria ꝓximi. In h̄ articulo dixi ꝙ ſic in ca Cōclu⸗
ſu ſicut pt; ī qōne illa: vtrū pctōr pōt deo ſio pro
ſatiſfacere ꝓ pctō mortali: ī argumēto ter batur.
tio ad p̄ncipale. Cui⁹ rō ē: q: cū pene debeāt eſſe medicīe: ꝛ nō ꝓpť ſe p̄ncipaliter intēte: ſ; ꝓpť bonū reipublice q̄ ex bonitate ſingulariū ꝑſonaꝝ reſultat: ſi talis dānat⁹ habeat dictamē ꝯſcīe ꝙ vult fieri deīceps bon⁹: ꝛ a vitijs abſtinere: ꝛ ꝓ ſalute reipublice mori: vl' ſub meliorib⁹ circūſtātijs: vl' intrare religionē ꝓ penitētia facienda ad
veniā ꝑcipiēdā de pctīs: videſ ꝙ licite poſ Confir
ſit hoc fieri ꝛ meritorie. Cōfirmaſ: q: tas matu.

bis ꝯſeruat legiſlatoris ꝑcepta. Lex em̄ nō ꝙ̄ ꝑcipit hoiem occidi niſi ꝓpter bonū rei publice. ⁊ ſi illud bonū vel maius bonum poſſit obtinere ſine morte malefactoꝝ: qđ bonū ꝯſeq̄t reſpublica ꝓpt̄ morte ſuā: et ſibi ꝯſtaret: nūꝙ̄ dictaret eē hoiem occidēdū. Eſt aūt poſſibile in caſu: ꝙ iſte fugiēs melioret̄ ꝑ vitā ⁊ ꝑ merita q̄ poſt faciet: pluſꝙ̄ ꝑ morte illatā corrigeret̄. ⁊ eſt poſſibile ꝙ plures corrigant̄ ⁊ a maleficijs retrahāt̄ ꝑ vitā ſuā ꝙ̄ ꝑ ſuppliciū ſuū: ǵ i tali caſu ſibi licet hoc facere: videlꝫ decli-

Argui tur pri mo. nare morte ꝑ fugā ſine iniuria ꝓximi. Sed ꝯ illđ dictū arguit ille ſoci⁹ ſic. q̄ ꝯ ius et iuſtitiā ſiūt viriб⁹: nō ſubſiſtūt. ex̄ de re. iu. li vj. ſicut dr̄ i textu: q̄ negari nō pōt. ſꝫ iſte ꝑ caſum iuſte ē dānat⁹ ad morte: igit̄ ꝯ iuſtitiā eſt ꝙ ipe morte euadat. Preterea. ſi

Scđo. iō liceret morte declinare: qꝛ poſſet penā mortis in aliq̄d meli⁹ reipublice ꝯmutare ſeq̄t̄ ꝙ ſcti martyres dictāte eoꝝ ꝯſcia ꝙ eēt moriēdū ꝓ chriſto: poſſent fugiſſe mortē: ⁊ pl⁹ meruiſſent ſi plures ꝑplos ad chriſtū ꝯuertiſſēt: ⁊ maiorē ꝑtāte ecclie acq̄ſiuiſſēt: ꝯn̄s falſū. qꝛ tūc peccaſſēt ꝯ ꝯſciam.

Cōclo ſocij. Jō tꝫ ſoci⁹ ille ꝙ in nullo caſu pōt dānat⁹ ad morte fugere: quātūcūqꝫ vita ſua eſſet vtilis ecclie: niſi fiat ſibi ſpālis reuelatio: vl̄ niſi fiat ſnīe reuocatio: ſꝫ dꝫ oia poti⁹ tolerare mala ꝙ̄ tali fuge conſentire. Et q̄n caſus ſic ponit̄ ꝙ executores iudicij q̄ hn̄t cōplere iuſtitiā: tardāt nec veniunt: ⁊ q̄rit̄ an teneat̄ eos expectare: cū ſit ſolut⁹: ⁊ poſſit ſine iniuria ꝓximi fugere; ita ꝙ null⁹ ꝑ fugā dāmificabit̄. Rn̄det ꝙ i tali caſu nullo mō plectēd⁹ dꝫ ſeipm̄ trucidare: de q̄ nō eſt dubiū: ſꝫ tenet̄ mittere vl̄ ꝑſonal̄r adire iudicē: ⁊ preſtari corā eo ꝙ parat⁹ ē ſubire iuſtitiā: ⁊ tūc fiet de eo qđ ide voluerit ordinare.

Ad aliam rōnē ſocij Rn̄ſio. Ad vnā aliā rōnē quā feci ꝓ me de hoie dānato ad moriendū fame cui iuxta ponit̄ panis: tal̄ pōt licite ꝓlōgare vitā ſuā comedendo panē: ⁊ ſic declinare morte ſibi iflictā: igit̄ pari rōne fugere: negat ꝯn̄am. ꝯcedit tn̄ ꝙ āte iuſtā ꝯdēnationē licitū fuit ei fugere: ſi potuit ſine iiuria cuiuſꝙ̄: ſꝫ nō poſtꝙ̄ ſnīa eſt lata a iudice. Sꝫ iſtis nō obſtātib⁹ ꝯſiderādū ē ꝙ al̄r iudicādū ē de iuſto nāli: ⁊ al̄r de iuſto legali ſicut ꝑꝫ per Ariſt. v. Ethi. c. x. de epykeia. Juſtū em̄ nāle nullā patit̄ iſtātiā: ſꝫ vl̄r oi caſu tꝫ. Juſtū legale vl̄r ſtatutū eſt: ſꝫ tn̄ i caſib⁹ ꝑticularib⁹ nō expedit q̄nqꝫ vt obſeruet̄. ⁊ iō epykeia ē directiua iuſti legalis ſcḋm iuſtū nāle: qꝛ legiſlator ēt i tali caſu ꝑticulari q̄ raro ꝯtigit, al̄r ordinaret ſi poſſet: ſicut i q̄dā ciuitate fuit ſtatutū ſub pena capitꝭ ꝙ ꝑegrini nō aſcēderēt muros ciuitatꝭ: ne videlꝫ poſſent ciuitatis dn̄ium vſurpare. ꝯtigit aūt hoſtes irruere i ciuitatē: ꝑegrini aſcēdētes muros ciuitatis ciuitate defenderūt. cōſtat ꝙ nō ē iuſtū eos iterfici: qꝛ repugnat iuri naturali. qi tunc aliq̄s ꝓ bn̄ficio puniret̄: ⁊ iō hn̄s epykeiā dꝫ dirigere iuſtū legale ſcḋm ius naturale: ⁊ iudicare ꝙ lex poſitiua capit iſtātiā in h̄ caſu. nec iō ē pctm̄ i legib⁹ q̄ ſic vl̄r loquūt̄ ⁊ patiūt̄ tn̄ iſtātiā in paucioribus. nec eſt pctm̄ legiſlatoris: ſed pctm̄ orit̄ ex natura materie circa quā leges ponūt̄: q̄ materia ē opatio hūana: in q̄ raro cōtigit vl̄r dicere veꝝ. ſcḋm ariſt. ibidē. vn̄ cōcludit ꝙ epykeies. i. hn̄s ꝟtutē directiuā legis ſcḋm iuſtū naturale, nō ſꝑ dꝫ exeq̄ iuſtitiā ad deteri⁹ i. ad puniēdū ſicut illi q̄ ſūt rigidi in puniēdo: ſꝫ dꝫ diminuere penas: ꝙuis habeat legē adiuuātē in puniēdo ⁊ ad puniendū qi pene nō ſunt ꝓpter ſe intēte: ſꝫ ſunt q̄ſi medicine. Vn̄ epykeies nō pl⁹ appetit de pena: ꝙ̄ ſit neceſſariū ad pctm̄ cohibēdū. Cū igit ad ꝓpoſitū nr̄m iſte malefactor ſit in ꝓpoſito nro ꝑrio ad recōpēſandū aliq̄d vtili⁹ ꝙ̄ ſit mors ſua reipublice ⁊ ſibi ipſi nec fuga ſua alicui ꝟtit̄ in ꝑiudiciū. Dico ꝙ licite pōt morte decliare: vl̄ a ſuſpēdio fugere ꝓpter meliorationē vite.

Ad primum. Ad p̄mū argumētū in oppoſitū q̄n arguit ꝑ illā regula: q̄ ꝯ ius ⁊ iuſtitiā ſiūt viriб⁹: nō ſubſiſtūt, dico ꝙ illa regula nō habet̄ ex̄ de re. iu, ſicut dr̄. ⁊ dato ꝙ haberet̄: dꝫ itelligi ſic videlꝫ ꝙ illđ qđ ſit ꝯ intētionē legiſlatoris viriб⁹: nō ſubſiſtit. Seruare ei legē nō eſt ſuare ꝟba vel corticē legis: qꝛ lr̄a occidit: ſꝫ ſuare itētionē legiſlatoris: qđ pōt iſte facere fugiēdo morte vt dictū eſt. Et ad formā argumēti q̄n arguit ſic. iuſte eſt dānat⁹ ad morte. ǵ nō pōt iuſte euadere morte. Nego ꝯn̄am: qi nō pl⁹ denotat̄ ꝑ an̄s niſi ꝙ tal̄ malefactor fecit aliq̄ ꝓpt̄ q̄ iudex potuit licite ſibi iſligere morte: ⁊ cū h̄ ſtat ꝙ ipe pt̄ licite ⁊ iuſte euadere morte niſi i caſu ꝓpoſito. Vn̄ iuſte pt̄ ſubire mortē ſi vult i remiſſionē pcōꝝ: ⁊ iuſte pt̄ declinare morte ſi vult aliq̄d vtili⁹ facere ꝓ ſalute aie ſue: ꝙ̄ ſit ſubire illā morte. vn̄ poſito ꝙ poſſit fugere ad eccliā ꝫ dotatā tali imu-

nitate: ꝙ q̄cūq̧ ꝯfug⁹ poſſit ibi ſaluari: ta
li liceret ad eam ꝯfugere. Silr̄ ſi talis for
ma arguēdi valeret: nullo mō liceret hoī
dānato ad mortē redimere mortē ſuā per
amicos: imo amici redimētes peccarēt: qḋ
LL apud nīr̄os nō eſt verꝫ. Ad ſcḋm de mar
Ad ſe- tyrib⁹: ꝙ tūc licuiſſet eis ꝯſcīa eis dictāte
cundū. ꝙ eēt moriēdū p̄ chriſto: declinaſſe mortē
p̄ fugā. nego ꝯn̄a: qꝛ nlla ē ſilitudo: ſʒ dē
pta ꝯſcīa de moriēdo: ⁊ poſita ꝯſcīa ꝙ ex-
pedit honori dei magis viuere q̄ꝫ mori: cō
cedo ꝙ lʒ eis fugere mortē: iuxta illud ꝯſi
liū ſaluatoris. Matt. x. Cū vos perſecuti
fuerint in vna ciuitate: fugite in aliā. qḋ
ap̄li fecerūt: qn̄ poſt mortē chriſti orta ſe-
ditiōe ī Hieroſolymis, fugerūt ad gētes.
Et chriſt⁹ ēt ipſemet mortē decliauit: qꝛ eū
tūc mori nō ꝯgruebat: qn̄ trāſiēs p̄ mediū
MM illoꝝ ibat. Quint⁹ arti. an adorās diabo
Art. v. lū trāſfiguratū ī effigiē chriſti p̄ errorē in
p̄ici. uincibilē deluſus: excuſet ab idololatria p̄
Cōclo. talē ignorātiā. Dixi ꝙ nō ſolum excuſat a
pctō: imo tn̄ meret quātū mereret ſi chri
ſtū adoraret: ſi tn̄ fecit qḋ ī eo fuit ad diſ-
cernēdū an chriſt⁹ fuit an non. Et adduxi
Proba ad h̄ rōnes mltas: quaꝝ vna fuit tal̄. oſ-
tio pri dat ſe chriſt⁹ Petro ī certa effigie: ⁊ credat
ma. Petr⁹ eū eē chriſtū: ⁊ adoret eū adoratiōe
latrie: ⁊ oſidat ſilr̄ de⁹ diabolū oīno ī ꝯſili
effigie Jeſu ⁊ ſub eiſdem figuris: ⁊ adoret
eū Joānes. tūc q̄ro an Jo. peccat an nō?
ſi ſic: g̊ Petr⁹ peccat. ꝯn̄a pʒ: qꝛ nō maiorē
Rn̄ſio certitudinē hʒ Petr⁹ q̄ꝫ Jo. ſi nō: hr̄ ꝓpo
ad ꝓba- ſitū. Ad iſtō rn̄det ſoci⁹ ꝙ ſi Petr⁹ ⁊ Jo.
tionē. ſint duo boni hoīes: ⁊ faciāt qḋ ī ſe eſt ad
diſcernēdū: neuter peccat: qꝛ vterq̧ ado-
rat deū īteriori adoratiōe: ſʒ vterq̧ adorat
deū. ⁊ qn̄ dr̄: Joānes adorat diabolū: rn̄-
det negādo: qꝛ neuter eoꝝ adorat diabolū
Repli- ſʒ vterq̧ deū. Jn illa rn̄ſiōe p̄mo ꝯcedit ꝓ
cat ꝯ poſitū meū. Scḋo nō dicit ꝯn̄ter ad ea q̄
rn̄ſio. dixi al̄s. tertio aſſumit falſum. Primū pʒ:
Cōtra qꝛ ꝯcedit ꝙ adorās diabolū trāſfiguratū
p̄mū. nō peccat: qꝛ caſus ponit ꝙ Jo. adoret il-
Cōtra lū q̄ ſibi app̄et: ⁊ h̄ ē ꝓpoſitū. Scḋm pʒ:
ſcḋm. qꝛ al̄s dixi ꝙ error talis nō excuſet hoīem
qn̄ credit illū q̄ ē diabol⁹ eē deū: qn̄ cōmit
tat idololatriā. ⁊ mō dictū eſt: Joānes in
caſu iſto nō peccat: ⁊ tn̄ certū eſt ꝙ Jo. er
Cōtra rat: qꝛ Jo. credit illū eē deū demonſtrato
tertiū. diabolo. Silr̄ al̄s dixi ꝙ error talis fuit ꝯ
fidē: ſʒ Jo. nūc errat errore tali: igiſ errat
ꝯ fidē: igiſ peccat. Tertio dō qḋ dicit vide

licet ꝙ Jo. in caſu iſto nō adoret diabolū:
ē manifeſte falſum: etiā eſt ꝯ caſum: qꝛ ca-
pio aliquē idololatrātē: q̄ credit idolū eē
deū. Et q̄ro vtrū adorādo idolū cōmittit Primo
idololatriā an nō? Si ſic: ꝯ. nō adorat ido
lū p̄ te: ſʒ deū: qꝛ q̄ rōne Jo. nō adorat dia
bolū ſʒ deū: eadē rōe iſte nō adorabit ido
lum ſʒ deū: qꝛ nō ē aliq̄ rō q̄re negas Jo
annē adorare diabolū in iſto caſu: niſi qꝛ
Jo. intēdit adorare deū: ⁊ illū q̄ apparet
ſibi, credit eē deū. ſʒ eodē mō iſte pagan⁹
adorare intēdit deū: ⁊ credit idolū ſuū eē
deū. Si dicaſ ꝙ talis pagan⁹ ſi intendat
adorare deū: nō cōmittit idololatriā. ſeq̄ſ
ꝙ tūc nō ē poſſibile ꝙ aliq̄s cōmittat ido Scḋo.
lolatriā. Preterea ſit effigies illa q̄ diabo
lus app̄et Joāni: hūanitas chriſti vel cor-
pus ipſius Jacobi p̄mittēte deo: ⁊ credat
Jo. ꝙ ſit hūanitas chriſti: ⁊ adoret eū ge-
nuflectēdo ⁊ deoſculādo pedes. tūc ſʒ iſtā
rn̄ſionē opʒ ꝯcedere ꝙ ipſe adoret hūani-
tatē chriſti. ⁊ ſic dʒ ꝯcedere ꝙ ipſe tāgeret
corp⁹ chriſti in celo: ⁊ ꝙ tāgeret corp⁹ Ja Tertio
cobi. Preterea ſm̄ hāc rn̄ſionē nō ē poſſi
bile ꝙ aliq̄s adoret diabolū adoratiōe la
trie: qꝛ talis adoratio nō pōt fieri niſi cre-
dēdo de eo q̄ ē diabol⁹, ꝙ ſit de⁹: qꝛ fictio
exterior ⁊ hūiliatio corpis ſine adoratiōe
cordis: ⁊ ſine ītētiōe mētl̄ nō ē cult⁹ latrie
māifeſtū ē. ⁊ p̄ ꝯn̄s nō ē poſſibile ꝙ aliq̄s
credēdo diabolū eſſe deū adoret diabolū
adoratiōe īteriori. ⁊ ſic negaſ caſus: q̄ tn̄
al̄s fuit admiſſus. ⁊ ꝙ aliq̄s poſſit adora-
re diabolū adoratiōe latrie p̄ errorē. Pre Quar-
terea interior adoratio nō eſt niſi affectio to.
vel ꝓpō mētal̄: ſʒ Jo. format tales ꝓpō-
nes mētales: iſtū adoro: iſte ē chriſt⁹. igiſ Quito
iſtū adorat adoratiōe latrie īteriori. Pret
ea ponaſ ꝙ Jo. adoret ſortē adoratiōe la
trie: ⁊ ꝯſtāte tali ītētiōe ī Joāne de⁹ ſepet
aīam ſort̄ a corpe: ⁊ ponat ī eo aīam pla-
tōis: ſm̄ iſtā rōnē opʒ ꝯcedere ꝙ Jo. nul-
lū hoīem adoret niſi ſortē. ꝯn̄s ē falſū: qꝛ
h̄ cōpoſitū adorat: demōſtrato ꝯpoſito ex
corpe ſort̄ ⁊ aīa platōis. vn̄ ex rn̄ſiōe p̄n-
cipalis ꝯcluſio ⁊ p̄ma quā iā dixi ī hac ma
teria eſt ꝯceſſa: videlʒ ꝙ aliq̄s pōt merito NN
rie formare tales ꝓpōnes mentales ⁊ eis Scḋo
aſſentire: diligo h̄ quātū deū demōſtrata ꝓbaſ
creatura q̄cūq̧: ⁊ h̄ p̄ errorē inuīcibilē excu conclo
ſat. Scḋa rō mea fuit talis ꝯ hoc qḋ p̄ri⁹ p̄nci.
dixerat ſoci⁹ iſte venerād⁹: ſ. ꝙ hō in tali huius
caſu debuiꝫ ſub ꝯditione adorare ſic. ado- articli.

ro te ſi tu es chriſtꝰ. Cõtra: aut iſta ꝯditio
diminuit de cultu: aut adoratiõe: vl' nõ. ſi
diminuit: nõ adorat adoratiõe latrie: ⁊ tñ
ꝯſcia ſibi dictat ꝙ tali adoratione debeat
adorare: ergo facit ꝯ ꝯſciam: ergo edificat i gehẽ
nã. ſi nõ diminuit: ergo nõ obſtãte iſta ꝯditiõe
Rñſio. adiecta ꝟe adorat: ergo fruſtra addit̃. Ad il
lud dr ꝙ conditio adiecta nõ diminuit de
Repli- cultu nec de adoratiõe. ⁊ qñ arguit̃: ergo nec
ca. excuſat̃ ab idololatria. negat ꝯñam. Sʒ i
iſta rñſione duo falſa dicũt̃. nã p̃mo dr ꝙ
adiectio ꝯditiõis nõ diminuit de adora-
tiõe latrie: ſi Joannes dicat: adoro te ſi tu
Cõtra es chriſtꝰ ⁊c. Cõtra. depoſita illa ꝯditiõe
rñſio. ſeqꝛ Joãnẽ adorare diabolũ quẽ videt: ⁊
poſita ꝯditiõe nõ ſeqꝛ hoc: imo ſtat oppoſi-
tũ illiꝰ: iõ ꝯditio adiecta diſtrahit ⁊ dimi
nuit de adoratiõe. Pꝫ añs: qꝛ ſeqꝛ: Joan
nes adorat illũ ſi eſt chriſtꝰ: ⁊ nõ al'r: ⁊ ille
nõ ẽ chriſtꝰ: ergo Joãnes nõ adorat eũ. ⁊ dẽ-
pta ꝯditiõe ſi Joãnes dicat abſolute ſic:
adoro te: ſeqꝛ ipm adorare diabolũ: ergo ꝯdi
tio diſtrahit ⁊ diminuit. Preterea ꝯditio
talis appoſita i adoratiõe arguit adorãtẽ
dubitare de eo qd adorat / an ſit deus an
nõ: ſʒ talis dubitatio diminuit de adorati
one latrie: nõ ẽ dubiũ: cũ dubitatio tal' di
minuat de dilectiõe ad obiectũ ⁊ latria cõ
ſiſtit in dilectiõe ⁊ reuerẽtia ⁊ ſacrificij ob
latiõe: ſic dic̃ magr̃ ſen. li. iij. di. ix. c. j. ergo cõ
ditio appoſita diminuit. Preterea ſcdo in
iſta rñſiõe male negat̃ iſta ꝯña: ꝯditio ad
iecta nõ diminuit de adoratiõe: ergo nõ excu
ſat ab idololatria: qꝛ ſm eũ ſi abſolute ⁊ ſi
ne ꝯditiõe adoret: foret idololatria large
loq̃ndo. ⁊ ꝓꝫ eũdẽ ꝯditio adiecta nõ dimi
nuit de adoratiõe: ergo eq̃ adorat ꝯditiõe ad
iecta: ſic̃ ꝯditiõe depoſita: ergo abſolute ado
rat nõ obſtãte ꝯditiõe: ergo ꝯmittit idolola-
triã: nõ obſtãte ꝯditiõe ſm rñſionẽ. Preť
ea. ſi ꝯditio tal' nõ diſtrahit nec diminuit
de mõ adorãdi: liceret eccl'ie adorare chri-
ſtũ ſic: adoro te ſi tu es chriſtus. glia tibi
dñe: ſi tu es deꝰ. iuro p chriſtũ: ſi chriſtꝰ eſt
deꝰ. ⁊ oro te Maria: ſi tu es mr̃ dei adiu-
ues me: imo ſctis liceret ſic adorare. ꝯñs
falſum ⁊ incõueniẽs: qꝛ arguit expſſe du-
bitationẽ i ijs q̃ ſunt fidei: ⁊ dubiꝰ i fide
ẽ infidelis: ſicut dr ex̃ de her. c. dubiꝰ. Preť
ea. in alijs actibꝰ ⁊ ꝯctibꝰ q̃cũq; ꝯditio di
minuit de actu abſolute accepto: ita ꝙ op
poſitũ illiꝰ ſtat cũ actu ꝯditionato: ſic ſi
ſtãt iſta: accipio te in vxorẽ ſi pr̃i meo pla
cuerit: ⁊ nõ accipio te i vxorẽ. dabo tibi cẽ
tum ſolidos ſi ſol lucebit cras: ⁊ nihil tibi
dabo. ergo pi rõe iſta ſtãt ſil': adoro te ſi tu es
rex glie: ⁊ nõ adoro te. Tertio argui: ⁊ rõ
fuit tal': dictamẽ ꝯſcie tm̃ obligat qñ ẽ er Tertio ꝓbat̃
roneũ: ſicut qñ eſt veridicũ: ſʒ Joãnes hꝫ i concl'o
caſu iſto poſito dictamẽ ꝯſcie: lʒ erroneũ: p̃n. hu
qꝛ hoc qd ſibi apparet / ẽ adorãdũ ſicut deꝰ: ius ar.
ergo ſi nõ adorat: peccat mortaliter. Hec fuit Cõtra
forma argumẽti nr̃i. ſʒ hanc rñſionẽ nitit̃ primo.
ſociꝰ ipugnare ſic. ſi iõ iſte Joãnes poſſit
adorare diabolũ: qꝛ ꝯſcia erronea dictat:
ergo Judei ⁊ p̃ncipes ſacerdotũ emẽtes chri
ſtũ ⁊ crucifigẽtes: ⁊ Judas eũ vẽdẽs ⁊ ſe
ipm ſuſpẽdẽs deſpãdo nõ peccauerũt: qꝛ
ꝯſcia erronea obligauit eos ad iſta. ꝯñs
falſum. Preterea. dictet ꝯſcia erronea ali- Scdo.
cui ꝙ ipe ſit deꝰ: ſtãte iſta ꝯſcia dʒ velle ꝙ
oĩs creatura rõnalis diligat eũ ꝓpť ſe. Et
ſil'r põt hõ licite velle ꝙ deꝰ occideret̃: qꝛ
ꝯſcia erronea pt hoc dictare eẽ volẽdũ. Pre Tertio
terea. ſtãte ꝯſcia alicuiꝰ ꝙ deꝰ ſit odiendꝰ:
⁊ ꝙ ſit fornicãdũ: adulterãdũ ⁊c. ⁊ tũc me
reret̃ tal' faciẽdo oĩa pctã mũdi. Preterea Quarto.
ſi eq̃ obligaret dictamẽ ꝯſcie erronee ſicut
recte: ꝯſcia erronea nõ foret deponenda.
Vel arguit̃ ſub hac forma. ꝯſcia erronea ẽ
deponẽda: ꝯſcia recta eſt retinẽda: ergo non Quinto
obligat erronea equal'r cũ recta. Preterea
ſi eq̃ obligaret: eſſet ꝑplexitas in lege dei.
ꝯñs eſt falſum ⁊ ꝯ Greg. ſup illud Job. xl.
Neruꝛ teſticulorꝝ eiꝰ ꝑplexi ſunt. Ad ſolu Rñſio
tionẽ iſtorꝝ argumẽtorꝝ eſt ſciẽdũ ꝙ ꝯtin- ad ar.
git errare dupl'r: vel errore piculoſo: vel er Nota
rore nõ piculoſo. Error piculoſus eſt q̃ties errare
q̃s errat ꝯ articulos fidei vel p̃cepta diui- cõtigit
na. Error nõ piculoſus eſt in alijs: qñ dece duplr.
ptus ignorãtia inuincibili approbat falſa
p veris. In caſu aũt iſtiꝰ articuli de trãſfi
guratiõe diaboli i effigiẽ chriſti: verꝝ eſt ꝙ
Joãnes errat credẽs illũ q̃ ẽ diabolꝰ / eſſe
deũ: ſʒ certe error iſte cũ ſit inuincibilis: ⁊
nõ ſit ꝯ aliquẽ articulũ: nec ꝯ bonos mo-
res: nõ eſt piculoſus. ⁊ hoc eſt qd expſſe dic̃
mgr̃ li. iiij. di. xxx. c. j. Diabolꝰ em̃ trãſfigu
rãs ſe in angelũ lucis: ſi credat̃ bonꝰ: nõ ẽ
error periculoſus. Hoc etiã ſatis declarat
Aug. enchi. c. lix. Et eſt gloſ. cõis. ij. Corꝝ.
ij. Sathanas cũ transfigurat ſe in angelũ
lucis: qñ ſenſus corpis fallit: mentẽ ꝟo nõ
mouet a ꝟa rõne vel ſnĩa: nullũ eſt in reli-
giõe piculũ q̃ q̃ſq; vitã fidelẽ gerit: vel cũ
ſe bonũ finges ea vel facit vel dicit q̃ bo-

nus angel⁹: etiā ſi credat̃ bon⁹ nō eſt error
piculoſus aut morbid⁹. Scd̃m iſtū dupli-
cē errorē eſt duplex ꝯſcia erronea: qꝛ aliqñ
ꝯſcia erronea hoīs ē erronea errore piculo
ſo: ⁊ aliqñ eſt erronea errore nō piculoſo.
Preterea ꝯſcia erronea obligat hoīem ad fa
ciēdū ſm eā: ita ꝙ ſi fecerit ꝯ eā: peccat: ita
ꝙ ſtāte tali ꝯſcia hō ē ꝑplex⁹: donec eā de-
poſuerit. Sꝫ ꝯſcia ſcd̃o mō errōea obligat
ſic: ꝙ ſi nō fecerit ſm eam: peccat: ſi fecerit
ſꝫ eā: nō peccat: ſꝫ excuſat̃ a pctō ꝓpt̃ igno
rantiā inuincibilē ex q̃ cauſat̃ talis ꝯſcia.
PP Et ꝑ h̃ pꝫ ad argumēta. Ad primū qñ dr̃
Ad pri- ꝙ ſi Jo. poſſit licite adorare: qꝛ ꝯſcia erro-
mum. nea dictat ſibi ꝙ hoc qd̃ videt ē adorādū:
tunc ꝑncipes ⁊ ſacerdotes ⁊ ceteri licite oc
ciderūt chriſtū. Nā pꝫ iam ꝙ ꝯñа nō valꝫ
qꝛ in Joāne eſt ꝯſcia erronea errore nō pi-
culoſo: in eis aūt fuit ꝯſcia erronea errore
piculoſo. Silr̃ in Joāne ꝯſcia erronea cau
ſatur ꝑ ignorantiā inuincibilē: ⁊ ꝑ ignorā-
tiam facti: ſꝫ in eis fuit vincibilis: imo craſ
Ad ſe- ſa ⁊ ſupina ⁊ ignorātia nimis affectata: et
cundū in nullo eſt ſile. Per idē pꝫ ad ſcd̃m ⁊ ter
⁊ tr̃tiū. tiū. Ad quartū qñ arguit̃ ſic. ꝯſcia erro-
Ad q̄r nea eſt deponenda: ꝯſcia recta nō: ꝰ nō eq̃
tum. obligat. Nego ꝯñam illā: qꝛ licet ꝯſcia illa
erronea ſit deponēda: tñ q̄diu manet ita
fortiter ligat ſicut recta. Un ponam⁹ ꝙ cō
ſcia ſortis dictet ſibi ꝙ eq̄le pctm̄ ē leuare
feſtucā ⁊ furari: eq̄lr̃ obligat̃ ad vitādū vnū
ſicut aliud. Ex quo arguo ſic ꝯ eū: ⁊ ꝓbo ꝙ
ꝯſcia erronea equalr̃ ligat ⁊ obligat ſicut
recta: qꝛ nō minus peccat faciēs ꝯ ꝯſciam
erroneā q̄ꝫ ꝯ ꝯſciam rectā: ſed equale pctm̄
incurrit vterq̄ꝫ. vñ ideo p̄aſe dr̃ ꝯſcia liga-
re hoīem: qꝛ ſi nō impleat: eque peccat. nō
aūt ideo: qꝛ ſi aliq̄s impleret ꝯſciam recte
facit: igit̃ cū equalē culpā incurrit ⁊ equa-
lem penā agens ꝯ ꝯſciam erroneā ⁊ rectā:
QQ igit̃ ⁊c. Ad quintū qñ arguit̃. qꝛ ſi ꝯſcia
Ad q̄n erronea eque obligaret ſicut recta: eſſet ꝑ-
tum. plexitas in lege dei. Nego ꝯñam: qꝛ ꝯſcia
erronea nō imponit̃ hoī a lege dei: ſed acci
dit in hoīe ꝑ errorē hoīs circa ea q̄ lex dei
p̄cipit ꝓhibet vel permittit: ⁊ iō nō ſequit̃
ꝙ ꝑplexitas ſit in lege dei: ſed ꝙ ꝑplexitas
ſit in hoīe errāte circa ea q̄ lex dei ꝓhibet
p̄cipit vel ꝑmittit. Et hoc adhuc intelligi
dꝫ de ꝑplexitate ꝯditionata: nō de ꝑplexi-
tate abſoluta: qꝛ tali ꝑplexitate abſoluta
nemo eſt ꝑplexus: ſꝫ ꝯditionata tm̄. Un
habens ꝯſciam erroneā in errore piculoſo

eſt ꝑplexus ſi nō depoſuerit eam. ⁊ quādo
ita eſt ꝙ videt̃ homini ꝙ ſiue faciat aliqd̃
factū ſiue omittat ipſe peccat: tūc dr̃ ꝑple-
xus ꝑplexitate facti. Et hec ꝑplexitas non
ſolū eſt poſſibilis: imo freq̄ns apud hoīes
ſm Greg. ſup illud Job. xl. Et ponit̃ in ca-
none di. xiij. Nerui. vbi dicit Grego. ꝙ dia
bolus pleroſq̄ꝫ ſua mala ſuggeſtiōe ita pec
care facit: q̄ten⁹ ſi fortaſſe fugere pctm̄ ap-
petunt: hoc ſine alio pcti laqueo non eua-
dant. Et ꝯ iſtā perplexitatē dat ipſe Greg.
ꝯſiliū dicens. Eſt tñ qd̃ ad deſtruendū be-
hemot. i. diaboli verſutias ſubtiliter fiat:
vt cū mens inter minora ⁊ maiora pctā cō
ſtringit̃ ſi oīno ſine pctō nullus aditus pa
teat minora ſemꝑ eligant̃. Uult igit̃ Gre.
ꝙ ꝑplexitas eſt poſſibilis ſaltē ꝯditiona-
ta. Quarta rō mea fuit talis. Oēm adora RR
tionem pōt hō licite facere cū qua ſtat con Quar-
tinue talis intentio in eodē: tātū vnū deū ta rō ꝓ
volo adorare. ſuppoſito ꝙ credat verū deū bās cō
eſſe deū. ſed cū omni actu quē Joannes fa cluſio-
cit adorans diabolū ꝑ errorē ſtat ſemper ī huius
eo talis intentio de deo vero. tantū vnum arti.
deū volo adorare. igit̃ talē adorationē pōt
licite facere. maior ⁊ minor faciliter patēt:
ſi ponderent̃. Ad iſtud rñdet ſocius: ne- Rñſio.
gando maiorē: qꝛ mundi ſapiētes de q̄bus
loquit̃ apl̃s ad Ro. j. deū cognoſcentes ſer
uierunt creature: ⁊ cōmiſerūt idololatriā.
tunc arguit ſic. Adoratio quā ipſi fecerunt
cōpatiebat̃ ſecū aſſenſum iſtius: tantū vn⁹
deus eſt. vt pꝫ in lr̃a ⁊ in gloſſa: qꝛ alr̃ fu-
iſſent excuſabiles. ꝰ illa adoratio fuit eis
meritoria. ꝯñs eſt falſum. Sed iſta rñſio Cōtra
deficit in duob⁹. primo: qꝛ dicit ꝯdictoria. rñſio.
ſcd̃o: qꝛ hoc ipm̄ male imponit Aplo̅. Pri- replica-
mum pꝫ: qꝛ imponit ꝑhis ꝙ ipſi ſimul aſ- tur.
ſeruerunt ꝙ tantū vnus de⁹ fuit: ⁊ ꝙ ipſi
nō aſſeruerunt nec crediderūt tantū vnum
deū eſſe ꝓ eodē tpe p̄ciſe. nā ſit a aliqd̃ ido
lum: qd̃ iſte Jo. adorauit. ⁊ ſit b deus ver⁹:
⁊ arguo ſic. iſte ſcienter adorat a. ꝰ ſciēter
intendit impendere ipſi a honorē ſoli deo
debitū: ergo iſte credit ꝙ ſolus a eſt deus:
⁊ ſcit ꝙ a nō eſt b. ꝰ credit ꝙ b nō eſt deus
ergo iſta ſtant ſimul ꝙ aliquis adoratiōe
latrie adorat creaturā creditā eſſe creatu-
ram ⁊ credēs vnū ſolū deū eſſe: qd̃ falſum
eſt. Cōfirmatur. qꝛ vel ꝑhs talis adorans
creaturā credidit ꝙ fuit deus vel nō. ſi ſic:
ꝰ credidit ſe adorare verū deum adorando
creaturā: ꝰ nō fuit ſciēter idololatra. ſi nō;

ergo non exhibuit ei adorationē interiorē
q̄ eſt ꝑ fidē ⁊ dilectionē. ꝗ ſimulauit ſe cor-
poralr̄ adorare ⁊ nō adorauit mentalr̄. ꝗ
nō cōmiſit idololatriā ex intētiōe: nec cul-
tum interiorē ꝓbuit creature. Ideo ꝓ intē
tiōe apl̄i opꝫ notare quatuor. Prīo ꝙ pħi
gentiles nunꝗ̄ negauerunt deū eſſe: ſicut
ptꝫ ex libris eoꝝ volenti rōnibus eoꝝ rn̄-
dere. Scđo ꝙ ipſi crediderunt vnū deū eē
SS ſaltē multi ex eis: ⁊ ad hoc fecerūt perſua-
Tertiū ſiones ſic in libris eoꝝ ptꝫ. Tertio dico ꝙ
dictū. fidē accepunt ex h̄ ꝙ ab initio mūdi aliq̄
coluerūt deū: ſic Adā ⁊ q̄dā de filijs ſuis: ⁊
Noe cū filijs ſuis poſt diluuiū. fuerūt etiā
ꝓphete docētes cultū diuinū ꝯtinue: quo
rum rumor peruenit ad pħos Egyptios/
Arabicos/ ⁊ Grecos/ ⁊ Chaldeos. Illi pro
phete dei oēm ſapientiā humanā ⁊ mūda
nam ꝑceſſerunt. ſicut declarat Aug. xviij.
de ciui. dei. c. xxxvij. vbi oſtēdit ꝙ Thales
Mileſius: q̄ ꝑceſſit Pythagorā Socratē ⁊
Platonē: īmo Anaximandrū ⁊ Anaxime-
nem ⁊ Anaxagorā: floruit tp̄e Romuli. Si
milr̄ illi poete ⁊ theologi q̄ ātiq̄ſſimi apđ
Grecos habent̄ Orphe⁹ Linus ⁊ Muſeus
inueniunt̄ Moyſe tardiores ſeu antiquio
res: ſm̄ ꝙ Moyſes inſtruct⁹ fuiſſe đr oīnī
ſapiētia Egyptioꝝ Act. vij. Ex quo pōt ar
gui ante Moyſen inter Egyptios ꝓphe-
tiā viguiſſe. iō deducit Aug. ꝙ apud Egy-
ptios tp̄e Iſidis regine: quā poſt morte ſic
ut deā coluerunt: ꝑmo īcepit ſapiā mūda-
na. Iſis aūt fuit filia Inachi: q̄ primus re
gnare cepit Argiuis: cui cōtēꝑanei fuerūt
nepotes Abrae: ita ꝙ Abraā longe ꝑceſſit
Iſidē. igit̄ Abraā lōge ꝑceſſit ſapiam Egy
ptioꝝ: quē lōge an̄ ꝑceſſit noe: ⁊ illū enoch
vij. ab Adā. vñ ꝯſtat ſatis notitiā cult⁹ dei
ꝑ patriarchas ⁊ ꝓphetas cū vita ⁊ ritu eo
TT rum ad notitiā pħoꝝ: q̄ poſt multa milia
Quar- annoꝝ ſucceſſerunt deueniſſe. Quarto di
tū dic. co ꝙ de iſtis pħis aut mūdi ſapiētibus: q̄-
dā in diuio cultu ſm̄ aliq̄s ritus ⁊ pſeſta-
tiones ꝑſtiterūt ⁊ ſaluati ſunt: ſicut cōſtat
de Iob: de Socrate: Platone: Ariſt. ⁊ plu-
rima turba ſtoicoꝝ ꝑſumi pōt. quidā non
obſtante tali notitia peſſimis morib⁹ ſe de
derunt: ꝓpter qđ in penā pcti obſcuratū
eſt inſipiēs cor eoꝝ. ⁊ corrupta ē exiſtima-
tio prudētie in eis: ⁊ deciderūt a fide quā
de vno vero deo habebāt: ⁊ facti ſunt ido-
lolatre: ⁊ credētes opinionib⁹ vulgi. ⁊ mul
ti ꝑdiderūt ſciaꝫ quā an̄ tenebāt: ⁊ ex librꝭ
didicerāt de vno deo: ⁊ niſi illā notitiā ꝑdi
diſſent: nō potuiſſent coluiſſe creaturā pro
creatore: q2 ī tali cultu neceſſario includit̄
fides de colēdo qđ ſit de⁹. nō eñi cult⁹ dei
eſt opatio exterior tm̄: ſi nō ab interiori ꝓ
cedat: ⁊ iō dicētes ſe eſſe ſapiētes ſtulti fa
cti ſunt: ſicut ibidē dicit apl̄s. Per h̄ ad ar
gumētū qđ in ſua rñſione facit. ſi inq̄t oīs
adoratio foret licita q̄ cōpatit̄ ſecū ī inēte
adorātis aſſenſum iſti⁹ ꝓpōnis. tm̄ verum
deū volo adorare: ſeq̄t̄ ꝙ adoratio gētiliū
pħoꝝ q̄ coluerūt creaturas fuiſſꝫ licita: q2
illi ꝯtinue talē aſſenſum habuerūt: ſꝫ ab il
lo aſſenſu receſſerunt excecati ꝑ malitiā vi
te ⁊ teſtimoniū vulgi: īmo ſicut p⁹ deduxi
īpoſſibile fuiſſet ꝙ ſtāte tali aſſenſu verū
cultū ſoli deo debitū exhibuiſſent: ſꝫ tantū
mō falſum ⁊ fictū. ſic vnus falſus hō ado-
rat hoīem quē vellet ſuſpendi: ſicut iudas
adorauit chriſtū dicēdo: aue rabbi Matt.
xxvj. Aug. enchirid. c. ij. Colēd⁹ eſt de⁹ fide
ſpe ⁊ charitate. Et. xiiij. de trini. c. j. dicit ꝙ
ſapiētia eſt ver⁹ cult⁹ dei. q̄ vel Euſebia vl̄
Theoſebia appellat̄: ꝗ ſine fide q̄ ipm̄ ado
rāt nō ſic deū: nō cōmittūt idololatriā. vñ VV
iſta rñſio rōnē factā nō tāgit. Quīta rō Quīta
mea fuit talis ſm̄ recitationē ſuā: licet nō rō pro
eſſet ſic ī rei ꝟitate: ſꝫ nō ē cura. Nā an̄ oīa cōclu.
argumēta iſta fecerā talē inſtātiā. Ponat̄
ꝙ chriſt⁹ dimiſiſſet hūanitatē aſſumptam
iā adultā: ⁊ h̄ latuiſſet beatā virginē: ipſa-
met nihilomin⁹ adoraſſet iſtū hoīem ado-
ratione illa q̄ pri⁹. igit̄ erraſſet ⁊ tm̄ in nul-
lo peccaſſet: q2 error facti eſt ſimplr̄ inuin- Rñſio.
cibilis. Ad iſtud rñdet ꝙ tūc illuminaſ-
ſet mētē btē virginis ⁊ cuſtodiſſet eā a ta-
li adoratiōe: ſꝫ ſi ſimplr̄ adoraſſꝫ: peccaſſꝫ. Repli-
Sꝫ planū eſt ꝙ h̄ rñſio nō ſoluit argumē- cat̄ pri
tū: tū q2 negat caſum argumēti ꝙ poſſibi mo.
le eſſet ꝙ chriſt⁹ naturā aſſūptā dimiſiſſꝫ:
niſi de illa dimiſſiōe īformaſſꝫ btām ꝟginē
q2 oīno diuine potētie ꝯdicit. nō eñi tunc
poſſet facere q̄cq̄d fieri nō īcludit ꝯdictio- Scđo.
nē ſicut notū eſt. Tū q2 dicit ꝙ ſtante tali
ignorātia inuincibili in mēte btē virginis
ipamet peccaſſet adorādo. qđ ſupi⁹ ē mul-
tiplicat̄ īprobatū: q2 talis ignorātia cauſat XX
inuolūtariū: ⁊ ꝑ ꝯñs excuſat oīno. Sext⁹ Sext⁹
articulus: an aliq̄s poſſet mereri ꝑ fidem ar. pnt̄
falſam. In iſto articulo breuiter dico ꝙ ſic
in multis caſib⁹. Et eſt cōis caſus ⁊ vulga
ris. ponat̄ ꝙ aliq̄ vetula audiat platū ſuū
ꝑdicātē aliquē articulū hereticalē de quo

ipſa nō tenet̄ hr̄e fidē explicitā. ſicut eſſet
grā exēpli de iſto articulo: an chriſt⁹ fuit lā
Cōcluſio probatur. ceat⁹ āte mortē an poſt: ⁊ p̄dicet ſibi aſſen
tiri ꝙ ante. iſta ꝓpter obediētiā quā hꝫ: ⁊
bonā volūtatē qua vult credere quicq̄d ec
cleſia credit: aſſentit iſti volūtarie putans
ꝙ eccleſia credit. h̄ caſu poſito dico ꝙ ipſa
ꝑ iſtā fidē erroneā meret̄. cui⁹ ꝓbatio eſt:
q: aſſentit ex bona volūtate. ⁊ errat errore
Cōtra arguit. inuincibili q̄ excuſat. ergo meret̄. Sꝫ op poſi
tū iſti⁹ tenet ſoci⁹ in tali caſu cū Altiſiodo
renſi li. iij. vbi agit de fide. Dicit em̄ ꝙ ipſa
nō dꝫ credere p̄lato p̄dicāti articulū fidei
cōtrariū: quia tūc nō crederet q̄cq̄d ſancta
mater eccleſia credit: ⁊ peccaret mortaliter
Sed iſtud eſt oīno irrōnabiliter dictū: q:
vel teneor ſimpl'r credere p̄lato meo p̄dicā
ti aliq̄d eſſe credendū de quo dubito an ſit
credendū ſi nō eēt dictū ab eo: vel nihil ta
le teneor credere ad p̄dicationē ſuā. Si ni
hil tale teneor credere ad p̄dicationē ſuā:
igitur nihil dictū ab eo teneor credere: niſi
q: ſcio aliunde credendū eſſe: ⁊ ſic nūq̄ te
neor ſibi credere qū ipſe promulgat articu
los nouos cōciliorꝫ: vel aliq̄d qd̄ ante non
credebā: ⁊ ſic nō plus teneor credere p̄lato
meo q̄ vni paſtori ouiū: qd̄ nō eſt rōnabi
liter dictū. Si cōcedit̄ ꝙ debeo credere ali
q̄d qd̄ ante nō credidi: ſꝫ poſtmodū ad p̄di
cationē ſuā cōcipio p̄mo h̄ eſſe credendū: ergo
q̄ rōne teneor credere vnū mihi dubiū: te
neor credere aliud qd̄cūq;. ergo ſi ꝓponat ſeu
p̄dicet aliquē articulū mihi dubiū: q̄ tn̄ eſt
ↄ̄trius veritati: teneor ſibi credere ⁊ poſſum
ſine pctō. ↄ̄ña ptꝫ: q: nō ſufficio diſcernere
an p̄dicatū ſit verꝫ an falſum. ⁊ nō eſt ma
ior ratio q̄re teneor ſibi credere qñ p̄dicat
vnū verꝫ tn̄ mihi dubiū: q̄ꝫ qñ p̄dicat falſū
mihi eq̄liter dubiū. Preterea Lu. ij. legim⁹
ꝙ chriſtus duodecim annorꝫ cum aſcēde
ret in Hieruſalē cū parētib⁹: ⁊ illi cōſum
matis dieb⁹ feſtiuitatis redirēt: remāſit in
tēplo puer Jeſus neſciēte mr̄e in Hierl'm:
ipā vero ꝓcedēs itinere vni⁹ diei exiſtima
uit eū fuiſſe in comitatu virorꝫ cū Joſeph.
cū aūt cōſtaret ꝙ abeſſet: q̄ſierūt eū dolen
tes inter cognatos ⁊ notos. in tertio die re
greſſi ſunt in Hierl'm: ⁊ inuenerūt eū in tē
plo in medio doctorꝫ. Supra iſtā hiſtoriā q̄
ro an btā virgo meritorie credidit ipm̄ fu
iſſe iter notos ⁊ cognatos an nō? Nō licet
dicere ꝙ nō: q: credidit. etiā oīs act⁹ credē
di ⁊ volēdi quē poſt cōceptionē filij habu
it: fuit meritori⁹: ergo opꝫ dicere ꝙ merito
rie credidit falſum. Nā cōſtat ꝙ ſua exiſti
matio fuit falſa. Preterea Magdalēa cre
didit de chriſto ꝙ fuit hortulan⁹: ergo de chri
ſto credidit ꝙ fuit nō de⁹. ⁊ tn̄ ꝓbabile eſt
ꝙ ipſa meruit ſic credēdo: q: chriſt⁹ voluit
eā ſic credere. Preterea reliq̄ apoſtoli dile
xerūt Judā: ⁊ crediderūt eū fuiſſe p̄deſti
natū: ergo ipſi errauerūt ſic credendo: ⁊ tn̄
ſic errādo meruerūt: ⁊ tenebātur ſic crede
re ſicut pꝫ. vñ etiā de hoīe q̄ eſt occulte ma
lus: boni tenētur credere bene. ⁊ iō credē
dū eſt ꝙ tenerētur errare. ⁊ niſi errarēt: ſtā
te lege que nūc eſt: ipſi peccarēt. Preterea
aliq̄ diſcipuli crediderūt chriſtū eē mortu
um poſtq̄ reſurrexerat: q: nō cōſtabat eis
de hora reſurrectiōis ſue: ergo tūc credide
rūt eū reſurrecturū: ⁊ ꝑ ↄ̄ñs crediderūt fal
ſū: ⁊ tn̄ nō dicunt̄ ideo peccaſſe. q: ignorā
tia fuit īuincibilis. Preterea multi caſus
occurrunt in quibus homo credendo erro
nee meret̄. Judex em̄ credens teſtib⁹ con
tra innocētem de quo nihil nouit niſi per
eos: meritorie credit: ⁊ iudicat corde ⁊ ore
ꝙ eſt occidēdus: ⁊ tn̄ errat. ſimiliter iudex
eccl'iaſticus credit ⁊ dictat ſm̄ allegata: de
ceptus tn̄ ꝙ adultera eſt vxor legitima: ⁊
credit virū renuētē eā fore excōicatū: ⁊ de
facto eccleſia talē excōicat: ⁊ tn̄ errat: qui
tamē error meritū inducit ⁊ ī nullo dimi
nuit. de hoc ex̄ de ſen. excō. a nobis. ij. Si
militer elecmoſynari⁹ dat tyrāno: credēs
eū pauperē īdigētē. Itē Loth recepit an
gelos: ⁊ credidit eos fuiſſe hoīes hoſpitio
indigētes. Similiter pater putatiuus cre
dit ꝓlē alienā fuiſſe ſuā: ⁊ ideo eā nutrit ⁊
educat ⁊ informat. ſil'r laicus adorat hoſti
am nō cōſecratā: ſimiliter aliq̄s ſe baptiza
tū credit: ⁊ nō eſt in rei veritate: iſta fides
ſibi ſufficit ad ſaluationē: ⁊ tn̄ eſt erronea.

VV Reſolu. arti. Et ideo dicendū ꝙ iſta vetula in creden
do hereſim meret̄: q: credit errorē q̄ nullo
modo pōt ſibi imputari: ꝙ iſtud ſit creden
dū qd̄ eſt dānatum: ⁊ ideo implicite credit
oppoſitū: q: credit iſtā eſſe verā: nihil eſt
verū niſi qd̄ eccl'ia credit eſſe verꝫ. ⁊ iō q: fi
des implicita eſt vera: licet explicita nō ſit
ↄ̄tra ad que nō tenet̄: ſꝫ ex ſimplicitate deci
pit̄: iō nō eſt ſibi piculū aliquod de errore.

ZZ Septim⁹ articul⁹ principalis. Septim⁹ articul⁹ ē de facto Abrae Gen.
xxij. an videlicet Abraam credidit abſolute
ꝙ debuit imolare filiū ſuū in rei veritate
De iſto articulo idē habem⁹ dubitare: niſi

quatenꝰ argumētari poſſumꝰ ex libro Ge-
neſ. vel opinionibꝰ ſanctoꝝ. Mihi aūt vi
det ꝙ ſeries hiſtorie ſatis p̄tēdit ꝙ abſo-
Cōcluſio. lute credidit ꝙ debuit īmolaſſe filiū ſuū.
Sʒ ꝯ iſtud in h̄ articulo adducit ſociꝰ tres
Arguitur cōtra articulū. cōcluſiōes. Prima eſt ꝙ abraā nō credi-
dit abſolute ꝙ debuit īmolare filiū. Hoc
ꝓbat p dictū Augu. ſicut allegat ſociꝰ: qḋ
ponit in gloſſa cōi Geñ. xxij. ⁊ eſt iſtḋ. Nō
Prima ꝯcluſio. eſt iuſſus abraā filiū occidere: ſʒ triduo ad
immolādū ducere. Scḋa cōcluſio eſt ꝙ
ꝯ ꝯcluſionem articu. abraā meruit volēdo filiū ſuū occidere cre
dēdo reſurrectionē. Vñ Aug. in gloſ. ibidē
ſup illā lr̄am puer eſt: indubitāti aīo filiū
Scḋa ꝯclo. mactare volebat: laudādꝰ in cōſtātia offe
rendi ⁊ in fide ſuſcitādi: ⁊ ſic fide obtulit
abraā iſaac ⁊ voluit eū occidere. arbitratꝰ
qm̄ potēs eſt dn̄s ſuſcitare eū. Tertia cō
Tertia ꝯcluſio. cluſio eſt ꝙ abraā tenebat̄ ex p̄cepto diui-
no ire ad locū īmolatiōis ſibi a dn̄o demō
Cōtra ꝯcluſionē primā arguitur primo. ſtratū. Sed de facili appere pōt ꝙ nō ſo-
lū p̄ma ꝯcluſio ē falſa: ſʒ ꝯdicit ſcḋe ⁊ ecō
trario. Nā arguo ſic: indubitāti aīo ipſe a-
braā voluit mactare filiū ſuū: vel ḡ credi-
dit abſolute ꝙ h̄ debuit ⁊ ꝙ h̄ placeret deo
vel nō. ſi primū habeo ꝓpoſitū. ſi ſcḋm ḡ
voluit facere tale factū qḋ nō credidit ab
ſolute ꝙ debuit facere: q̄ro tūc vtꝝ credi-
dit ꝙ nō debuit hoc facere: an ſimplr̄ du-
bitauit an debuit: ſi credidit ꝙ nō debuit
⁊ tm̄ voluit occidere filiū: ḡ h̄ mō voluit ꝯ
dictamē ꝯſcīe: qḋ nullo mō eſt ſentiēdū. ſi
dubitauit an debuit: ḡ fatue voluit cū ſci
ret homicidiū īnocētis deo diſplicere: et ꝯ
naturā eē p̄rem occidere filiū innocētem.
Silr̄ q̄libet cōmittēs vel volēs cōmittere
illud de q̄ dubitat an ſit pct̄m mortale an
nō: peccat mortalr̄: ḡ ſi iſte abraā dubita-
uit an licuit ſibi: dubitauit an fuit pct̄m
mortale: ḡ peccauit mortalr̄ abſolute volē
Scḋo. do. Preterea apl's exp̄ſſe h̄ dicit ad Heb. xj.
Fide inq̄t obtulit Abraā iſaac cū tētaret̄
⁊ vnigenitū offerebat in quo ſuſceperat re
promiſſiōes. gloſ. obtulit nō re ſed volūta
te: ḡ abſolute voluit occidere filiū ſuū: ⁊ ḡ
abſolute credidit ꝙ debuit hoc facere: qꝛ
nō eſt dubiū q̄n ſi crediſſet ſub cōditiōe
q̄n etiā debuit voluiſſe ſub cōditione. Vñ
Aug. in gloſ. ibidē. ꝓmiſſionē em̄ piꝰ p̄r fi
deliter tenēs quā p hūc oportebat īpleri:
quē deꝰ iubebat occidi: nō heſitauit ꝙ ſibi
reddi poterat immolatꝰ q̄ dari potuit nō
ſperatꝰ. nō igit̄ fecerat q̄ſtionē q̄n de ꝯtrijs

⁊ ſibi aduerſantibꝰ v̄bis dei ꝓmittētis fi
liū naſcituꝝ: ⁊ poſtea dicētis. occide mihi
filiū tuū: ſʒ erat ī corde eiꝰ īcōcuſſa fides
⁊ īdeficiēs: qua credidit deū q̄ dedit ꝙ ille
de ſenibꝰ naſceret̄: poſſe etiā de morte repa
re. In q̄ auctoritate exp̄ſſe dicit ꝙ deꝰ p̄ce
pit ſibi occidere filiū ſuū: ⁊ p ꝯn̄s tenebat̄
credere abſolute ꝙ debuit illḋ facere. Pʒ
etiā ex eadē auctoritate ꝙ nullas cōditio
nes deo fecit de mō p̄cepti ⁊ ꝓmiſſiōe p̄ce
dēti: nec p aliquā ꝯditionē īterpoſuit. ſed
abſolute credidit ꝙ debuit īmolare filiū
ſuū: ⁊ h̄ feciſſet niſi ab āgelo īpeditꝰ fuiſſet
vñ extendit manū vt īmolaret ⁊ occideret Replica.
filiū: ſic pʒ Geñ. xxij. Si dicat̄ ꝙ ipſe cre-
didit ꝙ debuit īmolare filiū ſuū ſi place-
ret deo ⁊ nō aliter: ḡ h̄ nō credidit abſolu
te: ſʒ ſub ꝯditiōe. Dicēdū ē negādo ꝯn̄am
qꝛ bn̄ veꝝ ē ꝙ credidit ꝙ debuit occidere
filiū: ⁊ ſil̄ cū h̄ credidit ꝯditionē: iḋ credi-
dit abſolute. Preterea Aug. j. de ci. dei. c.
xxj. Abraā nō ſolū nō ē culpatꝰ crīe crude
litat̄: veꝝ etiā laudatꝰ ē pietat̄ noīe ꝙ vo
luit filium ſuū nequaꝙ ſcelerate: ſʒ obedi
ēter occidere. ſʒ nō voluiſſʒ filiū ſuū obedi
ēter occidere niſi crediſſʒ ꝙ eū occidere
debuiſſʒ. nullꝰ em̄ obediēt̄ aliq̄d vult niſi
credat ſe debere illḋ velle: ḡ credidit ꝙ de-
buit velle occidere filiū: ſʒ nō credidit qḋ
debuit niſi vellet illud facere qḋ credidit ſe
facere debere: ḡ ⁊c. Preterea Ambro. in li.
de patriarchis. Qn̄q3 aliq̄d iubēdo ſignifi
camꝰ velle fieri: qḋ tm̄ fieri nolumꝰ: ſi expi
mētū obediēt̄ q̄rimꝰ ſicut Abraā a deo tē
tatꝰ legit̄ cū iuſſꝰ ē īmolare filiū ſuū quē
dn̄s nolebat ab eo occidi. ī gl. ſup caplʒ ſe
quēs nō em̄ volebat. Dicit ꝙ deꝰ nō vole-
bat ꝙ Abraā occideret filiū ſuū: ſʒ deꝰ vo
luit h̄ ipm̄ velle: ſʒ nō voluit eū interficere
filiū. Itē Ambro. paꝝ āte. ꝓphetabat a-
braā qḋ ignorabat: ipſe ſolꝰ diſpōebat re-
dire īmolato filio: ſʒ dn̄s p os eiꝰ locutꝰ ē
qḋ ſꝑabat Vult ābroſiꝰ eū excuſare de mē
dacio q̄n dicit puer̄ ſuis. Sedete h̄ cū aſi-
no: ego ⁊ puer illuc vſq3 ꝓperātes cū ado
rauerimꝰ reuertemur ad vos. Et qꝛ deꝰ iuſ
ſit ſic Abraā occidere filiū expreſſe hr̄ ab
Aug. li. j c. xxvj. de ci. ⁊. iij. de tri. c. xj. Et iḋ
dicēdū ꝙ abſolute credidit ꝙ debuit īmo
laſſe filiū ſuū: ⁊ ꝙ deus voluit eū erronee
credere h̄: vt oſtēderet̄ mūdo maxīa fides ⁊
obediētia ſua deo. Error tm̄ nec ꝯmēdat fi
dē nec vitupat qꝛ fuit īuicibil̄: nec alr̄ pla.

Ad rõ⁹ cuit deo ſuã obediẽtiã experiri. Ad rõnes
nes cõ⁹ ⁊ auctãtes quas ꝑ ꝯclu.ſuis adducit:dicẽ⁹
tra con dũ eſt.Un̄ ad p̄mã d̓r ꝙ male allegat : nec
cluſio. ita dicat gloſſa ſicut ſupi⁹ ſm̄ ſociũ allega⁹
hui⁹ ar ui ſiue recitaui:ſʒ ſic. Nõ ſtatĩ iuſſus ẽ abra
ticuli. am filiũ occidere:ſʒ triduo ad immolandũ
Ad pri ducere.Unde negatio refertur ad illud ad
mam. uerbiũ ſtatim:⁊ nõ ad illud participiũ iuſ
ſus:ſicut manifeſte appet legendo:niſi for
te ſit corrupta litera . Unde de illa allega⁹
tione ſua ſalua pace eius nimis miror : q̓
neutra de illis gloſſis q̄s allegat:eſt Aug.
ſed cuiuſdã antiq̄:ſicut pʒ in bonis libris.
Tertio ex illa gloſſa non ſtatim iuſſus eſt
Abraã occidere filiũ ſuũ: ſed triduo ad im
molãdũ ducere:ſicut innuit ꝙ iuſſus fuit
occidere filiũ:ſʒ nõ ſtatim:q̓ in tali deter⁹
minatione iubebat ꝑ triduũ expectare: in
quo multũ augebat de merito ſuo: ꝙ cõti
nue dilectũ filiũ ſuũ ſecũ ꝯſiderans:nõ po
tuit aliquo amore carnali ab aĩo obediẽdi
auelli:⁊ ꝙ deus iuſſit eũ occidere filiũ ſuũ
clamant expreſſe auctoritates quas ſupi⁹
allegaui.Silr̓ totũ factũ illud fuit figura
tiuũ ſm̄ oẽs imolatiõis chriſti. ⁊ ſm̄ apl̓ʒ
ad Heb.xj.ꝙ ſicut Abraã volũtarievoluit
imolaſſe filiũ ſuũ q̄tũ i eo fuit: ita de⁹ pr̄
filio ſuo nõ pepcit:ſʒ ꝓ nob ⁊c.ad Ro.viij
Et ſicut refert Joſeph.pr̄ ꝑ viã narrauit fi
lio ſuo Jſaac:quõ miraculoſe fuit ꝯcept⁹⁊
nat⁹:⁊ quõ poſtea de⁹ iuſſit ſibi ꝙ occide⁹
ret eũ: ⁊ ꝙ circa illd̓ negotiũ tũc pgerẽt:⁊
ꝙ fili⁹ iformat⁹ a pr̄e acceptauit mortẽ ſuã
⁊ voluit imolari : ita ꝙ abſolute vterq̄ h̓
voluit:⁊ h̓ eſt ꝯueniẽtius ad ſignificandũ
mortẽ chriſti:q̄ʒ ꝙ Abraã hoc voluerit ſub
ꝯditiõe.Et iõ dicẽdũ ẽ ꝙ Abraã ex dĩo p̄ce
pto tenebat velle occidere filiũ ſuũ.⁊ ꝙ de
us p̄cepit Abrae facere h̓ qd̓ noluit volũta
AAA te bñplaciti.ſicut d̓r a mgr̄o ſen.li.j.di.xlv
Articu c.x.⁊ di.xlvij.in fi.¶ Octau⁹ arti. An deus
lu.viij. poſſit aliquẽ fallere:in iſto articl̓o dixi alſ
cũ tãgebat de futuris ꝯtingẽtib⁹:ꝙ de⁹ p̄t
fallere ⁊ decipe:ſʒ nõ poſſit iiuſte vel vitio
ſe:vel deordiate fallere. Cõtra iſtd̓ arguit
Primũ soci⁹:⁊ h̓ dupl̓r. Prio ſic,ſi de⁹ poſſet mẽti
ar,ſocij ri:⁊ dicere ac facere ꝫ ꝯſciam:etiã poſſʒ aſ
ſerere hoi ꝙ de⁹ trin⁹ ⁊ vn⁹ nõ eſt ſummũ
bonũ:q̓ eadẽ rõne q̄ poſſet decipe i vno:⁊
i oĩb⁹⁊ ſi ſcṗtura eẽt falſa i vno loco:nõ fo
ret ſibi credẽdũ i alio loco ſm̄ Au. Preterea
Scd̓m. Aug.in gloſ.ſup Gen̄. xxij. Abraã ſciebat
certiſſime deũ fallere nõ poſſe:⁊ lʒ puer oc
cideret: ꝓmiſſionem dei ſaluã permanere. Rñſio
Preterea ſoluit rõnẽ q̄ poſſʒ fieri ꝫ h̓ qd̓ ſcri ad quã
bit Hie.xx.de eo.Seduxiſti me dñe ⁊ ſedu dã au⁹
ct⁹ ſũ:fortior me fuiſti ⁊ iualuiſti. Rñdet ꝙ ctorita
h̓ auctas allegata nõ ẽ ad ꝓpoſitũ:q̓ illd̓ tem.
ꝟbũ nõ fuit ꝟbũ Hiere.ſʒ fuit ꝟbũ Phaſ⁹ Scd̓o.
ſur q̄ fuit falſus ꝓpha.⁊ dicẽdo ſic seduxi⁹
ſti me dñe:ꝓphetauit mẽdaciũ:q̓ mẽdaci
um fuit ꝙ dñs ſeduxit eũ.hec ſoci⁹. Circa Deciſio
iſtũ arti.ſic ꝓcedã.p̄mo q̓ hũc arti.i diuer articli.
ſis locis ptractat Aug. ponã ſup h̓ ſniam
Aug.Scd̓o oñdã ꝑ rõnes ꝙ deo nõ repu⁹
gnat decipe vel fallere:ſʒ põt h̓ ſi velit.Ter
tio adducã euidẽtiã ſacre ſcrip. q̄ hoc ip̄m
ſonare vr̄.Quarto ſoluã q̄ videt ꝯria. Cir Primũ
ca primũ ſciẽdũ ꝙ Aug.lxxxiij.q.q.liij.dif
fuſe inq̄rit an de⁹ aliquẽ decipiat:⁊ vr̄ itẽ⁹
dere iſtã ꝯcl̓onẽ.ꝙ deus ꝑ ſeip̄m imediate
nõ decipit hoiem . ſilr̓ ꝙ nõ decipit hoies
bonos nec mediate nec imediate:ſʒ malos
homines iuſto iudicio: quia merent decipi
qñq̄ ꝑ malos hoies: qñq̄ ꝑ malos ange⁹
los:ſic regẽ Achab decepit ꝑ ſpm̄ mẽdacẽ
iij.Re.xxij.Et Egyptios ꝑ Jſraelitas : qñ
mutuo accepti vaſis ⁊ veſtib⁹ ſpoliauerũt
Egyptũ:h̓ vr̄ ſnia Aug.Un̄ dic̄ ſic. Qua p
pter de⁹ ꝑ ſeip̄m neminẽ decipit: nec p̄r di
ci mẽdax.Eſt eñ p̄r ꝟitas:fili⁹ ꝟitas:ſſ.ve
ritas:dignis tñ digna tribuẽs: qm̄ h̓ qd̓ ꝑ
tinet ad iuſtitiã ⁊ ꝟitatẽ:vtit animis ꝓ me
ritis ⁊ dignitatib⁹ q̄ ſunt in gradib⁹ eoꝝ:
vt ſi q̄ſq̄ dign⁹ ẽ decipi:nõ ſolũ ꝑ ſeip̄m:ſʒ
neq̄ ꝑ talẽ hoiem:q̄ iã ꝯgruẽter dilexit et
cuſtodire pſiſtit.ſit i ore vro eſt eſt. nõ nõ.
neq̄ ꝑ ãgelũ cui nõ ꝯuenit pſona fallacie.
Sʒ aut ꝑ talẽ hoiez q̄ nõdũ ſe eruit hmõi
cupiditatib⁹:aut ꝑ talẽ angelũ q̄ ꝓ ſue vo
lũtatis puerſitate/vel ad vĩdictã pctõꝝ vl̓
ad exercitationẽ purgationẽq̄ eoꝝ q̄ ſm̄
deũ renaſcũt:⁊ i ĩfimis nature gradib⁹ or
dinat⁹ eſt. Poſtea ponit exẽplũ quõ iudex
dãnatũ nefas iudicat i ꝓpa pſona plecte⁹
re vl̓ morſu lacerare:ſʒ ꝑ famulũ vl̓ ꝑ canẽ
talia faciat. Poſtea ſubdit.nõ itaq̄ de⁹ dece
ptor ẽ:qd̓ credere ⁊ nefariũ ⁊ impiũ eẽ q̄s
nõ intelligat:ſʒ meritoꝝ ac pſonaꝝ iuſtiſſi
mus diſtributor.Et ĩfra ꝟſus finẽ de Jſra
elitis ⁊ Egyptijs loq̄ns ait. Nõ eſt igit mi
rũ ſi hoſte deceptiõe dignũ decipe ſunt iuſ BBB
ti:q̄ erãt adhuc digni hoſtẽ decipe.h̓ ẽ ſnia Proba
Aug.cũ ꝟbis. Scd̓o oñdo ꝙ de⁹ põt de⁹ tur ꝙ
cipe creaturã rõnalẽ: ⁊ imediate ꝑ ſeip̄m : de⁹ põt
⁊ mediate ꝑ bonos hoies ⁊ angelos.⁊ hoc fallere.

ꝓbo ſic. de⁹ pōt īmediate cāre in hoīe noti
tiā verā de aliq̄ cōplexo ꝯtingēte: ḡ ⁊ erro
rē. aña eſt manifeſtū: ⁊ ꝯña ptʒ: q: iſta res
demōſtrata notitia ꝟa q̄ nūc ē aſſenſus ve
ridic⁹: p mutationē rei pōt fieri error: ſic ſi
de⁹ reuelaret mihi mō ꝙ papa ſedet: ⁊ cāſ
ret in me aſſenſum iſti⁹ ſic cā ꝑtialis: ꝉ diſ
ctamē foret veꝝ: ſi poſtea ꝯtinuaret iſtū aſ
ſenſum in me: papa ſurgēte aſſenſus q̄ priſ
mo fuit veridic⁹/deueniret error: ⁊ de⁹ eēt
cā effectiua ⁊ ꝯſeruatiua iſti⁹ erroris: ſicut
notū eſt igiṫ ſi de⁹ pōt cāre ⁊ ꝯtinuare no
titiā vl' aſſenſum alicui de cōplexo ꝯtigenſ
ti: ſeqṫ ꝙ pt cāre ⁊ ꝯtinuare notitiā vel aſſ
Scḋo. ſenſum alicui⁹ erroris. Preterea ꝙ ita eſt
de facto ꝙ oīs rei de⁹ ē pma ⁊ ſūma cā ꝫ
Au. iij. de tri. c. iij. De⁹ ē inqṫ pma cā oīum
reꝝ atq; motionū. ſʒ error eſt vna res atq;
opatio: ḡ de fctō oīs error ē a deo ſic a priſ
Tertio ma cā ⁊ ſūma. Preṫea oē qḋ de⁹ pt mediāſ
te alio efficere ī mēte hūana: pt idē ſol⁹ efſ
ficere: ſʒ de⁹ p malū āgelū pt cāre errorē i
mēte hūana ꝫm Au. ḡ p ſeipm ⁊ imediate.
Confir matur. Cōfirmaṫ: q: ꝉ fieri nullā ꝯdictionē iclu
dit: ſic notū ē. ḡ nō dʒ negari a potētia diſ
Quarto. uina. Preṫea oē qḋ de⁹ pt facere mediāte
āgelo malo: pt facere mediāte bono: ſʒ cāſ
re errorē ī mēte ſcti viri vl' mali pt mediāſ
Quito te āgelo malo: ḡ ⁊c. Preṫea oē qḋ expedit
mēti hūane ⁊ ſibi ē vtile: pt de⁹ cāre ī eadē
ſʒ error aliqñ expedit mēti hūane: ḡ ⁊c. mi
norē ꝓbo p eūdē Au. ench. c. xvj. ſic hēo in
libro nr̄o: vbi oñdit ꝙ aliqs error ē bon⁹ ⁊
ꝙ ꝓfuiſſe ſibi expt⁹ ē aliqñ erraſſe. ſ. i via
pedū: nō ī via moꝝ. Uñ narrat ſe p errorē
in q̄dā biuio male accepiſſe viā: ⁊ ſic erran
do euaſiſſe inſidias Donatiſtaꝝ q̄ in via re
cta latitabāt. ⁊ dicit ꝙ de ſuo errore grās
egit deo: igiṫ credit ꝙ error ille fuit a deo.
Sexto Preṫea error pōt eſſe ſine pctō: igiṫ nō ſe
quitur deū eſſe pctī cāmi: licʒ ſit cā erroris.
Añs ptʒ p Aug. enchi. c. xix. lʒ videaṫ dubi
tare an error quo hō credit de hoīe malo
ꝙ ſit bon⁹: vel de Jo. ꝙ ſit Robert⁹ ꝓpter
ſilitudinē. tādē dicit ꝙ nō ꝫm illa fuit opi
nio Academicoꝝ ꝙ oīs error eſt pctm̄. Uñ
c. xx. loquiṫ de errore quo Petrus exiſtima
bat ſe viſum videre. Act. xij. ⁊ quo Jacob
credidit Joſeph venūdatū a fera peſſima
fuiſſe occiſum. Et ſubdit. Hmōi falſitatib⁹
ſalua fide q̄ in nobis ē fallimur. ⁊ via non
relicta q̄ ad deū nos ducit: erramus. q̄ erro
res etiā ſi pctā nō ſunt; tñ in malis huius

vite deputādi ſunt; que ita ſubiecta eſt va
nitati: vt approbēṫ hic falſa ꝓ veris: reſpu
anṫ ꝟa ꝓ falſis: teneanṫ incerta ꝓ certis:
ꝉ ille. Uult dicere ꝙ tales errores ſunt peſ
ne ⁊ nō culpe. Tertio adduco ſacrā ſcrip. Tertia
q̄ hoc ſatis innuit: videlʒ ꝙ de fctō de⁹ de via pſ
cepit: hoc eſt cāuit errorē nō ſolū p malos bās cō
ſʒ etiā p bonos: ⁊ aliqñ imediate p ſeipʒ de cluſio.
cepit tam bonos q̄ʒ malos. vñ Lu. ij. hr̄ ꝙ Primo
btā ꝟgo exiſtimauit filiū ſuū fuiſſe i comiſ
tatu viroꝝ cū Joſeph. ⁊ certū ē ꝙ tal' erro
ris cā ꝑtialis fuit ipemet chriſt⁹: q̄ clāculo
⁊ occulte retinuit ſe in Hierl'm nile recedē
te. Nec eſt magis incōueniēs dicere beatā
ꝟginē ſic erraſſe: q̄ʒ dicere eā ſitiſſe/eſuriſ
ſe ⁊c. Preṫea deus iuſſit Abraā imolare Scḋo.
filiū ſuū: vt ſupiori arti. tractatū eſt: ſed p
illud p̄ceptū cauſauit errorē: igiṫ ⁊c. Pre Tertio
terea angel⁹ bon⁹ liberauit Petrū: igiṫ ſic
ut cā ꝑtialis cāuit in eo illū errorē: ꝯña pʒ
q: illo facto poſito fuit in eo error. ⁊ nō fu
iſſet in eo error ſi eū ſic non deduxiſſet. Ce
aūt Petr⁹ fallebaṫ tā in viſiōe ſibi oñſa de
linteamine de celo deſcēdēte: de qua Act. x
q̄ʒ etiā de viſiōe de q̄ argutū eſt: qñ p anſ
gelū ductus fuit de carcere. Et expſſe dicit
Aug. xij. ſup Geñ. Petr⁹ nō ſolū diſcū illū
videbat: ⁊ in eo nō ſilitudines corpoꝝ: ſed
corpa putabat: i q̄ vtriq; fallebaṫ. veꝝ alio
tpe ab angelo ſolutis vīculis ibat ī corpe
ābulās: ⁊ pñtatis corpalib⁹ ſiāmis putaſ
bat ſe viſum videre: nihilomin⁹ fallebaṫ.
nā ⁊ ille ī diſco erāt ſpūtales forme corpa
lib⁹ ſiles: ⁊ iſta corpalis expſſio ſoluti de vi
culis ꝓpṫ miraculū ſpūale ſilis erat: falle
baṫ in vtriſq;. Preṫea āgel⁹ appens Ma Quarto.
gis in ſomnis: dixit eis ꝙ p aliā viā reuer
terenṫ i regionē ſuā: ⁊ ſic illuderēt Herodi
qḋ ⁊ factū eſt: igiṫ deus decepit malos per
bonos. Preṫea. chriſt⁹ apparēs duob⁹ diſ
ſcipulis euntib⁹ ī Emaus fecit eos errare.
Uñ Lu. xxiiij. Oculi eoꝝ tenebanṫ. igiṫ ⁊c.
Preṫea exēpla ſunt multa in veteri teſta Quito
mento ad idē. Rebecca ⁊ Jacob de familia
ri ꝯſilio ſpūſſancti excuſanṫ a mēdacio qñ
deceperāt Yſaac Geñ. xxvij. igiṫ de⁹ p boſ
nos bonū hoīem decepit. Preṫea. Abraā Sexto
decepit Abimelech regē Gerare; dicēdo ꝙ
Sara vxor ſua fuit ſoror ſua: ⁊ lʒ excuſaṫ p
ſctōs a mēdacio: nō tñ pt excuſari q̄n ſeqṫ
Abimelech putare ꝙ Sara non fuit vxor
ſua. Geñ. xx. Idē narraṫ ꝺ yſaac ⁊ Rebec. Septimo.
Geñ. xxvj. Preṫea Jacob decepit Laban.

Gen̄.xxx.in varietate vellerū. Preterea Ju
dith Holofernē. Judith.x.narrat de eius
apparatu:⁊ qua intētiōe fecerit colligitur
ibidē ad decipiēdū.ſ.illū. Preterea Job.xij
Octauo. Qui imutat coꝛ pꝛincipū ppli terre:⁊ decipit eos vt fruſtra icedāt ꝑ inuiū. Itē Dan̄.
xiij.ſpāſſetūs per Danielē decepit ſacerdo
tes. Itē.iiij.Reg.vj.ſpāſſetūs ꝑ Heliſe. de
cepit ſeruos regis Syrie: intātū.vt duceret eos in mediū Samarie:⁊ faceret eos ca
pi. Itē Dauid decepit viros Achis regis
Geth:q̄ iſidiabātur ei:⁊ ſimulauit ſe furio
ſum.j.reg.xxj. Itē de Samuele.j.reg.xvj.
qn̄ venit ad vngēdū Dauid:⁊ voluit h̄ late
re. Itē oēs āgeli q̄ apparuerūt ī aſſūptis coꝛ
pib⁹:fecerūt hoīes credere ſe hr̄e coꝛpa viua: ſicꝫ pꝫ de āgelo Tobie ⁊ alijs. Silr̄ Au.
xvj.de ciui.c.xxix.di. Abraā exiſtimabat illos tres āgelos q̄ ſibi apparuerūt eē hoīes
de qb⁹ Gen̄.xviij.habet.⁊ Loth ſilr̄ arbitrat⁹ ē illos duos q̄s accepit hoſpitio: homines eē angelos. Gen̄.xix. Un̄ ibidē allegat Aug̃.ſic. Per hāc ꝓphetiā inq̄t heſitāt
qdā neſciētes ſi hoſpitio receperūt āgelos
Preterea ī Joſue:vbi dn̄s p̄cepit ſibi ꝙ po
neret iſidias. Itē mgr̄ in hiſtoꝛia ꝙ Moy
ſes decepit vxorē ꝑ ānulū obligatiōis.no.
ſup Exod. Itē in Gen̄. Joſeph decepit fratres ſuos ponēdo ſcyphū ī ſacco Bēiamin
⁊ in multis alijs locis de talib⁹ hr̄. Quar
CCC Rn̄ſio ad rōes in oppoſitū to reſtat ſoluere q̄ videt̄ eē ꝯ iſtā viā:de q̄ ꝓ
euidētia ſciendū ꝙ iſti termini fallere: decipere:mittere in erroꝛē: vel facere hoīem
errare:vel cāre erroꝛē:et hmōi: duplr̄ pn̄t
accipi.vno mō cōiter:⁊ tn̄ ꝓpꝛie. alio mō
ſtricte:⁊ tn̄ ipꝛopꝛie. Cōiter ⁊ tn̄ ꝓpꝛie loquendo:decipe vel fallere nō ē aliud q̄ eē
cām erroꝛis alicui⁹:⁊ ſic capio fallere ⁊ de
cipere ī articulo ꝑtractato. Scdo mō capi
unt̄ tales t̄mini ſtricte ⁊ ipꝛopꝛie:vt ī dif
finitiōe expꝛimēte q̄d noīs includūtur talia ſyncathegoꝛeumata iniuſte vel malitio
ſe ſiue vitioſe vl̄ deoꝛdinate vl̄ aliq̄d equa
lēs:⁊ ſic fallere ipoꝛtat cauſare iiuſte vl̄ de
oꝛdiāte erroꝛē:⁊ ſic loquūt̄ ſcti de decipe ⁊
DDD Ad dicta auguſti. fallere:qn̄ talē actū negant a deo. Per qd̄
pꝫ ad dicta Aug̃.q̄ ſup⁹ poſui ī articulo.ſ.
iſti⁹ dicti articuli. Et ad argumētū ſocij de
dicto qd̄ ponit̄ ī gloſ. Ge.xxij.⁊ ad illd̄ ſi fi
at qd̄ dicit Aug̃.di.lxxxiij.q.xiiij.⁊ ad illd̄
Ad pꝛimū ar. ſocij. ex̄ de ſen.excō. a nobis.ij.vbi d̄r ꝙ diuinū
iudiciū nec fallit/nec fallitur.⁊ ad ſimilia.
Ad p̄mū argumētū ſocij qn̄ arguit ꝙ tūc
de⁹ poſſet facere ⁊ dicere ꝯ cōſciētiā:⁊ mētiri:⁊ facere ſcripturā falſam. Rn̄deo ꝙ ſi
dicere ꝯ cōſciētiā vel iſte terminus mētiri
nō ſignificet aliud niſi ꝙ de⁹ cauſet ꝓpōnē vocalē quā ſcit eſſe falſam: ex intētione
tali ꝙ audiēs eā credat eā eē verā: dico ꝙ
h̄ nō eſt incōueniēs. ſi xͦo tales termini im
poꝛtēt ꝙ hoc fiat deoꝛdinate: tūc dico ꝙ
nō ſeq̄tur:qd̄ als diffuſius expoſui in q̄ſtio
ne vbi tāgebat̄ de futuris cōtingētib⁹. Et
qn̄ d̄r ꝙ q̄ rōne poſſet decipere in vno:⁊ in
oībus.negāda eſt ꝯn̄a:qꝛ nihil valꝫ: qꝛ nō
pōt decipere cauſando aſſenſum veri: ſicut
pōt cauſando aſſenſum falſi. Ad ſecundū Ad ſecundū
qn̄ arguit̄.⁊ reſpondet de illa auctoꝛitate
Hieremie:ſeduxiſti me ⁊c.⁊ dicit ꝙ illa ver
ba nō fuerūt verba Hiere.ſed xͦba Phaſſur q̄ fuit falſus ꝓpheta:⁊ ꝙ ſic nō ſūt ad
ꝓpoſitū:ſalua pace dicētis aliter exponit
ſcripturam q̄ deberet:⁊ contra gloſ.cōem
q̄ ſic dicit.ſeduxiſti me dn̄e ⁊c.dicit ſe pꝛo
pheta aliquo modo deceptū:cui ſupꝛa dictū eſt. Pꝛophetā in gentib⁹ dedi te: cōſti
tui te hodie ſuper gentes ⁊ regna.quibus
verbis arbitratus eſt nihil ſe ꝯ Judeos di
cturū:ſed cōtra gētes.⁊ iō ꝓphetiā libenter aſſumpſit.nunc aūt res ei in ꝯriū accidit:vt captiuitatē Hieruſalē p̄dicās:pſecu
tiones ⁊ anguſtias ſuſtineat.hec gloſ.ecce
plane ꝙ verba predicta fuerūt Hieremie:
nō Phaſſur. Hieremie em̄ dictū eſt Hiere.
j. Pꝛiuſq̄ te foꝛmarē in vtero: noui te:⁊ ꝓ
phetā in gētib⁹ dedi te. Un̄ exiſtimo ſociū
q̄ ſic allegat:vel diſcurſione vl̄ aliqua libꝛi
coꝛruptiōe deceptū. Sic igit̄ pꝫ ad oēs ar
ticulos in quibus ſocius poſuit calūniā cō
tra me:quos ſic ad p̄ſens defendo. Jdeoqꝫ EEE
pōt reſpōderi ad q̄ſtionē q̄ſitā: qn̄ q̄ritur Ad titulū q̄ſtionis Rn̄ſio.
ſupꝛa vbi non eſt reſponſum: vtrum filius
dei potuit incarnari.dico ꝙ ſic:qꝛ incarna
tus eſt:igitur potuit incarnari. Antecedēs
patet ex fide. Ad tria argumenta facta ad Ad argumenta pꝛincipalia
titulum queſtionis pōt reſponderi ſufficiē
ter per ea que in iſtis articulis dictis diffu
ſe tractaui:qꝛ de materia pꝛimi argumēti
eſt articulus quintus tot⁹. De ſcdo articulus pꝛimus. De tertio:articulus ſcds aut
tertius. Et ſic eſt finis queſtionis:⁊ ꝑ cōſequens ſuper tertium libꝛum ſentētiarum.

¶ Sequitur ſuper quartum
ſententiarū Queſtio pꝛima.

A
Qō pri- **C**Irca quartum li-
ma qrti bꝛū ꝗrit vtrū baptiſmꝰ rite
ſniarū. ſuſceptꝰ cōferat grām bapti-
Primū zato. Uidet ꝙ nō: qꝛ ſi ſic: ſe-
pꝛinci- ꝗret ꝙ paruulꝰ baptizatꝰ
pale. ⁊ adultꝰ etiā baptizatꝰ: q̄ ꝑſonaliter meru-
it: eq̄liter p̄miaret de lege ſtatuta. ꝯñs eſt
falſum: qꝛ nullū p̄miū debet paruulo niſi
ꝓpter meritū chꝛiſti: cuiꝰ ꝑticeps futurꝰ ē
ꝑ ſuſceptionē ſacramēti: ſꝫ meritū paſſiōis
chꝛiſti eq̄le eſt oībꝰ in chꝛiſto renatis: ꝑ tm̄
ꝑticipabit de eo adultꝰ q̄ meruit: ſicut par-
uulus q̄ nūq̄ꝫ meruit. ⁊ pter h̄ aliq̄d hꝫ de
merito ſuo ꝑſonali ꝑ caſū argumēti. ergo
ſi eq̄liter p̄miaret: ſeq̄tur ꝙ ineq̄liter boni
eq̄liter forēt a deo p̄miati. ꝯñam p̄mā ꝓ-
bo: qꝛ capio grām in aliq̄ puulo baptizato
exiſtētē: ⁊ grām aliā in aīa adulti: iſte grē
ſūt eiuſdē ſpeciei: ꝑ ſunt cōpabiles. ex. vij.
phy. ꝑ manifeſtū ē ꝙ ſi altra ſit maioꝛ: grā
adulti excedet aliā: q̄ro igit vtꝝ in īfinitū
an finite? Si ī īfinitū: tūc ille adultꝰ ī īfini-
tū eēt magis acceptꝰ deo: ⁊ ſic ī īfinitū ma-
gis p̄miādꝰ. Si finite tm̄: ꝑ grā adulti pōt
diminui q̄uſq̄ꝫ foret oīno eq̄lis grē puuli.
Pono ꝑ ꝙ iſte adultꝰ peccet: ⁊ reſipiſcat cū
grā mioꝛi q̄ꝫ priꝰ. ⁊ iterꝝ peccet: ⁊ reſipiſcat
cū mioꝛi grā q̄ꝫ priꝰ. ⁊ ſic ꝯñter: donec eq̄lē
p̄aiſe grām hēat ſicut puulꝰ: ⁊ decedat: ⁊ ſic
pꝫ ꝓpoſitū. Silr ſi grā adulti nō excedat
grām puuli niſi finite tm̄: ſit q̄ꝛ triplo grā
exēpli excedat: tūc capio aliū adultū q̄ mi-
nus meruit p̄aiſe in triplo: ꝑ ille ⁊ puulus
Scōm equaliter p̄miabunt. ¶ Scōo ad pꝛīcipale
pnci. ſi ſic: ergo duo puuli baptizati inequaliter
p̄miarent de lege ſtatuta. ꝯñs falſum: qꝛ cū
totū p̄miū ſit eis debitū de merito paſſio-
nis chꝛiſti: ⁊ illud eſt equaliter cōe vtriq̄ꝫ:
nulla vr̄ inter eos ponēda differētia p̄mioꝝ
⁊ hoc dicit mgr̄. li. ij. diſt. xxxij. in fine. Hic
añ baptiſmū a coꝛpe diſcedētes parē penā
⁊ poſt baptiſmū ſtatī eq̄lē coꝛonā ſoꝛtiūt.
Cōſequentiā ꝓbo q̄nq̄ꝫ modis. Pꝛimo ſic:
Proba- capio duos puulos inequales in naturali-
tur ꝯña bꝰ: ſic ꝙ aīa vniꝰ ſit multo nobilioꝛ q̄ꝫ aīa
Pꝛimo alteriꝰ. ⁊ arguo ſic. ſacr̄m equaliter opat
grām in aīa vtriuſq̄ꝫ: ꝑ cū actꝰ actiuoꝝ ſint
in patiente diſpoſito. ij. de aīa. ſeq̄tur ꝙ in
Cōfir- aīa nobilioꝛi plus cauſat de grā. Cōfirma-
matur tur. nā deꝰ ſic cōtulit in āgelis in ſua p̄ma
creatiōe grām ſm̄ differētiā naturaliū: ꝑ
maioꝛ ptꝫ ⁊ minoꝛ ſm̄ magr̄m. li. ij. di. iij.

Scōo ſic. capio duos puulos q̄ ſimr̄ baptizē- Scōo
tur ⁊ ꝯfirment: ſtatī vnꝰ ⁊ nō alter decedat
ſine merito vlteriori ꝑſonali: tūc manifeſtū
eſt ꝙ ſi ſacr̄a ꝯferāt grām: ꝑ ille q̄ ē ꝯfirma-
tꝰ maioꝛē grām hēbit: ꝑ ⁊ maioꝛē gloꝛiā.
ꝯñam ꝓbo: qꝛ ē magis a deo acceptꝰ. Ter-
tio ꝓbo eādē ꝯñam: capio vnū puulū ba- Tertio
ptizatū a pagano in articulo neceſſitatis ſi-
ne quacūq̄ꝫ ſolēnitate cōgrua: tātū habitꝫ
illis q̄ ſunt de neceſſitate ⁊ de ſuba ſacr̄i. et
capio vnū aliū baptizatū cū fide in eccl̄ia
chꝛiſtianoꝝ a viro ſctō: ⁊ cū oībꝰ circūſtan-
tijs req̄ſitis ad ſolēnitatē: ſicut ſunt cate-
chiſmꝰ: ⁊ exoꝛciſmꝰ: cereꝰ: chꝛiſma: ⁊ hmōi.
q̄ro igit vtꝝ iſtis puulis īfundet eq̄lis grā
in baptiſmo an nō? Si nō: habeo ꝓpoſitū. ſi
ſic: ꝑ fruſtra fierēt oīa talia. Quarto ſic. ca- Quar-
pio vnū puulū circūciſū: ⁊ aliū puulū ba- to.
ptizatū: q̄ꝝ vtq̄ꝫ eſt ſaluatus: q̄ro vtrū iſti
hn̄t eq̄le p̄miū an nō? Si ſic: ꝑ tātā grām cō-
tulit circūciſio ſic baptiſmꝰ. ꝯñs falſū et ꝯ
mgr̄m li. iiij. vbi dicit ꝙ baptiſmꝰ ē ꝑfectioꝛ
q̄ꝫ fuit circūciſio: qꝛ in ea nō dabat grā ad
bn̄ opandū nec augmētū grē habite ī adul-
tis: ſꝫ ſolū pctā dimittebant. Un̄ et Abrae
tm̄ fuit ſignū: ⁊ nihil boni ꝯtulit exteriꝰ: ſic
dꝛ in fine illiꝰ capl̄i. Si nō hn̄t eq̄le p̄miū: ꝑ
nec habuerūt in p̄nti eq̄lē grām: ꝑ dabat
vni puulo plꝰ q̄ꝫ alteri: q̄d ē ꝓpoſitū. Qui- Quito
to pꝫ eadē ꝯña: qꝛ puulꝰ decedēs aſſumet
ad eq̄litatē alicuiꝰ oꝛdis āgeloꝝ: ꝑ eq̄liter
p̄miabit cū āgelo q̄ actualr̄ meruit. ¶ Ter-
tio ad p̄nci. ſi ſic: baptiſmꝰ foret aliq̄ mō cā Tertiū
effectiua grē: ⁊ ſic creatura poſſet creare. cō- pꝛinci.
ſequēs falſū. ꝯña pꝫ: qꝛ vl' efficit aliq̄d: vel
nihil. Si nihil: ꝑ nō efficit grām: ꝑ nō eſt cau-
ſa grē. ꝯña pꝫ: grā materie: qꝛ nō ē cā mate-
rialis nec foꝛmal' nec final': ꝑ ſi nullo mō ef-
ficit: nullo mō cauſat. Si aliq̄d efficit ī aīa de
grā: ꝑ cāt. Cōfirmat: qꝛ baptiſmꝰ creat in Confir-
aīa characterē: ꝑ cāt verā rē ī aīa. Cōfirma- matur
tur: qꝛ vl' ī ſacr̄is noue legis ē aliq̄ vtꝰ īfu- Confir-
ſa vl' nulla. Si nulla: nō vident nobilioꝛa q̄ꝫ mat ſe-
ſacr̄a veteris legis. ⁊ ꝯñs ē falſū: qꝛ cōiter cundo.
dꝛ ꝙ ſacr̄a noue legis ꝯtinēt ⁊ efficiūt q̄d
figurāt. Si ſic: ꝑ ī ſyllabis ꝓlatis a baptizā-
te foret aliq̄ vtꝰ ſpūal'. vl' ꝑ tota in q̄libet ꝑ-
te: vl' tota in oībꝰ: ⁊ ꝑs in ꝑte. Si p̄mū: ꝑ ꝓ-
lata p̄ma ſyllaba foꝛme ſacramētalis ſtatī
carēt grā ꝑ illā vtutē: qꝛ agit quātū pōt: ⁊
ſtatim ceſſat agere. Silr ponat ꝙ ſacerdos
incipiat dicere. Ego te baptizo: ⁊ nō dicat
plus: ſeq̄tur ꝙ baptizatū foret: qꝛ grā eſſet

cauſata in aīa:⁊ p ꝯñs remiſſio pctī origi-
nalis.ꝯñs falſū:q: nec ibi fuit īuocatio tri
nitatis explicita nec īplicita: nec forma pre
ſcripta ꝟboꝝ:igitˀ nec ſacr̄m baptiſmi:ꝯña
pꝫ p diffinitionē baptiſmi. Si dicaˀ ꝙ il-
la ꝟtˀ hꝫ ptē in pte:⁊ ſucceſſiue ē ſicut ſylla
be ꝓferunˀ. Cōtra:tūc nūꝙ̄ foret hec vera
aliq̄ ꝟtˀ ē in ſacris:ſicut nūꝙ̄ hec eſt vera:
aliq̄ ſyllaba ē:vel aliq̄ vox ē.cū fiāt cū mo
tu locali pcutiētis ⁊ pcuſſi. Itē ꝙ ꝟtˀ crea
tiua grē nō ſit in ꝟbis nec in aliqua forma
ꝓbo:q: ſi ſic:incipiat aliqs baptizare:⁊ ꝓ-
lata medietate forme mutet intētionē:⁊ in
tēdat nō baptizare:ſed tātū lauare corpˀ:
Quar- iſte vt videˀ nō ē baptizatˀ:q: itētio mini
tū pn. ſtri ē de eēntia ſacramēti. ¶ Quarto ad pn
ci.arguo ſic. pono duos catecuminos pa-
res in intētiōe ⁊ fide ⁊ deuotiōe ad baptiſ
mū:⁊ ſint in eundo verſus baptiſmū: mo-
riaˀ vnˀ īmediate:⁊ alter pueniēs ad ba-
ptiſmū baptizeˀ:⁊ baptizatˀ decedat. q̄ro
tūc an iſti equaliter p̄miabunˀ an nō:ſi ſic
ḡ nihil profuit baptiſmˀ baptizato.ſi non:
cōtra.fuerūt equales in meritis p caſū:et
nō ſtetit p nō baptizatū ꝙ nō fuit bapti-
Quītū zatˀ:ḡ nullo mō dꝫ ſibi imputari:nec dꝫ ſi-
princi. bi nocere. ¶ Quīto ad pn.ſi ſic:ḡ baptiſmˀ
plˀ deberet valere adulto ꝙ̄ puulo rōna-
biliter loquēdo. ꝯña pꝫ:q: adultˀ vēit in
grā ⁊ cū grā ⁊ cū deuotiōe ⁊ cū meritis ad
baptiſmū.ḡ maiorē grām pōt cauſare in il
lo ꝙ̄ in puulo:q: maiorē diſpōnē inuenit:
ſꝫ ꝯñs eſt falſū. ꝓbo:q: multo minˀ ꝓdeſt
adulto ꝙ̄ puulo:q: tātū bonū ē illō qō cō
ferˀ puulo p baptiſmū:quātū malū foret
illō qō hēret puulˀ ſi careret baptiſmo: ſꝫ
illō malū ē peiˀ ꝙ̄ malū qō accideret adul
to ſi nō baptizareˀ:ſed vellet baptizari. ꝓ
bo:q: illud foret carētia viſiōis diuine ⁊ eˀ
nū ꝓ pctō origīali:ſꝫ adultˀ volēs bapti-
zari ꝓ ipa volūtate purgareˀ ab originali
ꝓbo:q: ſi ſine baptiſmo decederet: hret vi
tā eˀnā.ḡ illō eſt ſibi debitū āte baptiſmū:
igiˀ minˀ ſibi ꝯferˀ p baptiſmū ꝙ̄ puulo.
Uel ſi dicaˀ ꝙ in adulto remittiˀ tm̄ pctm̄
origīale:h̄ nō pōt eē:q: āte fuit dignˀ vita
eˀna:ſicē patuit de Cor.actˀ.x.⁊ li iiij.diſ iiij
Sextū c.v.ibi.ꝙ ꝟo iuiſi. ¶ Sexto ad pnci.tūc ba
princi. ptiſmˀ auferret culpā ⁊ penā ſatiſfactiuā
ꝓ pctis p̄cedētibˀ:ſicē cōiˀ dr.ꝯñs falſū:q:
tūc remaneret aliq̄d īpunitū: ⁊ p ꝯñs ali-
q̄d deordīatū ī regno dei.ꝯ Anſ.ſ cur deˀ
hō,c.xv.ꝯña pꝫ.Sint duo pctōres quoꝝ
vnˀ ſit multo peior alio:veniant ad baptiſ
mū cū eq̄li cōtritiōe. vterq; recipiet veniā
pctōꝝ:⁊ q̄ ad culpā ⁊ quo ad penā totā ſa
tiſfactiuā:ḡ pctā iſtoꝝ nō equalr puniunˀ.
¶ Septio ſic.tūc baptiſmˀ ꝯtuliſſet grām Septi
aie chriſti.ꝯñs falſū ē:q: tūc aia chriſti ꝓfe mū pn
ciſſet in grā. ¶ Octauo ſic.ſi itētio miniſtri cipale.
baptizātꝭ reqraˀ ad baptiſmū:ſicut cōiter Octa-
teneˀ:ſequunˀ multa īcouenietia. Prio q: uū pn.
nō ꝯſtaret hoī an eſſet baptizatˀ an nō:q:
neſcit vtꝝ baptizās ipm habuit intētionē
baptizādi an nō.⁊ p ꝯñs talis peccaret ex
ponēdo ſe ordibˀ. Itē tūc ſacerdos diſtra-
ctˀ vel ebriˀ:⁊ puer ludēs cū alijs:⁊ bapti-
zās eos ludēdo:nō baptizaret.ꝯñs ē falſū
¶ Nono ſic.ponaˀ ꝙ nullˀ ſit credēs in ec- Nonū
cleſia militāte:⁊ ꝙ paganˀ accipiēdo puu princi.
lū ſuū itēdat facere ſicut eccl'ia militās cō-
ſueuit:⁊ dicat formā ſacr̄i cū itētiōe debita
q̄riˀ an ſit baptizatˀ an nō:⁊ vˀ ꝙ ſic:q: ꝓ
fert formā:⁊ ē maˀia debita:⁊ malitia mini
ſtri nō obſtat.ḡ ⁊c. Sꝫ ꝙ nō:ꝯndiˀ p Aug.
⁊ allegaˀ a mgr̄o ī h̄.iiij.di.iiij.ī pn.⁊ ī de-
cre.j.q j.detrahe. In duobˀ ꝯſiſtit ſacr̄m
baptiſ.ſ.in ꝟbo ⁊ elemēto. Et paꝝ āte. Uñ
eſt hec tāta ꝟtˀ aq̄:vt corpˀ tāgat ⁊ cor ab
luat:niſi faciēte ꝟbo:nō q: dr:ſꝫ q: crediˀ.
ḡ ſi miſter baptizās dicat formā:⁊ itendat
baptizare:⁊ nō credit:nec aliqs aliˀ:nihil
fit. Cōfirmaˀ p illud.iiij. ſniaꝝ di.v.puulˀ Cōfir-
ſine fide ⁊c. Itē dr ꝙ īpoſſibile ē fidē vlˀt matur
deficere in eccl'ia militāte.ſm illō Ioā. vl.
Ecce ego vobiſcū ſum ⁊c. Cōtra:poſſibile ē
totā eccl'iam cōſiſtere in tribˀ pſonis:⁊ ma
nifeſtū ē ꝙ ille tres apoſtatare a fide: ſiˀr
pñt iterfici.ſiˀr ꝯgregatio Iudeoꝝ fuit ali-
q̄n eccl'ia:⁊ iā ē totalr mutata : ḡ caſus ar-
gumēti ē poſſibilis. ¶ Decīo: tūc aliqs poſ
ſet meritorie baptizare ſeipm: q: ſit ī deuo Deci
tiōe ad baptiſmū:⁊ ſit ī piclo vt occidaˀ ab mū pn.
hoſtibˀ:vˀ ꝙ dꝫ ſeipm baptizare.ꝯñs ē fal
ſū:q: nō p̄t p̄uare formā. Ad oppoſitū qō. B
eſt mgr̄.iiij.ſen.diſ.v.c.vlti. Et fides eccl'ie In op
vlis. Ad q̄ōnē dicēdū ē ꝙ ſic. Ad maiorē poſitū
iſtiˀ ſacr̄i notitiā faciēda ſunt octo.p̄mo vi Deci
dēdū ē breuiter q̄ ſūt de eſſentia ſacr̄i.ſcōo ſio que
q̄ ſūt de eiˀ forma.tertio q̄ ſit debita mā.q̄r ſtionis
to q̄d reqriˀ a pte recipiētꝭ.q̄nto q̄s ſit ꝯue
niēs miſter ſacr̄i.ſexto q̄s ſit effectˀ baptiſ
mi.ſeptio ſolueˀ q̄dā dubia.octauo diceˀ
ad rōes. ¶ Circa p̄mū nota ꝙ de eēntia cu Primˀ
iuſcūq; ſacr̄i ſūt tria:materia forma ⁊ pſo articlˀs
na miſtrās cū itētiōe:ita ꝙ ſi aliqd iſtoꝝ

defuerit: nō eſt ſacrm̄. Forma cōſiſtit in v̄
bis materia ī reb⁹: ſm̄ cōgruētiā diuerſoꝝ
ſacroꝝ: ſicut patebit īfra. In h̄ aūt ſacro ba
ptiſmi ſūt de eē forma v̄boꝝ p̄ſcripta. Ego
te baptizo ī nomie p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti ⁊c.
Materia aq̄ nālis q̄ eſt elemētū. ſic dicet̄
infra. Itē miſter itēdēs: fides ꝓpa vł alie
na: imerſio ⁊ ꝓlatio ab vno. ſm̄. ſctm̄ Tho.
C Articu ⁊ alios cōiter. ¶ Scđo ſpālr notādū eſt de
lus ſcđs forma: q̄ ē illa q̄ ponit̄ ex̄ de bap. ⁊ ei⁹ effe
ctu. ſi qo. vbi Alexāder papa di. ſi qs puer
ter in aq̄ īmerſerit ī noie pa. ⁊ fi. ⁊. ſſ. tm̄: et
nō dixerit: ego te baptizo ī no. p. ⁊. f. ⁊. ſſ.
nō ē puer baptizat⁹. Ego tm̄ ⁊ amē nō ſūt
de ſba ſeu eēntia: ſ; de euidētia. qđ māifeſ
ſtū ē de amē: qꝛ nec ī dicta forma Alexāder
h̄ replicauit. nec ī euāgelio ponit̄ mat. vl.
vbi đi. Eūtes docete oēs gētes: baptizan
tes eos ī no. p. ⁊. f. ⁊. ſſ. Et ē notādū ꝙ ī iſta
forma q̄tuor includunt̄. ſ. iuocatio trinita
tis ſub h̄ ſenſu. ī no. p. ⁊c. ſcđo expꝛſſio act⁹
exerciti baptizātis: dicēdo baptizo. tertio
ſpecificatio ꝑſone baptizātꝭ: ego: ⁊ illa eſt
ex inſtōne eccłie. ⁊ l; omittat̄: ſacrm̄ ꝯfert̄
ſ; omittēs ex īduſtria grauit̄ peccat. q̄rto ē
ſpecificatio ꝑſōe baptizate: cū đr te. h̄ aūt
forma dꝫ ꝓferri tota ab vno: ⁊ nō vna me
dietas ab vno: ⁊ alia ab alio. ſlr q̄ ꝓfert v̄
ba dꝫ īmergere: nō ꝙ vn⁹ ꝓferat v̄ba: ⁊
alt⁹ īmergat: ſic faciūt q̄dā vetule: qꝛ ſacra
eccleſiaſtica ſūt vnitatꝭ: ⁊ diuidi nō dn̄t. de
ꝯſe. diſ. ij. qꝛ paſſus. Reqrit̄ etiā in iſta for
ma ſignificatio cōpleta: ita ꝙ ſi fiat muta
tio circa ſignificationē vel modū ſignificā
di: nō ē baptizat⁹. vn̄ ſi diceret̄ ſic: ego te ba
ptizo ī noie genitoris ⁊ geniti ⁊ flamis al
mi. ſm̄ doctores nō foret baptizat⁹: qꝛ iſta
noīa ꝗuis ſupponāt ꝓ ꝑſonis pncipalr tn̄
ſignificāt notioēs. nec dꝫ vllo modo bapti
zari in noie trinitatꝭ vł chꝛiſti: l; aliqn̄ lice
ret ad ꝓmulgationē fidei: vt nomē chꝛiſti
amabile redderet̄. ⁊ hac de cā olim ī noie
chꝛiſti baptizabat̄. vn̄ de ꝯſe. diſt. iiij. a q̄dā
habet̄ ſic. Vi ꝑfecto ſi ī noie ſctē trinitatꝭ
vł tm̄ ī noie chꝛiſti: ſic ī actib⁹ apłoꝝ legit̄
baptizati ſūt: rebaptizari nō debēt. l; nūc
nō ſic ī noie chꝛiſti baptizet̄: nec etiā in no
mine trinitatꝭ. Vn̄ de v̄bo ad verbū debēt
ſacerdotes docere ī ſuo vulgari formā ba
ptizādi p̄dictam. ⁊ l; ꝯtigat aliqn̄ ꝙ vetu
la dixerit totā formā in ſuo vulgari: ⁊ poſt
ea ſubiūgat in noie patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſan
cti: nihil nocet. doceant̄ tn̄ omino ꝙ tm̄ ſe
mel ꝓferant verba: ⁊ nullo modo pluries
Circa mutationē iſti⁹ forme vocalis. Ego
te baptizo ⁊c. eſt ſciendū ꝙ pōt fieri muta
tio trib⁹ modis: qꝛ vel circa ſubam oratio
nis ꝓlate: vł circa quātitatē: vel circa ordi
nē v̄boꝝ. Si circa ſubam oratiōis ꝓlate: h̄ Primo
cōtingit duplr: vł qꝛ tota ſubſtātia orōnis
vocal mutat̄: ⁊ tūc vel manet eadē ſignifi
catio vocū ꝓlatarū: ⁊ hoc nō nocet: qꝛ in
oī lingua pōt baptizari. vł nō manet: ſed
mutat̄ ſignificatio: ⁊ talis obeſt ſacro. vt ſi
dicat̄ ī noie genitoris vł trinitatis. Si aūt
fiat mutatio circa partē: puta circa vnū v̄
bū vel duo: hoc pōt eſſe duplr. vł ꝙ nō ma
net eadē ſignificatio neqꝫ ſm̄ inſtitutionē
p̄imariā neqꝫ ſm̄ trāſſumptionē: neqꝫ per
accōmodationē vſus. ⁊ tūc nihil fit. vel fit
talis mutatio corrūpendo aliqđ v̄bū: ſic ꝙ
recedit a ſignificatiōe ſm̄ p̄mariā īſtitutio
nē: non tn̄ ſm̄ accōmodationē vſus eorū
dē vocabuloꝝ maxime apud ſimplices: et
eſt baptiſm⁹. Vn̄ Zacharias papa repu
tauit baptizatū eū qui a quodā ſacerdote
ignorāte latine loqui baptizatus fuit ſub
hac forma. In noie patria ⁊ filia ⁊ ſpiritua
ſancta. ſicut habet̄ de cōſecra. diſt. iiij. c. re
tulerunt. Sic igit̄ p̄mo modo cōtigit fieri
mutationē circa ſbam forme vocalis. Se Scđo
cundo mō fit mutatio circa quātitatē ver
boꝝ: ⁊ hoc duplr. addendo vel diminuēdo
Si addēdo: vel fit cū intētione mutādi for
mā eccłie: ⁊ tunc nihil fit: vel introducendi
errorē: ſicut fecit Arri⁹ ſic dicēdo. In noie
p̄ris maioris ⁊ filij minoris ⁊c. ⁊ ſic etiā ni
hil fit. Si tn̄ addit aliq̄d ex ſimplicitate ⁊
deuotione: nō īpedit: vt ſi dicat̄. Ego te ba
ptizo in noie p̄ris ⁊c. ⁊ beate virginis ma
tris dei. melius tn̄ eſt ne introducatur no
ua forma: a tali deuotione abſtinere ꝓ tūc
ſed ſi ex ſimplicitate fiat: nō īpedit. Si aūt
diminuēdo fiat mutatio: dicēdū eſt ꝙ aut
volūtarie aut īuolūtarie. ſi volūtarie: īpe
dit vt dictū eſt. ſi inuite: qꝛ baptizās morit̄
vel īpedit̄ ante ꝓlationē cōpletā: ⁊ tūc pie
credit̄ ꝙ ſumm⁹ ſacerdos ſupplet: ⁊ eſt ba
ptizatus. ⁊ ſi ſtatim moriat̄: ſaluat̄: ⁊ gau
debit eccłiaſtica ſepultura. ſin aūt viuat: dꝫ
ſub cōditiōe rebaptizari. Tertio principa Tertio
liter mutatur forma ſm̄ ordinē v̄boꝝ: ⁊ h̄
duplr. qꝛ vel trāſponēdo vel interponēdo
Si fiat trāſpoſitio: vł fit ex ſimplicitate: et
tūc nō nocet: vel ex malitia: qꝛ nō intendit
ſeruare formā eccłie: tūc īpedit. Si fiat in

terponēdo q̄dam alia: dicendū eſt ꝙ vl' fit
magna interpoſitio vl' modica. Si modica
ſicͤ ſternutatio vl' tuſſis: ⁊ tūc nō nocet ſicꝫ
ut iterpoſitio ꝓprij noīs qȯ tunc imponit
paruulo: nec obeſt nec ꝓdeſt ſacro. Si eſt
magna: ita ꝙ ſi vſus loq̄ndi itētio: ⁊ actio
ꝓlatiōis nō deberet iudicari vnū: tūc nō ē
baptiſm⁹. Sic igit̄ in forma fit mutatio tri
bus modis general'r: ⁊ ſex modis ſpāl'r: ſcꝫ
D subtrahendo: addēdo: interponēdo: tranſ
Terti⁹ arti. ponēdo: cōmutando: corrūpēdo. ¶ Tertio
circa materiā iſti⁹ ſacri eſt ſciendū ꝙ ipſa
aqua nālis ē materia. ſicut pꝫ Joā. iij. Ni
Cōtra arguit̄ pmo. ſi qs renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſpūſancto: nō
pōt ⁊c. Cōtra: aqua ſemꝑ mixta ē partib⁹
terreis. vñ Ariſt. ij. meteoroꝝ. Omīs va-
por eſt duo vapores: ergo nunq̄ꝫ fit baptiſ
Scdo. mus niſi in aqua mixta. igit̄ nō ī aqua ele
mētari. Item aqua roſacea eſt eiuſdē ſpēi
cū elemētari: igit̄ ⁊c. Añs pꝫ: q2 vtriuſqꝫ
Tertio ſunt eadē accidētia ſicut frigiditas: humi
ditas ⁊ ꝑſpicuitas. Itē ꝙ aqua ſimpl'r nō
ſit materia hui⁹ ſacri vr: q2 aqua q̄ fluxit de
latere chriſti q̄ ſignificabat materiā hui⁹
ſacramēti: nō fuit ꝑpuꝝ elemētū: q2 tale nō
Quarto. inuenit̄ faciliter in corporib⁹ mixtis: q2 ele
menta nō ſunt ī mixtis. Itē aer fuiſſet ma
Rñſio ad qȯ. teria ↄueniētior: q2 ↄmunior: vt videt̄. Di
ci pōt ꝙ baptiſm⁹ eſt ablutio corꝑalis ho
minis nō renati nec renitentis: facta ī aq̄
ab aliquo ſimul ꝓferēte vba debita: ⁊ debi
tā itentiōem habente. Ex qua diffinitione
pꝫ ꝙ aqua ꝑ multas ↄueniētias ad ſacra
mentū ⁊ eius effectū eſt materia cōueniēs
ſacramenti. Primo rōne diaphaneitatis
habet aliq̄d de lumine. Scdo rōne humi-
ditatis hꝫ vim ablutiuā. Tertio rōne frigi
ditatꝭ hꝫ vim infrigiditatiuā. Quarto ſm
Ariſto. vij. de aīalib⁹. aqua maxime conue
nit generationi ⁊ augmentationi aīaliū ⁊
plantarū. Quinto eſt cōior ⁊ ↄuenientior
oībus: ⁊ de facili pōt haberi. Significat ꝗ
illuminationē per fidē ex pmo: mundatio
nem a pctō ex ſecūdo: extinctionē fomitis
ex tertio: regñationē ſpūalem ⁊ grē colla-
E tionē ex q̄rto: ⁊ ↄcernit neceſſitatē baptiſ-
Rñſio ad ar. mi ex q̄nto. Ad pmū dicēdū ꝙ mixtio ac-
cipit̄ dupl'r. vno mō ꝓprie: ⁊ illa tollit ſpēs
Ad primum. miſcibilis: ſicut eſt ī vᵃ mixtione. Alio mō
dr̄ mixtio large quedā ↄfuſio vel iuxtapo-
ſitio partiū aliquarū: qñ. ſ. partes diuerſe
diuerſaꝝ rerū manentiū in ſuis ſpēbus iu
xta ponunt̄. Ubi aqua miſcet̄ pmo modo:

nō pōt fieri baptiſmus: q2 nō eſt aqua pu
ra. ſcdo mō pōt: ⁊ ideo lꝫ aqua cōis ſit mi-
xta partibus terre vel aeris: nihilominus
manet vna ſpēs aque. Unde in aqua ma-
ris pōt fieri baptiſmus: lꝫ eius ſalſedo de-
clarat eam mixtā cū ꝑtibus terreſtrib⁹ ſm
Ariſt. ij. Meteoroꝝ. Silr in lixiuio qȯ fit
ꝑ tranſitū aque ꝑ cineres. Silr ī thermis
balneis ⁊ aq̄s ſulphureis: ſed nō in vrina:
que eſt colamentū ſanguinis: nec in cerui-
ſia bona pcipue q̄ bene nutrit. nam in iſtis
nō manet aqua in ſpecie ſua. Ad ſcdm di Ad ſecundū.
cendū ꝙ aqua roſacea nō eſt eiuſdē ſpeciei
cū aqua elementari: ſicut ꝑ actionē diſtin-
ctam ſm ſpēm pꝫ: q2 dato ꝙ ille qualita-
tes ſint in vtraqꝫ eiuſdem ſpēi: nō tñ oēs
alie. ſicut operationes diſtincte ſm ſpeciē
manifeſtāt. Ad tertiū dicāt quidā ꝙ aq̄ Ad tertium.
que fluxit ⁊c. fuit elemētū: ⁊ miraculoſe re
ſoluta ī ita breui tpe: q2 vulnerati nō ſolēt
emittere aquā de vulneribus niſi poſt lon
gam reſolutionē ⁊ alterationē eorū. Ad Ad q̄rtum.
quartū dr̄ ꝙ bñ potuiſſet ſiue poſſet ſic fu
iſſe inſtitut⁹ baptiſm⁹ ſi chriſto placuiſſet:
ſꝫ nō eſt elementū ſic reſiſtēs tactui nec ita
ſenſibile ſicut aq̄. vt dicit Alber. ¶ Quarto
videndū eſt q̄d requirit̄ a ꝑte recipiētis ſa F
crm̄ baptiſmi. vñ dicēdū eſt vel baptizād⁹ Ar. iiij.
eſt ꝑuulus vel adultus. Si ꝑuulus: nihil
requirit̄ niſi ꝙ ſit nat⁹ ⁊ diuiſus a mr̄e to
taliter vel in ꝑte. Qȯ ideo dico: qȯ lꝫ regu
lariter expectari debeat total' egreſſio de
vtero: in articulo tñ neceſſitatis vbi timet̄
mors pueri: ſi caput appeat: aſꝑgendū eſt
aq̄: q2 caput eſt pncipalis ps hoīs in q̄ ſūt
oēs ſenſus. ſi vᵒ manus vel pes puꝰ exeat
ſm quoſdā nō dꝫ baptizari: nihil tñ nocet
ſi aſꝑgat̄ cū debita forma verboꝝ. q2 miſe
ricordia dei nō eſt in neceſſitate arctāda. ſi
vero poſtea plenarie naſcat̄: pōt baptizari
ſub ↄditiōe ſic. Si nō es baptizat⁹: ego te
baptizo ⁊c. Sctificati vᵒ in vtero baptiza
ri debēt qñ ſunt nati ꝓpter characterē et
pceptū eccl'ie. Itē puer nō dꝫ intus ħ eſt in
vtero tot⁹ exñs baptizari: nec mr̄ dꝫ bapti
zari ꝓpt̄ pueꝝ: qȯ ſi fiat: nō tñ eſt baptiza
tus. de ↄſe. diſt. iiij. Qui in mr̄nis. ⁊. c. ſi ad
mr̄is corp⁹. Uñ ſi mulier grauida ↄuertere
tur ad fidē ⁊ baptizaret̄: nihilomin⁹ puer
poſtea nat⁹ dꝫ baptizari. Si vᵒ baptizād⁹
ſit adultus: vel eſt furioſus ſtultus: vel ſa-
ne mentis. Si ſtultus vel perpetue fu-
rioſus: idem iudicium eſt de tali et de par-

nulo. Unde in eis nec requirit̃ intẽtio nec
fides ꝓpria. ſi ꝟo habeat lucida ĩterualla:
tũc requirit̃ ꝙ aliqñ intenderit baptizari
Et iõ amẽtes ⁊ dormiẽtes ſi ante amentiã
vel ſomnũ ↄ̃riã volũtatẽ hũerint: nõ reci-
piũt ſacr̃m: ſi in ſomno vel furia baptizet̃.
Si ꝟo ante innotuerit eoꝝ volũtas: pñt ĩ
articulo neceſſitatis baptizari: etiã ſi furi-
bũdus tũc ↄ̃dicat. ſi aũt nõ ſit articul⁹ ne-
ceſſitatis: dꝫ in furioſis expectari lucidũ ĩ-
teruallũ. Si ꝟo adult⁹ baptizand⁹ ſit ſane
mẽtis: reqrit̃ in eo intẽtio ⁊ fides ⁊ volun
tas ſuſcipiẽdi ſacr̃m abſoluta vel ↄditiona
ta. vñ ſi qs oĩno cogeret̃ ita ꝙ ſimpl̃r eſſet
coactio: nihil fieret. Si tñ volũtariũ ẽ mi-
xtũ: vel ſi volũtatẽ hẽat mixtã: ſicut ſi ꝑ me
B tropolitanũ induceret̃: tũc recipit ſacr̃m:
Art.v. ſꝫ nõ rẽ ſacr̃i. ¶ Quĩto vidẽdũ ẽ qs ſit mi-
niſter ↄueniẽs hui⁹ ſacr̃i. Dicẽdũ eſt ꝙ re-
gul̃r ⁊ ex̃ caſum neceſſitatis ſol⁹ ſacerdos
dꝫ baptizare: ⁊ lꝫ p̃ſente ep̃o põt ſacerdos
baptizare: qꝛ ẽ de officio ſuo: tñ p̃nte p̃ſby
tero cleric⁹ baptizare nõ dꝫ: nec laic⁹ p̃nte
clerico: nec mulier p̃nte viro. tñ in articulo
neceſſitatis põt baptizare oĩs hõ: bon⁹ vel
mal⁹: fidelis vel infidelis: dũmõ habeat in
tentionẽ faciẽdi ſic̃ eccleſia ↄſueuit facere:
ſi etiã nihil credat. de ꝟtute ſacr̃i põt in ar
ticulo neceſſitatis baptizare tã mľierꝙ̃ vir
indifferẽter. ſicut ptꝫ de ↄſe. di. iiij. mulier.
Sciendũ eſt tñ ꝙ a malo miniſtro hoc ẽ
ab heretico: excõicato vel ſuſpẽſo: ſimonia
co: fornicatore notorio: nõ debẽt recipi ſa-
cr̃a: niſi morte interueniente baptiſmus et
cõio. di. xxxij. nullus. ⁊. c. ſeq. vñ angel⁹ ma
lus baptizare nõ põt. ſi bonus faceret: ⁊ ec
cleſie ↄſtaret: nõ foret rebaptizãdũ. qꝛ ille
nullũ officiũ ſibi vſurparet ſine diuĩa apꝓ
D batiõe. ¶ Sexto dicẽdũ breuiter de effectu
Art.vj baptiſmi q̃ eſt multiplex. deletio pcĩ origi
nalis: ⁊ actualis inſimul abſolutio ſi inſit:
ĩfuſio gr̃e de nouo vel augmẽtũ p̃cedẽtis:
remiſſio pene ſatiſfactorie: ĩp̃ſſio characte
ris. de remiſſiõe exterioris ſatiſfactõe pe-
ne habet̃ de ↄſe. di. iiij. c. iiij. De ꝟo oĩs exte
rior ſatiſfactio. ⁊ allegat mgr̃ li. iiij. diſt. v.
I ¶ Septimus arti. qõnis eſt ſoluere quedã
Ar. vij dubia circa baptiſmũ ſm̃ q̃ſdã caſus poſſi
Prim⁹ biles. Prĩo pono ꝙ inueniat̃ ꝑuulus expo
caſus. ſitus in publico: neſcit̃ a quo vel a quibus
nec inuenit̃ ſignũ vel teſtimoniũ aliqđ de
baptiſmo: vtꝝ ſit baptiſãdus an nõ: Dico
ꝙ iſte caſus ponit̃ de ↄſe. di. iiij. ꝑuulos.
⁊. c. ſeq. qꝛ nõ eſt certũ nõ eſſe baptizatũ. iõ
ꝓpter reuerentiã ſacr̃i: ⁊ ad p̃iudiciũ irre-
gularitatis qđ incurrit ꝑuul⁹ ſi bis bapti
zaretur: baptizandus eſt ſub ↄditiõe. ex̃ de
baptiſmo ⁊ ei⁹ effectu. de q̃b⁹. vbi dꝛ ſic. de
quibus dubiũ eſt an baptizati fuerint: ba
ptizent̃ his ꝟbis p̃miſſis. Si baptizat⁹ es
nõ te rebaptizo. ſi ꝟo baptizat⁹ nõ es: ego
te baptizo in noĩe pa. ⁊ fi. ⁊ ſſ. amẽ. Sc͠do K
ſic pono ꝙ aliqs deferat puerũ verſus ec- Sc͠ds
cleſiã ad baptizandũ: ⁊ tranſiẽs pontẽ vi- caſus.
deat euidẽter ꝙ puer moriet̃ anteꝙ̃ ꝑue-
nerit ad finẽ pontis: ⁊ pons eſt altus: quo
poſito ille ꝓijcit puerũ in aquã cũ intẽtio
ne baptizandi: ꝓferens ꝟba q̃ ſunt de for-
ma: caſu ↄtingente puer euadat. q̃ritur an
debeat reputari baptizatus: videt̃ ꝙ ſic: qꝛ
ibi fuit forma debita ⁊ intẽtio cũ materia:
⁊ oĩa reqſita in artic̃lo neceſſitatis. Dr̃ ꝙ
nõ eſt baptizat⁹: qꝛ baptiſmus ẽ ablutio:
vbi p̃mo coopit̃ totũ vel ꝑs: ⁊ poſtea diſco
opit̃. ꝓpť p̃niũ repñtat chriſti ſepulturã.
ꝓpť ſc͠dm ei⁹ reſurrectionẽ. act⁹ aũt ꝓijciẽ
tis in caſu iſto nõ fuit ordinat⁹ ex ſui natu
ra vt puer ablueret̃ hoc eſt mergeret̃: ſꝫ re-
leuaret̃. ⁊ iõ ſi a caſu ↄtingat ꝙ ꝑ ꝓijciẽtẽ
vľ ꝑ aliũ liberet̃: nõ eſt baptizatus. ſaltẽ ꝓ
pter dubiũ põt baptizari ſub ↄditiõe. et ſi
moriet̃: credo ꝙ ſaluaret̃: approbante deo
qđ factũ eſt ab hoĩe quãtũcũꝙ̃ imꝑfecte.
Tertio pono ꝙ aliqs hñs puerũ ſtet ſuꝑ L
puteũ ꝓfundũ: ⁊ puer eſt in ꝑiculo mortꝫ: Terti⁹
⁊ ip̃e nõ habeat vas aptũ niſi factũ de vir caſus.
gis ſiue calathũ vľ cribrũ et chordã aptã.
pono ꝙ ponat puerũ in cribro vel calatho
⁊ cũ chorda dimittat eũ in aquã: ⁊ extra-
hat: ꝓferens ꝟba cũ intẽtiõe baptizandi:
quo poſito q̃rit̃ an puer ſit baptizatus an
nõ: vr̃ ꝙ nõ: qꝛ null⁹ eũ ĩmerſit: nec ĩmedi
ate tãgit intingẽdo. Dicẽdũ eſt ꝙ ſic: quia
oĩa fiũt q̃ de neceſſitate ſũt ſalutꝫ. nec opꝫ
ꝙ in tali caſu tãgat̃ ĩmediate ab aliq. ſi tñ
caſus eſſet poſit⁹ ꝙ hr̃et pãnũ aliquem: ⁊
tũc aq̃ poſſet exp̃mi pãno ſuꝑ puerũ cũ for
ma verboꝝ: qꝛ ĩmerſio nõ eſt de neceſſita-
te ſacr̃i: ſed ſufficit in caſu ꝙ aſpergat̃: nec
refert vtrũ multũ an ꝑrũ infundat̃ de aq̃
de ↄſe. diſ. iiij. nec quemꝙ̃. Unde deponen
do ip̃m vas poteſt extrahi tanta aqua que
ſufficeret ad aſpergẽdũ. Quarto pono ca M
ſum iſtũ. hẽat aliqs pagani paruulum vel Quar-
Judei vel alterius infidelis in cuſtodia: ſit tus ca-
puer in periculo mortis ⁊ ĩtuitu ſalutꝫ aĩe

morituri baptizet ſub tali forma cōditio-
nali. Ego te baptizo ſi pr̄ tu⁹ cōſenſerit. in
noīe prīs ⁊c. quo facto puer moritur. iſto ca
ſu poſito q̄ro an fuit baptizat⁹ an nō. Si
nō: ꝯ licet addere ad formā verborum ſicut di-
ctū fuit in ſcḋo articulo q̄ōnis illud qḋ nō
corrūpit formā dūmō nō fiat cā introdu-
cēdi nouū ritū: ſed illa cōditio interpoſita
nō corrūpit formā manifeſtū eſt. Silr̄ for-
ma ſacramēti admittit cōditionē: ſicut p3
in dubijs an ſint baptizati ſm eūdē caſū
ſupi⁹ allegatū. ex̄ de baptiſmo ⁊ eius effe-
Cōfir-matur ctu. de q̄b⁹ dubiū eſt. Silr̄ cōditio eſt ho-
neſta ⁊ nō impoſſibilis: q2 ſtāt ſil' ꝙ iſte ſit
baptizat⁹ ⁊ pri hoc placeat. Silr̄ cōfirma
tur: q2 baptiſm⁹ ē magis neceſſariū ſacr̄m
⁊ nobili⁹ ꝙ̄ mr̄imoniū: ſed ſi ꝯtract⁹ mr̄i-
monialis fiat ſub cōditiōe turpi vel īpoſ-
ſibili: cōditio d3 reijci ⁊ ꝓ mr̄imonio iudi-
cari. ſicut p3 ex̄ de cōditiōib⁹ appoſitis in
deſpōſatiōib⁹ vel alijs ꝯtractib⁹. ſi cōdi-
tiones in fine illi⁹ capli: vbi d2 ſic. Cōditio
nes ī fine appoſite mr̄imōio ſi turpes aut
īpoſſibiles fuerint: ꝓpter ei⁹ fauorē debēt
ꝓ nō adiectis haberi. igit̄ a multo fortio-
ri ꝯditio appoſita ī ꝓpoſito nō īpediet ba
ptiſmū. Si ꝯcedat̄ ꝙ puer ē baptizatus.
Cōtra. ergo aīa pueri eſt in celo. ſ3 nō fuit ba
ptizat⁹ niſi ſub cōditiōe ꝙ pri placeret: et
puero mortuo pater pōt libere ꝯſentire ⁊
diſſentire. igit̄ in ptāte prīs ē facere ꝙ pu
er nūꝙ̄ fuit baptizat⁹. ⁊ p ꝯñs ꝙ nūꝙ̄ ha
buit grām: nec aīa ei⁹ videret deū. ꝯñs eſt
īpoſſibile. Nā h̄ eſt neceſſaria aīa ei⁹ frue-
Rñſio. ad caſū batur deo. Ad h̄ dicēdū eſt ꝙ quōcūq3
pr̄ ſe habeat poſtea puer nō ē baptizatus
q2 ꝯditiōe ꝯpleta puer trāſit de foro eccle
ſie militātis. vñ licet poſtmodū pr̄ ꝯſenſe-
rit: nō ē tñ tūc tpis capax ſacri. ⁊ iō ſi aliq̄
ꝯditio d3 apponi ī baptiſmo op3: ꝙ ſit cō-
ditio talis q̄ ſtet cū eſſe pueri de foro eccle
ſie militātis. Sed ꝯ hāc rñſionē arguit̄ ſic
Repli-ca. ex̄ de ſentē. excō. a nob. ij. ꝙ mortui in ſnīa
excō. ligātur poſt mortē: ⁊ a ſnīa quā īcur
rerūt viuētes abſoluūtur poſt mortē. Di-
cēdū eſt ꝙ aliud eſt ī iuriſdictiōib⁹ ⁊ ſcrīs
Rñſio. q2 nemo ordinat̄ vel baptizat̄ vel cōfirma
tur poſt mortē: ſed ꝓpter facta p̄cedentia
quib⁹ hoīes meruerūt in vita pōt hoc eis
Alia re-ſpōſio. fieri poſt mortē. Aliter poteſt dici ad caſū
ꝙ nullū ſacr̄m recipit cōditionē niſi de p̄-
ſenti ꝓpter certitudinē quā ſacr̄m req̄rit.
⁊ ideo puer in caſu nr̄o nō foret baptizat⁹

mihi aūt abſolute videtur dicēdū ꝙ puer
nō eſt baptizat⁹: q2 cōditio adiecta repu-
gnat ſignificationi forme ſacramentalis.
Nā cū d2. ego te baptizo ⁊c. denotat̄ ꝙ ita
ſit ꝙ in hoc tpe pn̄ti baptizat eū ⁊ confe-
rat ei ſacr̄m. cū aūt adiūgit̄ illa cōditio. ſi
pr̄i tuo cras placuerit: illa conditio interi-
mit ſignificationē actus exerciti ſignifica
ti prius: q2 ideo eſt mutatio forme quātū
ad ſignificationē q̄ ſemp īpedit ſacr̄m. ſic-
ut articulo ſcḋo dictū fuit. Quito pono n Quit⁹ caſus.
ꝙ ſint duo ceci ſacerdotes Joānes ⁊ Pe-
trus ⁊ baptizent vnū ſimul ⁊ ſemel cū for-
ma ⁊ intētiōe debita: ſic dicēdo. ego te ba-
ptizo: ſi null⁹ alius mō te baptizat. q̄ poſt
to q̄rit̄ vtrū iſte puer eſt baptizat⁹ an non:
ſi ſic: vel a Joāne vl' a Petro vl' ab vtroq3
Si ab vtroq3. ſequūtur multa īcōuenien-
tia primo ꝙ baptizat⁹ eſt irregularis nec
pōt ad ordines ꝓmoueri. ſicut p3 de ꝯſec.
di. iiij. q̄ bis. ⁊ tūc hr̄et duos characteres
q2 p factū vni⁹ recipet vnū characterē. et
pari rōne p factū alteri⁹ recipet aliū. Ter-
tio q2 talis recipet grām duplā: ⁊ ſi a tri-
bus triplā: ⁊ ſi a cētū cētuplā. Si dicat̄ ꝙ
cauſat̄ in eo tm̄ vn⁹ character a duobus.
Contra. tātū cauſat iſte quātū ille. ſilr̄ tūc
idem indiuiſibile eſt totaliter a duob⁹: ſic
ꝙ vtrūq3 eſt illius cauſa totalis. ſilr̄ neu-
ter ſcit de alio p caſum. igitur nō intendit
cauſare idē. Silr̄ verba q̄ dicūtur ab vno
nō ſunt minoris efficacie ꝙ̄ verba alteri⁹:
que ſi dicātur a Joāne. pari ratione a Pe
tro manifeſtū ē ex caſu. Si dicat̄ ꝙ bapti
zatus nō eſt. Contra: conditio eſt licita:
nec corrūpit formā ⁊ vterq3 ꝓfert formā
debitā ergo. Qr cōditio illa ſit licita p3 ex̄ de
baptiſ. ca. de q̄b⁹. vel deponat̄ ꝯditio: ⁊ ꝓ
fert vterq3 abſolute formā dicendo. Ego Rñſio ad re-plicam
baptizo te. Ad iſtud dicendū eſt ⁊ primo
ad primū caſum ꝙ talis ꝯditio eſt corru-
ptiua ſignificatiōis forme in tali caſu ⁊ vt
nūc. ⁊ ideo eſt ꝯria effectui baptiſmi: ⁊ non
tenet ſacr̄m ꝙ̄uis ꝯditio ſit īpleta ſicut eſt
de matrimonio. Si dicat̄ contraho tecū ſi
ſemp velis eſſe adultera. ſicut p3 ex̄ de cōdi
tionibus appoſitis. Si conditiones. ⁊ ita
generaliter dicendū eſt ad oīa inſolubilia
que fieri poſſunt in caſibus iuris. Ad iſtū O Ad pri-mū ca-ſum.
caſum eſt dicēdum ꝙ puer eſt baptizatus.
Et ad rōnes in cōtrarium dicendum eſt ad
primam ꝙ baptizatus non eſt irregularis
q2 nō eſt iteratio ſacramēti prius dati ſm

iurẽtionē illius capituli.de cōſecra. di.iiij.
qui bis.Similiter canon ille eſt pena iuris
Ad ſecundū. ⁊ nō ōz extēdi. Ad ſcōm dico ꝙ nō im-
primitur niſi vnus character a deo:nec ma
ior grā datur ꝗ̃ ſi vnus baptizaret.iſta em̄
ꝟba nō ſunt cauſe effectiue characteris to
tales ⁊ ꝑfecte:ſed tm̄ diſpoſitiue.⁊ non eſt
incōueniēs ꝙ vnꝰ effectꝰ ſit diſpoſitiue a
duobꝰ:maxime qñ agēs ṗncipale eſt agēs
Mutatio caſꝰ volūtariū. Si aūt caſus mutaret: ꝙ duo
intēdāt ſimplr ſimul ⁊ ſemel vnū baptiza
re:dēberet vterꝗ̃ dicere ſub hac forma:ego
te baptizo.nō ſic ī plurali:nos baptizamꝰ.
⁊ ſimul deberet incipe ⁊ ſimul finire: quia
alr̃ foret ſ̃.n aliq̃s iteratio interpretatiua.
ſi tn̄ dicerēt ī plurali ex ſimplicitate bapti
zantes:foret baptizatꝰ. Sexto pono caſū
P Sextꝰ caſus. de inūco ⁊ muto;⁊ q̄ro an talis ſit baptiza
tus an nō:poſito ꝙ mutꝰ īmergat: ⁊ man
cus ꝟba debite ꝓferat.Videt̃ ꝙ puer quē
intēdūt baptizare:nō eſt baptizatꝰ.Tū qꝛ
ꝓferēs exprimeret actū eē ab eo a quo nō
eſt:⁊ diceret falſum.Tū qꝛ derogaret effi-
cacie ſacramēti:qꝛ ſacramenta eccl'iaſtica
ſunt ſacr̄a vnitatis:vt dictū eſt.⁊ diuidi nō
debēt.de cōſe.di.ij.qꝛ paſſus.Sed ꝯ videt̃
ꝙ ſic:qꝛ Mat.vlti.di.Ite docete oēs gen-
tes baptizātes eos.nō dicit vt q̄libet vnū
baptizaret.Scđo qꝛ in cōſecratione eucha
riſtie ⁊ cōſecratiōe epi ⁊ in extrema vnctio
ne qđ fit ab vno imꝑfecte:pōt ſuppleri ab
alio.igit̃ a multo fortiori in ſacramēto ne-
ceſſitatis cuiuſmodi eſt baptiſmꝰ.de ſacr̄o
euchariſtie pꝫ:qꝛ in canone.vij.q.j.nihil ꝯ
Rn̄ſio. ibi dicit̃ ꝙ miſſa ab aliquo ichoata ab alio
ꝑficiatur:ſi neceſſitate primus preuētꝰ fue
rit:ōz hic ꝙ nō ſm apparatū.di.xxiij.c.q̄-
rūdā.ꝙ duo imꝑfecta ſacramēta nō cōſti
tuunt vnū perfectū.⁊ hoc ideo qꝛ ſacr̄a ec
cleſie ſunt ſacramenta vnitatis: ſicut pau
lo ante allegatū eſt.Et hoc eſt generaliter
verū in omni ſacramēto:ꝙ ea q̄ ſunt de ne
ceſſitate ſacramēti nō diuiduntur:ſicut idē
apparatus dicit de baptiſmo. ſed illud qđ
eſt ſolēnitatis:bene diuiditur . ⁊ ſic ſoluit̃
illud qđ eſt adiectū in arguēdo.Secūdo ꝙ
ſic per illud.vij.q.j.nihil contra. qꝛ loq̄tur
de his que pertinēt ad ſolēnitatē ſacramē
ti.Unde in cōſecratione euchariſtie ſi vnꝰ
infirmitate preuentus tantum vel paſſio-
ne dixiſſet illa duo verba hoc eſt:nō debe-
ret alius proſequi ſic dicendo:corpus meū
ſed deberet reincipere ⁊ dicere totā formā
⁊ ſimiliter eſt dicēdū de ipſo eodem infir-
mo:ſi paſſio ab eo in toto trāſiret.Et illud
cōfirmatur ꝑ illud capitulū quorūdā. di.
xxiij.vbi ſic habetur. Quorūdam clericoꝝ
dū vnus ad preſbyterium duo ad leuitaꝝ
miniſteriū ſacrarentur:epīs dolore detētus
fertur manū ſuā tantū impoſuiſſe ſup eos:
et preſbyter quidā cōtra eccleſiaſticū ordi
nē benedictionē dediſſe:ſed qꝛ iā epīs ille
examini diuino relictus humano iudicio
accuſari nō pōt:hi qui ſuperſunt gradū ſa
cerdotū vel leuitici ordinis quē peruerſe Confirmatur
adepti ſunt amittant. Confirmatur hec
reſponſio ad caſum;qꝛ exprimere actū eſſe
ab eo q̄ nō baptizauit videtur derogare ef Q
ficacie ſacramenti:melius tn̄ eſſet ꝙ man- Septimus caſus.
cus aſpergeret cū aqua. Septimo pono
ꝙ aliquis baptizat cū forma debita ⁊ ma
teria debita:ſed nō facit ſignū crucis:que-
ritur an baptizaret. Dicitur ꝙ ſic:qꝛ eſt ibi
forma:materia: ⁊ intentio miniſtri ꝙ non Rn̄ſio.
ōz de cōſecra.di.v.nūquid. Ad hoc reſpō
det gloſſa ordinaria ibidē dicens ꝙ loqui
tur de cōgruentia:nō de neceſſitate ſacra- R
menti.vn̄ vere baptizat. Octauo pono ꝙ Octauus caſus.
ſacerdos nō vult baptizare puerū paruulū
meū in extrema neceſſitate: niſi detur ſibi
ꝓ baptiſmo pecunia aut q̄d aliud.Dicēdū
ꝙ nihil debet dari ſacerdoti ꝓ baptiſmo
ſacr̄ali vel pnīa.j.q.j.baptizādis. Sed ita
eſt faciendū ac ſi nullus ſacerdos pn̄s eēt. S
Nono ponatur ꝙ deꝰ ponat aiam dāna- Nonꝰ caſus.
tā in corpore paruuli baptizādi . ſimiliter
ponat aiam dānati in corpe generato ꝑpa
gatiōe cōi:ſicut iponit aiam de nouo crea
tā.tūc iſta aīa habebit remiſſionē peccato
rū cōmiſſoꝝ ⁊ totiꝰ pene debite:⁊ ſtati mo
riat̃.igit̃ ſaluabit̃;qꝛ tota pena eſt ſibi re- Alius caſus.
miſſa. Silr iſta aīa habebit duos chara-
cteres.Silr reſuſcitet deꝰ corpꝰ Pauli ⁊ cō
iungendo ei aiam Petri:nunquid deberet
baptizari:ōz ꝙ ſic:qꝛ iſte homo nūꝗ̃ fuit
baptizatus.Dicendū ꝙ nō:ſi conſtaret ꝙ
baptizatus eſt in remedium cōtra peccatū Alius caſus.
Itē creet deus vnū hoīem de nouo totali
ter:iſte nō debꝫ baptizari totaliter.Probo
qꝛ non pōt renaſci.de cōſecra di.iiij.qui in
maternis.Qui natus non eſt adhuc ſcđm
Adam:ſm chriſtū renaſci non pōt.nec re-
generatio in eū dici poteſt: quē generatio
nō preceſſit.Cōtra:igitur dānabitur neceſ
ſario.Jo.iij.niſi q̄s renatus fuerit ⁊c.Dicē
dum eſt ꝙ ſacramenta ſunt inſtituta ꝓ .cō

muni ꝓpagatiõe hoim̄. iſti aũt caſus ſunt
ſingulares: nec deus ſacris ſuã virtutẽ al-
ligauit: quin ſine eis opari poſſit: ⁊ eoꝝ ef-
fectũ ſuſpẽdere ſicut placet ſibi: nec de talib⁹
caſib⁹ poſſum⁹ definire: ſed eſt in eis iplo-
randũ diuinũ oraculũ: ſicut dicit Aug. de
X Vnico baptiſmo. Decimo pono ꝙ aliqs
Caſus nõ baptizatus ordinetur ĩ ſacerdotẽ: credat
decim⁹ tñ ſe fuiſſe baptizatũ. qui caſus ponit ex
de pſbytero nõ baptizato. c. apłicam. Et q̃
ro an talis dãnabit ꝓpterea ꝙ gerit offi-
cia ſacerdotalia: an nõ? Et videt ꝙ nõ: q̃
per ignorantiã inuincibilẽ excuſat: nec vi-
det debuiſſe petere baptiſmũ: q̃ alr quili-
bet deberet h̃ petere quãtũcũqꝫ baptizat⁹
Tũ ꝯ. videt ꝯ illud Aug. de ꝯſe. di. iiij. cate
cuminum. vbi dr. Catecuminũ quis in bo
nis operibus defunctũ: vitã habere nõ cre
dimus: excepto dũtaxat niſi martyrij com
pleat ſacr̃m. ſꝫ iſte nõ fuit martyr. igit ⁊c.
Si dicat ſicut dicit mgr̃ di. iiij. c. ſunt ⁊ alij
circa mediũ: ꝙ auctas dꝫ intelligi de tali
q̃ ſciuit ſe eſſe catecuminum: ⁊ nõ petijt ba
ptiſmum vel cõtempſit. Cõtra. tenet faće-
cere: ⁊ ſcit ſe teneri: ⁊ non petit: igit peccat
mortalr. Item in alio caſu ꝙ in martyrio
põt catecuminus ſaluari: igit exceptio Au
guſtini nõ eſt ꝯueniens. Dicendũ ꝙ ſic in
via ſalutis. ad illud Aug. dicendũ eſt ꝙ in
telligit de catecumino q̃ ꝓpter defectũ fi-
dei baptizari nõ petit. ⁊ de tali nõ pſuppo
nit eccleſia ꝙ ſufficienter voluit vnqꝫ in vi
ta baptizari: ſꝫ de illo q̃ offert ſe martyrio:
quantũcũqꝫ apparuerit inſufficiẽs an vel
negligẽs in petẽdo baptiſmũ: ſatis pſumi
tur ꝙ baptizari voluiſſet ſi vixiſſet q̃ ꝓ fi-
de morit. Et qñ arguit. iſte tenebat petere
⁊ nõ petijt. veꝝ eſt ꝙ in caſu argumẽti nõ
tenebat ille ſacerdos petere: q̃ putauit ſe
baptizatũ. ſi tñ ponamus caſum de alio ca
tecumino q̃ nõ petijt baptiſmũ: põt dici ꝙ
peccat mortalr: ſi nec petit pro nũc nec pro
alio tpe. Silr petitio põt exponi per deſi-
derium petẽdi. dato em̃ ꝙ catecuminus ſit
in deſerto vbi nullũ videt: nõ tenet petere
tenet tm̃ velle: vel hr̃e deſideriũ petendi. ⁊
de tali catecumino eſt vera illa exceptiua
Aug. ꝙ dãnabit: vel ꝙ martyrij ꝯpleat ſa
cr̃m. Sꝫ qd ẽ de his dictũ q̃ pſbyter iſte
geſſit? nunqd decepit aĩas? Dicendũ ꝙ nõ.
q̃ dũ bona fide credit ſe ordinatum: rata
ſunt oĩa q̃ geſſit ꝑ grãm ſummi ſacerdotis
ꝯ. ſic ptꝫ ꝙ ad ꝟtutẽ vocis loquẽdo põt ꝯſe

crare corp⁹ chriſti. ⁊ ſi ſit epš: ꝯferre ordi-
nes ⁊ ꝯfirmare ⁊ ſic facere q̃ ad ſolos epos
vł ſacerdotes ptinẽt de iure. Sꝫ meli⁹ dicẽ
dũ ẽ ꝙ talr nõ ꝯſecrat: ſꝫ de⁹ ⁊c. Itẽ eodẽ ca
ſu tecto de pſbytero nõ baptizato: h̃ exce
pto ꝙ ſupuiuat: ⁊ ꝯſtat poſtea legitime ꝙ
nõ fuit baptizat⁹: q̃ro qd dꝫ de eo fieri? Di
cendũ ꝙ iſte caſus ponitur ex de pſbytero
nõ baptizato. c. veniens. vbi rñdet dñs pa
pa ad caſum: ꝙ cũ ꝓbatũ fuerit legitime
ꝙ nõ extitit baptizatus: dꝫ baptizari ⁊ or
dinari ad ſingulos ordines de nouo: q̃ ba
ptiſmo nõ recepto nõ põt aliud recipi ſa-
cr̃m: eo ꝙ baptiſmus ſit oĩm ſacroꝝ funda
mentũ ⁊ ianua. di. lij. ſolicitudo. nec talis
irregularis eſſet: q̃ qd neſcit eſſe factũ: nõ
pſupponit iterari. Undecimo pono iuxta XI
caſum pcedentẽ ꝙ aliqs adultus aſſerat ſe Caſus
baptizatũ: nec habeat ſup hoc teſtimoniũ: xi.
querit an credendũ ſit dicto ſuo? videt ꝙ
ſic: q̃ de ꝯſe. di. iiij. c. placuit. dr. placuit de
infantibus quoties nõ inueniunt certiſſi-
mi teſtes: qui eos baptizatos eſſe ſine du-
bitatione teſtent: neqꝫ ipſi ſunt per etatẽ
idonei de traditis ſibi ſacris rñdere: abſqꝫ
vllo ſcrupulo eos eſſe baptizãdos. g̃ a ꝯtrario
ſenſu ſi parat⁹ eſt rñdere de ſacris ſibi tra
ditis: ſibi credendũ eſt. Sed ꝯ hoc arguit:
q̃ de ordinibus nõ eſt credendũ alicui de
ſe. ſicut ptꝫ diſt. xcviij. afros. Dici põt ꝙ in
caſu dꝫ ſibi credi: ⁊ in caſu non: q̃ quantũ
ad cõicationẽ ſacroꝝ: ⁊ cõuictum cõem de
bet ſibi credi qui catholice de fide reſpon-
dendo aſſerit ſe eſſe chriſtianũ. ⁊ hoc vni-
uerſaliter in omni caſu: niſi cederet in piu-
diciũ alterius. Unde ad edificationem ba-
ptiſmi ⁊ eccleſie ꝯſecrationem ſufficit teſti-
moniũ vnius: licet nõ ſit ita in ordinib⁹. ſic
ut dicit de ꝯſe. di. iiij. c. placuit. Si autẽ in
forma iudicij agat ꝯ talem. ſicut ſi ẽ ſacer-
dos: ⁊ agatur iudicialiter ad eius depoſiti
onem: obijciendo ꝙ nõ eſt baptizatus: vel
agatur ad diuortiũ ſi ꝯtrit cũ aliqua. ĩ hoc
caſu nõ ſufficit teſtimoniũ ſingularis pſo-
ne. Similiter ſi alicui relinquant ex teſta-
mento decem ſi fuerit chriſtian⁹: certe tñc
opꝫ hoc ꝓbari per plures teſtes: ⁊ non ſuf
ficit teſtimoniũ ſingularis perſone: alioqn
fieret preiudiciũ heredibus. De his qui ab
infantia inter chriſtianos ſunt cõuerſati ⁊
de chriſtianis geniti: pſumendũ eſt ꝙ ſunt
baptizati: niſi doceat oppoſitũ euidenter.
ex de preſbytero nõ baptizato. c. veniens.

X Caſus xij. Duodecĩo pono aliũ catecuminũ marty-
rizatũ ⁊ miraculoſe reſuſcitatũ: q̃ro an dꝫ
baptizari an nõ? ꝙ nõ: q: iniuriã facit mar
tyri q̃ orat ꝑ martyre: ſed baptizans ſolẽ-
niter dicit orones ⁊ exorciſmos. Cõtra. ſan
ctificati in vtero baptizari debẽt etiã ſi cõ
ſtaret de eoꝝ ſctificatiõe: vt recipiãt chara
cterẽ: ſꝫ baptiſm⁹ eſt ſacr̃m neceſſitatis vbi
põt haberi: ſed iſte nũꝙ̃ habuit. igiꝰ. Dicẽ-
dum ꝙ ſic ꝓpter p̄ceptũ eccleſie ⁊ gñalem
ordinationẽ chriſti. Jo. iij. niſi quis renat⁹
⁊c. Y Caſus xiij. Decimotertio pono ꝙ aliq̃s intendat
baptizare maſculũ: ⁊ baptizat iuuenculã:
q̃ro vtrũ illa ſit baptizata an nõ? videꝰ ꝙ
nõ: q: nõ intendit eam baptizare: nullã em̃
intendit baptizare mulierẽ. ergo nõ inten-
dit baptizare iſtã. Itẽ ſit aliq̃s ſacerdos ce
cus ⁊ habeat duos catecuminos Joannẽ
⁊ Guilhelmũ: ⁊ intẽdat ex aliqua cã bapti
zare Jo. hodie ⁊ Guil. cras: quo poſito cõ-
ueniant inter ſe ꝙ decipiant ſacerdotẽ: ita
ꝙ Guil. velit baptizari hodie. Querꝰ an
Guil. eſt baptizatus an nõ? ⁊ videꝰ ꝙ non:
q: ita defuit intentio baptizantis: q: intẽ-
tio ſua nõ fuit baptizare Guilhelmum niſi
vſq̃ cras. Oppoſitum huius apparet: q: furti-
ue ordinat⁹ recepit ordines. vt ptꝫ ex̃ de eo
qui furtiue ordines recipit. c. vl. Sed ita re
quiriꝰ ibi intentio ſicut in baptiſmo: q: in-
tentio miniſtri requiriꝰ in oĩ ſacr̃o. Ad iſtõ
põt dici ꝙ nõ req̃riꝰ intentio diſtincta pſo
ne ad baptiſmũ: ſed ſufficiat ꝙ intendat ba
ptizare: ⁊ nõ eſt neceſſe ꝙ intẽdat baptiza
re iſtũ vel illũ: puta Jo. vel Guilhel. Si tñ
hoc facto apud iſtos ſit dubiũ: fiat ſicut dr
in dubijs. ex̃ de baptiſmo. c. de quibus du-
Z Caſus xiiij. biũ eſt ⁊c. Decimoquarto pono aliquẽ ſi-
moniace baptizatũ ſcienter. querꝰ nunq̃d
baptiſmus ille ſibi poſſet valere? arguiꝰ ꝙ
nõ: q: nõ põt ſalubriter penitere de ſimo-
nia cõmiſſa. igiꝰ nunq̃ valebit ſibi ille ba-
ptiſmus. Añs ꝓbatur: q: in ſimoniace ac-
cepto nõ põt eſſe pnĩa: niſi renuntietur rei
ſic accepte vel eius executioni. j. q. ij. ſi q̃s
epõs prebendas. ſed ſi iſte in iſto caſu ſic re-
nuntiet ſue chriſtianitati vel vite chriſtia-
ne: q: ſic viuere eſt executio ſacri. ⁊ ſic apo-
ſtatat ex ꝓfeſſione ſacri. ⁊ ꝑ ꝯñs non vere
penitet. Cõtra. tũc talis neceſſario dãnabi
tur. ꝯñs eſt falſum: q: ſicut dicitur de pen.
diſt. iij. talis etiã ſi ad ſummã quis peruenĩ-
at maloꝝ: ⁊ inde tñ velit reuerti ad verita
tis viã ſuſcipit ⁊c. Dicendũ ꝙ baptiſmus
ſic receptus põt ꝑ pnĩam ſibi valere: ſicut
alijs rite accipiẽtibus. Et ad argu. qñ diciꝰ
ꝙ in ſimoniace accepto opꝫ renuntiare rei
vel eius executioni. Dicendũ eſt ꝙ opꝫ re-
nuntiare ſolũmodo qñ res talis ⁊ eius exe
cutio nõ eſt neceſſaria ad ſalutẽ: ſed ptinẽs
ad opa ſuperogatiõis: quõ nõ eſt de ſacro
baptiſmi: nec de eius executione. Decimo AA Caſus xv.
quinto pono caſum iuxta narrationes mu
lierũ: ſiue dicant verũ ſiue falſum. Narrãt
eñi ꝙ q̃dam ſpũs qñq̃ pueros eaꝝ aufe-
runt: ⁊ alios deteriores loco eoꝝ reponũt.
iſto caſu poſito: q̃ritur nũq̃d puer talis de-
beat rebaptizari an non? ꝙ ſic: q: forte eſt
vnus puer ablatus aliũde de alia patria. ⁊
dubiũ eſt an ſit baptizatus an nõ. vñ vide
tur ibi faciendũ ſm conſiliũ illud. ex̃ de ba
ptiſmo. c. de q̃bus dubiũ. Contra. ꝓbabile
eſt ꝙ angelus malus aſſumit effigiẽ pueri
ad tp̄s: q: tales pueri aliq̃ñ mirabiliꝰ diſpa
rent: ⁊ faciunt quedã nõ naturalia hoĩb⁹.
vñ videꝰ mihi ꝙ baptizari dñt ſub ꝯditio
ne duplici ſic. Si nõ es baptizatus ⁊ capax
ſis baptiſmi: ego te baptizo ⁊c. Decimoſex BB Caſus xvj.
to pono caſum cõem de monſtro habente
duo capita. q̃ritur nunq̃d dꝫ baptizari vt
vn⁹ hõ an vt duo? Dicẽdũ eſt ꝙ vel eſt cer-
tũ ibi eẽ duas aĩas rõnales: vel nõ eſt cer
tũ. ſi vero ſunt duo capita ⁊ duo pectora ⁊
duo colla: tunc erũt etiã per ꝯñs duo cor-
da: ⁊ ſic baptizandi ſunt vt duo. ⁊ licet ſm
quoſdã poſſint ſimul baptizari ſic. Ego ba
ptizo vos ⁊c. tuti⁹ tñ ẽ eos baptizare ſigil
latim. Si vero ſic dubitaꝰ: q: forte nõ ſunt
duo capita bñ diſticta: vel due ceruices bñ
fundate ĩ eadẽ nuca. tũc ꝑmo baptizand⁹
eſt vnus. ⁊ deinde illo baptizato: põt alter
ſub ꝯditione baptizari: dicẽdo. ſi nõ es ba
ptizat⁹: ego te ⁊c. ſicut dr in ſũma ꝯfeſſoꝝ
⁊ iponiꝰ ſctõ Tho. in quadã q̃õne de q̃olib-
betis: ſed puto ꝙ nõ eſt dictũ ſuũ: tñ ſatis CC
bñ diciꝰ. Octauo reſtat rñdere ad rõnes. Ar. viij
Ad primã qñ arguiꝰ: q: ſi baptiſmus rite
ſuſceptus cõferat grãm: ſequiꝰ ꝙ paruul⁹
baptizatus qui nunq̃ meruit: ⁊ adult⁹ ba Ad primã pn.
ptizatus qui meruit ⁊c. Dicendũ ꝙ lꝫ ꝯñs
nõ ſit ĩpoſſibile: tñ bene põt dici ad argu-
mentũ negando ꝯñam. Ad ꝓbationẽ aũt
qñ arguiꝰ. capio gratiã paruuli baptizati:
⁊ gratiã illi adulti qui meruit. iſte gratie
ſunt eiuſdẽ ſpẽi; igiꝰ cõparabiles ⁊c. cõce-
do ꝙ iſte grẽ ſunt comparabiles. ⁊ qñ ar-
guiꝰ. igiꝰ gratia adulti põt fieri eq̃lis ⁊c.

Pōt dici ꝙ quelibet grā debita merito per
ſonali/eſt maioꝛ ꝙ̄ ſit grā q̄ infundiꝶ in ba
ptiſmo:ꝛ ſm h̄ catecuminus maioꝛē grām
hꝫ añ baptiſmū ꝑ quēcūꝗ actū ſuū merito
riū grē:ꝙ ꝑuulus baptiſatꝰ. vñ nō ē poſſi
bile ꝙ Linꝰ peccet ꝛ reſipiſcat cū mīoꝛi grā
in duplo/ꝙ̄ fuit grā ꝓma:ꝛ iterū cū mino
ri in duplo. Nā pctōꝛ mereꝶ de ꝯgruo iuſti
ficationē ꝑ motū ꝯtritiōis. Vñ pōt cōcedi
ꝙ eſt dare minimū actū meritoꝛiū q̄ pōt ꝑ
ſe ſubſiſtere:ꝛ illi coꝛrñdet vna grā minima
que datur ꝓ meritis ꝓdictis:lꝫ nō ſit mini
mus actꝰ meritoꝛiꝰ ſimplr̄:qꝛ q̄libet ps actꝰ
meritoꝛij eſt meritoꝛia:ꝛ q̄libet ps grē eſt
grā. non pōt tñ volūtate viatoꝛis fieri actꝰ
ꝑ ſe exñs meritoꝛiꝰ minoꝛ iſto: qꝛ minimꝰ
actꝰ meritoꝛiꝰ plꝰ hēbit de grā ꝙ paruulꝰ
baptiſatꝰ. Ideo nō ē poſſibile ꝙ Linꝰ ad
ultus mereꝛeꝶ in duplo minus:ꝛ iterū mi
nus in duplo:ꝛ ſic deueniat ad eq̄litatem
grē paruuli: qꝛ ſtatus erit in minimo actu
meritoꝛio ꝑ ſe exiſtēte. Cōtra. Nihil ma
Replica. gis eſt in ꝑtāte volūtatis ꝙ̄ ſuꝰ actus. igiꝶ
quocūꝗ dato pōt cauſare minoꝛem vel re
Reſpōſio. miſſioꝛē. Pōt dici ꝯcedēdo:tñ actus ille mi
noꝛ nō foꝛet meritū. Vñ lꝫ pars huiꝰ actꝰ
meritoꝛij ſit mō meritū:tñ ſi quecūꝗ pars
iſtiꝰ exiſteret:nō foꝛet meritū. Et ſi eēt da
re minimū ignē q̄ poſſet agere ad pedalē
diſtantiā in lignū certū medio ſic diſpoſi
to:tūc medietas illꝰ ſi ꝑ ſe illa ibi ponere
tur/nō ageret ī lignū. ꝛ tñ mō agit medie
tas ꝛ medietas medietatis:ꝛ in infinitum
minoꝛ ps ꝛ minoꝛ agit in lignū datū:qua
rū nulla ſi ꝑ ſe exiſteret/ageret in lignum.
Siſr pōt poni exēplū de ligno ꝑ ſe viſibi
li in certa diſtātia. de iſta materia tangeꝶ
Alia reſpōſio. plus in q̄ſtione de pnīa. Forte aliter pōt
dici ad primū argumētū ꝯcedendo ꝯcluſio
nē. nā poſſibile eſt aliquem catecuminum
mereri tantam gratiā añ baptiſmū preciſe
quāta cōferꝶ paruulo in baptiſmo:ꝛ tunc
mereꝶ. Idē pōt cōcedi de pctōꝛe:q̄ pōt ita
remiſſe ꝛ in talibꝰ circūſtantijs ꝯteri:ꝙ nō
habebit maioꝛē gratiā ꝙ̄ vnus paruulꝰ hꝫ
in baptiſmo. ꝛ ſic patet ꝯcluſio argumēti.
Alia reſpōſio. Aliter pōt dicͤ ꝙ iſte gratie nō ſunt cōpa
rabiles:quia ſunt alteriꝰ ſpeciei. Vñ ſicut
dicit ſanctus Thomas ſuper q̄rto diſt. vij.
arti. iiij. gratia baptiſmatis ꝛ ꝯfirmatiōis
ꝛ gratia virtutū ꝛ donoꝝ diſtinguunꝶ ſm
ſpeciē:qꝛ ad alios ꝛ alios effectus oꝛdinā
tur: vt ſicut in virtutibus moꝛalibꝰ vbi in
uenit ſpecialis difficultas:ibi requiritur
ſpālis virtꝰ:ſicut in magnis ſumptibꝰ req̄
riꝶ magnificentia:ꝛ in cōibus liberalitas
ita gratia baptiſmatis ꝓficit in ijs q̄ ꝑti
nēt ad cōem ſtatū vite chꝛiſtiane: ſꝫ grā cō
firmatiōis hꝫ ꝓficere in ijs q̄ ſunt diffici
lia ī vita chꝛiſtiana:ſicut eſt ꝯfiteri nomen
chꝛiſti corā ꝑſecutoꝛibꝰ fidei. ꝛ ideo iſte due
gratie nō ſunt eiuſdē ſpeciei:ſicut ipſe dicit
ibidē ad primū ꝛ ſcōm argumētū. Similr
in reſpōſione duodecima q̄ſtionis illiꝰ dicit
ꝙ gratia gratū faciēs ꝛ gratia ſacroꝝ di
ſtinguitur. ꝛ ſic ille terminꝰ gratia gratū
faciēs eſt genus:ꝛ eius ſpecies ſunt gra
tia baptiſmatis:gratia ꝯfirmationis:ꝛ ſic
de ſingulis ſacramētis:ꝛ ad gratiā virtu
tū ꝛ quālibet ipſo noīe gratiā vocamus. ꝛ
ſic quelibet iſtaꝝ eſt gratū faciēs:ꝛ tamen
diſtinguunꝶ inter ſe ſpecifice. Arguitur Replica
ſic. ſit tota latitudo grē quam hꝫ Linus a
c. ꝛ gratia ꝑuuli ſit a b. tūc eſt exceſſus grē
adulti ſuꝑ gratiā paruuli b c. Pōt igiꝶ Reſpōſio
dici ꝙ adultus ille pōt peccare:ꝛ hr̄e mi
noꝛē gratiā ꝛ minoꝛē in infinitū ꝙ̄ ſit a c:
ꝛ tamē nunꝗ̄ habere poſſet ita modicam
gratiā ſicut eſt a b c. ſit igiꝶ ꝙ a b ſit ſubdu
plū ad a c. ꝛ lꝫ poſſit habere ſubduplum ꝛ
ſubduplū:nō tamen ſubdecuplū:nec vltra
de minoꝛibus partibus ipſius a c. ꝛ tñ ſm
infinitas partes ꝓpoꝛtionabiles b c pōt
habere in infinitū minoꝛē gratiā ꝛ mino
rem ꝙ̄ ſit a c. Cōtra. quacūꝗ gratia data Replica
pōt habere minoꝛē in ſubduplo:igiꝶ tan
dē deueniꝶ ad equalitatē a b: vel minoꝛē
Pōt negari antecedēs. vñ licet nō ſit dare Reſpōſio
minimā quā poſſit habere:q̄n qualibet ha
bita poſſit hr̄e minoꝛē:tñ eſt dare aliquam
cuiꝰ nō eſt habere ſubduplū:ꝛ aliquā cuiꝰ
non pōt haberi ſubtriplum:ꝛ ſic de alijs.
Ad ſcōm ꝓncipale q̄n arguitur ꝙ ſi ſint DD
duo q̄ nunꝗ̄ meruerūt:ineq̄liter p̄emia Ad ſecundū principale
renꝶ:qꝺ videꝶ incōueniēs:qꝛ nihil habēt
niſi ꝑ meritū chꝛiſti:ꝛ illud participāt eq̄li
ter. ꝯña ꝓbaꝶ ꝑ q̄nꝗ media. primo ꝑ eq̄li
tatē naturaliū duoꝝ paruuloꝝ. dicēdū. ve
rū eſt ꝙ cōcluſio nō eſt impoſſibilis:quin
deus poſſit ꝓmiare ſicut placet:tñ negaꝶ
ꝯñs ꝛ ꝯña de lege ſtatuta. Et ad primum Ad primū medium
mediū poſſet dici ꝙ oēs ꝑuuli ſunt equa
les in illo qñ gratia recipieꝶ immediate.
qꝛ oēs aīe rōnales ſunt equales in ꝑfectio
ne:licꝫ ſint ineq̄les in diſpoſitiōe coꝛpoꝝ
Sed ꝯ iſtā rñſionem eſt vnus articulꝰ da

natus Pariſijs: qui ē talis. ꝙ incōueniēs
eſt ponere alios intellect⁹ nobiliores alijs.
Repli- qz cū iſta diuerſitas nō poſſit eē a parte cor
catur. porū: opʒ ꝙ ſit a pte intellectuū vel intelli-
gentiaꝝ. ⁊ ſic aīe nobiles ⁊ ignobiles erunt
neceſſario diuerſaꝝ ſpecierū ſicut intelligē-
tie. ſʒ hoc eſt erroneū: qz ſic aīa chriſti non
eſſet nobilior aīa Jude. iō pōt dici ꝙ debe-
mus illā determiationē tenere in oīb⁹: qđ
Rūſio. nō credo. Rūdeť alr ad argumentū: qñ ar-
guitur: ſunt ineq̄les in naturalibus: igitur
grā pfectior cauſať in pfectiori aīa. negať
ꝯña. ⁊ qñ arguiť: ſacrm̄ equalr agit: ⁊ act⁹
actiuoꝝ ſunt in patiente diſpoſito. Dico ꝙ
ſacrm̄ nō agit grām niſi metaphorice: ſed
de⁹ agit gratiā qñ ſacrm̄ ſuſcipiť libere. et
ſic pōt cauſare maiorē vel minorē ſicut pla
cet ſibi: q̄cq̄d ſit de nobilitate aīe ⁊c. Ad ſe
Ad ſe- cundū mediū qñ capiť vn⁹ puul⁹ baptiza-
cundū tus tantū: ⁊ alter baptizat⁹ ⁊ ꝯfirmat⁹ ⁊c.
mediū. Pōt dici pbabilr ꝙ ille magis beatificabi
tur q̄ fuit ꝯfirmat⁹: qz plurib⁹ modiſ fact⁹ ē
pticeps meriti chriſti: ⁊ ſi ſibi ſic placet: q̄s
eſt q̄ īpediat? hoc expreſſe habeť de ꝯſe. di.
v. vt ieiuni. in apparatu ſup illud vbū cō-
Alia re firmatione. Aliter pōt dici ꝙ lʒ habeat
ſpōſio. duas grās: ⁊ ali⁹ vnā tantū: altera tñ illaꝝ
duaꝝ puta grā cōfirmationis nō ē gratia
vniuoce cū alia: nec reddet habentē dignio
rem vita eterna: ſed nata eſt reddere fortio
rem ⁊ conſtantiorē in ꝯfeſſione fidei: qz ad
illū effectū ſpāliter ordinať ſacrm̄ ꝯfirma-
Ad ter tionis. Ad tertiū qñ capiť vnus baptiza
tium. tus cū debita intentione ⁊ ſolennitate ab
optimo epō: ⁊ alius a peſſimo pagano ⁊c.
pōt dici ꝙ habebūt equalē gratiā: ⁊ equa-
liter ſint digni vita eterna: qz malum mini
ſtri nō derogat ſuſceptioni ſacri. ſicut patet
Alia re de ꝯſe. di. iiij. ſi inter bonos. Alr forte di
ſponſio ci pōt ꝙ deus ad pces vnius boni viri poſ
ſet dare vni paruulo plus de premio equa
li: q̄ dat alijs de lege que nūc eſt: nō ꝙ me
lior ſit baptiſmus boni q̄ mali: ſed qz meli-
or eſt baptiſmus cū oratione ſancti viri q̄
Ad q̄r- ſine. Ad quartū mediū qđ eſt de paruu-
tum. lo baptizato: ⁊ puulo Judeoꝝ circūciſo ⁊c.
Pōt dici ꝙ equaliter gaudiū habebūt. p
quo facit illud de ꝯſe. di. iiij. ex quo inſtitu-
ta. vbi dr̄ ꝙ ex quo inſtituta eſt circūciſio in
populo dei: ad ſanctificationē purgationis
valebat paruulis originalis veteriſq̄ pcti:
ſicut ⁊ baptiſmus ex illo valere cepit ad in
nouationē hoīs: ex quo conſtitutus eſt. Et

ad dictū mgr̄i diſt. ſ. c. x. vbi dicit ꝙ baptiſ
matis eſt maior grā ⁊c. Dicēdū ꝙ iſte grē nō
ſunt eiuſdē ſpeciei. in h tñ ꝯueniunt: ꝙ eq̄-
liter faciunt paruulū dignū vita eterna: lʒ
grā baptiſmatis ſit pfectior quantū ad ali
quos effect⁹ vite moralis: ſicut ꝙ viuat p-
fecti⁹ ad repmēdū ꝯcupiſcētiā. ſm Thomā
pt dici pfecti⁹ ſacrm̄: qz cōicat grām tā mu
lieribus q̄ viris: qđ nō potuit circūciſio.
Ad q̄ntū mediū qñ arguiť ꝙ puulus aſſu Ad q̄n
metur ad eq̄litatem aliquoꝝ angeloꝝ: pōt tum.
ꝯcedi tota ꝯcluſio. Ad tertiū pncipale EE
qñ arguiť ꝙ ſi baptiſm⁹ foret grā effectiua Ad ter
grē: tunc poſſet creatura cauſare. poteſt di- tiū pn-
ci ꝙ aliq̄d dr̄ cā effectiua dupl: proprie et cipale.
metaphorice. ſacrā eñ nō ſunt efficientes
cauſe pprie grē: ſʒ ſolus de⁹. metaphorice
dicunť merita nr̄a cauſe tā grē q̄ augmen
ti grē: ⁊ ſilr ſacrā: qz ad pfectionem ſacroꝝ
deus ꝯfert ⁊ cauſat grām. Et qñ queriť an
efficit aliq̄d in aīa an nihil. pōt dici ꝙ pro-
prie loquendo nihil efficit in aīa: ſed meta-
phorice. Et qñ vlteri⁹ q̄riť vtrū eſt ī ſacris
alia virtus influxa realr an intentionalr. Di
cať ꝙ eſſe in: dicať multipliciter: pprie ⁊ im
proprie. Solū improprie dicať qđ nō eſt ali
ud niſi ꝙ deus in ſuſceptiōe ſacroꝝ ſuper-
naturaliter in aīa operať gratiā. ⁊ ſic non
ſequiť in ſacris oīb⁹, antique legis genera-
liter in oī caſu. Nam ſicut dicit mgr: circū-
ciſio nihil grē ꝯtulit ipſi Abrae li. iiij. diſt. ſ.
c. x. in ſi. Un̄ Greg. ſ. q. ſ. multi ſecularium.
Hoc de corpore dñi nr̄i Jeſu chriſti: hoc etiā
de baptiſmate ⁊ chriſmate ſentiēdū eſt ⁊ te
nendum: qz virtus diuina ſecretius opeť ī
eis: ⁊ diuina ſolūmodo hec eſt virtus ſiue
ptās nō hūane efficacie. Et allegatur a ma
giſtro in hoc. xiij. diſt. xiij. c. ſ. ante medium.
Ad quartū pncipale qñ arguiť de duob⁹ FF
catecuminis exñtibus in eq̄lib⁹ meritis et Ad q̄r-
eq̄li deuotiōe ad baptiſmū: quoꝝ alter mo tū pn.
ritur in via ⁊c. Dico ꝙ eternaliter ⁊ equa-
liter vterq̄ premiabitur. Et qñ arguiť. er-
go baptiſmus nō valet. nego ꝯñam: qz ex
quo hr̄e nō potuit: ſʒ ſi cōtēpſiſſet nō fuiſ-
ſet equalis deuotionis cū alio baptizato.
Ad q̄ntū qñ dicať ꝙ ſi ſic: tūc plus debe- GG
ret valere in adulto q̄ in puulo. Dicať ꝙ h Ad q̄n-
ꝯtingit diuerſimode ſm diuerſam diſpoſi tū pn.
tionē adulti. Nā pōt ꝯtingere ꝙ adultus
hēat gratiā ⁊ fidē ⁊ remiſſionē pctōꝝ an-
teq̄ baptizareť. ⁊ certe ſibi min⁹ pdeſt ba
ptiſm⁹: qz ſine baptiſmo ſi nō ꝯtēneret pe

leſt ſaluari ⁊ ſaluaret̄ cū ſit ſiā dignus vita
eterna. puulus ſine baptiſmo ſaluari non
põt. ⁊ tūc in caſu plus valet baptiſm⁹ puu
lo q̄ adulto. Uñ quicūq̄ adult⁹ ad baptiſ
mū accedat nō fictus: ipſe eſt dignus vita
eterna anteq̄ baptizaret̄. Si aūt aliq̄s ac⸗
VV cederet fictus: ſibi oīno nō pdeſſet: et ideo
Ad ſex nec magis nec min⁹ paruulo. Ad ſextum
tū pñ. qñ arguit̄ q̄ tūc baptiſm⁹ deleret penam
ſatiſfactoriā q̄ d₃ infligi pro pctīs. Cōcedo
q̄ de⁹ delet: ⁊ acceptat ſatiſfactionē paſſio
nis chriſti p iſto. ⁊ qñ dr̄ tunc aliq̄d mane⸗
ret deordinatū: q₂ ipunitū: ⁊ omne tale eſt
deordinatū ſm̄ Anſel. Dico q̄ in adultis q̄
nō ſunt ficti inſit cōtritio p pctīs. ⁊ ita or⸗
dinat̄. Et qñ arguit̄ de duob⁹: quoꝝ vn⁹ cō
mittit in cētuplo plura pctā: et tñ in centu⸗
plo minus cōterit̄: ⁊ tñ vterq̄ recipit com⸗
pletam veniam pene et culpe. Dico q̄ hoc
eſt verū. ⁊ qñ infert̄ ergo remanet aliq̄d im
punitū. Põt dici ſicut alſ dixi: q̄ de⁹ ordi⸗
nat culpā non ſolū puniēdo ſicut Anſel. ibi
nimis ſtricte loquit̄: imo ſub bonis circum
ſtātijs ad honorē ſuū ⁊ ſue bonitatis oſten
ſionē culpā remittēdo. ⁊ ſiue remittat ſiue
YY puniat: bñ eā ordinat. Ad ſeptimū qñ ar
Ad ſep guit̄. ſi ſic: tūc baptiſmus cōtuliſſet chriſto
timū grām. nego pñam: q₂ baptiſm⁹ Joānis nō
pnci. cōferebat grām. ſicut pꝫ de cōſecra. di. iiij.
Repli⸗ nō regenerabant̄. Cōtra Mar. j. dr̄. Fuit i
catur. deſerto Joānes baptizās ⁊ pdicās baptiſ⸗
mū penitētie in remiſſionem peccatoꝝ. ſed
remiſſio peccatorū nō fit niſi p grām: igit̄
Rñſio. ⁊c. Dicendū q̄ illa auctoritas debet exponi
vt illa duo participia baptizans ⁊ predicās
referant̄ ad diuerſa baptiſmata: q₂ bapti⸗
zauit baptiſmo ſuo: ⁊ predicauit baptiſmū
chriſti. Uel ideo dicit̄ eſſe in remiſſionē pec
catorū: q₂ baptizatis imponebat agere di⸗
gnos fruct⁹ pnīe ex q̄b⁹ ſequit̄ remiſſio pec
catorū. Uñ baptiſm⁹ ſu⁹ habuit quādā affi
nitētiā ad baptiſmū chriſti: ſicut di. j. q. j. de⸗
XX dit baptiſmū. vñ nec pueris dabat̄: ſed tm̄
Ad adultis. Ad octauū qñ dr̄ q̄ ſi intētio mi⸗
octauū niſtri reqrerer̄: deberet dubitare q̄libet an
princi. eſſet baptizatus ⁊c. Dicendū q̄ q̄ ab infan
tia inter chriſtianos cōuerſat⁹ eſt: nec de ſe
nec de alio debet dubitare quin ſit baptiza
tus ſine magna euidētia ad oppoſitū: pre⸗
ſumit̄ enī eſſe baptizat⁹ q̄ inter chriſtianos
tanq̄ fidelis fuerit conuerſatus: ſicut dr̄ ex̄
de pſbytero nō baptizato. c. veniēs. Cōtra
hāc tñ pſumptionē pbatio eſt admittenda
ſi ꝯ talē in foro iudicij agat̄: ſicut patuit ſu
peri⁹ articulo ſeptimo. caſu. xj. Et quādo
dr̄ q̄ ſi intentio reqrat̄: tūc ſacerdos diſtra
ctus ebrius vel puer ludens nō baptizaret
Dicēdū q̄ ſi foret tāta diſtractio vel ita ve
hemens ebrietas vel ita ludus iſte fact⁹ q̄
nullo mō intēderet facere qd̄ eccleſia in ba
ptizando facere cōſueuit: nō baptizaret: ſꝫ
ſi cū diſtractione vel cum alijs que non im
pedirent ſtaret hec intentio: baptizatus eſt
Si vero verſaretur in dubiū ex aliqua cau
ſa bona an ſit baptizatus an non: põt ſine
periculo ſub conditione rebaptizari: vt pꝫ
ex̄ de baptiſmo. c. de q̄b⁹. Cōtra pono ali⸗
quē baptizatū ⁊ poſtea ordinatū in ſacerdo
tē ⁊ poſtea neget̄: pbo poſtmodū cōtrariū
in foro iudicij q̄ nō fuit baptizatus: iſte d₃
baptizari ⁊ iterū ordinari ſm̄ caſum ſupra
in hac reſpōſiōe allegatū. ex̄ de preſbytero
nō baptizato. c. veniens. ſit ita q̄ poſt iſta
veniat alia pbatio euidēs ⁊ ſufficiēs qua
pbatur ſufficiēter fuiſſe baptizat⁹: q̄rit̄ an
ſit irregularis? Dicendū eſt q̄ ſic: q₂ reba⸗
ptizat⁹. igit̄ efficit̄ irregularis. de conſe. di.
iiij. c. qui bis. vnde opꝫ eum carere executio
ne officij: niſi cum eo diſpenſet̄. Ad nonū ZZ
qñ arguit̄ de fide aliena q̄ reqrit̄ ad paruu Ad no
lū baptizandum. Dicendū q̄ baptizat̄ vel nū pñ.
in fide eccleſie militātis: vel in virtute viſio
nis eccleſie triūphantis: nec obeſt infideli⸗
tas offerentiū. Ad decimū q̄ nullus põt MM
baptizare ſeipm̄: ſaluabit̄ tm̄ qui hoc in ar Ad de⸗
ticulo neceſſitatis fecerit nō propter ſacra⸗ cimum
mentū qd̄ recepit: ſꝫ pp̄ter fidei deuotionē princ.
⁊ ſi ſuperuixerit: d₃ ab aliobaptizari: ⁊ po⸗
nitur iſte caſus expreſſe de quodā iudeo. ex̄
de baptiſ. et eius effe. c. debitum ⁊c.

Queritur vtrū A
cōfirmatio ſit ſacramen Qõ. ij.
tum? et videtur q̄ non.
Quia omne ſacramē⸗ Primo
tū eſt inſtitutū a chriſto:
ſed hoc ſacramentū non
eſt inſtitutum a chriſto: igitur ⁊c. Mino⸗
rem probo. quia non legitur in euangelio.
Item ſi ſic: tunc haberet certam formā Scḋo
⁊ certam materiam. conſequēs eſt falſum.
quia apoſtoli nulla forma vſi legūtur: et ſi⸗
ne quacūq̄ materia cōfirmabāt p ſolā ma
nuū impoſitionē. Actuū. viij. tūc impone⸗
bant man⁹ ſup illos ⁊c. Preterea ſi ſic: fo Tertio
ret ſacramētum neceſſitatis: pña probatur

per illud Urbani. ⁊ ponit̃ de ꝯſe.di.v.ca.ſ.
Oẽs fideles p manꝰ impoſitiones epoꝝ
ſpm̃ſctm̃ poſt baptiſmum accipere debent:
vt pleni chriſtiani inueniãt̃.ſ; neceſſe ẽ ad ſa
Quarto. luteꝫ ꝙ hõ ſit plenus chriſtianꝰ. Preterea
ſi ſic:qlibet cõfirmatꝰ poſſet ꝯfirmare:et qꝛ
qlibet talis hꝫ characterẽ ꝯfirmatiõis:põt
Quito ꝯſimilẽ i eo cauſare. Itẽ ſi ſic:epõs degra⸗
datꝰ poſſet ꝯfirmare:⁊ poſſet ꝯficere corpꝰ
chriſti.qꝛ ſi ſemel potuit ꝯfirmare aut cõfi
B cere corpꝰ chriſti:ſemp poterit/ex q̃ chara⸗
In oppoſitũ. cter manet ſemper indelebilis. Oppoſitũ
tñ habetur de cõſecra.di.v.p totũ. Ad hãc
Rñſio ad q̃ſti. queſtionẽ dicendũ eſt ꝙ ſic. Uñ ſciendũ ꝙ
ſex ſunt de ſubſtãtia huius ſacramenti:ma
teria ⁊ forma ex pte ſui:dignitas pontifica
lis ⁊ intentio debita ex pte miniſtri: ex pte
aũt cõfirmati ꝙ habeat deuotionẽ ſeu vo⸗
luntatẽ:⁊ ꝙ ſit baptizatus.qꝛ baptiſmꝰ eſt
ianua ſacramẽtorum.diſtin.iiij.ſolicitudo.
Materia eſt chriſma: qð eſt oleũ balſama
⁊ mixtura quedam de oleo et balſamo ab
epõ cõſecrata.oleum vero debet eſſe oliue
tm̃.Forma eſt iſta.Cõſigno te ſigno crucis
Cõfirmo te chriſmate ſalutis.In noĩe pa⸗
C tris ⁊c.licet quidã dicãt/ſigno te chriſma⸗
Ad primũ ar. te ſctificationis. Ad primũ dicendum ꝙ
iſtud ſacramentũ fuit inſtitutum a chriſto
Mat.xix.vbi pueris legit̃ manꝰ impoſuiſſe.
nec obſtat ꝙ nec in euangelio legit̃/nec in
actibꝰ aplõꝝ forma vel materia iſtius ſa⸗
cramenti:qꝛ tam forma ꝙ̃ materia quorũ
dã que nõ ſunt de neceſſitate ſalutis/occul
tanda erant in eccleſia primitiua ꝓpter ir
riſiones gentiliũ. Unde Dionyſius in fine
eccleſiaſtice hierarchie ſe excuſat a determi
D natione ſacrorum ſacramentalium. Per
Ad ſecundũ. quod patet ad ſecundum: tñ apoſtoli aliq̃
forma vtebant̃:licet nõ ſcribebat̃. Ad ter
Ad tertium. tiũ dicit̃ ꝙ neceſſariũ eſt nõ ad eſſe: ſed ad
bene eſſe. Ad quartũ dr ꝙ cõiter ſoli epĩ
Ad q̃rtum. poſſunt hoc ſacramentũ cõferre:ſed ſimpli
ci ſacerdoti põt cõmitti.vide caſum de con
Ad q̃ntum. ſecra.di.v.manus.cũ gloſ. Ad quintũ di
cũt quidã ꝙ ſic:qꝛ epõs degradatꝰ ſemp eſt
epõs.Nota quare tenet̃ hõ ad confirmatio
nem:qꝛ eſt ſacramẽtũ ad roborandũ:⁊ ipſe
ſe ſignificat robore idigere.nec differt vtrũ
mulier teneat virũ an vir. Itẽ loca vnctio⸗
nis debent ligari panno quouſqꝫ deſiccen⸗
tur.⁊ poſtea debet hõ eſſe ſub quadã diſci⸗
plina per ſeptem dies:ꝓpter ſeptiformem
gratiam ſpiritusſancti.

Queritur vtrũ in a Qõ.iiij
ſacramento euchariſtie ſub
ſpẽbus panis vere ⁊ realr̃
exiſtat corpꝰ chriſti: Et nõ Primũ
qꝛ ſi ſic:hͤ fieret p cõuerſio⸗ princi.
nem panis ⁊ vini in corpꝰ chriſti:ſ; talis cõ
uerſio eſt ipoſſibilis.ergo ⁊c. Aſſumptũ ꝓbo:
qꝛ q̃ro tali cõuerſione facta vtrũ manet pa
nis an nõ manet panis:ſi manet:ergo non eſt
trãſitꝰ nec ꝯuerſus.ſi nõ manet panis: nec
eſt aliqd de pane generatũ: igit̃ panis eſt
adnihilatꝰ. Iſta ꝯña ptꝫ:qꝛ ſi aliqd fuit pa
nis:⁊ nihil eſt mõ panis: nec alia diuiſio
fiebat i pane:vel ablatio ptis:nec materia
panis eſt ſub alia forma: igit̃ panis eſt ad⸗
nihilatꝰ:qꝛ nõ põt dici corruptus/niſi alia
forma gñaret̃ in materia panis. Cõfir⸗ Confirmatur.
matur iſta rõ:qꝛ facta conſecratione quero
vtrum aliqd quod fuit pars panis/eſt:an
nihil qð fuit pars panis/eſt. Si ſecũdum
det̃:igit̃ nec materia nec forma panis ma⸗
net:⁊ p ꝯñs panis eſt adnihilatus. Si ali⸗
quid qð fuit ps panis/manet: Cõtra. aut
igit̃ ps eẽtial̃:aut quãtitatiua:aut q̃lita
tiua. Si quãtitatiua:cũ quelibet pars quã
titatiua panis ſit panis: ſequitur ꝙ panis
manet poſt conſecrationẽ.ꝯña eſt falſum.
Si eẽntialis:vel materia vel forma:ſ; ſiue
ſic ſiue ſic/oportet cõcedere ꝙ ibi remanet
aliq̃ ſubſtãtia diſticta realiter a corpe chri⸗
ſti/⁊ aĩa chriſti/⁊ ptibꝰ chriſti/⁊ diuinitate
⁊ ſilr̃ ꝙ nõ eſt trãſlatio totiꝰ panis cõſecra
ti.igit̃ nõ eſt poſſibile ponere talẽ ꝯuerſio⸗
nẽ.igit̃ ⁊c. Preterea.ſi talis ꝯuerſio vniꝰ Scðo.
rei in aliã foret poſſibilis:⁊ tñ res in quam
fit ꝯuerſio/nõ augeret̃:ſequeretur ꝙ deus
poſſet cõuertere totã machinã mũdi in ſub
ſtãtiã muſce:vel etiã ꝙ poſſet ponere quã⸗
liber ſubſtãtiã ſub ſpecie alteriꝰ.⁊ ſic poſſet
ponere aſinũ ſub ſpecie hoĩs: imo pari rõ⸗
ne mille aſinos in ſpecie vniꝰ hoĩs vel ecõ
trario:⁊ ſic periret oĩno certitudo experien
tie:⁊ gñatio ſciẽtie p experimẽtũ ꝯ Ariſto⸗
telẽ.j.metaphy.⁊ ſcðo poſteriorum in fine.
ptꝫ ꝯña:qꝛ deꝰ põt facere ſubam ſapphiri
ſub ſpecie adamãtis:⁊ ſubam ſtelle ſub ſpe
cie vniꝰ herbe:⁊ ſic ſemp habebimꝰ dubita
re an res demonſtrata ſit lapis an lignum
an herba an hõ.⁊ ſic inuẽta hoſtia ſup al⸗
tare/dubitaretur aliqñ an ſit conſecrata an
nõ.nec ſufficeremꝰ ad diſtinguẽdũ inter pa
nẽ ⁊ nõ panẽ.⁊ pari rõne nec ſufficeremus

ad diſtinguendū inter hoīem ⁊ nō hoīem. Iſte ꝯñe patet: qꝛ de⁹ pōt tales ꝯuerſiōes facere: cū hoc ꝙ lateat et nō ꝯſtet nobis ꝙ fecerit: ⁊ tn̄ credimus ꝙ pōt talia facere: et qꝛ nō ſum⁹ certi ꝙ nō fecerit: dubitare debemus an fecerit: qꝛ ſi neqꝫ ſum⁹ certi ꝙ fecerit neqꝫ ꝙ nō fecerit: dubitabim⁹ an fecerit: qꝛ ſi nō dubitamus: ꝰ ſum⁹ certi. ſꝫ ꝯñs in caſu eſt falſum: ꝰ relinquit ꝙ habemus dubitare de ſingulis ſubſtantijs an ſint an nō ſint. Preterea ſi talis tranſſubſtantiatio vnius rei in aliā foret poſſibilis deo: ſeqretur ꝙ de⁹ poſſet trāſſubſtātiare hoīem in lapidē ⁊ ꝯtrio: ⁊ p ꝯñs oīa accidētia hominis manerēt in illo loco in q̄ pri⁹ fuit hō cū ſuba lapidis: ſic in ſacro altaris manet ſola ſuba chriſti cū accidētib⁹ panis. ⁊ illo poſito arguo ſic ſm ꝓpōnes q̄ ꝯcedūt cōiter de ſpēbus ⁊ accidētib⁹ in ſacro altaris. ſ. ꝙ ſpēs panis ita vere nutriūt deſcēdūt ⁊ agūt in guſtū: ⁊ gñalr poſſunt in oēm opationē in quā poſſet panis ſi ibi eſſet cū illis accidētib⁹. Sit ꝰ multitudo ſpēꝝ hoīs hoīe cōuerſo in lapidē a. tūc arguo ſic. a pōt in oēm opationē ī quā pōt hō iſte q̄ fuit ſub a. qꝛ a pōt ridere: a pōt intelligere: ⁊ a pōt gñare hoīem. ⁊ ſic aliqd pōt intelligere / qd nō eſt rōnale. ⁊ ſic vniū. ⁊ p ꝯñs nō hō pōt facere qd nihil niſi hō pōt facere. ſic nō homo generaret hoīem. ⁊ nō homo rideret: cū tn̄ ridere ſit ꝓpriū hoīs ⁊c. Item ſequit ꝙ aliquis poſſet gñari ſine patre ⁊ mre: qꝛ oīs pater eſt ſuba: ⁊ omnis mater ſimilr: ⁊ multa alia ſequerēt que ſunt impoſſibilia.

Tertio

Scōm princi. Scōo ad pncipale arguo ſic. ſi ſic: ꝰ hoc foret p ꝯſecrationē. ⁊ ſic foret ꝯcedendū ꝙ tales ꝓpōnes eſſent vere. De pane fit corpus chriſti. panis pōt eſſe corpus chriſti. qd erat panis / eſt corp⁹ chriſti: ſic videt Amb. dicere de ꝯſe. di. ij. panis. ij. Et allegat mgr̄

Als ſecōꝝ diſt. x. c. vlti. Panis eſt in altari vſitatus añ verba ſacra. vbi acceſſit ꝯſecratio: de pane fit chriſti caro. ecce prima ꝓpō. Et ſequitur continue. Quō aūt pōt qd panis eſt / eē corpus chriſti? ꝯſecratione: q̄ fit ſermone chriſti. ecce ſcōa ꝓpō. videlicet ꝙ panis poteſt eſſe corp⁹ chriſti. ⁊ infra. Si tāta vis ē ī ſermone chriſti: vt inciperēt eē q̄ nō erāt: quāto magis operatorius eſt vt ſint que erāt: ⁊ ī aliud cōmutent? et ſic qd erat panis ⁊ vinū ante ꝯſecrationē: iā corp⁹ chriſti eſt poſt ꝯſecrationē. ecce tertia ꝓpoſitio. et ſequit. qꝛ ſermo chriſti mutat creaturā: ⁊ ſic ex pane corp⁹ chriſti: ⁊ vinū cū aq̄ in calice pmixtū fit ſanguis chriſti ꝯſecratiōe celeſtis. Itē cōiter habent quidā verſus. Cōſtat in altari carnē de pane creari. Hic panis de⁹ ē q̄ negat hꝛreus eſt. Ex pmo verſu habet ꝙ caro chriſti creat in altari: ⁊ ſiłr ꝙ creat de pane: hoc eſt de pane fit caro chriſti ī altari. ⁊ vltra. igit in altari fit. Ex ſcōo habetur iſta. hic panis deus eſt p ꝯſecrationē. Similiter hec eſt cōcedenda: panis eſt deus. Q aūt iſte ꝓpōnes ſunt falſe pbat de prima. Nā ſequit: de pane fit corp⁹ chriſti: igit de pane fit corp⁹ chriſti de nouo. ⁊ vltra igitur corpus chriſti fit de nouo. ꝯñs ē falſum ꝰ ⁊ añs. Item ſequitur: de pane fit corpus chriſti: ꝰ corpus chriſti fit de pane. ⁊ vltra. igit corpus chriſti fit. ꝯña ptꝫ: qꝛ ex oppoſito ꝯñtis ſequit oppoſitū antecedentis. qꝛ ſequit: corpus chriſti nō fit: ꝰ nō fit de pane. Itē de pane fit corpus chriſti: ꝰ aliqd panis erit ſub forma corpis chriſti. Et vltra ergo aliqd qd eſt modo ſub forma panis / erit pars corporis chriſti: ⁊ informabit aīa chriſti. Eodē modo arguitur contra ſcōam ꝓpoſitionem. videlicet iſtā: panis pōt eſſe corpus chriſti. ſi enim ſit vera: ponat in eſſe ꝰ vel ſic ponetur in eſſe. Panis eſt corpus chriſti. vel ſic: quod fuit panis / eſt corp⁹ chriſti. ſed vtraqꝫ eſt impoſſibilis. De prīa manifeſtum eſt. De ſecunda probo. nam quero qd hoc ꝓnomen relatiuū qd refert: vtrū corpus chriſti an aliud a corpore chriſti? ſi corp⁹ chriſti: eſt implicatiua falſi: qꝛ corpus chriſti nunq̄ fuit panis. ſi aliud a corpore chriſti: nihil eſt corp⁹ chriſti. igit hec eſt modo impoſſibilis: qd fuit panis / ē corp⁹ chriſti: ꝰ tam ſecunda q̄ tertia eſt falſa. Item arguo ſic. Omne qd eſt corpus chriſti: eſt natū de virgine: ⁊ aſcendit in celū. qd fuit panis / eſt corpus chriſti: ꝰ qd fuit panis ē natū de virgine: ⁊ aſcendit in celū. Item arguo ſub hac forma. Omē qd erit corp⁹ chriſti eſt in celo: hic panis erit corpus chriſti: ꝰ hic panis eſt in celo. Maior patet: qꝛ tantū hoc erit corpus chriſti: demonſtrato corpe chriſti. ⁊ vltra. tantū ens in celo eſt corpus chriſti: ꝰ omne qd eſt corpus chriſti / eſt ens in celo. Item arguo ſub hac forma. Omne qd pōt eſſe corpus hoc chriſti: eſt hoc corp⁹ chriſti. iſte panis pōt eſſe hoc corp⁹ chriſti: ꝰ iſte panis eſt corpus chriſti. diſcurſus ptꝫ: qꝛ regulatur per dici de omni: ⁊ eſt ī tertio modo prime figure. Maior pbatur: qꝛ ab

Primo

Scōo

Tertio

ſurdum eſt dicere oppoſitū .ſ. aliud ab hoc
pōt eſſe hoc: quocūq3 demonſtrato. Itē ar
guo ſic. aliqd erit corpus chriſti / qḋ non eſt
modo corpus chriſti. g̃ aliqd erit aſſumptū
a verbo: qḋ nō eſt modo aſſumptū a verbo
ꝯña eſt ſatis bona: ⁊ añs eſt creditū: g̃ ꝯñs
eſt creditū. g̃ fidelis h3 ꝯcedere ꝙ iſte pa-
nis aſſumetur a filio dei. Item ſub hac for
ma. ſi iſte panis erit corpus chriſti: qro vtr̄
qñ erit: an qñ nō erit: ſi qñ nō erit. Contra.
qñ nō erit: nō erit aliqd: g̃ qñ nō erit / non
erit corp⁹ chriſti. ꝯña pt3. Si qñ erit: g̃ hec
erit aliqñ vera / panis eſt corpus chriſti: et
hec / panis viuit: ⁊ panis eſt caro: ⁊ multa
Rñſio. alia falſa que poſſent inferri. Faciliter pōt
dici ad iſta: ſicut videtur mgr̄ dicere lib. iiij
diſt. viij. c. iiij. ꝙ hec eſt diſtinguēda: panis
vel illud qḋ erat panis / eſt modo corp⁹ chri
ſti. eo ꝙ pōt exponi dupliciter. Uno mō vt
equaleat iſti. ſubā panis manēs ſubſtātia
panis eſt corp⁹ chriſti. ⁊ hec eſt falſa. Alio
modo exponit̃ ꝑ iſtam: ſubſtātia panis eſt
mutata in illud qḋ factū eſt corpus chriſti.
ſ3 hec rñſio nō vr̄ intelligibilis. Nā oē mu-
Replicat primo. tatū eſt aliqd manens ſub vtroq3 termino
mutationis. Accipio illud: ⁊ ſit a. ⁊ arguo
ſic. a mutatū eſt ſic ꝙ pri⁹ fuit panis: ⁊ mō
eſt corpus chriſti. g̃ aliqd eſt qḋ pri⁹ fuit pa
nis: ⁊ mō eſt corp⁹ chriſti. g̃ aliqd eſt qḋ pri
Scḋo. mo fuit. Itē a eſt mutatū: ſit a ſicut prius:
qro igit̃ vtrū eſt mutatū localr̄: an altera-
tiū: ⁊ ſic de ſingulis ſpēbus mutatiōis: ſed
ꝑ nullā ſpēm mutatiōis pōt verificari ꝙ ſit
corp⁹ chriſti: igit̃ ponere mutationē ad ꝓ-
poſitū nihil valet: ad ſaluandū videl3 quō
Tertio panis pōt fieri corp⁹ chriſti vel caro. Itē ar
guo ſic ſub hac forma. ſubā panis mutata
in corp⁹ chriſti ē corp⁹ chriſti: ſicut ſubā pa
nis eſt mutata in corp⁹ chriſti: ſ3 oē mutatū
aliter ſe h3 nūc ꝙ prius: ergo eſt ſubſtātia
panis poſt conſecrationē: ꝯñs eſt falſum.

Tertiū princi. Tertio arguo ſic ad ꝑncipale. ſi ſub ſpe-
ciebus panis ⁊ vini exiſteret realiter corp⁹
chriſti: g̃ vn⁹ ocul⁹ chriſti in vna hoſtia exi
ſtēs poſſet videre ſe ī alia hoſtia. ⁊ exiſtēs
ſub ſpē panis ſe videret ſub ſpē vini. ꝯña3
ꝓbo: qꝛ mediū eſt bñ illuminatū. ⁊ oculus
chriſti bñ diſpoſit⁹: ⁊ chriſtus ſūme viſibi-
lis: g̃ ſi ibi ab oculo videri pōt: pōt ⁊ ſeipm
videre: ſ3 ꝯñs eſt falſu3: qꝛ oē viſu3 ab ocu-
lo diſtat a vidēte: qꝛ vr̄ ſub quadā pyrami
de: cuius con⁹ eſt in oculo oppoſito: ⁊ baſis
in re viſa. igit̃ ſi oculus chriſti in vna ho-
ſtia videret chriſtū in alia: tūc ocul⁹ chriſti
videret ſe ꝑ lineā rectā: ⁊ eiuſdē pyramidis
eēt idē baſis ⁊ conus: qḋ nō eſt imaginabi
le. Itē ſi ſic: tūc corp⁹ in ſacramēto muta Scḋo.
ret mediū cauſando ſpēs in pyramide viſi-
bili, ſicut ſi ibidē poneret̃ vn⁹ oculus alius
equalis ꝟtutis vl̄ maioris: ille poſſet vide
re corp⁹ chriſti. ꝯñs eſt falſu3 ⁊ ꝯtra experimē
tū. Si dicat̃ ꝯcedēdo ꝙ oculus chriſti non
pōt videre nec mouere manū ſuā ibi. Con-
tra. man⁹ ſua eſt ibi realr̄: qꝛ totū corp⁹ eſt
ibi realiter: ſ3 man⁹ illa eſt viua: igit̃ chriſt⁹
pōt mouere manū ⁊ tñ vna tāgere aliā: igi Tertio.
tur pari rōne pōt videre manū. Itē capio
lineā lōgitudinis corporis chriſti a vertice
vſq3 ad plātā ſub pede. ⁊ arguo ſic. corpus
chriſti ē in hac hoſtia: ⁊ h̃ linea ē in hac ho
ſtia: qro vtr̄ eſt recta an curua: ſi recta: igit̃
cū iſta ſit ſeptē pedū in longitudine: inter
terminos iſti⁹ linee erit diſtantia ſeptē pe-
dū. igit̃ in ſpatio minimi hoīs erit ꝗtitas
ſeptē pedū. ⁊ ꝑ ꝯñs in ſpatio certiſſime ꝑ-
tis vni⁹ pedis erit linea recta ſeptē pedū.
Si dicat̃ ꝙ linea lōgitudinis chriſti ſit in-
uoluta ſicut vna linea gyratiua ad dimen
ſiōes hoſtie: hoc nihil eſt: qꝛ nō eſt dare mi-
nimā ꝑtē ſub q̄ corp⁹ chriſti eſt in hoſtia: ⁊
ſimiliter gyratio figure humane nō cōue-
nit. Itē ſi corp⁹ chriſti realiter eſt ibi cū Quarto.
illis ꝗlitatib⁹: igit̃ figura ei⁹ eſt ibi: qꝛ figu
ra eius nō eſt niſi corpus ipm̄. igit̃ ꝓfun-
ditas ei⁹ eſt lōgitudo ei⁹. ⁊ diſtātia inter-
cepta inter latera figure eſt ibi. ergo ſi eſt
ibi realiter: eſt ibi corporaliter ⁊ localiter.
igit̃ īter manū ⁊ lacertū ei⁹ eſt vn⁹ cubit⁹
⁊ maK⁹ diſtat a pede: qꝛ alioqn ꝑiret, figu-
ra humana. Quarto ad principale. ſi ſic: Quartū prīn.
aut d3 ꝯcedi ꝙ nos videm⁹ corp⁹ chriſti vel
nō. ſi ſic. Contra. nullā ꝑtē chriſti videmus
igit̃ ⁊c. Antecedēs p3: qꝛ nec carnē nec ma
num nec faciē. ſi cōcedat̃ ꝙ nō vr̄ ibi corp⁹
chriſti ver̄. Contra. nō minus videmus ꝙ
tangimus ⁊ tractamus: cū viſus ſit nobi-
liſſimus ſenſuū. ſed nos tāgimus corpus
chriſti ver̄. ergo ⁊c. Minor ꝓbat̃ ex illa cō
feſſione Berengarij: que ponitur de cōſec.
di. ij. c. ego Berengarius. vbi ꝯfitet̃ verum
corp⁹ chriſti manib⁹ ſacerdotū tractari nō
tm̄ ſacr̄m: ſ3 ver̄ corp⁹ chriſti ſenſualiter ma
nib⁹ ſacerdotū tractari ⁊ frangi: ⁊ fidelium
dentibus atteri. ⁊ pari rōne videmus ibi
corpus chriſti. Itē dr̄ vulgariter: hodie vi-
di caput oīu3 ſanctorū: hodie vidi corpus

Quītū pricī. chriſti. Quinto ad principale. ſi ſic hoc fo
ret per cōſecrationē: ſꝫ ꝯſecratio nō fit niſi
ſacerdos intendat ꝯſecrare: ergo requiritur intē
tio ſacerdotis. Pono ergo ꝙ ſacerdos habeat
corā ſe octo hoſtias: de qbꝰ nō intēdat ꝯſe
crare niſi duas: ⁊ ita cogitet penes ſe ſic. du
as tm̄ de iſtis volo cōſecrare. q̄ poſito: q̄ro
vtrū cōſecrauit an non? Si nō. Cōtra. hic ē
forma debita ⁊ materia/ ⁊ intētio faciēdi qd̓
eccl̄ia facere ꝯſueuit: ergo ⁊c. Itē ſi nō: h̓ nō fo
ret niſi q2 intētio talis vr̄ gnālis vel vaga
vel indeterminata: ſꝫ hoc nō ipedit. nā da-
to ꝙ ſacerdos itēdat diſtīcte cōſecrare hāc
hoſtiā: opꝫ neceſſario cōcedere ꝙ ipſe intē-
dit conſecrare infinitas partes iſtiꝰ hoſtie
diſtincte. qd̓ nō pōt intendere diſtīcte: cum
nō poſſit cōſecrare vnā vna intētiōe: ⁊ poſt
aliā alia intētiōe. ⁊ ſic in infinitū. igit̄ ſuffi
cit gnālis intētio ⁊ indiſtincta. Silr̄ ſacer-
dos cōiter die paſce cōſecrat multas vel cē
tū vel mille: ſꝫ nō pōt ſimul cogitare de q̄li
bet diſtincte. igit̄ ſufficit intētio generalis.
Si dicat̄ ꝙ cōſecrauit. Cōtra. tm̄ duas de
iſtis intēdebat cōſecrare: ſꝫ nō eſt maior rō
q̄re has duas cōſecrauit ꝙ illas. igit̄ vel cō
Arguitur primo. ſecrauit oēs: vel nullas. nō oēs: q2 intende
bat ꝯtrā illiꝰ. Itē pono aliquē ſacerdotem
q̄ credit cōtinuū cōponi ex indiuiſibilibus:
⁊ hēat corā ſe vnā hoſtiā: quā credit eſſe cō
poſitā ex q̄nqꝫ indiuiſibilibꝰ p̄ciſe: ⁊ volo ꝙ
ipſe intēdat cōſecrare hodie vnū indiuiſibi
le: ⁊ cras ſcd̓m: tertia die tertiū: ita ꝙ quīto
die vult ꝙ tota hoſtia ſit cōſecrata. iſto po
ſito: q̄ro vtrū cōſecrauit an non? ſi nō. Con
tra. intēdebat cōſecrare panē: ⁊ ꝓtulit v̓ba
ſacr̄alia. ergo ꝯſecrauit. vel fiat argumentum
de vna hoſtia diuiſa in q̄nqꝫ ptes: ⁊ ſic eo-
dē mō ꝓcedat̄ de q̄nqꝫ diebꝰ. Si ꝯcedat̄ ꝙ
cōſecrauit. Cōtra. nunq̄ intēdebat cōſecra
re aliquā ptē iſtiꝰ: igit̄ nūq̄ intēdebat cōſe
Arguitur ſecūdo. crare hāc hoſtiā: aſ̄s ptꝫ: q2 h̓ hoſtia nō cō-
ponit̄ ex indiuiſibilibꝰ in rei veritate. Item
nullū panē intēdebat ꝯſecrare: q2 nullū in
Arguitur tertio. diuiſibile eſt panis: ſꝫ tm̄ indiuiſibile inten
dit cōſecrare. ergo ⁊c. Itē habeat aliq̄s ſacer-
dos corā ſe vnū panē: ⁊ itēdat ꝯſecrare me
dietatē ꝓpinquiorē ſibi: q̄ dicat̄ prīa ps ꝓ
portionabilis: ⁊ ꝯſiter tertiā quintā ⁊ ſepti
mā: ⁊ ſic de alijs ptibꝰ ꝓportionabilibꝰ de
notatis vel demōſtratis a numero ipari. ⁊
nullo mō alias itēdat ꝯſecrare. q̄ poſito: ſe
quit̄ ꝙ ille ꝯſecrauit infinitas hoſtias: qua
rū q̄libet diſtat ab alia ꝑ vnū panē, ita ꝙ
inter quaſcūqꝫ intercipit̄ vnꝰ panis. ⁊ ſeq̄-
tur ſilr̄ ꝙ iſte fecit infinitos panes in actu:
q̄rū q̄libet eſt alteri diſcōtinuꝰ ⁊ diſiūctus:
ita ꝙ inter q̄ſcūqꝫ ⁊ q̄ſcūqꝫ mediat vnꝰ hō
q2 chriſtꝰ. Silr̄ iſto poſito pono ꝙ aliq̄s tā
gat partem ſupficialē remotioris ptis: q̄ro
vtrū tāgat corpꝰ chriſti an nō? ſi ſic: ergo eſt
dare vltimā partē proportionabilē ſm̄ ta-
lē denotationē. ꝯñs eſt falſuꝫ: igitur. ſi nō:
ergo tangit panē. ergo i quacūqꝫ parte pa
nis verſus illā ſupficiē eſt alia pars propor
tionabilis ꝓportione denotata a numero
impari: vt ptꝫ: ergo tāgit partē cōſecratam
Preterea ſit aliq̄s ſacerdos hereticus: qui Quarto.
velit cōſecrare de carne. ſicut legit̄ ꝙ qui-
dā voluerūt cōſecrare de pane et de caſeo.
⁊ decipiat̄ vnus talis. Et ſit panis illud qd̓
exiſtimat eſſe carnes: ⁊ dicat verba cōſecra-
tionis. q̄rit̄ vtrū cōficit an nō? Si non.
Cōtra. nihil impedit niſi forte intētio erro-
nea: ſed illa nō ipedit. Probo: q2 intēdit cō
ſecrare hoc: ⁊ hoc eſt panis: ergo panem cō
ſecrat. Si dicat̄ ꝙ ſic. Cōtra. tantū intēdit
cōſecrare carnē: ergo nō intendit cōſecrare
panē. Et vltra. ergo non intēdit conſecrare
hoc. Itē pono ꝙ ſacerdos cōſecrat oēs pa Quinto.
nes i vna feneſtra vniꝰ panetarij: ⁊ poſtea
furet̄ illas ſpecies. ⁊ tūc ſi agat̄ cōtra eum
ꝙ furatus eſt panes ſuos: nūquid pōt lici-
te negare? videt̄ ꝙ ſic: q2 certum eſt ꝙ hoc
eſt falſum: ⁊ licet negare falſum. Item ca- Sexto.
piat ſacerdos in die paſce pro centum pa-
rochianis vnam ſummā hoſtiarū: vbi no-
uit eſſe centū hoſtias ⁊ amplius: ſed neſci-
at quot vltra: ⁊ intēdat ſolū cōſecrare cētū
ꝓferēs ſup hoſtias formā cōſecrandi: que
ro vtrū ꝯſecrat an non? ⁊ eſt eadē forma q̄
prius. vltra intendat ſic: volo conſecrare
oēs iſtas hoſtias ſi tot habeam parochia-
nos. Item ſi intentio requirit̄: ergo quiſ- Septimo.
libet cōiter in eleuatiōe habet dubitare an
ſit hoſtia conſecrata an non. Et ſi abſolute
adorat: videt̄ peccare: q2 adorat adoratiōe
latrie rem de qua dubitat an ſit adoranda:
ergo videt̄ ꝙ q̄libet habet adorare ſub cō-
ditione. conſequens eſt falſum: ⁊ contra ri-
tum eccleſie. Sexto ad principale ſi ſic: er- Sextū princi.
go dictum Ambroſij foret falſum. ⁊ poni-
tur a magiſtro libro quarto diſtinctione. xij
capi. ij. Nihil falſi putandum eſt eſſe in ſa-
crificio veritatis. q2 forma conſecrandi eſt
ꝓpoſitio falſa. probo: quia cū ſacerdos di-
cit: hoc eſt corpus meū. q̄ro qd̓ demonſtrat

ly hoc:an coꝛp⁹ ſuū:⁊ hoc nō ē ad ꝓpoſitū
an coꝛp⁹ chꝛiſti in celo:⁊ tūc dicit falſū: ſilr
ſi demōſtrat panē:dicit falſum. ergo nullo
Rñſio. modo dicit verū. Dicit ad illud cōmuniter
ꝙ ſacerdos dicat iſta ꝟba recitatiue in pſo
na chꝛiſti.⁊ tūc ſilr dicit ea recitatiue ⁊ ſigni
ficatiue reſpectu materie ſibi pñtate. Sꝫ
q̄ritur q̄d demōſtret ꝑ hoc ꝓnomē hoc. Di
co ꝙ illud quod manet ſub vtroqꝫ termio
trāſmutatiōis:⁊ eſt illud qđ eſt accidentia
ſenſibilia ⁊ nulla ſubſtantia. Vñ ſenſus eſt
hoc cōtentū ſub his ſpecieb⁹ eſt coꝛp⁹ meū.
⁊ hec eſt cā quare nō addit aliqđ ꝓnomen
illi ꝓnomini demōſtratiuo:ne ad aliquam
ſpeciē ſubſtantie determinet. vnde ſm eos
iſtud ꝓnomē hoc nō demōſtrat terminum
a quo iſti⁹ cōuerſiōis:q2 ei⁹ ſignificatio im
pediret veritatē ꝓpōnis toti⁹:cū termin⁹
a quo nō maneat in vltimo inſtāti locutio
nis. nec etiā demōſtrat terminū ad quē trāſ
ſubſtātiatiōis determinate:q2 iā ſignifica
tū locutiōis preſupponit entitatē rei ſigni
ficate. ſ. coꝛꝑis chꝛiſti. ⁊ nō eſſet aliquo mō
ei⁹ cā. ⁊ iō dicūt ꝙ demōſtrat hoc qđ ē cōe
vtriqꝫ termino indeterminate. vñ ſenſus ē:
hoc cōtētū ſub iſtis ſpēb⁹ eſt coꝛp⁹ meū:hec
Sctūs eſt ſententia ſcti Tho. iiij. li. viij. di. articu.
Tho xvj. in rñſione ad ꝑmū argu. Sꝫ arguit ſic
mas. ɔ̄ iſta. ſuppono ꝙ termini ⁊ orōnes ſuppo
Cōtra nāt ꝑ vltio inſtāti ꝓlationis eoꝝ:ac ſi eēnt
opi. ſā in illo inſtāti cū tñ nō ſint. ſit ḡ a inſtās ter
cti tho. minus ꝓlatiōis iſti⁹ ꝓpōnis hoc eſt ⁊c. Et
Primo arguo ſic. quicq̄d ſignificat illud ꝓnomē h̄
in hac orōne:eſt demōſtratū in a ꝑ illud ꝓ
nomē. aut igit illđ eſt coꝛp⁹ chꝛiſti vl panis.
ſi coꝛp⁹ chꝛiſti:ḡ coꝛp⁹ chꝛiſti eſt ibi ante finē
ꝓlatiōis foꝛme:⁊ ſic erit tranſſubſtātiatio
añ ꝓlationē alioꝝ ꝟboꝝ. ⁊ ſic illa nō eſſent
de foꝛma. ſi eſt panis:tunc ꝓpō eſt falſa:q2
denotat ꝙ panis ē coꝛp⁹ chꝛiſti:iō ſi iſte vo
ces hñt virtutē cōſecrādi:q2 ꝓferunt a ſa
cerdote ſup debitā materiā:quero an talis
virtus cōſecrandi cōpetat illis ꝟbis ꝙ ta
les ſunt ſicut idē eueniſſet ante iſtitutionē.
Scđo. Silr ſi ſic ponat ꝙ cadant a ſua ſignifica
tione:adhuc poterit ſacerdos dicēdo voces
Tertio nō ſignificatiuas cōſecrare. Itē ſi ſic pona
tur ꝙ in aliq̄ lingua barbarica h̄ ꝓpō mō
cōuertat cū iſta ſoꝛtes currit, tūc ſacerdos
barbaric⁹ cōſecrat dicēdo: ſoꝛtes currit ſeu
ſoꝛtē currere:q2 vere diceret has voces hoc
Quarto. eſt coꝛp⁹ meū. Itē chꝛiſt⁹ nō ꝓtulit hec ver
ba:q2 nō loquebat latinū. Si dicat ꝙ hoc

cōpetit eis nō q2 ſunt tales voces:ſed quia
ſunt ſic ſignificatiue. Cōtra. ſi iſtitueret ille Replicatur.
termin⁹ a ad ſignificandū cōuertibiliter cū
iſta ꝓpōe:hoc ē coꝛp⁹ meū:poſſet ſacerdos Primo
cōſecrare ꝓferendo hāc vocē a. ſimiliter tūc
poſſet hō mutare foꝛmā ſacroꝝ: q2 ſignifi
cata orationū:vt pꝫ. Preterea nō itelligat Scđo.
ſacerdos q̄d ſignificēt ꝟba:⁊ nulli⁹ ali⁹ au
diat:tūc ꝟba nihil ſignificāt. ꝓbo:q2 nulli ſi
gnificāt. Preterea in iſta ɔ̄uerſiōe termi Tertio
nus a q̄ nō manet in fine ꝓlationis ꝟboꝝ:
nec termin⁹ ad quē ē in pꝛincipio:ḡ nihil ē
ɔ̄tētū qđ poſſet demōſtrari. Preterea ɔ̄ h̄ Quarto ɔ̄ di
qđ dr̄ ꝙ cōe vtriqꝫ termino demōſtratur. ctā opi
Arguit ſic. nihil eſt cōe coꝛꝑi chꝛiſti ⁊ pani:
niſi foꝛte vox vel cōcept⁹ aliq̄s q̄ nō demō
ſtrat. certū eſt. Si dr̄ ꝙ illa collectio ſpērū Rñſio.
eſt cōis vtriqꝫ ſucceſſiue ꝑ modū iſtū:q2 pꝛi
mo multitudo eſt ſil cū ſba panis ⁊ poſtea
cū coꝛꝑe chꝛiſti. Contra. illa rñſio nō ſaluat
viā iſtā. Nā ſm viā illā ꝑ illud ꝓnomē h̄ nō Replicatur.
demōſtrat multitudo illarū ſpecieꝝ:q2 red
derēt locutionē īpoſſibilē eo mō ac ſi demō
ſtraret panis:q2 iſta accidētia nūq̄ pñt eē
coꝛp⁹ chꝛiſti:ḡ nō pōt dici ꝙ illđ cōe vtriqꝫ
termino demōſtrat. Itē dicit illa via ꝙ Quinto
illud cōe qđ demōſtrat:eſt aliq̄d cōtentum ɔ̄tra ſe
ſub iſtis ſpēb⁹:ita ꝙ ſenſus iſtius ꝓpōnis cūdum
ſit iſte. aliq̄d cōtentū ſub iſtis ſpēbus ē coꝛ dictā
pus chꝛiſti. Cōtra arguit ſic. nihil eſt cōten opini.
tū ſub iſtis ſpēb⁹ ſucceſſiue niſi coꝛp⁹ chꝛiſti
vel aliq̄ alia ſuba. nō coꝛp⁹ chꝛiſti:q2 eēt tūc
ibi coꝛp⁹ chꝛiſti ante ꝓlationē ꝟboꝝ. Si ſe
cūdū:redderet locutio falſa. ⁊ ſtat cōe arg.
qđ ipe nitit ſoluere. Preterea ſm illā viā Sexto
ſenſus ꝓpōnis eſt iſte. cōtētū ſub iſtis ſpē
bus ē coꝛp⁹ meū. ſꝫ hec eſt vna indefinita. ḡ
ſi eſt ꝟa:hꝫ aliquā ſingularē verā. aut ḡ hꝫ
iſtā h̄ ē coꝛp⁹ meū:demōſtrato pane:qđ eſt
falſum. vel iſtā demōſtrato coꝛꝑe chꝛiſti i ce
lo:h̄ eſt coꝛp⁹ meū. ſi ſic:nō efficerēt iſta ver
ba qđ ſignificāt:q2 nō efficiūt ꝙ coꝛp⁹ chꝛi
ſti ſit coꝛp⁹ chꝛiſti:ſꝫ ꝙ panis fiat coꝛp⁹ chꝛi
ſti. Preterea iſte due idefinite cōuertunt Septimo.
Cōtētū ſub iſtis ſpēb⁹ eſt coꝛp⁹ meū: ⁊ iſta
q̄ ſub iſtis ſpēb⁹ cōtinet eſt coꝛp⁹ meū:q̄ro
ḡ ꝓ q̄ ſubiectū ſupponit:ex q̄ eſt ꝓpō affir
matiua:opꝫ ꝙ ſubiectū ⁊ ꝑdicatū ſupponāt
ꝓ eodē. ḡ opꝫ dicere ꝙ ꝓ coꝛꝑe chꝛiſti. ḡ ꝓ
termino ad quē iſti⁹ cōuerſionis. qđ negat
iſta opinio. Si dr̄ ſic dicit Scot⁹ tenēs hāc Rñſio
viā:ꝙ qđlibet vle hꝫ ſuū ꝓpꝛiū ſingulare ⁊ ſcoti.
ſuū ꝓximū cōtētū ſub ſe. ſic hoc cōe eus hꝫ

ſuū ſingulare: h̄ ens; ⁊ hoc cōe ſubſtātia hec
ſubſtātia ⁊ ſic de alijs. ⁊ iō in iſta ꝓpōne h̄
Replicatur. eſt corp⁹ meū: ſenſus eſt h̄ ens cōe demon-
ſtratū ſub iſtis ſpēbus eſt corp⁹ meū. Sed
hec rñſio nō valet: q̄z lꝫ ille ꝓpōnes differāt
in voce demōſtrato ſorte. h̄ ens eſt hō. hec
ſubſtātia eſt hō. h̄ aīal eſt hō. ⁊ licet hic ſint
tres propōnes ſingulares: quarū nulla eſt
alia. tñ oīa iſta ſupponūt ꝓ eodē ſcꝫ ꝓ ſor-
te: ⁊ īpoſſibile ē ꝙ prīa ſit va niſi q̄libet ſit
va ſi formet. ⁊ iō ſi hec ſit va h̄ ens cōtētū
ſub iſtis ſpēb⁹ eſt corp⁹ meū: opꝫ ꝙ q̄libet
talis ſit va. hec ſubſtātia ɔtēta ⁊c. eſt corp⁹
Septimū pn. chriſti. q̄z q̄ro ꝓ q̄ ſupponit: ⁊ redit tota dif-
ficultas. Septio ad pncipale. ſi ſic: panis
mutaret̄ ī corp⁹ chriſti ſm Amb. dicētē ꝙ
ſmo xpi creaturā mutat. de ɔſe. di. ij. panis
ij. ʒ. ille panis mutabit̄ in h̄ corp⁹ h̄ corpe
nō moto localr. ģ panis aſcēdet ī celū. Cō-
firmat̄ idē de ɔſe. di. ij. c. q̄d ſit ſanguis. eo
dē momēto ī celū rapit̄ miniſterio angeloꝝ
ſociādus corpi chriſti: ⁊ an̄ oculos ſacerdo-
tis ī altari videt̄. ģ ille panis aſcēdit ī celū
Octauū pn. Octauo ſi ſic fieret talis cōuerſio in corp⁹
⁊ ſanguinē chriſti: ſeq̄ret̄ ꝙ fieret in idem
corpus ⁊ in eundē ſanguinē quē aſſumpſit
chriſt⁹ de vgine: ⁊ pepēdit in cruce: ⁊ aſcen
dit: ⁊ mō vnit̄ vbo. de ɔſe. di. ij. oīa q̄cumq̄
⁊ eſt Amb. li. de ſacramētis. ⁊ allegat ma-
giſter di. xi. c. iiij. ſed ɔn̄s eſt impoſſibile. ꝓ
bo: q̄z nō eſt idē corpus qō mō eſt in celo: ⁊
qō eſt in vtero vginis. hoc ptꝫ ſuppoſito ꝙ
chriſt⁹ fuit vere nutrit⁹: ⁊ vere comedit ⁊ bi
bit: tūc capio ptes aggeneratas ꝑ nutritio
nē q̄n erat. xxx. annoꝝ. ⁊ arguo ſic. ille par
tes nunq̄ fuerūt in vtero vginis Marie:
igit̄ illud corp⁹ nunq̄ fuit in vtero vginis
Scḋo. ɔn̄a ptꝫ: q̄z hoc corp⁹ eſt oēs ille ptes. Pre
terea tūc illud corp⁹ qō fuit in vtero virgi-
nis: fuit in triplo min⁹ q̄ ſit h̄ corp⁹ ī celo.
ɔn̄a ptꝫ: q̄z h̄ corp⁹ fuit in pncipio min⁹ q̄
eſt corp⁹ in celo: ſꝫ nō tota ſuba que mō eſt
in celo fuit in vtero vginis: q̄z tūc corpus
chriſti fuiſſet dēſius ⁊ durius in vtero vgi
Tertio nis q̄ q̄n fuit. xxx. annoꝝ. Preterea ꝙ nō
ſit idē ſanguis quem ipſe effudit ⁊ quē mō
hꝫ ptꝫ: q̄z q̄dā dicūt ſe hr̄e de ſanguine quē
tūc effudit: ģ aliquē ſanguinē nō reſumpſit
in reſurrectione. Confirmat̄ de ɔſe. di. ij. c.
prīa q̄dē. Nō h̄ corp⁹ qō videt̄ mādu catu-
ri eſtis: ⁊ bibituri illū ſanguinē quē effuſu-
ri ſunt q̄ me crucifigēt. ſacrm̄ aliqō vob̄ cō
mēdaui: qō ſpūaliter intellectū viuificabit

vos. Iriū habet̄. c. acceſſerūt. ⁊ eſt Aug. lo-
quēs ad Iudeos. Iā ſecuri bibite ſangui-
nē quē fudiſtis. ⁊. c. q̄z corp⁹. Inuiſibilis ſa
cerdos viſibiles creaturas in ſubam corpo
ris ⁊ ſanguinis ſui: verbo ſuo ſecreta ptāte
ɔuertit ⁊c. Et Amb. c. oīa. Nā licet ſuba pa
nis ⁊ vini videat̄: nihil aliō tñ q̄ caro chri
ſti ⁊ ſanguis poſt ɔſecrationē credēdū eſt.
vñ ipa vitas ait ad diſcipulos. Hec inq̄t ca
ro mea eſt ꝓ mūdi vita. Et vt mirabili⁹ lo-
quar: nō alia plane q̄ q̄ nata ē de Maria.
⁊ infra in fine ca. Illud ſane qō ſumptū eſt
de vgine: qō paſſum eſt ⁊ ſepultū: qō reſur
rexit ⁊ ī celū aſcendit: ⁊ ſedet ad dexterā dei
pr̄is: ⁊ qō vētūrū eſt iudicare viuos ⁊ mor
tuos. Et. c. nec Moyſes. ⁊ eſt Hiero. Ipſe
ɔuiua ⁊ ɔuiuiū: ipe comedēs ⁊ q̄ comedit̄.
Idē. c. de hac. De hac q̄dē hoſtia q̄ in chri-
ſti cōmemoratione mirabilr̄ fit: edere licet.
de illa vo quā chriſt⁹ in ara crucis obtulit
ſm ſe: nulli edere licet. Nono ſi ſic: ģ chri- Nonū
ſtus cōfeciſſet: ⁊ corp⁹ ſuū diſcipulis tradi princi.
diſſet: ⁊ eis dediſſet ptātem cōſecrādi: ⁊ ſic
eēnt veri illi vſus. Rex ſedet ī cena turba ci
ct⁹ duodena. Se tenet ī manib⁹: ſe cibat ipe
cib⁹. ſꝫ ɔn̄s eſt falſum: q̄z chriſt⁹ aut recepit
h̄ ſacrm̄ ſolū ſacraliter: aut ſacralr̄ ⁊ ſpūali
ter: ſic diſtiguit magr̄. Si tm̄ ſacralr̄: ģ mi
n⁹ fructuoſe ſumpſit q̄ apli: nec alr̄ mādu-
cauit chriſt⁹ q̄ Iudas. Si ſacralr̄ ⁊ ſpūalr̄
ģ gr̄a augebat̄ in chriſto: q̄z in oī eo q̄ reci-
pit ſacrm̄ ſpūalr̄ augebat̄ gr̄a. ɔn̄s ē falſum
ergo. Preterea ſi ſic: ģ quilibet ſacerdos Scḋo.
poſſet mō ɔficere nobili⁹ corpus chriſti q̄
chriſt⁹ cōfecit. ɔn̄a ptꝫ: q̄z corp⁹ glorificatū
eſt nobili⁹ q̄ ipmmet foret ſi nō eēt glorifi-
catū: ſꝫ chriſt⁹ ɔfecit ⁊ dedit diſcipulis cor-
p⁹ nō glorificatū ſꝫ paſſibile. Preterea ſi Tertio
māducauit corp⁹ ſuū: ģ illud fuit intra ſe ⁊
extra ſe ſimul ⁊ ſemel. Preterea ſi cōtulit Quarto.
diſcipulis ſuis ptātē ɔſecrādi: ponat̄ ꝙ ali
q̄s cōſecraſſet ſabbato q̄n requieuit in ſepul-
cro: talis nō confeciſſet illud ſacrm̄ qō nos
cōficim⁹ modo: q̄z ſub ſpēb⁹ illis nō fuiſſet
corp⁹ viuū: nec fuiſſet tot⁹ ille ſanguis qui
eſt mō in ſacro nr̄o: q̄z tūc ſanguis fuit di-
uiſus a corpe. Preterea ipſe dixiſſet fal- Quinto
ſum: imo ſi aīa chriſti tūc dixiſſet h̄ eſt cor-
p⁹ meū: falſuꝫ dixiſſet: q̄z tūc nullū corpus
fuit aīe chriſti: ģ nec corp⁹ chriſti. Preter- Sexto
ea ponat̄ ꝙ aliq̄s cōfeciſſet poſt cenā: ⁊ re-
ſeruaſſet hoſtiā ī aliq̄ domo q̄ ſit a. hec tūc
fuiſſet va feria ſexta hora nona aliq̄s morit̄

in a.q: ſeq̄tur:chriſt⁹ morit:⁊ chriſt⁹ eſt i a:
ǧ chriſt⁹ morit in a.igit ſi fuiſſent mille ho
ſtie i mille locis:chriſtus fuiſſet crucifix⁹ in
Septi- mo. mille locis. Silr ſic hec foret vera:aīa chri-
ſti hora ſexta receſſit de a. eodē modo quo
Octa- uo. dicimus ꝙ aīa chriſti deſcēdit ad inferos.
Preterea caſu retento/ pono ꝙ tpe illo q̄
aīa chriſti fuit ſeparata a corpore: veniſſet
ſpōte ad ſpēs illas exiſtētes in a domo:⁊ fu
iſſet ſil' cū corpe ſub iſtis ſpēb⁹. tūc aut cor-
p⁹ chriſti fuit aiatū in a:vel nō. Si ſic:⁊ idē
corp⁹ numero eſt mortuū in ſepulcro:ǧ idē
erit viuū ⁊ mortuū. Si nō:ꝯ. hec aīa eſt ſil'
cū corpe indiſtincte.ǧ faciūt p ſe vnū:⁊ aīa
eſt act⁹ iſti⁹ corpis. Decimo ad pncipale
Deci- mū pn ſi ſic:ǧ manēt accidētia ſine ſubiecto.aīs vi
detur falſum:q: ſpēs ille vere nutriūt: ſed
oē qd nutrit:nutrit inquātū ſuba:⁊ auget
in eo ꝙ quātū. vt dr .ij. de aīa ⁊ de gnatiōe
ǧ ſi nutriūt:ē ibi ſuba. Preterea ſi ipē ſpe
Scdo ad idē cies nutrire pnt:ǧ ſunt cib⁹ diſtinctus a cor
pore chriſti.ǧ q comedit illas ſpēs:cōedit ci
bū coctū.⁊ p ꝯns ſoluit ieiunium nature.ǧ
percepta hoſtia ſub ſpēb⁹ panis:nō licet p-
cipere corp⁹ chriſti ſub ſpēbus vini.ǧ pce-
ptū eccliē nō ſeruat:ꝙ tm̄ a ieiunis ſumat
extra articulū neceſſitatis. de ꝯſe.di.ij. ca.
liq̄do. Cōfirmatur. poſito ꝙ ſacerdos tota
die paraſceues comederet hoſtias cōſecra-
tas:nunꝙ̄ ſolueret ieiuniū eccleſie. Uel po
nat ꝙ ſacerdos ꝯſecret totū vinum in am
phora:⁊ totū in taberna bibēdo inebriaret
⁊ ſic videt ſoluere ieiuniū nature:vel poſſet
ieiunare in eternū/⁊ cōedere oī die millies
ergo nunꝙ̄ pōt ſumere corp⁹ chriſti ſub ſpe
cieb⁹ panis ⁊ vini: niſi ſoluēdo ieiuniū na-
ture. Preterea pono ꝙ ignis approximet
Tertio illis ſpēbus:⁊ generet ex eis ignē qui ſit a.
hoc pōt fieri:ſicut patet ad ſenſum. aut er-
go ignis a hꝫ materiā:vel nō. ſi nō:tūc non
eſt ignis:cū ignis cōponit ex materia ⁊ for
ma. ſi ſic:q̄ro vtrū illa materia p̄fuit an p-
ducat ab igne generāte:ſi p̄fuit:ǧ ſub illis
ſpēb⁹ fuit ſuba alia:quia materia ſubalis
ꝯns eſt falſum.q: ſi pducat forma ſubalis
pducit ſine materia:ǧ de nihilo.ǧ ignis de
nihilo pōt cauſare ignē. Si dicat ꝙ p̄fuit
in aliq̄ alio cōpoſito:hoc nō ē ad ppoſitū.
q: pono ꝙ ignis tm̄ agat in hoſtiā cōſecra
tā: ⁊ nō corrūpat aliq̄d aliud.ǧ opꝫ imagi
Quar- to. nari ꝙ forma ſubalis ignis producat ſine
materia:qd fieri nō pōt. Preterea ſi ſpēs
ille mouerent:eſſet dare motū ſine mobili:

⁊ alterationē ſine alterabili ꝯ Ariſt.iij.phy
ſico.ꝯña pꝫ:q: dato ꝙ ſpēs rareſieret vel
cōdenſaret:planū eſt ꝙ vtrūq pōt fieri in Rūſio.
eis:⁊ tn̄ nō eſt hic ſubiectū. Si dr ꝙ q̄lita-
tes ipſemet ſunt ſubiectum rarefactionis. Repli- ca.
Cōtra.ergo rarefactio nō eſt niſi ille q̄lita
tes.⁊ ſic mot⁹ eſt mot⁹ moti ꝯ pħm.iij.phy
ſicoꝝ. Preterea ſi ſic:tūc corp⁹ chriſti inci Quito
peret eſſe vbi nō fuit/ſine motu locali ⁊ ſi-
ne noua ꝯſecratiōe:q: rarefacta hoſtia ipa
eſt maior ꝙ̄ fuit:ergo occupat maiorem lo-
cū.ǧ chriſt⁹ ē in alio loco ꝙ̄ pri⁹.ǧ chriſt⁹ ē
mot⁹ localr ſine motu locali:qd nō eſt ima Sexto:
ginabile. Preterea qn̄ hoſtia mouet loca-
liter:aut corpus chriſti mouet localiter aut
nō. ſi nō:ꝯ. corp⁹ chriſti ē i loco in q̄ pri⁹ nō
fuit:⁊ dimiſit aliquē locū in q̄ pus fuit:ǧ
mutat ſm locū. Silr mō eſt hic:⁊ pri⁹ fuit Rūſio.
alibi:⁊ nō hic.ǧ mot⁹ fuit hic. Si ꝯceditur
ꝙ corp⁹ moueat ad locū hoſtie:ſequuntur
incōueniētia.q: cū vn⁹ ſacerdos ſimul ⁊ ſe
mel eleuat corp⁹ qn̄ alius deponit:idem ſi-
mul aſcēdet ⁊ deſcendet. Silr idem corpus
eque velociter mouebit ad occidentem et
oriētē. ſilr quieſcet ⁊ mouebit:q: corp⁹ chri
ſti q̄eſcet in celo:⁊ mouebit in altari. Silr
tu q̄ es Londonie:haberes dubitare an ali-
quis hō ſit Rome conuerſus in te.⁊ tūc il-
la multitudo accidētiū illi⁹ pnt currere:ſic
ut argutū fuit in primo principali. Ad op B
poſitū iſtius eſt fides catholica.ſicut patet In op- poſitū.
de cōſe.diſt.ij.c.ego Berengarius. ⁊ per to
tā diſtinctionem ſcdam. Itē ex̄ de celebra.
miſſa.cū marthe. Ad q̄ōnē ſine dubitatio Rūſio
ne dicēdū ꝙ ſic:cui⁹ credulitatē perſuadeo ad.q.
ſic.ſuppono vnā ppōnē Aug. in q̄dā epla Cōclo
ad Uolu.q̄ talis eſt. Dicam⁹ deū aliq̄d poſ prima.
ſe/qd nos fateamur iueſtigare nō poſſe.in
reb⁹ talib⁹ tota rō facti eſt potētia facien-
tis.vn̄ accipit vna ppō cōiter in ſcholis:
ꝙ in reb⁹ mirabilr factis tota rō facti ē po
tētia faciētis:⁊ loq̄tur de eius incarnatio-
ne ⁊ eius natiuitate. Ex quo arguit ſic.de⁹ Proba
pōt facere plus ꝙ̄ poſſumus intelligere:⁊ tur rūſ
pōt facere cui⁹ modū ⁊ cām nō poſſumus ſio.
inueſtigare.ergo iſta ꝯña nō valet.hō non
pōt declarare ſufficiēter quō ſub ſpēb⁹ pa-
nis ⁊ vini exiſtat realiter corp⁹ chriſti:ǧ nō
pōt ſic eſſe in re:vel nō dꝫ ſic credi. Nam ex
quo indubitāter credim⁹ deum plus poſſe
facere ꝙ̄ nos poſſumus ex naturalib⁹ inue
ſtigare:ꝯns ē ꝙ in ijs q̄ dicit nobis eſſe cre
denda captiuemus intellectū; ⁊ hoc eſt mi-

rabile ꝙ de⁹ velit nos in quibuſdã ſingu-
larib⁹ ab eo inſtructis captiuare intellectũ
noſtrũ: cũ intellectus noſter ſit tã debilis/
ꝙ nõ ſufficit cuiuſcũqꝫ rei minime demõ-
ſtrãdo naturã apphẽdere. ⁊ iõ inueſtigare
deſiuim⁹ rerꝫ naturas: ⁊ in earꝫ opatiõib⁹
admiramur: q: ſicut eas videre ſum⁹ vſita
ti. ſicut dicit bea. Aug. ⁊ Greg. ⁊ iõ dicẽdũ
ſicut mgr̃ dicit di. iij. ca. v. Myſteriũ fidei
credi ſalubriter põt: inueſtigari ſalubriter
nõ põt. qḋ nõ eſt ſic intelligẽdũ/ ꝙ hõ nõ
debeat circa illa q̃ ſunt fidei arguere: ſꝫ ꝙ
nõ dꝫ affirmare ſe poſſe rõnem pfectã aſſi
C Concl'o ſecũda. gnare. Scḋo dico ꝙ quãtũ ad trãſſubſtã
tiationẽ ſiue ↄuerſionẽ vini⁹ ſubẽ i aliã: nõ
magis repugnat rõni: ꝙ̄ multe trãſforma
tiones q̃s nõ ſolũ vulg⁹ ſꝫ phi crediderũt:
ſicut narrat Aug. xviij. de ci. xvij. adducẽs
auctẽm Uarronis: quẽ fideliſſimũ ⁊ doctiſ
ſimum hiſtoriographũ q̄dam reputabãt.
Vba Aug. ſunt hmõi. Hoc Uarro vt aſtru
at/ cõmemorat alia nõ min⁹ icredibilia de
maga illa famoſiſſima Circe: q̃ ſocios q̃qꝫ
Ulyſſis mutauit i beſtias. Et de Arcadib⁹
q̃ ſorte ducti trãſnatabãt q̃dã ſtagnũ: at
qꝫ ibi ↄuertebant in lupos: ⁊ cũ ſilibus fe
ris p illi⁹ regiõis deſerta viuebãt. Si vo
carne nõ veſcerent̃ hũana: rurſus poſt no
uẽ ãnos eodẽ renatato ſtagno reformabã
tur i hoies. Deniqꝫ ẽt noiati expſſit q̃ndã
Demenetũ: cũ guſtaſſꝫ de ſacrificio qḋ Ar
cades imolato puero deo ſuo Lyceo face
re ſolẽt: i lupũ fuiſſe mutatũ: ⁊ ãno decio i
figurã ppam reſtitutũ ad pugillatũ ſeſe
exercuiſſe: ⁊ olympiaco viciſſe certamẽ. et
reliq̃. Itẽ de ſocijs Ulyſſis in feras muta-
tis refert Boe. iiij. de ↄſo. metro. xiij. vela
naricij ducis ⁊c. ⁊ ſacra ſcrip. docet vxorẽ
Loth ↄuerſaꝫ i ſtatuã ſal. Geñ. xix. vñ trãſ
Concl'o tertia. ſubatio panis in corp⁹ nõ ẽ min⁹ credibil'
ꝙ̄ iſta. Tertio dico ꝙ ẽ admirabile i h̊ ſa
crõ ꝙ chriſt⁹ ẽ ſub q̄libꝫ pte ſpẽꝝ tot⁹: ita
ꝙ illa ſuba ẽ tota i diuerſis locis ſil' ⁊ ſe-
mel: ⁊ tota i toto: ⁊ tota i q̄libꝫ pte. ſicẽ pts
de aĩa itellectiua ſm phm. ſic etiã dꝫ itelli
gi ꝙ itelligẽtie ſunt aĩe orbiũ. q: ſunt i q̄-
libꝫ pte orb. ita ꝙ angel⁹ eſt in q̄libet pte
i ſuo orbe tot⁹. ⁊ ſic ẽt tenuit cõmẽ. ḋ ſuba
orbis. Pͥo vbi dixit ꝙ forme corpoꝝ ſup
celeſtiũ nõ diuidunt̃ ſm diuiſionẽ ſui ſub-
iecti: nec recipiunt̃ mediãtib⁹ corpalib⁹ di
mẽſionib⁹ ſubiecti. ſ. celi: nec mouet̃ ad mo
tũ ſui ſubiecti. ſicut etiã ponunt moderni
theologi angelũ eẽ in loco diffinitiue: ita
ꝙ ſit tot⁹ in q̄libet pte illi⁹ loci. ſicut ponit
cõmẽtator. iij. de aĩa cõmẽ. v. vnũ intelle-
ctũ numero in oĩbus hoĩb⁹: quẽ poſuit na
turã quãdã vlẽm abſtractã. qḋ nõ ẽ mino-
ris difficultatis intelligere/ ꝙ corp⁹ chriſti
ſimul ⁊ ſemel eẽ i mltis altarib⁹ ſub ſacrõ.
Sꝫ dr̃ ꝙ organizatio ptiũ ipedit. dico ꝙ Inſtan
nõ: q: ſufficiẽter ẽ diſtinctio real': ſꝫ ibi nõ tia.
ſit diſtãtia localis inter ptes. Ad q̃õnem Rñſio.
igit̃ dicendũ eſt ꝙ ſic. Et ſꝫ credunt̃ addu- Reſolu
ci poſſe rões: nõ tñ ↄgruit vt adducãtur: tio que
nec ſufficiẽter adduci põt. q: in factis mira ſtionis
bilibus ⁊ miraculoſis tota facti rõ eſt po-
tẽtia/ ſcĩa/ ⁊ voluntas faciẽtis. Paucis tñ
pſuaſum ẽ corp⁹ chriſti eẽ realr̃ in ſacrõ al
taris ſub ſpẽbus panis ⁊ vini. Uerũtñ ad
maiorẽ declarationẽ iſtius materie/ facien
da ſunt q̄nqꝫ puncta pͥncipalia. Pͥo di- D
cendũ eſt q̄d eſt forma. Pro quo ſciendũ ꝙ Primũ
nõ eſt nimis logice loquendũ in iſta mate- punctũ
ria: q: verũ eſt ꝙ nulla verba ſunt neceſſa- de for-
ria vel neceſſario requiſita ad ↄſecrandum ma.
corp⁹ chriſti: q: nec pferẽda ab iſto: nec ab
illo: ⁊ ſic de ſingulis. Silr̃ nec requirit̃ lati
num/ nec grecũ/ nec gallicũ/ nec anglicũ: ſꝫ
tñ requirit̃ aliq̃ lingua. Silr̃ null⁹ panis
neceſſario requirit̃: ſꝫ neceſſario requirit̃ pa-
nis. ⁊ ſic cõiter loquẽdũ eſt in iſta materia
de forma: de materia: de intẽtiõe: de mini-
ſtro. Eſt ergo forma duplex: q: forma ſacra
lis ſup hoſtiã eſt: Hoc ẽ eñi corpus meũ. ſꝫ
ſine illa ↄiunctiõe eñi poſſit cõfici. tñ null⁹
dꝫ illã dimittere. peccaret eñi mortaliter q̃
illam dimitteret ex ppoſito. forma vero ſup
vinũ: Hic eſt eñi calix ⁊c. Quantũ ad ſecũ E Scḋm
dum eſt ſciendũ ꝙ triplex eſt materia q̃ ad punctũ
hoc ſacrm̃ requirit̃. ſ. panis/ vinũ/ ⁊ aqua. de ma-
Panis dꝫ eſſe triticeus p maiori pte: ita ꝙ teria.
ſenſibilr̃ nihil appeat niſi triticũ. ſcḋo dꝫ eẽ
azymus intra Romanã eccleſiã: ſꝫ poſſit cõ
fici de fermẽtato. vide Tho. in vltima par
te ſumme. q. lxxiij. arti. iiij. Uinũ ſiue albũ
ſiue rubeũ ſufficit. Aqua elemẽtaris debet
eſſe: ⁊ nõ artificialis. tñ ſi artificialis eſſet:
ↄſecraret̃. vide de hoc in ſumma ↄfeſ. lib.
iij. ti. xxiiij. aqua debet miſceri cũ vino in ca
lice. nec ſufficit mixtio in dolio. Tertio F
ſolus ſacerdos eſt miniſter: vel alius qui ta Tertiũ
men ſacerdos eſt reputatus: quod dico p- punctũ
pter nõ baptizatos vel nõ ordinatos. durũ de mi-
enim eſſet ſi eccleſia in collatione ſacramẽ- niſtro.
torum deciperet̃ in talibus qui eſſent ordi-

nati ab aliquo epo qui nō eſſet ordinatus ſeu baptiʒatus. durū inquā eſſet dicere ꝙ tales nō abſoluerent nec cōſecrarent: qꝛ ſic pctōres eſſent defraudati: ꝛ multa incōueniētia poſſent ſequi. ꝛ ideo vel opȝ dicere ꝙ ꝯſecrarent: vel ꝙ in illo hoīe ꝯſecrat ipe deus: ꝛ ſic ſine miniſtro ꝯficeret ſacrm̄. qḋ iſtoꝝ ſit veri⁹: ſine reuelatione ſciri nō pōt.

B

Quarꝰtū punctū de dn̄a trāſmutatiōis huius ſacri ab alijs trāſmutationibus.

Quarto videndū eſt qualr̄ trāſmutatio differat ab alijs trāſmutationibus. differt aūt in quatuor. Primo qꝛ nihil cōuerſi manet ſub vtroqȝ termio. Scḋo qꝛ illud in qḋ panis ꝯuertitur. ſ. corpus chriſti: in nullo augeṫ nec mutaṫ. Tertio ꝙ ꝓprie loquendo nihil hic mutaṫ: qꝛ nihil ſe hȝ aliter ꝙ̄ prius. niſi dicaṫ ꝙ corpus chriſti mutaṫ localiter īproprie: vt mutari localiter nihil dicat plus niſi aliqḋ corpus eſſe de nouo vbi pri⁹ nō erat. nō tn̄ localiter vel circūſcriptiue vbi pri⁹ nō erat localiter: vel locū dimittere vbi prius erat localiter. Sed manifeſtū eſt ꝙ panis nō mutaṫ: ſicut pȝ inducēdo oēs ſpēs mutatiōis: niſi dicaṫ corrūpi. ſed hoc dici nō pōt: qꝛ in corruptione materia nō mutatur: ſed manet ſub alia forma. Quarto differt ab alijs mutationibus: qꝛ oīa accidentia poſt tranſſubſtantiationem manēt. qḋ nō eſt in alijs trāſmutationib⁹: ex quo pȝ ꝙ accidētia ſubaꝝ materialium ſunt alia ꝛ diſtincta ab ipſis ſubſtātijs: nō tn̄ hoc ſemꝑ tenui: qꝛ aliqn̄ dicebā oppoſitū. i. ꝙ albū nō pōt fieri nigrū niſi ꝑ corruptionē ſubē: vel ꝑ motū localē ſube vel ſubſtantiaꝝ: ſicut in mixtionib⁹ ꝙ vna mixtio cauſat vnū colorē ꝛ alia aliū: tn̄ pōt dici ꝙ poſt ꝯſecrationē nihil manet ibidē ꝯtinue ꝛ regulr̄: ſȝ intētiones ſolū ꝛ ſpēs accidentium. vn̄ ſolebāt vocari ſpēs panis ꝛ vini: ꝛ nō qualitates poſt ꝯſecrationē. ꝛ ideo ſenſus vtiṫ ſpēbus ꝓ rebus: ꝛ ſic iudicat idem manere: nihil tn̄ dico hic aſſertiue.

D

Quintū punctū ponit aliqs caſ⁹ et eos ſoluit.

Quinto reſtat ſoluere quoſdā caſus circa iſtā materiam. Ponaṫ ğ ꝙ aliquis ſacerdos obligaṫ ad vnā miſſam ſpālr ꝓ a. poſtea eſt obligatus ad aliā ꝓ b. nunqd ꝑ vnā miſſam pōt ꝓ vtroqȝ liberari? Dico p̄mo ad formā qōnis. ſcḋo ad intētionē. De primo ſine diſtinctione dico ꝙ nō: qꝛ caſus eſt ꝙ ſit p̄mo ad vnā miſſam obligat⁹: ꝛ poſtea ad aliā.

De recipiētib⁹ plures miſſas

Probatur concluſio.

Un̄ arguo ſic. nullus obligat⁹ ad quatuor miſſas pōt ſufficienter ſoluere duas celebrando: ſȝ ille ꝑ caſum eſt obligat⁹ ad duas miſſas: ğ. Maior pȝ: qꝛ ſi nō: eadē rōne ſi eſſet obligat⁹ ad tres: poſſet ſufficiēter ſoluere celebrādo vnā tantū. ꝛ pari rōne ſi ad mille. qḋ eſt oīno irrōnabile: qꝛ ſic obligatus ad quecūqȝ anniuerſaria vel ad quaſcūqȝ annuatim celebrādas ſatiſfacere poſſet ꝑ vnā miſſam. Si tn̄ ponaṫ ꝙ obligaṫ duabus ꝑſonis a ꝛ b: ſub hac forma ꝙ vnicuiqȝ dicat: ſic ꝛ nō aliter legā tibi vnam lectionē. tūc caſus mutatus eſt: ꝛ poſſum ſatiſfacere ꝑ vnā: qꝛ nō obligo me ad duas lectiones: ſȝ duab⁹ ꝑſonis. Sȝ pono aliā formā.

I

Ali⁹ caſus ad idem.

Si ponaṫ ꝙ ſacerdos obliget ſe ad dicendū quinqȝ miſſas principalr̄ pro aīa Petri: ꝛ aliā ꝓ aīa Joannis: nunqd pōt ſatiſfacere ꝑ vnā miſſam ꝓ vtraqȝ aīa? et videtur ꝙ nō. Ad cui⁹ euidētiā expono qḋ voco miſſam celebrare p̄ncipalr̄ ꝓ aliquo.

Quid ſit p̄ncipalr̄ celebrare ꝓ aliq̄.

ꝛ videṫ mihi ꝙ celebrare principaliter eſt applicare miſſam Joanni: ꝙ ſit quedā ſatiſfactio apud deū ꝓ aīa Joannis: ſi indigeat. Dico ğ ꝙ celebrare p̄ncipaliter ꝓ aīa Joannis pōt intelligi duplr̄. Uno modo ꝙ intendat ꝙ miſſa ſua valeat multis: ita ꝙ velit ſatiſfacere ꝓ multis: ꝛ ſimul intēdat ꝙ plus valeat anime Joannis ꝙ̄ alicui de reliquis. ꝛ ſic vere dı̄ ad virtutē vocis ꝙ celebrat miſſam p̄cipaliter ꝓ alio. Alio mō ꝙ applicet miſſam ſic ꝙ cedat aīe Joannis in ſatiſfactionē: ꝛ nulli alij cedat in ſatiſfactionem: nec per modū ſatiſfactionis: ꝛ iſto modo dico ꝙ per vnam non poteſt ſatiſfacere vtriqȝ.

Replicatur.

Contra. ponatur ꝙ intendat celebrare eque principaliter ꝓ vtraqȝ: tunc ꝓ neutra celebrat principaliter: qꝛ aliud eſt dicere ille celebrat principaliter ꝓ vtraqȝ: ꝛ ille ꝓ vtraqȝ principaliter celebrat: qꝛ p̄ma equiualet iſti: iſte celebrat principaliter pro iſtis: ꝛ hoc eſt poſſibile. ꝛ tunc nō facit ſm̄ caſum obligationis prius poſite. ſecūda equalet iſti copulatiue: iſte celebrat principaliter ꝓ iſto: ꝛ iſte celebrat principaliter ꝓ illo quod eſt impoſſibile facere per vnā miſſam

K

Rn̄ſio ad diff.

Sic patet quid dicēdum ad queſtionem qua queritur an miſſa dicta pro multis tm̄ valeat cuilibet eoꝝ ac ſi ſpāliter celebraret ꝓ vno. ꝛ poſito ꝙ quilibet eorū indigeat. Dico ꝙ nō: qꝛ valor miſſe per modū ſatiſfactionis cedet cuilibet in partem ſatiſfactionis apud deū ſm̄ equalē ꝓportionē et ſm̄ numerū perſonarū: ꝛ per conſequēs quāto plures fuerint: tāto vnuſquiſqȝ minus habebit: qꝛ valor miſſe eſt ꝟtutis finite exiſtēti in purgatorio. Si autem ſufficeret vna

ad ſatiſfactionē faciendā ꝓ oīmi debito in
quo tenerentur quicūqꝫ hoīes obligati ad
quācūqꝫ penā in purgatorio: ſic fruſtra di
cerent plures miſſe: qđ nō videtur verum.
Probatur ſecūdo reſpōſio. Preterea. ſi miſſa gn̄aliter dicta ꝓ cētū
tātū valet vnicuiqꝫ/quātū ſi eēt dicta ſpā-
liter ⁊ pncipaliter ꝓ vno ſolo: irrōnabili
ter ꝑmitteret ecclia celebrari ſpālr ꝓ vno:
⁊ ſic tota ecclia erraret: q2 ſic poſſet tm̄ vale
re oībus ſicut vni: ⁊ hoc loquēdo de valore
ꝑ modū ſatiſfactionis. Un̄ ſciendū ꝙ miſſa
vel q̄cūqꝫ oratio facta in' eccleſia ꝓ defun-
cto/pōt duplr ſibi valere. Uel ꝑ modū ſup
plicationis. ⁊ ſic poteſt equalr valere vni-
cuiqꝫ/ac ſi ſpālr ꝓ vno fieret. Uel ꝑ modū
ſatiſfactionis: vt ſit ps ſatiſfactionis debi
te, deo a defuncto. ⁊ ſic nō pōt ſm̄ caſum oī
bus valere equalr: ⁊ eſt exēplū. pono ꝙ. x.
obligent regi: q̄libet in decē libris: ſi q̄s li-
beret eos ꝑ orōnē apđ regē: manifeſtū eſt
ꝙ tantū ꝓdeſt orō vnicuiqꝫ quātū ſi fuiſ-
ſet ſpāliter ꝓ vno. ſꝫ ſi liberet eos ꝑ modū
ſatiſfactiōis: ⁊ ſoluat regi. x. ꝓ eis: manife
ſtū eſt ꝙ minus valebit hec ſatiſfactio cui-
libet/ꝙ valeret ſi ꝓ vno ſpāliter ſolueret.
q2 ſi ſpāliter ꝓ vno ſolueret: poſſet eū tota
liter liberare. qđ mō nō eſt verū: q2 tūc nō
ſatiſfacit ꝓ aliquo iſtoꝝ niſi ſm̄ ꝓportionē
q̄, ſibi pōt ꝓuenire de decē diuiſis inter decē
ꝑtes. ⁊ ſic nō recipet niſi vnicā libram: ⁊ ſic
quātū ad plenā ſummā/regi ꝓ ſingulis tā
tū pro decima ꝑte ſatiſfecit. Silr ḡ eccleſia
intēdit per miſſas non ſolū impetrare re-
miſſionē pene ꝑ modū ſupplicationis orā-
do ꝓ eis: ſꝫ etiā ꝑ modū ſatiſfactionis ſol-
uēdo ꝓ eis deo. iđ nō tm̄ valet miſſa ꝑ mo
Replica. dū ſatiſfactionis. Cōtra tn̄ pōt veriſimi
liter argui.. Si em̄ dicaf ꝙ miſſa tm̄ valet
ꝑ modū orōnis illis ꝓ q̄b9 fit: tūc eēt poſ-
ſibile ꝙ tm̄ valeret vnicuiqꝫ de decē/ ſicut
ſi fieret ꝓ vno tm̄. Judicādo aūt de deo ſm̄
Rn̄ſio. cōditiones hūane politie: nō videf veriſi-
mile ꝙ deus eq̄ faciliter cōcederet ſupplica
tionē que peteret remiſſionē. c. debitoꝝ: ſic-
ut ſupplicationē eque intenſam que fit tm̄
ꝓ vno debitore: que ꝓcedit a ſimili charita
te. ideo ꝓ nūc exiſtimo ꝙ miſſa regulariter
loquēdo tam ꝑ modum orationis q̄ ꝑ mo
dum ſatiſfactionis plus valet vni ſi fiat ſin
gulariter ꝓ eo: q̄ ſi fiat generaliter pro eo
et ꝓ alijs: licet ꝑ modū orationis poſſibile
ſit ſi placeret deo/ꝙ equaliter valeret: vt di
ctū eſt. Ex iſtis ſeq̄tur ꝙ obligatus ad cele-
brandum vnū annuale vel centum miſſas
ſingulariter pro a: nō pōt in illis miſſis ce-
lebrare principaliter pro b. ſec9 tn̄ eſt ſi ſit
obligatus ex cōuentione ꝙ debeat celebra
re ꝓ illo: ſic tn̄ ꝙ liceat ſibi adiungere aliq̄s
puta duos vel tres vel plures: q2 tunc pōt
alios adiungere: ſꝫ nō tantū valet a quātū
ſi ꝓ ſolo fuiſſet celebratū. Sed nūquid pa-
rochialis obligat9 orare ſolūmodo ꝓ paro
chianis eccl̄ie cui ſeruit: pōt adiungere ali-
quē amicū ad parochianos ſub hac itētio
ne vt miſſa cedat in ſatiſfactionē ꝓ oībus
parochianis? Uidef dicendū conſequenter
ꝙ nō. q2 ex tali adiunctione ad iſtam mul-
titudinē/portio vniuſcuiuſqꝫ eſt diminuta
ꝑ intentionē ſacerdotis ſic adiūgētis aīam
amici ſui ad ꝑochianos. Similiter qua ra-
tione poſſet addere vnū ad centū ſi tenef ꝓ
centū parochianis: poſſet eque pricipaliter
ꝓ ducētis. ꝯn̄s eſt falſum: q2 ſic defrauda-
ret parochianos: q2 nō tātū valet duab9 me
dietatibus ſicut vni medietati ⁊c. vt dictū
eſt prius. Contra. tūc melius eſſet mora- Replica.
ri in vna parochia vbi eſſent tres: q̄ vbi eſ-
ſent mille. ꝯn̄a pꝫ per dicta. Dico ꝙ pen- Rn̄ſio.
ſando meritū quod ꝓuenit parochianis ex
merito ſacerdotis: videf ꝯn̄s eſſe cōceden-
dū: non tn̄ eſt melius ſimpliciter vt patet.
Scđꝫ dubiū an tm̄ valeat ſumi a ieiuno. Z
Dico ꝙ nō in duplici caſu. Un9 eſt qn̄ pran- Tertius caſus ſeuſecūda diffi cultas
ſus eſt in periculo mortis: ne diſcedat ſine
viatico: tūc poteſt ſumere. Alius caſus eſt ſi
ſacerdos deceptus dixerit verba cōſecratī-
ua ſup panē non triticeū: ⁊ in ꝑceptione ꝑ
cipiat ꝙ hoſtia nō fuit de tritico: ille nō ob
ſtante ꝙ ſoluit ieiuniū/dꝫ accipe aliā hoſti
am idoneā: ⁊ eam cōſecrare. Et ſi vinū de-
bitū prius cōſecraſſet: debꝫ illud ſi poſſit cō
ſeruare: ⁊ iterū aliud vinū in alio calice cū
hoſtia cōſecrare: ⁊ totum ſanguinē ſ. ꝫ pri-
mū ⁊ ſcđm ſumere cū hoſtia. Si autem nul
lo mō poſſet illū ſanguinē conſeruare: non
debet illū iterū cōſecrare: nec vinum illi cō
miſcere: ſed tm̄ hoſtiam conſecrare: ⁊ ita ad
ſumptionē ꝓcedere. Eodē mō de ſanguine
ſi ponat aquā loco vini: debet iterū conſe-
crare: ⁊ aliā hoſtiā apponere: ⁊ a ꝯſecratio-
ne hoſtie incipere; q2 conſecratio integra de
bet eſſe. Tho. vltima parte ſumme. Perfe-
cta videri nō poſſunt ſacramenta: niſi pfe-
cto ordine cōpleanf. Jn iſto caſu debet ſu-
mere: nō obſtante ꝙ nō ſit ieiunus: quia p̄-
ceptum de integritate eſt maius q̄ ꝑcep-

ptũ de ieiunio. ꝛ in iſtis caſib⁹ nõ opꝫ infer
re pceptũ de ieiunio: q2 minus pceptũ in-
fringendũ eſt: ꝛ obediẽdũ maiori qḋ eſt de
integritate ſacramẽti. iſta pcepta ponunf
de cõſe. di. ij. in plurib⁹ capl'is. ſcḋm ꝯo p2e
ceptũ de integritate ſacramenti ſpecialiter
ponif de cõſe. di. ij. duobus capitulis. ſcꝫ. c.
relatũ. ꝛ. c. cõperimus. Ex q̃bus auctorita-
tibus pꝫ ꝙ tenef ex pcepto pfecte ſub vtra
qꝫ ſpecie cõſecrare ꝓpter integritatẽ ſacra
menti. de qua perfectione habef de ꝯſe. di.
ij. c. nihil. Itẽ ex p2ecepto tenef quoties cõ
ſecrat: ieiun⁹ ſumere. de cõſe. di. ii. c. palle-
gato. Igif cũ non ſit per caſum ieiunus: tñ
opꝫ ꝙ ſumat nõ ieiun⁹: q2 preceptũ ieiunij
eſt tm̃ de honeſtate ſacramenti et reueren-
tia. ſed pceptũ de integritate eſt de ſuba ſa
cramenti: q2 in duab⁹ ſpecieb⁹ vnũ tm̃ cõſi
ſtit ſacramentũ. ꝛ ideo nõ minus vni ꝙ al
teri ꝓuideri debet. Ex q̃bus pꝫ ꝙ nõ eſt ve
rũ qḋ dicif in ſumma cõfeſſo. lib. iij. c. xxiij
q. lxiij. ꝙ tm̃ in articulo mortis põt ſumi a

Dubiũ nõ ieiunis. Pono ꝙ aliq̃s ſacerdos poſt
mediã noctẽ aliquid guſtauerit: vtrũ poſſꝫ
in craſtino celebrare? Dicit ſanct⁹ Thomas
ꝙ illa die nõ põt celebrare: q2 tunc incipit
dies. vltima parte. q. viij. arti. vſ. Si ſacer-
dos poſt dictas matutinas in ſero guſtaue
rit: vtrũ poteſt in craſtino celebrare? Dicen

M dũ ꝙ ſic: q2 nullibi inhibetur. Ad primũ

Ad primũ pri principale cũ arguif ꝙ hmõi trãſſubſtan-
tiatio eſt ĩpoſſibilis. Dico ꝙ nõ. Et ad pro-
bationẽ dico ꝙ non manet panis nec aliq̃
pars eius. Et cũ dicitur: vl' ſuba panis ad-
nihilaf ꝛc. põt dici ꝙ cõcluſio eſt ꝟa ad bo
nũ intellectũ. ſꝫ vꝫ intelligendo / ꝙ ſuba pa
nis prius fuit: et modo nec eſt nec erit: nec
aliqua eius pars. Et qñ aliqui dicũt ꝙ nõ
adnihilatur: ſꝫ cõuertif in corp⁹ chriſti. di-
co ꝙ volũt ꝙ ad exprimendũ congrue ꝛ ex
plicite ſacramenti miraculũ: nõ ſufficit dice
re ꝙ panis adnihilaf: q2 ſic nulla mẽtio fit
de exiſtẽtia corpis chriſti de nouo in ſacra-
mento. ꝛ iõ cõuenienti⁹ exprimif miraculũ
ſacramenti ſub terminis iſtis: panis tranſ-
ſubſtantiaf in corpus chriſti: vbi exprimif
miraculũ tã ex pte termini a q̃ q̃ꝫ ex pte ter
mini ad quẽ ꝛ ſunt duo diſticta miracula.
Unũ ẽ: ꝙ ſuba panis deſinit eſſe ſine actio
ne corrũpẽte. Aliud: ꝙ corp⁹ chriſti incipit
ibi eſſe cũ ſpẽb⁹ remanẽtib⁹. ꝛ iſto mõ vtũ
tur doctores iſtis ꝓpõnibus: panis cõuer-
titur ĩ corp⁹ chriſti: panis trãſmutaf vl' trãſ

it in corp⁹ chriſti: q2 magis explicaf p eas
miraculũ facti: ꝛ tñ nihil aliud p eas deno
taf / niſi ꝙ ibi fuit ſuba panis prius: ꝛ poſt
ea deſinit ibi eſſe ꝟtute diuina: ſine actiua
corruptiõe creature: manẽtib⁹ accidẽtibus
vel intẽtiõib⁹: ſiue ſpẽb⁹ ꝯſimilib⁹. Secũ **Ad ſecundũ**
do cũ ḋr ꝙ tũc deus poſſet ſubam ſolis cõ
uertere in ſubam muſce ꝛ totã machinam
mũdi ꝛc. ſic periret tota certitudo expiẽtie
ꝛc. Dicẽdũ eſt ꝙ de⁹ põt plus facere ꝙ ĩtel
lectus intelligere. ꝛ ideo nõ eſt incõueniẽs
cõcedere ꝙ deus poſſet totã machinã mũ-
di cõuertere / ꝛ facere exiſtere ſub ſpeciebus
vnius muſce. ſicut eñ põt facere duo corpo
ra eſſe ſimul: ita duas medietates facere po
teſt eẽ vbi mõ eſt vna medietas: ꝛ adhuc in
loco medietatis illi⁹ medietatis. nec eſt da
re locũ ita minimũ vbi deus nõ põt pone- **Ad experientiam.**
re maximũ corpus. Quantũ ad certitudi
nẽ expiẽtie: credo ꝙ nulla eſt certitudo crea
ta ita certa de aliqua re oñti: quin poſſet eſ
ſe falſa per mutationẽ: tñ hec lateat me an **Dubitare accipitur dupl'r.**
ſit vera an falſa. Cõtra. ſi neutrũ ſcis: er-
go habes dubitare. Dico ꝙ dubitare dupli
citer accipif. Uno mõ vt diſtinguif nõ con
tra credere: ſꝫ ꝫ ſcire vel cognoſcere. ꝛ hoc
mõ q̃ neutꝝ oppoſitoꝝ ſcit: ḋr dubitare de
vtroqꝫ: q2 ſic dubitatio cõpatif ſecũ crede-
re: q2 ſimul ſtãt / dubito iſtũ hoiem eſſe pe-
trũ: ꝛ credo iſtũ hoiem eſſe petrũ. ꝛ ſic cõce
do ꝙ q̃libet hꝫ dubitare tales: hoc ẽ lignũ
hoc eſt ſol. ꝛ ſic de ſingulis: vt diſtinguif a
cognitione. ꝛ cõcedo ꝙ nulla certitudo ex-
cludens talem dubitationẽ eſt hoi poſſibi-
lis per naturã ꝛ p experientiã. Alio mõ ac-
cipif dubitare: ita ꝙ talis cognoſcẽs ſit ſim
pliciter indifferens ad aſſentiendũ vel non
ſicut de iſta: rex ſedet. q̃ mihi ſimpl'r neutra
eſt: nec aſſentio: nec diſſentio. ꝛ ſic nõ dubi-
to tales: hoc eſt lignũ. hoc eſt lapis. ꝛ ſic de
alijs. q2 ſufficienter eſt mihi pſuaſum ꝙ de
us talia nõ tranſmutauit: q2 hoc nõ reuela
uit alicui: nec apparet quare hoc faceret: q2
talia nõ facit ſine magna vtilitate ſequẽti. **Ad tertium.**
Ad tertiũ cũ querif de multitudine iſto-
rũ accidentium ꝛc. Põt dici ꝙ nõ põt ride
re / intelligere / vel generare: q̃ ſunt opatio-
nes ſube aĩe. Unũ potẽtia ĩtellectiua ẽ ipſa
met aĩa. Sil'r potẽtia generatiua includit
ipſam aĩam. ſil'r potẽtia qua hõ ridet. Si tñ
poneref ꝙ tales potẽtie eſſent accidentia:
deberet cõcedi cõſequenter ꝙ a poſſet intel
ligere / generare. ꝛc. ꝛ facere omnes opera

N tiones illas quas poteſt hõ. Ad ſecũdũ
Ad ſecundũ pna. principale qñ arguit ꝙ ſi ſic: tales eſſent
cõcedẽde: de pane fit corp⁹ chꝛiſti: qđ erat
panis eſt corp⁹ chꝛiſti: ⁊ hmõi. Dico ꝙ oẽs
ille ſunt diſtinguende in iſta materia: eo ꝙ
ly de poteſt dicere circũſtantiã cauſe mate-
rialis: vel circũſtantiã termini a quo ↄuer-
ſionis. Pꝛimo modo ſunt falſe. ſcđo modo
vere. ⁊ eſt ſenſus: de pane fit corp⁹ chꝛiſti. i.
ſuba panis erat ſub iſtis accidentib⁹ ante
inſtãs cõſecratiõis: ⁊ in inſtãti ↄſecratiõis
fit ſub eiſdẽ accidẽtibus corp⁹ chꝛiſti virtu
te ꝟboꝝ ſacerdotis deo operãte. ⁊ ſi hmõi
ꝓpõnes inueniunt a doctoꝛibus exponẽ-
de ſunt ad bonũ intellectũ: q2 ſi accipiant
ꝓpꝛie: falſe ſũt. ſi impꝛopꝛie: vere ſunt. ver-
bi gratia. ſubſtãtia panis eſt corp⁹ chꝛiſti. i.
ſub ſpecieb⁹ panis ſub qbus eſt mõ ſuba
panis: erit corp⁹ chꝛiſti. Similr qđ erat pa
nis eſt corp⁹ chꝛiſti. i. ſub ſpẽbus ſub qbus
erat pꝛius panis: eſt modo corpus chꝛiſti.

Ad primũ ſecũdũ ⁊ tertiũ. Tũc ad pꝛimũ cũ arguit. de pane fit cor
p⁹ chꝛiſti de nouo. ergo corp⁹ chꝛiſti fit de
nouo: accipiẽdo añs in ſenſu ꝟo: ↄña nõ va
let. ſicut non valet: aq̃ fit calida de nouo:
ergo aqua fit de nouo. Et ſic p3 ad ſcđm ⁊
Ad quartum. tertiũ. Ad q̃rtũ cũ arguit. hec eſſet vera
panis põt eẽ corp⁹ chꝛiſti. Dico ꝙ ſi accipia
tur ꝓpꝛie: falſa eſt. ſi impꝛopꝛie: vera. ⁊ d3
exponi vt ſupꝛa. ⁊ ſic ponit in eſſe: ſub ſpe
ciebus panis eſt corpus chꝛiſti. Argumen-
ta ꝟo que ſunt bene quatuoꝛ vel quinq3: cũ
accipiant ꝓpõnes pꝛopꝛie: quo modo ſunt
negãde minoꝛes: nõ ↄcludunt: nec reſpõſio
ibi poſita valet. Similr dico ad illos ver-
ſus. Cõſtat in altari ⁊c. ꝙ verſificatoꝛ loq̃-
tur metaphoꝛice ⁊ ĩpꝛopꝛie moꝛe poetarũ.
vnde vterq3 verſus falſus eſt in ſenſu quẽ
faciũt: ⁊ verus in ſenſu in quo fiunt: ⁊ expo
O nit per modũ ſupius dictũ. Ad tertium
Ad tertiũ pn. pncipale quando arguit ꝙ ocul⁹ chꝛiſti ⁊c.
quia ibi eſt oculus ⁊ mediũ diſpoſitũ. nego
ↄñam: q2 añs eſt verum ⁊ ↄñs falſum. nec
hoc pꝛobat argumentũ. cauſa quare ↄña
nõ valet: eſt q2 nõ eſt idem oculũ chꝛiſti vel
corpus chꝛiſti eſſe realr: ⁊ eſſe ibi ſitualiter
vel localiter vl circũſcriptiue: q2 denotatur
ꝙ dimenſiones chꝛiſti applicent dimenſio
nibus panis: cũ đr ꝙ ocul⁹ chꝛiſti videt ſe
in hoſtia. ↄcedo tñ illã: ꝙ oculus chꝛiſti vi-
det manũ ſuã i hoſtia. Silr iſtã: chꝛiſt⁹ põt
tãgere manũ in hoſtia: exponẽdo pꝛimam
ad iſtũ intellectũ: ocul⁹ chꝛiſti videt manũ
que eſt in hoſtia. S3 ad iſtas: chꝛiſtus põt Rñſio ad q̃ſdã
mouere manũ ſuã que eſt in hoſtia: oculus
chꝛiſti diſtat a pede i hoſtia ⁊ ↄſimiles. poſ difficultates.
ſet dici ꝙ ſunt diſtinguende penes amphi
bologiam. q2 hec chꝛiſt⁹ põt mouere manũ Als ãpliationem.
ſuã in hoſtia: põt accipi ꝓ iſta: chꝛiſt⁹ põt
mouere manũ ſuã que manus eſt in hoſtia
⁊ hoc eſt certum. vel ꝓ iſta: chꝛiſtus poteſt
mouere manũ ſuã ſic ꝙ motus ille ſit ſb
hoſtia. ⁊ hoc eſt falſum. Ad ſcđm de linea Ad ſecundũ.
que eſt longitudo coꝛpis chꝛiſti. Dico ꝙ nõ
eſt alia res niſi corpus chꝛiſti. tñ iſte termi-
nus lõgitudo coꝛpoꝛis chꝛiſti cõnotat aliã
rẽ ꝙ̃ corp⁹ chꝛiſti: q2 ſignificat corp⁹ chꝛiſti
⁊ cũ hoc ꝙ inter caput ⁊ plantã ſit diſtan-
tia. ⁊ iđ tota lõgitudo chꝛiſti ⁊ latitudo et
ꝓfunditas eſt in ſacro. ſ3 nõ eſt ibi longitu
do chꝛiſti nec latitudo. hoc eſt latitudo chꝛi
ſti q̃ eſt realr corpus chꝛiſti: nõ eſt dimẽſio-
nabiliter nec localr ibi: ſic ꝙ ĩ loco hoſtie ſit
pars chꝛiſti diſtans ab alia pte chꝛiſti. Tũc
quãdo querit an illa linea eſt recta an cur- Replica.
ua: Põt dici ꝙ non eſt curua vel recta: q2 Rñſio.
non eſt ibi linea: ſed linea eſt ibi. ⁊ linea cur
ua vel recta eſt ibi. hoc eſt longitudo eſt ibi
ſed longitudo illa nõ eſt ibi lõgitudo. hoc
eſt dictu: res que eſt lõgitudo iſta realiter
eſt ibi: ſed longitudo non eſt ibi ſic ꝙ ſit lõ-
gitudo ibi: ſed bene eſt longitudo alibi.
Cõtra. corpus chꝛiſti aut ẽ diuiſibile aut Replica.
indiuiſibile. Si diuiſibile: ergo ẽ ibi corpus
chꝛiſti extenſum. et vltra. ergo eſt ibi loca-
liter. Si indiuiſibile. Cõtra. ſequit: corpus
chꝛiſti eſt ibi ĩdiuiſibile: ergo corpus chꝛiſti
eſt ĩdiuiſibile. Dici põt ꝙ corpus chꝛiſti eſt Rñſio.
indiuiſibile ibi: ⁊ hec eſt falſa corp⁹ chꝛiſti
eſt ibi extenſum vel diuiſum ſm ſubſtantiã
partiũ. Et ſi arguit ſic. corpus chꝛiſti eſt ibi Replica.
nõ extẽſum: ergo corpus chꝛiſti eſt nõ extẽ-
ſum. ↄña patet. Sed cõtra arguit. corpus
chꝛiſti eſt ibi nõ extẽſum: ergo corpus chꝛi-
ſti nõ eſt habẽs partẽ extra partẽ. ergo cor-
pus chꝛiſti nõ eſt ibi corpus. Si cõſequẽs
accipiat ꝓpꝛie: debet cõcedi: q2 ſenſus eſt
nõ eſt ibi corpus chꝛiſti habẽs ibi partẽ ex-
tra partẽ ſm longum latum ⁊ ꝓfundũ. et
ſic manifeſtũ eſt ꝙ eſt verũ. Si aũt ↄñs ex-
ponatur per iſtam: corpus chꝛiſti nõ eſt ibi
res que eſt corpus chꝛiſti. ↄñs eſt falſum: ⁊
ↄña nõ valet. et ſic patet vltra ad oẽs ali-
as ꝓpoſitiones. Ad ſecundũ dico ꝙ figu Ad ſecundũ.
ra coꝛpoꝛis chꝛiſti eſt ibi: ſed figura coꝛpo-
ris chꝛiſti nõ eſt ibi figura coꝛpoꝛis chꝛiſti.

Ad q̄rtū pn.

P Ad quartū principale qn̄ querit̃ an vide-
mus ibi corpus an nō: Dico ꝙ tales ꝓpō-
nes/video corpus:tāgo corp⁹:nō debēt ne-
gari in ſenſu ī quo fiūt:q꞉ ſenſus ē/ſub ſpe-
ciebus viſis ꝛ tactis ē corp⁹ chriſti. ꝛ nō eſt
ſenſus ꝙ illud qđ īmutat ibi viſum : vt ob-
iectū viſus vel tactus:eſt corp⁹ chriſti. q꞉ fi-
de tenem⁹ ꝙ ſpēs vident̃:tāgunt̃:frangū-
tur. ꝛ ꝙ viſio/fractio/ꝛ hmōi eſt in ſpecie-
bus:nō in corpe. Simil̃r īmutatio viſus ꝛ
multiplicatio ſpēi ac obiecti eſt a ſpeciebus
tantū:ꝛ nō a corpe. vn̄ de ꝯſe. di. ij. q̄ mādu-
cāt. Panis ē ꝛ calix qđ oculi renūtiāt:qđ āt
fides expoſtulat inſtruēda: panis eſt corp⁹
chriſti:calix ſanguis. ꝛ ideo iſta dicūt̃ ſacra:
q꞉ in eis aliud videt̃:ꝛ aliud intelligit̃. qđ
videtur:hʒ ſpeciem corpalem. qđ intelligit̃
fructū hʒ ſpūalē. Ubi manifeſte đr ꝙ ſpēs
videt̃:ꝛ corpus chriſti ſub ſpeciebus nō vi-
detur:ſed intelligit̃. Unde ꝓprie loquēdo
nō đʒ cōcedi/tetigi corp⁹ chriſti: vidi corp⁹
chriſti:nec ipm̄ corp⁹ chriſti tetigit me:cor-
pus chriſti īmutat viſum meū. tn̄ loquēdū
eſt vt plures:dū tn̄ habeāt ſanū ītellectū.

Ad q̄n tū pn.

Q Ad quintū principale qn̄ arguit̃ de intē-
tione ſacerdotis habētis coram ſe ſex ho-
ſtias. Dico ꝓbabiliter ꝙ ꝑ tūc nō ꝯſecrat:
q꞉ actus ꝯſecrādi requirit intētionē deter-
minatā circa certā materiā. vn̄ cū đr ꝙ ibi
eſt intentio:dico ꝙ nō. ꝛ cum arguit̃ ꝙ in-
tentio īdeterminata ſufficit:q꞉ cū ſacerdos
ꝯſecret hoſtiā:ꝯſecrat infinitas partes: q꞉
iſta hoſtia ē infinite partes. Dici pōt ꝙ hʒ
determinatā intētionē ꝯſecrandi infinitas
partes hoſtie. q꞉ illa hoſtia eſt infinite par-
tes:ꝛ iſtam intendit determinate ꝯſecrare
ꝛc. Simil̃r qn̄ ſacerdos ꝯſecrat multas ho-
ſtias ſicut in die paſce: nō requirit̃ ꝙ ſciat
numerū hoſtiaꝝ:ſed ſufficit intentio conſe-
crandi multitudinē iſtam. Unde intentio
formata ꝑ copulatiuā mentalem vel voca-
lem que equiualet copulatiue/ſufficit:ſʒ in-
tentio formata per diſiunctiuā mentalem
nō ſufficit:q꞉ illa eſt intentio magis vaga:
cū qua ſtat ꝙ nullā panē vel hoſtiā inten-
dit ꝯſecrare.

Ad ſecundū

Ad ſcđm qn̄ arguit̃ de errā-
te circa cōpoſitionē ꝯtinui:ꝛ querit̃ vtrum
ꝯſecrat an nō. Pōt dici ꝙ talis nō ꝯſecrat:
q꞉ nō hʒ intentionē debitā. requirit̃ eīn ꝙ
ꝯſecrās intēdat ꝯſecrare panē viſibilē ꝛ tā-
gibilē:q̄lis nō eſt panis indiuiſibilis.

Replica.

Cō-
tra. credat talis ꝙ omne indiuiſibile eſt ſen-
ſibile vel viſibile: ꝛ intendat tunc ꝯſecrare
vnū indiuiſibile preciſe:nunquid cōſecrat:
Pōt dici ꝙ ſic:q꞉ non oīs falſitas q̄ impli-
cat ī intētione ꝯſecrantis/īpedit ꝯſecratio-
nem. q꞉ cū iſto errore ꝙ indiuiſibile ſit ſen-
ſibile:ſtat ꝙ veraciter intendat ꝯſecrare pa-
nem viſum a ſe.

Ad tertium.

Ad tertiū qn̄ arguit̃ ꝙ
intendit ꝯſecrare oēs partes ꝓportionabi-
les denotatas a numero ipari ꝛc. Pōt dici
ꝙ talis ꝯſecret oēs ptes. q꞉ qđlibet quod
ipſe intendit cōſecrare:eſt panis. Et cū đr
ꝙ ipſe ibi facit infinitos panes in actu: q꞉
inter quoſcūq꞉ duos panes mediat vnus
homo. pōt dici ꝙ nō ſequit̃ ꝙ ibi ſunt infi-
niti panes eo mō quo phs loquit̃. iij. phy-
ſicoꝝ. c. de infinito. q꞉ ſic requirit̃ non ſolū
ꝙ diſcontinuet̃ a ſubſtātia cui fuit ꝯtinua-
ta:ſʒ ꝙ qualitates ſue vere diſcōtinuent̃ a
qualitatib⁹ q̄ fuerūt in pane iā trāſſubſtā-
tiato. ꝛ q꞉ manet vera cōtinuatio in accidē-
tibus iſtius hoſtie:ideo null⁹ panis eſt fa-
ctus in actu magis in fine ꝯſecrationis ꝙ̄
ante. Et cū đr: īter quoſcūq꞉ panes mediat
vnus hō:ego cōcedo. et ꝯcedo ꝙ iſti panes
ſunt diſcōtinuati:q꞉ nullus ꝯtinuatur alte-
ri. tn̄ q꞉ remanet vna q̄litas: ideo nō ſunt
ille due partes reducte ad actū ſm modū
loquēdi Ariſto. iij. phyſicoꝝ. Uocādo tn̄ eē
in actu eſſe vnā rem vel ſubſtantiam alteri
oīno nō ꝯtinuam:pōt cōcedi ꝯcluſio: ꝙ ibi
ſunt infinite ſubſtantie in actu. Sed cū q̄-
ritur de tangēte ſupficiē remanētē verſus
quā fit ꝓgreſſio partiū ꝓportionabiliū: an
talis tangit corp⁹ chriſti an panē: Pōt dici
ꝙ ſimul tangit panē cōſecratū ꝛ panē non
ꝯſecratum: q꞉ immediate iuxta manum eſt
panis conſecratus.

Alia reſpōſio.

Aliter pōt dici ad ar-
gumentū a principio ꝙ talis nō cōſecrat:
q꞉ eſt dare aliquā partē proportionabilem
inſenſibilē: que ſi virtute diuina eſſet cōſe-
crata:nō eſſet ſenſibilis:ꝛ nullus đʒ inten-
dere facere diſtinctū ſacr̄m per ſe:ſʒ debeat
intendere ꝯſecrare panē inſenſibilem inexi-
ſtentē totaliter ꝑ ſe:q꞉ talis pars non pōt
eſſe ſacr̄m determinatū: q꞉ nō habet ſpeci-
es ſenſibiles. Ad quodlibet enim ſacr̄m de-
terminatum requirit̃ diſtātia ꝛ ſenſibilitas
ſpecieꝝ:ꝛ ideo lʒ poteſt cōſecrare quodlibet
a cōſecrando totū:ꝛ ſic facere vnum ſacr̄m
de toto:tamen nō poteſt conſecrare quod-
libet a diſtincte:q꞉ quodlibet a non poteſt
eſſe diſtinctum ſacramentū:ideo talis intē-
deret impoſſibile. ꝛ per ꝯſequens nō facit
quod intendit: tamen conſecrat vnā multi

tudinē a.ad cuius notitiā ipſe nō pōt vera
Ad q̄r- citer deuenire: ⁊ illa multitudo ē finita. Ad
tum. quartū de intētione huius ꝗ vult ꝯſecrare
de carne: ⁊ decipit. Pōt dici ꝙ nō ꝯſecrat
q: habet intentionē repugnantē ſacro: q:
requirit talis intētio/ volo ꝯſecrare panē:
⁊ credo illud eſſe panē: de quo intendo ꝯſe
crare. ⁊ ideo lꝫ nō opꝫ ꝯſecrantem formare
iſtā copulatiuā mentalē in actu: tñ requirit
ꝙ nō habeat intentionem repugnantē iſti
copulatiue. ſi tñ intenderet/ volo ꝯſecrare
hoc q̄cquid fuerit: pōt eſſe dubiū an conſe-
craret. ⁊ poſſet dici ꝙ requirit in ꝯſecrāte
opinio de eſſentia panis: ⁊ intentio ad ꝯſe
crandum panē: ⁊ nihil aliud. vñ qui dubi-
tat hoc ē nō credit ibi eſſe panē: nec hꝫ intē
Ad q̄n tionē debitā: nec ꝯſecrat. Ad quintū q̄n
tum. arguit de ſacerdote prius ꝯſecrāte ſpecies
panis: ⁊ poſtea furtiue auferentē illas ſpe
cies ⁊c. Dico ꝙ ſic. tñ ſi ꝓbet in foro iudicij
ꝯtra eum: tenet fateri fraudē ſuā: nō tamē
dꝫ laico reſtituere illas ſpēs: lꝫ habeat illas
ſed valorē. nō valorē ſacramenti: q: hoc nō
Ad ſex- pōt: ſed valorē panis ante ꝯſecrationē: tñ
tum. dꝫ negare ſe abſtuliſſe panē. Ad ſextam
Ad ſe- patet ꝑ predicta. Ad ſeptimā cū dicitur:
ptimū. nō requirit intētio: q: tūc haberet dubita-
re quilibet in eleuatione an debeat adora-
re an non. Dico ꝙ non dꝫ dubitare: diſtin-
guendo dubitare ꝯtra credere: ſed credere
dꝫ ꝙ ſacerdos bona fide facit: ⁊ adorare ſe
cure. in illa tñ adoratione intelligitur con-
ditio: puta ſi ꝯſecratum eſt: ⁊ ideo nullū pe
riculum eſt etiā hoſtiā nō ꝯſecratā adorare
q: nō adorat niſi ſub conditione tacita ibi
ſubintellecta. Unde eccleſia abſolute et pu
blice adorat ſine ꝯditione adiecta: nō tamē
A ſine ꝯditione ſubintellecta. Ad ſextū prin
Ad ſex- cipale cū querit quō forma ꝯſecrādi ſit ve-
tū pn. ra ⁊c. vbi dico tria. Primū: ꝙ vtuntur pro
Nota poſitione ac ſi eſſet res permanens et tota
bene. ſimul in vltimo inſtanti prolationis: ⁊ ſic
dicimus ꝙ ꝓpoſitio eſt vera vel falſa. Se-
cundo dico ꝙ in vltimo inſtanti ꝓlationis
iſtius orationis: hoc eſt corpus meum ⁊c.
eſt ſub iſtis ſpeciebus corpus chriſti. ⁊ pro
illo inſtanti facit ſacerdos demōſtrationē
ad intellectū: cū dicit: hoc eſt enī corpꝰ meū
Unde nō intendit demōſtrare aliq̄d qō eſt
ibi realiter q̄n ꝓfert illud ꝓnomē hoc: ſed
intēdit demōſtrare illud qō erit in fine ꝓ-
lationis. Tertio dico ꝙ non dicit illa verba
in ꝑſona ſua: ſꝫ in ꝑſona chriſti. vñ nō loq̄-
tur de corpore ſuo: ſꝫ de corꝑe chriſti. ex qui
bus ptꝫ ꝙ ipſe dicit verū. q: ſi chriſtꝰ dice-
ret ea: diceret verꝫ: ⁊ ipſe in ꝑſona chriſti di
cit illa: ideo dicit verū. ad vulgarē modū lo
quendi. Uñ manifeſtū eſt ex ſerie verboꝝ/
ꝙ ſacerdos profert illa verba recitatiue de
chriſto. Narrat enī ꝙ dedit diſcipulis ſuis
dicēs. Accipite ⁊ comedite: h̄ eſt enī corpus
meū. ptꝫ ꝗ ꝙ ſacerdos nō dic̄ falſum: q: nō
dicit eſſe corpꝰ ſuū: ſꝫ dicit ꝙ eſt corpꝰ chri-
ſti: q: recitat chriſtū hoc dixiſſe. Et cū q̄ritur
q̄d demōſtratur per ly hoc: dr̄ ꝙ fit demō-
ſtratio in vno inſtanti ꝓ alio inſtanti: ⁊ de
monſtrat corpꝰ chriſti qō eſt in fine ſub illꝫ
ſpēbus. Aliter poteſt dici ꝓbabiliter ꝙ Alia re
hoc ꝓnomen hoc nullā demōſtrationē fa- ſpōſio.
cit: q: tenet recitatiue: ⁊ quaſi materialiter
ſumpta dicunt illa verba a ſacerdote. Uñ
ſi recitarē dictū chriſti: ⁊ dicā ꝙ chriſtus di
xit Petro: tu es Petrꝰ: manifeſtū eſt ꝙ nō
vtor hoc ꝓnomine tu ſignificatiue: ſꝫ cātū
recitatiue ⁊ materialr̄ accepto: ⁊ hec videt
opinio dñi Inno. in libro ſuo de off. miſſe.
par. iij. c. vj. ⁊ ix. Sꝫ contra arguit Tho. Repli-
iiij. ſen. di. viij. Primo q: ſi ſic: illa verba nul ca primo
lum ordinem haberent ad preſentem mate
riam: ⁊ ſic nō accederet verbū ad elementū
vt fieret ſacr̄m: qō eſt tñ requiſitū ad ſacr̄m
ſm̄ Aug. Scd̄o q: eadem difficultas ma Scd̄o
net de verbis chriſti: q̄n chriſtus ea protu- S
lit. Ad primū negat ꝯña: q: placet deo ꝙ Rñſio
ad recitationē verboꝝ iſtoꝝ cū intentione ad pri-
ꝯſecrandi. i. cū volūtate: ꝙ deꝰ tranſſubſtā mam.
tiet materiā debitā: ⁊ fiat tranſſubſtantia-
tio. ⁊ ſic accedit verbū ad elementū: ⁊ fit ſa
cramentū. Ad ſcd̄m de verbis eiſdē ꝓla- Ad ſe-
tis a chriſto pōt dupl̄r dici. Primo modo cundā
ꝙ chriſtus facit demonſtrationē ad intelle
ctum ⁊ ad ſenſum ſimul in vno inſtanti ꝓ
alio inſtanti: tenendo ꝙ ipſe per illa verba
ꝯſecrauit. Uel poſſet dici ꝙ virtute diuina
ꝯſecrauit: ita ꝙ in inſtanti intrinſeco ante
tp̄s ꝓlationis iſtoꝝ verboꝝ/ fuit ibi verum
corpus chriſti: ⁊ ꝙ illa verba poſtea dixit/
vt diſcipulis ſuis fieret doctrina de forma
ꝯſecrandi. Ad alia nō vacat reſpōdere mo
do. ⁊ ſic patet ad queſtionem.

VTrum cōfeſſio A
ſacerdoti facienda ſit homi- Qō. iiij
ni neceſſaria ad ſalutem: Et Primū
nō: quia ex ſola contritione princi.
peccatū remittit. ergo nō eſt

neceſſariū poſtea ꝯfiteri. ꝯña pꝫ: qꝛ ꝯfeſſio
Proba nō eſt neceſſaria niſi ꝓpter dimiſſionē pctī
tio pri- Añs ꝓbo: qꝛ grã ⁊ culpa ſeinuicē nō cōpa
ma añ- tiuntur: ſed ſtatim ad ꝯtritionē pctōꝝ in-
cedētis funditur grã. iuxta illud Eze. xviij. In qua
Proba cūꝗ hora inge. pec. ⁊c. Preterea de pe. diſ.
tur ſe- pma. ꝓpe principiū. ca. lachꝛyme. ⁊ recitat
cundo mgr̄ diſt. xvij. c. iij. Lachꝛyme lauāt delictū
añs. qd voce pudoꝛ eſt ꝯfiteri. ḡ ꝯfeſſio non eſt
neceſſaria. Confirmaꝶ. qꝛ Petrū Magda-
lenam ⁊ Paulū legimus fuiſſe pctōꝛes ve-
niam ꝯſequētes: de quoꝝ tñ ꝯfeſſione nul-
Proba libi ſcriptū eſt. Preterea ꝯfeſſio facienda
tur ter- eſt ſacerdoti diſcreto: qui ſciat diſcernere in
tio. ter leprā ⁊ nō leprā: ⁊ ſm culpas ꝓportio-
nare penas: ſed aliqñ cōtingit ꝙ aliqs ſa-
cerdos nō ſcit ita bene diſcernere iter pctm̄
⁊ grauitatē peccati penſare/ ſicut nō ſacer-
dos: ⁊ aliqñ ipſemet ſacerdos eſt talis qui
ſciat hmōi. ex quo videꝶ ꝙ liceat nō ſacer-
doti confiteri: ⁊ ꝙ idē hō poſſit in caſu ſibi
ipſi imponere penitētiā: ne ſit neceſſariū re
Proba curſum hr̄e ad ſacerdotē. Preterea ſi con-
tur qr- feſſio ſit neceſſaria ad ſalutē: vel eſt homini
to. impoſita de iure diuino: vel de iure natu-
re. non de iure diuino: quia illi qui tantum
fuerūt ſub lege nature/ fuerūt obligati ad
ꝯfeſſionē. Probo: qꝛ Adā ⁊ Cayn rep̄hen-
dunꝶ a deo ꝙ pctm̄ ſuū nō voluerūt ꝯfite-
ri. vt pꝫ Geñ. iij. ⁊ iiij. Et ſilr̄ Iob fuit tpe
legis nature: ⁊ tñ ipſe ꝯfitebatur pctā. Iob
xxj. Si abſcondi quaſi hō pctm̄ meū. ḡ cō
feſſio nō eſt tantū de iure diuino. Si dr̄ ꝙ
eſt de iure nature. cōtra. qcquid eſt de iure
nature: ſequiꝶ dictamen naturalis rōnis: ⁊
Proba eodē modo obſeruaꝶ apud oēs: ſed hoc nō
tur qn- pōt dici de ꝯfeſſione. igiꝶ Preterea nō eſt
to. neceſſaria: niſi qꝛ a deo inſtituta: ſꝫ diuina
inſtitutio ꝓmulgaꝶ Iacobi. v. Cōfitemini
alterutrū pctā veſtra. vbi nō fit mentio de
ſacerdote. Silr̄ in lr̄a pſuadeꝶ in caſu confi
teri ſocio. vbi diciꝶ ſic diſt. xvij. c. v. Si defu
Proba erit ſacerdos: ꝓximo vel ſocio facienda eſt
tur ſex- ꝯfeſſio. Preterea ſi ſic: videꝶ ꝙ liceret con
to. fiteri cuilibet ſacerdoti meliori. ꝯña pꝫ per
illud qd dixit mgr̄ in. iiij. diſt. xvij. c. v. Qui
ergo ꝯfitetur ſacerdoti: oīno meliori q̄ pōt
ꝯfiteatur. ḡ relinquiꝶ iudicio ꝯfitentis ſibi
Proba eligere ꝯfeſſorem. Item di. xvij. c. v. Que-
tur ſe- rendus eſt em̄ ſacerdos ſapiens ⁊ diſcret⁹:
ptimo. q cū ꝑtāte ſimul habeat iudiciū. Silr̄ quili
bet ſacerdos hꝫ claues: ergo quilibet eoꝝ
pōt quēlibet hoīem abſoluere. Et cōfirma

tur. qꝛ qlibet ſacerdos pōt ꝯſecrare corpus
chꝛiſti: qd mai⁹ eſt. igiꝶ. Ad oppoſitū. oē B
qd deus p̄cepit/ eſt neceſſariū ad ſalutē: ſꝫ Argui-
ꝙ ſacerdoti fiat ꝯfeſſio/ precepit de⁹: igiꝶ tur in
⁊c. Maioꝛ ꝓbatur: qꝛ chꝛiſt⁹ Io. xx. qñ di- oppo.
xit aplīs ⁊ diſcipulis ſuis. Accipite ſpiritū
ſanctū: quoꝝ remiſeritis pctā/ remittuntur
eis. dedit ptātem iudicandi de pctīs. ergo
eoipſo impoſuit alijs obediētiā ⁊ ſubiectio
nem: qꝛ ſine eoꝝ ſubiectione nō poterāt ex-
equi ſuā poteſtatē: qꝛ cognoſcere in iudicā
do peccata eoꝝ nō poſſunt: niſi ea per con-
feſſionem audirēt. Preterea ꝯfiteri ſacer Scdo.
doti eſt preceptū ſedis apoſtolice. ſicut ha-
betur in decre. diſt. xix. ſic oēs. Sic oēs ſan
ctiones aplīce ſedis accipiende ſunt: tanq̄
ipſius diuina voce Petri formate. Preter Tertio
ea ex̄ de pe. ⁊ re. omnis vtriuſꝗ ſexus. p̄ci-
pit conciliū celebratū ſub Innocētio tertio
ꝙ oīs vtriuſꝗ ſexus fidelis ſtatim poſtq̄
ad annos diſcretionis peruenerit: oīa pctā
ſua ſemel in anno fideliter ꝯfiteatur ꝓpꝛio
ſacerdoti. Preterea mgr̄ lib. iiij. diſt. xvij Quar-
c. v. dicit ꝙ nō ſufficit deo confiteri ſine ſa- to.
cerdote: nec eſt vere humilis ⁊ penitēns/ ſi
nō deſiderat ⁊ requirit ſacerdotis iudiciū.
Ad queſtionē dico ꝙ aliquid eſt neceſſa C
rium ad ſalutē dupl̄r. vel quia ſine illo im- Cōnis
poſſibile eſt hr̄e ſalutē: vel qꝛ ſic ordinatū/ reſo.
ꝙ nō eſt in libera ptāte volūtatis illud cō-
temnere ⁊ ſalutē hr̄e. Primo mō nullū ſa-
cramentū eſt neceſſariū ad ſalutē: qꝛ deus
virtutē ſuā nō alligauit ſacramentis. ⁊ ſic
nō eſt contritio neceſſaria nec ꝯfeſſio: ſꝫ ſuf
ficit ſola voluntas dei cū creatura rōnabi-
li. Scdo mō ꝯfeſſio eſt neceſſaria ad ſalutē
hoc eſt ꝯfeſſio eſt mediū ordinatū ad ſalu-
tem: ita ꝙ nō eſt in ptāte hoīs iſto ꝯtēpto
obtinere ſalutē. Vñ quilibet qui eſt cōpos
mētis potens loqui: ⁊ hñs copiā ſacerdo
tis: ſi peccauit moꝛtaliter: tenetur ꝯfiteri ſa
cerdoti tunc: vel alijs ſm ꝓmiſſionem ⁊ ad
ordinationē eccleſie. Ad primā rōnem di D
co ꝙ pctm̄ ſic remittiꝶ/ ꝙ ſi habita oppoꝛ- Rñſio
tunitate ꝯtemnat ꝯfiteri: nec de illo cōtem ad pri-
ptu prius peniteat: pctā ſua dimiſſa ſibi im mā p̄n-
putanꝶ denuo. Argumētū tñ bñ ꝯcludit ꝙ ⁊ ad ꝓ-
ꝯfeſſio nō ē necīaria pmo mō. Ad ſcdm ve mā eī⁹
rū eſt ꝙ lachꝛyme lauāt delictū: qꝛ pudoꝛ ē ꝓba.
ꝯfiteri: tñ nō obſtāte pudoꝛe opꝫ ꝯfiteri. Et Ad ſe-
ad ꝯfirmationē dico ꝙ multa ſunt facta q cundā
nō ſunt ſcripta. Ad tertiū dr̄ ꝙ ſciā acqſi Ad ter
ta nō eſt clauis: ſꝫ auctās quā laic⁹ nō hꝫ: tium.

nec idē ſuper ſeipm̄. nec etiā habēs claues
ligādi: ſicut ſacerdotes nō habētes materiā
ſubiectā: nec ex ordinatione: nec ex ɔmiſſio
ne. Ad quartū. ꝙ eſt duplex cōfeſſio. ſcȝ (Ad q̄r-tam. Confeſſio du-plex.)
mentalis deo: ⁊ vocalis hoī. Prima eſt de
iure naturali: ſcd̄a de diuino. De prima loq̄
tur auctoritas dē Adā ⁊ Cayn: ⁊ forte ſiſr
de Job. ſȝ tn̄ Job de ſupabūdanti fecit con
feſſionē hoī: nō ſeqtur ergo ꝙ hoc fuit de
lege nature: ſicut nec multa alia bona q̄ le-
gis fecisse. Ad quintū. dr̄ ꝙ Jacob⁹ pre- (Ad q̄n-tam.)
ſupponit inſtitutionē factā a chriſto Jo. xx
ſicut fuit argutū in prima rōne ad oppoſi-
tū. De prima rōne quā fecit Anſ. et Beda
ad cōfitendū ſocio in defectu ſacerdotis: et
etiā de venialib⁹ magis eſt cōgruitas vl̄ ſu
pererogationis q̄ꝫ neceſſitatis. Ad ſextū
patebit in ſequentibus.

(A. Cō ſe-cunda. de eo-q̄ que eſt in ordi-ne. qō v. Argu. primū princi.)

VTrum penitē-
ti et ɔfeſſo nō ꝓprio ſa-
cerdoti habēti tn̄ cōmiſ-
ſionē gn̄alē audiēdi ɔfeſ-
ſiōes: neceſſe ſit eadē pec
cata iterū ɔfiteri ꝓpo ſa-
cerdoti. Et ſic q̄ ex̄ de pe. ⁊ re. oīs vtriuſqꝫ
ſex⁹. poſtq̄ȝ ad ānos diſcretiōis peruenerit:
oīa ſua pctā ꝓprio ſacerdoti cōfiteaᵗ ſemel
in āno. ſȝ tal' audiēs ex ɔmiſſiōe: ſicut ſunt
p̄dicatores ⁊ minores ab ātiq̄: nō ē ꝓprius
ſacerdos: ḡ nō obſtāte ɔfeſſiōe facta tali te
neᵗ eadē pctā nūero iterū ɔfiteri ꝓpo ſacer (Scōm princi.)
doti. Preterea illō qō cedit in p̄iudiciū al
teri⁹ nō pōt priuilegio ɔcedi alicui: ſȝ in pre
iudiciū curatoꝝ cederet ſi ali⁹ ab ipſis ſine
eoꝝ licētia poſſit eoꝝ ſubditū cōfeſſum ab-
ſoluere ergo ⁊c. Minor pbaᵗ multipliciter (Proba-tur mi-nor.)
Primo ſic. ꝓpri⁹ ſacerdos teneᵗ ſibi mini (Primo)
ſtrare ſacramētum eucharistie. Itē pro aīa
ſua reddere rōnē. ſed irrōnabile eſt ſubtra-
here alicui cognitionē rei de q̄ teneᵗ redde
re rōnem: ergo dȝ ſibi cōſtare de ſalute aīe
ſue: ⁊ ꝑ ɔn̄s de confeſſione et ſtatu aīe ſue. (Scdo.)
Scd̄o q2 prelato dr̄ Prouer. xxvij. Diligē
ter agnoſce vultum pecoris tui. qō non pōt (Tertio)
melius q̄ꝫ ꝑ ɔfeſſionē. ergo ⁊c. Tertio: q2
irrōnabile vr̄ ꝙ vni⁹ hoīs ſint plures iudi
ces īmediati. q2 ſi p̄ciperēt ɔ̄ria: neutri poſ
ſet obedire: ⁊ foret occaſio cōtēpt⁹ vbi neu (Tertiū princi.)
tri obediret. Preterea. xj. q. j. peruenit. ſi
ſua vnicuiqꝫ epō iuriſdictio nō ſeruaᵗ: q̄d
aliud agitur niſi vt ꝑ vos a quib⁹ eccleſia-
ſticus ordo debuit cuſtodiri ɔfundaᵗ: ergo
eodē mō ſi nō ſeruatur parochiali preſbyte
ro iuriſdictio ſua integra: vt ipſe ſolus ſub
ditos ſuos abſoluat: videtur ſibi iniuriari.
Ad oppoſitū. cōſuetudo eſt optima legū (B. Argui-tur pri-mo in oppo.)
interpres. ex̄ de cōſue. cū dilect⁹. ſed per to-
tā eccleſiā in oī regno inoleuit conſuetudo
ꝙ tā clerici q̄ꝫ laici ɔfitētur habentib⁹ ptā
tē abſoluēdi ex cōmiſſione ſolū: nec iterum
cōfitenᵗ eadē pctā cuicūqꝫ alteri ſacerdoti.
pȝ in regib⁹ ⁊ principib⁹ ⁊ nobilib⁹ epis: re
ctorib⁹ et laicis: q̄ quōcūqꝫ paſſim ɔfitētur
predicatorib⁹ ⁊ minorib⁹ pter licentiā obtē
tā ab epis vel ſede aplica. ḡ nō opȝ trahere
in dubiū. In iſta queſtiōe oritur tota dif (Deciſio q̄onis.)
ficultas pro maiori parte de illo. c. de pe. et
re. oīs vtriuſqꝫ ſexus. qō eſt in primo argu
mento allegatū cuius occaſione hic ponam
vnū errorē cū eius reprobatione imperfe-
cta. Vn̄ ſciēdū eſt ꝙ anno dn̄i. M. ccc. xxvj.
magiſter q̄dā Pariſienſis: dictus Joannes
de poliaco ſacre theologie ꝓfeſſor: errores
tres: qui ſubſcribunᵗ: ⁊ docuit ⁊ tenuit in
ſcholis. ſicut in quadā extrauagāti dn̄i Jo-
xxij. que ſic incipit. Vas electionis ⁊c. etiā
plenius cōtineᵗ. Primo ꝙ cōfeſſi fratri- (Primū erroneū.)
bus habētibus licentiā gn̄alem audiēdi cō
feſſiones / tenētur eadē pctā que cōfeſſi fue-
rūt: iterū cōfiteri ꝓprio ſacerdoti. Scd̄o
ꝙ ſtāte ſtatuto oīs vtriuſqꝫ ſexus edito in (Scōm)
cōcilio gn̄ali: Roman⁹ pontifex nō pōt face
re quin parochiani tenēātur pctā ſua cōfi-
teri ꝓprio curato parochie ſue: imo nec de⁹
poſſet hoc facere: q2 (vt dicebat) hoc impli-
cat ɔ̄dictionē. Tertio dicit ꝙ papa non
pōt dare potētiā ſeu licētiā audiendi cōfeſ- (Tertiū)
ſionē: imo nec de⁹: quin cōfeſſus hn̄ti gene
ralē licētiā teneaᵗ eadē pctā cōfiteri ꝓprio
ſacerdoti. i. parochiali curato. Hic tn̄ magr̄
lȝ predictos articulos defendiſſet: ⁊ publice
docuiſſet: ⁊ ſic poſſe defendere diceret: quā-
do ɔparuit corā papa et cardinalibus: aſſe-
ruit ſe velle in premiſſis qō ſedes aplica de
finiret. Vn̄ multis ſibi diſputatiōibus aſſi
gnatis tā in cōſiſtorio q̄ꝫ ſeorſum: illos arti
culos publice reuocauit: dicēs rōnib⁹ factis
in cōtrariū ſe rn̄dere nō ſcire: ɔtra quos ar
ticulos ſiue errores aplice ſedis cōſtitutio
emanauit in hac forma. Nos ḡ attendētes
ꝙ predictoꝝ articuloꝝ aſſertio p̄dicatio et
doctrina redūdare poterat in multarꝝ pni-
ciē aīaꝝ: ipſos ꝑ plures mḡros in theolo-
gia fecim⁹ diligēter examiari. iōqꝫ ne in er-
rorē (qō abſit) aīe ſimpliciū ꝓlabanᵗ: oēs

pꝛedictos articulos ⁊ quẽlibet eoꝝ tāꝗ̄ fal
ſos ⁊ erroneos ⁊ a ſana doctrīa deuios au
ctoritate aplica dānamꝰ ⁊ reꝓbamus de
fratrū noſtroꝝ cōſilio ⁊ aſſenſu: doctrinā q̄
ipſiꝰ cōtrariā verā eſſe ⁊ catholicā affirma
mus: aſſerentes ꝙ illi qui pꝛedictis fratri⸗
bus cōfitētur: nō magis tenētur eadē pctā
iterū cōfiteri: ꝗ̄ ſi aliis illa cōfeſſi fuiſſent co
rā ꝓpꝛio ſacerdoti. iuxta dictū conciliū inhi
bētes diſtricte/ne ꝗſꝗ̄ articulos dānatos ⁊
reꝓbatos vel cōtēta in eis vel aliq̄ ipſoꝝ
tenere audeat vel defendere. Vñ ⁊ p̄dictus
Joannes de poliaco in ſermone in ſcholis
apud Pariſios publice reuocauit. Ex iſtis
pꝫ ad q̄ōnē. Nā in cōſtitutione papa deter⸗
minauit ꝙ iſte tres ꝓpoſitiones ſunt vere.
Primo: ꝙ nullus cōfeſſus fratribus habē⸗
tibus gn̄alē licentiā audiendi confeſſionē/
tenet iterū pctā cōfiteri pꝛopꝛio ſacerdoti:
pluſꝗ̄ ſi aliis fuiſſet ſacerdoti pꝛopꝛio eadē
pctā cōfeſſus: teneret iterū cōfiteri. Scd̃o:
ꝙ ſtante ꝯſtitutione oīs vtriuſq̄ ſexus ⁊c.
Romanꝰ pontifex pōt facere ꝙ parochia⸗
nus nō tenet oīa pctā ſemel in anno cōfite
ri ꝓpꝛio ſacerdoti. Tertio: ꝙ papa pōt da⸗
re gn̄alem licentiam audiendi cōfeſſionem
⁊ ꝙ cōfeſſus habēti hmōi licentiā/nō tene
tur eadē pctā cōfiteri ꝓpꝛio ſacerdoti. Ad
hoꝝ maioꝛē intellectū tria ſient. Primo re⸗ Nota
citabo illō ſtatutū/oīs vtriuſq̄ ſexus. Se⸗ tria q̃
cūdo oſtēdā ꝙ nūꝗ̄ intentio cōdētis ſtatu fac̃ per
tū fuit ꝙ ſeruaret ad lr̄am: ſicut ſonāt v̄ba ordinẽ
de virtute vocis: vt vꝫ per ꝓpꝛiū ſacerdo⸗
tē ſolus ſacerdos parochialis intelligatur.
Tertio dabo intellectū hmōi ſtatuti. De C
pꝛimo ſtatutū eſt tale. Oīs vtriuſq̄ ſexus Pumã
poſtꝗ̄ ad annos diſcretionis ꝑuenerit: oīa
pctā ſua ſemel in anno cōfiteat ꝓpꝛio ſacer
doti: ⁊ iniunctā ſibi penitentiā ꝓ viribꝰ ſtu
deat adimplere: ſuſcipiens reuerēter ad mi
nꝰ in paſca euchariſtie ſacramētū: niſi foꝛte
de ꝓpꝛij ſacerdotis cōſilio ob rōnabilē cau
ſam ad tp̄s ab eiꝰ perceptione duxerit abſ⸗
tinendū: alioq̄n ⁊ viuens ab ingreſſu eccl̄ie
arceat: ⁊ moꝛiens chꝛiſtiana careat ſepultu
ra. Et hoc ſalutare ſtatutum frequenter in
eccleſijs publicet: ne quiſꝗ̄ ex ignorātie ce⸗
citate velamē excuſationis aſſumat. Si ꝗs
aūt alieno ſacerdoti iuſta de cauſa ſua cōfi
teri peccata voluerit: pꝛius licētiā poſtulet
⁊ obtineat a pꝛopꝛio ſacerdote: cum aliter
ipſe illum abſoluere vel ligare non poterit.
Et illud qō poſtea ſequitur in illo capitulo:

non eſt ad noſtrū ꝓpoſitū: q2 nihil ponitur
ibi niſi īfoꝛmatio ꝙ ſacerdos ſit cautꝰ ⁊ diſ
cretus in iniungēdo penitētias: ⁊ cōfeſſio⸗
nis officiū exercēdo. Scd̃o oſtēdo ꝙ nūꝗ̄ D
fuit intentio cōdētis ſtatutū/ꝙ ſeruaretur Scd̃m
ad illū intellectū: ꝙ q̄libet fidelis tenet ſe⸗
mel in āno cōfiteri parochiali ſacerdoti: ſic
ꝙ ſtatutū illud ſemꝑ intelligat per pꝛopꝛiū
ſacerdotē pꝛeſbyterū parochialē. ⁊ arguo
pꝛimo ſic. Si ita dꝫ intelligi: ſeq̄retur ꝙ cō Proba
feſſus dn̄o pape vel eius penitentiario/ite⸗ tio pri⸗
rū teneret eadē pctā confiteri pꝛopꝛio ſacer ma.
doti parochiali: quod fatuū eſt ⁊ erroneum
dicere: ꝯn̄a pꝫ: q2 ꝓpꝛius ſacerdos nō ē pa
pa nec ep̄s. Scd̃o mō ſic. papa manens Scd̃o
papa nō pōt aliq̄d facere quo perdat iuriſ⸗
dictionē immediatā ſupꝛa quēlibet catho⸗
licū: cū ſit vicariꝰ generalis chꝛiſti. ergo nō
pōt facere ꝙ ipſe non poſſet abſoluere quē
cūq̄ ſibi ꝯfeſſum: ⁊ ille legitime exequatur
pn̄iam iniunctā. penitens etiā eſt ſimplr̄ ab
ſolutus a papa: ḡ papa nō pōt facere ꝙ ipe
teneat iterū cōfiteri illa peccata. ꝯn̄a pꝫ: q2
papa nō pōt facere ꝙ ipſe īdigeat ſacramē
to penitentie. alioquin pꝛimū ſacramentū
fuit inſufficiēs: qō nefas eſt dicere: ergo pa
pa nō pōt facere ꝙ ipſe teneat iterū cōfite
ri de peccatis ſibi cōfeſſis pꝛeſbytero paro⸗
chiali: imo nec deꝰ poſſet facere ꝙ hic iterū
teneatur cōfiteri de eiſdē peccatis ꝓ quibꝰ
ſufficienter et legitime per ſacramentū pe⸗
nitentie ſatiſfecit: q2 ꝑ totū ſatiſfecit. ⁊ ſeq̄⸗
tur: tenet cōfiteri: ḡ nō ſatiſfecit: qō eſt im⸗ Tertio
poſſibile. Tertio ſic. in eadē cōſtitutione
dr̄ ꝙ ſi ſubditus velit iuſta de cauſa cōfite⸗
ri alieno ſacerdoti: dꝫ petere ⁊ obtinere licē
tiā a ꝓpꝛio ſacerdote. q2 aliter nō pōt illum
abſoluere vel ligare. q̄ro vtrū pꝛopꝛiū ſacer
dotē vocat hic papa parochialem ſacerdo⸗
tē p̄aīe an nō? Si nō: habeo ꝓpoſitū: ꝙ cō
ditoꝛ canonis nō intendit ꝑ ꝓpꝛiū ſacerdo
tē p̄aīe parochialē ſacerdotē. Si ſic: ḡ ſolꝰ
ſacerdos parochialis poſſet alicui ptātē cō
mittere abſoluēdi: ḡ papa nō poſſet alicui
cōmittere ſine licētia p̄ſbyteri parochialis Quar⸗
qō vr̄ abſurdū. Quarto. in ꝓpōne iſtius to.
ſtatuti qn̄ ſic dr̄: oīs vtriuſq̄ ſexus: aut ſit
diſtributio tm̄ ꝓ hoīe q̄ eſt vtriuſq̄ ſexus:
ſicut ſunt hermaphꝛoditi: quod friuolū eſt
dicere: vel ꝓ quolibet homine et qualibet
muliere. Pꝛimo modo non intellexit condi⸗
toꝛ canonis: manifeſtum eſt. Si ſecūdo mo
do: ſimul cū hoc intelligit ſtatutum ꝙ ques

libet pſona de ſpecie humana dꝫ confiteri
pſbyteris parochialib⁹. ⁊ ideo opꝫ papā/
epōs/⁊ coīū legatos confiteri parochiali
epō.ꝯñs eſt abſurdū: ergo ſtatutū nō pōt
intelligi ad virtutē verboꝝ: ſicut ſatis do-
cet experientia. Et ꝯfirmaẜ: qꝛ nec ille qui cō-
didit hoc ſtatutū/tenet illud in ſeipſo: nec
Quīto in alijs poſt eū. Quinto: qꝛ tota ꝯſuetu-
do eccľie eſt in ꝯriū: qꝛ epī cōſtituunt ſuos
penitentiarios: qui poſſunt abſoluere oēs
de dioceſi ſua: ⁊ ſubtrahunt a curatis pro-
pter cauſas certas ⁊ cauſas epāles ⁊ ꝓpẜ
grauia pctā: vt nō aſſueſcāt in eis. Siľr pa
pa inſtituit penitentiariū ſuū gnālē: q abs-
ſoluit ptāte pape quos ipſi nō poſſunt abs-
ſoluere: ⁊ multos alios penitentiarios: vt
ptꝫ. ⁊ fatuū eſt dicere ꝙ ille qui venit abſo
lutus ab oībus pctīs ſuis de curia in vigi
lia paſce: nec alicuius pctī eſt conſcius poſt
pniam: qꝛ forte ſimul in eadem eccleſia eſt
parochialis ſacerdos ⁊ legatus pape: debe
at ire ad pſbyterū parochialē anteꝗ̄ cōi-
Sexto. cet. Sexto aut papa pōt cōmittere alte-
ri a curato: ipſo curato manēte: tantū quā-
tū cōmiſit in abſolutionibus: vel non. Si
ſic: ꝫ iſte habens licentiā ex cōmiſſione pōt
quantū curat⁹: ꝫ ſi abſoluit ſubditū curati
ita pfecte eſt abſolut⁹/ſicut ſi parochialis
ſacerdos eū abſoluiſſet. Sꝫ manifeſtū eſt
ſi prius fuiſſet abſolutus: ꝙ nō tenereẜ ſi-
bi iterū ꝯfiteri. ergo nec mō. Si nō pōt ſi-
bi cōmittere papa tantū quātū cōmiſit pre
ſbytero parochiali ipſo manente curato.
Cōtra. papa cōmittit plus alijs ꝗ̄ ſibi etiā
ſup ſubditos ſuos: vt ptꝫ de epō ⁊ penitē-
tiarijs ſuis: quoꝝ ꝗlibet pōt quantū paro-
chialis: ⁊ plus. ſꝫ ꝯſtat ꝙ papa pōt facere
penitētiarios ſuos quos ſibi placet. ꝫ quis-
buſcūqꝫ habētibus ordinē ſacerdotalē pōt
cōmittere pluſꝗ̄ hꝫ ſacerdos parochialis:
vel tantū: vel minus ſicut ſibi placet. Idē
eſſet de epō quocūqꝫ: qui quēlibet ſacerdo
tem pōt facere pniarium ſuū ⁊ ſupra cura
E
Tertiū tū ⁊ equalē curato. Tertio dādus eſt in-
tellectus de decreto predicto oīs vtriuſqꝫ
ſexus. Ubi ſciēdū ꝙ intētio ꝯditoris cano-
nis iſtius eſt/inducere hoīes ad munde et
integre ſemel in anno ꝯfitendum: et cōmu
nicandū die paſce. Uocat aūt in illo ſtatu-
to ſacerdotē ꝓpriū nō ꝑaſe pſbyteꝝ paro
chialē: vt oſtenſum eſt ſupra. vñ apud intel
ligētes diſtingui ſolet de ꝓprio ſacerdote:
ꝙ iſte terminus ꝓpꝰ ſacerdos pōt diuidi
ex oppoſito cōtra alienum: vel ꝯtra cōem. Prop-
Primo modo papa eſt ꝓprius ſacerdos cu- ꝰ ſa-
iuſlibet catholici: ⁊ epūs cuiuſlibet catholi- cerdos
ci exiſtentis in eius epatu. ſcdo modo non: qs ſit.
qꝛ ſic nō eſt ꝓprius vni: qn ſit cōis alteri:
ſꝫ ſacerdos parochialis vni⁹ parochie ē ſic
ut ꝓprius ſacerdos illoꝝ q ſunt de paro-
chia ſua: qꝛ oīno eſt alienus illis q ſunt in
parochia alteri⁹. Illi vo q habent cōmiſ-
ſionē a papa imediate: vľ ab epīs localib⁹:
ſicut mō eſt de fratrib⁹ predicatorib⁹ ⁊ mi
norib⁹: ſunt ꝓprij ſacerdotes pmo mō: qꝛ
nō alieni: ſꝫ cōes. Et de ꝓprio ſacerdote ad
iſtū itellectū loquiẜ. decre. alioqn foret con
traria iuriſdictiōi: ⁊ ꝑiudicialis dño pape
et toti eccľie. ⁊ hec ē intētio pape Jo. xxij. ī
ꝯſtitutione ſupius allegata ꝯtra magiſtrū
Joannē de poliaco. ij. arti. vbi dixit ꝙ ſtan
te ꝯſtitutione oīs vtriuſqꝫ ſexus: Roman⁹
pontifex pōt facere ꝙ parochiani nō tene-
antur ꝯfiteri ſemel in anno ſua pctā ꝓprio
ſacerdoti: ita accipit ſummus pōtifex ꝓpriū
ſacerdotē. Qꝛ niſi ſic accipiẜ in decretali p-
dicta ꝓprio ſacerdoti: ꝓculdubio ſicut di-
cit Joannes de poliaco: ꝯdictionem inclu-
dūt iſta duo. quilibet catholicus tenetur ſe
mel in anno ꝯfiteri pctā ſua proprio ſacer-
doti: et aliqs parochianus nō tenetur oīa
pctā ſemel in anno ꝯfiteri ꝓprio ſacerdo-
ti. ⁊ ideo dicendū eſt ꝙ hoc vitat cōtradi-
ctionē: qꝛ ille terminus ꝓprius capiẜ equi
uoce in decretali ⁊ ī errore pdicto: qꝛ in er-
rore dicti Joānis ſtat pciſe ꝓ pſbytero pa-
rochiali: in decretali vo ſtat ꝓ omni pſby-
tero habēte poteſtatē abſoluēdi ex ordina
tione vel cōmiſſiōe. et huic cōcordat ꝓ oīa
dictum dñi Oſti. ī ſumma que diciẜ copio
ſa. lib. v. tit. xxxvi. de pe. ⁊ re. c. patriarcha
vbi breuiter ponit in fine omnes iſtos pro
prios ⁊ immediatos ſacerdotes: videlicet
papam/epiſcopū dioceſanum ⁊ ꝓpriū ſa-
cerdotem/⁊ illos quibus indulgetur per li
centiā ſpecialē. Sic ergo videtur dicēdum
ꝙ quicūqꝫ ſubditus pſbytero parochiali/
pōt licite cōfiteri iſtis ſubſcriptis: dño pa
pe: in q eſt plenitudo iuriſdictiōis in oēs
catholicos: ei⁹ penitētiario generali. Item
eius penitētiarijs generalibus. Item epi-
ſcopo dioceſano. Itē cuilibꝫ habēti ꝯmiſſi
one a ſede apoſtolica vel a dioceſano vel a Rñſio
pſbytero: qꝛ quilibet iſtoꝝ pōt dare licētiā ad rōes
ſup ſubditos parochialis pſbyteri. videli- pn. ad
cet papa/epūs/⁊ curatus. Ad rōnes prin primā.

cipales. Ad primã pͣs per predicta: cum re
ctus et verus intellectus iſtius decretalis
oĩs vtriuſq; ſexus ⁊c. eſt q̄ proprius ſacer-
dos nõ diſtinguit̃ ↄ cõem ſacerdotẽ: ſed ↄ
alienũ. Vñ ſignanter ↄſtitutio dicit. Si q̄s
alieno ſacerdoti voluerit iuſta de cauſa cõ-
fiteri ſua pctã: licentiã prius poſtulet ⁊ ob-
tineat. Unde intẽtio ↄſtitutionis eſt arcta
re ſubditos vnius parochie: ne ad ſacerdo
tem alterius parochie accedant: q̄ nõ h̄z iu
riſdictionem ſuper eos per cõmiſſionẽ dñi
B pape vel dioceſani. Si tñ habeat: iam non
Ad ſe- eſt alienus: ſ; ꝓprius tantũ. Ad ſcđm cũ
cũdam dr̃ q̄ illud qđ cedit in preiudiciũ alterius:
nõ poteſt alicui ↄuenire per priuilegiũ. Di
co q̄ maior eſt falſa. bonũ eñi cõmune to-
tius eccleſie p̄ferri debet bono particulari.
Vñ vbi bonũ reipublice nõ põt ↄuenıẽter
ꝓcurari ſine p̄iudicio facto alicui pſone: ſ;
cũ p̄iudicio ſuo: licz ei q̄ rector ẽ reipublice
ꝓpter bonũ cõe p̄iudicare illi pſone: licet
ꝓprie loquendo nõ debeat ſibi dici p̄iudi-
ciale/ qđ eſt ampliatiuũ vel ↄſummatiuũ
boni cõis: ſeu ↄſeruatiuũ reipub. cuius ille
eſt pars. Vñ bene põt ↄcedi maior illi⁹ rõ-
nis quãtũ ad ꝓpoſitũ actũ. illud habet̃
expreſſe. xxv. q. j. q̄ vero. in gloſ. vbi habet̃
q̄ priuilegiũ nõ põt ↄcedi in alterius p̄iu-
diciũ. ⁊ ↄceditur q̄ p̄iudiciũ fit curato: ſi al
teri detur ptãs ⁊ iuriſdictio ſup ſubditos
ſuos. Dicunt doctores q̄ ſibi nõ fit p̄iudi-
ciũ: q̄ nunq̄ fit p̄iudiciũ alicui/ niſi ei ſub
trahat̃ qđ ſibi ẽ in fauorẽ indultũ. ſ; ptãs
iuriſdictionis nõ eſt curato indulta in fauo
rem perſone: ſ; in vtilitatẽ plebis: ⁊ hono-
rem dei: ⁊ ideo ſi ſuperiorib⁹ platis videt̃ ex-
pedire ad ſalutẽ plebis ⁊ honorẽ dei: poſ-
ſunt poſtmodũ cõmittere alijs a p̄latis in-
ferioribus, iuriſdictionẽ in ſubditos eorũ
⁊ ſine p̄iudicio eorũdem: vt ſi papa faceret
vnũ ſimplicẽ ſacerdotẽ legatũ in Anglia:
in nullo p̄iudicaret epis nec inferioribus p̄
Ad pro latis. Et ad primũ motiuũ cũ dr: ille ſa-
ba. mi- cerdos tenetur ſibi miniſtrare eucharıſtie
noris. ſacrm̃: ergo tenet̃ ſcire vitã ſuam: ⁊ audire
Ad pu- ↄfeſſionẽ de pctis ſuis oĩbus. nego ↄñam:
niam. q̄ ſufficit ſacerdoti q̄ dicat ſe ↄfeſſum illi
qui põt eũ abſoluere: q̄ꝛ dato q̄ ſibi cõfitere-
tur: aliã ſecuritatẽ habere nõ poſſet de ve-
ritate dictoꝝ ſuoꝝ: niſi credẽdo dictis ſuis.
⁊ ideo in ſimpliciter occultis debet credere
ſacerdos ſubdito ſuo dicenti ſe confeſſum
alicui habenti poteſtatem a ſe vel a ſuperio
ri ſuo. Secus eſt autem in manifeſtis etiã
executiõibus publicis: de quibus nõ opor
tet q̄ ſacerdos ſtet in ſimplici verbo ſubdi
ti ſui: niſi p literas cõfeſſoris/ vel teſtimo-
niũ aliqđ oſtẽdat̃. Unde videt̃ de tali ſub-
dito: q̄ vel ſacerdos ſciuit eũ irregularem
aliquo impedimẽto quo minus accederet
ad eucharıſtiã. impedimẽto dico ptinente
ad forũ iudiciale: vel aliquo impedimento
ptinente ad foꝝ penitẽtie. Primo mõ non
tenet̃ ſacerdos ſtare dicto ſubditi: imo in
paſca impedire eucharıſtiã: niſi legitimã
fidem faciat ſe eſſe abſolutum. ſcđo tenet̃.
Ad ſcđam formã eiuſdẽ p̄ncipalis de au D
ctoritate Prouerb. xxvij. Diligenter agno Ad ſe-
ſce vultũ pecoris tui. dico q̄ nulli īponit̃ cũdam
impoſſibile. lib. vj. ex̃ de regu. iuris. nullus formã.
põt ad impoſſibile obligari. Si aũt illud
dictũ intelligat̃ de cognitione ↄſcientie: fo
ret prelatus obligat⁹ ad impoſſibile: ⁊ ideo
p̄mo ⁊ p̄ncipaliter intelligit̃ de agnitione
que põt haberi p exteriorẽ ↄuerſationem.
Secũdarie de manifeſtatione conſcientie
in occultis: in qua agnitiõe dz credere ſub
dito ſuo: ex quo aliã cognitionẽ nõ põt in
talibus habere. ⁊ ſi ad eũ venerit: ⁊ dixerit
ſe dignũ pceptione eucharıſtie: hz agnitio
nem que ſufficit curatis. Similr ſi hec au-
ctoritas ligaret prelatũ ad perſonaliter au
diẽdũ: nõ poſſet vices ſuas ↄmittere: quod
tñ faciũt cõiter rectores: ponendo ſuos ſa-
cerdotes qui nõ ſunt prelati. Ad ter- Ad ter-
tio: nã cũ dicit̃ q̄ incõueniẽs eſt q̄ ali. in tiam.
deputent̃ plures iudices īmediati. dico q̄
nõ eſt verũ: ſ; expedit hoc fieri, nõ tñ in ca
ſu mõ debẽt: hoc ẽ nõ tenent̃ ſimul exerce-
re actũ iudicij ſup eãdẽ materiã: ſ; poſſunt
Ad tertiũ p̄ncipale dicẽdũ eſt q̄ illa au- 3
ctoritas. xj. q. j. pueniat. loquitur de iuriſdi Ad ter
ctione in foro publico. Similiter quãdo epi- tiũ p̄n.
ſcopus cõfert alicui poteſtatẽ audiendi cõ
feſſiones: nõ aufertur inferiori prelato iu-
riſdictio ſua: ſ; datur ei coadiutor ad exe-
quendũ iuriſdictionẽ ſuã: que principali⁹
eſt epi q̄ ſua. Si ponat̃ q̄ ꝓhibeat ſubdi- Qõ.
to ſuo ne ↄfiteat̃ alicui habenti ptãtem au- Rñſio
diendi ex priuilegio. Dicendũ q̄ cum par in R
parẽ nõ habeat īperiũ: ꝓhibitio nihil va- Alia q̄
let: ſ; de h̃ p ſuũ ſuperiorẽ vel ↄſeruatorẽ pri ſtio.
uilegioꝝ dz grauiter caſtigari: ſicut viſum
eſt de multis. Sed nunqđ dz priuilegiat⁹ Primũ
abſoluens iniungere cõfeſſo ſibi q̄ ſaltem p̄nci.
confiteatur in generali proprio ſacerdoti:

Rñſio de ṗṗo ſacerdo te. Albertus diſtinguit de ꝓprio ſacerdote.i. ṗſbytero parochiali. qꝛ vel eſt paſtor: ſicut rector ꝑpetuus vel vicarius. vel eſt tm̄ ſa‑ cerdos ꝯduct⁹.ſcd̄o mō nō opȝ. pͥmo modo credo ꝙ ſufficit ꝙ abſoluēs iniūgat penitē ti/ꝙ certificet ṗlatū ſuū ſe eſſe cōfeſſum ab illo q̄ ptātem habuit pape vel epi. Et ſi di caſ:tūc ſubdit⁹ deciperet curatū ſuū ſi ve‑ lit.Dico quōcūqꝫ ꝑ eccliam ordineſ de con feſſionū audiētia:tn̄ opȝ neceſſario in foro
Repli ca. cōfeſſionis ſecrete ſtare dictis cōfitētis.Sȝ ꝯ predicta videtur eſſe quedam que ponit Joā.monachus in expoſitione ſup cōſtitu tionē Bonifacij q̄ ſic incipit, Ad ꝑpetuā rei memoriā ſup cathedrā ꝛc.in exponēdo. ca. iiij.cōſtitutionis.ſtatuimus ꝛc.querit nun quid ꝑ illud ſtatutū Bonifacij derogeſ con alio gn̄ali.ex̄ de pe.ꝛ re.oīs vtriuſqꝫ ſexus ꝛ rn̄det ꝙ nō eſt ꝯdictio ſed cōpatientia.et ſic vtrūqꝫ tenet.infra cōſequēter poſt que‑ dā verba vacua/mouet dubitatiōnē an cō feſſus fratri teneaſ cōfiteri iterū ꝓprio ſa‑ cerdoti.ꝛ rn̄det innuitiue ꝙ ſic.hoc tn̄ non eſt ex neceſſitate ſacramēti: ſȝ ex obligatio‑ ne tm̄:mō loquiſ in ſcd̄a ṗſona:ad ꝯfirma tionē q̄ volūtarie ad fratrē acceſſiſti.ꝛ vult dicere ꝙ licet talis parochianus confeſſus fuerit fratri:tn̄ nō liberaſ a dicta ꝯſtitutio ne oīs vtriuſqꝫ ſexus: qꝛ relicto pr̄e ſpūali cui fuit adſtrict⁹ volūtarie:iuit ad illum cui nō fuit adſtrictus.Et ad hāc cōcluſionē:ꝙ ſcȝ cōfeſſus fratri remitti debeat ad curatū
Primo ꝛ ſiſr iterato confiteri:arguit multipliciter Pͥo ſic.ſi nō:ergo poteſtas curati in au‑ ditione cōfeſſionis poſſet penit⁹ exhauriri ꝛ adnihilari:ꝛ pͥuilegiū nō tenet: qd̄ ver‑ git in alteri⁹ enormē leſionē.ex̄ de decimis
Scd̄o. ſuggeſtū eſt. Scd̄o ſi ſic:eſſet ī ptāte ſub‑ diti totalr̄ recedere a curato.et hoc poſito:
Tertio. quō curabit q̄ moꝛbū non ſat⁹ Tertio q̄a licet nō eſſet neceſſe curato cognoſcere vul‑ tū pecoris ſui:quātū eſt ex parte cōfeſſi qui ſine licētia cōfeſſus eſt fratri:intereſt tn̄ cu rati ꝓpter ſeipm̄: cui dͥ Luce.x.ca.Curam
Quar‑ to. illius habe. Quarto ſi ſic:ſubditus poteſt trāſire nunq̄ veniēdo ad ꝯfeſſionē:dicēdo
Quīto. ſe ꝯfeſſum fratri. Quinto ſic.q̄liter dabit curat⁹ eccleſiaſtica ſacramēta ſubdito: quē nō nouit diſpoſitū:maxime vbi ſubditi cō‑ feſſi ſunt aliq̄ notoria crimina: nec pōt fra
Sexto. ter cōfeſſa reuelare⁹ Sexto arguit ꝯ opinio nem:ꝛ rn̄det ſic.fratri ꝛ curato datur ptās inſolidū,ergo poſtꝙ alter expleuit; nō pōt relinqui ſup eundē:niſi ſubditus velit. Rn̄ det predictus Joānes monachus ꝙ argu mentū ꝓcederet:ſi iſti duo fuiſſent dati ab initio pariter:ſed curatus datus eſt ab an‑ tiquo:ſicut hn̄s ptātem ab exordio funda‑ tionis eccſie.di.xxi.ī nouo teſtō. Frater aūt eſt de nouo veniēs.ꝛ ideo ſic ei poteſtas da ri ṗſumiſ: vt poteſtas curati non tollatur ſed iuueſ. Unde ſus cōe qd̄ eſt ꝓ ṗlato:eſt fortius iure pͥuilegiato:nec mirū: qꝛ pͥ‑ mū ē neceſſariū:ſcd̄m volūtariū:licet ſit eq̄ lis poteſtas audiēdi cōfeſſiones ꝛ abſoluē di:neceſſitate veniēdi ad curatū remanēte: q̄ nō eſt hic expreſſe ſublata. Septimo ad huc arguit ꝯ opinionē propriā:ꝛ ſoluit ſic. Septi mo.
poteſtas fratrū eſt a maiori habita:ſiue ha beaſ a papa:ſiue habeatur ab epo:ergo eſt potentior poteſtate rectorū.ſi ḡ cōfeſſus re ctori iterata cōfeſſione nō eget: multo mi‑ nus cōfeſſus fratri. Rn̄det ſic.volūtariū ꝛ neceſſariū ſonāt ꝯ͛iū.ꝛ eſt in hoc argumen to fallacia figure dictiōis:qꝛ ſi poteſtas ex cedit in quāto:nō ſequiſ ꝙ excedat in qua li ſiue in quolibet iteratiōe. Cōſequēter q̄‑ dā ſoluit ꝛ arguit q̄ nō ſunt digna rn̄ſione. Tādē vero deſcēdit ad iſtā cōcluſionē: q̄ eſt ptās a iure cōceſſa ṗlatis loquēdo de ptā‑ te q̄ eſt per ſacramentū pn̄ie de criminib⁹ q̄ inō tractāt Hug.ꝛ Oſtiē.in ſumma. Guili elmus durandi in repertorio:ꝛ ſcd̄m Tho. iiij.ſenteñ.di.xix.ꝛ hic dicit duas concluſio
nes. Prima eſt:ꝙ quilibet ſacerdos po‑ Prima
teſtate ordinis regulariter pōt a quolibet ꝯcluſio
peccato abſoluere. Scd̄a:ꝙ lȝ omnis ſa Scd̄a.
cerdos habeat poteſtatē ordinis : nō tn̄ hȝ ꝯcluſio
poteſtatē iuriſdictionis exercitij niſi in ſub ditos Un̄ ſicut in foro iudiciali nō ligat q̄s nec abſoluit niſi ſubditū:ſic nec in foro pe‑ nitentiali.Et ſicut ſacerdos nō hȝ exercitiū ſeu ptātē in corpus chriſti verū q̄n non hȝ materiam ad cōficiēdū:ſic nec in hoc caſu agere pōt niſi in materiā ſibi ſubditā . hec ſunt q̄dā dicta q̄ placuit mihi extrahere de gloſſa dicti Joānis monachi.Et aūt iſta di cta ſint erronea ꝛ friuola: ꝛ a laico in theo
logica facultate incircūſpecto ſcripta pȝ tā Argui
ex ſuo mō loquēdi:ꝙ ex alijs q̄ ſupra indu tur pro
xi in corpore quaſi pro errore Joānis de po errore
liaco. Arguiſ ſic.xxv.q.i.ca.iiij. q̄ ad ꝑpe Joan‑
tuā.Que ad ꝑpetuā gn̄alr̄ ordiata ſūt vti nis de
litatē:nulla cōmutatiōe varienſ:nec ad pͥ poli.
uatū trahantur cōmodum que ſunt ad bo Primo
nū cōmune prefixa:ſed manētibus termi

nis quos cõſtituerũt patres: nemo iniuſte vſurpat alienũ ⁊c. ſʒ hmõi eſt ꝙ cõfeſſi ⁊c. Jtẽ idẽ ca. qḋ ḋo. Decreta ſctõꝝ canonũ ne
Scḋo. minẽ magis ꝙ̃ apoſtolicũ conſeruare opʒ. Jtẽ ca. cõtra ſtatuta. Contra ſtatuta patrũ
Tertio cõdere aliq̃d vel mutare: nec huius quidẽ
M ſedis põt auctoritas. Soluuntur hec oĩa: ⁊
Solutio arguẽdo dicuntur: ſolutio incipit. xxv. q. j.
olim bis ita rñdeẽ. vñ dicit ſic. Sacroſancta Ro
ꝓtoꝝ. mana eccleſia ius ⁊ auctoritatẽ canonibus impartit: ſʒ non eis alligaẽ. ⁊ infra. Licet ḡ cõtra gñalia decreta ſpãlia ꝑuilegia indulgere: ⁊ ſpãli bñficio cõcedere qḋ gnali ꝓhibeẽ decreto. Et infra. Quecũq; ergo de decimis vel q̃buſlibet eccliaſticis negotijs ſacris canonib⁹ diffiniũtur: intelligẽda ſunt neceſſario ſeruari: niſi auctoritas Romane eccſie aliter fieri mandauerit vel ꝑmiſerit. Exẽplũ ad idẽ de facto eẋ de cõſang. ⁊ affi. nõ dʒ. vbi diciẽ. Nõ dʒ repꝛhenſibile iudicari: ſi ſm varietatẽ tẽpoꝛũ ſtatuta quãq; variẽ hũana: preſertim cũ vrgẽs neceſſitas vel euidẽs vtilitas id expoſcit. vñ ordinaẽ ꝙ ꝓhibitio copule cõiugalis nõ ſe extẽdat extra quartũ gradũ. ptʒ. xxxv. q. viij. hec ſalubꝛiter. ⁊ in alijs. Jtẽ ſnĩa Romane ſedis põt in melius cõmutari. xxxv. q. ix. ſniam. Et ſic eſt finis huius opinionis. nec plura de pñti q̃ſtione ad preſens. nõnulla tñ conſilia tangentur in ſequenti: que ſit talis.

B
Qõ. vſ
VTrũ quilibet ſacerdos poſſit quemlibet abſoluere a quocũq; pctõ? Et videẽ ꝙ ſic: q2 q̃cũq; hʒ claues: hʒ ptãtem totã ordinis ꝑ claues eſt ſufficiẽs ad abſoluẽdũ a q̃cũq; pctõ: ḡ ⁊c.
Rñſio ad qõnem. Diciẽ hic cõiter ꝙ ad abſoluẽdũ in foꝛo cõſciẽtie/req̃riẽ duplex ptãs. videlicet ptãs ordinis: ⁊ ptãs iuriſdictionis: q̃ ordinaẽ aliq̃s ex cõmiſſione vt ſit alteri ſubditus. Vñ diciẽ ꝙ poteſtas iuriſdictionis poteſt eſſe in aliquo ſicut in archidiacono ad ligãdũ ⁊ ſoluẽdũ in foꝛo cõtẽtioſo ꝑ ſniam excõicationis: in q̃ tñ non eſt ptãs ordinis ſi nõ eſt ſacerdos. Eodẽ mõ dicũt illi ꝙ poteſtas ordinis põt ſeparari a ptãte iuriſdictionis. Vñ ſacerdos cui nullo mõ eſt commiſſa cura aĩarũ: nec hʒ ex ꝑuilegio ꝙ poſſit audire cõfeſſionẽ: nullã hʒ ptãtem iuriſdictionis: niſi in certo caſu: videlicet in articulo moꝛtis. et ideo licet claues habeat: hʒ tñ eas ligatas ꝓpter defectũ materie ſubiecte: ſine qua claues non pñt in ſacramẽtũ penitẽtie. C
Cõtra rñſionẽ Primo Cõtra rñſionẽ põt ſic argui: ꝙ iſta poteſtas iuriſdictionis videẽ introducta ab ijs q̃ querunt plus emolumenta tẽpoꝛalia ꝙ̃ fructũ animarũ. Arguiẽ ſic. poteſtas ordinata in duos effectus ſubordinatos ſi põt in ꝑfectioꝛẽ: põt in minus ꝑfectum: ſed poteſtas ſacerdotis eſt in coꝛpus chꝛiſti verũ. Et ſilr ad operandũ ſup coꝛp⁹ chꝛiſti myſticũ: puta ad abſoluendũ penitẽtem in foꝛo cõſciẽtie: qḋ eſt in infinitũ minoris dignitatis. ⁊ illa poteſtas eſt ſufficiens ad primũ effectũ nobilioꝛẽ: ergo videẽ ꝙ ſit ſufficiens ad ſcḋm.
Confirmatur. Cõfirmaẽ rõ: q2 in nouo ⁊ veteri teſtamẽto nunq̃ ſit mentio de poteſtate iuriſdictionis: q2 tñ ſacerdos legalis potuit exercere effectum circa
Scḋo. mũdationem cuiuſlibet lepꝛoſi. Preterea ptãs abſoluẽdi fuit a chꝛiſto data nõ ſolũ apoſtolis: immo etiã diſcipulis. Joã. xx. qñ dixit accipite ſpm̃ſctm̃ ⁊c. ſed tãta poteſtas ordinato daẽ hodie nũc: ſicut chꝛiſt⁹ dedit eis tunc: alioquin minoris eſſet efficacie ſacramentũ nũc ꝙ̃ tũc fuit. ergo cũ nõ legaẽ ꝙ aliquã aliã poteſtatẽ iuriſdictionis expectauerunt ab hoĩe: videẽ ꝙ nec ſacerdos mõ dʒ recipere aliq̃d ptinens ad ſacramentum poſt receptionẽ ſacramẽti. ⁊ ꝑ ꝯñs nec aliquã iuriſdictionẽ ab hoĩe poſt ſuſceptionẽ ordinis. Confirmaẽ iſta rõ: q2 ſupꝛa papã nullus põt habere iuriſdictionem: et tñ põt peccare ⁊ abſolui. Preterea ptãs iuriſdictionis nõ videẽ ſe extẽdere ad occulta ſed tñ ad publica: de quib⁹ debet fieri iudicialis ſnĩa: ergo ſaltẽ in occultis poteſt q̃libet ſacerdos abſoluere quẽlibet. Confirmatur. q2 in nullo derogaẽ iudici publico vel eius ꝓceſſui cõtra accuſatum vel denũtiatum: ſiue ſit ſacramẽtaliter abſolutus ſiue nõ: ipſe nõ põt ſolũ coꝛrigere ꝯſciẽtiam: ſed
Rñſio. redintegrare iuſtitiã: ⁊ punire ſcãdalũ qḋ reus intulit cõitati peccãdo publice. Dicitur hic etiã ꝯñr ꝙ nõ ſolũ quilibet ſacerdos nec q̃libet curat⁹ põt ſubditũ ſuũ abſoluere etiã in occultis a quocũq; ⁊c. Et hoc pꝛo tanto q2 et q̃ nõ hʒ iuriſdictionem niſi a ſuperioꝛe: ille ſuperioꝛ põt iuriſdictionem reſtringere: ⁊ ſibi ſpecialr caſus aliq̃s reſeruare ad deteſtationẽ criminũ etiã in occultis. ⁊ talẽ opʒ ſacerdotẽ mittere ad epm̃ vel
Cõtra rñſionẽ Primo ei⁹ pñiariũ ꝓ abſolutiõe hñda. Cõtra. celatio cõfeſſiõis ſeu ꝯfeſſoꝝ eſt de neceſſitate ſalutis ipĩ ꝯfeſſoꝛi ꝯſeruãda: ḡ i nullo ca

ſu etiā ꝑ morte ſuſtinēda: licet ſacerdoti nu
tu vel facto vel quocūq; mō reuelare ꝯfeſ⸗
ſionē. pono ꝙ ꝙ tātūmō epūs reſeruauit ſibi
quinq; caſus q oēs inoteſcāt laicis quibuſcūq;
ſicut iuſtū eſt ꝙ fiat: vt magis caueāt. acci⸗
dit ꝙ Joānes cōfitet̄ vnū de iſtis quinq;: iſte
ſacerdos tenet̄ eū mittere ad epm: ergo cū
Jo. nō poſſit adire epm niſi vicini ſui ſciāt:
opꝫ ꝙ ſacerdos ſibi īponat ꝙ ꝓdat popu⸗
lo eſſe reum in vno de quinq; illis caſibus: ꝙ
ſacerdos facit aliq̄d ꝑ qd factū cōſtat po⸗
pulo de pctō ſibi cōfeſſo. Et ſilr ponat̄ ꝙ di⸗
oceſanus nihil reſeruauit ſibi niſi ſacrilegiū
⁊ ſit ita ꝙ Joānes occulte fregit eccleſiam:
vel rapuit inde bona: ⁊ Joānes ſit famul⁹
alicui⁹ dn̄i: vel filius nō emācipatus: nec re
cedere pōt ſine licētia: nec licētiā pōt petere
eūdi ad epm niſi reddat ſe ſuſpectū de tali
crimine ſacrilegij: ⁊ tn̄ cū ſacrilegiū ſit fur⸗
tū habētes eū ſuſpectū volent eū accuſare
ſup ſuſpitione furti: ⁊ ſic forte capiet̄: ⁊ du⸗
cet̄ ad carcerē: ⁊ diffamabit̄: q̄ oīa inconue
nientia ſequuntur ex hoc ꝙ ſacerdos ſuus
nō pōt eū de occultis abſoluere. Si dicatur
ꝙ pōt fingere alias cauſas ſibi exeundi ad
patriam: ⁊ ſic diuertere ad epm vel ei⁹ pe⸗
nitentiariū: tūc ponat̄ ꝙ nō poſſit aliq̄ cau
tela cauere: q2 forte obuiabit aliquibus vici
nis de illa parochia: q̄ dicēt eū ad epm pro
Scdo. abſolutione adijſſe. Preterea ſit aliq̄ dn̄a
nobilis: que nō pōt ſine familia magna ꝓ⸗
cedere: vel religioſus nō exēptus / ſub plato
q̄ nō licētiat eū ad exeūdū niſi pro certis lo
cis: vel ſit vxor que nō pōt ꝑ viro zelotypo
alicubi ꝓcedere: niſi ipſe vadat cū ea. Silr
multi caſus pn̄t cogitari in quibus idē acci
det. Uel pone ꝙ ſacerdos habeat talē cōſci
entiā: ꝙ ſi eū mittat: ꝓdetur ei⁹ crimē occul
tū: ꝙ nō expedit ita gnaliter occulta reſerua
Tertio re. Preterea pono ꝙ epūs reſeruauit ſibi
tm̄ homicidiū volūtariū. ⁊ ſit ꝙ a occidit b
b ꝟo ante mortē dicit in generali: vn⁹ de pa
rochia me occidit: q̄ facto moriat̄ a. et cōfi⸗
teatur ſacerdoti: ⁊ eſt ſeruus: nec dn̄s eū li⸗
centiat niſi ſciat quo vadat. ⁊ ſi ſciat illū re
um illius mortis: occidet eū: q2 interfecit b
cōſeruū. Quritur q̄d dꝫ ſacerdos facere: ſi ab
ſoluit. Contra. Nō pōt: q2 caſus eſt reſerua
tus. ſi trāſmittit: ſit proditor criminis: ⁊ cā
mortis cōfitentis ⁊ irregularis. Si nec ab
ſoluit nec remittit: iniungatur ſubdito cui te
In op⸗ netur miniſtrare eccleſie ſacramenta. Ad
poſitū. oppoſitum eſt cōis fama vſus eccleſie: et iu

ra determināt ꝙ epūs pōt aliqua crimina ſi
bi reſeruare: ſicut ptꝫ de incendiarijs. xxiij.
q. vltima. ſi quis membrorū. Ad queſtio D
nē dicendū ꝙ nō. q2 ſacerdos qui nec ē ab Rn̄ſio
epō licentiatus: nec a curato: nec vllā mate ad que
riā habet ſibi ſubiectā: nec ꝑ ꝯn̄s ī quā poſ ſtionē.
ſit iuriſdictionē exercere: talis extra articu
lū neceſſitatis a nullo pctō mortali pōt ab
ſoluere. ſed de curatis ⁊ de alijs q̄ hn̄t licen
tiā audiēdi ꝯfeſſiones ab epō: eſt dubiū an
oporteat eos aliquos remittere ad epm vl Notādū
ad papā: ⁊ qn̄. ⁊ ideo duo hic ſunt videnda ⁊ ī q̄b⁹
Primo in quibus caſibus ſacerdos paro⸗ caſib⁹ ⁊
chialis tenet̄ remittere ſubditum ſuum ad qn̄ ſūt
ſuperiorē. Scdo in q̄bus caſib⁹ ſubdit⁹ pōt aliq̄ re
dimittere ſuū curatū: ⁊ aliū ſacerdotē adire mitten
De p̄mo ſolet antiquit⁹ teneri ꝙ de oī pctō di.
pōt ſacerdos abſoluere: niſi in quinq; caſi⸗ E
bus. vt dicit Raimūd⁹ in ſummula ſua de Primū
caſib⁹ li. iij. ti. de pe. et re. ſed dn̄s Oſtiē. in
ſumma ſua ponit plures de pe. et re. c. cui
cōfitendū. vbi ponit octo. Prim⁹ ē: vbi ē Prim⁹
ſolēnis pēnitētia imponēda. Scd̄s ē de Scd̄s.
excōicatis a canone: quos aliqn̄ epūs abſol⸗
uere pōt: aliqn̄ nō. Terti⁹ eſt de irregula Terti⁹.
ritate cōtracta in qua epūs pōt diſpenſare:
vl ſi nō poſſit / mittat eū ad papā cū ſuis li⸗
teris. hoc intelligēdū eſt de clericis q̄ volūt
ad ordines promoueri: tn̄ de pctō ꝓpter qd
eſt irregularitas ꝯcta: pōt ſacerdos abſol⸗ Quar⸗
uere. Quart⁹ eſt de incēdiarijs. vbi primo tus.
videndū eſt q̄d eſt incēdiarius. ⁊ eſt qui in⸗
cendit auctoritate ꝓpria ciuitatē / vel villā Incen⸗
vel māſionē / vel ſegetē / vel rē ſimilē malo diari⁹
ſtudio ſiue ꝑ odio ſiue ꝑ vindicta. xxiij. q. quis.
vlti. peſſima quidē. gloſ. Qui incendit: aut
incēdi facit: aut ꝯſiliū vel auxiliū ſciēter im
pēdit auctoritate ꝓpria: cū non habeat ius
mouēdi bellū malo ſtudio: incēdiarius di⸗
cetur. addit malo ſtudio: q2 ſi hoc faceret ex
negligētia: licet peccaret: nō tn̄ incēdiarius
diceret̄. De tali incēdio adhuc diſtinguēdū
vel q2 incēdit eccliam / vel locū religioſum /
vel ſacrū locū / vel cemiteriū / vel ea q̄ ſunt ī
loco p̄uilegiato: vl ī circuitu ecclie: eſt excōi
cat⁹ ipō iure: q̄ poſtq̄ fuit denūtiat⁹ a quo
cūq; ſit: eſt excōicat⁹: ⁊ oīs q̄ ſic incēdiū fe⸗
cerit: abſoluēdus erit a ſolo papa. Uel incē
dit alia loca ſpōte: ⁊ tūc nō eſt ipſo facto ex
cōicat⁹: ſed excōicādus eſt. xxiij. q. vlti. ſi quis
mēbrorū. ⁊ ibi pn̄t etiā a ſuis epis abſolui
Nota ꝙ in bello iuſto auctoritate principis
indicto licet incendere. Nota etiam ꝙ ſi

eſt conſuetudo in aliq̄ regione: ꝙ quicūq;
incendiarij ſint excōicati ipſo facto: ſicut in
Theutonia: ⁊ p̄lati hoc ſciūt ⁊ approbāt: te
nendū eſt eos eſſe excōicatos. Et illud qḋ di
ctum eſt de incendiarijs eccleſiarū: tenēdū
eſt etiā de fractorib⁹ eccleſiarū: q: ſunt ipſo
facto excōicati: ⁊ a papa abſoluēdi. Si ṽo
alia cōmittāt in eccleſia: ſi nō frāgūt: abſol
Quīt⁹. uūtur ab ep̄o. Quint⁹ caſus eſt in crimi
ne publico: ſicut in blaſphemāte. ex̄ de ma
Sext⁹. ledicis. ſtatuimus. Sext⁹ eſt in voto fra
cto. ex̄ de voto ⁊ voti redemptione. capi. ſ.
Septi mus. Septim⁹ ſi ipſemet ep̄s confeſſionem ſui
ſubditi audiuit de aliquo peccato: tunc in
ferior nō pōt eū punire pro illo. diſt. xxj. in
Octa uus. ferior ſedes. Octauus ſi ſit conſuetudo in
aliquo epiſcopatu: ꝙ epiſcop⁹ iſta peccata
audiat: ſicut de parētib⁹ que filios oppri
munt: de homicidijs: de falſarijs: de ſacrile
gijs: de violationib⁹ eccleſiarū ⁊ libertatis
eccl'iaſtice: de ſortilegijs: de vitio ꝯ naturā
⁊ maxime cum brutis: de inceſtu: de corru
ptione ſanctimonialium: de ablatorū ſiue
illicite acquiſitorū reſtitutionib⁹: de periu
rio: de clandeſtine cōtrahētib⁹ ⁊ alijs enor
mibus erroribus quos conſuetudo ḡnalis
⁊ ſpecialis epiſcopis reſeruat: in quib⁹ etiā
epiſcopi remittūt aliq̄n ad curiā Romanā
ꝓpter enormitatem criminum: hec dicunt
ſ Scōm ꝫm iuriſtas. Sed reſtat videndū in q̄bus
Prim⁹ caſus. caſibus alius a ſacerdote proprio poſſit ab
ſoluere: ⁊ aſſignātur octo caſus. Primus
q̄n ſacerdos eſt indiſcretus. de pnīa diſtin.
Scōs. vj. placuit. Et ſecūdus q̄n aliq̄ ſunt vaga
bundi: qui non habent ꝓpriū domicilium:
q: nulli⁹ iuriſdictionis ſunt determinate.
Terti⁹ Tertius caſus eſt: ſi aliquis mutauit do
micilium: ⁊ nauigauit vel itinerauit que
rens quo ſe diuertat. Et de hoc modo dicūt
q̄dā ꝙ ꝓprius ſacerdos peregrinātium ad
certa loca/ eſt quicumq; parochialis ſacer
Quar tus. dos. Quartus ratione delicti: vt ſi incur
ritur excōicatio. Quintus ratione ſtudij:
Quīt⁹ ſicut ſcholaris. Sextus neceſſitatis tēpo
Sext⁹. re. Septimus ꝫm Oſti. ſi vnus parochia
Septi mus. lis ſacerdos ponat ſpem in oratione alte
rius. ix. q. ij. lugdunen. Octauus ſi eſt re
Octa uus. uelator cōfeſſionis ⁊ ſolicitās ad malū. In
iſtis caſib⁹ ſemꝑ dꝫ peti licētia a ꝓprio ſa
cerdote: exēpto articulo neceſſitatꝭ mortis.
Et ſi negauit: pōt aliū licite adire. Si autē
ſine licētia ꝓprij ſacerdotis aliqui peregri
nātur: nō pñt abſolui ab alijs ſacerdotib⁹
niſi in tp̄e neceſſitatis. Idē eſt de mercato
ribus ⁊ alijs viatoribus. Vn̄ tutius eſt li
cētiam petere ⁊ obtinere. Sacerdoti ṽo
ſollicitāti ad malū nullo mō ſubditus dꝫ
cōfiteri. vn̄ idē iudiciū eſt de illo/ ⁊ de illo
qui nō hꝫ copiam ſacerdotis confeſſoris.
Unde nec in hoc trāſgredit̄ preceptū eccle
ſie: q: precepta iuris poſitiui non ſe exten
dūt vltra intētionē p̄cipiētis. ⁊ qḋ ꝓ cha
ritate eſt inſtitutū: cōtra charitatē militaꝛ
re nō debet. Ad rōnes principales. Ad ß Rn̄ſio. ad ra tiones prīci.
primā dico ſicut dicebat/ ꝙ ad abſoluendū
requirit̄ duplex poteſtas: ſcꝫ ordinis ⁊ iu
riſdictionis. Et ad primū q̄n dicit̄ ꝙ ptās
que ordinat̄ ad duos effectus/ ſi pōt in ma Ad pri mā rō nē ꝯ rn̄ ſionem
iorē: pōt etiam in minorē. Dico ꝙ hoc eſt
verū tantū vbi eque immediate ordinātur
ad vtrūq;. modo dico ꝙ poteſtas in corp⁹
chriſti verū dat̄ immediate cuilibet in ordi
ne ſacerdotij. in corp⁹ chriſti myſticum nō
dat̄ niſi ſecūdario. ⁊ ideo in iſtum effectum
nō pōt immediate: niſi prehabita poteſta
te iuriſdictiōis. Ad ſcōm quādo dicit̄ ꝙ D Ad ſe cundū
ap̄li immediate a deo acceperunt poteſta
tem abſoluēdi. Dicendū ꝙ poteſtatem iu
riſdictionis acceperūt a petro: ſꝫ hoc non
legit̄. Et ad alia argumēta de reſeruatio J Rn̄ſio ad caſ⁹
ne occultorum/ ⁊ miſſione ad ep̄m. Sciēn
dum eſt ꝙ quōcūq; ſit de iure poſitiuo hu
mano: illud qḋ eſt de eſſentia ⁊ principali⁹
cōcomitans ſacramentū: principalius de
beret obſeruari: vn̄ caſus qui innuuntur in
argumēto: ſunt plures: ⁊ eueniūt de facto.
Dico ꝙ ſacerdos debet ſubditū ſuū abſol
uere: ⁊ ſibi imponere ꝙ ſi caſu aliquo vnq̄
poſſit ad ep̄m ſuum venire: ſibi illud reue
let: ⁊ nihilomin⁹ ratihabitionē petat ſuper
facto ſacerdotis: q: quātū poſſibile eſt/ dꝫ
ſacerdos niti celare crimē occultū: ⁊ ſaluare
famā ſubditi ſui. Unde cōcedo ꝙ in caſib⁹
talibus reſeruatio nihil valet: q: quod pro
charitate inſtitutū eſt: contra charitatē mi
litare non debet: vt dictum eſt. Et ſic finit̄
queſtio.

VTrū pctōꝛ poſ a Alia qḋ de
ſit ſatiſfacere deo ꝓ pctō eadem
mortali: Et nō q: ꝫm mē mate
ſurā pcti opꝫ eē ſatiſfacti ria q̄ ē
onē: ſed pctm̄ mortale eſt nume
infinite malitie intēſiue: ro. vn̄
ḡ ſatiſfactionē ꝓ eodē opꝫ eē īfinite bonita
tis itēſiue: ſꝫ nihil tale ī hac vita pōt hō̄ deo

reddere.ergo nõ põt ſatiſfacere ꝓ mortali.
iſta ratio videꝛ Anſelmi. Nãq; maiorē ipſe
ponit primo cur deus hõ.c.xx.vbi ipſe dicit
Scđm menſurã peccati opꝫ eſſe ſatiſfactio
nem.⁊.c.xxix.eiuſdē libri dicit ꝙ beatitudo
nulli dꝫ dari:niſi illi cui penit⁹ dimiſſa ſunt
pctã: nec hanc dimiſſionē fieri niſi debito
reddito:qđ debeꝛ ꝓ pctõ ſm magnitudinē
peccati.his ſuppoſitis rõnib⁹:puto me ſuf
ficienter oſtendiſſe maiorē. Minorem ipſe
ponit libro ſecundo cur deus hõ.c.xiiij. vbi
dicit ꝙ ꝓ infinitis mundis ſi eſſent:nõ de
beret hõ peccare mortaliꝛ. ſed infiniti mun
di ſi eſſent/forent infinite bonitatis inten
ſiue. ergo quodlibet pctm̃ mortale eſt infinite
Scđo probaꝛ idem. malitie intenſiue. Secundo ꝓbatur ea
dem minor ſic.malũ qđ eſt incõparabile cui
cũq; alteri malo:excedens quodcũq; aliud
malũ:eſt malitie infinite intenſiue:ſꝫ omne
pctm̃ mortale eſt huiõi.ergo ⁊c.hec rõ videtur
Anſelmi pmo cur deus hõ.vbi dicit ſic.Cũ
ꝯſidero actionē ipſam: leuiſſimũ qđ videꝛ
eſſe:ſed cũ intueor ꝙ ſit ꝯ͂ voluntatem dei:
grauiſſimũ quiddã ⁊ nulli dãno cõparabi
Tertio le eſſe intelligo.hec ille. Tertio ſic.ſatiſfa
ctio quã oĩs peccator dꝫ deo: ē reddere deo
aliqđ honorie:qđ deo tantũ placeat/quan
tum diſplicuit dehonoratio quã fecit deo
qñ peccauit:ſꝫ hoc nõ eſt poſſibile hoĩ:qꝛ il
la dehonoratio fuit tãtũ malũ qđ fieri nõ
debuit ꝓ creatura infinite bonitatis ſi eſſet
vel fuiſſet.ergo. Iſta rõ videꝛ Anſelmi primo
cur deus ho.c.ij.vbi dicit ꝙ nõ ſufficit illi
ꝗ honorē alterius violat:honorē reddere:
ſi nõ pro illata dehonorationis factã moleſtiam
⁊ violentiã aliqđ qđ placeat illi quē deho
norauit/reſtituat.hec ille.⁊ infra. Hec eſt ſa
tiſfactio quã omnis pctõr deo dꝫ reddere.
Confirmatur. Confirmaꝛ:qꝛ totus proceſſus Anſelmi i
illis libris ꝓ magna parte innuit ꝙ Anſ. ni
titur ꝓbare ꝙ neceſſariũ fuit deũ incarna
ri:⁊ per mortē ſatiſfacere ꝓ pmo pctõ. vñ
idē proceſſus videꝛ eadem rõne ꝯcludere ꝙ
hõ nõ põt ſatiſfacere pro quocũq; peccato
Quarto. mortali qđ põt cõmittere. Quarto ſic.tã
malũ eſt vnũquodq; malũ:ꝙ bonũ ē illud
pro quo nõ deberet fieri: ſicut ſatis innuit
Anſ.lib.ij.c.xiiij.ſed pro nullo bono alio a
deo deberet fieri malũ: ergo nullũ bonũ aliud
a deo eſt ita bonũ/ſicut pctm̃ eſt malũ. er
go impoſſibile eſt ꝙ hõ deo reſtituat tantũ
quantũ abſtulit.ergo.⁊ hec videtur rõ Anſel
mi ſcđo cur deus hõ.c.vj.vbi vult ꝙ homo
peccator nõ põt duci ad beatitudinē: niſi
ſit ꝗ ſoluat deo ꝓ pctõ hoĩs aliqđ mai⁹ ꝙ̃
omne qđ eſt preter deũ: ⁊ nihil eſt tale niſi
deus.Vñ ꝯcludit ꝙ neceſſe eſt deũ hanc ſa
tiſfactionē facere. Quinto ſic. ꝗ tenetur Quinto.
alicui in omni eo qđ põt rõne beneficij: ni
hil ſi delinquat hꝫ qđ poſſit ſoluere rõne
delicti:ſed hõ anteq̃ peccet tenetur deo in
omni eo qđ põt rõne beneficij cõditionis
⁊ redēptionis.ergo ſi delinquat:nihil hꝫ quod
poſſit deo cõpenſare pro delicto. ⁊ eſt ratio
Anſelmi primo cur deus hõ.c.xx. vbi dicit
ſic. Cũ reddis aliquid qđ debes deo:etiam
ſi nõ peccaſti:debes hoc cõputare ꝓ debito
qđ debes ꝓ peccato.oĩa autem debes deo.
Sexto ſic.nullus obligatus ad ſoluendũ Sexto.
qđ ſoluere nequit:põt ſatiſfacere ꝓ pctõ:
ſꝫ omnis peccator eſt obligatus ſi velit ſa
tiſfacere ꝓ peccato ad ſoluendũ aliqđ deo
qđ ſoluere nequit.igitur ⁊c.⁊ hec rõ ſumiꝛ
ex dictis Anſelmi prio cur deus hõ.c.vlti
mo.vbi dicit ſic.Rationabiliter me deduxi
ſti ad hoc vt videam peccatorem hominem
debere deo pro peccato qđ reddere nequit.
ergo ⁊c. Et ſi dicaꝛ ꝙ in hoc eſt homo excu
ſatus:ſi deus ab eo exigit aliqđ qđ redde
re nequit:cũ impotētia hominis eũ in hoc
caſu debeat excuſare:excludit hoc Anſel
mus.c.xxiij.Si hõ inquit eſt iniuſtus ꝗ ho
mini non reddit quod dꝫ:multo magis in
iuſtus eſt qui deo non reddit qđ dꝫ. Et di
ſcipulus ridet.Si põt:⁊ nõ reddit.vere in
iuſt⁹ eſt.Si vo nõ põt: quõ iniuſt⁹ eſt. An
ſelm⁹.Forſitan ſi nulla in eo cã ĩpotētie eſt
aliq̃tenus excuſari põt:ſꝫ ſi ipſa ĩpotentia
culpa eſt:ſicut nõ leuigat pctm̃:ita nõ excu
ſat nõ reddentē debitũ.ergo ſm eũ ſtãt ſi
mul:ꝙ hõ teneaꝛ reddere debitũ deo:⁊ tñ
nõ poſſit reddere debitũ deo. Iſte forme ſu
muntur ex diuerſis dictis Anſelmi. Se Scđm princi.
cundo ad principale:ſi peccator poſſet ſatiſ
facere deo ꝓ pctõ mortali:ſequereꝛ ꝙ ad b
teneretur.ſicut dicit Anſ.primo cur deus hõ
c.xj. Hec eſt inquit ſatiſfactio quã oĩs pec
cator deo facere debet.ꝯñs eſt falſum.quia
ſi ſic:ſequeretur ꝙ grauius peccans ad ma
iorem ſatiſfactionē teneretur:ſicut dicit Anſ.
primo cur deus hõ .c. xix. Scđm menſurã
inquit peccati oportet eſſe ſatiſfactionem.
ſed ꝯñequens eſt falſum;quia ſi ſic: ad ma
iorem ſatiſfactionem teneretur trãſgreſſor
voti q̃ tranſgreſſor iuramenti.conſequen
tia patet; quia votum eſt magis obligaꝛ

toriũ ꝙ iuramẽtũ. qđ ꝓbaṫ. q꞉ infidelitas
ſerui ad dñm eſt grauioꝛ ꝙ quecunq; irre
uerẽtia quã ſeruus põt facere dño ſuo. ſed
obligatio voti cauſaṫ ex iſtis duobus. ſ. ex
ↄſenſu hoīs: ꝛ fidelitate quã hõ dꝫ deo. ob
ligatio aũt iuramẽti cauſaṫ ex iſtis duobꝰ:
ſcꝫ ex ↄſenſu hoīs: ꝛ reuerẽtia quam dꝫ hõ
deo inquantũ eſt prima veritas. ğ trãſgreſ
ſio voti eſt quedã infidelitas. ꝛ trãſgreſſio
iuramenti ẽ quedã irreuerẽtia contra deũ:
ſed infidelitas eſt grauioꝛ ꝙ irreuerentia.
Sc̃do ad idẽ. ergo. Sc̃do. q꞉ fortioꝛ eſt obligatio ex na
tura ſua que nõ fit niſi ſoli deo: ꝙ illa que
interdũ fit homini. votũ aũt nunꝙ fit niſi
ſoli deo. iuramẽtũ aũt fit homini: ergo ꝛc.
Propter iſta tenent multi ꝙ tranſgreſſio
voti eſt grauioꝛ. Concordat ſanctus Tho.
Cõtra ſ. Tho. ij.ij.q.lxix.ar.vj. Sed ↄ arguitur ſic. to
ta ratio obligationis que eſt in voto: eſt in
Primo iuramento: ꝛ aliqua eſt in iuramento/ que
nõ eſt in voto: ğ obligatio iuramẽti eſt for
tioꝛ. ↄña ptꝫ. Añs probo. nam obligatio q̄
in voto eſt: conſurgit ex conſenſu poſt deli
berationem quo ꝓmittitur aliqđ deo: ſed
equalis deliberatio ꝛ equalis ↄſenſus ꝛ in
terioꝛ ꝓmiſſio mẽtis deo fit dũ iuratur: et
vltra iſtã ꝓmiſſionẽ deliberatã eſt in iura
mento inuocatio teſtimonij diuini: q̄ etiã
obligat. ergo oīa que ſunt in voto obliga
toria/ inueniunṫ in iuramẽto: vel inueniri
debẽt. q꞉ ſm Diero. iuramẽtum debite fa
ctũ dꝫ hr̃e tres comites. videlꝫ iudiciũ: iu
ſtitiã: ꝛ veritatẽ. iudiciũ aũt includit deli
Sc̃do berationẽ. Preterea plus de irreuerentia
fit deo in periurio ꝙ in tranſgreſſione voti
ſimplicis: q꞉ ſponte tranſgrediens iuramẽ
tũ licitũ/ imponit deo quãtũ in ipſo eſt cri
men falſitatis: ꝛ hec eſt interp̄tatiue blaſ
phemare deũ: ꝛ ſignificare deũ falſum eſſe
q꞉ factũ hoīs hꝫ ſuã ſignificationẽ verita
tẽ ꝛ falſitatẽ ſicut v̄ba: ſicut docet Anſ. de
veritate. c. ix. Unde qui tranſgreditur iura
mentũ: ſignificat ſe eſſe falſum: ꝛ deũ eſſe
falſum: quẽ adducit in teſtẽ. ſꝫ ille qui trãſ
grediṫ votũ: ſignificat ſe tantũ eſſe falſum:
ꝛ nullo mõ deũ: ergo plus videṫ iuramẽtũ
Tertio obligare ꝙ votũ. Preterea deliberet ali
quis de intrando religionẽ: ꝛ poſt delibe
rationẽ voueat. deliberet aliꝰ de eodẽ eq̄li
deliberatione: ꝛ aſſentiat equali aſſenſu: et
poſt aſſenſum iuret: hic ẽ equalis aſſenſus
ꝛ equalis deliberatio vtrobiq;: ꝛ vltra hoc
inuocatio dei in teſtimoniũ; ergo videṫ ꝙ
ſit equalis obligationis vel maioris. Si di Rñſio.
catur ꝙ iuramentũ fit qñq; homini: ꝛ vo
tum ſemꝑ deo: ğ votũ magis obligat. ↄña
nihil valet: q꞉ lꝫ in iurando iurans dirigat
ſermonẽ ad hoīem in ſc̃da perſona: tñ vis
obligationis ſue nõ ſurgit ab illo cui loqui
tur: ſꝫ a ſeipſo ꝛ a deo de quo loquiṫ in ter
tia pſona: qui adducaṫ ad teſtimonium: vt
obligationẽ cauſet in iurãte inquantũ eſt
veritas. Ex quo pꝫ ꝙ veniẽs ↄ iuramentũ
licitũ ꝛ expediens ſeruari/ nõ ſolũ facit deo
irreuerentiã: immo cõmittit infidelitatẽ ↄ
deũ: falſificans tam ſe ꝙ deũ ſuũ quantũ
in ipſo eſt. vnde ceteris paribus videṫ iura
mentum magis ligare. Quarto ſic. votũ Quarto.
nõ obligat niſi q꞉ eſt ex veritate humana:
ſed iuramentũ obligat ex veritate diuina ꝛ
humana: ergo plus obligat. ꝛ hoc nunc ap
paret mihi verũ. Cõfirmo iſtas euidentias Confirmãtur
q꞉ cõuictus de periurio fit infamis ꝛ a teſti arg. p̄miſſa.
monio expellendus. vj. q. j. quicũq;. Sed
votũ vnius poteſt alius implere ſi ille aliꝰ
voluerit. ex̄ de voto et voti redemptione.
Tertio ad principale. ſi ſic: peccatoꝛ tene Tertiũ princi.
retur ad condignam ſatiſfactionẽ ꝓ pecca
to ſm leges inſtitutas. ↄñs eſt falſum. q꞉
ſi ſic: fur iuſte damnatus ad moꝛtem tene
retur velle ſimpliciter ſe occidi ſm legem.
ↄña ptꝫ: q꞉ ſcit ꝙ hoc eſt iuſtum: ꝛ ſibi de
bitum quantũ ad ſatiſfactionẽ ꝓ peccato. ꝛ
ſatiſfactio niſi ſit voluntaria: nihil valet. ğ
peccatoꝛ iuſte debet ſe velle occidi pro pec
cato ſuo. Quidã dicunt ꝙ hoc eſt verũ de Rñſio
iuſte condemnato ita abſolute/ ꝙ lꝫ talis quorundã.
poſt iudiciũ datũ poſſet ſe liberare a moꝛ
te per fugam ſine iniuria cuiuſcũq; ꝓximi:
nõ tamen debet. q꞉ tenetur nõ impedire iu
ſtitiam ſcienter. ſed ſcit ꝙ iuſtũ eſt eũ moꝛi.
ꝛ fiat argumentũ de homicidio: q꞉ quidã
dubitant an ſm ius diuinũ pro furto debe
atur moꝛs. Unde dr̃ ꝙ potius debet moꝛ
tem tolerare q̄ꝫ fuge conſentire. Cõtra ar Replicatur.
guo ſic. nõ magis obligaṫ talis ad aliquã
moꝛtẽ ꝓpter iudiciũ datũ: ꝙ aliquis obli
gatur ad aliquid per votũ licitũ vel per iu
ramentũ licitũ: ſed poſſibile eſt ꝙ aliqs iu
ſte faciẽs poſt obligationẽ per votũ vel ꝑ
iuramentũ licitũ illud minus bonũ cõmu
tet in maius bonũ: ſicut qui vouit ire in ter
ram ſanctã: poteſt licite intrare religionẽ.
ex̄ de voto ꝛ voti redemp. ſcripture. ergo ſi
talis damnatus ad moꝛtẽ poſſet ſe libera
re per fugã ſine iniuria ꝓximi; vel intẽdat

aliq̄d impendere reipublice qȏ plus vale-
bit ꝙ ſua mors valeret: ⁊ licite pȏt illud eli
gere. ḡ ſi intēdat corrigere vitā ſuā: ⁊ intra
re religionē pro ſalute reipublice: ⁊ pȏt li-
bere ſe iuuare per fugā ſine iniuria: pȏt il-
Rñſio. lud licite eligere ſine iniuria proximi. Di-
co aūt ꝙ ſi nȏ poſſit fugere niſi interficien-
do cuſtodē ſuū: vel niſi q: cuſtos ſu⁹ poſtea
ſuſpendatur pro eo: nȏ licet ſic ſibi fugere:
q: nȏ ſunt faciēda mala vt eueniant bona.
Ro. iij. Preterea ponat ꝙ ſit talis hȏ pro
cui⁹ morte fiat ſchiſma in eccleſia: vel bellū
inter duo regna: ⁊ hoc ſibi veriſimiliter cō
ſtat. ergo ſi ſine iniuria poſſit fugere: videt
ꝙ ſibi liceat. Preterea ſit ꝙ apparitores vel
executores ſententie ſint negligentes ⁊ tar
di. nunq̄d debet de neceſſitate ſalutis expe-
ctare ſub patibulo vt occidāt eū: certum eſt
ꝙ nȏ. Et ideo pȏt alicui videri ꝙ talis ac-
ceptatio mortis nȏ debet eſſe niſi ſub cōdi-
tione iuris itellecta: volo ſubire mortē pro
peccatis meis: niſi aliq̄d aliud poſſim face-
re ꝓ eiſdē. Preterea eſto ꝙ aliq̄s dānet vt
fame occidatur: ſicut fit de illis q̄ dicunt po
ni ad penitentiam apud laicos: ſi talis ha-
buerit panē: querit nunq̄d pȏt comedere:
certū eſt ꝙ ſic: immo forte tenet: cū nullus
teneat occidere ſeipſum. ergo eodē mȏ hoc
faciendū eſt in fuga. qȏ concedo pro nunc.

Quartū pn. Quarto ad principale ſi ſic: tunc remiſſio
culpe fieret ꝑ contritionē: que eſt prima ps
penitentie: ſicut patet de peni. diſtin. prima
diuerſis capitulis: ⁊ per magiſtrum di. xvj
lib. iiij. ꝯñs eſt falſum: q: ſi ſic: actus contri
tionis foret melior ⁊ vtilior hoī qui pecca-
uit: q̄ act⁹ martyrij ⁊ q̄cumq; alius actus
in charitate fact⁹. ꝯña ptꝫ: q: plus boni cō
fert hoī ꝓpter actū contritionis: q̄ ꝓpter
aliq̄d aliud de lege ſtatuta. Hoc ꝓbat ſic.
ꝓpter actū cōtritionis debet hoī vita eter
na: ⁊ remittit pena eterna. ḡ duo bona infi
nita dant ſibi ꝓ actu tali: ſꝫ pro nullo alio
exiſtēti i charitate ꝯfert hoī tātū bonū. ptꝫ
q: ſi eſt in charitate: debet ſibi vita eterna.
ḡ qȏ ſibi tunc debet: eſt meli⁹ q̄ quodcūq;
aliud ab illo qȏ poſtea ſibi irrogabit: vide
licet intēſior gloria: vl' aliq̄d ſile. Silr nihil
tale pȏt ſibi dari: qȏ ſit ita bonū ſicut remiſ
ſio pene eterne: manifeſtum eſt. ergo ⁊c.

Quintū princi. Quinto ad ꝑncipale: ſi pctōr teneret ſa-
tiſfacere deo ꝓ pctō: oporteret eū cōteri de
ſuo pctō. ⁊ ꝑ ꝯñs magꝭ deberet ſe velle nȏ
eſſe ⁊ adnihilari q̄ readiuuare in pctīs mor.

tale. ꝯñs ptꝫ ꝑ Anſ. j. cur de⁹ hȏ. c. xxj. ⁊. ij.
cur deus hȏ. c. xij. vbi docet ꝙ ſi hȏ eſſet po
ſitus in iſta neceſſitate: vel ꝙ faceret aliq̄d
etiam modicū cōtra volūtatem diuinā: vel
ꝙ totus mūdus ⁊ quicq̄d nȏ eſt deus / ad-
nihilaret: deberet poti⁹ eligere ſeipm in ni-
hilū redigi q̄ peccare. Dic dr a quibuſdam Rñſio quādā
ꝙ q̄libet hȏ magis deberet eligere peccare
⁊ in ꝑpetua pena manere q̄ oīno non eſſe q̄
ad corpus ⁊ quo ad aīam: qȏ eſt adnihila-
ri. Et hoc videt probare Aug. de libe. arbi.
c. viij. per tres rationes. Primo ſic. qui di Probatur rñſio primo
cit / mallē hoc q̄ illud: eligit aliq̄d. non eſſe
aūt non eſt aliq̄d: ſed nihil. ergo nullo pa-
cto pȏt aliq̄s eligere: qñ eligit quod nȏ eſt.
Scȏo ſic. aut debuiſti velle eſſe cū ſis mi Scȏo.
ſer: vel non eſſe: non eſſe quidē poti⁹. Tunc
arguit Auguſtinus. ſi hoc velle debuiſti: h
eſt melius: qȏ aūt non eſt: melius eſſe non
pȏt. nȏ ergo illud velle debuiſti. Tertio Tertio
ſic. qȏ quiſquis eligit rōne petendū: cū ad
illud peruenerit: neceſſe eſt vt melior fiat.
melior aūt eſſe non poterit / qui non erit. ne
mo ergo pȏt eligere vt nȏ ſit. verba Augu
ſtini ſunt. ⁊ ꝯñter ꝓpter iſta videt multis
ꝙ Aug. nitat ꝓbare ibi ex intētione ꝙ hȏ
non pȏt appetere nȏ eſſe. ⁊ ꝙ includit con
tradictionē ꝙ hȏ velit ſe adnihilari. ⁊ con
ſequēter obijcit de multis exēplis hominū
gentiliū: qui nullā vitā poſt iſtā ſperabant
qui ſeipſos interemerūt. ſicut ptꝫ. v. de ciui.
dei. c. xviij. de Curtio equite Romano: ⁊ cō
ſimilib⁹. Rñdet Aug. ꝙ q̄libet talis inten-
debat quietem ⁊ quiet⁹ eſſe. ⁊ per ꝯñs de-
ſiderabat eſſe. Unde in fine capituli conclu
dit ꝙ nullo pacto fieri poteſt vt alicui libe Cōtra
at non eſſe. Sed ꝯ iſtū modū rōndēdi ar- rñſionē
guo: ⁊ probo primo ꝙ homo pȏt ex certa de- facit
liberatione eligere ſe adnihilari. Secundo tria.
ꝙ hoc intēdit Aug. in re ibidem. Tertio ap
plicabo verū intellectū dictis Augu. ne vi-
deantur habere cōtradictionem. Primo Primo
arguo ſic. oē illud qȏ pȏt iudicari eſſe me- arguit
lius vel minus malum / ſiue a rōne recta ſi oppoſitū rñſio
ue errāte: pȏt cōformiter eligi: ſed adnihila
ri eſt hmōi. ⁊ pȏt iudicari ab hoīe ſiue rōne nis ſu-
recta ſiue erronea iudicante ꝙ ipſum adni perius
hilari eſt min⁹ malū q̄ eē miſerū: ḡ adnihi date.
lari pȏt a tali eligi. Maior ptꝫ: q: oē qȏ in
tellectus iudicat eſſe bonū vel meli⁹ vel mi
nus malum: pȏt volūtas eligere: cū ſit ſum
me libera. Unde contradictionē includit ꝙ
volūtas ſit libera: et non poſſit libere velle.

illud qđ rō dictat eſſe volēdū. Minor ꝓba
tur: q2 poſſibile eſt deo cauſare tale iudiciū
in mēte alicui9: ꝙ ipm adnihilari ſit meli9
ꝙ̄ ipſum eſſe miſerū: vel min9 malū: quod
idē eſt ad ꝓpoſitū. Silr eſt poſſibile ꝙ ali-
qs hō alteri hoi faceret rōnē aliquā bonā
vel ſophiſticā: q̄ ſibi concluderet ꝙ minus
Scđo. malū eſt nō eſſe ꝙ̄ miſerum eſſe. Scđo ad
idē arguo ꝙ etiā rōne nō errāte/ſi placeret
deo ꝙ dānat9 deberet ꝑpetuo dānari: po-
ti9 deberet eligere adnihilari. Quero eni
ſi adnihilari eſt ſumme fugibile: vtrū hoc
eſt q2 iudicat eſſe malū: an q2 eſt malū: ꝑri-
mū rōnabiliter non pōt dici. ſi dicaṫ ꝙ eſt
fugibile q2 eſt malū: vel ergo q2 eſt malum
culpe/pene/ſenſus/vel dāni. malū culpe eē
nō pōt. certū eſt. nec pena ſenſus: ſicut ptʒ
relinqtur ğ ꝙ ſit pena dāni: ſʒ mai9 dānū
eſt pena corrūpēs oēm delectationē in ſen-
ſualitate ꝙ̄ nō eē: q2 arguo ſic. magis diſcō
ueniens eſt dānato ſua pena: ꝙ̄ ſuū eſſe ſit
cōueniēs. ꝓbo hoc: q2 ſi ſuū eſſe ſibi ſit ma
gis cōueniēs ꝙ̄ ſua pena diſcōueniēs: pl9
haberet delectari de ſuo eſſe ꝙ̄ triſtari de
ſua pena: qđ nō crediṫ de dānatis: ğ dāna-
tus apphendēs ſuū eſſe ⁊ ſuā penā/appre
hēdit ſine errore ꝙ pena ſua eſt appetitui
ſuo magis diſcōueniēs ꝙ̄ ſuū eē ſit ꝯueni-
ens. ğ apprehēdit ſine errore ꝙ ſuū nō eſſe
eſt min9 ſuo appetitui diſcōueniens ꝙ̄ ſua
pena: ğ magis eſt eligibile: q2 minus diſcō-
ueniēs eſt magis eligibile: ſicut minus ma
lū: qđ eſt principiū in practicis. Cōfirmaṫ
iſtud ꝑ experientiā: q2 multos fideles audi
ui ꝙ ſibi eligerēt ſi poſſent etiā nūc in hac
vita exiſtētes nō eē: q̄ ſunt totaliter inexꝑ-
ti pene illius. Et ego hoc ipſe experior cōti-
nue quando de hoc delibero. q2 ſine difficul
Tertio tate vnū ꝑeligo: ⁊ aliud abhorreo. Preter
ea hō pōt velle aliquē hoiem adnihilari ꝓ
pter bonum reipublice: ita ꝙ ſolus zel9 rei-
publice cauſat in eo iſtam volitionem. igiṫ
videtur pari ratione ꝙ homo poſſit velle
ſe nō eſſe propter bonū reipublice. Et puto
eos ſic voluiſſe/q̄ exiſtētes gētiles ꝓ bono
Quar- reipublice tn̄ ſe interfici ꝑmiſerunt. Pre
to. terea hō pōt velle adnihilari ꝑ q̄nqʒ dies:
ğ pōt velle adnihilari. ꝯña ptʒ. Añs ꝓbo
ꝑ ꝯſcientiam cuiuſlibet fidelis: ſi dareṫ ſibi
optio an vellet ꝑpetuo dānari an nō eē per
q̄nqʒ dies tn̄. Preterea adnihilari poteſt
Quito apprehēdi vt bonū: ⁊ vt mediū ad bonū ſi
ne etiā a rōne recta. ğ pōt eſſe appetibile.

Añs ꝓbo. pono ꝙ de9 reuelet tibi ꝙ ſi vel
les adnihilari ꝑ q̄nqʒ dies: reparabit te ad
vitā eternā. iſto caſu poſito adnihilari eſſet
appetibile ⁊ bonum. Scđo principaliter Scđs
oſtēdiṫ ꝙ hec eſt intētio Aug. ibidē ꝙ nō articlꝰ
eſſe quo ad corpus ⁊ aiam/pōt qs eligere ſeu con
ex certa deliberatione. Et arguo ſic. habēs cluſio ꝯ
opinionē erroneā: ⁊ deliberās ſm eā: ⁊ aſ- rōnē
ſentiens alicui impoſſibili: qđ tn̄ putat eſſe datam
poſſibile: ve eligit hoc: ⁊ veraciter hʒ actū Proba
q̄ pōt vocari electio: ſicut ſi forē mō in tali tur con
opinione ꝙ poſſem habere ſolē et lunā ad cluſio ꝓ
portandū mecū vbi ⁊ quo vellē: ⁊ dareṫ mi ma.
hi optio: ⁊ ſtante errore deliberarē ꝙ malꝰ
lē habere ſolē: q2 magis lucidus eſt: certum
eſt ꝙ hec foret vera electio: ſʒ ꝓcedēs de opi
nione erronea. ſʒ ſm Auguſtinū ibidē: ha-
bēs erroneā opinionē de adnihilatiōe ſua:
puta opinās ꝙ adnihilabiṫ cū nō debeat
adnihilari: pōt eligere ſm illā opinionem.
ergo pōt eligere adnihilari. vn̄ Aug. ibidē
Neqʒ eni nos interimere opʒ eorū iudicio
q̄ vrgēte miſeria ſe ꝑemerūt. aut eni eo cō-
fugerūt vbi melius fore putauerunt: ⁊ non
eſt ꝯtra rōni noſtre quod putauerunt: aut ſi
nullos ſe futuros crediſſent: multo min9
falſa electio nihil eligentium commouebit.
quod eni ſequar eligentem: a quo ſi queram
qđ eligat: rn̄debit nihil. Nam q̄ eligit non
eſſe: ꝑfecto nihil eligere videṫ. et ħ ſi velit
rn̄dere: cōuinciṫ. Ecce dicit Auguſtinus ex-
preſſe ꝙ tales gentiles q̄ falſe opinabātur
ſe nullos futuros ſm aiam: elegerunt fal-
ſa electione: ħ eſt electiōe fallente eos. Itē
c. xiij. dicit. Hinc fiet vt qui malint nō eē vt
miſeri non ſint: q2 nō eſſe non pn̄t: reſtat vt Terti9
miſeri ſint. Tertio dandus eſt intellectus articlꝰ
vt nūc occurrit pro Aug. et pōt dici pēſata qs ſit i
ſerie lr̄e ſue/ꝙ vult illic ꝓbare duas cōclu tellect9
ſiones. Prima eſt: ꝙ ſtāte lege q̄ nūc eſt de auctorit
immortalitate aīe: nullus pōt vera electiōe tatis Au
ideſt electione ſequēte verū iudiciū eligere guſti.
nō eſſe: cū iudiciū precedēs talē electionem Prima
dictet ꝙ aīa eſt immortalis. Scđa cōclu ꝯcluſio
ſio quā intēdit: eſt ꝙ nullus pōt eligere nō Augu.
eſſe per quācūqʒ opinionē: niſi aliq̄ alia in- Scđa
tentio adiungatur iſti intētioni q̄ eſt non ꝯcluſio
eſſe: puta intētio quietis vel carētia pene: Augu.
⁊ nemo hoc dubitat. Vn̄ dicit. xiij. c. docēs
quod opinio vincit ſenſum ⁊ cōſuetudinem
aliqn̄. Cū ergo quiſqʒ credit ꝙ poſt mortē
erit intolerabile tantas ſufferre moleſtias:
ad tātā cupiditatē mortis īpelliṫ; ꝙ diſcet

nit vel arripit mortē:in opinione hꝫ errorē
oīmode defectionis:in ſenſu aūt hꝫ natura
le deſideriū q̄etis. Ecce expſſe dicit φ aliq̄s
p intolerabiles moleſtias ipellit̃ ad volen-
dū mortē:hñs tñ defectionis opinionē: ſi
apprehēdit ſimul cū hoc qđ eſt eſſe ſub intē
Ad pri tione quietis.i.carentie pene. Ad pmā
mū q̄ p rōnē dico φ p eandē rōnē pbarē φ hō nō
bat̃ re- pōt fugere vel nolle vel deteſtari non eſſe:
ſpōſio qꝛ q̄ fugit:aliq̄d fugit vel deteſtat̃: ſꝫ nō eē
ad ar. nō eſt aliq̄d. Simlr qñ arguit̃.nō eſſe nō ē
quinti melius φ eſſe: qꝛ nihil eſt. Eodē mō arguo
pꝛinci. nō eſſe nō eſt peius φ eſſe:qꝛ eſt nihil. Silr
de tertio cū arguitur: q̄ aliquiſ appetit:cū
ad id pueneꝛit:neceſſe eſt vt melioꝛ fiat. Eo
dē mō arguo. q̄ recte fugit aliquid : neceſſe
eſt vt cū ad illud pueneꝛit/fiat peioꝛ. vñ rō
E nes ſunt ꝫ vtraq̄ ptē: vt videt̃. Un notan
Nota. dū φ p vſum loquētiū bonū ꝛ malū habēt
quandā equiuocationē:qꝛ aliqñ predicant̃
de reb⁹:aliqñ de ỽbis infinitiui modi. Exē-
plū pꝛimi cū dico:iſte hō eſt bonū. vel iſte ci
bus eſt bonū vel bonū quid. Exēplū ſecun
di:vt dicim⁹ deābulare poſt cenā eſt bonū
dare eleemoſynā eſt bonū:edificare vnā ab
batiā eſt bonū:certū eſt φ in talibus ppō-
nib⁹ iſte termin⁹ bonū p nulla re ſupponit:ſic
ut nulla res eſt currere in Bellomonte. Et
ideo accipiendo pprie illū terminū bonū:
iſta ſtant ſimul:iſte vult bonum : et tñ non
vult aliq̄d:ꝛ iſte eligit bonum: et tñ nō eli-
git aliq̄d. puta ſi dicat̃ tibi:elige ſedere vel
ſurgere:ſeu eligas vnum ſeu reliquum:nul
lā rem eligis:manifeſtū eſt. Eodē mō eſt de
malo. Unde dico φ qui eligit nō eſſe:eligit
malum. ſed minus malū:ꝛ aliquo mō bo-
nū:ſcđo modo capiendo bonum: ꝛ tñ nihil
eligit. Et hec de hac queſtione.

A Queſtio viii. Pꝛimū pꝛinci.

Queritur vtrū fi
nale pꝛemiū boni viatoꝛis
ſit eterna btitudo? Et videt̃
φ non:qꝛ ſi ſic ſequeret̃ φ
pꝛemiū boni viatoꝛis foret
gaudium infinitum. ꝯñs eſt falſum:qꝛ po-
tentia finita nō eſt capax alicuius infiniti:
nec etiā cuiuſcūq̄ qualitatis infinite perfe
ctionis. ꝯñam pbo multiplr. Pꝛimo ſic.
Proba actus quo diſtincte cognoſcerētur infinita
tur ꝯña ſi eſſent:eſſet infinite perfectionis:ſed act⁹
quo diſtincte cognoſcitur deus/eſt pfectioꝛ
φ foret talis actus ſi eſſet:quo diſtincte co
gnoſcerētur infinite creature. ğ actus quo
cognoſcit̃ deus diſtincte: eſt infinite perfe-
ctionis. Maioꝛ pꝫ:qꝛ maioꝛis pfectiōis ē
cognoſcere duas pſonas creatas φ vnā:ꝛ
tres φ duas. ergo infinite pfectiōis eſt co-
gnoſcere infinitas diſtincte. Minoꝛ oſten-
dit̃:qꝛ actus cognoſcendi deū clare vidēdo
eſt beatific⁹:ꝛ ali⁹ nō: ğ multo melioꝛ quo-
cūq̄ alio nō cognoſcēdi deū. vñ Aug. v. cō
feſ. c. iiij. Qui te nouit et alia:nō propter il-
la beatioꝛ:ſꝫ ppter ſolū te beatus. Scđo Scđo.
ſic. pfectioꝛis obiecti pfectioꝛ eſt cognitio. ij
de aīa. c. ſ. ſed de⁹ infinite excedit quodcūq̄
aliđ obiectū cognoſcibile. ergo ei⁹ cognitio
eſt perfectionis infinite. Tertio ſic. Anſel
mus de ſimilib⁹. c. lx. In beatitudīe oēs an Tertio
geli ꝛ ſinguli ab oībus cognoſcent̃ : nec q̄s
φ oīno latebit. imo dicit φ oēs beati oīa
ſcient q̄ deus ſciat ſcienda. Et pſol. xv. dicit
φ quilibet gaudebit de gaudio alterius nō
minus φ de pprio gaudio. pono ğ Petrū
ꝛ Paulū duos btōs:ꝛ ſit a gaudiū in Pau
lo de quo gaudet Petrus : ꝛ ſit gaudiū illđ
b. Tunc ſic. Paulus de nouo videt b in Pe
tro. ergo plus gaudet φ pꝛius. ſit aūt c gra
dus. ꝛ iſtū gradū videt Petrus. ergo plus
gaudet φ pꝛius. ſit autē per d. ꝛ ſic iſti duo
beati in infinitū ſic intendant ſua gaudia.
ꝛ ſic non eſt dare ſummum gaudium beati
nec ſummū gradū beatitudinis. Quar- Quarto:
to ſub hac forma. ſi gaudiū qđ hꝫ beat⁹ de
deo/nō ſit infinitū intenſiue ſꝫ finitū:ſit ta
le gaudiū a. ꝛ arguit̃ ſic. creatura pōt cauſa
re aliqđ gaudiū puta b. ergo perfectioꝛ cre
atura pōt cauſare pfecti⁹ gaudiū:ergo cū a
non excedat b in infinitū: et de⁹ pōt cauſa-
re perfectiorē vltra quācūq̄ creaturā:ſeq̄t̃
φ erit deuenire ad aliquā que poterit cau-
ſare gaudiū tantū in hoīe quātū eſt a. et p
ꝯñs creatura cauſabit in hoīe tātū gaudiū
quantū habebit in beatitudine. Quinto
ſub hac forma. Petrus gaudet de ſua viſio Quīto
ne:ſit illud gaudium a. quero vtrū gaudet
de a an non? Non pōt dici φ nō:qꝛ ſm An
ſelmum. c. vij. de ſeptem beatitudinib⁹:bea
tus nihil habebit vnde gaudere nō debeat
Si ſic:quero vtrum gaudet de a per ipſum
a/an per aliud gaudiū? Si p aliud ; eadem
ratione gaudebit de illo alio per tertium:
de tertio per quartum:ꝛ ſic in infinitum :
vel erit deuenire φ habebit aliquod gaudi
um de quo non gaudebit. ergo in quolibet
beato erunt gaudia infinita. Si di- Rñſioꝛ
catur φ beatus talis gaudet per ipſum:

Repli- ⁊ nõ ꝑ aliud: Cõtra hoc arguo: qꝛ tũc ſe-
ca. quiẜ ꝙ idẽ gaudium habebit de deo ⁊ de
creatura: qḋ eſſet deordinatũ. ꝯñs ptꝫ: qꝛ
eodẽ gaudio formaliter non põt gaudere
Scḋo. magis ⁊ minus. Scḋo. qꝛ vel gaudium
eſt actus volũtatis: vel paſſio. ſi actꝰ: ⁊ ẜm
Anſ. de lib. arb. c. vij. voluntas quam voco
inſtrũm/ vna ⁊ eadem eſt ſemper: quicqḋ ve
limus. illa vero que eſt opus: eſt cauſa mul
tiplex ꝙ̄ multa ⁊ ꝙ̄ ſepe volumus. ergo ad
diuerſitatem obiecti ſequiẜ diuerſitas gau
dij. ſed a eſt aliud obiectũ ꝙ̄ viſio vel deus
ergo aliud gaudiũ hꝫ de a ꝙ̄ de viſione vel
de deo. ergo btũs per a nõ gaudet de a. Si
dicatur ꝙ gaudiũ eſt paſſio: tunc arguitur
ſic. diſtincta obiecta delectabilia cauſant di
ſtinctas delectationes: ſed a ⁊ viſio ⁊ deus
ſunt diſtincta obiecta delectabilia: ġ cauſa-
bunt diſtinctas delectationes: ergo delecta
tio a non poteſt eſſe per ipm̃ a. Preterea ſi-
ue gaudiũ ſit actus voluntatis ſiue paſſio:
opꝫ neceſſario ꝙ obiectũ cõcurrat in rõne
cauſe partialis effectiue. ſed nihil efficit ſe
partialiter. ergo gaudiũ de a erat aliud ab
Sexto. a. Sexto ſub hac forma. Si gaudiũ bea
ti intenderetẜ in infinitũ: ġ eſt gaudiũ virtu
tis infinite. Añs ꝓbo: qꝛ dilectio dei inten
deretur in infinitũ: ſed quanto beatus ma
gis diligit: tanto magis gaudet. ġ gaudiũ
beati intenderetẜ in infinitũ. Maioꝛ ꝓbaẜ:
qꝛ quero vtrũ plato plus diligit deũ hodie
ꝙ̄ fecit heri an nõ? Si ſic: pari rõne cras di
liget plus ꝙ̄ fecit hodie: ⁊ pendie plus ꝙ̄
cras: ⁊ ſic i infinitũ. Si nõ diligit plus ho-
die ꝙ fecit heri. Cõtra. plus obligatur deo
hodie/ ꝙ̄ tenebaẜ heri: qꝛ tantũ tenetur ho
die: ⁊ adhuc plus: qꝛ deus plus fecit ꝓ eo
hodie ꝙ̄ fecerit heri. hoc ptꝫ: qꝛ deus ꝯſer-
uauit eũ in beatitudine ꝑ vnũ diem plus
ꝙ̄ fecerat: ſed hoc eſt maius beneficium ꝙ̄
aliqḋ beneficiũ tꝑale in infinitũ. ġ magis
teneẜ plato deo ꝓ ꝯſeruatione btitudinis
per diẽ ſupra illud qḋ tenebaẜ heri: quãtũ
hõ põt teneri deo ꝓ quacũqꝫ re tꝑali. ſꝫ ꝓ
beneficio tꝑali ꝯſtat ꝙ hõ obligatur deo: ġ
Petrus longe magis obligaẜ deo hodie ꝙ̄
heri. ġ ſi nõ eſt igratus: magis diligit deũ:
⁊ maiori delectatione magis gaudet: ġ in
Septi- eternũ ſic augebiẜ ſuũ gaudiũ. Septimo
mo. ſic ſub hac forma. reuelatũ eſt beato ꝙ erit
in gaudio in eternũ: ergo quero vtrum ta-
lis ſecuritas cauſat in eo gaudiũ infinitũ
an tantũ finitũ? Si primũ: habetur ꝓpoſi-
tũ. Si ſcḋm: ſit a gradus intenſionis illius
gaudij. Et arguo ſic. ſecuritas de duobus
diebus cauſat in eo aliqḋ gaudiũ: ⁊ ſecuri-
tas de tribus maius: ⁊ de quatuoꝛ maiꝰ. ġ
eſt deuenire ad ſecuritatẽ ab aliquo nume
ro certo dierũ: q̄ tantũ cauſabit quantũ eſt
a. ⁊ ſic ſequiẜ ꝙ aliq̄s tãtũ gaudebit ſi vide
ret deũ ꝑ mille annos: ſicut ſi videret deũ
in eternũ. qḋ videẜ fatuũ: qꝛ equaliẜ gaude
ret de maiori bono ⁊ de minori: ⁊ de infini Octa-
to ⁊ de tranſitorio. Octauo. aliqḋ bonũ uo.
obiectũ eſt maxime ꝓpoꝛtionatũ intellectui
humano. ſit illud a. cuius ꝓpoꝛtio ad intel
lectum vocetur b. Tũc arguiẜ ſic. quãto ali
q̄d recedit a ꝓpoꝛtione b: tãto eſt minꝰ itel
ligibile ab intellectu hũano: ſꝫ deꝰ in infini
tum recedit a ꝓpoꝛtione b: ġ eſt infinite dif
ficultatis intelligere deũ. ġ ꝑ ꝯñs ſi btũs
intelligit clare deũ: intellectꝰ beati erit infi
nite virtutis: qḋ eſt ꝓpoſitũ ṗncipale. No Nono-
no ſic. de aliquo malo rõnabiliter eſt triſtã
dũ infinite. ġ de deo clare viſo eſt gauden-
dũ infinite. ꝯñs ptꝫ. qꝛ de nullo malo pene
eſt amplius triſtãdũ/ ꝙ̄ de beatitudine eſt
gaudendũ: qꝛ miſeria pene nõ eſt ita inten
ſe mala ſicut beatitudo eſt bona. Añs ꝓbo
qꝛ ſi ꝯſtaret alicui de pena infligenda ꝑ du
os dies: deberet rõnabiliẜ triſtari ⁊ ſi ꝑ tres
dies: plus. ⁊ ꝑ quatuoꝛ adhuc plus. ⁊ per
ꝯñs ſi ꝯſtaret ei ꝙ pena infernalis eſſet ei
infligenda ꝑ infinitũ tp̄s: deberet rõnabiliẜ
magis triſtari/ ꝙ̄ de tali pena infligenda ꝑ
quatuoꝛ dies tantũ. Quero ġ vtrũ infinite
magis an tantũ finite? Si finite: habetur
ꝓpoſitũ: ꝙ ꝓ aliquo malo pene dꝫ hõ tri-
ſtari rõnabiliẜ ifinite. Si ifinite: ġ rõnabiliẜ
equaliẜ deberet hõ triſtari de pena equali
ꝑ certũ tp̄s duratura: ſicut de duratura in
ꝑpetuũ. Decimo. aut deus ꝑ clarã viſio- Decĩo-
nem apparet btõ bonũ infinitũ aut finitũ.
Si bonũ finitũ tantũ: ġ cũ deus põt ſuper
oẽ bonũ creatũ apparens beato facere bo-
num ꝑfectius ẜm apparentiã eiuſdẽ: ſequi
tur ꝙ deꝰ põt facere aliqḋ bonũ creatũ ap
parere ita bonũ beato ſicut nunc apparet
ipſe deus. ġ beatus licite põt illud bonum
eque bonũ diligere cũ deo ẜm rectã rõnẽ.
ꝯñs eſt falſum. Si deꝰ apparet infinitum
bonũ: ġ btũs cõprehẽdit deũ: qꝛ nihil latet
eũ. Probo. qꝛ dꝛ. vij. meta. Simplicia aut
totaliter ignoꝛantur: aut totaliẜ cognoſcun
tur. Confirmatur iſta rõ ſic. deus appa- Confir-
ret beato infinite bonus: ġ apparet beato matur.

ita bonus ſicut eſt: ſed impoſſibile eſt ali-
quã creaturã apparere alicui ĩtellectui ita
bonã ſicut eſt: niſi apprehẽdat a tali intel-
lectu: ergo eadẽ rõne ſi deꝰ apparet btõ ita bo
nus ſicut eſt: btũs apprehẽderet deum. qđ
eſt impoſſibile: niſi ſit ꝟtutis ĩfinite: qđ eſt
Unde- ꝓpoſitũ. Undecimo ſic. oĩs potentia co
cimo. gnitiua q̃ põt ſiľ ⁊ ſemel eque diſtincte co-
gnoſcere octo ſicut tria: vel mille ſicut cen-
tũ: ⁊ ſic de quolibet numero finito ſine ſta
tu: eſt ꝟtutis infinite in cognoſcẽdo: ſꝫ oĩs
intellectꝰ creatꝰ tã btũs ꝙ̃ miſer eſt hmõi:
ergo oĩs intellectꝰ creatꝰ eſt ꝟtutis infini
te intẽſiue. Maior ptꝫ ex mõ arguẽdi pħi
iiij. Phyſi. vbi ꝓbat ꝙ ſi duo corpora pñt
eſſe in eodẽ loco: pari rõne tria ⁊ infinita
ex ꝓceſſu eiuſdẽ. iij. de celo. vbi agit de de-
terminatione potẽtie actiue ⁊ paſſiue. Mi
norẽ ꝓbo ex duabꝰ ꝓpõnibus: quarũ vna
eſt ꝙ q̃libet beatꝰ nouit gaudiũ alteriꝰ: et
gaudet de gaudio alteriꝰ. Scđa eſt ꝙ nõ
opꝫ cognitionẽ vel gaudiũ beatoꝝ minui
vel remitti ꝑ hoc ꝙ aliq̃s de nouo beatifi
caẜ. ⁊ eodẽ modo ſuppono de miſeris: ꝙ q̃
libet triſtaẜ de eſſe alteriꝰ: ⁊ ꝙ triſtitia eo-
rũ nõ minuiẜ: ſꝫ potiꝰ augeẜ ꝑ hoc ꝙ aliq̃s
de nouo dãnabiẜ. Iſtis ſuppoſitis arguo
ſic. ſi oĩs ĩtellectꝰ tã btũs ꝙ̃ miſer eque di
ſtincte ⁊ ſiľ cognoſcit mille ⁊ vnũ ſicut pˀus
cognouit mille tm̃: ⁊ poſtea mille ⁊ duo: ⁊
poſtea mille ⁊ tria: eque diſtincte gaudet
de eis ſi eſt btũs: vel dolet ſi eſt miſer. ergo
ſi ĩtellectꝰ creatꝰ põt dãnari vľ ſaluari ſm
poſitionẽ fidei: ſequiẜ ꝙ oĩs ĩtellectꝰ crea
tus eſt ĩfinite potẽtie ſiue ꝟtutis intẽſiue.
Duode- Duodecimo. vltra oẽm gradũ beatitudi
cimo. nis quẽ põt recipe intellectꝰ fortis põt re-
cipere maiorẽ: ergo eſt infinite ꝟtutis vel infi
nite capacitatis. Añs ꝓbo: q2 ſi nõ: aut eſt
dare maximũ gradũ beatitudinis quẽ põt
recipere: aut minimũ quẽ nõ põt. Si pˀmũ
pono aliquẽ viatorẽ q̃ iam habeat gradũ
meriti: cui tãta beatitudo corrñdet quãtã
põt capere: ⁊ volo ꝙ deus ꝯſeruet eũ via-
torem: quero tunc vtrũ ipſe põt mereri pˀ-
miũ eſſentiale an nõ? Si ſic: ergo gradus bti-
tudinis ſibi datꝰ nõ fuit maximꝰ quẽ pt re
cipere. Si nõ: ꝯ. oĩs viator liberi arbitrij ẽ
deo magis acceptꝰ ĩ maiori charitate exñs
ꝙ̃ fuit qñ nõ habuit medietatẽ iſtiꝰ meri-
ti. ergo ſua opa nõ ſunt eque ſꝫ magis accepta
deo nũc ſicut pˀus. ergo põt mereri vltra gau-
diũ datũ. Si dicaẜ ꝙ ẽ dare minimũ quẽ
nõ põt recipe. Cõtra. vel ille gradus ẽ infi
nitꝰ vel finitꝰ. Si finitꝰ: tũc nõ diſtat a gra
du quẽ mõ hꝫ niſi ꝑ finitã bonitatem. ergo ſi
deꝰ ꝯtinuet talẽ ĩ ſtatu merẽdi ꝑ tp̃s maiꝰ
⁊ maiꝰ: poterit ꝑtingere ad gradũ illũ. Si
gradus ſit ĩfinitus: ergo oẽm gradũ circa illũ
poterit recipe. ſed circa illũ ꝯtingit recipe
gradũ aliquãte ꝑfectiõis: ⁊ ſic ĩ ĩfinitũ. ergo
ẽ capacitatis infinite. Scđo ad pˀncipale: Scđm
ſi btitudo foret finale pˀmiũ boni viatoris: princi.
ſequereẜ ꝙ oẽs viatores pˀmiarenẜ equaľr Proba
ꝯñs eſt falſum: ſicut notũ eſt. ꝯñam ꝓbo tur cõ-
multipľr. Primo mõ ſic. btitudo pˀncipa- ſeq̃ntia
liter ꝯſiſtit in viſiõe ⁊ dilectiõe dei: ſꝫ oẽs primo.
videbũt deũ eq̃ľr. Probo: q2 oẽs videbunt
deũ ſicuti eſt: ſꝫ nõ ẽ niſi vno modo tãtũ. ergo
oẽs videbũt vno mõ equaľr. Confirmaẜ Confir
hec rõ ꝑ Aug. lxxxiij. q. q. xxxj. eãdẽ rem nõ matur
põt aliꝰ: alio meliꝰ intelligere: ⁊ hoc eſt mo ratio.
tiuũ ſuũ: vel intelligit eam ſicut eſt: vľ aľr
ꝙ̃ eſt. ſi intelligit aľr ꝙ̃ eſt: nõ intelligit: ſꝫ
falliẜ. ⁊ ſi vterq3 intelligit ſicuti eſt: neuter
melius alio ĩtelligit. Scđo ſic. tãtũ gau- Scđo.
det Linus quãtũ btã ꝟgo. ergo pari rõne oẽs
alij equaľr gaudebũt ſeu gaudẽt. ꝯña ptꝫ
gr̃a materie. Añs probo: q2 ſi Linus hˀret
in ſe gaudiũ beate ꝟginis: tãtũ gauderet
tunc quantũ nunc gaudet btã virgo: ſꝫ Li
nus nunc tantũ gaudet de gaudio btẽ vir
ginis: quãtũ gauderet de illo gaudio ſi eẽt
in ſe: ergo nũc tãtũ gaudet quantũ btã virgo.
Maior eſt manifeſta. Et minor eſt Anſ. ꝑ
ſol. xxv. q2 ſi Linus non gauderet tantũ de
gaudio btẽ ꝟginis quãtũ faceret de eodẽ
gaudio ſi eſſet ſuũ: ergo minꝰ diligit beatã
virginẽ ꝙ̃ ſeipm̃. ꝯñs falſum: q2 ſicut dicit
ibidẽ Anſ. in illa charitate ꝑfecta innume
rabiliũ angeloꝝ ⁊ hoĩm vnus non diligit
aliũ minꝰ ꝙ̃ ſeipm̃. ꝯñs falſum. q2 ſicut di
cit ibidẽ Anſ. ⁊ expliſſiꝰ habeẜ eadẽ minor
a mgr̃o li. iiij. di. xlix. c. iiij. vbi dič ſic. Tãtũ
quiſq3 gaudebit de bono alterius: quãtũ
gauderet ſi in ſeipo hˀret illud: qđ eſt ꝓpoſi
tũ. Tertio Aug. dicit in ſentẽtijs Proſpe Tertio.
ri. Erit ibi oĩbus in diſpari claritate par
gaudiũ. ⁊ allegaẜ a mgr̃o loco predicto: ergo
oẽs gaudebũt equaľr. Quarto ſic. oĩs hõ Quar-
naturaliter appetit beatitudinẽ ſm Aug. to.
xiij. de tri. c. iiij. ⁊ allegat mgr̃ lib. iiij. diſtin.
xlix. c. ij. diffuſe. ſed illud qđ oẽs naturaľr
appetunt: equaliter appetunt: vt videtur.
ergo equaliter appetunt vel diligent in pa
tria: q2 gloria nõ tollit naturam: ſed perfi-

cit: ergo oẽs equalr̃ beatificabunt: q2 na-
Confir turalis appetit⁹ oĩm ſatiabit. Cõfirmat
matur. iſta rõ. q2 in Lino ẽ naturalis appetit⁹ ad
habẽdã tantã gloriã quãtã h3 btã v̄go: ſ3
Lin⁹ nõ peccat ſi ſe ꝯformet appetitui na-
turali: volẽdo illud libere qd̃ appetit⁹ na-
turalis: q2 eſt a deo: ğ licet Lino appetere
appetitu deliberatiuo gradum btitudinis
btẽ v̄gĩs: ſ3 q̃cq̃d licebit Lino appetere: h̄
Quito habebit: ğ ꝛc. Quito arguo ſic. oẽs cogno
ſcẽt deũ eq̃liter: ğ erũt eq̃liter bti. ꝯña pt3
q2 hec eſt vita eterna. Jo. xvij. añs pbo. q2
obiectũ qd̃ eſt deus: eſt equalr̃ pñs cuilib3:
ꝛ potentia cuiuſlibet cognitiua põt deũ co
gnoſcere equalr̃ ſicut aliq̃ potentia cogni-
tiua alteri⁹. ğ eque perfectũ actũ elicit. Qꝫ
aũt obiectũ ſit equalr̃ pñs videtur: q2 qui
libet videt ipm̃ intuitiue: ꝛ btifice facie ad
faciẽ: ſicut ſacra ſcriptura loquitur. ꝛ eſſen
tia diuina naturalr̃ repñtat quicq̃d repñ-
tat. Silr̃ ꝙ q̃libet intellectus põt equalr̃
cognoſcere deũ ſicut alius pt3 ſic. q2 ſi nõ:
ſit ille intellectus Lini q̃ nõ põt ita perfe-
cte cognoſcere deũ ſicut intellectus Petri.
Et pono ꝙ deus faciat Linũ viatorẽ: vel
aliquẽ intellectũ equalẽ illi: non eſt cura:
tũc intellect⁹ Lini põt mereri ſi cõſeruet i
vita: tãtũ p̄miũ quãtũ meruit Petr⁹. Et p̄
rñſionẽ nõ põt hr̃e tantã cognitionem dei
quãtã h3 Petr⁹: ğ plus põt mereri q̃ de⁹
poſſit ſibi dare: qd̃ nõ apparet ꝯueniẽs. ğ
Confir oĩs intellect⁹ põt cognoſcere equalr̃ deum
matur. ſicut alius. Confirmat iſta rõ: q2 oĩs aĩa
põt equalr̃ deũ diligere: ergo equalr̃ itelli
gere. añs pt3. iij. de aĩa. vbi dicit ꝙ aĩa eſt
quodãmõ oĩa: ꝛ intellectus poſſibilis eſt ĩ
potentia ad oĩa intelligibilia. Silr̃ q2 oĩs
aĩa videt eſſe equalr̃ imago dei: ğ eque ca-
pax ſm Aug. q2 eo ipſo mens imago dei ẽ:
q2 capax eius e. ꝛ particeps eius põt eſſẽ
xiiij. de tri. c. viij. ꝛ xij. ꝛ ꝯña pt3: q2 partes
imaginis poſſunt eſſe reſpectu dei. ğ ſi vna
queq3 aĩa poſſit tantũ deũ diligere quãtũ
Sexto. vnaqueq3 alia: põt eũ tãtũ cogñcere. Sex
to ſic. q̃libet btũs diligit deũ toto corde.
ꝛc. Et primo in patria iplebit preceptũ de
dilectione dei ſm Aug. de perfectione iu-
ſtitie: ꝛ allegat magiſter lib. iij. diſt. xxvij. c.
vj. ergo q̃libet btũs põt equalr̃ diligere cũ
alio. ğ oẽs equalr̃ fruent deo. ꝛ p̄ ꝯñs oẽs
Septi erunt equalr̃ beati. Septio ſic. ſi Linus
mo. videt beatã virginẽ eſſe in gaudio maiori:
ꝛ ſcit ꝙ tãti gaudij foret capax: ꝛ ꝙ tãtũ

gaudiũ potuit meruiſſe: q2 hoc nõ fuiſſ3 i-
poſſibile. quero vtrũ appetit hr̃e tantum
gaudiũ quantũ gaudiũ meruiſſet an non?
Si primũ: ꝛ omne qd̃ appetit a btõ perti-
nens ad gaudiũ eſſentiale: habet ab eo: ğ
h3 tantũ gaudiũ: quod eſt ppoſitũ. Si di-
catur ꝙ nõ appetit hr̃e gaudiũ ita inten-
ſum: q2 pꝑter cõformitatẽ voluntatis ad
iuſtitiã nõ plus vult hr̃e q̃ h3. Contra. re-
cta rõ dictat ſibi ꝙ btã v̄go pl⁹ diligit deũ
q̃ ipſe: ꝛ plus honorat deũ quãto eſt bea-
tior: ğ ſi Linus nõ debet appetere beatitu
dinem: minus d3 gaudere. q2 min⁹ diligit
deũ q̃ btã virgo. Item q2 videt ꝙ natura
ſua plus poſſet beatificari ꝛ plus diligere
deum: ğ naturalr̃ hoc appetit. Confirma Confir matur.
tur per modũ arguẽdi pħi. j. meta. ſi hoĩes
oẽs naturalr̃ ſcire deſiderant: ğ nobiliorẽ
ſciam magis deſiderabunt. Octauo ſic. q̃ Octa uo.
libet btũs ſciet oĩa que deus fecit ſcienda
ſm Anſ. ꝓlo. xv. ſed oẽs concluſiones ſci-
biles fecit: ꝛ oẽs ꝓpõnes intelligibiles et
veras fecit deus: vt eſſent quedam ſciẽda:
ğ quilibet btũs nouit oĩa ſcibilia. ergo vn⁹
nõ plus q̃ alius: ğ ſunt oẽs equalr̃ beati.
minor pt3 de ſe. Maior eſt Anſ. qui dicit
de ſeptem beatitudinibus. Btũs eſt q̃ ſciã
vel perfecta ſapientia replebit: eamq3 fa-
cie ad faciẽ intuebitur: quã dũ ita ꝓſpere
rit: creature totius naturã videbit: que in
deo melius q̃ in ſeipſa conſiſtit. Tunc etẽ
iuſti ſcient que deus fecit ſciẽda: tã ea que
preterita ſunt q̃ ea que ſunt futura. ibi a
ſingulis oĩbus ſinguli cognoſcentur: nec
quicq̃ oĩno latebit: qua patria/qua gẽte/
qua ſtirpe q̃s editus fuerit: ꝛ q̃d etiã in vi-
ta ſua fecerit. Ecce in hac auctẽ habetur ꝙ
quilibet beatus replebitur ſapientia q̃ eſt
deus. ğ quilibet tantũ capiet de illa ſapiã
quantũ capere põt: q2 alioquin nõ replebi
tur ſapientia: ſed oĩs aĩa eſt equalr̃ capax:
q2 intellectus poſſibilis eſt oĩa intelligere
Scd̃o dicit ꝙ quilibet btũs ſcit oĩa q̃ de⁹
fecit eſſe ſcienda tam preterita q̃ futura.
Ex quo ſequitur ꝙ oẽs ſcient equalia: ꝛ ꝙ
oẽs ſcient infinita: q2 conſtat ꝙ future co-
gitationes angeloꝝ ꝛ hominum ꝛ gaudia
ꝛ locutiones ac laudes dei: ꝛ ſilr̃ triſtitie
ꝛ afflictiones malorũ erunt infinita: ꝛ infi
nita ſcibilia poſſunt de eis formari. Tertio
dicit ꝙ nihil latebit illic quemq̃. ergo ni-
hil quod vnus ſciet/latebit aliũ: quod eſt
ꝓpoſitum. Nono ſic: oẽs hoĩes natura Nono.

ſcire deſiderant:ſed gloria nō tollit naturā
ſed perficit:ğ deſideriū ſciendi vel ſatiabit
in patria:vel manebit imperfectius ⁊ ma‑
gis ꝙ̄ nunc:ſed nō eſt cōueniens ꝙ ibi ma
neat deſideriū aliqḋ naturale imperfectū:
ergo totū deſideriū humanū ſciendi perfi
cietur:ſed deſideriū illud eſt equale oī hoī:
⁊ nō eſt vniꝰ ſcibilis tm̄: qꝛ nō dicit ꝙ oēs
naturaľr deſiderant geometricā vel arith
meticam ſciam:ſed naturaľr deſiderāt ſci‑
re:qua rōne hoc ſcibile/⁊ qḋlibet aliud: ğ
quilibet ſciet oīa:qꝛ.xiij.de tri.ca.xvij. Ni‑
Decio. hil ibi deſiderabit qḋ nō aderit. Decimo
ſic.oēs hoīes eque glorioſi erunt in corpi‑
bus ſicut in dotibus corpis: ğ eadem rōne
oēs eque dotati in aīabus. Añs ꝓbo:quia
oēs erunt eque impaſſibiles.qꝛ nullus eo‑
rum a quocūqꝫ nocēte poterūt ledi.oēs eq̄
agiles:qꝛ quilibet poterit ſuū corpus mo‑
uere ꝑ quantūcūqꝫ ſpatiū ſine difficultate
ſi volūtas volet.oēs eque ſubtiles:qꝛ nul‑
lū poterit alicui reſiſtere: ſꝫ cū quolibet ſi‑
mul eſſe poterit.oēs eque clari vt videtur.
Ex quo ſequiť ꝙ ſi ſunt in alijs dotibꝰ cor
poris eq̄les:ergo ſiľr in dotibus aīe. Siľr
qꝛ ſm Boetiū.iij.de cō ſo.beatitudo eſt ſta
Tertiū tus oīm bonoꝝ aggregatione ꝑfectus. ğ
pūnci. q̄libet btūs habebit ſtatū.ğ ⁊c. Tertio ad
principale arguo ſic.beatitudo non eſt hoī
poſſibilis:ergo nō erit finale premiū iuſti
viatoris.ꝯña ptꝫ.Añs probo:qꝛ ſm Aug.
xiij.de tri.c.viij.⁊.ix.Et Anſ.de ſimilibꝰ.c.
xlix.certitudo ſeu ſecuritas de beatitudine
ē maxima pars beatitudinis. vñ dicit ſic.
Omne qḋ ibi erit:bonū erit. ⁊ ſummus de
us ſummū bonū erit:atqꝫ ad fruēdū amā‑
tibus preſto erit.⁊ qḋ eſt oīno beatiſſimū:
ita ſemper fore certū erit. Sed iſta certitu
do ſiue ſecuritas nō eſt hoī poſſibilis:ergo
nec beatitudo. Qꝛ aūt ſecuritas vel certitu
do de eterna btītudine nō ſit creature rō‑
B nali poſſibilis: ꝓbatur multipliř. Primo
Proba ſic.ſequitur vel ꝙ deus ſit impotēs: vel ꝙ
tur aſ‑ ꝑteritū nō eſſet preteritū.ꝯña ptꝫ: qꝛ ſit a
ſūptū ſecuritas Petri de eternitate ſue beatitudi
ſcꝫꝙ ſe nis.quero vtrū deꝰ pōt adnihilare Petrū
curitas an nō? Si ſic: ğ pōt facere ꝙ nunq̄ a fuit
de eter ⁊ a eſt ſecuritas preterita:⁊ nō pōt adnihi
na btī‑ lare Petrū:ğ deus eſt impotens:⁊ neceſſita
tudine tur ad cōſeruandū Petrū.⁊ ſiľr iſtud eſt ꝯ
non ſit Anſ.de lib.ar.c.viij.Totā ſubſtantiā quā
hoī poſ deꝰ de nihilo fecit:pōt redigere ad nihilū.
ſibilis. Siľr ſi concedatur ꝙ pōt adnihilare Pe‑

trum: ğ pōt facere ꝙ Petrus exiſtimauit
falſum:ğ pōt facere ꝙ deꝰ decepit Petrū.
Siľr ſi dicať ad iſtud ꝙ deus nō pōt face‑
re mō qn̄ b ſit ꝟa/a fuit: qꝛ nō depēdet ab
aliquo futuro.ſi nō pōt:tn̄ pōt ꝙ b nunq̄
fuit vera/a eſt ſecuritas de eterna beatitu
dine.qꝛ pōt adnihilare Petrū:⁊ tūc a nūq̄
fuiſſet ſecuritas Petri. Cōtra. poſſibile eſt
ꝙ b ſit falſa/a fuit:qꝛ ponať ꝙ deꝰ deſtru‑
xerit Petrū:tūc ꝓpono tibi illā/a fuit:ma
nifeſtū eſt ꝙ hec eſt falſa:qꝛ nullū a fuit in
Petro:nec a fuit in aliquo alio.ğ eadē rō‑
ne q̄ ꝯcediť iſta ꝙ deꝰ pōt facere ꝙ a nūq̄
fuit ſecuritas:poteſt facere ꝙ a nūq̄ fuit.
Preterea ſequiť:qñqꝫ a fuit ſecuritas:ſꝫ a Scḋo
nūq̄ fuit ſecuritas:ğ a nūq̄ fuit. Scḋo
ſic.q̄libet btūs deſinet eſſe btūs: ğ nullus
beatus eſt ſecurus de ſua beatitudine.con
ſequentia ptꝫ. Añs probo: qꝛ q̄libet btūs
eſt btūs ante diem iudicij:⁊ imediate poſt
hoc q̄libet btūs nō erit btūs ante diem iu
dicij: ğ q̄libet btūs deſinet eē beatꝰ añ diē
iudicij.ꝯña ptꝫ:qꝛ añs eſt vna copulatiua
facta de exponentibus ꝯñtis. Quarto ad Quartū pñ.
principale.ſi beatitudo foret ꝑmium cōue
niens iuſto viatori: tunc viator ꝑmiaretur
in ſua operatiōe.ꝯña ptꝫ: tum qꝛ felicitas
eſt ſua operatio ſm pħm in ethicis. Tum
qꝛ beatitudo ē fruitio dei:⁊ cōſiſtit in frui
tione/in viſione/⁊ dilectione dei: que ſunt
operatiōes:vt ptꝫ.Sed ꝯñs eſt falſum: qꝛ
vel btūs eliceret actū libere:vel naturaľr.
Si libere:ergo pōt ſe nō beatificare qn̄ ſi‑
bi placeret.Si naturaliter: ğ nō diligeret
deū ſpontanea voluntate. Ad oppoſitū
C eſt ſcptura ſacra ⁊ doctrina ſanctoꝝ ⁊ ma In oppoſitū.
giſter ſen.ſpecialr lib.iiij.di.xlix.In iſta q̄‑
ſtione tria breuiter fient. Pmō exponā q̄ſ‑ Deciſio qōnis.
dam cōes diſtinctiones de acceptione iſtiꝰ
termini beatitudo.Scḋo formabo quaſdā
queſtiones.Tertio rñdebo ad principales
rōnes. Circa primū diſtinguitur cōiter Primꝰ articlꝰ.
ſic:ꝙ iſte terminus beatitudo aliqn̄ ſuppo
nit ꝓ deo:aliqn̄ ꝓ creatura vel creaturis.
Vñ ſolet dici ꝙ eſt duplex btītudo: increa Btītudo qd ſit.
ta que eſt deus:⁊ creata q̄ nō eſt deus.Itē
loquēdo de btītudine q̄ nō eſt deus: diuer
ſimode loquunť doctores. Nā aliqn̄ acce‑
perunt btītudinē ſic:ꝙ q̄d noīs iſtius ter‑
mini beatitudo vel beatū eſſe ſit bn̄ eſſe. et
ſic loquiť btūs Aug.xiij.de tri.⁊.xi.de ciui
tate dei ⁊ in multis locis. vbi dicit ꝙ oēs
homines appetunt beatitudinem. Scḋo

modo accipiť iſte terminus beatitudo pro
viſione matutina eſſentie diuine. ⁊ ſic loqť
ſaluator Jo.xvij. Hec ē vita eterna ⁊c. Ter
tio mō accipiť beatitudo ꝑ amore dei: vel
ꝑ fruitione dei clare viſi. ⁊ ſic loquiť Aug.
de moribus eccleſie ⁊ Manicheoꝝ. li.j.ca.
xxiij. Perfrui ſapiētia īcreata ē bene viue-
re. Et primo de doctrina chriſtiā. Summa
merces ē amore inherere deo. Quarto mō
accipiť iſte termin⁹ btitudo ꝑ delectatiōe
vel gaudio qd̄ ꝯſeqtur viſionē dei clarā. ⁊
ſic loqtur Aug. x. ꝯfeſ. c. xxiij. Btā vita quip
pe ē gaudiū de veritate. Quinto mō accipi
tur btitudo ꝑ aggregatione ex oībus ꝯſti
tuentib⁹ btitudine. ⁊ ſic loqť Boeti⁹ tertio
de ꝯſo. dicens ꝙ btitudo eſt ſtatus bonoꝝ
oīm aggregatiōe pfect⁹. Sexto mō loquiť
Anſ. libro ſuo de btitudinib⁹. ij. de ꝯcor. c.
xviij. ſm quēdā modū quotādi. vbi dicit ꝙ
btitudo eſt ſufficiētia cōpetētiū cōmodoꝝ
ſine oī indigētia. ⁊ hec deſcriptio pl⁹ mihi
placet. Hoc eñ oēs hoīes accipiūt cōiter:
ꝙ btūs ē q̄ hʒ oē cōmodū qd̄ ſibi cōpetere
pōt. ſic ergo ſeptē modis accipiť btitudo:
pro deo: ꝑ bn̄ eſſe: ꝑ viſione dei: ꝑ fruitio-
ne dei: ꝑ delectatiōe ꝯſīte: pro ſtatu ꝑfecto
oīm bonoꝝ: ⁊ ꝑ ſufficiētia cōpetētiū com
D modoꝝ. Scđo iuxta illud ſic formo hic
Scđs aliq̄s cōcluſiones breuiter. Et prima eſt. ꝙ
articl's viſio dei ꝑ eſſentiā nō eſt beatitudo hoīs.
Cōcl'o Hoc ꝓbo quadrupliciter. Primo ſic. cū
prima. viſione dei ꝑ eſſentiā ſtat indigētia multo
Proba rum cōmodoꝝ q̄ hō naturalr appetit. ſtat
tur cō. eñ cū viſiōe dei clariſſima pena ſenſus ma
Primo xima. ſic patuit ī chriſto de facto. ſilr mor-
Scđ. talitas timor: pena. Scđo. qꝛ cū viſione
dei clariſſima ſtat triſtitia: vel ſaltē carētia
gaudij cuiuſlibet delectationis de potētia
dei abſoluta. Cuius ꝓbatio eſt: qꝛ delecta-
tio eſt alia res a viſione ⁊ poſterior: qꝛ a vi
Tertio ſione nata ē cauſari. Tertio. qꝛ de⁹ pōt vi
ſionē cōſeruare: adnihilādo oē gaudiū in
creatura vidēte deū: ſiue ſit ange⁹: ſiue ſit
Quar- hō. Quarto ſic. cum clariſſima viſiōe dei
to. ſtat odiū dei in vidēte: ſi deus velit coage-
re: ergo ⁊c. Añs pʒ. Nam poſito ꝙ deus
eſſentiā ſuā oſtenderet dānato: ꝯtinuando
E in eo actū odiēdi deū. tūc pʒ poſſibilitas
Scđa aſſumpti. Scđa cōclūſio eſt: ꝙ fruitio dei
ꝯcluſio nō eſt ꝑfecta hoīs beatitudo. Pʒ hoc pro-
Proba pter idē: qꝛ cū fruitione dei ſtat multiplex
tur cō. indigentia ⁊ inſufficientia eoꝝ que hō na-
Primo tus ē appetere deordinate. Nā chriſt⁹ ſum

me deo fruebať: ⁊ tñ habuit indigentiam
multoꝝ cōmodoꝝ. Silr ſm Aug. Paulus
⁊ Moyſes fruebanť deo: ⁊ tñ neuter eoꝝ
habuit ſecū ſecuritatē de beatitudine: nec
de immortalitate futura: q̄ ſunt duo va-
de appetibilia ab hoīe: ergo beatitudo nō
cōſiſtit ꝑciſe in viſione ⁊ in fruitiōe dei nec
in illis ꝯuenientibus: qꝛ beatitudo excludit
oēm indigentiā competentiū cōmodoꝝ. ⁊
cū fruitiōe dei que eſt quedā operatio aīe:
ſtat multiplex indigentia corꝑis ⁊ anime.
Scđo pʒ idem: qꝛ aīe que iam ſunt btē: Scđo.
nō ſunt liberate ab omni indigentia cōpe-
tentium cōmodoꝝ: nec etiā angeli. ⁊ tñ illi
deo fruunť: ⁊ eū vident imediate. De aīa-
bus pʒ ſm Aug. xij. ſuper Gen̄. c. vij. ⁊ al-
legat magiſter. iiij. li. di. xlix. c. v. Aīe ineſt
quidā appetitus corpus adminiſtrandi: q̄
retardať quodāmodo ne pergat tota inte
tione in ſummū bonū: donec ille appetit⁹
cōquieſcat. De angelis per eandem rōnem
dici pōt ꝙ appetunt adimpletionē nume-
ri predeſtinatorū. ⁊ tunc augebitur eorum
beatitudo. vñ ſm iſtud nec aīa chriſti nec
angeli nec aliqua creatura eſt adhuc pfe-
cte beata: qꝛ nulla creatura hʒ adhuc ſuffi-
cientiā oīm cōmodoꝝ cōpetentiū. Ter- F
tia cōcluſio eſt: ꝙ gaudiū vel delectatio de Tertia
deo viſo nō eſt beatitudo perfecta. Proba ꝯcluſio
tur per idē mediū: qꝛ cū tali gaudio ſtat i-
digentia cōpetentiū cōmodoꝝ ipſi gaudē
ti. pʒ de facto de chriſto Moyſe ⁊ Paulo.
Quarta ꝯcluſio eſt: ꝙ beatitudo aliquo G
iſtoꝝ trium modorū accepta nō eſt finale Quar-
ꝑmiū iuſti viatoris. Hoc ꝓbať ſic. illud ſo ta cō.
lum eſt finale premiū iuſti hoīs: qd̄ ponit Proba
eū in ſtatu in quo habeat ſufficientiā oīm tur pri
cōmodoꝝ ſine vlla indigentia alicui⁹ com mo.
modi ſibi cōpetētis: ſʒ nullū ꝑmiſſoꝝ triū:
neqꝫ viſio: neqꝫ fruitio: neqꝫ delectatio vel
gaudiū de deo eſt hmōi: vt ꝓbatū ē. Pre Scđo.
terea repugnat hoī ꝙ ſit viator: ⁊ ꝑmieť
finaliter premio totali: ſʒ qdlibet iſtorū et
oīa fuerūt de facto in viatorib⁹. pʒ de chri
ſto Moyſe ⁊ Paulo. g ⁊c. Quinta cōclu H
ſio eſt: ꝙ btitudo ſm deſcriptionē Boetij Quīta
accepta nō eſt finale premiū hoīs vel ange ꝯclu.
li. Pʒ hoc: qꝛ talis btitudo nō cōuenit niſi
deo. Cui⁹ ꝓbatio eſt: qꝛ inter illa bona quo Proba
rū aggregationē vocat btitudinē: enume tur pri
rat ſummā potentiā: que nō pōt cōuenire mo.
niſi deo. ibidē etiā ꝯcludit ꝙ btitudo ē di-
uinitas: ⁊ ꝙ oīs beat⁹ eſt de⁹ ꝑ ꝑticipatio

nē.hoc eſt:h5 aliquē modū diuinū eſſendi.
ergo beatitudo ſic accepta nō ē finale p̄mi
Scdo. um iuſti viatoris:ſ5 ɔuenit ſoli deo. Pre-
terea ſicut argutū ē:ſi ſic: quilibet btūs fo
ret habitur⁹ ſtatū oīm bonoꝝ aggregatio
ne pfectū:ꝛ qꝛ q̄ oē dicit nihil excipit: ſiſr
perfectū eſt cui nihil deeſt.v.meta. ſeque-
ref ꝙ quilibet beatus foret alteri equalis
I in btitudine ꝛ in oībus circūſtātijs ſtatus
Sexta ſui. Sexta cōcluſio eſt:ꝙ nulla res eſt p̄-
cōclu. miū finaleviatoris.pt5 inductiue:qꝛ vel fo
ret viſio:fruitio vel gaudiū:ſ5 pbatū eſt ꝙ
K nullū iſtoꝝ eſt:ergo ꝛc. Septima conclu-
Septi- ſio eſt:ꝙ iſte terminus btitudo creata ē no
ma cō. mē collectiuū:vel equiualens nomini colle
Proba ctiuo.cui⁹ pbatio eſt: qꝛ ſignificat multas
tio. res que cōſtituūt aliquid p ſe vnū: quarū
etiā aliq̄ diſtinguunt ſm ſpeciē:alique ſm
numerū:qꝛ ſignificat deū:ꝛ ſignificat crea
turā.Et p tāto vocaf beatitudo creata:qꝛ
multa ſignificata p nomē ſm iſtā acceptio
nem ſunt creature : ꝛ ſignificat viſionē dei
clarā:ꝛ fruitionē eiuſdē: ꝛ gaudiū ɔn̄s ad
illam viſionē : vel ɔiunctionē amātis cum
amato.ꝛ qꝛ iſta ſunt potiſſima cōmoda et
opationes nobiliores beati: iō aliq̄n vnū-
quodq̧ iſtoꝝ a ſctīs per ſe vocaf beatitu-
do:l5 ppꝛie loquēdo nullū iſtoꝝ ſit beati-
L tudo. Et p iſta rn̄deo ad formā queſtiōis
Rn̄ſio ꝙ ſic.videlicet ꝙ finale p̄miū hoīs viato-
ad qō- ris eſt beatitudo.ꝛ hoc accipiēdo terminū
nem. ſm deſcriptionē Anſelmi poſitā ſupius in
ſeptio mō diſtinctionis.videl5 ꝙ beatitu-
do eſt ſufficiētia cōpetētium cōmodorum.
M ¶ Tertio reſtat ad rōnes rn̄dere. Ad p̄mā
Rn̄def nego ɔn̄am.Ad primā pbationē qn̄ argui
ad ar. tur:actus quo diſtincte cognoſcerenf infi
Ad pri nita ꝛc. Pro iſta rōne dico ꝙ īpoſſibile ē
mū pn. aliquid ɥtutis finite cognoſcere diſtincte
infinita cognoſcibilia ſub vno actu vel plu
ribus:ſed hoc pōt deus ſolus.concedo ma
iorem:ꝙ ſi eſſet talis actus : foret infinite
pfectiōis:ſ5 īpoſſibile ē creaturā talē actū
elicere.Ad minorē qn̄ accipif ꝙ act⁹ vidē
di deū intuitiue eſt pfectior : q̄ꝫ foret talis
act⁹ ſi eſſet.Dico ꝙ actui cognoſcēdi attri
buitur duplex pfectio.Una eēntialis ꝛ in-
trinſeca:p quāto eſt talis q̄litas. alia ē ac
cidentalis ꝛ extrinſeca:ſm additionē obie
cti cui⁹ eſt.ɔcedo ergo ꝙ p̄io mō loquēdi
actus talis ſi foret:eſſet pfectior viſione vl
quacūq̧ cognitiōe dei finita:ꝛ ſm hoc ar-
gumētū nō cōcludit:vt largius alī dicef.

Ad ſcdm cū arguif:pfectioris obiecti p- Ad ſe-
fectior eſt cognitio.Dico ꝙ dupliciter ē ali cundū
qua ſcientia honorabilis ꝛ perfecta.vel qꝛ pbans
eſt certior:vel qꝛ eſt honorabilior vel nobi ɔn̄a5 p̄
lioris obiecti.Pro iſto argumēto ē ſciēdū mi pn.
ꝙ anteq̄ꝫ habeamus de deo in via aliquē
cōceptū ppꝛiū:cōcepimus eū per ɔceptus
cōpoſitos ꝛ p ɔceptus abſtractos a creatu
ris:ſicut nominam⁹ eū ſummū ens vl ens
infinitū.Tunc op5 dicere ꝙ iſta notitia cō
poſita nō eſt pfectior q̄ꝫ ſue partes ſil' acce
pte:ꝛ tales intentiones modicā habent p-
fectionē intrinſecā:qꝛ ſunt notitie creatu-
raꝝ:quaꝝ vtraq̧ nata ē abſtrahi a creatu
ra:q̄ꝫ q̄ꝫ ſimul accepte nō ſupponāt niſi p
deo.Et iō ſi aliqua cognitio quā habemus
de deo in via:nō eſt pfectior pfectiōe eēn-
tiali:qꝛ notitia creaturaꝝ:ſ5 extrinſece ꝛ de
nominatiue dr pfectior: qꝛ nihil aliud ē di
ctu niſi ꝙ eſt pfectioris obiecti ꝛ p perfe-
ctiori ſupponit.Et iſto modo ſolemus dice
re ꝙ vnū nomen ē nobilius alio ꝛ maioris
reuerentie.ſicut dicimus ꝙ nomē regis eſt
nomē maioris reuerētie q̄ꝫ nomē milit3:qꝛ
maior bonitas eſt ī vno homine q̄ꝫ in alio:
qđ nō eſt niſi forte ī honore pſonali p quo
ſupponit.Ex5 qꝛ nomē regis p digniore p
ſona ſupponit:iō nobilitas pſone p q̄ ſup
ponit/denominat nomē ſuū.ꝛ ſic pōt dici
ꝙ imago crucifixi de lapide vel de ligno ē
nobilior imago q̄ꝫ imago leonis de auro.
S5 loquēdo de nobilitate vel de bonitate
intrinſeca:imago canis de auro ē pfectior
q̄ꝫ imago cuiuſcūq̧ hoīs de ligno.ſm iſtā
imaginationē ponam⁹ q̄tuor obiecta a b c
d:ꝛ ſit b duplo pfectius q̄ꝫ a:ꝛ c ī duplo p-
fectius q̄ꝫ b:ꝛ d q̄ꝫ c.capiamus etiā q̄tuor
notitias correſpondentes illis obiectis ſic
eq̄lr:ita ꝙ vna ſit diſtincta notitia ipſi⁹ a:
ꝛ alia ipſi⁹ b eque diſtincta:ꝛ ſic de ceteris
Dico ꝙ loquēdo de pfectiōe intrinſeca iſta
rū:nō ɔuenit inuenire ɔſimilē exceſſum in
notitijs q̄ eſt in obiectis ſic.ſed certe loquē
do de denominatiōe pfectioū: bn̄ ɔuenit :
qꝛ ſint iſta q̄tuor obiecta q̄tuor albedines
etiā ſic ſe habētes adinuicē ſm pfectionē :
dicef iſte q̄tuor albedines poſſunt diſtin-
cte videri quatuor viſionibus equalibus
oīno. S5 ɔ iſtud arguif.qꝛ viſio diſtincta Repli-
ꝛ perfecta pfectioris obiecti excedit in ea- caf pri
dē pportione in qua obiectū excedit ſubie mo.
ctū:puta ſi viſiones iſtoꝝ quatuor obiecto
rum forent oīno equales inter ſe:ꝛ ſm eq̄-

lē viſionē iudicāt viſa eſſe eqīia:ſʒ ſi iudi-
cent eſſe equalia:cognoſceret̄ diſtincte: q̄z
diſtincta ⁊ pfecta cognitio nō eſt erronea.
ğ quatuoꝛ cognitiōes date nō ſūt diſticte
Scđo. cognitiōes obiectoꝝ. Preterea maneat no
titia ipſi⁹ d invidēte:⁊ deſtruat a:⁊ ponat
de⁹ albedinē q̄ ē pfectiſſima albedo inter
quatuoꝛ:loco ⁊ ſitu in quo a fuit.tūc ſi co-
gnitio ipſi⁹ a ſit equalis pfectiōis ī gradu
cū notitia ipſi⁹ d:ſequit̄ q̄ vidēs p illā di-
ſtincte ⁊ pfecte cognoſcit.ꝯñs eſt falſū:q̄z
nō iudicabit ſe videre pfectiorē albedinē
q̄ pri⁹.cui⁹ ꝓbatio eſt:q̄z nō hʒ aliū actū
Tertio q̄ prius habuit. Preterea qn̄ aligue cau
ſe ꝯcurrūt ad ꝯſtituēdū vnū effectū:ad me
lioꝛationē cuiuſlibet cauſe in cauſando ce-
teris manētib⁹ in eq̄li pfectiōe oñdit̄ aliq̄
pfectio ī effectu.ğ cū tā ſubm̄ q̄ obiectum
cōcurrant ſicut partiales cauſe ad cauſan-
dū viſionē:manēte eadē potētia ⁊ eod mō
diſpoſita:⁊ melioꝛato obiecto cābit perfe-
ctiorē viſionē q̄ c:⁊ c q̄ b:⁊d q̄ c.qd eſt ꝓ
poſitū.ğ ex eius pfectiōe ī obiecto ⁊ ſubie
cto ceteris paribus arguit pfectionē maio
Rñdet rē etiā notitia pfecta.Jō omiſſa illa rñſio-
aliter. ne pōt dici ad argu.qn̄ d̄r q̄ pfectioꝛis ob
iecti pfectioꝛ eſt notitia q̄ impfectioꝛis ob
iecti:ğ obiecti infinite pfectiōis ⁊c. Dicit̄
q̄ notitia eſt duplex:pfecta ⁊ diſtincta: im
pfecta ⁊ ꝯfuſa.Si loq̄mur de pfecta noti-
tia vtrobiq̄ʒ:ꝯcedit̄ q̄ infiniti obiecti ē in-
finita notitia.Sed ita eſt dei : ⁊ nullo mō
ꝯueniēs creature.⁊ ſic ꝓcedit argumentū
Si loq̄mur de notitia ꝯfuſa ⁊ impfecta no
titia vel gñali:ſic eadē pfectiōe ſeu cogni-
tione ſm̄ numerū cognoſcit̄ obiectū infini
te pfectiōis:ſicut ītellectio ſubſtātie ītelle
ctualis ꝯfuſa tā dei q̄ creature.⁊ ſic loquē
do pōt negari añs,q̄z nō ſemp obiecti pfe
ctioꝛis ē pfectioꝛ notitia ꝯfuſa.De iſto ar-
N gumento al̄r diceī;q̄z nō ē ſatiſfactū. Ad
Ad ter tertiū qn̄ ꝓbat̄ q̄ bt̄i intēdēt ſua gaudia
tium. ī ifinitū:q̄z q̄libet btūs gaudet de gaudio
alteri⁹:⁊ de maioꝛi magis gaudet.ğ Petr⁹
vidēs Paulū plus gauderet q̄ prius:⁊ ſic
intēderet gaudiū ſuū,⁊ hoc facit Petr⁹. ğ
⁊ ille eadē rōne intēdet gaudiū ſuū.⁊ ſic vi
ciſſim intenderent in infinitū gaudia ſua.
Pōt dici ad iſtō q̄ qn̄ vn⁹ btūs videt gau
diū eſſentiale alteri⁹ augeri; ſi hoc eſſet de
facto poſſibile: tunc gaudiū ſuū augeret̄.
Sʒ ad augmentationē gaudij accidētalis
nō opʒ btūm augere gaudiū ſuū,vn̄ augmē
tatio gaudij bt̄i pōt dupl̄r intelligi. vel q̄z
auget̄ circa obiectū beatificū qd eſt de⁹:vel
circa creaturā.primo mō in quocūq̄ʒ alio Nota.
btō auget̄ gaudiū.Sʒ ſcđo mō gaudiū bt̄i
nō auget̄:ſʒ ſtatim ꝯfert̄ ſibi ſummus gra
dus quē vnq̄ habebit quē ħ meruit. Ad Ad q̄r-
quartū pōt dici q̄ gaudiū cauſatū a deo ī tum.
btitudine eſt alteri⁹ ſpeciei a quocūq̄ʒ gau
dio cauſato a creatura:q̄z ſi ī infinitū deus
crearet creaturā pfectiorē:q̄ cauſet in men
te hoīs gaudiū:nunq̄ ptingeret ad gau-
diū qd cauſat de⁹ clare viſus:ſicut ſi de⁹ cō
ferret foꝛti potētiā cauſatiuā muſce: ⁊ pla
toni potētiā cauſatiuā leonis:ſi foꝛ. ī infini
tū cauſaret muſcas pfectioꝛes: nūq̄ cāret
ita pfectū aial ſicut eſt leo quē plato crea-
uit vna ꝓductiōe.ꝯ hāc rūſionē ſunt bona
argumēta:⁊ trāſeo ad pñs. Ad q̄ntū pōt Ad. v.
dici q̄ btūs gaudet de viſione dei diſtincte
p gaudiū qd eſt a : ⁊ p idē gaudiū gaudet
de a.nō tñ diſtincte:ſʒ ꝯfuſe in gñali . ⁊ cō
cedit̄ q̄ btūs ſic btūs nō pōt diſtīcte co-
gnoſcere quālibʒ ītellectionē ſuā:q̄z act⁹ reflex⁹
diſtinguit̄ ab actu recto q̄ p ipm intelligit̄
eodē mō nec btūs gaudet diſtincte de quo
cūq̄ʒ ſuo gaudio:ſʒ diſtīcte gaudet de deo:
⁊ īdiſtincte de oībus que hʒ: ⁊ per ꝯñs de
gaudio quo gaudet. Ad ſextū pōt dici ne Ad. vi.
gando illā ꝯñam.de⁹ fecit ꝓ Petro hodie
pl⁹ q̄ fecerit heri:ğ Petr⁹ pl⁹ obligat̄ ho
die q̄ heri.Tū q̄z de⁹ nō vult plus eū obli-
gari.Tū q̄z nō pt pl⁹ obligari q̄ heri fuit
obligat⁹.Tū q̄z de⁹ nihil nouū fec̄ circa Pe
trum:quin ꝯſtabat Petro heri certa confi
dentia q̄ faceret hoc hodie.Et iō tāta ob-
ligatio ꝯcta eſt in btificatione qn̄ certifica
uit Petrū q̄ perpetuaret eū in btitudine.
⁊ iō nulla noua obligatio creuit in Petro:
nec opʒ q̄ plus diligat eū hodie q̄ʒ fecerat
heri vel pridie. Ad ſeptimū pōt dici q̄ ap Ad. vii.
phenſio ſecuritatis de viſione dei p tp̄s in-
finitū eſt cā partialis ꝯcauſans gaudiū al
terius rōnis:tñ apphenſio eiuſdē viſionis
p tp̄s infinitū eſt vna res finita: ſicut ṗus
dictū fuit:q̄ quātūcūq̄ʒ fieret muſca pfe-
ctioꝛ ⁊ pfectioꝛ:nunq̄ fieret ita perfectum
aial ſicut leo.ſic in ꝓpoſito:⁊ tñ leo eſt pfe
ctionis finite. Ad octauū qn̄ d̄r q̄ infini- Ad o-
te difficultatis eſt intelligere deū:q̄z ſi acci ctauū.
piatur obiectū maxime ꝓpoꝛtionatū intel
lectui humano;de⁹ in infinitū recedit ab il
la ꝓpoꝛtione.Poteſt dici q̄ nihil in infini
tū ab illa ꝓpoꝛtione recedit. Ad nonum Ad. ix.

dicendũ eſt ꝙ apphenſio triſtitie duratu-
re per tps infinitũ cauſare põt rõnabiliter
vnã triſtitiã hoĩs alteri⁹ rõnis equalẽ cau
ſate ꝑ apphenſionẽ pene tranſitorie. ⁊ ſm
hoc opꝫ dicere ꝙ ille triſtitie nõ ſunt eiuſ-
Alia re- dẽ rõnis: nec cõparabiles. Alr põt dici ꝙ
ſpõſio. hõ tñ põt dolere de apphẽſiõe pene tpal:
ꝙ nõ põt plus dolere de quacũqꝫ re: imo
moueť ꝑ dolore. Et ſm hoc hec erit negãda
rõnabiliter dꝫ hõ dolere de maiori pena ſi
bi infligẽda ꝙ̃ de minori: qꝛ tñ dolet de mi
nori ꝙ nõ põt plus dolere. Et eodẽ mõ di
ci põt de gaudio: ꝙ hõ põt tantũ gaudere
de ſecuritate minoris tpis ſicut de ſecurita
Ad de- te maioris: qꝛ potẽtia qua gaudet/ẽ finita
cimum Ad decimũ qñ arguiť. aut de⁹ appet be
atis bonũ finitũ vel infinitũ. Dico ꝙ infi-
nitũ bonũ appet ſibi: ⁊ nego vlteri⁹ ꝯñam
Ad vn- igiť apphẽdet eũ: ſed ꝯcedo ꝙ appet btõ
decimũ ita bonus ſicut eſt: qꝛ infinite bonus. Ad
vndecimũ dico ꝓ nũc ꝙ nullus itellectus
creatus põt eque diſtincte itelligere plura
ſicut pauciora: ⁊ ꝯcedo ꝙ in Xino remittiť
cognitio ꝑcedẽtiũ bonoꝝ qñ itelligit actũ
de nouo beatificũ: vel forte totalr dimitti
tur cognitio alicuius eoꝝ ꝗ pri⁹ cognouit.
Dico tñ ꝙ cognitio de deo nunꝗ̃ in btõ di
mittiť nec remittiť. Et iõ ꝙ̃rtũ ad illud nõ
erũt ĩ patria volubiles ſeu mobiles cogni-
tiões ſm Aug. Sꝫ loqñdo de cognitioib⁹
quas beati hñt de creaturis: nõ video qn
ibi erũt ſucceſſiões nouaꝝ ⁊ variaꝝ cogita
Repli- tionũ ĩ infinitũ. Vñ dicũt doctores ꝙ in
ca. finite erũt future cognitiões angeloꝝ. Cõ
Rñſio. tra. ergo ĩ btõ põt eſſe obliuio. nego iſtam
ꝯñam: qꝛ hõ dr obliuiſci illud qd nouit in
habitu: etiã ſi actu de eo nõ ꝯſideret. Dico
mõ ꝙ ſicut hõ vtiť habitu acqſito: qñ vult
ꝯſiderare illud qd pãs nouit ĩ habitu: ita
dico ꝙ btũs põt de cognoſcibile qd appe-
tit cogitare ꝯſiderare qñ vult: nõ agẽte ha
bitu aliquo ad hoc: ſꝫ obiecto btifico: qd ẽ
Repli- deus. Sꝫ ꝯ videť qd dr ĩ litera. Qui cla
catur. ritatẽ dei vidẽt: nihil ĩ creatura agiť: qd vi
Rñſio dere nõ poſſunt. Dico ꝙ illa auctoritas eſt
ꝓ me: qꝛ nõ dicit ꝙ vidẽt qcqd in creatu-
ra agitur: ſed qd videre poſſunt. ⁊ hoc ẽ ve
Ad. xij rum. nõ tñ ſimul: ſed ſucceſſiue. Ad duo-
decimũ qñ arguiť: aut ẽ dare maximũ gra
dum btitudinis poſſibilẽ itellectui ſortis.
⁊c. Põt dici ꝓbabilr ꝙ ſicꝙ eſt dare ma-
ximã cognitionẽ clarã quã iſte itellect⁹ ha
bere põt: ⁊ maximã delectationẽ: ⁊ maxi-
mũ lumen glorie. ⁊ ſic de ſingulis partib⁹
btitudĩs. Et qñ arguiť: ponat ꝙ aliqs via
tor meruit tãtã quãtũ potuit recipe: qriť
an poſſit mereri an nõ. Dici põt ꝙ põt ad
huc facere opa ꝟtuoſa ⁊ meritoria ſm ge-
nus ſuũ: ſꝫ nõ merebiť aliqd aliud: ſꝫ illud
idẽ: ſicut dr de chriſto ꝙ illud idẽ qd debe
bať ſibi vno mõ: fecit ſibi debitũ alio mõ.
¶ Ad ſcdꝫ pncipale qñ arguiť. ꝙ ſi ſic oẽs Q
equalr eſſent bti. nego ꝯñam. Ad ꝓbatio Ad ſe-
ne pmã ꝯcedo ꝙ videbũt eũ ſicuti eſt. ⁊ ne cundũ
go vltimã ꝯñam: ſ eqlr. Ad ꝯfirmationẽ pncĩ.
de Aug. lxxxiij. q. q. xxxij. qñ dicit ꝙ eandẽ
rẽ nõ põt alius alio itelligere meli⁹. veꝝ ẽ
de itellectiõe diffinitiua. Sꝫ de ꝟtute vocis
manifeſtũ eſt ꝙ ẽ falſum. Ad ſcdm qñ ar Ad ſe-
guiť: tãtũ gaudet Lin⁹ quãtũ btã ꝟgo ⁊c. cundũ
nego. Et de auctẽ Anſelmi dico ꝙ illa au- ꝓbãs
ctoritas vult dicere ꝙ ibi erit pfectiſſima ꝯcluſio
charitas: ⁊ nõ eſt veꝝ ad literã hoc qd ibi ne illi⁹
dr: ſic arguiť. ſicut põt oſti alibi. Vñ nego pnci-
illã: tãtũ gaudet gaudio btẽ ꝟginis quan palis.
tũ gauderet ſi illud gaudiũ in ſe hrẽt. Ad Ad ter-
tertiũ de iſta auctẽ: Erit in diſpari clarita- tium.
te par gaudiũ. Dico ꝙ Aug. vocat gaudiũ
nõ poſſeſſionẽ bti: ſꝫ obiectũ btificũ: qd ẽ
par hoc eſt vnũ oib⁹. Vñ dicit ſic. erit ĩ diſ
pari claritate par gaudiũ: vt qd habebũt
angeli ſit oibus cõe: qꝛ etiã glia capitꝫ erit
oibus vinculũ charitatis. Ad ꝗrtũ qñ ar Ad qr
guiť de appetitu naturali btitudĩs. dico ꝙ tum.
appetit⁹ naturalis nõ põt eẽ niſi reſpectu
btitudinis: que eſt viſio dei cũ ceteris: ſed
ad btitudinẽ que dr bñ eẽ. Silr dico ꝙ eti
am btitudo nõ dareť ſm appetitũ: ſed ſm
menſurã meritoꝝ. Sꝫ cõtra. incõueniẽs Repli-
ẽ ponere illũ appetitũ nõ ſatiatũ in btitu ca.
dine. Põt dici ꝙ ſatiať in quolibet hoĩe: Rñſio.
ſꝫ hoĩes inequalr premiãtur: qꝛ etiã ĩ quo
libet beato minimo totus appetitus ſatia
tur. Ad qntũ qñ dr ꝙ oẽs cognoſcẽt deũ Ad qn-
equalr: nego. Ad ꝓbationẽ dico ꝙ lꝫ oẽs tum.
aĩe ſint eq̃ potẽtes ad intelligendũ ⁊ dili-
gendũ quãtũ ad naturalia: nõ iõ ſequiť ꝙ
equalr btificabũť. Tũ qꝛ lumen glorie coa
git ad cognitionẽ ⁊ dilectionẽ: ⁊ illud erit
diuerſimode in diuerſis. Tũ qꝛ obiectũ ipꝫ
volũtarie cauſat. Et quando accipiť ꝙ eſ-
ſentia diuĩa naturaliter repreſentat qcqd
repſentat: hec eſt falſa: qꝛ aliqd repſentare
naturaliter eſt cauſare illius notitiam ſic-
ut cauſa partialis: ⁊ hoc non facit eſſentia
diuina. ꝯcedo etiã ꝙ oĩs anima eſt image

dei equaliter cū alia: quātū ptinet ad natu
ralia: ⁊ equalr poſſet frui deo: ſed nō eqlr
Ad ſextum. fruit deo. Ad ſextū dico ꝙ vn⁹ btūs pl⁹
poterit diligere deū ꝙ ali⁹ ꝓpter iuuamē
ex maiori lumine ⁊ ex maiori dei coactiōe.
Ad ſeptimū. Ad ſeptimū cōcedo ꝙ Linus nō appetit
appetitu abſoluto plus honorari ꝙ hono
rat: ⁊ vult ſe min⁹ honorare deū ꝙ btā vir
Ad octauū go honorat. Ad octauū qn̄ dr ꝙ quilibet
beatus ſciret oīa ſciēda ⁊c. Dico ꝙ hoc dꝫ
ītelligi: ꝙ q̄ cognoſcet deū: pōt ſcire oīa ſci
enda: ſi de⁹ velit ſibi iſta ſucceſſiue reuela
re. Et ad illud: replebit ſapientia: ḡ capiet
quātū capere poterit. Pōt dici ꝙ in beato
eſt duplex capacitas beatitudinis: ꝓpinq̄
⁊ remota. qlibet capiet quātū cape pōt po
tentia vel capacitate ꝓpinqua: que capa
citas eſt aīa bti diſpoſita ꝑ merita. Et qn̄
dicit ꝙ nihil latebit btm̄: hoc eſt dictu: ni
hil qd vult ſcire latebit eū. vel dicendū ꝙ
de⁹ in btō eſt quaſi loco habit⁹. vn̄ nihil la
tet btm̄: ſicut nihil ptinēs ad medicinā la
tet habentē habitū medicine: tn̄ nō iō ſeq̄
tur ꝙ beatus oīa ſcit vno actu vel plurib⁹
imo nec pōt oīa ſcire habitu ꝑ aliqd crea
Ad nonum. tum: vt exiſtimo. Ad nonum qn̄ dr ꝙ oēs
hoīes natura ſcire deſiderāt. aīs ꝯcedo. ſ.
ꝙ illud deſideriū quietabit: nō ꝙ actu ſci
ent oīa: ſed qr videbūt eū q̄ vult in eis cau
ſare notitiā quātūcūq̈ volūt. vn̄ per quie
tationem dꝫ ſatiari appetit⁹ naturalis: ſic
ut eſt de appetitu naturali reſpectu cibi et
potus: q̄ ſatiabit poſtꝙ ſaturabit: cōcedo
tn̄ ꝙ bn̄ ſcient habitualr oēs concluſiones
geometricas ⁊ hmōi: ſꝫ ex hoc nō ſequit ꝙ
ſint equales ī beatitudine. Silr de forma
arguendi argumētū nō valet: qr arguit ex
equalitate ſcīe ad eqlitatem btitudinis: qr
nō ſequit: iſti duo ſunt oīno equales in ſciē
tia: ḡ ſunt equales in oībus ad btitudinē
Ad decimum ptinentibus. Ad decimū dico ꝙ nō erūt
oēs equaliter dotati in corpe ſicut in aīa.
ſic tn̄ erunt dotati: ꝙ nihil corporeū pote
rit eis reſiſtere. vltra tn̄ illū gradū eſt ma
gna latitudo: ſm quā vnū pōt eſſe ſubtili⁹
⁊ clarius. Silr ꝯña nō valet: erūt eqles in
dotibus corporis: ḡ erunt equales in doti
Ad vndecimū bus mentis Ad vndecimū ptꝫ ꝙ btitudo
ſm determinationē Boetij nō ꝯuenit hoī
vel angelo: ſed tātū deo: ſicut dictū fuit in
P poſitione ꝯcluſionis q̄nte. ❡ Ad tertiū ꝑn
Ad tertiū ꝑn. cipale qn̄ arguit de ſecuritate: ꝯcedo ꝙ eſt
pars btitudinis. pars dico ſm imaginatio
nē: ⁊ nō ē potiſſima ps. h̄ eſt dictu: nō ē po
tiſſimū qd eſt ptiale ſignificatū illi⁹ termi
ni btitudo: imo de⁹ eſt potior: tn̄ inter no
titias cōplexas q̄ ptinēt ad btitudinē: for
te eſt pars potiſſima. Et qn̄ arguit ꝙ talis
ſecuritas vel certitudo nō eſt creature rō
nali poſſibilis: qr redderet deū impotentē.
Dico ꝙ certitudo de beatitudine eternalr
duratura pōt dupliciter attribui alicui: vl
ꝙ credat ſe ſemꝑ fore btm̄: ⁊ nunꝙ a bti
tudine ſe caſurū. vel qr credat ſe ſemꝑ fore
btm̄: ⁊ nō poſſe aliquo mō cadere a beati
tudine. Prīo mō eſt attribuenda ſecuritas
btitudinis creature btē. ſcdo mō nō ē poſ
ſibilis creature btē certitudo btitudinis.
Et qn̄ arguit: tūc de⁹ poſſet facere p̄teritū
nō fuiſſe. nego ꝯñam. Et ad ꝓbationē qn̄
arguit. ſit ſecuritas Petri a ⁊c. Dico ꝙ de
us pōt facere ꝙ hec ē falſa: a eſt ſecuritas.
⁊ ꝙ h̄ ſit falſa: hec ſecuritas ē. Sed dico ꝙ
īpoſſibile ē ꝙ faciat ꝙ h̄ ſit falſa: h̄ res fu
it: demōſtrata re q̄ ē mō ſecuritas Petri. ⁊
iō ꝯcedēdū ꝙ aliq ſcīa ē: ⁊ illa pōt nunꝙ
fuiſſe ſcīa: ⁊ pōt fuiſſe error: ⁊ ita pōt eē ꝙ
hec ſemꝑ fuit falſa h̄ ſcīa eſt. ⁊ vlteri⁹ ꝯce
do ꝙ btm̄ deus potuit ſemꝑ decepiſſe ⁊ fe
felliſſe ſi vult. Ad ſcdam formā que fuit ī Ad ſecundū.
hac ꝓpoſitiōe: qlibet btūs deſinet eē btūs
añ diē iudicij. h̄ ē diſtinguēda: eo ꝙ h̄ vbū
deſinet pōt ītelligi ſuū ſignificatū ponere
circa totū qd ſequit: ⁊ tūc eſt ꝓpō vā: ſicut
ptꝫ ꝑ exponētes. vl pōt ītelligi ponere ſuū
ſignificatū p̄ciſe circa p̄tē illā eē btūs: ⁊ ꝙ
ly añ diē ſit determiatio act⁹ deſinēdi: ⁊ ſic
falſa ē. vel ſub forma alia pōt eadē ꝓpō di
ſtingui: eo ꝙ determiatio tpalis añ diē iu
dicij pōt determinare h̄ vbū deſinet: vel h̄
cōplexū eē btūs. p̄mo mō ē falſa. ſcdo mō
vā: ſenſus patēt. ❡ Ad. iiij. princi. ꝯcedo ꝙ
Ad q̄rtū ꝑn. viator p̄miat ꝑ opationē ſic ꝑ p̄tē ſue bti
tudinis: qr btitudo eſt ſufficiētia ꝯpetētiū
cōmodoꝝ. Et qn̄ q̄rit vtꝝ btūs fruit libe
re an nō libere: dico ꝙ ſi iſtud aduerbiū li
bere ſit idē qd indifferēter: ſic ꝙ poſſit nō
frui: dico ꝙ nō libere ſꝫ naturalr: h̄ eſt mō
nature. Et qn̄ arguit: ḡ nō diligit ſpōtanea
volūtate: nego ꝯñam: ſicut negat mḡr illā
ꝯñaꝫ. li. ij. d. vij. vbi dīc ꝙ ꝯfirmati ſpōtāea
volūtate ferūt ī deū nulla neceſſitate coa
cti: ⁊ tn̄ nō pn̄t eū nō amare: q̄ ē bn̄dict⁹ ī
ſcl'a ſcl'oꝝ amē. Et ſic eſt finis q̄onum hui⁹
q̄rti: ⁊ per ꝯñs totius operis ſententiaꝝ.

❡ Sequuntur Conferentie.

¶ Sequuntur ſex articuli in libris Voll: et
recitati: ⁊ per eum in ſcholis diſputati per
modum conferentie.

A Confeſrētia₽. Sex articuli.

Ex ſunt arti-

culi q̃s in diuerſis mate
rijs dixi. Contra q̃s q̃dā
ſocij reuerendi inſtiterūt
rōnabil'r.
Prim⁹ Prim⁹ articu
lus fuit ꝙ obiectū fidei:
ſcientie: ⁊ opinionis: ⁊ vniuerſal'r oīs noti
tie aſſenſio eſt cōplexū: ⁊ nō eſt res ſignifi-
Scd̃s. cata p cōplexū. Scd̃s arti. fuit ꝙ liberū
arbitriū nō ſufficit ad determinandū intel
lectū ad actū credēdi: vt ideo p̄ciſe aliquis
credat aliquā ꝓpōnem eſſe veram: q2 vult
Terti⁹. credere eam eſſe verā. Tertius arti. fuit
ꝙ oīs cognitio creature eſt rō natural'r di
Quartus. ſtincta a creatura. Quartus arti. ꝙ oīs
cognitio creature cauſat̃ effectiue a creatu
ra cognoſcente: ſaltē ſicut a cā p̄tiali. ⁊ re-
Quit⁹. perit̃ in eadē ſicut accidēs in ſub̃o. Quin
tus arti. fuit dictus in materia de fruitiōe
vie. q. iij. ſup primū. ⁊ fuit talis: caſu poſſi-
bili poſito: pōt hō licite frui creatura ⁊ me
Sext⁹. ritorie. Sextus fuit ꝙ in caſu poſſibili
poſito idē act⁹ numero eſt meritū ⁊ deme-
ritū ſucceſſiue. Et ꝯ tres primos articulos
arguit quidā ſocius reuerēdus in ſua p̄ma
Cōtra lectione ſuper Bibliā. Et p̄mo ꝯ primum
primū cū d2 ꝙ cuiuſlibet notitie aſſertiue ſicut ſci
arguit̃ entie vel fidei ſiue opinionis obiectū ē cō-
plexum: ⁊ nulla res extra aīam ſignificata
per terminū vel terminos talis ꝓpōnis.
Primo Arguit̃ primo ſic. capiat̃ aliquis q̄ a ſua
natiuitate fuerit tam ſurdus q̃z cecus. iſte
nunq̄ vidit ꝓpōnem ſcriptā: nec audiuit
vnq̄ ꝓpōnem vocalē: igit̃ nūq̄z formauit
in ſe ꝓpōnem mentalē. Iſta ꝓbat̃: q2 apd̃
iſtū opinantē ſuppono ꝙ oīs ꝓpō menta
lis eſt naturalis ſilitudo ꝓpōnis vocalis
vel ſcripte. Sz naturalis ſilitudo ꝓpōnis
vocalis nō cauſat̃ in hoīe naturāl'r niſi ali
q̄n audierit: nec mētalis ſilitudo ꝓpōnis
ſcripte cauſat̃ in aīa hoīs: nec cauſari pōt
naturāl'r niſi viderit aliq̄n. igitur ſi iſte nū
q̄ vidit nec audiuit: nec habuit in ſe ꝓpō-
nem mentalem: ⁊ tñ certū eſt ꝙ talis mul-
ta pōt ſcire: puta ꝙ ignis ē calidus: ꝙ ſor-
ter eſt bon⁹ hō: vel opinari vel credere. igi-
tur pōt aliq̄s credere ſcire vel opinari: et
Scd̃o. tñ nullū cōplexum erit ſcitū ab eo. Scd̃o
ſic. recipio vnū puerū recenter natum: iſte
nunq̄ formauit ꝓpōnem mentalē: nec au
diuit vocalē: nec forte vidit ſcripturā: ⁊ tñ
ſcit vel credit ꝙ lac eſt dulce ad guſtandū:
igit̃ nō omne creditū vel ſcitū eſt cōplexū.
Tertio ſic. agn⁹ nunq̄ vidit lupū: ⁊ ſtatī Tertio
credit eſſe eū inimicū ſuū: ⁊ tñ agn⁹ nō for
mat cōplexū. Sil'r coruus faciēs nidū iudi
cat ꝙ vna ſtgula melius iacet vno mō q̄
alio: ⁊ vna meli⁹ q̄ altera: ⁊ nō formet ali
qd̃ cōplexū: nec hz notitiā alicui⁹ ꝓpōnis
cōplere. Quarto ꝙ Iudei credūt illud eē Quarto.
futurū qd̃ nos credim⁹ eē p̄teritū: ſz illud
qd̃ credūt eē futurū nō eſt ꝓpō: q2 nos cre
dim⁹ incarnationē eē p̄teritā ⁊ mortē chri
ſti: ⁊ multa q̄ nō ſunt ꝓpōnes. Sil'r credat
aliq̄s ꝙ aīa chriſti erit in a: vel ꝙ ſtgo pe-
perit. nō pt̄ dici ꝙ talis credat ꝓpōnes. et
ꝓpter iſta motiua tenet iſte ſocius ꝙ obm
cuiuſcūq̄z notitie aſſenſiue ſiue ſit ſcīa ſiue
opinio ſiue fides: eſt res ſignificata p ipāz
ꝓpōnem: ⁊ nō ipſa ꝓpō. Et ad argumen Arg. ꝓ
ta mea ī oppoſitū rñdet ſicut audietis: ar- primo
guebā enī p opiniōe mea. Primo ſic. tm̄ ve articlo
rū ſcitur: nulla res ſignificata p ꝓpōnē ē Primū
vera: igit̃ nulla res ſignificata p ꝓpōnes
ſcitur. Preterea ſcd̃o ſic. capio hāc negatio- Scd̃m
nē: hō nō eſt aſin⁹: ⁊ q̄ro q̄ res ē ſignifica-
tū iſtius ꝓpōnis: nō hō: q2 eadē rōne aſin⁹
Si vtrūq̄z: tūc aliqua res eſt hō ⁊ aſin⁹: q2
ſignificatū ꝓpōnis ē vna res ſola ſm̄ iſtos
⁊ ſic aliq̄ res eēt de⁹ ⁊ diabol⁹: q2 ſignifica
tū iſtius ꝓpōnis / de⁹ eſt diabol⁹. Tertio Tertiū
ſic. ſi aliq̄s opinat̃ ꝙ Ceſar fuit ⁊ Antichri
ſtus erit. iſti⁹ opinionis obiectū ē aliq̄ res
alia a ꝓpōne. nō niſi Ceſar vel Antichriſt⁹
ḡ Ceſar ē res: ⁊ antichriſt⁹ ſil'r. ⁊ ꝯſtat ꝙ ſi
ſint res: nō ſunt aliud q̄ hoīes: igit̃ Anti-
chriſt⁹ ⁊ Ceſar ſunt hoīes. Quarto argue Quartum.
bā ſic. idē eſt p̄mo dubiū ⁊ poſt ſcitū. q2 qd̃
nes ſunt eq̄les numero his q̄ vere ſcim⁹: ſz
nullū incōplexū eſt dubiū: ſz tm̄ cōplexū ē
dubiū: ḡ tm̄ cōplexū eſt ſcitū. ſil'r tm̄ ꝯcl'o
demōſtrationis ſcit̃ apud pħm. p2. ſ. poſte
riorū. ⁊ etiā. ij. ḡ ⁊c. Ad primū iſtorū rñdet B
negādo iſtā minorē. ſ. nulla res ſignificata Rñſio
p ꝓpōnem ē vera. ⁊ ꝙ hec ſit falſa ꝓpō: ꝓ ad arg.
bat p diffinitionē ꝓpōnis quā dat Boeti⁹: ꝓ arti.
⁊ habet̃ in ſummulis: ꝙ ꝓpō eſt oratio ve Ad primum.
rū vel falſum ⁊c. igit̃ ſignificatū alicuius
ꝓpōnis eſt verū vel falſum. ⁊ ſignificatū
ꝓpōnis eſt aliquid diſtinctū a ꝓpōne. ⁊ iō
nō ſemp cū intelligit̃ verū: intelligit̃ ꝓpō
vera: ſz res ſignificata p ꝓpōnē eſt vera: et

Ad ſe- illa intelligit ⁊ ſcitur. Ad ſcdm rñdet ꝙ il
cundũ. le q̃ ſcit ꝙ hõ nõ eſt aſin⁹: ſcit ſignificatum
iſtius ꝓpõnis: ⁊ illud eſt verũ. Et qñ q̃rit
que res eſt ſignificatũ: Dr̃ ꝙ nec ꝑciſe hõ:
nec preciſe aſinus: ſed diſtinctio eſſentialis
vel localis hoĩs ⁊ aſini. Vñ bene ꝯcedit ꝙ
deus põt facere hoĩem eſſe aſinũ ꝑ hoc ſo-
lum ꝙ poneret hoĩem ⁊ aſinũ ĩ eodẽ loco.
Ad ter- Ad tertiũ qñ dr̃ ꝙ aliq̃s hꝫ opinionẽ de
tium. iſta Ceſar fuit: ꝯceditur ꝙ obiectũ illius
opinionis eſt ſignificatũ iſtius ꝓpõnis Ce
ſar fuit. Et qñ querit q̃d eſt ſignificatũ iſti
us ꝓpõnis Ceſar fuit: Rñdet ꝙ preteritio
Ceſaris. Et ſi querat̃ de ſignificato iſtius
Ceſar nõ eſt: qꝛ verũ eſt ꝙ de illa negatiua
feci argumẽtũ. Rñdet ꝙ ſicut ſignificatũ
iſtius Ceſar eſt: eſt exñtia Ceſaris: vel copu
latio Ceſaris ad inſtãs pñs: ita ſignificatũ
iſtius Ceſar nõ eſt: eſt nõ exñtia Ceſaris:
vel nõ copulatio Ceſaris ad inſtãs pñs:
ſil'r de ſignificato iſtius Antichriſtus erit:
dicit ꝙ ſignificatũ iſtius ꝓpõnis eſt futu
ritio Antichriſti: vel copulatio Antichriſti
ad futurũ. Et ſi querat̃ q̃ res eſt futuritio
Antichriſti. Dr̃ ꝙ eſt nihil. ⁊ tñ hec eſt vera
Antichriſtus erit: qꝛ ſignificat ꝙ illud ve-
rũ qđ eſt ſignificatũ huius ꝓpõnis vocal'
Repli- Antichriſt⁹ erit: eſt obiectũ opiniõis. Cõ
ca. tra. aliq̃s opinat̃ ꝙ Antichriſt⁹ erit: illud
tñ ſignificatũ nihil eſt: ⁊ ſic h̃ret ꝯcedere ꝙ
aliq̃d verũ nihil eſt. Iſta ſcripſi cũ tedio: ⁊
cũ verecũdia recito: ne diceret̃ ꝙ nõ digna
rer recitare ſocij dicta ꝯ me tñ nihil video
in iſtis qđ quẽcũq; puerũ deberet mouere
niſi fortaſſis ad riſum. Tñ ꝓpter reuerẽtiã
C dicentis recitabo ſua dicta. Dicit enĩ pri
Primũ mo ꝙ ſignificatũ ꝓpõnis eſt res diſtincta
dictum a ꝓpõne tam vocali q̃ ſcripta ⁊ mentali.
opi. al- Scdo ꝙ ſignificatũ per ꝓpõnes eſt pri
terius. mo ſcitũ creditũ ⁊ opinatũ ac dubitatum.
Scdm Tertio ꝙ ſignificatũ per ꝓpõnem ẽ ve
Tertiũ rum vel falſum. Quarto ꝙ eſt dare ꝓpõ
Quar- nem verã cuius ſignificatũ nihil eſt: ⁊ in il
tum. lud ſignificatũ eſt verũ: ſicut dicit de tali-
Quintũ bus Ceſar fuit. Antichriſt⁹ erit ⁊ hmõi. Cõ
D tra qđ tñ neſcio arguere: cũ ꝯcedat idẽ ſit
Cõtra eſſe nihil ⁊ verũ: ⁊ apud me oẽ verũ eſt ali
primũ quid. Quinto ꝙ deus põt facere hoĩem
dictũ. eſſe aſinũ: ponendo hoĩem ⁊ aſinũ eſſe ĩ eo
dem loco. Cõtra pmũ arguo ſic. ⁊ quero
qñ dicit ꝙ ſignificatũ ꝓpõnis eſt res diſti
cta a ꝓpõne. vtrũ intendit ꝙ general'r qđ
libet ſignificatũ ꝓpõnis ſit aliq̃ vna res:
ſicut dicimus ꝙ lapis eſt vna res: vel color
eſt vna res: an intendit ꝙ iſte terminus ſi-
gnificatũ ꝓpõnis ſit quoddã nomen colle
ctiuum: ſupponens ꝓ multitudine rerũ ſi
gnificatarꝫ per terminos: ſicut dicimus ꝙ
multi hoĩes ſunt vnus pp'ls: ⁊ multi lapi-
des ſimul iacentes ſunt vnus aceruus: an
intendit dicere ꝙ in q̃buſdã ꝓpõnibus eſt
vna res ſicut in iſtis: ſortes eſt hõ: hõ ẽ ani
mal ⁊ ꝯſilibus: vbi non ſignificat̃ niſi vna
res: ⁊ in quibuſdã eſt due res: ſicut in iſtis:
ſortes eſt albus: aer eſt lucidus ⁊ in ꝯſilib⁹
vbi ĩportant̃ plures res: ⁊ in quibuſdã eſt
neutro mõ. ſ. quarũdã ꝓpõnum ſignifica-
tũ eſt nihil: Primũ eſt nimis extraneũ dice
re. ſ. ꝙ cuiuſq; ꝓpõnis ſignificatũ eſt vna
ſuba vel accidẽs diſtinctũ a ꝓpõne. Nã ca
pio veritatẽ iſtius: hõ nõ eſt aſinus. ⁊ po-
no ꝙ nullus hõ ſit: nec aliq̃s aſin⁹ ſit: q̃ro
q̃ res ẽ ſignificatũ iſti⁹ ꝓpõnis: an de⁹ an
creatura: ⁊ p'ꝫ ꝙ nõ eſt maior rõ quare ſit
deus q̃ creatura. nec ꝙ vna creatura ma-
gis q̃ alia: ⁊ ſic q̃libet res vel nulla erit ſi-
gnificatũ iſtius ꝓpõnis: ⁊ nõ q̃libet: igit̃
nulla: ꝑut ipſemet ꝯcedit ꝙ quarũdã pro-
põnum ſignificatũ ẽ nihil: ſicut ẽ ſuperi⁹
dictũ: ⁊ cũ hoc nõ ſtat ꝙ ſignificatũ cuiuſ-
libet ꝓpõnis ẽ aliq̃d: niſi idẽ ſit aliquid ⁊
nihil. Si dicat̃ ſcdo mõ ꝙ gñaliter cuilibꝫ
ꝓpõni corrñdet ꝓ ſignificato vna multi-
tudo rerꝫ ſignificatarꝫ ꝑ ptes ꝓpõnis illi⁹
hoc eſt ꝯ dictũ ꝓpriũ: dicentis ꝙ alicuius
ꝓpõnis nihil eſt ſignificatũ. Sil'r eſt ꝯ illud
qđ ipſe dicit. ſ. ꝙ ſignificatũ ꝓpõnis ẽ res
diſtincta: qꝛ nulla multitudo rerꝫ diſconti-
nuatarꝫ eſt res: ſicut nulla res eſt pp'ls. Vñ
multitudo ſignificata ꝑ iſtã ſortes ẽ alb⁹:
vel hõ nõ eſt aſin⁹: nõ eſt aliqua res: qꝛ ſic
aliq̃ res eſſet ſuba ⁊ accidẽs: ⁊ aliq̃ res eẽt
hõ ⁊ aſinus: ⁊ aliqua res eſſet de⁹ ⁊ diabo
lus: qđ eſt incõueniẽs. Nec ſil'r aliqua mul
titudo eſt deus ⁊ diabolus. Vñ relinquit̃
incõueniens. Si tertio mõ intelligat̃ iſta
poſitio: ſic ꝙ alicuius ꝓpõnis ſignificatũ
ſit vna res: ⁊ alicuius ꝓpõnis ſignificatũ
ſit multitudo rerꝫ: ⁊ alicui⁹ ꝓpõnis ſignifi
catũ nihil eſt ⁊c. Sic intellecta iſta poſitio
ne mirabili arguo ſic. capio iſtas duas ꝓ-
põnes: de⁹ ẽ: ⁊ de⁹ nõ eſt: ⁊ q̃ro vtrũ ſigni
ficatum vtriuſq; ſit vna res an alia ⁊ alia?
Si vna res ſit ſignificatũ vtriuſq;: igit̃ ſi-
gnificatum vnius ꝯtradictoriorũ eſt ſigni
ficatum alterius. ſed ſcḋm hanc opinionẽ ſi

gnificatū ꝓpōnis ṽe ē verū:igiť vtriuſqꝫ ptis ɔ̄dictiōis ſignificatū ē veꝝ.igiť vtrū qꝫ ɔ̄dictorioꝝ foret veꝝ.⁊ vltra. ꝗ ɔ̄dictoria ſunt ſimul ṽa. Si dať ꝙ alia res ē ſignificatū iſtiꝰ ꝓpōnis deꝰ ē:⁊ cōſtat ꝙ nulla res niſi deus poneref ſignificatū iſtiꝰ deꝰ ē igiť aliq̄ creatura erit q̄ ſit ſignificatū iſtiꝰ deus nō ē.q̄ro vtꝝ ſubā an accidēs:ſiue ſic ſiue ſic:deſtruať iſta creatura.⁊ ſeq̇ť ꝙ falſitas huiꝰ deꝰ nō ē:ipā ꝓpōne manēte deſtruet.⁊ ſic poſſibile eſt ꝙ hec ꝓpō deꝰ nō ē maneat nec cadat a ſua ſignificatiōe p quācūqꝫ nouā impoſitionē:⁊ tñ nō ſit falſa.et

Rūſio. ſic erūt ſimul duo ɔ̄dictoria de pn̄ti:quoꝝ

Replicatur. neutrū erit falſū:qꝺ ē īpoſſibile imaginari Si dicať ꝙ altera ſignificat aliq̇d.ſ.affirmatiua:ſed negatiua nihil.Cōtra.ipe dicit ꝙ ſignificatū talis negatiue:hō nō ē aſinꝰ nec hō eſt p̄ciſe nec aſinꝰ p̄ciſe:ſꝫ diſtinctio hoīs ab aſino.igiť pari rōne ſigtū iſtiꝰ deꝰ nō ē:erit diſtictio dei a q̄cūqꝫ ente.ſılr veritas iſtiꝰ deꝰ nō eſt diabolꝰ:ē diſtictio dei a diabolo.nō eſt aliq̄ res:ſꝫ ē deꝰ ⁊ diabolus etiā ſm eū:q: negat relatiōes eē res diſtinctas ab abſolutis.igiť hec ē ṽa deꝰ ⁊ diabolꝰ ſunt vna ṽitas.⁊ ſılr deſtruať diabolus ⁊ tūc opꝫ eū cōcedere ꝙ ṽitas iſtiꝰ ē deſtructa:⁊ p ɔ̄ñs ſi diabolꝰ eēt adnihilatꝰ:⁊ hec ꝓpō maneret:deꝰ nō eſt diabolꝰ:idē ſigni-

Rūſio. ficās cōtinue:ſine noua īpoſitiōe hec non foret ṽa. Si dicať ꝙ īmo foret ṽa:ſed alia

Replica. ṽitate:q: ṽitas iſtiꝰ priꝰ fuit deꝰ ⁊ diabolus:⁊ nūc ṽitas iſtiꝰ deꝰ nō ē diabolꝰ:nō ē niſi ſolꝰ deus.Cōtra.tūc pari rōne falſitas iſtius deus eſt diabolus:diabolo adnihilato foret deus:⁊ ſic eēt cōcedendū ꝙ deꝰ eēt falſitas infinitarū taliū ꝓpōnū deꝰ ē Antichriſtus:deꝰ ē Ceſar:deꝰ eſt Plato.qꝺ ſi cōcedať:nimis ꝓteruiť ɔ̄ rōnē.⁊ ſılr tunc haberet cōcedere ꝙ ṽitas iſtiꝰ deꝰ nō ē diabolꝰ:ē falſitas iſtiꝰ deꝰ ē diabolꝰ:⁊ ꝙ ſimľ ⁊ ſemel ē falſitas ⁊ veritas duoꝝ ɔ̄dictoriorū:⁊ ꝙ ṽitas vniꝰ eſt falſitas alteriꝰ.et haberet ɔ̄cedere ꝙ falſitas eſt colēda ⁊ ſūme diligēda:⁊ ꝙ b̄titudo cōſiſtit in falſitate.⁊ multa alia facile eſt cōcludere de hoc dicto quo cōcediť ꝙ falſitas iſtiꝰ deus eſt diabolus ſit deꝰ.Si ṽo dicať ꝙ ſignificatū iſtius ꝓpōnis deꝰ ē diabolꝰ:nō ſit p̄ciſe deꝰ:ſꝫ deus ⁊ aliq̇d aliud.adnihileť illud aliud qꝺcūqꝫ fuerit:tūc habebiť ꝓpoſitū illo adnihilato:vel ſeq̇tur ꝙ hec ꝓpō erit nō mutata in ſignificādo deꝰ eſt diabolꝰ:⁊ nō erit falſa:vľ ꝙ erit falſa:⁊ deꝰ erit falſitas iſtius propōnis:vel neceſſitabitur redire ad veritatē:⁊ cōcedere ꝙ falſitas ꝓpōnis falſe nō eſt niſi ꝓpō falſa. Preterea qꝺ eſt ſignificatū iſtiꝰ ꝓpōnis chimera ē chimera: chimera nō ē ceſar.⁊ q̄ res eſt veritas iſtiꝰ planū eſt ꝙ nihil fingi poteſt ſm eū. Pre- Secūdo.

terea ſi ſignificatū iſtiꝰ ꝓpōnis vel veritas ſit multitudo reꝝ ſignificatarū p ptes propoſitiōis:ſeq̇tur ꝙ idē erit ſignificatū iſtiꝰ oīs hō eſt aīal:⁊ iſtiꝰ aīal eſt oīs hō:⁊ iſtiꝰ oīs hō ē aīal:⁊ aīal ē nullꝰ hō.⁊ oēs propoſitiones ordinate in figura habebūt idē ſignificatū:q: ſigna nullas res ſignificāt:ſic ut ptꝫ.j.peri hermenias.oīs ſignificat q̇d vniuerſalr.ſılr nullus.ſicut ptꝫ de talibus oīs ſenex erit puer.⁊ nullꝰ erit puer.⁊ vniuerſalr ɔ̄dictoria habebūt idē ſignificatū: Tertio

⁊ ṽitas erit falſitas.Preterea ſi ſignificatū ꝓpōnis ſit ſcitū vľ creditū:⁊ nō ꝓpō mētalis:ſeq̇ť ꝙ idē erit ſcitū ⁊ dubitatū ſıľ ⁊ ſemel ab eodē.immo ꝙ oē ſcitū ab iſto eſt ab eo neſcitū. Primū patet:ſit tullius ſynonimꝰ cū marco:⁊ credas tu eū tm̄ vocari tulliū:⁊ videas eū currere:tūc ꝓponať tibi tulliꝰ currit:hec eſt cōcedenda a te.Deinde iſta marcꝰ currit:h̄ ē dubitāda.igiť cū idē ſit ſignificatū vtriuſqꝫ:idē ſimul ſciť et dubitať.Scd̄m ptꝫ ꝙ ſi ſignificatū d̄r ſcitum qn̄ ꝓpō ſcitur:ergo etiā ſignificatū d̄r neſcitū qn̄ ꝓpō nō eſt ſcita.Tūc demus oēs ꝓpōnes ſcitas a te in latino:⁊ equalētes eis ī greco:⁊ ſit a nomē cōe cuilibet latio:⁊ b nomē cōe cuilibet greco:⁊ c ſit nomē cōe cuilibet ſignificato duaꝝ equiualētiū:quarū vna eſt greca:altera latia.Tūc arguo ſic qꝺlibet a eſt ſcitū a te.igitur quodlibet c ē ſcitū a te.igitur qꝺlibet b ē ſcitū a te:et ex alia parte ſic:qꝺlibet b eſt neſcitū a te:igiť quodlibet c eſt neſcitū a te.⁊ vltra igiť qꝺlibet c ſcitū a te eſt neſcitū a te. Ideo dico Reſolutio do.

ſicut alias dixi:ꝙ cuiuſlibet notitie aſſertiue obiectū eſt complexū mētale:q: nō capitur hic obiectū ſicut in ſenſatiōe:vbi req̇ritur cōiter ꝙ obiectū ſit cauſatiuū ſenſatiōis. Sed capiť obiectū p eo de quo p̄dicať eſſe ſcitū vel eſſe creditū:⁊ pro eo p quod cōuenicter reſpōdetur ad tales queſtiōes quid ſcis:q̇d credis:q̇d dubitas:quid opinaris: ⁊ q: nūq̄ ad tales rn̄deť niſi p cōplexa ſic dicēdo:ſcio deum eſſe:vel ſcio ꝙ deus eſt: ideo obiectum ſcientie dicitur eſſe complexum, ſecus eſt ſi quereretur quid vides:

pōt em̄ cōuenienter rn̄deri ſortem vel lapi
dem. et ideo obiectum viſionis dr̄ res viſa
E Ad pꝛimū argumētū dicendū eſt ꝙ tota
Ad pꝛimū argu. Bar ticulū. iſta ratio fundatur ſup falſam imaginatio
nē: q̄ ponit ꝙ nō eſt aliqua ꝓpoſitio men-
talis: niſi illa q̄ eſt ſimilitudo ꝓpōnis voca
lis vel ſcripte. Vn̄ ponit vnā ꝓpōnē falſā:
⁊ ſup illā ſibiipſi ↄcludit ⁊ nulli alteri. Vn̄
negata hac ꝓpōne: oīs ꝓpō mētalis ē na
turalis ſimilitudo vocalis vel ſcripte: q̄ ni
hil valet. deſtruitur totū fundamētū dicto
rū ſuoꝝ. Qꝛ aūt illud ſit oīno ↄ̄ rationē ptꝫ
ꝑ Ariſto. j. peri hermenias. q̄ ponit ꝓpōnē
cōponi ex naturalibꝰ cōceptibꝰ ⁊ naturali
bus ſignificationibꝰ. Itē hoc ptꝫ ex Aug.
xv. de trini. c. xij. in fine. De viſione ſcientie
viſio cogitationis exoꝛitur. qd̓ eſt verbum
lingue nullius: verbū verū de re vera. ⁊ poſt
ea in eodē li. Gignitur tāq̄ verbū neceſſa-
riū ꝙ nullius lingue ſit tāq̄ ſciētia de ſcia
⁊c. Et. xxvj. c. de ꝑuis. Perueniendū ē igit̄
ad illud verbū hoīs: ad verbū rōnalis ani
mātis: ad verbū nō de deo nate: ſed a deo
facte imaginis dei: qd̓ neq̄ eſt ꝓlatū in ſo
no: neq̄ cognitū in ſimilibus qd̓ alicuius
lingue eſſet ſic: ſꝫ oīa quecūq̄ ſignificātur
ſi ſignificatio ꝓceſſit ⁊ gignitur: dr̄ ſcia que
manet in aīo qn̄ eadē ſcia inueniri dr̄: ſicuti
eſt. idē habet̄. c. xxxiiij. ⁊ ↄ̄iter ꝑ totū librū
Ad ſecundū Et Anſ. monol. in multis locis. Ad ſcōm
de puero dicēdū ꝙ foꝛmat cōplexū ꝑ phā
taſiā. ſicut bruta nō ꝑfecte. Et ſic ptꝫ idem
de coꝛuis ⁊ agnis ſicut ꝓncipāt de pꝛuden.
tia ſm Ariſt. j. Metaphy. ita cōcedendū ē
ꝙ cōponūt ⁊ diuidunt ⁊ foꝛmāt ꝓpoſitio
F nes nō mentales: ſed imaginatas. Cōtra
Arguit ↄ̄ ſcōm articulum ſcōm articulū arguit idē ſocius: q̄ quidem
articulus eſt talis: ꝙ liberū arbitrium nō
ſufficit ad determinādū intellectū hoīs ad
actū credendi: ita ꝙ pꝛeciſe nō credat ali-
q̄s aliquā pꝛopoſitionē eſſe veram: qꝛ vult
credere eā eſſe verum. Et ad illū intellectū
dixi ꝙ nō eſt in libera poteſtate hoīs cre-
dere articulos fidei: ſic ꝙ ſolum imperium
voluntatis ſufficiat ad cauſandum actū fi
dei: ſed actus fidei qui eſt credere: cauſatur
ab aliq̄ alio q̄ a volūtate: ſicut actus opi
nandi vel ſciēdi. vnde ſicut nullꝰ opinat̄ ali
quid eſſe verū pꝛeciſe: quia vult ſic opinari
ita nullus credit aliquid eſſe verum pꝛeciſe
quia vult credere illud eſſe verū. ⁊ ideo di-
xi ꝙ non eſt in libera poteſtate hoīs crede
re articulū fidei eſſe verum qn̄ placet ſibi:
⁊ credere eſſe falſum qn̄ ſibi placet. Unde
ↄ̄iter ad iſta dixi ꝙ pōt ꝓbabiliter dici ꝙ
homo nō libere credit articulos fidei: ſed
neceſſitat̄ ad credendū quādo credit: ſꝫ in
bono fidei cōcurrat gaudiū vel delectatio
ſiue applauſus mētalis de eo qd̓ credit. Et
ideo loquendo vniformiter: ſimiliter ↄce-
dit̄ ꝙ homo neceſſitat̄ ad ſciendū ꝙ trian
gulus hꝫ tres ꝑ demonſtrationē. Eodē igi
tur modo loquēdi cōcedo ꝙ hō fidelis ne
ceſſitat̄ ad credēdū ꝙ deus eſt trinꝰ ⁊ vnꝰ:
⁊ ad teſtimoniū multoꝝ hoīm quos repu
tat fide dignos: neceſſitat̄ hō ad credendū Pꝛimo
dictū qd̓ ipſi teſtificant̄ eſſe verū. Sed cō
tra illud arguit idē ſocius ſic. Eua libere
credidit diabolo dicēti: eritis ſicut dij ſciē
tes bonū ⁊ malū. Gen. iij. igit̄ in ptāte ſua
fuit nō crediſſe: ſed qua rōne libere cre-
didit dictū diaboli: pōt q̄liber hō credere
dictū dei. g̊ in ptāte cuiuſcūq̄ hoīs eſt ꝙ
libere credat articulos fidei. Pꝛimū ante-
cedēs ꝓbat̄: qꝛ ſi eua non libere credidit ſꝫ
neceſſitata: g̊ neceſſario peccauit. ↄn̄s fal-
ſum ſicut ptꝫ. Confirmat̄ hec ratio: qꝛ ipſa
bene ſciuit ꝙ deꝰ dixerat oppoſitū: ⁊ ſciuit
ꝙ deꝰ fuit maioꝛis auctoꝛitatis q̄ diabo- Scōo
lus. Scōo ſic ſm apl̄m. Ro. iiij. abꝛaam
meruit ſolo actu credēdi. vn̄ apl̄us allegat
ſcripturā Gen. xvij. dicētē. Credidit Abꝛaā
deo: ⁊ reputatū eſt ei ad iuſticiā. ⁊ infra. di
cimꝰ em̄ qꝛ reputata eſt Abꝛae fides ad iu
ſticiā. vn̄ vult ꝙ ante circūciſionē fuit iu-
ſtus ꝑ ſolā fidē. ⁊ accepit circūciſionē ſicut
ſignaculū: nō ſicut cām iuſtitie ꝓcedētis. ſic
ut dicit etiā mgr̄ ſen. li. iiij. diſt. j. tunc pōt
argui ſic. Omnis actꝰ quo hō meret̄ eſt li-
ber: ꝑ actū credēdi hō meret̄: g̊ actꝰ ille ē li
ber. i. libere elicitus. Tertio ſic. ſi aliquid Tertio
cōpelleret aliquē ad credēdū: hoc maxime
dicēdum eſt de miraculis: ſed multi viden-
tes miracula nō crediderūt: igit̄ miracula
nō neceſſitant ad credendū. Quarto: quia Quarto.
aliq̄ apoſtatant a fide: vel igit̄ hoc faciunt
voluntarie: ⁊ tūc credūt oppoſitū mere libe
re: qd̓ eſt ꝓpoſitū: qꝛ ſalte̅ libere credūt fal
ſum: vel faciunt hoc nō libere ſed neceſſita
ti: tunc nō peccant: ⁊ ſic heretici et apoſta- Quito
te a fide tunc nō peccarent. Quinto ſic. tu
q̄ opinaris ꝙ homo nō libere credit: ſed ne
ceſſitatus: aut credis hoc ꝑ rationē aut per
auctoꝛitatē: neutrū poteris inuenire: igitur
nō credis hoc. Sꝫ ꝓpt̄ iſtas rōnes iſte ſoci
us reuerendus tenet ꝙ mere libere hō cre-

dit. ꝛ actus credēdi eſt ſimpliciter in libera
ptāte hoīs: iō dicit ꝙ non iō ōı aliquid in
ptāte mea: qꝛ poſſum ſine quocūqꝫ alio illō
dicim⁹ eñ ꝙ in ptāte mea eſt videre lumē
ſolis: ꝛ tñ hoc nō poſſum: niſi ſole exñte in
hemiſpherio nr̃o. ꝛ oculo bene diſpoſito: ꝛ
poſitis qbuſdā reqſitis ad videndū: adhuc
ē in ptāte mea videre lumē ſolis vł nō vide
re lumē ſolis. ſic in ꝓpoſito poſitis qbuſdā
reqſitis ad actū credēdi: adhuc eſt in ptāte
mea credere vel nō credere. Sed ꝓ opiniōe
oppoſita quā ego ſine aſſertiōe grā diſpu-
tatiōis defendo: feci argumēta nouē: de q-
bus recitaui nō niſi tria: ad q̄ ſicut recitabo
B Primū argu. ꝓ articulo ſecundo rn̄dit. Argui eñ primo ſic. nō eſt in ptāte
hoīs cauſare in ſe actū opiniōis reſpectu ꝓ
poſitionis dubie: igit̃ nō eſt in ptāte hoīs
cāre ī ſe actū fidei reſpectu eiuſdē. ꝯñam ꝓ
baui: qꝛ potētia q̄ nō poteſt in illud qō fa-
cilius eſt: non pōt in illud qō eſt difficilius
Sed difficilius eſt deducere dubiū ad cer-
tā adheſionē: ſicut eſt in adheſione fidei: q̄
de actu dubitādi ad actū opinādi: q̄ ſecū p
mittit formidinē. ꝛ ſicut experientia ſatis
ptꝫ: hō dubi⁹ de aliqua ꝓpōne nō pōt ſe li
bere determiare ad opinādū alterā ptē p ſo
lū imperiū volūtatis. igit̃ a multo fortiori
nō pōt hō determiare ſe ad aſſenſum fidei
reſpectu alicuius ꝓpōnis ſibi dubie. igitur
quicūqꝫ credit: aſſentit ꝓpter aliquā euidē
Scdo. tiā: ꝛ nō ꝓpter ſolū iperiū volūtatis. Scdo
ſic. nō eſt in ptāte hoīs aſſentire ꝓpōnibus
magis ineuidētib⁹: ꝛ dubitare min⁹ ineui-
dentes ſibi de neceſſitate velit vel nolit: ſed
articuli fidei ſunt maxime ineuidētes īter
oēs ꝓpōnes qb⁹ intellect⁹ humanus aſſen
tit. igit̃ ſi poſſet libere p ſolū imperiū volū
tatis aſſentire illis: poſſet a multo fortiori
determinare ſe ad aſſentiendū iſti vel conſi
Tertio mili: aſtra ſunt paria: antichriſtus erit. Con
firmat̃ iſta rō p rōnem Ariſtotelis ſcdo de
aīa commēto. xv. vbi arguit ſic. imaginari
poſſumus cum volumus de re cuius habe
mus ſpeciem: ſed opinari nō poſſumus cū
volumus: qꝛ opinio nō eſt niſi illius qō ap-
paret nobis verū: igitur opinio nō eſt ima
ginatio. Multa alia argumēta feci: de qui
bus omnibus iſta ſunt maioris difficulta-
D Ad primū argu. rñſio ſocij tis. Ad primū argumētū reſpōdet quan
do accipitur. nō eſt in poteſtate hominis du-
bitantis de aliqua ꝓpoſitione cauſare in ſe
opinionē illius libere. dicit ꝙ ſic: qꝛ libere
poteſt inquirere medium ꝛ cauſam illi⁹ de
quo dubitat: ꝛ habito medio aſſentire. ꝛ ne
gat iſtam cōſequētiam. nō eſt in poteſtate
hominis credere ſine medio: ergo nō eſt in
poteſtate hoīs credere libere. Ad ſecūdū Ad ſecundū.
dicit ꝙ illa cōſequentia nō valet. nō eſt in
ptāte hoīs credere libere propōnes magis
ineuidētes: igit̃ nō eſt in ptāte hominis cre
dere ꝓpōnes min⁹ ineuidētes. Cauſa ē: ꝙ
ad ꝓpōnes magis ineuidētes hꝫ medium
Sed ad ꝓpōnes min⁹ ineuidētes nullum Ad tertium.
hꝫ mediū. Et ad ꝯfirmationē de pho ꝛ cō-
mentatore reſpōdet ꝙ intelligunt ꝙ hō nō
poteſt opinari qñ vult verū: ꝛ quādo nō ha
bet mediū ad cauſandum opinionem. Hec
dicta ſua diuiduntur in duas partes: qꝛ in
prima pte arguit cōtra me: ꝛ in ſcda reſpō-
det ad quedā argumēta mea. vnde opponē
do bene tangit cōtra me quedam motiua:
ſed in reſpōdendo declinat ſimpl̄r ad viam
quā voluit expugnaſſe. dicit enim in reſpō
dendo ſicut ſuperius eſt recitatū: ꝙ ideo eſt
in libera ptāte hoīs cauſare in ſe opinionē
quia poteſt libere q̄rere media ꝛ rationes
cauſantes illā opinionē: ſed ſine medijs et
rōnibus talibus p ſolum imperiū volūta-
tis hoc non pōt facere. Et illud eſt oīno qō
ego in iſta qōne declaraui: ꝙ ſic eſt in ptā-
te nr̃a credere articulos fidei: ſicut ſcire ꝙ
triāgulus hꝫ tres angulos: vel aliquā ali-
am ꝯclonem: ſcꝫ ꝙ luna eſt eclipſabilis: q̄a
videlicet in ptāte noſtra eſt addiſcere cau-
ſas ꝛ demōſtratiōes ad iſtas: ſꝫ ſicut ꝓpoſi
ta iſta triāgulus hꝫ tres: hec ē mihi neutra
ſi nūq̄ didici geometriā: ꝛ vellem illi aſſen
tire: ꝙ vellem eām ſcire: ꝛ tñ manet neutra
ſil̄r eſt in ꝓpōnibus fidei. ꝛ ſit iſta grā exē
pli propoſita: chriſt⁹ nat⁹ eſt de virgine: ali
cui homini: forte erit ſibi neutra: vel credet
eā forte eſſe falſā: ꝛ dico ꝙ talis homo non
pōt per ſolum imperiū volūtatis facere ꝙ
iſta appareat ſibi vera. Si tñ a multis fide
dignis audierit ꝙ hoīes q̄ iam p̄ceſſerunt
ſunt iam beatificati: q̄a hoc crediderūt eſſe
verum: ꝛ multa mirabilia fecerūt: vel ma-
gis deus p eos q̄ talia crediderūt: poſſibile
eſt ꝙ talia ſibi ſufficienter faciāt fidē de ve
ritate iſti⁹ chriſt⁹ ē nat⁹ de vḡie. De iſto ar
ticulo nō p'us dicā mō. nā mihi apparet ꝙ
oīs hō q̄ nō vult ptinaciter negare ſenſum
experit̃ in ſeipſo ꝙ nō pōt p imperiū volū-
tatis determinare ſe ad ſenſum vnius ptis
ꝯdictiōis qñ vtraqꝫ ē ſibi dubia: ſꝫ expectat
nouā notitiā que faciat illō qō fuit dubiū

J esse certū. Ad rō nes Z dicta i orti.

Ad rōnes ſuas ꝗ̄ ſunt bone. ad primā qñ accipit ꝙ Eua credidit diabolo. Dico ꝙ iō dr̄ ꝙ Eua libere credidit: quia ſi fuiſſet vſa ſcīa ſibi a deo tūc data: non opor tuiſſet ꝙ fuiſſet decepta: nō tñ ſic libere cre didit: ꝙ p ſolū imperiū voluntatis elegerit aſſentire dictis diaboli. ſꝫ excecata p incōſi derationē ⁊ negligētiā aſſenſit dictis ſuis que videbāt̄ oīa credibilia eſſe: q2 neglexit ea diſcutere. Un̄ videtur mihi ꝙ pⁱma ratio peccādi fuit incōſideratio vel negligentia vtēdi naturalibus ſuis: ⁊ ſtāte illa negligē tia credidit ꝓpter illā euidentiā ꝗ̄ apparu it ſibi: nec tñ iō excuſatur a pctō: q2 potuit iſtā negligentiā amouiſſe: q̄ amota nō cre didiſſet. qḋ q2 nō fecit: peccauit. ⁊ iō fides iſta falſa nō cauſabatur directe ex impio vo lūtatis: ſꝫ indirecte ⁊ interp̄tatiue: q2 ſi vo luiſſet dicta tētatoris examiaſſe: ⁊ ad diui nū p̄ceptū cōtuliſſe: nō fuiſſet decepta. ⁊ iō dicim⁹ ꝙ iterp̄tatiue libere decepta fuit: nō tñ iō libere: q2 p ſolū volūtatis īperiū. Un̄ dico ad formā: qñ q̄rit̄ vtꝝ credidit li bere an neceſſitata ad credēdū: Dico ꝙ cre dere libere ē equocū ad credere libere vere ⁊ ad credere libere iterp̄tatiue. Et dico ꝙ nō credidit libere vere: ſꝫ libere interpreta tiue. vn̄ ſtāte iſta negligētia ↄſiderādi ⁊ diſ cutiendi dicta tētatoris: fuit neceſſitata ad credēdū ſicut credidit. Exēplū pōt poni. po nat̄ ꝙ de⁹ p̄cipiat ſorti ꝙ in vidēdo regula tur oclis ſuis ſm ſitū eoꝝ naturalē: vel ꝙ oīno caueat ne credat vnā rē eē duas. ⁊ po nat̄ ꝙ ſor. ſciat ſic ponere vnū oclm ex ſuū ſitū naturalē: ꝙ res vna appebit ſibi due. habito tūc p̄cepto de h̄ cauēdo: volo ꝙ fa ciat ↄ̄ p̄ceptū ſic ꝙ decipiat̄. iſte credit eſſe duo vbi nūc eſt niſi vnū. quero vtꝝ libere an neceſſitat⁹: Dico ꝙ interp̄tatiue libere: ⁊ nō vere libere: nec p directū impium volū tatis. Sic dico in ꝓpoſito: ꝙ mulier habu it p̄ceptū de beneutēdo ī factis ⁊ cogitatio nibus naturalib⁹ ſuis ⁊ ſcīa infuſa: qḋ ſi fe ciſſet: nunꝗ̄ fuiſſet decepta: ⁊ q2 hoc nō fe cit: ideo ſm ꝗ̄d neceſſitata fuit ad credēdū falſum.

Ad ſecundū. K

Ad ſecūdū qñ dr̄ ꝙ Abraā meru it p ſolum actum credēdi: q2 credidit Abra am deo: ⁊ reputatū eſt illi ad iuſtitiam. Di co ꝙ credere capit̄ multipliciter in ſcriptu ra. Uno mō ꝓ notitia p̄ciſe aſſenſiua: ⁊ ſic p̄ciſe ſignificat cognitionē. Alio mō acci pitur credere ꝓ aſſenſu cū amore: ⁊ ſic cre dere ſignificat tā affectionē ꝗ̄ cognitionē.

Nota de credere ꝙ accipit̄ multi pliciter

primo mō credere nō ē meritoriū niſi īpe tur a volūtate. ſicut ſcire pōt eſſe meritoriū ⁊ oīs act⁹ bene impat⁹ a voluntate. imo ſic credere eſt in demonib⁹. Jaco. ij. Demones credūt ⁊ ↄtremiſcūt. ↄſtat ꝙ ipſi nō credūt voluntarie: ſꝫ neceſſitati p miracula ⁊ ratio nes ⁊ p notitiā intuitiua dei. Scḋo modo credere eſt merēdo ſperare. ⁊ ſic credere eſt termin⁹ cōnotatiuus: ſuppōnēs ꝓ aſſenſu cauſato ex aliq̄ euidētia: ⁊ cōnotat actū vo lūtatis amātis deū: ⁊ acceptātis aſſenſum fidei quē in ſe experit̄. ⁊ hāc diſtinctionē in nuit gloſſa ſup illud Ro. iiij. Credēti aūt in eū qui iuſtificat impiū: reputabit̄ fides ei⁹ ad iuſtitiā. ⁊ gloſſa eſt Bede. Aliud ē crede re in eū: aliud eſt credere ei: aliud eſt crede re eū. Nā ⁊ demōes credebāt ei: ⁊ nō crede bāt in eū. ⁊ infra. Credere illi: ē credere vera eē q̄ loq̄tur: qḋ ⁊ multi faciūt. ſꝫ credere in eū eſt credēdo amare: ⁊ credendo diligere: ⁊ credēdo in eū ire ⁊ ei icorporari. Hec eſt fi des quā a nobis exigit de⁹: ⁊ nō īuenit qḋ exigat: niſi donauerit quod īueniat. Et iſto modo accipit Auguſtinus credere ſup Jo annem homil. xxvj. Intrare q̄ſq3 eccleſiam pōt nolens: accedere ad altare pōt nolens: accipere ſacramentum poteſt nolens: ſꝫ cre dere non poteſt niſi volens. q2 ſi acceperit credere primo modo: nō foret dictū ſuū ve rum: cū homo poſſit per teſtimoniū alienū neceſſitari ad credēdū. ⁊ demōes inuite cre dūt ſe ſemꝑ dānandos: q2 ſi libere hoc cre derēt: poſſent facilr̄ liberari de magna pte pene ſue. nā vna falſa fide ſine deo pene ſue vel de liberatione ſua futura multū dimi nueret penā eoꝝ. Si dicat̄ ꝙ demōes ſunt obſtinati: ⁊ ideo nō poſſunt libere credere ⁊ diſcernere: ſaltē viator poſſet libere ſe cre dere futurū epiſcopū in āno ꝓximo: ⁊ poſt ea ita beatū ſicut ē beat⁹ Paul⁹. ⁊ ſic poſſet ho no libere cauſare in ſe tales falſas opi niones: ⁊ credere ⁊ diſcredere: ⁊ de nullo du bitare de toto mūdo: qḋ nemo expit̄.

Ad tertium.

Ad tertiū argumentū qñ arguit̄ ꝙ ſi aliq̄d cō pelleret ad credendū: hoc videret̄ marie eē verū de miraculis. ↄñs falſum: q2 nō oīs vi dens miracula chriſti credidit. Dico ad illḋ ꝙ actus actiuoꝝ ſunt in patiente bñ diſpo ſito. Et iō cū efficiēs aliq̄d cauſat ī vna ma teria ⁊ nō in alia: imo forte oppoſitū effe ctū cauſat in alia: ſicut ſol ↄſtringit lutū: ⁊ diſſoluit glaciē. Un̄ dico ꝙ multi videntes miracula nō ↄtulerūt nec ↄſiderauerunt di

ligēter quō fiebāt:ꝛ iō nō credebant. ſicut
ſi fiat duob⁹ vna demōſtratio:ꝛ alter con-
fert maiorē ꝛ mīorē ad ſe inuicē:ꝛ iō ſcit cō
cluſion :ꝛ alter nō ꝯfert maiorē ꝛ minorē
ad inuicē:ꝛ iō nō intelligit demōſtrationē
nec addiſcit. vñ nō ſeqtur:nō oēs videntes
miracula crediderūt:igiť miracula non ne-
ceſſitāt ad credendū. Sicut nō ſeqtur:non
oīs q̄ audit demōſtrationē fit ſciēs p eā:ḡ
demōſtratio nō eſt ſyllogiſm⁹ faciēs ſcire.
Nā pōt aliq̄s demōſtrationē audire:ꝛ non
ꝯferre maiorē ꝛ minorē adinuicē: ꝛ nō effi
ciť ſciēs. Jdeo dico ꝙ ſi Judei ꝯſideraſſent
Ad q̄rtum. quō miracl'a fiebāt:etiā neceſſitaſſent eos
ad credēdū. Ad q̄rtū de apoſtatis a fide ꝛ
hereticis:vel libere credūt oppoſitū articu
li vel neceſſitati. Si libere:hr ꝓpoſitū. Si
neceſſitati:igitur nō peccāt. Jllud argumē
tū bñ eſt ꝯ viā meā. Rñdeo iñ ſic: ꝙ illi q̄
apoſtatant a fide:libere apoſtatāt vel vere
vel ſaltē interp̄tatiue. Sūt em̄ multi q̄ nō
ſoliciti ſunt de ſalute ſua. vñ qñ occurrunt
difficultates ꝯ fidē chriſti:nolūt ſoliciti eē
ad reſiſtēdū. Et ſilr nō curāt credere vel diſ
credere ea que fides hꝫ:ꝛ ſtāte illa negli-
gētia neceſſitanť ad credēdū p aliq̄s appa
rētias falſas ꝯ verā fidē. Et iſta ꝯña nō va
let:iſti neceſſitāť ad diſcredēdū ꝛ diſſentiē
dū:ḡ nō peccāt:q2 ipſi p negligētiā viuēdi
ſunt ſibi cauſa iſti⁹ neceſſitatis. Silr pono
ꝙ aliq̄s peccet ita grauiter ꝙ mereať ꝑmit
ti a deo cadere a fide vera:qñ vnū petm̄ eſt
pena inflicta a deo ꝓ alio p̄cedēte: ſicut pa
ter. ij. li. ſen. diſt. xxxvj. c. viij. ꝛ ī mltis alijs
caplis illi⁹ diſtinctionis. Tunc poſſibile eſt
ꝙ infidelitas ſit pena īflicta ꝓ homicidio
Tunc poſſet dici ꝙ iſta ꝯñtia nō valet:iſte
neceſſitať ad infidelitatē:igitur iſte nō pec
cat apoſtatando:q2 ipſe fuit cā ſibijp̄ī illi⁹
neceſſitatis. Silr q̄ vellet dicere ꝙ oīa que
eueniunt: eueniunt de neceſſitate:nō ideo
haberet neceſſario negare meritū ꝛ deme-
ritū vituperabile ꝛ cōmendabile in actib⁹
humanis:q2 ſi ſortes occidat hominē: ne-
ceſſe fuit ſortē occidere hoīem ſm hāc viā.
tñ q2 ſortes hāc neceſſitatē ſibi īminere nō
nouit:ſed quantū in ipſo fuit reputauit ſe
nullo mō ad hoc neceſſitari:elegit magꝭ ī-
iuſte occidere:ideo vicioſe ꝛ culpabiliter oc
cidit:ꝙuis vitare occiſionē non potuit:ſed
de neceſſitate fuit hoīem occiſurus. hoc iō
dico vt impediā iſtam ꝯñam:iſte fuit neceſ
ſitatus ad hoc: igitur non peccat faciendo.

hoc:q2 ipſe fuit ſibi cauſa illi⁹ illicite neceſ
ſitatis:ſicut multi dicūt ꝙ demones conti-
nue peccāt. ꝛ beat⁹ Aug. viij. ꝯfeſ. c. v. dicit
ſic. Velle meū tenebat inimicus me⁹: ꝛ in-
de catenā mihi fecerat:ꝛ conſtrinxerat me.
quippe ex volūtate ꝑuerſa facta eſt libido:
ꝛ dū ſeruiť libidini:facta ē ꝯſuetudo: ꝛ dū
cōſuetudini nō reſiſtiť: facta eſt neceſſitas
hec Aug. Si autem dicať ꝙ Aug. loqtur Rñſio.
large de neceſſitate:ponēdo vel vocādo diſ
ficultatem neceſſitatē. Si diceret ꝙ loq-
tur ꝓp̄e ꝛ ſtricte de neceſſitate: certū eſt ꝙ
talis neceſſitas nō excuſaret petm̄ nec a tā
to nec a toto vt videť:q2 aliter petōr repor
taret cōmodū ꝛ meritū de eo ꝙ peccauit.
Sic igiť dico ꝙ ī recedēdo a ṽa fide eſt ta-
lis ꝓceſſus. Primo aliq̄s credēs hꝫ quādā
negligētiā de ſua ſalute: nec curat credere
vel diſcredere:vñ nō hꝫ velle credere ea q̄ ꝑ
tinēt ad ſalutē:ſicut ſcholares dyſcoli nō hñt
velle addiſcere. ꝛ ſtāte illa negligētia affe-
runť mēti tales rōnes: q̄b⁹ aſſentit ꝓpter
aliquā apparētiā veri. Vñ īpoſſibile eſt ꝙ
hō aliq̄d credat:niſi appeat ſibi verꝫ. ꝛ impoſ
ſibile eſt ꝙ īperiū volūtatꝭ ſit cā tota q̄ ali
quid appet hoī verū:lꝫ pōt eē ꝯcauſa: ſicut
auiditas volūtatis in ſcholari facit eū bñ
addiſcere ꝛ firmi⁹ aſſentire: q2 facit eū ma
gis applicare ingeniū ſuū ad mediū ꝛ cām
aſſenſus. Et ſic dico ꝙ iſte apoſtatādo pec-
cat:q2 interp̄tatiue vult diſcredere:q2 non
vult credere:nec ē circa hꝯ ſolicitus:ꝛ iō pec
cat. vñ Anſ. de ꝯcor. c. xvj. velle credere qđ
credēdū ē:eſt recte velle. Cōtra iſta arguo Contra dicta in rñſione Arguiť primo.
ſic. datis iſtis:ſcꝫ ꝙ oīs q̄ aſſentit vni ꝓpo
ſitioni aſſentit illi p euidētiā vel aliquā ap
parētiā:ꝛ nō mere p imperiū volūtatis:ſe-
q̄reť ꝙ īpoſſibile eēt ꝙ aliq̄s eēt heretic⁹
probo ꝯñam:q2. xxiiij. q. iij. c. hereſis. here-
ſis grece ab electione dr: ꝙ. ſ. eā ſibi vnuſ-
q̄ſq3 eligat diſciplinā quā putat eē meliorē
ꝛc. Et ē dictū diui Hie. ī epl'a ad Gal'. Jtem
ſup p̄mo ethicoꝝ. ꝓ hereſis idē ē qđ electio
igiť ſi nō ē īpoſſibile ꝙ hō libere ꝛ mere ex
electiōe aſſentiat alicui errori ꝯ fidē catho
licā:īpoſſibile eſt ꝙ aliq̄s ſit heretic⁹:ſed ꝑ
te nullus mere ꝛ pure ex electiōe volunta-
tis aſſentit alicui mere libere: ſꝫ tm̄ ꝓpter
euidētiā rei:igiť null⁹ hō p̄t fieri heretic⁹. Scđo.
Preterea ſola ꝑtinacia in errore fac̄ hereticū
ꝛ nō ſimplex error: ſicut pꝫ. xxiiij. q. iij. c. q̄
ī eccl'ia. capio igiť aliquē hereticū q̄ ſit a. ꝛ
tūc arguo ſic. q̄ro vtrū credit eē verū illud

qđ ipſe defendit:an nō credit illđ eē verū:
Si nō:eſt hereticus:qꝫ non credit aliter ꝙ̄
eccl'ia credit:⁊ in defendēdo illud ꝙ nō cre
dit:ſaltē facto mentit̃. Si credit illud eē ve
rū qđ ipſe defendit:vel ideo credit illđ tātū
eſſe verum:qa vult credere illud eſſe verū.
Si ſcđm dicat̃:ſcꝫ ꝙ nō credit p̄ciſe per ele
ctionē voluntatis:ſed qa intellect⁹ ſuus iu
dicat ſibi ita eē ſicut ipſe credit:igitur non
eſt ꝑtinax:ſed decept⁹ ⁊ neceſſitatus ad er
Tertio randum. Preterea aut hereticus credit ſe
errare vel nō:ſed defendere ꝟitatē. Pͥmū
includit ꝯdictionē.ſ.ꝙ aliqs credat vnam
ꝓpōnē:⁊ credit ſe errare in credēdo illā ꝓ
poſitionē:qꝫ ſi ſortes credit a:ſor.credit ita
eſſe ſicut ꝑ a denotat̃.⁊ ſi credit ſe errare in
credēdo a:credit ꝙ nō eſt ita ſicut ꝑ a deno
tatur:qđ includit ꝯdictionē. Si dicatur ꝙ
heretic⁹ nō credit ſe errare ſꝫ credit ſe cre-
dere veritatē:ergo īuite credit falſū. Silr
ſi nō credit ſe errare:ḡ ignorās errat.⁊ ſeq-
tur: ignoranter errat:ḡ inuite errat.⁊ ſeqt̃
inuite errat:ig̃ nō ꝑtinaciter errat:ſꝫ in-
uolūtarie errat. ḡ nō peccat mortalr̃:qꝫ in
uolūtarium meret̃ veniā:imo vitā:ſicut na
tura nos nō deſerit dū ſum⁹ extra origiale
pctm̄:qꝫ poſt baptiſmū nō nocet.ex̄ de ſum
ma tri.c. firmiter.qa diabolus.vide in ap-
paratu:q̄ ſic incipit.creati ſunt boni.ex̄ de
ſum.tri.firmiter.in gloſſa q̄ ſic incipit.de fi
de catho. Cōtra.notat iſte gloſſator diffi-
nitionē fidei quā dat apl's Heb.xj. Fides
Fides qđ ſit. eſt ſubā ſperādarum rerū ⁊c. Et dicit ꝙ eſt
in epl'a ad Gal.⁊ reprobat eā ꝑ duo argu-
mēta:tum qa tūc ſpes foret fides:tum qꝫ
credimus p̄terita ⁊ p̄ſentia. Et hec diffini-
tio tātū mētionē facit de futuris. Et ideo
dicit ꝙ eſt notificatio:non diffinitio. ſꝫ po
teſt poni talis diffinitio magiſtralis ſm̄ eū
Fides eſt volūtaria certitudo abſentiū in-
fra ſciam ⁊ ſupra opinionē cōſtituta. In q̄
innuūtur due ſpēs fidei:vna formata:quā
Fides duplex hn̄t boni ⁊ ſcti:⁊ alia informis:quā habēt
mali.prima eſt virtus:⁊ pōt ſic diffiniri. Fi
des eſt q̄litas qua qs credit qđ diligit ⁊c.
Ponit etiā ꝙ principales articuli nō ſunt
niſi ſeptem.ſ. incarnatio ſiue natiuitas:ba
ptiſm⁹:paſſio chriſti ſiue mors:deſcēſus ad
īferos:reſurrectio:aſcēſus ī celū:aduētus
eius ad iudiciū. Et licꝫ qdā theologi dicāt
ꝙ ſunt plures.ſ.xiiij.eſt tn̄ verius ꝙ arti
culi veri ſunt tm̄.vij nota de peni.diſt.v.in
pn̄a.tn̄ ī gloſſa errat gloſſator de īſtitutōe
ſacramēti ꝯfeſſiōis:dicēs ipm̄ nō īmedia-
te inſtitutū a chriſto nec ab aliquo aplorū
ſꝫ a q̄dā vniuerſali eccl'ie traditiōe:poti⁹ ꝙ̄
ex noui vel veteris teſtamēti auctē:q̄ tradi
tio eccl'ie eſt obligatoria vt p̄ceptū. ⁊ iđ ne
ceſſaria ē cōfeſſio apud nos:ſꝫ nō apđ Gre
cos:qꝫ nō emanauit apud illos traditio ta
lis. Dictū aūt Jacobi.ſ.ꝯfitemini alterutꝝ
pctā vr̄a.fuit quoddā piū ꝯſiliū:nō p̄ceptū
qꝫ aliter ligaret Grecos. hec gloſſator: que
ſunt falſa apud theologos cōiter ponētes
oīa ſacramēta immediate inſtituta a deo.
¶ Tertius articulus ꝯ quē īuehit̃:eſt ꝙ co Ar-
gnitio creature ē res diſticta a creatura. Di ticu-
cit eñ iſte ſoci⁹ ſubtiliter ꝙ oīs cognitio ē lus ter-
potētia cognitiua.potentia aūt cognitiua tius.
hoīs ē aīaītellectiua:in q̄ dicit veꝝ. Un̄ in
fert ꝙ oīs cognitio eſt potētia cognitiua.
Iſta via ⁊ oīs conſimilis ꝑ quā hō reduat̃
ad paucas res:ſic ꝙ ponēdo paucitatē reꝝ
q̄ nō cadūt ſub ſenſu:pn̄t ſaluari oīa q̄ po
nit cōis pħia:q̄ innitit̃ experiētie: ē multū
acceptabilis imaginatiōi hoīs. Sꝫ ꝟe iſti-
us poſitio nihil opat̃ ad finē talē.nō enim
pauciores res ponit in aīa ꝙ̄ cōiter ponen
tes:ſed forte plures.facit tamē nouas no-
minū trāſſūptiōes:vel magis renouat āti
quas. Un̄ p̄ncipalis ꝯcl'o quā iſte iā ꝑ biē Cōcl'o
niū niſus ē ꝓbare:eſt iſta:ꝙ illud q̄ hō for ſocij.
maliter intelligit:ē aīa hoīs.ponit tn̄ ſpēs
ſubiectiue ſherētes ipſi aīe. Silr ꝟbū ꝓdu
ctū ⁊ act⁹ volūtatis diſtictā rē ab īpa aīa
importat:quā vocat amorē ſpiratū.⁊ ſiml'
cū iſtis dicit ꝙ aīa eſt potētia paſſiua me-
re:nec cōcurrit aliquo modo effectiue in ꝓ-
ductiōe ꝟbi vel amoris ſpirati. Ponit etiā
in materia iſta ꝙ ſpēs in aīa intellectiua vl'
in angelo eſt vere realr̃ eiuſdē ſpēi cū re ex
tra. Et ꝯñter cōcedit ꝙ angel⁹ eſt aliqñ ca-
lidus aliqñ frigidus: aliqn alb⁹ ⁊ aliqñ ni
ger.⁊ ꝙ vera natura lapidis eſt in celo em
pyreo cū angelo:nō tn̄ quātitas vl' accidēs
in angelo:ſed eſt ſubſtātia dependēs ab an
gelo:ſicut ſubā ignis in ferro ignito nec ē
q̄litas nec accñs: ſꝫ ꝟa ſubā depēdēs a fer
ro:⁊ ea exñs ī eodē loco cū ferro. Dicit etiā
ꝙ aīa eſt ꝟe ⁊ realr̃ colorata ꝑ colorē qñ in
telligit colorē.⁊ qñ ītelligit nigrū: ē nigra
⁊ fuſca qñ ītelligit fuſcū:⁊ ſic de alijs colo
ribus q̄s ſentit. ſicut dr̄ ſiue vere ſiue fabu
loſe de Chameleōte ſm̄ Iſidoꝝ etym.ij.ca.
ꝙ vario modo mutat colorem ad in ſpectū
corporis qđ videt, ⁊ Auguſti. hoc dicit de.

trinitate. ⁊ Anſel. c. ij. de magnis. ⁊ ca. vij. de paruis. Aſſerit etiā iſte ꝙ nulla eſt ꝓpō mētalis in hoīe niſi q̄ eſt naturalis ſilitudo ꝓpōnis vocalis ⁊ ſcripte: ⁊ que ſunt differentie ꝓpōnū ſcriptarum in libro: q: q̄dā ſunt ꝓpōnes auree et quedā argentee: quedā nigre: ⁊ quedā virides vel albe: ⁊ ſic de ceteris coloribus. tot ſm eū ſunt ꝓpoſitiōes mētales in hoīe q̄ tales videt ⁊ legit diſtincte ſm ſpēm: ita ꝙ in poſtrema cellula capitis ſunt tales ꝓpōnes mētales: in q̄buſdā plures: ⁊ in q̄buſdā pauciores: ſm qḋ aliq̄ diuerſos libros legūt diuerſis coloribus deſcriptos. p̄ter iſtas ꝓpōnes vel cōceptus mētales qui ſunt naturales ſilitudines vocū vel ſcriptoꝝ: nō eſt aliq̄ alia ꝓpoſitio mētalis ponēda. Ex quo ſequit ꝙ grecus q̄ nūq̄ audiuit latinū: nec vidit ſcriptū: ⁊ latinus q̄ eſt cū greco catholicꝰ: nullā hꝫ ꝓpōnē cōem: nec vnꝰ vnā alteri ſimilē. Un̄ ſm eū cecus ⁊ ſurdus a natiuitate nō poſſent aliquā ꝓpōnē mētalē habere. Contra iſta nolo arguere: cū ſint ꝯ Ariſto. Au. ⁊ Anſ. ⁊ ꝯñter ꝯ totā ſcholā. vñ Ariſ. j. topi. Quolibet ꝯria opinionibꝰ ꝓferente eē ſolicitū: ſtultū eſt.

N Articulꝰ q̄rtꝰ. Articulus quartus coincidit cū tertio: iō dicēdū ſicut ad tertiū.

Q Articulꝰ q̄ntꝰ Probatur. Quītꝰ articl's fuit: ꝙ caſu poſſibili poſito hō pōt meritorie frui creatura. caſus fuit poſitꝰ talis. ponaſ ꝙ aliq̄s ſcꝫ Jo. erret diſcernēdo inter chriſtū ⁊ Jacobum: ⁊ credat Jacobum eſſe chriſtū: ⁊ ſint oēs tres viatores: tūc arguiſ ſic. Joānes diligit Jacobū ſup oīa: ḡ fruiſ. ꝓbaſ: q: vult Jacobū eſſe deū: ⁊ ꝑ ꝯñs vult ſibi ſummū honorē ⁊ ſūmū bonū. igitur ſumme eū diligit. Qꝫ autē caſu illo poſito velit Jacobo ſummum honorem patet: q: iſti vult ſummū honorem demōſtrato Jacobo: ḡ Jacobo vult ſummū honorē. Itē iſtū adorat adoratione latrie: igiſ iſtū diligit ſup oīa. Qꝫ aūt illud totū faciat meritorie ⁊ ordinate ꝓbatur: q: error ſumme inuīcibilis ⁊ ſimpl'r excuſat. Qꝫ aūt error ſuꝰ ſit ſimpl'r inuīcibilis: patꝫ ex caſu. Et ſic ꝯñſ dicebaſ ꝙ ſi diabolꝰ trāſfiguraret ſe in effigiē chriſti: ⁊ deo ꝑmittēte cauſaret firmā fidē in aīo alicuiꝰ ſimplicis ꝙ eēt chriſtꝰ: ⁊ talis ſimplex adoraret eū adoratiōe latrie: ⁊ frueref eo: poſſet dici ꝯuenienter ꝙ talis meritorie fruebatur diabolo: ⁊ meritorie adorabat diabolū: ⁊ peccaſſet mortal'r niſi h̄ feciſſet. ſi addatur ad caſuꝫ ꝙ ꝯſcia ſua ſic ſibi dictaſſet faciēdū: tūc nullo mō peccauit mortal'r.

Cōtra articulum arguit quidā alius. Iſtud dictū nō placet cuidā alteri ſocio. imo dicē ꝙ includit ꝯdictionē: ꝙ aliq̄s fruaſ diabolo: ⁊ mereaſ ꝑ eundē actū. Qḋ ꝓbat multipliciter.

Primo. Primo ſic. ſeq̄tur: fruiſ diabolo: igiſ diligit diabolū ꝓp̄ ſe: igiſ amore inheret diabolo ꝓpter ſe: igiſ vtendis ⁊ nō fruendis fruiſ. ſed hoc eſt pctm̄: q: ſm Augu. oīs ꝑuerſitas q̄ pctm̄ noīatur: eſt frui vtendis ⁊ vti fruendis.

Scḋo. Scḋo ſic. ſeq̄tur. iſte mereſ: igiſ eſt in charitate. ⁊ ſeq̄tur etiam: iſte diligit diabolū ſup oīa: igiſ peccat mortaliter. ḡ ſimul mereſ exiſtens in grā: ⁊ peccat mortaliter.

Tertio. Tertio ſic. ſi aliquid in caſu argumenti excuſaret Joannē a pctō: foret error ſuus: ſed error in articulis fidei nullū excuſat. ſicut pꝫ. xxij. q. ij. in ipſarū cōſideratione. vbi habeſ ꝙ in ijs q̄ ad fidē ꝑtinēt: grauiꝰ eſt falli q̄ alios decipe in alijs ꝯctibꝰ: ⁊ expreſſe habeſ ſup ca. p̄cedēs ī apparatu: ꝙ fallere aliquē in ꝯctu aliq̄ minꝰ pctm̄ eſt: q̄ circa articulos fidei. cū igitur iſte fallaſ circa articulū fidei: q: credit diabolū eſſe deum: eoipſo ꝙ fallitur peccat.

Quarto. Quarto ſic. dubius de aliquo actu an ſit pctm̄ mortale an nō: ⁊ nō obſtāte tali dubitatione cōmittēs actū talē: peccat mortaliter: ḡ cū iſte ſit dubius an Jacobꝰ ſit chriſtꝰ an nō: diligendo Jacobū ſup oīa peccat: q: p̄ceptū dei eſt ꝙ nulla creatura diligaſ ſuper oīa.

Cōcluſio oppoſita alteriꝰ ſocij. Preter iſta tenet ſociꝰ iſte: ꝙ nullo errore nec q̄cūq̄ ignorātia exñte ī cā poteſt hō meritorie frui creatura. ⁊ ad caſum rñdet ꝙ Joan. in tali caſu non dꝫ diligere Jacobū ſup oīa abſolute: ſꝫ ſub ꝯditione. ſ. ſi ipſe ſit deꝰ. Iſta impugnatio ſatis ꝓcedit ꝯ ꝟba mea: ſꝫ nō ꝯ intellectum quē habui qñ ea dixi. vñ laboramꝰ in vna equocatiōe de iſto termino frui: q̄ q̄dē terminꝰ dupl'r pōt exponi.

P Declaratio articu̅li diſtinguēdo de frui. Uno mō ꝙ diffinitio exprimēs quid noīs iſtiꝰ termini frui ſit iſta: frui eſt amare aliq̄d ꝓpter ſe. Alio mō pt exponi ſm cōem ſenſuꝫ loq̄ntiū: vt diffinitio exprimēs q̄d importaſ ꝑ nomē: ſit iſta: velle alicui ſummū bonū: vel velle alicui tātū bonū quātū teneſ deo velle. Prīo mō accipiēdo iſtū terminū frui: dico ꝙ errans circa creaturā. ſ. eā putās eſſe deū: non pōt frui creatura ſtāte caſu argumēti: q: Joā. in caſu iſto non diligit Jacobū propter ſe: ſꝫ q: putat eū eſſe deū: nec adorat diabolū ꝓpter ſe: certū eſt: ſꝫ accipiendo iſtū terminū frui ſcḋo mō: ꝓ eo qḋ ē velle alicui ſum

mū bonū: vel tantū bonū quātū tenet deo
velle. Dico ꝙ ꝑ errorē vel ignorātiā inuici
bilē hō pōt meritorie frui creatura q̄cūq̄.
Q Uñ ad argumēta. Ad primū qñ arguit
Rñſio ille fruit diabolo: igit diligit diabolū pro
ad ar. pter ſe. dico ꝙ añs eſt diſtinguēdum: eo ꝙ
ſocijad frui pōt acapi pmo mō vl ſcđo mō. Si pri
primū mo mō: añs eſt falſum: ⁊ ꝯña ē bona. Si ſe
cūdo mō: añs ē verū ⁊ ꝯceſſum a me: ⁊ ꝯña
nō valet ſic ptꝫ: qꝛ nō ſequit Joannes vult
Jacobo ſummū bonū: igit Joannes dili-
git Jacobū ꝓpt ſe. Et qñ arguit: quōcūq̄
accipiat frui: vt ſm Aug. ꝙ frui vtēdis eſt
puerſitas ſumma. Ad ꝓba. dico ꝙ nō: ſed
ſciēter vtēdis frui ſiue pmo mō ſiue ſcđo
mō: eſt puerſitas ⁊ pcim: non aūt frui ſcđo
Ad ſe- mō aliq̄ quo vti dꝫ. Ad ſcđm qñ q̄rit ſup
cundū. poſito ꝙ Joānes ꝑ errorē fruat ſcđo mō
diabolo quē putat eē chriſtū. dico ꝙ mere
tur. ⁊ qñ dꝛ: ꝗ eſt in charitate: ꝯcedo ꝯñam
⁊ ꝯñs. Et qñ dꝛ: diligit diabolum ſup oia: ꝗ
peccat mortaliter. Pōt dici negādo ꝯñam
G qꝛ dilectio iſta excuſat ꝑ errorē inuicibilē
Ad ter in intellectu. Ad tertiū qñ dꝛ ꝙ talis er
tium. ror nō excuſaret eū in caſu poſito: qꝛ error
in articulis fidei nullū excuſat. Poteſt di-
ci ꝙ imo in q̄buſdā articulis errās ex ſim
plicitate nō peccat mortaliter. ſicut ſi vetu
la ex ſimplicitate crederet epo ſuo p̄dican
ti errorē circa aliquē articulū ſubtilē: talis
nō incurrit hereſim: ſicut ptꝫ. xxiiij. q. iij. q̄
in eccleſia. Silr error quo talis errat: nō ē
ꝯ articulū fidei: imo ſtat tal' error cū fide
cuiuſcūq̄ articuli. ⁊ qñ ꝓbat ꝙ ſic: qꝛ iſte
credit diabolū eſſe deū: hec eſt diſtinguen-
da ſm modū antiquū loquēdi ꝙ act⁹ cre-
dēdi pōt denotari trāſire in dictū vel in rē
dicti: eodē mō quo ſolet hec diſtigui: ange
los canere audit a te. ſi ꝑ iſtā Joannes cre-
dit diabolū eſſe deū: denotet ꝙ actus cre
dēdi trāſeat in dictū: ſenſus eſt: hec eſt cre-
dita a Joāne: diabol⁹ eſt de⁹. Si vo deno
tet ꝙ act⁹ credēdi trāſeat ī rē dicti: ſenſus
eſt ꝙ act⁹ credēdi trāſeat in ꝓpoſitionē: cu
ius ſubiectū ſupponit ꝓ re q̄ eſt diabolus
cuiuſmodi eſt iſta: iſte eſt de⁹: demonſtrato
diabolo ſic figurato: mō bñ ſtāt ſil' ꝙ ali-
quis credat iſtā: iſte eſt de⁹: ⁊ tñ ꝙ credat
oēm articulū fidei. Silr poſito ꝙ chriſtus
dimiſiſſet hūanitatē quā accepiſſet de vir-
gine: humanitate illa iā adulta: ⁊ latuiſſet
hoc beatā virginē: certū ē ꝙ ipſa illū vt fi
liū ſuū adoraſſet adoratiōe latrie: ⁊ ꝑ ꝯñs
crediſiſſet eſſe deū: ⁊ optaſſet ſibi ſummū
honorē: ⁊ formaſſet tales affectiōes mēta-
les: diligo te ꝓpt te: fruor te: lꝫ erraſſet. ⁊ ꝑ
tales act⁹ erroris tātū meruiſſet quātū me
ruit ꝑ affectiōes ex notitijs veris ⁊ nō erro
neis. Ad gloſ. iſti⁹ decreti dico ꝙ hꝫ intelli **T**
gi de errore nō inuincibili. Ad quartū di **Ad q̄r**
co ꝙ talis nō eſt dubi⁹: ſed credēs determi **tum.**
nate: licet erret. Sꝫ ꝯ dicta ſupi⁹ ī applicā **Cōtra**
do diſtinctionē de frui ad ꝓpoſitū: adhuc **diſtin-**
pōt argui q̄tuor medijs: q̄ ſolui pñt ex pre **ctionē**
dictis vel aliter: ſicut placebit ſtudēti. Ar **datam**
guo prīo ſic. ꝙ caſu illo poſito ſcꝫ ꝙ ſi Joā **de frui**
nes credat diabolū trāſlatū eſſe deū: ꝙ tūc **Primo**
diligit eū ꝓpt ſe: ⁊ fruit eo pmo mō accapi
endo frui. Nā ꝓponat iſta Joāni ſtāte ca-
ſu: an Joānes fruit iſto demōſtrato diabo
lo: ⁊ accipiēdo frui primo mō: certū eſt ꝙ
Joānes cōcederet iſtā: igit licet in caſu hoī
aſſentire talib⁹ ꝓpōnibus: fruor te: diligo
te ꝓpt te: adoro te ꝓpt te: opto btificari ꝑ
te: ⁊ te eē rectorē gaudeo: qꝛ tu es deus: de
mōſtrata pura creatura: ſꝫ oēs iſte actiōes
vidētur eē fruitiōes pmo mō capiēdo frui
igit pmo modo licet in caſu frui creatura. **Scđo**
Preterea: diligat idē Joā. poſtea deū con
ſimilib⁹ affectiōib⁹ oino: tunc arguitur ſic
cōſimilib⁹ affectionib⁹ oino ⁊ eq̄ intenſe ⁊
tātū bonū optādo dilexit iſte prius diabo
lū ſicut mō diligit deū: ſed nūc vere fruit
deo: ꝗ vere prius fruebat diabolo: prīo mō **Tertiō**
accipiēdo ly frui. Preterea videat aliq̄s
ali⁹ puta ſortes diabolū ſic trāſfiguratū: ⁊
credat eū eſſe diabolū ſtāte Joāne in ſua
opiniōe: deo pmittēte ipm errare: cōminā
te ſorte Joāni ꝙ occidet eū ſi adoret eū: cō
ſciētia Joānis dictat ſibi ꝙ dꝫ eū adorare
ponat igit ꝙ ſortes eū occidat ꝓ illa ido-
lolatria: q̄rit an Joānes dānabit: apparet
ꝙ nō: qꝛ error fuit inuicibilis: nec tenebat
cōſciētiā deponere. iſta igit cōſciētia erro-
nea obligauit eū. Silr adorauit eū ꝓpter
deum: putās ſe pſtare obſequiū deo. Pre **Quar-**
terea quero an poſſibile ſit aliquē veraci- **to.**
ter cōmittere idololatriā: ꝓbatur ꝙ nō: vl
credit illud qđ adorat eſſe deū vel creaturā
ſi deū: igit intēdit adorare deū: ſed intētio
format actū: igit nō eſt idololatra. Silr ſi
ſic credit: ⁊ eſt error inuicibilis: tenet ſic fa
cere. ſi non credat illud eſſe deū: igitur non
adorat corde ſicut deū. igitur nō vere colit
idolū. igit nō cōmittit vaciter idololatrā
ſꝫ ficte. igit nō contingit aliquē veraciter

x ſdololatrare. Preterea ꝙ hõ põt licite ado
Proba rare diabolũ ſic trãſfiguratũ ꝑ errorẽ ſuin
tur ad cibilem ſine pctõ: arguo adhuc ſic:et pono
huc ar iſtũ caſum ꝙ ſint duo hoĩes Petrus ⁊ Jo
ticulus ãnes:⁊ oſtẽdatur chriſtus Petro in certa
Primo effigie:⁊ credat Petrꝰ eũ eẽ verũ deũ:⁊ ado
ret eũ adoratiõe latrie.oſtẽdat deꝰ diabo-
lũ in equali ⁊ ſub eiſdẽ ſignis oĩno Joan-
ni:vt adoret eũ Joãnes. q̃ro igiꝉ vtrũ Joã
nes peccat an nõ:ſi non:habeꝉ ꝓpoſitũ. ſi
ſic:igiꝉ Petrꝰ peccat.ꝓbaꝉ ꝯña.nõ maiorẽ
certitudinẽ hꝫ Petrꝰ de illo quẽ ipſe ado-
rat:ꝙ ſit chriſtus:q̃ꝫ hꝫ Joãnes de illo quẽ
ipſe adorat.igiꝉ ſi Joanes errat: Petrꝰ er-
rat:vnde magiſter ſentẽ.li.iiij.di.xxx.ca. ſ.
Si diabolus transfigurãs ſe in angelum
lucis credatur bonꝰ:nõ ẽ error periculoſꝰ
Rñſio. Diciꝉ hic ꝙ neuter errat niſi ſub conditiõe
poſito caſu tali.Unde dicere debet:adoro
te ſi tu es chriſtus. Sed contra hoc ar-
Repli- guitur ſic.qui ſignificat ſe dubitare vbi nõ
caꝉ pri dubitat:falſo ſignificat ad qđ nõ teneꝉ: ſꝫ
mo. iſte Joãnes nõ dubitat:igitur nõ dꝫ ſigni
ficare ſe dubitare. Preterea.aut illa cõdi-
Scđo. tio adiecta diminuit de adoratione vel nõ
ſi nõ:nõ ꝓdeſt ſibi illã apponere.ſi diminu
it:igitur ſi iſte in tali caſu debet apponere
cõditionem:debet intendere diminuere de
cultu deo debito.⁊ vltra:tenetur eũ inten
dere adorare minori cultu q̃ latria: igitur
tenetur eũ velle adorare ſicut creaturã no-
bilem.ꝯñs eſt omnino irrationabile: quia
qua ratione debet adorare eũ ſicut creatu-
rã nobilẽ:deberet eum adorare ſicut deum
Scđo ⁊ ſi error nõ excuſet in vno:nec ĩ alio. Pre
princi- terea.dictamen conſcientie tantũ obligat
paliter qñ eſt erroneũ:ſicut qñ eſt veridicũ:ſed con
ſciẽtia ſua erronea in caſu errore inuincibi
li dictat ſibi ꝙ eſt adorandũ qđ ipſe ibi vi-
Tertio det.igiꝉ ſi nõ adorat:peccat mortaꝉr. Pre
terea.oẽm talẽ adorationẽ põt hõ licite fa
cere cũ qua ſtat cõtinue talis ĩtẽtio:tãtum
vnũ deũ volo adorare.ſꝫ cũ oĩ actu quẽ iſte
facit:ſtat apud eũ veritas iſtius ꝓpõnis/
tãtũ vnũ deũ volo adorare:igiꝉ interim dũ
nõ intẽdit ꝙ adorabit aliud a deo:hec nõ
eſt concepta ab eo/adorabo aliud a deo.
Quar- Preterea.odiens deũ errore inuincabili:
to vel interficiens deũ putãs eũ maleficũ:nõ
peccat:niſi ipſemet fuerit in cauſa quare er
rat:igitur nec adorãs nec diligẽs diabolũ
tãtũ ꝑ errorẽ inuincibilẽ peccat.ꝯña patꝫ:
q: maius malũ vel equale videꝉ odire deũ
⁊ adorare creaturã. Põt dici ꝙ caſus eſt Rñſio
impoſſibilis:ꝙ hõ patiaꝉ ſic errorẽ inuin-
cibilẽ exiſtens cõpos mentis ſue:ſi ipſemet
nõ fuerit in cã:q: ſi iſte nõ preſtet obſtacu
lum:deus informabit eum de illuſione ta- y
li:ſicut de ſctõ Martino legimus. Cõtra Repli-
pari rõne dꝫ dici ꝙ deꝰ nũq̃ patiꝉ hoĩem catur.
eſſe in errore inuincibili de quocũq̃ facien Primo
do niſi propter peccatũ ſuũ. ⁊ ſic nullus er
ror foret homini inuincibilis: quia poſſet
cõteri de peccato ſuo:⁊ vitare errorẽ:⁊ licꝫ
verũ ſit de facto ꝙ deus frequẽter ſanctos
in tali caſu informauit de veritate ꝑ illud
donũ ſpũſſancti qđ vocaꝉ diſcretio ſpiritu
um:nõ tamẽ includit ꝯdictionẽ ꝙ deus ꝑ
mittat hoĩem ſic errare:q: libere facit q̃c-
q̃d facit ad extra. Preterea. deus põt cũ Scđo.
intellectu cauſare talẽ aſſenſum erroneũ:
⁊ manutenere ꝑ diẽ:q: nõ includit ꝯdictio
nẽ hoc fieri:⁊ tũc illud poteſt facere. Pre Tertio
terea.ꝙ talis error ſimpľr excuſet ꝓbo per
exẽpla:q: ſm Aug. cõiugatꝰ qui adhibẽs
debitã diligẽtiã accipit nõ ſuã q̃ ſibi doloſe
ſupponitur:ſimpliciter excuſaꝉ a peccato.
Preterea.error iſte cauſat inuoluntariũ Quar-
reſpectu iſtiꝰ volitiõis in mẽte volo adora to.
re diabolũ:ſed preſtare honorẽ diabolo in
pſenti non põt:niſi aſſentiret iſti/volo ado
rare diabolũ::cui nullo mõ aſſentit per ca Quito
ſum. Preterea cõtra iſtam viã arguo ſic
ſi error talis excuſaret Joannẽ in caſu ar-
gumẽti:ponatur igitur ꝙ ille apparẽs pre
cipiat ſibi ꝙ occidat ſeipſum.Uideꝉ ꝙ ipe
teneꝉ obedire ei:⁊ ſi facit:eſt excuſatꝰ. nec
põt rñderi ꝙ ꝑ tale pceptũ ita immane po
teſt deprehendi nõ eſſe deus:q: deꝰ eſt dñs
vite ⁊ mortis.⁊ per ꝯñs põt dare faculta-
tẽ cuilibet ſuper vitã alterius:quantũcũq̃
ſit iuſtus:ſicut fecit Abrae de filio ſuo. Cõ
firmaꝉ.q: ſm Aug.in li.ſ.de ciui.c.xxſ.per
hoc excuſatur Samſon ꝙ ſeipſum occidit
cũ alijs: q: hoc intelligiꝉ feciſſe ex familia
ri cõſilio ſpũſſcti.vbi dicit ꝙ de Samſone
aliud nobis non eſt fas credere: niſi ꝙ hoc
fecit iuſſu diuino. Ad iſtud nõ tergiuer- Alia re
ſando ſꝫ dicendo ꝯñter: admitto caſum eẽ ſpõſio.
poſſibilem.⁊ concedo ꝯñam:ꝙ talis ſic er-
rans nõ peccat.Cõtra.ponatur ꝙ appari- Repli-
tio talis fiat principi magno: ⁊ ꝙ diabolꝰ ca.
ſuadeat ſibi deſtructionẽ eccleſie:ſi talis h
ad preceptum diaboli faceret: nõ peccaret
Ad iſtã dico ꝙ fidelis audito tali prece- Rñſio.
pto deberet adhibere diligẽtiã quã poſſet

ad ꝑcipiendū de illo apparēte an eſſet de⁹
vt in caſu ꝑdicto. ⁊ ſilr credendū eſt ꝙ de⁹
nō permitteret eū errare. ſi tñ deus ꝑmitte
ret: ⁊ ipſe ſub eodē errore putās ſe obſeqū
preſtare deo eccleſiā deſtrueret: non video
ꝙ peccaret: q2 null⁹ peccat niſi ſciēs ſe pec-
care: vel ignorās ignorātia vincibili: q nō
reddit inuolūtariū ſm Ariſt. iij. Ethi. Sꝫ
Replica. ꝯ illud arguo ſic. Jo. xvj. Venit hora vt ois
qui interficit vos: arbitretur obſequiū ſe
preſtare deo. qđ beat⁹ Aug. pertractās ſup
Jo. homilia. xliij. dicit ꝙ Judei occidentes
chriſtū ⁊ pſequētes aplos arbitrabātur ſe
preſtare obſequiū deo vero: ſed gētiles oc-
cidēdo aplos arbitrabant ſe preſtare obſe
quiū dijs falſis. ergo Judei occidētes chri
Rñſio. ſtū nō peccauerūt. Ad iſtud dico ꝙ non
ſeqtur: q2 ignorantia Judeoꝝ fuit craſſa ⁊
affectata: nec fuerunt ſoliciti ad cōſideran-
dū facta chriſti ⁊ ſuam doctrinā ꝑ bonū iu
diciū rationis. ⁊ ideo meruerūt excecari et
nō illuminari. Vñ eoꝝ ignorantia nō excu
ſat. nec eſt ſimile ad caſum argumenti. Sꝫ
Ꝯtra Ꝯ artic. principalē. Arguit adhuc arguo cōtra ꝯcluſionē principalem
de adoratione iſtius qui ſic decipitur. que-
ro vtrū cōmittit idololatriā an nō. ſi ſic: er
go peccat. Si nō: contra. adorat creaturam
adoratione latrie: igitur cōmittit idolola-
triam: large loquendo de idololatria. Con
firmatur iſta ratio: q2 gentilis adorās ido
lū aut credit ipſum eſſe deū vel nō credit. ſi
nō: igitur nō exhibet ei cultū ſoli deo debi
tū: q2 ille cultus exiſtit in deuotiōe cordis
magis ꝙ̄ in obſeqo corporis. igitˀ ſi nō cre-
dit idolū ſuū eſſe deum: nō exhibet ei cul-
tū ſoli deo debitū. igitur nō eſt idololatra:
q2 nō ē graue periculū exhibere creaturis
reuerentiā: niſi cedat in dei preiudiciū. Et
ſilr ſequitur. nō credit illud eſſe deū: igitur
nō adorat illud ſicut deū adoratiōe latrie
⁊ vltra: ergo nō eſt idololatra. Si dicatur
ꝙ talis credit idolū illud eē deū ſicut aſſen
tit ipſe: igitˀ nō peccat: q2 ſeqtur dictamen
cōſcientie erronee: ⁊ habet ignorantiā īuin
cibilē. ⁊ ſic aliquis homo poſſet ꝑ totā vi-
tam ſuā adorare idola ſine pctō mortali: ſi
Rñſio. talis error eū excuſaret. Ad iſtud dico ge
neraliter loquēdo de omni infidelitate ſiue
ſit hereſis ſiue quecumqꝫ infidelitas: ꝙ nū
ꝙ̄ aliquis induci ꝑmittitur in ꝯtriū errorē
fidei: que fides eſt neceſſaria ad ſalutē ⁊ cō
ſequendā vitā eternā: niſi propter aliquā
malitiā voluntatis: qua vel negligit ſtude
re vel indagare circa ea ad que naturaliter
ordinatur. ⁊ quicūqꝫ nō prebet tale obſta-
culum diuine gratie: vbicūqꝫ fuerit ⁊ quo
modocūqꝫ ſe habuerit: infundetˀ ſibi noti-
tia ſufficiens ad ſalutē: ⁊ videbit veriſimili
tudines ⁊ rationes ſufficienter cauſantes
in eo aſſenſum. ⁊ ſic dependet fides a volū
tate: preſupponēdo ſcꝫ bonū vſum volūta
tis. Tunc ad argumētū cōcedo ꝙ ver⁹ ido
lolatra credit illud qđ adorat eſſe deum: ⁊
errat. ſꝫ dico q ipſe ē cā illi⁹ erroris aliquo
modo: ⁊ alˀs nō peccaret. vnde ꝓpter volū
tatem ⁊ negligētiam viuēdi ſm principia
iuris naturalis incidit in talē errorē: ⁊ ita
nō ſequitur: facit ſm dictamen cōſcientie:
igitur nō errat: ſicut notū eſt. Sed ꝯtra Obiectio.
iſtud videtur eſſe intētio Augu. in homil.
xliij. ſuper Jo. ſicut ſuperius allegatū eſt.
gentiles in perſequēdo apoſtolos arbitra
bantur ſe preſtare obſequiū dijs falſis: igi
tur iudicauerunt ſe adorare falſos deos.
Reſpondeo ꝙ hec ꝓpoſitio ⁊ conſimiles Rñſio.
gentilis ſe iudicat adorare deū falſum: eſt
diſtinguenda: eo ꝙ talis propoſitio deno-
tat iudicare ſeu actū iudicādi trāſire in di
ctum ꝓpoſitionis vel in rem dicti: hoc eſt
in aliam propoſitionē a dicto in ſua forma
cuius tamen ſubiectū ſupponit pro eadem
re ꝓ qua ſupponit alterū extremum dicti:
cuiuſmodi eſt iſta: gentilis iudicat ſe adora
re iſtū: nō ꝙ gentilis iudicet hanc eſſe ve-
ram / adoro falſum deū: quia ſicut bene ar-
gutum eſt: tunc non coleret eū cultu latrie
qui requirit aſſenſum talis propoſitionis.
ſed quia gentilis iudicat talē eſſe verā: iſte
eſt deus: demonſtrato idolo quod adorat:
ideo errat. ⁊ per conſequēs idololatrat. De
ſexto articulo patuit alibi.

Finis.

¶ Hec ſunt que ſuper quatuor libros ſen-
tentiarū argute diſputata a magiſtro Ro
berto Holkot de ordine predicatorū natio
nis Anglice inuenimus: quibus nōnullas
eiuſdē cōferentias adiecimus: additurí q
ſequuntur de imputabilitate peccati: ⁊ de-
terminationes eiuſdem.

¶ Incipit eiuſdem magiſtri Roberti Holkot de imputabilitate peccati ſubtiliſſima diſquiſitio.

Qõ pn cipalis A Argu. primũ princi.

Utrum omne peccatum ſit imputabile voluntati? Et arguit ꝙ nõ. q̃ tunc omne peccatũ originale foret imputabile volũtati. ꝯña patet de ſe. ⁊ ꝯns eſt falſum. q̃ arguitur ſic. peccatũ originale ſaltem nõ quodlibet eſt in p̃tate voluntatis: ergo nõ quodlibet tale vitari põt. ergo nõ quodlibet tale efficit aĩam infectã ⁊ reã. Aſſumptã ptꝫ de peccato originali alicuius paruuli: qui nec poteſt nec potuit illud vitare. ⁊ ꝯña ꝓbatur per Aug. de duabus aĩabus: vbi arguit ꝯ̃ Manicheos: qui dixerũt aĩas aliquas eẽ malas: ⁊ nõ factas p̃ncipes tenebraꝝ: ⁊ arguit ſic. Si a nunc male ſunt: aut ꝑ natura aut voluntate male ſunt. Sed natura male eẽ ſe nequeũt: vt ſuperius diximus ꝑ diſpoſitionẽ voluntatis atqꝫ poteſtatis: ꝙ dicere aĩas malas eſſe ⁊ nihil peccare/ plenũ eſt demẽtie. ⁊ dicere eas peccare ſine voluntate/ magnũ deliramentũ eſt ⁊ ſic peccato reum teneri quẽq̃ qd nõ fecit: ⁊ qd facere nõ potuit: ſumme iniq̃tatis ⁊ demẽtie eſt. Et poſt. ſi libero motu ad faciendũ vel nõ faciendũ carent: ⁊ abſtinẽdi nulla p̃tãs cõceditur: nec peccãt. Ex quo ſequit ꝙ ſolum pctm̃ actuale volũtariũ iputat ad culpã.

Scdm̃ princi.

Scdo arguit ſic. Si oẽ pctm̃ ſit imputabile ad penã: tũc omne pctm̃ veniale imputatur ad culpã. ⁊ tunc quodlibet tale remitteret charitatẽ: vel ſaltem natum foret remittere charitatẽ. Conſequentiã ꝓbo ſic: q̃ qdlibet veniale foret alicuius malitie: ⁊ ita minus bonus foret qs habito aliquo veniali: q̃ ſubducto oĩ veniali: ceteris paribus. ⁊ ſic ꝑ ꝯñs minus charus ⁊ accept⁹ deo foret qs ꝓ pctõ veniali ceteris parib⁹ ⁊ ꝑ ꝯñs minueret ei⁹ charitãs aliquo mõ: ⁊ ſic ꝯñs eſt falſum: q̃ ſi quodlibet veniale remitteret charitatẽ: tũc ſequeret ꝙ per venialia poſſet qs ꝑdere charitatẽ: qd eſt falſum.

Tertiũ princi.

Tertio ſic. Si quodlibet peccatũ ſit ĩputabile ⁊c. tũc quodlibet pctm̃ mortale foret hmõi. ⁊ ꝑ ꝯñs cũ qdlibet mortale ex hoc ꝙ mortale ẽ/ ſit maioris malitie q̃ oĩa venialia poſſibilia: ſequeret ꝙ quodlibet mortale ex hoc ꝙ mortale eſt/ iputaretur ad maiorẽ culpã: vel magis imputaretur ad culpã q̃ omnia venialia ſimul coniuncta: ꝯñs eſt falſum: quia tunc quodlibꝫ mortale excederet quodcumqꝫ veniale improportionabiliter: quod eſt falſum: q̃ venialia poſſunt tantũ multiplicari: ꝙ equabunt vni mortali: vt apparet per mgr̃m li. iiij. diſt. xvj. c. j. ⁊ ſumitur ab Aug. de igne purgatorij: vbi dicit magiſter ꝙ talia minuta peccata ſi collecta cõtra nos fuerint: ita nos grauabunt ⁊ opprimẽt: ſicut vnũ aliquod grande pctm̃. ⁊ conſimilis ſententia frequenter innuit ab Aug. ⁊ ab alijs doctoribus. ⁊ per ꝯñs nõ quodlibet mortale excedit quodlibet veniale improportionabiliter.

Quartũ pn.

Quarto ſic. Si omne peccatum ſit imputabile: tunc ſequeretur quod omne peccatũ ignorãtie ſit imputabile ad culpam: ⁊ per ꝯñs quodlibet tale pctm̃ foret voluntariũ. ꝯña probatur: vt in primo principali. ſed ꝯñs eſt falſum: vt dicit Ariſto. iij. ethi. c. iiij. Ubi dicit ꝙ peccata q̃ fiunt ex ignorãtia: digna ſunt venia: quia ſunt inuoluntaria: ⁊ conſimile habet mgr̃ expreſſe lib. ij. ſen. diſt xxij. c. ix. ⁊ x. Ubi arguit ſic. quãdo aliq̃s male operat ex ignorantia: nõ vult ſe peccare: ergo inuoluntarie peccat ⁊ nõ voluntarie. Aſſumptũ probatur: q̃ talis nõ nouit ſe peccare: ꝑ non vult ſe peccare. ꝯña nota eſt. ⁊ añs ptꝫ. q̃ ſi ſciret ſe peccare: tunc nõ foret pctm̃ ignorantie. Sic ergo ex oppoſito: ſi peccat ignoranter: nõ nouit ſe peccare: ergo nõ voluntarie peccat.

Quintũ princi.

Item ſi omne pctm̃ ſit imputabile ad culpã: cum quelibet tranſgreſſio precepti ſit pctm̃: ſequitur ꝙ quelibet trãſgreſſio p̃cepti imputaret ad culpã. ꝯñs eſt falſum: q̃ aliqua ſunt ſtatuta: quoꝝ trãſgreſſio obligat ſolũ ad penã ⁊ nõ ad culpã niſi fiat ex contemptu. Sic em̃ prelati ſtatuentes intendunt tranſgreſſores obligare: ⁊ ꝙ oĩs tranſgreſſio talis p̃cepti ſit peccatum: arguitur ſic. Omnis talis trãſgreſſio obligat ad penã: ergo oĩs talis tranſgreſſio eſt pctm̃. ꝓbatur ꝯña per Aug. li. lxxxiij. q. q. xxiiij. vbi dicit. Omne meritũ pene eſt peccatũ: ⁊ meritũ premij recte factum. Sic em̃ diffinitur peccatũ: ꝙ ipm̃ eſt meritũ pene. Similiter primo retractationũ ca. ix. dicit Aug. ꝙ omnis pena ſi iuſta eſt: pena peccati eſt: ⁊ ſupplicium nominatur: ergo per ꝯñs nihil aliud q̃ peccatum obligat hominẽ ad penam: ⁊ ita ſi tranſgreſſio

aliꝗuius precepti vel obligat ad penam: ſe
Sextũ quitur ꝙ illa trãſgreſſio ſit peccatũ. Sex
princi. to ſic. Si omne peccatũ ſit imputabile vo-
luntati: ſequitur ꝙ perplexus inter duo p̄-
cepta: quodcumq̃ȝ illorum faceret: pecca-
ret: ⁊ culpã incurreret. conſequens eſt fal-
ſum. quia conſilium eccleſie eſt in caſu per
plexitatis ꝙ eligat minus malum: vt pȝ
in caſu diſtin. xiij. nerui. ⁊ ſumitur origina
liter a beato Gregorio. xxxv. mora. ca. xiiij.
Septi-mũ pn. Septimo ſic. Si omne peccatum ſit im-
putabile ⁊c. ſequitur ꝙ peccatum finalis
impenitentie foret imputabile ad culpam.
conſequentia patet: quia aliquod eſt tale
peccatũ: vel ſaltem poſſibile eſt eſſe vt ha-
betur a magiſtro lib. ij. diſtin. xliij. ſed con-
ſequens eſt falſum: quia ſi tale peccatũ im
putaretur ad culpam: ſequeretur ꝙ foret
demeritorium: ⁊ ita cum nullum ſit pecca-
tum finalis impenitentie in vita iſta: ſequi
tur ꝙ poſt vitam iſtam poſſet homo tale
peccatum cõmittere: ⁊ ita demereri. qḋ eſt
falſum: q̃m omne meritũ in hac vita cõpa
raꝷ: ⁊ ita poſſet aliquis poſt hanc vitã ſal-
uari vel releuari: vt pȝ in multis alijs lo-
Octa-uũ pn. cis. Octauo ſic. Si omne pctm̃ ſit impu
tabile ⁊c. tunc ſequiꝷ ꝙ omne pctm̃ omiſſi
onis ſit imputabile voluntati: ⁊ tũc cũ ali
qua omiſſio precepti illius ad qḋ hõ tene-
tur ſit peccatũ: ſequiꝷ ꝙ omiſſio pura ali-
cuius foret imputabilis volũtati: ⁊ ita ta-
lis omiſſio foret demeritoria: ꝯñs eſt falſũ
q: ſi ſic tunc eadẽ rõne omiſſio mali foret
meritoria: ⁊ ita quilibet haberet tantũ me
ritum vel tot merita quot omitteret mala
Nonũ princi. qḋ eſt falſum. Nono ſic. Si omne pctm̃
ſit imputabile ⁊c tunc primi motus eſſent
imputabiles voluntati. cõſequentia patet:
quia tales motus ſunt peccata: vt habeꝷ
ab Aug. in ſermone de vtilitate penitẽtie:
vbi dicit ſic. Inquantũ ex occaſione carna
lis infirmitatis motus rep̄hẽſibiles ⁊ im-
probi ſurrepunt: peccamus vtiq̃ȝ: ⁊ hoc fa
teri cõuenit nos: ne dura ceruice nõ lãguo
ris noſtri ſanitatẽ ſed dãnationẽ ſupbie
mereamur. Et idẽ habeꝷ a magiſtro lib. ij.
diſt. xxi. c. ij. Ubi cum loquiꝷ de duplici ge
nere tentationis: quoꝝ vnum eſt ab hoſte
aliud a carne: dicit ꝙ illa que eſt a carne:
nunq̃ eſt ſine peccato: etiam ſi ſit abſq̃ȝ cõ
ſenſu voluntatis. ⁊ notum eſt ꝙ hmõi ten
tatio vocatur p̄mus motus. ergo tales mo
tus ſunt peccata: ⁊ per ꝯñs imputabiles vo
luntati: etiam ſi voluntas nõ conſenſerit.
ſed hoc eſt falſum: vt pȝ per Iſidorum de
ſummo bono lib. ij. c. xxv. vbi dicit ſic. Non
eſt arbitrij noſtri cogitationis praue ſug-
geſtiõibus preuenire: iacere aũt in animo
quodlibet ei imputatur. ex quo videꝷ ꝙ ta
les motus nõ imputantur ad culpam: niſi
adſit conſenſus voluntatis. Decimo ar- Deci-mũ pn.
guitur ſic. Si omne peccatũ ſit imputabile
⁊c. cũ oĩs actio infideliũ ſit peccatũ: ſequiꝷ
ꝙ omnis actio eoꝝ imputareꝷ eis ad cul-
pam. ꝯñs eſt falſum ⁊ contra magiſtrũ li.
ij. diſt. xli. ⁊ cõſequentia ꝓbatur: quia oĩs
actio infidelium peccatũ eſt: vt apparet in
gloſſa ad Ro. xiiij. ſuper illud apoſtoli. Oẽ
quod nõ eſt ex fide: peccatũ eſt. ⁊ allegatur B
ij. ſen. diſt. xli. c. i. Ad oppoſitum poteſt Ad op
argui per magiſtrum lib. ij. diſt. xxxix. per poſitũ.
totum: vbi videtur velle ꝙ actus volunta
tis ſit imputabilis: quia bonus vel malus
⁊ actus aliaꝝ potentiarũ nõ. Ex quo ſequi
tur ꝙ ſi aliquid imputetur homini ad cul
pam: hoc erit per voluntatem. Item Aug.
i. de lib. ar. per magnum proceſſum oſten-
dit ꝙ ſola voluntas increpanda eſt ꝓ pec
cato: que a nullo cogi põt vt peccet niſi a
ſe tantũ. Item Anſel. de conceptu virgina
li oſtendit ex intentione ꝙ pctm̃ ⁊ iuſtitia
non ſunt niſi in voluntate: nec imputãtur C
niſi voluntati. ⁊ hoc. c. xiij. Ad queſtionẽ Deciſio
diſtinguendum eſt de peccato. Sumiꝷ enĩ qõnis
peccatum ꝓprie ꝓ actu vel habitu vitioſo Prima
voluntatis create. Alio modo generaliter diſtin.
ꝓ quocumq̃ȝ vitio in quolibet ſubiecto in-
uentum fuerit. Hec diſtinctio ſumitur ab
Augu. de adulterinis coniugijs lib. i. circa
medium. vbi dicit ſic. Peccare proprie non
eſt niſi eius qui vtitur rationalis volunta
tis argumento. Improprie aũt conuenit
etiam brutis aĩalibus. Primo dicitur ali Quõ ali
quid eſſe pctm̃ dupl'r. Uno modo: q: reum quis dr
facit aliquem. Alio modo dicitur ideo eſſe eẽ pec-
peccatum: q: reatu factum. hec verba ſunt cator.
Aug. ij. contra Iulianũ. c. xvij. ⁊ primo mo
do dicitur aliquid eſſe proprie peccatum. ſ.
quia reum aliquẽ efficit. vt dicit Augu. de
nup. ⁊ concupiſcen. lib. i. Ubi dicit ꝙ non
habere peccatum proprie eſt nõ eſſe reum
peccati. Ex quo videtur ꝙ hoc ſit aliquod
peccatum qḋ eſt reum facere: ita ꝙ iſte ter
minus peccatum nõ dicitur in quid de alis
quo: ſed denominatiue. Et ſimiliter. c. xiiij.
in princi. dicit. Tunc proprie peccatum di-

citur cū imputaē. Eadē diſtinctio ponitur
ab eodē libro. ij. de baptiſmo paruulorum
in reſponſione ad quartam queſtionē: ⁊ in
multis alijs locis. Similiter iſte terminus
reatus non dicit de aliqua re in quid: ſed
tm̄ denominatiue: qꝛ non dicit reatus: niſi
Quid ſit rea-tus. qꝛ reū aliquē facit. Unde etiā actus qui
iam trāſijt: dicitur manere quo ad reatum
nō quia reatꝰ ſit aliqd: ſed quia a tali actu
denominaē quis reꝰ: ⁊ reprehēſibilis ⁊ re-
prehēſione dignus. Unde ꝙ iſtud ſit verū
oſtēdit Aug. vj. cōtra Julianum. Ubi que
rit ex intētione qd ſit reatus: ⁊ oſtendit ꝙ
nō ſit ſubſtātia aliqua: ⁊ ſi dicaē ꝙ ſit acci
dens: querit vbi eſt in ſubiecto: ⁊ ſi dicitur
ꝙ in cōſcientia rei: arguit cōtra hoc de rea
tu peccati cuius eſt aliqs oblitus: de quo
nullā hꝫ ꝯſciētiā: ⁊ tandē dicit ſic: ꝙ trāſ-
eunte actu manet reatus in occultis de le-
gibus: que leges ſcripte ſunt quodāmodo
in mētibus angelorū: ne ſit iniquitas ipu-
nita. Ex quibꝰ apparet ꝙ reatꝰ peccati nō
ſit aliqua res: cū nec ſit ſubſtātia nec acci-
dens. Sed ꝓ tāto dicitur manere: quia ta
lis adhuc reus ē apud deū ⁊ increpatiōe
dignꝰ. ⁊ idō dicit ꝙ reatꝰ ſolū manet in oc-
cultis dei legibus ⁊ mētibus āgelorū: que
ſcḋm legē dei ⁊ iudicia angelica iudicant ꝙ
talis eſt vituperatione vel increpatiōe di-
gnus: qui nōdū penituit de commiſſo. Po
teſt ergo dici ꝙ reatus pcti nō eſt aliud q̄
effectus peccati: quo. ſ. efficitur qs vitupe
rabilis ⁊ arguēdus quouſqꝫ ſatiſfecerit ꝓ
cōmiſſo. ⁊ ſic tranſeunte actu dr̄ peccatum
manere quo ad reatum: qꝛ ſi actus tranſijt
⁊ deſinit eſſe: manet tm̄ ille effectus quo ali
qs eſt reꝰ ꝓ illo cōmiſſo. ⁊ ſic intelligendū
eſt qḋ cōiter dicitur: ꝙ peccatū ſumiē vno
modo ꝓ actu: alio mō ꝓ reatu. vt actꝰ pec
cati ſit illud qḋ fecit aliquē vituperatione
dignum: ⁊ reatus ſit effectus illius actus
q manet deſinēte actu: ⁊ ille effectus nihil
aliud eſt niſi ꝙ ille redditur redarguēdus
ex hoc ꝙ actū illū cōmiſit ⁊ non penituit.
Sic ergo pꝫ ꝙ illa diſtinctio preallegata
cū dr̄ ꝙ pctm̄ aliqḋ dupliciter dr̄: vno mō
qꝛ reum facit: alio modo qꝛ reatū efficit:
eſt eadem cū iſta que dicit ꝙ pctm̄ vno mō
Scḋa diſtin. accipitur ꝓ culpa: alio mō ꝓ pena. Ulte
rius etiā ſciendū eſt ꝙ reatū aliquē facere
eſt imputari ad culpam. Siſr pctm̄ remit-
ti quo ad culpam/eſt nullum reum facere
poſtq̄ reum aliquem effecit.

Ad primum principale

Ad primū p̄n. Cum dicitur: tunc omne pctm̄ originale fo
ret imputabile ⁊c. concedo. ⁊ cū arguitur
ꝙ nō: qꝛ tale pctm̄ in puulo nunq̄ fuit in
eius ptāte vt vitaret. cōcedo. nego autē cō
ſequentiā cum inferē: ergo nō eſt imputa-
bile volūtati. ⁊ hec rñſio pꝫ per Augu. de
natura ⁊ gratia. c. ij. ⁊. iij. contra hereticū
cōtra quē cōpoſuit illū librū: vbi dicit Au
gu. ꝙ multi damnantur nō ſolum qꝛ ſine
peccato nō fuerunt: ſed etiā qꝛ ſine eo eſſe
non potuerunt. Cuius oppoſitū dixit here
ticus. Dixit enim ꝙ ſi peccatores aliq fue-
runt: ⁊ aliud eſſe non potuerunt: culpa ca-
rent. Sed Auguſtinus directe ibi dicit op
poſitum: ⁊ ratio eſt: qꝛ ſi cōſequentia vale-
ret: ſequereē ꝙ nihil eſſet īputabile ad cul
pam: niſi ex hoc ꝙ foret in poteſtate volū-
tatis illius cuius eſt. ⁊ hoc nō eſt verū: qꝛ
ſicut quelibet iuſtitia ex hoc ꝙ eſt iuſtitia/
eſt imputabilis ad laudē: ita qlibet iniuſti
tia ex hoc ꝙ iniuſtitia eſt: ē īputabilis ad
culpā. Sed non ex hoc ſolum dicit aliquid
eſſe iuſtum vel iniuſtum: qꝛ eſt in poteſtate
voluntatis cuius eſt. igitur ex hoc ſolo nō
eſt aliqd imputabile ad laudē vel vitupe-
rium: qꝛ eſt in ptāte voluntatis in qua eſt.
Qꝫ aūt nō ex hoc ſolū ſit aliqd iuſtum vel
iniuſtū: qꝛ eſt in ptāte eius in quo eſt: ap-
paret: qꝛ ſicut aliqua voluntas poteſt fieri
iuſta ab alio q̄ a ſe etiam ſine ꝓprio motu
ita etiā ⁊ eadē rōne poteſt fieri iniuſta ab
aliq ⁊ ſine ꝓprio motu. Sed voluntas par
uuli fuiſſet facta iuſta ab alio q̄ a ſe ſi pri-
mus parēs ſeruaſſet iuſtitiā originalem ⁊
nō peccaſſet: ſicut declarat Anſ. primo cur
deꝰ hō. c. x. ergo eadē rōne pōt fieri iiuſta
ab eodē: abſqꝫ hoc ꝙ illa iniuſtitia ſit ī ſua
ptāte. Et cauſa totius eſt: qꝛ oīs iuſtitia vł
iniuſtitia eſt ex ſe laudabilis vel vitupera-
bilis. Et aliqua eſt iuſtitia ⁊ ſiſr iniuſtitia
que nata eſt induci in ſubiectum ab extrin
ſeco: abſqꝫ hoc ꝙ ſit in ptāte ſuſcipientis.
Sed ſi arguiē cōtra hoc per Anſ. de caſu
diaboli. c. v. vbi videē dicere ꝙ boni ange-
li ſi nō habebāt in ptāte iuſtitiā perdere:
non magis meruerunt ſeruādo iuſtitiā q̄
ſeruādo rōnabilitatē. Ex quo videē ſequi
ꝙ nihil ſit laudabile vel vituperabile niſi
qḋ eſt in ptāte volūtatis. Ad hoc dicit ꝙ
nō ſequiē: quia Anſ. non probat qn iuſti-
tia ex ſe ſit laudabilis. ſed ꝓbat ꝙ nō fuiſ

ſet laudabile in eis ꝙ ſtarent/ ⁊ ꝙ iuſtitiā
ſeruarēt: niſi eā ꝑdere poſſent: ⁊ niſi ipſam
ſeruare foret in eoꝝ ptāte. ⁊ hoc eſt verū.
Et eodē modo dico ꝙ paruuli q̄ nō habēt
vſum rōnis: ꝙ nō eſt laudabile in eis nec
vituperabile ꝙ cadāt a iuſtitia: ⁊ ꝙ nō re
ſurgāt ab iniuſtitia. ⁊ hoc eſt q: non eſt in
eoꝝ ptāte: ſ3 tn̄ ipſa iuſtitia laudabilis eſt
⁊ iniuſtitia vituperabilis eſt: ⁊ h' ex ſe. Q
aūt ipſi ſeruēt eā: hoc eſt: q: acceptā ꝑdere
Ad au nō pñt. ⁊ hoc nō eſt in eis laudabile. ⁊ tūc
ctorita ad auctoritatē Aug. cū dicit reū eū teneri
tē Au. q: nō fecit qđ facere nō potuit: ſumme ini
quitatis ⁊ demētie eſt. Hic dꝫ dici eodē mō/
ſicut ad Anſelmū: ꝙ ſi nulla ptās abſtinē-
di vel retinendi ꝯcedit: tūc abſtinere vel re
tinere nō fuiſſet eis imputabile. Ex hoc nō
ſequit ꝙ iuſtitia vel iniuſtitia retenta vel
abſens ex ſe ſit laudabilis vel vituperabi-
lis. ⁊ ꝑ ꝯñs tā iuſtitia originalis ꝙ iniuſti
tia ſibi oppoſita eſt imputabilis paruulis
l3 neutra ſit in eoꝝ ptāte. ⁊ hoc dictū ſit ꝓ
Nota pῖo argumēto. Sed tn̄ ꝓ materia argu
ꝓ ma- mēti vidēdū ē de pctō originali: nūqd ali-
teria qđ tale ſit in paruulis. Scđo qđ ſit ipſum
ar. pmi pctm̄. Tertio quō a parētib⁹ traducat i ꝓ
Nota. lem. Quantū ad primū nō eſt magnū du
pmum. biū apud chriſtianos: l3 eñ aliqñ dictū fu
erit a qbuſdā hereticis ꝙ puuli nullū tale
cōtrahebāt pctm̄. vt recitat Aug. de here-
ſibus. c. viij. tn̄ determinatū eſt ab eccleſia
illā opinionē fuiſſe erroneā: ſicut pꝫ in ca
nonibus. de ꝯſe. di. iiij. placuit. iij. cū ſuis
concordantijs. De hoc etiam Aug. Greg. ⁊
Beda. ⁊ omnes doctores autentici ſatis ex
preſſe ⁊ diffuſe locuti ſunt. nec etiam eſt ne
ceſſe eoꝝ dicta ꝑducere. Ideo preſuppono
illud tanq̄ vnū articulū fidei: ꝙ aliquod
Scđm tale peccatū ſit in paruulis iam natis non
not. tamen baptizatis. Sed tunc videndū eſt
Quid quid ſit illud peccatū. Aliqui aūt dixerūt
ſit pcm̄ illud nō eſſe culpā: ſed penā tantū: vel ob-
origi. ligationem ad penā. Sed iſtā opinionem
improbat magiſter li. ij. di. xxx. c. vj. ⁊ Anſ
de conceptu virginali. c. iij. Alij vero qui
concedunt peccatum originale eſſe culpā:
diuiſi ſunt inter ſe: dicentibus quibuſdam
ꝙ peccatū originale non eſt aliud q̄ pec-
catū actuale primi parentis: qđ omnibus
ab ipſo deſcendentib⁹ imputatur: qđ impro
bare videt Anſ. de conceptu virginali. ca.
xxvj. ex intentione. Alij dicunt peccatū ori
ginale non eſſe peccatū alterius: ſed illius
tantū q̄ eo reus eſt: ſiue puulus ſiue adul-
tus. Adhuc inter ſic opinantes quidam di
cunt peccatum originale eſſe puram priua
tionē iuſtitie originalis ſiue iniuſtitia: que
nihil eſt in rerū natura: niſi pura priuatio
⁊ carētia iuſtitie in ſubiecto apto nato: ſic
ut videtur velle Anſ. de conceptu virgina
li quarto ⁊ ſexto. Sed ſicut alſ dixi: nō ap
paret mihi ꝙ aliqua talis priuatio pura
ſit peccatum nec originale nec actuale ⁊c.
Ideo videt mihi dicendū ſicut dicit ma Quid
giſter: ꝙ pctm̄ originale ſit habitus mal⁹ ſit pcm̄
cum quo nati ſumus: ⁊ quem ab ipſo nati origi.
uitatis exordio trahimus: de quo dicit ma ſ3 opi.
giſter lib. ij. di. xxx. c. viij. ſic. Concupiſcētia mgri ⁊
cū qua nati ſumus: vitiū vtiq3 eſt qđ par- docto.
uulum habilē ꝯcupiſcere facit: adultū etiā
cōcupiſcentē reddit. Sicut eñ in oculo ce-
ci in nocte vitiū cecitatis eſt: ſed nō appa-
ret: nec diſcernitur inter videntē ⁊ cecū ni-
ſi luce veniēte. Sic ⁊ in puero vitium non
eſſe apparet donec etatis ꝑfectionis tps
occurrat. Illud ſumitur ab Aug. de verbis
apoſtoli homilia. xix. Sed ꝯ iſtam viam Cōtra
arguit quidam magiſter reuerēdus multi op. ſuā
pliciter. Primo ſic. ſm ipſam poſitionē ta arguit
le vitiū nō contrahit niſi ex feruore libidi auctor
nis in actu ꝓpagationis: ergo ſi aliq̄s con primo.
ciperet ſine tali libidine ⁊ feruore: nullum
haberet pctm̄ originale. ꝯñs pꝫ: q: careret
cauſa illius peccati. Sꝫ in multis caſibus
poteſt fieri talis cōceptio naturalis ſine li
bidine huiuſmodi ⁊ feruore: q: vt dicit ma
giſter iſte: mulier poſſet cōcipere ſine com-
mixtione viri: ⁊ per ꝯñs ſine tali libidine.
pꝫ hoc vt dicit idem magiſter: de muliere
q̄ cōcepit in balneo: ⁊ per ꝯñs paruulus ex
ea natus nō contraxit pctm̄ originale: qđ
eſt falſum. Scđo ſic. ſi deus cauſaret talē Scđo
materiā qualis eſt caro in vtero ante infu
ſionem anime: ⁊ infunderet in eam aīam:
tūc anima illius traheret partē ab illa ma
teria: q: illa in omni qualitate ⁊ oīno aſſi-
milat alteri materie: ⁊ eſt eiuſdē nature cū
ea: ⁊ aīa etiā ſic creata eſt eiuſdē nature cū
aīa alia. g̊ eſſet eq̄liter actiua in illā animā
ſicut materia in vtero in animā infuſam:
g̊ ipſa aīa ifuſa in materiā ſic a deo creatā
macularet: ⁊ haberet pctm̄ originale. con-
ſequēs eſt falſum: q: tūc libido in feruore
ꝓpagationis nō foret cā talis macule: cu-
ius oppoſitum dicit hec poſitio. Tertio Tertio
ſic. Beatus Aug. ſepiſſime dicit ꝙ corpus

nihil agit in ſpiritū: quō ergo inducit caro
infecta pctm̄ i aīam: nā hoc nō ɔtingit ni-
ſi aliqd inducēdo in aīam: vel aliqd aufe-
rēdo ab aīa: ſʒ nullū illoꝝ ɔtingit: cū nullo
mō pōt agere ī ſpm̄: ꝗ caro ꝗlitercūqʒ diſ
poſita/nō maculat aīam: ꝛ p ɔñs aīa non
Quarto. ɔtrahit peccatū a carne. Quarto ſic. Si
nullꝰ hō vnꝗ̄ peccaſſet: ꝛ forēt diſpoſiti in
corpe ſicut nūc ſūt: tūc ſemē decaſuʒ ab eis
eſſet diſpoſitū ſicut mō eſt: ergo tātā hrēt
feditatē ſicut nūc hʒ. qꝛ illa feditas nō eſt
aliud ꝗ̄ aliqua qualitas mala in carne. ꝗ
cū caro ſit res inanimata: quātū i ea eſſet
cauſaret peccatum in aīa: nec in ptāte aīe
eēt vitare qn macularet nō plus ꝗ̄ nunc
eſt. ꝗ ſi nullus hō vnꝗ̄ peccaſſet: nec mō
etiā peccaret in actu: dūmodo tñ talis ma
teria foret decaſa qualis nunc eſt: ſequeret
ꝙ paruulus ɔceptus ex tali materia tra-
heret pctm̄ quale nunc hñt infantes ante
baptiſmū. ꝛ ita ſequeret ꝙ peccatū pmoꝝ
parentū nō eſt cā̄ quare infantes tra
hunt peccatū originale. ɔñs eſt falſum et
contra beatū Aug. de baptiſmo paruulo-
rum. ꝛ habetur vt dicit magiſter li. ij. diſt.
Quinto xxx. c. noīe autem. Quinto arguit ꝙ cō-
cupiſcentia carnalis nō eſt cā pcti origina
lis in paruulis. Nā talis ɔcupiſcentia vel
delectatio pōt p circūſtantias bonas excu
ſari: vt nec ſit iputabilis: nec vituperabilis:
ſicut multa alia opa que alr̄ eēnt mala ni-
ſi excuſarent per circūſtantias bonas. ꝛ cū
bonū matrimonij excuſat illā concupiſcē-
tiam vt nō imputet ad culpā. vt dicit ma-
giſter lib. iiij. diſt. xxxj. ergo pari mō eſt in-
ter cōiugatos: vbi habēt talē actū totali-
ter ꝓpter amorē dei: ac ſi nulla ibidem fo-
ret ɔcupiſcentia. Sed tūc nullū foret pec-
catū pulis ɔceptis ex tali actu. ſicut nec
chriſtꝰ habuit pctm̄: tñ fuit ex gñe Ade. ꝗ
nullꝰ mō ɔceptꝰ i mr̄imonio legitimo ꝛ to
talr̄ ꝓpter amorē dei/ɔhit aliqō pctm̄: qō
Sexto eſt oppoſitū poſitionis. Preterea volo ꝙ
deus mūdificet materiā diſpoſitā ad rece-
ptionē aīe: vt nulla ſit in ea feditas: cū h
ſtat ꝙ nō infundit gratia in infuſione aīe:
tunc ergo foret poſſibile ꝙ aīa induceret
in materiā illā: abſqʒ hoc ꝙ infunderetur
grā. ꝗ tunc aīa illa nullū haberet peccatū
originale: qꝛ nullū tale contraheret ex car
ne. ſed conſequens eſt falſum: quia ſi talis
decederet ſine gratia: eterna puniret pena
dāni: ſicut de facto puniunt aliq paruuli:
vt appet per Aug. de fide ad Petrū: ꝛ vbi
cūqʒ loquit de iſta materia. Itē ſi mate- **Septimo.**
ria foret ſic mundata: adhuc maneret obli
gatio ad iuſtitiā originalē: ſed cū priuatio
iuſtitie originalis ſtet cū tali mūditia car-
nis: ſequeret ꝙ peccatū originale nō cau-
ſat ex tali feditate carnis: vt dicit poſitio.
ꝛ ſequit ꝙ amota tali feditate nō eſſet in-
iuſtitia vel peccatū illud originale. Sʒ con
ſequēs eſt falſum: qꝛ iuſtitia originalis nō
eſt aliqua qualitas carnis: nec aliq̄ diſpo-
ſitio ſequēs diſpoſitionem carnis ſeu com
plexionē. ꝗ priuatio illiꝰ iuſtitie ſtat cū qua-
libet diſpoſitiōe carnis: ꝗ cū eiꝰ mūditia.
Preterea ſi iuſtitia originalis foret aliq̄ **Confirmatio.**
diſpoſitio carnis: tunc poſſet talis iuſtitia
carnis haberi ex naturalibꝰ: ꝛ ita poſſʒ hō
ſaluari ex puris naturalibꝰ: qō eſt falſum.
Itē illa ɔcupiſcētia ī aīa ɔcta a carne nul
lo mō pōt vitari ab aliquo paruulo: nec il
la ipotētia vitādi deſcēdit ex culpa paruu
li. ꝗ illa ɔcupiſcētia nullo mō iputanda eſt
paruulo ad culpā. Itē ɔcupiſcentia illa **Nono.**
vel ɔhitur naturalr̄ vel voluntarie ab illo
paruulo. nō voluntarie: qꝛ tunc eſſet pec-
catū actuale: nec naturalr̄: qꝛ tunc nō eſſet
culpādus ꝓpter eā: ꝗ ꝛc. Sed iſtis non **Rñſio ad obiectum**
obſtātibus dico vt prius: ꝙ pctm̄ origina-
le eſt habitꝰ qdā vitioſus: quē ɔtrahit aīa
ex carne. hoc em̄ videt ſentire Aug. hypo-
noſticon rñſione vltima: ꝛ in oībus libris
ſuis quos cōpoſuit contra Pelagiū: ꝛ ſilr
in omnibus libris ſuis contra Julianum:
vbi multū tractat materiā iſtā. Hoc idē vi
detur eſſe de intentione Hiero. vbicūqʒ lo
quitur de materia iſta. ꝛ idē videt eſſe de
intētione alioꝝ doctoꝝ. ideo rñdeo ad ar-
gumēta. Ad pmū qn̄ dicit: vitiū nō ɔhit
niſi ex feruore libidinis in actu ꝓpagatio **Ad primum.**
nis. ɔcedo hoc gratia diſputationis. Dico
tñ ꝙ ɔtrahi poſſet abſqʒ actu ꝓpagatio-
nis. qꝛ tale vitiū ſm ſpeciē fuit in aīa pmi
parētis ante ꝓpagationē plis: tñ de facto
ita eſt ꝙ in paruulis nō ɔtrahit niſi ex fer
uore libidinis in actu ꝓpagatiōis: ꝛ ideo
de forma nego ɔñam. qn̄ arguit ꝙ ſi ali-
quis ɔciperet ſine tali libidine ꝛ feruore:
nullū haberet pctm̄ originale: qꝛ ſi ita ſit
de facto: alr̄ tñ pōt eſſe. Unde veriſimile ē
mihi ꝙ ſi talis materia per potentiā ange
licam bonā vel malā ſumeret de aliquo nō
renato abſqʒ libidine actuali eiꝰ a quo ſuſ
ciperet: ꝛ nō foret mūdata ante inductio

nem anime: tunc anima ipſa ex ipſa vnio-
ne cõtraheret vitium tale: licet tunc nõ fo-
ret peccatum originale: forte poſſet rõna-
biliter dici pctm̃ originale iuxta ꝓceſſum
Anſ. de conceptu virginali. c. ij. vt intelli-
gatur illud peccatũ: quia contrahitur ab
initio illius perſone: tamen ꝯcedo ꝙ de fa-
cto ita eſt ꝙ tale pctm̃ nõ contrahitur niſi
ex feruore libidinis in actu ꝓpagationis.
⁊ hoc maxime in renatis. ⁊ concedo etiam
gratia argumẽti: ꝙ ſi aliquis ꝯciperetur ſi-
ne tali libidine ⁊ feruore: nullum haberet
peccatũ originale. Et cum dicit ꝙ in mul-
tis caſibus põt fieri talis conceptio: nego
hoc: loquẽdo de cõceptione naturali: nõ ſu-
pernaturali: quia aliter nõ eſſet ad ꝓpoſi-
tum. Et cũ dicit: mulier ꝯcepit in balneo.
Dico ꝙ ſi ita fuerit: tunc ipm̃ ſemen virile
quod ſuſcepit: decaſum fuit a viro cũ libidi-
ne ⁊ feruore tali qui ſufficiebat ad fedita-
tẽ ⁊ maculã ipſius carnis. ⁊ forte etiã libi-
dinoſe ſuſceptũ fuit a muliere: ita ꝙ nõ ſe-
quit materiã illã fuiſſe deciſam ⁊ ꝯceptam
ſine libidine: ſꝫ nõ fuerit ꝯcepta ꝑ cõem ꝓ-
pagationẽ. ⁊ ita illud nõ ꝓbat ꝙ paruulꝰ
ex illo ſemine natus nõ ꝯtraxit originale.
Ad ſecundũ. Ad aliud cũ dicit: ſi deꝰ crearet aliquam
materiã ſimilem illi materie oĩno: ⁊ infun-
deret in eã aĩam ⁊c. Dico in illo caſu ꝙ ta-
lis aĩa ex vnione cũ materia ſic creata non
ꝯheret maculam. Et cũ dr̃: materia ſic crea-
ta in oĩ qualitate aſſimilat alteri materie:
et eſt eiuſdẽ nature cũ ea: et ſilr̃ aĩa creata
eſt eiuſdẽ nature cũ alia aĩa: ſed vna mate-
ria eſt eque actiua in ſuã animã ſicut alia ĩ
ſuã: ⁊ econuerſo. ꝯcedo cõcluſionem. ⁊ dico
ꝙ habitꝰ creatꝰ ex materia ꝓpagata na-
turaliter erit peccatũ: ⁊ alius habitus nõ
erit peccatũ. Et cauſa eſt: qꝛ habitus talis
nõ eſt eſſentialiter ⁊ ꝑ ſe peccatũ: tãtũmõ
a cauſa a qua fit habet ꝙ ſit pctm̃: ſicut ex
libidine parentum que peccatũ eſt ex hoc
ꝙ libido eſt: ſꝫ nõ imputet parẽtibꝰ. aliqñ
etiam ex affectu libidinis: qui eſt feditas
ipſius carnis. ⁊ ideo materia illa que crea-
ta eſt cũ conſimili qualitate nõ erit effecti-
ua pctĩ: ſꝫ ſit effectiua conſimilis qualita-
tis. ⁊ illud videt eſſe de intentione Augu.
hypo. rñſione quarta in prin. Ubi dicit cõ-
tra eos qui poſuerunt libidinẽ eſſe natura-
le bonũ ſic. Nos aũt libidinẽ non natura-
le bonũ: ſed naturale malũ eſſe dicimꝰ ⁊c.
Et ꝙ non ſit naturale bonum dat cauſam,
quia. ſ. nõ fuit in principio nature congeni-
tum. vbi videtur innuere ꝙ ſi fuerit talis
qualitas a deo indita anime in ſuo princi-
pio: tũc nõ fuiſſet malũ: ſꝫ naturale bonũ.
⁊ ita dico in ꝓpoſito. ⁊ cũ dr̃: ſi deus nunc
crearet materiã ſimilẽ materie ꝓpagatio-
nis in omni q̃litate: adhuc in vna foret ali-
qua qualitas fetida ⁊ maculoſa: ⁊ in alia
materia qualitas eiuſdẽ ſpeciei non foret
fetida: ⁊ ſimiliter ꝙ habitus creatꝰ in aĩa
ab vna carne foret peccatũ: in alia nõ. Uel
alr̃ poſſet dici: negãdo ꝙ hoc poſito deus
poſſet creare materiã alteri in oĩ qualita-
te oĩno ſimilem. ⁊ hoc quia qualitas aliq̃
creata in vna foret feditas ⁊ effectus libi-
dinis: ⁊ in alia conſimilis qualitas ſm̃ ſpe-
ciem nõ foret aliqua feditas: nec effectus
alicuius niſi ſolius dei: ⁊ ideo licet forent
ſimiles ſm̃ ſpeciem: nõ tamẽ forent omni-
no ſimiles: ⁊ ita nõ ꝓcedit argumentum. Ad tertium.
Ad tertiũ cum dicitur ꝙ beatus Augu.
ſepiſſime dicit ꝙ corpus nihil agit in ſpiri-
tum: dico ꝙ caro nõ cauſat peccatũ in ani-
mam: nec aliquid iducit in animam: quod
aliunde ſibi nõ ineſt: nec aliquid ab ea au-
ferendo. Sed ideo dicit inducere pctm̃: qꝛ
fecit aliquid qđ eſt in anima fore peccatũ:
qđ aliunde nõ foret peccatum: ſi non foret
feditas carnis. Et quomodo iſtud ſit dice-
tur expreſſe in articulo ſequẽti: vbi tracta-
bitur quomodo peccatũ originale a paren-
tibus traducatur in prolẽ. Ad quartum Ad q̃rtum.
quãdo dicitur ꝙ ſi nullus homo peccaſſet
vnq̃: ⁊ forẽt diſpoſiti in corpore ſicut nũc
ſunt: tunc ſemẽ deciſum ab eis eſſet diſpo-
ſitum ſicut nunc eſt: ergo tantam haberet
feditatem ſicut nunc habet ⁊c. Dicendo ſic
ut dictum eſt ad tertium: dico ꝙ in eo ca-
ſu qualitas que nũc eſt macula: tũc non fo-
ret macula: ⁊ ſimiliter habitus qui nũc eſt
vitioſus: tũc nõ foret vitioſus: quia iã nõ
eſt vitioſus eſſentialiter: ſꝫ tm̃ qꝛ deſcẽdit
a vitio. ⁊ ideo licet materia omnẽ tunc ha-
beret qualitatem qualem nunc habet: ⁊ ſi-
militer anima: tũc tñ caro nõ ꝯtraheret fe-
ditatem: nec aĩa pctm̃ ſicut nũc. ⁊ ideo ar-
gumentũ nõ ꝓcedit. Ad quintũ cum ar- Ad quintum.
guit ꝙ cõcupiſcẽtia carnalis nõ eſt cauſa
peccati originalis in paruulis: quia talis
ꝯcupiſcentia põt excuſari ꝑ bona opa ⁊ ꝑ
circũſtantias bonas: vt non ſit imputabi-
lis nec vituperabilis: ſicut multa alia ope-
ra excuſant; que aliter eſſent vitioſa ⁊c. ne

go aſſumptũ. ⁊ dico ꝙ talis cõcupiſcentia
eſt cã peccati originalis ĩ paruulis. Et ad
ꝓbationẽ cũ dicit ꝙ talis concupiſcentia
põt excuſari per opa bona vel circũſtãtias
bonas: cõcedo ꝙ bñ poteſt excuſari a cul-
pa ne imputet ad culpam: ſic eñ excuſatur
ꝑ bonũ cõiugij: vt tactũ eſt in argumento:
nõ tñ ſic excuſatur per illa bona opera vel
alia: qn ſit vel nata ſit eſſe cã peccati ani-
ma ibi infuſa ⁊ cõiuncta. et ideo inquãtũ
ad culpã idem eſt inter coniugatos ꝓpter
bona cõiugij tantũ cõuenientes: ac ſi nul-
la in actu eoꝝ foret ꝯcupiſcẽtia mala: quã-
tũ ad hoc. ſ. ꝙ ex cõcupiſcẽtia illa nullã cõ
trahũt maculã vel culpã: nõ tamẽ perinde
eſt quãtũ ad effectũ ſequẽtem ex cõcupiſcẽ
tia. et ideo nõ ſequit quin paruulus cum
hmõi ꝯcupiſcentia ꝓpagatus ꝯhit pecca
tum originale. Ad ſextum cum dicit: volo
ꝙ deus mundificet materiam ad receptio
nem anime: vt nulla ſit in ea feditas adnu
xta: ⁊ cũ addit ꝙ cũ hoc ſtat ꝙ nulla infun
datur gratia in animã in ſui cõiunctione:
loquẽdo de gratia gratum faciente: cõce
do. ⁊ vltra concedo ꝙ tunc alijs parib⁹ ta
lis paruulus nullum contraheret origina
le: q: tunc nihil eſſet cã alicuius talis pec-
cati. Et cũ arguitur ꝙ ſic: q: ſi talis decede
ret ante oẽm gratiam ⁊ ſine omni peccato
puniret eternaliter pena dãni. Dic reſpon
deo: ⁊ dico q̇cquid cõtingeret de tali: quia
verũ ſic decederet an nõ incertũ eſt. ſed ta-
mẽ quicq̇d verũ foret de ſuo proceſſu: dico
ꝙ in illo caſu nõ foret debitor mortis: vel
dato ꝙ foret debitor mortis ꝓpter penam
peccati primi parentis: qđ non credo: dico
ꝙ nõ dãnaret: q: ſi careret ꝑpetua viſione
beatifica ſiue nõ: tamen talis carentia nõ
foret ſua dãnatio. ſicut angelis q̇ ſteterũt/
ſi deus nõ ꝯtuliſſet eis aliam gratiã ꝙ̃ in
creatione acceperunt: nõ fuiſſet eis dana-
tio tũc carẽtia viſionis quã nunc habent.
Ita dico ꝙ ſi paruulus ille in illo caſu poſi
to ſine gratia decederet: nec mors nec carẽ
tia viſionis foret ſua dãnatio: q: nõ dãna
ret quaſi ꝓpter ſuã culpã. Exiſtimo tñ cũ
nullus ſit creat⁹ niſi ad beatitudinẽ: ꝙ ſi
talis decederet vt poſitũ eſt: non eternali-
ter careret viſione beatifica: nec hoc ꝓbat
aliqua auctoritas quã vidi vel audiui. Sꝫ
tũc ꝯ hoc directe videt eſſe aliud argumẽ-
tum cũ dicit. ſi materia foret ſic mũdata:
adhuc maneret obligatio ad iuſtitiã origi
nalem. Sed ꝑuatio iuſtitie originalis ſtat
cũ mũditia carnis: ergo nõ cauſat talis ꝑ-
uatio ex immũditia carnis: cuius oppoſi-
tum dr. Dic dico ꝙ ſi materia foret ſic mũ-
data: adhuc maneret obligatio ad iuſtitiã
originalẽ: ⁊ iõ nego aſſumptũ ꝙ priuatio
iuſtitie originalis ſtat cũ mũditia carnis:
⁊ hoc omnibus alijs ſtantibus de lege cõ-
muni: exceptis his que ponuntur in caſu.
Non eñ ſtat cũ cõi lege ꝙ caro ſit munda
ab oi macula: ⁊ ꝙ aĩa de nouo creata ⁊ in-
fuſa ſit ꝑuata originali iuſtitia. bñ tñ poſſi
bile eſt ꝙ nõ obſtãte macula carnis/ deus
infundet anime in ſua origine aliquã gra-
tiam: ⁊ cũ hoc ꝙ nullam ſibi imputet cul-
pã. hoc ſtat cũ munditia carnis: ⁊ cũ imun
ditia carnis. Sed dico ꝙ alijs paribus ſi
deus mũdet carnem ab oi macula: ⁊ infun
dat ei aĩam de nouo creatã: neceſſario illa
aĩa habebit iuſtitiã originalẽ. Et cũ argui Ad cõ
tur ꝙ nõ. q: iuſtitia originalis nõ eſt aliq̃ firma
qualitas carnis: nec aliq̃ qualitas ſequẽs tionẽ.
cõplexionẽ carnis: ꝯcedo ꝙ nõ ẽ aliqua q̃-
litas carnis: nec ſequẽs cõplexionẽ carnis
tamꝙ̃ ſit in carne: ſed dico ꝙ ipſa eſt aliq̃
qualitas in aĩa: que ex carne hꝫ ꝙ ſit iuſti
tia: ⁊ ſimiliter ex carne munda haberet ali
qualiter ꝙ foret iuſtitia: ſicut dicet poſtea
Et tunc vltra cũ infert: tunc poſſet aliq̇s
habere iuſtitiã ex naturalib⁹: ⁊ per ꝯñs ſal
uari poſſet: concedo ꝙ aliquis ex naturali
bus nõ maculatis poſſet habere iuſtitiam
originalẽ: ſic eñ oẽs paruuli habuiſſent ſi
primus parẽs nõ peccaſſet: ſicut vult An-
ſel. primo cur deus homo. c. xviij. ſed nõ ſe
quitur ex hoc ꝙ naturalia ſufficerent ho-
mini ad ſalutẽ: q: talis iuſtitia originalis
nõ ſufficit ad meritum vite eterne. Ad Ad o-
octauũ cũ dicit: talis concupiſcentia nullo ctauũ.
modo vitari poteſt ab aliquo paruulo: er-
go nõ eſt ſibi imputabilis. nego ꝯñam. ſic
ut eñ dictũ eſt: concupiſcentia in aĩa par-
uuli eſt iniuſtitia: ⁊ ex hoc ꝙ iniuſtitia eſt:
imputari debet ad culpã: ſaltem digna eſt
imputari. Et ſi dicat ꝙ nõ videtur quomo
do poſſet eſſe iniuſtitia: niſi foret ex volun
tate: hoc eſt falſum. ſicut eñ iuſtitia eſt vir
tus quã ſolus deus in mente operatur: vt
dicit magiſter lib. ij. diſt. xxvij. in prin. Ita
iniuſtitia põt eſſe in aĩa alicui⁹: abſqꝫ hoc ꝙ
ꝓueniat ab eius voluntate vel a motu ſue
voluntatis. ⁊ hoc maxime veꝝ eſt in his q̇
nati ſunt accipere ab aliquo tã iuſtitiã ꝙ̃

iniuſtitiam:⁊ habiles fieri iuſti vel iniuſti
Ad nonum. cuiuſmodi ſunt paruuli. Ad nonū cū dr:
culpa originalis aut ꝯtrahitur naturalr aut
volūtarie. Dico ꝙ pōt dici ꝙ ꝯtrahitur natu
raliter:ꝓ tanto qꝛ ꝯtrahitur ꝑ naturalē ꝓpa
gatione:ſꝫ hoc nō eſt ex prima ꝯditiōe na⸗
ture:ſꝫ ex p̄uaricatiōe.⁊ pōt dici ꝙ ꝯtrahitur
volūtarie:nō qꝛ ꝯtrahitur ꝑ volūtatē pnu
li actualē: ſꝫ primi parentis:ſicut dicit ma
giſter li.ij.ſen.di.xxxj.⁊ tūc nō ſequit̄: ꝯtrahi
tur naturaliter:ergo nō eſt imputabile ad cul
pā:qꝛ naturale eſt tali pctō ꝙ ꝯtrahit̄ na
turaliter iſto modo quo dictū eſt.ſicut na⸗
turale fuiſſet iuſtitie originali eo modo cō
trahi.⁊ ex hoc nō ſequit̄ ꝙ nō ſit imputa⸗
bile:qꝛ vt dictū eſt:ex hoc ꝙ eſt iuſtitia vl
I iniuſtitia:eſt laudabilis vel vituperabilis.
De traductione pctī origi. Opi. Modo reſtat videre quō pctm̄ originale
a parētib⁹ traducat̄ in ꝓlem. Unde vide⸗
bat̄ quibuſdā impoſſibile ꝙ pctm̄ tale tra
ducat̄:ſicut Iuliano:Pelagio:⁊ eoꝝ ſequa
cibus. Alij aūt ad ſaluādū pctm̄ ponebāt
ꝙ ſicut caro paruuli traduat̄ a parēte: ita
aīa traducitur ab anima.⁊ ita cū traduat̄
anima:traducitur tale peccatum. Iſta opi
nio fuit multū famoſa apud aliquos:⁊ vi⸗
debat̄ neceſſaria ad ſaluandū peccatū ori⸗
ginale.ſicut videt̄ Aug.innuere in multis
locis. Hec tn̄ opinio videt̄ eſſe cōtra inten
tionem ⁊ ſententiam doctoꝝ ⁊ totius ec⸗
cleſie. Dicit enī magiſter lib.ij.diſt.xviij. c.
viij.ſic. Catholica eccleſia nec ſimul nec ex
traduce factas eſſe animas docet: ſꝫ in cor
poribus ꝑ coitū ſeminatis ⁊ formatis in⸗
fundi:⁊ infundēdo creari.⁊ allegat Aug.
de eccleſiaſticis dogmatibus. ⁊ Hiero. in
auctoribus illius epiſtole que dr̄ dialogus
Hiero.⁊ Aug. Sed ad hoc reſpondet qui⸗
dam ſic:ꝙ traductio accipitur dupliciter:
⁊ ꝓprie:⁊ improprie. Proprie ſumitur pro
generatione animatoꝝ per deciſionem ſe⸗
minis.⁊ ſic loquēdo: ad hoc ꝙ aīa dicatur
fieri ex traductione:oporteret ꝙ decideret̄
in ſemine:⁊ fieret ex preiacēti materia ⁊ ex
aīa generātis.⁊ iſto mō nō fit aīa ex tradu
ctione.xxxij.q.ij.quod vero.in gloſ.⁊ ſic loqn
do intelligit magr vbi allegat̄. Alio modo
ſumit̄ traductio improprie:qn̄ aliquid ge
nerat̄ a ſuo ſimili abſqꝫ tali deciſione:ſicut
ignis generat̄ ab igne:⁊ iſte modus datur
ꝑ beatū Aug.⁊ Thomā ſuper.iiij.ſen.diſt.
xvij.⁊ iſto mō pōt concedi vt docet ille ma
giſter:ꝙ aīa filij fit ex anima parentis:nō
tantū de ſubſtātia carnis:nec de alia ma⸗
teria:ꝯhit̄ enī ſic vt dicit:ꝙ de⁹ p̄ter aīas
primoꝝ parentū nullam deinceps creauit
nec fecit ꝓprie loquēdo:ſꝫ formata in vte⸗
ro matris aīa generatur ex anima:ſicut de
alijs agētib⁹ naturalib⁹ videm⁹: ꝙ cū ma
teria fuerit diſpoſita ad receptionē forme:
⁊ agēs fuerit approximatū:inducit formā
ſimilē ſue forme.⁊ ſic de inductiōe anime.
Et ꝓ iſta poſitiōe multas adducit euiden⸗
tias.⁊ ꝓbat ꝙ deus nō creat aīas : nec de
nihilo.⁊ hoc ſemel improbato : cū illa via
ſit maxime improbabilis:relinquit̄ hec poſi
tio dicta. Arguit p̄io ꝑ auctoritatē Gen. Arguitur pro opi.
ca.ij.vbi dr̄. Requieuit de⁹ die ſeptimo ab oi
ope ⁊c.ſicut dicit Aug.ad Oroſium.q.xlj.
Requieſcere dr̄ de⁹ a ꝯdendis nouis crea⸗
turis:qꝛ poſt editionē ſex dierū nullā dein
ceps cōdidit creaturā. Itē vel ꝯſimile dicit
iiij.ſuꝑ Gen.ad lr̄am.c.iij.⁊.iiij. Si diceri
mus deū nouas aīas nūc creare:cauēdū ē
ne fruſtra ſcriptura tā diligēter cōmēdet
ſex diebus ꝯſummaſſe oīa opa ſua. Et ſi di
cat̄ ꝙ h̄ itelligēda ſunt ſic:ꝙ de⁹ poſt illos
ſex dies nō fecit aliqd̄ nouū genus creatu⸗
re. Cōtra arguit magiſter:ꝙ de⁹ multa ge Cōtra rōnem
nera aīaliū poſtea fecit:que tūc nō erāt ni
ſi in reb⁹ ſeminalib⁹:cuiuſmodi ſunt aīalia
que generant̄ ex putrefactiōe:de quib⁹ li.
ij.di.xvj. Similiter Exo.j.dr̄ ꝙ oēs anime
iuſte q̄ egreſſe ſunt ex femore Iacob ⁊c.vbi
videtur ꝙ aīe traducantur a parentibus.
Preterea beatus Aug.x.ſuper Gen.quem Secōo
adducit magiſter ad p̄tē iſtā: vbi dicit ma⸗
giſter ex.c.iij.illius lib:i. Similiter Caſſio⸗ Tertio
dorus libro de aīa ca.ij.eſt iſti⁹ opinionis:
vt dicit magiſter. Imaginat̄ enim ꝙ oēs
aīe preter aīam chriſti ⁊ primoꝝ parentū
ſunt traducte quodammodo:videlꝫ ex aīa
parentū. Ubi oſtendit ꝙ aīa chriſti nō ha⸗
buit originale peccatum: et.ratio eſt:quia
non fuit ex traduce.vbi ait ſic. In hunc lo
cum tenor diſputationis nos perduxit : vt
animas reas per traducem peccati dicere⸗
mus.vbi vult vt expreſſe dicit magiſter:ꝙ
anima non eſſet rea peccati originalis niſi
eſſet ex traduce. Itē ad h̄ eſt vt dicit Al⸗ Quarto.
dredus abbas in dialogo ſuo de aīa lib.j.
circa finē.vbi videt̄ approbare poſitionem
q̄ dicit aīas filioꝝ eſſe a parentibus : ⁊ nō
a deo de nouo creatas.⁊ rō ſua eſt. Si ani
me nō ſunt ex traduce:quomodo peccaue⸗
runt oēs in Adā:vbi ſm carnem tātū fuer

tunt:⁊ caro ſine aïa peccare nõ põt:⁊ cum
nouas de⁹ creat aïas:abſit vt eas crearet
peccatrices. Itẽ idẽ vult Aug. in dialogo
de aïa inter ipſum ⁊ Hieronymũ:⁊ etiã in
libro ſuo de origine aïe:⁊ eſt ad Hierony-
mũ:⁊ in oïbus alijs locis in quibus loqui
tur de materia iſta:videtur plus fauere il
li opinioni q̃ dicit aïam eſſe ex aïa:⁊ nõ de
nouo creari. Itẽ ad hoc eſt Dam. in fine li
bri ſui q̃ vocatur centũ hereſ. Ubi expreſſe
vult ꝙ deus dedit potentiã hoĩ generãdi
ſibi ſimile:ſicut arbores ⁊ herbe et aïalia
aliqua ſine aliquo extrinſeco inducẽte for
Quito mã ſibi vltimã generãt ſibi ſilia. Itẽ hõ
eſt aïal maxime perfectũ:ergo ſibi compe-
tit maxima ꝑfectio naturalis :ſicut habeẜ
in ꝓlogo meta. tũc vnũquodq̨ ꝑfectũ eſt:
cũ põt generare ſuũ ſimile: ⁊ etiã alie res
naturales hoc pñt:ſicut herbe et plãte: ſic
ut habeẜ in Geñ. q̃ in ſe habẽt ſemẽ ſuũ. ꝗ
Confirmatio. ⁊c. Item q᷑ inductio forme vltime eſt pro
prie generatio:ergo ſi de ſe induãt de⁹ for
mã vltimã hoïs:⁊ homo ſolũ diſponit ma
teriã:veri⁹ diceref ꝙ deus generaret oẽm
Sexto hoiem:q̃ ꝙ hõ generat. Itẽ in oï genera
tione vniuoca generãs dat ſpẽm ſuo gene
rato:⁊ agẽs principale ⁊ finis generatio-
nis:vt habeẜ ſcḋo phyſico. ⁊ in parte a cõ
mẽtatore in. viij. ꝫ Auicẽ. ⁊ cũ gñatio hoïs
ſit generatio vniuoca:⁊ homo habeat ſpe-
ciẽ ex aïa ſua:videtur ꝙ aïa filij ſit ex parẽ
tibus. Preterea nullũ incõueniens ſequiẜ
ponendo aïam ex aïa generari:quin conſi
mile ſequitur ponẽdo ꝙ alia animalia ſibi
generãt ſimile:nec aliqua auctoritas expꝛ̃ſ
ſe obuiat. vt pꝫ p Aug. vbi prius. x. ſuper
Septimo. Geñ. ergo illud ponere eſt catholicũ. ꝓba
tur ꝯña li. ij. diſt. xviij. Item arguitur ſic.
Si aïe creãtur a deo ex nihilo:tũc filius cõ
trahit carnẽ ⁊ non animã a parentibus. ⁊
tunc cũ peccatũ non ſit in carne: ſequereẜ
ꝙ filius non cõtrahit pctm̃ originale: qḋ
eſt falſum. cõſequẽtia ꝓbatur:ponatur ꝙ
deus creet materiã in oïbus ſimilẽ mate-
rie q̃ eſt in muliere:⁊ ꝙ infundat animam
vtriq̨ materie:tunc ſi vna cõtrahit pecca-
tũ:⁊ alia. pꝫ cõſequẽtia:q᷑ oïa ſunt paria
in vtraq̨ materia. Sed aïa infuſa in mate
ria noua de nouo creata non cõtrahit pec
catũ:q᷑ nũq̃ fuit debitrix iuſtitie nec in ſe
nec in ſuis parẽtibus:ꝗ nec in ſe nec in alio
Octauo. potuit vitare pctm̃:ꝗ nullo modo cõtrahit
pctm̃. Itẽ argumentũ eſt:poſito ꝙ deus
ſubito adnihilaret materiã ſic conceptam
⁊ diſpoſitã immediate ad receptionẽ aïe:⁊
crearet ibi ſimilẽ materiã in toto:⁊ infun
deret aïam in illã materiã:tunc filius nat⁹
nullũ hrẽt pctm̃:q᷑ q̃cq̃d haberet:imedia-
te a deo hrẽt. ꝗ eadẽ rõne nec filius conce-
ptus ex ſili materia ſi de⁹ infunderet aïam.
hãc rõnẽ vt dicit mgr̃: põderãt doctores p̃
dicti:videlꝫ btũs Aug. x. ſup Geñ. ⁊ Caſſio
dorus de aïa. c. ix. ⁊ Aldredus abbas. ꝗ ⁊c
Preterea ſuppoſito cũ materia fuerit in Nono.
vtero diſpoſita ad ſuſceptionẽ aïe: ꝙ de⁹
nõ infundat aïam:ſed permittat eã creſce
re ⁊ augeri ſm ſuã naturã. ſicut enĩ prius
creſcebat ex aliqua virtute intrinſeca:ita ⁊
tunc creſceret:⁊ tunc cũ materia illa habe-
ret formã corporis humani:lineamenta et
quantitatẽ ⁊ etatẽ qua naturaliter exiret:
nõ ẽ dubiũ quin natura expelleret illã ma
teriã:et eſſet viuũ vt pri⁹ viuebat:⁊ p ꝯña
foret aïal habẽs in toto formã hoïs ſaltẽ
corporalẽ:⁊ figurã qualẽ homo habet:⁊ ta
mẽ foret aïal irrationale. Tũc ſi ex cõſequẽ
ti deus infunderet in illud aïal aïam rõna
lẽ:tũc qḋ prius fuit aïal irrationale nõ fie
ret hõ:qḋ eſt falſum: q᷑ aïal qḋ prius fuit
nõ eſt corruptũ:ſed adhuc manet: ⁊ nõ eſt
homo:ſed eſt pars hoïs tantũ. Itẽ volo
ꝙ deus auferat illã aïam humanã:tũc ma Decimo.
neret aïal illud viuum vt prius: ⁊ per ꝯña
nunc ad ablationẽ anime intellectiue non
ſequitur quin corpus hominis poſſit mo-
uere ſe:⁊ oïa facere preter ea que ſpectant
ad naturã aïe ĩtellectiue:⁊ ita poſſet come
dere:⁊ oïa facere in quibus cõmunicamus
cũ brutis:quod eſt falſum. Itẽ ſi de ni-
hilo deus crearet aïas filiorũ:ſequitur ꝙ Undecimo.
aïe eoꝝ nõ haberent pctm̃ in primo inſtan
ti ſui eſſe:vel deus eſt auctor peccati:quoꝝ
vtrũq̨ eſt falſum. ꝯña probatur per modũ
arguendi mgr̃i li. ij. diſ. iij. c. alijs aũt videẜ
Ubi probat ꝙ angeli nõ fuerunt creati ma
li. q᷑ aliter deus fuiſſet auctor illius mali-
tie. Dicit enĩ magiſter. Non potuit creator
optimus auctor mali eſſe. ⁊ ideo totũ bo-
nũ erat qḋ ex ipſo illis erat:⁊ totũ bonum
erat:qm̃ ex ipſo totũ erat. ergo ſlr erit de
aïa in creatiõe prima:ex quo totũ eſt a deo
ergo tota bona ẽ ⁊ nõ mala:ꝗ nõ hꝫ pctm̃.
ꝯña pꝫ vt de angelis. Itẽ ca. ij. Ipſa nihil Duodecimo.
agit in aïa:nihil ergo aufert ab aïa:anima
ipſa conſentiendo carni nec delectando ſi-
bi peccat:ergo nullo modo anima ꝯtrahit

peccatum.ꝯña patet:qꝛ ipſa anima nec in
ſe nec in aliquo alio vnq̄ȝ habuit iuſtitiam
ergo priuatio iuſtitie in ea nō eſt plus pec
catū ꝙ ſi foret creata ⁊ nō infuſa corpori.
Tredecimo. Itē ſi aliqs hō infunderet corpori aiam:
ex qua infuſione haberet aia peccatū:tūc
illo homine foret aia deterior:ſed cū nullo
ſapiente fiat hō deterior:ergo a multo for
tiori deo auctore nō fit hō deterior. Si tñ
īfunderet ſic aiam:ex qua infuſione ſeque
Decimo quarto retur ipſam habere culpā:ſequitur ꝙ deo
auctore fieret hō deterior. Ultimo ſic. Nō
eſt dubiū quin deus poſſet dare hoi poten
tiā ⁊ ꝟtutē talē q̄ hō poſſet producere ſibi
ſimile. ſicut eſt de alijs aialibꝰ: nec alicubi
in ſacra ſcriptura iueni qñ ſic fecit. pꝫ hoc
qꝛ aliter btūs Aug nō dixiſſet ꝙ nūq̄ȝ po
tuit aliqd liquide diffinire de hac materia
⁊ per ꝯñs incertū eſt in ſcriptura quō idu
citur aia. ergo cū nō ſit alia ratio quare ho
mo non pōt generare ſibi ſimile ſicut aia
lia alia:nec opꝫ ponere datorē formarū: ſe
quitur vt videtur ꝙ aie ducātur ex tradu
ce. Iſte ſunt rationes ⁊ motiua q̄ opinans
R Cōtra opinionem. inducit ꝓ ꝑpoſitione ſua. Sed apparet
mihi ꝙ hec poſitio ſit dānata ī ſua forma
vl' ſaltē ꝙ iuxta ſnīam ⁊ intellectū doctoꝝ
ſit eadē cū illa q̄ dānata eſt. dicit eñ ꝙ aia
ſit ex traductione:ſed improprie:qꝛ nō de
ciditur cū ſemine ⁊ in ſemine:nec fit ex p̄e
iacenti materia. ⁊ iſto mō vt dicit negatur
fieri ex traductione. xxxij. q. ij. qō ꝟo. in gl.
Ubi dicit̄ ſic. Quidā heretici dicunt aiam
creari ex traductione:ideſt ex p̄iacenti ma
teria ⁊ ex aia generantis : ⁊ naſci cū corpꝰ
naſcitur. poſitio iſta nō diſcrepat ab illa po
ſitione quā gloſſa hereticā vocat:niſi in h
ꝙ hec nō dicit fieri aiam ex materia : neqȝ
naſci cū corpore. Sed iſta diuerſitas nō eſt
in ſnīa:ſed in ꝟbis tātū. Tum qꝛ doctores
idem intendunt per vnū ⁊ per aliū. dicunt
enim doctores ꝙ iſta poſitio eſt heretica ⁊
dānata:q̄ ponit aiam fieri ex aia ſicut cor
pus ex corpore:ſicut expreſſe dicit mgr̄ ſen.
li. ij. di. xxxj. c. j. dicens ſic. Putauerunt qui
dā ſm aiam trahi originale pctm̄: nō ſolū
ſm carnē:qꝛ nō ſolum carnē:ſed ⁊ aiam ex
traduce eſſe arbitrati ſunt:ſicut eñ in gene
ratione prolis de carne paterna ſubſtātia
liter trahitur caro:ita etiā de gignētis aia
aiam geniti eſſentialiter deduci ab his exi
ſtimabatur. ⁊ ſeqtur:hoc aūt fides catholi
ca reſpuit:⁊ tāq̄ veritati aduerſum dānat

q̄ nō aias ſed carnē ſolā ex traduce eſſe ad
mittit. Expſſe itaqȝ dicit mgr̄ nō ſolū il
lā opinionem que ponit animam fieri ex
carne ⁊ decidi cū carne/eſſe hereticā:ſꝫ etiā
illā que ponit aiam fieri ex aia. hoc aūt di
cit hec opinio expſſe. Itē in dialogo illo q̄
dicitur Hiero. ⁊ Augu. ⁊ ponit̄ iter epl'as
Hiero. reprobatur hec opinio ſub ſua for
ma:q̄ ponit aiam eſſe ex aia vt corpꝰ de cor
pore. Et ꝙ nō aliud intellexerunt illi quoꝝ
opinio dānata eſt:q̄ hec poſitio dicit. ma
nifeſte patꝫ ex hoc qō ibidē dr̄. dr̄ enim ſic.
Aiam ex traduce fieri eſt aiam cū aia naſci
vt corpus ex corpore. Ubi expreſſe pꝫ ꝙ h
poſitio in ſua forma dānata eſt q̄ ponit ani
mā naſci ex aia ſicut corpꝰ ex corpore. hoc
aūt nō ponit iſta poſitio : ſꝫ tātū aiam na
ſci ex aia. Si dicatur ꝙ nō:imo illa ſola dā Euaſio
nata eſt que ponit aiam naſci ex aia : ſicut
corpus ex corpore naſcitur. Hoc autē non
ponit iſta poſitio. Iſtud nihil eſt:qꝛ ex h Repre
dānata eſt ꝙ ponit aiam eſſe ex aia ⁊ non henſio.
creari ex nihilo:pꝫ hoc:qꝛ eſt cōtra fidem.
vt pꝫ in eadē gloſſa quā pro ſe allega. xxxij
q. ij. qō ꝟo. vbi dr̄ ſic:ꝙ fides nr̄a eſt ꝙ quo
tidie deꝰ nouas creat aias:⁊ creando īfun
dit. Ex quo apparet ꝙ opinio iſta eſt con
tra fidem noſtrā. Itē ꝙ quotidie ſic de ni
hilo creātur:⁊ ꝑ ꝯñs vna nō fit ex alia:ha
betur expreſſe ſup illud Pſal. xxxij. q̄ finxit
ſigillatim corda eorū. Ubi gloſſa interli. ex
ponit illā literā:⁊ tandē exponēs ad literā
dicit ſic gloſ. finxit corda:ideſt creauit aias
ſigillatim. i. ſingulas per ſe ex nihilo:nō ex
Adā:vt quidā dicūt putātes aiam ex aia
eſſe:⁊ eſt in gloſ. Hiero. ſup pſalteriū. Ex q̄
apparet ꝙ hec opinio in ſua forma falſa ē
⁊ eius ꝯria vera. Itē ſm iſtā poſitionē aia
filij q̄ fit ex aia parentis:haberet pctm̄ in
ſe:ex h ꝙ fieret ex anima parētis:abſqȝ hoc
ꝙ tale peccatum cōtra haberet ex carne ſic
ut pꝫ:qꝛ ideo ponitur quod fit ex aia : ſcꝫ
propter peccatum originale:vt allegat ma
giſter in argumento ſcōo prius facto:ſꝫ cō
ſequēs eſt falſum. qꝛ peccati cauſa ex carne
eſt nō ex aia ſm Amb. de ꝟbis apl'i. ⁊ poni
tur in gloſ. ad Roma. vij. ſup iſtā literā. cō
delector legi dei ſm iteriorē hoiem. vbi di
cit ſic. Non habitat peccatum in aia ſed in
carne:quia peccati cauſa ex carne eſt nō ex
aia. qꝛ caro eſt ex origine carnis peccati:et
per traducē oīs caro fit cauſa peccati : aia
vero non traducit̄. ⁊ ideo in ſe cām pecca

ti nō haberet. Ad idē eſt auctoritas Aug.
expreſſe in quadā homil. de verbis apli ⁊
ponitur i gloſ. ad Rom. vij. ſup illud. Scio
ꝙ nō habitat in carne mea bonū. vitium
cōcupiſcētie eſt qd̄ aīa non ex ſe ſʒ ex carne
contrahit. et vtraqꝫ auctoritas ponitur a
mgro lib. ij. diſ. xxxj. c. iiij. Similiter ex hac
poſitiōe ſequiť iſta: quā ipſe ꝯcedit eſſe dā
natā ex teſtimonio gloſ. xxxij. q. ij. qd̄ vero.
videlicet ꝙ aīa fiat ex preiacenti materia:
qꝛ arguo ſic. qꝛ ſi aīa filij fiat ex aīa paren-
tis: aut de aliquo: aut de nihilo. nō de ni-
hilo: qꝛ tunc crearetꝰ: ⁊ nō ꝯtraheret culpā
ſm hanc poſitionē. Si fiat de aliquo: ergo
fit de ſubſtātia aīe parētis: aut de ſubſtan
tia carnis. Nō de ſuba aīe parētis: qꝛ tunc
aliqua ps aīe decideretꝰ: que fieret aīa filij
ſicut caro decidiť a parēte: q̄ fit corpꝰ filij:
qd̄ eſt falſum: qꝛ aīa eſt ſubſtātia indiuiſi-
bilis: ⁊ nō hʒ aliquā partē: vt notū eſt. Si
fiat de ſubſtātia carnis: cū hoc dicat poſi-
tio quā iſte magiſter cū gloſſa allegata cō-
cedit eē dānatā: ſeq̄retur ꝙ hec poſitio dā
nata eſt: ⁊ eſt eadē cū illa quā gloſſa allega
ta dicat eē hereticā: ſequeretꝰ etiā ꝙ aīa ſic
fit de origine carnis: ⁊ ꝑ ꝯñs forma educi
bilis de potētia materie. cōſequentia patʒ
ꝑ Aug. in li. ſuo ad Renatum de origīe aīe
Ubi verſus finē eiuſdē libri dicit ſic. De q̄
quiſqꝫ originē nature ſue ducit: de illo na-
ture ſue genus ducere negari ſobrie nul-
lo pacto poteſt. ergo ſi aīa fiat ab aīa pr̄is
vel matris de ſubſtantia carnis: ſeq̄retur
Cōtra opinionem iterum arguiť ꝙ ipſa eſſet de genere carnis. Ad illud
arguitur ſicut prius. aīa fit ex aīa matris
vt dicit hec poſitio: aut ergo fit de aliquo
tāqꝫ ex materia aut nō: ſic tñ ꝙ vel de nihi
lo vel de ipſa anima matris tāq̄ de mate-
ria. Non pōt dici ꝙ fit de materia matris
tāq̄ de materia: qꝛ ſm eū agens ⁊ materia
nō coincidunt: nec fit de carne: vt ipſe etiā
dicit in poſitione. Ex quo ſequitur neceſſa-
rio ꝙ fit de nihilo: qd̄ eſt ꝓpoſitum. Iſte
modꝰ arguēdi habetur ab Aug. ad Rena-
tū cōtra Uincē. victorē: qui ponit aīam a
deo factā eſſe: ⁊ tñ ꝙ nō eſt ps dei: nec na-
tura eiꝰ: nec etiā ex nihilo eſt: nec dedit ali-
quid aliō a deo ex quo fit tāq̄ ex materia.
Cōtra quē arguit Aug. ſic. ſi dicis eā ex ni
hilo nō fieri: nec aliquā aliā creaturā vnde
facta ſit cōmemoras: ergo a deo facta eſt:
⁊ nō niſi ex ſeipſo: ḡ ex deo tāq̄ ex materia
fit aīa: qd̄ tñ ipſe negas. Sic arguiť in pro

poſito. Aīa fit ex anima matris effectiue
ſm hanc poſitionē. aut ergo fit ab eo tāqꝫ
ex materia: aut ab aliquo alio. Sed ex alio
fieri negat hec poſitio: ḡ ex aīa matris fit
vt ex materia: ḡ ipſa eſt pars aīe matris.
Sic eñ arguit Aug. ibidē deducēdo ex opi
nione ꝙ aīa ſit ps dei. Ideo dico aliter Opi. ꝓpria doctoris.
tenēdo aliā viā: quā doctores dicūt eſſe ca
tholicā ⁊ fidei conſonā. videlʒ ꝙ aīa nullo
modo ſit ex traduce: ſed ꝙ q̄libet de nouo
⁊ de nihilo creata eſt: ⁊ infundendo creata
⁊ creādo infuſa. ⁊ tunc reſpondeo ad euidē
tias inductas ꝓ opinione. Ad primū cū Ad primū argu. opinionis ꝓcedē.
dr̄ ꝙ deus requieuit a ꝯdēdis nouis crea-
turis: qꝛ poſt illos ſex dies nullā deinceps
cōdidit creaturā. Ad illud dico ꝙ vt ibi dictū
eſt: ꝙ hʒ itelligi ſic vt poſt illos ſex dies nul
lū genus creature de nouo creauit ex nihi-
lo. Ita etiā reſpondetur ad inſtantiā ibidē
factā cōtra reſponſionē cōem: que eſt ꝙ de
us poſt illos ſex dies multa genera anima
liū cōdidit: qꝛ tunc nō erāt niſi in rōnibus
ſeminalibus. vt ptʒ lib. ij. diſt. iij. ⁊ xv. hoc
cōcedo ꝙ illa genera poſt ſex dies nō crea
uit ex nihilo: ſed potius ex materia quā pri
us creauerat ex nihilo ꝓduxit. Ad aliā au-
ctoritatē Exodi. j. vbi dicitur ꝙ oēs aīe q̄
egreſſe ſunt de femore Iacob: ſunt. lxx. illud
nō videtur facere ꝓ eo: cū ibi ſumatur aīa
pro toto cōpoſito ex corpore ⁊ anima. Iſte
enim eſt modus loquēdi ſcripture. ſicut di
cit Aug. lib. vij. de trinita. c. iiij. Ubi dicit
ſic ꝯſcdm modū ſcripture noſtre tres aīas
dicimus: cū a parte meliori totū appellari
placet. ideſt ab aīa ⁊ corpus ⁊ animā: qd̄ ē
totus homo. ⁊ ſequitur ibidē. Ita quippe
dictū eſt in Egyptū deſcendiſſe cum Iacob
aīas. lxx. ꝓ tot hoībꝰ. Ex quo apparet ꝙ ex
illa auctoritate non ſequitur ꝙ aīa fiat ex
aīa. Sed iuxta literā magis videtur ſequi
ꝙ aīa fieret ex carne: ſm tñ rei veritatem
neutrum ſequitur. Ad ſecundū de beato Ad ſecundū
Aug. ſup Geñ. ad literā. dico ꝙ Aug. ibi re
citat duas opiniones: ⁊ querit nunq̄d alia
eſt alia probabilior ex teſtimonio ſcripture
et tandem dicit. ca. xxix. ꝙ oīa de ſcriptura
poſſunt ſufficienter euacuari quantum ad
vtramqꝫ opinionem. Hoc tamē falſo ꝙ ar
gumentū de baptiſmo paruulorū videtur
euidētius facere pro iſta opinione q̄ ponit
animā fieri ex traduce q̄ pro alia: nec ideo
tñ dicit opinionem illam eſſe verā: ſed pen
ſatis omnibus que inueniunť in ſcriptura

ſacra:oīa equalia vel eq̄liter ſuſtineri poſ‐ſunt ab vtraqꝫ opinione. Non tñ occurrit: dicat Aug. aliqd de ſcriptura ſacra: qđ tā videᷓ accōmodatū opinioni de creatiōe aīarū: ſicut illud de baptiſmo paruuloꝝ videᷓ apparenter facere ꝓ opinione alia. Nec tñ ideo intēdit dicere ꝙ ad illud neſciat reſpōdere: ſed tātū ꝙ nihil in ſcriptura ſacra tā apparens eſt pro opinione de creatiōe: ſicut eſt illud pro alia opinione. Et ꝙ hec ſit eius intentio apparet in eodem lib. c. xvi. Ubi cōſimilem ſententiam ponēs dicit ſic. Hic qđ ꝓ ſua cā r̄ndere poſſint qui ſm ſcripturas ſanctas vel quod apud eas īuenia‐tur: vel qđ in eas nō aduerſeᷓ: conātur aſ‐ſerere: aīas nouas nō de parētib⁹ tractas corporibus dari: nōdū me audiſſe vel q̄ppiam legiſſe confiteor. Ex quo apparet ꝙ intentio ſua ſit dicere ipm̄ nihil inueniſſe vel legiſſe in ſcripturis ſanctis qđ alteri opinioni ſit tā cōſonū: ſicut illud de baptiſmo paruuloꝝ eſt cōſonū opinioni de traduce aīaꝝ. cū hoc tñ ſtat ꝙ ſatis ꝓbabiliter poſſit ad illud r̄ndere ſm aliā opinionē. immo credo firmiter ꝙ Augu. alibi fuit alterius opinionis: videlꝫ q̄ ponit creationē aīarū. Non enim credo eū finaliter heſitaſſe de illo: cū illud videatur ſequi ex dictis ſuis. qꝛ enim aīa nō eſt corpus: ſicut liquet ex his q̄ ip̄e tractat in diuerſis locis: ꝛ ſpecialiter de origine aīe cōtra Uincē. victorem lib. ij. vbi ſpecialiter verſeᷓ circa cōcluſionē illā: ꝛ ꝓbat ꝙ nec eſt corpus nec forma educibilis de materia. illud ſeq̄tur ex dictis ſuis de quātitate aīe ꝛ de eius immortalitate ꝛ quaſi vbiqꝫ. Nec etiā credo ip̄m opinatum fuiſſe aīam ꝓlis decidi ab aīa parentis: ſic ut caro ꝓlis decidiᷓ a carne parentis: cum aīa ſit ſubſtātia ſimplex indiuiſibilis ſcđm partes. Nec iterū credo eū voluiſſe ꝙ aīa filij foret ex aīa parentis de nihilo tñ tāq̄ de materia: qꝛ tūc fuiſſet creata: vt ipſemet arguit: ſicut dictū eſt prius in argumēto ſe‐ptimo ꝫ poſitionē. Ex quo videᷓ ſeq̄ neceſ‐ſario ꝙ ipſa creata eſt de nihilo a deo ſolo. Silr̄ ꝙ hoc idē aliquando intellexit/ videtur ex hoc ꝙ ipſe opinatur de traductione peccati originalis a parentibus in prolem. Uideᷓ eñ vbiqꝫ dicere ꝙ aīa paruuli non trahit peccatū originale niſi ex carne. Si tñ aīa prolis fieret ex anima parētis ſicut caro ex carne: tunc multo magis veriſimile foret ꝙ ipſa aīa filij traheret peccatū im‐mediate ab aīa parētis: q̄ ab ip̄a carne de‐ciſa: preſertim cū opineᷓ ipſe ꝙ corp⁹ nihil oīno agit in ſpiritū: vt aſs allegaui de multis libris ſuis. Nūc aūt non eſt dubiū quin ipſe velit peccatū originale ſolū traduci ꝑ carnē: ſicut ꝛ ceteri doctores autentici: hoc eñ apparet cōtra Julianū de nuptijs ꝛ cōcu. ꝛ de baptiſmo paruuloꝝ: ꝛ ſuperi⁹ allegaui dictū ſuū argu. vſ. Nec credo ꝙ aliq̄s q̄ viderit libros eius in quibus de hac materia tractat: negabit q̄n ip̄e velit vtriqꝫ macula originalē ſolū ꝑ carnē traduci: qđ tñ nō eſſet verū: nec oporteret: ſi aīa fieret ex aīa ad intellectū datū. Ideo credo Aug. ſ aliqñ ſenſiſſe: licet illud expreſſe nō iuenia‐tur in ſcriptis eius. Silr̄ illa opinio q̄ dicit oēs aīas ex vna fieri: nō placet Augu. nec oporter ita dici ad ſaluādū ꝙ oēs hoīes in pctō naſcunᷓ: imo alia opinio q̄ dicit omnē aīam creari de nouo: ſi eidē articulo nō repugnaret: optime ſibi placeret. ergo cū ſm rei veritatē illud dictū eidē articulo nō repugnet: videtur ſm ipſum ꝙ ipſa ſit ꝓeli‐genda. antecedens apparet in epl̄a Augu. ad Hiero. de origine aīe. vbi dicit ſic. Hoc certe ſentio: ꝙ ſingulas aīas ſingulis naſcentibus etiā deus modo faciat. ꝛ ſeq̄tur. Ecce volo vt illa ſententia etiā mea ſit: ſed nondū eſſe confirmo. ꝛ tunc bene poſt ſeq̄‐tur verſus finē epiſtole. Dānari aīas ſi de corpore exirent ſine baptiſmo: ſctā ſcriptura et ſancta eſt teſtis eccleſia. Unde illa de aīarū nouarū creatione ſententia ſi hāc fidē fundatiſſimā nō oppugnat: ſit ꝛ mea. ſi oppugnat: nō ſit etiā tua. Et poſt modicū ante finē ſequitur. Illā vero opinionē ꝙ ex vna fiant oēs anime: nō diſcutere volo niſi neceſſe ſit. atqꝫ vtinā iſta de qua nunc agimus: ſi vera eſt: abs te defendaᷓ: vt hoc neceſſe iā non ſit. Ex iſtis iā oībus apparet ꝙ opinio illa de creatione aīarū optime ſibi placet: dūmodo hoc nō repugnet traductioni peccati originalis: nec alia ſibi placeret: niſi oporteat eā opponere ad hoc ſuſti‐nēdū: ſed ſatis planū eſt apud doctores antēticos ꝛ modernos ꝙ creatio aīarū de nouo nō repugnat traductioni pcti origīalis vnde hoc etiā videtur ſequi: ſaltē bene poſſe ſaluari: ponēdo vt Aug. ponit: ſcꝫ ꝙ illđ pctm̄ traducaᷓ per carnē. ergo ipſa eſt preferenda etiā ſm Aug. ſententiā. Per hoc pꝫ reſpōſio ad tertiū. ꝛ ideo credo magis Ad tertium.
hoc fuiſſe de intētiōe Aug. licet expreſſe nō

aſſeruit. dixit tñ ſe nõ inueniſſe ad hoc au-
ctoritatem ſacre ſcripture expſſam. ⁊ nihil
aliud intẽdit ipſe .x. ſup Gen. vt dictum eſt

Ad q̃r tum. Ad quartũ cũ dr ꝙ Caſſiodorus videt̃ fu
iſſe iſtius opinionis libro ſuo de aïa. ca. ix.
Ubi oſtendit ꝙ oẽs aïe pter aïam chriſti ⁊
primoꝝ parentũ fiunt ex traductione ⁊c.
Salua reuerentia mgr̃i: Caſſiodorus vide
tur eſſe directe cõtrarie opinionis. Ibi eñ
recitat vnã opinionẽ q̃ ponit aïas creatas
corpib⁹ dari: aliã q̃ ponit aïam generari ex
aïa. ⁊ dicit ꝙ ſcḋe opiniõis motiuũ fuit ori
ginale pctĩ: qꝛ ſcꝫ nõ videt̃ quõ infans q̃
peccãdi non habet voluntatẽ: reus debeat
inueniri: niſi aliqua ratione ex ipſa origine
aïarũ culpa videatur eſſe tranſfuſa. ⁊ mo-
dicũ poſt reſpõdere videt̃: vbi dicit ſic. Hoc
aũt veraciter fixeq; credendũ eſt: ⁊ deum
aïas creare occulta quadã rõne: ⁊ iuſtiſſi-
me illis imputari ꝙ primi hoïs peccato te
neãtur obnoxie. Melius eſt eñ ĩ occultis
cõfiteri ignorantiã: q̃ periculoſam aſſume
re audaciã. Cũ dicat apoſtol⁹. Quis cogno
uit ſenſum dñi: aut quis cõſiliarius ei⁹ fu
it. Ubi expſſe fatet̃ credendũ eſſe deũ aïas
creare: licet ignoratur quõ ſic create cõtra
hunt pctm̃ originale. vnde nec hoc qḋ ma-
giſter allegat ꝓ ſe: facit aliquid cõtra iſtũ
ſenſum. dicit eñ ſic Caſſiodorus. In hunc
locũ tenor diſputationis nos perduxit: vt
aïas reas ꝑ traducẽ peccati diceremꝰ. Qui
ſi dixiſſet aïas reas ꝓduci per traducẽ aïa
rũ: tunc colorem habuiſſet auctoritas ſm
opinionẽ magiſtri. ſed qꝛ dicit per traducẽ
pctĩ: nõ videt̃ eſſe aliquo mõ opinionis ꝙ
pctm̃ traduci põt: ⁊ ſi aïa nõ traducat̃: vt
dicit alia opinio: ⁊ Caſſioḋ. ibidẽ innuit: vt
allegatũ eſt. ⁊ nõ eſt intentio Caſſiodo. vbi
allegatũ eſt magis ꝓ opinione cõtraria q̃
pro ſua poſitione. Ad auctoritates Aug.
patꝫ reſponſio ſupra. Ad aliud cũ arguit̃

Ad .v. tum. homo eſt animal maxime perfectũ: ergo ſi
bi cõpetit maxima perfectio animalis: con
cedo ꝙ hoï cõpetit maxima pfectio aïalis
qꝛ nulla pfectio creata cõpetit alicui aïali
ſicut homini cõpetit: ⁊ cõcedo ꝙ homo po
teſt generare ſibi ſimile: nõ tñ ſic ꝙ poſſit
ĩducere formã vltimã: qꝛ forma vltima ho
minis nõ eſt educibilis ab aliqua materia
ꝑ aliquã potẽtiã creatã. Sed ideo dicitur
poſſe generare ſibi ſimile: qꝛ põt diſponere
materiã tali diſpoſitione q̃ nõ põt cauſari
niſi a ſuo ſimili. nec põt ſilr̃ pfici niſi habi
ta forma humana. ⁊ hec ẽ maior pfectio q̃
aliqua perfectio alicuius aïalis alteri⁹ ſpe
ciei. nõ tñ põt pficere materiã tali pfectio
ne q̃ ſit perfectio ſufficiens ⁊ diſpoſitio cõ
ueniens forme ĩmateriali. Silr̃ ſicut dicit
dñs Alber. li. j. de origine aïe. c. vj. Ubi di
cit ſic: ꝙ licet diſpoſitiones prime aïe intel
lectiue ducãtur de potentia materie virtu
te formatiua: q̃ eſt gutta patris ⁊ matris:
hec tñ virtus formatiua non educeret eas
hoc mõ: put ſcꝫ potẽtia rõnalis ⁊ intelle-
ctualis forme exiſtũt: niſi ſm qḋ ipſa forma
tiua nõ formãtur ab intellectu vniuerſalr̃
operãte in opatione generatiõis. Ex q̃ ſeq̃
tur ꝙ tales diſpoſitiões cauſari ĩ materia
ſit maioris pfectionis q̃ ſit pfectio alicui⁹
alteri⁹ vegetabilis. vñ non ſequitur ꝙ hõ
ſit ĩperfectior ceteris rebus q̃ pñt ĩducere
formã ſue ſpeciei vltimã: ſꝫ magis ſeq̃t op
poſitũ. Et tũc ad ꝯfirmationẽ qñ ſic dr. Si Ad confirma- tionẽ.
de⁹ ĩducit formã vltimã: ⁊ hõ diſponit ma
teriã: ergo veri⁹ diceret̃ ꝙ deus generaret
hoïem ꝙ hõ. Illud nõ ſeq̃tur: qꝛ generare
proprie eſt materiã decidere et infundere.
Silr̃ deus facit aïam de materia: ideo non
põt dici ꝙ generat hoïem. homo autẽ tan
tũ facit ad generationẽ quãtũ ꝑ trãſmuta
tionẽ materie põt fieri in generatione. ⁊ iõ
vere dicitur ꝙ homo generat: ⁊ nõ de⁹. Ad
aliud cũ dr: in omni generatione vniuoca Ad ſextum.
generãs dat ſpẽm ſuo generato: nego. con
cedo tñ ꝙ generatio hoïs eſt vniuoca. ⁊ ꝙ
agens ſcꝫ ipm generans cõicat ſpẽm cũ ge
nerato. ⁊ ex hoc nõ ſeq̃tur ꝙ aïa habet fie
ri a parentibus. Et quare generãs nõ dat
ſpẽm gñato in ſpecie hoïs: cauſa eſt: qꝛ vl-
tima forma hoïs nõ eſt educibilis de potẽ
tia materie: ſicut eſt in oïbus alijs genera-
tionibus. ideo argumentum nõ procedit.

Ad ſeptimũ cũ dicitur: nullũ incõueni- Ad ſeptimũ
ens ſeq̃tur ponẽdo aïam generari ex aïa: il
lud nego. qꝛ etiã ex hoc ſeq̃retur ꝙ ipſa to
ta anima parentis trãſfunderetur in ani-
mã prolis: quod eſt incõueniens: vel ꝙ aïa
foret educibilis de potẽtia materie: qḋ eſt
etiã ĩcõueniẽs: vl̃ ꝙ aliq̃ ps parẽtꝭ trãſiret
in aïam ꝓlis: ⁊ ita aïa parentis foret diui
ſibilis: ⁊ haberet ptẽ extra partem: quod
etiã eſt inconueniens. Silr̃ ꝙ ipſe dicit ꝙ
nulla expreſſa auctoritas obuiat. Illud ne
go. Quia ſi nulla auctoritas in canone bi-
blie expſſe obuiat: alij tñ doctores vt alle- Ad octauũ.
gaui ſatis expſſe obuiãt. Ad aliud ſic cũ dr

Si aĩe ex nihilo crearenť: tũc fili⁹ ſolũ tra
hit carnẽ a parẽtib⁹. cõcedo. ⁊ cũ dr̃ q̄ cũ
pctm̃ originale nõ ſit in carne: ſequeretur
q̄ filius nõ trahit pctm̃ originale a paren
tibus. nego ꝯñam quia licet pctm̃ nõ ſit in
carne: per carnẽ tñ traducitur peccatũ ori
ginale. ⁊ cũ ꝓbatur q̄ nõ: qr ponať q̄ de⁹
creet materiã oĩno ſimilẽ carni q̃ ẽ in mu-
liere: ⁊ ĩfundat vtriq̄ aĩam: admitto: ⁊ di-
co q̄ tunc vna cõtrahit pctm̃: et alia non
illa ſcʒ que eſt deciſa per naturalẽ ꝓpaga
tionẽ/habet in ſe cãm macule aĩe ſibi ĩfu-
ſe. ⁊ alia materia nõ habet talẽ maculam:
habet tamẽ vna materia oẽm qualitatem
quã hʒ alia vel ei cõſimilẽ: ⁊ tũc qualitas
carnis deciſe per naturalẽ propagationem
maculat aĩam ſibi coniunctã. ⁊ conſimilis
qualitas ſm̃ ſpeciem in materia de nouo
creata nõ maculat animã ſibi cõiunctam.
Unde in iſto pũcto eſt tota difficultas de
pctõ originali: vel ſaltẽ maxima ps eius.
Unde dico circa iſtã materiã q̄ q̃litas iſta
carnis que ſm̃ mgr̃m eſt cauſa pcti origi-
nalis ⁊ macule in anima: nõ habet ex ſe q̄
ſit fetida: vel q̄ aĩam maculet: ſed ſolũ qr
vitioſe nõ naturaliter cauſať in ipſa ma-
teria: ideo dr̃ eſſe fetida: nec foret cauſa ma
cule in aĩa: ĩmo nec aliq̃d in aĩa diceref eſſe
vitioſum vel habitus vitioſus rõne illius
qualitatis. ⁊ ideo ſi illa qualitas cauſareť
a deo: manifeſtũ eſt q̄ nõ vitioſe cauſareť:
⁊ per cõſequens nec aĩam macularet: nec
in ſe macula carnis foret. ⁊ iõ aĩa que tali
carni cõiungereť: nullã maculã traheret.
nũc aut conſimilis q̃litas ſecundũ ſpeciem
eſt in carne deciſa per cõem ꝓpagationem
ſed qr ea vitioſe cauſať ſcʒ libidinoſe cũ nõ
poſſit exerceri cõcubitus viri ⁊ mulieris ſi
ne libidine: ⁊ iõ q̃litas illa carnis licet non
ſit vitiũ: vitioſe tñ cauſatur. ⁊ ideo quali-
tas illa aĩam ſibi cõiunctã maculat. Iſtud
expreſſe videť eſſe de intentione Aug. vbi-
cũq̄ loq̃tur de tali cõcubitu: ⁊ precipue de
fide ad Petrũ parte prima ãte mediũ: vbi
ſic inquit. Dũ ſibi inuicẽ vir et mulier com
miſcẽť vt filios generent: ſine libidine non
eſt parentũ cõcubitus: ⁊ ob hoc filiorũ ex
eoꝝ carne naſcentiũ nõ poteſt ſine peccato
eſſe cõceptus: vbi pctm̃ in paruulos nõ trãſ-
mittit ꝓpagatio: ſʒ libido. Nec fecunditas
humane nature facit homines cũ pctõ na
ſci: ſed feditas libidinis. hec eſt ſnĩa magi-
ſtri, li. ij, ſentẽtia. Ideo dicit q̄ ſi talis ma-

teria cauſareť immediate a deo cum tali
qualitate: tũc aĩa filij cõiũcta nõ traheret
culpã nec maculã: etiam ſi de⁹ acciperet ali
quã materiã talem cũ tali qualitate ab ali
quo alio hoĩe vel muliere: ita q̄ diuidereť
ab ipſo hoĩe p̲ potentiã diuinã vel opera-
tionẽ angelicã ſine libidine ⁊ vitio: nullo
modo traheret aĩa maculã ex cõiunctione
cũ tali carne. ⁊ ideo non eſt ſimile de carne
deciſa per cõem ꝓpagationem: ⁊ de carne
creata a deo in omni qualitate ſimili alte-
ri materie. ⁊ ideo argumentũ non ꝓcedit.
Ad aliud argu. cum dr̃: ponať q̄ cũ mate Ad no nũ ⁊ ad decimũ
ria fuerit in vtero diſpoſita ad ſuſceptionẽ
anime: q̄ tunc de⁹ nõ infundat animã ⁊c.
admitto. ⁊ vltra cum dr̃ q̄ viueret ⁊ creſce
ret vt priꝰ etiam poſt expulſionẽ a mr̃e: ⁊
fieret animal irrationale ⁊c. Iſtud non eſt
ꝯtra poſitionẽ nec ad ꝓpoſitũ. Dico tamẽ
q̄ nõ viueret nec creſceret: qr nullã habe-
ret aĩam. q̄ aũt pri⁹ vixit: hoc fuit ab aĩa
ſiue virtute ⁊ potẽtia vegetatiua matris.
immo data cõcluſiõe quã argumẽtũ indu
cit: nihil facit ad poſitionem. ⁊ ideo trãſeo
illud ⁊ argumentũ imediate ſequẽs. ſ. x. qr
idem intendũt. Ad aliã cũ dicit. ſi deus ¶ Ad vn decimum.
quãlibet aĩam creat de nouo: tũc ſeq̃ref q̄
aĩe coꝝ habẽt pctm̃ originale in primo in-
ſtãti ſui eẽ. vel q̄ de⁹ eſt auctor pcti. Nego
ꝯñam: ⁊ cũ arguiť ꝯtra p̲ modũ magiſtri
arguẽdi de ãgelis: q̄ ſcʒ aĩa ĩ ſui prĩa crea
tiõe tota eſt a deo. ergo tota eſt bona ⁊ nõ
mala. Dicitur cõiter a doctoribus q̄ omne
illud qđ a deo eſt: bonũ eſt: ſʒ aĩa in primo
inſtãti ſui eſſe trahit a carne habitũ malũ
qui eſt pctm̃. ⁊ non a deo ⁊c. Sed iſtud di-
ctũ verũ eſt ſi bene intelligať. Si eñi intel
ligať ſic: q̄ in inſtãti infuſionis ipſa caro
aliq̃d agat in ipſam aĩam: ꝓducẽdo ĩ eam
aliquã formã: q̃ ĩ ea nõ foret niſi cauſareť
a carne: tũc nõ videť mihi illud eſſe verũ
qr ſicut alrs dictũ ẽ: ⁊ argumẽtũ tãgit: cor
pus nihil oĩno agit in ſpm̃. Si aũt ſic ĩtel-
ligať: q̄ aliq̃d creatum in aĩa a deo ex ſola
ꝯiũctiõe cũ tali carne fiat vitiũ: illđ veꝝ ẽ
vt mihi appet. Unde imaginor iſto mõ q̄
aĩa quo ad ſui eſſentiã ⁊ q̃ ad eſſe poſitiuũ
ĩ ſe ẽ a deo creata. Sʒ cũ alio creato a deo
ex ꝯſortio carnis fit vitiũ ꝯcupiſcẽtie: qđ ẽ
originale pctm̃. ⁊ veriſile eſt mihi q̄ illud
nõ ſit aliđ q̄ appetit⁹ habitualis admini
ſtrãdi ſm̃ ea q̃ ipi carni cõueniũt. cũ enim
aĩe inſit naturalr̃ appetit⁹ corp⁹ admĩſtrã

di manifeſtū eſt ꝙ talis appetit⁹ eſt incli-
natio habitualis ad ea q̄ cōueniūt corpi. ta-
lis aūt appetit⁹ nō pōt eē alicuius vitioſi:
qn ſit vitioſus: nec etiā pōt eſſe qn appeti
tus ipſi⁹ aīe habitualis ſit pctm̄. Sic ḡ dr
pctm̄ eſſe vl' fieri ex carne: nō qꝛ caro aliqd
ꝑducat in aīa: vl' ī ea aliqd agat: ſed qꝛ ali
qd exiſtēs in aīa ex cōiūctione cū carne ta
li vitioſe ꝓpagata vitioſum dr: qꝛ ad vitiū
inclinās. ⁊ ſic habit⁹ ille ex ſe nō eſt vitium
ſicut nec qualitas carnis dr eſſe feditas et
macula aīe. qꝛ nō pōt eſſe vitioſe creata ⁊
ꝓpagata: ita appetit⁹ aīe reſpectu talis fe
ditatis dr eſſe feditas ⁊ macula aīe: qꝛ non
pōt eſſe appetitus feditatis vel maculę: qn
ſit macula. Et ideo ad formā argumēti cū

Ad formā argumenti.

dr. Aīa in ſui pma creatione tota ē a deo
cōcedo: ⁊ cū arguit. ergo tota bona ē a deo
Dico ſi loquamur de bonitate nature: totū
eſt verū. Si aūt de bonitate morali: ſic dico
ꝙ nō eſt tota bona a deo: qꝛ nō ē bona mo
raliter a deo: ſed ē mala moraliter: ⁊ hoc a
carne. Nec eſt ſimile argumentū de aīa cō-
iuncta tali carni: ⁊ de angelo in prima ſui
creatiōe: vel etiā de aīa pmi hoīs ⁊ mulie-
ris in ſui prima creatiōe: qꝛ āgel⁹ in ſui pri
ma creatiōe fuit talis pꝰſe q̄lis a deo crea
tus. ⁊ ſilr aīa primi hoīs ⁊ pme mulieris.
aīe aūt alioꝝ nō ſunt tales pꝰſe q̄les eſſe-
ete ſunt a deo pma creatiōe. ſicut dicit ma
giſter li. ij. diſt. xxxij. c. viij. ⁊ cā dicta eſt: qꝛ
ſicut aliq̄lis fit ipa aīa ex ꝯtactu carnis: q̄
caro nō eī no talis eſt qualis a deo in pnci-
pio ſui eſſe effecta eſt: ita aīa ab ipſa carne
aliq̄lis effecta eſt qualis non fuit a deo: qꝛ
mō moraliter eſt rea peccati. Et ꝑ hoc pꝫ re

Ad duodecimum.

ſponſio ad aliud ſequens: cū dr. Caro ni-
hil agit in aīam: nec peccat cōdelectādo vl'
cōſentiendo carni: ergo nullo mō cōtrahit
pctm̄: cōcedo ꝙ aīa non cōſentit carni: nec
eī cōdelectatur ſaltē in paruulis: ⁊ etiā ꝙ
caro nihil agit in aīam ꝓpe loquēdo. Sꝫ
nō ſeq̄tur qn aīa ex carne cōtrahit pctm̄.
ſicut dicit mgr li. ij. di. xxxj. c. iij. aīa ex con-
ſortio talis carnis maculatur. Et cū argui
tur ꝙ aīa nū͞ꝙ in ſe nec in aliquo alio ha-
buit iuſtitiā originalē. hoc cōcedo. ⁊ cū in-
fertur: ergo priuatio iuſtitie originalis in
ea nihil plus eſt peccatū q̄ ſi aīa foret crea
ta: ⁊ iuſtitia originalis nō infuſa ſibi. nego
ꝯñam: qꝛ tunc priuatio iuſtitie originalis
hr̄et cām iuſtā: qꝛ deū pꝰſe: nūc nō hꝫ illā
cauſam: ſed vitium libidinis. ⁊ ideo nō eſt

ſile. Ad aliud cū dr. Si vn⁹ hō infunde-
ret corpi aīam: ex qua infuſiōe haberet aīa

Ad tredecimū.

pctm̄: tūc illo hoīe foret aīa illa deterior:
ſed tū nullo ſapiente fit hō deterior: ⁊c. Di
co ꝙ ille ablatiuus caſus abſolutus pōt ex
poni ꝑ ſi: ꝑ qꝛ: ⁊ ꝑ dū. vt videlicet ipa pro-
poſitio ſit cōditionalis: cauſalis: ⁊ tēpora-
lis. Si ſit conditionalis vel cauſalis: nego
ꝓpōnē. Si tpalis: cōcedo eā. Et codē mō
dico ꝙ hoīe ſapiente auctore fit hō deteri
or. ſꝫ tūc nō foret ſapiēs hō auctor malitie
qō intelligit Aug. Nec in propoſito deus
eſt auctor malitie vt ſic. ſicut patꝫ ex dictis

Ad decimumquartū.

Ad vltimū cū dr: nō eſt dubiū qn de⁹ poſ
ſet dare hoī potentiā generandi ſibi ſile.
Dico ꝙ hō pōt generare ſibi ſile: nō tū po
teſt dare formā vltimā. nec video quō de⁹
hoc poſſet ſibi cōicare. Nō eñ video ꝙ ſit
poſſibile hoīem aliqd de nihilo facere. ⁊ iō
cū aīa intellectiua nō ſit ꝓducibilis de ali
qua materia: nō videtur mihi poſſibile ꝙ
de⁹ poſſet hoī dare potētiā gn̄andi formā
q̄ eſt aīa humana. ſi tū de⁹ daret potentiā
ꝓducēdi ineſſe talē formā: tūc dico ꝙ opor
teret ꝙ deus faceret talē formā educibilē
de potētia materie. ſed ꝙ hoc nō ſit veꝝ de
facto liquet ex multis auctoritatib⁹ ſupi⁹
allegatis ⁊ ideo etſi de⁹ poſſet hoī dare po
tētiā talē: ſatis liquet ꝙ nōdū fecit. Nunc
aūt videndū foret nū quid quilibet deſcen
dēs ab Adā ꝑ ꝓpagationē naturalē con-
trahit pctm̄ originale. Sed tamē ex cā dif
fero vſq₃ alias loqui de hoc: ⁊ vado ad ar
gumentum ſecundū contra queſtionem.

Ad ſecundū princi.

Secundo fuit argutū

ad principale. Si oē pctm̄ ſit iputabile ⁊c.
tunc pctm̄ veniale foret imputabile ad cul
pam. ⁊ ita peccatum remitteret in aliquo
charitatē: qꝛ foret alicuius malitie: ⁊ ꝑ cō-
ſequēs minus bon⁹ foret quis habito quo
cūq₃ veniali: q̄ eo amoto ceteris paribus ⁊c.
Ad illud pmo videndū eſt nūqd ſit aliqd
pctm̄ veniale. Scdo quō diſtinguit pecca-
tū veniale a pctō mortali. Quantum ad
primū dicūt quidā ꝙ ſumēdo peccatū pro
prie ꝓ culpa: nullū peccatū eſt nec eſſe pōt
niſi mortale. ita ꝙ diſtinguendo veniale cō
tra mortale: nullū eſt nec eſſe pōt peccatū
veniale: ⁊ hoc ſumēdo pctm̄ ꝓ culpa. Hec
opinio multas hꝫ euidētias. probatur er-
go primo ſic. Pro omni peccato de condi-
gno debet pena eterna ⁊ ſeparatio aīe a viſ

Opinio q̄rūdā.

Probatur opinio pri
ma.

ta eterna: ⁊ iſta ſeparatio aīe a vita ꝓ tpe
quo nata eſſet iā habere: eſt mors aīe. ⁊ ni
hil ſeparat aīam ab illa vita niſi pctm̄: qꝛ
ſi fiat iſtātia de pena purgatorij: illa nō ꝓ
prie ſepat aīam ab illa vita: ſꝫ pctm̄: rōne
cuiꝰ ipa aīa ibidē detineť: tūc arguitur ſic.
Oē pctm̄ ſeparat hoīem a vita ſua: ſed oē
Scđo. tale pctm̄ eſt mortale: ğ oē pctm̄ eſt morta
le: ergo nullū veniale. Scđo ſic. Oē pec
catū eſt finite malitie tātū intenſiue: ⁊ nul
lū finitū eſt alio finito in infinitū maius.
nec aliqđ pctm̄ quod nō eſt pctm̄ mortale/
pōt eq̄ri pctō mortali. In qcūqꝫ em̄ ꝓpor
tione finita eſt dare vnum mortale maius
alio: ⁊ ſic de veniali ſi foret. ğ nō poſſet eq̄
ri pctō mortali in malitia: ſꝫ hoc eſt īpoſſi
bile: ergo īpoſſibile eſt φ ſit aliqđ pctm̄ ve
Tertio niale: diſtinguēdo ipm̄ ꝯ mortale. Tertio
ſic. cū omne pctm̄ ſit malū malitia moris:
tūc habēs pctm̄ actuale quātūcūqꝫ modi
cū/eſt magis malꝰ ꝓpter illud: ⁊ ꝑ ꝯñs eſt
minus dignꝰ ⁊ minꝰ acceptus apud deū: q̄
nō eſt acceptator ꝑſonaꝝ: nec errare pōt in
acceptādo: ⁊ ſic ꝓpter qđcūqꝫ pctm̄ foret
hō minꝰ charus ⁊ minus acceptꝰ deo: ſed
oē pctm̄ ꝓpter qđ hō eſt deacceptus deo
cū fuit acceptꝰ ſibi ⁊ charꝰ: eſt mortale: cū
pctm̄ veniale nō ſit remiſſiuū vel corrupti
uum charitatis: ergo oē pctm̄ eſt mortale.
Et in h̄ loco loq̄tur hec opinio cōiter quō
dicimꝰ φ ille q̄ eſt in pctō/ē minꝰ deo acce
Quar- ptus q̄3 ille q̄ eſt in charitate. Quarto ſic
to. Oē malū eſt malū qꝛ ꝓhibitū. vel nō eſt ꝓ
hibitū qꝛ malū: ⁊ ſic oē malū eſt ꝓhibitū.
⁊ cū oē pctm̄ ſit malū: ğ omne pctm̄ eſt ꝓ
hibitū: ſed qlibet faciēs ꝯ diuinā ꝓhibitio
nē peccat mortaliter: niſi aliūde excuſetur
ergo oē pctm̄ ex ſe eſt mortale: ex quo īdif-
ferenter de oī pctō ꝓhibeť peccare: indif-
ferenter ⁊ gn̄alr de oī pctō debꝫ intelligi
preceptū. ⁊ ſic oē pctm̄ eſt ꝯ diuinū p̄ceptū
Sub ğ ⁊c. Uel ſic: ponať φ deꝰ p̄ciperet alicui
aliafor φ nullo pctō peccaret: tunc quocūqꝫ pctō
ma. peccaret: ipſe peccaret mortaliter: ⁊ talis
nō aliter obligareť q̄nos mō de facto ob-
Sub ligamur. ğ ⁊c. Uel detur preceptū de nolle
aliafor peccare: ſicut dictū eſt. vade: noli amplius
ma. peccare. Sed illud datū ſit in p̄cepto: tunc
qcūqꝫ volūtas peccādi eſt pctm̄ mortale.
ſed mō ſic obligamur īdifferēter ad oē pec
catū vitādū ꝑ p̄ceptū illud noli peccare. et
venerabilis Anſ. dicit expreſſe: φ deus p̄-
cepit nobis ne peccemꝰ. ergo qcūqꝫ homo
peccat: ipſe facit cōtra diuinū p̄ceptū: qđ
de ſe eſt peccare mortaliter. iuxta illud nu
meri. xv. Uerbū em̄ dn̄i cōtēpſit: ⁊ p̄ceptū
eius irritū fecit: idcirco delebitur ⁊ porta-
bit iniquitatē ſuā: ⁊ peribit de pplo ſuo ğ
p̄ceptū diuinū indifferēter obligat ſub pe
na pcti mortalis ğ ⁊c. Quinto ſic. Nullū Quīto
eſt pctm̄ niſi in volūtate: ꝓprie loquendo
⁊ maxime de actuali: ita φ nūq̄ eſt pctm̄
actuale niſi cōſentiēte volūtate ⁊ libere: ſꝫ
q̄ncūqꝫ voluntas libere cōſentit illecebre
vel illicite cogitationi: tūc pctm̄ eſt morta-
le: vt deducit mgr̄ li. ij. di. xxiiij. ergo omne
pctm̄ eſt mortale ⁊c. Sexto ſic. Illud eſt Sexto
vniuerſaliter ⁊ indifferenter verū de omni
pctō ſiue magno ſiue paruo: videlꝫ φ ipſo
manēte ꝓ tūc rōne illius pcti eſt habens
ipm̄ indignus vita eterna: que eſt vita aīe
⁊ manēte illo pctō dignus eſt ſeparatione
illius vite rōne illius pcti: ⁊ quocūqꝫ pctō
dato magno vel paruo cū ſua ſequela/eſt
hō indignus ⁊ nō acceptus ad vitā eternā
ergo paritas eſt ex parte oīs pcti quo ad
ſeparationē a vita: que ſeparatio eſt mors
aīe: licet aliter ſit ex parte pene ſenſus de-
bite iuxta grauitatē peccati: ergo indiffe-
renter debetur ꝓ omni pctō ſeparatio vite
ab aīa: licet magis tn̄ ꝓ vno puniať vt po
te ꝓ homicidio φ ꝓ altero. ⁊ ſic ꝓ oī pctō
ipſo manente debetur ſeparatio vite. ⁊ ſic
ſi ſemꝑ maneret pctm̄: ſemꝑ ſeparabitur a
vita. ğ ⁊c. Itē arguitur ſic. Nulla eſt diffe Septi
rentia formalis ⁊ eſſentialis q̄ peccatū ve mo.
niale diſtiguit a mortali: ergo ſpecifice nō
diſtinguitur. ptꝫ aſſumptū diſcurrendo ꝑ
ſingula. ⁊ vltra: cū nihil aliud ſit pctm̄ mor
tale niſi omne illud propter qđ qs puniet
eternaliter in inferno: ⁊ talia ſunt morta-
lia magna dicente ſaluatore. Ite maledicti
in ignē eternū. ergo nullū eſt pctm̄ venia-
le: diſtinguēdo veniale ꝯ mortale. Propter
hec argumēta videť qbuſdā φ nulla ſunt
peccata venialia: ſed omne peccatū ē mor-
tale quantū eſt de ſe. Ad idē addo q̄dā Octa-
alia: ⁊ arguo ſic primo. Si aliquod foret ve uo.
niale pctm̄ ex ſuo gn̄e: tūc tale pctm̄ quan
tū eſſet ex ſe/nō induceret mortē eternā. et
cū peccās nō poſſit hr̄e vitā eternā ſine ſa
tiſfactione ſm̄ Anſel. ſequeretur φ aliquis
poſſet cōdigne ſatiſfacere ꝓ tali peccato: ⁊
ita poſſet ex cōdigno mereri remiſſionē ta
lis peccati. ꝯñs eſt falſū: qꝛ ſubducta gra-
tia remiſſionis: nullus poteſt ſatiſfacere ꝓ

quocūq͂ pctō:vt deducit Anſ.ſ. cur deus
homo a.c.xij.vſq͂ ad.xvj.ꝛ a.xvj.vſq͂ in fi
nē.ſſr Aug.in libris ſuis de mēdacio et
cōtra mēdaciū.vbi videt̄ declarare ꝙ pec
catū leue nō deberet fieri ꝓ aliqua re crea
ta: ꝗ ꝑ nullā rē aliā a deo pōt ꝓ eo ſatiſ
Nono. facere. Itē maior pena debet̄ ꝓ veniali
etiā de mīa dei:ꝙ̄ aliquis ſanctus eſt vnꝙ̄
paſſus in vita: vel ꝙ̄ aliqͣs cogitare pōt:qꝛ
pena purgatorij.ꝗ de rigore iuſtitie null⁹
pōt ſatiſfacere ꝓ veniali ſi aliqͦd tale ſit.ſi
ergo nullus pōt ſatiſfacere in vita iſta:ꝛ
certū eſt ꝙ alibi nō pōt aliqͣs ſatiſfacere:
ergo ſi hō decederet cum ſolo veniali ſine
gratia:puniret̄ ꝛ eternalr̄ maneret in cul
pa:ergo eternalr̄ deberetur ſibi pena.pꝫ
ꝯſequētia:qꝛ culpa ex ſe eſt meritum pene.
Decīo: Itē Aug.li.ij.de baptiſmo paruulorū
bene infra principiū/ꝯtra illos qui dicunt
hoīes poſſe nō peccare:qꝛ ſi nolūt nō pec
cant.dicit ꝙ ad nōnulla ſuperāda pctā vl
Vndeci que male ꝯcipiunt̄:vel que male metiunt̄:
mātur. magnis aliqn̄ ꝛ totis viribus eſt opus vo
luntatis:quas nos nō ꝑfecte in oībus ad
hibituros preuidit ꝗ ꝑ ꝓphetā dici voluit.
Nō iuſtificabit̄ in ꝯſpectu tuo oīs viuēs.
Tales itaq͂ futuros dn̄s ꝓuidēs:quedam
ſalubria remedia ꝛ vinculū peccatoꝝ dare:
ꝛ etiā poſt baptiſmū valere voluit:opera
ſcꝫ miſericordie:cū dicat.Dimittite:ꝛ dimit
tet̄ vobis.date:ꝛ dabit̄ vobis. Ubi ſatis
innuit peccata ab homine vitari nō poſſe:
ꝙ talia forent mortalia quantū ex ſe eſt:ni
ſi foret miſericordia dei.ꝛ ſubdit immedia
te poſt.Quis inquit cū aliqua ſpe adipi
ſcēde ſalutis eterne de hac vita migraret:
manēte illa ſnīa.Quicūq͂ totā legē īple
uerit:in vno aūt offēderit:fact⁹ eſt omniū
reus:niſi poſt paululū ſequeret̄:ſic loqui
mini:ꝛ ſic facite tamꝙ̄ ꝑ legē libertatis in
cipiētes iudicare ꝛc.Ubi ſatis apparet ꝙ
niſi fuerit gratia ꝑ quā remittunt̄ peccata
nullus quantūcumq͂ modicū peccaret:cū
aliqua ſpe ſalutis ab hac vita emigraret.
Vnde ergo ꝛc. Preterea ſic.Si aliqͦd eſſet ve
cimo. niale ex genere:quodlibet bonum opus ex
genere eſſet ꝓ eo ſatiſfactoriū.ꝓbatur cō
ſequētia:quoniā quodlibet tale minueret
mortale:igit̄ tolleret veniale: ꝛ ꝑ ꝯſequēs
Duode aliquod veniale poſſet totaliter excuſari.
cimo. Itē ſi aliqͦd foret peccatū veniale ex ge
nere:tunc quelibet pena tali ꝯdigna foret
minor omī pena mortali ꝯdigna:ergo nul

la pena mortali cōdigna poſſet iuſte ꝓ ta
li peccato infligi.ꝯn̄a pꝫ:qꝛ quelibet talis
foret maior ꝙ̄ aliqua ſibi cōdigna:ꝛ ꝑ cō
ſequēs nullū tale veniale ex genere poſſet
prohiberi ſub pena peccati mortalis.ꝯn̄s
eſt falſum:qꝛ illud qͦd de ſe non eſt malum
pōt ꝓhiberi ſub pena peccati mortalis:vt
pꝫ.viij.ſuper Gen̄.c.v. Hic rn̄detur ſic. Rn̄ſio
ꝙ ſi illud qͦd eſt veniale de ſe:ꝓhibeat̄ ſub
pena peccati mortalis:tunc cum cōmittit̄/
erit mortale nō ex ſuo genere:ſed ex circū
ſtantia precepti. Cōtra hoc arguit̄ ſic.ꝓ Cōtra
batur ꝙ veniale ex genere poſſit ꝓhiberi rn̄ſionē
ſub pena peccati mortalis:qꝛ ſubducto ſta Primo
tuto precepto/pena peccati mortalis foret
maior ꝙ̄ aliqua cōdigna veniali tm̄:igit̄
talem penā infligere pro veniali tm̄ foret
punire vltra cōdignum:ergo ꝓhibere pec
catū veniale ſub tali pena/eſt ꝓhibere il
lud ſub maiori pena ꝙ aliqua pena ſibi cō
digna:qͦd eſt irrationabile. Itē ſm̄ iſtam Scdo.
rn̄ſionem ꝓ qualibet trāſgreſſione prece
pti poſſet infligi pena quātacūq͂. ergo cū
quodlibet veniale ex genere ſit ꝯtra prece
ptū:ſequit̄ ꝙ pro quolibet tali poſſet que
cumq͂ pena infligi:ꝛ ꝑ ꝯſequēs pena eter
na debita ꝛ ꝯdigna mortali. Qꝛ aūt quod
libet veniale ſit ꝯtra preceptū:apparet ex
preſſe ꝑ beatū Augu. de baptiſmo paruu
lorum.lib.ij.in reſponſione ad.iij.queſtio
nem verſus finē.vbi dicit ſic. Nō eſt negā
dum hoc deū iubere.i.nos in facienda iu
ſtitia debere eſſe ꝑfectos:vt nullum habea
mus omnino peccatū. nā nec peccatū erit
aliqͣd:ſi nō diuinitus iubeat̄ vt non ſit ꝛc.
Item apparet ꝑ beatū Bern̄.de prece Tertio.
pto ꝛ diſpenſatione.c.vj.vbi dicit ꝙ omē
peccatum cōtra dei mandatū preſumitur.
Item de ſpiritu ꝛ litera.c.ij.dicit Aug. Quar
ꝙ illo precepto nō concupiſces:ꝓhibetur to.
oē peccatū. Item Ambro.libro de para Quito
diſo dicit ſic.Nō cōſiſteret peccatū:ſi inter
dictio non fuiſſet. Propter hec ꝛ alia que
poſſunt adduci:dicunt aliqui ꝙ nullū pec
catū eſt veniale ex genere:ꝛ hoc loquendo
de peccato ꝓprie:ꝛ ſumēdo peccatū ꝓ cul
pa. Sed iſtud videt̄ mihi minus ve Cōtra
rū:ꝛ doctores vident̄ eſſe in cōtrariū.Ber opinio
nardꝰ.em̄ vbi allegat̄ de precepto ꝛ diſpen
ſatione.c.vj.videt̄ oſtendere ex intētione
ꝙ aliqua inobedientia ſit peccatū veniale
ꝛ nō mortale.ꝛ hoc ſumēdo peccatum ve
niale ꝓ reatu vl̄ culpa ꝓprie.Ibi em̄ oſten

dit ꝙ nō oīs inobediētia ſit pctm̄ mortale:
per illud qđ dicit ſcriptura. Si q̄s peccaue
rit: aduocatū habem⁹ in celis apud deū pa
trem: ⁊ ipſe eſt ꝓpitiatio ꝓ peccatis nr̄is.
Et ꝓpheta: inquit Bern̄. de chriſto dicit ꝙ ꝓ
tranſgreſſoribus orauit: nō tamen ꝓ cōte-
ptoribus legiſ ſupplicaſſe. quō ꝗ perire po
terunt/ ꝓ quib⁹ ſaluator rogat ne pereāt?
igiſ videſ dicere ꝙ chriſt⁹ orauit ꝓ peccāti
bus: nō tn̄ ꝓ peccantib⁹ mortalr̄. Silr̄ ar-
guit alr̄. ſaluator in euang. ſub noībus tra
bis ⁊ feſtuce graues leueſq̄ diſcernit ino-
bedientie culpas: gradatim diſtinguens q̄
cuiq̄ reatui pena debeatur: cū aliū iudicio
aliū gehenna: aliū ꝯſilio reū ꝓteſtetur. nō
ergo ſequiſ vt ſi ſuperiorib⁹ diuina deſ ī p̄
ceptis auctoritas: ꝙ ideo nullū ī ſubditis
ſit leue aut veniale pctm̄. q̄ ſi deſ mortale
eſſe cui debeſ gehēna: quale erit peccatum
illud qđ reū tm̄ facit iudicio? nec tn̄ eſt eſſe
reatū qđ aliquē iudicio reum ſtatuit: ⁊ per
ꝯn̄s nec pctm̄. ⁊ omne pctm̄ quo cōtra dei
mādatū p̄ſumiſ: inobediētia diciſ. Ex quo
ſequiſ ꝙ aliq̄ ſit inobediētia: ⁊ criminoſa
nō ſit. ⁊ aliqđ eſt pctm̄ leue vel veniale: qđ
tn̄ non humani ſed diuini precepti ſtatuit
trāſgreſſorē. hoc ſatis exp̄ſſe dicit Bern̄. ali
qđ eſſe pctm̄ ſiue reatū qđ nō eſt mortale:
ſed veniale tantū. Ad hoc videſ mgr̄ eſſe. ij
ſenten. diſt. xl. c. vij. vbi dicit ſic. Pctōꝝ duo
ſunt genera: mortaliū. ſ. ⁊ venialiū. morta-
le enī eſt hoc per qđ quis mortē eternā me
retur. veniale qđ hoīem vſq̄ ad reatū per-
ennem mortis nō grauat: verūtn̄ penā me
retur: ſed facile indulgetur. ⁊. iiij. lib. di. xxj.
hec etiā eſt ſententia Aug. de natura ⁊ grā
fere in medio. vbi cōtra illū hereticū q̄ aſſe
rit multos iuſtos in hac vita fuiſſe ſiue pec
cato: oñdit nullū oīno fuiſſe excepta btā vir
gine/ immunē a pctō: ⁊ hoc dicit expreſſe de
Abel: ⁊ poſt dicit ꝙ multi iuſti fuerunt: et
ſine pctō nō fuerunt: ⁊ certū eſt ꝙ ipſe ſu
mit pctm̄ pro culpa. q̄ alr̄ nō eſſet ad ꝓpo
ſitum ſue intentionis. Item ad hoc eſt ſnīa
quaſi omnium doctoꝝ: ⁊ ideo nō opꝫ plura
Opin. docto. ad hoc allegare. Ideo dico ꝙ ſumendo
pctm̄ proprie ꝓ culpa ſiue reatu vel merito
ꝑ pene: aliqđ eſt pctm̄ veniale ex genere. ⁊ ꝙ
Rn̄ſio. nō omne pctm̄ eſt mortale. Nunc reſpōdeo
ad arg. ad argumenta facta ꝓ parte illa. Ad pri
Ad pri mum cū dicitur: omne peccatū ſeparat ani-
mum. mā a vita ſua: ⁊ oē qđ ſeparat aīam a vita
ſua/ eſt mortale. ergo ⁊c. nego maiorē. vide

licet ꝙ omne peccatū ſeparat animā a vita
ſua. Et ſi arguitur ſic. quodlibet peccatū eſt
incōpoſſibile vite eterne. ergo quodlibet ſe
parat a vita eterna. Dico ꝙ ſumendo vitā
eternā ꝓ beatitudine patrie: tunc añs eſt
verū: ꝙ omne peccatū eſt incōpoſſibile vi-
te eterne: quia nullū peccatū eſt cōpoſſibile
beatitudini patrie. Sed tunc nō ſequitur:
omne peccatū ſeparat a beatitudine patrie
ergo omne tale eſt peccatum mortale: quia
nō omne tale ſeparat a charitate. ⁊ ideo cū
charitas ſit vita aīe: ⁊ poſt patebit ꝙ aliqđ
peccatū ſit cōpoſſibile charitati: ſequitur ꝙ
non omne peccatū ſeparat animam a vita Ad ſe-
ſua: ideo illa maior eſt negāda. Ad aliud cundū.
cum dicitur. Omne peccatū eſt finite mali-
tie tantū intenſiue: ergo ⁊ peccatū veniale
ſi foret: foret finite malitie intenſiue tantū.
concedo totū iſtud: ⁊ concedo etiā ꝙ omne
mortale eſt finite malitie intēſiue. ⁊ dico ꝙ
quodlibet mortale excedit improportiona-
biliter quodcumq̄ veniale: ſicut indiuidu-
um vnius ſpeciei excedit indiuiduum alte-
rius ſpeciei. ⁊ ita nego iſtam: nullum fini-
tum excedit aliud infinite. tn̄ hec pōt diſtin
gui ⁊ dupliciter intelligi. Uno modo vt ſit
ſenſus: nullū finitū excedit aliud ꝑ exceſſuꝫ
infinitū: ⁊ iſte ſenſus verus eſt. Aliter vt il
le ſit ſenſus: nullū finitū excedit aliud fini-
tum infinite. i. nullū finitū excedit aliud im
proportionabiliter: vel vltra q̄ꝫ in aliqua ꝓ
portione numerali: ⁊ ſic illa falſa eſt: ⁊ ideo
neganda. Sic omne pctm̄ mortale excedit
veniale. Et ſi arguitur ſic. ſi aliqđ finitum Obie
excedit aliđ infinite ad ſenſum datū: opꝫ ꝙ ctio.
ꝯueniant in aliquo vno in quo cōparetur:
ita ꝙ vnū illoꝝ excedit aliđ infinite quo ad
illud in quo cōparantur. ⁊ tunc cū vtrūq̄
illoꝝ habeat diuiſibilitatē de illo in quo cō
parantur: ſequiſ ꝙ infinite maius alio ꝯti
neat infinities plus de illo in quo ꝯueniūt
q̄ꝫ aliud minus eo: ꝗ excederet ipm̄ ꝑ exceſ- Rn̄ſio.
ſum infinitū. Ad illud dico ꝙ vnū finitū
excedit aliud infinite. ⁊ ꝯcedo ꝙ talia duo
ꝯueniunt in aliq̄ cōi: puta in aliq̄ cōceptu:
vel potius ſeipſis ꝯueniunt in aliq̄ gn̄e. et
ꝯcedo ꝙ maius illoꝝ plus ꝯtinet de perfe
ctiōe illius gn̄is q̄ꝫ aliud iproportionabilr̄:
ſꝫ tn̄ nullū ꝯtinet in ſe eq̄le minori: nec cōi-
cans cū eo in ſpē. Si tn̄ ꝯtineret aliq̄d cum
eo ⁊ cōicans in ſpecie; tūc argumētū foret
bonū: ſed hoc nō eſt verum: ideo argumē-
tum nō ꝓcedit. Ad aliud cum dr̄. omne Ad ter
tium.

pctm̄ eſt malum malitia moris. Hic dico ꝙ
malitia dr̄ equoce de malitia morali et ve-
niali. cōcedo tn̄ ꝙ omne pctm̄ eſt malū ali-
quo mō: vel ſm qd vel ſimplr. Sed dico ꝙ
malitia venialis nō ſufficit ad denominan
dū aliquē malū moraliter. ⁊ hoc ex ſe. nec ꝑ
veniali eſt aliqs deacceptus deo poſtꝙ fuit
acceptus. concedo tn̄ ꝙ eſt aliqualr minus
Ad q̄rtum. acceptus ꝓpter veniale: vt poſtea patebit
Ad quartum cum dr: omne malum vel eſt
malū qꝛ ꝓhibitū: vel ecōtrario ideo eſt ꝓ-
hibitū qꝛ malū: ergo omne malū eſt prohi-
bitū: hoc ꝯcedo. ⁊ cū arguit vltra: omne ma
lū eſt ꝓhibitū a deo: ergo quecūqꝫ ⁊c. nego
cōſequētiā: qꝛ ſicut allegaui a Bern. aliqua
inobediētia eſt venialis nō mortalis: et ta-
mē quelibet inobediētia eſt trāſgreſſio pre-
Ad qn̄tum. cepti. ergo ⁊c. Ad aliud cum dicit: peccatū
nunꝙ eſt niſi in volūtate ⁊ ea cōſentiente.
hoc concedo: loquendo de peccato actuali:
Sed cū dr: qlibet cōſenſus volūtatis eſt li-
ber: ⁊ oē tale reſpectu illiciti eſt mortale: ne
go vtrūqꝫ illorum: qꝛ nō omnis conſenſus
eſt liber: vel dato ꝙ ꝯſenſus nō ſit niſi actꝰ
liber voluntatis: adhuc nego ſaltē illud/ꝙ
omnis cōſenſus reſpectu illiciti eſt peccatū
mortale. hoc enī eſt falſum vt poſtea decla-
rabo: ⁊ hoc ſupponit argumētū: ideo nō ꝓ
Ad ſextum. cedit. Ad aliud cū dr: indifferenter verum
eſt de omni peccato magno vl̄ paruo/ꝙ ha
bēs illud pro tunc eſt indignus vita eterna
ḡ quātū ad h̄ paritas eſt. nego ꝯn̄am: qꝛ li-
cet hn̄s qdcumqꝫ pctm̄ ſit indignꝰ vita pro
tūc: id eſt nō ſit dignꝰ vita: h̄ ē tn̄ dr̄a/ꝙ ali
qd pctm̄ facit hoīem ſimplr indignum vita
eterna: puta mortale: aliqd vo nō facit eum
ſimpliciter indignū vita eterna: puta venia
le. licet enī habēs veniale nō ſit dignꝰ habe
re vitā eternā ꝓ tūc: eſt tn̄ ſimplr dignꝰ vi
ta eterna. ſecꝰ aūt eſt de habēte pctm̄ mor-
Ad ſeptimū. tale. Ad aliud cū dr: nulla eſt differentia
eſſentialis ⁊ formalis qua veniale differat
a mortali. id nego. que autem ſit differētia
dicet in ſcdo articulo principali huiꝰ. Ad
Ad octauū aliud cū dr: ſi aliqd foret peccatum veniale
ex genere: tūc tale pctm̄ quātū eſſet ex ſe nō
induceret mortem eternam. cōcedo ꝙ tale
pctm̄ quātū eſt ex ſe nō inducat mortē pro-
prie loquēdo. ⁊ cū infert: ergo tūc peccans
tali peccato poſſet ſatiſfacere pro tali pctō
ad ꝯdignū: cōcedo ꝙ exiſtens in charitate
pt ſatiſfacere ꝯdigne ꝓ veniali. ⁊ cū arguit
ꝙ ſine gr̄a remiſſiōis nullus poſſet ſatiſfa-
cere cōdigne ꝓ quocūqꝫ peccato: vt ſupra
argutū eſt ꝑ Aug. ⁊ Anſ. h̄ cōcedo: qꝛ ſub-
ducta gr̄a nō poſſet ꝓ eo ſatiſfacere. ⁊ non
ſeqtur vltra ex hoc ꝙ qdlibet tale ſit pecca
tū mortale ex gn̄e: vt poſt dicet. Ad aliud Ad nonum.
cū dr: maior pena debet ꝓ veniali/ꝙ vnꝙ
paſſus eſt aliqs in vita iſta ⁊c. Dico ꝙ ſi pe
na purgatorij debeat pro venialibus: non
ſequit ꝙ nullus in vita iſta poſſit ſatiſface
re ad ꝯdignū pro veniali. ⁊ cā eſt: qꝛ aliqua
operatio vite pn̄tis efficacior eſt ad ſatiſfa-
ctionē: ꝙ aliqua opatio vel paſſio future vi
te: cū aliqua opatio vite pn̄tꝫ eſt meritoria
remiſſionis culpe ⁊ diminutionis pene pur
gatorij. ſed cum nulla operatio nec paſſio
future vite ſit meritoria: ideo nō ſequitur:
de hoc tamē alſ erit ſermo. Ad aliud de Ad decimū.
Aug. dico ꝙ auctoritas vera eſt ad iſtū ſen
ſum ꝙ nullus decedēs cū veniali quocūqꝫ
abſqꝫ gratia/aliquam poſſet habere ſpem
adipiſcende beatitudinis. ⁊ hoc ſatis appa
ret: qꝛ ipē vocat legem libertatis gratiam:
⁊ dicit ꝙ ſine lege libertatis non poſſet ali
quis habere ſpem beatitudinis. ⁊ ex hoc nō
ſequitur quin aliqd ſit peccatum veniale ex
Cōtra rn̄ſionē ad arg. genere. Sed cōtra. imaginemur ꝙ aliqs
foret in pctō veniali ſine omni gratia gra-
tum faciente: ſine omni pctō mortali: hoc
enī eſt imaginabile: immo aliqui doctores
vident dicere hoc fuiſſe poſſibile ſm legē:
qꝛ doctor ſubtilis dicit expreſſe ꝙ Adā po-
tuit peccaſſe venialr in ſtatu innocētie. po-
nat ḡ ꝙ aliqs talis decedat: aut dānabit
aut ſaluabit: vt expſſe ptꝫ ex auctoritatibꝰ
Aug. ⁊ rn̄ſione iā data. ſi dānat ⁊ no niſi
pro pctō ſuo: ḡ tale pctm̄ quātū eſt ex ſe/eſt
meritū dānatiōis. ḡ illd pctm̄ imo qdcūqꝫ
eſt mortale quātū ex ſe eſt. ḡ qdlibet pctm̄
ex ſuo gn̄e mortale eſt. Ad illud dico ꝙ in
Rn̄ſio. illo caſu ſic decedēs dānabit. ⁊ dico ꝙ ſuū
pctm̄ eſt veniale ex ſuo genere: per accidēs
tn̄ eſt mortale: qꝛ ſeparat a vita: ⁊ hoc non
eſt niſi ꝑ accidēs. quātū enī ex ſe eſt/non re
pugnat charitati. ideo non eſt mortale niſi
per accidens. ſ. qꝛ ſic decedens non habuit
charitatē anteꝙ deceſſit: ⁊ deceſſit in pctō:
ideo precluſa eſt ſibi via vite: ⁊ ideo cōcedo
ꝙ aliqd veniale ex gn̄e per accidens poteſt
eſſe mortale: ſicut econuerſo aliqd mortale
ex gn̄e pōt eſſe veniale. et totū illud magis
patebit ex q̄rto articulo. Ad aliud cū dr. ſi Ad vndecimū
aliqd foret veniale ex gn̄e: tūc qdlibet opus
bonū ex gn̄e poſſet ſufficere ad ſatiſfacien-

oõ ꝓ tali veniali. Dico ꝙ de forma nõ ſeq̄-
tur: ꝫ forte ꝯcluſio ſit vera. Et cum arguit̃
ꝙ ſic: q2 quodlibet tale opꝰ minueret mor-
tale cũ eo ꝯiunctũ. admitto h̄ grã argumẽ
ti. ⁊ nõ ſequit̃ ex hoc ꝙ tolleret veniale: ſic-
ut patet ꝑ eãdem imaginationẽ de potẽtia
motiua ⁊ de potẽtia reſiſtitiua: ꝙ et ſi reſi-
ſteretur/poſſet minui ⁊ fieri minor reſiſten
tia per aliquã potentiã motiuam: nulla ta
mẽ potẽtia motiua finita poſſet facere ꝙ
nõ foret reſiſtẽtia. ita in ꝓpoſito bonũ opꝰ
vel circũſtãtia bona poſſet minuere venia
le: nõ tñ ex hoc ſequit̃ ꝙ aliquod poſſet to
taliter excuſare: ideo argumẽtũ non valet.

ad duo decimũ Ad aliud cũ dicit̃: ſi aliqđ eſſet veniale ex
genere: tũc omnis pena tali cõdigna foret
minor omni pena mortali condigna. cõce-
do. ⁊ cum arguit̃ ꝙ tũc nõ poſſet ꝓhiberi
ſub pena peccati mortalis: nego ꝯñam. ⁊
cũ arguit̃ ꝙ nõ: q2 talem penã ſtatuere ꝓ
tali pctõ foret punire vltra cõdignũ: qđ fo
ret irrationabile. dico ꝙ nõ opꝫ. ſicut enim
deus iuſte põt infligere penã ſine merito
pene ſi vellet: ita põt punire pctm̃ pena ma-
iore ꝙ̃ ſibi cõdigna: ideo argumẽtũ nõ ꝓ
Reſolutio doc. cedit. Teneo ergo ꝙ aliqđ eſt peccatũ ve-
niale ex genere: ita ꝙ non omne peccatum
quantũ ex ſe eſt/ſit pctm̃ mortale. ꝫ tñ alia
pars ſit valde ꝓbabilis: vt mihi apparet:
q2 tñ nõ videt̃ eſſe conſona dictis doctoꝝ:
ideo teneo partem iſtam.

Q Articulus ſecũdus.

Nũc videndũ eſt in quo

differũt peccatũ mortale ⁊ veniale: ⁊ iſte
eſt ſecundus articulus. Circa qđ eſt ſciẽdũ
ꝙ doctores de hoc loquunt̃ diuerſimode.
dñs Albertꝰ ſup ſcđm ſniarum. q. vj. dicit
ꝙ difficile eſt dare differẽtiam iter venia-
le ⁊ mortale. verũtamen beatus Augu. pri
mo de libe. arbi. docet itelligi per q̃d vnum
differt ab alio. vbi dicit ꝙ libido eſt cauſa
omnis peccati. Eſt autem libido improba
volũtas qua morat̃ aĩa rõnalis ad hoc ꝙ
delectet̃ in creatura. tũc ſi illa volũtate di-
ligit creaturã plus ꝙ̃ deũ: pctm̃ eſt veniale
Inſtãtia. Sed ex hoc videt̃ ſequi ꝙ nullũ eſt tantũ
flagitiũ: q̃n etiam facter poſſet fieri abſꝙ
pctõ mortali. ponat̃ eñ ꝙ aliq̃s velit adul
terari ꝓpter deũ: q2 exiſtimat ꝙ illud pla-
cet deo. tũc manifeſtũ eſt ꝙ illo actu dili-
git deũ plus ꝙ̃ creaturã: ergo illo actu nõ pec
cat mortaliter. Cõ ãnt illo actu plꝰ diligit
deum ꝙ̃ creaturam ptꝫ: q2 fruitur deo dili-
gendo ipſum ꝓpter ſeipſum: ⁊ vtitur crea
tura. ⁊ quelibet fruitio vt ſic/eſt maior dile
ctio ꝙ̃ aliq̃s vſus vt ſic. ergo talis plus di-
ligit deum ꝙ̃ creaturã. ergo nõ peccat mor
taliter. qđ eſt falſum: q2 ſic poſſet argui ꝙ
illi q̃ occidebãt chriſtũ/credẽtes ſe obſeq̃ũ
preſtaſſe deo: nõ peccaſſent: ⁊ hoc mortali-
Solutio. ter: qđ nõ eſt verũ. Sed forte diceretur ꝙ
in caſu illo aliq̃s vult adulterari vel occi-
dere: q̃ credit ſe faciendo placere deo: ⁊ ꝙ
põteſſe ꝙ peccet mortaliter: ⁊ poſſet eſſe ꝙ
non peccet. Si eñ illa ignorãtia ſit inuici-
bilis: excuſat vel in toto vel ſaltem a culpa
mortali. ⁊ poſſibile eſt ſatis ꝙ aliq̃s ſic ve-
Cõtra ſolutionẽ primo. lit ex ignorãtia inuincibili. ideo concluſio
eſt ſatis poſſibilis. Si iſtud non ſoluit: q2
ponat̃ ꝙ aliq̃s ex culpa ſua icidat in igno
rãtiam craſſam: qua credit occidere chriſtũ
ꝓpter deum: plus diligit deum ꝙ̃ diligit
occidere chriſtũ: ergo nõ peccat niſi venia-
liter ex poſitione. ⁊ aſſumptum ꝓbatur vt
prius. iſte nõ diligit occidere chriſtũ niſi ꝓ
pter deũ: ergo plus diligit deũ ꝙ̃ occide-
Scđo. re chriſtũ. ergo illud nõ ſoluit. Itẽ ex hac
poſitiõe nõ ſequit̃ ꝙ ſolũ illud peccatum
vere foret veniale: quo q̃s plꝰ diligit deum
ꝙ̃ creaturam. ergo tũc quilibet actus quo
quis diligit creaturam: ⁊ nõ deũ: foret pec-
catũ mortale: qđ eſt falſum: q̃m multi tam
exiſtẽtes i charitate ꝙ̃ exiſtẽtes extra cha-
ritatem diligũt creaturã: q̃n non cogitant
Solutio. de deo oĩno. ergo ⁊c. Hic forte dicit̃ ꝙ il-
lud eſt peccatum veniale: quando aliquis
ſic diligit creaturã: q2 ſi actualiter cogita-
ret de deo cum illa creatura: tunc ꝑpone-
Cõtra ſolutionem. ret deũ illi creature. Iſtud etiã non ſoluit:
q2 tunc aliq̃s de facto peccaret. ⁊ tñ incer-
tũ foret vtrũ peccaret venialiter an morta
liter. qđ eſt falſum: q2 tũc incertũ foret nun
quid talis foret in charitate an extra cha-
ritatẽ. qđ eſt impoſſibile. ⁊ ꝯñam probo: q2
ponat̃ ꝙ aliq̃s exiſtẽs in charitate vel nõ
exiſtẽs i charitate nõ eſt cura: diligat crea-
turã: ⁊ nõ cogitet de deo: tunc poſſibile eſt
ꝙ ſi cogitaret de deo: ꝑponeret eũ tali crea
ture. ⁊ poſſibile eſt ꝙ ꝑponeret creaturam
deo: ergo contingẽs eſt q̃d illoꝝ duoꝝ ꝑpone-
ret. ergo cõtingẽs ẽ ſi peccaret mortaliter vel
nõ. nec poteſt dici ꝙ habitualiter prepone
ret deum: q2 cõtingẽs eſt vtrum actualiter
eum ꝑponeret. ergo contingens eſt vtrum
ſit in charitate. Et ſi dicat̃ ꝙ ſit exiſtẽs in
charitate: ꝫ diligat creaturã: deũ tñ nõ co-

gitat de deo: preponit tñ deũ habitualiter.
iſtud eſt manifeſte falſum: q₂ tũc ſequit ꝙ
nullus peccaret mortaliter: niſi qñ actualr
cogitaret de deo. ⁊ ita per ꝯñs quilibet exñs
in charitate/poſſet abſq₃ pctõ mortali cõ-
mittere qõcũq₃ malum: dũ tñ non actualr
Scđo. cogitaret de deo. qõ eſt erroneũ. Item ſi
eſſet aliqs q nullã hñet de deo notitiã: qõ-
cũq₃ pctm̃ faceret: vel nõ peccaret ſimplr:
vel nõ peccaret niſi venialiter. ꝯñs eſt fal-
ſuꝫ. ⁊ ꝯña ꝓbat ſic. q₂ talis ſi foret: qõcũq₃
faciendo aut preponeret deo creaturã: aut
deũ creature: aut neutrũ. Manifeſtũ eſt ꝙ
nõ ꝓponeret deũ creature: q₂ nõ diligeret
deũ: nec aliquã haberet de deo notitiam ex
caſu. eadẽ rõne nec ꝓponeret creaturam: et
ita p ꝯñs neutrũ alteri ꝓponeret. ergo ex poſi-
tione ſequit ꝙ nec peccaret venialiter nec
Tertio mortalr. ergo nõ peccaret. qõ eſt falſum. Itẽ
quilibet ſciẽter cõmittẽs pctm̃ veniale pecca-
ret mortalr. ꝯñs eſt falſum vt ꝓbabitur. et
ꝯñam ꝓbo: q₂ quilibet cõmittẽs veniale ſciẽ-
ter/agit ſciẽter ꝯ volũtatẽ dei ⁊ volũtarie.
ergo ꝓponit volũtatẽ ſuã voluntati diuine: ergo
ꝓponit creaturã creatori. ⁊ ita ex poſitione
peccat mortalr: ſ₃ ꝯñs eſt falſum: qõ ꝓbat
ex hoc ꝙ ꝯiunx ꝯſentiẽs in actũ ꝯiugalem
cã laſciuie/nõ ꝓpter bona ꝯiugij: ⁊ ſciẽs ta-
lẽ actũ eẽ pctm̃ veniale ex gñe: peccat ſcien-
ter ⁊ nõ mortalr: qm̃ excuſat ꝑ fidẽ tori: vt
pꝫ per mgr̃m. ergo aliquis põt ſcienter com-
mittere veniale ex gñe: abſq₃ hoc ꝙ peccet
Quarto. mortalr. ergo ⁊c. Itẽ habeat aliqs talem vo-
luntatem/qua vellet preferre deũ omni alij
a deo: cũ ſciẽter aliqõ veniale cõmittat. hoc
eſt poſſibile ſatis: vt pꝫ ex caſu vltimi argu-
menti precedentis. tunc talis aut preponit
creaturã deo: aut nõ. ſi nõ: non peccat. ꝯña
pꝫ ꝑ primo de libe. ar. c. xxvj. vbi dicit Aug.
ꝙ peccare nihil aliud eſt ꝙ preponere tpa-
les res rebus eternis. Si ꝓponat creaturã
creatori: arguitur ſic. Iſte plus diligit crea-
turam ꝙ deũ: ergo peccat mortaliter ex poſi-
tione. ꝙ aũt preponit creaturã creatori: pꝫ
Quinto. ex hypotheſi. Item ex hac ꝓpõne ſeque-
retur ꝙ nullus peccaret mortaliter: quod-
cũq₃ malũ faceret: ſtante volitiõe tali qua
vellet ꝓponere deum omni creature. qõ eſt
falſum. ⁊ ꝯña ꝓbatur: q₂ ſtante volitione
illa/preponeret creaturã creatori: vel nõ. ſi
nõ: habeo ꝓpoſitũ. ſi ſic: ergo ⁊ vult nõ prepo-
nere creaturã creatori: ⁊ nolendo preponit
creaturã deo. qõ eſt falſum. Ideo dicitur

aliter: ꝙ ꝯſenſus facit peccatũ eſſe morta- Reſolutio alterius doc.
le. illud enĩ qõ fit abſq₃ cõſenſu: ſolũ eſt ve-
niale. Sed hoc etiã nõ placet mihi: q₂ ſicut
prius tactũ eſt: tũc quilibet conſenſus i pec-
catum ſcitũ eſſe tale/foret peccatũ mortale:
⁊ ita nullus poſſet ſcienter peccare venialr:
qõ eſt falſum: vt pꝫ de mendacio iocoſo ⁊
in alijs multis. Sꝫ tunc vt prius quilibet
ꝯſenſus in illecebras peccati carnalis/fo-
ret pctm̃ mortale: ſiue in delectationẽ car-
nalem: quod eſt falſum: vt apparet de actu
ꝯiugali vt prius. ⁊ Aug. cõtra Julianũ. iij
c. xiiij. dicit ſic: ꝙ ſi in ꝯiuge fit nõ quidem
contra naturã: ſed tñ ꝙ tabularꝫ matrimo-
nialium limitẽ tranſeat: veniale apud apo-
ſtolũ reperit. Itẽ pꝫ ſcđo contra Julianũ
c. xvij. vbi exemplificat de peccatis veniali-
bus: ⁊ ſimilr de igne purgatorio ⁊ diuerſis
alijs locis. Item ex hac ꝓpõne ſequit ꝙ
quodlibet peccatũ foret mortale: qõ eſt fal-
ſum. ⁊ ꝯña patet: q₂ nunꝙ eſt aliqõ venia-
le ſine ꝯſenſu. vt Aug. contra Julianum lo-
quẽs cõtra ꝯcupiſcentiã/dicit que ſit cauſa
quare viuimus in hac vita ſine pctõ. ⁊ dicit
ꝙ cauſa illius dicti nõ eſt/q₂ ipſa concupi-
ſcentia eſt peccatum. i. pena peccati: quia
tunc foret iſte ſenſus. nõ ſumus ſine pecca-
to. i. non ſumus ſine pena peccati: ⁊ ita ibi
ſumeret pctm̃ ꝓ pena peccati: ſ₃ cã quare
nõ ſumus ſine pctõ: eſt q₂ nõ ſum⁹ ſine cõ-
ſenſu peccati qui eſt culpa: ⁊ reos nos fa-
cit nõ ſolũ ꝓ eo qõ reatu factũ eſt. ergo ſe-
quit ꝙ nunꝙ eſt pctm̃ vel culpa aliqua ſi-
ne ꝯſenſu. Un̄ hec ſunt vba Augu. ibidem
In h bello laborãtes ꝙdiu tẽtatio eſt vi-
ta hoĩs ſup terrã. nõ ideo ſine pctõ ſumus
q₂ h ex eo mõ dr̃ pctm̃. q₂ reatu factũ ope-
rat in mẽbris repugnãs mẽtis legi: etiam
nõ ſibi ad illicita ꝯſentiẽtib⁹ nobis: inquã
tũ ad nos attinet: ſine pctõ ſemꝑ eſſemus
donec ſaluaret hoc malũ: ei nunꝙ ꝯſenti-
rem⁹ ad malũ. Ecce hic dicit expſſe ꝙ quã-
tũ in nobis eſt ſemꝑ ſine pctõ eſſem⁹ ſi cõ-
cupiſcentie nũꝙ ꝯſentiremus. Ex quo ſe-
quit ꝙ nunꝙ eſt pctm̃ ⁊ culpa ſine cõſen-
ſu. ⁊ addit. In quibus inquit ab illo rebellãte
et ſi nõ mortalr: tñ venialiter vincimur in
his. vñ quotidie dicimus. dimitte nobis
debita nr̃a ⁊c. Ex quo ſequit ꝙ nunꝙ pec- Reſolutio alia.
camus niſi ꝯſentiendo. ⁊ ꝙ aliquis eſt con-
ſenſus venialis ſolũ: ⁊ nõ mortalis. ergo non
põt dici mortale ⁊ veniale per hoc differ-
re/ꝙ cõſenſus facit mortale: ⁊ veniale eſt

qđ ſit ſine ꝯſenſu. Tum q: nō oīs ꝯſenſus
eſt mortalis: tū q: vtriuſqȝ oppoſitū ſequi
tur ex hac poſitiōe. Jđ đ: aliter: ꝙ aliqs cō
ſenſus eſt venialis: ⁊ aliqs eſt mortalis. Cō
ſenſus venialis eſt in illud etiam qđ de ſe
eſt malū: ⁊ ille q̄ ſit de ſola correptiōe vo
lūtatis: ⁊ p̄cedit oēm deliberationē intel
lectus: ⁊ talis ꝯſenſus đ: ꝓprie ſurreptio.
Cōſenſus ṽo mortalis q̄ ſit ex deliberatio
ne rōnis: quo ſcȝ volūtas cōtēnit rōnē ⁊
ei⁹ dictamē. ⁊ illud eſt de intētione dñi Al
Cōtra primo. tiſſio. di. ſup. ij. ſnīaꝝ. q. x. fere in fine. Sed
adhuc illud nō videt̄ gnālr̄ eſſe verū: q: ſm
iſtā poſitionē qđlibet ex deliberatione cō
miſſum foret mortale pctm̄: qđ tm̄ eſt falſū
vt habet̄ exp̄ſſe ī canonib⁹. di. xxv. vnū ora
riū. Criminis appellatio alīs late pȝ: cōple
ctens oē pctm̄ qđ ex deliberatione ꝓcedit.
⁊ paucis interpoſitis dicit ſic. Multa enim
ex deliberatione ꝓcedūt: q̄ niſi ſepius reite
rata ⁊ ī ꝯſuetudinē fuerint deducta: q̄uis
grauēt poſt mortē: nō tm̄ eternaliter ꝑdūt.
ex quo videt̄ ꝙ multa ſiūt ex deliberatiōe:
⁊ tm̄ ſunt venialia p̄cīſe: ⁊ nō mortalia: cui⁹
Scđo. oppoſitū dicit poſitio. Silr̄ ſm hanc poſi
tionē ꝯtēptus eſt cā peccati mortalis. cum
em̄ aliqs ſciēter ⁊ cū deliberatione peccat:
videt̄ ꝯ:ēnere: ⁊ talis ꝯtēptus eſt mortale
ex ſe. ⁊ illud videt̄ eē de intētiōe bti Bern̄.
de diſpēſatiōe ⁊ p̄cepto. Sȝ tm̄ ex hoc ſequi
tur ꝙ quilibet ꝯtēptus foret mortalis: qđ
nō apparet verū: tūc em̄ app̄ciatio alicui⁹
rei minus q̄ȝ valeat / foret pctm̄ mortale ex
ſe. qđ eſt falſum: vt notū eſt. ⁊ ꝯñs apparet
q: talis app̄ciatio rei minus iuſte foret cō
temptus: ſicut dicit Altiſſio. in. ij. di. xxviij.
q. viij. Item ex hoc ſequit̄ ꝙ nunq̄ȝ aliqs
peccaret mortaliter: niſi cū aliqđ mali ex de
liberatione cōmitteret. ꝯñs apparet ex poſi
tione: q: hoc ſolū eſt peccare mortalr̄. ſ. ex
deliberatione malefacere: vt dicit poſitio.
Sed ꝯñs eſt falſum: q: tunc hō quodcūqȝ
malū faceret ex paſſione vehementi: nunq̄ȝ
peccaret mortaliter. ⁊ ita multoties poſſet
quis cōmittere furtū / homicidiū / ⁊ qđcūqȝ
aliud malū ex intentiſſima libidine: abſqȝ
hoc ꝙ peccaret mortalr̄. imo videt̄ ꝙ nūq̄ȝ
incontinens peccaret mortaliter. ꝯñs pȝ:
q: incontinens eſt ille qui ex vehementia
paſſionis egreditur a ratione: vt declarat
Ariſt. vij. Ethicoꝝ. ergo cū talis nunq̄ȝ agit
ex deliberatione: ſequeretur ꝙ talis nunq̄ȝ
peccaret mortaliter: quod non eſt verum.

Alia eſt poſitio: que dicit ꝙ veniale dif Reſolutio alia Cōtra.
fert a mortali per hoc ꝙ mortale eſt contra
deū: veniale ſolū contra ꝓximū. Sed hec
poſitio etſi ſit vera: tm̄ videtur mihi minus
ꝓbabilis: q: manifeſtū eſt ꝙ omne peccatū
ſit contra preceptū dei ⁊ a deo ꝓhibitū: vt
prius allegatū eſt expreſſe ꝙ omne pctm̄ ē
contra deū immediate. Similiter ſi aliquis
furatus fuerit a diuitibus notabiliter: ⁊ tri
buat egenis ꝓpter amorē dei: ille nō videt̄
facere principaliter contra deū: q: totū qđ
facit / operatur ꝓpter amorē dei. immo ma
gis directe videtur agere contra ꝓximum
q̄ȝ contra deū: ergo ſic faciendo non pecca Reſolutio propria dcōrōis.
ret mortaliter. qđ nō eſt verū. Ideo vide
tur mihi ꝙ oporteat aliā viam inueſtigare
vnde dicat̄ aliquod pctm̄ mortale: quo ha
bito videbit̄ ſequi ꝙ omne pctm̄ quod nō
eſt mortale: eſt veniale. Vñ ſuppono tanq̄ȝ
principiū in materia iſta: ꝙ iuſtitia que re
quiritur: ſufficiat ad ſalutem. Sicut chari
tas que ab apoſtolo dicit̄ plenitudo legis
⁊ finis precepti. Diſtinguo igitur de chari Charitas mlt̄ tifariā accipit̄.
tate. Vno modo ſumitur generalr̄ ꝓ qua
cūqȝ dilectione ſiue carnali ſiue naturali ſi
ue ſpirituali: ⁊ ſic inuenit̄ charitas tam in
electis q̄ȝ in reprobis: tam in hoībus q̄ȝ in
brutis. Alio modo ſumitur ſpecialiter ꝓ di
lectione ſpirituali tantū: que. ſ. ex dono dei
⁊ ſpeciale donū dei: ⁊ hoc ſcđo modo eſt ad
ꝓpoſitum ſolū. iſta aūt diſtinctio ſumitur
ab Aug. ſuper. j. can̄. Jo. homil̄. ix. in prin.
Item ſumendo charitatem ſcđo modo pro
dilectione ſpirituali: adhuc tripliciter capi
tur. Vno modo ꝓ illo habitu infuſo: qui. ſ.
eſt donū: ⁊ preuenit omne meritū noſtrum
actuale. Iſto modo dicit Augu. ſuper pſal.
cxviij. ꝙ iuſtitia eſt magna virtus animi:
quā nemo facit in hoīe niſi ſolus deus. et
allegatur a mgr̄o lib. ij. diſt. xxvij. c. j. Alio
modo ſumitur charitas ꝓ actu voluntatis
licito ſm inclinationem talis virtutis. ⁊ il
lo modo dicitur charitas motus aīe. Ter
tio modo ſumitur charitas pro ope extrin
ſeco procedente a tali virtute ⁊ eius vſu: ſic
ut innuit mgr̄ lib. ij. di. xxvij. c. v. Vbi dicit
ꝙ ex virtute ⁊ libero arbitrio naſcitur mo
tus bonus: ⁊ exinde bonū opus ꝓcedit ex
terius. ⁊ hoc tertio modo ſumit̄ charitas ī
euang. Jo. xv. vbi dicit dñs. Maiorē cha
ritatē nemo habet vt animā ſuā ponat qs
ꝓ amicis ſuis. Ibi enim nō ſumitur chari
tas ꝓ actu interiori: nec pro habitu: ſed ꝓ

actu extrinſeco:vt dicit magiſter li.iij.diſt.
xxix.in fine. Qm̄ opus extrinſecum maius
fieri nõ põt ꝑ amico ꝙ ſit illud. His ergo
p̄miſſis volo declarare breuiter aliquas cõ
cluſiones. Prima eſt hec:ꝙ habit⁹ chari- Cõclo prima.
tatis eſt vita aĩe:ꝛ hoc ꝓprie loquendo de
charitate aĩe. Iſta cõcluſio põt ꝑſuaderi:li
cet nõ poſſet efficaciter demonſtrari: quia
mors aĩe eſt ſeparari a deo:ſicut vbiqꝫ pꝫ
ꝛ idõ ſufficit allegare aliquĩ.iiij.de tri.ca.iij.
vbi diſtinguit Aug. valde diffuſe mortem
corporis a morte aĩe. ꝛ inter cetera dicit ſic
Sicut aĩa deo deſerēte morit᷑:ſic corp⁹ aĩa
deſerēte morit᷑.et poſt eodē li.c.xiij. Mors
ſpūs eſt a deo deſeri: mors autē corporis a
ſpū deſeri.ſꝫ manifeſtū eſt apud oēm theo
logū ꝙ deus non ſic deſerit aĩam/ꝙ ab ea
ſeparet᷑:ita ꝙ ipſa aĩa ſit:ꝛ deū in ſe nõ ha
beat:cū deus vbiqꝫ ſit:ꝛ nuſq̄ꝫ deſit.et ſꝫm
Aug.de vita btā: oēs hoies tā boni ꝙ̄ ma
li deū habēt:licet aliter ꝛ aliter:qꝛ boni pro
pitiū:mali vero deū habēt aduerſum.ergo
nõ põt dici ꝙ mors aĩe ſit a deo ſepari ſim
pliciter:qꝛ ſic foret impoſſibile aĩam mori.
ǧ oportet dicere ꝙ mors aĩe ſit aliq̄ ſpecia-
lis ſepatio a deo:ita ꝙ vita aĩe nõ eſt ipſa
p̄ntia dei abſolute:ſed aliqualis p̄ntia ſpe-
cialis ipſius ſꝫm aliquē effectū eius ſpecia-
lē:ꝑ quē effectū deus aĩam viuificat. talis
aūt effectus nullus eſt niſi charitas:qꝛ nul
lus effect⁹ ſine charitate valet:vt dicit apo
ſtol⁹.j.ad Cor.xiij.ꝛ ſilr Aug.xv.de trini.c.
xviij.ꝛ ſuꝑ.j.canͦ. Jo.homil.v.dicit ꝙ ſola
charitas diuidit filios regni a filijs perdi-
tionis. ǧ oportet ꝙ de⁹ ꝓpter effectū chari
tatis quē cauſat in aĩa: dicat᷑ vita aĩe: ꝛ ſic
ꝑ abſentiā ſiue carētiā talis effectus ð᷑ aĩa
mori. Silr familiare eſt apud theologos ꝙ
de⁹ eſt aliter in reprobis ꝛ aliter in electis:
qꝛ in electis eſt ꝑ p̄ntiā ꝛ ꝑ ſpūalē inhabita
tionē. In reprobis autē eſt ꝑ p̄ntiā tm̄: ita
ꝙ nõ ꝑ inhabitationē. Hec aūt diuerſitas
eſſendi in iſtis ꝛ in illis eſſe non poſſet: niſi
qꝛ aliqͦd donū ſpūale opat᷑ in electis oībus/
qͦd nõ opat᷑ in reprobis.nec tale donū põt
intelligi niſi donū iuſtitie et charitas: qͦd
ſolū diuidit filios regni a filijs ꝑditionis:
vt dictū eſt:ǧ ꝑ illud donū ð᷑ de⁹ electos in
habitare ꝛ aĩam ſpūaliter viuificare:dicēte
Augu.in ſermone de laude charitatis q̄ ſic
incipit. Diuinarū ſcripturarū ꝛc.nec dubi-
tari vllo mõ põt ꝙ rēplū dei ſit hõ in q̄ ha
bitat charitas:ǧ ꝑ ꝯñs illud donū eſt vita
aĩe:ꝛ eius ſeparatio eſt mors aĩe.ꝛ h̄ credo
eſſe verū. Qͦd igit᷑ cõiter ð᷑. de⁹ eſt vita aĩe
verū eſt:ꝛ dꝫ intelligi effectiue:ꝛ nõ forma
liter.ſ.ꝑ ipm̄ donū charitatis qͦd formali-
ter eſt vita aĩe. Uñ ſicut in corꝑalib⁹ rebus
alia eſt ꝑfectio materie prime: et alia ſcðe:
ſicut aliq̄s actus eſt primus et aliq̄s ſcðs:
ita imaginor in ꝓpoſito ꝙ ipm̄ donū cha-
ritatis eſt actus prim⁹ anime: quo ſcꝫ ani-
ma iuſta ſit in actu primo:ꝛ perfectio ſecū-
da anime ſiue actus ſit opatio ꝓcedens ab Cõclo ſecūda
illo dono. Secūda cõcluſio eſt:ꝙ deus ab
anima vitā non ſubtrahit:niſi aĩa prius vi
tā deſerat. Hec etiā cõclo ſicut p̄ma demõ-
ſtrari non põt nec efficaciter ꝑſuaderi: niſi
ꝑ auctoritatē beati Auguſtini de vera ꝛ fal
ſa penitentia. vnde ante finē dicit ſic. Deus
q̄ ſemel incipit bene facere ꝛc. derelinquim⁹
eum eiuſqꝫ beneficiū quod omnino noſtrū
eſt:cū prius eius ſit inſpirãdo: cogit᷑ ex ne-
ceſſitate iuſte miſericordie neminem poſſe
prius relinq̄re.non eñ ſui eſt relinq̄re niſi
relinquētē ſe. Silr.iiij.cõfeſſi.c.xj.dicit ſic.
A deo nõ deſerit᷑ amor: ſi amor ipſe nõ de-
ſerit. Itē de natura ꝛ gratia dicit ſic. Deus
nõ deſerit niſi deſerat᷑: vt pie iuſteqꝫ viuat᷑.
Itē de ſpū ꝛ aĩa.c.ij.dicit ſic. Semꝑ deus
p̄ſentē ſe exhibet:ſemꝑ ſeſe paratū offert.
Si me paratū inuenerit:quocūqꝫ vertero
me:nõ me deſerit niſi prius ego eū deſerā.
Item.xiiij.de ciuitate dei.c.xv.dicit ſic. Ab
anima deſerit᷑ vita ſua que illi deus eſt. nõ
eñ deſerta eſt vt deſereret: ſꝫ vt deſereret᷑
deſeruit. Ad malū q̄ppe eius prius eſt vo-
lūtas eius:ad bonū ꝯo eius prior eſt volun
tas creatoris. Itē Aug.de vera innocētia
ꝓpoſitione.cliij. Põt homo inuitus amit-
tere bona tꝑalia:nunq̄ꝫ vero niſi volēs per
dit diuina. Itē de correptione et gr̄a dicit
Aug.ꝙ tale erat adiutoriū:ſi hõ ille ꝑ libe
rū arbi.nõ deſeruiſſet deū:ſemꝑ bon⁹ fuiſ-
ſet.ſꝫ deſeruit ꝛ deſert⁹ eſt. Item de corre-
ptione ꝛ gr̄a.c.xviij. Oēs mali ſupplicijs
iudicãdi ſunt:q̄ gr̄am dei ſuſcipiūt. Sꝫ tē
porales ſunt:nec ꝑſeuerāt:ꝛ deſerūtur. Ex
his ſatis apparet ꝙ nõ pri⁹ de⁹ vitā aĩe q̄
gr̄a ē/ſubtrahit ab ipſa aĩa:ꝙ̄ ipſa aĩa deſe Cõtra
rat vitā. Cõtra tamē iſtā cõcluſionē vidē- concluſionē.
tur eſſe quedam auctoritates. qꝛ videt᷑ ꝙ
deus ſubtrahit gratiam ſuam anteq̄ꝫ ho-
mo peccet. Dicit enim Aug.de bono perſe-
uerãtie.c.xlv.ꝛ ſimiliter.lxiiij.ſic. Qui obe-
dins ꝛ p̄deſtinati eſtis reijciēdi ſubtrahent᷑

a vobis vires: vt obedire ceſſet ꝫ. Dic videt
dicere ꝙ ſubtraherent vires ad illum effe
ctū: vt ſcʒ ceſſent obedire: ⁊ ita ceſſare ab
obediētia erit effectꝰ ſubtractiōis. ꝗ ſubtra
het prius grã: ꝙ̄ ceſſet obediētia. Silr gl.
ad Ro. primo ſup illō apli. Tradidit illos
deꝰ in paſſiones ignominie. dicit ſic. Sicut
deꝰ apponit grãm: vnde inclinat volun-
tas hoīs ad bonū: ita ſubtrahit a ꝗbuſdaʒ
qua ſubtracta īclinat eoꝝ volūtas ad ma-
lū. ex hoc videt īnuere ꝙ prius ſubtrahit
gratia: ꝙ̄ deſerat a volūtate deꝰ. Ad hoc
etiā eſt Aug. de gratia ⁊ natura. vbi dicit
⁊ oſtēdit ꝯ hereticū petā peccatis vindica-
ri: ⁊ recitat r̄ſionē quā poſſet dare hereti-
cus: dicēs ꝙ deꝰ ad peccādū non cogit: ſed
dignos deſeri tm̄ deſerit: ⁊ tūc dicit Aug.
ſic. Si hoc dicit: veriſſime dicit. Ad iſta
Rn̄ſio ad auctorita tes ꝯ ſecūdam conclu ſionem — rādeo: ⁊ dico ꝙ iſta ⁊ oīa eis ſimilia debēt
ſic intelligi. deus grãm collatam a quibus
ſubtrahit in penam peccati p̄cedētis ⁊ me
rito precedētis peccati: ſubtrahitur ab eis
grã ⁊ eius vſus: ⁊ aliter nō. ⁊ hoc exp̄ſſe pʒ
ꝑ Iſidoꝝ de ſummo bono li. ij. ca. xix. Nō
inqt: cum aliqui iuſti ſunt: a deo impellun-
tur vt mali fiant. ſed dū mali ſunt: indurā-
tur vt deteriores fiāt. ⁊ poſt ſequitur. Fa-
cit ergo deus quoſdā peccare: ſed in quibꝰ
talia peccata precesserunt: vt iuſto iudicio
eiꝰ mereātur in deterius ire. Quedā enī pec
cata de ira dei veniūt: que ꝓ merito alioꝝ
cōpenſant peccatoꝝ. vult dicere ꝙ deꝰ nō
facit hoīes deteriores: nec eoꝝ minuit bo-
nitatem: niſi prius hoc meruerūt. ⁊ hoc eſt
quod dicit. Ad hoc etiā eſt ſententia beati
Grego. ⁊ ponit in gloſſa. ad Ro. primo. vbi
prius. Iuſto inqt iudicio deꝰ corum peccā-
tis eos obnubilat: vt p̄cedētis peccati me-
rito etiā in alia cadāt. Ex quibꝰ pʒ ꝙ deus
nō ſubtrahit grãm ab aliquo niſi per me-
ritū ſuum p̄cedēs. ⁊ ꝑ conſequēs priꝰ ani-
ma deſerit iuſtitiā: ꝙ̄ deus donum iuſtitie
Correlarium — ab aīa ſubtrahit. Ex iſta concluſione ſeq̄-
tur correlarie: ꝙ prius ſaltē naturaliter di-
cit pctm̄ eſſe mortale: ꝙ̄ deꝰ deacceptat il-
lud ad penā eternā: vel ad ſubtractionem
grẽ. ⁊ hoc ſequit ex eo ꝙ priꝰ homo deme-
ret grãm ſubtrahi: ꝙ̄ deꝰ eā ſubtrahit: vt
dicit cōcluſio. ergo priꝰ naturaliter eſt pec-
catū mortale: ꝙ̄ grã auferat. ergo non pōt
dici ꝙ ideo eſt mortale: qꝛ deus illud deac-
Tertia ꝯcluſio — ceptat: ſʒ magis ecōtrario. Alia concluſio
eſt: ꝙ habita occaſione opandi: vita aīe nō
cōſeruat ſine cura vel zelo iuſtitie. Hoc aūt
demōſtrari non pōt: ſʒ tm̄ ꝑ auctoritates ꝑ
ſuaderi. Eſt aūt ad hoc auctoritas Augu.
enchi. xxxi. vbi dicit ſic ꝙ non ſufficit miſe-
ricordia dei: ſi non adſit volūtas hoīs. hō
enim credere vel ſperare non pōt / niſi velit:
nec ꝑuenire ad palmā niſi volūtarie currat
ſi nō pōt ꝑuenire ad palmā niſi volūtarie
operet: ꝗ nec pōt conſeruare charitatē ſiue
vitā ſuā / niſi cōformiter opet ad vitā. ꝯña
pʒ ex oppoſito: qꝛ ſi poſſet cōſeruare vitā ſi
ne operibꝰ volūtarijs: ſequit ꝙ poſſet ꝑue
nire ad gloriā ſine talibꝰ opibꝰ: cuiꝰ oppoſi
tū dicit auctoritas. ⁊ cōſequētia pʒ: qꝛ cui
cūꝗ charitati correſpōdet glīa ⁊ palma. Idē
etiā pʒ ꝑ Greg. in homil. de pētecoſte. vbi
dicit ſic. Ad voſmetipſos fratres redite. Si
deū vere amatis / exq̄rite: nec tm̄ ſi aliquis
credat q̄cq̄d ſibi animꝰ ſine opis atteſtatio
ne r̄ndeat. ⁊ ſequit. Nunꝗ amor dei otio-
ſus eſt: operat enī magna ſi eſt. Si vero re
mittit: nō eſt. Item dns in euā. dicet repro
bis in iudicio finali dānādis / ꝓ eo ꝙ opa
charitatis nō egerūt. Ite maledicti in ignē
eternū ⁊c. Eſuriui: ⁊ nō dediſtis mihi man
ducare. Sitiui: ⁊ non dediſtis mihi bibere
⁊c. Idē etiā apparet ꝑ illud qd̄ dicit Io. in
j. cañ. ſua ca. iij. Qui inqt habuerit faculta-
tes huiꝰ mūdi: et viderit fratrē ſuū neceſſi-
tatē hr̄e: et clauſerit viſcera ſua ab eo: quō
charitas manet in eo? Vbi ſatis apparet ꝙ
charitas in illo caſu nō conſeruat ſine ope
⁊c. Ad idē facit illud Grego. ſup euā. Mat.
Seruū vnum apportato lucro remunerat:
aliū aūt a bono ope torpētē dānat. Quar — Quarta ꝯclo
ta ꝯcluſio eſt de ſignificato huius vocabuli
pctm̄ mortale. et eſt hec in forma: ꝙ ex hoc
ſolū aliqd̄ dr̄ pctm̄ mortale: qꝛ eo ſepat aīa
a charitate. Hec videt eē manifeſta ex ter-
minis. qꝛ h̄ ē eē mortale qd̄ mortē īferre: et
mortē īferre nō ē aliud ꝙ̄ vita priuare. ꝗ cū
vita aīe ſit iuſtitia ſiue charitas: vt dictū ē
in pria ꝯclone: ſeqtur ꝙ idē ē eē pctm̄ mor
tale / qd̄ aīam a charitate ſepari. Quinta — Quinta ꝯcluſio
cōcluſio eſt: ꝙ oē qd̄ repugnat opibꝰ req̄ſi-
tis ad ꝯſeruationē charitatꝫ: ipſi repugnat
charitati. Hec pʒ ex tertia: cū enī charitas
nō cōſeruet ſine opibꝰ ſibi ꝯuenientibꝰ: ſeqt
ꝙ oē qd̄ repugnat talibꝰ opibꝰ repugnat
etiā charitati. Sexta ꝯclo: ꝙ nullū opꝰ ex — Sexta ꝯcluſio
trinſecū ꝑ ſe repugnat charitati. h̄ pʒ: qꝛ ſi
ſic: tūc aliqd̄ opꝰ foret extrīſecū: ſup quo nō
poſſet fieri diſpēſatio. ꝯña pʒ ꝑ Ber. de pre

cepto ꝛ diſpēſatiōe: vbi vr̄ dicere ſnīaliter ꝙ ea que per ſe requirunt ad charitatē: etiā nec ab ipſo deo diſpēſationē recipiunt. Ex quo ſeqtur per oppoſitū/ ꝙ ea que ꝑ ſe repugnāt charitati: nullo mō diſpēſationē recipiūt. Sed manifeſtū eſt ꝙ ſuꝑ quodlibet opus extrinſecū pōt diſpēſatio fieri: vt apparet ꝑ ꝓceſſum Ber. vbi declarat ꝙ in oibus p̄ceptis ſcōe tabule cadit diſpēſatio q̄ tabula mētionē facit de opib' extrīſecis: ḡ ſeqtur ꝙ nullū op' extrinſecū repugnat charitati. Ad idē eſt vn' ꝓceſſus Aug. ſuꝑ cañ. Jo. homil. vj. vbi videt illud expſſe deducere: ſed omitto v̄ba ſua ꝓpter plixitatē.

Septima cōcluſio. Septima ꝯcl'o: ꝙ nō q̄libet opatio intrinſeca vitioſa repugnat charitati: qꝛ tūc nulla volitio vitioſa foret peccatū veniale ex gn̄e: ꝛ ita velle loqui qn̄ nō ꝯfit: ꝛ aliqn̄ tacere qn̄ nō expedit: vel plus ꝙ̄ expedit: foret ex ſe pctm̄ mortale. ꝛ ita quilibet q̄ loquitur plus ꝙ̄ opꝫ: vel tacet plus ꝙ̄ expedit: peccaret mortaliter. qđ nō videt verū. Q̄ aūt talia ſunt pctā ex gn̄e: apparet per Aug. de igne purgatorio: vbi talia multa enumerat: q̄ dicit venialia eē ex gn̄e.

Octaua ꝯcl'o. Octaua concluſio eſt: aliqđ eſt ꝑ ſe peccatū mortale. hec oſtēditur ſic. Si nullū foret pctm̄ mortale per ſe: tūc nullū ꝑ ſe contradiceret charitati. pꝫ ꝯn̄a ex ſignificato vocabuli huius nois pctm̄ mortale: ꝛ ex ꝯcluſione. iiij ꝛ ita qđlibet pctm̄ foret cōpoſſibile charitati: ꝛ q̄dlibet pctm̄ poſſet ſtare cū charitate ꝛ dilectiōe fraterna. ꝯn̄a pꝫ de ſe: ꝛ ꝯn̄s eſt falſum. ſicut btūs Aug. declarat ex intētione ſuꝑ. j. cañ. Jo. homil. vj. Ubi inueſtigat veritatē ei' qđ dicit apls in eadē cañ. c. iij. Omnis qui nat' eſt ex deo: nō peccat qꝛ ſemen eius in eo manet: ꝛ nō pōt peccare: qm̄ ex deo natus eſt. Hec enim auctoritas vr̄ dicere vt dicit Aug. ꝙ nō ſit poſſibile ꝙ aliquis ex deo natus ſit: ꝛ ſimul cum hoc peccet: ꝛ ꝑ ꝯn̄s omnis q̄ ex deo nat' eſt ſine pctō eſt. ergo ſequeretur ꝙ null' ex deo natus ſit. quod eſt falſum. vel ꝙ aliquis ſit in hac vita ſine peccato. qđ eſt cōtrarium illi quod dicit apls in eadē cañ. c. j. Si dixerimus qm̄ pctm̄ nō habem': ipſi nos ſeducimus: ꝛ veritas in nobis nō eſt. Iſtud dubiū mouet Aug. ꝛ ꝓ ſolutione dicit ſic ſententialiter: ꝙ illa ꝓpoſitio oīs q̄ nat' eſt ex deo/ nō peccat ꝛc. nō debet intelligi vniuerſaliter de omni peccato. ſed particulariter de aliquo certo pctō: ideſt de aliq̄ gn̄e pcti: vel de aliquibus pctīs ꝛ non de omnib': vt ſit ſenſus: aliquod eſt certum pctm̄ vel certum genus peccati: quo nullus peccat q̄ natus eſt ex deo. ꝛ iſtū modū loquēdi oſtēdit homil. vj. per illud dictū ſaluatoris in euā. Jo. vbi dicit. Si non veniſſem: ꝛ loquutus nō fuiſſem eis: pctm̄ nō haberēt ꝛc. Illud enim dictū non poteſt itelligi de omni pctō generaliter: qꝛ tunc daretur intelligi ꝙ Iudei ante aduētū chriſti fuiſſent innocentes ꝛ per ei' preſentiā facti fuiſſent pctōres: qđ nō eſt verū: ideo illud intelligitur de certo pctō. ſ. īfidelitatꝭ ꝙ in eū nō crediderūt: vel quē preſentē cōtēpſerunt. Ita dicit Aug. In ꝓpoſito hec ꝓpō/ oīs q̄ nat' eſt ex deo nō peccat: intelligit de certo pctō ſaltē ſm̄ genus. Qui em̄: dicit Aug. in dilectione fraterna cōſtitut' eſt: certa ſunt pctā q̄ nō pōt cōmittere: et hoc maxime ne oderit fratrē. vult dicere ꝙ illud gen' pcti qđ eſt odium fraternū: nō eſt cōpoſſibile charitati. Ex q̄ ſequitur ꝙ odiū fraternū eſt ꝑ ſe pctm̄ mortale: qꝛ ſi nō ſit cōpoſſibile charitati: tūc ex ſe repugnat charitati: ꝛ ꝑ ꝯn̄s ex ſe eſt pctm̄ mortale.

Itē arguit ſic. ſi nullū pctm̄ foret ꝑ ſe mortale: tunc q̄libet actus poſſet fieri ſine culpa mortali: ꝛ ita quilibet actus poſſet fieri abſq3 hoc ꝙ militaret cōtra charitatē: ꝛ ꝑ ꝯn̄s de omni actu ꝓhibito in quocūq3 precepto poſſet fieri diſpenſatio. patꝫ ꝯn̄a ꝛ falſitas conſequentis ꝑ Bern. de precepto ꝛ diſpenſatione bene infra principiū Ubi dicit ꝙ aliqua opa hūana ſunt ita neceſſaria ad ſalutē: vt nulla de cauſa poſſint etiā ab ipſo deo aliquatenus immutari. et addit. Sub hoc inquā gn̄e ē oīs illa ſermonis dn̄i ī mōte ſpiritualis traditio: ꝛ q̄cq̄d de dilectione/ humilitate/ manſuetudine/ ceteriſq3 virtutibus tā in veteri ꝙ̄ in nouo teſtō tradit obſeruādū. talia enim ſunt dicit Bern. q̄ nec licent nec expediunt aliquādo nō haberi omni tp̄e morte cōtēpta: cuſtodita ſanitate operātur. ex quib' apparet ꝙ tales actus ſunt per ſe ꝛ naturalr̄ reqſiti ad cuſtodiā charitatis: ꝛ ꝑ ꝯn̄s eoꝝ ꝯrij act' ꝑ ſe ꝛ naturalr̄ repugnāt charitati: qꝛ mortē operātur: vt dicit auctoritas. ḡ ex ſe ſunt pctā mortalia: qđ fuit ꝓbandū. Probatur ſecundo.

Itē ſi nullū pctm̄ foret per ſe mortale: tūc vt prius quodlibet mortale ex aliqua circūſtātia foret mortale: ꝛ tūc magis videtur verum de hac circumſtantia: ꝙ eſt cōtra preceptū dei. patet conſequentia: qꝛ amota illa: nul- Probatur tertio.

Si aīe ex nihilo crearenť:tūc filiꝰ ſolū tra
hit carnē a parētibꝰ.cōcedo. τ cū ðr ꝙ cū
pctm̄ originale nō ſit in carne:ſequeretur
ꝙ filius nō trahit pctm̄ originale a paren
tibus.nego ꝯn̄am quia licet pctm̄ nō ſit in
carne:per carnē tn̄ traducitur peccatū ori
ginale.τ cū ꝓbatur ꝙ nō:qꝛ ponať ꝙ deꝰ
creet materiā oīno ſimilē carni q̄ ē in mu-
liere:τ īfundat vtriqꝫ aīam:admitto:τ di-
co ꝙ tunc vna cōtrahit pctm̄: et alia non
illa ſcꝫ que eſt deciſa per naturalē ꝓpaga
tionē/habet in ſe cām macule aīe ſibi īfu-
ſe.τ alia materia nō haber talē maculam:
habet tamē vna materia eādem qualitatem
quā hꝫ alia vel ei cōſimilē: τ tūc qualitas
carnis deciſe per naturalē propagationem
maculat aīam ſibi coniunctā. τ conſimilis
qualitas ſm̄ ſpeciem in materia de nouo
creata nō maculat animā ſibi cōiunctam.
Unde in iſto pūcto eſt tota difficultas de
pctō originali: vel ſaltē maxima ps eius.
Unde dico circa iſtā materiā:ꝙ q̄litas iſta
carnis que ſm̄ mgr̄m eſt cauſa pcti origi-
nalis τ macule in anima:nō habet ex ſe ꝙ
ſit fetida:vel ꝙ aīam maculet:ſed ſolū qꝛ
vitioſe nō naturaliter cauſať in ipſa ma-
teria:ideo ðr eſſe fetida:nec foret cauſa ma
cule in aīa:īmo nec aliq̄d in aīa diceret eſſe
vitioſum vel habitus vitioſus rōne illius
qualitatis.τ ideo ſi illa qualitas cauſareť
a deo:manifeſtū eſt ꝙ nō vitioſe cauſareť:
τ per cōſequens nec aīam macularet :nec
in ſe macula carnis foret . τ iō aīa que tali
carni cōiungereť : nullā maculā traheret.
nūc aut conſimilis q̄litas ſecundū ſpeciem
eſt in carne deciſa per cōem ꝓpagationem
ſed qꝛ ea vitioſe cauſať ſcꝫ libidinoſe cū nō
poſſit exerceri cōcubitus viri τ mulieris ſi
ne libidine: τ iō q̄litas illa carnis licet non
ſit vitiū:vitioſe tn̄ cauſatur. τ ideo quali-
tas illa aīam ſibi cōiunctā maculat. Iſtud
expreſſe videť eſſe de intentione Aug. vbi-
cūqꝫ loq̄tur de tali cōcubitu:τ precipue de
fide ad Petrū parte prima ātē mediū: vbi
ſic inquit. Dū ſibi inuicē vir et mulier com
miſcēt vt filios generent:ſine libidine non
eſt parentū cōcubitus : τ ob hoc filiorū ex
eoꝝ carne naſcentiū nō poteſt ſine peccato
eſſe cōceptus:vbi pctm̄ in puulos nō trāſ-
mittit ꝓpagatio:ſꝫ libido. Nec fecunditas
humane nature facit homines cū pctō na
ſci:ſed feditas libidinis. hec eſt ſnīa magi-
ſtri. li. ij. ſentētia. Ideo dicit ꝙ ſi talis ma-
teria cauſareť immediate a deo cum tali
qualitate:tūc aīa filij cōiūcta nō traheret
culpā nec maculā:etiam ſi deꝰ acciperet ali
quā materiā talem cū tali qualitate ab ali
quo alio hoīe vel muliere:ita ꝙ diuidereť
ab ipſo hoīe ꝑ potentiā diuinā vel opera-
tionē angelicā ſine libidine τ vitio:nullo
modo traheret aīa maculā ex cōiunctione
cū tali carne. τ ideo non eſt ſimile de carne
deciſa per cōem ꝓpagationem: τ de carne
creata a deo in omni qualitate ſimili alte-
ri materie. τ ideo argumentū non ꝓcedit.
Ad aliud argu. cum ðr:ponať ꝙ cū mate Ad no
ria fuerit in vtero diſpoſita ad ſuſceptionē nū τ ad
anime:ꝙ tunc deꝰ nō infundat animā τc. decimū
admitto. τ vltra cum ðr ꝙ viueret τ creſce
ret vt prius etiam poſt expulſionē a mr̄e: τ
fieret animal irrationale τc. Iſtud non eſt
ꝯtra poſitionē nec ad ꝓpoſitū. Dico tamē
ꝙ nō viueret nec creſceret:qꝛ nullā habe-
ret aīam. ꝙ aūt priꝰ vixit:hoc fuit ab aīa
ſiue virtute τ potētia vegetatiua matris.
immo data cōcluſiōe quā argumētū indu
cit:nihil facit ad poſitionem. τ ideo trāſeo
illud τ argumentū imediate ſequēs. ſ. x. qꝛ
idem intendūt. Ad aliā cū dicif. ſi deus n
quālibet aīam creat de nouo:tūc ſeq̄reť ꝙ Ad vn
aīe eoꝝ habēt pctm̄ originale in primo in- deci-
ſtāti ſui eē. vel ꝙ deꝰ eſt auctor pcti. Nego mum.
ꝯn̄am: τ cū arguiť ꝯtra ꝑ modū magiſtri
arguēdi de āgelis: ꝙ ſcꝫ aīa ī ſui pria crea
tiōe tota eſt a deo. ergo tota eſt bona τ nō
mala. Dicō ðr cōiter a doctoribus ꝙ omne
illud qð a deo eſt:bonū eſt:ſꝫ aīa in primo
inſtāti ſui eſſe trahit a carne habitū malū
qui eſt pctm̄. τ non a deo τc. Sed iſtud di-
ctū verū eſt ſi bene intelligať. Si eīm intel
ligať ſic:ꝙ in inſtāti infuſionis ipſa caro
aliq̄d agat in ipſam aīam: ꝓducēdo ī eam
aliquā formā:q̄ ī ea nō foret niſi cauſareť
a carne:tūc nō videť mihi illud eſſe verū
qꝛ ſicut alīs dictū ē: τ argumētū tāgit:cor
pus nihil oſuo agit in ſpm̄. Si aūt ſic intel-
ligať:ꝙ aliq̄d creatum in aīa a deo ex ſola
ꝯiūctiōe cū tali carne fiat vitiū:illð veꝝ ē
vt mihi appet. Unde imaginor iſto mō ꝙ
aīa quo ad ſui eſſentiā τ q̄ ad eſſe poſitiuū
ī ſe ē a deo creata. Sꝫ cū alio creato a deo
ex ꝯſortio carnis fit vitiū ꝯcupiſcētie:qð ē
originale pctm̄. τ veriſile eſt mihi ꝙ illud
nō ſit aliō ꝙ appetitꝰ habitualis admini
ſtrādi ſm̄ ea q̄ ipi carni cōueniūt. cū enim
gie inſit naturalr̄ appetitꝰ corpꝰ admiſtrā

di manifeſtū eſt ꝙ talis appetitꝰ eſt incli-
natio habitualis ad ea q̄ cōueniūt corꝑi.ta
lis aūt appetitꝰ nō pōt eē alicuius vitioſi:
qn ſit vitioſus:nec etiā pōt eſſe qn appeti
tus ipſiꝰ aīe habitualis ſit pctm̄. Sic ḡ dr̄
pctm̄ eſſe vl' fieri ex carne:nō qꝛ caro aliq̄d
ꝓducat in aīa:vl' ī ea aliq̄d agat:ſed qꝛ ali
q̄d exiſtēs in aīa ex cōiūctione cū carne ta
li vitioſe ꝓpagata vitioſum dr̄:qꝛ ad vitiū
inclinās.ꝛ ſic habitꝰ ille ex ſe nō eſt vitium
ſicut nec qualitas carnis dr̄ eſſe feditas et
macula aīe.qꝛ nō pōt eſſe vitioſe creata ꝛ
ꝓpagata:ita appetitꝰ aīe reſpectu talis fe
ditatis dr̄ eſſe feditas ꝛ macula aīe:qꝛ non
pōt eſſe appetitus feditatis vel macule:qn
Ad formā argumenti. ſit macula.Et ideo ad formā argumēti cū
dr̄. Aīa in ſui p̄ma creatione tota ē a deo
cōcedo:ꝛ cū arguit.ergo tota bona ē a deo
Dico ſi loquamur de bonitate nature:totū
eſt verū. Si aūt de bonitate morali:ſic dico
ꝙ nō eſt tota bona a deo:qꝛ nō ē bona mo
raliter a deo:ſed ē mala moraliter:ꝛ hoc a
carne. Nec eſt ſimile argumentū de aīa cō-
iuncta tali carni:ꝛ de angelo in prima ſui
creatiōe:vel etiā de aīa p̄mi hois ꝛ mulie-
ris in ſui prima creatiōe:qꝛ āgelꝰ in ſui pri
ma creatiōe fuit talis p̄ſe q̄lis a deo crea
tus.ꝛ ſilr aīa primi hois ꝛ p̄me mulieris.
aīe aūt alioꝝ nō ſunt tales p̄ſe q̄les effe-
cte ſunt a deo p̄ma creatiōe.ſicut dicit ma
giſter li.ij.diſt.xxxj.c.viij.ꝛ cā dicta eſt: qꝛ
ſicut aliq̄lis fit ipa aīa ex ꝯtactu carnis:q̄
caro nō oīno talis eſt qualis a deo in p̄nci-
pio ſui eſſe effecta eſt:ita aīa ab ipſa carne
aliq̄lis effecta eſt qualis non fuit a deo:qꝛ
mō moraliter eſt rea peccati.Et ꝑ hoc pꝫ re
Ad duodecimum. ſponſio ad aliud ſequens:cū dr̄. Caro ni-
hil agit in aīam:nec peccat cōdelectādo vl'
cōſentiendo carni:ergo nullo mō cōtrahit
pctm̄:cōcedo ꝙ aīa non cōſentit carni:nec
ei cōdelectatur ſaltē in paruulis:ꝛ etiā ꝙ
caro nihil agit in aīam ꝓpe loquēdo. Sꝫ
nō ſeq̄tur qn aīa ex carne cōtrahit pctm̄.
ſicut dicit mgr̄ li.ij.di.xxxj.c.iij. aīa ex con-
ſortio talis carnis maculatur.Et cū argui
tur ꝙ aīa nūq̄ in ſe nec in aliquo alio ha-
buit iuſtitiā originalē.hoc cōcedo.ꝛ cū in-
fertur:ergo priuatio iuſtitie originalis in
ea nihil plus eſt peccatū q̄ ſi aīa foret crea
ta:ꝛ iuſtitia originalis nō infuſa ſibi.nego
ꝯñam:qꝛ tunc priuatio iuſtitie originalis
hr̄et cām iuſtā:qꝛ deū p̄ſe:nūc nō hꝫ illā
cauſam:ſed vitium libidinis.ꝛ ideo nō eſt

ſile. Ad aliud cū dr̄.Si vnꝰ hō infunde- Ad tredecimū
ret corꝑi aīam:ex qua infuſiōe haberet aīa
pctm̄:tūc illo hoīe foret aīa illa deterior:
ſed tm̄ nullo ſapiente fit hō deterior ꝛc.Di
co ꝙ ille ablatiuus caſus abſolutus pōt ex
poni ꝑ ſi:ꝑ qꝛ:ꝛ ꝑ dū.vt videlicet ipa pro-
poſitio ſit cōditionalis:cauſalis:ꝛ tēpora-
lis.Si ſit conditionalis vel cauſalis: nego
ꝓpōnē.Si tp̄alis: cōcedo eā. Et eodē mō
dico ꝙ hoīe ſapiente auctore fit hō deteri
or.ſꝫ tūc nō foret ſapiēs hō auctor malitie
qd̄ intelligit Aug. Nec in propoſito deus
eſt auctor malitie vt ſic.ſicut patꝫ ex dictis Ad decimumquartū
Ad vltimū cū dr̄:nō eſt dubiū qn deꝰ poſ
ſet dare hoī potentiā generandi ſibi ſile.
Dico ꝙ hō pōt generare ſibi ſile:nō tm̄ po
teſt dare formā vltimā. nec video quō deꝰ
hoc poſſet ſibi cōicare. Nō eñ video ꝙ ſit
poſſibile hoīem aliq̄d de nihilo facere.ꝛ iō
cū aīa intellectiua nō ſit ꝓducibilis de ali
qua materia:nō videtur mihi poſſibile ꝙ
deꝰ poſſet hoī dare potētiā gñandi formā
q̄ eſt aīa humana.ſi tm̄ deꝰ daret potentiā
ꝓducēdi ineſſe talē formā:tūc dico ꝙ opor
teret ꝙ deus faceret talē formā educibilē
de potētia materie.ſed ꝙ hoc nō ſit verꝫ de
facto liquet ex multis auctoritatibꝰ ſupiꝰ
allegatis ꝛ ideo etſi deꝰ poſſet hoī dare po
tētiā talē:ſatis liquet ꝙ nōdū fecit.Nunc
aūt videndū foret nū quid quilibet deſcen
dēs ab Adā ꝑ ꝓpagationē naturalē con-
trahit pctm̄ originale.Sed tamē ex cā dif
fero vſq3 alias loqui de hoc:ꝛ vado ad ar
gumentum ſecundū contra queſtionem.

Secundo fuit argumētū

Ad ſecundū principale. ad principale.Si oē pctm̄ ſit īputabile ꝛc.
tunc pctm̄ veniale foret imputabile ad cul
pam.ꝛ ita peccatum remitteret in aliquo
charitatē:qꝛ foret alicuius malitie:ꝛ ꝯſe-
quēs minus bonꝰ foret quis habito quo
cūq3 veniali:q̄3 eo amoto ceteris paribus ꝛc.
Ad illud p̄mo videndū eſt nūq̄d ſit aliqd̄
pctm̄ veniale.Sc̄do quō diſtinguit peccā-
tū veniale a pctō mortali. Quantum ad
Opinio quorundā. primū dicūt quidā ꝙ ſumēdo peccatū pro
prie ꝓ culpa:nullū peccatū eſt nec eſſe pōt
niſi mortale.ita ꝙ diſtinguendo veniale cō
tra mortale:nullū eſt nec eſſe pōt peccatū
Probatur opinio prima. veniale:ꝛ hoc ſumēdo pctm̄ ꝓ culpa. Hec
opinio multas hꝫ euidētias. probatur er-
go primo ſic.Pro omni peccato de condi-
gno debet pena eterna ꝛ ſeparatio aīe a viſ

ta eterna: ⁊ illa ſeparatio aïe a vita ꝓ tpe
quo nata eſſet iā habere: eſt mors aïe. ⁊ ni
hil ſeparat aīam ab illa vita niſi pctm̄: qꝛ
ſi fiat iſtātia de pena purgatoꝛij: illa nō ꝓ
prie ſepat aīam ab illa vita: ſ; pctm̄: rōne
cui⁹ ipa aïa ibidē detinet: tūc arguitur ſic.
Oē pctm̄ ſeparat hoīem a vita ſua: ſed oē
tale pctm̄ eſt moꝛtale: ꝗ oē pctm̄ eſt moꝛta
Scđo. le: ergo nullū veniale. Scđo ſic. Oē pec
catū eſt finite malitie tātū intenſiue: ⁊ nul
lū finitū eſt alio finito in infinitū maius.
nec aliqđ pctm̄ quod nō eſt pctm̄ moꝛtale
pōt eq̄ri pctō moꝛtali. In qcūq; eñ ꝓpoꝛ
tione finita eſt dare vnum moꝛtale maius
alio: ⁊ ſic de veniali ſi foꝛet. ꝗ nō poſſet eq
ri pctō moꝛtali in malitia: ſ; hoc eſt ipoſſi
bile: ergo ipoſſibile eſt ꝙ ſit aliqđ pctm̄ ve
Tertio niale: diſtinguēdo ipm̄ ꝯ moꝛtale. Tertio
ſic. cū omne pctm̄ ſit malū malitia moꝛis:
tūc habēs pctm̄ actuale quātūcūq; modi
cū, eſt magis mal⁹ ꝓpter illud: ⁊ p ꝯñs eſt
minus dign⁹ ⁊ min⁹ acceptus apud deū: q
nō eſt acceptatoꝛ pſonaꝝ: nec errare pōt in
acceptādo: ⁊ ſic ꝓpter qđcūq; pctm̄ foꝛet
hō min⁹ charus ⁊ minus accept⁹ deo: ſed
oē pctm̄ ꝓpter qđ hō eſt deacceptus deo
cū fuit accept⁹ ſibi ⁊ char⁹: eſt moꝛtale: cū
pctm̄ veniale nō ſit remiſſiuū vel coꝛrupti
uum charitatis: ergo oē pctm̄ eſt moꝛtale.
Et in h loco loqtur hec opinio cōiter quō
dicim⁹ ꝙ ille q eſt in pctō, ē min⁹ deo acce
Quar- ptus ꝗ ille q eſt in charitate. Quarto ſic
to. Oē malū eſt malū qꝛ ꝓhibitū. vel iō eſt ꝓ
hibitū qꝛ malū: ⁊ ſic oē malū eſt ꝓhibitū.
⁊ cū oē pctm̄ ſit malū: ꝗ omne pctm̄ eſt ꝓ
hibitū: ſed qlibet faciēs ꝯ diuinā ꝓhibitio
nē peccat moꝛtaliter: niſi aliūde excuſetur
ergo oē pctm̄ ex ſe eſt moꝛtale: et quo idif
ferenter de oī pctō ꝓhibet peccare: indif
ferenter ⁊ gñalr de oī pctō deb; intelligi
preceptū. ⁊ ſic oē pctm̄ eſt ꝯ diuinū p̄ceptū
Sub ꝗ ⁊c. Uel ſic: ponat ꝙ de⁹ p̄ciperet alicui
alia foꝛ ꝙ nullo pctō peccaret: tunc quocūq; pctō
ma. peccaret: ipſe peccaret moꝛtaliter: ⁊ talis
nō aliter obligaret ꝗ nos mō de facto ob
Sub ligamur. ꝗ ⁊c. Uel detur preceptū de nolle
alia foꝛ peccare: ſicut dictū eſt. vade: noli amplius
ma. peccare. Sed illud datū ſit in p̄cepto: tunc
qcūq; volūtas peccādi eſt pctm̄ moꝛtale.
ſed mō ſic obligamur idifferēter ad oē pec
catū vitādū p p̄ceptū illud noli peccare. et
venerabilis Anſ. dicit expreſſe: ꝙ deus p̄
cepit nobis ne peccem⁹. ergo qcūq; homo
peccat: ipſe facit cōtra diuinū p̄ceptū: qđ
de ſe eſt peccare moꝛtaliter. iuxta illud nu
meri. xv. Uerbū eñ dñi cōtēpſit: ⁊ p̄ceptū
eius irritū fecit: idcirco delebitur ⁊ poꝛta
bit iniquitate ſuā: ⁊ peribit de pplo ſuo ꝗ
p̄ceptū diuinū indifferēter obligat ſub pe
na pcti moꝛtalis ꝗ ⁊c. Quinto ſic. Nullū Quīto
eſt pctm̄ niſi in volūtate: ꝓprie loquendo
⁊ maxime de actuali: ita ꝙ nūq̄ eſt pctm̄
actuale niſi cōſentiēte volūtate ⁊ libere: ſ;
qñcūq; voluntas libere cōſentit illecebre
vel illicite cogitationi: tūc pctm̄ eſt moꝛta
le: vt deducit mgr̄ li. ij. di. xxiiij. ergo omne
pctm̄ eſt moꝛtale ⁊c. Sexto ſic. Illud eſt Sexto
vniuerſaliter ⁊ indifferenter verū de omni
pctō ſiue magno ſiue paruo: videl; ꝙ ipſo
manēte ꝓ tūc rōne illius pcti eſt habens
ipm̄ indignus vita eterna: que eſt vita aïe
⁊ manēte illo pctō dignus eſt ſeparatione
illius vite rōne illius pcti: ⁊ quocūq; pctō
dato magno vel paruo cū ſua ſequela, eſt
hō indignus ⁊ nō acceptus ad vitā eternā
ergo paritas eſt ex parte oīs pcti quo ad
ſeparationē a vita: que ſeparatio eſt moꝛs
aïe: licet aliter ſit ex parte pene ſenſus de
bite iuxta grauitatē peccati: ergo indiffe
renter debetur ꝓ omni pctō ſeparatio vite
ab aïa: licet magis tñ ꝓ vno puniat vt po
te ꝓ homicidio ꝙ ꝓ alt ero. ⁊ ſic ꝓ oī pctō
ipſo manente debetur ſeparatio vite. ⁊ ſic
ſi ſemp maneret pctm̄: ſemꝑ ſeparabitur a
vita. ꝗ ⁊c. Itē arguitur ſic. Nulla eſt diffe Septi
rentia foꝛmalis ⁊ eſſentialis q peccatū ve mo.
niale diſtiguit a moꝛtali: ergo ſpecifice nō
diſtinguitur. pt; aſſumptū diſcurrendo p
ſingula. ⁊ vltra: cū nihil aliud ſit pctm̄ moꝛ
tale niſi omne illud propter qđ qs puniet
eternaliter in inferno: ⁊ talia ſunt moꝛta
lia magna dicente ſaluatoꝛe. Ite maledicti
in ignē eternū. ergo nullū eſt pctm̄ venia
le: diſtinguēdo veniale ꝯ moꝛtale. Propter
hec argumēta videt qbuſdā ꝙ nulla ſunt
peccata venialia: ſed omne peccatū ē moꝛ
tale quantū eſt de ſe. Ad idē addo qdā
alia: ⁊ arguo ſic primo. Si aliquod foꝛet ve Octa-
niale pctm̄ ex ſuo gñe: tūc tale pctm̄ quan uo.
tū eſſet ex ſe, nō induceret moꝛtē eternā. et
cū peccās nō poſſit hr̄e vitā eternā ſine ſa
tiſfactione ꝑm Anſel. ſequeretur ꝙ aliquis
poſſet cōdigne ſatiſfacere ꝓ tali peccato: ⁊
ita poſſet ex cōdigno mereri remiſſionē ta
lis peccati. ꝯñs eſt falſū: qꝛ ſubducta gra
tia remiſſionis; nullus poteſt ſatiſfacere ꝓ

quocū𝓆ꝫ pctō:vt deducit Anſ.j. cur deus
homo a.c.xij.vſ𝓆ꝫ ad.xvj.ꝛ a.xvj.vſ𝓆ꝫin fi
nē.Alr Aug.in libris ſuis de mēdacio et
cōtra mēdaciū.vbi videt declarare ꝙ pec
catū leue nō deberet fieri ꝑ aliqua re crea
ta: ꝗ ꝑ nullā rē aliā a deo pōt ꝓ eo ſatiſ-
Nono. facere. Itē maior pena debet ꝓ veniali
etiā de mia dei:ꝙ̄ aliquis ſanctus eſt vn𝓆ꝫ
paſſus in vita: vel ꝙ̄ aliqͣs cogitare pōt:qꝛ
pena purgatorij.ꝗ de rigore iuſtitie null⁹
pōt ſatiſfacere ꝓ veniali ſi aliqđ tale ſit.ſi
ergo nullus pōt ſatiſfacere in vita iſta:ꝛ
certū eſt ꝙ alibi nō pōt aliqͣs ſatiſfacere:
ergo ſi hō decederet cum ſolo veniali ſine
gratia:puniret ꝛ eternalr maneret in cul-
pa:ergo eternalr deberetur ſibi pena.pꝫ
ꝯſequētia:qꝛ culpa ex ſe eſt meritum pene.
Decio: Itē Aug.li.ij.de baptiſmo paruulorū
bene infra principiū/ꝯtra illos qui dicunt
hoīes poſſe nō peccare:qꝛ ſi nolūt nō pec-
cant.dicit ꝙ ad nōnulla ſuperāda pctā vl
Alsimi que male ꝯcupiunt:vel que male metiunt:
liatur. magnis aliqn ꝛ totis viribus eſt opus vo
luntatis:quas nos nō ꝑfecte in oībus ad-
hibituros preuidit ꝗ ꝑ ꝓphetā dici voluit.
Nō iuſtificabit in ꝯſpectu tuo oīs viuēs.
Tales ita𝓆ꝫ futuros dn̄s ꝓuidēs:quedam
ſalubria remedia ꝛ vinculū peccatorꝫ dare:
ꝛ etiā poſt baptiſmū valere voluit:opera
ſcꝫ miſericordie:cū dicat.Dimittite:ꝛ dimit
tet vobis.date:ꝛ dabit vobis. Ubi ſatis
innuit peccata ab homine vitari nō poſſe:
ꝙ talia forent mortalia quantū ex ſe eſt:ni
ſi foret miſericordia dei.ꝛ ſubdit immedia
te poſt.Quis inquit cū aliqua ſpe adipi-
ſcēde ſalutis eterne de hac vita migraret:
manēte illa ſnīa.Quicū𝓆ꝫ totā legē iple-
uerit:in vno aūt offēderit:fact⁹ eſt omniū
reus:niſi poſt paululū ſequeret:ſic loqui-
mini:ꝛ ſic facite tamꝙ̄ ꝑ legē libertatis in
cipiētes iudicare ꝛc. Ubi ſatis apparet ꝙ
niſi fuerit gratia ꝑ quā remittunt peccata
nullus quantūcum𝓆ꝫ modicū peccaret:cū
aliqua ſpe ſalutis ab hac vita emigraret.
Unde- ergo ꝛc. Preterea ſic.Si aliqđ eſſet ve-
cimo. niale ex genere:quodlibet bonum opus ex
genere eſſet ꝓ eo ſatiſfactoriū. ꝓbatur cō-
ſequētia:quoniā quodlibet tale minueret
mortale:igit tolleret veniale:ꝛ ꝑ ꝯſequēs
Duode aliquod veniale poſſet totaliter excuſari.
cimo. Itē ſi aliqđ foret peccatū veniale ex ge-
nere:tunc quelibet pena tali ꝯdigna foret
minor omī pena mortali ꝯdigna:ergo nul
la pena mortali cōdigna poſſet iuſte ꝓ ta
li peccato infligi.ꝯn̄a pꝫ:qꝛ quelibet talis
foret maior ꝙ̄ aliqua ſibi cōdigna:ꝛ ꝑ cō-
ſequēs nullū tale veniale ex genere poſſet
prohiberi ſub pena peccati mortalis.ꝯn̄s
eſt falſum:qꝛ illud qđ de ſe non eſt malum
pōt ꝓhiberi ſub pena peccati mortalis:vt
pꝫ.viij.ſuper Gen̄.c.v. Hic rn̄detur ſic. Rn̄ſio
ꝙ ſi illud qđ eſt veniale de ſe:ꝓhibeat ſub
pena peccati mortalis:tunc cum cōmittit/
erit mortale nō ex ſuo genere:ſed ex circū-
ſtantia precepti. Cōtra hoc arguit ſic.ꝓ- Cōtra
batur ꝙ veniale ex genere poſſit ꝓhiberi rn̄ſionē
ſub pena peccati mortalis:qꝛ ſubducto ſta Primo
tuto precepto/pena peccati mortalis foret
maior ꝙ̄ aliqua cōdigna veniali tm̄:igit
talem penā infligere pro veniali tm̄ foret
punire vltra cōdignum:ergo ꝓhibere pec
catū veniale ſub tali pena/eſt ꝓhibere il-
lud ſub maiori pena ꝙ̄ aliqua pena ſibi cō
digna:qđ eſt irrationabile. Itē ſm iſtam Scđo.
rn̄ſionem ꝓ qualibet trāſgreſſione prece-
pti poſſet infligi pena quātacū𝓆ꝫ. ergo cū
quodlibet veniale ex genere ſit ꝯtra prece
ptū:ſequit ꝙ pro quolibet tali poſſet que
cum𝓆ꝫ pena infligi:ꝛ ꝑ ꝯſequēs pena eter
na debita ꝛ ꝯdigna mortali. Qꝛ aūt quod-
libet veniale ſit ꝯtra preceptū:apparet ex-
preſſe ꝑ beatū Augu. de baptiſmo paruu
lorum.lib.ij.in reſponſione ad.iij. queſtio-
nem verſus finē.vbi dicat ſic. Nō eſt negā
dum hoc deū iubere.i.nos in facienda iu-
ſtitia debere eſſe ꝑfectos:vt nullum habea
mus omnino peccatū. nā nec peccatū erit
aliqͩd:ſi nō diuinitus iubeat vt non ſit ꝛc.
Item apparet ꝑ beatū Bern̄.de prece- Tertio.
pto ꝛ diſpenſatione.c.vj.vbi dicat ꝙ oīe
peccatum cōtra dei mandatū preſumitur.
Item de ſpiritu ꝛ litera.c.ij.dicit Aug. Quar-
ꝙ illo precepto nō concupiſces:ꝓhibetur to.
oē peccatū. Item Ambro.libro de para Quito
diſo dicat ſic.Nō cōſiſteret peccatū:ſi inter-
dictio non fuiſſet. Propter hec ꝛ alia que
poſſunt adduci:dicunt aliqui ꝙ nullū pec
catū eſt veniale ex genere:ꝛ hoc loquendo
de peccato ꝓprie:ꝛ ſumēdo peccatū ꝓ cul
pa. Sed in iſtud videt mihi minus ve- Cōtra
rū:ꝛ doctores vident eſſe in cōtrariū.Ber opinio
nard.enī vbi allegat de precepto ꝛ diſpen
ſatione.c.vj.videt oſtendere ex intētione
ꝙ aliqua inobedientia ſit peccatū veniale
ꝛ nō mortale.ꝛ hoc ſumēdo peccatum ve-
niale ꝓ reatu vl culpa ꝓprie.Ibi enī oſten

dit ꝙ nõ oĩs inobediẽtia ſit pctm̃ mortale: per illud qđ dicit ſcriptura. Si qs peccaue rit: aduocatũ habem⁹ in celis apud deũ pa trem: ⁊ ipſe eſt ꝓpitiatio ꝓ peccatis nr̃is. Et ꝓba: inquit Bern̄. de chriſto dicit ꝙ ꝓ tranſgreſſoribus orauit: nõ tamen ꝓ cõte ptoribus legiſ ſupplicaſſe. quõ ꝗ perire po terunt/ ꝓ quib⁹ ſaluator rogat ne pereãt? igiſ videſ dicere ꝙ chriſt⁹ orauit ꝓ peccãti bus: nõ tñ ꝓ peccantib⁹ mortalr̃. Silr̃ ar guit alr̃. ſaluator in euang. ſub noĩbus tra bis ⁊ feſtuce graues leueſq; diſcernit ino bedientie culpas: gradatim diſtinguens q̃ cuiq; reatui pena debeatur: cũ aliũ iudicio aliũ gehenna: aliũ ꝯſilio reũ ꝓteſtetur. nõ ergo ſequiſ vt ſi ſuperiorib⁹ diuina deſ ĩ p̃ ceptis auctoritas: ꝙ ideo nullũ ĩ ſubditis ſit leue aut veniale pctm̃. qꝛ ſi deſ mortale eſſe cui debeſ gehẽna: quale erit peccatum illud qđ reũ tm̃ facit iudicio? nec tñ eſt eſſe reatũ qđ aliquẽ iudicio reum ſtatuit: ⁊ per ꝯñs nec pctm̃. ⁊ omne pctm̃ quo cõtra dei mãdatũ p̃ſumiſ: inobediẽtia diciſ. Ex quo ſequiſ ꝙ aliq̃ ſit inobediẽtia: ⁊ criminoſa nõ ſit. ⁊ aliqđ eſt pctm̃ leue vel veniale: qđ tñ non humani ſed diuini precepti ſtatuit trãſgreſſorẽ. hoc ſatis exp̃ſſe dicit Bern̄. ali qđ eſſe pctm̃ ſiue reatũ qđ nõ eſt mortale: ſed veniale tantũ. Ad hoc videſ mgr̄ eſſe. ij ſenten. diſt. xl. c. vij. vbi dicit ſic. Pctõꝝ duo ſunt genera: mortaliũ. ſ. ⁊ venialiũ. morta le em̃ eſt hoc per qđ quis mortẽ eternã me retur. veniale qđ hoĩem vſq; ad reatũ per ennem mortis nõ grauat: verũ ñ penã me retur: ſed facile indulgetur. ⁊. iiij. lib. di. xxſ. hec etiã eſt ſententia Aug. de natura ⁊ gr̃a fere in medio. vbi cõtra illũ hereticũ q̃ aſſe rit multos iuſtos in hac vita fuiſſe ſine pec cato: oñdit nullũ oĩno fuiſſe excepta btã vir gine/ immunẽ a pctõ: ⁊ hoc dicit expreſſe de Abel: ⁊ poſt dicit ꝙ multi iuſti fuerunt: et ſine pctõ nõ fuerunt: ⁊ certũ eſt ꝙ ipſe ſu mit pctm̃ pro culpa. qꝛ alr̃ nõ eſſet ad ꝓpo ſitum ſue intentionis. Item ad hoc eſt ſn̄ia quaſi omnium doctoꝝ: ⁊ ideo nõ opꝫ plura ad hoc allegare. Ideo dico ꝙ ſumendo pctm̃ proprie ꝓ culpa ſiue reatu vel merito pene: aliqđ eſt pctm̃ veniale ex genere. ⁊ ꝙ nõ omne pctm̃ eſt mortale. Nunc reſpõdeo ad argumenta facta ꝓ parte illa. Ad pri mum cũ dicitur: omne peccatũ ſeparat ani mã a vita ſua: ⁊ oẽ qđ ſeparat aĩam a vita ſua/ eſt mortale. ergo ⁊c. nego maiorẽ. vide

Opin. docto.

ꝑ Rñſio. ad arg.

Ad pri mum.

licet ꝙ omne peccatũ ſeparat animã a vita ſua. Et ſi arguitur ſic. quodlibet peccatũ eſt incõpoſſibile vite eterne. ergo quodlibet ſe parat a vita eterna. Dico ꝙ ſumendo vitã eternã ꝓ beatitudine patrie: tunc añs eſt verũ: ꝙ omne peccatũ eſt incõpoſſibile vi te eterne: quia nullũ peccatũ eſt cõpoſſibile beatitudini patrie. Sed tunc nõ ſequitur: omne peccatũ ſeparat a beatitudine patrie ergo omne tale eſt peccatum mortale: quia nõ omne tale ſeparat a charitate. ⁊ ideo cũ charitas ſit vita aĩe: ⁊ poſt patebit ꝙ aliqđ peccatũ ſit cõpoſſibile charitati: ſequitur ꝙ non omne peccatũ ſeparat animam a vita ſua: ideo illa maior eſt negãda. Ad aliud cum dicitur. Omne peccatũ eſt finite mali tie tantũ intenſiue: ergo ⁊ peccatũ veniale ſi foret: foret finite malitie intenſiue tantũ. concedo totũ iſtud: ⁊ concedo etiã ꝙ omne mortale eſt finite malitie intẽſiue. ⁊ dico ꝙ quodlibet mortale excedit improportiona biliter quodcumq; veniale: ſicut indiuidu um vnius ſpeciei excedit indiuiduum alte rius ſpeciei. ⁊ ita nego iſtam: nullum fini tum excedit aliud infinite. tñ hec põt diſtin gui ⁊ dupliciter intelligi. Uno modo vt ſit ſenſus: nullũ finitũ excedit aliud ꝑ exceſſuꝫ infinitũ: ⁊ iſte ſenſus verus eſt. Aliter vt ta le ſit ſenſus: nullũ finitũ excedit aliud fini tum infinite. i. nullũ finitũ excedit aliud im proportionabiliter: vel vltra q̃ꝫ in aliqua ꝓ portione numerali: ⁊ ſic illa falſa eſt: ⁊ ideo neganda. Sic omne pctm̃ mortale excedit veniale. Et ſi arguitur ſic. ſi aliqđ finitum excedit aliđ infinite ad ſenſum datũ: opꝫ ꝙ ꝯueniant in aliquo vno in quo cõparetur: ita ꝙ vnũ illoꝝ excedit aliđ infinite quo ad illud in quo cõparantur. ⁊ tunc cũ vtrũq; illoꝝ habeat diuiſibilitatẽ de illo in quo cõ parantur: ſequiſ ꝙ infinite maius alio ꝯti neat infinities plus de illo in quo ꝯueniũt q̃ꝫ aliud minus eo: ꝗ excederet ipm̃ ꝑ exceſ ſum infinitũ. Ad illud dico ꝙ vnũ finitũ excedit aliud infinite. ⁊ ꝯcedo ꝙ talia duo ꝯueniunt in aliq̃ cõi: puta in aliq̃ cõceptu: vel potius ſeipſis ꝯueniunt in aliq̃ gñe. et ꝯcedo ꝙ maius illoꝝ plus ꝯtinet de perfe ctiõe illius gñis q̃ꝫ aliud ĩproportionabilr̃: ſꝫ tñ nullũ ꝯtinet in ſe eq̃le minori: nec cõi cans cũ eo in ſpẽ. Si tñ ꝯtineret aliq̃d cum eo ⁊ cõicans in ſpecie; tũc argumẽtũ foret bonũ: ſed hoc nõ eſt verum: ideo argumẽ tum nõ ꝓcedit. Ad aliud cum dr̄. omne

Adſe cundũ.

Obie ctio.

Rñſio.

Ad ter tium.

pctm̄ eſt malum malitia moris. Hic dico ꝙ malitia dr̄ equoce de malitia morali et veniali. cōcedo tñ ꝙ omne pctm̄ eſt malū aliquo mō: vel ſm q̄d vel ſimplr. Sed dico ꝙ malitia venialis nō ſufficit ad denominandū aliquē malū moraliter. ⁊ hoc ex ſe. nec ꝑ veniali eſt aliqs deacceptus deo poſtꝙ fuit acceptus. concedo tñ ꝙ eſt aliqualr minus acceptus ꝓpter veniale: vt poſtea patebit

Ad quartum. Ad quartum cum dr̄: omne malum vel eſt malū q: ꝓhibitū: vel ecōtrario ideo eſt ꝓhibitū q: malū: ergo omne malū eſt prohibitū: hoc ꝯcedo. ⁊ cū arguit vltra: omne malū eſt ꝓhibitū a deo: ergo quecūqꝫ ⁊c. nego ꝯſequētiā: q: ſicut allegaui a Bern̄. aliqua inobediētia eſt venialis nō mortalis: et tamē quelibet inobediētia eſt trāſgreſſio precepti. ergo ⁊c.

Ad quintum. Ad aliud cum dicit: peccatū nunꝙ eſt niſi in volūtate ⁊ ea cōſentiente. hoc concedo: loquendo de peccato actuali: Sed cū dr̄: qlibet cōſenſus volūtatis eſt liber: ⁊ oē tale reſpectu illiciti eſt mortale: nego vtrūqꝫ illorum: q: nō omnis conſenſus eſt liber: vel dato ꝙ ꝯſenſus nō ſit niſi act⁹ liber voluntatis: adhuc nego ſaltē illud/ꝙ omnis cōſenſus reſpectu illiciti eſt peccatū mortale. hoc eni eſt falſum vt poſtea declarabo: ⁊ hoc ſupponit argumētū: ideo nō ꝓcedit.

Ad ſextum. Ad aliud cū dr̄: indifferenter verum eſt de omni peccato magno vl paruo/ꝙ habēs illud pro tunc eſt indignus vita eterna q̄ quātū ad h̄ paritas eſt. nego ꝯñam: q: licet hn̄s qđcumqꝫ pctm̄ ſit indign⁹ vita pro tūc: id eſt nō ſit dign⁹ vita: h̄ ē tñ dña/ꝙ aliqđ pctm̄ facit hoīem ſimplr indignum vita eterna: puta mortale: aliqđ do nō facit eum ſimpliciter indignū vita eterna: puta veniale. licet eni habēs veniale nō ſit dign⁹ habere vitā eternā ꝓ tūc: eſt tñ ſimplr dign⁹ vita eterna. ſec⁹ aūt eſt de habēte pctm̄ mortale.

Ad ſeptimū. Ad aliud cū dr̄: nulla eſt differentia eſſentialis ⁊ formalis qua veniale differat a mortali. id nego. que autem ſit differētia dicet in ſcđo articulo pricipali hui⁹.

Ad octauū. Ad aliud cū dr̄: ſi aliqđ foret peccatum veniale ex genere: tūc tale pctm̄ quātū eſſet ex ſe nō induceret mortem eternam. cōcedo ꝙ tale pctm̄ quātū eſt ex ſe nō inducit mortē proprie loquēdo. ⁊ cū infert: ergo tūc peccans tali peccato poſſet ſatiſfacere pro tali pctō ad ꝯdignū: cōcedo ꝙ exiſtens in charitate pt ſatiſfacere ꝯdigne ꝓ veniali. ⁊ cū arguit ꝙ ſine grā remiſſiōis nullus poſſet ſatiſfacere cōdigne ꝓ quocūqꝫ peccato: vt ſupra argutū eſt ꝑ Aug. ⁊ Anſ. h̄ cōcedo: q: ſubducta grā nō poſſet ꝓ eo ſatiſfacere. ⁊ non ſeqtur vltra ex hoc ꝙ qđlibet tale ſit peccatū mortale ex gñe: vt poſt dicet.

Ad nonum. Ad aliud cū dr̄: maior pena debet ꝓ veniali/ꝙ vnꝙ paſſus eſt aliqs in vita iſta ⁊c. Dico ꝙ ſi pena purgatorij debeat pro venialibus: non ſequit ꝙ nullus in vita iſta poſſit ſatiſfacere ad ꝯdignū pro veniali. ⁊ cā eſt: q: aliqua operatio vite pn̄tis efficacior eſt ad ſatiſfactionē: ꝙ aliqua opatio vel paſſio future vite: cū aliqua opatio vite pn̄t eſt meritoria remiſſionis culpe ⁊ diminutionis pene purgatorij. ſed cum nulla operatio nec paſſio future vite ſit meritoria: ideo nō ſequitur: de hoc tamē al's erit ſermo.

Ad decimū. Ad aliud de Aug. dico ꝙ auctoritas vera eſt ad iſtū ſenſum ꝙ nullus decedēs cū veniali quocūqꝫ abſqꝫ gratia/aliquam poſſet habere ſpem adipiſcende beatitudinis. ⁊ hoc ſatis apparet: q: ipe vocat legem libertatis gratiam: ⁊ dicit ꝙ ſine lege libertatis non poſſet aliquis habere ſpem beatitudinis. ⁊ ex hoc nō ſequitur quin aliqđ ſit peccatum veniale ex genere.

Cōtra rōnem ad arg. Sed cōtra. imaginemur ꝙ aliqs foret in pctō veniali ſine omni gratia gratum faciente: ſine omni pctō mortali: hoc eni eſt imaginabile: immo aliqui doctores videt dicere hoc fuiſſe poſſibile ſm legē: q: doctor ſubtilis dicit expreſſe ꝙ Adā potuit peccaſſe venialr in ſtatu innocētie. ponat q̄ ꝙ aliqs talis decedat: aut dānabit aut ſaluabit: vt expſſe ptz ex auctoritatib⁹ Aug. ⁊ rōne iā data. ſi dānat ⁊ nō niſi pro pctō ſuo: q̄ tale pctm̄ quātū eſt ex ſe/eſt meritū dānatiōis. q̄ illđ pctm̄ imo qđcūqꝫ eſt mortale quātū ex ſe eſt. q̄ qđlibet pctm̄ ex ſuo gñe mortale eſt.

Rn̄ſio. Ad illud dico ꝙ in illo caſu ſic decedēs dānabit. ⁊ dico ꝙ ſuū pctm̄ eſt veniale ex ſuo genere: per accidēs tñ eſt mortale: q: ſeparat a vita: ⁊ hoc non eſt niſi ꝑ accidēs. quātū eni ex ſe eſt/non repugnat charitati. ideo non eſt mortale niſi per accidens. ſ. q: ſic decedens non habuit charitatē anteꝙ deceſſit: ⁊ deceſſit in pctō: ideo preclufa eſt ſibi via vite: ⁊ ideo cōcedo ꝙ aliqđ veniale ex gñe per accidens poteſt eſſe mortale: ſicut econuerſo aliqđ mortale ex gñe pōt eſſe veniale. et totū illud magis patebit ex q̄rto articulo.

Ad vndecimū. Ad aliđ cū dr̄: ſi aliqđ foret veniale ex gñe: tūc qđlibet opus bonū ex gñe poſſet ſufficere ad ſatiſfaciens

cō ꝓ tali veniali. Dico ꝙ de forma nō ſeq̄tur: lʒ forte ↄcluſio ſit vera. Et cum arguit ꝙ ſic: q2 quodlibet tale op⁹ minueret mortale cū eo ↄiunctū. admitto h̄ gr̄a argumēti. ⁊ nō ſequit ex hoc ꝙ tolleret veniale: ſicut patet ꝑ cōem imaginationē de potētia motiua ⁊ de potētia reſiſtitiua: ꝙ et ſi reſiſteretur / poſſet minui ⁊ fieri minor reſiſtentia per aliquā potentiā motiuam: nulla tamē potētia motiua finita poſſet facere ꝙ nō foret reſiſtētia. ita in ꝓpoſito bonū op⁹ vel circūſtātia bona poſſet minuere veniale: nō tñ ex hoc ſequit ꝙ aliquod poſſet totaliter excuſare: ideo argumētū non valet.

Ad duodecimū. Ad aliud cū dicit: ſi aliqḋ eſſet veniale ex genere: tūc omnis pena tali cōdigna foret minor omni pena mortali condigna. cōcedo. ⁊ cum arguit ꝙ tūc nō poſſet ꝓhiberi ſub pena peccati mortalis: nego ↄñam. ⁊ cū arguit ꝙ nō: q2 talem penā ſtatuere ꝓ tali pctō foret punire vltra cōdignū: qḋ foret irrationabile. dico ꝙ nō opʒ. ſicut enim deus iuſte pōt infligere penā ſine merito pene ſi vellet: ita pt punire pctm̄ pena maiore ꝗ̄ ſibi cōdigna: ideo argumētū nō ꝓcedit.

Reſolutio doc. Teneo ergo ꝙ aliqḋ eſt peccatū veniale ex genere: ita ꝙ non omne peccatum quantū ex ſe eſt / ſit pctm̄ mortale. lʒ tñ alia pars ſit valde ꝓbabilis: vt mihi apparet: q2 tñ nō videt eſſe conſona dictis doctoꝝ: ideo teneo partem iſtam.

Q Articulus ſecūdus. **Nūc videndū eſt in quo** differūt peccatū mortale ⁊ veniale: ⁊ iſte eſt ſecundus articulus. Circa qḋ eſt ſciēdū ꝙ doctores de hoc loquunt diuerſimode. dñs Albert⁹ ſup ſcḋm ſniarum. q. vj. dicit ꝙ difficile eſt dare differētiam īter veniale ⁊ mortale. verūtamen beatus Augu. primo de libe. arbi. docet ītelligi per q̄d vnum differt ab alio. vbi dicit ꝙ libido eſt cauſa omnis peccati. Eſt autem libido improba volūtas qua morat aīa rōnalis ad hoc ꝙ delectet in creatura. tūc ſi illa volūtate diligit creaturā plus ꝗ̄ deū: pctm̄ eſt veniale

Inſtātia. Sed ex hoc videt ſequi ꝙ nullū eſt tantū flagitiū: q̄n etiam facter poſſet fieri abſqꝫ pctō mortali. ponat em̄ ꝙ aliq̄s velit adulterari ꝓpter deū: q2 exiſtimat ꝙ illud placet deo. tūc manifeſtū eſt ꝙ illo actu diligit deū plus ꝗ̄ creaturā: ꝫ illo actu nō peccat mortaliter. Cꝫ aūt illo actu pl⁹ diligit deum ꝗ̄ creaturam ptʒ: q2 fruitur deo diligendo ipſum ꝓpter ſeipſum: ⁊ vtitur creatura. ⁊ quelibet fruitio vt ſic / eſt maior dilectio ꝗ̄ aliq̄s vſus vt ſic. ergo talis plus diligit deum ꝗ̄ creaturā. ergo nō peccat mortaliter. qḋ eſt falſum: q2 ſic poſſet argui ꝙ illi q̄ occidebāt chriſtū / credētes ſe obſeq̄ū preſtaſſe deo: nō peccaſſent: ⁊ hoc mortaliter: qḋ nō eſt verū.

Solutio. Sed forte diceretur ꝙ in caſu illo aliq̄s vult adulterari vel occidere: q̄ credit ſe faciendo placere deo: ⁊ ꝙ pōteſſe ꝙ peccet mortaliter: ⁊ poſſet eſſe ꝙ non peccet. Si em̄ illa ignorātia ſit inuincibilis: excuſat vel in toto vel ſaltem a culpa mortali. ⁊ poſſibile eſt ſatis ꝙ aliq̄s ſic velit ex ignorātia inuincibili. ideo concluſio eſt ſatis poſſibilis.

Cōtra ſolutionē primo. Si iſtud non ſoluit: q2 ponat ꝙ aliq̄s ex culpa ſua īcidat in ignorātiam craſſam: qua credit occidere chriſtū ꝓpter deum: plus diligit deum ꝗ̄ diligit occidere chriſtū: ergo nō peccat niſi venialiter ex poſitione. ⁊ aſſumptum ꝓbatur vt prius. iſte nō diligit occidere chriſtū niſi ꝓpter deū: ergo plus diligit deū ꝗ̄ occidere chriſtū. ergo illud nō ſoluit.

Scḋo. Itē ex hac poſitiōe nō ſequit ꝙ ſolū illud peccatum vere foret veniale: quo q̄s pl⁹ diligit deum ꝗ̄ creaturam. ergo tūc quilibet actus quo quis diligit creaturam: ⁊ nō deū: foret peccatū mortale: qḋ eſt falſum: q̄m multi tam exiſtētes ī charitate ꝗ̄ exiſtētes extra charitatem diligūt creaturā: q̄n non cogitant de deo oīno. ergo ⁊c.

Solutio. Hic forte dicit ꝙ illud eſt peccatum veniale: quando aliquis ſic diligit creaturā: q2 ſi actualiter cogitaret de deo cum illa creatura: tunc ꝑponeret deū illi creature.

Cōtra ſolutionem. Iſtud etiā non ſoluit: q2 tunc aliq̄s de facto peccaret. ⁊ tñ incertū foret vtrū peccaret venialiter an mortaliter. qḋ eſt falſum: q2 tūc incertū foret nunquid talis foret in charitate an extra charitatē. qḋ eſt impoſſibile. ⁊ ↄñam probo: q2 ponat ꝙ aliq̄s exiſtēs in charitate vel nō exiſtēs ī charitate nō eſt cura: diligat creaturā: ⁊ nō cogitet de deo: tunc poſſibile eſt ꝙ ſi cogitaret de deo: ꝑponeret eū tali creature. ⁊ poſſibile eſt ꝙ ꝑponeret creaturam deo: ꝫ contingēs eſt q̄d illoꝝ duoꝝ ꝑponeret. ꝫ cōtingēs ē ſi peccaret mortaliter vel nō. nec poteſt dici ꝙ habitualiter preponeret deum: q2 cōtingēs eſt vtrum actualiter eum ꝑponeret. ergo contingens eſt vtrum ſit in charitate. Et ſi dicat ꝙ ſit exiſtēs in charitate; lʒ diligat creaturā; dū tñ nō co-

gitat de deo:preponit tñ deū habitualiter.
iſtud eſt manifeſte falſum: qꝛ tūc ſequit̃ ꝙ
nullus peccaret mortaliter: niſi qñ actualr̃
cogitaret de deo. ⁊ ita per ꝯñs q̃libet exñs
in charitate/poſſet abſq; pctõ mortali cõ-
mittere qðcūq; malum:dū tñ non actualr̃
Scđo. cogitaret de deo.qð eſt erroneū. Item ſi
eſſet aliq̃s q̃ nullā hr̃et de deo notitiā: qð-
cūq; pctm̃ faceret: vel nõ peccaret ſimplr̃:
vel nõ peccaret niſi venialiter. ꝯñs eſt fal-
ſuꝫ.⁊ ꝯña ꝓbat̃ ſic.qꝛ talis ſi foret:qðcūq;
faciendo aut preponeret deo creaturā: aut
deū creature:aut neutrū. Manifeſtū eſt ꝙ
nõ p̃poneret deū creature: qꝛ nõ diligeret
deū:nec aliquā haberet de deo notitiam ex
caſu.eadē rõne nec p̃poneret creaturam:et
ita p ꝯñs neutrū alteri p̃poneret. ꝫ ex poſi
tione ſequit̃ ꝙ nec peccaret venialiter nec
Tertio mortalr̃.ꝫ nõ peccaret.qð eſt falſum. Itē
q̃libet ſciēter cõmittēs pctm̃ veniale pecca
ret mortalr̃.ꝯñs eſt falſum vt ꝓbabitur.et
ꝯñam ꝓbo:qꝛ q̃libet cõmittēs veniale ſciē
ter/agit ſciēter ꝯ volūtatē dei ⁊ volūtarie.
ꝫ p̃ponit volūtatē ſuā voluntati diuine: ꝫ
p̃ponit creaturā creatori.⁊ ita ex poſitione
peccat mortalr̃:ſꝫ ꝯñs eſt falſum:qð ꝓbat̃
ex hoc ꝙ ꝯiunt ꝯſentiēs in actū ꝯiugalem
cū laſciuie/nõ ꝓpter bona ꝯiugij:⁊ ſciēs ta
lē actū eē pctm̃ veniale ex gñe: peccat ſcien
ter ⁊ nõ mortalr̃:qm̃ excuſat̃ p fidē tori:vt
pꝫ per mgr̃m. ꝫ aliquis põt ſcienter com
mittere veniale ex gñe: abſq; hoc ꝙ peccet
Quar- mortalr̃.ꝫ ⁊c. Itē habeat aliq̃s talem vo
to. luntatem/qua vellet preferre deū omni alij
s deo:cū ſciēter aliqð veniale cõmittat.hoc
eſt poſſibile ſatis:vt pꝫ ex caſu vltimi argu
menti precedentis. tunc talis aut preponit
creaturā deo:aut nõ.ſi nõ:non peccat.ꝯña
pꝫ.primo de libe.ar.c.xxvſ.vbi dicit Aug.
ꝙ peccare nihil aliud eſt q̃ꝫ preponere tpa-
les res rebus eternis.Si p̃ponat creaturā
creatori:arguitur ſic. Iſte plus diligit crea
turam q̃ꝫ deū: ꝫ peccat mortaliter ex poſi-
Quito. tione.ꝙ aūt preponit creaturā creatori:pꝫ
ex hypotheſi. Item ex hac ꝓpõne ſeque
retur ꝙ nullus peccaret mortaliter: quod-
cūq; malū faceret:ſtante volitiõe tali qua
vellet p̃ponere deum omni creature.qð eſt
falſum.⁊ ꝯña ꝓbatur: qꝛ ſtante volitione
illa/preponeret creaturā creatori:vel nõ.ſi
nõ:habeo ꝓpoſitū.ſi ſic:ꝫ ⁊ vult nõ prepo
nere creaturā creatori: ⁊ nolendo preponit
creaturā deo.qð eſt falſum. Ideo dicitur

aliter:ꝙ ꝯſenſus facit peccatū eſſe morta- Reſolu
le.illud eñ qð fit abſq; cõſenſu: ſolū eſt ve tio alte
niale.Sed hoc etiā nõ placet mihi:qꝛ ſicut rius doc.
prius tactū eſt:tūc quilibet conſenſus ĩ pec
catum ſcitū eſſe tale/foret peccatū mortale:
⁊ ita nullus poſſet ſcienter peccare venialr̃:
qð eſt falſum:vt pꝫ de mendacio iocoſo ⁊
in alijs multis. Sꝫ tunc vt prius quilibet
ꝯſenſus in illecebras peccati carnalis/fo-
ret pctm̃ mortale: ſiue in delectationē car-
nalem:quod eſt falſum: vt apparet de actu
ꝯiugali vt prius.⁊ Aug. cõtra Iulianū.iij
c.xiiij.dicit ſic: ꝙ ſi in ꝯiuge fit nõ quidem
contra naturā:ſed tñ ꝙ tabularꝫ matrimo
nialium limitē tranſeat: veniale apud apo
ſtolū reperit̃. Itē pꝫ ſcđo contra Iulianū
c.xvij.vbi exemplificat de peccatis veniali
bus:⁊ ſimilr̃ de igne purgatorio ⁊ diuerſis
alijs locis. Item ex hac ꝓpõne ſequit̃ ꝙ
quodlibet peccatū foret mortale:qð eſt fal
ſum.⁊ ꝯña patet:qꝛ nunq̃ꝫ eſt aliqð venia-
le ſine ꝯſenſu.vt Aug.contra Iulianum lo
quēs cõtra ꝯcupiſcentiā/dicit que ſit cauſa
quare viuimus in hac vita ſine pctõ.⁊ dicit
ꝙ cauſa illius dicti nõ eſt/qꝛ ipſa concupi-
ſcentia eſt peccatum .i. pena peccati: quia
tunc foret iſte ſenſus. nõ ſumus ſine pecca
to.i.non ſumus ſine pena peccati: ⁊ ita ibi
ſumeret̃ pctm̃ ꝓ pena peccati:ſꝫ cā quare
nõ ſumus ſine pctõ:eſt qꝛ nõ ſum⁹ ſine cõ
ſenſu peccati qui eſt culpa: ⁊ reos nos fa-
citnõ ſolū ꝓ eo qð reatu factū eſt.ergo ſe-
quit̃ ꝙ nunq̃ꝫ eſt pctm̃ vel culpa aliqua ſi
ne ꝯſenſu.Vn̄ hec ſunt v̾ba Augu.ibidem
In h̾ bello laborātes q̃ꝫdiu tētatio eſt vi-
ta hoīs ſup terrā.nõ ideo ſine pctõ ſumus
qꝛ h̾ ex eo mõ dr̄ pctm̃.qꝛ reatu factū ope-
rat̃ in mēbris repugnās mētis legi:etiam
nõ ſibi ad illicita ꝯſentiētib⁹ nobis:inquā
tū ad nos attinet:ſine pctõ ſemp eſſemus
donec ſanaret̃ hoc malū:ei nunq̃ꝫ ꝯſenti-
rēm⁹ ad malū.Ecce hic dicit expſſe ꝙ quā-
tū in nobis eſt ſemp ſine pctõ eſſem⁹ ſi cõ-
cupiſcentie nūq̃ꝫ ꝯſentiremus.Ex quo ſe-
quit̃ ꝙ nunq̃ꝫ eſt pctm̃ ⁊ culpa ſine cõſen-
ſu.⁊ addit.In q̃bus inq̃t ab illo rebellāte
et ſi nõ mortalr̃:tñ venialiter vincimur in
his.vñ quotidie dicimus.dimitte nobis
debita nr̄a ⁊c.Ex quo ſequit̃ ꝙ nunq̃ꝫ pec- Reſolu
camus niſi ꝯſentiendo.⁊ ꝙ aliquis eſt ꝯon tio alia
ſenſus venialis ſolū:⁊ nõ mortalis.ꝫ non
põt dici mortale ⁊ veniale per hoc differ-
re/ꝙ cõſenſus facit mortale:⁊ veniale eſt

qđ fit ſine ꝯſenſu. Tum qꝛ nõ oĩs ꝯſenſus
eſt mortalis: tñ qꝛ vtriuſqꝫ oppoſitũ ſequi
tur ex hac poſitiõe. Jđ đr aliter: ꝙ aliq̃s cõ
ſenſus eſt venialis: ꝛ aliq̃s eſt mortalis. Cõ
ſenſus venialis eſt in illud etiam qđ de ſe
eſt malũ: ꝛ ille q̃ fit de ſola correptiõe vo-
lũtatis: ꝛ p̃cedit oẽm deliberationẽ intel-
lectus: ꝛ talis ꝯſenſus đr ꝓprie ſurreptio.
Cõſenſus ſcđo mortalis q̃ fit ex deliberatio
ne rõnis: quo ſcꝫ volũtas cõtẽnit rõnẽ ꝛ
eiꝰ dictamẽ. ꝛ illud eſt de intẽtione dñi Al
Cõtra tiſſio. di. ſup. ij. ſnīaꝝ. q. ꝛ. fere in fine. Sed
primo. adhuc illud nõ videt̃ gnalr̃ eſſe verũ: qꝛ ſꝫm
iſtã poſitionẽ qđlibet ex deliberatione cõ-
miſſum foret mortale pctm̃: qđ tñ eſt falſũ
vt habet̃ exp̃ſſe ĩ canonibꝰ. di. xxv. vnũ ora
riũ. Criminis appellatio al's late pꝫ: cõple-
ctens oẽ pctm̃ qđ ex deliberatione ꝓcedit.
ꝛ paucis interpoſitis dicit ſic. Multa enim
ex deliberatione ꝓcedũt: q̃ niſi ſepius reite
rata ꝛ ĩ ꝯſuetudinẽ fuerint deducta: q̃uis
grauẽt poſt mortẽ: nõ tñ eternaliter ꝑdũt.
ex quo videt̃ ꝙ multa fiũt ex deliberatiõe:
ꝛ tñ ſunt venialia p̃ciſe: ꝛ nõ mortalia: cuiꝰ
Scđo. oppoſitũ dicit poſitio. Siſr ſꝫm hanc poſi
tionẽ ꝯtẽptus eſt cã peccati mortalis. cum
eñ aliq̃s ſciẽter ꝛ cũ deliberatione peccat:
videt̃ ꝯtẽnere: ꝛ talis ꝯtẽptus eſt mortale
ex ſe. ꝛ illud videt̃ eẽ de intẽtiõe dñi Bern.
de diſpẽſatiõe ꝛ p̃cepto. Sꝫ tñ ex hoc ſequi
tur ꝙ quilibet ꝯtẽptus foret mortalis: qđ
nõ apparet verũ: tũc eñ appciatio alicuiꝰ
rei minus q̃ valeat / foret pctm̃ mortale ex
ſe. qđ eſt falſum: vt notũ eſt. ꝛ ꝯña apparet
qꝛ talis appciatio rei minus iuſte foret cõ-
temptus: ſic̃ ꝛ dicit Altiſſio. in. ij. di. xxviij.
q. viij. Item ex hoc ſequit̃ ꝙ nunq̃ aliq̃s
peccaret mortaliter: niſi cũ aliq̃d mali ex de
liberatione cõmitteret. ꝯña apparet ex poſi
tione: qꝛ hoc ſolũ eſt peccare mortalr̃ .ſ. ex
deliberatione malefacere: vt dicit poſitio.
Sed ꝯñs eſt falſum: qꝛ tunc hõ quodcũqꝫ
malũ faceret ex paſſione vehementi: nunq̃
peccaret mortaliter. ꝛ ita multoties poſſet
quis cõmittere furtũ / homicidiũ / ꝛ qđcũqꝫ
aliud malũ ex intentiſſima libidine: abſqꝫ
hoc ꝙ peccaret mortalr̃. imo videt̃ ꝙ nũq̃
incontinens peccaret mortaliter. ꝯña pꝫ:
qꝛ incontinens eſt ille qui ex vehementia
paſſionis egreditur a ratione: vt declarat
Ariſt. vij. Ethicoꝝ. ergo cũ talis nunq̃ agit
ex deliberatione: ſequeretur ꝙ talis nunq̃
peccaret mortaliter; quod non eſt verum.

Alia eſt poſitio: que dicit ꝙ veniale dif- Reſolu
fert a mortali per hoc ꝙ mortale eſt contra tio alia
deũ: veniale ſolũ contra ꝓximũ. Sed hec Cõtra.
poſitio etſi ſit vera: tñ videtur mihi minus
ꝓbabilis: qꝛ manifeſtũ eſt ꝙ omne peccatũ
ſit contra preceptũ dei ꝛ a deo ꝓhibitũ: vt
prius allegatũ eſt expreſſe ꝙ omne pctm̃ ẽ
contra deũ immediate. Similiter ſi aliquis
furatus fuerit a diuitibus notabiliter: ꝛ tri
buat egenis ꝓpter amorẽ dei: ille nõ videt̃
facere principaliter contra deũ: qꝛ totũ qđ
facit / operatur ꝓpter amorẽ dei. immo ma
gis directe videtur agere contra ꝓximum
ꝙ contra deũ: ergo ſic faciendo non pecca-
ret mortaliter. qđ nõ eſt verũ. Ideo vide Reſolu
tur mihi ꝙ oporteat aliã viam inueſtigare tio pro
vnde dicat̃ aliquod pctm̃ mortale: quo ha pria dđ
bito videbit̃ ſequi ꝙ omne pctm̃ quod nõ ctoris.
eſt mortale: eſt veniale. Vñ ſuppono tanq̃
principiũ in materia iſta: ꝙ iuſtitia que re-
quiritur: ſufficit ad ſalutem. Sicut chari-
tas que ab apoſtolo dicit̃ plenitudo legis
ꝛ finis precepti. Diſtinguo igitur de chari- Chari-
tate. Vno modo ſumitur generalr̃ ꝓ qua- tas mlt
cũqꝫ dilectione ſiue carnali ſiue naturali ſi- tifariã
ue ſpirituali: ꝛ ſic inuenit̃ charitas tam in accipit̃
electis q̃ in reprobis: tam in hoĩbus q̃ in
brutis. Alio modo ſumitur ſpecialiter ꝓ di
lectione ſpirituali tantũ: que. ſ. ex dono dei
ꝛ ſpeciale donũ dei: ꝛ hoc ſcđo modo eſt ad
ꝓpoſitum ſolũ. iſta aũt diſtinctio ſumitur
ab Aug. ſuper. j. cañ. Jo. homil̃. ix. in prin.
Item ſumendo charitatem ſcđo modo pro
dilectione ſpirituali: adhuc tripliciter capi-
tur. Vno modo ꝓ illo habitu infuſo: qui. ſ.
eſt donũ: ꝛ preuenit omne meritũ noſtrum
actuale. Iſto modo dicit Augu. ſuper pſal.
cxviij. ꝙ iuſtitia eſt magna virtus animi:
quã nemo facit in hoĩe niſi ſolus deus. et
allegatur a mgr̃o lib. ij. diſt. xxvij. c. j. Alio
modo ſumitur charitas ꝓ actu voluntatis
licito ſꝫm inclinationem talis virtutis. ꝛ il-
lo modo dicitur charitas motus aĩe. Ter-
tio modo ſumitur charitas pro ope extrin-
ſeco procedente a tali virtute ꝛ eius vſu: ſic
ut innuit mgr̃ lib. ij. di. xxvij. c. v. Vbi dicit
ꝙ ex virtute ꝛ libero arbitrio naſcitur mo-
tus bonus: ꝛ exinde bonũ opus ꝓcedit ex-
terius. ꝛ hoc tertio modo ſumit̃ charitas ĩ
euang. Jo. xv. vbi dicit dñs. Maiorẽ cha-
ritatẽ nemo habet vt animã ſuã ponat q̃s
ꝓ amicis ſuis. Ibi enim nõ ſumitur chari
tas ꝓ actu interiori; nec pro habitu: ſed ꝓ

actu extrinſeco: vt dicit magiſter li. iij. diſt.
xxix. in fine. Quõ opus extrinſecum maius
fieri nõ põt ꝑ amico ꝙ̃ ſit illud. His ergo
pmiſſis volo declarare breuiter aliquas cõ
cluſiones. Prima eſt hec: ꝙ habit⁹ charis Cõclo prima.
tatis eſt vita aĩe: ⁊ hoc ꝓprie loquendo de
charitate aĩe. Iſta cõcluſio põt pſuaderi: li
cet nõ poſſet efficaciter demonſtrari: quia
mors aĩe eſt ſeparari a deo: ſicut vbiqꝫ pꝫ
⁊ iõ ſufficit allegare aliculi. iiij. de tri. ca. iij.
vbi diſtinguit Aug. valde diffuſe mortem
corporis a morte aĩe. ⁊ inter cetera dicit ſic
Sicut aĩa deo deſerẽte morit: ſic corp⁹ aĩa
deſerẽte morit. et poſt eodẽ li. c. xiij. Mors
ſpũs eſt a deo deſeri: mors autẽ corporis a
ſpũ deſeri. ſꝫ manifeſtũ eſt apud oẽm theo
logũ ꝙ deus non ſic deſerit aĩam/ ꝙ ab ea
ſeparet: ita ꝙ ipſa aĩa ſit: ⁊ deũ in ſe nõ ha
beat: cũ deus vbiqꝫ ſit: ⁊ nuſqꝫ deſit. et ſm
Aug. de vita btã: oẽs hoĩes tã boni ꝙ̃ ma
li deũ habẽt: licet aliter ⁊ aliter: qꝛ boni pro
pitiũ: mali vero deũ habẽt aduerſum. ergo
nõ põt dici ꝙ mors aĩe ſit a deo ſepari ſim
pliciter: qꝛ ſic foret impoſſibile aĩam mori.
ḡ oportet dicere ꝙ mors aĩe ſit aliq̃ ſpecia
lis ſeparatio a deo: ita ꝙ vita aĩe nõ eſt ipa
pñtia dei abſolute: ſed aliqualis pñtia ſpe
cialis ipſius ſm aliquẽ effectũ eius ſpecia
lẽ: ꝑ quẽ effectũ deus aĩam viuificat. talis
aũt effectus nullus eſt niſi charitas: qꝛ nul
lus effect⁹ ſine charitate valet: vt dicit apo
ſtol⁹. j. ad Cor. xiij. ⁊ ſilr Aug. xv. de trini. c.
xviij. ⁊ ſup. j. cañ. Io. homil. v. dicit ꝙ ſola
charitas diuidit filios regni a filijs perdi
tionis. ḡ oportet ꝙ de⁹ ꝓpter effectũ chari
tatis quẽ cauſat in aĩa: dicat vita aĩe: ⁊ ſic
ꝑ abſentiã ſiue carẽtiã talis effectus dr aĩa
mori. Silr familiare eſt apud theologos ꝙ
de⁹ eſt aliter in reprobis ⁊ aliter in electis:
qꝛ in electis eſt ꝑ pñtiã ⁊ ꝑ ſpũalẽ inhabita
tionẽ. In reprobis autẽ eſt ꝑ pñtiã tm̃: ita
ꝙ nõ ꝑ inhabitationẽ. Nec aũt diuerſitas
eſſendi in iſtis ⁊ in illis eſſe non poſſet: niſi
qꝛ aliqđ donũ ſpũale opat in electis oĩbus/
qđ nõ opat in reprobis. nec tale donũ põt
intelligi niſi donũ iuſtitie et charitas: qđ
ſolũ diuidit filios regni a filijs ꝑditionis:
vt dictũ eſt: ḡ ꝑ illud donũ dr de⁹ electos in
habitare ⁊ aĩam ſpũaliter viuificare: dicẽte
Augu. in ſermone de laude charitatis q̇ ſic
incipit. Diuinarũ ſcripturarũ ⁊c. nec dubi
tari vllo mõ põt ꝙ tẽpliũ dei ſit hõ in q̇ ha
bitat charitas: ḡ ꝑ ꝯñs illud donũ eſt vita
aĩe: ⁊ eius ſeparatio eſt mors aĩe. ⁊ h̃ credo
eſſe verũ. Quõ igit cõiter dr. de⁹ eſt vita aĩe
verũ eſt: ⁊ dꝫ intelligi effectiue: ⁊ nõ forma
liter. ſ. ꝑ ipm donũ charitatis qđ formali
ter eſt vita aĩe. Vñ ſicut in corpalib⁹ rebus
alia eſt pfectio materie prime: et alia ſcđe:
ſicut aliqs actus eſt primus et aliqs ſcđs:
ita imaginor in ꝓpoſito ꝙ ipm donũ cha
ritatis eſt actus prim⁹ anime: quo ſcꝫ ani
ma iuſta ſit in actu primo: ⁊ perfectio ſecũ
da anime ſiue actus ſit opatio ꝓcedens ab
illo dono. Secũda cõcluſio eſt: ꝙ deus ab Cõclo ſecũda
anima vitã non ſubtrahit: niſi aĩa prius vi
tã deſerat. Hec etiã cõclo ſicut pma demõ
ſtrari non põt nec efficaciter pſuaderi: niſi
ꝑ auctoritatẽ beati Auguſtini de vera ⁊ fal
ſa penitentia. vnde ante finẽ dicit ſic. Deus
q̇ ſemel incipit bene facere ⁊c. derelinquim⁹
eum eiuſqꝫ beneficiũ quod omnino noſtrũ
eſt: cũ prius eius ſit inſpirãdo: cogit ex ne
ceſſitate iuſte miſericordie neminem poſſe
prius relinq̃re. non enĩ ſui eſt relinq̃re niſi
relinquẽtẽ ſe. Silr. iiij. cõfeſſi. c. xj. dicit ſic.
A deo nõ deſerit amor: ſi amor ipſe nõ de
ſerit. Itẽ de natura ⁊ gratia dicit ſic. Deus
nõ deſerit niſi deſerat: vt pie iuſteqꝫ viuat.
Itẽ de ſpũ ⁊ aĩa. c. ij. dicit ſic. Semꝑ deus
pſentẽ ſe exhibet: ſemꝑ ſeſe paratũ offert.
Si me paratũ inuenerit: quocũqꝫ vertero
me: nõ me deſerit niſi prius ego eũ deſerã.
Item. xiiij. de ciuitate dei. c. xv. dicit ſic. Ab
anima deſerit vita ſua que illi deus eſt. nõ
enĩ deſerta eſt vt deſereret: ſꝫ vt deſereret
deſeruit. Ad malũ q̇ppe eius prius eſt vo
lũtas eius: ad bonũ ꝟo eius prior eſt volun
tas creatoris. Itẽ Aug. de vera innocẽtia
ꝓpoſitione. ciij. Põt homo inuitus amit
tere bona tpalia: nunq̃ꝫ vero niſi volẽs per
dit diuina. Itẽ de correptione et grã dicit
Aug. ꝙ tale erat adiutoriũ: ſi hõ ille ꝑ libe
rũ arbi. nõ deſeruiſſet deũ: ſemꝑ bon⁹ fuiſ
ſet: ſꝫ deſeruit ⁊ deſert⁹ eſt. Item de corre
ptione ⁊ grã. c. lxvij. Oẽs mali ſupplicijs
iudicãdi ſunt: q̇ grãm dei ſuſcipiũt. Sꝫ tẽ
porales ſunt: nec pſeuerãt: ⁊ deſerũtur. Ex
his ſatis apparet ꝙ nõ pri⁹ de⁹ vitã aĩe q̇
grã ẽ/ ſubtrahit ab ipſa aĩa: ꝙ̃ ipa aĩa deſe Cõtra
rat vitã. Cõtra tamẽ iſtã cõcluſionẽ vidẽs conclu
tur eſſe quedam auctoritates. qꝛ videt ꝙ ſionẽ.
deus ſubtrahit gratiam ſuam anteꝙ̃ ho
mo peccet. Dicit enim Aug. de bono perſe
uerãtie. c. xlv. ⁊ ſimiliter. lxiiij. ſic. Qui obe
ditis ⁊ pdeſtinati eſtis reijciẽdi ſubtrahent

a vobis vires:vt obedire ceſſet₃. Dicvidet
dicere ꝙ ſubtraherent vires ad illum eſſe
ctū:vt ſcʒ ceſſent obedire:ꝛ ita ceſſare ab
obediētia erit effect⁹ ſubtractiōis. ꝑ ſubtra
het prius gr̄a:ꝙ̄ ceſſet obediētia. Silr gl.
ad Ro.primo ſup illō apli. Tradidit illos
de⁹ in paſſiones ignominie. dicit ſic. Sicut
de⁹ apponit gr̄am: vnde inclinat volun-
tas hoīs ad bonū: ita ſubtrahit a ꝗbuſdaʒ
qua ſubtracta īclinat eoꝝ volūtas ad ma-
lū. ex hoc videt īnuere ꝙ prius ſubtrahit
gratia:ꝙ̄ deſerat a volūtate de⁹. Ad hoc
etiā eſt Aug. de gratia ꝛ natura. vbi dicit
ꝛ oſtēdit ꝯ̄ hereticū pctā peccatis vindica-
ri:ꝛ recitat rn̄ſionē quā poſſet dare hereti-
cus:dicēs ꝙ de⁹ ad peccādū non cogit:ſed
dignos deſeri tm̄ deſerit:ꝛ tūc dicit Aug.
ſic. Si hoc dicit:veriſſime dicit. Ad iſta
Rn̄ſio ad auctoritates ꝯ̄ ſecūdam concluſionem rūdeo:ꝛ dico ꝙ iſta ꝛ oīa eis ſimilia debēt
ſic intelligi. deus gr̄am collatam a quibus
ſubtrahit in penam peccati p̄cedētis ꝛ me
rito precedētis peccati:ſubtrahitur ab eis
gr̄a ꝛ eius vſus:ꝛ aliter nō. ꝛ hoc exp̄ſſe pʒ
ꝑ Iſidoꝝ de ſummo bono li.ij.ca.xix. Nō
inqͥ:cum aliqui iuſti ſunt:a deo impellun-
tur vt mali fiant. ſed dū mali ſunt:indurā
tur vt deteriores fiāt. ꝛ poſt ſequitur. Fa-
cit ergo deus quoſdā peccare:ſed in quib⁹
talia peccata preceſſerunt: vt iuſto iudicio
ei⁹ mereātur in deterius ire. Quedā eñ pec
cata de ira dei veniūt:que ꝓ merito alioꝝ
cōpenſant peccatoꝝ. vult dicere ꝙ de⁹ nō
facit hoies deteriores:nec eoꝝ minuit bo-
nitatem:niſi prius hoc meruerūt. ꝛ hoc eſt
quod dicit. Ad hoc etiā eſt ſententia beati
Grego. ꝛ ponit in gloſſa. ad Ro.primo. vbi
prius. Iuſto inqͭ iudicio de⁹ corum peca-
tis eos obnubilat:vt p̄cedētis peccati me-
rito etiā in alia cadāt. Ex quib⁹ pʒ ꝙ deus
nō ſubtrahit gr̄am ab aliquo niſi per me-
ritū ſuum p̄cedēs. ꝛ ꝑ conſequēs pri⁹ ani-
ma deſerit iuſtitiā:ꝙ̄ deus donum iuſtitie
Correlarium ab aīa ſubtrahit. Ex iſta concluſione ſeq-
tur correlarie:ꝙ prius ſaltē naturaliter di-
cit pctm̄ eſſe mortale:ꝙ̄ de⁹ deacceptat il-
lud ad penā eternā: vel ad ſubtractionem
gr̄e. ꝛ hoc ſequit ex eo ꝙ pri⁹ homo deme-
ret gr̄am ſubtrahi:ꝙ̄ de⁹ eā ſubtrahit: vt
dicit cōcluſio. ergo pri⁹ naturaliter eſt pec-
catū mortale:ꝙ̄ gr̄a auferat. ergo non pōt
dici ꝙ ideo eſt mortale:qꝛ deus illud deac-
Tertia ꝯcluſio ceptat:ſʒ magis ecōtrario. Alia concluſio
eſt:ꝙ habita occaſione operandi:vita aīe nō

cōſeruat ſine cura vel zelo iuſtitie. Hoc aūt
demōſtrari non pōt:ſʒ tm̄ ꝑ auctoritates ꝑ
ſuaderi. Eſt aūt ad hoc auctoritas Augu.
enchi.xxſ. vbi dicit ſic ꝙ non ſufficit miſe-
ricordia dei:ſi non adſit volūtas hoīs. hō
enim credere vel ſperare non pōt/ niſi velit:
nec ꝑuenire ad palmā niſi volūtarie currat
ſi nō pōt ꝑuenire ad palmā niſi volūtarie
operet:ꝑ nec pōt conſeruare charitatē ſiue
vitā ſuā/niſi cōformiter opet ad vitā. ꝯn̄a
pʒ ex oppoſito:qꝛ ſi poſſet cōſeruare vitā ſi
ne operib⁹ volūtarijs: ſequit ꝙ poſſet ꝑue
nire ad gloriā ſine talib⁹ opib⁹:cui⁹ oppoſi
tū dicit auctoritas. ꝛ cōſequētia pʒ: qꝛ cui
cūqꝫ charitati correſ̄det glīa ꝛ palma. Idē
etiā pʒ ꝑ Greg. in homil. de pētecoſte. vbi
dicit ſic. Ad voſmetipſos fratres redite. Si
deū vere amatis/exqͥrite: nec tn̄ ſi aliquis
credat ꝗcꝗd ſibi anim⁹ ſine opis atteſtatio
ne rn̄deat. ꝛ ſequit. Nunꝗ̄ amor dei otio-
ſus eſt:operat eñ magna ſi eſt. Si vero re
mittit:nō eſt. Item dn̄s in euā. dicet repro
bis in iudicio finali dānādis/ ꝓ eo ꝙ opa
charitatis nō egerūt. Ite maledicti in ignē
eternū ꝛc. Eſuriui:ꝛ nō dediſtis mihi man
ducare. Sitiui:ꝛ non dediſtis mihi bibere
ꝛc. Idē etiā apparet ꝑ illud qδ dicit Io. in
j.can. ſua ca.iij. Qui inqͭ habuerit faculta-
tes hui⁹ mūdi:et viderit fratrē ſuū neceſſi-
tatē hr̄e:et clauſerit viſcera ſua ab eo: quō
charitas manet in eo? Ubi ſatis apparet ꝙ
charitas in illo caſu nō conſeruat ſine ope
ꝛc. Ad idē facit illud Grego. ſup euā. Mat.
Seruū vnum apportato lucro remunerat:
aliū aūt a bono ope torpētē dānat. Quar Quarta ꝯclo
ta ꝯcluſio eſt de ſignificato huius vocabuli
pctm̄ mortale. et eſt hec in forma:ꝙ ex hoc
ſolū aliꝗd δr pctm̄ mortale:qꝛ eo ſepat aīa
a charitate. Hec videt eē manifeſta ex ter-
minis. qꝛ h̄ ē eē mortale qδ mortē īferre:et
mortē īferre nō ē aliud ꝗ̄ vita priuare. ꝑ cū
vita aīe ſit iuſtitia ſiue charitas: vt dictū ē
in p̄ma ꝯclone:ſeqtur ꝙ idē ē eē pctm̄ mor
tale/qδ aīam a charitate ſepari. Quinta Quīta ꝯcluſio
cōcluſio eſt:ꝙ oē qδ repugnat opib⁹ reqͥſi-
tis ad ꝯſeruationē charitat₃:ipſi repugnat
charitati. Hec pʒ ex tertia:cū eñ charitas
nō cōſeruet ſine opib⁹ ſibi ꝯuenietib⁹:ſeqͭ
ꝙ oē qδ repugnat talib⁹ opib⁹ repugnat
etiā charitati. Sexta ꝯclo:ꝙ nullū op⁹ ex Sexta ꝯcluſio
trinſecū ꝑ ſe repugnat charitati. h̄ pʒ:qꝛ ſi
ſic tūc aliqδ op⁹ foret extrīſecū:ſup quo nō
poſſet fieri diſpēſatio. ꝯn̄a pʒ ꝑ Ber. de pre

cepto ⁊ diſpẽſatiõe: vbi vr̃ dicere ſn̄ialiter
ꝙ ea que per ſe requirunt ad charitatẽ: eti-
am nec ab ipſo deo diſpẽſationẽ recipiunt.
Ex quo ſeq̃tur per oppoſitũ / ꝙ ea que ꝑ ſe
repugnãt charitati: nullo mõ diſpẽſationẽ
recipiũt. Sed manifeſtũ eſt ꝙ ſup quodli-
bet opus extrinſecũ põt diſpẽſatio fieri: vt
apparet ꝑ ꝓceſſum Ber. vbi declarat ꝙ in
oĩbus p̄ceptis ſcðe tabule cadit diſpẽſatio
q̃ tabula mẽtionẽ facit de opib⁹ extrĩſecis:
g̃ ſeq̃tur ꝙ nullũ op⁹ extrinſecũ repugnat
charitati. Ad idẽ eſt vn⁹ ꝓceſſus Aug. ſup
cañ. Jo. homil. vj. vbi videt̃ illud exp̄ſſe de
Septi- ducere: ſed omitto ꝟba ſua ꝓpter ꝓlixita-
ma cõ- tẽ. Septima ꝯclõ: ꝙ nõ q̃libet opatio in
cluſio. trinſeca vitioſa repugnat charitati: q2 tũc
nulla volitio vitioſa foret peccatũ veniale
ex gñe: ⁊ ita velle loqui qñ nõ ꝓſit: ⁊ aliqñ
tacere qñ nõ expedit: vel plus q̃ expedit:
foret ex ſe pctm̃ mortale. ⁊ ita quilibet q̃ lo
quitur plus q̃ opꝫ: vel tacet plus q̃ expe-
dit: peccaret mortaliter. qð nõ videt̃ verũ.
Qz aũt talia ſunt pctã ex gñe: apparet per
Aug. de igne purgatorio: vbi talia multa
Octa- enumerat: q̃ dicit venialia eẽ ex gñe. Octa
ua ꝯclo ua concluſio eſt: aliqð eſt ꝑ ſe peccatũ mor
tale. hec oſtẽditur ſic. Si nullũ foret pctm̃
mortale per ſe: tũc nullũ ꝑ ſe contradiceret
charitati. pꝫ ꝯña ex ſignificato vocabuli hu
ius nõis pctm̃ mortale: ⁊ ex cõcluſione. iiij
⁊ ita qðlibet pctm̃ foret cõpoſſibile chari-
tati: ⁊ q̃dlibet pctm̃ poſſet ſtare cũ charita
te ⁊ dilectiõe fraterna. ꝯña pꝫ de ſe: ⁊ ꝯñs
eſt falſum. ſicut btũs Aug. declarat ex intẽ
tione ſup. j. cañ. Jo. homil. vj. Ubi inueſti-
gat veritatẽ ei⁹ qð dicit apl's in eadẽ cañ.
c. iij. Omnis qui nat⁹ eſt ex deo; nõ peccat
q2 ſemen eius in eo manet: ⁊ nõ põt pecca-
re: qm̃ ex deo natus eſt. Hec enim auctori-
tas vr̃ dicere vt dicit Aug. ꝙ nõ ſit poſſibi
le ꝙ aliquis ex deo natus ſit: ⁊ ſimul cum
hoc peccet: ⁊ ꝑ ꝯñs omnis q̃ ex deo nat⁹ eſt
ſine pctõ eſt. ergo ſequeretur ꝙ null⁹ ex deo
natus ſit. quod eſt falſum. vel ꝙ aliquis ſit
in hac vita ſine peccato. qð eſt cõtrarium
illi quod dicit apl's in eadẽ cañ. c. j. Si dixe
rimus qm̃ pctm̃ nõ habem⁹: ipſi nos ſedu
cimus: ⁊ veritas in nobis nõ eſt. Iſtud du
biũ mouet Aug. ⁊ ꝓ ſolutione dicit ſic ſen
tẽtialiter: ꝙ illa ꝓpoſitio oĩs q̃ nat⁹ eſt ex
deo / nõ peccat ⁊c. nõ debet intelligi vniuer
ſaliter de omni peccato. ſed particulariter
de aliquo certo pctõ: id eſt de aliq̃ gñe pctĩ:
vel de aliquibus pctĩs ⁊ non de omnib⁹: vt
ſit ſenſus: aliquod eſt certum pctm̃ vel cer-
tum genus peccati: quo nullus peccat q̃ na
tus eſt ex deo. ⁊ iſtũ modũ loquẽdi oſtẽdit
homil. vj. per illud dictũ ſaluatoris in euã.
Jo. vbi dicit. Si non veniſſem: ⁊ loquutus
nõ fuiſſem eis: pctm̃ nõ haberẽt ⁊c. Illud
enim dictũ non poteſt ĩtelligi de omni pctõ
generaliter: q2 tunc daretur intelligi ꝙ Iu
dei ante aduẽtũ chriſti fuiſſent innocentes
⁊ per ei⁹ preſentiã facti fuiſſent pctõres: qð
nõ eſt verũ: ideo illud intelligitur de certo
pctõ. ſ. ĩfidelitatꝫ ꝙ in eũ nõ crediderũt: vel
quẽ preſentẽ cõtẽpſerunt. Ita dicit Aug.
In ꝓpoſito hec ꝓpõ / oĩs q̃ nat⁹ eſt ex deo
nõ peccat: intelligit̃ de certo pctõ ſaltẽ ſm
genus. Qui eñ: dicit Aug. in dilectione fra
terna cõſtitut⁹ eſt: certa ſunt pctã q̃ nõ põt
cõmittere: et hoc maxime ne oderit fratrẽ.
vult dicere ꝙ illud gen⁹ pctĩ qð eſt odium
fraternũ: nõ eſt cõpoſſibile charitati. Ex q̃
ſequitur ꝙ odiũ fraternũ eſt ꝑ ſe pctm̃ mor
tale: q2 ſi nõ ſit cõpoſſibile charitati: tũc ex
ſe repugnat charitati: ⁊ ꝑ ꝯñs ex ſe eſt pctm̃
mortale. Itẽ arguit̃ ſic. ſi nullũ pctm̃ foret Proba
ꝑ ſe mortale: tunc q̃libet actus poſſet fieri tur ſe-
ſine culpa mortali: ⁊ ita quilibet actus poſ cundo.
ſet fieri abſq3 hoc ꝙ militaret cõtra chari-
tatẽ: ⁊ ꝑ ꝯñs de omni actu ꝓhibito in quo
cũq3 precepto poſſet fieri diſpenſatio. patꝫ
ꝯña ⁊ falſitas conſequentis ꝑ Berñ. de pre
cepto ⁊ diſpenſatione bene infra principiũ
Ubi dicit ꝙ aliqua opa hũana ſunt ita ne
ceſſaria ad ſalutẽ: vt nulla de cauſa poſſint
etiã ab ipſo deo aliquatenus immutari. et
addit. Sub hoc inquã gñe ẽ oĩs illa ſermo
nis dñi ĩ mõte ſpiritualis traditio: ⁊ q̃cq̃d
de dilectione / humilitate / manſuetudine /
ceteriſq3 virtutibus tã in veteri q̃ in nouo
teſtõ tradit̃ obſeruãdũ. talia enim ſunt di-
cit Berñ. q̃ nec licent nec expediunt aliquã
do nõ haberi omni tp̄e morte cõtẽpta: cu-
ſtodita ſanitate operãtur. ex quib⁹ apparet
ꝙ tales actus ſunt per ſe ⁊ naturalr̃ req̃ſi-
ti ad cuſtodiã charitatis: ⁊ ꝑ ꝯñs eoꝝ ꝯtͥ
act⁹ ꝑ ſe ⁊ naturalr̃ repugnãt charitati: q2
mortẽ operãtur: vt dicit auctoritas. g̃ ex ſe
ſunt pctã mortalia: qð fuit ꝓbandũ. Itẽ Proba
ſi nullũ pctm̃ foret per ſe mortale: tũc vt pri tur ter
us quodlibet mortale ex aliqua circũſtãtia tio.
foret mortale: ⁊ tũc magis videtur verum
de hac circumſtantia: ꝙ eſt cõtra preceptũ
dei. patet conſequentia: q2 amota illa: nul-

lum erit oīno pctm̄. Illud enim quod nō eſt
contra preceptum dei: eſt oīno licitū: et per
ɔ̄ñs ex hoc ſolo dicit aliquod eſſe peccatum
q2 eſt ɔtra preceptū dei: tamē ex circūſtan
tia qua poſita ponit pctm̄: ⁊ qua remota re
mouet pctm̄. ⁊ aſſumptum pꝫ p Augu. de
adulterinis cōiugijs li. j. vbi ſic diffinit. Di
citum eſt qđ nulla lege eſt prohibitū. ergo
ſi aliqua circūſtātia debeat facere peccatū
eſſe mortale: hoc maxime videt de iſta cir
cūſtātia q̄ eſt cōtra pceptū. Sed ɔ̄ñs eſt fal
ſum: q2 tūc cū oē pctm̄ ſit cōtra preceptum
vt prius oſtenſum eſt: ſeq̄ret q̄ omne pec
catū foret pctm̄ mortale: qđ eſt improbatū

Probatur q̄rto. Itē ſi nullū foret p ſe pctm̄ mortale: tunc
ſequit q̄ nullus act9 vitioſus quantūcūq3
inordinat9 foret ex ſe meritū priuatiōis vel
carētie charitatis. ɔ̄ña pꝫ: q2 ex oppoſito ſi
aliqs foret p ſe meritori9 talis priuationis
ille naturaliter repugnaret charitati: et ſe
pararet a charitate: ⁊ ita ex ſe foret peccatū
mortale ex. v. cōcluſione. ſꝫ p̄mū ɔ̄ñs eſt fal
ſum. qm̄ ponat q̄ vellet gratis nō hr̄e cha
ritatē: vel nō eē i charitate: tūc ille mereret
nō eē in charitate: ⁊ non aliūde niſi q2 vult
nō eē i charitate: ḡ nō eē i charitate ex ſe eſt
meritū carētie charitatꝭ. ḡ ⁊c. Qr aūt talis
mereret nō eē in charitate pbat: q2 aliter ſtā
te illa volitione/poſſet eē in charitate ⁊ eē
fili9 regni: ⁊ p ɔ̄ñs gr̄a ſua pri9 collata ſuf
ficeret adulto ad ſalutē: abſq3 ppria volū
tate ⁊ motu pprio ſue volūtatis: imo ɔ̄ vo
lūtatē ſuā: qđ eſt ɔ̄ Augu. enchi. c. xxxi. vbi
ſuperi9 allegatū eſt: vbi dicit ſic q̄ nō ſuffi
cit homini ad ſalutē mīa dn̄i: ſi nō adſit vo
lūtas hoīs. ḡ a multo fortiori vbi volūtas
hoīs eſt diſpoſitione ɔ̄ria ad inchoationē

Probatur qn̄to. charitatis: cuius caſus ponit in propoſito.
Itē ſic. odiū ꝓximi eſt p ſe pctm̄ mortale: ḡ
aliqđ ex ſe eſt pctm̄ mortale. aſſumptū oſtē
dit: q2 aliter eēt poſſibile q̄ exiſtēs in cha
ritate odiret proximū ſuū. ɔ̄ña pꝫ ex hypo
theſi: q2 odiū tale nō repugnat charitati. ſꝫ
ɔ̄ñs eſt falſum: vt apparet p apl̄m. j. Ioā.
iiij. Si qs inq̄t dixerit qm̄ diligo deū: ⁊ fra
trē ſuū odit: mēdax eſt. ḡ nō eſt poſſibile q̄
aliqs ſic odiat fratrē: ⁊ diligat deū ex chari
tate: ḡ odiū fratris eſt incōpoſſibile charita
ti: ⁊ p ɔ̄ñs ſeparat a charitate: ⁊ ita eſt pec
catū mortale ex cōcluſione q̄nta. Illud con
firmat p btm̄ Greg. ſup euā. i homil. pēte
coſtes vbi dicit q̄ nec de9 vere ſine ꝓximo:
nec ꝓxim9 vere ſine deo diligit. ḡ nō eſt poſ

ſibile q̄ exiſtēs in charitate odiat ꝓximū. Euaſio
ḡ ⁊c. Hic dicet forte q̄ odiū ꝓximi nō ɔ̄di
cat dilectioni dei: q2 nec dilectioni eiuſdē ꝓ
ximi. oīs em̄ ꝓxim9 inquātū hō/diligēdus
eſt. ḡ cū oīs poſſit eſſe ꝓxim9: ⁊ ſimul cū hꝫ
pctōr: ſequit q̄ idē ſit ab eodē odiendus et
diligēdus. Sed iſtud nihil eſt: q2 nec ꝓxi- Cōtra euaſionem.
mus eſt odiēdus quantūcūq3 ſit pctōr. nec
eſt idē odire ꝓximū/⁊ odire eū eſſe peccato-
rem. de quocūq3 ꝓximo odiēdū eſt eū eſſe
pctōrē: nec hoc eſt aliq̄ mō odire proximū:
ideo manifeſtū eſt q̄ euaſio nō eſt ad ꝓpoſi
tū: immo ſm̄ rei veritatē nihil ſimpliciter
eſt odiēdū: ⁊ nec diabol9: qm̄ de9 nihil eorū
odit q̄ fecit: vt dicit magiſter li. iij. di. xxxij.
c. j. Sed cū multa odienda ſunt eſſe mala:
nō tn̄ ſequit ex hoc q̄ ſint odienda. ideo re
ſpōſio nō valet. Alia cōcluſio eſt: q̄ aliqđ Cōcluſio nona.
eſt pctm̄ mortale: qđ tn̄ ex ſe nō eſt mortale
Hoc oſtēdit ſic. aliqs actus extrinſecus vo
lūtatis eſt pctm̄ mortale: et nullus talis ex
ſe eſt pctm̄ mortale. ergo aliquid eſt morta
le: qđ tn̄ ex ſe non eſt mortale. maior pꝫ de
adulterio/homicidio/⁊ hmōi. minor ſequi
tur ex ɔcluſione. vj. q̄ fuit hec: q̄ nullū op9
extrinſecū per ſe repugnat charitati. et ſic
arguendo qđlibet mortale ex ſe repugnat
charitati: nullū opus extrinſecū ex ſe repu
gnat charitati: ḡ nullū opus extrinſecū eſt
pctm̄ mortale. iſte modus arguendi habet
in ſcđo mō ſcđe figure. ⁊ prima propoſitio
pꝫ ex ɔcluſiōe. v. que eſt illa: q̄ ex hoc dici
tur aliqđ pctm̄ mortale: q2 ſeparat aīam a
charitate. Habitis his concluſionibus ⁊ Deciſio huius articuli.
ſuppoſitis/ad inueſtigandū pctm̄ mortale
ex ſe ſumo ex prima cōcluſione q̄ vita aīe
nō eſt aliud q̄ donū charitatis ⁊ iuſtitie:
⁊ p ɔ̄ñs mors aīe nō eſt aliud q̄ carētia ta
lis doni in ſubiecto nato. ideo q̄ pctm̄ ſit
mortale pōt eſſe dupl'r. Uno mō q̄ impe
dit ne tale donū ɔferatur. ſic ſpecial'r pctm̄
originale dr̄ mortale. Sil'r eadem rōne qđ
libet actuale in nō renato pōt dici mortale:
q2 ſi originale natū ſit impedire ne tale do
num conferat: multo magis qđlibet actua
le: q2 certum eſt q̄ omne actuale eſt magis
imputabile volūtati q̄ originale. Secūdo
mō dr̄ pctm̄ mortale: q2 impedit vel natum
eſt impedire ne gr̄a iam collata conſeruet.
⁊ iſte modus bn̄ differt a primo: q2 habit9
vitioſus ɔ̄ctus ex origine lꝫ ipediat ne gr̄a
ɔferat: tn̄ ſi collata fuerit: cū ipſo pōt con
ſeruari. eodē modo eſt de multis actibus.

Ideo omne pctm̄ qđ natū eſt ex ſe impedi-
re ne grā prius habita cōſeruet̄: eſt morta-
le ex ſe. tūc ergo arguit̄ ſic ad ꝓpoſitū. Ali-
qđ eſt pctm̄ quod ex ſe eſt mortale: vt dicit
viij. ꝯcluſio: ⁊ nullū opus extrinſecū eſt de
ſe pctm̄ mortale: vt dicit. vj. cōcluſio: ğ ſolū
opus intrinſecū voluntatis eſt de ſe pctm̄
mortale. Itē ſola deſertio grē ſeparat aīaʒ
a charitate/ex prima ſuppoſitione ⁊ prima
⁊ ſcđa ꝯcluſione: ğ omne qđ per ſe ſeparat
aīam a charitate: eſt per ſe deſertio grē. ptʒ
ꝯn̄a ab excluſiua ad vniuerſalē de terminis
tranſpoſitis. ğ ſola illa volitio intrinſeca eſt
per ſe pctm̄ mortale: per quā aīa per ſe de-
ſerit grām ſiue charitatem. Si ergo poteri
mus diſcernere qn̄ anima ꝓprie ⁊ per ſe de
ſerit grām: ⁊ qn̄ nō: apparebit tūc qn̄ act⁹
volūtatis eſt ex ſe pctm̄ mortale ⁊ quando
nō: ſed ſatis manifeſtū eſt apud doctores
⁊ auctores ꝙ qn̄ anima operatur aliquid
mali ex mera infirmitate ⁊ nō ex electione:
nō per ſe deſerit iuſtitiā: nec eſt mala: vt di-
cit Ariſt. v. Ethico. nec etiā quando aliqđ
iniuſtitie ex errore inuincibili operatur: eſt
imputabile. ergo nihil qđ operat̄ ex tali er-
rore vel infirmitate/eſt per ſe pctm̄ morta-
le: niſi illa infirmitas vel ignorantia ſit im
putabilis: hoc eſt per accidens. ğ nullū op⁹
malū factū ee infirmitate vel ignorantia/
eſt per ſe pctm̄ mortale. ğ opʒ ꝙ illud fiat
ſcienter. ꝯn̄a ptʒ: qꝛ quilibet actus volun-
tatis vel fit ex ignorantia: vel ex infirmita-
te: vel ex ſcientia. ⁊ hoc extendendo nomen
ſcientie ad exiſtimationē vel opinionē: vel
ſaltem vocando ſcientiā illud qđ diſtingui-
tur ꝯ ignorantiā. tunc vltra. nō omne ma-
lum ſcienter ꝯmiſſum eſt ex ſe deſertio grē
per ſe ⁊ ꝓprie: ſicut argutū eſt prius. ⁊ ſilr
hoc videt̄ clarum ex alio caſu. ponat̄ ꝙ ali
quis ſciat a eſſe aliqđ peccatum veniale: et
cū tentatus fuerit ad cōmittendum a: iudi
cet ꝙ vitare a nō requirat̄ ad ꝯſeruationē
vite. ğ cū ſit ſolū pctm̄ veniale in hoc caſu:
poteſt ſcienter cōmittere a/abſq͂ hoc ꝙ de
ſerat grām. qꝛ pōt eſſe ꝙ nullo modo vellet
cōmittere a/ſi foret deſertio gratie. ğ pōt
eſſe ꝙ aliquis ſcienter cōmittat pctm̄ veni
ale ſciēs eſſe tale: abſq͂ hoc ꝙ deſerat gra-
tiam. ergo ſequit̄ ꝙ nō omne malū cōmiſ-
ſum ſcienter eſt per ſe deſertio gratie: ⁊ per
ꝯn̄s nec peccatū mortale. Qꝛ aūt in hoc ca
ſu poſſet cōmittere a abſq͂ hoc ꝙ deſerat
grām: oſtēditur ſic. qꝛ cū cōmiſſione ipſi⁹ a
ſtat ꝙ ſi oporteret alterū deſerere: videlicet
grām vel a pctm̄: potius eligeret deſerere
a ꝙ grām. ğ plus diligit grām ꝙ cōmitte-
re a. ⁊ volendo a nō deſerit chriſtū. ğ. ꝯn̄a
ptʒ per dictū Aug. de igne purgatorij: vbi
docet quđ diligere ſubſtantiā corporalem
plus ꝙ oportet/ſit peccatū: ſed tantū venia
le. Aliquando enim qui diligit ſubſtantiā
temporalem plus ꝙ opʒ: ſic tamen vt ſi ne
ceſſe foret/mallet ipſam ſubſtantiā perde-
re ꝙ chriſtū: peccat inquit qui diligit rem
tēpalem plus ꝙ opʒ: ſed tamen venialiter.
qꝛ chriſtū nō deſerit: quem adhuc tenet in
fundamento. Ita in ꝓpoſito poſſibile eſt
ꝙ aliquis ſcienter cōmittat veniale: abſq͂
hoc ꝙ charitatē vel iuſtitiā deſerat. ptʒ ğ
ꝙ omne pctm̄ mortale ex ſe fit ex ſcientia.
nec tamē omne pctm̄ ſcienter cōmiſſum eſt
ex ſe mortale: ğ nō poteſt dici ꝙ circūſtan-
tia ſcientie facit pctm̄ eſſe mortale. Quid ğ
eſt illud quod facit pctm̄ eſſe mortale? pro
certo videtur mihi valde difficile aſſigna-
re: tamen videt̄ poſſe dici ſic: ꝙ illud idem
qđ facit actū voluntatis eſſe deſertionem
grē: facit eundem actū eſſe pctm̄ mortale:
qꝛ idem eſt deſertio gratie ⁊ pctm̄ mortale
ex. v. ⁊. vj. concluſionibus. Videamus ergo
quid ꝓprie requirit̄ ad hoc ꝙ aīa deſerat
gram: ⁊ ex iam dictis poſſumus inferre ꝙ
tunc ſolū ꝓprie ⁊ per ſe deſerit aīa gratiā:
quando ſcienter facit aliquid per qđ exiſti-
mat ſe grām perdere: vel incerta eſt vtrum
grām perdat. Exēplū. ſi aīa iudicet ſe per
actū a perdere iuſtitiā: etiā ſi iuſtū eſt fieri.
⁊ cōmittat a ſcienter: videt̄ ꝙ ꝓpterea de-
ſerit iuſtitiā/qꝛ nō habet curā vel zelū iuſti
tie. ğ tunc perdit iuſtitiā ex tertia cōcluſio-
ne: ⁊ per ꝯn̄s peccat mortaliter. ⁊ ſi ipſe ho
mo dubius vel incertus ſit nūqđ ex cōmiſ-
ſione a perdat grām an nō: ⁊ hoc nō obſtā
te cōmittat a: iterū ꝓpterea deſerit grām:
qꝛ nō zelat ꝓ ea: immo omittit ⁊ renuit cō
ſeruare gratiā: ex hoc ꝙ vult facere illud ex
quo incertus eſt vtꝝ perdat grām. ideo pōt
dici ſic: ꝙ ſolus ille actus voluntatis ex ſe
eſt pctm̄ mortale: quo quis exiſtimat ſe gra
tiam perdere: vel dubius vel incertus ē an
grām perdat. Ex quo ſequit̄ ꝙ ad hoc ꝙ
aliqđ ſit pctm̄ mortale ex ſe: requirit̄ ꝙ ali
quis exiſtimet ſe grām perdere ſiue iuſtitiā
vel incertus ſit nunquid iuſtitiā perdat. Et
ad maiorē declarationē iſtius cōcluſionis
arguo contra eam per aliquas medias. Pri-

R' Cōclu. princi. in b° or ti. intē ta. Arguit̄ ꝯ ꝯclu. princi. primo.

mo ſic. ſola deſertio grẽ eſt pctm̄ mortale: ꝫ
vbi nulla eſt deſertio grẽ: nullum eſt pctm̄
mortale. Sed vbi aliquis operatur qđcūq̄
malū: credens ſe obſequiū p̄ſtitiſſe deo: ibi
nō eſt deſertio grẽ ꝑ vltimā ꝯcluſionem. ꝫ
quodcūq̄ malū faciẽdo: cū tali credulitate
licet erronea/non peccat aliqs mortalr̄. qđ
eſt falſum: qꝛ poſſibile eſt ꝙ cū tali creduli-
tate cōmitteret aliquid qđ ex ſe eſt peccatū
mortale: ſicut odiū fraternum. vt habet ex
Scdo. viij. ꝯcluſione. Scđo ſic. ponat aliqs qui
nullā notitiā hꝫ grẽ nec dei: ſicut ſatis eſt
imaginabile: tūc manẽte eo ĩ illo ſtatu: poſ-
ſibile eſt ꝙ peccet mortaliter. manifeſtum
eſt: qꝛ aliqñ poſſet vnum hoiem interficere
⁊ ſeipm̄: vel aliqđ tale ſcel⁹ opari: ⁊ tñ ma-
nifeſtū eſt ex caſu ꝙ nō exiſtimaret ſe gra-
tiā ꝑdere: nec dubius foret nunq̄d gratiam
perderet: qꝛ nullā notitiā de gratia hr̄et. er-
go poſſibile eſt aliquẽ peccare: abſq̄ hoc ꝙ
exiſtimet ſe iuſtitiā vel gratiā ꝑdere: ⁊ etiā
abſq̄ hoc ꝙ dubius vel incert⁹ ſit nunq̄d
gratiā perdat: ergo illa ꝯcluſio nō eſt vera.
Tertio. Item ponat ꝙ aliqs homo magne lite-
rature ſciat ſe eſſe in pctō mortali: ⁊ grām
perdidiſſe: ⁊ iā nullā in effectu hr̄e: ⁊ iterū
cōmittat aliqđ grande pctm̄: vt ſtuprū vel
blaſphemiā: ⁊ ſciat illud eſſe pctm̄ mortale
tunc non eſt neceſſe vt exiſtimet ſe per illud
pctm̄ gratiā vel iuſtitiā perdere: qꝛ nullam
exiſtimat ſe hr̄e: vel anteꝗ̄ illud committe-
ret habuiſſe: ꝫ per ꝯñs nō peccaret morta-
Quarto. liter illo actu ſcđo: qđ eſt falſum. ⁊ ꝯñs pa-
tet ex vltima ꝯcluſione. Itẽ ex hac ꝯclu-
ſione ſequitur ꝙ nullus peccat mortalr̄: ni-
ſi qui credit ſe male facere: vel incertus eſt
an male faciat. ꝫ ſi aliquis operetur quod-
cūq̄ malū ex paſſione: ſicut incontinens:
qui ex paſſione egreditur a rōne: nō pecca-
ret mortalr̄. ꝯñs ptꝫ: quia talis nullam exi-
ſtimationem habet de peccato vel malitia.
ergo nō ꝓprie deſerit iuſtitiā ſic operādo.
ergo nō peccat mortaliter. ꝯñs eſt falſum.
Quito. Item ſi nullus peccaret mortaliter niſi
exiſtimaret ſe iuſtitiā deſerere: vel incertus
vel dubius foret ⁊c. tunc ſequeret ꝙ nihil
foret ſimplr̄ pctm̄ mortale: niſi cōtemptus
iuſtitie. ptꝫ ꝯña: qꝛ ſic opari eſt iuſtitiā con-
temnere. ⁊ ita vel quilibet contẽptus foret
peccatum mortale: vel aliqs ⁊ aliquis nō.
Non quilibet cōtemptus iuſtitie eſt pctm̄
mortale: quia tunc quilibet cōſenſus in pec-
catū ex deliberatione foret pctm̄ mortale:

cū quilibet talis ſit cōtemptus iuſtitie: vt
videtur. ꝯñs eſt falſum: vt prius fuit oſten-
ſum. Si aliqs cōtemptus iuſtitie eſt pctm̄
mortale: ⁊ aliquis nō: contra: quilibet con-
temptus iuſtitie excludit zelū iuſtitie: ꝫ qli-
bet contemptus iuſtitie eſt pctm̄ mortale.
ꝯña patet ex poſitione. ⁊ añs notum eſt: qꝛ
non ſtant ſimul ꝙ aliquis contemnat iuſti-
tiam: ⁊ zelet ꝓ iuſtitia. manifeſtum eſt ꝫ ꝙ
quilibet cōtemptus iuſtitie excludit zelum
iuſtitie: ⁊ ita eſt pctm̄ mortale. Hic reſpō- S
deo ad primū cū dr̄: ſola deſertio gratie eſt R̄n̄ſio
peccatū mortale ⁊c. vt prius dictū eſt. nunc ad rō-
etiā dico ꝙ ſola deſertio gratie eſt ex ſe pec- nes cō-
catū mortale: nō tñ cōcedo ꝙ ſolū illud eſt clu. ix.
pctm̄ mortale: qꝛ pctm̄ originale nō ꝓprie Ad pri-
eſt deſertio gratie: ⁊ tamen eſt pctm̄ morta- mum.
le. ⁊ ſimilr̄ aliqua ſunt pctā mortalia: quo-
rum nullū eſt ꝓprie deſertio gratie. ⁊ ideo
nego ꝯñam cū arguitur: vbi nulla eſt deſer-
tio gratie: ibi nullū eſt pctm̄ mortale. Sed
vltra pro materia argumenti: cū dicitur ꝙ
ille qui malū quantumcūq̄ graue operat
credens bene facere ⁊ obſequi deo: nō pec-
cat mortalr̄: quia nō deſerit gratiā. negat
ꝯña vt prius: qꝛ poteſt eſſe ꝙ aliqs operet
malū credens obſequiū p̄ſtare deo: lꝫ forte
nō operet intentione obſequendi deo: ⁊ iđ
cū tali credulitate ſtat ꝙ deſerat iuſtitiā ⁊
nō deſerat iuſtitiā. ſi tñ aliquis credens ſe
bene facere ⁊ ſeruire iuſtitie/quātūcūq̄ ma-
lum operet: ſola tñ intẽtione vt ſeruiat deo
ſiue iuſtitie: tunc dico ꝙ ex hoc non peccat
mortaliter: nec illud erit peccatum morta-
le ex ſe: qꝛ tale pctm̄ non excludit zelū iuſti-
tie. immo ſit mere zelo iuſtitie. ⁊ ideo talis
in illo caſu ſi nullā habeat aliunde culpam
nō incurrit culpā mortalem: ex quo nō per-
dit gratiā. ⁊ nota ſuper hoc Aug. ſuper. ſ.
cañ. Io. homil. v. ⁊. vj. ⁊ tñ credat ſic faciē-
do ſeruire iuſtitie: ſed nō facit intẽtione ſer-
uandi iuſtitiā. Itẽ pōt eſſe ꝙ pia intẽtione
alia/vt alicuius cōmodi gratia illud facit
ſolū. ⁊ adhuc dico ꝙ nō peccat mortaliter
ꝓpter eandẽ rōnem: qꝛ. ſ. talis operatio in
illo caſu nō excludit zelum iuſtitie. ſi tñ ſic
credens operet aliqua intẽtione ꝑuerſa: q̄
intẽtio nata ſit excludere zelū iuſtitie: tunc
ex ſe eſt peccatū mortale. ⁊ ita forte fuit de
iudeis qui occiderunt chriſtū ⁊ apoſtolos:
⁊ tamen ſic faciendo credebāt ſe bene face-
re. ꝙ forte ⁊ ſi credebāt ſe bene facere: nō
tñ fecerunt ea intentione ſola vt bene fa-

terent:ſed forte inuidia ⁊ alia intētione p̄/
uerſa:ex qua forte equaliter feciſſent ſi hoc
nō credidiſſent:⁊ tūc illi peccauerūt morta
liter.ſi tñ aliqui chriſtū occiderūt: et in hoc
bñ facere ⁊ deo placere crediderūt .ſi ſola il
la intētione fecerūt vt deo placerēt:tūc di/
co ꝙ ex illo facto p̄ſe culpā mortalem nō
incurrerūt:nec peccauerūt niſi venialiter.
Sec⁹ aūt eſt ſi aliūde habuerūt culpā mor
talē. Vñ pro iſta materia diſtinguā de cul/
¶ Cōcluſio de culpa mortali. pa mortali. Pctm̄ eñ dicit̄ mortale dupli
citer. Uno mō proprie ⁊ ex ſe:⁊ eſt illud qđ
nō poteſt fieri ſine culpa mortali:cuiuſmo/
di (vt dictū eſt) eſt oīs actus quo q̄s exiſti/
mat ſe iuſtitiā excludere:vel quo non curat
ſi eā excludat. talis eñ operatio proprie re
pugnat zelo iuſtitie:cū nō ſit poſſibile ali/
quē ſic agere:⁊ cum hoc pro iuſtitia zelare.
Alio mō dicit̄ aliqđ pctm̄ mortale eē ex ge
nere:⁊ tale pōt fieri ſine culpa mortali:⁊ di
citur mortale ex genere:q: ex ſuo genere tā
vitioſum eſt ⁊ inhoneſtū:⁊ quantū ex ſe eſt
fieri non poteſt ſine culpa mortali ſacter ſi
ne vitio notabili ⁊ turpitudine graui:vt ſtu
prum/adulteriū/furtū ⁊ hmōi. Primo mō
ſumendo peccatum mortale vt dictū eſt:nō
ꝙ poteſt aliq̄d fieri ſine culpa mortali in ca
ſu predicto propter cauſam predictā. Scđo
modo ſit peccatū mortale ſine culpa morta
li in caſu ſupradicto. Tūc ad propoſitū di/
co ꝙ qñ aliquis exiſtens in culpa mortali
aliūde:ſi cōmittat peccatū mortale ex gñe:
etiā intētione ſeruiendi iuſtitie: adhuc in/
currit culpā mortalē. Rō eſt: q: cū ip̄m ſit
mortale ex ſuo genere: nō hȝ aliq̄d qđ pōt
ip̄m excuſare a ſuo peccato mortali:niſi in/
tentionē piam:vel ignorātiā aliquam: vel
aliq̄d hmōi. ſed culpa mortalis quā aliūde
incurrit/ eſt magis imputabilis ꝙ intētio
pia ſit excuſabilis. ⁊ ideo licet intentio pia
in illo caſu minuit malitiā ⁊ culpā illi⁹ pec
cati in ſuo genere;nō minuit genus ſuū q̄n
imputet̄ ſm̄ malitiā ſui generis. et ita exi/
ſtens in culpa mortali;et aliq̄d committēs
mortale:licet hoc faciat quacūq; intētione
pia:incurrit culpā mortalē. Si tñ aliūde fo
ret in grā:⁊ cū tali intētione ſeruiēdi iuſti/
tie cōmitteret pctm̄ mortale ex gñe:tūc gra
tiā nō pderet:nec culpā mortalē incurreret
q: etſi faciendo peccaret:tñ iuſtitiā acceptā
⁊ habitā nō deſereret:cū actualiter p ea ze
laret:⁊ ita pȝ ꝙ m̄lta pctā mortalia actua
lia ſunt; quorū nullū eſt deſertio iuſtitie et

grē:⁊ ꝙ oē mortale ex ſe eſt deſertio. Ad ſe Ad ſecundū.
cundū cū dr̄:ponat̄ ꝙ aliq̄s nullā notitiam
habeat grē nec dei ⁊c. Admitto:⁊ ꝯcedo ꝙ
talis pōt peccare mortalr̄:exiſtimādo ſe bñ
⁊ iuſte agere:ſed tñ dico ꝙ nō pōt cōmitte
re aliqđ pctm̄ qđ eſſet mortale ex ſe:niſi exi
ſtimet ſe iuſtitiā relinq̄re:vel nō curet ſi iu/
ſtitiā relinquat. ⁊ ſiue ſic ſiue ſic:talis opa/
tio excludit ab eo zelū iuſtitie. Per idē pa Ad tertium.
tet rñſio ad tertiū cū dr̄:ponat̄ ꝙ aliq̄s ma
gne literature ſciat ſe eſſe in pctō mortali:⁊
grām pdidiſſe: ⁊ iā nullā in effectu habere
⁊ iterū cōmittat aliqđ grāde pctm̄ ſcitū eē
tale. ⁊ ſic admitto. et cū dr̄:nō eſt neceſſe ꝙ
exiſtimet ſe gratiā pdere p ſcđm pctm̄ quā
nō hȝ:ꝯcedo:⁊ ex hoc nihil ſequit̄ ꝯ poſitio
nem:q: pinde eſt ſiue credat ſe grām pdere
ſiue credat ſe iuſtitiā excludere: qđ ꝓ eodē
habeo. ſiue aūt habeat iuſtitiā ſiue nō:pōt
iuſtitiā ab eo excludere opando aliq̄d iniu/
ſtū vel malū:iđ argumētū nō ꝓcedit. Ad Ad q̄rtum.
quartū cū dr̄:ex hac poſitione ſeq̄tur ꝙ nul
lus peccat mortalr̄ niſi q: vult ſe male face
re:vel incertus eſt an male faciat:ſit ita grā
argumēti:tñ hoc nō ſeq̄tur. tūc cū infert̄:ꝗ
aliq̄s operet̄ ex paſſione qđcūq; malū: ſic/
ut eſt de incōtinente:nec peccaret mortalr̄:
nō ſeq̄tur vt dictū eſt in primo articulo: q:
ſi nō incurrit culpā mortalē ex iſta opatiōe
p̄ſe:poſſibile. tñ eſt ꝙ illa opatio impute/
tur ad culpā mortalē ex aliq̄ merito p̄cedē
te vt dictū eſt. Dico tñ ꝙ ſi exiſtēs in grā et
charitate patiat̄ aliquā tentationē: ex qua
ꝓcedat in actū quantūcūq; malū ex gñe:ſi
aliūde nō hȝ culpā mortalē: ſed talia pctā
ſequunt̄:tales paſſiones vehemētes q̄ vo/
cant̄ preoccupationes:ſicut dicit Aug. con
tra mēdaciū ca. xiij. in qb⁹ delinq̄tur dū q̄d
faciendū ſit ad horā:dicit Aug. nō videtur:
aut q̄ viderit vincat̄ vt ſi ſiāt pctā. d. vel la
tet veritas:vel cōpellit infirmitas:ſicut fu/
it volūtas ipſi⁹ Loth qñ filias ſuas voluit
pſtituere:⁊ Dauid qñ voluit īterficere Na
bal:vel forte qñ voluit ꝯcūbere cum vxore
Urie ⁊ hmōi. Qꝛ aūt hmōi pctā nō ſeparāt
a charitate:pȝ p dictū Aug. de baptiſmo
cōtra Donatiſtas lib. v. circa finē vbi dicit
Cū forte ipſi iuſti preoccupant̄:reprimit̄ in
eis/ non tñ extinguit̄ charitatis affectus.
rurſuſq; inſurgens ⁊ inardeſcēs p̄ſtino cur
ſui reſtituit̄. De pctō Dauid dicit Berñ. de
amore dei. ca. xi. ſic. Dauid cū peccauit: cha
ritatem nō perdidit:ſed obſtupuit quodā/

modo in eo charitas ad vehementē tētatio nis ictū: ⁊ charitas nequaꝙ in eo ablata/ ſed q̄ſi quodāmō ſopoꝛata fuit: ita vt moꝛ cū ad vocē arguētis ꝓphete euigilauit: cō tinue in illā ardētiſſime charitatis cōfeſſio nē erupit. Peccaui dn̄e ⁊c. Talis etiam fuit negatio Petri qua chꝛiſtū negauit terroꝛe ancille: p̄occupatus em̄ fuit terroꝛe moꝛtis vel paſſionis: vt chꝛiſtū oꝛe negaret: non tn̄ coꝛde. ⁊ licet iſta negatio foret pctm̄ moꝛta le ex gn̄e: q: fuit mēdaciū in doctrina reli gionis: quale eſt [illegible] moꝛtale ex ſuo gene re: vt dicit Aug. [illegible] mēdacio: tn̄ iſta negatio Petri nō imputabat ei ad culpā moꝛtalē: ſicut dicit Ber. vbi pꝛiꝰ. Dicit em̄ ſic. Petrꝰ cū peccauit: charitatē non amiſit: q: pecca uit potiꝰ in veritatē ꝙ in charitatē: cū non eſſe eiꝰ inētiꝰ eſt oꝛe/ cuiꝰ totiꝰ erat in coꝛ de: ideoqꝫ negationē falſitatiſ ꝯtinue lachꝛy mis lauit veritas charitatis ⁊c. Ex q̄bus apparet ꝙ exiſtēs in charitate/ quātūcūqꝫ malū ex gn̄e opaꝛet ex paſſione: q̄ impedit vel p̄pedit vſum rōnis: nō imputat ad cul pā moꝛtalē. Secꝰ tn̄ eſt de eo q̄ exiſtens ex tra charitatē talia opat.

Ad q̄n tum. Ad quintū cū dr̄ Si nullꝰ peccaret moꝛtaliter niſi exiſtima ret ſe iuſtitiā perdere ⁊c. tūc ſeq̄ret ꝙ nihil foret ſimplr̄ pctm̄ moꝛtale niſi ꝯtēptus iu ſtitie. ⁊ vltra: aut ergo q̄libet cōtēptus iu ſtitie eſt peccatum moꝛtale: aut aliq̄s ⁊ ali quis nō. Dico ꝙ q̄libet contēptus iuſtitie ex ſe eſt peccatū moꝛtale: q: ſicut tangit ar gumētū/ nō ſtant ſil̄ ꝙ aliq̄s ſimul zelet ꝓ iuſtitia ⁊ cōtēnat iuſtitiā: ⁊ ideo quilibet cō temptus iuſtitie excludit zelū iuſtitie: ⁊ per ꝯn̄s ipam iuſtitiā ex. iij. cōcluſione. ⁊ vltra cū arguit ꝙ nō: q: tunc quilibet conſenſus in pctm̄ ex deliberatione p̄cedēs foret moꝛ tale: q: quilibet talis eſt cōtemptꝰ iuſtitie: nego: q: ſicut dictū eſt/ nō quilibet conſen ſus in pctm̄ ſcitū eſſe tale eſt cōtēptꝰ iuſti tie: q: nō q̄libet talis excludit zelum iuſtitie ergo ⁊c.

Nota. Sic g̃ dictū eſt in quo peccatum veniale differt a moꝛtali ⁊ ecōtrario: p̄ hoc ſcꝫ (vt breuiter dicat) ꝙ omne illud qd̄ ex cludit zelū iuſtitie: ⁊ fit ſciēter ex electione: eſt pctm̄ moꝛtale: oē aūt qd̄ eſt peccatum: ⁊ nō excludit zelū iuſtitie: eſt veniale ſolū: licet foꝛte aliqd̄ tale ſit ex gn̄e moꝛtale: vt dictū eſt: ⁊ q̄le pctm̄ excludit zelū iuſtitie: et q̄le nō.

Ad ſe cundū p̄n. ar. Nō reſtat rn̄dere ad argumentum p̄ncipale: q̄ fuit argutū ꝙ nullū eſt veniale ex genere: cū arguit ſic: tunc tale peccatum veniale imputaret ad culpā: ⁊ ita tale pec catū in aliq̄ remitteret charitatē. ꝯn̄a fuit ꝓbata: q: peccatū illud foret alicuiꝰ mali tie. ⁊ ita minꝰ bonꝰ foret q̄s ꝓpter illud ve niale: ꝙ illo veniali ſubducto: ceteris pari bus: ⁊ ita minueret charitatē. Ad illud di co vt pꝛiꝰ/ ꝙ aliqd̄ eſt veniale ex gn̄e: ⁊ ꝯce do ꝙ tale remittit charitatē q̄ ad vſum: vel natū eſt remittere. ita ꝙ exiſtēs in charita te quacūqꝫ/ ſi peccaret venialr̄: nō minuit ipſa charitas in latitudine foꝛme: ⁊ tamen nō pōt in oēm vſum in quē pꝛiꝰ potuit: vel ſaltē nō pōt tā facilr̄ exeq̄ oēm actū quē ꝓ ducere natꝰ eſt: ſicut ſi haberet nullū pctm̄ ceteris paribꝰ. Et cū arguit ꝙ pctm̄ venia le eſt alicuiꝰ malitie ⁊c. Dic rn̄dēdo cōcedo ꝙ pctm̄ veniale eſt alicuiꝰ malitie: ſꝫ tn̄ illa malitia nō ſufficit ad denominādū aliquē hoīem exiſtentē in charitate malū: ſicut di cit magr̄. li. iij. di. xx. c. vij. Ubi dicit ꝙ ali q̄s vere bonꝰ eſt: ⁊ charitatem hꝫ: ⁊ tn̄ pctm̄ veniale. Ex quo ſequit ꝙ illud veniale nō ſufficit ad denominādū eū malū: cōcedo tn̄ ꝙ minuit charitatē ⁊ bonitatē vt pꝛiꝰ dictū eſt: quantū ad vſum ⁊ effectū aptū natū ex eo p̄cedere. ⁊ ex hoc non ſequit ꝙ minuit charitatē in latitudine foꝛme. Sed tn̄ ꝯce do ꝙ ſimplr̄ loquēdo minꝰ bonꝰ eſt q̄s exi ſtēs in charitate ⁊ veniali/ ꝙ ſine veniali ce teris paribꝰ. et tūc vltra cū arguit ꝙ ſi per venialia minueret charitas: ſequeret ꝙ p̄ venialia aliq̄s pōt totā charitatē perdere. nego ꝯn̄am vt dictū eſt: q: nullā latitudinē charitatis tollit veniale: ſꝫ tātū remittit q̄ ad vſum. ⁊ tunc ſi arguit ſic. Si remitteret vſum charitatis: poſſet tollere totū vſum charitatis: g̃ p̄ ꝯn̄s ⁊ charitatē. q: ſicut di ctū eſt in cōcluſione tertia: charitas nō ſer uatur ſine vſu: ergo redit argumentū. Dic pōt dici ꝙ ⁊ ſi veniale pōt tollere vſum cha ritatis quātū ad aliquā ſpēm actꝰ: non tn̄ pōt tollere quātum ad oēm ſpēm actꝰ: ita nec charitatē: imo meliꝰ pōt. Et ſi veniale poſſit remittere vſum charitatis in aliq̄ ſpē actꝰ: nō tn̄ pōt tollere totū vſum: ſicut dictū eſt prius de actu bono ex gn̄e reſpectu pctī moꝛtalis. q: licet poſſet minuere malitiam pctī moꝛtalis: tn̄ totā tollere nō pōt: ſic de aliq̄ certa reſiſtētia ⁊ minoꝛi reſpectu maio ris potentie actiue: nulla tn̄ potētia actiua finita pōt facere ꝙ ipſa non foret reſiſtētia ceteris paribus: ſic in pꝛopoſito eſt in pecca to veniali ⁊ charitate.

Ad ter ❧ Nunc reſtat tractare de
tiū pn. peccato veniali in cōparatione ad morta-
le: ⁊ hoc eſt tāgere materiā tertij principa-
lis: vbi fuit ſic argutū. Si quodlibet pctm̄
ſit imputabile ad culpā: tunc omne mor-
tale foret īputabile ad culpam: ⁊ tunc cum
oē mortale ſ eo ꝙ mortale ſit maioris ma
litie ꝙ om̄ia venialia poſſibilia cōiuncta
ſimul: ⁊ ita quodlibet mortale excederet
quodlibet veniale improportionabiliter:
qđ fuit argutū eſſe falſum: q2 venialia poſ
ſunt tantū multiplicari/ꝙ equabunt vni
Prima mortali: ſicut fuit allegatū. Dic ē triplex
via rn̄. via reſpondēdi. Una enim poſitio cōcedit
Proba ꝯcluſionē. videlȝ ꝙ venialia poſſunt tātū
tur pri- multiplicari: ꝙ equiualebunt vni mortali:
mo. ⁊ hec hȝ euidētiā a magiſtro lib. iiij. diſt.
Scđo x.c.x. Similiter vnū veniale pōt fieri mor-
tale p circūſtantiam ſui auctā. i. per ſue cir
cumſtātie augmētū aliqn̄ etiam in eadem
ſpecie. dicit em̄ magiſter lib. ij. diſt. xxiiij. c.
viij. ibi. Quando aūt mulier ſine viro gu-
ſtat ⁊c. quādo delectatio moroſa nō diu te
neť in mēte: ſȝ cito repellť: veniale eſt. Si
vo diu teneat in cogitatiōe: etſi voluntas
pficiēdi deſit: mortale eſt. Ex quo vȝ in illo
caſu ꝙ cogitatio moroſa q̄ in pncipio tpis
eſt pctm̄ veniale: ſolum p lapſum tpis fiat
mortale: ⁊ per ꝯn̄s pctm̄ mortale ⁊ veniale
nō differunt niſi ſm magis ⁊ minus: ⁊ ita
Tertio nō differūt ſm ſpēm. Siľr ſit a aliqđ ve-
niale pctm̄: ⁊ b ꝯſimile ex gn̄e: ⁊ phibeanť
ſub pena ꝯſimili in ſpecie: ſcȝ eterna: tūc cō
mittens a peccat venialiter ſolū: ⁊ commit
tens b peccat mortaliter. ergo a eſt venia-
le: ⁊ b mortale. ⁊ certum eſt ꝙ iſta nō diffe
Quar- runt niſi ſm magis ⁊ minꝰ. ergo ⁊c. Si
to. militer hec poſitio hȝ euidentiā ex hoc ꝙ
multa ſunt venialia ex ſuo genere: ſi tn̄ de
ducanť in ꝯſuetudinē: ſunt mortalia: ſicut
cōiter dr: ⁊ videť canon innuere diſtin. xxv.
§. criminis appellatio. vbi dr ſic. multa ex
deliberatione pcedunt: que niſi ſepius re-
iterata ⁊ in cōſuetudinē fuerint deducta:
ꝙuis grauent poſt mortē: non tn̄ eternali
ter perdūt. Per iſta videť innuere ꝙ ex op
poſito ſi ſepius iterenť ⁊ ducanť in cōſue-
Cōtra tudinem: poſt mortē eternaliter perdūt. et
rn̄ſionē aliter nō. hoc enim ſignat p exceptiuā par
ſm pri ticulā extra captā. ǵ vt videtur: venialia
mā viā ſi multiplicēť: fiēt mortale peccatū: vt dic
Primo hec poſitio. Sed ꝯtra iſtā poſitionē argui
poteſt multipliciter. Primo ſic: q2 ſequi-
tur ex hac poſitione/ꝙ aliquod veniale ali
cui mortali foret equale: qđ eſt falſum. ꝯn̄s
pbatur: quia peccatū mortale integratur
ex multis venialibus ſm iſtā poſitionem.
Sumať em̄ aliqđ mortale qđ eſt pciſe du-
plum ad ſuā medietatem: ⁊ ſua medietas
eſt peccatum veniale: q2 cōponiť ex venia-
libus pciſe ex hypotheſi: ergo cū ad quod-
libet mortale ſic inueniť aliud mortale ſub
duplum: ſequiť ꝙ medietas illius morta-
lis dati qđ eſt veniale preciſe: ſit equale ali
cui mortali: qđ fuit pbandum: ⁊ eadē rō-
ne poſſet argui ꝙ aliquod veniale ſit aliq̄
mortali grauius: vt ſatis ptȝ: quod tn̄ ma-
nifeſte falſum eſt. Qr aūt ad oē mortale ſit
deuenire ad mortale ſubduplū: pbabiť in- Scđo
ferius. Item ſit a vnū veniale: et quero
an quodlibet veniale additum a faceret il-
lud mortale an nō? Si ſic: ſequitur ꝙ a eſt
maximū veniale quod fieri pōt: ⁊ per ꝯn̄s
ſibi debeť pena maxima que non ſufficit p
mortali. ⁊ per ꝯn̄s omni pena finita exten-
ſiue ſibi data debeť maior. ergo infinita pe
na extenſiue ſibi debetur. quod eſt falſum.
Si alia pars detur. ſ. ꝙ nō quodlibet veni
ale additū a facit ipm̄ mortale: tunc cōtin-
git imaginari maximum veniale quod nō
ſufficit ad faciendū mortale: vel minimum
quod ſufficit. pȝ ꝯn̄s per cōmunē deductio
nem. Si primū detur. ſ. ꝙ ſit aliquod maxi
mū veniale quod nō ſufficit cū a ad facien-
dum mortale: ſit b illud veniale. ⁊ ſequitur
compoſitū ex a ⁊ b eſt maximū veniale poſ
ſibile. ptȝ ꝯn̄s: quia quodlibet peccatū ma
ius eo compoſito foret peccatū mortale. ſed
ꝯn̄s eſt falſum: vt prius argutū eſt. Si de-
tur ſecundū: ꝙ. ſ. aliquod ſit minimū venia
le quod ſufficit cum a ad faciendū mortale
tunc vt prius ſit illud b. ⁊ pbo ꝙ nō: quia
quodlibet mortale ſufficit cū a ad mortale:
⁊ aliquod eſt mortale minus b: ǵ b non eſt
minimū peccatū quod ſufficit cū a ad faciē
dū mortale. ꝯn̄s ptȝ de ſe. aſſumptū pbať:
q2 quelibet pars b eſt minor b. ⁊ quelibet
eius pars eſt mortalis. ergo ⁊c. Qr aūt que
libet pars b eſt mortalis ptȝ: q2 certū eſt ꝙ
aliqua pars b eſt mortalis: ⁊ eadem ratio
eſt de vna ⁊ alia vt notū eſt. ergo quelibet
eius pars eſt mortalis. Sed dicitur ꝙ li- Rn̄ſio.
cet quelibet pars vt inexiſtit toti/eſt mor-
talis: non tamen eſſet mortalis ſi eſſet
per ſe: et ideo non quelibet pars ſufficit

Cōtra respon. cū a ad faciēdū mortale. Cōtra. ex hoc cō-tingit inferre φ aliqd ſit vel eſſe poſſit minimū mortale: qđ eſt falſum: vt dictū eſt: ꝛ poſtea magis patebit. ꝛ ꝯña oſtendit eodem mō quo argutū eſt. aliqua pars b ſufficit cū a ad faciendū mortale: ꝛ alia non: ḡ eſt dare maximā que non ſufficiat: vel minimam que ſufficiat. ꝛ ſiue ſic ſiue ſic: redit argumentū in ſua forma: ideo rñſio nulla.

Tertio Itē arguit ſic. peccet a vno veniali: et b cōſimili ꝑ omnia: et c tertio conſimili ꝑ oīa alteri eoꝝ: ꝛ peccet d equalr cū illis tribus ꝛ ſit φ illa tria peccata ſi eſſent inſimul/facerent vnū mortale: tunc ex caſu ꝛ hac poſitione ſequit φ d peccat mortaliter: qꝛ illa tria peccata ſi forent ſimul/integrarēt vnū mortale: ꝛ d peccatū eſt equale illis tribus ſimul ſumptis: ergo d peccatū eſt mortale: ſꝫ ꝯña eſt falſum. Quia arguo ſic. qꝛ peccatum d eſt equale illis tribꝰ peccatis ſimul ſumptis: ꝛ ita cetera peccata ſimul ſumpta nō equiualebūt vni mortali: ergo nec d eſt mortale. Qꝛ aūt iſta tria ſimul ſumpta nō equiualebunt vni mortali: arguo ſic. Quia tunc pena illis tribus debita eſſet equalis intēſiue ꝛ extēſiue alicui pene debite ꝛ ſufficienti ꝓ mortali: ꝛ illa pena illis tribꝰ debita foret infinita extēſiue. ꝯña eſt falſum. qꝛ q̄libet tertia eſt tpalis tātū: qđ pꝫ: qꝛ q̄libet tertia malitie d eſt equalis alicui malitie illarū triū preciſe ex caſu: ergo ipſa tota ſunt ꝓ̄porcionaliſe equalia. ꝯña pꝫ iuxta imaginationē in quātitatibus: qꝛ ſi a. b. c. forent tres quātitates: ꝛ d foret vna quātitas eq̄lis illis tribus ſimul ꝯiunctis: tūc ſicut totum d ad totū a. b. c. ita quelibet eiꝰ pars ad ſimilē eius partem: ſicut demōſtratiue pꝫ ex ꝓ̄ma ꝯcluſione quinti Euclidis: que eſt iſta. Si fuerint quotlibet quantitates: aliaꝝ totidē eque multiplices aut ſingule ſingulis equales ſint neceſſe eſt: quēadmodū vni eaꝝ ad ſui cōparē: totūq̄ʒ aggregatū ad oēs pariter acceptas ſimiliter ſe hre. ergo iuxta eandē imaginationē eodem modo erit ꝛ in qualitatibus ꝛ alijs in q̄bus cō-ſimilis imaginatio habet: ſicut eſt tam in peccatis φ̄ in penis.

Quarto. Itē arguit ſic. non eſt dare maximū pctm̄ veniale qđ eſſe poſſit in aliqua ſpecie: nec minimū qđ non eſt veniale: ergo peccatū veniale in ſua ſpecie pōt augeri in infinitū. ergo vnum veniale pōt augeri in ſua ſpecie vltra quācūq̄ʒ latitudinē malitie eiuſdem ſpeciei; ergo nulla latitudo malitie venialis equiualebit vni mortali. pꝫ ꝯña. qꝛ quacūq̄ʒ latitudine malitie data: alia maior illa foret venialis: ergo nec illa foret mortalis. ḡ nec aliqua multiplicatio pctōꝝ quoꝝ qđlibet eſt ꝑ ſe veniale: facit vnū mortale.

Cōtra ſcđꝫ dictū rōnis prime ar: primo. Cōtra hoc qđ đr aliqđ veniale ex genere pōt fieri mortale per augmentū alicuiꝰ circūſtantie in eadē ſpē/ſicut ex circūſtantia tpis. Arguit ſic. Si h̄ eſſet verū: ſequeret in caſu φ cōtinuare veniale per tpe certū/foret peius φ̄ ꝯtinuare vnū certū mortale per idē tpe alijs paribus. qđ ē falſuꝫ: ſicut notū eſt per ſe. ꝛ ꝯña oſtendit ſic. ſit a pctm̄ veniale ex genere: et ꝯtinuetur ex circūſtantia tpis vſq̄ʒquo fiat mortale: ꝛ ſit φ in fine hore fiet mortale ſi ꝯtinuet ꝑ horā: tūc in fine hore erit alicuius malitie mortalis. pono tūc φ b ſit mortale ſubduplū in malitia/ad malitiā quam habebit a in fine hore: ꝛ augeret ex circūſtātia tpis vſq̄ʒquo ſit tante malitie qualis erit a in fine tpis: qꝛ malitia nō augebitur niſi ex circūſtantia tpis b. ſit ergo illud tēpus c. ꝛ arguo ſic. minꝰ tpe φ̄ c ſufficiat ad augendū aliqđ veniale ad tantā malitiam quantā habebit a in fine hore: ꝛ nō minus φ̄ c ſufficiat ad augendū mortale ad equalē malitiā quā habebit a in fine hore. ḡ in minori tpe fiet aliquod veniale tante malitie quante erit a in fine hore/φ̄ b mortale fiet equalis malitie cū a in fine hore: ergo committere pctm̄ veniale per tpe minus c erit peius ceteris paribus in fine tpis/φ̄ committere pctm̄ a mortale per idē tpe: qđ ꝓbandū fuit. Qꝛ aūt minus tpe φ̄ c ſufficiat ad augendū aliqđ veniale ad tātā malitiā quantā habebit a in fine hore: ꝓbatur: qꝛ a erit veniale vſq̄ʒ in finē hore excluſiue: ḡ in ſcđa medietate c tpis aut erit veniale: et ex ſola continuatione fieret mortale in fine hore. ergo ſecunda medietas c tpis ſufficit ad augendū malitiā venialem ad tantam malitiam quantā habebit a in fine hore. ergo cū ſecunda medietas tēporis eſt minor φ̄ totū c tēpus: ſequitur φ minus tēpus φ̄ c ſufficit ad augendum aliquod veniale ad tantā malitiā quantā habebit a in fine hore: qđ fuit ꝓbandū.

Secūdo Itē ſi aliqđ pctm̄ veniale poſſet fieri mortale ꝑ augmētū alicuius circūſtantie ſue in eadē ſpecie: tūc eadē rōne pōt imaginari ꝯ̄rio φ aliqđ mortale alicuiꝰ ſpēi poſſet fieri veniale ſtāti ſḿ imaginationē ꝑ remiſſionē alicuiꝰ circūſtā-

tie in eadē ſpecie: q: habito certo augmen
to alicui⁹ circūſtantie fiet veniale mortale
ceteris pib⁹:ğ eadē rōne amoto augmēto
illo ⁊ ceteris pib⁹ ipm idē pctm̄ foret veni
ale pciſe. ⁊ ita ſequit̄ ꝙ pctm̄ vnius gn̄is
poſſit equari pctō alteri⁹ generis per ali=
quā circūſtantiā bonā/ ⁊ etiā q̄ nō varia=
ret genus pcti. ⁊ ita pctm̄ grauius ex gene
re poſſet equari pctō minus graui ꝺm ge=
nus ꝑ aliquā circūſtātiā q̄ nō variaret ge
nus pcti. ⁊ ita per ꝯn̄s adulteriū poſſet eē
minoris malitie q̄ꝑ vna certa fornicatio.
Silr etiā q̄ꝑ furtū. puta ſi aliquis cōmitte
ret adulteriū ſola intētiōe pia: vt. ſ. ſalua=
ret vitā alicuius: vel q̄cūq̄ꝫ alia intētione
bona. ⁊ ali⁹ cōmitteret furtū intētiōe quā
tūcūq̄ꝫ peruerſa: tūc foret poſſibile ꝙ tale
adulteriū foret min⁹ pctm̄ q̄ꝑ illud furtū: ⁊
ita de alijs generib⁹. ſꝫ ꝯn̄s eſt falſum: q:
vbi eſt ita ꝙ aliqḋ pctm̄ eſt alio graui⁹ ꝺm
gen⁹: ipm ī ſuo gn̄e minui nō pōt vt ſit mi
nus pctm̄ q̄ꝑ vnū pctm̄ alteri⁹ generis in=
ferioris. ſicut expſſe vult Aug. ꝯ mēdaciū.
⁊ eſt. c. v. vbi dicit ꝙ quedā pctā ſunt alijs
grauiora. nā ipſa furta leui⁹ puniunt̄ lege
q̄ꝫ ſtupra. ⁊ ſequit̄. In ſuo q̄ppe gn̄e alijs
eiuſdem generis pctā ſunt leuiora q̄ bono
aīo vident̄ admitti: cū tñ ⁊ ipſa alteri⁹ ge
neris pctīs ipſo ſuo gn̄e grauiorib⁹ inue=
niunt̄ grauiora eſſe: grauior eñ eſt auari=
tia q̄ꝑ miſericordia furtū facere. Itē ſtuprū
graui⁹ ē q̄ꝫ luxuriā mīa ꝑpetrare: ⁊ tñ gra
uius eſt adulterari mīa q̄ꝫ furari auaritia.
Ex q̄ vr̄ ꝙ nūq̄ꝫ vnū pctm̄ graui⁹ ꝺm gen⁹
pōt minui in ſuo gn̄e ad eq̄litatē pcti alte
rius gn̄is. ğ eadē rōne nec pctm̄ min⁹ gra
ue ꝺm ſpeciem pōt augeri in ſua ſpecie ad
eq̄litatē alicui⁹ pcti grauioris ꝺm gen⁹: ⁊
ꝙ nunq̄ꝑ veniale fieret mortale ꝺm genus
ꝑ augmētationē cuiuſcūq̄ꝫ circūſtantie in
eadē ſpē: nec etiā quantūcūq̄ꝫ multiplicet̄
aliqḋ pctm̄ veniale ex gn̄e in ſua ſpecie nū
q̄ꝑ integrabit̄ ex eis aliqḋ mortale: qḋ eſt
oppoſitum huius: ⁊ hoc credo eſſe verum.
Ad pri Ideo rn̄deo ad euidētias adductas ꝓ
mā pro poſitione iſta. Ad primū de mgr̄o vbi alle
batio= gatur dico ꝙ nō ītelligit ꝙ venialia quā=
nem di tūcūq̄ꝫ multiplicata ſint equalēt vni mor=
cti rn̄. tali: ſꝫ ꝙ in aliquo vno effectu vel duobus
vel plurib⁹ equiualēt vni mortali: ⁊ hoc ē
ſatis poſſibile. Exēplū vnū veniale quātū=
cūq̄ꝫ modicū intēdit cupiditatē: ⁊ duo am
plius intēdūt eādē: ⁊ ſic deinceps, veriſīle
eſt ꝙ aliq̄s numer⁹ venialiū tātū intēdit
ipam cupiditatē quātū vnū certū mortale
intēderet: ⁊ iō quātū ad hoc tantū grauāt
⁊ opprimūt ſicut illḋ mortale faceret alijs
parib⁹: ſꝫ tñ talia infinita venialia ſi forēt
nō facerēt ſubiectū ita malū ſicut vnū mor
tale: nec forēt ita īputabilia ad culpā ſicut
vnū mortale quātūcūq̄ꝫ modicū. Ideo di=
cit doctor cōis ſuper. iiij. ſen. diſt. vj. q. ij. in
rn̄ſione ad articulū tertiū ꝙ veniale in in
finitū diſtat a mortali: ⁊ ꝙ nulla pena ſa=
tiſfactoria taxata eſt ꝓ veniali: q̄libet eñ
talis ſufficere poſſit pro mortali aliq̄: ⁊ iō
nulla rn̄det alicui veniali. Ex quo ſequitur
ꝙ etiā ſi venialia multiplicent̄ in infinitū
adhuc nō equalēt vni mortali: ⁊ hoc eſt ve
rum. Silr ꝙ foret vt dictū eſt aliquo vno
effectu vel plurib⁹ bn̄ poſſunt eq̄ri venia=
lia mortali vel mortalib⁹. Ad aliud cum Ad ſe=
d: pctm̄ veniale pt̄ fieri mortale ꝑ augmē cundā.
tū alicui⁹ circūſtātie ſue in eadē ſpecie. Ne
go. q: tūc veniale ⁊ mortale nō differrent
niſi ꝺm maius ⁊ min⁹: qḋ ē falſum. Ad ꝓ=
bationē de delectatiōe moroſa: dico ꝙ de
lectatio talis q̄ eſt pctm̄ veniale nunq̄ꝑ per
lapſum tpis vel ſui duratiōnē fiet mortal̄
alijs parib⁹: nec hoc ītelligit mgr̄/ nec etiā
Aug. xij. de tri. Sed intelligit mgr̄ ꝙ ꝯſen
ſus mulierū in illecebram pcti ſiue in dele
ctationem turpē pctm̄ veniale eſt. ⁊ ſi aſſit
viro: tūc erit mortale: viri aūt cōſenſus ex
mora tpis: ſicut mgr̄ innuit/ cū dicit: q: vir
non ſicut debuit mulierē cohibuit. vn̄ pōt
dici ꝯſenſiſſe ſatis expſſe. videt̄ velle ꝙ nō
ex ſolo lapſu tpis: ſꝫ ex ꝯſenſu viri dicatur
cogitatio pctm̄ mortale. ille aūt cōſenſus
nō ſequit̄ ex mora tpis: manifeſtū eſt: ſꝫ tñ
ex ea pſumit̄. quō aūt ⁊ q̄ rōne dicat̄ venia
le fieri mortale ꝓ tali ꝯſenſu poſtea dicet̄.
Ad aliud cū d: Si a ⁊ b ſint venialia ex Ad ter
gn̄e: ⁊ a ꝓhibeat̄ ſub pena tpali pciſe: ⁊ b tium.
ſub pena eterna ⁊c. dico ꝙ pena debita nō
arguit pctm̄ eſſe mortale vel veniale: qm̄
rōnabile ⁊ imaginabile eſt: ꝙ ꝓ veniali de
beatur pena eterna ipſo exiſtente veniali.
Sꝫ ex hoc arguit̄ pctm̄ mortale eſſe ppriē:
q: repugnat formalr̄ cōſeruationi charita
tis ⁊ iuſtitie vt ex p̄cedentibus ptꝫ: ⁊ ideo
illud argumētū nō ꝯcludit. Nō eñ ſequit̄
cōmittēs pctm̄ b meret̄ penā eternā: ergo
pctm̄ b ē mortale: imo oppoſitū ꝯn̄tis ſtat
cū antecedente. ⁊ iō argumentū nō valet.
Ad aliud qḋ allegat̄ ex cañ, ꝙ aliqua ſunt

venialia ex ſe: ſi tamen in conſuetudinem ducantur: fiūt mortalia. dico ſicut dictum eſt: ꝙ ſola ꝯſuetudo nō facit pctm̄ mortale: ⁊ hoc vocādo ꝯſuetudinē frequētiā peccādi: ſꝫ tātū intēdit canon ꝙ ex ꝯſuetudīe ꝓſumit̄ pctm̄ eſſe mortale: nō quidē ꝓpter ſolā ꝯſuetudinē: ſꝫ ꝓpter ꝯtemptū vel aliquā aliā circūſtantiā malā: ſine qua nō ꝓſumit̄ ꝯſuetudo: nec eē ꝯſueuit. ⁊ eodē mō dicēdū eſt ad illud qḋ allegatū eſt a mgr̄o. vñ btūs Ber. de ꝓceptis ⁊ diſpenſatione. vbi enumerat multa pctā q̄ dicit eē venialia ex gn̄e. dicit ea ipſa eſſe mortalia: qñ ꝑ ꝯtemptū vertunt̄ in ꝯſuetudinē: ⁊ tūc nō peccati ſpēs: ſꝫ peccātis intētio penſat̄. iō videt̄ mihi ꝙ nunꝗ̄ veniale ꝑ ꝯſuetudinē

Alius modꝰ rñdēdi — ſolā fit mortale: ſꝫ ꝓpter ꝯtēptū vel intentionē ꝑuerſam a qua ꝓcedit ⁊c. Alia eſt poſitio q̄ videt̄ huic ꝯria. dicit em̄ ꝙ nullū pctm̄ veniale pōt aliquo mō fieri mortale: q꞉ cū veniale ⁊ mortale ſic ſpecifice differant: nihil eſt oīno qḋ ſpēm poterit ꝑmutare. Vñ ſi aliqḋ pctm̄ veniale fieret ex cōtemptu: tūc non ipm̄ veniale fiet mortale: ſꝫ ſolū ipſe cōtēptꝰ erit pctm̄ mortale. Sꝫ

Cōtra ſecūdā reſponſionē. — illa poſitio nō videt̄ vera: q꞉ ſm̄ eā nullum peccatū foret mortale: niſi illud qḋ ex ſe et ſua ſpecie foret mortale. nec etiā aliqḋ peccatū poſſet eē veniale: niſi qḋ ex ſe foret veniale. ⁊ ita actus malus extrinſecus ſi ſit mortalis: ex ſe foret pctm̄ mortale. ⁊ ſi ſit venialis: ex ſe foret veniale. qḋ eſt ꝯ nonā ꝯcluſionē in ordine q̄ fuit iſta: ꝙ aliqḋ eſt pctm̄ mortale: qḋ tñ ex ſe non eſt mortale. Silr̄ ſi nullum foret pctm̄ mortale: niſi qḋ ex ſe ⁊ ſua ſpecie foret mortale: tunc nullū opus indifferēs ex ſuo gn̄e poſſet eſſe peccatū mortale. ⁊ eadem rōne nec aliqḋ tale opus pōt eſſe pctm̄ veniale. ⁊ ꝑ ꝯñs nullū opus bonū ex gn̄e nec indifferēs poſſet eē pctm̄: qḋ eſt ꝯ Aug. lib. ſuo ꝯ mēdaciū. c. x ꝙ actꝰ indifferētes ex ſuo gn̄e ex intentiōe iudicādi ſunt. ⁊ etiā ꝙ actus boni ex gn̄e pctā ſunt: ſi malo aīo fiāt. Ea inq̄t opa hominum ſi cauſas habuerint bonas vel malas: nūc ſunt bona nūc mala: q̄ non ſunt ꝑ ſeipa peccata. ſicut victū ꝓbere paupibus bonū eſt: ſi fiat cā mīe cū recta fide. ⁊ cōcubitus ꝯiugalis qñ fit cā generandi: ſi ea fide fiat vt gignant̄ regenerādi. hec rurſus mala ſunt ſi malas habeāt cauſas: velut ſi iactantie cā paſcit̄ paupꝫ: aut laſciuie cauſa cum vxore concumbit̄ ⁊c. ⁊ allegat̄. ij. ſen. di. xl. c. iij. Ex quibus apparet ꝙ aliq̄ opatio eſt pctm̄: que tñ ex ſua ſpecie nō eſt peccatum. eadē rōne aliqḋ pōt eſſe mortale: qḋ tñ ex ſe nō eſt mortale: ⁊ aliqḋ veniale qḋ tñ ex ſe nō eſt veniale: qḋ eſt ꝯ poſitionem iſtā. Itē veriſile eſt ꝙ aliqs pōt mereri opus ſuū extrinſecū eſſe mortale vel veniale: qḋ tñ ex ſe nec eſt veniale nec mortale: ergo eadē rōne pōt mereri ꝙ aliqḋ cōmiſſum ab eo ſit mortale: qḋ tñ ex ſuo gn̄e eſt veniale dūtaxat: ꝯñs videt̄ eſſe nota ex ſe. ⁊ añs probat̄: q꞉ manifeſtū eſt ꝙ aliqua ignorantia vel impotentia que dſcēdit ex culpa: aliqñ imputat̄ ad culpā mortalem: vt declarat Anſ. ij. cur deus hō. ⁊ certū eſt ꝙ talis ignorantia ⁊ impotentia ex ſe non eſt aliqua culpa. g̃ pōt aliqḋ eſſe pctm̄ mortale vel etiā veniale: qḋ tñ ex ſua ſpē non eſt mortale vl̄ veniale. Ideo ē alia opinio Tertia

q̄ ponit ꝙ veniale ex gn̄e pōt fieri mortale: ⁊ ecꝯrio mortale ex gn̄e pōt fieri veniale. ſicut em̄ mortale pctm̄ fit veniale recepta pnīa: vt habet̄ de pnīa diſt. j. ſerpens. ⁊ ſumit̄ ab Aug. de vera ⁊ falſa pnīa. c. ix. ſic ecꝯrio veniale pōt fieri mortale ꝑ ꝯtemptū. ⁊ h̄ poſitio ſicut ⁊ ſcḋa recitat̄ ī gloſ. Rñſio di. xxv. §. criminis appellatio. Hanc poſi- docto.

tionē credo eſſe verā. vñ ad eiꝰ expoſitionem dico ꝯſequēter ad ꝓcedētia: ꝙ multa ſunt pctā ex gn̄e tā venialia ꝙ̄ etiā mortalia: q̄ tñ ex ſe nō ſunt mortalia: ſꝫ tñ poſſunt eſſe mortalia ⁊ etiā venialia: ſicut actus indifferētes extrinſecus. ⁊ etiā actꝰ boni ex gn̄e pñt eſſe pctā mortalia: ⁊ etiā poſſunt eſſe pctā venialia. ⁊ ꝙ ſint mortalia vel venialia h̄ hñt ex ipſa volūtate ſiue ab ipo actu extrinſeco a quo ꝓcedūt: ſicut etiā ab ipſo hñt ꝙ ſunt pctā vel nō: ſicut ſatis ptꝫ ex ꝓceſſu Aug. ſup. j. can. Io. ho. v. ⁊. vj. Ideo ꝙ aliqḋ pctm̄ hoīs ſit mortale vel veniale nullus hō iudicare pōt infallibiliter: niſi ille qui peccatū ipm̄ cōmittit: nec ipſe hoc aliūde iudicare pōt niſi ex ꝯſciētia ſua: id eſt ex modo faciendi: nō tñ intendo dicere ꝙ hō ſemꝑ hꝫ ꝯſciam rectā de opibꝰ ſuis. ſed de hoc alīs erit ſermo. Ideo cōcedo ꝙ eſſe mortale vt ſic eſt maioris malitie vt ſic ꝙ̄ oīa venialia poſſibilia ſi forent. ⁊ cōcedo ꝙ venialia infinita ſi aggregarentur: nō equiualerēt vni mortali vt mortale eſt: iuxta illud qḋ dictū eſt ad primam euidentiā adducram pro probatione: ⁊ ſic reſpōſum eſt ad tertium principale ⁊c.

z

Ad q̄rtū p̄n. **Quarto fuit argutum ad** cōcluſionē principalē ſic. Si oē peccatū ſit imputabile voluntati ⁊c. tunc ſequeret̄ ꝙ omne pctm̄ ignorantie ſit imputabile ad culpā: ⁊ p ꝯñs quodlibet tale foret volūtariū: qḋ eſt cōtra Ariſt. iij. Ethi.

Solutio q̄rūdam. Dic dicunt aliq̄ ꝙ nullus peccat ex ignorantia ſaltem mortaliter. immo vbicūq̝ eſt peccatū mortale: ibi eſt aliquis remorſus ꝯſcie: ⁊ p ꝯſequēs quilibet talis agit cōtra ꝯſcientiam. ergo ſciēter peccāt.

Probatur primo. Dec h̄z euidētias quaſdā. dicit em̄ Bernar. de pceptis ⁊ diſpenſatione. vbi loquit̄ de crucifixoribꝰ chriſti: ꝙ ipſi erāt digni venia: q̄ hoc fecerūt ignorāter. ſi hoc ſit verū in illo magno facto. ſ. ꝙ ignorātia excuſat a mortali pctō: a multo fortiori videt̄ ſic de quolibet alio. de h̄ pluſ dicit̄ inferius.

Scḋo. Itē ad hoc facit pceſſus Ariſt. iij. Ethi. Ubi dicit ꝙ pctā ex ignorātia ſunt inuolūtaria: ⁊ ipſa digna ſunt venia.

Tertio. Itē ad hoc eſt auctoritas Grego. in prologo moraliū ſup illud Jo. xxvij. neq̝ em̄ reprehēdit me cor meū in oī vita mea. Ubi videt̄ Greg. dicere ꝙ nō ſtāt ſimul ꝙ aliq̄s peccet: ⁊ eūdem cor ſuū nō reprehendat. dicit em̄ ſic. Quo pacto a corde ſuo nō reprehēdit̄ qui peccaſſe publica voce teſtatur? Neq̝ em̄ ſimul vnq̄ conueniūt culpa opis ⁊ irreprehenſibilitas cordis.

Quarto. Itē. j. Jo. iij. Si cor noſtrū nos nō reprehēderit: fiduciā habemus ad deū: ⁊ quicq̄d petierimus accipiemus ab eo: q̄m̄ mādata eiꝰ cuſtodimus: ⁊ que placita ſunt coram eo facimus. Ex quo ſequit̄ ꝙ ſi cor noſtrū non reprehēdit nos q̄n peccamus ex ignorātia: ḡ nullū pctm̄ ignorātie eſt mortale.

Quinto. Itē ad hoc eſt auctoritas in epiſtola ad Demetriadem: que īponit̄ Hieronymo ab aliq̄bus: vbi ſic dicit̄. Ad omne pctm̄ erubeſcimus ⁊ timemus: ⁊ culpā facti nunc rubore vultus nūc pallore monſtramus: ac trepidanti aīo etiā in minimis delictis teſtem effugimus: cōſcientia remordemur. Dic videt̄ dicere ꝙ nō ſolū in pctīs mortalibus: vex etiā in oībus peccatis minimis torq̄mur remorſu ꝯſcientie. ⁊ ſic nō peccamus ignoranter ⁊c.

Cōtra ſolutionē primo. Sed ꝯtra iſtā opinionē eſt auctoritas Greg. in moralibus. c. vj. ſup illḋ Jo. xiij. Scelera mea atq̝ delicta oſtende mihi. Ubi dicit̄ ſic. Intueri neceſſe ē quanta peregrinationis arte pena pertulit: qua in eā cecitatē venimꝰ: vt noſmetipſos ignoremus: ꝑpetremꝰ mala: nec tm̄ hoc ſcelus deprehendimus vel ꝑpetrata. excluſa quippe mens a luce veritatis nihil in ſe niſi tenebras inuenit: ⁊ plerūq̝ in peccati foueā pedē porrigit: ⁊ neſcit.

Scḋo. Itē magiſter lib. iiij. di. xix. c. viij. dicit ſic. Deeſt fides: cū pcti cōſcientia nō ſubeſt. Nā cū delicta omnia nemo intelligat: eſt aliq̄n in hoīe pctm̄ cuius nō h̄z ꝯſciam. ⁊ allegat illud aplī. j. Cor. iiij. Nihil mihi cōſcius ſum; ſed in hoc iuſtificatus nō ſum.

Tertio. Item Aug. de baptiſmo paruulorꝫ libro primo bene ante finē dicit ſic. An nullū eſt ignorātie malū: ⁊ iō nec purgandū eſt. ⁊ ſequit̄. ſi dānabiliora ſunt peccata que a ſcientibus cōmittunt̄: cū ſi ignorantie peccata nulla eſſent: nec diceretur. delicta iuuentutis mee ⁊ ignorantias meas ne memineris dñe. Ubi videtur Aug. recitare opinionē hanc ⁊ reprobare eandem. Ubi etiā multipliciter loquit̄ de ignorantia paruulorum: ⁊ quare Adā nō fuit creatus in ignorantia: et quare chriſtꝰ videtur ignorans quaſi ad tempus: ⁊ multa alia que poſſunt in ꝓpoſito ſuffragari: ſed tranſco ꝓpter breuitatē.

Quarto. Item Aug. de libertate arbitrij ad Ualētinum diſtinguit de multiplici ignorātia: ⁊ oñdit ex intentione ꝙ etiā ipſa ignorantia aliq̄n imputatur ad culpā mortalem. Et magiſter ij. ſenten. diſtin. xxij. tenet eandem concluſionem.

Quinto. Item beatus Bernar. ſuper can̄. ſermone. xxxv. dicit duplicem eſſe ignorantiam: ⁊ vtraq̝ damnabilem. dei ⁊ ſuijpſiꝰ. ⁊ vtraq̝ dicit ad dānationē ſufficere. hoc oſtendit per auctoritatē ſcripture ibidem. Idem etiā vult ſermōe. xxxvj. ⁊. xxxvij. vbi declarat ꝙ ignorantia ſui parit ſuperbiā: ⁊ ignorantia dei deſperationē parit. Hoc idem etiā declarat ſermone. xxxviij.

Sexto. Item beatus Aug. ij. ſuper Geñ. ad lrām. c. xliij. dicit ꝙ ſi mulier fuiſſet oblita precepti: ad maximā pertineret culpam dānabilis negligentia. Item ad hoc eſt auctoritas beati Ambroſij libro de ſpirituſancto. ca. iij. vbi oſtendit ꝙ aliqua ignorantia ſit damnabilis. dicit em̄ ſic. Si q̄s corporis ſpecie deceptus humani/ remiſſius aliq̄d ſentit de chriſti carne q̄ dignū eſt: h̄z culpā: non tm̄ excluſus a venia. Et ſequit̄. ſi q̄s xp̄o ſpirituſſancti dignitatē/ maieſtatē/ ⁊ ꝑtātem abneget ſempiternā: ⁊ putat nō ī ſpū ſctō eijci demonia: ſed in beelzebub: nō ꝑſumit̄ exoratio venie vbi ſacrilegij eſt plenitudo.

Ex qua auctoritate pꝫ ꝙ aliqua ignorātia imputaꝛ ad culpā venialē: ⁊ aliqua ad culpā mortalē. Septimo. Itē Iſido. de ſummo bono li. ij. c. xvij. dicit ſic. Nemo de ignorantia ſe excuſet. qꝛ de⁹ nō ſolū eos iudicat q̄ a cogitatiōe ſua reuertunꝛ: ſꝫ ⁊ illos q̄ neſcierūt dn̄o teſtāte ꝑ ꝓphetā. diſperdā inq̄t homines a facie terre: ⁊ eos qui auertunt poſt tergū dei: ⁊ q̄ nō inq̄ſierūt deū. Octauo. Itē Au. lxxxiij. q. q. xxviij. diſtinguere docet inter peccata venialia ⁊ mortalia: ⁊ ꝓ quib⁹ eſt pena luctuoſa imponēda: ⁊ ꝓ qb⁹ nō: ⁊ dicit ꝙ alia ſunt imperitie alia infirmitatis alia malitie. imperitiā vocat ignorātiā. Ex quo ſequiꝛ ꝙ aliq̄ ſunt pctā procedentia ex ignorantia. Idē etiā habeꝛ in cañ. xj. q. iij. Excellētiſſimus rex Carolus. Ubi dꝛ ꝙ aliqua ſunt pctā ex ignorātia: aliqua ex neceſſitate: ⁊ aliqua ex ſtudio. Ex quib⁹ ſatis apparet: ꝙ aliqua pctā fiūt ex ignorātia. ⁊ pꝫ etiā ꝙ aliq̄ ex ignorātia peccāt mortaliter ⁊ damnanꝛ: qḋ credo eſſe verū. Et qm̄ iſta poſitio ſatis eſt difficilis ⁊ litigioſa: ponā diſtinctionē de ignorātia: ⁊ applicando mēbra diſtinctionis adinuicē: dicā que ignorantia ſit mortalis: ⁊ que non. nihil tn̄ aſſerendo: ſed tantū inq̄rēdo. Distinctio de ignorātia ſm̄ iuriſt. Sciendū ergo ꝙ canoniſte diſtīguūt de ignorātia dupliciter: qꝛ quedā eſt iuris: quedā facti: aliqua eſt ei⁹ qḋ oportuit ſcire: ⁊ aliqua qḋ nō oportuit ſcire. hec diſtinctio ponitur. j. q. iiij. homini q̄ ſimilis eſt. Notādū eſt quoqꝫ ꝙ ignorantia facti aliqua eſt xa nō ſimulata: que nō ex voluntate ꝓceſſit: in qua ꝓcedendū eſt ignorātia: vt dꝛ. xj. q. iij. excellentiſſimus. Alia eſt ignorantia ſupina: ⁊ eſt iſta q̄ factū publicū eſt ignoratū cuiuſmodi eſt ignorātia iudeoꝝ: qua vſqꝫ nūc ignorāt chꝛiſtū in carne veniſſe: de qua habeꝛ. j. q. iiij. c. vl. ⁊ in multis locis. Item aliter diſtinguūt ꝙ q̄dā eſt ignorātia ſimplex: quedā ꝓbabilis: ⁊ quedam ſupina. ⁊ oēs iſte diſtinctiones de ignorātia magis ſunt ad ꝓpoſitū eoꝝ qui ſpectāt ad forū litigioſum q̄ ad ꝓpoſitū noſtrū qḋ fuit inueſtigare ⁊ inq̄rere que ignorātia ſit imputabilis ad culpā mortalē ⁊ q̄ nō. Ideo iuxta modū theologorū aliter diſtinguo de Scdm̄ theologos. ignorātia. Sumiꝛ eñ apud theologos cōiter ⁊ ꝓpꝛie. cōiter ſumiꝛ ꝓ quolibet errore: ⁊ ſic aliqñ imputaꝛ ad culpā aliquando nō. Aliqua eñ ſunt in quibus nihil intereſt ad capeſſendū regnū dei vtrum credanꝛ an nō: ⁊ vtrū vera putenꝛ an falſa: ⁊ in his errare nō eſt pctm̄. Hec ſunt verba Aug. enchi. ⁊ allegaꝛ hec auctoritas. xxij. q. ij. in qb⁹. Pꝛopꝛie ſumiꝛ ignorātia ꝓ errore vel neſcitia eorum dumtaxat que ſcire iubet de⁹: ⁊ que teneꝛ ſcire: vel ſcire eoꝝ q̄ lex ſcire iubet: ⁊ hec ſola dꝛ ignorantia ꝓpꝛie ſicut expꝛeſſe dicit magiſter lib. ij. di. xx. c. ix. Non omnis inquit q̄ aliquid neſcit vl minus ꝑfecte aliq̄d ſcit: ſtatim ignorantiā habere vel ignorās eſſe dicēdus ē: qꝛ ignorantia nō dꝛ niſi cū id quod ſciri ⁊ nō ignorari debet neſciꝛ. Iſto modo intēdo loqui de ignorantia: nō aliter. qꝛ ſic eſt ad ꝓpoſitum. Cꝫ aūt aliq̄s ignoret illud qḋ ſcire dꝫ: pōt ↄtingere tripliciter. Uno mō ex impotentia qua etiā quis ſcire nō pōt: ⁊ ſiue velet qualis: reperiꝛ in fatuis ⁊ in paruulis ī quibus ratio velut quedā ſcintilla ſopita eſt excitanda etatis acceſſu: ſicut dicit Au. de pñtia dei ad dardanū poſt mediū: ⁊ hᷣ vocatur ignorantia inuincibilis: ⁊ nō imputatur ad culpā. vt dicit magiſter li. iij. di. xv. c. iiij. ⁊ lib. ij diſt. xxij. c. x. Primo modo. Alia eſt ignorantia eoꝝ que ſciri debent que ꝓcedit a volūtate: ⁊ eſt qñ quis renuit ſcire ea que debet. ⁊ talis ignorātia eſt pctm̄ mortale: nō quidē ex ſe: ſicut nullo mō aliquod eſt pctm̄ ex ſe. Sed ideo eſt pctm̄ mortale: qꝛ eſt effectus voluntatis: qui eſt mortale pctm̄. ⁊ hec ignorantia dꝛ vincibilis: qꝛ eſt in poteſtate voluntatis ignorare vel non ignorare. Scdo modo. Alia eſt ignorantia eorū que ſciri debent: que tamen nō ꝓcedit a voluntate. ⁊ vocatur talis neſciētia quādo quis neſcit qḋ ſcire debet. Sed tamē nec renuit ſcire nec ꝓponit illḋ ſcire: ⁊ hec ē vīcibiľ. Tertio modo. Tunc cōparando illa membra diſtinctiōis adinuicem. Dico ꝙ ignorantia ſimpliciter nullo modo imputatur ad culpam: vt prius dictum eſt. Cōclo. Ignorantia vero que eſt ex voluntate ſemper imputatur ad culpā: aliquando ad culpā mortalem: aliquando tantū ad culpam venialem. Scdo. Si enim ꝓcedit a voluntate que eſt culpa mortalis: tūc ipſa eſt mortalis. Si voluntas a qua ꝓcedit ſit culpa venialis ſolū: tunc ⁊ ipſa ignorātia eſt venialis ꝑciſe: ſicut prius dixi de oībus actibus exterioribus. Ignorantia vero tertio modo dicta: ſi eſt pctm̄ nunq̄ eſt mortale immo veniale preciſe. Tertio. Contra primā concluſionem arguitur: ꝓbando ꝙ ignorantia inuincibilis aliqñ imputatur Cōtra pⁱmam cōclu. primo.

ad culpā.qꝛ ponaꝶ ꝙ aliq̄s ex culpa ſua ca-
dat in talem ignorantiam inuincibilē. tūc
arguiꝶ ſic. Illa ignorantia inuincibilis ꝓ-
cedit a voluntate culpabili: ergo imputaꝶ
ad culpā.ꝯn̄a oſtēditur per ea que iam di-
cta ſunt in ſecūda ꝯcluſione:imo ex ipſa ſe-
Scd̄o. cunda ꝯcluſione. Itē arguiꝶ a ſimili:im
potētia reſurgendi a culpa imputatur ad
culpā:qꝛ talis impotētia deſcēdit a culpa:
ſed talis impotētia eſt inuincibilis: qꝛ ex
hoc ꝙ eſt impotētia eſt inuincibilis. ſi eīn
eſſet in ptāte reſurgendi:tūc nō foret ipo-
tentia reſurgendi:ergo eadē ratione igno
rātia imputaꝶ ad culpā:licet ſit inuincibi-
lis. Aſſumptū patet per Anſ.ſ. cur deus
homo.c.xxiij.in fine. Ubi declarat ꝙ cum
precipiꝶ alicui aliq̄d facere: ſi ex culpa ſua
cedat in impotentiā illud p̄ceptū pficiēdi:
talis impotētia nō alleuiat nec excuſat: i-
mo aggrauat ꝙ ipſa imputaꝶ ad culpā: ꝙ
Tertio eadē rōne de ignorantia inuincibili. Item
peccata multa ſunt tā originalia q̄ actua
lia:que de neceſſitate fiūt: ⁊ vitari nō poſ-
ſunt: ⁊ nulla eſt cā quare talia imputātur
ad culpā:niſi qꝛ deſcendunt ex culpa: ergo
eadē rōne ipſa ignorātia inuincibilis cul-
pa eſt ex hoc ꝙ deſcendit ex culpa. Aſſum
ptum appet ex multis locis in cōibus au-
Ad ctoritatibus. Ad iſta dicitur vt prius: ꝙ
Rn̄ſio ignorantia inuincibilis ſimpliciter nullo
ad ꝑ ar modo imputaꝶ ad culpā.cū ergo arguitur
gu.oīa ſupponendo ꝙ aliquis ex culpa ſua deci-
ſimul. dat in ignorātiam inuincibilē: dico ꝙ hoc
eſt impoſſibile:qꝛ eſt oppoſitio in adiecto.
ſi eīn ſit ex culpa ſua:ſequiꝶ ꝙ nō ſit inuin
cibilis: nō eīn dicaꝶ ignorātia inuincibilis
qꝛ nō eſt in ptāte voluntatis:ſed qꝛ nec eſt
nec fuerit aliquādo. ſicut pctm̄ actuale qđ
homo actualiter cōmittit: nō eſt in pote-
ſtate volūtatis:nec tamen dꝛ pctm̄ inuin-
cibile:ſed qđ nec eſt nec aliquādo fuerit in
poteſtate voluntatis/illud eſt inuincibile
qꝛ qđ nec eſt nec aliquādo fuit in poteſta-
te voluntatis:illud eſt inuincibile:ſi aliq̄d
tale fuerit:ſic in ꝓpoſito. Si eīn aliquis ca
dat ex culpa ſua in furiā vel ignorantiam
vel in aliā quācūq; penā : a qua reſurgere
nō ſit in eius ptāte:nō ꝓpter hoc dicaꝶ il-
la furia vel ignorātia eſſe inuincibilis:iō il
lud argumētū nō valet. Eodē modo dicaꝶ
Cōtra ad ſcd̄m ⁊ tertiū. Contra ſcd̄am cōcluſio
ſcd̄am nem vbi dicaꝶ ꝙ nunq̄ aliqua ignorantia
conclu. eſt peccatū mortale:niſi ꝓcedat ex volūta-
te que eſt peccatum mortale. Cōtra. tūc Prima
ſequiꝶ ꝙ nullum opus ꝓcedens ab igno-
rātia tali foret pctm̄ mortale: ⁊ ita ſi aliq̄s
credēdo ſe benefacere: ⁊ adhibēdo diligen
tiā quā poſſet vt benefaceret: cognoſceret
alienam credēdo ſe ⁊ volēdo cognoſcere ꝓ
priā:nec peccaret mortaliter.ꝯn̄a patet de
ſe: ⁊ ꝯn̄s eſt falſum : qꝛ ſicut dicit Bernar.
de precepto ⁊ diſpenſatione ante mediū.
adulteriū quocunq; modo perpetreꝶ: tur
pe flagitiū eſt ac criminale pctm̄. Itē tunc
Scd̄o. poſſet quis ignorare deū ⁊ articulos fidei
abſq; pctō mortali: ⁊ per ꝯn̄s ſaluari poſſꝫ
abſq; fide chriſti.ꝯn̄a patet ex tertia con-
cluſione: qꝛ poſſibile eſt ꝙ ignorantia in-
eſſet voluntati nō renuenti eos ſcire nec ꝓ
ponenti eos ſcire: ſicut eſt in cōmuni caſu
de paruulo baptizato ⁊ nutrito inter pa-
ganos:vbi nihil audiuit de talibus articu
lis. ⁊ hoc eſt magis poſſibile de aliquo nō
baptizato. videlicet ꝙ non tenetur credere
in chriſtū ſub pena peccati mortalis. ſꝫ cō-
ſequens eſt falſum:qꝛ ſi aliquis poſſet ſal-
uari ſine fide chriſti:ergo meritū chriſti nō
fuit neceſſarium ad ſalutem hominū:ergo
gratis mortuus eſt cōtra apl'm. cōtra hoc
etiā ſunt auctoritates quaſi infinite. Itē
Tertio ſi ignorantia tertio modo dicta que eſt ſim
ꝯ tertiā plicter neſcientia: ⁊ nō ꝓcedit a volunta-
cōclu. te:ſit peccatū ⁊ nō mortale: vt dicit tertia
concluſio:tunc ſequiꝶ ꝙ talis ignorātia eo
rum que ſciri debent/excuſaret a pena eter
na.ꝯn̄a ptꝫ:qꝛ ſi foret ex voluntate:tunc ei
deberetur pena eterna.ergo ꝙ ei nō debe
tur pena eterna:hoc eſt quia nō procedit a
voluntate: ⁊ ita excuſat ab illa pena. Sed
ꝯn̄s eſt falſum: ⁊ contra beatum Augu. de
gratia ⁊ libero arbitrio ad Ualentinū. vbi
dicit ꝙ ignorantia que non eſt eoꝝ qui ſci
re nolunt:ſed eorum qui tanq̄ ſimpliciter
neſciunt:nullum ſic excuſat vt eterno igne
non ardeat. Et hoc ponitur.ij.ſen. di.xxij.
Quar- ca.x. Item contra hoc videtur eſſe aucto
to. ritas Iſidori de ſummo bono.lib.ij. vbi di
cit. Nemo de ignorantia ſe excuſet: qꝛ deus
non ſolum eos iudicat : qui a conuerſione
ſeu cognitione ſua reuertuntur:ſed ⁊ illos
qui nec inquiſierunt et neſcierunt. Ex quo
videtur ꝙ non ſolum ignorantia affectata
damnabilis ſit:ſed ⁊ iſta que ſimpliciter ē
neſcientia: ⁊ non procedit a volūtate:mul-
ta alia poſſunt adduci. Sed reſpondere ad
iſta eſt reſpondere ad omnia ſimilia ⁊c.

Rñſio ad ar. ꝯ acceptionē ignorātie. Pis ergo ⁊ ſimilibus nō obſtātibus: dico vt prius dictū eſt in vtraq; concluſione.

Ad primum. Ad primū rn̄deo. cōcedo ꝙ nullū opus ꝓcedens ex ignorantia que nō eſt ex volūtate: eſt pctm̄ mortale: niſi cū hoc procedat a voluntate q̄ eſt pctm̄ mortale. ⁊ cū arguitur ꝙ tunc foret aliqđ adulteriū: ⁊ tn̄ non foret pctm̄ mortale. ꝯcedo ꝙ hoc eſt poſſibile. ⁊ ad Bern̄. dico ꝙ iſta auctas ſic intelligenda eſt: adulteriū quocūq; mō perpetretur/ turpe flagitiū eſt ex ſuo gn̄e: ⁊ criminale pctm̄. Ex hoc tn̄ nō ſeqꝉ ꝙ quodlibet adulteriū ſit mortale pctm̄. qꝛ ſic̄ ꝓus dictū eſt: aliqđ eſt mortale ex gn̄e: qđ pōt fieri ſine culpa niſi veniali ꝓcīe: ⁊ forte ſine culpa: ſicut ecōuerſo aliqđ pctm̄ qđ ſolū veniale eſt ex gn̄e: ⁊ etiā aliqs actus qui ex ſuo genere eſt indifferēs: pōt eē pctm̄ mortale.

Alia reſpōſio ad idē. Aliter pōt dici ꝯcedēdo ꝙ qđlibet adulteriū turpe flagitium eſt ⁊ criminale pctm̄: ⁊ negeꝉ ꝯn̄a: g qđlibet adulteriū eſt mortale pctm̄. aliqn̄ em̄ ſumitꝉ crimen ꝓ oī ſiue mortali ſiue veniali: vt pꝫ in can̄. diſt. xxv. §. Criminis appellatio.

Cōtra rn̄ſio. ſecūdā Contra illud pōt argui ſic. aliqđ furtū vel aliqua fornicatio ſimplex eſt pctm̄ mortale: et qđlibet adulteriū quocūq; modo perpetreꝉ: tamē eſt grauius pctm̄ q̄ aliqđ furtū vel fornicatio ſimplex. ergo quodlibet adulteriū eſt pctm̄ mortale. Maior manifeſta eſt: et minor habeꝉ ab Aug. ꝯ mēdaciū: ⁊ ſuperius allegatum eſt. ſicut dicit ꝙ vnū pctm̄ alio grauius ſm genus quocūq; aīo perpetretur: grauius eſt q̄ aliqđ pctm̄ generis inferioris. Dicit em̄ ſic. In ſuo quippe genere alijs eiuſdem generis peccatis leuiora ſunt que bono animo videnꝉ admitti: cum tamen ⁊ ipſa alterius generis ipſo ſuo genere grauioribus inueniānꝉ eſſe grauiora. Grauius em̄ eſt auaritia q̄ mīa furtū facere. Itē ſtuprū grauius eſt luxuria q̄ miſericordia ꝑpetrare: ⁊ tn̄ grauiꝰ eſt adulterari mīa q̄ furari auaritia.

BB

Qꝙ adulteriū nō ſemper ſit mortale flagitium. Illud nō videꝉ eſſe verū. qꝛ ſi poſſet eſſe veniale pctm̄: tūc hoc maxime videretur verū in aliquo caſu vbi ſolū fit ꝓpter mīam ⁊ finem piū: et nullo modo ꝓpter malū. ergo ⁊c.

Solutio. Si diceretur ꝙ hic nō ſumitur grauitas peccati ꝓ grauitate culpe: ſed tantū ꝓ grauitate generis. Ideo videꝉ eſſe verū ꝙ adulterium quocūq; mō ꝑpetretur: ſimplr grauius eſt ſm genus q̄ aliquod furtū vel fornicatio ſimplex: nō tn̄ eſt maioris culpe. Iſtud nihil eſt: qꝛ ſi Aug. ſic intelligeret: aſſumeret qđ ꝓbare vellet. **Cōtra ſolu.** ſupponit em̄ ꝙ adulteriū ſit grauius peccatum ſm genus q̄ aliqđ furtū vel fornicatio ſimplex. ⁊ ex hoc arguit ꝙ quacūq; intētione q̄tūcūq; pia fiat: ſemꝑ tn̄ erit grauius pctm̄ ſm genꝰ q̄ aliquod furtū: cū hoc ſit ſuppoſitū. tunc illđ ſupponeret qđ ꝓbaret qđ nō eſt ſupponēdum: iō illa rn̄ſio nulla: iō opꝫ aliter dicere: lꝫ ſit difficile bene dicere.

Reſolutio doctoris. Dico ergo ꝙ Augu. intelligit ꝙ ſemper adulteriū quacūq; intētione fiat: ſemꝑ ē grauioris culpe q̄ furtū: ceteris paribꝰ ab his que ponūꝉ in caſu. ponaꝉ em̄ ꝙ aliqs fureꝉ auaritia: alius adultereꝉ mīa: cū hoc poſſibile eſt ꝙ etiā intētione libidinis ille hō adultereꝉ: ⁊ certū eſt. tūc verū eſt ꝙ adulteriū eſt grauius q̄ furtū: nō obſtāte intētiōe pia. Iō illud dictū Aug. ſemꝑ dꝫ ſic intelligi: qn̄ tale adulteriū vel pctm̄ cōſimile procedit ex radice mala ⁊ ex voluntate mala/ que eſt pctm̄ mortale. tunc em̄ licet minuaꝉ in ſuo gn̄e ꝓpter circūſtantiā piā ⁊ intentionem coniunctā: nō tn̄ minuiꝉ ad equalitatē alicuius pcti generis inferioris. Vult ergo dicere ꝙ acceptis duobus peccatis: ⁊ vtrūq; ſit mortale ⁊ vnū ſm genus ſuꝑius ad aliud. tunc quecūq; circūſtantia bona addita pctō mortali de genere ſuperiori nunq̄ illud minuet ad equalitatē peccati generis inferioris. ſecus aūt eſt vbi pctm̄ de genere ſuꝑiori eſt veniale: nec intendit Aug. negare quin aliqđ adulteriū vel inceſtus poſſet fieri cū culpa veniali preciſe: qm̄ hoc videꝉ velle: vt apparet in multis locis ⁊c.

Ad ſecundū. Ad aliud cū dī ꝙ ex concluſione ſequiꝉ ꝙ aliquis poſſet ignorare deū ⁊ oēs articulos fidei abſq; pctō mortali: concedo hoc. cū em̄ fides ſit ex auditu: ſi nunq̄ aliqs audiſſet aliquē docentē articulos fidei: tunc ignorantia illoꝝ non foret imputabilis ad culpam. Ponaꝉ ergo ꝙ aliqs infās fuerit baptizatus: ⁊ ex tūc fuiſſet in aliquo loco vbi nihil audierat de fide chriſtiana vſq; ad eiꝰ ſenectutē: tunc ꝯcedo ꝙ ignorātia articuloꝝ nō foret ſibi culpa: ⁊ dato ꝙ adultꝰ decederet ſine pctō mortali aliunde cōtracto qđ eſt ſatis imaginabile: dico ꝙ ſaluareꝉ nō obſtante ignorantia fidei: ⁊ tunc cū infert ꝙ aliqs adultus poſſet ſaluari abſq; fide chriſti: nego ꝯn̄am: qꝛ ſine fide chriſti baptizari nō poſſꝫ: iō q̄cquid ſit de ꝯcluſione: ꝯn̄a nō valet: nec argumentum ꝓcedit.

Contrā ſolu. Sed cōntra hoc arguit̄ ſic. ſi in illo caſu
poſſet adult⁹ ſaluari cū ignorātia fidei:nō
tn̄ ſine fide chriſti:ſeq̄t̄ ꝙ tali adulto ſuffi
ceret fides parētū cū ſacro ad ſalutē. ꝯn̄a
pꝫ de ſe:ꝛ ꝯn̄s eſt ꝯ magiſtrū li.iiij. di. iiij.
ca.ij. Ubi videt̄ innuere ꝙ ſicut in paruu⸗
lis baptizatis ſine fide aliena q̄ ꝓpriā ha⸗
bere nequeūt:nō cōferat̄ gratia remiſſio⸗
nis:ita nec adultis ſine fide ꝓpria. ġ nulli
adulto ſufficit ad ſalutē ſacr̄m cū ſola fide
aliena:ergo ꝓpria req̄rit̄ fides. ergo eius
Rñſio. ignorātia dānabilis eſt in adulto. Ad il
lud cōcedo ꝙ in caſu poſito ꝛ conſili ſuffi⸗
cit adulto fides aliena cū ſacr̄o ad ſalutē.
Et ad magiſtrū. Dico ꝙ ipſe intelligit de
adulto baptizādo:non de baptizato. ꝛ de
tali verū eſt ꝙ gratia ſacri ſibi nō confert̄
ſine fide ꝓpria ꝛ preuia:ſicut magiſter de⸗
ducit p auctoritates. ſecus aūt eſt de adul
to iā baptizato:cuiuſmodi ponitur ī caſu.
Ad tertium. Ad tertiū cū d̄r ꝙ ignorātia eoꝝ que ſci⸗
ri dn̄t:que tn̄ non ꝓcedit a voluntate: ſed
eſt ſimplex neſcientia:excuſare a pena eter
na. Dico ꝙ talis ignorantia nō excuſat ꝓ⸗
prie:cū ſit imputabilis ad culpā:tn̄ ſi foret
a voluntate:ſibi deberet̄ pena eterna. in ca
ſu aūt cōcedo ꝙ ideo non debet̄ ſibi pena
eterna:q: nō ꝓcedit a voluntate mortal̄r
mala:nec ſeq̄t̄ ex hoc ꝙ excuſet a pena eter
na niſi iſto mō ꝙ decedēti in peccato mor
tali cū tali ignorātia minus debeat̄ de pe⸗
na ceteris parib⁹:q̄ȝ ſi ignorātia illa fieret
ex voluntate mortal̄r mala. Exemplū for⸗
te aliq̄ Judei q̄ occiderūt chriſtū:ignorauе
rūt eū eē deū:ꝛ h̄ tali ignorātia q̄ fuit ſim
plex neſciētia:ꝛ nō ꝓceſſit a volūtate ma⸗
la:tn̄ ꝛ ſi ignorātes fecerūt: nō tn̄ ex igno⸗
rātia:ſꝫ forte ex malitia h̄ fecerūt:minus ġ
peccauerūt q̄ȝ ſi ſciētes ipm̄ eē deū ita fe⸗
ciſſent. i illis ġ ignorātia excuſat in pte:ſed
nō ſic q̄n eterno igne ardeāt:ſꝫ tm̄ vt min⁹
ardeāt q̄ ſi ſciēter h̄ egiſſent ceteris pari⸗
bus. ꝛ h̄ eſt qd̄ dicit Aug. in auctoritate al
legata:ꝙ videlꝫ neminē excuſat ſic vt eter⸗
no igne nō ardeat:ſꝫ ſic forte vt minus ar⸗
deat. nō aūt ex hoc ſeq̄tur ꝙ ꝓ tali ignorā
tia debeat̄ pena eterna:q̄ eſt pēa pcti mor
talis:nec etiā ꝙ ipſa ꝓprie excuſat a pena
Ad q̄rtum. eterna. Ad aliud cōcedo ꝙ deus iudicat
tam illos q̄ reuertunt̄ a cognitione ſua:q̄
etiā illos q̄ nō inq̄rūt deū: ꝛ ꝯcedo etiā ꝙ
tā neſcia ſimplex q̄ etiā affectata pctm̄ ē:
ꝛ iudicio dignū p ꝯn̄s: ſꝫ ex h̄ nō ſequit̄ ꝙ
ignorātia illa q̄ nō ē ex volūtate/ſit pctm̄
mortale:iō argumētū nō eſt ꝯ cōcluſionē.
Per h̄ ġ rn̄deo ad formā factā in ꝓncipa Ad for
li:ꝯcedo ꝙ oē pctm̄ ignorātie eſt imputa⸗ mā q̄r⸗
bile ad culpā:ꝛ nego ꝯn̄am cū arguitur ꝙ ti pn̄.
tūc oē pctm̄ ignorātie foret volūtariū:ꝛ ad
ꝓbationē rn̄ſum ē ī pꝛſo ꝓncipali de pctō Ad ali
originali. Ad aliā formā cū d̄r ꝙ q̄n aliq̄s am for
male opatur ex ignorātia:nō vult ſe pecca mā q̄r⸗
re ꝛc. Hic dico ꝙ oīs peccās volūtate pec⸗ ti pn̄.
cat:ꝛ volens facit:vn̄ pctm̄ ꝯhit. ꝛ cū d̄r ꝙ
nō nouit ſe peccare:ġ nō vult ſe peccare. cō
cedo:nec tn̄ ſequit̄ q̄n volūtarie peccat: q:
volēs facit qd̄ imputat̄ ad culpā:nō tn̄ vo
lēdo ſe peccare:ſꝫ eſt ibi volūtas facti:non
peccati. Sic eīm dicit Aug. j. retractationū
ca. xv. Qui enim inquit neſciēs peccat:non
in cognitiōe etiā peccat:peccaſſe volens di
ci pōt:q̄uis ꝛ ipſe neſciēs qd̄ fecit volens
tn̄ fecit:ita nec tale pctm̄ ſine volūtate eſſe
potuit:ſed volūtas facti ibi fuit:nō volun
tas pcti:qd̄ tn̄ factū fuit pctm̄. ꝛ allegat̄ h̄
auctoritas. ij. ſen. diſt. xxiij. ca. viij. Et vltra
cū arguit̄:nō vult ſe peccare:ġ inuolūtarie
peccat. nego ꝯn̄am:vt dictū eſt: q: volūta
rie peccat:licet nō velit ſe peccare: q: volū
tarie facit aliquid quod eſt peccatum:ꝛ ſi⸗
bi imputatur ad culpam.

CC Ad q̄n tū pn̄.

Quinto fuit argutum ad

cōcluſionē ſic. ſi oē pctm̄ ſit īputabile ꝛc. cū
quelibet tranſgreſſio p̄cepti ſit pctm̄:ſequi
tur ꝙ q̄libet tranſgreſſio p̄cepti īputaret̄
ad culpā. qd̄ argumentū ꝯſtat eē falſum:
q: aliq̄ ſunt ſtatuta:quoꝝ trāſgreſſio ſolū
obligat ad penā:ita ꝙ nō ad culpā niſi fue
rit ex ꝯtēptu:ꝛ ꝙ oīs trāſgreſſio p̄cepti ſit
pctm̄ arguebat̄:q: oīs talis trāſgreſſio ob
ligat ad penā:ġ eſt pctm̄. ꝯn̄a fuit arguta
ſic ꝙ meritū pene idē eſt qd̄ pctm̄ ſm̄ Au.
lxxxiij. q.q. xxiiij. ꝛ. j. retractatio. c. xviij. d̄r.
Oīs pena ſi iuſta ē:pena pcti ē:ꝛ ſuppliciū
nominat̄. ġ nihil aliud q̄ pctm̄ obligat ho⸗
minē ad penā:ꝛ ita ſi trāſgreſſio alicui⁹ p̄⸗
cepti obligat ad penā: ſequitur ꝙ ipſa ſit
pctm̄. Ad illud d̄r ꝙ quedā ſunt precepta
nō illa intētione vt ſeruent̄:ſed ad cautelā
aliquā vel myſteriū:ſic fuit illud p̄ceptum
Mar. vij. quo p̄cepit diſcipulis ne cui dice
rent miraculū qd̄ ipſe ſanando fecerat ſur
dū vl̄ mutū:ꝛ tali p̄cepto ꝯtrū facere nō ē
ꝓprie tranſgreſſio. vn̄ nec ꝓprie trāſgreſſi
ſūt p̄ceptū dei:ex h̄ ꝙ quāto mag̃ p̄cipie⸗

bat ⁊ tāto magis plus predicabant: dicētes
bene oīa fecit. Alia ſunt precepta que ideo
p̄cipiuntur vt ſeruent: ⁊ talibus ↄtrarium fa
cere eſt trāſgredi p̄ceptū ꝓprie. Sed tunc
cōiter dicit ꝙ in talibus intētio precipien
tis attendenda eſt. ſi enim intēdat obliga-
re tranſgreſſorē ad culpā: erit culpa. ſi nō:
nō. Sꝫ ↄ̄ iſtud videt eſſe proceſſus beati
Cōtra ſolut. Primo Aug. viij. ſup Gen. ad lr̄am. c. xi. Ubi vide
tur dicere ꝙ ↄſeruatio p̄cepti ex ſe ē bona:
⁊ trāſgreſſio mala: ⁊ ſatis pꝫ ex eius pro-
ceſſu ꝙ loqt̄ de malo culpe. tūc arguit ſic.
Si traſgreſſio p̄cepti ꝑ ſe mala eſt: ğ trāſ-
greſſio ex ſe culpabilis eſt: ğ oīs trāſgreſſio
Scdo. p̄cepti culpa eſt: ⁊ ad penā obligat. Itē cū
quelibet tranſgreſſio precepti ſit inobedi-
entia: ſequit ꝙ aliqua foret inobedientia
q̄ nō foret culpa. ↄ̄ns eſt falſum: ⁊ ↄ̄ Aug.
ſup Gen. ad literā. c. x. Ubi oſtendit ꝙ ſo-
la obedientia virtus eſt: ⁊ maximum vitiū
eſt inobedientia. Silr̄ hoc videtur eſſe con
tra beatum Bern. de preceptis ⁊ diſpenſa-
tione. c. iij. Ubi dicit ꝙ quoties obedientia
interrumpitur: inobedientia dr̄ ⁊ pctm̄: ſeu
tranſgreſſio ⁊ p̄uaricatio frequenter. et in
Rn̄ſio. eodem libro cōcedit oēm inobedientiā eſſe
pctm̄ ⁊ culpam. Reſpondeo ſaluo meliori
iudicio: ↄcedendo ꝙ cuiuſlibet p̄cepti trāſ
greſſio eſt pctm̄: qḋ ideo p̄cipitur vt obſer-
Ad primum. uetur. ⁊ ↄcedo ꝙ quelibet tranſgreſſio ta-
lis quātū eſt ex ſe/ eſt īputabilis ad culpā.
⁊ cū arguit ꝙ nō: qꝛ aliq̄ ſunt ſtatuta: quo
rum trāſgreſſio tm̄ obligat ad penā: ita ꝙ
nō ad culpā: illud nego: qꝛ ſicut tactū fuit
in argumēto: trāſgreſſio precepti eſt inobe
dientia ex ſe. ⁊ oīs inobediētia ex ſe eſt cul
pabilis. iō oīs trāſgreſſio precepti eſt ex ſe
imputabilis ad culpā. nō tn̄ ex h̄ ſequit ꝙ
iō ſit pctm̄: qꝛ obligat ad penā: qꝛ multis
Nota de irregularitate. modis pōt hō obligari ad penā abſq; cul-
pa aliqua. pōt em̄ incurrere irregularitatē
abſq; culpa: ⁊ forte excōicationē ⁊ alias pe
nas. ⁊ verū eſt ꝙ apd religioſos ſunt mul
te ↄſtitutiones penales: in quib⁹ hō īcur-
rit penā: in qb⁹ tn̄ nullā īcurrit culpā. ⁊ iō
ſi ille ↄſtitutiones nō obligāt ad culpā: ſed
tm̄ ad penā: tn̄ eaꝝ trāſgreſſio obligat ad
culpā: vel poti⁹ ē culpa. tūc vltra ad argu
mētū cū arguit ꝙ nō: qꝛ meritū pene ē cul
pa. cōcedo: ſꝫ nō vniuerſaliter: qꝛ nō oē me
ritū pene eſt culpa: nec hoc innuit ab Aug.
vbi allegat, ⁊ ad aliud de p̄mo retractatio
num; vbi dr̄ ꝙ oīs pena ſi iuſta eſt: peccati
pena eſt: ⁊ ſuppliciū noīatur. Ibi dico ꝙ il
la auctoritas frequēter allegat: ⁊ tn̄ nūq̄
inueni talē textū in originali. hec aūt ē au
ctoritas quā ego vidi ⁊ inueni. oīs pena ſi
pcti pena eſt: iuſta eſt: ⁊ ſuppliciū noīatur.
⁊ hoc eſt veꝝ. ſ. oīs pena peccati iuſta eſt. ⁊
cū hoc ſtat ꝙ debet alicui etiā abſq; pctō
ex quo pꝫ ꝙ illud dictū in cōſtitutionib⁹
noſtris: videlꝫ ꝙ alique ↄſtōnes nr̄e obli-
gant ad penā ⁊ nō ad culpā: intelligendū
eſt ꝙ nō obligant ad culpā mortalē. ⁊ hoc
videt eē veꝝ ex ſnīa lr̄e q̄ ſequit: dr̄ em̄ ſic.
Cōſtitutiones nr̄e quedā obligāt ad penā
nō ad culpā niſi ſit ↄtemptus: qꝛ ſi ↄtēpt⁹
ibi fuerit: tūc erit pctm̄ mortale: vt expſſe
dicit Bern. de p̄ceptis ⁊ diſpēſatione: ⁊ iō
ꝑ hoc qḋ dr̄ nō obligant ad penā niſi adſit
cōtemptus virtute acceptātis: videt ꝙ de
beat īntelligi de culpa mortali. ⁊ ſic eſt veꝝ.

Sexto fuit argutum ſic.

Si omne pctm̄ ſit imputabile volūtati: ſe DD Ad ſextū pri.
quitur ꝙ ꝑplexus inter duo pctā qḋcūq;
illoꝝ faceret: pctm̄ ⁊ culpā incurreret. ↄ̄ns
eſt falſum: qꝛ ↄſilium eccleſie eſt in caſu ꝑ-
plexitatis: ꝙ perplexus eligat minus ma-
lum: vt pꝫ in can. di. xiij. c. nerui. ⁊ eſt text⁹
beati Greg. xxxv. moꝛaliū. Ad illud dicunt
aliq̄ ꝙ nullus pōt eſſe perplexus īter duo
pctā ſm̄ rei veritatē: pōt tn̄ aliqs exiſtima
re ⁊ credere ſe eſſe perplexū: ⁊ hec poſitio
ponit ī gloſ. di. xiij. placuit oībus. ⁊ eſt opi-
nio gloſſatoris Bartholomei. ⁊ ponit ad h̄
duas rōnes. Prima eſt h̄: ꝙ ſi aliqs poſſet Probatur primo.
eſſe perplexus inter duo pctā: ſequit ꝙ ex
neceſſitate tenet facere malū: ↄ̄ns eſt fal-
ſum: qꝛ ſi eſſet ex neceſſitate: iā nō eſſet ma
lum iputabile: qꝛ vt ipſe allegat/ de⁹ nūq̄
interitū redderet hoi: niſi ſpōtaneū reperi
retur hr̄e delictū ⁊c. xxiij. q. iiij. Nabucho-
donoſor. ℣. vaſis ire. Preterea ſi tenet qs Scdo.
ex neceſſitate male facere: lex q̄ illud ꝓhi-
bet/ eſſet impoſſibilis: cū tn̄ oīs lex debeat
eſſe poſſibilis: vt diſt. iiij. erit. perplexitas
ergo/ dicit gloſ. quantū ad rem nihil eſt: ſꝫ
ſolū quantū ad animū ⁊ quantū ad ſtultā
opinionē hominū. Sed videt ꝙ aliqs po
teſt vere eſſe perplexus: qꝛ eſt vere perple-
xus qui ſic ligatus eſt: vel ſic ligatum ſe vi
det: vt in quālibet partem declinet a pctō
liber nō eſt. ſic aūt aliqs ligari pōt: vt vide
tur in multis caſib⁹. Ponat em̄ cōis caſus
ꝙ Petrus ſciat a eſſe pctm̄: puta aliquod.

mendaciū:⁊ hȝ ꝯſciētiā vrgentē ſe ad faciendū a. que ſm rei veritate erit ꝯſcia erronea: tūc arguo ſic. in illo caſu Petrus ſic ligatus eſt: ⁊ ſe ſic ligatū videt: vt quācūqȝ parte ꝯdictiōis eligat/ pctm̄ nō euadet. ergo ipſe eſt ꝟe ꝑplexus. ꝯña ptȝ q: ſicut pōt elici ex dictis Greg. xxxij. mo:al. ca. xſ. Perplexitas eſt qñ aliqs videt ſe ſic eſſe ligatū: vt in quācūqȝ partē ꝯdictionis declinet: ſine peccato nō erit. Sȝ ſtāte caſu illo Petr⁹ erit ſic realiter ligat⁹: ġ in illo caſu Petrus eſt vere ꝑplexus. Q̄ aūt in illo caſu Petrus nullo modo pctm̄ euadet. arguiť ſic. Petrū peccare ſeqtur in iſto caſu ex vtraqȝ pte ꝯdictionis: ġ Petrū peccare ī iſto caſu eſt neceſſariū. Aſſumptū patet: q: ſeqtur: ſi Petr⁹ nō mētiť: Petr⁹ diſſormat ſe ꝯſcie ſue: ergo aliquid facit directe ꝯtra ꝯſcientiā. ergo peccat. Et ſilr ſi Petrus mentiť: ſeqtur ġ Petr⁹ peccat: ⁊ ita Petrū peccare ſeqtur in iſto caſu ex vtraqȝ pte ꝯdictionis: ergo in quācūqȝ ptē ꝯdictionis declinet: pctm̄ nō euadet: ⁊ ita Petr⁹ ꝟe ꝑplexus eſt ⁊ hoc dico eſſe veꝝ generalr: ꝙ homo pōt ꝟe eſſe ꝑplexus; ita ꝙ ſit ꝑplexitas vera. Et ad rōnes qbus ꝓbať ꝙ nō.

Rñſio ad rationes q̇bus ꝓbať ꝙ nullus poſſit eſſe ꝑplexus

Ad ꝓbationē cum dr̄ ꝙ ſi aliquis erit ꝟe ꝑplex⁹: ex neceſſitate tenereť facere malū. dico ꝙ nō ſequitur: q: in caſu dicto Petr⁹ vere ꝑplex⁹ eſt: ſȝ tn̄ nullū malū teneť facere: nō em̄ teneť facere a: q: a malū eſt. immo q: magis malū tenetur fugere a: nec teneť agere ꝯtra ꝯſcientiā; immo teneť nō facere ꝯtra ꝯſcientiam. cōcedo tn̄ ꝙ in illo caſu peccabit de neceſſitate: ⁊ male faciet. Sȝ tn̄ in illo caſu nō tenetur magis male facere.

Cōtra rōnem argu.

Si arguitur ſic ī illo caſu aut teneť vitare pctm̄ a: aut nō. ſi vitabit; aget contra cōſcientiā: ⁊ peccabit. ſi nō teneť vitare a; ergo pōt facere a licite qd̄ eſt falſum.

Solutio.

Dico ꝙ in caſu teneť vitare a: ſicut ⁊ extra caſum illū tenetur vitare a. ⁊ vltra cū dr̄: ſi vitet a; aget cōtra cōſciētiā hoc cōcedo: ⁊ dico ꝙ in caſu illo nō pōt vitare a q̄n peccet. ⁊ ideo in illo caſu teneť facere quod tn̄ nō poteſt facere niſi ipſe peccet.

Replica.

Si tamē arguitur ſic. ſi vitet a in caſu ꝓpoſito: ergo peccat ⁊ teneť ad antecedēs: ergo tenetur ad ꝯñs: ergo in illo caſu tenetur peccare.

Rñſio.

Hic reſpondeť cōcedendo ꝙ illo caſu ſtante ꝯña eſt bona. Petrus vitat a: ergo peccat: ⁊ hoc gratia materie; ſed tamen de forma nō valet. ⁊ vltra cum arguitur. Petrus teneť ad ātecedēs: ergo ad ꝯñs. nego ꝯñam. ⁊ cā eſt: q: eadē lege q̄ tenetur ad aſſumptū: tenetur in oppoſitū cōſequētis: ideo nō ſequitur: teneť ad añs ergo teneť ad ꝯñs.

Ad aliam formam.

Sed tn̄ ad aliā formā q̄ videť directe eſſe cōtra iſtā reſponſionem qua arguiť: q: ſtāte caſu impoſſibile eſt ꝙ vitet a ⁊ ꝙ nō peccet; ergo ſi ſm legē tenetur vitare a ⁊ cū hoc teneť ad oppoſitū cōſequētis ſcȝ ꝙ nō peccet: ſeqtur ꝙ ſm legē tenetur ad impoſſibile.

Rñſio

Ad illud reſpondeo ſic: ⁊ dico ꝙ vitare pctm̄ a ⁊ nō peccare ſunt compoſſibilia ſm legē: ſed vt nunc ſunt incōpoſſibilia; ⁊ hoc nō eſt niſi ꝓpter cōſcientiā erroneā: ideo cōcedo ꝙ lex cū obligat ad impoſſibile vt nunc: id eſt ad illud qd̄ vt nūc eſt ſibi impoſſibile: nec ſequitur ex hoc ꝙ lex ſit iniuſta. Et cū arguitur ꝙ ſic q:, omnis lex debet eſſe poſſibilis. dico ꝙ h̄ eſt verū ad iſtum ſenſum: ꝙ lex nihil debet p̄cipere niſi qd̄ abſolute poſſibile eſt fieri. ⁊ ita eſt in propoſito vt dictū eſt: ſed tn̄ ſatis poſſibile eſt ꝙ lex obligat aliquē ad illud qd̄ eſt ſibi pro certo tēpoie impoſſibile ſed hoc nō erit ex obligatione legis preciſe ſed cōcurrente culpa vel defectu proprio: ſicut eſt in ꝓpoſito. Exēplū: ſm legē quilibet homo tenetur eſſe in pctō; ſicut allegaui frequenter: ⁊ tn̄ impoſſibile eſt ꝙ homo in vita iſta ſit ſine oi peccato: ⁊ ita lex obligat ad impoſſibile; nō ſimplr: ſed vt nunc. nec eſt h̄ ex natura legis ꝙ obligat ad impoſſibile; ſed hoc eſt ex culpa vel defectu eorū qui ſubijciunť legi. Qd̄ igiť gloſſa recitat ⁊ dicit opinās ꝙ ꝑplexitas nihil eſt niſi apud ſtultam opinionē: ita ꝙ ſubducta opinione ſtulta cū omni errore intellectus nūq̄ erit aliquis ꝑplexus. hoc veꝝ eſt. ⁊ ita intelligendi ſunt doctores q̄ dicūt nullū vere eſſe ꝑplexū. quin tamē ſtāte tali opiniōe erronea poſſit aliqs vere eſſe perplex⁹ nō video. ⁊ hoc q: ſtante opinione impoſſibile eſt ꝙ alterū contradictorioꝝ faciat niſi peccet: ergo vere ꝑplexus eſt. ꝯña nota eſt ex diffinitione perplexitatis ſupra dicta.

Addūt tn̄ alij ꝙ ſi aliqs fuerit perplexus inter duo pctā: ſiue ſit perplexitas ꝟa ſiue opinata ⁊ credita: tn̄ ſi eligeret minus malū iuxta ꝯſciam ſuā; nō peccaret.

Nota opinionem.

Rō eſt: q: veriſimile eſt ꝙ aliq̄ ſit regula recte viuēdi in tali caſu: ⁊ non pōt dari aliq̄ regula niſi ꝙ eligať illud qd̄ eſt minus malū. ergo eligere minus malum eſt rectum in caſu illo; ġ ī caſu illo eligēdo min⁹ malū nō peccat.

Probatur primo.

Sexto Jtē.xxiij.q.v.miles.dicit gloſ. ꝙ ratiōe
mādati excuſaꝛ aliqs: etiā ſi cōtra ꝯſciētiā
faciat.ꝛ eadē cauſa.q.j.Quid culpaꝛ.dicit
tex.ꝙ vir iuſt⁹ ſi forte ſub rege etiā ſacrile
go militet: recte pōt ipſo iubente bellare.
ſi qđ ſibi iubetur:vł nō eſſe ꝯ preceptū dei
cōſtet:vel vtꝝ ſit certū nō eſt.ergo ꝑ obedi
entiā principis etiā ſacrilegi pōt aliqs ſine
pctō agere ꝯ ꝯſciam:multo magis videꝛ ꝙ
Confir aliqs poſſit abſqꝫ culpa cōmittere minus
matur. malū ſola intētiōe vitādi pctm̄ mai⁹. Cō
firmaꝛ ꝑ illud qđ dꝛ ex̄ de offi.iud.dele.pa
ſtoralis.§.qꝛ vo.Ubi dꝛ ſic..Qꝛ vo ſepe cō
tingit ꝙ executio late ſnīe ordinario demā
datur:qſiuiſti an ſi ipſam iniuſtā eē cogno
uero:debeat eā executioni mādare:an ſit ei
potius ſubſiſtendū.attendētes itaqꝫ ꝙ nō
cognitio:ſed executio tātū demādaꝛ eidē:
reſpōdem⁹ ꝙ cū ordinarius teneaꝛ obſeq
delegato:ꝛ ſi ſciat ſnīam illā iniuſtā: exeq
nihilominus teneꝛ eandē:niſi apud eū poſ
ſit efficere vt ab hoc onere ipm abſoluat.
Ex quo expreſſe videtur ꝙ obedientia ali-
quē excuſat in caſu vbi agit cōtra ꝯſciētiā
vel inobedientē fore ſuperiori faciēdo cōtra
cōſcientiā:vt vitet inobediētia vitaꝛ culpa
ꝛ ꝑ ꝯñs omittēs min⁹ pctm̄ ſola intentiōe
vt vitetur maius: ſi alio mō vitare nō pōt
nullā incurrit penam. Aliter pōt argui ad
Cōtra iſtā cōcluſionē:ſed iſta ſunt meliora q̄ an-
opinio diui pro parte iſta quā recolo. Cōtra iſtā
nem opinionē arguo ſic:ꝛ pono ꝙ a ſit peccatū
minus:ꝛ b pctm̄ maius:ꝛ ꝙ Petro exiſten
te ꝑplexo inter a ꝛ b cōmittat in fugam b.
tūc ſm̄ iſtā poſitionē excuſatur a culpa.q̄-
ro ḡ qd excuſat eū a culpa an ſola intentio
pia:an impotentia alio modo euadēdi: an
vtrūqꝫ ſimul.Q̄ aūt ſola intentio nō excu
ſat eū manifeſtū eſt:qꝛ tūc ſubducta ꝑple-
xitate ſi cōmitteret a in fugā b cū eadē in-
tētione q̄ nūc cōmittit:nō peccaret: et tūc
qđcūqꝫ malū cōmittere illa dūtaxat inten
tione vt mai⁹ pctm̄ vitareꝛ: nō foret pctm̄
qđ eſt falſum. Nec impotētia alio mō eua
dēdi excuſat:qꝛ poſſibile eſt ꝙ talis impo-
tentia deſcēdit ex culpa. Nec intētio pia ſil
cū impotētia alio mō euadendi excuſat.tū
qꝛ tūc iā nō eſſet ꝑplexus inter duo pctā:
qꝛ tūc cōmittere a nō foret pctm̄:qđ eſt ꝯ
hypotheſim.tū qꝛ intētio illa nō videꝛ eē
pia:cū nō ſit itētio recta:qꝛ nō eſt regula-
ta recta rōne. Siłr ſi ſic ꝑplexus iudicaret
pctm̄ min⁹ b foreꝛ ꝛ cōmitteret illud ī fugā
pctī:aut peccaret aut non peccaret. Si pec
caret ſtāte ꝯſcientia ipa:ergo itētio pia cū
impotētia euadēdi ſaltē eſtimata nō eum
excuſaret a culpa:ergo nec eadē rōne ī pri
mo caſu.nec excuſabiꝛ ne peccet ꝑ intētio-
nē piā etiā cū tali impotētia:ſꝫ forte vt mi
nus peccet. Si nō peccaret: ſequereꝛ ꝙ in
tali caſu ꝑplexitatis poſſet qđcūqꝫ facin⁹
facere ſine culpa. ꝛ ita in illo caſu qđcūqꝫ
malū ex genere cōmittere:foret opus meri
torium vel indifferens. qđ eſt falſum;et ꝯ
Aug.ꝯ mēdaciū āte mediū.vbi dicit ꝙ ea
que cōſtāt ꝑ ſe eſſe pctā:nullo bono fine fa
cienda ſunt.ꝛ allegat mgr̄.ij.ſentē.di.xl.ꝑ
magnū ꝓceſſum. Ubi videtur ſatis innue
re ꝙ ea q̄ cōſtāt eſſe pctā:quātūcūqꝫ fiant
intentione bona:ſunt tm̄ pctā ꝛ demerito- Rñſio
ria. Dico ergo aliter:ſcꝫ ꝙ perplexus iter doc.
duo pctā qđcūqꝫ illoꝝ fecerit peccat:qꝛ ali
ter nō eſſet ꝑplexus:ptꝫ ex predicta diffini
tione ꝑplexitatis. Ad primū in oppoſi- Ad ar-
tū cū dꝛ ꝙ in tali caſu aliqua eſt regula re- gumen
cte viuēdi ꝛc. Dico ꝙ nō eſt poſſibile ꝙ ha ta opi.
bēs ꝯſciam erroneā habeat regulā recte vi
uēdi ꝛ ſine pctō:qꝛ ponaꝛ ꝙ Petr⁹ habeat
ꝯſciētiā erroneā de aliquo faciendo: tūc re
cta rō iudicat ꝙ nō recte regulatur in agē
dis:cū ſit regula ſua erronea.ꝛ ideo ſiue eli
gat illud qđ eſt min⁹ malū:ſiue illud quod
eſt maius malū:vtroqꝫ mō peccabit. iō ne
geꝛ illud aſſumptū:ꝙ in caſu ꝑplexitatis
aliq̄ eſt regula recte viuēdi. Ad ſcđm cū Ad ſe-
dꝛ ꝙ rōne mādati excuſaꝛ qs ſi ꝯ cōſciētiā cundū
fac:nego illđ:qꝛ dico ꝙ oē illđ qđ aliqs fac
ꝯ ꝯſciam:eſt pctm̄. Sꝫ tm̄ glo.hꝫ intelligi
quantū ad leges humanas:q̄ multa ꝑmit
tūt impunita:que tm̄ apud deū nō ſunt ſi-
ne culpa.ſicut eſt illud qđ dicit apl's.j.Coꝝ.
vij.de viro ꝛ vxore. Nolite fraudare inuicē
niſi forte ex cōſenſu ad tempus vt vacetis
orōni.ꝛ iteꝝ reuertimini in idipſum. ꝛ ſeq
tur. Hoc aūt dico ſm̄ indulgentiā:ꝛ nō ſe-
cūdū iperiū.ideſt ꝑmiſit apl's ꝙ vir ꝛ vxor
ſimul cōmiſceanꝛ ꝓpter incōtinētiā vitan
dā:nō tāꝙ̄ talis cōmixtio q̄ eſt non cauſa
ꝓlis generāde:ſed ꝓpter cōcupiſcētiam ex
plendā:ſit licita ꝛ oino carēs culpa: ſed qꝛ
illud eſt minoris culpe ꝙ̄ cōtingeret ſi hoc
nō fieret.hoc etiā eſt illud qđ dicꝛ prime
ad Coꝝ.vj. Ubi videtur dicere ꝙ fidelē ali
quē trahere ad iudicium ſit alicuius culpe
ꝛ tamē hoc permittit etiā propter infirmi
tates hoīm:nō tāꝙ̄ ſimpłr licitū; ſed tāꝙ̄

minus malū. Sic aliqñ pmittit̄ in eccleſia
ꝙ aliqs agat ꝯtra cōſcientiā ꝓpriā ad cui
tandū inobedientiā:nō tñ hoc fit oino ſi
ne culpa:ſʒ tātū indulget eccl'ia in illo caſu
⁊ eodē mō dicit̄ ad aliā auctoritatē allega
tā de milite bellāte ⁊ de executione ſenten
Replica. tie. Sed ſi arguit̄:eccl'ia cōſulit in caſu ꝑ
plexitatis ꝙ de duobus malis minꝰ malū
eligendū eſt:ergo ſine culpa fieri pōt.⁊ ſe
quitur oppoſitū huiꝰ poſitiōis. Si aūt illi
citū ē hoc fieri:ḡ eccleſia ꝯſulit illicite age
Rñſio re ⁊ peccare. Ad illud dici pōt ꝙ eccleſia
nō cōſulit in caſu perplexitatis minus ma
lū facere:ſʒ tātū diſpēſat cū ſic faciēte: ne
ꝑ minori culpa penā infligat:⁊ hoc in foro
iudiciali.immo verius cōſulit ꝙ neutrum
malū faciat:vl' ꝙ cōſciētiā dimittat. Si tñ
cōſciētiā dimittere nequeat: tūc cū minori
culpa diſpenſat.⁊ ideo dicit ꝙ in illo caſu
vtile eſt minꝰ malū cōmittere:non tñ dicit
ꝙ hoc eſt licitū:vel pōt dici ꝙ minꝰ malū
facere eſt licitū quātū ad forū iudiciȷ lega
lis vel publici:nō tñ quātū ad forū cōſcie.

ee Ad ſeptimū princi.

Septimo fuit argutum ad principale.ſi oē pctm̄ ſit imputabile ⁊c.
tūc pctm̄ finalis īpenitētie foret imputabi
le ad culpā.ſed pñs eſt falſum. qꝛ tūc tale
pctm̄ foret demeritoriū : ⁊ ita cū nullū ſit
peccatū finalis impenitētie in vita iſta:ſe
quit̄ ꝙ poſt hāc vitā poſſet homo cōmitte
re peccatū ⁊ ita demereri:qḋ eſt falſum:qꝛ
omne meritū in hac vita ꝑparat̄ ⁊c. Ad id
ꝯcedo ꝙ aliqḋ eſt pctm̄ finalis impeniten
tie:vel eſſe pōt:qꝛ omne tale eſt demeritori
um.⁊ cū aſſumit qꝛ nullū eſt tale pctm̄ ī vi
ta iſta.iſtā nego.dico eñ ꝙ aliqḋ eſt vl' eē
pōt pctm̄ finalis īpenitētie in vita iſta. ve
riſile eſt eñ ꝙ aliqs in vita iſta exiſtēs hʒ
pctm̄ mortale de quo nūꝗ penitebit. Tūc
dico ꝙ oē tale eſt pctm̄ finalis impeniten
tie:⁊ tūc ſi arguit̄ ꝙ nō:qꝛ tunc tale ꝯmit
tēs pctm̄ foret finaliter īpenitēs:⁊ ita ha
beret pctm̄ irremiſſibile: qḋ nec hic poſſet
remitti neqꝫ in futuro.⁊ ita pro nullo tali
foret orandū.⁊ ita de quolibet tali foret de
ſperandū:qḋ eſt falſum. Hic dicit̄ ꝙ ſic:ꝙ
tale habēs peccatū eſt finaliter impenitēs
⁊ tunc cū infert̄:ḡ habet pctm̄ irremiſſibi
le. Dico ꝙ dupliciter dr̄ pctm̄ irremiſſibile
Dicitur eñ vno modo qḋ nūꝗ remittetur
⁊ ſic dico ꝙ habet pctm̄ irremiſſibile. Alio
modo dr̄ irremiſſibile:quia remitti nō pōt
⁊ ſic nō ſequitur:iſte eſt finaliter īpenitēs:
ḡ habet peccatū irremiſſibile:qꝛ etſi pctm̄
ſuū ſit finalis impenitētie: ⁊ ideo nūꝗ hʒ
remitti:poſſibile tamen eſt ꝙ remittat̄. et
ideo non ſequitur ꝙ pro nullo tali ſit orā
dum:⁊ ſic ꝙ de aliquo ſit deſperandū in
vita iſta:non ſequitur. 55

Ad octauū princ. De omiſſione.

Aliter fuit argutum ad octauum principale ſic. Si omne peccatū
ſit imputabile ⁊c.tūc peccatum omiſſionis
imputaret̄ ad culpā:⁊ cum aliqua omiſſio
pura illius ad qḋ hō tenetur ſit pctm̄:ſeq̄
tur ꝙ omiſſio pura alicuius foret imputa
bilis volūtati ad culpā.⁊ ita talis omiſſio
foret demeritoria.pñs eſt falſum:qꝛ ſi ſic
tūc eadē ratione omiſſio alicuiꝰ mali foret
meritoria.⁊ ita tot haberet homo merita
quot omitteret mala:quod eſt falſum. Hic
dr̄ quantū ad materiā argumenti: ꝙ ſola
⁊ pura omiſſio illius ad qḋ homo tenetur
nō eſt peccatū:niſi procedat a volūtate:ſic
ſʒ vt homo vellet omittere vel nollet face
Cōtra ſolutionem. re qḋ facere tenetur. Cōtra iſtā poſitio
nē pōt argui ſic.qꝛ ſi omiſſio ſola eſt pctm̄:
tunc ſi quis omitteret aliquid ad qḋ tenet̄
per tpˀs aliqḋ ⁊ per oēs partes illius tēpo
ris peccaret peccato infinito intenſiue in
malitia:quod eſt falſum.pñs oſtendit̄ ſic.
quia pro qualibet parte temporis eſt omiſ
ſio culpabilis:ergo pro qualibet plus de
meretur ꝗ ante demeruit. Aliter nō plus
demereretur qui aliquod tale ſemper omit
Scdo. tit ceteris paribus:qḋ eſt falſum. Item ſi
omiſſio ſola ſit culpabilis:tunc ceteris pa
ribus grauius peccaret qui maius bonum
omitteret.pñs eſt falſum : qꝛ vna omiſſio
cū ſit pura priuatio:ꝗ nihil eſt:nō eſt alia
melior vel peior.nec pōt dici ꝙ omiſſio dr̄
peior ratione illius cuiꝰ eſt omiſſio. qꝛ tūc
omiſſio rei melioris foret peior ḡnaliter ꝗ
omiſſio rei minꝰ bone:qḋ eſt falſum in mul
Tertio. tis caſibꝰ:vt dicet̄ inferius. Itē ſi omiſ
ſio ſola foret pctm̄ ⁊ culpa:tūc qui aliquid
omitteret ad qḋ tenetur/peccaret:⁊ culpā
īcurreret.pñs eſt falſum:qꝛ pono ꝙ Petrꝰ
omittat aliqḋ ad qḋ tenet̄:⁊ nullū actū oī
no habeat.⁊ ꝙ Paulꝰ ſit ad idē obligatus
⁊ omittat idē:⁊ cū h̄ habeat actū nolēdi il
lud facere:tunc ſequeret̄ ꝙ peccatū Pauli
ſit infinite malitie:qḋ eſt falſum.⁊ pña ꝓ
batur.quia ſi eſſet finite malitie ꝑaſſe:poſ
ſet minui ad duplum et triplum et ſic dein

ceps quouſq₃ foret eq̄lis malitie cū omiſ-
ſione ſola: qd̓ eſt falſum. q₂ talis actus quo
modocūq₃ remiſſus includit malitiā omiſ-
ſionis ꝛ aliquā aliā. igit̄ ꝛc. Itē nulla pe
Quar- na dāni debetur omiſſioni: q₂ iſta tātū de-
to. betur originali: nec aliqua pena ſenſus: q₂
tūc in caſu equalis debetur actuali: qd̓ eſt
falſum. ꝛ ꝯn̄a p₃ ex cōi deductione. Itē
Quito tūc omiſſio cōſilij eēt magis malū ꝙ̄ omiſ
ſio precepti: qd̓ eſt falſum. ꝛ arguit̄: q₂ īple
re ꝯſiliū eſt magis bonū ꝙ̄ īplere p̄ceptū:
cū implere cōſiliū ſit implere vtrūq₃. Itē
ſi aliqua omiſſio illi⁹ ad qd̓ hō tenetur/ ſit
pctm̄: eadē rōne quelibet omiſſio illius ad
qd̓ homo tenet̄/ eſt pctm̄: maxime vbi non
interuenit aliquid qd̓ excuſet. Sed ꝯn̄s eſt
falſum: vt p₃ in cōi caſu vbi quis tenetur
actualiter diligere deū: ſic tn̄ ꝙ ad nullam
latitudinē dilectiōis teneat̄: nec ad aliquē
gradū dilectionis. tunc ſi omitteret dilige
re deū: peccat ex hypotheſi. ſ₃ probat̄ ꝙ nō
q₂ nullū gradū omittēdo peccat: ergo nul
lā dilectionē omittendo peccat. tenet ꝯn̄a
p hoc mediū. oīs dilectio eſt alicuius gra-
dus. ꝛ antecedēs eſt verū: q₂ arguitur ſic.
ad nullū gradū dilectionis tenet̄: ergo nul
lū gradū omittēdo peccat. Sed cōtra iſtā
Cōtra opinionē arguo: licet ſit probabilis vt vi-
opi. ar detur: arguo tn̄ cōtra eā ſic. vbi eſt act⁹ ma
gu. op lus ꝛ omiſſio boni debiti: aliqua pena de-
poſitū betur p actu preciſe: aut ergo eadem pena
ſolutio preciſe debet̄ p actu ꝛ omiſſione: aut non.
nis pri ſi ſic: ergo eque malū eſt velle omittere et
momō omittere ſicut velle omittere ꝛ nō omittere
ꝯn̄a p₃: q₂ ſi ex oppoſito magis eſſet malū
maior pena deberet̄. ꝯn̄s eſt falſum: q₂ ſic
foret eque malū preciſe velle furari ꝛ fura
ri/ ſicut velle furari ꝛ nō furari. ꝯn̄s eſt fal
ſum: q₂ qui furatur: tenetur ad reſtitutio-
nē: ꝛ alius nō. Si aūt dicatur ꝙ non ea
Rn̄ſio. dē pena debeatur pro actu ꝛ omiſſiōe: tūc
Repli- arguo ſic. aliqua pena eſt alicui debita pro
ca. actu: ꝛ nō tota: ergo reſidua pena debetur
pro omiſſione ſola. ergo omiſſio ſola ē cul-
Euaſio pa. Si dicatur ꝙ nulla pena debeatur p
omiſſione ſola: ſed tota debet̄ p actu: ſ₃ tn̄
maior debet̄ actui ꝑpt̄ omiſſionē: q₂ omiſ-
ſio eſt circūſtantia aggrauans: iſtud nō ha
bet euidentiā: qm̄ in caſu illo quo ſolū ali-
Repli- quis peccat volendo omittere ꝛ omiſſio nō
ca. eſt circūſtantia peccati: ſed eſt de eſſentia
pctī: q₂ ea poſita pctm̄ eſt: ꝛ ea remota pec
catū nō eſt. ergo nō eſt circūſtantia. Item
iſta poſitio videtur eſſe cōtra Aug. in ſer. Scd̓o
de vtilitate agēde pnīe: vbi exponēs illud
euangelij. dn̄e mnā tuā repoſui in ſudario
ꝛc. dicit ſic. Nō putet homo ſatis eſſe ſerua
re integrū qd̓ accepit: ne dicatur ſibi: ſerue
nequā ꝛ piger dares pecuniā meā ad men
ſam: ꝛ ego cū vſuris veniens exegiſſem eā:
ꝛ ne auferatur ab eo qd̓ accepit: ꝛ ꝓijciat
in tenebras. quā vehementiſſimā penā ſi
timere debēt q̄ ſeruare integrū poſſunt qd̓
acceperūt: q̄ ſpes illoꝝ eſt q̄ b̓ impie ſectā-
tē diſperdūt: vbi videt̄ dicere ꝙ ſi integre
ſeruet q̄s qd̓ accepit: ꝛ adhuc nō ꝓficiat: te
nebras habebit exteriores. ꝛ ita p ꝯn̄s nō
ſolū bene agere ſed etiā omittere actum bo
nū aliq̄n eſt dānabile pctm̄. ꝯn̄a p₃: quia
nullus ſeruat ītegre qd̓ accepit qui peccat
ḡ nō cōmittendo actū malū poteſt q̄s pec
care. Itē ignorātia eoꝝ q̄ q̄s ſcire tenet̄ Tertio
eſt pctm̄: ꝛ hoc loquēdo de ignorātia q̄ eſt
ſimplex neſcientia: ꝛ certū eſt ꝙ illa nō eſt
pctm̄ cōmiſſionis; ergo omiſſionis ſolū. aſ-
ſumptū p₃: q₂ ſi ignorantia illa non foret Quar-
pctm̄: tūc nō teneret̄ ignorās ea ſcire. Sil̓r to.
ꝙ ignorantia ſit pctm̄ ſuperius fuit alle-
gatū ab Aug. ꝛ mgr̄o li. iij. diſt. xv. c. iiij. et
li. ij. diſt. xx. c. ix. Itē videtur in euāgelio Quito
ꝙ deus inſligit penā p ſola omiſſiōe. dicit
enī ſic. Eſuriui: ꝛ nō dediſtis mihi māduca
re. ſitiui: ꝛ nō dediſtis mihi bibere ꝛc. et
ſeq̄tur: hi ibunt in ſuppliciū eternū ꝛc. Itē Sexto
arguitur ſic. teneatur aliquis dicere pſal-
mos aliquos cū deuotione: ꝛ dicēdo diſtra
hatur a deuotione: tunc talis peccat: quia
nō facit illud ad qd̓ tenetur: ꝛ nulla cōmiſ
ſio imputatur ad culpā: ergo ſola omiſſio:
aſſumptū p₃: q₂ nō cōmittit niſi qd̓ licet ei
cōmittere. Hic pōt dici multis modis. Pri Rn̄ſio
mo ꝙ talis diſtractio nō eſt pctm̄: ſumēdo prima.
pctm̄ pro culpa: q₂ talis diſtractio non eſt
in poteſtate voluntatis. Cōtra. ſi iſta re Cōtra
ſponſio valeat: tūc nihil imputaret̄ ad cul- rn̄ſio.
pā qd̓ erit in ptāte voluntatis: qd̓ eſt falſū
vt vult Aug. de natura ꝛ gratia circa. ij. c.
vel. iij. vbi Aug. obuiat cuidā heretico dicē
ti ꝙ ſi peccatores aliqui fuerunt: ꝛ aliud eſ
ſe nō potuerūt: culpa carēt. cui⁹ cōtrarium
dicit Aug. ꝙ ſc₃ multi dānātur nō q₂ ſine
peccato nō fuerūt: ſ₃ q₂ etiā nec eſſe potue-
rūt. vbi expreſſe vult ꝙ aliq̄d eſt imputabi
le volūtati: qd̓ nō eſt in poteſtate volunta
tis. Itē primo retractationū capitulo Scd̓o
ix. ſunt quedam neceſſitate facta impro-

banda ⁊c. ⁊ mgr̄. li. ij. di. xxxvj. c. ꝙ autem
quedā pctā. Itē ꝙ talis omiſſio in caſu diſ-
tractiōis p̄dicto ſit pctm̄ apparet p Aug.
vbi prius de natura ⁊ grā. vbi heretic⁹ niti-
tur oſtendere multos fuiſſe q̄ nullū habue-
rūt oīno pctm̄: inter quos noīat abel cuius
vt dicit ſcitatē ſcriptura cōmēdat nullam
de pctō faciēdo mētionē. ꝯ quē dicit Aug.
ꝙ ex h̄ nō ſeq̄t ipm̄ fuiſſe ſine pctō: q2 ſcri-
ptura nullā fecit mētionem de pctō ſuo: q2
nec h̄ cōmemorādū erat. multis modis pec-
caſſe poterat licet nō grauiter peccaſſe nec
leuia pctā ſua fuerūt ꝯmemorāda. vult eñ
dicere ꝙ nulla cōmemorāda fuerūt niſi fu-
iſſent grauia. ⁊ iō ex hoc ꝙ ſcriptura nullū
pctm̄ cōmemorat: nō ſeq̄t illū nullū pctm̄
habuiſſe. Vñ ad ꝓpoſitū numerādo mul-
ta gña pctōꝝ q̄b⁹ viſimile fuit eū peccaſſe
inter cetera numerat omiſſionē talē q̄ cō-
tingit ex diſtractione. ⁊ dicit. Nec cōmemo-
radū fuit ſi abel q̄uis iuſt⁹ merito appella-
tus paulo immoderati⁹ aliq̄n riſit ⁊ animi
intermiſſione iocat⁹: vel vidit aliq̄d ad cu-
piendū: vel aliq̄n īmoderati⁹ poma diſtra-
xit: vel pluſculo cibo crudior alīs tardior fu-
it: vel cū oraret cogitauit aliq̄d vnde ei⁹ in-
tētio vacaret ad aliō: ⁊ quoties ipſi iſta ſur-
reperēt pctā fuerūt ⁊c. videt̄ hic expſſe vel-
le oīa enumerata ⁊ ſingula eē pctā de qui-
bus oīb⁹ etiā remiſſio petēda ē. ergo talis
Alia re- diſtractio pctm̄ eſt. Ideo aliter dicit̄ ad
ſpōſio. argumentū ꝙ in caſu poſito cōmiſſio īpu-
tatur ſibi ad culpā ⁊ nō ſeq̄tur omiſſio. q2
licet dicat ꝙ in rei veritate tenet̄: nō tñ di-
cit, ſicut tenet̄. ⁊ ideo dicēdo peccat cōmittē-
Cōtra do aliter q̄ licet. Cōtra ſic dicēdo min⁹ pec-
rñſio. cat q̄ de facto peccaret ſi nihil diceret cete-
ris paribus: ergo ſic dicere primo eſt circū-
ſtātia minuens culpam. ergo ſic dicere non
imputatur ad culpā. aſſumptū ꝓbo: ſcꝫ q2
ſic dicendo minus peccat q̄ ceteris parib⁹
ſi nihil diceret: q2 ſic dicēdo ſoluit partē de-
biti. ergo ſi nihil diceret ad plus teneretur
ergo nunc minus eſt obligatus: ergo nunc
minorē incurrit culpā. Et illud cōfirmo ſic
q2 nihil dicere foret maioris culpe q̄ ſic di-
cere: quia magis repugnaret precepto: er-
go nihil dicere foret maius peccatū. ꝯña
apparet per Aug. in epiſtola ad Hierony.
de eo qō ſcriptū eſt: qui offenderit in vno
factus eſt omniū reus. Ubi dicit ꝙ illa pec-
cata ſunt grauiora que magis repugnant
precepto: vel magis ſunt cōtra charitatem

⁊ ſilr̄ dicit Bernar. de pre. ⁊ diſ. vt notū eſt
ergo ⁊c. Itē arguitur ſic. ſi omiſſio ī hoc Scdō
caſu imputatur ad culpam: ergo ceteris pa- ꝯ rñſio
ribus ſubtracta omiſſione tollitur vel ſal- nē arg.
tē minuitur culpa. ꝯña ptꝫ de ſe. ⁊ ꝯñs eſt
falſum. q2 ſubtracta omiſſione ceteris pari-
bus magis obuiaret precepto. qō ptꝫ: q2
ſubtracta cōmiſſione nec preceptū diceret
vt tenetur nec deuotionē haberet. ergo tūc
plus obuiaret precepto q̄ modo obuiat ex Tertio
hoc ꝙ ſolū alterum eorum nō habet. Si-
militer cōtra iſta pōt argui ex poſitiōe ſic.
Iſte nō peccat niſi quia facit contra prece-
ptum: ergo ſi magis obuiaret precepto ma-
gis peccaret: ſed deuotionem non habēs ⁊
omiſſionē magis contrauenīret precepto:
ergo plus peccat. Itē omiſſio ſm̄ poſitio- Quar-
nē iſtā nō eſt malitia: ⁊ certū eſt ꝙ nec eſt to. 1
bona: ergo nihil eſt oīno pertinēs ad actū
vel eſt circūſtātia indifferēs ſiue ſic ſiue ſic
iſte actus nō eſt peccatū propter iſtā omiſ-
ſionē. Ideo dr̄ ſic. ꝙ ſi aliquis diſtrahat̄ Rñſio.
a deuotione in caſu poſito: tunc oportet ꝙ
cogitaret de aliquo alio: ⁊ ita cogitatio im-
putabilis eſt ad culpam: quia ad eā ſequi-
tur abſentia ⁊ omiſſio deuotionis debite.
Contra hoc poſito ꝙ cogitet de aliquo Repli-
bono quod aliunde foret bonum vel meri- ca.
torium ſi non eſſet omiſſio illa: tunc ſi ta-
lis omiſſio ſit culpabilis: ſequeret̄ ꝙ aucta
cogitatione ceteris paribus augeretur et
culpa ⁊ ecōtrario diminuta diminueret̄. cō-
ſequentia ptꝫ: q2 aucta cogitatiōe auget̄
diſtractio. ⁊ ꝯñs eſt falſum: q2 minus ma-
lū eſt cogitationē habere itenſiorem q̄ in-
obedientiā ceteris paribus: ergo cū omiſ-
ſione iſta minus malū eſt intenſiorē cogita-
tionē habere. ergo ſi intendat̄ cogitatio il-
la ceteris paribus nō auget̄ malitia nec ſ Scda.
aliqua culpa. Itē ſi retēto caſu cogitatio
illa foret meritoria ſi nō foret diſtractio: ar-
guitur tunc ſic omiſſio tollit meritū: ergo
eadem ratione meritū tollit culpā omiſſio-
nis. patet ꝯña: q2 aliter nō tantum valeret
iuſtitia ad vitandū peccatum quantum in-
iuſtitia ad alligandū in culpa: quod eſt cō- Tertia
tra Anſ. primo cur deus hō. c. xviij. Itē
cōtra poſitionē arguit̄ ſic. vt cōtra precedē-
tē. omiſſio ex ſe nō eſt mala nec etiā bona:
ergo vel omnino impertinens actui vel in-
differens ad bonū ⁊ ad malum: ergo actus
nullo mō eſt culpabilis ꝓpter iſtā omiſſio-
nem. ergo cum diſtractio ſit culpabilis vt

videꝰ velle auctoritates allegate cõtra p̄
mã viã. Nec põt dici ꝙ actus dicẽdi prece
prũ ſit diſtractio; nec etiã ꝙ actus cogitã-
di de aliquo quẽ habebit in illa diſtractio
ne ſit pctm: ideo videꝰ neceſſario ſequi ꝙ
ipſa pura deuotiõis omiſſio ſit ipſa diſtra
ctio: ⁊ p ꝯñs culpa. qḋ cõcedo ad plenũ: et
reſpõdeo ad euidentias adductas ꝓ poſi-
tione ꝯria. Ad primã cũ ḋr: ſi omiſſio ſo-
Ad pri- la foret culpa: tũc q̄ omitteret aliq̄d ad qḋ
mam. teneꝰ p aliqḋ tẽpus: p oẽm partẽ huius tẽ
poris peccaret pctõ infinite malitie intẽſi
ue. negaꝰ ꝯña. ⁊ ad ꝓbationẽ cũ ḋr ꝙ p̄o
qualibet pte tpis plus demereꝰ q̄ prius de
Deme- merebaꝰ: põt intelligi dupl'r. Uno modo
reri po vt dicaꝰ plus demereri. i. ꝙ maiorẽ penam
teſt in- demereatur: ⁊ tũc negãda eſt ꝯña: q̄ ſicut
telligi alẽs dixi de cõtinuatione pcti omiſſiõis vni
dupl'r. formiter p aliqḋ tps: nõ maiorẽ penã de-
mereꝰ per circũſtantiã tpis q̄ in principio
tpis meruit: ita nec in ꝓpoſito. Aliter põt
intelligi vt dicaꝰ aliqḋ pctm demereri: q̄
aliquo mõ plus demereꝰ idẽ ſuppliciũ vel
eandẽ penã. ⁊ ſic cõcedo ꝙ omiſſio ꝓ qua-
libet pte tpis plus demereꝰ q̄ prius: q̄ ſcꝫ
frequẽtius idẽ demereꝰ: ⁊ ex hoc nõ ſequi
tur ꝙ pctm ſit maius; niſi forte extenſiue.
Ad ſcḋm cũ ḋr: tũc grauius peccaret qui
Ad ſe- maius bonũ omitteret ceteris paribꝰ. con
cundũ cedo. ⁊ cũ ꝓbatur ꝙ nõ: q̄ vna omiſſio cũ
ſit pura priuatio; nõ eſt alia melior vel pe-
ior. illud nego: q̄ ꝓportionabiliter priua-
tio rei melioris peior eſt: vbi vtraqꝫ eſt ma
la; ſicut di. Aug. de duabus aiabꝰ: vbi dicit
ꝙ auro virtus preſtat: et tanto eſt virtute
preſtantior quanto auri carẽtia miſerior. ⁊
vltra cũ arguitur ꝙ nõ ſemp carentia me-
lioris boni eſt peior. dico ꝙ ceteris paribꝰ
hoc falſum eſt: q̄ ſemp carẽtia melioris rei
peior eſt: ⁊ hoc vbi vtraqꝫ eſt mala. Con-
Inſtã- tra. habere iuſtitiã eſt melius q̄ ſolũ poſſe
tia. habere iuſtitiã; ⁊ tñ peius eſt carentia po-
tẽtie habendi iuſtitiam q̄ carere iuſtitia.
Antecedens patet ex hoc: q̄ carẽtia poten
tie habẽdi eſt carẽtia iuſtitie: vel ſaltẽ in-
fert eam. Ad aliud dico ꝙ argumẽtum
Rñſio. ſoluit ſe. cõcedo eñ ꝙ habere iuſtitiã eſt
melius q̄ꝫ poſſe habere: ⁊ cõcedo etiã ꝙ ĩn
potentia habendi iuſtitiã eſt magis mala
q̄ carere iuſtitia. et idem eſt carere potẽtia
habendi iuſtitiã: ⁊ carere iuſtitia: ſed ex ca-
rentia potentie ſequiꝰ carentia iuſtitie: et
iuſtitiam includit: ideo etſi habere iuſtitiã

ſit melius q̄ poſſe habere iuſtitiã: loquenꝺ
do ſemp de potentia ⁊ actu: nõ tñ peior eſt
quecũqꝫ carentia iuſtitie q̄ quecũqꝫ caren
tia potẽtie habẽdi iuſtitiã. Ad tertiũ cũ Ad ter-
ḋr ꝙ tũc q̄ aliq̄d omittit ad quod tenetur: tium.
peccatũ ⁊ culpã incurreret. cõcedo. ⁊ vltra
admitto caſum ꝙ Petrus omittat illud ad
qḋ teneꝰ: ⁊ ꝙ nullũ habeat oĩno actũ: et
Paulus idẽ omittẽdo hꝫ actũ volẽdi illud
facere. ⁊ dico ꝙ non ſequitur: pctm Pauli
foret infinite malitie intẽſiue. ⁊ cũ arguiꝰ
ꝙ ſic: q̄ ſi eſſet finite malitie preciſe; poſſet
remitti ad ſubduplũ ⁊ ad ſubtriplũ: ⁊ ita
cõtinue vſqꝫ dũ foret equalis malitie pre-
ciſe cũ omiſſione ſola. dico ꝙ nõ ſequiꝰ: ni-
ſi omiſſio foret eiuſdẽ coordinatiõis cũ il-
lo actu: qḋ nõ eſt verꝫ; ⁊ ideo nõ ſequitur. Ad q̄r-
. Ad aliud cũ ḋr: nulla pena eſt debita pro tum.
omiſſione ſola: q̄ nec pena ſenſus nec pena
dãni. nego illud: ⁊ dico ꝙ tã pena dãni q̄
pena ſenſus in caſu debetur omiſſioni. ⁊ cũ
ḋr ꝙ pena dãni debeꝰ ſolũ originali: illud
eſt falſum. immo illa pena ꝓprie debeꝰ cui
libet peccato; q̄ quelibet culpa incõpoſſibi
lis eſt beatifice viſioni. Et vltra cũ ḋr ꝙ ſi
pena ſenſus debeꝰ pro omiſſione: tũc in ali
quo caſu equalis pena debetur pro pctõ cõ
miſſionis ſicut pro vno actu culpabili. cõce
do cõcluſionẽ: ꝙ in aliquo caſu tãta debeꝰ
⁊ aliqua maior. Ad aliud cũ ḋr: tũc omiſ- Ad q̄n-
ſio cõſilij foret maius pctm q̄ omiſſio pre- tum.
cepti. nego ꝯñam: q̄ nõ oportet ꝙ omiſſio
cõſilij ſit mala: adeo argumentũ nõ valet.
Ad aliud cũ ḋr: tunc quelibet omiſſio il- Ad ſex-
lius ad qḋ homo tenetur foret mala ⁊ cul- tum.
pabilis: maxime vbi nõ interuenit aliud q̄
exceſſus. cõcedo: ⁊ admitto caſum poſitũ.
⁊ tũc dico ꝙ talis omiſſio cõtra dilectionẽ
dei peccat: q̄ aliquẽ gradũ omittendo pec
cat; ſit ille gradus a: tũc arguitur ſic. a gra
dũ omittẽdo peccat: ergo omiſſio gradus
a eſt pctm: ergo ad gradũ a tenetur ſub pe
na peccati. ꝯñs eſt falſum ⁊ ꝯ caſum. ergo
aſſumptũ. ergo hec eſt falſa: a gradũ omit
tẽdo peccat. ⁊ eadẽ rõne arguiꝰ de oĩ gra-
du: ⁊ ita inferꝰ ꝙ nullum gradum omittẽ
do peccat. Ad aliud cũ ḋr ꝙ aliquem gra-
dũ omittendo peccat; ſit ille gradus a: ad-
mitto: ⁊ vltra concedo ꝙ omiſſio gradus
a eſt peccatũ in illo caſu poſito. ſcꝫ in illo
caſu quo omittit diligere deũ. ⁊ tũc cũ ar-
guitur; omiſſio gradus a eſt peccatũ. ergo
ad gradum a tenetur ſub pena peccati; neꝫ

go ꝯñam: ꝛ rõ eſt: q: omiſſio gradus a eſt pctm̃: nõ q: ẽ omiſſio ipſius a pciſe: ſed q: ẽ omiſſio ipſius a ꝛ cuiuſlibet alterius grad⁹ ab a. ſi tñ ſic foret omiſſio a: ꝙ nõ cuiuſlibet alterius: nõ foret peccatum: q: tũc haberet aliquẽ gradũ dilectionis: ꝛ nõ omnẽ dimitteret: ꝛ ita non peccaret: ꝛ ideo tunc omiſſio gradus a nõ foret peccatum. nunc autẽ in caſu ipſa omiſſio gradus a eſt peccatũ: q: ipſa eſt omiſſio cuiuſlibet gradus: nõ quia ipſa eſt omiſſio ipſius a precise: et ideo nõ ſequitur: omiſſio gradus a eſt peccatum: ergo ad a gradũ tenetur ſub pena peccati: quia quicũꝙ gradus quẽ haberet faceret ꝙ omiſſio a non eſſet peccatum.

88 Ad nonũ prĩcipale.

Nono fuit argutũ cõtra cõcluſionẽ ſic. ſi omne pctm̃ ſit imputabile volũtati ad culpã: tũc p̃mi motus cẽnt imputabiles voluntati. ꝯña fuit probata: q: tales motus ſunt pctã: vt fuit oſtenſum p auctoritates Aug. ꝛ falſitas ꝯñtis fuit arguta per auctoritates Iſido. de ſummo bono. lib. ij. ca. xxv.

De primis motibus.

Hic primo videndũ eſt qui ſunt primi mot⁹. ſcđo an illi ſunt pctã, ꝛ per hoc reſpondebitur ad argumentum. Quantũ ad primũ dico ſequẽdo dñm Altiſſiod. ſup. ij. ſenten. vbi tractat de motibus primis: ꝙ motus p̃mi pñt intelligi tã ſenſualis ꝙ rationalis partis. ſicut em̃ ſenſualitas corrupta eſt p pctm̃ ꝛ maculata: ita ꝛ rõ eſt. iõ eĩ aliqñ ãte oẽm deliberationẽ ex ſola propria corruptione procedit in cogitationẽ ꝛ delectationẽ ſcʒ ad actionẽ illicitã ꝛ ſibi cõuenientẽ: ꝛ tales cogitationes ſeu delectationes volũtatis rõnalis ꝯñtes talẽ apprehenſionẽ rõnis vocantur primi motus: ſicut delectationes in parte ſenſitiua que ſequuntur primas apprehenſiones ſenſitiuas: vocãtur ſiſr primi mot⁹ ſenſualitatis. Dico tunc generaliter ꝙ primi mot⁹ ſenſualitatis nõ ſunt pctã: ꝓprie ſumẽdo pctm̃ p culpa: p̃mi tñ mot⁹ in parte rõnali aliqñ ſunt pctã: aliqñ nõ. Si em̃ precedãt oẽm cõſenſum volũtatis: tũc nõ ſunt pctã. Si tñ adſit ꝯſenſus: tũc ſunt peccata. Illud em̃ videt̃ eſſe de intẽtione Aug. vj. cõtra Iulianũ. vbi loq̃tur expſſe de materia iſta: dicẽs de motibus illis qñ ſũt peccata ꝛ qñ nõ. imaginatur em̃ ꝙ ex macula originali maneret in hoĩe habit⁹ vitioſus: qui ad apprehẽſionẽ alicuius delectabilis ſm carnẽ cõmouet deſideria actualia: ideſt actuales delectationes carnales: dicit em̃ ſic. Cõcupiſcẽtia manet in hoĩe quo ad eĩ⁹ reatus trãſeat. actu em̃ manet: nõ quidem abſtrahendo ꝛ alliciendo mentẽ eius: ſʒ cõſenſui parendo peccat: ſed mala quib⁹ mẽs heſitat cõmittendo. ꝛ ſequit̃. ipſe quidem motus actus eſt eius: ꝗuis mẽte cõſentiente deſit effectus. vbi expreſſe diſtinguit inter habitũ eius ꝛ actũ. ꝛ addit. Ineſt enim hoĩ malũ p̃ter iſtũ actũ. ſcʒ preter iſtũ motũ: ex quo malo ſurgit hic motus: quẽ motũ dicim⁹ deſideriũ: nõ em̃ ſemp eſt deſideriũ ꝯ qđ pugnem⁹. Sed ꝛ ſi tunc nõ ſit qñ occurrit qđ ꝯcupiſcat̃ aĩo cogitãtis vel ſenſui corporis: fieri põt vt inſit qualitas mala ſi nulla ſit tẽtatione cõmota: ſicut ineſt hoĩ timido timiditas ꝛ qñ nõ timet. imaginat̃ etiã ꝙ habitu apprehenſione taliũ: iſte habit⁹ nõ põt cõmouere tales motus malos ꝛ dicit ſic. Cũ no occurrit qđ cõcupiſcatur: nec deſiderantur mala nobis etiã nolẽtib⁹ cõmouẽtur: ſanitas plena eſt. iſti ergo vocãtur primi mot⁹ iſta ſcʒ deſideria ꝛ actuales ꝯcupiſcẽtie. ꝛ iſti motus nũꝙ ſunt pctã niſi adſit ꝯſenſus volũtatis: qđ etiã ipe declarat eodẽ li. c. vj. circa mediũ. vbi dicit ꝙ cõcupiſcẽtia pariens eſt pctm̃ partũ: ſed cõcupiſcẽtia nõ parit niſi cõceperit: nec concipit niſi intellexerit. hoc eſt: dicit ipſe ad malũ perpetrãdũ obtinuerit volũtas conſenſum. qđ ergo aduerſus eã dimicãtur: hõ agitur: ne cõcipiat pariatꝙ pctm̃. Hic expreſſe dicit ꝙ actuales delectationes carnales nõ ſunt pctã niſi adſit cõſenſus volũtatis ꝛ hoc ſupius in eadẽ auctoritate patʒ: vbi dicit ꝙ mẽte nõ cõſentiẽte deeſt effectus: ideſt pctm̃. hoc idẽ dicit cõtra Iulianũ ca. xvij. vbi loquens de iſta cõcupiſcẽtia ꝛ motibus ſuis: dicit ꝙ quãtũ ad nos attinet: ſine pctõ ſemp eſſem⁹ ſi ei nũꝙ cõſentirem⁹ Ad hoc etiã eſt Iſidorus lib. ij. de ſummo bo. ca. xxv. vbi dicit ꝙ nõ poſſumus puenire ſuggeſtionib⁹ cogitationis praue. Sʒ tñ ꝙ iſte cogitationes maneãt in mẽte noſtra hoc eſt in poteſtate: ꝛ ideo illud ad culpã nõ redigit̃: illud proprie ad culpã imputatur. Ex quo videtur ꝙ tales mot⁹ nõ imputãtur ad culpã niſi adſit cõſenſus volũtatis.

R̃n. ad formã argu.

Per hoc ad argumentũ cũ dr̃. Si oẽ pctm̃ ſit imputabile voluntati: tũc p̃mi motus ſunt imputabiles volũtati. nego cõſequentiam de forma. Et ad probationem dico ꝙ tales non ſemper ſunt peccata. et ad.

Aug. vbi dicit in ſermone de vtilitate agē
de penitentie ꝙ inquātū ex cauſatione car
nalis infirmitatis mot⁹ rephenſibiles ſunt
iprobiq; ſurrepūt: peccam⁹ vtiq; ⁊ hoc fa-
teri nos cōuenit ⁊c. Dico ꝙ hoc intelligen
dū eſt qn̄ talib⁹ motib⁹ adeſt ꝯſenſus vo-
Replica. lūtatis. aliter nō ſunt reprehēſibiles. Sed
ꝯ hoc videt̄ eſſe alia auctoritas allegata li.
ij. diſt. xxi. c. v. que dicit ꝙ tētatio q̄ eſt ex
carne nūq; ē ſine pctō. etiā ſi fiat abſq; cō
Rnſio ſenſu voluntatis. pōt dici ꝙ cōſenſus du-
plex eſt. vnus in opus exteri⁹: ali⁹ in cogi-
tationē ſolā vl' in delectationē ⁊ nō in op⁹
⁊ illud dictū magiſtri intelligitur de con-
ſenſu volūtatis in opus extrinſecū cū actu
interiori. ſi tū vterq; ꝯſenſus deeſſet: nū ꝙ
fuiſſet pctm̄. vel pōt dici ꝙ ibi ſumit̄ pctm̄
nō p reatu ſine culpa: ſed p eo reatu ex q̄
factū eſt cuiuſmodi eſt vitium illud ex quo
oritur talis motus. ⁊ eſt tunc conſenſus ꝙ
nūq; eſt tentatio carnis ſine vitio: ⁊ hoc eſt
certum: qꝛ vitiū vt dictū eſt cōmouet ⁊ ſuſ
citat tales delectatiōes carnales que ſunt
tentationes. Ex hoc tamen nō ſequitur ꝙ
ſemper tale vitium imputetur ad culpam
nec eſt actus ſequens ex eo.

vv Ad decimum princi. **Ad vltimum principale**
fuit ſic argutū. oē pctm̄ ſi ſit iputabile ⁊c.
tūc oīs act⁹ infideliū cū ſit pctm̄ imputare
tur ad culpā. ꝯn̄s eſt falſum vt fuit argu-
tū. Ad illud pōt dici dupl'r. Uno mō cōce-
dēdo cōcluſionē ꝙ oīs actus infideliū eſt
pctm̄ iuxta opinionē mgr̄i quā recitat lib.
ij. diſt. xli. c. i. Dicit eñ Aug. ſup illud apl'i
ad Ro. xiiij. Omne qđ non eſt ex fide pctm̄
eſt. Et oīs vita infideliū pctm̄ eſt et apl's
Jacob. ij. dicit. Qui offenderit in vno fact⁹
eſt oīm re⁹. Silr Aug. ſup Eplam ad Gal.
dicit ꝙ qui nullū implet mādatū nullum
opus bonū facit: qꝛ fidē ⁊ charitatē nō hꝫ.
Itē Aug. ꝯ Iulianū. ca. xij. per rōnē ꝙ oīs
actio infideliū eſt peccatū: qꝛ nullus act⁹
eoꝝ bene fit: ſed male: qꝛ recta carens intē
Rnſio. tione. Ubi videtur eſſe illius opinionis ex
magno proceſſu. Sed tamē opinio huic cō
traria verior videt̄ mihi eſſe. ſcꝫ ꝙ oīs act⁹
infideliū ſit peccatū: qm̄ tunc nullū opus
eoꝝ foret bonū moraliter. ꝯn̄a ſatis appa
ret ex oppoſito: qꝛ omne opus bonū mora
liter dignū eſt laude: ſed manifeſtum eſt ꝙ
nullū pctm̄ dignū eſt laude: cū pctō nō de
beatur niſi pena. quia ſm Aug. impij non
eſt premiū: ſed pena debetur. ergo nullum
peccatū dignū eſt honore vel laude ꝫ nul-
lū peccatū eſt bonū moraliter: ⁊ per conſe-
quens nullū opus infidelis eſſet bonū mo
raliter. ꝯn̄s eſt falſū: qꝛ Aug. ꝯcedit multa
eoꝝ opa bona eſſe licet nō fiant in fide ſup
illum locum pſalmi. turtur inuenit ſibi ni-
dū ⁊c. Ubi dicit ꝙ Iudei ⁊ heretici ⁊ paga
ni multa opera bona faciūt. licet non iudi
cio eccleſie: qꝛ veſtiunt nudos ⁊ paſcūt pau
peres ⁊c. Itē ſi oīa opa eoꝝ forent pctā: ra
tione maiori opera hereticoꝝ vel ſchiſmati
corū forent pctā. ꝯn̄s eſt falſum: qꝛ aliqua
opa eoꝝ digna ſunt laude ſicut vult Aug.
in ſermone de patientia ⁊ ponitur īter ſer-
mones ſuos volu. i. ⁊ eſt ſermo. iiij. vbi di-
cit. Si quis non habens charitatē q̄ perti
net ad vinculū veritatis ⁊ pacis quo eccle
ſia in aliquo ſchiſmate cōſtituta ne chriſtū
neget patitur tribulationes: famē: perſecu
tionē flāmas vel beſtias vel crucē vl' ipam
mortē a timore gehēne: nullo modo culpā
da ſunt iſta: imo ex hoc laudāda eſt patien
tia. Ex hoc apparet ꝙ talia opera ſunt bo
na moraliter ⁊ laudabilia: qđ nō eſſet veꝝ
ſi eſſent peccata. ideo dico ꝙ talia nō ſunt
pctā: immo multa opera infideliū ſunt bo
na ⁊ meritoria. nō quidē vite eterne ſed di
minutionis pene eterne ſeu boni tēporalis Ad rōnes rñ detur primo
Ideo ad rōnes euidentias ſiue auctorita-
tes pro iſta parte. dico ꝙ Augu. aliquādo
dicit opa infideliū oīa eſſe pctā. nō qꝛ pec-
cant ex hoc ꝙ ſic faciūt: ſꝫ qꝛ oīa admixta
ſunt cū pctō: vel qꝛ oēs infideles in omni
actu eoꝝ peccāt nō quidē malefaciendo. i.
nō qꝛ male faciūt: ſed quia male omittunt
fine debitū ad quem referre deberēt oīa
opa ſua ſcꝫ charitatē. hoc ſentit magr̄ ſen.
li. iiij. diſt. xxxix. ca. viij. Ubi dicit ſic. omne
quod non eſt ex fide: peccatum eſt. qđ non
ſic intelligendū eſt vt quicq̄d fit ab infide
libus pctm̄ ſit: ſed omne quod fit contra fi
dem ideſt contra cōſcientiam male fit / et
ad gehennā edificat: vel in omni eo qđ in-
fidelis facit peccat: nō quia illud facit: ſed
quia non eo modo illud facit quo debet nō
referens ad debitū finē. Et ſic pꝫ ad que-
ſtionem ⁊ ad argumenta.

¶ Finis deciſiōis ſubtiliſſime magiſtri Ro
berti holkot de imputabilitate peccati.

¶ Sequuntur determinationes quarūdā
queſtionū eiuſdem mgr̄i Roberti Holkot:
quas licet nōnulle earum ſemiplene ſint:
pretermiſſas tñ: vt in epiſtola noſtra dixi-
mus: nō oportuit. Verūtamē nō deſunt q̄
eas a diſcipulis Holkot collectas putent:
aut ab ipſo inter ꝓfitendum in gymnaſio
publico dictatas: cum alij etiā ſcriptas ab
eo velint: poſtmodū: qḋ neglexiſſe videt̄: re
cognoſcēdas ⁊ perficiendas. verū vtcūq̄
id ſe habeat: boni equiq̄ conſulas lector
optime: ⁊ ꝓ tua vtilitate audacius ſuſce-
ptū munus benignius amplectare.

¶ Determinatio holkot. Queſtiōis p̄me.

A
Qō. j.
Argu.
primū.
princi.

VTrū aliq̄s ī ca
ſu poſſit ex p̄cepto obli-
gari ad aliq̄d qḋ eſt con
tra cōſcientiā ſuā. Et nō
qȝ ſi ſic: ergo aliquis ha-
bens ꝯſciam erroneā ꝙ
nō eſt obediēdū prelato de ſtudio in ſacra
ſcriptura: poſſet obligari ex precepto prela
ti ad ſic ſtudendū. ꝯña eſt plana: ⁊ ꝯñs fal
ſum: ergo illud ex quo ſequitur. ſ. concluſio
Falſitatem ꝯñtis ego ꝓbo tribus medijs.

Proba-
tur fal-
ſitas ꝯ-
ſequētis
primo.

Primo ſic: qȝ ſi poſſet ſic obligari: aut erit
dare maximū actū ſtudij quo poſſet ſe con
formare illi precepto: aut minimū quo nō
poſſet ſe cōformare illi precepto. alterū il-
lorum dari opȝ: vt videtur: ex quo non eſt
virtutis infinite: ſed nec ſic: nec ſic. ergo ⁊c. Et
nō eſt dare maximū quo poteſt: nec mini-
mum quo nō poteſt: ꝓbatur ſic. in infinitū
poteſt ipſe intendere actū ſtudij: ergo nul-
lus eſt actus maximus ſtudēdi quē poteſt
habere: nec minimus quē nō. ꝯña eſt bo-
na: ⁊ añs eſt verū: ergo ⁊ ꝯñs. ꝯña probat̄:
qȝ ſi in infinitū pōt augere actū ſuū: vltra
quemcūq̄ actū poteſt habere maiorem: et
per ꝯñs nullus erit actus maximus quem
poteſt habere: ergo nec minimus quē nō:
qȝ quemcūq̄ demonſtres: illū poteſt habe
re: ergo nullus eſt actus quē nō pōt habe
re: ꝯña eſt bona: ⁊ añs ꝓbatur. ſ. ꝙ in infi
nitum pōt augere actū: qȝ ceteris paribus
cū ꝑfectiori obiecto pōt habere perfectio-
rem actū ⁊ meliorē: qȝ quāto eſt cauſa ꝑfe
ctior: tāto ⁊ effectus. cū ergo talia obiecta
in infinitū poſſunt multiplicari: ergo ha-
beo ꝓpoſitum. Preterea. ſi poſſet ſic ob

Scḋo.

ligari ex p̄cepto ⁊c. ꝙ hoc eſſet: qȝ licitum
eſt ⁊ nō cōtra ſalutē tal̄r ſtudere: vt ſuppo
no: ⁊ per ꝯñs pōt obligari ad hoc ex prece
pto. ꝯña ꝓbatur: qȝ ex regula. Nam tene-
mur obedire prelatis in ijs que nō ſunt cō
tra regulā ⁊ ſalutē anime: ⁊ tñ multa ſunt
talia que nō poſſunt precipi. patȝ ergo ꝯña
Sed falſitatē ꝯñtis ego ꝓbo: qȝ aliq̄ ſunt
licita: ⁊ nō contra ſalutē aīe: ⁊ tñ non poſ-
ſunt precipi. Exemplū. violari eſt licitū: et
tñ nō pōt precipi: qȝ non pōt p̄cipi niſi qḋ
pōt velle licite: cuiuſmodi nō eſt iſtud: ergo
nec aliqua licita poſſunt precipi ſicut ſtude
re: qȝ nō eſt maior ratio de vno licito q̄ꝫ de
alio ꝙ ſic preciperet. Preterea nō eſſet Tertio.
rōnabile tale preceptū dari habenti talem
ꝯſciam: ergo tale preceptū eū non obligat
⁊ per ꝯñs nō obligaret talis ex precepto.
Cōſequentia ꝓbatur. qȝ nullū preceptum
irrationabile obligat. ⁊ añs ꝓbatur. qȝ ta
le preceptū nō eſt rationabile: ex quo ſeq̄t̄
ꝙ ille cui datur tale preceptum: neceſſario
peccat. ſed ſic eſt in ꝓpoſito. ergo ⁊c. Maior
ꝓbat̄. qȝ ſi fecerit iuxta preceptū: peccabit
contra ꝯſciam ſuā: ⁊ iterū peccabit contra
preceptū nō faciendo: ſed neceſſario faciet
ſm ꝯſciam vel ſm preceptū: ⁊ ſiue ſic ſiue
ſic / peccabit. ergo neceſſario peccabit. ꝯñs fal
ſum: qȝ tunc nō peccaret: qȝ ſm Aug. nul-
lus peccat in eo qḋ vitare nō pōt. Ad op
poſitū. Niſi aliquis in caſu poſſit obligari
ad aliq̄d qḋ eſt ꝯ ꝯſciam ſuā: ſequit̄ ꝙ pre
latus nūq̄ p̄ciperet ſubdito de quo ſtat ꝙ
ſic ſubditus poſſet facere ſibi ꝯſciam in op
poſitum: ⁊ tunc nō teneretur obedire. ꝯñs
manifeſte falſum. ergo. In iſta queſtiōe ſunt
quatuor articuli iuxta tria argumenta. et
in quarto r̄ndebo ad queſtionem. Primus
articulus: qȝ argumentū tangit de illa di-
uiſione ꝑbi de maximo ⁊ minimo: eſt inqui
rere vtrū illa diuiſio ſit bene data. Scḋs
articulus: qȝ tangitur in ſcḋo argumento
ꝙ illud pōt precipi qḋ eſt licitū ⁊ nō ꝯ ſa-
lutē aīe: queret̄ de illo. Tertius articulꝰ:
qȝ tangit̄ in tertio argumēto ꝙ habēs ta-
lem ꝯſciam: neceſſario peccabit ſi det̄ ſibi
p̄ceptū: queritur vtrū talis ꝯſcia obligat ad
oppoſitū p̄cepti. Quarto r̄ndēdum eſt ad
q̄ōnem. Circa primū articulū ſic ꝓcedā:
primo dandus eſt intellectus taliū termi-
noꝝ. ſcḋo ponēde ſunt ꝯcluſiōes. tertio ar
guendū eſt ꝯtra illas. Circa intellectum
terminoꝝ eſt aduertendū ꝙ duplex ponit̄
diuiſio in iſta materia. Vna ꝑ affirmatio-
nē de maximo ⁊ ꝑ negationē de minimo. ſe-

Proba-
tur ma-
ior.

In op-
poſitū.

B
Deciſio
q̄ōnis
ꝯtinēs
q̄tuor
articu.

C
Primꝰ
ar. ꝯti-
nēs .iij
ꝑticu.
Prima

cundo fit diuiſio ꝑ negationē de maximo ⁊ affirmationē de minimo. Exēplū de pri/mo: q: potētia ſor. ad portādū lapidē fini ta eſt: ꝗ eſt dare maximū lapidem quē ſor. pōt portare: vel minimū quē non pōt por tare. Nec alia diuiſio ꝑ negationē de maxi mo ⁊ affirmationē de minimo hꝫ locū hic: vt poſtea patebit. Exēplū de ſcdo ꝑ nega/tionē de maxīo: ⁊ affirmationē de minimo vt q: non oē ꝯtinuū eſt viſibile a ſorte: opꝫ dare maximū qd pōt: vel minimū qd non pōt videre. Eſt ꝗ vt appet duplex diuiſio: vna ꝑ maximū in qd pōt aliqua potentia: vel minimū in qd non pōt talis potentia. Alia eſt ꝑ maximū in qd nō pōt aliq̄ potē tia talis: vel minimū in qd pōt. Maximū aūt in qd pōt talis potētia: ē illud quo nō eſt mai⁹ inter oīa illa q̄ pōt talis potētia. Maximū in qd nō poteſt: eſt illud quo nō eſt mai⁹ inter oīa illa in que nō pōt. Mi/nimū aūt in qd nō pōt: eſt illud qd min⁹ ē inter oīa illa in que pōt. Iſtis p̄ſuppoſitis ponēde ſunt ꝯcluſiones alique.

D Scda ꝑticla. Prima cōcluſio.

Prima ē ꝙ ille diuiſiones iam date ſunt bone. Pro batur diuiſio prima ſic: q: ē dare aliquē la pidē quē ſor. pōt portare. ⁊ ille lapis ſic pōt augeri ꝙ ſor. nō pōt eū portare. Iſta duo ꝯdictoria verificant̄ ſucceſſiue. ſ. iſte lapis pōt portari a ſorte: ⁊ iſte lapis nō pōt por tari a ſorte. accipio ergo totū tēpus in quo verificat̄ primū iſtoꝝ: ⁊ totū tēpus in quo verificatur reliquū: ⁊ accipio mediū. Que/ro vtrū lapis iſte poſſit portari a ſorte an nō? Si primū deτ: ſequit̄ ꝙ lapis iſte erit maximus qui pōt portari a ſorte: q: imme diate poſt nō poterit portari a ſorte: ⁊ etiā in illo inſtāti poterit portari: ⁊ nūq̄ poſt: ꝗ in illo inſtāti erit lapis ille maxim⁹ por/tabilis a ſor. Si deτ alia ps: ꝙ nō pōt por tari a ſorte: ſequit̄ ꝙ ille lapis erit minim⁹ q̄ nō poterit portari a ſorte: q: tunc nō po teſt portari a ſorte: ⁊ immediate ante po/tuit portari a ſorte. Sequit̄ ꝙ per viā ꝯdi ctionis eſt dare maximū lapidē quē poteſt portare: vl' minimū quē nō pōt portare. ⁊ ita ſequit̄ per viā ꝯdictionis ꝙ illa diuiſio per maximū qd pōt: vel minimū qd nō pōt: fuerat bene data. Secūda diuiſio ꝓba/tur. Qꝛ illa diuiſio que fit per maximū qd nō: vel minimū quod ſic: ſit bene data. hoc probat̄ de potētia viſiua ſortis: q: eſt dare aliquā rem que per ſe exiſtēs ꝓpter ſuam paruitatē nō pōt videri a ſorte ſm̄ diſpoſi tiones quas nūc hꝫ ſortes: illa res poteſt ſic augeri ꝙ pōt ſic videri a ſorte: tunc iſta ſunt ꝯdictoria. iſte lapis pōt videri a ſorte ⁊ iſte lapis nō pōt videri a ſorte. ⁊ accipio totū tp̄s ſicut prius ⁊c. Et quero an in illo inſtanti medio poterit videri an nō? ſi ſic: cū immediate ante nō potuit videri: ſequi tur ꝙ in illo inſtanti medio ē minimū viſi/bile. Si non pōt videri: ⁊ immediate poſt poterit videri: ſequit̄ ꝙ in illo inſtanti me dio hoc eēt maximū nō viſibile: quia hoc tunc nō poterit videri: ⁊ oē maius eo po/terit videri: nec tñ eſt alia diuiſio ꝑ maxi/mum quod pōt: vel minimū qd nō pōt: q: in illo inſtāti erit dare maximū qd poterat videre: nec minimū quod nō pōt. ergo per viā ꝯdictionis ſequit̄ ꝙ illa diuiſio per ma ximū quod nō: vel minimū ꝙ ſic: ſit bñ da ta.

E Scda ꝯcluſio

Secūda cōcluſio: ꝙ ad inferēdū illas diuiſiōes per maximū quod ſic: ⁊ minimū quod nō: ⁊ maximū quod nō: ⁊ minimum quod ſic: requirit̄ vna copulatiua vera ex ſubcōtrarijs. quelibet em̄ potentia ex hoc finita eſt: q: in aliq̄d pōt: ⁊ in aliq̄d nō. Ex emplū de prima diuiſione: ex hoc ꝙ poten tia ſortis ad agendū puta ad portandū eſt finita: ⁊ aliquod pondus pōt portare ipſe mediante ſua potentia: ⁊ aliquod non: ex hoc finita eſt. Si aūt poſſet quodlibet por tare: puta hoc pondus: ⁊ adhuc duplum: ⁊ adhuc triplū: ⁊ ſic in infinitū: nō eſſet ſua potentia finita: ſed infinita. Ex illo ſequit̄ ꝙ vbi eſt ꝓceſſus in infinitū: nō contingit inferre illā diuiſionē: q: talia ⁊ ſubcontra ria ex ſubcōtrarijs nō poſſent ibi verifica/ri. verbi gratia: ſi ſortes eſſet tāte virtutis ꝙ poſſet portare a lapidē: ⁊ duplū ad a: et ſic in infinitū: nō eſſet dare maximū lapi/dem quē poſſet portare: nec minimū quē nō poſſꝫ portare: ergo iſto poſito quēcūq̄ lapidē poſſet ſortes portare: ⁊ ꝑ ꝯñs null⁹ eſſet maximus quē ſortes poſſet portare: nec minimus quē ſortes nō poſſet portare

F Tertia ꝯcluſio

Tertia ꝯcluſio: ꝙ talis copulatiua ex ta libus ſubcōtrarijs nō eſt per ſe ſufficiens ad ſemꝑ inferendū illas diuiſiones ꝑ ma/ximū. Exēplū de pria diuiſione: vt ſi ponat̄ vt veriſimile eſt/ ꝙ indiuidua alicui⁹ ſpe/ciei ſicut hoīs nō poſſunt eſſe ſub quacūq̄ parua quātitate: nec ſub quacūq̄ magna: ⁊ cū hoc ꝙ nulla ſit minima quātitas nec maxima cōpetens tali ſpeciei: ſicut poſſibi le eſt: ⁊ forte ſic de facto eſt: ⁊ tunc agēs na

turale aliquã quantitatẽ põt producere in indiuiduo talis ſpẽi ⁊ aliquã nõ: ſicut pꝫ: ⁊ tñ nõ ẽ dare maximã quãtitatẽ quã põt ꝓducere. De ſecunda diuiſione pꝫ hoc

B
Deſcḋa ꝓbaſ ꝙ ſit bona.

idẽ. ponaſ ꝙ a ſit aliquod calidum vniformiter difforme in calore: cuius vtrumqꝫ extremũ terminetur excluſione ad calorẽ: ita ꝙ gradus caloris ad quẽ terminaſ extremũ calidiꝰ: ſit gradus remiſſior inter illos gradus: quoꝝ q̃libet eſt intenſior ꝙ̃ aliqs gradus qui ſit in illo ſic difformiter calido: et gradus ad quẽ terminatur remiſſius/ſit gradus intenſior inter illos gradus: quoꝝ quilibet eſt remiſſior ꝙ̃ q̃ eſt in iſto corpe difformiter calido: tunc aliquis gradus caloris eſt in iſto calido q̃ ſic difformiter ẽ calidus: ⁊ aliqs nõ eſt in illo ſic: nõ tñ minimus gradus caloris q̃ ſit in illo: nec maximus qui nõ ſit in illo. Et patet hec ꝯcluſio ex quo terminaſ ex vna parte ad gradũ remiſſiorẽ ꝙ̃ ſit in illo: ⁊ ex alia parte ad gradũ aliquẽ intenſiorẽ ꝙ̃ ſit in illo. ſequiſ ꝙ ꝙ talis copulatiua nõ eſt ꝑ ſe ſufficiẽs ad inferẽdũ talẽ diuiſionẽ.

D
Quarta ꝯclo

Quarta ꝯcluſio quo ad hoc ꝙ prima diuiſio q̃ datur ꝑ maximũ qđ ſic: vel minimũ quod nõ: inferaſ ex tali copulatiua: oportet ꝙ talis particularis affirmatiua huius copulatiue ex talibus cõtrarijs verificeſ ꝑ aliquo: ⁊ ꝑ oĩ minori illo pro quo ſic verificaſ: ⁊ ꝙ particularis negatiua poſſit v̾ificari ꝑ aliquo: ⁊ ꝑ omni maiori illo ꝑ quo ſic verificatur: ⁊ ꝙ quodlibet ꝑ quo particularis verificatur: ſit maius oĩ alio pro quo verificatur affirmatiua. Et quãdo ita eſt: ex tali copulatiua inferſ illa diuiſio q̃ daſ ꝑ maximũ qđ ſic: ⁊ minimũ qđ nõ.

Probatur cõcluſio quarta

Et ꝓbaſ hec cõcluſio: nã accipio hãc copulatiuã: aliquem lapidẽ põt ſortes portare ⁊ aliquem non. que copulatiua ſufficiẽter iſert ꝙ aliquis lapis eſt maximus quẽ ſortes põt portare mediante ſua potẽtia quã tunc habet: vel minimus quẽ nõ poteſt portare mediante ſua potẽtia quã tũc habet: particularis affirmatiua iſtius copulatiue ꝑ aliquo lapide verificatur: ⁊ ꝑ omni lapide minori: qꝛ ſi poteſt quod maiꝰ eſt: põt ⁊ quod minus eſt portare. Particularis aũt negatiua verificaſ ſemꝑ ꝑ aliquo ⁊ oĩ lapide maiore illo: qꝛ ſi nõ põt portare illud qđ minus eſt: nec illud qđ maius eſt. ⁊ quodlibet ꝑ quo verificaſ negatiua: eſt maius omni illo ꝑ quo verificaſ affirmatiua; qꝛ q̃libet lapis qui nõ põt portari a ſorte mediãte ſua potẽtia quã hꝫ eſt maior omni lapide qui poteſt portari a ſorte. Oẽs ergo conditiones reqrunſ ad hoc ꝙ talis diuiſio poſſit inferri ex tali copulatiua ex ſubcontrarijs: ſicut iam ĩ iſta copulatiua. Ubi aũt iſte cõditiones nõ apponunſ: nõ inferſ illa diuiſio ꝑ maximũ qđ ſic ⁊ minimũ qđ nõ. Uerbi gratia. aliq̃ virtꝰ põt portare lapidẽ: ⁊ aliqua nõ: qꝛ ẽ ita parua ⁊c. Nõ eſt dare maximã que põt portare a. qꝛ quacũqꝫ v̾tute data que põt portare a: etiã minor v̾tus poteſt portare a. qꝛ qđ minor poteſt portare vel facere: poteſt ⁊ maior. Nec ẽ dare minimã virtutem que nõ põt portare a: qꝛ ſi ſic: ſſla v̾tus minima q̃ nõ põt portare a ſit b. tũc ſic: b nõ põt portare a: ⁊ per ꝯñs nec aliqđ minus b põt portare a. qꝛ quod maius nõ poteſt facere: nec minus facere poteſt. ergo b nõ eſt minima v̾tus q̃ nõ põt portare a. Et tota cauſa quare nõ infertur hmõi iam dicta diuiſio per maximũ quod ſic vel minimum quod nõ: eſt qꝛ particularis affirmatiua nõ verificaſ ꝑ aliquo ⁊ oĩ maiori eo. Nec etiã pticularis negatiua verificatur ꝑ aliquo ⁊ omni maiori eo: ſicut ꝓbat ideo talis diuiſio nõ inferſ ex tali copulatiua.

F
Quinta ꝯcluſio

Quinta ꝯcluſio: ꝙ ad hoc ꝙ iſta diuiſio ſcḋa que eſt data ꝑ maximũ qđ nõ et minimũ qđ ſic: inferaſ ex tali copulatiua: opꝫ ꝙ particularis negatiua verificeſ pro aliquo ⁊ pro omni maiori illo ꝑ quo ſic infertur. ⁊ ꝙ illud ꝑ quo verificaſ illa particularis affirmatiua: ſit maius omni eo ꝑ quo verificaſ negatiua. Uerbi gratia: hec copulatiua/aliqđ eſt viſibile ita paruũ ꝙ nõ põt videri a ſorte: ⁊ aliquid põt videri ſufficienter. infert illã diuiſionẽ per maximũ qđ nõ ⁊ minimũ qđ ſic: qꝛ eſt dare maximum viſibile qđ non põt videri a ſorte: vel minimum quod ſic: ⁊ ſi negatiua verificatur ꝑ aliquo viſibili ⁊ pro omni minori illo viſibili: qꝛ ſi ſit aliquod viſibile qđ nõ poteſt videri a ſorte ꝓpter ſuã paruitatẽ: nec illud qđ eſſet minus illo poſſet videri a ſorte. Siĺr hec particularis affirmatiua verificaſ ꝑ aliquo ⁊ ꝑ omni maiori illo ꝑ quo ſic verificaſ: qꝛ ſi ſortes põt videre illud qđ ẽ minus a: põt videre illud qđ eſt maius a. ⁊ quodlibet ꝑ quo verificatur illa affirmatiua: eſt maius oĩ illo ꝑ quo verificaſ negatiua. ⁊ iõ ſufficiẽter inferſ talis diuiſio ex tali copulatiua. Si aũt iſte cõ

ditiones nō apponunt cū tali copulatiua:
ꝛ ex ſubcōtrarijs nō opꝫ ꝙ illa diuiſio bñ
inferat. Uerbi gratia. ponat ꝙ hic ſit vnū
corpus: cuius vna medietas ſit alba ꝛ alia
nigra: ꝛ ſic aliquam albedinē hꝫ in ſe illud
corpus ꝛ aliquā nō: ꝛ ſic nulla eſt minima
albedo quā hꝫ illud corp⁹: nec maxia quā
nō habet. Et nulla ſit minima quā hꝫ ptꝫ:
nec maxima quā nō hꝫ: etiā quacūqꝫ acce-
pta quā nō habet: ex quo cōtingit dare al
bedinem minorē ꝛ maiorē in infinitū quā
non hꝫ: q꜄ quacūqꝫ data quā nō hꝫ: adhuc
eſt dare albedinē in duplo maiorē ꝛ in tri-
plo maiorē quā nō hꝫ: ergo illa data nō fu
it maxima albedo quā nō hꝫ in inſtāti: q꜄
ſi illam nō habet: adhuc eſt vna maior quā
nō habet. Et tota cauſa quare nō infert di
fR uiſio/eſt: q꜄ cōditiones ſupradicte nō ſunt
Sexta appoſite vt dictū eſt. Sexta concluſio eſt
cōclu. ꝛ ſequit ex duabus immediate precedenti
bus: ꝙ oppoſito modo eſt de copulatiua il
la ex ſubcontrarijs ꝗ infert talē diuiſionē
per maximū. Probat: affirmatiua verifica
tur ꝓ aliquo ꝛ ꝓ omni minori illo ꝓ quo
ſic verificat ꝛ ꝓ quo ſic infert illa negati-
ua eſt maior. Sed in illa copulatiua que in
fert illā diuiſionē per maximū qȯ non: eſt
totalr̄ equalr̄. Ptꝫ ꝫ hec cōcluſio ex duab⁹
Z cōcluſionibus ꝑcedentibus. Cōtra ꝑmā
Tertia ꝯcluſionē videt ꝙ in his caſibus predicte
pticula diuiſiones nō ſunt bñ date: q꜄ capio calo-
Cōtra rē vniformē aliquē actu: tunc iſte calor ali
cōclu. quē calorē poteſt ꝓducere ꝛ aliquē nō: et
primā tñ vt videtur nō eſt dare maximū calorem
ar. ꝑn. quē poteſt ꝓducere: nec minimū quē non
de ꝗ vi pōt ꝓducere. Primū nō pōt dari. ſ. maxi-
de Q. mus quē poteſt ꝓducere: q꜄ accipio calorē
illū ſic maximū: tunc ille calor pōt produci
in aliquod ſubiectum: ꝛ per ꝯñs illud ſub-
iectum eſt maximū calefactiuū ab illo ca-
lore: tunc quero vtrū ille calor in extremo
illius ſic calefacti magis diſtantis ab agē-
te ſit aliquis calor an nō: ſi non: ergo illud
nō fuit maximū qȯ pōt calefieri ab illo ca
lore. Si ſic: quero vtrū ille calor eſt alicui⁹
certe intēſionis: an infinite remiſſiōis: Se
cundū nō poteſt dari: q꜄ nullus talis calor
eſt: ergo opꝫ dare primum. ſ. ꙗ eſt alicuius
certe intēſionis in extremo. ꝛ ſi ſic: ergo re-
miſſiorem calorem poterit vlterius cauſa-
re: ꝛ per ꝯñs non fuit maximum quod pōt
calefieri ab illo. Patet ergo ꝙ nō eſt dare
maximū calorem quē poteſt ꝓducere; nec
minimum eſt dare quē nō poteſt ꝓducere:
ꝛ per ꝯñs omnem minorē poteſt ꝓducere
ꝛ omnem maiorem: q꜄ illud calidū vnifor-
me pōt ſibi aſſimilare aliquod paſſum ſibi
equale: ꝛ illa duo tertiū: ꝛ ſic in infinitū: er
go nullus calor erit minimus quem nō po
teſt producere: quia omnem calorem po-
teſt ipſe ꝓducere ꝛc. Adhuc cum arguit Ad idē
de calore vniformi vtꝝ ſit dare maximū ca
lorem quē pōt ꝓducere. Dicunt aliqui ꝙ
eſt dare maximū calorem quē a pōt produ
cere. Hoc ꝓbatur ſic: q꜄ arguit. Nullus ca
lor pōteſt eſſe preciſe duple virtutis in cau
ſando alium calorē. Cōſequentia eſt bona:
ꝛ ꝯñs falſum: ergo ꝛ añs. Falſitatem con
ſequentis ꝓbo: q꜄ aliquo calore vniformi
totum eſt preciſe duple virtutis in cauſan
do alium calorem ad ſuam medietatē: vel
ad calorem equiualentem ſue medietati.
Probo ꝯñam: q꜄ ſi non eſſet dare maximū
qȯ a calidum poteſt ꝓducere: ergo nullum
poteſt dari tale qȯ poteſt preciſe ꝓducere/
duplū ad illū calorem qui eſſet productus
ab a. ꝛ per ꝯñs nullus calor produci pōt ꝗ
eſſet preciſe duplum ad totū ꝑproductū ab
a. ergo nullū calidū poſſit dari quod preci
ſe poſſit ꝓducere duplū ad illud quod ꝓ-
ducibile eſſet ab a. ꝛ ita nihil pōt dari qȯ
preciſe eēt duple virtutis ad a. Preterea Scdo.
ſi nō eſſet dare maximū calorem quē a poſ
ſet ꝓducere: ſequitur ꝙ aliquod calidū qȯ
nō eſſet ita calidū ſicut a/ poſſit tātū ꝓdu
cere de calore ſicut a. q꜄ accipio vnū calidū
qȯ habeat vnū gradū caliditatis citra gra
dū ſummū ipſius a. qȯ ſit b. tūc b pōt tātū
ꝓducere ſicut a. niſi detur ꙗ aliqs ſit gra
dus maximus caloris quē pōt a ꝓducere.
ergo niſi a poſſit ꝓducere gradū ſibi equa
lem: ſequit ꝙ tantū poſſit b ſicut a. Pre- Tertio
terea. per pħm potētia actiua terminatur
per maximū in quod poteſt: ergo eſt dare
maximū calorem in quē poteſt a. Sed ꝯ Repli-
illud. ſi aliquis eſſet calor qui ſic eſſet maxi cat pri
mus ꝓducibilis ab a: ſit ille calor c. ꝛ que- mo ꝯ
ro vtrū c in extremo remotiori ſuo ab a ter dictas
minetur ad aliquē gradū intrīſece: an nō: rōnes.
Si nō: ergo ſequit ꝙ nullus ſit maximus
gradus caloris ꝗ ſit in c: q꜄ quocūqꝫ acce-
pto ille calor hꝫ in vtroqꝫ extremo certā in
tenſionē. Si ſic: ergo gradū intenſiorē pōt
c vlterius cauſare. Preterea ſic ad princi- Scdo
pale. Si ſit dare ſic maximū calorē ꝓduci- princi-
bilē ab a: ponatur ergo ꝙ ꝓducat: accipio paliter

illud qd̃ p̃ciſe eſt calefactiuũ p̃ calorẽ illũ ſic maximũ ꝓductiuũ: ⁊ q̃ro ſic prius: vtrũ in ſupficie remotiori ab a ſit aliq̃s grad⁹ caloris an nõ? Si ſic: cũ non ſit infinite intẽſiõis in illo extremo: ſeq̃t ꝙ erit alicui⁹ certe itẽſiõis: ⁊ ꝑ ꝯñs itẽſiorẽ calorẽ poterit vlterius ꝓducere: ⁊ ſic arguit̃ de q̃cũq̃ ergo nullus erit maximi⁹ ꝓducibilis: ſi in illo extremo modo nõ ſit caliditas. ⁊ in oĩ puncto citra illud extremum eſt caliditas. ergo illud totũ eſt minimũ calefactũ: quia hoc nõ erit calefactũ: ⁊ om̃e minus eo nõ terminatũ ad extremũ remiſſius eſt calefactum. Ex quo ſequit̃ ꝙ nullus erit maximus calor ꝓductus: q̃ nihil eſt maximum vltra illud totũ qd̃ ſit calefactũ ab a: ⁊ per ꝯñs nullus eſſet maximus calor ꝓductus: q̃ nihil eſt maximũ citra illud qd̃ agit calefactũ ab a: ⁊ ꝑ ꝯñs a eſt maximus calor

M Correſlarium primũ.

Item dicet̃ alr̃ ꝙ eſt dare minimũ calorẽ que a nõ põt ꝓducere: ⁊ nõ maximũ quẽ põt: ⁊ hoc ꝓpter rationes adductas cõtra illam que ponit maximũ calorẽ qui põt ꝓduci ab a. Contra. ex iſto ſequitur ꝙ nõ poſſet ſibi aſſimilare aliqd̃ paſſum. ꝯñs eſt falſum: vt videt̃. Probatur ꝯña. da ꝙ poſſet: tunc illa pars ſic aſſimilata que ſit b: cũ ipſo a poſſet aſſimilare c partẽ que eſſet equalis ipſi b: ⁊ ſic in infinitũ: cũ quilibet calor ꝓductus ab a ſit ita potens ad ꝓducendũ calorẽ ſicut a põt. ⁊ ꝑ ꝯñs cũ b fuerit aſſimilata: poterit ipſa cum a aſſimilare c: ⁊ a b c poterũt aſſimilare d: ⁊ ſic in infinitũ: ergo nullus erit minim⁹ calor quẽ nõ põt ꝓducere a.

Correſlarium ſecũdũ

N Reſolutio dubij.

Pro ſolutione iſtius dubij eſt notandũ ꝙ quidam ſunt effectus ꝓducibiles: qui dum ꝓducunt̃: cõcurrunt cũ ipſis agentibus ad ꝓducendũ conſimiles effectus: ſicut pꝫ ex calore de frigiditate ⁊ multis ſimilibus. Similiter hoc idem in aliq̃bus effectibus ſubſtãtialibus: ſicut pꝫ de igne. Ignis enim dũ ꝓducit̃: ꝓducit ignem cũ principali agente. Aliq̃ ſunt effectus qui dum ꝓducunt̃: nõ producunt cũ principali agente cõſimiles effectus: ſicut patet de albedine ⁊ nigredine. Non eñ quãdo albedo ꝓducitur: tunc ꝓducit ipſa albedinem. Similiter aliqui effectus ſubſtantiales ſunt tales: qui nõ producunt cõſimiles effectus cũ principalibus agentibus. ⁊ ſm̃ hoc ponent̃ hic alique cõcluſiones.

O Prima ꝯcluſio

Prima eſt: ꝙ loquendo de talibus effectibus qui producunt ſimiles effectus cum principalibus agentibus: nõ eſt dare maximũ effectũ quem poſſunt talia agentia ꝓducere: nec minimũ quẽ non poſſunt ꝓducere.

Probatur cõcluſio. Primo

Probat̃ per hoc: q̃ agẽs principale in talibus põt ſibi aſſimilare aliqd̃ paſſum. ⁊ illud paſſum cũ principali agente ſibi põt aſſimilare equale. ⁊ ſic in infinitum. ergo nõ eſt dare maximã quã põt aſſimilare: nec minimã quã non põt aſſimilare. quia vbi eſt ꝓceſſus in infinitum: vt pꝫ ſupra: ibi non poteſt terminari copulatiua facta ex ſubcõtrarijs: q̃ particularis negatiua nõ poteſt ibi verificari. ⁊ tamen ad inferẽdum talem diuiſionem: vt prius dictũ eſt: requirit̃ talis verificatio talis copulatiue.

Scd̃o ꝓbat̃ ꝯcluſiõ

Preterea. ſcd̃o de anima cõmen. xlj probat pħs ꝙ ignis non poteſt eſſe cauſa nutrimenti. ſ. quare animal nutritur: quia eſt talis modus alterationis quo alterat̃ nutrimentũ in ſubiectũ hm̃õi: q̃ animalia eſſent infinita: q̃ ignis põt in infinitũ creſcere ſi apponatur cõbuſtibile. ergo ignis nõ eſt talis modus cauſe: cũ ſm̃ comentatorem ibidem: omnis talis modus finitus ſit: ⁊ nullus talis modus poterit eſſe infinitus. ⁊ dicit cõmẽtator ibidẽ: ꝙ ignis eſt talis nature: ꝙ nõ ceſſabit actio ſua in aliquo dũ cõbuſtibile fuerit. Ex qua auctoritate pꝫ ꝙ quantũ eſt ex natura ignis: nõ eſt dare maximũ ignem quẽ ignis iſte põt cauſare. ⁊ totalis cã eſt: q̃ ignis q̃ñ ꝓducitur: ꝓducit ignẽ: ⁊ aſſimilat ſibi paſſum.

P Scd̃a ꝯcluſio

Scd̃a ꝯcluſio: ꝙ loquẽdo de effectibus talib⁹ q̃ nõ totalr̃ cõproducũt effectus cõſimiles dũ ꝓducunt̃: videndũ eſt ſi particularis affirmatiua huius copulatiue ex ſubcontrarijs verificat̃ ꝓ aliquo: ⁊ omni maiori eo ꝓ quo ſic verificat̃: ⁊ quodlibet ſub quo verificat̃. ſic ⁊ particularis negatiua ſit maior oĩ eo ꝓ quo ſic verificat̃ affirmatiua. ⁊ ſi ſic: ſemꝑ eſt dare minimũ effectũ ĩ talibus quẽ nõ põt ꝓducere: ⁊ hoc ſi particularis affirmatiua ⁊ negatiua fiant ſine oĩ termĩo diſtributiuo. Quare aũt dr̃ hoc: dicet̃ poſt in ſolutiõe vnius argumẽti. verbi gr̃a de albedĩe b. Albedo eſt vna res talis q̃ nõ ꝓducit albedinẽ q̃ñ ꝓducit̃. ⁊ de aliquo albefactiuo: puta de a eſt verũ dicere ꝙ aliquã albedinẽ põt ipſa ꝓducere: et oẽm minorẽ vel ꝯſimilẽ: ⁊ aliquã non põt: nec aliquã maiorẽ: ⁊ non eſt dare maximã quã põt ꝓducere. g̃ eſt dare minimã albedinẽ quã nõ p̃t ꝓducere. Et nõ ſit dare ma

ximam. probatur ſic: q2 a fortius cauſat albedinem in partē ꝓpinquā ꝙ remotā: ergo quāto ptes paſſi plus diſtant ab a: tanto remiſſiorē albedinē cauſabit a. cū ergo nō ſit dare albedinē infinite remiſſionis: ſequit̄ ꝙ a quātācūqꝫ intēſiorē cauſabit albedinē. ⁊ per ꝯñs nulla erit albedo maxima que poterit cauſari ab a: q2 ſi ponat̄ ꝙ ſic: quero vtrū illa eſt infinite remiſſionis in extremo remotiori ab a: an non? primum nō cōtingit dare: q2 nulla talis eſt: ḡ opꝫ dare ꝙ ſit certe remiſſionis: ⁊ per ꝯñs remiſſiorem albedinē vlterius cauſat vel poteſt cauſare: ⁊ per ꝯñs prima albedo data nō fuit maxima. Relinquitur ergo ꝙ ſit dare minimā albedinē quā a nō poteſt ꝓducere dupliciter: quia et duplam non poteſt: ⁊ quamlibet minorem poteſt.

Scd̄o ꝓbat̄ ꝯcluſio

Preterea ꝓbatur ꝙ in talibus effectibus qui dum producuntur non producūt effectus conſimiles: non ſit dare maximam ſed minimam quā non: ⁊ hoc ſi ꝑticularis affirmatiua verificatur pro aliquo ⁊ omni maiori eo: quia alia diuiſio per maximum qḋ nō ⁊c. nō hꝫ hic locū. Probatur hoc ſic: q2 ſi eſſet dare maximū effectum quem poſſet tale agēs ꝓducere in iſto caſu: et pro quo poſſet illa particularis affirmatiua verificari: ſit ille effectus b: ⁊ agens a. tunc b eſt effectus maximus quem a poteſt producere. accipio tunc totā reſiſtentiā paſſi que eſt in productiōe ipſius b ad a. ⁊ ſit illa reſiſtētia tota c. tunc quero vtrū c ſit maior ꝙ̈ tota potentia actiua ipſius a: an equalis: an minor? Si maior: ergo a pro tūc non ꝓducit totū b. quia reſiſtētia eſt maior quam a nō poteſt vincere. Si ſit equalis: ergo c eſt minima reſiſtentia quā a nō pōt vincere: ⁊ oēm minorem poteſt: ⁊ per ꝯñs adhuc ſequitur ꝙ nō poteſt producere b: q2 reſiſtētia c eſt tanta ſicut potentia actiua ipſius a. Si minor: ergo ſequit̄ ꝙ potentia actiua ipſius a excedat c reſiſtentiā: ⁊ per ꝯñs in aliquo: ſed nō in aliquo indiuiſibili: ergo in aliquo diuiſibili. ergo per ꝯñs ſi excederet per medietatem huius exceſſus: adhuc poſſet vincere c reſiſtētiam: ⁊ per ꝯñs b non fuit maximus effectus quem a pōt producere: ergo a poteſt ꝓducere maiorē reſiſtentiam ꝙ ſit illa tota reſiſtentia que erit in productione ipſius a. Sequitur ergo ꝙ nō ſit dare maximum effectū quem a poteſt producere in iſto caſu: ⁊ per ꝯñs eſt dare minimū quem nō poteſt ꝓducere ⁊c.

Tertia ꝯcluſio

Tertia concluſio eſt ꝙ loquendo de talibus effectibus qui nō comproducunt effectus conſimiles dum producuntur: ſi particularis negatiua verificat̄ pro aliquo ⁊ oī minori eo: ⁊ particularis affirmatiua pro aliquo ⁊ omni maiori eo: ⁊ cū hoc ſi quodlibet pro quo verificat̄ affirmatiua ſit minus omni eo pro quo verificat̄ negatiua: ⁊ etiam ſi talis particularis negatiua ⁊ affirmatiua fiant ſine omni termino diſtributiuo: ſemper eſt dare maximū quod nō poteſt producere: ⁊ nō minimū. Quod probatur: quia in tali caſu ſemper infert̄ talis diuiſio per maximū qḋ nō: vel ꝑ minimū qḋ ſic: ſicut ṗus oſtenſum eſt. ⁊ nō eſt dare minimū: ergo eſt dare maximum. Et nō ſit dare minimū probat̄ per exemplū: quia aliquid eſt continuū reſpectu partium: quod ꝓpter ſuam paruitatē ſi per ſe exiſtat: nō poteſt videri a ſorte ſm̄ diſpoſitiones q̄s tunc habet ſortes: ⁊ per ꝯñs nec aliqḋ continuum minimū: ⁊ aliquod poteſt videri: ⁊ per ꝯñs omne maius poteſt videri. ⁊ omne illud quod poteſt videri a ſorte eſt maius omni illo continuo quod nō poteſt videri. Hic infertur illa diuiſio per maximū quod nō ⁊ minimū qḋ ſic: ſicut patet in iſtis terminis. Et nō ſit dare minimū cōtinuū qḋ poteſt videri a ſorte: patet: q2 tunc aliquid videretur a ſorte: cuius nulla pars pōt videri a ſorte ſm̄ diſpoſitiones quas tūc hꝫ ſortes: qḋ videt̄ inconueniens: ergo eſt dare maximum continuū qḋ nō pōt videri a ſorte ſm̄ diſpoſitiones quas tunc habet.

Scd̄o probat̄

Preterea ſi ſit dare minimū quod poteſt videri: ſequit̄ ꝙ particularis negatiua verificatur: ⁊ tunc erit dare minimū pro quo verificatur talis particularis affirmatiua ſit illud ergo a: ⁊ potētia actiua b: ſi ergo a ſit minimū in qḋ pōt b: ergo potētia reſiſtitiua ipſius a eſt maior ꝙ̈ potētia b vel eq̄lis vel minor. Si maior: ergo b non pōt in illud: ⁊ ita non eſt minimū in qḋ poteſt b. Si equalis: ergo eſt minima in quā nō poteſt b. ⁊ per ꝯñs a nō eſt minimū in quod poteſt. Si minor: ergo potentia b excedit potentiā reſiſtitiuā a: ⁊ per ꝯñs in aliquo: ergo ſi excederet medietatē huiꝰ exceſſus adhuc poſſet b in a. ergo b pōt in minus ꝙ̈ in a. ergo a non fuit minimū in quod pōt b. Ex prima concluſionū iſtarū triū patet quid ſit dicendū ad illud dubium: ꝙ. ſ. non

eſt dare maximū calorem quem a agēs po-
teſt producere quātū eſt ex ſe: nec minimū
quem non. Quilibet enim calor quādo ꝓ-
ducitur: comproducit calorem: vt dictū eſt
in talibus vero non eſt dare maximum qđ
ſic: vt ibidem etiam dictum eſt.

Ad ar. princi. **Ad argumenta principa-**
lis ꝙ ſit dare maximū. Ad primū dicitur
Ad primum. ꝙ aliquod agēs eſt preciſe duple virtutis
ad aliud: ſic ꝙ a quocumq; ꝓducatur vnū:
poteſt aliud produci: quod .ſ. ſit preciſe du-
plum ad illud. ⁊ ꝓpter hoc poteſt vna po-
tentia preciſe dici dupla ad aliā. Et ſic nul-
lum eſt dare maximum ꝓducibile ab alio:
Replicatur. quia nullum tale maximū poteſt dari. Cō-
tra. Ex iſto ſequitur ꝙ virtus minor eſſet
dupla ad maiorem virtutem: quia in caſu
arguendo: in quemcūq; calorē poteſt a ca-
lor maior: poteſt in illum calor minor: ⁊ in
duplum ad illum: quia accipio aliquem ca-
lorem qui ſit a: in quemcumq; calorem po-
teſt a: ⁊ pars a concurrit cum toto a in cau-
ſando calorem ſaltem partialiter. Cum er-
go in infinitum poteſt calor extenſiue au-
geri: ſequitur ꝙ in quemcūq; calorem po-
teſt a: in illius duplum poteſt pars a: ⁊ cō-
trario: ergo per illam oporte ꝙ virtus mi-
Rn̄ſio. nor eſſet dupla ad maiorem. Ideo dicit
aliter: quia accipiendo virtutem agentis
penes illud qđ ipſa poteſt: ſic dico ꝙ nulla
virtus eſt preciſe duple virtutis ad aliam:
quia demonſtrata quacūq; virtute: nō eſt
dare maximum in quod poteſt: ⁊ per ꝯn̄s
nullum in quod poteſt vnum illorum: eſt
preciſe duplum ad illud in quod poteſt ali-
ud: quod tamen requiritur ad hoc ꝙ ali-
Ad ſecundū. quid eſſet preciſe duple virtutis ad aliud.
Ad aliud dico: quia ſi ponatur ꝙ a ſit vni-
formiter calidum aliquo certo gradu: ita
ꝙ non habeat aliquem gradum maiorem
in ſe illo gradu: ⁊ b habeat in ſe omnē gra-
dum citra gradum ipſius a: tantum calo-
rem extenſiue poteſt b cauſare ſicut a: quia
ad quamcūq; diſtantiam poteſt a cauſare
calorem intenſiue: ⁊ b poteſt: licet intenſiue
b non poteſt tātum calorem intenſiue cau-
ſare ſicut poteſt a: q2 a poteſt cauſare gra-
Ad tertium. dum ꝓprium: b non poteſt tantū cauſare:
quia non habet tantū gradū. Ad tertiū
de philoſopho: dico ꝙ non eſt intentionis
Philoſophi .ſ. de celo dicere ꝙ eſt dare ſim-
pliciter maximum per quod potentia acti-
ua terminetur: ita .ſ. ꝙ in tantum poteſt: ⁊
nō in maius. Sed intentio ſua eſt ibi pone-
re .ſ. ꝙ eſt dare maximū numerū taliū per
quem potentia actiua terminetur. Et hoc
patet per exempla ſua. Nam poſtq; poſuit
diffinitionem naturalis potentie actiue: ⁊
ꝙ poteſt dari per vltimū quod eſt in re de
potentia prima: ⁊ per vltimū quod poteſt
talis res. Exemplificat: vt ſi quis pōt per-
ambulare decem paſſus: poteſt perambu-
lare duos paſſus. Et qui pōt decem libras
ferre: poteſt duas libras ferre. Ecce ꝙ ex-
empla philoſophi vadunt ad hoc ꝙ eſt da-
re maximum numerū taliū in quem pōt.
Unde ſic loquendo eſt dare maximū in qđ
poteſt potentia actiua: id eſt maximū nu-
merum taliū in quem poteſt potentia acti-
ua. Verbi gratia: ponatur ꝙ poſſem porta-
re centū libras ⁊ non plures: ⁊ ſic centena-
rius librarū eſſet maximus numerus taliū
in quē poſſem: ⁊ vna libra eſt numerus ta-
lium in quē nō poſſem. Uñ eſt dare maxi-
mū numerū taliū in quē poteſt talis potē-
tia: ⁊ minimū numerū in quem nō poteſt.
Cum iſto ſtat ꝙ nō eſt dare maximū qđ po-
tentia poteſt portare: quia cū iſto ſtat cen-
tenarius librarū: ⁊ vna libra ē minima quā
non pōt portare: ⁊ omne minus poteſt: et
per ꝯn̄s poteſt portare centū libras ⁊ me-
dietatem vnius libre: vel centum libras ⁊
tres tertias vnius libre: ⁊ ſic in infinitū: ergo
ſequitur ꝙ nullū eſt ſimpliciter maximum
qđ pōt portare. Hoc idem p3 de potentia
paſſiua: diffinitur enī per minimū eius in
quod pōt. Ponit exemplū: vt ſi nō pōt fer-
re centū libras: ipſe nō pōt ferre centum ⁊
vnā: ita ꝙ vult phs ꝙ eſt dare minimū nu-
merum taliū per quē terminatur potentia
paſſiua: ⁊ nō minimū ſimplr per qđ termi-
natur: ita ꝙ ſi centū libre terminant potē-
tiā paſſiuā alicui9: minor numerus nō ter-
minabit eius potentiā paſſiuā. Uñ idē nu-
merus erit minimus nūerus terminās po-
tentiā paſſiuā eiuſdē. Sed hic eſt dubiū. Oritur dubiū.
Dicebat enī in ſecūda ꝯcluſione de effecti-
bus nō ꝓducētib9 effectus ꝯſiles dū actu
ꝓducunt: vtputa de albedine: ꝙ nō ſit da-
re maximā albedinē quā a agēs pōt ꝓdu-
cere: q2 hoc dato illa eſſet infinite remiſſio-
nis in extremo remiſſiore ab agēte: q2 dato
ꝙ nō: vel ꝙ eſſet certe intēſionis in illo ex-
tremo: ſeqt ꝙ remiſſiorē albedinē cauſaſ-
ſet. Ulterius illa prīa data nō fuiſſet ſicut

maxima:vel ꝙ ꝑ tp̄s egiſſet in illud extre-
mū inducendo albedinē:nō augēdo partē
cōtinuatā illi extremo inducēdo albedinē
remiſſiorē.Et ſic diceret ꝯſr de oī parte
illius:ꝙ ſic a albefit vt a:q₂ agēs prius in
duxit albedinē ad aliquē certum gradū in
totā illā partē ꝯtinuatā illi parti:⁊ ita nul
la erit ps eius qđ dꝫ ſic albefieri cōtinue ⁊
per aliqđ tēpus:qđ eſt incōueniens. Sed
cōtra.ex hoc ſequit ꝙ ſi aliqđ corpus dꝫ ſic
albefieri per motū per partē ante partē:ꝙ
nō cōtingit dare primū inſtans a:in quo b
pars vel illa eſſet albefacta:tunc ſit illa ps
a:tunc eſt dare primū inſtans quo a pars
ē albefacta.⁊ ſi ſic:ſequit ꝙ in illo inſtāti
eſſet albedo infinite remiſſiōis in extremo
remotiori ipſius a ab agente:q₂ ſi eſſet i il-
lo inſtanti alicuius certe intenſionis albe-
do minor in illo extremo: ſequeret primo
ꝙ albedo prius fuiſſet cauſata in illo extre
mo ſm medietatē huius intēſionis ꝙ̄ ſm
illā totā intenſionē:q₂ agens vniformiter
intendit albedinē ī extremo remotiori ipſi
us a:⁊ in extremo ꝓpinquiori ipſius a.mo
do in extremo ꝓpinquiori a nulla albedo
cauſat ibi ſm aliquā intenſionē: quin in il
lo extremo prius fuit cauſata albedo mi-
nꝰ intenſa:ergo eodē mō in extremo remotio
ri.⁊ per ꝯn̄s nō eſt dare primū in quo hec
pars erit albefacta.Et ſimilr arguit de q̄-
cūqꝫ parte ſicut arguitur de illa.Et ita pꝫ
ꝙ illud non fuit primū inſtans in quo hec
Pro ſo pars fuit albefacta. Pro ſolutione iſtius
lutiõe dubij ponēde ſunt alique cōcluſiones.Pri
dubij. ma:ꝙ nullius partis eius qđ dꝫ albefieri
Prima eſt dare primū in quo ipſa ſit albefacta ꝑ
ꝯcluſio motū.Hec cōcluſio ꝓbatur per argumētū
Scđa immediate precedens. Scđa cōcluſio hec
ꝯcluſio eſt:ꝙ nō eſt dare primū inſtans in quo ali
quis gradus albedinis ſiue albedo induci
tur in aliquā partem illius quod ſic debet
albefieri::q₂ ſi ſic:ponat ꝙ a eſſet illud in-
ſtans:tunc in a eſſet primo verum dicere ꝙ
nūc inducit aliqs gradus albedinis in ali
quā partē ipſius quod ſic debet albefieri :
⁊ nunꝙ̄ prius inducebat aliquis gradus
albedinis in aliquam partem huius quod
dꝫ ſic albefieri:qđ eſt indubitanter falſum.
q₂ ante quēcūqꝫ gradū inductū in aliquā
partem ipſius prius inducebatur aliquis
gradus remiſſus.⁊ per ꝯn̄s nō eſt dare pri
Tertia mum in quo aliquis gradus albedinis in
ꝯcluſio ducitur ſic per motum. . Tertia concluſio

eſt:ꝙ vniuſcuiuſqꝫ albedinis eſt dare pri-
mum inſtans in quo aliquis gradus albe-
dinis ſiue albedo inducat per motū:q₂ niſi
cuiuſlibet albedinis gradus eſſet dare pri
mum in quo inducitur per motū:ſequitur
ꝙ opꝫ dare vltimū in quo nō inducatur ta
lis albedo per motū:ſit a ergo aliqua albe
do vel aliquis gradus inducēdus per mo-
tum:⁊ ſit b vltimū in quo nō inducitur ta-
lis albedo vel talis gradus per motū:⁊ im
mediate poſt erit albedo per motū vel ta-
lis gradus inductus per motum: ⁊ ſit mō
b inſtans.iſto caſu poſito ſequitur hec con
cluſio : ꝙ aliquid erit inductū per motum
poſtꝙ̄ non fuerit inductum per motum: ⁊
nunꝙ̄ deſinet induci per motū : puta ipm
a.ꝯn̄s falſum. Qꝛ autem hec concluſio ſe-
quatur pꝫ per hoc:q₂ ſi a deſinet induci ꝑ
motū:aut ergo in b: aut in aliquo inſtanti
poſt b.nō in b:q₂ tunc arguitur ſic: hoc da
to a nunc hic nō inducitur per motū puta
in hoc inſtanti b:⁊ a inducetur per motū .
quod eſt inconueniēs. Si aūt dicatur ꝙ a
deſinit induci per motū non in iſto inſtāti
b:ſed in aliquo inſtanti poſt b.Contra : q₂
inter quodcūqꝫ inſtans poſt b eſt tempus
mediū.ergo ſi b ſit vltimū in quo a nō in-
ducitur per motū :ſequeret ꝙ immediate
poſt b a inducet ꝑ motū:⁊ nō in aliquo in-
ſtanti poſt b:vt ꝓbatum eſt.ergo in b a de
ſinet induci per motum:⁊ in b a incipit in-
duci per motum;ergo in eodem inſtanti a
deſinit induci per motum; ⁊ incipit induci
per motum.Qꝛ aūt in b a incipit induci ꝑ
motū pꝫ per te:q₂ dato ꝙ in b a nō indu-
citur per motum:⁊ immediate poſt induci
tur per motū:ergo in b a incipit induci ꝑ
motū. Preterea ſi ſit dare vltimum in quo
nō inducitur ipſum a per motū:ſit illud in
ſtans b:ſicut prius:⁊ ſit mō inſtans b.tunc
quero vtrū in iſto inſtanti b eſt aliquid ac-
quirendū de a an nō?Si nō ſit aliqđ acqui
rendum de a:ergo illud inſtans b non erit
vltimū in quo nō inducitur ipm per motū
cū nihil reſtat nūc acquirēdū de ipſo a.Si
ergo dicatur ꝙ eſt aliquid acquirēdum de
ipſo a:cū illud nō ponat aliqđ indiuiſibile
ipſius a.ergo ſequit ꝙ erit aliqđ diuiſibi-
le:⁊ per ꝯn̄s tēpus erit anteꝙ̄ illud acqui
ret ſiue inducet in hoc inſtāti b.⁊ per ꝯſe
quens erit vltimū in quo nō inducet prīo Quar-
ipſum a per ipſum motū. Quarta cōclu- ta ꝯclo
ſio eſt quā in hac materia etiā ꝓbabiliter

teneo: ꝙ quãdiu aliquid quod ſic albefit per motũ per partem ante partem: manet vniformiter difforme in albedine: ꝙ ſm ſe vel aliqd ſui nulla erit maxima albedo q̃ erat etiã in toto ſubiecto: dũmodo ipm̃ vel aliquid ſui ſic manet vniformiter difforme albũ. Hec cõcluſio pz: q2 accipio aliqd ſic vniformiter difforme albũ: ⁊ diuido in duas medietates: ⁊ ſit vna medietas a: ⁊ alia b, quo ſic accepto ⁊ diuiſo ꝓbabiliter arguit ſic. Cuiuſcũq3 partis ipſius qȝ debet ſic albefieri vniformiter difforme per motũ: eſt dare primũ inſtans in quo illa pars ſm extremũ remoti⁹ ab agente eſt albefacta ſub tali gradu: ⁊ nõ prius. Probo: q2 qñ habet illum gradũ ⁊ non maiorem: tunc eſt albefacta tãto gradu ⁊ nõ maiori: ⁊ ꝑ ꝯñs ipſius partis q̃ eſt medietas illius toti⁹ qȝ ſic vniformiter difforme albefit eſt dare pmũ in quo ipſa eſt albefacta ſm extremum remotius ab agẽte ſub tãto gradu ⁊ nõ maiori. Sit ergo mõ primũ inſtans in quo illa medietas ẽ albefacta ſub iſto gradu certo ⁊ nõ maiori. Argumẽtor tũc ſic: iſto gradu nũc pmo eſt albefactũ ſm illud extremũ remoti⁹ ab agente: ergo nũc eſt a albefactũ ſub tanto gradu ⁊ nihil vltra: ⁊ per ꝯñs nihil ipſius b eſt nũc albefactũ ſub tãto gradu: ⁊ imediate poſt hoc aliquid ipſius b erit albefactũ ſub tanto gradu: ꝗ cum in illo extremo ipſius b ꝯtinuãdo ad ipm̃ a eſt modo alius gradus cõtinuãs iſtũ gradum qui eſt in extremo ipſius a copulato ad ipm̃ b: oportet ꝙ ſit minus intẽſa ⁊ ſub minori gradu: cũ quicq3 duo gradus diſtãt diuiſibiliter: ſeqtur ꝙ tẽpus foret anteꝙ̃ induceretur gradus eque intenſus in extremo ipſius b copulato ad ipſum a: cum illa albedo nõ eſt intenſa ſicut illa albedo que nũc inducetur in extremo ipſius a copulato ad ipſum b: oportet ꝙ ſit minus intenſa ⁊ ſub minori gradu. Cum ergo quicumq3 duo gradus diſtent diuiſibiliter: ſeqtur ꝙ tempus erit anteꝙ̃ inducetur gradus eq̃ intenſus in extremo ipſius b copulato ad ipſum a: ſicut eſt gradus ille qui modo eſt in extremo illius a copulato ad ipſum b. ⁊ per ꝯñs ꝙ non immediate inducetur gradus conſimilis ſiue eque intenſus in extremo ipſius b copulato ad ipſum a: ſicut eſt gradus maximus qui eſt in extremo ipſi⁹ a copulato ad ipſum b. qȝ falſum eſt. Seq̃tur ergo ꝙ b in extremo illo habet omnẽ gradum citra illum qui eſt in extremo illius a copulato ad ipſum b: ⁊ nõ habet illũ gradũ: ⁊ per ꝯñs nulla eſt albedo maxima quã habet b in illo extremo: ⁊ per ꝯñs nulla eſt albedo que ẽ in b. ⁊ ita nulla erit maxima albedo q̃ erit iſto modo cõſtituto ex a ⁊ b. qȝ fuit probandũ. Et ſic arguitur de quocũq3 vniformiter albo: probãdo ꝙ nulla erit maxima albedo que erit in illo vel in compoſito ex illo ⁊ vniformiter albo

Cõtra primã ꝯcluſiõẽ arguit primo.

Cõtra primã concluſionem que fuit talis: ꝙ nullius partis eius qȝ dȝ albefieri eſt dare primũ in quo ipſa ſit albefacta ꝑ motum: ꝗuis ſit mihi probabilis: tamẽ arguitur primo. quia ſi non ſit dare primũ in quo hec pars ſit albefacta: ergo oportet dare vltimũ in quo hec pars nõ erit albefacta. alterũ oportet dare: vt pz per viã contradictionis: accipiendo totum tempus in quo erit albefacta: ⁊ totum in quo nõ erit albefacta. ⁊ queratur vtrum in inſtãti medio erit illa pars albefacta an non erit. Patet ꝙ opȝ dare primum in quo primo erit illa pars albefacta: vel vltimum in quo nõ erit illa pars albefacta. Ex quo ergo nõ eſt dare primum in quo hec pars erit albefacta: ſicut prius eſt oſtenſum: ſequit ꝙ oportet dare vltimũ in quo nõ erit hec pars albefacta. Accipio ergo aliquam partẽ que debet albefieri: ⁊ ſit illa pars a. ⁊ ſit modo illud inſtans vltimũ in quo non erit albefacta pars: ⁊ immediate poſt pars erit albefacta. Et quero tunc vtrũ totũ a eſt totũ albefactum an non? Si totum a ſit nũc albefactum: ⁊ certum eſt ꝙ prius non fuit albefactum: ergo eſt nunc albefactum primo ⁊ nõ vltimũ in quo non. Si non ſit modo albefactum ipſum a: ergo adhuc reſtat aliquid ipſius a albefaciendum. Et cum illud quod eſt albefaciendum de ipſo ſit ibi diuiſibile ⁊ non indiuiſibile: ſeqtur ꝙ tẽpus erit anteꝙ̃ totum a erit albefactum. Patȝ ergo ꝙ oportet dare primũ in quo hec pȝ eſt albefacta. ⁊ nõ vltimũ in quo hec pars eſt albefacta.

Scdo.

Preterea ſit b vnum nigrũ: ⁊ a vnum album: ⁊ agat b in a corrumpendo nigredinem ⁊ inducendo albedinẽ. Arguitur ſic. cuiuſcũq3 partis ipſius a eſt dare primum in quo nigredo totaliter corrumpatur: in illa parte etiam eſt dare primum in quo aliqua pars eſt albefacta: ꝗ cuiuſcũq3 ptis ipſius a eſt dare pmũ in q̃ ipſa erit albefacta. Cõſequentia eſt bona: et antece

dens verū: ergo ⁊ conſequēs. Conſequen-
tia ꝓbaſ: quia accepta aliq̄ parte ipſius a
que debet albefieri ab ipſo b: ſi eſſet dare
pͥmū in quo nigredo tota corrūperet in il-
la parte: niſi illud inſtans eſſet primū in q̄
illa pars eſſet albefacta: ſequitur ꝙ in illo
inſtanti illa pars nō eſſet alba nec nigra.
⁊ ita eſſet dare vnum inſtans in quo ſub-
iectum non eſſet ſub aliquo terminoꝝ im-
mediatoꝝ: qđ eſt incōueniēs. Ponatur ꝙ
albedo ⁊ nigredo ſunt omnino īmediata.
Et ꝓbatur conſequēs: ꝙ ſit dare primū in
quo nigredo totaliter corrumpiſ. q2 ſi nō:
ergo eſſet dare vltimū in quo nō corrum-
pitur nigredo totaliter in illa parte. Et ſi
ſic: ſequiſ ꝙ nigredo aliqua eſt in illa par-
te: ⁊ per cōſequēs temp⁹ erit anteq̄ in il-
la parte nigredo totaliter corrumpaſ: cū
quelibet nigredo ſit diuiſibilis ſm̄ extēſio
nē: q2 nulla nigredo exiſtere poteſt in ſub-
iecto indiuiſibili: ⁊ per conſequēs non eſt
dare vltimū in quo non corrumpaſ nigre-
do in illa parte. ergo eſt dare primū ī quo
nigredo totaliter corrumpaſ. Et ita vt ꝓ
Tertio batū eſt: ſequiſ ꝙ eſt dare primū in quo il
la pars eſt albefacta. Preterea probo ꝙ
ſit dare primū in quo non hec pars eſt al-
befacta per motū. Ponatur ꝙ ſit vnū ſpa
tium: ⁊ moueatur a ſuper b cōtinue albe-
faciendo ipm̄ b per partem ante partem:
ita ꝙ a habet ſolam virtutē albefaciendi
partem ipſius b ſuper quam ſuperponiſ:
et nō maiorem: tunc cuiuſq3 partis ipſius
b eſt dare primū in quo ipſum a ſuperpo-
nitur ipſi parti: ergo cuiuſlibet partis eſt
dare primū in quo ipſa erit albefacta per
Quarto. motū ab ipſo a: quod fuit ꝓbandū. Pre
terea. Si nō ſit dare primū in quo hec ps
erit albefacta per motū: ergo eadē ratio-
ne in motu locali non erit dare primū in
quo hec pars vel illa erit pertrāſita ꝑ mo
tum localem. Conſequens falſum: ergo il-
S. lud ex quo ſequitur. Ad iſta argumenta
Ad primum. poſſet faciliter reſpōderi: nō eñ videntur
magni ponderis: quia tamē ꝓpoſita ſunt
reſpōdebo ad ipſa. Unde dici poteſt ad pͥ-
mū quando arguitur: aut eſt dare primū
in quo hec pars eſt albefacta: vel vltimū
in quo hec pars non erit albefacta: dicitur
ꝙ eſt dare vltimū in quo a non eſt albefa-
cta. Et cum ponitur ꝙ ſit modo illud in-
Obijcitur. ſtans. Et cum arguitur: aut eſt modo tota-
liter albefacta aut non. Dico ꝙ nō; ſed im-

mediate poſt. Et cū arguitur: ſi nō ſit mo-
do albefactum totū ipſum a: ergo adhuc
reſtat aliquid ipſius a albefaciendū quod
adhuc non eſt albefactum. Conceditur ꝙ Rñſio
infinite partes ipſius a reſtāt adhuc albe
faciende: quia quelibet pars terminata ad
extremum remotius ipſius a ab agente re
ſtat: quia nulla talis pars eſt albefacta: quli
bet tamē pars ipſius a non terminata ad
illud extremum eſt albefacta. Unde nō eſt
imaginandū in iſto caſu ſiue imaginabile
ꝙ ſit aliqua pars ipſius a albefacta ſm̄ ſe
⁊ quidlibet ſui: quia in iſto inſtanti nō eſt
aliqua pars quin ſit ipſa albefacta ſm̄ ali
quid ſui: multe tamen ſunt partes ipſius a
que nunc nō ſunt albefacte: puta quelibet
ipſius a terminata ad extremum remotius
ab agente. Sed contra. ex quo cōtradicto-
ria nunq̄ verificantur pro eadem re: cū eſ
ſe albefactum ⁊ non eſſe albefactū ſint cō-
tradictoria: ſequitur ꝙ non verificantur ꝓ
eadem re. Poteſt ergo deus conſeruare in
iſto inſtanti omne illud pro quo verificaſ
contradictorium illud quod eſt nō eſſe al-
befactum: corrumpendo omne illud ꝓ quo
verificatur hoc contradictorium quod eſt
eſſe albefactum. Et tunc quero iſto poſito
vtrum illud poſitum pro quo verificatur
contradictoriū quod eſt non eſſe albefactū
diuiſibile ſit an indiuiſibile? Primum non
poteſt dari: hoc eſt non dare ꝙ ſit diuiſibi
le. ⁊ per conſequens eſt indiuiſibile: quod
nunc eſt albefaciendū ſm̄ ſe ⁊ quidlibet ſui
queritur ex quo nūc per poſitum in iſto ca
ſu inſtantis deſtruitur omne illud pro quo
verificatur eſſe albefactum: ſequitur ꝙ ali
quid illius pro quo verificatur prima hec
contradictoria quod nō eſt eſſe albefactū:
ſit dealbatū: ⁊ per conſequens in illo inſtā
ti aliquid eſt dealbandū ſecūdū ſe ⁊ quid-
libet ſui: qđ eſt propoſitū. Ad iſtud dici-
tur ꝙ impoſſibile eſt cum iſto caſu ꝙ deus
ſeparet omne albefactum a non albefacto:
quia in iſto inſtanti quodlibet non albefa
ctum eſt albefactum pro aliqua parte ſua:
quia quelibet pars terminata ad extremū
remotius ipſius a ab agente habet partē
terminatā per partē ſuam. Unde ſicut non
eſt poſſibile ꝙ deus deſtruat oēm partem
non terminatam ad illud extremum ſeruā
do totum: quia tunc conſeruaret aliqđ to-
tum ſine ſuis partibus: ita impoſſibile eſt
ꝙ deſtruat in iſto inſtanti omnē partē al-

befactã ipſius a:⁊ cum hoc cõſeruaret alis quam nõ albefactam:quia quelibet q̃ non eſt albefacta:habet infinitas ptes albefactas.

Ad ſecundũ

Ad ſecundũ ponatur ille caſus ibi poſitus ad argumentum ꝙ cuiuſcꝫ partis ipſius a eſt dare primũ in quo nigredo totaliter corrũpitur in illa parte:tunc conceditur.⁊ cum infertur vlterius: ergo cuiuſlibet partis ipſius ẽ dare pmũ i quo ipa erit albefacta:negatur ꝯña. Ad probationẽ autẽ qñ ſic arguitur:ꝙ aliter ſequeretur ꝙ in illo inſtanti illa pars non eſſet alba nec nigra:conceditur ipſa cõcluſio:qm̃ ex quo nõ eſt dare primũ in quo eſt albefacta: ſequitur ꝙ eſt dare vltimũ in quo nõ eſt albefacta illa pars in illo inſtanti:oportet neceſſario ꝙ nulla ſit nigredo in illa parte:quia tunc nigredo adhuc poſtea eſſet in illa parte:ex quo quelibet nigredo corrumpitur ꝑ partẽ ante partẽ.ſequitur ergo manifeſte ꝙ illa pars in illo inſtanti nõ erit alba nec nigra.Et tunc concedo vlterius ꝙ de talibꝰ cõſequentijs inducẽtibus per motũ ꝙ oĩa ſunt immediata:ꝙ eſt dare vnũ inſtans in quo nõ denoiabitur iſte ab vno cõtrarioꝝ nec ab alio.Unde notandũ ꝙ aliqua dicũtur contraria immediata:nõ quia ſubiectũ poteſt ſemper denoĩari ab altero iſtoꝝ:ſed ꝓpter hoc dicũtur cõtraria immediata:qꝛ quãdo primo eſt verũ dicere non eſt ſubiectũ ſub iſto cõtrarioꝝ ſiue ſe vel aliquid ſui ꝙ immediate poſt denoiabitur ab altero contrarioꝝ.⁊ hoc eſt contraria eſſe immediata.

Ad tertium.

Ad tertium ponatur caſus ibi poſitus:⁊ cũ arguitur ꝙ cuiuſcũcꝫ partis ẽ dare primũ inſtans in quo a ſibi ſuperponit: ⁊ per ꝯñs iſtiꝰ partis ipſius b eſt dare primũ in quo a ſuperponitur ⁊c.illud antecedens eſt verum:in quo ad extremũ alteriꝰ ipſius a eque procediatur cum parte: ergo cum extremum vnius nõ producitur vltra extremum alterius:ideo nõ ſequitur:eſt dare primum inſtãs in quo ſuperponitur iſti parti:ergo eſt dare primũ in quo iſta pars eſt albefacta ab ipſo a.ſed in illo inſtanti hec pars nõ erit albefacta:ſed quelibet ps huius partis que nõ terminatur ad finem huius partis:erit albefacta in illo inſtanti ⁊ nõ illa pars:qꝛ ſi eſſet albefacta in illo inſtanti iſta tota pars:ſeqꝛtur ꝙ albedo eſſet infinite remiſſionis in extremo illius ſup quo ponitur a.ſicut prius deductũ eſt frequenter.

Ad quartum.

Ad quartum quando arguitur. ſi nõ ſit dare primũ in quo hec pars erit albefacta per motũ:eadem ratione in motu locali non erit dare primũ in quo hec pars vel illa erit pertranſita per motum localẽ. Dico ꝙ ꝯña non valet:iſta ſcilicet:ſi nõ eſt dare primũ in quo hec pars ẽ albefacta ꝑ motum:ergo nõ eſt dare primũ in quo huiuſmodi pars eſt pertranſita per motũ localẽ.⁊ cauſa eſt:quia in motu locali eſt ſpatium ſicut forma in motu alterationis: qꝛ ſicut in motu alterationis forma acquirit partibiliter per motum: ſic ⁊ ſpatiũ.vnde ſicut cuiuſlibet albedinis eſt dare primũ in quo ipſa per motum acquiritur : ita cuiuſcũcꝫ partis ſpatium eſt dare primũ in quo ipſa eſt pertranſita per motum : non tamẽ propter hoc ſequitur ꝙ in motu alterationis non eſt dare primũ in quo hec pars eſt albefacta:ita nec i motu locali eſt dare primũ in quo hec ps eſt ꝑtranſita.Un̄ nõ eſt ſimile de partibus ſpatij que acquiruntur per motum:⁊ partibus huius quod debet albefieri per motum:quia partes ſpatij ſe habent ſicut illa que debent acquiri ꝑ motum.Partes autem ſubiecti que dicuntur albefieri:non ſe habẽt ſicut illa que debẽt acquiri per motum:ſed ſicut illa quibus debent alia acquiri per motum: ideo non eſt ſimile de vno et de alio:ergo ⁊c.

Cõtra ſcdam cõcluſionem arguit primo.

Contra ſecundam concluſionem pono ꝙ b paſſum habeat in ſuo extremo propinquiori ipſi a agenti omnem gradum album citra c gradum albefaciendum:⁊ incipiat a inducere c gradum albefaciendum in primo extremo ipſius b:ita ꝙ intenſiorem gradũ ꝙ c. ⁊ tunc ſi non ſit dare primum in quo c gradus induceretur in illud extremum:ſequitur ꝙ erit dare vltimum in quo non induceretur c gradus in illud extremum: ⁊ immediate poſt c gradus definet induci in illud extremum : quia immediate poſt inducetur:ergo incipiendo induci gradus c deſinet induci in illud extremum:ſicut a inducet c vt gradus gradum. quod eſt inconueniens vt videtur.

Scdo.

Preterea.Si nõ eſt dare primum in quo c gradus inducetur in illud extremũ:ergo non prius inducet c gradum in partem terminatã ad extremũ ꝙ̃ in partem diſtantem ab extremo; quia tũc immediate poſt inducet c gradum in partẽ diſtantẽ ad extremũ; ⁊ immediate poſt inducet c gradũ in partẽ diſtantẽ ab extremo:⁊ ꝑ cõſequens ita cito ipm̃ agens age

ret in partē diſtātem ſicut in partē ꝓpin-
quā. qđ eſt ꝯtra pħm. viij. phyſico. c. iij. vbi
dicit ꝙ frigidū magis frigeſcit per partes
exteriores fugiēdo calorē ipſaꝝ: qđ nō con
tingeret ſi ita cito ageret in partē diſtantē
Tertio ſicut in partem propinquā. Preterea. eſt
dare primū in quo iſte gradus c inducet:
ergo eſt dare primū in quo c gradus indu-
cet. Cōſequentia eſt bona: ⁊ antecedēs pro
baſ. q2 gradus albedinis nihil aliud eſt ꝙ̄
albedo ſub tali intēſione vel tali: ⁊ eſt da-
re primū: ſicut p3 ex tertia cōcluſione: ergo
cuiuſcūqꝫ gradus q̄ eſt c gradus: eſt dare
ꝑmū in quo c gradus induaſ: ⁊ ita nō vlti
Z mū in quo nō: qđ fuit ꝓbandū. Ad pri
Ad primum. mū ponaſ iſte caſus: ⁊ cōcedo ꝙ in iſto ca
ſu poſito nō eſt dare primum in quo c gra
dus inducif: c eñ eſt termin⁹ cōis ad oēm
albedinem inducendā que erit preciſe cer
te intenſionis. Unde ſicut nō eſt dare pri-
mū in quo inducetur albedo ſub tali intē-
ſione: ſed vltimū in quo nō inducitur albe
do ſub tali intenſiōe in illo extremo: ita nō
eſt dare primū in quo nō inducitur c gra-
dus: ſed eſt dare vltimū in quo nō inducaſ
c gradus: cuiuſlibet tamen c gradus eſt da
re primū in quo ipſa inducef: q2 cuiuſlibet
albedinis ſub tali intenſione eſt dare pri-
mū ſub quo inducetur ipſa: ⁊ per ꝯñs iſti⁹
c gradus ⁊ illius eſt dare primū: ex quo iſti
c gradus ⁊ illi c gradus non ſunt niſi albe
do ſub tali intēſione: ⁊ illa albedo ſub con
ſimili intenſione. Et nego iſtam conſequen
tiā illatā: q2 ita cito deſinet c gradus indu
ci in illud extremū ſicut inducetur in illud
extremum: q2 c gradus inducetur in illud
extremū: ⁊ nūqꝫ deſinet c gradus in illo ex
tremo: quomodocūqꝫ exponatur ly deſinit
poſtqꝫ c gradus īducetur in illud extremū
ſemp erit altera exponens falſa. Si eñ ly
deſinit exponatur per poſitionē de preſen-
ti ⁊ negationē de futuro: ſic videlꝫ. Nūc in
ducef c gradus: ⁊ nūqꝫ poſt. Patet ꝙ hec
copulatiua nūqꝫ erit vera: q2 nō in illo in-
ſtanti in quo incipit c gradus induci: q2 in
illo inſtanti hec eſt falſa: c gradus inducaſ
⁊ per cōſequens in illo inſtanti c grad⁹ nō
deſinit induci in illud extremū: exponendo
ly deſinit per poſitionē de preſenti: nec in
aliquo inſtanti poſt illud ꝙ c gradus ſit in
illo extremo: erit vera exponens ſua. Si ly
deſinit exponatur per remotionem de pre-
ſenti ſic ſcꝫ: nunc non inducitur c gradus:
⁊ immediate ante inducebatur. Patet ꝙ̄-
diu c gradus erit in aliquo illo extremo: ꝙ
negatiua exponens erit falſa. Ad ſecun- Ad ſecundū.
dū conceditur ꝙ non prius inducet c gra-
dum in partem terminatā ad extremū: ꝙ
in partem diſtantē ab extremo. ⁊ ita quan
docūqꝫ inducet albedinem diſtantē ab ex-
tremo: verum eſt dicere ꝙ primo īducet in
partes exteriores fugando aliū colorem.

Ad tertium dicitur ꝙ eſt dare primū in Ad tertium.
quo ille gradus c primo inducetur: q2 iſti⁹
albedinis ſub intenſione tali eſt dare ꝑmū
in quo ipſa inducetur: ⁊ nō ſequitur: ergo
eſt dare primū in quo c gradus inducitur:
q2 iſtius albedinis ſub intēſione tali eſt da
re primū in quo ipſa inducetur. ⁊ bene ſeq̄
tur: ergo eſt dare primum in quo albedo in
ducetur ſub tali intenſione: q2 quādocūqꝫ
albedo inducetur ſub tali intenſione: ex q
nō poteſt induci ſub tali intenſione niſi in
ſubiecto indiuiſibili. Unde hic eſt fallacia
cōſequentis. eſt dare primum in quo iſte c
gradus inducetur: ergo eſt dare primū in
quo c gradus inducetur. Sicut hic eſt fal-
lacia cōſequentis: ergo nunc primo induci
tur albedo ſub tali intenſione: ⁊ hoc ꝓpter Cōtra
negationē incluſam in ly primo. Contra tertiā
tertiā cōcluſionē: cum dicitur ꝙ cuiuſlibet cōcluſionem
albedinis eſt dare primum in quo ipſa in- arguit
ducitur per motum: ⁊ totius albedinis ac primo.
quirende per motum erit dare primū. Cō-
ſequētia probatur per hoc: quia nō eſt ma
ior ratio quare vnius albedinis acquirēde
per motū erit dare plus primū ꝙ̄ alterius
acquirende per motū. Sic ꝫ ſi alicuius ac-
quirende per motum eſſet dare primum: ⁊
totius albedinis. Et tunc falſitatem conſe
quentis: ſcilicet ꝙ totius albedinis acq̄rē
de per motum ſit dare primum: probo: q2
pono ꝙ ſortes ⁊ plato ſimul incipiāt deal
bari: ⁊ dealbentur continue ⁊ vniformiter
vſqꝫ ad a inſtans: ita ꝙ b gradus albedi-
nis foret ſummus gradus quem ſortes ha
beret per motum ⁊ a inſtans. Cū hoc etiā
pono ꝙ quelibet albedo que eſſet acquirē
da in platone: corrumpitur primo in a: ita
ꝙ nihil eius erit in a. Iſto caſu poſito ar
guitur ſic. ſi ita diu mouebitur plato ante
a in acquirendo albedinem ſicut ſortes: et
quocūqꝫ motu moueatur ſortes ante a:
tanto et conſimili mouebatur plato ante
a: ergo quamcumqꝫ albedinē acquiret ſor-
tes per motum: acquiret plato per mo-

tum. ex quo neuter iſtoꝝ habebit aliquam
albedinē que nō erit acquiſita per motum
igitur. ꝛ ꝑ ↄ̄ns ſi ſortes acquiſiuerit b gra
dū albedinis vel conſimile: ꝛ plato. ſꝫ non
in a: ergo immediate ante a. Qꝫ nō in a: pa
tet per caſum: quia tota albedo que erit in
platone corrumpatur in eo in a: ita ꝙ ni-
hil albedinis erit in a: ſꝫ ſic acquiret ſortes
aliquid albedinis immediate ante a: ꝛ per
ↄ̄ns nō primo erit b gradus albedinis ac-
quiſitus in ſorte in illo inſtanti a: ꝛ per ↄ̄ns
huius totius albedinis acquiſite in ſorte
per motum/non eſt dare primū in quo illa
albedo eſt per motum acquiſita in ſorte: qḋ
Scd́o. eſt oppoſitū poſiti. Preterea. ꝙ nō cuiuſ
libet albedinis ſit dare primum probo: q2
ponatur ꝙ ſortes ꝛ plato ſint eque albi: pu
ta preciſe a albedine: ꝛ incipiant ſimul in-
tendi eorum albedines: ꝛ dealbetur ſortes
continue in duplo plus ꝛ velocius platone
quouſqꝫ fuerit albus gradu preciſe duplo
ad platonē: ꝛ foret albus preciſe in duplo
ad a: tunc ſi eſſet dare primū in quo ſortes
fuerit albus ipſo b qui erit quadruplo ad
a: ꝛ in illo inſtanti plato foret albus preci-
ſe in duplo ad a. Qꝫ aūt ſeqtur apparet ex
hoc ꝙ ex quo ſortes preciſe ꝑ illud tēp9 cō
tinue dealbatur in duplo velocius platone
ꝛ ſortes in fine illius tēporis erit tūc alb9
quadruplo gradu ad a. ſequitur: vt videt:
ꝙ in fine illius temporis plato erit albus
ſubduplo gradu albedinis vt ſortes: ꝛ per
ↄ̄ns plato erit tūc albus preciſe gradu du-
plo ad a. Sed hoc ↄ̄ns eſt falſum: q2 in illo
inſtanti plato eſſet albus: ergo preciſe du-
plo ad a. ergo illud ex quo ſequitur: ꝙ cu-
iuſlibet albedinis ſit dare primū. Qꝫ autē
p. in illo inſtanti nō eſſet albior p̄ciſe ad du
plū gradū ad a: ꝓbat: q2 ex quo ſortes in
duplo velocius alterabitur ad albedinē ꝑ
totū tps q̄ plato: ſeqtur ꝙ in fine illius tē
poris plato erit albus medio gradu albe-
dinis inter a albedinē ꝛ b albedinē qui eſt
quadruplus ad a. ꝛ cū hic preciſe ſit medi9
inter a ꝛ b: ſequitur ꝙ eſſet multo minor q̄ꝫ
duplus ad a: q2 in ſeſquialtera proportiōe
ſicut patebit in reſpondendo; ergo in fine
huius tpis Plato nō habebit p̄ciſe ſubdu-
plam albedinem ad ſortē. nā erit in duplo
Tertio minus albus q̄ ſortes in illo inſtāti. Pre
terea. ſi cuiuſlibet eſſet dare primū: ſeqtur
ꝙ alicuius albedinis infinite intenſionis
eſſet dare primū. Hec ↄ̄ſa eſt bona: ꝛ ↄ̄ns
falſum: ergo ꝛ antecedens. Qꝫ autē conſe-
quentia ſit bona probatur. Nā pono ꝙ ſor
tes ꝛ plato ſint eq albi c gradu albedinis:
ꝛ volo ꝙ albedo corrumpatur vniformiter
per partem ante partem in ſorte. ꝛ volo cū
hoc ꝙ ſicut albedo in ſorte corrūpatur: ita
proportionabiliter augeatur albedo ī pla-
tone: ꝛ ſic cū ſit dare primū in quo albedo
in ſorte corrūpitur vſqꝫ ad gradum ſubdu
plū: ꝛ ex ſubduplatione ſeqtur ꝙ in illo in
ſtanti augebitur albedo in platone ſubdu
ple: ſicut corrūpit in ſorte: ꝛ tñ albedo cor
rūpitur ad gradū quadruplū: ꝛ ſic in infi-
nitū: ergo cū ſit dare primū totaliter corru
ptū: ſcꝫ albedo in ſorte: ſequitur ꝙ eſt dare
primū in quo plato habebit albedinē infi
nitā: qḋ fuit ꝓbandum. Ad primū reſpō Rn̄det
detur concedendo qḋ primo īfert: ſcꝫ ꝙ to ad pri-
tius albedinis acq̄rende ꝑ motū erit dare mum.
primū in quo ipſa acquiritur per motū ſi-
ue inducetur. Et ad argumētū in oppoſitū
qḋ probat ꝙ illius albedinis non ſit dare
primū: admitto caſum: ꝛ poſitū totum. Et
ad argumentū vltra cū arguit: ita diu mo
uebit plato ante a: ſicut ſortes in acquiren
do albedinē. Cōcedo ꝙ illo caſu poſito quā
docūqꝫ mouebitur ſortes ꝛ plato: ꝛ cōcedo
quocūqꝫ motu ꝛ quāto ſortes mouebit an
te a: ꝙ in tali ꝛ in tanto mouebitur plato
ante a. Et nego cōſequentiā qñ vlterius in
fertur: ergo quantā albedinē acq̄ret ſortes
per motū: tantā acquiret plato per motū:
q2 ad hoc ꝙ plato illo caſu poſito tantam
acq̄ret: opꝫ ꝙ in a ſicut ſortes. Unde illo ca
ſu poſito nulla erit albedo maxima quam
acquiret plato per motum: aliqua tamen
erit maxima quam acquiret ſortes: puta il
lo quam habebit primo in illo inſtanti. Ex
iſto ſequitur ꝙ aliquid poſſet cōtinue alte
rari vniformiter ꝑ albedinē ſm aliqḋ tem
pus. ꝛ tamen plus acquiret de albedine in
vna medietate tēporis q̄ in alia. Concedit
cōcluſio ꝙ ponat ꝙ plato vniformiter de-
albetur quādo dealbatur ſortes: tūc nulla
erit maxima albedo quā habebit plato in
prima medietate huius temporis; q2 exce-
dit illā albedinem quā habebit in medieta
te huius temporis; ꝛ quālibet albedinem
quā habebit plato in ſecūda medietate hu
ius tēporis excedit illa albedo quā habe-
bit in ipſa medietate huius temporis. Un
de ad hoc ꝙ tantam albedinē haberet pla
to in ſecūda medietate ſicut in pma: opor-

tuit ꝙ plato fuit in illo inſtāti terminanti
ſecūdam medietatē huius tpis:qđ eſt con-
tra caſum. Cōtra:ex iſto ſeqᷓtur ꝙ Plato eſ-
ſet premiadus a deo:⁊ tn̄ de⁹ neſciret quā-
to premio premiaret eū:qꝛ ponatur ꝙ ſo-
lū mereatur per aliquod tēpus terminatū
ad primum ſuum non eſſe:⁊ hoc vniformi-
ter. tunc ſequitur ꝙ nullum eſſet maximū
premiū platonis::⁊ per ꝯn̄s ſi deus p̄mia-
ret eū ſm merita:nullū eſſet maximū meri
tū quo premiaretur plato pro ſuis meritis
⁊ ita deus neſciet quantū eū p̄miaret: ita
ꝙ tātū et nō plus. Ad illud ꝯcedo ꝯcluſio
nem:ſi deus precipue premiaret eū ſm me
rita ſua:tn̄ illo caſu poſito nullū eſſet maxi
mum premium quo eū premiaret:⁊ per cō
ſequēs neſciret quanto premio: ita vt non
maiori eum premiaret. cum illo tamen ſtat
ꝙ quāto premio deus eū premiabit:tanto
premio ſcit eū ſe premiare:qꝛ illo premio q̄
Cōtra quartā conclu ſionem arguit eū premiat deus ſcit ſe premiare eū:⁊ ſic de
ſingulis p̄mijs q̄bus deus eū p̄miabit. Et
ſic p3 ſolutio ad reliqua argumenta. Cō
tra quartā cōcluſionē arguitur ſic. Si nul
la eſſet maxima albedo iſto caſu poſito que
Primo eſſet in tali ſubiecto vniformiter difformi-
ter albo ſm ſe totū vel aliquid ſui; ſeqᷓtur
ꝙ infinita albedo eſſet in tali ſubiecto. cō-
Scđo. ſequens falſum. Preterea. ſcđo ſequit ꝙ
a eſſet albū;⁊ b etiā eſſet albū:⁊ a eſſet al-
bius q̄ b. ⁊ tamen in nulla proportiōe: qꝛ
ſint a ⁊ b due medietates alicuius que ſint
vniformiter difformes in albedine: ⁊ ſit a
medietas illa que ſit alba:⁊ ſic ex quo nul-
la eſt maxima albedo illo caſu poſito q̄ ſit
in b:vt probatū eſt: ⁊ ſit b remiſſius albū
q̄3 ſit a. ſeqᷓtur ꝙ a ſit albius q̄ ſit b:⁊ ta-
men in nulla proportione erit albius q̄ b.
X Ad primū concedo ꝙ in tali ſubiecto qđ
Ad primum. eſt vniformiter difformiter album vel ſm
ſe totum vl' ſm aliq̄d ſui:nulla eſt maxima
albedo que ſit in illo ſubiecto:qꝛ vltra quā-
cūq3 albedinem que in tali ſubiecto eſt:erit
albedo maior:⁊ vltra iſtam eſt albedo ma-
ior:⁊ ſic in infinitum:⁊ per conſequens per
illum modū infinita albedo eſt in tali ſub-
iecto:licet infinita albedo nō ſit in tali ſub
iecto:ꝑ iſtū modū ꝙ vbi ſit albedo aliq̄ du
pla ad iſtā:⁊ quadrupla ad illā:⁊ ſic in in-
Ad ſecundū finitū:per illum modū infinita albedo nō
eſt in tali ſubiecto. Ad ſecundū cōcedit
cōcluſio qua infertur ꝙ a eſt album:⁊ b eſt
album:⁊ tamen in nulla proportione a. eſt
albius q̄ b:qꝛ nulla eſt albedo maxīa quā
habet b. quod tamen requiritur ad hoc ꝙ
a eſſet albius q̄ b in aliqua certa propor-
tione. cum illo tamen ſtat ꝙ cuiuſcūq3 al-
bedinis in a ad quācunq3 albedinem in b
eſt certa proportio. ergo ⁊c. Secūdo p̄n
cipaliter contra quartam cōcluſionē. quia *Scđo princi.*
ſi nō eſſet dare ⁊c. pono tūc ꝙ pla. quieſcat
⁊ volo ꝙ nō quocunq3 gradu velocitatis
imaginabili poterit ſortes moueri veloci⁹
q̄ poterit plato. ſed quolibet gradu vltra
d gradū:⁊ nō d gradu: tunc ſortes in aliq̄
gradu pōt attingere platonē:⁊ in aliq̄ nō
⁊ tamen non eſt dare maximum in quo po
teſt eum attigere:nec minimum in quo nō
pōt. Et probatur ſicut alibi. Ad hoc dico *Rñſio.*
ꝙ caſu poſito eſt dare maximū tempus in
quo ſortes nō pōt attingere platonē:⁊ cau
ſa eſt: quia eſt dare vltimū inſtans in quo
non poteſt eum attingere: ⁊ in omni vlte-
riori illo poteſt eum attingere. Concedo
ꝙ ſortes ita cito poteſt attingere partē re-
motiorē platonis ſicut propinquā:nullam
tamen remotiorem poterit ita cito attinge
re ſicut propinquiorem ſibi: qꝛ immediate
poſt c poterit ſortes tangere partes remo-
tiores ſiue exteriores platōis. quelibet eñ
pars platonis terminata ad ſupficiē ſuam
verſus ſortem eſt propinquior q̄ alia non
terminata: ⁊ tamen ita cito poterit ſortes
tangere partē platonis non terminatā ad
iſtā ſupficiē ſicut terminatā. Contra. non *Obiectio.*
eſt poſſibile ꝙ mō ita cito tāget partē pla
tonis nō terminatā ad illā ſuperficiē ſicut
terminatā. Conceditur concluſio:qꝛ equi *Rñſio.*
valet iſti propoſitioni: hoc nō eſt poſſibile
ꝙ ita cito tangat partem ipſius platonis
nō terminatā:cū illo tn̄ ſtat ꝙ ita cito ſor-
tes pōt tangere partē platonis nō termi-
natā ad iſtā ſuperficiē ſicut terminatā. Cō *Replica.*
tra. nā iſto caſu poſito/eſſet dare inſtans in
quo ſortes nō pōt attingere platonem. ſit
illud inſtās c ſicut prius:tūc ſic. c ē vltimū
inſtās in quo ſortes nō pōt attingere:⁊ im
mediate poſt c ſortes pōt attingere: ⁊. non
in c:nec ante c:ergo ſortes ṗus poterit at-
tingere platonem:q̄3 eſſet poſſibile ꝙ ſor-
tes tangeret platonem. Hec ꝯn̄a vltima ꝓ
batur:qꝛ immediate poſt c inſtans poterit
tangere:⁊ nō eſt poſſibile ita cito:ergo pri
us poterit plato. tangere:q̄ eſt poſſibile.
Minor probatur: qꝛ da oppoſitum:ꝙ ſit
poſſibile ꝙ immediate poſt tangat plato-

nem: tunc in c non tanget. ⁊ per ꝯn̄s in c
diſtabit per aliquam certam diſtantiam a
platone: ⁊ per conſequens tempus erit an
teq̄ diſtantia illa erit pertranſita. ⁊ ita nō
eſt poſſibile ꝙ ſortes tangat platonē imme
Rn̄ſio diate poſt c. Ad illud reſpondetur negā
do ꝯn̄am iſtā: immediate poſt c inſtās: nec
ante c inſtās: ergo ſortes prius poterit pla
tonē tangere q̄ eſſet poſſibile ꝙ ſortes tā
geret platonem. Ad probationem cōſequē
tie concedo ꝙ non eſt poſſibile ꝙ ſortes tā
gat platonem immediate poſt c. ſicut pro
bat argumentum. cū hoc tamen ſtat ꝙ im
mediate poſt c ſortes pōt attingere plato
Iterū nem. Secūdo arguitur. a calidū pōt age
arguit re in b frigidum inducendo calorem: ⁊ ta
men nō eſſet dare maximū tempus in quo
poteſt agere: nec minimū in quo nō: nec eſt
dare maximum in quo nō: nec minimum
in quo poteſt: ergo diuiſio nulla. Et pro
Rn̄ſio. batur vt ſupra. Ad illud concedo ꝙ a ca
lidū pōt agere in b frigidū: ⁊ ꝙ erit dare
maximū tempus in quo non pōt inducere
⁊ in omni tēpore maiori pōt. Et cōcedo ꝙ
in a terminante illud tempus non aget in
ducēdo calorē: ſed immediate poſt aget in
ducēdo calorē. ⁊ tn̄ ſi queritur vtrū in illo
inſtanti erit aliqua frigiditas: an in illo in
ſtanti extremo verſus a agens. Dico ꝙ ſic.
vnde quia multe ſunt partes ſic protenſe
vſq; ad finē talis corporis: in omni parte
ſua non protenſa vſq; ad finē habet frigi
ditatem: ſicut quodlibet extremū illius cor
poris habet in ſe vel in aliquo frigiditatē.
Nec tamē illa pars eſt in illo inſtanti frigi
da: q2 in nulla tali parte ꝓtenditur frigidi
tas vſq; ad finē talis partis que eſt frigi
da. nec etiā totū cuius ille ſunt partes erit
in illo inſtanti. Sed pōt dici non frigidum
aliquo modo: q2 hoc non erit frigidū in il
lo inſtanti: ⁊ quodlibet huius qd̄ ante non
erit terminatū ſiue nō protēſum vſq; ad fi
nē talis corporis eſt frigidū. vnde in illo in
ſtanti nulla erit maxima frigiditas q̄ non
eſt in illo ſubiecto. Sed aliqua pōt dici fri
giditas minima que nō eſt in illo: ſed quel
bet frigiditas minor vel ſibi equalis eſt in
illo ſubiecto. Unde in illo inſtanti tale ſub
iectū nec eſt frigidū nec calidū: quelibet ta
men pars ſubiecti huius non protēſa vſq;
Tertio in finem verſus agens eſt frigida. Ter
ꝓncī. tio principaliter arguo ſic. Intellectus ſor
tis alicuius ꝑfectionis pōt attingere intel
lectionem aliquā ⁊ aliquā non: ⁊ tamē nō
eſt dare maximam intellectionē quam in
tellectus ſortis poteſt attingere: nec mini
mam quam non poteſt attingere: ergo illa
diuiſio per maximū qd̄ ſic: ⁊ per minimum
quod nō: non habet locum. Primū ꝓꝫ: q2
infinitam intellectionem poteſt attingere:
igitur nulla eſt maxima quā ipſe poteſt at
tingere. Cōſequentia nota. antecedēs pro
batur: q2 intellectus pōt elicere in aliquo:
vt ſuppono: intellectionē mediante aliquo
conatu. volo: ex quo tunc pōt intendere a
ctum ſuum: ꝙ ſortes intendat actū ſuū cū
equali conatu per aliquod temp⁹ quantū
ipſe elicit modo actum ſuū. ſequitur tūc ꝙ
a actus ſuus erit infinite perfectiōis: q2 in
qualibet parte huius per qd̄ ſic cōtinue in
tendit actum ſuum: tantū cauſabit de actu
ſuo ſicut fecit in primo: q2 ſi aliqua virtus
poteſt aliquid cauſare in minore menſura
tanta virtus pōt tantū in maiori menſura
Cum ergo infinite ſint partes in illo tēpo
re: ſeqꝛtur ꝙ in qualibet parte taliū partiū
tēporū cauſabit ſicut in primo inſtanti. et y
ita actus iſte erit infinite perfectiōis. Ad Rn̄ſio.
illud dico ꝙ intellectus ſortis pōt attinge
re intenſionē alicui⁹ perfectionis. ⁊ cū q̄ri
tur vtrū eſt dare maximā intenſionē quā
pōt an minimā quā non pōt: dico ꝙ maxi
mā quā nō pōt cauſare: ⁊ illa erit minima
cuius perfectionis ipſe intellectus nō pōt
cauſare intellectionē: cū illud eſt propria ꝑ
fectio ipſius intellectus. Unde quātū eſt
de natura intellectus ſortis: non repugnat
ſibi cuiuſcūq; perfectionis citra perfectio
nem propriā cauſare: quia omnē ꝑfectionē
citra intenſionem ꝓpriam excedit intelle
ctus ſortis. Et ipſe itellectus ſortis eſt mi
nima ꝑfectio quam nō excedit: ex quo quā
libet ꝑfectionem citra perfectionem ꝓpri
am excedit: apparet ꝙ cuiuſcumq; ꝑfectio
nis citra ꝑfectionem ꝓpriam pōt cauſare
quia non apparet ratio quare alicuius ꝑfe
ctionis citra ꝓpriam poteſt ipſe cauſare in
tenſiorem q̄ cuiuſcumq; citra perfectionē
ꝓpriam. Ad argumentum quod ꝓbat ꝙ
non eſt dare maximam intentionem quam
pōt: nec minimam quam non poteſt: et ꝙ
per hoc infinitū poteſt cauſare. dicitur ne
gando iſtam propoſitionem infinitam in
tenſionem pōt intellectus ſortis cauſare:
ex hoc negando illam propoſitionem. Ali
quā poteſt cauſare et duplam et triplā ad

iſtā:⁊ ſic in infinitū:q² aliqua poſſet dari
que eſſet tāte ꝑfectiōis ſicut ipſe intellect⁹
vel maioris. Et ad ꝓbationē cū arguit:po
ſito ꝙ intellect⁹ ſoꝛ. intendat intētionē ſuā
quā elicit in illo inſtāti mediāte toto cona
tu:ſicut nūc itēdit. ſeqtur ſicut argumentū
ꝓbat:ꝙ in ifinitū pōt cauſare.i. ꝙ duplā
ad iſtā:⁊ ſic in infinitū. Ad illud dr̄ ꝙ non
eſt poſſibile qḋ ponit̄. immo ſi intellectus
ſoꝛtis vel alicuius creature eliciat mō ali-
quā intellectionē mediante aliquo conatu
ſi debet iſtā itellectionē immediate poſt h̄
intēdere:opꝫ ꝙimmediate poſt remitteret̄
eius conat⁹. Aliter/vt ꝓbat argumētū:in
finitā intellectionē cauſaret imediate poſt
h̄:q² idē intellect⁹ in aliquo tp̄e eodem co-
natu plus cauſabit in quocūqꝫ tp̄e ꝑuo ꝙ̄
in inſtāti:vel ſaltē equale:⁊ quodcūqꝫ illo
Replica pria rū detur:opꝫ ꝙ infinitū cauſabit. Cōtra
iſtā rn̄ſionē.ſi nō eſſet aliq̄ ꝑfectio citra ꝓ
priā ꝑfectionē:qn poſſit intellectus ſoꝛtis
cauſare intēſioꝛē:ſeqtur ꝙ poſſet dari acci
dēs qḋ excederet ſubſtātiā in perfectione.
Cōſequētia ꝓbat̄:q² multe ſunt ſubſtātie
que ſunt maioꝛis vel minoꝛis perfectionis
q̄ ſit intellectus ſoꝛtis:ex quo ipſe intelle-
ctus ſoꝛtis eſt minima ꝑfectio:cuius perfe
ctionis itellectus ſoꝛtis nō pōt cauſare in-
tenſionē. ſequit̄ ꝙ intellectus ſoꝛtis vltra
oēm ꝑfectionē gtra ꝓpriā poterit cauſare
intēſioꝛē:⁊ ꝑ ꝯn̄s intellectus ſoꝛtis poterit
cauſare intēſionē que ſit maioꝛis ꝑfectiōis
ꝙ̄ ſit illa ſupꝛa data:⁊ que eſt minoꝛis per
Scd̄a. fectionis ꝙ̄ ſit intellectus ſoꝛtis. Item
ſcd̄o cōtra illud quod ponitur in reſponſio
ne:ꝙ immediate poſt remitteret conatum
ſuū:ſi immediate poſt deberet itendere a-
ctū ſuū:q² ex iſto ſequitur ꝙ nullus poteſt
mediante actu ſuo intendere conatū ſuum
per aliquod tempus:quia ſi ſic:ponatur ꝙ
ꝑ a tēpus poſſit intendere actum ſuum per
b conatum: accipio tunc inſtans medium
ipſius a:⁊ ſit modo illud inſtans:tūc ī iſto
inſtanti intendit actū ſuum mediante b co
natu.⁊ ſicut argutū eſt:idē intellectus me-
diante eodē conatu plus vel ſaltē equale
cauſabit:vel plus q̄ in illo inſtanti medio
⁊ cū infinite ſint partes huius medietatis
tp̄is:ſequitur ꝙ cauſatus actus erit infini
tus:ex quo in qualibet medietate ꝑtis hu-
ius cauſabit tantū ſicut cauſat in iſto inſtā
ti. Preterea. intellectus talis in quolibet
Tertia inſtanti poſt illud inſtans qḋ eſt medium
ipſius a:erit ita potens ad intendere actū
ſuū mediante illo conatu:ſicut eſt in illo in
ſtāti medio:igit̄ in quocūqꝫ inſtāti poſt tā
tū cauſabit ſic intēdendo actū mediante il
lo conatu:ſicut eſt in illo inſtanti medio. et
cū infinita eſſent inſtātia poſt illud inſtās
ſequitur ꝙ in fine a erit ille actus infinit⁹
Ad primū iſtoꝝ ꝯcedit̄ ꝯcluſio. Un̄ pono Z
hic tres cōcluſiones. Prima:ꝙ oī acciden- Ad primū ponit. iij. concluſiones
te:de facto eſt aliqua ſubſtātia imꝑfectioꝛ.
q² accipio vnū accidēs quātecūqꝫ imperfe
ctionis:⁊ accipio vnā ſubſtātiā. hec ſubſtā
tia ita diuidi pōt:ꝙ tandē deuenit̄ ad ali-
quā partē ita paruā illius ſubſtantie:ꝙ nō Prima ꝯcl̄o.
erit maioꝛis ꝑfectiōis ꝙ̄ illud accidēs da-
tum. Ad iſtud pōt dici ꝙ quātūcūqꝫ di- Euaſio
uidat̄:nō deueniret̄ ad aliq̄d qḋ erit ita ꝑ-
ue perfectionis ſicut illud accidens datum
Cōtra. ſit illud accidēs datū a. in illa ſub Impugnatio
ſtātia ſunt infinite partes:tūc q̄ro vtrū q̄-
libet illaꝝ ſit ꝑfectioꝛ ꝙ̄ a:an nō:ſi ſic:ergo
illa ſubſtātia b eſt infinite perfectionis: q²
infinite partes ſunt in b:quaꝝ quelibet eſt
ꝑfectioꝛ ipſo a:ergo b eſt infinite ꝑfectiōis
⁊c. Scd̄a cōcluſio eſt:ꝙ nō eſt aliqua ſub Scd̄a cōcl̄o
ſtantia ita ꝑfecta citra deū:qn deus pōt fa
cere vnū accidens ita ꝑfectū:ex quo q̄libet
talis ſubſtātia eſt finita. q² aliter ſequitur
ꝙ quātūcūqꝫ tale accidens augeretur ſcđm
duplū ⁊ triplū ⁊ ſic in infinitū:ꝙ nūq̄ de-
ueniret̄ ꝑ talē augmētationē ad ꝑfectionē
talis ſubſtātie:⁊ ꝑ ꝯn̄s talis ſub̄a eſſet in-
finite ꝑfectionis:q² eſſet perfectioꝛ ꝙ̄ hoc
accidēs:⁊ ꝙ̄ duplū accidēs eiuſdē ſpeciei:
⁊ ꝙ̄ quadruplū:⁊ ſic in infinitū:⁊ ꝑ ꝯn̄s eſ-
ſet infinite perfectionis. quecūqꝫ enim per
fectio excedens in infinitū aliam perfectio
nem eſt infinita:⁊ hoc ſi excedit aliam illo
modo:puta in duplo ⁊ triplo ⁊c. Tertia Tertia cōcl̄o.
eſt ſequens ex dictis:ꝙ vna nō eſt ꝑfectioꝛ
alia ſpecie:quin ꝑfectioꝛa indiuidua poſ
ſint eſſe in illa ſpē que eſt ꝑfectioꝛ alia. Pa
tet:q² nō eſt ita ꝑfectū indiuiduū in ſpecie
hoīs ſiue angeli:quin albedo poſſit intēdi
ꝑ potentiā dei intantū ꝙ eſſet ita ꝑfectum
ens in ſua entitate vt illud indiuiduū da-
tū. Propter quid ergo dicitur vna ſpecies
ꝑfectioꝛ alia:dicetur in iſta materia de infi-
nito. Ad ſecundū dico ſicut prius:ꝙ ſi in- Ad ſecundā replicā
tellectus ſoꝛtis eliciat modo aliquem actū
mediāte aliquo conatu:ꝙ immediate poſt
remitteret illum conatum:ſi imediate poſt
intendit actum illū. Et tūc quādo arguitur

ꝙ nõ poſſet intellectus ſortis mediãte aliquo conatu intendere actum ſuũ per aliqđ tp̄s. nego ꝯñam. et cũ đr: ſit inſtans mediũ talis tp̄is: ponaƒ. ⁊ qñ arguiƒ: in illo inſtãti intẽdet actũ ſuũ mediãte illo conatu: cõcedo. nõ tñ intendet ſic actũ ſuũ: ꝙ aliquẽ gradũ habet illiuſmodi actus ſm ſe ⁊ q̄dlibet ſui: ita ꝙ nihil huius gradus prius habuiſſet: quia nihil penitus habet modo de illo actu: quin partẽ illius prius habuit. et qñ arguiƒ vlterius ꝙ in quacũ parte illius tp̄is ſequẽtis illud inſtans de actu illo habebit quod modo cauſabit de illo actu pro parte ſua. ⁊ ideo nõ ſequitur ꝙ in fine ille actus erit infinitus.

Ad tertium. Ad tertiũ r̄ndetur ꝑ idem penitus.

Quarto principalr arguiƒ primo. Quarto p̄ncipalr arguiƒ ſic. Ponaƒ ꝙ ſortes ſit modo: ꝓbo tunc ꝙ nõ ſit dare maximũ tp̄s ⁊c. q: tunc eſſet in vltimo inſtanti tp̄is: ⁊ per ꝯñs poſtea erit: q: nõ eſt dare vltimũ rei ꝑmanẽtis: nec eſt dare minimũ tp̄s per quod nõ poteſt eſſe: q: ſit illud tp̄s a. tunc in q̄libet inſtãti illi⁹ tp̄is erit ſortes: ergo ⁊ in toto illo tp̄e: ergo illud tempus nõ erit minimũ tp̄s quod nõ erit. Preterea per aliqđ tp̄s ſortes põt eſſe: ⁊ per aliquod tempus nõ: ⁊ tñ nõ eſt maximum tp̄s per quod tp̄s põt eſſe: nec minimũ per quod nõ: nec aliqua diuiſio h₃ hic locum.

R̄nſio. Ad iſtud dico ꝙ de virtute vocis nec eſt dare maximum tp̄s per qđ põt eſſe: nec minimũ per qđ nõ põt eſſe: q: de virtute vocis ſortes nõ põt eſſe per tẽpus: q: q̄cũ tp̄e accepto q̄tumcũ paruo/in nullo inſtanti intẽto erit ipſe per illud tp̄s: q: in nullo inſtanti huius erit totũ tp̄s. Preterea. Cõtinue erit etiã ipſe per inſtans p̄ſciſe: ergo nõ per tp̄s: vnde tãtũ eſt dare aliquod tp̄s: in quo in quolibet inſtãti intrinſeco erit ſortes: ⁊ in vltimo extrinſeco hui⁹ tp̄is nõ erit ſortes: puta annus vel aliqđ aliud tp̄s.

Obiectio. Cõtra. Quia tũc ſequiƒ ꝙ ſortes in quolibet inſtanti huius anni erit: et tñ nõ erit per totũ iſtũ annũ: q: in nullo inſtanti erit verũ dicere ꝙ iſte annus modo eſt: ergo per ꝯñs illud inſtans nõ eſt inſtãs huius anni. ⁊ ita in q̄libet inſtanti hui⁹ anni erit ſortes: ⁊ tñ nõ erit per totũ iſtũ annum.

R̄nſio. Ad illud đr concedẽdo cõcluſionẽ: ꝙ in quolibet inſtanti ⁊c. ⁊ tamen nõ erit per totũ illũ annũ: q: nũq̄ durabit iſte annus/qñ ipſe erit per totũ iſtũ annũ: ꝗ nec poſtq̄ pertranſibit iſte annus: ergo nunq̄ erit ⁊c.

Replica. Contra. ex illo ſequiƒ ꝙ ſortes nõ erit per horã: q: dũ a hora durat: ille non eſt per aliquã horã: nec poſtq̄ pertrãſierit illa hora: ipſe erit per illã horã: ergo nunq̄ erit per horã. ⁊ ita nullũ tp̄s erit per qđ ſortes põt eſſe: nec maximũ nec minimũ.

R̄nſio. Ad illud de virtute vocis cõceditur concluſio: q: cõtinue erit hec vera: eſt p̄ciſe ꝑ inſtãs ⁊ per ꝯñs nunq̄ erit ipſe per tẽpus. Unde đr iſti ꝙ copulatiua ex qua infertur diciƒ diuiſio/nõ eſt vera: q: hec eſt falſa: per aliqđ tẽpus ſortes poteſt eſſe. Aliter aũt põt dici ꝙ ſit dare minimũ tẽpus per quod ſortes nõ poteſt eſſe: ſaltem per naturã nõ per miraculũ: q: per quodcũ tempus ſortes poteſt eſſe quod eſt minimũ: non per miraculum: quia annus vel aliquod aliud tp̄s poteſt eſſe tempus minimũ per quod non poteſt eſſe. Unde cũ ad hoc ꝙ aliquod tp̄s ſit minimũ per quod ſortes nõ poteſt eſſe: requiritur nihil aliud niſi ꝙ in quolibet inſtanti illius anni vel illius tp̄is intrinſeco poterit ſortes eſſe per naturã: ⁊ in vltimo inſtãti extrinſeco talis tp̄is nõ poterit eſſe per naturã: ⁊ ita annus talis vel illud tp̄s erit minimũ per qđ nõ poteſt eſſe. Similr ſortẽ fore per aliqđ tempus/nihil aliud eſt niſi ꝙ in quolibet inſtanti huius tp̄is erit ſortes: ⁊ ſic nõ erit per annũ: q: non erit in vltimo extrinſeco huius anni: ⁊ tñ per qđlibet tẽpus vno anno erit ipſe. q: quocũ tp̄e accepto minore anni in inſtanti huius tp̄is quolibet erit ſortes: q: in quolibet intrinſeco: ⁊ in vltimo extrinſeco.

Quintũ principale. Quinto ad principale ſic. Aliqua eſt potentia que ſufficit portare a graue per ſe per tp̄s: ⁊ aliqua nõ: ⁊ tamen nõ eſt dare maximã potẽtiam que poſſit portare a per tp̄s: vel minimam que non ſufficit portare a per tp̄s: ꝗ diuiſio nõ habet hic locũ. Qz nõ ſit dare p̄mum/patet: q: difficilius eſt portare: ⁊ maior potentia requiritur ad portandũ a per maius tp̄s q̄ per minus: ergo videtur ꝙ ſi illa potẽtia minima eſt ſufficiens portare a per maius tp̄s: poſſet portare ꝑ min⁹ tp̄s: ꝗ minor potẽtia poſſet portare adhuc per minus tp̄s: ergo iſta data nõ erit minima. Nec eſt dare maximã potentiã que nõ põt portare illã per tp̄s: q: tunc illa potentia ⁊ potentia reſiſtiua eſſent equales: q: quanta eſſet potentia ſortis ad reſiſtendũ ipſi a: tãta eſſet potentia lapidis ad deſcendendũ. ⁊ ita ſi eſſet ſuperius: nunq̄ deſcenderet. nec eſt dare maximã potentiã q̄ po

BIBLIOTECA NA… ROMA …TTORIU EMANUEL…

teſt portare a: q2 ſi iſta poteſt: ⁊ maior illa
poterit. nec eſt dare minimã que non põt:
⁊ o minor põt: q2 ſi iſta nõ põt: nec minor
Rñſio illa põt: igiť diuiſio nulla. Rñdeo ꝙ nõ eſt
dare maximã que nõ ſufficit portare a per
tẽpus: ⁊ o potentia minor ſufficit portare
a ꝑ tẽpus. Et ad argumentũ dico ꝙ imme
diate poſt deſcendet a graue cũ fuerit ſur-
ſum: q2 imediate poſt debil taſ potẽtia for
tis: ⁊ ita immediate poſt erit potẽtia ipſiꝰ
a maior ad deſcẽdendũ: ꝙ̃ ipſius fortis ad
reſiſtendũ ne cadat. Et vlterius dicitur ꝙ
infinita tarditate deſcendet: ſi continue po
tentia fortis remittatur per quam poteſt:
nunꝙ̃ tamen deſcendet tarditate infinita.
Et ſic eſt finis de iſto articulo.

AA Scõa qõ q̃ ẽ annexa priori.

Secũdus articulus iſtiꝰ

qõnis eſt: q̃rere vtrũ oẽ qõ eſt licitũ ⁊ non
cõtra ſalutẽ aĩe/poſſit ꝑcipi rõnabiliter a
deo? Circa iſtũ articulũ ſic procedã. Primo
ponenda eſt vna diſtinctio de iſto termino
licitũ. Scõo ex illa diſtinctiõe eliciẽde ſunt
quedã ꝯcluſiones. Tertio mouẽda ſunt du
BB bia ⁊ ſolutiones. Eſt igiť talis diſtinctio
Prime ꝙ aliq̃d eſt licitũ ꝓm legẽ ſtatutam dei: qõ
particu hõ põt licite velle. Aliq̃d eſt licitũ ꝓm legẽ
le diſti- ſtatutã dei: qõ hõ nõ põt licite velle ꝓm le-
ctio. gem dei ſtatutã. Exemplũ de primo: dare
elemoſynã ad honorẽ dei eſt licitũ: ſic ⁊ il-
lud velle eſt licitũ. Siľr ire ad eccliam eſt li
citũ ꝓm legẽ dei ſtatutã: ſic ⁊ illud velle eſt
licitũ. Exemplũ ſecundi: dãnari ꝓ pctõ mor
tali eſt licitũ: q2 aľr deus illicite faceret q̃n-
cũq3 dãnaret hoĩem: ⁊ tñ nullus poteſt vel
le licite dãnari ꝓ pctõ. Siľr licitũ ẽ alicui
vt nõ det elemoſynã indigẽti in extrema
nec̃itate: puta nõ habenti aliq̃d ad dandũ
⁊ tñ nolle dare in illo caſu/nõ eſt ſibi licitũ
Siľr patrẽ alicuius occidi ꝓ enormi deli-
cto eſt licitũ: ⁊ tñ nullus põt hoc licite velle
de patre ſuo ꝓm legẽ ſtatutã. Multa etiã
CC alia ſunt licita: q̃ ſunt licita de ſe: ⁊ tñ ea
Scõe velle nõ eſt licitũ ꝓm legem ſtatutã. Iſta
particule diſtinctiõe poſita: pono aliq̃s ꝯcluſiones.
Prima Prima eſt. Omne ꝑceptũ ꝑ qõ ꝑcipiť mihi
ꝯcluſio aliq̃d licitũ: quod eſt in ptãte mea: qõ licite
poſſum velle ꝓm legẽ ſtatutã ſine pctõ ali-
quo: eſt preceptũ rõnabile ꝓm legẽ ſtatutã:
⁊ hoc ſi ſim potẽs ad implendũ ſine graui
diſpendio. Graue aũt diſpendium voco ex
quo ſequitur mors vel aliqõ aliud infortu
nium maximũ: qõ quilibet rõnabiliter d3
cauere ꝓm dictamen recte rõnis. Hec cõ
Probatur con cluſio ꝓbať. Omne ꝑceptum per qõ mihi
cluſio. precipiť illud quod poſſum ſine pctõ velle
poſt ꝑceptũ ſicut ante illud ꝑceptũ: videť
rationabile: ſed oẽ preceptũ ꝑ qõ precipiť
mihi quod licite poſſum velle ꝓm legẽ ſta-
tutã: eſt hmõi: ergo. Maior probať: q2 nul
lũ ſequiť peccatũ ex tali precepto. Minor
etiã eſt manifeſta: q2 omne illud qõ licite
poſſum velle ſine pctõ ante preceptũ: etiã
poſt poſſum facere: niſi ꝓhibeť explicite:
ſed q̃n ꝑcipitur mihi aliquid qõ poſſum ſi-
ne pctõ facere ꝓm legẽ ſtatutã: nõ ꝓhibeť
mihi velle per tale preceptũ: g̃ per ꝯñs oẽ
tale poſſum velle ſine pctõ: ⁊ licite poſt pre-
ceptum ſicut ante. g̃ ⁊c. Secundo ſic. Oẽ
Scõo pbať ꝯcluſio tale preceptum eſt rationabile/cui poſſum
me licite conformare volendo illud: ſed oẽ
preceptũ per quod precipiť mihi illud qõ
eſt licitũ mihi velle ꝓm legem ſtatutam: eſt
hmõi: ergo ⁊c. Maior probatur: q2 ex hoc
dicitur preceptũ rationabile: q2 homo po-
teſt licite ſe conformare illi precepto. Et mi
nor probatur: quia nõ põt ſe cõformare illi
ꝑcepto: niſi volendo illud quod fieri precipi
tur: ſi licite poteſt ſe cõformare illi ꝑcepto.
Scõa ꝯcluſio pbať. Secunda concluſio eſt: ꝙ nullum prece-
ptum eſt rationabile ꝓm legem ſtatutã: per
qõ mihi ꝑcipitur aliqõ licitũ qõ nõ poſſu3
licite velle ꝓm legem ſtatutã: abſq3 hoc ꝙ
mihi ꝑceptum ſit. Probatur: q2 illud prece
ptum nõ eſt licitũ ꝓm legem ſtatutã: cui nõ
poſſum licite conformare me ꝓm legem ſta
tutam. Sed omni ꝑcepto per quod mihi ꝑ
cipitur quod nõ poſſum licite velle ꝓm le-
gem ſtatutã: abſq3 hoc ꝙ eſſet mihi prece-
ptum: nõ poſſum modo licite conformari
ꝓm legẽ ſtatutã: ergo nullũ tale preceptũ
eſt mihi rõnabile. Maior eſt manifeſta: ⁊
minor ꝓbatur: quia exquo nõ poſſum licite
ꝓm legẽ ſtatutã velle reſpectu talis liciti:
nõ poſſum ꝓm legẽ ſtatutã me licite cõfor-
mare illi ꝑcepto per qõ precipereť tale lici
tum: q2 nõ poſſum me cõformare illi prece-
pto/niſi volendo illud licitũ quod ſic mihi
ꝑcipereť: ergo nõ poſſum ꝓm legẽ ſtatutã
Tertia velle illud licitũ: ergo ⁊c. Tertia conclu-
ꝯcluſio ſio: ꝙ nõ omne qõ nõ eſt contra ſalutẽ aĩe
pbaf. põt ꝑcipi ꝓm legẽ ſtatutã. Probať: q2 ali-
quod eſt tale: qõ nõ eſt cõtra ſalutẽ anime
mee: qõ nõ poſſum licite velle ꝓm legẽ ſta-
tutam: abſq3 hoc ꝙ eſſet mihi preceptum.
et per conſequens tale non poteſt precipi

ſm legē ſtatutā. Patet exēplū. Nō ē ɔ ſa-
lutē v̄gis alicui⁹ vt violēter violet̄: ſicut ap
paret de btā Lucia: que dixit ad iudicē. Si
inuitā inq̄t me feceris violari: caſtitas mi-
hi duplicabitur ad coronā. Et ponit̄ in ca-
none. xxxij. q. v. c. ſ. Et tñ nulla v̄go pōt lici
te velle inuite violari ſm legē ſtatutā: q: ſi
poſſet licite velle inuite violari ſm legē ſta
tutā: ex quo nō poteſt inuite violari niſi vi
oletur: ſeq̄t̄ q̄ poſſit velle licite violari ſm
legē ſtatutā: qd̄ eſt falſum. ⁊ ꝑ ɔñs hoc nō
poteſt p̄cipi ſm legē ſtatutā. Quarta cō
Quar- ta con- cluſio. clusio: q̄ om̄e qd̄ ꝑ ſalute aīe alicui⁹ ē: pōt
ſibi precipi rōnabiliter: q: ꝑ ſalute virgi-
ꝓbatur ɔclo. nis eſt ſic violenter violari: ⁊ tñ hoc nō pōt
ſibi rationabiliter precipi ſm legem ſtatu-
tā. Qꝛ aūt talis violenta violatio eſſet pro
ſalute talis virginis p̄z: q: rōne hui⁹ du-
plabitur ſibi corona. Uñ etiā Aug. xiiij. de
ciui. dei. c. xiij. Expedit eñ vt audeo dicere
mulris: vt cadant in aliquod aptū man fe
ſtūq̄ pctm̄: q: ex tali caſu habebūt notitiā
de propria fragilitate: ⁊ corrigent ſe. ⁊ per
ɔñs ꝑ ſalute iſtarū aiaꝝ eſt q̄ ſic cadāt in
pctm̄: ⁊ tñ q̄ ſic cadant nō pōt rationabil̄r
precipi ſm legem ſtatutā. Ex quo ſequitur
correlarie q̄ nō om̄e qd̄ meritorie pōt fieri
poteſt rationabil̄r p̄cipi ſm legem ſtatutā.
Quinta concl̄o. Quinta cōcluſio eſt: q̄ de dei potētia ab
ſoluta omne illud quod eſt licitū ſcd̄o mō:
pōt eſſe volitū a me: accipiendo licite voli-
tū ꝑ eo qd̄ pōt licite eſſe volitū ſine pctō:
ꝑ q̄ q̄s ſit dign⁹ aliqua pena. Probatur
q: nō eſt aliqd̄ licitū ſcd̄o mō: quin de⁹ de
ſua potētia abſoluta poſſet ordinare q̄ ſi
illud vellem nō eſſem dign⁹ aliqua pena:
immo p̄mio eterno: ex quo libere acceptat
qd̄ acceptat. ⁊ ꝑ ɔñs nullū eſt licitū ſecun-
do mō: quin poſſim velle licite abſq̄ hoc q̄
eſſem dignus aliqua pena: ⁊ ꝑ ɔñs abſq̄
hoc q̄ peccarē: q: peccare nihil aliud eſt q̄
facere vel omittere ꝑ quo omiſſione eſſem
DD Tertia ꝑticula ſcd̄i ar- ticuli. dignus aliqua pena. Cōtra primā cōclu-
ſionē arguo ſic. Si ſic omne tale preceptū
eſſet rōnabile/quo p̄cipit̄ alicui illud qd̄ li
cite poſſet velle ſm legē ſtatutā: ſeq̄tur q̄
ſi eſſes in maxima deuotione: ⁊ velles libē-
Contra primā̄ concluſi onē ar- guitur primo. ter cōtinuare illā: ſi prelatus preciperet q̄
omitteres: ⁊ ires ad habendū aliquod ſo-
latium paruum corporale de quo nō indi-
geres: puta ad comedēdū carnes vł hmōi
ſeq̄tur q̄ p̄ceptū ſuū eſſet rationabile: q:
poſſes licite velle habere ſolatium tale ſm
legem ſtatutā: qd̄ ſuppono: ⁊ ſi ſit q̄ tene-
ris in tali caſu dimittere deuotionē totā ⁊
actū cōtēplandi deū: ⁊ facere illud quod p̄
lat⁹ tibi precipit: ⁊ ita ſeq̄tur q̄ ex p̄cepto
tu teneris diminuere tibi meritū vite eter
ne: q: magis meritoriū eſſet vite eterne ſic
ferueter ɔtēplari deū: q̄ comedere carnes
vel facere cōſimile. Et ita ſeq̄tur vlteri⁹ q̄.
ex p̄cepto p̄lati tu teneris facere cōtra ſa-
lutē aīe tue: quia contra ſalutem aīe tue eſt
Scd̄o. diminuere meritum vite eterne. Secundo
quia nō mereri actu elicito eſt alicui licitū:
primo modo accipiēdo iſtū terminū licitū:
⁊ tamē iſtud nō pōt tibi precipi rationabi
liter ⁊c. Qꝛ aūt nō mereri actu elicito ſit li
citū ꝓbat̄ ſic. Tu dormis: ergo nō mereris
actu elicito. Hec conſequentia eſt bona: ſci-
ta a te eē bona: ⁊ licite potes velle ātecedē-
ergo et cōſequēs. ſ. nō mereri actu elicito.
Sed probo mō q̄ nō pōt rationabiliter p̄
cipi: quia ſic ſeq̄retur q̄ aliquod eſſet p̄ce-
ptū quod non poſſes tranſgredi niſi meri-
torie. Conſequens falſū: ⁊ ɔñam probo: q:
ſi tale preceptū pōt tranſgredi: aut igit̄ ali
quid faciendo/aut nihil faciēdo. Nō nihil
faciēdo: q: ſeq̄tur: hic nihil facit: ḡ nō mere
tur actu elicito. Hec cōſequētia eſt bona: ſci-
ta a te eſſe bona: ⁊ añs eſt veꝝ per te ⁊ ɔñs
⁊ vltra: ḡ tūc nō meret̄ actu elicito: igit̄ nō
trāſgredit̄ illud p̄ceptū quo ſibi ſolū p̄cipit
tur nō mereri actu elicito: ⁊ per cōſequens
nihil faciendo nō trāſgredit̄ p̄ceptū de nō
merendo actu elicito. Nec etiā pōt illd̄ trāſ
gredi aliquid faciendo: q: nō faciendo actū
demeritoriū. q: ſequit̄: ſolū facit actum de
meritoriū: ḡ non meret̄ actu elicito. Añs ꝑ
bo.: ⁊ ſuppono q̄ nullū actū habeat: niſi il
lū per quē debet tranſgredi preceptū: ergo
ɔñs eſt veꝝ/q̄ non meret̄ actu elicito. ⁊ vl
tra: ergo nō trāſgredit̄ illud p̄ceptū de nō
merēdo actu elicito. Relinq̄tur ḡ ſi dꝫ illud
p̄ceptū tranſgredi: hoc erit per actū: et per
ɔñs aliqd̄ p̄ceptū eſt/qd̄ nō pōt trāſgredi:
niſi meritorie. Tertio ſic: aliq̄s pōt ſm le-
Tertio. gē ſtatutā non penitere niſi quando tenet̄
penitere: quia nūq̄ aliquis tenetur penite
re niſi qñ eſt in peccato: ⁊ ꝑ ɔñs ſm legem
ſtatutam nūq̄ tenetur velle penitere: niſi
qñ eſt in pctō: ⁊ ꝑ ɔñs nunq̄ tenetur peni
tere velle niſi pro tunc tenetur penitere per
te: ḡ pōt ſibi precipi non velle penitere niſi
quando tenetur penitere: precipiatur ergo
hoc ſorti: q̄ non velit penitere niſi pro tunc

teneẗ penitere:⁊ ꝙ tunc teneẗ penitere: et
volo ꝙ ſortes ſit ĩ grã:⁊ nõ in aliquo pctõ
qñ daẗ ſibi illud preceptū. Tūc quero vtrū
iſto p̄cepto dato: ſortes poteſt velle peniſ
tere an nõ:ſi nõ:cõtra. ſortes poſt tale preſ
ceptū datū poteſt ita libere penitere ſicut
potuit ante preceptū:q: p̄ceptū tale in nul
lo neceſſitat volūtatē ſortis:ſ3 āte preceptū
tale potuit penitere velle: ꝗ poſt p̄ceptū. et
ſi ſic ponaẗ:⁊ ſequiẗ ꝯdictio. ꝓbo: q: aut
iſte ſic volens penitere debet penitere: aut
nõ debet penitere. ſi ſic:ergo iſte debet peni
tere ſolum/q: vult penitere qñ deb3 peniſ
tere:⁊ ꝑ ꝯñs tranſgrediẗ p̄ceptū: ⁊ ſic deb3
Rñdeẗ ad priſmum. penitere:ergo ſi nõ d3 penitere: debet peni
tere. Ad primū iſtoꝝ ꝯcedo ꝙ in tali caſu
ſortes tenetur dimittere actū illū maxime
deuotionis:⁊ facere illud qð eſt ſibi ſolatiū
⁊ hoc ſi tale precipiẗ ab illo q̇ potuit hoc iu
ſte p̄cipere:puta a prelato ſuo:q: talis obe
dientia facit illud quod ſibi precipiẗ ita me
ritoriū/ſicut eſſet actus ille cõtēplandi ſine
precepto:⁊ ita nõ demiẗ de merito. Verūſ
tñ ſi nõ adderetur circūſtātia talis obediē
tie vl' aliquid aliud equalēs:nõ eſſet ita me
ritoriū:veluti facere illud qð eſt ſibi ſolatiū
Obieſctio priſma. ſicut eſſet conſtituere illū actū contēplandi
deū. Cõtra:ſi talis act⁹ paruus põt fieri
equalens ſic in merito alteri propter circū
ſtantiā obedientie:ſeqtur ꝙ quicūq3 talis
actus minimus cadēs ſub p̄cepto/ equiuaſ
leret tali actui maximo ſine p̄cepto: ⁊ ita ſe
quitur ꝙ qui faceret ꝓ ſolatio precepto me
Scđa. lius faceret ⁊ plus mereretur ꝙ ſi ſe expoſ
neret martyrio. Preterea tūc circūſtantia
obedientie foret infiniti meriti:⁊ eſſet illud
ꝑ qð hõ infinite mereretur ꝑ quēcūq3 actū
cadētē ſub obedientia:q: ꝓ omni tali cadē
te ſub precepto tenetur ipſe dimittere actū
ſuū meritoriū ⁊ duplū ad iſtū ⁊ quadruplū
Ad priſmam. ⁊ ſic in infinitū:ergo ⁊c. Ad primū dico
ꝙ circūſtantia obedientie facit actum cadē
tem ſub precepto magis meritorium. Et vl
tra cõceditur ꝙ nõ eſt aliq̇s actus ita parſ
ui meriti ſine obediētia:quin poſſit fieri eq̇
meritorius cū circūſtantia obedientie:ſicut
q̇cūq3 act⁹ q̄tūcūq3 meritorius ſine obedi
entia. ⁊ cõcedo ꝙ aliquis act⁹ q̇ eſt ꝓ ſolaſ
tio põt fieri ita meritori⁹ ſicut ſuſtiēre mar
tyriū ſine obedientia:ſi p̄cipeƚ alicui ꝙ
nõ ſuſtineret martyriū:q: ſic velle nõ ſuſtiſ
nere martyriū nõ eſſet meritorium: ſed tñ
in caſu vbi ſic nõ p̄cipereẗ martyriū ab illo
qui poſſet hoc rite p̄cipere: ⁊ ſolū p̄ciperet
facere ſibi ſolatiū:nõ eſſet ita meritoriū faſ
cere illð ſolatiū ſibi ſicut velle ſuſtinere mar
tyrium ſine precepto. Ad ſecundū dicitur Ad ſeſcundū.
ꝙ circūſtantia obediētie nõ eſt illud quare
homo infinite meretur ꝑ quēcūq3 actū caſ
dentē ſub obedientia:imo eſt dare actū qui
nõ cadit ſub obedientia meliorē ⁊ eq̇ bonū
Vñ tñ cõcedo ꝙ infiniti meriti põt quicūq3
actus eſſe cadens ſub obedientia:quia non
eſt tanti meriti quin põt duplari et triplari
⁊ ſic in infinitū. Et cõcedo ꝙ in caſu ipſe te
netur dimittere aliquem actum meritoriū
ꝓ impletione talis meriti:⁊ quadruplū ad
iſtū ⁊ ſic in infinitū. ⁊ tñ ꝓpter hoc nõ ſeq̇ſ
tur ꝙ talis actus eſſet infiniti meriti. verſ
bi grã. ſi p̄cipereẗ alicui ab illo q̇ hoc poſſet
precipere ꝙ ꝑ a menſurā nõ faceret niſi b
actū meritoriū. ⁊ ſic in illo caſu virtute taſ
lis p̄cepti ipe teneẗ dimittere aliquē actum
meritoriū aliū a b:⁊ actū etiā in duplo ma
gis meritoriū:⁊ in triplo:⁊ ſic in infinitum
q: in illo caſu eſſet ſibi demeritoriū facere ꝑ
a menſurā aliū actū a b:⁊ tñ b nõ eſt in infi
nitū meritorius ex tali precepto. Ad ſecū Ad ſecūdum princi.
dum principale cõtra primā concluſionem
dico vno modo ꝙ illud preceptū eſt rõnabi
le/qð põt trāſgredi ꝑ actū meritoriū:puta
ꝑ vnū actū volēdi mereri actu elicito. tali
enī actu q̇ ſic vellet mereri actu elicito conſ
tra p̄ceptū:trāſgrediẗ ipſe tale p̄ceptū:⁊ ta
le velle eſſet ſibi demeritoriū. Vñ ſic q̇s vo
lens fornicari/etſi nõ forniceẗ:tranſgrediẗ
preceptū de nõ cõcupiſcendo vxorē ꝓximi
ſui:ita in propoſito volendo mereri actu eli
cito trāſgreditur illud p̄ceptū qð ſibi p̄cipi
tur nõ mereri actu elicito. Contra:aut vel Obiectio.
le ſic mereri eſt volēti meritoriū:vel demeri
toriū. Si meritoriū: ⁊ ꝑ te tranſgrediẗ hoc
p̄ceptū:igiẗ merēdo ꝑ hoc tranſgrediẗ pce
ptū. Si demeritoriū:tūc ſic. ille actus volē
di eſt demeritori⁹:ergo ille demeretur actu
elicito:ergo nõ tranſgrediẗ preceptū: q: ni
hil aliud eſt ſibi preceptū:niſi ꝙ nõ mereaẗ
actu elicito:⁊ hoc facit: ergo nõ trāſgrediẗ
preceptū:igiẗ. Aliter dicíẗ ad argumētum Reſpō
concedendo cõcluſionē illatā:ꝙ aliqð eſt p̄
ceptū qð nõ põt tranſgredi:⁊ ideo non põt
tranſgredi niſi meritorie tranſgrediatur:
cuiuſmodi preceptū eſt de non merēdo actu
elicito:illud preceptū nõ põt tranſgredi:vt
argumentum probat. Contra:quia tunc Repli.
ſequitur ꝙ eſſet aliquod preceptum diuiſ

num:per cuius obſeruationē nō pōt mere
ri:q꞉ ſicut nullus peccat in eo qđ vitare nō
poteſt:per beatū Aug. ſic nec aliq̄s meref
per hoc quod nō poteſt vitare.ſed per te ne
Confirmatur. ceſſario ſeruat illud preceptū. Cōfirmaf:
q꞉ nullus meref nec demeref in ſe per illud
qđ nō eſt ſibi imputabile:ſed obſeruatio ta
lis p̄cepti nō eſt ſibi īputabilis:ex q̄ neceſſa
rio obſeruat: ḡ per tale p̄ceptū non pōt q̄s
Rñſio. mereri. Ideo dico aſr iuxta opinionē pri
me cōcluſionis pncipalis:ꝙ nō pōt hoc ali
cui precipi rōnabilr ſm legem ſtatutā.ſ. ꝙ
nō mereaf actu elicito:q꞉ nullus pōt hoc li
cite velle/ꝙ hoc eſſet ſibi preceptū ſm legē
ſtatutam. Et aūt hoc nō pōt velle licite/pa
tet:quia nullus poteſt velle licite ſm legem
ſtatutā proximū ſuū nō mereri actu elicito
Ad formā argumēti ergo nec de ſeipſo. Et tunc ad argumen
tū qñ dr: tu dormis: ergo nō mereris actu
elicito:cōcedo:⁊ negatur ꝯña. Hec ꝯña eſt
bona ⁊ ſcita eſſe bona: ergo ſi licite poſſum
velle antecedens:⁊ ꝯñs.quia hec cōſequen
tia eſt bona ⁊ ſcita a te eſſe bona: iſte egit
pniam de pctō ſuo:ergo fuit in pctō: ⁊ lici
te poſſet velle añs: ⁊ nō ꝯñs: q꞉ licite poſ
ſum velle penitere de pctō:⁊ tamen nō poſ
ſum licite velle eſſe in pctō. Ad tertium
BB principale contra primā concluſionē conce
Ad tertiū pn. do primū quod infertur:ꝙ ille deberet pe
nitere:quia vult penitere qñ debet penite
re. Et nego qđ vlterius infertur: ꝙ ille de
bet penitere q꞉ implet preceptū: quia lȝ im
pleat p̄ceptū iuxta formā verboꝝ: propter
hoc nō debet penitere:ſed ꝓpter qđ tranſ
gredif preceptū illud ad intentionē preci
pientis. Ad implendū eñ preceptū ſm for
mam verboꝝ/trāſgredif illud p̄ceptū quo
ad intentionē p̄cipientis. Intētio eñ preci
pientis in illo caſu nō eſt aliud/niſi ꝙ non
vellet eū penitere: niſi quando debet peni
tere ꝓ alio pctō q̄ ſit illud pctm̄ quod eſt
velle penitere in illo caſu. Et q꞉ iſte in illo
caſu vult penitere:anteq̄ ſit in aliquo pctō
ꝓ quo debet penitere aliquo pctō: idō trāſ
gredif ille preceptū illud ad intentionē p̄
cipientis:⁊ nō ad virtutē verboꝝ: q꞉ in ea
veritate ille ſolū vult penitere quando de
bet penitere:⁊ nihil aliud eſt ſibi p̄ceptū. ḡ
implet preceptū quoad formam verboꝝ.
Unde concedo iſtam concluſionē:ꝙ eſt ali
quod preceptū/qđ dū adimpletur ad vir
tutem vocis:tranſgreditur ad mentē preci
piētis;cuiuſmodi eſt illud preceptū. Unde
negatur iſta ꝯña: iſte implet p̄ceptum ad
virtutem verboꝝ:igitur nō debet penitere
q꞉ talis penitere debet in illo caſu: q꞉ trāſ
greditur illud p̄ceptum ad intentionē pre
cipientis. Iuxta hoc ſoluitur illud. Ponaf
illud ꝙ ſortes ſit platus platonis:⁊ ꝙ faci
at talem legē ꝙ tenebitur quilibet imple
re p̄ceptum ſuū in a premio ⁊ ſolū tali. Et
ponatur ꝙ ſortes precipiat platoni ꝙ ſtu
deat ſolū circa verū: ⁊ ſtante p̄cepto tali/
ſtudeat plato circa iſtā ꝓpoſitionē: ſortes
non tenetur platoni in a premio. Tūc que
ro an ſortes tenef platoni in a premio tūc
ſic ſtudenti circa iſtā ꝓpoſitionē:an nō? Si
ſic:ergo plato implet preceptū. ⁊ cum nihil
aliud ſit p̄ceptum platoni/niſi ꝙ ſtudeat
circa verū:ergo ſortes tenetur platoni in a
premio: cū plato nō ſtudet niſi circa iſtam
ꝓpoſitionem/ſortes tenef platoni in a pre
mio:ſequitur ꝙ hec eſt vera: ſortes nō te
netur platoni in a premio. Si dicaf ꝙ ſor
tes nō tenetur platoni in a premio:ergo cū
plato ſtudet circa aliquā ꝓpoſitionem:ſeq
tur ꝙ nō ſtudet circa ꝓpoſitionē veram:ḡ
ſortes teneretur platoni in a p̄mio:⁊ nō tene
tur. quod implicat. Rñdetur ad hoc admit
tendo totū caſum argumenti. ⁊ tunc vltra
cū queritur an ſortes tenef platoni ſic ſtu
denti an nō? Dico ꝙ nō:niſi aliunde tenea
tur ſibi in a p̄mio q̄ ꝓpter ſtudiū circa iſtā
ꝓpoſitionē. Et qñ arguif. Sortes nō tene
tur platoni in a premio: ḡ plato ſtudēs cir
ca iſtā ꝓpoſitionē ſtudet circa verū:ꝯcedo.
Qñ tunc arguif. ḡ plato implet p̄ceptū ſor
tis:nego ꝯñam. Et hoc accipiendo implere
p̄ceptū/ꝓ implere illud qđ p̄cipitur ad in
tentionem p̄cipientis: ſi intētio p̄cipientis
ſit rōnabilis:q꞉ intentio p̄cipiētis puta ſor
tis ſi ſit rōnabilis: oportet ꝙ ſit talis .ſ. ꝙ
plato ſtudeat circa tale verū/ex cuius ſtu
dio ſequif ꝙ ſortes tenef ſibi ī a p̄mio. nūc
ex illa ꝓpōne/ſortes nō tenef platoni in a
p̄mio:nō ſequif ꝙ ſortes tenef platoni ī a
premio:quia in illo caſu ſortes nō tenetur
cuiq̄ implenti p̄ceptum ad virtutē verbo
rum in a premio. Et hoc q꞉ licet implet pre
ceptum ad virtutē verboꝝ: non tamen ad
mentem p̄cipientis. Per iſtud ſoluitur ſo
phiſma commune de tranſeunte pontē:quia
ponatur ꝙ oīs dicēs verū/tranſeat pontē.
⁊ dicat ſortes iſtā: non tranſibo pontem.
Tunc queritur vtrū dicat verū an falſum?
Hic dicitur ꝙ ſi dicit verū dicendo ſic:non

tranſibo pontē:nō ꝓpť hoc ſequiť ꝙ trāſi
bit pontē.⁊ cā ē:qꝛ ſi ꝑceptū eſt rōnabile
ſiue admiſſibile:opʒ ꝙ q̄libet dicēs verum
ex cuiꝰdicto ſeq̄ť ꝙ ſic dicēs trāſibit pōtē:
ꝙ ſolū talis trāſeat pontē:ſʒ ſic dicēs:non
tranſibo pontē: etſi dicat veꝝ:nō tamē di⸗
cit aliqđ verū ex quo formalr pōt inferri
ꝙ tranſibit pontē:qꝛ nūꝙ̄ vnū oppoſito
rū ſequiť formaliter ex altero. Per hoc ēt
ſoluiť ſophiſma cōe:ponať ꝙ oīs dicēs ve
rū habebit decē:⁊ dicat ſortes:non habe⸗
bo decē:ſoluiť recte eodē mō ſicut prius:
qꝛ ꝗuis ſortes ſic dicēdo diceret verū:nō
tñ ſequiť ꝓpť hoc ꝙ habebit decē. Vñ in
oībus talibus ad hoc ꝙ ꝑceptū ſiue poſi⸗
tū ſit rōnabile:opʒ ꝙ limiteť. Vbi grā de
trāſeūdo pōtē:ſi ponať ꝙ oīs dicēs verū
tranſibit pontē:ſi illa ꝓpoſitio dʒ admitti
tāꝙ̄ rōnabilis:opʒ ꝙ limiteť ad ſolū tale
verū:ex quo dicto ſequiť ꝙ tranſibit pon⸗
tē. Et ſicut dř de iſto:dicendū eſt de oībus
alijs cōſimilibus. Vñ ſi arguiť ſic. Oīs di
cēs verū tranſibit pontē:ſortes dicēs nō
trāſibo pontē dicit verū.ergo ſortes dicēs
nō trāſibo pontē trāſibit pontē. Dř ꝙ diſ
curſus ille non valet illo caſu poſito:qꝛ ly
verū in minore ſupponit ꝓ aliquo ꝓ quo
nō fit diſtributio in maiore:iō variať me⸗
Cōtra diū:⁊ eſt fallacia accidentis.ergo. Con
ſcđam tra ſecundā concluſionē principalē arguo
cōclu. ſic. Quia aliq̄d qđ non pōt q̄s licite velle
princi. ſm legē ſtatutā abſq̄ hoc ꝙ eſſet ſibi pre⸗
Argui⸗ ceptū:pōt rōnabiliter ꝑcipi:qꝛ nullus pōt
tur pri⸗ licite mentiri:exquo mentiri eſt peccatū:⁊
mo. tñ mentiri poſſit ſibi precipi. Patet:qꝛ q̄c⸗
q̄d rōnabiliter fieri pōt in caſu:rōnabili⸗
ter pōt ꝑcipi:ſed aliquis in caſu rōnabili⸗
ter ⁊ cū bona ↄſciā pōt mētiri:ģ pōt ſibi ꝑ
cipi. Aſſumptū ꝓbatur:qꝛ ponať ꝙ ſortes
ſit tm̄ in vno pctō:puta in a pctō:⁊ veniat
ad confeſſionē: ⁊ dicat ſe eſſe in aliq̄ pctō
ab a:ille cōtra conſciām ſuā dicit ſe eſſe in
pctō ab a:⁊ per ↄñs ille mentitur:⁊ tñ rō⸗
nabiliter ⁊ bona conſcientia dicit ſe eſſe in
pctō: ⁊ per ↄñs bona ↄſcientia mentiť. Et
arguiť ſic. Iſte cōtra conſciām ſuā dicit ſe
eſſe in aliquo pctō ab a: igitur ſortes in il⸗
lo caſu ſcit ſe dicere ↄ̄ ↄſciām ſuam: cū ſcit
ſe nō eſſe in aliquo pctō ab a. ⁊ ꝑ ↄñs hoc
añs eſt ſcitū a ſorte dicēre ↄ̄ ↄſciām:ģ ↄñs
eſt ſcitū ab eo: ⁊ per ↄñs non dicit contra
ↄſciām ſuam ſe eſſe in aliquo pctō: exquo
S. dc. ſcit ſe eſſe in aliquo pctō. Secundo arguiť

ſic. Nullus pōt licite velle occidere innocē⸗
tem ſm legem ſtatutā:⁊ tñ hoc pōt ſibi pre
cipi.probo ⁊ arguo ſic. Iſte iudex pōt licite
velle occidere innocentē ſm legē ſtatutam:
quē tamen ſcit innocentē: ģ hoc pōt ſibi ꝑ⸗
cipi. Conſequētia eſt bona: ⁊ añs eſt verū:
igitur ↄñs. Qꝛ añs ſit verū arguiť ſic. Iſte
ꝓcedit ſm allegata contra ſortem quē ſcit
innocentē:ergo occidit eū. Probatur:qꝛ ta
lia ſunt allegata ꝓ quibus ſortes dʒ mori
ſm legem ſtatutā. Hec ↄñs eſt bona: ſcita
a te eſſe bona:⁊ añs pōt licite eſſe volitum:
ergo ⁊ ↄñs. Qꝛ ↄñs ſit bona patet manife
ſte:quia procedere ſm allegata in illo caſu
contra ſortem/non eſt niſi occidere ſortem:
exquo talia allegātur ꝓ quibus debet mo
ri ſm legem ſtatutam. Qꝛ aūt poteſt eſſe li
cite volitū a tali iudice/patet de facto:eccle
ſia ꝓcedit contra innocentē ſm allegata in
multis effectibus excōmunicando ⁊ condē
nando morte: quod non faceret niſi eſſet li
citum:ergo ↄñs poteſt eſſe licite volitum:⁊
per ↄñs pōt precipi. Qꝛ aūt hec ↄñs ſit bo⸗
na:licite poteſt velle antecedens: ergo ⁊ cō
ſequens. Et hec eſt conſequentia bona:ſci⸗
ta a te eſſe bona:patet exquo cōſequens nō
eſt minus licitum ꝙ̄ añs: ⁊ tamen añs eſt
cauſa ↄñtis:ſequiť ꝙ poteſt velle ↄñs ſicut Tertio.
añs. Tertio ſic. Nolle peccare eſt licitum
ſm legem ſtatutam: ⁊ tamē peccare poteſt
ſibi precipi rationabiliter. Quod ꝓbatur.
Ponať ꝙ plato ſit in extrema neceſſitate:
⁊ occurrat ſorti diuiti: ⁊ habeat ſortes fir⸗
mā ↄſciām ꝙ nō ſit ſubueniendum plato⸗
ni:iſta ↄſciā ſtante poteſt ꝑcipi ſorti ꝙ ve⸗
lit ſubuenire platoni in illo caſu neceſſita⸗
tis poſito. Tunc arguitur ſic. Velle ſubue⸗
nire platoni poteſt ſorti precipi:⁊ velle ſub
uenire platoni eſt in ipſo ſorte pctm̄ morta
le:ergo peccatum mortale pōt ſor. precipi.
Quarto ſic. Nullus poteſt licite velle eſſe Quar⸗
deus qui eſt alius a deo ſm legē ſtatutā: to.
qꝛ ideo primus angelus cecidit: ⁊ cum hoc
pōt ſibi ꝑcipi/puta ꝙ velit ſe eſſe deū: qꝛ
nō maior ratio videtur de vno impoſſibili
ꝙ̄ de alio:ſed aliquid ſimpliciter impoſſibi
le pōt ſibi ꝑcipi:ergo. Probať minor:qꝛ ad
hoc ꝙ aliquid ſit rōnabiliter ꝑceptum: ſuf
ficit ꝙ ſit aliquid tale qđ pōt implere vel⸗
le:licet non poſſit actualiter ponere in effe⸗
ctum qđ ſibi precipitur: qꝛ voluntas repu⸗
tatur ꝓ facto. aliter enim abdicatio oīum
diuitiarū diminueret de merito: qꝛ reddit

homiem impotentē ad exequēdū: ex quo ſic
poteſt ſibi papi rōnabilr ꝙ poſſit velle il-
VV lud facere ſi poſſet. Ad primū rn̄deo ⁊ di
Ad pri co ꝙ nō eſt rationabile ꝙ aliqs mentiatur
mum. ſm legē ſtatutā: iñ pōt tale pceptū imple-
re ſi detur. Et qñ arguiṫ ꝙ aliqs bona con
ſcientia pōt mentiri ⁊ rōnabilr: per illū ca-
ſum de ſorte: ꝙ ſortes ſit tm̄ in vno peccato
puta in a pctō. Et ponaṫ ſilr ꝙ vadat ad cō
feſſionem: ⁊ dicat ſe eſſe in aliquo peccato
ab a: tunc dico ꝙ eſt in aliquo pctō ab a: qꝛ
dicat cōtra cōſciētiā. Et quādo arguiṫ vltra
Sortes cōtra ꝯſciētiā ſuā dicit ſe eſſe ī ali-
quo pctō ab a. Hec cōſequētia eſt bona: ſci
ta a te eſſe bona: ⁊ ab eo ſciṫ añs: ergo ⁊ cō
ſequēs: ⁊ ꝑ cōſequēs nō dicat ſe eſſe in ali-
quo pctō ab a. Dico ꝙ illa conſequētia eſt
bona: ſtā te tamē illa cōſequētia nō iſta cō-
ſequētia eſſet bona ſcita a te eſſe bona: ⁊ cū
hoc añs eſt licitū ab eo: quia tūc cōſequens
eſſet licitum ab eo. ſ. ꝙ eſſet in aliq̄ pctō ab
a. Et ſi queriṫ a me vtrū ſortes dicat ſe eſſe
in aliq̄ peccato ab a: an nō? Dicaṫ ꝙ nō. im-
mo impoſſibile eſt iſto poſito ꝙ hō ſciat ſtan
te prima conſcientia. Et ſi adhuc arguitur.
Contra: ſi ſortes ſcit ſe dicere cōtra cōſcien
tiam iſto caſu poſito; hoc ſatis eſt poſſibile:
nec repugnat ꝙ ſciat ſe dicere cōtra cōſciē
tiam ſuā: ſed tūc neſcit conſequētiā valere:
ſicut ego dico me eſſe in peccato alio ab a cō
tra conſcientiam meā: ergo ſum in alio pec
Obie- cato ab a. Cōtra iſtā reſponſionē ponaṫ
ctio pri caſus ꝙ ſit vnus magnus theologus qui
ma. non habet conſcientiam niſi de vno pecca-
to: puta ab a: ⁊ veniat ad confeſſorē ſuum.
Tūc quero vtrū iſte pōt dicere cōtra ꝯſcien
tiam ſuam ſe eſſe in aliq̄ pctō ab a: an non?
Si ſic: tunc arguiṫ ſic. Iſte dicit contra con
ſcientiā ſuā ſe eſſe in aliquo pctō ab a: ⁊ per
conſequēs ſic dicēs habet illā conſciētiam
ꝙ nō eſt in aliq̄ peccato ab a: aliter enī non
diceret contra conſciētiā ſuā: ⁊ dūmodo ſic
dicit: hec conſequētia eſt ſcita a ſe eſſe bona
ex quo eſt magnus theologus: dico contra
conſciētiā me eſſe ab a in aliq̄ peccato. ergo
ſum in aliquo peccato ab a. Et antecedens
eſt verum: ex quo dicit ſe eſſe in aliquo pctō
ab a: ergo ⁊ ꝯñs. Si nō poteſt dicere cōtra
conſciētiam ſuā iſtā: ſequitur ꝙ aliqs habe
at cōſcientiā vnā: contra quam nō pōt dice
re: qđ non videṫ conueniēs: qꝛ ita poſſibile
eſſet ꝙ aliqs haberet vnā conſciam q̄ po-
teſt neceſſitari: quia nō videṫ plus poſſibi-
le ꝙ poſſit neceſſitari ꝯ vnā q̄ ꝯtra aliam.
Scđo ſic. Iſte theolog⁹ pōt ſic cōfeſſori S. do.
ſuo dicere: ſum in pctō aliq̄ ab a: q̄uis ha-
beat cōſciētiā ꝙ non ſit in pctō ab a. ponaṫ
ꝗ ꝙ ſic dicat: aut igiṫ dicit ꝯ conſciam in ſic
dicendo aut nō. Si ſic: habeṫ ꝓpoſitū. Si
nō: cōtra. talis dicit ꝯ cōſciam ſuā: ergo ⁊c.
Ad primū dico ꝙ talis theolog⁹ nō di- Rn̄ſio
cit ꝯ conſciam illā ipſa cōſciētia ſtāte: qꝛ im ad pri-
poſſibile eſt ſtāte illa cōſciētia/ ꝙ ſic dicen- mā ob
do ſe eſſe in aliquo pctō dicat ꝯ cōſcientiā iectio-
iſtā qua iudicat ſe non eſſe in aliquo pecca- nem.
to ab a ipſa cōſcia ſtāte: qꝛ ſtatim ſic dicen-
do deſtruitur iſta conſciētia qua iudicat ſe
non eſſe in aliq̄ peccato ab a: ita ꝙ in tali
magno theologo non ſtat ſilr ꝙ ſic dicat: et
ꝙ habeat vnā conſciam ꝯ quā eſt impoſſi
bile ſic eū dicere ipā ſtante: ſtāte enī cōſcia
q̄libet. nec ſequiṫ: nō pōt dicere contra iſtā
cōſciam: ꝗ nec contra aliquā aliā: qꝛ in ſic di
cēdo generatur in eo alia conſciētia: ⁊ ideo
impoſſibile eſt ꝙ dicat cōtra iſtā conſciam
primā ipſa ſtāte: qꝛ ſic ſilr haberet conſcien-
tias oppoſitas: qđ nō eſt dandū: alie tamē
ſunt: ⁊ ſi homo dicat cōtra eas: non genera
tur in eo cōſcia oppoſita: cuiuſmodi eſt iſta
conſcientia qua quis iudicat nō eſſe forni-
candū: non tm̄ in eo generaṫ conſcientia op
poſita ex eo ꝙ ſic dicat: ideo non ſequiṫ: nō
pōt in caſu illo nō dicere contra conſciam
iſtā: ꝗ nec cōtra aliquā aliā. Ad ſcđm cōce Ad ſe-
do ꝙ talis theolog⁹ habēs talē conſciētiā cundā.
pōt ſic dicere ſe eſſe in aliq̄ pctō ab a ipſa
ſtante: ⁊ cū hoc ſtāte dū talis theolog⁹ ſci-
at ꝙ dicēs cōtra cōſciam peccat in ſic dicē-
do. nec eſt poſſibile ꝙ talis theologus di-
cat oppoſitū dictato ꝑ talē conſciam q̄ iudi
cat ꝙ non eſt in aliq̄ peccato ab a: qꝛ ſtatim
eo ipſo quo dicit/ deſtruiṫ iſta cōſcia q̄ iudi
cat ſe non eſſe in aliq̄ pctō ab a: et generaṫ
in eo conſcia oppoſita: qua iudicat ſe non
eſſe in aliq̄ pctō ab a: ſed non ſtat ſilr ꝙ di-
cat oppoſitū hmōi conſcie durante modo
illa cōſcia: cū hoc ꝙ ſciat ſe peccare in dicē-
do aliqđ cōtra cōſciam: qꝛ ſequitur tunc vt
deductū eſt: ꝙ ſimul haberet conſcias op-
poſitas. Sed hic eſt dubium nūquid talis
theologus poteſt ſcire ſe peccare in ſic dicē
do ꝙ nō eſt in alio peccato ab a. Dicitur ꝙ
ſic. Et tūc q̄riṫ vtrū hoc poteſt ſcire cōſcien-
tia iſta amota qua iudicaret ꝙ nō eſt in ali
quo peccato ab a an illa ſtante? dicaṫ ꝙ illa
amota ⁊ nō ſtāte. Qꝛ aūt illa ſtante nō pōt

hoc ſcire ptʒ: qꝛ tūc haberet ꝯſciētias oppoſitas: ꝗ opꝫ ꝙ hoc ſciat conſcīa amota. Cōtra: qꝛ tūc ſciret ſe peccare in dicēdo verū cū cōſciētia: quia talis dicit verū ſic dicēdo: ⁊ hoc bene ſciret: ⁊ nihil aliud ꝗ̄ verū. Dico ꝙ iſto caſu poſito iſte in ſic dicendo non diceret verū. Et cauſa eſt q̄re dicit falſum: qꝛ hoc verbū peccatū in ſuo dicto non pōt ſupponere pro ipſomet dicto quo dicit ſe eſſe in aliq̄ peccato ab a: qꝛ pars nō poteſt ſupponere ꝓ toto cuius eſt pars: et qꝛ nō eſt aliqđ aliud pctm̄ pro quo pōt illud vnū pctm̄ ſupponere in aliq̄ ꝓpoſitione ſic dicta a ſorte: cū dicit ſe eſſe in aliquo peccato ab a: ideo ſuū dictū eſt falſum: cū dicit ꝙ eſt in alio peccato ab a. Qꝛ autem pars nō pōt ſupponere pro toto cuius eſt pars patet: qꝛ alr̄ ſequit̄ ꝙ contradictoria eſſent ſimul falſa: qꝛ ſi ſortes dicat illā: hoc eſt falſum: demōſtrādo ipām ꝓpōnē: ⁊ cū hoc dicat contradictionē illius hoc non eſt falſum. Sit prima a: ⁊ ſecunda b: ⁊ tunc a eſt falſum: vt patet. ⁊ ꝙ b ſit falſum patet qꝛ ſupponit ꝓ a: ergo ⁊c. Preterea in alijs ꝙ in inſolubilibꝰ pars nō poteſt ſupponere pro toto cuiꝰ eſt pars. Et ſi ſic: ſequitur ꝙ aliq̄ pars eſſet vera: que nō poſſet habere cōtradictionē falſam: vt patet de illa ꝓpoſitione ſi ſit vera: oīs ꝓpoſitio eſt vera. Preterea accipio iſtā ꝓpoſitionē mentalē: oīs intētio materie quā non intelligo alia intētione/eſt in mente mea. hec eſt vna ꝓpoſitio ſi formet̄ in mente mea: ⁊ tamē nō poteſt ſupponere pro ipſa tota ꝓpōne: qꝛ ſi ſic: tūc illa ſingularis in mēte erit vera: in qua demōſtrat̄ hec ꝓpō: ⁊ ita hec ſingularis eſſet vera. hoc intelligo qđ nō intelligo alia intellectione ⁊c. demonſtrando aliquā ꝓpoſitionē nullo mō pōt dare: qꝛ eo ipſo ꝙ ego demonſtro illā: intelligo iſtam alia intellectione ab ipā: puta ꝑ ipm̄ ꝓnomen demonſtratiuū: ⁊ ꝑ ꝯñs demonſtrando illā vniuerſalē illa ſingularis includit cōtradictionē. Preterea ens infinitū ſignificat oīa entia: ⁊ tamen ſupponit pro deo.

II Primū correlarium. Ex iſto infero ꝓpōnes correlarias. Pria eſt ꝙ pars ꝓpōnis non pōt ſupponere ꝓ cōtradictorio ad illam ꝓpoſitionē cuiꝰ eſt pars: patet: qꝛ ad hoc ꝙ aliq̄ ꝓpōnes ꝯdicant inter ſe: oportet ꝙ termini ꝓpoſitionū ſupponāt ꝓ eodē: cū ꝗ terminꝰ propōnis nō pōt ſupponere ꝓ tota illa ꝓpōne cuiꝰ eſt pars: nec terminꝰ illiꝰ propōnis q̄ cōtradicit pōt ꝓ illa ſupponere: et ita terminus vniꝰ partis cōtradictionis non pōt ſupponere pro altera parte cōtradictionis ab illa parte cuiꝰ ille terminꝰ eſt pars. nec etiā pars ꝓpōnis pōt ſupponere reſpectu hm̄oi termini verū/ꝓpōne ſignificante illam ꝓpōnē cuiꝰ illa eſt pars eē falſam: immo etiam multi dicūt ⁊ forte bene/ꝙ pars ꝓpōnis nō pōt ſupponere cōuertibilr̄ pro toto.

KK Scđm correlarium. Scđm correlariū: ꝙ due ꝓpōnes oīno ſiles in voce ſic ſe habēt ꝙ vna eſt vera altera exiſtēte falſa: ſicut ptʒ: ſi ſortes dicat hāc ꝓpōnē ſortes dic̄ falſum: ⁊ nihil aliud tūc hec propō dicta a ſorte eſt falſa: qꝛ nihil eſt aliud dictū a ſorte ꝓ q̄ pōt iſte terminꝰ falſum ſupponere in ſuo dicto: cū iſte terminus falſum in ſuo dicto nō pōt ſupponere ꝓ toto illo dicto cuiꝰ eſt pars: vt ꝓbatū eſt. Et qꝛ nullū eſt aliud falſum pro q̄ pōt iſte terminꝰ falſum ſupponere qđ ſit dictum a ſorte: iō illud falſum dictū eſt falſum: ⁊ tñ ſi plato dicat ꝓpōnē cōſimilē: ſic dicendo/ſortes dicit falſum: plato ſic dicēdo dicit verū: qꝛ ſic eſt totaliter ſicut ſignificat̄ ꝑ ꝓpōnē platonis.

ZZ Tertiū correlarium. Tertia cōcluſio ſequēs ex immediate ꝓcedēti ꝙ aliq̄ ꝓpōnes apparēt cōtradictorie: ⁊ tñ nō ꝯdicūt: qꝛ ꝓpōni dicte a platone q̄ eſt/nullū falſum dr̄ a ſorte: videtur ꝯdicere ꝓpō dicta a ſorte que eſt: falſum dicit̄ a ſorte: ⁊ tamē nō ꝯdicunt: qꝛ ad hoc ꝙ ꝓpōnes cōtradicāt/oportet ꝙ termini vniꝰ partis ꝯdictionis ⁊ partes alterius ꝯdictionis ſupponāt ꝓ eodē. qđ non eſt in ꝓpoſito: qꝛ iſte terminꝰ falſum in ꝓpoſitione illa que cōtradicit ꝓpōni dicte a platone: ſupponit ꝓ iſta ꝓpōne falſa dicta a ſorte: ſicut facit in ꝓpōne dicta a platone ſed in ꝓpōne dicta a ſorte iſte terminꝰ falſum nō ſupponit ꝓ illo falſo dicto a ſorte cuius eſt pars: ergo nō ſunt cōtradictorie.

MM Quartū correlariū. Quarta eſt: ꝙ hec cōſequētia non valet de forma: eſt totaliter a parte rei ſicut ſignificat hec ꝓpō dicta a ſorte: ſortes dicit falſum: igit̄ eſt vera. quia iſta ꝓpō ſic dicta a ſorte/nihil aliud ſignificat niſi ꝙ falſum dr̄ a ſorte: ⁊ ſic eſt in re totaliter ſicut per illā ſignificat̄: ⁊ tamē iſta ꝓpō nō eſt vera: q̄a predicatū non eſt alicubi ꝓ quo ſubiectum ſupponit. His cōcluſionibus leuiter poteſt patere quid ſit dicēdū ad alia inſolubilia. Primo cū arguit̄ de iſto cōi inſolubili: ponat̄ ꝙ ſortes dicat iſtā propoſitionē: ſortes dicit falſum ⁊ nihil aliud: ⁊ cū hoc pono ꝙ

hec ꝓpō nihil aliud ſignificat niſi ꝙ ſortes dicat falſum. Tūc q̄rit̄ vtrū ſortes dicat verū an falſum? Dico ꝙ ſortes dicit falſum: ⁊ cā eſt: q̄ aliter eſt ex parte rei ꝙ̄ iſta ſignificat. q̄ ipſa ꝓpoſitio ſic dicta a ſorte nihil aliud ſignificat niſi ſortē dicere falſū: ⁊ ſic eſt: ⁊ tamē hec ꝓpō eſt falſa: q̄ nullū falſū eſt: quod dictū eſt a ſorte: pro quo pōt predicatum verificari de ſubiecto: quod requirit̄ ad veritatē ꝓpoſitionis affirmatiue: ſicut eſt iſta: ſortes dicit falſum: nā iſte termin⁹ falſum eſt pars: vt ptȝ ex prima ↄcluſione q̄ nullū aliud falſum dicitur a ſorte ꝓ quo poſſit iſte termin⁹ falſum in iſta ꝓpoſitiōe ſupponere. Cōtra. Si iſta ꝓpoſitio dicta a ſorte eſt falſa: ergo hec eſt vera: hoc falſum dicit̄ a ſorte: demōſtrando hoc dictū a ſorte. Tūc arguit̄ ſic. Hoc falſum dicit̄ a ſorte: ergo falſum dicit̄: iſta cōſequētia eſt bona: et antecedēs verū: ergo ↄñs: ⁊ ↄñs eſt dictū a ſorte: ergo illud cōſequens dictū a ſorte eſt verū: et per cōſequēs illud dictū a ſorte nō eſt falſum. Ad illud dicit̄ ꝙ ſi cōſequēs huius conſequentie ſit iſta propoſitio dicta a ſorte: dico ꝙ cōſequētia nō valet: q̄ vt dictum eſt in propoſitiōe dicta a ſorte iſte terminus falſum nō ſupponit ꝓ illa ꝓpoſitione dicta a ſorte. Ex quo manifeſte ſequitur ꝙ illa cōſequentia non valet: ſi conſequēs eſt illa propoſitio dicta a ſorte: q̄ ad hoc ꝙ conſeq̄ntia ſit bona: oportet ꝙ termini ſupponant pro eodem: ⁊ maxime vbi arguitur ab īferiore ad ſuperius vt in propoſito. Si autem conſequēs ſit alia ꝓpoſitio ꝙ̄ dicta a ſorte puta illi ſimile: concedo conſequentiam ⁊ conſequēs: ⁊ negatur qḋ infertur ꝙ hoc conſequens eſt dictum a ſorte: quia illa ꝓpoſitio que eſt conſequens in illa cōſequentia: non dicitur a ſorte: ſed eſt ſibi ſimile. Et ſicut ptȝ in tertia propoſitione: due ꝓpoſitiones omnino ſimiles poſſunt eſſe ꝙ

NN

Ad ſecundā pñci. ȝ

vna ſit vera et alia falſa. Modo reſpondeo ad ſecundū principale contra ſecūdam concluſionē: iuxta quā pono aliquas ꝓpoſitiones.

ſecūdā concluſionem

Prima eſt ꝙ nō eſt ſentētia eccleſie ꝙ iudex poteſt licite procedere ſecundū allegata quandocūq; ſciat oppoſitum verum: quicquid dicāt iſti canoniſte: q̄ ſi ſic: ſequit̄ ꝙ eccleſia iudicaret ꝙ homo ſecundū legē illā poſſet in caſu licite facere oppoſitū huius quod dictat ſibi conſcientia: quod non eſt cōcedendum de eccleſia.

Prima ↄcluſio

OO

Scḋa ↄclo.

Secūda: ꝙ licite poteſt procedere ſecundū allegata contra innocentē ſi neſciat eum eſſe innocentē: ꝙ̄uis habeat credulitatē et credat eū eſſe innocētē: q̄ licite pōt deponere credulitatē ⁊ ꝓcedere ſcḋm allegata: dūmō habeat iſtō ꝙ ſemꝑ nollet ꝓcedere cōtra eū ſm allegata: ſi ſciret illa allegata eē falſa: q̄ talis nollet male facere aliquo modo ſic ſententiando: ſi igitur male faceret pctm̄ nolēdo: peccaret ⁊ inuite peccaret: ⁊ per hoc ptȝ ad rationem. Ad tertiū concedo ꝙ velle peccare nō eſt licitū: ⁊ ideo nō poteſt licite alicui precipi. PP Ad tertium.

Ad argumentū i oppoſitū: illo caſu poſito cōcedo ꝙ tenetur ſubuenire platoni: ꝙ̄uis habet cōſciam ꝙ nō ſit ſibi ſubueniendū. Et cū arguit̄ vltra: ergo ꝙ ſortes ſic velit pōt precipi ſibi ſtante cōſcientia ſortis. cōcedo. ⁊ ad formā in oppoſitū que ꝓbat ꝙ pctm̄ pōt ſorti precipi: concedo: quia ponatur ꝙ p̄cipitur ſorti ꝙ haberet vnum velle ſubueniēdi platoni: qḋ foret a grad⁹: tunc ſi ſortes eliciat tale velle ſtante cōſcientia ſua: peccat in ſic volēdo. Arguitur tunc ſic. Hoc velle pōt ſibi precipi: hoc velle eſt pctm̄: q̄ cōtra ↄſciam: ergo pctm̄ eſt ſibi p̄ceptū: ⁊ ꝑ ↄñs in illo caſu pctm̄ poteſt ſibi p̄cipi. In caſu tm̄ argumēti pctm̄ nō p̄cipit̄ q̄ nullū tale velle precipit̄: ſꝫ precipitur ſibi ꝙ velit ſubuenire platoni: vnde in illo caſu deus precipit ſibi velle aliquod: nullū tamē velle ſibi precipit: ⁊ ideo nullū pctm̄ ſibi p̄cipit: ⁊ per cōſequēs nullū peccatū ſibi precipitur. Cōtra: ex iſta rñſione ſeq̄tur ꝙ in caſu ſortes tenetur ad pctm̄ ſcḋm legē ſtatutā: q̄ ponat̄ ꝙ ſortes habeat conſciētiā prius dictā. ſ. ꝙ in nullo modo eſt volendū ſubuenire platoni: ⁊ ꝑ te illa cōſcientia nō obſtante pōt ſibi precipi ꝙ velit ſubuenire platoni: ita ꝙ volitio ſua ſit a gradus: ⁊ volo ꝙ ſortes eliciat iſtā volitionē in a gradu ſtante ſua conſciētia. Arguitur tunc ſic. Ad iſtā volitionē tenetur: iſta volitio eſt pctm̄: igitur tenetur ad pctm̄. Obiectio.

Rñdet̄ negādo diſcurſum: q̄ in tertia figura cōcluſio eſt indirecta. vñ cōcluſio que debet inferri eſt iſta: ad peccādū tenet̄: pōt etiā cōcedi ꝙ in caſu tenetur ad pctm̄: q̄ ad illud qḋ eſt p̄ceptū: nō tm̄ ꝓpter hoc tenetur peccare: q̄ licet in caſu ſortes tenet̄ ad pctm̄: tenetur tm̄ facere ꝙ illud ad quod ſic tenet̄ non eſt peccatū: quia tenet̄ deponere cōſciētiam iſtā ex qua conſciētia hoc eſt peccatū: et ꝑ conſequens nō tenet̄ peccare: licet in caſu hñ cōcedit̄ ꝙ tenet̄ ad pctm̄: ideo pōt cōcedi ꝙ pctm̄ poſ- Rñſio.

teſt ſibi precipi: nō tñ peccare: qꝛ pctm̄ pōt
licite ⁊ bene fieri maxime qꝺ poteſt eſſe pec
catum: ſed tunc non eſſet illud pctm̄: ſed ꝙ
hō peccet nullo modo poteſt bene fieri: et
ideo ſm legē ſtatutā tam illud qꝺ eſt pecca
tum/ ꝙ̄ illud qꝺ poteſt eſſe peccatū/ pōt ſibi
precipi: ſed peccare non: qꝛ non pōt p̄cipi ꝙ
hō peccat: qꝛ iſta duo noīa pctm̄ et peccare
idē penit⁹ ſignificāt: ideo ſi vnū non poteſt
QQ Ad q̄rtum. p̄cipi: nec reliquū. Ad quartū cōtra ſecū-
dā cōcluſionē cōcedo: ⁊ dico ꝙ eſſe deū nō
pōt alicui rationabiliter p̄cipi ſm legē ſta-
tutam: ſicut nec quodcūq; impoſſibile pōt
p̄cipi: ſaltē ſcitū eſſe impoſſibile: qꝛ p̄ceptū
eſſet irrōnabile p qꝺ preciperet: quia bene
ſciret ꝙ nō poteſt implere: cuiuſmodi prece
ptum eſt hoc preceptū p quod preciperetur
Obiectio prima. alicui fore deū. Cōtra. Omne preceptū ta
le eſt rōnabile/ p qꝺ cōtingit hoīem mereri
vel demereri: volēdo illud vl̄ nolēdo illud.
ſed per tale preceptū p quod tibi p̄ciperet
ꝙ eſſes de⁹: p̄ciperet tibi aliqd p qꝺ poſſes
mereri vel demereri: qꝛ hoc fecit prim⁹ an-
gel⁹ qui demerebat circa hoc: ergo tale pre
Confirmatur. ceptum eſt rōnabile. Cōfirmat: qꝛ ad hoc
ꝙ aliqs meret circa aliqd ſibi preceptum:
nō oportet ꝙ illud qꝺ ſibi p̄cipit ſit in ſua
ptāte: ſicut pꝫ de p̄cepto Abrae de imola-
tione filij ſui: licet nō fuerat in ptāte ſua eū
imolaſſe: quia ſi de⁹ occidiſſet eū in via: vel
ſi de⁹ noluiſſet cōcurriſſe cū Abraā ad actū
imolādi filiū ſuū: adhuc nō minus meru-
iſſet in volendo cōformiter ad p̄ceptū diui
Obiectio ſecunda. num: volēdo. ſ. imolaſſe filiū ſuū. Preter-
ea aliqd eſt premiādū de facto/ qꝺ nō eſt in
ptāte hoīs: ergo hō pōt mereri circa illud
quod nō eſt in ptāte ſua: qꝛ propter hoc ꝙ
homo habet maiora naturalia/ eſt ipſe pl⁹
premiādus: qꝛ ex hoc ꝙ habet perfectiora
naturalia/ ipſe pōt pfectiorē actū elicere: et
per conſequēs eſt dignus maiori premio.
Tertia Preterea aliquid p̄cipit hoī de facto/ qꝺ
nō eſt in ptāte ſua: puta ꝙ operet oēs actus
ſuos in charitate ſiue in grā: ⁊ ꝙ ſic opere
tur in gratia nō eſt in ptāte ſua: qꝛ non pro
iſto tpe pro quo eſt in culpa: ergo aliqd qꝺ
non eſt in ptāte hoīs/ poteſt ſibi p̄cipi: ergo
⁊ quodcūq; qꝺ nō eſt in ptāte ſua. Pro ſo
RR lutione iſtorū ponēde ſunt alique ꝓpoſitio
Cōcluſio prīa rūſiōis nes. Prima eſt: licet aliqꝺ impoſſibile po
teſt tibi precipi ſm legē ſtatutā: hoc tamen
impoſſibile te fore deū nō poteſt tibi ratio-
nabiliter precipi ſm legē ſtatutā; patet; qꝛ
nō pōt hoc licite velle ſm legē: ergo nec li-
cite precipi. Preterea ex iſto p̄cepto contin
git te ſolū demereri: ⁊ nullo modo mereri.
Secūda ꝓpoſitio: ꝙ nullum ſimpliciter SS Scḋa ꝯcluſio
impoſſibile poteſt alicui precipi ſcitū ab eo
eſſe impoſſibile. Patet: quia ille cui datur
preceptū iſtud: nō poteſt rationabil̄r velle
facere: ergo nec hoc poteſt ſibi rōnabiliter
p̄cipi. Conſequētia pꝫ: ⁊ antecedēs eſt no-
tū: qꝛ null⁹ poteſt efficaciter velle illud qꝺ
bene ſcit ſe nō poſſe exequi: qꝛ ſi ſic: poſſem
laborare efficaciter ad iſtud exequēdum qꝺ
ſcirem me nullo modo poſſe exequi: qꝺ nul
lus ſane mentis diceret. Tertia propoſi- TT Tertia ꝯcluſio
tio: ꝙ oē illud preceptū per qꝺ p̄cipit mihi
aliqꝺ poſſibile p naturā qn̄ preceptū mihi
dat: ꝙuis iſtud fiat mihi poſt īpoſſibile an
temp⁹ impletionis precepti: nō ꝓpter hoc
erit illud preceptū irrōnabile: ⁊ hoc ſi iſtud
ſingulare ſub quo cadit p̄ceptū/ ſit tale qꝺ
ego poſſum licite hoc velle ſm legē ſtatutā
Probat: qꝛ per tale p̄ceptum non obligor
ad aliqꝺ pctm̄: nec ad aliqd mihi impoſſibi
le: ergo eſt rationabile. Nā ſi Abraam dum
fuerat in eūdo ad imolādū filiū ſuū: fuiſſet
occiſus a latronib⁹: tūc fuiſſet ſibi impoſſi-
bile immolaſſe filiū ſuū: ⁊ tñ preceptū illud
de imolādo filiū ſuū nō min⁹ fuiſſet ratio-
nabile/ ꝙ̄ pro tunc qn̄ p̄ceptū illud dabat.
Ex iſta ꝓpoſitione ſequit ꝙ aliqꝺ p̄ceptū Correlarium
eſt rōnabile ⁊ cōpoſſibile: qꝛ illud obligat ꝓ
illo tpe ꝓ q̄ eſt rōnabile. Ad primū argu- Ad primā obiectionem.
mentū patet ex prima cōcluſione quid ſit di
cendū. ſ. ꝙ te fore deū non poteſt tibi preci-
pi: ꝙuis aliquod impoſſibile poteſt tibi pre
cipi. Ad cōfirmationē patet p tertiā ꝓpo Ad confirmationē.
ſitionē. Ad ſecūdū dico ꝙ bona natura-
lia nō ſunt premianda: ſed act⁹ bene operā
tis ex naturalib⁹: ⁊ illi act⁹ ſunt in poteſta- Ad ſecundā.
te habētis talia naturalia. Ad tertiū dico
ſm illos q̄ ponunt ꝙ ꝓ oī inſtanti pro quo Ad tertiam.
eſt extra grām/ pōt eſſe in grā: qꝛ pro omni
inſtāti ꝓ quo eſt extra gratiā ⁊ eſt in pctō:
poteſt facere ſe eſſe in grā. Scḋm iſtos qui
ponunt ꝙ ꝓ omni inſtanti ꝓ quo eſt extra
grām ⁊c. eſſet dicēdū ꝙ tale preceptū p qꝺ
p̄cipitur hoī ꝙ omnes actus ſuos faceret
in gratia: eſſet preceptū rationabile: qꝛ ſm
illos in inſtāti ꝓ quo facit actū demerito-
rium: poſſet illū actū tunc nō facere: ſꝫ actū
meritoriū. Scḋm aūt illos qui ponunt ꝙ
ꝓ iſto inſtāti ꝓ quo actual̄r peccat: non eſt
poſſibile ipm̄ eſſe in grā: ſm illos eſt dicens

dum ꝙ tale p̄ceptum non eſt rōnabile da-
ri vni tali qui ſic actualiter peccaret: q2 p̄-
ceptum non eſt rōnabile/quo p̄ciperetur ꝙ
tunc eſſet in gratia: qñ eſſet in culpa. Ali-
ter poteſt dici ꝙ nō ſequitur: hoc qđ nō eſt
in poteſtate ſua/poteſt ſibi rōnabiliter pre
cipi. ſ. vt faciat omnes actus ſuos in grã: ḡ
⁊ quodcū̄ꝗ. q2 hoc nō eſſet impoſſibile ſim
pliciter: ſed ſolum vt nunc: puta per tēpus
Cōtra vel per inſtans ꝓ quo eſt in culpa. Con-
tertiā tra tertiā concluſionem que ponit ꝙ nō oē
ꝯclōnē illud quod eſt contra ſalutem anime poteſt
arguit tibi p2ecipi. Contra: q2 omne illud quod eſt
p̄mo. mihi augmentū meriti: pōt rōnabiliter p̄-
cipi: ſed violenta violatio eſt hmōi: ḡ. Mi-
nor ptꝫ ſicut prius: q2 eſt illud quo duplabi
Scđo. tur corona caſtitatis. Preterea ſi nō po-
teſt p2ecipi violari: cū ſic violenter violari
eſſet ſibi meritoriū: ſequit̄ ꝙ aliquid eſſet
tali virgini meritoriū: quod tenetur nolle:
Tertio. puta talis violēta violatio: ergo ⁊c. Pre
terea. Omne illud quod placet deo poteſt
p̄cipi: ſed violenta violatio eſt hmōi: ergo
Ad pri ⁊c. Ad primū iſtoꝝ negatur qđ aſſumit̄
mum. ſcꝫ ꝙ omne illud qđ pōt mihi eſſe augmen
tum meriti: poteſt mihi p̄cipi: q2 violenter
violari ⁊ multa hmōi nō poſſunt mihi pre
Ad ſe- cipi. Ad ſcđm concedo ꝙ aliquid poteſt
cundū. eſſe meritoriū tali virgini: quod ipſa tenet̄
Ad ter nolle. Ad tertiū negatur iſtud qđ aſſumi
tium. tur. ſ. ꝙ omne illud quod placet deo poteſt
p̄cipi: q2 multa ſunt hmōi que placent deo
que nō poſſunt licite velle ſm legem ſtatu
tam: ⁊ per ꝯñs non poſſunt rationabiliter
VV p̄cipi ſm legem ſtatutā. Contra quartā
Cōtra concluſionē ꝓbatur ꝙ omne illud qđ eſt ꝓ
quartā ſalute anime tue: poteſt tibi p̄cipi: q2 ſi nō:
ꝯclōnē hoc maxime eſſet in caſu argumēti. xiiij. de
arguit ciui. de illo cui expedit ad ſalutē anime ca-
p̄mo. dere in aliqđ pctm̄ magnū. In iſto caſu ma
xime apparet ꝙ ſic cadere nō poteſt ſm le-
gem ſtatutā p̄cipi. Sed videtur ꝙ ſic: quia
talis poteſt licite velle cadere ſm legem ſta
tutam: ergo hoc poteſt ſibi precipi. Conſe-
quentia eſt bona: ⁊ añs eſt verū: ergo ꝯñs.
Antecedens ꝓbatur ſic: q2 qđ quis neceſſa
rio vult: licite vult: q2 tale nō eſt ſibi impu
tabile: q2 neceſſe: ſed talis neceſſario vult ca
dere in pctm̄ tale: ergo ſic cadere eſt licitū.
Qz aūt neceſſario vult cadere in pctm̄: p2o-
batur ſic. Iſte omnino vult habere beatitu
dinem: ⁊ nō poteſt habere niſi cadat in pec
catum; ergo iſte vult cadere in pctm̄, Conſe-
quentia videtur plana: q2 ex quo omnino
vult habere beatitudinem: vult illud ſine
quo nō poteſt habere beatitudinē. Qz aūt
talis nō poteſt habere beatitudinē niſi ca-
dat in pctm̄: ptꝫ per beatū Aug. xiiij. de ci.
c. xiij. ergo neceſſario talis vult illud tāꝙ
mediū ad beatitudinē: ⁊ per ꝯñs licite vult
peccare tali peccato per te: ergo poteſt rō-
nabiliter precipi. ⁊ ſi ſic: ergo quodcū̄ꝗ ali
ud a multo fortiori quod nō eēt pctm̄ poſ-
ſet p2ecipi: ſi eſſet expediens ſaluti anime
ſue: ergo quodcū̄ꝗ expediens poteſt p̄ci-
pi. Ad illud dicit̄ ꝙ ſic cadere in tale pec ZZ Rñſio.
catum nō poteſt rationabiliter p̄cipi ſm le
gem ſtatutam. Et ad argumentū in oppo-
ſitum: qñ arguitur ꝙ talis licite poteſt vel
le in pctm̄ cadere ſm legem ſtatutā: ḡ licite
poteſt ſibi p̄cipi ſm legem ſtatutam. Cōce
ditur ꝯña: ⁊ negatur antecedens. Ad p2o-
bationem quando arguitur: quod quis ne-
ceſſario vult: licite vult: ⁊ licite poteſt p̄ci-
pi. Dicitur ab aliquibus ꝙ maior eſt negā
da: q2 ſm eos quando aliquis vult pecca-
re: neceſſario ꝓ tunc vult peccare: ⁊ tamen
non licite vult: ⁊ ſic volēdo poteſt peccare.
Concedo tamen iſtā maiorē. ſed negat̄ mi-
nor: ſcꝫ ꝙ iſte neceſſario vult cadere in tale
pctm̄. Ad ꝓbationem cū arguitur: iſte vult
omnino beatitudinem: ⁊ non poteſt habe-
re niſi cadat in tale peccatum: ergo ⁊c. Ne-
go minorem: quia ꝙuis talis de facto nō
habebit beatitudinē niſi cadat in tale pec-
catum: tamen ſatis poſſibile eſſet ꝙ habe-
ret: licet nō caderet in tale pctm̄: ⁊ ideo ſic
cadere nō eſt neceſſarium ad habere beati-
tudinē: ⁊ ideo ſatis bene poteſt velle beati
tudinem: ꝙꝙ non velit ſic cadere. Aliter
poteſt dici ad formam argumenti negādo
ꝯñam: omnino vult habere beatitudinem:
⁊ non poteſt habere niſi cadat in pctm̄: igi
tur iſte ſic vult peccare: quia nō oportet ꝙ
ſciat ꝙ ipſe non poterit alr̄ habere beatitu
dinem niſi cadat: ⁊ ideo hic oportet addere
in minore ſi ꝯñs valeret ſic: ſed ⁊ hoc bene
ſcit: ergo: ſed tunc minor eſſet falſa. Con YY
tra quintam concluſionem: ſi omne licitū ſe Cōtra
cundo modo poteſt eſſe volitū a me de po- quintā
tentia dei abſoluta: tunc non diligere deū ꝯclōnē
pōt eſſe volitū: ex quo poteſt eſſe alicui lici- arguit
tum ſcđo modo loquendo de licito: quia li- primo.
cite poteſt aliquis non diligere deum ꝓ ali
qua menſura: puta ante annos diſcretio-
nis: quia impeditur ꝙ non diligat: ⁊ etiā.

poſt: quia poſſibile eſt ſatis ꝙ quis dū per
uenerit ad annos diſcretionis: impediatur:
ne diligat deū vſqꝫ ad mortē: q: ſatis poſſi
bile eſſet ꝙ perderet vſum rōnis per totū
tempus quo haberet annos diſcretionis:
vel ꝙ licite eſſet occupatus in alijs. ⁊ ſic p
totū tempus vite ſue poteſt licite nō dilige
re deū. Sit igitur ꝙ tale licitum poſſet licite
velle de potentia dei abſoluta: tunc ſequitur
ꝙ de potentia dei abſoluta poteſt vni tali
precipi ꝙ non diligeret deū: q: omne illud
qđ quis pōt licite velle ſm legem ſtatutā:
poteſt ſibi rōnabiliter p̄cipi ſm legem ſta-
tutam: p̄cipiatur ergo ſorti ꝙ non diligat
deū: tunc ſi conformat ſe tali p̄cepto recte p̄
cipientis: ſequitur ꝙ faciat ſibi reuerentiā
⁊ diligit deū: q: talis cōformatio ad iſtud
p̄ceptum nō eſt niſi volitio qua vult facere
quod ſibi p̄cipitur: ⁊ talis volitio eſt dilectio:
ergo ſi implet iſtud p̄ceptum de nō diligen
do deū: in ſic ꝯformando diligit deū. qđ nō
poteſt dari ſi nō conformat ſe illi precepto
de nō diligendo deū: ⁊ vult diligere: ergo
contemnit p̄ceptū dei de nō diligēdo deū:
⁊ ita ſequitur ꝙ diligit deum: ⁊ nō diligit
deū. Sequitur ergo ꝙ non omne licitū de
potentia dei primo modo abſoluta poteſt
Alia forma arguēdi. fieri licitū ſecundo modo. Vel fiat argu
mentum ſic. Dato tali p̄cepto: aut ſortes di
ligit deū aut nō. Si ſic: ergo facit contra p̄
ceptum illud. Si non diligit: cōtra. implet
p̄ceptum: ergo diligit. ⁊ ita ſi diligit: nō di
Rñſio. ligit. quod eſt cōtradictio. Ad illud dico
ꝙ de potentia dei abſoluta poteſt alicui p̄
cipi ꝙ non diligat deum. Et tunc ad argu
mentum quando queritur vtrū conforma
bit ſe illi precepto an nō: dico ꝙ cōformare
ſe p̄cepto negatiue implēdo poteſt eſſe du-
pliciter. Uno modo ꝙ nō facit ſibi ꝓhibi-
tum. Alio modo dicitur conformare: ꝙ cū
hoc ꝙ non facit ꝓhibitū: nō vult facere ꝓ
hibitum. Primo modo loquendo de cōfor
mare ſe/dico ꝙ argumentū non valet. Si
aūt accipitur conformare ſe precepto ſecun
do modo: dico ꝙ argumentū eſt bonū: q:
non poteſt ſe conformare ad volendum nō
facere ꝓhibitum niſi diligat: atque talis
volitio eſt dilectio. Unde poteſt concedi ꝙ
aliquod eſt preceptū diuinum rōnabile de
potentia dei abſoluta: cui nō poteſt homo
conformare ſe: accipiendo cōformare ſe ſe-
cundo modo: niſi tranſgrediatur illud pre-
ceptum ſaltem ſm formam verbor: q̄uis
forte nō ad intentionē precipientis: q: for-
te mens precipientis in illo caſu ſi debet eſſe
rationabilis: opꝫ ꝙ intendat cui datur pre
ceptum iſtud/ꝙ non diligeret deū alia di-
lectione ab illa: q: ſic ſe conformat illi pre-
cepto. que quidem dilectio eſt quedā voli-
tio: qua vult nō diligere deū. Unde in ca-
ſu iſto conceditur ꝙ talis volendo nō dili
gere deū/diligeret deū: ⁊ tamen nō ſequitur
ꝙ inuite diligeret: q: libere poneret iſtā vo
luntatem qua ſic vellet nō diligere. Se- Arguitur ſecūdo.
cundo arguo ſic. De dei potentia abſoluta
illicitū poteſt fieri licitū: ꝙ ſi quis velit il-
lud: non peccaret aliquo peccato quo eſſet
dignus aliqua pena. Et per ꝯñs odire deū
poteſt fieri licitū de potentia dei abſoluta.
Et ita de potētia dei abſoluta deus poteſt
dare preceptū ſorti ꝙ odiret deū: quod eſt
falſum: ⁊ cōtra beatū Bern. de diſpenſatio
ne. vbi dicit. Aliquod eſt neceſſariū immo-
bile ⁊ ſuper quod nō cadit diſpenſatio ab
homine ſed a deo: talia ſunt precepta deca
logi. Aliquod eſt neceſſarium quod nullo
modo capit diſpenſationem qualitercūqꝫ:
ſicut ſunt iſta que chriſtus docuit in mōte:
que ſpectant ad charitatem ⁊ humilitatē:
cum odium maxime ſit contra charitatem:
nullo modo cadit ſuper hoc diſpenſatio:
ita ꝙ licite quis poteſt hoc facere: ⁊ per cō
ſequens poteſt precipi de potentia dei ab- zz
ſoluta ſorti ꝙ odiat deum. Ad iſtud ar- Rñſio.
gumentum dicitur ꝙ odium dei poteſt pre
cipi de potentia dei abſoluta. ⁊ ad Bernar
dum dico ꝙ ſuper omnia que chriſtus do-
cuit in monte: non cadit diſpēſatio aliquo
modo de potentia dei ordinata: vt ꝙ ho-
mo non ſit in charitate nō poteſt fieri diſ-
penſatio: ſed tamen de iſtis omnibus de
dei potentia abſoluta poteſt fieri diſpenſa
tio: ⁊ ideo de potentia dei abſoluta poteſt
deus precipere alicui ꝙ odiat deum. Su-
per precepta autē decalogi fieri poſſet diſ-
penſatio quantum ad formam verborum
ꝙ homo poteſt licite tranſgredi ſaltem ali
qua precepta decalogi: vt de non occiden-
do ⁊ de non concupiſcendo de potētia dei
ordinata: quia homo licite poteſt occidere
hominem in caſu: ſicut patꝫ de iudice: ⁊ per
conſequens licite poteſt facere contrarium
huic precepto de non occidendo: ⁊ hoc ſm
formā verborū. Et ſicut ē de iſto p̄cepto: ita
de multis alijs decalogi. Tertio contra Arguitur
iſtam concluſionem arguitur ſic. Non im- tertio.

plere p̄ceptū dei eſt licitū: q̄ q̄n hō dormit nullū preceptū dei implet: q̄ nullū p̄ceptū affirmatiuū vel negatiuū: q̄ ad tale precepṫū iplendū tenet aliq̄s actu volēdo facere qd̄ p̄cipit: vel volēdo nō facere qd̄ ꝓhibet. Aliter enī lapis obſeruaret p̄ceptū de nō occidēdo. Silr̄ ꝙ nō eſt obſeruandū

Confirmatur istud p̄ceptū: q̄ qd̄ nihil eſt/ nō occidit: cū ergo licitū ſit hoī dormire: licitū ſibi eſt actualiter nō iplere aliqd̄ p̄ceptū: cū de⁹ de potētia ſua abſoluta pōt p̄cipere ſortē nullum p̄ceptū implere: ⁊ vellet ꝙ ſortes ꝯformet ſe volēdo nullū p̄ceptū iplere. Quero tunc vtrū ſortes implet p̄ceptū an nō? Si ſic: ⁊ ſortes vult nullū p̄ceptum iplere: ergo ſortes vult iſtud p̄ceptū nō iplere: ergo p ꝯñs ſi implet iſtud p̄ceptū: iplet volēdo illud nō implere. Si nō iplet illud p̄ceptū: ꝯ. nihil ſibi p̄cipit/ niſi ꝙ velit nullū p̄ceptū iplere: et hoc facit: ergo implet iſtud p̄ceptū.

Rñſio. Ad iſtud dicit ꝙ de potētia dei abſoluta pōt deus p̄cipere ſoꝛ. ꝙ nullū p̄ceptū ſuū impleat: ⁊ tūc cū ponit ꝙ ſortes ꝯformet ſe volēdo nullū p̄ceptū implere: admittat. Et tūc cū q̄rit vltra vtrū ſic volendo implet p̄ceptū an nō? dicit ꝙ trāſgredit iſtud p̄ceptū ad formā verboꝝ: q̄ ſic volēdo vult illud preceptū implere: ⁊ p ꝯſequēs vult aliq̄d preceptū implere: ergo nō vult nullū p̄ceptū implere: q̄ da oppoſitū: ⁊ ſequit ꝙ vult nullū p̄ceptū implere: ⁊ ꝙ vult aliqd̄ p̄ceptū iplere: nō tñ trāſgredit iſtud p̄ceptum ad mentē p̄cipiētis: q̄ mens p̄cipiētis in iſto caſu ſi eſt rōnabilis: oportet ꝙ ſit talis/ ꝙ velit illū cui dat iſtud p̄ceptū: nullū aliud p̄ceptū ab illo implere: ⁊ ideo volēdo nullū p̄ceptū implere ad mentē p̄cipiētis/ implet aliqd̄ p̄ceptū. Unde ꝯcedēda eſt hec ꝯcluſio: ꝙ aliqd̄ eſt preceptū rōnabile de potētia dei abſoluta: qd̄ non pōt impleri ad mentē precipiētis: niſi trāſgrediat ad formā verboꝝ. Et iſtis patet quid ſit dicēdum ad iſtum articulum. De reliquis autem articulis nihil ad preſens.

¶ Sequit queſtio ſecūda principalis.

A Qō. ij. principalis. V Trū vie viuendi q̄s chriſt⁹ docuit: ſint meritorie vite eterne? Et videt ꝙ nō: quia ſi ſic: ſequeretur ꝙ viator exiſtens in gratia

Primū princi. per boni vſum liberi arbitrij poſſet mereri vitam eternam viuendo conformiter ad illas vias. Conſequētia patet de ſe: ſed falſitas conſequētis oſtēditur multipliciter.

Prima probatio. Primo q̄ ſi ſic: ſequeret ꝙ q̄diu hō viueret habēs gratiam in vſu liberi arbitrij tamdiu poſſet augere merita ſua: ⁊ acquirere ſibi plus de premio eſſentiali. Ponamus aūt ꝙ aliquis ꝯtinuet vitā ſortis in ſtatu viatoris: poſſibile eſſet ſortē mereri oēm gradū beatitudinis etiā in infinitū: et ſic poſſet acq̄rere b̄titudinē maiorem ꝙ h₃ humanitas chriſti: imo ſequit ꝙ aīa ſortis eſſet infinite virtutis intēſiue: quia nō eſſet dare clariſſimā viſionē quā poſſet mereri: q̄m oī viſione poſſibili data poſſet recipere ꝑfectiorē ⁊ clariorē: ⁊ per ꝯſequēs non foret capacitatis finite: q̄ ei⁹ capacitas nullo mō terminaret p maximū. Iſta ꝯſequētia patet. j. de celo. vbi vult Ariſt. ꝙ oīs potētia actiua terminat per maximū. Si dicat ad illā ꝯſequētiā negādo p̄mā ꝯſequētiā: videlicet iſtā. ſi hō pōt mereri: ergo q̄diu viueret in ſtatu viatoris: habēs grām ⁊ vſum liberi arbitrij: poſſet augere merita ſua: ſ₃ contingit dare gradum puta ſoꝛ. poſſibilē ad quē dū ꝑtigerit: nullum gradū nouū itrinſecū poterit acq̄rere. Cōtra. ex iſta rñſione ſeq̄ret ꝙ hō pl⁹ pōt mereri ꝙ de⁹ pōt remunerare: qd̄ apparet incōueniēs. Cōſequētiā ꝓbo: q̄ ſm̄ rōnē datā pono ꝙ ſortes habeat gradū iſtū meriti quē tu dicis eſſe maximū poſſibilē platoni: ꝯſeruet eū de⁹ in ſtatu viatoris p mille ānos: ⁊ volo ꝙ deus creet in hoc platoni eq̄lē in naturalib⁹ ſuis: ⁊ det ſibi grām ad merēdū: tūc arguo ſic. Sortes p illos mille annos h₃ vſum liberi arbitrij: ⁊ erit in ſtatu viatoris: ergo p illos mille annos poterit facere tot bonas operationes ſicut plato. Ponatur ergo ꝙ ita faciat: ⁊ q̄ro vtrū ꝓ illis debetur ſorti nouū premiū an nō? Si ſic: hr̄ ꝓpoſitū: ꝙ nō eſt dare ſtatū in merito viatoris: q̄n vltra quēlibet gradū premij poſſet acquirere maiorē: ſi conſeruet in ſtatu merēdi. Si nō debet ſorti ꝓ bonis factis mille annoꝝ pl⁹ de p̄mio ꝙ debebat āte: ergo fruſtra bñ opatus eſt p totū illud tp̄s mille ānoꝝ: q̄ fecit tot bona opa q̄ deus nō pōt ſibi recōpēſare ad plenū. Silr̄ ſeq̄tur q̄ de⁹ iniuſte fecit: q̄ platoni ꝓ ꝯſimilibus operationibus dat premiū: ſ₃ bona opera ſortis ſunt equalia bonis opationib⁹ platonis: ergo equaliter merētes inequaliter premiat: qd̄ nō pōt rationabiliter poni: ergo nec ſtatus

Scdo. in merito viatoris. Scdo ſi viator poſſet
p gratiã ⁊ vſum liberi arbitrij mereri vitã
eternã: g̃ hõ poſſet facere ꝙ vita eterna fo
ret ſibi debita. Cõſequẽtia iſta ptʒ: qꝛ nihil
aliud dicimꝰ poſſe mereri: niſi facere ꝙ ali
qđ bonũ ſit ſibi debitũ opanti / qđ prius nõ
fuit debitũ: ⁊ ſi priꝰ fuit debitũ: facere illud
magis debitũ. Sed falſitas pñtis oñditur
qꝛ ſi hõ poſſet facere ꝙ vita eterna foret ſi
bi debita: g̃ poſſet facere aliquẽ debitorem
ſuũ ad dãdũ ſibi vitã eternã: ⁊ nõ niſi deũ:
qꝛ nullꝰ aliꝰ dare põt ꝙ deꝰ: g̃ hõ poſſet fa
cere ꝙ deꝰ eẽt debitor ſuꝰ ad dãdũ ſibi vitã
eternã: ſʒ pñs eſt falſum: g̃ ⁊ añs. Falſitas
illiꝰ pñtis oñdif: qꝛ capio ſortẽ: et ſit ita ꝙ
deꝰ det ſibi vitã eternã: quero g̃ vtrũ deus de
potẽtia ſua abſoluta poſſet ſubtrahere ſor
ti vitã eternã an nõ? Si nõ: g̃ deus non eſt
oĩpotẽs: qꝛ nõ põt adnihilare ſortẽ. Silr ſi
nõ: tunc nõ daf ſorti beatitudo libere et de
grã: ſʒ deꝰ neceſſitaf ad dãdũ ſorti beatitu
dinẽ. cõſequẽs eſt falſum: gratiã dei euacu
ans. Sed ſi ſic: g̃ deꝰ põt facere iniuſtitiã.
Cõſequẽs eſt falſum: pña patet: qꝛ ſi nõ fa
cit illud qđ debet facere: facit iniuſtitiam.
Silr ꝙ deꝰ non poſſet fieri debitor hoĩs:
qꝛ arguif ſic. Quia eadem rõne qua poſſet
fieri de non debitore debitor: poſſet fieri de
nõ amico amicꝰ: ⁊ p pñs põt mutari. Illa
vltima pña patet p beatũ Augu. v. de tri
ni. c. xvj. Nullus incipit eſſe amicꝰ ſine ali
qua mutatione volũtatis. Si eñ eſt amicꝰ
nũc ⁊ nõ prius: igif intelligif mutatꝰ cum
amorẽ receperit: fit ergo aliqua mutatione
Tertio vt amicꝰ dicaf. Preterea cõſequẽtia pro
batur: quia certũ eſt ꝙ deꝰ non fit debitor
contra voluntatẽ: ſed volũtarie ⁊ ex amore
Si ergo de nouo fit debitor vite eterne: de
nouo amat etiã ad vitã eternam: qꝛ eñ de
nouo fit amicus: ergo mutaf p concluſionẽ
Quarto. Auguſtini. Quarto ſi hõ p gratiã ⁊ libe
rũ arbitriũ poſſet mereri vitã eternã: ſequi
tur ꝙ homo poſſet libere ⁊ meritorie dilige
re deũ. Conſequens eſt falſum: quia vel ap
prehendit deũ eſſe bonũ finitũ vel bonum
infinitũ. Si bonũ finitũ: ergo ſi diligit eum
ſup oĩa: peccat: quia nullũ bonũ finitũ eſt
diligendũ ſuper omnia: ergo ſi apprehẽdit
deum vt quoddã bonum finitũ: ergo opor
tet ꝙ vtatur deo vt ente aliquo quod indi
cat eſſe bonũ finitũ. Sed ſi dicif ꝙ viator
fruens deo / apprehẽdit deũ ſicut bonũ in
finitum: ergo neceſſario ⁊ nõ libere diligit
deũ. Probo iſtã conſequẽtiã ſic. Bonũ ap
prehẽſum inclinat illã volũtatẽ ad diligen
dũ deum: ergo qđ apprehẽditur vt magis
bonũ / magis inclinat: igif quod apprehen
ditur vt bonũ infinitum / infinite allicit: ſed
bonũ quod allicit vel inclinat infinite: ne
ceſſitat volũtatẽ ad diligendũ: ergo ſi deus
apprehendaf vt bonũ infinitũ: apprehen
ſor neceſſitaf ad diligendũ: ergo nullꝰ ap
prehendẽs deũ / libere diligit deũ: qđ eſt p
poſitũ. Secundo ad principale: ſi vie viuẽ Scdm princi.
di quas chriſtus docuit / eſſent meritorie:
hoc maxime foret verũ de via mandatorũ:
iuxta illud. Si vis ad vitam ingredi: ſerua
mandata. Mat. xix. Et ſic foret quilibet via
tor obligatꝰ ad ſeruantiã mandatorũ. Con
ſequẽs eſt falſum: qꝛ quero vtrũ obligatio
viatoris ad ſeruãtiã mandatorũ extẽdit ſe
ſolũ ad ſubſtantiã actus cadẽtis ſub man
dato: an non ſolũ ad ſubſtantiã actus: ſed
etiã ad modũ exequendi mandata: puta ꝙ
actus vel omiſſio incluſa in mãdato fiat in
charitate? Si obligatio ad mãdata intelli
gitur primo mõ: igif naturaliter poſſet im
plere mandata: ⁊ p pñs ſine grã poſſet hõ
mereri vitã eternam. Si ſecũdo mõ: contra
hoc arguo ſic. Nihil debet imponi ſub pre
cepto: niſi qđ hõ põt exequi virtuoſe. Sed
dato ꝙ modꝰ includaf in p̃cepto: puta ꝙ
obſeruet p̃cepta viator: iſte hõ nõ põt tale
p̃ceptum exequi virtuoſe: qđ irrõnabile eſt
ꝙ p̃ceptũ ſic hoĩ iponaf. Maior ptʒ de ſe.
Minor pbaf ſic. Quicqđ hõ virtuoſe facit
ſcienter ⁊ cũ electione facit. ij. Ethi. c. iiij. ſʒ
ſi modus includatur in p̃cepto: impoſſibile
eſt ꝙ hõ ſcienter impleat preceptum: ergo
ſi modus ſit in p̃cepto: impoſſibile eſt ꝙ hõ
impleat p̃ceptũ virtuoſe. Minor iſtius ra
tionis pbaf: qꝛ impoſſibile eſt ꝙ hõ ſciat ſe
eſſe in charitate ex naturalibꝰ ſuis ⁊ ſine re
uelatione: ergo nõ põt naturalr ſciẽter p̃ce
ptũ implere: qꝛ p̃ceptũ vult ꝙ actꝰ p̃cepti
fiat in charitate. Secũdo ſi ſic: ſequitur ꝙ Scdo.
exiſtẽs in furto peccaret mortaliter honorã
do parẽtes: nec poſſet vitare quin trãſgre
diatur illud preceptũ: immo quodlibet ali
ud: ſi tranſgrederetur ſolum quantum ad
ſubſtantiã actus illud. Nõ faciens furtum.
quia in quolibet precepto includitur mo
dus: ergo carens charitate preceptũ omne
trãſgredif. Tertio ſi ſic: hõ obligaf ad im Tertio
poſſibile: qꝛ quilibet viator obligatur ad
habendum teſtimonium conſcientie ſue

de obſeruatiōe mādatoꝝ: ſꝫ impoſſibile eſt
ꝙ hō habeat teſtimoniū ɔſcīe ꝓprie de ob
ſeruātia mādato:ū de lege cōi:ſi ita ſit ꝙ mo
dus cadat ſub pcepto:ꝙ hō obligaṫ ad im
poſſibile:ɔñs ē falſū ꝛ ꝫ ȷ́ero.li.ij. ſniaꝝ
di.xxxvj.c.viij. Execramꝰ iḡit eoꝝ blaſphe
miā:q̄ dicūt ĩpoſſibile aliq̄d hoī eſſe a deo
Quarto. pceptū. Quarto ſic.ſi gr̄a vl' charitas non
reddit actū cadēte ſub pcepto in aliq̄ itēſio
re:ḡ nō reddit adipletionē mādati. Añs pꝫ
qꝛ ita intēſum actū diligendi deū vel bono
rādi parētes pōt hō habere in ſuis natura
libus ſicut īformatꝰ:qꝛ alioquin hō p intē
ſiorē actū experireṫ ſe eē in charitate:ꝛ poſ
ſet naturalr ſcire qñ caderet a charitate: ꝛ
Quīto. qñ haberet charitatē. Quinto ſic:q̄ro vtꝝ
gratia facilitat voluntatē ad implendū pre
cepta:ꝛ iuuat an non? Si non:fruſtra daṫ.
Si ſic:ſeq̄retur ꝙ hō illā facilitatē perciperet
Sexto. Sexto ſequiṫ ꝙ diminueret difficultatē
implendi precepta:ſed ſi diminuit:diminu
it de circumſtantia meriti. Et tunc arguo
ſub hac forma. Quāto minor ē difficultas
ī impletione mādati:tāto minꝰ ē ꝟtuoſum
illud implere.ſed quāto maiorē gr̄am habꝫ
viator:tanto minorē difficultatē ſentit im
plendi:ḡ quāto viator maiorē hꝫ gr̄am:tā
to minus ꝟtuoſe ſolet mādata:ḡ gr̄a non
ꝓficit:ſed officit ad obſeruantiā mādatoꝝ.
Tertiū pīnci. Tertio ad principale. Si vie viuendi qs
chriſtus ꝛc.ſequiṫ ꝙ penitēs de pctō com
miſſo poſſet per viā pñie mereri vitā eter
nam:ꝛ maxime p illud qđ ait auctor pniā
rum Mat.iij. Agite pniam:appropinqua
bit eīm regnū celoꝝ. Conſequēs eſt falſum:
qꝛ ſi ɔñs foret veꝝ: ſeq̄retur ꝙ deꝰ melius
faceret cū penitēte q̄ cū inocēte: vtroqꝫ tñ
exiſtente in equali charitate:ꝛ vtroqꝫ faciē
te eque virtuoſe:ꝛ ſic p ɔñs penitēs repor
taret lucrū de pctō cōmiſſo:qđ videṫ iniu
ſtū. Iſtā ɔñam ꝓbo ſic:ꝛ pono ꝙ ſortes ſit
innocēs ꝛ plato penitēs:ꝛ ſint in eq̄li cha
ritate ꝛ in oībꝰ circūſtātijs pares: hoc exce
pto ꝙ plato eſt obligatꝰ ad penā hic vel in
purgatorio:ſortes vero innocēs:volo ergo
ꝙ vterqꝫ eq̄li conatu det paupi elemoſy
nā ſm oēs circūſtātias eque bonas: plato
tñ det ideo qꝛ ſibi fuit impoſitū a cōfeſſore
ſuo in ſatiſfactionē:ſortes vero mere libere
intuitu vite eterne acquirēde. Iſto caſu po
ſito:q̄ro vtꝝ platoni dabiṫ eq̄le pmium cū
ſorte an minꝰ? Si eq̄le:habeo ꝓpoſitū: vi
delicet ꝙ plato reportabit lucrum de pctō
ſuo:qꝛ plus boni perciperet de ſuo facto q̄
ſortes de ſuo. Cuiꝰ ꝓbatio eſt: qꝛ ꝛ p illud
factū reciperet relaxationē a pene ad quā
obligaṫ:ꝛ illud eſt magnū bonū:ꝛ vltra ſi
bi retribueṫ de pmio eſſentiali ſicut ſorti:ḡ
plus pciperet q̄ ſortes:ḡ equale opꝰ plus
valet penitēti q̄ innocēti. Si dicaṫ ꝙ pla
to minus recipiet de pmio eſſentiali q̄ ſor
tes. Cōtra:ḡ iniuſte agiṫ cū platone. Pro
bo ɔñam ſic:qꝛ capio exceſſum premij eſſen
tialis quod debitur ſorti/ſuper premium
quod dabiṫ platoni:ꝛ ſit a.tunc arguo ſic.
Nihil equiualēs a dabitur platoni:cū pla
to fecerit opus tam bonū ſicut ſortes:ḡ in
iuſte agitur cū platone. Qꝛ aūt nō equiua
lens a datur platoni aliud a premio eſſen
tiali platonis:probo:qꝛ totum quod datur
platoni preter ſuū premiū eſſentiale/eſt re
laxatio pene tēporalis: ſed nulla relaxatio
pene temporalis eſt equiualens ipſi a:ergo
nihil datur platoni vltra premiū ſuū eſſen
tiale/quod poteſt equiualere ipſi a:ergo to
ta retributio platonis aggregata ex pmio
eſſentiali ꝛ relaxatione pene debite eſt mi
nor premio ſortis:ꝛ tamen opus fuit equa
lis meriti:ergo deus equaliter merentes/
inequaliter remunerat. Si dicaṫ ad iſtud
ꝙ opus platonis non fuit tam bonū ſicut
opus ſortis:qꝛ plato eſt obnoxius pene et
ſortes nō:ꝛ ideo opera platonis ſunt deo
minus accepta:donec platōis pena fuerit
expleta. Contra. Illud dictū eſt irrationa
bile:qꝛ pctm̄ platonis in contractione fuit
dimiſſum:ꝛ poſſibile eſt ꝙ plato tranſiret
in equali gratia cū ſorte.ḡ eſt eque charus
deo:ꝛ opa ſua eque accepta deo. ꝛ ita ſtat Quartū
argumentū. Quarto ad principale. Si prin
vie viuēdi quas chriſtus ꝛc. ſequiṫ ꝙ ma cipale.
gis meritoriū foret cōtinuare bonā opatio
nem per diem q̄ per horā ceteris circūſtan
tijs oībus.ſ.intētione:conatu:difficultate:
manētibus vniformiter. Cōſequēs eſt fal
ſum. Cōſequētia pꝫ:qꝛ ceteris paribus bo
num diuturnius eſt melius:ꝛ malū diutur
nius ceteris paribus eſt peius. Falſitas ɔñ
tis ꝓbaṫ ſic. Quia ſi melius eſſet opari per
diē q̄ p horā ceteris paribꝰ:ꝛ p duos dies
velle opari meliꝰ q̄ p vnū: ꝛ p tres adhuc
melius:ḡ velle opari p infinitos dies eque
ꝟtuoſe ē meriti infiniti intenſiue. Cōſeq̄ns
eſt falſum: qꝛ firmiter poteſt hoc hō velle:
ꝛ tñ nō eſt capax meriti infiniti intenſiue.
Confirmatur iſta ratio per hanc formā. Si

Confir matur. melius eſt velle opari virtuoſe per diē vnū ꝙ ꝑ horā: capio iſtū exceſſum ꝓ̄ciſe quē addit excellētia tpis: ⁊ ſit a. ergo cū exceſſus a ſequit ex eo ꝙ circūſtantia tpis ē maior: ponamus ꝙ ſortes velit eque ꝟtuoſe opari ꝑ duos dies: illa volitio erit maior ꝑ duplum ad a: qꝛ cū tantū tps dat tantā bonitatē: duplū tps dabit duplā bonitatē: ⁊ triplū dabit triplā bonitatē: ⁊ vltra / infinitū infinitā dabit bonitatē: quod eſt ꝓpoſitū.

B

In oppoſitū. **In oppoſitum eſt ſacra** ſcriptura in pſ. Beati immaculati in via qui ambulāt in lege dñi. In iſta q̄ſtiōe ſuppono ꝓteſtationē cōmunē quam volo facere: ꝙ lʒ per ignorantiā vel indeliberationē in quēuis errorē faciliter labi poſſem: tamen in nullo errore ꝑtinaciter defendēdo volo

Rñſio. ꝯſentire. Qua ſuppoſita: breuiter ad q̄ſtionem dico ꝙ ſic. Cū enī finis hoīs ſit aliqd ſupnaturale: neceſſariū fuit vias homini ſupernaturalr eē reuelatas per q̄s ad finem iſtū attigere poſſet. Vie aūt iſte ſunt in ſcriptura ſpūſancto reuelante cōtente: ꝓpter qđ ſine dubio aſſerendū eſt ꝙ vie q̄s docet

Deciſio qōnis. ſacra ſcriptura: ſunt meritorie vite eterne.

Pro materijs tactis in arguendo q̄tuor faciā. Primo diſquirā vtrū viator cōſeruatus a deo in ſtatu viatoris: poſſet vltra quēcūqʒ gradū augere meritū ſuū. Scđo an opus penitētie ſit meritorium vite eterne. Tertio an ſola ꝯtinuatio tpis addat bonitatem vel maliciā operationi morali. Quar

C

to r̄ndebo ad rōnes ꝓ̄ncipales. Eſt igitur

Prim⁹ arti. ꝓ̄mus articulus ꝑtractādus iſte. Utrū viator ꝯſeruatus a deo in ſtatu ſuo vltra qđcūqʒ tps finitū ſignabile: vltra quamcūqʒ grām poſſet augere meritū ſuum. Et circa iſtū articulū ſic ꝓcedā. Primo ponā illud qđ mihi nunc apparet ꝓbabilius dicendū ad articulū. ⁊ ſcđo recitabo circa eundē articulū opiniones modernoꝝ. Primū pono

D

Concl̄o prima. ſex ꝯcluſiones. Prima eſt: ꝙ viator ꝯſeruatus a deo in ſtatu viatoris vltra qđcumqʒ tps finitū: pōt vltra quēcūqʒ gradū finitū

Scđa augere meritū ſuū. Secunda: poſſibile eſt ꝙ viator ſic conſeruatus a deo in ſtatu viatoris: vltra quemcūqʒ gradū finitū augeat meritū ſuū: ſine hoc ꝙ augeat in aliq̄ ꝓ̄miū ſuū: ſed idē ꝓ̄ntiale ſit ꝓ̄miū maiori merito ⁊

Tertia minori. Tertia ꝯcluſio eſt: ꝙ poſſibile eſt ꝙ viator ſic ꝯſeruat⁹ a deo in ſtatu viatoris: vltra quēcūqʒ gradū finitū augeat meritū ſuū ⁊ ꝓ̄miū cōſilr in eadē portione. Quarta ꝯcluſio: ex hoc nō ſequit viatorē eſſe infinite virtutis agnoſcēdo vel volēdo. Quinta ꝯcluſio eſt: ꝙ ex hoc ſequit ꝙ viator talis eſt infinite capacitatis. Sexta cōcluſio eſt: ꝙ talis infinitas capacitatis nō arguit ſubiectū capax infinite ꝟtutis: ſed bene arguit vel augētia vel illā capacitatē: vl' agēs aliqđ eſſe infinite ꝟtutis: qđ iſtā capacitatem pōt ſic vltra quēcūqʒ gradū perficere. Quarta. Quinta. Sexta.

Prima igit ꝯcluſio eſt iſta. viator ꝯſeruatus a deo vltra qđcūqʒ tps finitū ſignabile: pōt vltra quēcūqʒ gradū datū finitū augere meritū ſuū. Ad hui⁹ ꝓbationē ſuppono ꝓ̄mo qđ noīs iſtius termini mereri eſſe Repetitio prīe cōclu.

tale. Mereri eſt aliquē ꝟtuoſe operantē facere de non debito bono bonū debitū ſibi: vel illud bonū debitū multiplicius ſibi debitū. Scđo ſuppono ꝙ ille termin⁹ meritū aliqñ accipit ꝓ vno termino collectiuo: et ſic ſupponit ꝓ multitudine bonoꝝ actuū: quēadmodū dicimus ꝙ ſctūs Tho. eſt magni meriti apud deū. aliqñ accipit ꝓ vno noīe appellatiuo cōi: quēadmodū dicimus ꝙ facere eleemoſynā ē vnū meritū ſeu ſubiectū debile: martyriū eſt magnū: ſʒ ī ꝓ̄cedētibus ꝯcluſionibus accipio meritū ꝓ̄mo mō. Quid ſit mereri.

Quib⁹ ſuppoſitis arguo ſic ad ꝓ̄mā ꝯcluſionē. Sit ſortes viator ꝯſeruatus a deo ſm caſū articuli; ⁊ ſit aliqs gradus finitus meriti quē ſortes nō habet: ⁊ vltra quē nō poteſt hr̄e maiorē ſm aduerſariū; tūc ſic ſor. pōt augere vltra gradū a: g̃ a nō eſt maximus grad⁹ quē pōt hr̄e. Aſſūptū ꝓbo: qꝛ ſor. viuet ⁊ erit viator ꝑ ānū poſt b: ⁊ ē potēs ad diligēdū deū: ⁊ in tāta charitate ſicut ꝓ̄us fuit: g̃ pōt facere aliqđ op⁹ meritoriū circa finē āni ꝑ dei grām. ponat g̃ ī eē ꝙ faciat aliqđ op⁹ meritoriū: ⁊ ſit b. Et arguo ſic. b eſt op⁹ meritoriū: g̃ ei correſpōdebit aliqđ nouū ꝓ̄miū: vel idē ꝓ̄miū ex noua cā: ⁊ ꝑ ꝯñs m̄tiplici⁹ ſibi debitū. ſʒ ſiue ſic ſiue ſic ſor. ē maioris ꝓ̄mij q̄ p̄ri⁹: g̃ auxit meritū ſuū: ⁊ vltra ſeq̄t ꝙ ſor. ſit maioris ꝓ̄mij q̄ p̄ri⁹. Si dr̄ ꝙ nouū meritū correſpōdet ſup idem multiplici⁹ ꝓbo: qꝛ m̄titudo meritoꝝ ꝓ̄cedēciū cū b eſt maior q̄ p̄ri⁹ fuit multitudo a ſine b. ſic meritū ꝓ̄mo mō nō eſt niſi multitudo meritoꝝ ſcđo modo: g̃ ſortes auxit meritū ſuū: g̃ a nō fuit ſummus grad⁹ meriti: ⁊ ſic ꝑ deſcriptionē iſti⁹ termini mereri: mereri eſt facere de nō debito debitū: ⁊ de debito prius reddere idē multiplicius Prima ꝓbatō

debitũ:ergo ſiue fiat vnũ ſiue aliud: eſt me
ritũ nouũ.ſꝫ ſortes ꝑ opus b facit vnũ vel
aliud:ergo faciẽdo b facit nouũ meritũ: ſꝫ
omne nouũ meritũ addẽdo ad antiquũ au
get:hoc eſt facit totũ reſultãs maius.ğ ſoꝛ.
ꝑ b auget meritũ ſuũ.ꝛ pari rõne vltra b
põt facere c ꝛ cd:ꝛ ſic ſiue ſtabit ſiue proce
det in infinitũ:ğ ꝛc. Vñ iſta eſt manifeſta:
non eſt aliud augere niſi facere multiplica
tionẽ meritoꝝ eſſe maioꝛẽ:ſic tñ ꝙ nullũ
de p̄cedentibus diminuaẗ. ꝛ manifeſtũ eſt
ꝙ ꝯdictionẽ includit ſoꝛtẽ ponere in ſtatu
viatoꝛis:ꝛ tñ nõ poſſe facere actus nouos
meritoꝛios vno mõ vel alio mõ. Secũda
Repetitio ſcd̃e cõclu. ꝯcluſio eſt iſta: ꝙ poſſibile eſt ꝙ viatoꝛ ſic
ꝯſeruatus a deo/põt vltra quẽcũqꝫ gradũ
finitũ augere meritũ ſuũ:ſine b ꝙ augeaẗ
Probatio ei⁹. p̄remiũ:ſꝫ idẽ p̄miũ p̄ciſe coꝛrñdebit maio
ri merito vel minoꝛi. Iſta ꝯcluſio pꝫ:qꝛ po
namus ꝙ deus acceptat oĩa merita ſoꝛtis
q̃ facit in vita ſua ad gradũ p̄mij qð nõ hꝫ
ꝑtes p̄ciſe.ꝛ ſimul tunc pono ꝙ ſoꝛtes ha
beat meritũ cui coꝛreſpondet tm̃ p̄remiũ:ꝛ
ꝙ ꝯſeruabiẗ vlterius in ſtatu viatoꝛis ƀm
caſum articuli:tũc arguo ſic. Premiũ illud
a ſoꝛtes põt facere ꝙ ſibi multiplicius de
beatur ꝙ̄ modo debetur: ğ põt augere me
ritũ ſuũ ꝑ p̄rimã ſuppoſitionẽ:ſed non põt
mereri ſtante iſta lege:que eſt ſatis poſſibi
lis plus ꝙ̄ a p̄remiũ:ergo poſito illo caſu/
eſt poſſibile ꝙ ſoꝛtes augeat meritũ vltra
quẽcũqꝫ gradũ datũ: ꝛ tñ cũ hoc in nullo
Repetitio tertie ꝯcl. auget p̄remiũ ſuum. Tertia ꝯcluſio que
eſt difficilioꝛ ꝛ magis ad ꝓpoſitã difficul
tatẽ eſt iſta: poſſibile eſt ꝙ viatoꝛ ꝯſeruatꝰ
a deo ƀm caſum articuli: vltra quẽcũqꝫ gra
dũ finitũ augeat ƀm eãdẽ ꝓpoꝛtionẽ tam
meritũ ꝙ̄ p̄remiũ: ſic ꝙ ſemꝑ vltra p̄miũ
antiquũ debeaẗ nouũ p̄remiũ. Et ad ꝓban
dũ illã ꝯcluſionẽ/p̄mo excludo impedimẽ
tũ ꝓpter qð apparet quibuſdã ꝙ cõcluſio
nõ ſit ṽa. Scd̃o per iſtã cõcluſionẽ inferam
directe ꝙ ꝯcluſio ſit vera. Videẗ eñ q̃buſ
dãqꝫ ideo viatoꝛ ſic non poſſit augere p̄re
miũ ꝛ meritũ vltra oẽm gradũ finitum:qꝛ
ſequitur ꝙ talis cauſa ſcd̃a poſſet diligere
deũ intenſius ꝛ intenſius in beatitudine.ꝛ
hoc ſine ſtatu.ꝛ eodẽ mõ cognoſcere deum
ꝑfectius ꝛ vltra quẽcũqꝫ gradũ finitũ: et
eodẽ modo gaudere vltra oẽm gradũ fini
tum.ꝛ ſic ꝑ ꝯñs non eſſet dare ꝑfectiſſimũ
actũ cognoſcendi vel diligẽdi deũ quẽ iſta
creatura hr̃e poſſet circa deum. ꝛ cũ maio
ris virtutis ſit in creatura rõnali ꝑfectioꝛẽ
actum elicere ꝙ̄ imperfectioꝛẽ ſiue diligen
di ſiue cognoſcendi circa idem obiectũ:opꝫ
concedere vt videtur/ꝙ poſſit vltra quem
cũqꝫ actũ datũ in actũ ꝑfectioꝛẽ ſine ſtatu:
qð arguit potẽtiã talẽ virtutis infinite in
tenſiue.qð nullo mõ cõpetit creature. ꝯñs
patet:qꝛ virtus que nõ finiẗ ꝑ maximũ: ẽ
infinita ex p̄rimo de celo in fine: ſed illud p̄
dictam concluſionem in nullo impedit. cu
ius ratio eſt:qñ due cauſe partiales cõcur
runt ad eundẽ effectũ ꝓducẽdũ:ad augmẽ
tationẽ virtutis in alterutra/vel ad foꝛti
tudinẽ actiõis in alterutra/ſequiẗ ꝙ effe
ctus ꝓductꝰ eſſet ꝑfectioꝛ:alia cã in nullo
mutata.vñ ſi a ꝛ b poſſint ꝯiunctim in ali
quẽ effectũ:ꝛ b foꝛtificeẗ in agendo:ſequiẗ
ꝙ ꝑfectioꝛ effectꝰ ꝓduceẗ.ꝛ ſi b adhuc plꝰ
foꝛtificeẗ:adhuc ꝑfectioꝛ poterit prouenire
effectꝰ.ꝛ ſic ſi b ſine ſtatu poſſit foꝛtificari:
ſequiẗ ꝙ iſta ꝯñs eſt cõcedẽda: ꝙ a põt in
ꝑfectioꝛẽ effectũ ꝛ ꝑfectioꝛẽ in infinitũ ſic
ut cã ꝑtialis: ꝛ tñ nõ eſt niſi virtutis fini
te. Similr̃ aliud eſt notandũ:ꝙ qñ aliqua
potentia actiua agit in aliq̃d ſupnaturalr̃
qð certã diſpoſitionẽ req̃rit: ſubiectũ quã
to magis eſt diſpoſitũ ad recipiendũ actio
nẽ illiꝰ potẽtie agẽtis:tãto actionẽ ꝑfectio
rẽ cauſat in eodẽ.ꝓpter qð ſit a talis vna
potẽtia actiua:ꝛ b ſubƀm receptiuũ actiõis
ipſius a:ꝛ c ſit diſpõ req̃ſita in b: ſequitur
ꝙ ad augmentationẽ ipſiꝰ c ſequiẗ ceteris
paribꝰ augmẽtatio actiõis a in b:a ĩ nullo
mutato.ſi ğ b ſubiectũ poſſit recipe duplũ
ꝛ triplũ ꝛ quadruplũ ꝛ ſic ſine ſtatu: ſequi
tur ꝙ a ĩ nullo mutatũ vel foꝛtificatũ ĩtrĩ
ſece poſſit in duplũ effectũ in triplũ ꝛ in q̃
druplũ ꝛ ſic ſine ſtatu cauſandũ in b ſubie
cto: ꝛ tñ a nõ eſt niſi perfectionis finite. Ex
iſtis ſequiẗ ꝙ iſta ꝯña/a põt in effectũ du
plo ꝑfectioꝛẽ effectu dato ꝛ triplo ꝛ q̃dru
plo:ꝛ ſic ſine ſtatu:ğ eſt infinite ꝑfectionis
vel ṽtutis in agẽdo:nõ valet:niſi addaẗ ꝙ
a ſit totalis cã illiꝰ effectus: ꝛ ꝙ cetera oĩa
ſint paria. Vñ qñ pħs p̄rimo de celo docet
mẽſurare potẽtiã ꝑ maximũ ꝑ qð põt: in
telligit ħ debere fieri ꝑ maximũ in qð põt
potẽtia talis:ceteris paribꝰ: reſpectu cuiꝰ
maxime iudicaẗ talis potentia cã totalis.
Modo ad ꝓpoſitũ tam meritoꝝ ꝙ̄ p̄mij
ſunt opatiões elicite a creatura merẽte vel
lucrãte:ſicut a cã ꝑtiali ex vna ꝑte:ꝛ a deo
etiã ſpãlr̃ coagẽte ex alia: ſubiecto diſpoſi

to circa hmõi potētiā merēdi: puta mēte
iformata grā in via: ⁊ lumine glie ī patria
De⁹ aūt pōt augere pfecti⁹ in duplo ⁊ tri‑
plo ⁊ ſic ſine ſtatu. ģ deus ⁊ hō pñt in pfe‑
ctioꝛē q̄titatē duplo ⁊ triplo: ⁊ tñ ī nullo ſe
quiť hoīem eſſe infinite virtutis in agēdo
Siľr ſi loquiť de merito: de⁹ pōt ꝯſtituere
cū ſoꝛte talē legē: ꝙ ſi diceret oꝛonem dñi‑
cā vno die: ſit certi meriti: ſcđo die duplice
tur: tertio die tripliceť: ⁊ ſic ſine ſtatu: ſimul
ꝯtinuaret vitā ſoꝛtis in ſtatu merēdi vltra
quēcūq̧ diē determinatū vel ſignabilem.
tūc manifeſtū eſt ꝙ ſoꝛ. poterit mereri du‑
plū ⁊ triplū: ⁊ ſic ſine ſtatu: ⁊ tñ ex grā vel
actiōe illius meriti infiniti nulla infinitas
virtutis ponetur in ſoꝛte: nec vnꝙ merebi
tur p̄miū infinitū. Itē lumē glie eſt diſpō
neceſſaria intellectui terminato ad hoc ꝙ
eliciat actū vnicū habentē finitationē cir
ca deū: ģ intellect⁹ creat⁹ vidēs deū pecca‑
ret. ſicut cū pcipit actū pfectioꝛē in ſeipſo:
ſm qđ eſſet magis diſpoſit⁹ vel eleuat⁹ p lu
men gloꝛie: pōt intēdi in infinitū. ſequiť ꝙ
nō eſt dare pfectiſſimū actū quē intellect⁹
vidēs pōt hr̄e circa deū de potētia dei ab‑
ſoluta: ⁊ tñ ſtat ꝙ intellect⁹ creat⁹ ſit virtu
tis finite tātū. Ex iſtis pꝫ ꝙ illud motiuū
de infinite virtutis potentia in caſu veriſi‑
mili ꝓpter infinitatē meriti ſm caſum ar‑
gumēti nō valet. Et igiť amoto argumēto
ſic dico ad ꝯcluſionē: ⁊ ꝓbo ꝙ viatoꝛ ꝯſer
uatus a deo pōt vltra quēlibet gradū fini
ti meriti augere meritū ſuū: ⁊ ꝓpoꝛtiona‑
biliter etiā p̄miū coꝛrñdēs. qꝛ ſi nō: accipia
tur pfectiſſim⁹ gradus btitudinis poſſibi
lis ſoꝛti ſm poſitionē aduerſarij: ⁊ ſit a. et
arguo ſic. a ꝓuenit ex trib⁹ cauſis pꝛīalib⁹:
puta deo mēte ⁊ lumine gloꝛie: quarū vna
pōt agere pfecti⁹ in duplo ꝙ̄ agit: qꝛ ē vir‑
tutis īfiniteītēſiue: ⁊ agit volūtarie: ⁊ illa
foꝛtitudo in augēdo oēs tres eſſe poſſet in
actū pfectioꝛē ꝙ̄ ſit a. ģ lꝫ a ſit act⁹ pfectiſſi
mus in quē talis intellect⁹ beat⁹ nūc pōt:
ita ꝙ ſine diuina opatiōe ſit intēſioꝛ nō q̄
nūc eſt: nō tñ a act⁹ eſt pfectiſſimus in quē
pōt de potētia dei abſoluta. ģ poſſibile eſt
ꝙ ſoꝛtes eliciat actū pfectioꝛē ꝙ̄ ſit a. ⁊ a
fuit act⁹ dat⁹ pfectiſſim⁹ poſſibilis. ģ nō ē
dare actū pfectiſſimū finitū quē ſoꝛtes pōt
elicere. ģ nec actū pfectiſſimū meriti ſi ꝯſer
uetur in vita ⁊ in ſtatu viatoꝛis. ģ poſſibile
eſt maioꝛē vltra quēlibet gradū meriti da
ti finiti augere meritū ſuū ⁊ ꝓpoꝛtionabi‑
liter p̄miū. Quarta ꝯcluſio eſt iſta: ꝙ̄ ex V
tali augmētatiōe meriti vel p̄mij in infini Quarta
tum nō ſequitur aliqua infinitas virtutis ta ꝯclo
intēſiue in creatura rōnali: ſꝫ tñ infinitas Proba
durātiōis. Hoc ꝓbo p mediū pꝛi⁹ ꝯceptū ⁊ tio.
declaratū. Ex augmētatione pfectionis in
effectu/nō arguiť augmentatio pfectionis
in q̄libet cauſaꝝ partialiū illi⁹ effect⁹: ſꝫ eſt
poti⁹ fallacia ꝯñtis. ſed rā meriti ꝙ premij
creatura rōnalis eſt vna cā partialis: vt de
claratū eſt: ģ ex neutri⁹ augmētatiōe argui
tur foꝛmaľr augmētatio ꝟtutis in creatu‑
ra rōnali. Sꝫ ex augmētatiōe effect⁹ nō ſe
quiť augmētatio illi⁹ cauſe: nec ex augmē
tatiōe in infinitū illius effect⁹ ſequiť infi‑
nitas intēſiua illius cauſe: ģ ex tali ꝓceſſu
in infinitū meriti vel p̄mij nō arguiť infi‑
nitas intēſiue creature rōnalis in cognoſcen‑
do ⁊ volēdo: qđ eſt ꝓpoſitū. Quinta con 5
cluſio: ꝙ ex conceſſis ſequiť ꝙ oīs creatura Quīta
rōnalis eſt infinite capacitatis. Iſtā tñ ꝓ‑ ꝯcluſio
bās expono p̄mo: ⁊ poſtea expoſitionē pꝛo‑ Proba
bo. Expono pꝛimo ſic. intelligo p capacita‑ tur con
tē infinitā/nō rē que pōt capere aliā rē vľ cluſio.
foꝛmā infinitā ſibi inherentē: ſꝫ rē que po‑
teſt capere aliā foꝛmā ⁊ aliā duplo pfectio
rem pꝛima: ⁊ tertiā duplo pfectioꝛē ſecun‑
da: et ſic ſine ſtatu. Quo ſuppoſito: arguo.
oīs creatura rōnalis pōt recipe deo coope
rante actū fruitionis duplo pfectioꝛē iſto
dato quē hꝫ de potētia dei abſoluta: ⁊ aliū
actū duplo pfectioꝛē: ⁊ ſic vlteri⁹ ſm p̄miſ‑
ſam deductionē in infinitum: ⁊ oīs talis cā
eſt capacitatis infinite ad expoſitionē da‑
tā. ģ oīs creatura rōnalis eſt infinite capa‑
citatis. Maioꝛ eſt ꝓbata ſuperius in ꝯclu
ſiōe tertia. Minoꝛ pꝫ in expōne tituli quā
p̄ſiti. ģ ⁊c. Preterea oīs creatura rōnalis
pōt alteri coopari in cognitiōe: ſi de⁹ volue
rit ad hoc coagere. nā oēm notitiā cōplexā
quā hꝫ ſupmus angel⁹ de deo: poſſet de⁹ re
uelare vel infūdere cuicūq̧ itellectui crea‑
to. cuius ꝓbatio eſt: qꝛ oīs intellect⁹ inquā
tū potētia intellectiua/eſt in potentia oīa
intelligendi: ģ in omni intellectu creato po
teſt deus creare equalē notitiā notitie q̄ eſt
in ſupꝛemo beato, ⁊ cū intellectus nullus
ſit capax tot notitiaꝝ: q̄n deus poteſt tales
pfectiones creare: ſequiť ꝙ cuiuſlibet intel
lectus capacitas eſt infinita ad intellectum
dictū. Sexta ⁊ vltima cōcluſio eſt ꝙ ta‑ Sexta
lis infinitas capacitatis nō arguit rē capa ꝯcluſio
cem eē infinite ꝟtutis intēſiue. Hec ꝯclo ex

precedētib⁹ ſatis liquet: nā ſi ponam⁹ deū poſſe cauſare vltra quālibet formā materialē pfectiorē: ꝙ vltra quācūqꝫ albedinē pfectiorē: cū materia ſit capax cuiuſlibet forme materialis ⁊ cuiuſlibet albedinis: ſeqꝛ ꝙ iam materia ꝗlibet eſt capacitas infinita: qꝛ capacitas nō eſt niſi res capax: lꝫ aliō ſpoꝛtat vel cōnotat. Siḻr ſi de⁹ poſſet creare vnū aliū ſolē perfectiorē iſto: ⁊ tertiū pfectiorē ſecūdo: ⁊ ſic ſine ſtatu: tūc conſtat ꝙ quilibet eoꝝ pōt illuminare iſtū orbē: ꝗ nō eſt ſine quacūqꝫ augmentatione virtutis iſti⁹ aeris: ꝙ iſte aer iā eſt infinite capacitatis ad intellectū datū: ⁊ tñ nō eſt: ſꝫ valde finite pfectionis. Iſto mō oīs locus eſt infinite capacitatis ad intellectū datū. cuius rō eſt: qꝛ in quolibet loco pōt de⁹ ponere quocūqꝫ corpore dato mai⁹ corpus ſm fidē. Siḻr in oī loco nō pōt ponere tot corpora: ꝗn plura ſi velit: ꝙ ⁊c. Iſte cōcluſiōes ſunt pbabiḻr/ſꝫ ſine aſſertione recitate: donec aliquid veriſimilius de eiſdē occurrat.

Cōtra tertiā concluſionem Arguitur primo. Sꝫ reſtat ad maiorē euidētiā ꝯ iſta arguere ⁊ ſoluere. Arguiꝛ ſpecialꝛ ꝯ cōcluſionē tertiā. pmo ſic. ſi iſta eſſet vera: ſeqreꝛ ꝙ capiendo impfectiſſimā creaturā rōnalē: hec foret cōcedēda: de⁹ nō pōt creare creaturā maioris capacitatis ꝙ̄ iſta eſt reſpectu gratie in pñti: ⁊ pmij vel glie in futuro. ꝯñs ſatis ptꝫ ex ꝯñtib⁹: qꝛ cuiuſlibet grad⁹ grē finite iſta eſt capax: ⁊ ſiḻr cuiuſlibet grad⁹ viſionis in btitudine. ⁊ ſic ī patria eſſent oēs btī equalis capacitatis btitudinis. Iſtud

Scdo. eſt argu. eiuſdem valentiſſimū: nec tñ probat vlteri⁹ falſitatē ꝯñtis. Scdo ſic. eadē rōne ponendū eſſet ꝙ oīs creatura rōnalis nō eſſet tāte capacitatis reſpectu pene: quin poſſet p ſe capere maiorē. ꝯñs eſt falſum. falſitas cōſequentie ptꝫ: qꝛ ſi nō ſit dare ſummā dolorē quē ſortes pōt ſuſtinere: ergo actus doloris ⁊ paſſi pōt eſſe ſenſibilior ⁊ ſenſibilior/⁊ hoc ſine ſtatu/in ſorte: ꝙ ſortes eſt virtutis infinite in ſentiēdo Prima ꝯña pꝫ: qꝛ ſicut viator conſeruatus a deo in ſtatu merēdi/pōt mereri vltra gradū iſtū ⁊ iſtum: ⁊ ſic in infinitū: ita pōt eadē facultate demereri. ⁊ per conſequēs non eſt dare ſummū gradū potentie cui⁹ eſt ca

Tertio pax. Tertio ſic: ſi illa ſint vera: ſequitur ꝙ oīs creatura rōnalis eſſet capax tante beatitudinis gratie ⁊ glorie: ꝙ cum eam haberet: eſſet oībus maior: et ſm meritum ſuū equalis merito chriſti: imo duplare triplare centuplare millecuplare ⁊ ſic ſine ſtatu. conſequens eſt inconueniens. nā ſm magiſtrum. iij. ſentē. di. xiij. c. j. chriſt⁹ habuit tantā capacitatē/qua maior eſſe nō valet. Itē ꝙ ipſius aīa melior fieri non poſſit: oſtendit idem eodē lib. di. xviij. c. iiij. Item tāta fuit plenitudo ⁊c.

Quarto. Quarto ſi ſic: ſequereꝛ ꝙ charitas in viatore intendi poſſet in tantum/ꝙ capacitas cōtraria que eſt ex fomite: totaliter extinguetur. conſequens eſt falſum: vt ptꝫ p magr̄m. li. ij. di. iij. c. viij. Ipſe qui ꝯcupiſcit: inhqnat. ⁊ finiri nō pōt: ꝙ diu viuimus: cōtinue minui pōt: finiri nō pōt. cōſequētia ptꝫ: qꝛ iſta cupiditas eſt finita. ⁊ ſm Au. aucta charitate minuiꝛ. ꝙ cū charitas poſſit augeri vltra quēcūqꝫ gradum datū: poterit ſic augeri ꝙ extinguat totam cupiditatem. cōſequens eſt falſum: qꝛ tunc poſſet hō equari xp̄o in charitate: ⁊ implere primū pceptū in ſtatu viatoris cōtra Auguſtinū de perfectione iuſtitie: ſicut allegat magr̄ infrā.

Quito. Quinto ſic. ſi omnis creatura rōnalis eſſet equalis capacitatis reſpectu gratie ⁊ glorie: ſicut innuiꝛ in probatione concluſionis: ſequiꝛ ꝙ oēs angeli eſſent equales in naturalib⁹: qđ eſt cōtra magr̄m in ſenētijs: ꝗ oppoſitā opinionē approbat li. ij. ſen. diſtin. iij. Item hic eſt dānat⁹ Pariſijs error. cxxiiij. ⁊ daꝛ pro rōne: qꝛ ſic aīa chriſti non eſſet nobilior aīa Iude.

Sexto. Sexto cōtra illud quod diciꝛ de augmēto meriti in cōcluſione prima: qꝛ ſi ꝗlibet ꝗ multiplicius facit meritū quod ſibi prius eſt debitū: auget meritū: ſequiꝛ ꝙ chriſt⁹ pficit in merito. ꝯñs eſt falſum: ergo ⁊c. Itē Grego. in homilijs: quē allegat magr̄. iij. ſentē. di. xviij. c. ij. Nō habuit oīno chriſtus iuxta meritū aīe ꝗ potuiſſet pficere.

Septimo. Septimo ſi cōcluſio tertia foret vera: ſequereꝛ ꝙ nō eſſet dare pfectiſſimā cognitionē quā ſor. poſſet habere de deo. ꝯñs eſt falſum. ꝯña ptꝫ: qꝛ ſi nō ē dare pfectiſſimā beatitudinē: ergo nec perfectiſſimā cognitionē. falſitas ꝯñtis ptꝫ p Aug. lib. lxxxiij q. q. xxxj. Non eſt (inqt) dubitādū eſſe pfectā intelligētiā qua preſtātior eſſe nō poterit. ⁊ iō nō p infinitū ire ꝙ queqꝫ res intelligaꝛ: nec eam poſſe aliū alio plus intelligere.

Ad primum. Ad primā iſtoꝝ cōcedo ꝙ cōcluſio ad quā deduciꝛ eſt bona. videlicet ꝙ oēs creature rōnales ſunt eq̄lis capacitatꝭ reſpectu grē ⁊ glie ⁊ hoc loquendo de capacitate remota. ad iſtum intellectum ꝙ quātam gratiam pōt

de⁹ infundere ſupreme creature rōnali: tā tā pōt infundere infime. hoc pbo ſic. ⁊ capio ſupremā ⁊ infimā. ⁊ pono ꝙ de⁹ faciat iſtā infimā eſſe viatricē. tūc poſſibile eſt ꝙ ipa tūc tātū mereat: quātū nūc h3 ſupma: ꝙ tātū pōt recipere de pmio. Silr chriſtus pōt iam tantā gratiā ei cōferre: quātā contulit aīe chriſti: ſicut minim⁹ bō pōt equari in merito ſummo angelo. Silr non includit ꝯdictionē ꝙ de⁹ tantā gratiā infundat ergo nō includit ꝯdictionē ꝙ aīa tantā recipiat. ergo h3 capacitatē reſpectu oīs gratie quam pōt ſibi infundere. Ad ſcdm qñ arguit de capacitate pene. Dico ad preſens ꝓportionabiliter ſic eſſe de capacitate pene ſicut eſt de capacitate glorie. Et concedo ꝙ dolor glorie pōt eſſe ſenſibilior vltra quēlibet gradū finitū: nihilqꝫ valet ꝯña facta vlteri⁹. ꝙ ſor. eſt virtutis infinite in ſentiendo: qꝛ nō fit act⁹ ſentiēdi vel dolendi ſenſibilior vltra quēlibet gradū ſola virtute ſortis dolētis: ſ3 dei intēſi⁹ coagētis. Et apud illos q̄ dicūt actū dānatorū ⁊ reprobourm ⁊ beatificū bonorū totaliter eſſe ab extrinſeco: iſta ꝯña nihil valet: act⁹ bō pōt eē ſenſibilior. Ad tertiū qñ arguit ꝙ ſic oīs creatura rōnalis eſſet tāte btitudinis: quantā h3 mō aīa chriſti ⁊c. cōcedo iſtā ꝯcluſionem qꝛ oppoſitū repugnat diuine oīpotētie vt mihi videt. nā oīs intellect⁹ pōt oīa intelligere. ꝙ oīs intellect⁹ pōt intelligere deum nude ⁊ clare: ⁊ eque clare vn⁹ ſicut ali⁹: niſi aliqs iſtorū ſit virtutis infinite: qḋ dico ꝓ intellectu diuino. ⁊ ſi de⁹ pōt eq̄lem notitiā ſui cuilibet intellectui creato cōicare de potētia ſua abſoluta: ꝯña eſt ꝙ pōt quēlibet eq̄liter btificare. vñ nō includeret ꝯdictionē ꝙ de⁹ oēs intellect⁹ ſic ſibi vniret ꝑ oīa ſicut iā de facto ſibi vniuit intellectū chriſti. Et qñ vlteri⁹ arguit ꝙ ſic oīs viator cōſeruat⁹ ſm caſum articuli/ poſſet cētuplare meritū chriſti: ⁊ acqrere charitatē maiorē ꝙ̄ habuit aīa chriſti: ꝯ magiſtrū q̄ dicit lib. iij. di. xviij. c. ij. Tāta eñ plenitudo ſpiritualiū chariſmatū fuit ī eo: ꝙ pficere nō potuit: ⁊ iō melior ipſi⁹ aīa fieri nō potuit: ꝙ̄ ab initio ꝯceptionis extitit: qꝛ pficere in meritis nō valuit. hec magiſter. Dico iuxta iſta duo ꝯña q̄ inferunt. quātū ad pmū de exceſſu meriti chriſti: nego: qꝛ natura humana in chriſto fuit acceptata vt eſſet mediatrix ⁊ redēptio toti⁹ gñis humani. Vñ poſſum⁹ ꝑ imaginationē diſtinguere ī chriſto duo merita diuerſe ſpeciei: vtvnū dicat meritū ſingulare ipſi⁹ nature in chriſto: cui rñdet aureā ſiue beatitudo que eſt in aīa btā. aliud dicat meritū publicū q̄ meruit ꝓ nobis. Et licet nos poſſum⁹ ſic dicere ſm imaginationē duplex meritū in chriſto: poſſet tñ valde pbabiliter dici ꝙ prio gñe meriti nō meruit: qꝛ null⁹ pro tali merito meruit: niſi q̄ eſt viator cares pmio qḋ meret: chriſtus bō prio fuit beat⁹: ⁊ nunꝙ̄ viator ſimpliciter. Si aūt tenet ꝙ meruit ſcdo mō ſiue nō: ꝯcedo ꝙ illud meritū prio mō poſſet aliqs viator purus adequare ꝑ multiplicationē meritorū: ſi in via viatoris conſeruet vltra qḋcūqꝫ tēpus finitū: ſ3 ad meritū ſecūdo mō acceptū nunꝙ̄ ꝑtingeret in eternum: ⁊ ita ſimplr loquēdo/ ad totale meritum chriſti nunꝙ̄ ꝑtingeret aliqs viator: niſi lege mutata. Qḋ ideo dico: qꝛ nolo negare qn loquēdo de potētia dei abſoluta: poſſibile ſit aliquē viatorē adequare totale meritū chriſti: ⁊ etiā excedere aliq̄ mō: ſ3 hoc nō eſt ex caſu articuli quē mō diſcutio. S3 ſi ponam⁹ ꝙ de⁹ creet vnū aliū mūdū ⁊ hoīem ꝯſimilē ipi Ade ꝑ oīa: dādo ſibi ſimile pceptū: ⁊ ponamus ꝙ ipe peccet eq̄liter ſicut iſte. ⁊ creet hoīem vel angelū cui⁹ merita acceptet ad redēptionē illi⁹ gñis humani dānati: nō video ꝙ includat ꝯdictionem. ſed tunc eſſet poſſibile ꝙ talis adeq̄tur chriſto ī merito eq̄li ⁊ merito cōi. Quātum tñ attinet ad cōcluſionē de cōſeruato in ſtatu viatoris augēte merita ſua ſm legē cōem: dico ſicut dixi: ꝙ talis nunꝙ̄ adequaret totaliter merita chriſti. Quātū vero ad illud qḋ infert: ꝙ aliqs poſſet excedere charitatē chriſti: ⁊ habere vnā q̄litatē q̄ vocat charitas intēſior ꝙ̄ illa q̄ eſt nūc in aīa chriſti: nō habeo h ꝓ incōueniēti: imo magiſter ſniarū non reputat chriſtū min⁹ bonū ꝙ̄ nūc eſt: ſi ſimplr nullā talē haberet: qꝛ adeo char⁹ poſſet chriſt⁹ eē ſine illa ſicut cū illa. Vñ ad auctoritates magiſtri qñ dicit ꝙ chriſt⁹ habuit tātā charitatē ꝙ maior ea nō valeat poni: dico ꝙ nō loquit de illa quā doctores moderni ponūt vnā q̄litatē: qꝛ ipe talē nō poſuit ſicut lib. j. pt3 di. xvij. S3 vult dicere ꝙ natura hūana ī chriſto fuit tā grata ⁊ accepta deo quātum ad grām vnitionis ꝯpoſite: ꝙ magis charus eſſe nō potuit: ⁊ ꝙ de potētia dei ordinata cooperari nature hūane ī chriſto ad maiorē btitudinē nō pdeſtinauit. ideoqꝫ proficere

R. Queſtiuncula — nō potuit de potētia dei ordinata. Sed 3. quero vtrū de⁹ tm̄ cooperabaẏ nature hūa ne ad vniendū eā in chriſto quātū potuit: an min⁹ q̄ potuit. Nō videẏ ꝙ pciſe tātū. q2 videẏ ꝙ eſſe poſſet plus de potentia dei abſoluta: cū ſit infinite virtutis: ſ3 videẏ ꝙ tūc nō habuit britudinē infinitā. Si min⁹ q̄ potuit: ⁊ nō dilexit chriſtū: h᷑ eſt naturā aſſumptā tātū quātū potuit: ḡ min⁹ q̄ potuit: q̄ro tūc an in infinitū min⁹ q̄ potuit: ⁊ hoc nō apparet ꝯueniēs: q2 ſi chriſti hūanitatē dilexit infinite min⁹ q̄ potuit: ḡ nō minus potuit eā diligere q̄ fecit: ſicut ſeq̄tur. dilexit eā min⁹ q̄ potuit: ḡ dilexit: ⁊ in nullo dilexit: q2 ſi aliquatenus dilexit: ſaltē tantū diligere potuit. Prima ꝯña patet: q2 ly q̄ ꝯfundit confuſe ⁊ diſtributiue. ḡ nec poteſt dici ꝙ finite dilexit minus q̄ potuit: nec infinite minus q̄ potuit.

Rñſio. Ad iſtud dico ꝙ deus nō cooperabaẏ tantū quantū potuit ad aliquē ītellectū: nō eñ coopabatur tantū quin pl⁹ potuit. Et nego vlteri⁹ ꝯñam: ergo minus cooperabaẏ: vel igiẏ minus dilexit eū q̄ potuit: q2 iſta eſt ſimpliciẏ falſa ꝑpter ꝯfuſionem confuſe ⁊ diſtributiue ꝓbatā in iſta ꝯiunctione q̄. Sed dimitto iſtud: ⁊ redeo quantū ad affirmationes magiſtri ſen. quando dicit ꝙ chriſtus tantam habuit charitatē ꝙ maior eſſe nō valuit: hoc eſt/ita fuit accept⁹ deo ꝙ magis acceptari nō potuit quātū ad gratiā vnionis: de qua Aug. xiij. de trini. c. xiij. In reb⁹ eñ per tp̄s ortis iſta eſt ſumma gr̄a: qua homo in vnitate ꝑſone deo ꝯiunct⁹ eſt. ⁊ ſic intelligiẏ magiſter lib. iij. diſt. xviij. c. ij. ꝙ eius anima melior fieri nō potuit. hoc eſt accepta eſt ad ſtatū quo melior nullus cōicabilis eſt in tp̄e.

Alr̄ ad primā auctoritatem. — Aliter de prima auctoritate dici pōt: ꝙ ibi loquiẏ magiſter de dilectione chriſti qua voluit mori ꝓ redēptione generis humani: ꝙ illa fuit in eo tanta ꝙ maior eſſe nō potuit ſm̄ circumſtantias q̄ tunc in chriſto fuerūt. Ad tertiā auctoritatem q̄ poniẏ ibidē: ꝙ tanta fuit plenitudo ⁊c. voluit dicere ꝙ aliter fuit ī chriſto ⁊ in nobis: q2 in nobis actus poſſunt intēdere habit⁹ ꝙdiu viuim⁹: ī chriſto aūt nō. ſed habit⁹ fuerūt ſtatim infuſi tanta intēſione ꝙ habit⁹ ꝑ act⁹ ſequētes intēdi nō potuerūt.

Ad q̄rtum. — Ad quartū pōt dici ꝙ non ſequiẏ. ſi tanta charitas diminuit de cupiditate/ꝙ duplā diminuit duplum: ſed diminuit ſm̄ aliā ꝓportionē: ſicut augmētatio in motu diminuit de tp̄e quo mobile moueẏ.

Ad quintum. — Ad quintū dico ꝙ ꝯña nō valet: ſicut nō ſequitur. Quilibet hō cū adiutorio dei pōt portare tātū quātū ali⁹: ḡ eſt eque fortis cum alio. de ꝯcluſionibus tñ ad quas deducitur tamq̄ ad incōuenientia: nō intromitto me ꝓ nunc.

Ad ſextum. — Ad ſextū dico ꝙ magiſter ſoluit ibidē: dicēs ꝙ chriſt⁹ proficit quātū ad numerū meritoriū. nō quātū ad virtutē meriti.

Ad ſeptimū. — Ad aliā auctoritatē Auguſtini ꝙ eſt locut⁹ de ꝑfecta ⁊ appꝛhenſiua notitia dei: qualē nemo hr̄e pōt de deo.

Deciſio articuli. — Poſita via q̄ ꝓnūc ſaltē recitari pōt: ⁊ eadē facilitate ſi oporteat retractari: iā ponēdi ſunt circa articulū duo modi dicendi aliquoꝝ/videlz modernoꝝ circa articulos. Vñ iuxta modernos eſt duplex modus.

Prim⁹ modus dicendi. — Vnus eſt ꝙ ſi viator ꝯſeruareẏ a deo vltra qđcunq3 tp̄s determinatū in ſtatu viatoris: ſemper poſſet ꝓficere in augmēto meriti: ita ꝙ vltra quecūq3 gradū meriti acquiſiti poſſet acq̄rere ꝑfectiōnē ꝑ duplicationem meriti. Et ſi hoc: ſequereẏ ſm̄ iſtos ꝙ natura humana eſſet infinite capacitatis: immo per ipſos iſta ſtant ſimul/ꝙ aīa ſemꝑ poſſit ꝓficere de bono in melius: ⁊ meli⁹. ⁊ ſic ſine ſtatu: ⁊ ꝙ nihilomin⁹ ſit capacitatis finite tātū. Ad qđ ꝓbandū euidentius ponūt exempla. Dicūt eñ ſimile eſſe aliquo modo de repletione coꝛꝑis vel vaſis ſm̄ extenſionē: ſicut eſt de repletione ſpūali aīe ſm̄ intēſionē. modo capiendo vas quodcūq3/bene verum eſt ꝙ illud pōt repleri aqua vel alio liquore ſm̄ extēſionē: ita ꝙ ſine miraculo non poſſit plus illius vel alterius liquoris ꝯtinere: tñ manēte eodē liquore in illo vaſe deus pōt aliū ibidē ponere ꝑ miraculū. ſ. ſecundū tertiū ⁊ quartū: ⁊ ſic ſine ſtatu. Ita ſtant bñ ſimul: ꝙ capacitas iſti⁹ vaſis que nō eſt aliud niſi vas: ⁊ tñ pōt recipere in infinitū plura coꝛpoꝛa: ⁊ ſic ſine ſtatu. Eodem modo dicūt ꝙ capacitas aīe nō eſt niſi ipſa aīa. vñ eſt finita capacitas. ⁊ ideo pōt ſic impleri gratia: ꝙ non poteſt plus de tali gr̄a ſm̄ ſpeciē recipere naturaliter: ſupnaturaliter tñ ⁊ ꝑ miraculū. ſimile de coꝛpoꝛibus ꝓpoꝛtionatis pōt de⁹ in ea ſi ipſa hec vnit: ponere equalitatem glorie: ⁊ ſic tertiā ad ſecūdā: ⁊ quartam ad tertiā: ⁊ ſic ſine ſtatu. Et ſic volūt iſti euadere vtrūq3 eoꝝ incōuenientiū: q2 nec aīa ē capacitatis infinite: nec plus pōt mereri q̄ deus poſſit ſibi tribuere; vẏ manere ī ſtatu

viatoꝛis: ⁊ tñ nō poſſe mereri. Aliud exem
pliū ponūt: qđ dicūt eſſe ſubtiliꝰ: qđ eſt ſine
miraculo: ⁊ eſt tale. Uidemus ꝙ vas lʒ nō
poſſit magis recipere de liquoꝛe quocūqꝫ
niſi vnū ſcyphū vna vice: poteſt tñ poſt ſcy
phum aꝗ/aq̄ abiecta tantūdē de melioꝛi li
quoꝛe puta de vino recipe: ⁊ adhuc iſto ab-
iecto/tātūdē de tertio liquoꝛe melioꝛi: ⁊ ſic
vlteriꝰ de q̄rto ⁊ q̄nto: ⁊ ſic in infinitū: cū
deꝰ poſſet vltra quecūqꝫ liquoꝛē datū crea
re pfectioꝛē. Itē denarius argēteus eſt me
lioꝛ cupꝛeo: ⁊ aureꝰ eſt melioꝛ argēteo. ⁊ ſic
deus poſſet creare aliud metallū meliꝰ au-
ro: ⁊ aliud melius illo: ⁊ ſic ſine ſtatu. Iſto
mō ad ꝓpoſitū de aīa viatoꝛis dicūt ꝙ in
ea recipi poſſunt diuerſe poſitiōes ſm ſpe-
ciē reſpectu diuerſi ⁊ diuerſi amoꝛis frui-
tiui ſm ſpēm reſpectu dei in aīa: pōt deꝰ in
eadē coꝛrupta illa creare pfectioꝛē alterius
ſpeciei: ⁊ ponere in aīa viatoꝛis. Ex quo ſe-
quit ꝙ nec eſt dare pfectiſſimā charitatem
receptibilē in aīa viatoꝛis: nec pfectiſſimā
beatitudinē receptibilē in patria in eadē.
Z hec eſt opinio in iſto articulo. Alius mo
Scd'us dus dicēdi eſt: ꝙ eſt dare maximū meritū
modus ⁊ grām receptibilē in aīa viatrice: ⁊ ꝯñter
dicendi gradū maximi p̄mij quē pōt recipe in pa-
tria. Et hoc p̄cipue ponit ꝓpter lumen po
tentie aīe ad cognoſcendū deū ⁊ fruēdum
eo. Et dicunt ꝯſequēter ꝙ ſi deus hoīem
ꝯſeruaret in ſtatu viatoꝛis vltra quecūqꝫ
terminū iſtius tpis vel illius: talis cito de-
ueniret ad ſummum gradū meriti ſibi poſ-
ſibilē. tunc ſi diutius viueret: ⁊ actus vlte-
rius exerceret: talis mereret multipliciꝰ q̄
priꝰ meruit: ſʒ nullū nouū premiū nouis
actibus coꝛreſpōdet: ſicut ponit magr̄ lib.
iij. diſt. xviij. vbi dicit ꝙ illud bonū qđ chri
ſtus meruit a p̄ncipio ſue ꝯceptionis: poſt-
ea meruit multipliciꝰ: ſʒ nihil nouū: vñ dic.
Nō ḡ pfecit ſm aīe meritū quātū ad ꝟtu-
tē meriti: pfecit tñ quantū ad numerū me
ritoꝝ. Iſti ſunt duo modi dicēdi in hoc arti
culo. Sed ꝯ ſcdm modū dicendi arguit
p̄mo ſic. ſequit ſi ꝓpter nouū meritū bonū
nō debeat nouū p̄miū: ꝙ pari rōne nec ꝓ-
pter nouā malitiā noua pena. Et ſic ſequit
ꝙ aliquis bonus hō poſſet tantū mereri:
ꝙ deus nō poſſet retribuere: ⁊ malꝰ tantū
ꝯtinuando demereri: ꝙ deꝰ nō poſſet eū pe
na ꝯdigna punire; qꝛ ſm iſtā viā nō eēt pec
cans capax maioꝛis pene q̄ fuit pena quā
prius meruit. ⁊ ſic quantū de viatoꝛe/q̄to
opus bonū ꝓcedit ex maioꝛi charitate cete
ris paribꝰ: tāto ē deo acceptiꝰ: ḡ qñ iſte via
toꝛ perueniret ad charitatem q̄ ponit in eo
maxima: tunc foꝛet opus ꝯſequēter elicitū
ab eo in tāta charitate deo acceptū: ſʒ h̄ fru
ſtra fieret: niſi ſibi aliquod nouū p̄miū coꝛ
reſpōderet: ḡ ⁊c. Scđo arguit cōtra ſcdm
p vnā decretalē que ponit in. vj. de hereti
cis. ad nr̄m. in qua dānat ſnīa Begardoꝝ
dicētiū ꝙ homo in hac vita tā pfectū gra-
dū virtutis poſſet acq̄rere: ꝙ ampliꝰ i grā
ꝓficere nō valeret. qꝛ ſi ſic: vt dicūt: tūc poſ
ſet aliq̄s chꝛiſto pfectioꝛ īueniri. Ad h̄ aūt
qđ ſcđa opinio allegat ꝓ exēplo ſm mgr̄m
qꝛ qđ prius meruerat/poſtea nouis actibꝰ
multiplicius meruit: dicunt iſti ꝙ chꝛiſtus
poſt primū inſtās ꝯceptionis ſue fuit com
prehenſoꝛ in ſtatu: nō in ſtatu viatoꝛis ad
merēdū aliq̄d ſibi ipſi: ſʒ tātū alijs: ſic ſunt
ſancti in celo q̄ nobis mereri poſſunt: ⁊ nō
ſibi. In hoc ergo articulo ad preſens ſuffi-
ciat mihi recitaſſe ſententias alioꝝ: quas
nunc ſubtilioꝛibus diſcutiendas relinquo.

Secūdus articulus eſt

an Scđi articuli

inq̄rere vtrū opus penitentie ſit meritoꝛiū
vite eterne. Intelligendo aūt p opus peni Qđ q̄ ē
tētie opus impoſitū homini penitēti in ſa- incidens
tiſfactiōe ꝓ peccato cōmiſſo. Et eſt difficul talis.
tas talis in iſto articulo: ſicut tactū fuit in
tertio argumēto p̄ncipali: an duo hoīes eq̄
lia opa faciētes: quoꝝ vnus eſt obligatꝰ ad
penitentiā ſuſtinendam: alius non: per illa
opera mereātur equaliter de premio eſſen-
tiali: ⁊ equalr̄ remunerentur in celo an nō.
ideſt vtrū opus ſatiſfactoꝛiū factū a peni-
tente abſoluto a pena ſit ſibi meritoꝛium in
vita eterna: ac ſi nunq̄ peccaſſet: nec ad ali
quā penā obligatꝰ fuiſſet. Et in hoc articu-
lo tātū dicā duas ꝯcluſiones. Prima eſt:
ꝙ opus ſatiſfactoꝛiū impletū ex charitate Prima
eſt meritoꝛiū vite eterne. Scđa ꝯcluſio eſt ꝯcluſio
ꝙ opus ſatiſfactoꝛiū nō eſt minus merito- rñſus.
rium vite eterne ex hoc ꝙ eſt ſatiſfactio ꝓ
peccato: q̄ ſi nō eſſet ſatiſfactio: ſʒ tantū ſi-
bi coꝛreſpondebit de premio eſſentiali in ce
lo: quātū ſibi deberet ſi pſona q̄ mereť nul
li pene foꝛet obnoxia. Iſtas ꝯcluſiōes pro-
babo primo p rōnes. ſecundo obiectā cōtra
eas: ⁊ ſoluam. Prima itaqꝫ ꝯcluſio ē: ꝙ Prime
opus impoſitū homini in ſatiſfactionē pro conclu.
cōmiſſo/eſt ſibi meritoꝛiū vite eterne: ſi cō- Prima
pleat in charitate. Hanc ꝓbo multipliciter ꝓbatio

⁊ primo ſic. Omnis actus ꝓcedēs ex chari-
tate in viatore eſt meritorius vite eterne:
ſed ſatiſfactio in pn̄ia eſt hmōi: ꝗ ⁊c. Mi-
nor pꝫ: q꞉ penitēs ex vi cōtritionis ſtatim
Scōa. eſt in charitate. Scōo ſic. implens id ad
qd̄ tenet꞉ ⁊ ſicut tenet꞉ meret vitā eternam.
ſed penitēs ſatiſfaciēdo implet id ad quod
Tertia tenet꞉ ⁊ ſicut tenet꞉ ergo ⁊c. Tertio ſic. ni-
hil poſſet impedire q̄n iſta ſatiſfactio eſſet
meritoria vite eterne: niſi ꝙ ſufficiēter pre-
miaret p relaxationē pene debite: ſed h nō
ſufficit: q꞉ pena relaxata ſi eſſet: eſſet malū
finitū intēſiue ⁊ extenſiue. ⁊ p ꝯn̄s relaxa-
tio eſt bonū finitū intenſiue ⁊ extenſiue: cū
ſit quoddā bonum tp̄ale minus bonum ꝙ̄
minimus gradus beatitudinis. ⁊ per ꝯn̄s
nō eſt ſufficiēs p̄miū ꝓ actu meritorio vi-
te eterne ex natura ſui cōſimiliter innocen-
Quarta. tie. Quarto ſic. aliq̄s ſponte faciēs op⁹ cō-
ſimile: puta orat / ieiunat / vl̄ dat eleemoſy-
nā: meret vitā eternā: ꝗ faciēs cōſimile op⁹
ex impoſitione ⁊ ex obediētia magis mere-
tur vitā eternā. Conſequētia probat꞉ q꞉ ſa-
cramētū penitētie ⁊ obediētia ⁊ q̄ aduenī-
unt operi. ſ. bone circūſtātie: augēt bonita-
Quīta tē opis. Quīto ſic. ſi eēt ita ꝙ opa ſatiſfa-
ctoria nō eſſent meritoria vite eterne: ſeq̄-
ret ꝙ aliq̄s poſſet facere tot bona opa q̄t
fecit btā virgo: ⁊ ꝙ tm̄ ꝓ oib⁹ illis nō ma-
gis premiaret ꝙ̄ infans nouiter baptizat⁹
nec tm̄ faciēs iſta opa poſt pctm̄ mortale ſe-
quens. Iſtam ꝯn̄am probo. pono aliquē q̄
a p̄ncipio quo habuit vſum liberi arbitrij:
multiplicauit ſemp pctā: ita ꝙ oīa merita
ſua a tempore cōtritionis nō ſint tāte con-
tritionis ⁊ intēſionis in bonitate / ſicut fue-
rūt ſua pctā in malitia: ſi ergo ſit ſufficiens
recōpenſatio ꝓ meritis ſola relaxatio pe-
ne: ſeq̄tur ꝙ talis moriēs nō plus p̄miare-
tur / ꝙ̄ p premiū qd̄ habuiſſet ſi deceſſiſſet
ante vſum ratiōis: ⁊ tm̄ fecit tot bona opa
Sexta ex genere quot fecit btā virgo. Sexto ſic.
ſi ita eſſet: deus crudeli⁹ ageret relaxando
penitētiā correſpondentē in purgatorio ꝙ̄
infligendo iſtam penam. q꞉ relaxādo pena
cōtraheret gradū beatitudinis qui corn̄-
det operi. ⁊ manifeſtū eſt ꝙ melius eēt pe-
nitēti ad tempus ſuſtinere penā in purga-
torio: ꝙ̄ carere tali gradu beatitudinis in
Scōe ppetuū: ergo miſericordia dei verteret pe-
concluſio- nitenti in crudelitatē ⁊ in iniuſtitiā. Se-
nis re- cūda cōcluſio eſt iſta: ꝙ ſatiſfactio eſt opus
petitio ita meritoriū p̄mij in vita eterna / ſicut il-
lud opus eſſet ſi nō eſſet ſatiſfactio eidem
operāti. Iſta cōcluſio ꝓbat primo ſic. niſi Proba-
iſta cōcluſio eſſet vera: fatuū ⁊ indiſcretum tio pri-
eſſet imponere penitētib⁹ aliqua bona opa ma.
in ſatiſfactionē. Cōſequētia pꝫ: q꞉ per talē
impoſitionē minuet de valore operis qui
deberet ꝓuenire ipſi operāti: q꞉ ſi iſtud op⁹
fieret ſine impoſitione ⁊ ſponte: mereretur
vitā eternā: ꝗ talis īpoſitio nō valeret: im-
mo noceret contrito. Scōo ſic. ſi op⁹ bo- Scōa.
nū qd̄ fit ad ſatiſfaciendū ꝓ pctō: foret mi-
nus meritoriū vite eterne ꝙ ſi nō eſſet: tūc
talis gradus beatitudinis diminuatur ta-
li opi: ⁊ ſit ille gradus a: ⁊ infinitū premiū
qd̄ dabit iſti ſit b. ita ꝙ totū premiū corre-
ſpōdēs iſti operi ſi nō eēt ſatiſfactio ſit a b
⁊ p̄miū qd̄ nō dabit de facto b. ⁊ volo ꝙ c
ſit bonū tp̄ale: ſcꝫ relaxatio pene ꝓ iſto tē-
pore faciēda: tūc arguo ſic. Illud op⁹ eſt ita
bonū ſicut aliud cui debet a b: ꝗ ſibi debet
aliquid equalēs a b: ſed b c nō eſt equiua-
lens a b: ergo minus tribuit iſti opi ꝙ̄ de-
betur: q꞉ ſi b c ⁊ a b eſſent equalia: ſequitur
ꝙ c ⁊ a eſſent equalia: ⁊ ſic bonum tēpora-
le ⁊ aliq̄s gradus beatitudinis eſſent equa-
lis bonitatis. Conſequentia pꝫ: quia ſi ab
equalib⁹ equalia demas: vel idem eis cōe-
ꝙ relinqueretur: vel eſſent equalia: ergo b
c eſt minus ꝙ̄ a b. ⁊ ita iniuſte premiat de⁹
illud opus. Qꝫ aūt illud opus ſit ita bonū
mō ſicut ſi non eſſet ſatiſfactio: ꝓbatur: q꞉
ꝓcedit ab equali conatu ⁊ ab equali gra- Euaſio
tia. ꝗ ⁊c. Si dicat ꝙ illud op⁹ non eſt eque
acceptū deo ſicut eſſet in pſona nō obliga- Impu-
ta penitentie. Cōtra. iſta pſona eſt ita cha- gnatio.
ra deo: ex quo tota culpa eſt remiſſa: ⁊ ha-
bet ita intēſam gra / ſicut q̄n fuit innocēs:
ponat. hoc enim certum eſt ꝙ frequenter
contrit⁹ reſurgit ⁊ adipiſcat maiorem gra-
tiam ꝙ̄ cū fuit innocens: ⁊ opus ſuū nunc
eſt equalis meriti ſicut fuit in ſtatu ſue in-
nocētie. ſicut p Augu. pꝫ qui dicit. Sed in
hoc differt charitas a fide ⁊ ſpe: q꞉ ſimplici-
ter ille melior eſt in quo charitas maior eſt
ergo ille cōtritus melior eſt ꝙ̄ fuit ante la-
pſum: nō obſtāte ꝙ obliget ad penitentiā
Sed contra iſtas concluſiones arguitur ſic Argu-
Opus ſatiſfactoriū in penitēte ſufficienter mentū
remuneratur per remiſſionē pene: ergo nihil primū.
debet ei de p̄mio vite eterne. aīs ꝓbatur ⁊
ꝯn̄s. Antecedens ꝓbat ſic. pena ei debita
ꝓ peccato nō eſt in infinitū minus mala ꝙ̄
gradus p̄mij ē bon⁹: ſꝫ tm̄ finite deficit ab

eqlitatē malitie: ģ pena poſſet ſibi intantū
augeri: ꝙ perueniret ad equalitatē: ita ꝙ
pena debita peccatori foret tantum malū
quantū bonū. ergo tā bonū eſſet illa pena
carere: ſicut habere illud gaudiū: igit̄ recō-
penſando opus ſatiſfactoriū ꝑ ſolam rela-
xationē hmoi pene/ſufficiēter ⁊ proportio
nabiliter recōpenſat̄ illud opus: ergo nihil
Secūm debet̄ ſibi de vita eterna. Preterea ſatiſfa-
ciēs operat̄ timore pene ⁊ affectione priua
ti: qꝛ ſatiſfacit vt liberet̄ a pena: ģ non tm̄
meret̄ ſicut ſi cōſimile opꝰ faceret ſine intē
Tertiū tione euadēdi penā. Preterea ꝯ vtramqꝫ
cōcluſionē videt̄ eſſe: maxime cōtra ſecūdā
ꝙ ſm ipſam deus plus tribueret hoi ali-
cui ꝓpter pctm̄ ſuum p̄cedens: ⁊ ſic pctōr
cōſequeret̄ meritū de eo ꝙ peccauit. Con-
ſequētia ptꝫ: qꝛ plura bona ſibi tribuuntur
ꝓ equali opere ꝙ̄ innocēti: qꝛ equale p̄miū
in celo: et vlterius relaxatio grauis pene.
Ad primū iſtorum dr̄ ꝙ procedit ex falſa
Ad pri imaginatione. Nā argumentū imaginatur
mum. ꝙ ſatiſfaciēs ſit obligatus ad penam eter-
nam: ⁊ ꝙ ꝑ opus ſatiſfactoriū conſequat̄
relaxationē illius pene: ⁊ vtrūqꝫ eſt falſum
qꝛ ſtatim in primo motu cōtritionis cōſeq
tur remiſſionē pene eterne: ⁊ cōmutat̄ obli
gatio que fuit ad penam eternā/in obliga
tionē ad penā tēporalē tm̄: ⁊ iſtius pene tē
poralis remiſſionē cōſequit̄ penitēs ꝑ ope
ra ſatiſfaciendi. Unde ſi imaginatio quam
ſupponit argumentū/foret vera: argumen
tum bene cōcluderet ꝙ ſufficiēter premia-
ret̄ ſatiſfactio ꝑ remiſſionē pene tm̄: ⁊ ꝙ ni
hil ei correſponderet de p̄mio vite eterne.
Ad ſecundū dr̄ ꝙ ſatiſfaciēs ordinate nō
Ad ſe- intēdit principaliter ad cōmodū ꝓpriū: ſꝫ
cundū. intēdit deo cōiungi per amorē beatificum
Et qꝛ in ſe perpēdit quēdam reatū: ꝑ quem
retardari videt̄ ab illa fruitiōe: ideo ex con
ſequēti vult illum delere. Principalis aūt
intētio ꝑ ſe formare dꝫ opus ⁊ denomina-
re. Ad tertium dici pōt ꝙ deus de p̄mio
Ad ter eſſentiali vel de beatitudine non plus tri-
tium. buit penitēti ꝙ̄ innocenti ꝓ equalibꝰ ope-
ribus. modo premiū eſt ꝑ ſe correſpondens
operi meritorio: ⁊ ideo in premio qđ per ſe
debetur operi/ſeruat̄ equalitas. in premio
vo qđ debetur ꝑ accidens/non: quia circū-
ſtātia eſt in penitēte: puta obligatio ad pe-
nam: que nō eſt in innocēte. Et ergo dimit
titur ſibi pena ꝑ accidens: qꝛ nō poſſet intē
di debitum p̄mij in eo: niſi remitteret̄ obli-
gatio ad penitētiam: que nō eſt in ipſo non
peccante. Ad iſtud ponuntur exempla. Si
igni applicent̄ duo corpora: quorū vnū ſit
frigidum ⁊ humidū: aliud vero frigidum ⁊
ſiccū: primū recipiet ab igne calefactionem
⁊ deſiccationē: ſecundū vero nō: ſed tm̄ ca-
lefactionē: qꝛ eſt ſiccū per ſe. Itē obuiēt di-
uiti duo nudi: quorū vnꝰ eſt turpis corpo-
ris: ⁊ alter honeſti: equaliter tamē patiun
tur frigus: induat diues vtrūqꝫ equali in-
dumento: ⁊ tm̄ ſtat ꝙ plus facit ꝓ turpi: qꝛ
operit eiꝰ turpitudinē: ⁊ pellit ab eo frigꝰ:
ab honeſto aūt tm̄ amouet frigiditatem.
Et hec de ſecundo articulo:

Tertiꝰ articulus eſt que- n
rere vtrum ſola cōtinuatio tpis addat bo- Tertij
nitatē vel malitiā operationi morali: intel- articuli
ligendo ſic ꝙ oēs circūſtantie operationis Qō q̄ē
maneant vniformiter ſub aliqua intenſio- inadē/
ne: puta ꝙ difficultas ſit equalis: ⁊ conatꝰ talis.
volūtatis eque intēſus: nec deliberatio vel
iudiciū euidētius vel obſcurius: ſed oīa ta
lia maneant vniformiter: tūc eſt dubiū an
ſit maius meritū operari tm̄ per duas ho-
ras an ꝑ vnā tm̄. In iſto articulo ꝙ eſt val
de difficilis: tm̄modo recitatiue ꝓcedā po-
nēdo rōnes ꝓ ⁊ ꝯ: que maxime mouēt mo
dernos in hac materia. Videt̄ primo ꝙ Primū
nō augeant̄ opera in bonitate vel merito princi-
ex ſola circūſtantia maioris tēporis. Nam pale ꝓ
primo ſic. ponat̄ ꝙ aliqs velit bene facere bās ꝙ
aliquo genere meriti vna die ſub certo gra non.
du: iſte aliqđ meret̄ rōne tāti tpis: ģ ſi ali-
eiſdem circūſtātijs velit bene facere conſi-
mili actu apponat talem cōditionē: ſi deus
volitionē reſpectu talis actus acceptaue-
rit: merebit̄ eqle: rōne aliarū circūſtāciarū:
⁊ rōne talis duplū. Et vltra ſi velit exerce-
re ſub eiſdē circūſtantijs talē actū per tēpꝰ
infinitū: merebit̄ infinitū augmētū premij
ad premiū. Ad iſtud argumētū dicit̄ cōiter Solu-
ſic: ꝙ nō pōt fieri additio equalis in meri- tio.
to ſm equalem additionē tēporis: qꝛ mul-
titudo tpis per maius ⁊ maius tps magis
cōfuſe cognoſcit̄: ⁊ ideo ex duobus diebus
nō addit̄ ad meritū duplū vnius diei. ⁊ ſic
de alijs conſequenter. immo minꝰ additur
ex appoſitione quatuor dierū ad additum
duobꝰ diebꝰ: ꝙ̄ ex illis duobꝰ diebꝰ ad me
ritū correſpōdens vni diei tm̄: et ideo non
oportet ꝙ ex additione infinitorū addito-
rū infinitū meritum ſequat̄. ꝙ qn̄ aliquis

habet volitionē reſpectu actꝰ infiniti:puta
ꝙ vult peccare ꝑ infinitos dies: tūc ꝓpter
confuſam cognitionē vniuſcuiuſqꝫ diei ex
iſto die ſurgit aliqđ precisum meritū:ſicut
ſurgit ex vno die determinato aggregato.
Impu Sed ꝯ ſolutionē arguit primo ſic.Tota rō
gnatio quā iſta rn̄ſio aſſignat: quare ſm̄ augmen
ſolutio tationē tpis nō augmētet meritū in equa
nis. li ꝓportione:ſicut auget tp̄s:puta ꝙ ex ad
Prima ditione dupli tpis tenebit duplū meritum
ad meritū corn̄dens primo tpi: eſt ꝓpter
cōfuſionē cognitionis reſpectu maioris tē
poris.tūc tota rō eſt cōfuſio cognitiōis q̄n
nō auget meritū ꝓportionabilr ad tp̄us.ḡ
ſm̄ augmētationē ꝯfuſionis reſpectu tpis
diminuet augmētatio meriti:ergo cōfuſio
dupla duplū diminuit de augmētatiōe me
riti.⁊ vltra.infinita cōfuſio totā augmēta⸗
tionē meriti tollet:⁊ nō foret meliꝰ velle bn̄
viuere ꝑ tp̄s infinitū q̄ ꝑ vnam horā:nec
grauiꝰ foret velle peccare ꝑ dies infinitos
Scd̄a. q̄ ꝑ dies finitos:imo ecōtrario foret.Se⸗
cūdo ꝯ hoc ꝙ đr ꝙ nō eſt aliqua aggraua
tio in volente peccare ꝑ infinitum reſpectu
vniusdiei.Arguit ſic.Ponamꝰ duos eque
volētes peccare in oībꝰ:excepto ꝙ vnꝰ vult
peccare incipe poſt lapſum illiꝰ diei ⁊ pecca
re oībus diebus ſequentibus : ⁊ alius ve⸗
lit toto illo die ⁊ oībꝰ ſequentibus peccare
ſub hac forma equalr volēdo:volo ſemper
ex nūc peccare.ſi ḡ ſm̄ rn̄ſionē datam nō ſit
aliqua aggrauatio reſpectu vnius diei:pre
cipue ſm̄ quā nō grauius peccaret volens
grauius peccare de tpe ⁊ citius incipere et
Tertia equalr continuare.Tertio ad idē:ſi dies de
terminatus non adderet precisam aggra⸗
uationē:ſequitur ꝙ nō foret grauiꝰ pecca
re die ſolēni ceteris paribus:q̄ die feriali.
ꝯn̄s eſt falſum ſm̄ cōiter opinantes.Cōſe
quētia ꝓbatur ſic:ponat ꝙ eccl̄ia ex cauſa
ſtatuat ꝙ aliquo āno certo nullus dies ſer
uetur feſtus.ſint ergo duo volentes equa⸗
liter peccare ꝑ oīa:excepto ꝙ vnus vult ꝑ
vnū annū peccare:in quo nullus dies feſtꝰ
ſeruetur:aliꝰ vult alio anno : in quo multa
feſta celebrabuntur: ⁊ neuter ponat inten⸗
tionem ſuam de ſe maiorem ſuper vnū diē
anni ſui:ſed eque confuſe ſuꝑ oēs dies:tūc
arguitur ſic.Ex nullo die ſit aggrauatio de
terminata ⁊ precisa : ergo non plus die fe⸗
ſto q̄ alio.igitur nō grauius peccat q̄ vult
Scd̄m peccare anno habente feſta:q̄ alius:quod
princi. eſt propoſitū. Secundo ad principale ar
guitur ſic.Si circūſtātia tpis ⁊c.tūc diciēs
aliquē actū dilectiōis ſubito remiſſum/nō
mereret ſicut ſi cōtinuaret cū eiſdē circum
ſtantijs cuiuſcūqꝫ rei.⁊ per ꝯn̄s ſub quocū
qꝫ gradu eliciat actū dilectionis ſubito: nō
tantū merebit quantū ſi continuaret ꝑ tē⸗
pus.Conſequētia ptꝫ:q꞉ deeſt circumſtan⸗
tia tpis que ꝑ ſe agit ad meritū. Cōſequēs
tn̄ eſt falſum:q꞉ ſi ſic:chriſtꝰ meruiſſet poſt
principiū cōceptionis ſue: q꞉ feciſſet cū plu
ribus bonis circūſtātijs actum ſuum: et ſic
cōtinue profeciſſet in merito:ꝯ magiſtrum Tertiū
ſniaꝝ li.iij.di.xviij. Tertio ſic.Si ex maio
ri tpe augeret meritū:tunc ex multitudine
gratie augeret meritum : ⁊ ſic cū quolibet
tēpore eſſet infinitū meritū.ꝯn̄s eſt falſum
⁊ ꝯn̄a ptꝫ:q꞉ in quolibet tpe ſequēti tantū
mereretur ſicut in preſenti:poſito ꝙ ex eq̄li
deliberatione continuet per tempus inter⸗
mediū. Quarto ſi ſic:tunc iſte actus dile Quartū.
ctionis remiſſus continuatus ꝑ tp̄s poſſet
fieri ita meritorius ſicut actus eiuſdem ge⸗
neris intēſus reſpectu eiuſdē generis alijs
oībꝰ circūſtātijs paribꝰ.⁊ ſic poſſet aliqua
dilectio viatoris remiſſa per ſolā cōtinua⸗
tionē equari dilectioni aīe chriſti.⁊ ſic faci
ens maximos actus virtutū:ſicut moriens
ꝓ chriſto nō tātū p̄miabit ſicut cōtinuans
remiſſā dilectionē ꝑ tp̄s magnū. Cōſeq̄ns
eſt falſum.⁊ contra Ariſto.ix. Ethico. vbi
dicit ꝙ ſtudioſus eligit magis per paucū
tempus valide agere:q̄ per multum tēpꝰ
quiete:⁊ viuere bn̄ ꝑ paucos dies q̄ quali
tercūqꝫ ꝑ multos:⁊ actionē vnam bonam
facere q̄ multas paruas. Quito ſi ſic:tūc Quītū
poſſet deus aliquē cōſeruare in ſtatu merē
di vltra qđcumqꝫ tp̄s futurū finitū ſigna
bile:⁊ ſic talis vltra meritum finitū poſſet
plus mereri:quātū aīa ſua ſm̄ intentū in⸗
volūtate foret manēte capacitate: ⁊ ſic poſ
ſet p̄cedere meritū chriſti nō aucta capaci⸗
tate ſua:⁊ oporteret dicere ꝙ attinget ma⸗
ximā charitatē cuiꝰ eſt capax hic in via:qđ
eſt cōtra Aug.in epiſtola quadā:vbi dicit
ꝙ peſſima charitas eſt que nō vltra in via
augeri inuenit. Sexto ꝙ circūſtātia tēpo
ris ceteris paribꝰ nō auget meritū vl' deme Sextū
ritum arguitur ſic.Ponamꝰ ꝙ oīa q̄eſcant
⁊ Petrū viatorem habentē p̄ceptū de actu
dilectionis.ſi igit tp̄s aliq̄d faciat ad meri
tum:ſequeret ꝙ Petrꝰ rebꝰ q̄eſcētibꝰ non
tātū poſſet mereri ſicut ſi aliq̄ mouerētur.
ꝯn̄a ptꝫ:q꞉ ſi oīa q̄eſcerēt:nō eſſet tēpꝰ ſm̄

Auguſtinũ. Si dicaꝭ ꝙ ſit tp̄s ꝓprium illi
us dilectiõis: ⁊ illud augebit meritũ. Con
tra. actꝰ priꝰ eſt naturaliꝭ ad illud meritum
qꝛ ille actꝰ ꝑſupponiꝭ diſcretiõi q̄ ptes ſue
Septi- acapiũtur ſm priꝰ ⁊ poſteriꝰ: q̄ ille actꝰ ſit
mum. tp̄s. Septimo ꝑ auctoritatẽ Hugonis de
ſacramentis. li. ij. pte. xiiij. ca. vj. vbi dicit ꝙ
opus extrinſecũ nihil addit ad meritum ſu
pra voluntatẽ: niſi voluntas cũ ope augea
tur: quã difficile ẽ nõ augere cũ ope ſiue in
bono ſiue in malo. ⁊ addit ꝙ quãtũ creſcat
voluntas bona: tãtũ creſcit ⁊ meritum. Et
ſi cõtinuaret tantã eſſe voluntatẽ quãta eſt
in illo q̄ opus exercet: qꝛ voluntas eſt in eo
dẽ: difficile eſſe non poſſet. Ex hoc dicto ar-
guitur ꝑ locũ a multo fortiori. ſi opꝰ nihil
addit qđ tp̄s nõ addit: nec cũ tpe creſcat
O voluñtas: nec ſm ſe nec ſm aliqua circũſtã-
In op- tiã eq̄le tp̄s auget: ſeq̄tur meritũ augeri cu
poſitũ. iuſuis circũſtantie. ergo ⁊c. Ad partẽ op-
Primo poſitã arguitur ſic ꝑ media. x. Primo ſic: ſi
circũſtantia tp̄is nõ augeret meritũ ceteris
circũſtãtijs paribꝰ: nõ grauius peccaret q̄
cũ ceteris circũſtantijs continuaret volun
tatem ſuã peccãdi vniformiter per diẽ q̄ ꝑ
horã: aut ꝑ qđcũq̄ magnũ tp̄s q̄ per mi-
nimũ ſignabile. Ↄñs eſt falſum: qꝛ ſic nõ eſ
ſet maior penitentia iniũgenda tali diutiꝰ
peccãti q̄ alteri: nec ſepius delinquẽti aliq̄
vno genere peccati/ q̄ ſi eiſdẽ circũſtantijs
vna vice tantũ delinqueret. cuius cõtrariũ
tñ tenet eccleſia ⁊ magiſter ſniarum. lib. iiij
Scđo. di. vj. Secundo ſi cõtinuatio tp̄is nõ ag-
grauaret: ſeq̄tur ꝙ peccãs ſemel aliq̄ pctõ
per horã: poſt horã nõ penitens: ſed tũc ꝑ
reſiduũ vite faciens multa bona de ſuo ge
nere: ⁊ ſic decedens: ita grauiter puniretur
eternaliter/ ſicut alius continuans primũ
Tertio genus actus peccati per totum tẽpus ⁊ ꝑ
reſiduũ vite ſue. quod eſt abſurdũ. Tertio
ſic. continuans pctm̃ per tempus maiꝰ pliꝰ
de tp̄e ſibi conceſſo ad bene viuendũ inuti
liter cõſumit: ergo ceteris paribꝰ plus pec-
cat. Confirmatur. ſi plus temporis inutili-
ter expendens non grauius peccaret: pari
ratione/ nec plus de pecunia dñi ſui inutili
ter expendẽs maiorem iniuſtitiam faceret

Quarto ſic. quanto aliquis magis certis
Quar- circũſtantijs diu peccat continuãs actum
to. peccandi: tanto magis diſponit ſe ad peccã
dum ex habitu: ⁊ forte inducit conſuetudi-
nẽ: ergo grauius peccat. Conſequẽtia patꝫ:
qꝛ conſuetudo facit peccatũ apparere ma-
gis delectabile: ⁊ plus diſponit ad finalem
impenitentiã. Quinto ſic. incipiẽs pecca- Quito
tum cũ aliquibꝰ circũſtantijs certis: ſi non
aggrauaretur ex tpe augmentato: ſi in me
dio tp̄is ceſſaret ab iſto peccato: vel incipe-
ret peccare pctõ leuiori: nõ mereꝭ augmen
tũ pene priꝰ debite. conſequens eſt falſum
Conſequentia patet: qꝛ tunc ſi iſto tpe pec-
caſſet continuãdo peccatũ grauius ex deli-
beratione: non ꝓpter hoc meruiſſet maio-
rem penã q̄ meruit a pncipio iſtius actꝰ: ꝗ
ꝑ illud tp̄s incipiẽdo ⁊ ↄtinuando minus
peccanti nõ augebiꝭ pena. Cõſequẽtia patꝫ
qꝛ iniuſtum eſſet ꝙ minus peccans punire
tur plus: ⁊ grauius peccãs minꝰ. Sexto Sexto
ſic. faciẽs opꝰ ſeruile in ſabbato/ grauiꝰ pec
caret ſi cõtinuaret opus ꝑ totum ſabbatũ:
q̄ ſi ceſſaret cito poſt principiũ: ſed ſicut p̄-
ceptũ de obſeruatione ſabbati obligat pro
certo tempore: ita cetera precepta eius que
ſunt. Non mechaberis. non furtum facies.
obligant pro omni tempore. ergo plus pec
cat magis violans de tpe ⁊ tranſgreſſione
illorũ preceptorũ. Septio ſic. pono ꝙ de- Septi
precipiat aliquibus duobus equalibus in mo.
oĩbus naturalibꝰ/ ꝙ ipſi incipiãt aliquod
opus certũ: ⁊ continuent per vnã horã inte
gre: ⁊ incipiant ſimul: ⁊ ceſſet vnus multo
citius q̄ alius: tũc vterq̄ cõtra pctm̃ ceſſet
ante finem hore: ⁊ ex equali voluntate. tũc
arguiꝭ ſic. primũ ceſſans plꝰ peccat: qꝛ mi-
nus adimplet de iſto qđ p̄ceptũ fuit: ſꝫ hoc
nõ eẽt cũ cetera ſunt paria/ niſi tp̄s aggra-
uaret. ꝗ ⁊c. Octauo ſic. ſi nõ: tũc penitẽti Octa-
iniungaꝭ aliqua pnĩa continuanda per cer uo.
tũ tp̄s: ſi aliũde actus penitẽtie fuerit ſini-
tus circũſtantijs paribus: ꝑ totũ illud tem
pus nõ plus mereꝭ q̄ ſi in medietate iſtiꝰ
tp̄is actum illũ egiſſet: ſi tamẽ ſolum vnus
actus fuiſſet ſibi iniunctus. Ↄñs eſt falſum
qꝛ tunc diſcreti cõfeſſores ꝓrogarẽt hmõi
penitẽtias. Si dicaꝭ ꝙ imo: qꝛ difficiliꝰ eſt Euaſio
per multa tp̄a continuare actũ: ⁊ ideo ma-
gis meritorium. Contra. iſta rñſio concedit Repre
ꝓpoſitũ: ꝙ illa difficultas nõ creſcit de du henſio
ratione in maiori tempore ceteris paribus
⁊ hoc eſt ꝓpoſitũ. Nono ſic. tunc incipiens Nono.
aliquẽ actũ meritoriũ/ ⁊ cõtinuãs iſtũ per
aliqđ tp̄s magnum cum ceteris circũſtan
tijs paribꝰ/ nihil mereret nouũ poſt pnci-
piũ actꝰ: q̄ diu cõtinuaret ſub circũſtantijs
ergo ſi nõ hꝫ melius de cõtinuãdo: melius
eſſet ceſſare ſtatim poſt pncipiũ: ⁊ incipere

nouū actū in alio interuallo quātūcūq; re
miſſum: ſi p actū ꝯtinuatū nō augeat me-
Decīo. ritū. ꝯñs falſum. Decimo ſi diligēs meri
torie p ei qđ tps ꝯtinue bene vtit tota par
te tpis: ⁊ nō ſicut de quolibet potentia ſal
tem noua rōne iuſtitie: mereſ nouum meri
Prima tū. ergo ⁊c. Iſte ſunt rōnes p ⁊ ꝯ. Iam
diſtin. ponā diſtinctiones quoꝝdā: quarū prima
eſt ꝙ duplex ē tps: videlʒ tps cōe quo oia
mēſuranſ ſm eoꝝ durationē: qđ eſt mot⁹:
⁊ tps cōpoſitū quo vnaqueq; res quoad
ſuā durationē menſuraſ: qđ tps nō differt
Scđa ab ipſa re. Scđa diſtinctio eſt ꝙ tps cir-
diſtin. cūſtat actū mortalē tripl'r. Pꝛio mō ſic ꝙ
cū tpe aucto augetur difficultas ꝯtinuan-
di actū fatigante virtutē opatiuā: vel pro-
pter alterationē ad diminuendū actū: vel
circūſtātialia retrahentia ab actu. Secūdo
modo tps ſic circūſtat actū/ꝙ poſt actū in
choatū vtilitas ſit cā motiua ad operādū.
Tertio mō ꝯtingit/licet raro/ꝙ tps ſic cir
cūſtat actū: ꝙ nō cū quocūq; augmento
tpis creſcit aliqđ augmētū meriti. ⁊ tunc
ex circūſtantia tpis nihil circūſtat nouum
Tertia actū: niſi bon⁹ vſus noui tpis. Tertia di
diſtin. ſtinctio: ꝙ tps pōt intelligi circūſtare actū
meritoriū dupl'r. Uno mō ſicut aliquid de-
putatū vel debitū determinate ex precepto
vel conſilio diuino ad menſurandū actum.
Alio modo ꝙ ex libertate volūtatis ſit aſ-
ſumptum ad menſurandū actū qui poſſet
fieri in nō tpe: vel minori vel maiori ad pla
Quar- citum. Quarta diſtinctio eſt: abuſus tem
ta. diſt. poris/vel bonus vſus pōt intelligi duob⁹
modis: qꝛ aut tpis in actu: aut tpis in po-
tentia. Abuti aūt tpe in actu/non eſt aliud
ꝙ̄ numerata duratione ex electione velle
actū malū tanto tpe durare. Abuti vō tpe
in potentia non eſt aliud ꝙ̄ abuti actu mē
ſurabili ⁊ numerabili ab aīa ſm pri⁹ ⁊ po-
ſterius. Nam tps in potētia nihil addit in
potentia ſuper motū menſurabilē: ſicut pʒ
iiij. phyſicoꝝ. Iſtis pſuppoſitis dico ad pū
ctum iſtius articuli: ⁊ loquar de tpe cōmu-
ni vel ꝓprio: ⁊ de tpe in actu ſi circumſtat
actū meritoriū vel demeritoriū primo mo-
do ſcđe diſtinctiōis. videlicet ꝙ creſcat alia
⁊ alia circūſtantia: puta diffinitiua operan
di: aut intentio voluntati: aut auctio dura-
tioni: tunc bene verū eſt ꝙ cauſeſ meritum
vel demeritū ex augmēto tpis: ⁊ hoc dupl'r
pōt eſſe. Uno modo qꝛ aucta deliberatiōe
vtiſ iſta cauſa ſibi cōceſſa in vſum actu nu
merādo durationem alterius. Alio modo
cauſa ex tēpore: qꝛ ab initio tpis aucti cepit
augmentari bona vel mala circumſtantia
alia a tpe: aut de nouo incepit. Si vō tps
circūſtat ſic actū ꝙ nō creſcat cū actu bona
circūſtātia vel mala: videlicet tertio modo
ſecunde diſtinctionis: tunc nō eſt crementū
niſi ex vſu bono tpis vel malo: ex quo cre-
mento nō ſequitur niſi poſſibilis infinitas
meriti: ſed difficile aut impoſſibile videtur
augere tps mēſurās actū: niſi bonitas ali-
unde augeatur. Uñ finaliter dicit ꝙ videſ
aſſentiendū parti affirmatiue cōcluſionis:
videlʒ ꝙ circumſtantia tpis auget meritū
vel demeritū opationis: circūſtantijs ma-
nentibus eiſdē. Hec ſunt dicta de vbo ad
verbū in rñſione ad qōnem: rñdēdo ad ar
gumenta ꝓ parte negatiua. ⁊ finaliter ad
multa argumēta cōtra eū replicata videſ
dicere ꝯtrariū. videlʒ ꝙ ſola circumſtantia
tēporis non auget meritū vel demeritum
opationis: niſi aliūde aliqua circumſtantia
creſcat bona vel mala. Uñ in rñdendo ad
argumentū cuiuſdā ꝯtra eū replicantis di
cit hec eſt poſitio mea: ⁊ fuit in iſto articulo
ceteris manētibus paribus ſic: ꝙ cum tpe
nō creſcat aliqua alia circūſtantia in bono
vel in malo: circūſtātia vel augmentū tpis
nō auget meritū vel demeritū opationis.
Unde ꝯtra hanc negatiuā ꝙ circūſtantia
tpis nō auget meritū: ꝓceſſerūt argumen
ta diuerſoꝝ facta ꝯ eum: nō ꝯ affirmatiuā.
Unde obſcure videſ ſcripſiſſe ⁊ quaſi ꝯtra-
rie: ergo tenet partem negatiuā: nō obſtan
te ꝙ argumēta ꝓ iſta parte ſoluat: mani-
feſte pʒ ex dictis ſuis ad argumenta illa.
Ad primū rñdet ſic: quādo arguiſ ſic ꝙ P
ſi circūſtantia tpis auget: tunc maius tem Ad pri
pus magis augeret. Dicit ꝙ verū eſt ſi cū mum.
tpe creſcat aliqua alia circumſtātia. ſi non Rñſio
creſcat circūſtantia niſi bonus vſus tpis: cuiuſđ.
tunc ex illa ſolum creſcit. ⁊ cū đr ꝙ ita cre-
ſceret meritū in infinitū: ſi ideo voluerit be
ne agere per infinitos dies: non ſequitur:
qꝛ qui vult bene vel meritorie vti aliquo
tpe quātūcūq; puo ſub aliq̄ certo gradu:
ꝯſtat ꝙ tūc nō vult aliq̄ tpe futuro abuti:
⁊ p ꝯñs interp̄tatiue vult ⁊ cēſendus ē be
ne velle vti omni tpe futuro: ſi de⁹ h̄ vellet
volūtate p̄cepti. ⁊ idē eſt meritū correſpon
dēs bone voluntati q̄ qs vult vti aliq̄ tpe
quātūcūq; puo: ⁊ qua vult vti infinito. bo
nus tamē vſus de facto maioris tpis eſt vt

cōiter maioris meriti: ꝓpter difficultatē ⁊
alias circūſtantias q̄ nunc creſcūt cū tpe:ſʒ
nō ꝯtinue. Idem dicendū eſt de volēte pec
care: vel de volūtate peccādi per vnū diem
⁊ ꝑ infinitos. q̄ eñ voluerit ꝑ vnū diē pec-
care mortaliter: tollit ſibi ptātē bene agen
di ꝑ infinitos dies ſi poſſit durare. ⁊ ita tā
ta eſt volitio reſpectu vni⁹ diei: ſicut reſpe-
ctu omniū. vſus tamē de facto diuturnior
peior eſt vt cōiter: ꝓpter incrementū cōmu
niter ꝯtingēs de facto circūſtantiaꝝ mala
rū ⁊ volitiōis in ſe: q̄ creſcat vel in bono vel
in malo vt cōiter cū cōtinuatione operatio
nis ⁊ tpis. Si arguat̄ ꝯtra iſtam rñſionē
ſic. peius eſt peccare diuturnius q̄ꝫ breuius
ceteris paribus. ergo peius eſt velle pecca-
re diuturnius q̄ꝫ breuius. negat ꝯñam: q:
q̄ vult peccare per vnū diē: vult interpreta
Q Ad ſe- tiue peccare ꝑ tps infinitū. Ad ſcdm qñ
cundū. deducat̄ q̄ eliciens actū remiſſum ſubito/
nō tātū meret̄ quantū mereret̄ ꝯtinuādo
actū ꝑ tps. Cōcedit. ſi tñ ille qui meret̄ ſit
capax ꝯtinue maioris meriti ſm intenſio-
nē. ⁊ ſic ſi cū hoc creſcat alia circūſtātia bo
na. Si vo alterū illoꝝ deficiat: nō ſequitur
In chriſto aūt deficit ptās plus capiēdi q̄ꝫ
habuit in principio ſue cōceptionis. ⁊ ideo
Ad ter nō potuit in merito ꝓficere. Ad tertium
tium. qñ arguitur q̄ ex multitudine ⁊c. Dicit q̄
verū eſt eo modo quo dictū eſt de tpe: vide
licet ſi poſitis duob⁹ inſtātib⁹ alia circūſtā-
tia augeat̄: nō tñ eſt poſſibile q̄ hoc fiat in
quolibet inſtāti ſequēti: ⁊ ideo lʒ ſit multi-
tudo infinita inſtantiū: nō tñ ſequit̄ infini-
tas meriti: nec bonus vſus inſtantis ſequē
tis quicq̄ꝫ addit ſuꝑ vſum primi inſtantis:
niſi ſit aliqua alia circūſtantia aucta: quā
neceſſe eſt augere: ſi fuerit aliq̄ꝫ diu ꝯtinua
tio actionis. Ecce in rñſione iſta ⁊ argumē
ti p̄cedētis ſatis expſſe dicit q̄ bonus vſus
tpis vel inſtantis poſterioris nō auget me
ritū actiōis: niſi aliq̄ alia circūſtātia augea
tur. ⁊ ꝑ ꝯñs ceteris paribus ꝯtinuatio tem
poris nihil facit ad meritū vel demeritū. ⁊
hec eſt ps negatiua articuli ad cōcluſionē
R quā tenet. Ad quartū qñ arguitur q̄ fa
Ad q̄r- ciēs aliquē actū remiſſum in aliquo gene-
tum. re meriti ꝯtinuādo ꝑ tps poſſit tm̄ mereri
faciēdo actū euſdē gñis intenſiſſimum ali
quo tpe. Rñdet q̄ hoc eſt bñ poſſibile: nec
tñ ſequit̄ ex hoc q̄ omnis viator plus re-
miſſe diligēs/ꝑ ꝯtinuationē tpis ſolū poſ-
ſit diligere deū equalr̄ cū chriſto; q: nullus
ſm legē ordinatā attinget tantā capacita
tē quantā habuit chriſt⁹: ⁊ null⁹ poterit ꝑ
oīa circūſtātiare ita actū ſuū. ⁊ cum hoc di
ctū eſt pri⁹ q̄ maius tps nō plus addit in-
tēcioni meriti q̄ꝫ minus aucta alia circum
ſtātia. Et ad pbm lib. Ethi. q̄ melius ē mo
dico tpe magnū agere q̄ꝫ diu remiſſe: patet.
Ad quintū qñ arguit̄ q̄ tūc cauſato eſſe S
alicui⁹/de potētia dei abſoluta vltra quod Ad q̄n
cumq̄ꝫ tps ſignabile talis pōt mereri vltra tum.
quodcūq̄ꝫ meritū ſignabile: quātūcūq̄ꝫ eēt
remiſſe charitatis ſm intellectū volentem:
aut poſſet venire in vna ad tantū meritum
q̄ maius nō poſſet mereri. Rñdet q̄ ſcda
pars eſt poſſibilis de potētia dei abſoluta
ꝯſeruāte ſic creaturā: ⁊ nō augēte ipſius ca
pacitatē. talis eñ poſt impletā charitatem
merebit̄ idē pluribus actibus: ſicut fuit in
auctē Aug. in epl'a ad Diero. ⁊ alie ſimiles
intelliguntur de lege ſtatuta que iam cur-
rit de duratione. Ad ſextū qñ arguitur q̄ T
ſi deus faceret oīa quieſcere ⁊c. Rñdet̄ du- Ad ſex
pliciter. Primo modo q̄ illa actio fieret in tum.
tpe: q: illa actio numeralis eſſet tps in po
tentia: ⁊ vt actu numerata ſm prius ⁊ po-
ſterius eſſet tps in actu: ſicut de motu tene
tur: qui vt eſt actu numeratus ſm prius ⁊
poſterius/eſt tps ſuū propriū: tñ iſta decla
ratio preſupponit̄ diuiſioni ſue ſm prius
⁊ poſterius. verū eſt q̄ preſupponit̄ priori
tate materie ad formā: ſʒ diuiſio ſm prius
⁊ poſterius preſupponit̄ ſibi eꝯrio priorita
te forme ad materiā. ⁊ talis prioritas du-
plex eſt inter motū celi ⁊ tps. Alio modo di
cit q̄ dici poſſet rōnabilr̄: q̄ ſi oīa quieſce-
rēt preter Petrū elicientē illū actū q̄ nullū
tps foret: q̄ nullus motus eſſet: q: poſito
iſto actu nō foret Petrus mutatus ꝑ illum
q: per illū in nullo ſe haberet diligens ali
ter q̄ꝫ prius reſpectu vllius rei. Ad ſepti V
mum de auctoritate Dugōis dicit q̄ facit Ad ſe-
ꝓ opinione dicta: ſi intelligit̄ ille ꝓportio- ptimū.
nabiliter de tpe. Neutrū eñ addit de boni
tate vel malitia: niſi quātū coꝝ vſus eſt bo
nus vel mal⁹: quātū cū ipſis creſcit aut cir
cumſtantia bona vel mala: nec eſt poſſibile
aliter eſſe niſi ꝓ modica miſeria vel miſera
bili quaſi vt dicit Dug. Argumēta eñ dicta
ꝓ parte affirmatiua: quā teneo ad ſic dicē-
dū in pte ꝯcluſiōis ſupius poſita. Uñ nō
opʒ ea ſoluere hic: nec ad pñs ea diſcutio. X
Ad rōnes pncipales. Ad primā qñ ar- Ad pri
guitur q̄ quantūcūq̄ꝫ homo viueret in ſta mū pn.

tu ꝛc. Poteſt cōcedi tenēdo viā ſcđam po⸗
ſitā in primo articulo: ꝙ nō eſſet deuenire
ad ſummū gradū ſibi poſſibilē: ꝛ tunc poſ⸗
ſet facere opera meritoria: ꝛ nihil nouū ei
correſpōderet de p̄mio eſſentiali: ſ3 idē qđ
pridē ſibi debeꝛ multiplicíꝰ: ꝛ ſili mō de me
rito: ꝛ tūc oportet cōcedere ꝙ nō plꝰ aliqs
puniꝛ in caſu ꝓ pluribꝰ pctis q̄ꝙ ꝓ paucio
ribꝰ: ꝛ forte nō eſt incōueniēs: qn̄ ita eſt ꝙ
ille q̄ peccauit tātā penā meruit quātā po⸗
tuit ſuſtinere. tūc em̄ nō plꝰ pōt ſibi infligi
ꝛ hec rn̄ſio fuit data in arguēdo. Un̄ ad re⸗
ductionē qn̄ arguiꝛ ꝯ illud: ſeqtur ꝙ aliqs
plus poſſet mereri ꝛc. qꝛ ponatur ꝙ ſortes
habeat nunc ſummū gradū meriti. Ad iſta
ꝯn̄ter pōt dici ꝙ iſta ꝯn̄a nō valet: ſi eſt da
re ſummū gradum meriti in ſorte: ḡ ſortes
pōt plus mereri q̄ꝙ deꝰ pōt ſibi recōpenſa⸗
re: illo caſu ꝙ ſortes habeat ſummum gra
dū meriti: cōcedo ꝙ poſt ſi ſtet in ſtatu via
toris: poterit facere opera bona et merito⸗
ria: ſed nullíꝰ p̄mij noui ſm̄ vnā opinionē
quā ponit in li. ij. di. xj. ꝙ angeli nihil nunc
ſeruiēdo mereꝛ ad beatitudinē quā prius
acceperunt. Et qn̄ arguiꝛ ꝙ tūc ſortes poſt
ſummū gradū ſibi poſſibilē p̄mij adeptum
fruſtra bene viueret; nego. Nā quia tūc te⸗
neꝛ totis viribus diligere deū: ſi remiſſe vi
ueret; intraret pctm̄ mortale vel veniale;
ideo ad cōtinuandū ſummū gradū iā acce⸗
ptū teneꝛ bn̄ viuere. Silr̄ iſto caſu poſito:
forte deꝰ daret ſibi nouū p̄ceptū. vnde iſta
merita nō faceret fruſtra. Unde quādo ar⸗
guiꝛ ꝙ talis fecit plura merita q̄ꝙ deꝰ poſ⸗
ſet recōpenſare. falſum eſt. immo oīa meri⸗
ta que poſſet facere in infinitū: eēnt digne
cōpenſata minimo gradu beatitudinis; ſi
placeret deo. Silr̄ dico ꝙ ſi cōcederetur ꝙ
deꝰ nō poſſet eū premiare nouo p̄mio pro
illis nouis meritis: nulla ex hoc arguiꝛ im
potētia in deo: ſed hoc eſt ex impotētia me⸗
rētis q̄ nō pōt plura recipere ꝓpter ſuam
y finitā capacitatē. Ad tertiū qn̄ arguiꝛ ꝙ
Ad ter ſilr̄ homo poſſet mereri tpe. Dico ꝙ aliquē
tium. eſſe debitorē eſt duplr̄. Uno mō obligatur
ad reddendum mercedem operāti ex certo
operis valore abſolute. ꝛ ſic nō eſt poſſibi⸗
le ꝙ homo faciat deū debitorē ad dādam
vitam eternam. Alio modo pōt homo face
re debitorem aliquē extenſiue ex cōuentio⸗
ne ꝛ acceptione alterius volētis ſibi obli⸗
gari. ꝛ ſic eſt poſſibile ꝙ deꝰ ſit debitor ho⸗
minis: qꝛ ſic ſtatuit cū homine: ꝙ ſi ſerua⸗
uerit legem ſuā: reddet ſibi vitā eternā. Et
tunc vlterius arguendo: aut poteſt deꝰ pre
miū reddere iſti: aut nō poteſt. Dico ꝙ de
potentia dei abſoluta pōt non reddere iſti:
quia non eſt debitor hominis niſi qꝛ vult
eſſe debitor. ꝛ iſta ſtant ſimul: vult ſibi ꝛ de
bet ſibi vitam eternam: ꝛ tamen pōt nūq̄ꝙ
voluiſſe ſibi vitam eternam: et poteſt nūq̄ꝙ
fuiſſe ſuus debitor. Un̄ ſicut patebit: qn̄ di
cetur deo dante de futuris contingētibus:
iſta cōſequentia non valet; deus poteſt fa⸗
cere vel nō facere quod debet: ergo deꝰ pōt
fieri iniuſtus: qꝛ antecedens eſt contingēs
ꝛ conſequens impoſſibile. debet em̄ modo
aīe chriſti vitā eternā: extendendo nomē de
biti. Silr̄ qn̄ arguitur: ſi deꝰ eſt debitor vi⸗
te eterne: ergo nō datur de gratia. Patꝫ ꝙ
ꝯn̄a nō valet capiendo debitorē ſcđo mō.
Ulterius qn̄ arguitur ꝙ deus poſſit fieri
de non ꝛc. Dico ꝙ non eſt ſimile de iſto ter
mino amicus. Nam bene concedendum eſt
ꝙ iſte terminus debitor de nouo pōt cōpe
tere deo per ſolam mutationē ſortis incipi
entis bn̄ viuere: ſed nō eſt ſic de iſto termio
amicus: ꝛ ideo vna denoīatio iſtius termi
ni amicus de nouo arguit mutationem in
denoīato ꝛ non alio: ꝛ hoc ſi ille q̄ de nouo
dr̄ amicꝰ priꝰ fuit. ꝛ ſic loqtur Aug. qꝛ verū
ē ꝙ ſatis cōcedēdū eſt ꝙ deꝰ ſit de nō ami
co amicus. Nā dato ꝙ nūc creet vnā aīam
intellectiuā p̄deſtinatā. Dico ꝙ nūc primo
eſt deꝰ amicꝰ illius aīe: qꝛ non pōt amicus
eſſe ad nihil. Ad tertiū pōt dici ꝙ antece Z
dens eſt falſum: videlicet iſtud qđ apprehē Ad ter
diꝛ vt maius bonū: magis inclinat ſemper tium.
volūtatem. Nam demones apprehendunt
deū vt bonū infinitum: ꝛ peccantes in via
ſimiliter: ꝛ tn̄ non diligunt eum. ſicut inui⸗
dus apprehēdit ꝓximū meliorē ſe: tamen
illa apprehenſio nō cauſat dilectionem: ſed
odiū. Ad ſecundū p̄ncipale qn̄ arguitur AA
ꝙ ſi vie viuēdi ꝛc. tūc hoc maxime eſſet de Ad ſe⸗
via mādatorū: cōcedo. Ad improbationem cūdum
aūt qn̄ dr̄: ergo hō obligaꝛ ad obſeruantiā princi.
mādatoꝝ in charitate: vel tantū ad facien⸗
dū ſubſtātiā actus cadentis in mādato: vel
ad omittendum ſicut mādatum iubet. Di⸗
cendū ꝙ hoī non ſolū ſufficit obſeruantia
mandati quantū ad ſubſtātiam actꝰ: qꝛ ſic
exiſtens in peccato mortali pōt obſeruare
mādatū. Et quādo arguiꝛ contra illud ſic:
quia ſic homo non poſſet implere mādatū
virtuoſe. Dicendū ꝙ prima cōſequētia nō

valet. Ad dictũ Ariſt.iij.Ethi.c.iiij.ꝙ vir-
tuoſus agẽs ⁊c. Dico ꝙ Ariſtoteles exten-
dit nomen ſciẽtie ad fidẽ ⁊ opinionẽ. vnde
non requirit ad hoc ꝙ homo agat virtuo-
ſe: ꝙ ſciat oẽs circumſtantias actus ſui ſci
entia proprie dicta. ſicut non eſt neceſſe ꝙ
homo dans eleemoſynã/ſciat ſcientia pro-
prie dicta ꝙ ille cui dat ſit indigẽs: ſ3 ſuffi-
cit fides vel opinio. Et eodẽ modo ad hoc
ꝙ hõ virtuoſe obſequat ⁊ obſeruet diuina
mãdata: nõ oportet ꝙ ſciat ſe eſſe in chari-
tate ſciẽtia ꝓprie dicta: ſ3 ſufficit ꝙ credat.
Ad ſe- Ad ſcd̃m qñ arguitur. q2 ſi ſic: tunc exi-
cũdum ſtens in furto ⁊c. Dico ꝙ duplex eſt tranſ-
argu. greſſio. vna cõpleta: alia diminuta. Cõple-
ta eſt quãdo totũ preceptum quantum ad
ſubſtãtiam actus ⁊ modum ꝑcepti ꝑtermit
titur. Diminuta quãdo aliquid qd̃ includi-
tur in ꝑcepto ꝑtermittit. Primo modo nõ
trãſgredit oĩa precepta q̃ trãſgredit vnũ:
ideo non eſt niſi vnũ pctm̃ ⁊ vnus reatus.
Secũdo mõ tranſgreditur omnia q̃cumq3
Ad ter peccat mo: ca2 tamen ꝑtermittit vnũ generale
tium. quod eſt incluſum in oĩ mãdato. Ad ter-
tiũ quãdo arguitur ꝙ ſi melius caderet in
ꝑcepto chriſti ⁊c. Dico ꝙ illud teſtimoniũ
nõ habet fieri per ſcio: ſed ꝑ credo: ſicut in
purgationib9 ⁊ depoſitionibus de literatu
ra ⁊ de morib9 apud alios obſeruatores. et
Ad q̃r- tale teſtimoniũ cõſcientie habet homo: qñ
tum. non eſt ſibi cõſcius de mortali. Ad quar
tũ quãdo arguit ꝙ gratia nõ reddit actum
volũtatis. ergo nõ requirit ad cõpletionẽ
precepti. Poteſt dici negãdo ꝯñam. id̃ eñ
requirit ꝙ placeat deo de facto: q2 homo
per actus liberi arbitrij nõ meretur: niſi ſit
Ad q̃n ꝙ aĩa ſua tali habitu informetur. Ad q̃n
tum. tum quãdo arguit: aut gr̃a ſatiat animam
⁊c. Dicẽdum ꝙ ſatiat gr̃a aĩam: ⁊ adiuuat
ad implendũ ⁊ ad bene oꝑandũ: ſicut ex-
preſſe patet ſecundo ſentẽtiarũ. ⁊ neganda
eſt cõſequentia: iuuat ⁊ ſatiat: ergo hõ põt
perpẽdere ſe habere gr̃am. Dico ꝙ licet hõ
non perpendat ſe perfecte habere gr̃am: lo
quendo de perpẽſione ſciẽtifica: poteſt hoc
tamẽ ꝑ cõiecturas ꝓbabiliter cõijcere. ſ. ꝙ
eſt in gratia: quãdo experit ſe promptum:
⁊ delectatur implere mãdata vel velle im-
plere mãdata. Unde dato ꝙ gratia non iu
uet ad intẽſiorem actum: tamẽ non ſequit
ꝙ non iuuat: q2 iuuat ad hoc ꝙ ille act9 q̃
nõ foret accept9 ad vitam eternã quantũ-
cũq3 intenſus ſine gratia: iam exiſtẽre gra-

tia eſt dign9 vita eterna ex lege ſtatuta que
nunc currit. Sed quãdo vlterius arguitur:
quanto minor eſt difficultas in impletione
mãdati ⁊c. Dicendũ eſt ad maiorem ꝙ non
omnis difficultas circa actum auget meri-
tũ: nec oĩs facilitas diminuit meritũ: alio-
quin habituat9 qui facilius oꝑat virtuoſe
q̃3 non habituat9: minus meretur ceteris
paribus. cõſequẽs eſt falſum: q2 ſi iſta diffi
cultas augeret preciſe ſibi meritum: ſeque
retur ꝙ ex mora actionis vel obſtaculo eẽt
perfectio operantis: quod non eſt verum: ſi
oꝑãs fuit cauſa illi9 difficultatis. ſicut aſ-
ſuetus ad peccandum/ patitur difficultatẽ
in abſtinendo ſe a peccato: ſed iſta difficul-
tas non auget meritum: immo eſt culpabi
lis difficultas: q2 ipſum in voluntate fuit
illicite cauſa illi9 difficultatis. ſicut nec oĩs
impotẽtia excuſat hominem ab actu reſpe
ctu cuius eſt impotens: q2 impotentia q̃ in
homine fuit illicite cauſata: nõ excuſat ſm̃
Anſ. primo cur deus homo. c. xiiij. ſed ipſa
ĩpotẽtia in culpa eſt. Sic pt3 ad illũ diſcur
ſum: ꝙ cõceſſa minore maior eſt neganda BB
⁊ etiã abſolute. Ad tertiũ principale cõ- Ad ter
cedendũ eſt ꝙ ꝑ viã prie hõ põt mereri vi tiũ pn.
tã eternã. ⁊ ad totũ illud argumẽtũ pt3 ꝑ
ea q̃ dicta ſunt in ſcd̃o articulo cõcluſionis
Ad quartũ ſiſr ꝑncipale qñ arguit: ſi ſic
tũc magis eſſet meritoriũ bonũ opus per Ad q̃r-
diẽ q̃3 ꝑ horã ceteris circũſtantijs paribus tum.
dictum eſt ad illud in tertio articulo.

VTrũ volũtas hu A
mana in vtẽdo creaturis ſit Qõ.iij
libera? ⁊ videt ꝙ nõ: q2 ſic ſe Primũ
q̃ret ꝙ volũtas creata eſſet princi.
ĩfinite v̾tutiſ. ꝯñs falſum: q2
ſic foret dei9. ꝯñam ꝓbo: q2 volũtas ĩvtẽdo
creaturis ordinate patitur difficultatẽ. Uñ
Ariſt.ij.Ethi. Uirt9 ꝯſiſtit circa difficile. q̃-
ro q̃ vtrũ volũtas põt ſuꝑ difficultatẽ ma-
iorẽ ⁊ maiorẽ in infinitũ an nõ? Si primũ:
habeo ꝓpoſitũ. Si ſcd̃m: q̃ aliqua difficul-
tas vincet volũtatẽ: q̃ nõ ſemꝑ libere vtit
creaturis. Scd̃o ſic. fortiori tentationi re- Scd̃m
ſiſtit volũtas: q̃ prima volũtas ſuꝑ fortiorẽ
tentationẽ ⁊ fortiorẽ: ⁊ ſic ſine ſtatu: vl̾ nõ.
ſi ſic: ergo eſt infinite v̾tutis. ſi nõ: q̃ poteſt
vinci a tẽtatione. ꝯñs cõtra Anſ. de libero
arbi. c. vj. vbi inquit. Difficultas nõ ꝑimit
volũtatis libertatẽ. impugnare namq3 põt
inuitã volũtatẽ: expugnare nequit inuitã.

Tertiũ Tertio ſic. inter quecũq; duo eſt reſiſtentia: ibi eſt ꝓportio infinita: qꝛ ſi alterũ eēt infinitũ: alterũ ſibi nõ reſiſteret: ergo cũ inter tentationẽ ⁊ voluntatẽ ſit actio ⁊ reſiſtẽtia: qñ volũtas reſiſtit tentationi; ſequit ꝙ inter voluntatẽ reſiſtentẽ ⁊ tentationẽ eſficientẽ eſt ꝓportio finita: ergo vna poterit ſic excedere aliã/ꝙ vincet ipam: igit voluntas põt vinci: ergo nõ eſt libera in vtendo.

Quartum. Quarto ſic. ſi volũtas eſſet ſimul libera: nec aliquã difficultatẽ ĩ eliciẽdo act⁹ ſuos ſentiret: ſequit ꝙ nõ eſſet difficilius velle ſubire martyriũ ꝙ̃ leuare feſtucã. Confirmat rõ: qꝛ ſi volũtas põt eque facilr agere circa materiã difficilẽ ſicut circa materiam facilẽ: ſequit ꝙ non erit magis virtuoſum ſeruare p̃cepta ⁊ ꝯſilia/ꝙ̃ ſeruare precepta tantũ. ꝯñs falſum: ⁊ ꝯ ſctõs: ⁊ etiã Ariſt. q̃ dicit. iij. Ethi. in fi. Difficilius eſt ſuſtinere terribilia: ꝙ̃ abſtinere a delectabilib⁹. ⁊ iõ ꝯcludit ꝙ fortitudo eſt melior tẽperantia. ergo voluntas põt difficultari: ⁊ vltra vinci: niſi ponat infinite reſiſtẽtie: qđ eſt ꝓpoſitũ.

Quitũ Quito. ſi ſic: tũc volũtas libere pnciparet actũ ſuũ. ꝯñs falſum. qꝛ vel qñ act⁹ eſt: vel qñ nõ eſt. Nõ qñ eſt: qꝛ omne quod eſt/qñ eſt: neceſſe eſt eſſe. primo peri hermenias. ſed liberũ arbitrium non eſt reſpectu p̃ſentis vel preteriti: ſꝫ tm̃ futuroꝝ ſm magiſtrũ libro. ij. diſt. xxv. vbi vult ꝙ volũtas libere cauſat actũ ſuum. Nec qñ actus non eſt: qꝛ qđ nõ eſt/nõ cauſatur: vt notum eſt.

Sextũ Sexto ſic. voluntas nihil põt velle: niſi ſit ſibi cõmodũ ⁊ bonũ: ergo non eſt in ſua ptãte qđ velit aut qđ diligit.

Septimum. Septimo quero que eſt cauſa ꝙ volũtas ponit ꝓducere libere actus ſuos? ⁊ nõ videt alia niſi ꝙ ſi nõ cauſaret libere actus ſuos: nõ eſſet ꝓpter eos laudabilis nec vituperabilis: nec mereret nec demereret. ſꝫ iſta cã nõ eſt vera: qꝛ ſic ſi deus immediate cauſaret actũ diligendi ſe: per ipm homo non poſſet mereri. Et ſilr ſequit ꝙ ꝓducere talem voluntatẽ eſſet magis meritoriũ ꝙ̃ ipſamet dilectio. ⁊ ſic agere dilectionẽ mai⁹ eēt ꝙ̃ diligere.

Octauum. Octauo q̃ro an voluntas eſt cã ſola ſue volitionis: an aliq̃d aliud opꝫ cõcurrere? ſi detur ſcđm: tunc opꝫ aliã correſpõdentem neceſſario cõcurrere ad cauſandum volitionem: ergo volitio nõ eſt in mera ptãte voluntatis: nec cauſat ſilr a potẽtia libera. Si non: ꝯ. nihil amat niſi cognitũ: ſꝫ cognitio requirit neceſſario ad dilectionem. qꝛ ſm Aug. oĩs amor ꝓcedit ex aliqua notitia: q̃ notitia concauſat amorẽ: ſed notitia eſt cã naturalis ⁊ nõ libera. ergo dilectio cauſatur a cauſa naturali: ſaltẽ ſicut a cã partiali: ſꝫ cũ actus volũtatis nõ dependet a ſola volũtate: voluntas non erit ſimplr libera.

B In oppoſitũ. Ad oppoſitũ arguo ſic: niſi voluntas humana poſſet libere vti creaturis: fruſtra daret hoĩ preceptũ de vſu creaturarũ: dat eñ a deo p̃ceptũ de dilectiõe ꝓximi. ⁊ conſtat ꝙ nõ deꝫ illo frui: ergo ⁊c. Preterea niſi voluntas libere act⁹ ſuos cauſaret: nõ rõnabiliter ponerent leges: ⁊ imponerent pene vel p̃mia. ⁊ hoc etiã tenet Aug. de lib. ar. ⁊ Anſ. ꝑ totũ.

C Prima ꝯcluſio. In iſta q̃ſtiõe pono tres concluſiones: Prima eſt: ꝙ volũtas eſt cã libera ſuoꝝ actuũ ſaltẽ aliquoꝝ. que ꝯcluſio pꝫ experimẽto ⁊ auctoritate. experimẽto ſicut vult Ariſt. in exẽplo ij. phyſi. Capio aliquẽ qui põt ire ad foꝝ: ⁊ põt non ire ad forũ: ſi talis vadat: peto que eſt cã imediata illi⁹ itinerio? Nõ põt dici ꝙ aliq̃d aliud ꝙ̃ volũtas: qꝛ ſicut hõ experit in ſe: ſi aliq̃s ſibi dicat ꝙ illo vadat: poteſt libere nõ ire ſi vult. Similr ſi aliq̃s ſibi dicit ꝙ nõ eat: põt libere ire ſi vult. Unde talis experientia ſatis rõnabiliter perſuadet arbitrij libertatẽ Itẽ pꝫ auctoritate Ariſto. viij. metaphy. ⁊ ſecundo peri hermenias: ꝙ eſt vna differentia inter potentias rõnales ⁊ irrõnales: ꝙ poſitis oĩbus que req̃runt ad actionem naturalẽ. ſ. approximatione agentis ad paſſum: ⁊ medio diſpoſito: ⁊ ceſſante omni ĩpedimento extrinſeco: nõ eſt in ptãte agentis quin ſit actio: ſicut ignis approximat⁹ ligno ceſſante ĩpedimẽto ſtatim agit ⁊ illud dicit Ariſt. ꝙ potẽtie irrõnales determinant ad vnũ: ⁊ nõ valent ad oĩa: ſed potentia rõnalis ſic ſe hꝫ ꝙ poſitis oĩbus req̃ſitis ad eandẽ opationẽ: ſicut cognitione rei ⁊ virtute agnoſcẽdi ſufficiẽte: adhuc remanet in potẽtia volũtatis elicere operationẽ vel nõ elicere. Et iõ dicit Ariſt. ꝙ potẽtie rõnales valẽt ad oĩa: ſꝫ volũtas ẽ potẽtia rõnalis ſicut patebit ĩ tertia ꝯcluſione ⁊c.

D Scđa ꝯcluſio. Scđa ꝯcluſio: ꝙ volũtas nõ ſolũ eſt cã ſuoꝝ actuũ paſſibilis: ſꝫ etiã actiua. Hec ꝯcluſio ꝓbat ſic. ꝓpter ſolã receptionẽ ab extrinſeco nõ debet illi recipienti laus vel vituperatio: ſꝫ ꝓpter act⁹ volũtarij debet volũtati laus vel vituperiũ: igit actus volũtatis non recipiuntur mere ab extrinſeco. Confirmat. qꝛ. ij. Ethico. nullus laudatur

p eo qꝺ nō eſt in ptāte ſua. Scꝺo ſic. illud
qꝺ alicui imprimit mere ab extrinſeco: non
eſt dicendū in eius ptāte: ſed actus volun-
tatis aliqꝺ ſaltem eſt in eius ptāte: dicente
Aug. in lib. de trini. & retracta. Nihil eſt tā
in ptāte volūtatis ſicut ipſamet volūtas:
hoc eſt volitio: ergo reſpectu alicuius act⁹ eſt
voluntas actiua. Et etiā ſilr ſit paſſiua re-
ſpectu eorūdem/manifeſtū eſt: cū ſit eorum
ſubiectū: cū ſint opatiōes in mente & meta
phorice. Tertio ſic. null⁹ effectus vel opera
tio ꝺr magis eſſe paſſiui ꝗ̄ actiui: ſed voli-
tio ꝺr eſſe volūtatis: & ſibi imputatur ſicut
cauſe principali: ergo volūtas eius eſt cā effe-
ctiua. Quarto ſic. ſi volūtas mouet ab ex-
trinſeco: ergo nullo modo eſt cauſa effectiua
ſui actus: cū nō ſit de ptāte volūtatis ſpe-
dire illa que mouēt ab extrinſeco. qꝛ enim
mouent naturalr: nō eſt in ptāte volūtatis
quin actus ſuus ſit in ea. ꝯñs eſt falſum.
Quinto pꝫ hoc de intētiōe Aug. in de tri.
vbi dicit ꝙ poſſibile eſt eſſe duos eque diſ-
poſitos aīo & corpe naturalr ab extrinſeco:
& eque tentatos de eiuſdem corporis pul-
chritudine ab extrinſeco: & tñ vnus mouet
ad illicite fruendū: & alius pſeuerat in volū
tate pudica: ergo huius voluntatis vel illius
nulla pōt poni cauſa effectiua extrinſeca:
qꝛ omnis cauſa extrinſeca equaliter agit ī
vtrāqꝫ per caſum: & ꝯtingentē diuerſitatē
opꝫ reducere ad diuerſas voluntates ſicut
ad cauſas efficientes: quod eſt ꝓpoſitum.

E
Tertia ꝯcluſio — Tertia ꝯcluſio: ꝙ voluntas non eſt tota
lis cauſa effectiua ſue operationis. Hoc ꝓ
batur ſic. oīs actus volūtatis preſupponit
aliquā notitiā: qꝛ nihil amat nec odit niſi
ſit aliquo modo cognitū: ergo talis notitia p̄-
ſuppoſita eſt aliquo modo cauſa effectiua
partialis actus voluntatis. ꝯña pꝫ: quia
nulla res ab alia dependet: niſi aliquo mō
illa ſit ſua cauſa: qꝛ aīa hic ſufficienter con-
firmat in eſſe p ſuas cauſas: qꝛ actus volū
tatis depēdet in eſſe a notitia: ergo ille eſt
ipſius cauſa: non materialis nec formalis
nec finalis: ergo efficiēs. ſed nō totalis: vt ma
nifeſtū eſt: & prius ꝓbatū eſt: qꝛ voluntas
eſt cauſa ſui actus: ergo notitia eſt cā effe-
ctiua partialis. Scꝺo ſic. appetibile mouet
appetitū. ij. de aīa. ergo res extra ꝯcauſat vo-
luntatē vt plurimū: tñ hoc nō eſt ſemp con
cedēdū: cū voluntas ſit impoſſibiliū. vt ꝺr
iij. Ethi. Pōt cauſari volitio reſpectu cuius
nulla res extra manet: ſꝫ cauſat ab aīa in-
formata ceteris cognitiōib⁹ abſtractis. ſic
ut aliquis nulla roſa exiſtēte recordat⁹ ꝙ
roſa fuit pulcher flos: appetit hr̄e roſam:
nulla roſa concauſante illū appetitū. Un-
de qñ Ariſt. dicit. Appetibile mouet appe-
titum: & quod eſt mouēs primū eſt mouēs
& nō motū. accipit appetibile ꝓ re qua ap-
petitur: vel pro notitia talis rei. Tantū em̄
valet notitia rei ad cauſandū appetitū ſic-
ut ipſamet res: qꝛ ipſa nunꝗ̄ cauſat appe-
titū niſi p notitiā ſui. ergo pꝫ ꝙ aliqꝺ aliud
abſolute ꝯcurrit ſicut cauſa partialis effe-
ctiua voluntatis. Tertio hoc expreſſe dicit
Anſ. de libe. arbi. c. iij. Nullā inquit volun
tatem habemus: vtputa que ſola ſibi ſuffi
ciat ad actū. Rurſus patet illud per Aug.
ix. de trin. in diuerſis capitulis. Memoria
in nobis tenet rōnem patris: intellectus fi
lij: amor ſpūſſancti. ergo amor procedit ab
alio ꝗ̄ a ſola voluntate. Quarto pꝫ hec cō
cluſio de actu beatifico & actu dānato repro
boꝝ: qꝛ ſi iſti eſſent totales cauſe illoꝝ actu
um: poſſet beatus ſe nō beatificare: & dam
natus ſe a pena liberare. ꝯñs falſum. Cō- Cōtra
tra illas ꝯcluſiones arguit: & ſpecialiter ꝯ ſcꝺam
ſcꝺam & tertiā. Primo ſic contra ſcꝺam. cōclu.
ſi voluntas foret actiua ſue opationis: ali- Argui-
quid moueret ſe: & deduceret ſe de potētia tur pri
ad actū: & eſſet in actu & in potentia reſpe- mo.
ctu eiuſdem. ꝯñs falſum: & ad qꝺ deducit
cōmentator tāꝗ̄ ad impoſſibile. ix. Meta.
cōmen. ij. Secundo ſic. Non ſtant ſimul Scꝺo:
ꝙ voluntas ſit cauſa libera & actiua: ſed eſt
libera reſpectu ſui actus: ergo nō eſt effecti
ua eius: maior ꝓbatur per cōmentatorem
ij. de aīa. cōmen. xlviij. Cōtingens nō equa
liter inuenitur in potentijs agentibus per
ſe: ſed in potentijs paſſiuis: & earū quarū
preparatio ad receptionē duoꝝ cōtrarioꝝ
eſt equalis ſiue ſit intelligentia ſiue aīa. ergo
voluntas nō poſſit eſſe ꝯtingēs equaliter
reſpectu ſui actus: & tñ actiua eiuſdē. Ter- Tertio:
tio. ſi ſic eſſet ꝓceſſus in infinitū in volitio
nibus. qꝛ quicquid volūtas ꝓducit: volen
do ꝓducit: ergo ſi actū ꝓducit: volendo ꝓ-
ducit actum: ergo per aliā voluntatē: & il-
lam aliā p tertiā: & ſic ī infinitū. Cōfirmat
iſta rō p illud Anſ. de caſu dia. c. xij. Quic-
quid mouet ſe ad volēdū: prius vult ſe ita
mouere: ergo voluntas ante actum ſuū co
gnoſcit & vult primum actum. ꝯñs falſum:
Quarto voluntas habita cognitiōe pōt Quar-
indifferēter velle vel nolle illud: ergo non de- to.

Quito terminaf magis ad velle ꝙ nolle. Quito
ꝑ diffinitionē potētie actiue q̄.ij.meta. cōi
ter ponif.potētia actiua eſt pncipiū tranſ
mutādi alterū in quātū alterū: ğ nulla res
trāſmutat ſe. Cōfirmaf ꝑ dictū cōmentato
ris.ix.meta. Potētia agens eſt illud qđ eſt
principiū tranſmutatiōis. Et aliud ſm q̄d
eſt aliud: cū ſit manifeſtū ꝙ nihil agit in ſe
Cōtra tertiā ꝯdu. ipſum. Contra tertiā arguo ſic. deus eſt
cauſa totalis volitionis: ergo volūtas nō
Arguif primo. eſt cauſa partialis. ꝯña ptꝫ. ⁊ antecedens
ꝓbo ꝑ deſcriptionem cauſe totalis: que eſt
hec. Cauſa totalis eſt que poſita ⁊ omibus
alijs circūſcriptis/ponif eius effectus: ⁊ q̄
nō poſita oībus alijs poſitis/nō ponif effe
ctus. ſed poſito ꝙ de⁹ actū voluntatis cau
ſet: omni alia cauſa circūſcripta: actus iſte
erit. Et poſito ꝙ velit actū iſtū nō eſſe: oīu
alia cā poſita: actus ille nō erit: ğ deus eſt
Scđo. cauſa totalis iſtius actus. Scđo ꝓbo ꝙ
dato hoc ſequif ꝙ creſcente notitia augmē
tetur dilectio neceſſario. ⁊ ſic voluntas ve
lit intenſius ꝙ̄ prius inuite. Conſequentiā
primā ꝓbo: q2 quādo cā alicuius effectus
creſcit: que cā naturalr agit: ⁊ ſm vltimū
qđ pōt/opꝫ effectū creſcere. capio tunc iſtū
gradū: iſte gradus eſt a ſola notitia: q2 vo
luntas manet vniformiter: ergo ſola noti
tia eſt cauſa totalis alicui⁹ gradus dilectio
nis: ſed q̄libet gradus dilectionis eſt eiuſ
dem rōnis cū alio: ergo qua ratiōe notitia
cauſat iſtū: poſſet cauſare quēlibet. ergo ali
Tertio. qua eſt dilectio totalis ſine volūtate. Ter
tio ſic. ſtante notitia eadem/ pōt voluntas
amare ⁊ odire eundē: ergo ſi notitia ſit cau
ſa voluntatis actus volūtatis: ſequitur ꝙ
idem agens naturale erit cauſa cōtrarioꝝ
Rñdef ad pri: naturaliter in paſſo vniformiter diſpoſito.

Ad primū qñ arguif ꝙ ſi voluntas fo
ret ⁊c. Dico ꝙ nō eſt inconueniens ꝙ idem
reducat ſe de potētia ad actū ſcđm. ſed ad
actū primū nihil reducit ſe: q2 nihil gene
rat ſe: nec trāſmutat ſe vt cā totalis. Ad cō
firmationē ꝯſequētis que dicit eſſe incon
ueniēs idē eſſe in potentia ⁊ actu: cōcedo:
⁊ ꝙ voluntas qñ eſt in potētia ad actū: ſic
ut eſt anteꝙ̄ velit: non eſt in actu reſpectu
iſtius actus ꝯtinuās illū actualiter: vnde
ſolet dici ꝙ ꝯtinuat actū virtualiter: ſꝫ nō
formaliter anteꝙ̄ actus ꝓducaf: ergo pōt
Obiectio prima. ſe ſicut cauſa ptialis trāſmutare ad actum
Cōtra arguit ſic. aliq̄d poteſt moueri a ſe:
nec valet ꝓceſſus per philoſophum dicen

tem. Omne qđ mouef: mouetur ab alio. a
qua ꝓpōne cū nō ſit ꝓceſſus in infinitum
in motoribus ⁊ motis: ꝯcludit ꝙ eſt deueni
re ad vnū immobile. Itē. viij. phyſi. cōmē
to. ij. Illud qđ mouef: debet diuidi in mo
torem ⁊ motum. ⁊ motor debet ducere gra
dum a moto aut ſm diffinitionē ⁊ eſſe ſil
aut ſm diffinitionē tantū. Ad iſta dicendū
ꝙ nō ſunt ad ꝓpoſitū: q2 ꝓceſſus philoſo
phi de motu locali ſunt: non aūt de motu
alterationis. Sed cōtra. vij. phyſi. ꝓbaf Replica.
ꝙ in parte intellectiua nō eſt alteratio: er
go volūtas nō pōt ſe trāſmutare ad quali
tatē. Ad illud rñdet cōmentator. ij. de aīa Rñſio.
cōmēto. lvij. diſtinguens alterationem: q2
quedā eſt cū corruptione alicuius diſpoſi
tionis p̄cedētis: ⁊ quedā eſt ſine corruptio
ne talis: ſꝫ ſimpliciter additio ꝑfectionis ad
ꝑfectionē. Unde in fine cōmēti dicit ſic. Eſt
alteratio que eſt euaſio paſſibilitatis. ſ. al
teratio de nō eſſe ad ꝑfectionē: ⁊ alteratio
de p̄ma ꝑfectione ad vltimā. ⁊ hec eſt addi
tio quā innuit Ariſto. Aliter pōt ad iſtud
dici. Omē qđ mouef: ab alio mouef. verū ē
de v̄tute vocis: ꝙ oē qđ mouef/mouetur a
deo: qui eſt cauſa p̄ncipalis oīs motionis:
vt dicit Aug. iij. de tri. c. vj. Nā ſine illa mo
tione nihil pōt mouere vel ſe vel aliud. Ali
ter pōt dici. Nihil mouet ſe vel alterat ſe ſic
ut cā totalis. ſed ſicut cauſa partialis be
ne pōt. ⁊ ſic volūtas cauſat in ſe actū ſuū.

Ad ſecundū qñ arguif ꝙ nō ſtant ſimul Ad ſecundū.
ꝙ volūtas ſit potētia actiua ⁊ libera. Dicē
dum ꝙ hoc eſt falſum: immo magis perti
net ad libertatē agere ꝙ̄ pati: vt nulli du
bium eſt. Ad auctoritatē cōmē. dicendum
eſt ꝙ ſimpliciter falſum eſt: q2 in deo ꝯtin
gens equaliter inuenif: in quo eſt prima li
bertas ⁊ ꝯtingentia: tñ quātū ptinet de vo
luntate: ex eo ꝙ voluntas eſt potētia paſſi
ua. Dictū eſt eñ ꝙ ſit potētia actiua ⁊ ſilr
paſſiua. Ad tertiū qñ arguif. voluntas D
nihil agit niſi volēdo ⁊c. Dico ꝙ hec eſt ve Ad tertium.
ra: voluntas nihil agit niſi volendo: q2 qñ
agit volitionē: agit volendo: nō q̄dē illā vo
litionē: ſꝫ aliq̄d aliud. vnde volūtas nō ꝓ
ducit ſic ſuā volitionē ſicut edificator do
mū: nec requirif alia prius cognitio vel vo
litio actus ꝓducēdi determinata diſtātia:
ſed cognitio reſpectu obiecti cū voluntate
ſufficit ad ꝓducendā volitionē. Ad ꝯfirma
tionē Anſ. q̄cq̄d mouet ſe ad volēdū: pri⁹
vult ſe ita mouere. Dicendū ꝙ Anſ. equo

cat velle iuxta iſtā equocationē quā ponit
de libero arbitrio: ꝙ volūtas accipit̄ tripli
citer: p iuſta mēte/affectiōe/ et vſu. vn̄ ſen
ſus ſu⁹ ē: q̄cq̄d mouet ſe ad volendū: prius
vult ſe mouere: ita q̄cq̄d mouet ſe ad actū
vel vſum volēdi: pri⁹ voluit ſe ita mouere
i. prius habuit affectionē cōmodi vl̄ iuſti: ꝙ̄
potuit ſe ſic mouere. Sed ꝯ eſt illud eiuſdē
de lib. arb. Nullus pōt velle nolēs velle. nā
oīs volens ip̄m ſuū velle vult. Dicendū ꝙ
velle d̄r dupliciter. re vel interp̄tatiue. re
d̄r hō velle illud qđ eſt obiectū actus volē
di. interp̄tatiue vo q̄n vult illud ad qđ ſeq̄
tur aliud. d̄r tunc illud aliud velle interp̄ta
tiue. Et q̄ ad voluntatē velle currere ſequi
tur volūtatē velle: et ad volūtatē velle ſede
re ſequit̄ voluntatē velle: et ſic ad quodlibꝫ
volitū ſequit̄ volūtatē velle. iō dicit Anſ.
ꝙ oīs volēs/ip̄m ſuū velle vult. nō tn̄ itel
ligit ꝙ oīs volēs/ſuū velle vult volitione
determinata q̄ eſt cū actuali notitia voliti.
q̄ cū dicit determinatoꝝ obiectoꝝ etc. ſi diſtin
ctas volitiōes h̄ret: ꝯtingeret ex illa ꝓpō
ne ponere infinitas volitiōes ſimul. Dicit
eīn de lib. arb. c. vij. Volūtas quā voco in
ſtr̄m volēdi: eſt ſemꝑ vna et eadē: q̄cq̄d vo
lumus/ꝙ̄ multiplr̄ ꝙ̄ ſepe volumus. et ſic
ꝑ ꝯn̄s illaꝝ volitionū ſunt diſtincte volun
Ad q̄r-tum. tates in infinitū. Ad quartū ꝯcedo ꝙ vo
lūtas habita cognitiōe pōt īdifferēter ī ca
ſu ad velle et ad nolle. Et q̄n d̄r: nō determīa
tur magis ad ꝓducēdū volitionē ꝙ̄ noliti
onē: ḡ ꝓducit vtrūq̄ ſil̄ vel neutrū. Nego
ꝯn̄am in agēte libero: ſꝫ de agēte naturalr̄
ꝯn̄s pōt eē veꝝ ſine ꝯn̄e ſm̄ cōem curſum
nature. Vn̄ volūtas an̄ꝙ̄ velit: nō magis
determinat̄ ad velle ꝙ̄ ad nolle: q̄ tn̄ ē ſuf
ficiētis vtutis ad vtrūq̄: libere fert̄ ī vtrū
K vult. Ad q̄ntū q̄n arguit̄ ꝑ diffinitionē po
Ad q̄n-tum. tētie actiue: ꝯcedo ꝙ eſt p̄ncipiū tranſgre
diēdi alterū ſm̄ qđ alteꝝ. et hoc nō ſequit̄
quin ſit p̄ncipiū tranſgrediēdi. et ad aliud
verbū ꝯtēter: q̄n dicit ꝙ eſt manifeſtū ꝙ ni
hil agit in ſeip̄m. dicit̄ ꝙ verū eſt ꝙ nihil
agit in ſeip̄m ſicut agēs illius qđ agit: ſed
ſicut agēs partiale nihil ꝓhibet illud age
re in ſe. Vel ſic. nihil agit in ſeip̄m: verū eſt
L per ſe corrūpēdo ſe: vel generando ſe. Et
Ad pri-mum ꝯ tertiā conclu. ad rōnem ꝯ tertiā concluſionē q̄n arguitur
ꝙ voluntas etc. Nego illud. et q̄n ꝓbat̄ per
deſcriptionē cauſe totalis: q̄ eſt ꝙ illud eſt
cā totalis etc. ꝯcedo ꝙ deſcriptio eſt bona.
Et q̄n dicit̄ ꝙ deus pōt facere actū volūta
tis circūſcripta omni alia cā etc. Dico ꝙ rē
que eſt actus volūtatis: deus poſſet facere
ſine voluntate ꝯcauſante: ſꝫ nō pōt facere
ꝙ illa res ſit actus volūtatis volūtate nō
cauſante. Unde hec eſt ꝯcedēda: actū volū
tatis pōt deus facere ſine voluntate ꝯcau
ſante. Et hec eſt neganda: deus pōt facere
actum volūtatis voluntate nō cōcauſante
Similr̄ ꝙ deus pōt ſi velit eſſe cauſa tota
lis illi⁹ act⁹: nō infert ꝙ ſit de facto: ſꝫ tātū
de poſſibili. Hic poſſet eſſe dubiū an poſ M Dubiū
ſet ꝓbari euidēter ꝙ aliqua res poſſet eſſe
cauſa effectiua alterius rei. Dicit hic quidā
ꝙ hec eſt regula qua illud ſciri pōt. Illud Rn̄ſio cuiuſdā
ad cuius poſitionē ponit̄ et p̄ſupponit̄ na
turaliter aliud: quicquid naturaliter cauſa
tur: illud eſt cauſa ei⁹: vt ſi a p̄ſupponit̄ na
turaliter an̄ b: et ad poſitionē a ſequit̄ b po
ni: et b naturalr̄ cauſat̄: igitur b naturaliter
cauſat̄ ab a. Addit ꝙ effectus naturaliter
cauſet̄: q̄ ponat̄ ꝙ deus ad p̄ſentiā ſolis
cauſet lumen in medio: ita ꝙ nollet cauſa
re lumē in medio niſi ad p̄ſentiā ſolis. cum
ergo lumē nō poſſit eſſe niſi ꝑ preſentiā ſo
lis: tūc q̄ illud lumen nō cauſat̄ naturalr̄:
ergo ſol nō erit eius cauſa in ꝓpoſito. Sed Cōtra opin.
iſta regula ad cognoſcēdū de cauſa effecti
ua nō eſt euidēs. Probat̄. q̄ nulla res eſt
ad cuius poſitionē ſequit̄ aliq̄d aliud poni
quod nō eſt pars ipſius nec deus: ḡ nulla
res eſt quin pōt poni in effectu: licet nihil
demonſtrat̄ in eſſe. Antecedēs ꝓbo: q̄ ſolē
de⁹ poſſet ſeruare ſine hoc ꝙ aliqđ lumen
eēt in medio. et aquā ſine hoc ꝙ frigidum
eſſet. et generaliter ex iſto p̄ncipio qđ puto
eſſe veriſſimū: deus pōt ſeparare omnē rem
ab alia que nō eſt deus neq̄ eſt pars eius:
et ꝯſeruare eā in eſſe ſine quacūq̄ alia re q̄
nec eſt deus nec pars ei⁹. Ex iſto principio
ſequit̄ ꝙ nullius rei poſitio infert formali
ter aliquid aliud poni ſuper effectum. et cō
ſtat fideli ꝙ deus poteſt cauſare quācūq̄
rē effectiue ſine creatura: ergo nō eſt poſſi
bile ſcire an deus eſſet an creatura: q̄ eodē
modo pōt deus cauſare ſicut creatura. Cō
firmat̄ iſta rō: q̄ quādo aliquid eodē mo
do pōt fieri a natura vel ab ente: nō eſt via
poſſibilis diſcernendi an illud factū fuerit
a natura an ab ente ipſum effectū: q̄ effe
ctus nō vniformiter ex vtraq̄ ꝓuenit: qđ
eſt ꝓpoſitū: ergo pari rōne cū omne produ
ctum a natura poſſit eodem modo ꝓduci a
deo: nō pōt ſine alia euidentia ad iciēdum

ꝙ natura ꝓdurit hec ſicut cauſa.⁊ ſic con⸗
ſtat fidei ꝙ deꝰ põt manutenere ignẽ:⁊ ſuſ
pẽdere ipſius actionem paſſo approxima
to:ergo non ſeqtur: ignis eſt approximatꝰ
cõbuſtibili:ergo cõburit:⁊ ſimul cũ hͦ poſſi
bile eſt ꝙ deus creet ad pñſentiã ignis calo
rem ſine igne:ergo non eſt poſſibile homi⸗
ni ſcire ꝗ res eſt cauſa effectiua alteriꝰ: vel
ſcire an aliqua res creata ſit cauſa alterius
Ideo dico in hoc articulo ꝙ nulla eſt regu⸗
la ad ꝓbandũ certitudinaliter vnã rẽ eſſe
cauſam effectiuam alteriꝰ.ſed tenetur pro⸗
babiliter ꝙ a eſt cauſa b:quando videmus
poſito cõiter in diuerſis locis et tẽporibus
aliquo tali quale eſt a:ſtatim inuenit̃ aliq̃d
tale qͦd eſt b.tunc dicimus ꝙ a eſt cauſa b:
ſicut qꝛ in diuerſis temporibus ⁊ regioni⸗
bus applicato igne hõ ſentit calorem vni⸗
Ad ſe⸗ cundũ argu. formiter adeſſe:dicimus ꝙ ignis eſt cauſa
caloris naturaliter. Ad ſcdam rationem
cõtra tertiam cõcluſionẽ: qñ dicitur ꝙ no⸗
titia eſt concauſa actus voluntatis.dicitur
ad illud ꝙ tali caſu poſito/bene verũ eſt ꝙ
oportet actũ augeri. ⁊ ꝙ creſcente ſciã cre⸗
ſcet amor.Uñ dicit̃ ꝙ in tali caſu ꝑ cremẽ⸗
tum ſciẽtie oẽs alie cauſe agunt vehemen⸗
tiꝰ ⁊ efficacius.Et qñ arguitur ꝙ tunc vo⸗
luntas inuite vellet per illũ gradum dile⸗
ctionis: qꝛ vellet diligere niſi gradu priori
quẽ continuat. Reſpondet ꝙ ſicut poſſibi
le eſt volũtatẽ nullum actum habere:⁊ ta⸗
men ꝙ habeat actum illũ quo vellet nullũ
actum habere:ita poſſibile eſt ꝙ habeat ta
lem gradũ:⁊ tamen non velit ita intẽſum
gradũ habere.a caſu eſt ſi caſus iſte augea
tur:nec volũtas neceſſitat̃ ad illũ gradum
niſi ſm q̃d: tamẽ voluntas iſto caſu poſito
nõ impediet q̃n iſte actus intẽdet̃. ſed iſta
reſponſio non apparet mihi conueniẽs:qꝛ
intelligẽdo ꝙ intẽſio in forma eſt per addi
tionẽ partiũ ipſiꝰ:ꝙ diuerſi gradus ſint for
me diuerſe partes forme.ſed ꝯſtat ꝙ tales
partes non ſunt alterius ſpeciei a toto: qꝛ
tunc nõ cauſaret aliq̃d intenſius.vñ relin⸗
quit̃ ꝙ q̃libet ps charitatꝫ eſt charitas:ſic⸗
ut q̃libet pars albedinis intenſiua eſt albe
do.eodẽ modo q̃libet pars dilectionis ſiue
gradus dicẽte ſancto Thoma ſuꝑ quartũ
in ſolutione ſecũde q̃ſtionis.gradus cuiuſli
bet rei eſt pars illius rei. q̃libet inquã pars
dilectionis eſt dilectio: ergo gradꝰ q̃ ponit̃
cauſari preciſe a ſcientia aucta/eſt quedam
dilectio:ꝫ eſt aliqua dilectio cuiꝰ voluntas
non eſt cauſa partialis actiua:qͦd eſt ꝯ poſi
tionẽ quã tueri deberet. Preterea ſicut vo
lũtas nullo actu põt velle quẽ illa nõ cau⸗
ſat:ita nullo gradu actus põt intẽſius vel
le ꝙ̃ potẽtia q̃ non cauſat gradũ. Preter⸗
ea rñſio videt̃ dicere oppoſita. Dicit em̃ ꝙ
gradus talis ſit a ſola notitia: ⁊ tñ dicit ꝙ
ad augmẽtũ notitie oẽs cauſe ꝑtiales acꝰ
efficacꝰ agunt:ſed cõſtat volũtatẽ eſſe vnã
de cauſis partialibꝰ ſui actus:igit̃ illa vo⸗
lũtas efficacius agit in ſe actũ ſuũ ꝙ̃ prius
ergo iſte gradus cauſatꝰ eſt a volũtate ſic⸗
ut a ſciã. Preterea ꝯ rñſionem.cã partialis
non põt agere ſine ſua totali:ſicut ſi decem
homines trahũt nauẽ ſicut decẽ cauſe par⸗
tiales tractꝰ:nullus de decẽ poterit moue⸗
re nauẽ niſi alijs coagẽtibꝰ:ergo nõ eſt con
neniẽter dictum ꝙ notitia eſt cauſa partia
lis actꝰ:⁊ tñ ꝙ põt intẽdere actũ ꝑ ſe nullo
alio ſecũ ad illũ gradũ coagẽte. Ideo põt Alia re
aliter dici ꝙ nõ eſt neceſſariũ ad augmen⸗ ſpõſio.
tũ notitie de obiecto/ augeri actũ dilectio⸗
nis i volũtate.Et qñ dr̃ ꝙ ad augmẽtũ cau
ſe totalis ſequit̃ ⁊c. Põt dici ꝙ illa forma
arguendi bene tenet:vbi oẽs cauſe partia⸗
les ſunt naturales libere. Ubi vero cauſa
partialis eſt voluntas:⁊ ipſa eſt ꝑncipalis
vtẽs alijs intẽſꝰ ⁊ remiſſiꝰ ſicut vult:nõ te
net argumentũ:ꝙ ad augmẽtũ cauſe par⸗
tialis ſeqtur intẽſior actꝰ.Exẽplũ:habitus
grãmatice eſt intẽſior in ſorte ꝙ̃ in plato⸗
ne:⁊ vterqꝫ vult cõſiderare:igit̃ ſor.intẽſꝰ
cõſiderat ꝙ põt velle remiſſius vti habitu
ſuo vel eque remiſſe vt aliꝰ conſiderat. Sic
ergo dici põt ꝙ non eſt neceſſe ꝙ creſcente
ſcientia creſcat amor. Ad tertiũ qñ dicit̃ N
ꝙ ſi notitia eſſet cauſa partialis actus:ſeq̃ Ad ter
tur ⁊c. Dico ꝙ illud nõ eſt incõueniens in tium.
ꝓpoſito de tali cauſa partiali ꝙ agat ĩ paſ
ſum qͦd eſt poſterior cauſa ꝙ̃ ſit alia. Uñ cũ
volũtas ſit cauſa libera ⁊ ꝑncipalior reſpe⸗
ctu ſui actꝰ: ⁊ continens effectus contrarie
virtutis:puta odire ⁊ amare:nõ eſt incõue
niẽs vt cũ ea cõcurrat alia cauſa partialis
ad ꝓducendũ iſta cõtraria in paſſo tali: ꝙ
ſit ſit paſſum ⁊ libere agens actũ partialr̃.
Ad primũ argumẽtũ qñ arguit̃ ꝙ ſi vo O
lũtas hũana libere vtat̃ creaturis: ſequit̃ Ad pri
⁊c.nego cõſequentiã: quando querit̃ vtrũ mum
poſſit ſemꝑ maior eſſe in infinitum: poteſt princi.
dici ꝙ nõ.quia ex hoc ſequitur ꝙ eſſet in⸗
finite virtutis :et vltra quando arguitur
ergo aliqua difficultas poteſt vincere vo⸗

luntatē:pōt intelligi dupl͛r. Uno modo ꝙ
cogaꝛ cōtra ꝓpriā intētionē. Alio modo ꝙ
determineꝛ ad certā inclinationē: ſic ꝙ nō
poſſit in oppoſitū. Primo mō volūtas nō
pōt vinci:qꝛ tunc poſſet velle inuita. Scđo
neceſſario eſt dicere ꝙ voluntas vinciꝛ qn̄
cōfirmaꝛ in beatitudine:vel induraꝛ in mi
ſeria:qꝛ determinaꝛ ad vlteriꝰ actus ſuos
elicere mō nature:ſicut dicūt illi modo qui
tenēt ꝙ volūtas nō poſſit clare videre deū
niſi amaret eū.tunc poſſet dici ꝙ deus vin
cit voluntatē in amore. ita dici pōt ꝙ diffi
cultas pōt ſic augeri:ꝙ voluntas dimittat
ſpōte reniſum ſuum ⁊ reſiſtentiam ſuam. ⁊
ſic diceꝛ vinci a difficultate. Ad ſcđm qđ
Ad ſecundū. eſt cōtra idē:qn̄ arguiꝛ de tentatione ſi vo
luntas ⁊c.dico ꝙ poſſibile eſſet tentationē
intātū augeri:ꝙ volūtas relicta in ſuis na
turalibꝰ nō poſſit reſiſtere: tn̄ non cogereꝛ
qꝛ iſte terminus cogere importat aliqđ fie
ri in aliquo cōtra eius voluntatem: et hoc
nō pōt eſſe in volūtate niſi vellet īuita:qđ
includit ꝯdictionem. et illud ſatis innuit
apl's.j.ad Cor.x. Fidelis eſt deus qui non
permittit vos tentari ſuper illud qđ potes-
tis:ſꝫ faciet cū tentatione etiā prouentum
vt poſſitis ſuſtinere. Ad Anſ.qn̄ dicit ꝙ h̄
difficultas nō perimit libertatē volūtatis:
qꝛ impugnare pōt īuitā:expugnare nō po-
teſt:qđ verū eſt:qꝛ quando voluntas tenta
tioni aſſentit:dato ꝙ eſſet ita intēſa ꝙ nō
poſſet reniti:manifeſtū eſt ꝙ non eſt expu-
gnata inuita:qꝛ vult aſſentire: ⁊ licet nite-
retur ante reſiſtere:creſcente tn̄ difficultate
eligit nō reſiſtere. Unde nō expugnatur in-
uita:ſed volūtarie aſſentit nō coacta. Con-
tra.dato iſto ſequiꝛ ꝙ volūtas pōt neceſſi
tari ad peccādū:nego ꝯn̄am:qꝛ cōſequēter
dicendū eſt ꝙ non obligaꝛ ad reſiſtendum
niſi vſqꝫ ad certū gradum tentationis vel
difficultatis:qꝛ non poteſt vlterius: ⁊ ſi tn̄
vlterius tētatio inualeſcat: vel deus faciet
prouētum:hoc eſt ꝓueniet ſm̄ gradū tēta
tionis:vel ſine pctō tentationi cedeꝛ:vt nō
Ad tertium. perdaꝛ. Ad tertium quando arguitur ꝙ
inter voluntatem reſiſtentē ⁊ tentationem
elidentē nō eſſet ꝓportio: ⁊ per ꝯn̄s ſic po-
teſt augeri tentatio ⁊c. ꝑꝫ per predicta ꝙ
hoc eſt verum. Et quando infertur:igiꝛ vo
luntas nō vtitur libere creaturis. Patet ꝙ
cōſequētia nō valet. nā licet tētatio poſſet
ſic excreſcere vltra quēcūqꝫ gradū datū:nō
tn̄ creſcit ſic ꝑ ſemꝑ de facto: ſicut notū eſt

Ad quartū ꝑꝫ ex dictis ꝙ in actibꝰ volū R
tatis eſt difficultas:vt materia circa quam Ad q̄rtum.
operaꝛ/eſt magis triſtabilis vel minꝰ: ⁊ iō
ſm̄ hanc viā manifeſtū eſt:et cōcedi debet
ꝙ velle ſubire martyriū magis difficile eſt S
qꝫ leuare feſtucā. Ad q̄ntū qn̄ arguitur. ſi Ad q̄ntum.
volūtas libere p̄ncipiaret actꝰ ſuos:aut igi
tur qn̄ actꝰ eſt:aut qn̄ actus nō eſt. Dico ꝙ
qn̄ actus eſt:qꝛ qn̄ actus non eſt:non p̄nci-
piaꝛ nec cauſaꝛ:ſicut dictū fuit in arguen-
do. ⁊ qn̄ arguiꝛ ꝑ iſtā cōem ꝓpōnē. Oē qđ
eſt:qn̄ eſt:neceſſe eſt eē. Dico ꝙ iſta eſt fal-
ſa de virtute vocis. qꝛ ex illa ſeqtur ꝙ oē qđ
eſt:neceſſe eſt eē:nec illā ꝓpoſitionē Ariſt.
ponit in lr̄a p̄mo peri hermenias: ſed iſtā
Omne qđ eſt:neceſſe eſt. ⁊ nō eſſe qđ nō eſt
qn̄ nō eſt/neceſſe eſt. ecce plane dicit oppo-
ſitū illius ꝓpōnis. ⁊ ſubdit. nō eī idē eſt
eſſe/qđ neceſſe eſſe qn̄ eſt: ⁊ ſimiliter eſſe ex
neceſſitate. ōꝛ aūt ⁊ in eo quod non eſt. Ex
iſto videꝛ ꝙ nihil aliud vult dicere:niſi ꝙ
h̄ eſt neceſſaria:oē qđ eſt:eſt qn̄ eſt. ⁊ hec ē
neceſſaria:oē qđ nō eſt: nō eſt:qn̄ nō eſt: ⁊
tūc nihil facit ꝓpoſitio ad argumentū. Ad
magiſtrū aūt dico ꝙ vult nihil aliud dice-
re:niſi ꝙ volūtas nō eſt libera ad ponēdū
actū in eſſe quādo eſt nec qn̄ preteriit:ponit
tn̄ actū in eſſe libere a libertate precedente.
Un̄ qn̄ producit actū:tūc ōꝛ libere produce
re. qꝛ potuit prius ꝓducere ⁊ nō ꝓducere:
etiā oībꝰ cōcurrētibꝰ q̄ ad actionē cōcurrūt
⁊ iō ꝙ ponit liberū arbitriū reſpectu futu-
ri: ⁊ oē futurū aliqn̄ erit p̄ſens. ꝯn̄s dicere
eſt ꝙ liberū arbitriū libere cauſat illud re- R̄nſio
ſpectu cuius dicebaꝛ liberum. Aliter di- alia.
cūt quidā ꝙ volūtas pro alio ꝓ quo ꝓdu
cit hꝫ indifferētiā priorē naturaliter i actu
⁊ ꝑ iſtā indifferētiā pōt illū actū vel alium
indifferēter elicere: ⁊ ſic ſaluaꝛ libertas vo
lūtatis etiā reſpectu p̄ſentis: nō qꝛ dū cau
ſat pōt nō cauſare:ſed qꝛ pōt prius natura Obiectio.
nō cauſare. Sed ꝯ hoc arguo ſic. in h̄ vo-
luntas habet indifferentiam priorē natu-
raliter iſto actu:ergo in hoc habet indiffe-
rētiā ad iſtū actum. ꝯn̄a ꝑꝫ ab inferiori ad
ſuperius affirmatiue: qꝛ illa determinatio
priorē naturaliter iſtum actū nō eſt detra-
hēs. ſed ꝯn̄s eſt falſum: qꝛ in hoc hꝫ iſtum
actū:ergo per hoc nō habet ad iſtum actū
indifferentiam. Preterea ſi in hoc inſtan- Scđa.
ti poteſt iſtum actum elicere indifferenter:
⁊ in hoc inſtanti iſte actus eſt: ergo iſtum
actum indifferēter pōt elicere qn̄ eſt: quod

Tertis nõ eſt intelligibile. Preterea qñ dicitꝫ ꝙ
in hoc inſtanti voluntas pri⁹ natura eſt in-
differens ad actũ/ꝙ̄ eliciat actũ. quero qd
intelligit̃ ꝑ iſtã prioritatẽ nature? Et apud
Ariſt. nihil aliud põt intelligi: niſi ꝙ volun-
tas eſt cauſa ſui actus. ⁊ cauſa eſt prior na-
tura effectu neceſſario: licet nõ ꝓ tpe. ⁊ cer-
te ad iſtũ intellectũ hec nõ eſt intelligibilis
voluntas prior eſt natura indifferens ad
actũ in hoc inſtãti: q2 talis prioritas nõ po-
teſt aſſignari aduerbialiter: ſ3 tm̃ noialiter
ſm mentẽ Ariſto. lib. pdica. vbi dicit illud
ꝑus eẽ alio: qđ ẽ ꝯuertibile cũ eo ſm ꝯña3
eſſendi: ⁊ aliq mõ cã illius: ſicut eſſe hoiem
ſm ꝯñam eſſendi ꝯuertit̃ cũ vna de ſe ora-
tiõe. Nã ſi eſt hõ: vera eſt oratio qua dr ꝙ
eſt hõ. ⁊ ſi vera eſt oratio qua dr ꝙ eſt hõ:
eſt hõ. ſ3 res eſt cã ꝙ oro eſt vera: ſ3 oro nõ
eſt cã vt res ſit ⁊c. Ꝯ3 idõ veꝝ eſt dicere: res
eſt pri⁹ natura veritate oronis. ⁊ res eſt cã
veritatis oronis. ⁊ tunc ſi dicat̃ ſic. ſi volun-
tas eſt cã act⁹ indifferẽs in hoc inſtãti: ma-
nifeſtũ eſt ꝙ ꝓpõ eſt falſa. ⁊ ideo talis mo-
dus loquẽdi de tali ꝓoritate nature in eo-
dẽ inſtãti friuolus eſt ⁊ vanus. Ad ſextũ
Z principale qñ arguit̃: nõ eſt in ptãte volun-
Ad ſex tatis ⁊c. nego ꝯñam: q2 nõ eſt neceſſe ꝙ ve-
tũ ꝓn. lit eſſe ꝙ appareat ſibi bonũ: imo illud qđ
apparet ſibi bonũ: q2 põt deliberare ſuper
eo qđ ꝓmo aſpectu erroris apparet malũ:
⁊ ꝑ maiorẽ intẽtionẽ videbit ꝙ eſt bonũ: ⁊
ſic eſt aliquo modo in ptãte voluntatis ꝙ
illud appeat ſibi bonũ: ſicut dato ꝙ nõ eẽt
in ſua ptãte: ꝯña forte nõ valeret: q2 nõ ſe-
quit̃: illud apparet volũtati bonũ: igit̃ vult
illud. Et ad illud qñ dr ꝯ cãm aſſignatam
quare dicim⁹ voluntatẽ eſſe liberã: videl3
niſi hoc eſſet: nõ eſſet hõ laudabilis nec vi-
tuperabilis in factis ſuis ⁊c. ꝯcedo ꝙ hoc
eſt verũ. Et qñ arguit̃ ꝯ: ꝙ tũc ſi deus cau-
ſaret in volũtate dilectionem ſui: volũtas
mereret̃. Põt dici ꝙ impoſſibile eſt deũ cau-
ſare in voluntate dilectionẽ ſiue cognitio-
nẽ ſicut cãm totalẽ: tñ rem que eſt dilectio
vel cognitio cauſare põt ſicut cã totalis: ſ3
tũc talis qualitas cauſata nõ eſſet dilectio
vel cognitio: q2 iſti importãt qualitates: et
cõnotãt ꝙ cauſent̃ a cognoſcẽte ⁊ operãte
ne cognoſcẽtis. Unde ſicut impoſſibile eſt
ꝙ de⁹ cauſet ſicut cã totalis actionẽ ignis:
puta calefactionẽ in aqua: ⁊ tñ iſtũ calorẽ
qui eſt in aqua põt cauſare: ita impoſſibile
eſt ꝙ deus cauſet hanc operationẽ que eſt
dilectio: ⁊ tñ hanc dilectionẽ põt cauſare: ſ3
tunc nõ erit dilectio. Uñ cõcedo ꝙ per talẽ
qualitatẽ hõ mereretur: nec diligeret deũ
niſi ly per dicat circũſtantiã habitus: ſicut
dicimus ꝙ ꝑ charitatẽ hõ diligit deũ: ſed
nullo mõ ſm ꝙ ly ꝑ dicat circũſtãtiã actus
vel operationis. Et qñ vlterius infertur ꝙ
tũc magis eſſet meritoriũ ꝓducere dilectio-
nem ꝙ̄ diligere. nego. q2 diligere eſt produ-
cere dilectionẽ: ⁊ agere dilectionẽ eſt dilige-
re. Ad vltimũ principale pt3 per ea que   V Ad vlti
dicta ſunt in ꝯcluſione tertia: ⁊ in reſpon-   mum
ſione ad rõnes que fiebant cõtra illã ⁊c.   A

Trũ viator exi-   Qõ. iiij
ſtẽs in gratia/ordinate vtẽ-   Primũ
do ⁊ fruendo poſſet vitare   princi-
oẽ pctm̃? Et arguitur ꝙ nõ: pale
Quicquid incitat̃ ad aliquid
faciendũ qđ eſt cõtra rectã rationẽ ordina-
bile: incitatur ad peccatũ: ſ3 viator exiſtens
in gratia nõ põt ita ordinate vti ⁊ frui: qn
incitet̃ ad aliquid qđ eſt contra rectã ratio-
nẽ ordinabile: ergo. Maior eſt manifeſta:
q2 nihil eſt contra rectã rationẽ ordinabile
niſi pctm̃. Minor ꝓbat̃ per illud Ro. vij.
Nõ enim quod volo bonũ hoc ago: ſed qđ
odi malũ illud facio. ergo apoſtolus non
obſtante ordine quem habuit in vtendo ⁊
fruẽdo: neceſſitabat̃ ad pctm̃. Preterea   Scđm
tentationẽ carnis hõ nõ põt vitare de le-
ge etiã exiſtẽs in grã: ſ3 quãtũcũq3 ordina-
te vtat̃ ⁊ fruat̃: tentatio carnis nõ eſt ſine
pctõ ſm magiſtrũ libro. ij. diſt. xxj. c. v. er-
go pctm̃ hõ non põt cauere: quãtũcũq3
bene vtat̃ ⁊ fruat̃. Maior pt3. q2 de lege
fomes nõ extiguit̃. q2 ſm Aug. minui vel
frenari cõcupiſcẽtia in hac miſeria poteſt:
extingui nõ põt ⁊c. Ad oppoſitũ eſt Au-
gu. lxxxiij. q. q. xxx. oĩs humana peruerſio   In op-
que vitiũ vocat̃: eſt fruẽdis vti velle: atq3   poſitũ.
vtendis frui. Et rurſum oĩs ordinatio que
etiã virtus vocat̃: eſt fruendis frui: ⁊ vten-
dis vti: ergo viator exiſtens in grã poteſt
ordinate vti ⁊ frui: ergo põt vitare omnẽ
peruerſitatẽ que dicit̃ peccatũ. In iſta   Reſolu
queſtione quatuor faciã. Primo recitabo   tio qõ-
duos modos dicendi. ſcđo eligam illũ qui   nis.
apparet mihi rationabilior ꝓ nunc. tertio
obijciã cõtra iſtã viã. quarto dicam ad ra-
tiones principales. Circa primum dicit   Reſpõſio
quidã modernus poſitionẽ hãc. Nõ eſt in   cuiuſdã.
ptãte naturali hois etiã exiſtentis in gra-

tia/tráſire vitá iſtá ſine peccato veniali:niſi fiat aliqđ ſpeciale miraculú circa eá:quale factú fuit circa virginē glorioſam: non tñ
Arguit negat quin hō pōt eſſe ſine pctō per aliqđ
primo. tempus. Ad iſtá concluſionē arguit pri mo multipliciter:ꝛ hoc ſic. Augu.in libello de bono virginali nō multú ante finē ibi. nō ꝯcedo..dicit. Qui aſſerunt hoīem poſſe in hac vita ſine vllo pctō viuere:nō ꝯcedo: ꝛ nō contradico. ꝛ parú ante dicit ſic. Vigi lantibus nobis pctá ſubrepūt ꝛc. Vñ licet Aug. dicit ſe ibi velle cōtendere ꝯ dicentes ꝯtrium:ſnīa ſua eſt ꝙ ita eſt: ꝙ hō nō pōt vitare oē pctm̄:ſm qđ ibidē ꝓbat Aug. ꝑ illud.i.Jo.i.Si dixerimꝰ ꝙ pctm̄ nō habe mus:ipſi nos ſeducimus ꝛc. nō dicit illis
Scdo. vel illis:ſed chriſtianis oībus: Scdo ad idem ꝑ Aug.de li.ar.c.xxix. Sunt inqt qui dā neceſſitate facta īprobāda: vbi vult hō recte facere:ꝛ nō pōt: vñ ſunt iſte voces.
Ro.vij Nō qđ volo bonú hoc facio:ſꝫ qđ nolo ma lú hoc ago. ꝛ dicit plane ꝙ de talibus nō itelligit:qñ dicit ꝙ nullus peccat in eo qđ vitare nō pōt. Similr ꝑmo retracta.c.xij. dicit ꝙ hoc nō intelligit de pctō qđ etiam
Quar to. eſt pena pcti. Quarto ꝑ illud de fide ad Petrú. Firmiſſime tene ꝛ nullatenus dubi tes:etiā iuſtos atqꝫ ſctōs hoīes exceptis paruulis iá baptizatis/ſine pctō hic nemi
Quīto nē viuere. Quinto Greg. Quedá ſunt pec cata que a iuſtis vitari poſſunt:quedá que nō. ꝛ exēplificat de peccato cogitationis.
Sexto. Sexto ſic. Bern. ſup canti. Quátúlibꝫ in corpe manēs ꝑfeceris:erras:ſi vitia putas emortua. Ná intra fines tuos habitat ro buſtus.ſubiugari pōt:nō extirpari. Se
Septi mo. ptimo magr.ij.ſenten.diſt.xxxvi.ſoluit ꝯdi ctionē quádá:que videt eſſe inter Hiero. ꝛ Aug. dicit eñ Aug. in retracta.ca.ix. ꝛ.iij. de lib.ar.ca.xxix. Sunt quedá neceſſitate. dicit ea vitari nō poſſe. ſm magiſtrú vero Hiero. dicit in explanatiōe fidei ſic. Execra mus inquit eorú blaſphemiá qui dicút ali quid homini eſſe impoſſibile a deo ꝑceptú. ꝛ paulo poſt. Et tam illos errare dicimus qui cú Manicheo dicunt hoīem pctm̄ vita re nō poſſe:ꝙ illos qui cú Jouiniano aſſe runt hoīem nō poſſe peccare. Iſtá ꝯtrouer ſiam ſoluit mgr dupl'r. vno modo ꝙ Aug. incluſit in ſuo dicto pctá venialia. Hiero. vero loquitur tantú de mortalibus. Aliter aút ipſe loquitur de ſtatu hoīs ante pctm̄. Iſti ergo ꝯcedút ꝙ quodlibet pctm̄ poteſt homo vitare:ſed nō pōt vitare quodlibet: qꝛ qlibet ſingularis antecedentis eſt vera: igit ipſa eſt vera. ꝯñs falſum eſt. ꝛ h eſt via cōis antiquoꝝ doctoꝝ. Aliꝰ modus dicē Alia re
di poſſet eſſe:tenēdo oppoſitú:videlꝫ ꝙ hō ſponſio
exiſtens in grā pōt vitare quodlibet pctm̄ tá veniale ꝙ mortale. Sꝫ qꝛ mihi illa via ꝑnūc meliꝰ placet: adducá circa h quaſdá rōnes. Scdo poná circa eá qſdá ꝯcluſiōes ꝛ tertio rñdebo ad rōnes iá factas in ꝯ:iú.
Arguit primo ſic. deus ꝑcipit homini ꝙ Primo.
ꝯſulit ꝙ vitet omne pctm̄: ꝙ hō pōt hoc fa ratio.
cere cú adiutorio grē:ꝯñs videt eē nota:qꝛ irrōnabile eſſet ꝙ deus ꝑciperet aliqd ho mini quin illud ſibi ꝯſuleret. añs ptꝫ: qꝛ ſi deus nō preciperet aliqd hmōi vitare vel ſub pena eterna vel ſub pena tpali:illō nul lú pctm̄ foret:nec veniale nec mortale:ſicut nullú pctm̄ eſt leuare feſtucá: vñ nō plꝰ fo ret pctm̄ dicere verbú otioſum/niſi eſſet a deo ꝓhibitú. ſed oē ꝓhibitú a deo homi ni/pōt ab hoīe vitari:ꝙ hō pōt vitare oēe Scdo
pctm̄. Scdo ſic. creet deus hoīem ꝑfectú ratio.
in naturalibus. iſte ſtatim pōt incipe mere ri ſi habeat grām: ꝛ pono ꝙ deus conſer uet vitá illius ꝑ vná diē tm̄: túc arguo ſic. ꝑ primá huius diei horá pōt vitare omne pctm̄:manifeſtú eſt etiá ſm eos. dicút eñ ꝙ hō ꝑ aliqđ tpe pōt eſſe ſine quocúqꝫ pctō. ſꝫ eadē rōne pōt vitare pctm̄ ſcda: ſub ea dē rōne ꝛ tertia: ꝛ ſic ꝑ totú diē: ergo ꝑ to tá vitá ſuá. eſt ſilis rō de quocúqꝫ adulto. Tertio manifeſtú eſt ꝙ phrenetici ꝛ mori entes ſub baptizāte iſtá vitá tráſeút abſqꝫ quocúqꝫ pctō: ꝙ ſaltem eſt poſſibile ꝙ exi ſtens in grā tranſeat vitá iſtá ſine pctō ve niali. Quarto ꝙ iſta logica nihil valet qua vtunt: dicētes ꝙ quodlibet pctm̄ pōt ho mo vitare:ſꝫ nō pōt vitare quodlibet pec catú. Nam arguo ſic. hoc pctm̄ pōt vitare hō:demonſtrato verbo otioſo:et hoc pctm̄ pōt vitare:demōſtrata leui detractione: et vitatio vnius ſtat cú vitatiōe alteriꝰ: ergo iſta duo pōt vitare. eodē mō demōſtrādo tertiú pctm̄ arguit: ꝛ ita ſimilr de quarto ꝛ de quinto ꝛ ſic de oībus. ꝛ ꝑ ꝯñs hec eſt vera. Iſta pōt hō vitare. ꝛ ſimiliter iſta pōt ſor. vitare:igit ſortes vitare pōt iſta ꝛ iſta. Et vltra:ergo ſortes vitare pōt quodlibet illorú. Si dicat ꝙ aliqđ pctm̄ veniale eſt: cuiꝰ vitatio nō ſtat cú vitatiōe alterius: ſꝫ eo mō ꝙ vitat illud/incidit in aliud venia le. Iſtud eſt irrōnabile dictum: qꝛ vtrumqꝫ

illoꝝ hꝫ vitare: ⁊ tñ ſi vitaret alteꝝ i[illegible] dit in reliquã: ⁊ ſic foret obligatꝰ ad impoſſibile. Quinto ꝙ iſta poſitio facit legẽ chriſti ꝙ ẽ ſumma iuſtitia: nimis oneroſam: quia illa lex eſt oneroſa/quã nemo põt ſeruare etiã adiutꝰ p grãm: ſꝫ p hanc poſitionẽ nemo põt ſeruare legẽ chriſti: ꝙ fuit hereſis Manichei quã Hieronymꝰ vocat blaſphemiã explicite: ſꝫ de chriſtianis ſicut ſupius fuit allegatũ: ẽ ꝙ hõ põt obſeruare legẽ chriſti: p quãto obligat trãſgreſſores ad penã eternã: nõ tñ p quãto obligat trãſgreſſores ad penã tpalem: ⁊ ita põt hõ vitare ne peccet mortaliter: nõ tñ põt vitare ꝙ nõ peccet venialiter: illud enĩ nõ eſt rõnabile. nam nulla pena infligit hoĩ ꝓpter id qđ nõ fuit in ſua ptãte vitare: neqꝫ enim laudamur neqꝫ vituperamur ꝑ hs q̃ non ſunt in nr̃a ptãte: ſicut dẽ. ij. Ethi. Sexto ſic capio aliquẽ exiſtentem in purgatorio pro pctõ aliq̃ veniali. q̃ro autẽ vtrũ illud pctm̃ potuit vitaſſe an non? ſi nõ: irrõnabiliter punieꝰ p eo: qꝛ ſicut hõ in nullo eſt laudãdus: qꝛ ſeruat rõnabiliter q̃ nõ põt omittere: ita in nullo eſt vituperãdus ſi aliqđ fecerit qđ nõ põt vitare: q̃n aliqđ illoꝝ committat. Probo ꝯñam. neceſſe fuit eũ aliqđ iſtoꝝ cõmittere: qꝛ ipoſſibile fuit aliquod illoꝝ vitare: ꝫ licuit ſibi aliqđ illoꝝ comitere: qꝛ cuilibet liceret facere ſm oĩa iura.

Scđm punctũ Concluſio prima.

Scđo circa illũ modũ dicẽdi quẽ nunc teneo: pono in oppoſitũ ꝯcluſiones. Prima eſt: ꝙ ſine miraculo de lege cõi hõ põt vitare qđcumqꝫ veniale p liberũ arbitriũ adiutũ p gratiã. Secũda eſt: ꝙ dubium eſt an hoc aliqs fecerit de facto. Tertia eſt: hoc facere eſt multũ difficile. Prima cõcluſio probat per ſex rões q̃s feci ꝫ cõem modũ dicendi. Pro rõnibus opiniõis ꝯrie eſt notãdũ ꝙ aliqđ dẽ impoſſibile dupr. Uno mõ ꝓprie: qđ nullo modo poteſt fieri. Alio mõ tranſſumptiue: qđ vix ⁊ cũ difficultate põt fieri. membra illius diſtinctionis habenꝫ. iiij. Phy. c. de infinito. Nam in finitũ vno mõ dẽ qđ nullo modo põt ptrãſiri. Alio modo qđ vix ⁊ cum difficultate. Quãdo ergo ſancti videnꝫ dicere ꝙ homo nõ põt vitare qđlibet pctm̃ veniale: capiunt impotẽtiã vel ipoſſibilitatem ꝑ difficultate: ⁊ nõ ꝓprie. eodem mõ q̃n dicũt ꝙ qđã fiunt neceſſitate: nõ accipiũt neceſſitatẽ ꝑ neceſſitate abſoluta. Et inenitabilitatẽ ꝑ difficultate vitãdi, ita ꝙ facultas humana difficultaſſet vitãdũ qđlibet pctm̃.

Secũda concluſio.

Tertia.

Aliud eſt notandũ: ꝙ vitiũ vel pctm̃ iuxta doctores capit tripliciter. Uno mõ pro operatione illicita cõtra legẽ dei. Alio mõ pro illicito ꝓpinquo ad tale pctm̃ ſic dictũ. illo modo fomes põt nominari peccatũ: et ſic accipit aplꝯ pctm̃ Roma. vij. multotiens loquens de inclinatione fomitis et dicẽs. Nõ enim quod volo bonũ hoc ago. ſꝫ qđ odio malũ illud facio. Si aũt qđ nolo illud facio conſentio legi: qm̃ bona eſt. Nunc aũt iam nõ ego operor illud: ſꝫ quod habitat in me peccatum. ⁊ parũ ãte in eodẽ capitulo. Peccatum vt appareat peccatũ per bonũ operatum eſt mihi mortem vt fiat ſupra modũ peccans peccatum per mandatum ⁊c. vide gloſ. cõem loquentem apertiſſime. Tertio modo dicitur paſſio cauſata a fomite. ⁊ ſic dicuntur motus primi peccata. ⁊ ſic vocat apoſtolus malũ q̃n dicit. Quod nolo malũ hoc ago. ⁊ dicit ꝙ illud malũ creaꝫ a pctõ. i. a fomite. Per illas duas diſtinctiones pꝫ ad omnia illa argumenta que ille opinans adducit pro ſe. Ad primum. ſi Aug. in illo dicit ꝙ homo non põt vitare quodlibet peccatum: accipit non poſſe non pro omnino non poſſe: ſed pro difficulter poſſe. Ad ſecundum quando dicit Aug. ꝛ probat hoc per dictum illud apoſtoli. ſi dixerimus ⁊c. planũ eſt auctoritas eſt gloſſanda. Nã ipſe dicit ꝙ per aliquod modicum tempus homo põt eſſe ſine peccato: tunc in iſto tẽpore verum eſſet dicere ꝙ peccatum nõ haberet ſicut recenter baptizatus vel bene contritus. ⁊ non eſt dicendũ ad auctoritatẽ ſm gloſſam cõem que planiſſima eſt: ⁊ excludit difficultatem: ſi autem dixerimus. gloſ. interlinearis de iuſtitia: qꝛ nõ habemus ⁊c. ꝙ planũ ꝙ quicũqꝫ iactat ſe p tale ꝙ pctm̃ nõ habꝫ veritas in eo nõ eſt: qꝛ dicit falſum: qꝛ elationẽ habet: quin tñ iuſtus poſſet hoc dicere veraciter: nõ eſt impoſſibile. Ad tertiũ de dicto Aug. dico ꝙ loquiꝫ de neceſſitate q̃ eſt difficultas: ⁊ pctõ tertio modo qđ nõ eſt peccatũ proprie: ſed eſt paſſio ſequens potentiã pctĩ. Signãter dicit aplꝯ ꝙ ipſe nõ operatur illud. i. nõ voluntate efficit tales motus ſenſualitatis in ſe. ſed peccatũ/dicit ipſe/illud operatur qđ habitat in carne. i. fomes cauſat tales paſſiones motus pctõrũ in aĩa. ⁊ ideo merito dicũtur paſſiones: qꝛ nõ eliciuntur volũtarie ⁊ libere ab aĩa. ⁊ ſic auctoritas nõ eſt ad ꝓpoſitũ cõcluſiõis

Ad primum ⁊

Ad ſecundũ

Ad tertium.

q: loquiẗ in cõcluſiõe de pctõ primo modo
Ad q̃r accepto ꝛ ꝓprie. Ad quartũ dico ꝙ eq̃
tum. uocat de pctõ: aliter auctoritas eſſet cõtra
eũ: q: ẜm eũ aliq̃s per modicũ viuit hic ſine
peccato: ꝛ tñ q: ſemp in fomite durat: non
Ad reli ſemp caret pctõ. Ad q̃ntũ ſextum ꝛ ſepti-
q̃ tria. mũ pꝫ p illud quõ Aug. ꝛ magr̃m debere
mus exponere. Sed dictũ Hierony. addu-
ctũ dꝫ intelligi ꝙ iuſtiſſimũ ꝛ rõni cõſenta
neũ ꝛc. Et ſic finaliter r̃ndeo ad formã que
C ſtionis ꝙ ſic. Sed adhuc cõtra iſtã viam
Rñſio quã ego teneo/ſunt due auctoritates exp̃ſ-
aucto. ſe in ſcriptura ſacra. Pria eſt Prouer. xxiiij
Aucto- Septies in die cadit iuſtus ꝛ reſurgit. vbi
ritas p̃ dicit gloſ. ꝙ textus loq̃tur de leuibus pec-
ma in catis: ſine q̃bus iſta vita nõ ducitẜ. Peccant
oppoſi eñi iuſti p omiſſionẽ: p ſurreptiones: p ne-
tum. ceſſitates: per ignorãtiam. Talia eñi verba
ponunẜ ibi in gloſ. q: nullus hõ põt vitare
Scõa. qõ eſt pctm̃. Alia auctoritas eſt illa. Nul-
Tertio lus ſine pctõ eſt: nec infans vni⁹ diei. Itẽ
arguiẗ tertio arguo ſic: ꝙ ex lege chriſti aliq̃s obli
gaẗ ad impoſſibile: q: pono ꝙ ſortes peccã
do ꝑdit grãm in hoc inſtãti: tũc arguo. ſor-
tes peccat nunc: q: non ſeruat rectitudinẽ
in hoc inſtanti: ſed ſortes obligatur ad ha-
bendã rectitudinẽ in hoc inſtanti: ergo ſor-
tes obligaẗ ad impoſſibile. Uel ſub iſta for-
ma poteſt argui. de quocumq̃ exiſtente in
pctõ mortali quero vtrũ iſte teneẗ in h̃ in-
ſtanti habere grãm: an nõ teneẗ in hoc in-
ſtanti habere? Si nõ: igiẗ omittit illud ad
qõ nõ teneẗ: igiẗ nõ peccat. Sed manifeſtũ
eſt ꝙ hoc eſt falſum: q: quilibet obligatur
ad habendã grãm per totã vitam ſuã. Si
ſic: ꝛ impoſſibile eſt eũ habere grãm: ergo
obligaẗ ad impoſſibile. qõ eſt ꝓpoſitũ. Pa
tet q: in hoc inſtãti caret gratia: igiẗ impoſ
ſibile eſt ꝙ in hoc inſtãti habeat gratiã: ni-
Quar- ſi ſimul habeat grãm et careat gratia. qõ
to. includit ꝯdictionẽ: Quarto ſic. demõſtra-
to ſorte peccante: ſortes teneẗ nunc eſſe ex
Quīto pctm̃ mortale: ꝛ hoc eſt ĩpoſſibile: ergo ꝛc.
ſicut prius. Quinto ſic. demonſtro aliquẽ
ſentientẽ motũ libidinis inſurgentẽ: tunc
ſic. iſte teneẗ reprimere motũ libidinis: ne
faciat pctm̃ mortale ſub reatu pene eterne:
quero igiẗ vtrũ teneẗ ſic reprimere anteq̃
ſit peccatũ mortale: an poſtq̃ eſt peccatum
mortale? Nõ prius: q: ſemp eſt ante pecca-
tũ veniale: ꝛ nullus teneẗ reprimere pctm̃
veniale ſub reatu pene: ergo ꝛc. Si ſecũdo
mõ: habeẗ ꝓpoſitũ. ſ. ꝙ obligaẗ ad impoſſi
bile. Sexto ponaẗ ꝙ aliqua vouerit vir- Sexto
ginitatẽ: ꝛ poſtea fornicetẜ: tũc ſic. iſta vouit
virginitatẽ: ꝛ nõ eſt abſoluta a voto ſuo p
pctm̃ ſuũ: q: ſic reportaret lucrũ de peccato
ſuo: ergo adhuc teneẗ ad votum virginita
tis: ergo ad ĩpoſſibile: qõ eſt ꝓpoſitũ. Iſta
q̃tuor argumẽta facit Altiſſiod. li. ij. c. xxſ.
Pro iſtis oĩbus addo adhuc vnam diſtin-
ctionẽ de peccato. q: peccatũ quãtũ ad pro
poſitũ ꝑtinet/capiẗ dupliciter. vno modo
ꝓ actu vel commiſſione libere deordinata
cui correſ̃dere debet potẽtia. ꝛ ſic capiẗ ſatꝫ
ꝓprie. Alio mõ capiẗ pro quocumq̃ facto
quod non fit ita bene ſicut fieri põt: ſicut q̃
põt dare in eleemoſynã pauperi indigenti
tria: ꝛ dat ſibi duo: vnde nõ teneẗ ad hoc:
ſed facit hoc libere amore dei: bene facit. et
tamen non facit ita bene ſicut poteſt. ideo
poteſt ſuus actus dici diminutus vel defe
ctuoſus: ꝛ tñ nulla pena illi defectui corre-
ſpondet: q: non teneẗ melius facere q̃ fa-
cit. ꝛ ſic loquũtur ſancti frequenter: quãdo
dicunt ꝙ oẽs actus noſtri ſunt defectuoſi:
nec eſt aliquis q̃ fiat ẜm omnes bonas cir
cumſtantias ſicut fieri poteſt: ꝛ ſicut nobis
expediret: ꝛ ſicut teneẗ: licet nõ ex debito p̃
cepti: ſ; tñ ex debito vel honeſtate gratitudi-
nis. ꝛ illo modo loquendo de peccato/con-
cedendũ eſt ꝙ iſta vita non põt fundi ſine D
pctõ. Per hoc ad primum. ſepties in die Ad pri
cadit iuſtus ꝛc. Nec de textu conceditur ad mum.
literã: q: eſt vna indefinita vera. ad gl. que
dicit ꝙ homo peccat p neceſſitatem: vel eq̃
uocat de peccato: vel accipit neceſſitatẽ pro
difficultate. Similiter de ſurreptione cre-
do: niſi forte fuerit peccati prioritas: ſed de Ad ſe
hoc als diceẗ. Ad ſcõm pꝫ ꝙ gloſ. que di cundũ
cit nec infans vnius diei: dicitur ꝙ peccare
ſumiẗ multum large. Capiẗ eñi peccare p
ſuſtinere penas: ꝛ hoc facit quilibet iuſtus
homo ſiue infans vnius diei: alioquin fal-
ſum diceret de chriſto ꝛ pueris baptizatis: Ad ter
ꝛ de ſanctificatis in vtero. Ad tertiũ quã tium.
do arguiẗ ꝙ aliq̃s ex lege chriſti obligatur
ad ĩpoſſibile: põt dici ꝙ aliq̃d obligari ad
impoſſibile eſt dupl̃r: vel p ſe vel p accidẽs
per ſe diciẗ ſor. obligari ad impoſſibile: vt
ſi deus p̃ciperet ei ꝙ ipſe curreret: ꝛ quieſce-
ret vel aliq̃d tale. Per accidẽs põt obliga-
ri ad aliq̃d qõ per lapſum vel p cauſam il-
li⁹ ꝛ p culpã ꝓpriã deuenerit ad impoſſibi
le: q: obligatur ex lege dicta. Secundo poſ
ſet dici ꝙ aliq̃s poſſet obligari ad impoſ-

ſibile:q᷑ oīs homo obligaꝭ ad habendum
gratiā vite ſue. ⁊ p ꝯñs obligaꝭ in hoc inſ
ſtāti pn̄ti in quo eſt in pctō mortali:ad haſ
bendā grām:⁊ hoc eſt ipoſſibile p accidēs.
Et pōt ꝯfirmari iſta rn̄ſio p ſniam Anſ.ij.
cur deus hō.c.xxiiij. vbi dicit. Si hō dicit
iniuſtus q̄ hoī reddit qđ non debet: multo
magis iniuſt⁹ eſt q̄ nō dat qđ dꝫ. Rn̄det.ſi
pōt:⁊ nō reddit:vere iniuſt⁹ eſt. Anſel.ait.
Si nulla eſt in eo potentia:aliqualr excuſa
ri pōt.ſꝫ ſi in eo ipotentia culpa eſt: ſicut ſi
nō plāgat pctm̄:iſta nō excuſat non reddē
tē debitū. Anſ.ſubdit exēplū.nā ſi dn̄s inſ
iungat aliqđ opus ſeruo ſuo: ⁊ p̄cipiat illi
ne ſe pijciat in foueā quā illi demonſtrat:
vn̄ nullatenus exire poſſit:⁊ ſeruus ille cōſ
tēnens mādatū dn̄i ſui ſpōte in minatā ſe
mittat foueā:vt nullaten⁹ poſſit opus ei⁹ ſi
bi iniūctū efficere:putas aliqten⁹ impoten
tiā iſtā ad excuſationē valere/cur op⁹ iniū
ctū nō faciat? Diſ. Nō:ſꝫ poti⁹ ad augmenſ
tum.infra Anſ.ita hō q̄ ſpōte ſe obligauit
illo debito qđ ſoluere non pōt:⁊ culpa ſua
deijcit ſe in hāc impotētiā: vt nec illud poſſ
ſit ſoluere qđ dꝫ ante pctm̄.i.ne peccaret:
in hoc ꝙ peccauerit inexcuſabilis eſt. Ipſa
nāqꝫ imputāda eſt:q᷑ nō dꝫ eā hr̄e: imo dꝫ
eā nō hr̄e. Nā ſicut culpa eſt nō hr̄e qđ haſ
bere dꝫ:ita culpa eſt hr̄e qđ dꝫ nō habere.
⁊ cōcludit in fine. Quapropter impotentia
reddendi deo qđ dꝫ ⁊ nō reddit:nō excuſat
hoīem ſi nō reddat.iniuſtus ergo eſt homo
qui nō reddit deo qđ dꝫ. hec Anſel q̄ ſunt
notabilia. Ecce hic ſatis dicit ꝙ hō obligaſ
tur ad impoſſibile p accidēs:⁊ nō pōt ſolſ
uere illud ad qđ obligaꝭ: ⁊ tn̄ impotentia
iſta nō excuſat eū:ſed eſt culpa. ⁊ ſic pꝫ ad
Ad q̄rſ tertiū ⁊ ad quartū ſilr:q᷑ cōcedēdū eſt ꝙ q̄
tum. peccat:obligaꝭ ad ipoſſibile per accidens.

E

Ad qn Ad quintū de eo q̄ dicit ꝙ ſentit inſurſ
tum. gere motū pctī:dicendū ꝙ teneꝭ reprimeſ
re anteqꝫ fiat mortalis. ħ eſt anteꝙ̄ ſit cau
ſa cōſenſus mortal. Et qn̄ arguiꝭ : nullus
teneꝭ reprimere pctm̄ veniale ſub pena pec
cati mortalis. dico ꝙ ſic:qm̄ ex veniali ſeqꝫ
Obieſ tur mortale:ſi non reprimaꝭ. Sed ꝯ.pono
ctio. ꝙ ſortes ſenſit talē motum: ⁊ nō repreſſit
niſi in a inſtanti:tunc probo ſm̄ datam reſ
ſponſionem ꝙ peccauit mortaliter ante a.
q᷑ ante a tenebaꝭ reprimere: ⁊ nō fecit:ergo

F

peccauit mortaliter. Ad illud pōt dici vno
Rn̄ſio. mō negādo ꝯñam:tenebaꝭ reprimere ante
a:⁊ nō fecit:ǵ peccauit ante a.ſꝫ dꝫ ǵ pecca
uit in a vel ante a. ⁊ iō nō eſt idē teneri ad
iniūctū:⁊ ad alterā ei⁹ partē determinate
⁊ iō peccauit p̄ciſe in a:q᷑ non repreſſit: nec
ante a. Aliter pōt dici cōcedēdo ꝙ teneꝭ re
primere in a.⁊ vlteri⁹ ꝯcedo ꝙ obligaꝭ ad
impoſſibile:⁊ tn̄ illa impotētia nō excuſat
pctm̄:ſicut dictū eſt. Ad ſextū de vouente G
virginitatē ⁊ frangēte votū:pōt dici ꝙ vo Ad ſex
tū virginitatis recte cadit ſup vitationem tum.
actus carnalis: quā comitaꝭ virginitas. ⁊
ad vitandā iſtā poſtea teneꝭ ſoluta virgini
tate:⁊ nō portat lucrū de pctō ſuo. Aliter
pōt dici ꝙ ſoluta ỽginitate teneꝭ ad virtu
tē iſtā:q᷑ ipoſſibilitas nō excuſat eā:q᷑ ipa
fuit cauſa hui⁹ ipotētie. vn̄ pōt dici ꝙ ipa
manet obligata ad hn̄dum ỽginitatē: doſ
nec p cōtritionē iſtā obligationē diſſoluat:
nam certū eſt ꝙ deberet eſſe virgo:⁊ nō eſt
⁊ ſic cōcedendū ꝙ obligaꝭ ad impoſſibile p H
imaginationē Anſel. Sciēdū ꝙ doctor q̄ Nota.
p̄dicta argumēta facit:ꝯ illā rn̄ſionē argu
it:que ponit hoīem obligari ad impoſſibile
aliq̄ mō ſiue per ſe ſiue p accidens. Et pōt
extrahi de verbis ſuis vna diſtinctio de iſto
termino omittit vel omittere. q̄a pōt vno
mō exponi p nō facere: alio mō p non face
re qđ facere dꝫ. ⁊ illa eſt omiſſio deordinaſ
ta:qđ eſt pctm̄. Primo mō hec eſt poſſibilis
ſortes omittit: ſicut dū ego ſcribo: omitto
currere. Scđo ħ eſt ipoſſibilis: ſor.omittit
q᷑ tunc ſignificat ꝙ ſortes modo non facit
qđ nūc facere dꝫ. ⁊ hoc eſt ſibi ipoſſibile:ex
q̄ nūc omittit p poſitū. Alio mō iſte termiſ
nus omittit/ſm̄ eū ſignificat tm̄ deformiſ
tatē vel culpā omiſſionis. et ſic dicit ꝙ hō
pōt omittere. Vn̄ q̄ eſt in pctō mortali in ħ
inſtanti:omittit:q᷑ nō cōteniꝭ. ⁊ tn̄ non teſ
neꝭ cōteri in inſtāti:q᷑ ipoſſibilitas eū abſ
ſoluit. Sed iō oſtendit maculā omiſſionis
ꝯbi:q᷑ nō cōteniꝭ in hoc inſtāti vel ante. Et
qn̄ arguiꝭ ſic.iſto demōſtrato:teneꝭ nunꝙ̄
peccare mortaliter. Rn̄det ꝙ hoc verbum
peccare teneꝭ ibi i futuro tp̄e:nō p pn̄ti.ſiſ
ue ſit affirmatio:ſiue ſit negatio. Vn̄ ſicut
nullus tenetur nō peccaſſe: q᷑ nō ſubeſt liſ
bero arbitrio. ⁊ iſta reſpōſio hꝫ bonū coloſ
rem. De fracta ỽginitate poſt votū:dic ſic
primo illud dictū fuit. Siſr de repreſſione
dicit Aug. ꝙ tenetur reprimere anteꝙ̄ ſit
mortalis:⁊ non poſtꝙ̄ eſt mortalis:q᷑ hoc
dicere eſt ridiculoſum. Idē enim dicere eſt.
iſte tenetur cauere ne cadat in foueā: qui
iam cecidit in foueā. Et ad illud argumētū

ſic tenet̃ reprimere motũ illicitũ anteq̄ ſit mortalis: ⁊ non reprimit: ḡ omittit anteq̄ ſit mortalis. Rñdet q̄ diſcurſus non valet ſm qḋ verbũ omittit iportat difformitatẽ ⁊ principaliter ſignificat carentiã actus debiti. Dicit eñi ipſe q̄ carentia act⁹ debiti ⁊ difficultas q̄ inde prouenit: nunq̄ ſunt ſil. Unde dicit: impoſſibile eſt aliquẽ omittere ſm iſtã ſignificationẽ: ſed omittere ꝓut iportat difformitatẽ vel difficultatẽ omiſſionis tñ: tũc dicit q̄ iſte qui nõ reprimit motum libidinis: omittit: ⁊ ideo in aliquo motus incipit eſſe mortalis: nõ tamẽ ex hoc q̄ omittit facere in hoc inſtãti qḋ tenetur facere in hoc inſtãti: ſꝫ ex hoc q̄ nõ facit i hoc inſtãti/qḋ pri⁹ debuit facere in h̄ inſtãti vł ante. ſicut ſi eſſet p̄ceptum alicui q̄ cogitaret de deo ante terminum iſtius diei: ſi non cogitat: tũc nõ eſt culpa ante terminũ diei: aut in aliq̄ inſtãti ante terminũ illius diei ꝯhit difformitatẽ illi⁹ omiſſionis: q: inter illud inſtans ⁊ terminũ illius diei eſt aliqḋ tp̄s: quodcũq; inſtãs detur: in q̄ tpe põt implere p̄ceptũ. Unde iſta argumentatio nõ valet. iſte tenebat̃ cogitare de deo ante terminũ illi⁹ diei: ⁊ nõ cogitauit: ḡ omiſit ante terminũ hui⁹ diei: dꝫ addi: vel ꝯtrit maculã omiſſionis in termino hui⁹ diei. De iſtis rñſionibus nõ plus ad pñs.

B Ad primum princi. Ad primum pncipale qñ arguit̃: quicunq; incitat̃ ad aliq̄d ꝯ rectam rõnem ⁊c. nego: q: nõ ſolũ pctm̃: immo occaſiones ⁊ mot⁹ ad peccandum dꝫ hõ odire. Apl's aũt in hac auctoritate: Qḋ odio malũ illḋ facio. vocat malũ paſſionẽ inſurgentẽ in carne cõtra volũtatem: ⁊ dico ꝓ nunc q̄ tales paſſiones non ſunt peccata ſemp ḡnaliter.

R · Ad ſecundũ. Ad ſcḋm de dicto mgr̄i ⁊ ſancti Thome: q̄ tentatio carnis nõ eſt ſic: videt̃ q̄ illud ſit falſum ⁊ negandũ: ſi intelligit̃ q̄ nunq̄ eſt ſine pctõ: cum primi motus pctõꝝ hoc eſt cogitatio de pctis nõ ſit in hois ptãte: frequenter tñ ſunt cũ pctõ propter negligentiã hois non curãtis ꝑuenire ⁊ reprimere vel ꝑordinare tales motus. Dicit eñi Thomas q̄ licet nõ ſit in ptãte hois vitare oẽm tẽtationẽ carnis: ita q̄ nullã habeat: põt tñ hanc et illã vitare ſingulariter. vnde tẽtatio eſt i hois ptãte. Pro modo ego dictũ illud nõ intelligo: non q̄ includit oppoſita: ſed q: q̄libet tentatio ſit in hois ptãte: ⁊ q̄ hõ nõ poſſit vitare quamlibet: ⁊ tamen tenetur vitare quamlibet: vt prius fuit dictum.

Utrũ a[...] vlli fruẽs deo/fruat̃ ex ipo neceſſario q̄libet qḋ eſt deus: ⁊ arguit̃ q̄ non: q: q̄libet pſona diuina eſt de⁹: ſed non oĩs creatura fruẽs fruit̃ qualibet pſona: ḡ nõ oĩs creatura fruẽs deo/ fruit̃ q̄libet qḋ eſt de⁹. Maior eſt nota. Minor ꝓbat̃: q: eſſentia diuina põt intelligi a creatura: ſine hoc q̄ aliq̄ pſona diuina intelligat̃: ⁊ diligi. Aſſumptũ pꝫ. q: gẽtiles Judei ⁊ pħi intellexerũt deũ: ⁊ tñ nõ cognouerũt trinitatẽ: ſꝫ magis negant. ſicut pꝫ de cõmẽtatore. xij. metha. cõmẽto. xxxix. Eſt ergo vn⁹ de⁹ ſapiens. ⁊ putauerũt antiq̄ trinitatẽ eẽ in ſubſtãtia. ⁊ voluerunt dicere ⁊ euadere: q: fuit vn⁹ de⁹: ⁊ tres: ⁊ neſciuerũt euadere: q: cũ ſub̃a fuerit nũerata aggregatiue: erit vnũ ꝑ itellectũ nẽ additã aggregato. Recte ꝯcedit deũ eſſe vnã ſub̃am: et negat trinitatẽ eũ eſſe: ⁊ illã ſub̃am potuit diligere ſicut pceperã: licet nõ diligeret trinitatẽ.

R Qõ. ye Primũ princi.

Scḋm. Preterea oĩs res diſtincta põt intelligi abſq; hoc q̄ intelligat̃ alia res que nõ eſt pars ei⁹: ſꝫ pater diſtinguitur a filio: ergo põt intelligi nõ intellecto filio. ⁊ vltra diligi nõ dilecto filio. igit̃ ⁊c.

Tertiũ. Tertio ſic. vna perſona poteſt incarnari abſq; hoc q̄ alia incarnetur: ergo intelligi. ans manifeſtum eſt ex fide. cõſequẽtia aũt: q: ſi fili⁹ incarnat̃ non incarnato patre: ḡ quis bene apprehendit filiũ incarnatũ nõ apprehẽſo patre.

Quartum. Quarto ſic filius põt odiri nõ odito patre: ergo ⁊ diligi. ꝯña eſt plana: q: eadẽ rõ eſt de vno ⁊ de alio. Antecedens probo: q: Judei oderunt chriſtũ: ⁊ tñ non patrem. ergo. Q̄ aũt Judei oderũt chriſtũ ⁊ nõ deũ ꝓbat̃: q: multi inter eos minores putauerũt chriſtũ blaſphemare in deũ: qñ dixit ſe eſſe filiũ dei ⁊c.

Quintũ. Quinto argui͡t. de facto aliq̄ nõ fruebãtur ſpũ ſancto: q̄ tñ fruebant̃ deo: ḡ nõ oĩs creatura fruẽs deo/ fruit̃ q̄libet qḋ eſt de⁹. Antecedẽs ꝓbo ꝑ diſcipulos illos q̄s Paulus inuenit in Epheſo: ſicut dr̄ Actuũ. xix. a quib⁹ cũ queſiuiſſet an ſpm̃ ſctm̃ accepiſſent credẽtes. At illi dixerũt ad eũ. Sed neq; ſi ſpũſſctũs eſt audiuimus. Nihil ergo intellexerũt de ſpũſctõ: ⁊ tñ intellexerũt deũ eẽ: ⁊ chriſtũ eẽ deũ: ⁊ fruebant̃ deo: alš non fuiſſent diſcipuli: ḡ ⁊c.

B Argumentũ i oppoſitum. Ad oppoſitum. ſi aliq̄ creatura poſſet frui deo: ⁊ nõ q̄libet qḋ eſt de⁹: ḡ aliq̄s põt frui eſſentia: ⁊ non frui

pſona: vel frui vna pſona nō fruendo alia.
ꝯña pꝫ: ſꝫ ꝯñs eſt falſum ꝑ vtraqꝫ pte. qꝛ
ſi ſortes fruit̄ eēntia: arguo ſic. hec eſſentia
eſt dilecta a ſorte: hec eſſentia eſt trinitas:
ergo trinitas eſt dilecta a ſorte. hic eſt ſyllo
giſmus expoſitoriꝰ: ⁊ pͥmiſſe ſunt vere: ġ
ꝯcluſio vera: ⁊ diſcurſus bonus. Et ꝙ ꝯñs
ſit falſum ꝑ ſcḋa pte ꝓbo. Nā ſequit̄: dili-
git hāc pſonā: ergo diligit hanc eſſentiā. et
vltra. ergo diligit hāc trinitatē. ꝯña pꝫ: qꝛ
eſſe patrē dilectū cōueniēs pſone vel pſo-
nis eſſentie nō iportat actū repugnantem
eſſentie. Unde ꝯceditur ꝙ eſſentia diuina
eſt incarnata: qꝛ filius eſt incarnatꝰ: ġ ſi pa
trē eſſe dilectū vel intellectū ꝯuenit pſone:
ꝯuenit eſſentie. Ad primū dico ꝙ ſic in-
telligēdo: ꝙ ſignū diſtributiuū poſitum a
pte pdicati nō diſtribuat niſi ꝑ eſſentia ⁊
pſonis: ita ſilr de fruitiōe determinata ad
deū rōne diuinitatis nō rōne nature ali-
cuius aſſumptiue. ſicut ſi filiꝰ dei vniret ſi
bi aliquā naturā q̄ fruot̄ n.: tunc ꝑ cōica-
tionē idiomatū ſtatim foret verū ⁊ ꝯceden
dū ꝙ fruet̄ deo. Uñ preſentē ꝯcluſionē ad
iſtū ſenſum nō accipio: vt videlꝫ aliquē di-
cā frui deo: qꝛ fruit̄ creaturis vnitis: ſicͭ di-
cimus ꝑ cōicationē idiomatum: iſte occidit
deū: iſte odiuit deū: demōſtrato aliquo qui
odiuit vel occidit hūanitatē chꝛiſti. Sic igi
tur intellecta ꝯcluſiōe: pono pͥmo q̈tuoꝛ cō
cluſiones. ſcḋo mouebo ꝯtra eas aliquas
dubitationes ⁊ ſoluā. tertio dicā ad rōnes
pͥncipales. Prima cōcluſio ſit iſta: ꝙ iſte
due ꝓpōnes nō ſtant ſimul: ſortes diligit
platonem: ⁊ tñ aliquā rē que eſt plato ſor-
tes nō diligit. Probo iſtā: qꝛ ea infert op-
poſitā prime: ergo nō ſtant ſimul. ꝯña no-
ta. Antecedēs ꝓbo ſic. ſequit̄: aliquā rē q̄
eſt plato ſortes nō diligit: ergo hanc rē q̄
eſt plato ſortes nō diligit demōſtrato pla
tone. ꝯña pꝫ: quia oppoſita antecedētis ⁊
ꝯñtis ꝯuertunt̄: ⁊ pdicata ſilr: qꝛ oīe qḋ
eſt aliq̄ res q̄ eſt plato: eſt hec res q̄ eſt pla-
to ⁊ ecōtrario. oē qḋ eſt hec res q̄ ē plato: ē
aliq̄ res q̄ eſt plato. tunc arguo ex iſto cōſe
quēte vlteriꝰ: hāc rē que ē plato ſortes nō
diligit: ergo platonē ſortes nō diligit. ⁊ vl-
tra. ġ ſortes nō diligit platonē: qḋ ē oppo-
ſitū pͥmi antecedētis. Scḋa ꝯclo. ꝙ iſta
bñ ſtant ſimul: ſortes diligit platonē: ⁊ tñ
nō credit ſe diligere platonē. Iſta ꝯcluſio
ſtatim pꝫ ponendo diuerſos caſus. Unus
pōt eē iſte: ſortes videt platonē a remotis

E Ad argu. i. oppoſitū.

D Deciſio qōnis. Primi articuli Prima ꝯcluſio

E Scḋa ꝯcluſio

⁊ putat eū eſſe ciceronē: ſit ita ꝙ dictet ſor-
tes iſtū a ſe viſum eſſe diligendū ſūme: ⁊ ni-
hil aliud eē diligēdū. iſto caſu poſito arguo
ſic. Illud viſum ſumme diligit: ⁊ expono ly
ſumme negatiue: qꝛ nihil magis diligitur a
ſorte: ſꝫ hoc eſt plato: ergo plato ſumme di
ligitur a ſorte: ⁊ tñ ſortes nō credit ſe dilige
re platonē ſūme: qꝛ ſi ponat̄ iſta ſtāte caſu
iſto: ſortes diligit ſūme platonē: ſortes ne-
gabit: qꝛ per caſum ſortes nō credit ſe dili-
gere aliud ꝙ illud viſum. Aliꝰ caſus ad idē
ſint plato ⁊ cicero noīa eiuſdē: ⁊ neſciat hoc
ſortes: ⁊ diligat in rei veritate illā rem q̄ eſt
plato ⁊ cicero. Et tunc pꝫ ꝙ hec copulati-
ua eſt vera: ſortes diligit platonē: et tamen
nō credit ſe diligere platonē. Probatio ſe-
cūde ptis: qꝛ ſi proponat̄ iſta: ſortes diligit
platonē: ſortes dubitat iſtam: qꝛ nō credit
ſe diligere platonem. Tertio arguo ſic. hec
duo ſtant ſilr: ſortes odit platonē: ⁊ ſor. non
credit ſe odire platonē: ergo pari rōne illa
duo poſſunt ſtare ſimul. ꝯña pꝫ in caſu val
de cōiter poſſibili: ſit ita ꝙ plato ſit multū
familiaris ſorti ⁊ dilectꝰ a ſorte: ⁊ ſit in rei
veritate ꝙ plato occiderit patrem ſuū: ⁊ la
teat hoc ſortē. volo etiā ꝙ ſortes velit inter
ficere interfectorem prīs ſui. Iſto caſu poſi
to arguo ſic. omnē interfectorem patris ſui
odit ſortes: ſed plato eſt interfector prīs ſor
tis: ergo platonē odit ſortes: et tñ non cre-
dit ſe odire platonē: ergo iſta duo bñ ſtāt ſi
mul. Quarto ſm Anſ. Deū nemo occide-
re ſciēter ſaltē poſſet. Uñ dicit ad idem alle
gās aplm: qꝛ ſi Judei cognouiſſent chꝛiſtū
eē deū: nūqꝫ ipm crucifixiſſent: ġ Judei vo
luerūt occidere chꝛiſtū: ⁊ tñ neſciuerūt ſe oc
cidere deū. ⁊ oderūt dñe: ⁊ neſcierūt odire de-
ū: qꝛ ſi alicui eoꝝ fuiſſet hec ꝓpō ꝓpoſita
tu odis deū demōſtrato chꝛiſto: negaſſent:
qꝛ nō crediderūt chꝛiſtū eē deū. Pꝫ ergo ſa
tis ꝙ iſte due ꝓpōnes bñ ſtāt ſimul: ſortes
diligit plato. ⁊ tñ nō credit ſe diligere pla-
tonem. Juxta iſtas duas cōcluſiones for
mo tertiā ⁊ quartā ad ꝓpoſitū. Tertia
cōcluſio. oīs creatura diligens deū / diligit
quodlibet quod eſt deꝰ. Quā probo ſic: iſtō
eſt quodlibet quod eſt deꝰ: demōſtrata eēn
tia diuina: ſed oīs creatura diligens deum
diligit hoc: ergo oīs creatura diligēs deū:
diligit qḋlibet qḋ eſt deꝰ. Scḋo ꝓbo idem
ſic: ſi creatura diligēs deū aliqḋ qḋ eſt deꝰ
nō diligat: ⁊ ſit iſta creatura ſortes: ⁊ voce
tur non dilectum a; tunc hec eſt vera: a eſt

F Tertia ꝯcluſio

deus:⁊ͣ eſt nō dilectū a ſorte: ergo deꝰ eſt
nō dilectus a ſorte:⁊ deꝰ eſt dilectꝰ a ſorte:
ergo deus eſt dilectus a ſorte: ⁊ deꝰ nō eſt
dilectꝰ a ſorte. Si dr̄ ꝙ iſta ſtant ſimul: deꝰ
eſt dilectꝰ a ſorte:⁊ deꝰ nō eſt dilectus a ſor
te:q2 ſubiecta in iſtis ꝓ diuerſis ſupponere
poſſunt: ita ꝙ in prima ſubiectū ſupponat
ꝓ prē:⁊ in ſcd̄a ꝓ filio:⁊ tūc bn̄ ſtāt ſimul:
pater eſt dilectꝰ a ſorte:filius nō eſt dilectꝰ
a ſorte. Si inquā ſic dicat̄. Contra hoc ar
guo ſic: demōſtrādo patrē: pater eſt dilectꝰ
a ſorte:ǵ eēntia diuina eſt dilecta a ſorte. ⁊
tūc demōſtrādo filiū arguo ſic. filius nō eſt
dilectꝰ a ſorte:ǵ hec eſſentia diuina non eſt
dilecta a ſorte. ǵ hec ſtabūt ſimul: hec eſſen
tia eſt dilecta a ſor. hec eſſentia diuina non
eſt dilecta a ſorte: qḋ eſt impoſſibile. Ex hoc
pꝫ ad qōnē formalr̄ ꝙ ipſa eſt vera. Nam
ſequit̄: oīs creatura diligēs deū diligit qḋ
libet qḋ eſt deꝰ: ſed oīs creatura fruēs deo
eſt creatura diligens deū: ergo omnis crea
tura fruēs deo diligit quodlibꝫ qḋ eſt deꝰ:
ſꝫ nō diligit dilectione vſus: ergo fruitur.
S Quarta ꝯcluſio ſit iſta. iſta duo ſtāt bene
Quar ſimul: aliqua creatura fruit̄ deo: ⁊ tn̄ aliq̄
ta ꝯcl. qḋ eſt deus: nō credit ſe frui. hec ꝓbat̄: q2
iſta ſtāt ſimul ꝙ aliq̄s gentilis fruit̄ deo: ⁊
tn̄ nō credit ſe frui trinitate. ⁊ ꝑ ꝯn̄s negat
hāc ſibi ꝓpōnē. frueris trinitate. iſta ſatis
pꝫ ꝑ colentes deū ⁊ negātes trinitatē. oēs
tales fruunt̄ trinitate: ⁊ tn̄ non credunt ſe
frui trinitate. vn̄ ꝯcedēdum ꝙ oīs fruens
deo fruit̄ quolibet quod eſt deꝰ: non tn̄ oīs
fruēs deo/ſatiſſe quolibet qḋ eſt deus frui.

V Scd̄i articu.

Secūdus articulus eſt

mouere dubia ꝯ iſtas ꝯcluſiōes. Et primo
Primū dubitat̄ de pͥma. Nā ſi dent̄ iſte due ſtare
dubiū. ſimul: ſor. diligit platonē: ⁊ aliquā rē que
eſt plato ſor. nō diligit. tūc arguo ſic. Iſta
ꝯn̄a eſt bona. aliquā rē que eſt plato odit
ſor. ǵ aliquā rē q̄ eſt plato non diligit. ꝯn̄a
pꝫ. q2 odire nō eſt diligere. ergo q̄cq̄d ſtat
cū antecedēte: ſtāt cū ꝯn̄te. ſed hec ſor. dili
git pla. ſtat cū iſto antecedente: aliquā rē q̄
eſt plato ſor. odit. ſicut pꝫ ex tertia ꝓbatio
ne ſcd̄e ꝯcl̄onis. ǵ iſte ſimul ſtāt: ſor. diligit
platonē: ⁊ ſor. odit platonē. Et vltra. ǵ iſte
ſimul ſtabūt: ſor. diligit platonē: ⁊ ſor. non
Scd̄m diligit platonē. Scd̄o cōtra tertiā prin
cipalē ꝯcluſionē dubitat̄. Si oīs creatura
diligēs deū/diligeret quodlibet qḋ eſt deꝰ:
ergo pari rōne omnis creatura intelligēs
deū/cōciperet etiā trinitatē: qḋ eſt falſum:
q2 qn̄ intelligo ꝙ eſſentia diuina eſt ſum
mū bonū: ⁊ ꝙ trinitas eſt ſummū bonum.
quero vtrū idē ꝯceptus ſubijcit̄ in iſtis dua
bus ꝓpōnibus mētalibus: an aliꝰ? Si aliꝰ
hr̄ ꝓpoſitū: ꝙ poſſum hr̄e ꝯceptū de eſſen
tia diuina: ſine h̄ ꝙ habeā ꝯceptū de trini
tate: ⁊ ſic intelligere ꝑ iſtū ꝯceptū deū: ⁊ nō
intelligere trinitate. Si ſit idē ꝯceptus in
iſtis duabꝰ ꝓpōnibꝰ mētalibꝰ ſm̄ ipēꝫ ſuā
nō poſſet aliq̄s naturalr̄ intelligere deū eē
ſummū bonū. ꝯn̄s falſum: q2 gentiles intel
ligunt vnū ⁊ nō reliquū. Tertio. aliquis Tertiū
fruit̄ eſſentia: ⁊ vult ꝑſonā nō eſſe: q2 aliq̄s
fruit̄ deo: ⁊ vult ſpm̄ſctm̄ nō eſſe: ſicut he
retici negātes ſpm̄ſctm̄. Siłr q̄ dicūt ipm̄
ſctm̄ eſſe creaturā: fruunt̄ deo: ⁊ vtunt̄ ſpū
ſctō. ǵ ⁊c. Si dicat̄ ꝙ talis vult ſpm̄ſctm̄
eē: ⁊ neſcit ſe ſpm̄ſanctum velle eē. Contra:
dicat ꝙ ſpūſſctūs nō eſt: vel vult vel velle
pōt ꝯformiter iudicio ſuo: ǵ vult ſpm̄ſctm̄
nō eſſe. ⁊ vltra. igit̄ nō fruit̄ eo. Quarto Quartum.
quero vtrū idē eſt ꝯceptus eſſentie ⁊ prīs
an alius ⁊ alius? Si ſcd̄m: igit̄ vnum pōt
haberi ſine alio de potentia dei abſoluta.
Si vnꝰ ⁊ idē: ergo ꝯceptus eſſentie eſt con
ceptus relatiuꝰ. ꝯn̄s falſum ꝯtra Aug. vij.
de tri. c. j. vbi dicit. Si eſſentia diuina rela
tiue dicat̄ eēntia; ipſa nō ē eēntia. Quin Quītū
to ſic. Aug. ibidē eodē ca. Oīs eſſentia q̄ re
latiue dr̄: eſt aliq̄d excepto relatiuo: que ꝓ
pter prē ſi nō eſt aliq̄d ad ſeipm̄: nō eſt oīno
q̄ relatiue dicat̄ ad aliq̄d. Ex iſto arguit̄ ꝙ
eſſentia diuina eſt aliqḋ obiectū ꝯceptibile
in cuius ꝯceptu nō includit̄ relatio. ⁊ ſic po
teſt ꝯcipi a viatore. ſed eſſentia ſic cōcepta
hꝫ rōnem ſummi boni: ergo eēntia dei pōt
ſumme diligi: nō cōdilecta aliqua alia per
ſona; ⁊ hoc inordinate. Sexto ſic arguit̄. Sextū.
triū perſonaꝝ ſunt tres diſtincti articuli: ǵ
vna perſona cui correſpondet vnus articu
lus; pōt cōcipi: alia nō ꝯcepta cui correſpō
det ſcd̄s articulus: ⁊ cū quelibet perſona ſit
ſummū bonū: licite poteſt apprehendens
frui illa perſona. Si dicat̄ ꝙ ꝑſona eſt re Scd̄o.
latiua: ergo vna nō pōt cōphendi ſine alia
nihilominus vnū relatiuoꝝ pōt diligi alio
nō dilecto. Siłr licet nō poſſum apprehen
dere deū eſſe creatiuū vel creatorē: non ap
prehendēdo creaturam: tamē poſſum frui
deo nō fruēdo creatura: q2 cū pr̄ non dicat̄
relatiue inquantū pater ad ſpm̄ſctm̄: ergo
pater pōt apphēdi nō apphenſo ſpūſctō.

Septimum. Septimo ſic. iſte diſcurſus nõ valet: eſſen
tia nõ cognoſcit: trinitas eſt eſſentia: ergo ꝛc.
q2 ibi eſt fallacia accidẽtis. ſicut hic: veniẽs
cognoſcitur a te: coruſcus eſt veniens: ergo co
ruſcus cognoſcit a te. hec eſt fallacia ꝯntis
ſm Ariſt. in li. elenchoꝝ: q2 ſi forma arguẽ
di eẽt bona: iſta eſſet eq̃ bona: eſſentia ẽ pr̄
eſſentia eſt filiꝰ: ergo filiꝰ eſt pr̄: ꝛ iſta: eſſentia
eſt incarnata: demõſtrata eſſentia q̃ eſt pa
ter: ergo pr̄ eſt incarnatꝰ: q2 in iſta eſſentia co-
gnoſcitur: eſt ſumpta denomĩatio ab extrĩ
ſeco. Et qñ dr̄ pr̄ vel filius: eſt denoĩatio in
Octauum. trinſeca: ergo ꝛc. Octauo. pbi naturaliter
intelligũt trinitatẽ. ꝛ ĩpoſſibile eſt ꝙ ſciant
ſe naturalr̄ intelligere trinitatẽ: ergo naturali
ter intelligũt aliq̃d qđ impoſſibile eſt eos
ſcire ſe intelligere naturalr̄. ꝯñs vr̄ incõue
niẽs: q2 incõueniens eſt habitꝰ eſſe nobiliſ-
ſimos in nobis ꝛ latere nos: ꝛ a multo for
Nonũ. tiori incõueniens eſt actũ nobilẽ eſſe in no
bis: ꝛ tñ latere nos. Nono ſic. ſuperius in
improbatione ſcđe concluſionis acceptum
fuit ꝙ Judei odiũt chriſtũ: ſed nullã aliam
pſonã odiũt: ergo ꝯſilis rõ eſt de poſſibilitate
Decimum. diligẽdi ꝛ fruẽdi. Decimo ſic: eſſe creatiuũ
prius cõuenit cõceptui eſſentie ꝙ̃ cõceptui
pſone: ergo nõ eſt idem conceptus eſſentie
ꝛ pſone. ꝯña videt manifeſta. añs pbo: q2
hec eſt primo naturalr̄ eſſentia creat: nõ au
tẽ hec pater creat. ꝛ vltra. ergo aliq̃s cõce-
ptus repreſentat eſſentiam: qui nõ repſen-
tat pſonã: ergo eſſentia põt intelligi nõ in-
tellecta perſona: ꝛ etiam diligi non dilecta
Undecimum perſona. Undecimo ſic. capio hanc propo
ſitionẽ mentalẽ: pr̄ gñat. ꝛ q̃ro vtrũ ſubie-
ctũ eius ſignificat quãlibet perſonã an tñ
vnã: ſi tantũ vnam: ergo vna põt intelligi
alia nõ intellecta: q2 hꝫ cõceptũ diſtinctum
a cõceptu cuiuſlibet alterius pſone. ſi ſubie
ctũ ſignificaret quãlibet perſonã: ergo hec
eſt cõcedẽda: pr̄ ẽ trinitas. ꝛ ſilr̄ hec eẽt fal
ſa: pr̄ generat: q2 denotaret ꝙ filiꝰ gene-
raret: ꝛ ſilr̄ ſpũſctũs. Duodecĩo ſic. vidẽs
Duodecimum clare eſſentiã diuinã, videt patrẽ diſtinctũ
a filio et ſpũſancto: vel ergo p eundẽ conce
ptũ facit: vel per diuerſos. nõ per eundem
q2 per eundẽ conceptũ nõ poſſunt diuerſa
iudicari eſſe diuerſa. ſi per diuerſos: habeo
ppoſitũ: videlicet ꝙ videns clare eſſentiã
diuinã: hꝫ tres diſtinctos conceptus trium
pſonarũ: ergo deus de potentia ſua abſo-
luta poteſt adnihilare vnũ eorũ: ſeruando
reliquos duos: ꝛ duos, ſeruando tertium;
ꝛ tertiũ, ſeruando nullũ: ꝛ ſic deus intelli-
get clare: ꝛ vna pſona tantũ: ꝛ nulla alia.

Ad primum. Ad iſta dicendũ ad primũ ꝙ iſti termini
nõ ſunt cõuertibiles, odire ꝛ non diligere
manifeſtũ eſt ꝙ lapis nõ diligit: ꝛ tñ nõ o-
dit. ſilr̄ nec ſe hñt ſicut ſupius ꝛ inferiꝰ: q2
nõ ſequitur: ſortes odit platonẽ: ergo non
diligit: q2 eãdẽ rẽ põt idẽ hõ odire ꝛ dilige
re: ſicut in iſto exẽplo poſito in tertia pba-
Obiectio. tione ſcđe cõcluſiõis pꝫ. Et qñ arguit: odi-
re eſt nõ diligere: vel odiũ eſt non dilectio:
Rñſio. ergo q̃ odit, nõ diligit. Dicendũ ꝙ ꝯñtie
nõ valẽt. ſicut nõ ſeq̃tur. Intelligere eſt nõ
ſentire: vel intellectio nõ eſt ſenſio: ergo qui in
telligit, nõ ſentit: vñ bene ſtãt ſil' ꝙ ſortes
odiat platonẽ per vnã apprehenſionẽ: et p
aliã notitiã vel actũ diligat eum: ſed nullo
modo ſtant ſimul ꝙ ſortes diligat eũ et nõ
diligat eũ: q2 cõtradicũt. Uñ argumẽtum
Ad ſecundũ. nõ cõcludit. Ad ſcđm dr̄ cõcedẽdo primã
ꝯñam ꝛ antecedẽs. videlꝫ ꝙ quilibet intel
ligens deũ intelligit trinitatẽ eodẽ actu: q2
intelligit rẽ q̃ eſt trinitas. Et qñ querit de
iſtis ppõnibus mẽtalibus: eſſentia diuĩa
eſt ſummũ bonũ: ꝛ trinitas eſt ſummũ bo-
nũ: aut idem cõceptus ſubijcitur in vtroq3
ꝛc. Dico ꝙ aliꝰ ſubijcit in vna: ꝛ aliꝰ ĩ alia
vterq3 tñ eſt cõceptꝰ eſſentie et trinitatis.
Uñ cõcedo ꝙ hẽmꝰ multos ꝯceptꝰ de deo
q̃libꝫ tñ q̃ eſt cõceptꝰ dei: ẽ ꝯceptꝰ patris ꝛ
filij ꝛ ſpũſſancti. ꝛ ecõuerſo: q̃libet cõceptꝰ
alicuius perſone eſt cõceptus dei ꝛ conce-
ptus trinitatis: q2 eſt cõceptus alicuiꝰ rei:
demõſtrata eſſentia diuina: q̃ eſt ſilr̄ vna p
ſona ꝛ tota trinitas. Eſt notãdũ tñ ppter
illud argumẽtũ et quedã alia ſequentia: ꝙ
nõ oĩs cõceptus ſignificãs ſic plures res: q̃
eſt cõmunis cuilibet illarum: ſemper ſuppo
nit ꝛ pro quolibet qđ ſignificat: ſꝫ aliqñ p-
ciſe p vna: aliqñ p duabꝰ: aliqñ p tribus:
aliqñ p oĩbus. Uerbi grã: cõceptus corre-
ſpondens huic voci aĩal, ſignificat oẽ aĩal
naturalr̄: q2 ꝯceptꝰ mẽtalis ſic ſibi correſpõ
det: vt pꝫ primo peri hermenias. ꝛ tamen
aliqñ ſupponit p hoĩe: vt in hac indefini-
ta: aĩal currit: ſuppoſito ꝙ nullũ currat niſi
hõ. aliqñ p hoĩe ꝛ aſino: vt hec: aĩal currit
tali caſu poſito. aliqñ p oĩbꝰ: ſicut appoſi-
to ſigno vniuerſali. Uñ pꝫ ꝙ nõ opꝫ ſemp
cõceptũ rei p q̃libet re ſupponere cuiꝰ eſt
cõceptꝰ. Scđo vlteriꝰ eſt notandũ ꝙ nõ ẽ
idẽ aliquẽ cõceptũ eſſe cõceptũ a: ꝛ eſſe con
ceptũ quo a cõcipitur eſſe a: nec eſt idẽ ali-

q iã cognitionẽ eſſe cognitionẽ a: ⁊ eſſe co-
gnitionẽ qua a cognoſcit̃ a. Uerbi gr̃a. ſic-
ut in ſpeculo video albedinẽ a: ⁊ nõ diſcer-
no p viſionẽ ꝙ illud qđ video/ eſt albedo:
ſcio tñ p iſtã viſionẽ ꝙ illud qđ video eſt co-
lor: tunc manifeſtũ eſt ꝙ illa viſio eſt viſio
albedinis: qꝛ p iſtã viſionẽ video albedinẽ
⁊ tñ p hãc viſionẽ nõ video albedinẽ eẽ al-
bedinem. Simile eſt ſi videã ſortẽ a lõge: ⁊
ſciã ꝙ ſit aĩal: ⁊ nõ ꝙ ſit hõ: tũc manifeſtũ
eſt ꝙ intelligo ſortẽ: ⁊ habeo ↄceptũ ſortis
⁊ etiã ↄceptũ hoĩs. Un̄ vere per hãc intel-
lectionẽ intelligo h̃ qđ video eſſe aĩal. et iđ
nõ oĩs ↄcept⁹ certificat de re cui⁹ eſt ↄce-
pt⁹ quãtũ ad oẽm ↄceptũ eſſentie rei. Ecõ-
uerſo applicãdo illa duo notabilia ad ꝓ-
poſitũ: dicẽdũ ꝙ oĩs ↄceptus rei q̃ eſt de⁹
eſt ↄcept⁹ cuiuſlibet qđ eſt de⁹. ⁊ iđ pater-
nitas eſt ↄcept⁹ filiationis: qꝛ eſt ↄcept⁹ rei
q̃ eſt filiatio. ⁊ ↄcept⁹ pr̃is ⁊ ↄcept⁹ trinita-
tis ꝓpter eãdẽ cauſam. videlicet ꝙ eſt ↄce-
ptus hui⁹ rei: demõſtrata eẽntia diuina q̃
eſt trinitas ⁊ pr̃ ⁊ filius ⁊ ſpũſſctũs. ⁊ ideo
oĩs ↄcept⁹ q̃ eſt ↄcept⁹ alicui⁹ qđ eſt de⁹: eſt
ↄcept⁹ cuiuſlibet qđ eſt de⁹: nõ tñ oĩs ↄce-
pt⁹ q̃ eſt cuiuſlibet qđ eſt de⁹: ſupponit pro
q̃libet qđ eſt deus. Un̄ in iſta ꝓ̃one pr̃ eſt
ſummũ bonũ: obijcit̃ ↄcept⁹ trinitatꝭ: hoc
eſt rei q̃ eſt trinitas: ⁊ tñ nõ ſupponit niſi ꝓ
eẽntia pr̃is. Silr̃ in iſta/ fili⁹ ẽ incarnat⁹ eſt
ↄcept⁹ cuiuſlibet rei q̃ eſt de⁹: ⁊ tñ nõ ſup-
ponit niſi ꝓ pſona filij. Aliquos tñ ↄcept⁹
habem⁹ de deo: q̃ ſunt cões cuilibet qđ eſt
de⁹: ⁊ ſemp ſupponũt: vel ſaltẽ in diuerſis
ꝓpõnibus ſupponere pñt pro quolibet qđ
eſt: vt iſte conceptus qui corrñdet iſti ter-
Obie- mino de⁹ vel eſſentia diuina. Sed ↄ̃ illud
ctio. ſtatim occurrit talis obiectio. Si q̃libet cõ-
cept⁹ quẽ habem⁹ de deo: ſignificat q̃libet
qđ eſt de⁹: ḡ oẽs ↄcept⁹ q̃s habem⁹/ ſunt
ↄcept⁹ ſynonymi: qꝛ quicq̃d ſignificat̃ per
vnũ/ ⁊ p q̃libet. Ad iſtud dr̃ p̃io ꝙ ꝓꝓ̃e
loquẽdo ↄcept⁹ nõ ſunt ſynonymi: ſed vo-
ces vel ſigna ad placitũ inſtituta: nec ſunt
vniuoci nec equoci ꝓꝓ̃e. dato tñ ꝙ argu-
mẽtũ fiat de vocibus: dicendũ ꝙ iſta ↄ̃ña
Rũſio. non valet: iſti ↄcept⁹ idẽ ſignificãt: igitur
ſunt ſynonymi. requirit̃ em̃ ꝙ concept⁹ idẽ
ſignif. cẽt: ⁊ eodẽ modo ſignificandi: ita ꝙ
ſicut nihil ſignificat̃ p vnũ qđ non ſignifi-
catur p reliquũ: ita nullus modus ſignifi-
candi ↄueniat vni q̃ nõ ↄueniat alteri. Si
imponat̃ a ad ſignificandũ albedinẽ in re-
cto: ⁊ ſubiectũ in obliquo: econtrario aũt ſi-
gnificet albũ. tũc bñ eẽt verũ ꝙ q̃cq̃d ſigni-
ficaret̃ p albũ/ etiã ſignificaret̃ p a: ⁊ e con-
uerſo. ⁊ tñ a ⁊ albũ nõ eſſent ꝓpter h̃ noĩa
ſynonyma. Silr̃ q̃cq̃d ſignificat̃ p vnũ cor-
relatiuoꝝ: ſignificat̃ p reliquũ: ſicut pr̃ ſigni-
ficat p poſteri⁹ illud idẽ qđ ſignificat filius
p pri⁹ ⁊ ecõtrario. Un̄ obiectio non valet.
Juxta ſcđm notabile notãdũ ꝙ licet oĩs cõ-
cept⁹ q̃ ẽ ↄcept⁹ dei/ ſit ↄcept⁹. p. f. ⁊. ſſ. vna
etiã ĩtellectiõe q̃ intelligit̃ trinitas: non tñ
etiã p oẽm talẽ cognitionẽ cognoſco deum
eſſe trinũ: nec app̃hẽdo trinitatẽ eſſe deum
nec cognoſco me app̃hẽdere trinitatẽ: ſicut
ſi cec⁹ tãgat albũ: etiã iſta eſt ↄcedenda/ ce-
cus ſentit albũ: ⁊ p ↄ̃ñs cognoſcit album: ⁊
tñ neſcit ſe cognoſcere album: nec cognoſcit
album eſſe albũ. ⁊ eodẽ modo pħi cognoue-
rũt deũ: ſʒ tñ nõ cognouerũt trinitatẽ eſſe
deũ: ſicut aliq̃ volũt dicere: q̃ negant ꝓhos
habuiſſe cognitionẽ de trinitate: ⁊ tñ habu-
iſſe cognitionem de deo. Uolunt em̃ dicere
ꝙ habuerũt notitiã cõpleram de deo talẽ
ꝙ de⁹ eſt ſummũ bonũ: de⁹ eſt ꝑma cauſa
⁊ hmõi. nullã tñ talẽ habebãt de⁹ eſt trin⁹
⁊ de⁹ eſt trinitas: ⁊. p. ⁊. f. ⁊. ſſ. ⁊ ſic de ſi-
milib⁹. Nolũt tñ negare quin concept⁹ dei
ſit ↄcept⁹ trinitatꝭ: niſi vellẽt dicere ꝙ de⁹
non eſt trinitas. Tunc ad formã ſcđi argu-
mẽti rñdẽs/ ↄcedo ꝙ in iſtis duab⁹ ꝓpõni-
bus mẽtalibus: de⁹ eſt ſummũ bonũ: trini-
tas eſt ſummũ bonũ: ſubijciuntur diſtincti
ↄcept⁹. ⁊ ↄcedo ꝙ vn⁹ põt haberi ſine hoc
ꝙ alij habeant̃; ⁊ nego vltra ↄ̃ñam: qñ ĩfer-
tur ḡ poſſum p vnũ ↄceptũ intelligere deũ
nõ itellecta trinitate. ↄ̃ña nõ valet: qꝛ vter-
q; ↄceptus eſt vtriuſq; dei ⁊ trinitatis: q̃a
trinitas eſt de⁹. Ad tertiũ qñ arguit̃: poſ- Z
ſibile eſt ꝙ aliq̃s fruat̃ eſſentia: ⁊ velit pſo- Ad ter-
nã nõ eſſe: ḡ põt frui eẽntia nõ fruẽdo pſo- tium.
na. nego ↄ̃ñam. ⁊ ad poſſibilitatẽ caſus: q̃a
hõ p diuerſas app̃hẽſiones põt aliquã rẽ
odire ⁊ velle nõ eſſe: quã tñ vult ſumme nõ
eẽ. ⁊ h̃ ↄcedit̃ p errorẽ: qꝛ putat p diuerſos
ↄcept⁹ ſignificari diuerſas res: q̃ tñ ſuppo-
nũt p eadẽ re: qꝛ ſicut ſortes ſumme diligit
platonẽ quẽ videt vicinũ ſuũ: ⁊ ſumme odit
interfectorẽ pr̃is ſui. habet em̃ ↄcept⁹ qui
ſupponũt ꝓ eadẽ re: qꝛ ꝓ platone. ⁊ ipe ne-
ſcit hoc: iđ vult ĩpoſſibilia. Et eodẽ mõ ali-
q̃s app̃hẽdit deũ: putat tñ ꝙ ĩpoſſibile eſt
deũ genuiſſe filiũ: vl̃ ſpiraſſe ſpm̃ſctm̃. ⁊ iđ
exiſtimãs ꝙ ſpũſſctũs nõ ſit de⁹: fruit̃ deo.

⁊ tn̄ vult.ſ.nō eſſe:⁊ ita ip̄oſſibilia. Vn̄ ad
iſtā:iſte fruit̄ eſſentia:⁊ vult p̄ſonā nō eſſe:
ergo fruit̄ eſſentia nō fruēdo p̄ſona. Nego
ꝯn̄ā:q: fruit̄ eſſentia:⁊ fruit̄ p̄ſona:⁊ vult
p̄ſonā nō eſſe:⁊ vult eſſentiā non eſſe: ſ; tn̄
neſcit ſe velle eſſentiam nō eſſe: q: neſcit ꝙ
eſſentia eſt p̄ſona realr̄. Ad q̄rtū dico ꝙ
M Ad q̄rtum. idē ꝯcept⁹ eſt ꝯcept⁹ eēntie⁊ ꝯcept⁹ p̄ris:⁊
tn̄ aliq̄s eſt ꝯcept⁹ relatiu⁹⁊ ali⁹ ē abſolut⁹
Dicit̄ em̄ iſte ꝯcept⁹ abſolut⁹: q̄ ſic ſig̃t deū
ꝙ ſi eſſet ip̄oſſibile deū nunꝙ̄ ꝑdux.ſſe ad
intra:ad hoc ꝯcept⁹ cōpeteret deo:cuiuſmo
di ſunt ꝯcept⁹ ſapiēs:bonus:intelligēs:et
hm̄oi. Relatiu⁹ ꝯcept⁹ dr̄ q̄ nō pōt deo ꝯue
nire nec alicui ſuppoſito:niſi de⁹ ꝑduxiſſet
ad intra:puta ꝙ genuiſſet filiū: ⁊ ſpiraſſet
ſſ.iſte em̄ ꝯceptus p̄mo ⁊ p̄ncipaliter ſigni
ficaret diuinā p̄ſonā ⁊ oē qd̄ eſt deus. Tūc
ad argumentū.ſi eſſent idē ꝯcept⁹ eēntie ⁊
p̄ris:tūc ꝯcept⁹ eſſentie eēt relatiu⁹ ꝯ Au.
dico ꝙ ſi q̄libet ꝯceptus eēt relatiuus: hoc
eēt ꝯ Aug.tn̄ aliq̄s ꝯceptus eēntie eſt rela
tiuus:⁊ aliq̄s abſolut⁹. Sʒ Aug.ſpālr̄ loq̄
tur de ꝯceptu eēntie q̄ cōpeteret deo:dato
ꝑ ip̄oſſibile ꝙ in diuinis nō eēt emanatio.
⁊ de tali ꝯceptu verū eſt ꝙ ſit mere abſolu
N Ad q̄ntum. tus. Ad q̄ntum qn̄ arguit̄ de auctoritate
Aug.oīs eēntia q̄ relatiue dr̄ ⁊c. Vult dice
re ꝙ oīs res q̄ pōt ꝯcipi in cōceptu relati
uo:pōt cōcipi ꝯceptu abſoluto:in quo non
fiat ſignificatio exp̄ſſa ſui correlatiui: ſʒ ſi
gnificet ac ſi ſuū correlatiuū nō eſſet: ſicut
eadē res q̄ ſignificat̄ per iſtū terminū dn̄s
ꝯnotādo hoiēʒ:ꝯſignificat ſeruū. Stat aūt
ꝑ iſtū terminū hō abſolute ꝙ null⁹ ali⁹ hō
eſſet ſibi ſubdit⁹. ⁊ eodē mō eadē res q̄ ſi
gnificat̄ ꝑ iſtū terminū pr̄ in diuis:denotā
do ꝙ de⁹ genuit ⁊ hēat filiū:ſignificat̄ per
iſtū terminū de⁹ abſolute ꝙ nunꝙ̄ genuiſ
ſet:⁊ iō vnū nomē dr̄ relatiuū ⁊ abſolutū.
ꝑ vtrūqʒ tn̄ ſignificat̄ oē illud qd̄ ē de⁹: q:
oē qd̄ eſt de⁹/eſt eſſentia diuina. Ad ſextū
O Ad ſextum. qn̄ arguit̄.triū p̄ſonaꝝ ſunt diſtincti articu
li:ḡ vna p̄ſona pōt diſtincte cōcipi alia nō
ꝯcepta. Nego ꝯn̄am:q: ſm̄ oēs de p̄re ⁊ fi
lio ſunt diſtincti articuli.ſ. ꝙ genuit filiū:
⁊ fili⁹ eſt incarnat⁹: ⁊ tn̄ fili⁹ nō pōt cōcipi
ꝯceptu relatiuo ſm̄ aliq̄s: niſi ꝯcipiat̄ pr̄:
cū vn⁹ ꝯcept⁹ relatiuus nō pōt eſſe in mēte
niſi ali⁹ ſit naturalr̄ ſimul. vn̄ poſito ꝙ de⁹
adnihilaret alterū ꝯceptū de duobus cōce
ptibus relatiuis nūc exiſtentibus in mente
ſortis:⁊ ꝯſeruaret reliquū: ille manens nō
eēt cōceptus relatiu⁹ ſm̄ quoſdā: ſicut nec
volitio foret volitio: ſi poneret̄ a ſolo deo
in volūtate ſm̄ opinionē quā ſup̄ius tenui
q.ij.ad.ſ.ꝯ.iij.ꝯcluſionē. ſʒ forma arguēdi
nō valet:q: de eſſentia ſunt diſtincti articu
li:⁊ tn̄ eſſentia diuina nō pōt ꝯcipi ipſam ⁊
nō cōcepta.añs p;ʒ:q: ipſa eſſentia diuina
eſt creatrix mundi. ⁊ eſſentia diuina nō ge
nerat. iſti duo ſunt duo articuli. ſilr̄ de filio
ſunt multi articuli:ſicut ꝯceptus eſt de ſp̄ū
ſctō ex Maria virgine ⁊c. ſicut p;ʒ in ſym
bolo. Ad ſeptimū qn̄ arguit̄. iſte diſcur
P Ad ſeptimū. ſus nō valʒ:eſſentia cognoſcit̄: trinitas eſt
eſſentia :ḡ trinitas cognoſcit̄. ⁊ tn̄ ſup hāc
rōnem fundat̄ ille mod⁹ dicēdi. Dico ꝙ diſ
curſus eſt ſatis bon⁹: q: iſti termini eſſen
tia:trinitas:accipiunt̄ ſicut termini ſingu
lares:⁊ iō ille diſcurſus nō ē ex indefinitis
ſicut iſte:veniēs cognoſcit̄ a te ⁊c. ⁊ iō hic ē
fallacia accidētis:⁊ nō ibi. Et qn̄ arguitur
cōtra:q: tunc eſſet illa forma bona: eēntia
eſt p̄r:eēntia eſt fili⁹: igit̄ fili⁹ eſt p̄r. Nego
ꝯn̄am:q: īter maiorē extremitatē ⁊ mediū
eſt relationis oppoſitio. nec inter minorem
extremitatē ⁊ mediū:ſʒ īter maiorē ⁊ mino
rem ē in ꝯcluſione relatiōis oppoſitio : ille
diſcurſus nō valʒ. ſic nō ē ī argumēto alio:
q: inter trinitatē ⁊ eſſentiam nulla eſt rela
tionis oppoſitio. ſicut p;ʒ. Nec alia forma
valʒ. eēntia ē icarnata:p̄r ē eēntia:ḡ p̄r ē i
carnat⁹;q: eēntia accip.t̄ in p̄miſſis ad mo
dū termini cōis:⁊ ſupponit ī maiori ꝓ p̄ſo
na filij:ī minori ꝓ p̄ſona p̄ris. vn̄ iſte diſ
curſus ē de īdefinitis: ḡ fallacia accidētis.
Q Ad octauū. Tn̄ de iſtis terminis nō m̄ltū ſerioſe mō tra
cto:ſʒ de illis infra tractabit̄:qn̄ aget̄ de ar
ticulo trinitatis. Ad octauū ꝯcedo ꝙ p̄hi
naturalr̄ itelligūt trinitatē: ſi tn̄ naturalr̄
itelligūt deū. ⁊ ꝯcedo ꝙ itelligūt aliq̄d qd̄
eſt de⁹: qd̄ eſt ip̄oſſibile eos naturalr̄ ſcire
ſe itelligere:ſicut cec⁹ tāgit albū:tn̄ ip̄oſſibi
le eſt eum ſcire tāgere albū:n.ſi miraculoſe
reciperet viſum:⁊ tūc videret ꝙ tactū ab eo
eēt albū:nec tn̄ act⁹ ille latuit p̄hos abſolu
te ꝙ ſciuerūt ſe hr̄e actū illū:q̄ in rei v̄itate
R Ad nonum. fuit cognitio trinitatis:latuit tn̄ eos ꝙ fu
it cognitio trinitatis. Ad nonū dico ꝙ ſi
Iudei oderūt p̄ſonā filij v̄e ⁊ ꝓprie: odiūt
eodē actu p̄reʒ ⁊ filiū. ſi tn̄ filiū odiūt ꝑ ac
cidens tm̄ ⁊ ꝑ cōicationē idiomatū: tūc nō
S Ad decimum. ſequit̄:nec ē ad ꝓpoſitū. Nā illū ſenſum ex
cluſi a q̄one ī p̄ncipio rōnis. Ad decimū
qn̄ arguit̄ ad ꝓbandū ꝙ ꝯceptus eſſentie

differt a ꝯceptu ꝑſone: rn̄deo iuxta ꝓdicta ad q̄rtū argumētū: ꝙ aliq̄s ꝯceptꝰ dr̄ eē cō ceptꝰ eēntie dupl'r. Uno mō q: eſt ꝯceptus abſolutꝰ: ⁊ ꝯuenit eēntie: etiā ſi ꝑ īpoſſibile nō eēt emanatio diuīa nec origo. Alio mō dr̄ eē ꝯceptꝰ eēntie: q: ſignificet eā: ⁊ nō ſi gnificaret eā niſi eēt origo aliq̄. ⁊ talis ꝯce ptꝰ dr̄ relatiuꝰ. vn̄ p̄rnitas ſiḡt eēntiā diui nā: ſʒ nō ſig̃ret eā niſi eēt deꝰ gignens filiū. Eodē mō aliq̄d dr̄ eſſe ꝯceptꝰ ꝑſone dupl'r. Uel q: ē ꝯceptꝰ rei q̄ ē ꝑſōa relatiua: ſig̃ns ꝓncipal'r creaturā eſſe ꝑſonā relatiuā: ⁊ ſic ꝯceptꝰ p̄ris ē ꝯceptꝰ ꝑſōe. Alio mō dr̄ aliq̄s ꝯceptꝰ eē ꝯceptꝰ ꝑſone: ꝙuis nō ſig̃ret pu ra rē eē ꝑſonā relatiuā: ſʒ iō ē ꝯceptꝰ rei q̄ eſt ꝑſona relatiua ⁊c. Dico igit̄ ꝙ ꝯceptus eēntie ſcd̄o mō nō ē ꝯceptꝰ p̄io mō: ſʒ ꝯce ptꝰ eēntie ſcd̄o mō. Et ad formā argumēti illa ꝯn̄a nō valet: iſti duo ꝯceptꝰ ītelligūt̄: g̃ illō ītelligit̄ ꝑ vnū qd̄ nō ītelligit̄ ꝑ iſtū: ſic

V
Ad. xi. locuti ſumꝰi ſcd̄o arg. Ad. xi. qn̄ dr̄ p̄r gn̄at ⁊c. Dico ꝙ ſupponit ꝓ vno: ſʒ ſignificet ſic ꝙ oīs intelligēs ſuū ſignificatū intelligat

X
Ad. xij ꝙlibet ꝑſonā: q: ſuū ſig̃tū ē res q̄ ē q̄libet ꝑſona. Ad. xij. dico ꝙ vidēs clare eſſentiā diuinā vna cognitiōe ītuitiua/diſtiguit pa trē a filio ꝑſonal'r: ⁊ videt eū eē idē eēntial'r ⁊ hʒ vnū ꝯceptū q̄ repn̄tat clare eēntiam ⁊ tres ꝑſōas: q̄ ē ꝯceptꝰ miracloſus ⁊ btificꝰ

Y
Tertiꝰ articu.

Tertius articulus eſt rn̄

dere ad argumēta ꝓncipalia. Ad ꝓmū ꝙ

Ad pri mū pn. pbi ⁊c. dictū ē ꝙ ſic cognitiōe īcōpleta: nō tn̄ cognouerūt trinitatē eē deū. Ad ſcd̄m

Ad ſe cundū. qn̄ dr̄: p̄r differt real'r a filio: g̃ p̄r ītelligit̄ nō ītellecto filio. nego ꝯn̄am: q: nō obſtāte ꝙ diſtinguat̄ real'r ꝑſonal'r a filio: ē tn̄ idē eēntia. ⁊ iō ītellecto p̄re ītelligit̄ deꝰ ⁊ q̄li bet qd̄ ē deꝰ: ſicut dato ꝙ vna ꝑſona pōt ī telligi ſine alia: nō tn̄ eſſet ꝯcedēdū ꝙ vna

Ad ter tium. pōt diligi alia nō dilecta. Ad tertiū nego ꝯn̄am: ſic nec valet: ꝑſona vna pōt īcarnari alia nō īcarnata: g̃ vna pōt creare alia nō creāte: vl' vna pōt opari alia nō opante: ī mo eadē rōne q̄ diceret̄ ꝙ vna pōt ītelligi alia nō intellecta: ⁊ diligi alia non dilecta:

Z
Ad q̄r tum. poſſʒ dici ꝙ vna poſſʒ creare dilectōeʒ alia nō creāte. ⁊ iō nego ꝯn̄aʒ. Ad q̄rtū de odio Judeoꝝ ad chriſtū ⁊ nō ad p̄rem dictū ē. S

Ad q̄n tum. Ad quintū dico ꝙ illi diſcipl'i nihil audi uerūt de h̄ noīe. ſſ. diligebāt tn̄. ſſ. ⁊ ītellige bant: q: diligebāt deū q̄ ē ſpūs: ſed tn̄ neſci uerūt ſe cognouiſſe. ſſ. nec diligere. ſſ. Nota ꝙ iſtā q̄ōnē ꝑtractās Scotꝰ ſuꝑ ꝓmū di. j. te net ꝙ viator nō ſolū pōt ītelugere eēntiā: ⁊ frui ea nō fruēdo ꝑſona: imo ꝙ hō poſſʒ licite ⁊ ordinate frui vna ꝑſona nō fruēdo alia. ⁊ ꝙ btūs de potētia dei abſoluta pōt frui eēntia ⁊ nō frui ꝑſona: ⁊ vna ꝑſona nō fruēdo alia: que oīa reputo eē falſa. Et ad argumēta ſua que vident̄ habere aliquem colorē: p̄ʒ per ea que dicta ſunt ⁊c.

Ueritur vtrū crea A

Q̄ō. vj Primo princi. Primo

Creatura rōnal'r ſit a deo facta ad fru endū final'r ſolo deo? Et arguit̄ ꝙ nō: q: ſi ſic: tunc q̄libet ꝑſona diuina foret ſumme ⁊ eq̄liter diligēda a cre atura rōnali. ꝯn̄s falſum: ⁊ ꝯn̄a p̄ʒ: q: q̄li bet ꝑſona diuīa ē vnꝰ deꝰ ⁊ eque ꝑfectꝰ cū alia. Falſitatē ꝯn̄tis ꝓbo: q: q̄libʒ hō tenet̄ diligere filiū tātū ſic p̄rem: q: creator ē cū p̄re. ⁊ vltra h̄ tenet̄ diligere filiū q: redem ptor ē: qd̄ nō ē p̄r. g̃ cū debito q̄ adſtringit̄ ad p̄reʒ diligēdū: obligat̄ ad filiū diligēdū ⁊ alia rōe ſpāli obligat̄ filio ꝑꝑ quā nō ob ligat̄ p̄ri: q: p̄r nō redemit hoīeʒ: nec mor tuꝰ ē ꝓ hoīe: q̄re q̄libʒ hō tenet̄ plꝰ dilige re filiū ꝙ̄ p̄rem vel. ſſ. Cōfirmat̄ rō ꝑ illō

Confir matur. Ber. meditationū. ij. vbi cōparās opus re dēptionis ad opꝰ creationis: dicit ꝙ opꝰ re dēptiōis reddit filiū amabilē: ⁊ cū h̄ ſtrin git eū fortꝰ ad diligēdū: g̃ magꝭ dilexit deū ꝓpter redēptionē: q̄re magis dilexit filiū

Scd̄o. ꝙ̄ p̄reʒ. Scd̄o ſic. btā ṽgo plꝰ tenet̄ dilige re filiū ꝙ̄ p̄rem: q: tenet̄ diligere filium: q: fuit filiꝰ ſuus. ⁊ oī alia rōe debuit diligere filiū: q̄ debuit diligere p̄reʒ: g̃ pluribꝰ rōni bus debuit diligere filiū ꝙ̄ p̄rem. Tertio

Tertio ſic. hō tenet̄ diligere filiū duplici precepto: videlicet ꝓcepto de dilectiōe dei: per qd̄ an̄ incarnationē tenebat̄ diligere deū. ⁊ ſimil'r nunc precepto de dilectiōe ꝓximi: ſʒ p̄rem vel ſpm̄ſcm̄ hō nō tenet̄ diligere niſi eodē ꝓcepto q̄ prius: g̃ ⁊c. Quarto ſic. hō magꝭ

Quar to. obligat̄ ad diligēdū filiū ꝙ̄ angelus. vt vi detur apl's affirmare ad Heb. j. ſed hoc nō eſt niſi ꝓpter aſſumptionē nature hūane. Unde allegat ibidē. c. ij. ꝙ nuſꝙ̄ angelos apprehendit: ſʒ ſemen Abrae. Sʒ ꝓpt̄ hāc rōnē hō nō plꝰ obligat̄ patri ꝙ̄ angelꝰ: q: p̄r nō plus apprehendit ſemē Abrae ꝙ̄ na turā angelicā: g̃ maior eſt obligatio qua te net̄ hō plus ꝙ̄ angelus reſpectu ꝑſone filij ꝙ̄ patris: ergo ⁊c. Scd̄o ad principale ſic.

Scd̄m princi. q̄ ſolus deus ſit determinatū obiectū frui

tiõis: q̄ro vtrū hõ tenet eū diligere finite: an ĩfinite? Nõ ĩfinite: q2 h̄ ē ſibi ĩpoſſibile. Nec finite: q2 ſm̄ Ber. mod9 diligendi deū debit9 eſt diligere deū ſine mõ: ḡ ſine mēſu-
Tertiū ra: ḡ ĩfinite. Tertio ſic: q̄ro vtrū hõ põt diligere deū q̄ꝫtū pt an nõ? ſi pt: ponat in eē ⁊ ſeq̄t ꝙ hõ in hac vita ĩplet ꝓceptū de dilectiõe dei. ꝯñs falſū ⁊ ꝯ̄ Aug. de ꝑfectiõe iuſtitie: ⁊ allegat mgr̄ ſen. ſi nõ pt diligere deū q̄ꝫtū pt: ḡ põt diligere deū magꝫ ⁊ ma-
Quar- gis ĩ ĩfinitū. ḡ eſt ꝟtutis ĩfinite ĩ diligēdo
tū. Quarto ſi ſic: tūc hõ teneret magis diligere deū q̄ꝫ ſeipm̄. ꝯñs falſū: q2 tūc eēt obligat9 ad ĩpoſſibile. Hoc ꝓbo ſic: q2 deū pt hõ nõ diligere: ſemetipm̄ nõ põt nõ diligere: ḡ magis diligit ſe q̄ꝫ deū. Minorē ꝓbo ꝑ illud Aug. xiij. de tri. c. v. ⁊ allegat mgr̄ iiij. ſen. di. xlix. c. ij. q̄ dic̄. Oēs hoīes btī eē vellēt: illudq̄ꝫ ardētiſſimo amore appetūt ⁊ ꝓpt h̄ cetera q̄cq̄ꝫ appetūt. Ex hac auct̄e
Scdo. duo ꝓbāt. p̄io ꝙ hõ amet ſe magꝫ q̄ꝫ deū q2 iſte amor q̄ amat ſe eē bñ/ē ardētiſſim9 ⁊ nõ pt amitti. Scdo ꝙ eē btm̄ nõ ē de9. ⁊ illud ꝓpt ſe amat ſm̄ Aug. ⁊ oē aliud ꝓpter illud: ḡ ſi de9 amat: amat ꝓpt illud: ḡ de9 nõ eſt obiectū fruitiõis: ſʒ magꝫ btitu-
B do creata. Ad oppoſitū ē ꝟbū Aug. j. de
In op- tri. c. viij. ⁊ ix. ſic̄ magr̄ in ſcdo diſt. ij. alle-
poſitū. gat. Ad qōnē dicēdū eſt ꝙ ſic. ſic̄ Aug. de-
Rñſio terminat: ⁊ ponit in lr̄a. Tamē ad maiorē
ad que euidētiā ꝯcluſiõis tria faciā. p̄mo pono q̄ſ-
ſtionē. dā ꝯcluſiões. ſcdo obiciā ꝯ̄ eas ⁊ ſoluā. ter-
C tio dicā ad rõnes p̄ncipales. Prima ꝯclu-
Prima ſio ſit iſta: ꝙ nõ pt naturali rõne ꝓbari ꝙ
ꝯcluſio ſolus de9 ſit obiectū fruitiõis hũane ĩ via.
p̄miſſar. Hoc ꝓbat: q2 nõ põt ꝓbari rõne naturali deū eē vl' datorē vel redēptorē: vel ꝙ hõ ĩ aliq̄ alicui rei ſenſibili tenet: ḡ ⁊c. Aſſūptū ꝓbo. nā oīs nr̄a cognitio ortū nõ hʒ niſi a ſenſu: ḡ qd̄ nõ pt ꝑ aliquē effectū ſenſibilē ꝓbari: nõ põt cognoſci ab hoīe rõne naturali: ſʒ nihil inſenſibile ꝓbari põt eē ꝑ aliquē effectū ſenſibilē demõſtratiue: ḡ nõ pt rõne naturali ꝓbari deū eē ſup oīa diligēdū. vñ Bern. Si nõ põt ꝓbari deū eē cām efficiētē hoīs vel finalē vel q̄ꝫuis aliā: ſeq̄t ꝙ nec ꝓbari põt rõne naturali deū eē debitū fruitionis obiectū: ſʒ ꝙ primū nõ pt ꝓbari: pʒ ꝑ copiā argumētoꝝ adductoꝝ.
D Scda ꝯcluſio eſt: nõ põt rõne naturali ꝓ-
Scda bari ꝙ fruitio beatifica q̄ eſt amor dei cla-
ꝯcluſio re viſi: ſit hoī poſſibilis. Iſta pʒ ex dictis Aug. xiij. de tri. c. viij. ⁊ ix. vbi loquēs de ĩmortalitate ſine qua non habet btitudo: dic̄ ſic. Hāc vtꝝ capiat hũana natura quā tñ deſiderabilē cõfitet: nõ parua q̄ſtio eſt: ſed ſi fides adſit: q̄ ineſt eis q̄b9 dedit ptāſtē Jeſus filios dei fieri: nulla q̄ſtio eſt: q̄ꝫuis q̄ppe argumētationib9 h̄ inuenire conātes vix pauci magno ꝑditi ingenio abūdātes otio: doctriniſq̄ꝫ ſubtiliſſimis eruditi: ad indagādā ſoli9 aīe ĩmortalitatē ꝑuenire potuerūt. cui tñ aīe beatā vitā nõ inuenerūt ſtabilē. i. verā. Ad miſerias eā q̄ppe vite hui9 etiā poſt btitudinē redire dixert. Et infra. Fides aūt iſta totū hoīem ĩmortalē futurū: q̄ vtiq̄ꝫ ꝯſtat ex aīa ⁊ corpe: et ob hoc vere btm̄ nõ argumētatiõe hũana: ſʒ diuia auct̄e ꝓmittit. Ex iſto arguit ſic. Fruitio btifica dei ē ꝑpetua ⁊ ĩmortalis: ſʒ nõ pt ꝓbari ꝙ hõ ē vel erit ꝑ illā ĩmortal: ḡ nõ põt ꝓbari ꝙ hõ btificet ꝑ dei fruitionē. Tertia ꝯcluſio eſt: ꝙ lʒ nõ põt oīno de- E
mõſtrari a viatore deū ſup oīa diligēdū eē Tertia
nec etiā ꝙ ei9 fruitio ſit futura hoīs btitu- ꝯcluſio
do: vtrūq̄ꝫ tñ eoꝝ eſt ꝯ̄iſſima fide tenēdū. p̄mū ex euāgelio ⁊ doctrina chriſti: cui9 p̄ncipiū ē dilectio dei ſup oīa. ⁊ ꝑ aplʒ ĩ diuerſis locis dicētē ꝙ plenitudo legꝫ ē dilectio. ſcdm̄ pʒ ex euāgelio Jo. xvij. ca. vbi d2 ſic. Hec ē vita eterna: vt cognoſcāt te ſolū deū veꝝ ⁊c. ſʒ cognitio ſine dilectiõe nec ē delectabil: ⁊ id ꝑ cognitionē etiā ĩtelligit fruitionē. Idē clamāt oēs ſcti ꝙ id ꝯdita ē rõnalis creatura: vt deo ꝑpetuo fruat. Anſ. cur de9 hõ. li. ij. ⁊ monol. c. vij. vide ꝑſuaſionē bonā ꝙ de9 ſe amāti retribuit btitudinē: ⁊ nihilominus ſe dabit pro premio.

Secundus articulus: ꝙ

F
nõ ē neceſſe poni ꝙ fruitio habēda de deo Scds
ſit futura btitudo. i. viſio: ꝑ argumēta que arti.
cõiter fiunt in ſcholis. primo ſic. Appetit9 Argu-
hũanus põt ſatiari aliquo finito: ḡ pt btiſ- primū.
ficari aliquo finito. ⁊ vltra. ḡ ꝑ aliq̄d citra deū põt btificari. ꝯña pʒ: q2 q̄cq̄d põt ſatiare appetitū hũanū: põt hoīem btificare: q2 habito tali bono nihil ampli9 poſſet deſiderari. Añs eiuſdē ꝯñe ꝓbo dupl'r. pri- Proba
mo q2 volūtas eſt natura finita: ḡ ⁊ ei9 ca- tio pri-
pacitas. Scdo appetit9 ſenſitiuus põt ſa- ma.
tiari aliquo finito: ḡ ⁊ intellectiu9. ꝯña pʒ: Scda.
q2 appetitus ĩtellectiuus nõ excedit in infinitū ſenſitiuū. ḡ obiectū ſatiatiuū vnius nõ excedit obiectū alteri9 in infinitū. ḡ ⁊c. ꝯña pʒ. añs ꝓbo: q2 nulla creatura excedit

[Scdm] aliã in infinitũ. Scđo eſſentia diuina nõ ẽ ab hoĩe cognoſcibil': ergo nõ ẽ hoĩ fruibil'. ꝯña pꝫ. añs pbat': q: aliqđ ẽ obiectũ maxie proportionatũ ĩtellectui hũano: ergo qcqđ ab illa pportiõe recedit: min⁹ ẽ ab hoĩe cognoſcibile q̃ obiectũ datũ: ergo qđ infinite ab iſta pportiõe recedit: i. infinitũ ẽ min⁹ cognoſcibile: ergo nullo mõ cognoſcibile: ſꝫ de⁹ ẽ hmõi: q: acceptã pportiõe cuiuſcũq; creature ad ĩtellectũ: pportio dei ad ĩtellectũ excedit illã: ſic

[Tertiũ] ut deus excedit illã creaturã. ergo ꝛc. Tertio ſic. Augu. lxxxiij. q. q. xiij. Oĩs hõ q viuit vt vult: btũs ẽ: ſꝫ aliqs pt viuere vt vult: ꝛ nõ videre deũ: hꝫ pbat': q: multi reputãtes impoſſibile eſſe talẽ viſionẽ hr̃e: putauerũt ſe nõ poſſe viuere meli⁹ q̃ vixerũt: ergo vixerũt vt vo-

[Quartum.] luerũt. Quarto ſic: ſi tal' fruitio foret hoĩ poſſibil': poſſꝫ aliqs intellect⁹ creat⁹ ꝯcipe deũ: ꝯñs falſũ: q: ſic vt⁹ finita adeq̃ret vĩ-

[Probatio ſecũda.] tuti ĩfinite. Scđo ſic. q: cognitio vniformit' ſe hñs ĩ ĩtellectu obiecto mutato ẽ cognitio falſa: ſicut notitia q̃ dicit ſor. ſedere ipo ſedẽte: ſi vniformit' maneat erit falſa ipſo ſurgẽte: ergo pari rõe obiecto mutato ꝛ hñte vniformit' ſe cognitiõe cognitio erit falſa: ergo vniformit' cognitiões de eodẽ ſubo: q̃rũ vna eẽt clariſſima: ꝛ alt'a min⁹ clara: nõ pñt eẽ cognitiões eiuſđ obiecti: ſꝫ alt'a erit falſa nõ clariſſima: ergo relinq̃ mõ q̃ oĩs creatu-

[Quitũ] re de deo ẽ cognitio erronea poſſibil' ꝛ defectiua. ergo ꝛc. Quito. cognitio ẽ hoĩs btitudo: q: ꝯtẽplatio vl' viſio ẽ tota merces ſm Aug. ſꝫ viſio pt eẽ falſa: q: ſũt diſtincte res: ergo vna pt ꝯſeruari ſine alia. ergo nõ eſt neceſſaria

[Sextũ] ad btitudinẽ. Sexto ſic. pono q̃ de⁹ det alicui viatori dotes corpis: ꝛ creet ĩ aĩa ei⁹ tm̃ gaudiũ q̃tũ hꝫ mõ Lin⁹ btũs: ꝛ ſil'r cũ iſtis faciat eũ certũ q̃ eũ ĩ illo ſtatu ſp ꝯſeruabit: nõ tñ videat clare eẽntiã diuinã: illđ totũ appet eẽ poſſibile de potẽtia dei abſoluta. q̃ poſtro arguit' ſic. ille hõ ẽ btũs ſine viſiõe dei: igit' btitudo põt eſſe ſine viſiõe. Q ſit btũs pꝫ: q: hꝫ tãtã ſecuritatẽ quãtã hꝫ Lin⁹ q̃ ẽ btũs. ergo ꝛc. Cõſili argumeto pbo q̃ hõ põt eẽ btũs ſine fruitiõe dei p ſolã viſionẽ: q: aliqs põt ꝯſuare viſionẽ ſine fruitiõe: cũ ſint res diſtincte: ꝛ tũc ſic viſio ẽ

[Septimum.] tota merces. Septio ſic: ſi lumẽ intẽſuꝫ ꝛ lumẽ remiſſuꝫ debẽt videri: opꝫ q̃ lumẽ intẽſuꝫ videat' p intẽſionẽ pfectiõis: ꝛ lumẽ remiſſuꝫ videat' p ĩtẽſionẽ remiſſiõis: ꝛ ſic tertiũ lumẽ pfecti⁹ dꝫ req̃rere intẽſionẽ ad huc pfectiorẽ. igit' adhuc lumẽ infinitũ requirit intenſionẽ infinitã: ſed ĩpoſſibile eſt hoĩem recipe intẽſionẽ infinitã: imo ĩpoſſibile eſt aliquã intẽſionẽ eẽ ĩfinitã: ergo fruitio dei clara non eſt hoĩ poſſibilis. Octa-

[Octauum.] uo ſic. eiuſdẽ pfectiõis eſt clare cognoſcere infinita ꝛ ĩfinitũ. ſꝫ clare cognoſcere ĩfinita arguit ĩfinitã pfectionẽ: ergo ꝛc. maior pbat': q: infinita ſi eẽnt: nõ eẽnt maioris pfectiõis deo: ergo nõ eſt maioris pfectiõis cognoſcere ĩfinita deo. Minor pbat': q: accepto vno iſtorũ: illud cognoſcere ẽ alicui⁹ pfectiõis: ꝛ cognoſcere duo eſt maioris pfectiõis: ergo cognoſcere infinita eſt infinite pfectiõis.

[Nonũ.] Nono ſic. ſi fruitio dei eſſet hoĩs btitudo futura: ſequit' q̃ aliqs ĩ vbo videret infinita. ꝯñs falſum. ꝯña pbat': q: viſo vbo clare/eſſentia diuina cognoſcit' in vbo: ſꝫ nõ ẽ maior rõ de vna q̃ de alia: ergo qlibet res cognita deo cognoſcat' ab hoĩe btõ: ergo qlibꝫ ſctũs hꝫ cognitionẽ infinitã. Si dr q̃ nõ opꝫ: q: vbũ eſt ſpeculũ volũtariũ: ꝛ cui vult repñtat. Cõtra. incõtũ ẽ talis eẽntia: intm̃ eſt repñtatiua oĩm. ergo naturalr: ergo nõ eſt in ſua ptãte repñtandi vnũ ꝛ nõ aliud

[Decimum.] intellectui vidẽti eã. Decimo ſic ſic: tũc pt creatura certificari de ſua btitudine. ꝯñs ẽ falſum. ꝯña pꝫ p Au. xiij. de tri. Securitas eſt potiſſima ps btitudinis. ſꝫ falſitas ꝯñtis oſtẽdit': q: talis act⁹ eſt certitudo de ſua pmanentia: ergo nõ poſſet deſtrui a deo: nec btũs poſſet adnihilari: q: da q̃ ſic: tũc illa ſecuritas nunq̃ fuit: ergo ponẽdo q̃ iſte act⁹ ſit ſecuritas: ꝛ q̃ de⁹ poſſꝫ eũdẽ deſtruere: ẽ ponere q̃ de⁹ poſſꝫ facere pteritũ nũq̃ fuiſſe pteritũ. ꝯñs falſum: q:. vj. Ethi. c. ij. recte dixit Agathon. Hoc ſolo priuat' de⁹: q̃ facere nõ põt igenita q̃cũq; facta ſunt.

[B] [Ad primũ ar.] Ad rõnes iſtas: ad pmũ qñ dr q̃ appetitus volũtatis ꝛc. hꝫ ẽ diſtinguẽda: eo q̃ ablatiu⁹ iſte aliq̃ finito põt ꝯſtrui in rõne cãe formal' vel in rõne cauſe efficiẽtis. Si ĩ rõe cauſe formalis: verũ eſt: q: iſte opationes qbus hõ formal'r bñ fruit': ſunt finite perfectionis. ſ. intellectio: volitio: lumen glie: ꝛ oĩa hmõi. Si in rõne cãe efficiẽtis: ppõ eſt falſa: q: nullũ finitũ põt effectiue ſatiare voluntatẽ humanã. Sil'r ad pbationẽ

[D] [Ad primã probationem.] qñ dr: volũtas humana eſt finite capacitatis: q: eſt natura finita. dico q̃ capacitas volũtatis eſt ipſamet voluntas. vnde iſte terminus capacitas ſupponit p volũtate: ꝛ ꝯnotat q̃ poſſit alia a ſe cape. Eſt añt vo luntas capax aliqđ cape dupl'r. Vel ſubie-

ctiue vt ſubiectū capit accñs. Ul' obiectiue
ſiē cogſcēs dr̄ cape cognitū. ⁊ illo mō capa
citas volūtat ē īfinita. nā ſic imaginoꝛ ꝙ
oīs aīa capax ē capax dei. ſȝ p̄mo ē veꝝ ꝙ
capacitas volūtatis ē finita: ħ ē nihil pōt
Ad ſe⸗ cape niſi finitū. Ad ſcḋam ꝓbationē q̄n
cundā. arguit': appetit' ſenſitiu' ⁊c. Dico ſiē pri': ſi
ꝑ añs denoteť circūſtātia cāe efficiētis: ne
go ꝯñaȝ: qꝛ appetit' ītellectiu' ē capax dei
⁊ ſatiabil' ꝑ viſionē diuīe eſſentie: ſenſitiu'
nō. vñ poſſȝ cōcedi ꝙ iſti duo appetit' di⸗
ſtāt ī infinitū: ſiē linea a pūcto: ⁊ tñ vtrūq̄ȝ
I est finitū. Ad ſcḋm dr̄ ꝙ loquēdo de ītel
Ad ſe⸗ lectu ſepato q̄ ī nullo depēdet a corpe cor⸗
cundū. ruptibili ī ſua cognitōe: nō ē dare obiectū
magis ꝓpoꝛtionatū illi vnū ꝙ̄ aliud. ⁊ eo
dē mō ē de aīa vnita corpi īmortali: ſiē erit
ī p̄ria. Et lȝ argumētū ꝓcedit de cognitōe
ſenſitiua vel ītellectiua ī via: nō tñ ī p̄ria.
Uel alr̄ ſic: ꝙ hoī eſt duplex cognitio poſſi
bil': vna ꝑ ſenſū: alia ꝑ ītellectū. In p̄ma co
gnitōe ē dandū maximū ꝓpoꝛtionatū: qꝛ
obiectū aliqḋ maxīe ꝓpoꝛtionatū vt nunc
ſm̄ iſtas circūſtātias ad potētiā ſenſitiuā.
⁊ tūc ꝓcediť vlteri' ꝙ q̄cq̄d recedit ab illa
ꝓpoꝛtiōe: ē min' cogſcibile tali cognitiōe.
ſȝ de' nullo mō ſiē de' ē tāgibil'. ſi loq̄mur
de cognitiōe ītellectiua: ſiue ſit dare maxi
mū ꝓpoꝛtionatū obiectū ſiue nō: nihil eſt
nec ēē pt̄ qḋ ab illa ꝓpoꝛtiōe recedat ī īfi⸗
nitū. vñ iſta ꝓpoꝛtio hȝ magnā latitudinē
ītra quā oēs res finita ⁊ īfinita ꝯtineť; qꝛ
illa ē ꝓpoꝛtio cogſcētȝ ad cognitū: vl' potē
K tie ad obiectū. Ad. iij. dicēdū ꝙ illa auctas
Ad. iij. Aug. oīs q̄ viuit ⁊c. nō ītelligiť de actuali
volitiōe: ſȝ de habituali. vñ oīs q̄ hȝ q̄cq̄d
hr̄e voluerit: ē btūs: ſȝ nō habuit aliq̄s in
L vita iſta vnq̄: cū oīs hō appetat īmortali
Ad q̄r⸗ tatē. Ad. iiij. negať ꝯña. Ad p̄mā ꝓbatio
tum. nē q̄n dr̄: videt deū ſicuti ē. Dico ꝙ aliquo
mō videt deū ſicuti ē: aliq̄ mō nō. nā de' ē
īmaterial': ⁊ act' vidēdi deū ē ſilr̄ īmateria
lis: de' tñ ē ītāgibil' vl' incābil' vel īcreabil'
cū act' vidēdi ſit cāt': iō iſta cognitio cū ſit
īcōplexa: nō ſeq̄ť ꝙ ſit falſa: lȝ nō ſit ḋ deo
Ad. ij. oī mō ſiē de'. Ad ſcḋaȝ ꝓbationē q̄n argu
ꝓbatō itur de notitia manēte vniformit' obiecto
nē q̄rti mutato ⁊c. Dr̄ ꝙ duplex ē notitia: ꝯplexa
⁊ īcōplexa. notitia aūt īcōplexa nec eſt ṽa
nec falſa. ⁊ iō ad mutatiōeȝ obiecti pt̄ fieri
īꝑfecta reſpectu obiecti: ſi obiectū ītelliga
tur: ſȝ nō erit falſa: ſilr̄ de notitia cōplexa.
nā nō oīs variatio circa rē īpoꝛtatā ꝑ ter⸗
minos ꝓpōnis cauſat falſitatē in ꝓpōne.
ſȝ alia ⁊ alia nō. ſiē ſi habeā notitiā ꝙ ſoꝛ.
currit: ⁊ ipe iterȝ ꝯtinue altereť: illa muta⸗
tio nihil facit ad falſificandū ꝓpōnē. ſȝ q̄n
fit mutatio ꝙ nō ē ita ī re vt ꝑ ꝓpōnē de⸗
notať: talis mutatio cāt falſitatē ī ꝓpōni
bus ⁊ ī notitia cōplexa: ſȝ nō ī notitia bti⸗
fica: qꝛ ē notitia īcōplexa: vñ remiſſioꝛ vel
min' clara cognitio lȝ ſit īꝑfectioꝛ: nō ē fal M
ſa. Ad q̄ntū dicēdū ꝙ viſio nō eſt ꝑfecta Ad q̄n
btitudo: ſȝ ē vna ps ipſi' btitudis ſm̄ ima tum.
ginationē. Eſt em̄ iſte termin' btitudo no
mē collectiuū ſignificās aggregationē mlt̄
toꝝ bonoꝝ: īter q̄ vna eſt viſio: ⁊ ſcḋa frui⸗
tio: ⁊ ſic de alijs. Et qꝛ de fctō iſte ptes nō
ſepanť abinuicē: iō ſcti noīando vnū ītel⸗
ligūt oīa. Uñ q̄n Aug. dicit ꝙ viſio ē tota
merces: ītelligit ꝑ viſionē oīa q̄ circūſtant
viſionē: ⁊ nō vnā ptē btitudis tm̄. Ad ſex O
tū q̄n dr̄ ꝙ btitudo pōt eē ſine viſiōe. Dicē Ad ſex
dū ꝙ nō: nec ſine fruitione: nec ſine ſecuri⸗ tum.
tate: delectatiōe ⁊ hmōi. Uñ ꝯceſſo ꝙ ſint
diſtincte res ꝙ de' vnā cōſeruet aliā adni
hilando. Dico ꝙ illud qḋ remanet: nō erit
btitudo. Silr̄ ablata viſiōe a Lino: dico ꝙ
Lin' nō frueretť: lȝ illa q̄litas q̄ fuit fruitio
ꝯſuareť ī mēte Lini. nā ꝑ iſtā hō nō fruiť
niſi p̄ſuppoſita viſiōe. ſiue em̄ ꝯſuata viſio
ne ⁊ adnihilata fruitiōe illa viſio nō eſſet
btifica. Ad iſtḋ argu. ꝯcedit Hibernic' ꝙ
aliq̄s de potētia dei abſoluta poſſet hr̄e il
lum gradū quē vnus hr̄et in patria: ⁊ hoc
eternalr̄: ⁊ ſecuritatē de eternitate illius
gaudij nō fruēdo deo. Sȝ illa r̄nſio mihi
nō placet: qꝛ ſicut p̄us dictū eſt: btitudo ī⸗
cludit eſſentialr̄ multa: eo mō quo dicim'
aggregatū includere multa: quocūq̄ȝ ſub⸗
tracto de aggregato: eſt aliud aggregatū
ꝙ̄ pri': ⁊ ideo cū iſte terminus btitudo im
poꝛtat ſȝ oēs ſctōs nō ſolū gaudiū ſȝ etiā
viſionē intuitiuā dei ⁊ eiuſdē dilectionem
ꝓpter ſe: impoſſibile eſt creaturā rōnalem
eſſe beatā ſine oīb' illis. Preterea q̄r o vtꝝ
talis ſic de potētia dei abſoluta ſciret ꝙ ꝑ
fectio ſue nature cōſiſteret ī fruēdo deo an
nō: ſi ſciret: ⁊ nō fruiť: ḡ nō ē ꝑfecte btūs.
ſi neſciret hoc: ḡ nō haberet ꝑfectā notitiā
ſui. ⁊ per ꝯñs nō eſſet perfecte btūs: ideo
p̄oꝛ reſponſio plus valet. Ad ſeptimū di P
citur ꝙ illud argumentū cōcluderet: ſi ob Ad ſe⸗
iectū infinitū videri deberet appꝛehēſiue: ptimū.
non tamen ſi attingatur: vel alio modo co
gnoſcatur. Silr̄ diciť ꝙ argumētū ꝓcedit

Q de potētia q̄ req̄rit determinatā ꝓportio-
Ad oc- nē in obiecto: ſʒ alia nō. Ad octauū dr̄ ꝙ
tauū. cognoſcere infinita ē dupl'r: vel ꝯfuſe: vel
determinate. Sil'r cognoſcere ē dupl'r: vel
adeq̄te vl' diſſil'r. Dr̄ ḡ ꝙ cognoſcere infini
ta determiate ⁊ īfinitū adeq̄te ſunt eiuſdē
ꝑfectiōis: ſʒ cogſcere īfinitū cognitiōe idi-
ſtincta adeq̄te ī īfinitū deficit a cognitiōe
diſticta finitoꝝ: mō ſicut diſticta cognitio
infinitoꝝ hoim ē īpoſſibilis: ita ⁊ adeq̄ta
R cognitio dei: ⁊ hoc ꝓbat argumētū. Ad
Ad no nonū dr̄ ꝙ ꝟbū nō repreſentat ꝑ modū ſpe
num. ā culi natural'r repn̄tantis: ſʒ cauſat libere ī
vidēte ſe cognitionē quā vult: ⁊ cui⁹ cogni
tionē vult nō cauſat. Vn̄ poſſibile eēt ītel
ligere ꝟbū: ⁊ tn̄ nullā creaturā actual'r in-
telligere: ⁊ eēt nihilomin⁹ btūs quātū ad
ꝑncipalē ptē btītudinis. Vn̄ nego ꝙ eſſen
tia diuīa natural'r repn̄tet creaturā ītelle-
ctui btō: ſʒ tm̄ volūtarie: q: eſſentiā diuinā
repn̄tare creaturā nō eſt aliud niſi cāre no
titiā illi⁹ creature ītellectui. ⁊ nō pl⁹ creat
S de⁹ talē notitiā natural'r ꝙ̄ lapidē. Ad vl
Ad de timū dr̄ cōcedēdo ꝙ btūs hʒ ſecuritatē de
cimū. ſua btītudine: q: credit ꝙ ſemꝑ erit btūs:
⁊ ita ē ꝙ ſemꝑ erit btūs: ſcit tn̄ bn̄ ꝙ poſſi
bile eſt ꝙ nō ſit btūs. Vn̄ btm̄ eē certū de
ſua btītudine pōt dupl'r ītelligi. Uno mō
ꝙ ſciat ſe eſſe btm̄: ⁊ ꝙ īpoſſibile eſt eū nō
eē btm̄. Alio mō ꝙ ſciat ſe btm̄: ⁊ poterit
al'r eē: ſʒ tn̄ ꝙ al'r nō erit. Pria certitudo ē
impoſſibilis creature: cū ſit impoſſibile ꝙ
creatura maneat niſi a deo ꝯſeruet: īpoſſi-
bile eſt deū al'r quālibʒ ꝯſeruare creaturā:
ſʒ ſcdo mō creatura ē certa de ſua btītudi-
ne. Ulteri⁹ ad argumētū cōcedēdū ꝙ act⁹
ille q̄ eſt mō ſecuritas: pōt nō eſſe ⁊ nunꝗ̄
fuiſſe ſecuritas. Sʒ ex hoc nō ſeq̄t ꝙ deus
pōt facere p̄teritū / nūꝗ̄ fuiſſe p̄teritū. vn̄
demōſtrato actu q̄ ē mō ſecuritas ī mēte
Lini: iſte act⁹ pōt nō eē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ita pōt eē
ꝙ iſte act⁹ nūq̄ʒ fuit. tn̄ impoſſibile eſt q̄n
iſte actus fuit. Sʒ de talib⁹ pleni⁹ patebit:
q̄n aget de futuris ꝯtingentibus.

T **Tertius articulus eſt re-**
Ad pri ſpondere ad rōnes. Primū ꝑncipale rēdit
mū pn. ꝑ q̄tuor formas ad ꝓbandū ꝙ vna ꝑſona
Ad pri in diuinis dʒ diligi plus ꝙ̄ alia. Dicendū
mā for eſt ꝙ nō. Ad p̄mā formā q̄n arguit ꝙ fili⁹
mam. dʒ diligi: q: fili⁹ eſt redēptor. Cōcedo: ſʒ ita
dʒ diligi pr̄ ſiue ꝓpt̄ eādē cām: videlʒ ꝙ fi
lius ē redēptor. nā ꝙ fili⁹ redemit: equal'r
fecit pr̄ ſicut fili⁹: ſʒ nō ſit ſtricte loquendo
redēptor. redēptionē miſit populo ſuo. Et
ad auctem Bern̄. alioꝝq̄ʒ ſctoꝝ. veꝝ eſt ꝙ Ad cō-
in ſuis cōtēplationib⁹ magis valent ad de firma.
uotionē ꝙ̄ ad diſputationē. Vn̄ ad excitā-
dū affectū vtunt̄ locutionib⁹ figuratiuis:
⁊ dimittūt locutiōes cōfuſas. Cōcedo aūt
ꝙ op⁹ redēptiōis reddit chriſtū ſuꝑ oīa di
ligendū: ⁊ pl⁹ ꝙ̄ op⁹ creatiōis. ⁊ dico ꝯſe
quēter ꝙ ſicut reddit amabilē: ita ⁊ p̄rem
eq̄liter amabilē: ⁊ .ſſ. ſil'r. Et q̄n dr̄ ꝙ op⁹ re
dēptiōis ⁊c. capiendo redēptorē ſtricte. ſ.
ꝓ ꝑſona q̄ patiēdo redemit. Dicēdū ꝙ nō.
imo illud op⁹ fuit eq̄ cātū a ꝑſona pris et
.ſſ. ſicut a ꝑſona filij: ⁊ ita eq̄l'r reddit oēs
diligibiles: cū oēs vnus fuerint redēptor:
extendēdo nomen redēptoris ad facientē Ad ſe-
vel cauſantē redēptionē. Ad ſcdm de btā cundā.
ꝟgine dico ꝙ oī rōne qua debuit diligere
filiū ſuū: debuit etiā diligere patrē et .ſſ.
non tn̄ debuit diligere patrē aut .ſſ. q: aut
pater aut .ſſ. fuerit filius ei⁹: ſʒ q: vnū ſunt Ad ter
pater ⁊ .ſſ. ⁊ is q̄ fuit filius ſuus. Ad ter- tiam.
tium de duplici p̄cepto de diligendo chri-
ſto ⁊c. pōt dici ꝙ ſcdm p̄ceptū ē ſolū de hu
manitate chriſti: nō de diuinitate chriſti: ⁊
illud p̄ceptū nō obligat hoiem ad diligen
dū obiectū ipſius p̄cepti: quantū obligat
p̄mū p̄ceptū ad diligendū obiectū cadens
ſub illo p̄cepto. Vn̄ cōſequēter dico ꝙ de-
buit diligere filiū: q: de⁹ fuit ⁊ q: hō: non
tn̄ plus ꝓpt̄ vtrūq̄ʒ ꝙ̄ ꝓpt̄ primū tm̄. vn̄
nō ſequit̄: plurib⁹ p̄ceptis teneor diligere
chriſtū ꝙ̄ patrē: igit̄ teneor chriſtū pl⁹ di-
ligere ꝙ̄ patrē. Al'r pōt dici ꝙ ly plus pōt
determinare ly teneor vel ly diligere ī hac
ꝓpōne: teneor pl⁹ diligere filiū ꝙ̄ patrē. p̄
mo modo eſt vera: quia plurib⁹ p̄ceptis ob
ligor. ſcdo mō falſa: q: nō teneor ſibi mai⁹
velle nec intēſius velle. Ad quartā formā Ad q̄r
ꝯcedo ꝙ hō magis tenet̄ diligere filiū ꝙ̄ tam.
angelus ꝓpt̄ icarnationē: eodē mō quoq̄ʒ
magis tenet̄ diligere patrē ⁊ .ſſ. ꝙ̄ angel⁹
ꝓpter eandē cām: ſicut ſuperius dictū eſt.
Ad ſecundū ꝑncipale q̄n querit̄ vtrū hō V
tenet̄ diligere deū finite an īfinite: dico ꝙ Ad ſe-
iſta aduerbia pn̄t determinare actū diligē cundū.
di rōne act⁹ vel rōne boni voliti. nā q̄cūq̄ʒ
diligit aliq̄d: vult dilecto bonū aliquod. ſi
primo mō: tunc tenet̄ hō diligere deū fini
te tm̄. ſi ſcdo mō: infinite: q: tenet̄ ſibi vel-
le bonū infinitū: videlicet beatitudinē di-
uinā. Et ad Bern̄. quando dicit ꝙ modus

diligēdi deū eſt diligere ſine mō. Pꝫ: qꝛ 𝔥 verbū ē exatamētū deuotiōis: nō enūtiatiuū ſitat: vt ly ſine mō determiat bonū qd debem⁹ deo optare: qd ē bonū ſine mō ⁊ ſine mēſura: qd eſt bonū infinitū.

X Ad tertium.

Ad tertiū pōt dici ꝙ capiēdo hoīem viatorē i certa diſpōne ⁊ certis circūſtātijs: hō talis pōt diligere deū quātū pōt illis circūſtantijs nō augmētatis: ita ꝙ amplius vel pfectius nō pōt iuxta viā expoſitā i pmo articulo qn̄ dicebat ponat in eſſe. ⁊ qn̄ infert: ḡ iplet pceptū ſicut iplebit in patria. nego ꝯñam: qꝛ quātūcūqꝫ diligat: diliget min⁹ intenſe ꝙ̄ faciet in patria: ⁊ tn̄ diliget inquātū pōt nunc. idō iplebit pceptū in plenitudine viē nō in plenitudine patrie.

Y Ad quartum.

Ad quartū ꝯcedo ꝙ obligat hō diligere deū plus ꝙ̄ ſe. ⁊ qn̄ arguit ꝙ 𝔥 eſt ipoſſibile: qꝛ ſeipm nō pōt hō nō diligere. Dicēdū ꝙ ſi loquamur de dilectiōe actuali: q eſt act⁹ elicit⁹ a volūtate cognoſcēte actualr obiectū dilectū: manifeſtū ē ꝙ hō pōt ſe nō diligere: ſicut pōt ſe nō cogitare. Sīlr ad formā qn̄ arguit: ſeipſ nō pt nō diligere: deū pōt nō diligere: ḡ magis diligit ſe ꝙ̄ deū. Forma arguēdi nō valet: niſi ly magis ſit idē qd firmi⁹. ⁊ ſic ꝯcluſio eſt ꝯcedēda. Un̄ dꝛ coiter ꝙ mag' aliqd alio diligi dꝛ multiplr. pmo mō qꝛ firmi⁹ diligit. ſcdo mō qꝛ intēſiori actu elicito. tertio mō qꝛ magis bonū ſibi optat. pmo mō hō nō tenet magis diligere deū ꝙ̄ ſe: nec ſcdo mō: qꝛ eq intēſo actu pōt licite diligere deū ⁊ creaturā: ſꝫ tertio mō dꝛ homo magis diligere deū ꝙ̄ ſe: ⁊ ſic magis etiā tenet diligere humanitatē chriſti ꝙ̄ ſe.

Z Ad ſecundā formā.

Ad ſcdam formam qn̄ arguit: eſſe beatū nō eſt de⁹: ⁊ illud ꝓpter ſe amat ⁊c. Pōt dici ꝙ eſſe btm̄ includit habere deū ⁊ frui deo: ⁊ rōne illius incluſi diligit ꝓpter ſe: ⁊ ꝓpter ſe appetit. ſuper hoc tamē ſtatim mouebitur queſtio qd ſit obiectū imediatū fruitionis.

A Qō. vij Primū princi.

Queritur vnū obiectū fruitiōis beatifice ſit deus an aliud a deo? Qꝫ aliud a deo pbo: qꝛ idē eſt obiectū fruitionis beatifice qd eſt obiectū deſiderij viatoris. 𝔥 pꝫ: qꝛ illd qd viator ſūme deſiderat: dabit ſibi ꝓ mercede: ſed obiectū deſiderij viatoris nō eſt de⁹. cui⁹ pbatio eſt: qꝛ deſideriū ē reſpectu nō habiti. Un̄ ſi qrat a viatore qd deſideret: rñdet: deſidero hr̄e deū: vel videre deū: vel frui deo: ſed nullū illoꝝ eſt de⁹: ḡ obiectū fruitiōis eſt aliud a deo.

B In oppoſitū.

Ad oppoſitū. illud eſt obiectū fruitiōis qd eſt ꝓpter ſe ſup oīa diligēdū: tale nō ē niſi de⁹: ſicut pꝫ p b. Aug. i. de tri. c. viij. et ix. ḡ ⁊c.

Deciſio qōnis.

In iſta qōne duo faciā. primo deſcribā duas vias in articulo ꝯcluſionis: et rñdebo ad motiua eaꝝ. ſcdo dicā aliter ad queſtionē.

Probatio prima. Opinio prima.

Quātū ad primū eſt vna opinio q ponit ꝙ obiectū immediatū fruitionis eſt ipa viſio quā hꝫ ipſe btūs ad deū: ⁊ nō ipe deus. Quā pbat magr pmo ſic. delectatio eſt de iſta viſione: delectatio eſt fruitio: ḡ fruitio eſt de iſta viſione.

Scda

Scdo ſic. ſicut fruitio ſe hꝫ in via ad ſuū obiectū ſic fruitio in patria ꝓportionabilr: ſꝫ fruitionis in via obiectū ⁊ cā eſt intellectio: et nō res extra: ḡ eodē mō obiectū ⁊ cā fruitiōis in patria erit viſio vel cognitio: ⁊ nō de⁹ imediate.

Tertia

Tertio ſic. deus nō eſt obiectū fruitiōis niſi qren⁹ cognit⁹: ḡ imediatū obiectū fruitiōis eſt cognitio.

Quarta.

Quarto ſic. deſideriū eſt reſpectu cōpleti ⁊ nō reſpectu incōpleti: ſicut hō nō deſiderat vinū: ſꝫ deſiderat bibere vinū: ergo hr̄e vinū: de⁹ aūt nō eſt aliqd cōpletū: ḡ ⁊c.

Quīta

Quinto ſic. deſideriū eſt reſpectu futuri: ſꝫ deus nō eſt futur⁹: ergo ⁊c.

Scda opinio

Alia opinio eſt. ꝙ actus beatific⁹ ē viſio ⁊ fruitio: nec tn̄ illa viſio hꝫ deū ꝓ obiecto imediato: ſꝫ act⁹ videndi deū. Un̄ actus beatificus eſt vnus actus reflexus. Nā ideo dr creatura rōnalis beata: nō qꝛ videt deū: ſed qꝛ videt ſe videre deū: ⁊ diligit ſe diligere deū.

Probatio prima.

Hec opinio pbatur multiplr. pmo ſic. in actu beatifico perfectiſſimo ꝯſurgit beatitudo: ſed hmōi actus eſt act⁹ reflexus. qꝛ ſicut dicit viij. phyſi. poſteriora gn̄atione ſunt priora perfectiōe: ſed actus reflexus eſt poſterior gn̄atione actu recto: ḡ pfectior. ⁊ ſic p actū pfectiſſimū diſtinguit potentia imaterialis a materiali. ſꝫ hmōi actus eſt reflexus: qꝛ potētia imaterialis: nō ergo illud eſt pfectius qd hꝫ actū reflexū: ergo in illo ꝯſiſtit beatitudo.

Scda

Scdo ſic. actus reflexus magis quietat ꝙ̄ act⁹ rectus: qꝛ hō videt deū deſiderat videre: ⁊ qn̄ videt ſe videre: non deſiderat vlterius.

Tertia

Ex quo arguit ſic. Illud qd vltimo quietat: eſt actus beatificus: ſed illud eſt actus reflexus quo hō videt ſe videre deū: qꝛ tunc cōplete ſatiat ei⁹ appetitus: ergo ⁊c.

Quarta.

Quarto ſic. ille actus eſt beatificus quē maior ſequit delectatio

ſed maioꝛ delectatio ſequitᷣ actū reflexū ꝙ̄
actū rectū. Quod ꝓbatur per illud .x. ethi.
vbi dicitur ꝙ delectatio ſentit ſe hr̄e ſenſi-
bilitatē: ſed nullus pōt ſentire ſe hr̄e niſi p
Quīta actū reflexū. ergo ⁊c. Quinto. actus refle-
xus includit in ſe tam actū rectū ꝙ̄ ei⁹ ob-
iectū: ſicut viſio qua video me videre lapi-
dem: ſi tn̄ aīa talis apphendit tam viſionē
ꝙ̄ lapidē: viſio ergo eſt pfectioꝛ actu recto
Sed ſicut frequēter acceptū eſt: in pfectiſ-
E ſima cognitione ꝯſiſtit beatitudo: g̃ ꝯſiſtit
Cōtra in actu reflexo. Sed neutra illaꝝ opinio-
ambas num eſt vera: nec cōſona mēti beati Aug.
opi. Unde ꝫ pꝛimam arguitᷣ dupliciter. Pꝛimo
ſic. ſi illa eſſet vera: ſequeretᷣ ꝙ aliq̇d aliud
a deo eſſet ſup oīa diligendū. ꝯn̄s falſum.
ꝯn̄a ꝓbatᷣ ex hypotheſi opinionis. nā viſio
eſſet imediatū obiectū. Falſitas ꝯn̄tis ꝓ-
batur: qꝛ omne aliud a deo eſt ꝓpter deū
finaliter diligendū. Silr̄ ⁊ eſt ꝫ btm̄ Aug.
dicentē .j. confeſ. c. j. ꝙ nihil aliud pōt ſa-
tiare coꝛ noſtrū. Feciſti nos inquit dn̄e ad
te: ⁊ inquietū eſt coꝛ noſtrū donec requieſcat
in te. Cōtra ſcd̄am arguitᷣ ſic. nā ſequitᷣ
ꝙ viſio ſolius dei nō ſufficeret ad beatifi-
candū hoīem ſine cognitione alicuius crea-
ture. ꝯn̄s eſt ꝫ Aug. j confeſ. c. iiij. Btūs q̇
te ſcit: ⁊ ſi alia neſciat: q̇ ⁊ te ⁊ alia nouit:
nō ꝓpter hoc beatioꝛ: ſed ꝓpter te ſolū be-
Cōtra atus. Sed ꝫ dictā rōnem ꝙ nec rō iſta
rōnes. nec auctas mouet: qꝛ ꝯn̄s nō eſt impoſſibi-
le: immo verū. Nam impoſſibile eſt ꝙ de⁹
beatificet creaturā ſine notitia ſui: hoc eſt
ipſius eſſe: vel ſine notitia actus beatifici.
Silr̄ niſi appꝛehendat ſummū gaudium ⁊
ſummā ſecuritatē. Hmōi auctas eſt Aug.
v. confeſ. licet nō de beatitudine patrie: ſed
de bonitate moꝛali quā chꝛiſtianus dꝫ hr̄e
in via. Eius p̄miū eſt videndo: ſicut dicitur
Mat. v. Beati paupes ſpiritu. vnde loqui-
tur Aug. ibidem de ſcientijs ſecularibus:
⁊ ſpecialr̄ de aſtrologia ⁊ cognitione ſenſi-
tiua. Et vult dicere lꝫ hō ſciat iſta: ⁊ igno-
ret legē chꝛiſtianā: infelix eſt: qui vero iſta
nouit ⁊ deū ſilr̄. i. legē dei: ⁊ gloꝛificat deū:
iuxta iſtā cognitionē beatus eſt: nō ꝓpter
illā ſcientiā: ſed ꝓpter cognitionē dei. hoc
eſt beatitudinē cōſequitᷣ: nō ꝓpter ſciētiā
taliū rerū: ſed pꝛopter legē dei obſeruādā.
Et ideo illa auctoꝛitas nō loquitᷣ de cogni-
tione dei beatifica in patria: ſed de cogni-
tione enigmatica hic in via tātū. Scd̄o ar-
guitur ſic. ſi btitudo cōſiſteret in actu refle-
xo: ſequitᷣ ꝙ btūs vel eſſet nō btūs: vel ha-
beret actus reflexos infinitos. ꝯn̄a ptꝫ: qꝛ
ſicē qn̄ hꝫ actū p̄mū ꝯceptiuū q̇ videt deū:
nō eſt pfecte btūs: donec hēat actū reflexū
q̇ eſt pfectioꝛ illo: ita nec qn̄ hꝫ iſtū actū re-
flexū: erit pfecte btūs: donec hūerit actum
reflexū reſpectu illi⁹ q̇ dꝛ pfectioꝛ illo. ꝙ q̄
rōne act⁹ p̄m⁹ dꝛ pfectioꝛ reflex⁹ illo actu
recto: qꝛ includit pfectionē actus recti: ita
alius reflexus eſt pfectioꝛ actu p̄mo refle-
xo: ⁊ eodē mō ali⁹ reſpectu iſti⁹: ⁊ ſic in infi-
nitū. Et ſequitᷣ ꝙ vel nō erit pfecte btūs:
vel hēbit act⁹ īfinitos: qd̄ ē īpoſſibile. Ter-
tio ſic. ſi act⁹ reflex⁹ ē pfectioꝛ recto: q̇ritᷣ a
q̇ hꝫ illā pfectionē: an ab obiecto an a po-
tentia: nō a potētia: qꝛ eadē ē. nec ab obie-
cto: qꝛ obiectū act⁹ recti ē infinite pfectio-
nis: g̃ nulli⁹ act⁹ obiectū ē eo pfecti⁹: g̃ fun-
damentū iſti⁹ poſitionis eſt falſum: ꝙ act⁹ D
reflex⁹ ſit pfectioꝛ actu recto. Ad p̄mū ar- Ad pri-
gumētū qd̄ ē: delectatio ē ex ꝯiūctiōe ꝯue- mum
niētiſ cū ꝯuenienti: qd̄ ē delectatio ⁊ ꝯiūctio Prime
btī ad deū. Cōcedo: qꝛ viſio vl̄ cognitio bū opin.
ē cā fruitiōis: ſꝫ nō ē obiectū qd̄ diligitᷣ p
iſtā fruitionē: nec argumētū h̄ ꝓbat. vn̄ qn̄
accipitᷣ: delectatio ē de viſiōe: ē q̄ſi oro trū-
cata: ⁊ dꝫ pfici addēdo terminū denotantē
obiectū viſiōis: qꝛ delectatio ē de viſiōe dei
h̄ ē cauſatᷣ de deo viſo. Ad ſcd̄m facile eſt E
rn̄dere: ꝙ. ſ. nō pl⁹ ꝯcluditᷣ niſi ꝙ cognitio Ad ſe-
ē cā fruitiōis ſaltē pꝛialᷣ: tā ī via ꝙ̄ ī p̄ria: cundū.
⁊ h̄ eſt verꝝ. Ad tertiū ꝯn̄a nō valet: ſicut F
nō ſequitᷣ: ſoꝛtes nō ē dilect⁹ a me niſi qꝛ co- Ad ter-
gnitus: g̃ obiectū dilectiōis mee ē cognitū tium.
ſoꝛ. ⁊ nō ſoꝛ. Ad q̄rtū qn̄ dꝛ ꝙ deſideriū re- G
ſpectu cōplexi: dico ꝙ h̄ ē falſū: qꝛ ego hēo Ad q̄r-
qn̄ mihi placet foꝛmare ī mēte mea: ⁊ deſi- tum.
deriū ē reſpectu nō hiti: vl̄ nō eo mō hiti q̇
deſiderat: ſic cōitᷣ ſumitᷣ dato ꝙ obiectū de-
ſiderij nō pt ſigri ꝯueniētᷣ p orōnē ꝯplexā:
ita ꝙ talᷣ locutio ſit ꝯueniēs: deſidero vide-
re deū: vel hr̄e deū: vel dicere ꝙ tm̄ de⁹ ſit
p̄ncipale obiectū hui⁹ deſiderij: ⁊ viſio ſecū-
dariū: ita ꝙ deſiderat hr̄e vnā viſionē: ⁊ ꝙ
de⁹ ſit obiectū illi⁹ viſiōis: ⁊ ꝓpᷣ eū ſolū de-
ſideratᷣ illa viſio: ⁊ iō p̄ncipale obiectū illi⁹
viſiōis ē de⁹. Ad q̇ntū ꝙ deſideriū aliqn̄ H
eſt reſpectu futuri: ⁊ aliqn̄ reſpectu p̄ntis. Ad q̇n-
nā aliq̇s aliqn̄ deſiderat fic⁹ vl̄ poma qn̄ nl̄- tum.
la ſūt: ⁊ aliqn̄ deſiderat ea corā ſe ī arboꝛe
p̄ntia: pꝫ qꝛ deſiderat ea hr̄e: ⁊ cōedere ea.
Et eodē mō ꝯcedēdū ē ꝙ deſideram⁹ vide-
re deū: ſꝫ ꝓpter deū: ⁊ nō ꝓpᷣ viſionē ī ſe.

I Ad primū alteri⁹ opinionis: ꝙ act⁹ reflex⁹
Ad primū ſecunde opin. nō eſt magis ꝑfect⁹ in btitudine ꝙ̄ actus
rect⁹. Nā adhuc ē dubiū an ſit act⁹ ali⁹ re
ctus ⁊ reflexus: ⁊ de hoc dicet̄ īfra. Dato ꝙ
ſit ali⁹: dici poſſꝫ ꝙ nō erit ꝑfectior. Et ad
dictū ꝓbi dicēdū ē ꝙ aliqñ ē verū: ⁊ aliqñ
eſt falſū. nā pri⁹ ꝓducit̄ aīa itellectiua: po
ſteri⁹ accidētia q̄ recipiunt̄ in aīa .ſ. cogni
tiōes: habit⁹: ⁊ paſſiōes. ſꝫ ponēdo plures
formas: verū ē aſſumptū: ꝙ ꝑfectior forma
K poſteri⁹ īducit̄: ⁊ p̄cedētes ſūt diſpōnes ad
Ad ſecundū. illā. Ad ſcd̄m dico ꝙ potētia materialis
diſtīguit̄ ab īmateriali ꝑ actū rectū vel re
flexū: nec ecōuerſo: qꝛ q̄cūq̄ res diſtinguit̄
ab alia: diſtinguit̄ ꝑ ſeipam. ⁊ ꝯcedit̄ ꝙ h̄ ē
ꝓpriū potētie imateriali: ꝙ poſſit cognoſ
ſcere actū ſuū: ſꝫ ex h̄ nō ſequit̄ ꝙ act⁹ quo
cognoſcit actū ſuū: erit ꝑfectior quocūq̄
L alio actu. Ad tertiū qñ arguit̄ ꝙ act⁹ re
Ad .iij. flexus magis q̄etat appetitū. Dico ꝙ hoc
eſt falſum. nec ſequit̄: magis q̄etat̄ intelle
ctus qñ videt ſe videre deū: ḡ magis quie
tat̄ ꝑ actū iſtū: qꝛ efficacius multo cauſat̄
illa q̄etatio ab obiecto ⁊ ab actu recto: licꝫ
nō cōplete cauſet̄ donec h̄eat̄ tal̄ act⁹ refle
xus. vñ cāſalitas illius quietationis potiſſi
mū debet̄ obiecto. Ad q̄rtū ꝙ maior dele
M ctatio ſequit̄ ad actū reflexū. Dicendū ꝙ ſi
Ad q̄rtum. ue ſequat̄ maior delectatio actū reflexū ſi
ue nō: q̄ṫitas illi⁹ delectatiōis nō ē ex actu
reflexo: ſꝫ ex obiecto ⁊ actu recto. Et ſi cōce
deret̄ ꝙ aliq̄s poſſꝫ eſſe btūs: ⁊ tñ neſciret
ſe eſſe btm̄: loquēdo de btitudine eſſentia
li: ſicut dicūt quidā: tūc argumēta iſta oīa
N eſſent euacuata facili⁹ ꝙ̄ alr̄. Ad q̄ntū qñ
Ad q̄ntum. dr̄ ꝙ act⁹ reflexus includit ꝑfectionē tam
act⁹ recti ꝙ̄ obiecti: h̄ eſt falſa: qꝛ tūc aliq̄
creatura includeret deū. Silr̄ dato ꝙ act⁹
rect⁹ ſit cognitio vtriuſq̄ obiecto: videlꝫ tam
act⁹ ꝙ̄ cognitio erit cognitio cōplexa vtri
uſq̄ ⁊ indiſtincta: ⁊ ſic imperfectior erit co
gnitio dei ꝙ̄ act⁹ rect⁹: ⁊ iō minus beat⁹.
O Ad argu. principale qñ dicit ꝙ deſideriū
Ad ar. prin. nō eſt reſpectu habiti: ꝯcedit̄: ⁊ de⁹ eſt non
habitus. ⁊ qñ vlteri⁹ dr̄ ꝙ inconuenien: er
rñdetur q̄rēti q̄d hō deſiderat: dicendo ꝙ
deſiderat deū: ſꝫ dꝫ dici deſiderat videre de
um vl̄ frui deo: exiſtimo ꝙ ſi ꝑ tale debeat
rñderi: nō ideo ſequit̄ ꝙ p̄ncipale obiectū
deſiderij humani ſit aliud a deo: ſicut nō ſe
quit̄: auarus ſumme deſiderat aurū: igitur
aliq̄d aliud deſiderat ꝙ̄ aurū. vñ habere
aurū nihil ē. vñ ꝯṅter dici dꝫ vel ꝙ deſide
rat nihil: vel ꝙ deſiderat aurū. vñ cōiſſime
dicitur: auarus deſiderat aurum ⁊c.

Vtrū fruitio poſ A Q̄ .viij.
ſit manere in volūtate ⁊ nō
eſſe fruitio. Et arguit̄ ꝙ nō: Prima
qꝛ h̄ p̄dicatio eſt eſſentialis: prīcu.
hec fruitio eſt fruitio. ḡ exi
ſtēte re q̄ eſt fruitio: nō pōt iſta ꝓpō eē fal
ſa: qꝛ ſi fruitio poſſet manere ⁊ nō eſſe frui
tio: tūc ille ꝓpōnes eēnt cōpoſſibiles: frui
tio illa eſt: ⁊ nō eſt fruitio. ꝯñs falſum ſicut
p̄ꝫ. Ad oppoſitū arguit̄ ſic. fruitio diſti B
guit̄ a cognitiōe: ḡ fruitio pōt deſtrui ma In oppoſitū.
nēte cognitiōe: vel res q̄ nūc eſt fruitio de
potētia dei abſoluta. q̄ poſito: q̄ro vtrū ta Primo
lis creatura fruit̄ an nō: ſi nō: habet̄ ꝓpo
ſitū: ꝙ manet res q̄ eſt fruitio: ⁊ nūc nō eſt
fruitio. Si ſic: ḡ aliq̄s diligit ſumme aliq̄d
incognitū. ꝯñs falſum: ⁊ ꝯ Aug. x. de tri. c
vij. in fine. Q̄ḋ q̄ſq̄ ꝑſus ignorat: amare
nullo mō pōt. Et alibi. Inuiſa diligere poſ
ſum: incognita nequaq̄. Scd̄o ſic. nullus Scd̄o.
act⁹ i volūtate eſt fruitio niſi ſit elicit⁹ a vo
lūtate: nec vſus imo nec opatio volūtatis
niſi eliciat̄ a volūtate vel ꝯſeruet̄: ḡ de⁹ p̄t
eſſe cā totalis cōſeruās rē q̄ eſt fruitio ſine
volūtate: ḡ res illa pōt manere ⁊ eſſe in vo
lūtate: abſq̄ h̄ ꝙ ſit fruitio: ḡ fruitio pōt
manere: ⁊ nō ē fruitio. In iſta q̄ſtiōe duo Deciſio q̄ōnis.
fient. Pr̄io volo inq̄rere vtrū fruitio btifi
ca ſit aliq̄ mō effectiue a volūtate fruētis.
Scd̄o dicet̄ ad q̄ſtionē. De p̄mo eſt opi C
nio ꝙ volūtas nō elicit actionem diligēdi Opinio prima.
deū q̄ beatificat̄: ſꝫ ꝓpt̄ ſui ꝑfectionē cau
ſat̄ a ſolo deo. Ad h̄ arguit̄ multipliciter Probatur primo.
Primo ſic. qñ ſunt aliqua duo ſupnatura
lia: vnū ꝑfecti⁹ ⁊ aliud imꝑfecti⁹: ſi illō qō
imꝑfecti⁹ ē nō poſſit creari niſi a ſolo deo:
⁊ illud qō ꝑfecti⁹ eſt: ſꝫ ſic ſe h̄nt habitus
charitatis: lumē glie: ⁊ fruitio: ꝙ fruitio i
ter iſta eſt ꝑfectior: ⁊ tñ iſta īꝑfectiora non
p̄nt cauſari niſi a deo ſolo: ſic oēs ꝯcedūt:
ergo. Scd̄o ſic. potētia libere ⁊ ꝯtingēter Scd̄o.
agēs pōt de ſua potētia abſoluta mediate
vel imediate ceſſare ab actu ſuo: ſꝫ volūtas
reſpectu cuiuſcūq̄ libere ⁊ ꝯtingēter agit:
ḡ ſimilr̄ pōt ceſſare ab actu reſpectu cuiuſ
cūq̄ obiecti: ḡ volūtas pōt facere ſe libere
nō beatā. Tertio ſic. nō minus repugnat Tertio.
volūtati beate recipere actū volūtatis a ſo
lo deo ꝙ̄ volūtati dānate: ſꝫ volūtas dāna
ta nō pōt h̄re ſe actiue reſpectu ſue volūta

tis: q2 tūc pōt ſe facere ſine illo actu: et per
ꝯñs ſine triſtitia ꝛ pena: quod eſt falſum.
Quarto. ğ ꝛc. Quarto ſic. ſi fruitio ꝓduceref effe-
ctiue a voluntate: tunc hñs meliora natu-
ralia: ſtāte influētia gñali, meliorem cauſa-
Quito ret fruitionē. ꝯñs falſum. Quinto. ſolus
de⁹ hʒ reddere pmiū ꝓ labore: ſʒ fruitio eſt
Sexto pmiū ꝓ labore: ğ ꝛc. Sexto ſic. ix. de tri. c.
x. de magnis. xij. de paruis. Juſtitiā tamē
hō cū creef accepit: ꝛ poſt caſum vtiqꝫ ꝑdi-
dit. Accepit igif iuſtitiā: ꝓpter quā btitu-
dinē accipe mereaf. Et pꝫ ante. Qui ani-
mā faciet beatā: accipit meritū ſuū ꝛ pmiū
dñi ſui. ergo ſicut ſolus deus eſt cā premij:
ita ſolus deus eſt cā btitudinis et fruitio-
nis: ergo fruitio nō eſt alia a voluntate.
D Alia opinio. Sed ꝫ iſtā opinionē arguūt
Scda alij ſic. nō minus pfecta eſt imago in beato
opinio q̄ in viatore: ſʒ pfectior; ſʒ in viatoris ima-
Primo gine volūtas eſt cā ſui amoris: q2 aīa ē cā
arguif effectiua ſue volitiōis ſm eū: ğ ꝛ in pria.
ğ ſicut in imagine viatoris eſt parēs: ples
ꝛ amor ꝓcedens de parente: ꝛ notitia illa
Scdo. erit in patria: ğ ꝛc. Secundo ſic. Aug. j. de
tri. Sic deus res q̄s condidit adminiſtrat:
vt eas ꝓprios motus hr̄e ſinat; ergo quan-
to magis res eſt in ſtatu pfectiori: tāto ma-
gis hr̄e pōt ꝓpriū motū; ſed ꝓprius mot⁹
voluntatis eſt dilectio: ergo cū in via i ſta-
tu imperfectiori poſſit efficere partibiliter
Tertio motū illum: multo magis in patria. Ter-
tio ſic. qñ volūtas vult aliquid ꝯ vult illud
ſub ratione boni: ergo quanto aliqd oſten-
ditur voluntati ſub ratione maioris boni:
tanto magis pōt illud velle. ergo ſi volun-
tas poteſt elicere dilectionē ad deū cogni-
tum ſub ratione alicuius boni in via: mul-
to magis hoc poterit circa eū clare cogni-
tum in patria: qd̄ eſt ꝓpoſitū. Quarto ſic.
Quar- qcqd rationabiliꝰ agit ad augmentū gau-
to. dij in natura rationali: dʒ poni eſſe in bea-
titudine creature rationalis. ſed q volun-
tas pōt cauſare actū ſuū: ꝛ non ſolū recipe
magis ad augmētū gaudij eſt in creatura
Quito rationali: ğ dʒ hoc ibi poni. Quinto ſic. ix
de tri. c. iij. Liquide tenēdū eſt q oīs res
quam cognoſcimus: aggenerat in nobis
notitiam ſui: ab vtroqꝫ em̄ notitia pari-
tur: a cognoſcente ꝛ cognito: ergo quanto
pfectius cognoſcif: tanto pfecti⁹ aliqd no-
titiā cauſare pōt: ꝛ pari rōne dilectionem.
Sexto Sexto ſic. pfectio charitatis vel fruitiōis
nō impedit: q2 btā virgo in via dilexit deū
forte equali dilectiōe cū aliquo nūc in pa-
tria: ꝛ tn̄ ipſa ſuas dilectiōes effectiue cau-
ſauit. Septimo ſic. nulla dilectio eſt meri- Septi-
toria que nō elicitur a volūtate effectiue: mo.
q2 talis non eſt in ptāte libera volūtatis:
ſed dilectio aīe chriſti q̄ dilexit deū ſup oīa
fuit meritoria: ꝛ fuit effectiue a volūtate:
ğ nobilitas actus ſui ſeu pfectio nō impe-
dit quin poſſit cauſare a voluntate. ꝛ ſic
iſta dilectio fuit fruitio. ğ ꝛc. Octauo ſic. Octa-
rō bti pōt dictare q deo eſt fruendū: ğ vo- uo.
lūtas pōt ꝯformiter velle nō minus in pa-
tria q̄ in via: ğ pōt elicere actū fruēdi deo
alr̄ volūtas non ageret conformiter. In E
iſto articulo apparet mihi ꝓbabilius dice- Reſolu-
re ſcdo mō dicendo q pticulariter cauſef tio que-
a voluntate bti ſicut in via. Unde notitia: ſtionis
obiectū: volūtas: ſunt tres cauſe partiales
fruitiōis beatifice: alioqn nō eſſet actio i-
manēs: immo trāſiēs. q2 hec eſt differētia
inter actionē imanentē ꝛ trāſeuntē: vt pꝫ
pmo Ethi. ꝛ. ix. meta. q actio imanēs ma-
net in agente. Ex quo videtur q aīa ſit ali-
quo mō actiua reſpectu cuiuſlibet cogniti-
onis ſue: ꝛ volūtas ſilr: niſi aīa btā eſſet ha-
bitura aliā opationē in beatitudine intelli-
gendo ꝛ vidēdo illud obiectū qd̄ eſt deus:
fruſtra crederet eccl'ia q aīa indigeret lu-
mine glorie ad fruendū deo. Un̄ ideo poni-
tur a doctorib⁹ lumen glīe: vt aīa fortifice-
tur ꝛ iuuef ad eliciendū circa illud obiectū
excellēs: circa qd̄ in lumīe ſue nature opa-
ri nō poſſet. Si dicaf qd̄ illō ē verū: q2 aīa
btā vere fruif deo fruitione elicita: tn̄ illa
nō eſt btifica: ſʒ vna alia. Un̄ hʒ vnā natu-
ralē: ꝛ aliā ſupnaturalē q̄ nō eſt in ſua po-
teſtate: ſʒ tm̄ paſſiue recipit a deo: ꝛ iſta eſt
btifica. Illud non appet rōnabile: q2 ſi eq̄
intēſe diligeret p vtraqꝫ: tūc altera ſupflu-
eret. Nec ē imaginabile q hō diligat dua-
bus dilectiōib⁹ eq̄ intēſe idē obiectū p cā-
dē notitiā: vel remiſſius diligeret p elicitā
q̄ p infuſam; ꝛ tūc veriſilr q illa remiſſio
ſibi diſpliceret: ꝛ fruſtra illā eliceret. Ad F
rōnes. ad pmū qñ dr̄ ꝛc. Dicēdū ē q inde Ad pri-
dr̄ talis fruitio btifica ſupnaturalis: q2 hō mum.
nō pt ſuis naturalib⁹ ponere ſe ī tali ſtatu Prima
ī quo eliciat illā opationē: tn̄ cū lumīe glo- opinio
rie ex collatiōe diuina ꝛ cognitiōe clara de
deo naturalr̄ pōt aīa illō obiectū diligere.
Un̄ fruitio nō ē ita ſupnaturalis ſicut cha-
ritas vel grā vel lumē glorie: imo partim
eſt naturalis ꝛ partim ſupnaturalis: vt ſi

aliq̃s cecus eſſet totus: ⁊ de⁹ illi miraculoſe ↄ̄ferret potẽtiã vidẽdi: tũc viſio elicita eſſet naturalis. ſʒ potẽtia viſiua eſſet ſupnaturalis: vt ponendo ꝙ charitas vel grã ſit cã p̃tialis act⁹ meritorij: adhuc ille act⁹ nõ eẽt ſupnaturalis mere. Siĺr illa ↄ̄ñia nõ valet: iin pfecti⁹ creaꝭ a deo: igiꝭ ⁊ pfectius: q2 hõ nõ ẽ pfectioꝛ effect⁹ q̃ aĩa ⁊ q̃ʒ grã. Ad
G Ad ſecundũ. ſcõm negatur minoꝛ: q2 volũtas creata reſpectu dei clare viſi nõ agit libere ⁊ indifferẽter: ſed neceſſario diligit deũ clare viſum ſine aliq̃ rõne penitẽtis vel triſtãtis. ſiſ rõ dato ꝙ volũtas quantũ eſt de ſe: poſſet actu fruẽdo libere dimittere. de⁹ aũt ſic ad cõtinuationẽ iſti⁹ act⁹ agit: ꝙ vult volũtas iſtũ actũ ↄ̄tinuare. Ũñ ↄ̄cedi põt ꝙ volũtas neceſſitaꝭ a deo ad illũ actũ habẽdũ. nõ tñ cogiꝭ. q2 act⁹ iſte ẽ volũtati ſumme ↄ̄ueniẽs.

Ad tertium. Ad tertiũ de volũtate dãnati: ꝙ volũtas dãnati alios act⁹ hʒ neceſſario deo ſic volẽte: nõ tñ ſunt illi act⁹ a ſolo deo: ſʒ a deo et a dãnato. Cõtra. act⁹ tales de⁹ neceſſitat volũtate creata ſicut ſuo miniſtro: ⁊ iõ ſtãte cãlitate p̃ncipalis agẽtis: nõ eſt ĩ ptãte iſtũ ceſſare: tñ q2 nõ oĩs volitio põt cãri ſtãte quacũq; notitia in intellectu: alĩs abſente q̃cũq; notitia: indifferẽter. Põt g̃ dici ꝙ de⁹ dãnato aliã notitiã erroneã vĺ naturã ↄ̄tinuat: tñ ſtat electio bñ ⁊ oꝛdinate volẽtis: ⁊ ſic dicũtur obtenebrari in intellectu.

Ad q̃rtum. Sed de h̃ foꝛte ſup ſcõm diceꝭ: qñ ageꝭ de obſtinatione ãgeloꝝ maloꝝ. Ad q̃rtũ nõ eſt dubiũ q̃n ſi de⁹ eq̃ coageret oĩbus btĩs tũc habẽs melioꝛa naturalia melioꝛẽ fruitionẽ eliceret: ſed q2 de⁹ ſic ſtatuit: ꝙ reddit p̃mia ſm bonitatẽ moꝛalẽ ⁊ valoꝛẽ meritorũ: nõ aũt ſm bonitatẽ ⁊ valoꝛẽ naturalẽ: iõ q̃buſdã debilioꝛis nature vt foꝛti⁹ agãt pl⁹ de lumĩe glĩe tribuit: itaq; pñt excellenti⁹ deũ diligere. Ad q̃ntũ dicẽdũ ꝙ p̃miũ
H iuſtoꝝ eſt ipemet de⁹: ⁊ ſtat ꝙ iſte i q̃ hõ põt
Ad q̃ntum. frui deo: ⁊ h̃ hʒ hõ a ſolo deo: ⁊ nõ a ſe: ⁊ iõ nõ ſeq̃tur ꝙ aliq̃s põt ſe btĩficare. Ad ſex
I tũ de auctoꝛitate Aug. dicẽdũ ꝙ nõ ſeq̃tur
Ad ſextum. accipit p̃miũ ſuũ a deo: g̃ non effectiue elicit fruitionẽ: q2 fruitio accipiꝭ a deo ſicut a cã p̃tiali: ⁊ a ſe ſicut a cauſa partiali. Unde ſtant bene ſimul ꝙ accipiãt p̃emiũ ſuũ a deo: ⁊ tñ ꝙ ipſe ſit cauſa partialis iuſtitie ſue: tñ illã habet a deo: ita cãliter erit ĩ beatitudine. multa tñ ſunt in btĩtudine: q̃ non eſſent ab hoĩe aliquo mõ nõ effectiue: ſicut lumen gloꝛie: dotes coꝛpoꝛis. ⁊ huiuſmodi

Secundus articulus eſt K Sc̃ói articuli

dicere ad foꝛmã q̃õnis: ⁊ ſuppono p̃io hic q̃tuoꝛ ꝓpõnes. P̃ia eſt: ꝙ fruitio eſt operatio mẽtalis ⁊ immanẽs in creatura intellectuali. ⁊ h̃ p̃tʒ p mentẽ Aug. q̃ poſuit fruitionẽ eẽ actũ volũtatꝭ. Et ſm pħm. x. Ethi. Felicitas ↄ̄ſiſtit in operatione ĩtellectuali. Prima propoſitio.
Sc̃da ꝓpõ eſt: ꝙ opatio intellectualis eſt L
vna q̃litas diſtincta a natura operante: vt Sc̃da.
oñdeꝭ infra: qñ ageꝭ de opatiõe intellect⁹ Ex hoc ad pñs p̃tʒ ꝙ aĩa oẽs ſuas recipit opationes: q2 ſunt immanẽtes: ſicut p̃tʒ. ſ. ethico. ⁊. ix. meta. Nihil aũt recipit ſe: ergo opatio nature intellectualis differt a natura opante: ſʒ nõ ſicut ſuba a ſuba: ſed ſicut qualitas a ſubſtãtia. Jtẽ ſm cõiter loquentes natura intellectualis eſt cauſa ſue dilectionis: vel eſt cã ſuꝑflua. Tertia ꝓpõ ẽ: M
ꝙ nulla q̃litas eſt cã alicuius operãtis: ni Tertia
ſi cauſeꝭ ab ipſo operãte. Hec vr̃ rõnabilis q2 illud eſt actu aĩam operari ⁊ hr̃e operatiões: g̃ nõ opaꝭ, niſi cauſando talẽ q̃litatẽ g̃ nõ hʒ opationẽ. Ũñ ſi volitio fieret totaliter ab extrinſeco: nõ plus video ꝙ poſſet dici illius operatio mẽtis in qua eẽt: q̃ lux poſſet dici opatio aeris: vel caloꝛ ĩ aq̃ opatio aq̃. Jtẽ inter opationẽ ĩmanẽtẽ ⁊ trãſeũtẽ nulla eſt differẽtia: niſi ꝙ vna maneat in ſuo efficiẽte: alia trãſit in paſſum diſtinctũ ab efficiente: ſed impoſſibile eſt ꝙ caloꝛ aq̃ dicaꝭ calefactio ignis vel opatio ignis: niſi cauſeꝭ ab igne. g̃ nec eadẽ rõne dr̃ volitio ĩmanẽs in agẽte: niſi agaꝭ ab eo cui dr̃ ĩmanere: nec aliter eius operatio nũcupaꝭ N
Quarta eſt: oẽm rẽ cauſabilẽ deus poteſt Quarta.
cãre nulla creatura ↄ̄cauſante: ⁊ oẽm effectũ iã ꝓductũ ſol⁹ ↄ̄ſeruare: nulla creatura ad illã ↄ̄ſeruationẽ coagẽte. Hec ꝓpõ apud theologos ẽ ſatꝭ nota: q2 alioq̃n nõ eẽt ibi oĩs ſufficiẽtia ptãtis ⁊ potẽtie ad faciẽdũ miracula multa q̃ viſa ſunt ſupꝛa ⁊ q̃ poſſibilia ſũt. Siĺr ſuppono ꝙ ſuba habeat aliquã cãlitatẽ effectiuã ſup ſuũ accidẽs: ⁊ nõ ſit mere in potẽtia ↄ̄dictiõis ad ſuã ꝓpꝛiã paſſionẽ: q2 tũc poſſet ignis carere ſuo pꝛopꝛio caloꝛe: ⁊ coꝛu⁹ nigredine: ⁊ cygn⁹ albedine: ⁊ ſic de alijs. g̃ pari rõne vino ẽ dare aliquẽ ſapoꝛẽ ꝓpꝛiũ cãtũ a ſuba vini: q̃ carere nõ põt ⁊ eẽ vinũ. Quo poſito: mãifeſtũ eſt ꝙ de⁹ in ſacramẽto altaris ↄ̄ſeruat effectũ cãe: q2 ſub ãni vini: ipã ſuba deſtructa. Siĺr deus põt ſuſpendere actionem poten

tie actiue create ne agat in paſſum approxi
matū: ſicut credit feciſſe de trib⁹ pueris in
camino ignis. Daniel. iij. ḡ cū pōt ꝓducere
effectū ignis igne non coagente: pōt igne
approximato cāre calorē ſine igne ꝯcauſā
te. ⁊ eadē rōne cōſeruare effectū ab igne ꝓ
O ductū igne nec ꝯcauſante. Ex iſto ſequit
Corre- ꝙ eadē res pōt eſſe opatio ignis: ⁊ poſtea
larium manere ſine hoc ꝙ ſit opatio ignis. Patet
ꝯña: q̄ ſi ignis ꝓducat calorē in ligno per
horā: verū eſt ꝙ opat ⁊ calefacit lignū. ſup-
pleat igit de⁹ vicē ignis ꝯſeruādo iſtū ca-
lorē: ⁊ tūc iſte calor q̄ prius fuit opatio ma-
net: ⁊ iā nō eſt opatio ignis: ⁊ prius patie-
bat ab igne: ⁊ mō nihil patitur ab igne. Et
pari rōne pōt de⁹ facere ꝙ ignis iterū pari
rōne ſicut cā partialis ꝯſeruet calorē quē ꝓ-
duxit: ⁊ tūc erit calor iſte iterū opatio ignis
⁊ ſic pōt vna qualitas infinities ſi de⁹ vo-
luerit eſſe nūc opatio ignis: nūc nō eē opa
tio ei⁹ manēs tñ eadē qualitas oīno. Re-
linquitur igit ꝙ de⁹ pōt ſupplere vicem in
agēdo: ⁊ ſuſpendere ꝓ libito ſuo actionē ⁊
cāſalitatē cuiuſlibet cāe reſpectu ſui effect⁹ ⁊
P manutenere effectū. Iſtis q̄tuor ſuppoſitis
Rñſio ꝓpōnib⁹: patꝫ quid eſt dicēdū ad articulum
ad qō- queſtionis. Nā ex prima ꝓpōne hr̄ ꝙ frui
nem. tio ē operatio fruētis. Et ex ſcd̄a ꝙ fruitio
eſt vna qualitas diſtincta abſolute ab illa
fruitiōe. Et ex tertia ꝙ q̄litas nō eſt opera
tio: niſi teneat effectiue ab operante. Et ex
quarta ꝙ eadē q̄litas vna vice pōt habere
creaturā operātē ꝓ cā partiali: ⁊ alia vice
deū ꝓ cā totali. ⁊ ſic nō eſt opatio creature
poſtꝙ fuit opatio creature. Ideo regula iſta
ꝯcedit ad pñs: ꝙ fruitio pōt manere ī mē
te creata: ſine h̄ ꝙ ſic res q̄ eſt fruitio mane
bit in volūtate: ⁊ nulla volūtas per iſtā rē
fruet. ⁊ eodē mō res q̄ ē viſio dei manife-
ſta: pōt eſſe in aīa chriſti vl̄ Petri: aīa non
videte deū ꝑ iſtā rē q̄ nūc eſt viſio. Cui⁹ cā
ē: q̄ illa nō ōr viſio niſi qñ ē opatio: nec eſt
Argui- opatio qñ ē totalr a deo. Sꝫ ꝯ illō argui
tur pri- tur primo ſic. impoſſibile eſt eſſe trāſitū de
mo. ꝯdictorio in ꝯdictoriū ſine ꝓductiōe vl̄ cor
ruptiōe alicui⁹ rei: vel motu locali vl̄ lapſu
tpis: ſic ꝙ iſte lapſus ſit cā inferēs ꝓpōnis
de nouo: ſꝫ data ſcd̄a ꝓpōne hec ꝓpō ē fal
ſa: igit illa poſitio nō eſt bona. Ceñ aūt data
hac poſitiōe poſita ſupius: falſificet iſta re
gula: patꝫ manifeſte: q̄ poſſibile eſt ꝙ idem
ignis nō calefacit hoc lignū: ⁊ nūc nō cale
facit hoc lignū ſine corruptiōe vel ꝓductio
ne noue rei: q̄ nihil corrūpit ī lignō: q̄ idē
calor manet q̄ pri⁹ fuit: ⁊ oīa alia nec ignis
eſt mot⁹ localiter nec lignū: ſed ſunt penі-
tus vt prius. Nec lapſus tpis ſufficit ad ve
rificādū iſta ꝯdictoria ſucceſſiue. Manife-
ſtū eſt: q̄ nō eſt maior rō quare lapſus tem
poris ſufficeret ꝙ ignis calefacit h̄ lignū
ꝙ quācūq alia ꝓpōnē de toto mūdo: ḡ re
linquit ꝙ ſi dicta poſitio ſit v̄a: iſta famoſa
ꝓpō eſt falſa: vel opꝫ redire ad antiquos
reales: ⁊ dicere ꝙ actio ignis corrūpit ī ca-
ſu tali: ⁊ ꝙ eſt res alia a calore in igne: ⁊ a
calore in ligno: qō eſt veriſimile. Patꝫ illud
de iſtis ꝯdictorijs: iſte calor eſt calefactio:
iſte calor nō eſt calefactio: illud lignū pati
tur: illud lignū non patit: ⁊ ſic de infinitis
ꝯdictorijs ſeqtur idē. Scd̄o ſeqtur ꝙ de- Scd̄o.
us pōt facere de nō btō btm̄: ⁊ de btō non
btm̄: nullā rem adnihilādo: vel nullā rē ꝓ-
ducēdo: qō videt magnū incoueniēs. ꝯña
patꝫ: q̄ pōt facere de nō vidēte vidētē: ⁊ de
nō fruēte fruētē: ⁊ ꝯ̄rio nullā rē adnihilā
do corrūpēdo vl̄ ꝓducēdo: ſed ſolū h̄ ꝙ de
us ſe facit de cā totali ꝑtialē: ⁊ ꝯ̄rio ⁊ ſuſ-
pēdat actionē creature: ⁊ reddat ei actionē
ſuā: ꝯñs patꝫ. Ad primū iſtoꝝ dicēdū ſine Q
aſſertione: cōcedēdo tñ ꝙ illa regula ē fal- Rñſio
ſa quā dicit: etiā ſi intelligat de quocumq ad pri-
trāſitu a ꝯdictorio in ꝯdictoriū: a quacūq mum.
cā fiat. Si vo intelligatur ſtricte de trāſitu
naturali ⁊ ꝑ cauſas creatas agētes ſine mi
raculo: ꝓpoſitio eſt vera. Vñ dico ꝙ virtu
te diuina pōt fieri trāſitus de verificatiōe
vnius cōtradictorij ad veritatē alteri⁹ ſine
aliquo iſtoꝝ ſupius poſitoꝝ: videlicet cor
ruptiōe ⁊ ꝓductiōe ⁊c. ſaltē in duob⁹ caſi-
bus vt videt. Vnus eſt de vnione cōpoſita
ad quācūq naturā totā. Unde de⁹ poſſet
facere trāſitū. ſ. a cōtradictorio iſto: de⁹ nō
eſt lignū: ad cōtradictoriū: deus eſt lignū.
⁊ ſic de quacumq alia cauſa: nullā rē cor-
rūpendo vel ꝓducendo vel tranſmutando
localiter: nec lapſ⁹ tpis facit h̄: manifeſtū
eſt. Aſſumptū probat ꝑ ſcholā cōem negā
tē reſpectus: ꝙ verbū pōt dimittere huma
nitatē: ⁊ nulla re deperdita vel de nouo ad
ueniēte fieret hō: ⁊ denuo remutari ⁊ fieri
nō hō: ⁊ ſic verificantur multa ꝯdictoria: ſi
ne hoc ꝙ aliqō illoꝝ quatuor eſſet in cauſa
Alius caſus eſt qñ deus de agēte totali fit
partiale: vl̄ de partiali agens totale: ſicut R
exēplificatum eſt. Ad ſecundū dicēdum Ad ſe-
cōſimiliter cōcedendo cōcluſiones: q̄ argu cundū.

mēta cōcludāt verā. Sed ꝯ illud eſt argumētū qđ Achilles credif: actionē ꝛ paſſionē eē res diſtinctas ab agēte ꝛ patiente: et oib⁹ reb⁹ abſolutis arguif ſic. Qñcūq; ꝓpoſitio verificaf ꝓ reb⁹: ꝛ duab⁹ reb⁹ exiſtētib⁹ manet ꝓpō falſa: opꝫ ponere aliam rē ad h ꝙ ꝓpō ſit vera: ſed iſta ꝓpō ignis calefacit lignū: ſferf ꝓ reb⁹: poſito ꝙ ignis ſit debite approximat⁹ ad lignū: ꝛ ipm bene poſitū ad patiendū: verificaf iſta / ignis calefacit. ḡ opꝫ ponere actionē reſeruatam qua poſita hec deuenit vera / ignis calefacit. Ad illud argumentū qđ multū mouet pōt dici negando aſſumptū: qđ eſt fundamentū toti⁹ poſitiōis: ꝛ ꝓbo ꝙ eſt falſum Ubicūq; ꝓpoſitio inferf de nouo per ſolū motū localem: ſicut hic ſortes ſedet: ſortes nō ſedet: ſortes eſt in domo: ſortes nō ē in domo: ꝛ ſiľes. Siľr vbicūq; alia ꝓpō infertur ꝑ lapſum tpis ſicut hic: ille lapis iacuit hic ꝑ trienniū: ille lapis nō iacuit ꝑ triēniū iſti debef vnus denarius: iſti nō debef vn⁹ denarius. ꝓmittat ſortes platoni ſi vixerit cras hora prima: ꝙ dabit ſibi vnū denariū ꝛ in talibus caſibus infinitis. Siľr in iſtis: hec natura eſt vnita verbo: hec natura nō eſt vnita verbo. vñ ꝓpōnes multe nō verificantur ſolum ꝓ rebus pro quib⁹ termini ſyncategorematici ſupponūt q̄ ponuntur in ꝓpōnib⁹: ſed qꝛ hec eſt de ſilis rebus ſicut ꝑ terminos ſeu concept⁹ ſyncategorematicos poſitos in ꝓpōnib⁹ denotaf: ꝛ econuerſo. vñ ſi oēs res ſint pro quibus ꝓpō dꝫ verificari: ſi non ſit ita: tunc res illa ꝑ ſyncategoremata poſita vel incluſa in propōne denotaf ꝙ illa ꝓpō deuenit falſa q̄ prius fuit vera. ꝛ ideo in iſta ꝓpoſitiōe: ignis calefacit lignū: nō ſolum ponuntur termini categorematica ſicut / ignis ꝛ lignū. ſed ponitur vnū verbū cui⁹ diffinitio exprimens qđ importatur per nomen qđ cōtinet terminos ſyncategorematicos: qꝛ illud verbū calefacit importat calorē eſſe ab aliq̄ qđ dꝫ calefacere. ꝛ ideo dico ꝙ licet ignis ſit: ꝛ lignū ſit ꝛ calor: dūmodo tamen nō ſit ita ꝙ calor ſit ab igne: nō eſt hec vera / ignis calefacit. ſed pōt fieri vera: a deo tñ ſolo ſine cuiuſcūq; rei nō ꝓductione. ſi ignis aūt fuerit impeditus ab agente ab ipſo deo ꝑ hoc ſolū ꝙ deus ignē motū ſuū naturalē ꝑmittat exercere: ſed de his nō plus ad preſens

S ad primū pn. Ad rōnes: ad primū qñ dicitur ꝙ hec eſt ꝑdicatio eſſentialis: fruitio eſt fruitio. Dicendū ꝙ hec eſt cōtingēs: ꝛ per ꝯñs non ꝑ ſe ſtricte loquendo de propoſitione per ſe. Nā per Ariſto. que per ſe inſunt: neceſſario inſunt: ſicut hec eſt contingens: creatio eſt creatio. non ergo valet. Unde illa propoſitio: fruitio pōt eſſe qñ nō erit fruitio: non debet ſic poni in eſſe: fruitio eſt ꝛ fruitio nō eſt: ſed ſic. hec res demonſtrata re que fuit fruitio: eſt: ꝛ hec res non eſt fruitio. vnde illa conſequentia non valet.

Utrum āgelus nō cōfirmatus vidēs deū poſſet deū nō diligere ſtāte illa viſione: et arguitur ꝙ nō: qꝛ q̄libet videns clare deum neceſſario gaudet: ergo neceſſario diligit. ꝯña tenet: qꝛ ſi nō diligeret viſum: nō gauderet de viſo. Antecedēs ꝯcedif a mgro. iiij. ſen. diſt. xlviij. vbi dicit ꝙ impij in iudicio nō videbunt deitatē chriſti: ſed humanitatē tātū. vñ dicit. Humanitatē vi debūt vt timeant: diuinitatē vero non ne gaudeāt. Diuinitas vero ſine gaudio videri nō pōt. (A Dō. ix. Primū princi.)

(Scdm) Scdo ſic. ſi aliqs poſſet videre ſummū bonū: ꝛ illud nō amare: eadē rōne aliquis poſſet videre ſummū malū: ꝛ illud nō odire. ꝯñs eſt falſum: qꝛ tūc diabolus poſſet libere odire ſuā penā: ꝛ nō odire: ꝛ ſic per ꝯñs facere ꝙ aliquando eēt pena ꝛ aliquando non: qꝛ nihil eſt penale voluntati niſi cōtrariū voluntati ſm Anſel. de cōcep. virgi. c. iiij. ꝯña ptꝫ: qꝛ tantū allicit ſummū bonū videntē illud clare ad fruendū vel diligendū: quātum ſummū malū ad deteſtādū: ergo ſi voluntas poſſit actū ſuū ſuſpendere ne diligat ſummū bonum clare viſum: pōt etiam non odire ſummum malū.

(In oppoſitū.) Ad oppoſitū. ſi videns deū vtiq; frueretur deo: ſeqtur ꝙ angeli nō meruiſſent diligēdo deū ſup via. ꝯña ptꝫ ꝑ Anſ. de caſu diaboli: qꝛ ſi nō potuerunt nō diligere deū: ergo neceſſario dilexerunt deum ergo neceſſario ſeruauerunt iuſtitiā. ꝛ ſi neceſſario ſeruauerunt iuſtitiam: nō plus meruerunt q̄ ſeruando rationabilitatē. ergo ꝛc. Prima conſequentia patet: quia angeli in illo ſtatu innocentie clare viderunt deū vt innuit Aug. ſuper Geñ.

(Scdo.) Secundo ſic ſi volūtas clare frueretur deo viſo: ſeqtur ꝙ voluntas non eſſet volūtas. ꝯñs falſum ꝯña eſt beati Augu. iij. de libe. arb. vbi dicit ſic. Si neceſſe eſt vt volūtas velit: vnde volet voluntas erit, tamen non erit, et in

ſra. Volūtas necvolūtas eēt niſi libera eēt
ꝗ vm cū ſi volūtas neceſſariovelit: volūtas
B no erit volūtas: vt erit in pŕñte nr̃a. In
Deciſio iſta q̃ōne erūt duo articuli. Pꝛimus: an ali
q̃ōnis. quo mō poſſunt ſtare ſimul ꝙ creatura ro
nalis clare videat deū: ⁊ tñ nō fruatur eo.
Scḋs: an ſit abſolute in pŕñte voluntatis
create ſuſpédere actū ſuū ne fruať deo ſtā-
Prim⁹ te eadē viſione clara. Quantū ad pꝛimū
articl's dico duas cōcluſiōes. Pꝛima eſt: ꝙ poſſibi
Pꝛima le eſt ꝙ creatura rōnalis videat clare deū:
ꝯcluſio ⁊ nō fruatur deo. Scḋa: ꝙ poſſibile ē crea
Scḋa turā rōnale habere charitatē ⁊ lumē glie ⁊
ꝯcluſio clarā viſionē dei: ⁊ tñ nō fruať deo. Pꝛi-
C ma ꝓbať multipl'r: pꝛimo ſic. viſio dei non
Proba eſt eſſentialiter fruitio: ſꝫ viſio pꝛioꝛ ſaltem
tio pꝛi cauſaliter ⁊ fruitio poſterioꝛ ſunt res diſti
me cō- cte: ꝗ poſſibile eſt de natura tenere viſionē
cluſio- ſine fruitione. ꝯña pꝫ: q2 ſunt due res diſti
nis. cte totaliter: ꝗ deus pōt ſeparare vnam ab
alia. Scḋo ſic q̃ñcūq3 vna res hꝫ duas opa
tiones diſtinctas realiter: poſſibile eſt deo
cōcurrere ad vnā nō cauſando aliā: ⁊ maxi
me cauſando pꝛioꝛē ſine poſterioꝛe: ſꝫ crea-
tura rōnalis exiſtēs in ſtatu in quo pōt vi-
dere: nata eſt elicere duas opationes: ſcꝫ co
gnitionē ⁊ dilectionē mediate cognitione.
ꝗ poſſibile ē deo cōcurrere ad eādē opatio
nē pꝛimā: ⁊ ſuſpendere ſcḋam: ꝗ ⁊c. Tertio
ſic. deus pōt facere qcq̇d fieri nō includit
ꝯdictionē: ſꝫ ꝙ aliq̇s deū clarevideat: ⁊ nō
diligat: nullā ꝯdictionē includit: ꝗ hoc eſt
poſſibile deo. Sed videť ꝙ iſta argumēta
equaliter ꝓbāt fruitionē poſſe eſſe ſine vi-
ſione: ſimiliter ꝙ viſio pōt eſſe ſine fruitiōe
ꝑ eaſdē formas. Sed dicēdū ꝙ nō: ſꝫ equa
liter ꝓbāt ꝙ res q̄ eſt fruitio: poſſit eſſe ſi-
ne alia pꝛioꝛi que ſit viſio. Sil'r ecōtrario
ꝙ viſio pōt eſſe ſine fruitiōe. Ulteriusq3 cō
cludūt ꝙ viſio pōt eſſe viſio qua aliq̇s vi-
det deū: licet nō in eadē natura ſit fruitio
reſpectu dei: ſed ip̄oſſibile eſt ꝙ fruitio ſit
fruitio dei in creatura rōnabili: niſi ī eadē
ſit viſio dei vel aſpect⁹ dei: ſiue illa viſio ſit
alia res a fruitione ſiue non. vnde iſta con-
cluſio eſt bene poſſibilis: creatura rōnalis
videt deū: ⁊ tñ nō fruiť deo. ſed hec ē ipoſ
ſibilis: fruitur deo: ⁊ nō videt deū: ⁊ hoc ꝑ
D ſuadent rōnes infinite. Scḋa cōcluſio .i.
Proba ꝙ poſſibile eſt creaturā rationalē hr̃e cha
tioſcḋe ritatē infoꝛmantē: ⁊ eleuari per lumē glie
concluſionis. ad clarāviſionē dei: ⁊ tamē ꝙ nō fruiť deo
probať ſic: q2 fruitio talis eſt res poſterioꝛ

⁊ operatio diſtincta ab alijs: ⁊ ideo ſine cō
tradictiōe quacūq3 pōt deus manutenere
oēs res illas ſimul in mēte bti: ⁊ tñ ſuſpē-
dere actū fruendi. Unde de iſtis cōcluſioni
bus nō apparet magna difficultas. Tamen Obijci-
me ꝯ iſta cōcluſione arguiť ſic. ſi de⁹ cōicat tur pꝛi-
ſoꝛ. aliquā charitatē: lumē gloꝛie ⁊ claram mo.
viſionē eſſentie diuine: ꝗ deus diligit ſoꝛ. ⁊
ſi diligit ſoꝛ. ſoꝛtes diligit eū: q2 aliter ſoꝛ-
tes pderet charitatē ꝯ caſum: q2 de⁹ aliter
irrationabiliter diligeret eū q̇ nō diligeret
ſe. ⁊ q̇ nō diligit: cadit a charitate: ergo nō
ſtant ſimul ꝙ ſit in charitate: ⁊ videt deū
nō diligit eū: ꝗ ⁊c. Aſſumptū per Aug. pꝛꝫ
j. de trini. c. xiij. Ipſa viſio eſt facie ad faci
em: qua ſummū premiū ꝓmittitur iuſtis.
Scḋo meditationū. c. xxxix. Que ēvita eter Scḋa.
na: niſi illa viſio que cōceditur iuſtis: ⁊ nō
cōceditur impijs: In multis etiā alijs lo-
cis idē dicit ꝙ tota cōtēplatio eſt tota mer
ces: ꝗ ⁊c. Tertio q̇ clare videt deum: videt Tertio
ipſum eſſe ſumme diligendū. ꝗ ſi nō diligit
eū: omittit ꝯ iudiciū rationis. ergo peccat:
⁊ cadit a charitate: ꝗ ⁊c. Quarto ſic. xij. Quar-
meta. cōmeto. xxxii. Voluntas em̄ facit cō to.
pꝛehenſionē ſicut mēbꝛa coꝛpus: ſed poſito
lumine et coꝛpoꝛe opaco neceſſario ſequiť
vmbꝛa: ergo poſita appꝛehēſione volupta
tis ac delectabilis: neceſſario ſequitur dele
ctatio: ergo et fruitio. Quinto. ſi non: ſe- Quito
quitur ꝙ voluntas talis pōt odire deū ſi-
mul cū illis habitibus exiſtētib⁹ in ſe: ꝯñs
falſum: q2 odiū dei ⁊ charitas dei nō ſtant
ſimul. Ad iſta. ad pꝛimū pōt dici accipiēdo E
dilectionē dei ꝓ acceptione ad beatitudi- Ad pꝛi
nē, vel ad fruitionē ſui. ꝑma ꝯña nō valet: mum.
nec ſcḋa: iſta videlꝫ: deus diligit ſoꝛ. ꝗ ſoꝛ.
diligit deū: q2 pōt eſſe ſicut denotať ꝑ añs
q tñ nō ſit ſicut denotatur ꝑ ꝯñs: quarum
ad virtutē ſermonis loquendo de dilectio
ne actuali: q2 ſoꝛ. doꝛmiens diligitur a deo
⁊ tñ ipſe doꝛmiēs nō diligit deū. Ad ꝓba-
tionē qñ ſic d̄r. Si ſoꝛ. nō diligit deū: ergo
ꝑdit charitatē: nō ſequitur: ſicut pꝫ: niſi in-
telligatur de dilectiōe habituali. Et ſil'r lo
quendo de potentia dei abſoluta: deus po
teſt ponere charitatē in odiente ſe ſi vellet
q2 hoc fieri nullā cōtradictionem includit.
Ad ſcḋm dico ꝙ illud aſſumptū eſt falſū
de virtute ſermonis: q2 nec viſio eſt beati- F
tudo nec fruitio nec dilectio: ſed beatitudo Ad ſe-
eſt vnū aggregatū ſm imaginationē ex oi cundū
bus iſtis. Unū Boeti⁹. iij. de ꝯſola. Beatitu-

do eſt ſtatus oim bonoꝝ aggregatiõe pfe⸗
ctus. Et anſ. de ꝯcoꝛ. Britudo ē ſufficiẽtia
cõperẽtiũ cõmodoꝝ. tñ dictũ Aug. in ꝓpo
ſito ꝟificaꝛ p ſynecdochẽ: qꝛ acapit ptẽ ꝓ
toto: qꝛ de facto nõ ſeparanꝛ in btis: ſꝫ qcũ
ꝗ videt clare: eſt btũs. ⁊ ſilr q fruiꝛ: ē btũs
⁊ ſic de alijs. Ad tertiũ qñ dꝛ ꝙ oĩs q vi

B Ad tertium. det deũ ⁊c. Dicẽdũ ꝙ nõ eſt ita: cũ viſio in⸗
tuitiua dei ſit notitia icõplexa: ⁊ oẽ iudiciũ
ſit notitia ꝯplexa: põt deꝰ cõſuare clare vi
ſionẽ dei in mẽte alicuius ſine tali iudicio.
Quãtũ ad pmã rõnẽ argumẽti qñ arguit
vlteriꝰ ꝙ ſi nõ diligit ⁊c. Dicẽdũ ꝙ etiã po
ſito ꝙ videret deũ eẽ diligẽdũ ſup oĩa: ad⸗
huc eẽt poſſibile ꝙ deꝰ ſuſpẽderet actũ di
ligẽdi qꝺ ſeq dꝫ: ⁊ tũc talis nõ faciens ſm
iudiciũ in nullo peccaret: qꝛ eẽt ꝑpeditꝰ a
deo ne talẽ actũ eliceret. Scḋo põt dici ꝙ
iſta ꝯña nõ valet. nũc peccat: g cadit a cha
ritate: qꝛ deus poſſet ponere charitatẽ in

D Ad quartum. damnatis ſi vellet. Ad quartũ de aucto
ritate ꝯmẽ. dicẽdũ ꝙ locus a ſimili frequẽ
ter facit fallaciã ꝯñtis. tñ ipſe ibi loqꝛ de
volũtate ſiue dilectiõe pmi pncipij qꝺ eſt
deus: ſicut poſito coꝛpoꝛe opaco in lumine
⁊c. dicẽdũ ꝙ nõ ē neceſſariũ ꝙ fiat ibi vm
bꝛa ſi deꝰ velit. põt eñ deꝰ cãre lumẽ ad lu
mẽ: vel facere ꝙ lumẽ penetret coꝛpꝰ quã⸗
tũcũ ꝗ opacũ: ⁊ cauſet tũc lumẽ vltra illꝺ

E Ad quintum. coꝛpꝰ: ⁊ nõ erit aliq vmbꝛa. Ad qntũ põt
dici: nõ video ꝯdictionẽ qn illa quatuoꝛ cõ
patianꝛ ſe ꝟtute diuina: habitꝰ charitatis:
lumẽ gloꝛie: clara viſio dei: ⁊ odiũ dei: etiã
in eadẽ volũtate creata. vñ ſimul poſſunt
poni in eadẽ mẽte ꝟtute diuĩa: nec eſt foꝛ⸗
malis repugnantia inter charitatẽ ⁊ pctm̃
moꝛtale: nec ĩter habitũ charitatis ⁊ odiũ
dei. Silr nõ eſt ſemp neceſſariũ ꝙ odiũ dei
ſemp ſit pctm̃. poſſet eñ deus odiũ ſuũ ac
ceptare ad bonũ ſi vellet: ⁊ haberet ꝓ in⸗
differẽti: ſicut mõ habet pꝛo indifferẽti ꝙ
leuet feſtucã: ⁊ moueat digitum vel aliud.
Tertiũ nõ apparet mihi euidẽter ĩpoſſibi⸗
le: qn deus poſſet quecũ ꝗ cõſeruare ꝯtra⸗
ria re abſoluta diſtincta ab inuicẽ: ⁊ hoc ꝓ
tãto qꝛ iſta nõ ſunt nata ſe inuicẽ coꝛrũpe⸗
re niſi per mutuã actionẽ. modo poſſibile ē
manutenere duo cõtraria appꝛoximata ad
inuicẽ: ⁊ ſuſpendere eoꝝ actionẽ: nõ volen
do eis coagere. ⁊ ſic pꝫ ꝙ deꝰ poſſet in ea⸗
dẽ aĩa conſeruare odiũ ⁊ amoꝛem reſpectu
eiuſdẽ foꝛme: ſicut fuerũt ſimul in aĩa chꝛi
ſti ſummum gaudium cum intenſo doloꝛe

Secundus articulus eſt

ꝙ volũtas creata habeat hꝰ ex ſua ꝓpa li⸗ K Scḋs articlꝰ
bertate: ꝙ põt ſuſpendere actũ diligẽdi: ⁊
ponere eũ in effectu vt ſibi placuerit reſpe
ctu dei clare viſi. Ad iſtũ intellectũ tractaꝛ
iſta qſtio frequẽter in ſcholis: vt nõ ſit du⸗
bitatio qn põt fieri circa hoc ꝟtute diuina
impediẽte cauſare actionẽ volũtatis: ſꝫ in
hoc poniꝛ dubitatio qꝺ poſſit volũtas crea
ta ſtãte influẽtia de ſua ꝓpa libertate cir⸗
ca deũ viſum: an poſſit eũ diligere an non:
vel odire. Et iſte articulus põt duplr ptra
ctari. Uno mõ de volũtate creata nuda ſi⸗
ne habitu gloꝛie ⁊ charitatis: qꝛ licet deus
nõ cõicet de facto viſionẽ ſui nõ habenti lu
mẽ gloꝛie ⁊ habitũ charitatis: nõ tñ inclu⸗
dit ꝯdictionẽ eũ hoc facere. Alio modo po
teſt ptractari iſte articulus de volũtate in⸗
foꝛmata iſtis habitibus. In iſto articulo L Deciſio articuli.
pmo dicam qꝺ mihi nũc apparet melius.
Scḋo obijciã ⁊ ſoluã dubiũ. Ad primum
pono tres ꝯcluſiões. Prima eſt: ꝙ talis po Prima ꝯcluſio
teſt eſſe viſio dei clara cõicata creature rõ⸗
nali: ꝙ creatura talis põt libere nõ dilige⸗
re deũ ſtante illa viſione. Scḋa eſt: ꝙ ta Scḋa ꝯcluſio
lis põt eſſe viſio vel cognitio clara dei cõi⸗
cata volũtati create: ꝙ volũtas nõ põt li⸗
bere odire deũ: ſed cõicabit dilectionẽ na⸗
turaliter: ſicut iguis cõicat caloꝛẽ in cõbu⸗
ſtibili nõ libere: ſꝫ naturalr. Tertia ꝯclo: Tertia ꝯcluſio
ꝙ talis põt eſſe viſio dei clara cõicata vo⸗
lũtati: ꝙ volũtas põt etiã libere odire deũ
clare viſum. Suppono etiã in oĩbus iſtis
cõcluſionibꝰ ꝙ nõ ſit in volũtatis poteſta
te dimittere intẽtũ a cognitiõe vel viſione
dei: qꝛ ſic eſſet facile voluntati non diligere
deũ: ſed ꝙ manuteneat cognitionẽ vel vi⸗
ſionẽ ſui deus ſm intentũ. Primã cõclu M Pꝛobatio prime cõcluſionis.
ſionẽ pſuadeo ſic. cũ clara viſiõe dei ſtat er
roꝛ circa aliquã veritatẽ. Hec ꝓpoſitio pꝫ:
qꝛ ſi eſſet falſa: opꝫ clare videntẽ deũ ſcire
oẽm veritatẽ. ꝯñs falſum: qꝛ tunc nõ ſciret
vnus beatꝰ aliquã veritatẽ quã aliꝰ igno⸗
raret: ⁊ ſic aĩa chꝛiſti nullã veritatem ſciret
quã põt ãgelo vel alteri reuelare: ⁊ ſic peri
ret illuminatio in beatis. ꝯñs falſum. ⁊ ſic
oĩs beatꝰ tot veritates ſciret quot ipſe deꝰ
qꝺ eſt incõueniens: ergo opoꝛtet dicere ꝙ
cũ clara viſiõe dei ſtat ignoꝛãtia circa mul
tas veritates: ⁊ pari ratione erroꝛes. Poſi
to ergo ꝙ cũ clara viſiõe dei ſtat iſte erroꝛ
in mẽte videntis deũ clare: niſi ſuſpẽderet

actū diligendi ad tempus:erit miſer in per
petuum:cū ſtāte iſto errore:aut pōt hec vo
lūtas ſuſpendere actū ſuū vel nō.ſi non:ḡ
pōt ſcienter velle vnde miſer eſſet:⁊ ſic poſ
ſet velle miſeriā ꝯ Aug.⁊ Anſ.ſi ſic:habet
propoſitū:ꝙ pōt ſuſpendere actū ſuū. Si
dicat̃ ꝙ non eſt poſſibile ꝙ talis error ſtet
cū viſione dei. Cōtra:poſſibile eſſet ꝙ de⁹
vellet aliquā volūtatē clare videntē deum
nolle ſe diligere deū ſtante illa viſiōe:⁊ tūc
poſſet hoc reuelare ⁊ p̄cipere illi voluntati
ergo volūtas poſſet ſe conformare illi pre-
cepto:⁊ nollet ſe nō diligere deū:ergo ma
le vult diligere deū ſtante nihilominus vi
ſione illa.⁊ tūc ſimul ſtarent ꝙ aliq̇s clare
videret deū:⁊ vellet ſe nō diligere deū:igit̃
male vult diligere deum: ergo non diligit
deū:⁊ vult male diligere deū: ergo vult di
ligere deū:q̄ oīs volens vult ſuū velle. Si
militer ſi vellet nō diligere deū: tn̄ dilige-
ret deum:vellet aliq̇d inuite:⁊ diligeret de
eodē qḋ vellet:⁊ vellet qḋ nō vellet:q̄ ſunt
impoſſibilia. Scḋo arguo ſic. ſupponitur
opinio mgr̄i ſentē.⁊ Hug.q̄ ponit.ij.ſentē
tiarū diſt.iij.ꝙ nō oēs angeli ſunt equales
in libertate:ſed ꝙ vn⁹ ſit liberior alio. Ca-
pio ergo tres:quorū vnus habet minimā li
bertatē:ſcḋs maiorē: terti⁹ maximā:q̄ ſint
ſm ordinē:a:b:c.tūc ſic:capio remiſſiſſimā
dei viſionē clarā quā a pōt habere ſi eſt da
re talē:q̄ro tūc vtrū illa neceſſitat ad dili-
gendū deū:an nō:ſi nō:habetur ꝓpoſitū.
ſi ſic:pono ꝙ illa viſio equalis ſit c.⁊ arguo
ſic.c eſt liberior a:igitur nō oīs viſio q̄ ne-
ceſſitat a ad diligendū:neceſſitabit c.ḡ c po
teſt nō diligere:vel viſione aliqua remiſſio
re ipſi⁹ b. Si dicatur ꝙ viſio nō neceſſitat
ad diligendū:ſed obiectū viſum. Cōtra.ob
iectū viſum nō neceſſitat niſi per viſionem
ſed viſio cauſatur libere remiſſior: vel cau-
ſat maiorem remiſſionē in vno vidente q̄
in alio:ergo poſſibile eſt ſic ex vna parte re
mittere viſionē in c: ⁊ ex alia parte ſic intē
dere libertatē ipſius c:ergo c relinquit̃ ſue
libertati ad diligendū vel nō diligendum:
qḋ eſt propoſitū. Licet iſte ratiōes poſſunt
faciliter impediri:tn̄ ſufficiunt ad preſens:
N q̄ cōcluſio apparet mihi vera etiā ſine eis.

Probatio ſcḋe concluſionis. Secundā ꝯcluſionē videlicet ꝙ talis cō
gnitio vel viſio dei pōt creature cōmunica
ri naturaliter ꝙ diligit deū ⁊ non libere:h'
eſt indifferenter:perſuadeo ſic. volūtas po
teſt difficultari in reſpuendo bonū cognitū
ergo poſſibile eſt ꝙ aliquod obiectū ſub tā
ta intenſione boni repreſentetur volūtati:
ꝙ voluntas nō poterit illud reſpuere. Et
voco illud reſpuere nō ſolū odire:immo ne
gligere vel nō diligere. Iſta ꝯn̄a p₃:q̄ alio
quin voluntas eſſet infinite virtutis in re-
ſpuendo qḋcūq̄ bonū:q̄ duplū bonū pōt
reſpuere:⁊ triplū:⁊ quadruplū:⁊ ſic in in-
finitū:ergo ſequit̃ ꝙ impoſſibile eſſet volū
tatē aliquā difficultatē ſentire in reſpuen-
do quodcūq̄ bonū:q̄ potētia infinita nul
lā difficultatē ſentit:ſ₃ aliquod obiectū eſt
ſic ꝙ poſſit ſub tam intenſa intēſione boni
repreſentari ꝙ nō poſſit a volūtatem hoc
cognoſcēte reſpui: ſed cōſtat voluntati ꝙ
deus eſt tale obiectū:ergo. Scḋo ſic ſecūdū
Anſ.de magnis.c.xij.nulla voluntas hu-
mana poſſit velle niſi habeat quid ⁊ cur.
Dicit eñ ſic. Quapropter oīs voluntas h₃
q̇d ⁊ cur.oīno nāq̄ nihil volumus: niſi ſit
cur volum⁹.ergo ad hoc ꝙ volūtas volēs
vidēs deū velit nō diligere deū:req̇rit cur:
hoc eſt aliquā cauſam vel rationem quare
vult nō diligere deū. ſed poſſibile eſt deum
repreſentari volūtati ſic ꝙ nullū cur habe
bit:ergo poſſibile eſt deū ſic videri a volun
tate ꝙ ipſa nō poterit velle eū nō diligere
Nō facio vim in loquēdo an dicā volūtatē
dirigere vel ītellectū:q̄ dicūtur eē termini
ꝯuertibiles:licet nō ſunt ſynonimi iſti duo
termini intellect⁹ ⁊ volūtas. Aſſumptū ſe-
cūde videl₃ ꝙ de⁹ pōt ſic rep̄ſentari volun
tati create:ꝙ ipſa nō videbit cur debeat eū
non diligere:q̄ pōt repreſentari ſub rōne
delectabilis oīno:ſine hoc ꝙ volūtas vide
at aliquā rationē terribilē incōmodi vł no
ciui:ſed nihil aliud pōt eſſe cur volūtati ta
li:ergo volūtas talis pōt carere ratiōe ſeu
cur nō debeat deū diligere:ſed ſine cur ni-
hil valet:ergo ⁊c. Contra hec dicta videtur
ſm imaginationē quorūdā modernorū ꝙ
ſufficit ad rationem volendi pro cauſa cur
ꝙ voluntas vult experiri propriā liberta-
tē. Unde dicunt ꝙ volūtas poteſt velle mi
ſeriā ⁊ dānationē perpetuā: ſi ponat ſe ad
experiendū propriā libertatē. Et ſi arguit̃
ꝙ voluntas nihil pōt velle niſi ſub ratione
boni alicuius delectabilis vtilis vel hone-
ſti. Dicunt ꝙ hec diuiſio de bono nō eſt ſuf
ficiens niſi quantum ad voluntatem or-
dinatam. Sed voluntas deordinata que
vult ſe ponere ad volēdum quicquid illud
ſit;eoipſo ꝙ appetitur; eo ipſo eſt bonū₃

Et ſic miſeria vel pena ſumma eſt bonum ſi
appetatur: q2 eoipſo ꝙ aliqd appetit: eo-
ipſo eſt bonū. tamē hanc ꝓpoſitionē diſtin
guunt: volūtas vult male eſſe: ſm cōpoſi-
tionē et diuiſionē. Senſus cōpoſitus eſt ꝙ
voluntas velit et feratur in hoc totū quod
eſt male eſſe: et eſt falſus. Sēſus diuiſus eſt
ꝙ volūtas feratur in illam rem qua volun
tas male habet. Dicunt ergo iſti ꝙ volun-
tas poteſt velle miſeriam quantum ad hoc
contra intentionē importatam per iſtū ter
minum. exemplifica hoc per intentionē q̄
eſt eſſe nolitū: qḋ verū eſt: quia in iſto ter-
mino includitur ꝙ illud quod eſt miſeria
alicuius: ſit ab eodem nolitū: et id non pōt
ſimul ab eodem eſſe volitum et nolitū. ideo
quantū ad hanc intentionem nō poteſt vo
lūtas velle miſeriam propter incluſionem
ↄtradictionis. Poteſt ergo dici ad rationē
ſm hanc viā: ꝙ quandocumqꝫ volūtas vi
derit deū: pōt percipere propriam liberta-
tem: et ſic poterit velle experiri propriam li
bertatē ad nō diligendū deum: et illa ratio
poteſt ſibi eſſe cur ad modū loquendi vene
rabilis Anſelmi. Sed de iſta poſitione vi-
debitur infra: tamē quantū ad rationē fa-
ctam pertinet, nō impedit eā: q2 certum eſt
ꝙ clara viſio dei ſtare poteſt in voluntate:
ſine hoc ꝙ voluntas habet aliquā cōſide-
rationē de ſua libertate: ergo cauſata tali
cognitione iſta voluntas nullum cur habe
bit: ſicut argutū eſt: et ſtat ratio in robore
ſuo. Tertio patet iſta concluſio: ꝙ ita eſt
de facto ꝙ volūtas beatoꝝ diligit deū: et
nō pōt nō diligere: alioquin nō eſſent cō-
firmati in beatitudine. Cuius oppoſitū di
cit mgr̄. ij. ſenten. diſtin. vij. ꝙ boni angeli
adeo ſunt confirmati in gratia: ꝙ non poſ-
ſunt fieri mali. iiij. ſenten. diſt. xlv. ꝙ beati
ſunt addicti ſic diuine volūtati: ꝙ nihil pre
ter eam velle poſſunt vel ↄ eam. Sed dicit
ad illud ꝙ hoc nō eſt ex neceſſitate obiecti
viſi vel viſionis: ſed ſic miraculoſe deo non
volente coagere ad aliquam volitionem ni
ſi ordinatam: eo ꝙ manutenet voluntatem
in actu ſuo: et ideo non relinqtur volūtas
ſue proprie indifferentie ſiue libertati ſue.
Sed quia contra hanc reſponſionē non po
teſt efficaciter argui niſi ab illo qui deū vi-
diſſet: ideo tranſeo: et ſufficiunt mihi ꝓba-
bilitates: quia concluſiones quas perſua-
deo: ſunt extra experientiam naturalem: et
ſunt mihi fere ꝓblemata neutra: et nimis
difficile arbitror quare aſſignare ſicut dici
tur primo topicoꝝ. Arguo ſic. talis appre- Obie
henſio alicuius triſtabilis poteſt eſſe crea- ctio.
ture rationali cōicata: ꝙ illa creatura ne-
ceſſitabitur ad nolēdū: ſicut exiſtimo ꝙ eſt
de facto in dānatis: ergo pari ratione ali-
quid pōt oſtendi ſub tali cōuenientia boni
tatis vel diligibilitatis: ꝙ voluntas neceſ
ſitabitur ad diligendum. Sed ex hoc nō ſe Rñſio.
quitur coactio voluntatis: q2 nō eſt contra
impetum vel inſtinctū ſeu inclinationē vo
luntatis. Unde ſtant ſimul ꝙ naturaliter et
tamē nō coacte velit aliquid voluntas qḋ P
nolit voluntas. Tertia cōcluſio eſt: ꝙ talis Repeti
pōt notitia voluntati create cōicari de deo tio et ꝓ
clare viſo: ꝙ illa volūtas poterit ipm̄ odi- batio
re ſtante illa viſione. Hoc probo ſic. de9 cla tertie
re viſus poteſt apprehendi ſub ratiōe ſum conclu
mi nociui: quia ſtante tali viſione pōt deus ſionis.
reuelare videnti ꝙ vult eū adnihilare vel
dānare: vel ſub aliqua alia intentione quā
voluntas poteſt odire per ſe: igitur et c. Di- Rñſio.
citur ad illud ꝙ licet deus preſentetur ali-
cui ſub ratione punitiui: nō ſequitur ꝙ vo
luntas poteſt odire deum: ſed illā punitio-
nem. Sed iſta reſponſio non videtur vali- Impro
da: quia ſi voluntas odit iſtam punitionē: batio.
et ſcit ꝙ deus vult eam inferre: ergo odit ꝙ
deus infert. Ponam9 igitur ꝙ ſumme odi
at ꝙ illa pena ſibi inferatur: et ſimul cū hoc
ſciat ꝙ ſi deus ſit deus: ipſe ſuſtinebit: et ꝙ
deus volet ſibi inferre. ergo poteſt velle de
um non eſſe citius q̄ ſuſtinere iſtam penā.
ergo ſi non poſſit odire deum punientem:
nihil impediret: niſi ꝙ videret iuſtum for-
maliter ſibi quicquid deus vellet fieri circa
eum: ſed ſi talis amor iuſtitie poſſet fieri:
ꝙ voluntas acceptaret ꝙ deus eum ſum-
me puniret: ſequitur ꝙ habita continue ta
li volitione deus non poteſt punire eam:
q2 nihil eſt penale voluntati niſi qḋ contra
eius affectionem eſt ſecundū Anſel. iiij. ca.
de conceptione virginis. nec ſequitur ꝙ vo
luntas videns deū nullo modo poteſt in-
uite puniri a deo. conſequēs eſt falſum: q2
prima afflictio incommodi fortius mouet
q̄ ſecunda affectio iuſti: ſicut patet permu
tabiliter. ponatur igitur ꝙ reueletur cla-
re videnti deum: ꝙ vel nolet deum eſſe: vel
damnabitur eternaliter: vt ſuperi9 ad pri-
mam concluſionem argutum fuit: et ſequi-
tur ꝙ vel odibit deum: vel volet miſeriam
Preterea deus poteſt reuelare alicui cla-

re vidēti deū:ꝙ ipſe vult ꝙ odiat ipm ſub
pena eterne miſerie ad horā:ꝫ volūtas po
terit hoc affirmare ſtāte tali viſiōe. Sic ꝫ
in preſenti articulo teneri poſſet:ꝙ cū cla-
ra viſiōe dei ſtat fruitio ⁊ odiū ſm diuer-
ſas notitias cōicabiles creature:⁊ puto ꝙ
cōcluſiones ſunt vere:licet ſint min⁹ ſuffi-
ciēter ꝓbate:ſꝫ ꝑ nūc melior ꝓbatio non
Cōtra primā ꝯclonē arguit primo. occurrit. Sed ꝯ iſtas ꝯcluſiones ſunt ar-
gumēta multa. Primo ꝯ pmā:ꝙ nō pōt eſ-
ſe viſio clara dei niſi adſit dilectio. arguit
primo ſic. Angelus vidēs deū neceſſario di-
ligit deū:ergo pari rōne quecūq; volūtas
alia. ꝯňa ptꝫ. aňs ꝓbatur:q: motor cōiun
ctus neceſſario mouet orbem ſuū: q: aliter
poſſet libere inficere orbē:ſed nō mouet:ni
ſi q: amat primū mouens ſemꝑ actu:quod
mouet ſicut amatū ⁊ deſideratū. xij. meta-
phyſice. cōmēto. xxxvj. ergo motor cōiūct⁹
Scďo neceſſario diligit motorē pmū. Scďo ſic
ſummū bonū nō neceſſario diligitur:ergo
nec ſummū triſtabile neceſſario odit. ꝯňa
ptꝫ. q: ſi pena magis ſit odibilis ꝗ̄ gloria
diligibilis:ſequeretur ꝙ deus magis puni
ret ꝗ̄ premiaret:⁊ ꝙ eſſet magis timēdus
ꝗ̄ꝫ diligēdus. Et ꝙ creatura rationalis ma
gis deberet ſeruire deo propter fugā pene
ꝗ̄ aſſecutionē glorie. ꝯňs eſt falſum:q: pe
na neceſſitat volūtatem ad odiēdū ipſam
Tertio quia aliter non eſſet ſibi pena. Tertio ſi
videns deum poſſet eum non amare:ergo
nec ab eo delectari. ꝯňs videtur falſum. Et
probatur ꝯňa:quia ponatur ꝙ ſtāte tali vi
ſione qua nō diligit nec delectatur vidēdo
deū:reueletur illi de malo inferendo ſibi ꝑ
vnum gradum:deinde per duos ⁊ per tres
⁊ per quatuor:⁊ ſic paulatim:videt ꝙ iſte
ſumme dolebit:⁊ ſic ſtabūt ſimul ſummus
Quarto. dolor ⁊ clara viſio dei. Quarto. ſi ſic: nō
appareret ratio ꝙ beati ſit cōfirmati libe-
Quīto re nō diligere deū. Quinto ſic. beatitudi
nem in vniuerſali apprehenſam nullus po
teſt non velle:ergo a multo fortiori nec de-
um clare viſum. Antecedens patet ꝑ btm̄
Aug. in diuerſis locis. xiij. de trini. Qui. c.
iij. dicit de Ennio poeta: ꝗ dixerat ꝙ illud
eſt quod volunt omnes laudari:q: ſi dixiſ-
ſet omnes beati eſſe vultis:⁊ miſeri eſſe nō
vultis:dixiſſet aliq̄d qď nullus in ſua nō
cognoſceret voluntate. Quicquid em̄ aliud
quiſꝗ̄ latenter velit ab hac voluntate que
omnibus ⁊ in omnibus nota eſt:nō recedit
Eodē lib. ⁊ eodē cap. paulo ante recitat di
ctum mimi cuiuſdā qui repromiſerat ſe di-
cturum omnibus ad ludum confluentibus
quid vnuſquiſq; vellet. ⁊ cum veniſſent:di
xit. Vili vultis emere:⁊ care vendere. Dixit
Augu. tam de iſto ꝗ̄ de Ennio:quia vterq;
dixit falſum. Sed ſi dixiſſent ꝙ oēs volunt
beatitudinem:dixiſſent verum. Unde dicit
ibidem ca. v. Quapropter q̄m verum eſt ꝙ
omnes homines eſſe beati velint:idq; vnō
ardentiſſimo amore appetunt ⁊c. Itē. xij.
cōfeſ. ca. xxj. Ipſa eſt vita beata quam oēs
volūt ⁊c. Itē Enchiridiō. c. ciiij. Multo ꝗ̄p-
pe liberius erit arbitrium qď omnino non
poterit ſeruire peccato. Neq; aut volun
tas nō eſt:aut libera dicēda nō ē:qua bea-
ti eſſe ſic volumus:vt eſſe miſeri nō ſolum
nolimus:ſed nequaꝗ̄ prorſus velle poſſi-
mus. Et ponitur hec auctoritas. ij. ſenten.
diſt. xxv. c. v. ergo nemo pōt nō velle beati
tudinem in vniuerſali apprehenſam:ergo
nec deū clare viſum. Sexto ſic. beat⁹ Hu Sexto
go de ſr. Noe lib. j. Deus eſt talis:ꝙ neq̄t
ſciri ⁊ non amari. tanta em̄ eſt ſpecies pul-
chritudinis eius:vt qui potuerit eū videre
nō poſſit eū non diligere. Contra ſcďam Cōtra
cōcluſionē arguitur multipliciter. Primo ſecūdā
ſic. volūtas ⁊ natura habent modos oppo conclu
ſitos principiandi actus ſuos neceſſario ⁊ ſionem
libere:ergo ſicut natura nunꝗ̄ pōt libere arguit
ꝑncipiare:ita volūtas nūꝗ̄ pōt neceſſario Primo
principiare. Secūdo ſic. omne naturale Scďo.
agens agit ſm vltimū ſue potentie:ideo ſi
volūtas ferretur naturaliter in deū clare
viſum:ferretur intenſiſſime ⁊ ſm ſue potē
tie vltimū:ergo ꝑfectior in naturalib⁹ ꝑfe
ctius deū diligeret:ſed ꝗ perfectius deū di
ligit:magis a deo diligit: ⁊ magis ē beat⁹
ꝫ beatitudo cōferret ſm capacitatē natu-
raliū. ꝯňs falſum:q: dat meritū iuxta oēs
Tertio ſic:potentia libera per participa Tertio
tionē nō magis neceſſario tendit in perfe
ctius obiectū:ꝗ̄ in obiectū minus ꝑfectū:
vt viſus nō magꝫ neceſſario videt pulchrū
ꝗ̄ turpe:ergo a multo fortiori potentia li-
bera ꝑ eſſentiam non magis tendit in obie
ctū ꝑfectius ꝗ̄ꝫ in obiectū minus perfectū
Quarto:capio aliquem Iudeū qui odi- Quarto.
uit chriſtū:⁊ oſtendatur ſibi deus clare:tūc
ille odiuit chriſtū:⁊ clare vidit deū: ꝫ odit
deum clare viſum. Quinto ſic. tūc Moy- Quīto
ſes ⁊ Paulus qui viderunt deū ꝑ eſſentiā:
neceſſario dilexiſſent deū intenſiſſime: igi-
tur in ſeparatione ab illa viſiōe habuiſſent

maximam penā. Consequētia ptꝫ: qꝛ ſi na-turaliter eſt mihi maxime delectabile vi-dere deū: eſt ꝑ mihi marīe penale carere il-la viſione. Non ergo dicat ꝙ in nullo do-luiſſent de amiſſione illius viſionis ꝓpter cōmodam cōformitatē ad volūtatē dei: qꝛ cōtra illud qđ eſt naturale volūtati: nō po-teſt volūtas ſe cōformare libere: ſicut nec libere pōt dominari potētijs anime vege-

Sexto tatiuis. Sexto. nō magis naturaliter volū-tas diligit deū clare viſum: ꝙ nūc diligit beatitudinē in vniuerſali apphenſam: ſꝫ beatitudinē ſic apphenſam pōt nō velle: ergo ꝛ deū clare viſum. Maioꝛ ptꝫ: qꝛ dili-git naturaliter ꝛ ardentiſſime beatitudi-nē. ſm Aug. iij. de trini. c. v. ꝛ fuit superiꝰ allegatū. Minoꝛ oſtendit: qꝛ poſſibile eſt ꝙ aliquis erronee exiſtimet iſtam ſolum vi-tam eſſe poſſibilē: ꝛ tūc poteſt ſm talē er-roꝛem nolle aliquid aliud a vita iſta: ꝛ tūc ſi beatitudo ſibi offerret: poſſet nolle iſtā ſic apphenſam: qꝛ poſſet nolle eſſe: qđ iſti ſtatui repugnat. Itē ſic: qꝛ aliqui credētes ſe ꝯſequi beatitudinē ſi nō peccēt ꝛ nō ali-ter: eligūt carere beatitudine: ergo ptꝫ mi-

Septimo. noꝛ. Septimo. nō magis diligit volun-tas deum clare viſum: ꝙ odit miſeriā clare apphenſam: ſꝫ apphēdēs clare miſeriā pōt eā velle: ergo ꝛc. Minorē ꝓbo: qꝛ det optio diabolo vel adnihilari vel manere in miſeria: pterea quero quā partē eliget? nō primā: qꝛ nullus pōt eligere nō eſſe: er-

Octauo. go eliget ſecundā partē. Octauo. ſi viſio dei clara pōt neceſſitare voluntatē ad eli-gendū actū circa deū: ſequit ꝙ apphen-ſio actus illecebꝛe pōt neceſſitare volunta-tē ad volēdū iſtā. ꝯñs eſt falſum: qꝛ ſic pōt neceſſitari ad ſeruiendū libidini. ꝯ Aug. ſ. de libe. arbi. ꝯñam pꝛobo: qꝛ deus clare vi-ſus vel bonū infinitū apphēſum nō cau-ſat niſi actū infinitum: quia actus actiuoꝝ ſunt in patiente diſpoſito. ſed patiens nō pōt recipere actū infinitū: ergo ꝛc. Simili-ter illecebꝛa apphenſa mouet finite: ꝛ cau-ſat actum volēdi finitum: ergo inter illos duos actus eſt alia ꝓpoꝛtio: ſed ille qui eſt reſpectu dei: eſt maioꝛ: pono ergo illecebꝛā pcedentē. igit eadē ꝓpoꝛtione in q̄ actꝰ reſpectu dei excedit actū datū pꝛime illece-bꝛe: tunc illecebꝛa cauſabit actū eſſentialē reſpectu ſui obiecti: ſicut actus quem cau-ſat ſummū bonū/ eſt reſpectu ſummi boni ergo ſi ſummū bonū intelligat actū volun-tatis: aliq̄ illecebꝛa neceſſitabit eadē rōne.

O Ad iſta argumēta rñdeo: lꝫ difficultates tangunt circa materiā actionū: tamen nō ꝯcludūt directe ꝯtra ꝯcluſiones. Ad pri-mum qñ dr ꝙ angelus qui eſt motoꝛ con-iunctus ꝛc. cōceditur ꝙ ſibi eſt talis noti-tia creata: ꝙ nō pōt nō diligere deū. habꝫ enim tale dictamen ꝯſcientie: ꝙ ſi non di-ligeret deū: nec ſe confoꝛmaret volūtati di-uine: damnaret in perpetuū: ꝛ cū hoc non ſit ſibi eligibile: nullo mō pōt aliquid vel-le qđ exiſtimet eſſe añs ad illud: ꝛ tale di-ctamen ponit Hybernicus cūm cōfirmatio-nis in angelis beatis. Sed ex his non ſeq-tur ꝙ quecūq̄ clara viſio dei ſic neceſſitet volūtatē: ſꝫ tñ ꝯcludit ꝙ aliqua eſt talis. ꝛ hoc eſt verū: vt dicit ſcđa ꝯcluſio. Ad ſe-cundum qñ arguitur ſic. ſummū triſtabile neceſſitat odire. Pōt dici ꝙ ſummū triſta-bile ſic pōt apphēdi: ꝙ neceſſario odit: ꝛ etiam ſic ꝙ nō. Nā manifeſtū eſt ꝙ volun-tas apphēſo ſummo bono ſub aliqua in-tenſione generali: pōt remouere intentū a ꝯſideratione illius: ꝛ pōt voluntas indire-cte ſuſpēdere actū ſuū. Silr indirecte pōt ſuſpēdere actū ſuum: volēdo ſe nihil velle nec nolle circa illud. Unde cōfoꝛmiter di-ci pōt de miſeria ſicut de ſummo bono: ꝙ aliqua notitia ſufficiat ad neceſſitādū vo-luntatem ad odium: ꝛ aliqua non ſufficit.

Ad ar. ꝫ pmā cōclu.

Ad primum.

R Ad ſecundū.

S Ad tertiū ꝙ poſito caſu ꝛc. Cōcedi pōt ꝙ cū aliqua viſione dei clara ſtare pōt do-loꝛ: ꝛ cum aliqua non poteſt. vnde eſt dare aliquā notitiā ita clarā ꝛ certā beatitudi-nis: ꝙ talis notitia ſtare nō pōt cū reuela-tione quacūq̄ de malo pene inferēdo: qua-lis notitia eſt modo in beatis. Concedi tñ pōt ꝙ deus notitiā clarā eſſentie ſue poſſꝫ cōmunicare creature dānande: ꝛ reuelare ſibi dānationē: ꝛ ipſa tūc vidēs deū triſta-retur. Cōtra. magis auget qđ adeſt ꝛc. Po-teſt dici ꝙ hoc verū eſt qñ adeſt ſine impe-dimēto ꝯtrario: vel qñ adeſt ꝯ pſentiā ſuf-ficientē ad neceſſitandū volūtatem: ſicut dicit ſcđa ꝯcluſio. Ad quartū verum eſt foꝛte ſi nulla eſſet notitia neceſſitās ad di-lectionē: nō faciliter pōt aſſignari rō cōfir-mationis: ſed maneret libertas ꝯtinua in volente ad cōtinuandū actū ſue volūtatis ad diligendū deū. Ad quintum quando arguit ꝙ beatitudinem in vniuerſali ꝛc. Dicendum ꝙ Aug. ꝛ omnes homines vul-gariter equiuoce loquuntur de velle. Nam

Ad tertium.

Ad quartum.

T Ad quintum.

Q de potētia ꝙ reqrit determinatā ꝓportio-
Ad o- nē in obiecto:ſʒ alia nō. Ad octauū dr ꝙ
ctauū. cognoſcere infinita ē duplr:vel ꝯfuſe: vel
determinate. Silr cognoſcere ē duplr: vel
adeqte vl' diſſilr. Dr ꝰ ꝙ cognoſcere infini
ta determiate ⁊ īfinitū adeqte ſunt eiuſdē
pfectiōis:ſʒ cogſcere īfinitū cognitiōe idi-
ſtincta adeqte ī īfinitū deficit a cognitiōe
diſticta finitoꝝ: mō ſicut diſticta cognitio
infinitoꝝ hoim ē ipoſſibilis: ita ⁊ adeqta
R cognitio dei:⁊ hoc ꝓbat argumētū. Ad
Ad no nonū dr ꝙ ꝟbū nō repreſentat ꝑ modū ſpe
num. culi naturalr repñtantis:ſʒ cauſat libere ī
vidēte ſe cognitionē quā vult:⁊ cui⁹ cogni
tionē vult nō cauſat. Un̄ poſſibile eēt itel
ligere ꝟbū:⁊ tn̄ nullā creaturā actualr in-
telligere: ⁊ eēt nihilomin⁹ btūs quātū ad
ꝑncipalē ptē btitudinis. Un̄ nego ꝙ eſſen
tia diuia naturalr repñtet creaturā itelle-
ctui btō:ſʒ tn̄ volūtarie:qꝛ eſſentiā diuinā
repñtare creaturā nō eſt aliud niſi cāre no
S titiā illi⁹ creature itellectui. ⁊ nō pl⁹ creat
Ad de de⁹ talē notitiā naturalr ꝙ̄ lapidē. Ad vl
cimū. timū dr cōcedēdo ꝙ btūs hʒ ſecuritatē de
ſua btitudine:qꝛ credit ꝙ ſemꝑ erit btūs:
⁊ ita ē ꝙ ſemꝑ erit btūs:ſcit tn̄ bn̄ ꝙ poſſi
bile eſt ꝙ nō ſit btūs. Un̄ btm̄ eē certū de
ſua btitudine pōt duplr itelligi. Uno mō
ꝙ ſciat ſe eſſe btm̄: ⁊ ꝙ ipoſſibile eſt eū nō
eē btm̄. Alio mō ꝙ ſciat ſe btm̄:⁊ poterit
alr eē:ſʒ tn̄ ꝙ alr nō erit. Pria certitudo ē
impoſſibilis creature: cū ſit impoſſibile ꝙ
creatura maneat niſi a deo ꝯſeruet̄:ipoſſi-
bile eſt deū alr quālibʒ ꝯſeruare creaturā:
ſʒ ſcd̄o mō creatura ē certa de ſua btitudi-
ne. Ulteri⁹ ad argumētū cōcedēdū ꝙ act⁹
ille ꝗ eſt mō ſecuritas:pōt nō eſſe ⁊ nunꝙ̄
fuiſſe ſecuritas. Sʒ ex hoc nō ſeqt̄ ꝙ deus
pōt facere p̄teritū/nūꝙ̄ fuiſſe p̄teritū. vn̄
demōſtrato actu ꝗ ē mō ſecuritas ī mēte
Lini:iſte act⁹ pōt nō eē: ⁊ ꝑ ꝯñs ita pōt eē
ꝙ iſte act⁹ nūꝙ̄ fuit. tn̄ impoſſibile eſt ꝙn
iſte actus fuit. Sʒ de talib⁹ pleni⁹ patebit:
qn̄ aget de futuris ꝯtingentibus.

T

Tertius articulus eſt re-

Ad pri ſpondere ad rōnes. Primū ꝑncipale rēdit
mū pn. ꝑ q̄tuor formas ad ꝓbandū ꝙ vna pſona
Ad pri in diuinis dʒ diligi plus ꝙ̄ alia. Dicendū
mā for eſt ꝙ nō. Ad ꝑmā formā qn̄ arguit̄ ꝙ fili⁹
mam. dʒ diligi:qꝛ fili⁹ eſt redēptor. Cōcedo:ſʒ ita
dʒ diligi pr̄ ſiue ꝓpt̄ eādē cām:videlʒ ꝙ fi
lius ē redēptor.nā ꝙ fili⁹ redemit: equalr
fecit pr̄ ſicut fili⁹:ſʒ nō ſit ſtricte loquendo
redēptor. redēptionē miſit populo ſuo. Et
ad auctem Bern̄. aliorūꝙ ſctoꝝ. veꝝ eſt ꝙ Ad cō-
in ſuis cōtēplationib⁹ magis valent ad de firma.
uotionē ꝙ̄ ad diſputationē. Un̄ ad excitā-
dū affectū vtunt̄ locutionib⁹ figuratiuis:
⁊ dimittūt locutiōes cōfuſas. Cōcedo aūt
ꝙ op⁹ redēptiōis reddit chriſtū ſuꝑ oīa di
ligendū:⁊ pl⁹ ꝙ̄ op⁹ creatiōis. ⁊ dico cōſe
quēter ꝙ ſicut reddit amabilē:ita ⁊ prēm
eqliter amabilē:⁊. ſſ. ſilr. Et qn̄ dr ꝙ op⁹ re
dēptiōis ⁊c. capiendo redēptorē ſtricte. ſ.
ꝓ pſona ꝗ patiēdo redemit. Dicēdū ꝙ nō.
imo illud op⁹ fuit eq̄ cātū a pſona pris et
ſſ. ſicut a pſona filij: ⁊ ita eqlr reddit oēs
diligibiles:cū oēs vnus fuerint redēptor:
extendēdo nomen redēptoris ad facientē
vel cauſantē redēptionē. Ad ſcd̄m de btā Ad ſe-
ꝟgine dico ꝙ oī rōne qua debuit diligere cundā.
filiū ſuū: debuit etiā diligere patrē et. ſſ.
non tn̄ debuit diligere patrē aut. ſſ. qꝛ aut
pater aut. ſſ. fuerit filius ei⁹:ſʒ qꝛ vnū ſunt
pater ⁊. ſſ. ⁊ is ꝗ fuit filius ſuus. Ad ter- Ad ter
tium de duplici p̄cepto de diligendo chri- tiam.
ſto ⁊c. pōt dici ꝙ ſcd̄m p̄ceptū ē ſolū de hu
manitate chriſti:nō de diuinitate chriſti: ⁊
illud p̄ceptū nō obligat hoiem ad diligen
dū obiectū ipſius p̄cepti: quantū obligat
ꝑmū p̄ceptū ad diligendū obiectū eadem
ſub illo p̄cepto. Un̄ cōſequēter dico ꝙ de-
buit diligere filiū:qꝛ de⁹ fuit ⁊ qꝛ hō: non
tn̄ plus ꝓpt̄ vtrūꝙ ꝙ̄ ꝓpt̄ primū tm̄. vn̄
nō ſequit̄:plurib⁹ p̄ceptis teneor diligere
chriſtū ꝙ̄ patrē:igit̄ teneor chriſtū pl⁹ di-
ligere ꝙ̄ patrē. Alr pōt dici ꝙ ly plus pōt
determinare ly teneor vel ly diligere ī hac
ꝓpōne:teneor pl⁹ diligere filiū ꝙ̄ patrē. ꝑ
mo modo eſt vera:quia plurib⁹ p̄ceptis ob
ligor. ſcd̄o mō falſa:qꝛ nō teneor ſibi mai⁹
velle nec intēſius velle. Ad quartā formā Ad q̄r
ꝯcedo ꝙ hō magis tenet̄ diligere filiū ꝙ̄ tam.
angelus ꝓpt̄ īcarnationē:eodē mō quoꝙ
magis tenet̄ diligere patrē ⁊. ſſ. ꝙ̄ angel⁹
ꝓpter eandē cām:ſicut ſuperius dictū eſt.
Ad ſecundū ꝑncipale qn̄ querit̄ vtrū hō V
tenet̄ diligere deū finite an īfinite: dico ꝙ Ad ſe-
illa aduerbia pn̄t determinare actū diligē cundū.
di rōne act⁹ vel rōne boni voliti. nā qcūꝙ
diligit aliqd:vult dilecto bonū aliquod. ſi
primo mō:tunc tenet̄ hō diligere deū fini
te tm̄. ſi ſcd̄o mō:infinite:qꝛ tenet̄ ſibi vel-
le bonū infinitū:videlicet beatitudinē di-
uinā. Et ad Bern̄. quando dicit ꝙ modus

diligēdi deū eſt diligere ſine mō. Pt3:q2 b
verbū ē exatamētū deuotiōis:nō enūtia-
tiuū ꝯitarꝫ:vt ly ſine mō determiat bonū
X qd debem⁹ deo optare:qd ē bonū ſine mō
Ad ter ꝛ ſine mēſura:qd eſt bonū infinitū. Ad
tium. tertiū pōt dici ꝙ capiēdo hoīem viatorē ī
certa diſpōne ꝛ certis circūſtātijs:hō talis
pōt diligere deū quātū pōt ulis circūſtan
tijs nō augmētatis:ita ꝙ amplius vel pfe-
ctius nō pōt iuxta viā expoſitā ī pmo arti
culo qn̄ dicebat ponat in eſſe. ꝛ qn infert:
ḡ iplet pceptū ſicut iplebit in patria. nego
ꝯnam:q2 quātūcūqꝫ diligat: diliget mui⁹
intenſe q̄ faciet in patria:ꝛ tn̄ diliget in-
quātū pōt nunc. iō iplebit pceptū in pleni
Y tudine vie:nō in plenitudine patrie. Ad
Ad qr- quartū ꝯcedo ꝙ obligat hō diligere deū
tum. plus q̄ ſe. ꝛ qn̄ arguit ꝙ b eſt ipoſſibile:
q2 ſeipm nō pōt hō nō diligere. Dicēdū ꝙ
ſi loquamur de dilectiōe actuali: q eſt act⁹
elicit⁹ a volūtate cognoſcēte actualr obie
ctū dilectū:manifeſta ē ꝙ hō pōt ſe nō di-
ligere:ſicut pōt ſe nō cogitare. Silr ad for
mā qn̄ arguit:ſeipꝫ nō pt nō diligere: deū
pōt nō diligere:ḡ magis diligit ſe q̄ deū.
Forma arguēdi nō valet: niſi ly magis ſit
idē qd firmi⁹. ꝛ ſic ꝯcluſio eſt ꝯcedēda. Un̄
dr coiter ꝙ magꝫ aliqd alio diligi dr mul-
tiplr. prio mō q2 firmi⁹ diligit. 2o mō q2
intēſiori actu elicito. tertio mō q2 magis
bonū ſibi optat. pmo mō hō nō tenet ma
gis diligere deū q̄ ſe: nec ſcdo mō: q2 eq̄
intēſo actu pōt licite diligere deū ꝛ crea-
turā:ſꝫ tertio mō dr homo magis diligere
deū q̄ ſe:ꝛ ſic magis etiā tenet diligere hu
Z manitatē chriſti ꝙ ſe. Ad ſcdam formam
Ad ſe- qn̄ arguit:eſſe beatū nō eſt de⁹:ꝛ illud ꝓ-
cundā pter ſe amat ꝛc. Pōt dici ꝙ eſſe btm̄ inclu
formā. dit habere deū ꝛ frui deo:ꝛ rōne illius in-
cluſi diligit ꝓpter ſe:ꝛ ꝓpter ſe appetit.
ſuper hoc tamē ſtatim mouebitur queſtio
qd ſit obiectū imediatū fruitionis.

A
Qō. vij Queritur vtrū obie
Primū ctū fruitiōis beatifice ſit deus
princi. an aliud a deo? Q2 aliud a deo
pbo:q2 idē eſt obiectū fruitio-
nis beatifice qd eſt obiectū deſiderij viato
ris. b pt3:q2 illō qd viator ſūme deſiderat:
dabit ſibi p mercede:ſed obiectū deſiderij
viatoris nō eſt de⁹. cui⁹ pbatio eſt:q2 deſi-
deriū ē reſpectu nō habiti. Un̄ ſi qrat a via
tore qd deſideret:rn̄det: deſidero hr̄e deū:
vel videre deū:vel frui deo:ſed nullū illoꝝ
eſt de⁹:ḡ obiectū fruitiōis eſt aliud a deo.
Ad oppoſitū. illud eſt obiectū fruitiōis B
qd eſt ꝓpter ſe ſup oīa diligēdū: tale nō ē In op-
niſi de⁹:ſicut pt3 p b. Aug. j. de tri. c. viij. et poſitū.
ix. ḡ ꝛc. In iſta qōne duo faciā. primo de- Deciſio
ſcribā duas vias in articulo ꝯcluſionis: et qōnis.
rn̄debo ad motiua eoꝝ. ſcdo dicā aliter ad
queſtionē. Quātū ad primū eſt vna opi- Proba
nio q̄ ponit ꝙ obiectū immediatū fruitio tio pri-
nis eſt ipa viſio quā h3 ipſe btūs ad deū: ma.
ꝛ nō ipſe deus. Quā pbat magr̄ pmo ſic. Opin-
delectatio eſt de iſta viſione: delectatio eſt prima.
fruitio:ḡ fruitio eſt de iſta viſione. Scdo Scda
ſic. ſicut fruitio ſe h3 in via ad ſuū obiectū
ſic fruitio in patria ꝓportionabilr:ſꝫ frui-
tionis in via obiectū ꝛ cā eſt intellectio: et
nō res extra:ḡ eodē mō obiectū ꝛ cā frui-
tiōis in patria erit viſio vel cognitio: ꝛ nō
de⁹ imediate. Tertio ſic. deus nō eſt obie Tertia
ctū fruitiōis niſi ꝗten⁹ cognit⁹:ḡ imedia-
tū obiectū fruitiōis eſt cognitio. Quar- Quar-
to ſic. deſideriū eſt reſpectu cōpleti:ꝛ nō re ta.
ſpectu incōpleti: ſicut hō nō deſiderat vi-
nū:ſꝫ deſiderat bibere vinū: ergo hr̄e vinū:
de⁹ aūt nō eſt aliqd cōplexū:ḡ ꝛc. Quin Quita
to ſic. deſideriū eſt reſpectu futuri: ſꝫ deus
nō eſt futur⁹: ergo ꝛc. Alia opinio eſt. ꝙ Scda
actus beatific⁹ ē viſio ꝛ fruitio: nec tn̄ illa opinio.
viſio h3 deū p obiecto imediato: ſꝫ act⁹ vi
dendi deū. Un̄ actus beatificus eſt vnus
actus reflexus. Nā ideo dr̄ creatura rōna-
lis beata:nō q2 videt deū:ſed q2 videt ſe vi
dere deū:ꝛ diligit ſe diligere deū. Hec opi Proba-
nio ꝓbatur multiplr. pmo ſic. in actu bea tio pri-
tifico perfectiſſimo ꝯſurgit beatitudo:ſed ma.
hmōi actus eſt act⁹ reflexus. q2 ſicut dicit
viij. phyſi. poſteriora gn̄atione ſunt priora
perfectiōe:ſed actus reflexus eſt poſterior
gn̄atione actu recto:ḡ pfectior. ꝛ ſic p actū
pfectiſſimū diſtinguit potentia ſmateria-
lis a materiali. ſꝫ hmōi actus eſt reflexus:
q2 potētia imaterialis: nō ergo illud eſt p
fectius qd h3 actū reflexū:ergo in illo ꝯſi-
ſtit beatitudo. Scdo ſic. actus reflexus Scda
magis quietat q̄ act⁹ rectus: q2 hō videt
deū deſiderat videre:ꝛ qn̄ videt ſe videre:
non deſiderat vlterius. Ex quo arguit ſic. Tertia
Illud qd vltimo quietat: eſt actus beatifi
cus:ſed illud eſt actus reflexus quo hō vi-
det ſe videre deū:q2 tunc cōplete ſatiat ei⁹
appetitus:ergo ꝛc. Quarto ſic. ille actus Quar-
eſt beatificus quē maior ſequit delectatio ta.

ſed maioꝛ delectatio ſequit̄ actū reflexū q̄ꝫ
actū rectū. Quod ꝓbatur per illud .x. ethi.
vbi dicitur ꝙ delectatio ſentit ſe hr̄e ſenſi
bilitatē: ſed nullus pōt ſentire ſe hr̄e niſi ꝑ
Quīta actū reflexū. ergo ⁊c. Quinto. actus refle
xus includit in ſe tam actū rectū q̄ꝫ ei⁹ ob
iectū: ſicut viſio qua video me videre lapi
dem: ſi tn̄ aīa talis app̄hendit tam viſionē
q̄ꝫ lapidē: viſio ergo eſt ꝑfectioꝛ actu recto
Sed ſicut frequēter acceptū eſt: in ꝑfectiſ
E ſima cognitione ꝯſiſtit beatitudo: ḡ ꝯſiſtit
Cōtra in actu reflexo. Sed neutra illaꝝ opinio
ambas num eſt vera: nec cōſona mēti beati Aug.
opi. Unde ꝯ primam arguit̄ dupliciter. Primo
ſic. ſi illa eſſet vera: ſequeret̄ ꝙ aliq̄d aliud
a deo eſſet ſup oīa diligendū. ꝯñs falſum.
ꝯña ꝓbat̄ ex hypotheſi opinionis. nā viſio
eſſet imediatū obiectū. Falſitas ꝯñtis ꝓ
batur: qꝛ omne aliud a deo eſt ꝓpter deū
finaliter diligendū. Silr̄ ⁊ eſt ꝯ btm̄ Aug.
dicentē .j. confeſ. c. j. ꝙ nihil aliud pōt ſa
tiare coꝛ noſtrū. Feciſti nos inquit dn̄e ad
te: ⁊ inquietū eſt coꝛ noſtrū donec requieſcat
in te. Cōtra ſcdam arguit̄ ſic. nā ſequit̄
ꝙ viſio ſolius dei nō ſufficeret ad beatifi
candū hoīem ſine cognitione alicuius crea
ture. ꝯñs eſt ꝯ Aug. j confeſ. c. iiij. Btūs q̄
te ſcit: ⁊ ſi alia neſciat: q̄ ⁊ te ⁊ alia nouit:
nō ꝓpter hoc beatioꝛ: ſed ꝓpter te ſolū be
Cōtra atus. Sed ꝯ dictā rōnem ꝙ nec rō iſta
rōnes. nec auctās mouet: qꝛ ꝯñs nō eſt impoſſibi
le: immo verū. Nam impoſſibile eſt ꝙ de⁹
beatificet creaturā ſine notitia ſui: hoc eſt
ipſius eſſe: vel ſine notitia actus beatifici.
Silr̄ niſi appꝛehendat ſummū gaudium ⁊
ſummā ſecuritatē. Hmōi auctās eſt Aug.
v. confeſ. licet nō de beatitudine patrie: ſed
de bonitate moꝛali quā chꝛiſtianus dꝫ hr̄e
in via. Eius p̄miū eſt videndo: ſicut dicitur
Mat. v. Beati paupes ſpiritu. vnde loqui
tur Aug. ibidem de ſcientijs ſecularibus:
⁊ ſpecialr̄ de aſtrologia ⁊ cognitione ſenſi
tiua. Et vult dicere lꝫ hō ſciat iſta: ⁊ iguo
ret legē chꝛiſtianā: infelix eſt: qui vero iſta
nouit ⁊ deū ſilr̄. i. legē dei: ⁊ gloꝛificat deū:
iuxta iſtā cognitionē beatus eſt: nō ꝓpter
illā ſcientiā: ſed ꝓpter cognitionē dei. hoc
eſt beatitudinē cōſequit̄: nō ꝓpter ſciētiā
taliū rerū: ſed propter legē dei obſeruādā.
Et ideo illa auctoꝛitas nō loquit̄ de cogni
tione dei beatifica in patria: ſed de cogni
tione enigmatica hic in via tātū. Scdo ar
guitur ſic. ſi btitudo cōſiſteret in actu refle
xo: ſequit̄ ꝙ btūs vel eſſet nō btūs: vel ha
beret actus reflexos infinitos. ꝯña ptꝫ: qꝛ
ſicē qn̄ hꝫ actū p̄mū ꝑceptiuū q̄ videt deū:
nō eſt ꝑfecte btūs: donec hēat actū reflexū
q̄ eſt ꝑfectioꝛ illo: ita nec qn̄ hꝫ iſtū actū re
flexū: erit ꝑfecte btūs: donec hūerit actum
reflexū reſpectu illi⁹ q̄ dꝛ ꝑfectioꝛ illo. ꝙ q̄
rōne act⁹ p̄m⁹ dꝛ ꝑfectioꝛ reflex⁹ illo actu
recto: qꝛ includit ꝑfectionē actus recti: ita
alius reflexus eſt ꝑfectioꝛ actu p̄mo refle
xo: ⁊ eodē mō ali⁹ reſpectu iſti⁹: ⁊ ſic in infi
nitū. Et ſequit̄ ꝙ vel nō erit ꝑfecte btūs:
vel hēbit act⁹ īfinitos: qđ ē īpoſſibile. Ter
tio ſic. ſi act⁹ reflex⁹ ē ꝑfectioꝛ recto: q̄rit̄ a
q̄ hꝫ illā ꝑfectionē: an ab obiecto an a po
tentia: nō a potētia: qꝛ eadē ē. nec ab obie
cto: qꝛ obiectū act⁹ recti ē infinite ꝑfectio
nis: ḡ nulli⁹ act⁹ obiectū ē eo ꝑfecti⁹: ḡ fun
damentū iſti⁹ poſitionis eſt falſum: ꝙ act⁹ D
reflex⁹ ſit ꝑfectioꝛ actu recto. Ad p̄mū ar Ad pri
gumētū qđ ē: delectatio ē ex ꝯiūctiōe ꝯue mum
niētꝭ cū ꝯueniēti: qđ ē delectatio ⁊ ꝯiūctio Prime
btī ad deū. Cōcedo: qꝛ viſio vl̄ cognitio bū opin.
ē cā fruitiōis: ſꝫ nō ē obiectū qđ diligit̄ ꝑ
iſtā fruitionē: nec argumētū h̄ ꝓbat. vñ qn̄
accipit̄: delectatio ē de viſiōe: ē q̄ſi orō trū
cata: ⁊ dꝫ ꝑfici addēdo terminū denotantē
obiectū viſiōis: qꝛ delectatio ē de viſiōe dei
h̄ ē cauſat̄ de deo viſo. Ad ſcđm facile eſt E
rñdere: ꝙ. ſ. nō pl⁹ ꝯcludit̄ niſi ꝙ cognitio Ad ſe
ē cā fruitiōis ſaltē ꝑtial̄: tā ī via q̄ꝫ ī pr̄ia: cundū.
⁊ h̄ eſt verū. Ad tertiū ꝯña nō valet: ſicut F
nō ſequit̄: ſoꝛtes nō ē dilect⁹ a me niſi qꝛ co Ad ter
gnitus: ḡ obiectū dilectiōis mee ē cognitū tium.
ſoꝛ. ⁊ nō ſoꝛ. Ad q̄rtū qn̄ dꝛ ꝙ deſideriū re G
ſpectu cōplexi: dico ꝙ h̄ ē falſū: qꝛ ego hēo Ad q̄r
qn̄ mihi placet foꝛmare ī mēte mea: ⁊ deſi tum.
deriū ē reſpectu nō hiti: vl̄ nō eo mō hiti q̄
deſiderat: ſic cōit̄ ſumit̄ dato ꝙ obiectū de
ſiderij nō pt̄ ſigri ꝯueniēt̄ ꝑ orōnē ꝯplexā:
ita ꝙ tal̄ locutio ſit ꝯueniēs: deſidero vide
re deū: vel hr̄e deū: vel dicere ꝙ tm̄ de⁹ ſit
p̄ncipale obiectū hui⁹ deſiderij: ⁊ viſio ſecū
dariū: ita ꝙ deſiderat hr̄e vnā viſionē: ⁊ ꝙ
de⁹ ſit obiectū illi⁹ viſiōis: ⁊ ꝓpt̄ eū ſolū de
ſiderat̄ illa viſio: ⁊ iō p̄ncipale obiectū illi⁹
viſiōis ē de⁹. Ad q̄ntū ꝙ deſideriū aliqn̄ H
eſt reſpectu futuri: ⁊ aliqn̄ reſpectu p̄ntis. Ad q̄n
nā aliq̄s aliqn̄ deſiderat fic⁹ vl̄ poma qn̄ nl̄ tum.
la ſūt: ⁊ aliqn̄ deſiderat ea corā ſe ī arboꝛe
p̄ntia: pꝫ qꝛ deſiderat ea hr̄e: ⁊ cōedere ea.
Et eodē mō ꝯcedēdū ē ꝙ deſideram⁹ vide
re deū: ſꝫ ꝓpter deū: ⁊ nō ꝓpt̄ viſionē ī ſe.

I
Ad primū alteri⁹ opinionis: ꝙ act⁹ reflex⁹
Ad pri nō eſt magis pfect⁹ in btitudine ꝙ̄ actus
mū ſe rect⁹. Nā adhuc ē dubiū an ſit act⁹ ali⁹ re
cunde ctus ⁊ reflexus: ⁊ de hoc dicet̄ īfra. Datoꝙ
opin. ſit ali⁹: dici poſſʒ ꝙ nō erit pfectior. Et ad
dictū pbi dicēdū ē ꝙ aliqn̄ ē vex: ⁊ aliqn̄
eſt falſū. nā pri⁹ pducit̄ aīa itellectiua: po
ſteri⁹ accidētia q̄ recipiunt̄ in aīa .ſ. cogni
tiōes: habit⁹: ⁊ paſſiōes. ſʒ ponēdo plures
formas: vex ē aſſumptū: ꝙ pfectior forma
R poſteri⁹ iducit̄: ⁊ p̄cedētes ſūt diſpōnes ad
Ad ſe illā. Ad ſcðm dico ꝙ potētia materialis
cundū. diſtīguit̄ ab īmateriali p actū rectū vel re
flexū: nec ecōuerſo: qꝛ q̄cūqꝫ res diſtinguit̄
ab alia: diſtinguit̄ p ſeipam. ⁊ ꝯcedit̄ ꝙ h̄ ē
ꝓpriū potētie īmateriali: ꝙ poſſit cognoſ
ſcere actū ſuū: ſʒ ex h̄ nō ſequit̄ ꝙ act⁹ quo
cognoſcit actū ſuū: erit pfectior quocūqꝫ
Z alio actu. Ad tertiū qn̄ arguit̄ ꝙ act⁹ re
Ad .iij. flexus magis q̄etat appetitū. Dico ꝙ hoc
eſt falſum. nec ſequit̄: magis q̄etat̄ intelle
ctus qn̄ videt ſe videre deū: g̃ magis quie
tat̄ p actū iſtū: qꝛ efficacius multo cauſat̄
illa q̄etatio ab obiecto ⁊ ab actu recto: licꝫ
nō cōplete cauſet̄ donec hēat̄ tal' act⁹ refle
xus. vn̄ cāͤlitas illius quietationis potiſſi
M mū debet̄ obiecto. Ad q̄rtū ꝙ maior dele
ad q̄r ctatio ſequit̄ ad actū reflexū. Dicendū ꝙ ſi
tum. ue ſequat̄ maior delectatio actū reflexū ſi
ue nō: ꝗ̄titas illi⁹ delectatiōis nō ē ex actu
reflexo: ſʒ ex obiecto ⁊ actu recto. Et ſi cōce
deret̄ ꝙ aliq̇s poſſʒ eſſe btūs: ⁊ tn̄ neſciret
ſe eſſe btm̄: loquēdo de btitudine eſſentia
N li: ſicut dicūt quidā: tūc argumēta iſta oīa
Ad q̄n eſſent euacuata facili⁹ ꝙ̄ alr̄. Ad q̄ntū qn̄
tum. dr̄ ꝙ act⁹ reflexus includit pfectionē tam
act⁹ recti ꝙ̄ obiecti: h̄ eſt falſa: qꝛ tūc aliq̄
creatura includeret deū. Silr̄ dato ꝙ act⁹
rect⁹ ſit cognitio vtriuſqꝫ obiecto: videlʒ tam
act⁹ ꝙ̄ cognitio erit cognitio cōpleta vtri
uſqꝫ ⁊ indiſtincta; ⁊ ſic imperfectior erit co
gnitio dei ꝙ̄ act⁹ rect⁹: ⁊ iō minus beat⁹.
O Ad argu. principale qn̄ dicit ꝙ deſideriū
Ad ar. nō eſt reſpectu habiti: ꝯcedit̄: ⁊ de⁹ eſt non
prin. habitus. ⁊ qn̄ vlteri⁹ dr̄ ꝙ inconuenienter
rn̄detur q̄rēti q̇d hō deſiderat: dicendo ꝙ
deſiderat deū: ſʒ dʒ dici deſiderat videre de
um vl' frui deo: exiſtimo ꝙ ſi p tale debeat
rn̄deri: nō ideo ſequit̄ ꝙ p̄ncipale obiectū
deſiderij humani ſit aliud a deo: ſicut nō ſe
quit̄: auarus ſumme deſiderat aurū: igitur
aliq̇d aliud deſiderat ꝙ̄ aurū. vn̄ habere
aurū nihil ē. vn̄ ꝯñter dici dʒ vel ꝙ deſide
rat nihil: vel ꝙ deſiderat aurū. vn̄ cōiſſime
dicitur: auarus deſiderat aurum ⁊c.

A Q. viij. Primū principium.
VTrū fruitio poſ
ſit manere in volūtate ⁊ nō
eſſe fruitio. Et arguit̄ ꝙ nō:
qꝛ h̄ pdicatio eſt eſſentialis:
hec fruitio eſt fruitio. g̃ exi
ſtēte re q̄ eſt fruitio: nō pōt iſta ꝓpō eē fal
ſa: qꝛ ſi fruitio poſſet manere ⁊ nō eſſe frui
tio: tūc ille ꝓpōnes eēnt cōpoſſibiles: frui
tio illa eſt: ⁊ nō eſt fruitio. ꝯñs falſum ſicut
B pꝫ. Ad oppoſitū arguit̄ ſic. fruitio diſti
In op guit̄ a cognitiōe: g̃ fruitio pōt deſtrui ma
poſitū. nēte cognitiōe: vel res q̄ nūc eſt fruitio de
Primo potētia dei abſoluta. q̄ poſito: q̄ro vtrū ta
lis creatura fruit̄ an nō: ſi nō: habet̄ ꝓpo
ſitū: ꝙ manet res q̄ eſt fruitio: ⁊ nūc nō eſt
fruitio. Si ſic: g̃ aliq̇s diligit ſumme aliq̇d
incognitū. ꝯñs falſum: ⁊ ꝯ Aug. x. de tri. c
vij. in fine. Qð q̇ſqꝫ pēſus ignorat: amare
nullo mō pōt. Et alibi. Inuiſa diligere poſ
Scðo ſum: incognita nequaꝙ̄. Scðo ſic. nullus
act⁹ i volūtate eſt fruitio niſi ſit elicit⁹ a vo
lūtate: nec vſus imo nec opatio volūtatis
niſi eliciat̄ a volūtate vel ꝯſeruet̄: g̃ de⁹ pōt
eſſe cā totalis cōſeruās rē q̄ eſt fruitio ſine
volūtate: g̃ res illa pōt manere ⁊ eſſe in vo
lūtate: abſqꝫ h̄ ꝙ ſit fruitio: g̃ fruitio pōt
manere: ⁊ nō ē fruitio. In iſta q̄ſtiōe duo
Deciſio fient. Prīo volo inq̄rere vtrū fruitio btifi
q̄onis. ca ſit aliq̄ mō effectiue a volūtate fruētis.
Scðo dicet̄ ad q̄ſtionē. De pmo eſt opi
C nio ꝙ volūtas nō elicit actionem diligēdi
Opinio deū q̄ beatificat̄: ſʒ ꝓpt̄ ſui pfectionē cau
prima. ſat̄ a ſolo deo. Ad h̄ arguit̄ multipliciter
Proba Primo ſic. qn̄ ſunt aliqua duo ſupnatura
tur pri lia: vnū pfecti⁹ ⁊ aliud impfecti⁹: ſi illō qð
mo. impfecti⁹ ē nō poſſit creari niſi a ſolo deo:
⁊ illud qð pfecti⁹ eſt: ſʒ ſic ſe hn̄t habitus
charitatis: lumē glie: ⁊ fruitio: ꝙ fruitio i
ter iſta eſt pfectior: ⁊ tn̄ iſta ipfectiora non
pn̄t cauſari niſi a deo ſolo: ſic oēs ꝯcedūt:
Scðo ergo. Scðo ſic. potētia libere ⁊ ꝯtingēter
agēs pōt de ſua potētia abſoluta mediate
vel imediate ceſſare ab actu ſuo: ſʒ volūtas
reſpectu cuiuſcūqꝫ libere ⁊ ꝯtingēter agit:
g̃ ſilr pōt ceſſare ab actu reſpectu cuiuſ
cūqꝫ obiecti: g̃ volūtas pōt facere ſe libere
Tertio nō beatā. Tertio ſic. nō minus repugnat
volūtati beate recipere actū volūtatis a ſo
lo deo ꝙ̄ volūtati dānate: ſʒ volūtas dāna
ta nō pōt hr̄e ſe actiue reſpectu ſue volūta

tis:qꝛ tūc pōt ſe facere ſine illo actu:et per
ꝯn̄s ſine triſtitia ⁊ pena: quod eſt falſum.
Quarto. ḡ ⁊c. Quarto ſic. ſi fruitio ꝓduceret̃ effe-
ctiue a voluntate:tunc hn̄s meliora natu-
ralia:ſtāte influētia gn̄ali/meliorem cauſa
Quinto ret fruitionē.ꝯn̄s falſum. Quinto.ſolus
de⁹ hʒ reddere p̄miū ꝓ labore:ſʒ fruitio eſt
Sexto p̄miū ꝓ labore:ḡ ⁊c. Sexto ſic.ix.de tri.c.
x.de magnis.xij.de paruis. Juſtitiā tamē
hō cū creat̃ accepit:⁊ poſt caſum vtiqꝫ ꝑdi
dit. Accepit igit̃ iuſtitiā: ꝓpter quā btitu
dinē accipe mereat̃. Et parū ante. Qui ani
mā faciet beatā: accipit meritū ſuū ⁊ p̄miū
dn̄i ſui. ergo ſicut ſolus deus eſt cā premij:
ita ſolus deus eſt cā btitudinis et fruitio
nis: ergo fruitio nō eſt alia a voluntate.
D Alia opinio. Sed ꝯ iſtā opinionē arguūt
Scd̄a opinio alij ſic. nō minus ꝑfecta eſt imago in beato
ꝙ̄ in viatore: ſʒ ꝑfectior: ſʒ in viatoris ima
Primo arguit̃ gine volūtas eſt cā ſui amoris: qꝛ aīa ē cā
effectiua ſue volitiōis ſm eū: ḡ ⁊ in p̄ria.
ḡ ſicut in imagine viatoris eſt parēs: ꝓles
⁊ amor ꝓcedens de parente: ⁊ notitia illa
Scd̄o. erit in patria: ḡ ⁊c. Secundo ſic. Aug.j.de
tri. Sic deus res q̄s condidit adminiſtrat:
vt eas ꝓprios motus hr̄e ſinat: ergo quan
to magis res eſt in ſtatu ꝑfectiori: tāto ma
gis hr̄e pōt ꝓpriū motū: ſed ꝓprius mot⁹
voluntatis eſt dilectio: ergo cū in via i ſta
tu imperfectiori poſſit efficere partibiliter
Tertio motū illum: multo magis in patria. Ter-
tio ſic. qn̄ volūtas vult aliquid ꝯ vult illud
ſub ratione boni: ergo quanto aliq̄d oſten
ditur voluntati ſub ratione maioris boni:
tanto magis pōt illud velle. ergo ſi volun
tas poteſt elicere dilectionē ad deū cogni-
tum ſub ratione alicuius boni in via: mul-
to magis hoc poterit circa eū clare cogni-
tum in patria: qḋ eſt ꝓpoſitū. Quarto ſic.
Quarto. q̄cq̄d rationabilr̃ agit ad augmentū gau-
dij in natura rationali: dʒ poni eſſe in bea
titudine creature rationalis. ſed ꝙ volun-
tas pōt cauſare actū ſuū: ⁊ non ſolū recipe
magis ad augmētū gaudij eſt in creatura
Quinto rationali: ḡ dʒ hoc ibi poni. Quinto ſic. ix
de tri. c. iij. Liquide tenēdū eſt ꝙ oīs res
quam cognoſcimus: aggenerat in nobis
notitiam ſui: ab vtroqꝫ enī notitia pari-
tur: a cognoſcente ⁊ cognito: ergo quanto
ꝑfectius cognoſcit̃: tanto ꝑfecti⁹ aliq̄d no
titiā cauſare pōt: ⁊ pari rōne dilectionem.
Sexto Sexto ſic. ꝑfectio charitatis vel fruitiōis
nō impedit: qꝛ btā virgo in via dilexit deū
forte equali dilectiōe cū aliquo nūc in pa-
tria: ⁊ tn̄ ipſa ſuas dilectiōes effectiue cau
ſauit. Septimo ſic. nulla dilectio eſt meri Septimo.
toria que nō elicitur a volūtate effectiue:
qꝛ talis non eſt in p̄tāte libera volūtatis:
ſed dilectio aīe chriſti q̄ dilexit deū ſup oia
fuit meritoria: ⁊ fuit effectiue a volūtate:
ḡ nobilitas actus ſui ſeu ꝑfectio nō impe-
dit quin poſſit cauſare a voluntate. ⁊ ſilr̃
iſta dilectio fuit fruitio. ḡ ⁊c. Octauo ſic. Octauo.
rō btī pōt dictare ꝙ deo eſt fruendū: ḡ vo
lūtas pōt ꝯformiter velle nō minus in pa
tria ꝙ̄ in via: ḡ pōt elicere actū fruēdi deo
alʼs volūtas non ageret conformiter. Jn E
iſto articulo apparet mihi ꝓbabilius dice Reſolutio queſtionis
re ſcd̄o mō dicendo ꝙ ꝑticulariter cauſet̃
a voluntate btī ſicut in via. Unde notitia:
obiectū: volūtas: ſunt tres cauſe partiales
fruitiōis beatifice: alioqn nō eſſet actio i-
manēs: immo trāſiēs. qꝛ hec eſt differētia
inter actionē imanentē ⁊ trāſeuntē: vt pꝫ
p̄mo Ethi. ⁊. ix. meta. ꝙ actio īmanēs ma
net in agente. Ex quo videtur ꝙ aīa ſit ali
quo mō actiua reſpectu cuiuſlibet cogniti
onis ſue: ⁊ volūtas ſilr̃: niſi aīa btā eſſet ha
bitura aliā oꝑationē in beatitudine intelli
gendo ⁊ vidēdo illud obiectū qḋ eſt deus:
fruſtra crederet eccl̄ia ꝙ aīa indigeret lu-
mine glorie ad fruendū deo. Un̄ ideo poni
tur a doctorib⁹ lumen gl̄ie: vt aīa fortifice
tur ⁊ iuuet̃ ad eliciendū circa illud obiectū
excellēs: circa qḋ in lumīe ſue nature oꝑa-
ri nō poſſet. Si dicat̃ qḋ illḋ ē verū: qꝛ aīa
btā vere fruit̃ deo fruitione elicita: tn̄ illa
nō eſt btifica: ſʒ vna alia. Un̄ hʒ vnā natu
ralē: ⁊ aliā ſupnaturalē q̄ nō eſt in ſua po-
teſtate: ſʒ tn̄ paſſiue recipit a deo: ⁊ illa eſt
btifica. Jllud non appet rōnabile: qꝛ ſi eq̄
intēſe diligeret ꝑ vtrāqꝫ: tūc altera ſupflu
eret. Nec ē imaginabile ꝙ hō diligat dua-
bus dilectiōib⁹ eq̄ intēſe idē obiectū ꝑ eā-
dē notitiā: vel remiſſius diligeret ꝑ elicitā
ꝙ̄ ꝑ infuſam; ⁊ tūc veriſilr̃ ꝙ illa remiſſio
ſibi diſpliceret: ⁊ fruſtra illā eliceret. Ad F
rōnes. ad p̄mū qn̄ dr̄ ⁊c. Dicēdū ē ꝙ inde Ad primum.
dr̄ talis fruitio btifica ſupnaturalis: qꝛ hō Prima opinio
nō pt̄ ſuis naturalib⁹ ponere ſe ī tali ſtatu
ī quo eliciat illā oꝑationē: tn̄ cū lumīe glo
rie ex collatiōe diuina ⁊ cognitiōe clara de
deo naturalr̃ pōt aīa illḋ obiectū diligere.
Un̄ fruitio nō ē ita ſupnaturalis ſicut cha
ritas vel gr̄a vel lumē glorie: imo partim
eſt naturalis ⁊ partim ſupnaturalis: vt ſi

aliq̈s cecus eſſet totus:⁊ deꝰ illi miraculoſe ꝯferret potētiā vidēdi:tūc viſio elicita eſſet naturalis.ſʒ potētia viſiua eſſet ſupnaturalis:vt ponendo ꝙ charitas vel gr̄a ſit cā ꝑtialis actꝰ meritorij:adhuc ille actꝰ nō eēt ſupnaturalis mere. Siſr illa ꝯña nō valet:īꝑfectiꝰ creaƭ a deo:igiƭ ⁊ ꝑfectius:qꝛ hō nō ē ꝑfectioꝛ effectꝰ ꝙ̄ aīa ⁊ ꝙ̄ gr̄a. Ad

B
Ad ſecundū. ſcðm negatur minoꝛ; qꝛ volūtas creata reſpectu dei clare viſi nō agit libere ⁊ indifferēter:ſed neceſſario diligit deū clare viſum ſine aliq̄ rōne penitētie vel triſtātis. ſiſr dato ꝙ volūtas quantū eſt de ſe:poſſet actu fruēdo libere dimittere.deꝰ aūt ſic ad cōtinuationē iſtiꝰ actꝰ agit:ꝙ vult volūtas iſtū actū ꝯtinuare. Uñ ꝯcedi pōt ꝙ volūtas neceſſitaƭ a deo ad illū actū habēdū.nō tñ cogiƭ.qꝛ actꝰ iſte ē volūtati ſumme ꝯueniēs.

Ad tertium. Ad tertiū de volūtate dānati:ꝙ volūtas dānati alios actꝰ hʒ neceſſario deo ſic volēte:nō tñ ſunt illi actꝰ a ſolo deo:ſʒ a deo et a dānato. Cōtra.actꝰ tales deꝰ neceſſitat volūtate creata ſicut ſuo miniſtro:⁊ iō ſtāte cāitate ꝑncipalis agētis nō eſt ī ꝑtāte iſtū ceſſare:tñ qꝛ nō oīs volitio pōt cāri ſtāte quacūq; notitia in intellectu:alś abſente q̄cūq; notitia:indifferēter. Pōt ğ dici ꝙ deꝰ dānato aliā notitiā erroneā vł naturā ꝯtinuat:tñ ſtat electio bū ⁊ ordinate volētis:⁊ ſic dicūtur obtenebrari in intellectu.

Ad quartum. Sed de h̄ forte ſup ſcðm diceƭ: qñ ageƭ de obſtinatione āgeloꝝ maloꝝ. Ad q̄rtū nō eſt dubiū qn ſi deꝰ eq̄ coageret oībus brīs tūc habēs meliora naturalia meliorē fruitionē eliceret:ſed qꝛ deꝰ ſic ſtatuit:ꝙ reddit ꝑmia ſm bonitatē moralē ⁊ valorē meritorū:nō aūt ſm bonitatē ⁊ valorē naturalē: iō q̈buſdā debilioꝛis nature vt fortiꝰ agāt plꝰ de lumie glīe tribuit:itaq; pūt excellentiꝰ deū diligere. Ad q̄ntū dicēdū ꝙ ꝑmiū

D
Ad quintum. iuſtoꝝ eſt ipemet deꝰ:⁊ ſtatꝰ iſte ī q̈ hō pōt frui deo:⁊ h̄ hʒ hō a ſolo deo:⁊ nō a ſe:⁊ iō nō ſeq̈tur ꝙ aliq̈s pōt ſe btificare. Ad ſex

E
Ad ſextum. tū de auctoritate Aug. dicēdū ꝙ nō ſeq̈tur accipit ꝑmiū ſuū a deo:ğ non effectiue elicit fruitionē:qꝛ fruitio accipiƭ a deo ſicut a cā ꝑtiali:⁊ a ſe ſicut a cauſa partiali. Unde ſtant bene ſimul ꝙ accipiāt premiū ſuū a deo:⁊ tñ ꝙ ipſe ſit cauſa partialis iuſtitie ſue:tñ illā haber a deo:ita cāliter erit ī beatitudine. multa tñ ſunt in btitudine:q̈ non eſſent ab hoīe aliquo mō nō effectiue:ſicut lumen gloꝛie:dotes coꝛpoꝛis.⁊ huiuſmodi

Secundus articulus eſt

dicere ad formā qōnis:⁊ ſuppono ꝑrō hic q̈tuoꝛ ꝓpōnes. Prīa eſt:ꝙ fruitio eſt operatio mētalis ⁊ immanēs in creatura intellectuali. ⁊ h̄ ptʒ ꝑ mentē Aug.q̈ poſuit fruitionē eē actū volūtarī. Et ſm pħm.x.Ethi. Felicitas ꝯſiſtit in operatione itellectuali. — K Scđi articuli Prima propoſitio.

Scða ꝓpō eſt:ꝙ opatio intellectualis eſt vna q̄litas diſtincta a natura operante:vt oñdeƭ infra:qñ ageƭ de opatiōe intellectꝰ Ex hoc ad pñs ptʒ ꝙ aīa oēs ſuas recipit opationes:qꝛ ſunt immanētes:ſicut ptʒ. ſ. Ethico.⁊.ix.meta. Nihil aūt recipit ſe:ergo opatio nature intellectualis differt a natura opante:ſʒ nō ſicut ſuba a ſuba:ſed ſicut qualitas a ſubſtātia. Itē ſm cōiter loquentes natura intellectualis eſt cauſa ſue ꝓdilectionis:vel eſt cā ſuꝑphus. — L Scða.

Tertia ꝓpō ē: ꝙ nulla q̄litas eſt cā alicuius operātis:niſi cauſeƭ ab ipſo operāte. Hec vr̄ rōnabilis qꝛ illud eſt actu aīam operari ⁊ hr̄e operatiōes:ğ nō opaƭ,niſi cauſando talē q̄litatē ğ nō hʒ opationē. Uñ ſi volitio fieret totaliter ab extrinſeco:nō plus video ꝙ poſſet dici illius operatio mētis in qua eēt:ꝙ lux poſſet dici opatio aeris:vel caloꝛ ī aq̄ opatio aq̄. Itē inter opationē imanētē ⁊ traſeūtē nulla eſt differētia:niſi ꝙ vna maneat in ſuo efficiēte: alia trāſit in paſſum diſtinctū ab efficiente:ſed impoſſibile eſt ꝙ caloꝛ aq̄ dicaƭ calefactio ignis vel opatio ignis: niſi cauſeƭ ab igne.ğ nec eadē rōne dr̄ volitio imanēs in agēte:niſi agaƭ ab eo cui dr̄ imanere:nec aliter eius operatio nūcupaƭ — M Tertia.

Quarta eſt:oēm rē cauſabilē deus poteſt cāre nulla creatura ꝯcauſante: ⁊ oēm effectū iā ꝑductū ſolꝰ ꝯſeruare:nulla creatura ad illā ꝯſuationē coagēte. Hec ꝓpō apō theologos ē ſatꝭ nota:qꝛ alioq̈n nō eēt ibi oīs ſufficiētia ꝑtātis ⁊ potētie ad faciēdū miracula multa q̈ viſa ſunt ſupra ⁊ q̈ poſſibilia ſūt. Siſr ſuppono ꝙ ſuba habeat aliquā cāitatē effectiuā ſup ſuū accidēs:⁊ nō ſit mere in potētia ꝯdictiōis ad ſuā ꝓꝑiā paſſionē:qꝛ tūc poſſet ignis carere ſuo ꝓprio caloꝛe:⁊ coruꝰ nigredine:⁊ cygnꝰ albedine:⁊ ſic de alijs.ğ pari rōne vino ē dare aliquē ſapoꝛē ꝓpꝛiū cāntū a ſuba vini:q̈ carere nō pōt ⁊ eē vinū. Quo poſito:māifeſtū eſt ꝙ deꝰ in ſacramēto altaris ꝯſeruat effectū cāe:qꝛ ſub ānt vini:ipā ſuba deſtructa. Siſr deus pōt ſuſpendere actionem poten — N Quarta.

ſic actiue create ne agat in paſſum approxi
matū:ſicut credit feciſſe de trib⁹ pueris in
camino ignis. Daniel.iij. ḡ cū pōt ꝓducere
effectū ignis igne non coagente: pōt igne
approximato cāre calorē ſine igne ↄcauſā
te. ⁊ eadē rōne cōſeruare effectū ab igne ꝓ
Correlarium duct ū igne nec ↄcauſante. Ex iſto ſequit
ꝙ eadē res pōt eſſe opatio ignis:⁊ poſtea
manere ſine hoc ꝙ ſit opatio ignis. Patet
ↄn̄a:q̄ ſi ignis ꝓducat calorē in ligno per
horā:verꝫ eſt ꝙ opaſ ⁊ calefacit lignū.ſup⸗
pleat igiſ de⁹ vicē ignis ↄſeruādo iſtū ca⸗
lorē:tūc iſte calor q̄ prius fuit opatio ma⸗
net:⁊ iā nō eſt opatio ignis:⁊ prius patie⸗
baſ ab igne:⁊ mō nihil patitur ab igne. Et
pari rōne pōt de⁹ facere ꝙ ignis iterū pari
rōne ſicut cā ꝑtialis ↄſeruet calorē quē ꝓ⸗
duxit:⁊ tūc erit calor iſte iterū opatio ignis
⁊ ſic pōt vna qualitas infinities ſi de⁹ vo⸗
luerit/eſſe nūc opatio ignis:nūc nō eē opa
tio ei⁹ manēs tn̄ eadē qualitas oīno. Re⸗
linquitur igiſ ꝙ de⁹ pōt ſupplere vicem in
agēdo:⁊ ſuſpendere ꝓ libito ſuo actionē ⁊
cāſalitatē cuiuſlibet cāe reſpectu ſui effect⁹ ⁊
P Rn̄ſio ad qōnem. manutenere effectū. Iſtis q̄tuor ſuppoſitis
ꝓpōnib⁹:pꝫ quid eſt dicēdū ad articulum
queſtionis. Nā ex prima ꝓpōne hꝫ ꝙ frui
tio ē operatio fruētis. Et ex ſcd̄a ꝙ fruitio
eſt vna qualitas diſtincta abſolute ab illa
fruitiōe. Et ex tertia ꝙ q̄litas nō eſt opera
tio:niſi teneaſ effectiue ab operante. Et ex
quarta ꝙ eadē q̄litas vna vice pōt habere
creaturā operātē ꝓ cā partiali:⁊ alia vice
deū ꝓ cā totali.⁊ ſic nō eſt opatio creature
poſtq̄ fuit opatio creature. Ideo regula iſta
ↄcediſ ad pn̄s:ꝙ fruitio pōt manere i mē
te creata:ſine h̄ ꝙ ſit res q̄ eſt fruitio mane
bit in volūtate:⁊ nulla volūtas per iſtā rē
frueſ.⁊ eodē mō res q̄ ē viſio dei manife⸗
ſta:pōt eſſe in aīa chriſti vl̄ Petri:aīa non
videre deū p iſtā rē q̄ nūc eſt viſio. Cui⁹ cā
ē:q̄ illa nō dr̄ viſio niſi qn̄ ē opatio:nec eſt
Arguitur primo. opatio qn̄ ē totalr̄ a deo. Sꝫ ↄ illō argui
tur primo ſic. impoſſibile eſt eſſe trāſitū de
ↄdictorio in ↄdictoriū ſine ꝓductiōe vl̄ cor
ruptiōe alicui⁹ rei:vel motu locali vl̄ lapſu
tpis:ſic ꝙ iſte lapſus ſit cā inferēs ꝓpōnis
de nouo:ſꝫ data ſcd̄a ꝓpōne hec ꝓpō ē fal
ſa;igiſ tīa poſitio nō eſt bona. Ce aūt data
hac poſitiōe poſita ſupius:falſificeſ iſta re
gula:pꝫ manifeſte:q̄ poſſibile eſt ꝙ idem
ignis nō calefacit hoc lignū:⁊ nūc nō cale
facit hoc lignū ſine corruptiōe vel ꝓductio

ne noue rei:q̄ nihil corrūpiſ i lignō:q̄ idē
calor manet q̄ pri⁹ fuit:⁊ oīa alia nec ignis
eſt mot⁹ localiter nec lignū:ſed ſunt peni⸗
tus vt prius. Nec lapſus tpis ſufficit ad ve
rificādū iſta ↄdictoria ſucceſſiue. Manife⸗
ſtū eſt:q̄ nō eſt maior rō quare lapſus tem
poris ſufficeret ꝙ ignis calefacit h̄ lignū
q̄ quācūq̧ aliā ꝓpōnē de toto mūdo:ḡ re
linquiſ ꝙ ſi dicta poſitio ſit vā:iſta famoſa
ꝓpō eſt falſa:vel opꝫ redire ad antiquos
reales:⁊ dicere ꝙ actio ignis corrūpiſ i ca
ſu tali:⁊ ꝙ eſt res alia a calore in igne:⁊ a
calore in ligno:qd̄ eſt veriſimile. Pꝫ illud
de iſtis ↄdictorijs: iſte calor eſt calefactio:
iſte calor nō eſt calefactio:illud lignū pati
tur:illud lignū non patiſ:⁊ ſic de infinitis
ↄdictorijs ſeq̄tur idē. Scd̄o ſeq̄tur ꝙ de Scd̄o.
us pōt facere de nō btō btm̄:⁊ de btō non
btm̄:nullā rem adnihilādo:vel nullā rē ꝓ⸗
ducēdo:qd̄ videſ magnū incōueniēs. Ↄn̄a
pꝫ:q̄ pōt facere de nō vidēte vidētē:⁊ de
nō fruēte fruētē:⁊ ↄ̄trio nullā rē adnihilā
do corrūpēdo vl̄ ꝓducēdo:ſed ſolū h̄ ꝙ de
us ſe facit de cā totali ꝑtialē:⁊ ↄ̄trio ⁊ ſuſ⸗
pēdat actionē creature:⁊ reddat ei actionē
ſuā:ↄn̄s pꝫ. Ad primū iſtoꝝ dicēdū ſine
Q Rn̄ſio ad primum. aſſertione:cōcedēdo tn̄:ꝙ illa regula ē fal⸗
ſa quā dicit:etiā ſi intelligaſ de quocumq̧
trāſitu a ↄdictorio in ↄdictoriū:a quacūq̧
cā fiat. Si vo intelligatur ſtricte de trāſitu
naturali ⁊ p cauſas creatas agētes ſine mi
raculo: ꝓpoſitio eſt vera. Un̄ dico ꝙ virtu
te diuina pōt fieri trāſitus de verificatiōe
vnius cōtradictorij ad veritatē alteri⁹ ſine
aliquo iſtoꝝ ſupius poſitoꝝ: videlicet cor
ruptiōe ⁊ ꝓductiōe ⁊c. ſaltē in duob⁹ caſi⸗
bus vt videſ. Unus eſt de vnione cōpoſita
ad quācūq̧ naturā totā. Unde de⁹ poſſet
facere trāſitū.ſ.a cōtradictorio iſto:de⁹ nō
eſt lignū:ad cōtradictoriū: deus eſt lignū.
⁊ ſic de quacumq̧ alia cauſa:nullā rē cor⸗
rūpendo vel ꝓducendo vel tranſmutando
localiter:nec lapſ⁹ tpis facit h̄: manifeſtū
eſt. Aſſumptū probaſ p ſcholā cōem negā
tē reſpectus:ꝙ verbū pōt dimittere huma
nitatē:⁊ nulla re deperdita vel de nouo ad
ueniēte fieret hō:⁊ denuo remutari ⁊ fieri
nō hō:⁊ ſic verificantur multa ↄdictoria:ſi
ne hoc ꝙ aliqd̄ illoꝝ quatuor eſſet in cauſa
Alius caſus eſt qn̄ deus de agēte totali fit
partiale: vl̄ de partiali agens totale: ſicut R
exēplificatum eſt. Ad ſecundū dicēdum Ad ſecundū.
cōſimiliter cōcedendo cōcluſiones:q̄ argu

mēta cōcludāt verū. Sed ꝫ illud eſt argu-
mētū qđ Achilles credit: actionē ⁊ paſſio-
nē eē res diſtinctas ab agēte ⁊ patiente: et
oib⁹ reb⁹ abſolutis arguit ſic. Qñcūqꝫ ꝓ-
poſitio verificat ꝓ reb⁹: ⁊ duab⁹ reb⁹ exi-
ſtētib⁹ manet ꝓpō falſa: opꝫ ponere aliam
rē ad h ꝙ ꝓpō ſit vera: ſed iſta ꝓpō ignis
calefacit lignū: īfert ꝓ reb⁹: poſito ꝙ ignis
ſit debite approximat⁹ ad lignū: ⁊ ipm be-
ne poſitū ad patiendū: verificat iſta / ignis
calefacit. ḡ opꝫ ponere actionē reſeruatam
qua poſita hec deuenit vera / ignis calefa-
cit. Ad illud argumentū qđ multū mouet
pōt dici negando aſſumptū: qđ eſt funda-
mentū toti⁹ poſitiōis: ⁊ ꝓbo ꝙ eſt falſum
Ubicūqꝫ ꝓpoſitio infert de nouo per ſolū
motū localem: ſicut hic ſortes qeſcit: ſortes
nō qeſcit: ſortes eſt in domo: ſortes nō ē in
domo: ⁊ ſiſes. Silr vbicūqꝫ alia ꝓpō infer-
tur ꝑ lapſum tpis ſicut hic: ille lapis iacuit
hic ꝑ triennium: ille lapis nō iacuit ꝑ triēniū
iſti debet vnus denarius: iſti nō debet vn⁹
denarius. ꝓmittat ſortes platoni ſi vixerit
cras hora prima: ꝙ dabit ſibi vnū denariū
⁊ in talibus caſibus infinitis. ſilr in iſtis:
hec natura eſt vnita verbo: hec natura nō
eſt vnita verbo. vñ ꝓpōnes multe nō veri-
ficantur ſolum ꝓ rebus pro quib⁹ termini
ſyncategorematici ſupponūt q̄ ponuntur
in ꝓpōnib⁹: ſed qꝛ hec eſt de illis rebus ſic
ut ꝑ terminos ſeu concept⁹ ſyncategorema-
ticos poſitos in ꝓpōnib⁹ denotat: ⁊ econ-
uerſo. vñ ſi oēs res ſint pro quibus ꝓpō dꝫ
verificari: ſi non ſit ita: tunc res illa ꝑ ſyn-
categoremata poſita vel incluſa in propō-
ne denotat ꝙ illa ꝓpō deuenit falſa q̄ prius
fuit vera. ⁊ ideo in iſta ꝓpoſitiōe: ignis ca-
lefacit lignū: nō ſolum ponuntur termini
categorematici ſicut ignis ⁊ lignū. ſed po-
nitur vnū verbū cui⁹ diffinitio exprimens
q̄d importatur per nomen qđ cōtinet ter-
minos ſyncategorematicos: qꝛ illud verbū
calefacit importat calorē eſſe ab aliq̄ qđ dꝫ
calefacere. ⁊ ideo dico ꝙ licet ignis ſit: ⁊ li-
gnū ſit ⁊ calor: dūmodo tamen nō ſit ita ꝙ
calor ſit ab igne: nō eſt hec vera / ignis cale
facit. ſed pōt fieri vera: a deo tñ ſolo ſine cu
iuſcūqꝫ rei nō ꝓductione. ſi ignis aūt fue-
rit impeditus ab agente ab ipſo deo ꝑ hoc
ſolū ꝙ deus ignē motū ſuū naturalē ꝑmit
tat exercere: ſed de his nō plus ad preſens

S Ad pri Ad rōnes: ad primū qñ dicitur ꝙ hec eſt
mū pn. ꝑdicatio eſſentialis: fruitio eſt fruitio. Di-
cendū ꝙ hec eſt cōtingēs: ⁊ per ꝯñs non ꝑ
ſe ſtricte loquendo de propoſitione per ſe.
Nā per Ariſto. que per ſe inſunt: neceſſario
inſunt: ſicut hec eſt contingens: creatio eſt
creatio. non ergo valet. Unde illa propoſi-
tio: fruitio pōt eſſe qñ nō erit fruitio: non
debet ſic poni in eſſe: fruitio eſt ⁊ fruitio nō
eſt: ſed ſic. hec res demonſtrata re que fuit
fruitio: eſt: ⁊ hec res non eſt fruitio. vnde il
la conſequentia non valet.

A Qō. ix. Primū princi.

Utrum āgelus nō cōfirmatus vidēs deū poſſet deū nō diligere ſtāte illa viſio
ne: Et arguitur ꝙ nō: qꝛ q̄libet videns cla
re deum neceſſario gaudet: ergo neceſſario
diligit. ꝯñs tenet: qꝛ ſi nō diligeret viſum:
nō gauderet de viſo. Antecedēs ꝓcedit a
mgro. iiij. ſen. diſt. xlviij. vbi dicit ꝙ impij
in iudicio nō videbunt deitatē chriſti: ſed
humanitatē tātū. vñ dicit. Humanitatē vi
debūt vt timeant: diuinitatē vero non ne
gaudeāt. Diuinitas vero ſine gaudio vide
ri nō pōt. Scđo ſic. ſi aliq̄s poſſet vide Scđm
re ſummū bonū: ⁊ illud nō amare: eadē rō
ne aliquis poſſet videre ſummū malū: ⁊ il-
lud nō odire. ꝯñs eſt falſum: qꝛ tūc diabo-
lus poſſet libere odire ſuā penā: ⁊ nō odi-
re: ⁊ ſic per ꝯñs facere ꝙ aliquando eēt pe
na ⁊ aliquando non: qꝛ nihil eſt penale vo
luntati niſi cōtrariū voluntati ſm Anſel.
de cōcep. virgi. c. iiij. ꝯñs ptꝫ: qꝛ tantū alli
cit ſummū bonū videntē illud clare ad fru
endū vel diligendū: quātum ſummū malū
ad deteſtādū: ergo ſi voluntas poſſit actū
ſuū ſuſpendere ne diligat ſummū bonum
clare viſum: pōt etiam non odire ſummum
malū. Ad oppoſitū. ſi videns deū vtiqꝫ In op-
frueretur deo: ſeq̄tur ꝙ angeli nō meruiſ- poſitū.
ſent diligēdo deū ſuꝑ oia. ꝯñs ptꝫ ꝑ Anſ.
de caſu diaboli: qꝛ ſi nō potuerunt nō dili-
gere deū: ergo neceſſario dilexerunt deum
ergo neceſſario ſeruauerunt iuſtitiā. ⁊ ſi ne
ceſſario ſeruauerunt iuſtitiam: nō plus me
ruerunt q̄ ſeruando rationabilitatē. ergo
⁊c. Prima conſequentia patet: quia angeli
in illo ſtatu innocentie clare viderunt deū
vt innuit Aug. ſuper Ben. Secundo ſic Scđo.
ſi volūtas clare frueretur deo viſo: ſeq̄tur
ꝙ voluntas non eſſet volūtas. ꝯñs falſum
ꝯña eſt beati Augu. iij. de libe. arb. vbi di-
cit ſic. Si neceſſe eſt vt volūtas velit: vnde
volet voluntas erit. tamen non erit. et in-

fra. Volūtas nec volūtas eēt niſi libera eēt
ꝗ vin eū ſi volūtas neceſſario velit: volūtas
B nō erit volūtas: vt erit in ptāte nr̃a. In
Deciſio iſta q̄ōne erūt duo articuli. Primus: an ali
q̄ōnis. quo mō poſſunt ſtare ſimul ꝙ creatura ro
nalis clare videat deū: ⁊ tñ nō fruatur eo.
Scd̄s: an ſit abſolute in ptāte voluntatis
create ſuſpēdere actū ſuū ne fruat̃ deo ſtā-
Prim⁹ te eadē viſione clara. Quantū ad primū
articl's dico duas ꝯcluſiōes. Prima eſt: ꝙ poſſibi
Prima le eſt ꝙ creatura rōnalis videat clare deū:
ꝯcluſio ⁊ nō fruatur deo. Scd̄a: ꝙ poſſibile ē crea
Scd̄a turā rōnale habere charitate ⁊ lume glie ⁊
ꝯcluſio clarā viſionē dei: ⁊ tñ nō fruat̃ deo. Pri-
C ma ꝓbat̃ multipl'r: primo ſic. viſio dei non
Proba eſt eſſentialiter fruitio: ſ; viſio prior ſaltem
tio pri cauſaliter ⁊ fruitio poſterior ſunt res diſti
me cō- cte: ꝗ poſſibile eſt de natura tenere viſionē
cluſio- ſine fruitione. ꝯña p;: q: ſunt due res diſti
nis. cte totaliter: ꝗ deus pōt ſeparare vnam ab
alia. Scd̄o ſic: qñcūq; vna res h; duas opa
tiones diſtinctas realiter: poſſibile eſt deo
ꝯcurrere ad vnā nō cauſando aliā: ⁊ maxi
me cauſando priorē ſine poſteriore: ſ; crea-
tura rōnalis exiſtēs in ſtatu in quo pōt vi-
dere: nata eſt elicere duas opationes: ſc; co
gnitionē ⁊ dilectionē mediate cognitione.
ꝗ poſſibile ē deo ꝯcurrere ad eādē opatio
nē primā: ⁊ ſuſpendere ſcd̄am: ꝗ ⁊c. Tertio
ſic. deus pōt facere qcq̄d fieri nō includit
ꝯdictionē: ſ; ꝙ aliq̄s deū clare videat: ⁊ nō
diligat: nullā ꝯdictionē includit: ꝗ hoc eſt
poſſibile deo. Sed videt̃ ꝙ iſta argumēta
equaliter ꝓbāt fruitionē poſſe eſſe ſine vi-
ſione: ſimiliter ꝙ viſio pōt eſſe ſine fruitiōe
ꝑ eaſdē formas. Sed dicēdū ꝙ nō: ſ; equa
liter ꝓbāt ꝙ res q̄ eſt fruitio: poſſit eſſe ſi-
ne alia priori que ſit viſio. Sil'r ecōtrario
ꝙ viſio pōt eſſe ſine fruitiōe. Vlteriꝰ ꝗ cō
cludūt ꝙ viſio pōt eſſe viſio qua aliq̄s vi-
det deū: licet nō in eadē natura ſit fruitio
reſpectu dei: ſed ipoſſibile eſt ꝙ fruitio ſit
fruitio dei in creatura rōnabili: niſi i eadē
ſit viſio dei vel aſpect⁹ dei: ſiue illa viſio ſit
alia res a fruitione ſiue non. vnde iſta con-
cluſio eſt bene poſſibilis: creatura rōnalis
videt deū: ⁊ tñ nō fruit̃ deo. ſed hec ē ipoſ
ſibilis: fruitur deo: ⁊ nō videt deū: ⁊ hoc ꝑ
D ſuadent rōnes infinite. Scd̄a ꝯcluſio .i.
Proba ꝙ poſſibile eſt creaturā rationalē hr̃e cha
tio ſcd̄e ritatē informantē: ⁊ eleuari per lumē glie
conclu ad clarā viſionē dei: ⁊ tamē ꝙ nō fruit̃ deo
ſionis. probat̃ ſic: q: fruitio talis eſt res poſterior
⁊ operatio diſtincta ab alijs: ⁊ ideo ſine cō
tradictiōe quacūq; pōt deus manutenere
oēs res illas ſimul in mēte biti: ⁊ tñ ſuſpē-
dere actū fruendi. Vnde de iſtis ꝯcluſioni
bus nō apparet magna difficultas. Ta- Obijcitur primo.
me ꝯ iſta ꝯcluſione arguit̃ ſic. ſi de⁹ ꝯdicat
ſor. aliquā charitatē: lumē glorie ⁊ claram
viſionē eſſentie diuine: ꝗ deus diligit ſor. ⁊
ſi diligit ſor. ſortes diligit eū: q: aliter ſor-
tes pderet charitatē ꝯ caſum: q: de⁹ aliter
irrationabiliter diligeret eū q̄ nō diligeret
ſe. ⁊ q̄ nō diligit: cadit a charitate: ergo nō
ſtant ſimul ꝙ ſit in charitate: ⁊ vidēs deū
nō diligit eū: ꝗ ⁊c. Aſſumptū per Aug. p;
.j. de trini. c. xiij. Ipſa viſio eſt facie ad faci
em: qua ſummū premiū ꝓmittitur iuſtis.
Scd̄o meditationū. c. xxxix. Que ē vita eter Scd̄o.
na: niſi illa viſio que ꝯceditur iuſtis: ⁊ nō
ꝯceditur impijs: In multis etiā alijs lo-
cis idē dicit ꝙ tota ꝯtēplatio eſt tota mer
ces: ꝗ ⁊c. Tertio q̄ clare videt deum: videt Tertio
ipſum eſſe ſumme diligendū. ꝗ ſi nō diligit
eū: omittit ꝯ iudiciū rationis. ergo peccat:
⁊ cadit a charitate: ꝗ ⁊c. Quarto ſic. xij. Quarto.
meta. cōmēto. xxxi. Voluntas enī facit cō
prehenſionē ſicut mēbra corpus: ſed poſito
lumine et corpore opaco neceſſario ſequit̃
vmbra: ergo poſita apprehēſione volupta
tis ac delectabilis: neceſſario ſequitur dele
ctatio: ergo et fruitio. Quinto. ſi non: ſe- Quito
quitur ꝙ voluntas talis pōt odire deū ſi-
mul cū illis habitibus exiſtētib⁹ in ſe: ꝯñs
falſum: q: odiū dei ⁊ charitas dei nō ſtant
ſimul. Ad iſta. ad primū pōt dici accipiēdo E
dilectionē dei ꝓ acceptione ad beatitudi- Ad primum.
nē: vel ad fruitionē ſui. pma ꝯña nō valet:
nec ſcd̄a: iſta videl; : deus diligit ſor. ꝗ ſor.
diligit deū: q: pōt eſſe ſicut denotat̃ ꝑ añs
ꝙ tñ nō ſit ſicut denotatur ꝑ ꝯñs: quarum
ad virtutē ſermonis loquendo de dilectio
ne actuali: q: ſor. dormiens diligitur a deo
⁊ tñ ipſe dormiēs nō diligit deū. Ad ꝓba-
tionē qñ ſic dr̃. Si ſor. nō diligit deū: ergo
ꝑdit charitatē: nō ſequitur: ſicut p;: niſi in
telligatur de dilectiōe habituali. Et ſil'r lo
quendo de potentia dei abſoluta: deus po
teſt ponere charitatē in odiente ſe ſi vellet
q: hoc fieri nullā cōtradictionem includit.
Ad ſcd̄m dico ꝙ illud aſſumptū eſt falſū
de virtute ſermonis: q: nec viſio eſt beati-
tudo nec fruitio nec dilectio: ſed beatitudo F
eſt vnū aggregatū ſm imaginationē ex oi Ad ſecundū
bus iſtis. Vñ Boeti⁹. iij. de ꝯſola. Beatitu-

do eſt ſtatus oīm bonoꝝ aggregatiōe pfe-
ctus. Et anſ. de ꝑco2. Britudo ē ſufficiētia
cōpetētiū cōmodoꝝ. tñ dictū Aug. in ꝑpo
ſito ꝟificaꝭ p ſynecdochē: q2 accipit ptē ꝑ
toto: q2 de facto nō ſeparanꝭ in btīs: ſꝫ q̄cū
ꝙ videt clare: eſt btūs. ⁊ ſiſr q̄ fruit: ē btūs
H ⁊ ſic de alijs. Ad tertiū qū dr ꝙ oīs q̄ vi
Ad tertium. det deū ⁊c. Dicēdū ꝙ nō eſt ita: cū viſio in-
tuitiua dei ſit notitia icōpleta: ⁊ oē iudiciū
ſit notitia ꝯpleta: pōt de⁹ cōſuare clare vi
ſionē dei in mēte alicuius ſine tali iudicio.
Quātū ad pmā rōnē argumēti qñ arguit
vlteri⁹ ꝙ ſi nō diligit ⁊c. Dicēdū ꝙ etiā po
ſito ꝙ videret deū eē diligēdū ſup oīa: ad-
huc eēt poſſibile ꝙ de⁹ ſuſpēderet actū di-
ligēdi q̄ ſeq̄ dꝫ: ⁊ tūc talis nō faciens ſm
iudiciū in nullo peccaret: q2 eēt ꝑpedit⁹ a
deo ne talē actū eliceret. Scd̄o pōt dici ꝙ
iſta ꝯña nō valet. nūc peccat: ꝗ cadit a cha
ritate: q2 deus poſſet ponere charitatē in
D damnatis ſi vellet. Ad quartū de aucto
Ad q̄rtum. ritate ꝯmē. dicēdū ꝙ locus a ſimili frequē
ter facit fallaciā ꝯñtis. tñ ipſe ibi loqꝭ de
volūtate ſiue dilectiōe pmi pncipij q̄ eſt
deus: ſicut poſito corpore opaco in lumine
⁊c. dicēdū ꝙ nō ē neceſſariū ꝙ fiat ibi vm
bra ſi de⁹ velit. pōt eñ de⁹ cāre lumē ad lu
mē: vel facere ꝙ lumē penetret corp⁹ quā-
tūcūꝙ opacū: ⁊ cauſet tūc lumē vltra illō
I corp⁹: ⁊ nō erit aliq̄ vmbra. Ad q̄ntū pōt
Ad q̄ntum. dici: nō video ꝯdictionē q̄n illa quatuor cō
patianꝭ ſe ꝟtute diuina: habit⁹ charitatis:
lumē glo2ie: clara viſio dei: ⁊ odiū dei: etiā
in eadē volūtate creata. vñ ſimul poſſunt
poni in eadē mēte ꝟtute diuia: nec eſt for-
malis repugnantia inter charitatē ⁊ pctm̄
mortale: nec iter habitū charitatis ⁊ odiū
dei. Siſr nō eſt ſemp neceſſariū ꝙ odiū dei
ſemp ſit pctm̄. poſſet eñ deus odiū ſuū ac
ceptare ad bonū ſi vellet: ⁊ haberet ꝓ in-
differēti: ſicut mō habet pro indifferēti ꝙ
leuet feſtucā: ⁊ moueat digitum vel aliud.
Tertiū nō apparet mihi euidēter ipoſſibi-
le: q̄n deus poſſet quecūꝙ cōſeruare ꝯtra-
ria re abſoluta diſtincta ab inuicē: ⁊ hoc ꝑ
tāto q2 iſta nō ſunt nata ſeinuicē corrūpe-
re niſi per mutuā actionē. modo poſſibile ē
manutenere duo cōtraria approximata ad
inuicē: ⁊ ſuſpendere eoꝝ actionē: nō volen
do eis coagere. ⁊ ſic pꝫ ꝙ de⁹ poſſet in ea-
dē aīa conſeruare odiū ⁊ amorem reſpectu
eiuſdē forme: ſicut fuerūt ſimul in aīa chri
ſti ſummum gaudium cum intenſo dolore

Secundus articulus eſt K Scd̄s articl's

ꝙ volūtas creata habeat ſ ex ſua ꝑpa li-
bertate: ꝙ pōt ſuſpendere actū diligēdi: ⁊
ponere eū in effectu vt ſibi placuerit reſpe
ctu dei clare viſi. Ad iſtū intellectū tractaꝭ
iſta q̄ſtio frequēter in ſcholis: vt nō ſit du-
bitatio q̄n pōt fieri circa hoc ꝟtute diuina
impediēte cauſare actionē volūtatis: ſꝫ in
hoc poniꝭ dubitatio q̄d poſſit volūtas crea
ta ſtāte influētia de ſua ꝑpa libertate cir-
ca deū viſum: an poſſit eū diligere an non:
vel odire. Et iſte articulus pōt dupl'r ꝯtra
ctari. Uno mō de volūtate creata nuda ſi-
ne habitu glorie ⁊ charitatis: q2 licet deus
nō cōicet de facto viſionē ſui nō habenti lu
mē glorie ⁊ habitū charitatis: nō tñ inclu-
dit ꝯdictionē eū hoc facere. Alio modo po
teſt ꝯtractari iſte articulus de volūtate in- L
formata iſtis habitibus. In iſto articulo Deciſio
pmo dicam q̄d mihi nūc apparet melius. articuli.
Scd̄o obijciā ⁊ ſoluā dubiū. Ad primum
pono tres ꝯcluſiōes. Prima eſt: ꝙ talis po Prima
teſt eſſe viſio dei clara cōicata creature rō- ꝯcluſio
nali: ꝙ creatura talis pōt libere nō diligē-
re deū ſtante illa viſione. Scd̄a eſt: ꝙ ta
lis pōt eſſe viſio vel cognitio clara dei cōi- Scd̄a
cata volūtati create: ꝙ volūtas nō pōt li- ꝯcluſio
bere odire deū: ſed cōicabit dilectionē na-
turaliter: ſicut ignis cōicat calorē in cōbu- Tertia
ſtibili nō libere: ſꝫ natural'r. Tertia ꝯclo: ꝯcluſio
ꝙ talis pōt eſſe viſio dei clara cōicata vo-
lūtati: ꝙ volūtas pōt etiā libere odire deū
clare viſum. Suppono etiā in oībus iſtis
cōcluſionib⁹ ꝙ nō ſit in volūtatis poteſta
te dimittere intētū a cognitiōe vel viſione
dei: q2 ſic eſſet facile voluntati non diligere
deū: ſed ꝙ manuteneat cognitionē vel vi-
ſionē ſui deus ſm intentū. Primā cōclu M
ſionē pſuadeo ſic. cū clara viſiōe dei ſtat er Proba
ro2 circa aliquā veritatē. Hec ꝓpoſitio pꝫ: tio pri
q2 ſi eſſet falſa: opꝫ clare videntē deū ſcire me cō-
oēm veritatē. ꝯñs falſum: q2 tunc nō ſciret cluſio-
vnus beat⁹ aliquā veritatē quā ali⁹ igno- nis.
raret: ⁊ ſic aīa chriſti nullā veritatem ſciret
quā pōt āgelo vel alteri reuelare: ⁊ ſic peri
ret illuminatio in beatis. ꝯñs falſum. ⁊ ſic
oīs beat⁹ tot veritates ſciret quot ipſe de⁹
q̄d eſt incōueniens: ergo oportet dicere ꝙ
cū clara viſiōe dei ſtat ignorātia circa mul
tas veritates: ⁊ pari ratione errores. Poſi
to ergo ꝙ cū clara viſiōe dei ſtat iſte erro2
in mēte videntis deū clare: niſi ſuſpēderet

actū diligendi ad tempus:erit miſer in perpetuum:cū ſtāte iſto errore:aut pōt hec voluntas ſuſpendere actū ſuū vel nō. ſi non: ḡ pōt ſcienter velle vnde miſer eſſet:⁊ ſic poſſet velle miſeriā ꝫ Aug.⁊ Anſ. ſi ſic:habet̄ propoſitū:ꝙ pōt ſuſpendere actū ſuū. Si dicat̄ ꝙ non eſt poſſibile ꝙ talis error ſtet cū viſione dei. Cōtra:poſſibile eſſet ꝙ deꝰ vellet aliquā volūtatē clare videntē deum nolle ſe diligere deū ſtante illa viſiōe:⁊ tūc poſſet hoc reuelare ⁊ p̄cipere illi voluntati ergo volūtas poſſet ſe conformare illi precepto:⁊ nollet ſe nō diligere deū:ergo male vult diligere deū ſtante nihilominus viſione illa.⁊ tūc ſimul ſtarent ꝙ aliq̄s clare videret deū:⁊ vellet ſe nō diligere deū:igit̄ male vult diligere deum: ergo non diligit deū:⁊ vult male diligere deū: ergo vult diligere deū:q: oīs volens vult ſuū velle. Similiter ſi vellet nō diligere deū: tn̄ diligeret deum:vellet aliq̄d inuite:⁊ diligeret de eodē qđ vellet:⁊ vellet qđ nō vellet:q̄ ſunt impoſſibilia. Scđo arguo ſic. ſupponitur opinio mgr̄i ſentē.⁊ Hug. q̄ ponit. ij. ſententiaꝝ diſt. iij. ꝙ nō oēs angeli ſunt equales in libertate:ſed ꝙ vnꝰ ſit liberior alio. Capio ergo tres:quoꝝ vnus habet minimā libertatē:ſcđs maiorē: tertiꝰ maximā:q̄ ſint ſm ordinē:a:b:c. tūc ſic:capio remiſſiſſimā dei viſionē clarā quā a pōt habere ſi eſt dare talē:q̄ro tūc vtrū illa neceſſitat ad diligendū deū:an nō? ſi nō:habetur ꝓpoſitū. ſi ſic:pono ꝙ illa viſio equalis ſit c.⁊ arguo ſic. c eſt liberior a:igitur nō oīs viſio q̄ neceſſitat a ad diligendū:neceſſitabit c. ḡ c poteſt nō diligere:vel viſione aliqua remiſſiore ipſiꝰ b. Si dicatur ꝙ viſio nō neceſſitat ad diligendū:ſed obiectū viſum. Cōtra. obiectū viſum nō neceſſitat niſi per viſionem ſed viſio cauſatur libere remiſſior: vel cauſat maiorem remiſſionē in vno vidente q̄ꝫ in alio:ergo poſſibile eſt ſic ex vna parte remittere viſionē in c: ⁊ ex alia parte ſic intēdere libertatē ipſius c:ergo c relinquit̄ ſue libertati ad diligendū vel nō diligendum: qđ eſt propoſitū. Licet iſte ratiōes poſſunt faciliter impediri:tn̄ ſufficiunt ad preſens: q: cōcluſio apparet mihi vera etiā ſine eis.

N Probatio ſcđe concluſionis.

Secundā ꝯcluſionē videlicet ꝙ talis cōgnitio vel viſio dei pōt creature cōmunicari naturaliter ꝙ diligit deū ⁊ non libere:ḃ eſt indifferenter:perſuadeo ſic. volūtas poteſt difficultari in reſpuendo bonū cognitū ergo poſſibile eſt ꝙ aliquod obiectū ſub tāta intenſione boni repreſentetur volūtati: ꝙ voluntas nō poterit illud reſpuere. Et voco illud reſpuere nō ſolū odire:immo negligere vel nō diligere. Iſta ꝯña pꝫ:q: alioquin voluntas eſſet infinite virtutis in reſpuendo qđcūq; bonū:q: duplū bonū pōt reſpuere:⁊ triplū:⁊ quadruplū:⁊ ſic in infinitū:ergo ſequit̄ ꝙ impoſſibile eſſet volūtatē aliquā difficultatē ſentire in reſpuendo quodcūq; bonū:q: potētia infinita nullā difficultatē ſentit:ſꝫ aliquod obiectū eſt ſic ꝙ poſſit ſub tam intenſa intēſione boni repreſentari ꝙ nō poſſit a volūtatem hoc cognoſcēte reſpui: ſed cōſtat voluntati ꝙ deus eſt tale obiectū:ergo. Scđo ſic ſecūdū Anſ. de magnis. c. xij. nulla voluntas humana poſſit velle niſi habeat quid ⁊ cur. Dicit em̄ ſic. Quapropter oīs voluntas hꝫ q̄d ⁊ cur. oīno nāq; nihil volumus: niſi ſit cur voluntꝰ. ergo ad hoc ꝙ volūtas volēs vidēs deū velit nō diligere deū:req̄rit cur: hoc eſt aliquā cauſam vel rationem quare vult nō diligere deū. ſed poſſibile eſt deum repreſentari volūtati ſic ꝙ nullū cur habebit:ergo poſſibile eſt deū ſic videri a voluntate ꝙ ipſa nō poterit velle eū nō diligere Nō facio vim in loquēdo an dicā volūtatē dirigere vel ītellectū:q: dicūtur eē termini ꝯuertibiles:licet nō ſunt ſynonimi iſti duo termini intellectꝰ ⁊ volūtas. Aſſumptū ſecūde videlꝫ ꝙ deꝰ pōt ſic rep̄ſentari voluntati create:ꝙ ipſa nō videbit cur debeat eū non diligere:q: pōt repreſentari ſub rōne delectabilis oīno:ſine hoc ꝙ volūtas videat aliquā rationē terribilē incōmodi vl̄ nociui:ſed nihil aliud pōt eſſe cur volūtati tali:ergo volūtas talis pōt carere ratiōe ſeu cur nō debeat deū diligere:ſed ſine cur nihil valet:ergo ⁊c. Contra hec dicta videtur ſm imaginationē quorūdā modernorū ꝙ ſufficit ad rationem volendi pro cauſa cur ꝙ voluntas vult experiri propriā libertatē. Unde dicunt ꝙ volūtas poteſt velle miſeriā ⁊ dānationē perpetuā: ſi ponat ſe ad experiendū propriā libertatē. Et ſi arguit̄ ꝙ voluntas nihil pōt velle niſi ſub ratione boni alicuius delectabilis vtilis vel honeſti. Dicunt ꝙ hec diuiſio de bono nō eſt ſufficiens niſi quantum ad voluntatem ordinatam. Sed voluntas deordinata que vult ſe ponere ad volēdum quicquid illud ſit:eo ipſo ꝙ appetitur; eo ipſo eſt bonū;

Et ſic miſeria vel pena ſumma eſt bonum ſi appetatur: qꝛ eoipſo ꝙ aliqd appetit: eo ipſo eſt bonū. tamē hanc ꝓpoſitionē diſtinguunt: volūtas vult male eſſe: ſm cōpoſitionē ⁊ diuiſionē. Senſus cōpoſitus eſt ꝙ voluntas velit ⁊ feratur in hoc totū quod eſt male eſſe: ⁊ eſt falſus. Sēſus diuiſus eſt ꝙ volūtas feratur in illam rem qua voluntas male habet. Dicunt ergo iſti ꝙ voluntas poteſt velle miſeriam quantum ad hoc contra intentionē importatam per iſtū terminum. exemplifica hoc per intentionē q̄ eſt eſſe nolitū: qꝺ verū eſt: quia in iſto termino includitur ꝙ illud quod eſt miſeria alicuius: ſit ab eodem nolitū: ⁊ id non pōt ſimul ab eodem eſſe volitum ⁊ nolitū. ideo quantū ad hanc intentionem nō poteſt volūtas velle miſeriam propter incluſionem cōtradictionis. Poteſt ergo dici ad rationē ſm hanc viā: ꝙ quandocunqꝫ volūtas viderit deū: pōt percipere propriam libertatem: ⁊ ſic poterit velle experiri propriam libertatē ad nō diligendū deum: ⁊ illa ratio poteſt ſibi eſſe cur ad modū loquendi venerabilis Anſelmi. Sed de iſta poſitione videbitur infra: tamē quantū ad rationē factam pertinet / nō impedit eā: qꝛ certum eſt ꝙ clara viſio dei ſtare poteſt in voluntate: ſine hoc ꝙ voluntas habet aliquā cōſiderationē de ſua libertate: ergo cauſata tali cognitione iſta voluntas nullum cur habebit: ſicut argutū eſt: ⁊ ſtat ratio in robore ſuo. Tertio patet iſta concluſio: ꝙ ita eſt de facto ꝙ volūtas beatoꝝ diligit deū: et nō pōt nō diligere: alioquin nō eſſent cōfirmati in beatitudine. Cuius oppoſitū dicit mgr̄. ij. ſenten. diſtin. vij. ꝙ boni angeli adeo ſunt confirmati in gratia: ꝙ non poſſunt fieri mali. iiij. ſenten. diſt. xlv. ꝙ beati ſunt addicti ſic diuine volūtati: ꝙ nihil preter eam velle poſſunt vel ꝯ eam. Sed dicit ad illud ꝙ hoc nō eſt ex neceſſitate obiecti viſi vel viſionis: ſed ſic miraculoſe deo non volente coagere ad aliquam volitionem ni ſi ordinatam: eo ꝙ manutenet voluntatem in actu ſuo: ⁊ ideo non relinq̇tur volūtas ſue proprie indifferentie ſiue libertati ſue. Sed quia contra hanc reſponſionē non poteſt efficaciter argui niſi ab illo qui deū viderit: ideo tranſeo: ⁊ ſufficiunt mihi ꝓbabilitates: quia concluſiones quas perſuadeo: ſunt extra experientiam naturalem: et ſunt mihi fere ꝓblemata neutra; ⁊ nimis difficile arbitror quare aſſignare ſicut dicitur primo topicoꝝ. Arguo ſic. talis apprehenſio alicuius triſtabilis poteſt eſſe creature rationali cōicata: ꝙ illa creatura neceſſitabitur ad nolēdū: ſicut exiſtimo ꝙ eſt de facto in dānatis: ergo pari ratione aliquid pōt oſtendi ſub tali cōuenientia bonitatis vel diligibilitatis: ꝙ voluntas neceſſitabitur ad diligendum. Sed ex hoc nō ſequitur coactio voluntatis: qꝛ nō eſt contra impetum vel inſtinctū ſeu inclinationē voluntatis. Unde ſtant ſimul ꝙ naturaliter ⁊ tamē nō coacte velit aliquid voluntas qꝺ nolit voluntas. Tertia cōcluſio eſt: ꝙ talis pōt notitia voluntati create cōicari de deo clare viſo: ꝙ illa volūtas poterit ipm odire ſtante illa viſione. Hoc probo ſic. deꝰ clare viſus poteſt apprehendi ſub ratiōe ſummi nociui: quia ſtante tali viſione pōt deus reuelare videnti ꝙ vult eū adnihilare vel dānare: vel ſub aliqua alia intentione quā voluntas poteſt odire per ſe: igitur ⁊c. Dicitur ad illud ꝙ licet deus preſentetur alicui ſub ratione punitiui: nō ſequitur ꝙ voluntas poteſt odire deum: ſed illā punitionem. Sed iſta reſponſio non videtur valida: quia ſi voluntas odit iſtam punitionē: ⁊ ſcit ꝙ deus vult eam inferre: ergo odit ꝙ deus infert. Ponamꝰ igitur ꝙ ſumme odiat ꝙ illa pena ſibi inferatur: ⁊ ſimul cū hoc ſciat ꝙ ſi deus ſit deus: ipſe ſuſtinebit: ⁊ ꝙ deus volet ſibi inferre. ergo poteſt velle deum non eſſe citius q̄ ſuſtinere iſtam penā. ergo ſi non poſſit odire deum punientem: nihil impediret: niſi ꝙ videret iuſtum formaliter ſibi quicquid deus vellet fieri circa eum: ſed ſi talis amor iuſtitie poſſet fieri: ꝙ voluntas acceptaret ꝙ deus eum ſumme puniret: ſequitur ꝙ habita continue tali volitione deus non poteſt punire eam: qꝛ nihil eſt penale voluntati niſi qꝺ contra eius affectionem eſt ſecundū Anſel. iiij. ca. de conceptione virginis. nec ſequitur ꝙ voluntas videns deū nullo modo poteſt inuite puniri a deo. conſequēs eſt falſum: qꝛ prima afflictio incommodi fortius mouet q̄ ſecunda affectio iuſti: ſicut patet permutabiliter. ponatur igitur ꝙ reueletur clare videnti deum: ꝙ vel nolet deum eſſe: vel damnabitur eternaliter: vt ſuperiꝰ ad primam concluſionem argutum fuit: ⁊ ſequitur ꝙ vel odibit deum: vel volet miſeriam. Preterea deus poteſt reuelare alicui cla-

Obiectio.

Rn̄ſio.

Repetitio ⁊ ꝓbatio tertie concluſionis.

Rn̄ſio.

Improbatio.

re vidēti deū: ꝙ ipſe vult ꝙ odiat ipm̄ ſub
pena eterne miſerie ad horā: ģ volūtas po-
terit hoc affirmare ſtāte tali viſiōe. Sic ģ
in preſenti articulo teneri poſſet: ꝙ cū cla-
ra viſiōe dei ſtat fruitio ꝛ odiū ſm̄ diuer-
ſas notitias cōicabiles creature: ꝛ puto ꝙ
cōcluſiones ſunt vere: licet ſint min⁹ ſuffi-
ciēter ꝓbate: ſꝫ ꝑ nūc melior ꝓbatio non
Cōtra primā ↄclonē arguit primo. occurrit. Sed ↄ̄ iſtas ↄcluſiones ſunt ar-
gumēta multa. Primo ↄ̄ p̄mā: ꝙ nō pōt eſ-
ſe viſio clara dei niſi adſit dilectio. arguit
primo ſic. Angelus vidēs deū neceſſario di-
ligit deū: ergo pari rōne quecūqꝫ volūtas
alia. ↄña ptꝫ. aūs ꝓbatur: q2 motor cōiun-
ctus neceſſario mouet orbem ſuū: q2 aliter
poſſet libere inficere orbē: ſed nō mouet: ni-
ſi q2 amat primū mouens ſemꝑ actu: quod
mouet ſicut amatū ꝛ deſideratū. xij. meta-
phyſice. cōmēto. xxxvj. ergo motor cōiūct⁹
Scd̄o neceſſario diligit motorē p̄mū. Scd̄o ſic
ſummū bonū nō neceſſario diligitur: ergo
nec ſummū triſtabile neceſſario odiť. ↄña
ptꝫ. q2 ſi pena magis ſit odibilis ꝙ̄ gloria
diligibilis: ſequeretur ꝙ deus magis puni-
ret ꝙ̄ premiaret: ꝛ ꝙ eſſet magis timēdus
ꝙ̄ diligēdus. Et ꝙ creatura rationalis ma-
gis deberet ſeruire deo propter fugā pene
ꝙ̄ aſſecutionē glorie. ↄñs eſt falſum: q2 pe-
na neceſſitat volūtatem ad odiēdū ipſam
Tertio quia aliter non eſſet ſibi pena. Tertio ſi
videns deum poſſet eum non amare: ergo
nec ab eo delectari. ↄñs videtur falſum. Et
probatur ↄña: quia ponatur ꝙ ſtāte tali vi-
ſione qua nō diligit nec delectatur vidēdo
deū: reueletur illi de malo inferendo ſibi ꝑ
vnum gradum; deinde per duos ꝛ per tres
ꝛ per quatuor: ꝛ ſic paulatim: videť ꝙ iſte
ſumme dolebit: ꝛ ſic ſtabūt ſimul ſummus
Quarto. dolor ꝛ clara viſio dei. Quarto. ſi ſic: nō
appareret ratio ꝙ beati ſit cōfirmati libe-
Quīto re nō diligere deū. Quinto ſic. beatitudi-
nem in vniuerſali apprehenſam nullus po-
teſt non velle: ergo a multo fortiori nec de-
um clare viſum. Antecedens patet ꝑ btm̄
Aug. in diuerſis locis. xiij. de trini. Qui. c.
iij. dicit de Ennio poeta: q̄ dixerat ꝙ illud
eſt quod volunt omnes laudari: q2 ſi dixiſ-
ſet omnes beati eſſe vultis: ꝛ miſeri eſſe nō
vultis; dixiſſet aliq̄d qd̄ nullus in ſua nō
cognoſceret voluntate. Quicquid em̄ aliud
quiſꝙ̄ latenter velit ab hac voluntate que
omnibus ꝛ in omnibus nota eſt: nō recedit
Eodē lib. ꝛ eodē cap̄. paulo ante recitat di-
ctum mimi cuiuſdā qui repromiſerat ſe di-
cturum omnibus ad ludum confluentibus
quid vnuſquiſqꝫ vellet. ꝛ cum veniſſent: di-
xit. Vili vultis emere: ꝛ care vendere. Dixit
Augu. tam de iſto ꝙ̄ de Ennio: quia vterqꝫ
dixit falſum. Sed ſi dixiſſent ꝙ oēs volunt
beatitudinem: dixiſſent verum. Unde dicit
ibidem ca. v. Quapropter qm̄ verum eſt ꝙ
omnes homines eſſe beati velint: idqꝫ vnū
ardentiſſimo amore appetunt ꝛc. Itē. xj.
cōfeſ. ca. xxj. Ipſa eſt vita beata quam oēs
volūt ꝛc. Itē Enchiriō. c. ciij. Multo ꝙ̄p-
pe liberius erit arbitrium qd̄ omnino non
poterit ſeruire peccato. Neqꝫ aut volun-
tas nō eſt: aut libera dicēda nō ē: qua bea-
ti eſſe ſic volumus: vt eſſe miſeri nō ſolum
nolimus: ſed nequaꝙ̄ prorſus velle poſſi-
mus. Et ponitur hec auctoritas. ij. ſenten.
diſt. xxv. c. v. ergo nemo pōt nō velle beati-
tudinem in vniuerſali apprehenſamꝫ; ergo
nec deū clare viſum. Sexto ſic. beat⁹ Hu- Sexto
go de ſr. Uic lib. j. Deus eſt talis: ꝙ neq̄t
ſciri ꝛ non amari. tanta em̄ eſt ſpecies pul-
chritudinis eius: vt qui potuerit eū videre
nō poſſit eū non diligere. Contra ſcd̄am Cōtra ſecūdā concluſionem arguit
cōcluſionē arguitur multipliciter. Primo
ſic. volūtas ꝛ natura habent modos oppo-
ſitos principiandi actus ſuos neceſſario ꝛ
libere: ergo ſicut natura nunqꝫ pōt libere
ꝑncipiare: ita volūtas nūꝙ̄ pōt neceſſario Primo
principiare. Secūdo ſic. omne naturale Scd̄o.
agens agit ſm̄ vltimū ſue potentie: ideo ſi
volūtas ferretur naturaliter in deū clare
viſum: ferretur intenſiſſime ꝛ ſm̄ ſue potē-
tie vltimū: ergo ꝑfectior in naturalib⁹ ꝑfe-
ctius deū diligeret: ſed q̄ perfectius deū di-
ligit: magis a deo diligiť: ꝛ magis ē beat⁹
ģ beatitudo cōferreť ſm̄ capacitatē natu-
raliū. ↄñs falſum: q2 dať meritū iuxta oēs
Tertio ſic: potentia libera per participa- Tertio
tionē nō magis neceſſario tendit in perfe-
ctius obiectū: ꝙ̄ in obiectū minus ꝑfectū:
vt viſus nō magꝭ neceſſario videt pulchrū
ꝙ̄ turpe: ergo a multo fortiori potentia li-
bera ꝑ eſſentiam non magis tendit in obie-
ctū ꝑfectius ꝙ̄ in obiectū minus perfectū
Quarto: capio aliquem Iudeū qui odi- Quarto.
uit chriſtū: ꝛ oſtendatur ſibi deus clare: tūc
ille odiuit chriſtū: ꝛ clare vidit deū: ģ odit
deum clare viſum. Quinto ſic. tūc Moy- Quīto
ſes ꝛ Paulus qui viderunt deū ꝑ eſſentiā:
neceſſario dilexiſſent deū intenſiſſime: igi-
tur in ſeparatione ab illa viſiōe habuiſſent

maximam penā. Conſequētia ptʒ: q2 ſi na-
turaliter eſt mihi maxime delectabile vi-
dere deū: eſt ḡ mihi maxīe penale carere il-
la viſione. Non ergo dicat ꝙ in nullo do-
luiſſent de amiſſione illius viſionis ꝓpter
oīmodam cōformitatē ad volūtatē dei: q2
cōtra illud qđ eſt naturale volūtati: nō po
teſt volūtas ſe cōformare libere: ſicut nec
libere pōt dominari potētijs anime vege-
Sexto tatiuis. Sexto. nō magis naturaliter volū
tas diligit deū clare viſum: ꝙ nūc diligit
beatitudinē in vniuerſali apprehenſam: ſʒ
beatitudinē ſic appħenſam pōt nō velle:
ergo ⁊ deū clare viſum. Maior ptʒ: q2 dili
git naturaliter ⁊ ardentiſſime beatitudi-
nē. ſm Aug. iij. de trini. c. v. ⁊ fuit superiꝰ
allegatū. Minor oſtendit: q2 poſſibile eſt
ꝙ aliquis erronee exiſtimet iſtam ſolum vi
tam eſſe poſſibilē: ⁊ tūc poteſt ſm talē er-
rorem nolle aliquid aliud a vita iſta: ⁊ tūc
ſi beatitudo ſibi offerret: poſſet nolle iſtā
ſic appħenſam: q2 poſſet nolle eſſe: qđ iſti
ſtatui repugnat. Itē ſic: q2 aliqui credētes
ſe ꝯſequi beatitudinē ſi nō peccēt ⁊ nō ali
ter: eligūt carere beatitudine: ergo ptʒ mi-
nor. Septimo. nō magis diligit volun-
Septimo. tas deum clare viſum: ꝙ odit miſeriā clare
apprehenſam: ſʒ apprehēdēs clare miſeriā
pōt eā velle: ergo ⁊c. Minorē ꝓbo: q2 det
optio diabolo vel adnihilari vel manere
in miſeria: p̄terea quero quā partē eliget?
nō primā: q2 nullus pōt eligere nō eſſe: er-
go eliget ſecundā partē. Octauo. ſi viſio
Octauo. dei clara pōt neceſſitare voluntatē ad eli-
gendū actū circa deū: ſequit ꝙ apprehen-
ſio actus illecebre pōt neceſſitare volunta
tē ad volēdū iſtā. ꝯñs eſt falſum: q2 ſic pōt
neceſſitari ad ſeruiendū libidini. ꝯ Aug. ſ.
de libe. arbi. ꝯñam probo: q2 deus clare vi
ſus vel bonū infinitū apprehēſum nō cau
ſat niſi actū infinitum: quia actus actiuoꝝ
ſunt in patiente diſpoſito. ſed patiens nō
pōt recipere actū infinitū: ergo ⁊c. Simili
ter illecebra appħenſa mouet finite: ⁊ cau-
ſat actum volēdi finitum: ergo inter illos
duos actus eſt alia ꝓportio: ſed ille qui eſt
reſpectu dei: eſt maior: pono ergo illecebrā
precedentē. igit eadē ꝓportione in q̄ actꝰ
reſpectu dei excedit actū datū prime illece
bre: tunc illecebra cauſabit actū eſſentialē
reſpectu ſui obiecti: ſicut actus quem cau-
ſat ſummū bonū / eſt reſpectu ſummi boni
ergo ſi ſummū bonū intelligat actū volun

tatis: aliq̄ illecebra neceſſitabit eadē rōne.
Ad iſta argumēta rñdeo: lʒ difficultates Q
tangunt circa materiā actionū: tamen nō Ad ar.
ꝯcludūt directe ꝯtra ꝯcluſiones. Ad pri ꝯ p̄mā
mum qñ dr̄ ꝙ angelus qui eſt motor con- cōclu.
iunctus ⁊c. cōceditur ꝙ ſibi eſt talis noti- Ad pri
tia creata: ꝙ nō pōt nō diligere deū. habʒ mum.
enim tale dictamen ꝯſcientie: ꝙ ſi non di-
ligeret deū: nec ſe conformaret volūtati di
uine: damnaret in perpetuū: ⁊ cū hoc non
ſit ſibi eligibile: nullo mō pōt aliquid vel-
le qđ exiſtimet eſſe añs ad illud: ⁊ tale di-
ctamen ponit Hybernicus cām cōfirmatio
nis in angelis beatis. Sed ex his non ſeq̄-
tur ꝙ quecūq3 clara viſio dei ſic neceſſitet
volūtatē: ſʒ tñ ꝯcludit ꝙ aliqua eſt talis.
⁊ hoc eſt verū: vt dicit ſcđa ꝯcluſio. Ad ſe R
cundum qñ arguitur ſic. ſummū triſtabile Ad ſe-
neceſſitat odire. Pōt dici ꝙ ſummū triſta cundū.
bile ſic pōt apprehēdi: ꝙ neceſſario odit: ⁊
etiam ſic ꝙ nō. Nā manifeſtū eſt ꝙ volun
tas apprehēſo ſummo bono ſub aliqua in
tenſione generali: pōt remouere intentū a
ꝯſideratione illius: ⁊ pōt voluntas indire
cte ſuſpēdere actū ſuū. Silr̄ indirecte pōt
ſuſpēdere actū ſuum: volēdo ſe nihil velle
nec nolle circa illud. Unde cōformiter di-
ci pōt de miſeria ſicut de ſummo bono: ꝙ
aliqua notitia ſufficiat ad neceſſitādū vo-
luntatem ad odium: ⁊ aliqua non ſufficit.
Ad tertiū ꝙ poſito caſu ⁊c. Cōcedi pōt S
ꝙ cū aliqua viſione dei clara ſtare pōt do- Ad ter
lor: ⁊ cum aliqua non poteſt. vnde eſt dare tium.
aliquā notitiā ita clarā ⁊ certā beatitudi-
nis: ꝙ talis notitia ſtare nō pōt cū reuela
tione quacūq3 de malo pene inferēdo: qua
lis notitia eſt modo in beatis. Concedi tñ
pōt ꝙ deus notitiā clarā eſſentie ſue poſſʒ
cōmunicare creature dānande: ⁊ reuelare
ſibi dānationē: ⁊ ipſa tūc vidēs deū triſta
retur. Cōtra. magis auget qđ adeſt ⁊c. Po
teſt dici ꝙ hoc verū eſt qñ adeſt ſine impe
dimēto ꝯtrario: vel qñ adeſt ꝑ p̄ſentiā ſuf-
ficientē ad neceſſitandū volūtatem: ſicut
dicit ſcđa ꝯcluſio. Ad quartū verum eſt Ad q̄r-
forte ſi nulla eſſet notitia neceſſitās ad di- tum.
lectionē: nō faciliter pōt aſſignari rō cōfir
mationis: ſed maneret libertas ꝯtinua in
volente ad cōtinuandū actū ſue volūtatis T
ad diligendū deū. Ad quintum quando Ad q̄n
arguit ꝙ beatitudinem in vniuerſali ⁊c. tum.
Dicendum ꝙ Aug. ⁊ omnes homines vul
gariter equiuoce loquuntur de velle. Nam

vno modo capiunt ꝑ habitu vel affectiōe
volūtatis qua hō faciliter inclinat̄ ⁊ red-
ditur aptus ad volendū aliq̄d qñ cogitat
de illo. ⁊ tale velle dicit̄ eſſe in dormiente.
Alio mō capiunt ꝑ actu elicite volūtatis.
q: actus eſt nunq̄ ſine cogitatione accidē
tali. Silr eſt notandū ꝙ velle beatitudinē
nō eſt aliud q̄ꝫ cogitando optare vel acce-
ptare tales ꝓpōnes mentales: vtinam mi
hi bene eſſet ſemꝑ: volo ſemꝑ valere: bene
viuere: vel btūs eſſe: vel nihil mali ſuſtine-
re: ⁊ ꝯuertibiles ꝓpōnes cū iſtis. Dicēdū
eſt ergo ꝙ beatitudinem in vniuerſali po-
teſt volūtas nō velle: ſatis bene loquendo
de velle ſecundo mō: q: poteſt nō cogitare
de talibus ꝓpoſitionibus: ſicut pꝫ ad ſen
ſum. Similiter quando actualiter cogitat
illas ꝓpōnes: pōt ſe diuertere: nec opꝫ ꝙ
aſſentiat eis actu diſtincto. vnde nō neceſ-
ſario ad talem apprehenſionē: ſortes erit
btūs: ſor. eſt futurus felix: hꝫ ſortes actum
voluntatis acceptantē tales ꝓpoſitiones.
ſed verum eſt ꝙ habitualiter aſſentit: quia
ſi actū volūtatis eius vertit circa eas: in-
uenit ſe ꝓmptū ad acceptandū eas. ⁊ ideo
dicit̄ eas velle ad mentē Auguſtini ⁊ ſan-
ctorum. ⁊ ſimili modo ꝯcedo ꝙ habituali
ter volo beatitudinē in particulari. ⁊ ſm
iſta pꝫ quomodo accipit̄ velle primo mo-
do nō niſi in vltima auctoritate: quādo di
cit ꝙ miſeri eſſe nequaq̄ꝫ velle poſſum⁹: ca
pit velle cōiter ꝑ vtroq̄ꝫ modo: ⁊ ibi mani
feſte patet ꝙ illi qui dicūt ꝙ volūtas pōt
velle miſeriā ad experiendū ꝓpriā liberta
tem: ꝯdicunt plane Augu. ⁊ Anſ. de caſu
Ad ſextum. diaboli. c. xiij. Ad ſextū de dicto Hug. de
quo dubito an ſit dictū Hugonis: q: nō vi
di iſtā auctoritatem in libro ſuo: ſed reperi
eam ſcriptam ⁊ allegatā alibi: ideo eā hic
poſui. Dicendū ꝙ loquitur de viſione bea
tifica: qualis permittitur ſanctis. vel forte
fuit illius opinionis: ⁊ nullū periculū eſt
eū negare. Uel poteſt dici ꝙ ponit vnam
de poſſibili ꝑ vna de ineſſe: q: illa de ineſſe
ſemper eſt vera. vnde hanc: qui pōt deum
videre / nō pōt eum nō diligere: ponit pro
V iſta: qui videt deū / diligit deū: ⁊ ita eſt de
Ad primum ꝯ ſecūdā ꝯclu. facto vniuerſaliter: ⁊ hoc intēdit. Ad rō-
nes ꝯ ſecundam ꝯcluſionem. Ad primum
illud eſt argumētū ſocij: licet nō ſit forma
ſua. Dicendū ꝙ voluntas reſpectu vnius
obiecti habet modū principiandi natura-
liter: tamē cognitione determinata: ⁊ etiā

alia cognitione reſpectu eiuſdē obiecti ha
bet modū principiandi actū ſuū libere et
indifferenter: ſicut pꝫ ſm cōiter loquētes
⁊ ſm Ariſt. vij. Ethi. quando volūtas vult
dictatū in vniuerſali ⁊ in particulari: ſta-
tim opat̄. Uñ ad volitionē maioris ⁊ mi-
noris ſcito diſcurſu ⁊ volito diſcurſu: neceſ
ſario vult cōcluſionem. Uñ volūtas cū ſit
cauſa partialis ſui actus: vt ſuperius pro-
batū fuit: pōt ꝯtingere ꝙ talis notitia vo
litionis p̄cedat in volūtate ꝙ ipa neceſſa-
rio eliciat aliquā volitionē: ſicut ſi volo effi
caciter ſanitatē: ⁊ nō poſſum hr̄e ſine poti
one amara: manifeſtum eſt ꝙ naturalr vo
lūtas ꝑ ſeipam ⁊ p̄orē volitionē neceſſario
eliciat volitionē circa potionē amaram: ⁊ iō
p̄ncipiū illius ſocij eſt ſimpliciter falſum:
q: eadē natura nō pōt hr̄e reſpectu diuer-
ſoꝝ aliquos modos principiandi: ⁊ ideo
manifeſtum eſt ꝙ p̄ncipiat ad media ⁊ ad
extrema neceſſario libere. Unde natura et
volūtas nō opponūt̄: ſed ſe habēt ſicut ſu
perius ⁊ inferius: q: oīs volūtas eſt natu
ra: ⁊ nō conuertit̄. Et ideo ꝯcedendū eſt ꝙ
natura pricipiat libere: q: indefinita vera.
⁊ voluntas principiat neceſſario reſpectu
alicuius obiecti: ⁊ ecōtrario ꝯcurrentibus
oppoſitis cauſis. Similiter dicendū eſt X
ad ſcōm qñ arguit̄ ꝙ omnis ignis natura Ad ſe-
liter agit ſm vltimū potētie ſue. Concedo cundū.
ꝙ agens naturaliter ſtante influentia ge-
nerali: ⁊ deus nō īpediat: agit quātū ſinit̄
illis diſpoſitiōibus quas habet. ita ꝙ for-
tius agere nō pōt ſtātibus illis diſpoſitio
nibus: ⁊ ꝯcauſis nō mutatis: ⁊ iō volūtas
bea[ti] elicita ꝑ lumē glorie: ⁊ habens noti-
tiam determinatā de deo: ita intēſe diligit
deū ſicut pōt cū tali lumine ⁊ tali viſione
⁊ tali opatione dei. ſi tñ diſpōnes ⁊ circū-
ſtātie iſte intēderent̄: tūc volūtas pōt intē
ſiorē actū elicere: ſicut viſus videns ꝑ me-
diū denſum obiectū: qđ videri pōt ſtāte il
la denſitate: clarius tñ videri poſſet in me
dio rariori. Quia ergo volūtas beatorū nō
fruit̄ deo ſm poſſibilitatē naturaliū: ſꝫ ſꝫ
facultatē gratuitoꝝ adiūctoꝝ: ⁊ gratuita
ſunt inequalia: ſicut merita ſunt iequalia.
ideo fruitio in diuerſis volūtatibus eſt in-
equalis. Ad tertiū de potētia libera ⁊c. Y
Nego ꝯñam: cuius cauſa eſt: quia viſus hꝫ Ad ter
vnā potētiā ſupiorem eo: ideo in omnib⁹ tium.
actibus ſuis ſm illā libere agit, ſed volun
tas nō pōt reſpectu ſui aliquē ſuperiorem

habere. Et iō pōt obiectū ſic eſſe ꝓportio-
natū reſpectu volūtatis: ꝙ volūtas nō ha
bebit indifferētiā reſpectu iſti⁹. ſꝫ nullum
obiectū viſibile viſu corꝑali poſſet ſic eē ꝓ
portionatū reſpectu volūtatis: qn volūtas
poſſit libere imperare nō viſionē: ⁊ ſilr vi-
Ad q̄r-tum. ſionē: ⁊ iō nō eſt ſimile. Ad quartū pōt di
ci de Judeo ꝙ talis odit deū ꝑ cōicationē
idiomatū: ſicut hec eſt va ſm cōicationem
idiomatū: iſte odit deū: ⁊ ſil ſtāt ꝙ iſte ſum
me diligit deū. Silr iſte ſtant ſimul: iſte oc
cidit deū: ⁊ impoſſibile eſt occidere deū: cū
ſit immortalis. Alr pōt dici ꝙ nō pōt ali-
quis clare videre deū niſi videret chriſtum
īcarnatū. nec diligere ſumme deū ſm viſio
nem talem: niſi eodē actu ſumme diligeret
chriſtū incarnatū. ⁊ iō argumentū fundat̄
Ad q̄n-tum. ſuper caſum ipoſſibilē. Ad q̄ntū de Moy
ſe ⁊ Paulo: cōiter tenet̄ ſm Aug. xij. ſuper
Gen. ꝙ viderūt deū per eſſentiā ⁊ clare: tñ
certū eſt ꝙ beati nō fuerunt: q: caruerunt
ſecuritate: cōcedit̄ tñ gratia argumenti vt
habeat tantā euidentiā quantā hr̄e poteſt
ꝙ habuerunt neceſſitatē ad fruitionē dei.
Et qn̄ arguit̄: ꝙ doluiſſent in abſentia illi⁹
viſiōis ⁊c. Nego ꝯñam. q: facile finit̄ deo
ſic volente ſine dolore finire illā viſionē. ſic
ut naturaliter ſi ſibi dimittatur: hō dolet
ad diuiſionē carnis viue qn̄ vulnerat̄: ⁊ tñ
deus vulnus ſine dolore pōt inferre. Silr
pōt dici ꝙ in eadem grā qua viderūt deū
per aerem: videbant etiā ꝙ nō debuerunt
iſtam viſionē cōtinuare per totum tp̄s. Et
ꝯſimili modo iſti dictamini volūtas natu-
raliter dilexerit per tantū tp̄s preciſe: ⁊ ſic
ceſſante viſione ceſſabat dilectio ſine qua-
cūqꝫ moleſtia. Aliter dico ꝙ illā fruitionē
vel ablationē gaudij deberet naturaliter
ſecutus fuiſſe itēſus dolor. in ptāte tñ dei
fuit facere ꝙ dolor remiſſus ſequebat̄ vel
nullus in eis. Vñ in miraculis nō pōt ar-
gui effectus ex cōditionib⁹ reꝝ extra quas
Ad ſex-tum. ſiūt miracula: ſꝫ ex oīpotentia dei. Ad ſex
tū qn̄ dr̄: nō magis naturalr̄ diligit ⁊c. Di
cēdū ꝙ hoc eſt falſum in caſu: ⁊ loquēdo
de velle qd̄ eſt actus elicitus ſicut ſuperi⁹
dictum eſt: q: talis pōt eſſe notitia de deo
clare viſo: ꝙ volūtas neceſſario concauſa-
bit actū fruēdi: ſꝫ circa beatitudinē in vni
uerſali apprehēſam nō opꝫ volūtatē ī via
elicere actū diligēdi ſicut nec cogitandi: ſic
Ad. vij ut ibidē dictū fuit. Ad ſeptimū qn̄ dr̄ ſic:
nō magis naturaliter diligit volūtas crea

ta deū clare viſum ⁊c. cōcedit̄. ⁊ qn̄ impro-
bat ꝙ miſeriā clare apprehēſam ⁊c. Dico
ꝙ intētio Aug. ibidē eſt ꝙ nullus pōt vel
le nō eſſe p̄ciſe ꝓpter nō eſſe: ergo ſub hac
intentione preciſe nō pōt velle nō eſſe: ſed
ſub intentione carendi miſeria bene pōt.
Vñ data a deo optione tali diabolo: ipſe
eligeret vel eligere deberet adnihilari. Vñ
Ariſt. ix. Ethi. c. v. ſm Tho. In omni rōne
vbi eſt dare maius malū ⁊ minus malum:
minus malū eſt magis eligibile maiori. et
certe minus malū eſt eſſe in miſeria perpe
tua ꝙ̄ adnihilari ⁊ ſemꝑ nō eſſe. Ad octa Ad. viij
uum qn̄ dr̄: ſi ſic: tunc poſſet aliq̄ illecebra
eſſe tanta ⁊c. Cōcedo ꝙ eſt aliquā illecebrā
eſſe tantā: ꝙ neceſſitaret volūtatē illā. ma
nifeſtū eſt eñ per experientiā ꝙ aliqua il-
lecebra pōt eſſe tam vehemens in alliciēdo
ꝙ ponit hoīem in amentiā: ⁊ per ꝯñs pri-
uat vſu recto liberi arbitrij: ⁊ tunc tendit
more beſtie quo ferūt illecebre. Et ſic aſſen
tire illecebre nullū eſſet pctm̄: q: excederet
vires liberi arbitrij: niſi qn̄ hō meret̄ vul-
nerari in naturalibus: ſicut dānati merue-
runt: q: actus habent deordinatos ꝓcedē
tes a volūtate obſita nō libere mō nature Z
in perpetuū. Ad rōnes. q̄libet vidēs deū Ad ar-guē.
clare neceſſario gaudet: ergo neceſſario di
ligit. Nego añs ſi capiat̄ ꝓ iſta: hec eſt ne-
ceſſaria / quilibet videns deū. tñ ad verita
tem vocis debet concedi ꝯñs: ⁊ ꝯñs ſimili
ter: q: ſicut de facto de alijs qui nō vident
deum: ſequitur ꝙ non ſit poſſibile ꝙ aliq̄s
clare videat deū: ⁊ tñ nō diligat eū. Et ad
auctoritatem magiſtri in qua eſt tota vis
argumenti: quando dicit ꝙ diuinitas ſine
gaudio videri nō poteſt. debet gloſſari ſic:
ꝙ deus ſic ordinauit ꝙ homo diuinitatem
videre nō poteſt quin gaudeat: ideo de po
tentia ordinata eſt conueniens ꝙ damna-
ti in iudicio nō videbunt diuinitatē. Ad Ad ſe-cundū.
ſcdm̄ argumentum concedo totū: ꝙ eſt da
re aliquā viſionē cū qua nō ſtat contingen
tia diligendi in volūtate: ſicut declaratum
eſt in ſecūda cōcluſione. Et concedo ꝙ dia
bolus non poteſt nō odire penam ſuā: ſed
neceſſario odit eam: ⁊ ideo eſt ſibi maxima
pena. Similiter quia teneo ꝙ voluntas
creata ſm aliquam notitiam poteſt neceſ-
ſario frui deo: ideo habeo reſpondere ad Ad rō-
rationes in oppoſitum concluſionis addu nes in
ctas. Ad primam. ſi quilibet videns deū oppoſi
neceſſario fruit̄ ⁊c. Poteſt dici ꝙ angelus tum.

ante viſionē nō habuerit viſionē ita clarā
que neceſſitaret volūtatē:nec fuit viſio bri
tudo nec cū ſecuritate:ſicut notū eſt. ⁊ iō
Ad ſecundā nō debet dici ꝙ ꝗlibet videns deum neceſ
ſario frueretur. Ad ſcđm qn̄ dr̄ per Aug.
iij.de lib.ar. Si voluntas de neceſſitate ve
lit:nō erit voluntas ⁊c. Dico breuiter Au.
accipit ibi voluntatē pro coactione: ⁊ non
ꝓ naturali inclinatione: vt ego loquor in
ꝓpoſito. Et ſilr̄ loquitur qn̄ dicit ꝙ volun
tas neceſſario vult beatitudinē: ⁊ neceſſa
rio fugit miſeriam. Unde ibi equiuocat ne
ceſſitatem: ⁊ contradicit ſibiipſi ⁊c.

A Qō.x. Primū punci.

Utrū cū eſſentia

diuiſa ſtat pluralitas pſona
rū. Et arguo ꝙ nō: vt argu
it mgr̄.j.ſen.diſtin.c.j. ⁊ hoc
ſic. Ad ꝓducendū vnū deū:
ſi eēnt duo dij: aut aliqđ deeſſet vni qđ ha
beret alter: vel nihil deeſſet vni qđ hꝛet al
ter. ſi primo mō: illi deeſſet ſumma perfe
ctio. ſi ſcđo mō: alteri ſupflueret de pfectio
ne. Silr̄ arguo de perſonis. Aut aliqđ pfe
ctiōis deeſt vni pſone qđ hꝫ altera: aut ni
hil. ſi pmo mō: tūc illi pſone deeſt ſumma
Scđm pfectio: ſi ſcđo mō: tūc altera pſona ſupflu
eret. Scđo ſic. ſi cū vnitate eſſentie diuīe
ſtaret pluralitas pſonaꝝ: tūc iſte tres eēnt
tres res: vt innuit Aug.j.de doct.chriſti. ⁊
mgr̄ li.j.diſt.j.c.ij. Res inqt qbus fruendū
eſt: ſunt pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctus: ſed il
lud ꝯn̄s eſt falſum: ⁊ contra Aug.v.de tri.
ca.viij. Illud precipue teneamus: quicqd
ad ſe dicitur: pſtantiſſima illa ⁊ diuina ſub
limitas ſubſtantialr̄ dici ⁊c. Et infra. Quic
quid de ſingulis ad ſeipſas dr̄: nō pluralr̄
ſed ſingulariter accipit̄: ſed certū eſt ꝙ iſte
tres res dicuntur ſubſtantialr̄ ⁊ ad ſe: ergo
non pluraliter: ſed ſingulariter tantum: ģ
Tertiū iſte tres perſone nō eſt res. Tertio ſi ſic: ſe
queret̄ ꝙ tota forma ſyllogiſtica eſſet defe
ctiua: qꝛ vbi cū veritate premiſſaꝝ ſtat fal
ſitas cōcluſionis: ibi forma arguēdi nō va
let. qꝛ in quacūqꝫ materia forma bona te
net in oī materia: ſed ſi cū vnitate eſſentie
ſtaret pluralitas pſonaꝝ: prima forma ſyl
logiſtica qua ꝓprie vtitur Ariſt. ꝓpter ſui
notitiā pmo prioꝝ: anteqꝫ aliqđ determi
nat de ſyllogiſmo ad ꝓbandū ꝯuerſiones:
nō valeret: ģ cū vnitate eſſentie nō ſtat plu
ralitas pſonaꝝ. Aſſumptū ꝓbo: qꝛ hec eſt
forma ſyllogiſmi expoſitorij. Iſte pater ge
nerat: iſte pater eſt eſſentia. ģ eſſentia gene
rat. Silr̄ hic. iſta eſſentia ē pr̄: iſta eſſentia
eſt filius: ģ fili⁹ eſt pater. ſed in oībus iſtis
pmiſſe ſunt vere: ⁊ cōcluſiones falſe: ģ ⁊c.
Ad oppoſitū.j.Jo.v. Tres ſunt qui teſti B
monium dant in celo: pater verbū: ⁊ ſpūſ In oppoſitū.
ſanctus: ⁊ hi tres vnū ſunt. ⁊ magr̄.j.ſen.
⁊ per totū. In iſta queſtione primo dicam Deciſio
ad titulū queſtionis. Scđo inquirā vtrum qōnis.
logica Ariſtotelis ſit formalis: ⁊ an teneat
in omni materia vniuerſalr̄. Tertio ſoluā C
ꝗſdā dubitationes. Quarto dicā ad rōnes Prim⁹
pncipales. Quantū ad primū dico breui arti.
ter duo. Unū eſt: ꝙ titulus queſtionis nō
eſt apud catholicū queſtio vt dubitabilis
ꝓpoſitio: ſꝫ eſt radix ⁊ principalis articu
lus fidei: vt ptꝫ ex determinatiōe eccl̄ie. ex̄
de ſumma tri. ⁊ fide catho. dānamus. ⁊ in
ſymbolis aploꝝ Niceni cōcilij: ⁊ Athana
ſij. abſqꝫ vlla dubitatiōe credendū ē ꝙ cū
vnitate ⁊ ſumma ſimplicitate eſſentie ſtat
trinitas pſonaꝝ. Scđo dico ꝙ illud ſuffici
enter demōſtrare excedit naturale ingeni
um creature. vn̄ canit̄ in ſequētia de trini
tate. Digne loqͥ de pſonis vim tranſcendit
rōnis: excedit ingenia. Quid ſit gigni: qđ
ꝓceſſus: me neſcire ſum profeſſus ⁊c. Iſta
nō dicunt̄ in pſona alicui⁹ laici: ſꝫ in perſo
na cuiuſcūqꝫ theologi: ⁊ cuiuſlibet viato
ris qͥ nō eſt illuminatus aliqua reuelatiōe
ſingulari. ⁊ iō de primo articulo nō pl⁹ di D
co. Secūdo eſt inquirendū an logica Ari Scđs
ſtotelis ⁊ q̄ cōiter tradit̄ in ſcholis: ſit for arti.
malis an non. Et nō: qꝛ pauce regule vel
nulle ꝗs ponit in libro prioꝝ ⁊ alibi: tenēt
in oī materia. Cauſa eſt: qꝛ Ariſt. nō vidit
ꝙ vna res eſſet vna ⁊ tres. ⁊ ideo dicit ta
les regulas. Medio exiſtēte hoc aliqđ: ne
ceſſe eſt extrema coniūgi. Et quecūqꝫ vni ⁊
eidem ſunt eadem: ipſa inter ſe ſunt eadē.
Et ꝯdictoria non verificant̄ de eodem. Et
alias multas dedit: que nō ſunt vere in oī
materia. quia capiunt inſtantiā in termi
nis quibus vtimur in diuinis: ⁊ ideo dicit̄
ꝙ ille regule non ſunt formales: qꝛ ſermo
cōcludens per ſe concludit in oī. Uel ſicut
dicit ꝯ Parmenidem.j.Phy.cōmento.xxv
vbi ſic arguit. Si vidiſſet aliquas res fuiſ
ſe tres res ⁊ tamen vnā: excepiſſet illā rē a
regulis iſtis ⁊ cōſimilibus. Reſpondentes
aūt ad formā arguēdi in diuinis: dicūt ꝙ
forma tradita ab Ariſt. eſt diminuta: ⁊ dꝫ
perfici duabus regulis: quas ponit vene

rabilis Anſ.de proceſſione ſancti ſpiritus:
que ſunt iſte. Unitas tenet ſuum ꝯns: vbi
nõ obuiat relationis oppoſitio. Et relatio
tenet ſuũ locũ: vbi nõ obuiat vnitas eſſen-
tie. Propter primá nõ valet iſte diſcurſus.
eſſentia eſt pater: eſſentia eſt filiꝰ: ergo pater
eſt filius. quia inter patrẽ et filiũ: hoc eſt iter
maiorẽ extremitatẽ et minorẽ obuiat rela-
tionis oppoſitio: ſed inter extremitates et
mediũ nõ: quia eſſentia nõ opponitur relatiue
ad pſonas. Propter ſecũdam nõ valet iſte
diſcurſus. pater nõ eſt filiꝰ: pater ẽ eẽntia:
ergo eſſentia non eſt filius. quia in ꝯcluſione
obuiat vnitas eſſentie. Unde ex iſtis ꝯclu-
dunt ꝙ catholicus obligatꝰ ad tenẽdũ ꝓ
principio ꝙ vna res eſt tres res: nõ eſt ob
ligatꝰ ad ſuſtinendũ tales regulas logica-
les. Nec dꝫ admittere formas argumento-
rum: niſi in illa materia ꝓ qua dabantur ab
Ariſt. quia nõ ab eo dabãtur niſi in materia
E Tertiꝰ articlꝰ certa. Tertio mouebo quedá dubia. Pri
mũ eſt de forma ſyllogiſmi expoſitorij: an
Primũ dubiũ. valeat in oĩ materia. Et arguitur ꝙ nõ. Prio
ſic. nõ tenet in diuinis: ergo nõ eſt forma-
lis. Aſſumptũ ꝓbatur ꝑ tertiũ ꝓncipale. nã
Arguitur primo. nõ ſequitur: iſte deus eſt incarnatꝰ: iſte deus
eſt pater: ergo pater eſt incarnatus. Aliter
iſte deus generat: iſte deꝰ eſt filius: ergo fi
lius generat. Sꝫ quia forte diceret ꝙ mino-
res iſte ſunt falſe: fiant tales forme. Iſta
paternitas diſtinguitur a filio: iſta eſſentia
eſt paternitas: ergo iſta eſſentia diſtinguitur
a filio. Similiter ſic: illa paternitas generat:
illa paternitas ẽ eſſentia: ergo illa eſſentia ge
nerat. Et ſimiliter ſic demonſtrato ſpatio in-
tercepto inter aliqua duo: arguo ſic. Iſtud
ſpatiũ eſt hec diſtantia: et illud ſpatiũ eſt
ꝓpinquitas: ergo hec ꝓpinquitas eſt iſta diſtã
tia. ꝯcluſio eſt falſa: quia ſi ꝓpinquitas eſt di
ſtãtia: ergo maior ꝓpinquitas ẽ maior di
ſtãtia: ꝯñs falſum. Conſequentiã ꝓbo: quia
ſi hec ꝓpinquitas eſt hec diſtãtia: ergo aucta
Scdo. ꝓpinquitate augetur diſtantia. Itẽ ſi ꝓ-
pinquitas ſit diſtantia: ſit a diſtãtia peda-
lis inter duo corpora: et ſit b diſtãtia bipe-
dalis iter alia duo corpa. Et arguo ſic. b ẽ
maius ſpatiũ ꝙ a: ergo b eſt maior diſtan
tia ꝙ a. ſed omnis diſtantia eſt ꝓpinqui-
tas: ergo b eſt maior ꝙ a: ergo iſta ſunt ꝓ
pinquiora iter que eſt diſtãtia bipedalis: ꝙ
ſint iſta inter que eſt ſolũ diſtãtia pedalis.
Tertio Tertio ſic. dicat ſortes iſtud tãtũ: ſortes
dicit falſum. Et arguitur. hoc eſt dictũ a ſor-
te: et hoc eſt falſum: ergo falſum dictũ eſt a
ſorte. premiſſe ſunt vere: concluſio falſa.
Quarto ſic. hec aĩa eſt intellectꝰ: hec aĩa Quarto.
eſt volũtas: ergo volũtas eſt intellectꝰ. cõ-
cluſio eſt falſa: quia ſequitur: volũtas itelligit:
et intellectus vult. Uel ſic. hec volũtas per
ſe vult: hec volũtas eſt intellectus: ergo in
tellectus per ſe vult. Quinto ſic. demon Quito
ſtratis duabꝰ albedinibus arguitur ſic. Illa
duo ſunt hec dualitas: illa duo ſunt hec ſi
militudo: ergo hec ſimilitudo eſt hec duali
tas. Cõcluſio eſt falſa: quia ſimilitudo et dua Sexto
litas ſunt i diuerſis ꝓdicamẽtis. Sexto
ſic. demõſtro aliquã voluntatẽ malã que eſt
peccatũ. Et arguo ſic. hoc eſt a deo: hoc eſt
peccatũ: ergo peccatũ eſt a deo. ꝯcluſio fal Septimo.
ſa. Septimo. demõſtrato toto et partibꝰ:
iſte ptes cõponũt ſuũ totũ: iſte ptes ſunt Octauo.
ſuũ totũ: ergo totũ cõponit ſe. Octauo.
hoc eſt volitũ a te: demonſtrato hoc quod eſt
eſſe in luto cũ centũ marcis: et hoc eſt eẽ in Nono.
luto: ergo eẽ in luto eſt volitũ a te. Nono tu
vis credere hãc ꝓpõnẽ: et credere hãc ꝓpõ Decĩo.
nem eſt errare: ergo tu vis errare. Decimo
ſic. tu vis hoc: demõſtrato fornicari: et hoc Scdm dubiũ.
eſt mereri penã: ergo tu vis penã. Secũ
dũ dubiũ eſt vtrũ aliqua res creata ſit de
qua poſſunt verificari ꝯtradictoria pura. Primo
Et arguitur ꝙ ſic. nã demõſtrato ſorte hec ẽ
vera: ſortes eſt pater: ſortes nõ eſt pater. ꝓ
bo: quia ſequitur: eſt nõ pater platonis: ergo ẽ Scdo.
nõ pater. Et demonſtrato aliquo corpore
hec eſt vera: hoc eſt duplũ: quia ad ſuã medie
tatẽ: et ſimiliter illud nõ eſt duplum ad aliud Tertio
maius ſe: ergo etc. Tertio illud eſt album: et
nõ eſt albũ: ergo. ꝓbatur aſſumptũ demonſtra-
to vno ſcuto: cuiꝰ medietas eſt alba et alia
nigra. tũc ſic: iſte due medietates ſunt al-
bum et nigrũ: iſte due medietates ſunt hoc
ſcutũ: ergo hoc ſcutũ eſt albũ et nõ album.
Quarto ſic. ſortes eſt ſimilis: quia platoni: et Quarto.
ſortes nõ eſt ſimilis: quia Ciceroni: ergo eſt ſi
milis et nõ ſimilis. Tertiũ dubiũ eſt/an Tertiũ dubiũ.
iſta debeat cõcedi: deus nõ generat. Et vi
detur ꝙ ſic: quia eſt vna indefinita cuius due
ſingulares ſunt vere: ergo eſt vera. Aſſum
ptum patꝫ. nam ſequitur: filius nõ generat: er
go deus nõ generat. et ſimiliter de ſpũſan-
cto. Quartũ dubiũ quare eccleſia negat Quartũ du.
tales ꝓpoſitiões: eſſentia diuina generat:
eſſentia diuina generatur: ſicut patꝫ lib. j. de- Arguitur primo.
cretaliũ ca. Damnainus. et videtur ꝙ hec eſt
vera: eſſentia diuina generat. et hec ſimilis

ter. eſſentia diuina eſt pater: ergo generat.
Uel ſic. eſſentia diuina eſt res generãs: er-
go eſſentia diuina eſt generãs: ꝯña ptꝫ: qꝛ
ſicut illa ꝯña eſt bona: ſortes eſt homo al-
Scḋo bus: ergo ẽ homo. Scḋo ſic: qñ p̄dicatum
predicatur de aliquo: põt ſupponere ꝓ eo
dem: ſed eſſentia p̄dicatur de patre. Nã pa
ter per ſe eſt eſſentia: igitur põt ſupponere
Tertio pro patre. Tertio. de quo predicatur ſub
iectum: ⁊ eius ꝓpria paſſio: ſed pater ẽ ſic
ut ſubiectũ: ⁊ generare eius paſſio: ⁊ pater
predicaẜ de eſſentia: ergo hec eſt vera: eſſen
Quarto. tia generat. Quarto ſic. eſſentia eſt pater
filij: ergo eſſentia generat. añs patet: quia
Quīto ſua conuerſa eſt vera. Quinto ſic. Augu-
ſtin⁹. in lib. de tri. Multi inquit de parti-
bus noſtris non audent ſubſtantiã genitã
affirmare: ſed qḋ periculoſius eſt / ſanctoꝝ
auctoritates negare: q̄ ſaba gignit ſubſtã
tiam particularit̄ negãt: qḋ oẽs affirmãt.
Sexto Sexto ſic. filius generat ab aliquo: ergo
a ſubſtãtia vel ab accidente: ſed nõ ab acci
dente: qꝛ nullũ accidens eſt in deo. li. v. de
tri. c. v. ergo a ſubſtantia: ⁊ nõ niſi a ſubſtã
tia diuina: ergo ſubſtantia diuina generat
Septimo. filium. Septimo. poſſe generare eſt me-
lius q̄ nõ poſſe generare. qꝛ deo nihil at-
Octauo. tribuitur niſi qḋ eſt melius. Octauo ſic.
eſſentia diuina nõ eſt genita: ḡ deus nõ eſt
genitus: ꝯña patet: qꝛ ſequitur: deitas nõ
Nono. eſt genita: ergo deus nõ eſt genitus. No-
no ſic. eſſentia ſpirat ſpiritũſanctum: ergo
pari ratione generat filiũ: ꝯña ptꝫ. añs ꝓ-
bo. qꝛ aliquid ſpirat ſpm̄ſanctum. ſed non
pater nec fili⁹: ſed ambo. Unde ex̄ de ſum-
ma trini. c. damnamus. pater ⁊ filius ſunt
vnum principiũ. ff. ergo eſſentia cõis ſpi-
Decīo. rat ſpm̄ſanctum. Decimo ſic. omne gene
rans aliquo generat. ſed pater generat: ḡ
aliquo generat. vel igitur eſſentia: vel rela
tione. non relatione: quia relatione non
eſt principium operandi vel producendi:
ergo generat eſſentia: ergo generatio at-
tribuiẜ eſſentie. ergo ſicut hec eſt vera / al-
Undecimo. bedo diſgregat: ita hec / eſſentia gene-
rat. Undecimo. ſi pater generat deum:
ergo relatiue dicatur filius ad patrẽ: ſicut
arguit magiſter diſt. v. q̄ pater nõ arguit
eſſentiã: qꝛ ſi pater generat eſſentiã: eſſen-
tia dicaẜ relatiue ad patrẽ. ⁊ ideo videtur
q̄ omnis ratio que impedit ne iſta cõceda
tur: pater generat eſſentiã: impedit ne iſta
cõcedatur: pater vel deus generat deum:

qꝛ ſi dicaẜ q̄ nõ: qꝛ ex hoc arguitur diſtin-
ctio inter patrem ⁊ eſſentiam: eodẽ modo
diceẜ q̄ ex parte iſta arguiẜ diſtinctio ĩter
patrem ⁊ deũ. Duodecimo diſcurrendo Duodecimo.
per rõnes magiſtri oſtendiẜ q̄ nihil valẽt.
Prima eſt talis: diſt. v. ca. j. Si pater genu
iſſet diuinã eſſentiã: ipſa relatiue diceretur
ad patrẽ: ⁊ ſi tunc nõ indicat eſſentiã. Un-
de Aug. v. de tri. Qḋ relatiue dicitur: non
indicat eſſentiã. Scḋa: q̄ ſi pater eſſet ge-
nitor diuine eſſentie: pater eſſet genitor ei⁹
rei que ipſe eſt: ⁊ eadem res ſeipſam genu-
iſſet. Tertia eſt: ſi pater generet eſſentiã di
uinam: cum pater ſit eſſentia diuina: ⁊ de⁹
ſit: igiẜ eo q̄ generat: ⁊ eſt: ⁊ deus eſt. ergo
generãs ẽ per genitũ: ⁊ genitũ eſt cauſa gi
gnentis: vt ſic: ⁊ vt deus eſt. Sed p̄ma de
iſtis nõ valet. Tum qꝛ ſimilis forma ſit de
deo: vt argutũ eſt. Tũ qꝛ hec ꝯña nõ valet:
ꝓrelatio ponitur: igitur nõ ĩdicat eſſentiã
Nam cũ deus genuit deũ: tam ſpm̄ q̄ filiũ
ꝓrelatio ponitur. Silr̄ hec ſpecies genuit
ſapientem: ⁊ ſic de alijs. Tamen qꝛ in rõne
eſt equiuocatio. Nam primo ly eſſentia di-
uina ſupponit ſignificatiue: ⁊ poſtea mate
rialiter. ſicut in iſta: diuina eſſentia nõ in-
dicat eſſentiã: ſi ſupponat ſignificatiue: ꝓ
poſitio eſt vera. Item ſcḋa forma nõ videẜ
valere: qꝛ arguo ſic. q̄ deus genuit deũ: qꝛ
ſi ſic: genuit aliquã rem que ipſe eſt: qꝛ ſeq
tur: pater genuit deũ: ergo genuit aliquã
rem que eſt deus: ḡ genuit aliquã rem que
eſt eſſentia diuina: ⁊ oĩs res que eſt pater:
eſt eſſentia diuina: ergo genuit aliquã rem
que eſt pater. Item iuxta tertiã formã ar-
guo ſic. pater eſt deus: ergo ſi genuit deũ:
genuit qḋ eſt deus. Similiter ſic. pater ge
nuit deũ: ſed nullũ niſi deũ qui eſt pater: ḡ
genuit deũ qui eſt pater. ⁊ vltra. ḡ genuit
deũ q̇ eſt ipſe. Quintũ dubiũ eſt / an con Quītũ
tradictoria ſint ꝯcedenda in diuinis. vide- dubiũ.
tur q̄ ſic. qꝛ ꝯdictio pura verificaẜ pro ter
minis ſupponentibus ꝓ eadẽ re: ſicut pa-
tet in iſtis: pater generat: eſſentia nõ gene
rat: pater diſtinguiẜ a filio: eſſentia nõ di-
ſtinguitur a filio: ergo nihil deeſt ad ꝯdi-
ctionem verã niſi idẽtitas nominis vel ter
mini ſignificatiui in affirmatiua ⁊ in nega
tiua. ſꝫ illa nõ impedit: qꝛ iſta opponunẜ.
iſta relatio diſtinguiẜ: eẽntia nõ diſtingui
tur. ſicut iſta: homo currit: ⁊ nullũ animal
rationale currit. ⁊ tamen termini ſignifi-
catiui in illa nõ ſunt iidẽ in voce. Scḋo ſic

omnia poſita in ſymbolo ſunt cōcedēda:ſꝫ
aliqua ꝯdictoria ſunt poſita in ſymbolo:ģ
ſunt cōcedēda. Maiorem ꝓbo.qꝛ in ſym-
bolo Athanaſij dicit.pater ⁊ filius ⁊ ſpiri
tuſſanctus non tres eterni:ſꝫ vnus etern⁹.
Et infra dicit ꝙ pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſctūs
ſunt coeterni. Et ſequitur:ſunt coeterni: ģ
Sextū dubiū. ſunt eterni. Sextū dubiū eſt an in patre
ſit aliquid ꝓpriū patri ꝯſtitutiuū pr̄is:
diſtinctū aliquo modo ab eſſentia.⁊ argui
tur ꝙ ſic.vij.de tri.c.j.Oīs eēntia q̄ relati-
ue dr̄:eſt aliquid excepto relatiuo:ſicut hō
dn̄s: hō ſeruus:ģ pater eſt aliqua eſſentia
diſtincta a relatione.Scd̄o ſic. aliq̄d cōſti
tuit patrem in eſſe patris:ſed nihil eſt cōe
tribus:ģ aliq̄d qđ nō eſt cōe tribus:ergo
aliquid ab eſſentia. Tertio ſic.nullū notio
nale eſt eſſentia: ſꝫ in patre eſt notiōale et
aliquid eſſentiale:ergo in patre ē aliq̄d cō
ſtitutiuū patris : qđ eſt notiōale diſtinctū
ab eſſentia.Quarto ſic. filius diſtinguit a
filio:ģ paternitas diſtinguit ab eēntia in
patre.ꝯn̄a ptꝫ.aꝯn̄s ꝓbo:qꝛ filiatio termi-
nat vnitatē nature ſe hr̄e ad verbum:⁊ nō
eſſentia diuina ſaltem immediate.ergo ⁊c.
Quinto ſic.idē cōſtituit patrē in eſſe pr̄is:
⁊ diſtinguit patrē ab alijs perſonis:ſꝫ eēn
tia nō diſtinguit patrē:ergo aliud ab eēn-
tia.ſed nihil extrinſecū patri:ergo intrinſe
cum patri.Ad oppoſitū iſtius eſt : qꝛ tunc
pater eſſet cōpoſitus ex diſtinctis rebus.
Septimū du. Septimū dubiū:an ſit aliqua ꝓductio ī
diuinis.videtur ꝙ nō:qꝛ nihil eſt ꝓducibi
Arg.j. le in diuinis ad eſſe:igit nulla eſt ibi ꝓdu-
ctio ad eſſe.aꝯn̄s ꝓbo: quia omne quod eſt
deus de ſe:neceſſe ē eſſe:ergo nihil tale ac-
Scd̄m cipit eſſe ab alio.Secūdo ſic.omne produ-
cibile ad eſſe pōt eſſe in potentia ad eſſe:ſꝫ
deus nō poteſt eſſe in potētia ad eſſe:ģ ⁊c.
Octauū du. Octauū dubiū eſt de iſta regula Anſel.
ſcꝫ vnitas tenet ſuum ꝯn̄s : vbi nō obuiat
relationis oppoſitio.videt ꝙ ſit falſa : qꝛ
tunc hec eſſet cōcedenda per hanc formam
arguendo.pater generat:eſſentia ē pater :
ergo eſſentia generat:qꝛ inter generare et
eſſentiā nō obuiat relatiōis oppoſitio:ma
nifeſtū eſt:ſimilr̄ nec inter patrem ⁊ eſſen-
tiam. Scd̄o ſic. Anſ.de ꝓceſſu ſpūſſancti
probat ꝙ ſpūſſanctus eſt a patre.⁊ arguit
ſic.ſpūſſanctus eſt a deo:pater eſt deus : ģ
ſpūſſanctus eſt a patre.Tertio ſic.deus eſt
incarnatus:pater vel ſpūſſanctus eſt de⁹:
igitur pater vel ſpūſſanctus eſt incarnat⁹.

nō obuiat relatiōis oppoſitio. Quarto ſub
hac forma.eſſentia eſt trinitas: pr̄ eſt eſſen
tia:ergo pater eſt trinitas. inter patrem ⁊
trinitatē nō obuiat relationis oppoſitio.
Nonum eſt:an pater eſt aliud a filio.⁊ vi Nonū
detur ꝙ ſic.Nam pater eſt aliud ſuppoſitū dubiū.
a filio:ergo eſt aliud a filio.ꝯn̄a ptꝫ : qꝛ ex
oppoſito ꝯn̄tis infertur oppoſitū aꝯn̄tis :
vt pater eſt alia res a filio:ergo eſt aliud a
filio.ꝯn̄a ptꝫ:qꝛ aꝯn̄s ⁊ ꝯn̄s conuertuntur.
Ad oppoſitū ex de ſumma tri. ⁊ fide cath.
Damnamus.licet alius ſit pater: alius fili Deci-
us:alius ſpūſſctūs:nō tamen aliud. Deci mum
mum dubiū eſt:an hec ſit cōcedenda:deus
eſt trinitas.videt ꝙ nō: qꝛ p̄dicatum non
videtur ineſſe alicui ſuppoſito ſubiecti: er
go eſt indefinita falſa. Aſſumptū ptꝫ:quia
nec patri nec filio nec ſpūiſancto ineſt hoc
predicatū trinitas:⁊ ſubiectū nō hꝫ plura
ſuppoſita.Si dicat ꝙ eſt ꝓpō ſingularis.
Contra.igitur iſte terminus deus eſſet ter
minus ſingularis:⁊ ſic eſſet quelibet talis
ſingularis:deus generat: ⁊ ſic iſte termin⁹
nō eſſet cōis tribus perſonis. Scd̄o.ſi ſic:
deus nō eſſet ſumme vnus.ꝯn̄am ꝓbo: qꝛ
nulla trinitas eſt ſumme vna : ſed deus eſt
trinitas:ergo ⁊c. Silr̄ dualitas eſt minus
diuiſibilis ꝙ̄ trinitas:qꝛ trinitas pōt diui
di in tria:dualitas nō: ergo ⁊c. ⁊ ideo non
eſt ſumme ſimplex.Tertio. ſi ſic:eſſent qua
tuor pſone:qꝛ oē qđ eſt deus ⁊ rōnalis na-
ture in diuina ſubſtantia/eſt pſona : trini-
tas eſt deus:igit pſona.ſed nulla pſona de
iſtis eſt trinitas: demōſtrato patre filio et
ſpūſancto:ģ quatuor pſone ē trinitas.Si
negetur maior:cōtra.oē qđ eſt deus:ē ſub
ſtātia intellectualis p ſe ſubſiſtens: ⁊ oē ta
le eſt pſona : ģ trinitas eſt perſona. Reſtat
ad illa dubia rn̄dere. Ad primū de forma ¶
ſyllogiſmi dicendū ꝙ iſta tria requirūtur Ad pri
ad formā ſyllogiſmi expoſitorij . Primo ꝙ mū du.
ſit ex duabus pmiſſis ſingularibus:quarū
ſubiecta ſunt duo ꝓnomina demōſtratiua
cū aliquo termino cōi.Scd̄o requiritur ꝙ
ipſa demōſtrent vnā rem numero : que ſic
ſit vna ꝙ nō ſit plura ⁊ quelibet illaꝝ:nec
idem ſic acceptū ꝙ eſt multe res : ⁊ queli-
bet illarū.quod dico:qꝛ omne continuū eſt
plures res:ſed nō eſt aliqua iſtarū:ſicut to
tum eſt ſue medietates ſimul accepte . de⁹
aūt eſt plures res:qꝛ plures perſone:⁊ etiā
q̄libet illaꝝ:⁊ ſic intelligit Ocāā: licet mi-
nus diſtincte hoc exprimat , Tertio req̄rit

ꝙ habeat diſpoſitionē tertie figure:cuius
ratio eſt.q: de natura eius eſt ꝙ deducen⸗
do ponat mediū terminū ſubiectū maiori
⁊ minori in premiſſis:⁊ ita ſolū eſt diſpoſi
tio tertie figure. Sic igiť iſta tria ſunt que
reqˀrunť ad formā ſyllogiſmi expoſitorij.⁊
ħ forma tenet vniformiť in qͣcūqꝫ materia
ſm iſta ſyllogiſmus expoſitori⁹ nūꝙ̄ poſ⸗
ſet fieri ex terminis ſupponentibus ꝓ deo
vel diuina eēntia:q: eēntia diuia eſt realr
plures res ⁊ quelibet ꝑſona diuina. Cau⸗
ſa aūt quare ex talibus terminis nō poſſꝫ
fieri ſyllogiſmus bon⁹: ē eadē cū illa qua⸗
re ex particularib⁹ nō poſſet fieri ſyllogiſ⸗
mus bon⁹ in quacūqꝫ figura. Et eſt cā quā
do ſic arguiť. homo currit:hō eſt ſortes:ǵ
ſortes currit. ſubiectū maioris ſupponit ꝓ
vno ſuppoſito:videlꝫ pro platone:⁊ ſubie⸗
ctū alterius ꝓ alio.⁊ iō nihil cōcludiť. Eo
dē mō eſt hic:hec eſſentia eſt pater: ħ eſſen
tia eſt filius:ergo pater eſt filius. Maior
poſſet verificari de vna re:⁊ minor ꝓ alia:
⁊ iō nihil inde concludi pōt. ſilr ſi eadē hu
manitas numero eſſet ſortes ⁊ plato: ⁊ ſil
cū hoc ſortes ⁊ plato eſſent plures hoīes
per impoſſibile: tunc ille ſyllogiſmus non
valeret. hec humanitas eſt ſortes: ħ huma
nitas eſt plato:ǵ ſortes eſt plato:q: maior
eſſet vera ꝓ vna re:⁊ minor ꝓ alia:ideo nō
cōcludiť. Ex iſtis pꝫ ad primā formā in pri
mo dubio. Ad ſecundū de ꝓpinquitate
⁊ de diſtantia dicať vno modo: hec ꝓpinq
tas eſt hec diſtantia: demonſtrato ſpatio
intercepto inter duo corpora. Et qñ argui
tur vlterius. ꝓpinqtas eſt diſtantia: ǵ ma
ior ꝓpinquitas eſt maior diſtantia. Dicať
ad illud negando ꝯñam:ſed bene conceditur
ꝙ eſt aliquid maius:ſꝫ nec eſt maior ꝓpin
quitas:nec maior nō ꝓpinqtas: ſicut nec
eſt aliqd magis bonū:ſꝫ bñ eſt aliquid ma
ius bonū. Eodē mō hic: ꝓpinquitas eſt bñ
maius ſpatiū:ſed nō eſt maior ꝓpinqtas:
nec eſt maior nō ꝓpinqtas. Sed illa rñſio
nō videť eſſe ꝯueniens. nā concedo ꝙ ſpa
tiū interceptū eſt ꝓpinqtas: ⁊ ſimiliter di
ſtātia:ſicut ipſe cōcedit. Pono ꝙ inter a ⁊
b ſit maius ſpatiū ꝙ̄ prius fuit:qꝺ ſit c: et
ſit d ſpatiū qꝺ eſt mō inter a ⁊ b. ⁊ arguo
ſic. d eſt maius ſpatiū ꝙ̄ c:ergo hec ꝓpinq
tas demōſtrata d/eſt maior illa:demōſtra
ta c.⁊ vltra:ergo maior ꝓpinquitas ē ma
ior diſtantia. Silr ſic expoſitorie. hoc ſpa⸗
tiū eſt mai⁹:ħ ſpatiū ē hec ꝓpinquitas:ǵ

B Ad ſecundū argu.

hec ꝓpinqtas eſt maior. Itē exēplū ſuū eſt
ꝯtra ſeipm:q: demonſtrato magno lapide
⁊ margarita:arguo ſic:hoc eſt maius: hoc
eſt bonū:ergo hoc bonū eſt maius bonum
verū eſt ꝙ iſte diſcurſus nō valet de forma
ſicut nō ſequiť:ille eſt cleric⁹: ⁊ ille eſt me⸗
lior:ǵ ille eſt melior clericus:ſꝫ ſequiť:ergo
iſte melior eſt clericus. Et iō ad argumen⸗
tum pōt dici tenendo ſicut prius: ꝙ illud
ſpatiū eſt ꝓpinquitas. ⁊ vlteri⁹ ꝙ maior
diſtātia eſt ꝓpinquitas maior:ſed nego vl
terius iſtā ꝯñam: ꝓpinqtas iſtoꝝ maior ē
ǵ iſta ſunt magis ꝓpinqua. ſicut ponendo
ꝙ ſimilitudo ſit albedo:non ſequiť:iſta ſi⸗
militudo eſt maior:ǵ iſte eſt magis ſilis:q:
pono ꝙ ſortes ⁊ plato ſint eque intēſe al⸗
bi:⁊ ꝯñr albedo in ſorte intendať in du⸗
plo ꝙ̄ ante fuit. ⁊ tūc manifeſtū eſt ꝙ hec
ſimilitudo ē maior ꝙ̄ ante fuit: tūc ſortes
fuit magis ſimilis ꝙ̄ nūc eſt. vñ debet con
cedi maior ꝓpinqtas: nā ſequiť igitur eſt
maior ꝓpinqtas. Et ſi arguať: vel eſt ma⸗
ior vel minor. Dicendū ꝙ neqꝫ ſic neqꝫ ſic:
q: non eſt diuiſio ꝑoppoſita: ſed debet ſic
diuidi:aut ē maior: aut nō eſt maior ꝓpin
qtas:⁊ iſta eſt ꝟa. Similr ſi teneretur ꝙ ꝓ⸗
pinqtas nihil eſt niſi res ꝓpinqua:⁊ diſtā
tia nihil aliud ꝙ̄ res diſtās:tūc manifeſtū
eſt ꝙ ꝯña iſta nihil valet: illa diſtantia eſt
maior:ergo magis diſtant: q: ſi ſortes au⸗
geatur ſine hoc ꝙ elongeť a platone:tunc
ſortes diſtans eſt iſta diſtantia:⁊ ſortes eſt
maior:ǵ diſtātia eſt maior: tñ non magis
diſtat a platone ꝙ̄ prius. Aliter poſſet di
ci in ꝓncipio ad argumentū tenēdo ꝙ nul
la res eſt ꝓpinqtas. Unde talia abſtracta
de terminis ſyncategorematicis pro nulla
re ſupponūt:ſicut nec termini a qͥbus ſub
trahunť. Unde ſicut iſte terminus ꝓpe de
nulla re predicať:ſic nec ꝓpinquitas:⁊ ſi⸗
militer diſtantia. Similr ſi dicať ꝙ eſt abſ
tractum de illo termino propinquus: vel
nihil ſignificabit:vel ſignificabit idē qꝺ ꝓ
pinqtas. Secūdo ſic. ſiue vno modo dicať
ſiue alio:hec eſt neganda:hoc ſpatiū eſt ꝓ⸗
pinquitas:ſed iſta ꝓpinqua ſunt:⁊ ꝓpin⸗
quū illud eſt ſua ꝓpinqtas vtroqꝫ demon
ſtrato. Connotať tñ per illū terminum ꝙ
inter ꝓpinqua eſt parua diſtantia:⁊ inter
remota ē remota. ſed importať per termi⸗
nū ꝙ inter ea que dicuntur remota: ſit ma
gna diſtantia. Ad tertiū de illo inſolubi
li:q: ponatur ꝙ ſortes dicit tantum iſtam

D Ad.iij.

dictū a ſorte eſt falſum ⁊c. Dico ꝙ ſyllogiſmus expoſitoriꝰ eſt bonus: ⁊ cōcluſio vera: ⁊ p̄miſſe ſilr. Et ſi arguat̄ cōtra. cōcluſio eſt vera: ⁊ ſortes dicit illā: ergo ſortes dicit verū. Dicendū ꝙ minor eſt falſa: q2 ſortes nō dixit illā: ſed vnā aliā ſimilē iſti: ꝓ qua ſupponit ſubiectū cōcluſionis: ⁊ ideo cōcluſio eſt vera. Sed cōtra. ille due propoſitiones falſum eſt dictū a ſorte: ⁊ ſortes dicit falſū ſunt cōuertibiles: ergo ſi vna eſt vera: ⁊ reliqua. Dico ꝙ in virtute nō ſunt ſemꝑ conuertibiles. Nā ſi dicāt ſortes ⁊ plato ſimul ⁊ ſemel illas ꝓpoſitiones: tūc ſortes dicit falſum: ⁊ plato dicit verū. Et cā eſt: q2 propoſitio quā ſortes dicit: denotat ſe eſſe verā ⁊ falſam: ⁊ iō eſt falſa. ſed ꝓpō platonis denotat ꝙ ꝓpoſitio quam ſortes dicit eſt falſa: ⁊ hoc eſt verū.

Ad quartum.

Ad quartū qn̄ concluditur: voluntas vult: ⁊ volūtas intelligit. cōcedo oēs tales ꝓpoſitiones: intellectus ꝑ ſe intelligit: volūtas per ſe vult. vnde ſyllogiſmus eſt bonus: ⁊ ꝯcluſio eſt vera.

Ad quintum.

Ad quintū concedit̄ ꝙ hec dualitas eſt ſimilitudo. et qn̄ arguit̄ ꝙ ꝓpoſitio eſt falſa: q2 ſubiectū eſt in vno p̄dicamēto: ⁊ p̄dicatum in alio. Nego cōſequentiā: ſed bene ſequitur ex hoc ꝙ ꝓpoſitio nō eſt ꝑ ſe primo modo.

Ad ſextum.

Ad ſextum cōcedo ꝙ peccatum eſt a deo: ⁊ tamen nō eſt cauſa quare homo peccat: ⁊ ideo non eſt auctor peccati.

Ad ſeptimū.

Ad ſeptimum quādo arguitur de toto ⁊ de partibus. Dico ꝙ iſte diſcurſus non valet: propter equiuocationem illius ꝓnominis iſte in medio termino: cum dicitur iſte partes Nam in prima accipitur diuiſiue: ⁊ in ſcd̄a collectiue.

Ad octauū.

Ad octauū qn̄ arguitur. hoc eſt volitum a te demonſtrato qd̄ eſt eſſe in luto cū cētū marcis: ⁊ hoc eſt eſſe i luto: ergo eſſe in luto eſt volitū a te. Pōt vno modo dici ꝙ vtraqꝫ propoſitio eſt falſa: q2 quero quid denotat̄ ꝑ ſubiectū maioris qn̄ dicit̄ hoc eſt volitū a te: ſi dicat̄ ꝙ hoc cōplexū qd̄ eſt eſſe in luto: falſum eſt: q2 hoc non eſt volitū a te. ſi dicat̄ ꝙ ibi demonſtrat̄ ſignificatū iſtius complexi: quero qd̄ eſt illud: manifeſtū eſt ꝙ nulla res eſt ſubiectū totale iſtius cōplexi. vnde quocūqꝫ demonſtrato hec eſt falſa. Silr̄ dato ꝙ ſubiectū maioris ſupponit ꝓ eo qd̄ eſt eſſe i luto cū cētū marcis: tūc hec eſt falſa: videlicet minor demonſtrato hoc cōplexo: eſſe in luto cū cētū marcis: ⁊ nō hoc cōplexū eſſe in luto debet demōſtrari. Aliter pōt dici de vtute ſermonis ſi premiſſe ſint vere: concluſio eſt concedēda: ita ꝙ illa via eſt bona ad formā verborꝫ: volo eſſe in luto cū cētū marcis: ergo volo eſſe i luto: q2 quicqd̄ vult ita eſſe ſicut denotatur per vnam copulatiuam: vult ita eſſe ſicut per vtrāqꝫ partem eius denotat̄. modo de virtute vocis debet exponi an̄s ꝑ iſtam copulatiuam: volo eſſe in luto et habere mecū centū marcas: ⁊ ꝑ ꝯn̄s qui vult eſſe in luto cum cētum marcis: vult eſſe in luto.

Ad nonum.

Ad nonū: tu vis credere hanc ꝓpoſitionē: ⁊ credere hāc ꝓpōnē eſt errare: ergo tu vis errare. Dico vno mō negādo ꝯn̄am iſto caſu poſito. Aliter diſtinguēdo concluſionē ſm̄ cōpoſitionē ⁊ diuiſionē: ſicut diſtinguimꝰ iſtā: tu ſcis ſortē currere. ponat̄ ꝙ vides ſortem currētem: ſed neſcis ꝙ ſit ſortes. In ſenſu cōpoſito ꝓpō eſt falſa: q2 denotat̄ ꝙ hec eſt ſcita a te. In ſenſu diuiſo denotat ꝙ tu ſcis iſtum currere q̄ eſt in rei veritate ſortes. ſic in ꝓpoſito hec ꝓpō tu vis errare: in caſu poſito eſt falſa in ſenſu cōpoſito: q2 tūc denotat̄ ꝙ hec ſit volita a te: tu erras. ⁊ dicitur hic ſicut de alia.

Ad decimum.

Ad decimū pōt dici eodē modo ꝙ cōcluſio eſt diſtinguenda: ⁊ vera vel falſa ſicut cōcluſio p̄cedēs. Aliter pōt dici tā ad nonū q̄ ad decimū: ꝙ premiſſe ſunt affirmatiue: ⁊ oēs tales ꝓpōnes ſunt affirmatiue: quarū ſubiecta vl̄ p̄dicata ſunt vba vel dicta ꝓpoſitionū: ſicut tales ꝓpōnes: fornicari eſt mereri penā eternā: credere hoīem eſſe albū eſt errare. Sed in vſu loquentiū iſti actꝰ exerciti accipiūtur pro actibus ſignatis: ſicut ad octauū dictū fuit.

Ad ſecundū dubiū.

Ad ſcd̄m dubiū vtꝝ de aliqua re creata debēt cōcedi ꝯdictoria. dicēdū eſt ꝙ ꝑ verbū ſubſtantiuū mere de p̄nti nūq̄ de re creata debēt cōcedi ꝯdictoria p̄dicata. per verbū aūt de p̄terito vl̄ futuro ptꝫ ꝙ ſic. ſicut ceſar fuit albꝰ: ceſar nō fuit albus. Sed de re q̄ eſt deus: opꝫ concedere ſm̄ fidē contradictoria: q2 in iſtis pater eſt generans: eſſentia eſt nō generans: ſubiecta ſupponunt pro eadem re: q2 quodlibet qd̄ eſt deus: eſt idem realiter cuilibet quod eſt deus: ⁊ tn̄ nō quodlibet qd̄ eſt deus: eſt qd̄libet quod eſt deus: q2 pater non eſt filius. Sed cōtra. ſi de re que eſt deꝰ cōceduntur cōtradictoria ſm̄ fidē: habemus concedere cōtradictoria ſimul eſſe vera. cōſequentia probatur: q2 affirmatiua de predicato negato infert vnam negatiuam: ſic ut ſequitur. ſortes eſt non iuſtus: ergo ſor

tes non eſt iuſtus.igif.ſi iſte ſunt ſil' vere:
eſſentia eſt pater:eēntia eſt non pater:ille
erūt ſimul vere:eſſentia eſt pr̄:eēntia non
eſt pater. Dicendum ꝙ fides non obligat
ad concedendū contradictoria pura:ſed tñ
obligat ad cōcedēdū p̄dicata ꝯtradictoria
Unde ſi concedāf iſte due eſſe ſimul vere:
eſſentia eſt pater:eſſentia eſt nō pater:capi
endo non patrem vt negatio infinitat: ne-
gāda eſt cōſequētia: ꝗ eēntia nō eſt pater.
Unde iſta regula de predicato ꝛc.habꝫ in-
telligi de terminis ſupponentibꝰ ꝑ rebus
quaꝝ q̄libet eſt vna:ſic ꝙ nō eſt plures res
Si aūt in hac ꝓpōne: eſſentia eſt nō pater
ſtat negatio nō īfinitās:ſꝫ abſolute negās
Pōt dici ꝙ illa eſt negāda:nec ſeq̄f:eēntia
eſt filius:igif eſſentia eſt non pater. Ad
M
Ad pri
mū ar.
argumenta illius dubij dicendū eſt ad pri
mū ꝙ illa ꝯña nō valet.hoc eſt non duplū
ad hoc:ergo hoc nō eſt duplū. Iſte non eſt
pater platonis:igif nō eſt pater. Unde ta
les de predicato negāte ſunt falſe oēs:vñ
affirmatiue ſunt vere:negatiue falſe. Patꝫ
Ad ſe-
cundū
ad primum ꝛ ſcdm. Ad tertium quando
arguif:hoc eſt albū:hoc nō eſt albū:demō
Ad ter
tium.
ſtrato ſcuto ꝛc. Dicendum ꝙ hec eſt diſtin
guēda:qꝛ pōt eſſe copulatiua:vel de copu
lato extremo.ſi ſit copulatiua:ꝛ ſenſus di-
uiſus erit falſus.ſi de copulato extremo:
etiā ſenſus cōpoſitus erit verꝰ.ꝛ ſic cōce
dēdū eſt ꝙ idē corpus eſt calidū ꝛ frigidū
Ad q̄r
tum.
albū ꝛ nigrū. Ad quartū ſicut ad primū
ꝛ ad ſecūdū dicendū eſt nō eñ hꝫ aliā diffi
Ad ter
tiū du-
bium.
cultatē. Ad tertium dubiū quādo querif
quare hec non conceditur:deus non gene
rat:cū videf eſſe vna indefinita:habemus
duas ſingulares veras. Dicēdū eſt ꝙ apd
theologos non ſumitur pro indefinita:ſed
magis pro ſingulari ſupponente ꝑ pſona
abſoluta.de qua dicetur in ſolutiōe vltimi
dubij.ꝛ ideo equiualet iſti:nihil qd eſt deꝰ
generat. Si autē placeret eis dicere ꝙ iſte
terminus deus eſt vere terminus cōmu
nis:faciens propoſitionem in qua ſubijcif
indefinitam ꝯratio bene procederet in illo
dubio: ſed tamen iſte terminus deus non
ſic:cū non ſit ꝯdenominatiuū:vt ſicut genꝰ
nec ſicut ſpecies.ſicut probat ſanctus Au-
gu.in de trinitate.non videtur rationabile
quomodo poſſet facere propoſitionē inde
finitā:nec eē terminus cōis:niſi ſit aliqua
cōmunitas termini alia ab iſtis q̄tuor: p-
numeratis:tñ ſaltē ſic dictū eſt ad iſtō du-
biū ꝙ vult dicere ꝙ iſte terminus deus ſit
terminꝰ cōis:pōt cōcedere hanc negatiuā
deus nō generat deū:ſꝫ eccl'ia vitat ꝓpter
hereticos vel vſum cōem quo deꝰ concipif
ſupponere ꝑ tali pſona abſoluta:q̄ eſt rea
liter idē cuilibet pſone. Ad quartū dubi
N
Ad q̄r
tū du-
bium.
um qñ querit quare eccleſia negat tales ꝓ
pōnes:eſſentia generat. Pōt dici ſine aſſer
tione ꝙ nō negant ꝓpter aliquā rōnē na-
turalē cogentē: ſed ſicut reuelatū eſt eccl'ie
de re q̄ eſt deus ꝙ eſt res vna:etiā ita reue
latū eſt eccleſie q̄bus ꝓpōnibꝰ dꝫ vti in lo
quēdo de trinitate:ꝛ ſūr q̄bꝰ terminis. ſic
ut reuelatū credimꝰ ſctis patribꝰ ꝙ vti de
bemꝰ hoc noīe pſona qñ q̄ritur q̄ tria vl' q̄
tres:debemus eñ dicere ꝙ deus eſt tres p
ſone.ꝛ ſic eſt reuelatū eccleſie ꝙ iſte debēt
negari:eſſentia generat:eſſentia generatur
Rōnes tñ a doctoribꝰ aſſignātur: q̄ valde
parū mouēt. Dicit eñ Scotus ꝙ qñ ſubie
ctū eſt abſtractū vltimata abſtractione: et
p̄dicatū ex ſua rōne non pōt predicari niſi
formaliter:nō pōt eē ꝓpō vera:mō iſte ter
minus eēntia eſt terminꝰ abſtractus vlti-
mata abſtractiōe:ꝛ h̄ p̄dicatū nō pōt p̄di-
cari niſi formal'r qd eſt generat: quare ꝛc.
Ockā tenet ſic.aliqua ſunt p̄dicata q̄ ſolū
ꝟificātur de iſtis terminis de q̄bus imme-
diate dictū eſt:ſicut diſtingui ab alio: ꝓdu
cere:generare:produci: generari: ꝛ hmōi.
Unde qꝛ iſti termini nō predicātur in diui
nis immediate niſi de ſuppoſitis:ideo non
predicātur de eſſentia:qꝛ de nullo p̄dicanf
niſi de quo immediate p̄dicātur. Ad p̄mū
O
Ad ar-
gumen-
tū pri-
mum.
argumentū in oppoſitū huiꝰ qñ arguebaf
eēntia diuina eſt pater:igitur eſſentia diui
na ē generans. Dicūt ad ātecedēs antiqui
theologi ꝙ ē diſtinguendū:eo ꝙ p̄dicatū
pōt accipi ſubſtātiue vel adiectiue. primo
mō ꝓpō eſt vera:ꝛ denotaf ꝙ eēntia ē illa
pſona q̄ eſt pr̄:ſcdo mō falſa:qꝛ denotatur
ꝙ p̄dicatū illud p̄dicat ſuū ſignificatū for
maliter circa eēntiā:ꝛ ſic ē falſum. Eodem
mō ad ꝯñs. vñ p iſtā:eſſentia ē generans:
ſi ly generans ſumaf adiectiue:intelligitur
hec:eſſentia generat.ſi ſubſtātiue: eſſentia
ē perſona que ē res generans. Ulterius qñ
arguitur: eſſentia diuina ē res generans:
igitur eſſentia ē generans. Poteſt dici di-
ſtinguēdo cōſequēs ſicut dictū ē. Aliter re
ſpōdet Ockā:qꝛ ſm eū quando ita ē ꝙ p̄-
dicatum in propoſitiōe affirmatiua ē deter
minabile ſumptū cū determinatione:req̄rif

tur veritas triū ꝓpoſitionū:q2 requirit ꝙ determinatio p̄dicet de determinabili:⁊ ꝙ tam determinatio ꝙ determinabile ſe p̄dicent de ſubiecto. Un̄ ad veritatē iſtius ꝓpōnis: ſortes eſt hō albus:reqrit ꝙ ãlibet illaꝝ ſit vera:ſortes eſt hō:ſortes eſt albus:⁊ hō eſt albus. Ita ad veritatē iſtius: eēntia eſt res generās:reqrit ꝟitas oīm illaꝝ:eſſentia eſt res:eſſentia eſt generans:⁊ res eſt generās:q̄ eſt falſa. Sꝫ ꝯtra illā rñſionē arguit p̄mo ſic.illa ꝯña nō valet:iſte eſt optim⁹ cleric⁹:ḡ eſt optim⁹. Scḋo ſic:cōmuniter dr̄: iſte eſt albus ſm̄ dentes:ḡ eſt albus.⁊ hic arguit a determīabili ſumpto cū determinatione. Un̄ illa inſtantia eſt ꝯ vtrãq; rñſionē. Tertio iferat in talib⁹: iſte eſt bonus faber:iſte eſt bon⁹ cithared⁹. ſortes eſt magnus clericus:ſit ita ꝙ ſit paru⁹ corpe:⁊ in talib⁹ ſimilibus. Quarto ſic.iſte eſt optimus faber totius Anglie.⁊ tñ non opꝫ ad veritatē illius ꝙ iſte ſit optim⁹ totius Anglie. Siſr de iſta: ſortes eſt optimus clericus mūdi:eſt vera.tñ nō infert illā ꝙ ſit optimus mūdi. Quīto.illud dictū eſt dīrecte ꝯ Ariſt.ij.peri hermenias:⁊ ꝯ Ockā in illa pte q̄ correſpondet li.topicoꝝ.c. vj. Dicit em̄ ꝙ nūq̄ eſt cōſequentia bona ex aggregato ex determinabili ⁊ determīatione ad vtrãq; partē indifferēter:niſi vtraq; pars p̄dicetur de toto aggregato: ⁊ ſic de iſtis reſponſionib⁹ pōt nihil firmū haberi Nec eſt mirū ſi in theologia logica ſingulari vtamur:q2 ſermo rei debet eſſe ſubiect⁹.

Ad ſecundū. Ad ſcḋm verū eſt ꝙ illud qḋ p̄dicat de aliquo:pōt ſupponere p̄ eodem reſpectu alicuius p̄dicati: ſed nō opꝫ reſpectu cuiuſlibet p̄dicati: ⁊ ideo eſſentia pōt ſupponere ꝓ patre.

Ad tertium. Ad tertiū. vel iſta regula nō tenet in diuinis:vel ꝓpria paſſio p̄dicatur de eſſentia aliquo modo:ſed nō in quolibet caſu. Unde poſſet dici ꝙ hec eſt vera:filius eſt generare.⁊ hec eſt falſa:fili⁹ generat.

Ad q̄rtum. Ad quartū diſtinguo iſtā: eſſentia eſt pater:ſicut dictum eſt ad p̄mū argumentū de iſta antiqua reſpōſione theologoꝝ.⁊ ad ꝓbationē antecedētis concedo ꝯñam.

Ad q̄ntum. Ad quintū de auctoritate que videtur dānare eos q̄ negant ſubſtantiā gignere ſubſtantiā in diuinis. Reſpondēdū vt reſpondet magiſter in.ij.ad conſimiles auctoritates.⁊ ſi forte nō ſit ad mentē Augu.tunc opꝫ eas negare ꝓpter determinationē eccleſie:q2 quātū attinet ad mētem Augu.⁊ alioꝝ ſanctoꝝ: niſi eſſet poſterior determinatio eccleſie:iſta poſſet ſatis bene cōcedi:eſſentia generat eſſentiā:⁊ deberet gloſſari ſicut iſta:deus genuit deū. Un̄ de iſto articulo expediuit ſe breuiter Hybernicus ꝑ vnā talē diſtinctionē:dicit em̄ ꝙ iſte terminus eſſentia pōt habere diuerſitatē ſuppoſitionū. Unā ſimplicē:⁊ aliam ꝑſonalem.quādo ſupponit ſimpliciter:ſupponit p̄ eſſentia diuina que eſt cōis trib⁹ ꝑſonis. Quādo ſupponit perſonaliter:ſupponit ꝓ vna perſona in diuinis.⁊ ſm̄ hoc iſtā ꝓpōnē/eſſentia generat:ipſe diſtinguit eo ꝙ ſubiectū pōt ſupponere ſimpſr ⁊ perſonaliter.ſi ꝑſonaliter:ꝓpō eſt ꝟa:q2 habꝫ vnā ſingularē verā:videlꝫ iſtā/deus pater generat:⁊ duas falſas. Si ſimpſr:ꝓpō eſt abſolute falſa.⁊ ſic vtit magr̄ illo termino eſſentia diſt.v.li.j.c.j. Dicit autē noīe eſſentie itelligimus diuinā naturā que cōis eſt tribus ⁊ tota in ſingulis.⁊ ſic ſm̄ iſtam expoſitionē ſingularē capiendo terminū loq̄tur decretalis. Licet aūt illa logica nihil valet in terminis:q2 nūq̄ terminus ſupponit ſimpliciter:niſi quādo ſupponit p̄ cōceptu mentis:tñ ſi placet oībus: pōt valere in terminis quibus vtimur de deo p̄opter cōitatē eſſentie diuine que eſt realiter in tribus:de qua neceſſe eſt habere logicā ſingularē.

Ad ſextum. Ad ſextū cōcedendū eſt ꝙ filius generatur a ſubſtātia.i. a patre qui eſt ſubſtantia diuina.

Ad ſeptimū Ad ſeptimū ꝙ poſſe generare attribuitur eſſentie.i. patri q̄ eſt eſſentia.

Ad octauū. Ad octauū qñ arguit ſic.eēntia diuina nō eſt genita: ergo deus non ē genitus. Negat ꝯña. Aliter pōt dici niſi eſſet malus intellect⁹ hereticoꝝ:ꝙ ꝯñs eēt vna indefinita vera:q2 hꝫ duas ſingulares veras:q2 pater eſt de⁹ nō genit⁹:⁊ ſpūſſctūs ſimiliter.

Ad nonum. Ad nonū negatur iſta:eēntia ſpirat ſpūſctm̄: ⁊ ſi q̄ratur vtrū aliqḋ ſpirat ſpūſctm̄ an nihil: pōt dici ꝙ aliqḋ:q2 deus. Siſr principiū ſpūſſancti ſpirat ſpm̄ ſctm̄.⁊ pater ⁊ filius ſunt vnū principium ſpūſſcti:ſicut allegatur:ſed negāda eſt ꝯña ergo ſpiritusſanctus ſpirat.

Ad decimum Ad decimū qñ arguit.omne generans ⁊c. Concedo:et dico ꝙ pater generat ſeipſo:⁊ ſic generat eſſentia ſicut qua generat eſſentia.⁊ eſſentia eſt quod generatur:q2 eſt pater.⁊ cum queritur ⁊c.negāda eſt eſſentia generat: ſi ſubiectū ſupponat ſimpliciter.

Ad vndecimū Ad vndecimū quādo dicitur ꝙ deus dr̄ relatiue ad

patrē. Dicēdū eſt ꝙ qñ iſte terminus deus
dr relatiue: ſupponit ꝓ patre. Quantū ad
rōnes mgri q̄ ponūtur ꝓ duodecimo argu
Ad qn mēto: ꝯcedo ꝙ nō demōſtrāt: ſꝫ determina-
tū du- tio eccleſie fuit ſic ⁊ definitio. Ad qntū
bium. dubiū de cōtradictorijs dictū eſt ſupra in
Ad pri reſponſione ad ſcdm dubiū ꝙ nō. Ad pri
mū ar. mā rōnē qñ arguit̄ ꝙ in diuinis ↄ̄dictoria
⁊c. verū eſt de terminis ſupponētibꝰ ꝓ ea
dē re q̄ deus eſt: verificantur ↄ̄dictoria pu
ra: hoc tñ nō infert ↄ̄dictoria eſſe ſimul ve-
ra. Unde licet cōcedamꝰ ꝓpōnes ex q̄bus
vident̄ ſequi ↄ̄dictoria: nō tñ cōcedimꝰ cō
tradictoria: qꝛ negamꝰ ↄ̄ñas oēs q̄bꝰ ꝓbā
tur ↄ̄dictoria eſſe ſimul vera. Unde eadem
fide qua tenemus illas eſſe ſimul veras: pa
ter generat: eſſentia nō generat: credimus
etiā ꝙ iſta ↄ̄dictoria nō ſequunt̄. Si dicat̄
ꝙ ſequit̄ ex eis: aliqua res generat: ⁊ iſta-
eadē nō generat: vt iſte: marcus erit: ⁊ tul-
lius nō erit. Dicendū ꝙ illud nō eſt verum
nā iſte due nō poſſunt ſimul eē vere: ⁊ due
ſunt ſimul note. Et ſi arguat̄: ſubiecta ſup-
ponūt ꝓ eodē: ⁊ p̄dicata ↄ̄dicūt: igit̄ ſaltē
inferūt ↄ̄dictoria. Dicendū ꝙ ſi in illa ne-
gatiua: eēntia generat: eſſentia nō gñat: eſ
ſentia ſupponit ꝑſonaliter: ſatis bñ eſt cō-
tradictio. ſi ꝓ eſſentia eōi: non: ⁊ ſic accipi-
mus tātū qñ negamꝰ iſtā: eſſentia generat

Ad ſe- Ad ſcdm qñ arguitur ꝙ fides ponit et
cundū predicat ↄ̄dictoria in ſymbolo: dicendo ꝙ
ſunt tres coeterni: ⁊ tñ ꝙ nō ſunt tres eter
ni ⁊c. Firmiter pōt dici ad mētē cōditoris
ſymboli ⁊ de eſſe ſymboli credētis ꝙ in rei
veritate tres ꝑſone ſunt vnus deus eternꝰ
⁊ tñ ſunt tres ꝑſone coeterne ⁊ coequales.
⁊ illa duo nō plus repugnant: q̄ dicere ꝙ
deus eſt tres perſone ⁊ vnus deus. Uñ qn
dr: ⁊ tamen non tres eterni: ſupplendū eſt
dij: ⁊ ita litera plana eſt: ⁊ nō ↄ̄dicunt. Uñ
in iſto poſteriori verſu principaliter intelli
git aſſerere coequalitatē ꝑſonarū. vñ dicat
ꝙ in hac trinitate nihil prius aut poſteri-
us ⁊c. ita ꝙ affirmatio nō cadit ſup plura
litatē perſonarū eternarū vel equaliū: ſed
ſup equalitatē que importat̄ in illa cū dici
tur coeterne ⁊ coequales. Aliter dicit̄ ſm
Thomā ꝙ iſte terminus eternus pōt capi
adiectiue vel ſubſtantiue: ſi ſubſtantiue: nō
Q predicatur niſi in ſingulari. ſi adiectiue: ſic
Ad ſex pater ⁊ filius ⁊ ſpiritusſanctus ſunt tres
tū du- eterni: ⁊ tres perſone habentes eternitatē
bium. Ad ſextū qñdo dubitatur an in patre
ſit aliquid ꝓpriū patri cōſtitutiuū patris
diſtinctū aliquo modo ab eſſentia diuina.
⁊ illud dubiū cōtinet duos articulos. Unꝰ
eſt an paternitas diſtinguatur aliquo mō
ab eſſentia: quaſi aliquid concurrens cum
eſſentia ad ↄſtōnem perſone patris. Scđs
articulus eſt an perſona patris ſit aliq̄ mō Z
ↄſtituta. Quātū ad primū dico ꝙ pater Prima
nitas nullo mō diſtinguitur ab eēntia di- ꝑticula
uina: qꝛ ſi ſic: faceret cōpoſitionē ab eēntia
cū nō diſtinguitur ab ea: ſꝫ ꝑſona ab alia.
Et eſt argumētū Ockā ſup ſnias. li. ij. diſt.
ij. q. ij. ꝙ inter patrē ⁊ eſſentiā nō eſt aliq̄s
modus idētitatis. Et pōt dici ad bonū in-
tellectū ꝙ formaliter diſtinguit̄: q̄uis nō
realiter. Ad ſcdm articulū dubij dicit̄ ſic Scđa
diſtinctio formalis eſt diſtinctio aliquorū:
quoꝝ vnū formaliter nō eſt reliquum. Di-
ſtinctio formalis aūt ſemp p̄ſupponit idē
titatē realē illoꝝ que diſtinguūtur forma
liter: ⁊ nulla eſt ibi ponēda i creaturis nec
in diuinis: niſi tātū īter naturā ⁊ ſuppoſitū
vel inter eſſentiā vel relationē ſm eū diſt.
ij. q. ij. ponit opinionē ꝓpriā: vbi īprobat
Joānē Scotū de diſt. formali inter attri-
buta: qꝛ iſta diſtinctio p̄ciſe ponēda eſt ſm
eū in ſacra ſcriptura: ex qua ſeq̄tur euiden
ter ꝙ eſſentia non eſt formaliter relatio: qꝛ
diſtinctio nō eſt aliud ſicut ipſe ītelligit di
ſtinctionē formalē: niſi ꝙ oim̄ illorū ē alia
res ab alia: ⁊ cū ſunt vna res pater ⁊ eſſen
tia: ⁊ tñ eſſentia eſt alia res ſicut filius: et
idō opꝫ dicere ꝙ eēntia ⁊ pater diſtinguāt̄
formaliter ſm Ockā. Eſt enī quoddā ſyn-
tagma vbrorū Joānis Scoti: q̄ tñ non ex
ponit ſic terminū iſtū: ſꝫ ꝑ eſſe idem intelle
xit formalr̄ eſſe idē ꝑ ſe p̄mo mō. vñ ſm eū
qñ vnū p̄dicatur de alio ꝑ ſe primo modo:
iſta ſunt idē formaliter: qñ aūt aliqua ſūt
idē realiter: ⁊ vnū tñ nō predicat̄ de alio ꝑ
ſe primo modo dicendi ꝑ ſe: vnū illorū nō
eſt aliud formaliter. ⁊ ideo qꝛ illa nō eſt ꝑ
ſe: eſſentia eſt paternitas: qꝛ per ſe p̄ſuppo
nit de omni: ⁊ ſic omne quod eſſet eſſentia
eſſet paternitas: ⁊ ſic filiꝰ eſſet paternitas
idō paternitas ⁊ eſſentia diſtinguūtur for-
maliter. Sed cōtra modū hunc ponēdi Cōtra
arguo primo ꝙ ſnia ſua eſt impropria. ſe- ſcotum
cūdo ꝙ includit repugnātiā. tertio ꝙ ē fi-
cta ⁊ fruſtra adinuēta. Primo arguo ſic. ſi
dicto mō iſta diſtinguunt̄: q̄ro q̄d demon-
ſtraret̄ ꝑ ſubiectū illiꝰ ꝓpōnis: an demon
ſtraret̄ vna res an plures: ſi plures: hec ē in.

congrua qua ponitur plurale pro ſingula-
ri:deberet eñi dici ꝙ iſta res diſtinguit̃ for-
maliter a ſeipſa. Scḋo ſic. ipe dicit ꝙ diſti-
ctio formalis eſt diſtinctio aliquoꝝ: quoꝝ
vnũ eſt formaliter reliquũ. tunc arguo ſic.
oĩs diſtinctio aliquoꝝ eſt diſtinctio aliqua
rũ rerũ: ſed diſtictio inter p̄rem ⁊ eſſentiã
eſt hmõi: ꝗ ⁊c. ꝗ p̄r ⁊ eſſentia ſunt diſtincte
res realiter. Tertio. de q̇bus cõtingit vere
dicere ꝙ ſint vnũ ⁊ reliquũ: de illis veꝝ eſt
dicere ꝙ nõ ſunt tres res: ſed de p̄rnitate
⁊ eſſentia ipſe concedit in ſingulari ꝙ ſint
vnũ ⁊ reliquũ: ⁊ ſm modũ loquẽdi ei⁹ pa-
ternitas ⁊ eẽntia ſunt due res: ⁊ gñalr oĩa
diſtincta ſunt diſtincte res: ꝗ manifeſte di-
cit repugnãtia: qñ dicit ꝙ aliqua ſunt idẽ
realiter: ⁊ tñ diſtinguũtur formalr. Quar-
to q̄ro vtrũ iſta ꝯña valet: iſta diſtinguunt̃
formalr: ꝗ diſtinguũt̃: ſi nõ: ꝗ oppoſitũ cõ-
ſequẽtis ſtat cũ ãtecedẽte: ꝗ iſta ſtabunt ſi-
mul. iſta diſtinguunt̃: iſta nõ diſtinguunt̃.
ſed ſeq̇tur: iſta nõ diſtinguunt̃: ꝗ nulla di-
ſtinctione diſtinguunt̃: q̄ negatio p̄cedẽs
ꝯfundit verbũ cõfuſe diſtributiue: ſicut ſor-
tes nõ currit: ꝗ nullo curſu currit. et ſequit̃
nulla diſtinctione diſtinguit̃: ergo non for-
mali diſtinguitur. ergo ſequitur: iſta diſtin-
guuntur diſtinctiõe formali: ⁊ tñ nulla for-
mali diſtinctione diſtinguuntur: q̄ ſunt cõ-
tradictoria. ſi illa ꝯña eſt bona: ⁊ añs ẽ ve-
rũ: igit̃ ꝯñs eſt veꝝ: ꝗ datis duob⁹ hec eſt
vera: iſta diſtinguũtur: ergo ſunt diſtincta
⁊ igitur ſunt diſticte res: ⁊ ꝗ realiter diſtin-
guũtur. Quĩto ipſe vtitur in arguẽdo hac
ꝓpõne. qñcũꝗ aliqua ſunt idẽ ex natura
oĩbus modis: q̇cq̇d cõpetit vni cõpetit al-
teri: niſi aliq̇s modus grãmaticalis impe-
diat. ſed illa includit ꝯdictionẽ: q̄ ꝯdictio
eſt: ꝙ aliqua ſint aliqua: ⁊ tñ idem oĩbus
modis: ⁊ tñ ꝯdictio eſt ꝙ oẽ qḋ cõpetit vni
cõpetit alteri ab iſta re: q̄ ſi hoc eſt vnũ: et
illud eſt alterũ: ꝗ hoc demõſtrato vno/eſt
alterũ ab hoc: q̄ reliquũ eſt alterũ ab hoc.
Sexto ſic. ſi eſſentia nõ eſt eadẽ formaliter
quero cui vtrũ ſibiipſi an alteri: ſi ſibiipſi: ⁊
ꝗ eſſentia nõ eſt eadẽ formaliter ſibiipſi: ⁊
per ꝯñs nulli rei: qḋ nõ eſt intelligibile. ſi
alteri: certũ eſt ꝙ oẽ alterũ ab eſſentia di-
uina eſt creatura. vñ Augu. j. de tri. ca. vij.
Oĩs ſubſtãtia que deus nõ eſt: creatura ẽ:
⁊ q̄ creatura nõ eſt: deus eſt. ꝗ ſoli creature
eſt eſſentia diuina nõ eadẽ formaliter: ſed
omni creature nõ eſt eadẽ formaliter: ꝗ cui

cũꝗ nõ eſt eadẽ formaliter: eſt eadẽ etiam
realiter: ꝗ diſtinctio nihil valet. Septimo
fruſtra iſte modus loquẽdi fingitur in ma-
teria iſta: q̄ in nullo euacuat difficultatem
pluſꝙ̄ q̇cũꝗ alius modus loquendi ꝯſue-
tus theologoꝝ. Nã oẽs cõcedũt ꝙ iſta con-
ueniũt huic noĩ eſſentia: q̄ nõ cõueniũt pa-
tri: ſed ibi eſt difficultas quõ hoc eſt poſſi-
bile: ex quo eſſentia ⁊ p̄r ſupponũt ꝓ eadẽ
re: ⁊ ipſe aſſignat ꝓ cauſa: q̄ eſſentia ⁊ p̄r
diſtinguunt̃ formaliter: vel non ſunt idem
formaliter: hoc eſt dictũ ſm eũ/aliq̇d p̄di-
catur de eẽntia qḋ nõ predicat̃ de p̄re. Ecce
iſtud aſſignatur ꝓ cauſa ipſius: ⁊ illud eſt
ſicut ſi q̄reret̃ q̇d eſt hõ: r̃ndetur: hñs ani-
mã intellectiuã: qꝛ eſt aĩal rõnale. Et ſi q̄-
ratur q̇d eſt aĩal rõnale: r̃ndet̃: aĩal habẽs
aĩam intellectiuã. vñ nihil eſt niſi multipli-
catio vł inculcatio terminoꝝ fruſtra. vñ ea-
dẽ facilitate poſſum fingere ꝙ paternitas
⁊ eſſentia diſtinguũtur: vel nõ ſunt ſubſtã-
tialiter idẽ. Poſſum eñi dicere ꝙ q̄ aliqua
oratio eſt vera in qua ſubijcitur iſte termi-
nus eſſentia: que eſſet falſa ſi ſubijceret̃ ibi
iſte terminus paternitas: ideo p̄r ⁊ eſſentia
diſtinguuntur eſſentialiter ⁊ ſubſtantiali-
ter. Dico igit̃ ad articulũ iſtũ: ꝙ eſſentia ⁊ R
relatio nõ diſtinguunt̃ in diuinis realiter: Rñſio
nec modaliter: nec formaliter: nec cõuerti- auctoris ad
biliter: nec aliquo mõ. Rõ eſt: q̄ ſic diſtin- articu-
gui infert diſtingui. ſeq̇tur eñi: diſtinguun- lũ pri-
tur rõne: igit̃ ſunt diſtincta rõne: ⁊ vltra: mũ ſex-
igit̃ ſũt alia ſm rõnẽ. Scḋo dico ꝙ hec nõ tidubij
eſt cõcedẽda: eſſentia ⁊ relatio ſunt idẽ pro
p̄rie loquẽdo. q̄ ſeq̇tur: ſunt idẽ: ꝗ ſunt vna
res. ⁊ vltra: ſunt vna res: ergo ſunt: ⁊ vltra
ſunt: ꝗ ſunt aliqua: ⁊ ita non ſunt vna res.
ꝯña p̄z: q̄ illud verbum ſunt eſt pluralis
numeri: ⁊ iõ ſignificat multas res. Tertio
dico ꝙ nec hec eſt ꝯcedẽda: eẽntia ⁊ relatio
nõ ſunt idẽ: ꝓpter eandẽ cãm de v̇bo plu-
ralis numeri: q̄ hec eſt vera: eẽntia ⁊ rela-
tio nõ ſunt: ſicut hec eſt falſa: marc⁹ ⁊ tulli⁹
ſunt. Quarto dico ꝙ nec hec eſt ꝯcedenda:
inter eſſentiã ⁊ relationẽ eſt aliq̄ idẽtitas:
q̄ nihil eſt inter aliud ⁊ ſeipm̄. Quĩto ꝙ h̄
nõ eſt ꝯcedẽda: relatiõis ad eẽntiã ẽ oĩmo
da idẽtitas: q̄ equalet iſti: relatio ẽ oĩmo-
da idẽtitas eadẽ eſſentie: qḋ eſt falſũ. Sex-
to ꝙ hec eſt cõcedenda: relationis aliquo
modo ſiue proprie ſiue improprie eſt idem-
titas aliqua ad eſſentiam: quia equiualet
iſti: relatio eſt aliquo modo eadem eſſentie

⁊ hoc eſt ve℞:⁊ hec eſt neganda relationis ad eſſentiā eſt aliqua nō idētitas.

S Ad ſecundū articu. ſcdi dubij.

Scd'o articulus iſtius dubij eſt an aliquid conſtituat pſonā:⁊ an aliquid in perſona patris ſit requiſitū ad cōſtitutionē pr̄is. Et hic eſt imaginatio quorūdā ꝙ ad cōſtituendū perſonā in diuinis cōcurrunt eſſentia ⁊ relatio perſonalis:ita ꝙ in patre eſt eſſentia cōis qua pr̄ hꝫ ꝙ ſit de⁹:et pr̄nitas q̄ ē relatio pſonalis:qua ꝯſtituit̄ pr̄ in eſſe pr̄is: ⁊ ſic in filio eſt eēntia ⁊ filiatio:⁊in ſpūſctō eſſentia cōis ⁊ ꝓceſſio. Sed iſte modus loquendi nō eſt conueniēs. Tū q: in perſona ponit pluriū rerū aggregatiōnē:qd tū nō eſt verū. Tū q: oē quod cōſtituitur ꝑ aliud cōſtituitur ꝑ illud ſm aliqd genus cauſe: videlicet efficientis/formalis/⁊ finalis: ſꝫ in deo nulla iſtarū poni dꝫ ad intra. Un̄ dico ꝙ nō cōſtituitur de⁹ vt aliqua pſona ꝑ aliqd:ſed ſine quacūqꝫ cōſtitutiōe ſiue cauſalitate ad intra deus eſt pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpiritusſctūs.

T Ad primum argu.

Ad argumēta huius dubij dicendū eſt. Ad primū qn̄ arguit̄ per Augu. vij. de trini. Oīs eſſentia que relatiue dicit̄ eſt aliqd excepto relatiuo. Uult dicere ꝙ de quocūqꝫ termino ſupponēte perſonaliter verificatur aliquod relatiuū:de eodē ſupponente perſonaliter verificatur aliqs terminus abſolutus: vt ſicut ſi hec ſit vera: ſortes eſt aīal:hec eſt vᵃ:ſor. eſt ſubſtantia ita ſi hec ſit vera:deus eſt pr̄: hec eſt vera: deus eſt ſubā. Nō aūt Augu. vult intelligere ꝙ in pſona pr̄is ſunt due res: quarū vna eſt relatio ⁊ alia ſubſtātia:q: ſic neceſſario eſſet in patre aggregatio rerū vel cōpoſitio:qd Aug. nullo mō cōcederet. Et ſi arguitur ꝯ per eundē. vij. de trini. ca. ij. Eo quippe filius quo verbū:⁊ eo verbū quo filius. Et infra. Non eo verbū eſt quo ſapientia dicitur. Et alibi. Non eo pater quo de⁹ Dicendum ꝙ nullū illo℞ intendit Augu. eſſe duas res in vna pſona: ſed vult ꝙ terminoꝝ predicabiliū quibus vtimur in diuinis:aliq̄ ꝯuertunt̄ ita ꝙ ab vno ad aliū affirmatiue ⁊ negatiue eſt bona ꝯn̄a. et de quocūqꝫ in diuinis verificat̄ vnus eorum: ⁊ ali⁹ eoꝝ verificat̄ de eodē:ſicut ſe habēt iſti duo termini filius ⁊ verbū. ⁊ ideo illa cauſalis eſt vera:filius eſt filius in diuinis quia verbū diuinū. ⁊ ecōuerſo:verbū diuinū eſt verbum diuinum:q: filius dei. ⁊ oē quod eſt filius eſt verbū et ecōtrario in diuinis:ſed de quibuſdā terminis quib⁹ vtimur in deo:nō eſt ſic. generaliter eni duobus generibus terminoꝝ vtimur ad exprimendam ineffabilē trinitatem. ſ. terminis abſolutis ⁊ reſpectiuis. ⁊ iſti termini abſoluti ⁊ reſpectiui nō ſunt ſimpliciter cōuertibiles. ſic igitur dicit Aug. nō eo verbum quo ſapientia. hoc eſt deus nō dicit̄ v̄bum abſolute:ſed relatiue. eodē mō non pr̄ quo deus. hoc eſt non abſolute:ſed relatiue.

Ad ſecundū.

Ad ſcdm qn̄ arguit̄:aliqd cōſtituit patrē i eſſe patris:ſed nō eſſentia:ergo aliud ab eſſentia. Dicendum ſi minor accipitur ꝓprie:falſum eſt:q: nec pater cōſtituitur in eſſe patris:nec eſt ille modus loquendi extēdēd⁹: ſed potius exponēdus: q: eſt improprius: licet doctores nō autētici ſic locuti ſunt:ſic ut Uēri. ⁊ Sco. ⁊ Hybernic⁹:ſꝫ iō ſic dicūt: ꝙ ſi ꝑ impoſſibile paternitas differret ab eſſentia in deo:tunc in perſona pr̄is eſſent duo:quoꝝ vnū eſſet cū pſonis:⁊ aliud differret. ⁊ iō ſm modū loquēdi quē hic habemus:dicunt ꝙ paternitas cōſtituit patrē in eſſe patris. hoc eſt:iō eſt pater:q: genuit filiū:nō ideo eſt pater q: deus:q: ſic q̄libet eoꝝ eſſet pater.

Ad tertium.

Ad tertiū qn̄ dr̄ ꝙ in pr̄e eſſet aliquid eſſentiale ⁊ aliqd notionale:q: de patre predicatur eſſe deū ⁊ eſſe patrē:⁊ tn̄ paternitas non dicit aliā in deo a deitate.

Ad q̄rtum.

Ad quartū qn̄ dicit ꝙ filiatio terminat īmediate vnionē nature aſſumpte: ⁊ nō eſſentia diuina. Dicendū ꝙ de virtute vocis aſſumptū eſt falſum:q: ita īmediate eſt eſſentia diuina īcarnata ſicut filius dei licet ſit facta perſonaliter ad pſonā: ⁊ non ad eēntiā. h̄ eſt dictu:vnio facta eſt ſic ad pſonā filij:ꝙ oē qd eſt filius eſt incarnatū ⁊ homo:ſed nō vnio facta pſonaliter ad eēntiam:vt oē qd eſt eſſentia dicat̄ homo vel incarnatū:ſed de cauſa nemo illud nouit exprimere ſufficienter.

Ad q̄ntum.

Ad quintū qn̄ accipitur ꝙ aliquid conſtituit prēm in eſſe patris ⁊c. Dico ꝙ hec eſt metaphorica ⁊ īpropria locutio:aliqd diſtinguit patrē a filio: q: ꝓprie loquēdo pater diſtinguit ſeipm̄ a filio:⁊ nihil diſtinguit prēm a filio:ſꝫ bene pōt dici ꝙ filiū aliquid diſtinguit a patre q: pater qui generat/diſtinguit filiū originaliter a patre.

E Ad ſe primū dubiū.

Ad ſeptimū dubiū an ſit aliqua ꝓductio in diuinis:verum eſt ꝙ doctores iſto termino ſepe vtuntur ꝓducere ⁊ ꝓduci ſicut alijs:ſꝫ in rei veritate opꝫ eū accipi improprie: proprie enim producere eſt aliquid extrahere de potētia ad actum:

quod nullo modo ↄuenit deo. Uñ licet oīs
generatio in creaturis ſit quedā ꝓductio:
nō ideo ſeq̄tur ꝙ diuina generatio ſit pro-
ductio: ſicut nec eſt mutatio. ⁊ ideo ſine p̄-
iudicio apparet verius dicēdū ꝙ deus eſt
tres pſone: ſcʒ gignēs genita / ⁊ producens
nec tñ filius generatur per ꝓductionē: nec
Ad pri mū ar. ſpūſſctūs ſpirat ꝑ ꝓductionē. Ad argumē
ta ↄñter reſpōdeo. Ad primū qñ arguitur
ꝙ nihil qđ de ſe eſt ⁊c. Uerū eſt loquendo
de acceptione que fit ꝑ extractionē de po-
tētia ad actū. ſic aūt nō accipit filius a pa
tre quicꝗ̄ actu accipiendi generatiōe ineſ
fabili qua gignēs ⁊ genitū ſunt vnū: ⁊ tñ
Ad ſecundū argu. genitū eſt a gignēte: qđ credēdū eſt in via:
vt videatur in patria. Ad aliud ptʒ per
predicta ꝙ non eſt ibi talis ꝓductio. Ad
X octauū dubiū qđ ē de regula Anſel. vnitas
Ad octauū Dubiū tenet ſuū ↄñs: vbi nō obuiat relatiōis op-
poſitio. Sciendū ꝙ Anſel. de ꝓceſ. ſpūſſcti
duas regulas ponit ca. ij. Una eſt quātum
ad vnitatē eſſentie in diuinis: ꝙ vnitas te
net ſuū ↄñs: vbi nō obuiat relationis op-
poſitio. Alia eſt quārū ad pluralitatē ſigni
ficatoꝝ: ꝙ pluralitas tenet ſuum ↄñs: vbi
nō obſtat ſingularitas vnitatis. Preterea
illa regula pōt ſic exponi: quādo duo termi
ni predicātur de tertio: ↄñs eſt: ꝙ vn⁹ con-
cluditur de alio: ⁊ hoc verū eſt: niſi obuiat
Ad primū ar. relationis oppoſitio. Ad rōnes in oppo
ſitū. Ad primū ſi iſte diſcurſus eſſet bonus
pater generat ⁊c. Poteſt dici ꝙ iſte due re-
gule efficiūt vnā cōpletā regulā. vnde ſecū
da pars obſtat in iſto argumento: qꝛ licet
inter eſſentiam ⁊ generare nō ſit oppoſitio
tamen vnitas eſſentie impedit ne cōcluſio
ſequatur: qꝛ ſi eſſentia generaret: eēntia dif
ferret a generato: ⁊ ſic genitum nō eſſet eſ-
Ad ſecundū ſentia diuina. Ad ſcōm concedo: qꝛ for-
ma Anſel. nunc nō valet gratia forme: ſed
Ad tertium. Anſel. arguit gratia materie. Ad tertium
poteſt dici ꝙ in differente obuiat relatiōis
oppoſitio: quia cū ſolus filius ſit incarna-
tus: patrē incarnatū nūc infert ſicut filiū.
Ad quartum. ⁊ ideo nō ſeq̄tur ꝓpter primā partē regule
Ad quartum manifeſtum eſt ꝙ ibi etiam
obuiat relatiōis oppoſitio: qꝛ licet iſte res
non dicantur relatiue ad patrem: in intel-
Y ctu tamen dicit filiū ⁊ ſpirituſſanctū que re
Ad nonū dubium. feruntur ad patrem. Ad nonū dubium
qñ queritur quare nō dicamus ꝙ pater eſt
aliud a filio: dicendum ꝙ ſiue proprie ſiue
improprie hoc inoleuit: ꝙ dicatur ꝙ pater

eſt aliud ſuppoſitū: ⁊ tamen nō ꝙ ſit aliud
a filio: qꝛ ly aliud dicit diuerſitatē eſſentie
ita ꝙ iſta / pater ē aliud a filio: intelligitur
ꝙ ſit alia res et alia eſſentia a filio. Itē ꝗ̄-
uis poſſet concedi ꝙ pater eſt alia res a fi-
lio: quia pater ⁊ filius dicuntur relatiue: ⁊
pater ⁊ ſpirituſſanctus ſunt tres res: non
tamen concedit eccleſia ꝙ pater ē aliud a
filio vl̄ a ſpirituſancto. Ad primū argu- Ad primum. argu.
mentum in oppoſitum: pater ē aliud ſup-
poſitum a filio: igitur eſt aliud a filio: ne-
gatur conſequentia. quia plus intelligitur
per conſequens ꝗ̄ per antecedens. Ad ſe Ad ſecundū
cundum dico ꝙ aliter exponunt theologi
iſtum terminum aliud / quādo applicatur
ad perſonas diuinas ꝗ̄ʒ grāmatici: ſecūdū
iſtū modū loquendi cōſequēter habent cō
cedere theologi tales: tantū pater creat: tā
tū filius eſt ſapiens: tātum ſpirituſſanctus
eſt ſumma bonitas. Cauſa huius ptʒ: qꝛ ex
ponētes eſſent ſm̄ modum loquendi de ly
aliud affirmatiue: manifeſtū eſt: ⁊ ſicut ne
gatiue nihil aliud a patre creat: nihil aliud
a filio ē ſapientia diuina: nihil aliud a ſpū
ſancto ē ſumma bonitas: ſed qꝛ exceptiuas
iſtas nō ſic exponūt: ideo eas cōiter nō cō-
cedunt. Ad decimū dubiū ⁊ ad vltimum Z
qñ dubitatur an hec ſit cōcedēda: deus eſt Ad decimum dubiū.
trinitas: dico ꝙ ſic. ſicut vbiqꝫ ptʒ in dictis
ſanctorum. Ad primū in oppoſitū qñ ar
guitur ꝙ predicatū nō cōicat alicui ſuppo Ad primū ar.
ſito ſubiecti. pōt dici ꝙ ſic. nā iſta res deus
aliqñ ſupponit pro patre ⁊ filio et ſpūſctō
⁊ pōt dici ꝙ iſte tres res relatiue diſtincte
ſunt vna pſona abſoluta ⁊ vnū ſuppoſitū.
Uñ hoc nomē deus aliqñ ſupponit ꝓ ſup
poſito relatiue tm̄: vt dicēdo deus gignit
deū: aliquādo cōiter ꝓ relatiuo ⁊ abſoluto
vt cū dicitur: deus creat: de⁹ gubernat. ali
qñ ꝓ abſoluto ſuppoſito tātū: vt de⁹ ē tres
perſone. Ad ſecundū dicendū ꝙ hec tri-
nitas eſt ſumme vna res abſoluta: ⁊ tamē Ad ſecundū
pluraliter relatiue dicitur. Ad tertiū cō Ad tertium.
ceditur ꝙ trinitas eſt perſona: ſed nō eſt ꝑ
ſonaliter: qꝛ nō diſtinguitur ab aliquo triū
⁊ ideo nō ponit in numerum cū eis. Ad AA
rationes principales. Ad primum dicēdū Ad primū prī.
ꝙ argumentum eſt bonum ad probandū
ꝙ nō ſunt plures dij: ſed ad probādū ꝙ nō
ſunt plures perſone non valet: cuius cauſa
eſt: quia ſi eſſent plures dij: eſſent plures
potentie: ⁊ tota perfectio que eſſet in vno:
eſſet duplicata; et ſic alter eorum ſuper-

ſiueret:ſʒ hoc nõ eſt verũ de pſonis:qꝛ ĩ tri
bus pſonis nõ eſt vnica pfectio oĩno. ꝛ iõ
cõcedendũ eſt ꝙ nulla pfectio q̃ eſt in vna
BB deeſt alteri:ꝛ nõ ſeqtur:vltra:igit̃ vna ſu⸗
Ad ſe⸗ perfluit. Ad ſcđm ꝯcedit̃ ꝙ tres pſone ſũt
cundũ tres:ſicut cõcedit mgr̃ diſ.xxv.ad Aug.qñ
dicit ꝙ noĩa dicta ad ſe nõ dicũtur plurali
ter de perſonis:intelligendũ eſt de noĩbus
que nõ ſunt cõia ad noĩa abſoluta ꝛ ad no
mina relatiua:cuiuſmodi eſt iſte terminus
res:ꝛ ſicut ẽ de iſto termino pſona:q̃ dꝛ ad
CC ſe ſm Aug.lib.vij.de trini. ꝛ tñ p̄dicat̃ de
Ad ter patre ꝛ filio ꝛ ſpũſctõ in plurali. Ad ter⸗
tium. tiũ quãtũ ad formã ſyllogiſmi expoſitorij:
dictũ eſt in ſolutione p̄mi dubij:qꝛ ipſa eſt
gñalis:ſi obſeruat̃ forma talis in his ter⸗
minis ſupponẽtibus ꝓ deo. Notandum
eſt tñ ꝙ aliqñ eſt bonus diſcurſus in tali
ſyllogiſmo:puta ſic arguẽdo.iſte pater eſt
deus:iſte pater eſt pſona:igitur aliqua per
ſona eſt deus. ſed hoc eſt gratia materie.
Unde diſcurſus qui tñ in forma eſt ei ſimi⸗
lis:nihil valet.iſte pater diſtinguit̃ a filio:
iſte pater eſt deitas:igitur ꝛc. Quantũ ad
formas prime figure que regulãtur imme
diate per dici de omni ꝛ de nullo in termi⸗
nis iſtis ſupponentibus ꝓ deo ꝛ perſonis
diuinis:vide Ockam.

A
Qõ.xi. **Circa principiũ ſe**cũdi libri in quo agit̃ de cauſa
litate dei reſpectu creature q̃ro
iſtã queſtionẽ. Utrũ deus ẽ cã
Primũ effectiua oĩm aliorũ a ſe: Et arguit̃ ꝙ non
princi. qꝛ tũc deus creaſſet mundum naturaliter:
ꝛ nõ libere. Nã ſicut intelligendo ſe intelli
git oĩa alia:ita volẽdo ſe vult oĩa alia: ſed
naturalr̃ vult ſe: ita ꝛ alia: ſʒ nõ naturalr̃:
qꝛ tunc nõ poſſet adnihilare mundũ cõtra
Anſel.de libe.arbi.c.viij.ꝛ Aug.iiij.ſuper
Gen̄.c.xiiij.Tum qꝛ tũc mundũ ab eterno
Scđm feciſſet. Scđo.nihil qđ eſt neceſſe eẽ:for
maliter de ſe hr̃et cãm effectiuã: ſed multa
alia a deo ſunt de ſe neceſſe eſſe: ſicut ange
li ꝛ corpora celeſtia. Que iſta ſunt neceſſe eẽ
ꝓbat̃.qꝛ nõ habẽt potentiã ad nõ eſſe: qꝛ
carẽt materia:q̃ eſt potẽtia ad eſſe ꝛ ad nõ
B eſſe. Ad oppoſitum Gen̄.j.In principio
In op⸗ creauit ꝛc. In iſta q̃one videndũ eſt de q̃n⸗
poſitũ q̃. Primo videndũ quid de illa queſtione
Deciſio ſenſerint philoſophi. Scđo quid tenendũ
q̃onis. eſt in re. Tertio qualiter deus ſine ſui mu⸗
tatione potuit creare de nouo. Quarto an
cauſet naturaliter. Quinto an cauſet imme
diate in actione cuiuſcꝫ creature. Quan E
tũ ad primũ dicit Ockam ꝙ intẽtio philo Prim⁹
ſophi eſt ꝙ ſic. ꝛ hoc probat tali ratiõe ſm articl̃s
Ariſt. intelligẽtie dependẽt a deo. q̃ro vtrũ
in genere cauſe efficientis: ꝛ habet̃ ꝓpoſi⸗
tũ:an in genere cauſe finalis: ꝛ ſequitur ꝓ
poſitũ:qꝛ deus cuiuſcꝫ eſt cauſa finalis et
efficiens. Cuius probatio eſt:qꝛ cauſalitas
cauſe finalis nõ eſt niſi mouere efficiẽs ad
cauſandũ:igitur ſi intelligentia habet cau
ſam finalẽ:ita mouebit efficiẽs ad cauſan
dũ:ſed nõ poſſunt effici niſi a deo:igitur ſi
deus eſt cauſa finalis:erit ꝛ efficiens. igit̃
ſm eũ deũ eſſe cauſam omniũ poteſt ꝓba⸗
ri per iſtã rationẽ: ꝛ hec eſt intẽtio philoſo
phi:ſed tamẽ deũ eſſe cauſam omniũ alio⸗
rũ a ſe de nouo nõ poteſt probari: qꝛ tunc
põt ꝓbari ꝙ cauſaret cõtingenter ꝛ libere Argui
Sed cõtra illa arguo ꝙ non eſt de mente tur pri
Ariſt. intelligentiã habere cauſam efficien mo.
tẽ: ꝓprie loquendo de cauſa efficiente. hoc
ꝓbatur ſic. illud nõ fuit de mẽte Ariſt. po
nere creaturã:ſed magis negare: ſicut patꝫ
v.phyſi.vij.metaphy.ꝛ.ij.de generatione.
In iſtis eñ locis intendebat ſufficiẽter di⸗
ſtinguere oẽm factionẽ vel ꝓductionẽ poſ
ſibile:ſed ſi poſuiſſet intelligentias eſſe ꝓ⸗
ductas:poſuiſſet eas ſimplr̃ creatas:igitur Scđo.
hec nõ poſuit. Scđo ſic. principiũ eſt apđ
eũ:ꝙ nulla ſuba põt eſſe poſſibilis de ſe:ꝛ
acq̃rere ꝑpetuitatẽ vel neceſſitatẽ ab alio:
ſed omnis intelligentia habuit neceſſitatẽ
eſſendi de ſe:ergo nõ habuit hoc ab alio ſe
cundũ eũ:igitur habent de ſe neceſſe eſſe. ꝯ
nõ habẽt aliquã cãm effectiuã. Primũ aſ⸗
ſumptũ.xij.meta.cõmento.xlj.dicit cõmen
tator ſic. ꝙ nõ eſt timendũ celũ quieſcere.
ꝛ dicit corrumpi. corruptio eñ in eo nõ eſt
poſſibilis ſicut quies. Et in eo nõ eſt verum
dicere aliquid de ſe poſſe eſſe eternũ: ꝛ ne⸗
ceſſariũ ex alio: ꝛ ꝙ neceſſariorũ quoddã ẽ
nõ neceſſariũ per ſe: ꝛ neceſſariũ per aliud
nõ eſt niſi in motu cauſe tantũ:aut aliquid
ſit poſſibile in ſubſtãtia ſua: ꝛ per aliud ſit
neceſſariũ in eſſe impoſſibile. Impoſſibile
eſt enim vt aliquid idẽ ſit in eſſe in ſubſtan
tia ſua:et recipiat ab alio neceſſarium eſſe:
niſi eſſet poſſibile ꝙ natura eius tranſmu
taretur. motus autem poſſibile eſt vt ſit ne
ceſſarius ex alio:et poſſibilis ex ſe: ꝛ cauſa
eſt in hoc:quia habet eſſe ex alio:ſcilicet a
motore. Ecce expreſſum iuxta commentũ

apud Ariſt. ꝙ eſt impoſſibile aliquid poſ-
ſibile eſſe ex ſe/ et neceſſariũ ex alio: niſi mo
tus. et cauſa illius eſt: qꝛ motus hꝫ eſſe ex
alio. vnde dicit infra. Impoſſibile eſt inue
niri ſubſtãtiam poſſibilem ex ſe: et neceſſa-
Tertio riã ex alio: qꝺ eſt poſſibile in motu. Ter
tio dicit idẽ cõmen. quarto ce. Res eterne
nõ habẽt agẽs niſi ſm ſimilitudinẽ: neqꝫ
habẽt ex quatuoꝛ cauſis niſi formalẽ et fi-
nalẽ. et ſi habuerint aliqͩ qꝺ eſt agẽs: non
erit hoc niſi quãtũ forma eſt ibi et ꝯſeruãs
ergo ꝓprie loquẽdo res eterne ſm eũ non
Quar- hñt cãm effectiuã. Quarto ſic. xij. meta.
to. cõmen. vſ. ſi ſunt entia celeſtia imobilia:
vt declaratũ eſt alibi: nullũ eoꝝ acquirit
eſſe neceſſariũ ab alio in eis. igiᷓ ſm eum
Quĩto quodlibet eoꝝ eſt de ſe neceſſe eſſe. Quin
to ſic. Ariſt. ij. celi ponit diuerſos gradus
entiũ: quoꝝ prim⁹ gradus eſſendi eſt ipſi⁹
optimi. Unde dicit ꝙ illi quod eſt optime
diſpoſitũ: ineſt ſuũ optimũ ſine actione. et
ꝯmẽtatoꝛ. Prim⁹ ordo entiũ ẽ: ꝙ cõphen
dũt nobilitatẽ pfectã ſine actiõe: et diuerſi
ficaᷓ ſm magis et minus: cuiuſmodi ſunt
entia abſoluta. ꝗ ſm Ariſt. pͥma cã non eſt
Sexto effectiua: nec hꝫ aliquã actionẽ. Sexto
ſic. qꝛo ſi Ariſt. ponit deũ eẽ cãm effectiuã
intelligẽtiaꝝ: vtrũ ponit deũ cauſaſſe eas
libere an neceſſario an naturaliᷓ? Si libe-
re: igiᷓ libere poſſet non cauſaſſe eas. ꝗ in-
telligẽtia eſt poſſibilis non eſſe. vel hꝫ eſſe
neceſſariũ: igiᷓ eſt poſſibile nõ eſſe de ſe: et
habet neceſſitatẽ eſſendi ab alio. Similiᷓ
ſi libere: nõ eſt neceſſe mundũ eſſe eternũ:
ſed oĩa põt libere adnihilare ſicut libere ꝓ
duxit. ſꝫ naturaliter certũ eſt ꝙ poſuit eũ
eſſe infinite ꝟtutis intenſiue. igiᷓ ꝓduxit
infinitũ effectũ. ꝯña ꝓbaᷓ. qꝛ virtus infi-
nita agens/ naturaliter agit infinite. igiᷓ
produxit omnia equalia: qꝛ omnia infini-
ta: qꝺ cõſtat eſſe falſum. Si dicitur quare
nõ ꝓduxit niſi vnũ infinite? ſaltem de illo
nõ poteſt dici rõ quare nõ ſit infinitũ: vel
quare nõ ſit perfectius quaſi incerto qua-
re dato ſi cauſabit a virtute infinita agẽs
Septi- naturaliter. Septimo hec videᷓ eſſe in-
mo. tentio Ari. xij. meta. vbi vult ꝙ pͥmus mo
toꝛ mouet ſicut amatũ et deſideratũ: igitur
Octa- nõ effectiue. Octauo ſic. xij. meta. cõmen
uo. to. xlj. Ab agẽte nihil ꝓuenit: niſi extra ha
bere id qꝺ ẽ in potẽtia ad actũ: ſꝫ in pͥnci-
pijs eternis nõ ẽ potẽtia: vñ nec agẽs: ſed
tantũ ẽ illic ĩtelligẽs et ĩtellectũ/ pficiẽs. et

pfectũ. Et ſupius in eodẽ cõmẽto dꝛ ꝙ in
eternis nõ eſt ꝓuentus neqꝫ actio. Uerũ ẽ
ꝙ ille auctoritates nõ multum mouẽt ad
negandũ titulũ qͦſtionis: ſed rõnes pͥma et
ſexta bene mouẽt. Suppono enim ꝙ po D
ſuit deũ agere naturaliᷓ et nõ libere: qꝛ aliᷓ Sup-
habuit mũdũ ponere eſſe ꝯtingẽter. et poſ ponit
ſibile eſſet oĩa nõ eẽ motũ/ tpͣs/ celũ/ et ele- auctoꝛ
menta. et ꝯñter oẽs ꝓpõnes cathegoricas pͥmo.
affirmatiue formatas habuit ponere eſſe
ꝯtingentes: que oĩa ſunt ꝯ̃ intẽtionẽ ſuã.
Unde cõiter poniᷓ deũ poſuiſſe agere ex
neceſſitate nature. Secũdo ſuppono ex Scdo.
viij. phyſi. et xij. meta. ꝙ poſuit deũ eſſe in-
finite virtutis intẽſiue. Si igitur iſta ſunt
de intẽtiõe ſua: nõ video qn potuit ꝯñter
dicendo ponere eũ cãm efficientẽ aliorũ a
ſe: vel etiã eũ eſſe cãm totalẽ vel partialẽ
alicui⁹ mot⁹: qꝛ ponẽdo eũ motorẽ natura
liter et infinite ꝟtutis intẽſiue: ſeqͥᷓ ꝙ nõ
ageret in nõ tpe. et nõ videᷓ ꝙ ipſe voluit
deũ eſſe pͥmã cãm et pͥmũ motorẽ: ſꝫ ꝙ tñ
mouet metaphorice motiõe finis: et nõ mo
tiõe efficiẽtis. Ad rõnẽ quã adducit: oſten
dẽs ꝙ ſi ponaᷓ in eſſe cã finalis: erit ꝯñter
cã efficiẽs: ꝯña nõ valet. Et qñ diciᷓ: cã fi-
nalis mouet efficientẽ: ꝯcedo: nõ ſicut effi
ciens: ſꝫ ſicut finis. vnde de⁹ mouet motio
ne finis ĩtelligẽtias ad agendũ. Uñ argu-
mẽtũ aſſumit ac ſi cã finalis deũ moueret
ad agẽdũ: qꝺ falſum ẽ: ſꝫ mouet illa reſpe
ctu quoꝝ dꝛ finis intẽtus. Uñ ſicut pecu-
nia mouet auaꝝ ad laborãdũ: tñ in nullo
eſt cauſa efficiẽs neqꝫ ſui neqꝫ motus ſui.
ita põt poni de⁹ cã oĩum finalis: ſꝫ nullu⁹
ſit cã efficiẽs. In hoc ergo argumẽto non
qꝺ ſentiũt vniuerſi pħi volui enumerare:
ſꝫ tantũ qͩ illi ſentiũt qͦꝝ in vſu habem⁹. ſ.
Ari. Auerrois ſuus cõmẽtatoꝛ. Plato ꝟo
poſuit mũdũ a deo ab eterno ꝓductũ: ſic-
ut dicit Aug. in de ciui. dei. cũ tñ Ariſt. di-
cit de Platone. viij. phy. c. iij. ꝙ ſolus Pla
to inter oẽs pħos antiquos generat tpͣs.
ſimul eñ factũ eẽ cũ celo: celũ eñ factũ eẽ
dicit cõmẽtatoꝛ cõmẽto. x. Platoni eñ ac
cipiendũ ꝯ̃riũ ei qꝺ accipiũt antiqͥ. ꝯceſſit
eñ tpͣs ſequi motũ celi: ſꝫ non ꝯceſſit ipm
eẽ eternũ: ſꝫ gñatũ. Ecce plane ꝯ̃dicũt Ari
ſto. et Auerrois poſitiõi Platonis. Quãtũ
ad op. Auicẽne pꝫ. viij. me. cõ. iiij. ꝙ ponit
ſubiectũ primũ eſſe neceſſe: et oẽs naturas
alias poſſibiles eſſe ex ſe: et ꝙ eſſe aliorum
ſluit a deo imediate: nõ eſt niſi vnũ. ix. me-

taph.c.iiij. Itē ꝙ tantū vnū eſt: neceſſe eē lib.ij.c.vij. Itē oē qđ incipit eſſe poſt non eſſe: h₃ materiā.iiij.metaph.c.ij. Vñ p₃ ꝙ ponūt deū eē cām effectoꝝ effectiuā oium remotā: ⁊ ſm ordinē ꝙ imediate ꝓduxit intelligentiā primā: ⁊ iſta aliam: ⁊ ſic vſq₃ ad aīam orbis ⁊ mundi. ſ₃ de poſitionibus philoſophoꝝ nō plus: q₃ multa varia ſcri

E Scđs arti. pſerunt. Scđs articulus eſt dicere qđ ſit dicendū in rei veritate. Dico igitᷣ ꝙ illud tenendū eſt qđ ſcribitᷣ in ſymbolo Niceni cōcilij.ſ. ꝙ credendū eſt deū eē factorē celi ⁊ terre: viſibiliū ⁊ inuiſibiliū: ⁊ oīm alioꝝ a ſe.

F Tertiꝰ arti. Tertiꝰ articulꝰ eſt videre quō deus ſine ſui mutatione pōt cauſare aliud de nouo: ⁊ maxime de nihilo. Et arguitᷣ ꝙ non:

Arguitur primo. q₃ omne qđ vniformiter ſe h₃ nūc ſicut prius: ſi modo cauſat ⁊ prius cauſauit: ⁊ ſi prius nō cauſauit ⁊ modo nō cauſat: igitur ſi deus de non cauſante fit cauſans de nouo

Scđo op₃ neceſſario ꝙ muteᷣ. Scđo ſic. omne qđ eſt ſemꝑ eque determinatū ad agēdū: agit ſemꝑ equalr̄: vel nō agit: ſ₃ deus non poteſt incipere vt determineᷣ ad agendū:

Tertio igitᷣ nō potuit incipe agere. Tertio idem manēs idem/⁊ ſilr̄ manens: ſemꝑ natū eſt facere idē.ij.de generatione. igitᷣ nulla variatio pōt eſſe in effectu: nec inceptio circa effectū: niſi ꝓcedat ex mutatione aliqua circa cām. Si dr̄ ꝙ iſta rō bñ tenet de agēte naturali: ⁊ nō de alio. Cōtra. nullū agēs volūtarie differt actionē ſuā: niſi expectādo opportunitatē tpis que non conſtat ad actionē ſuā: ſed deus nō indiget aliqua viciſſitudine tpis: nō igitᷣ h₃ rationem expectādi. Et hāc rationē vehemēter ponderat cōmētator.viij.phyſi.cōmen.xv. vbi oīno ex intētione arguit cōtra fidē chriſtianoꝝ de inceptione mundi a deo. Sed ad iſta dicendū ꝙ voluntas dei ſine ſui mutatione pōt cauſare de nouo. Unde ſicut voluntas mea pōt ꝓducere velle aliqđ cras iſta hora: ⁊ iſtā volūtatē ꝯtinuare: ⁊ tñ nō ſtatim cauſaᷣ: ⁊ tunc adueniēte hora cras cauſat ꝓpoſitū ſine ſui mutatiōe qñ effectꝰ ꝓducetur: ⁊ ita ꝙ nulla variatio ſit in cā: ſ₃ tantū circa effectū: ita volūtas diuina ꝑ velle eternū pōt nūc aliqđ de nouo ꝓducere ſine ſui mutatione: quātūcūq₃ male opinaᷣ iſte blaſphemus cōmētator. Quare autem tūc potius ꝙ alr̄s placuit deo ꝯdere: videamus Aug.xj.de ciui.dei.c.iiij.v.⁊.vj. q̄ nō arbitrantur deum de nouo poſſe ꝓducere ſine noua voluntate. dicit.c.v. ꝙ ſimile eſt querere quare deus potius tūc ⁊ nō antea voluit mundū creare: ⁊ quare potius hic ⁊ nō alibi: de loco loquēdo: voluit mundū creare. q₃ ſicut poſſunt cogitari infinita tēpora ante mundi cōſtitutionē: ita poſſunt cogitari infinita mūdi ſpatia locoꝝ extra ſpatiū in quo mundus eſt: iō rñdet Aug. infra ꝙ mundus nō eſt factus poſt tpꝰ: ſ₃ cum tpe. vnde idē de geñ. cōtra Manich. lib.ij. cito poſt princ. ⁊ allegat magiſter in ſ.diſt.xlv.c.iiij. Si qui dixerint: quid placuit deo facere celū ⁊ terrā: vide ibi. voluit ꝙ voluntatis diuine nō d₃ queri cauſa.

B Ad primū ar. Ad primū negaᷣ antecedēs: q₃ deus vniformiter ſe habens nūc ⁊ prius/⁊ voluntas creata ſimilr̄ pōt de nouo cauſare: cū eſt libertas voluntatis q̄ libere cauſat qñ vult: ⁊ ceſſat qñ vult.

D Ad ſecundū. Ad ſcđm nego illā ꝯñaz deus nō pōt incipere vt d₃ ⁊c. ꝓprie em̄ loquēdo deus nō pōt incipere determinare nec determinauit eſſe ad ꝓducēdū ex tpe. tales em̄ ꝓpōnes importāt deū aliquādo indifferēter elegiſſe mundū ꝓducere ex tēpore: ⁊ hoc nō poſſumꝰ imaginari: niſi ponamus in deo nouā electionē: ⁊ deū habere actū elicitū: ⁊ mutari ſicut nos mutamur: qđ totū falſum eſt de deo. Ideo dicēdum ꝙ deꝰ libere ab eterno voluit mūdū ꝓducere ex tpe: nunq̄ tñ ſe determinauit ad h. Nā ꝑ determinare op₃ intelligere incipe in tpe opationē elicitā. Vñ qñ dicimus ꝙ deus ab eterno libere voluit: nō ponimus in deo aliquā deliberationē: ſicut fit ī actibus nr̄is: ſ₃ ab eterno libere voluit. ⁊ ſi h eſt difficile ad imaginādum: nō ſit difficile ad credēdū credēti maiora.

I Ad tertium. Ad tertiū cōcedo ꝙ idē ſemꝑ manēs idē ſemꝑ eſt natū facere idē: ſ₃ nō ſemꝑ facit idē: ſicut dictū eſt. Ariſt. intelligit de agēte naturali: ſicut diceᷣ in rñdēdo ad cōmētatoiē: ꝙ agēs volūtariū nō differt actionē ſuā ⁊c. Pōt dici ꝙ hoc eſt falſum ſi accipiᷣ vniuerſalr̄: ſed de nobis cōiter ita eſt. Silr̄ qñ dicit ꝙ volitū nō poſtponiᷣ volūtati: niſi ꝓpter defectū aliquē in volūtate: falſum ē: ſ₃ poſtponitur ideo q₃ nō placet aliter volūtati ſm imaginationē: q₃ regulariter poſtponi eſt eſſe poſt continue: ſed ſic mundus non fit poſtpoſitus diuine volūtati ſiue volitiōi.

K Quartus ar. Quartus articulus eſt videre quomodo deꝰ agit: naturaliter an libere. Ad hoc dico dupľr: ꝙ deꝰ agit q̄cqđ agit libere. Di

co ꝙ hec nõ põt demõſtrari: quin infide lis poſſet ad eam reſpõdere. Primũ patet ſatis: qꝛ cõſequẽs eſt ad ea que fidei ſunt. tenet enĩ fides deum potuiſſe ꝓducere an teꝙ̃ ꝓduxit: ſm imaginationẽ: capiendo ly ante: ſicut dicim⁹ ꝙ põt modo ponere vnum mundũ extra iſtũ capiẽdo ly extra vt importat ſpatiũ imaginatũ: ideo ſi pro duxiſſet: naturaliter ꝓduxiſſet. Oppoſitũ tenet fides: dicẽs duratiõnẽ mundi eſſe iã fere. M.ccxxij. annorũ. ſicut ſi produxiſſet naturaliter ex: nõ põt adnihilare mũdũ. Si militer ſi ſic: hõ ⁊ angel⁹ in nullo ſibi pro ſua ꝓductione tenerent̃: qđ eſt abſurdum catholico. Scđo oñdo ꝙ hec veritas ſola fide tenẽda eſt: nec rõne cõuinci põt reſpu enti ea q̃ fides credit. hoc aũt indirecte ꝓ bo. Pono rõnes doctoꝝ: applicando ad

Ratio prima ſcoti. eas rõnes pħi. prĩo arguit Scot⁹ ſic. ſ. ſẽ. di. viij. q. v. de imutatiõe dei. Illđ qđ ſum me neceſſariũ eſt: nõ põt nõ eẽ ꝓpter non exiſtẽtiã cuiuſcũꝙ alteri⁹ a ſe: ſꝫ de⁹ ẽ hu iuſmodi: g̃ ⁊c. ꝑꝫ: qꝛ ſi haberet neceſſariã habitudinẽ ad cauſandũ aliqđ: neceſſario depẽderet ad iſtud ⁊ ad iſtud nõ eẽ: ſeqꝛ̃ deũ nõ eẽ: qđ eſt ipoſſibile. igit̃ ⁊c.

Scđa. Scđo aliqđ cõtingẽter eſt in entib⁹: igit̃ pꝛĩa cã cauſat cõtingẽter. aña cõcedit̃ ab oĩbus: g̃ ⁊c. ꝯña tenet: qꝛ ſcđa cã nõ agit niſi vir tute pꝛime: g̃ ſi pꝛĩa cauſa neceſſario agit: ſeqꝛ̃ ꝙ oĩs cauſa ſcđa neceſſario agit.

Tertia Tertio. malũ fit in vniuerſo: g̃ de⁹ non neceſſario agit. ꝯña ꝑꝫ: qꝛ agẽs neceſſario ꝓducit tãtũ effectũ quãtũ põt ſuſceptiuũ recipere: ſed effect⁹ dei eſt bonitas: g̃ ꝓdu cit in vnoquoꝗ bonitatẽ quãtũ vnũqđꝗ põt recipere.

Quarta. Quarto. oĩs cauſa agens neceſſario / agit ſm vltimũ ſue potentie. ſi igit̃ deus agit neceſſario: agit ⁊c. Confir matur: qꝛ ſi ſic: cũ ſit in eius ꝑtãte cauſare oẽ cauſabile: deus cauſabit oẽ cauſabile. ⁊ ſic nulla cã ſcđa cauſat aliqđ. Primũ aſ ſumptũ ꝑꝫ: qꝛ ſicut nõ eſt in ꝑtãte agen tis naturalr̃ agere ⁊ nõ agere: ita nõ eſt ĩ ſua ꝑtãte agere inteñe ⁊ remiſſe: igit̃ agit

Quita ſm vltimũ potẽtie ſue. Quinto. ſicut ar gutũ eſt ſupra: ageret in non tꝑe: ⁊ moue ret celũ in nõ tꝑe. Sanct⁹ Tho. cõtra Ge ne. lib. ij. c. xxiij. adducit ad idẽ octo ratio

Prima rõ ſcti thome nes. Prima ſic. oĩs agẽtis ꝑ neceſſitatẽ nature virtus determinat̃ ad vnũ effectũ ſed de⁹ eſt cauſalis oĩm: ergo nõ determi

Scđa. nat̃ ad vnũ. Scđa ſic. q̃cũꝗ coꝝ q̃ põt fa cere / q̃dã facit: ⁊ q̃dã nõ facit: agit libere ⁊ ꝑ electionẽ: ſꝫ multa nõ fiũt ĩ reb⁹ q̃ de⁹ poſſet facere: vt ꝑꝫ in figuris corpoꝝ ⁊ in motibus ſiderũ. igitur deus non oĩa facit q̃ facere poſſet. ergo q̃ facit: facit libere. q̃ omittit: omittit libere.

Tertia Tertia ſic. intelle ctus nullũ effectũ facit niſi mediante vo luntate: ſed deus eſt eſſentialiter intelle ctus: ergo deus quicqđ agit: agit ꝑ volũ tatẽ: ⁊ nõ per neceſſitatẽ nature.

Quarta. Quar ta ſic. oẽ agẽs vel eſt ĩmanens vel trãſiẽs. ix. meta. ſed actio dei non eſt tranſiens: qꝛ actio dei eſt ſua ſubã: igitur eſt ĩmanẽs: ſꝫ actio ĩmanẽs ĩ ſubſtãtia ſimplr̃ ſpũaliter nõ eſt niſi cognoſcere ⁊ velle: ergo de⁹ qcꝗ quid agit: agit cognoſcẽdo ⁊ volẽdo: non ergo per neceſſitatẽ nature.

Quita Quinta ſic. omne agẽs agit ꝓpter finẽ: vel cognoſcit finem: vel dirigitur ab alio cognoſcẽte fi nẽ in illũ finẽ: ſꝫ pꝛimũ nõ dirigit̃ ab alio in finẽ: ergo cognoſcit finem: ergo agit ꝑ intellectũ ⁊ voluntatem.

Sexta Sexta ſic. agẽs per ſe eſt pri⁹ agente per aliud. ſed agens naturaliter ⁊ neceſſario nec habẽs dñium ſui actus / eſt agẽs ꝑ aliud: immo actũ ab alio: ergo deus cũ ſit pꝛimũ agens: nõ erit agẽs ꝑ aliud: nec actus ab alio: ſed agens ꝑ ſe habẽs dñium ſui act⁹: igit̃ ⁊c.

Septima. Septi ma pꝛima actio debet̃ pmo agẽti: ſꝫ actio voluñtatis ẽ pꝛioꝛ actu nature: qꝛ ꝑfectioꝛ. quod ex hoc ꝑꝫ: qꝛ ꝑfectioꝛa ſũt ea q̃ agũ tur per volũtatẽ: ꝙ ea que agunt̃ per ne ceſſitatẽ nature: ſed de⁹ eſt agẽs ꝑfectiſſi mũ: igit̃ ſibi debet̃ actio perfecta.

Octaua. Octa ua ſic. ſicut bonũ vlẽ ad bonũ ꝑticulare: ſic agẽs vlẽ ad agẽs ꝑticulare. ſꝫ bonũ vlẽ ẽ ſubiectũ agẽtis vniuerſalis: ⁊ bonũ ꝑticu lare agẽtis particularis: g̃ agens particu lare eſt poſteri⁹ agẽti vniuerſali ⁊ ſicut ei⁹ inſtrumẽtũ: ergo pꝛimũ agẽs eſt agẽs bo nũ. Ad iſtas rationes rñderet faciliter

T pħs aliqs qui principia fidei nõ haberet.

Ad primã rationẽ ſcoti. Ad pꝛimã diceret ꝙ de⁹ haberet neceſ ſariã habitudinẽ ad mundũ. ⁊ concederet ꝙ ad mũdũ nõ eſſe / ſequit̃ deũ nõ eſſe: et econtrario. ſicut ex impoſſibili quilibet cõ cederet: diceret enĩ deũ eſſe ſumme neceſſe eẽ: qꝛ eſt neceſſe eẽ in ſe ⁊ cauſa alijs mul tis: vt corpib⁹ celeſtib⁹ ⁊ elemẽtis: ita iſta cõditionalis eſt ꝟa: ſi mũd⁹ nõ eſt: de⁹ nõ ẽ ſed tñ ãtecedẽs ꝙ̃ ꝯñs eſt ipoſſibile apud eũ.

Ad ſecundã Ad ſcđam negat̃ pꝛĩa ꝯña: qꝛ oẽ corp⁹ celeſte agit necẽario; ⁊ cum hoc libere agit.

Unde bene ſtāt ſimul: ꝙ deꝰ cauſet libere
corpa celeſtia ⁊ intelligētias: ⁊ ꝙ tñ non
cauſet effectꝰ hoim ⁊ intelligentiarū: ⁊ iō
reſpectu aliqrū effectuū pñt tales eſſe cō-
tingētes. licet deꝰ agit neceſſario aliqs ef-
fectꝰ: ſicut ipemet deꝰ pōt cogitari ꝓduce-
re qdā libere: quedā neceſſario. Un̄ forma
arguēdi nō valet: ſicut nō ſequit: deꝰ agit
libere: ḡ oīs cā ſecūda agit libere. nec itez
ſeqtur: oīs cā ſcōa agit cōtingēter: igitur
N deꝰ agit contingēter. Ad tertiū/preterea
Ad ter- ꝯña nō valet: ⁊ ſi valet: cōcludit pari rōne
tiam. ꝙ deꝰ agit libere: ſic. malū eſt in vniuerſo:
ḡ deꝰ nō agit libere: qꝛ ſicut arguit effectꝰ
dei: ⁊ deꝰ volūtate agit: ⁊ cauſat oē qđ fit
ḡ tātū dꝫ vnicuiqꝫ de bonitate/quātū vult
ꝙ hꝫ: ſꝫ nihil qđ tātū de bonitate hꝫ quā-
tum deꝰ vult ꝙ hꝫ/eſt malū: ḡ malū non
eſt in vniuerſo. Diceret igitur ꝙ deꝰ age-
ret naturaliter quicqd agit imediate: ſed
ꝙ malū in vniuerſo cōtingeret ex defectu
cauſarū: ⁊ ſcđo malū morale ex libero ar-
bitrio. malū nature ex indiſpoſitione agē-
tis partialis: vel inobediētia materie: vel
impedimēto ꝯrij agēti pticulari. Un̄ deus
ſm eos nullo modo eſſet cauſa: niſi vellē
O dicere ꝙ Adā fuiſſet cā actꝰ mei. Ad qr-
Ad qr- tū dicet ꝙ deꝰ nō egiſſet quātū potuiſſet
tam. qn̄ accipit ꝙ tūc deꝰ cauſaret oē cauſabi-
le: negat ꝯña: qꝛ deꝰ nō pōt ſm pħm cau-
ſare oē cauſabile imediate. nō em̄ cauſaret
hoiem ſine celo ⁊ elemētꝭ. ꝯcedit reſpectu
P illorū q cauſant imediate: nō pñt intēſius
Ad qn- ⁊ remiſſiꝰ agere. Ad qntū ꝙ mouet celū
tam. in nō tpe: ꝯña nō valet: qꝛ nō pōt mouere
celū naturaliter ⁊ neceſſario: ſꝫ libere: im-
mo ſm aliqs hec ē neceſſitas: qꝛ Auerrois
Q attribuit celo duplicē motorē. ſ. cōiūctum
Ad pri- ⁊ ſeparatū. Ad ſextū poſſet dici ꝙ aſſum-
mā ſcti- pſit falſum: qꝛ celū agit de virtute nature
tho. ⁊ ignis ſicut ſol ⁊ luna ⁊ ſtelle: ⁊ tñ mul-
tos effectus inter ſe diſtinctos ꝓduxit. ſic
diceret ꝙ deꝰ partes integrales mūdi ſic-
ut corpora celeſtia ⁊ elemēta imediate ꝓ-
duxit: ⁊ qꝛ virtute illorū oīa alia produxit
R cōtingēter: ideo dꝛ deꝰ cā mediata ⁊ remo-
Ad ſe- ta. Ad ſeptimū ſi concedit tam maior ꝙ̄
cundā. minor: nō ꝯcederet argumētū: niſi ꝙ deꝰ li-
bere ageret a natura: ⁊ omitteret actu. et
cū hoc tñ ſtat ꝙ libere cauſaret iſta: vt do-
ctor ille ponit: ꝙ volūtas creata naturalr
cauſat actū volēdi reſpectu finis ⁊ reſpe-
ctu alioꝝ libere. Idē diceret apud iſtos q
ponūt deū nihil imediate cauſare in iſtis
inferioribus: nec oppoſitū illiꝰ pōt proba-
biliter oſtēdi. Ad octauū qn̄ dicitur ꝙ in- S
tellectꝰ nullū effectū cauſat niſi mediante Ad ter-
volūtate: dicit ꝙ hec eſt falſa: qꝛ itellectꝰ tiam.
ē volūtas. ⁊ ſic volūtas nō intelligit inter
ſe: ⁊ ſeipm ſimiliter ſicut cā partialis non
cōcurrēte naturalitate. ſicut manifeſte ex
primit ꝙ intētiones habeamꝰ ante actū
volūtatis: vn̄ nō eſt in poteſtate noſtra q-
bus viſis tangamur p Aug. de libero arbi-
trio. Itē oīs hō ſm Aug. xiij. de tri. c. v. ar-
dētiſſimo amore appetit btitudinē: qđ nō
pōt niſi per intellectū ⁊ voluntatem. ergo
hō vult naturalr ⁊ neceſſario: ⁊ ſic appe-
titum btitudinis neceſſario cauſat. Tertio
qꝛ beatus in patria per intellectū ⁊ volū-
tatē fruitur deo: ⁊ nō libere: hoc eſt indif-
ferēter: ⁊ miſer odit deū ⁊ miſeriā ſuā ne-
ceſſario ⁊ modo nature. Quarto. oēs phi-
loſophi ponūt deū cognitiuū ⁊ itelligibi- T
lē: ⁊ tñ nō ponūt eū libere iō cauſare. Ad Ad qr-
nonū argumētū pōt dici ſatis bona ꝯſciē- tam.
tia/ꝙ argumentū quātū ad vtrūqꝫ genꝰ
actionis accipit falſum: nā nulla eſt actio
dei immanēs ꝓprie loquēdo. qꝛ oīs actio
immanēs recipit in agēte: nihil aūt ī deo
recipi pōt: ſicut idē doctor bene nouit. ſilr
idē dicit ꝙ actio ē ſua ſubſtātia: ſꝫ ſubſtā-
tia dei nō manet ī ſubſtātia dei: notū eſt.
ſilr quātū ad actionē trāſeūtē manifeſtū
eſt ſm principia fidei/ꝙ ita libere pōt deꝰ
cōburere ſine igne: ſicut cōburit mō ignis
⁊ ifrigidare ſiue aqua: ⁊ hmōi q ſūt actio-
nes trāſeūtes. Itē dato ꝙ totū eēt licitū:
vt in argumēto aſſumit: nihil aliđ ꝯcludit
niſi ꝙ deꝰ ageret cognoſcēdo ⁊ volēdo: ex
quo in nullo ſeqtur ꝙ agit libere: ſicut ad
octauū dictū eſt. Ad decimū dicendū ꝙ p- V
bat idē: ſcꝫ ꝙ deꝰ agit p itellectū ⁊ volūta- Ad qn-
tē: ⁊ hoc eſt concedendū ab omni homine tam.
⁊ ꝙ preſciuit ſicut finē naturaliter ſuam
bonitatem. iuxta Boetiū. iij. de conſolati.
vbi vult dicere ꝙ ſolus amor ꝓprie carēs
inuidia mouet deū ad producendū mun-
dum. ⁊ ſic videtur ꝙ ille finis nō ſit ſibi
libere preſcitꝰ: ſed naturaliter: ideo argu-
mētū nō minus cōcluderet oppoſitū ꝙ̄ p-
poſitū. Ad vndecimū qn̄ dicitur ꝙ agēs X
libere eſt prius agens ꝙ̄ agens naturale: Ad ſex-
⁊ ꝙ oē agens naturale agitur ab aliquo. tam.
iſta forte negarentur. ſed dato ꝙ concedā-
tur: non ſequitur plus niſi ꝙ deus reſpe-

ctu aliquoꝝ effectuū hꝫ ſe libere: ⁊ cū hoc
Y ſtat ꝙ reſpectu aliquoꝝ ſe hꝫ naturaliter
Ad ſe⸗ ⁊ de neceſſitate. Ad duodecimū dꝛ veriſſi
primā militer ꝙ agere naturaliter eſt maioris ꝑ⸗
fectionis ꝙ̄ agere libere ⁊ indifferenter: ⁊
ideo reſpectu eoꝝ que perfectiſſima puta⸗
mus: ꝯditionē tribuimus: ſicut ꝓductionē
ꝑſonaꝝ in diuinis: ⁊ opatiões beatificas
nō ponimus libere liatē in tp̄e cauſari: et
ideo ſine dubio diceret vnus pħs / ꝙ maio
rem ꝑfectionē arguit in deo ꝙ non poteſt
ceſſare a cauſando ⁊ influendo bonitatē:
ꝙ̄ libere poſſe deſiſtere ⁊ totū adnihilare
quod eſt. Siľr ꝓbatio quā ponit: nihil va
let. ſ. ꝙ intellectus eſt nobilioꝛ aīa vegeta
tiua. nō video quō iſtud ſm̄ ſua principia
hꝫ veritatē: cū intellectus apud eū ſit acci
Z dens aīe vegetatiue: ⁊ aīa vegetatiua ſit
Ad ipſa aīa intellectiua. Ad vltimū eſt bene
octauā difficile rn̄dere: qñ dicit: bonū vniuerſale
eſt obiectū agētis vniuerſalis. vult dicere
ꝙ agens vniuerſale vult bonū omnibus
que cauſat qñ eſt agēs ꝑ intellectū: ⁊ hoc
eſt verū. ⁊ tūc concludit ꝙ deus cognoſcit
bonū: ⁊ hꝫ naturalia agentia ꝓ inſtrumē⸗
tis ſuis: ⁊ totū eſt idē. ⁊ ſimiľr ꝙ eſt agens
bonū: hoc eſt habēs voluntatē: ſed ꝙ oīa
AA que ſunt in mūdo / cauſet libere: in nullo ſe
Quar⸗ quit. Quart⁹ articul⁹ eſt videre an de⁹
tus ar. concauſet in omni opatione cauſe: in quo
oſtendo duo. Primū eſt ꝙ pħi hoc nō con
cederēt: ſic ſatis ex p̄cedētib⁹ ptꝫ. Scḋm:
ꝙ ex principijs fidei opꝫ dicere ꝙ ſic. Un̄
Aug. iij. de trini. c. iiij. Uolūtas dei eſt pri
ma ⁊ ſumma cā oīm corporaliū ſpecierum
atqꝫ motionū. Nihil eñ fit viſibiľr ⁊ ſenſi
biliter: qḋ nō de interioꝛe inuiſibili ⁊ incō
mutabili ⁊ in intelligibili aula ſummi im⸗
peratoris aut iubeat aut ꝑmittaf. Itē ſu
per Gen̄. iiij. c. xiij. dicit ꝙ deus eſt cauſa
ſubſiſtendi omni creature: ⁊ ꝙ ſi v̇tus ei⁹
a regimine creature ceſſaret: ſimul iſtorū
ceſſaret ſpecies: omniſqꝫ natura ꝯcideret.
⁊ infra. Credimus ⁊ dicimus in iis q̄ creat
deus indeſinenter operari. ⁊ allegat illud
Actuū. xvij. In illo viuim⁹: mouemur: ⁊ ſu
mus. Et illud Io. v. Pater meus vſqꝫ mō
operaf: ⁊ ego operoꝛ. Dico igiť ꝙ de⁹ con⸗
cauſet imediate oē cauſatū a creatura. qḋ
ꝑſuadef ſic. Illa cauſa dꝛ imediata: q̄ poſi
ta ponif effect⁹: ⁊ qua nō poſita nō poteſt
poni effectus: ſꝫ deus eſt hmōi reſpectu cu
iuſlibet creature: g̃ eſt cā immediata reſpe
ctū cuiuſlibet creature ꝓducte a cā ſcḋa.
Scḋo magis depēdet q̄libet effectus a cā
prima ⁊ vniuerſali ⁊ illimitata: ꝙ̄ a cā li⸗
mitata. Sꝫ de cā vniuerſali limitata ſic eſt
ꝙ niſi ipſa ſit p̄ſens: imediate cauſans: nō
ꝓducitur effectus: ergo eodē modo ⁊ de cā
vniuerſali ſimpľr illimitata: ꝙ niſi imme⸗
diate cauſet: null⁹ effect⁹ ꝓducef. ptꝫ ma⸗
ioꝛ. minoꝛē ꝓbo ꝑ experiētias: qꝛ quātūcūqꝫ
cā prima approximef hic inferius alicui
paſſo: nunqꝫ iſta cā q̄ dꝛ prima / ꝓducit ta
lē effectū: niſi ſol ſit ī debita ꝓximatiōe. ſic
ut ptꝫ / in eſtate ſole accedente: ⁊ in hyeme
cū ipſe recedit: agētia manēt infinita ap⸗
proximata vniformiter. igiť ꝯſtat ꝙ ſol eſt
cā vniuerſalis ⁊ īmediata cuiuſlibet corpo
ralis effect⁹ hic inferi⁹. Tertio ſic. ſuſpēſio
actionis cauſe ſcḋe: ſicut ignis in camino
triū pueroꝝ. Dan̄. iij. nō eſt aliud ꝙ deum
nō coagere cū igne. iō ſi ignis debeat age⸗
re: opꝫ deū coagere cū igne. Ex iſtis ſequiť BB
ꝙ creatura nō eſt cā totalis ſed partialis Conclu
ſui effectus: qꝛ deus eſt cā partialis cuiuſ⸗ ſio auč
libet effectus cauſe ſcḋe. iuxta illud qḋ de
hoīe dꝛ Io. xv. Sine me nihil poteſtis fa⸗
cere. Sed ꝯ̄ illā ꝯcluſionem arguo ſic. Si Argui
eſſet vera: ſequiť ꝙ deus eſſet imediate cā tur pri
effectiua pcti ꝯtra Aug. q̄ dicit in multis mo.
locis malū nō eſſe a deo: nec deū eē aucto⸗
rē peccati. Scḋo iſta ꝯcluſio nō ſtat cū li⸗ Scḋo.
bertate arbitrij: ⁊ ita nō hrēt actū ꝓpriū
in ſua ptāte. ꝯña ptꝫ: qꝛ ſi volūtas nō pōt
in actū ꝓpriū ſine coopatiōe diuina: ⁊ non
eſt in ſua ptāte ꝙ de⁹ ſibi coopef: qꝛ ſi deus
vult / coopaf: ⁊ ſi nō vult / nō coopaf. ergo
act⁹ volūtatꝫ nō ē i ſua ꝓp̄a potētia. Ter Tertio
tio ſic. ſequeref ꝙ deus coageret ad opus
qḋ eſt iniuſtū: vt ad homicidia: adulteria
⁊c. Quarto. tūc de⁹ imediate affligeret Quar⸗
dānatos: ⁊ ꝯcederef ꝙ de⁹ imediate occi⸗ to.
dit chriſtū: imo ꝙ ꝯtinue occidat hoīes: qꝛ
cū oī actiōe corrūpente hoīem de⁹ coagit
imediate. Quinto. qꝛ capio aliquē effe⸗ Quito
ctū indiuiſibilē: ſicut intellectionē vel voli
tionē: hmōi effect⁹ de⁹ nō pōt eſſe cā par⸗
tialis. qꝛ iſte effect⁹ nō hꝫ ꝑtes. Ad iſta di
cēdū ꝙ nō obſtātib⁹ iſtis: ꝯcluſio eſt tenē
da: alioqn nō ſatis dicef ꝙ de⁹ eſſet cā effe
ctiua oīs rei. Ad p̄mū ꝯcedēdū eſt ꝙ de⁹ CC
eſt cā pcti: ſꝫ nō dꝛ auctoꝛ pcti: qꝛ h̄ ē ſpā e Ad pri
in libero arbitrio ꝯſtitutū: ꝙ ſi hō vult ali mum.
q̄d: de⁹ coagit cū volūtate illā volitionē: ſic
tn̄ ꝙ p̄ma cauſalitas hmōi volitiōis ē vo

lūtas. vnde hec ꝓpoſitio eſt vera: volūtas
vult: igit̄ deus vult hāc volitionē eſſe: q̄ꝛ
volūtas ſic vult ſiue ſit bona ſiue mala de
lege cōi: q̄ꝛ aliq̄n cauſat ſpāliꝰ volūtas vo
litiões: ⁊ ꝯtinuat eas: ſic ꝙ nō eſt in ptāte
volūtatꝫ illas dimittere. q̄ꝛ igit̄ deꝰ ſtatuit
q̄ncūqꝫ hō voluerit vti aliq̄ arbitrio ſuo:
deus vult ſibi coagere: ⁊ nō cogit liberū ar
bitriū hoīs agere: niſi hō ſpōte velit: ideo
pctm̄ dr̄ eſſe ab hoīe ſicͨ auctore: ⁊ nō a deo:
⁊ tn̄ ab vtroqꝫ eſt ſicut a cā effectiua ꝑtia-
li. oēs aūt auctes q̄ ſonāt ꝙ deꝰ nullo mō
eſt auctor mali: ſic debēt intelligi: ꝙ deus
nō eſt cā totalis vel p̄ma q̄re hō peccat: ꝙ
neceſſitet hominem ad peccādū. No. hic ꝙ
Oclīā in ſum. c. de amphi. dicit ꝙ oēs ſan-
cti q̄n negant deū eſſe cām pcti vel facere
pctm̄: itelligūt ꝑ iſtā: deꝰ facit pctm̄: vnam
aliā. ſ. iſtā deus peccat. vel iſtā: deus facit
aliq̄d qđ nō deberet facere: vel aliquā cōſi
milē: que ſunt falſe. ⁊ iō ad talē intellectū
negāt deū facere pctm̄. Sed iſta expoſitio
non eſt vͣa: nec ad iſtū intellectū negāt ſan
cti deū facere pctm̄: imo de iſta nemo heſi
tat/ deꝰ peccat: niſi forte ꝑ cōicationē idio-
matū verificat̄: qđ nō eſt ad ꝓpoſitū. de h
vide alibi de eodē quō hec eſt vera: deus
peccat: deꝰ odit. Unde poſito ꝙ deꝰ cōpel-
leret hoīem ad peccandū ꝑ ipoſſibile: non
ſequit̄ ꝙ deus peccaret: cū nihil pōt pecca
re niſi qđ pōt eſſe ſub lege: imo volūt ſan
cti auferre cauſalitatē reſpectu peccati: q̄
cauſalitas inducit hoīem ad peccandū. et
iſta eſt mēs Aug. lib. lxxxiij. q. q. iij. nam ꝓ
bat ꝙ deo auctore nō fit hō deterior. ⁊ al-
legat magiſter. ij. diſt. xlvj c. xij. Itē de na-
tura boni. c. ij. Cū audimꝰ oīa ex deo oēſqꝫ
naturas: intelligere debemus etiā oīa que
naturaliter ſunt. Nō em̄ ex ipſo ſunt pctā
que naturā nō ſeruāt ſꝫ vitiāt: que ex volū
tate peccātiū naſcunt̄. vnde manifeſtū eſt
de. lxxxiij. q. q. iij. ⁊ lib. ij. de libero arbitrio
q̄ liber vocat̄. vn̄ malū ⁊ de natura boni. ⁊
multis alijs locis: ꝙ apud beatū Aug. ma
gna difficultas fuit de cauſa ⁊ origine pec
cati. ⁊ hoc ſatis ptꝫ per auctoritates mgr̄i
adductas. ij. diſt. xxxv. Unde melius eſt di
cere ꝙ deus nō eſt cauſa totalis pcti: nec
precipit pctm̄ fieri: q̄ꝛ p̄cipere aliq̄d fieri ē
dare auctoritatē ꝙ illud fiat: ⁊ deus nō p̄
cipit: imo ꝓhibet pctm̄ fieri: ideo negatur
Ad ſe- ꝓprie eſſe auctor peccati: tn̄ eſt cauſa effi-
cundū. ciens actionis q̄ eſt peccatū. Ad ſecundū

dico ꝙ actus volūtatis eſt in ſua ptāte de
lege cōi: q̄ꝛ lꝫ nō pōt in actū ſuum ſine deo
coagente: deus tn̄ paratus eſt coagere ei
q̄n placet voluntati. Ad tertiū: ꝯcluſio Ad ter
nō eſt incōueniens ꝓ operibus que ipſe- tium.
met fecit ſicut cauſa partialis ⁊ hoc iuſte.
q̄ꝛ idē opus iuſte fit a deo/ ⁊ ab hoīe iniu-
ſte. Ex iſto ſequit̄ ꝙ omne qđ fit in mūdo
iuſte fit: ⁊ omne qđ iniuſte fit iuſte fit. ſunt
em̄ iuſtū ⁊ iniuſtū termini relatiui vt ma-
gnū ⁊ paruū. vn̄ idē opus fit iuſte a deo:
⁊ iniuſte ab hoībus: quibꝰ preceptū eſt ne
tale opus faciāt. Ad q̄rtū: ſi nihil aliud Ad q̄r-
iportat niſi eſſe cām effectiuā mortis: cōce tum.
dendū eſt ꝙ chriſtꝰ occidit ſeipm̄. Nā ꝯſtat
ꝙ fuit cā mortis ſue. ſi aūt in argumento
cōnotet̄ ꝙ ſit cā totalis: nō ſequit̄ ꝙ deus
occidit chriſtū vel aliq̄s hoīes. Ad quin Ad q̄n
tū dico ꝙ illud argumētū ꝓcedit ex mala tum.
imaginatione: ac ſi ideo vocaretur aliq̄ cā
partialis: q̄ꝛ cauſat partē rei: qđ nō eſt ve
rū: ſꝫ q̄ꝛ cū cā eiuſdē generis concurrit ad
cauſandū. Un̄ lꝫ intellectio non eſt res di-
uiſibilis: nihilominus pōt cauſari a mul-
tis cauſis partialibus. Ad rōnes p̄ncipa DD
les. Ad primū dico ꝙ deus libere crea- Ad pri
uit mūdū. ⁊ q̄n arguit̄ ꝯ: q̄ꝛ ſicut naturalr̄ mū pu.
intelligēdo ſe intelligit alia: ita ſlr̄ volen-
do ſe vult alia. dicendū ꝙ nō eſt verū: ſed
ſe vult neceſſario eſſe: ⁊ alia ꝯtingēter vel
libere. Ad ſcđm dico ꝙ nihil aliud a deo Ad ſe-
eſt de ſe formalr̄ eſſe neceſſario: ſed oē aliud cundū.
a deo eſt poſſibile eſſe ⁊ poſſibile nō eſſe. ⁊
q̄n arguitur ꝙ angeli ⁊ corpora celeſtia nō
habent in ſe potentiā nō eſſe: q̄ꝛ carent ma
teria: quare poſſunt eſſe ⁊ nō eſſe: cōcedo:
ſunt tn̄ poſſibilia eſſe ⁊ nō eſſe per poten-
tiam facientis ea eſſe cōtingenter ⁊ libere.
¶ Sequit̄ quoddā fragmentū queſtionis
in quo ſex articulos auctor ſe executurum
pollicet̄: quoꝝ duos dūtaxat nec eos ſatis
plene ꝓſequit̄: ſed nec plura reperi: nec ab
eo confecta crediderim.

A

VTrum deus fue- Qō. xj
rit cauſa effectiua mūdi per Argu.
creationem? Et arguitur ꝙ p̄na.
nō: q̄ꝛ capio primum inſtās
eſſe mūdi. Et quero vtrū in
eodē inſtāti fuit nō eē ipſius mūdi: an in
aliquo alio? ſi ſic: ergo mūdus ſimul fuit ⁊
nō fuit. ſi in aliquo alio: cū inter quelibet
duo inſtantia cadit tpˢ mediū: ſequuntur

duo incōueniētia. Primū: ꝙ tp̄s fuit āte mūdū: aliō ꝙ̄ iſto tp̄e medio. neutrū iſtorū ꝯdictorioꝝ fuit verū: dato ꝙ fuiſſent: mūdus eſt: mūdus nō eſt. ꝯñs falſum. igitur ꝛ añs.

In oppoſitū Declaratio q̄onis.

Ad oppoſitū eſt Gen. j. In p̄ncipio creauit de⁹ ꝛc. In iſta q̄ſtiōe ſex fiet. Primo exponā iſtos terminos creare vel creatio. Scḋo inq̄rā vtrū creatio actio differt a deo. Tertio an creatio paſſio differat a creatura. Quarto an creatio ſit mutatio. Quinto an creatio diſtinguit a conſeruatione. Sexto dicēdū eſt ad formam.

C Prim⁹ articulus.

Circa primū ē aduertēdū ꝙ creatio ē productio alicui⁹ de nouo nō ex ſubiecto. Vn̄ ꝓprie loquēdo creare importat aliq̄d producere nō ex ſubiecto vel materia p̄cedente. Scḋo ſciēdū ꝙ diuerſimode loquūtur ſancti de iſtis terminis creatio ꝛ creare et ſlib⁹. Vn̄ vno mō accipit creare ꝓ agere ꝛ facere: ꝛ creatio ꝓ actione vel factione. Vn̄ Gen. j. Maſculū ꝛ fe. ꝛc. Scḋo mō accipit creatio ꝓ informatione alicui⁹ forme de nouo: q̄ forma cōfert dignitatē ꝛ nobilitatē iformato. ꝛ ſic loq̄tur Anſ. iij. de ſli. ca. ij. vbi dicit ꝙ de⁹ i angelica natura creat cognitionē: q̄ cognitio illi eēt ab informitate ꝯuerti ad iformātē deū: ꝛ creari atq̄ꝫ formari. Tertio mō metaphorice ḋr creatio i ꝓmotionib⁹ hūanis: qn̄ aliq̄s aſſumit ad aliquē ſtatū nobilē. vt dicimus papā creari ꝛ cardinales. Quarto mō naturalr̄ qn̄ aliq̄d ꝓducit de nō eē ad eē ſine materia vel ſubiecto p̄cedēte. ꝛ ſic dicim⁹ ꝙ creare eſt producere aliq̄d ex nihilo.

Tertio ſciēdū ꝙ ducere aliq̄d ex nihilo pōt q̄druplr̄ itelligi. Uno mō ḋr aliq̄d fieri ex nihilo: ita ꝙ exponat h̄ qḋ eſt nō fieri de aliq̄. ꝛ ſic pōt dici ꝙ ſumma eſſentia eſſet facta de nihilo. Alio mō pōt itelligi aliq̄d fieri de nihilo: q̄ſi ip̄m nihil eēt aliq̄d exn̄s vn̄ aliq̄d poſſet fieri: ꝛ iſte mod⁹ includit ꝯdictionē. Alio mō ḋr aliq̄d ideo fieri de nihilo: q: itelligit eē factū: ꝛ tm̄ nō eē vl̄ fuiſſe aliq̄d vn̄ fiat: ſicut dicimur cōtriſtari de nihilo: q: ſine cā. ꝛ hos tres modos ponit Anſ. Quarto mō ḋr aliq̄d fieri ex nihilo: vt iſte ꝓpōnes ex vl̄ de nō denotēt circūſtātiā cauſe material̄: ſ; tm̄ circūſtātiā ordinis tp̄is vel durationis imaginate: ſic dicim⁹ fieri diuitē ex paupe: ſanū ex inſano: ꝛ iſtis duob⁹ modis poſſumus ſatꝭ ꝓp̄e dicere mūdū eē creatū ex nihilo: q: factus eſt: ꝛ de nihilo: ꝛ pri⁹ nō fuit aliq̄d: capiēdo pri⁹ ꝛ poſt ſm̄ qḋ dicūt durationē imaginatā.

D Scḋs articl̄s

Circa ſcḋm articlm̄ dico tria. Pmo ꝙ creatio actio nihil aliō ē ꝙ̄ de⁹. Vn̄ iſte t̄min⁹ creatio ſig̃t eēntiā diuinā: ꝛ cōnotat creaturā creatā eē ab ea de nouo poſtꝙ̄ nō fuit. ꝛ h̄ loq̄ndo ꝓp̄e: vt ē diſtinctio iter ſubiecta iſtoꝝ t̄minoꝝ creatio ꝛ ꝯſeruatio. Scḋo dico ꝙ creatio actio ꝓp̄e loq̄ndo nec ē i deo: nec ē a deo. ptꝫ p̄ mū dictū: q: ē eēntia diuina q̄ nec ē i deo. Tertio dico ꝙ creatio actio nō ē mediū aliqḋ iter deū ꝛ creaturā: ſicut imaginat. P. aureoli. Probat: vl̄ eēt de⁹: vl̄ aliō a deo. ſi de⁹: tūc nō eēt mediū iter deū ꝛ creaturā. Si aliud a deo: tūc aliq̄d differt a deo: qḋ nullo mō eēt effectū a deo. qḋ nō ē catholicū: vt ꝓbatū eſt i q̄ōne p̄cedēti. Quarto ſicut eēt cauſatū a deo: eſſet creatio large loq̄ndo: ſicut ꝯſueuim⁹ dicere ꝙ oē qḋ ē: de⁹ ē vel creatura. Sꝫ ꝯ illō arguo ſic: nihil qḋ eſt de⁹ pōt nō eē: creatio actio pōt nō eē ḡ creatio actio nō eſt de⁹. minor pꝫ: q: h̄ pōt eē falſa: creatio actio ē: ꝛ ſua oppoſita ꝟa maior ptꝫ: q: ex oppoſito ſeq̄tur ipoſſibile ſicut arguēdo: aliq̄d qḋ eſt de⁹ pōt nō eē: ḡ de⁹ pōt nō eē: q: añs ꝛ ꝯñs ꝯuertūtur.

A Queſtio xiij

Vtrū chriſt⁹ cōuenienter redemit gen⁹ hūanū: ꝛ arguit ꝙ nō: q: non redemit gen⁹ hūanū: ḡ nō couenienter. Añs ꝓbat q: null⁹ hō redemit gen⁹ hūanū.

Argu. pncī.

In oppoſitū

Ad oppoſitū ē Aug. li. xiij. de tri. c. x. vſq̄ꝫ. xvj vt allegat a mg̃ro ſē. Ad illō ḋr ꝙ ſic: ꝓpt auctoritatē fidei quā ten; eccl'ia. ſic em̄ cātat eccl'ia. Famulis tuis ſubueni ꝛc. Itē chriſtus crucifix⁹ ſurrexit a mortuis.

B Rn̄ſio

C Ad argu p̄n.

Ad rōnē i oppoſitū negat añs: ꝛ ſilr̄ ei⁹ ꝓbatio. iij ſup ſnīa. di. xx. i p̄n. Si ꝟo q̄rat vtrū alio mō de⁹ hoīem liberare poſſet ꝙ̄ p̄ mortē xp̄i. Dicim⁹ aliū modū fuiſſe poſſibilē deo cui⁹ ptāti cūcta ſubiacēt: ſ; nre miſie ſanā de ꝯuenientiorē modū aliū nō fuiſſe.

Obiectio p̄ma.

Cōtra auctoritates prio nō iferūt titulū ꝯcluſionis: ḡ nō ꝓbāt cōcluſionē. Añs pꝫ: nā arguēdo ab alterutra illaꝝ ad ꝯñs/ē fallacia ꝯñtis. nō em̄ ſeq̄tur: redemit nos: igit ꝯueniēter redemit nos: ſicut nō ſeq̄t: chriſt⁹ vult aliq̄d: ḡ ꝯueniēter aliq̄d vult.

Scḋa.

Itē ex vtraq̄ꝫ auctoritate ſeq̄t oppoſitū ꝯcloſionis: igit icōueniēt adducit ad ꝓbādū eā. Nā ſi chriſt⁹ redēit p̄cioſo ſuo ſāguie: ḡ icōueniēter redemit: q: in ifinitū pl⁹ dedit de

ſanguine: ꝙ oportuit ſiue ſuffecit cū dediſ
ſe: igitꝛ icōueniēter. Añs ꝓbo. qꝛ in īfini-
tū minꝰ ſuffeciſſet ꝑ redēptiōe: ergo. Probatꝛ
qꝛ quācūqꝫ gutta ſanguinis eiꝰ accepta:
ea ſuffeciſſet: ergo ⁊c. Itē chriſtus neſciuit
quātū ſanguinis debuit ſolui ꝑ redēptio
ne generis humani: ergo neſciuit quātū cōue
Tertia niēter debuit ſoluere. Añs patꝫ: qꝛ nulla
Quarta. quātitas ſanguinis debuit ſolui. Itē non
redemit nos ſanguine ſuo ꝑcioſo: ſed ſola
morte. Itē ex ſcda auctoritate arguitꝛ ꝙ ꝑ
crucifixionē chriſti ſumꝰ redēpti: ſꝫ cruci-
fixio chriſti fuit pctm̄ mortale. ergo ꝑ pecca-
Primū princi. tū mortale ſumꝰ redēpti: ergo incōuenienter.
Ad principale ſic. ergo paruuli iniuſte dā-
Scdm nantꝛ. Itē ſi ſic: iniuſte infligitꝛ pēna ꝑ pec
Tertiū catis. Itē ſi ſic: minꝰ meretꝛ chriſtianꝰ poſt
Quartum. redēptionē ceteris paribꝰ ꝙ̄ ante. ꝯñs eſt
falſum. Itē ſi ſic: chriſtꝰ nobis ꝑ mortem
Primū ꝯ rōnē meruiſſet. ꝯñs eſt falſum. Reduco ꝑter
ea rōnē primā: ⁊ ꝓbo añs primū. ⁊ hoc ſic
nulli hoīes ſunt redēpti: ergo nec genꝰ huma
num. Añs patꝫ: qꝛ nō ſumꝰ redēpti ſm̄ ge
nus alꝰ ſꝫ redimēdi: vt dicit magr̄. iij. diſ.
xix. c. vj. Probationē añcedētꝭ ꝓbo ſic: qꝛ
ſua oppoſita eſt falſa: aliquis hō redemit
genꝰ hūanū: qꝛ in inſtanti redēptionis hec
fuit vera: nullus hō redemit genꝰ humanū
in a. ſit a inſtās redēptionis: qꝛ in a hec fu
it vera: oīs hō eſt aliqͥs: demōſtratis alijs a
Scdm deo. Item ſi hō fuit redēptꝰ: aut ꝑ hoīem
aut ꝑ nō hoīem. nō ꝑ nō hoīem: qꝛ nullus
nō hō redemit genꝰ humanū. nō ꝑ hoīem
qꝛ qͥlibet qͥ fuit hō in a: fuit redēptꝰ in a.
Tertiū Itē hō fuit redēptꝰ anteꝙ̄ chriſtus fuit
redēptor: ergo hō nō fuit redēptꝰ ꝑ chriſtum.
Añs patꝫ: qꝛ in hora mortis chriſti hec fuit
vera: hō eſt redēptꝰ: ſꝫ hec nō fuit vera chri
ſtus eſt redēptor vſqꝫ ad inſtās reſurrectio
nis: ergo hō fuit vere redēptꝰ: qñ nullus hō
fuit redēptor. Uolo ꝙ iſte terminꝰ chriſtꝰ
ſupponat pro ꝑſona conſtituta in duabꝰ
⁊ ex duabꝰ naturis: tūc ſic. ſi chriſtꝰ te re-
demit: tu fuiſti redēptꝰ in a. ⁊ vltra: tu fu
iſti redēptꝰ in a: ergo fuiſti redēptꝰ anteꝙ̄ fu
iſti cōpoſitꝰ. Ad principale. aīa Ade fuit
beatificata ꝑ redēptionē: qͥro ergo vtrū i eo-
dē inſtāti qͥ chriſtꝰ moriebatꝛ an in alio? ſi
in eodē: ergo priꝰ fuit beatus Adā in lim
bo: ꝙ̄ chriſtꝰ deſcēderet ad limbū. hec ꝯña
patꝫ. Nā aīa chriſti deſcēdit ſucceſſiue: alꝰ
nō deſcēdiſſet. Nā deſcēdere eſt moueri lo
caliter. Si in alio: igitꝛ tpe fuit īter inſtās

redēptionis ⁊ inſtās beatitudinis. ꝯñs ē
falſum: qꝛ tūc caruiſſet Adā iniuſte viſiōe
btīfica. Nec pōt dici ꝙ i inſtāti mortis in-
cepit eē btūs. qꝛ tūc actꝰ btīficꝰ fuit in eo D
ſucceſſiue creatꝰ: ⁊ ſic ītēſiue: ⁊ ꝑ ꝯñs tp̄s Ad pri
fuiſſet anteꝙ̄ fuiſſet btūs ſicut priꝰ. Ad mā ob
ꝑmū dꝛ ꝙ iſta ꝯña eſt bona: chriſtꝰ vult hoc iectio-
ergo vult hoc ꝯueniēter. Ad ſcdm negatꝛ ꝯña nem.
in infinitū plus dedit: ergo incōueniēter: ſed. Ad ſe-
cōceditꝛ añs. Ad tertiū: ſola morte rede- cundā.
mit: ergo nō ſanguine: negatꝛ añs ꝯña ⁊ ꝯñs. Ad ter
Ad qͥrtū: crucifixio chriſti fuit pctm̄ mor tiam.
tale. ꝯceditꝛ añs ⁊ ꝯñs: ad iſtū intellectum Ad qͥr-
ꝙ ꝑ iſtud qđ fuit pctm̄ ſumꝰ redēpti. ⁊ cō tam.
ceditꝛ ꝯña iſtiꝰ argumēti. Ad tria prima E
ꝑncipala negatꝛ ꝯña. Ad quartū cōcedi ad tria
tur ꝯña ⁊ ꝯñs. Ad ꝑmū ꝯ rōnē: Ad ar- princi.
gumētū negatꝛ añs: ⁊ negatꝛ ꝙ hoīes non Ad qͥr-
ſunt redēpti: ſꝫ redimēdi. Ad aliud qñ dꝛ tum.
ſi aliqͥs hō redemit genꝰ hūanū: redemit Ad pri
illud i iſtāti mortꝭ chriſti. negatꝛ. Ad vlti mū cō-
mū negatꝛ illa. hō fuit redēptꝰ anteꝙ̄ ali- tra ra-
qͥs hō fuit redēptor: qͥ fuit añs. Sꝫ ꝯ pri tionē.
mā: ſi iſta ꝯña eēt bona: tūc etiā iſta eēt bo Ad ſcē
na: deꝰ vult hoc fieri: ergo iuſtū ē hoc fieri: quā Ad ter
ꝯñam negat Anſ. j. cur deꝰ hō. c. ij. Nō eñ tium.
ſeqͥtꝛ: ſi deꝰ vult mētiri: iuſtū ē mētiri: ſꝫ po F
tiꝰ ſeqͥtꝛ: iuſtū eſt deū nō eē. Itē ſi iſta ꝯña Repli-
eēt formalis: deꝰ vult hoc: ergo ꝯueniēter vult catio pma
hoc: ergo qͥcqͥd formalr añcedit ad añs/añcedet ꝯ ſolu-
formalr ad ꝯñs: ſꝫ ſequitꝛ formalr: deꝰ icō tionē.
ueniēter vult hoc: ergo deꝰ vult hoc: ergo illa ꝯña eſt ad pri-
formalis: deꝰ incōueniēter vult hoc: ergo deus mā ob
vult hoc cōueniēter. Cōtra rñſionē ſecūdi iectio-
cōcedētē hāc in infinitū plꝰ dedit chriſtus nem.
de ſanguie ꝙ̄ ſuffecit. ꝯ. ſi īfinitū ⁊c. ⁊ me Scda.
dietas totiꝰ ſanguis ſuffecit: ergo in infinitū G
plꝰ dedit ꝙ̄ medietatē: ergo aliqđ totū ē i in Cōtra
finitū plꝰ ꝙ̄ ſua medietas. Itē capio totā ſolutio
latitudinē ꝑcij qđ ſuffeciſſet. ⁊ arguo ſic. nē ſcde
iſta latitudo ſuffeciſſet: ſꝫ chriſtꝰ dedit plꝰ obiecti
ꝙ̄ ſuffecit: ergo dedit plus ꝙ̄ iſtā latitudinē. onis.
Itē ſi i īfinitū plꝰ dedit ꝙ̄ ſuffeciſſet: ergo nō Repli-
exercuit actū iuſtitie. añs ꝓbatꝛ: qꝛ oīs af- ca pria
flictio debet eē iuxta mēſurā delicti. j. cur Scda.
deꝰ hō. c. ij. ergo in īfinitū plꝰ exceſſit ꝙ̄ debu- Tertia
it: nec exercuit opꝰ liberalitatꝭ: nec magni
ficentie: nec alicuiꝰ virtutis: qꝛ oīs virtꝰ cō
ſiſtit in qͥdā medio. ij. Ethi. c. viij. Itē ipſe Quar-
cte redemit: qꝛ nō dedit quantū oportuit. ergo ta.
⁊c. Aliter dꝛ a ꝑncipio negādo iſta: i īfini-
tū plꝰ dedit ⁊c. Cōtra. i. īfinitū minꝰ ſuf
feciſſet: qꝛ i duplo minꝰ: i triplo: ⁊ qͥdruplo

mata aīa intellectiua ē pars alicuius hoīs
Sexta: alimētū vere trāſmutat̄ in ꝟtutem
nature humane. ptꝫ iſta ꝑ pħm ꝛ cōmen. j.
de generatiōe. Septima: ꝙ oīs nutritio vł
augmētatio fit ꝑ additionem noue rei ad
ipm qđ nutriri vł augeri đr: ꝛ oīs diminu-
tio ꝑ deperditionē alicuiꝰ rei q̄ fuit ꝑs illi
us rei. Iſta ptꝫ ſilr p̄mo de gñatiōe. ꝛ ij.
de aīa. Octaua: ꝙ in augmētatione ꝛ dimi
nutione manet aliq̄d idē in termino a quo
ꝛ in termino ad quem. Iſtis ſuppoſitis ar
guo. capio ſoꝛtē q̄ debet nutriri in termino
a quo: hoc eſt qñ ſoꝛtes icipit nutriri: ꝛ im
pono iſtū terminū ad ſignificandū p̄ciſe
hoc cōpoſitū ex hoc coꝛpe ꝛ hac aīa intelle
ctiua: demōſtrato coꝛpe ſoꝛtis ꝛ aīa in eo-
dē inſtāti: ꝛ impono b ſilr ad ſignificandū
p̄ciſe illud qđ additur ſoꝛti in nutritione
vel augmētatione. deinde pono c ad ſigni-
ficandū p̄ciſe illud cōpoſitū qđ p̄fuit in
termino a q̄: ꝛ manebit in termino ad quē:
ꝛ ex illo qđ de nouo euenit: ꝛ ſignificet d in
ſtans terminās augmētatione: tūc arguo
ſic. Soꝛtes in d iſtāti erit c: ſoꝛtes eſt a: igit̄
a erit c in d inſtāti. ꝛ vltra: a erit c in d iſtā
ti: ꝛ a erit ꝑs c in d inſtāti per poſitū: q2 a
ꝛ b cōponūt c in d inſtāti: igit̄ pars erit to
tū cuius eſt ꝑs in d iſtāti. ꝯñs eſt falſum: ꝛ
ꝯ p̄mā petitionē. Itē eodē caſu poſito c
nūꝙ̄ fuit ante d: q2 hoc cōpoſitū ex a et b
nūꝙ̄ fuit āte d: ſed ſequitur c nūꝙ̄ fuit an
te d inſtans: igit̄ iſte hō nūꝙ̄ fuit ante d in
ſtans. ꝛ vltra: igit̄ iſte hō nūꝙ̄ fuit aliquid
qđ fuit ante d inſtans. Mō ſequit̄: iſte hō
nūꝙ̄ fuit aliq̄d ante d inſtans: igit̄ iſte hō
de nouo nō eſt hō: ergo iſte hō non fuit in
p̄ncipio vel in termino a q̄ augmētatiōis
qđ eſt ꝓpoſitū. Preterea arguo ſic. a erit c
in d inſtanti: igit̄ ſoꝛtes eſt ꝑs c in d inſtan
ti. ꝛ vltra: ſoꝛtes erit ꝑs c in d inſtanti: ſed
impoſſibile eſt ꝙ idē ſit ꝑs ſuīpſiꝰ: igitur
ſoꝛtes erit ꝑs alterius hoīs ab illo hoīe q̄
eſt a. Sed diceret foꝛte ſocius p̄dictꝰ ꝙ ve
rū eſt ꝙ in augmētatiōe eſt aliqđ totū: qđ
fuit illud totū qđ p̄fuit ante augmētatio-
nē: ſꝫ tñ ex hoc nō ſeq̄tur ꝙ ſit aliꝰ hō in
fine ꝙ̄ fuit in p̄ncipio: ſꝫ eſt idē hō. vnde
cōcedit ꝙ ſoꝛtes aucto ſoꝛte ē aliud totum
ꝙ̄ p̄ius fuit: ſed nō eſt alius homo. Sed il
la rñſio mihi videt̄ includere ꝯdictionē. q2
eadē res denotat̄ per iſtū terminū cōplexū
hoc totū: ꝛ per iſtū terminū ꝯplexū ille hō
igitur cuicūꝙ iſte hō eſt idē: hoc totum eſt
idē. ꝛ cui fuit idē hō: hoc totū fuit idem. ſꝫ
per te iſte homo demōſtrato ſoꝛte aucto
fuit idē ſoꝛti non aucto: igit̄ hoc totū fuit
idē illi toti: ꝛ hoc totū non eſt aliud totum
ꝙ̄ fuit illđ totū qđ p̄fuit: qđ negat rñſio.
Preterea ꝑ te in fine augmētatiōis demō
ſtrato ſoꝛte aucto hec eſt cōcedēda: hoc to
tū ē nouū: capiēdo ly totum categoꝛema-
tice. tūc arguo. hoc totū eſt nouū ꝑ augmē
tationē: hoc totū eſt compoſitū ex coꝛꝑe ꝛ
aīa intellectiua: igit̄ aliqđ totū cōpoſitum
ex coꝛꝑe ꝛ aīa intellectiua eſt nouū ꝑ au-
gmētationē: qđ ē ꝯ̄poſitū. Preterea arguo
ſic: b totū demōſtrato ſoꝛte aucto nō ē idē
totū qđ p̄fuit. igit̄ nō eſt illa res q̄ p̄fuit. ꝛ
vltra: igit̄ non ille hō qui p̄fuit. Preterea
iſta rñſio deſtruit augmētationē ꝛ diminu
tionē: q2 ſm iſtā viā augmētatio nō eſt ni-
ſi rarefactio. Probo ſic. qñcūꝙ eadē res p̄-
ciſe eſt p̄mo minoꝛ ꝛ poſtea maioꝛ: ibi eſt
rarefactio. hec ꝓpoſitio ptꝫ ꝑ pħm. iiij. phy
ſi. c. de augmētatiōe. ptꝫ manifeſte ꝙ augmē
tatio nō eſt niſi ꝑ additionē noue rei. ſꝫ in
tali augmētatione ſm dictū ſocij manet p̄
ciſe eadē res que eſt p̄io minoꝛ ꝛ poſtea
maioꝛ: igit̄ talis augmētatio nō ē ꝟa au-
gmētatio ſm mētē Ariſto. ſꝫ eſt rarefactio
tm̄. Si dicat̄ ꝙ nō manet eadē res p̄ciſe
p̄mo minoꝛ ꝛ poſtea maioꝛ. Cōtra. ſm te
manet idē hō p̄io minoꝛ ꝛ poſtea maioꝛ:
ergo eadē res. ꝯña ptꝫ: q2 arguit̄ ab inferio
ri ad ſuꝑius affirmatiue. Nam ſi nulla res
manet eadē p̄mo minoꝛ et poſtea maioꝛ:
igit̄ nullꝰ hō. Preterea ipoſſibile ē per na-
turā vnā rem cōuerti in aliam: p̄ter ꝙ nō
coꝛrūpatur ꝛ cōuertatur in rem que p̄fu
it: q2 ſic erit coꝛruptio alicuiꝰ rei ꝑ naturā
ſine generatiōe cuiuſcūꝙ alteriꝰ rei: qđ nō
eſt cōcedendū. ptꝫ. j. phyſico. ꝛ. vij. meta. ſꝫ
ꝑ coꝛruptionē vniꝰ ſube eſt gñatio alteriꝰ.
Manifeſtū igit̄ eſt ꝙ alimētū nō cōuertit̄
in materiā rei alēde: ꝛ ꝓ tāto dicit ꝙ ꝯuer
tit̄ in eādē naturā ſm ſpēm. Vñ Ariſt. di.
p̄mo de generatiōe. ꝛ. ij. de aīa ꝙ alimen
tū eſt diſſimile rei alēde in p̄ncipio: ꝛ ſile ī
fine: ita ꝙ caro trāſmutat panē ī carnē: et
os trāſmutat panē ī os: ꝛ gñaliter oē mē-
brum humiditatē cibalē que eſt alimētum
proximū in ſpeciem membri alēdi. tūc ar-
guitur. alimētum nō cōuertitur in aliquid
ꝑexiſtēs: ſꝫ totū diſſimilat̄ alicui p̄exiſtēti.
igit̄ ex alimēto nō ē aliqua ꝑs p̄exiſtēs rei
alēde. igit̄ eſt aliq̄d nouum ſ qualibet ꝑte

preexiſtente in re alēda. Sed cōſtat ꝙ illud
nouū ⁊ nouiter de alimēto generatū nō fa
cit vnū hoīem q̄ tota natura p̄fuit: igiẗ cō
ſtituit aliū hoīem ab illo q̄ p̄fuit ꝑ partes
p̄exiſtētes: qđ eſt ꝓpoſitū. Sed ad iſtā rō
nē đ ſm viā cōem quā poſtea reprobo: ꝙ
nō oīs corruptio ſubē ē ĝnatio alteri' ſube
ſed forma q̄ p̄fuit in re alēda- eadē nume-
ro extēdiẗ in materia alimenti: ita ꝙ corru
ptio vni' forme ſubālis ſit ſine ꝓductione
alicui' noue forme. Preterea ꝙ eſt impoſ
ſibile augeri ſm iſtū intellectū: ꝙ eadē res
ſit p̄aſe minoꝛ primo ⁊ poſtea maioꝛ: ꝓba
tur ſic: q: capio illud qđ augeẗ: ⁊ q̄ro de il-
lo q̄ res ē: an ē illa res p̄aſe q̄ p̄fuit: an illa
q̄ aduenit: vel cōpoſitū ex vtraq̧? Si đ ꝙ
illa res augeẗ q̄ p̄aſe p̄fuit ſm ſe ⁊ ſm qđ
libet ſui. Cōtra. vel eſt in maiori loco: vel
nō. Si nō: tūc nō ē auctū. q: ſm pħm p̄mo
de generatione. oē qđ ē auctū: ē neceſſario
in maiori loco: nō tñ oē qđ alteratum ē. ſic
eñ differt augmētatio ab alteratione ſm
eū. ſi ſit in maiori loco: ⁊ manet preciſe ea-
dē res: igitur nō eſt niſi rarefactio: ſicut ſu
perius argutū ē. Si đ ꝙ illud preciſe qđ
p̄fuit nō đ augeri precīe: ſed cōpoſitū ex
iſto qđ aduenit ⁊ ex illo qđ p̄fuit. Contra.
oē qđ augeẗ: augeẗ ꝑ aliquid adueniēs ſm
pħm: ſed iſti cōpoſito ex eo qđ p̄fuit ⁊ ex eo
qđ aduenit- nihil addiẗ. Tū q: illud qđ au
geẗ: manet. Tum q: tale compoſitum non
eſt primo in minori loco ⁊ poſtea in maio-
ri: igitur impoſſibile ē rē augeri ad talē ex
poſitionē termini: q: aliqua res ſit primo
minoꝛ: ⁊ poſtea maioꝛ ꝑ additionē alteri'
rei additā. ꝓpter qđ ait pħs: iō đ aliqua
res puta ſoꝛtes poſſe augeri: q: ſoꝛ. pōt cō
edere ⁊ alimētū aſſimilare ptib' ſuis: cōti
nuādo materiā alimēti materie ſuarū pti-
um: ſic ꝙ reſultans ex p̄exiſtēte cōpoſito et
alio nouo generato reſultabit vnū cōtinu-
um eiuſdē ſpēi cū iſto qđ fuit ī p̄ncipio: dif
ferens tñ ab eo numero. nō ſic in totalr̄ ꝙ
in nulla pte cōicēt: ſꝫ ſolū ptialr̄ ⁊ ꝑ ptes
materiales. Preterea ad p̄ncipale arguiẗ
ſic. in diminutiōe capio iſtās in quo ſoꝛ. in
cipit diminui: arguo ſic. hoc cōpoſitū ē: de-
mōſtrato ſoꝛ. ⁊ īmediate poſt- hoc cōpoſitū
nō erit: igiẗ hoc cōpoſitū deſinit eſſe. ſcđa
pars ātecedētis ptꝫ: hec. ſ. ⁊ īmediate poſt
nō erit hoc cōpoſitū: ⁊ vltra īmediate poſt
hoc illud cōpoſitū nō erit: igiẗ immediate
poſt hoc nō erit ſoꝛ. ꝯña ptꝫ a negatiōe ſu-
perioꝛis ⁊c. ſilr̄ ſeq̄tur hoc cōpoſitū deſinet
eſſe: ġ ſoꝛtes deſinet eſſe. ꝯña ptꝫ: q: in ſub
iecto antecedētis ⁊ in ſubiecto ꝯñtis p̄ciſe
demōſtraẗ eadē res. Preterea pono ꝙ ma
nus hoīs āputeẗ ſucceſſiue: ⁊ ſit a inſtans
terminās illā amputationē: tūc in a demō
ſtro reſiduū manus: ⁊ ſit illud b. q̄ro vtrū
in a b incipit eē hō an nō exponēdo ly inci
pit ꝑ poſitionē p̄ñtis ⁊ negationē preteriti
ſic. b ē hō: ⁊ īmediate ante hoc nō fuit hō?
ſi nō ſm viā ſocij cōſtat ꝙ in a eſt hō: ⁊ poſt
āputationē man' manet idē hō: ergo b p̄-
us fuit hō: ⁊ nō fuit aliq̄s hō niſi ſoꝛtes: ġ
b prius fuit hō ſoꝛtes. ⁊ cōſtat ꝙ b īmedia
te ante hoc fuit pars ſoꝛtis: ġ ſoꝛtes fuit ps
ſoꝛtis. Ad itellectū iſtū ſi hec fuiſſet foꝛma
ta fuiſſet vera: ſoꝛtes ē ps ſoꝛtis. ſeq̄ẗ ꝯña
īpoſſibile: q: in rei veritate ſic ē ꝙ qñ ſoꝛ-
tes diminuiẗ: in fine diminutionis ꝙ iſte
hō fuit pars hoīs: ⁊ ſilr̄ ꝙ ſoꝛtes fuit pars
ſoꝛtis: q: hec res q̄ nūc eſt ſoꝛtes: fuit pars
alterius hoīs partibiliter diſtincti ab iſto
qui hō vocabatur ſoꝛtes: ſed nūq̄ ē hec ve
ra: pars hoīs ē hō: licet h̄ ſit vera: ps hoīs
pōt eſſe hō. ſilr̄ ſi b in a iſtāti nō incipit eē
hō: ſed prius fuit hō: qñ fuit ps ſoꝛtis: opꝫ
cōcedere ꝙ ſoꝛtes fuiſſet cōpoſitus ex infi
nitis hoībus: qđ nō eſt cōueniens. igiẗ re-
linquitur ꝙ in a b incipit eē hō. Tunc ar-
guo ſic: b incipit eſſe homo in a: ergo b nō
fuit ſoꝛtes immediate ante a inſtans: ⁊ per
te ſoꝛtes fuit immediate ante a: igitur b in
cipit eſſe alius homo q̄ ſoꝛtes fuit ante a.
Silr̄ nimis abſurdū eſt dicere ꝙ aliq̄d in-
cipit eſſe homo: ⁊ immediate illud idem an
te fuit homo: q: includit contradictionem.
Preterea demōſtro totā materiā que ē ſub
aīa ſoꝛtis: ⁊ arguo ſic. Quelibet pars mate
rie iſtius eſt de eſſentia iſtius materie: ſed
hec materia eſt de eſſentia ſoꝛtis: igitur q̄li
bet pars: ergo deperdita quacūq̧ pte iſti'
materie minuitur vel corrūpitur eēntia ſoꝛ
tis: ⁊ ſi ſic: minuitur eēntia: qđ nō eſt dicen
dū: q: eadem eēntia nō eſt primo maioꝛ et
poſtea minoꝛ naturaliter: niſi ꝑ cōdēſatio-
nē. Maioꝛ patet: quia hec materia eſt hec
eſſentia: igitur quelibet pars huius mate-
rie eſt pars huius eſſentie. Minoꝛ ptꝫ: vi-
delicet ꝙ hec materia eſt de eſſentia ſoꝛtis
ſm philoſophum in multis locis ⁊ ſm fi-
dem: ⁊ ad ſenſum homo componitur ex coꝛ
poꝛe ⁊ aīa. cōmentatoꝛ. vij. meta. cōmento
xxxix. homo autem ⁊ animal eſt totum cō-

⁊ ſic in infinitū: ḡ in infinitū plus dedit ⁊c.
Quīta Itē nō ſeq̄t: chriſt⁹ redemit famulos ſuos igit̄ redemit gen⁹ hūanū: ſicut nō ſeq̄t: chriſt⁹ btificabit famulos ſuos: igit̄ gen⁹
Sexta hūanū. Itē demōſtratis oībus hoībus h̄ eſt vā: iſti ſunt gen⁹ hūanū. ⁊ tūc ſequit̄ ꝙ
Cōtra tm̄ iſti ſunt redēpti. ꝯn̄s eſt falſuȝ. Cōtra
ſol. ſcd̄i rn̄ſionē ad vltimā ꝓbo iſtā: ꝙ hō fuit redē
ꝯ rōnē prus anteꝙ̄ aliq̄s hō fuit redēptor. ꝓbat̄
primo. triplici forma. Prīo ſic. hō fuit redēpt⁹ in inſtāti mortis chriſti: ſȝ null⁹ hō fuit redēptor añ inſtās reſurrectiōis: q2 chriſt⁹ ī illo triduo nō fuit hō: iuxta ſcholā cōem ⁊c.
Scd̄o. Itē Adā fuit btūs añꝙ̄ chriſt⁹ redemit eū: igit̄ Adā fuit redēpt⁹ añꝙ̄ chriſt⁹ fuit redēptor. Añs ꝓbo ſic. iſta copulatiua eſt vā: Adā ē btūs: ⁊ Adā fuit redēpt⁹. tūc arguo ſic. hui⁹ copulatiue p̄ma ps fuit vā añ ꝙ̄ ſcd̄a erat vā: ḡ fuit ita ꝙ Adā fuit btūs añꝙ̄ fuit ita ꝙ fuit redēpt⁹. Añs ꝓbo ſic. q2 p̄ma ps fuit vā ī iſtāti mortis chriſti. ⁊ ſcd̄a ps nō fuit vā: ḡ p̄ma ps fuit vā añꝙ̄ ſcd̄a ps fuit vā.
Tertio Itē iſte due ꝓpōnes ꝯuertunt̄: chriſtus redemit gen⁹ humanū: ⁊ ita fuit ꝙ redemit genus humanū: igit̄ Adā fuit btūs añꝙ̄ redemit gen⁹ hūanū. Pria ꝓpō pȝ: q2 ſeq̄t̄: ita fuit ꝙ chriſt⁹ redemit gen⁹ hūanū: igit̄ chriſt⁹ redemit gen⁹ hūanū. Ex ſcd̄o ſcd̄aȝ ꝓbo: videlȝ ꝙ adā fuit btūs añꝙ̄ ita fuit ꝙ chriſt⁹ redemit gen⁹ hūanū. Nā Adā fuit btūs ī iſtāti q̄ īcepit ita eē ꝙ chriſt⁹ redemit gen⁹ hūanū: q2 ī iſtāti mortis chriſti. tūc arguo ſic. In inſtāti mortis chriſti Adā fuit btūs: ⁊ ī iſtāti mortꝭ chriſti īcepit ita eē ꝙ chriſt⁹ redemit gen⁹ hūanū: igit̄ Adā p̄us fuit btūs: ꝙ̄ illō ita fuit ꝙ chriſt⁹ redemit gen⁹ hūanū. iſta ꝯn̄a eſt bona: ī a iſtāti īcepit ita eē ꝙ chriſt⁹ redemit gen⁹ hūanū: ḡ ī a inſtāti nō fuit ita ꝙ chriſt⁹ redemit gen⁹ hūanū: ⁊ immediate
D post a iſtās fuit ita. Cōtra rn̄ſionē ad ter
Cōtra tiū ꝓbo iſtā quā negat: chriſt⁹ ſola morte
ſol. ter redemit gen⁹ hūanū: arguo rōne ⁊ auctē.
tie obie Rōne ſic. redemit hoīeȝ morte: ⁊ nullo alio
ctiōis. a morte: ḡ ſola morte ps negatiua pȝ: q2 q̄cūqꝫ re demōſtrata h̄ ē falſa: h̄ ē aliud a morte chriſti: q2 nulla res ē aliō a ꝑuatiōe ſicut h̄ ē falſa: lapis ē aliud a cecitate. q2 ꝑȝ Ariſt. v. meta. iſti termini idē: aliud: indifferēs: ⁊ diuerſuȝ nō dicūt̄ niſi de entib⁹. ꝯn̄a p̄ma p̄ncipalis pȝ: q2 infantes nō dānant̄ niſi ꝓ pctō mortali: ḡ nō dānat̄ niſi ꝓ iſto ꝓ q̄ chriſt⁹ ſatiſfecit. Cōſequētia ſcd̄i p̄ncipalis pȝ: nā ꝯtritiōi nr̄e coopat̄ pena mortis chriſti. tūc arguo ſic. Iſta duo ſufficiūt ad delēdū pctm̄ nr̄m: īmo oīa pctā mūdi: iō ſuꝑfluū eēt ponere aliā pniam. Añs pȝ ꝑ mgr̄ȝ li. iij. di. xix. c. iiij. Pctā nr̄a. i. penā pctōꝝ noſtroꝝ dr̄ in corꝑe ſuo ſuꝑ lignum portaſſe: q2 ꝑ ipſi⁹ penā quā in cruce tulit: oīs pena tpalis q̄ ꝓ pctō ꝯuerſis debet̄: ī baptiſmo penit⁹ relaxat̄: vt nulla a baptizato exigat̄: ⁊ ī pnīa minorat̄: nō eñ ſufficeret illa pena q̄ penitētes ligat eccl'ia: niſi chriſti pena cooparet̄ quā ꝓ nobis ſoluit. Ex hoc arguo ſic. oīs pena quā chriſtus ſoluit ꝓ pctīs tuis: ſufficit ad delectionē pctōrū tuoꝝ oīm: aliquā penā chriſt⁹ ſoluit pro pctīs tuis q̄ portat in corꝑe ſuo: ḡ. minor ē mgr̄i in fine auctis. Itē ſi cooperat̄ ad minuēdū: capio totā latitudinē pnīe debite ꝓ pctō mortali. ⁊ arguo ſic. hui⁹ latitudinis partē p̄t recōpēſare pena nr̄a: ḡ pena chriſti q̄ in infinitū plus pōt recōpēſare: minuit nō ſolū: īmo abſorbet. Itē ſi iſta pena cooperat̄ ḡ ſm̄ ſuū totū laborē cooperat̄: igitur infinite cooperat̄. Conſequentia tertij principalis pȝ ꝑ mgr̄m. iij. di. xix. c. j. Licet inquit diabolus nos tētet poſt chriſti mortem: q̄bus modis ante tētauit: nō tñ vincere pōt ſicut ante vincebat. ḡ aliqō adiutoriū nobis ꝯfert̄ ꝑ mortē chriſti ad vincēdū oēm ptātem diaboli. pono ḡ Petrū tentaturū de illecebra equal'r ſicut Iudei ante mortē chriſti: ⁊ ſint oīa eq̄lia p̄ter iuuamē qō Petro accreuit de morte chriſti: tūc ſic. iſte Iude⁹ vincit ꝑ ſe quātū Petrus per ſe ⁊ per meritum mortis chriſti: ergo magis virtuoſe: ⁊ ita meritū mortis chriſti nō ꝓdeſſet Petro. Et hec de queſtione.

¶ Sequit̄ aliud fragmentū q̄ōnis oīno īperfectū: qō ſi q̄d p̄termiſſum voluiſſeȝ: maxime p̄termiſiſſem: ſȝ equius iudicaui auctoribus fidē ſeruare: eos vbi iꝑfecti ſunt cū ꝓteſtatione ponēdo: ꝙ̄ omittēdo.

U Trum deus ſit a nob' cog̃ſcabilis. A

Tenet Ockā primo ꝙ nec qō eſt de⁹ vel q̄d ditas vel eſſentia diuina: eſt a nobis cognoſcibilis natural'r in ſe: ita ꝙ nihil aliud cōcurrat in rōne cogniti. Scd̄o ꝙ deus ē a nobis cognoſcibilis in aliquo ſibi ꝓprio competente: cuius partes ſunt abſtrahibiles a reb⁹ naturalib⁹. Et tertio ꝙ in aliquo cōceptu ſimplici ad ſignifican
Qō xiiij.
Opin. Ockā

dum ad placitũ deũ: ⁊ hoc ꝯceptu cõnotatiuo vel negatiuo. Ad declarationẽ primi nota ꝙ illud qđ terminat actũ intelligẽs dicẽt vnus ꝯceptus quo vtimur ꝓ deo: q̄ est sibi ꝓpriꝰ. ⁊ q̄cq̄d põt ꝓbari de deo: ꝓbari põt de isto ꝯceptu: nõ ꝑ se: sed pro deo: ⁊ ꝭm hoc dicim⁹ ꝙ hoc ꝯceptu intellecto intelligit̃ de⁹ mediate: licet iste ꝯcept⁹ sit creatura.

Obijcitur. Cõtra istud. in nullo assignatur differentia inter cognitionẽ de creatura saltẽ absoluta ⁊ cognitionem de deo: qꝛ quacũq̄ cognoscimus rẽ absolute: cognoscimus vnũ cõceptũ ꝓpriũ illi rei quo vtit̃ intellect⁹ vice cause: ⁊ idem est ꝭm multos in cognitione intuitiua.

Rñsio. Põt dici ad istud ꝙ creatura in se agit ad causandũ istũ conceptũ mediãte cognitiõe intuitiua sensitiua: sed hoc nõ facit deus ⁊c. Non plura de hoc fragmento reperi.

A Cõ.xv ⁊ vltia Primũ puncta.

Utrum doctrina euangelica btĩ Mat. de christo sit gñaliter vera tota? Et arguit̃ ꝙ nõ: qꝛ tũc christus fuisset nutritus ⁊ auct⁹ ꝑ nutrimẽtũ sicut alij hoĩes: ꝯñs ẽ falsum: igit̃ ⁊ añs. Cõsequẽtia ptꝫ: qꝛ ꝭm doctrinã euãgelicã christ⁹ more alioꝝ hoĩm de puo puero fuit factus vir ꝑfectus. Falsitas ꝯñtis ptꝫ: qꝛ vel mansit eadẽ humanitas in principio augmentationis ⁊ in fine: vel nõ. Si sic igitur idem cõpositũ ex materia ⁊ forma sui. s. hũanitas christi erit idem in fine ⁊ in principio augmẽtationis. Cõsequens est falsum: qꝛ demonstrato cõposito qđ est hec hũanitas in ꝑncipio augmẽtationis: hec est vera: hoc compositũ erit pars illius cõpositi qđ erit humanitas christi in fine

Probatur primo falsitas ꝯñtis. augmentationis. Cuius probatio est: qꝛ materia aliq̄ aduenit isti cõposito: ⁊ faciet cũ isto vnũ aliud cõpositũ qđ erit humanitas christi in fine augmentationis. tũc arguo sic. Hoc cõpositũ erit pars cõpositi qđ erit humanitas christi: hoc cõpositũ est humanitas christi: ergo hũanitas christi erit pars humanitatis christi. Si igit̃ manet eadem humanitas: eadem pars erit pars suipsius. si nõ: sequit̃ ꝙ in christo fuissent infinite humanitates. ꝯñs est falsum: vt videtur.

Scdo. Scdo ꝓbat̃ falsitas illius ꝯñtis. s. ꝙ sit nutritus ⁊ auctus per nutrimentum Mat. xv. Omne qđ in os intrat: in ventrẽ vadit: ⁊ per secessum emittitur. igit̃ nihil transit in naturã humanã: igit̃ christ⁹ non fuit auctus ꝑ nutrimentũ. illa vltima ꝯña ptꝫ ꝑ ꝓbm̃ p̃mo de gñatione: qꝛ ad augmẽtatiõnẽ sequit̃ ꝙ alimẽtũ ꝯuertat̃ in naturã rei alẽde.

B In oppositũ. Ad oppositũ est fides catholica. q̄ euãgeliũ Mat. recipit ꝑ totũ. ⁊ beatus Aug. in quadã ep̃la ad Petrũ dicit ꝙ si vnũ nõ sit verũ eoꝝ q̄ scriptura dicit de christo: nec aliq̄d alioꝝ ops dicere veꝝ esse. Itẽ Aug. de ꝯcordia euãgelioꝝ. Inter oẽs diuinas auc̃tes euãgeliũ merito p̄cellit.

Decisio qõnis. Ad istã qõnem breuiter dicendũ ꝙ sic: nec hoc apud catholicũ dꝫ esse dubiũ. sed qꝛ qđ mota supponit difficultatẽ tactã in arguendo: videlꝫ an in augmẽtatione maneat idẽ hõ in ꝑncipio augmẽtationis ⁊ in fine: sic procedã. Primo ponã viã quã reputo veriorẽ: ⁊ eam ꝓbabo. Scdo recitabo rõnes cuiusdã socij quib⁹ ꝯ me in illa materia replicauit: ꝓpter quas rõnes istã materiã tracto: quã al's ista vice nõ tetigissem

C Primus articulus. Tertio dicã ad rõnes ꝑncipales. Quãtũ ad primũ al's in quadã disputatiõe tenui partẽ negatiuã istius articuli: videlꝫ ꝙ in augmẽtatiõe hoĩs nõ manet idẽ hõ in ꝑncipio ⁊ in fine: sꝫ i fine est vn⁹ nou⁹ q̄ in ꝑncipio nõ fuit. Consilr̃ dico ꝙ in diminutione hoĩs desinit esse idem hõ in termino a quo: ⁊ alius est hõ in termino ad quẽ. An vero augmẽtatio sit vnus motus ꝯtinuus an nõ: nõ curo ꝑ nunc. Istã ꝯclusionem teneo in augmẽtatione ⁊ diminutione: imo in omni nutritione ⁊ deperditione cuiuscũq̄ ptis essentie vel nature humane. Un̄ nulla difficultas maior est de augmẽtatione q̄ de sola nutritione: vbi nulla est augmẽtatio: ꝗuis manifestius appareat additio rei noue ad sensum. hec est igit̃ cõclusio quã volo vniuersalr̃ defendere: ꝙ non manet idem hõ in ꝑncipio augmẽtatiõis ⁊ in fine: in principio diminutionis ⁊ in fine: in principio nutritionis ⁊ in fine.

Premittit ꝓsupposita. Ad illã faciliter persuadẽdam p̃mitto quasdã petitiões q̄s volo supponere: ⁊ postea formabo ꝭm illas quasdã rõnes. Prima petitio. omne totũ a qualibet sui parte realiter differt. Scdã est ista: nulla pars cõstituẽs aliqđ totũ cũ alia parte/est pars illius ꝑtis condiuise cõtra seipsum. Tertia: omnis natura humana est composita ex corpore ⁊ anima. patet hec. Quarta: oĩs anima intellectiua est tota in toto ⁊ tota in qualibet parte. Quinta est ista: omnis pars infor

gregatū ex corpore ꝛ aīa.ꝛ.ij.de aīa pꝫ ꝙ
corpus ꝛ aīa cōſtituunt per ſe vnū:qꝛ hoc
eſt potētia:ꝛ hec eſt actus. Preterea ſi
aliqua pars pōt corrumpi ſorte nō corru-
pto ſꝫ manēte:tūc quero vtrū eſt dare ma
ximā partē qua corrūpit ſortes:an mini-
mā ſortis corrupti⁹:ꝛ voco nūc ſor.corrum
pi ſor.nō manere eūdē numero. Si ē dare
maximā qua corrupta ſortes nō corrūpit
ſꝫ manebit idem:ꝛ quātūcūqꝫ magna cor
rupta ſortes corrūpit.ſit illa ps maxima:
gratia exēpli brachiū.capio tunc vnū mē-
brū ſenſibile vltra brachiū cōtinuatū bra
chio:ꝛ ſit cōpoſitū ex illo ꝛ brachio.ꝛvolo
tūc ꝙ aliqđ agēs icipiat a corrūpe:icipiē
do a digito ꝟſus corp⁹:ꝛ q̄ro vtrū brachiū
corrūpit anteq̄ q̄libet pars ei⁹ corrūpat:
an nō:ſi nō:igit relicto vno minimo ſenſi
bili de brachio:adhuc brachiū maneret ꝯ
ſenſum manifeſte.ſi ſit ita ꝙ brachiū cor-
rūpit qn̄ ei⁹ medietas fuerit corrupta:tūc
q̄ro de illa medietate vtrū corrūpit poſt-
q̄ q̄libꝫ ei⁹medietas corrūpit an nō:ſi nō
tūc ꝯ.corrupta illa medietate p̄ter mimū
ſenſibile/adhuc maneret illa medietas. ſi
ſit ita ꝙ illa medietas corrūpatur qn̄ ſua
medietas corrūpit:ꝛ tūc arguo de illa me
dietate ſiſr.ꝛ ſic tandē deueniā ad quācū-
qꝫ medietatū quātitatē in digito:qua cor
rupta corrūpit vna medietas:ꝛ illa corru
pta corrūpit brachiū:ꝛ brachio corrupto
corrūpit a:ꝛ a corrupto corrūpit ſor ergo
corrupta quācūqꝫ p̄te ſor.corrūpit ſortes
qđ eſt ꝓpoſitū. Si dr ad argu.in p̄cipio
ꝙ eſt dare minimā partē ſortis qua corru
pta ſor.corrūpet:ſiſis eſt deductio. Pre-
terea illā viā iducerē p oēs realiter opinā
tes ſm naturā augmētatiōis.p̄io Ariſt.
ij.de gn̄atiōe.vbi ponit modū quo auctū
manet idē:ꝛ vult dicere ꝙ manet idē ſm
ſpeciē ꝛ nō ſm materiā.ꝛ ponit exemplū
de mēſurāte ſucceſſiue diuerſa mēſura ma
net idē:ſic eſt ī re aucta:ꝙ formaliter ſpēs
manet eadē:materia nō.Un̄ dicit ſic.c.viij
Op꜡ aūt intelligere quēadmodū ſi q̄s mē
ſurabit eadē mēſura aquā:ſemp q̄dē alia
ꝛ alia gn̄atur:ſic vtre augeretur materia.
i.p materiā carnis.vbi dicit cōmē.ꝙ ima-
ginandū eſt de forma vt de aliquo mēſu-
rāte:ꝙ aliqn̄ creſcit qn̄ aliq̄dītrat p ipam
ꝛ aliqn̄ diminuit.ſic eſt imaginādo diſpō
nē forme in ſuo cremēto reſpectu materie
ꝛ hoc recte imaginaberis qn̄ ſic imagina-
beris.Utrē em̄ qn̄ ītrat aq̄ pauca:tūc ipſe
diminuit.ꝛ qn̄ multa:creſcit:ꝛ ſemp obſ-
uat figurā ſuā.Ex illo exēplo pꝫ manifeſte
ꝙ Ariſt.nō vult dicere ꝙ totū cōpoſitum
ex materia ꝛ forma manet in fine augmē-
tatiōis ꝛ in p̄ncipio:ſꝫ tm̄ ſpēs ſiue forma.
Un̄ manifeſtū eſt ꝙ aggregatū ex corio ꝛ
illa aq̄/nō eſt aggregatū ex corio ꝛ illa aq̄
alia totaliter diſticta.Aliud exēplū ponit
Ariſt.de igne nutrito p ſucceſſiuā appoſi-
tionē lignoꝝ.vbi manifeſtū eſt ꝙ non eſt
idē ignis numero. Itē de pplo ciuitatis.
q̄cūqꝫ em̄ moriat ꝛ ſuccedat ꝛ de nouo ge
nerēt:tm̄ manet ꝯtinue eadē ciuitas. Ad _Due opiniones modernorum._
hoc iter moderniores doctores duo ſunt
modi dicēdi.Un⁹ q̄ ponit ꝙ augmētatio
fit p hoc ꝙ forma augēdi extēdit p hoc in
plurali materia poſt augmētationē q̄ āte
ita ꝙ eadē forma numero p̄mo pficit pau
ciorē materiā:poſtea plurē:qꝛ materiā p̄ce
dētē ꝛ aduenientē.Ali⁹mod⁹dicēdi ē:ꝙ ea
dē forma numero extēdit ī pluri materia
p modū iſtū.dicit em̄ ꝙ alimētū recipit in
poris corpis.ꝛ deide fit alimētū poroſū:
ꝛ mutuo fiūt foramina:ita ꝙ tā materia
adueniēs q̄ p̄cedēs diuidunt ſm oīa ſua
pūcta:ꝛ ſic corrūpit:ꝛ generat vna tertia
noua:in qua extēdit vltima forma aucta.
De iſtis opinionib⁹:lꝫ vtraqꝫ mihi appet
falſa quātū ad modū quē ponūt ī augmē
tatiōe:tn̄ h̄ eſt manifeſtū ꝙ nō ſaluāt idē
titatē numeralē illi⁹ qđ p̄ſiſtit ī p̄ncipio
ꝛ in fine augmētatiōis. Et breuiter nulla
eſt opinio q̄ ſaluat idētitatē numeralē ho
minis:niſi illa quā tenēt q̄dā theologi ſic
Hug.de ſctō Victore.iij.ſen.c.xxiiij.ꝛ mgr̄
Pe.ij.ſen.ſuaꝝ ſeq̄ns ſniam Hugo.ꝛ mgr̄
Pe.comeſtor in hiſtoria ſcholaſtica.frater
Evvard⁹expoṅēs illđ Mat.xv.Oē qđ in
trat ī os ꝛc.videlꝫ ꝙ nihil trāſit de alimē
to in ꝟtutē nature hūane:ſꝫ tm̄ illđ eſt de
ꝟtute nature hūane:qđ a p̄mo parēte le-
ge ꝓpagatiōis in ſe auget:ꝛ multiplicat ī
natura exteriori ſuba in illđ trāſeūte. has
tn̄ opiniōes alij ſufficiēter reprobant.Un̄
pꝫ ꝙ nulla eſt opinio moderna ī ſcholis:
nec ātiq̄ phica:q̄ ſaluet numeralē idētita-
tē hoīs exn̄tis ī p̄ncipio augmētatiōis ad
hoiem q̄ eſt in fine:ſꝫ ſoci⁹ nr̄ vnā viā iue-
niet forte deo dāte. Sꝫ vt ātiq̄s p̄rib⁹ re-
uerētiā faciā;volo h̄ exponere vnū articu
lū dānatū Pariſijs q̄ dicit ꝙ error ē dicer̄
ꝙ hō p nutritionē pōt fieri ali⁹numeralr

ꝛ īdiuidualiter. Iſtū articulū q̄ dicit̄ ꝫ me
p̄ ia facie expono ſic. Error ē dicere ꝙ hō
p nutritionē pōt fieri ali⁹ numeral̄r ꝛ in-
diuidual̄r: ſupplēdū eſt total̄r: ſic ꝙ ſit p
nutritionē ali⁹ numeral̄r ab illo q̄ p̄fuit:
ſicut ſortes eſt numeral̄r ali⁹ a platone: q̄ꝛ
hō nō pōt p nutritionē ali⁹ fieri formal̄r:
q̄ꝛ aīa intellectiua manet eadē. Aliter pōt
dici ꝙ articulus ſicut ſonat eſt ver⁹: q̄ꝛ nul
lus hō p nutritionē pōt fieri ali⁹ hō a ſe:
pōt tñ fieri p nutritionē ꝙ iſte q̄ eſt hō ſit
pars alteri⁹ hoīs: ꝛ nō ſit hō: ꝛ ꝙ cōpoſi-
tū ex iſto ꝛ nouo aggenerato ex alimento
ſit ali⁹ hō q̄ꝫ iſte fuit. Iſtā poſitionē de di
minutione ꝛ augmētatione ſequunt̄ q̄dā
incōueniētia manifeſta ꝛ ꝫ ſenſum. Prio
ſeq̄t ꝙ corp⁹ ſortis pōt eē Rome ipo exi-
ſtēte hic. Qḋ p̄bo: q̄ꝛ digit⁹ ſortis pōt eſſe
Rome: eodē digito exñte hic. ꝛ ſic man⁹ ꝛ
brachiū: ꝛ ꝯñter p eādē rōnē totū corp⁹.
arguo de digito ſic. Per te/poſito ꝙ cēte-
ſima ps auferat̄: ꝛ fiat reſtauratio p alimē
tū: manet idē digit⁹ nūero. pono: tūc cēte
ſima ps auferat̄: ꝛ ponat̄ Rome: ꝛ fiat ei⁹
reſtauratio: adhuc eſt idē digit⁹ nūero. au
fer aliā cēteſimā: ꝛ adde illi exñti Rome:
ꝛ fiat idē digit⁹ nūero p reſtaurationē. et
ſicut pri⁹ aufero tertiā ꝛ q̄rtā: ꝛ ſic vſq ad
cēteſimā. igit̄ cū iſte digit⁹ p ablationem
prie cēteſime ſit idē q̄ fuit imediate ante:
ꝛ poſt ablationē ſcd̄e cēteſime idē q̄ fuit i-
mediate: ꝛ ſic ꝯñter de alijs: igit̄ poſt abla
tionē centeſime idē erit q̄ in p̄ncipio fuit.
Sꝫ ꝯſtat ꝙ i p̄ncipio fuit ille digit⁹ q̄ nūc
eſt Rome: igit̄ idē digit⁹ q̄ eſt hic ē Rome
ꝛ eadē rōne totū corp⁹. Scd̄o ip̄e ꝯcedit ꝙ
aīa chriſti iformat aliquā partē quā chri-
ſt⁹ ſibi nō aſſumpſit: q̄ꝛ ꝯſtat ꝙ aīa chriſti
iformat aliqḋ corp⁹ p aliquā ptē/q̄ nūq̄ꝫ
fuit i vtero v̄ginis: q̄ꝛ al̄r chriſt⁹ nunq̄ꝫ fu
iſſet nutrit⁹: vel opꝫ dicere ꝙ materias pa
nis ꝛ vini ꝛ agni paſcalis ꝛ piſcis q̄s legi
tur cōediſſe chriſt⁹/ſumpſit in vtero v̄gi-
nis: qḋ eſt abſurdū: ꝯñs ptꝫ: q̄ꝛ ip̄e chriſt⁹
nullā aſſumpſit niſi q̄ fuit in vtero virgi-
nis. Tertio hꝫ ꝯcedere ꝙ aliq̄d eſt minus
calidū q̄ꝫ imediate āte fuit: cum quelibet
pars ei⁹ eſt magis calida q̄ꝫ vnq̄ꝫ pri⁹ fuit
q̄ꝛ ſit ſor. calid⁹ vniformiter: ſꝫ remiſſe per
totū excepta manu. ſit man⁹ excepta cali-
dior reſiduo. pono ꝙ aliqḋ agēs corrūpat
manū in vna hora: ꝛ in eadē hora intēdat̄
caliditas in toto reſiduo a manu; nō tñ ad
tātā intēſionē/q̄n tota caliditas p̄cedens
cōpoſita ex remiſſa caliditate ꝛ intēſa fue
rit maior. quo caſu poſito: ptꝫ exp̄ſſe ꝙ in
fine hore ſi ſor. manet idē: ꝙ ſor. eſt minus
calidus q̄ꝫ imediate ante fuit: ꝛ tñ q̄libet
pars ſor. eſt magis calida q̄ꝫ imediate an
te fuit. Quarto hꝫ cōcedere ꝙ debiliſſim⁹
hō portat vnū hoīem potentē: quē vix po
teſt equ⁹ portare. ſil̄r ꝙ aliquis portauit
iſtā quercū i burſa ſua: demōſtrata quer-
cu quā decē plauſtra nō portarēt. ꝯña pꝫ
q̄ꝛ p eū ſi dicit ꝯñter: iſta querc⁹ fuit vna
plāta digitalis quātitatis i burſa ſua i ca
ſu. ꝛ ꝙ vn⁹ paſſer portauit vnū lignū qḋ
x. hoīes nō mouerēt. ꝛ hoc ſine miraculo.
vulg⁹ tñ de hoc cōmotū trahō. q̄ꝛ in rei ve
ritate tenēs quācūq̄ꝫ ptē illi⁹ articuli/hꝫ
cōcedere multa incōueniētia: q̄ꝛ vn⁹ nō re
putat ꝯueniēs aliq̄d niſi qḋ ꝯſueuit audi
re. vt dicit Ariſt. ij. meta. in noua tranſla-
tione. Scd̄s articulus in iſta queſtione ē **Scd̄s articu-lus.**
reſpōdere ad argumēta q̄dā q̄ iſte ſocius
reuerendus inducit cōtra me: ꝛ ſunt bene
xxij. Ducūt eñ ad multa abſurda: ſicut di
cit: ſi in augmētatione ſit alius ꝛ alius hō
cōtinue. q̄ꝛ ſi ſic: ſequitur ꝙ infiniti hoīes
eſſent: ꝛ tñ nō p gñationē. ꝛ ſic eēt plures
modos dare q̄ꝫ q̄tuor. ꝫ Anſ. ij. cur deus **Primū ar. ſocij**
hō. c. viij. Propter illud argumētū ꝛ alia
q̄ ſequunt̄: p̄mitto quaſdā diſtinctiōes nō
multū proprias in rei veritate: ſꝫ valēt tñ
ad ſatiſfaciendū modo loquendi quorūdā
hoīm. Prima eſt hec: ꝙ fieri aliquem ho
minē p augmentationē pōt dupl̄r intelli
gi. Uno mō ꝙ ſit totalis alius ꝛ ali⁹. ſicut
ſortes ꝛ plato ſunt duo hoīes. Alio mō i-
telligit̄ partialiter: hoc eſt dicere ita ꝙ in
vno inſtāti eſt vn⁹ hō in alio inſtāti alius
hō p̄pter aliquā partē additā q̄ non fuit
pars precedētis hoīs. ꝛ ſic ꝯcedo. ſi tamē
nutritio ꝛ augmētatio ſit cōtinuata: infi-
niti hoīes fuerūt ibi p̄pt̄ ifinitas nouas
partes q̄ infinitos nouos hoīes ꝯſtituūt:
ꝛ illo mō intelligo ꝯcluſionē quā teneo ꝙ
p oēm nutritionē fit homo nouus: ſicut ꝛ
p ꝯñs in omni augmētatione: q̄ꝛ in oī au-
gmentatione eſt nutritio. ꝛ vtrū augmen
tatio ſit aliq̄d alit̄ q̄ꝫ nutritio ꝛ rarefactio
an nō: nihil curo ad p̄ns. Aliud eſt notan
dū: ꝙ de idētitate vel diuerſitate hoīs al̄r
iudicat metaphyſic⁹ ꝛ al̄r politic⁹ vel ta-
lis. Nā metaphyſic⁹ q̄ ꝯſiderat rei v̄itatē
abſolute: hꝫ dicere ꝙ diuerſe partes red

dant diuerſam totū indifferēter: q̄leſcūq̧
fuerint: ſiue materiales ſiue formales. Po
liticus aūt hō hʒ iudicare de idētitate: niſi
ꝓ quāto hō fuerat actu politic⁹. Vñ ad fi-
nē politicā: q̄ eſt facere hoīes ꝯuiuere ꝟtuo
ſe: ⁊ iō eos punire vel p̄miare: nō refert an
hō puniēd⁹ ꝓ crīe ꝑdere oculū ſuū: ſit idē
hō poſt crimē ꝯmiſſum an nō. Manet em̄
eadē aīa: q̄ ē ps p̄ncipalis hoīs: ⁊ p̄ncipa
liter vituperāda vel laudanda ꝓ bono vel
malo. Vñ bñ iudicat ſuſpēdere hoīem mo
noculū ꝓ homicidio vel furto ab hoīe ha-
bēte duos oculos: ⁊ iudicat hoīeȝ monocu
lū eūdē hoīem q̄ habuit duos oculos: qđ
tñ nō eſt verū: ſicut ptȝ iſti q̄ ſm totā eſſen
tiā rei iudicat. Iſtis itellectis: dico ad for-
mā argumēti qñ arguit̄: ſi in augmētatio
ne ⁊c. Dico ꝙ ꝓprie loquēdo ⁊ ad virtutē
vocis ꝯcedo ꝯñaȝ ⁊ ꝯñs: q2 infiniti hoīes
ꝑ ptes materiales eēnt ibi: ⁊ tñ nō ꝑ gñā-
tionē loquēdo ſtricte de gñatione hoīs: q̄
eſt ꝑ actū carnalis cōmixtionis. Et qñ ar-
guit̄ ꝙ ꝯñs eſt ꝯ̄ Anſ. dicēdū ē multiplr̄.
Prio ꝙ Anſ. loquit̄ de factiōe q̄ fit totalr̄
de nouo tā ſm corp⁹ q̄ ſm aīam. Scđo di
cendū ꝙ Anſ. in rei ꝟitate nō negat ibi a
deo q̄n plurib⁹ modis q̄ q̄tuor poſſit face
re hoīem: ⁊ fecit de facto. Vñ dicit ſic. Qua
tuor modis pōt de⁹ facere hoīem: videlicet
aut de viro ⁊ femina: aut nec de viro nec
de femina: ſicut creauit Adam: aut de viro
nec de femina: ſicut fecit Euā: aut de femi-
na ſine viro: qđ nōdū fecit. i. ante incarna-
tionē. vnde bene ponit ꝙ quatuor modis
de⁹ pōt facere hoīem. Sed tñ ꝙ nō poſſet
pluribus modis/nō dicit: teſte libro ſuo.
Ecce pono alios modos deo poſſibiles fa-
ciendi hoīes. Primo em̄ poſſet deus creare
hoīem ex nihilo: qđ etiā ſm Anſ. nō eſt du
bium. ⁊ tñ ſic nō fecit Adā: q2 fecit eū de li
mo terre. Gen̄. ij. Scđo poſſet deus facere
hoīem de lapide: ſicut vxor Loth conuerſa
eſt in ſtatuam ſalis. Gen̄. xix. Tertio poſſet
deus reſuſcitare mortuos: ſicut fecit mul-
tos. Si dicat̄ forte: iſte nō eſt modus faci-
endi de nouo: q2 iſti q̄ ſunt reſuſcitati: fue-
runt ante hoīes. Ponat̄ ꝙ deus cōbinet
aīam ſortis corpori platōis: ⁊ aīam Petri
corpori ſortis: ⁊ tunc ⁊c. Quarto mō poſſȝ
facere hoīem creādo ſemen in matrice mu
E lieris ſine deciſione a quocūq̧ viro. ⁊ idem
Ad ſe- poſſet multis alijs modis. nō eſt dubium.
cundū. Ad ſcđm: qñ arguitur ꝙ ſi in augmēta

tione ⁊c. Dicendū hic eſt negando ꝯñam:
q2 ſi oīa alia ꝯſeruarent̄ ab hoīe in eodem
ſtatu: ipſe nec augeret̄: nec diminueret̄: nec
nutriret̄: q2 nullū alimētū ibi trāſmutaret̄
⁊ iō ſi pater ⁊ mater alicuius ꝯſeruarent̄
in eternū ⁊ oīa alia ab eo ſicut ipſe: in eter
nū hēret patrē ⁊ matrē. Vñ manifeſtū ē ꝙ
ꝯñā in forma q̄ ꝓponit̄: non valet: q2 añs
infert directe oppoſitū ꝯñtis. Sȝ ad inten
tionē ſuā dico ad argumentū: q̄rendo q̄d
intēdit ꝑ hoīem iſtū auctū hēre p̄rem ⁊ ma
trē: ſi itelligit ꝙ fecerāt ꝑ actū generādi/
ꝙ aīa iſtius hoīs fuit ꝑuus vnita iſti cor-
pori: ꝟtute cuius aīe ⁊ corpis illud corpus
informat nūc partē aliā: iſtā cōcedo ꝙ hȝ
patrē ⁊ matrē: q2 iſti generauerunt aliqđ
corpus: qđ aliqñ fuit ſub aīa iſta: virtute
F cuius aīe hoc nouū corpus ꝑ nutritionē ē
creatū: qđ eſt nūc ps iſti⁹ corpis. Ad ter- Ad ter
tium qñ arguit̄ ꝙ ſic nullus poterit eſſe ſe tium.
nex: ⁊ nullus hō durat niſi ꝑ inſtans. Dico
negādo ꝯñam iuxta intentionē quā vulg⁹
hȝ per hanc ꝓpōnem: iſte hō eſt ſenex: non
itelligit vulgus ꝙ iſte hō per magnū tp̄s
durauerit totalr̄: ſed partialr̄. ſi alr̄ intelli-
gitur: ꝯñs foret ꝯcedendū: videlicet ꝙ nul
lus hō pōt eſſe ſenex ſi debet ꝯtinue nutri- G
ri. Ad quartū cū arguit ꝙ nullus pōt vi Ad q̄r
uere per vnū diē vel per vnā horā. Dico ꝙ tum.
poſito cōi curſu nature quē videm⁹ de nu
tritione: ꝯñs hec eſt ꝯcedenda. nullus hō
viuet per vnū diem de virtute vocis: loq̄n
do de vita naturali ⁊ mortali. ꝯcedim⁹ tñ
ꝙ iſte hō viuet per decē annos: ꝓ tāto q2
poſt decē annos ab hoc inſtanti viuet vn⁹
hō ſolū partibilr̄ ⁊ per partes materiales
alius ab iſto: nō per aīam. Ad quintum H
ꝙ nullus hō poſſet eſſe virtuoſus: q2 ꝟtus Ad q̄n
recipit multū de tp̄e. Dicendū ꝙ i. lo ꝯñā tum.
nō valet: q2 virtus eſt qualitas in aīa: que
multo tp̄e manet eadē numero. Ad ſextū I
ꝙ tunc nulla res aucta ꝯtinue mouebitur Ad ſex
q2 motus eſt in inſtanti. ꝯcedo ꝙ ꝓprie lo tum.
quendo nulla res que auget̄/mouet̄ ꝯtinue
nue: q2 nulla res ad intellectū ſuū vt dr̄ cōi
ter ꝙ nulla forma intēdit̄: ita ꝙ nulla res
eſt primo minor ⁊ poſtea maior: niſi ꝑ rare
factionē: qđ nō eſt ad ꝓpoſitū. Dicimus
tñ ꝙ fortes eſt auctus ad intellectū iſtū: q2
aīa ſortis p̄mo īformat ꝑuū corp⁹: ⁊ poſt
ea intrinſece ꝟtute ſua naturali trāſmutat
alimētū: ⁊ efficit ex corpe paruo alimento
addito maius corp⁹: ⁊ informat illud cor-

K pus:qd̓ quidē cōpoſitū vocaṫ ſoꝛ. Septi
A 1ſe- mo qñ arguiṫ:illa ꝯña nō valet:b̓ moueṫ:
primū. ꝙ hoc mouebiṫ:qd̓ eſt ꝯ pħm.vi.phy. Dicē
dū ꝙ ꝯña eſt bona quā facit phs:nec ſeqꝛ
oppoſitū ex iſta via:qꝛ quocūq3 demōſtra
L to ſi b̓ moueṫ:idē poſtea mouebiṫ. Octa-
Ad uo.ſi ſic:ſequereṫ ꝙ chꝛiſt⁹ q̄ mō eſt in celo
octauū nō fuit fili⁹ virgis. Pꝛobo.qꝛ nullus fuit
fili⁹ ꝟgīs ali⁹ ab eo q̄ naſcaṫ ab ea. ſ3 q̄ na
ſcaṫ ab ea:nō mãſit niſi ꝑ inſtās:vel ſaltē ꝑ
Rñſio. modicū tp̄s. Ad illud dico negādo pꝛimā
ꝯñam:qꝛ alr̓ loquēdū eſt de hūanitate per
ſe exñte:ꝛ hūanitate vnita ꝟbo ī chꝛiſto.nā
ſi fiat augmētatio ī hūanitate ꝑ ſe exñte:
hūanitas ꝯtinue erit alia ꝛ alia partibili-
ter:ꝛ ſilr̓ ali⁹ ꝛ ali⁹ hō.ſ3 ſi fiat augmētatō
in hūanitate chꝛiſti:ꝯcedēdū eſt ꝙ hūani-
tas chꝛiſti fuit alia ꝛ alia ꝑtibilr̓ vt ī alijs
hoīb⁹:ſ3 tñ nō fuit ali⁹ hō ꝛ ali⁹: ſ3 idē hō
ꝯtinue. Cui⁹ rō ē:qꝛ b̓ ꝯcretū hō qñ dr̓ de
chꝛiſto:ſemꝑ ſupponit ꝓ ſubiecto diuio. ꝛ
iō chꝛiſt⁹ fuit ꝯtinue vn⁹ hō:ꝛ iō qñ aſſum
pſit ī argumēto/ꝙ nō mãſit.niſi ꝑ inſtās:
falſum ē:cū fuerit ab eterno. Et iō nō ē di
cēdū ꝙ ī chꝛiſto ex deitate ꝛ hūanitate re-
ſultat vnū veꝝ cōpoſitū:cui⁹ vna ꝑs ē dei
tas ꝛ alia hūanitas:qꝛ ſit illud a:ꝛ q̄ro an
ſit de⁹ an hō:an tertiū diſtīctū ſpē ab vtro
q3:puto ꝙ b̓ nō ē dādū.ſi dr̓ ꝙ a ſit de⁹:
ꝙ de⁹ ē cōpoſitus ex deitate ꝛ hūanitate.ſi
hō:ſilr̓ ſeqꝛ.ꝛ ſic ſeqꝛ ꝙ aliq̄d nobili⁹ hūa
nitate chꝛiſti fuit deſtructū ī moꝛte: qꝛ illō
M tūc nō fuit:qꝛ hūanitas fuit deſtructa. Itē
Nonū oē ꝑ ſe vnū cōpoſitū ex ꝑtib⁹ etheronomi
arg. cis differt ſpecie ab vtroq3 cōponētiū.ꝛ ſic
illud cōpoſitū differt ſpecie tā a deo q̄ ab
Rñſio. hoīe.q̄ro igiṫ cui⁹ ſpēi ēēt. Ad illō pꝫ rñ-
ſio ſicut ad ꝑcedēs:qꝛ pꝛima ꝯña nō valet.ꝛ
illud qd̓ aſſumiṫ ad ꝓbationē eius.ſ.iſte q̄
paſſus eſt ꝛ aſcēdit:fuit ali⁹ hō a filio ꝟgi
nis. Nā de iſto ꝯcedendū eſt ꝙ iſte hō fuit
in vtero matris ſue.iſte hō fuit vbi coꝛpus
ſuū nū̄q̄ fuit.ꝛ tñ hūanitas illa q̄ nūc eſt
N in celo:nunq̄ fuit in vtero ꝟginis tota: vt
X.arg. manifeſtū ē. Decīo ſi ſic:chꝛiſt⁹ infinities
fuiſſet hō:ſi iſte q̄ mō eſt in celo fuit ali⁹ et
Rñſio. ali⁹ hō. Ad hoc eod̓ mō pꝫ ꝙ añs eſt fal-
ſum ꝛ a me negatū:ꝛ ꝯñs de vi vocis nō ē
incōueniēs:qꝛ chꝛiſt⁹ ī īfinitis inſtātibus
fuit hō.ꝯcedo ꝯñam ꝛ ꝯñs:qꝛ īfinitas hu
manitates ſibi vniuit diſtinctas.tñ parti-
bilr̓ ꝛ ꝑ materiā.nō tñ totalr̓ nec ꝑ formā
vltimā q̄ eſt in hoīe. Manifeſtū eſt eñ ꝙ

abſurdū eſſet dicere ꝙ illa magna hūani-
tas q̄ pep̄ēdit in cruce:fuit tota aſſumpta
de btā ꝟgine:cū nō fuerint aſſumpte de ea
niſi pauce guttule ſanguis ad formādū pꝛi-
mū coꝛp⁹ qd̓ aīa chꝛiſti īformauit ſm̄ Dam
iij.ſen.c.ij. Undecio ſic:ꝛ eſt q̄ſi idē: ſequi O
tur ꝙ illa natura paſſa nō eſt:ꝛ fuit aſſum X.j.ar.
pta in celū:q̄ fuit in vtero ꝟginis ꝑ b̓ me-
diū:qꝛ in augmētatiōe hoīs eſt alia natu-
ra ꝛ alia: ꝛ nulla fuit in vtero ꝟginis niſi
vna. Unde dicit ipe ꝙ l3 hec ſit poſſibilis:
plures hoīes fuerūt in vtero ꝟginis : non
tñ hec videṫ poſſibilis: ꝙ due nature fue-
rūt ī vtero ꝟginis. Ad illō ꝯcedo ꝯñam Rñſio.
ꝛ ꝯñs:vt ſuꝑius oſtenſum ē.ꝛ ꝙ iſta nō ſo
lū eſt poſſibilis : ſ3 imo neceſſaria : ſi illius
nature que pꝛi⁹ fuit aſſumpta/fuit alia nu
tritio:vt ꝯſtat ꝙ fuit:qꝛ alˀs nō fuiſſet btā
ꝟgo vera mr̄ chꝛiſti:vñ infinite nature di-
ſtincte fuerūt in vtero ꝟginis diſticte par
tibiliter:ꝛ ꝑ materiā:ſi nutritio fuit conti-
nua ꝑ aliqd̓ tp̄s : ſicut manifeſtū eſt ꝙ eſt
ſatis poſſibile de hūanitatib⁹ totalr̓ diſti-
ctis ꝛ ꝑ formā:ꝛ hūanitates fuerūt in vte
ro virginis. ſicut eñ mulier naturalr̓ pōt
cōcipere gemellos : ita poſſet deus facere
ꝙ verbo opere ſpiritusſancti cōtineret ge-
mellos ꝛ multo plures. Similr̓ cū de⁹ poſ
ſet infinitas humanitates ponere in eodē
loco quantūcūq3 modico ſm̄ pꝛincipia fi-
dei:nō eſt dubiū quin oēs hoīes poſſet po
nere in vtero ꝟginis: ꝛ tñ eas educere vir-
ginitate manēte. vnde nimis de facili pꝛo-
nuntiat illā ꝓpoſitionē impoſſibilem eſſe.
Duodecimo ſequiṫ ꝙ nō baptizati ꝛ tñ P
adulti q̄bus inotuit de lege chꝛiſti dicētis X.ij.ar.
niſi q̄s renatus ꝛc. ſaluabunṫ. vel de nouo Rñſio.
ꝯtingeret eos neceſſario rebaptizari. Di
co ꝙ ꝯñs nō eſt incōueniēs:ꝙ q̄dam adul
ti ſaluenṫ q̄bus innotuit in lege chꝛiſti. et
tñ nō fuerūt baptizati in aq̄ ad mētē ſuā :
tñ deduco illō argumētū manifeſti⁹:vt ap
pareat ei⁹ difficultas tā ꝓ eo q̄ ꝓ me.ꝛ po
no ꝙ aliq̄s puer paru⁹ recēter nat⁹ bapti-
zeṫ in vna olla pedalis quātitatis : creſcat
ꝛ augeaṫ: ꝛ fiat coꝛp⁹ ſuū magnū ꝛ ꝑfecte
ſtature: ꝛ demōſtro coꝛp⁹ ſuū:tūc q̄ro vtꝝ
illud coꝛp⁹ fuit baptizatū an nō. Si dr̓ ꝙ
ſic:ſicut dr̓ ex via ſua : tūc hꝫ ꝯcedere ꝙ il-
lud coꝛp⁹ fuit ſeptē pedū in illa olla peda-
lis quātitatis: ꝛ tūc fuit valde ꝯdenſatū.
et impoſſibile eſt ꝙ ex nunc talis homo
nō fuit deinceps ſimul de noꝛy vagia. Si

dr ꝙ illud corpus fuit in illa olla: ꝛ non in
aliquo ꝯdenſatũ vel denſius ꝙ̃ mõ: igitur
corpus cũ tota quãtitate fuit in illa olla: ꝛ
ſic locatũ fuit in ſeptuplo maius ſm extẽ-
ſionẽ ꝙ̃ locus: qḋ videt mirabile. Et ideo
dicendũ ad argumẽtũ: ꝯcedo ad lr̃am de
ꝟtute vocis ꝙ hec eſt veriſſima: illud cor-
pus nunꝙ̃ fuit baptizatũ: nec per ꝯñs iſte
hõ: ſꝫ vnũ aliud corpus fuit baptizatũ: qḋ
fuit ſubm aĩe hoĩs: exñte ĩ hac aĩa forma
corpis parui iſti⁹: ꝟtute cui⁹ aĩe factũ eſt
hoc magnũ corpus ꝑ nutritionẽ ꝛ augmẽ
tationẽ. ꝛ hoc ſufficit loquendo figurati-
ue ꝛ quodãmodo ꝑ ſynecdochẽ: ꝙ iſte hõ
eſt baptizat⁹. Vñ q̃ꝛ vn⁹ hõ fuit baptizat⁹
q̃ habuit eandẽ formã cũ iſto: ꝛ nõ differt
ab iſto niſi ꝑ partes materiales additas ꝑ
nutritionẽ ꝛ augmẽtationẽ: ideo iudicio ci
uili vel morali dicim⁹ ꝙ iſte hõ fuit bapti
Q zatus: ꝛ tñ in rei veritate illa ꝓpoñ apud
Xiij. ar pħm eſt falſa. Decimotertio arguit ſic. ſe
gumẽ. quitur hac via poſita, ꝙ nunꝙ̃ aliq̃s hõ
merebit vel demerebit: cũ meritum vel de
meritũ nõ fiat in inſtanti: ſed in tp̃e: ꝛ per
Rñſio. ꝯñs nunꝙ̃ aliq̃s damnabit nec ſaluabit.
Ad illud ꝯcedo primã ꝯñam ꝛ ꝯñs: ſicut
ponendo meritũ eſſe ſucceſſiue ꝓductũ: ꝛ
hoĩem ꝯtinue nutritũ: aĩa tñ hoĩs mereri
põt vel demereri. ꝛ nego vlteri⁹ aliã ꝯñaꝫ:
ſcꝫ ꝙ nullus merebit vel demerebit: igit
nullus hõ ſaluabit vel ꝯdemnabit. ꝛ con-
cedo ꝙ aliq̃s hõ damnabit: quo demon-
ſtrato verũ erit dicere, nũꝙ̃ peccauit hic.
ꝛ aliquis hõ ſaluabit: de quo verũ eſt di-
cere, iſte hõ nunꝙ̃ meruit. q̃ꝛ tñ voluntas
illius meruit: ꝛ voluntas alteri⁹ demeruit
ideo hoc cõpoſitũ iuſte damnat. Vñ nũꝙ̃
dixi ꝙ opa meritoria eliciunt ꝑ hoĩem: ꝛ
tñ ꝑ nullũ hoĩeꝫ opa meritoria eliciunt vt
reuerẽdus ſoci⁹ recitat: qḋ q̃dã dicũt: nec
vſus ſum logica in loquendo. Sꝫ dico ꝙ
opa meritoria ꝛ demeritoria cauſant a ſo-
la voluntate ſm Anſ. de. ſ. reg. ca. iiij. vbi
vult ꝙ ſola voluntas p̄miabit ꝛ puniet
Verũ eſt: prĩo ꝛ ꝑ ſe hõ videbit deũ ꝛ gau
debit: hec eſt vera: ſꝫ ꝑ partẽ tantũ: ꝛ non
R primo ſm modũ loquẽdi Ariſt. v. phy. c. ſ.
Xiiij. ar Decimoquarto aliq̃s damnabit ſine de
gumẽ. merito ſuo. nego ꝯñam: q̃ꝛ demeritum aĩe
S eſt demeritũ illius hoĩs qui reſuſcitabit.
Xv. ar. Decimoquinto oporteret ꝙ hõ confite
Rñſio. retur de peccato qḋ nunꝙ̃ cõmiſit contra
Aug. de vera ꝛ falſa penitentia. ꝯcedo: q̃ꝛ

tenet confiteri de omni pctõ cuius volun-
tas fuit ſua ex deliberatione cauſa. ꝛ ſic iu
bet Aug. ꝙ hõ nõ tenetur ꝯfiteri de pctõ T
quod nec ipſe nec eius voluntas cõmiſit. Xvj. ar
Decimoſexto ſeq̃tur ꝙ nõ eſt determi- gumẽ.
natus numerus ſaluãdorũ: q̃ꝛ nõ eẽnt tot Rñſio.
quin plures. nego cõſeq̃ntiã: q̃ꝛ tot ſalua-
bũtur hoĩes: quot ĩmediate eſſent aĩe btẽ V
in die iudicij. Decimoſeptimo ꝙ aliquis xvij. ar
eſt adſcriptus catalogo ſanctoꝝ: ꝛ tñ nũꝙ̃ gumẽ.
meruit. Ponat ꝙ a ſcribat ſic. Joãnes vel
Guilielmus de loco A q̃ꝛ nullus eſt talis.
Illud argumentũ nõ plus cõcludit: niſi ꝙ
nõ oĩa que ſcribuntur in libris meruerũt V
ꝛ hoc cõcedo. Decimoctauo. nullus põt Deci-
per gratiã ꝛ liberũ arbitrium reſurgere a mum-
peccato: qḋ eſt hereſis Pelagiana: q̃ꝛ non octauũ
habebit tempus in quo poſſit deliberare: argu.
q̃ꝛ ſtatim poſt eſſe deſinet: ꝛ illud ꝑtinet ꝑ
ditioni. Dicit: q̃ꝛ aĩa illius pctõris in prin
cipio peccauit: ꝛ reſurgere põt a pctõ. nec
refert an in tp̃e cõtritiõis habuerit nouũ
digitũ an nõ. ꝛ oẽs tales ſũt ꝑ accidẽs: ꝛ ꝑ
partẽ: hõ non meretur: ſed hõ penitet: ho-
mo gaudet: hõ dolet ꝛc. ꝛ iſte ſunt primo
vere: aĩa peccat: aĩa meret: dolet ꝛc. Cõce-
do ergo: ſed nõ eſt. qḋ additur: qḋ ergo eſt
hereſis Pelagiana: ꝙ null⁹ hõ põt per li Deci-
berũ arbitriũ reſurgere a pctõ. Itẽ deci mum-
monono ſic: tũc hõ nũꝙ̃ potuit vitare pec nonũ.
catũ aliquod: qḋ ptꝫ per ꝑdicta: q̃ꝛ cũ aĩa
hoĩs peccat: per ſynecdochẽ dicitur ꝙ hõ X
peccat. Itẽ vigeſimo ſic. illud argumen Vigeſi
tũ pretendit vnã phalerã magni põderis mum.
ſeq̃tur enĩ ſm iſtã viã, ꝙ licet vnicuiqꝫ du
cere mulierẽ in vxorẽ: niſi cleric⁹ dei ſemꝑ
obſtaret: q̃ꝛ nõ ĩpediret cõſanguinitas vel
cognatio ſpũalis: q̃ꝛ ſemꝑ eſſet alia ꝛ alia
mulier: ꝛ ille ali⁹ ꝛ ali⁹ hõ: nec eſſet alicui
cõiugata cõiugio: ꝛ ſic ꝑuertent oẽs decre
tales ꝛ cõſtitutiones eccleſie materiã talẽ
cõcernentes: nec eſſet agẽdũ cõtra aliquẽ
iniuſtũ in foro ſeculari aut eccleſiaſtico: cũ
eſſet ſemper alius ꝛ alius hõ: q̃ꝛ ſemꝑ ille
poſſet dicere ꝛ iurare ꝙ nihil tale fecit. Ad
illud argumentum non poſſum ſufficien-
ter dicere: fuerũt enĩ multe cõſequẽtie: et
nulla earũ valet. prima eſt iſta: ſm viã me
am licet vnicuiqꝫ ducere ꝛc. ꝯña nihil valꝫ
planũ eſt. Et cũ ꝓbat: q̃ꝛ nõ impediret co-
gnatio vel cõſanguinitas. Hoc aſſumptũ
eſt falſum. ꝛ dato ꝙ eſſet verũ: cõſequen
tia vlterius nihil valet: cũ ſint multa alia

ímpedimēta que impediāt cōiugiū:vt de
bet ſatis religioſe occurrere.ꝛ qn̄ aſſumit
illud qđ facit totā vim argumēti.ſ.q꞉ ē ꝯti
nue alia ꝛ alia mulier.tūc quo ad ꝓpoſitū
igiť licet ſibi capere vbicūq; inueniret eā.
negať ꝯña.cauſa dicta eſt ſuperi⁹ in princi
pio:q꞉ illa iudicať eadē mulier ciuiliter lo
quēdo:q꞉ nō eſt alia ꝛ alia mulier niſi per
nutritionē.ſtr ꝯſanguinitas nō dep̄ditur
ꝓpter nutritionē:nec cognatio:nec aliq̄d
tale:ſ; fit ali⁹ hō in augmētatione: nō tñ
dico ꝙ ſortes eſt ali⁹ ꝛ ali⁹ hō cōtinue:ſed
in augmētatione eſt ibi ali⁹ ꝛ ali⁹ hō. Ui
geſimoprimo.tūc liceret vnicuiq; iurare:ꝛ
nunꝙ̄ peccaret quācūq; ꝑtē aſſereret:dū⸗
modo labereť tp̄s:ꝛ hō eēt auct⁹. ꝯña nō
valet ad cōem itellectū ꝯñtis:q꞉ ſi aīa ali⸗
cuius vellet iurare:ꝛ moueret partes cor⸗
poris ordinatas ad iurādū ꝙ de⁹ nō eſt:di
cereť in fine ciuiliter loquendo: iſte hō eſt
periur⁹:pꝫ ꝑ p̄dicta. Uigeſimoſecūdo ſe
quiť ex illa via ꝙ nullus poſſet eſſe mono
gamus ſ; bigam⁹:q꞉ q̄libet q̄ duxit vnam
vxorē/duxit plures.nego ꝯñam. Nā biga
mia non ſurgit niſi ex diuiſione carnis in
plures mulieres diſtinctas formaliter vel
totaliter:ꝛ nō ſolū materialr̄. Terti⁹ ar⸗
ticul⁹ eſt iſte:videlicet r̄ndere ad rōnes p̄n
cipales:ꝛ verū eſt ꝙ pꝫ ꝑ p̄dicta ſatis ad
primū. Ad ſcđm qđ fuit de iſta auctori⸗
tate:oē qđ intrat ꝛc. R̄ndet ſctūs Tho.ſic
exponēdo:de q̄libet cibo ſeparať aliq̄d im
purū:ꝛ nō đr ꝙ omne qđ in os intrat:in⸗
trat in ventrē.i.de q̄libet cibo aliq̄d in ſe⸗
ceſſum emittiť per ſudores ꝛ varias eua⸗
cuationes nature ꝛc. Finis

Hui⁹ opis Lugduni ī edib⁹ Joānis Clein
impreſſi. Anno ſalutis nr̄e. M.quingēte⸗
ſimo decimooctauo ad kalēdas Septem⸗
bres regeſtū.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.
p.q.A.B.C.D.E.F.G.H.I.K. oēs ſunt
quaterniōes exceptis.q.ꝛ.K.q̄ternióib⁹.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu